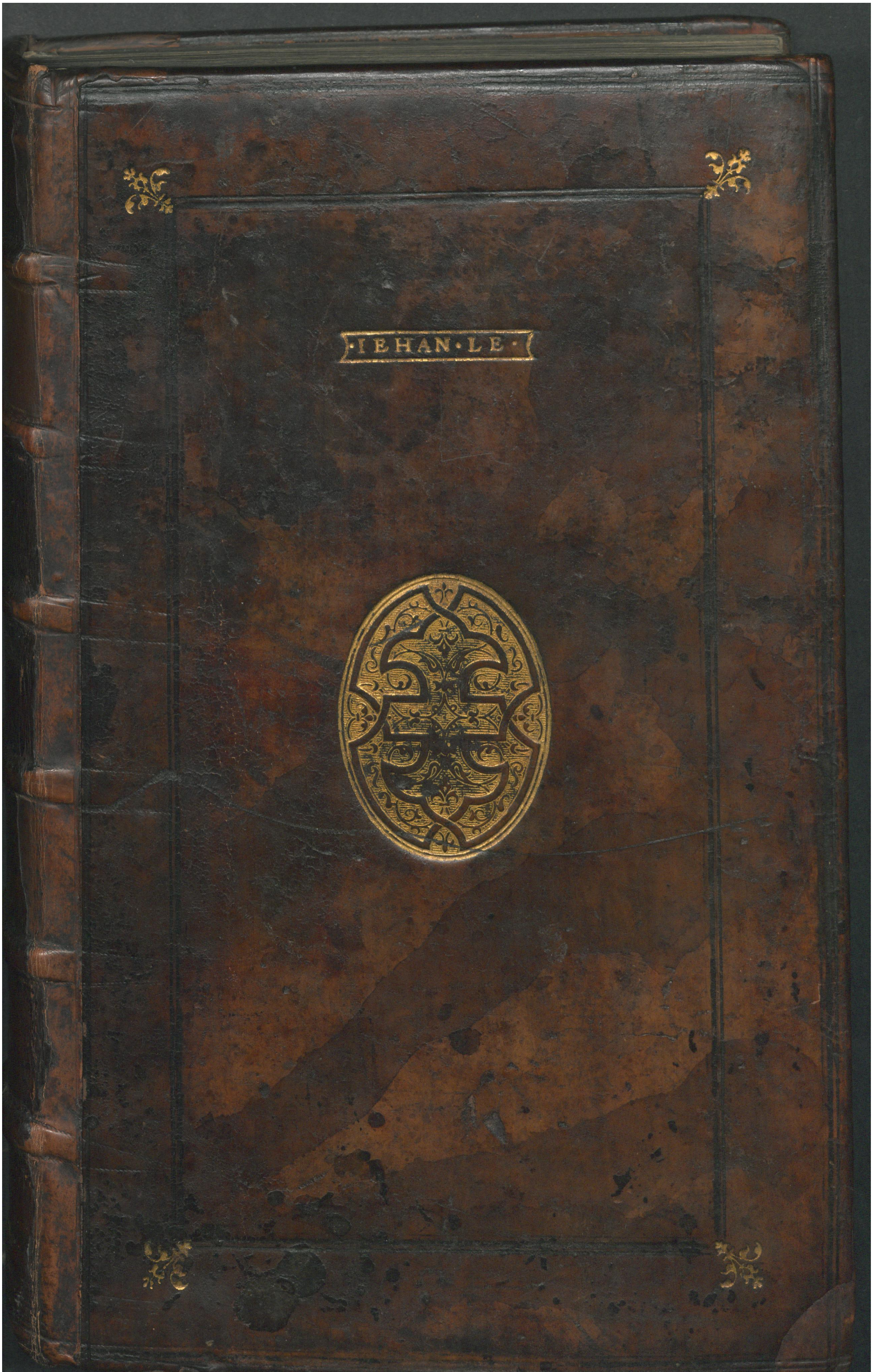
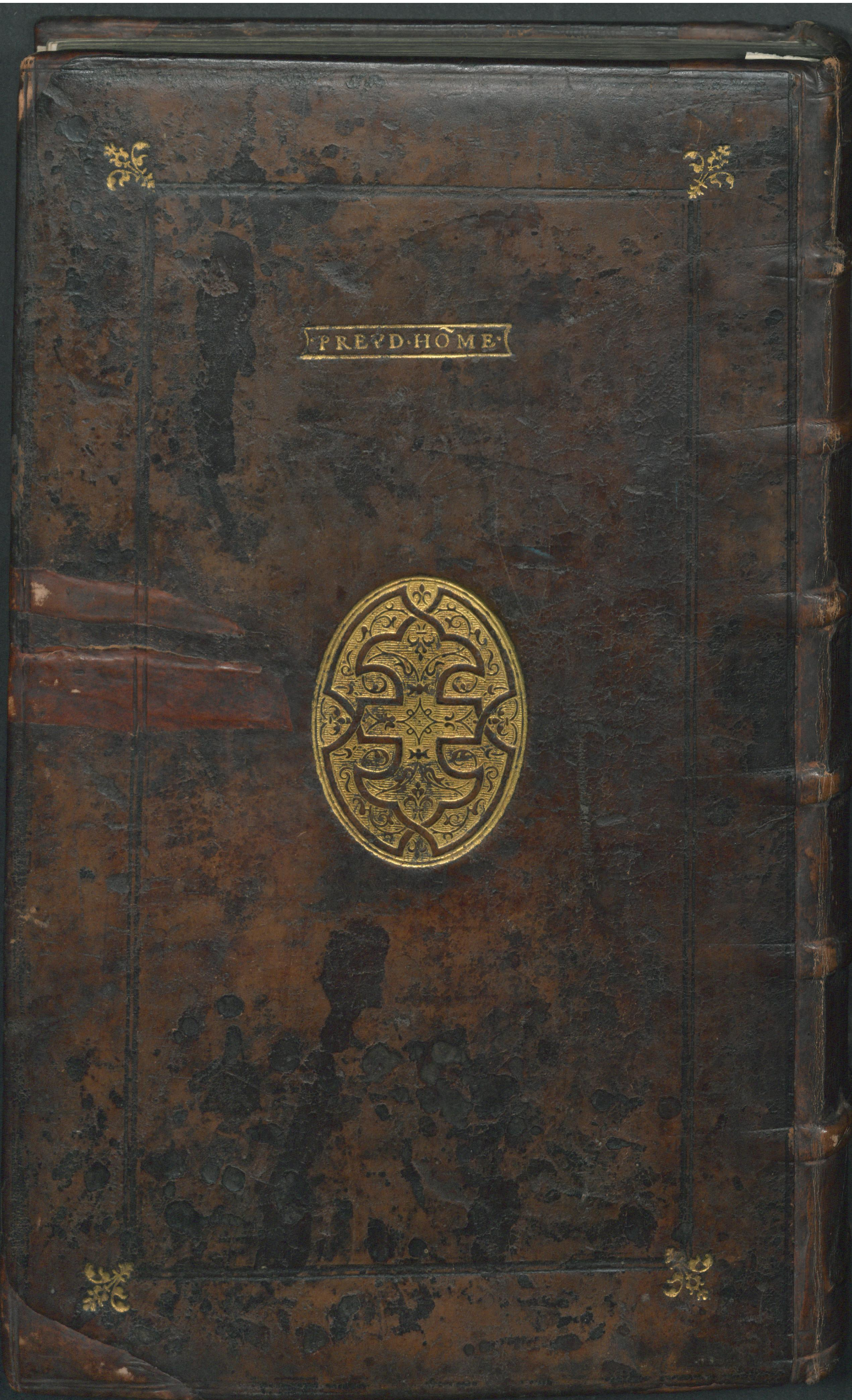
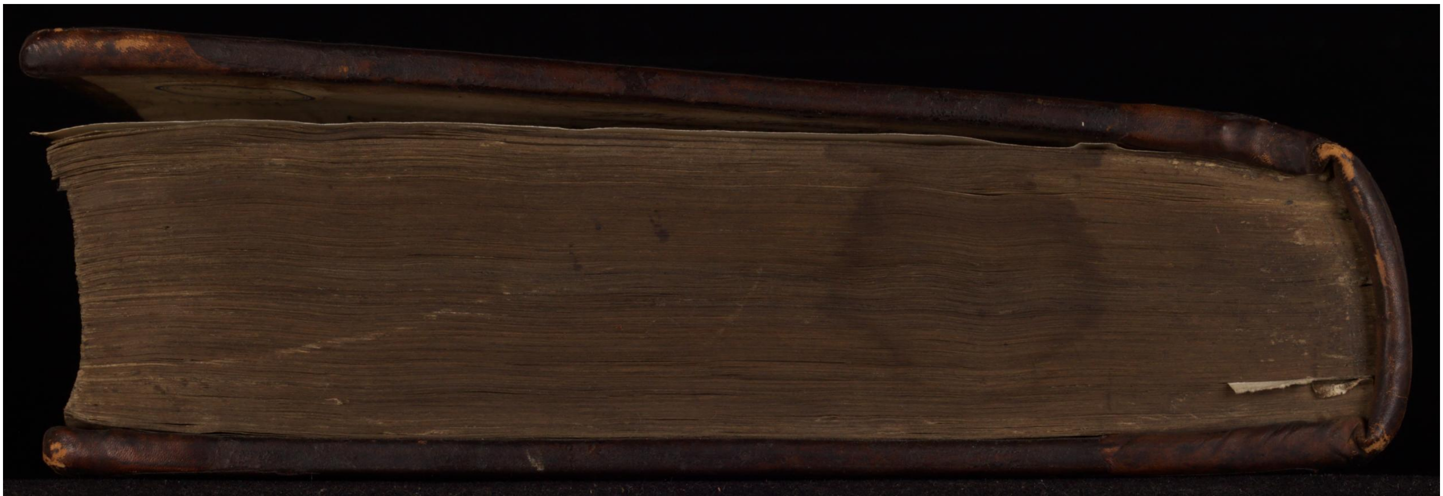

·IEHAN·LE·

AELIANUS
OPERA
1556

PREVD·HŌME

~~Jean debeurges [illegible] general~~
~~gaspard debeurges conseiller detat~~
~~gaspard debeurges mestre de camp~~
~~gaspard debeurges conseiller au parlement~~
~~gaspard debeurges president~~
~~allexandre debeurges president~~
~~josephe debeurges capitaine~~
~~allexandre debeurges capne grenadiers~~
~~antoine debeurges capitaine~~
~~Jean batiste debeurges capne cavalerie~~
~~josephe exempt des gardes du corps~~
~~josephe debeurges capitaine infanterie~~
~~allexandre debeurges chevallier seigneur~~
~~de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] en [illegible] officier au corps~~
~~des grenadiers de france~~

mes enfans pierre louis debeurges
~~josephe anne debeurges~~ ~~M [illegible] debeurges ma fille~~
~~[illegible]~~

~~de debeurges~~

~~[illegible] debeurges~~

ILLVSTRI ET GENEROSO VIRO D. IOANNI IACOBO FVGGERO KIRCHBERGÆ ET VVEISSENHORNI DOmino, &c. Domino & Mecœnati suo, Conradus Gesnerus S. D.

REDIT ad te Aelianus tuus, uir magnifice, non absq; fœnore. nam & Latinã interpretationem Petri Gillij Galli è regione adiunxi, eamq; ad Græci sermonis uim ac proprietatẽ emendaui: & quæ præteriuerat ille, hoc est tertiam ferè aut quartã librorum de animalibus partem, ego nunc primùm Latina feci, & ad ordinẽ authoris, à quo Gillius longè discesserat, omnia reuocaui. Græca etiam animaliũ historia ante hoc tẽpus nõ publicata, ut ꝗ castigatissima prodiret, operã dedi: &, nisi fallor, si quis etiã curiosior & criticus, cũ partes orthographię omnes, tum sententiarũ distinctionẽ spectet, nõ multos ex Græcis hactenus editis libris, qui cum diligentia nostra cõferri mereantur, inueniet. Tuum aũt Aelianum dixi non immeritò: quoniã tu Græcum codicem manuscriptũ uetustissimũ ex publica amplissimæ ciuitatis uestræ Bibliotheca mihi impetrasti, & alterũ ex proprio librorũ tuorũ thesauro addidisti. quibus inter se collatis, & insuper Gillij translatione, qui alio in Gallia exẽplari usus est Græco, hos libros qua fieri potuit integritate damus. Et ne quid huius authoris studiosi homines desiderent, Variã quoq; historiã ipsius, iucundissimũ lectu opus, & de militaribus ordinib. more Gręcorũ instituendis librũ, & Epistolia rustica, omnia Græcè Latineq; cõiunximus, ut omnia quæ huius extãt authoris in uno uolumine cõtinerentur. quanꝗ enim aliqui eiusdẽ de re nauali scriptũ alicubi latitare putãt: id tamẽ hactenus ubinã haberetur, nulla diligentia & inquisitione per Galliæ Italiæq; bibliothecas cõperire potuimus. Redeunti igitur ad te Aeliano tuo, iam integro, emendato, bilingui, publico, facilem ac benignũ te prębe, & in bibliothecã tuam ueluti hospitij iure admitte. Næ ille fuisset nimiũ ingratus, si apud aliũ quenquã mortaliũ, priùs aut potiùs quàm te patronũ, cuius beneficio quòd reuixit, quodq; publica iam luce fruitur, acceptũ refert, diuertere uoluisset. Nihil uerò ei mea uoluntas aut diligentia profuisset, nisi tu ægrum simul & captiuũ miseratus, iamiã periturũ (archetypo nimis obsoleto & euanidis passim exolescente literis, nouo aũt codice ab imperitis librarijs miserè corrupto) ueluti carcere solutũ, nobis curandum reficiendumq; cõmisisses. Non est aũt ille te tanto hospite indignus, qui Neruę etiã & Adriano quondam summis imperatorib. familiaris fuit. Huius de animalibus libros à Petro Gillio Latinitate donatos, nostra memoria potentissimũ Gallorũ regem Franciscum grato & liberali animo accepisse cõstat. Tibi certè tanꝗ optimo maximoq; patrono, & seruatori, seipsum cliẽs debet Aelianus: eiusq; cõseruati nomine, tum ego in præsentia tibi gratias habeo ingentes, tum uiri eruditi ad longã usq; posteritatẽ habebũt perpetuò. Meretur sanè omnino laudari ab omnibus, & summa gratitudine coli honestissimũ illud institutum tuũ in optimis quibusq; literis ac disciplinis promouendis & illustrandis: quod cum alia nõ obscura testimonia declarãt, tũ locupletissima illa pulcherrimaq; *BIBLIOTHECA*, quã Græcis, Latinis, Hebraicis, Germanicis, optimis & antiquissimis quibusq;, pariterq; recentiorũ libris, tũ manuscriptis, tum publicatis, instruere & augere non cessas. Quamobrẽ meritò quandiu ullus literarũ & sapientiæ usus inter homines uigebit, magnificentiæ etiã tuæ, tantiq; librorũ thesauri liberalitate & prouidentia tua cõquisiti, conseruatiq;, memoria illustris & gloria simul durabũt. Indignus posteritatis fama Pisistratus tyrannide infamis erat: sed hic etiã quòd copiosam Athenis Bibliothecam extruxerit hodieq; doctorum præconijs ce-

lebratur. Hos libros deinde Xerxes in Persas asportauit, Seleucus uerò rex Nicanor cognomine reuehendos curauit. Eodem nomine famam Ptolemęi reges, conuectis undiq; innumeris libris, perennè sibi peperêre: imprimis uerò Philadelphus nobilissimam illam Bibliothecã construxit, quę ad bellum usq; Alexandrinum durauit. Eumenem Attali Bibliotheca Pergami condita nobilitat: Tyrannion Amisenus Romæ uoluminum supra triginta millia conquisiuit, ut refert Suidas. Inuenio & Epaphroditum triginta millia possedisse, Neronis libertum. Q. Serenus Samonicus sexaginta millia librorum, hoc est suam Bibliothecam Gordiano ex testamento reliquit. Omnia Aristotelis & Theophrasti uolumina ex Apelliconis Teij Bibliotheca Romam deportauit Sylla. Prædicatur & Plinij iunioris Nouocomensis Bibliotheca uarijs & antiquissimis referta libris: cuius instinctu Traianus imperator (apud quẽ in dignatione erat) eam erexit, quæ Vlpia dicta est. Eius exemplũ inde (ut uir diligens & eruditus Conradus Lycosthenes ex ueterum scriptis repetit) Gordianus imitatus, cum pluris faceret librorum quàm argenti atq; auri thesauros, Bibliothecam lxij. millibus antiquissimorum uoluminum aperuit. ad quorum omnium conseruationem mox Tacitus amplissimas diuitias erogauit. Pamphilus Cæsariensis presbyter tres ferè myriades uoluminum congessit. Ex Alexandri Hierosolymitani episcopi Bibliotheca Eusebius Cæsariensis ecclesiasticæ historiæ scribendæ materiam desumpsit. A. Gellius author est Alexandriæ millia uoluminum septingenta per milites combusta esse. Io. Zonaras refert Byzantij sub Zenone centum & uiginti librorum millia grauissimo incendio perijsse, quod & Malchus Byzantius sophista in historia sua, teste Suida, deplorat. Origenis ecclesiastici scriptoris librorum sex millia D. Hieronymus se legisse testatur. Asinius Pollio primus Romæ Bibliothecã in Herculis fano dedicauit. Polycrates quoq; Samius, Euclides Atheniensis, Nicocrates Cyprius, Euripides poëta, alijq; permulti tũ principes tũ priuati homines, cõquirendi ac recõdendi quàm plurimos libros studio clari, à posteris, quibus quantũ in se erat consultum uoluêre, celebrantur. Insignis est hodie Vaticana Romæ, Bessarionis Venetijs, Medicea Florentiæ, & in Gallia quam rex Franciscus instituit. Copiosam collegerat Budæ Matthias rex, quæ patrum nostrorum memoria, per immanem Turcorum impressionem dissipata est. Hæc uerò pluribus amplitudini tuæ enumero, Mecœnas optime & unicum literarum decus atq; præsidium, quò minùs dubites, te non modò uiuentem hanc mortalem uitam, apud omnes bonos & literatos homines, sed etiam defunctum à posteritate inter ueteres illos tam claros Bibliothecarum conditores ac instauratores, & quidem plerosq; reges, magna cum gloria celebratum iri: idq; eò magis & iustiùs, quòd nostro seculo, eoq; ferè solus, aut certè in Germania omnium maximè, his præsertim temporibus, quibus ad sacras profanasq; literas renascentes instaurandas, ueterum scripta plurimum adferre momenti possunt, pulcherrimum utilissimumq;, imò necessarium, hoc studiũ suscepisti: quod ut per omnem uitam magis magisq; promouere pergas, omnes uiri boni & uel mediocriter eruditi optant: utq; id quàm diutissimè facias, uitam tibi longissimam fœlicissimamq; à Deo uitæ & omnium bonorum unico fonte concedi, cõmunib. uotis & coniunctissimis animis precantur. Vale.

Tiguri Heluetiorum. VI. Cal. Maij. anno Sal. M. D. LVI.

DE PETRI GILLII INTERPRETATIONE
& ordine scriptorum Aeliani de animalibus, &c.

De ordine.

PETRVS Gillius Gallus in sua Aeliani librorũ de animalibus interpretatione, cum de cognatis inter se animalibus simul agere, & in multis ordinem literarum, quæ nominibus singulorum initiales sunt, obseruare instituisset, non modò authoris ordinem neglexit, sed ne suum quidem persecutus est constanter. Nam & à serie literarum sæpe discessit, & animantes diuersorum generum non discreuit. Nihil autem necesse erat authoris ordinem immutari cum ipse in operis peroratione varietatis & iucunditatis gratia certum à se ordinem nullum esse institutum profiteatur. Interim tamen sæpe quæ duobus aut pluribus communia sunt animalibus, vel eodem in capite vel proximis coniunxit, non tam generis animalium, quàm naturæ & ingenij vel quomodocunque argumenti communis habita ratione. Hæc Gillius diuulsit, dum ea quæ ad vnum pertinent animal, sparsim ab Aeliano tradita, in vnum referre locum conatur. Ego in suum omnia ordinem reuocaui, ad duo manuscripta exemplaria Græca: vt & sibi suoque ordini qualicunque restituerem Aelianum, & Græca Latinis è regione responderent omnia: quod dum multo labore molior, & Latina Græcis compono atque confero, permulta à Gillio omissa nusquam inuenio: & contrà etiam multa, quæ Accessionis nomine vel ab ipso vel à librarijs omisso, ita legebantur tanquam Aeliani essent, cum in Græcis codicibus nostris non extarent: & ego ad alios authores ea pertinere, ex quibus Accessiones suas Gillius collegit, facile conijciebam. Itaque plurima passim abieci, plurima expleui. Ordinem verò ne quis desideraret, indicem non animalium solum, sed etiam rerum variarum, & locorum plerunq; communium fieri curaui, vt facilia inuentu essent omnia. Ergo Aelianum nunc habemus integrum, cuius tam multa se omisisse miror cur dissimulârit Gillius, non modò leuiora quædam & πάρεργα, sed multa sæpe integra capita, & animalium naturas. Quòd si omnia ab ipso relicta conferas ijs quæ transtulit, tertiam ferè aut saltem quartam operis de animalibus partem conficient. Sunt quæ negligentia quadam præterijsse videri potest, quod cum aliâs tum festinantibus accidit: alia verò nimia diligentia, & iudicij sui confidentia, quæ scilicet translata nihil aut parum vtilitatis habitura existimaret, vt sunt interdũ fabulosa quædam, cum alia, tum de bobus Aegyptijs sacris, Api, Mneui, Onubi, quæ tamen relicta non oportuerat, quòd etsi nihil per se prodessent, ad obscura tamen quædam veterum scriptorum loca intelligenda conferre possint: & ne curiosis hominibus desiderandi aut reprehendendi quicquam occasio detur. Nam qui minus curiosi sunt, ij quæ legere non placuerit, argumentis prodita, quæ singulis inscribuntur capitibus, facile præteribunt. Deniq; propter obscuritatem quædam intacta reliquit. Ego omnia ab eo conuersa, cum Græcis codicibus contuli, & emendaui passim, non omnia fortè loca omnino, ea tamen ferè omnia quæ non emendata falsum aut alienũ sensum præ se tulissent. Sicubi dubitaui, ingenuè ignorantiã meam confessus, ea loca notaui, vt si codices meliores aliquando contingerent, si quæ deprauata sunt, facilius inde restituerentur. Sed hæc plerunq; eiusmodi sunt, vt non tam ad sententias & res ipsas, quàm orthographiam, syntaxin, aut aliam Græci sermonis proprietatem spectent, non magni sanè momenti, neq; remorari lectorem rebus intentum digna.

De notis marginum.

Per margines si quid huiusmodi ex mea coniectura mutandum vel explicandum vel dubitandũ videbatur, simpliciter annotaui: vbi verò codices manuscripti variabãt, aduerbium, aliâs, adscripsi. Quòd si etiamnum relicta sunt quædam emendanda, si Græci libri castigatiores darentur, ea puto perpauca fuerint, et authoris sententiã ferè nihil immutatura.

Capitum argumenta.

Capitũ argumenta in Græcis vt erant reliqui, Latina verò copiosiora feci, in libris de animalibus duntaxat. Contextũ verò Græcũ in omnibus, quod ad omnes orthographiæ partes, in literis, accentibus (cũ aliâs, tum encliticorũ) punctis et spiritibus, et sententiarũ distinctione, tanta diligentia illustrare sum conatus, ut doctissimis etiã ea in re satisfactũ confidam.

Cõtra typographorum negligentiam & auaritiam.

Nam cum typographorũ maxima pars in Græcis excudendis negligentissimè se gerat, et pleriq; neq; archetypa satis emendari curent, neq; homines eruditos prælis præficiant, multi quod quid facto sit opus non intelligant, plures verò auaritia, libros deprauatissimos ædunt. His ego diligentia nostra veluti specimen quoddã exhibere volui, quales ab eis libros ædi oporteret: quod vtinã illi ita æmulentur, vt etiã superent, et omnẽ mihi laudem præripiant. Non solum

enim vinci me facile feram, sed etiam gratulabor cōmunibus studijs, si eam quæ approbari eruditis possit curam & sedulitatē, libris quàm emēdatissimè imprimendis adhibuerint. O quoties nauseam et stomachū mihi mouent auari illi, sordidi, et imperiti non chalcographi certè sed falsographi appellādi, qui uel exemplaria ut acceperūt, corruptissima (librariorū inscitia) euulgant, vel ipsi etiā magis corrumpunt: quod cum frequenter in Latinis accidit, tum in Græcis frequentissimé. Poterant illi et debebant vnius hominis eruditi labore liberaliter (aut saltē non sordidè) conducto omniū illorū qui libros ab eis excusos lecturi essent, labori parcere, et ut libros istos bene castigatos, maiori cum voluptate faciliusq; ac vtiliùs legerent, efficere. quod cum non faciant, digni sunt, non modò iusta bonorū et doctorum hominū reprehensione, sed etiam (quod eis imprecor) vt tarda minimeq; lucrosa librorū eis distractio eueniat. Sed longiùs

Rursus de capitibus.

ab instituto rapior. An per capita ipse Aelianus suos libros diuiserit, an alius quispiam, non habeo quod affirmē. ego vt in vetustissimo codice manuscripto, capitū numeros et argumenta reperi, ita curaui describenda, in libris de animalib. In Varia historia numeri à nobis adiecti sunt, & quæ priùs erant argumenta capitū nomine inscripta, exemplar (quod impressum tantum habuimus) nō habebat: quod ideo factū est, vt Opus totū sibi simile esset, et Index secundum libros et capita, vt in animalib. ita hîc etiā conficeretur. Libri quidē de militaribus ordinibus capita Aelianus ipse mox à præfatione ad Adrianū se posuisse scribit, quæ cū in Robortelli et Gazæ æditione nulla habeantur, ipse distinxi, et argumentis illustraui: non tamen eo in loco enumeraui cōiuncta, sed ab initio totiùs voluminis, post præcedentiū librorū capita. Sic et Plinius ad Vespasianū præfatus in historiā de natura, Quia occupationib. (inquit) tuis publico bono parcendū erat, quid singulis cōtineatur libris huic epistolæ subiunxi: summaq; cura, ne perlegendos eos haberes, operā dedi. Tu per hoc et alijs præstabis ne perlegant: sed vt quisq; desiderauerit aliquid, id tantū quærat, et sciat quo loco inueniat. Hoc ante me fecit in literis Valerius Soranus, in libris quos Εποπτίδων inscripsit. In Animaliū tamen et Varia historia Aelianus, an ipse distinxerit & inscripserit capita, dubitari potest: cū et argumenta in capitibus proximis, vt nunc sunt distincta, interdū planè cohæreāt: & ipsa etiā dictionis ratio alicubi, non capitis noui initiū fieri, sed cum præcedente cōtinuari sermonē loquatur. nam et alibi plures eiusdem argumenti historiæ in vnū caput rectè sunt coniunctæ. Vtcunq; est, sic esse diuisum li-

Petri Gillij Accessiones.

brum nō inutile fuerit.. Porrò si quis Accessiones illas Gillij, quibus suā de animalib. Aeliani interpretationē locupletârat, à nobis esse prætermissas reprehendat: illi responderim, Aelianū tantū nos integrū dare instituisse, nō admiscere aliena. nā et hoc satis laboriosum nobis fuit, et authores illi ex quibus suas Gillius Accessiones cōcinnauit, passim extant, videlicet Oppianus, Aristoteles, Nicander, Athenæus. Nā Heliodorū et Porphyriū ab eo authoribus iam dictis adnumerari miror, cū nihil illi de animalib. ex professo, sed obiter quædā tradiderint, (vt in volumine de abstinendo ab animatis Porphyrius, et in Aethiopica historia semel aut iterū aliquid Heliodorus) nouū tamen et suū, quod meminerim, nihil. Verùm nos et hæc omnia quæ iam dicti authores de animalib. prodiderūt, et si quid aliud vel aliunde vel de suo Gill. addidit,

P. Gillij laudes

in nostris Animaliū historiæ libris cōplexi sumus. Hæc de Petri Gillij translatione et Accessionib. optimi sanè et doctissimi viri, cuius ego olim humanitatē Venetijs sum expertus. Atq; vtinā illū fata nobis superstitē vel breue adhuc tempus reliquissent: donec peregrinationū suarū, quas in diuersis et longinquis regionib. nō solùm Europæ, sed etiā Africæ Asiæq;, vt audio, sustinuit, historiā, et varias circa omne genus animaliū nomenclaturas, naturasq;, et alias rarissimas obseruationes suas, in lucē edere potuisset. Frustra Rondeletius, Breui (inquit) futurū spero vt Pet. Gill. vir doctissimus, et in omniū rerū cognitu dignissimarū peruestigatione diligentissimus, non solū pisces, sed alia permulta quæ vidit in Græcia, Aegypto, Syria, Perside studiosis spectanda proponat. Frustra, inquā, quoniā captus aliquādo à piratis, si vera est fama, spoliatusq; et redēptus, paulò pòst quàm reuersus est Romā, ante annū vnū aut alterū quàm hæc scriberē, diem supremū obijt: nec audio hactenus vllæ ne obseruationes eius aut lucubrationes supersint: et fortè si quæ fuerūt ab hominib. ambitiosis subtractæ sunt, quos aliena pro suis usurpare, dum gloriā sibi aucupentur, nō pudet.

De libris Variorum.

Variæ historiæ libros xiiij. Iustus Vulteius vir et eruditione rara, et modestia singulari nobilis, et summus amicus meus, ante annos aliquot à se trāslatos ediderat: nunc verò à me rogatus vt ad græcū codicē recognosceret, ac emendaret

si quid

si quid videretur, rescripsit se in præsentia et rebus alijs occupatū esse, et ad manus nō habere libros ad eā rem necessarios. quamobrē ego ipsius hortatu, hunc laborē subij, et totā eius translationē ad Græcū exemplar recognoui, et mutaui quædā, quæ ipse iam ætate et doctrina prouectior, si aggredi voluisset, felicius fortè præstiturus fuisset. De militaribus ordinib. librum F. Robortell. Vtinensis incōparabilis doctrinæ vir Latinū fecit, neq; nos in eo mutauimus quicquā in contextu, præter numeros quosdā à librarijs (vt suspicor) deprauatos: per margines verò quædā annotauimus in Græcis atq; Latinis. et Theod. Gazæ trāslationē quoq; adiunximus, quod etiā Robortell. in sua æditione fecit, vt si quis alicubi dubitaret, cōferre posset. Epistolas rusticas Sebast. Guldebeck ciuis noster nunc primū conuertit, vir vtriusq; linguæ cognitione eximia præclarus, et iudicio in literis acerrimo præditus: qui describendis etiā conferendisq; huius authoris de animalib. libris ex intricatissimo et literis sæpe exoleto codice (vnde vix alius quisquā extricare se potuisset) operam egregiā nobis, imò studiosis omnibus, nauauit.

Liber de militaribus ordini bus.

Epistolæ

DE VI EXEMPLORVM, QVAE IN ANIMALIBVS BRVTIS Homini, tum in bonis moribus & actionibus, imitandi: tum in malis, declinandi gratia, proponuntur. Et quòd Aelianus præ ceteris, qui Animantium historiam tradidêre, scriptoribus, ad hominum mores eam accommodârit.

EST sanè in Aeliani de animalibus libris, temperamentum quoddam & harmonia vtriusque philosophiæ, moralis inquam, & naturalis. Ab animantium enim natura, moribus, actionibus, passim hominum mores vitamq; redarguit & emendat. Inter cætera autem argumenta exemplis maximè mouentur homines, magisq; ijs quæ à minori ad maius trahuntur, quibus illa etiam quæ ab animalibus ad homines ducuntur, adnumeranda sunt. Sic enim plerunque Aelianus noster ratiocinatur: Si expertes rationis animantes hanc aut illam prudentiæ, iustitiæ, gratitudinis, temperantiæ, fortitudinis, aut alterius cuiuspiam virtutis partem exercent: si œconomiæ, si reipub. speciem atq; ordinem obseruant, quanto magis & iustius ab homine eadem fieri seruariq; oportebat, ratione prædito animali? Si bruta quædam, intemperantia, libidine, & alijs sceleribus abhorrēt: homines ijsdem contaminati, certè brutis plerisque deteriores existimari debent, & ipsis bestiarum nominibus appellari, vt meritò dicantur porci, asini, vrsi, pantheræ. Tolerabilius minusque animos commoturum erat, hominem conferri homini, & mutua sui generis comparatione exemplisque ad amplexandam virtutem & fugiendam improbitatem incitari: at facta cum brutis collatione, in multis hæc nobis præstare, nos plerisque deteriores esse, vt prorsus intolerabile & indignum, ita vehementissimum adhortandi increpandiq; genus est. Nam feræ immani, stupidæ, malignæ, aut quouis modo improbissimæ similis, aut etiam peior, si quis dicatur: liberalioribus verò, & ad hanc aut illam virtutem meliùs comparatis longè inferior, quis non permoueatur? Quis inde non intra se descendat, ac suæ naturæ peruersionem, animique contemplatus metamorphosin, imò metempsychosin, & suam exosus detestatusq; deformitatem atque corruptionem, à vitijs abhorrere, & ad pristinam illam Dei (ad quam conditus est) imaginem conuersum se, assertumq; velut à seruitute cupiat? si modo adhuc homo sit, neque totus in illarum, quibus confertur, bestiarum, naturam transierit. Sic Dominus & assertor noster Christus pharisæos Matth. 3. & 12. γεννήματα ἐχιδνῶν, hoc est sobolem seu catulos viperarum appellat. Et Euripides mulierum improbitatem Echidnis, id est viperis fœminis comparat. Δεινὸν δ᾽ ἐρπετῶν καὶ ἀγρίων ἀκη βροτοῖσι θεῶν κατεστῆσαί τινα, ἃ δ᾽ ἐς ἐχίδνης καὶ πυρὸς περαιτέρω, οὐδ᾽ εἷς γυναικὸς φάρμακ᾽ ἐξεύρηκέ πω κακῆς, τοσοῦτον ἐσμὲν ἀνθρώποις κακόν. *Esaias ab initio suæ prophetiæ, Agnoscit (inquit) bos possessorem suum & asinus præsepe dominorum suorum: Israel verò [dominum suum] non cognouit, nec intelligentia complexus est. adeò mortales Domini Dei nostri, & omnis erga illum officij, ac patriæ cœlestis, corporum libidines & cupiditates sequuti, vt Homerici illi Lotophagi obliuiscimur. Simonides apud Ioann. Stobæum in Vituperio mulierum, improbarum mulierum alias alijs animalibus prognatas fabulatur, vulpe, sue, cane, asina,*

equa, hoc est nihilo illis bestijs meliores. Sed ille forsan peculiari aliquo aduersus mulieres affectu ducebatur: vitia interim illa eis exprobrans, à quibus plurimi etiam viri non absunt. Agno et columbæ Dominus noster Christus cõfertur, ouibus pij, hircis (ἐρίφοις, Matth. 25.) impij. Multiplici bestiæ in Apoc. cap. 13. diui Ioan. quarta monarchia, denis horridæ cornibus, specie pantherina, rictu tamen leonino, pedibus vrsinis, describitur similis. vt et apud Danielem prius, bestia seu monarchia prima leoni, secũda vrso, tertia pardali cõparatur. quarta simpliciter terribilis bestia nominatur: ex omnibus nimirũ præcedentibus cõposita, ne quid ei malorum deesset. Verùm hæc et innumera huiusmodi in sacris literis, similitudines et comparationes sunt, non exempla: ad quæ illæ ita se habent, vt genus ad species. *Matth. 8.* Sic porcos in mare præcipites dare permittitur dæmoni à Domino, vt ea tum historia tum similitudine admoneantur mortales, omnes qui brutã huiusmodi porcorum instar vitam degant, ventri & libidinibus mancipati, dæmonum arbitrio, à quibus exagitati in abyssum perditionis ruituri sint, permissum iri. *Rursus de exẽplis ab animalibus.* Sed, vt reuertar ad institutũ, exempla quæ ab hominibus ad homines duci possunt, multi ex professo scripserunt, vt inter veteres Valerius Maximus præcipuè: inter recentiores Sabellicus, Fulgosus, Egnatius, Io. Rauisius Textor. *Exemplorum scriptores.* Ab animalibus verò brutis ad homines accommodata exempla et documenta, nemo ferè, nisi paucis, obiter, sparsim: solus hoc tanquã ex professo sæpe ac studiose facit Aelianus, *Aelianus.* vt meritò etiam ipse, nec postremo, inter exemplorum scriptores, loco, numerari debeat. Hoc tantũ interest, quòd illi locos cõmunes quosdam, et argumenti similitudinem sibi proposuerunt: hic vt quodq; primum se obtulit, ita literis plerunque mandauit. Si quis tamen plura ad idem argumentum desideret, ad eam rem adhibere adiectum in fine operis indicem poterit. *Index.* Moses tradidit Deum mundi authorem lapideis tabulis decem præcepta, hoc est perfectißimas omnis humani officij leges, digito suo inscripsisse. sed etiam ante illas ita consignatas, non caruerat lege humanũ genus: cum illa diuinitus in animis hominum impressa esset, ad Dei scilicet imaginem factis, & hoc veluti charactère insignitis. Itaque illam paßim boni & sapientes viri prædicabant, inculcabantq; populo. Existimandum est autem maiestatis ac voluntatis diuinæ vestigia indiciaque circa bonum & malum, non solùm in mente humana esse scripta, sed vbique in vniuerso mundo & tota rerũ natura, digito, hoc est vi et sapientia Dei omnipotentis, quibus ita ad res conficiendas, vt nos digitis, vtitur: vt nunquã non ad eas tanquam speculum aliquod respicerent homines, & exolescentem aut deficientem intra se hanc scripturam subinde renouarent. Nam vt viri copiosi, ac prudentes circa rem familiarem, nihil domi suæ vacuum esse volunt, sed omnia tum ad suos, tum familiæ vsus, domusq; ornatum, supellectile varia, operibus intestinis & instrumentis egregiè instructa: vt natura corporum, nihil vsquam inane aut vacuum patitur, sed replet omnia, si non craßis & quæ contrectare poßis, subtilißimis tamen corporibus, ita vt nihil in tota hac corporea mundi machina sit, vel elementorum vel constantium inde corporum expers: Sic Deus quoque non suam modò illam supremam aulam, & natura superiorem mundum, quibus ipse voluit rebus atque substantijs, copiosißimè ornauit atque impleuit: sed cum ab hominibus etiam in hoc inferiore mundo tanquam altera suæ familiæ parte, agnosci, coli & amari vellet, paßim per naturam, veluti alteram manum suam, aut digitum alterum, suæ maiestatis, potentiæ, sapientiæ, bonitatis, denique voluntatis suæ argumenta ceu picta delineauit. in cœlo quidem & lucidißimis syderum corporibus, eorumque vicibus, & motibus admirandis ac ornatißimis, ad contemplationem agnitionemque ipsius, & cultum præcipuè: itemque in cæteris quæ anima carent corporibus, tum elementis, tum alijs quæ ex ipsis constant. in animalibus verò, quæ propter sensum & notionem semper aliquid agunt, non illa tantum, sed etiam actionum nostrarum exempla nobis exhibuit, eaque tum bona, tum mala, omnia tamen ad bonum finem. non enim mali authorem Deum fecerim: & malum illud non est, quod vitandi gratia proponitur. neque enim mali natura agnosceretur, nisi alicubi appareret: & nisi nosceretur, caueri aut curari non posset. quamobrem Deus illam in animalibus quibusdam ostendit: vt in aspide, basilisco, & alijs venenatißimis feris naturam dæmonum, qui non possunt non mali esse, & tota natura perpetuo omnimodam generis humani perniciem appetunt. similiter leo, lupus, & eiusmodi feræ, cum vrget fames,

&

& esurie incitantur, rugiunt, insaniunt, non possunt non proximum quodq; animal inuadere, laniare. Sic, vt Hesiodus canit, natura ferarum est, Ἔσθειν ἀλλήλους: ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς, (ἰχθύσι, καὶ θηρσὶ, καὶ οἰωνοῖς.) vorant igitur se mutuò (aut alias potius animantes, genere specié ue diuersas aliæ, cum homo in suum ipse genus sæuiat) pisces plurimi, aues rapaces, feræ, & animantium illæ quæ ad rapinas crudelitatemq;, appositas partes, ac veluti arma acceperunt: dentes serratos, validos, acutos, prominentes: vngues aduncos, mucronatos: & similia eis rostra, vngulas, cornua. Sic igitur Deus in hisce animalibus nobis ostendere, quid qualeq; malum esset uoluit: vt Lacedæmonij suis liberis in seruis ebrietatem, ut turpitudine illorum conspecta, ipsi ab hoc vitio abstinerent. Sed horum ego factum non laudo, qui seruos, tanquã bestias quasdam ducebant, non reputantes, hos quoque non minus quàm ingenuos Deo curæ esse: nec minùs in his corrumpendis, quàm illis committi scelus, cum vnus omnium eadem ratione pater ἀπροσωπολήπτης in cœlis sit. In bestijs igitur feris & planè brutis nonnullis malitiæ scelerumque turpitudinem Deus nobis declarauit, ne qualis esset ignoraremus. neque hoc illis animalibus nocet ita esse facta, cum non iudicio & ratione, sed natura sua eiusmodi sint: animam enim mortalem habent. quamobrem neque præmio afficiuntur eadem suæ causa probitatis aut virtutis, si hoc eis nomen attribui potest. At homines probi, qui ratione, & boni maliq; discernendi iudicio à Deo donati sunt, si quod bonum est amẽt ac deligant: hoc est, Deũ imprimis ea qua oportet vnica via per Christum syncera fide, toto animo complectantur: deinde bonis et honestis moribus actionibusq; eandem passim erga omnes testentur atq; declarẽt: illi quoniam anima immortali fruuntur, præmijs à Deo non solùm in hac vita caducis, sed postea quoq; æterno per eius gratiã potientur. Aegyptij cum in alijs animalibus virtutũ, in alijs scelerum, exposita viderent exempla, illa ex eis adorare et colere, hæc odisse ac detestari voluerunt, hoc stultè, illud impiè. non enim honor is qui præceptori debetur à discipulo, conferendus est in literas quas ille præscripserit. sed præceptorem colere oportet, literas imitari, hoc est præceptoris doctrinã in literis. ita Deum etiam creatorem adorare solum: in creaturis verò, cũ cæteris, tum hominibus sanctis imaginem eius propiùs referentibus, bonitatẽ authoris admirari, laudare, imitari: vt, quoad fieri potest, ad summam patris nostri cœlestis, ad quam D. Christus nos hortatur, perfectionem enitamur. Iccirco enim rationis et iudicij vim veluti alas hominis animæ adiunxit Deus, ut nusquam inferiùs consistere et quiescere habeat necesse, sed altiùs semper euehatur, nec alibi quàm in summo acquiescat fastigio. Sic in montib. ibices et capræ feræ, suam scandendi ac saliendi, quã acceperunt à natura vim, non negligunt, nec in vallibus aut pedibus aut lateribus montium, sed uerticibus tantum et excelsissimis iugis versari et conquiescere gaudent. Literarum igitur loco omnem rerũ vniuersitatem, sine vlla exceptione, quæ aliquando incepit, habeamus: solùm verò principiũ omnium, hoc est Deum et Christum nostrũ, verbum & sapientiam Dei, præceptoris, domini & magistri loco. Cæterùm hic etiam discrimen adhiberi conuenit. Nempe vt literarum aliæ vocales sunt, aliæ semiuocales, aliæ mutæ. sic ex diuinis illis quasi literis, hoc est Dei creaturis, aliæ sunt vocales, vt homines præcipuè sancti, qui de Deo & rebus diuinis alios subinde tum sermone tum vita docent: aliæ semiuocales, vt animalia: aliæ mutæ, vt cæteræ creaturæ, quæ non anima, sed natura tantùm reguntur & subsistunt. Cum igitur omnes creaturæ charactêres quidam diuini sint, & nusquam omnino diuinitatis vestigia desint, Μεσαὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, Πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραὶ, μεστὴ δὲ θάλασσα, Καὶ λιμένες. & ex Deo omnia, Δένδρεά τ' ἐβλάστησε, καὶ ἀνέρες, ἠδὲ γυναῖκες, Θῆρές τ', οἰωνοί τε, καὶ ὑδατοθρέμμονες ἰχθῦς. hæc cum ita se habeant, non est metuendum ne humilior videatur oratio futura, in qua bestiarum mentio fiet: à quarum vita, moribus & actionibus, exempla & similitudines mutuantur & ad hominem transferunt, non prophanæ modò literæ, poetæ sapientissimi, oratores grauissimi: sed etiam sacræ, & in ijs prophetæ, apostoli, Christus ipse. Imò etiam fabulas quidam de animalibus alijsque rebus confictas non temere nec ineptè vsurparunt: multi à mutis & inanimatis rebus similitudines rectè & feliciter desumpserunt. & nos à corporibus animatis easdem ducere dubitabimus? atqui illa ad hominis naturam omnium proximè in hoc mundo elementari accedunt: & in hoc etiam superant: quoniam homines temerarij non diuinas solum leges, sed etiam naturales aliquando violant:

bestia

bestiæ verò, quas cõmunis natura leges ipsarũ siue animis siue sensibus et notitijs inscripsit, obseruant perpetuò ratas & immobiles. Itaq; optimus et naturalis orator dici merebitur, qui argumenta non tam inuenerit ipse, aut confinxerit, quàm ab ipsa natura, optima et cõmuni animantiũ et hominum quoq; genitrice atq; nutrice, deprompserit, et ex eius tanquã copiosissimo penu mutuatus fuerit. Nam cum vbiq; ars imitetur naturã, eaq; perfectior nusquã sit quàm in animalibus, quid ni multa ab ijs subinde ad docendũ argumenta sumamus? Quid ni hominem cohortemur ad agendũ aliquid prudenter, callidè, temperanter, prouidè, fortiter, hilariter, iustè, piè? quòd in similibus rebus, canes, vulpes, serpentes, columbæ, ciconiæ, grues, apiculæ, formicæ, cicadæ, equi, leones, gallinacei, coturnices, & aliæ innumeræ animantes naturæ instinctu, similiter se gerant. Certè axiomata pleraq; de virtutibus ac vitijs, de iure naturali, deq; omni officio hominis, quæ animis nostris insita sunt, et fixa certaq; apud omnes habẽtur, natura in brutis animalibus nobis approbat, explicat, declarat. Multa sunt animalia peregrina, quæ sua raritate possunt admirationẽ excitare, et oblectare audientes quippiã de ipsorum natura referri. multa domestica quidem & familiaria nobis, sed magnitudine, aut robore, aut alia dote corporis ingenij ue pollent. nõnulla propter ipsam paruitatẽ plus admirationis merentur, vt apiculæ, formiculæ, quòd in tantillis tanta naturæ & animæ ac notitiarũ vis elucescat: tanquam id studuerit ambitiosius natura, quod aliquando artifices solent, vt in minima materia vim & sapientiam maximam ostentaret, & admirationem vis tanta adeò coniuncta et vnita augeret. Sed hæc hactenus. nam de multiplici, quæ ex Animalium historia percipi possit vtilitate, plura dixi in præfationibus nostrorum De animalibus librorum.

AELIANI VITA EX PHILOSTRATO.

AElianus quamuis genere Romanus, non minus eleganter tamẽ Græcè quàm vel mediterranei Athenienses locutus est. Et sanè laude dignus vir ille mihi videtur: primùm, quòd cum habitaret in vrbe, quæ sermone prorsus diuerso vtebatur, Græcæ linguæ puritatem sit consecutus. deinde quòd oblato sibi (ab ijs qui huiusmodi titulos conferre solent) sophistæ nomine, nullam de se fiduciam aut adulationem sui, aut superbiam, ex tanti nominis honore conceperit. Quin potiùs cum suas ipse vires trutinasset, easq; declamatoriæ palæstræ impares iudicasset, ad condenda & relinquenda sui ingenij monumenta se contulit, & admirationem inde consequutus est. Dictio eius ita est pura, vt simplex pariter & inaffectata sit, & Nicostrati elegantiæ quoddam ceu condimentum adhibeat. Est quando Dionem, eiusque dicendi genus & tonum imitatur. Hunc olim Lemnius Philostratus librum indignanter & concitatè lectitantem reperit. & cum instituti eius rationem quæreret, Gynnidis (hoc est effœminati hominis) accusationem à se conscriptam dixit. sic autem vocare se tyrannum, qui paulò antè Romano imperio infamiæ labem morum turpitudine inussisset. Cui Philostratus, Admirarer (inquit) si viuentem accusasses. Siquidem contra viuentem tyrannum aliquid moliri, viri opus censeo: functum verò fato lacessere, cuiusuis. Prædicabat de se Aelianus nunquam se fines Italiæ egressum: nauem nunquam inscendisse, neque nouisse mare. Quare in magna erat auctoritate, veluti patrij moris studiose obseruans. Docentem audiuit Pausaniam. Herodem verò tanquam scitissimum & vario sermonis artificio præstantissimum inter rhetores admiratus est. Viuendo annum sexagesimum excessit, & sine liberis defunctus est, cum neq; matrimonium neq; procreationem prolis approbasset. quod quidem fœlicius an miserius sit, disceptare nunc tempestiuum non est.

E SVIDA.

AElianus Præneste in Italia natus, pontifex & sophista, prænomine Claudius, cognominatus verò Meliglossus vel Meliphthongus, post Adriani tempora Romæ Rhetoricam professus est.

Sophistæ nomen.

Sophistæ nomen primum philosophis datum est, deinde ad pseudophilosophos, cauillatores & dialecticarum argutiarum peritos peruenit: inde ad rhetores & declamatores. Et Aeliani quidem tempore non ignobile nec inhonestum fuit. nam & Fl. Philostratus, vt

iam

iam recensui, in Aeliani vita magnum fuisse sophistæ nomen scribit, & ad Antoninum ita præfatur: τοὺς ἐν δόξῃ τοῦ φιλοσοφῆσαι σοφιστεύσαντας, καὶ τοὺς οὕτω κυρίως προσρηθέντας σοφιστάς, ὧν δύο βίβλους ἀνέγραψα σοι. *Plura leges in præfatione eiusdem operis, circa principium eius & finem, de sophistice & sophistis.*

VNVM AELIANVM, OMNIVM QVOS IN HOC uolumine cõiunximus librorũ, authorẽ esse. Et obiter quædã de hoc scriptore, eiúsque scriptis & nominibus.

AVDIO viros quosdam eruditos in ea esse sententia, vt non vnum esse Aelianum librorum De animalibus, Variæ historiæ, & De ordinibus militaribus conditorem, sed duos aut tres diuersos existiment: & falsum esse Suidam qui eos in vnum confuderit: & sophistam illum Aelianum, cuius meminit Philostratus, alium esse ab eo qui animalium historiam scripsit. Argumenta quibus id approbent nulla adhuc accepi, (neque enim literis id euulgarunt,) nisi quod orationem variæ historiæ nimium inquiunt esse popularem, & grauitate à reliquis eiusdem authoris operibus multum discedere, atque inde authorem esse diuersum colligunt. His ego modestè meas rationes cur vnum potiùs quàm duos aut tres horum librorum omnium scriptorem esse persuasus sim, explicabo: quibus ipsi verisimiliores si me docuerint, facilè concedam. Ex stilo quidem, vt diuersum esse admittam, (etsi multa inuenio similia, & in Varijs etiam non paucas tum eleganter tum copiose scriptas historias, vbi eas excolere & perficere voluit) non efficax argumentum duci potest, quo author esse diuersus conficiatur. Nam & olim & hodie eiusdem scriptoris, ætate diuersa, stilus quoq; differt: te vel argumẽti ratione, vel propositi diligentiaq; plus aut minus adhibitæ, variat. Aelianum Philostratus tradit annũ sexagesimum excessisse: in qua ætate si aliter quàm iuuenis scripsit, mirum non est, præsertim homo in Italia natus, cui Græca lingua paulatim discenda fuit. Libros de animalibus ab eo vt instituerat perfectos constat cum aliâs, tum quod prologum etiã et epilogum habeant. Variam historiam imperfectam dixerim, non modò quòd ijsdem careat: sed quia passim ὅτι *coniunctione vtitur, simplicius breuiusq; aliquid memorãs, et veluti sibi tantum annotans, per ociũ posteà elegantiùs copiosiusq; descripturus. Sic author Epitomes in Strabonẽ, & alij vbi breuiter aliquid cõprehendunt, & capitũ argumenta indicãt, hac cõiunctione vtuntur. In opere aũt imperfecto stilus idẽ desiderãdus non est. Quod si diuersi sunt horũ quos cõiunximus librorũ authores, cur neq; veterũ quisquã (quod equidẽ sciã) neq, recentiorũ, diuersorũ meminit, sed vnius omnes Aeliani? Quid quod ferè similis est tractatio, quòd ad capitũ diuisionẽ, omniũ ipsius operũ. nã et Tactica ad Adrianũ ipse in capita se partitũ testatur, et argumenta præposuisse: quæ tamẽ Robortellus in codice manuscripto non reperisse ait, & Gaza quoq; in sua translatione omisit: nos Græcè Latineq; de nostro addidimus. In libris vero de animalib. capitum diuisiones cũ argumẽtis vt in antiquissimo codice reperi Græcè, ita dedi: sicut et in Varia historia, vt in impresso prius Venetijs: etsi in neutro istorũ operũ author huius diuisionis meminerit. In vtroq; etiã varietatẽ, nullo ordine aut argumento certo sequitur: In Varijs etiã subinde quædã de animaliũ natura admiscet, et nõnulla eadẽ (si bene memini) quæ in Animaliũ libris scribit. Camill. Peruscus vir eruditus, qui Historiã variã Græcè edidit Romæ primus, ad diuersa exẽplaria collatã, non dubitat eundẽ hunc esse Aelianũ, et illũ cuius Philostrat. ac Suid. meminerũt. Omniũ quidẽ librorũ tituli, manuscripti et impressi, simpliciter habẽt Aeliani, in titulo tamẽ operis de re nauali gentile additur Prænestini, et Suid. etiã Prænestinũ fuisse scribit, cũ ipse in Varijs nõ semel Romanũ se esse scribat, et Philostrat. quoq; Romanũ faciat. sed hæc inter se nõ aduersantur. Præneste natũ crediderim, Romæ postea vixisse, et ciuẽ fuisse Romanũ. Scribit etiã Suid.* εὖ σοφιστεῦσαι ἐν Ῥώμῃ, *hoc est declamasse, uel Rhetoricã docuisse Romæ. Sophisticus quidẽ et declamatorius stilus passim in eius scriptis apparet, elegans ille quidem & citra affectationem elaboratus, multò autem Demosthenis & veterum Græciæ oratorum grauitate inferior, quod & doctissimo viro Hieronymo Vuolphio videtur. De re nauali librum alicubi extare quidam putant: sed qui legerit aut viderit hactenus audiui neminem. is forte fuerit, cuius Aelianus ipse in Tact. mentionem facit, his verbis: De acie in naualibus prælijs instruenda dicemus postea. Iam cum Tactica ad Adrianum scripserit, & Romæ eum docuisse post Adrianum Suidas referat,*

&

& Philostratus Herodis (quem Aelianus audiuit) patrem Atticum sub Nerua imperatore vixisse scribat. temporum quoque ratio congruit. Nam Neruam etiam Aelianus in Tacticis se conuenisse olim testatur.

Aelianus.

Aeliani nomen Latinis vsitatum fuisse conijcio, (nam & consules quosdam sic nominatos legi, & Suidas meminit Aeliani cuiusdam egregij ducis sub Valente) ab Aelio prænomine olim in vsu Romanis deductum, vt à Claudio & Valerio, Claudianus & valerianus.

Claudius.

χρηματίζειν.

Porrò Claudij prænomen honoris gratia ei additum puto, nam quod Suidas scribit, ὁ χρηματίσας Κλαύδιος, Claudius cognominatus vel prænominatus, interpretor. Docent Grammatici χρηματίζειν inter cætera significare etiam nuncupari vel nominari, & ita accipi à Plutarcho in Anton. & à Luca in Actis 11. Ἐγένετο δὲ χρηματίσαι πρῶτον. Alibi quoque non rarò similiter hoc verbo vtitur Suidas, vt in Philone Biblio, Ὕπατον τὸν Σεβῆρον τὸν Ἐρέννιον χρηματίσαντα. Et alibi, Ὅμηρος, Σέλλιος χρηματίσας, γραμματικός. Et, Τυραννίων Ἐπικρατίδου καὶ Λινδίας, ἐχρημάτιζε δὲ Κορύμβου. Idem Suidas in Philemone Syracusano Comico è libro Aeliani de prouidentia, somnium huius poetæ pluribus recitat, stilo sane tali, quali in Animalium historia vtitur: in qua ipsa etiam interdum de dijs & prouidentia similia docet, & Epicureos conuellit. Denique multis in locis verba Aeliani tanquam boni & elegantis scriptoris Suidas recitat, vt in vocibus, Ταινίαι, Ἐκπαθὴς, Δαιδαλόχειρ, Βύβλον, Κλάτιος, &c. in quibus sunt quædam, quæ in ijs quos nos damus, libris, non habentur, quod meminerim. vnde alia etiam multa ab eo condita suspicor. Philostratus quidem in eius vita, etiam κατηγορίαν τοῦ γυννίδος τυράννου ab eo compositam author est. Liber eius περὶ προνοίας citatur à Varino in voce Ἀθερίζειν. Io. Stobæus in locis communibus sæpe Aeliani quædam recitat, non expreßis librorum nominibus: alicubi tamen historias, & alibi Variam historiam nominat.

LATINIS INTERPRETATIONIBVS GRAECA esse coniungenda, ad interpretes librorum Græcorum & typographos, Admonitio.

LATINAE interpretationi librorum Aeliani, Græca è regione adiunxi, vt de fide mea & aliorum interpretum minùs dubitaretur: Et vt Græcè etiam si quis discere vellet, commoditatem conferendi facillimam haberet: denique si quæ in alterutra lingua dubitatio moraretur lectorem, in proximo alteram interpretis aut commentarij loco haberet. Ego certè hactenus paucißimos omnino libros vidi ita translatos in Latinum sermonem, vt Græca non adiuncta, aut seorsim excusa, desiderarem. In nonnullis, præsertim sacris, fides interpretis suspecta esse potest. multi inscitia aut festinatione erramus, aut sæpe, aut interdum, in alijs etsi nihil horum contingeret, (quod tamen vix in hominem cadit,) dictio tamen interpretis vel paßim vel alicubi, obscura ambiguáue est, vbi vel mediocriter Græcè doctus lector, ad clariorem & certiorem sensum Græcis collatis adiuuatur Sed etiam contrà, qui Græcè fuerint doctiores, non fastidient Latina. nam mediocris quoque interpres, in rebus ipsis tamen exercitatus, & multa dum verteret meditatus, sæpe obscuriores aliquos locos explicabit, qui remorari lectorem vtcunque linguarum cognitione præstantem potuissent.

Theod. Gaza

Theodorus Gaza, vir egregiè in vtraque lingua eruditus erat, in Græca quidem haud scio an vnum aut alterum, dum viueret, sui habuerit similem: & hodie quoque (absit inuidia) vix esset habiturus: translati tamen ab eo leguntur aliquot Aristotelis libri parum feliciter, non in vniuersum dico, sed plurimis in locis. Multò magis verò dum Theophrasti de historia & causis plantarum libros conuertit, paßim ineptè, imperitè aut perperam id facit. id quod ego audacter affirmo, & innumeris in locis demonstrare possum, faciamq́; si vixero, nisi præuenerit alius: quod fieri optârim, libenter codices meos, in quibus quæ conferendo deprehendi & emendaui, annotatum est, diligenti & docto cuiuis hoc onus molienti impertiturus: idq́; non modò gratis, sed etiam gratias habiturus, quòd & me hac in parte leuet (alijs occupatum) instituto labore, & publica literarum studia promo-

neat,

ueat, & veterum authoritati, quam interpretum imperitia labefactat, redintegrandæ consu lat. Ergo si princeps ille Græcè eruditorum Theodorus, in Græcia natus, toties in suis conuersionibus lapsus est, quid de alijs dicemus? infiniti quotidie noui interpretes exoriuntur: multi priusquam à Grammaticorum præceptis necessarijs euaserint, interpretationem authorum inuadunt: & quæ dum linguam addiscunt seque exercent, Latina fecêre, committere prælis & publicare audent. Videtur autem Græcæ linguæ cognitio, in iunioribus præsertim (ἀεὶ δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται) leuem quandam arrogantiam, & vanam de sua eruditione persuasionem, temerè excitare, vnde non minus illi sibi placent, quàm vano superboque leuiculi homines vestium ornatu. Est enim hæc lingua varia, diserta, volubilis, elegans, leuis, καὶ πομφολυγώδης πως καὶ ὀφρυώδης. Alij igitur ambitione ducti Græca interpretantur: alij fortè necessitate & inopia, quorum neutri diutius premere sua & ruminare scripta aut volunt aut possunt. Festinat enim ambitio, cunctatione melius gloriæ suæ consultura. Paupertas moram non patitur. Et ita libri Græci non vertuntur sermone Latino, sed peruertuntur. Plinius olim vir locuples, diligens, & Græcè non indoctus erat, & Latinè disertissimus, & iuuandi mortales gratia, magis quàm ambitiose (vt ego iudico) suam de Natura historiam, magna ex parte è Græcis scriptoribus translatam, publicauit: ille tamen quantopere sit hallucinatus, & quoties authorum quos sequitur non assecutus sententiam, de alijs fortè alij dicent, ego familiares imò præceptores meos Aristotelem & Theophrastum (ex quibus plura, ni fallor, quàm vllis alijs transtulit) tradendis animalium stirpiumque naturis, sæpissimè non intellectos ab eo deprehendo. Sed ne sim prolixior aut veteribus censendis, aut nouis interpretibus, quod sanè infinitum foret: nullus profectò vnquam aut fuit aut erit cuiuscunque linguæ in aliam transferendæ (de libris alicuius doctrinæ & maioris momenti loquor) tam consummatus interpres, vt non archetypum quoque à lectoribus desiderari aut possit aut debeat. Quis enim est qui vel suam & maternam linguam vndiquaque calleat, ita vt & popularem eloquentiam teneat, & simul nulla diuersarum artium vocabula ignoret? Sunto tamen qui hæc consequuti sint omnia, in sua quisque lingua: putás ne verò qui idem in duabus præstare possit inuentum iri quenquam? Sed inueniatur is quoque. iám ne tibi absolutus is interpres futurus videtur? Atqui multum adhuc abest. Non enim statim geometra fuerit, qui vocabula huic scientiæ propria intellexerit: neque medicus, qui partium corporis humani, herbarum, remediorum, morborumq; nomenclaturas in numerato habuerit omnes. Artis insuper peritus, & in ea mediocriter exercitatus sit oportet, vt geometra medicús ve sit vel dicatur: aut ex vna lingua in alteram medicos geometricós ve libros rectè transferat. Non igitur verborum cognitio absoluit interpretem, sed rerum quoq; peritiam adiungat necesse est. Verùm in alijs linguis, quarũ vulgaris hodie in diuersis regionibus vsus est, simul duabus excellere, facilius fuerit. in Græca verò & Latina, iam apud suos populos desitis, & tanto labore ac tempore condiscendis, difficillimũ. Quamobrem cum hisce duabus linguis vetustissimi quique & optimi libri sacri profanique contineantur, moneo vt quicunque posthac aliquid ex hisce interpretandum susceperint, vel suæ interpretationi & apographo archetypum Græcum adiungant, vel Græca seorsim edi curent, (hoc in maioribus, illud in minoribus libris commodius fiet:) si illi modò et eruditis hominibus gratificari volent, & suæ authoritati fideique consulere. Quod me quidem attinet, ego etiam in pluribus erranti, si Græca quoque dederit, ignoscam faciliùs, quàm, si non dederit, in paucis: & spero eandem ob causam mihi etiam & cæteris interpretibus æquiores fore homines doctos, sicubi in his Aeliani operibus vertendis hallucinati sumus. Porrò typographos quoque moneo, vt Græca libenter suscipiant: & si minus quæstuosam eorum distractionem sibi futuram putant, exemplaria cudant pauciora, plurisque vendant. Sic enim in plerisque sibi suoque lucro consulent: ac, si non breui, paulatim tamen libri illi vendentur meliùs, quibus adiuncta fuerint Græca: cum translationes solæ, præsertim minus doctorum (qui semper maior est numerus) à doctioribus reprehensæ sæpe ab omnibus negligi, iacere, & perire soleant. Accedit & hæc commoditas, quòd emendatiores in vtraque lingua libros sic posse conseruari spes sit. nam si quid dubium aut deprauatum occurrat, mox

Plinius.

alterũ ex altero emendari poterit. His ferè rationibus ego inductus, volumina aliquot hucusq; Græcè Latineq; excudenda curaui, nempe fœcundißimum Ioannis Stobæi Anthologiũ, idq; secundo etiam auctum emendatumq;: item Antonij & Maximi veterum in Græcia monachorum Locos communes ex sacris & profanis scriptis vtilißimè collectos, (qui tamẽ non è regione collocati, sed in vtraq; lingua seorsim prodiuerunt:) & hoc tempore Aeliani opera. Quòd si Deus annuerit, etiam alia deinceps vtilia studiosis similiter vel ædam ipse, vel alijs vt ædant author ero.

DE EXEMPLIS ET ARGVMENTORVM RATIOne in genere quædam, & quòd ab animalibus efficacißima sumantur.

QVoniam exempla à bestijs ad homines trahi superiùs scripsi, ne quis exempli vocabulo me abusum existimet, plura de exemplis, similitudinibus ac parabolis, tùm quod ad significationem, tum argumentorum ex eis vim, hîc adferam. quod equidem nec inutile, nec ab instituto nostro alienum fore existimo, quando quicquid ab animalibus ad formandos hominis mores in orationem venit, exempli aut parabolæ instar enunciatur. Primum igitur exemplum videtur dictum, quod ad contemplandum extet, (nam è vel ex præpositio conspicuum aliquid significat, vt in his verbis, extare, existere, exedra, eminere,) & vnde quid agendum quòue abstinendum colligamus, non aliter, imò certiùs quàm è templis suis per auguria & auspicia quondam augures. Porrò argumenta quibus aliquid persuadere conamur, aut à ratione, aut ab authoritate proficiscuntur. Ratio aut probabilis & verisimilis est, aut vera & necessaria. Authoritas aut diuina est, aut humana, aut naturalis. Rursus diuina, aut à dictis aut à factis sumitur, vt humana quoque. Sed authoritas diuina (hoc est à Deo vel hominibus sanctis, qui diuino afflati spiritu, sermone factó ve aliquid docuerunt) vtroque modo (tum dictis tum factis) perpetuò firma & indubitata, non minus, imò magis quàm vlla vera necessariáue ratio iudicari debet. At humana authoritas, non vera, sed verisimilis est. nam, vt vulgò dicitur, quot capita, tot sententiæ. nec enim vulgus modò, sed etiam sapientes existimati, sententijs plerunque plurimum variant. Ea quidem quæ à sapientum hominum, moribus, virtutibus, alijsq; factis sumitur persuasio, multò plus momenti adfert ad persuadendum, & non authoritas tantum, sed exempli nomine appellatur. Multa autem clarorum hominum cum dicta tum facta, in Variæ historiæ libris Aelianus describit. Tertio loco opera & facta naturæ posuerim: per quæ nobis veluti loquitur illa, & exempla toto mundo paßim, vel ad imitationem, vel ad fugam proponit, idque in animalibus præcipuè, ceu viuis suæ sapientiæ indicijs. Et cum hominum natura deprauata, longè ab archetypo suo recesserit, animalia verò primitiuam suam & naturalem singula vim retinuerint, efficaciora quæ in ipsis spectantur exempla fuerint. Plurimæ enim actiones animalium veluti χρεῖαι quædã & χρειώδεις hominibus (id est, ad vitã eorũ meliùs instituendã vtiles) existimari debent. nam inter chrias ipsas prætulerim ceu vehementiores, vbi quis non dicit, sed facit aliquid. siquidem Quintiliano teste etiam in ipsis factis chriam putant eruditi: vt Crates, cum indoctum puerum vidisset, pædagogum eius percußit. Et aliud (inquit) penè par ei, quod tamen eodem nomine appellare non audent, sed dicunt χρειῶδες: vt Milo, quem vitulum assueuerat ferre, taurum ferebat. Quòd si fabulæ & apologi ab animalibus conficti, quales Aesopi & aliorum plurimi sunt, mouere possunt homines, & ducere animos (vt scribit Quintilianus) præcipuè rusticorum & imperitorum: qui & simpliciùs, quæ ficta sunt, audiunt: & capti voluptate, facile ijs, quibus delectantur, consentiunt: (Horatius ne in poemate quidem humilem vsum huius generis putauit: Olim quod vulpes ægroto cauta leoni. Et primus earum author Hesiodus videtur:) multò magis ea quæ verè de animalibus prædicantur, & ex eorum natura sumuntur, mouere non modò rudiorum, sed eruditiorum quoque animos poterunt.

Argumentorum diuisio.

Chriæ.

EX Quintiliano. Potißimum est (inquit) inter ea quæ ad probationem pertinent, quod propriè vocamus exemplũ: id est rei gestæ, aut vt gestæ, vtilis ad persuadendũ id quod intenderis, cõmemoratio. Intuendũ igitur totũ simile sit, an ex parte, ut aut omnia ex eo sumamus, aut quæ vtilia erunt. Interim ex maioribus ad minora, ex minoribus ad maiora ducuntur exẽpla. Ad exhortationẽ verò præcipuè valent imparia. Admirabilior in fœmina quàm in viro virtus. Quare si ad fortiter faciendũ accẽdatur aliquis, nõ tantũ afferet momenti Horatius et Torquatus, quantũ illa mulier cuius manu Pyrrhus est interfectus: et ad moriendũ nõ tam Cato et Scipio, quàm Lucretia, quod ipsum est ex minoribus ad maiora, Hæc Quintil. Videntur autem eiusdem generis esse quæ à bestijs ducuntur, siue exempla, siue similia: quæ & ipsa ad hominem si accõmodentur, à minori ad maius ducuntur. Nam si ea quæ nihil aut minimũ rationis habent fortiter aliquid aut prouide agunt, vix dignus venia fuerit homo rationis compos animal, si quid timidè, si temerè fecerit.

Proximas exemplo (inquit rursus Quintilianus) vires habet similitudo, quæ ducitur citra vllam translationum mixturã ex rebus penè paribus. Nam παραβολὴ, *quam Cicero collationem vocat, longiùs res quæ cõparantur repetere solet: nec hominũ inter se opera similia spectãtur: sed* παραβολὴ *à mutis, atq; etiã inanimis, interim huiusmodi ducitur: vt si animũ dicas excolendum, similitudine vtaris terræ, quæ neglecta sentes atq; dumos, exculta fructus creat. Aut si ad curã reipub. horteris, ostendas apes etiã formicasq;, nõ modo muta, sed etiã parua animalia, in commune tamen laborare. Et Cicero pro Cornelio equorum, pro Archia saxorum quoque est vsus similitudine.*

Exemplũ (inquit Valla) est ipsa res, quam imitamur: aut (si ita sors tulerit) deuitamus in aliquo. Ille aũt in quo sunt virtutes, vel vitia, exemplar dicitur alicuius facti. Plura in vniuersum de vi et ratione exemplorum, & parabolarum siue similitudinũ, qui voluerit leget in Rhetoricis ad Herenniũ: & in libris de inuentione Rodolphi Agricolæ. item apud Ammoniũ & Suidam in voce Παράδειγμα: *& Eustathij indice in* Παραβολή.

Εἰς Αἰλιανοῦ βιβλία, Καμίλλου Περούσκου ἐπίγραμμα.

> Λάμβανέ μ᾽ ἐς χεῖρας σοφὸς ὢν, ἢ νῆις ἁπάντων,
> Ἔσσομαι οὐ μικρὸν ἀμφοτέροις ὄφελος,
> Πᾶσι βατὸς πέλομαι, μεσὸς μὲν κῆπος ὀπώρας
> Παντοδαπῆς, εὕροις ἄλλην ὧδε μέλι.
> Τοὔνομα καὶ γενεαί μου πατρίδος ὕψος ἀμαυροί,
> Ἦν γάρ ἐμοὶ Ῥώμη κυδιάνειρα πατρίς.

DE STYLO AELIANI.

Ad Lectorem.

DVm Græca Aeliani scripta percurro, obiter pauca quædam obseruaui, quæ rariuscula circa dictiones & phrases aut syntaxin in hoc authore mihi videbantur, quibus & ab alijs vsitata quædam, propter elegantiam, inserui. quæ hoc in loco Græcæ linguæ studiosis hominibus communicare volui. ociosior aliquis multò plura his accumulare poterit. Numerus prior librum, posterior caput significat. Anim. opus de animalibus. Var. Variæ historiæ.

In genere quædam.

Repetendum aliquid interdum, vt 4.47. Anim. Ἠρινοὶ δὲ ὅταν ὑπάρχωσι ῥοπαὶ ἔτους, τηνικαῦτα ὑποφαίνεται: ἀρκτούρου δὲ ἐπιτολαῖ *(repete* ὅταν ὑπάρχωσι*)* οὐδ᾽ ἀναχωρεῖ ἐς τὰ οἰκεῖα.

Aliquando supplendum aliquod nomen, Attico more: vt Var. 13.30. Ὀλυμπιὰς ἡ Ἀλεξάνδρου, *subaudi* μήτηρ. *Ibidem cap. 23.* Ὦ Σωφρονίσκου, *subaudi* παῖ. *Et 11.7.* Ἀρχέστρατος ἔλεγε, δύο Ἀλκιβιάδας μὴ ἂν ὑπομεῖναι τὴν τῶν Ἀθηναίων, *supple* πόλιν. Τὴν τεθηλυῖαν, *subaudi* φύσιν, *Var. 13.16.*

Enallage numerorũ et casuũ non infrequentes sunt ei. Vt Anim. 12.42. Δέλεαρ καθιᾶσι τοῖς σκάροις κορίαννα. καὶ ἔστιν εὐθήρατα ταῦτα, καὶ ἐλεῖν ῥᾷστα. προσνεῖ γοῦν αὐτοῖς ὁ σκάρος. *Et Var. 10.16.* Οἱ δὲ, οὐδεὶς αὐτῷ προσεῖχον. *Et Anim. 13.14.* Ὅσοι δὲ λαγῷ εἰσιν αἱ γοῦν τοῖς θάμνοις διατρίβουσαι, νωθεῖς μέντοι. *Sic adiectiua neutra pluralia pro singularibus sæpe accipit, significatione substantiua, vt* Εἶναι οἱ γοῦν σπονδὰ *(pro* σπονδὴν, φιλίαν, εἰρήνην*)* πρὸς λύκον. *Aliâs verò pro aduerbijs, vt* Ἐρᾷν δριμύτατα, *pro* δριμυτάτως.

Nominatiuus pro obliquo, præcipuè cum pronomen αὐτὸς *vel* οὗτος *in obliquo sequitur. vide paulò post in* Αὐτός. *Sed & aliâs interdum, vt Anim.14.5.* Ελέφας ὁ θῆλυς, τιμιώτερα εἶναι τὰ τούτου κέρατα οἱ σοφοὶ ταῦτα ὑμνοῦσί γε. *Et mox,* Εν Μαυρουσίᾳ γῇ οἱ ἐλέφαντες δεκάτῳ ἔτει πάντως αὐτοῖς τὰ κέρατα ἐκπεσεῖν ᾄδουσι. *Et Var.2.13.* Αλλ' οἵ γε ξένοι, τὸν γὰρ κωμῳδούμενον ἠγνόουν, θροῦς παρ' αὐτῶν ἐπανίσταται. *Et 2.41.* Καὶ Λακύδης δὲ καὶ Τίμων οἱ φιλόσοφοι καὶ τούτους πιεῖν πάμπολύ φασι. *Vide etiã inferius in alphabetico ordine in* Αὐτός.

Σαῦρον τῶν νεαρῶν, *pro* σαῦρον νεαρὸν, *& huiusmodi, vt Aelianus, sic Græci pleriq;, et Latinorum etiam quidam.*

Rarißimus est indicatiui pro infinitiuo vsus, vt Var.12.39. in fine: Φασὶ τὴν Σεμίραμιν, ἐπεί ποτε εἷλε λέοντα, μέγα ἐφρόνει, *pro* φρονῆσαι.

Cõparatiuus est quãdo positiui locũ obtinet, vt Καὶ ταῦτα εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστι. *Sic Anim.6.44.* Καὶ οὐ μοι λέγειν αὐτοῦ ἥδιόν ἐστιν. *Et Var.2.23.* Οὐ μοι ἥδιον μεμνῆσθαι αὐτοῦ. *Et contrà interdum, vt Anim.8.12.* Οἱ πρῶτοί μου ταῦτα ἀνιχνεύσαντες, *pro* πρότεροι. *Videtur et superlatiuũ pro cõparatiuo posuisse Var.10.13.* καὶ τὸ ἐπὶ τούτων αἴσχιστον, ὅτι τὴν ἀσπίδα ἀπέβαλεν.

Verba in præsenti tẽpore loco præteriti vel aoristi, et de eadẽ re sæpe vtrorũq; temporũ verba vsurpat, et miscet. vt Anim.4.7. Ακούω τὸν Σκυθῶν βασιλέα ἵππον σπουδαίαν ἔχειν, *pro* ἐσχηκέναι. *sequũtur aũt aoristi secũdi, deinde rursus alia verba in præsenti aoristorũ loco. Et cap.54.* Παῖδα λέγουσιν ἑταίραν ἀσπίδα λαχεῖν, τὸ μέντοι παρ' αὐτῆς εἶναι θαυμαστόν· εἶτα φοιτῶσαν τῷ ἐρωμένῳ προλέγειν ὄναρ τὰς ἐπιβουλάς, *etc. Et 5.28.* Εν οἰκίᾳ τρέφεσθαι πορφυρίωνα καὶ ἀλεκτρυόνα ἤκουσα, καὶ σιτεῖσθαι μετὰ ταὐτά, βαδίζειν δὲ τὰς ἴσας βαδίσεις· οὐκοῦν ἐκ τούτων φιλίαν αὐτοῖς ἐγγίνεσθαι, *etc. Et Var.12.45.* Φρύγιοι λόγοι ᾄδουσι Μίδου καθεύδοντος μύρμηκας εἰσέρπειν εἰς τὸ στόμα. *Vice versa etiã aoristus pro præsenti ponitur, vt 9.3. Anim.* Εὰν δὲ βλακεύσῃ, διέσπασεν αὐτὸν ὁ πατήρ. *Et verbum substantiuum in imperfecto, præsentis significationem sæpißimè habet,* ἦν *pro* ἐστι: ἦσαν *pro* εἰσί.

Participium pro verbo. Κύων θηράσασα, λαγὼς δὲ ἦν τὸ ἄγρευμα αὐτῇ, τὸ ἐκ ὀξὺ ἡ κύων, *11.12. Anim. pro* κύων ἐθήρα, *Canis venabatur. Et 13.23.* Καὶ αὐτοῖς παίδευμα τῆς φρουρᾶς οὐ καταυνυστάξασι, *si rectè scribitur, pro* κατανυστάξαι. *hoc est, Et ne suas vices somno capti negligãt, disciplina quadam assuescunt. Et alibi,* Μασσαγέται κρεμάσαντες τὴν φαρετρεῶνα πρὸ ἑαυτοῦ, εἶτα μέντοι ὁμιλεῖ τῇ θηλείᾳ ὁ ἄῤῥην.

Coniunctio quandoq; desideratur, vt 10.5. Anim. Ηὼς δὲ (*sic enim lego*) καὶ ὑπολάμπει, καὶ ὁ βωμὸς οὐκ ἀνθρακιὰν, οὐ σποδὸν ὑποφαίνει. *Cũ verò iam aurora illucescit, etc. vide inferiùs in* Εἰ.

Dictiones quædam & phrases, ordine literarũ notatæ.

A Ακρατῶς καὶ ἀμάχως, *14.26. Anim. Vehementer, adeò vt resistere nequeas.* Ακρατῶς ἔχειν φθόνου, *Var.12.10. nimiùm grauari inuidia, inuidiæ non posse resistere.*

Αλλὰ *abundat, vt Var.2.10.* Τιμόθεον ἀκούω τὸν Αθηναίων στρατηγὸν, *etc.* ἀλλὰ τοῦτόν γε Πλάτωνι τῷ Αρίστωνος περιτυχόντα εἰπεῖν. *Et cap.21.* Ο δὲ μὴ εἰς πάντας πεφοίτηκεν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρῶ. *Et 6.10.* Οἱ γοῦν δύο παῖδες Πάραλός τε καὶ Ξάνθιππος, ἀλλὰ οὗτοι μὲν ὑπὸ τῆς νόσου ἀπέθανον. *Et 2.23. & alibi.*

Αμφισβητῆσαι ὥρας, *de pulchritudine certasse, 12.14. Var.*

Αμαχος, *summus, vehemens, nimius.* Κωὸς ἐς τὸν τρέφοντα ἄμαχος εὔνοια. Φαγεῖν ἄμαχοι, *vo racißimi, 1.1. Var. Et alibi* ἄμαχον *et* ἀμήχανον *simul dixit pro vehemẽti. vide* Ακρατῶς *paulò antè.*

Αν *sine verbo,* παῖδα ὡραῖον ὡς ἂν Αἰγύπτιον, *4.54. Anim. formosum puerum, vt Aegyptij formosi esse possunt. Et 10.1. sine* ἄν. Μόσχον ἐλέφαντος ὡραῖον, ὡς ἐκεῖνοι, *vt elephanti formosi esse possunt.*

Αὐτὸς *pro articulo interdum capi videtur, vel abundare, vt Var.13.1.* Καὶ αὐτὰ ἕκαστα τῶν δρυμώνων κατασκευασάμενοι. *Idem in obliquis sæpe abũdat, sed ita vt præcedat rectus alicuius nominis pro obliquo positus.* Οἱ δελφῖνες, τὸ μὲν φιλόμουσον αὐτῶν *11.12. Anim. pro,* Τῶν δελφίνων τὸ φιλόμουσον. Αἱ δὲ αἶγες, οὐκ ἂν αὐτὰς λάθοι τὸ ἤδη προειρημένον, *7.26. Anim. pro,* τὰς δὲ αἶγας οὐκ ἂν λάθοι. *Vide superius in Enallages casuum mentione.*

Γ Γε μὴν *pro* δὲ, *post* μέν. Κυμαινούσης μὲν τῆς θαλάσσης, σκληρόν γε μὴν τῶν ἀνέμων καταπνεόντων, *9.57. Anim. et 9.58. Anim.* Τῶν μὲν, τῶν δὲ, τῶν γε μὴν, *in trib. membris. et 10.22. similiter. et 10.27.* μικρὰ μὲν, χαρίεντα μήν.

Εἰς γόνυ

E

Εἰς γόνυ πίπτειν, prouerbium non animaduersum ab Erasmo Rot. Οὐ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο εἰς γόνυ πεσοῦσαν, ἀλλ᾽ ἐπὶ σόμα, Var.3.17. Non in genu collapsam, quod aiũt, sed in os. hoc est, non mediocriter, sed penitus afflictam.

Εἰ coniunctionem aliquando omittit, vt subaudienda sit, vt lib.17.cap.9.Anim. Δέῃ δὲ πάλιν τροφῆς, καὶ ἀφελεῖν τι, καὶ οἱ πόδες οἱ τέως, χεῖρες ἐγγίνονται. pro, Εἰ δὲ πάλιν τροφῆς δέῃ. Quòd si rursum opus sit cibo, & aliquido apprehendere, tum qui antehac pedes erant, manus efficiuntur. Et 16.18.Anim. Καὶ ψηλαφήσεις. id est, Et si contrectes. Et mox rursus ibidem. Vide superius in fine eorum quæ in genere obseruauimus.

Εἶναι Attico more περιέλκον. 8.14.Anim. Ἑκόντες εἶναι οὐ προσίασι τῇ χώρᾳ.

Εἰς cum accusatiuo precij. Ἐπιπράσκετο εἰς στατῆρας πεντήκοντα, 12.12. Var. Vendebatur stateribus L.

Εἶτα sæpe abundat. Τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ θαῤῥοῦντες ἄμφω, εἶτα οὐ δεῖται θατέρου ὁ ἕτερος, 4.3.Anim.

Ἐκ τρίτων, pro τρίτος, 9.64.Anim. Λέγει Ἀριστοτέλης, καὶ Δημόκριτος πρὸ τούτου, Θεόφραστός τε ἐκ τρίτων καὶ αὐτός φησι. Ἐκ de patria, vt Var.2.21. Παυσανίας ὁ ἐκ Κεραμέων, oriundus Cerameis. Et 17.9.Anim. Κράτης ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

Ἐμπλάσεσθαι τοῖς δικτύοις, 12.42.Anim. inhærere retibus, intrusum vel intricatum hærere: quod nostri dicunt gesteckẽn, hoc est infigi, vt lignum terræ lutó ue insertum figitur. Sic 15.1.Anim. ἐμπλάσεται τῷ ἀγκίστρῳ, aliás ἐμπαλάσεται. Et 16.25.Anim. Ἵπποι τοῖς νεκροῖς ἐμπλαττόμενοι, etsi codex manuscriptus habet ἐμπαλαττόμενοι, quod non placet. apparet enim metaphoram esse ductam à medicamentis quæ Græci emplastra vocant, vel emplasta: quæ lenta tenacitate sua cuti adhærent, & quasi agglutinantur: vnde & emplastica quædam dicũtur, quæ eius sunt facultatis, vt ueluti crustam inducãt cuti illita, meatusq; obstruãt.

Ἐπεὶ tanquam aduerbium temporis, Var.2.35. Ἐπεὶ δέ τις αὐτὸν παρῆλθε τῶν ἐπιτηδείων, Cum familiaris quidam eum accessisset.

Ἐπιθανατίως, quod ab alijs dicitur ἐπιθανάτως, non sine mortis periculo. Οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δὲ ἐπιθανατίως εἶχον, 13.26. Var. Alij moriebantur, alij morti proximi erant.

Ἔπος pro simpliciter vel simplici ratione. Λευκὴν δὲ οὐχ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ χιόνος ἐπέκεινα, 4.36.Anim. id est, non simpliciter album, sed plus quàm niueum. Sic Plato lib.1.de rep. Διόρισαι ποτέρως λέγεις τὸν ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἢ τὸν ἀκριβεῖ λόγῳ. id est, Explana vtro modo principem & præstantiorem dicas, vtrum secundum vulgus (qui vulgò sic dicitur, qui nomine tantum princeps sit, non etiam reipsa) an secundum exactam rationem.

Ἕρμα videtur vinculum, laqueum aut fasciam significare, vt ἑρμάζειν Hippocrati, vincire, fasciare, & partẽ astrictã immobilem reddere. Καὶ τοῖς κατόπτροις ἕρματα ἰσχυρὰ ὑποπλέκουσι, 17.24.Anim. vbi Diodorus habet ἐπίσπαστρα. locus est de captura simiarum. item cap.37. Λεπτὰς ταῖς τοῦ ὄφεως σπείραις περιπεσὼν ἕρμασιν.

Ἐσθῆτα ἤσθητο, alicubi in Varijs: & 13.1. στολὴν δὲ ἤσθητο ἀπράγμονα. et ἠσθημένος, 9.34. indutus: tanquam à præsenti ἐσθέομαι, quod in vsu non est. Ἔσθημα tamen, & ἔσθησις (id est vestimentum, vestitus) à præterito ἤσθημαι formata vidẽtur. Legitur et ἐσθημένος sine augmento apud Herodotum.

Εὐήτριος χιτὼν, ὁ λεπτὸς καὶ εὐϋφής, id est tunica subtilis & probè contexta, vt Grammatici interpretantur. Χιτῶνα ἐρίων πολυτελῆ καὶ εὐήτριον, Var.1.16. Eustathius sic dictum monet ἀπὸ ἠτρίων, ὅ ἐστιν ἐν τοῖς ὕφεσι στημόνων.

H Ἠκιστος, minimè potens, ineptissimus, infirmissimus. Ἠκιστός ἐστι θηρᾶν, ad venationem minimè sufficit, 9.1.Anim. Et alibi, Κρυμὸν φέρειν ἤκιστός ἐστιν, impatientissimus est frigoris.

Ἤπερ οὖν, quàm, multis in locis.

Θ Θαῤῥεῖν cum accusatiuo, subaudita præpositione πρός. Δέδοικε μὲν τὰ θηρία, τοὺς δὲ ἀνθρώπους θαῤῥεῖ, 6.11.Anim. Cerua paritura à feris sibi metuit: erga homines verò confidentior est. Sic alius quidam veterum, Οὐ τεθαῤῥηκότων μάχην τῶν ἐναντίων.

I Ἱμάτιον, quære Χιτών.

K Καθήμενα χωρία, loca humilia & plana, τὰ κοῖλα καὶ ὁμαλά. Variorum 3.1. Καθήμενα ἢ λεῖα χωρία nominat. & Anim. 16.12. Ἐν τοῖς καθημένοις χωρίοις, καὶ τοῖς τεναγώδεσι καὶ ἀπέδοις.

Καὶ aliquando abundat, vt in his verbis καὶ τῇ τύχῃ καὶ λυπεῖ.

Καλῶς ἔχει τῷ παιδὶ ὀχουμένῳ 6.15. Anim. Puer vehi gaudebat. absolute.

Ἐν καλῷ εἶναι, simpliciter, vel cum genitiuo. Ἀποθανεῖν ἐν καλῷ ἐστι, Var. 10.11. Tempestiuum vel opportunum est mori. Καὶ ὅστε ᾤετο σκέπης ἐν καλῷ εἶναι. Anim. 7.25. Putabat se plane esse tutum.

Κατὰ ἄγραν καὶ νομὴν, 13.1. Var. Ad venationem & pascua.

Κεκηρυγμένος εἰς τὴν δε σοφίαν. 6.10. Anim. hac arte celebris.

Λ Λιβύας, τῆς Λιβύας, 4.2. Anim. cum cōmuniter dicatur Λιβύη, τῆς Λιβύης.

Λιπαρὴς, assiduus, perseuerans, instans. Ἐπεὶ δὲ ἦν λιπαρέστερος ὁ Διογένης, καὶ ἐνέκειτο, 10.16. Var.

M Μὲν & δὲ, plerunq; aliquid contrarium inferunt, sæpe diuersum tantùm, vt 7.34. Anim. Κυρτὶς μικρὰ μὲν, πυκνὴ δέ. Aliquando ne diuersum quidem, vt 12.31. Var. Οἱ μὲν ἐπέθοντο, οἱ δὲ γίνονται καὶ τὴν Κλεωναίων χώραν, de iisdem, non diuersis.

Μὴ interrogatiuè, 12.23. Var.

Μηλὶς, ἡ, Melinus color, natiuus, à Melo insula dictus, candidus, &c. apud Plinium.

Μή τι γοῦν, nedum, non solùm. Εἴγε καὶ οἱ παῖδες, μή τι γοῦν οἱ ἄνδρες, 12.10. Var. Hermogenes μή τοι γε, eadem significatione dixit.

Μητρὶς Creticè pro patria 14.37. Anim. & Var. 13.37.

O Ὁ, articulus cum suis casibus variè vsurpatur. Τὰ μάλιστα, 13.2. Var. τὰ abundat. Et alibi, Ὑπὲρ ἐκείνων ὧν ἔλεγε Πλάτων, pro ἃ ἔλεγε. de iis quæ profitebatur Plato. Μάχη ἢ φόνος τῆς καὶ τῶν, 8.10. Anim. Pugna & cædes fit vtrorumq;, vel vtrinq;. Ἐν δὲ τοῖς καὶ ὅτι ἠράσθη, 8.11. Anim. pro ἐν δὲ τούτοις, vel τοῖς ἄλλοις. sic etiam 14.27. & Var. 12.1. Ἐν δὲ ταῖς καὶ Ἀσπασία ἦν. inter cæteras & Aspasia erat. Ὁ δὲ abundat, Var. 3.20. vel pro καὶ ὁ αὐτός. similiter & ὅδε vna vox aliquando redundat, vt & οὗτος alibi.

Οἷα, τοιαῦτα, veluti, sic, aduerbialiter. Καὶ οἷα ἡμεῖς τοὺς θεοὺς ἄγομεν θαυμαστοὺς, τοιαῦτα ἢ τοὺς κροκοδείλους οἱ Αἰγύπτιοι, 10.21. Anim. Στολὴν δὲ ἤσθητο τοιαύτην, οἵαν μὴ ἀπᾴδειν Ἀρτέμιδος, 13.1. Var. Vestitu vtebatur qui quàm proximè referret Dianam.

Οἷος vel οἷός τε, idoneus. Οἷοι μὴ λυπεῖν 5.15. Anim. pro πεφυκότες. eiusmodi vt minimè molesti sint.

Οἷος pro ὅμοιος. Πόδας δέ μοι νόει οἵους εἶναι λέοντος, 4.21. Anim.

Ὁποῖα, talia. Οἱ δὲ ὁποῖα παλαμῶνται. 6.23. Anim.

Ὁμιλεῖν pro συνουσιάζειν alicubi.

Ὅσα ἰδεῖν, 13.2. Var. quod ad aspectum.

Ὅτι abundat, Var. 14.15. Ὅτι στρέψον τὸ πινάκιον, &c. Verba sunt cuiusdam incipientis alterum alloqui. Alibi verò per sæpe in eodem opere breuiter aliquid commemorans, vel notans, vt in capitum vel librorum argumentis solemus, & in excerpendis aliorum scriptis, hac coniunctione vtitur.

Οὗτος abundat 13.2. Var. vt & ὅδε alibi.

Οὔκουν, pro καὶ οὐκ, 4.7. Anim. vbi & καὶ πέλειον sequitur, vt videtur.

Οὐ μὴν Var. 8.12. (etsi codex impressus habet οὐ γὰρ) videtur affirmatiuè poni.

Π Παλίνωρον 15.19. Anim. est retro & in contrarium versum. & fortè hîc παλίωραν dicit vim illam occultam herbæ (vt de anacampserote nugantur) quæ testudinis fœminæ animum à mare auersum, ad amorem reuocat & cogit, τὴν εἰς τὸ ἀνάπαλιν καὶ ἐναντίον ὁρμὴν ἢ ὥραν, ἤγουν φροντίδα.

Πᾶν pro παντὸς, de hominibus, vt 16.14. Anim. Οἱ ἀρόται καὶ πᾶν τὸ περὶ τοὺς ἀγροὺς ἐργατικὸν ἀναπαύουσιν αὐτάς. Omnes operarij ruris.

Περ & aliæ expletiuæ parago gæ. Περ οὖν expletiua particula frequentissimè vtitur. nam plerunq; dicit ὅσπερ οὖν, ὥσπερ οὖν, pro ὅς, ὡς. & ὅπερ, ὥσπερ. aliquando ὡς οὖν. rarenter ὡς solum. Δὴ etiam & δήπου apponit, vt οἷα δὴ, οἷα δήπου. & οἱονεὶ, pro οἷον. Ὅσγε pro οὗτος.

Γομπή,

Πομπὴ, *impulsus, prouidentia.* Κατὰ τινὰ θείαν πομπὴν ἠλθοῦσα τὸ βρέφει, *Var.* 13.1. *prouidentia quadam diuina.* & 8.1. Φωνὴν πολλάκις ἔφασκεν ἐκ τόσίαν πομπῆς ἐγκεκληρωμένην αὐτὸ, *Sæpe sacri alicuius auspicij vocem, ceu sorte quadam obtingere dicebat.* τόσίας

Πραόνως 5.39. *Anim. pro* πράως. *in Lexicis* Πραϋμένως *legitur.*

Ρήτρα τε πρὸς αὐτὸν καὶ ὁμολογία γίνεται, *Var.* 2.7. *Pactum & conditiones intercedunt. Et Anim.* 15.24. Υπὲρ τῆς τῶν βοῶν ὠκύτητος ἁμιλλῶνται τῶν Ινδῶν οἱ ἄριστοι: καὶ ποιοῦνται ῥήτρας ὑπὲρ χρυσίου παμπόλλου καὶ ἀργυρίου. *Gillius vertit, sponsionem faciunt.* P

Σκέπη, *protectio, tutamen.* Τῶν δ᾽ ἄλλων ἰχθύων οἱ τῇδε ἰχθῦς ἐν σκέπῃ εἰσί. *tuti sunt hoc in loco pisces à cæteris omnibus, Anim.* 9.59. *Et* 7.25. Καὶ ὅς γε ᾤετο σκέπης ἐν καλῷ εἶναι. *putabat se planè esse tutum.* Σ

Συμβαλεῖν, *conijcere, suspicari.* Καὶ συμβαλεῖν ἐκ τοῦ δρωμένου κακόν εἶναί τι ὑπολαυθανόν.

Τὲ *coniunctio aliquando abundat, vt:* Καὶ φυκίδες τε καὶ μαινίδες. T

Τὶς ἢ οὐδεὶς, *nullus ferè, paucissimi omnino.* Θαυμάζει τις ἢ οὐδείς. *quotus quisq; miratur? Anim.* 7.8. & *similiter in capite de Phœnice. Et* 5.50. ἤ τι ἢ οὐδέν, *id est minimum. Talis & illa locutio est* 4.53. Ανθρώπῳ δὲ δεῖ πόσων μὲν τῶν μαθημάτων, πόσων δὲ τῶν πληγῶν, ἵνα ἢ μάθῃ ταῦτα εὖ καὶ καλῶς, ἢ πολλάκις μὴ μάθῃ;

Τὶ *alicubi abundat, vt* 5.10. *Anim.* Πρᾶον καὶ ἥμερον ἐστὶ ὁμοῦ τι καὶ ἄκεντρον.

Υπὲρ τῶν ἄλλων σπογγιαῖς καὶ ἐρίοις ὑποσάξαι τὰ ὄρεα, 7. 42. *Anim. Latinismum hoc dixerim, & oblitum sui Aelianum* ὑπὲρ *pro* ἀντὶ *posuisse. Latinorum enim præpositio pro, aliâs quod Græcorum* ἀντὶ, *aliâs quod eorundem* ὑπὲρ *cum genitiuo significat.* Y

Φημὶ *plus aliquid est, quàm* εἰπεῖν, & *asseuerantius, vt in illo* αὐτὸς ἔφα. Οὐ ῥαθύμως εἶπεν, ἀλλ᾽ ἔφη. *Var.* 1.30. Φ

Χιτὼν *vestis interior, vt* ἱμάτιον *exterior, sicut scribunt Grammatici. Aelianus Variorũ* 1.16. *his verbis,* Απολλόδωρος Σωκράτει χιτῶνα ἔφερεν ἐρίων πολυτελῆ καὶ εὐήτριον, καὶ ἱμάτιον τοιοῦτο: καὶ ἠξίου ἐνδύντα αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ θοιμάτιον περιβαλόμενον, εἶτα οὕτω πιεῖν τὸ φάρμακον: *χιτῶνα etiam laneum fieri solitum docet, &* ἐνδύεσθαι, *hoc est indui instar indusij (nimirum supra indusium lineum)* ἱμάτιον *verò* περιβάλλεσθαι, *id est circunijci, amiciri. hinc* ἱμάτιον *dicitur esse* περίβλημα *vel* περιβόλαιον, **ein mantel**, *pallium, sagum.* χιτὼν *verò* ἔνδυμα, **ein leybrock dareyn man schleüfft.** *Ammonio* χιτώνιον *est muliebre indumentum,* **ein vnderrock.** χιτωνίσκος *verò* ὁ τοῦ ἀνδρός. X

Χρῆμα, *de hominibus etiam & animalibus, pleonasmo periphrastico.* Σεμνὸν γάρ τι χρῆμα καὶ ὁ Σόλων ἐγένετο, *Var.* 2.22. *hoc est, Solon vir grauitate eximia fuit. sic* μέγα τι χρῆμα ἐλάφου, *pro ceruo magno.*

F I N I S.

AELIANI DE ANIMALIVM NATVRA LIBRORUM XVII. Argumenta per capita. Numeris adſcriptis paginæ indicantur.

LIBRI PRIMI.

54. De morſu

LIBRI II.

37. De

LIBRI III.

de

3. Leonẽ

46. De

LIBRI V.

LIBRI VI.

&

LIBRI VII.

38. De

LIBRI X.

LIBRI XI.

LIBRI XII.

9. De

LIBRI XIII.

somno

LIBRI XIIII.

LIBRI XV.

8. D e

LIBRI XVI.

30. Capras

LIBRI XVII.

EPILOGVS AVTHORIS, quo rationem reddit sui in describenda animalium natura collocati studij.

FINIS.

AELIANI VARIAE HISTORIAE Libri primi.

LIBRI II.

24. Quòd

LIBRI III.

LIBRI IIII.

LIBRI V.

Quòd

LIBRI X.

LIBRI XI.

9. De

LIBRI XII.

LIBRI XIII.

LIBRI XIIII.

FINIS.

AELIANI DE MILITARIBUS ORDINIBUS INSTITUENDIS, LIBRI CAPITA.

17. De

FINIS.

IN AELIANVM ET VNIVERSAM PHILOsophiam, præsertim contemplatricem, C. G. Carmen.

Ἔργα σοφοῦ νοέειν, ἢ πράττειν. τῶν δὲ νοούντων
Οὗτος μὲν πανάριστος, ἰδ᾽ ὄλβιστος πέλει ἀνήρ,
Ὅς γ᾽ ὑπὲρ οὐρανίην ψυχῆ ἀναθόρνυται αἴγλην,
Πράγματα δ᾽ ἀϊδίων εἰδῶν καὶ θεῖα θεωρεῖ,
Ἀρχήν τ᾽ ἠδὲ πέρας, θεὸν ἄμβροτον, υἱέα, πνεῦμα:
Πάντα δ᾽ ἐπιχθονίων ὑπερεῖδεν ἀθύρματα θνητῶν:
Ὡς καὶ ὑπέρνεφελος ταχὺς αἰετὸς ἵπταται ἀρθείς,
Καὶ χθόνα νέρθε λιπὼν εἰς ἥλιον ἀτενὲς ὄσσε.
Ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος, ὃς ἐν πραπίδεσσι νοήσῃ
Οὐράνιον κόσμον τετρακίονα, αἰολόμορφον,
Καὶ σφαίρας πάσας, σὺν δ᾽ ἥλιον, ἠδὲ σελήνην,
Κ᾽ ἀστέρας ἀπλανέας ἀναρίθμους, ἠδὲ πλανήτας.
Εἶτα δὲ σώματα θνητὰ κινήμασι ποικίλα πολλοῖς,
Ὠκεανὸν γενετῆρα θοόν, καὶ μητέρα Τηθὺν,
Ἠέρα τ᾽ ὑγροκέλευθον, ἰδ᾽ αἰθέρα λαμπετόωντα:
Βροντάς, ἀστεροπάς, ἀνέμους, νιφετούς τε, καὶ ὄμβρους:
Κἄλλα μετάρσια πάντα, τά γ᾽ οὐ τελέως συνέπηξε
Φύσις παμμήτειρα πολυπλάγκτοισι κελεύθοις.
Εἶτα τελειοτέρως τετόρων ἀπὸ σύνθετα πρώτων,
Ὥσπερ ὑποχθονίων πολυδαίδαλα ἔργα μετάλλων,
Παντοίων τε λίθων, ἄψυχά τε εἴδεα τἄλλα,
Θυμόσοφός τε καὶ ἀλφηστὴς σπουδαῖος ἐρευνᾷ:
Οὐδὲ φυτῶν γένος εὐερνές τε κομῶν τ᾽ ἀμελήσας,
Οὐ θάμνους, βοτάνας τε, πόας τ᾽, οὐ δένδρεα μακρά.
Εἶτα δὲ κνώδαλα πάντα, ὅσων ζείδωρος ἄρουρα
Μήτηρ, ὠκεανός τε ὅσα τρέφει, ἠδὲ θάλασσα,
Φύσις ὑγρά τ᾽ ἄλλη, γαίης κευθμῶσι χυθεῖσα,
Κήτη ὀβριμόγυια πελώρια θαύματα πόντου,
Εἰναλίους νέποδας, καὶ ὑδατοθρέμμονας ἰχθῦς,
Θῆράς τ᾽, οἰωνούς τε, καὶ ἠερίοισιν ἰόντας
Ὄρνιθας πτερύγεσσι, γένος κτηνῶν τε βοτῶν τε.
Κρείττους δ᾽ ἠελίοιο φρένες σοφοῦ ἀνδρὸς ἔασιν.
Ἠέλιος γὰρ πάντ᾽ ἐφορᾷ, καὶ πάντ᾽ ἐπακούει
Πράγματα θνητά: σοφῶν δὲ καὶ εὐσεβέων νόος ἀνδρῶν
Οὐ τάδε μοῦν᾽ ἀθρεῖ, αὐτὰρ δ᾽ ὑπὲρ ἠελίοιο
Οἶμον ἀναθρώσκει μεγάλου Διὸς ἄχρι μελάθρων.
Ὃς δέ κε μήτ᾽ αὐτὸς νοέῃ, μήτ᾽ ἄλλου ἀκούσῃ,
Μήτ᾽ ἀγαθὸν πράξῃ τι, ὅδ᾽ αὖτ᾽ ἀχρήϊος ἀνήρ,
Καὶ ζώων ἀλόγων, μᾶλλον δ᾽ ἔτι χείρονα ζώει.
Ὡς καὶ Αἰλιανὸς ζώων, καὶ φύσιος ἄλλης,
Θαύματα πολλὰ ἰδών, κλίμακος διὰ τῆσδ᾽ ἀνόρουσε
Εἰς θείου θ᾽ ὑπάτου γνῶσιν, θείας τε προνοίας.
Ἀλλὰ θεοῦ φίλον υἱὸν ἀμύμονα Χριστὸν Ἰησοῦν
Κύριον ἠδὲ ῥυτῆρα βροτῶν οὐκ οἶδεν ἄνακτα,
Ὃς δ᾽, ὅπερ ἠέλιος τῷ σώματος ὄψει ὑπάρχει,
Φῶς καθαρὸν μερόπων νοερῷ πέλει ὄμματι μοῦνος,
Ὧι πατέρ᾽ εἰσιδέειν καὶ ἀληθέα πάντα βροτοῖς δεῖ.

CLAVDII AELIANI PRAENESTINI DE ANIMALIVM NATV- *RA LIBRI XVII. PETRO GILLIO GAL-* lo & Conrado Gesnero Heluetio interpretibus.

ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟ ΠΡΑΙΝΕΣΤΟΥ τῆς Ἰταλίας περὶ ζώων ἰδιότητος βιβλία ΙΖ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἄνθρωπον μὲν εἶναι σοφὸν καὶ δίκαιον, καὶ τῶν οἰκείων παίδων προμηθέστατον, καὶ τῶν γειναμένων ποιεῖσθαι τὴν προσήκουσαν φροντίδα, καὶ τροφὴν ἑαυτῷ μαστεύειν, καὶ ἐπιβουλὰς φυλάττεσθαι: καὶ τὰ λοιπά, ὅσα αὐτῷ σύνεστι δῶρα φύσεως, παράδοξον ἴσως οὐδέν. καὶ γὰρ λόγου μετείληχεν ἄνθρωπος τοῦ πάντων τιμιωτάτου, καὶ λογισμοῦ ἠξίωται: ὅπερ οὖν ἐστι πολυαρκέστατός τε, καὶ πολυωφελέστατος. ἀλλὰ καὶ θεοὺς αἰδεῖσθαι οἶδε καὶ σέβειν. τὸ δὲ καὶ τοῖς ἀλόγοις μετεῖναί τινος ἀρετῆς κατὰ φύσιν, καὶ εἰ μὴ κατὰ τὴν οἰκείαν κρίσιν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνθρωπίνων πλεονεκτημάτων, καὶ θαυμαστὰ ἔχειν συγκεκληρωμένα, τοῦτο ἤδη μέγα. καὶ εἰδέναι γε μὴ ῥαθύμως τὰ προσόντα αὐτῶν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ ὅπως ἐσπουδάσθη οὐ μεῖον τῶν ἀνθρώπων (ἕκαστον) τῶν ἀλόγων ζώων, εἴη ἂν τινος πεπαιδευμένης φρενός, καὶ μαθούσης πολλά. ὅτι μὲν οὖν καὶ ἑτέροις ὑπὲρ τούτων ἐσπούδασται, καλῶς οἶδα. ἐγὼ δὲ ἐμαυτῷ ταῦτα ὅσα οἷόν τε ἦν ἀθροίσας, καὶ περιβαλὼν αὐτοῖς τὴν συνήθη λέξιν, κειμήλιον οὐκ ἀσπούδαστον ἐκπονῆσαι πεπίστευκα. εἰ δέ τῳ καὶ ἄλλῳ φανεῖται ταῦτα λυσιτελῆ, χρήσθω αὐτοῖς. ὅτῳ δὲ οὐ φανεῖται, ἐάτω τῷ πατρὶ θάλπειν τε καὶ περιέπειν: οὐ γὰρ πάντα πᾶσι καλά: οὐδὲ ἄξια δοκεῖ σπουδάσαι πᾶσι πάντα. εἰ δὲ ὕστεροι πολλοῖς τοῖς πρώτοις καὶ σοφοῖς γεγόναμεν, μὴ ἔστω ζημίωμα εἰς ἔπαινον ἡ τοῦ χρόνου λῆξις, εἴ τι καὶ αὐτοὶ σπουδῆς ἄξιον μάθημα παρεχοίμεθα καὶ τῇ εὑρέσει τῇ περιττοτέρᾳ, καὶ τῇ φωνῇ.

Περὶ

PRAEFATIO.

SAPIENTIAM in homine, iustitiã, curã & prouidentiã in prolem ex se natã, ingeniũ quo ea quæ ad uictum commoda aut necessaria sunt inquirit, quo insidias declinat, & cætera in eo posita naturæ dona, non admodum forsitan aliquis admiretur. Est enim ratione pretiosissima re, ac ratiocinatione præditus homo: unde plurimis in rebus ipse se adiuuare ac promouere potest: præsertim cũ deos etiã reuereatũ & colat. Quòd uerò brutis quoq; animalibus uirtutis aliquod studiũ, si non iudicio consultoq;, natura tamẽ sit insitũ: & q̃ eadẽ multis ac miris modis circa uitã, nõ minus q̃ hoĩes excellãt, id sanè magnũ quiddã est. Itaq; ꝓprias singulorũ naturas diligẽter animaduertere, et quomodo eorũ unicuiq; non minus q̃ homini ꝓspectũ sit, cognoscere, ad animum nõ mediocrẽ sed pereruditũ ac multisciũ pertinet. Quanquã aũt non me lateret, aliorũ etiã in hoc genere lucubrationes extare: tamen hoc quoq; nostræ quoad eius fieri potuit diligentiæ opus, stylo quidẽ familiari expositũ, ueluti thesaurũ nõ uulgarẽ, meo perfectũ labore futurũ, mihi facile persuasi. Itidẽ si quis alius de meis scriptis iudicârit, eis fruatur: sin minus, suo ea parenti fouẽda colẽdaq; relinquat. Nunq̃.n. omnia omnibus placẽt, aut studio uidentur digna oĩbus oĩa. Spero equidẽ quãuis post multos & eruditos homines in hoc de natura argumẽto sim uersat⁹, nõ uituperandã in me temporis sortẽ, si homo posterior aliquid studio & cognitione dignum, siue id per me inuentum, siue elocutione ornatũ, deprompsero.

Præfationem Gillius omiserat.

AELIANI DE ANIMALIVM NATVRA LIBER I.

De auibus Diomedeis Cap. I.

Patriæ amor.

INSVLA quædam nomine Diomedea, auib. Diomedeis abũdat. hæ hominibus natione Barbaris neq; quippiã nocent, neq; eos adeunt: Sin Græcus aduena eò diuerterit, diuino quodã munere ab his auibus aditur, alis explicatis, tanq̃ manibus ad prensationem & complexũ. Græcos se pertrectantes nõ refugientes, intrepidè se palpari sustinent. in accumbentiũ sinus aduolãt, uelut ad mensas hospitales inuitatæ. Vulgò socij Diomedis esse iactantur, qui unà cũ eo cõtra Iliũ arma tulerũt: & prima eorũ natura in auiũ speciem immutata, etiã nunc se esse Græcos & Græcorum studiosos approbare.

De Scari libidine & captura. Cap. II.

Libido causa captiuitatis.

SCarus cum alijs herbis marinis, tũ alga uescitur: omniũ piscium ad uenerẽ inflãmatissimus est. Causa cur capiat, est cupiditas inexplebilis in fœminã. ea non ignorãtes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, ut cõprehensæ fœminæ summũ os ad tenuẽ funiculum ex sparto confectũ alligent, eamq; uiuam per mare trahant, ubi eorũ cubilia esse & in quẽ locum cõgregentur, norunt. Conficiunt etiã graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorũ, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorũ nassæ in piscatorio nauigio accõmodatę os latè diducit, datq; operam ut nassa in Scarũ captum cõuertatur. ea enim sensim demittitur, lapide ad certam mensurã facto. mares uerò nõ aliter quàm homines ad conspectã amatam libidinis furore ferũtur, circũq; eam concursantes, alius aliũ præuertere, eiq; appropinquare & contingere studet, ut solent iuuenes uehementer amantes, aut osculum, aut uellicationem, aut aliud quodpiã furtum amatoriũ uenantes: qui deducit fœminam sensim & pedetentim, insidijs collocatis, rectà ad nassam, cũ amata diceres ducere amantes. Cũ proximè ad nassam hi accesserũt, plumbum

Περὶ τῶν ἐρωδιῶν τῶν ἐν τῇ Διομηδείᾳ νήσῳ. Κεφ. Α.

Καλεῖταί τις Διομήδεια νῆσος, ἣ ἐρωδιοὺς ἔχει πολλούς. οὗτοί φασι τοὺς Βαρβάρους οὔτε ἀδικοῦσιν, οὔτε αὐτοῖς προσίασιν· ἐὰν δὲ Ἕλλην καταίρῃ ξένος, οἱ δὲ θείᾳ τινὶ δωρεᾷ προσίασι πτέρυγας ἁπλώσαντες, οἱονεὶ χεῖράς τινας εἰς δεξίωσίν τε καὶ περιπλοκάς. καὶ ἁπτομένων τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀποφεύγουσιν, ἀλλ᾽ ἀτρεμοῦσι καὶ ἀνέχονται, καὶ καθημένων εἰς τοὺς κόλπους καταπέτονται, ὥσπερ οὖν ἐπὶ ξενίᾳ κληθέντες. λέγονται δὲ οὖν οὗτοι Διομήδους ἑταῖροι εἶναι, οἱ σὺν αὐτῷ τῶν ὅπλων τῶν περὶ τὴν Ἴλιον μετεσχηκότες, τὴν προτέραν φύσιν, εἰς τὸ τῶν ὀρνίθων μεταβαλόντες εἶδος, ὅμως ἔτι καὶ νῦν διαφυλάττειν τὸ εἶναι Ἕλληνές τε καὶ φιλέλληνες.

Περὶ Σκάρων. Κεφ. Β.

Ὁ Σκάρος πόας μὲν θαλαττίας σιτεῖται καὶ βρύα. λαγνίστατος δὲ ἄρα ἰχθύων ἁπάντων ἦν· καὶ ἥγε πρὸς τὸ θῆλυ ἀκόρεστος ἐπιθυμία, αὐτῷ ἁλώσεως αἰτία γίνεται. ταῦτα οὖν αὐτῷ συνεγνωκότες οἱ σοφοὶ τῶν ἁλιέων, ἐπιτίθενταί οἱ τὸν τρόπον τοῦτον. ὅταν θῆλυ συλλάβωσιν, ἐκδήσαντες ὁρμιᾷ σπάρτου πεποιημένῃ λεπτῇ τοῦ στόματος ἄκρου, καὶ ἐπισύρουσι διὰ τῆς θαλάττης τὸν ἰχθὺν ζῶντα. ἴσασι δὲ αὐτῶν εὐνάς τε καὶ διατριβάς, καὶ ὅποι συναγελάζονται. μόλιβδος δὲ αὐτοῖς πεποίηται βαρὺς τὴν ὁλκήν, περιφερὴς τὸ σχῆμα, καὶ ἔχει μῆκος τριῶν δακτύλων, καὶ διείληπται ἐξ ἄκρων σχοίνῳ, καὶ ἐπισύρεται τὸ τε θηρώμενον. καὶ κύρτον τις τῶν ἐν τῇ πορθμίδι παραρτήσας, ἐπάγεται εὐρὺν τὸ στόμα. καὶ οὖν τὸν ἑαλωκότα τέτραπται σκάρον ὁ κύρτος. βαρεῖται δὲ οὗτος ἡσυχῇ λίθῳ μεμετρημένῳ. οὐκοῦν οἱ ἄρρενες ὥσπερ οὖν νύμφην ἐρωτικὴν νεανίαι θεασάμενοι, οἰστρῶνταί τε καὶ μεταθέουσι, καὶ ἐπείγονται φθάσαι ἄλλος ἄλλον, καὶ γενέσθαι πλησίον, καὶ προσψαῦσαι, ὥσπερ οὖν δυσέρωτες ἄνθρωποι φίλημα ἢ κνίσμα θηρώμενοι, ἤ τι ἄλλο κλέμμα ἐρωτικόν. ὁ τοίνυν ἄγων τὴν θῆλυν ἡσυχῇ καὶ πεφεισμένως λοχῶν τε καὶ ἐπιβουλεύων, εὐθὺς τοῦ κύρτου σὺν τῇ ἐρωμένῃ φαίης ἂν τοὺς ἐραστὰς ἄγειν. γινομένων δὲ ὁμοῦ τῷ κύρτῳ, τὸν μὲν μόλιβδον

λίβδον μεθῆκεν ὁ θηρατὴς εἰς τὸ εἴσω. ὁ δὲ ἄρα ἐμπίπτων σὺν τῇ ὁρμῇ κατασπᾷ καὶ τὴν θήλυν. οὐκοῦν συνεισρεύσαντος ἑαλώκασι, καὶ διδόασι δίκην ὁρμῆς ἀφροδισίου ταύτην οἱ σκάροι.

Περὶ κεφάλων. Κεφ. Γ.

Ὁ ἰχθὺς ὁ κέφαλος τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι βιούντων ὤν, καὶ πεπίστευται τῆς γαστρὸς κρατεῖν, καὶ διαιτᾶται πάνυ σωφρόνως. ζώῳ μὲν γὰρ οὐκ ἐπιτίθεται, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς ἰχθύας ἄσπονδος εἶναι πέφυκεν. ὅτῳ δ' ἂν ἐντύχῃ κειμένῳ, τοῦτό οἱ δεῖπνόν ἐστιν. οὐ πρότερον δὲ αὐτοῦ προσάπτεται, πρὶν ἢ διὰ τῆς οὐρᾶς κινῆσαι, καὶ ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

Περὶ ἀνθίου τοῦ ἰχθύος καὶ σκάρου. Κεφ. Δ.

Τιμωροῦσιν ἀλλήλοις ὡς ἄνθρωποι πιστοὶ καὶ συστρατιῶται δίκαιοι οἱ ἰχθύες, οὕσπερ ἀνθίας οἱ τῆς θήρας ἐπιστήμονες τῆς θαλαττίας φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ὄντας τὰ ἤθη πελαγίους. τούτων γοῦν ἕκαστοι ὅταν νοήσωσι τεθηρᾶσθαι τὸν σύννομον, προσνέουσιν ὤκιστα: εἶτα εἰς αὐτὸν τὰ νῶτα ἀπερείδουσι, καὶ ἐμπίπτοντες καὶ ὠθούμενοι τῇ δυνάμει κωλύουσιν ἑλκεσθαι. Καὶ οἱ σκάροι δὲ εἰς τὴν οἰκείαν ἀγέλην εἰσὶν ἀγαθοὶ τιμωροί, προσίασι γοῦν, καὶ τὴν ὁρμιὰν ἀποτραγεῖν σπεύδουσιν, ἵνα σώσωσι τὸν ᾑρημένον. καὶ πολλάκις μὲν ἀποκόψαντες ἔσωσαν καὶ ἀφῆκαν ἐλεύθερον, καὶ οὐκ αἰτοῦσι ζωάγρια. πολλάκις δὲ οὐκ ἔτυχον, ἀλλ' ἥμαρτον μὲν, τὸ δ' οὖν ἑαυτῶν πεποιήκασιν εὖ μάλα προθύμως. ἤδη δὲ καὶ εἰς τὸν κύρτον τὸν σκάρον ἐμπεσεῖν φασι, καὶ τὸ οὐραῖον μέρος ἐκβαλεῖν: τοὺς δὲ ἀθηράτους καὶ περινέοντας, ἐνδακεῖν, καὶ οὕτω τὸ ἔξω τὸν ἑταῖρον προαγαγεῖν. εἰ δὲ καὶ ἐξίοι κατὰ τὸ στόμα αὐτῶν τις, ὁ ἔξω τὴν οὐρὰν παρώρεξεν. ὁ δὲ περιχανὼν ἠκολούθησεν. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα δρῶσιν, ὡς ἄνθρωποι, φιλεῖν οὐ μαθόντες, ἀλλὰ πεφυκότες.

Περὶ τοῦ καλουμένου τρώκτου. Κεφ. Ε.

Ὁ ἰχθὺς ὁ τρώκτης, τοῦτον μὲν κατηγορεῖ τὴν φύσιν καὶ τὸ ὄνομα, ἤδη δὲ καὶ τὸ στόμα. ὀδόντες δὲ αὐτῷ συνεχεῖς τε ἐμπεφύκασι καὶ πολλοὶ, καὶ τὸ ἐμπεσὸν πᾶν διατεμεῖν εὖ μάλα καρτεροί. οὐκοῦν ἁλοὺς ἀγκίστρῳ, μόνος ἰχθύων εἰς τὸ ἔμπαλιν ἑαυτὸν οὐκ ἐπανάγει, ἀλλ' ὠθεῖται, τὴν ὁρμιὰν ἀποθερίσαι διψῶν. οἱ δὲ

plumbum in interiorem partẽ à piscatore traductum, & linea decidens, fœminã in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis.

De Capitonis piscis continentia. Cap. III.

Capito è pisciũ genere est, qui in paludibus degunt. cõtinentissimus ac in uictu temperatissimus esse credit̃. Etenim nullã animantẽ inuadit, sed cum omnibus pacẽ seruare solet. Si uerò in quẽpiam iacentẽ inciderit, hunc in suũ prandium cõuertit. nõ prius tamẽ eum attingit, quã cauda mouerit. Si immobilis sit, hunc prædam sibi facit: si uerò moueatur, eo intacto discedit.

Temperantia in uictu.

Quomodo Anthiæ & Scari suos gregales captos liberẽt. Cap. IIII.

Vt homines fidi & cõmilitones ueri, perinde pisces inter se ulciscunt̃, quos Anthias uenatiõis maritimæ periti nominare solent, sunt aũt pelagij. ex his quilibet cum nouerit conuictorẽ sociũ captum esse, celerrimè adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum inhærescit, incursu impulsuq; pro uirib. prohibent captiuũ abduci. Scari etiã gregales suos optimè uindicãt, ac adeuntes funẽ dentibus cõsi cere conant̃, ut ex hostibus seruẽt captũ. & sæpe funẽ cõcidẽtes, eum liberauerũt, neq; ob id petunt redemptionis præmia: sępe uerò nõ assequunt̃ socij liberationẽ, tametsi id quod suũ erat, promptissimè præstiterũt. Iam uerò in nassam cũ incide rit Scarus, dicunt eũ posteriorẽ partẽ suam de nassa eijcere, reliquos uerò, qui nõ sunt capti, circũnatantes eum morsu cor ripere, & foras sociũ proferre. Si uerò in caput exierit, ipsorũ quispiã qui foris est caudã ei porrigit, ille cõprehensa cauda sequitur. Hæc illi quidẽ faciunt, more hominũ, q̃ tametsi libros de amicitia nõ didice runt, tñ à natura hauserũt leges amicitiæ.

Auxilium.

Captiuorum liberatio.

De Trocta pisce callido. Cap. V.

Piscis Trocta, cui⁹ naturã nomẽ & os declarãt, dẽtes habet frequẽtes & cõtinentes, quibus quicquid inciderit, perfringere potest. Hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impel lit sese in ferrũ, chordã cõsumere cupiẽs.

Calliditas in linea præmor denda.

Piscatores contrà machinãtur longas an ſas: ille uerò quoniam quodã modo ualet ſaltu, anſas ſæpe tranſilit, ac linea qua agit̃ cõciſa, ad piſciũ domicilia reuertit̃. Hic etiã ſui generis grege coacto, Delphinos inuadit. & ij quidẽ ſi quẽ ſegregatũ circũuenire poſsint, fortiter inuadũt. planè enim ſciũt Delphinũ ſuis morſib. uerberari aſperè ſolere. Itaq; Troctæ ei acerrimè inſtãt. Delphinus cõtra reſilit, ſubſilit, atq; indicat ut ex dolore torqueat̃. idcirco tenaciter urgent, ſimulq; ad ſaltum Delphini tollunt̃. Hic eos repellere conatur. illi uerò nihil remittentes, uiuũ lacerant. poſtea uerò quàm pro ſe quiſq; aliquã partẽ mordicus abripuerit, diſcedit. Delphinus uerò libenter enatat cũ cõuiuas (ut ita dicam) non inuitatos cum ſuo dolore excepit.

Pugna pluriũ contra unum Delphinum.

οἱ δὲ ἁλιεῖς σοφίζονται τἀναντία. τὰς γάρ τοι τῶν ἀγκίστρων λαβὰς χαλκοῦντες μακράς· ὁ δὲ (καὶ γάρ πως ἐστὶ καὶ ἁλτικὸς) καὶ ὑπὲρ ταύτας ἀνέθορε πολλάκις. καὶ τὴν τρίχα τὴν ἀγρεύσαν τεμὼν, ἐν ἤθη τὰ τῶν ἰχθύων αὖθις ἀπονήχεται. οὗτός τοι καὶ τὴν ἀγέλην τὴν συνώνυμον παραλαβὼν, σὺν αὐτοῖς ἐκείνοις χωρεῖ καὶ τοῖς δελφῖσιν ὁμόσε. καὶ ἕνα ἀποκλεισθέντά πως περιελθόντες, εἶτα ἐπιτίθενται τῷ θηρίῳ καρτερῶς. ἴσασι γὰρ ὅτι τῶν ἐξ αὐτῶν δηγμάτων οὐ ῥαθύμως ἐπαΐει. οἱ μὲν γὰρ ἔχονται αὐτοῦ καὶ μάλα ἐγκρατῶς, ὁ δὲ ἀναπηδᾷ, καὶ κυβιστῶν δῆλός ἐστι, καὶ ὡς ὑπὸ τῆς ὀδύνης στρεβλοῦται, διελέγχεται. ἀπρὶξ γοῦν ἐμφύντες συνεξαίρονται πηδῶντος. καὶ ὁ μὲν ἀποσείσασθαι, καὶ ἀποκροῦσαι πειρᾶται αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐκ ἀνιᾶσιν, ἀλλ' ἐσθίουσι ζῶντα. εἶτα μέντοι τούτων ὅ, τι ἂν ἕκαστος μέρος ἐκτράγῃ, ἔχων ἀπαλλάττεται. καὶ ὁ δελφὶς ἀσμένως ἀπονήχεται, δαιτυμόνας ὡς ἂν εἴποις ἀκλήτους ἑστιάσας, σὺν τῇ ἑαυτοῦ ὀδύνῃ ἐκείνους.

De brutorum in homines amore. Cap. VI.

Περὶ τοῦ ἔρωτος ᾧ ἠράσθη κύων ὡραίας γυναικός. Κεφ. ς.

Canis. Aries. Anſer. Canis. Gracculus.

GLaucã citharœdã à cane amatã fuiſſe audio: alij dicunt non à cane, ſed ariete: alij ab anſere. Atq; apud Solos Ciliciæ ciuitatem puerum, cui nomen eſſet Xenophon, canis amauit, aliumq; adoleſcentem in Sparta ob ſpeciem gracculus amauit.

ΓΛαύκης ἀκούω τῆς κιθαρῳδοῦ ἐρασθῆναι κύνα. οἱ δὲ οὐ κύνα, ἀλλὰ κριόν. ἄλλοι δὲ, χῆνα. καὶ ἐν Σόλοις δὲ τοῖς Κιλικίοις παιδός, ᾧ ὄνομα ἦν Ξενοφῶν, κύων ἠράσθη, καὶ ἄλλου δὲ ὡραίου μειρακίου ἐν Σπάρτῃ κολοιὸς ὑπὸ τοῦ εἴδει ἐνόσησεν.

De Thôe. Cap. VII.

Περὶ Θωός. Κεφ. Ζ.

Humanitas & auxilium.

Hominis reuerentia.

THôa dicunt eſſe animal humaniſsimum, præcipueq; homini amicum: & ſi forte in hominem inciderit, reuereri, ac uelut obſeruanter ſuſcipere. Amplius, ſi à feris alijs circumuentum ſenſerit, tum uerò accurrere protinus, opitulariq; pro uiribus.

ΛΕγουσι τὸν θῶα τὸ ζῶον φιλανθρωπότατον εἶναι. καὶ ὅταν μὲν που περιτύχῃ ἀνθρώπῳ, ἐντρέπεται αὐτὸν, οἷον αἰδούμενος. ὅταν δὲ ἀδικούμενον θεάσηται ὑπὸ ἄλλου θηρίου, τὸ τηνικαῦτα ἐπαμύνει αὐτῷ.

De canibus Niciæ uenatoris. Cap. VIII.

Περὶ κυνῶν. Κεφ. Η.

Gratitudo & amor in dominos.

NIcias quiſpiam ex uenatoribus cum de improuiſo in carbonariam fornacem lapſus fuiſſet, canes qui cum eo erant hoc intuentes, non illinc diſceſſerunt, ſed primo circa caminum ingemiſcentes & ululantes cõmorabantur: tandem prætereuntes leuiter & ſenſim morſu ueſtium attrahebant ad id quod accidiſſet, tanquã auxiliatores domino ſuo

ΝΙκίας δέ τις τῶν κυνηγετούντων ἀπροόπτως φερόμενος εἰς ἀνθρακευτῶν κάμινον κατηνέχθη. οἱ δὲ κύνες οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτο ἰδόντες οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κνυζώμενοι περὶ τὴν κάμινον, καὶ ὠρυόμενοι διέτριβον: τὰ δὲ τελευταῖα μονονουχὶ τοὺς περιιόντας ἠρέμα καὶ πεφεισμένως κατὰ τῶν ἱματίων δάκνοντες, εἶτα ἕλκοντες, ἐπὶ τὸ πάθος, οἷον ἐπικούρους τῷ δεσπότῃ παρακαλοῦντες

λοῦντες τοὺς ἀνθρώπους οἱ κύνες. καὶ γοῦν εἷς ὁρῶν τὸ γινόμενον ὑπώπτευσε τὸ συμβάν, καὶ ἠκολούθησε, καὶ εὗρε τὸν Νικίαν ἐν τῇ καμίνῳ καταφλεχθέντα, ἐκ τῶν λειψάνων συμβάλλων τὸ γινόμενον.

Περὶ Κηφῆνος. Κεφ. θ.

Ὁ κηφὴν ὁ ἐν μελίτταις γινόμενος, μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς † θριγκίοις κατακέκρυπται. νύκτωρ δὲ ἡνίκα ἂν παραφυλάξῃ καθευδούσας τὰς μελίττας, ἐπιφοιτᾷ τοῖς ἔργοις αὐτῶν, καὶ λυμαίνεται τοὺς σίμβλους. τοῦτο ἐκεῖναι καταμαθοῦσαι, αἱ μὲν πλεῖσται τῶν μελισσῶν καθεύδουσιν, ἅτε πεπονηκυῖαι, ὀλίγαι δὲ αὐτῶν ἐλλοχῶσιν. εἶτα ὅταν ἴδωσι τὸν φῶρα, παίουσιν αὐτὸν πεφεισμένως, καὶ ἐξωθοῦσι τοῖς πτεροῖς, καὶ ἐκβάλλουσι φυγάδα εἶναι. ὁ δὲ οὐδ' οὕτω πεπαίδευται. πέφυκε γὰρ καὶ ἀργὸς καὶ λίχνος, δύω κακώ. ἔξω τοίνυν τῶν κηρίων ἑαυτὸν ἀποκρύπτει. εἶτα ὅταν ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξορμήσωσιν αἱ μέλιτται, ὁ δ' ὠσάμενος ἔσω τὸ ἑαυτοῦ δρᾷ, ἐμφορούμενος καὶ κεραΐζων ἐκεῖνον τὸν θησαυρὸν τῶν μελιττῶν, τὸν γλυκύν. καὶ ἐκεῖναι ἐκ τῆς νομῆς ὑποστρέψασαι, ὅταν αὐτῷ περιτύχωσιν, ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἔτι πεφεισμένως αὐτὸν παίουσιν, οὐδ' ὡς εἰς φυγὴν † τρέψαι, ἀλλ' εὖ μάλα τοῖς κέντροις βιαίως ἐμπεσοῦσαι ἀναλῶσι τὸν λῃστήν. καὶ οὐ μεμπτὴν ὑπομένας τὴν τιμωρίαν, ὑπὲρ τῆς γαστριμαργίας καὶ ἀδηφαγίας τὴν ψυχὴν ἔτισε. μελιττουργοὶ λέγουσι ταῦτα, καὶ ἐμὲ πείθουσιν.

Περὶ τῶν ἀργῶν μελιττῶν.

Κεφ. Ι.

Εἰσὶ δέ τινες καὶ ἐν ταῖς μελίτταις ἀργαὶ μέλιτται, οὐ μὴν κηφηνώδεις τὸν τρόπον. οὐ γὰρ λυμαίνονται τοῖς κηρίοις, οὐδ' ἐπιβουλεύουσι τῷ μέλιτι αὗται, ἀλλὰ τρέφονται μὲν ἐκ τῶν ἀνθέων καὶ αὐταὶ πετόμεναι, καὶ σύννομοι ταῖς ἄλλαις οὖσαι. εἰ δὲ καὶ εἰσὶν ἄτεχνοι περὶ τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν κομιδὴν τοῦ μέλιτος, ἀλλὰ γοῦν οὐκ εἰσὶν ἄπρακτοι πάντῃ. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὕδωρ τῷ βασιλεῖ κομίζουσι, καὶ ταῖς πρεσβυτέραις δέ: αἵπερ οὖν αἱ πρεσβύτεραι καὶ αὐταί, τῷ βασιλεῖ παραμένουσι, καὶ εἰς τὴν δορυφορίαν ἀπεκρίθησαν τὴν αὐτοῦ. ἕτεραι δὲ αὐτῶν τῶν

ἀτέχνων

suo implorantes homines. Vnus igitur uidens hoc idem suspicatus est id quod erat: & sequutus est canes, inuenitque Niciam in fornace deflagratum, rei coniectura ex reliquijs facta.

De fuco. Cap. IX.

al. ἀθρηνίοις

Otium. Furtum. Imperitia otiosa, & inuadens aliena.

FVcus, qui inter apes nascitur, de die in mellarias cellas abditus manet: nocte uerò cum apes dormire obseruauerit eorum opera inuadit, uastátque alueos. Hoc illæ cum intelligant, plurimæ quidem earum dormiũt, nempe defessæ, paucæ uerò excubant. Cum uerò uiderint furem, uerberant eum modicè & leniter, expelluntque alis, & in exilium proijciunt. Iste uerò non ob id corrigitur: sua enim natura & piger & uorax est: quibus duobus malis præditus intra fauos se abdit. Vt uerò ad pastionem apes profectæ sunt, ille rursus opus inuadens, quod suum est, facit: conficit se melle, & depopulatur thesauros dulceis apum. Eæ ex pastione redeuntes, cum in eum inciderint, non amplius leniter uerberant: neque tanquam essent in exilium eum eiecturæ, sed asperè aculeis inuadentes, percutiunt latronem: qui iam non amplius mulctatur increpationibus, sed uoracitatis & gulæ nimiæ pœnas uita persoluit. Apiarij hæc dicunt, ac mihi persuadent.

τρέψασαι.

De apibus mellificij imperitis, non tamen otiosis. Cap. X.

Imperitia nō otiosa, præstātionibus aut peritis inseruiens.

EX apibus quædam sunt inertes, non tamen moribus fuci sunt. neque enim fauos corrumpunt, neque melli insidiantur: sed ex floribus aluntur etiam ipsæ, & cum alijs euolant & compascuntur. Quamuis autem mellis conficiendi & condendi industria carent, non tamen prorsus otiosæ sunt. Earum enim quædam aquam regi & apibus uetulis apportant. nam seniores apud regem ad eius stipationem selectæ permanent. Aliæ uerò hoc munere fun-

guntur, ut mortuas ex alueo efferant. mundos enim & puros fauos eis esse oportet. itaque mortuam apem intra alueos fauorum esse non patiuntur. Aliæ uerò ex his nocte excubant, & fauorum substructiones non secus ac paruam urbem uigilijs asseruant.

Gillius legit ἄλλαι δὲ

De ætate apum dignoscenda: & de prudentia natu maiorum. Cap. XI.

Apum quispiam ætatem ad hunc modum internoscere poterit: Quæ annum non excesserunt, nitescunt, oleiq; similitudinem & speciem gerunt. Vetulæ uerò & aspectu & tactu horridulæ euadunt, atque ex ætate affecta rugis plenæ uidentur: eæ tamen fingendorum fauorum experientia & industria præcellentiores sunt, ex longitudine nimirum temporis ad mellis scientiam eruditæ. Eædémque tanta diuinitate præstant, ut & pluuias, & frigora futura præsentiant: & quando horum alterum, uel utrumq; impendere coniecturis assequuntur, non longissimè ab alueo uolatu procedunt: sed circum apiaria uolantes ueluti † foribus incubant. Ex his rebus alueorum custodes futura augurati, agricolis turbulentæ tempestatis aduentum prædicunt. Longè autem minus frigoris quàm nimiæ pluuiæ aut niuis timentes sunt. Sæpe uerò uento aduersæ uolãt, paruulum lapillum pedibus portantes, quantulus inter uolandum cõmodè gestari possit. itaq; in huncmodum contra uentorum incursiones, & afflatus auræ, ne ex itinere deducantur, eiusmodi firmamentum ac robur machinantur.

Senectutis sapientia.

Tempestatũ præuidentia.

περιαθύρουσι circumludũt.

Munitio contra pericula.

De Capitonis oxyrynchi amore, & propter eum captura. Cap. XII.

Vim & numen multa genera piscium nouerunt Cupidinis, ne hos quidem qui in summa maris altitudine degunt, contemnentis. Etenim Capito diuinum huius numen colit atque ueneratur: non tamen omnis capito, sed ille quem à faciei acumine denominant, qui piscium genera & differentias nouerũt. In sinu Achaico multi, quantum audio, capiuntur: idq; uarijs modis. maximè uerò eorum in res uenereas libidinis furorẽ captura

Libido causa captiuitatis.

ἀτέχνως ἔχουσιν ἐκεῖνο ἔργον, τὰς ἀποθνησκούσας τῶν μελιττῶν ἔξω φέρουσι· δεῖ γὰρ αὐταῖς καθαρὰ εἶναι τὰ κηρία, καὶ οὐκ ἀνέχονται νεκρὰν εἴσω μέλιτταν. † ἀλλὰ καὶ νύκτωρ φρουροῦσιν· ὥσπερ οὖν πόλιν μικρὰν φυλάττουσαι τὴν τῶν κηρίων οἰκοδομίαν ἐκεῖναί γε.

Περὶ τῆς μελιττῶν ἡλικίας. Κεφ. ια.

Μελιττῶν δὲ ἡλικίαν διαγνοίη τις ἂν τὸν τρόπον τοῦτον. αἱ μὲν αὐτοέτεις στιλπναί τέ εἰσι, καὶ ἐοίκασιν ἐλαίῳ τὴν χροιάν. αἱ δὲ πρεσβύτεραι τραχεῖαι καὶ ἰδεῖν καὶ ἅψασθαι γίνονται. ῥυσαὶ δὲ ὁρῶνται διὰ τὸ γῆρας. ἐμπειρότεραι δέ εἰσιν αὗται, καὶ τεχνικώτεραι, παιδεύσαντος αὐτὰς τὴν περὶ τὸ μέλι σοφίαν τοῦ χρόνου. ἔχουσι δὲ καὶ μαντικῶς, ὥστε καὶ ὑετὸν, καὶ κρύους ἐπιδημίαν προμαθεῖν. καὶ ὅταν τούτων τὸ ἕτερον, ἢ καὶ ἀμφότερον ἔσεσθαι συμβάλωσιν, οὐκ ἐπὶ μήκιστον ἐκτείνουσι τὴν πτῆσιν ἐκ τῆς νομῆς, ἀλλὰ περιποτῶνται τοῖς σμήνεσι, καὶ οἱονεὶ περιαθύρουσιν. ἐκ δὴ τούτων μελιττουργοὶ οἰωνισάμενοι, προλέγουσι τοῖς γεωργοῖς τὴν μέλλουσαν ἐπιδημίαν τοῦ χειμῶνος. δεδοίκασι δὲ ἄρα οὐ τοσοῦτον τὸ κρύος αἱ μέλιτται, ὅσον τὸν ὄμβρον τὸν πολὺν, καὶ τὸν νιφετόν. ἐναντίαι δὲ πολλάκις τοῦ πνεύματος πέτονται, καὶ βραχεῖαν λίθον ἐν τοῖς ποσὶ κομίζουσι, καὶ τοσαύτην ὅσην εὔφορον αὐταῖς πετομέναις εἶναι, καὶ τρόπον τινὰ τοῦτο ἕρμα ἑαυταῖς ἐπιτεχνῶνται πρὸς τὸν ἐμπίπτοντα ἄνεμον, τά τε ἄλλα, καὶ ἵνα μὴ παρατρέψῃ τῆς ὁδοῦ ἡ αὔρα αὐτάς.

Περὶ τοῦ ὀξυρύγχου κεφάλου. Κεφ. ιβ.

Ἔρωτος δὲ ἰσχὺν καὶ ἰχθύων γένη πολλὰ ἔγνω, τοῦ τοσούτου θεοῦ μηδὲ τοὺς ἐν τῷ βυθῷ καὶ κατὰ τῆς θαλάσσης ὑπερειδόντος καὶ ἀτιμάσαντος. λατρεύει γοῦν τῷδε τῷ δαιμονίῳ καὶ κέφαλος· ἀλλ' οὐ πᾶς, ἐκεῖνος δὲ ὅνπερ οὖν ἀπὸ τοῦ ὀξέος προσώπου καλοῦσιν οἱ γένη τε καὶ διαφορὰς ἰχθύων κατεγνωκότες. ἁλίσκονται δὲ, ὡς ἀκούω, περὶ τὸν κόλπον τὸν Ἀχαϊκὸν πολλοί. καὶ τῆς μὲν κατ' αὐτοὺς ἁλώσεως διαφορότης ἐστί. μάλιστα δὲ αὐτῶν τὸ λυττῶδες τὸ εἰς τὰ ἀφροδίσια κατηγορεῖ

ἤδε

ἣ δὲ ἡ ἄγρα. θηράσας ἀνὴρ ἁλιεὺς θήλειαν ἐκ τῶνδε κέφαλον, καὶ ἐκδήσας καλάμῳ μακρῷ ἢ σπάρτῳ καὶ τούτῳ μακρῷ, παρὰ τὴν ἠϊόνα ἡσυχῇ βαδίζων, παρανηχόμενον τὸν ἰχθὺν, καὶ ἀσπαίροντα ἐπισύρει. κατ' ἴχνια δὲ αὐτοῦ τις ἕπεται φέρων δίκτυον, καὶ τὸ μέλλον ὅπῃ τε καὶ ὅπως ἀπαντήσεται φυλάττει φιλοπόνως: ὁ δικτυεὺς οὗτος οὐκοῦν ὁ μὲν, ἄγεται: ὁπόσοι δ' ἂν ἴδωσι τῶν ἀῤῥένων, οἷα δήπου νεανίαι ἀκόλαστοι μείρακος παραθεούσης εὖ μάλα ὡρικῆς ἐποφθαλμιάσαντες, ἵενται κατὰ τὴν νῆξιν οἰστρούμενοι. ὁ τοίνυν τὸ δίκτυον ἔχων ῥίπτει τὸν βόλον, καὶ πολλάκις ἰχθύων εὐερμίᾳ περιτυγχάνει τῇ τῆς ἐπιθυμίας ὁρμῇ προσερχομένων. δεῖ δὲ τῷ πρώτῳ θηρατῇ τὴν αἱρεθεῖσαν ὡραίαν τε εἶναι, καὶ εὖ ἥκουσαν σαρκῶν, ἵνα καὶ πλείους ἐπ' αὐτὴν ὁρμήσωσι, τὸ τῆς ὥρας ἐφολκὸν δέλεαρ λαβόντες. εἰ δὲ ἄσαρκος εἴη, οἱ πολλοὶ ὑπερφρονήσαντες ᾤχοντο ἀπιόντες. ὅστις δὲ αὐτῶν ἐστὶ δύσερως οὐκ ἀπαλλάττεται, οὐ τῇ ὥρᾳ μὰ Δία, ἀλλὰ τῷ τῆς μίξεως πόθῳ δεδουλωμένος.

Περὶ τῆς τοῦ Αἰτναίου καλουμένου ἰχθύος σωφροσύνης. Κεφ. ιγ.

Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ σωφρονεῖν ἰχθύες ἀγαθοί. ὁ γοῦν αἰτναῖος, οὕτω λεγόμενος, ἐπὰν τῇ ἑαυτοῦ συννόμῳ οἱονεὶ γαμετῇ τινι συνδυασθεὶς κληρώσηται τὸ λέχος, ἄλλης οὐχ ἅπτεται. καὶ οὐ δεῖται συμβολαίων εἰς πίστιν, οὐ προικός. οὐδὲ μὴν δέδοικε κακώσεως δίκην ὁ αἰτναῖος, οὐδὲ αἰδεῖται Σόλωνα. Ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναὶ, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι.

Περὶ κοσσύφου θαλαττίου. Κεφ. ιδ.

Κοσσύφῳ δὲ τῷ θαλαττίῳ ἤθη τε καὶ διατριβαὶ αἱ πέτραι, καὶ αἱ σηραγγώδεις ὑποδρομαί. γαμοῦσι δὲ οὗτοι ἕκαστος πολλὰς, καὶ τῶν ὀπῶν οἱονεὶ θαλάμων νύμφαι οὐκ ἀφίστανται. καὶ ἔοικε μὲν τὸ τοῦ γάμου θρυπτικὸν, καὶ τὸ εἰς πολλὰς ἔχειν τὴν †εὐνὴν νενεμημένην, φαίην ἂν εἶναι τρυφώντων εἰς εὐνὴν βαρβάρων, καὶ ὡς ἂν εἴποις †γῶ παιδιᾷ σπουδάσας, βίον Μηδικόν τε καὶ Περσικόν. ἔστι δὲ ἰχθύων ζηλοτυπώτατος καὶ ἄλλως μὲν οὖν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅταν αἱ νύμφαι τίκτουσιν αὐτῷ. εἰ δὲ λαμυρώτερα ταῦτα τῇ κράσει τῶν ὀνομάτων εἴρηται, διδῶσιν

captura testatur huiusmodi. Cum ex capitonibus fœminã piscator uenatus fuerit, alligaueritq; aut longa arundine, aut fune etiã longo, in litore pedetentim ingrediens adnatantẽ piscẽ & salientẽ pertrahit. Per eius uestigia alius subsequens retia fert, obseruans quàm diligentissimè quà & quomodo sit euentura piscatio. Itaq; agitur fœmina: mares uerò qui hoc uiderint, ueluti adolescentes libidinosi formosæ puellæ prætereunti cupidos oculos adijcientes, in eam feruntur, libidinis furore agitati. Ille autẽ retia deijcit: & in ea quidem sæpe pisciũ ueneris appetitione accedentiũ magna copia incidit. Oportet autẽ initio uenator curet, ut fœmina captiua formosa sit & bene corpulenta, ut plures ad eam accedãt pulchritudinis illecebra, tanquã esca illecti. Nã si macilenta sit & sine corpore, multi ea spreta discedunt, quicunq; tamẽ horũ est uehementi amore ductus, non discedit, me hercle non formæ, sed coitus desiderio detentus.

De castitate Aetnæi piscis.
Cap. XIII.

Svnt & castitate præstãtes pisces. Aetnæus enim appellatus, posteaquã cũ pari suo tanquã cum uxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit: neq; ad fidem tuendam tabulis ullis ei opus est, nec dote: neq; malæ tractationis pœnam timet, neq; Solonẽ ueretur. O nobiles uerò leges & respublicæ graues, quibus libidinosi homines non parêre nihil uerentur.

Castitas in matrimonio.

De Merulæ marinæ polygamia, zelotypia, & in coniuges parientes cura. Cap. XIIII.

Merula marina domiciliorũ & sedicularum loco in petris & cauernis stabulatur. Mariũ autem quisq; cum multis fœminis complexu uenereo iungitur. Quod ego genus matrimonij, luxuriosum: multarumq; esse studiosum, delicatorũ ad res uenereas dicerẽ esse barbarorũ: &, ut ioco aliquis de re seria dixerit, Medicã aut Persicã uitã. Omniũ autẽ pisciũ est maximè zelotypus in hoc genere mas, cum semper aliâs, tum maximè cum eius uxores pariunt. Liceat autem mihi uocabulis uti huiusmodi, in quibus fortè aliquis ceu temerariũ me reprehẽdat, quæ ipsa uidet cõcessisse natura, cum

†al. ὁρμὴν.

†al. σὼν.

 rerum

rerum etiam ipsarũ secundum illam exempla extent. Cùm igitur parturiendi doloribus eæ tenentur, domi quiescũt: mas autem, tanquã maritus, foribus incubãs, cauet ne extrinsecus insidiæ inferantur, metu paruulorũ. Videtur is nondum genitos amare, metuq; paterno motus, his timere: & totos dies in eorum custodia permanet, nihil gustans. cura ipsum alit. Sub crepusculũ uespertinũ tandẽ intermittit hanc custodiendi necessitatem, cibumq; exquirit. Singulæ uerò coniugum quæ sunt intus, siue sint in partus doloribus, siue iam enixæ cubent, algas multas in cauernis & circũ petras ad uictus comparationem reperiunt.

De eiusdem piscis captura.

Cap. XV.

Zelotypia causa captiuitatis.

EXperiens piscator cùm insidias merulæ pisci molit, hamũ plumbo degrauatũ, & squilla magna implicatũ deijcit: & mox submouet lineam, excitans & exacuẽs piscem in prædam. Squilla uerò mota speciẽ quandam sui præbet ingressuræ in cauernas merulæ: quod quidem hæc capitaliter odit. Quamobrẽ cùm id fieri sentit, inuadit, existimans eam hostẽ esse. nõ enim tum cibus curæ illi est. cũq; squillam (dentibus) cõpresserit, discedit, cibo præstabiliorẽ & antiquiorẽ curam uigilandi ducens. Cum porrò quiddam ex alijs reb⁹ obuijs comesurus est, primo tentat & premit, deinde iacere sinit: uidensq; hoc idẽ nõ palpitare, & iam mortuum esse, comedit. Fœminæ uerò quandiu marem uident propugnantem, domi manent, formãq; tuendæ familiæ seruãt. Cùm uerò perijt, eæ præ mœrore acquiescere nequeũtes, errant: eas enim tristitia foras educit, tumq; capiuntur. Quid ad hæc poetæ dicunt, Euadnen Iphidis filiã, & Alcestin Peliæ dudum nobis gloriose lugentes?

Fœminarum erga maritos fides.

De Glauci piscis amore in fœtum.

Cap. XVI.

† al. oxytonũ scribitur.

GLaucus piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge diligentissimè cauet, ne insidijs impetãtur, néue pernicies ulla eis inferatur. Itaq; donec læti ac sine timore natant, tandiu ille custodire non intermittit: nunc à tergo cum eis natans, nũc uerò non à tergo, sed adnatat modò ad unum

δίδωσιν ἡμῖν τὰ ἐκ τῆς φύσεως πραττόμενα τὴν τῶν τοιούτων ἐξουσίαν. αἱ μὲν γὰρ ὠδίνων ἤδη πειρώμεναι, ἠρεμοῦσί τε καὶ ἔνδον μένουσιν: ὁ δὲ ἄῤῥην, οἷα δήπου γαμέτης, πρὸ θυρῶν τὰς ἐπιβουλὰς φυλάττει τὰς ἔξωθεν, φόβῳ τῶν βρεφῶν. ἔοικε γοῦν καὶ τὰ μήπω γενόμενα φιλεῖν, καὶ δέει πατρικῷ ἁλισκόμενος ἐντεῦθεν ὀῤῥωδεῖν ἤδη. καὶ διημερεύει μὲν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ παντῶν ἄγευστος, καὶ ἡ φροντὶς αὐτὸν τρέφει. δείλης δὲ ὀψίας γενομένης, ἀφεῖται τῆς ἀνάγκης τῆσδε, καὶ μαστεύει τροφὴν, καὶ οὐκ ἀτυχεῖ αὐτῆς. καὶ ἑκάστη δὲ ἄρα εὑρίσκει τῶν ἔνδον, εἴτε ἐπ᾽ ὠδῖσιν εἴη, εἴτε ἤδη λεχὼ, φυκία πολλὰ τὰ ἐν ταῖς ὀπαῖς, καὶ περὶ τὰς πέτρας, ἃ οἱ δεῖπνόν ἐστιν.

Περὶ τῆς τοῦ αὐτοῦ θήρας. Κεφ. ιε.

ΕΠιβουλεύων θήρᾳ κοσσύφου δεινὸς ἁλιεὺς, ἐφαρμόσας ἀγκίστρῳ μόλιβδον βαρὺν, καὶ ἐνείρας τῷ ἀγκίστρῳ καρίδα μεγάλην, καθίησι τὸ δέλεαρ. καὶ ὁ μὲν, ὑποκινεῖ τὴν ὁρμιὰν, ἐγείρων τε καὶ θήγων ἐπὶ τὴν τροφὴν τὸ θήραμα: ἡ καρὶς δὲ κινουμένη, εἶτα μέντοι δόξαν τινὰ ἀποστέλλει μελλούσης εἰς τὰς ὀπὰς τὰς τοῦ κοσσύφου παριέναι. τῷ δὲ τοῦτο ἄρα ἔχθιστον. καὶ διὰ ταῦτα αἰσθανόμενος, ὡς ἔχει τοῦ θυμοῦ, ἵεται νομίζων ἐχθράν. οὐ γοῦν οἱ μέλει τῆς γαστρὸς τηνικαῦτα, καὶ συνθλάσας αὐτὴν, ἀπαλλάττεται. προτιμότερον τροφῆς καὶ πρεσβύτερον τὸ μὴ κατακοιμίσαι τὴν φυλακὴν πεπιστευκὼς εἶναι. τῶν δὲ ἄλλων ὅταν τι μέλλῃ τῶν προσπιπτόντων ἐσθίειν, ὑποθλάσας, εἶτα ἐᾶσε κεῖσθαι. καὶ ἰδὼν τεθνηκὸς, ὅταν μὴ σπαίρῃ, ἐξ αὐτοῦ τρώγει ἤδη. οἱ δὲ θήλεις κόσσυφοι, ἕως μὲν ἄῤῥενα ὁρῶσι προασπίζοντα, ὡς ἂν εἴποις, μένουσιν ἔνδον, καὶ τὸ τῆς οἰκουρίας φυλάττουσι σχῆμα: ὅταν δὲ ἀφανισθῇ, ἀλύουσιν αἵδε, προάγει τε αὐτὰς καὶ ἐξάγει ἡ ἀθυμία, καὶ ἐνταῦθα ἑαλώκασι. τί πρὸς ταῦτα οἱ ποιηταὶ λέγουσι, τήν τε Εὐάδνην ἡμῖν τὴν Ἴφιδος, καὶ τὴν Ἄλκηστιν τὴν Πελίου παῖδα ἐνδόξως θρηνοῦντες;

Περὶ γλαύκου τοῦ ἰχθύος. Κεφ. ις.

ΠΑτὴρ δὲ ἐν ἰχθύσιν ὁ γλαῦκος † οἷός ἐστι. τὰ γεννώμενα ἐκ τοῦ συννόμου παραφυλάττει ἰσχυρῶς, ἵνα ἀνεπιβούλευτά τε καὶ ἀσινῆ ᾖ. καὶ ἕως μὲν φαιδρὰ καὶ ἔξω δέους διανήχεται, ὅδε τὴν φρουρὰν οὐκ ἀπολιμπάνει, ἀλλὰ πῇ μὲν οὐραγεῖ, πῇ δὲ οὔ: ταύτην δὲ παρανήχεται τὴν πλευρὰν ἢ ἐκεί-

ἀπ' ἐκείνην. ἐὰν δέ τι δείσῃ τῶν νηπίων, ὁ δὲ χανὼν εἰσεδέξατο τὸ βρέφος, καὶ συνοίδε τὴν αἰτίαν. εἶτα τοῦ φόβου παραδραμόντος τὸν καταφυγόντα † ἀνεμεῖ οἷον ἐδέξατο. καὶ ἐκεῖνος πάλιν νήχεται.

Περὶ θαλαττίας κυνός. Κεφ. ιζ.

Κύων δὲ θαλαττία τεκοῦσα, ἔχει συννέοντα τὰ σκυλάκια ἤδη, καὶ οὐκ εἰς ἀναβολάς. ἂν δὲ δείσῃ τι τούτων, εἰς τὴν μητέρα εἰσέδυ αὖθις κατὰ τὸ ἄρθρον: εἶτα τοῦ δέους παραδραμόντος, τόδε πρόεισιν, ὥσπερ οὖν ἀνατικτόμενον αὖθις.

Περὶ τῆς τῶν δελφίνων φιλοστοργίας. Κεφ. ιη.

Θαυμάζουσιν ἄνθρωποι τὰς γυναῖκας, ὡς ἄγαν φιλοτέκνους. ὁρῶ δὲ ὅτι καὶ τεθνεώτων υἱῶν ἢ θυγατέρων ἔζησαν μητέρες, καὶ τῷ χρόνῳ τοῦ πάθους εἰλήφασι λήθην, τῆς λύπης μεμαρασμένης. δελφὶν δὲ ἄρα θῆλυς φιλοτεκνότατον ἐς τὰ ἔσχατα ζῶόν ἐστι. τίκτει μὲν γὰρ δύο: ὅταν δὲ ἁλιεὺς, ἢ τρώσῃ τὸν παῖδα αὐτῆς τῇ τριαίνῃ, ἢ τῇ ἀκίδι βάλῃ: ἡ μὲν ἀκὶς τὰ ἄνω τέτρηται, καὶ ἐνῆπται σχοῖνος μακρὰ αὐτῇ: οἱ δὲ ὄγκοι εἰσδύντες ἔχονται τοῦ θηρός. καὶ ἕως μὲν ἀλγῶν ἔτι ῥώμης ὁ δελφὶς ὁ τραυματίας μετείληχε, χαλᾷ ὁ θηρατὴς τὴν σχοῖνον, ἵνα μή ποτε ἄρα ὑπό τε βίας ἀπορρήξῃ αὐτὴν, καὶ γένηται οἱ δύο κακὰ, ὡς ἔχων τε ἀπέλθῃ οἱ τὴν ἀκίδα ὁ δελφὶν, καὶ ἀθηρίᾳ περιπέσοι αὐτός. ὅταν δὲ αἴσθηται κάμνοντα, καί πως παρειμένον ἐκ τοῦ τραύματος, ἡσυχῇ πρὸς αὐτὸν ἄγει τὴν ναῦν, καὶ ἔχει τὴν ἄγραν. ἡ δὲ μήτηρ οὐκ ὀρρωδεῖ τὸ πραχθὲν, οὐδὲ ἀναστέλλεται δείσασα, ἀλλ' ἀπορρήτῳ φύσει τῷ πόθῳ τοῦ παιδὸς ἕπεται. καὶ δείματα ὁπόσα ἐθέλεις εἰ ἐπάγοις, ἡ δὲ οὐκ ἐκπλήττεται, τὸν παῖδα οὐχ ὑπομένουσα ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς φόνοις ὄντα, ἀλλὰ καὶ ἐκ χειρὸς αὐτὴν πατάξαι πάρεστιν, οὕτως ὁμόσε χωρεῖ τοῖς βάλλουσιν, ὥσπερ οὖν ἀμυνομένη, καὶ ἐκ τούτων συναλίσκεται τῷ παιδὶ, σωθῆναι παρὸν, καὶ ἀπελθεῖν αὐτήν. εἰ δὲ ἄμφω τὰ ἔγγονα αὐτῇ παρείη, καὶ νοήσει † συντετρῦσθαι τὸ ἕτερον, καὶ ἄγεσθαι, ὡς προεῖπον, διώκει τὸ ὁλόκληρον, καὶ ἀπελαύνει, τῇ τε οὐρᾷ ἐπισείουσα, καὶ ἐπιδάκνουσα τῷ στόματι, καὶ

ad unũ eorum latus, modò ad alterũ. Si quis uerò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante paruulũ excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat reuomit qualẽ acceperat. ille rursus natat.

† fortè καταφυγέντα.

De Caniculæ marinæ fœtibus similiter in metu intra matrem se recipientibus. Cap. XVII.

Canicula marina simul atq; peperit, nulla mora interposita, suos paruulos simul cum ea natantes habet. Si quis uerò eorũ timeat, ingreditur rursus per genitalia in uentrẽ matris, ubi timor abierit, is prodit tanquam rursus editus.

De Delphini fœminæ amore erga suos catulos. Cap. XVIII.

Matris erga sobolem amor perpetuus.

Mvlierum in filios studium magnam quidem hominum admirationẽ habet. ueruntamen perspicio filijs qui è uita excesserũt superesse matres, nec ex eorum casu more delphinorum perire: sed tristitia mitigata in doloris obliuionem uenire. Delphinus aũt fœmina, omnium maximè animalium eorum quæ procrea uerit, studio tenetur. Ex sese geminos parere solet. Cùm autem piscator aut tridente eius sobolem prouulnerauit, aut spiculo ferijt (enimuero spicula ex parte superiori ubi funis oblongus inseritur & alligatur, perforata sunt) cuspides uncinatæ defixæ in delphini corpore eum retinent. Is quandiu dolens, & in omnes partes se uersans, aliquod robur habet, piscator funẽ relaxat, ne ui abrumpatur, eiusq; culpa cum ferro delphinus discedens ex captiuitate euadat. Cùm autẽ ex uulnere delphinũ labori succũbere, atq; aliquantũ de cõtentione insultãdi remittere piscator animaduertit, sensim ad nauim subducit, prædaq; potitur. Iam uerò mater nec catuli sui casum perhorrescit, nec metu reprimitur, sed incredibili desiderio filiũ insequit: & ꝙ filium in media cæde uersantẽ sibi deserendũ non existimat, nullis terroribus ab insequendo deterret. atq; adeò eam filio uenientẽ subsidio percutere facilè est, ut collibuerit uolenti cædere, adeò ꝓpè accedit. itaq; unà cũ filio capit, cui sese ex periculis seruare & discedere integrũ erat. Ac si adsint ei ambo catuli, intelligatq; alterũ læsum esse, atq; ut diximus, captiuũ abduci, integrũ alterũ caudę uerberatione persequitur, ac mordicus premens ablegat,

† al. τετρῶσθαι.

atq; aspirationẽ quandam occultam mittit, tanquã tesseram, ut fuga salutem adipiscatur. Cuius admonitu discedit ille, ipsa uerò remanet, ut capiatur, atq; simul cum filio altero moriatur.

De boue marino. Cap. XIX.

Insidiæ.

†al. βραχύτατος.

BOs marinus in limo gignitur: & licet minimus mox à partu, postea tamen maximus euadit. Partes supinę albicant. dorso, facie, & lateribus admodũ niger & infirmus est. ore itẽ exiguo. dentes inclusi in conspectum non ueniunt. Longitudine & latitudine insignis est. In cibo cum piscib. multis uescitur, tum carnem humanam præcipuè appetit. Porrò cum uirium suarum infirmitatis sibi sit conscius, sola corporis mole fretus est. Itaq; si quem fortè natantem, aut piscationi intentum uiderit, adnans in altum se tollit, & incuruatus desuper se inijcit, ac suo pondere deprimit, & corpore toto grauis illi tecti instar superimminẽs, & membris omnibus suis ceu uinculis impediens, emergere hominem & respirare prohibet. Quamobrẽ homo spirandi facultate erepta, extinguitur: bos uerò prę da, imminẽdi durationis mercede, fruit.

†al. κωλύων

De Cicadarum uictu & cantu. Cap. XX.

CAeteræ aues Indiæ os expressum habent, ac ore ualent ad cantum, moreq; hominum lingua loquuntur. Cicadæ non ita, sed (membranulæ uerberatione) circa cinctũ loquuntur. Rore uescũtur. A prima luce, donec impleantur hominum conuentu fora, silent. uigore solis progrediente, cantare aggrediũtur: & tanquam laboriosi cantores supra caput messorum stantes, aures ipsorũ & pastorum, uiatorumq; demulcere student. Hoc autem cantandi studium, solis maribus à natura tributum est. Cicada fœmina muta est, ac more sponsæ uerecundæ silentium sibi conuenire existimat.

Fœminarum silentium.

De Aranei textrina. Cap. XXI.

TExtrinam & lanificia deam nomine Erganẽ inuenisse fama hominum celebratum est. Araneus uerò ad textrinũ opus sua sponte naturaq; natus est. non enim textili artificio studet: neq; aliunde filum assumit, sed ex suo uentre stamina deducit

†ὁ Gillius.

καὶ φυσᾷ φυσήματι ἀσήμῳ μὲν τῷ δελεάζεται. σύνθημα δὲ περὶ φυγῆς ἐπιδοῦσα σωτήριον. καὶ ὁ μὲν, ἀπαλλάττεται, μένει δ' αὐτὴ ἕστ' ἂν αἱρεθῇ, καὶ συναποθνήσκει τῷ ἑαλωκότι.

Περὶ θαλαττίου Βοός. Κεφ. ιθ.

ΟΒοῦς ὁ θαλάττιος ἐν πηλῷ τίκτεται, καὶ ἔστιν ἐξ ὠδίνων † βραχυτάτων. γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ βραχίστου μέγιστος. καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τὴν νηδὺν λευκός ἐστι, τὰ νῶτα δὲ, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ τὰς πλευρὰς μέλας δεινῶς καὶ ἀναλκίς ἐστι. στόμα δ' αὐτῷ ἐμπέφυκε σμικρόν, οἱ δὲ ὀδόντες μεμυκότες, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἴδοις. ἔστι δὲ μήκιστος καὶ πλατύτατος. σιτεῖται μὲν οὖν καὶ τῶν ἰχθύων πολλοὺς, μάλιστα δὲ σαρκῶν ἀνθρωπείων ἐσθίων ὑπερήδεται. σύνοιδε δὲ αὑτῷ ὅτι ῥώμην ἥκιστός ἐστι, μόνῳ δὲ ἐπιθαῤῥεῖ τῷ μεγέθει. καὶ διὰ τοῦτο ὅταν ἴδῃ τινὰ ἢ νηχόμενον ἢ πονούμενον ἐν ταῖς ὑδροθηρίαις, μετεωρίσας αὑτὸν, καὶ ἐπικυρτώσας ἐπινήχεταί οἱ, καὶ ἐμμοχλᾷ βαρὺς ἄνω, ἐγκείμενός τε καὶ πιέζων, καὶ παρτῶδει μιμήματι ὑπερπετάσας τὸ πᾶν σῶμα τῷ δειλαίῳ ὡς στέγην, ἀναδῦναί τε καὶ ἀναπνεῦσαι κωλύει † αὐτόν. οὐκοῦν ἐπισχεθέντος οἱ τοῦ πνεύματος, ὁ μὲν, οἷα εἰκὸς, ἀποθνήσκει: ὁ δὲ ἐμπεσὼν, ἔχει τῆς παραμονῆς μισθὸν, ὃ μάλιστα ἀνιχνεύει, δεῖπνον.

Περὶ τεττίγων. Κεφ. κ.

ΤΑ μὲν ἄλλα τῶν Ἰνδικῶν ὀρνέων εὔστομεῖ, καὶ τῇ γλώττῃ φθέγγεται, δίκην ἀνθρώπου. οἱ δὲ τέττιγες περὶ τὴν ἰξὺν εἰσὶ λαλίστατοι. καὶ σιτοῦνται μὲν τῆς δρόσου. τὰ δ' ἐξ ἕω εἰς πλήθουσαν ἀγορὰν σιωπῶσιν. ἡλίου δὲ ὑπερχομένου τῆς ἀκμῆς, τὸν ἐξ αὐτῶν μεθιᾶσι κέλαδον. φιλόπονοί τινες, ὡς ἂν εἴποις, χορευταὶ, ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ τῶν παρανεμόντων, καὶ τῶν ὁδῷ χρωμένων, καὶ τῶν ἀμώντων κατᾴδοντες. καὶ τοῦτο μὲν τὸ φιλόμουσον ἔδωκε τοῖς ἄῤῥεσιν ἡ φύσις. τέττιξ δὲ θήλεια ἄφωνός ἐστι, καὶ ἔοικε σιωπᾶν δίκην νύμφης αἰδουμένης.

Περὶ τοῦ ἀράχνου. Κεφ. κα.

ΥΦαντικὴν καὶ ταλασίαν τὴν θεὸν τὴν ἐργάνην ἐπινοῆσαί φασιν ἄνθρωποι. τὴν δὲ ἀράχνην ἡ φύσις σοφὴν εἰς ἰσουργίαν ἐδημιούργησε. † καὶ φιλοτεχνεῖ κατὰ νῆμα, οὐδὲ ἔξωθεν λαμβάνει νῆμα, ἀλλ' ἐκ

τῆς

τῆς οἰκείας νηδύος τὸν μίτους ἐξάγουσα. εἶτα μέντοι τοῖς κούφοις τῶν πτηνῶν θήρατρα ἀποφαίνει, ὡς δίκτυα ἐκπεταννῦσα, καὶ δι' ὧν ἐξυφαίνει παρὰ τῆς γαστρὸς ἕλκουσα, διὰ τῶν δὲ ἐκείνην ἐκτρέφει: πάνυ φιλεργοῦσα, ὡς καὶ τῶν γυναικῶν τὰς μάλιστα εὐχείρας, καὶ νῆμα ἀσκητὸν ἐκπονῆσαι δεινὰς, μὴ ἀντιπαραβάλλεσθαι. νενίκηκε γὰρ τῇ λεπτότητι, καὶ τὴν τρίχα.

Περὶ μυρμήκων. Κεφ. κβ.

Βαβυλωνίους τε καὶ Χαλδαίους σοφοὺς τὰ οὐράνια ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς. μύρμηκες δὲ οὔτε εἰς οὐρανὸν ἀναβλέποντες, οὐδὲ τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἐπὶ δακτύλων ἀριθμεῖν ἔχοντες, ὅμως δῶρον ἐκ φύσεως εἰλήχασι παράδοξον. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τῇ νέᾳ, εἴσω τῆς ἑαυτῶν στέγης οἰκουροῦσι, τὴν ὀπὴν οὐχ ὑπερβαίνοντες, ἀλλὰ ἀτρεμοῦντες.

Περὶ σαργοῦ τοῦ ἰχθύος. Κεφ. κγ.

Οἰκία τῷ σαργῷ τῷ ἰχθύι πέτραι τε καὶ σήραγγες, ἔχουσαι μέντοι διασφάγας μικρὰς καὶ τὰς διαστάσεις, ὡς αὐγὴν ἡλίου καθιέναι, καὶ φωτὸς ὑποπιμπλάναι τὰς διαστάσεις τάσδε. χαίρουσι γὰρ οἱ σαργοὶ φωτὶ μὲν παντὶ, τῆς δὲ ἀκτῖνος τοῦ ἡλίου καὶ μᾶλλον διψῶσιν. οἰκοῦσι δὲ ἐνταῦθα πολλοί: δίαιται δὲ αὐτοῖς καὶ ἕλη καὶ τὰ τῆς θαλάσσης † βράχη, καὶ τῇ γῇ γειτνιῶσι μάλα ἀσμένως. φιλοῦσι δέ πως τῶν ἀλόγων αἶγας ἰσχυρῶς. ἐὰν γοῦν πλησίον τῆς ἠιόνος νεμομένων ἢ σκιὰ μιᾶς ἢ δευτέρας ἐν τῇ θαλάσσῃ φανῇ, οἵδε ἀσμένως προσνέουσι καὶ ἀναπηδῶσιν, ὡς ἡδόμενοι, καὶ προσάψασθαι τῶν αἰγῶν ποθοῦσιν ἐξαλλόμενοι, καίτοι οὐ πάνυ τι ὄντες ἁλτικοὶ τηνάλλως. νηχόμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς κύμασιν, ὅμως τῆς τῶν αἰγῶν ὀσμῆς ἔχουσιν αἴσθησιν, καὶ ὑφ' ἡδονῆς προσελθεῖν ἐπ' αὐτὰς σπεύδουσιν. ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προειρημένα δυσέρωτές εἰσιν, ἐξ ὧν ποθοῦσιν, ἐκ τούτων ἁλίσκονται. ἁλιεὺς γὰρ ἀνὴρ αἰγὸς δορὰν ἑαυτὸν περιαμπέχει, σὺν αὐτοῖς τοῖς κέρασι δαρείσης αὐτῆς: λαμβάνει δὲ ἄρα τὸν ἥλιον κατὰ νώτου ἐπιβουλεύων ὁ θηρατὴς τῇ ἄγρᾳ: εἶτα καταπάττει τῆς θαλάσσης ὑφ' ἣν οἰκοῦσιν οἱ προειρημένοι, ἄλφιτα αἰγείῳ ζωμῷ διαβραχέντα. ἑλκόμενοι δὲ οἱ σαργοὶ ὡς ὑπό τινος ἴυγγος, τῆς ὀσμῆς τῆς προειρημένης, προσίασι, καὶ σιτοῦνται μὲν τῶν ἀλφίτων, κηλοῦν-
ται

deducit, & irretiendis leuissimis uolucribus uenabula contexit, atq; in retis specie diffundit. Porrò eodem, quem ad texendũ de uentre suo detrahit succo, uentrem suum studiosissimè alit. Mulieres sanè quæ maxime ad nendi artificium digitorũ argutijs ualent, filumq; elaboratissimum cõficere præclarè sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt cõferendę. huius nimirũ filum tenuitate pilum uincit.

De formicis in nouilunio nusquam egredientibus. Cap. XXII.

Rerum cœlestium notionem habere, cursum syderũ tenere, atq; uim intelligere, sapereq; Babylonios & Chaldæos testantur historici. Formicæ uerò neq; cœlum suspiciunt, neq; digitis mensis dies numerare sciunt: hoc tamẽ eis natura donauit admirabile, ut mẽsis primo quoq; die, non pedem ex cauerna egredientes, admodũ quietè tecto se teneant.

> Lunæ nouæ sensus in formicis.

De Sargis, ubi degant, & quomodo caprarum amore illecti capiantur. Cap. XXIII.

Sargis piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, quæ non latis luminibus illuminanť, sed tanquã fenestellas paruulas habent, tanto interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splẽdor, earumq; distantiam lumẽ solis complere possit. Cũ enim luce sargi delectantur, tum uerò solis maxime radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. apud paludes & breuia uitã agunt, uicinam proximam continentẽ se habere gaudent. Capras uehemẽtissimè amãt. nanq; cũ caprarũ proxime & secundũ litus pascẽtiũ unius aut alterius umbra in mari apparuerit, protinus gaudio exiliẽtes, summo studio adnatant, ac saltu non admodũ ad saltãdũ idonei capras cõtingere frustrà affectãt. sensum caprini odoris percipiũt, etsi sub fluctib. natant. itaq; uoluptate gestiẽtes ad eas accedere studẽt. Quoniã uerò circa amorẽ adeò infelices sunt, ex his idcirco capiunť quę tantopere desiderãt. Nã piscator caprinã pellẽ extractã cũ cornib. induẽs, insidias parat sole à tergo relicto: atq; farinã caprino iure madefactã in eã maris partẽ spargit, ac abijcit, ubi habitare solẽt sargi: qui b⁹ tanq̃ philtro quodã odoris supradicti allectati accedũt, farina uescunt, pellis assimi-

> † Thucidides Βραχέα dixit.

> Amor incautus captiuitatis causa.

asſimilatæ capræ conſpectu permulcentur. Ex his autẽ multos piſcator hamo robuſto capit: cuius linea alba non ex arundine appenſa eſt, ſed uirga de cornu arbore. Simulac enim ad hamũ adhæſerit piſcis, ſubtrahere expeditiſsimè conuenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, ſi quis ſpinas, quas ad tuitionẽ ſui excitant, à capite ad partem inferiorẽ reuocando & flectendo declinet, premẽdoq́; ex lapidibus, in quos ad latendũ ſe compellunt, extrahat.

De Viperæ coitu & partu. Cap. XXIIII.

Impietas in maritum, & ſobolis in matrem.

VIpera ſua circũplicatus fœmina cũ ea coit, hæc uerò ſine moleſtia iniri ſe patitur. poſtquã uerò ad coeundi finẽ peruenerunt, uxor pro coitus conſuetudine, mala ſignificatione amoris maritũ excipit. nam ei ad collum inhærens, morſu abſcindit caput. itaq; ex uiperino coitu hic perit, illa uerò prægnans efficitur. Non autẽ oua parit, ſed animãtes partus edit, iamiam idoneos ad perniciẽ inferendum. In ipſo enim partu matris aluũ diſtrahunt, & lacerant, perq; diſruptũ uentrẽ erumpunt, ulciſcentes patrẽ in hunc modum. quid ad hæc Oreſtæ & Alcmæones, ò boni Tragœdi?

† κατὰ ταῦτ.

De Hyæna ſexũ mutante. Cap. XXV.

HYænã ſi uideas uno quidẽ anno marem, altero uidebis fœminã. ſi uerò nũc fœminã, poſtea marẽ. utriuſq; enim ſexus particeps eſt. eundẽ marẽ cui ante nupſerat, uxorẽ ducit. quotannis autem genitalia immutat. Illos igitur ueteres Cæneũ & Tireſiã, non oſtentatione uerborũ, ſed rebus ipſis exprimit & declarat hoc animal.

†al. αὖ.

De marinis Cantharis pugnantibus propter fœminas. Cap. XXVI.

Coniugium cum una.

PVgnant de fœminis iuxtà ac uiri de pulchris mulieribus, hirci cõtra hircos, tauri contra tauros, de ouibus arietes depugnant cũ procis. Turgent etiam amore in fœminas Canthari marini, qui in locis quæ ἄπετρα nominant, gignuntur. Quòd uerò in amatores ſuarũ cõiugum odiũ acerbum habent, acerrimas pugnas edi uideres: nec tamẽ illis more Sargorũ piſcium de multis certamen inſtituitur, ſed non aliter quàm Menelaus cum Paride pro una uxore decertant.

†οὐκ ἔστιν, Gillius.

De

ται δὲ ὑπὸ τῆς δορᾶς βλεπομένης ὡς αἰγός. αἱρεῖται δὲ αὐτῶν πολλοὺς ἀγκίστρῳ σκληρῷ, καὶ ὁρμιᾷ λίνου λευκοῦ. ἐξῆπται δὲ οὐχὶ καλάμου, ἀλλὰ ῥάβδου κρανείας. δεῖ γὰρ τὸν ἐμπεσόντα ἀνασπάσαι ῥᾷστα, ἵνα μὴ τοὺς ἄλλους ἐκταράξῃ. θηρῶνται δὲ καὶ ἀπὸ χειρὸς, ἐάν τις τὰς ἀκάνθας, ἃς ἐγείρουσιν εἰς τὸ ἑαυτοῖς ἀμύνειν, εἰς τὸ κάτω μέρος ἀπό γε τῆς κεφαλῆς ἡσυχῇ κατάγων, εἶτα κλίνῃ, καὶ πιέσας τῶν πετρῶν ἐκσπάσῃ, εἰς ἃς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν ὠθοῦσιν.

Περὶ τῆς μίξεως τῆς κατὰ τὸν ἔχιν. Κεφ. κδ.

Ο ἔχις περιπλακεὶς τῇ θηλείᾳ μίγνυται. ἡ δὲ ἀνέχεται τοῦ νυμφίου, καὶ λυπεῖ οὐδέν. ὅταν δὲ πρὸς τῷ τέλει τῶν ἀφροδισίων ὦσι, πονηρὰν ὑπὲρ τῆς ὁμιλίας τὴν φιλοφροσύνην ἐκτίνει ἡ νύμφη τῷ γαμέτῃ. ἐμφῦσα γὰρ αὐτοῦ τῷ τραχήλῳ, διακόπτει αὐτὸν αὐτῇ τῇ κεφαλῇ. καὶ ὁ μὲν, τέθνηκεν: ἡ δὲ, ἔγκαρπον ἔχει τὴν μίξιν, καὶ κύει. τίκτει δὲ οὐκ ὠὰ, ἀλλὰ βρέφη. καὶ ἔστιν ἐνεργὰ ἤδη τὴν αὐτῶν φύσιν τὴν κακίστην. διεσθίει γοῦν τὴν μητέρων νηδὺν, καὶ πρόεισι † κατ᾽ αὐτὰ τιμωροῦντα τῷ πατρί. τί οὖν οἱ Ορέσται καὶ οἱ Αλκμαίωνες πρὸς ταῦτα, ὦ τραγῳδοὶ φίλοι;

Περὶ ὑαίνης. Κεφ. κε.

ΤΗν ὕαιναν τοῦτες μὲν ἄῤῥενα εἰ θεάσαιο, τὴν αὐτὴν ἐς νέωτα ὄψει θῆλυν: εἰ δὲ θῆλυν † νῦν, μετὰ ταῦτα ἄῤῥενα. κοινωνοῦσί τε ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γένος. οὐκοῦν τὸν Καινέα, καὶ τὸν Τειρεσίαν ἀρχαίους ἀπέδειξε τὸ ζῶον τοῦτο, οὐ κόμποις, ἀλλ᾽ ἔργοις αὐτοῖς.

Περὶ τῆς τῶν κανθάρων εἰς τὰ ἀφροδίσια ὁρμῆς. Κεφ. κϛ.

ΜΑχονται μὲν ὑπὲρ τῶν θηλειῶν ὡς ὑπὲρ ὡραίων γυναικῶν καὶ οἱ τράγοι πρὸς τράγους, καὶ οἱ ταῦροι πρὸς ταύρους, καὶ ὑπὲρ οἰῶν οἱ κριοὶ πρὸς τοὺς ἀντερῶντας. ὀργῶσι δὲ ἐπὶ τὰς θηλείας καὶ οἱ θαλάττιοι κάνθαροι. γίνονται δὲ ἐν τοῖς καλουμένοις ἀπέτροις χωρίοις, καὶ εἰσὶ ζηλότυποι, καὶ ἴδοις ἂν μάχην ὑπὲρ τῶν θηλειῶν καρτεράν: καὶ † ἔστιν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ πολλῶν, ὡς τοῖς σαργοῖς ὁ πόλεμος, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς ἰδίας συννόμου, ὡς ὑπὲρ γαμετῆς τῷ Μενελάῳ πρὸς τὸν Πάριν.

Περὶ

Περὶ τῆς τῶν πολυπόδων ἀλληλοφαγίας. Κεφ. κζ.

Ἐσιᾶται μὲν καὶ ἄλλαις τροφαῖς ὁ πολύπους. ἔστι γὰρ καὶ φαγεῖν δεινός, καὶ ἐπιβουλεῦσαι σφόδρα πανοῦργος. τὸ δὲ αἴτιον, παμβορώτατον θηρίων θαλασσίων ἐστί. καὶ ἀπόδειξις, εἴτις αὐτῷ γίνηται ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέτραγε, καὶ τὴν γαστέρα κορέσας τὴν σπάνιν τῆς ἄγρας ἠκέσατο. εἶτα ἀναφύει τὸ ἐλλεῖπον: ὥσπερ οὖν τῆς φύσεως καὶ τοῦτό οἱ ἐν τῷ λιμῷ παρασκευαζούσης ἑτοίμως τὸ δεῖπνον.

Περὶ τῆς σφηκῶν γενέσεως. Κεφ. κη.

Ἵππος ἐρριμμένος σφηκῶν γένεσίς ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ ὑποσήπεται, ἐκ δὲ τοῦ μυελοῦ ἐκπέτονται οἱ θῆρες οὗτοι: ὠκίστου ζώου πτηνὰ ἔκγονα, τοῦ ἵππου οἱ σφῆκες.

Περὶ γλαυκός. Κεφ. κθ.

Αἱμύλον ζῷον, καὶ ἐοικὸς ταῖς φαρμακίσιν ἡ γλαύξ. καὶ πρώτους μὲν αἱρεῖ τοὺς ὀρνιθοθήρας ᾑρημένη. περιάγουσιν οὖν αὐτὴν ὡς παιδικά, ἢ νὴ Δία περίαπτα ἐπὶ τῶν ὤμων. Καὶ νύκτωρ μὲν αὐτοῖς ἀγρυπνεῖ, καὶ τῇ φωνῇ, οἱονεί τινι ἐπαοιδῇ, γοητείας ὑπεσπαρμένης αἱμύλου τε καὶ θελκτικῆς, τοὺς ὄρνιθας ἕλκει, καὶ καθίζει πλησίον ἑαυτῆς. ἤδη δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ θήρατρα ἕτερα τοῖς ὄρνισι † προσείει μωκωμένη, καὶ ἄλλοτε ἄλλην ἰδέαν προσώπου στρέφουσα, ὑφ' ὧν αἱροῦνται, καὶ περιμένουσιν οἱ νέοι πάντες ὄρνιθες, ᾑρημένοι δέει, καὶ μάλα γε † ἰσχυρῷ, ἐξ ὧν ἐκείνη μορφάζει.

Περὶ λάβρακος. Κεφ. λ.

Ὁ λάβραξ καρίδος ἥττηται, καὶ εἴη ἄν, εἰ καὶ πλαίσας ἐρῶ, ἰχθύων ὀψοφαγίστατος. οὐκοῦν ἔλφοι ὄντες, τοὺς ἐλέους ἐλλοχῶσιν. εἰσὶ γὰρ τὸ γένος τριτταί. καὶ αἱ μὲν αὐτῶν, οἵας προεῖπον, αἱ δὲ ἐκ φυκίων, πετραῖαι γε μὴν αἱ τρίται. ἀμύνασθαι δὲ αὐτὰς ἀδυνατοῦσαι, αἱροῦνται συναποθνήσκειν. καὶ τό γε σόφισμα εἰπεῖν οὐκ ὀκνήσω αὐτῶν. ὅταν γοῦν αἰσθῶνται λαμβανόμεναι, τὸ ἐξέχον τῆς κεφαλῆς, ἔοικε δὲ τριήρους ἐμβόλῳ, καὶ μάλα γε ὀξεῖ, καὶ ἄλλως ἐντομὰς ἔχει δίκην πρίονος: τοῦτο δεινῶς αἱ γενναῖαι σοφῶς ἐπιστρέψασαι, πηδῶσί τε καὶ ἀναθόρνυνται κοῦφα καὶ ἀλτικά. κέχηνε δὲ ὁ λάβραξ

De Polypi edacitate. Cap. XXVII.

Polypus cũ alijs cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudeq; & insidias callidissimus) tũ uerò sua ipse membra cõficit. Nam si uenatio eum deficiat, brachia sua deuorat: ac uentre sic saturato, inopiam uenationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquã promptum prandiũ ad famem restinguendam comparante ipsi natura.

De uesparum generatione ex equi cadauere. Cap. XXVIII.

Equi cadauer proiectum uespas gignit. ex huius putrescẽtis medulla euolant uespæ, nimirum uolucris progenies ex equo animali uelocissimo.

De Noctua, ad cuius uocem noctu alliciuntur aues, & interdiu ad eius uultum ac gestus ridiculos. Cap. XXIX.

Mulieribus ueneficia & cantiones exercẽtibus similis est Noctua, captiosum animal. Hæc enim capta, suos in primis aucupes sic captionibus suis in se elicit, ut eam uelut ludicrũ quoddã aut amuletũ in humeris circumgestent. Noctu quidẽ uigilat, & uoce quasi quibusdam præstigijs & illecebris aues allicit, easq; sibi assidere facit. Interdiu uerò alia aucupij inductione utitur, & auibus illudit, ridiculè nimirũ in aliam atq; aliã speciem uultũ cõuertens: quibus aues peradolescentes in admirationẽ raptæ, manere apud eam perseuerant, maximo eorum in quæ se format timore perculsæ.

> Illusio.
> Lenocinium.
> Captiuitas per illecebras
> forte προφέρει uel προτείνει.
> †al. ἰσχυρῶς

De lupo marino, quomodo deuoratæ squillæ aculeo uulneratis interaneis perit. Cap. XXX.

Lupus piscis à squillis superat, quanquam pisciũ (ut ita dicã) maxima uorago est. Lupi igitur cũ circa paludes maris degãt, squillis quoq; palustribus insidiãtur. sunt enim trium generũ: aliæ palustres, aliæ quæ algis uictitant, & tertiæ saxatiles. Porrò cùm seipsas ulcisci Squillæ non queunt, pro ultione extremũ spiritum in uictoria effundere non dubitant. Equidẽ earũ astutias & fraudes non grauabor narrare: Cũ se interceptas sentiũt, fastigiũ quod eminet à capite, quodq; simile est acutissimo triremis rostro, atq; in summa parte secturas habet, modo serrulæ uncinatæ: hoc inquã animosæ illæ bestiolæ cùm incuruarint, summa leuitate saliunt, & tanquã saltatorium uersant orbem. Lupus ore maximè hiante

> Victorẽ perdit uictus.
> Voracitatis pœna.

atq; imminenti, quæ est pelle tenera & molli, Squillam ex lassitudine uirib. defe ctam comprehendit, atq; prandium fore arbitratur. Squilla primũ in gutturis laxi tate saltat, post aculeos in miserum uena torem defigit. huic interiora exulcerãt, tumescentiaq; plurimũ sanguinis mittũt: deniq; suffocatione Lupum interficiens, interficitur.

De Hystrice aculeos suos emittente. Cap. XXXI.

VNguiũ robore, & dentium ad dissecandum prestantia cõfidentes sunt lupi, ursi, pardi, leones: Hystrix non item, ueruntamen non à natura armis ad se tuendum destituitur. Nam imminentibus sibi sui dorsi rigentis pilos telorum instar immittit, ac ueluti ad scopum destinans non rarò consequitur. Saliunt autem illi tanquam neruo intenso emissi.

†forte εὐσόχως.

De inimicitijs mutuis Polypi, Murenæ, & Locustæ: & quõ murena uincat polypũ, polypus locustã, & locusta rursus murænam. Cap. XXXII.

MAlum ingens & morbus agrestis & inhumanus inimicitiæ atq; odiũ inhærens, penitusq; insitũ, quod etiã ratione carentibus natura ingenuit inexpiabile, atq; implacabile. Muræna cum Polypo capitali odio dissidet. Polypus cũ Locusta graues gerit inimicitias. Murænæ etiam teterrima hostis est Locusta, atq; infestissima. Muræna Polypo brachia abscindit, dentium firmitate: post autem in eius uentrẽ subiens, ijsdem malis eum, ut uerisimile est, afficit. Hæc enim è genere nantiũ est, ille uerò serpentiũ more graditur. Quòd si Polypus in saxorũ colorẽ se uertat, nihil ei astutiæ hæ fallaces ꝓsunt: Muræna enim eius ueteratoriã planè tenet. Cùm uerò Polypus Locustas à se cõprehẽsas strangulârit, exugit carnes, atq; earũ succũ exhaurit. Porrò Locusta cornibus erectis iracundia furẽs, in eum modũ Murænã mulieri iratæ similẽ lacessit. Hæc igitũ aculeos quib. hostis præmunita est, imprudẽs mordic⁹ tenet. illa uerò forcipes acutos tanq̃ man⁹ prętẽdẽs, utrinq; cuti inhærere fortissimè non intermittit. Muræna indignatũ, seseq; huc & illuc uersat, & acutas testas amplectitũ, qb⁹ cõfixa remollescit & succũbit: deniq; remissa iacet. Locusta ex hoste instituit prãdiũ.

†al. ἀκμαῖς.

†pro αἱρεῖν forte ὀνεῖν uel ὠφελεῖν

βραξ καὶ μέγα, ἔστιν οἱ τὰ τῆς δέρης ἁπαλά. οὐκοῦν ὁ μὲν συλλαβὼν τὴν καρίδα καμοῦσαν, οἴεται δεῖπνον ἕξειν· ἡ δὲ ἐν ἐξουσίᾳ τε καὶ εὐρυχωρίᾳ σκιρτᾷ, τοῦ φάρυγγος (ὡς ἂν εἴποις) καταχορεύουσα, εἶτα ἐμπήγνυται τῷ δειλαίῳ θηρατῇ τὰ κέντρα, καὶ ἑλκοῦται οἱ τὰ ἔνδον, καὶ ἀνοιδήσαντα αἷμα ἐκβάλλει πολύ, καὶ ἀποπνίγει, καὶ καινότατα δήπου ἀποκτείνουσα ἀνῄρηται.

Περὶ ὕστριχος. Κεφ. λα.

ΟΝύχων ἀκμαῖς, καὶ ὀδόντων διατομαῖς θαρροῦσι καὶ ἄρκοι, καὶ λύκοι, καὶ πάρδαλοι, καὶ λέοντες. τὴν δὲ ὕστριχα ἀκούω ταῦτα μὲν οὐκ ἔχειν, οὐ μὴν ὅπλων ὑπὸ τῆς φύσεως ἀμυντηρίων ἀπολελεῖφθαι ἐρήμην. τοῖς γοῦν ἐπιοῦσιν ἐπὶ λύμῃ, τὰς ἄνωθεν τρίχας οἱονεὶ βέλη ἐκπέμπει, καὶ σοχῶν † βάλλει πολλάκις, τὰ νῶτα φρίξασα· καὶ ἐκεῖναί γε πηδῶσιν ὥσπερ οὖν ἔκ τινος ἀφειμέναι νευρᾶς.

Περὶ ζώων ἐχθρῶν ἀλλήλοις. Κεφ. λβ.

ΗΔεινὸν κακὸν καὶ νόσημα ἄγριον ἔχθρα καὶ μῖσος συμφυές, ὅπερ οὖν καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐντέτηκε, καὶ αὐτοῖς ἐστι δυσέκνιπτον· Μύραινα γοῦν πολύποδα μισεῖ. καὶ πολύπους καράβῳ πολέμιος· καὶ μύραινα καράβῳ ἐχθίστη ἐστί. μύραινα μὲν γὰρ ταῖς †ἀκωκαῖς τῶν ὀδόντων τὰς πλεκτάνας τῷ πολύποδι διακόπτει. εἶτα μέντοι καὶ ἐς τὴν γαστέρα εἰσδῦσα αὐτῷ τὰ αὐτὰ δρᾷ. καὶ εἰκότως γε. ἡ μὲν γὰρ νηκτική· ὁ δὲ ἔοικεν ἕρποντι. εἰ δὲ καὶ τρέποιτο τὴν χρόαν κατὰ τὰς πέτρας, ἔοικεν αὐτῷ τὸ σόφισμα †αἱρεῖν οὐδὲ ἓν τοῦτο. ἔστι γὰρ συνιδεῖν ἐκείνῃ δεινὴ τοῦ ζώου τὸ παλάμημα. τούς γε μὴν καράβους αὐτοὶ συλλαβόντες ἐς πνῖγμα, ὅταν νεκροὺς ἐργάσωνται, τὰ κρέα ἐκμυζῶσιν αὐτῶν. κέρατα δὲ τὰ ἑαυτοῦ ὁ κάραβος ἀνεγείρας, καὶ θυμωθεὶς εἰς αὐτά, προκαλεῖται μύραιναν, καὶ ὡς ἄνδρα κατὰ γυναῖκα ὠργισμένην. οὐκοῦν ἡ μὲν τοῦ ἀντιπάλου τὰ κέντρα, ὅσα οἱ προβέβληται, ταῦτα οὐκ ἐννοοῦσα καταδάκνει. ὁ δὲ, τὰς χηλὰς οἱονεὶ χεῖρας προτείνας, τῆς δέρης παρ' ἑκάτερα ἐγκρατῶς ἐχόμενος, οὐ μεθίησιν. ἡ δὲ ἀσχάλλει, καὶ ἑαυτὴν ἑλίττει, καὶ περιβάλλει τῶν ὀστράκων ταῖς ἀκμαῖς· ὥσπερ οὖν εἰς αὐτὴν πηγνυμένων, μαλακίει τε καὶ ἀπαγορεύει, καὶ τελευτῶσα παρειμένη κεῖται. ὁ δὲ τὴν ἀντίπαλον ποιεῖται δεῖπνον.

Περὶ σφυραίνης. Κεφ. λγ.

Τὴν † σφύραιναν τὸν ἰχθὺν τρέφει τὰ πελάγη. ὅταν δὲ αὐτὴν τὸ δίκτυον περιβάλλῃ, διανήχεται καὶ ζητεῖ, ἢ βρόχον ἀραιὸν, ἢ ῥῆγμα τοῦ δικτύου πάνυ σοφῶς. καὶ ἐντυχοῦσα † τοιούτῳ τινὶ, καὶ διεκδῦσα ἐλευθέρα νήχεται αὖθις. εἰ δὲ τύχοι μία τῆσδε τῆς εὐερμίας, καὶ αἱ λοιπαὶ ὅσαι τοῦ αὐτοῦ γένους συνεαλώκασι, κατὰ τὴν ἐκείνης φυγὴν ἐξίασιν, ὡς ὁδόν τινα λαβοῦσαι τὴν ἡγεμόνος.

Περὶ Σηπίας. Κεφ. λδ.

Τὴν σηπίαν ὅταν μέλλωσιν αἱρεῖν καὶ λαμβάνειν οἱ τούτων ἀγαθοὶ θηραταὶ, συνιεῖσα ἐκείνη προΐησι τὸ ἐξ αὐτῆς ἀπόσφαγμα, † καὶ καταχεῖται αὐτῆς, καὶ περιλαμβάνει, καὶ ἀφανίζει πᾶσαν, καὶ κλέπτεται τὴν ὄψιν ὁ ἁλιεύς. καὶ ἡ μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς ἐστιν· ὁ δὲ, οὐχ ὁρᾷ. Τοιοῦτό τι καὶ τῷ Αἰνείᾳ νέφος περιβαλὼν ἠπάτησε τὸν Ἀχιλλέα ὁ Ποσειδῶν, ὡς Ὅμηρος λέγει.

Περὶ βασκανίας. Κεφ. λε.

Βασκάνων ὀφθαλμοὺς καὶ γοήτων φυλάττεται καὶ τῶν ζώων τὰ ἄλογα, φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ, καὶ θαυμαστῇ. ἀκούω οὖν βασκανίας ἀμυντήριον τὰς φάττας, δάφνης κλώνια ἀποτραγούσας λεπτά, εἶτα μέντοι ταῖς ἑαυτῶν καλιαῖς ἐντιθέναι, τῶν νεοττίων φειδοῖ. ἰκτῖνες † δὲ ῥάμνον, κίρκοι δὲ πικρίδα: αἱ γε μὴν τρυγόνες, τὸν τῆς ἴρεως καρπὸν, ἄγνον δὲ κόρακες. οἱ δὲ ἔποπες τὸ ἀδίαντον, ὅπερ οὖν καὶ καλλίτριχον καλοῦσί τινες. † Ἀριστερεῶνα δὲ κορώνη. καὶ κιττὸν ἅρπη. καρκίνον δὲ ἐρωδιός. πέρδιξ δὲ καλάμου κόμην. θαλλὸν δὲ αἱ κίχλαι μυρρίνης. προβάλλεται δὲ καὶ κόρυδος ἄγρωστιν. αἰετοὶ τὸν λίθον, ὅπερ οὖν ἐξ αὐτῶν ἀετίτης κέκληται. λέγεται δὲ οὗτος ὁ λίθος καὶ γυναιξὶ κυούσαις ἀγαθὸν εἶναι, ταῖς ἀμβλώσεσι πολέμιον.

Περὶ νάρκης, καὶ ἑτέρων ζώων.

Κεφ. λς.

Ὁ ἰχθὺς ἡ νάρκη ὅτου ἂν καὶ προσάψηται, τὸ ἐξ αὐτῆς ὄνομα ἔδωκέ τε, καὶ ναρκᾶν ἐποίησεν. ἡ δὲ ἐχενηΐς ἐπέχει τὰς ναῦς, καὶ ἐξ οὗ ποιεῖ καλοῦμεν αὐτήν. Κυούσης δὲ ἀλκυόνος, ἵσταται μὲν τὰ πελάγη,

εἰρήνην

De Sphyræna è retibus elabente.
Cap. XXXIII.

† μύραιναν.

Ouidius in Halieutico murænæ hoc attribuit, cui corpus lubricum, & sic legendum coniecerim. uicinæ quidem dictiones smyræna & sphyræna facile permutari potuerunt.

Sphyræna (Muræna) piscis est pelagius: qui cùm se reti inclusum sensit, circũquaq; natat: & quà euadat, ubi uel tenuioribus filis maculæ constant, uel etiã disruptæ sunt, callidissimè quærit. Quòd si talem aliquem locum inuenerit, è reti elapsa, pristinam natandi libertatẽ recuperat. Vbi uerò una quæpiam sic euaserit, reliquæ etiam eiusdem generis, si quæ pariter captæ fuerint, eâdem elapsæ illã ceu uiæ ducem sequuntur.

† al. τούτων.

† δ

De Sepia. Cap. XXXIIII.

Cvm se à peritis piscatoribus captari cognoscit Sepia, suũ atramentũ emittit, quo circũfusa, ab oculis piscantiũ remouetur, eorumq; perstringit oculos. Piscatores uerò cùm sit in eorũ oculis, nihil tale uident. Sic Aenea tenebris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, ut ait Homerus.

Dolus aduersus hostem.

De uarijs fascinationũ remedijs, quæ aues diuersæ suis nidis imponunt. Cap. XXXV.

In sobole tuenda prudentia.

Fascinantiũ oculos, etiã rationis expertes bestiæ natura quadam arcana & mirabili cauent. Nam palumbi, ut audio, fascinationis amuletum laurinos ramulos tenues primũ colligũt, deinde ad custodiam pullorum in nidos imponũt. Milui autem rhamnum, Circi cichorium syluestre, Turtures iridis fructum, Corui uiticem, Vpupæ adiantum quod & callitrichum aliqui uocant: Cornix aristereô na (uerbenam interpretor.) Ardeolæ cancrũ, Perdices harundinis comam legunt. Turdi ramo myrti, gramine Alauda se tuetur: Aquilę gentili suo lapide aëtite: quem & mulieribus cõmodum esse, & abortibus aduersari prædicant.

† al. ἰκτῖνοι.

† fortè περιστερεῶνα.

al. ἀριστεῶνα

De Torpedine & alijs animantibus, quæ mirificè aliquid agunt aut patiuntur. Cap. XXXVI.

Torpedo piscis, sui nominis affectũ, hoc est torporẽ stuporẽq; in quoduis ab ea cõtactum animal transfundit. Remoram similiter ex eo quod facit, quoniam nauigia retinet ac moratur, homines appellarunt. Porrò cùm parit Alcedo, maria tranquilla & uenti quiescunt. & quamuis media hyeme pariat,

Torpedo.

Remora.

Alcedo.

non deest tamẽ ad incolume, ut ita dicã, puerperium ei tranquillus aer. Et eo quidem tẽpore dies alcyonios celebramus.

Lupi uestigiũ & talus. Quòd si casu equus lupi uestigium cõculcet, torpore comprehenditur. Item si Lupi talũ Equi quadrigam trahentes calcauerint, sistẽtur, tanquã ij cum quadriga conglaciassent. *Ilicis folia.* Ilicis folia si Leo pede attigerit, obtorpescit. Lupus itidem, si uel calcet, uel propius tantum accedat ad folia scillæ. *Scillæ folia.* quamobrẽ & uulpes cubilibus luporum ea inijciunt: nec immerito, tanquam infensissimæ illis quarũ insidijs petuntur.

Quomodo uespertilio, hirundo, polypus, serpens, muræna, & rursum polypus ad res quasdam afficiantur. & de elephanti adipe. Cap. XXXVII.

Vespertilio. Ciconiæ ouis suis perniciem molientes Vespertiliones sapientissimè uindicant. Cùm hæ itaqꝫ solo suo contactu oua ipsa sterilia efficiant, hoc remedio utunt Ciconiæ: Platani folia in nidos suos inferunt, ad quæ accedentes Vespertiliones, torpore comprehensę, perniciem afferre non queunt. *Hirundo.* Hirundinib. hoc idẽ natura largita est. *†al. ὅμοιον.* nam cum blattę earum ouis perniciosæ sint, matres apij folia ante pullos proijciũt, ob idqꝫ ab illis ad pullos accessus fieri nequit. *Polypus.* In Polypos si quis rutam inijciat, immobiles manere in sermonem hominum uenit. *Serpens.* Serpentem si arundine contingas, à prima plaga non se commouet, torporeqꝫ constricta quiescit: sin iterum ac tertio plagam inflixeris, colligit ac confirmat sese. *Muræna.* Muræna quoqꝫ quæ plagam unam accepit, torpescens perstat: sin plures inferas, funditus ira incenditur. *Polypus.* Piscatores dicunt Polypum in terram progredi ad oliuę germen in litore positum. *Elephanti adeps.* Porrò contra omniũ ferarum uenena remedium est elephanti adeps, quo si quis inungatur, licet nudus contra efferatissimas bestias procedat, illæsus discedet.

De Elephanto & alijs animalib. quomodo ad res diuersas naturali quodam uel amore uel dissensione moueantur. Cap. XXXVIII.

εἰρήνην δὲ καὶ φιλίαν ἄγουσιν ἄνεμοι. κἂν δὲ ἄρα χειμῶνος μεσοῦντος, καὶ ὅμως ἡ τοῦ ἀέρος γαλήνη δίδωσι σωτηρίαν. ἀλκυονείαν τηνικάδε τῆς ὥρας ἄγομεν ἡμέραν. Ἴχνος δὲ λύκου πατεῖ εἰ τύχῃ ἵππος, καὶ νάρκη προείληφεν αὐτόν. εἰ δὲ ὑπορρίψαις ἀστράγαλον λύκου καὶ τετρώρῳ θέοντι, τόδε ὡς πεπηγὸς ἑστήξεται, τῶν ἵππων τὸν ἀστράγαλον πατησάντων. λέων δὲ φύλλοις πρίνου τὸ ἴχνος ἐπιβάλλει, καὶ ναρκᾷ. πατῶν δὲ καὶ ὁ λύκος, εἰ καὶ μόνον προσπελάσειε πετήλοις σκίλλης. ταῦτά τοι καὶ ἀλώπεκες εἰς τὰς εὐνὰς τῶν λύκων ἐμβάλλουσιν, καὶ εἰκότως. διὰ γὰρ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπιβουλὴν νοοῦσιν ἔχθιστα αὐτοῖς.

Περὶ πελαργῶν, καὶ ἑτέρων αὖθις ζώων ἀντιπαθητικῶν. Κεφ. λζ.

Οἱ πελαργοὶ λυμαινομένας αὐτῶν τὰ ὠὰ τὰς νυκτερίδας ἀμύνονται πάνυ σοφῶς. αἱ μὲν γὰρ προσαψάμεναι μόνον, ἀνεμιαῖα ἐργάζονται καὶ ἄγονα αὐτά. οὐκοῦν τὸ πρὸς τούτοις φάρμακον ἐκεῖνό ἐστι· πλατάνου φύλλα ἐπιφέρουσι ταῖς καλιαῖς. αἱ δὲ νυκτερίδες, ὅταν αὐτοῖς γειτνιάσωσι, ναρκῶσι, καὶ γίνονται λυπεῖν ἀδύνατοι. Δῶρον δὲ ἄρα ἡ φύσις καὶ ταῖς χελιδόσιν ἔδωκεν † οἷον, αἱ σίλφαι καὶ τούτων τὰ ὠὰ ἀδικοῦσιν· οὐκοῦν αἱ μητέρες σελίνου κόμην προβάλλονται τῶν βρεφῶν, καὶ ἐκείναις τὸ ἐντεῦθεν ἄβατά ἐστι. Πολύποσι δὲ εἴ τις ἐπιβάλλει πήγανον, ἀκίνητοι μένουσιν, ὡς λέγει τις λόγος. Ὄφεως δὲ εἰ καθίκοιο καλάμῳ, μετὰ τὴν πρώτην πληγὴν ἀτρεμεῖ, καὶ τῇ νάρκῃ πεδηθεὶς ἡσυχάζει· εἰ δὲ ἐπάγοις δευτέραν ἢ τρίτην, ἀνέρρωσας αὐτόν. Καὶ μύραινα δὲ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται. Λέγουσι δὲ ἁλιεῖς καὶ πολύποδας εἰς τὴν γῆν προϊέναι, ἐλαίας θαλλοῦ πρὸς τῇ ἠϊόνι κειμένου. Θηρίων δὲ ἀλεξιφάρμακον ἦν ἄρα πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος· ἣν εἴ τις ἐπιχρίσαιτο, καὶ εἰ γυμνὸς ὁμόσε χωροίη τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀσινὴς ἀπαλλάττεται.

Περὶ ἐλέφαντος, καὶ ζώων διαφόρων ἀντιπαθείας. Κεφ. λη.

Ὀρρωδεῖ ὁ ἐλέφας κεράστην κριόν, καὶ χοίρου βοήν. οὕτω τοίνυν φασὶ καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς σὺν Πύρρῳ τῷ Ἠπειρώτῃ ἐτρέψαντο ἐλέφαντας. καὶ ἡ νίκη σὺν τοῖς Ῥωμαίοις

Elephas. Ariete cornuto & suis grunnitu abhorret Elephas. Sic Romanos Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam uertisse homines dicunt, uictoriamqꝫ

μαίοις λαμπρῶς ἐγένετο. Γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῷον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. καὶ ἀντήρα φασὶν ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ Ἀλεξάνδρου πόλει, γυναικὸς στεφάνους πλεκούσης, Ἀριστοφάνει τῷ Βυζαντίῳ ὁ ἐλέφας. ἀγαπᾷ δὲ ὁ αὐτὸς καὶ εὐωδίας πάσης, καὶ μύρων, καὶ ἀνθέων κηλούμενος τῇ ὀσμῇ. Ὅστις βούλεται κλωπὸς ἢ λῃστῆς κύνας ἄγαν ἀγριωτάτους κατασιγάσαι, καὶ θεῖναι φυγάδας, ἐκ πυρᾶς ἀνθρώπου δαλὸν λαβὼν, ὁμόσε αὐτοῖς χωρεῖ, φασίν· οἱ δὲ ὀρρωδοῦσιν. Ἀκήκοα δὲ καὶ ἐκεῖνον τὸν λόγον· λυκοσπάδα οἶν πέξας καὶ ἐριουργήσας, καὶ χιτῶνα ἐργασάμενος, λυπεῖ τὸν ἠμφιεσμένον. ὀδαξησμὸν γὰρ ἐργάζεται, ὡς λόγος. Εἰ δέ τις καὶ στάσιν ἐθέλοι ἐν τῷ συνδείπνῳ ἐργάσασθαι, δηχθέντα ὑπὸ κυνὸς λίθον ἐμβαλὼν τῷ οἴνῳ, λυπεῖ τοὺς συμπότας ἐκμαίνων. Κανθάροις δὲ κακόσμοις θηρίοις εἴ τις ἐπιρράνῃ μύρου, οἱ δὲ τὴν εὐωδίαν οὐ φέρουσιν, ἀλλ' ἀποθνήσκουσι. οὕτω τοί φασι καὶ τοὺς βυρσοδέψας συντραφέντας ἀέρι κακῷ, βδελύττεσθαι μύρον. Λέγουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι καὶ τοὺς ὄφεις πάντας ἴβεων πτερὰ δεδιέναι.

Περὶ τρυγόνων θαλαττίων.

Κεφ. λθ.

Θηρῶσι τὰς τρυγόνας οἱ καὶ τούτων ἀκριβοῦντες τὰ θήρατρα, καὶ μάλιστα τῆς πείρας οὐ διαμαρτάνουσι, τὸν τρόπον τοῦτον. ἑστήκασιν ὀρχούμενοι καὶ ᾄδοντες εὖ μάλα μουσικῶς, αἱ δὲ καὶ τῇ ἀκοῇ θέλγονται, καὶ τῇ ὄψει τῆς ὀρχήσεως κηλοῦνται, καὶ προσίασιν ἐγγυτέρω. οἱ δὲ ὑπαναχωροῦσιν ἡσυχῇ καὶ βάδην. ἔνθα δήπου καὶ ὁ δόλος ταῖς δειλαίαις πρόκειται, δίκτυα ἐκπεπετασμένα. εἶτα ἐμπίπτουσιν εἰς αὐτά, καὶ ἁλίσκονται, ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ ᾑρημέναι πρῶτον.

Περὶ ὀρκύνου τοῦ ἰχθύος.

Κεφ. μ.

Ὄρκυνος ὄνομα κητώδης ἰχθὺς οὐκ ἄσοφος εἰς τὰ αὐτοῦ λυσιτελέστατα, δῶρον λαχὼν φύσει τοῦτο, οὐ τέχνῃ. ὅταν γὰρ περιπαρῇ τῷ ἀγκίστρῳ, καταδύει αὐτὸν εἰς βυθὸν, καὶ ὠθεῖ καὶ προσαράσσει τῷ δαπέδῳ, καὶ κρούει τὸ στόμα ἐκβάλλειν τὸ ἄγκιστρον ἐθέλων. εἰ δὲ ἀδύνατον τοῦτο ᾖ, εὐρύνει γοῦν τὸ τραῦμα, καὶ ἐκπτύεται τὸ λυποῦν αὐτὸν, καὶ ἐξάλλεται. πολλάκις δὲ οὐκ ἔτυχε τῆς πείρας, καὶ ὁ θηρατὴς ἄκοντα ἀνασπάσας, ἔχει τὴν ἄγραν.

Περὶ

riamq; amplam ex eo bello retulisse. Mulieris forma hoc animal capitur: atq; hebescẽs ad eius pulchritudinẽ, remittit furorem animi sui. Riualem uerò fuisse in Aegypti urbe Alexandria elephantũ ferunt Aristophanis Byzantini, de quadam muliere coronas texẽte. Omnia bene olentia amat, unguentorũ & florum odore permulcetur. Si quis fur aut prædo, canes nimiũ sæuos compescere & fugare uoluerit, titione è rogo hominis abrepta ad eos accedẽs perterrefaciet, ut quidam aiunt. Hoc etiam audiui, uestem factam è lana detor[illegible] ouis quam lupus laniauit, molestiam & pruritum excitare in corpore eius qui induerit. Si quis uino immittat lapidem à cane demorsum, furore conuiuarum excitato lites & contentiones mouebit. Scarabei bestiolę fœtidæ, ungento odorato, si instilletur, intereũt. Sic etiam cerdones aiunt aëri putido assuefactos, ungentis abhorrere. Serpentes quosuis ibidem pennas timere Aegyptij asserunt.

Canis.

Scarabei.

Serpentes.

De Pastinacis marinis, quomodo saltatione & cantu capiantur. Cap. XXXIX.

Vide etiam libro 17. cap. 18.

PAstinacas capiunt qui earum piscationis studiosi sunt, & desiderio non frustrant, in hunc modum. Saltant & canunt quàm possunt suauissimè. Illæ uerò tum auditu mulcent, tum spectanda saltatione se oblectant, & adnant propius. At piscatores sensim ac pedetentim recedũt. Ibi tum dolus in miseras structus apparet. quæ saltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extensis inclusæ capiuntur.

Voluptatis malus exitus.

De Orcyno pisce ab hamo se liberante. Cap. XL.

ORcynus cetaceus piscis prouidens est, & natura, non arte, quæ sibi maximè cõducãt intelligit. Itaq; quũ hamo transfixus fuerit, in maris altitudinẽ seipsum impellens ac deprimens, ad solũ allidit: & hamũ oris pulsatione expellere cupit. quòd si id minus fieri queat, ab hamo exceptum uulnus luculentius infert, dilatatq;: atq; exiliẽdo id quod sibi molestiã exhibet expuit abijcitq;. sæpe uerò id nõ assecutus, inuitus ad piscatoris prædam subtrahitur.

De Melanuri timiditate, & quòd mari tranquillo fundum petat, cõcitato litora & petras, cõtrà quàm alij pisces: & unde alatur. Cap. XLI.

TImidissimi piscium Melanuri, suæ timiditatis testes habẽt piscatores. neque enim capiunt nassa, neque ad eam accedunt. Si quãdo uerò sagenam circumdederis, imprudentes comprehẽduntur. Iidem cùm placidum & quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque protegunt, quocunque corpus occultari potest. Contrà cũ aduersa tempestas est, & pisces alij in altum ex fluctuum impetu descẽdunt, hi tum fiducia implentur, simul & ad litus appropinquãt, & ad petras adnatant: atque spumam super se fluctuantẽ, ipsosque cooperientẽ, satis esse ad se tuendum arbitrãtur. Nescio quomodo enim pernoscunt, eo die, nocteue cùm feritas maris & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non adiri mare. Ac cùm maris tempestates sunt, ex his uiuunt cibis, quos è saxis partim eruunt, partim è terra euellunt: nec tamẽ nisi sordidis pascuntur, & abiectis quibus non facilè alius piscis, nisi fame oppressus, uesceretur. Cùm maris tranquillitas uiget, in solo sabulo pabulum inquirunt, hincque pascuntur. Cæterùm quõ capiant ex alijs audire poteris.

De Aquilæ uisu, & remedio ex felle eius ad uisum homini acuendum. Cap. XLII.

EX auibus Aquila maximè acres & acutos oculos habet, de quib[us] & Homerus ei conscius testimonio est, in morte Patrocli, similẽ huic aui inducens Menelaum, cùm requireret Antilochũ, quẽ ad Achillem mitteret nuncium, tristem quidem, sed tamen necessariũ de morte eius amici, quem à se missum ad pugnam non amplius summè desideratũ recepit Achilles. Cæterũ Aquila non solũ sibi, sed hominũ oculis utilis habetur. Nã fel eius melle exceptũ Attico, & hebescentibus illitũ oculis, uisum quàm acutissimum efficit.

De Lusciniæ cantu, & carne in cibo uigiliam faciente. Cap. XLIII.

LVscinia auium argutissima & tranquillo præ cæteris animo, suauissima & imprimis canora uoce solitarijs in locis cantillat. Eius etiam carnes uigiliam

Περὶ μελανούρου. Κεφ. μα.

ΔΕιλότατος ἰχθύων ὁ μελάνουρος, καὶ ἔχει τῆς δειλίας μάρτυρας τοὺς ἁλιεῖς. οὔτε γοῦν κύρτῳ λαμβάνονται οὗτοι, οὔτε προσίασιν αὐτῷ. σαγήνην δὲ εἴ ποτε αὐτοὺς περιβάλοι, οἵδε ἀγνοοῦντες ἑαλώκασι. καὶ ὅταν μὲν ἡ ὑπεύδια καὶ λεία ἡ θάλαττα, οἵδε ἄρα κάτω που πρὸς ταῖς πέτραις, ἢ τοῖς φυκίοις ἡσυχάζουσι, καὶ προβάλλονται πᾶν ὅ,τι δύνανται τὸ σῶμα ἀφανίζοντες. ἐὰν δὲ ἡ χειμερία, τοὺς ἄλλους ὁρῶντες καταδύντας ἐκ τῆς τῶν κυμάτων προσβολῆς εἰς τὸν βυθὸν, οἵδε ἀναθαρσοῦσι, καὶ τῇ γῇ προσπελάζουσι, καὶ ταῖς πέτραις προσνέουσι, καὶ ἡγοῦνται σφίσι πρόβλημα ἱκανὸν εἶναι τὸν ὑπορρηχόμενον ἀφρὸν, καλύπτοντά τε αὐτοὺς καὶ ἐπηλυγάζοντα. συνιᾶσι δὲ δὴ μάλα ἀπορρήτως, ὅτι καὶ τοῖς ἁλιεῦσιν ἐν ἡμέρᾳ τοιᾷ ἢ νυκτὶ δὴ τὴν θάλατταν ὄσι ἄβατα, ἀγριαινούσης τῆς θαλάττης, τῶν κυμάτων αἰρομένων, μετεώρων τε καὶ φοβερῶν. ἔχουσι δὲ καὶ τροφὴν ἐν χειμῶνι τοῦ κλύδωνος, τὰ μὲν, ἀποσπῶντες ἐκ τῶν πετρῶν: τὰ δὲ, ἐπισύροντες ἐκ τῆς γῆς. σιτοῦνται δὲ μελάνουροι τὰ ῥυπαρώτερα, καὶ ὅσα οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἰχθὺς ἄλλος ἂν πάσαιτο, εἰ μὴ πάνυ λιμῷ πιέζοιτο. ἐν γαλήνῃ δὲ περὶ τὴν ἄμμον μόνης ἁλιεύουσι, καὶ ἐκεῖθεν βόσκονται. ὅπως δὲ ἁλίσκονται ἐρεῖ ἄλλος.

Περὶ αἰετῶν. Κεφ. μβ.

ΑΙετὸς δὲ ὀρνίθων ὀξυωπέστερος. καὶ Ὅμηρος αὐτῷ συνοιδε καὶ τοῦτο, καὶ μαρτυρεῖ ἐν τῇ Πατροκλείᾳ, εἰκάζων τὸν Μενέλεων τῷ ὄρνιθι, ὅτε ἀνεζήτει Ἀντίλοχον ἵνα ἄγγελον ἀποστείλῃ τῷ Ἀχιλλεῖ, πικρὸν μὲν, ἀναγκαῖον δὲ ὑπὲρ τοῦ πάθους τοῦ κατὰ τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ: ὃν ἐξέπεμψε μὲν, οὐχ ὑπεδέξατο δὲ, καίτοι ποθῶν ἐκεῖνος τοῦτο. λέγεται δὲ μὴ ἑαυτῷ μόνῳ χρήσιμος, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων ὀφθαλμοῖς ὁ ἀετὸς ἀγαθὸν εἶναι. εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αὐτοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυωόμενος ὄψεται, καὶ ὀξυτάτους γοῦν ἰδεῖν ἕξει τοὺς ὀφθαλμούς.

Περὶ ἀηδόνος. Κεφ. μγ.

ΗΑηδὼν ὀρνίθων λιγυρωτάτη τε καὶ εὐνυστάτη, καὶ κατὰ δὲ ἐρημαίων χωρίων εὐστομώτατα ὀρνίθων καὶ τορώτατα. λέγουσι δὲ

ται δὲ καὶ τὰ κρέα αὐτῆς εἰς ἀγρυπνίαν λυσιτελεῖν. πονηροὶ μὲν οὖν οἱ τοιαύτης τροφῆς δαιτυμόνες, καὶ ἀμαθεῖς δεινῶς. πονηρὸν δὲ τὸ ἐκ τῆς τροφῆς δῶρον φυγὴ ὕπνου, τοῦ καὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων βασιλέως, ὡς Ὅμηρος λέγει.

Περὶ γεράνων. Κεφ. μδ.

Τῶν γεράνων αἱ κλαγγαὶ καλοῦσιν ὄμβρους ὥς φασιν. ὁ δὲ ἐγκέφαλος γυναικῶν εἰς χάριν ἀφροδισίαν ἔχει τινὰς ἴϋγγας. † ἱκανοὶ τεκμηριῶσαι οἱ πρῶτοι φυλάξαντες αὐτά.

Περὶ γυπείων πτερῶν, καὶ περὶ δρυοκολάπτου. Κεφ. με.

Γυπῶν πτερὰ εἰ θυμιάσαι τις, ὡς ἀκούω, καὶ ἐκ φωλεῶν καὶ ἐξ ἰλεῶν τοὺς ὄφεις προάξει ῥᾷστα. Ζῷον δὲ ὁ δρυοκολάπτης, ἐξ οὗ ἄρα καὶ κέκληται· ἔχει μὲν γὰρ ῥάμφος ἐπίκυρτον, κολάπτει δὲ ἄρα τούτῳ τὰς δρῦς· καὶ ἐνταυθοῖ κοιλάνας τὸν τόπον, ὡς εἰς καλιὰν τοὺς νεοττοὺς ἐντίθησιν· οὐ δεηθεὶς καρφῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν πλοκῆς καὶ οἰκοδομίας οὐδέν. οὐκοῦν εἴ τις λίθον ἐνθεὶς ἐπιφράξει τῷ ὀρνέῳ τῷ προειρημένῳ τὴν εἴσδυσιν· ὁ δὲ συμβαλὼν τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατ᾽ αὐτοῦ, κομίζει πόαν ἐχθρὰν τῷ λίθῳ, καὶ κατ᾽ αὐτοῦ τίθησιν. ὁ δέ, οἷα βαρούμενος καὶ μὴ φέρων, ἐξάλλεται, καὶ ἀνέῳγεν αὖθις τῷ προειρημένῳ ἡ φίλη ὑποδρομή.

Περὶ συνόδοντος. Κεφ. μς.

Οἱ συνόδοντες οὐκ εἰσὶ μονίαι, οὐδὲ τὴν ἀπ᾽ ἀλλήλων ἐρημίαν τε καὶ διαίρεσιν ἀνέχονται. φιλοῦσι δὲ συναγελάζεσθαι καθ᾽ ἡλικίαν. καὶ οἱ μὲν νεώτεροι κατ᾽ ἴλας νήχονται· οἱ δὲ ἐντελέστεροι πάλιν κοινῇ. καὶ τὸ τοῦ λόγου τοῦτο, ἧλιξ ἥλικα, καὶ ἐκεῖνοι † τέρπουσι παρόντες παροῦσιν ὡς ἑταίροις καὶ φίλοις, ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων τε καὶ διατριβῶν. Τεχνάζονται δὲ πρὸς τοὺς θηρατὰς τοιά. ὅταν ἁλιεὺς ἀνὴρ τὸ εἰς αὐτοὺς δέλεαρ καθῇ, περιελθόντες πάντες, καὶ κύκλος γινόμενοι εἰς ἀλλήλους ὁρῶσιν, οἱονεὶ σύνθημα ἕκαστος ἑκάστῳ διδόντες, μήτε πλησιάσαι, μήτε ἅψασθαι τοῦ καθιεμένου δελεάσματος. καὶ οἱ μὲν παρατεταγμένοι εἰς τοῦτο ἀτρεμοῦσιν. ἐκ δὲ

liam fouere aiunt. Mihi uerò qui cibo uescũtur huiusmodi homines nec boni nec sapientes uidentur. Sed illius etiam deorum atq; hominum regis, ut Homero placet, nempe Somni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi uidetur.

De Gruum clangore & cerebro. Cap. XLIIII.

GRuum clangores pluuias accersere fama est, earundemq; cerebrũ quippiam amatorium habet, utile ad cõciliandã mulierũ gratiã, si modò bene animaduerterunt, qui hæc primi obseruarunt.

Gillius addit ὡς

De Vulturis pennis, deq; Pico Martio nidi sui foramen obstructum reserante. Cap. XLV.

VUlturũ pennas si quis suffierit, facilè serpentes è latibulis suis & cauis (ut audio) educet. Dryocolaptes, id est Picus Martius, nomen apud Græcos sortitur ab eo quod facit. nam gibbo & eminẽte rostro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos suos tanq̃ in nidũ imponit: ad nidi instructionẽ non ferulis inter se cõnexis eget, neq; ædificatiunculis. Si quis lapide immisso ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura assecutus insidias sibi oppositas esse, herbã lapidi contrariam affert, eamq; contra lapidem ponit: lapis uelut offensus, & non facilè ferẽs uim herbæ, exilit, atq; rursus foramen Pico aperitur.

De Denticibus piscibus, quàm sint gregatiles, & quomodo ob nimiam de se fiduciam tandem capiantur. Cap. XL.

† fortè τέρπονται.

DEntices tam congregatiles sunt, ut nec sibi esse à gregalibus suis æqualibus solitudinẽ & segregationẽ ferant. Solent autem iuxta ætatũ discrimina degere: ac nimirum peradolescentes separatim à reliquis natãt. ij quoq; qui sunt cõfirmatiori ætate etiã inter se uitæ cõmunitate coniungunt, ita ut cõgruant prouerbio, Aequalis æqualem delectat: & præsentes præsentibus tanquam ijs quibus cum societas aut amicitiæ cõiunctio ex consuetudine usuq; frequenti coalescit, delectantur. Aduersus piscatores autem sic machinantur, ut cùm piscator in eos cibum demiserit, congregati & in orbem consistentes inter se conspiciant, & quasi signo dato inter se, admoneant ne prope ad cibum accedant, néue demissum cibum attingant, atque in hunc ordinem instructi permanent.

Sin autem soliuagus ex alio grege accesserit, hamumque deuorauerit, ac suæ solitudinis præmio accepto subtractus fuerit, confidentiores efficiuntur, tanquam capi non possint, sicque præ nimia fiducia negligentiores facti, capiuntur.

Coruus cur æstate siti laboret causa, ex fabula. Cap. XLVII.

PEr æstatem Coruus exarescit siti confectus, & clamore ultionem testatur, ut fama est. cuius causam afferunt, quòd cum ad aquationem eum famulum suũ Apollo misisset, ille magna segete inuenta adhuc uiridi, frui uolẽs granis frumenti, & expectans dum maturuisset, mandatum domini neglexit: quam ob rem siccissimo anni tẽpore siti affectus, suæ moræ dat pœnas. Hoc licet fabulæ simile, ob Apollinis tamen reuerentiam dictũ sit.

De diuinationibus ex Coruo, & quo modo ouis eius denigrentur capilli. Cap. XLVIII.

COruum sacrum & Apollinis pedissequum esse dicunt: idcircò diuinationibus præditum fatentur: eiusque clamoribus præditum fatentur: eiusque clamoribus dant operam, qui auium sedes, & clangores, & uolatus ipsarum à dextra ac sinistra cognoscunt. Corui oua audio nigros efficere pilos. Qui uerò capillitium suum sic adulterat, oportet oleum in ore compressum habeat. nam nisi id fiat, simul cũ pilis ei dentes nigri redduntur, uixque elui possunt.

al. φωλεῶ

De Meropis uolatu. Cap. XLIX.

MErops auis contrà, ut fertur, uolat atque cæteræ: aliæ enim omnes quasi sursum ad oculos uersus: illa uerò retrò ad caudam uersus uolat. Et profecto naturã uolatus, admiratiõe & insolẽtia pleni, quẽ facit hoc animal, sũmopere miror.

Quomodo Muræna coëat cum uipera. Cap. L.

CVm libidinis impetu plena est Muræna, in aridũ progreditur: & sponsi iniquissimi desiderio permota, latibulũ Viperæ maris intrat: ibique ambo inter se colligant, atque coitu implicant: Vt uulgi qui dẽ hominũ opinio ait. Vipera quoque mas stimulis libidinis cõcitata, ad mare accedit: & ut adolescẽs in amorib. dissolut° cũ tibia fores pulsat amatæ: sic Vipera mas sibilo edito amatã euocat. ea è mari exit natura

ἐκ δὲ τῆς ἀλλοτρίας ἀγέλης συνόδων ἀφίκετο, καὶ καταπίνῃ τὸ ἄγκιστρον, ἐρημίας λαβὼν μισθὸν τὴν ἄλωσιν. καὶ ὁ μὲν, ἀνασπᾶται: οἱ δὲ ἤδη θαρσοῦσιν ὡς οὐχ ἁλωσόμενοι, καὶ καταφρονήσαντες, οὕτω θηρῶνται.

Περὶ κόρακος. Κεφ. μζ.

ΦΡύγεται διὰ τοῦ θέρους ὁ κόραξ τῷ δίψει κολαζόμενος, καὶ βοᾷ τὴν τιμωρίαν μαρτυρόμενος ὥς φασι, καὶ τὴν αἰτίαν λέγουσιν ἐκείνην. ὁ Ἀπόλλων αὐτὸν θεράποντα ὄντα ὑδρευσόμενον ἀπέπεμπε. ὁ δὲ ἐντυγχάνει λήϊῳ βαθεῖ μὲν, ἔτι δὲ χλωρῷ, καὶ μένων ἔστ᾽ ἂν αὖον γένηται, τῶν πυρῶν παραχνᾶσαι βουλόμενος, καὶ τοῦ προστάγματος ὠλιγώρησεν. καὶ ὑπὲρ τούτων ἐν τῇ μάλιστα αὐχμηροτάτῃ ὥρᾳ, διψῶν δίκας ἐκτίνει. τοῦτο ἔοικεν μύθῳ μὲν, εἰρήσθω δ᾽ οὖν τῇ τοῦ θεοῦ αἰδοῖ.

Περὶ Κόρακος πάλιν. Κεφ. μη.

Ο κόραξ ὄρνιν αὐτὸν φασὶν ἱερὸν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀκόλουθον εἶναι λέγουσιν. ταῦτά τοι καὶ μαντικοῖς συμβόλοις ἀγαθὸν ὁμολογοῦσι τὸν αὐτὸν, καὶ ὀπτεύονταί γε πρὸς τὴν ἐκείνου † βοὴν οἱ συνιέντες ὀρνίθων καὶ ἕδρας καὶ κλαγγὰς, καὶ πτήσεις αὐτῶν, ἢ κατὰ λαιὰν χεῖρα, ἢ κατὰ δεξιάν. Προσακούω δὲ καὶ ὠὰ κόρακος μελαίνειν τρίχας. καὶ χρὴ τὸν δολοῦντα τὴν ἑαυτοῦ κόμην, ἔλαιον ἐν τῷ στόματι ἔχειν συμμύσαντα: εἰ δὲ μὴ, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῷ σὺν τῇ τριχὶ μελαίνονται, δυσέκπλυτοί τε καὶ δυσέκνιπτοι.

Περὶ μέροπος. Κεφ. μθ.

Ο Μέροψ τὸ ὄρνεον ἔμπαλιν φασὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι πέτεται. τὰ μὲν γὰρ εἰς τοὔμπροσθεν ἵεται, καὶ κατ᾽ ὀφθαλμοῦ. τὸ δὲ εἰς τοὐπίσω. καὶ ἔπεισί μοι θαυμάζειν τὴν φύσιν τῆς ἐπισήμου καὶ παραδόξου καὶ ἀήθους φορᾶς, ἣν ἐκεῖνο ἄγει τὸ ζῷον.

Περὶ μυραίνης καὶ ἔχεως. Κεφ. Ν.

Η Μύραινα ὅταν ὁρμῆς ἀφροδισίου ὑποπλησθῇ, πρόεισιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὁμιλίαν ποθεῖ νυμφίου καὶ μάλα πονηροῦ. πάρεισι γὰρ εἰς ἔχεως φωλεὸν, καὶ ἄμφω συμπλέκονται. ἤδη δέ φασι καὶ ὁ ἔχις οἰστρήσας, καὶ ἐκεῖνος εἰς μίξιν ἀφικνεῖται πρὸς τὴν θάλατταν. καὶ οἱονεὶ κωμαστὴς σὺν τῷ αὐλῷ θυροκοπεῖ: οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος συρίσας, τὴν ἐρωμένην προκαλεῖ, καὶ αὐτὴ πρόεισι, τῆς φύσεως τὰ ἀλλήλων διῳκισμένα συναγούσης

συναγούσης εἰς ἐπιθυμίαν τὴν ὁμοίαν, καὶ κοίτην τὴν αὐτήν.

Περὶ τῆς τῶν ὄφεων γενέσεως οὓς τίκτει ἡ τοῦ ἀνθρώπου ῥάχις. Κεφ. να.

Ῥάχεως ἀνθρώπου νεκροῦ φασὶν ὑποσηπομένου τὸν μυελὸν ἤδη τρέπεσθαι εἰς ὄφιν, καὶ ἐκπίπτειν τὸ θηρίον, καὶ ἕρπειν ζῶον τὸ ἀγριώτατον ἐκ τοῦ ἡμερωτάτου. καὶ τῶν μὲν καλῶν καὶ ἀγαθῶν τὰ λείψανα ἀναπαύεται, καὶ ἔχει ἄθλον ἡσυχίαν· ὥσπερ οὖν καὶ ἡ ψυχὴ τῶν τοιούτων τὰ ᾀδόμενά τε καὶ ὑμνούμενα ἐκ τῶν σοφῶν. πονηρῶν δὲ ἀνθρώπων ῥάχεις τοιαῦτα τίκτουσι καὶ μετὰ βίον. ἢ τοίνυν τὸ πᾶν μῦθός ἐστιν· ἢ εἰ ταῦτα † οὑτωσὶ πεπίστευται, πονηροῦ νεκρὸς, ὡς κρίνειν ἐμὲ, ὄφεως γενέσθαι πατὴρ, τοῦ τρόπου μισθὸν ἠνέγκατο.

Περὶ χελιδόνος. Κεφ. νβ.

Χελιδὼν δὲ ἄρα τῆς ὥρας τῆς ἀρίστης ὑποσημαίνει τὴν ἐπιδημίαν, καὶ ἔστι φιλάνθρωπος, καὶ χαίρει τῷδε τῷ ζώῳ ὁμωρόφιος οὖσα, καὶ ἄκλητος ἀφικνεῖται· καὶ ὅτε οἱ φίλον, καὶ ἔχει καλῶς, ἀπαλλάττεται. καὶ οἵ γε ἄνθρωποι ὑποδέχονται αὐτὴν, κατὰ τὸν τῆς ὁμηρικῆς ξενίας θεσμὸν, ὃς κελεύει, καὶ φιλεῖν τὸν παρόντα, καὶ ἰέναι βουλόμενον, ἀποπέμπειν.

Περὶ αἰγῶν. Κεφ. νγ.

Ἔχει τι πλεονέκτημα ἡ αἲξ, τὴν τοῦ πνεύματος εἰσροὴν, ὡς οἱ νομευτικοὶ λόγοι καὶ ποιμενικοί φασιν. ἀναπνεῖ γὰρ καὶ διὰ τῶν ὤτων, καὶ διὰ τῶν μυκτήρων, καὶ αἰσθητικώτατόν τῶν διχηλῶν ἐστι. καὶ τὴν μὲν αἰτίαν εἰπεῖν οὐκ οἶδα, ὃ δὲ οἶδα, τοῦτο εἶπον. εἰ δὲ ποίημα Προμηθέως καὶ αἲξ, τί βουλόμενος τοῦτο εἰργάσατο, εἰδέναι καταλιμπάνω αὐτόν.

Περὶ ἔχεώς τε καὶ ὄφεων, καὶ τοῦ τῆς ἀσπίδος δήγματος. Κεφ. νδ.

Καὶ ἔχεως δῆγμα καὶ ὄφεως, ἀλλ' † οὗ φασὶν ἀντιπάλων μὴ διαμαρτάνειν φαρμάκων. καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἀκούω πόματα εἶναι, τὰ δὲ χρίσματα. καὶ † ἐπῳδαὶ δὲ ἐπράϋναν τινῶν ἐγχριμφθέντα ἰόν. ἀσπίδος δὲ ἀκούω μόνον δῆγμα ἀνίατον εἶναι, καὶ ἐπικουρείας κρεῖττον. καὶ μισεῖν ἄξιον τὸ ζῶον τῆς εὐκληείας τῆς εἰς τὸ κακόν. ἀλλὰ καὶ τούτου θηρίου μιαρώτερον καὶ ἀφυλακτότερον γυνὴ φαρμακίς· οἵαν ἀκούομεν καὶ τὴν Μήδειαν, καὶ τὴν Κίρκην. τὰ μὲν γοῦν τῶν ἀσπίδων φάρμακα, καὶ δήγματος ἔργα ἐστί· τὰ δὲ ἐκείνων ἀναιρεῖν καὶ ἐκ μόνης τῆς ἁφῆς φασιν.

Περὶ

natura diuerſorũ locorũ incolas in cupiditatem unam & cubile idem cogente.

De Serpentis ortu è ſpinæ hominis mortui medulla. Cap. LI.

Hominis mortui ſpinæ medullã putreſcentẽ in ſerpentẽ cõuerti aiunt, exoririq́ ferã, & ſerpere animantẽ immaniſsimũ ex manſuetiſsimo. Atq́ bonorũ honeſtorũq́ hominũ reliquias requieſcẽtes nõ modò quietẽ pro pręmio, ſed etiã eorum animas bona, quæ toties atteſtata ſunt, à ſapientib. habere. Malorũ uerò hominũ ſpinas poſt è uita exceſsũ talia monſtra parere. At id aut eſt totũ fabuloſum: aut ſi adhibẽda ei fides ſit, præmiũ meo iudicio dignũ ſuis morib. malus retulerit, qui ſerpentis pater efficitur mortuus.

Malorũ à morte pœna.

† fortè ὀρθῶς.

De Hirundinis aduentu & diſceſſu. Cap. LII.

Hirũdo ſignificatiõe ſua pulcherrimi tẽporis oſtẽdit aduentũ. Eadẽ hõis ſtudioſa eſt, cui⁹ contubernalẽ ſe eſſe gaudet: cũ ei rurſus bonũ uidet, diſcedit. Cæterũ homines Homeri lege hoſpitalitatis, eam tecto recipiunt: qui præcipit hoſpitem præſentem eſſe diligendum, diſcedere uerò uolentem dimittendum.

Hoſpitalitas.

De Caprarum reſpiratione & ſenſu. Cap. LIII.

Peculiarẽ reſpiratiõis modũ & ampli⁹ aliqd pręter cęteras animãtes Capra habet. Pecuarij em̃ ſermões & paſtoritij, eã aurib. & naribus ſpirare teſtãt, ſenſuq́ * ex omnib. bifidæ ungulę animalib. acerrimo eſſe. Cauſam quare id fiat, ignoro. quantũ aũt noui, iam dixi. Quòd ſi capra etiã Promethei opus eſt, quid ſibi uoluerit ut talem fingeret, ipſe ſciuerit.

* Gilli⁹ addis audiẽdi, ut & Orus habet.

† ὧν

De morſu Aſpidis incurabili: & quòd deterior hac fera ſit mulier uenefica. Cap. LIIII.

al. ἐπαοιδαὶ

Viperæ & aliarũ ſerpentiũ morſus nõ carẽt remedijs: quorũ alia, ꝑpinari, alia inungi percipio. Incantatiões etiã impactum nõnullis uenenũ mitigauerunt. Solũ Aſpidis morſum negãt curari poſſe, eſſeq́ omni medicina ſuperiorẽ. Dignum ſanè hoc animal odio ob redundantiam mali. at fera ſceleſtior, & quæ min⁹ uitari poſsit, mulier uenefica: qualẽ fuiſſe Medeam & Circen audimus. nam aſpidum uenena non niſi morſu lædunt: illarũ autẽ uenena uel ſolo tactu necare feruntur.

Veneficæ.

De

De caniculis marinis, quod genus earum unum cetaceum sit: & alia duo minora, nempe Galei & Centritæ, & quomodo ea capiantur.

Cap. LV.

CAnicularum marinarm tria sunt genera: quarum maximæ quædam inter cete robustissima numerari possunt. Ex reliquis duobus generibus, (quæ in cœno degunt, & ad cubiti mensuram excrescunt) aliud Galeos, aliud Centrina appellari solet. quod colore uarium est, Galeos nominatur: reliquum genus, qui Centrinas appellârit, non errabit. Rursus uarij, molliore semper pelle, & capite latiore sunt. Centrinæ parui & pelle dura sunt, & capite acutiore, & coloris albedine ab illis differunt. Eisdem innati sunt aculei duri, & aduersus omnia resistentes: quorum alter in capitis summo uertice, alter in cauda, atque uenenatum quiddam habent. Postrema duo genera paruarum canicularum in cœno capiuntur. Piscandarum ratio hæc est: Album piscem illecebram ad eas captandas demittunt. ex his si qua capiatur, cæteræ omnes hoc uidentes circa captam assiliunt, ac eam dum hamo ex profundo extrahitur ad nauem usq; insequi non cessant. Inuidia quadam hoc eas facere existimares, quasi illa quæ capta est, sibi uni escam aliquam prædata alicunde esset. atque ex ipsis nonnullæ in nauem insilientes, sæpe sua sponte capiuntur.

κεντρίνην

ἑκάτερον

Inuidia causa captiuitatis.

De Pastinacæ marinæ aculeo uenenato & incurabili. Cap. LVI.

PAstinacæ marinæ radius ab omni medicina inuictus existit. etenim primum ut pupugit, statim interficit. quod quidem ipsius telum uel rei maritimæ peritissimi perhorrent. neque enim alius quisquam, neque uulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam à dijs hastæ Pelei concesso.

De

Περὶ κυνῶν θαλαττίων.

Κεφ. νε.

ΚΥνῶν θαλαττίων τρία γένη. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσι μεγέθει μέγιστοι, καὶ κητῶν ἐν τοῖς ἀλκιμωτάτοις ἀριθμοῖντ᾽ ἄν. γένη δὲ δύο τὰ λοιπά, πηλαῖοι μὲν τὴν φύσιν, προήκουσι δὲ καὶ εἰς πῆχυν τὸ μέγεθος. καὶ τὸν μὲν αὐτῶν, γαλεόν, τὸν δὲ † κεντρίτην φιλοῦσιν ὀνομάζειν. καὶ τούτων οἱ μὲν κατεστιγμένοι, καλοῖντ᾽ ἂν γαλεοί. κεντρίτας δὲ ὀνομάζων τοὺς λοιπούς, οὐκ ἂν διαμάρτοις. οἱ μὲν οὖν ποικίλοι, καὶ τὴν δορὰν ἀεὶ μαλακώτεροι, καὶ τὴν κεφαλὴν πλατύτεροι· οἱ δὲ ἕτεροι, μικροί τε καὶ σκληροὶ τὴν δορὰν ὄντες, καὶ τὴν κεφαλὴν δὲ ἀνήκουσαν εἰς ὀξὺ ἔχοντες, καὶ τὴν χρόαν εἰς τὸ λευκὸν, ἀποκρίνονται. κέντρα δὲ ἄρα αὐτοῖς συμπέφυκε: τὸ μὲν τῆς κεφαλῆς κατὰ λοφιάν, ὡς ἂν εἴποις: τὸ δὲ κατὰ τὴν οὐράν. σκληρὰ δὲ ἄρα τὰ κέντρα, καὶ ἀπειθῆ ἐστι, καὶ ἰόν τι προσβάλλει. Ἁλίσκεται δὲ τῶν κυνῶν τῶν σμικρῶν τῶνδε † ἑκατέρωθεν ἐκ τῆς ἰλύος καὶ τοῦ πηλοῦ. καὶ ἡ ἄγρα, εἰπεῖν αὐτὴν οὐ χεῖρόν ἐστι. Δέλεαρ αὐτῶν καθιᾶσιν ἰχθὺν λευκὸν ἐκτετμημένον τὴν ῥάχιν. ὅταν τοίνυν εἷς ἁλῷ, καὶ περὶ ἀγκίστρῳ περιπέσῃ, πάντες οἱ θεασάμενοι συμπηδῶσιν αὐτῷ, καὶ τοῦ κάτωθεν ἑλκομένου, ἕπονταί τε καὶ μέχρι τῆς νεὼς οὐκ ἀναστελλόμενοι, ὡς εἰκάσαι ζηλοτυπίᾳ δρᾶν ταῦτα αὐτούς, οἷα ἐκείνου τι τῶν εἰς τροφὴν ἑαυτῷ μόνῳ ποθὲν ἀκζητήσαντος. καὶ οὖν τὴν ναῦν γε αὐτὴν εἰσεπήδησάν τινες πολλάκις, καὶ ἑκόντες ἑάλωσαν.

Περὶ τῆς τρυγόνος τῆς θαλαττίας.

Κεφ. νς.

ΤΗς τρυγόνος τῆς θαλαττίας τὸ κέντρον ἐστὶν ἀπρόσμαχον. ἐκέντησε γὰρ καὶ ἀπέκτεινε παραχρῆμα. καὶ πεφρίκασιν αὐτῆς τόδε τὸ ὅπλον καὶ οἱ τῶν ἁλιέων δεινοὶ τὰ θαλάττια. οὔτε γὰρ ἄλλος ἰάσεται τὸ τραῦμα, οὔτε ἡ τρώσασα. μόνῃ γὰρ, ὡς τὸ εἰκός, τῇ πηλέτιδι βολῇ τοῦτο ἐδέδοτο.

Περὶ

Περὶ κεράστου. Κεφ. νζ.

Λευκὸν θηρίον ὁ κεράστης. ἔστι δὲ ὄφις. καὶ ὑπὲρ τοῦ μετώπου κέρατα ἔχει δύο. καὶ ἔοικε τοῖς τοῦ κοχλίου τὰ κέρατα, οὐ μὴν ἐστὶν ὡς ἐκεῖνα ἁπαλά. οὐκοῦν τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν Λιβύων εἰσὶ πολέμιοι. ἔστι δὲ αὐτοῖς πρὸς τοὺς καλουμένους Ψύλλους ἔνσπονδα. οἵπερ οὖν ὅτε αὐτοὶ δακόντων ἐπαΐουσι τῶν δηγμάτων, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων κακῶς περιπεσόντας ἰῶνται ῥᾷστα. καὶ ὁ τρόπος· ἐὰν πρὶν ἢ πρησθῆναι τὸ πᾶν σῶμα ἀφίκηταί τις τῶν ἐκεῖθεν, κλητὸς, ἢ κατὰ τύχην, εἶτα τὸ μὲν στόμα ὕδατι ἐπικλύσεται, ἀπονίψει δὲ τὰς χεῖρας ἑτέρῳ, καὶ πιεῖν ὑπὸ δηχθέντι δῷ ἑκάτερον, ἀνερρώσθη τε ἐκεῖνος, καὶ κακοῦ παντὸς ἐξαύτης τὸ ἐντεῦθέν ἐστι. Διαῤῥεῖ δὲ καὶ λόγος Λιβυκὸς ὁ λέγων, Ψύλλον ἄνδρα τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ὑφορᾶσθαι, καὶ μισεῖν ὡς μεμοιχευμένην· καὶ μέντοι καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς βρέφος ὑποπτεύειν ὡς νόθον τε, καὶ ὑπὸ σφετέρῳ γένει κίβδηλον. πεῖραν οὖν καθεῖναι καὶ μάλα ἐλεγκτικὴν φασὶν αὐτόν. λάρνακα πληρώσας κεραστῶν, ἐμβάλλει τὸ βρέφος, οἱονεὶ περὶ τὸν χρυσὸν τεχνίτης, τὸ παιδίον ἐξελέγχων ἐκεῖνος τῇ ἀκθέσει. καὶ οἱ μὲν παραχρῆμα ἐπανίσταντο, καὶ ἠγρίαινον, καὶ τὴν συμφυῆ κακίαν ἠπείλουν. ἐπεὶ δὲ τὸ παιδίον αὐτῶν προσέψαυσεν, οἱ δὲ ἐμαράνθησαν. καὶ ἐντεῦθεν ὁ Λίβυς ἔγνω οὐ νόθου, ἀλλὰ γόνου γνησίου πατὴρ ὤν. λέγονται δὲ καὶ τῶν ἑτέρων δακετῶν, καὶ φαλαγγίων δὲ ἀντίπαλοι τόδε τὸ γένος εἶναι. Εἰ ταῦτα τερατεύονται Λίβυες, οὐκ ἐμὲ, ἀλλ᾽ αὐτοὺς ἀπατῶντες ἴστωσαν.

Περὶ ἐχθρῶν τῶν μελισσῶν. Κεφ. νη.

Μελισσῶν δὲ ἐπίβουλοι καὶ ἐχθροὶ εἶεν ἂν ἐκεῖνοι· οἵ τε αἰγίθαλοι καλούμενοι, καὶ τὰ τούτων νεόττια· καὶ οἱ σφῆκες, καὶ αἱ χελιδόνες, καὶ οἱ ὄφεις, καὶ αἱ φάλαγγες, καὶ αἱ λύγγαι. καὶ αἱ μὲν δεδίασι ταῦτα. οἱ δ᾽ οὖν μελιττουργοὶ ἐλαύνουσιν αὐτὰ ἀπ᾽ αὐτῶν, ἢ κόνυζαν ἐπιθυμιάσαντες, ἢ χλωρὰν ἔτι μήκωνα πρὸ τῶν σίμβλων καταστήσαντες, ἢ καταστρώσαντες. καὶ ταῦτα μὲν τοῖς ἄλλοις ἐχθρά ἐστι τοῖς προειρημένοις. σφηκῶν δὲ ἁλώσεις ἐκεῖνα ἂν εἴη. κύρτον ἀπαρτῆσαι χρὴ πρὸ τῶν σφηκιῶν, καὶ ἐνθεῖναι αὐτῷ λεπτὴν μεμβράδα ἢ μαινίδα ὀλίγην, καὶ σὺν τούτοις ἴωπα ἢ χαλκίδα. οἱ δὲ

De Cerastis serpentibus, & quomodo Psylli naturali quadā ui eis aduersentur, (ut & alijs serpentib. & phalāgijs:) & quomodo experiantur an proles ipsorum legitima sit. Cap. LVII.

Cerastes serpens ferum animal, colore album, gemina supra frontē gerit cornua, Cochleæ cornibus similia, non similiter tamē atq; illius tenera. Lōgè uerò alia ratione in cęteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Psyllos ceraftæ affici untur. Illis enim infesti sunt, cū his fœdere deuinciuntur, pacemq; seruant. Enimuero Psyllorū gens ab eis si mordetur, nō modò nō sentit morsum, sed eos etiā qui in id mali inciderint, facillimè sanat: si priusquam totū ueneno corpus imbutū sit, ex ipsis quispiā uel accersitus, uel sua spōte ueniens, os suum aqua colluerit, & manus abluerit alteri, & utranq; potionem propinauerit morso. sic enim is ex ueneno statim tū cōualescit, tum ab omni malo liberatur. Libyci item homines aiūt, uirum cui sua uxor ueneritin suspicionē adulterij, quiq; ex ea susceptos liberos adulterino sanguine natos suspicetur, experimenti causa in doliū cerastarum plenum infantē puerum cōijcere, sicq; inijciēdo, tanq; artificē aurum igni, ingenuitatē pueruli experiri. Cerastas protinus insultare, acerbosq; fieri, innatū malum puero minitantes: eos ut puer attigit remollescere, unde Libycus ille se legitimū patrē agnoscit. Quin & aliarū serpentiū, & phalangiorum hostes Psylli habentur. Hæc uerò si Afri cōminiscuntur, non me, sed semetipsos fallunt.

De animalibus quæ insidiant Apib. ut sunt Pari, Vespę, Hirundines, Serpētes, Aranei, Ranæ. & qūo pellant uel perdantur. Et q Apes tā suauib. unguentis, quàm tetro odore offendantur. Cap. LVIII.

Hostilem in modū Apibus insidias moliuntur Pari auiculæ cū suis pullis, Vespæ, Hirūdines, Serpētes, *Phalęnę, à quibus omnib. Apes de uita sua timēt. Apiarij conyzę suffimēto, aut uiridi papauere ante alueos posito stratóue, cætera iā dicta animalia ab eis depellūt. Vespas priuatim hoc modo cōprehendūt: ante earū nidos nassam, in quā pri⁹ paruulā Mænā aut exiguā Membradē cū Iope uel Chalcide imponi cōuenit, appendūt:

*id est, blattæ quędā noctu lucernis aduolantes.

Vespæ.

cæ uerò sua natura edaci esca allectæ, frequentes in nassam incidunt, quibus nassa comprehensis, non amplius retro regredi licet. Intereunt autem facilius si conspergantur aqua, aut igni crementur. Lacertæ item insidias in Apeis faciunt, ac terreni Crocodili pestem perniciemq́ue illis instruunt farina cum ueratro subacta, aut tithymalli liquore maluæ ue succo suffusa, & ante alueos dispersa, gustantibus illis modo cõmemoratis perniciem affert. Phalænæ ante alueos ad lumen accensæ lucernæ, cui uas oleo plenum subiectum sit, uolitantes, in oleum decidunt, ac sic pereunt, alia ratione non facile tolli queunt. Soboles Ranarum lutariarum, si quis in earum lacum uerbasci folia nucés ue (tithymalli alterius nimirum) inijciat necatur.. Pari aues gustatu farinæ uino dilutæ, primum ebriæ factæ capite grauantur, deniq; cadunt, & abiectę uolare non queunt, & facile tolluntur. Hirundo musicæ reuerentia permotis non ab apiarijs occiditur, alioqui ad necandum facilis. satis enim est eas propè alueos nidificare prohibere. Tetro quouis odore non modò Apes offenduntur, sed unguento odorato. tanquam enim puellæ urbanæ & modestæ teterrimum odorẽ præclarè contemnunt, & unguenti suauitatem à se detestantur.

Lacertæ.
Crocodili terreni.
Phalænæ.
Ranæ. forte φαλαιναι.
Pari.
Hirundo.

οἱ δὲ σφῆκες ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας ἑλκόμενοι, καλοῦντος αὐτοὺς δελεάσματος εἰσπίπτουσιν ἀθρόοι. καὶ περιβαλόντος αὐτοὺς τοῦ κύρτου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς τὴν ὀπίσω οὐκ ἔτι ἐκπτῆναι. καὶ ὕδωρ δ' ἂν αὐτῶν καταςκεδάσας, ῥᾷον διαφθείραις ἂν αὐτούς, καὶ πῦρ ἅψας καταπρήσαις. καὶ οἱ σαῦροι δὲ ἐπιβουλεύουσι ταῖς μελίτταις, καὶ οἱ κροκόδειλοι οἱ χερσαῖοι. ὄλεθρος δὲ καὶ τούτοις ἐπιτετέχνηται ἐκεῖνοι. ἄλφιτα γὰρ ἐλλεβόρῳ δεύσαντες, ἢ τιθυμάλλου ὀπὸν ὑποχέοντες, ἢ μαλάχης χυλῷ, διασπείρουσι πρὸ τῶν σίμβλων τὰ ἄλφιτα· ὅπερ οὖν ὄλεθρον φέρει τοῖς προειρημένοις ἀπογευσαμένοις αὐτῶν. Ἐμβαλὼν μὲν δὲ εἰς τὴν λίμνην φλόμου φύλλα, ἢ κάρυα ἀπώλεσε τοὺς γυρίνους ὁ τῶν μελιττῶν δεσπότης ῥᾷστα. Αἱ δὲ † φάλαγγες ἀπόλλυνται νύκτωρ ἐνωπιάζοντος λύχνου τεθέντος πρὸ τῶν σμηνῶν, καὶ ἀγγείων ἐλαίου πεπληρωμένων τῷ λύχνῳ ὑποκειμένων· αἱ δέ, πρὸς τὴν αὐγὴν πετόμεναι ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ ἔλαιον, καὶ ἀπολώλασιν. ἑτέρως δὲ οὐκ ἂν αἱρεθεῖεν ῥᾷστα. Οἱ δὲ αἰγίθαλοι ἀλφίτων οἴνῳ διαβραχέντων ἀπογευσάμενοι καρηβαροῦσιν· εἶτα πίπτουσι, καὶ κείμενοι σπαίρουσι, καὶ εἰσὶν αἱρεθῆναι γελοῖοι, ἀναπτῆναι μὲν σπεύδοντες, ἀρχὴν δὲ ἀναστῆναι μὴ δυνάμενοι. Οἱ δὲ τὴν χελιδόνα αἰδοῖ τῆς μουσικῆς οὐκ ἀποκτείνουσι, καίτοι ῥᾳδίως ἂν αὐτῇ τοῦτο δράσαντες. ἀπόχρη δὲ αὐτοῖς κωλύειν τὴν χελιδόνα πλησίον τῶν σίμβλων καλιὰν ὑποπῆξαι. Ἀπεχθάνονται δὲ ἄρα αἱ μέλιτται κακοσμίᾳ πάσῃ, καὶ μύρῳ ὁμοίως, οὔτε τὸ δυσῶδες ὑπομένουσαι, οὐδ' ἀσπαζόμεναι τῆς εὐωδίας τὸ τεθρυμμένον· οἷα δήπου κόραι ἀστεῖαί τε καὶ σώφρονες, τὸ μὲν βδελυττόμεναι, τῆς δὲ ὑπερφρονοῦσαι.

De ratione ædificandi Apum, deq́ue uniuersa repub. & habitationũ officiorumq́ue distributione. Cap. LIX.

SEniorem Cyrum de regia quam in urbe Persarum (Persæpoli) ipse ædificauerat, magnam gloriam adeptum fuisse fama celebratum est. Darius lautæ ędificationis substructione, quam Susis omnium sermone decantatam struxerat, efferebatur. Cyrus minor ex hortis, quos purpuræ nitore, & gemmarum fulgore ornatus in Lydia sua manu conseuisset, gloria magna cum apud omneis Græcos, tum apud Lysandrum Lacedæmonium, cum is in Lydiam ad eum uenisset, fuit. Sed hæc plusquam satis historici prædicarunt. Apum non item domos,

†al. ἅπερ.

Περὶ τῆς τῶν κηρείων οἰκοδομίας. Κεφ. νθ.

ΚΥρος μὲν ὥς φασιν ὁ πρεσβύτερος μέγα ἐφρόνει ἐπὶ τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Περσαιπόλει, † οἵσπερ οὖν αὐτὸς ᾠκοδομήσατο. Δαρεῖος δὲ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τῶν οἰκοδομημάτων τῶν Σούσων. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ἐν Σούσοις τὰ ᾀδόμενα ἐκεῖνα εἰργάσατο. Κῦρος δὲ ὁ δεύτερος ἐν Λυδίᾳ παράδεισον αὐτὸς κατεφύτευσε ταῖς χερσὶ ταῖς βασιλικαῖς, σὺν τοῖς ἁβροῖς ἐκείνοις χιτῶσι, καὶ τοῖς τερπνοῖς ἐκείνοις μέγα τιμίοις λίθοις, καὶ ἐπὶ τούτοις γε ἐκαλλωπίζετο, καὶ πρὸς ἄλλους μὲν τῶν Ἑλλήνων, ἀτὰρ οὖν καὶ πρὸς Λύσανδρον τὸν Λακεδαιμόνιον, ὅτε ἦλθε πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Λύσανδρος πρὸς τὴν Λυδίαν. καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς. τὰς δὲ τῶν μελισσῶν οἰκοδομὰς σοφωτέρας

τέρας οὔσας ἤδη πολὺ καὶ τεχνικωτέρας, ἀλλὰ ὑπὲρ τούτων οὐδὲ ὀλίγην ἔθεντο ὥραν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πολὺ καὶ πολλοὺς λυπήσαντες εἰργάσαντο, ὅσα εἰργάσαντο. οὐδὲν δὲ ἄρα ἦν μελιττῶν εὐχαριτώτερον, ἐπεὶ μηδὲ σοφώτερον ἦν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐργάζονται τοὺς θαλάμους τοὺς τῶν βασιλέων, καὶ εὐρυχωρίαν ἔχουσιν οὗτοι, καὶ εἰσὶν ἀνώτεροι. καὶ ἕρκος δὲ περιβάλλουσι τούτοις, οἱονεὶ τεῖχος εἶναι καὶ περίβολον, ἀποσεμνύνουσαι καὶ ἐκ τούτου τὴν οἴκησιν τὴν βασιλικήν. διαιροῦσι δὲ αὑτὰς εἰς τρία. καὶ οὖν καὶ τὰς οἰκήσεις τὰς ἑαυτῶν εἰς τοσαῦτα. αἱ μὲν γοῦν πρεσβύταται καὶ παλαιόταται γειτνιῶσι τῇ τῶν βασιλέων αὐλῇ, οἱονεὶ δορυφόροι καὶ φρουροὶ οὖσαι· αἱ δὲ νεώταται, καὶ αὐτοετεῖς μετὰ ταῦτα οἰκοῦσιν. αἱ δὲ ἐν ἥβῃ, καὶ ἀκμῇ οὖσαι ἐξωτέρω ἐκείνων. ὡς εἶναι τὰς μὲν πρεσβυτάτας φρουροὺς τῶν βασιλέων, τὰς δὲ νεανίδας ἕρκος τῶν νεωτάτων.

mos, solertiori ratione ædificatas, scripsẽrunt: cum illi tamen in regijs ædificandis permultos uexarint. apibus uerò, ut nihil minus molestum, sic solertius nihil esse potest. Primum regũ cellas eminentiore loco, magna laxitate amplas ædificant: easq; sepimẽto tanq̃ muro quodã, ad maiestatem regiã tuendã, circumuallant. Ac ut ætate & cõditione triplices sunt, sic tripartitò suas cellas diuidunt. Quedã enim summa senectute affecte, regiæ aulę uicinæ, proximæ tanq̃ satellites & custodes sunt: post quas habitant natu minimæ, & quæ annũ nõ excesserunt. adolescentiores uerò, & ętate cõfirmatiori, extimę manent. ita ut illæ exacta ætate, custodes regum sint. eæ aũt quæ ætatis firmitate robustiores existunt, tanq̃ murus quispiam natu minimas sepiant.

Principũ maiestas & honor.

Περὶ τοῦ τῶν μελιττῶν βασιλέως. Κεφ. ξ.

Λέγει μέν τις λόγος ἀκέντρους εἶναι τοὺς † τούτων βασιλέας. λέγεται δὲ καὶ ἕτερος καὶ πάνυ ἐρρωμένα τὰ κέντρα συμπεφυκέναι αὐτοῖς, καὶ τεθηγμένα ἀνδρειότατα· οὔτε δὲ ἐπ᾽ ἀνδρί ποτε χρῆσθαι αὐτοῖς, οὔτε μὴν ταῖς μελίτταις, ἀλλὰ καὶ † ὑποπεπλάσθαι φόβον ἄλλως. μὴ γοῦν θέμιν εἶναι τὸν ἄρχοντα, καὶ τὸν τοσούτων ἔφορον, κακὸν ἐργάσασθαι. καὶ τὰς λοιπὰς ὁμολογοῦσιν οἱ τούτων ἐπιστήμονες, ἐν ὄψει τῶν ἀρχόντων τῶν σφετέρων ἀποκλίνειν τὰ κέντρα, οἱονεὶ τῆς ἐξουσίας ἀφισταμένας, καὶ παραχωρούσας. ἑκάτερον δὲ ἄν τις ἐκπλαγείη τὸ τῶν βασιλέων ἐκείνων· εἴτε γὰρ μὴ ἔχουσι πόθεν ἀδικήσουσι, μέγα τοῦτο· εἴτε καὶ παρὸν ἀδικῆσαι, μὴ ἀδικοῦσιν. ἀλλὰ τοῦτό γε μακρῷ κρεῖττόν ἐστιν.

De rege Apum, & eius clementia, siue ꝗ aculeũ nõ habet, siue ꝗ nõ utit: & ꝗ cæterę etiam apes coram rege aculeo non utantur. Cap. LX.

OPinio una est, Apũ reges nõ aculeatos esse: est rursus altera, eos robore aculeorũ peracutorũ armatos esse: nũquã tamẽ eo neq; cõtra hominẽ, neq; cõtra Apes uti. quoniã non fas sit tantæ nationis imperatorẽ malũ admittere. Reliquas aũt Apes, harũ rerũ prudentissimi testant, in cõspectu suorũ imperatorũ aculeos summittere, quasi fasceis, ueluti imperio, potestateq; his cedentes. Iam uerò hoc utrũq; in illis regibus quispiã admirari possit, siue aculeo careãt, ad inferendã iniuriã: siue ꝗ habẽtes, ab iniuria aculeos abstinere queãt, qđ etiã lõgè pręstãti⁹ est.

† αὐτῶν.

Principum clementia, & sub ditorum erga eos reuerẽtia.

al. συμπεπλάσθαι,

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α. ΒΙΒΛΙΟΥ.

FINIS LIBRI I.

AELIANI DE ANIMALIBVS LIBER II.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ γεράνων. Κεφ. α.

ΟΤΑΝ τὰ ἤθη τὰ τῶν Θρᾳκῶν, καὶ τοὺς κρυμοὺς ἀπολείπωσι τοὺς Θρακίους αἱ γέρανοι, ἀθροίζονται μὲν ἐς τὸν Ἕβρον· λίθον δὲ ἑκάστη κατα-

De gruibus, quomodo è Thracia in Aegyptum migrent. Caput. I.

CVM Thraciã grues relinquũt defugiendo iniurias frigoris, frequẽtes cõgregant in Hebrũ fluuiũ: lapideq; pro se quæq; deuorat,

Prudentia & munitio contra pericula. deuorat, ut & unde prandere posſit, habeat, & aduerſus incurſiones uentorum firmamentum aſſequatur. Migrant autem uerſus Nilum, hyberni illic uictus & aëris tepidioris deſiderio incenſæ. Cum uerò proximum eſt, è Thracia ut migrare ultraq; progredi ingrediantur, grus *Religio sub mortem.* quæ fuerit extremo tempore ætatis affecta, ter uniuerſum gregem circumeundo emenſa, cadit, ſupremumq; uitæ diem conficit. *al. φέρονται* quam primo ſepultura reliquæ afficiunt, rectà deinde in Aegyptum iter faciunt: neque immenſa pelagi ſpatia alarum remigio tranſmittentes uſquam interquieſcunt. Aegyptios autem ſementē facientes offendunt, & menſæ (ut ita dicam) in aruis ciborum redundantia extructæ interueniūt: ac tametſi minus inuitatæ, hoſpitalis tamen menſæ iure fruuntur.

De Pyrigonis uolucribus beſtiolis, quæ ex igne & generantur, & in eo uiuunt. Cap. II.

Nihil in natura ſterile. TErra mariq; naſci animalia nihil mirum. nam materia, & nutrimentum, & natura horum cauſa eſt. Ex igne uerò generatas beſtias uolucres exiſtere, nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipſo igne uiuere & ali, hucq; & illuc uolare, hoc admirabilitatem facit. Illud itē admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur, & frigidū cœlum attingunt, ſtatim exeunt è uita. Quæ autē cauſa ſit, igne ut naſcantur, contraq; aëre (temperato elemento) extinguantur, alijs dicendum relinquo.

De coitu & uiſus recuperatione Hirundinum. Cap. III.

Prouidētia etiam in uoluptate. CAeteræ aues in coitu à maribus coſcenduntur, ut ferunt: hirundines nō item, ſed contrariò quàm reliquæ miſcentur. Cauſa cur id faciant, retruſa eſt atq; abdita. Multorum tamen ſermone in uulgus peruagatū eſt, eas ſic coire, quòd Tereum regem horreant, ne quando latenter irrepens, nouam tragœdiam efficiat. Hirundinibus etiam à natura bonū meo iudicio ſummū tributū eſt, quòd & ſi acu eorum oculi puncti excæcentur, uiſum recipiunt. Quid igitur Tireſiam amplius admiramur, tametſi non hîc, ſed apud inferos, Homeri teſtimonio, inter manes ſapientiſsimum?

καταπιοῦσα, ὡς ἔχειν καὶ δεῖπνον, καὶ πρὸς τὰς ἐμβολὰς τῶν ἀνέμων ἔρμα, πειρῶνται τοῦ μετοικισμοῦ, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν Νεῖλον ὁρμῆς, ἀλέας τε καὶ τῆς χειμερίου συντροφίας πόθῳ τῆς ἐκεῖθι. μελλουσῶν δὲ αὐτῶν αἴρεσθαι, καὶ τοῦ πρόσω ἔχεσθαι, ὁ παλαιότατος γέρανος περιελθὼν τὴν πᾶσαν ἀγέλην, καὶ εἰς τρίς, εἶτα μέντοι πεσὼν, ἀφίησι τὴν ψυχήν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ λοιποὶ θάπτουσι μὲν τὸν νεκρόν, †φθέγγονται δὲ εὐθὺ τῆς Αἰγύπτου, τὰ μήκιστα πελάγη περαιούμεναι διὰ ταρσῷ τῶν πτερῶν. καὶ οὔτε ὁρμίζονταί που, οὔτε ἀναπαύονται. σπείραντας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνουσι, καὶ τράπεζαν, ὡς ἂν εἴποις, ἄφθονον τὴν ἐν ταῖς ἀρούραις εὑρόντες, εἶτα ἄκλητοι ξενίων μεταλαγχάνουσιν.

Περὶ ζώων τῶν καλουμένων πυριγόνων. Κεφ. β.

ΤΙκτεσθαι μὲν ἐν ὄρεσι ζῶα, καὶ ἐν ἀέρι, καὶ θαλάττῃ, θαῦμα οὔπω μέγα: ὕλη γὰρ, καὶ τροφὴ, καὶ φύσις ἡ τούτων αἰτία. ἔγγονα δὲ πυρὸς πτηνὰ εἶναι τοὺς καλουμένους πυριγόνους, καὶ ἐν αὐτῷ βιοῦν, καὶ τεθηλέναι, καὶ δεῦρο καὶ ἐκεῖσε περιποτᾶσθαι, τοῦτο ἐκπληκτικόν. καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, ὅταν ἔξω τοῦ πυρὸς τοῦ συντρόφου ἐκνεύσωσι, καὶ ἀέρος ψυχροῦ μεταλάβωσιν, ἐνταῦθα δὴ τεθνήκασι. καὶ ἥτις ἡ αἰτία τίκτεσθαι μὲν πυρί, ἀέρι δὲ ἀπόλλυσθαι πράως, λεγέτωσαν ἄλλοι.

Περὶ τῆς τῶν χελιδόνων ὁμιλίας. Κεφ. γ.

ΟΙ μὲν ὄρνιθες οἱ ἕτεροι ἀναβαίνονται, ὡς λόγος: αἱ δὲ χελιδόνες οὔ, ἀλλὰ τούτων γε ἐναντία ἡ μίξις ἐστί. καὶ τὸ αἴτιον οἶδεν ἡ φύσις. λέγει δὲ ὁ πλείων λόγος, ὅτι πεφρίκασι τὸν Τηρέα, καὶ δεδοίκασι μήποτε ἄρα προσερπύσας λάθρα, εἶτα ἐργάσηται τραγῳδίαν καινήν. Ἦν δὲ ἄρα καὶ τοῦτο χελιδόνι δῶρον ἐκ τῆς φύσεως, ὥς γε ἐμὲ κρίνειν, τὸ τιμιώτατον: πηρωθεῖσα τὴν ὄψιν περόναις ἐὰν τύχῃ, ὁρᾷ αὖθις. Τί οὖν τὸν Τειρεσίαν ᾄδομεν; καί τοι μὴ ἐνταυθοῖ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἅδου σοφωτάτην ψυχῶν, ὡς Ὅμηρος λέγει.

Περὶ τῶν ζώων καλουμένων ἐφημέρων.
Κεφ. δ.

Ζῶα ἐφήμερα οὕτω κέκληται, λαβόντα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μέτρου τοῦ κατὰ τὸν βίον. τίκτεται μὲν γὰρ ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ ἀνοιχθέντος τοῦ σκεύους τάδε ἐξέπτη, καὶ εἶδε τὸ φῶς, καὶ τέθνηκεν. οὐκοῦν παρελθεῖν μὲν αὐτοῖς ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὸν βίον: τῶν δὲ ἐν αὐτῷ κακῶν ἐῤῥύσατο τὴν ταχίστην: μήτε τι τῶν ἰδίων συμφορῶν ᾐσθημένοις, μήτε μὴν τινὸς τῶν ἀλλοτρίων μάρτυσι γεγενημένοις.

Περὶ ἀσπίδος καὶ ὄφεων τῶν καλουμένων Βασιλίσκων. Κεφ. ε.

Ἤδη μέντοι τις καὶ ἀσπίδος ἐν μακρῷ τῷ χρόνῳ πληγὴν† ἰάσατο, ἢ τομὴν παραλαβὼν, ἢ πῦρ ὑπομείνας εὖ μάλα τλημόνως, † ἀναγκαίοις φαρμάκοις τὸ κακὸν, ἵνα μὴ προσερπύσῃ, στήσας ὁ δείλαιος. Σπιθαμὴ δὲ τοῦ Βασιλίσκου τὸ μῆκός ἐστι. καὶ μέντοι καὶ θεασάμενος ὁ τῶν ὄφεων μήκιστος αὐτὸν, οὐκ εἰς ἀναβολὰς, ἀλλ' ἤδη ἐκ τῆς τοῦ φυσήματος προσβολῆς αὖός ἐστιν. εἰ δὲ ἄνθρωπος κατέχοι ῥάβδον, εἶτα ταύτην ἐκεῖνος δάκῃ, τέθνηκεν ὁ κύριος τῆς λύγου.

Περὶ τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας τε καὶ φιλανθρωπίας. Κεφ. ς.

Τὴν τῶν δελφίνων φιλομουσίαν, καὶ τὸ τῶν αὐτῶν ἐρωτικὸν, τὸ μὲν ᾄδουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ὁμολογοῦσιν αὐτοῖς Λέσβιοι: τὸ δὲ Τήιοι. τὰ μὲν Ἀρίονος τοῦ Μηθυμναίου ἐκεῖνοι: τάγε μὴν ἐν† Τηίῳ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς μίξεως αὐτοῦ καὶ τοῦ δελφῖνος, οἱ ἕτεροι. Λέγει δὲ καὶ Βυζάντιος ἀνὴρ Λεωνίδας ὄνομα, ἰδεῖν αὐτὸς παρὰ τὴν Αἰολίδα πλέων, ἐν τῇ καλουμένῃ Πληροσελήνῳ πόλει δελφῖνα ἠθάδα, καὶ ἐν λιμένι τῷ ἐκείνων οἰκοῦντα, καὶ ὥσπερ τῶν ἰδιοξένοις χρώμενον τοῖς ἐκεῖθι. καὶ ἐπί γε τούτῳ ὁ αὐτός λέγει, καὶ πρεσβύτιν τινὰ, καὶ γέροντα δὲ συνοικοῦντα αὐτῇ ἐκθρέψαι τόνδε τὸν τρόφιμον, δελέαρ τε οἱ προτείναντας, καὶ ἄλλα γε ἐφολκά. καὶ μέντοι καὶ ὁμότροφός οἱ ἦν ὁ τῶν πρεσβυτῶν υἱός. καὶ ἐτιθηνοῦντο ἄμφω τὸν δελφῖνα, καὶ τὸν παῖδα τὸν σφέτερον. καί πως ἐκ τῆς συντροφίας, ἐλαθέτην εἰς ἔρωτα ἀλλήλων ὑπελθόντε, ὅ, τε ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον. καὶ τοῦτο τὸ ᾀδόμενον μὲν, καὶ μάλα ὑπέρσεμνος αὐτέρως ἐτιμᾶτο ἐν τοῖς προειρημένοις. ὁ τοίνυν δελφὶν,

De animalibus unum diem uiuentibus. Cap. IIII.

Animalia Ephemera idcirco sunt appellata, quòd id ętatis uiuunt, ut uno die cursum uitæ conficiant. ex fæce enim uini(acescẽtis)originem trahunt, apertoq́ dolio ut in lucem susceptа sunt, è uita excedunt. Nam ingredi quidem in uitã natura illis dedit: malis uerò quibus uita referta est, celerrimè liberat, priusquã uel propriam, uel alienam ullam calamitatem sentiant.

Vitæ breuitas.

De aspidis morsu, & Basilisci ueneno. Cap. VI.

EX Aspidis quidẽ uulnere * lõgo tempore quispiam sanus fieri possit, uel exectionem membri, uel exustionem ignis fortiter patiendo, & necessarijs medicamentis malum sistendo, ne serpat longius. Basiliscus uerò etsi magnitudine palmi sit, tamen uel serpentum maxima illius aspectu non longo pòst interuallo, sed iam nunc statim expirationis appulsu torrescit. Et si baculũ quẽ quispiam teneat momorderit, baculi dominus necatur.

†ἰάσατο Gillius.
Extremis morbis & periculis, extrema remedia conueniunt.
* vel, olim alij qui sanati sunt.
Malũ præsentissimum.
†al. additur ἢ

De Delphino Arionis historia delibata: & altera copiosa, de Delphino catulo unà cum puero ab eius parentibus nutrito, quẽ postea adultus etiam mirificè amauit. Cap. VI.

QVanto Delphinis in studio musica sit, ex Arione Methymnæo Aegyptij & Lesbij testantur: quantoq́ ijdem ipsi amatorio affectu flagrent, Teitæ ex Delphini amore erga eleganti forma puerum prędicant. Leonides autem Byzantius in urbe Pleroseleno nuncupata, se cum Aeolida nauigando pręteruehere tur, Delphinum in illius portu urbis habitantem, ciuibusq́ huius tanquã hospitibus suis utentẽ uidisse cõfirmat. Idemq́ affert hunc delphinum de manu aniculæ cuiuspiã, eiusq́ mariti educari solitũ fuisse, plenosq́ inuitamentis cibos illi ab eisdem suppeditatos: neq́ tamen, puer cum eis esset infans pariter alendus, illũ alere destitisse, sed ambos educasse: ex quo cõuictu delphinus puerq́ mutuũ inter se amorẽ, eũq́ ut honestissimũ, ita celeberrimum conciliarunt. Delphinus itaque

Brutorũ in homines amor.
† forte Τεῷ
Educatio & consuetudo quantum etiam in brutis ualeat.

 urbem,

urbem, quam dixi, ueluti patriam suam flagrãti studio amplexabatur, portumq; tanquam domum suam amanter incolebat: & suis nutricijs gratiam educationis sic persoluebat, ut cum ætate grandis factus esset, deq; manu educantium cibum capere non haberet necesse, iam longius progrediẽs, ex prædis quas capiebat partim sibi ad prandiũ haberet, partim suis educatoribus adferret: quod illi cùm scirent, hoc ceu uectigal libentissimè expectabant. Hoc unum erat cõmodum, cui & alterum accedebat. Nomen similiter delphino ut puero imposuerant. Puer ex illa uiuendi cum delphino cõsuetudine hanc collegerat fiduciam, ut ex crepidine, locisq; è mari eminentibus illum auderet appellare, facileq; ad se leni appellatione euocaret. Ac siue ille cũ alicuius nauis remigatione cõtenderet: siue cum alijs gregatim errantibus luderet, & uarijs in quosuis assultib. gestiret: siue multa etiam fame pressus uenaretur, ad puerum tamẽ tanta celeritate redibat, ut uehementi impetu more nauis plenissimis uelis impulsæ ferretur, atque appropinquans ad suos amores luderet, & adsiliret: nunc circum illũ adnans, nunc illum ipsum uelut prouocans, ad certamen secum amasium suum alliciebat. Et, quod magis mireris, ut honore ei cederet, seq; uinci in gratiam ipsius simularet, submittere se illi natando aliquando uisus est. Hæc suo tempore celebrata, inquit Leonides tum peregrinis admirationi inter cætera urbis spectacula, tum puero simul cum parentibus lucro fuisse.

δελφὶν, ὡς μὲν πατρίδα ἐφίλει τὴν προειρημένην, ὡς δὲ ἴδιον οἶκον ἠγάπα τὸν λιμένα. καὶ δὴ τὰ τροφεῖα τοῖς θρεψαμένοις ἀπεδίδου. καὶ τοῦτον ἐκεῖνος ἦν ὁ τρόπος. ὁ γνάλιος τέλεος ὤν, τῆς ἐκ χειρὸς τροφῆς ἐδεῖτο ἥκιστα· ἤδη γε μὴν καὶ περαιτέρω προσνέων, καὶ περινηχόμενος, καὶ σκοπῶν ἄγρας ἐναλίους, τὰ μὲν ἑαυτῷ δεῖπνον εἶχε· τὰ δὲ, τοῖς οἰκείοις ἀπέφερεν. οἱ δὲ ᾔδεσαν τοῦτο, καὶ μέντοι καὶ ἀνέμενον τὸν ἐξ αὐτοῦ φόρον ἀσμένως. καὶ μία μὲν ἦν ἥδε ἡ πρόσοδος ἤδη, ἐκείνη δὲ ἄλλη. ὄνομα δὲ καὶ τῷ δελφῖνι, ὡς τῷ παιδὶ οἱ θρεψάμενοι ἔθεντο. καὶ ὁ παῖς τῇ συντροφίᾳ θαῤῥῶν, τοῦτον αὐτὸν ἐπί τινος προβλῆτος στὰς τόπου ἐκάλει, καὶ ἅμα τῇ κλήσει καὶ ἐκολάκευεν. ὁ δὲ, εἴτε πρὸς εἰρεσίαν ἡμιλλᾶτό τινα· εἴτε ἐκυβίστα, τῶν ἄλλων, ὅσοι περὶ τὸν χῶρον ἐπλανῶντο ἀγελαῖοι, κατασκιρτῶν· εἴτε ἐθήρα, καὶ μάλα ἐπειγούσης τῆς γαστρὸς αὐτὸν, ἐπανῄει, καὶ μάλα γε ὤκιστα, δίκην ἐλαυνομένης νεὼς πολλῷ τῷ ῥοθίῳ· καὶ πλησίον τῶν παιδικῶν γενόμενος, συμπαίστης τε ἦν, καὶ συνεσκίρτα, καὶ πῆ μὲν τῷ παιδὶ παρενήχετο, πῆ δὲ οἷα προκαλούμενος, εἶτα μέντοι εἰς τὴν ἅμιλλαν τὴν εἰς αὐτὸν τὰ παιδικὰ ὑπῆγε. καὶ τὸ ἔτι θαῦμα, ἀπέστη καὶ τῆς πρώτης ποτὲ, καὶ δὴ καὶ ὑπενήξατο αὐτῷ, οἷα νικώμενος ἡδέως δήπου. Ταῦτα τοίνυν ἐκεκήρυκτο, καὶ τοῖς πλέουσι ὅραμα ἐδόκει σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ἡ πόλις ἀγαθὰ εἶχε· καὶ τοῖς πρεσβύταις, καὶ τῷ μειρακίῳ πρόσοδος ἦν.

De sibilo Basilisci omnes serpentes fugante. Cap. VII.

IN Africa mulos uel cæsos, uel siti animo deficientes, Archelaus ait, plerosq; mortuos humi iacere proiectos: sæpeq; magnam serpentium uim cõfluere ad eorum cadauera depascenda, easq; Basilisci exaudito sibilo, se statim in cauernas, infráue harenas abdere: illum uerò eò profectum, in tranquilla permultæ pacis libertate prãdere. Postea uerò quàm pransus sit, sibilo repetito, latitantibus serpentibus significare, se iam pransum ex cadaueribus abire, & quod superest cibi ipsis relinquere.

† fortè τὸ ἐντεῦθεν ἀπολείπεσθαι τοῖς ἄλλοις.

Liberalitas Basilisci.

Περὶ τοῦ συρίγματος τοῦ κατὰ τὸν βασιλίσκον. Κεφ. ζ.

ΕΝ Λιβύῃ ἡμιόνους τινὰς ἢ τετρωμένους, Ἀρχέλαος λέγει, εἴτε ἀπειπόντας ἐκ δίψους, ἐῤῥίφθαι νεκροὺς πολλούς. πολλάκις δὲ ὄφεων ἐπιῤῥευσάντων φῦλον πάμπολυ τῶν κρεῶν ἐσθίειν· ἐπὰν δὲ βασιλίσκου συρίγματος ἀκούσῃ, τὰ μὲν ὑπὸ τοῖς ἰλεοῖς καὶ τῇ ψάμμῳ ἀφανίζεσθαι τὴν ταχίστην, καὶ ἑαυτὰ ἀποκρύπτεσθαι· τὸν δὲ ἐλθόντα κατὰ πολλὴν τὴν εἰρήνην δειπνεῖν· εἶτα αὖθις ἐπισυρίζειν, καὶ ἀπαλλάττεσθαι. τοὺς δὲ ἡμιόνους καὶ τὸ δεῖπνον τὸ ἐξ αὐτῶν σημαίνεσθαι τὸ ἐντεῦθεν † τὸ τοῦ λόγου τοῦτο ἄστροις.

Περὶ τῆς τῶν Εὐβοέων πρὸς τοὺς δελφῖνας ἰσομοιρίας. Κεφ. η.

Λόγοι φασὶν Εὐβοέων δεῦρο φοιτῶντες, τοὺς ἁλιέας τοὺς ἐκεῖσε τοῖς δελφῖσι τοῖς ἐκεῖθι ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμειν. καὶ ἀκούω τὴν ἄγραν τοιαύτην. γαλήνην εἶναι χρή· καὶ εἰ ταῦτα οὕτως ἔχοι, τῆς πρώρας τῶν ἀκατίων κοίλας τινὰς ἐξαρτῶσιν ἐσχαρίδας πυρὸς ἐνακμάζοντος, καί εἰσι διαφανεῖς ὡς στέγειν καὶ τὸ πῦρ, καὶ μὴ κρύπτειν τὸ φῶς· ἴπνους καλοῦσιν αὐτάς. οἱ δὲ ἰχθύες δεδίασι τὴν αὐγὴν, καὶ τὴν λαμπηδόνα δυσωποῦνται. καὶ οἱ μὲν οὐκ εἰδότες ὅ, τι †ἐστὶ τὸ ὁρώμενον, πλησιάζουσι, μαθεῖν βουλόμενοι τὸ φοβοῦντος σφᾶς τὴν αἰτίαν. εἶτα ἐκπλαγέντες, ἢ πρός τινι πέτρᾳ ἡσυχάζουσιν ἀθρόοι παλλόμενοι ὑπὸ δέους, ἢ εἰς τὴν ἠϊόνα ἐκπίπτουσιν ὠθούμενοι, καὶ ἐοίκασι τοῖς ἐμβεβροντημένοις. οὕτω γε μὴν διακειμένοις ῥᾷστόν ἐστιν ἤδη καὶ τριαίνῃ πατάξαι. Ἐπειδὰν οὖν θεάσωνται οἱ δελφῖνες τοὺς ἁλιέας τὸ πῦρ ἐξάψαντας, ἑαυτοὺς εὐτρεπίζουσιν. καὶ οἱ μὲν, ἠρέμα ὑπερέττουσιν· οἱ δὲ δελφῖνες, τοὺς ἐξωτέρω τῶν ἰχθύων φοβοῦντες ὠθοῦσιν, καὶ τὸ διαδιδράσκειν ἀνατέλλουσιν. οὐκοῦν ἐκεῖνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν, καὶ τρόπον τινὰ κεκυκλωμένοι, ἔκ τε τῆς τούτων εἰρεσίας, καὶ τῆς νήξεως τῆς ἐκείνων, συνιᾶσιν ἄφυκτα εἶναι σφίσι, καὶ παραμένουσι, καὶ ἁλίσκονται πάμπολύ τι χρῆμα. καὶ οἱ δελφῖνες προΐασιν, ὡς ἀπαιτοῦντες τὸ κοινοῦ πόνου ἐπικαρπίαν, τὴν ὀφειλομένην σφίσιν ἐκ τῆς νομῆς. καὶ οἵ γε ἁλιεῖς πιστῶς καὶ εὐγνωμόνως ἀφίστανται τοῖς συνθήροις τοῦ δικαίου μέρους, εἰ βούλονται καὶ πάλιν σφίσι συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι, καὶ ἀπροφασίστους. πιστεύουσι γὰρ οἱ ἐκεῖ θαλαττουργοὶ, ὅτι παραβάντες ἕξουσι ἐχθροὺς, οὓς εἶχον πρότερον φίλους.

Περὶ τῆς τῶν ἐλάφων πρὸς τοὺς ὄφεις διαφορᾶς. Κεφ. θ.

Ἔλαφος ὄφιν νικᾷ, κατά τινος φύσεως δωρεὰν θαυμαστῆς. καὶ οὐκ ἂν αὐτὸν διαλάθοι ἐν τῷ φωλεῷ ὢν ἔχθιστος. ἀλλὰ προσερείσας τῇ καταδρομῇ τοῦ δόμου τοὺς ἑαυτοῦ

De Piscatorum Euboicorum cõmunione prædæ cum Delphinis. Cap. VIII.

Evboicorũ hominũ sermõe huc narratio quædã perlata est: illorũ piscatores pariter æqualiterq́ cum delphinis pisceis quos ceperint cõmunicare. Audio, ad huiusmodi piscatum tempestatũ quiete opus esse: id quod si acciderit, tũ de prora laternas quasdam piscatores suspendunt, quæ etsi intra se ignẽ habeant, sic tamẽ lucẽ transmittũt, ut ignis quidẽ obtegatur, lumẽ uerò transluceat. pisces splendorẽ timent, ac lucẽ uelut reuerentes suspiciunt. quare insidiarũ ignoratione obstupescentes, quid sibi uelit quod uidẽt cogniturí, ut causam tanti sui timoris intelligãt, appropinquare aggrediuntur. Deinde perterriti, aut ad saxum aliquod manent frequentes cum tremore & metu, aut ad litus impulsi exiliunt: sic obstupefacti, ut de cœlo tacti esse uideantur, facileq́ iam sit tridẽte percutere. Delphini cum ignem à piscatoribus incendi animaduertunt, seipsos statim ad subsidium ijs ferendum cõparant. & illi quidẽ sensim ac pedetentim remigant: ij uerò formidine exteriores impellũt pisces, eorumq́ effugia reprimunt, ne quà elabi queant. Ex delphinorũ igitur natatu, & piscatorum remigatione undiq́ in angustias compulsi, quòd sentiunt sibi nullũ ex tantis angustijs exitũ patere, idcirco stant & manent: unde efficitur, ut eorum magnus numerus capiatur. At tum delphini uelut repetentes cõmunis laboris remunerationẽ, sibi debitã ex illa piscatione, procedunt. quibus prædæ auxiliatoribus bona fide & grato animo piscatores parte ad eos pertinente cedunt. sic enim persuasum his habetur, qui in re maritima uersantur, rursus ad piscandũ, etiã si minus inuitentur, adiutores fore: sin autem piscatores prædam cum his cõmunicare omiserint, hosteis futuros, quos antè amicos habuerant.

†al. βόλεις.

Curiositas & admiratio causa mali.

Iustitia in distributione.

Quomodo Ceruus serpentem spiritus sui attractione latibulo extractum deuoret: quodq́ scobis etiam de cornu cerui suffitus serpentes abigat. Cap. IX.

Mirifico quodam munere naturæ ceruus serpentẽ uincit. neq́ enim ipsum, tametsi hostis in latebram abditus effugere potest. Etenim ille naribus suis in serpentis cauernam incumbens, uehementissimè inspirat: & spiritu suo quasi

amatorio quodã alliciens extrahit, inuitũq; profert, ac nimirũ proclinantẽ foras illã mandere ingredit. Quod hyeme facere maxime solet. Si quis etiã cerui cornua in scobẽ atterat, posteaq; in ignẽ cõijciat, fumus inde nascens undiq; serpẽtes, ne illius quidẽ nidorẽ sustinentes, fugat.

Quẽadmodũ asini equas ineãt. Cap. X.

INter cæteras animantes equus magno elatoq; animo est. Enimuero magnitudo & celeritas ipsa ceruicisq; eminẽtia, & crurũ facilis cõtractio, facilisq; porrectio, & ungularũ sonitus inducunt, cùm ut audacius is exultet & gestiat, insolentiusq; efferatur: tum maxime comata equa mollicie, & insolentia diffluens superbit, eamq; ob rem ab asinis se iniri indignissimè fert, ut maximo uicissim gaudio cópleat, cum equo tanq̃ nuptijs sociatur, ob idq; ipsum se plurimi esse arbitratur: cuiusmodi affectus gnari, qui sibi mulos gigni uolunt, equæ iubam temerè & sine artificio tondent: posteaq; asinos admittunt. ea uerò tum mariti ignobilitatẽ, cuius prius pudebat, & cõtra quem antè resistebat, facillimè patitur. atq; eius rei Sophocles quoq; meminisse uidetur.

Corporis forma superbiæ causa, deformitas humilitatis.

† al. ἀκριβώσαντες.

De Elephantorũ obedientia, docilitate, & musicæ studio. Cap. XI.

DE Elephantorũ solertia, item de uenatione ipsorũ, pauca è multis quæ alij protulere, dicta nobis sunt alibi. Nũc uerò de studio quo in musicam feruntur, disserere proposui: deq; obtẽperatione eorũ, & ingenij facilitate ad eas disciplinas assequendas, quæ ad discendũ difficiles sunt uel homini ipsi, nedũ tam ingenti feræ, & quę aliâs tãtopere animo agresti est, duroq; aduersus omnẽ pertractationẽ. Enimuero ad numerũ saltare, tibię auditione demulceri, cursum tardare ad soni tarditatẽ, seq; remittere ad remissionẽ tibiæ: rursus cũ acutè sonans impellit, festinare, discere assequi perfectè elephãtus solitus est. Neq; uerò natura modò illum summa ex omnibus animalibus magnitudine ornauit, sed & disciplina mansuetũ, & tractabilẽ ædidit. Quòd si insignem illã quã discendo obediendoq; præstat hęc bellua facilitatem apud remotas gentes, Indos, Aethiopes aut Afros, describerẽ, fortè alicui fabulã texere, & super eius natura famę mendacia proferre uideri possem: id quod hominẽ philosophum

† al. ὦ

ἑαυτοῦ μυκτῆρας, βιαιότατα εἰσπνεῖ, καὶ ἕλκει ὡς ἴυγγι τῷ πνεύματι, καὶ ἄκοντα προάγει, καὶ προκύπτοντα αὐτὸν ἐσθίειν ἄρχεται. καὶ μάλιστά γε διὰ χειμῶνος δρᾷ τοῦτο. Ἤδη μέντοι καὶ κέρας ἐλάφου τὶς ξέσας, εἶτα τὸ ξέσμα εἰς πῦρ ἐνέβαλε, καὶ ὁ καπνὸς ἀνιὼν διώκει τοὺς ὄφεις πανταχόθεν, μηδὲ τὴν ὀσμὴν ὑπομένοντας.

Πῶς αἱ ἵπποι ὑπὸ τῶν ὄνων ἀναβαίνονται. Κεφ. ι.

ΕΣτι μὲν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὁ ἵππος γαῦρον. καὶ γὰρ καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ τάχος αὐτὸν, καὶ τοῦ αὐχένος τὸ ὑψηλὸν, καὶ ἡ τῶν σκελῶν ὑγρότης, καὶ ἡ τῶν ὁπλῶν κροῦσις, πάντα εἰς φρύαγμα καὶ τῦφον ἀνάγει: μάλιστα δὲ κομῶσα ἵππος ἁβροτάτη τέ ἐστι, καὶ θρυπτικωτάτη. ἀτιμάζει γοῦν ἀναβῆναι τοὺς ὄνους αὐτῆς: ἵππῳ δὲ γαμουμένη ἥδεται, καὶ ἑαυτὴν ἀξιοῖ τῶν μεγίστων. ὅπερ οὖν συνειδότες οἱ βουλόμενοι ἡμιόνους σφίσι γενέσθαι, †ἀκροθραύσαντες τῆς ἵππου τὴν χαίτην εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν, εἶτα μέντοι τοὺς ὄνους ἐπάγουσιν. ἡ δὲ ὑπομένει τὸν ἄδοξον ἤδη γαμέτην, πρῶτον αἰδουμένη. καὶ Σοφοκλῆς δὲ ἔοικε μεμνῆσθαι τοῦ πάθους.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων εὐμουσίας τε καὶ εὐπειθείας. Κεφ. ια.

ΠΕρὶ μὲν τῆς τῶν ἐλεφάντων σοφίας εἶπον ἀλλαχόθι. καὶ μέντοι καὶ περὶ τῆς θήρας αὐτῶν, καὶ ταῦτα εἶπον, ὀλίγα ἐκ πολλῶν ἃ ἔφρασαν ἄλλοι. τὸ δὲ νῦν ἔχον ἔθηκα ἐρεῖν περί τε εὐμουσίας αὐτῶν, καὶ εὐπειθείας, καὶ τῆς ἐς τὰ μαθήματα εὐκολίας, χαλεπὰ ὅμως ὄντα καὶ ἀνθρώπῳ τυχεῖν αὐτῶν, μή τι γοῦν τοσούτῳ θηρίῳ, καὶ οὕτω τέως ἀγριωτάτῳ συγγενέσθαι. Χορείαν γοῦν καὶ ὀρχηστικὴν, καὶ βαίνειν πρὸς ῥυθμὸν, καὶ αὐλοῦμένους ἀκούειν, καὶ συνιέναι ἤχων διαφορὰς, ἢ βραδύνειν ἐνδιδόντων, ἢ ταχύνειν παρορμώντων, μαθὼν οἶδεν ἐλέφας, καὶ ἀκριβοῖ, καὶ οὐ σφάλλεται. οὕτως ἄρα ἡ φύσις μεγέθει μὲν αὐτὸν μέγιστον εἰργάσατο, μαθήσει δὲ πρᾳότατον ἀπέφηνε καὶ εὐάγωγον. Εἰ μὲν οὖν ἔμελλον τὴν ἐν Ἰνδοῖς αὐτῶν εὐπείθειαν καὶ εὐμάθειαν, ἢ τὴν ἐν Αἰθιοπίᾳ, ἢ τὴν ἐν Λιβύῃ γράφειν, ἴσως ἄν τῳ καὶ μῦθον ἐδόκουν τινὰ συμπλάσας κομπάζειν, εἶτα ἐπὶ φήμῃ τοῦ θηρίου τῆς φύσεως καταψεύδεσθαι, ὅπερ ἥκιστα ἐχρῆν δρᾶν φιλοσοφοῦντα ἄνδρα ἥκιστα, καὶ ἀληθείας

ἀληθείας ἐραστὴν διάπυρον. ἃ δὲ αὐτὸς εἶδον, καὶ ἅτινα πρότερον ἐν τῇ Ῥώμῃ πραχθέντα ἀνέγραψαν οἱ ἄλλοι, προθυμοῦμαι εἰπεῖν, ἐπιδραμὼν ὀλίγα ἐκ πολλῶν, οὐχ ἥκιστα καὶ ἐντεῦθεν ἀποδεικνὺς τὴν τῶν ζώων ἰδιότητα. Ἡμερωθὲν ἐλέφας πρᾳότατόν ἐστι, καὶ ἄγεται ῥᾷστα εἰς ὅ, τις θέλει. καὶ τά γε πρεσβύτατα, τιμῶν τὸν χρόνον, ἐρῶ πρῶτον. Θέαν ἐπετέλει Ῥωμαίοις ὁ Γερμανικὸς ὁ Καῖσαρ: εἴη δ᾽ ἂν ἀδελφιδοῦς Τιβερίου οὗτος. οὐκοῦν ἐγένοντο μὲν, καὶ ἄρρενες ἐν τῇ Ῥώμῃ τέλειοι πλείους, καὶ θήλειαι: εἶτα δὲ αὐτῶν ἐτέχθησαν αὐθιγενεῖς. καὶ ὅτε τὰ κῶλα ὑπήρξαντο πήγνυσθαι, σοφὸς ἀνὴρ ὁμιλεῖν τοιούτοις θηρίοις ἐπώλευσεν αὐτοὺς, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ ἐκπληκτικῇ διδασκαλίᾳ † μεταχειρισάμενος. προσῆγε δὲ αὐτοὺς ἄρα ἡσυχῇ τήν γε πρώτην, καὶ πρᾴως τοῖς διδάγμασι δελέατα ἄττα ἐπάγων, καὶ τροφὰς ἡδίστας καὶ πεποικιλμένας εἰς τὸ ἀγωγόν τε καὶ ἐφολκόν. ὡς εἴ τι μὲν ἦν ἀγριότητος, τοῦτο ἐκβαλεῖν, ἐπαυτομολῆσαι δὲ πρὸς τὸ ἥμερον. καὶ ἄλλως γέ πως ἀνθρώπειον. τὸ ἦν γε τὰ μαθήματα, καὶ αὐλῶν ἀκούοντας μὴ ἐκμαίνεσθαι, καὶ τυμπάνων ἀράβου κροτοῦντος μὴ ταράττεσθαι, καὶ κηλεῖσθαι σύριγγι. φέρειν δὲ τὸ ἤχους ἐμμελεῖς, καὶ ποδῶν ἐμβαινόντων ψόφον, καὶ ᾠδὴν συμμιγῆ. ἐξεπονήθησαν δὲ καὶ ἀνθρώπων πλῆθος μὴ δεδιέναι. ἦν δὲ καὶ ἐκεῖνα διδάγματα ἀνδρικὰ, πρὸς τὴν τῆς πληγῆς καταφορὰν μὴ θυμοῦσθαι, μηδὲ μὴν ἀναγκαζομένους λυγίζειν τι τῶν μελῶν καὶ κάμπτειν ὀρχηστικῶς τε καὶ χορικῶς, εἶτα εἰς θυμὸν ἐξάπτεσθαι, καὶ ταῦτα ῥώμης τε καὶ ἀλκῆς εὖ ἥκοντας. Φύσει μὲν οὖν τοῦτο πλεονέκτημα ἤδη, καὶ μάλα γεννικὸν, μὴ ἔχειν ἀτάκτως, μηδ᾽ ἀπειθῶς πρὸς παιδεύματα ἀνθρωπικά. Ἐπεὶ δὲ ἀπέφηνεν αὐτοὺς ὁ ὀρχηστοδιδάσκαλος καὶ μάλα γε σοφοὺς, καὶ ἠκρίβουν τὰ ἐκ τῆς παιδεύσεως, οὐκ ἐψεύσαντο τῆς διδασκαλίας τὸν πόνον φασὶν, ἔνθα ἐπιδείξασθαι τὰ παιδεύματα αὐτοὺς ἡ χρεία σὺν τῷ καιρῷ προὐκάλει. δώδεκα μὲν γὰρ τὸν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ ὁ χορὸς ἦσαν. παρῆλθόν γε μὴν ἐντεῦθεν τοῦ θεάτρου καὶ ἐκεῖθεν νεμηθέντες, καὶ ἐσῄεσαν ἁβρὰ μὲν βαίνοντες, θρυπτικῶς δὲ τὸ σῶμα πᾶν διαχέοντες. καὶ ἠμπείχοντο χορευτικὰς στολὰς καὶ ἀνθινάς. καὶ τῷ γε χορολέκτῃ τῇ φωνῇ μόνον ὑποσημήναντος, οἱ δὲ ἐπὶ στοῖχον ᾔεσάν φασιν, εἰ τοῦτο ἐκέλευσεν ὁ διδά-

ſophũ, ac ueritatis ex animo ſtudioſum neutiquã deceret. Quamobrẽ mea tantũ ſpectacula, & quæ Romæ geſta prius alij quoq; in literas retulerunt, exponã: pauca è multis, quæ tamen non exiguã animantiũ naturæ cõmendationẽ afferant. Elephanto ſanè ad morũ manſuetudinẽ & facilitatẽ erudito, nihil mitius, nihil ad id quod uolumus obtẽperãtius eſt. Sed primo ea quæ tẽpore etiã (cui ſuus debetur honor) priore geſta ſunt, referã. Cum Tiberij Cæſaris nepos Germanicus gladiatorũ ſpectaculũ ædidit, plures iã grandes utriuſq; ſexus elephanti Romę erãt, è quib. alij pleriq; generati extiterũt: quorũ artus interea dũ cõmittebanť, & cõfirmabanť, & mẽbra infirma cõglutinabantur, peritus uir ad pertractãdos eorũ ſenſus animosq́;, mirabili quodam diſciplinæ genere eos erudiebat. Primum enim eos maxima lenitudine & mollitudine, cibos nimirũ illecebris & uarietate ſuauium inuitamentorũ refertos indulgẽs, ad diſciplinam informabat: ut ſi quid eſſet agreſte, expelleret: ex feritate ad manſuetudinẽ, & quaſi ad humanitatẽ quandam transformaret: ſicq; eis moderabať, ut feritate expulſa, diſciplinis & muſicæ ſtudio operã darẽt, tibiarũ tympanorũq; ſono nihil exterrerenť, fiſtulis oblectarenť: pedũ ingredientiũ ſtrepitũ, cantũq; miſcellaneũ ferrent. eos pręterea exercebat ad nõ formidandã hominũ multitudinem. Illa uerò uirilis diſciplina accedebat, non ad grauẽ plagarũ ictũ excandeſcere, coactos membrũ aliquod concinnè & ad ſaltandum flectere, non iracundè (cum eſſent maximo robore prædıti) incitari. Quis hoc non egregiæ & generoſæ indolis argumentum dixerit, belluam hominis diſciplinæ & imperio, nõ aduerſam nec immorigeram ſe præbere? Cùm igitur magiſter elephantorum ſpectaculũ æderet, ij tempore ſuo ſpecimen dederunt, ſe rectè inſtitutos eſſe, illũq; in ſeipſis erudiẽdis nõ operã perdidiſſe oſtẽderunt. nam duodecim numero theatrũ ingreſsi, cõpoſito gradu incedebant, in diuerſas theatri partes diuiſi, ac molliter ingredientes toto corpore diffluebant, miro ornatu, nimirũ ſtolis ſaltatorijs & floridis induti, ſolaq; magiſtri ſignificatione uocis ordinatim inſtructi, ut ferũt,

† al. χρησάμενος.

gradiebantur. Ac uerò rursus, si illis hoc imperaretur, in orbẽ saltabãt: eundemq; orbem ad imperantis uocem denuo soluebant & explicabant. Atq; nunc flores pauimentum ornabant spargentes, idq; parcè & modestè: nunc pedibus terram pulsantes concinnam & moderatam saltationẽ una consensione obibant. Damonem igitur, & † Epentharum, & Aristoxenum, & Xenophilum, & Philoxenum, ac alios plerosq; pulcherrimè musica eruditos inter paucos huius peritos existimatos fuisse, mirificum quidem: at non certè incredibile, neq; ratione alienum fuit, cũ homines essent rationis participes, ualuisse ui intelligendi, ac ratiocinandi. At uerò animal rationis expers numeros & cantum percipere, formam & ornatum tenere, non à saltandi moderata elegantia aberrare, quæ didicerit repetere posse, hoc naturæ donum est, simulq; uis quædam admodum singularis. Illa uerò uel ad ridiculè insaniendũ præ admiratione spectatorem inducere possint, in theatri harena humiles lecticas spectare, & eis impositos lectos, eosq; uario stragulo textili & magnificis operibus picto opertos, copiosæ alicuius & uetustæ familiæ testimonium: lauta item pocula, & argenteas crateras, aureasq;, permulta aqua repletas, mensasq; magnificas è thyo & ebore, perquam superbas, tanto pane & carnibus extructas, ut uel edacissimorum animalium uentrem implere potuissent. Omnibus ita abunde apparatis, conuiuæ intromissi sunt elephanti. mares sex, uirili ueste induti, totidemq; fœminæ, stola muliebri ornatæ, decorè epulis accubuere. tum signo percepto, in mensam promuscides tanquã manus modestas porrexerunt, summaq; cum moderatione epulati sunt: neq; ex ipsis quispiã uisus est uorax, neq; uel delicatioris uel maioris partis auidior, ut Persa ille apud aureũ illũ Xenophontẽ. Cùm esset bibendũ, unicuiq; cratera exhibebatur. & hi quidem promuscidibus potionẽ hauriẽtes, moderatè bibebant: deinde circũstantes leuiter & festiuè, sine contumelia aspergebãt. Non pauca eiusmodi, de ingenio & natura ꝓpria horũ animaliũ, admirabilia alij scripserunt. Ego

† al. Ἐπίθαρον. † al. Epitharum, al. Spintharum.

† τύλιον forte diminutiuum à τύλη. an lectus tomento fartus?

† al. ἀπεγράψαντο.

ὁ διδάξας. εἶτ᾽ αὖ πάλιν διῄρχοντο εἰς κύκλον ὑποσημήναντος ἰέναι ταύτῃ· καὶ εἰ ἐξελίττειν ἔδει, ἔπραττον αὐτό. καὶ ἄνθη μέντοι ῥιπτοῦντες, ἐκόσμουν τὸ δάπεδον οἵδε, μέτρῳ καὶ φειδοῖ δρῶντες. αὐτίκα δ᾽ ἐπεκτύπουν τοῖς ποσί, χορεῖόν τι καὶ συμμελὲς ὁμορροθοῦντες οἱ αὐτοί. Δάμωνα μὲν οὖν καὶ Σπίνθαρον † καὶ Ἀριστόξενον, καὶ Ξενόφιλον, καὶ Φιλόξενον, καὶ ἄλλους ἐπαΐειν μουσικῆς κάλλιστα, καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξετάζεσθαι τὴν δὲ τῶν σοφίαν, θαυμαστὸν μέν, ἄπιστον δὲ καὶ παράλογον οὐδαμῶς. τὸ δὲ αἴτιον, ἄνθρωπός ἐστι ζῷον λογικόν, καὶ νοῦ καὶ λογισμοῦ χωρητικόν. ζῷον δὲ ἄναρθρον συνιέναι καὶ ῥυθμοῦ καὶ μέλους, καὶ φυλάττειν σχῆμα, καὶ ἐμμέλειαν μὴ παρατρέπειν, καὶ ἀποπληροῦν τῶν διδαχθέντων τὴν ἀπαίτησιν, φύσεως δῶρα ταῦτα ἅμα, καὶ ἰδιότης καθ᾽ ἕκαστον ἐκπληκτική. Τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ ἐκμῆναι τὸν θεατὴν ἱκανά. χαμαιζήλων κλινῶν ὡς στιβάδες ἐν τῇ ψάμμῳ τοῦ θεάτρου τεθεῖσαι, εἶτα ἐδέξαντο † τυλία. καὶ ἐπὶ τούτοις στρωμνὴν ποικίλην, καὶ οἰκίας μέγα εὐδαίμονος καὶ παλαιοπλούτου σαφῶς μαρτύρια. καὶ κυλίκια ἦν πολυτελῆ παρακείμενα, καὶ κρατῆρες χρυσοῖ καὶ ἀργύρεοι, καὶ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ πάμπολυ, καὶ τράπεζαί τε παρέκειντο θύου τε καὶ ἐλέφαντος, εὖ μάλα σοβαραί. καὶ ἦν ἐπ᾽ αὐτῶν κρέα καὶ ἄρτοι, παμβορωτάτων ἐμπλῆσαι ζῴων γαστέρας ἱκανὰ ταῦτα. ἐπεὶ δὲ ἡ παρασκευὴ ἔκπλεά τε καὶ ἀμφιλαφὴς ἦν, παρῆλθον οἱ δαιτυμόνες· ἓξ μὲν ἄρρενες, ἰσάριθμοι δὲ αἱ θήλειαι αὐτοῖς. καὶ οἱ μὲν ἐλέφαντες, ἀρρενωπὸν στολὴν εἶχον· αἱ δὲ, θήλην. καὶ κατεκλίνθησαν σὺν κόσμῳ, συνδυασθέντες ἄρρεν τε καὶ θῆλυ. καὶ ὑποσημήναντος, τὰς προβοσκίδας ὡς χεῖρας κεκολασμένας προύτεινον, καὶ ἐσιτοῦντο εὖ μάλα σωφρόνως. καὶ οὔτε τις αὐτῶν ἔδοξεν ἀδηφάγος, οὔτε μὴν προτένθης τις, ἢ τῆς μοίρας τῆς μείζονος ἁρπακτικός, ὡς ὁ Πέρσης ὁ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι τῷ χρυσῷ. ἐπεὶ δὲ πίνειν ἔδει, ἑκάστῳ κρατὴρ παρετέθη, καὶ ἀρυτόμενοι ταῖς προβοσκίσι τὸ ποτόν, ἔπινον κεκοσμημένως. εἶτα ἀπέρραινον σὺν παιδιᾷ, καὶ οὐχ ὕβρει. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα † ἀπέγραψαν τοιαῦτα τῆς ἰδιότητος τῶνδε τῶν ζῴων σοφὰ καὶ ἐκπληκτικά. Ἐγὼ δὲ εἶδον καὶ γράμματα γράφοντα ἐπὶ πίνακος Ῥωμαϊκὰ ἀστραβῶς τῇ προβοσκίδι καὶ ἀτρέπτως.

πλὴν

πλὴν ἐπέκειτο χεὶρ τοῦ διδάξαντος, εἰς τὴν τῶν γραμμάτων παιδαγωγοῦσα περιγραφὴν, ἔστ' ἂν ἀπογράψαι τὸ ζῶον. ὁ δὲ ἀτενὲς ἑώρα κάτω. πεπαιδευμένους εἶναι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ζώων, καὶ γραμματικοὺς εἴποις ἄν.

Περὶ λαγωῶν ἰδιότητος.

Κεφ. ιβ.

Ἔχει μέντοι καὶ ὁ λαγωὸς συμφυεῖς ἰδιότητας. ἐκπεπταμένοις μὲν γὰρ τοῖς βλεφάροις καθεύδει. κατηγορεῖ δὲ αὐτοῦ τὰ ἔτη, τρώγλας τινὰς ὑποφαίνων. φέρει δὲ καὶ ἐν τῇ νηδύϊ τὰ μὲν ἡμιτελῆ, τὰ δὲ ὠδίνει, τὰ δὲ ἤδη οἱ τέτεκται.

Περὶ τοῦ τῶν κητῶν ἡγεμόνος.

Κεφ. ιγ.

Τὰ κήτη τὰ μεγάλα ὀλίγου πάντα αὐδιακωῶν, δεῖται τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκείνου ἄγεται. ἔστι δὲ ἰχθὺς † μακρὸς καὶ λεπτὸς, τὴν κεφαλὴν προμήκης, στενὸν αὐτῷ τὸ οὐραῖον συμπέφυκεν, ὥς οἱ τούτων λέγουσι σοφοί. εἴτε δὲ αὐτὸν ἐκεῖνον προὔδωκε τῷ κήτει ἡ φύσις ἑκάστῳ, εἴτε φιλίᾳ αὐτῶν ἑκὼν πρόσεισιν, οὐκ οἶδα. φύσεως δὲ ἀνάγκη εἶναι τὸ πραττόμενον, μᾶλλον πεπίστευκα. νήχεται γὰρ ὅδε ὁ ἰχθὺς οὐδεπώποτε αὐτῷ, πρόεισι δὲ τῆς τοῦ κήτους κεφαλῆς, καὶ ἡγεμών ἐστιν αὐτοῦ, καὶ ὡς εἰπεῖν οἴαξ. προορᾷ γοῦν ἐκείνῳ τὰ πάντα, καὶ προαισθάνεται ὑπὲρ αὐτῷ, καὶ προδιδάσκει ἕκαστα τῆς οὐρᾶς ὑπὲρ ἄκρῳ, καὶ προέψαυσε τούτῳ, καὶ ἔδωκε σύνθημα. καὶ τῶν μὲν φοβερῶν ἀνέστειλεν, ἐπί γε μὴν τὰ θρέψοντα προάγει. καὶ τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν ἐπιβουλὴν διδάσκει σημείῳ τινὶ ἀτεκμάρτῳ, ὧ καὶ † τῶν τόπων ὧν οὐ χρὴ τοσοῦτον θηρίον ἐπιβῆναι, προμηνύει. ἵνα μήποτε ἀγνοῶν εἰς ἕρμα περισχεθὲν, ἀπόληται. ἡ τοίνυν τοῦ βίου ὑπόθεσις ὑπὲρ μεγίστῳ, τὸ βραχιστὸν ὄστιν. ἔοικε δὲ καταπιανθὲν τὸ ζῶον μήτε ὁρᾶν ἔτι, μήτε ἀκούειν· εἶναι δὲ πρόβλημα καὶ τῆς ὄψεως, καὶ τῆς ἀκοῆς τῶν σαρκῶν τὸν ὄγκον. οὐχ ὁρᾶται δὲ † τοῦ κήτους ἔρημος· ἀλλ' ἀνάγκη τοῦ πάντων αὐτῷ τῶν προειρημένων αἰτίου, προαπολωλότος, καὶ ἐκεῖνο ἀπολέσθαι.

Περὶ

Ego rectè & ordine in tabula quadã latinas literas uidi elephantum scribere: ueruntamẽ docentis manus subijciebatur ad literarum figuram & lineamentũ insti tuens animal: cumq́; elephantus scriberet, eius oculos immotos, & deiectos esse perspexi, ut grammaticum quendam dixisses.

De Leporis somno, ætatis indicijs, & fœcunditate. Cap. XII.

QVędam propria lepori à natura ingenerata sunt. Palpebris patentibus somnum capit. Eius annos indicãt foramina quædã. nam quot sunt illi corporis cauernæ (ad excrementa) totidem annos ætatis agit. Vno & eodem tempore quædam in utero inchoata & imperfecta fert, alia parturit, alia modò peperit.

De pisce duce cetacei generis. Cap. XIII.

† fortè μικρὸς.

OMne ferè cetaceũ genus, præter canes, duce ad sibi moderandũ eget, illiusq́; oculis ducibus ad uidendum utitur. Is autem dux est, quemadmodum harum rerum periti testãtur, longus piscis, colore albo, capite prælõgo, angusta cauda. Húncne ducem unicuiq; cetaceo natura dederit, an amicitia quadam is adductus, cetũ ultro antegrediatur, haud scio planè, sed id tamen factum naturæ ui potius arbitrarer. nam hic separatim nunquam ab illo nauigat, sed ante huius caput antecedens, ipsius dux existit, ac ueluti clauus. etenim cũcta illi & prouidet, & præsentit, caudæq́; extremo præmonstrat singula: hac parte cetum contingit, & monet. sic horribilia formidolosaq́; inhibet, sic cibaria conciliat, insidiasq́; à piscatoribus positas signo quodam suo ostendit: atq; quem locum propter magnitudinem ipsum adire non oporteat, pręsignificat: nequando latenti alicui allisus petræ aut infixus, funditus pereat. Quod mirum uideri debet, minimam bestiam maximo animali uitę causam afferre. Videtur autẽ cum bellua huiusmodi ad pinguitudinem peruenit, amplius nec uidere nec audire posse, carnium mole & uidendi & audiendi uiam intercludente, & obstruente horum sensuum meatus. Nunquam autem cetus sine hoc duce apparet. nam si is, quo ad necessaria utitur, perierit, illi quoque pereundum est.

Maximos etiã minimorum ope indigere.

† τοὺς τόπους

† fortè τοῦ τοῦ κήτους ἔρημον.

De Chamęleonte colores suos mutante. Cap. XIIII.

Inconstantia.

CHamæleon animal non uno atq; eodem colore proprio spectatur: sed & sese furtim subducit, & uidentiū oculos ueluti perstringit. Nam nigro colore si eū offendis, mutat se ipse, & aliud coloris genus instituit, ac se cito in uiriditatē inuertit, quasi mutatione uestiū facta. & alius rursus uisus, albū colorē, tanq̃ aliā personam histrio, sic induit. Quæ cùm ita se habeant, dixerit aliquis naturā, etsi non ueneficijs ueluti Medea quæpiam aut Circe attrectet aut illinat, tamen ipsam quoque ueneficam esse.

† fortè καταψῶσαν uel καταψήσασαν.

De Pompylis piscibus, qui naues comitantur, quandiu in alto mari procul à cōtinente feruntur, nec unquā propius terram accedunt. Cap. XV.

POmpyli pisces pelagij, omnium maximè pisciū quos auditione accepimus, in ima sede maris uersari solent: siue ipsi terram malè oderūt, siue hæc illorū odio tenet. Hi autē sic circū naueis altū secantes tanquā amicas concursant, easq; huc illuc saltantes stipant. Et homines quidē qui naui uehūtur, quantū à terra absint prorsus ignorant: & ipsi etiā nautæ à uero aberrare solent. At Pompyli tanquā sagacissimi canes, qui propinquam præsentiunt prædam, sic terrā non longè abesse, antè multò sentiūt. idcirco non tanto amplius studio nauiū tenenẽt, longius eos ut persequi comitando uelint: sed quasi signo ad abeundū sublato, frequentes in altum redeunt. Vnde nautæ continentē, tametsi non facibus eam assequuti, sed à Pompylis eruditi, propinquam esse sentiunt.

Alij Πομπίλον scribūt

† al. φιληδοῦντα.

† al. προνέοντες.

† al. οὐ δέον γὰρ, fortè οὐδὲν legendum.

† ἀπίασι.

De Tarando colorem non in pelle tantum sed etiā pilis mutante. Cap. XVI.

RVborē, pallorē, liuorē, homini & bestijs cutē mollem habentibus, & minimè uillosis, accidere, nihil mirū: Tarandus uerò seipsum cum uillis suis uertit, milleq; colorū species cū summo uidentium stupore reddit. Scythicū id animal est, dorso & magnitudine tauro simile: eius corium ne spiculo quidem penetrari potest. quamobrem eo Scythę sua scuta inducunt.

Περὶ χαμαιλέοντος. Κεφ. ιδ.

ΧΑμαιλέων τὸ ζῷον εἰς ἰδέαν μίαν χρόαν οὐ πέφυκεν οὔτε ὁρᾶσθαι οὔτε γνωρίζεσθαι. κλέπτει δὲ ἑαυτὸν πλανῶν τε ἅμα, καὶ παρατρέπων τὴν τῶν ὁρωμένων ὄψιν. εἰ γὰρ περιτύχοις μέλανι τὸ εἶδος, ὁ δὲ ἐξέτρεψε τὸ μόρφωμα εἰς χλωρότητα, ὥσπερ οὖν μεταμφιασάμενος. εἶτα μέντοι ἄλλοιος ἐφάνη λευκότητα ὑποδὺς, καθάπερ προσωπεῖον ἕτερον, ἢ στολὴν ὑποκριτὴς ἄλλην. ἐπεὶ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, φαίη τις ἂν καὶ τὴν φύσιν μὴ †καθέψουσαν, μηδὲ ἐπιχρίουσαν φαρμάκοις, ὥσπερ οὖν ἡ Μήδειάν τινα ἢ Κίρκην, καὶ μέντοι καὶ ἐκείνην φαρμακίδα εἶναι.

Περὶ τῶν ἰχθύων τῶν καλουμένων πομφύλων. Κεφ. ιε.

ΠΟμφυλον† πελάγιον, καὶ βυθῶν† φιληδοῦντα εἰδέναι χρὴ μάλιστα ἰχθύων ὧν ἴσμεν ἀκοῇ. μισεῖ δὲ ἢ αὐτὸς τὴν γῆν, ἢ τὸν ἰχθὺν ἐκείνη. τεμνούσας δὲ ἄρα μέσον τὸν πόρον τὰς ναῦς, οἱ δὲ οἱ πόμφυλοι ὥσπερ οὖν ἐρωμένας† προσνέοντες δορυφοροῦσι, καὶ ἐκεῖθι περιέρχονται χορεύοντες καὶ δεῦρο, ἅμα καὶ πηδῶντες. οἱ μὲν οὖν περίνεῳ πάντες, ὁπόταν ἀφεστᾶναι τῆς γῆς οὐ †δέον, αὐτοῖς εἰδέναι πάρεστι δήπου. οἱ δὲ ναῦται καὶ πλάζεσθαι μέντοι καὶ αὐτοῖς τὸ ἀληθὲς εἰώθεν. ἀλλ' οἵγε μὴν πόμφυλοι μακρόθεν ᾔσθοντο δίκην εὐρίνου κυνὸς τὸ θήραμα ἑλούσης τάχιστα, καὶ οὐκ ἂν τοσοῦτον αὐτοὺς ἔρως νεὼς καταλαμβάνει, ὡς παραμένειν. ἀλλ' οἷα ὑπὸ συνθήματι ἀθρόοι γένοιντο, πάντες †ἀπιόντες, καὶ ἴσασιν ἐντεῦθεν οἱ τῆς νεὼς ἄρχοντες ὅτι ἄρα χρὴ περιβλέπειν γῆν, οὐ πυρσοῖς τεκμαιρομένους, ἀλλὰ τοῖς προειρημένοις πεπαιδευμένους.

Περὶ τοῦ ζώου τοῦ καλουμένου ταράνδου. Κεφ. ιϛ.

ΕΡυθήματα εἴ ποτε ἐπανατέλλει, καὶ ὠχρίασις, καὶ γίνεσθαι πελιδνὸν, καὶ ἀνθρώποις ταῦτα καὶ θηρίοις, ἀλλ' ἐπὶ ψιλῆς τῆς δορᾶς, καὶ τριχῶν γυμνῆς, θαυμαστὸν οὐδέν. τάρανδος δὲ τὸ ζῷον, ἀλλ' οὗτός γε θριξὶν αὐταῖς τρέπει ἑαυτὸν, καὶ πολυχροίαν ἐργάζεται μυρίαν, ὡς ἐκπλήττειν τὴν ὄψιν. ἔστι δὲ Σκύθης, καὶ τὰ νῶτα παραπλήσιος ταύρῳ, καὶ τὸ μέγεθος. τούτου τοι καὶ τὴν δορὰν ἀγαθὴν ἀντίπαλον αἰχμῆς, ταῖς αὐτῶν ἀσπίσι περιτείναντες, νοοῦσι καὶ οἱ Σκύθαι.

Περὶ τῆς καλουμένης ἐχενηΐδος.

Κεφ. ιζ.

Πελάγιος ἰχθὺς τὴν νῆξιν, τὴν ὄψιν μέλας, τὸ μῆκος κατὰ τὴν μεμετρημένην ἔγχελυν, λαχὼν δὲ ὧν δρᾷ τὸ ὄνομα. θεούσῃ νηῒ, καὶ μάλα γε δὴ οὐρίας, καὶ τῶν ἱστίων κεκολπωμένων προσφθαρεὶς, καὶ τῆς πρύμνης τὸ ἄκρον δακὼν, ὥσπερ οὖν ἵππον στομίῳ ἀπειθῆ, καὶ τραχὺν χαλινῷ σκληρῷ βιαιότατα ἀνακρούσας, ἀναστέλλει τῆς ὁρμῆς, καὶ πεδήσας ἔχει. καὶ μάτην μὲν τὰ ἱστία †πάντα πέπρησται, εἰς οὐδὲν δὲ φυσῶσιν οἱ ἄνεμοι. ἄχθος δὲ ἔχει τοὺς πλέοντας. συνιᾶσι δὲ οἱ ναῦται, καὶ τῆς νεὼς γνωρίζουσι τὸ πάθος. καὶ ἐντεῦθεν ἐκτήσατο τὸ ὄνομα: ἐχενηΐδα γὰρ καλοῦσιν οἱ πεπειραμένοι.

Πῶς ἀποσείεται ἐμπεσόντα οἱ ἀκόντια ὁ ἐλέφας. Κεφ. ιη.

Ἀναβαίνει μὲν καὶ ἡ τέχνη εἰς τριγονίαν διδασκαλίας παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ἡ περὶ τῶν τετρωμένων τε καὶ φαρμάκων δεομένων. παιδεύεται μὲν γὰρ ὁ Μενοιτίου Πάτροκλος ὑπ᾽ Ἀχιλλέως ἰατρικήν. Ἀχιλλεὺς δὲ ὁ Πηλέως ὑπὸ Χείρωνος, τοῦ Κρόνου. καὶ ἐν ἥρωσί τε καὶ θεῶν παισὶν ἦν τὰ μαθήματα, ὁποῖα φύσιν εἰδέναι ῥιζῶν, καὶ πόας διαφόρου χρῆσιν, καὶ φαρμάκων κρᾶσιν: καὶ ἐπαοιδὰς, εἶτε φλεγμονὴν ἀντιπάλους, καὶ ἀναστεῖλαι αἷμα, καὶ ὅσα ἄλλα ἐκεῖνοι ᾔδεσαν. Καὶ μέντοι καὶ οἱ τοῦ χρόνου κάτω ἐν ἥρωσί τε καὶ θεοῖς ἀνίχνευσαν ἔτι ἄλλα. Τούτων δὲ τῶν σοφισμάτων ἡ φύσις οὐδὲν ἐδεῖτο. καὶ κατηγορεῖ ὁ ἐλέφας. ὅταν γοῦν εἰς αὐτὸν ἔλθῃ δόρατα καὶ βέλη πολλὰ, ἐλαίας πάσας ἄνθος, ἢ ἔλαιον αὐτὸ, εἶτα πᾶν τὸ ἐμπεσὸν ἀπεσείσατο, καὶ ἔστιν αὖθις ὁλόκληρος.

Πῶς διαρθροῦσί τε καὶ διαπλάττουσι τὰ ἑαυτῶν βρέφη αἱ ἄρκτοι.

Κεφ. ιθ.

Καὶ τόδε τὸ θαῦμα τοῦδε τοῦ ζώου ἴδιον. τεκεῖν βρέφος οὐκ οἶδεν ἄρκτος, οὐδ᾽ ὁμολογήσει τις ἐξ ὠδίνων ἰδὼν τὸ ἔγγονον, ζωογόνον εἶναι αὐτήν. ἀλλ᾽ ἡ μὲν ἐλοχεύθη: τὸ δὲ εἰκῆ κρέας, καὶ ἄσημόν τι καὶ ἀτύπωτον καὶ ἄμορφον. ἡ δὲ ἤδη φιλεῖ καὶ γνωρίζει τέκνον, καὶ ὑπὸ τοῖς μηροῖς θάλπει, καὶ λεαίνει τῇ γλώττῃ, καὶ ἐκτυποῖ εἰς ἄρθρα, καὶ μέντοι καὶ κατὰ μικρὸν ἐκμορφοῖ: καὶ ἰδὼν ἐρεῖς τοῦτο ἄρκτου σκυλάκιον.

De Echeneide id est Remora pisce, qui naueis moratur. Cap. XVII.

Echeneis pelagius piscis, aspectu niger, longitudine cum mediocri Anguilla æquandus: nomen à rebus quas agit habet, ab inhibendis nauibus. Nauis enim secundo uento, & plenis uelis propulsæ extremam puppim mordicus premens, tanquã indomitũ atq; effrenatum equum freno robusto inhibens, uiolentissimè ab impetu reprimit, & constrictã tenet: frustraq; uentis uela dantur, frustra uenti afflãt: quę res uectores angit, & sollicitos uehemẽter habet. Nautæ uerò rei causam intelligunt. Hinc nomen impositum pisci, quem olim eius uim experti Echeneida Græcè, hoc est Remoram nauium appellarunt.

†al. μέσα.

Quo remedio telis confixi Elephanti utantur. Cap. XVIII.

Ars & doctrina curandi uulnera apud Homerũ per manus, uel ad tertiam usq; ætatem traditur. Patroclũ Menœtij filium Achilles Pelei filius medicinam docet, Achillẽ uerò Chiron erudit. Disciplinas nimirũ heroes tantũ, & deorum filij exercebant: & radicũ naturã, uarium herbarum usum, pharmacorũ temperationẽ, cantiones tum inflammationibus, tum reprimendo sanguini propitias, & alia quædam nouerant. Nonnulla etiã his inferiores tẽpore heroes ac dij inuenerũt. Quibus q̃ natura parum egeat, elephãtus docet. cũ enim uel hasta uel sagitta ictus est, oleæ flore ingesto uel oleo ipso, defixa tela expellit: atq; huiusmodi ratione ad incolumitatem restituitur.

Quemadmodum fingant & efforment suos catulos ursæ. Cap. XIX.

Vrsarũ pariendi ratio permira uidet. nam neq; catulũ (perfectum) in lucem ędit, neq; quisquã mox à partu uidẽs tam informem tamq; rudem fœtũ, ursam ędidisse uitalem fœtũ iudicaret. simul enim ac in lucem hæc ędidit, statim carnem illam nulla uitalis figuræ uestigia, nullãq; animalis effigiem retinentẽ, amore complectitur, catulum agnoscit suũ, ac eum in sinu gremioq; fouet, & lingua fingit sua, & paulatim in conformationẽ quandam sic effingit, ut aspiciẽti iam catulus ursæ hic esse uideatur.

Maternus in prolem affectus.

De Bubus Erythræis ſua cornua mouentibus. Cap. XX.

TAuris omnibus rigida & minimè flexibilia exiſtūt cornua: eamq́ ob rem cornibus perinde armati furibundè appetunt, atq; homines armis hoſtem feriunt. Erythræi autem boues mobilia ſimiliter cornua ut aures habent.

De draconibus maximis in Aethiopia, quos elephantorū interfectores nominant: & alijs in Phrygia, qui aues ex aere ſpiritu attrahant interdiu: & ueſperi pecora & paſtores inuadant. Cap. XXI.

Aethiopica terra uicinū bonū & egregium habet, deorum illud lauacrū, quod Homer⁹ Oceani nomine celebrat. Eadem dracones ad longitudinē triginta paſſuum progredientes generat, & nomen proprium non habēt, ſed duntaxat elephantorum interfectores ipſos nominant, & proueniunt ad ſummam ſenectutem. Hæc de Aethiopicis dixerim. In Phrygia autē dracones ad magnitudinē decem paſſuum procedentes naſci ferūt: qui quotidie media æſtate, qua hora iam forum hominū conuentu plenum eſt, & iam prandij tempus, ex cauernis procedere ſoleant, & ad nuncupatū in Ponto amnem Rhyndacum cauda ad terrā adniti, reliquo erecto corpore, toto gutture eminente, & paulatim laxato ore hiante, uolucres ſuperuolantes, tametſi ſublimè & perniciter ferantur, ſua aſpiratione tanquam amatorio quodam ad ſe attrahere, ac allicere: eas autem ex horum ſpiritus ductibus detractas in illorū uentrē decidere, atq; illabi: & hæc quidē ſibi maximè propria ad occidentē uſq; ſolem agere: ac poſtea ſeipſos occultantes, gregibus ex paſtione ad ſtabula redeūtibus inſidiari, multamq́ perniciem inferre, ipſis etiam paſtoribus ſæpe occiſis, atq; inde prandium ſibi abundè comparare.

† al. ἀτρέπτως.

De Apuarū procreatione è limo, perfugijs ſeu latibulis petrarum, cibo ex mutuo linctu, & captura. Cap. XXII

APuæ piſces ex ſeſe nec procreāt nec procreantur, ſed è limo enaſcūtur. cùm enim cœnum in mari concreuerit, ualde & limoſum & atrum efficit, atq; ex ſua quadam uoluptate, mirabili natura & uitali tepeſcit: atq; in permulta animalia nimirum Apuas immutatur. Eæ autem ſic in putrido luto & ſordibus, tanquam

Περὶ τῶν Ἐρυθραίων Βοῶν.
Κεφ. κ.

ΚΕρατα ἀκλινῆ καὶ ὀρθὰ ἔσηκε ταύροις ἅπασι. καὶ διὰ ταῦτα ὡς εἰς ὅπλον ὁ ἄνθρωπος, οὕτω τοι καὶ εἰς κέρας ὁ ταῦρος τεθύμωται. Βόες δὲ Ἐρυθραῖοι κινοῦσι καὶ κέρατα ὡς ὦτα.

Περὶ τῶν ἐν Αἰθιοπίᾳ δρακόντων.
Κεφ. κα.

Η Γῆ μὲν Αἰθιοπίς: γείτων δὲ καὶ μάλα ἀγαθὸς καὶ ἀξιόζηλος τὸ τῶν θεῶν λουτρὸν, ὃ Ὅμηρος ἡμῖν ὠκεανὸν ᾄδει. ἐκεῖ οὖν ἥδε ἡ γῆ δρακόντων μήτηρ ἐστὶ μεγέθει μεγίστων: καὶ γάρ τοι καὶ εἰς τριάκοντα ὀργυιὰς προήκουσι. καὶ τὸ ὄνομα μὲν τὸ ἐκ γενεᾶς οὐ καλοῦνται, φονέας δὲ ἐλεφάντων φασὶν αὐτούς. καὶ ἁμιλλῶνται πρὸς γῆρας τὸ μήκιστον οἵδε οἱ δράκοντες. καὶ λόγοι μὲν Αἰθίοπες ἐνταῦθά μοι ἵσανται. Λέγουσι δὲ Φρύγιοι λόγοι, καὶ ἐν Φρυγίᾳ γενέσθαι δράκοντας, καὶ προήκειν αὐτοὺς εἰς δέκα ὀργυιάς. καὶ μεσοῦντος θέρους ὁσημέραι μετὰ πλήθουσαν ἀγορὰν ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν: καὶ περὶ τῷ ποταμῷ τῷ καλουμένῳ Ῥυνδακῷ, τὸ μέν τι τῆς σπείρας ἀπηρεῖσθαι εἰς τὴν γῆν, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα ἀναστήσαντες πᾶν, †ἀτρέμα καὶ ἡσυχῇ τὴν φάρυγγα ἀνατείναντες, καὶ μέντοι καὶ τὸ στόμα ἀνοίξαντες, εἶτα τὰ πτηνὰ ἕλκουσι οἱονεὶ ἴϋγγι τῷ ἄσθματι. τὰ δὲ εἰς ἐκείνων εἰσπίπτει γαστέρας ὑπὸ τῆς πνοῆς αὐτῶν εἰσπνοῆς συρόμενα αὐτοῖς πτεροῖς. καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ ἐκείνοις δρᾶται εἰς ἡλίου δυσμάς. εἶτα ἑαυτοὺς οἱ δράκοντες ὑποκρύψαντες ἐλλοχῶσι τὰς ποίμνας, καὶ ἐκ τῆς νομῆς ἐπὶ τὰ αὔλια ἰούσας αἱροῦσι, καὶ πολὺν φθόρον ἐργασάμενοι, καὶ νομέας συνδιέφθειραν πολλάκις. καὶ ἔχουσι δεῖπνον ἄφθονόν τε καὶ ἀμφιλαφές.

Ἀφύαι πῶς τίκτονται, καὶ πῶς θηρῶνται. Κεφ. κβ.

ΤΑῖς ἀφύαις ὁ πηλὸς γένεσίς ἐστι. δι' ἀλλήλων δὲ οὐ τίκτουσιν, οὐδὲ ἐπιγίνονται. πηλὸς δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ πάνυ ἰλυώδης ὅταν συστῇ, καὶ γένηται μέλας, ἀλεαίνεταί τε ὑφ' ἡδονῆς ἑαυτοῦ φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ τε καὶ ζωογόνῳ, καὶ μεταβάλλεται, καὶ εἰς ζῷα τρέπεται πάμπολλα. καὶ αἵγε ἀφύαι ταῦτά εἰσι, σκωλήκων δίκην

κλῶ, ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ † τοῖς μυξαροῖς τικτομένων ἐκείνων. γινόμεναι δὲ αἱ ἀφύαι, νηκτικώτατον χρῆμά ἐστι, καὶ δρῶσιν ὅπερ φύκασιν. εἶτα ἄγονταί τινι αἰτίᾳ θαυμαστῇ εἰς τὰ σωτήρια, ἔνθα ἕξουσι σκέπην καὶ πρόβλημα, εἰ μέλλει βιώσιμα αὐταῖς ἔσεσθαι. εἴη δ' ἂν ἡ καταφυγὴ ἡ πέτρα ἀνεστῶσα ἐπὶ μέγα καὶ ὑψηλόν, ἢ οἱ καλούμενοι κρίβανοι ὑπὸ τῶν ἁλιέων. εἶεν δ' ἂν αἱ κολπώδεις πέτραι, βρίθουσαί τε ὑπὸ τῶν κυμάτων τῷ χρόνῳ, καὶ κοῖλαι γεγενημέναι. ταῦτα δ' ἄρα αὐταῖς ἡ φύσις ἔδειξε κρησφύγετα, ὥστε ὑπὸ τοῦ σάλου μὴ παίεσθαι, μηδὲ ἀφανίζεσθαι: ἀσθενεῖς γάρ εἰσι, καὶ ἥκιστα πρὸς τὰς ἐκείνων ἐμπτώσεις ἀντίτυποι. Τροφῆς δὲ δέονται οὐδέν, ἀπέχρησε μὴν ἀλλήλας περιλιχμήσασθαι. Ἄγρα δὲ αὐτῶν, νήματα ἄγαν λεπτὰ, καὶ ἐρραφέντα τούτοις ἀραιῶν στημονίων τὰ ἱμάτια. καὶ τέχνημα μὲν εἴη ταύτους τοῦτο, καὶ μάλα γε ἀρκοῦν μηχάνημα εἰς αἵρεσίν τε καὶ ἅλωσιν αὐτῶν: εἰς δὲ ἄλλων ἰχθύων θήραν, ἥκιστα.

Περὶ τῆς τῶν σαύρων διατμήσεως. Κεφ. κγ.

Τὸν σαῦρον εἰ παίσαις † κατὰ τὸ μέσον, εἴτε ἑκὼν, εἴτε καὶ κατὰ τύχην ῥάβδῳ μέσον διατέμοις, οὐθέτερον αὐτῷ τῶν μερῶν ἀποτέθνηκεν, ἀλλὰ χωρὶς καὶ καθ' ἑαυτὸ πρόεισί τε καὶ ζῇ, δύο ποσὶν ἐπισυρόμενον τὸ ἡμίτομον τῶν ζώων, καὶ ἐκεῖνο καὶ τοῦτο. εἶτα ὅταν συνέλθῃ, σπεύδουσι γὰρ πρὸς τὸ λεῖπον τὸ ἕτερον πολλάκις, συνδυασθέντε συνηλθέτην ἐκ τῆς διαιρέσεως. καὶ ἑνωθεὶς ὁ σαῦρος, τοῦ μὲν πάθους τὸ ἴχνος αὐτῷ κατηγορεῖ ἡ οὐλή: περιθέων δὲ, καὶ τὴν ἀρχαίαν βιοτὴν ἔχων, ἔοικε τῶν προειρημένων μὴ πεπειραμένῳ.

Περὶ ἰοῦ ἀσπίδος, καὶ τοῦ ἀνθρωπείου σιάλου. Κεφ. κδ.

Ἰὸς μὲν ὁ τῶν ἑρπετῶν δεινός ἐστι, καὶ ὅγε τῆς ἀσπίδος ἔτι μᾶλλον: καὶ τῶν τούτων ἀντίπαλα καὶ ἀμυντήρια ῥᾳδίως οὐκ ἂν εὕροι τις, εἰ καὶ σοφώτατος εἴη κηλεῖν τε ὀδύνας, καὶ ἀφανίζειν. Ἦν δ' ἄρα καὶ ἐν ἀνθρώπῳ τις ἰὸς ἀπόρρητος, καὶ πεφώραται τὸν τρόπον ἐκεῖνον. ἔχιν εἰ λάβῃς, καὶ πάνυ εὐλαβῶς τε καὶ ἐγκρατῶς τοῦ τραχήλου κατάσχῃς: καὶ διαστήσας τὸ στόμα, εἶτα ἐπ' αὐτῷ προσπτύσειας, ἐς τὴν νηδὺν κατολισθαίνει τὸ πτύελον, καὶ γίνεταί οἱ τοσοῦτον κακὸν, ὡς σήπειν τὸν ἔχιν. ὅθεν τοι καὶ ἀνθρώπῳ

tanquam lumbrici, generatæ, ad natandum maximè ualēt. Tumq; mirabili causa quadam ad salutaria impellunt, eò nimirum ubi ad tegendam uitam perfugia, & ad tuendam propugnacula habeant. Hæc autem perfugia sunt scopuli magni & in sublime eminentes: & cribani à piscatoribus dicti, hoc est petræ in multiplices sinus tremebundorũ fluctuũ & saxifragarũ undarum uerberatione multo tempore excauatæ. Hæc ideo abdita eis perfugia natura indicauit, ne fluctib. conuellerent aut perirent. debiles enim sunt ad resistendum & infirmæ cõtra fluctuũ incursiones. Nullo cibo ad sese alendas egent, nanq; ad uitam eis satis est mutuo linctu se lambere. Verriculis tenui filo cõtextis cõprehẽdunt, inutilib. alioquin ob exilitatẽ ad aliorũ pisciũ capturam.

† al. τοῖς σαργοῖς.

Lacerti per medium dissecti partes denuo coalescere. Cap. XXIII.

SI quis seu fortuitò Lacertũ, seu cõsultò percutiat, & uirga mediũ discindat, huius partium neutra moritur, sed ab altera seorsum utraq; graditur, & duobus pedibus adrepens uiuit. Deinde si coitio utriusq; cum altera fiat (quod sæpe contingit) consensione quadam tacita, & naturali colligatione uelut cõseruntur, cõtexunturq;: atq; ex separatis duabus partibus, unus atq; idem rursus efficit̃ lacertus. Et tametsi loci prius affecti uestigiũ cicatrix indicat, tamen & uitã pristinam retinet, & ei cætera persimilis est qui talia nunquam perpessus sit.

† al. κατὰ τοῦ βρέγματος.

Quemadmodũ Viperæ, saliua hominis perniciem infert. Cap. XXIIII.

SErpentium uenenum cùm pestiferum est, tum multo aspidis pestilentius. Cõtra quæ nemo salutaria presidia facile inueniat: etiam si ad leuationis aliquid afferendum doloribus, atq; adeò ad liberandum ab illis ipsis sapientissimus sit. Sed in homine quoq; uenenatis serpentibus incredibiliter perniciosum inesse uenenum ad hanc rationem deprehenditur: Si uiperæ collum summa cautione contineas, in osq; illius diductum expuas, sputum in eius uentrem delapsum, tanta ei pernicie existit, inde ex tabe ut uipera putrescat. Itaq; hominis morsus uel homini

ipsi est perniciosus, nulliusq; animalis morsui de acerbitate concedit.

De Formicarũ studio circa grana in messibus colligẽda recódendaq;. Cap. XXV.

Oeconomia & sedulitas circa uictum parandum & reseruandũ.

FActis messibus, circũ areas uersantes Formicę ad triturã cóueniũt, aut singulæ, aut binæ, aut ternæ: domicilia sua & consueta tecta relinquentes, triticũ & hordeũ legunt. eâdẽq; omnes semita iter faciunt. aliæ ad legenda grana eunt, aliæ onus portantes redeunt, ac summo cum honore & modestia aliæ alijs de uia decedunt, imprimis quidẽ expeditæ onus gerentibus. Reuersæ autẽ in cauernas suas, granorũ aceruos sibi cóstruunt, ac singula semina in medio exterebrãt: quod excidit, in suũ prandiũ cóuertunt: reliquũ uerò qđ circũrosum remanet, sterile est. Ergo ista generosissimæ œconomę & custodes formicæ intra cauernã machinantur, ne imbriũ fluxionib. integra semina rursus in fruges è terra exeãt, unde in cibi inopiã & famẽ incurrant, unde illis labor & sedulitas pereat. Hæc igit. sicut alia pleraq;, natura formicis largita est.

Modestia & ciuilitas circa uiam.

† al. ἀναθύλη.

De Aquilæ temperantia, fortitudine, uolatu & oculorũ acie. Quantopere eam Draco timeat. & quõ pullorũ ingenuitatẽ experiatur. Cap. XXVI.

AQuila nunq̃ fontiũ ad potionẽ eget, nec puluerulentas uolutatióes quærit, sed & cótra sitim superior est, & laboris alleuationẽ extrinsecus obiectã nó expectat: uerũ & aquas & requietem præclarè cótemnens, sublime fertur, sursumq; in cœlestẽ locũ uolãs, maximè ꝓcul ex alto ęthere acutissimè inferiora uidet. Cuius alarũ crepitũ ubi primũ Draco (intrepidissima alioqui serpentiũ) auribus perceperit, in latebras statim abditur. Hoc aũt indice suorũ pullorũ ingenuitatẽ legitimã Aquila experit. eos adhuc implumeis ac ex ætate infirmos solẽ intueri aduersum cogit, ac si quis illorũ solis radios ægrè intuens, nictatione oculos obnubat, nido expellit, & uelut adulterinũ abdicat. Sin autẽ solẽ sine nictatione respiciat, extra suspicionẽ est, atq; idcirco inter legitimos adscribit. Nempe cœlestis ignis legitimæ pullorum professionis, inq; suum genus quanq̃ illiteratæ inscriptionis, aquilæ parenti instar est.

†al. ἀγράπτως, quod magis placet.

Struthio-

θρώπῳ δῆγμα ἀνθρώπου μιαρόν ἐστι, καὶ κινδυνῶδες οὐδενὸς θηρίου μεῖον.

Περὶ μυρμήκων. Κεφ. κε.

ΕΝ ὥρᾳ θερείῳ περὶ τὰς ἅλως ἀμητοῦ κατειληφότος, καὶ τῶν σταχύων τριβομένων ὑπὸ τῶν δίνων, κατ' ἴλας συνίασιν οἱ μύρμηκες καθ' ἕνα ἰόντες: καὶ κατὰ δύο δὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τρίτον στοιχεῖον ἔρχονται, τῶν ἑαυτῶν οἴκων, καὶ τὰς συνήθεις στέγας ἀπολείποντες. εἶτα ἐκλέγουσι τῶν πυρῶν καὶ τῶν κριθῶν, καὶ τὴν αὐτὴν χωροῦσιν ἀτραπόν. καὶ οἱ μὲν ἀπίασιν ἐπὶ τὴν τῶν προειρημένων συλλογήν: οἱ δὲ, κομίζουσι τὸν φόρτον: καὶ πάνυ αἰδεσίμως καὶ πεφεισμένως ἀλλήλοις ὑπεξίστανται τῆς ὁδοῦ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἀχθοφόροις οἱ κοῦφοι. κατελθόντες δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα τὰ σφέτερα οἱ γενναῖοι, καὶ πληρώσαντες τοὺς ὑπὸ τῷ μυχῷ σφίσι σιροὺς πυρῶν τε καὶ κριθῶν, ἑκάστου σπέρματος διατρήσαντες τὸ μέσον, τὸ μὲν ἐκπεσὸν, δεῖπνον γίνεται μύρμηκι ὑπὸ τέως: τὸ δὲ λοιπὸν, ἄγονόν ἐστι. παλαμῶνται δὲ ἄρα οἱ γενναῖοι οἰκονόμοι καὶ φρουροὶ τοῦτο, ἵνα μὴ τῶν ὄμβρων περιρρευσάντων, εἶτα ἔκφυσιν ὁλόκληρα ἐκεῖνα ὄντα λάβῃ τινὰ καὶ † αὔξησιν: καὶ τούτων γινομένων ἀτροφίᾳ καὶ λιμῷ διὰ χειμῶνος περιπέσωσι, καὶ αὐτοῖς διαμβλωθῇ ἡ σπουδή. φύσεως μὲν δὴ καὶ μύρμηκες λαβεῖν δῶρα εὐτύχησαν καὶ ταῦτα, ὡς ἄλλα.

Περὶ ἀετῶν. Κεφ. κϛ.

ΟΥδέποτε ἀετὸς οὔτε πηγῆς δεῖται, οὔτε γλίχεται κονίστρας, ἀλλὰ καὶ δίψους ἀμείνων ἐστὶ, καὶ καμάτου φάρμακον οὐκ ἀναμένει πορισθὲν ἔξωθεν: ὑπερφρονῶν δὲ καὶ τῶν ὑδάτων, καὶ τῆς ἀναπαύσεως, τὸν ἀέρα τέμνει πολὺν, καὶ ὀξύτατα ὁρᾷ, ἐκ πολλοῦ τοῦ αἰθέρος καὶ ὑψηλοῦ. Καὶ τόν γε τῶν πτερῶν αὐτοῦ ῥοῖζον, καὶ τὸ τῶν θηρίων ἀτρεστότατον, ὅμως κατέπληξεν ὁ δράκων ἀκούσας μόνον, καὶ παραχρῆμα κατέδυ, καὶ ἀσμένως ἠφανίσθη. Βάσανος δέ οἱ τῶν νεοττῶν τῶν γνησίων ἐκείνη ἐστίν. ἀντίους τῇ αὐγῇ τοῦ ἡλίου ἵστησιν αὐτοὺς, ἀγροὺς ἔτι καὶ ἀπτῆνας. καὶ ἐὰν μὲν σκαρδαμύξῃ τὶς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀκτῖνος δυσωπούμενος, ἐξεώσθη τῆς καλιᾶς, καὶ ἀπεκρίθη τῆς δὲ τῆς ἑστίας: ἐὰν δὲ ἀντιβλέψῃ καὶ μάλα ἀτρέπτως, ἀμείνων ἐστὶν ὑπονοίας, καὶ τοῖς γνησίοις ἐγγέγραπται. ἐπεὶ αὐτῷ πῦρ τὸ οὐράνιον ἡ τοῦ γένους ἀδέκαστός τε καὶ † ἄγραπτος ἀληθῶς ἐγγραφή ἐστιν.

Περὶ

Περὶ τῆς στρουθοῦ τῆς μεγάλης. Κεφ. κζ.

Ἡ στρουθὸς ἡ μεγάλη, λασίοις μὲν τοῖς πτεροῖς ἐπτέρωται, ἀρθῆναι δὲ καὶ εἰς βαθὺν ἀέρα μετεωρισθῆναι φύσιν οὐκ ἔχει. θεῖ δὲ ὤκιστα, καὶ τὰς παρὰ τὴν πλευρὰν ἑκατέραν πτέρυγας ἁπλοῖ, καὶ ἐμπίπτον τὸ πνεῦμα κολποῖ δίκην ἱστίων αὐτάς. πτῆσιν δὲ οὐκ οἶδεν.

Περὶ ὠτίδος. Κεφ. κη.

Τὴν ὠτίδα ὀρνίθων ζῶον εἶναι φιλιππότατον ἀκούω. καὶ τοῦτο μαρτύριον· τῶν μὲν ἄλλων ζώων καὶ ἐν λειμῶσι καὶ ἐν τοῖς αὐλῶσι νεμομένων καταφρονεῖ· ἵππον δὲ ὅταν θεάσηται, ἥδιστα προσπέτεται, καὶ πλησιάζει, κατὰ τοὺς ἀνθρώπους ἱππεραστάς.

Περὶ μυίας. Κεφ. κθ.

Μυῖα ἐμπεσοῦσα εἰς ὕδωρ, καὶ γὰρ εἰ ζώων ἐστὶ θρασυτάτη, ἀλλὰ γοῦν οὔτε αὐτέχει, οὔτε νηκτική ἐστι, καὶ διὰ ταῦτα ἀποπνίγεται. εἰ δὲ αὐτῆς ἐξέλοις τὸν νεκρὸν, καὶ τέφραν ἐμπάσοις, καὶ καταθήσοις ἐν ἡλίου αὐγῇ, ἀναβιώσεις τὴν μυῖαν.

Περὶ ἀλεκτρυόνων. Κεφ. λ.

Ἀλεκτρυόνα εἴτε πριάμενος, εἴτε δῶρον λαβὼν, ἐς τὴν ἀγέλην τὴν σεαυτοῦ καὶ τοὺς ὄρνιθας τοὺς ἠθάδας ἐθέλων ἀριθμεῖν καὶ ἔχειν· οὐκ ἀπολύσεις οὐδὲ ἀφήσεις εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ, φυγὰς παραχρῆμα οἰχήσεται ὡς τοὺς οἰκείους, καὶ τοὺς συννόμους, εἰ καὶ πάνυ πόῤῥωθεν εἴη οὗτος. δεῖ δὲ ἄρα αὐτῷ φρουρὰν περιβαλεῖν, καὶ δεσμὰ ἀφανῆ ὑπὲρ τὰ Ἡφαίστου τὰ Ὁμήρεια. καὶ ὅγε λέγω τοιοῦτόν ἐστι. τράπεζαν ἐφ' ἧς ἐσθίεις εἰς μέσον καταθεὶς, καὶ τὸν ὄρνιθα λαβὼν, καὶ τρὶς αὐτὸν τὴν προειρημένην σκηνὴν περιαγαγὼν, μέθες τὸ ἐντεῦθεν ἀφεῖον ἀλᾶσθαι σὺν τοῖς ὄρνισι τοῖς †οἰκέταις. ὁ δὲ οὐκ ἀπαλλάττεται, ὥσπερ οὖν πεπεδημένος.

Περὶ σαλαμάνδρας. Κεφ. λα.

Ἡ σαλαμάνδρα τὸ ζῶον οὐκ ἔστι μὲν τῶν πυρὸς ἐγγόνων, οὐδὲ ἐξ αὐτοῦ τίκτεται, ὥσπερ οὖν οἱ καλούμενοι πυριγόνοι. θαῤῥεῖ δὲ αὐτῷ καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. καὶ τούτου τὰ μαρτύρια παρὰ τοὺς βαναύσους καλινδεῖται, καὶ τοὺς χειρώνακτας τοὺς ἐμπύρους· ἐς ὅσον μὲν οὖν ἐνακμάζει

Struthionē magnā non uolare quidem, ſed celerrimè ingredi. Cap. XXVII.

TAmetſi alis penna frequentibus magna Struthio prædita eſt, à terra tamen nec tollitur, nec in ſublime fertur. at celerrimè duabus alis explicatis graditur, quas uentus tanquam uela implens propellit. Volare autem neſcit.

De Otide ſiue Tarda equos amante. Cap. XXVIII.

OTidem ex omnibus auem equorū ſtudioſiſsimā eſſe audio: cuius hoc teſtimoniū eſt, quòd cætera animalia ſiue in patentibus pratis, ſiue in anguſtis & humilioribus locis paſcentia aſpernat: equum uerò ut aſpexerit, magno ſtatim cum gaudio ad ipſum aduolans, appropinquare pergit, more hominum equini generis amantiſsimorum.

Muſcam in aqua ſuffocari, ſole reuocari ad uitam. Cap. XXIX.

MVſca, animal ad omnia audax, ſi quando in aquam decidat, nec natare ſcit, nec ex ſubmerſione ſe ſeruare quit. ſi uerò eam humore exanimatā extrahas, atq; in locum ſole illuſtrē ponas, (uel in cinere condas) ad priſtinam uitam reuiuiſcit.

De Gallinaceo, quē nouū corti intuleris, ne poſsit aufugere. Cap. XXX.

GAllū ſiue emptū ſiue dono acceptū ſi in corte tua & in gallinaceo grege alere ac retinere uolueris, non temerè ac fortuitò ſolutū dimittes: ſin minus, fugitiuus ad ſuos familiares & compaſcales, utcunq; procul allatus fuerit, ſe recipiet. Quamobrē cuſtodia eum munies, & uinculis occultioribus, quàm quibus apud Homerū Vulcanus irretit, eū coercebis. quod hunc in modū efficies. Menſam ſuper qua cibum capere ſoles, in medium (cortis) ſiſte, & gallū ter circa ipſam circūferto, atq; ita cum cæteris auibus domeſticis liberū dimittito. ſic enim tanquam uinctus nuſquam diſcedet.

† al. οἰκείοις

De Salamandra ignem reſtinguente. Cap. XXXI.

EX animalib. tametſi Salamādra non eſt quæ ex igni naſcūtur, quales ſunt Pyrigoni: contra tamen hunc ire audet, contraq; illius flammam ueniens, tanquam aduerſus hoſtem quendam, ſic eam expugnare aggreditur. Cuius rei teſtimonium fabri, quorū opera atq; artificiū igne nititur, afferūt. nam quandiu ex

flammæ splendore ignis flagrare corúq; artem fabrilem adiuuare uidetur, huiusmodi animal magna securitate ipsi negligunt. Cùm autē ignis euanescit, ac restinguitur, frustraq; folles flant, hoc sibi tum animal aduersari præclarè intelligunt. Quare hoc ipsum peruestigant, atq; inuestigatū ulciscuntur: ignis autē postea iterum succensus fabrile opus, modo ut antè erat solitus alatur, iuuare perseuerat.

κμάζει τὸ πῦρ, καὶ συνεργὸν αὐτοῖς τῇ τέχνῃ ἔχουσιν αὐτὸ, καὶ κοινωνὸν τῆς σοφίας, ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου οὐδὲ ἓν φροντίζουσιν. ὅταν δὲ τὸ μὲν ἀποσβεσθῇ, καὶ μαρανθῇ, μάτην δὲ αἱ φῦσαι καταπνέωσιν, ἐνταῦθα ἤδη τὸ ζῷον τὸ εἰρημένον ἀντιπράττειν σφίσιν ἴσασι καλῶς. ἀνιχνεύσαντες οὖν τὸ θηρίον καὶ τιμωρησάμενοι, τὸ πῦρ ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἐξάπτεται, καὶ ἔστιν εὐπειθὲς, καὶ οὐ σβέννυται τῇ συνηθείᾳ τρεφόμενον.

De Cygnorum cantu sub mortem. Cap. XXXII.

Cygnus (quem nō solum poetæ, sed multi etiā solutæ orationis scriptores, Apollinis ministrū faciunt) quid Musica uel cantu possit, nō habeo quod affirmem. Veteres tamē persuasum sibi habuerunt, cygnea (ut appellant) modulatione decantata, mox eū expirare. Quod si ita est, liberalior in hanc auem natura, quàm in homines bonos & honestos fuerit. nempe his laudem ac luctum à morte tribuunt alij: cygni uerò ipsi sese uel laude uel luctu moribundi prosequuntur.

†al. ἔδοσαν

† lego θρηνοῦσιν ἄλλοι. ἐκεῖνοι δὲ, εἴτε τῶν &c.

Περὶ τῆς τῶν κύκνων ᾠδῆς. Κεφ. λβ.

Κύκνος, ὃν πρόσπολον καὶ θεράποντα Ἀπόλλωνος ἔφησαν ποιηταὶ, καὶ λόγοι μέτρων ἀφειμένοι πολλοὶ, τὰ μὲν ἄλλα ὅπως μούσης τε καὶ ᾠδῆς ἔχει, εἰπεῖν οὐκ οἶδα: πεπίστευται δὲ ὑπὸ τῶν ἄνω τοῦ χρόνου, ὅτι τὸ κύκνειον οὕτω καλούμενον ᾄσας, εἶτα ἀποθνήσκει. Τιμᾷ ἄρα αὐτὸν ἡ φύσις, καὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων μᾶλλον: καὶ εἰκότως, εἴγε τούτους μὲν καὶ ἐπαινοῦσι καὶ †θρηνοῦσιν ἐκεῖνοι: ἄλλοι δὲ, εἴτε τῶν θέλοις, εἴτε ἐκεῖνο, ἑαυτοῖς νέμουσιν.

De Crocodili partu seu ouis, & quòd à scorpio ictus pereat. Cap. XXXIII.

De Crocodili tum adulti tum recens ab ouo excusi magnitudine, itē de eius lingua, & maxillæ motu, utram scilicet utri admoueat, non pauci tradunt. Hoc etiam aliqui in hoc animante obseruarunt, totidem abeo pari oua, quot etiā diebus ouis soleat incubare. (alibi tradit hic author, sexagenarium numerum tum ouorum numero quæ crocodilus parit, tum dierum quibus incubat conuenire.) ut primum uerò catuli fuerint excusi, scorpiū è crocodilo nasci audio, cuius caudæ aculeo uenenato ille ictus intereat.

†al. ἐκγλυφείς.

†forte ᾠοῖς

†al. ἐκλέψῃ al. ἐκγλύψῃ

† ἐξ αὐτ. i. ex ipsis ouis, Philes.

Περὶ κροκοδείλων. Κεφ. λγ.

Κροκόδειλος ὅπως ἔχει μεγέθους, καὶ ὁ τέλειος, καὶ ὁ †ἐκλεφεὶς πρῶτον: καὶ μέντοι καὶ γλώττης, ὅπως καὶ ἐπικινεῖ τὴν γένυν, καὶ ποτέραν τῇ ἑτέρᾳ προσάγει, πολλοὶ λέγουσι. κατέγνωσαν δὲ ἄρα τοῦ ζώου τοῦδε ἤδη τινὲς, ὅτι τίκτει μὲν τοσαῦτα ᾠὰ, ὅσαις ἂν καὶ ἡμέραις ἐπωάζουσιν †ὄρνεις. εἶτα ὅταν †γλύψῃ τὰ νεόττια. ἤδη δὲ ἔγωγε ἤκουσα, ὁ κροκόδειλος ὅπως ἂν ἀποθάνῃ, σκορπίον †ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

De Cinamomo aue Indica. Cap. XXXIIII.

Eorum quę nunc adferentur fides, siue merentur eam, siue minus, penes Indos esto, quibus authorib. hæc ad nos fama dimanauit. quanquam & Nicomachi filius Cinamomi auis, suauissimo illi aromati cognominis, meminit. Hanc Indi ad se eodem uocatū nomine cinamomum arôma adferre aiunt: ubi uerò aut quomodo id proueniat, hominum nosse neminem.

Περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ καλουμένου κιναμώμου. Κεφ. λδ.

Εἰ σαφῆ ταῦτα καὶ μὴ ἀμφίλογα, Ἰνδῶν. λόγοι πειθέτωσαν. ἃ δὲ νῦν ἐρῶ, τῆς ἐκεῖθεν φήμης διακομιζούσης, ταῦτά ἐστιν. ὁμώνυμον τῷ φυτῷ κινάμωμον ὄρνιν ἔγωγε τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου λέγοντος ἤκουσα. καὶ τὸν μὲν ὄρνιν κομίζειν ἐκεῖθεν τὸ φερώνυμον τοῦτο δὴ τὸ φυτὸν εἰς Ἰνδούς. εἰδέναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὅπου γε καὶ ὅπως φύεται οὐδέν.

De Ibi- Περὶ

Περὶ τῆς τῶν ἴβεων καθάρσεως.

Κεφ. λε.

Αἰγύπτιοι κλύσματα καὶ κάθαρσιν γαστρὸς οὐκ ἔκ τινος ἐπινοίας ἀνθρωπίνης λέγουσι μαθεῖν, διδάσκαλον δέ σφισι τοῦ ἰάματος τοῦδε τὴν ἶβιν ᾄδουσι. καὶ ὅπως ἐξεπαίδευσε τοὺς πρώτους ἰδόντας ἐρεῖ ἄλλος. Σελήνης δὲ αὔξησιν καὶ μείωσιν ὅτι οἶδε, καὶ τοῦτο ἤκουσα: καὶ ὅτι τὴν τροφὴν ἑαυτῆς ὑφαιρεῖ καὶ προστίθησι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ καὶ λῆξιν καὶ πρόσθεσιν, πυθέσθαι πόθεν οὐκ εἰμὶ ἔξαρνος.

Περὶ τοῦ τῆς τρυγόνος κέντρου.

Κεφ. λϛ.

Κέντρον πικρότατον καὶ κίνδυνον φέρον ἁπάντων μᾶλλον ἡ τρυγὼν ἡ ἐκ τῆς θαλάττης ἔχει. καὶ τὸ μαρτύριον: εἰ μὲν εἰς δένδρον τεθηλὸς καὶ εὖ μάλα ἀναθέον ἐμπήξαις αὐτὸ, οὔτε εἰς ἀναβολὰς, οὔτε χρόνῳ ὕστερον, ἀλλ' αὖον ἤδη τὸ δένδρον: εἰ δέ τι τῶν ζώων ἀμύξαις, ἀπέκτεινας.

Περὶ μυγαλῆς. Κεφ. λζ.

Ἡ μυγαλῆ, καὶ γὰρ τοῦτο ποίημα ὕλης, εἰς ὅσον μὲν τὴν ἄλλως πρόεισι, † πέπλασαι ζῆν ἔχει, καὶ ἐπείσατο αὐτῇ ἡ φύσις, ἐάν γε μὴ ἄλλῃ τινὶ τύχῃ καταληφθῇ καὶ ἀπόληται. ἐὰν δὲ εἰς ἁρματοτροχίαν ἐμπέσῃ, οἱονεὶ πέδῃ κατείληπται, καὶ μάλα ἀφανεῖ, καὶ τέθνηκε. Δηχθέντι δὲ ὑπὸ μυγαλῆς φάρμακον ἐκεῖνο, ἐκ τῆς τῶν τροχῶν διαδρομῆς ἡ ψάμμος ἀρθεῖσα ἐπεπλάσθη τῷ δήγματι, καὶ ἔσωσε τὸ πρᾶγμα.

Περὶ ἴβεως. Κεφ. λη.

Καὶ ταῦτα δὲ ὑπὲρ τῆς Αἰγυπτίας ἴβεως προσακήκοα. ἱερὰ τῆς σελήνης ἡ ὄρνις ἐστί. τοσούτων οὖν ἡμερῶν τὰ ᾠὰ ἐκγλύφει, ὅσων ἡ θεὸς αὔξει τε καὶ λήγει. τῆς δὲ Αἰγύπτου οὔποτε ἀποδημεῖ. τὸ δὲ αἴτιον, νοτιωτάτη χωρῶν ἁπασῶν Αἴγυπτός ἐστι: καὶ ἡ σελήνη δὲ νοτιωτάτη τῶν πλανωμένων ἄστρων πεπίστευται. ἑκοῦσα μὲν οὖν οὐκ ἂν ἀποδημήσαι ἡ ἶβις. εἰ δέ τις ἐπιθέμενος αὐτῇ τὸ καρτερὸν, ἐξαγάγοι, ἡ δὲ ἀμυνεῖται τὸν ἐπιβουλεύσαντα, εἰς οὐδὲν αὐτῷ τὴν σπουδὴν προαγαγοῦσα. ἑαυτὴν γὰρ ἀποκτείνει λιμῷ

De Ibide, quæ clysteres ostendit, & uictus rationem secundum lunæ incrementa decrementaq́ue mutat.

Cap. XXXV.

Aegyptij non ex aliquo humano inuẽto clysteres se didicisse: sed Ibim horũ ad deijciendas aluos usum eos docuisse prædicant. Eandẽ cum luna crescit atq; decrescit cognoscere audio: eiusq́ue in uictus ratione incrementa & decrementa obseruare.

De aculeo Pastinacæ piscis, plantas & animalia perimentis.

Cap. XXXVI.

Ex omnibus bestijs infestissimo ac periculosissimo aculeo Pastinaca marina prædita est: cuius rei testimonio est, si eum quis in arborem uirentem & florentem infixerit, non longo interuallo emarcescere differt, sed potius euestigio exiccatur: idipsum facit in animalibus: nam si quod contigerit, necat.

De Mure araneo pereunte si in orbitam inciderit, & terrã ex orbita morsui eius mederi. Cap. XXXVII.

†forte καὶ ἀλᾶται.

Mus araneus, animal & ipse inter naturæ è materia opera, quomodocunq; aliter oberret, uiuere potest, & parcit ei natura, nisi alius quispiam casus superuenerit, quo intereat: at si in orbitam inciderit, ueluti uinculo quodam cæco tenetur, ac perit. Aduersus morsum etiam ab ea inflictũ remedio est arena (terra) ex rotarum transitu sumpta: quæ uulneri imposita cataplasmatis instar, illico sanat.

De Ibide, quòd nunquam egrediatur Aegyptum, & quòd serpentes alatas ex Arabia, & alias ex Aethiopia Aegypto imminentes prohibeant & interimant. Cap. XXXVIII.

Patriæ amor, & pugna pro patria.

Haec etiam de Aegyptia Ibide audiui. Lunæ sacra est. ad lunæ rationem oua fingit, totidem scilicet diebus, quot illa & crescit & decrescit. extra Aegyptũ nunquam progreditur. Cur ex Aegypto nunquam se cómoueat, causa Aegyptus est, ubi cœli status uuidus (νοτιώτατος, maximè Austrinus uel meridionalis) est, & luna omnium maximè stellarum inerrantium humida. Si quis ui atq; impetu eam ab Aegypto exportet, illa quidem ex insidiatoribus ultionẽ capit (uel cum magna sua pernicie:) mortẽ enim

sibi fame consciscens, raptoribus studiũ in se exportanda extra Aegyptũ uanum esse ostendit. Graditur autem tardo gradu, & instar uirginis: nec eam ocyus quispiam ingredi uideat, quàm pedetentim. Ibes nigræ anguium uolucrum cateruas pestilentes ex Arabia intra Aegyptios fineis & ingredi prohibent, & pro terra sibi amica propugnantes. Aliæ uerò Ibes ex Aethiopia Nili alluuionibus serpentes Aegyptum appetentes cõficiunt, eorum conatibus obuiam euntes: quæ causa prohibet Aegyptios ex accessu serpentium perire.

De Aquila Chrysaëto uel Stellari, quæ animalia uenetur. Quo dolo & strategemate in Creta taurum sternat. Illiberalitas circa cibum, &c.
Cap. XXXIX.

Aquilarum genus, quod alij Chrysaëton, alij Stellarem appellãt, non sæpe apparet. Eius generis Aquilam Aristoteles uenari ait Hinnulos, Lepores, Grues, Anseres ex cohorte. Aquilarum maxima hæc existimatũ. In Creta ui tauros inuadi ab ea solere in hunc modum narrant. Interea Taurus se cũ capite prono demittit ad pastum, ex insidijs Aquila in ceruicem inuolans, crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit: Ille tanquam furibundus incitatur, & quà potest se in fugam cõfert. Et quandiu in plano & stabili loco fertur, ab Aquilæ molestia requiescit. Ea nimirũ quoad in planiciem excurrit, nihil ei negocij exhibet: sed quieta insistens illum acerrimè obseruat, quacunq; ingreditur. Cùm autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuẽ accessisse uidet, explicatis in orbem alis, illius oculos tegit. & ea quę ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna ui præcipitem agit: tum laniatu uentrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negocio præda potitur. Ab aliena præda humi strata se continet: sed ex suis laboribus gaudet, atq; à cõmunicando cum alijs se sustinet. Posteaquam expleta atq; exaturata est, sua aspiratione graui & tetra reliquias imbutas relinquit, alijs iam ad usum ineptas. Aliæ ab alijs longissimè nidificant, ne ob loci propinquitatem pro præda eis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ.

Dolus & strategema.

† al. ἅρχετ.

Illiberalitas.

λιμῷ, καὶ ἀνόνητον τὴν προθυμίαν ἀποφαί-
νει τῶν προῃρημένων. Βαδίζει δὲ ἡσυχῇ καὶ πα-
ρθενικῶς, καὶ οὐκ ἂν αὐτὴν θᾶττον ἢ βάδην
προϊοῦσαν ἴδοι τις. καὶ τούτων αἱ μέλαι-
ναι τοὺς πτερωτοὺς ὄφεις ἐξ Ἀραβίας εἰς Αἴ-
γυπτον παρελθεῖν οὐκ ἐπιτρέπουσι, τῆς γῆς
τῆς φίλης προπολεμοῦσαι. αἱ δ' ἕτεραι τοὺς
ἐξ Αἰθιοπίας κατὰ τὴν τοῦ Νείλου ἐπίκλυσιν
ἀφικνουμένους ἀπαντῶσαι διαφθείρουσιν.
ἢ τί ἂν ἐκώλυσε διὰ τὴν ἐκείνων ἐπιδημίαν
τοὺς Αἰγυπτίους ἀπολωλέναι;

Περὶ αἰετῶν. Κεφ. λθ.

Ἀκούω δέ τι καὶ γένος αἰετῶν, καὶ ὄ-
νομα αὐτῶν χρυσαίετον ἔθεντο. ἄλ-
λοι δὲ ἀστερίαν τὸν αὐτὸν καλοῦσιν. ὁρᾶται
δὲ οὐ πολλάκις. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης αὐτὸν
θηρᾶν καὶ νεβροὺς, καὶ λαγὼς, καὶ γεράνους,
καὶ χῆνας ἐξ αὐλῆς: μέγιστος δὲ αἰετῶν εἶναι
πεπίστευται. καὶ λέγουσί γε καὶ εἰς τοὺς Κρῆ-
τας καὶ τοῖς ταύροις ἐπιτίθεσθαι αὐτὸν κα-
τὰ τὸ καρτερόν. καὶ προδιηγοῦνται τὸ ἔργον
τὸν τρόπον τοῦτον. ὁ μὲν κεκυφὼς κάτω νέ-
μεται ὁ ταῦρος: ὁ δὲ αἰετὸς ἐπὶ τῷ τένοντι
τοῦ ζώου καθίσας ἑαυτὸν, παίει τῷ στόματι
συνεχέσι τε καὶ καρτεραῖς ταῖς πληγαῖς.
ὁ δὲ ὥσπερ οἰστρηθεὶς ἐξάπτεται, καὶ ᾗ πο-
δῶν ἔχει φυγῆς † ἅπτεται. καὶ ἕως μὲν ἐστὶν
εὐήλατα, ὁ αἰετὸς ἥσυχός ἐστι, καὶ ἐπιπο-
λάζει παραφυλάττων. ὅταν δὲ τὸν ταῦρον
θεάσηται πλησίον κρημνοῦ γεγενημένον,
κυκλώσας τὰ πτερὰ, καὶ ὑπερτείνας αὐτοῦ
τῶν ὀφθαλμῶν, ἐποίησε τὰ ἐν ποσὶ μὴ προϊ-
δόμενον κατενεχθῆναι βιαιότατα. εἶτα
ἐμπεσὼν καὶ ἀναρρήξας τὴν γαστέρα, ῥᾳ-
δίως χρῆται τῇ ἄγρᾳ ἐς ὅσον ἐθέλει. Θή-
ρας δὲ ἀλλοτρίας οὐχ ἅπτεται κειμένης, ἀλλὰ
χαίρει τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις: κοινωνίαν τε τὴν
πρὸς ἄλλον ἥκιστα ἐνδέχεται. κορεσθεὶς δὲ, εἶ-
τα τοῦ λοιποῦ πονηρὸν ἆσθμα καὶ δυσω-
δέστατον καταπνεύσας, ἄβρωτα τοῖς ἄλ-
λοις τὰ λείψανα ἐᾷ. Καὶ μέντοι καὶ ἀλ-
λήλων ἀπῳκισμένας οἰκοῦσι καλιὰς, ὑπὲρ
τοῦ μὴ διαφέρεσθαι ὑπὲρ θήρας, καὶ λυπου-
μένους λυπεῖν πολλάκις.

Περὶ

Περὶ τῆς τῶν αἰετῶν στοργῆς.

Κεφ. μ.

Ἦν ἄρα γένος αἰετῶν καὶ πρὸς τοὺς τρέφοντας φιλόστοργον: ὥσπερ οὖν καὶ ὁ τοῦ Πύῤῥου: τοῦτον τοί φασι καὶ ἐναποθανεῖν τῷ δεσπότῃ τροφῆς ἀποσχόντα. ἤδη δὲ καὶ ἀνδρὸς ἰδιώτου αἰετὸς τρόφιμος, καομένου τοῦ δεσπότου, εἰς τὴν πυρὰν ἑαυτὸν ἐνέβαλεν. οἱ δὲ, οὐκ ἀνδρὸς, ἀλλὰ γυναικὸς τὸ θρέμμα εἶναί φασι. Καὶ ζηλοτυπώτατον δὲ ζῷον αἰετὸς περὶ τὰ νεόττια. ἐὰν γοῦν θεάσηταί τινα προσιόντα, †ἀπελθεῖν ἀτιμώρητον οὐκ ἐπιτρέπει. παίει γὰρ τοῖς πτεροῖς αὐτὸν, καὶ τοῖς ὄνυξι λυμαίνεται, καὶ ἐπιτίθησιν οἱ πεφεισμένως τὴν δίκην. οὐ γὰρ χρῆται τῷ στόματι.

Περὶ τριγλῶν. Κεφ. μα.

Ἔστι δὲ θαλασσίων ζῴων τρίγλη λιχνότατον, καὶ εἰς τὸ ἀπογεύσασθαι παντὸς τοῦ περιτυχόντος ἀναμφιλόγως, ἀφειδέστατον. καί τινες καλοῦνται λεπρώδεις αὐτῶν, σπάσασαι τὸ ὄνομα ἐκ τῶν χωρίων, ἃ περ ὧν †πέτρας ἔχει λεπτὰς καὶ ἀραιὰς, καὶ φυκία μεταξὺ τούτων δασέα, καί που καὶ ὑποκάθηται πηλὸς ἢ ψάμμος. φάγοι δ' ἂν τρίγλη καὶ ἀνθρώπου νεκροῦ καὶ ἰχθύος. φιληδοῦσι δὲ μᾶλλον τοῖς μεμιασμένοις καὶ κακόσμοις.

Περὶ ἱεράκων. Κεφ. μβ.

Θηρᾶσαι καὶ μάλα γε ἱκανὸν, καὶ οὐδέν τι μεῖον τῶν αἰετῶν ἱέρακές εἰσιν. ἡμερώτατοι δὲ ὀρνίθων πεφύκασι, καὶ φιλανθρωπότατοι, τὸ μέγεθος αἰετῶν οὐκ ὄντες ὀλιγώτεροι. ἀκούω δὲ ὅτι ἐν τῇ Θρᾴκῃ καὶ ἀνθρώποις εἰσὶ συνθῆροι ἐν ταῖς †ἑλείαις ἄγραις. καὶ ὁ τρόπος: οἱ μὲν ἄνθρωποι τὰ δίκτυα ἁπλώσαντες ἡσυχάζουσιν: οἱ δὲ ἱέρακες ὑπερπετόμενοι, καὶ φοβοῦσι τοὺς ὄρνεις, καὶ συνωθοῦσιν εἰς τὰς τῶν δικτύων περιβολάς. τῶν οὖν ᾑρημένων οἱ Θρᾷκες μέρος ἀποκρίνουσι καὶ ἐκείνοις, καὶ ἔχουσι καὶ αὐτοὺς πιστούς: μὴ δράσαντες δὲ τοῦτο, ἑαυτοὺς τῶν συμμάχων ἐστέρησαν. Μάχεται δὲ ὁ τέλειος ἱέραξ καὶ πρὸς ἀλώπεκα, καὶ πρὸς ἀετὸν, καὶ γυπὶ μάχεται πολλάκις.

Καρδίαν

De Aquilæ amore erga ſuos nutritores ac ſuos pullos. Cap. XL.

Genus Aquilarum etiam in nutritores ſuos admirabilem charitatẽ retinet, cuius rei exemplum eſt Aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo ſe prorſus abſtinentem, mortuo domino ſuo immortuã fuiſſe ferunt. Quod idem alumna uiri priuati feciſſe dicitur, ſeſe nimirũ in medios rogos, cùm dominus cremaretur, immiſiſſe: ſunt qui dicant non uiri, ſed mulieris alumnam fuiſſe. Ex omnibus animalibus maximo ſtudio in fœtus ſuos exiſtit: quare acriter eum perſequitur, quem in nidum inuaſiſſe conſpexerit, nec inultum, impunitumq́ dimittit: non tamen ad infligendam pœnã illi roſtro utitur, ſed moderatius uerberat, alis tantum & unguibus lacerat.

†al. ἐπελθεῖν.

Pœnæ moderatio.

De Mulli promiſcua uoracitate, & quòd cadaueribus, & pollutis putidisq́ delectetur. Cap. XLI.

Mullus piſcis edaciſsimus eſt, omnia ſibi obuia promiſcuè immodeſta quadam intemperãtia helluari cupit. Horum nonnulli λεπρώδεις quaſi Aſpratiles appellant, à locis quæ incolunt nomen trahentes, quæ quidem loca habent minuta & rara ſaxa, (minuta & rara tubercula aſpera,) crebrasq́ algas inter hæc interiectas ac intermedias, ubi ſubſidet limus uel arena. Hominũ quoq; & piſcium cadaueribus ueſcitur: & ſordidiſsimis maleq́ olentibus delectatur.

† fortè λέπρας. Λεπρὰς Euſtathio ſaxũ eſt cui λεπάδες. i. patellæ innaſcunt.

De Accipitris ingenio, quomodo Thracum aucupia iuuet, quæ animalia inuadat: deq́ eius religione in hominem mortuum, & abſtinentia circa potum. Cap. XLII.

Accipitres non minus quàm Aquilæ ad aucupandum habiles, neque magnitudine Aquilis inferiores, de auibus longè hominum ſtudioſiſsimi manſuetiſsimiq́ habentur. Eos in Thracia auditione accepi ad hanc rationẽ cũ hominibus per paludes ſocietatem aucupandi coire: homines explicatis retibus quieſcere, accipitres autem ſuperuolantes exterrere aueis, ac intra retia cópellere. Thraces ſi quas ceperint aues, cũ accipitribus partiri, eosq́ tũ ad aucupij ſocietatẽ fidos habere: Sin cum his earum partẽ quas ceperint auiũ, non cómunicauerint, diſſociari atq; diſtrahi. Iuſtę magnitudinis accipiter & integræ ætatis cũ uulpib. pugnaciter certat, & ſępenumero cótra aq̃las & uultures pugnat:

†al. ἑλείοις.

à cordibus tanq̃ sacro quodam initiatus se sustinet. Hominẽ mortuũ si inhumatũ perspexerit, iniecta gleba humare dicit: etsi illum hoc ipsum Solon, sicut Atheniensis, non facere instituerit. Potu etiam abstinet, si unus tantũ aquã in sulcũ deriuet: quòd sanè existimet illi unico homini incõmodare, sua nimirũ potióe aquã ex illius usu auferẽs. Sin plures homines irrigant, uidens affluentis aquæ copiam, uelut ab eis inuitatus, libenter bibit.

†Εἰ δὲ σώματος ἄψεται, uidetur abundare: deinde legendum, μηδὲ ἄγονος &c.

De Accipitribus tinnunculis & montanis, quantopere amẽt fœminas. Accipitres syluaticæ lactucæ succo oculis suis mederi, &c. Quomodo uêre ex Aegypto in quasdam insulas demigrent. Cap. XLIII.

Accipitrũ genus quod nominatur Cenchris, nulla eget potione. Est & alterum genus, montanũ cognominant, utrũq; ardenti in fœminas amore inflammatur, moreq; hominũ amatoria leuitate flagrantiũ, semper sectando eas in oculis fert. Si quò clàm fœmina abscesserit, ex eo maximũ capit dolorẽ, & clangorẽ fundit: utq; homines uehementer amantes ex amore uexant, perinde amatorijs molestijs affligit. Cũ ex oculis laborat accipiter, circa sæpes syluaticã lactucam euellit: eiusq; acerrimũ succũ expressum suis oculis instillans, ad sanitatẽ restituitur. Hoc uti medicamento ad sanandos oculorũ dolores medici dicunt, unde & collyria Hieracia.i. Accipitraria cognominant. Vnde uidere licet homines se auium discipulos profiteri, atq; etiam præ se ferre non uereri. Sacrilegũ olim Delphis, cùm in eum incurrisset Accipiter, eius caput conuellens, indicauit. Itẽ nothi Accipitres esse credunt si cõferantur generi Aquilarũ. Ineunte uêre Aegyptij accipitres deligũt ex omnib. duos ablegandos ad speculãdas insulas quasdã desertas quæ Libyæ adiacẽt. Ii aũt ubi reuerterint, prçeũtes eò alios deducũt. Interea Libyes pro peregrinatione illorũ festũ agũt. nihil eñ ab eis lædunt. Cũ ad eas insulas peruenerũt, quas illi duo speculati cõmodiores p̃ cæteris sibi iudicarũt: hic in multa quiete, & tranquillitate pariũt, & excludũt, passeresq; & columbas uenant: pullos cũ magna redundãtia alũt, deindeq; firmos ad uolãdũ in Aegyptũ. abdu-

Καρδίαν δὲ οὐκ ἂν φάγοι ποτὲ ἱέραξ, τελεστικὸν δήπου δρῶν καὶ μυστικὸν ἐκεῖνο τοῦτο. νεκρὸν δὲ ἄνθρωπον ἱέραξ ἰδὼν, ὡς λόγος, πάντως ἐπιβάλλει γῆς τῷ ἀτάφῳ. καὶ τοῦτο μὲν οὐ κελεύει αὐτῷ ὁ Σόλων, ὡς Ἀθηναίους ἐκέλευσε δρᾶν. †Εἰ δὲ σώματος ἄψεται, μηδὲ ἄγονος καὶ ποτοῦ, ἐὰν εἰς αὔλακα ἐποχετεύει εἷς ἄνθρωπος. πεπίστευκε γὰρ αὐτὸν πονούμενον ζημιοῦν, ὑφαιρούμενος ἐκ τῆς ἐκείνου χρείας ὕδωρ. εἰ δὲ πλείους ἐπάρδοιεν, ἀφθονίαν τοῦ ῥεύματος ὁρῶν, ὡς φιλοτησίας τινὸς ἐξ αὐτῶν μεταλαμβάνει, καὶ πίνει ἡδέως.

Περὶ ἱεράκων καὶ πάλιν. Κεφ. μγ.

Ἔστι φῦλον ἱεράκων, καὶ καλεῖται κεγχρηΐς, καὶ ποτοῦ δεῖται οὐδέν. ὀρείτης δὲ γένος ἄλλο αὐτῶν. καὶ ἕκαστός ἐστι δεινῶς φιλόθηλυς, καὶ ἕπεται ἐπὶ τοὺς δυσέρωτας, οὐδὲ ἀπολείπεται. εἰ δὲ ἡ γυνὴ ἀπέλθοι που παραλαθοῦσα, ὁ δὲ ὑπεραλγεῖ, καὶ βοᾷ, καὶ ἔοικε λυπουμένῳ ἐρωτικῶς εὖ μάλα. Καμόντες δὲ τὴν ὄψιν ἱέρακες, εὐθὺ τῶν αἱμασιῶν ἴασι, καὶ τὴν ἀγρίαν θριδακίνην ἀνασπῶσι, καὶ τὸν ὀπὸν αὐτῆς πικρὸν ὄντα ὑπὲρ τῶν ὀφθαλμῶν αἰωροῦσι τῶν σφετέρων, καὶ λειβόμενον δέχονται, καὶ τοῦτο αὐτοῖς ὑγίειαν ἐργάζεται. Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς ἰατροὺς χρῆσθαι τῷδε τῷ φαρμάκῳ ἐς τὴν χρείαν τῶν καμνόντων τὴν αὐγὴν, καὶ ἐκ τοῦ ὀρνίθου ἡ ἴασις κέκληται. καὶ οὐκ ἀρνοῦνται μαθηταὶ ἀκούοντες ὀρνίθων οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁμολογοῦσι. Λέγεται δὲ καὶ θεοσύλην ἐν Δελφοῖς ἐλέγξαι ποτὲ ἱέραξ, ἐμπίπτων τε αὐτῷ, καὶ παίων τὴν κεφαλήν. Πιστεύονται δὲ εἶναι ἱέρακες καὶ νόθοι, ἀνακριθέντες πρὸς τὰς τῶν ἀετῶν φυλάς. Ἦρος δὲ ἀρχομένου οἱ ἐν Αἰγύπτῳ τῶν ἁπάντων δύο προαιροῦνται, καὶ ἀποστέλλουσι κατασκεψομένους νήσους τινὰς ἐρήμους, ὅσαι πόρρουν τῆς Λιβύης πρόκεινται. εἶτα ὑποστρέφουσιν οὗτοι, καὶ ἡγοῦνται τῆς πλήσεως τοῖς ἄλλοις. οἱ δὲ ἑκόντες ἑορτὴν ὑπὲρ τῆς ἀποδημίας τοῖς ἐν Λιβύῃ παρέχουσι. σίνονται γὰρ οὐδέν. παρελθόντες δὲ ἐς τὰς νήσους, ἃς οἱ πρῶτοι θεασάμενοι τῶν ἄλλων ἐπιτηδειοτέρας σφίσιν ἔκριναν, ἐνταῦθα ἐπὶ πολλῇ τῇ γαλήνῃ τε καὶ τῇ ἡσυχίᾳ ἀποτίκτουσι, καὶ ἐκγλύφουσι: καὶ θηρῶνται στρουθοὺς καὶ πελειάδας, καὶ τοὺς νεοττοὺς ἐν ἀφθόνοις ἐκτρέφουσιν. εἶτα ἤδη παγέντας καὶ ἐκπετησίμους γεγενημένους

μλύους παραλαβόντες εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπάγουσιν, ὡς πρὸς εἰς οἰκεῖα πατρῷα, τὰς ἐν τοῖς συντρόφοις χωρίοις διατριβάς.

Περὶ τῶν ἰχθύων οὓς καλοῦσιν ἰουλίδας. Κεφ. μδ.

Αἱ ἰουλίδες ἰχθῦς εἰσι πέτραις ἐντροφοι, καὶ ἔχουσιν ἰοῦ σῶμα ἔμπλεων: καὶ ὅτου ἂν ἰχθύος ἀπογεύσωνται, ἄβρωτον ἀπέφηναν αὐτόν. ἤδη δὲ καὶ ἁλιεῖς ἡμιβρώτῳ καρίδι περιτυχόντες, καὶ ἑαυτῶν ὑπὸ πενίας ἀξιώσαντες τὸ θήραμα ἄπρατον ὄν, εἰ ἀπογεύσαιντο αὐτοῦ, κλονοῦντες τὴν γαστέρα καὶ στρέφοντες. λυποῦσι δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑδροθηρίαις ἀποδυομένους τε καὶ νηχομένους, πολλαὶ καὶ δηκτικαὶ προσπίπτουσαι, ὡς αὐτόχρημα τῶν τῆς γῆς αἱ μυῖαι: καὶ δεῖ σοβεῖν αὐτάς, ἢ κολάζεσθαι ἐσθιόμενον. σοβοῦντι δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀσχολίας ἀπόλωλε τὸ ἔργον.

Περὶ τοῦ θαλαττίου λαγῶ. Κεφ. με.

Λαγὼς δὲ θαλάττιος βρωθεὶς καὶ θάνατον ἤνεγκε πολλάκις: πάντως δὲ τὴν γαστέρα ὠδύνησε. τίκτεται μὲν ἐν πηλῷ. καὶ οὐκ ὀλιγάκις δὲ ταῖς ἀφύαις συναλίσκεται. εἴη δ᾽ ἂν κατὰ τὸν κοχλίαν τὸν γυμνὸν τὸ εἶδος.

Περὶ γυπῶν. Κεφ. μς.

Γὺψ νεκρῷ πολέμιος, ἐσθίει γοῦν ἐμπεσὼν ὡς ἐχθρόν, καὶ φυλάσσει τεθνηξόμενον. καὶ μέντοι καὶ ταῖς ἐκδήμοις στρατιαῖς ἕπονται γῦπες, καὶ μάλα μαντικῶς ὅτι γε εἰς πόλεμον χωροῦσιν εἰδότες: καὶ ὅτι μάχη πᾶσα ἐργάζεται νεκρούς, καὶ τοῦτο ἐγνωκότες. γῦπα δὲ ἄρρενα οὔ φασι γίνεσθαί ποτε, ἀλλὰ θηλείας ἁπάσας. ὅπερ ἐπιστάμενα τὰ ζῷα, καὶ ἐρημίαν τέκνων δεδιότα, εἰς ἐπιγονὴν τέκνων τοιαῦτα δρᾷ. ἀντίπρωροι τῷ νότῳ πέτονται: εἰ δὲ μὴ ἢ νότος, πρὸς εὖρον κεχήνασι, καὶ τὸ πνεῦμα εἰσρέον πληροῖ αὐτάς, καὶ κύουσι τριῶν ἐτῶν. Λέγουσι δὲ νεοττιὰν μὴ ὑποπλέκειν γῦπα. τοὺς δὲ αἰγυπτιοὺς ἐν μεθορίῳ γυπῶν ὄντας καὶ αἰετῶν, εἶναι καὶ ἄρρενας, καὶ τὴν χρόαν πεφυκέναι μέλανας. καὶ τούτων μὲν ἀκούω καὶ νεοττιὰς δείκνυσθαι. γῦπας δὲ μὴ ὠὰ τίκτειν †πέπυσμαι, νεοττοὺς δὲ ὠδίνειν. καὶ ὡς αὐτίκα γενεᾶς κατάπτεροί εἰσι, καὶ τοῦτο ἤκουσα.

Περὶ

abducunt, tanquam ad paternas sedes.

De Iulidibus piscibus, quòd ueneno non careant: & ꝙ natantibus morsu infestissimæ sint. Cap. XLIIII.

Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os sceleratissimi ueneni refertũ est, quemcunq; piscẽ degustarũt, inhabilẽ ad edendum, perniciosumq; ei qui postea gustauerit, efficiũt. Piscatores cũ Squillã quã media ex parte Iulides exedissent & confecissent, sine ullo precio parabilẽ offendissent, eaq; inopia pressi gustare ingressi essent, illorũ aluos uehemẽtes cruciatus exceperunt. In piscatu urinatores & natatores infestissimè persequunt̃, ac ut terrenæ muscę mordicus premunt, similiter Iulides frequentes in eos quos dixi incurrentes, morsu affligũt: quas repellere necesse habent, aut ab his demorsi, cruciabuntur. in ijs uerò repulsandis totus urinandi & natandi labor perit.

De Leporis marini ueneno & specie. Cap. XLV.

Lepus marinus mortẽ sæpe infert: aut, si nihil aliud, uentrẽ acerrimis doloribus torquet. (partum abigit, stomachum dissoluit, ut Gillius addit.) In cœno enim gignitur, & sæpe unà cũ Apuis capitur. specie Cochleæ tegmine nudatæ cernitur.

De Vulturib. uesci eos cadauerib. prælia & strages præsentire. omnes esse fœminas, ex uento concipere, non oua, sed pullos statim parere. Aegypios inter hos & Aquilas medios, mares esse, &c. Cap. XLVI.

In hominũ cadauera Vultures infestissimi feruntur, in quæ incurrentes tanq̃ hostilia inuadunt: ac hominẽ uicinũ ad moriendum quando supremũ uitæ diem agat, diligenter obseruant. Expeditos in bellũ exercitus præsensione quadam cõsequunt̃, planè scientes & quòd ad bellũ proficiscũtur, & ꝙ omnis pugna strages edere solet. Vulturẽ nõ nasci marẽ aiunt, sed fœminas omnes generari: quam rem non ignorantes hę bestiæ, pullorũq; solitudinẽ ac inopiã timentes, ad gignendos pullos talia machinant̃. Aduersæ Austro uolant: uel si Auster non spirat, ad Eurũ uentũ oris hiatu se pandunt: spiritus uenti influens, ipsas implet. Dicunt Vultures non nidificare: Aegypios uerò, qui sunt medij inter uulturũ genus & Aquilarũ, esse tum mares, tum nigros colore, quorũ quidẽ nidos reperiri audio. Vultures etiã oua non excludere, sed pullos potius parere, eosq; statim à partu uolatiles esse intellexi.

† πέπυσμαι

De Mil-

De Milui rapacitate, qui tamen Ioui sacrificatis abstineat. & de Harpe. Cap. XLVII.

Miluus in rapinas faciendas eminentissimus, si superior extiterit, carnes è macello rapacissimè aufert. eas uerò quæ Ioui sacrificatæ fuerint, nunquã attingit. Harpa auis montana impetẽs animantium oculos effodit.

Religio.

De Coruis Aegyptijs, quomodo se ulciscantur à nauigantibus, à quibus cibum frustra petierint. Et de Libycis, quomodo cum aqua in uasis inferior est quàm rostro contingere possint, calculis immissis eam eleuent. Cap. XLVIII.

Aegyptij Corui, Nilum accolentes, nauigantibus quasi supplices primùm esse uidentur, sibi quippiam largiri efflagitantes. quòd si quid eis dono detur, petere cessantes, nihil molesti amplius sunt: sin autem horũ quæ postularint nihil impetrauerint, collecti in nauis rostro insidentes, funes arrodunt, ac uincula cõscindũt. Corui Libyci sese inclinãtes rostrorũ aduncitatẽ quoad eius possunt in uasa intrudunt, atq; inferunt: quæ homines sitis metu aqua compleuerant, ac supra tecta ad seruandum aduersus putredinem aëris beneficio aquam posuerant, itaq; potione fruuntur. Cùm uerò aquam inferiorẽ quàm rostro attingere queant, esse uidẽt, calculos ore & unguibus apportantes, in uasa inferũt. atq; calculi quidem in fundum detruduntur ac desident. aqua uerò de uasis fundo ex subsidentium occupatione calculorum alleuata, superiorem uasis uacuitatẽ replet. qua solerti machinatione Corui aquam contingentes, potione referciuntur: non ignorantes, quæ sunt penitus in media philosophia recondita atq; abdita, unum & eundem locum duo corpora capere non posse.

Περὶ ἰκτίνων. Κεφ. μζ.

Ἰκτῖνες εἰς ἁρπαγὴν ἀφειδέστατοι. οἱ δὲ, εἰ δέοι, τῶν μὲν ἐξ ἀγορᾶς ἐμποληθέντων κρεαδίων ἐὰν γένωνται κρείττους, ἥρπασαν προσπεσόντες· τῶν δὲ ἐκ τῆς τοῦ Διὸς ἱερουργίας, οὐκ ἂν προσάψαιντο. ἡ δὲ ὄρειος ἅρπη τῶν ὀρνίθων προσπεσοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφαρπάζει.

Περὶ κοράκων Αἰγυπτίων καὶ Λιβύων. Κεφ. μη.

Κόρακες Αἰγύπτιοι ὅσοι τῷ Νείλῳ προσδιαιτῶνται, τῶν πλεόντων τὰ πρῶτα ἐοίκασιν ἱκέται εἶναι, λαβεῖν τι αἰτοῦντες. καὶ λαβόντες μὲν, ἡσυχάζουσιν· ἀτυχήσαντες δὲ ὧν ᾔτουν, συμπέτονται, καὶ ἑαυτοὺς καθίσαντες ἐπὶ τὸ κέρας τῆς νεὼς, τῶν σχοίνων ἐσθίουσί τε καὶ διατέμνουσι τὰ ἅμματα. Λίβυες δὲ κόρακες ὅταν οἱ ἄνθρωποι φόβῳ δίψους ὑδρευσάμενοι πληρώσωσι τὰ ἀγγεῖα ὕδατος, καὶ κατὰ τῶν στεγῶν θέντες ἐάσωσι τῷ ἀέρι τὸ ὕδωρ φυλάττειν ἄσηπτον, ἐνταῦθα, εἰς ὅσον μὲν αὐτοῖς τὰ ῥάμφη καθεῖσιν, ἐγκύπτοντες χρῶνται τῷ ποτῷ· ὅταν δὲ ὑπολήξῃ, ψήφους κομίζουσι καὶ τῷ στόματι καὶ τοῖς ὄνυξι, καὶ ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν κέραμον. καὶ αἱ μὲν ἐκ τοῦ βάρους ὠθοῦνται, καὶ ὑφιζάνουσι· τό γε μὴν ὕδωρ θλιβόμενον ἀναπλεῖ· καὶ πίνουσιν εὖ μάλα εὐμηχάνως οἱ κόρακες, εἰδότες φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ δύο σώματα μίαν χώραν μὴ δέχεσθαι.

Ἔτι περὶ κοράκων. Κεφ. μθ.

Λέγει Ἀριστοτέλης εἰδέναι τοὺς κόρακας διαφορὰν γῆς εὐδαίμονός τε καὶ λυπρᾶς. καὶ ἐν μὲν τῇ παμφόρῳ τε καὶ πολυφόρῳ κατά τε ἀγέλας καὶ πλήθη φέρεσθαι· ἐν δὲ τῇ ἀγόνῳ καὶ στερίφῃ, κατὰ δύο. τούς γε μὴν νεοττοὺς τοὺς ἐκτραφέντας διώκουσι, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἕκαστος καλιᾶς φυγάδας ἀποφαίνουσιν· ὑπὲρ ὅτου τροφὰς ματεύουσι, καὶ τοὺς γειναμένους σφᾶς μὴ ἐκτρέφουσι.

Τίνες

De ijsdem, quòd in fœcundis agris gregatim, in sterilibus bini uolare soleant. Et quòd pullos educatos mox expellant. Cap. XLIX.

QVantum cum sterili ferax ager differat, planè noscunt, ut tradit Aristoteles. in uberrimo enim gregatim feruntur, per sterilem agrum & infructuosum bini uolare assolent. Fœtus suos enutritos, acriter insectãtur, nidoq; expellunt. Quamobrem pulli deinceps ea quę sunt ad uiuendum necessaria inquirunt, genitoresq; suos minimè alunt.

Impietas parentum in prolem, & contra.

Gobij

Τίνες τῶν ἰχθύων ἰὸν ἔχουσιν.

Κεφ. ν.

Υπονύξαντες ἰὸν ἀφιᾶσιν ἰχθύων κωβιὸς, καὶ δράκων, καὶ χελιδών: οὐ μὴν εἰς θάνατον. ἡ τρυγὼν δὲ ἀποκτείνει παραχρῆμα τῷ κέντρῳ. καὶ λέγει Λεωνίδης ὁ Βυζάντιος: ἰχθύων φύσεώς τε καὶ κρίσεως ἄπειρον ἄνθρωπον, ἁρπάσαντα ἐκ δικτύου τρυγόνα, ᾤετο δὲ ἄρα ὁ δυστυχὴς ψῆτταν εἶναι, ὡς εἶχε φέροντα ὑπὸ κόλπον ἐμβαλεῖν. καὶ βαδίζει ἵνα λήθῃ, ὥς τι ἀγαθὸν εὑρὼν, εἶτα καὶ εἰς ἐμπολὴν κερδαλέον ἑαυτῷ ἔχων ἅρπαγμα. ἡ δὲ ἄρα ἤλγησε πιεζομένη, καὶ παίει τῷ κέντρῳ διείρασα, καὶ ἐξέχεε τοῦ δυστυχοῦς κλέπτου τὰ σπλάγχνα. καὶ ἔκειτο παρὰ τῇ τρυγόνι νεκρὸς ὁ φὼρ, ἐναργὴς ἔλεγχος ὧν οὐκ εἰδὼς ἔδρασεν.

Περὶ τῆς τῶν κοράκων τόλμης.

Κεφ. να.

Ο Κόραξ, οὐκ ἂν αὐτὸν εἰς τόλμαν ἀθυμότερον εἴποις τῶν ἀετῶν. ὁμόσε γὰρ καὶ αὐτὸς τοῖς ζώοις χωρεῖ: οὐ μέντοι τοῖς βραχυτάτοις, ἀλλ᾽ ὄνῳ τε καὶ ταύρῳ. κάθηται γὰρ κατὰ τῶν τενόντων, καὶ κόπτει αὐτούς. πολλῶν δὲ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐξεκόλαψεν ὁ κόραξ. Μάχεται δὲ καὶ ὄρνιθι ἰσχυρῷ τῷ καλουμένῳ αἰσάλωνι. καὶ ὅταν θεάσηται ἀλώπεκι μαχόμενον, τιμωρεῖται: πρὸς γὰρ ἐκείνην ἔχει τινὰ φιλίαν. ἦν δὲ ἄρα πολυκλαγγότατός τε ὀρνίθων καὶ πολυφωνότατος. μαθὼν γὰρ καὶ ἀνθρωπίνην προΐησι φωνήν. φθέγμα δὲ αὐτοῦ παίζοντος μὲν, ἄλλο: σπουδάζοντος δὲ, ἕτερον. εἰ δὲ ἀποκρίνοιτο τὰ ἐκ τῶν θεῶν, ἱερὸν ἐνταῦθα καὶ μαντικὸν φθέγγεται. Ἴσασι δὲ διὰ τοῦ θέρους ἐνοχλούμενοι ῥύσιν γαστρὸς, καὶ διὰ ταῦτα ἑαυτοὺς ὑγρᾶς τροφῆς ἀγεύστους φυλάττουσι.

Περὶ ζώων ἰδιότητος ἐν τοῖς τόκοις.

Κεφ. νβ.

Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τῶν ζώων τὰ μὲν ζωοτόκα εἶναι, τὰ δὲ ᾠὰ τίκτειν, τὰ δὲ σκώληκας. καὶ ζῷα μὲν ἀνθρώπους γεννᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τριχῶν ἐστιν ἐπήβολα: καὶ τὰ κητώδη τῶν ἐνύδρων. τούτων δὲ τὰ μὲν αὐλὸν, τὰ δὲ βραγχία οὐκ ἔχειν: οἷον δελφῖνα καὶ φάλαιναν.

Gobij, Draconis & Hirundinis piscium puncturam esse uenenosam: Pastinacæ etiam letalem. Cap. L.

Venenum pisces quidam pungendo immittunt, non tamē letale, ut Gobius, Draco siue Araneus, & Hirundo. Pastinacæ uerò radius illicò occidit. Refert Leonides Byzantius, hominē quendam piscium naturæ prorsus ignarum, cùm è reti Pastinacam rapuisset, coniectam in sinum occultasse, Passerem esse arbitratum: & ueluti rem preciosam ac uendibilem nactum, ut lateret, abiuisse: piscē uerò compressum doluisse, & aculeo miseri furis uentrem adeò uulnerasse, ut intestinis effusis mortuus inueniret, & cum eo piscis. unde quidnam imprudens ille patrasset facilè coniectari potuit.

De Corui audacia contra magna etiam animalia, & contra æsalonē auē: deq; amicitia eius cum uulpe. Varias eius uoces esse: æstate propter alui fluxum humidis eum abstinere. Cap. LI.

Coruus Aquilæ nihil de animo concedit, quominus quàm hæc audax sit. non enim contra pusilla tantum animalia uenire audet, sed & contra Asinos & Boues pugnat: quorum in ceruicibus considens, eos percutit, ac multorū effodit oculos. Cum aue etiam robusta Aesalone decertat. Hanc si contra Vulpē pugnare animaduerterit, subsidio ei uenit, amicitia adductus quæ illi cū Vulpe intercedit, atq; ulciscitur. Maximè omniū auium multos clangores & uarias uoces fundit. nam institutus etiam humanā uocem mittit. Locutio quidē eius alia quædam est ludentis, alia longè serio agentis. Si enim quod pertineat ad deum agit, hic tibi sacrū quippiam & diuinationis plenum loquit. Aestiuo tempore quòd alui relaxatione se laborare planè sciat, idcirco ab humidis alimentis se continet.

De Animalium differentijs secundum partum. Cap. LII.

Aristoteles author est animalium alia uiuos fœtus, alia oua, alia uermes parere. Viuos fœtus, ut homines, & quæcunq; animalium pilis teguntur: & ex aquatilibus cetacea, quæ branchijs carent, & fistulas habent, ut delphinus & balæna.

Περὶ

DeBo-

De Bobus in Myſia & Scythia, quorum illi cornibus careant, hi non item. Apes etiam in Scythia eſſe, & mel colligi. Cap. LIII.

APud Myſos boues onera uehũt, cornuum expertes totis etiã gregibus: cuius rei cauſa non in frigiditatẽ, ſed peculiarẽ naturæ uim reijcienda eſt. Argumentum in promptu eſt. nam in Scythia quoq; boues cornibus nõ carent. Et memini quendam literis mandaſſe, apiculas etiam in Scythia nihil offendi frigore: & Scythas mel non externũ, ſed uernaculũ & indigenas fauos uenum deportare ad Myſos. Nec mihi moleſtus quiſpiam eſſe debebit, quòd contrà ſcribam atq; Herodotus. Nam qui hæc retulit hiſtoriã ſuã ſe afferre teſtatus eſt, non incertã (ut Herodotus) famam decantare.

De Scarorum ruminatione. Cap. LIIII.

DE marinis piſcibus ſolum Scarum, cibum pecoris inſtar ad os reuocare & ruminare audio.

De Muſteli partu. Cap. LV.

MVſtelus in mari ore parit, & fœtum eodẽ denuo recipit, redditq; eãdem uia uiuum & incolumem.

De Murium iecore cum luna creſcente & decreſcẽte: deq; generatione murium & ranarum è cœno. Cap. LVI.

A Coitu recreſcente luna, muris iecuſculum mirabilem in modum ſibi fibram quotidie quandam progignit, uſq; ad plenã lunam. Deinde luna decreſcente fibræ pariter decreſcunt, ac in unũ corpus extenuatæ paulatim euaneſcunt. In Thebaide cum grandine pluit, mures in terra apparere audio, qui partim etiam nunc cœnum limoſum, partim iam caro exiſtunt. Memini etiã ego in itinere ex Neapoli Italica Dicæarchiã uerſus ranis pluiſſe, quarum anterior pars binis innixa pedibus repebat, poſterior adhuc informis & tanquam è cœno humido coalitã trahebatur.

De Boum multiplici uſu, quodq; Apes etiam ex eorum cadaueribus procreentur. Cap. LVII.

GEnus Bubulum plurimas cõmoditates habet. homines enim ex eo infinitis cõmodis afficiũtur. Primũ cũ hominib. boum ſocietas rei ruſticæ, & uectionis

-De Bo-

†al. οὐκέτι διὰ κρύος.
†al. περὶ
†al. δὲ
†al. εἰπών.
†al. αὐτῶν.

Περὶ τῶν ἐν Μυσοῖς βοῶν.

Κεφ. νγ.

ΜΥσοῖς ἄγουσιν ἄχθη βόες, καὶ κεράτων ἄμοιροί εἰσιν. λέγονται δὲ τὴν ἀγέλην ἀκέρων ὁρᾶν. †οὐκ ἔστι φασὶ κρύος, ἀλλὰ τῶν βοῶν τῶνδε ἰδία φύσις: καὶ τὸ μαρτύριον †παρὰ πόδας: γίνονται γὰρ καὶ κεράτων ἐν Σκύθαις οὐκ ἀγέραστοι βόες. ἐγὼ δὲ ἀκούω λέγοντός τινος ἐν συγγραφῇ, καὶ μελίττας Σκυθίδας εἶναι: ἐπαΐειν τε †τοῦ κρύους οὐδέν. καὶ μέντοι καὶ πιπράσκειν εἰς Μυσοὺς κομίζοντας Σκύθας, οὐκ ὀθνεῖον σφίσιν, ἀλλ' αὐθιγενὲς μέλι, καὶ κηρία ἐπιχώρια. εἰ δὲ ἐναντία Ἡροδότῳ λέγω, μή μοί τις ἀχθέσθω: ὁ γὰρ τοιαῦτα †ποιῶν, ἱστορίαν ἀποδείκνυσθαι, ἀλλ' οὐκ ἀκοὴν ἄδηλον ἔφατο ἡμῖν ἀβασάνιστον.

Περὶ τῆς τῶν σκάρων τροφῆς.

Κεφ. νδ.

ΤΩν θαλαττίων πυνθάνομαι μόνον τὸν σκάρον τὴν τροφὴν ἀναπλέουσαν ἐπεσθίειν: ὥσπερ οὖν καὶ τὰ βληχητὰ, ἃ δὴ καὶ μαρυκᾶσθαι λέγουσι.

Περὶ γαλεοῦ. Κεφ. νε.

Ο Γαλεὸς ὠδίνει διὰ τοῦ στόματος ἐν τῇ θαλάττῃ, πάλιν τε εἰσδέχεται τὰ βρέφη, κἀνεμεῖ †ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς ζῶντα καὶ ἀπαθῆ.

Περὶ τοῦ τῶν μυῶν ἥπατος.

Κεφ. νς.

ΜΥὸς ἧπαρ, καὶ μάλα ἐκπληκτικῶς τε καὶ παραδόξως, τῆς μὲν σελήνης αὐξανομένης λοβὸν ἑαυτῷ τινα ἐπιτίκτει ὁσημέραι μέχρι διχομηνίας: εἶτα αὖ πάλιν ὑπολήγει μειουμένου τοῦ μηνὸς τὸν ἴσον λοβὸν ὑπαφανίζον, ἔστ' ἂν εἰς ἓν σῶμα κατολισθῇ αὐέδεον. ἀκούω δὲ ἐν τῇ Θηβαΐδι χαλάζης πεσούσης ἐπὶ τῆς γῆς, ὁρᾶσθαι μῦς, ὧν τὸ μὲν πηλός ἐστιν ἔτι, τὸ δὲ σάρξ ἤδη. ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Νέας πόλεως ἐλαύνων εἰς Δικαιαρχίαν ὗσθην βατράχοις: καὶ τὸ μὲν μέρος αὐτῶν τὸ πρὸς τῇ κεφαλῇ εἷρπε, καὶ δύο πόδες ἦγον αὐτό: τὸ δὲ, ἐπεσύρετο ἔτι ἄπλαστον, καὶ ἐῴκει ἔκ τινος ἰλύος ὑγρᾶς συνεστῶτι.

Ὅτι ἐκ βοῶν μέλιτται τίκτονται.

Κεφ. νζ.

ΤΟ τῶν βοῶν ἱερὰ πάγχρυσον ἦν γένος, καὶ ἀνθρώποις ζῶον λυσιτελέστατον, καὶ εἰς γεωργίας κοινωνίαν, καὶ εἰς ἀγω-

γὴν

ctionis

γλῶ φόρτον διάφορον, καὶ γάλακτος ἐμπλῆσαι βοῦς ἀγαθόν ἐστι, καὶ βωμοὺς κοσμεῖ, καὶ ἀγάλλει πανηγύρεις, καὶ πανθοινίαν παρέχει. καὶ ἀποθανὼν δὲ βοῦς γενναῖόν τι χρῆμα καὶ ἀξιέπαινον. μέλιτται γὰρ ἐκ τῶν ἐκείνου λειψάνων ἐκφύονται, ζῶον φιλεργότατον, καὶ τῶν καρπῶν τὸν ἄριστόν τε καὶ γλυκύτατον ἀνθρώποις παρασκευάζον, τὸ μέλι.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β. ΒΙΒΛΙΟΥ.

ctionis uariorum onerum communitas intercedit. deinde lactis magna utilitas ex Boue percipitur, aræ exornantur, ac hominũ cõuentibus epulũ copiosissimũ præbet. Bos etiã mortuus generosa quedã res, & dignitatis plena existimãda est: ꝙ Apes ex illius reliquijs enascunt, animalia operosissima, & mellis fructũ utilissimũ suauissimũq; homini cõparãtia.

FINIS LIBRI II.

AELIANI DE ANIMALIVM NATVRA LIBER III.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ. ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

Περὶ τῶν Μαυρουσίων λεόντων, Κεφ. α.

ΜΑΥΡΟΥΣΙΩι δὲ ἀνδρὶ ὁ λέων καὶ ὁδοῦ κοινωνεῖ, καὶ πίνει ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς ὕδωρ. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ εἰς τὰς οἰκίας τῶν Μαυρουσίων οἱ λέοντες φοιτῶσιν, ὅταν αὐτοῖς ἀπαντήσῃ ἀθηρία, καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἰσχυρὸς περιλάβῃ. καὶ ἐὰν μὲν παρῇ ἀνὴρ, ἀνείργει τὸν λέοντα καὶ ἀνασέλλει, διώκων ἀνὰ κράτος· ἐὰν δὲ ὁ μὲν ἀπῇ, μόνη δὲ ἡ γυνὴ καταληφθῇ, λόγοις αὐτὸν ἐντρέπει τοῖς ἐκ τοῦ πρόσω, καὶ ῥυθμίζει, σωφρονίζουσα ἑαυτοῦ κρατεῖν, καὶ μὴ φλεγμαίνειν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. ἐπαΐει δὲ ἄρα λέων φωνῆς Μαυρουσίας. καὶ ὁ νοῦς τῆς ἐπιπλήξεως τῆς γυναικὶ τῆς πρὸς τὸ θηρίον, τοιόσδε ἐστὶν, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν. σὺ δὲ οὐκ αἰδῇ λέων ὢν, ὁ τῶν ζώων βασιλεὺς, ἐπὶ τὴν ἐμὴν καλύβην ἰὼν, καὶ γυναικὸς δεόμενος ἵνα τραφῇς, καὶ δίκην ἀνθρώπου λελωβημένου τὸ σῶμα εἰς χεῖρας γυναικείας ἀποβλέπεις, ἵνα οἴκτῳ καὶ ἐλέῳ τύχῃς ὧν δέῃ; δέον εἰς ὀρείους ὁρμῆσαι διατριβὰς, ἐπί τε ἐλάφους καὶ βουβαλίδας, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα λεόντων δεῖπνον ἔνδοξον· κυνιδίου δὲ ἀθλίου φύσει προσεοικὼς ἀγαπᾷς παρατραφῆναι. Καὶ ἡ μὲν

De Maurorum Leonibus, quòd sermonem ipsorum intelligant, (utpote catuli olim ab eis nutriti) & domos adeant: unde à uiro, si adsit, ui prohibeantur: si absit, à muliere, increpatorijs & pudorem excitantibus uerbis. Cap. I.

LEO homini Mauro & uiæ socius est, & aquam de eodem fonte bibit. Eundem audio cum uenatione frustratus, fame premitur, Mauritanorum domos adire. Ibi si uir adsit, illum ab ingressu prohibere, uiq; procul arcere. sin domo is abfuerit, & sola mulier ad domũ tuendam relicta fuerit, hanc sermone pudorẽ commouere idoneo, illum ut ne ulterius pergat, inhibere: illiq; ita moderari, ut & cõtineat sese à progrediendo, & minimè famis immanitate efferuescat. Intelligit sanè Leo uocem Maurusiam. Verborum quibus mulier leonẽ increpat, huiusmodi sensus perhibetur: Non uerò te pudet, cùm sis leo omnium animalium rex, ad meum tuguriolum, uti pabulum tibi cõcilies, mulieri supplicatum uenire, uiceq; hominis corpore malè affecti in muliebres manus respicere, ut muliebri misericordia dignatus, quæ tibi opus sunt, assequaris? quem potius in montibus ad captandos ceruos, bubalos, aliaq; animalia, quæ ad leonis pastũ pertinent, exerceri: non autẽ more caniculæ infelicis uictum quæritare oporteret. His quasi cantioni-

cantionibus mulieris leo excantatus, afflicto animo & uerecundię pleno, sensim oculos in terram deijciens, iustis rationibus uictus, discedit. Neq; uerò cum equos & canes ob conuictus cōmunitatē minaces hominum sermones intelligere, & timere uideamus, mirū uideri debet, si leones Mauros homines intelligāt & uereantur, utpote familiares eis ac simul enutriti. Asserunt enim Mauri, se suos infantes simili atq; catulos leonum æqualiq; uictus ratione, uno eodemq; tecto alere. Quamobrem leones Maurusias uoces intelligere posse, nec incredibile, nec præter opinionem existimandum est.

ἡ μὲν ἐπᾴδουσα τοιαῦτα. ὁ δὲ, ὥσπερ οὖν πληγεὶς τὴν ψυχὴν, καὶ ὑποπλησθεὶς αἰδοῦς, ἡσυχῇ καὶ κάτω βλέπων ἀπαλλάττεται, ἡττηθεὶς τῶν δικαίων. Εἰ δὲ ἵπποι καὶ κύνες διὰ τὴν συντροφίαν ἀπειλούντων τῶν ἀνθρώπων συνιᾶσι καὶ καταπλήσσουσι: καὶ Μαυρουσίους οὐκ ἂν θαυμάσαιμι λέοντας, ὄντας συντρόφους καὶ ὁμοτρόφους αὐτοῖς, ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἀκούεσθαι. τοῖς γάρ τοι βρέφεσι τοῖς ἑαυτῶν μαρτυροῦσιν, ὅτι τοὺς σκύμνους τῶν λεόντων τῆς ἴσης τε καὶ ὁμοίας διαίτης ἀξιοῦσι, καὶ κοίτης μιᾶς, καὶ στέγης. καὶ ἐκ τούτων καὶ φωνῆς τῆς προειρημένης ἀκούειν τοὺς θῆρας, οὐδὲν οὔτε ἄπιστον οὔτε παράδοξον.

Equos Libycos graciles & strigosos esse, ac quāuis dominorū (ut ipsi Libyes,) negligentiam sustinere. Medos contra tum homines tū equos habitiores, & cultus gloriæq; amantes. Canes etiam Crêtas, Molossos, & Carmanos, hominum in ijsdem regionibus ingenia referre.

Περὶ ἵππου Λιβύσσης καὶ Μηδικῆς. ἔτι καὶ περὶ κυνῶν. Κεφ. Β.

Cap. II.

DE Libycis equis hæc ex hominibus eiusdem gentis audiui: equorū uelocissimos esse, nullo laboris sensu affici: ex habitus gracilitate & tenuitate macilentos esse, totosq; ex sese aptos existere ad fortissimè sustinendam dominorū negligentiā. curam enim dominos eis nullam adhibere, nec eos cum laborauerint strigile perfricare, nec eis cubilia substernere, nec ungulas expurgare, nec iubam pectere, neq; capronas aut procomia implicare, nec denique fessos lauare: sed simulatq; iter institutum confecerunt ex equis desilientes, hos ad pastiones dimittere. atq; ita homines Libycos grandi macie confectos, & squalore sordidos huiuscemodi etiā equis uehi. Medi cōtra homines gloriosi sunt, & luxu similiter atq; illorum equi diffluentes adeò nitescūt, ut pariter cum dominis equi, & magnitudine corporis & pulchritudine atque adeo lauto cultu exteriore delectari, & magnitudinem & pulchritudinem suam & ornamenta externa sentire uideantur. Eadem mihi de canibus dicere nūc in mentē uenit. Cretica canis ut expeditissima est & cursibus assueta montanis, ita saltu maximè ualet: quales ipsi etiam homines Cretenses se præstant & uulgò esse creduntur. Rursus inter canes maximi animi est Molossus, perinde ac in eadem regione uiri sunt animosissimi. Ita & uir & canis Carmaniæ nationis

†al. ἐῶσι.

Ἵππου δὲ τῆς Λιβύσσης πέρι Λιβύων λεγόντων ἀκούω τοιαῦτα. ὤκιστοι μέν εἰσιν ἵππων: καμάτου δὲ ἥκιστα αἰσθάνονται οὐδέν. Λεπτοὶ δὲ, καὶ οὐκ εὔσαρκοι, ἐπιτήδειοί γε μὴν καὶ φέρειν ὀλιγωρίαν δεσπότου εἰσίν. οὔτε οὖν αὐτοῖς κομιδὴν προσφέρουσιν οἱ δεσπόται: οὐ καταψῶντες καμόντας, οὐ καλινδήθραν ἐργασάμενοι, οὐχ ὁπλὰς ἐκκαθαίροντες, οὐ κόμας κτενίζοντες, οὐ χαίτας ὑποπλέκοντες, οὐ λούοντες καμόντας: ἀλλ' ἅμα τε διανύσαν τὸν προκείμενον δρόμον, καὶ ἀποβάντες νέμεσθαι † ἰᾶσι. Καὶ λεπτοὶ μὲν καὶ αὐχμώδεις οἱ Λίβυες: ἐπὶ τοιούτων δὲ καὶ ἵππων ὀχοῦνται. Σοβαροὶ δὲ Μῆδοι, καὶ ἁβροὶ, καὶ μέντοι καὶ οἱ ἐκείνων τοιοῦτοι ἵπποι: φαίης ἂν αὐτοὺς τρυφᾶν σὺν τοῖς δεσπόταις, καὶ περὶ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ περὶ κάλλει. ἤδη δὲ καὶ τῇ χλιδῇ, καὶ τῇ θεραπείᾳ τῇ ἔξωθεν, καὶ τῇ θρύψει ἐοίκασιν αἰσθανομένοις μεγέθους τε τοῦ σφετέρου καὶ κάλλους, καὶ ὅτι χλιδῶσι περὶ κόσμῳ. Ταῦτά τοι καὶ περὶ τῶν κυνῶν ἔπεισι νοεῖν μοι. κύων Κρῆσσα κούφη καὶ ἁλτικὴ, καὶ ὀρειβασίαις σύντροφος, καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ Κρῆτες τοιούτους αὑτοὺς παραδεικνῦσι, καὶ ᾄδει ἡ φήμη. Θυμικώτατος δὲ κυνῶν Μολοσσός: ἐπεὶ θυμωδέστατοι καὶ οἱ ἄνδρες. Ἀνὴρ δὲ Καρμα-

Καρμανὸς † καὶ κύων ἀμφότεροι ἀγριώτατοι καὶ μειλιχθῆναι † ἄτακτοί φασι.

Ὅτι ἐν Ἰνδοῖς ὗς οὐ γίνεται.

Κεφ. γ.

Ἴδια δὲ ἄρα φύσεως ζώων καὶ ταῦτα ἦν. ὗν οὔτε ἄγριον οὔτε ἥμερον ἐν Ἰνδοῖς γενέσθαι λέγει Κτησίας. πρόβατα δὲ τὰ ἐκείνων οὐρὰς πήχεως ἔχειν τὸ πλάτος πέφυκε φησίν.

Περὶ μυρμήκων Ἰνδῶν. Κεφ. δ.

Οἱ μύρμηκες οἱ Ἰνδοὶ τὸν χρυσὸν φυλάττοντες, οὐκ ἂν † διεξέλθοιεν τὸν καλούμενον † Κάμπυλιν ποταμόν. Ἰσσηδόνες δὲ τούτοις συνοικοῦντές γε τοῖς μύρμηξι καλοῦνταί τε καί εἰσι.

Ἴδια χελώνης, καὶ περιστερᾶς, καὶ πέρδικος. Κεφ. ε.

Φαγοῦσα ὄφεως χελώνη, καὶ ἐπιτραγοῦσα ὀριγάνου ἐξαύτης γίνεται τοῦ κακοῦ, ὃ πάντως αὐτὴν ἐκ τῆς τροφῆς ἀνελεῖν ἔμελλε. Περιστερὰν δὲ ὀρνίθων σωφρονεστάτην, καὶ κεκολασμένην εἰς ἀφροδίτην μάλιστα, ἀκούω λεγόντων. οὐ γάρ ποτε ἀλλήλων διασπῶνται, οὔτε ἡ θήλεια, ἐὰν μὴ ἀφαιρεθῇ τύχῃ τινὶ τοῦ συννόμου: οὔτε ὁ ἄρρην, εἰ μὴ χῆρος γένηται. Πέρδικες δὲ ἀκράτορές εἰσιν ἀφροδίτης. οὐκοῦν τὰ ὠὰ τὰ γινόμενα ἀφανίζουσιν, ἵνα μὴ ἄγωσιν αἱ θήλειαι παιδοτροφοῦσαι τῆς πρὸς αὐτοὺς ὁμιλίας ἀσχολίαν.

Περὶ λύκων ποταμὸν διαβαινόντων.

Κεφ. ς.

Λύκοι ποταμὸν διανέοντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ πρὸς βίαν ἐκ τοῦ ῥεύματος ἐμβολῆς ἀνατρέπεσθαι, ἕρμα ἴδιον αὐτοῖς ἡ φύσις ἐμπλάσασα, ἐδιδάξατο σωτηρίαν ἐξ ἀπόρων, καὶ μάλα εὔπορον: τὰς οὐρὰς τὰς ἀλλήλων δακόντες, εἶτα ἀντιπίπτουσι τῷ ῥεύματι, καὶ ἀλύπως γε διενήξαντο καὶ ἀσφαλῶς.

Ζώων διαφόρων ἀντιπάθειαι.

Κεφ. ζ.

Ὄνοις θηλείαις † βρῶσιν ἡ φύσις οὐκ ἔνειμέ φασι. Κυῶας δὲ ἀφώνους ἀκραφαί-

tionis, animo agresti atq; adeò duro, immansueti ac feri existimantur, ut natura mansuefieri non queant.

Suem in India non nasci. Ouibus ibidem latissimas esse caudas.

Cap. III.

HAec etiam inter cætera quæ circa animantes aliquid eximij habẽt, non præteriuerim. Suem apud Indos neq; ferum neq; mansuetum nasci Ctesias prodidit: & Oues eorum alicubi caudas cubitum latas habere.

De Formicis Indicis.

Cap. IIII.

FOrmicæ Indicæ auri custodes, Campylin appellatum fluuium nunquam transeunt. Cum his regionem eandem Issedones incolũt, qui & ipsi Myrmeces (id est formicæ) nominantur. Plinius Essedones facit Asiæ populos super Mæotin habitantes in utraq; Scythia.

De Testudinis contra Serpentem remedio: deq; columbarum castitate coniugalis diuortij nescia, & Perdicum intemperantia. Cap. V.

TEstudo (terrena) si de uipera gustauerit, origano mox adeso, à periculo immunis fit, quo omnino pereundum ei fuerat. Columbas ex auib. maxima esse pudicitia, ab omniq; adulterio castissimas esse percepi. nunquã enim ex societate inter se instituta mas & fœmina, nisi uel casu aliquo uel alter alterius morte distrahuntur. Perdices circa libidinem intemperantes sunt. quamobrẽ nata oua disperdunt, ne circa pullitiẽ educandam occupatæ fœminæ, marium congressionem negligant.

De Lupis flumen traijcientibus, caudis inuicem mordicus apprehensis. Cap. VI.

LVpi fluuios transmittentes, ne ui fluctuũ atq; impressione funditus euertantur, stabilitatem ac firmitudinem sibi è natura sua constituentes, ex undarum tempestatibus se seruant, & flumina quæ transiri non possunt, ad traijciendum facilia, hac machinatione efficiunt: Caudas nimirum inter se mordicus tenentes, resistunt ad perferendos fluctus, nulloq; negotio tutissimè transnant.

Asinas non rudere. Diuersorum animalium occultæ quædam affectiones. Cap. VII.

ASinabus rudendi uocem natura negatam aiunt. Hyænæ umbra Canes obmute-

† al. Καρμάνιος.

† al. ἄτεγκτα

† al. διέλθοιεν.

† al. Καμπύλινον.

† lego βρῶμησιν.

obmutescere facit. Odorū & unguentorum suauitas Vulturibus mortem affert. Olori aūt cicuta perniciem infert. Quantum uerò Camelum Equus reformidet, Cyrum & Crœsum cognouisse aiunt.

De Equarū in pullos alienos benignitate. Cap. VIII.

PVllos Equarum, quos nondum plenè nutritos matres reliquerint, aliæ Equæ miseratæ cum sobole propria alūt & educant.

De Cornicū coniugio & monogamia: deq; auspicio ex eis, & dissensione cum noctua. Cap. IX.

AMantur mutuam inter se fidem seruant Cornices, cum semel societatem inter se coierunt. Easdem non temerè nec impudenter misceri uideas. Quòd si alterutra moriatur, alteram quæ ei superest usq; ad extremū uitæ diem uiduā permanere, harū rerū absolutè periti dicunt. In nuptijs olim ueteres, audio, post hymenæū Cornicē inuocare solitos fuisse: hocq; concordiæ signū dare ijs, qui liberûm querendorū gratia conuenissent. Qui uerò sedes auiū & uolatus obseruare solent, cornicem si sola apparuerit captantibus auguria inauspicatam uideri dicunt. Cornicibus Noctuæ infestissimę, noctu illarū ouis insidias moliuntur: Cornices contrà interdiu eodem modo noctuarū ouis insidias faciunt, non ignorantes earū oculos ad uidendum de die hebetes esse.

†al. ταμέας τ ὑπ τὴν χρέαν.

De Herinaceorū prouidentia & solertia in recondendo cibo. Cap. X.

HErinaceus eorū quæ ad uitæ usum pertinēt, natura sua nec imprudens creditur, nec imperitus cōparandorū & condendorū in hyemē fructuū. Planè enim nouit cibo sibi qui totū duret annū opus esse: nec omni tempore percipiendorum tempestiuitatē fructuum datam. quare cū hirsutis adeò spinis sit, seipsum in locis ubi ficuū siccandarū aceruí constructi sunt, uolutans, suis aculeis transfixas portat non paucas in thesaurum cauernarum, in quas abditę atq; conditę seruantur: unde promere queat, cū nulla ex parte extrinsecus fructus colligi queunt.

†al. πρασίαις, sed ultima melius circūflectitur, πρασιαῖς. Vide Varinum.

Mansueta in eos qui aliquod sibi cōmodum præstant, etiam ferocissima animalium.

Quomodo Crocodilus ore eius hirudinibus repleto, hians illas trochilo aui legendas præbeat, nec illum quicquam lædat. Cap. XI.

CVm his quæ sibi adiumentū importare queunt, & acerrimè fera animalia pacem

ἀφαίνειν τὰς ὑαίνας, ὅταν αὐταῖς τὴν σκιὰν ἐπιβάλῃ, ἡ αὐτὴ παρέχει. εὐωδία δὲ καὶ μύρον γυψὶν αἴτια θανάτου. Κύκνων δὲ κώνειον ὄλεθρος. Κάμηλον δ' ὡς δέδοικεν ἵππος, ἔγνω Κῦρός τε καὶ Κροῖσος, ὥς φασι.

Περὶ ἵππων. Κεφ. η.

ΤΑ βρέφη τὰ τῶν ἵππων ὅταν αἱ μητέρες καταλίπωσι πρὸ τῆς ἐκείνων ἐκθρέψεως, οἷον ὀρφανὰ, ἐκτρέφουσι μετὰ τῶν οἰκείων παιδίων οἰκτείρουσαι αἱ ἄλλαι αὐτά.

Περὶ κορώνης. Κεφ. θ.

ΚΟρῶναι ἀλλήλαις εἰσὶ πιστόταται. καὶ ὅταν εἰς κοινωνίαν συνέλθωσι, πάνυ σφόδρα ἀγαπῶσι σφᾶς. καὶ οὐκ ἄν ἴδοι τις μιγνύμενα ταῦτα τὰ ζῷα ἀνέδην, καὶ ὡς ἔτυχε. λέγουσι δὲ οἱ τὰ περὶ τούτων ἀκριβοῦντες, ὅτι κἂν ἀποθάνοι τὸ ἕτερον, τὸ λοιπὸν χηρεύει. ἀκούω δὲ τοὺς πάλαι καὶ ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον τὴν κορώνην καλεῖν, σύνθημα ὁμονοίας τοῦτο τοῖς συνιοῦσιν ἐπὶ παιδοποιΐᾳ διδόντες. οἵ τε ἕδρας ὀρνίθων καὶ πτήσεις παραφυλάττοντες, οὐκ εὔσυμβολον εἰς μαντείαν ὀττεύουσιν εἶναί φασιν, εἰ ὑπακούσοιτο κορώνη μία. Ἐπεὶ δὲ ἡ γλαῦξ ἐστὶν αὐτῇ πολέμιος, καὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ὠοῖς τῆς κορώνης: ἡ δὲ μεθ' ἡμέραν ἐκείνην ταυτὸ δρᾷ τοῦτο, εἰδυῖα ἔχειν τὴν ὄψιν τὴν γλαῦκα τηνικαῦτα ἀσθενῆ.

Περὶ τοῦ χερσαίου ἐχίνου. Κεφ. ι.

ΕΧῖνον τὸν χερσαῖον οὐκ ἄσοφον οὐδ' ἀμαθῆ †ταμιείαν τὸν ὑπὲρ τὴν χρείαν ἡ φύσις ἐποίησε. ἐπειδὴ γὰρ δεῖται τροφῆς διετησίου, τὰ δὲ ὡραῖα οὐ πᾶσα ὥρα δίδωσιν, ἑαυτὸν ἐν ταῖς † πρασιακῶν κυλίειν φασὶ, καὶ τῶν ἰσχάδων τὰς περιπεσούσας, αἳ πολλαὶ πήγνυνται ταῖς ἀκάνθαις, ἡσυχῇ κομίζει, καὶ ἀποθησαυρίσας φυλάττει, καὶ ἔχει λαβεῖν ἐκ τοῦ φωλεοῦ ὅτε πορίσαι οὐχ οἷόν τε ἔξωθεν ἐστί.

Περὶ κροκοδείλου καὶ τροχίλου. Κεφ. ια.

ΗΔη μὲν καὶ τῶν ζώων τὰ ἀγριώτατα πρὸς τὰ ὀνῆσαι δυνάμενα εἰρηναῖα καὶ

καὶ ἐν ἀπονδιά ἐστι, τῆς συμφυοῦς κακίας εἰς τὴν χρείαν παραλυθέντα. ὁ γοῦν κροκόδειλος νήχεται ἅμα καὶ κέχηνεν. ἐμπίπτουσιν οὖν αἱ βδέλλαι εἰς αὐτὸν καὶ λυποῦσιν· ὅπερ εἰδὼς ἰατροῦ δεῖται τοῦ τροχίλου. πλήρης γὰρ αὐτῶν γενόμενος, ἐπὶ τὴν ὄχθην προελθὼν κατὰ τῆς ἀκτῖνος κέχηνεν· ὁ τοίνυν τροχίλος ἐμβαλὼν τὸ ῥάμφος ἐξάγει τὰς προειρημένας· καρτερεῖ δὲ ὠφελούμενος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἀτρεμεῖ. καὶ ὁ μὲν ἔχει δεῖπνον τὰς βδέλλας· ὁ δὲ ὀνίναται, καὶ τὸ μηδὲν ἀδικῆσαι τὸν τροχίλον λογίζεταί οἱ μισθόν.

Περὶ κολοιῶν. Κεφ. ιβ.

Κολοιοὺς δὲ εὐεργέτας νομίζουσι καὶ Θετταλοὶ, καὶ Ἰλλυριοὶ, καὶ Λήμνιοι· καὶ δημοσίας γε αὐτοῖς τροφὰς ἐψηφίσαντο αἵδε αἱ πόλεις, ἐπεὶ τῶν ἀκρίδων, αἳ ἐλυμαίνοντο τοὺς καρποὺς τοῖς προειρημένοις, τὰ ὠὰ ἀφανίζουσί τε οἱ κολοιοὶ, καὶ διαφθείρουσι τὴν ἐπιγονὴν αὐτοῖς. μειοῦται δὴ κατὰ πολὺ τὰ τῶν ἀκρίδων νέφη, καὶ τοῖς προειρημένοις μένει τὰ ὡραῖα ἀσινῆ.

Περὶ γεράνων. Κεφ. ιγ.

Αἱ γέρανοι γίνονται μὲν ἐν Θρᾴκῃ. ἡ δὲ χειμεριώτατόν χωρίων ἐστὶ καὶ κρυμωδέστατον, ὧν ἀκούω. οὐκοῦν φιλοῦσι τὴν χώραν ἐν ᾗ γεγόνασι. φιλοῦσι δὲ καὶ ἑαυτὰς, καὶ νέμουσι τὸ μέν τι τοῖς ἤθεσι τοῖς πατρῴοις, τὸ δέ τι τῇ σφῶν αὐτῶν σωτηρίᾳ. τοῦ μὲν γὰρ θέρους κατὰ χώραν μένουσι· φθινοπώρου δὲ ἤδη μεσοῦντος, εἰς Αἴγυπτόν τε καὶ Λιβύην ἀπαίρουσι, καὶ Αἰθιοπίαν. ὥσπερ γὰρ οὖν γῆς περίοδον εἰδυῖαι, καὶ φύσεις ἀέρων, καὶ ὡρῶν διαφορὰς, στέλλονται αἱ πᾶσαι. καὶ χειμῶνα ἠρινὸν διάγουσαι, πάλιν ὅταν ὑπεύδια ἄρξηται, καὶ εἰρηναῖα τὰ τοῦ ἀέρος, ὑποστρέφουσιν ὀπίσω. ποιοῦνται δὲ ἡγεμόνας τῆς πτήσεως τὰς ἤδη τῆς ὁδοῦ πεπειραμένας· εἶεν δ' ἂν, ὡς τὸ εἰκὸς, αἱ πρεσβύτεραι, καὶ οὐραγεῖν δὲ τὰς τηλικαύτας ἀποκρίνουσι. †μέσον δὲ αὐτῶν αἱ νέαι τετάχαται. φυλάξασαι δὲ ἄνεμον

†al. μέσαι.

pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita sibi malitia remittunt. Cuiusmodi Crocodilus cẽsendus est, quem internatandum hiantem hirudines in illius os innatantes referciunt, & molestiã illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaq; hirudinibus ubi confertus est, ad litus progressus, & solis radios intuẽs aduersos maximè hiat: tumq; trochilus in illius fauces rostrum inserens, hirudines extrahit: quod facillimè patitur Crocodilus, sentiens auxilium: ita fit, is hirudinibus ut prandeat, ille adiuuetur: proq; præmio Trochilo computat, quòd nihil eum lædat.

De Monedulis Locustas perdentibus. Cap. XII.

Monedularum se beneficiarios existimant Thessali, Illyrij, Lemnij, ob eamq; rem his uictum ciuitates illorũ publicè præbendum esse decretũ fecerunt: quòd locustarũ fruges uastantium oua perderent, earumq; sobolem perimerẽt. Vnde magna ex parte Locustarũ nubes & examina minuebantur, frugesq; ipsorum incolumes ad tempestiuitatem perueniebant.

De Gruibus, quomodo æstate in Thracia degant, sub hyemem uerò in Africam auolent: quoq; ordine instructo, & quomodo aquilæ resistãt, & posteriores priorum tergo capite innitantur. Quòd illæ quæ noctu excubias agunt, lapillum altero pede sublimem teneant: & quòd uolaturæ omnes lapillum deuorent, quo contra uentos saburrentur. Cap. XIII.

Grues in Thracia nascuntur, ubi hyems solet esse atrox, & tẽpestas perfrigida. idcircoq; eam, ꝙ ibi ortæ sint, amore prosequuntur, in qua æstiuo tempore patriæ sedis studio captæ, ætatẽ ducunt: medio deinde autumno salutis ergò, frigoris uim non sustinentes, tanquã terræ ambitum, cœli mutationẽ, temporumq; uarietatem scientia & cognitione cõprehenderint, frequentes in Aegyptũ, Libyam, ac Aethiopiam proficiscuntur omnes. Cumq; illic hybernum tempus tepidius traduxerint, lętisimiq; dies ac tranquilli illucescere cœperint, retro ad Thraciã uersus gradiuntur. Itineris iam experiẽtes, duces ad uolatũ cõstituunt, eas natu esse grandiores, probabile est. easdẽ ad regendũ extremũ agmẽ deligũt, minores natu medię sunt. Secũdos

uentos & retro flantes obseruari norũt: trianguli oxygoni figurã efficiunt, ut hac forma facilius aëra aduersum secent. Sic illæ more regis Persarũ æstiua ac hyberna conficiunt: cuius homines admirabilem sapientiam ad deprehendendam cœli cõmoditatem existimant, illiusq; ultro citroq; Susis migrationes ad Ecbatana peruagatas prædicant. Cùm autem sese ab aquila impeti perspiciunt, in orbem consistunt, & contractæ in sinum, falcatæq; existunt, atq; ordinatim tanquã in aciem structæ, speciem pugnæ ostendunt. quare Aquila regreditur: eæ autẽ ad tergum peruolantiũ collis & capitibus adnitentes, inter sese & coniunguntur arctius, & nonnullã requiẽte laboriosi uolatus capiunt. Itaq; laborẽ facilem efficiunt. Post longum tandem uolatũ ad terram alicubi delatæ noctu, reliquę omnes somnum capiunt, tres aut quatuor ad reliquarum custodiam aduigilant: & ne somno opprimantur, cum operoso labore ac molesto unico cruri innituntur, tum & lapillum summa cautione sublimi pede altero continent: ut si quando somnus obrepserit, edito strepitu ex lapilli casu, expergiscant. Lapis quẽ deuorãt, ut eo tanquã saburra firment uolantes, auri index est: postq̃ eum, ubi ad locũ quẽ petebant ueluti portum appulerit, reuomuerint.

†al. ἀποφαίνουσι.

†al. σιγῆς, locus uidetur deprauatus.

†al. πετομένη.

Grues retrò uolantes uentos & tempestatem significare. Cap. XIIII.

CVm nauta in medio maris grues uidet reuertentes ac retro uolantes, cõtrarijs uentis impellentibus eas ab itinere instituto absistere, intelligit. Itaq; auium discipulus factus ad portũ renauigat, & nauem incolumem seruat. Earum gubernandi rationem, hominibus regendi respublicas doctrinam primum dedisse ferunt.

Columbas in ciuitatibus mansuetas esse, in agris & locis desertis non item. Cap. XV.

IN urbibus Columbæ cum hominibus frequentes habitant, seq; ad pedes horũ huc & illuc magna mansuetudine & facilitate uersant. In locis autẽ, ubi ab hominum frequentia solitudo est, propinquitatẽ hominũ minimè expectantes au fugiunt. In multitudine enim hominum consi-

μον οὖρον, καὶ φίλον σφίσι, ἐς κατόπιν ῥέοντα, χρώμεναι οἱ πομπῷ, καὶ ἐπωθοῦντι εἰς τὸ πρόσω· εἶτα μέντοι τρίγωνον ὀξυγώνιον τὸ σχῆμα τῆς πτήσεως † ἀποφήνασαι, ἵνα ἐμπίπτουσαι τῷ ἀέρι διακόπτωσιν αὐτὸν, ῥᾷστα δὲ τῆς πορείας ἔχωνται. οὕτω μὲν δὴ θερίζουσί τε καὶ χειμάζουσι γέρανοι. σοφίαν δὲ ἥγηνται ἄνθρωποι θαυμαστὴν τοῦ Περσῶν βασιλέως, εἰς ἐπισήμην ἀέρων κράσεως Σοῦσα καὶ Ἐκβάτανα ᾄδοντες, καὶ τὰς δεῦρο καὶ ἐκεῖσε τοῦ Πέρσου τεθρυλλημένας μεταβάσεις. Ὅταν δὲ προσφερόμενον ἀετὸν αἱ γέρανοι θεάσωνται, γενόμεναι κύκλος, καὶ κολπωσάμεναι, μηνοειδὲς τὸ μέσον ἀποφήνασαι, ἀπειλοῦσιν ὡς ἀντιταξόμεναι. ὁ δὲ ἀναχωρεῖ, καὶ κρύπτεται τὸ πτερόν. ἀλλήλων δὲ τοῖς πυγαίοις ἐπερείδουσαι τὰ ῥάμφη, εἶτα μέντοι τρόπον τινὰ τὴν πτῆσιν συνδέουσι, καὶ τὸν κάματον σφίσιν εὐκάματον ἀποφαίνουσι, πεφεισμένως ἀναπαυόμεναι εἰς ἀλλήλας αἱ αὐταί. ἐν δὲ γῇ μηκίστῃ † πηγῆς ὅταν τύχωσιν, ἀναπαύονται νύκτωρ αἱ λοιπαὶ, καὶ καθεύδουσιν· αἱ τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρες προφυλάττουσαι τῶν λοιπῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κατακοιμίσαι τὴν φυλακὴν, ἑστᾶσι μὲν ἀσκωλιάζουσαι, τῷ γε μὴν μετεώρῳ ποδὶ λίθον κατέχουσι τοῖς ὄνυξι μάλα ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς· ἵνα ἐάν ποτε λάθωσιν ἑαυτὰς εἰς ὕπνον ὑπολισθαίνουσαι, πεσὼν καὶ ὑποκτυπήσας ὁ λίθος, ἀποδαρθάνειν καταναγκάσῃ. Γέρανος δὲ λίθον, ὃν πρόσθεν καταπίνει κοιμωμένη ὑπὲρ τοῦ ἔχειν ἕρμα, χρυσοῦ βάσανός ἐστιν, ὅταν οἷον ὁρμισαμένη καὶ καταχθεῖσα ἔνθα ἥκει, εἶτα μέντοι ἀνεμέσῃ αὐτόν.

Περὶ γεράνων πάλιν. Κεφ. ιδ.

ΚΥβερνήτης ἰδὼν ἐν μέσῳ πελάγει γεράνους ὑποστρεφούσας, καὶ τὴν ἔμπαλιν πετομένας, συνεῖδε δι' ἐναντίου προσβολὴν πνεύματος ἐκείνας ἀποστῆναι τοῦ πρόσω· καὶ τῶν ὀρνέων, ὡς ἂν εἴποις, μαθητὴς γενόμενος, παλίμπλους ἦλθε, καὶ τὴν ναῦν περιέσωσε. καὶ τοῦτο πρῶτον γενόμενον μάθημά τε ὁμοῦ καὶ παίδευμα τῶνδε ὀρνίθων τὸ κυβερνητικὸν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις παρεδόθη.

Περὶ περιστερῶν. Κεφ. ιε.

ΠΕριστεραὶ δὲ ἐν μὲν ταῖς πόλεσι τοῖς ἀνθρώποις συναγελάζονται, καί εἰσι πραόταται, καὶ εἱλοῦνται περὶ τοῖς ποσίν. ἐν δὲ τοῖς ἐρήμοις χωρίοις ἀποδιδράσκουσι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὐχ ὑπομένουσι. θαρροῦσι μὲν

σι μὲν γὰρ τοῖς πλήθεσι, καὶ ὅτι μηδὲν πείσονται δυσχερὲς, ἴσασι κάλλιστα. ὅπου δὲ ὀρνιθοθῆραι, καὶ δίκτυα, καὶ ἐπιβουλαὶ κατ' αὐτῶν, ἄτρεστα οἰκοῦσιν οὐκέτι, ἵνα εἴπω τὸ ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων λεχθὲν Εὐριπίδῃ.

Περὶ περδίκων. Κεφ. ιϛ.

Ὅταν μέλλωσι πέρδικες πρὸς τὸ τίκτειν εἶναι, παρασκευάζουσιν ἑαυτοῖς ἔκ τινων καρφῶν τὴν καλουμένην ἅλω: πλέγμα δὲ ἐστι κοῖλον, καὶ ἐγκαθίσαι μάλα ἐπιτήδειον: καὶ κόνιν † ἐγχέαντες, καὶ μαλακήν τινα οἱονεὶ κοίτην ἐργασάμενοι, καὶ ἐνδύντες, εἶτα ἐπηλυγάσαντες ἑαυτοὺς ἄνωθεν κάρφεσιν, ὑπέρ τοι καὶ τοὺς ὄρνιθας λαθεῖν τοὺς ἁρπακτικοὺς, καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς θηρῶντας, ἐν πολλῇ τῇ εἰρήνῃ κατακλίνουσιν. εἶτα τὰ ὠὰ οὐ πιστεύουσι τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ, ἀλλ' ἑτέρᾳ, οἱονεὶ μετοικιζόμενοι, ἐκεῖνά τε ἐπάγονται. δεδοίκασι γὰρ ἐν ταὐτῷ διατρίβοντες, μήποτε ἄρα φωραθῶσι. νεοττεύοντες δὲ ἐν χωρίοις ἑτέροις, ἀπαίροντές τε αὖ τοὺς νεοττοὺς ὄντας ἁπαλοὺς ὑποθάλπουσι, καὶ τοῖς ἑαυτῶν πτεροῖς ἀλεαίνουσιν, οἱονεὶ σπαργάνοις † τοῖς πτηνοῖς περιαμπέχοντες. Οὐ λούουσι δὲ ἑαυτοὺς, ἀλλὰ κονιῶντες ἐργάζονται φαιδροτέρους. Ἐὰν δὲ πέρδιξ ἴδῃ τινὰ προσιόντα καὶ ἐπιβουλεύοντα καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς βρέφεσιν, ἐνταῦθα αὐτὸς μὲν ἑαυτὸν πρὸ τῶν ποδῶν κυλίει τῶν τοι θηρατοῦ, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα τοι δυνάσθαι συλλαβεῖν εἰλόμενον: καὶ ὁ μὲν ἐπικύπτει ὡς τὴν ἄγραν: ὁ δὲ ἐξελίττει ἑαυτὸν, καὶ διαδιδράσκει, καὶ γίνεται πρὸ ὁδοῦ. ὑποβρῶν συννοήσας ὁ πέρδιξ, θαρρῶν ἤδη, τῆς ἀσχολίας τῆς ματαίας ἀπαλλάττει τὸν ὀρνιθοθήραν ἀναπτάς: καὶ τοὺς νεοττοὺς καταλαβὼν, καὶ ἐάσας τὸν ἄνδρα κεχηνότα: εἶτα ἐν ἀδείᾳ ἡ μήτηρ γενομένη, καὶ ἐν καλῷ στᾶσα, τὰ βρέφη καλεῖ. οἱ δὲ, αὐτῇ προσπέτονται γνωρίσαντες τὸ φώνημα. Πέρδιξ δὲ ὠδῖνα ἀπολύειν μέλλων πειρᾶται λαθεῖν τὸν σύννομον, ἵνα μὴ συντρίψῃ τὰ ὠά. λάγνος γὰρ ὢν οὐκ ἐᾷ τῇ παιδοποιΐᾳ σχολάζειν τὴν μητέρα. οὕτω δὲ ἐστὶν ἀκόλαστον τὸ τῶν περδίκων γένος, ὥσθ' ὅταν αὐτοὺς ἀπολίπωσαι, εἶτα ἐπῳάζουσιν αἱ θήλειαι: οἱ δὲ ἐπίτηδες εἰς ὀργὴν πρὸς ἀλλήλους ἐξάπτουσι, καὶ παίουσί τε καὶ παίονται πικρότατα: καὶ ὅ γε ἡττηθεὶς ὀχεύεται ὡς ὄρνις, καὶ δρᾷ τοῦτο ἀνέδην, † ἐς τ' ἂν ὑφ' ἑτέρου καὶ αὐτὸς ἡττηθεὶς, εἶτα εἰς τὰς ὁμοίας λαβὰς ἐμπέσῃ.

Περὶ

confidentiores sunt, seq; nihil ibi graue passuras planè sciunt. ubi uerò aucupes uenatoriaq; instrumenta uersari uident, nõ amplius sine summa ibi formidine habitant: ut ita de eis loquar, quemadmodum ante me Euripides.

Quemadmodũ nidificent Perdices: quõ suos fœtus tueant̃, quõ aucupes eludãt.

Quàm sint libidinosi Perdices mares. Cap. XVI.

Perdices cũ sunt uicinæ ad pariendũ, areã (ut uocãt) è festucis sibi substernũt. Cõtextus is cauus est, & ad incubandum accõmodatus. Cũ em̃ puluerẽ infuderunt, & molle quiddã uelut cubile effecerũt, in id ipsum ingrediunt̃. Pòst sese desuper fruticũ inuolucris occultantes, cõtra auiũ rapacitatẽ, hominũq; insidias in multa pace incubãt. Nõ uni loco oua cõmittũt, sed quasi migrantes ea in alium locũ important. in magno enim timore sunt, ne quãdo deprehendant̃, si in eodẽ loco diu cõmorent̃. Itaq; alio loco nidificãtes, rursus pullos etiãnunc teneros inuehunt, fouentq;: & suis alis tepefaciunt, pennisq; tanq̃ fasciolis quibusdã inuoluunt. Non se quidẽ lauant, sed puluere respergentes nitidos efficiunt. Si quem Perdix ingredientẽ sibiq; insidias & suis pullis molientẽ conspexerit, ad illius pedes se prouoluens, spem ostẽdit, sic abiectũ se capi posse. tũ quidẽ auceps inclinat se, atq; in prædã, quã se putat habere in manib⁹, incumbit: ille uerò sese cõuoluens, pedetentim elabit̃, cũq; illũ à nido auertit, ac abduxit, seq; uanũ illius laborẽ elusisse sentit, magna iam fiducia uenatorẽ hiantẽ relinquẽs, euolat: atq; ab insidijs tuta, pullos appellat. hi maternam uocẽ agnoscẽtes, eò aduolant. Cũ ex sese oua pariturus est, occultè latens uspiã maritũ fallere conat̃, ne eius oua frangat: quoniã is eò usq; libidinis insania flagrat, ut matrẽ alendis liberis operã nauare nõ permittat. Adeò Perdicũ genus libidine furit, ut cũ fœminæ incubituræ ipsos reliquerint, mares animo inflãmato concupiscẽtes res uenereas, uehemẽter inter se ira incendant̃, mutuaq; uerberatione acerbissimè affligant̃: uictusq; fœminarũ uice uenerẽ patiat̃, quoad ipse quoq; uictor alterius eandẽ flagitiosam libidinẽ in uictum exerceat.

† ἐγχέαντες

†fortè τισὶ

† al. παιδοτροφίᾳ.

† lego ἔστ' ἂν καὶ ἕτερός τις ἡττηθείς.

De inuidia animaliũ quorundã: stellionis, suam senectã deuorantis: cerui, dextrum suum cornu occultantis: & equæ hippomanes carunculam in pullo recens ædito consumentis.

Cap. XVII.

TRiste esse nomẽ inuidiæ, omniq́ dedecore infame, Euripides inquit: quod etiã in nonnullis animalibus rationis expertib. habitat, penitusq́ inhæret. Stellio enim, ut Theophrastus ait, simulatq; senectutẽ membranã hybernã exuit, eam uorans consumit, ob inuidiã, ex qua laborat aduersus hominẽ, q̃ suã tuniculã planè scit contra comitiales morbos plurimũ ualere. Ceruus itẽ non inscius dextrum suum cornu usui magno hominib. esse, hoc ipsum inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruant̃, in terrã occultat. Equa pariter nõ ignorat se unà cũ pullo amoris ueneficia parere. Idcirco simulatq; editus pullus est, id agit, ut carunculam in pulli fronte innatã, nuncupatam hippomanes, uoret. Hi autẽ qui per præstigias & captiones mulieribus illudere solent, uim aiunt quandã alliciendi ad libidinẽ, atq; amatoriã flammã excitandi habere. eamq́ ob rem Equa per inuidiã, homini has præstigias, ceu summum aliquod bonum, non permittit assequi.

†lego ἀνθρωπόν τινα

De Physalo pisce maris rubri ueneneto. Cap. XVIII.

IN mari rubro, sinu Arabico, piscẽ Leonides Byzantius gigni ait, Gobio ætatis perfectæ non magnitudine inferiorẽ: nullos oculos, nullũq; os habentẽ more pisciũ, branchias tamẽ his innatas esse: capitis figurã etsi minus expressam cóiectari posse: infra imũ uentrẽ formã quandã leuiter cõtractã in sinũ apparere, quę smaragdi colorẽ reddit: hãc ei oculorũ loco & oris esse idẽ ait. Quisquis hunc gustauerit, sentiet se magno malo suo expiscatũ illũ fuisse. nam statim ut gustauerit, acerrimis doloribus premit̃: deinde eius uenter cũ extrema uitæ pernicie disrumpit̃. Verũ & ipse tãti mali, si semel capiat̃, pœnas pendit. Cũ primũ est extra aquam inflatur. & si eum tetigerit, magis magisq́ intumens exardescit. Tumq́, si quis eum assiduè moueat, præ putredine (præ inflatione) totus tanquã morbo intercutem affectus, perlucet: deniq; disrumpitur. Si quis hunc etiamnum uiuentem in mare uelit reijcere, is supernatat more inflatę uento uesicæ. quocirca ex affectu Leonides ait Physalum appellatum esse.

Περὶ τῶν φθονούντων ζώων. Κεφ. ιζ.

ΛΕγει μὲν οὖν Εὐριπίδης δυσώνυμον ὄντα τὸν φθόνον· οὗτος δὲ ἄρα ἐνοικεῖ καὶ τῶν ζώων ἔστιν οἷς. ὁ γοῦν γαλεώτης, ὥς φησι Θεόφραστος, ὅταν ἀποδύηται τὸ γῆρας, ἐπιστραφεὶς, εἶτα μέντοι καταπιὼν ἀφανίζει αὐτό. δοκεῖ δὲ ἐπιληψίεων εἶναι τὸ γῆρας τὸ τοῦδε τοῦ ζώου ἀντίπαλον. Οἶδε δὲ καὶ ἔλαφος, τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων εἰς πολλὰ ἀγαθὸν, καὶ μέντοι κατορύττει τε αὐτὸ, καὶ ἀποκρύπτει, φθόνῳ τοῦ † τοσοῦτόν τινα ἀπολαῦσαι. Ἴυγγας δὲ ἐρωτικὰς παρὰ πώλῳ συντίκτουσα ἵππος οἶδε· ταῦτά τοι καὶ ἅμα παρὰ τεχθῆναι τὸ βρέφος, ἤδε τὸ ἐπὶ παρὰ μετώπῳ σαρκίον ἀπέτραγεν. ἱππομανὲς ἄνθρωποι καλοῦσιν αὐτό. καὶ οἱ γόντες τοῦτό φασιν ὁρμάς τινας ἑλκτικὰς εἰς μίξιν ἀκατάσχετον, καὶ οἶστρον ἀφροδίσιον παρέχειν καὶ ἐξάπτειν. οὔκουν τὴν ἵππον ἐθέλειν ἀνθρώπους μεταλαγχάνειν τοῦ γοητεύματος τοῦδε, ὡς περὶ οὖν ἀγαθοῦ μεγίστου φθονοῦσαν.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ φυσάλου. Κεφ. ιη

ΕΝ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, κόλπῳ δὲ τῷ Ἀραβίῳ, ἰχθὺν Λεωνίδης ὁ Βυζάντιος γίνεσθαί φησι, κωβιοῦ τοῦ τελείου μείζονα οὐδὲ ἕν. ἔχειν δὲ οὐδὲ ὀφθαλμοὺς αὐτὸν, οὔτε στόμα ἐν νόμῳ τῷ τῶν ἰχθύων. προσπέφυκε δέ οἱ βράγχια, καὶ σχῆμα κεφαλῆς, ὡς εἰκάσαι, οὐ μὴν ἐκμεμόρφωται τὸ εἶδος. κάτω δὲ ἄρα ὑπὸ τῇ γαστρὶ αὐτῷ ἐντέθλαται τύπος κολπώδης ἡσυχῇ, καὶ ἐκπέμπει σμαράγδου χρόαν. τοῦτον δὲ εἶναι ὀφθαλμόν οἱ φησι καὶ στόμα. ὅστις δὲ αὐτοῦ γεύσεται, σὺν τῷ κακῷ τῷ αὐτοῦ ἐθήρασεν αὐτόν. Καὶ τῆς διαφθορᾶς ὁ τρόπος· ὁ γευσάμενος ᾤδησεν, εἶτα ἡ γαστὴρ κατέρραξε, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπόλωλε. δίδωσι δὲ καὶ αὐτὸς ἁλοὺς δίκας. πρῶτον μὲν ἔξω τοῦ κύματος γενόμενος οἰδαίνει· καὶ εἴ τις αὐτοῦ ψαύσῃ, ὅ γε ἔτι καὶ μᾶλλον πίμπραται. καὶ εἴ τις ἐπιμένει ψαλάττων, γίνεται πᾶς ὑπὸ σήψεως διαυγέστατος, ὡς ὑδεριῶν· εἶτα τελευτῶν διερράγη. εἰ δὲ αὐτὸν ἐθέλει τις ἔτι ζῶντα εἰς τὴν θάλατταν μεθεῖναι, ὁ δὲ ἐπινήχεται δίκην κύστεως ἀρθείσης πνεύματι. καί φησιν ὅτι ἐκ τοῦ πάθους φύσαλον ἐκάλουν αὐτόν.

Περὶ

Vituli

Περὶ φώκης, καὶ τῆς κατ' αὐτὴν βασκανίας. Κεφ. ιθ.

Φώκη δὲ, ὡς ἀκούω, τὴν πιτύαν τὴν ἑαυτῆς ἐκροφεῖ: ἵνα μὴ τοῖς ἐπιλήπτοισιν ἡ ἴασις. βάσκανον δὲ τὸ ζῶον ἡ φώκη, καὶ μάλα τόν.

Περὶ πελεκάνων καὶ λάρων.

Οἱ πελεκᾶνες ἐν τοῖς ποταμοῖς κόγχας περιχαίνοντες, εἶτα καταπίνουσιν. ἔνδον δὲ ἐν μυχῷ τῆς γαστρὸς ὑποθάλψαντες, ἀνεμοῦσιν: καὶ τὰ μὲν ὄστράκια ἐκ τῆς ἀλέας διέστη, ὥσπερ οὖν τῶν ἑφθῶν: οἱ δὲ ἐξορύττουσι τὰ κρέα, καὶ ἔχουσι δεῖπνον.

Καὶ μέντοι καὶ οἱ λάροι, ὡς Εὔδημός φησι, τοὺς κοχλίας μετεωρίζοντες καὶ ὕψου αἴροντες ταῖς πέτραις βιαιότατα προσαράττουσιν.

Περὶ λέοντος, καὶ ἄρκτου καὶ ὑλουργοῦ. Κεφ. κα.

Λέγει Εὔδημος, ἐν Παγγαίῳ τῷ Θρακίῳ κοίτῃ λέοντος ἐρήμῳ φυλακῆς ἐπιστᾶσαν ἄρκτον σκύμνους τοῦ λέοντος διαφθεῖραι, διὰ τὸ μικροὺς εἶναι ἔτι, καὶ ἀμύνασθαι σφίσιν ἀδυνάτους. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἔκ τινος ἄγρας, ὅ, τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ εἶδον τοὺς παῖδας ἐν τοῖς φόνοις, οἷα εἰκὸς ἤλγουν, καὶ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἵεντο. ἡ δὲ, δείσασα εἴς τι δένδρον ἣ ποδῶν εἶχεν ἀνέθει, καὶ καθῆστο, τὴν ἐπιβουλὴν τὴν ἐξ ἐκείνων ἐκκλῖναι πειρωμένη. ὡς δὲ ἐδόκουν τοῦ πῆ τιμωρήσασθαι τὴν λυμεῶνα ἥκειν δεῦρο, ἐνταῦθα ἡ μὲν λέαινα οὐ λείπει τῆς φυλακῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῷ πρέμνῳ καθῆστο ἐλλοχῶσα, καὶ ὕφαιμον ἄνω βλέπουσα. ὁ δὲ λέων, οἷα ἀδημονῶν καὶ ἀλύων ὑπὸ τοῦ ἄχους ὡς ἄνθρωπος, εἶτα ἐν τοῖς ὄρεσιν †ἥλατο, καὶ ἀνδρὶ ὑλουργῷ περιτυγχάνει. ὁ δὲ ἔδεισε, καὶ ἀφίησι τὸν πέλεκυν. τὸ δὲ θηρίον ὁ λέων ἔσαινέ τε, καὶ ἑαυτὸν ἀνατείνας ἠσπάζετο, ὡς οἷός τε ἦν, καὶ τῇ γλώττῃ τὸ πρόσωπον ἐφαίδρυνεν αὐτῷ: καὶ ἐκεῖνος ὑπεθάρσησεν. ὅ, τε λέων περιβαλὼν οἱ τὴν οὐρὰν, ἦγεν αὐτὸν, καὶ ἀφιέντα τὴν πέλεκυν οὐκ εἴα, ἀλλ' ἐσήμαινε τῷ ποδὶ ἀνελέσθαι. ὡς δὲ οὐ συνίει: ὁ δὲ τῷ στόματι ἐλάβετο, καὶ ὤρεξεν οἱ, καὶ εἵπετο ἐκεῖνος. ἄγει τε αὐτὸν ἐπὶ τὸ αὔλιον. καὶ ἡ λέαινα εἶδε, καὶ αὐτὴ προσελθοῦσα ἐπεσήμαινε, καὶ ἑώρα οἰκτρὸν, καὶ ἀνέβλεπεν εἰς τὴν ἄρκτον.

σωι-

Vituli marini inuidia coagulum suum deuorantis. Cap. XIX.

Vitulus marinus etiam, inuidum hercle animal, coagulum suũ, ne eo comitiales morbi sanari poßint, deuorat.

De Pelecanis & Laris quomodo Conchis uescantur. Cap. XX.

Pelecânes fluuiatilibus Conchis se cõplent: easq́ cùm stomachi calore cõcoxerint, euomũt: atq; testis iam alui calore diductis, eligũt ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, ut Eudem⁹ scribit, sublimeis cochleas surripiũt, ac ex alto deijcientes, magna ui ad saxa allidunt. itaq; esculenta testis seiunctis eligunt.

De Leonibus mirificè ultis catulorũ suorum cædẽ aduersus ursam. Cap. XXI.

In Pangæo Thraciæ monte, Eudemus ait, Vrsam, quo tẽpore Leonis lustrum non ignorabat à defensoribus uacuũ esse: huius catulos, qui per ætatem se nondum tueri quirent, interemisse. mox parentes cùm alicunde ex uenatu reuertissent, & cùm etiam leunculorũ cædem factam uidissent, acerrimo, ut par erat, dolore pressos, ursam insecutos fuisse. Hãc uerò summo cũ metu quantũ potuit itineris contendentẽ, in primam quanq; arborem conscendisse, ibiq́; ut ab illorũ insidijs declinaret consedisse: eam autẽ illi cùm se uiderent ulcisci nequire, leænam quidem cõtinenter summa diligentia ad arboris truncũ insidias molientẽ excubasse, sursumq́; uersus intentis oculis sanguinariã aspexisse. Leonem uerò similiter atq; hominẽ ex liberorũ morte mœrentem, longè lateq́; summo cum dolore totis montibus errasse, dum materiariũ fabrum offendisset: cuius è manibus magnopere exterriti securim ubi is excidisse perspexisset, sese attollens, illum blande & suauiter amplexabatur, linguaq́; illi faciem abstergebat. quam benignitatẽ homo sentiens, suis rebus fidere cœpit. Leo hunc cauda amplexatus ducebat: neque securim, quæ huius è manibus effluxerat, illum relinquere permittebat, sed pede suo securim tollendam esse ostendebat: cumq́; eius significationẽ homo non intelligeret, securim leo ore accepit, mordicusq́; tenens, illi porrexit. ac deniq; illum ad lustrũ suum, ubi cõstrati catuli iacebant, perduxit: id quod leæna uidens, ipsa quoq; ad eos profecta, homini significabat, cladem miserabilem respiceret: atque postea sua significatione hunc impellebat, suspiceret ursam.

† fortè ἠλᾶτο.

Vnde homo cõiectura assecutus aliquã hos ex hac grauem iniuriã accepisse, omnes neruos ad excindendam arborẽ contendit: quam cùm euertisset, ursam præcipitem in terram delapsam feræ distraxerunt. Hominem illæsum leo reduxit in locum, ubi prius ei occurrisset, atq; materiæ, quam à principio cædebat, illum inuiolatum reddidit.

De Ichneumone & Aspide.
Cap. XXII.

AEgyptiarum pugna ferarũ eiusmodi est Aspidis & Ichneumonis: Hic non inconsultè ac temerè in bellum descendit, neq; illa trepidantius timidiusq; certamen init. Ille tanquã uir omnibus armis septus in luto uolutatur, ac agglutinati luti operimento obducitur: sicq; postea iustis armis se tectum arbitratus, in certamen uenit: si lutum desit, aqua se alluens, seq; in altum madidumq; sabulum abijciens, ex improuisis rebus ac fortuitis, arma ad tuitionem sui ingeniose comparat, continuoq; cum capitali aduersario depugnat. summas autem nares suas, teneras, ac ualde aspidis morsui opportunas, suę caudę flexu septus, tuetur. Quòd si eas aspis assequi posit, hostem debellauit: sin minus, frustra dentes cõtra lutum exercet. Contra autem Ichneumo illi anteuertens, si ex inopinato fauces cõprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota uictoria cum sit posita in anticipatione, uictor existit, qui morsibus alterum præuerterit.

† al. σπεύσας.

De Ciconijs, Ardeis, & Pelecanis parentes alentibus. Cap. XXIIII.

Sobolis in parentes pietas, & contra.

MAgna cura Ciconiæ exacta ætate parentes alunt, etsi humanis hoc facere legib. nullis iubentur, sed sola bonitate naturæ ad id impellantur. Iidẽ parentes amanter suos fœtus curare dicuntur: cuius rei testimonium sunt pulli, qui per ætatem è nido nondum euolare queunt. nam cũ aliunde ad eos alendos cibũ cõparare nequeunt, esculenta quæ prius ederant, euomunt, atq; in educandos fœtus conuertunt: & ad uolandum pullis imperitis duces sunt. Ardeas & Pelecanos similiter facere audio. Item Ciconias cum Gruibus iniurias frigoris fugientes, mutatione cœli solum uertere: ac rur-

Ciconiarum & gruum migratio.

συνιδὼν οὖν ὁ ἄνθρωπος καὶ συμβαλὼν ἠδικῆσθαί τι τούτους ἐξ ἐκείνης, ὡς εἶχε ῥώμης τε καὶ χειρῶν ἐξέκοψε τὸ δένδρον. καὶ τὸ μὲν ἀνετράπη· ἡ δὲ, κατηνέχθη, καὶ διεσπάσαντο οἱ θῆρες αὐτήν. τόν τε ἄνθρωπον ὁ λέων ἀπαθῆ τε καὶ ἀσινῆ πάλιν ἐπανήγαγεν εἰς τὸν χῶρον, οὗ πρότερον ἐνέτυχεν αὐτῷ, καὶ ἀπέδωκε τῇ ἐξ ἀρχῆς ὑλοτομίᾳ.

Περὶ ἰχνεύμονος καὶ ἀσπίδος.
Κεφ. κβ.

ΑΙγυπτίων μάχη θηρίων ἀσπίδος καὶ ἰχνεύμονος. καὶ ὁ μὲν ἰχνεύμων οὐκ ἀβούλως οὐδὲ ἐκπλήκτως ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἀφικνεῖται τὸν πρὸς τὸν ἀντίπαλον· ἀλλ' ὡς ἀνὴρ πανοπλίᾳ φραξάμενος, οὕτως ἐκεῖνος τῷ πηλῷ ἑαυτὸν κυλίσας, καὶ ἀναπλήσας τοῦ περιπαγέντος, ἔοικεν ἔχειν ἀρκοῦν πρόβλημα, καὶ στεγανόν. εἰ δὲ ἀπορία εἴη πηλοῦ, λούσας ἑαυτὸν ὕδατι, καὶ εἰς ἄμμον βαθεῖαν ὑγρὰν ἔτι ἐμβαλών, ἐκ τῆς δὲ τῆς ἐπινοίας τὸ ἀμυντήριον ἐξ ἀπόρων † σπάσας, ἐπὶ τὴν μάχην ἔρχεται. τῆς τε ῥινὸς τὸ ἄκρον ἁπαλὸν ὄν, καὶ ἐγχρίσει τῇ τῆς ἀσπίδος τρόπον τινὰ ἐκκείμενον, φρουρεῖ τὴν οὐρὰν ὑποκάμψας μᾶλλον· οὕτω γὰρ ποιεῖν εἴωθεν, ἀνακλάσας καὶ ἀποφράξας δι' αὐτῆς αὐτό. καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἀσπὶς τούτου τύχῃ, τὸν ἀνταγωνιστὴν καθεῖλεν· εἰ δὲ μή, μάτην τοὺς ὀδόντας τῷ πηλῷ πονεῖται. πάλιν τε ὁ ἰχνεύμων προσερπύσας ἀδοκήτως, καὶ τοῦ τραχήλου λαβόμενος, ἀπέπνιξε τὴν ἀσπίδα. νικᾷ δὲ ὁ φθάσας.

Περὶ πελαργῶν, ἐρωδιῶν, καὶ πελεκάνων. Κεφ. κγ.

ΤΡέφειν μὲν τοὺς πατέρας πελαργοὶ γεγηρακότας καὶ ἐθέλουσι, καὶ ἐμελέτησαν. κελεύει δὲ αὐτοὺς νόμος ἀνθρωπικὸς οὐδὲ εἰς τοῦτο· ἀλλ' αἰτία τούτων φύσις ἀγαθή. οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔγγονα φιλοῦσι· καὶ τούτου μαρτύριον· ὅταν ὁ τέλειος ἐνδεὴς ᾖ τροφὴν ἀπῆσιν ἔτι καὶ ἁπαλοῖς τοῖς νεοττοῖς ἐν τῇ καλιᾷ παραθεῖναι, γινομένης αὐτῷ κατὰ τύχην ἀγρίας, ὁ δὲ τὴν ἑαυτοῦ χθιζὴν ἀνεμέσας, ἐκείνους τρέφει. Καὶ τοὺς ἐρωδιοὺς ἀκούω ποιεῖν ταυτόν· καὶ τοὺς πελεκᾶνας μέντοι. Προσακούω δὲ τοὺς πελαργοὺς καὶ αὐταῖς συμφεύγειν ταῖς γεράνοις, καὶ συναποδιδράσκειν τὸν χειμῶνα·

τῆς δὲ ὥρας τῆς χειμώδους διελθούσης, ὅταν ὑποστρέφωσιν εἰς τὰ ἴδια καὶ οἵδε καὶ αἵδε, τὴν ἑαυτῶν ἕκαστος καλιὰν ἀναγνωρίζουσιν, ὡς τὴν οἰκίαν ἄνθρωποι. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιός φησι, τῶν πελαργῶν τοὺς ἅμα βιώσαντας, ὅταν εἰς γῆρας ἀφίκωνται, παρελθόντας αὐτοὺς ὡς τὰς ὠκεανίτιδας νήσους ἀμείβειν τὰ εἴδη εἰς ἀνθρώπου μορφὴν, καὶ εὐσεβείας γε τῆς εἰς τοὺς γειναμένους ἆθλον τοῦτο ἴσχειν. ἄλλως τε ἐγὼ νοῶ, καὶ ὑποθέσθαι τῶν θεῶν βουλομένων τοῦτο γοῦν τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖθι τὸ γένος εὐσεβὲς καὶ ὅσιον: ἐπεὶ † οἷόν τε ἦν ἐν τῇ ἄλλῃ τῇ ὑφηλίῳ τοιοῦτον διαβιοῦν. καὶ οὔ μοι δοκεῖ μῦθος εἶναι. ἢ τί καὶ βουλόμενος ὁ Ἀλέξανδρος τοῦτο ἂν ἐτερατεύσατο κερδαίνων μηδέν; ἄλλως τε οὐδ᾽ ἂν ἔπρεπεν ἀνδρὶ συνετῷ περὶ τῆς ἀληθείας ποιήσασθαι τὸ ψεῦδος, οὐδὲ ἐπὶ κέρδει τῷ μεγίστῳ, μήτι γοῦν εἰς λαβὰς ἐμπεσουμένῳ, τὰς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀκερδεστάτας.

Περὶ χελιδόνος. Κεφ. κδ.

Ἡ χελιδὼν, ὅτε εὐποροίη πηλοῦ, τοῖς ὄνυξι φέρει καὶ συμπλάττει τὴν καλιάν. εἰ δὲ ἀπορία εἴη, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἑαυτὴν βρέχει, καὶ εἰς κόνιν φύρει τὰ πτερὰ ἐμπεσοῦσα, καὶ τοῦ πηλοῦ περιπαγέντος, ἐντεῦθεν ὑποψήχουσα τῷ ῥάμφει τὴν προκειμένην οἰκοδομίαν χειρουργεῖ. ἁπαλά τε ὄντα τὰ νεόττια, καὶ τῶν πτίλων γυμνὰ, οἶδε καλῶς ἐπὶ ψιλῶν καρφῶν εἰ ἀναπαύοιτο, ὅτι κολασθήσεται ἀλγοῦντα. οὐκοῦν ἐπὶ τὰ νῶτα τῶν προβάτων ἱζάνει, καὶ ἀποσπᾷ τοῦ μαλλοῦ, καὶ ἐντεῦθεν τοῖς ἑαυτῆς βρέφεσι τὸ λέχος μαλακὸν ἔστρωσεν.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν χελιδόνα δικαιοσύνης. Κεφ. κε.

Δικαίως ἡ μήτηρ ἡ χελιδὼν τοὺς ἑαυτῆς νεοττοὺς ἐργάζεται, τὸ ἰσότιμον αὐτοῖς διὰ τῆς τροφῆς τῆς ἴσης φυλάττουσα. μίαν δὲ ἄρα οὐ κομίζει πᾶσιν, ἐπεὶ μηδὲ δύναται: ἀλλὰ μικρὰ μὲν καὶ ὀλίγα ὅσα ἄγει. τὸν πρῶτον δὲ τεχθέντα πρῶτον τρέφει, δεύτερον δὲ τὸν ἐπ᾽ ἐκείνῳ, καὶ τρίτον σιτίζει τὸν τῆς τρίτης ὠδῖνος, καὶ μέχρι τοῦ πέμπτου πρόεισι τὸν τρόπον τοῦτον. οὔτε γὰρ κύει χελιδὼν πλείονας οὐδὲ τίκτει. αὐτὴ δὲ τοσοῦτον κατασπᾷ τῆς τροφῆς, ὅσον ἂν ἐν τῇ † κοιλίᾳ κερδᾶναι δυνηθῇ παραρρεῦσαν αὐτῇ. Βραδέως δὲ ἐκβλέπει καὶ τὰ ταύτης βρέφη, ὡς καὶ τὰ τῶν κυνῶν σκυλάκια.

πόαν

ac rursus hyberno tempore exacto, ad patriam sedem remigrantes, cum illas, tum has, sicut homines domum, probe nidos suos recognoscere. Alexāder Myndius Ciconias scribit exacta ætate decursaq́; ad Oceanitidas insulas uolantes, hoc premium pro pietate, quam gesserint aduersus parentes, assequi, ut ex auibus conuertantur in homines. Et fortè dij uoluerūt homines in illis saltem locis ueluti exemplar pietatis sanctitatisq́; pponere: quando in alijs sub sole regionibus nulla eiusmodi gens reperitur. Figmentū quidem hoc esse non puto. Quid enim hoc comminisci Alexandro profuisset? Hominem certè sapientē non decet, ne maximo quidem lucro proposito, mendaciū ueritati anteponere: nedum si nulla omnino cōmodi aut lucri spes fuerit ullius.

Pietatis præmium.

† fortè οὐχ addendū.

De industria Hirundinis in nidificatione. Cap. XXIIII.

Si luti facultas sit, id Hirundo unguib. fert, nidumq́; ex eo fingit: sin minus luti facultas ei detur, aqua se conspergit, atq; in puluerem se abijciens, pennas luto mergit: idq́; post eis agglutinatum, rostro minutatim auferens, nidificat. Pulchrè etiam intelligit quòd si teneros, ex pennisq́; nudos in duris fruticibus pullos requiescere sineret, non ferendis doloribus premerentur: quamobrem in ouium tergo considens, floccos lanarū euellit, indeq́; suis pullis nidū quàm mollissimè substernit.

De iustitia Hirundinis in ordine pascendorum pullorū: & quomodo pullis, qui cæci nascuntur, ui herbæ cuiusdam uisum afferat. Cap. XXV.

Iustitiā mater Hirūdo filios suos docet in distributione cibariorū suam cuiq; tribuens dignitatē. non enim unica tantū cibi uectione omnes pascit: neq; enim posset, cum ea quæ affert pusilla & pauxillula sint. primū in lucem editū primo pascit: deinde ab illo secundū: tertiū, tertio loco partū alit: sicq́; deinceps usq; ad quintū progreditur. Neq; enim amplius quinque ferre in utero atq; parere solet. Ipsa interim nō amplius cibi capit, quàm qui in nido dum pullos aleret præterlapsus fuerat. Huius pulli, similiter atq; Canum catuli, tardum uisum accipiunt.

† lego καλιᾷ.

Verunta-

Veruntamen eadem mater admota herba quadam uisum eis affert. Illi non multò post quiete confirmati, & iam ad uolandum habiles, è nido ad cibi inquisitionem prodeunt. Huius herbæ homines quamuis compotes fieri summo cupiant operè, nunquam tamen in hac parte eorum studio satisfactum est.

De Vpupæ nidificatione, & quòd sibi obstructum herba quadam admota reseret. Cap. XXVI.

†lego πάγοις.

VPupa auium minimè uolax est, (uel, præ cæteris auibus plumis ac pennis nudatur,) & mihi uidetur memor eorum quę inter homines olim passa est, & muliebris etiam generis odio, nidum in desertis locis altisq; rupibus construere: & ne homines ad pullos suos aspirēt, luti loco nidos hominis stercore circumlinire, ut intolerabili odoris fœditate homines à nido depellat. Cùm olim in parietis diruti & deserti rima uetustate acta huiuscemodi auis peperisset, idipsumq; parietis curator animaduertisset, luto rimam expleuit, & obstruxit: ubi Vpupa rediens uidet recessu & latebra sua se exclusam, herbam affert: qua ad lutū admota, dissoluitur lutū, & defluit. illa intra caueam ad pullos suos ingreditur, & paulò pòst ad cibi inquisitionē rursus auolat. Tum ille rursus obstruit foramē, & auis eâdem herba denuo reserat. idemq; tertiò repetitur. Tandē curator ille parietis animaduersa & seruata herba, nō ad huiusmodi, sed aperiendis nihil ad se pertinentibus thesauris eam adhibebat.

Leones non nasci in Peloponneso. Cap. XXVII.

LEones non gignit Peloponnesus, qđ doctissimus Homerus nō ignorasse uidetur, cùm caneret Dianā in Taygeto & Erymantho Peloponnesi montib. delectatā fuisse in uenandis apris & ceruis. Leonū autem non meminit: & rectè quidem, quòd hi ab ijs uacui essent.

De Perseo pisce maris rubri. Cap. XXVIII.

IN mari rubro piscis nascitur quem Perseum Arabes nominant. Græci quoq; eodem nomine appellant: nam utriq; Iouis filium Perseum uocant, ex cuius uocabulo nomē traxisse piscem hunc prædicant

πόαν δὲ κομίζει καὶ προσάγει, τὰ δὲ ὑπαναβλέπει. εἶτα ἀτρεμήσαντα ὀλίγον, ἐκπετήσιμα ὄντα πρόεισι τῆς καλιᾶς ἐπὶ τὴν νομήν. ταύτης τῆς πόας ἄνθρωποι γενέσθαι ἐγκρατεῖς διψῶσι, καὶ οὐδέπω νῦν τῆς σπουδῆς κατέτυχον.

Περὶ ἔποπος. Κεφ. κϛ.

ΟΙ ἔποπές εἰσιν ὀρνίθων ἀπηνέστατοι· καί μοι δοκοῦσι τῶν προτέρων τῶν ἀνθρωπικῶν ἐν μνήμῃ· καὶ μέντοι καὶ μίσει τοῦ γένους τοῦ τῶν γυναικῶν, ὑποπλέκειν τὰς καλιὰς ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ τοῖς † πλαγίοις τοῖς ὑψηλοῖς. καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ προσιέναι τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν τοῖς βρέφεσιν, οἱ δὲ ἀντὶ τοῦ πηλοῦ χρίουσι τὴν καλιὰν, ἀποπάτημα ἀνθρώπου περιβαλόντες· τῇ δυσωδίᾳ τε καὶ κακοσμίᾳ ἀνείργοντες καὶ ἀνασέλλοντες τὸ ζῷον τὸ ἑαυτοῖς πολέμιον. Ἔτυχε δὲ καὶ ἐν τῷ τοῦ τείχους ἐρημοτέρῳ ὅδε ὁ ὄρνις παιδοποιησάμενος, ἔν τινι ῥήγματι λίθου ὑπὸ τοῦ χρόνου διαστάντι. οὐκοῦν ὁ τοῦ τείχους μελεδωνὸς ἰδὼν ἔνδον τὰ βρέφη, κατήλειψε τὸν χηραμὸν τῷ πηλῷ. καὶ ὑποστρέψας ὁ ἔποψ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀποκλεισθέντα, πόαν ἐκόμιζε, καὶ προσήνεγκε τῷ πηλῷ· ὁ δὲ κατερρύη, καὶ προσῆλθε πρὸς τὰ αὐτοῦ ἐκεῖνος τέκνα. εἶτα ἐπὶ νομὴν ἦξεν. αὖθις οὖν ὁ αὐτὸς ἐπήλειψεν ἄνθρωπος· καὶ ἡ ὄρνις τῇ αὐτῇ πόᾳ ἀνέῳξε τὸν χηραμόν. καὶ τὸ τρίτον ἐπράχθη τὰ αὐτά. ὁ τοίνυν τοῦ τείχους φύλαξ συνιδὼν τὸ πραττόμενον, συντεθείσης τῆς πόας ἀνελόμενος ἐχρῆτο οὐκ εἰς τὰ αὐτά, ἀλλὰ ἀνοίγων μηδέν οἱ προσήκοντας θησαυρούς.

Ὅτι οὐ γίνεται λέων ἐν Πελοποννήσῳ. Κεφ. κζ.

ΗΠελοπόννησος λεόντων ἄγονός ἐστι. καὶ ὅσα γε εἰκὸς, Ὅμηρος πεπαιδευμένῃ φρενὶ συνιδὼν τοῦτο, τὴν Ἄρτεμιν ἐκεῖ θηρῶσαν ᾄδων εἶπεν· ὅτι ἄρα ἔπεισι τόν τε Ταΰγετον, καὶ τὸν Ἐρύμανθον, τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείαις ἐλάφοισιν. ἐπειδὴ ἔρημα λεόντων τάδε τὰ ὄρη, καὶ μάλα εἰκότως οὐκ ἐμνήσθη αὐτῶν.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ περσέως. Κεφ. κη.

ΓΙνεται δὲ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ ἰχθύς· καὶ ὅσα γε εἰδέναι καὶ ἐμὲ, ἔθεντο περσέα ἐπιχώριοι ὄνομα αὐτῷ. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες αὐτὸν οὕτω, καλοῦσι δὲ καὶ Ἄραβες ὁμοίως τοῖς Ἕλλησι· Διὸς γὰρ υἱὸν καὶ ἐκεῖνοι ᾄδουσι τὸν Περσέα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ γε τὸν ἰχθὺν ὑμνοῦσι λέγεσθαι. μέγεθος μὲν οὖν ἐστι κατὰ τὸν

τὴν ἀνθίαν τὴν μέγιστον. ἰδεῖν δὲ ὅμοιος λά-
βρακι. γρυπός γε μὴν ἡσυχῆ οὗτος, καὶ ζώ-
ναις πεποίκιλται χρυσῷ προσεικασμέναις.
ἄρχονται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπικάρσιοι αἱ
ζῶναι, καὶ † ἐπὶ τὴν γαστέρα καταλήγουσι:
πέφρακται δὲ ὀδοῦσι μεγάλοις καὶ πυκνοῖς.
λέγεται δὲ ἰχθύων περιεῖναι ῥώμῃ τε σώμα-
τος, καὶ βίᾳ: ἀλλ' οὐδὲ τῆς τόλμης οἱ ἐνδεῖ. θή-
ραν δὲ αὐτοῦ καὶ ἄγραν εἶπον ἀλλαχόθι.

Περὶ τῆς πίννης τῆς θαλαττίας.

Κεφ. κθ.

Η πίννη θαλάσσιον ζῶον, καὶ ἔστι τῶν ὀ-
στρέων. κέχηνε δὲ τῇ διαστάσει τῶν περι-
κειμένων ὀστράκων. καὶ προτείνει σαρκίον ἐξ
ἑαυτῆς, οἱονεὶ δέλεαρ τοῖς παρανηχομένοις
τῶν ἰχθύων. καρκίνος δὲ αὐτῇ παραμένει, σύν-
τροφός τε καὶ σύννομος. οὐκοῦν ὅταν τις
τῶν ἰχθύων προσνέῃ, ὅδε ἐπένυξεν ἡσυχῆ
αὐτόν. καὶ ἡ πίννη μᾶλλον ἀνέῳξεν ἑαυτὴν,
καὶ ἐδέξατο ἔσω τοῦ ἐπιόντος ἰχθύος τὴν
κεφαλήν. καθίησι δὲ ὡς ἐπὶ τροφῇ, καὶ ἐσθίει
αὐτόν.

Περὶ κόκκυγος. Κεφ. λ.

ΗΝ δὲ ἄρα οἰκεῖα τοῦ πεπαιδευμένου
καὶ ταῦτα εἰδέναι: σοφώτατος ὁ κόκ-
κυξ, καὶ πλέκειν εὐπόρους ἐξ ἀπόρων μηχα-
νὰς δεινότατος. ἑαυτῷ μὲν γὰρ συνεπίστα-
ται ἐπῳάζειν οὐ δυναμένῳ, καὶ ἐκλέπειν,
διὰ ψυχρότητα τῆς ἐν τῷ σώματι συγκρά-
σεως, ὥς φασιν. οὐκοῦν ὅταν τίκτῃ, οὔτε αὐ-
τὸς νεοττιὰν ὑποπλέκει, οὔτε τιθηνεῖται τὰ
βρέφη. φυλάττει δὲ ἄρα τὰς τῶν νεοττῶν δε-
σπότας ἀφεστῶτας καὶ πλανωμένους: καὶ
παρελθὼν † εἰς καταγώγιον ὀρνέων, ἐντί-
κτει. οὐ πάντων δὲ ὀρνίθων καλιαῖς ἐπιπη-
δᾷ οὗτός γε, ἀλλὰ κορυδοῦ, καὶ φάττης, καὶ
χλωρίδος, καὶ πάππου: τούτοις συνεπίστα-
ται ὅμοια αὐτῷ ᾠὰ τίκτουσι. καὶ κενῶν μὲν
αὐτῶν οὐσῶν, οὐκ ἂν παρέλθοι: ᾠῶν δὲ ἔνδον
ὄντων, εἶτα μέντοι τὰ ἑαυτοῦ παρενέμιξεν.
ἐὰν δὲ ᾖ πολλὰ τὰ ἐκείνων, τὰ μὲν, ἐκκυλί-
σας ἠφάνισε: τὰ δὲ ἑαυτοῦ κατέλιπε διαγνω-
σθῆναί τε καὶ φωραθῆναι δι' ὁμοιότητα μὴ
δυνάμενα. καὶ οἱ μὲν ὄρνιθες οἱ προειρημέ-
νοι τὰ μηδὲν σφίσι προσήκοντα ἐκγλύφου-
σιν: ὑποπηγνύμενα δὲ ἐκεῖνα, ἑαυτοῖς συνε-
γνωκότα

dicant. Is pari magnitudine est cum Anthia maximo. Aspectus similitudo illi etiam est cum Lupo: naso est leuiter adunco. cingulis aureis distinguitur, quæ à capite exorientia per transuersum ferũtur, & ad uentrem usq; pertinent. frequentibus & permagnis dentibus munitus est. Ex omnibus piscibus qui in eo mari uersantur robore & audacia maximè excellere dicitur. De piscatione eius & captura alibi dixi.

†al. ἐς.

De Pinna concha, & quomodo prædam cum cancro socio partiatur.

Cap. XXIX.

Pinna animal marinum, è genere concharum est. Pandit sese hiatu testarũ: & carunculam extra conchas eminentẽ, ex sese prætendit, tanquã escam circumnatantibus piscibus. Cum cancro comparãdi cibi societatẽ facit: eamq; ob rem cancer cùm piscem quempiam adnatare uidet, illã leuiter morsu admonet. tum Pinna magis ac magis suas conchas patefacit, intraq; eas piscis adnantis caput recipit, comprimitq;: & piscem ita captum in cibo consumit.

Societas circa prædam, infirmioris sed præstantioris ingenio, cum ualidiore. Inescatio.

De Cuculo, quomodo in alieno nido pariat: & fœtus ab aliena parente nutritus, tandem agnitus expulsusq; ad suam redeat. Quo anni tempore appareat. Cap. XXX.

Hominis eruditi hæc etiam nosse refert. Cuculus sapiẽs est. nam cùm ei pullos excludendi facultas non sit, tamen machinatio quædam data est, atque solertia ad hanc rẽ utendi aliena opera. Etenim cùm sibi conscius sit se neq; incubare, neq; ex ouis pullos excludere posse, ob frigidam corporis cõstitutionem, nec nidum ad pariendum construit, nec paruulos fœtus alit. sed ubi animaduertit, quando aues ex nido suo absint, eò profectus, in alieno domicilio parit. non tamen in cuiuslibet auis nido, sed Alaudæ & Palumbis, & Chloridis, id est Luteolæ, quòd non ignoret, ab ijs oua suis persimilia pari solere. Quòd si illarum nidos ouorum inanes & uacuos repererit, non eò diuertit: sed in eos ubi intus oua sint, atq; ad ea ipsa admiscet sua. Si autem illarum oua complura offenderit, ex ijs quædam eiecta perdit, ac in eorum locum sua supponit: quæ non ab illarum ouis internosci possunt ob similitudinẽ. Iam uero aues quas dixi aliena oua excludunt: pulli uerò Cuculi cum ætate procedente ad uolatũ firmi paululum

†al. ἐς καταγωγὴν ὀθνέαν.

lulum existunt, sibi conscij se esse illegitimos fœtus, ad parentem suum euolant. iam succrescentibus pennis alieni deprehenduntur, atq; acerrimè uerberantur. Optimo anni tempore Cuculi, nēpe ab ineunte uêre ad Caniculæ ortum apparent, pòst rarissimè cernuntur.

†forte παραλυθέντων.

Quòd Gallinaceum Leo & Basiliscus timeant. Cap. XXXI.

Leo à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore est Basiliscus. cùm enim eum uidet, tremit animo: cūq; eundem audit canentem, terrore cōcussus emoritur. Quam rem non ignorātes qui per Africā (in qua serpentes isti proueniunt) iter faciunt, Gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo Basilisci prohibeat.

De Lupis in Creta & Olympo Macedoniæ: de Capris Cephalleniæ, & Ouibus Abydi. Ex uenenatis alia morsu, alia ictu uenenum relinquere. Cap. XXXII.

Theophrastū audio dicentē Cretam Lupis & Serpentibus infestissimam esse. Macedonicum etiam Olympum à Lupis non adiri solere. Capræ Cephallenides sex mensibus non bibunt. Abydenas autē Oues nullas uideri albas, sed nigras omnes ferunt. In hoc etiā diuersa & peculiaris quędam animantium uis est: quod ex uenenatis alia morsu & dentibus uenenum, alia idem ictu & aculeo immittunt.

De Aspidum ueneno: deq; uaccis Epiroticis, & Capris Scyrijs, Aegyptijsq;. Cap. XXXIIII.

Libycam Aspidem dicunt sua aspiratione, oculorū usum aduersus se, cū ceruicem porrexerit, respicientibus eripere: aliâs non excæcare quidem, sed tamen celeriter interficere. Vaccas Epiroticas ferunt copiosissimè mulgeri: & Capras Scyrias lac præbere uberrimum omnium. Aegyptias quintuplicem (aliquando) partū ædere, plerasq; geminū. Causam huius rei esse Nilum, cuius aquę fœcūdissimæ sunt. Itaq; pastores, quibus curæ est de augendo pecore, aquā ex Nilo lactis inopibus pecudibus, & maximè infœcundis, machina haurire solent.

†al. καὶ ταῖς στερίφαις γε ἔτι.

De

γνωκότα τὴν νοθείαν, ἐκπέτεταί τε, καὶ παρὰ τὸν γειναμένον στέλλεται. τῶν γὰρ πτερῶν αὐτοῖς † παραλυθέντων, γνωρίζεται ἀλλότρια ὄντα, καὶ αἰκίζεται πικρότατα. Καὶ ὁρᾶται δὲ μίαν ὥραν τοῦ ἔτους τὴν ἀρίστην ὁ κόκκυξ. ἦρος γὰρ ὑπαρχομένου καὶ αὐτὸς ἐμφανής ἐστιν εἰς ἀνατολὰς Σειρίου, εἶτα ἐπὶ τῶν πολλῶν ὄψεως ἀνεχώρησεν.

Περὶ ἀλεκτρυόνος, καὶ λέοντος, καὶ βασιλίσκου. Κεφ. λα.

Ἀλεκτρυόνα δὲ φοβεῖται ὁ λέων, καὶ βασιλίσκος δὲ τὸν αὐτὸν ὄρνιν, ὥς φασιν, ὀῤῥωδεῖ, καὶ κατιδὼν τρέμει. καὶ ἀκούων ᾄδοντος, σπᾶταί τε καὶ ἀποθνήσκει. ταῦτα ἄρα καὶ οἱ τὴν Λιβύην ὁδοιποροῦντες, τὴν τῶν τοιούτων τροφὸν, δέει τοῦ προειρημένου βασιλίσκου, εἶτα μέντοι συνέμπορον καὶ κοινωνὸν τῆς ὁδοῦ, τὸν ἀλεκτρυόνα ἐπάγονται, ὅς περ οὖν τὸ τηλικοῦτον κακὸν ἀπαλλάξει αὐτοῖς.

Ζώων διάφοροι ἀντιπάθειαι. Κεφ. λβ.

Ἡ Κρήτη καὶ τοῖς λύκοις, καὶ τοῖς ἑρπετοῖς θηρίοις ἐχθίστη ἐστίν. ἀκούω Θεοφράστου λέγοντος, καὶ μέν τοι Μακεδονικῷ Ὀλύμπῳ τοῖς λύκοις ἄβατα εἶναι. Αἶγες δὲ ἄρα Κεφαλληνίδες οὐ πίνουσιν μηνῶν ἕξ. ὄϊς δὲ Ἀβυδηνὰς οὐκ ὄψει λευκὰς, ὥς φασι, μελαίνας δὲ πάσας. Διαφορότης δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ἰδιότης εἴη ἂν καὶ ταύτῃ: τὰ μὲν γάρ ἐστιν αὐτῶν δάκετα, καὶ ἐνίησιν ἀπὸ τοῦ ὀδόντος φάρμακον. βλητὰ δὲ, ὅσα παίσαντα, εἶτα μέντοι καὶ ἐκεῖνά τι τοιοῦτον κακὸν ἐνίησιν.

Περὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Λιβύσσης, καὶ βοῶν Ἠπειρωτικῶν, καὶ αἰγῶν Σκυρίων καὶ Αἰγυπτίων. Κεφ. λγ.

Ἡ Λίβυσσα δὲ ἀσπὶς, ἀκούω τὸν πρὸς τὸ φύσημα αὐτῆς ἀντιβλέψαντα, ὅταν προβάλῃ τὸν τράχηλον, τυφλοῖ τὴν ὄψιν: ἡ δὲ ἄλλη οὐ τυφλοῖ μὲν, ἀποκτείνει δὲ ῥᾷστα. Λέγονται δὲ Βόες Ἠπειρωτικαὶ πλεῖστον ὅσον ἀμέλγεσθαι. καὶ αἶγες αἱ Σκύριαι, γάλα ἀφθονώτατον παρέχειν, ὅσον οὐκ ἄλλαι αἶγες. αἱ δὲ Αἰγύπτιαι, ἑκάστη πέντε ἀποτίκτει, καὶ αἱ πλεῖσται δίδυμα. λέγεται δὲ αἴτιος ὁ Νεῖλος εἶναι, εὐτεκνότατον παρέχων ὕδωρ. ἐνθένδε τοι καὶ τῶν νομέων τοὺς ἄγαν φιλοκάλους, καὶ τῆς ποίμνης τῆς σφετέρας ἔχοντας πεφροντισμένως, ὕδωρ ἐκ τοῦ Νείλου ταῖς ἑαυτῶν ἀγέλαις ἄγειν μηχανῇ, ὅσον δυνατόν ἐστιν, καὶ τοῖς † ἐρίφοις ἔτι καὶ μᾶλλον.

Περὶ

Περὶ Ινδικοῦ βοὸς κέρατος. Κεφ. λδ.

ΠΤολεμαίῳ τῷ δευτέρῳ φασὶν ἐξ Ινδῶν κέρας ἐκομίσθη, καὶ τρεῖς ἀμφορέας ἐχώρησεν. οἷος ἄρα βοῦς ἦν, ὡς ἐκπεφυκέναι οἱ τηλικοῦτον κέρας.

Περὶ περδίκων. Κεφ. λε.

ΠΕρδίκων φθέγμα ἐν οὐδέποτε ἀκούσαις ἁπάντων, ἀλλ᾽ ἐστι διάφορον. ἐν Ἀθήνῃσί γε οἱ ἐπέκεινα τοῦ Κορυδαλέων δήμου ἄλλο γε ἠχοῦσι: καὶ οἱ ἐπίσταται† δὲ ἄλλο. τίνα δὲ ἐστι τοῖς φθέγμασι τὰ ὀνόματα, ἐρεῖ Θεόφραστος. ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ τῇ ἀντιπέραν Εὐβοίᾳ ὁμόφωνοί τε εἰσι, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ὁμόγλωττοι. Ἄφωνοι δὲ εἰσι τὸ παράπαν ἐν Κυρήνῃ μόνοι βάτραχοι. ἐν Μακεδονίᾳ δὲ ὗς: καὶ τεττίγων τι γένος, ἄφωνοι καὶ οὗτοι.

Περὶ φαλαγγίου. Κεφ. λϛ.

ΓΕνος φαλαγγίου φασὶν εἶναι. καλοῦσι δὲ ῥάγα τὸ φαλάγγιον, εἴτε ὅτι μέλαν ἐστὶ, καὶ τῷ ὄντι προσέοικε σταφυλῆς ῥαγί, καί πως ὁρᾶται καὶ † περιφανής: εἴτε δι᾽ αἰτίαν ἑτέραν, καταγνῶναι ῥᾷον τοῦτο οὐκ ἐστι. γίνεται δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ ἔχει πόδας †μακρούς. στόμα δὲ εἴληχεν ἐν μέσῃ τῇ γαστρί. καὶ ἐστιν ἀποκτεῖναι τάχιστον.

Περὶ τῶν ἐν Σερίφῳ βατράχων. Κεφ. λζ.

ΕΝ Σερίφῳ βάτραχοι, τὸ παράπαν οὐκ ἂν αὐτῶν ἀκούσαις φθεγγομένων: εἰ δὲ αὐτοὺς κομίσαις ἀλλαχόθι διάτορόν τι καὶ τραχύτατον ἠχοῦσιν. ἐν Πιέρῳ δὲ τῆς Θετταλίας λίμνη ἐστὶν οὐκ ἀέναος, ἀλλὰ χειμῶνος ἐκ τῶν συρρεόντων εἰς αὐτὴν ὑδάτων τίκτεται: οὐκοῦν ἐὰν ἐμβάλῃ τις βατράχους εἰς αὐτὴν, σιωπῶσιν, ἀλλαχοῦ φθεγγόμενοι. Ὑπὲρ δὲ τῶν Σεριφίων βατράχων κομπάζουσι Σερίφιοι, ἐλθεῖν ἐκ τοῦ κατὰ τὴν Γοργόνα ἄθλου τὸν Περσέα πολλὴν περιελθόντα γῆν, καὶ οἷα εἰκὸς, καμόντα ἀναπαύσασθαι τῆς λίμνης πλησίον, καὶ κατακλινῆναι ὕπνου δεόμενον: τοὺς δὲ βατράχους βοᾶν καὶ ἐρεσχελεῖν τὸν ἥρωα, καὶ τὸν ὕπνον αὐτῷ διακόπτειν, καὶ λυπεῖν δηλονότι. τὸν Περσέα δὲ εὔξασθαι τῷ πατρὶ τοὺς βατράχους κατασιγάσαι. τὸν δὲ ὑπακοῦσαι, καὶ χαριζόμενον τῷ υἱεῖ, τῶν ἐκεῖθι βατράχων αἰώνιον σιγὴν καταψηφίσασθαι. Λέγει δὲ Θεόφραστος ἐκβαλὼν τὸν μῦθον, καὶ Σεριφίους τῆς ἀλαζονείας παραλύων, τὴν τοῦ ὕδατος ψυχρότητα αἰτίαν εἶναι τῆς ἀφωνίας τῶν προειρημένων.

Περὶ

De cornu Bouis Indici tres amphoras capiente. Cap. XXXIIII.

PTolemæo secundo ex India cornu allatum ferunt, quod tres amphoras caperet. Vnde conijcere possumus, bouem illum, à quo eiusmodi tantum cornu extitisset, maximum fuisse.

De Perdicum uaria uoce. Vbi muta sint quædam, ut Ranæ, Cicadæ, Sues. Cap. XXXV.

PErdicum (alij caccabant, alij strident) non eadem ubique uox est, sed uaria & multiplex: alia Athenis, alia alibi. Harum uariarum uocum quæ sint nomina, Theophrastus explicat. In Bœotia & Eubœa idem sonant, ac (ut sic dicam) eiusdem sunt linguæ. In Cyrene Ranæ tantum omnino mutę sunt: ut in Macedonia Sues, & genus quoddam Cicadarum.

De Phalangio Libyco, quod Rhax nominatur. Cap. XXXVI.

PHalangij genus esse dicũt, qui Rhax appellatur, siue quòd rhagi (id est acino uuæ) nigro planè similis sit tum colore tum figura etiã rotunda: siue aliam ob causam mihi ignotam. Nascitur in Libya, pedib. breuissimis, ore in medio uentre. Morsu autem celerrimè perimit.

De Ranis mutis tum in Seripho. tum in quodam Thessaliæ lacu, & eius rei causa. Cap. XXXVII.

IN Seripho Ranæ prorsus mutæ sunt, si uerò has aliò importes, acrem & asperrimam uoecm ædunt. In Piero Thessaliæ lacus est non perennis, sed hyeme tantum existit, ex aquis in eum confluentibus. In hunc Ranas si quis inijciat, silent: alibi tamẽ uocales. Seriphij de suis Ranis gloriantur, hoc uidelicet fieri munere quodam Perseo diuinitus dato: qui cũ rediret cum capite Medusæ, postquã terram lustrasset permultam: cumque ut par erat fessus prope lacum illum somnũ capere uoluisset, Ranas strepentes eum interpellasse: itaque Perseum molestia affectum, à patre Ioue deprecatum fuisse, ut Ranas clamare prohiberet: Patrem uerò eius precationem exaudisse, ac Ranas illius loci perpetui silentij condemnasse. Theophrastus tamen hanc explodens fabulam, & Seriphiorum uanam gloriationem redarguens, aquæ frigiditatẽ affert causam esse, cur hæ mutæ sint.

† ὑπὲρ τὰ δεξιά Athenæus.

† περιφερής.

† μικρούς. i. breuissimos Aëtio, id quod figuræ rotundæ conuenit.

Vbi Galli non cantent, in Pheneo lacum sine piscibus esse. Cicadas calore ad cantum excitari.
Cap. XXXVIII.

IN regionibus frigidis, & ubi cœli constitutio nimium humida est, Gallinaceos canere Theophrastus negat. Lacus in Pheneo est qui nullos pisces affert. Cicadas propter frigidam corporis temperiem non canere idem ait, quoad sol iam procedente die incaluerit.

†al. αἰγιθήλα.

De Caprimulgo aue Capras sugente & excæcante. Cap. XXXIX.

CAprimulgus inter animalia maximè audax est. paruas em̃ aues aspernatur, fortiterq́ʒ audet Capras impetere: atq́ʒ earum uberibus aduolans, lac sugit, nec pœnas à pastore timet: quanquã pro saturitate Capris sceleratissimũ præmiũ reddit, cæcitatem eis adferens, uberisq́ʒ lacteos fontes funditus exiccans.

Ingratitudo malefica.

Quomodo Luscinia pullos ad cantum erudiat: & quòd capta iam grandior, cantu ciboq́ʒ abstineat.
Cap. XL.

ARistippum † Arete filia audiuit: Areten uerò matrem filius itidem Aristippus dictus, & metrodidactos, id est matris discipulus cognominatus. Atqui Aristoteles Lusciniæ pullos qui à matre erudiebantur auditos sibi ait. Quod si capiatur Luscinia iam confirmata ætate, & inclusa asseruetur in cauea, idcirco se & cantu & cibo abstinet, & pro seruitute uenatorem silentio ulciscitur. quia omnium uehementissimè auium libertatis retinens est. Cuius rei experientes uiri, iam ætate grandes capere omittunt, & pullos comprehendere student.

*Græca hic aliter habent, nos Laertium secuti sumus.

Prolis amor & institutio.

Libertatis amor.

Aetatis teneræ animus flexilis, adultæ rigidus.

De Equis & Asinis Indicis unicornibus, quorum cornua uenenis aduersantur. Cap. XLI.

TErrã Indiam Equos & Asinos uno cornu præditos procreare ferunt. Horum è cornibus pocula cõficiuntur: in quæ uenenum mortiferum cõiectum si quis biberit, nihil graue perpetietur, quòd cornu utriusq́ʒ horum ui ueneno aduersa polleat.

De Por-

Περὶ ἀλεκτρυόνων, καὶ τῆς ἐν Φενεῷ λίμνης: καὶ περὶ τεττίγων.
Κεφ. λη.

ΕΝ τοῖς ὑγροῖς χωρίοις, καὶ ἔνθα νοτιώτερος ὁ ἀὴρ ὑπεράγαν, οἱ ἀλεκτρυόνες οὐκ ᾄδουσι, φησὶ Θεόφραστος. ἐν δὲ Φενεῷ λίμνῃ ἰχθύων ἄγονός ἐστιν. Ψυχροὶ δὲ ἄρα ὄντες τὴν σύγκρασιν οἱ τέττιγες, εἶτα μέντοι πυρουμένου τοῦ ἡλίου ᾄδουσιν, ἐκεῖνος λέγει.

Περὶ † Αἰγοθήλου. Κεφ. λθ.

ΤΟλμηρότατον ἄρα ζώων ὁ αἰγοθήλας ἐστί. τῶν μὲν γὰρ ὀρνίθων ὑπερφρονεῖ τῶν μικρῶν: ἐπιτίθεται δὲ ταῖς αἰξὶ κατὰ τὸ καρτερόν. καὶ μέντοι τοῖς οὔθασιν αὐτῶν προσπετόμενος, εἶτα ἐκμυζᾷ ἐκ τοῦ γάλακτος, καὶ τὴν τιμωρίαν τὴν ἐκ τοῦ αἰπόλου οὐ δέδοικε: καίτοι πονηρότατον αὐταῖς μισθὸν ὑπὲρ τῆς πλησμονῆς ἀποδίδωσι: τυφλοῖ γὰρ τὸν μαστὸν ὅταν σπάσῃ, καὶ ἀποσβέννυσι τὴν ἐκεῖθεν ἐπιρροήν.

Περὶ τῶν ἀηδόνος νεοττίων.
Κεφ. μ.

ΜΗτροδίδακτον μὲν τὸ τῆς Ἀρίστης, οἷον τὸ τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἀριστίππου ὑμνοῦσιν οἱ πολλοί. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης ἰδεῖν αὐτὸς τὰ νεόττια τῆς ἀηδόνος ὑπὸ τῆς μητρὸς διδασκόμενα ᾄδειν. ἔστι δὲ ἄρα ὀρνίθων ἡ ἀηδὼν ἐλευθερίας ἐράστρια ἰσχυρῶς. καὶ διὰ ταῦτα ἡ ἐντελὴς τὴν ἡλικίαν ὅταν θηραθῇ, καὶ καθειργμένη ἡ ἐν τῷ οἰκίσκῳ, φυλάττεται, καὶ τροφῶν καὶ ᾠδῆς ἀπέχεται. καὶ ἀμύνεται τὸν ὀρνιθοθήραν ὑπὲρ τῆς δουλείας τῇ σιωπῇ. ὅπερ οὖν ἄνθρωποι πεπειραμένοι, τὰς μὲν ἤδη πρεσβυτέρας καὶ ἁλούσας μεθιᾶσι, σπουδάζουσι δὲ θηρᾶν τὰ νεόττια.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἵππων, καὶ ὄνων κέρας ἐχόντων. Κεφ. μα.

ΙΠπους μονόκερως γῆ Ἰνδικὴ τίκτει φασί. καὶ ὄνους μονόκερως, ἡ αὐτὴ τρέφει. καὶ γίνεται καί γε ἐκ τῶν κεράτων τῶνδε ἐκπώματα. καὶ εἴ τις εἰς αὐτὰ ἐμβάλῃ φάρμακον θανατηφόρον, ὁ πιὼν οὐδὲν ἡ ἐπιβουλὴ λυπήσει αὐτόν. ἔοικε γὰρ τὸ κέρας ἀμυντήριον τοῦ κακοῦ, καὶ τὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὸ τοῦ ὄνου εἶναι.

Περὶ

Περὶ πορφυρίωνος ὄρνιθος.

Κεφ. μβ.

Ὁ πορφυρίων ὡραιότατός τε ἅμα καὶ φερωνυμώτατόν ἐστι ζῷον· καὶ χαίρει κονιώμενος· ἤδη δὲ καὶ λοῦται τὸ τῶν περιστερῶν λουτρόν. οὐ πρότερον δὲ ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι ταῖς κονίστραις, καὶ τοῖς λουτροῖς, πρὶν ἂν βαδίσῃ τινὰ ἀριθμὸν βαδίσεως ἀρκοῦντά οἱ. καὶ σιτούμενος δὲ ἐπὶ μαρτύρων, ἄχθεται· καὶ διὰ ταῦτα ἀναχωρεῖ, καὶ ὑπολανθάνων ἐσθίει. ζηλότυπος δέ ἐστιν ἰσχυρῶς, καὶ τὰς †ἀνάνδρους τῶν γυναικῶν παραφυλάττει. καὶ ἐὰν καταγνῷ μοιχεύεσθαι τῆς οἰκίας τὴν δέσποιναν, ἀπάγχει ἑαυτόν. οὐ πέτεται δὲ ὑψηλός. χαίρουσί γε μὴν οἱ ἄνθρωποι αὐτῷ, καὶ τρέφουσι πεφεισμένως καὶ προμηθῶς αὐτόν. καὶ ἔοικεν εἰς σοβαρὰς οἰκίας καὶ μέγα πλουσίας ἄθυρμα εἶναι. ἢ ὑποδέχεται νεὼς αὐτὸν, καὶ ἄφετος ἀλᾶται, καὶ ἱερὸς περίεισιν εἴσω περιβόλου. τὸν ταὼν μὲν οὖν ὡραῖον ὄντα καὶ καταθύουσι, καὶ σιτοῦνται οἱ ἄσωτοι. τοῦ γ᾽ ὄρνιθος τὰ πτερὰ κόσμος ἐστὶ, τὸ δὲ σῶμα ἦν τι οὐδέν. Πορφυρίωνα δὲ οὐκ οἶδα καταθύσαντα οὐδένα ἐπὶ δείπνῳ· οὐ Καλλίαν, οὐ Κτήσιππον τοὺς Ἀθηναίους· οὐκ †Ἀκόλον, οὐχ Ὁρτήσιον τοὺς Ῥωμαίους. εἶπον δὲ ὀλίγους ἐκ πολλῶν ἀσώτους καὶ ἀκορεστάτους τά τε ἄλλα, καὶ μέντοι καὶ περὶ τὴν γαστέρα.

Περὶ κόρακος γέροντος.

Κεφ. μγ.

Ὁ Κόραξ ὁ ἤδη γέρων, ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν. οἱ δὲ, ἐσθίουσι τὸν πατέρα. καὶ τὴν παροιμίαν ἐντεῦθέν φασι τὴν γένεσιν λαβεῖν, τὴν λέγουσαν· Κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν.

Σερὶ τῆς τῶν φαττῶν σωφροσύνης.

Κεφ. μδ.

Σωφρονέσταται ὀρνίθων αἱ φάτται ᾄδονται. ὁ γοῦν ἄρρην καὶ ὁ θῆλυς συνδυασθέντες, καὶ οἱονεὶ συμπνεύσαντες εἰς γάμον, ἀλλήλων ἔχονται καὶ σωφρονοῦσι, καὶ οὐκ ἂν ὀθνείου λέχους οὐδέτερος ἅψεται τῶν ὀρνίθων τῶνδε. ἐὰν δὲ ἐποφθαλμιάσωσιν ἑτέροις, περιέρχονται αὐτοὺς οἱ λοιποί

De Porphyrionis moribus, & eius in adulteras odio: quodq; homines in cibo hac aue abſtineant, ſiue religione quadam, ſiue propter raritatem. Cap. XLII.

Porphyrio animalibus excellit, & formæ pulchritudine, & nominis conuenientia. Idem puluerulentis uolationibus gaudet, ac in locis ubi columbarum lauatio eſſe ſolet, lauatur. nec prius tamẽ ſe uel in puluerẽ uel lauationẽ dat, quàm in ambulationẽ ueniens, certa ſpatia confecerit. Cùm paſcitur, ſe teſtes ſui prandij habere dolet: itaq; ſecedit, & latens in occulto comedit. Acerrima riualitate ardet, & mulieres quæ ſunt ſine uiro obſeruat. quod ſi cum matrefamiliâs ſtuprum fieri cognouerit, ſe ſtrãgulat. Volans non ſublime fertur. Quòd autẽ ex eo ipſo homines magnam lætitiã uoluptatemq; capiunt, ideo circa ipſius curam cibariorũ proſpiciunt, diligenterq; illum alunt. In magnificis ſplendidisq; ędibus tum profanis tum ſacris Porphyrio ludicra delectatio eſt, quarum intra clauſtra ſacer & ſolutus errat. Pauonem ut formoſus ſit, luxurioſe tamẽ uiuentes homines comedunt: cuius pennæ magnum quidem ornamentum habent, ſed reliqui corporis nulla dignitas. Porphyrionem uerò cibi gratia in cœnis appoſuiſſe hominẽ ſcio neminẽ: non Calliã, non Cteſippũ uiros Athenienſes: nec Apiciũ, neq; Hortenſiũ Romanos: quos è multis cũ uario luxui tum gulæ imprimis deditos & lurcones, paucos mihi commemoraſſe ſat fuerit.

† ὑπανάνδρους habet Athenæus.

** lego Ἀπίκιον.*

De Coruis parentem ſenio confectum uorantibus. Cap. XLIII.

Coruus iam ætate affecta cùm non pullos alere poteſt, ſeipſum eis cibum præſtat. hi autem comedunt patrẽ. unde prouerbium eſſe natũ ferunt, Mali corui malum ouum.

Impietas in parentes.

Prouerb.

Palumbes caſtiſsimas eſſe, & adulterij pœnam morte luere utrunq; ſexum: In Turturũ uerò & Columbarum albarum genere, marem tantum, fœminæ ignoſci. Cap. XLIIII.

EX auibus caſtiſsimi ab omni ſtupro palumbes. ut enim mas & fœmina tanquam nuptijs alligati ſunt, mutua conſenſione adeò ad ſtabile & certũ cónubiũ per ſummã caſtimoniã adhęreſcũt, ut neuter alienũ cubile attingat. ſi autem impudico amore capti ad alienam Venerẽ libidinis oculos adiecerint, eos

reliqui circumſedentes, marem quidem mares diſcerpunt, fœminas uerò fœminæ diſperdunt. Huiuſce etiam modi lex caſtitatis ad Turtures pertinet, ſanctaq; & ſyncera permanet: tum etiam ad Columbas albas manat, præterquam quòd non utranq; occidunt. nam marem duntaxat perimunt: fœminã uerò, illius miſericordia permoti, impunitam atq; inultam in uiduitate reliquam ætatem ducere permittunt.

Quomodo Columbus coniugem ſuam circa partum, incubitum, fœtumq; iam excuſum, iuuet atq; promoueat. Quòd Columbæ Haliæetos & Circos horreãt: & quomodo Accipitrum impetus declinent. Cap. XLV.

ARiſtoteles inquit fœminæ parturienti marem adeſſe, & cultu omniq; officio fungi: ſæpe etiam fœminam errantem & uagantem compellere ad nidum: & cùm pepererint oua, eas cogere ut incubent: eundemq; pariter cum fœmina pullos fouere, pariterq; alere. & primum nutrimentum, ne à cibis abhorreant, parentes excluſis iam pullis, terram ſalſuginoſam in os indere: quã ut guſtauerint, inde facillimè reliquis cibis ueſci queãt. Cũ rapacibus cæteris auibus fœdere deuinciuntur, pacemq; gerunt: Aquilas marinas & Circos horrent, inquit. Contra Accipitres quo aſtu utantur audire operæpretium fuerit. Cùm eas Accipiter, qui natura ſua in ſublime ferri poteſt, perſequitur, eæ deorſum uerſus elabunt: cum ille in inferiori ſede aëris uolat, illæ cõtra ſublime feruntur & ſupra Accipitrẽ, in ſublime impetum facere non ualentem, uolantes, bene ſperare incipiunt, fiduciaq; implentur.

† δυναμένων.

De Elephanto albo Indico, qui nutriciũ ſuum mirificè amauit, proq; eo pugnauit. Cap. XLVI.

CVm Indus quiſpiam elephanti albũ pullum offendiſſet, atq; hunc etiam nunc tenerum aluiſſet, & paulatim manſuefeciſſet, eoq; deinde ueheretur, & belluam amaret, & uiciſſim redamaretur ipſe, ac ſimul ſuam elephãtus educationẽ, cum maximis amicitiæ officijs, huic Indo compenſaret: Indorum rex id intelligens, muneri popoſcit ſibi elephantũ mitti. Is ut uehementi riualitate flagrans, amato-

λοιποί. καὶ τὸν μὲν ἄρρενα οἱ ὁμογενεῖς διασπῶσιν, αἱ θήλειαι δὲ τὴν θήλειαν. οὗτος ἄρα ὁ τῆς σωφροσύνης νόμος καὶ ἐς τὰς τρυγόνας ἀφικνεῖται, καὶ ἄτρεπτος μένει· καὶ ἐς τὰς περιστερὰς τὰς λευκάς, πλὴν τοῦ θανατοῦσθαι ἑκάτερον τὸν ὄρνιν· ἐπεὶ τὸν μὲν ἄρρενα ἀναιροῦσι, τὴν δὲ θήλειαν ᾤκτειραν, καὶ ἐῶσαν ἀπενθῆ, καὶ περιίασι χῆρον.

Περὶ τῆς τῶν περιστερῶν ὠδῖνος. Κεφ. με.

ΑΡιστοτέλης τῶν περιστερῶν καὶ τοὺς ἄρρενας ταῖς θηλείαις ταῖς τικτούσαις συνωδίνειν λέγει· καὶ ἀλωμένας τῆς καλιᾶς ἔξω, συνωθεῖν τε καὶ συνελαύνειν· καὶ ὅταν τέκωσιν, ἐπῳάζειν ἐκβιάζεσθαι: θάλπειν γὰρ καὶ τοὺς ἄρρενας τὰ νεόττια, καὶ συνδιατρέφειν ταῖς θηλείαις ὁ αὐτός φησι. καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κακοσίτους εἶναι τοὺς νεοττούς, πρώτην τροφὴν ἐνδιδόναι τοῖς βρέφεσι τοὺς γειναμένους ἁλμυρίδα γῆν: ἧς προτοῦ γευσάμενα, εἶτα μέντοι καὶ τῶν λοιπῶν ἑτοίμως σιτεῖσθαι τὸ ἐντεῦθεν αὐτά. δοκεῖ δέ πως ταῖς περιστεραῖς τὸ ἐντεῦθεν πρὸς μὲν ἄλλους ὄρνιθας τοὺς ἁρπακτικοὺς ἔνσπονδα εἶναι: τοὺς μέν τοι ἁλιαέτους καὶ τοὺς κίρκους ὡς πεφρίκασί φησι. Πρὸς δὲ τοὺς ἱέρακας οἷα παλαμῶνται, ἀκοῦσαι ἄξιον. ὅταν μὲν αὐτὰς διώκῃ ὁ μετάρσιός τε καὶ ἐς ὕψος πεφυκὼς πέτεσθαι, αἱ δὲ ὑπολισθαίνουσι τὴν πτῆσιν, καὶ κατωτέρω ἑαυτὰς καθέλκουσι, καὶ τὸ πτερὸν δὲ πεφρῶνται πιέζειν: ὅταν δὲ ὁ κατωτέρω λαχὼν ἐκ τῆς φύσεως τὴν πτῆσιν, αἱ δὲ αἴρονταί τε καὶ μετεωροποροῦσι, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν πετόμεναι θαρροῦσιν ἀνωτέρω ἆξαι μὴ † δυνάμεναι.

Περὶ πωλευτοῦ παρ' Ἰνδοῖς λευκοῦ ἐλέφαντος. Κεφ. μς.

ΕΛέφαντος πωλίῳ περιτυγχάνει λευκῷ πωλευτὴς ἐλέφαντος Ἰνδός. καὶ παραλαβὼν ἔτρεφε ἔτι νεαρόν, καὶ κατὰ μικρὰ ἀπέφηνε χειροήθη. καὶ ἐπωχεῖτο αὐτῷ, καὶ ἤρα τοῦ κτήματος, καὶ ἀντηρᾶτο, ἀνθ' ὧν ἔθρεψε τὴν ἀμοιβὴν κομιζόμενος ἐκεῖνος. ὁ τοίνυν βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πυθόμενος, ᾔτει λαβεῖν τὸν ἐλέφαντα. ὁ δέ, ὡς ἐρώμενος ζηλοτυ-

ζηλοτυπῶν, καὶ μέντοι περιαλγῶν εἰ ἔμελ-
λε δεσπότην αὐτοῦ ἄλλος, οὐκ ἔφατο δώ-
σειν: καὶ ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν ἔρημον ἀνα-
βὰς τὸν ἐλέφαντα. ἀγανακτεῖ ὁ βασιλεὺς,
καὶ πέμπει κατ᾽ αὐτοῦ τοὺς ὑφαιρησομένους,
καὶ ἅμα τὸν Ἰνδὸν ἐπὶ τὴν δίκην ἄξοντας.
ἐπεὶ δὲ ἧκον, ἐπειρῶντο † πεῖραν προσφέ-
ρειν, οὐκοῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔβαλλεν αὐτοὺς
ἄνωθεν, καὶ τὸ θηρίον ὡς ἀδικούμενον συνη-
μύνατο. καὶ τὰ πρῶτα ἦν τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ
βληθεὶς ὁ Ἰνδὸς κατώλισθε, περιβαίνει μὲν
τὸν τροφέα ὁ ἐλέφας, κατὰ τοὺς ὑπερα-
σπίζοντας ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ τῶν ἐπιόντων
πολλοὺς ἀπέκτεινε: τοὺς δὲ ἄλλους ἐτρέψατο.
περιβαλὼν δὲ τὸν τροφέα τῇ προβοσκίδι,
αἴρει τε αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τὰ αὔλια κομίζει, καὶ
παρέμεινεν ὡς φίλῳ φίλος πιστὸς, καὶ τὴν εὔ-
νοιαν ἐδείκνυτο. Ω ἄνθρωποι πονηροὶ,
καὶ περὶ τράπεζαν μὲν καὶ ταγήνου ψό-
φον ἀεὶ, ἐπ᾽ ἄριστά τε χορεύοντες: ἐν δὲ τοῖς
κινδύνοις προδόται, καὶ μάτην καὶ εἰς οὐ-
δὲν τὸ τῆς φιλίας ὄνομα χραίνοντες.

Περὶ τῆς τῶν καμήλων εἰς μητέρας εὐ-
σεβείας. Κεφ. μζ.

Δ Οτε μοι τοὺς τραγῳδοὺς πρὸς τοῦ πα-
τρῴου Διὸς, καὶ πρό γε ἐκείνων τοὺς μυ-
θοποιοὺς ἐρέσθαι, τί βουλόμενοι τοσαύτην
ἄγνοιαν τοῦ παιδὸς τοῦ Λαΐου καταχέουσι,
καὶ τοῦ Τηλέφου τοῦ συνελθόντος τῇ μη-
τρὶ τὴν δυστυχῆ σύνοδον, καὶ μὴ παραβάν-
τος μὲν τῆς ὁμιλίας, συγκατακλιθέντος δὲ
τῇ γειναμένῃ, καὶ πράξαντος ἂν τὰ αὐτὰ,
εἰ μὴ πολλάκις θείᾳ πομπῇ διεῖρξεν ὁ δρά-
κων: εἴ γε ἡ φύσις τοῖς ἀλόγοις ζῴοις τὴν
τοιαύτην μίξιν, καὶ ἐκ τοῦ χρωτὸς προσαψα-
μένοις δίδωσι κατανοεῖσθαι, καὶ οὐ δεῖται γνω-
ρισμάτων, οὐδὲ τοῦ ἐκθέντος εἰς τὸν Κι-
θαιρῶνα, ὡς ὁ Οἰδίπους ὁ τοῦ Σοφοκλέους.
Οὐκ ἂν γοῦν ποτε τῇ τεκούσῃ ὁμιλήσαι κά-
μηλος. ὁ γάρ τοι νομεὺς τῆς ἀγέλης κατακαλύ-
ψας τὴν θήλειαν ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ ἀποκρύψας
πάντα πλὴν τῶν ἄρθρων, τὸν παῖδα ἐπάγει
τῇ μητρί: καὶ ἐκεῖνος λάβριος ὑπὸ ὁρμῆς τῆς
πρὸς μίξιν, ἔδρασε τὸ ἔργον, καὶ συνῆκε. καὶ τὸν
μὲν αἴτιον τῆς ὁμιλίας οἱ τῆς ἐκθέσμου δάκνων
καὶ πατῶν, καὶ τοῖς γόνασι παίων, ἀπέκτει-
νεν ἀλγεινότατα: ἑαυτὸν δὲ κατεκρήμνισεν.

Αμαθῶς

amatoriè dolebat, si hunc alius quàm ip-
se esset habiturus. Itaque negans se daturũ,
unà cum Elephanto in desertissimam re-
gionem perfugit. Rex autem id ægrè fe-
rens, ad eum insequendum misit, qui In-
do auferrent, simul & illum comprehen-
sum ad pœnã reducerent. Cùm igitur eò
uenissent, ubi erant transfugæ, compre-
hendereque aggressi fuissent: ex superiori
loco lapidibus eos homo appetebat: pa-
riterque elephantus, ut iniuria insigni acce
pta, illorum impetum repellebat. Vbi au
tem Indus lapidatione facta percussus,
præceps deiectus fuisset, elephantus ho-
minum more acerrimè se tuentium, pro
suo nutricio quẽ corpore tegebat, cum
propugnauit, tum uerò ex inuadentibus
partim occidit, partim in fugam impulit:
tum altorem suum promuscide circum-
plexus, ad stabula inuexit, ac tanquã ami
cus permansit fidelis amico, beneuolen-
tiam ostendens, qua admirabili suũ edu-
catorem prosequebatur. O sceleratos
homines, qui mensas, culinas & sartagi-
num stridores sequunt, & prandia quæ-
runt: in periculis autem amicitiæ iure te-
merè uiolato pollutoque, amicos deserũt.

† βίαν.

De Camelorum castitate aduersus
matrem. Cap. XLVII.

TRagœdi & fabulatores alij miror
quid sibi uoluerint, dũ matres adeò
filijs ignotas nugantur, ut de Laij filio: &
Telepho, qui simul recumbens, tametsi
cum matre complexu uenereo non iun-
ctus fuerit, incestum tamen stuprũ cum
ipsa confecisset, nisi eos pius diuino du-
ctu draco diremisset. Atqui animalibus
rationis expertibus eiusmodi concubi-
tus ex corporis contactu natura cogno-
scendos dedit, neque ad eos coitus perci-
piendos notionibus ullis egent, neque al-
terius aduentu, ut Oedipus illius à quo
in Cithæronem expositus fuisset. Etenim
Camelus cum matre nunquã cõcumbit:
Cuius rei exemplo est pastor quispiam.
is cùm fœminam quoad eius fieri pote-
rat, exceptis genitalib9 obtexisset, dein-
deque filiũ matri sic opertæ admisisset: hic
ex latebris coitus appetitione falsus, matrẽ imprudens superuenit suam. quod
ubi intellexisset, Camelarium scelerati coitus admissarium & mordicus pre-
mens, & ad terram abiectum genibus affligens, cum summis doloribus interfe-
cit, atque seipsum præcipitem agens, uoluntariam mortem sibi consciuit.

† al. κατα-
νοῆσαι.

Oedipus sanè in hoc etiam imperitè fecit, qui cum inferenda sibi manu & consciscenda morte calamitatē omnem effugere ac relinquere posset, oculos tantum excæcare suos uoluerit, & suæ familiæ generiq́ꝫ dira imprecari omnia, tanquā extremis hisce malis iam præteritæ calamitati ullum adferret remedium.

Ἀμαθῶς δὲ καὶ περὶ τῶν Οἰδίπους, οὐκ ἀποκτείνας, ἀλλὰ πηρώσας τὴν ὄψιν, καὶ τὴν τῶν κακῶν λύσιν μὴ γνοὺς, δέον ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ τῷ οἴκῳ τῷ τοῦ γένει καταρώμενον, εἶτα μέντοι κακῷ ἀνηκέστῳ ἰᾶσθαι κακὰ τὰ ἤδη προελθόντα.

FINIS LIBRI III.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI DE ANIMALIVM NATVRA LIBER IIII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

Perdices mares perquā libidinosos esse, & ꝙ in fœminarū coniugū uel quas amāt cōspectu, multò fortius inter se pugnēt. Historia Cretensis iuuenis, qui ut à morte etiam à puero quē amauerat non contemneretur, auersum sibi uulnus infligi cauit. Cap. I.

Amor & pudor fortitudinis stimuli.

EX auibus Perdices, quòd ad libidinē ueneris inflammatissimi sunt, idcirco cū fœminis asiduè uersantur. Homines autem qui Perdices ad certamē alunt, cùm eos ad pugnā inter se incitare uolunt, suā cuiq́ꝫ uxorē præsentē esse curant. hac enim machinationis cōmentatione Perdicū timiditas repellitur, & ignauia uitatur. nam male pugnando uictus nunq̄ in cōspectū, nec ad amatā, nec ad cōiugē audet uenire: ac potius morte occumbit, q̄ pugna turpiter deserta, ab hoste suo auersus eam cui probari tātopere cupit, intueri sustineat. Tale quiddam Cretenses etiā de duobus amantibus prædicant: Sic enim audio, amatorē Cretensem cū alijs rebus pręstantem, tū bellicis strenuū, habuisse in amore puerū adolescentē summa indole uirtutis, liberali forma, uirili animo, & summo ad optimas disciplinas ingenio, sed ætate nondum militiæ apta. Nomē quidem utriusq́ꝫ alio loco me dixisse memini. Et hunc ipsum aliquando in pugna strenuè uersantē, hostium frequenti cohorte toto impetu in eū irruente, ad humi strati cadaueris offensionē collapsum fuisse. Iacenti cum hostium proximus quispiam

†al. πολέμια.

†δι' ἡλικίαν.

†al. ἀθρόας.

Περὶ τῆς τῶν περδίκων ἀκολασίας. Κεφ. α.

Ἀκολαστότατοι τῶν ὀρνίθων οἱ πέρδικές εἰσι. ταῦτά τοι καὶ τῶν θηλειῶν ἔρωσι δριμύτατα, καὶ τῆς λαγνείας ἡττώμενοι συνεχέστατά εἰσιν οἶγε. οὐκοῦν οἱ τρέφοντες τοὺς ἀθλητὰς πέρδικας, ὅταν αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην τὴν κατ' ἀλλήλων ὑποθήγωσι, τὴν θήλειαν παρεστάναι ποιοῦσιν ἑκάστῳ τὴν συνόνομον: σόφισμα τοῦτο δειλίας καὶ κάκης τῆς περὶ τὴν ἀγωνίαν ἀντίπαλον αὐτοῖς εὑρόντες. οὐ γάρ τι που ἡττώμενος φανῆναι ἢ τῇ ἐρωμένῃ, ἢ τῇ γαμετῇ ὁ πέρδιξ ὑπομένει. τεθνήξεται δὲ μᾶλλον παιόμενος, ἢ ὁμόσε χωροῦντος ἀποστραφεὶς ἰδεῖν τολμήσει ταύτην ἀσχημόνως, πρὸς ἣν βούλεται εὐδοκιμεῖν. τοῦτό τοι καὶ Κρῆτες ὑπὲρ τῶν ἐρωμένων γινώσκουσιν. Ἀκούω γοῦν Κρῆτα ἐραστὴν, ἀγαθὸν τάτε ἄλλα καὶ τὰ † ἐμπολέμια εἶναι: ἔχειν οὖν παιδικὰ εὐγενὲς μειράκιον, ὥρᾳ διαπρεπὲς, καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρεῖον, καὶ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων πεφυκὸς εὖ καὶ καλῶς, καλούμενον δὲ † εἰς ἡλικίαν εἰς ὅπλα μηδέπω. εἶπον γε μὴν ἀλλαχόθι καὶ τοῦ ἐραστοῦ καὶ τοῦ καλοῦ τὸ ὄνομα. Ἀρετὰς μὲν οὖν ἐν τῇ μάχῃ τὸν νεανίαν ἀποδείξασθαί φασιν οἱ Κρῆτες: † ἀθρόον δὲ εἰς αὐτὸν ὠθουμένης τῆς τῶν ἐχθρῶν φάλαγγος, προσπταῖσαι νεκρῷ κειμένῳ, καὶ περιτραπῆναι λέγουσιν αὐτόν. τῶν οὖν τις πολεμίων ὁ μάλιστα πλησίον ἀνατεινόμενος, παίειν ἔμελλε κατὰ τῶν μεταφρένων τὸν ἄνδρα: ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, μηδαμῶς εἶπεν αἰσχρὰν καὶ ἄναλκιν πληγὴν ἐπαράξῃς, ἀλλὰ

ἀλλὰ κατὰ τῶν στέρνων αὐτίκα παῖσον: ἵνα μὴ μου δειλίας ὁ ἐρώμενος καταψηφίσηται, καὶ φυλάξηται περιστεῖλαί με νεκρὸν, καὶ μάλα γε ἀσχημονοῦντι προσελθεῖν οὐ τολμῶν. αἰδεσθῆναι μὲν οὖν ἄνθρωπον ὄντα φαυλῶναι κακὸν, οὔπω θαυμαστόν. πέρδικι δὲ μετεῖναι αἰδοῦς, ὑπέρσεμνον τοῦτο ἐκ τῆς φύσεως τὸ δῶρον. Ἀριστόδημος δὲ ὁ τρέσας, καὶ Κλεώνυμος ὁ ῥίψας τὴν ἀσπίδα, καὶ ὁ δειλὸς Πείσανδρος, οὔτε τὰς πατρίδας ᾐδοῦντο, οὔτε τὰς γαμετὰς, οὔτε τὰ παιδία.

Περὶ τῶν ἐν Ἐρύκῃ τῇ Σικελικῇ περιστερῶν καὶ τῶν ἐκεῖθι καλουμένων ἀναγωγίων. Κεφ. β.

Ἐν Ἐρύκῃ τῆς Σικελίας ἑορτή ἐστιν ἣν καλοῦσιν ἀναγώγια Ἐρυκῖνοί τε αὐτοὶ, καὶ μέντοι καὶ ὅσοι ἐν τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. ἡ δὲ αἰτία τοῦ τῆς ἑορτῆς ὀνόματος: τὴν Ἀφροδίτην λέγουσιν ἐντεῦθεν εἰς Λιβύαν ἀπαίρειν ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις. δοξάζουσι δὲ ἄρα ταῦτα ταύτῃ ἐκεῖθεν τεκμαιρόμενοι: περιστερῶν πλῆθός ἐστιν ἐνταῦθα πάνυ πάμπλειστον: οὐκοῦν αἱ μὲν οὐχ ὁρῶνται: λέγουσι δὲ Ἐρυκῖνοι τὴν θεὸν δορυφορούσας ἀπελθεῖν. ἀθύρματα γὰρ Ἀφροδίτης περιστερὰς εἶναι ᾄδουσί τε ἐκεῖνοι, καὶ πεπιστεύκασι τοῦτο πάντες οἱ ἄνθρωποι. Διελθουσῶν δὲ ἡμερῶν ἐννέα, μίαν μὲν διαπρεπῆ τὴν ὥραν, ἔκ γε τοῦ πελάγους τοῦ κομίζοντος ἐκ τῆς Λιβύας ὁρᾶσθαι εἰσπετομένην, οὐχ οἵαν κατὰ τὰς ἀγελαίας πελειάδας τὰς λοιπὰς εἶναι: πορφυρᾶν δὲ, ὥσπερ οὖν τὴν Ἀφροδίτην ὁ Τήιος ἡμῖν Ἀνακρέων ᾄδει, πορφυρῆν που λέγων, καὶ χρυσῷ δὲ εἰκασμένη φανείη ἄν: ὁ τοῦτό γε κατὰ τὴν Ὁμήρου θεὸν τῆς αὐτὴν, ἣν ἐκεῖνος ἀναμέλπει χρυσῆν. ἕπεται δὲ αὐτῇ τῶν περιστερῶν τὰ νέφη τῶν λοιπῶν. καὶ ἑορτὴ πάλιν Ἐρυκίνοις καὶ τὰ καταγώγια πανήγυρις. ἐκ τοῦ ἔργου καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα.

Περὶ λεόντων ὅτι μὴ σύννομοι ἄῤῥην καὶ ὁ θῆλυς ζῶα ἀλλήλοις. Κεφ. γ.

Λύκοι σύννομοι καὶ ἵπποι, λέοντές γε μὴν οὐκ ἔστιν. λέαινα γὰρ καὶ λέων οὔτε τὴν αὐτὴν ἴασιν, οὔτε ἐπὶ θήρας, οὔτε πιόμενοι. τὸ δὲ αἴτιον, τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ θαῤῥοῦντες ἄμφω, εἶτα οὐ δεῖται θάτερον θατέρου, ὥς φασιν οἱ πρεσβύτεροι.

Περὶ

quispiam gladio stricto plagam ei auersam illaturus esset: retro ad hostem uersus intuens, Nequaquam inquit turpe, & imbelle uulnus tergo inferas: sed aduerso potius pectori infligas, cum ut ne timiditatis me meus amator cōdemnet, tum ne me turpitudinis notis inustū aspiciat. Atqui hominem rationis participem ad timiditatis & ignauiæ crimen pudore affici, non admodum mirabile uideri debet: at Perdicem rationis expertē huiusmodi uerecundiā retinere, singulare donum naturæ uidetur. Eudêmus uerò & Pisander, insignes illi timiditate, & abiecto Cleonymus infamis clypeo, non patrias, non uxores, non filios se habere testes timiditatis suæ ueriti sunt.

De Columbis ex Erycino Siciliæ tractu certo tempore in Libyam traijcientibus, & post nouem dies redeuntibus. Cap. II.

IN Eryce Sicilię festi dies aguntur, quos Erycini & Siculi omnes profectorios appellant. Cur autē sic appellentur, causam afferūt, quòd id temporis Venerem inde in Libyā proficisci dicūt: nam cùm longè maximus Columbarū in ijs locis numerus esse soleat, nulla autē tum temporis appareat, conijciunt ipsas abeuntē uenerantes deam, cùm illa peregre profectas esse. nam Veneri sacrum esse genus Columbarum omnes existimant. Nouē diebus lapsis, unam forma insignē ex pelago Libyco spectari reuolantē, quæ non sit quemadmodum reliquæ gregales Columbæ, sed rubra, qualē nobis Anacreon canit esse Venerem, quum eam quodam loco purpuream, & auro similem canit. imitatione nimirū Homeri, qui eandem nobis auream celebrat. Hanc cęterarum columbarū greges sequuntur, & rursus ex earum reditu Erycini reuersionis dies celebrant.

Leonē & Leænam non simul, sed utrunq; seorsim ad uenationē & ad potum abire. Cap. III.

LVpi Lupęq; cōpasci solēt, similiter & Equi cū Equabus: Leones cū Leænis non itē. nā neq; ad uenationē, neq; ad potum eādē uia proficiscunt. Causam huius rei peritiores afferūt, quod uterq; suis uiribus confisus, alterius opē nō desideret.

Fiducia sui.

Lupas

Lupas diebus duodenis parturire continuis. Cap. IIII.

LVpæ partu soluuntur, sed diebus ac noctibus duodenis parturiunt continuis: quanto etiam tempore Latonam ex Hyperboreis in Delū peruenisse Delij aiunt.

De mutua quorundam animalium dissensione & inimicitia. Et de Channa pisce, & Formicis albis. Cap. V.

INimicitias mutuas gerunt testudo & Perdix: item Crex & Ciconia cū Mergo: & cum Laro Harpa & Ardea. Alauda Acanthylidi infensa est: Turtur Pyrrhæ. Coruus etiam & Miluus hostili sunt animo. Siren de genere Apū hostem habet Circen. Cęterum Circe & Circus tum genere tum natura differunt. Channa piscis præ cæteris libidinosus est. Formicas † in Pheneo Laconicæ albas esse fertur. † In Græco legerim non μύρμηκας, sed κοσσύφους: & ἐν Φενεῷ τῆς Ἀρκαδίας, non autē Λακωνικῆς, Est enim Pheneus oppidum in Cyllene Arcadiæ monte: in quo merulas albas reperiri authores habeo, Aristotelem, Pausaniam, Plinium. Fortè κοσσύφους aliquis merulas interpretatus est, idq; uocabulum in textu repositum, & in μύρμηκας deprauatum est.

†Κρὴξ, Philes.

† al. χαύνη, Eustathio χαῦνος.

De pascuis equorum: & quòd (Equæ) uentis se exponere gaudeant. Cap. VI.

EQuos pratis pascuis, & palustribus locis uentosisq; delectari, homines huius animantis naturæ & institutionis non imperiti fatentur. Quod & Homerus intellexisse uidetur cùm caneret, Her bosa pascuntur equæ ter mille palude. Gaudere autem equas aspiratione uentorum, & Austro & Boreæ se exponere, & aduersum illorum flatus longa sæpe spatia decurrere, norunt earum pastores: & nimirū etiam poëta, hoc uersu, Quas etiam Boreas pascenteis uentus amauit. Vnde & Aristoteles mutuatus est, nisi fallor, quòd scribit, equas aliquando furentes rectà aduersus hos uentos aufugere.

De Scythico equo arte inducto, ut cum matre uelata nec agnita coiret: & quomodo flagitio intellecto, ambo se præcipites dederint. Cap. VII.

SCytharum regem (cuius nomen, quod nihil ad rem pertinet, sciens prætereo)

Περὶ τῆς τῶν λύκων ὠδῖνος. Κεφ. δ.

ΟΥ ῥᾳδίως οἱ λύκοι τὴν ὠδῖνα ἀπολύουσιν, ἀλλ' ἐν ἡμέραις δώδεκα, καὶ νυξὶ τοσαύταις. ἐπεὶ τοσούτῳ χρόνῳ τὴν Λητὼ εἰς Δῆλον ἐξ Ὑπερβορέων ἐλθεῖν Δήλιοί φασιν.

Περὶ ζώων διαφόρων ἀλλήλοις πολεμίων. Κεφ. ε.

ΖΩα ἀλλήλοις πολέμια χελώνη τε καὶ πέρδιξ: καὶ πελαργὸς καὶ †κριὸς πρὸς αἴθυιαν. ἅρπη τε ἐρωδιὸς πρὸς λάρον. κορυδαλὸς δὲ ἀκανθυλίδι νοεῖ πολέμια. τρυγόνι πρὸς πύῤῥαν διαφορά. ἰκτῖνός γε μὴν τε κόραξ ἐχθροί. Σειρὴν, μελίσσης ὄνομα, πρὸς κίρκην. κίρκη δὲ πρὸς κίρκον, οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ τε τῇ φύσει διαφέροντα πεφώραται. χαύνη δὲ ἰχθὺς λαγνίστατος. λευκοὺς δὲ μύρμηκας ἐν Φενεῷ τῆς Λακωνικῆς ἀκούειν πάρεστιν.

Περὶ νομῆς ἵππων, καὶ ὅτι πολλάκις ἐξανεμοῦνται. Κεφ. ς.

ΤΟὺς ἵππους ἕλεσί τε καὶ λειμῶσι, καὶ τοῖς κατηνέμοις χωρίοις ἥδεσθαι μᾶλλον, ἱπποτροφίας τε καὶ πωλοτροφικῆς ἄνθρωποι σοφισταὶ ὁμολογοῦσιν. ἔνθεν τοι καὶ Ὅμηρος, ἐμοὶ δοκεῖν δεινὸς ὢν καὶ τὰ τοιαῦτα συνιδεῖν, ἔφη που: Τῶν τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος κατεβουκολέοντο. Ἐξανεμοῦσθαι δὲ ἵππους πολλάκις ἱπποφορβοὶ τεκμηριοῦσι, καὶ ἐπὶ τὸν νότον, ἢ τὸν Βοῤῥᾶν φεύγειν: εἰδότα οὖν τὸν αὐτὸν ποιητὴν εἰπεῖν: Τάων καὶ Βορέας ἠράσσατο βοσκομενάων. τε Ἀριστοτέλης δὲ, ὡς ἐμὲ νοεῖν, λαβὼν ἐντεῦθεν, εὐθὺ τῶν προειρημένων ἀνέμων οἰστρηθείσας ἀποδιδράσκειν ἔφατο αὐτάς.

Περὶ τοῦ ἵππου τοῦ Σκύθου τοῦ βιασθέντος συνελθεῖν τῇ μητρί. Κεφ. ζ.

ΑΚούω τὸν Σκυθῶν βασιλέα (τὸ δὲ ὄνομα εἰδὼς ἐῶ, τί γάρ μοι καὶ λυσιτελὲς

λές ἐστιν;) ἵππον σπουδαίαν ἔχειν πᾶσαν ἀρετήν, ὅσην ἵπποι καὶ ἀπαιτοῦνται καὶ ἀποδείκνυνται. ἔχειν δὲ καὶ υἱὸν αὐτῆς ἐκείνης, τῶν ἄλλων ἀρετῇ διαπρέποντα. οὐκοῦν εὑρίσκοντα οὔτε ἐκείνην ἄλλῳ παραβαλεῖν ἀξίῳ, οὔτε ἐκεῖνον ἐπαγαγεῖν † τὸ δὲ αὐτοῦ λαβεῖν σπέρμα ἀγαθῇ, καὶ διὰ ταῦτα ἄμφω συναγαγεῖν εἰς τὸ ἔργον. τοὺς δέ, τὰ μὲν ἕτερα ἀσπάζεσθαι σφᾶς, καὶ φιλοφρονεῖσθαι, οὐ μὴν ἐγχρίμπτεσθαι. οὐκοῦν ἐπεὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Σκύθου σοφώτερα ἦν τὰ ζῷα, ἐπηλύγασεν ἱματίοις καὶ τὸν καὶ τήν, καὶ ἐξειργάσαντο τὸ ἔκνομόν τε καὶ ἔκδικον ἐκεῖνο ἔργον. ὡς δὲ ἄμφω συνεῖδον τὸ πραχθέν, εἶτα μέντοι τὸ ἀσέβημα διέλυσαν τῷ θανάτῳ, πηδήσαντες κατὰ κρημνοῦ.

Περὶ τοῦ ἱπποκόμου τοῦ ἐρασθέντος τῆς ἵππου. Κεφ. η

ΛΕγει Εὔδημος, ἵππου νέας καὶ τῶν νεμομένων τῆς ἀρίστης ἐρασθῆναι τὸν ἱπποκόμον, ὥσπερ καλῆς μείρακος, καὶ ἐν τῷ χωρίῳ ὡρικωτέρας πασῶν. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγκαρτερεῖν, τελευτῶντα δὲ ἐπιτολμῆσαι τῷ λέχει τῷ ξένῳ, καὶ ὁμιλεῖν αὐτῇ. τῇ δὲ εἶναι πῶλον καὶ τοῦτον καλόν. θεασάμενόν γε μὴν τὸ πραττόμενον, ἀλγῆσαι, ὥσπερ οὖν τυραννουμένης μητρὸς ὑπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ ἐμπηδῆσαι, καὶ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα. εἶτα μέντοι καὶ φυλάξαι ἔνθα ἐτάφη, καὶ φοιτῶντα ἀνορύττειν αὐτόν, καὶ ἐνυβρίζειν τῷ νεκρῷ, καὶ λυμαίνεσθαι λύμην ποικίλην, οὐκ αἰσθανομένῳ ἀλγοῦντα αὐτόν.

Περὶ ἰχθύων καὶ τῆς μίξεως αὐτῶν. Κεφ. θ.

ΤΩν ἰχθύων διὰ τοῦ ἦρος οἱ πλεῖστοι εἰς τὴν Ἀφροδίτην πρόθυμοί εἰσιν, καὶ ἀποκρίνουσί γε αὐτοὺς εἰς τὸν Πόντον μᾶλλον. ἔχει γάρ πως θαλάμας τε καὶ κοίτας, ἐκ φύσεως ταῦτα ἰχθύσιν ὁ Πόντος τὰ δῶρα: ἀλλὰ καὶ θηρίων ἐλεύθερός ἐστιν, ὅσα βόσκει θάλαττα. δελφῖνες δὲ ἀλῶνται μόνοι λεπτοί τε καὶ ἀσθενικοί. καὶ μὴν καὶ πολύπου χηρός ἐστιν, καὶ παγούρου ἄγονος, καὶ ἀστακὸν οὐ τρέφει. μικρῶν δὲ ἰχθύων ὅδε ὄλεθρός ἐστιν.

Τί δρῶσι τῇ νουμηνίᾳ οἱ ἐλέφαντες. Κεφ. ι.

ΠΥνθάνομαι σελήνης ὑποφαινομένης νέας, τοὺς ἐλέφαντας κατά τινα φυσικὴν καὶ ἀπόρρητον ἔννοιαν, ἐκ τῆς ὕλης ἐν ᾗ νέμονται νεοδρεπεῖς ἀφελόντας κλάδους, εἶτα

tereo) equam habuiſſe audio, omni uirtute, quæ ab equo pręſtari queat ornatã. tum huius quoq; habuiſſe pullum, cæteris equis uirtute præſtantẽ. Cùm igitur equum alium non reperiret, dignum qui huic ipſi equæ admitteret: ſed neq; equã tam generoſo pullo conuenientem, ambos in eundem locum coegiſſe. Veruntamen eos cæteris quidem in rebus inter ſe amanter geſsiſſe, & libenter uerſatos ſimul fuiſſe, non tamen ad coitum perueniſſe: quoad per inſidias admiſſarij ueſtimẽtis adumbrati fuiſſent, tum inceſtum ſtuprum admiſiſſe. quod quidem factum primum ut ambo intellexerunt, tam impium flagitium morte diſſoluere conati ſunt: ſeſe enim præcipites agentes, mortem ſibi conſciuerunt.

+Videtur addendum ἄλλῳ τῷ.

De equiſonis cum equa coitu: & ſupplicio ab eo ſumpto per eiuſdem equæ pullum. Cap. VIII.

EQuam Eudemus ait adoleſcentẽ, ac armenti præſtantiſsimam, tanquam omnium formoſiſsimã puellam ab equiſone adamatã fuiſſe: primumq; ſui amoris hunc flagrantiæ moderatũ fuiſſe. dein de libidine inflãmatũ, uſq; eò proceſsiſſe cum equa, ut uenereo complexu iungeretur, remq; tandem perficeret turpem. Vbi uerò equæ pullus & ipſe formoſus inceſto ſtupro matrem cõtaminari perſpexiſſet, eam ſic à domino tyrannicè tractari acerrimè tuliſſe. Itaq; impetu facto, uirum interemiſſe: atq; cùm obſeruaſſet, ubi humaretur, eò profectum refodiſſe, omnibusq; ſupplicijs cadauer iam nullum ſenſum ex mœrore percipiens uexantis, afflixiſſe.

De piſcium uerno tempore coitu, & in Pontum ſeceſſu. Cap. IX.

EX piſcibus plurimi in uenerẽ magis uerno tẽpore exardeſcunt, & in Pontum tunc præcipuè ſecedunt: quod in eo caua & cubilia naturæ munere piſcibus idonea ſint: ideq; à feris beſtijs, quas mare alit, liber. ſoli delphini minuti illic & infirmi errãt. Polypis, Paguris, Aſtacis caret: qui ſanè paruulis piſciculis pernicioſi exiſtunt.

Quomodo Elephanti creſcentẽ lunam uenerentur. Cap. X.

AB interlunio recreſcente luna, elephantos audio quadam naturæ recondita notione, ex ſylua primùm, ubi paſcuntur, ramos decerpere, eoſq; de-

inde ſublimes ferre: tum uerò ipſos ad lunam ſuſpicere, ac leuiter ramos mouere, tanquam ſupplicationẽ quandam lunæ prætendentes, eis ipſa ut propitia exiſtere uelit.

De Equarum libidine. Cap. XI.

SOlas de beſtijs equas, etiam ſi uentrẽ ferunt, ſe iniri ſuſtinere audio. Incendi enim eas libidine ex fœminis maximè. Itaq; libidinoſas mulieres equas uocari ſolere ab eis, qui grauius ijs coïtium facere ſtudent.

De Perdicum ouis & pullis. Cap. XII.

PErdicum fœtus intra ouum etiã nũc circumplicatione teſtarum comprehenſi, à parentibus ſui excluſionem ex ouis minime expectant: ſed per ſe ipſi tanquam fores pulſantes, oua elidũt: & iam foras eminentes ſeipſos impulſu ſuo impellunt: ouiq; etiam nunc tegumento circumueſtiti, currunt: atq; à dimidia teſtæ parte, ſi adhuc circa caudam adhęreſcat, ſemet excutientes liberant, & uelocisſimè ad cibi inquiſitionem proſiliunt.

Perdices qui uel cantu uel pugna ualent, facilius ſe capiendos præbere, ſpe de ſeipſis tanquam utilibus non occidendis concepta. Cæteros uerò ſuæ indignitatis conſcios, tum macie tum allij paſtu hominum cibo inſuaues ſe reddere quò minus capiantur.

Cap. XIII.

EX Perdicibus qui uocis contentione & cantu ualent, & linguæ facultati cõfidunt: quiq; pugnaces & ad certamen habiles ſunt, ſe minime dignos credunt, qui ad extruendas menſas capiantur: unde fit, quòd parum contra uenatores de ſua libertate depugnent, quo minus comprehendantur, ſibi præfidentes, quod à cæde ſtudioſe ad cantus & certamina ſeruabuntur. Reliqui autem Perdices, & potiſsimũm qui nuncupant̃ Cirrhæi, ſibi conſcij, quòd nec ad certamina ualent, neq; pulchre cantare ſciunt, & ſi capiantur, futuros ſe prandium his qui ceperint: naturali quadam machinationis cõmentatione ſeipſos macie conficiunt: nimirũ cùm ab omni alia eſca, quæ ad pinguitudinem eos perducere queat, ſe ſua ſponte abſtinent, tum ut ne idonei ſint ad hominum menſas, cupidè allijs ueſcuntur: cuius rei experientes, his præteritis, aliò uenationẽ conuertunt. Qui uerò hoc ipſum ignorant, eos ſi facultas

† ἧττον Gillius.

εἶτα μέντοι μετεώρους ἀνατείνειν, καὶ πρὸς τὴν θεὸν ἀναβλέπειν, καὶ ἡσυχῆ τοὺς κλάδους ὑποκινεῖν, οἷον ἱκετηρίαν τινὰ ταύτην τῇ θεῷ προτείνοντας, ὑπὲρ τοῦ ἵλεών τε καὶ εὐμενῆ τὴν θεὸν εἶναι αὐτοῖς.

Περὶ τῶν ἵππων τῶν θηλειῶν λαγνείας. Κεφ. ια.

ΜΟνας ἀκούω τῶν ζώων τὰς ἵππους, καὶ κυούσας ὑπομένειν τὴν τῶν ἀῤῥένων μίξιν. εἶναι γὰρ λαγνιστάτας. διὰ ταῦτά τοι καὶ τῶν γυναικῶν τὰς ἀκολάστους, ὑπὸ τῶν σεμνοτέρων αὐτὰς εὐθυνόντων, καλεῖσθαι ἵππους.

Περὶ περδίκων ᾠῶν καὶ νεοττῶν. Κεφ. ιβ.

ΟΙ πέρδικες ἐν τοῖς ᾠοῖς οἰκοῦντες ἔτι, καὶ κατειλημμένοι περιπεφυκόσι σφίσιν ὀστράκοις, οὐκ ἀναμένουσι τὴν ἐκ τῶν γειναμένων ἐκγλυφήν: ἀλλ' αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν ὥσπερ θυροκοποῦντες ἐκκρούουσι τὰ ᾠά: καὶ ἐκκύψαντες, εἶτα σφᾶς ἑαυτοὺς ἀνωθοῦσι: καὶ τὸ τοῦ ᾠοῦ λέμμα περιῤῥήξαντες, ἤδη θέουσι: καὶ τὸ πρὸς τῷ οὐραίῳ ἡμίτομον, εἰ προσέχοιτο, διασεισάμενοι ἐκβάλλουσιν αὐτὸ, καὶ τροφὴν ματεύουσι, καὶ πηδῶσιν ὤκιστα.

Περὶ τῶν αὐτῶν καὶ πάλιν. Κεφ. ιγ.

ΤΩν περδίκων οἱ τοροί τε καὶ ᾠδικοὶ, τῇ σφετέρᾳ θαῤῥοῦσιν εὐγλωττίᾳ. καὶ οἱ μαχητικοὶ δὲ καὶ ἀγωνιστικοὶ, καὶ ἐκεῖνοι πεπιστεύκασιν, ὅτι μή εἰσιν ἄξιοι πρὸς ἀνάλωμα γενέσθαι τεθηραμένοι. καὶ διὰ ταῦτα ἁλισκόμενοι † ἔτι πρὸς τοὺς θηρῶντας διαμάχονται ὑπὲρ τοῦ μὴ ἁλῶναι. ὅτι γὰρ σπουδασθήσονται καὶ οἴδε πιστεύουσι καὶ τῇ μάχῃ καὶ τῇ ᾠδῇ. οἱ δὲ ἄλλοι, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ Κιῤῥαῖοι, συνεγνωκότες ἑαυτοῖς οὔτε ἀλκὴν ἀγαθοῖς, οὔτε ᾄδειν καλῶς, ἐγνωκότες δὲ ὅτι ἄρα ἁλόντες ἔσονται δεῖπνον τοῖς ᾑρηκόσι, παλαμῶνται σοφίᾳ τινὶ φυσικῇ ἑαυτοὺς ἀβρώτους παρασκευάσαι. καὶ τῆς μὲν ἄλλης τροφῆς, ἥτις αὐτοὺς εὐφραίνει τε καὶ πιαίνει, ἑκόντες ἀπέχονται, σκόροδα δὲ σιτοῦνται προθυμότατα. οἱ τοίνυν ταῦτα προμαθόντες, ἐσπείσαντο πρὸς αὐτοὺς ἑκόντες ἀθηρίαν. ὅστις δὲ τῇ τούτων ἄγρᾳ ὁ προσγέ-

τυχε

τυχε, συλλαβὼν καὶ καθεψήσας, ἀπώλεσε καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ σπουδὴν, πονηροῦ κρέως πειραθείς.

Περὶ γαλῆς καὶ ὄφεως, καὶ τῆς μάχης αὐτῶν. Κεφ. ιδ.

Κακὸν θηρίον ἡ γαλῆ, κακὸν δὲ καὶ ὁ ὄφις. οὐκοῦν ὅταν μέλλῃ γαλῆ πρὸς ὄφιν μάχεσθαι, πήγανον διατραγοῦσα πρότερον, εἶτα μέντοι διαθαρροῦσα ἐπὶ τὴν μάχην, ὥσπερ οὖν πεφραγμένη τε καὶ ὡπλισμένη παραγίνεται. τὸ δὲ αἴτιον, τὸ πήγανον πρὸς ὄφιν ἐχθιστόν ἐστιν.

Περὶ τῆς τῶν λύκων πλησμονῆς. Κεφ. ιε.

Ὁ λύκος ἐμπλησθεὶς εἰς κόρον, οὐκ ἂν τοῦ βραχίστου τὸ λοιπὸν ἐπιγεύσαιτο. περιτείνεται μὲν γὰρ ἡ γαστὴρ τῷδε, οἰδαίνει δὲ ἡ γλῶττα, καὶ τὸ στόμα ἐμφράγνυται: πραότατος δὲ ἐντυχεῖν ἐστιν ἀμνοῦ δίκην, καὶ οὐκ ἂν ἐπιβουλεύσαι ἢ ἀνθρώπῳ ἢ θρέμμασιν, οὐδὲ εἰ τῆς ἀγέλης βαδίζει †μέσος. μειοῦται δὲ †ἡσύχως καὶ κατ' ὀλίγον ἡ γλῶττα αὐτῷ, εἶτα εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα ἐπάνεισι, καὶ λύκος γίνεται αὖθις.

†al. μέσον.
†al. ἡσυχῆ.

Περὶ ἀλεκτρυόνων καὶ περδίκων. Κεφ. ϛ.

Ἀλεκτρυόνες ἐν ἀγέλῃ τὸν νεήλυν, οὔσης θηλειῶν ἀκρείας, ἀναβαίνουσι πάντες. καὶ οἱ τιθασοὶ δὲ πέρδικες τὸν ἥκοντα πρῶτον, καὶ οὔπω πεπραϋσμένον ταὐτὰ δρῶσιν. Ἀμειβόμενοι δὲ οἱ πέρδικες τοὺς τρέφοντας καὶ αὐτοὶ. παλεύουσι τοὺς ἀφέτους καὶ ἀγρίους, ἐπὶ τὰς πονηρὰς δρῶντες καὶ οὗτοι τοῦτο. Προσάγεται δὲ ἄρα ὁ πέρδιξ καὶ σειρώσας εἰς τὸ ἐφολκὸν, προτείνει τε τῶν ἄλλων τὸν τρόπον τοῦτον. ἕστηκεν ᾄδων ὁ πρῶτος, καὶ ἔστιν οἱ τὸ μέλος προκλητικὸν εἰς μάχην ὑποθῆγον τὸν ἄγριον: ἕστηκε δὲ ἐλλοχῶν πρὸς τῇ πάγῃ. ὁ δὴ τῶν ἀγρίων κορυφαῖος ἀντᾴσας πρὸ τῆς ἀγέλης, ὡς μαχούμενος ἔρχεται. ὁ τοίνυν τιθασὸς ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ, δεδιέναι σκηπτόμενος. ὁ δὲ, ἔπεισι γαῦρος, ὡς οἷα δή που κρατῶν ἤδη, καὶ ἑάλωκεν ἐνσχεθεὶς τῇ πάγῃ. Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἄρρην ὁ τοῖς θηράτροις περιαμένων, πειρῶνται ἐπικουρεῖν οἱ συνώνομοι πρὸς ἑαλωκότι: ἐὰν δὲ ᾖ θῆλυς, παίουσι τὸν ἐνσχεθέντα ἄλλος ἀλλαχόθεν, ὡς διὰ τὴν λαγνείαν εἰς δουλείαν ἐμπεσόντα. Καὶ ἐκεῖνο δὲ οὐ παρήσω, ἐπεὶ καὶ ἄξιον ἀκοῦσαι αὐτό. ἐὰν ᾖ θῆλυς ὁ παλεύων, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ ὁ ἄρρην

αἱ

cultas sit capiunt. quicunque autem ipsos captos decoxerit, eorumque insuaues carnes expertus fuerit, se iam & tẽpus & operã cognoscit in his uenãdis perdidisse.

Mustela serpentem impugnatura rutam prægustat. Cap. XIIII.

PErniciosa bellua mustela est, perniciosa etiam serpens. Quare mustela cum serpente pugnatura, primũ quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnam tanquã armis tecta procedit. Causa est rutæ odor, serpentibus infestus.

Lupum exaturatum, mansuetissimum esse. Cap. XV.

EXaturatus lupus ne minimũ quidẽ amplius degustauerit. atque ei uenter turget immodicè, lingua tumescit, os obstruitur: & similiter occurrentibus atque agnus mansuetus existit. Neque uerò unquam tum nec homini, nec bestijs ullis, licet per medium agmen ingrediens, insidias molitur. Postea uerò ei paulatim lingua extenuatur, ac in antiquam figuram redit, iterumque lupus existit.

De Gallorum & Perdicum libidine, & quomodo à Perdicibus cicuribus feri allectentur, &c. Cap. XVI.

GAllinacei, si fœminæ desint in corte, eum qui recẽtior aduenerit, omnes ineunt. Perdices etiã cicures recenti aduentu nouum & nondum cicurem eodem modo ineunt. Iidem suos altores remunerantur. feros enim & non captos allectant. Vtitur uerò Perdix uenator illecebris quibusdã ad illiciendos feros: ante retia enim propositus, cantũ edit eos lacessentẽ ad pugnam, eosdemque ut ex insidijs in laqueos inserat incitantem. Syluestriũ dux contrà cantat, & suũ gregẽ præcurrẽs obuiam procedit, cum hoc luctaturus: cicur autẽ per malitiam semper insidias instruens, pedem refert, se timere simulans: alter uerò spe atque animo inflatus, simul & sibi iam uictoriã despõdens, impetũ facit: sed mox captiuus compage tenet. Quòd si Perdix qui captus est, mas fuerit, cæteri gregales ei ipsi captiuo opem ferre conant. sin fœmina, captiuã ipsam omnes feriunt, ut quæ libidine incensa in seruitutẽ ceciderit. Nec uerò illud prætereundũ, quando etiã auditu dignũ est: si Perdix allectatrix sit fœ-

mina, ne mas incidat, fœminæ quæ ſunt extrà, illũ ex caſu in laqueũ propinquo ſeruãt ſuo cantu tanꝗ̃ amatorio retractũ. Nã ubi plures & ſibi cõſuetas uiderit fœminas, ad illas libentius relicta allectatrice accedit.

De Erinacei terreſtris & Lyncis inuidia: huius in occultanda urina: illius in permingendo tergore ſuo cum captus eſt. Cap. XVII.

TErreſtris Erinaceus inter animalia inuida cenſetur. is ſtatim ut capit, urina ſua reddita, tergus ſuum cõſpergit, cuius ui perfuſum corrumpit: & quod futurum erat ad multa utile, reddit inutile. Et Lynx etiam urinã ſuam in terram occultat. quæ ubi cõcreuerit ac cõgelârit, lapis efficit, ad ſculpẽdũ accõmodatus, & ſimul ad muliebrẽ mundũ expetitus.

Leoni, Inſectis, Vulturi & Scarabeo quæ ſint pernicioſa. Cap. XVIII.

LEonem ingeſtus Leontophonus perimit. Inſecta oleo ſi quis inungat, perdiderit. Vulturũ pernicies unguentum eſt. Scarabei roſis iniectis pereunt.

De Canibus Indicis. Cap. XIX.

CAnes Indicos feris adnumero. nam & uiribus & animi ferocia præſtãt, & corpore omniũ maximo. Cætera quidem animalia contemnit, cum Leone uerò contendit Indicus canis: quem & urgentẽ ſuſtinet, & rugiẽti oblatrat, & mordentem remordet. Deniq; multa in eum auſus, & uulneribus quoq; inflictis, uincitur tandem canis. Quanꝗ̃ & ipſe interdũ uincit, ac in uenatione Leonẽ ꝑdit. Morſu quidem ſi apprehenderit, pertinaciſsimè premit, adeò ut ſi quis etiã crus ei diſſecuerit, in quantocunq; dolore non remittat, donec mortis ſuperuenientis neceſsitas eum cogat. Quæ uerò præterea audiui in alium locum differam.

De cibo Hominis & Canis: item de Cordis ſede, & de natura auium uncunguium. Cap. XX.

SOli homines & Canes cibo (non) ſimplici ſatiari ſolent. Hominis cor mamillæ ſiniſtræ annectitur, in cæteris animalium pectori medio adiunctũ. Ex ijs quæ uncungues cognominant aues nulla uel bibit, uel meijt, uel gregatim cum alijs degit.

† forte οὐχ ἁπλῆ.

αἱ ἔξω θήλειαι μέλει αὐτῷ δὸν ἤχοῦσι, καὶ ῥύονται τὸν ἐμπεσόμενον εἰς τὴν πάγην, ταῖς συννόμοις καὶ πλείοσιν ἀσμένως συνδραμόντα, ὡς ἂν ἴυγγί τινι ἑλχθέντα, καὶ μὰ Δία ἐρωτικῇ.

Περὶ τοῦ τῶν ἐχίνων τῶν χερσαίων, καὶ λυγγὸς βασκανίας. Κεφ. ιζ.

ΕΚ τῶν βασκάνων ζώων μέντοι καὶ ἐχῖνος ὁ χερσαῖος εἶναι πεπίστευται. ὅταν γοῦν ἁλίσκηται, παραχρῆμα ἐνούρησε τῷ δέρματι, καὶ ἀχρεῖον ἀπέφηνεν αὐτό: δοκεῖ δὲ εἰς πολλὰ ἐπιτήδειον. Καὶ ἡ λὺγξ δὲ, ἀποκρύπτει τὸ οὖρον. ὅταν γὰρ παγῇ, λίθος γίνεται, καὶ γλυφαῖς ἐπιτήδειός ἐστι, καὶ τοῖς γυναικείοις κόσμοις συμμάχεταί φασι διὰ τὴν γλυφήν.

Περὶ τοῦ λεοντοφόνου, καὶ ζώων ἐντόμων τε καὶ ἑτέρων τινῶν. Κεφ. ιη.

ΛΕοντοφόνου φαγὼν ὁ λέων ἀποτέθνηκε. τὰ δὲ ἔντομα φθείρει τὸ ἔλαιον εἴ τις ἐγχρίσειεν αὐτά. γυπῶν γε μὴν τὸ μύρον ὄλεθρός ἐστι. κάνθαρον δὲ ἀποκλεῖς, εἰ ἐπιβάλλοις τῶν ῥόδων αὐτῷ.

Περὶ κυνῶν Ινδικῶν. Κεφ. ιθ.

ΚΥνες Ινδικοὶ θηρία καὶ οἵδε εἰσὶ, καὶ ἀλκὴν ἄλκιμοι, καὶ ψυχῇ θυμοειδέστατοι, καὶ τῶν πανταχόθι κυνῶν μέγιστοι. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ζώων ὑπερφρονοῦσι: λέοντι δὲ ὁμόσε χωρεῖ κύων Ινδικὸς, καὶ ἐγκείμενον ὑπομένει, καὶ βρυχωμένῳ ἀνθυλακτεῖ, καὶ ἀντιδάκνει δάκνοντα: καὶ πολλὰ αὐτὸν λυπήσας καὶ κατατρώσας, τελευτῶν ἡττᾶται ὁ κύων. εἴη δ᾽ ἂν καὶ λέων ἡττηθεὶς ὑπὸ κυνὸς Ινδικοῦ, καὶ διαφθαρείη δ᾽ ἂν ἐν θήρᾳ. καὶ μέντοι καὶ δακὼν ὁ κύων ἔχεται, καὶ μάλα ἐγκρατῶς: κἂν προσελθὼν μαχαίρᾳ τὸ σκέλος ἀποκόπτοις τοῦ κυνὸς, ὃ δ᾽ οὐκ ἄγει σχολὴν ἀλγήσας ἀνεῖναι τὸ δῆγμα: ἀλλ᾽ ἀποκόπτεται μὲν πρότερον τὸ σκέλος, νεκρὸς δὲ ἀνῆκε τὸ στόμα, καὶ κεῖται βιασθεὶς ἀποστῆναι τῷ θανάτῳ. ἃ δὲ προσήκουσα ἑτέρως ἐρῶ ἀλλαχόθι.

Περὶ κυνῶν τροφῆς καὶ ἀνθρώπων: καὶ περὶ γαμψωνύχων. Κεφ. κ.

ΑΝθρώπου μόνον καὶ κυνὸς κορεσθέντων ἡ τροφὴ † ἁπλῆ. καὶ τοῦ μὲν ἀνθρώπου ἡ καρδία τῷ μαζῷ τῷ λαιῷ προσήρτηται: τοῖς γε μὴν ἄλλοις ζώοις ἐν μέσῳ τῷ στήθει προσπέπλασται. Γαμψώνυχον δὲ ἄρα οὐδὲ ἓν οὔτε πίνει, οὔτε οὐρεῖ, οὔτε μὴν συναγελάζεται ἑτέροις.

Auis quidem nulla meiere ſolet, cum ueſica omnes careant: bibunt tamen cæteræ præter uncungues ferè.

Περὶ τοῦ Ἰνδικοῦ μαρτιχώρα.

Κεφ. κα.

Θηρίον Ἰνδικόν, βίαιον τὴν ἀλκήν, μέγεθος κατὰ τὸν λέοντα τὸν μέγιστον, τὴν δὲ χρόαν ἐρυθρὸν ὡς κιννάβαριν εἶναι δοκεῖν, δασὺ δὲ ὡς κύνες, φωνῇ τῇ Ἰνδῶν † μαρτιχόρας ὠνόμασται. τὸ πρόσωπον δὲ κέκτηται τοιοῦτον, ὡς δοκεῖν οὐ θηρίου τοῦτό γε, ἀλλ' ἀνθρωπικὸν ὁρᾶν. ὀδόντες τρίσοιχοι μὲν ἐμπεπήγασιν οἱ ἄνω αὐτῷ, τρίσοιχοι δὲ οἱ κάτω, τὴν ἀκμὴν ὀξύτατοι, τῶν κυνείων ἐκεῖνοι μείζους. τὰ δὲ ὦτα ἔοικεν ἀνθρώπῳ καὶ ταῦτα τῇ γε ἑαυτῶν πλάσει, μείζω δὲ καὶ δασέα. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ γλαυκοί εἰσι, καὶ ἐοίκασιν ἀνθρωπίνοις καὶ οὗτοι. πόδας δέ μοι νόει καὶ ὄνυχας † οἵους εἶναι λέοντος. τῇ δὲ οὐρᾷ ἄκρᾳ προσήρτηται σκορπίου κέντρον, καὶ εἴη ἂν ὑπὲρ πῆχυν τοῦτο· καὶ τῇ ἑκάτερα αὐτῷ ἡ οὐρὰ κέντροις διείληπται. τὸ δὲ οὐραῖον τὸ ἄκρον εἰς θάνατον ἐκέντησε τὸν περιτυχόντα, καὶ διέφθειρε παραχρῆμα. ἐὰν δέ τις αὐτὸν διώκῃ, ὁ δ' ἀφίησι τὰ κέντρα πλάγια ὡς βέλη. καὶ ἔστι τὸ ζῷον ἑκηβόλον. καὶ εἰς τοὔμπροσθεν μὲν ὅταν ἀπολύῃ τὰ κέντρα, ἀνακλᾷ τὴν οὐράν· ἐὰν δὲ εἰς τοὐπίσω, κατὰ τοὺς Σάκας, ὁ δὲ ἀποτάδην αὐτὴν ἐξαρτᾷ· ὅτου δ' ἂν τὸ βληθὲν τύχῃ, ἀποκτείνει. ἐλέφαντα δὲ οὐκ ἀναιρεῖ μόνον. τὰ δὲ ἀκοντιζόμενα κέντρα ποδιαῖα τὸ μῆκός ἐστι, σχοίνου δὲ τὸ πάχος. λέγει δὲ ἄρα Κτησίας, καί φησιν ὁμολογεῖν αὐτῷ τοὺς Ἰνδούς, ἐν ταῖς χώραις τῶν ἀπολυομένων ἐκείνων κέντρων ὑπαναφύεσθαι ἄλλα, ὡς εἶναι τοῦ κακοῦ τοῦδε ἐπιγονήν. φιλεῖ δέ, ὡς ὁ αὐτὸς λέγει, μάλιστα ἀνθρώπους ἐσθίων. καὶ ἀναιρεῖ δὲ ἀνθρώπους πολλούς, καὶ οὐ καθ' ἕνα † ἐλλοχᾷ, καὶ δύο δ' ἂν ἐπιθεῖτο καὶ τρισί, καὶ κρατεῖ τῶν τοσούτων μόνος. καταγωνίζεται δὲ καὶ τῶν ζῴων τὰ λοιπά, λέοντα δὲ οὐκ ἂν καθέλῃ ποτέ. ὅτι δὲ κρεῶν ἀνθρωπείων ἐμπιπλάμενον τόδε τὸ ζῷον ὑπερήδεται, κατηγορεῖ καὶ τὸ ὄνομα. νοεῖται γὰρ τῇ Ἑλλήνων φωνῇ ἡ Ἰνδῶν, ἀνθρωποφάγον αὐτὸ εἶναι· ἐκ δὲ τοῦ ἔργου καὶ κέκληται. πέφυκε δὲ κατὰ τὴν ἔλαφον ὤκιστος. Τὰ βρέφη δὲ τῶνδε τῶν ζῴων οἱ Ἰνδοὶ θηρῶσιν ἀκέντρους τὰς οὐρὰς ἔχοντα, καὶ λίθῳ γε ἐπιθλῶσιν αὐτάς, ἵνα ἀδυνατῶσι τὰ κέντρα ἀναφύειν. φωνὴν δὲ σάλπιγγος ὡς ὅτι ἐγγυτάτω προΐεται. λέγει δὲ καὶ ἑωρακέναι τόδε τὸ ζῷον ἐν Πέρσαις Κτησίας, ἐξ Ἰνδῶν κομισθὲν δῶρον τῷ βασιλεῖ Περσῶν. εἰ δή τῳ ἱκανὸς

τεκμη

De † Manticho ra Indica fera, ex Ctesiæ Cnidij scriptis.

† al. Marti-chora.

Cap. XXI.

Apud Indos nascitur uiolento robore præditum animal, cui Indorũ lingua Mantichoras nomen est, magnitudine maximi Leonis, colore rubrum adeò ut cinnabarim referat: canis modo uillosum: facie eadẽ prope quæ hominis: dentium triplici utrinq; ordine mucrone acutissimorũ, caninis maiorũ: auribus hominis similibus, nisi quòd hæ & grandiores, & uillosiores sunt: oculis cęsijs, & his non dissimilibus hominis: pedibus & unguibus eisdem qui leonis: summa cauda illi Scorpionis modo, aculeo plusquã cubitali armata, quo letaliter pungit, si quẽ attigerit. reliquum etiam caudæ, utrinq; aculeis cuspidatum est, quos tanquã tela, si quis insequatur, eminus iaculatur, letaliter pungit. Cum in anteriorẽ partem uersus, aculeos iaculatur, caudam intorquet: sin retrouersus Sacarum more aculeos emittit, tum extentissimè caudã porrigit. Aculei quos iaculatur, pedali magnitudine, & schœni (iunci uel funis) crassitudine sunt: quibus icta omnia, præter solum elephantũ pereunt. Ctesias Indos sibi affirmasse ait, locis emissorũ aculeorum alios succrescere, ut sit huius pestis perpetua successio. Humanis, ut idẽ affert, carnibus maximè delectat. quocirca complureis homines interficit: nec duntaxat in singulos homines inuadit, sed plureis collectos, uel ipse solus interimit. Reliqua item animalia uincere potest, excepto leone. Quòd autem humanis carnibus sese cõplere ei suaue sit, eius nomen ostendit. Indicè enim ideo Mantichoras appellatur, quòd bestia hominum uoracissima sit, ex rebus quas agit nomen trahens. Eadem est qua pernicissimi cerui corporis uelocitate. Eius pullos aculeatis nondũ caudis armatos uenantur, caudasq; eorũ ad saxum elidunt, atq; crebris ictibus confringunt, ut aculeos ne postea producere queãt. Vocem ædunt proximè accedentem ad sonum tubæ. Ctesias apud Persas hoc animal se uidisse testatur, ex India regi Persarũ mu-

† al. μαντιχώρας.

† ὁμοίους.

† μόνον addit Gillius.

 neri

neri miſſum. Hæc Cteſias ſcriptor Cnidius, penes quem horũ omniũ fides eſto.

De Scolopendra marina.

Cap. XXII.

SColopendram marinã rumpi aiunt, ſi hominis ſputo madefiat.

Salicis ſemen homines ſteriles reddere, beſtijs innoxium. item cicutam homini uenenum eſſe, ſuibus non item.

Cap. XXIII.

SI quis tritũ ſalicis ſemen beſtijs dederit bibere, eis nõ modo quippiã non nocet, ſed etiã alit: Sin homo idipſum biberit, facultatem liberos gignendi ei adimit, & ſemen genitale perdit. Quare Homerus abſtruſa naturæ perſcrutatus, mihi, cum ſalices frugiperdas ſuis uerſibus dixit, earum uim adumbratè oſtendiſſe uidetur. Sic & cicutam homo ſi biberit, ei ſanguis quaſi conglaciat, & eatenus concretione ſpiſſus fit, ut inde moriatur. Suillum uerò pecus, licet ea ad ſaturitatem ſe compleuerit, non læditur.

Elephantos catulos tantum ab Indis capi, & blanditijs curaq; manſuefieri & inſtitui.

Cap. XXIIII.

Educatio à teneris.

INdi homines, licet permulti & magna machinati, non Elephantos iam ætate procedente confirmatos facile comprehendere queunt. Quare ad paludes fluminibus proximas, uenatores profecti, eorum catulos tantum capiũt. Elephanti enim naturæ proprium eſt, roſida loca & mollia amare, & aquã deſiderare, ubi uerſari maximè ſtudet, ita ut animal paluſtre nominari poſſit. Cum igitur eorum catulos, adhuc ętate infirmos, & teneros inde ceperunt, ciborum blanditijs & aſſentationibus eos ad parendũ informãt ac inſtituunt, blandiloquentiaq; manſue faciunt. Hominum enim indigenarũ linguã Elephanti intelligũt. Breuiter, perinde illos quaſi infantes pueros alunt, partim omni cura cultuq; eos proſequẽtes, partim diſciplinas tradentes: quæ res efficit, ipſi ut ad obediendi facilitatẽ transferantur.

Vt Boues in area ſpicis abſtineant. Cap. XXV.

NE Boues in area ad trituram accõmodata ſpicas interim edant, dum proculcant, eorũ bubulo fimo nares illinendæ ſunt: Quæ aſtuta machinatio perficit

τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιούτων Κτησίας. ἀκούσας γε μὴν τις τὰ ἴδια τοῦδε τοῦ ζώου, εἶτα μέντοι τοῦ συγγραφέως τοῦ Κνιδίου προσεχέτω.

Περὶ σκολοπένδρας. Κεφ. κβ.

ΣΚολόπενδρα θαλαττία διαῤῥήγνυται, ὥς φασιν, ἀνθρώπου διαπτύσαντος αὐτῆς.

Περὶ ἰτέας, καὶ ὅτι οὐδὲν ἀδικεῖ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ περὶ κωνείου.

Κεφ. κγ.

ΚΑρπὸν δὲ ἰτέας θλιβέντα εἰ δοίης πιεῖν τοῖς ἀλόγοις αὐτὸν, λυπεῖται ἐκεῖνα οὐδέν: μᾶλλον δὲ καὶ τρέφεται: πιὼν δὲ ἄνθρωπος τὴν σποράν τὴν παιδοποιόν τε καὶ ἔγκαρπον ἀπώλεσε. καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος καὶ τὰ τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα ἀνιχνεύσας, εἶτα μέντοι καὶ ἰτέαν ὠλεσίκαρπον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέτροις εἰπεῖν, τοῦτο αἰνιττόμενος. Κωνείου δὲ ἄνθρωπος πιὼν, κατὰ τὴν τοῦ αἵματος πῆξίν τε καὶ ψύξιν ἀποθνήσκει. ὗς δὲ κωνείου ἐμπίπλαται, καὶ ὑγιαίνει.

Πηλίκους τοὺς ἐλέφαντας θηρῶσιν Ἰνδοί. Κεφ. κδ.

ΙΝδοὶ τέλειον μὲν ἐλέφαντα συλλαβεῖν ῥαδίως ἀδυνατοῦσιν: οὔτε γὰρ τοσαῦτα δράσουσιν, οὔτε τοσοίδε πρὲσονται. ἐς δὲ τὰ ἕλη φοιτῶντες τὰ γειτνιῶντα τοῖς ποταμοῖς, εἶτα μέντοι λαμβάνουσιν αὐτῶν τὰ βρέφη. ἀσπάζεται γὰρ ὁ ἐλέφας τὰ ἔνδροσα χωρία καὶ μαλακὰ, καὶ φιλεῖ τὸ ὕδωρ, καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἤθεσι διαιτᾶσθαι ἐθέλει, καὶ ὡς ἂν εἴποις, ἑλῶδές ἐστιν. λαβόντες οὖν ἁπαλὰ καὶ εὐπειθῆ, τρέφουσι κολακείᾳ τε τῇ κατὰ γαστέρα, καὶ θεραπείᾳ τῇ περὶ τὸ σῶμα, καὶ φωνῇ θεραπευτικῇ. συνιᾶσι γὰρ ἐλέφαντες καὶ γλώττης ἀνθρωπίνης τῆς ἐπιχωρίου. καὶ συνελόντι εἰπεῖν, ὡς παῖδας αὐτοὺς ἐκτρέφουσι, καὶ κομιδὴν προσάγουσιν αὐτοῖς, καὶ παιδεύματα ποικίλα, οἱ δὲ πείθονται.

Περὶ τῆς τῶν βοῶν ἐν τῇ ἅλῳ ἀσιτίας.

Κεφ. κε.

ΟΤαν ἀλοητὸς ᾖ, καὶ στρέφονται περὶ τὸν δῖνον οἱ βόες, καὶ πεπληρωμένη τῶν δραγμάτων ἡ ἅλως ᾖ, ὑπὲρ τοῦ τοὺς βοῦς μὴ ἀπογεύεσθαι τῶν σταχύων, βολίτῳ τὰς ῥῖνας ἐπιχρίουσιν αὐτῶν: σόφισμα ἐπινοήσαν-

ναύσαντες τοῦτο καὶ μάλα γε ἐπιτήδειον. τοῦτο γὰρ ζῷον μυσαττόμενον τῇ προειρημένῃ χρίσει, οὐκ ἂν τινος ἀπογεύσαιτο, οὐδ' εἰ ὑπὸ βαρυτάτῳ λιμῷ πιέζοιτο.

Περὶ θηρίων Ινδικῶν, λαγωῶν, καὶ ἀλωπέκων. Κεφ. κϛ.

Τοὺς λαγὼς καὶ τὰς ἀλώπεκας θηρῶσιν οἱ Ινδοὶ τὸν τρόπον τοῦτον. Κυνῶν εἰς τὰς ἄγρας οὐ δέονται, ἀλλὰ νεοττοὺς συλλαβόντες ἀετῶν καὶ τῶν κοράκων καὶ ἰκτίνων προσέτι, τρέφουσι, καὶ ἐκπαιδεύουσι τὴν θήραν: καί ἐστι τὸ μάθημα. πρᾴῳ λαγῷ καὶ ἀλώπεκι τιθασσῷ κρέας προσαρτῶσι, καὶ μεθιᾶσι θεῖν: καὶ τοὺς ὄρνιθας αὐτοῖς κατὰ πόδας ἐπιπέμψαντες, τὸ κρέας ἀφελέσθαι συγχωροῦσιν. οἱ δὲ ἀνὰ κράτος διώκουσι, καὶ λαβόντες ἢ τὸν ἢ τὴν: ἔχουσιν ὑπὲρ τοῦ καταλαβεῖν ἆθλον τὸ κρέας. καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῖς δέλεάρ ἐστι καὶ μάλα ἐφολκόν. οὐκοῦν ὅταν ἀκριβώσωσι τὴν σοφίαν τὴν θηρατικὴν, ἐπὶ τοὺς ὀρείους λαγὼς μεθιᾶσιν αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τὰς ἀλώπεκας τὰς ἀγρίας. οἱ δὲ, ἐλπίδι τοῦ δείπνου τοῦ συνήθους, ὅταν τι τούτων φανῇ, μεταθέουσι καὶ αἱροῦσιν ὤκιστα, καὶ τοῖς δεσπόταις ἀποφέρουσιν, ὡς λέγει Κτησίας. καὶ ὅτι ὑπὲρ τοῦ τέως προσηρτημένου κρέως, αὐτοῖς τὰ σπλάγχνα τῶν ᾑρημένων τὸ δεῖπνόν ἐστιν. ἐκεῖθεν καὶ τοῦτο ἴσμεν.

Περὶ Γρυπῶν. Κεφ. κζ.

Τὸν γρύπα ἀκούω τὸ ζῷον τὸ Ινδικὸν τετράπουν εἶναι κατὰ τοὺς λέοντας, καὶ ἔχειν ὄνυχας καρτεροὺς ὡς ὅτι μάλιστα, καὶ τούτους μέντοι τῶν λεόντων παραπλησίους: κατάπτερον δὲ τὰ νῶτα, καὶ τούτων τῶν πτερῶν τὴν χρόαν μέλαιναν εἶναι ᾄδουσι: τὰ δὲ πρόσθια ἐρυθρά φασι: τάς γε μὴν πτέρυγας αὐτὰς, οὐκέτι τοιαύτας, ἀλλὰ λευκάς. τὴν δέρην δὲ αὐτῶν κυανοῖς διηνθίσθαι τοῖς πτεροῖς Κτησίας ἱστορεῖ: στόμα δὲ ἔχειν αἰετώδες: καὶ τὴν κεφαλὴν, ὁποίαν οἱ ζωγραφοῦντες γράφουσί τε καὶ πλάττουσι. φλογώδεις δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς φασὶν αὐτοῦ. νεοττιὰς δὲ ἐπὶ τῶν ὀρῶν ποιεῖται. καὶ τέλειον μὲν λαβεῖν ἀδύνατόν ἐστι, νεοττοὺς δὲ αἱροῦσι. Βάκτριοι μὲν γειτνιῶντες Ινδοῖς, λέγουσιν αὐτοὺς φύλακας εἶναι τοῦ χρυσοῦ αὐτόθι. καὶ ὀρύττειν τε αὐτόν φασιν αὐτοὺς, καὶ ἐκ τούτου τὰς καλιὰς ὑποπλέκειν, τὸ δὲ ἀποῤῥέον Ινδοὺς λαμβάνειν. Ινδοὶ δὲ οὔ φασιν αὐτοὺς φρουροὺς εἶναι τοῦ προειρημένου: μηδὲ γὰρ δεῖσθαι χρυσίου γρύπας: (καὶ ταῦτα εἰ λέγουσι, πιστὰ ἔμοιγε δοκοῦσι

perficit, ab illarum ut sese esu abstineant. Hoc nimirum animal huiusmodi tetri odoris aspersione deterritum, nihil, ne si fame quidem acerrima premeretur, unquam ederet.

Quomodo Indi Lepores & Vulpes capiant, auibus rapacibus ad uenationem institutis. Cap. XXVI.

Lepores & Vulpes Indi hoc modo uenantur. Canibus ad uenationẽ non egent, sed captos Aquilarum, Coruorũ, & insuper Miluorum pullos alunt, & ad uenatum instituunt: Nempe Leporẽ mansuetum & Vulpem cicurem carne appensa ad cursum dimittunt: & mox immittunt aues carnẽ eis quam appetũt adempturas. Illæ igitur quanta possunt celeritate & impetu uel hanc uel illum consequutæ, carnem sui laboris præmium & escam desideratam sibi auferunt. Sic institutas ad prædam aues, deinceps in montanos Lepores & Vulpes feras emittunt: quos illæ itidẽ spe solitæ escæ persequuntur, & mox captos dominis adferunt, ut prodit Ctesias. loco autem carnis prius appensæ, uiscera captorum eis in cibum permittuntur.

De Gryphum forma, & pugna aduersus Indos aurum colligentes. Cap. XXVII.

Gryphem Indicum animal audio similiter quadrupedem ut Leonem esse: robustissimis item existere unguib. Leonum similibus: tum dorsum eius pennis indui nigris, anteriorem corporis partem rubris, alas uerò cãdidis. Ctesias eos ait ceruicis pennas cœruleas & floridas habere: Aquilino ore esse, & capite cuiusmodi pictores fingunt: oculis autem igneis. nidosq́ in montibus facere: utq́ ætatis processu grandes non capi, ita earũ pullos cõprehendi posse. Bactri autẽ Indis finitimi eos illic auri custodes esse, aurumq́ effodere aiunt, & simul eo ipso nidos cõstruere: quod uerò auri in terram deciderit, Indos homines auferre. Contra Indi eos auri, quod ueri quidem simile uidetur, custodes esse negant: neque enim Gryphes auri egere: sed cum ad col-

 ligendum

ligendum aurum homines acceſſerunt, hos de pullis ſuis maiorem in modum timentes, pro eis pugnare: Atq; cum alijs etiam animalibus concertare, eaq; facillimè uincere: contra autem Leones & Elephantos non ſtare. Indigenæ, quòd ab huiuſmodi animalium robore timeant, non interdiu, ſed ad collectionẽ auri noctu proficiſcuntur, quod ſe tum melius latere arbitrentur. Locus ubi Gryphes uerſantur, ac ubi aurum effoditur, deſertiſsimus eſt. Quocirca aurum uenari ſtudentes, mille, aut bis mille armati, eò perueniũt, ſimulq; ligones & ſaccos afferũt, ſilentẽ lunam obſeruantes. Quòd ſi Gryphes fallant, duplicem cõmoditatem aſſequuntur, quòd & eorum uita ab illorũ atrocitate ſeruatur, & ſimul aurũ domũ auehunt: ubi auro purgato ab ijs qui hãc artem callent, ingentes ſibi pro periculis opes comparant. Sin in furto deprehendantur, perierunt. Cum ſemel eò profecti ſunt, domũ non niſi triennij, aut quadriennij interuallo reuertuntur.

† χρυσοχοεῖν.

Teſtudinis marinæ caput abſciſſum diu uiuere: & de ſplendore pupillarum eius. Cap. XXVIII.

CAput marinæ Teſtudini abſciſſum, non cõtinuò moritur, ſed & uidet: & ſi ante oculos ei manus obuerſetur, illos claudit: & paulo etiam propius ſi manum admoueas, mordet. Longe lateq; fulgorem eius oculi iaculantur: quorum pupillæ candidiſsimæ ac ſplendidiſsimæ cum exiſtant, eruuntur, ut uel auro includantur, uel monilibus imponant: quamobrem mulierum admiratione plurimi æſtimantur.

Gallinaceus quomodo ad Lunæ Soliſq; ortũ afficiatur. Quòd ſua præſentia credatur partus iuuare. Gallina extincta incubare & ſilere eum. Victorem canere, uictum ſilere. In liminibus ſeſe inclinare. Cap. XXIX.

Ad ſydera ſympathia.

GAllinaceum exoriente luna quaſi diuino quodam ſpiritu afflatũ bacchari atq; exultare ferunt. Oriens autem ſol ipſum nunquã fallit, tum uehementiſsimè uocem contendens, ſemet magis magiſq; cantando uincere conatur. Latonę in amore eſſe aiunt, & quòd ei affuerit parienti, & quòd etiam nunc parientibus

δηλοῦσι λέγειν:) ἀλλ' αὐτοὺς μὲν ἐπὶ τὴν τοῦ χρυσίου ἄθροισιν ἀφικνεῖσθαι: ὑπὲρ δὲ τῶν σφετέρων βρεφῶν δεδιέναι, καὶ τοῖς ἐπιοῦσι μάχεσθαι. καὶ διαγωνίζεσθαι μὲν πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα καὶ κρατεῖν ῥᾷστα, λέουσι δὲ μὴ ἀνθίστασθαι, μηδὲ ἐλέφαντι. δεδιότες δὲ ἄρα τὴν τῶνδε τῶν ζώων ἀλκὴν οἱ ἐπιχώριοι, μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸν χρυσὸν οὐ στέλλονται, νύκτωρ δὲ ἔρχονται. ἐοίκασι γὰρ τηνικάδε τοῦ καιροῦ λανθάνειν μᾶλλον. ὁ δὲ χῶρος οὗτος ἔνθα οἵ τε γρῦπες διαιτῶνται, καὶ τὰ χωρία τὰ χρυσεῖα ἐστιν, ἔρημος πέφυκε δεινῶς. ἀφικνοῦνται δὲ οἱ τῆς ὕλης τῆς προειρημένης θηραταὶ, ἢ χιλίοι ὄντες ἢ δὶς τοσοῦτοι ὡπλισμένοι. καὶ ἄμας κομίζουσι σάκκους τε, καὶ ὀρύττουσιν, ἀσέληνον νύκτα ἐπιτηροῦντες. ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσι τοὺς γρῦπας, ὤνηντο διπλῆν τὴν ὄνησιν. καὶ γὰρ σώζονται, καὶ μέντοι καὶ οἴκαδε τὸν φόρτον κομίζουσι. καὶ ἐκκαθάραντες οἱ μαθόντες † χρυσωρυχεῖν σοφίᾳ τινὶ σφετέρᾳ, πάμπολυν πλοῦτον ὑπὲρ τῶν κινδύνων ἔχουσι τῶν προειρημένων. ἐὰν δὲ καταφωροὶ γένωνται, ἀπολώλασιν. ἐπανέρχονται δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα, ὡς πυνθάνομαι, δι' ἔτους τρίτου καὶ τετάρτου.

Περὶ χελώνης θαλαττίας.

Κεφ. κη.

ΧΕλώνης θαλαττίας ἀποτμηθεῖσα ἡ κεφαλὴ, οὔποτε θνήσκει, ἀλλὰ βλέπει, καὶ καταμύει τὴν χεῖρα προσάγοντος: ἤδη γὰρ καὶ δάκνοι, εἰ πορρωτέρω προσαγάγοις τὴν χεῖρα. καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐκλάμποντας ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς. αἱ γάρ τοι κόραι λευκόταται καὶ περιφανέσταταί εἰσι: καὶ ἐξαιρεθεῖσαι, χρυσίῳ καὶ ὅρμοις ἐπιτίθενται. ἐνθέν τοι καὶ δοκοῦσι ταῖς γυναιξὶ θαυμασταί. γίνονται δὲ ὡς πυνθάνομαι αἱ χελῶναι αἵδε ἐν τῇ θαλάττῃ ἣν ᾄδουσιν ἐρυθράν.

Περὶ Ἀλεκτρυόνων. Κεφ. κθ.

ΟΑλεκτρυὼν τῆς σελήνης ἀνισχούσης, ἐνθουσιᾷ φασι, καὶ σκιρτᾷ. ἥλιος δὲ ἀνίσχων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν διαλάθοι. ᾠδικώτατος δὲ ἑαυτοῦ μᾶλλόν ἐστι τηνικάδε. πυνθάνομαι δὲ ὅτι ἄρα καὶ τῇ Λητοῖ φίλον ἐστὶν ὁ ἀλεκτρυὼν τὸ ὄρνεον. τὸ δὲ αἴτιον:

περιέστη φασὶν αὐτῇ τὴν διπλῆν τε καὶ μακαρίαν ὠδῖνα ὠδινούσῃ. ταῦτά τοι καὶ νῦν ταῖς τικτούσαις ἀλεκτρυὼν πάρεσι, καὶ δοκεῖ πως εὐώδινας ἀποφαίνειν. τῆς δὲ ὄρνιθος ἀπολωλυίας, ἐπῳάζει αὐτὸς, καὶ ἐκλέπει τὰ ἐξ ἑαυτοῦ νεόττια σιωπῶν. οὐ γὰρ ᾄδει τότε θαυμαστῇ τινι καὶ ἀποῤῥήτῳ τῇ αἰτίᾳ, ναὶ μὰ τόν. δοκεῖ γάρ μοι συγγινώσκειν ἑαυτῷ θηλείας ἔργα, καὶ οὐκ ἄῤῥενος δρῶντι τηνικάδε. Ἐν μάχῃ ἀλεκτρυὼν καὶ τῇ πρὸς ἄλλον ἀγωνίᾳ ἡττηθεὶς, οὐκ ἂν ᾆσαι. τὸ γάρ τοι φρόνημα αὐτῷ κατέσταλται, καὶ μεμείωται, καὶ καταδύεταί γε ὑπὸ τῆς αἰδοῦς. κρατήσας δὲ γαῦρός ἐστι, καὶ ὑψαυχενεῖν, καὶ κυδουμένῳ ἔοικεν. Θαυμάσαι τοῦ ζώου ὑπεράξιον καὶ ἐκεῖνο δήπου. θύραν γὰρ ὑπιὼν, καὶ τὴν ἄγαν ὑψηλὴν, ὁ δὲ ἐπικύπτει, ἀλαζονέστατα δρῶν ἐκεῖνος τοῦτο. φειδοῖ γὰρ τοῦ λόφου πράττειν ἔοικε τὸ εἰρημένον.

Περὶ τῆς τῶν κολοιῶν εἰς ἀλλήλους φιλίας καὶ ἄγρας. Κεφ. λ.

Οἱ κολοιοὶ δεινῶς φιλοῦσι τὸ ὁμόφυλον. τοῦτό τοι καὶ διαφθείρει αὐτοὺς πολλάκις. καὶ τόγε δρώμενον τοιοῦτόν ἐστιν: ὅτῳ μέλει θηρᾶσαι κολοιοὺς, τοιαῦτα παλαμᾶται. ἔνθα οἶδεν αὐτῶν τροφὰς καὶ νομὰς, καὶ ἀθροιζομένους ὁρᾷ κατ᾽ ἀγέλας εἶναι, ἐνταῦθα λεκανίδας ἐλαίου μεστὰς διατίθησιν. οὐκοῦν διειδὲς μὲν τὸ ἔλαιον, περίεργον δὲ τὸ ὀρνίθιον, καὶ ἀφικνεῖται, καὶ ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ σκεύους κάθηται, καὶ κύπτει κάτω, καὶ ὁρᾷ τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν, καὶ οἴεται κολοιὸν ἄλλον βλέπειν, καὶ κατελθεῖν πρὸς αὐτὸν σπεύδει. κάτεισί τε οὖν καὶ περιπλύσεταί τε καὶ περιβάλλει τὸ ἔλαιον † αὐτὸ ὂν γλίσχρον, καὶ συνδεῖται. τὸ δὲ αἴτιον, ἀναπτερυγίσαι ἥκιστός ἐστι. καὶ χωρὶς δικτύων καὶ πάγης καὶ ἀρπεδόνων τὸ ζῷον μένει, ὡς ἂν εἴποις, πεπεδημένον.

Περὶ ἐλεφάντων. Κεφ. λα.

Ὁ Ἐλέφας, οἱ μὲν αὐτοῦ προκύπτειν χαυλιόδοντάς φασιν, οἱ δὲ κέρατα. ἔχει δὲ καὶ καθ᾽ ἕκαστον πόδα δακτύλους πέντε, ὑποφαίνοντας μὲν τὰς ἐκφύσεις, οὐ μὴν διεστῶτας. ταῦτά τοι καὶ νηκτικός ἐστιν ἥκιστα. σκέλη δὲ † πρόσθια τῶν κατόπιν βραχύτερά ἐστι. μαζοὶ

rientibus adsit & faciles partus efficiat. Matrice Gallina extincta, is ipse incubat, & pullos ex ouis excludit: ac tum (res admiratione digna) silentio utitur, quòd sanè sibi cōscius sit se muliebre munus obire, & parum uiriliter facere. Quod si cū altero pugnans uincatur, idcirco non canit, quòd ex illa mala pugna spiritus fracti illi uocem supprimant. Cuius offensionis uerecundia confusus, in primam quanque latebrā sese occultat. At si ex certamine uictoriam reportârit, tum oculorum eminentia, tum ceruice erecta simul & cantus contentione insolenter effertur, & triumphāti similis est. Illud item in eo mirificum, cum limē intrat, tametsi superum altissimum existit, is tamen sese inclinat: quod quidē ipsum superbia inductus facere uidetur, ne uidelicet crista uspiam offendatur.

Patris in prolem amor.

Ob uictoriā elatio.

Superbia.

De amore Monedularum seu Graculorum in suos gregales, & eorum captura. Cap. XXX.

SVæ nationis aues uehementer Monedulæ amant: quæ quidem res eas sæpe in perniciem inducit. quemadmodum id accidat explicandum. Cùm enim quis Monedulas uenaturus est, talia machinatur: ut eas ubi nouerit cibaria inquirere, & in quem locum congregentur perspexerit, ibi pelues olei pellucidi plenas disponat. Curiosa belle auicula eò profecta, in uasis labro considet, & simul sese inclinans, suam ipsius umbram despicit: & quòd existimet aliam se Monedulā uidere, ad eam ipsam festinat descendere. eoque ut est delapsa, olei tenacitate circumfusa, sine laqueis, sine retibus constricta tenetur.

† αὐτῷ.

De Elephanti partibus corporis, uteri gestatione, libidine, potu, somno, ætate, morbis. Cap. XXXI.

ELephanto duos dicunt prominere exertos, quos alij dentes, alij cornua uocant. Singulis pedibus numero quinque digitos indiuisos, leuiterque discretos, ex quo fit ut animal sit minime ad natandum habile: & anteriora crura posterioribus longiora habet.

† lego τὰ κατόπιν τῶν προσθίων, ex Aristotele Oppiano, Plinio.

Huic sub armis papillæ existunt: Atq; ita ꝓmuscide tanꝗ manu uel etiã cõmodius utitur: Lingua etiã ei bene exigua est: Fel autem non ad iecur, sed ad pectus situm habere dicitur. Bienniũ gerere uterum audio. alij non tam diu, sed sesquiannum tantũ uentrẽ ferre aiunt. Anniculo quidem uitulo ęqualẽ pullũ edit: is statim ut natus est, ore sugit, (non promuscide.) Cum libidinis furore ardet, incursu parietes euertit, & similiter atq; aries frõtis ui atq; impressione palmas prosternit. Aquam nitidam non bibit, sed postꝗ aquã cõturbarit, turbida potione delectatur. Idcirco somnum erecto corpore capit, quia ei esset operosum decumbere, simul & deinde à cubitu exurgere graue. Eius ętatis flos est sexagesimus annus. Hyemis & frigoris impatiens est. Ad ducentesimum annum uitam producit.

† al. φλεγόμενος.

† al. κατακλινῆναι.

† al. ἐξήκοντα ἔτη.

De Ouibus & Capris Indicis.

Cap. XXXII.

OVes Indiæ & Capras ad maximorũ magnitudinẽ asinorũ audio accedere. Quatuor fœtus cum plerunq; pariunt, tres uerò cum minimum. Nunquam enim ibi neq; ouillum pecus, neq; caprinũ tribus minus edit. Caudæ ouillæ longitudo ad pedes usq; pertinet: Caprinæ uerò in eam procedit longitudinẽ, ut terram propè contingat. Idcirco eas pastores ouibus matricibus abscindunt, quòd tum sic facilius ineantur: tum ex earũ adipe oleum exprimatur. Arietũ quoq; dissecant caudas, atq; adipem extrahunt, & iterum cõsuunt. eatenusq; deinde sectio coniunctissimè cõmittitur, cicatricis ut ne tenue quidem uestigium appareat.

Quomodo Chamæleon serpentẽ impugnans eludat. Cap. XXXIII.

ALexander Myndius dolore & molestia, cibiq; inopia, à Chamæleonte ad hunc modum serpentẽ affici ait: Mordicus scilicet illũ bene latã festucã & ualidam tenentẽ, sub eaq; perinde se ut sub clypeo uersantẽ cõtra hostẽ serpentẽ uenire: Serpentẽ uerò quia festucæ latitudinẽ circũplecti hiando nõ possit, Chamæleontẽ dentibus configere nõ posse: itaq; hunc ab ipsa confici, exediq; nequire. membra enim ut illius reliqua serpens mordeat, non tamen in ipsius carnem penetrare potest. tanta nimirũ pellis firmitate & robore existit, nihil ut prorsus serpentis morsus sentiat.

μαζοὶ δὲ αὐτῷ πρὸς ταῖς μασχάλαις εἰσί. μυκτῆρα δὲ κέκτηται χειρὸς παγχρηστότερον, καὶ γλῶτταν βραχεῖαν. χολὴν δὲ αὐτὸν ἔχειν οὐ κατὰ τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ πρὸς τῷ στέρνῳ φασί. κύειν δὲ πυνθάνομαι δύο ἐτῶν τὴν ἐλέφαντα: οἱ δὲ, οὐ τοσοῦτον χρόνον, ἀλλὰ ὀκτωκαίδεκα μηνῶν ὁμολογοῦσιν. ἀποτίκτει δὲ ἰσήλικα τὸ μέγεθος μόσχῳ ἐνιαυσιαίῳ. σπᾷ δὲ τῆς θηλῆς τῷ στόματι. ἐνθουσιῶν δὲ εἰς μίξιν, οἴστρῳ τε† φερόμενος, ἐμπίπτει τοίχῳ, καὶ ἀνατρέπει, καὶ φοίνικας κλίνει, τὸ μέτωπον προσαράττων κατὰ τοὺς κριούς. πίνει δὲ ὕδωρ οὐ διειδὲς οὐδὲ καθαρὸν, ἀλλ᾽ ὅταν ὑποθολώσῃ τε καὶ ὑποταράξῃ. καθεύδει γε μὴν ὀρθοστάδην, †κατακλῖναι γὰρ καὶ ἐξαναστῆναι ἐργώδες αὐτῷ. ἀκμὴ δὲ ἐλέφαντος, †ἑξήκοντα τῇ γεγονυίᾳ. κρυμῷ δὲ ὁμιλεῖν ἥκιστός ἐστιν. διατείνει δὲ τὸν βίον καὶ εἰς διπλῆν ἑκατοντάδα.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς προβατείας.

Κεφ. λβ.

Προβατεῖαι δὲ Ἰνδῶν ὁποῖαι, μαθεῖν ἄξιον. τὰς αἶγάς τε καὶ τὰς ὄις ὄνων τῶν μεγίστων μείζονας ἀκούω. καὶ ἀποκύειν τέτταρας ἑκάστην: οὐ μείω γε μὴν τῶν τριῶν, οὔτ᾽ αἲξ Ἰνδικὴ, οὔτ᾽ ἂν ὄις ποτὲ τέκοι. καὶ τοῖς μὲν προβάτοις αἱ οὐραὶ πρὸς τὴν πόδα τέτανται. αἱ δὲ αἶγες μηκίστας ἔχουσιν, ὥστε ἐπιψαύειν γῆς ὀλίγου. τῶν μὲν οὖν οἴων τῶν τίκτειν ἀγαθῶν ἀποκόπτουσι τὰς οὐρὰς οἱ νομεῖς, ἵνα ἀναβαίνωνται. ἐκ δὲ τῆς πιμελῆς τούτων, καὶ ἔλαιον ἀποθλίβουσι. τῶν δὲ ἀρρένων διατέμνουσι τὰς οὐρὰς, καὶ ἐξαιροῦσι τὸ στέαρ καὶ ἐπιρράπτουσι, καὶ ἐνοῦται πάλιν ἡ τομὴ, καὶ ἀφανίζεται τὰ ἴχνη αὐτῆς.

Περὶ ὄφεως καὶ χαμαιλέοντος.

Κεφ. λγ.

Αλέξανδρος ὁ Μύνδιος τὸν χαμαιλέοντα λυπεῖν τοὺς ὄφεις, καὶ ἀσιτίᾳ περιβάλλειν τὸν τρόπον τοῦτόν φησι. κάρφος πλατὺ καὶ στερεὸν ἐνδακὼν ἑαυτὸν ἐπιστρέφει, καὶ ἀντιπρόσωπος ὁμόσε χωρεῖ τῷ πολεμίῳ. ὁ δὲ αὐτοῦ λαβέσθαι ἀδυνατεῖ, τὸ πλάτος τοῦ κάρφους οὐκ ἔχων περιχανεῖν. οὐκοῦν ἄδειπνος, τό γε ἐπ᾽ ἐκείνῳ, μένει ὁ ὄφις. δάκνων γάρ τοι τὰ λοιπὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ, οὐδὲν ἀνύτει. στερεὰν γὰρ τὴν φορίνην ἔχει, καὶ ἐπαΐει τῶν ἐκείνου ὀδόντων ὁ χαμαιλέων οὐδὲ ἕν.

Περὶ λεόντων φύσεως.

Κεφ. λδ.

Ο αὐχὴν ὁ τοῦ λέοντος ἐξ ὀστέων συνέστηκεν, οὐ μὴν ἐκ σφονδύλων πολλῶν. εἰ δέ τις τὰ ὀστᾶ τοῦ λέοντος διακόπτοι, πῦρ αὐτῶν ἐξάλλεται, μυελοὺς δὲ οὐκ ἔχει· οὐδὲ γάρ εἰσι κοῖλα αὐλῶν δίκην. Μίξεως δὲ αὐτὸν οὐδεμία ἔτους ἀναστέλλει ὥρα. κύει δὲ ἀνὰ μῆνας δύο. τίκτει δὲ καὶ πεντάκις, καὶ τῇ μὲν ὠδῖνι τῇ πρώτῃ πέντε, δευτέρᾳ τέτταρα, τρία τε μετὰ ταύτην, καὶ δύο ἐπ' ἐκείνῃ, καὶ ἓν μετὰ πάσαις. Οἱ δὲ σκύμνοι ἀρτιγενεῖς μικροί τέ εἰσι καὶ τυφλοί, ἤγουν τὰ σκυλάκια. Βαδίσεως δὲ ὑπάρχονται, ὅταν δύο μῆνας ἀπὸ γενεᾶς διαβιώσῃ τὰ τοῦ λέοντος βρέφη. ὁ λόγος δὲ ὅστις λέγει διαξαίνειν αὐτοὺς τὰς μήτρας, μῦθός ἐστι. Λιμώττων μὲν οὖν ὁ λέων, ἐντυχεῖν χαλεπός ἐστι· κορεσθεὶς δὲ, πρᾳότατος. φασὶ δὲ καὶ φιλόπαιστον εἶναι τηνικάδε αὐτόν. Καὶ φύγοι δὲ οὐκ ἄν ποτε τὰ νῶτα τρέψας λέων· ἡσυχῇ δὲ ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ, βλέπων ἀντίος καὶ † ὑπόβραχυ. Τοῦ γήρως δὲ ὑπαρχόμενος, καὶ ὑπὸ τὰ αὔλια ἔρχεται, καὶ ἐπὶ τὰς καλύβας, καὶ ἐπὶ τὰς οἰκήσεις τὰς τῶν νομέων τὰς ὑπάντρους. ταῖς γὰρ ὀρείοις ἔτι θήραις ἐπιθαῤῥεῖν ἀδυνατός ἐστι. πῦρ δὲ ὀῤῥωδεῖ. Οστις μὲν οὖν ἐστιν αὐτῶν γυρότερος, καὶ συνεστραμμένος, καὶ χαίτην λασιώτερος, ἀθυμότερός τε καὶ ἀτολμότερος δοκεῖ μᾶλλον. ὁ δὲ ὢν μῆκος εὖ ἥκων, καὶ εὐθυτενὴς τὴν τρίχα, ἀνδρειότερος πεπίστευται, καὶ θυμοειδέστερος. ἀδηφάγος δὲ ὢν, καὶ ὅλα φασὶ μέλη βρύχων ἂν καταπίοι. τούτων οὖν πεπληρωμένος, καὶ τριῶν ἡμερῶν οὐκ ἐσθίει πολλάκις. ἔστ' ἂν ἀναλωθῇ τὰ πρῶτά οἱ καὶ πεφθῇ. πίνει δὲ ὀλίγα.

Περὶ βοῶν. Κεφ. λε.

Ο βοῦς ὁ πρᾶος τοῦ πλήττοντος καὶ κολάζοντος οὐκ ἄν ποτε λήθην λάβοι, ἀλλ' ὑπομνησθεὶς τιμωρεῖται καὶ διαστήματος ἐγγινομένου. ὢν μὲν γὰρ ὑπὸ ζεύγλην, καὶ τρόπον τινὰ καθειργμένος, ἔοικε δεσμώτῃ, καὶ ἡσυχάζει. ὅταν δὲ ἀφεθῇ, πολλάκις τῷ σκέλει παίσας συνέτριψε μέρος τι τοῦ βουκόλου· πολλάκις δὲ καὶ θυμωθεὶς εἰς

De Leonum natura, partibus corporis, partu, ingenio, fortitudine, animi ex iuba indicijs, & cibo.
Cap. XXXIIII.

LEonis ceruix non multis uertebris, sed unius duntaxat rigida ossis perpetuitate constat. Si quis leonis ossa concutiat, ignis ueluti silicum attritu ex his elicitur. Ossa medullis carent, neque enim fistularum modo caua sunt. Nullo anni tempore à coitu abstinet. Fœtus ei intra duos (sex Philostratus) menses perficitur. Quinquies parit. Primo catulos quinque edit: Secundo partu quatuor: deinde treis, tum binos, postremo unum. Catuli à partu recentes exigui sunt. Duobus post partum mensibus ingredi incipiunt. Iam quod in sermonẽ hominum uenit, fabula est, eos uuluam dilacerare. Cũ fame tenetur, summo cum periculo ei occurritur. Postea uerò quàm cibo completus est, mansuescit, & simul lusionibus delectari fertur. Nunquam terga uertit in fugiendo, sed sensim pedetentimque se recipit, cum fremitu contrà intuens. Vt uerò ætate procesßit, ad stabula, tuguria, & pastorum subterraneas casas proficiscitur, quòd iã ad montanas prædas persequendas infirmus sit. Ignẽ exhorrescit. Ex his quicunque corpore contractior & hispidiore iuba est, ignauior & imbecillior est: qui uerò procerior, piloque recto & simplici, generosior, & maiori robore animi preditus. Porrò leonum genus adeo auidè cibos helluatur, ut solida membra exorbere feratur. Expletus uel triduo, uel quoad primi cibi concocti sint, nihil sæpe edit: modica autem potione utitur.

Partus.
Catuli.
In fame crudelis.
† ὑποβρύχων, Gilli.
Fortitudo.
Senex infirmior.
Ignem timet.
Iuba indiciũ animi.
Cibus.
Potus.

Boues iniuriam ulcisci.
Cap. XXXV.

BOuem licet mansuetum, non facile tamen illius qui sibi stimulos admouet obliuio capit: at iniuriam animo ac memoria uel longisßimo interuallo continens, pœnas pro maleficio sibi illato sumit. Nam cum est sub iugum missus, lorisque cõstrictus, quodammodo similis est homini in uincula cõiecto, & se quidem trahi quò impellitur, acquiescit. Vt uerò solutus est, aliâs ad bubulcũ uersus pede suo feriens, aliquod illius membrum contriuit: aliâs sæpe in cornua

nua incitatus, impetens illum interfecit: Cum tamen in cęteros subito mansuetus existat, ac quietus in stabulum ingrediatur. neq; enim ferus in eos existit, qui irã sibi non mouent.

† al. πορφυροῦ.

De Porphyro serpente Indica, & mirabili ex eius suspensi ore destillantis duplicis ueneni ui. Cap. XXXVI.

TErram Indiam historici permulta ferre uenena, & plantas dicũt, è quibus partim salutaria sunt contra morsus serpentum, partim mortifera. Cuiusmodi ui est Porphyrus serpens, dodrãtis magnitudine, colore accedente ad purpuræ saturatæ similitudinem: capite uerò plusquam niueo, & lacte multò candidiore. locis Indiæ calidisimis reperitur. ei mordendi idcirco potestas est nulla, quòd dentium expers sit: ergo hac ex parte eum quasi mansuetũ dicere possumus. non item ex omnibus partibus. nam eius uomitio si quod uel hominis, uel alterius animalis attigerit membrum, totum computrescat necesse est. Idcirco eum captum à cauda ex arbore suspendunt, ut illi caput ad terrã uersus propendeat: tum sub eius os uas subijciunt æneum, in quod ex eius ore guttæ redduntur: quæ primum ut deciderunt, continuò concrescũt, aspicienti ut amygdalinæ lachrymæ speciem præbeant. Ab eo extincto uas remouetur, in cuius locum alterum etiam uas æneum supponitur, in quod saniosus liquor, aquæ similitudinem speciemq; gerens, ex iam mortui ore serpentis defluit: Similiterq; hic cócrescit, atq; condensatur. horum tamen uterq; colore differt ab altero: hic niger est, illæ primæ guttæ electri similes sunt: è quibus si cui magnitudine sesami in cibo potionéue detur, acerrima primum cóuulsione percellitur, deinde ei oculi peruertuntur, cerebrum per nares expressum delabitur. sicq; ille miserabiliter quidem moritur, sed tamen celeriter. sin quis sesamo minus ex illis sumpserit, non continuò is quidem moritur: sed certè ex hoc malo non euadit, sed deniq; cum mora extinguitur. Quòd si ex eo ipso nigro qui ex

† ἐπ'

εἰς κέρας, εἶτα ἐμπεσὼν, ἀπέκτεινεν αὐτόν: ἐντεῦθεν πρὸς τοὺς ἄλλους πρᾶός ἐστι, καὶ πάρεισιν εἰς τὸ αὔλιον ἡσυχῆ. οὐ γάρ ἐστιν ἀνήμερος πρὸς οὓς οὐκ ἔχει τοῦ θυμοῦ τὴν ὑπόθεσιν.

Περὶ τοῦ † πορφύρου ὄφεως τοῦ Ἰνδικοῦ. Κεφ. λϛ.

Ἡ τῶν Ἰνδῶν γῆ φασιν αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς πολυφάρμακόν τε, καὶ τῶν βλαστημάτων τῶν δὲ δεινῶς πολύγονον εἶναι. καὶ τὰ μὲν σώζειν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων ῥύεσθαι, τοὺς ὑπὸ τῶν δακετῶν ὁμοῦ τῷ θανάτῳ ἰόντας: πολλὰ δὲ ἐκεῖθι τοιαῦτα. τὰ δὲ ἀπολλύναι, καὶ διαφθείρειν ὀξύτατα: ὧνπερ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὄφεως γινόμενον εἴη ἄν. ἔστι δὲ ἄρα οὗτος ὁ ὄφις κατὰ σπιθαμὴν τὸ μῆκος, ὅσα ἰδεῖν. χρόαν δὲ ἔοικε πορφύρᾳ τῇ βαθυτάτῃ. λευκὴν δὲ κεφαλὴν, καὶ οὐκ ἔτι πορφυρᾶν περιηγοῦνται αὐτοῦ: λευκὴν δὲ, οὐχ ὡς εἰπεῖν ἔπος, ἀλλὰ καὶ χιόνος ἐπέκεινα, καὶ γάλακτος πλέον λευκήν. ὀδόντων δὲ ἄγονός ἐστιν ὁ ὄφις οὗτος. εὑρίσκεται δὲ ἐν τοῖς πυρωδεστέροις τῆς Ἰνδικῆς χωρίοις. καὶ δακεῖν μὲν ἥκιστός ἐστι, καὶ κατά γε τοῦτο φαίης ἂν τιθασὸν αὐτὸν εἶναι καὶ πρᾶον. οὗ δὲ ἂν κατεμέσῃ, ὡς ἀκούω, ἢ ἀνθρώπου τινὸς ἢ θηρίου, τοῦ δὲ τὸ μέλος διασαπῆναι ἀνάγκη πᾶν. οὐκοῦν θηραθέντα αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐραίου μέρους ἐξαρτῶσιν, καὶ οἷα εἰκὸς κάτω τὴν κεφαλὴν ἔχει, καὶ εἰς γῆν ὁρᾷ. ὑπ' αὐτῷ δὲ τῷ στόματι τοῦ θηρὸς ἀγγεῖόν τι τιθέασι πεποιημένον χαλκοῦ: καὶ αἱ διὰ τοῦ στόματος σταγόνες ἐκεῖναι λείβονται εἰς τοῦτο: καὶ τὸ καταρρεῦσαν συνίσταταί τε καὶ πήγνυται. καὶ ἐρεῖς ἰδὼν ἀμυγδαλῆς δάκρυον εἶναι. καὶ ὁ μὲν ἀποθνήσκει ὁ ὄφις: ὑφαιροῦσι δὲ τὸ σκεῦος, καὶ τιθέασιν ἄλλο, χαλκοῦν ἐστι καὶ ἐκεῖνο. νεκροῦ δὲ ἐκρεῖ πάλιν ὑγρὸς ἰχὼρ οὗτος, καὶ ἔοικεν ὕδατι: τριῶν δὲ ἡμερῶν ἐῶσι, καὶ συνίσταται μέντοι καὶ οὗτος, εἴη δ' † ἀπ' ἀμφοῖν διαφορὰ κατὰ τὴν χρόαν: ἡ μὲν γὰρ δεινῶς ἐστι μέλαινα, ἡ δὲ ἠλέκτρῳ εἴκασαι. οὐκοῦν τούτου μὲν εἰ δοίης τινὶ ὅσον σησάμου μέγεθος, ἀφελὼν καὶ ἐμβαλὼν εἰς οἶνον ἢ εἰς σιτίον, πρῶτον μὲν αὐτὸ σπασμὸς περιλήψεται καὶ μάλα ἰσχυρὸς, εἶτα διαστρέφονται οἱ τὼ ὀφθαλμώ. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος διὰ τῶν ῥινῶν κατολισθαίνει θλιβόμενος, καὶ ἀποθνήσκει, καὶ οἴκτιστα μὲν ἀλλὰ ὤκιστα. ἐὰν δὲ ἔλαττον λάβῃ τοῦ φαρμάκου, ἀφύλακτα μὲν αὐτῷ καὶ ἐντεῦθέν ἐστι, χρόνῳ δὲ ἀπόλλυται. ἐὰν δὲ τοῦ μέλανος ὀρέξῃς, ὅπερ οὖν

ὁπὸρ ὃν κατέρρευσε τεθνεῶτος, ὡς εἶναι σησάμου καὶ τὸ μέγεθος, ὑπόπυος γίνεται, καὶ φθόη καταλαμβάνει τὸν λαβόντα, καὶ ἐνιαυτοῦ ἀναλίσκεται τηκεδόνι· πολλοὶ δὲ εἰς ἔτη δύο προῆλθον, κατὰ μικρὰ ἀποθνήσκοντες.

Περὶ τῆς στρουθοῦ τῆς μεγάλης.
Κεφ. λζ.

Ἡ Στρουθὸς ἡ μεγάλη, ᾠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλά, οὐ πάντα δὲ ἀποκύει, ἀλλ' ἀποκρίνει τὰ ἄγονα, τοῖς δὲ ἐγκάρποις ἐπῳάζει. καὶ ἐκ μὲν τούτων τοὺς νεοττοὺς ἐξέλεψεν· ἐκεῖνα δὲ τὰ ἐκφαυλισθέντα τούτοις τροφὴν παρατίθησιν. Εἰ δὲ αὐτὴν διώκοι τις, † ἡ δὲ ἐπιτολμᾷ τῇ πτήσει, θεῖ δὲ τὰς πτέρυγας ἁπλώσασα. εἰ δὲ ἁλίσκεσθαι μέλλοι, τοὺς παραπίπτοντας λίθους εἰς τοὐπίσω σφενδονᾷ τοῖς ποσίν.

Περὶ στρουθῶν τῶν μικρῶν. Κεφ. λη.

Οἱ στρουθοὶ οἱ μικροὶ συνειδότες ἑαυτοῖς ἀσθένειαν διὰ σμικρότητα τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῖς ἀκρεμόσι τῶν κλάδων, τοῖς φέρειν αὐτοὺς δυναμένοις τὰς νεοττιὰς συμπλάσαντες, εἶτα μέντοι τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν ἐπιβουλὴν ὡς τὰ πολλὰ διαφεύγουσιν, ἐπιβῆναι τῷ κλαδὶ μὴ δυναμένων. οὐ γὰρ αὐτοὺς φέρει διὰ λεπτότητα.

Περὶ ἀλώπεκος καὶ σφηκίας.
Κεφ. λθ.

Αἱ δὲ ἀλώπεκες εἰς ὑπερβολὴν προήκουσι κακουργίας καὶ τρόπου δολεροῦ. ὅταν θεάσωνται σφηκιὰν εὐθηνουμένην, αὗται μὲν ἀποστρέφονται τῶν χηραμῶν ἐκνεύουσαι, καὶ τὰς τῶν κέντρων τρώσεις φυλαττόμεναι· καθιᾶσι δὲ τὴν οὐρὰν δασυτάτην τε οὖσαν, καὶ μηκίστην τὴν αὐτήν, καὶ διασείουσι τοὺς σφῆκας. οἱ δέ, προσέρχονται διὰ τῶν τριχῶν δάσει· ὅταν δὲ ἀναπλησθῶσιν αὐτῶν, προσαράττουσι τὴν οὐρὰν δένδρῳ ἢ τοίχῳ. παιόμενοι δὲ οἱ σφῆκες ἀποθνήσκουσιν. εἶτα ἦλθον ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τοὺς λοιποὺς προσαναλέξασαι, καὶ ἀποκτείνασαι κατὰ τοὺς πρώτους, ὅταν ἐννοήσωσι λοιπὸν εἰρήνην εἶναι, καὶ ἀπὸ τῶν κέντρων ἐλευθερίαν, καθῆκαν τὸ στόμα, καὶ τὰ σφηκία ἐσθίουσι, μήτε θορυβούμεναι, μήτε μὴν τὰ κέντρα ὑφορώμεναι.

Περὶ

ex mortuo iam serpente defluit, sesami quoque magnitudine quis comederit, suppuratus extabescit, annique interuallo cõsumitur. plerique eorum in biennium processerunt, paulatim morientes.

De Struthionis magnæ partu, incubitu, uolatu, & sui aduersus persequentes defensione. Cap. XXXVII

STruthio magna etsi permulta oua parit, non tamen omnia ad frugẽ perducit, sed fœcunda ab infœcundis secernit, tantumque frugiferis incubat, simul & ex ijs pullos excludit, & sterilitate affecta, eis ipsis editis pullis alimenta præbet. Quòd si quis eam insectet, (propter corporis grauitatem) uolando effugere nequit, sed duntaxat explicatis alis, gressu ipso effugere aggreditur. propior facta ut capiat, obuios lapides sic pedib. retro ad hosteis uersus tanquã funda iaculat.

In fuga defensio.

*Gillius legit οὐκ ἐπιτολμᾷ.

Passeres in extremis ramis nidificare, ut tutiores sint. Cap. XXXVIII.

COnscientia uel suæ infirmitatis, uel sui corpusculi exiguitatis, Passeres in ramorũ cacuminibus, modò ab ijs sustineri queant, nidos contexunt, sæpeque numero ea machinatione sibi factas à uenatoribus insidias declinant: eò sanè ij propter rami tenuitatem ascendere non queunt.

Timiditas cauta.

Quomodo Vulpes uespas callidissimè perdat, ut fauo tandem potiatur. Cap. XXXIX.

VUlpes in exuperantiã infinitæ tum malitiæ, tum fraudis progreditur, nihil ut non & malitiose, & dolose agat: Cum enim uesparium refertum esse animaduerterit, retrorsum eò accedit: atque tota à uespeto auersa, ab aculeorum sanè uulneribus declinans, in cellas uesparias immissa hirsuta cauda, eadéque bene prolixa, uespas concutit. Cum autem uesparum circumuestitam spissis pilis caudam impetentium referta est, tum eam ipsam uel ad arborem, uel ad parietem ad maceriémue allidit. Itaque multa caudæ attritione his extinctis, in reliquas inuadit, perindeque eas ut primas interimit. Tandem sic omnib. deletis, omnia sibi tuta experiẽs, nullo iam murmure turbãda, nullos iam metuens aculeos, os in uesparium fauum immittens, uorat.

De

De Canum calua, libidine, ætate, sagacitate, morbis, & uita.

Cap. XL.

CAnis calua nulla ossea commissura constat, sed osis perpetuitate continetur. Cum se plurimum in currendo exercuit, multo effusiorem ad res uenereas existere ferunt. Cumq; multum ætate processit, ei dentes hebescunt, nigriq; reddunt. Tanta narium existit sagacitate, ut nunq̃ caninam carnem, nedum etiam uarietate condimentorum fallacissima temperatam gustet. Tribus morbis laborare solet, angina, rabie, podagra, cũ homo interea sexcentis morbis sit opportunus. Quodcunq; autem à rabioso cane morsum fuerit, perimitur. Postquã podagra tenetur, perraro ex ea cõualescit. Ad decimum quartũ annum uita ei producit. Nam quę de Argo Vlysis traduntur, Homeri figmentum uidentur.

† πλέους.

De Dicæris auiculis Indicis sandaracæ colore, quarum excrementi sumptus uel milij modus, eodẽ die sine dolore interimit.

Cap. XLI.

PAruularũ quarundam auiũ Indicarũ natio in excelsis & inaccessis rupib. nidificat, quarum magnitudo accedit ad ouum Perdicũ, sandaricino colore est: Indi sua lingua Dicærum solent nominare: Græci, sicut audio, Dicæum: eius stercus si quis milij magnitudine sumpserit in potionem dissolutũ, ad uesperam moriet: mors suaui somno similis est, & nullũ omnino sensum doloris habet. Quãobrẽ summopere Indi id assequi studẽt, ipsum enim malorũ obliuionẽ existimãt inducere. Quod qdẽ ab Indorũ rege muneri missum, rex Persarũ omnibus rebus antefert, & asseruat, insanabiliũ malorũ remediũ, si quæ necessitas obueniat. neque apud Persas quisquã alius quàm rex id habet, & regis mater. Cõferamus igitur cum hoc Indico Aegyptiũ illud pharmacum, utrum utri sit præferendum. Aegyptium utiq; uno tantum eodemq; die, lachrymas arcere & compescere poterat. Indicum uerò æterna obliuione delet mala. Illud mulier donabat: hoc largitur

† λισσὸν interpretantur, asperum, altum, accliue, præruptũ, ἀσυχῆ φαλακρὸν, læue, politũ. & λισσάδα πέτραν similiter.

Περὶ κυνός. Κεφ. μ.

Κυνὸς κρανίον ῥαφὴν οὐκ ἔχει. δραμὼν δὲ ὑπὲρ τὸ πλέον λάγνος γίνεται φασὶ μᾶλλον. κυνὸς δὲ γηρῶντος ἀμβλεῖς οἱ ὀδόντες, καὶ μελαίνονται. Εὔρινος δέ ἐστιν οὕτως, ὡς μήτ᾽ ἂν ὀπτοῦ κυνείου κρέως, μήτ᾽ ἂν καρυκείᾳ τῇ ποικιλωτάτῃ καὶ δολερωτάτῃ καταγοητευθέντος γεύσασθαι. Τρεῖς δὲ ἄρα νόσοι κυνὶ ἀποκεκλήρωνται, καὶ οὐ † πλείω: κυνάγχη, λύττα, ποδάγρα. ἀνθρώποις γε μὴν μύριαι. Πᾶν δὲ ὅτι ἂν ὑπὸ κυνὸς λυττῶντος δηχθῇ, πάντως ἀποθνήσκει. Κύνα δὲ ποδαγρῶσαν σπανίως ἀναῤῥωσθέντα ὄψει αὐτήν. κυνὶ βίος φασὶ μήκιστος τέτταρα καὶ δέκα τὰ ἔτη. Ἄργος δὲ ὁ Ὀδυσσέως, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία ἔοικεν παιδιὰ Ὁμήρου εἶναι.

Περὶ τῶν Ἰνδικῶν ὀρνέων τῶν τῇ σανδαράκῃ παραπλησίων τὴν χρόαν.

Κεφ. μα.

Ἔθνος ὀρνίθων Ἰνδικῶν βραχυτάτων καὶ ὅσον εἴη ἄν. ἐν δὲ τοῖς πάγοις τοῖς ὑψηλοῖς νεοττεύει, καὶ ταῖς πέτραις ταῖς καλουμέναις † λισσαῖς. καὶ ἔστι τὸ μέγεθος τὰ ὀρνίθια, ὅσον περ ὠὸν πέρδικος. Σανδαράκην δέ μοι νόει τὴν χρόαν αὐτῶν. καὶ Ἰνδοὶ μὲν αὐτὸ φωνῇ τῇ σφετέρᾳ δίκαιρον φιλοῦσιν ὀνομάζειν: Ἕλληνες δὲ, ὡς ἀκούω, δίκαιον. τούτου τὸ ἀπόπατημα εἴ τις λάβοι ὅσον κέγχρου μέγεθος, λυθὲν ἐν τῷ πόματι, εἶτα εἰς ἑσπέραν ἀπέθανεν. ἔοικε δὲ ὁ θάνατος ὕπνῳ, καὶ μάλα γε ἡδεῖ καὶ ἀνωδύνῳ, καὶ οἷον οἱ ποιηταὶ τὸν λυσιμελῆ φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ἢ τὸν ἀβληχρόν. εἴη γὰρ ἂν καὶ οὗτος ὀδύνης ἐλεύθερος, καὶ τοῖς δεομένοις διὰ ταῦτα ἥδιστος. σπουδὴν δὲ ἄρα τὴν ἀνωτάτω τίθενται Ἰνδοὶ εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ: κακῶν γὰρ αὐτὸ ἐπίληθον ἡγοῦνται τῷ ὄντι. Καὶ οὖν καὶ ἐν τοῖς δώροις τοῖς μέγα τιμίοις τῷ Περσῶν βασιλεῖ ὁ Ἰνδῶν πέμπει καὶ τοῦτο. ὁ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων προτιμᾷ λαβὼν, καὶ ἀποθησαυρίζει, κακῶν ἀνιάτων ἀντίπαλόν τε καὶ ἀμυντήριον, εἰ ἀνάγκη καταλάβοι. οὔκουν οὐδὲ ἔχει τις ἐν Πέρσαις αὐτὸ ἄλλος, ὅτι μὴ βασιλεύς τε αὐτὸς, καὶ μήτηρ ἡ βασιλέως. Καὶ διὰ ταῦτα ἀντικρίνοντες βασανίσωμεν τῶν φαρμάκων, τοῦ τε Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Αἰγυπτίου, ὁπότερον ἦν προτιμότερον: ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ᾽ ἡμέραν τὴν αὐτὴν τὰ δάκρυα ἀνεῖχέ τε καὶ ἀνέστελλε, τὸ Αἰγύπτιον: τὸ δὲ, λήθην κακῶν παρεῖχεν αἰώνιον, τὸ Ἰνδικόν. καὶ τὸ μὲν

γυ

ὂν γυναικὸς δῶρον ἦν, τὸ δὲ ὄρνιθος, ἢ φύσεως ἀρρήτων δεσμῶν τῶν ὄντων βαρυτάτων ἀπολυούσης δι' ὑπηρέτου τοῦ προειρημένου. καὶ Ἰνδοὺς, κτήσασθαι (φασὶν) εὐτυχήσαντας αὐτὸ, ὡς τῆς φρουρᾶς ἐνταυθοῖ ἀπολυθῆναι ὅταν ἐθέλουσιν.

Περὶ Ἀτταγῶν καὶ Μελεαγρίδων.
Κεφ. μβ.

Ὄρνις ὁ ἀτταγᾶς, μέμνηται δὲ καὶ Ἀριστοφάνης αὐτοῦ ἐν Ὄρνισι τῷ δράματι, οὗτός τοι τὸ ἴδιον ὄνομα, ἢ ἐν γένει φωνῇ φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό. λέγουσι δὲ καὶ τὰς καλουμένας Μελεαγρίδας τὸ αὐτὸ δήπου δρᾶν τοῦτο: καὶ ὅτι Μελεάγρῳ τῷ Οἰνέως προσήκουσι κατὰ γένος μαρτυρεῖσθαι καὶ μάλα εὐστόμως. λέγει δὲ ὁ μῦθος, ὅσαι ἦσαν οἰκεῖαι τῷ Οἰνείδῃ νεανίᾳ, ταύτας εἰς δάκρυά τε ἄσχετα, καὶ † πένθος ἄτλητον ἐκπεσεῖν, καὶ θρηνεῖν, οὐδέν τι τῆς λύπης προσιεμένας ἄκος: οἴκτῳ δὲ ἄρα τῶν θεῶν εἰς ταῦτα τὰ ζῷα ἀμεῖψαι τὸ εἶδος. ταῖς δὲ ἰνδάλματα καὶ σπέρματα τοῦ τότε † πάθους ἐντακῆναι, καὶ εἰς νῦν ἔτι Μελέαγρόν τε ἀναμέλπειν, καὶ ὡς αὐτῷ προσήκουσιν ᾄδειν καὶ τοῦτο μέντοι. ὅσοι δὲ ἄρα αἰδοῦνται τὸ θεῖον, καὶ μᾶλλον εἰ τὴν Ἄρτεμιν, οὐκ ἄν ποτε τῶνδε τῶν ὀρνίθων ἐπὶ τροφῇ προσάψαιντο, καὶ ἥ τις ἡ αἰτία, ἴσασί τε οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες τὴν Λέρον, καὶ ἔνεστι μαθεῖν ἀλλαχόθεν.

Περὶ μυρμήκων. Κεφ. μγ.

Πέπυσμαι δὲ ὑπὲρ τῶν μυρμήκων καὶ ταῦτα. οὕτως ἄρα αὐτοῖς τὸ ἐθελουργὸν, καὶ τὸ ἐθελόπονον πάρεστι ἀπροφασίστως, καὶ ἄνευ τινὸς ὑποτιμήσεως ἐθελοκακούσης, καὶ σκήψεως εἰς ἣν ὑποχωρεῖ τὸ ῥᾴθυμον, ὡς καὶ ταῖς πανσελήνοις μηδὲ νύκτωρ βλακεύειν, μηδὲ ἐλιννύειν, ἀλλ' ἔχεσθαι τῆς σπουδῆς. ὦ ἄνθρωποι μυρίας προφάσεις τε καὶ σκήψεις ἐς τὸ ῥᾳστωνεύειν ἐπινοοῦντες. καὶ τί δεῖ καταλέγειν τε καὶ ἐπαντλεῖν τὸν τοιοῦτον ὄχλον; κεκήρυκται γὰρ Διονύσια, καὶ Λήναια, καὶ Χύτροι, καὶ Γεφυρισμοὶ, καὶ μετελθόντων ἐς τὴν Σπάρτην ἄλλα, καὶ ἐς Θήβας ἄλλα, καὶ κατὰ πόλιν μυρία ἑκάστην, τὰ μὲν βάρβαρον, τὰ δὲ Ἑλλάδα.

Ὅτι μέμνηται τῆς εὐεργεσίας καὶ τὰ ἄγρια. Κεφ. μδ.

Μαρτύριον δὲ τῆς τῶν ζῴων φύσεως, ὅτι οὐ πάντη δυσμεταχείριστός ἐστιν. ἀλλ' εὖ παθόντα ἀπομνησθῆναι τῆς εὐεργεσίας

gitur auis, uel potius per hanc miniſtram natura ut ab occultis & grauiſsimis uinculis hominem abſoluat. quare feliciores tantum Indos id poſsidere aiunt, ut quandocũq; eis libuerit huius corporis ueluti carcere liberari queant.

De Attagenis & Meleagridibus, earumq; uocibus. Cap. XLII.

Attagenæ auis meminit etiam Ariſtophanes Comicus in ſuis Auib⁹. Loquitur hæc nomen ſuũ qua poteſt uoce & decantat. Idem Meleagrides, quas uocant, facere aiunt: ſeq; Meleagro Oenei filio genere coniunctas expreſſe teſtari. Fert enim fabula, quæcunq; Meleagro iuueni ſanguine iunctę erant, eas propter illius caſum cum lachrymis & luctu ſeipſas conficerent, nec ullã admitterent cõſolationẽ, eas dijs miſertis in haſce aues mutatas eſſe: atq; in his auibus ſimulacra quædam & reliquias ueteris caſus ſupereſſe, unde etiamnum cantent Meleagrũ, & pariter illi ſe cognatas teſtẽtur. Quãobrẽ quicunq; deos, præcipuè uerò Dianam uenerantur, his auibus in cibo religioſe abſtinent: cuius rei cauſa cum aliunde, tũ à Leri inſulæ habitatoribus petenda eſt.

† al. πένθος

De Formicarum ſedulitate, quæ in plenilunio etiam totas noctes laborant. Cap. XLIII.

Formicæ in primis ſedula atq; operoſa animalia, tanto laborandi ſtudio tenentur, idq; abſq; ulla excuſatione, & prætextu quo uti ſolent ignaui: ut ne noctes quidem in ſuo opere ceſſent, modò ſit plena luna: nec uerò, quemadmodum homines inertiæ, fugæq; laborandi excuſationes prætendunt: Quid enim inertiũ dierum multitudinem cõmemorem, neceſſe eſt? Indicta ſunt Dionyſia, Lenæa, Chytri, Gephyriſmi. alia Spartã ſunt trãſlata, alia Thebas recepta: quin ſingulis etiam urbibus, mille dierum inertiſsimæ ſegnitiæ non apud barbaros ſolum, ſed etiam apud Græcos indictæ ſunt.

Animantes etiam feras beneficijs conciliari & cicurari. Cap. XLIIII.

Animantiũ naturam non omnino intractabilem eſſe, ſed uel maximè feras beneficiorũ quibus afficiuntur meminiſſe

miniſſe, teſtãtur in Aegypto feles, ichneumones, crocodili, accipitres. Capiuntur enim illæ blanditijs ciborum, & ita cicuratæ deinceps manſuetiſsimæ permanẽt, nec unquã mali aliquid in illos quorum beneficia ſenſerint, moliuntur, poſtquã ſemel naturæ ipſarũ feritas remollita fuerit. At homo ratione & prudentia præditum animal, & uerecundiæ ruborisq; compos, nõ dubitat ueteris amicitiæ ius uiolare: quem amabat odiſſe, & credita ſibi arcana in perniciem eius qui crediderat, utcunq; leuem ob cauſam, effutire.

De Leone ulto Canem contubernalem ſuum. Cap. XLV.

Amici uindices & ultores amicorũ, etiã à morte.

QVod de Leone Eudemus dicit, nõ paruam admirationem habet. hoc ipſum eiuſmodi eſt. Iuueni ferarum cicuratori, Canem nimirum, Vrſam & Leonẽ fuiſſe: eosq; primùm, & pacẽ inter ſe ſeruaſſe, & amicitiam rectè coluiſſe. Deinde cum Canis aliquando & Vrſa inter ſe colluderent, & ludicris morſiunculis cõflictarentur, Vrſam repentè ad feros mores reuertiſſe, & Canẽ ſimul inuaſiſſe, & uentrem miſero unguib. indigniſsimè diſtraxiſſe. cuius atrocitatem facti Leonem indignatum, & Canis tanquã ſocij deſiderio motũ, & perfidiæ urſinæ odio (quòd fœdus illa fregiſſet, & amicitiam inſtitutam uiolaſſet) inflammatum, iuſta & merita iracundia contra Vrſam & exarſiſſe, & ab ea pares pœnas, quib⁹ illa prius Canem affeciſſet, repetijſſe. Ita non ſolum ut Homerus canit, Profuit interdũ prolem ſupereſſe parẽtis Vindictæ: ſed quẽuis amicum ultorem relinqui, lucrum uidetur: quod uel in beſtijs iam dictis Natura monſtrauit. & tale quid etiam de Zenone & Cleanthe fertur.

De Indicis quibuſdam animalibus, quorum cruore ueſtes tinguntur rubro uel puniceo colore. Et de Cynocephalis. Cap. XLVI.

NAſcuntur Indis animalia magnitudine qua canthari, (infrà etiam hæc ipſa cantharos nominat) colore rubro, cinnabari proximo, pedibus lõgiſsimis, tactu molli. Ea in arboribus quæ ſuccino manant

γεσίας ἐστὶν ἀγαθὰ ζώων ἀγριότατα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ: οἵ τε αἴλουροι, καὶ οἱ ἰχνεύμονες, καὶ οἱ κροκόδειλοι, καὶ τὸ τῶν ἱεράκων ἔτι φῦλον. ἁλίσκεται δὲ κολακείᾳ τῇ κατὰ γαστέρα, καὶ ἐντεῦθεν ἡμερωθέντα λοιπὸν πρᾳότατα μένει: καὶ οὐκ ἄν ποτε ἐπιθοῖτο τοῖς εὐεργέταις τοῖς ἑαυτῶν, τοῦ θυμοῦ τοῦ συμφυοῦς τέως καὶ συγγενοῦς ἅπαξ παραλυθέντα. ἄνθρωπος δὲ καὶ λόγου μετειληχὸς ζῶον, καὶ φρονήσεως ἀξιωθὲν, καὶ αἰδεῖσθαι λαχὸν, καὶ ἐρύθημα ἐπίστασθαι, φίλου γίνεται βαρὺς πολέμιος: καὶ ὅσα ἀπόρρητα ἐπιστεύθη, ταῦτα δι᾽ αἰτίαν βραχυτάτην καὶ τὴν παρατυχοῦσαν εἰς ἐπιβουλὴν ἐξέπτυσε τὴν τοῦ πεπιστευκότος.

Περὶ λέοντος τοῦ τιμωρήσαντος τῷ κυνὶ τῷ συντρόφῳ. Κεφ. με.

ΘΑυμάσαι λόγον ἄξιον φησὶν Εὔδημος: καὶ τῷ γε ἀνδρὶ τῷδε ὁ λόγος οὗτός ἐστι. Νεανίας θηρατικὸς, συμβιοῦν τοῖς τῶν ζώων ἀγριωτάτοις οἷός τε, ἐκ νέων μέντοι καὶ βρεφῶν πεπωλευμένους εἶχε, σύντροφόν τε καὶ συσσίτους ἑαυτοῖς γεγενημένους, κύνα, καὶ ἄρκτον, καὶ λέοντα. καὶ ταῦτα μὲν χρόνου πρὸς ἄλληλα εἰρήνην ἄγειν καὶ φίλα νοεῖν, φησὶν ὁ Εὔδημος. μιᾶς δὲ τυχεῖν ἡμέρας τὸν κύνα προσπαίζοντα τὴν ἄρκτον, καὶ ὑποκαλλοντα καὶ ἐρεσχελοῦντα: τὴν δὲ οὐκ εἰωθότως ἐκθηριωθῆναι, καὶ ἐμπεσεῖν τῷ κυνὶ, καὶ λαφύξαι τοῖς ὄνυξι τοῦ δειλαίου τὴν γαστέρα, καὶ διασπάσασθαι αὐτόν. ἀγανακτῆσαι δὲ τῷ συμβάντι, ὁ αὐτός φησι, τὸν λέοντα, καὶ οἱονεὶ μισῆσαι τὸ ἄσπονδον τῆς ἄρκτου καὶ ἄφιλον, καὶ τὸν κύνα οἷα ἑταῖρον ποθῆσαι, καὶ εἰς δικαίαν προελθεῖν ὀργὴν, καὶ ἐπιβῆναι τῇ ἄρκτῳ τὴν δίκην: καὶ τὰ αὐτὰ δρᾶσαι αὐτὴν, ἅπερ οὖν εἰργάσατο τὸν κύνα ἐκείνη. Ὅμηρος μὲν φησιν. Ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι. ἔοικε δὲ ἡ φύσις δεικνύναι ὅτι καὶ φίλον ἑαυτῷ τιμωρὸν καταλιπεῖν, ὦ φίλε Ὅμηρε, κέρδος ἐστίν. οἷόν τι καὶ περὶ Ζήνωνος καὶ Κλεάνθους νοοῦμεν, εἴ τι ἀκούοιμεν.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ζώων τῶν ἐρυθρῶν τοῖς κανθάροις ἐοικότων σχῆμα, καὶ τῶν κυνοκεφάλων. Κεφ. μϛ.

ΕΝ Ἰνδοῖς γίνεται θηρία τὸ μέγεθος ὅσον ἂν γένοιντο οἱ κάνθαροι: καὶ ἔστιν ἐρυθρὰ, κινναβάρει δὲ εἰκάσαις ἂν εἰ πρῶτον θεάσαιο αὐτά. πόδας ἔχει ταῦτα μηκίστους, καὶ προσάψασθαι μαλακά ἐστι. φύεται δὲ ἄρα ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν φερόντων τὸ ἤλεκτρον

κτρον. καὶ σιτεῖται τὸν τῶν φυτῶν καρπὸν τῶν-
δε. θηρῶσι δὲ αὐτὰ οἱ Ἰνδοὶ, καὶ ἀποθλίβου-
σι, καὶ ἐξ αὐτῶν βάπτουσι τάς τε φοινικίδας,
καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐταῖς χιτῶνας, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν
ἐθέλωσι ἄλλο ἐς τήνδε τὴν χρόαν † ἐκτρίψαι
τε καὶ χρῶσαι. κομίζεται δὲ ἄρα ἡ τοιάδε ἐσθὴς
καὶ τῷ Περσῶν βασιλεῖ. καὶ τόγε εὐειδὲς τῆς
ἐσθῆτος δοκεῖ θαυμαστὸν, καὶ ἀντικρινομένη
γε τοῖς Περσῶν ἐπιχωρίοις, κρατεῖ κατὰ
πολὺ καὶ ἐκπλήττει, ὥς φησι Κτησίας. ἐπεὶ
καὶ τῶν ᾀδομένων τῶν Σαρδιανικῶν ὀξυτέρα
τέ ἐστι καὶ τηλαυγεστέρα. Γίνονται δὲ ἐνταῦ-
θα τῆς Ἰνδικῆς ἔνθα οἱ κάνθαροι, καὶ οἱ καλού-
μενοι κυνοκέφαλοι: οἷς ἔδωκε τὸ ὄνομα ἡ
τοῦ σώματος ὄψις τε καὶ φύσις: τὰ δὲ ἄλλα
ἀνθρώπων ἔχουσι. καὶ ἠμφιεσμένοι βαδίζου-
σι δορὰς θηρίων, καὶ εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἀνθρώ-
πων λυποῦσι οὐδένα, καὶ φθέγγονται μὲν οὐ-
δὲν, † ὠρύονται δέ: τῆς γε μὴν Ἰνδῶν φωνῆς ἐ-
παΐουσι. τροφὴ δὲ αὐτοῖς τῶν ζώων τὰ ἄγρια.
αἱροῦσι δὲ αὐτὰ ῥᾷστα. καὶ γάρ εἰσιν ὤκιστοι, καὶ
ἀποκτείνουσι καταλαβόντες, καὶ ὀπτῶσιν οὐ
πυρὶ, ἀλλὰ πρὸς τὴν εἵλην τὴν τοῦ ἡλίου εἰς
μοίρας διαξήναντες. τρέφουσι δὲ καὶ αἶγας
καὶ ὄϊς. καὶ σῖτον μὲν ποιοῦνται τὰ ἄγρια: πί-
νουσι δὲ τὸ ἐκ τῶν θρεμμάτων γάλα ὧν τρέ-
φουσι. μνήμην δὲ αὐτῶν ἐν τοῖς ἀλόγοις ἐ-
ποιησάμην, καὶ εἰκότως. ἔναρθρον γὰρ καὶ εὔ-
σημον καὶ ἀνθρωπίνην φωνὴν οὐκ ἔχουσιν.

Περὶ χλωρίδος καὶ χλωρίωνος. Κεφ. μζ.

Χλωρὶς ὄνομα ὄρνιθος, ἣ πτεροῦν οὐκ
ἂν ἀλλαχόθεν ποιήσαιτο τὴν καλιὰν,
ἢ ἐκ τοῦ λεγομένου συμφύτου. ἔστι δὲ ῥίζα τὸ
σύμφυτον εὑρεθῆναί τε καὶ ὀρύξαι χαλε-
πή. στρωμνὴν δὲ ὑποβάλλεται τρίχας καὶ ἔρια.
καὶ ὁ μὲν θῆλυς ὄρνις οὕτω κέκληται. ὁ δὲ ἄρ-
ρην, χλωρίωνα καλοῦσιν αὐτόν: καὶ ἔστι τὸν
βίον μηχανικὸς, μαθεῖν τε πᾶν ὁτιοῦν ἀγα-
θὸς, καὶ τλήμων ὑπομεῖναι τὴν ἐν τῷ μανθά-
νειν βάσανον ὅταν ἁλῷ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ χει-
μῶνος ἄφετον καὶ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ἴδοι τις
αὐτόν: ἠριναὶ δὲ ὅταν ὑπάρχωνται τροπαὶ τοῦ
ἔτους, τηνικαῦτα ἐπιφαίνεται: ἀρκτούρου
τε ἐπιτολαῖ, ὅδε ἀναχωρεῖ ἐς τὰ οἰκεῖα, ὁπό-
θεν καὶ δεῦρο ἐστάλη.

Πῶς πραΰνεται ταύρου θυμός. Κεφ. μη.

Ὑπὸ θυμοῦ τεθηγμένον ταῦρον καὶ ὑβρίζοντα εἰς κέρας, καὶ σὺν ὁρμῇ καὶ ἀκατασχέτως φερό-
μενον, οὐχ ὁ βουκόλος ἐπέχει, οὐ φόβος ἀναστέλλει, οὐκ ἄλλο τοιοῦτον: ἄνθρωπος δὲ ἵστησιν αὐ-
τὸν, καί πως λύει τῆς ὁρμῆς, τὸ δεξιὸν † αὐτοῦ γόνυ διασφίγξας ταινίᾳ, καὶ ἐντυχὼν αὐτῷ.

manant gignuntur, & earundem cortici
bus aluntur. Indi his captis expreſsisq́,
puniceas ueſtes exteriores interioresq́
tingunt, & quicquid aliud eodem colo-
re inficere libuerit. Huiuſmodi ueſtis e-
tiam Perſarum regi mittitur. Mirantur e-
nim eam Perſę, & ſuis uernaculis pulchri
tudine pretioq́ anteponũt, authore Cte-
ſia. nam uel celebribus illis Sardianis flo-
ridior ac ſplendidior eſt. In eodem In-
diæ tractu ubi canthari iam dicti, Cyno-
cephali etiam reperiuntur: quibus à fa-
cie & corporis ſpecie nomen inditum.
(nam caput caninum) cętera ferè humana ha-
bent: & ueſtiti pellibus ferarum ingredi-
untur. Iuſti ſunt, hominum nemini mo-
leſti aut iniurij. non ſermone, ſed ululatu
ſonant. Indorum tamen linguam intelli-
gunt. Venatione animalium ferorum ui-
uunt, quæ, ut ſunt celerrimi, facile conſe-
cuti interimunt, & fruſtatim diuiſa ad So
lem aſſant. Capras etiam & oues alũt, ut
ex lacte potu fruantur. Horum inter ani-
mãtes rationis expertes nõ temerè men-
tionem feci. articulato enim diſcretoq́
& humano ſermone non utuntur.

De Chloride & Chlorione, ſeu Lutea & Vireone. Cap. XLVII.

Lutea nulla alia re quàm herba, Sym-
phyto nuncupata, quæ radix magna
difficultate & reperitur & effoditur, ni-
dos conſtruit, eosq́ uillo & lana ſubſter-
nit. Vireo autẽ in Luteæ genere mas, ui-
tæ munerum ſciens eſt, ſimul & aptus ad
quiduis diſcendum, ideoq́ & laboris in
diſcendo cum captus fuerit, patiens. Hye
me non apparet: Aeſtiuo autem ſolſtitio
in lucẽ noſtrã prodit: & oriente Arcturo
ſydere, eò unde huc uenerat, reuertitur.

Quemadmodum taurus animo incitatus placatur. Cap. XLVIII.

Taurus animo incitatus eo impetu
cornibus appetit, ea impotentis ani
mi effrenatione fertur, nihil ut eum, neq́
bubulcus, neque metus ullus reprimere
queat. Atqui eum quidem ipſum homo
ſiſtit, atq́ ab impetu cõtinet, ſi dextro ge-
nu ſuo faſcia delitigato ad eũ acceſſerit.

De

† al. ἐκτρέψαι.

† ὠρύεσθαι propriè luporum eſt.

† ἑαυτοῦ.

De Panthera & Pardaliancho ueneno. Cap. XLIX.

PAntheræ digiti in anteriorib. pedib⁹ quini, in posteriorib⁹ quaterni. Fœmina uiribus mari præstat. quod si imprudens herbã uenenatam quam pardalianchum (aconitum) uocant, degustârit, remediũ sibi hominis excrementũ quærit.

Equos carere pilis in palpebris inferioribus. Cap. L.

PIlis equi in gena inferiore carẽt. propterea Apelli Ephesio hoc in Equi pictura neglectum, reprehensionem attulisse ferunt. Alij non Apelli hoc accidisse: sed Niconi aiunt, cum scientissimè cæteras Equi partes pinxisset, hoc unũ obiectum fuisse.

De Oestro & Myope, siue Asilo & Tabano. Cap. LI.

ASilum maximæ Muscæ similem esse ferunt, robustum, & bene compactum: habere quoq; aculeũ durum & ualidum ex ore appensum, sonumq́; bombi instar ædere. Tabanum autem similem uideri Muscę caninæ, bombumq́; Asilo maiorem ædere, aculeum uerò minorem possidere.

De Indicis asinis unicornibus. Caput LII.

SYluestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci accepi, eosq; reliquo corpore albos, capite uerò purpureo, oculisq́; cyaneis esse: cornuq; in fronte gerere sesquicubiti longitudine: cuius superius puniceũ, inferius autem album, medium uerò planè nigrũ sit: atq; non omnes quidem Indos, sed potentiores, cum tanquã armillis quibusdã brachia, sic cornua auro ornarunt, ex his ipsis bibere solere. Ex hoc cornu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri, neq; eum ipsum conuulsionibus corripi, neq; sacro morbo tentari, neq; uenenis ullis ferunt. Quinetiam si quid prius pestilens biberit, tum id euomere, tumq́; ad sanitatẽ redire. Cùm autem cæteri asini, quibuscunq; in terris sint, tam domestici, quàm syluestres, tum cætera solipeda animalia, talos non habeant, neq; fel in iecore, ut fertur: asinos Indicos cornigeros Ctesias inquit, talis primum, ijsq; nigris

Περὶ παρδάλεως. Κεφ. μθ.

Η πάρδαλις πέντε ἔχει δακτύλους ἐν τοῖς ποσὶ τοῖς προσθίοις, ἐν δὲ τοῖς κατόπιν τέτταρας. ἡ δὲ θήλεια εὐρωστοτέρα τοῦ ἄρρενος. ἐὰν δὲ γεύσηται ἀγνοοῦσα τοῦ καλουμένου παρδαλιάγχου, πόα δέ ἐστιν, ἀποπάτημα ἀνθρώπου ποθὲν ἀνιχνεύσασα, διασώζεται.

Περὶ ἵππων. Κεφ. ν.

ΟΙ ἵπποι τὰς κάτω βλεφαρίδας οὔ φασιν αὐτοὺς ἔχειν. Ἀπελλῆν οὖν τὸν Ἐφέσιον αἰτίαν λέγουσιν ἔχειν, ἐπεί τινα ἵππον γράφων οὐ παρεφύλαξε τὸ ἴδιον τοῦ ζώου. οἱ δὲ, οὐκ Ἀπελλῆν φασι τὴν αἰτίαν ταύτην ἐνέγκασθαι, ἀλλὰ Νίκωνα, ἀγαθὸν μὲν ἄνδρα γράψαι τὸ ζῶον ὄντα, σφαλέντα δ᾽ οὖν ἐς μόνον τὸ εἰρημένον.

Περὶ τοῦ οἴστρου τοῦ ζώου. Κεφ. να.

ΤΟν οἶστρόν φασιν ὅμοιον εἶναι μυίᾳ μεγίστῃ, καὶ εἶναι στερεὸν καὶ εὐπαγῆ, καὶ ἔχειν κέντρον ἰσχυρὸν, καὶ ἠρτημένον τοῦ στόματος. καὶ προΐεσθαι δὲ καὶ ἦχον βομβώδη. τὸν μὲν οὖν μύωπα ὅμοιον φασὶ τῇ καλουμένῃ κυνομυίᾳ. βομβεῖν δὲ τοῦ οἴστρου μᾶλλον, ἔχειν δὲ ἔλαττον τὸ κέντρον.

Περὶ τῶν Ἰνδικῶν ὄνων. Κεφ. νβ.

ΟΝους ἀγρίους οὐκ ἐλάττονας ἵππων τὸ μέγεθος ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι πέπυσμαι. καὶ λευκὸς μὲν τὸ ἄλλο εἶναι σῶμα, τήν γε μὴν κεφαλὴν ἔχειν πορφύρᾳ παραπλησίαν: τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἀποστέλλειν κυανοῦ χρόαν: κέρας δὲ ἔχειν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὅσον πήχεως τὸ μέγεθος καὶ ἡμίσεως προσέτι. καὶ τὸ μὲν κάτω μέρος τοῦ κέρατος εἶναι λευκόν: τὸ δὲ ἀνωτέρω, φοινικοῦν: τό γε μὴν μέσον, μέλαν δεινῶς. ἐκ δὴ τῶνδε τῶν ποικίλων κεράτων πίνειν Ἰνδοὺς ἀκούω, καὶ τούτους οὐ πάντας, ἀλλὰ τοὺς τῶν Ἰνδῶν κρατίστους ἐκ διαστημάτων αὐτοῖς χρυσὸν περιχέοντας, οἱονεὶ ψελλίοις τισὶ κοσμήσαντας βραχίονα ὡραῖον ἀγάλματος. καί φασι νόσων ἀφύκτων ἀμαθῆ καὶ ἄπειρον γίνεσθαι τὸν ἀρυσάμενον ἐκ τοῦδε τοῦ κέρατος: μήτε γὰρ σπασμῷ ληφθῆναι ἂν αὐτὸν, μήτε τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ νόσῳ, μήτε μὴν διαφθαρῆναι φαρμάκοις. ἐὰν δέ τι καὶ πρότερον ᾖ πεπωκὼς κακὸν, ἀνεμεῖν τοῦτο, καὶ ὑγιᾶ γενέσθαι αὐτόν. Πεπίστευται δὲ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ὄνους καὶ ἡμέρους καὶ ἀγρίους, καὶ τὰ ἄλλα τὰ μώνυχα θηρία ἀστραγάλους οὐκ ἔχειν, οὐδὲ μὴν ἐπὶ τῷ ἥπατι χολήν. ὄνους δὲ τοὺς Ἰνδοὺς λέγει Κτησίας

τοὺς

τοὺς ἔχοντας τὸ κέρας ἀστραγάλους φορεῖν, καὶ ἀχόλους μὴ εἶναι. λέγονται δὲ μέλανες εἶναι οἱ ἀστράγαλοι, καὶ εἴ τις αὐτοὺς συντρίψαι, εἶναι τοιοῦτοι τὰ ἔνδον. εἰσὶ δὲ καὶ ὤκιστοι οἵδε οὐ μόνον τῶν ὄνων, ἀλλὰ καὶ ἵππων, καὶ ἐλεφάντων. καὶ ὑπάρχονται μὲν ἡσυχῇ τοῦ δρόμου, κατὰ μικρὰ δὲ ἐπιῤῥώννυνται· καὶ διώκειν ἐκεῖνον, τοῦτο δὴ τὸ ποιητικόν, μεταθεῖν τὰ ἀκίχητά ἐστιν. Ὅταν γε μὴν ὁ θῆλυς τέκοι, καὶ περιάγηται τὰ ἀρτιγενῆ, συννόμοι αὐτοῖς οἱ πατέρες αὐτῶν γίνονται, φυλάττοντες τὰ βρέφη. διατριβαὶ δὲ τοῖς ὄνοις τῶν Ἰνδικῶν πεδίων τὰ ἐρημότατα. ἐπιόντων δὲ τῶν Ἰνδῶν ἐπὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν, τὰ μὲν ἁπαλὰ καὶ ἔτι νεαρὰ ἑαυτῶν νέμεσθαι κατόπιν ἐῶσιν, αὐτοὶ δὲ ὑπερμαχοῦσι, καὶ ἐπίασι τοῖς ἱππεῦσιν ὁμόσε, καὶ τοῖς κέρασι παίουσι. τοσαύτη δὲ ἄρα ἡ ἰσχὺς ἡ τῶνδέ ἐστιν, οὐδὲν ἀντέχει αὐτοῖς παιόμενον, ἀλλ' εἴκει καὶ διακόπτεται, καὶ ἐὰν τύχῃ κατέθλασαι, καὶ ἀχρεῖόν ἐστιν. ἤδη δὲ καὶ ἵππων πλευραῖς ἐμπεσόντες διέσχισαν, καὶ τὰ σπλάγχνα ἐξέχεαν. ἔνθεν τοι καὶ ὀῤῥωδοῦσιν αὐτοῖς πλησιάζειν οἱ ἱππεῖς. τὸ γάρ τοι τίμημα τοῦ γενέσθαι πλησίον, θάνατός ἐστιν οἴκτιστος αὐτοῖς, καὶ ἀπόλλυνται καὶ αὐτοὶ καὶ ἵπποι. δεινοὶ δέ εἰσι καὶ λακτίσαι. δήγματα δὲ ἄρα αὐτῶν τοσοῦτον καθικνεῖται αὐτῶν, ὡς ἀποσπᾶν τὸ περιληφθὲν πᾶν. Ζῶντα μὲν οὖν τέλειον οὐκ ἂν λάβοις, βάλλονται δὲ ἀκοντίοις καὶ οἰστοῖς. καὶ τὰ κέρατα οὕτως τὰ ἐξ αὐτῶν Ἰνδοὶ νεκρῶν σκυλεύσαντες, ὡς εἶπον, περιέπουσιν. ὄνου δὲ Ἰνδῶν ἄβρωτόν ἐστι κρέας· τὸ δὲ αἴτιον, πέφυκεν εἶναι πικρότατον.

gris, præditos esse: eosdemq́ si quis confregerit, interiora quoq nigra deprehensurum esse: neq felle eos carere: neq modo corporis uelocitate longè multumq́ cæteros asinos superare, sed & uelocitate eadem multo equis & elephantis præstare. Cùm autē in uiam se dederunt, tardius primò ingrediuntur, deinde paulatim tantum confirmantur ad contendendum iter, eos quidē ut assequi nemo possit. Postea autem quàm fœminæ pepererunt, patres circū pullos à partu recentes summa custodia uersantur, eorumq́ cōmorationes locis Indiæ desertissimis sunt. Cùm à uenatoribus Indis inuaduntur, pullos suos adhuc ætate infirmos à tergo suo pascentes habent, atq pro eis propugnant: contra equites audent uenire, eosq́ cornibus ferire. Tanto sanè hi robore existūt, nihil eis ut obsistere queat, quin statim uel cōcedat: uel, si nō cesserit, frangatur, aut aliter atteratur & euadat inutile, & perdatur. equorum etiam incursu latera discerpunt, ac lacerant, ut uiscera effundantur: ex quo fit, ut ad eos equites appropinquare ualde metuant. appropinquatio enim capitalē ipsis pariter & equis mulctam miserabiliter infert. Pergrauiter calcibus pugnant. Eorū morsus eatenus acerbiores existunt, ut quicquid comprehēderint, funditus diripiant. Ex his qui sunt confirmata ætate uiuos non ceperis, iaculis & sagittis perimuntur. Carnes eorū quòd amarissimæ sint, haudquaquam esculentæ.

Περὶ ζώων ἀριθμητικῶν Λιβυκῶν.

Κεφ. νγ.

Εἶναι δὲ ἄλογα μὲν ζῷα, φυσικὴν δὲ ἔχειν ἀριθμητικὴν μὴ διδαχθέντα, Εὔδημός φησι, καὶ ἐπάγει μαρτύριον ἐκεῖνο τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ ζῴων· τὸ δὲ ὄνομα οὐ λέγει, ἃ δὲ λέγει ταῦτά ἐστιν. ὅ,τι ἂν θηράσῃ, ποιεῖν μοίρας ἕνδεκα, καὶ τὰς μὲν δέκα σιτεῖσθαι, τὴν δὲ ἑνδεκάτην ἀπολιπεῖν οὕτω δὴ (ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ ἐννοίᾳ τινὶ σκοπεῖν ἄξιον) ἀπαρχήν γέ τινα ἢ δεκάτην, ὡς ἂν εἴποις. οὐκοῦν ἐκπλαγῆναι δίκαιον τὴν αὐτοδίδακτον σοφίαν, †τὴν δέ γε μονάδα καὶ δυάδα καὶ τοὺς ἑξῆς ἀριθμοὺς

De Libycis bestijs innominatis scientibus numerare, & undecimam quanq de præda partem relinquentibus intactam. Cap. LIII.

Rationis expertia animalia numerorum rationem tenere Eudemus affirmat: quod quidem ipsum Libycorū animalium testimonio, quorum nomē non explicauit, comprobat. Quę autem dicit hæc sunt. Quòd ceperint in undecim partes diuidere, & decem quidem edere, undecimam autem cuicunq tandem relinquere: cur uerò eam tanquam decumam relinquant, consideratione dignum est. Mirum igitur uideri debet bruta animalia sua sponte nullo docente numerandi scientiam percipere, & unitatem, binarium, ac reliquos deinceps numeros

Decimæ.

† τὴν μονάδα.

suo ingenio scire: hominem autem rationis participem, non nisi uehementi cura, assiduo studio, ac nonnunquam ne multa quidem uerberatione numerorũ uim, cognitionemq́ comprehendere posse.

De Aspidis amore in puerum Aegyptium. Cap. LIIII.

QVod Aegyptij de aspide dicunt, id libenter sapientiæ studiosi audiũt. In quadam Aegyptiorum præfectura ab Hercule denominata, formosum puerũ (ut Aegyptij formosi esse possunt) anserũ custodem, ab Aspide mirificè adamatum fuisse: circa quam illud admiratione dignum animaduersum sit, quòd puerũ dormientẽ aliquando præmonuerit de insidijs, quas Aspidis cõiux riualitate cõmotus ei moliretur: quas puer mox experrectus, cùm iam iam periclitaretur, declinauerit. Equo sermonem Homerus tribuit, Aspidi natura, quam nullæ morantur leges, ut ait Euripides.

De Camelorum ætate, & utriusq́ sexus castratione. Cap. LV.

CVm Camelos quinquaginta annos uiuere percepi, tum Bactrianos ad centesimũ annum: tum mares ut pugnaciores sint à Bactris populis castrari, ita petulantia excisa maiori robore esse. Camelis etiam fœminis uuluas ferro aduri, ut partibus illis quę ad furorem libidinis incitãt adustis, ad bellũ aptiores existãt.

De Vituli marini amore in spongiatorem. Cap. LVI.

VItulum marinũ, Eudemus ait, in hominem Spongias piscari solitum, amore flagrasse, eoq́ ubi subterranea petra esset, extra mare progressum cũ spongiatore uersatum fuisse. Quòd autẽ, cùm is deformissimus esset, uitulo formosissimus uideretur, nihil forsitan mirũ uideri debet: cùm sæpenumero homines in mulieres turpissimas (pulchrioribus neglectis) amore inflammentur.

ἀριθμὸς ζῷον οἶδεν ἄλογον. ἄνθρωπος δὲ δεῖ πόσων μὲν τῶν μαθημάτων, πόσων δὲ τῶν πληγῶν, ἵνα ἢ μάθῃ ταῦτα δὴ καὶ καλῶς, ἢ πολλάκις μὴ μάθῃ;

Περὶ τοῦ τῆς ἀσπίδος ἔρωτος.

Κεφ. νδ.

ΛΕγουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ῥᾳθύμως αὐτῶν οὐκ ἀκούουσιν ἄνδρες φιλόσοφοι, ἔν τινι νομῷ τῶν Αἰγυπτίων, ὅνπερ οὖν δὴ Ἡρακλέους τοῦ Διὸς ὀνομάζουσι, παῖδα ὡραῖον, ὡς ἂν Αἰγύπτιον, χηνῶν ποιμένα, ἐράστριαν ἀσπίδα λαχεῖν, καὶ μέντοι περὶ αὐτὴν εἶναι θαυμαστόν: εἶτα φοιτῶσαν τῷ ἐρωμένῳ προλέγειν ὄναρ τὰς ἐπιβουλὰς τὰς εἰς αὐτὸν πανουργουμένας ἐκ θατέρου θηρίου, ὅπερ ἦν αὐτῇ σύννομον, ὡς ἂν εἴποις, ζηλοτυπίᾳ τινὶ τῇ πρὸς τὸν παῖδα ὑπὲρ τῆς νύμφης τῆς ἀσπίδος: καὶ ταῦτα πειρωμένου δρᾶν τοῦ ἄρρενος, τόνδε ἐπακούσαντα πείθεσθαι καὶ φυλάττεσθαι. Ὅμηρος μὲν οὖν ἔδωκεν ἵππῳ φωνήν: ἀσπίδι δὲ ἡ φύσις, ᾗ νόμων οὐδὲν μέλει, φησὶν Εὐριπίδης.

Περὶ καμήλων. Κεφ. νε.

ΚΑμήλους ἔτη βιοῦν πεντήκοντα ἀκήκοα. τὰς δὲ ἐκ Βάκτρων πέπυσμαι προϊέναι καὶ εἰς δὶς τοσαῦτα. καὶ οἵγε ἄρρενες καὶ πολεμικοὶ, καὶ ἐκτέμνουσιν αὐτοὺς οἱ Βάκτριοι, τὴν ὕβριν καὶ τὸ ἀκόλαστον ἀφαιροῦντες, τὴν δὲ ῥώμην αὐτοῖς φυλάττοντες. καίονται δὲ καὶ αἱ θήλειαι τὰ ἐξάπτοντα εἰς οἶστρον μέρη αὐτάς.

Περὶ τοῦ τῆς φώκης ἔρωτος.

Κεφ. νς.

ΦΩκην Εὔδημος λέγει ἐρασθῆναι ἀνδρὸς σπογγιᾶς θηρεύειν συνειθισμένου, καὶ προϊοῦσαν τῆς θαλάττης, ἔνθα ἦν ὕπαντρος πέτρα, ὁμιλεῖν αὐτῷ. τῶν δὲ ὁμοτέχνων ἦν οὗτος αἴσχιστος, ἀλλ' ἐδόκει τῇ φώκῃ ὡραιότατος εἶναι. καὶ θαῦμα ἴσως οὐδὲν, ἐπεὶ καὶ ἄνθρωποι πολλάκις τῶν ἧττον καλῶν ἠράσθησαν, τοὺς δὲ ὡραιοτέρους οὐ παθόντες οὐδὲν, ἀλλ' ἀμελήσαντες αὐτῶν.

Περὶ ὕδρου. Κεφ. νζ.

ΑΡιστοτέλης λέγει τὸν ὑφ' ὕδρου πληγέντα, πρᾶγμα ὀσμὴν βαρυτάτην ἀπεργάζεσθαι, ὡς μὴ οἷόν τε εἶναι προσπελάσαι αὐτῷ τινα: λήθην τε καταχεῖσθαι τῷ

De Hydri siue Colubri morsu. Cap. LVII.

COlubro percussum dicunt statim odorem teterrimum reddere: ex eoq́ quòd tam male oleat, neminẽ ei appropinquare posse. Idem quoq́ ait, eundem percus-

τῷ πληγέντι ὁ αὐτὸς λέγει· καὶ μέντοι καὶ ἀχλὺν ἐπὶ τῶν ὀμμάτων πολλὴν, καὶ λύτταν ἐπιγίνεσθαι, καὶ τρόμον εὐθὺ μάλα ἰσχυρὸν, καὶ ἀπόλλυσθαι διὰ τρίτης αὐτόν.

Περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ οἰνάδος.

Κεφ. νη.

Τὴν οἰνάδα ὄρνεον εἰδέναι χρὴ οὖσαν, οὐ μὴν ὥς τινες ἄμπελον. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης μεῖζον μὲν αὐτὸ εἶναι φάσσης, περιστερᾶς γε μὴν ἧττον. καλοῦνται δὲ ὡς ἀκούω καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ οἰναδοθῆραι τινές. λέγοιτο δὲ ἄν τι καὶ κίρκη, διαλλάττον τοῦ κίρκου, ὄρνεον οὐ μόνον τὸ γένος φασὶ, ἀλλὰ καὶ τὴν φύσιν.

Περὶ ὄρνιθος τοῦ καλουμένου κυανοῦ.

Κεφ. νθ.

Κυανὸς ὄνομα, ὄρνις τὴν φύσιν, ἀπάνθρωπος τὸν τρόπον· μισῶν μὲν τὰς ἀστικὰς διατριβὰς, καὶ τὰς κατ᾽ οἰκίαν αὐλίσεις, φεύγων δὲ καὶ τὰς ἐν ἀγροῖς διατριβὰς, καὶ ὅπου καλύβαι τε καὶ ἀνθρώπων αὔλια· χαίρων δὲ ἐρημίαις, καὶ ἡδόμενος ὀρείοις κορυφαῖς, καὶ πάγοις ἀποτόμοις. ἀλλ᾽ οὔτε ἠπείροις φιληδεῖ, οὔτε νήσοις ἀγαθαῖς· Σκύρῳ δὲ, καὶ εἴ τις τοιαύτη ἑτέρα ἄγαν λυπρὰ καὶ ἄγονος, καὶ ἀνθρώπων χηρεύουσα ὡς τὰ πολλά.

Περὶ σπίνου. Κεφ. ξ.

Σπῖνοι δὲ ἄρα σοφώτεροι καὶ ἀνθρώπων τὸ μέλλον προεγνωκέναι. ἴσασι γοῦν καὶ χειμῶνα μέλλοντα, καὶ χιόνα ἐσομένην προμηθέστατα ἐφυλάξαντο. καὶ τοῦ καταληφθῆναι δέει, ἀποδιδράσκουσιν εἰς τὰ ἀλσώδη χωρία καὶ τὰ δασέα· καὶ αὐτοῖς τὰ δάση κρησφύγετα, ὡς ἂν εἴποις, ἐστί.

percussum, cum obliuione circũfundi, eiusq; oculis multam caliginem offundi, tum rabiem & summũ tremorem eidem exoriri, tertioq; die perire.

De Oenade & Circe auibus.

Cap. LVIII.

Oenas autem significat, non ut quidã putant uitem. Hanc Aristoteles palumbo maiorem, columba minorem facit. Hinc in Sparta etiam, ut audio, œnadotheræ quidam uocantur. Porrò Circe auis nomen fuerit à Circo tum genere tum natura differentis.

De Cyano aue solitudines, montium iuga & præcipitia amante.

Cap. LIX.

Avis, cui Cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, urbanas cõmorationes & domos odio persequitur, locorum etiam agrestium ubi homines uersari soleant insolens est: eis uerò locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis, & præcipitijs delectatur. Non continentem, non insulas hominũ frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro, & si qua est eiusmodi alia sterilis, & ab hominib^9^ inops, delectatur.

De Spinis auibus, quæ hyemem & niues præsentiunt, & in syluis se abdentes declinant. Cap. LX.

Spini aues in posterũ longisimè prouidentes, hominibus ad rerum futurarũ cõiecturã sapientiores sunt. Etenim hyemem futuram præsentiunt, & niuem prænoscũt: & multa cautione obseruãt, ne ijs opprimantur. itaq; earum acerbitates metuentes, tanquam ad perfugia, sic ad loca nemoribus frequentia confugiunt.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

FINIS LIBRI IIII.

AELIANI DE ANIMALIVM NA-
TVRA LIBER V.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

De auibus Memnonijs quotannis in Troade circa Memnonis cenotaphium decertantibus. Caput I.

Terram Parianorũ & uicinam Cyzicum aues aspectu nigras incolere ferunt, quæ figura corporis & forma Accipitribus similes esse uidentur: eæ usu carnium cum se abstinent, tum in omni uictus ratione se continent. eis enim ad cibum semina satis sunt. Cùm autumnus esse cœpit, Ilium gregatim aduolant. Eas autem idcirco Memnonias uocant, quòd rectà ad Memnonis sepulchrũ proficiscantur. id enim uel etiam nunc à Troadis incolis in honorem Memnonis Auroræ filij conditum ibi fuisse dicitur: atq; Memnonis quidẽ cadauer ex cæde à matre in Susa illa Memnonia tantopere decantata exportatum fuisse, ut humatione afficeretur, eq; dignitate illius ex equiarum iusta ei persoluerentur: illud uerò cenotaphium esse. Aues igitur Memnonis gentiles quotannis eò proficisci, ibiq; primũ in contrarias partes distrahi, deinde pugnam cõmittere: eamq; summa contentione tãdiu pugnare, dum ex his media pars pereat, altera uerò uictrix redeat unde discesserat. Iam de causis cur hęc accidãt philosophari, nec mihi libet, neq; etiã uacuus sum ad scrutanda naturæ abstrusa atq; abdita. Hoc quidem funebre certamen ab hisce auibus quotannis ad honorandum Memnonem Aurorę & Tithoni filium peragi dixerim. Græci uerò semel duntaxat tali honore Peliã, Amarynceũ, Patroclum, & Achillem Memnonis hõstem dignati sunt.

Περὶ τῶν ὀρνίθων τῶν καλουμένων μεμνόνων. Κεφ. α.

Ἣν τὴν Παριανῶν καὶ τὴν γείτονα Κύζικον ὄρνιθας οἰκεῖν μέλανας ἰδεῖν φασι, τὸ δὲ σχῆμα εἴποις ἱέρακας αὐτοὺς ἄν. ἄγευσοι δέ εἰσι σαρκῶν, καὶ σωφρονοῦσι περὶ γαστέρα, καὶ αὐτοῖς τὰ σπέρματα εἰς δεῖπνον ἀπόχρη. ὅταν δὲ ὑπάρξηται τὸ μετόπωρον, ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν ἀγέλη τῶνδε τῶν ὀρνίθων (καλοῦσι δὲ αὐτοὺς μέμνονας) εὐθὺ τοῦ Μεμνονείου τάφου φοιτῶσι. λέγουσι δὲ οἱ τὴν Τρωάδα ἔτι οἰκοῦντες, ἠρίον εἶναί τι παρὰ τῆς Ἠοῦς Μέμνονι εἰς τιμὴν ἄνετον: καὶ αὐτὸν μὲν τὸν νεκρὸν ἐν τὰ Σοῦσα, τὰ οὕτω Μεμνόνεια ὑμνούμενα, ὑπὸ τῆς μητρὸς κομισθέντα μετέωρον ἐκ τῶν φόνων, τυχεῖν κηδεύσεως τῆς προσηκούσης αὐτῷ: ὀνομάζεσθαι δὲ οἱ τὴν στήλην τὴν ἐνταῦθα ἄλλως. οὐκοῦν τοὺς ὄρνιθας, τοὺς ἐπωνύμους τοῦ ἥρωος τοῦ προειρημένου, ἀφικνεῖσθαι κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ διαιρεῖσθαί τε καὶ διασχίζεσθαι εἰς ἔχθραν καὶ διαφορὰν, καὶ μάχεσθαι μάχην καρτερὰν, καὶ ἐν τοσοῦτον ἔστ᾽ ἂν οἱ μὲν αὐτῶν ἀποθανώσιν οἱ ἡμίσεις: οἱ δὲ ἀπέλθωσιν, οἱ κρατήσαντες, ἔνθεν καὶ ἀφίκοντο. ὅπως οὖν ταῦτα δρᾶται, καὶ πόθεν, οὔ μοι σχολὴ φιλοσοφεῖν νῦν, οὐδὲ μὴν τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα ἀνιχνεύειν. εἰρήσεται δὲ ἐκεῖνο ἐπιτάφιον παρὰ παιδὶ παρὰ τῆς Ἠοῦς καὶ Τιθωνοῦ. τοῦτον ὅσα ἔτη τὸν ἀγῶνα ἀθλοῦσιν οἱ προειρημένοι ὄρνιθες. Πελίαν δὲ ἅπαξ ἐτίμησαν Ἕλληνες ἀγῶνι, καὶ Ἀμαρυγκέα, καὶ μέντοι καὶ Πάτροκλον, καὶ τὸν ἀντίπαλον Μέμνονος, τὸν Ἀχιλλέα.

In Creta neq; Noctuam esse, neq; ullum maleficum animal. Cap. II.

IN Creta Noctuam aiunt omnino non nasci. ac si extrinsecus importetur, mori. Itaq; uidetur Euripides temerè fecisse hanc

Περὶ γλαυκὸς, καὶ ὅτι ἐν Κρήτῃ οὐδεμία: καὶ ὅτι ἡ αὐτὴ ἐλευθέρα παντὸς θηρίου πονηροῦ. Κεφ. β.

Ἐν τῇ Κρήτῃ γλαῦκα μὴ γίνεσθαί φασι τὸ πάραπαν: ἀλλὰ καὶ ἐσκομισθείσας ἔξωθεν, ἀποθνήσκειν. Ἔοικε δὲ ὁ Εὐριπίδης ἀβασα-

ἀβασανίστως πεποιηκέναι τὸν †Πολύϊδον ὁρῶντα τὴν δὲ τὴν ὄρνιν, καὶ ἐξ αὐτῆς τεκμηράμενον ὅτι εὑρήσει καὶ τὸν Γλαῦκον τὸν τεθνεῶτα τοῦ Μίνω τὸν υἱόν. Πυνθάνομαι δὲ ἔγωγε λόγοις Κρῆτας ᾄδειν, καὶ διδάσκειν ἐκεῖνα, καὶ πρὸς τοῖς ἤδη διῃνυσμένοις, δῶρον λαβεῖν τὴν γῆν τὴν Κρητικὴν ἐκ Διός, οἷα δήπου τροφὸν, καὶ τὴν κρύψιν τὴν ὑμνουμένην ἀποκρύψασαν αὐτὸν, ἐλευθέραν εἶναι θηρίου πονηροῦ, καὶ ἐπὶ λύμῃ γινομένου παντός: καὶ μήτε αὐτὴν τίκτειν, μήτε ἔξωθεν κομισθὲν τρέφειν. καὶ τὴν μὲν ἀποδείκνυσθαι τοῦ δώρου τὴν ἰσχύν: τῶν γὰρ τοι προειρημένων ἄγονον εἶναι. εἰ δὲ ἐπὶ πεῖρά τις ἢ ἐλέγχῳ τῆς ἐκ Διὸς χάριτος εἰσαγάγοι τι τῶν ὀθνείων, τόδε ἐπιψαῦσαν μόνον τῆς γῆς, ἀπόλλυσθαι. Οὐκοῦν τοὺς θηρῶντας τοὺς ὄφεις ἐν τῇ πλησίον Λιβύῃ τοιαῦτα παλαμᾶσθαι: ἡμερώσαντες ἄγουσιν εἰς θαῦμα οἵδε οἱ γόητες τῶν δακετῶν θηρία πολλὰ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐπάγονται φόρτον γῆς τῆς Λιβύσσης, σφίσι τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν χρείαν: προμηθείᾳ δὲ τῶν ὄφεων τοῦτο δρῶσιν, ἵνα μὴ ἀπόλωνται. καὶ διὰ ταῦτα εἰς τὴν νῆσον τὴν προειρημένην ὅταν ἀφίκωνται, οὐ πρότερον κατατίθενται τὰ ζῶα, πρὶν ἢ ὑποσπεῖραι τὴν ξένην γῆν, ἣν ἐπήγοντο. καὶ ἐπὶ τούτοις ἀθροίζουσι τὰ πλήθη, καὶ μέντοι καὶ τοὺς ἀνοήτους τε καὶ πολλοὺς ἐκπλήττουσιν. ἕως μὲν οὖν ἕκαστον αὐτῶν κατὰ τὴν χώραν μένει, συνεσπειραμένον τε καὶ ἱδρυμένον, καὶ ἐπανίσταται μὲν, οὐ μὴν ὑπερβάλλει τὴν οἰκείαν κόνιν καὶ σύντροφον, ἐν τοσούτῳ ζῇ: ἐὰν δὲ ἐκφοιτήσῃ εἰς τὴν ὀθνείαν, καὶ ἑαυτῷ ξένην γῆν τὴν ἐχθραίνουσαν αὐτῷ, ἀποθνήσκει: καὶ εἰκότως. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ Διὸς νεῦμα ἀτελὲς, οὔτε πρὸς τὴν Θέτιν ἐγένετο, οὔτε πρὸς ἄλλον τινὰ γένοιτο ἄν, πολλοῦ δήπου πρὸς τὴν αὐτοῦ τροφὸν ἐκεῖνο φανεῖται ἄκυρον.

hanc auem à Polyde uisam, atq; ea cōiecisse Glaucū quoq; ei cognominē (nam glaûca Græci noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare, Creticæ terræ concessum hoc munus à Ioue, nempe in ea & nutrito & occultato, ut ab omni malefica & noxia fera libera sit, ita ut nec ipsa ullam producat, nec aliunde inuectam alat. & hoc re ipsa declarari, cùm nullum in ea maleficum animal reperiat. Hoc si quis uelit experiri uenenatum animal quodpiam foris assumit: quod primùm ut hanc terram attigit, statim perit. Itaq; circulatores qui uenantur in Africa serpentes, talia machinantur. ad mouendam hominum admirationem serpentes uarias mansuefactas circumgestant, & simul ipsis terræ Africæ quantum satis sit ad earū usum comportant: quod ipsum prouident, ne serpētes pereant. ob eamq; causam cùm ad hanc insulam peruenerunt, non prius feras bestias exponunt, q̄ terram peregrinam, quam secum portāt, substrauerint: ex quo fit, ut multitudinē imperitam congregent, atq; stupidā detineant. & tametsi eæ quidā sese incitant, non loco tamen se mouent, neq; ex domestico & uernaculo puluere excedunt, itaq; incolumes manent. Sin in externū & hosticū solum egrediant, è uita quoq; exeunt. Nec immerito. Nam si Iouis nutus neq; in Thetidem, nec in alium quenquam, fuit aut futurus est irritus unquā: multò minimè in terram ei nutriciam uanus aut irritus fuerit.

†Πολύϊδον

Περὶ τοῦ ἐν τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ σκώληκος. Κεφ. γ.

Ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδὸς ἄθηρός ἐστι. μόνος δὲ ἐν αὐτῷ τίκτεται σκώληξ φασὶ, καὶ τὸ μὲν εἶδος αὐτῷ, ὁποῖον δήπου τοῖς ἐκ τῶν ξύλων γινομένοις τε καὶ τρεφομένοις. ἑπτὰ δὲ πηχῶν τὸ μῆκος προήκουσιν οἱ ἐκεῖθι, εὑρεθεῖεν δ᾽ ἂν καὶ μείζους ἔτι καὶ ἐλάττους. τὸ πάχος δὲ αὐτῶν, δεκαέτης παῖς γεγονὼς μόλις ταῖς χερσὶ περιβάλλειν ἀρκέσει. τούτοις δὴ ἄνω μὲν, εἷς ὀδοὺς προσπέφυκε, κάτω δὲ ἄλλος, τετράγωνοι δὲ ἄμφω, πυγόνος τὸ μῆκος. τοσοῦτον δὴ ἄρα τῶν ὀδόντων αὐτοῖς τὸ κράτος ἐστί:

De Verme Indico. Cap. III.

INdus fluuius bestiarū ferarum expers est. solum in eo nasci uermem aiunt, speciemq; eorum qui ex ligno gignuntur & aluntur, gerere, ad septem cubitorū longitudinem & eo amplius procedere. eius crassitudinem decem annos natus puer, manibus uix complecti queat. Iis in superiori oris sede unus dens inest, in inferiori alter, ambo quadranguli cubiti ferè longitudinem habent: tam ualidi, ut quod-

πᾶν

quodcunq; animal ijs corripuerint, siue cicur siue ferum, facillimè conterant. Interdiu ima in sede fluminis uersatur, cœno gaudens & latitans. noctu uerò ad terram procedit, & in quodcunq; inciderit uel Equum, uel Bouem, uel Asinum, conficit, atq; in suas sedes trahit, & in flumen abstrusus, membra omnia, excepto uentre, exedit. De die etiã si fame premitur, siue camelus siue bos in ripa bibit, uiolẽtisimo impetu summa labra mordicus comprehendit, & robusto tractu in aquã abreptum edit. Eius pellis duorum digitorum crassitudine est. Eiusmodi autẽ machinatione capitur: Hamũ robustum ad ferream catenam alligant, adiuncto etiam fune ex albo latoq; lino. Lanis autẽ & hamum & funem inuoluunt, ne à uerme præmordeatur. Tum agnum aut hœdum ad illecebram in hamum implicãt: deinde in fluuiũ demittunt. Triginta uiri, singuli cum iaculo, loro inserto: & ense accincti ad funem astant. Adsunt & è corno sudes bene robustæ, si percutere sit necesse. deinde hamo captum trahũt, & abstractum, interficiunt: Triginta dies appensum ad solem sinunt, atq; ex eo in fictilia uasa crassum oleum stillat. singuli uermes quinq; olei sextarios reddunt, quod quidem ipsum regi Indorũ apportant, uasis obsignatis. neq; enim alij cuiquam uel guttam illius posidere licet. Corpus reliquum inutile. Huius ea est uis olei, ut sine ullo igne eius infusa hemina quemcunq; lignorum aceruum comburat. Ac si uel hominem uelis uel aliud animal exurere, primũ ut hoc infuderis, funditus statim deflagrauerit. Eodem ipso Persarum regem aiunt capere hostiũ urbeis: neq; arietes, testudines, aliaq; bellica tormenta ad eas capiendas opus esse. nam cum fictilia uasa unius heminæ capacia eo impleta & obstructa in portas iaculatur, uasa quidẽ ad portas allisa rumpuntur, at oleũ delapsum ignẽ circũfundit, ut restingui non posit: & flãma insaturabilis comburit homines pugnantes pariter

πᾶν ὅ,τι ὑπ' αὐτοῖς λάβωσι, συντρίβουσι ῥᾷστα, ἐάν τε ἥμερον ζῶον ἢ ἄγριον. καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν κάτω, καὶ ἐν βυθῷ τοῦ ποταμοῦ διατρίβουσι, τῷ πηλῷ καὶ τῇ ἰλύϊ φιληδοῦντες, καὶ ἐντεῦθεν οὐκ εἰσὶν ἔκδηλοι: νύκτωρ δὲ προΐασιν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὅτῳ ἂν περιτύχωσιν ἢ ἵππῳ, ἢ βοΐ, ἢ ὄνῳ, συντρίβουσιν αὐτόν: εἶτα σύρουσιν εἰς τὰ ἑαυτῶν ἤθη, καὶ ἐσθίουσιν ἐν τῷ ποταμῷ: καὶ πάντα βρύκουσι τὰ μέλη, πλὴν τῆς τοῦ ζώου κοιλίας. εἰ δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν ἡμέρᾳ πιέζοι λιμὸς, εἴτε κάμηλος πίνοι ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἴτε βοῦς, ὑπανερπύσαντες καὶ λαβόμενοι ἄκρων τῶν χειλέων μάλα εὐλαβῶς, ὁρμῇ βιαιοτάτῃ καὶ ἕλξει ἐγκρατεῖ ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἄγουσι, καὶ δεῖπνον ἔχουσι. δορὰ δὲ ἕκαστον περιαμπέχει τὸ πάχος καὶ δύο δακτύλων. Ἄγρα δὲ ἡ κατ' αὐτῶν καὶ θήρα τρόπον τόνδε τετέχνασται. ἄγκιστρον παχὺ καὶ ἰσχυρὸν ἁλύσει σιδηρᾷ προσηρτημένον καθιᾶσι, προσδήσαντες αὐτῷ λευκολίνου πλατέος ὅπλον, ἐρίῳ κατειλήσαντες καὶ τὸ ἄγκιστρον καὶ τὸ ὅπλον, ἵνα μὴ διατράγῃ ὁ σκώληξ αὐτά: ἀναπλέξαντες δὲ ἐπὶ τὸ ἄγκιστρον ἄρνα ἢ ἔριφον, εἶτα μέντοι εἰς τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ μεθιᾶσιν. ἔχονται δὲ ἄνθρωποι τοῦ ὅπλου καὶ τριάκοντα, καὶ ἕκαστος ἀκόντιόν τε ἐνηγκύλωται, καὶ μάχαιραν παρήρτηται. καὶ παράκειται ξύλα εὐτρεπῆ, παίειν εἰ δέοι, κρανείας δὲ ἐστὶ ταῦτα, ἰσχυρὰ ἄγαν. εἶτα περιχεθέντα τῷ ἀγκίστρῳ, καὶ τὸ δέλεαρ καταπιόντα, τὸν σκώληκα ἕλκουσι. θηραθέντα δὲ ἀποκτείνουσι, καὶ πρὸς τὴν εἵλην κρεμῶσι τριάκοντα ἡμερῶν. λείβεται δὲ ἐξ αὐτοῦ ἔλαιον παχὺ εἰς ἀγγεῖα κεράμου. ἀφίησι δὲ ἕκαστον ζῶον εἰς κοτύλας δέκα. τοῦτο δὴ τὸ ἔλαιον βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν κομίζουσι, σημεῖα ἐπιβάλλοντες. ἔχειν γὰρ αὐτοῦ ἄλλον οὐδ' ὅσον ῥανίδα ἐφεῖται. ἀχρεῖον δέ ἐστι τὸ λοιπὸν τοῦ ζώου σκῆνος. ἔχει δὲ ἄρα τὸ ἔλαιον ἰσχὺν ἐκείνην: ὅντινα ἂν ξύλων σωρὸν καταπρῆσαί τε καὶ εἰς ἀνθρακιὰν στορέσαι θελήσεις, κοτύλην ἐπιχέας τοῦδε, διεξάψεις, μὴ πρότερον ὑποχέας πυρὸς σπέρμα. εἰ δὲ καταπρῆσαι ἄνθρωπον ἢ ζῶον, σὺ μὲν ἐπιχεῖς, τὸ δὲ παραχρῆμα ἐνεπρήσθη. τούτῳ φασὶ τὸν Περσῶν βασιλέα καὶ τὰς πόλεις αἱρεῖν, τὰς εἰς ἔχθραν προσελθούσας οἱ, καὶ μήτε κριὸν, μήτε χελώνας, μήτε τὰς ἄλλας ἑλεπόλεις ἀναμένειν: ἐπεὶ καταπιμπρὰς ᾕρηκεν. ἀγγεῖα γὰρ κεραμεᾶ ὅσον κοτύλην ἕκαστον χωροῦντα, ἐμπλήσας † αὐτὰ καὶ ἀποφράξας, ἄνωθεν εἰς τὰς πύλας σφενδονᾷ: ὅταν τε τύχῃ θυρίδων, τὰ μὲν ἀγγεῖα προσαράττεται καὶ ἀπερράγη, καὶ τὸ ἔλαιον κατώλισθε: καὶ τῶν θυρῶν πῦρ κατεχύθη, καὶ ἄσβεστόν ἐστι.

†al. αὐτοῦ.

καὶ

καὶ ὅπλα δὲ καίει καὶ ἀνθρώπους μαχομένους, καὶ ἄπληστόν ἐστι τὴν ἰσχύν. κοιμίζεται δὲ καὶ ἀφανίζεται πολλῷ φορυτῷ καταχυθέντι. λέγει ὁ Κνίδιος Κτησίας ταῦτα.

Περὶ φαλαίνης. Κεφ. δ.

Ἡ φάλαινα ὅμοιον δελφῖνι ζῶόν ἐστιν. ἔχει δὲ γάλα καὶ αὐτή. χρόαν δὲ οὐκ ἔστι μέλαινα, κυανῷ δὲ εἴκασται τῷ βαθυτάτῳ. ἀναπνεῖ δὲ οὐ βραγχίοις, ἀλλὰ φυσητῆρι. οὕτω γὰρ καὶ καλοῦσιν οἱ τοῦ πνεύματος τὴν ὁδόν. διατριβὴ δὲ ὁ πόντος αὐτῇ, καὶ ἡ ἐκεῖ θάλαττα. πλανᾶται δὲ ἠθῶν ἐκείνων ἐξωτέρω ἡ φάλαινα ἥκιστα.

Περὶ ὀρνίθων μάχης. Κεφ. ε.

Τὸν ἄρρενα ἡ θήλεια νικήσασα ὄρνιν ἐν τῇ μάχῃ, ἁβρύνεταί τε ὑφ' ἡδονῆς ὁ τράχηλος αὐτῆς, καὶ καθίησι κάλλη, οὐκ ἐς τοσοῦτον μὲν ἐς ὅσον καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες, καθίησι δ' οὖν, καὶ φρονήματος ὑποπίμπλαται, καὶ βαίνει μακρότερα.

Περὶ δελφίνων. Κεφ. ς.

Φιλοίκειον ὁ δελφὶς ζῶον πεπίστευται: καὶ τούτου τὸ μαρτύριον. Αἶνος πόλις ἐστὶ Θρᾳκία. ἔτυχεν οὖν ἁλῶναι δελφῖνα, καὶ τρωθῆναι μὲν, οὐ μὴν εἰς θάνατον, ἀλλ' ἔτι βιώσιμα ἦν τῷ ἑαλωκότι. οὐκοῦν ἔρρει μὲν αἷμα: ᾔσθοντο δὲ οἱ ἀθήρατοι, καὶ ἀφίκοντο ἐς τὸν λιμένα ἀγέλη, καὶ κατεσκίρτων, καὶ ἤστην τι δρασείοντες οὐκ ἀγαθόν. ἐν ἔθει δὲ ἦν, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ αὐτοὺς νήχεσθαι, καὶ παῖδας αὐτῶν. οἱ τοίνυν Αἴνιοι ἔδεισαν, καὶ ἀφῆκαν τὸν ἑαλωκότα. καὶ ἐκεῖνοι κομισάμενοι ὡς ἑταῖρον ἕνα τῶν κηδεστῶν ἢ γένει προσήκοντα, ᾤχοντο ἀπιόντες. σπάνιον δὲ ἀνθρώπῳ ἢ οἰκείῳ δυστυχήσαντι, ἢ οἰκείᾳ κοινωνὸς σπουδῆς καὶ φροντίδος.

Περὶ πιθήκου καὶ αἰλούρου. Κεφ. ζ.

Ἐν Αἰγύπτῳ πίθηκος, ὥς φησιν Εὔδημος, ἐδιώκετο: αἴλουροι δὲ ἦσαν οἱ διώκοντες. ἀνακράτος οὖν ἀποδιδράσκων ὥρμησεν εὐθὺ δένδρου τινός: οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ συνέθορον ὤκιστα. ἔχονται γὰρ τῶν φλοιῶν, καὶ ἔστι καὶ τούτοις εἰς δένδρα ἐπιβατόν. ὁ δὲ ὡς ἡλίσκετο εἷς ὢν, καὶ ταῦτα ὑπὸ πολλῶν, ἐκπηδᾷ ἐκ τοῦ πρέμνου, καὶ κλάδου τινὸς ὑπηρτημένου καὶ μετεώρου λαμβάνεται ἄκρου ταῖς χερσί, καὶ ἐγκρατῶς εἴχετο οὐκ ἐπ' ὀλίγον.

οἱ

pariter cum armis. Restinguit autẽ multa inutili congerie, qualis per terrã & uicos conuerritur, in eum iniecta. Hæc Ctesias Cnidius.

De Balæna. Cap. IIII.

Balæna quemadmodum Delphinus, lac habet: colore quanquã nigro nõ est, maximè tamen cyaneo, conspicitur: non branchijs, sed fistula (sic enim huius respirandi uiam appellant) spiritum ducit. Sedes & cõmoratio huic est† Pelagus, & circa id mare. nec extra hæc loca euagari solet.

† Pontus.

De moribus Gallinæ quum uicerit Gallinaceum. Cap. V.

SI eius belli quod cum mare cõmittit fœmina, uictoriam reportet, eius collum uoluptate effertur atq; inflat: & paleas demittit, minus tamẽ quàm gallinacei: tum maiore spiritu impletur, & longo tibiarum tractu graditur.

De amore Delphinorum & ope mutua in suum genus. Cap. VI.

VRbs Thraciæ, cui nomẽ est Aenos, præclarum dat testimoniũ Delphini amoris, quem erga suam nationem habet. Cũ fortè euenisset, Delphinus ut uulnere accepto, nõ mortifero quidem, sed sanguinem mittenti, caperet. reliqui non comprehensi, id ipsum ut senserunt, maximis saltibus ad portum gregatim unà cum catulis suis profecti, probè studium suum captiuo nauarũt. Piscatores igitur de suis periculis pertimescentes, captiuũ deseruerũt. Itaq; Delphini natu maiores, tanquam socium quendam homines genere se contingentẽ, sic tristes pergebant illum comitari, & magno studio subleuare: Cùm uel homines ipsi cum intimis & necessarijs infelicibus suis studium & curam perraro cõmunicare soliti sint.

Quomodo Simia aduersus Feles in arbore à summis ramorum cacuminibus pendens se tutam præstiterit. Cap. VII.

CVm Feles Simiam in Agypto, ut refert Eudemus, insequerentur, hæc autem omni neruorũ cõtentione in fugam se impellens rectà conscendisset in arborẽ: atq; illæ ad eandem arborẽ ascendissent (ad corticẽ enim adhærescẽtes sursum reptare sciunt:) hæc sanè, ut sola à pluribus circũuenta, ex arboris trunco ad ramorum cacumina se uertens, diu multumq; ab ijs extremis pependit.

Illæ

Illæ tum quòd eò accedere non quirent, ad aliam se conuerterunt uenationem. Hæc autem ipsa studiose & diligenter se ex periculo seruauit: nec cuipiam alij, quàm sibimet ipsi, salutis prçmiũ debuit.

Quæ animalia ubi non sint. Cap. VIII.

ARistoteles author est terram circa Astypalæam serpentibus aduersariam esse, & similiter †Rheneam mustelis. Cornix in arcem Atheniensiũ nunquam conscenderit. Muli in Eleo agro non gignuntur, nisi mentiat̃ Herodotus.

†Rheneam fortè Arnen Bæotiæ ciuitatem intelligit. nam Bœotiam mustelis aduersari Albertus Magnus scribit. sunt autem Rhénes & Arnes ijdem Græcis.

De Cicadis Rheginensibus & Locrensibus. Cap. IX.

RHegini & Locri pacem inter se habent, atq; utrisq; ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum est. Cicadæ tamẽ cum ijs non sentiunt. nam Locrenses in Rhegino agro silent: Rheginç uicissim Locris mutç sunt. Huiusce silẽtij nec ipse causam, neq; quisquam alius, nisi ad disserendum sit temerè audax, intelligit: sola natura nouit. Fluuij igitur etsi inter Rheginos & Locros medij ripæ non iugeris spatio distant, tamen neutræ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius est, qui inter Cicadarum sterilitatẽ & copiam medius interfluit.

De studio Apum erga regem suum, quo etiam fugitiuum consecutæ reducunt. Cap. X.

REgem suum Apes lenitudine imperij dulcem, & mãsuetudine morum suauem, nulloq; spiculo armatum, cum is defugiendo ipsas reliquit, accersunt, & fugitiuũ à regno insequuntur. ipsum autem sagacissimè odorantur: ac nimirũ ex eius odore deprehensum, sua sponte amantes & uenerantes ipsius naturam, de fuga in regnũ reducunt. Athenienses de ciuitate Pisistratũ expulerunt, atq; principatu exuerunt. Dionysium Syracusani regno eiecerunt: Alij alios tyrannos iniquos, & regnandi artem, quæ humanitas & subditorũ moderatio est, factitare nescientes, ex tyrannide deiecerunt, & omnibus fortunis funditus euerterunt.

οἱ δὲ ἀλιεῖς, ὡς ἐφικτὸν οὐκ ἦν αὐτοῖς ἔτι, ἐπ' ἄλλην θήραν κατέδραμον. ὁ δὲ μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς διεσώζετο, ἑαυτῷ ὀφείλων, ὡς τὸ εἰκὸς, ζωάγρια.

Περὶ ζώων φυσικῶν ἀντιπαθειῶν. Κεφ. η.

ΑΡιςοτέλης ὄφεσιν ἔχθρὰν εἶναι τὴν Ἀςυπαλαιέων γῆν λέγει. καθάπερ καὶ τὴν Ῥήνειαν ταῖς γαλαῖς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἡμῖν. κορώνη δὲ ἐν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν οὐκ ἐπιβατόν. ἡμιόνων δὲ Ἦλιν μητέρα οὐκ ἐρεῖς, ἢ τὸ λεχθὲν ψεῦδός ἐςιν.

Περὶ τεττίγων Ῥηγίνων καὶ Λοκρῶν. Κεφ. θ.

ΡΗγίνοις καὶ Λοκροῖς ἐν τὴν γῆν τὴν ἀλλήλων περιϊέναι καὶ γεωργεῖν ἐν σπονδαῖς ἐςιν. οὐ μὴν ὁμολογοῦσι τούτοις, οὐδὲ εἰς μίαν νοοῦσι καὶ τὴν αὐτὴν οἱ τέττιγες οἱ τῶνδε καὶ τῶνδε. ἐπεὶ τὸν μὲν Λοκρὸν ἐν Ῥηγίῳ σιγηλότατον ἐξῆς: τὸν δὲ Ῥηγῖνον ἐν τοῖς Λοκροῖς ἀφωνότατον. καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης ἀμοιβαδὸν εἰς τὴν σιωπὴν ἀντιδόσεως, ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἄλλος, εἰ μὴ μάτην θρασύνοιτο. οἶδε δὲ ὧν Ῥηγῖνοι καὶ Λοκροὶ μόνη ἡ φύσις. ποταμὸς οὖν τῆς τε Ῥηγίνων καὶ τῆς Λοκρίδος ἐςὶ μέσος, καὶ εἴργονταί γε οὐδὲ πλεθρίῳ διαςήματι μέσῳ αἱ ὄχθαι, καὶ ὅμως οὐδέτεροι διαπέτονται αὐτόν. καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ ποταμός ἐςιν, ὅσπερ οὖν τῆς τε εὐγονίας τῶν τεττίγων, καὶ τῆς ἀγονίας αἴτιος.

Περὶ πόθου τῶν μελιττῶν τοῦ εἰς τὸν βασιλέα. Κεφ. ι.

ΤΟν βασιλέα αὐτῶν αἱ μέλιτται πρᾷον ὄντα καὶ ἥμερον καὶ ὅμως τι καὶ ἄκεντρον, ὅταν αὐτὰς ἀπολίπῃ, μεταθέουσί τε καὶ διώκουσι φυγάδα τῆς ἀρχῆς ὄντα. ῥινηλατοῦσι δὲ αὐτὸν ἀπορρήτως, καὶ ἐκ τῆς ὀσμῆς τῆς περὶ αὐτὸν, αἱροῦσι καὶ ἐν τὴν βασιλείαν ἐπανάγουσιν, ἑκοῦσαί τε καὶ βουλόμεναι, τοῦ τρόπου ἀγάμεναι. Πεισίστρατον δὲ ἐξήλασαν Ἀθηναῖοι, καὶ Συρρακούσιοι Διονύσιον, καὶ ἄλλοι ἄλλους, τυράννους τε καὶ παρανόμους ὄντας, καὶ τέχνην βασιλικὴν ἀποδείξασθαι μὴ δυναμένους, ὅπερ οὖν φιλανθρωπία τε καὶ τῶν ὑπηκόων ἐςὶ προςασία.

Περὶ τοῦ βασιλέως τοῦ αὐτοῦ.

Κεφ. ια.

ΜΕλει δὲ βασιλεῖ τῶν μελιττῶν κεκόσμηται τὸ σμῆνος τὸν τρόπον τοῦτον. τὰς μὲν προστάττει ὑδροφορεῖν, τὰς δὲ ἔνδον κηρία διαπλάττειν, τὴν γε μὴν τρίτην μοῖραν ἐπὶ τὴν νομὴν προϊέναι. εἶτα μέντοι ἀμείβουσι τὰ ἔργα ἐκ περιόδου. κάλλιστα δέ πως ἀκριβεῖσαι, φιλοῦσιν οἰκουρεῖν αἱ πρεσβύταται. αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπόχρη οἱ τούτων πεφροντικέναι, καὶ νομοθετεῖν ὅσα προεῖπον: κατὰ τοὺς μεγάλους ἄρχοντας, οὓς οἱ φιλόσοφοι φιλοῦσιν ὀνομάζειν πολιτικούς τε, καὶ βασιλικοὺς τοὺς αὐτούς: τὰ δὲ ἄλλα ἡσυχάζει, καὶ τοῦ αὐτουργεῖν ἀφεῖται. ἐὰν δὲ ἥδιον ταῖς μελίτταις μεταστῆναι, τηνικαῦτα καὶ ὁ ἄρχων ἀπαλλάττεται. καὶ ἐὰν μὲν ἔτι νέος ᾖ, ἡγεῖται, αἱ δὲ λοιπαὶ ἄγονται: ἐὰν δὲ πρεσβύτερος, φοράδην ἔρχεται, κομιζουσῶν αὐτὸν μελιττῶν ἄλλων. αἱ μέλιτται δὲ ὑπὸ συνθήματι εἰς ὕπνον τρέπονται. ὅταν δὲ δοκεῖ καιρὸς εἶναι καθεύδειν, ὁ μὲν βασιλεὺς μιᾷ προστάττει ὑποσημῆναι καταδαρθάνειν: καὶ ἡ μὲν παραδοθεῖσα τοῦτο ἐκήρυξεν, αἱ δὲ εἰς κοῖτον τρέπονται ἐντεῦθεν, τέως βομβοῦσαι. Ἕως οὖν περίεστιν ὁ βασιλεύς, εἰρήνῃ εὐθηνεῖται τὸ σμῆνος, καὶ ἀταξία πᾶσα ἠφάνισται. καὶ οἱ μὲν κηφῆνες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ἀγαπητῶς κυττάροις ἡσυχάζουσιν: αἵ τε πρεσβύτεραι διαιτῶνται ἰδίᾳ, καὶ αἱ νέαι ἰδίᾳ, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεύς, καὶ αἱ χαδόνες ἐφ' ἑαυτῶν εἰσι. καὶ ἡ τροφή, καὶ αἱ ἄφοδοι χωρίς. ἐπειδὰν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπόληται, ἀταξίας τε καὶ ἀναρχίας μεστὰ πάντα. οἵ τε γὰρ κηφῆνες τοῖς τῶν μελιττῶν κυττάροις ἐντίκτουσι: τά τε λοιπὰ ἐν ἀλλήλοις φυρόμενα, εὐθηνεῖσθαι τῷ σμήνει τὸ λοιπὸν οὐκ ἐπιτρέπει. διαφθείρονται δὲ τελευτῶσαι ἐρημίᾳ ἄρχοντος. Βίον δὲ καθαρὸν ζῇ μέλιττα. καὶ ζῴου οὐκ ἂν οὐδενὸς πάσαιτό ποτε. καὶ οὐ δεῖται Πυθαγόρου συμβόλου οὐδὲ ἕν. ἀπόχρη δὲ ἄρα σῖτος αὐτῇ εἶναι τὰ ἄνθη. Ἔστι δὲ καὶ σωφροσύνη ἀκροτάτη: χλιδὴν γοῦν καὶ θρύψιν μεμίσηκε. καὶ τὸ μαρτύριον, τὸν χρισάμενον μύρῳ διώκει τε καὶ ἐλαύνει ὡς πολέμιον ἀνήκεστα δράσαντα. οἶδε δὲ καὶ τὸν προσελθόντα ἐξ ἀκολασίας τε καὶ ὁμιλίας τῆς πρός τινα, καὶ διώκει ἐκεῖνον οἷα δή που ἔχθιστον. Καὶ ἀνδρείας δὲ εὖ ἥκουσι, καὶ ἄτρεπτοί εἰσι. οὐδὲ ἓν γοῦν ζῷον ἀποδιδράσκουσιν, οὐδὲ μὴν κάκῃ εἴκουσι, χωροῦσι δὲ ὁμόσε. καὶ πρὸς μὲν τοὺς μὴ ἐνοχλοῦντας μηδὲ ἄρχοντας

Rursus de earundem rege, & Apum repub. moribus & ingenio. Cap. XI.

APum Regi curæ est, modum alijs statuere, ordinem afferre. alias enim aquari iubet, alias intus fauos fingere, extruere, expolire, suggerere: alias uerò ad pastiones proficisci. Mutationẽ operarũ & uicissitudinẽ munerum faciunt: prouectæ ætate probè ad id delectæ sunt, ut domo se teneant. Rex ipse satis habet illa curare quę ante dixi, & leges sancire, perinde ut summi principes: quos philosophi uel politicos, uel regios nominare solent. Cæterũ munerum operosorũ immunitatem habens, ab laborando quiescit. Quòd si migratio potius ad usum sit, q̃ mansio, tum Rex pergit emigrare. ac si ab ætate firmus sit, antecedit examẽ dux ad proficiscendum, reliquæ eius ductu sequuntur. Sin ætate affectus sit, cæteris Apibus uehitur. Signo dato somnum capiunt. cum tempus est ad quiètem proficisci, una quæpiam à rege iubetur somni significationem dare: quæ simul ut ad dormiendum signum sustulit, statim eæ somnum accipere pergunt. Quoad Rex uiuit, tandiu examen pace fruitur, omniq; ordinum perturbatione caret: Fuci suis cellis libenter se cõtinent, seniores suum locum habent, natu minores item suum. Et rex separatim à reliquis habitat, soboles quoq; Apum seorsim. Excrementa in locum separatum congeruntur. Rege extincto, omnia perturbantur, & funditus peruertuntur. Fuci in Apum cellis pariunt, atq; ita miscentur omnia, ut examẽ omnino deterius habeat. deniq; regis defectione ac inopia pereũt. Purè & mundè uiuunt Apes, nullius animalis carnes edunt: neq; tamen ad hanc cautionẽ Pythagoræ admonitio ijs opus est: satis habent floribus uesci. Et cum maximè frugales ac temperantes sint, libidinẽ & delicias odio persequuntur: cuius rei testimonio est, quòd unguento delibutũ insectantur, & tanquã hostem qui nefariũ quippiam admiserit, exagitant: à complexu uenereo recentem cognoscunt, atq; illum sicut hostem insequuntur. Fortibus nihil concedunt, neq; ab animalium ullo refugiunt, neque timiditate cedunt quò minus aggrediantur. Cum ijs qui

Regis officiũ & mores.

Sub principe resp. floret.

Sine principe resp. perit.

Temperãtia.

Fortitudo.

Iustitia.

sibi molesti non interueniunt, quicque nec malitiose nec dolose alueos adeunt, pacem seruant, fœdereque deuinciuntur. Cótrà inexpiabile bellum cum interpellantibus & uexantibus gerunt. mellis populator in hostium numero locoque ducit. Vespas acerrimè uerberát. Eas aliquando equum iuxta aluearia Aristoteles affirmat, nó modò fortissimè inuasisse, sed etiam interemisse. Atque inter se etiã nonnunquã contendunt, & potentiores uincunt debiliores. Eis nocent Rubetæ, & Ranæ lutariæ, Meropes, Hirundines, & Vespæ. Ex his uerò animalibus quodcunque Apes uicerit, Cadmeam reportat uictoriã. nam ualde afflictus, aculeis discedit uictor. non enim animi robore minus quàm aculeis armatæ sunt. Mira etiam in eis prouidentia: quod uel ex hac Aristotelis narratione liquet. Apes (inquit) aliquando ad examẽ alienum profectas, mel inde populari cœpisse. Et quanquã quæ id confecerant Apes suo priuarẽtur labore, sustinuisse tamen & futurum iniuriæ euentum patienter expectasse: donec plurimas prædonum apiarius qui superuenerat interfecisset. Et cùm iam se pugnæ & hostib. pares fore cóciderent, progressæ ulcisci illas & depopulationis pœnas ab eis exigere non cótemnendas cœperunt.

Vltio.

Vis & pugna.

† τῷ

Hostes Apũ.

Quemadmodum Apes hyeme ex alueis non se mouent. Cap. XII.

HOc quidem ipsum Apum sedulitati & operoso labori testimonio est, quod ab occasu Vergiliarum ad uernum æquinoctiũ in locis hyberno frigore infestissimis nó se ab alueis cómouent: sed tepòris desiderio, & frigoris fuga intus manẽt. reliquo anni tempore segnitiam & otium odio habentes, diligentissimè & laboriosissimè operãtur: nec quispiam extra hyemale tempus, ac morbum, uideat Apem otiari.

Industria.

Diligentia.

De geometria Apum circa structuram fauorum. Redundantibus alueis colonias ab eis mitti. Pluuias & uentos præsentiri. Crepitaculis sonoris reuocari fugientes uel errantes.

Cap. XIII.

† μαλκιεῖ.

GEometriam, figurarum pulchritudinem, fingendi elegantiam, sine arte, sine

χοντας ἀδίκων, μηδὲ μὴν σμήνει προσιόντας κακούργως καὶ σὺν ἐπιβουλῇ, εἰρήνη τε αὐτοῖς καὶ ἔνσπονδά ἐστι· πόλεμος δὲ ἀκήρυκτος, τὸ ᾀδόμενον τοῦτο, ὑπὲρ τοὺς λυποῦντας ἐξάπτεται. καὶ ὅστις ἥκει κεραΐσων τὸ μέλι αὐταῖς, ἐν τοῖς ἐχθροῖς ἠρίθμηται οὗτος. παίουσι δὲ καὶ τοὺς σφῆκας κακῶς. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης ὅτι καὶ ἵππῳ ποτὲ ἐντυχοῦσαι πρὸς τῷ σμήνει, ἀπέκτειναν αὐτὸν, ἐπιθέμεναι κατὰ τὸ καρτερὸν αἱ μέλιτται † αὐτῷ ἵππῳ. ἤδη μέν τι καὶ πρὸς ἀλλήλας διαφέρονται· καὶ αἱ δυνατώτεραι κρατοῦσι τῶν ἡττόνων. κρατοῦσι δὲ ὡς ἀκούω αὐτῶν οἵ τε φρῦνοι, καὶ οἱ ἐκ τῶν τελμάτων βάτραχοι, οἵ τε μέροπες, καὶ αἱ χελιδόνες, πολλάκις γε μὴν καὶ οἱ σφῆκες. ὅστις δὲ τούτων ἐκράτησε, Καδμείαν, ὥς γε εἰπεῖν, τὴν νίκην ἐνίκησε. παιόμενοι γὰρ καὶ κεντούμενοι κακῶς ἀπαλλάττουσιν. εἰσὶ γὰρ οὐ μεῖον τῷ θυμῷ ἢ καὶ τοῖς κέντροις ὡπλισμέναι. Οὐκ ἀμοιροῦσι δὲ οὐδὲ τοῦ εἰς τὸ προμηθὲς σοφίας. καὶ Ἀριστοτέλης τεκμήριον λέγων· ἔστι δὲ τοιοῦτον. ἐλθοῦσαι αἱ μέλιτται ἐπί τι σμῆνος οὐκ οἰκεῖον, ἀλλ᾽ ἕτερον, εἶτα τὸ μηδὲν σφίσι προσῆκον ἐκεράϊζον μέλι. αἱ δὲ, καίτοι συλώμεναι τὸν σφέτερον πόνον, ὅμως ἐνεκαρτέρουν ἡσυχῇ ἀτρεμοῦσαι· εἶτα μέντοι τὸ μέλλον ἐγκρατῶς ἐκαραδόκουν. ἐπεὶ δὲ ὁ μελιττουργὸς τὰς πολλὰς τῶν ἐχθρῶν ἀπέκτεινεν, αἱ ἔνδον καταγνοῦσαι ὅτι ἄρα δύνανται ἀξιόπιστοι εἶναι πρὸς τὴν μάχην τὴν ἰσοπαλῆ, προελθοῦσαι κατημύναντο, καὶ δίκας ἀπῄτησαν ὑπὲρ ὧν ἐσυλήθησαν οὐδαμῶς μεμπτάς.

Περὶ τῆς τῶν μελιττῶν φιλεργίας. Κεφ. ιβ.

ΚΑὶ τοῦτο δὲ τῆς φιλεργίας τῶν μελιττῶν τὸ μαρτύριον. ἐν γοῦν τοῖς χειμεριωτάτοις τῶν χωρίων μετὰ Πλειάδων δυσμὰς εἰς ἰσημερίαν ἠρινὴν διατελοῦσιν οἰκουροῦσαί τε καὶ ἔνδον ἀτρεμοῦσαι, ἀλέας πόθῳ καὶ φυγῇ ῥίγους αἱ μέλιτται· τὸν δὲ ἄλλον χρόνον τοῦ ἔτους πάντα, ἀργίαν μὲν καὶ ἡσυχίαν μισοῦσι, καὶ καμεῖν εἰσιν ἀγαθαί. καὶ οὐκ ἄν ποτε ἴδοις βλακεύουσαν μέλιτταν τῆς ὥρας ἐκείνης, ἔξω γὰρ ἢ † μαλακιεῖ τὰ μέλη.

Περὶ τῆς τῶν μελιττῶν γεωμετρίας. Κεφ. ιγ.

ΓΕωμετρίαν δὲ, καὶ κάλλη σχημάτων, καὶ ὡραίας πλάσεις αὐτῶν, ἄνευ τέχνης τε

καὶ

καὶ κανόνων, καὶ τοῦ καλουμένου ὑπὸ τῶν σοφῶν διαβήτου, τὸ κάλλιστον σχημάτων, ἑξάγωνόν τε καὶ ἑξάπλευρον καὶ ἰσογώνιον ἀποδείκνυνται αἱ μέλιτται. Ὅταν δὲ ἐπιγονὴ ᾖ, καὶ εὐθηνεῖται μελίτταις τὸ σμῆνος, καὶ εἰς ἀποικίαν ἐκπέμπουσιν: ὥσπερ οὖν αἱ μέγισταί τε καὶ πολυανδρούμεναι τῶν πόλεων. Οἶδε δὲ ἄρα ἡ μέλιττα καὶ ὑετοῦ ἀπειλοῦντος ἐπιδημίαν, καὶ σκληρὸν πνεῦμα ἐσόμενον. εἰ δὲ αὐτῇ παρὰ δόξαν γένοιτο τὸ τοῦ πνεύματος, ὀλίγον φέρουσαν λίθον ἑκάστην ἄκροις τοῖς ποσὶν, ἕρμα εἶναι † καὶ μὴ ἀνατρέπεσθαι. Ὅπερ δὲ ὁ θεῖος Πλάτων περὶ τῶν τεττίγων λέγει, καὶ τῆς ἐκείνων φιλῳδίας τε καὶ φιλομουσίας, τοῦτ' ἂν καὶ περὶ τοῦ τῶν μελιττῶν χοροῦ εἴποις: ὅταν γὰρ σκιρτήσωσιν ἢ πλανηθῶσιν, ἐνταῦθα οἱ σμηνουργοὶ κροτοῦσι κρότον τινὰ ἐμμελῆ τε καὶ συμμελῆ: αἱ δὲ, ὡς ὑπὸ σειρῆνος ἕλκονται, καὶ μέντοι ὑποστρέφουσιν οὖν ἤθη τὰ οἰκεῖα αὖθις.

sine regulis, sine circino, nempe figuras sexangulas, & sex laterum & æqualium angulorum Apes conficiunt. Cùm autem ex sobole alueus Apibus redundat, tanquam maximæ urbes hominum multitudine redundantes, sic illæ colonias deducunt. Ingruentis pluuiæ & uentorum aduentum præsentiunt. quòd si uentus eis pręter opinionem ingruerit, uidebis singulas summis pedibus lapillum ferre, munimentũ ne uento abripi aut euerti posint. Cùm in fugam se erumpunt, & ab alueo aberrare cœperunt, tum apiarij crepitaculis sonoris concinnè concrepant: eæ uerò tanquã Sirenibus retrahuntur, atq; adeò in cõsueta domicilia reuolant: ut non minus eas cantus ac Musicæ studiosas esse dicas, quàm illas apud Platonem cicadas.

† τοῦ

Διάφορα ἔθη μυῶν τε καὶ σκορπίων. Κεφ. ιδ.

Ἐν τῇ Πάρῳ τῇ νήσῳ Ἀριστοτέλης λέγει μῦς εἶναι, καὶ μέντοι καὶ γῆν σιτεῖσθαι τὴν σιδηρῖτιν. Ἀμύντας δὲ καὶ τοὺς ἐν Τερηδόνι, γῆ δέ ἐστιν αὕτη τῆς Βαβυλωνίας, τὴν αὐτὴν τροφὴν προσφέρεσθαι λέγει. Ἐν Λάτμῳ δὲ τῆς Καρίας ἀκούω σκορπίους εἶναι, οἵπερ οὖν τοὺς μὲν πολίτας σφίσι παίουσιν εἰς θάνατον, τοὺς δὲ ξένους ἡσυχῇ, καὶ ὅσον παραχεῖν ὀδαξησμόν: ἐμοὶ δοκεῖ τοῦ ξενίου Διὸς τοῖς ἀφικνουμένοις τὸ δῶρον τοῦτο ἀποκρίναντος.

De Muribus & Scorpijs peculiaris naturæ. Cap. XIIII.

IN † Paro insula Aristoteles ait Mures ferrum ut è fodinis eruitur, exedere: & Amyntas in Babylonica Teredone Mures eodem cibo uti ait. In Cariæ Latmo dicuntur esse scorpij, qui indigenas mortifera percusione interimant: externos uerò leniter mordeant, quod quidem beneficiũ ipsos Ioui Hospitali debere conieceri m.

† Cypro, Arist. in Mirabilibus. alii Gyaro.

Ὅτι βασιλεύονται οἱ σφῆκες, καὶ οὐ τυραννοῦνται: εἶτα καὶ περὶ τῆς τῶν κεκεντρωμένων σφηκῶν κακίας. Κεφ. ιε.

Βασιλεύονται δὲ ἄρα καὶ σφῆκες, ἀλλ' οὐ τυραννοῦνται ὡς ἄνθρωποι. καὶ τὸ μαρτύριον, ἄκεντροι καὶ οἵδε εἰσί. καὶ οἱ μὲν ὑπήκοοι, τὰ ἔργα πλάττειν αὐτοῖς νόμον ἔχουσιν: οἱ δὲ ἄρχοντές εἰσι διπλοῖ μὲν τὸ μέγεθος, πρᾶοι δὲ, καὶ οἷοι μήτε ἑκόντες λυπεῖν μήτε ἄκοντες. τίς οὖν οὐκ ἂν μισήσῃ Διονυσίους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, καὶ Κλέαρχον τὸν ἐν Ἡρακλείᾳ, καὶ Ἀπολλόδωρον τὸν † Κασσανδρέων λευστῆρα, καὶ τὸν Λακεδαιμονίων λυμεῶνα τὸν Νάβιν; εἶγε οἱ μὲν ἐθάρρουν τῷ ξίφει: τῷ δὲ ἀκέντρῳ καὶ τῇ πραότητι οἱ τῶν σφηκῶν βασιλεῖς.

Λέγον-

Vespæ regno, non tyrannide reguntur. Cap. XV.

SVb regnum & potestatem Vespæ etiam subijciuntur: non tamen sicut homines tyrannide tenentur: cuius rei testimonio est, quòd sine spiculo sunt earum principes, & quanquam duplo maiore corpore inter cæteras, & mansueti tamẽ sunt, & qui neq; uolentes, neq; inuiti molestiam exhibere posint. Reliquæ imperata eorum exequuntur, & in opere uersantur. Quis igitur non oderit in Sicilia Dionysios, in Heraclea Clearchũ, Apollodorum Cassandrinorũ prædonem, & Nabin Lacedæmoniorum perniciem? Siquidem hi gladiorum cõfidentia regnarunt. Reges uerò Vesparum, sine aculeo mansuetudine nituntur.

† Κασσανδρέων.

De Vespis in cadauere Viperæ aculeum suum ueneno imbuentibus. Cap. XVI.

ACuleatæ Vespæ hoc etiam facere dicuntur. In Viperã quam mortuam perspexerint inuolantes, ueneno aculeũ imbuunt: unde mihi homines disciplinã, non eam quidem bonã, ueneno inficiendi sagittas hausisse uidentur: cuius in Odyssea Homer⁹ meminit his uerbis: Pharmaca mortiferas quærens ex ære sagittas Vt lineret. Ac sanè Hercules ut Hydræ ueneno iacula tinxit, sic Vespæ uiperina acerbitate aculeos inficiunt.

De Muscis circa Pisam, quæ Olympiorũ tempore auolant. Cap. XVII.

† γε μήν.

MVsca etiam silentio nobis prætereunda & contemnenda non est, ipsa quoq; naturæ opus. Muscæ Pisatides eo tempore quo Olympia festum cebratur, ueluti inducias cum incolis simul & peregrinis pacisci uident̃. Mirũ inter tot sacrificia & sanguinis pasim fluentis copiam, & carnes suspensas, illas abesse uelle, ac sponte ultra Alpheum flumen discedere. Discedũt & mulieres, sed lege & imperio: Muscæ ultro, in eo mulieribus temperantia superiores & præferendæ. Soluto iam festo reuertuntur, tanquam decreto aliquo exules reuocatæ. itaq; cum mulieribus in Elidem & Muscæ redeunt.

Temperantia in diebus religiosis.

De Orphi piscis uiuacitate, & locis ac latibulis eius. Cap. XVIII.

ORphum piscem marinũ si postquã ceperis, disseces, statim non moritur, sed motum non parum diu retinet. Hyberno tempore in speluncis se tenet. ad continentem libenter cómoratur, ꝙ magis litoralis sit, quàm pelagius.

De pugna Lupi contra Taurum. Caput XIX.

COntra Taurum Lupus ire, & simul eum à fronte ideo adoriri non audet, quòd & cornua extimescat, & eorũ robur mucronatum declinare studeat. Quamobrem primũ uelut recta uia contra eum pugnaturus esset, præ se gerit minas, & illius oculis sese crebro inculcat: deinde

Περὶ σφηκῶν τῶν ἐν ἐχίδνῃ νεκρᾷ τὸ κέντρον φαρματτόντων. Κεφ. ιϛ.

Λέγονται δὲ τῶν σφηκῶν οἱ κεκεντρωμένοι καὶ ἐκεῖνο δρᾶν. ὅταν θεάσωνται νεκρὰν ἔχιδναν, οἱ δ' ἐμπίπτουσι καὶ φαρμάττουσι τὸ κέντρον. ὅθεν μοι δοκοῦσι μαθεῖν καὶ οἱ ἄνθρωποι μάθημα, καὶ τοῦτο οὐκ ἀγαθόν. καὶ μέντοι καὶ μαρτυρεῖ γε ἐν Ὀδυσσείᾳ Ὅμηρος λέγων: φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη ἰοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας. Καὶ νὴ Δία ἔτι δεῖ περὶ τοῦδε. Ἡρακλέους λόγῳ προσέχειν, ἐκεῖνος ἔβαψε τῷ τῆς ὕδρας ἰῷ τοὺς οἰστούς: οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνοι τῇ βαφῇ τὰ κέντρα ἐπιθήγουσιν.

Περὶ Πισατίδων μυιῶν. Κεφ. ιζ.

Ἔστω δέ τι καὶ τῇ μυίᾳ παρ' ἡμῶν γέρας, καὶ εἰκότως † εἰ μὴ ἀμοιρήσει τῆς μνήμης τῆς ἐνταῦθα. φύσεως γάρ τοι καὶ ἐκείνη πλάσμα ἐστίν. αἱ μυῖαι αἱ Πισάτιδες, κατὰ τὴν τῶν Ὀλυμπίων ἑορτὴν, ὡς ἂν εἴποις, σπένδονται καὶ τοῖς ἀφικνουμένοις καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. ἱερείων γοῦν καταθυομένων τοσούτων, καὶ αἵματος ἐκχεομένου, καὶ κρεμαμένων κρεῶν, αἱ δὲ ἀφανίζονται ἑκοῦσαι. καὶ τὸν Ἀλφειὸν περαιοῦνται ἐς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. καὶ ἐοίκασι τῶν γυναικῶν τῶν ἐπιχωρίων διαλλάττειν οὐδὲ ὀλίγον, εἰ μὴ ἄρα τι ἐγκρατέστεραι αἱ μυῖαι ἐκεῖναι τῶν γυναικῶν ὁμολογοῦνται τοῖς ἔργοις. τὰς μὲν γὰρ ὁ τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν σωφροσύνης νόμος ἐλαύνει, τὰς γυναῖκας: αἱ μυῖαι δὲ ἑκοῦσαι τοῖς ἱεροῖς ἀφίστανται. καὶ ἐν μὲν ταῖς ἱερουργίαις, καὶ παρὰ τὸν τῶν ἄθλων χρόνον τὸν νενομισμένον ἑκοῦσαι ἀπαλλάττονται. λῦτο δ' ἀγὼν, αἱ δὲ ἐπιδημοῦσιν, ὥσπερ οὖν καθόδου τυχοῦσαι ψηφίσματι φυγάδες. εἶτα ἐπιρρέουσιν εἰς τὴν Ἦλιν αἱ μυῖαι αὖθις ὡς αἱ γυναῖκες.

Περὶ ὄρφου τοῦ ἰχθύος. Κεφ. ιη.

Ὁ ὀρφὸς θαλάττιον ζῷόν ἐστι, καὶ εἰ ἕλοις καὶ ἀνατέμοις, οὐκ ἂν ἴδοις τεθνεῶτα παραχρῆμα αὐτόν, ἀλλ' ἐπιλαμβάνεται τῆς κινήσεως οὐκ ἐπ' ὀλίγον. διὰ χειμῶνος δὲ ἐν τοῖς φωλεοῖς οἰκουρῶν χαίρει. διατριβαὶ δὲ ἄρα αἱ πρὸς τῇ γῇ μᾶλλον φίλαι αὐτῷ.

Περὶ λύκου. Κεφ. ιθ.

Λύκος ὁμόσε ταύρῳ χωρεῖν, καὶ ἰέναι οἱ κατὰ πρόσωπον ἥκιστός ἐστι: καὶ εἰκότως. δέδοικε δὲ τὰ κέρατα, καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτῶν ἐκνεύει. καὶ ὡς ἐξ εὐθείας οἱ μαχούμενος ἀπειλεῖ, τὸ μὲν δρᾷ τοῦτο. ἀλλ' ὥσπερ οὖν ἐπιθησόμενος ὑποφαίνει, εἶτα μέντοι προσπεσόν-

πεσόντος, ὁ δὲ ἑαυτὸν ἐξελίξας, ἀνὰ τὰ νῶτα ἀνέθορε, καὶ ἐγκρατῶς ἔχεται τοῦ θηρὸς ὁ θὴρ ὁ ἀντίπαλος, καὶ κατισχύει αὐτοῦ σοφίᾳ φυσικῇ τὸ ἐνδέον ἀνακτώμενος ὁ λύκος.

Περὶ ὄνου θαλαττίου. Κεφ. κ.

ΟΝος ὁ θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν, ὡς οἱ δεινότατοι αὐτὰ ὁμολογοῦσιν ἡμῖν, καὶ διδάσκουσιν.

Περὶ ταὧνος. Κεφ. κα.

ΟΤαὼς οἶδεν ὀρνίθων ὡραιότατος ὢν, καὶ ἔνθα οἱ τὸ κάλλος κάθηται, καὶ τοῦτο οἶδε. καὶ ἐπ' αὐτῷ κομᾷ, καὶ σοβαρός ἐστι, καὶ θαῤῥεῖ τοῖς πτεροῖς, ἅπερ οὖν αὐτῷ καὶ κόσμον περιτίθησι, καὶ πρὸς τὸν ἔξωθεν φόβον ἀντιστέλλει: καὶ ἐν ὥρᾳ θερείῳ σκέπην οἴκοθεν, καὶ οὐκ ᾐτημένην, οὐδὲ ὀθνείαν περιέχεται. ἐὰν γοῦν φοβῆσαι θελήσῃ τινὰ, ἐγείρας τὰ οὐραῖα, εἶτα διεσείσατο καὶ ἀπέστειλεν ἦχον, καὶ ἔδεισαν οἱ παρεστῶτες ὡς ὁπλίτου τὸν ἐκ τῶν ὅπλων πεφοβημένοι δοῦπον. ἀνατείνεται δὲ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπινεύει σοβαρώτατα, ὥσπερ οὖν ἐπισείων τριλοφίαν. Δεηθείς γε μὴν ψυχάσαι, τὰ πτερὰ ἐγείρει, καὶ ἐς τοὔμπροσθεν ἐπικλίνας, συμφυῆ σκιὰν ἀντιδείκνυσι τοῦ ἰδίου σώματος, τὴν αἴγλην τὴν ἐκ τῆς ἀκτῖνος ἀντιστέγων. εἰ δὲ εἴη καὶ ἄνεμος κατόπιν, ἡσυχῇ διΐστησι τὰ πτερά: καὶ τὸ πνεῦμα διαῤῥέον, αὔρας οἱ μαλακὰς καὶ ἡδίστας ἐπιπνέον, ἀναψύχειν τὸν ὄρνιν δίδωσιν. Ἐπαινεθεὶς δὲ αἰσθάνεται: καὶ ὥσπερ ἂν ἢ παῖς καλὸς, ἢ ὡραία γυνὴ τὸ μάλιστα πλεονεκτοῦν τοῦ σώματος εἰς ὥραν ἐπιδείκνυσιν. οὕτω τοι καὶ ἐκεῖνος τὰ πτερὰ ἐν κόσμῳ, καὶ κατὰ στοῖχον ὀρθοῖ, καὶ ἔοικεν ἀνθηρῷ λειμῶνι, ἢ γραφῇ πεποικιλμένῃ πολυχροίᾳ τῇ τῶν φαρμάκων. καὶ ἱδρὼς πρόκειται ζωγράφοις εἰκάσαι τῆς φύσεως τὸ ἴδιον. καὶ ὅπως ἔχει τε εἰς τὴν ἐπίδειξιν ἀφθονίας παρίστησιν. ἐᾷ γοῦν ἐμπλησθῆναι τῆς θέας τὸν παρεστῶτα, καὶ ἑαυτὸν περιάγει, δεικνὺς φιλοπόνως τὸ τῆς πτερώσεως πολύμορφον, ὑπὲρ τὴν τῶν Μήδων ἐσθῆτα, καὶ τὰ Περσῶν ποικίλματα τὴν ἑαυτοῦ στολὴν ἐπιδεικνύμενος ἐκεῖνός γε σοβαρώτατα. Λέγεται δὲ ἐκ Βαρβάρων εἰς Ἕλληνας κομισθῆναι: καὶ χρόνου πολλοῦ σπάνιος ὢν, εἶτα ἐδείκνυτο τῶν ἀνθρώπων τοῖς φιλοκάλοις μισθοῦ. Καὶ Ἀθήνησί γε ταῖς νουμηνίαις ἐδέχοντο καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἐπὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν: καὶ τὴν θέαν πρόσοδον εἶ-

deinde ſe retorquens in dorſum inſilit, & uerò acerrimè ad eius perniciem incumbit, atq; cum naturæ aſtutia ſuam infirmitatem compenſans, ipſum expugnat.

De Aſello marino. Cap. XX.

ASellum marinum cor in uentre habere, his in reb9 peritiſsimi tradũt.

De Pauonis ſuperbia & oſtentatione: quodq; Athenis olim rarus & ſpectaculo fuerit, ut Alexandro in India admirationi. & quòd Hortenſius Romæ primus Pauonem in cœna appoſuerit. Cap. XXI.

NOn modò Pauo ſe non ignorat ex auibus formoſiſsimũ eſſe, uerum etiam ubi formæ ipſius ſita ſit pulchritudo, prǽclarè tenet: atq; ea elatus & ceruiculam iactat, & ex pennis, quę ei non mediocre ornamentum afferunt, maximos ſpiritus ſumit: his & ſpectatoribus metũ inijcit, & æſtiuo tempore natiuũ & non accerſitũ habet tegmentũ. Quòd ſi quẽ uelit exterrere, caudæ pennas primũ explicat: deinde ad inijciendũ terrorẽ his ueluti armis ſuis miles quiſpiam concrepat. Capite etiam elato ſuperbè nutat, ueluti triplici criſta ornatã quatiens galeã. Cùm refrigeratio ei neceſſaria eſt, tũ paſſis pennis & in anteriorẽ partem reflexis, ex ſeſe corpus ſuum opacãs, caloris uim frangit, & propulſat. Si retro atq; à tergo uentus flat, alas paulatim pandit, ſic uẽtus interſpirãs auras & molles & ſuaues ei afflat, unde is refrigeratur. Quòd ſi laudat̃ tanquã formoſus puer aut mulier pulchra, qua corporis parte excellueritillam oſtentat, ſic is ipſe pennas ornatè & ordine erigit, ut uel florido prato, uel pulcherrimæ picturæ colorũ uarietate ſimilis eſſe uideat̃. Et quanto ſui oſtentandi ſtudio teneat̃ abunde demonſtrat, dum ſpectatorẽ conſpectu ſuo expleri facile patitur: & quaquauerſus conchatã caudã intorquẽs, gemmatiorẽ uariamq; magis quàm ſint Medorũ Perſarũue ueſtes, ſuam ſtolam ambitioſe admodũ & elatè oſtentat. Ex Barbaris ad Græcos exportatus eſſe dicitur. Primũ autẽ lõgo tẽporis interuallo rarus: deinde ſtudioſis elegãtiæ & pulchritudinis, pretio ſpectatus fuit Athenis: ubi ſingulis mẽſiũ calendis & uiros & mulieres admittentes ad

huiuſmodi ſpectaculum, ex eo quæſtum fecerunt: atq;, ut in oratione contra Eraſiſtratum Antiphon inquit, marem & fœminam mille drachmis æſtimarũt. Vt nutriantur, cella duplici opus eſt, & cuſtodibus & curatoribus. Hortẽſius homo Romanus cœnam primus Romæ auguralem cũ Pauone dedit. Alexander Macedo eiuſmodi aues apud Indos uidens, earum admiratione cõmotus, in eos qui has occiderent, grauẽ pœnam cõſtituit.

De Muribus, quomodo in aquatile uas delapſi caudis inter ſe mordicus apprehenſis, euadant. Cap. XXII.

Opera mutua

CVm Mures in aquatile uas delapſi aſcendere non queũt, mutuas inter ſe caudas mordicus tenentes, ſeſe ſubtrahunt, ſecundũ quidem primus, tertiũ ſecundus. ſic enim eos mutuas inter ſe operas ſapientiſsima natura ponere docuit.

Quomodo Crocodili aquam de Nilo haurientes inſidioſe inuadant.

Caput XXIII.

AD hanc rationẽ de Nilo aquã haurientibus Crocodili abſtruſas inſidias inſtruunt. Per uirgulta quibus ſunt tecti & intuentur, & ſubter ea ipſa natãt. & ſic operti aquatores qui cum urnis aut alijs uaſis aduenerint, cõfeſtim ex uirgultorum latebris erumpentes, & ad ripam proſilientes, aggrediuntur: eosq; uiolento raptu interceptos deuorãt. quod quidem ipſum Crocodilorum malitiam & fraudem facile oſtendit.

†καὶ fortè addendũ.

Nullam auem timere ſibi à Canibus præter Otidem, cui propter corporis molem uolatus humilis. Cap. XXIIII.

LEpus & Vulpes Canum metu exhorreſcunt. Canes etiam Leonem è frutetis excitant, & in ſe conuertũt. Ceruos item inſequuntur. Verum auis nulla non canem ſecurè paruifacit. Vnam Otidem excipio, quæ propter corporis ſui grauitatem & tarditatem, canẽ perhorreſcit. Eam enim ponderoſa corporis mole cõ ſtrictam alæ non facile alleuãt: iccircoq; demiſſo atq; humili uolatu utitur, quia pondere deprimitur. Ex eo fit, ut nõnunquam à canibus capiatur. Itaq; conſcientia ſuæ humilitatis perculſa, ſimulac canes latrantes audiuerit, in dumeta aut paludes excurſione ſe impellit, quib. & protegatur, & ab inſtanti periculo ſeruetur.

Agnos

χον. ἐτιμῶντο δὲ τὸν ἄῤῥενα καὶ τὸν θήλεω δραχμῶν χιλίων, ὡς Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Ἐρασίστρατον λόγῳ φησί. δεῖ δὲ καὶ διπλῆς οἰκίας τῇ τροφῇ αὐτῶν, καὶ φρουρῶν τε καὶ μελεδωνῶν. Ὁρτήσιος δὲ ὁ Ῥωμαῖος καταθύσας ἐπὶ δείπνῳ ταὼν, πρῶτος ἐκρίθη. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μακεδὼν ἐν Ἰνδοῖς ἰδὼν τούσδε τοὺς ὄρνιθας, ἐξεπλάγη, καὶ τοῦ κάλλους θαυμάσας, ἠπείλησε τῷ καταθύσαντι ταὼν ἀπειλὰς βαρυτάτας.

Περὶ μυῶν. Κεφ. κβ.

ΕΙς τοὺς ψυκτῆρας ὅταν οἱ μῦες ἐμπέσωσιν, ἀνανεῦσαι καὶ ἀνελθεῖν οὐ δυνάμενοι, τὰς ἀλλήλων οὐρὰς ἐνδακόντες, εἶτα ἐφέλκουσι τὸν δεύτερον ὁ πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος τὸν τρίτον. οὕτω μὲν δὴ καὶ τούτους ἀλλήλοις συμμαχεῖν καὶ ἐπικουρεῖν ἡ σοφωτάτη φύσις ἐξεπαίδευσεν.

Περὶ κροκοδείλων. Κεφ. κγ.

ΕΛλοχῶσιν οἱ κροκόδειλοι τοὺς ὑδρευομένους ἐκ τοῦ Νείλου, τὸν τρόπον τοῦτον. φρύγανα ἑαυτοῖς ἐπιβάλλοντες, καὶ δι' αὐτῶν ἐμβλέποντες, εἶτα ὑπονέουσι τοῖς φρυγανίοις. οἱ δὲ ἀφικνοῦνται κεράμια, ἢ κάλπιδας, ἢ τροχοὺς κομίζοντες: εἶτα ἀρυομένους αὐτοὺς ὑπεκδύντες τῶν φρυγανίων, καὶ τῇ ὄχθῃ προσαναπηδήσαντες, ἁρπαγῇ βιαιοτάτῃ συλλαβόντες ἔχουσι δεῖπνον. Κακίας δὴ καὶ πανουργίας κροκοδείλων συμφυοῦς, εἴρηταί μοι ταυνὶ ταῦτα.

Περὶ κυνῶν καὶ ὠτίδος. Κεφ. κδ.

ΛΑγὼς δέδοικε κύνας, καὶ μέντοι καὶ ἀλώπηξ. καί που συνεγείρουσιν ἐκ τῆς λόχμης αἱ αὐταὶ τῇ ὑλακῇ, καὶ λέοντα † ἐπιστρέφουσι, καὶ ἔλαφον διώκουσιν. ὀρνίθων δὲ οὐδὲ εἷς ὤραν ποιεῖται κυνὸς, ἀλλ' αὐτοῖς παρ' αὐτῶν ἐν παρόδῳ ἐστίν. μόνη δὲ ἡ ὠτὶς πέφρικε κύνας. τὸ αἴτιον, βαρεῖαί τέ εἰσι, καὶ σαρκῶν ὄγκον περιφέρουσιν. οὔκουν αὐτὰς αἴρει τε καὶ ἐλαφρίζει τὰ πτερὰ ῥαδίως: καὶ διὰ τοῦτο ταπειναὶ πέτονται, καὶ κάτω περὶ γῆν, βρίθοντος τοῦ ὄγκου αὐτάς: αἱροῦνται δὲ ὑπὸ τῶν κυνῶν πολλάκις: ὅπερ ἑαυταῖς συνειδυῖαι, ὅταν ἀκούσωσιν ὑλακῆς, ἐς τοὺς θάμνους καὶ τὰ ἕλη καταθέουσι, προβαλλόμεναι ἑαυτῶν ταῦτα, καὶ ῥυόμεναι σφᾶς ἐκ τῶν παρόντων, καὶ μάλα εὐπόρως.

Περὶ

Περὶ ἀρνῶν. Κεφ. κε.

Ὀψὲ τοὺς γειναμένους ἄνθρωπος γνωρίζειν ἄρχεται, διδασκόμενος, καὶ οἱονεὶ καταδόμενος εἰς πατέρα ὁρᾶν, καὶ μητέρα ἀσπάζεσθαι, καὶ οἰκείοις προσμειδιᾶν. οἱ δὲ ἄρνες περὶ τὰς μητέρας πηδῶσιν ἀπὸ γενεᾶς, καὶ ἴσασι τό, τε ὀθνεῖον καὶ τὸ οἰκεῖον, καὶ παρὰ τῶν νομέων μαθεῖν δέοντες οὐδὲ ἕν.

Περὶ πιθήκων. Κεφ. κϛ.

Μιμηλότατόν ἐστι ζῷον ὁ πίθηκος, καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ἐκδιδάξῃς τῶν διὰ τοῦ σώματος πραττομένων, ὁ δὲ εἴσεται καὶ ἀκριβῶς, ἵνα μαθὼν καὶ ἀποδείξηται αὐτό. καὶ ὀρχεῖται γοῦν ἐὰν μάθῃ, καὶ αὐλεῖ ἐὰν ἐκδιδάξῃς. ἐγὼ δὲ καὶ ἡνίας κατέχοντα εἶδον, καὶ ἐπιβάλλοντα τὴν μάστιγα καὶ ἐλαύνοντα. καὶ ἄλλο δ᾽ αὖ τι μαθὼν καὶ ἄλλο, οὐ διαψεύσαιτο τὸν διδάξαντα. οὕτως ἄρα ἡ φύσις ποικίλον τε καὶ εὐτράπελόν ἐστι.

Ζῴων φύσεις διάφοροι. Κεφ. κζ.

Ἴδιαι δὲ καὶ διάφοροι τῶν ζῴων καὶ αἵδε αἱ φύσεις. Τοὺς ἐν τοῖς Βισάλταις λαγὼς διπλᾶ τὰ ἥπατα ἔχειν Θεόπομπος λέγει. Τὰς δ᾽ ἐν Λέρῳ Μελεαγρίδας ὑπὸ μηδενὸς ἀδικεῖσθαι τῶν γαμψωνύχων ὀρνέων, λέγει Ἴστρος. Τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. Ἀγαθαρχίδης δὲ τὰς ἐν Αἰθιοπίᾳ ὗς κέρατα ἔχειν. Σώστρατος δὲ τοὺς ἐν τῇ Κυλλήνῃ κοσσύφους πάντας λέγει λευκούς. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος ἐν τῷ Πόντῳ πρόβατα πιαίνεσθαι ὑπὸ τοῦ πικροτάτου φησὶν ἀψινθίου. τὰς δὲ ἐν τῷ Μίμαντι γινομένας αἶγας ἓξ μηνῶν μὴ πίνειν. ὁρᾶν δὲ τὸ τῆς θαλάττης μόνον καὶ κεχηνέναι, καὶ τὰς αὔρας τὰς ἐκεῖθεν δέχεσθαι ὁ αὐτὸς λέγει. Αἶγας δὲ Ἰλλυρίδας ὁπλὴν ἀκούω ἔχειν, ἀλλ᾽ οὐ χηλήν. Θεόφραστος δὲ δαιμονιώτατος λέγει ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γῇ τοὺς ἰχθύας ἀνιόντας ἐκ τοῦ ποταμοῦ, εἶτα μέντοι ἐν τῷ ξηρῷ τὰς νομὰς ποιεῖσθαι πολλάκις.

Περὶ τῆς εἰς τοὺς ὁμοτρόφους εὐνοίας τοῦ πορφυρίωνος. Κεφ. κη.

Ἴδιον δὲ ἄρα πορφυρίων πρὸς τὸ ζηλοτυπώτατος εἶναι ὄρνις, καὶ ἐκεῖνο δήπου κέκτηται: φιλοίκειον αὐτὸν εἶναί φασι. καὶ τὴν συντροφίαν τῶν συννόμων ἀγαπᾶν. ἐν οἰκίᾳ γοῦν τρέφεσθαι πορφυρίωνα καὶ ἀλεκτρυόνα ἤκουσα: καὶ σιτεῖσθαι μὲν τὰ αὐτά: βαδίζειν δὲ τὰς ἴσας βαδίσεις, καὶ κοινῇ κονίεσθαι: οὐκοῦν ἐκ τούτων φιλίαν τινὰ θαυμαστὴν αὐτοῖς ἐγγίνεσθαι.

καί

Agnos mox natos matrem agnoſcere & amare. Cap. XXV.

SEro admodum ſuos parentes homo cognoſcere incipit: cum tamẽ intueri in patrem, complecti matrem, arridere domeſticis doceatur, atq; eius etiam oculis, ac animo nomẽ paternum crebro inculcetur, & decantatum habeat. Agni uerò ſimul ut ſunt in lucem ſuſcepti, circũ matres ſtatim erratico ſaltu cõcurſare, & domeſticum incipiũt ab alieno internoſcere. neq; tamen ad huius rei notionem præcipientium opera habẽt uti neceſſe.

Simiam omnia quæ corpore aguntur, & quæcunq; docetur, imitari poſſe. Cap. XXVI.

SImia actuoſum animal, & ad omnia imitanda habile, omne quod corpore agitur, ſi doceat, præclarè diſcit, & idipſum actione repræſentat. Nam ſi ſaltare doceatur, ſaltationem aſſequitur: ſi ad tibiam canere, canit. Ego aurigæ munus obire uidi, habenas nimirũ uel adducendi, uel remittendi, & flagello ſimul utendi. Breui, ſi quis ad alia quæpiã inſtituat, non fallit docentem: adeo uarium natura animal eſt, & multiplex, ut ad omnem actionem ſeſe uerſet.

De naturis quorundam animalium diuerſis, in alijs atq; alijs regionibus. Caput XXVII.

NAturas animalium diuerſas referamus has quoq;. In Biſaltia duplex iecur Lepores Theopompus ait habere. Meleagrides in Lero nullam auium rapacium lædere Iſter prodidit. Boues apud Neuros cornua in humeris habere Ariſtoteles author eſt.

Lepus.
Meleagris.
Bos.

De amore Porphyrionis erga Gallinaceum contubernalem. Cap. XXVIII.

POrphyrio præterquam quòd & riualis maximè eſt, & obtrectator, ea ſanè etiam naturæ indole præditus eſt, ut eorum, quibuſcum uſu coniunctus eſt, amantiſsimus eſſe dicatur. Eum ipſum & Gallum in eodem uerſatos domicilio percepi, eaſdemq; ambulationes & æqualia ſpacia cõficere ſolitos, eiſdemq; ueſci cibis, cõmuniter puluerulentis uti uolutationibus, mirificũq; ex his rebus amorem inter ſe mutuo contraxiſſe.

I 4 At

At enim cũ utriusq; dominus festo quodam die cum sodalibus, ut epulare sacrificium faceret, Gallũ occidisset: Porphyrio conuictore priuatus, tantum doloris accepit, sibi ut inedia mortẽ cõscisceret.

De Ansere qui puerum amauit, & altero qui citharistriã. Quomodo Anseres Taurum montem transmittant. Natura eos calidissima esse: aqua & herbis refrigerantibus gaudere: lauri folia & rhododaphnen, ceu uenena, nunquam attingere. Cap. XXIX.

IN Aegio Achaiæ urbe præstantem forma puerũ, nomine Amphilochũ, sicut Theophrastus refert, Anser amauit. Nam cùm in Aegiensi custodia is puer cũ perfugis Oleniorũ teneretur, ei Anser dona afferebat. Porrò nihil mirum in Chio Glaucen citharistriam homines, cùm ea esset pulchritudine eximia, adamasse. siquidem ab Ariete, & Ansere etiam eandem audio amatam fuisse. Anseres Taurum montem transmittentes Aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ut ne clangorem fundant: tanquã enim silentij frenos sibi inijcientes, montem transuolant: atq; sic suppressa omni clangoris significatione, persæpe Aquilas fallunt. Quòd aũt natura calidissimi sunt, idcirco lauationum cupidissimi existũt, etenim natare gaudent. & quemadmodum cibarijs summè humidis, lactucis alijsq; quibus interius refrigerentur, delectantur: sic nec lauri folia, ne si quidem fame opprimantur, attingunt: nec rhododaphnen sua sponte, nec adhibita ui, edunt. Præclarè enim intelligunt, si quid tale comederint, se uita priuatum iri. Cõtrà homines, alij in cibo, alij in potu uenenis insidijs patent. Nam innumeri, partim uenenata potione perierunt, ut Alexander: partim cibo, ut Claudius & Britannicus eius filius: & alij complures ueneno uel sponte uel per insidias sumpto, cũ semel eius ui decubuissent, nõ surrexerũt.

Silentium.

†forte ποτόν.

Venena anser cauet.

Venenis homines pereũt.

De Vulpanseris nomine, forma & ingenio. Cap. XXX.

καὶ ποτὲ ἑορτῆς ἐπιστάσης, ὁ δεσπότης ἀμφοῖν τὸν ἀλεκτρυόνα καταθύσας, εἱστιάθη σὺν τοῖς οἰκείοις. ὁ δὲ πορφυρίων τὸν σύννομον οὐκ ἔχων, καὶ τὴν ἐρημίαν μὴ φέρων, ἑαυτὸν ἀτροφίᾳ διέφθειρεν.

Περὶ χηνὸς τοῦ ἐν Αἰγίῳ. Κεφ. κθ.

ΕΝ Αἰγίῳ τῆς Ἀχαΐας, ὡραίου παιδὸς Ὠλενίου γένος, ὄνομα Ἀμφιλόχου, ἠράσθη χήν: Θεόφρασος λέγει τοῦτο. σὺν τοῖς Ὠλενίων φυγάσιν ἐφρουρεῖτο ἐν Αἰγίῳ ὁ παῖς. οὐκοῦν αὐτῷ ὁ χὴν δῶρα ἔφερε. Καὶ ἐν Χίῳ Γλαύκης τῆς κιθαρῳδοῦ ὡραιοτάτης οὔσης, εἰ μὲν ἤρων ἄνθρωποι, τοῦτο μέγα οὐδέπω: ἠράσθησαν δὲ καὶ κριὸς, καὶ χὴν, ὡς ἀκούω τῆς αὐτῆς. Οἱ δὲ χῆνες διαμείβοντες τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, δεδοίκασι τοὺς ἀετοὺς, καὶ ἕκασός γε αὐτῶν λίθον ἐνδακόντες, ἵνα μὴ κλάζωσιν, ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι σόμιον, διαπέτονται σιωπῶντες, καὶ τοὺς ἀετοὺς τὰ πολλὰ ταύτῃ διαλανθάνουσι. θερμότατος δὲ ὢν ἄρα καὶ διαπυρώτατος τὴν φύσιν ὁ χὴν, φιλόλουτρός ἐστι: καὶ νήξεσι χαίρει, καὶ τροφαῖς μάλισα ταῖς ὑγροτάταις, καὶ πόαις καὶ θριδακίναις, καὶ τοῖς λοιποῖς ὅσα αὐτοῖς ἔνδοθεν ψῦχος ἐργάζεται. εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐδ᾽ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης, οὔτε ἑκὼν οὔτε ἄκων. οἶδε γὰρ ὅτι τεθνήξεται τούτων τινὸς ἐμφαγών. ἄνθρωποι δὲ ὑπὸ σοφίας ἐπιβουλεύονται, καὶ εἰς τροφὴν, καὶ εἰς †ὕπνον. μυρίοι γοῦν καὶ πίνοντές τι κακὸν κατέπιον, ὡς Ἀλέξανδρος: καὶ ἐσθίοντες, ὡς Κλαύδιος ὁ Ῥωμαῖος, καὶ Βριταννικὸς ὁ τούτου παῖς: καὶ κατακοιμηθέντες οὐκ ἐξανέστησαν χρήσει φαρμάκου, οἱ μὲν ἑκόντες τοῦτο πάσαντες, οἱ δὲ ἐπιβουλευθέντες.

Περὶ χηναλώπεκος. Κεφ. λ.

Ὁ δὲ χηναλώπηξ πέπλεκται οἱ τὸ ὄνομα, καὶ εἰκότως ἐκ τῶν τοῦ ζώου ἰδίων τε καὶ συμφυῶν. ἔχει μὲν γὰρ τὸ εἶδος τὸ τοῦ χηνὸς, πανουργίᾳ δὲ δικαιότατα ἀντικρίνοιτο ἂν τῇ ἀλώπεκι. καὶ ἔστι μὲν χηνὸς βραχύτερος, ἀνδρειότερος δὲ, καὶ χωρεῖν ὁμόσε δεινός. ἀμύνεται γοῦν καὶ ἀετὸν, καὶ αἴλουρον, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα αὐτοῦ ἀντίπαλά ἐστι.

Περὶ

REctè Vulpanseri nomen inductum est, quod ex ingenitis naturæ suæ rebus trahit. Cùm enim Anseris speciem habet, tum probè cum Vulpe callida improbitate comparari potest: atq; etiam si corpore quàm Anser inferior sit, animi tamen robore superior, & ad inuadendum præstantior habetur: ab Aquilæ & Felis & cæterorum hostium suorum iniurijs se defendit & propulsat.

Fortitudo calliditati coniuncta.

De Ser-

Περὶ ὄφεως. Κεφ. λα.

Ἴδια δὲ ὄφεως καὶ ἐκεῖνά ἐστι. τὴν καρδίαν κεκλήρωται πρὸς τῇ φάρυγγι, τὴν δὲ χολὴν ἐν τοῖς ἐντέροις, πρὸς δὲ τῇ οὐρᾷ τοὺς ὄρχεις ἔχει. τὰ δὲ ὠὰ τίκτει μακρὰ καὶ μαλακά, τὸν δὲ ἰὸν ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρει.

Περὶ ταῶν. Κεφ. λβ.

Ταῷ δὲ τῷ ὄρνιθι τῷ προειρημένῳ καὶ ἐκεῖνα συμφυῆ καὶ ἴδια, ἅπερ ἐστὶ μαθεῖν ἄξια. τρία ἔτη γενόμενος κυήσεως ἄρχεται, καὶ ὠδῖνα ἀπολύει. καὶ τὴν τῶν πτερῶν πολυχροίας τε καὶ ὥρας, τότε ἄρχεται. ἐπῳάζει δὲ οὐ κατὰ τὸ ἑξῆς, ἀλλὰ παραλιπὼν δύο ἡμέρας. ἤδη δ' ἂν τέκοι καὶ ὑπηνέμια ὁ ταὼς, ὡς καὶ ὄρνιθες ἕτεραι.

Περὶ νήττης. Κεφ. λγ.

Ἡ νῆττα μέντοι ὅταν τέκῃ, (τίκτει δὲ ἐν ξηρῷ: πλησίον δὲ ἢ τῆς λίμνης, ἢ τοῦ τενάγους, ἢ ἄλλου τινὸς ὑδρηλοῦ χωρίου καὶ ἐνδρόσου,) τὸ νεόττιον φύσει τινὶ ἰδίᾳ καὶ ἀπορρήτῳ οἶδεν ὅτι μήτε τῆς ἐν ἀέρι μετεώρου φορᾶς οἱ μέτεστι, μήτε μὴν τῆς ἐν τῇ χέρσῳ διατριβῆς: καὶ ἐκ τούτων ἐς τὸ ὕδωρ πηδᾷ, καὶ ἐξ ὠδίνων ἐστὶ νηκτική, καὶ μαθεῖν οὐ δεῖται, ἀλλὰ καταδύεται καὶ ἀναδύεται πάνυ σοφῶς, καὶ ὡς ἤδη χρόνῳ πεπαιδευμένη τοῦτο. Ἀετὸς δὲ ὃν καλοῦσι νηττοφόνον ἐπιπηδᾷ τῇ νηχομένῃ ὥσπερ ἁρπασόμενος. ἡ δὲ καταδῦσα ἑαυτὴν ἠφάνισεν, εἶτα ὑπονηξαμένη ἀλλαχόθι ἐκκύπτει. ὁ δὲ καὶ ἐκεῖ πάρεστι, καὶ αὖθις κατέδυ ἐκείνη: πάλιν ταῦτα, καὶ πάλιν. καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ γὰρ καταδὺς ἀπεπνίγη: ἢ ὁ μὲν ἀπέστη ἐπ' ἄλλην ἄγραν, ἡ δὲ ἔχουσα τὸ ἀδεὲς ἐπινήχεται αὖθις.

Περὶ κύκνου. Κεφ. λδ.

Πλέον ἔχει τῶν ἀνθρώπων ὁ κύκνος ἐν τοῖς μεγίστοις: οἶδέ τε γὰρ ὁπότε τοῦ βίου τὸ τέρμα ἀφικνεῖται αὐτῷ: καὶ μέντοι καὶ εὐθύμως † φέρει αὐτὸ προσιὸν, ὑπὸ τῆς φύσεως λαβὼν ἔχει δῶρον τὸ κάλλιστον. πεπίστευται γοῦν ὅτι μηδ' ἐνὸς ἀλγεινοῦ, μηδὲ λυπηροῦ μέτεστι θανάτῳ. ἄνθρωποι δὲ ὑπὲρ οὗ οὐκ ἴσασι, δεδοίκασι, καὶ ἡγοῦνται μέγιστον εἶναι κακὸν αὐτό. το-

De Serpentis corde, felle, ouis, ueneno. Caput XXXI.

HAec etiam uis & natura ad serpentium natioñe pertinet: cor quidem ut iuxta guttur habeant: fel autem ad intestina, testiculos ad caudam possideãt. longula sanè oua & mollia pariũt, in dentibus uenenum gerunt.

De Pauonis partu, coloribus & incubitu. Cap. XXXII.

ID quoque Pauonis, de quo suprà diximus, proprium & notione dignum est, quòd tres annos natus incipit ex sese parere, & uarios colores fundere. Ouis autem non continenter, sed duorũ dierum interuallo incubat. Idem interdum irrita & uana, quemadmodum cæteræ aues, oua parit.

Anatis fœtus mox natos in aquam se recipere. & quomodo Aquilam anatariam Anates declinent. Cap. XXXIII.

PRimum ut Anas peperit, (parit enim in terra extra aquam, prope aut stagnum, aut paludem, aliumúe aquosum locum,) statim eius fœtus recondita quadam natura & propria aquam persequit̃. præclarè enim intelligunt, se cum naturę non sint ad uolandũ aptæ, participes cœli incolas non esse posse: neq; etiam, cùm non sint bestiæ, in terra uersari oportere: quocirca à partu statim natatiles ad aquam assiliunt. neq; tamen natare discere necesse habent: sed tanquam temporis longinquitate eruditæ sapienter, & merguntur, & emergũt. Nam cum Aquila in eos ipsos rapiẽdos inuolat, se intra aquã submersione abdunt: atq; infra aquã natando, ex alio loco extra aquã eminent. Quòd si Aquila illuc quoq; incumbat, & instet, ij iterũ demerguntur, atq; tandiu sursum deorsum cõmeant, dum Aquila fuerit submersione suffocata, aut discesserit in aliam prædam. tum enim hi depo sito hostis suæ metu, ad summam aquam elati rursus natant.

Natura etiam tenerrimis, quid cuiq; conueniat, indicauit.

† φέρων.

Cygnum sub mortem intrepidum, sibi næniam canere: & de pugna eius contra Aquilam. Cap. XXXIIII.

HOminibus Cygnus præstat. nõ modò em̃ nouit quãdo ipse appropinquat ut moriat̃, sed ut placatissimè & lenissimè mortẽ ferat, à natura est præclarissimũ donũ cõsecut⁹: in morte em̃ nullũ acerbi doloris sensum inesse se in optimã spẽ induxit. Homines aũt qđ nesciũt, id & exhorrẽt, & summũ malũ existimãt.

Ad mortem alacritas.

At Olori tanta animi est tranquillitas in extremo uitæ spiritu, ut sibi tanquam næniam canat. Talem etiã Bellerophontē heroico & excelso animo mortē subire paratum Euripides celebrat, apud quem hisce uerbis ille seipsum alloquitur: Pius fuisti semper in deos, tuis Non defuisti amicis unquam, non opem Negasti externis, & reliqua ut sequuntur. Canit igitur Cygnus epicedium & funebre sibi carmē, quo siue suas ipse laudes, siue deorum hymnos decantat, ad mortē se præparat. Quòd autem præ lætitia potius q̃ tristitia canat, Socrates quoq; attestatur. Nam homines (inquit) cum ipsi mortem metuant, cygnos quoq; mentiunt mortem lugere, & tristantes canere: non animaduertentes nullam auem in tristitia canere. neq; enim dum dolet & magnam animo uersat molestiam, otiũ & inducias ad cantum sibi inuenerit. Neq; uerò ad mortem modò, uerum etiam ad pugnam fortis est. Iniuria itē ut non lacessit, tanq̃ sanè moderatus & uir prudens, sic lacessenti & insidianti de animi robore nihil concedit. Cæteræ quidem aues cum eo pacē habent, & quasi fœdere deuinciuntur: ab Aquila uerò sæpe hostiliter appetitur, ut Aristoteles refert: nunquam tamen uincitur, sed eam prouocantem animi nō solum robore, sed iure etiam optimo uincit.

Locum hunc mutilum ex Platonis Phędone expleuimus.

Fortitudo nō lacessens, sed lacessita strenuè repugnans.

De Ardeis conchas deuorantibus, &c.
Caput XXXV.

ARdea cōchas maximè appetit, easq; ut & Pelecani clausas deuorat, & in gutturis sinu, quem ingluuiem uocãt, tandiu cōdit, donec ui caloris dehiscãt. quod cum iam factum senserit, testis ore reiectis, pulpas retinet, ijsq; ui uentriculi percoctis alitur.

De Asteria (uel Ocno ex Ardearum genere. Cap. XXXVI.

AVis nomine Asterias mansuescit in Aegypto, & eatenus humanam uocem intelligit, ut si quis huic conuicium faciens uel appellauerit seruam, ex ea cōtumelia irascatur: uel eandem ipsam uocauerit pigram, ea sic dolenter, tanquam ignobilitatis & segniciæ arguta, indignetur.

Torpe-

τό. τοσοῦτον δ' ἄρα τοῖς κύκνοις περίεστιν εὐθυμίας, ὡς ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ βίου τοῦ σφετέρου ᾄδειν καὶ ἀναγορεύεσθαι οἷον ἐπικήδειόν τι τοῦτο τὸ μέλος. Τοιοῦτόν τινα καὶ τὸν Βελλεροφόντην ἡρωϊκῶς καὶ μεγαλοψύχως εἰς θάνατον παρεσκευασμένον ὑμνεῖ ὁ Εὐριπίδης: πεποίηκε γοῦν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγοντα αὐτόν: Ἦσθ' εἰς θεοὺς μὲν εὐσεβὴς, ὅτ' ἦσθ', ἀεί: Ξένοις τ' ἐπήρκεις, οὐδ' ἔκαμνες εἰς φίλους, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις. Οὐκοῦν καὶ ὁ κύκνος μελῳδεῖ τινα ἐπικήδειον αὑτῷ μοῦσαν, ἐφόδια διδοὺς τῆς ἀποδημίας ἢ θεῶν ὕμνους, ἢ ἔπαινον οἰκεῖόν τινα. Μαρτυρεῖ δ' αὐτῷ καὶ ὁ Σωκράτης, ὅτι ᾄδει οὐ λυπούμενος, ἀλλ' εὐθυμούμενος μᾶλλον. οἱ δ' ἄνθρωποι διὰ τὸ αὑτῶν δέος τοῦ θανάτου, καὶ τῶν κύκνων καταψεύδονται, καί φασιν αὐτοὺς θρηνοῦντας τὸν θάνατον ὑπὸ λύπης ἐξᾴδειν. καὶ οὐ λογίζονται ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ᾄδει λυπούμενον. μηδὲ γὰρ ἀηδὼν χο-λιὼ ποτὲ ᾠδίνον, καὶ μέγα τι περὶ τὴν ψυχὴν ἔχει προσαντὲς καὶ ἀλγεινόν. ἔχει δ' ἄρ' ὁ κύκνος οὐ μόνον πρὸς τὸν θάνατον ἀνδρείως, ἤδη δὲ καὶ πρὸς μάχας. ἀδικεῖν μὲν οὖν οὐκ ἄρχει, οἷα δὴ σώφρων καὶ πεπαιδευμένος ἀνήρ: τῷ δ' ἄρχοντι καὶ ἐπιβουλεύοντι οὔτε ἀφίσταται, οὔτε εἴκει. οἱ μὲν οὖν ὄρνιθες οἱ λοιποὶ εἰρηναῖα αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς καὶ ἔνσπονδά εἰσιν: ὁ δ' αἰετὸς καὶ ἐπὶ τοῦτον ὥρμησε πολλάκις, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ, καὶ οὐδέποτε ἐκράτησε. ἡττήθη δ' ἀεὶ μὴ μόνον σὺν τῇ ῥώμῃ τοῦ κύκνου μαχομένου, ἀλλὰ καὶ σὺν τῇ δίκῃ ἀμυνομένου.

Περὶ ἐρωδιοῦ. Κεφ. λε.

ΟἘρωδιὸς τὰ ὄστρεα ἐσθίειν δεινός ἐστι, καὶ μεμυκότα αὐτὰ καταπίνει, ὥσπερ οὖν οἱ πελεκᾶνες τὰς κόγχας, καὶ ἐν τῷ καλουμένῳ πρηγορεῶνι ὑποθερμαίνων ὁ ἐρωδιὸς φυλάττει τὰ ὄστρεα. τὰ δ' ὑπὸ τῆς ἀλέας διΐσταται: καὶ ἐκεῖνος αἰσθανόμενος, τὰ μὲν ὄστρακα ἀνεμεῖ, φυλάττει δὲ τὴν σάρκα, καὶ ἔχει τροφὴν ἀναλίσκων τῇ τῆς πέψεως δυνάμει τὸ εἴσω παρελθὸν ὁλόκληρον.

Περὶ ἀστερίου τοῦ ὄρνιθος. Κεφ. λς.

ΟΝομά ἐστιν ὄρνιθος ἀστερίας, καὶ τιθασεύεταί γε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἀνθρώπου φωνῆς ἐπαΐων τοσαῦτα: εἴ τις αὐτὸν ὀνειδίζων δοῦλον εἴποι, ὅδε ὀργίζεται. καὶ εἴ τις ὄκνον καλέσειεν αὐτὸν, ὅδε βρενθύεται καὶ ἀγανακτεῖ, ὡς καὶ εἰς τὸ ἀγεννὲς σκωπτόμενος, καὶ εἰς ἀργίαν εὐθυνόμενος.

Περὶ

Περὶ νάρκης καὶ ὀποῦ τοῦ Κυρηναίου, καὶ δράκοντος θαλαττίου. Κεφ. λζ.

Εἰ κατέχοι τις ὀπὸν Κυρηναῖον καὶ λάβοιτο τῆς νάρκης, ἐνταῦθα δήπου τὸ ἐξ αὐτῆς πάθος ἐκπέφευγε. Δράκοντα δὲ θαλάττιον εἰ ἀνασπάσαι τῇ δεξιᾷ ἐθέλοις, ὁ δὲ οὐχ ἕψεται, ἀλλὰ μάχεται ἐς τὸ κράτος. εἰ δὲ τῇ ἀριστερᾷ ἀνάγοις, εἴκει καὶ ἑάλωκεν.

Περὶ τῆς τῶν ἀηδόνων φιλοδοξίας.

Κεφ. λη.

Χαρμίδης ἀκούω τοῦ Μασσαλιώτου λέγοντος φιλόμουσον μὲν εἶναι τὴν ἀηδόνα, ἤδη δὲ καὶ φιλόδοξον. ἐν γοῦν ταῖς ἐρημίαις ὅταν ᾄδῃ πρὸς ἑαυτὴν ἁπλοῦν τε μέλος, καὶ ἄνευ κατασκευῆς ᾄδειν τὴν ὄρνιν. ὅταν δὲ ἁλῷ, καὶ τῶν ἀκουόντων μὴ διαμαρτάνοι, ποικίλον τι ἀναμέλπειν, καὶ τακερῶς ἐλίττειν τὸ μέλος. καὶ Ὅμηρος δὲ τοῦτό μοι δοκεῖ ὑπαινίττεσθαι, λέγων. †Ὡς δ᾽ ὅτε Πανδαρέου κούρη χλωρηῒς ἀηδὼν Καλὸν ἀείδῃσιν ἔαρος νέον ἱσταμένοιο Δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσι: Ἥτε θαμὰ τρωπῶσα, χέει πολυηχέα φωνήν. Ἤδη μέντοι τινὲς καὶ †πολυδευκέα φωνὴν γράφουσι, τὴν ποικίλως μεμιμημένην: ὡς τὴν †ἀδευκίδα, τὴν μηδ᾽ ὅλως εἰς μίμησιν παρατραπεῖσαν.

Πῶς τίκτεται λέων. Κεφ. λθ.

Λέγει Δημόκριτος τῶν ζώων μόνον τὸν λέοντα ἐκπεπταμένοις τίκτεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἤδη τρόπον τινὰ τεθυμωμένον, καὶ ἐξ ὠδίνων δρασείοντά τι μανικόν. Ἐφύλαξαν δὲ ἄλλοι καὶ καθεύδων ὅτι κινεῖ τὴν οὐράν, ἐνδεικνύμενος, ὡς τὸ εἰκός, ὅτι μὴ πάντῃ ἀτρεμεῖ, μηδὲ μὴν κυκλωσάμενος αὐτὸν καὶ περιελθὼν ὁ ὕπνος καθεῖλεν, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ζώων τὰ λοιπά. Τοιοῦτόν τι φυλάξαντας Αἰγυπτίους ὑπὲρ αὐτοῦ κομπάζειν φασί, λέγοντας ὅτι κρείττων ὕπνου λέων ἐστὶν ἀγρυπνῶν ἀεί. ταύτῃ τοι καὶ ἡλίῳ ἀποκρίνειν αὐτὸν αὐτοὺς πέπυσμαι. καὶ γὰρ καὶ τὸν ἥλιον θεῶν ὄντα φιλοπονώτατον κατὰ τὸ ἢ ἄνω τῆς γῆς ὁρᾶσθαι, ἢ τὴν κάτω πορείαν ἰέναι μὴ ἡσυχάζοντα. Ὅμηρόν τε μάρτυρα Αἰγύπτιοι ἐπάγονται λέγοντα, Ἠέλιόν τ᾽ ἀκάμαντα. Ἔστι δὲ πρὸς τῇ ῥώμῃ καὶ συνετὸς ὁ λέων: ταῖς γοῦν βουσὶν ἐπιβουλεύει νύκτωρ φοιτῶν ἐς τὰ αὔλια. Ὅμηρος

Torpedinis uim liquore Cyrenaico remitti. Draconem marinum sinistra manu facile capi trahiq́, dextra non item.

Caput XXXVII.

Antipathiæ.

SI quis liquorem Cyrenaicum teneat, & Torpedinẽ apprehendat, nihil ab ea patietur. Draconem marinum si manu dextra attrahere coneris, non sequitur, sed uiolentè renititur. Sinistram uerò si inijcias, cedit & capitur.

Quanta gloriæ cupiditate circa cantum Luscinia laborat. Cap. XXXVIII.

CHarmidem Massiliensem audio dicentem, non modò musicæ perstudiosam esse Lusciniam, uerũ gloriæ etiam cupidam. Cùm enim in deserta solitudine sibi tantùm canit, tum simplicem cantum & illaboratum edit: cùm autem captiua tenetur, & non caret auditoribus, cantum uariat, contendit, remittit, exprimit, obscurat, quod & Homer⁹ insinuasse mihi uidetur, his uersibus: Vt cũ Pandarei proles chlorêis Aëdon, Principio uêris meditatur carmina secũ, Vernantisq́ latens frondes sedet arboris inter, Multiplici & uarians suaues de gutture uoces Fundit. In his non πολυηχέα (id est multisonam) sed πολυδευκέα scribunt, & interpretantur uocem uarie imitantẽ: ut ἀδευκέα contrà, quæ ad nullam prorsus imitationem sit composita.

† Odyss. τ.

†al. πολυδευκίδα.

†al. ἀδευκέα.

De Leonum partu, fortitudine, somno, pastu, saturitatis remedio, iustitia circa ultionem, & mansuefactione.

Cap. XXXIX.

DE animalibus solum Leonem nasci oculis apertis Democritus ait, tanquam statim à partu iracundum, & strenuum aut furibundum aliquid meditantem. Alij obseruarũt eum cùm dormit caudam mouere, ut ostendat nimirum se nõ omnino dormire & somno undiquaque uinci ut cætera animalia: qđ ipsum Aegyptij se obseruasse gloriantur, leonẽ uidelicet à somno inuictum esse, nempe qui semper uigilet. Idcirco hunc soli eos cõsecrare existimo, quòd sol laboriosissimus ad nullum temporis punctum uersari intermittens circum orbem terræ, ab instituto cursu nunquam conquiescit: cui rei Homerum testem afferunt, cum solem, inquit, operum & laborũ requietẽ nullam habere. Cùm autem insidias bubus molit, suo robore prudenter utitur. nam noctu proficiscens ad stabula (quod

Vigilantia.

Somnus.

Soli sacer.

Quomodo bouẽ rapiat, & exaturatus tetrum reliquijs halitum aspiret, &c.

(quod & Homerus nouit, Vtq; Leo ueniens perterret nocte profunda) fortitudine sua omnes quidem exterret, sed unum abreptum uorat. Vt uerò exaturatus est, in posterũ quidem reliquias seruare cupit: sed pudor certè eum prohibet in custodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Itaq; maximè hians, graui spiritu suo afflat, teterrimam aspirationem exhalans: sicq; eiusmodi aspirationi tetræ custodia permissa discedit. Cætera autem animalia quamuis eò accedunt & sentiant ubi illius reliquiæ iacent, nõ attingere audent, metuentia uideri prędari, & deripere aliquid de rege suo uoluisse. Quòd si ei feliciter ceciderit uenatus, illum relicti primi cibi capit obliuio: huncq; ut euanescentem & exoletum aspernatus, relinquit. At si ex uenatu nihil acciderit prædæ, ad primum tanquã penariam cellam regreditur. Cũ suprà quàm ferre queat cibo se compleuit, aut quiete & inedia se exhaurit: aut simiã nactus uorat, illiusq; adesis carnibus uentrem mollitum extenuat. Iam porrò iustus est leo, & uirum qui se lacessiuerit, ulciscendi modum tenet. nam si quis inuasurus accedat, illi se opponit caudã uibrans, & per latera con torquens, se ipsum incitat, tanquã stimulis admotis exacuens. Et eum qui se appe tiuerit, sed ab ictu aberrauerit, ut pariter ulciscatur, exterret quidem, at non lędit. A prima ætate cicur factus, cum mansuetissimus est, tum uerò eius occursatio facillima & iucunda: †lusionibus delectat̃: quiduis, modò id suo altori gratum esse sentiat, libenter sustinet. Anno Carthaginensis leonem, quo ad uectiones sarcinarum utebatur, habuit. unaq; cum Berenice mansuefactus leo uiuebat, tanquã unus ex comptoribus: linguaq; eius faciei blandiebatur, leniter abstergens, ac cõplanans rugas, demulcebat: cum eaq; in mensa conuiuebat, humaniter & aptè comedens. Onomarchus Catanæ tyrannus, & Cleomenis filius etiam leones habuerunt conuictores.

Plenitudinis remedium.

Iustitia circa ultionem.

†πραϋμένως in Lexicis.

Mansuefactio

†φιλόπαις id est pueros amat.

Ὅμηρος δὲ ἄρα ᾔδει καὶ τοῦτο λέγων. ὡς δὲ λέων ἐφόβησε μολὼν ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ. καὶ ἐκπλήττει μὲν ὑπὸ τῆς ἀλκῆς ἁπάσας, μίαν δὲ ἐξαρπάσας ἐσθίει. ὁ αὐτὸς λέγει ποιητὴς ταῦτα. ὅταν δὲ εἰς κόρον ἐμπλησθῇ, βούλεται μὲν ταμιεύσασθαι καὶ εἰσαῦθις: αἰδὼς δὲ ἴσχει αὐτὸν φρουρεῖν παραμένοντα, ὡς τροφῆς χήτει λιμὸν δεδιότα. οὐκοῦν προχανὼν ἐμπνεῖ μὲν τοῦ καθ' αὐτὸν ἄσθματος, καὶ τούτῳ τὴν φυλακὴν ἐπιτρέπει, ἀπαλλάττεταί γε μὴν αὐτός. τὰ δὲ ἄλλα ζῷα ἥκοντα καὶ αἰσθόμενα ὅπου λείψανόν ἐστι τὸ κείμενον, οὐ τολμῶσι προσάψασθαι, ἀλλ' ἀπαλλάττεται, δεδιότα δοκεῖν συλᾶν καὶ περικόπτειν τι τοῦ σφετέρου βασιλέως. τὸν δὲ ἄρα εἰ μὲν εὐθηρία γένοιτο καὶ ἑτέρου, καὶ εὐερμία, λήθη τοῦ πρώτου λαμβάνει, καὶ ὡς ἕωλον ἀτιμάσας, ἀπαλλάττεται: εἰ δὲ μή, ὡς ἐπ' οἰκεῖον θησαύρισμα παραγίνεται. Ὅταν δὲ ὑπερπλησθῇ, κενοῖ ἑαυτὸν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσιτίᾳ. ἢ αὖ πάλιν πιθήκῳ περιτυχὼν, καὶ τοῦτο φαγὼν, κενοῦται τὴν γαστέρα ταῖς ἐκείνου λαπάξας σαρξίν. ἦν δὲ ἄρα δίκαιος ὁ λέων, καὶ οἷος ἀνδρὶ ἐπαμύνεσθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ. καὶ γὰρ ἐπιόντι ἀνθίσταται, τὴν ἀλκαίαν ἐπισείων, καὶ ἑλίττων κατὰ τῶν πλευρῶν. εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὥσπερ οὖν ὑποθήγων μύωπι. τόν γε μὴν βαλόντα μὲν, οὐ τυχόντα δὲ, τῇ ἴσῃ ἀμυνόμενος, φοβεῖ μὲν, λυπεῖ δὲ οὐδέν. Ἡμερωθείς γε μὴν ἐξ ἔτι νεαροῦ πρᾳότατόν ἐστι, καὶ ἐντυχεῖν ἡδύς, καὶ ἐστι φιλόπαις, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομένει † πρᾳόνως, τῷ τροφεῖ χαριζόμενος. Ἄννων γοῦν λέοντα εἶχε σκευαγωγόν. καὶ Βερενίκῃ λέων πρᾶος συνῆν, τῶν κομμώντων διαφέρων οὐδέν. ἐφαίδρυνε γοῦν τῇ γλώττῃ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὰς ῥυτίδας ἐλέαινε, καὶ ἦν ὁμοτράπεζος, πρᾴως τε καὶ εὐτάκτως ἐσθίων, καὶ ἀνθρωπικῶς. Ὀνόμαρχος δὲ ὁ Καταναίης τύραννος καὶ ὁ Κλεομένους υἱὸς, συσσίτους εἶχον λέοντας.

Pantheram alicubi latentem odoris suauitate ad se allectas, imbecilliores feras subitò inuadere.

Caput XL.

Insidiæ per illecebras.

ADmirabilem quandam & nobis occultam odoris suauitatem olet pardalis. quam bene olendi præstantiã diuino munere donatam, cum sibi propriam

Περὶ τῆς κατὰ τὴν πάρδαλιν εὐωδίας.

Κεφ. μ.

Εὐωδίας τινὸς θαυμαστῆς τὴν πάρδαλιν μετειληχέναι φασίν, ἡμῖν μὲν ἀπορρήτου, αὐτὴ δὲ οἶδε τὸ πλεονέκτημα τὸ οἰκεῖον

οἰκεῖον. καὶ μέντοι καὶ τὰ ἄλλα ζῶα συνεπίσταται περὶ τῇ παρδάλει, καὶ ἁλίσκεται τὸν τρόπον τοῦτον. ἐκείνη ἡ πάρδαλις, τροφῆς δεομένη ἑαυτὴν ὑποκρύπτει, ἢ λόχμῃ πολλῇ, ἢ φυλλάδι βαθείᾳ, καὶ ἐντυχεῖν ἐστιν ἀφανής, μόνον δὲ ἀναπνεῖ. οὐκοῦν οἱ νεβροὶ καὶ δορκάδες καὶ αἶγες αἱ ἄγριαι, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων, ὡς ὑπό τινος ἴυγγος τῆς εὐωδίας ἕλκεται, καὶ γίνεται πλησίον. ἡ δὲ, ἐκπηδᾷ καὶ ἔχει τὸ θήραμα.

priam planè tenet, tum uerò cætera animalia hanc eius uim præclarè sentiunt. Hæc autem hoc modo uenationē capit: Cum horum quæ ad uictum opus sunt eget, sese uel in loca fruticibus densis consita, uel folijs uestita, ita occultat, ut inuentu difficilis, tantū respiret. Tum hinnuli, dorcades, capræ syluestres, atque alia eiusmodi animalia quadam suauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt. Illa tū quàm mox de latebra exiliens, ad prædam se rumpit, atque eam comprehendit.

Ὅτι τῶν μηρυκαζόντων κοιλίαι τρεῖς. καὶ περὶ τῶν προβοσκίδων τῶν ἐν ταῖς σηπίαις τε καὶ τευθίσι.

Κεφ. μα.

De uentribus ruminantium, & Sepiarum ac Lolliginum promuscidibus. Cap. XLI.

Πυνθάνομαι τῶν ζώων τὰ μηρυκάζοντα τρεῖς ἔχειν κοιλίας, καὶ ὀνόματα αὐτῶν ἀκούω κεκρύφαλον, ἐχῖνον, ἤνυστρον. Σηπίαι δὲ καὶ τευθίδες, δύο νέμονται προβοσκίσιν· οὐ γάρ τι χεῖρον οὕτως ὀνομάσαι καὶ ἐκ τῆς χρείας, καὶ ἐκ τοῦ σχήματος ἐπαρθέντα. καὶ ὅταν ἡ χειμέρια καὶ κλύδων τεταραγμένος, αἵδε τῶν πετρῶν λαμβάνονται ταῖς αὐταῖς προβολαῖς, καὶ ἔχονται, ὡς ἀγκύραις πάνυ ἐγκρατῶς, καὶ ἄσειστοί τε καὶ ἄκλυστοι μένουσιν. εἰ δ' αὖ γένοιτο ὑπεύδια, ἀπολύουσί τε αὐτὰς καὶ ἐλευθεροῦσι, καὶ νέουσι πάλιν, εἰδυῖαι † μάθημα οὐκ εὐκαταφρόνητον, χειμῶνος φυγὴν, καὶ ἐκ τῶν κινδύνων σωτηρίαν.

Animalium ruminantium tres uentres esse audio, quos nominant reticulum siue uittā, omasum uel proreticulum, & abomasum quod post reticulū est. Porrò Sepiæ & Lolligines binas, quibus pascunt, promuscides (ut ita appellem, propter figuram earum simul & usum) prætendunt. His ueluti anchoris, cum tempestas & fluctus mare agitant, petris firmißimè adhęrētes, aduersus omnem concusſionem ac fluctuationē tutæ existunt. Et rursus cū tranquillitas redierit, ijs solutis liberè natant, nō inutili hac scientia, qua se contra hyemem & pericula muniunt, instructæ.

†al. εὐλάβημα.

Μελισσῶν ὀνόματα. Κεφ. μβ.

De nomenclaturis Apum, & mellis differentijs. Cap. XLII.

Εἴ σοι βουλομένῳ μαθεῖν ἐστὶ μελιττῶν ὀνόματα, οὐκ ἂν βασκήναιμι εἰπεῖν ὅσα πέπυσμαι. ἡγεμόνες καλοῦνταί τινες, καὶ ἄλλαι σειρῆνες, καὶ ἐργοφόροι τινὲς, καὶ ἕτεραι πλάστιδες. Νίκανδρος δὲ εὐφορεῖν τοὺς κηφῆνάς φησι. Περὶ δὲ τὴν Καππαδόκων γῆν, ἄνευ κηρίων τὸ μέλι τὰς μελίττας ἐργάζεσθαί φησι. παχὺ δὲ τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ ἔλαιον λόγος ἔχει. Ἐν Τραπεζοῦντι δὲ τῇ Ποντικῇ ἐκ τῆς πύξου γίνεσθαι μέλι πέπυσμαι· βαρὺ δὲ τὴν ὀσμὴν τοῦτο εἶναι· καὶ ποιεῖν μὲν τοὺς ὑγιαίνοντας, ἔκφρονας· τοὺς δὲ ἐπιλήπτους, εἰς ὑγείαν ἐπανάγειν αὖθις. Ἐν Μηδίᾳ δὲ ἀποστάζειν τῶν δένδρων ἀκούω μέλι. ὡς ὁ Εὐριπίδης ταῖς Βάκχαις ἐν τῷ Κιθαιρῶνί φησιν, ἐκ τῶν κλάδων γλυκείας σταγόνας ἀπορρεῖν. γίνεσθαι δὲ καὶ ἐν Θρᾴκῃ μέλι ἐκ τῶν φυτῶν ἤκουσα. ἐν δὲ Μυκόνῳ μέλισσα οὐ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἡ κομισθεῖσα ἀποθνήσκει.

SI cui Apū nomenclaturas cognoscere libeat, candidè impertiar quę audiui. Earum igitur quædam duces appellantur, quædam sirenes, aliæ operariæ, aliæ figulæ. Nicander ait Cephenas fructū afferre. In Cappadocia mel sine fauis Apes conficere ferunt, idque ut oleum perinde crassum esse. In Trapezûnte Pontica ex buxo mel fieri accepi: hocque esse odoratu graue, quod eos qui deducti sunt de mente, uel comitiali correpti, ad sanitatem restituat: sanos uerò dementet. Itēque in Media mel ex arboribus stillare: & ut ait Euripides in Bacchis, in Cithærone dulceis ex ramis guttas manare. In Thracia quoque ex plantis mel fieri dicitur. In Mycono non gignitur Apis: quinetiam importata moritur.

De Monemero animalculo in Hypani fluuio. Cap. XLIII.

ARistoteles ait bestiolam apud Hypanin fluuium, unum diem uiuentem, sub lucem matutinam nasci, post autem ad solis occasum extingui.

De morsibus Sepiæ, Osmyli & Polypi. Caput XLIIII.

VEnenatus Sepiæ morsus est, dentes autem ipsius ualidi latent. Morsu Osmylus quoq; & Polypus lædũt. & hic quidem uiolentius quàm Sepia mordet, ueneni uerò minus infligit.

Aprum inuasurum quempiam dentes acuere. Sues quibus gaudeant & pinguescant. De Sue segetẽ herbescentem depasta. Cap. XLV.

APrum priusquam in aliquem inuadit, dentes exacuere ferunt: Cui rei testimonio est Homerus, cum ait, Album acuens dentem. Atq; etiã intelligo Suillum pecus sese in luto uolutans, ac turbidam aquam bibens, delectari & pinguescere: item cibis qui uehementer inflent & expleant: nec non quiete & suili tenebroso gaudere. Et hæc omnia diuersis in locis uidetur etiam Homerus insinuare: primò quòd in locis cœnosis uolutari gaudeat, ubi sues humicubas cognominat. Deinde ꝙ aqua turbida pinguescat, hoc uersu: Nigram potat aquã, quæ porcos reddit obesos. Tertiò, quòd tenebras amet, Ad Boream spectante caua sub rupe cubabant. Quartò, quòd alimentũ flatuosum eis conueniat, ubi glandibus eas dulcibus pasci canit. Idẽ poëta non ignorans suem cõspectu fœminæ attenuari & imminui carnibus, separatim utrunq; sexum cubare facit. In Salamine si sus segetẽ herbescentẽ fuerit depastus, eius dentes lege Salaminensiũ exteruntur. atq; hanc esse aiunt apud Homerum suem frugiuoram. Sunt qui aliter sentiant, & suis uiridem depastæ segetem dentes reddi infirmiores dicant.

Lex contra sues.

Quomodo Canes, Perdices, Ciconiæ & Palumbi sibi ipsis medeantur. Caput XLVI.

CAnibus herbam natura ostẽdit, qua suis uulneribus medeantur. Iidem si lumbricis uexentur, segetem herbescentem

Περὶ τοῦ μονημέρου τοῦ κατὰ τὸν Ὕπανιν. Κεφ. μγ.

ΠΕρὶ τὸν Ὕπανιν ποταμὸν γίνεσθαι τὸ ζῶον τὸ μονήμερον οὕτω καλούμενον Ἀριστοτέλης φησὶ, τικτόμενον μὲν ἅμα τῷ κνέφαϊ: ἀποθνῆσκον δὲ περὶ δυσμὰς ἡλίου τρεπομένου.

Περὶ τοῦ τῆς σηπίας δήγματος: ἔτι δὲ καὶ ὀσμύλου καὶ πολύποδος. Κεφ. μδ.

ΕΧει δῆγμα ἡ σηπία ἰῶδες, καὶ τοὺς ὀδόντας ἰσχυροὺς ὑπολανθάνοντας. ἔστι δ' ἄρα δηκτικὸν καὶ ὀσμύλος, καὶ ὁ πολύπους. καὶ δάκνει μὲν ἂν οὗτος σηπίας βιαιότερον: τοῦ δὲ ἰοῦ μεθίησιν ἧττον.

Περὶ συῶν ἀγρίων. Κεφ. με.

ΤΟν σῦν τὸν ἄγριόν φασι μὴ πρότερον ἐπί τινα φέρεσθαι, πρὶν ἢ τοὺς χαυλιόδοντας ὑποθῆξαι. μαρτυρεῖ δ' ἄρα καὶ Ὅμηρος τούτῳ, λέγων: θήξας λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναμπτῇσι γένυσσι. παχύνεσθαι δὲ τὸν σῦν ἀκούω μὴ λουόμενον μάλιστα, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ διατρίβοντά τε καὶ στρεφόμενον, καὶ πίνοντα ὕδωρ τεθολωμένον, καὶ ἡσυχίᾳ καὶ στέγῃ σκοτωδεστέρᾳ χαίροντα, καὶ τροφαῖς ὅσαι φυσωδέστεραί εἰσι, καὶ ὑποπλῆσαι δύνανται. Καὶ Ὅμηρος δὲ ἔοικε ὑποδηλοῦν ταῦτα: περὶ μὲν οὖν τοῦ καλινδεῖσθαι αὐτὸν, καὶ φιληδεῖν τοῖς ῥυπαρωτέροις τέλμασι, λέγων: σύες χαμαιευνάδες. Ὅτι δὲ τῷ τεθολωμένῳ ὕδατι πιαίνονται, φησί: μέλαν ὕδωρ πίνουσαι, τόθ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν. Ὅτι δὲ χαίρουσι τῷ σκότῳ, διὰ τούτων ἐλέγχει, πέτρῃ ὑπὸ γλαφυρῇ εὕδον βορέω ὑπ' ἰωγῇ. Τὸ δὲ φυσῶδες αἰνίττεται τῆς τροφῆς ὅταν λέγει, βάλανον μενοεικέα ἐσθίειν αὐτάς. Εἰδὼς δ' ἄρα Ὅμηρος, ὅτι καὶ ἰσχναίνεται καὶ ἐπιτρίβει τὰ κρέα ὗς ὁρῶν τὴν θήλειαν, πεποίηκε τοὺς ἄρρενας ἰδίᾳ καθεύδοντας, καὶ τὰς θηλείας ἰδίᾳ. Ἐν Σαλαμῖνι δὲ χλωροῦ σίτου καὶ λῃίου κομῶντος ἐὰν σῦς παρεισπεσοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς: καὶ τοῦτον εἶναι τὸν παρ' Ὁμήρῳ, συὸς ληϊβοτείρης φασίν. οἱ δὲ ἑτέρως νοοῦσι, καὶ λέγουσι χλωροῦ σίτου τὴν ὗν γευσαμένην, ἀσθενεῖς ἔχειν τοὺς ὀδόντας.

Περὶ κυνῶν: ἔτι δὲ καὶ περδίκων καὶ πελαργῶν, καὶ φαττῶν. Κεφ. μϛ.

ΕΔωκε δ' ἄρα ἡ φύσις ταῖς κυσὶ τραυμάτων ἀντίπαλον πόαν. εἰ δὲ ἕλμινθες αὐτὰς λυποῦσι, τοῦ σίτου τὸν καλούμενον

νον λήϊον ἐσθίουσαι, ἐκκρίνουσιν αὐτάς. λέγονται δὲ καὶ ὅταν δέωνται τὴν γαστέρα ἑκατέραν κενῶσαι, πόαν τινὰ ἐσθίειν: καὶ τὸ μέν τι τῆς τροφῆς τὸ ἐπιπολάζον ἀνεμεῖν, τὰ δὲ περιττὰ κάτωθεν ἐκκρίνεσθαι αὐταῖς φασιν. ἐντεῦθεν καὶ τὸ συρμαΐζειν Αἰγύπτιοι λέγονται μαθεῖν. Πέρδικές τε καὶ πελαργοὶ τρωθέντες καὶ φάτται, τὴν ὀρίγανον ὡς λόγος διατρώγουσιν: εἶτα τοῖς τραύμασιν ἐντιθέντες ἀκοῦνται τὸ σῶμα: καὶ μέντοι τῆς ἀνθρώπων ἰατρικῆς δέονται οὐδέν.

Περὶ σαύρου χλωροῦ, καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν πηρώσεως, εἶτα τῆς ὄψεως πάλιν. Κεφ. μζ.

ΟΥ δεήσομαι μάρτυρος ἐνταῦθα πρεσβυτέρου, ἃ δὲ αὐτὸς ἔγνων λέγω. Σαῦρον τῶν χλωρῶν μὲν ὑπεράγαν, ἁδροτέρων δὲ τὴν ἕξιν, συλλαβὼν ἀνήρ, καὶ κέντρῳ πεποιημένῳ χαλκοῦ διείρας, εἶτα τυφλώσας τὸν σαῦρον, καὶ χύτραν κεραμέαν τῶν νεωστὶ εἰργασμένων διατρήσας πάνυ λεπταῖς ὀπαῖς, ὡς μὴ εἴργειν μὲν τὸ πνεῦμα, οὐ μὴν ἐκείνῳ παρασχεῖν ἔκδυσιν, τὸ θηρίον ἐμβαλὼν, καὶ γῆν ὑποχέας, καὶ μάλα ἔνδροσον, καὶ πόαν τινὰ ἧς οὐκ εἶπε τὸ ὄνομα, †δακτύλιον σιδηροῦν πεποιημένον, καὶ ἔχοντα λίθον γαγάτην, ᾧπερ οὖν ἐνειργαστο γλύμμα σαῦρος: τὴν μὲν χύτραν †ἐπιλυγάσαι, ἐννέα ἐμπλάσας σημεῖα, ὧν ἀφῄρει σφραγῖδα ἐφ᾽ ἡμέραις ἐννέα, καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις τὴν ἐνάτην ἀφανίσας, ἀνοίγει τὸ σκεῦος: καὶ ἔγωγε εἶδον τὸν σαῦρον ἐμβλέποντα, καὶ εὐωποτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ τέως πεπηρωμένους εἶχε. καὶ τὸ μὲν ἔνθεν ᾑρέθη, ἐνταῦθα †ἀπελαύσαμεν. δακτύλιον δὲ ἐκεῖνον ἀνὴρ ὁ ταῦτα δράσας ὀφθαλμοῖς ἀγαθὸν ἔφασκεν εἶναι.

†καὶ δακτύλιον σιδήρου

†ἐπηλυγάσεν

†al. ἀπελύσαμεν.

Περὶ τῆς τῶν ζώων πρὸς τὰ μὴ ὁμοφυῆ φιλίας τε καὶ ἔχθρας. Κεφ. μη.

ΕΜοὶ δὲ αἴσχιστον δοκεῖ, ὦ ἄνθρωποι, φιλίαν μὲν τοῖς ζώοις πρὸς ἄλληλα εἶναι, μὴ μόνον τοῖς συννόμοις αὐτῶν, μηδὲ μὴν τοῖς ὁμογενέσιν, ἤδη δὲ καὶ τοῖς μηδὲν προσήκουσι σφίσι κατὰ τὸ κοινὸν γένος. ταῖς γοῦν αἰξὶν αἱ οἶς φίλιαι, περιστερὰ πρὸς τρυγόνα φίλη. φίλα δὲ εἰς ἀλλήλους νοοῦσι φάτται τε καὶ πέρδικες: ἀλκυόνα δὲ καὶ κήρυλον ποθοῦντας ἀλλήλων πάλαι ἴσμεν, κορώνην τε ἐρωδιῷ φίλα νοεῖν, καὶ λάρον τῷ καλουμένῳ κολιῷ, καὶ ἰκτίνῳ ἅρπην. Πολεμοῦσι δὲ αἰώνιον πόλεμον καὶ ἄσπονδον, ὡς εἰπεῖν, κο-

ρῶναι

tem depasti eos excernunt. Cùm autem alterutrum uentrẽ exhaurire habent necesse, herbam dicunt quandam comesse: cuius ui partim euomendo, partim deijciẽda aluo, quicquid in eis redundat, eijciũt. Vnde Aegyptios etiam syrmaismũ, quo utrunq; uentrẽ expurgant, didicisse ferunt. Perdices quoq; aiunt, & Ciconias & Palumbos origanum herbam uulneribus, si quę acceperint, mansam imponere, & sanari, nec ullis humanis indigere remedijs.

De amuleto oculis salutari, annulo scilicet quo cum Lacertus uiridis excæcatus in olla defossus fuerit. Cap. XLVII.

NOn hic antiquorũ testimonio mihi erit opus, quæ ipse uidi explicabo. Cùm uir quispiam Lacertum ex illis, qui colore sunt admodum uirides & cæteris maiores, comprehendisset, atq; æreo stilo excæcauisset, eundemq; in fictilem ollam recentem utrinq; eatenus exiguis foraminibus pertusam, ut neq; spirare fera prohiberetur, neq; tamen exitum haberet, cõclusisset: & simul terram roscidam, & herbam cuius nomen non explicauit, imposuisset, simulq; ferreum annulũ cui inesset gagates lapis, in quo lacertus incisus erat: deniq; ollam nouẽ signis impressam in terra defodit: & singulis quotidie deletis, ubi nono signo sublato ollam reclusisset, Lacertum uidi, oculorũ usu recuperato, clarius quàm ante excæcationem cernere. Hunc igitur in pristinum ipsius locum dimisimus: annulum autem uir ille oculis salutarem esse prædicabat.

De amicitia & inimicitia diuersorum animalium. Cap. XLVIII.

ID summam mihi turpitudinem habere uidetur, quòd non inter se homines amant, cum expertia rationis animalia amicitiã inter se faciant, & retineant: neq; modò ea quæ sunt eiusdem speciei, uerũ etiã inter se nihil genere attingentia. Cũ enim Capris Oues amicitia coniunctæ sunt: Cũ Turture amicitia Columbæ intercedit: Palumbes itẽ & Perdices bene inter se sentiunt: Alcedo & Carulus mutuo inter se amore tenentur: Cornix & Ardeola mutuam inter se amicitiam colunt: Gauia cum Monedula amoris coniunctionem habet: Cum Harpa Miluus

 amici-

amicitiam seruat. Contrà, Cornices & Noctuæ inexpiabili bello dissident: hostes sunt Miluus & Coruus: itemq; Ignaria & Turtur, Brenthus & Larus: ac rursus Luteus cum Turture dissidet: Vultures & Aquilæ, Cygni & Dracones hostes inter se sunt. Leones tauros & bubalidas infestãt. Elephas & Draco inter se infensissimi sunt. Aspidi inimicus Ichneumon, Parus asino. nam ob huius rudentis uocẽ, Pari oua franguntur, & pulli abortiui excidũt. quamobrem auis hæc suam ulciscens sobolẽ, asinorũ ulcera inuadit & arrodit. Vulpes Circũ odit, taurus coruum, & equum florus. Hoc etiã non prçteribit homo studiosus rerũ naturæ, delphinum aduersari balænæ, lupum mugilib⁹, murçnas gongris, & alia deniq; alijs.

> †λάρος, ex Aristotele

De Vrsis & alijs quibusdam animãtibus, quæ à cadaueribus abhorrent. Item de Elephantorum religione in mortuos: & quàm religiose ipsi uulnerati ac moribundi se gerant. Cap. XLIX.

> Mortuis parcendum.

VRsi posteaquã uenatores, qui nõ humi modò se sternũt, sed & os ad terram abijciunt, & spiritũ continent, odorati fuerint, tanquã mortuos relinquũt. eiusmodi enim animaliũ genus existimatur mortuos odisse. Mures etiam oderũt eos, qui in suis sedibus & cauernis moriuntur. itẽq; Hirundines & Apes, suas gregales extinctas eijciunt. Formicis etiã natura tributũ est, ut sui generis defunctas ex cauernis efferant, quò mundius habitent. Nam hoc brutis quoq; inseuit natura, ut gentiles & cognatas animantes extinctas, mox è conspectu amoueant. Vt uerò Aethiopum sermonibus, grçcanico fastu carentibus, peruagatũ est, Elephantus, cum alterũ perspexerit mortuũ, non præterit, quin humũ promuscide haustã, ueluti sancta & mystica quadam ceremonia inijciat, cõmunẽ naturam miseratus mortuo parentãs, ut ne aliquid impiè cõmittat: nam hoc quidem ipsum non facere, execrabile ducit. Quãdoq; ad hoc nefas uitandũ, satis est ei uel ramũ inijcere, quo facto, abit, cõmunẽ omniũ finẽ non aspernatus. Tum etiam ad nos is sermo permanauit, Elephantos cum ex uulnere, siue id in bello, siue in uenatione acceperint, uicini sunt ad moriendum, aut obuiam herbam, aut proximum pedibus puluerem alleuantes, in cœlum suspicere, eumq; puluerem herbámue iacere, &

> Mures.
>
> Hirundines. Apes. Formicæ. Cadauera amouenda.
>
> Sepultura & religio in mortuos.
>
> Sub mortem religio.

ῥᾶναί τε καὶ γλαῦκες. πολέμιοι δὲ ἄρα εἰσὶν ἰκτῖνός τε καὶ κόραξ, καὶ πυραλλὶς πρὸς τρυγόνα, καὶ βρένθος καὶ †πάγρος: πάλιν τε ὁ χλωρεὺς πρὸς τρυγόνα, καὶ αἰγυπιοὶ καὶ αἰετοὶ, καὶ κύκνοι καὶ δράκοντες, καὶ πρὸς βουβαλίδας καὶ ταύρους λέοντες. ἔχθιστον δὲ ἄρα ἐλέφας καὶ δράκων ἦν: καὶ πρὸς ἀσπίδα ὁ ἰχνεύμων: ὁ δὲ αἰγίθαλος, πρὸς ὄνῳ. ὁ μὲν γὰρ ὠγκήσατο, ῥήγνυται δὲ πρὸς αἰγιθάλῳ τὰ ᾠὰ, καὶ οἱ νεοττοὶ ἐκπίπτουσιν ἀτελεῖς: ὁ δὲ τιμωρῶν τοῖς τέκνοις ἐπιπηδᾷ τῶν ὤμων τοῖς ἕλκεσι, καὶ ἐσθίει αὐτά. μισεῖ δὲ ἀλώπηξ κίρκον, καὶ ταῦρος κόρακα. καὶ ὁ ἄνθος τὸν ἵππον. χρὴ δὲ εἰδέναι τὸν πεπαιδευμένον, καὶ μηδὲν μάτην ἀκούοντα, ὅτι καὶ δελφὶς φαλαίνῃ διάφορος. λάβρακές γε μὴν κεστρεῦσι, μύραιναι δὲ γόγγροις, καὶ ἄλλ' ἄλλοις.

Περὶ ἄρκτων, καὶ ἄλλων τινῶν πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς νεκροὺς, καὶ περὶ ἐλεφάντων. Κεφ. μθ.

ΑΙ ἄρκτοι τῶν θηρατῶν τοὺς εἰς στόμα πεσόντας, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς ἑαυτοὺς ὤσαντας ὀσφρησάμεναι, ὡς νεκροὺς παραλιμπάνουσι. καὶ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῶον νεκρὸν βδελύττεσθαι. μισοῦσι δὲ καὶ οἱ μῦες τοὺς ἐν ταῖς αὐτῶν διαίταις καὶ καταδρομαῖς ἀποθανόντας. καὶ μέντοι χελιδὼν ἐκβάλλει χελιδόνα νεκρὰν, καὶ μέλιτται. μύρμηκες δὲ καὶ ἐκείνοις ἐκφορᾶς νεκρῶν μέλειν, καὶ καθαίρειν τοὺς σφετέρους χηραμοὺς ἡ σοφωτάτη φύσις δέδωκεν. ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἴδιον τῶν ἀλόγων: τὰ ὁμογενῆ τε καὶ ὁμοφυῆ τεθνεῶτα, τῶν ὀφθαλμῶν ἀποφέρειν θᾶττον. Λέγουσι δὲ Αἰθιόπων λόγοι αἱμυλίας τε καὶ κόμπου Ἑλληνικοῦ ἄγευστοι, ὅτι ἄρα ἐλέφαντα θεασάμενος ἐλέφας νεκρὸν, οὐκ ἂν παρέλθοι μὴ τῇ προβοσκίδι γῆν ἀρυσάμενος, καὶ ἐπιβαλὼν, ὁσίαν τινὰ ἀπόρρητον ὑπὲρ τῆς κοινῆς φύσεως τελῶν, καὶ φεύγων ἄγος. ἔστι γὰρ τὸ μὴ δρᾶσαι τοῦτο ἐναγές. ἀπόχρη δέ οἱ καὶ κλάδον ἐπιβαλεῖν, καὶ ἄπεισι, τὸ κοινὸν ἁπάντων τέλος μὴ ἀτιμάσας. Ἀφῖκται δὲ λόγος εἰς ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνος. ὅταν ἐλέφαντες ἀποθνήσκωσιν ἐκ τραυμάτων, ἢ βληθέντες ἐν πολέμῳ, ἢ ἐν θήρᾳ παθόντες τοῦτο, τῆς πόας τῆς παρατυχούσης, ἢ τῆς κόνεως τῆς ἐν ποσὶν ἀνελόμενοι, ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπου-

βλέπουσι, καὶ βάλλουσί τι τῶν προειρημένων, καὶ βοῇ τῇ σφετέρᾳ κινύρονταί τε καὶ ποτνιῶνται, ὥσπερ οὖν τοὺς θεοὺς μαρτυρόμενοι, ἐφ' οἷς ἐκδίκως τε καὶ ἐκνόμως ὑπομένουσιν.

Τὰ ἥμερα ζῶα τίνι τῶν ζώων οὐ θαῤῥεῖ.

Κεφ. ν.

Ἴδια δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ταῦτα δήπου καταγνῶναι πάρεστι. τοὺς γοῦν ὄρνις τοὺς ἠθάδας, καὶ τοὺς ἐν ποσὶ τρεφομένους τε καὶ ἐξεταζομένους ὁρᾶν μὲν ἵπποις καὶ ὄνοις καὶ βουσὶ καὶ καμήλοις θαῤῥοῦντας. εἰ δὲ καὶ ἐλέφαντες περὶ πρᾴῳ καὶ ἡμέρῳ συντρέφοιντο, οἱ δὲ οὐκ ὀῤῥωδοῦσιν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἔρχονται. ἤδη δὲ καὶ ἀλεκτρυόνες, καὶ ἐπὶ τὰ νῶτα αὐτῶν ἀναπέτονται· τοσοῦτον αὐτοῖς τοῦ θάρσους περίεστι, καὶ τοῦ ἀδεοῦς. πτοίαν δὲ αὐτοῖς ἐντίθησι καὶ δέος ἰσχυρὸν γαλῆ παραδραμοῦσα. καὶ μυκήσεων μὲν καὶ ὀγκήσεων οὐ ποιοῦνται ὤραν· κρίξασαν δὲ ἄρα μόνον πεφρίκασι τῶν προειρημένων. χηνῶν τε καὶ κυνῶν καὶ στρουθῶν τῶν μεγάλων ἤ τι ἢ οὐδὲν φροντίζουσιν· ἱέρακα δὲ βραχύτερον ὄντα ὀῤῥωδοῦσιν. Ὁ δὲ ἀλεκτρυὼν ᾄσας, φοβεῖ μὲν λέοντα, ἀναιρεῖ δὲ βασιλίσκον. οὐ φέρει μὴν οὔτε αἴλουρος, οὔτε ἴκτινος. Αἱ δὲ περιστεραὶ πρὸς ἀετῶν μὲν κλαγγὴν καὶ γυπῶν θαῤῥοῦσι, κίρκων δὲ καὶ ἁλιαιέτων οὐκέτι. Ἡ δὲ † λίμνη καὶ ὁ ἔριφος καὶ πῶλιον πᾶν ἐπὶ τὰς μητρῴας θηλὰς ἔρχονται γεννηθέντα παραχρῆμα, καὶ μέντοι καὶ τῶν οὐθάτων σπῶντα ἐμπίπλανται. πολυπραγμονεῖ δὲ † τοκετὸν οὐδέν, ἀλλ' ἕστηκεν. ὕπτια δὲ παραβάλλει τὰς θηλὰς τοῖς βρέφεσι τὰ σχιζόποδα πάντα, λύκοι, καὶ κύνες, καὶ λέαιναι καὶ παρδάλεις.

Ζώων διάφοροι φθογγαί. Κεφ. να.

Πολυφωνότατα δὲ τὰ ζῶα καὶ πολύφθογγα, ὡς ἂν εἴποις, φύσις ἀνέφηνεν, ὥσπερ οὖν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ὁ γοῦν Σκύθης ἄλλως φθέγγεται, καὶ ὁ Ἰνδὸς ἄλλως, καὶ ὁ Αἰθίοψ ἔχει φωνὴν συμφυῆ, καὶ οἱ Σάκαι· φωνὴ δὲ Ἑλλὰς ἄλλη, καὶ Ῥωμαία ἄλλη· οὕτω τοι καὶ τὰ ζῶα ἄλλο ἄλλως προΐεται τὸν συγγενῆ τῆς γλώττης ἦχόν τε καὶ ψόφον. τὸ μὲν γὰρ βρύχεται, μυκᾶται δὲ ἄλλο· καὶ χρεμέτισμα ἄλλου, καὶ ὄγκησις ἄλλου, βληχηθμός τε καὶ μηκασμὸς καὶ διάφορα φθέγματα. καί τισι μὲν ὠρυγμός, τισὶ δὲ ὑλαγμὸς φίλον, καὶ † ἀράζειν ἄλλῳ. κλαγγαί τε καὶ ῥοῖζοι, καὶ κριγμοί, καὶ ᾠδαί, καὶ μελῳδίαι, καὶ τραυλισμοί· καὶ μυρία ἕτερα δῶρα τῆς φύσεως, ἴδια τῶν ζώων ἄλλα ἄλλων.

& ſimul uoce ſua lamentari, & miſerabiliter ſupplicare, tanquam deum ob ea quæ iniuſtè & indignè ſuſtinent, obteſtantes.

Manſueta animalia, quibus animalibus non confidant.

Cap. L.

Hanc etiam uim naturamq; animalium non ignorare oportet: aues cicures & domeſticas audacter contemnere Equos, Aſinos, Boues, & Camelos: ac ſi cum manſuefactis Elephantis aluntur, non modò eos nõ timere, uerùm per eos etiam ipſos gradi. Iam enim Gallinacei, ut in eorum dorſis conſidere audent: ſic magnũ eis metũ Muſtela uel præteriens inijcit. Et qui uocem uel mugientiũ uel rudentium præclarè contemnunt, huius clamorem uehementer horrent. Anſeres item, & Canes, & magnas Struthiones nihili faciunt. Contrà Accipitrem multò minorem formidant. Gallorum cantus Leones exterret, metu Baſiliſcos exanimat. Eundem præterea neque Felis, neque Miluus ſuſtinet. Clangorẽ quidem aut Aquilarum aut Vulturum facile Columbæ ſpernunt, non item Circi & marinæ Aquilæ. Cæterùm agnus, & hœdus & quiuis pullus mox ut in lucem æditus eſt, ad maternas mammas illico ſe applicat, & ſugẽdis uberibus implet. id quod mater facile & tranquilla patitur, & manet. Fidipeda omnia, ut Lupæ, Canes, Leęnæ, Pantheræ, catulis ſuis papillas ſupino ſitu præbent.

Matris agnitio naturalis.

†fortè, ὁ δὲ ἀμνός, uel μόσχος.

†al. τὸ τεκόν.

Animalium diuerſæ uoces.

Caput LI.

Qvemadmodũ homines uarijs linguis loquuntur, ſic animalibus rationis expertibus natura comparauit ut diuerſum quiddam & uariũ ſonent. Ex hominibus aliter Scytha, aliter Indus loquit̃, aliter Græcus, Romanus, Aethiops, Saca. Animaliũ alia rugiũt, alia mugiunt, alia hinniunt. quædam rudunt: quædam balant, uel ululant, baubantur aut latrãt, frendunt'ue. alia clangunt aut ſtrident, alia ſuauiter cantant. ſunt quæ balbutiãt: & ſexcẽta naturę dona, alia alijs animantibus propria exiſtunt. Aſpi-

†al. ἀράζειν.

Aspides, Testudines, Cancros & Crocodilos, futurum Nili incrementũ præsentire, & longius ad loca tutiora se recipere. Cap. LII.

Præuidentia periculi.

IN utraq; Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ędes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè & suauiter accolunt. Cùm autem in agros Nilus per æstatē redundaturus est, tum triginta circiter antè diebus, aquarũ copia & etesijs uētis impulsę promotęq;, longius à fluuio in loca eminentiora unà cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti ut fluminis, tamq; operosi quotannis accesſionē non modò non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant. Testudines etiam & cancri, & crocodili in loca Nilo inaccessa id tēporis oua transferunt. unde ij qui oua eorũ offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementũ sit futurũ, facile colligunt.

Hippopotami quàm callidè segetes prope Nilum depascantur.

Cap. LIII.

Calliditas malefica.

FLuuiatiles equi Nili alumni, segetũ ut maturitas uenit, & flauent spicæ, non eas continuo depasci ingrediunt, sed extrinsecus coniecturis assequuntur quantum ad se explendos satis sit. Post talem considerationē pascere in agrum ingrediuntur, & inter pascendum retrò uersus Nilum cedũt. Hoc enim ipsum eo pacto machinantur, ut agricolas, quos ante se, non à tergo adfuturos expectãt, longius uidere, & in Nilum facilius se recipere posſint.

† δοκεύοντες

Quemadmodum Pardales Simias capiunt. Cap. LIIII.

Dolus contra hostem.

IN Mauritania Pardalis cùm robore & uiribus præstet, non tamē ijs simias aggreditur. causa est, quoniam Simię non se opponunt ei, sed in fugam se cōferentes, in arbores altas ascendunt: & illius impetum declinantes, illic cōsident. Veruntamen

Περὶ ἀσπίδων, χελωνῶν καὶ καρκίνων, καὶ κροκοδείλων, τῶν ἐπισταμένων εἰς ὅσον ὁ Νεῖλος ἀναπλεῖ. Κεφ. νβ.

ΑΝὰ τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίαν ἀσπίδες φωλεύουσι τοῦ Νείλου πλησίον ἐπὶ τῆς ὄχθης ἑκατέρας. Καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον φιλοχωροῦσι καὶ ἀγαπῶσιν, ὡς τὰς οἰκίας τὰς σφετέρας οἱ ἄνθρωποι. μέλλοντος δὲ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν ὥραν θερείαν ἀναπλεῖν, ἀναχθεῖσαι καὶ ὠθούμεναι ὑπό τε πλήθους ὕδατος, καὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων, πρὸ τριάκοντά που ἡμερῶν, αἱ προειρημέναι ἀσπίδες μετοικίζονται εἰς τὰ ἀπωτέρω τοῦ Νείλου χωρία, καὶ τοὺς ὄχθους τοὺς ὑπερέχοντας εἰσέρπουσι. καὶ μέντοι καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν ἔγγονα ἐπάγονται: δῶρον τοῦτο ἴδιον λαχοῦσαι παρὰ τῆς φύσεως, εἰδέναι ποταμοῦ τοσούτου, καὶ οὕτως ἐργατικοῦ τὴν ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπιδημίαν, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ κατάληψίν τε καὶ λύμην φυλάττεσθαι. Καὶ αἱ χελῶναι δὲ, καὶ οἱ καρκίνοι, καὶ οἱ κροκόδειλοι τὰ ᾠὰ κατὰ τὴν ὥραν τὴν αὐτὴν μετακομίζουσιν εἰς τὰ ἄβατα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀνέφικτα. καὶ ἐντεῦθεν ἤδη λογίζονται οἱ ἐντυγχάνοντες τοῖς τῶν προειρημένων ᾠοῖς, ὁ Νεῖλος ἀνελθὼν ἐπὶ πόσον εἶτα ἀρδεύσει σφίσι τὴν γῆν.

Περὶ τῶν ἵππων τῶν ποταμίων. Κεφ. νγ.

ΟΙ ἵπποι οἱ ποτάμιοι τοῦ Νείλου μέν εἰσι τρόφιμοι: ὅταν δὲ τὰ λήϊα ἐνακμάζῃ, καὶ ὦσιν οἱ στάχυες ξανθοὶ, οὐκ ἄρχονται παραχρῆμα κείρειν αὐτοὺς καὶ ἐσθίειν, ἀλλὰ παραμείβοντες ἔξωθεν τὸ λήϊον, στοχάζονται πόσον αὐτοὺς ἐμπλήσει μέτρον: εἶτα λογισάμενοι τὸ ἀρκέσον σφίσιν, ἐμπίπτουσι, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπὶ πόδα ἐμπιπλάμενοι, τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ κατὰ νώτου λαβόντες. πεφιλοσόφηται δὲ ἄρα τοῦτο αὐτοῖς, ἵνα εἴ τινες τῶν γεωργῶν ἐπίοιεν ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ ῥᾷστου ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταδραμεῖν ἔχοιεν, τοὺς πολεμίους ἀντιπροσώπους, ἀλλ' οὐκ ὄπισθεν οἱ ἵπποι οὗτοι † δοκοῦντες.

Περὶ τῶν παρδάλεων, καὶ τῶν πιθήκων τῶν ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ. Κεφ. νδ.

ΕΝ τῇ Μαυρουσίᾳ γῇ αἱ παρδάλεις ταῖς πιθήκοις οὐ κατὰ τὸ καρτερὸν, οὐδὲ ὅπως ἂν ἔχωσιν ἀλκῆς τε καὶ ῥώμης, οὕτως ἐπιτίθενται. τὸ δὲ αἴτιον: οὐ χωροῦσιν ὁμόσε, ἀλλ' ἀποδιδράσκουσιν αὐτὰς, καὶ ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναθέουσι, καὶ ἐκεῖ κάθηνται, τὴν ἐξ ἐκείνων ἐπιβουλὴν φυλαττόμενοι. ἣν δὲ ἄρα

ἄρα ἡ πάρδαλις καὶ τοῦ πιθήκου δολερωτέρα. οἷα γοῦν ἐπ' αὐτοῖς παλαμᾶταί τε καὶ ῥάπτει τὰς πάγας. ὅπου πλῆθος πιθήκων κάθηνται, ἐνταῦθα ἐλθοῦσα ἑαυτὴν † ἀπέῤῥιψε περὶ δένδρῳ, καὶ κεῖται κατὰ τοῦ δαπέδου ὑπτία, καὶ τὴν μὲν γαστέρα διώγκωσε, παρῆκε δὲ τὰ σκέλη, τὼ δὲ ὀφθαλμὼ κατέμυσε· πιέζει γε μὴν καὶ συνέχει τὸ ἆσθμα, καὶ κεῖται νεκρά. οἱ δὲ ἄνωθεν τὴν ἐχθίστην ἰδόντες, τεθνάναι νομίζουσιν αὐτὴν, καὶ ὃ μάλιστα βούλονται τοῦτο καὶ οἴονται· οὐ μὴν θαῤῥοῦσιν ἤδη, ἀλλὰ πεῖραν καθιᾶσι. καὶ ἔστιν ἡ πεῖρα· ἕνα ἑαυτῶν τὸν δοκοῦντα ἀδεέστερον καταπέμπουσι, βασανίσοντα καὶ κατασκεψόμενον τὸ περὶ τῆς παρδάλεως πάθος. ὁ δὲ κάτεισιν οὐ παντελῶς ἀδεὴς, ἀλλ' ὀλίγον καταδραμὼν, εἶτα ὑπέστρεψε τοῦ φόβου ἀνασέλλαντος αὐτὸν, καὶ κατῆλθε πάλιν· καὶ πλησίον γενόμενος ἀνεχώρησε, καὶ ὑπέστρεψεν αὖθις, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ κατεσκέψατο, καὶ τὸ πνεῦμά τε καὶ ἆσθμα εἰ μεθίησιν, ἐξήτασεν. ἡ δὲ ἀτρεμοῦσα καὶ μάλα ἐγκρατῶς, ἐντίθησίν οἱ τὸ κατὰ μικρὰ ἀδεές. προσελθόντος δὲ καὶ παραμένοντος ἀπαθοῦς, καὶ οἱ μετέωροι πίθηκοι θαῤῥοῦσιν ἤδη, καὶ καταδραμόντες ἔκ τε ἐκείνου τοῦ δένδρου, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα πλησίον παραπέφυκεν, ἀθρόοι γενόμενοι, περιέρχονταί τε καὶ περιχορεύουσιν αὐτήν. εἶτα ἐμπηδήσαντες αὐτὴν καὶ ἐπιβάντες, κατεκυβίστησαν, καὶ κατωρχήσαντο, κερτομόν τινα καὶ πιθήκοις πρέπουσαν ὄρχησιν· καὶ ποικίλως ἐνυβρίσαντες, ἣν ἔχουσιν ὡς ἐπὶ νεκρῷ χαρὰν καὶ ἡδονὴν ἐμαρτύραντο. ἡ δὲ, ὑπέμεινε πάντα. εἶτα ὅταν ἐννοήσῃ κεκμηκέναι ὑπό τε τῆς χορείας αὐτοὺς καὶ τῆς ὕβρεως, ἀδοκήτως ἀναπηδήσασα καὶ ἐκθοροῦσα, τοὺς μὲν τοῖς ὄνυξι διέξαινε, τοὺς δὲ τοῖς ὀδοῦσι διεσπάσατο, καὶ τὴν ἐκ τῶν πολεμίων πανθοινίαν τε καὶ πανδαισίαν ἀφθονώτατα ἔχει. Τλημόνως δὲ ἔχει καὶ καρτερῶς, καὶ γεννικῶς ἡ φύσις κατέχει τὴν πάρδαλιν, ὑπὲρ τοῦ τῶν πολεμίων ἐνυβρισάντων περιγενέσθαι καρτερώτατα ἐναθλοῦσαν, καὶ μὴ δεομένην εἰπεῖν· Τέτλαθι δὴ κραδίη. ὅγε μὴν τοῦ Λαέρτου ἑαυτὸν ἐξεκάλυψεν ὀλίγου πρὸ τοῦ καιροῦ, τὴν ἐκ τῶν παιδισκῶν ὕβριν μὴ φέρων.

Περὶ

men pardalis ad hanc rationem ſimia doloſior, inſidias molitur, & dolos nectit. Vbi enim ſimiarum multitudo manet, eò profecta, ad terram ſe ſub arbore abijcit, & iacet tanquam uentre inflata, tibijs reſolutis, oculos claudit, & ſpiritu compreſſo ſeſe ab anhelando continet, deniq; mortua uidetur. Illæ uerò hoſtem ex alto deſpicientes, mortuam ſuſpicantur, & facillimè credunt id quod uehementer optant, nondum tamen deſcendere audent. At experimenti cauſa unam ex ipſis, quam audaciorē putant, ad examinandum pardalis affectum præmittunt. hæc quidem non omnino ſibi præfidens deſcendit: ſed timidè & pedetentim primò decurrit, pòſt metu repreſſa reuertitur. Tum uerò iterum deſcendit, & cùm proxime ad pardalim acceſsit, regreditur rurſus. Tum tertiò deſcendit, & illius oculos ſpeculatur, ſpiritum ducat nécne periclitatur. Illa autem immotam ſe fortiſsime præſtans, paulatim huic animos addit. Et iam cùm hanc permanere cōſtanter ſine damno circum illam, ſublimiores ex ſuperiori loco ſimiæ ſpeculantur, fiduciam & ſpiritum colligentes, ex arboribus frequentiſsimæ decurrunt, & circum eam concurſantes, ſaltant: ſimul & ſupra ipſam gradientes inſultant, & in illius contumeliam ſaltationem ſimijs conuenientem ſaltantes, multifariam ei illudunt: & gaudium quod de hac ipſa tanquam mortua immortaliter pergaudent, teſtantur. Illa autem omnia ſuſtinens, ſimul ac illas inſultādo & illudendo defatigatas eſſe intelligit, ex inopinato exiliens, earum partim unguibus lacerat, partim dentibus diſtrahit, atq; opimum & adipale ex hoſtibus prandium ſibi abunde comparat. Egregiè ſanè, patienter & fortiter omnia ſuſtinet ac tolerat Pardalis, diſsimulat & ſe continet, donec opportunè hoſtes tam contumelioſos ulciſci poſsit: nec tali eget hortatione, quali ſeipſum Vlyſſes animabat, Pectore durato forti. Is quidem impatiens contumeliarum, quibus ancillæ eum afficiebant, parum abfuit quin ante tempus ſeipſum proderet.

† al. ὑπέῤῥιψε.

Quemadmodum arbores euertunt Elephanti. Cap. LV.

CVm ab Indis hominibus arborē elephanti radicitus extrahere coguntur, nō prius ad eam extirpandam aggrediuntur, quàm quatefecerint, ac tremefecerint arborem: sic periclitantes, euerti ne possit, an omnino inuictam ab impetu sit se præstatura.

De Ceruis quomodo è Syria in Cyprum mare transmittant, item ex Epiro in Corcyram. Cap. LVI.

IN Amano, Libano & Carmelo Syriæ montibus, Cerui nascuntur: qui cum in Cyprum transmittere uolunt, gregatim ad litora perueniunt, ibiq; tandiu secundos uentos præstolant̃, dum per placatissimam quietem bellè sibi flare senserint. Tum fidenti animo sese traijcere mare ingressi, & ordine natant: & uerò in antecedentium tergo subsequentes capita reponũt. ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet ubi nitatur: & post omnes clunibus proximi antegredientis nitens, ex labore quieti sese dat, simul & extremum agmen ducit. In Cyprum ideo transnant: quòd pastionum, quæ illic amplissimæ esse dicuntur, desiderio tenentur. & profectò adeò feracem Cyprij regionem se incolere testãtur, de agrorum ut bonitate Aegyptijs non concedant. Eodē modo Epirotici cerui in Corcyrā, quæ contra Epirum est, mare transeunt.

† φύσαν.

† Gillius hic plura legit in Græcis, uel addidit ex Oppiano.

FINIS LIBRI V.

Περὶ ἐλεφάντων. Κεφ. νε.

ΕΝ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ ἐλέφαντες, ὅταν τι τῶν δένδρων αὐτόῤῥιζον ἀναγκάζωσιν αὐτοὺς οἱ Ἰνδοὶ ἐκσπάσαι, οὐ πρότερον ἐκπηδῶσιν, οὐδὲ ἐπιχειροῦσι τῷ ἔργῳ, πρὶν ἢ διασεῖσαι αὐτὸ, καὶ διασκέψασθαι εἰ ἄραγε ἀνατραπῆναι οἷόν τε ἐστὶν, ἢ παντελῶς ἀδύνατον.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς Σύροις ἐλάφων. Κεφ. νϛ.

ΟΙ ἐν Σύροις ἔλαφοι γίνονται μὲν ἐν ὄρεσι μεγίστοις, Ἀμανῷ τε καὶ Λιβάνῳ, καὶ Καρμήλῳ: ὅταν δὲ ἐθελήσωσι περαιώσασθαι θάλατταν, ἐπὶ τὰς ἠϊόνας ἀφικνοῦνται ἡ ἀγέλη, καὶ ἀναμένουσι τοῦ πνεύματος τὴν † φύσιν: καὶ ἡνίκα ἂν αἴσθωνται πρᾷον αὐτὸ καὶ ἥσυχον καταπνέον, τηνικαῦτα ἐπιθαῤῥοῦσι τῷ πελάγει. νέουσι δὲ κατὰ στοῖχον, καὶ ἀλλήλων ἔχονται, τὰ γένεια αἱ ἑπόμεναι τῶν προηγουμένων τῇ ὀσφύϊ ἐπερείδουσαι. † ἡ τελευταία δὲ γενομένη τῇ πρόσθεν ἐπὶ πάσαις ἑαυτὴν ἐπαναπαύσασα, εἶτα οὐραγεῖ. στέλλονται δὲ ἐπὶ τὴν Κύπρον, πόθῳ πόας τῆς ἐκεῖ. λέγονται γὰρ εἶναι βαθεῖαι, καὶ νομὰς ἀγαθὰς ἔχειν. καὶ λέγουσί γε Κύπριοι εὔγεων οἰκεῖν χῶρον, καὶ ταῖς Αἰγυπτίων ἀρούραις τολμῶσιν ἀντικρίνειν τὰς σφετέρας. ἔλαφοι δὲ καὶ ἕτεραι τήνδε τὴν νῆξιν ἀποδείκνυνται. Αἱ γοῦν Ἠπειρώτιδες ἐς τὴν Κόρκυραν διανήχονται. ἀντίπορθμοι δὲ ἀλλήλαις αἵδε εἰσίν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Ε. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI DE ANIMALIVM NA-TVRA LIBER VI.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, βιβλίον ἕκτον.

Ὅτι τῆς ἔξωθεν παρορμήσεως τὰ ζῷα οὐ δεῖται εἰς ἀλκὴν ὡς οἱ ἄνθρωποι. καὶ ἡ ἀπόδειξις, ἐκ συὸς, καὶ λέοντος, καὶ ἐλέφαντος, καὶ ταύρου. Κεφ. Α.

Δέονται μὲν ἄνθρωποι λόγου τοῦ προτρέψοντος καὶ ἀναπείσοντος ἀγαθοὺς εἶναι, καὶ τὴν μὲν δειλίαν διώξοντος, τὸ δὲ εὐθαρσὲς παρασκευάσοντος, ἀθληταὶ μὲν ἐπὶ τὰ στάδια, στρατιῶται δὲ ἐπὶ τὰ ὅπλα. τὰ δὲ ζῷα οὐ δεῖται τῆς ἔξωθεν ἐπιρρώσεως, ἑαυτοῖς δὲ παροξύνει τὴν ἀλκὴν, καὶ ἑαυτὰ ἀνίστησι καὶ ἐγείρει. Ὁ γοῦν σῦς μέλλων εἰς μάχην ἰέναι, πρὸς ταῖς λείαις πέτραις τοὺς ὀδόντας ὑποθήγει. τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος περὶ ζῴου μαρτυρῶν δῆλός ἐστι. Καὶ μέντοι καὶ ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων, καὶ βλακεύειν καὶ ἐλινύειν οὐκ ἐπιτρέπων. καὶ τοῦτο δὲ ὁ ποιητὴς εἰδὼς, ᾄδει περὶ τοῦ λέοντος. Οἱ δὲ ἐλέφαντες τῇ προβοσκίδι ἑαυτοὺς παίουσιν, εἰς τὸν ἀγῶνα ἐξάπτοντες, ὅταν τούτου ᾖ καιρός: καὶ οὐ δέονται τοῦ προστάσσοντος, καὶ ἐροῦντος, Οὐχ ἕδρας ἔργον, οὐδ᾽ ἀμβολᾶς: οὐδὲ μὴν τὰ Τυρταίου μέτρα ἀναμένουσιν. Ταῦρος δὲ ἡγεμὼν ἀγέλης ὅταν ἡττηθῇ ἡγεμόνος ἄλλου, ἑαυτὸν ἀποκρίνει εἰς χῶρον ἕτερον, καὶ ἑαυτῷ γίνεται γυμναστὴς, καὶ ἀθλεῖ πᾶσαν ἄθλησιν, κονιόμενος, καὶ τοῖς δένδροις τὰ κέρατα προσανατρίβων, καὶ θηλειῶν βοῶν ἀπεχόμενος, καὶ τῇ τε ἄλλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ἀλκῆς ῥυθμίζων, καὶ οὖν καὶ ἀφροδίτης ἀπεχόμενος, καὶ σωφρονῶν, ὡς Ἰκκὸς ὁ Ταραντῖνος, ὃν περ οὖν ὑμνεῖ Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος παρὰ τὸν τῆς ἀθλήσεως χρόνον † ϖαύτῃ συνουσίας ἀμαθῆ καὶ ἄπειρον διαμεῖναι ἁπάσης. Ἰκκῷ μὲν ὄντι ἀνθρώπῳ, καὶ Ὀλυμπίων ἐρῶντι καὶ Πυθίων, καὶ κλέους αἰσθανομένῳ, καὶ δόξης γλιχομένῳ μέγα οὐδὲν ἦν κεκολασμένως καθεύδειν καὶ σωφρόνως. τὰ γὰρ ἆθλά οἱ κοινὰ καὶ ἦν καὶ ἐδόκει, κότινος Ὀλυμπικὸς, καὶ Ἰσθμικὴ πίτυς, καὶ δάφνη Πυθική: καὶ ζῶντα μὲν περιβλέπεσθαι, καὶ ἀποθανόντα δὲ εὐφημεῖσθαι. Καὶ μέντοι καὶ τὸν κιθαρῳδὸν Ἀμοιβέα ἀκούω γῆμαι μὲν ὡραιοτάτην γυναῖκα, ἀποχέ-

Aliena hortatione non egere bestias ad fortitudinẽ, sicut homines: quod ostendunt exempla Apri, Leonis, Elephanti, Tauri. Cap. I.

Homines ut boni ac fortes uiri sint, hortatiõe egẽt, & suasionis oratione plena: quæ & metũ tollat, & addat animos. Athletæ quidẽ ad stadia hortandi sunt, milites ad arma. Robore non item extrinsecus assumpto bestiæ egent: at ex sese potius uires incitant, & semet confirmant. Aper quidẽ pugnaturus, ad lapides leues ac politos, dentes exacuit: quod Homerus etiã non ignorauit. Leo ne quid ignaue faciat, flagellans semetipsum cauda excitat, Homero itidẽ teste. Elephanti autẽ ad certamẽ ut incendant, promusci de sese uerberant: neq; ad hoc ipsum cuiusquã egent præceptis, non eo qui accinat, Non iam sedere, nõ licet trahere moram: neq; Tyrtæi uersib. ut animent opus habẽt. Taurus gregis dux, cũ ab altero fuerit duce superatus, se in quendã locũ ab alijs segregat: & semetipsum non alieno impulsu, sed sua sponte exercet, atq; omni cõtentione cornibus, calcibus, unguibus certat: Cornua quidẽ in arbores infligit, pedib⁹ puluerẽ spargit, cæterisq; exercitationibus sese accõmodat: à uaccis se cõtinet. Sicq; à uenere abstinet, & libidini suę moderatur: quemadmodũ Iccus palæstrita Tarẽtinus, quẽ Plato toto certaminũ tẽpore omnis coitus expertẽ permansisse affirmat. Sed Iccũ ratione prædi tũ, atq; Olympiorũ cupidũ, simul & gloriæ sensu affectũ, nihil admodũ mirũ uideri debet, emẽdatè, & summa corporis castimonia uixisse. Nã ei præmia proposita uidebantur illustria, pinus Isthmica, laurus Pythica, oleaster Olympicus. tum uerò sperabat se quoad uiueret circumspiciendum esse: & cùm è uita excessisset, magnam laudem ex ea re adepturum. Amœbeum quoq; citharœdum accepi uxorẽ duxisse formosissimã, omni tamen tempore

Aper.

Leo.

Elephas.

Taurus.

Homines qui Venere propter quæstum aut gloriam abstinuerint.

Iccus.

† ϖαύτα

Amœbeus.

tempore quo in certaminibꝰ uersaretur, ab ea se abstinuisse. Diogenes, tragœdia rum actor, uniuersum omnino ueneris usum abiecit. Clitomachus Pancratiastes Canes siquando complexu uenereo iunctos perspiceret, oculos ab eorum cõspectu auertebat: & si quod in conuiuio uerbum lasciuum & libidinosum audisset, à consessu exurgens, discedebat. Atqui homines ratione ualentes, hęc uel ad quæstum, uel ad gloriam fecisse, non magnam admirationem habet: At tauro suũ aduersariũ uincenti, quæ præconia ò Plato laborum deferuntur? aut quæ decernuntur præmia?

Diogenes.

Clitomachus

Quomodo bestiæ suis familiaribus parcant: & historia Pardalis quæ hœdo familiari abstinuit. Cap. II.

Ratione carentia, ab his quibus cum cõsuetudo eis quotidiana intercessit, magna amicitię religione adducta abstinere, & parcere sæpe solent. Pardalim enim audio, cum eam à paruula cum hominibꝰ uenator uersari adsuefecisset, atq; adeò mansuefecisset, eamq; sanè tanquã amasiam adamaret, & magna cura aleret: ob eamq; rem hœdum huic edendũ obiecisset uiuentẽ, eam simul & alere & oblectare cibo recenti ab ipsaq; laniando uolens: laniare illũ recusasse. Cùm enim primo die is ad pastũ obiectus fuisset, ab eo ipso edendo se sustinuisse: quia propter cibi expletionem inedia uti necesse haberet. Secundo iterum die hœdo ei allato, ab eo similiter, quoniã adhuc fame non premeretur, se continuisse. Tertio die, quamuis esuriret quidem, & solita uoce cibum requireret, non hœdum tamẽ suũ contubernalẽ attingere uoluisse: sed illo relicto, alterum sumpsisse. Homines autẽ suos non modò intimos & pernecessarios produnt, sed sæpe etiam in fratres & parentes multa perfidiose faciunt & improbè & malitiose.

De Vrsæ latitatione, & fœtibus, & c. & quomodo aro herba & Formicis sibi medeatur.

Cap. III.

Qvemadmodũ Vrsa primò carnem informẽ pariat, deinde lingua conformet antè dixi: iam quod nondum narraui, dicam: Hyberno tempore parit. cùm peperit, latibulis se tegit. nam frigoris uim reformidat, & ueris aduentũ manet: nec ante treis mẽses catulos in lucẽ educit.

Cùm

ἀπέχεσθαι δὲ αὐτῆς παρὰ πάντα τὸν χρόνον, παρ' ὃν ἀγωνιζόμενος διὰ τὰ θέατρα ᾔει. Διογένης δὲ ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτὴς, τὴν ἀκόλαστον κοίτην ἀπείπατο παντελῶς πᾶσαν. Κλειτόμαχος δὲ ὁ παγκρατιαστὴς καὶ κύνας εἴποτε εἶδε μιγνυμένους, ἀπεστρέφετο· καὶ ἐν συμποσίῳ εἰ λόγον ἀκόλαστον ἤκουσε καὶ ἀφροδίσιον, ἐξαναστὰς ἀπηλλάττετο. Ἀνθρώπους δὲ ὄντας ποιεῖν ταῦτα, ἢ ὑπὲρ τοῦ κερδᾶναι χρήματα, ἢ ὑπὲρ τοῦ φήμης καὶ κλέους μεταλαχεῖν, οὐ πάντη θαυμαστόν: ταύρῳ δὲ νικῶντι ταῦρον ἀντίπαλον, ποῖα μὲν κηρύγματα ὦ παῖ Ἀρίστωνος ὑποκηρύττουσι, ποῖα δὲ ἆθλα ἀποκρίνουσι;

Ὅτι τῶν συντρόφων φείδεται καὶ τὰ ἄλογα· ἐν ᾧ καὶ περὶ παρδάλεως.

Κεφ. β.

Τὰ ἄλογα καὶ τῶν συνήθων σφίσι γενομένων ἀπέχεσθαι φιλεῖ, καὶ φείδεσθαι πολλάκις. ἀκούω οὖν τὸν λόγον ἐκεῖνον. Πάρδαλιν ἐκ νηπίου θηρατὴς ἀνὴρ ἡμερώσας, εἶχεν οἷα δήπου φίλην, ἢ ἐρωμένην, ἀγαπῶν καὶ περιέπων ἰσχυρῶς. οὐκοῦν ἔριφον αὐτῇ φέρων ζῶντα ἐδίδου, τροφὴν ἐν ταυτῷ καὶ ἡδονήν τινα ἐπινοήσας τῷ θηρίῳ, ἐν τῷ διασπᾶν τὸν ἔριφον, ἀλλὰ μὴ δοκεῖν ἐσθίειν καὶ νεκριμαῖόν τι καὶ θνησείδιον. καὶ δὴ κομισθέντος ἐρίφου, ἣ δ' ἐγκρατῶς ἔχε, δεομένη ἀπόσιτος εἶναι διὰ πλησμονήν. ἔδρασε δὲ καὶ τῇ δευτέρᾳ ταὐτόν. ἐδεῖτο γὰρ ἔτι ὡς φαρμάκου τοῦ λιμοῦ. τῆς δὲ τρίτης ἐπιστάσης ἡμέρας ἐπείνα μὲν, καὶ συνήθως ἐπεδείκνυτο τοῦτο τῷ φθέγματι: οὐ μὴν τοῦ ἐρίφου γενομένου δύο ἡμερῶν ἑαυτῇ φίλου, ἔτι προσήψατο, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν εἴασεν, ἄλλον δὲ ἔλαβεν. Ἄνθρωποι δὲ καὶ ἀδελφοὺς προὔδοσαν, καὶ τοὺς γειναμένους, καὶ φίλους ἀρχαίους πολλοὶ πολλάκις.

Περὶ ἄρκτων. Κεφ. γ.

Ἡ ἄρκτος ὅταν τίκτῃ, ὅτι τίκτει σάρκα ἄσημον, εἶτα τῇ γλώττῃ διαρθροῖ αὐτὴν, καὶ οἱονεὶ διαπλάττει, ἄνω που λέλεκται. ὃ δὲ οὐκ εἶπον ἤδη, τοῦτο εἰρήσεται νῦν, καὶ μάλα ἐν καλῷ. χειμῶνος μὲν ἀποτίκτει, καὶ φωλεύει τεκοῦσα: καὶ ὑφορωμένη τοὺς κρυμοὺς, τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ἦρος προσμένει: οὐδ' ἂν πρὶν ἢ πληρωθῆναι τρεῖς μῆνας ἐξαγάγοι ποτὲ τὰ βρέφη.

ὅταν

ὅταν δὲ αἴσθηται ἑαυτῆς πεπλησμένης, ὑφορωμένη τοῦτο ὡς νόσον, ζητεῖ φωλεόν. ἐντεῦθέν τοι κέκληται τῇ ἄρκτῳ † φωλεία τὸ πάθος. εἶτα εἰσέρχεται οὐ βαδίζουσα, ἀλλ' ὑπτία: ἀφανίζουσα τοῖς θηραταῖς τὰ ἴχνη. ἑαυτὴν γὰρ ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα: καὶ παρελθοῦσα ἡσυχάζει, τὸν τρόπον τινὰ τὴν ἕξιν ῥινᾷ, καὶ διὰ † τεττάρων ἡμερῶν αὐτό. καὶ λέγει μὲν Ἀριστοτέλης ὅτι ἄρα δὶς ἑπτὰ ἡμερῶν ἀκίνητος μένει καὶ ἀτρεμεῖ: τῶν δὲ ἄλλων στρέφεται μόνον, ἄσιτος δὲ ἄρα διαμένει τῶν † τεσσάρων πασῶν, καὶ ἄτροφος. ἀπόχρη δὲ τὴν αὐτοῦ δεξιὰν περιλιχμᾶσθαι. ἐκ δὲ τῆς συντήξεως τὸ ἄγαν συμπέπηκται τὸ ἔντερον αὐτῇ, καὶ συνῆλθεν: ὅπερ εἰδυῖα, ὅταν προέλθῃ τοῦ καλουμένου ἄρου τοῦ ἀγρίου ἐσθίει. τὸ δὲ ἄρα φυσῶδες ὄν, διΐστησιν αὐτῇ τὸ ἔντερον, τὸν εὐρύνει αὐτό, καὶ ἀποφαίνει τροφῆς δεκτικόν. ὅταν δὲ αὖ πάλιν ᾖ πεπληρωμένον, μυρμήκων ἐσθίει, καὶ κενοῦται ῥᾷστα. Κενώσεις μὲν φυσικαὶ τῶν ἄρκτων καὶ πληρώσεις εἰς δέον, ὧν τοσοῦτον εἴρηταί μοι, μήτε ἰατρῶν μήτε συγγραμμάτων ὧν ἄνθρωποι δέονται.

Περὶ δρακόντων. Κεφ. δ.

Οἱ δράκοντες ὅταν ὀπώρας μέλλωσι γεύεσθαι, τῆς πικρίδος καλουμένης ῥοφοῦσι τὸν ὀπόν. ὀνίνησι δὲ ἄρα αὐτοὺς αὕτη πρὸς τὸ μὴ φύσης τινὸς ὑποπίμπλασθαι. Μέλλοντες δέ τινα ἐλλοχᾶν ἢ ἄνθρωπον ἢ θῆρα, τὰς θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι, καὶ τὰς πόας μέντοι τὰς τοιαύτας. οὐκ ἦν δὲ ἄρα οὐδὲ Ὅμηρος αὐτῶν τῆς τροφῆς ἀμαθής. λέγει γοῦν ὅπως ἀναμένει περὶ τὸν φωλεὸν εἱλούμενος, προεμπλησθεὶς σιτίων πολλῶν φαρμακωδῶν καὶ κακῶν.

Περὶ ἐλάφων. Κεφ. ε.

Οἱ ἔλαφοι τὰ κέρατα ἀποβάλλοντες, εἰσδύονται παρελθόντες εἰς λόχμας, τοὺς ἐπιόντας σφίσι φυλαττόμενοι, καὶ εἰκότως. ἔρημοι γὰρ τῶν ἀμυντηρίων ὄντες, ἀφῃρῆσθαι καὶ τὴν ἀλκὴν πεπιστεύκασιν ἐν τῷ τέως. λέγονται δὲ τὸ φυλάττεσθαι μήποτε ἄρα νεαροῖς οὖσιν αὐτῶν τοῖς ἕλκεσιν, εἶτα προσπίπτουσα ἡ ἀκτὶς πρὶν ἢ παγῆναι, καὶ τοὺς καλουμένους χόνδρους λαβεῖν, ἤδη τὴν σάρκα ὑποσήψῃ.

Γῶς

Cùm autẽ se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibulum, quod Græci φωλεὸν appellant, expetit. Vnde affectus quo tẽpore latendi tenetur φωλία Græcè nominatur. In antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, & dorsi sui tractu repit, uenatoribus ut uestigia sua obliteret. Ibiq; postquã est ingressa, se quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem quatuordecim (Aristotele teste) immobilis manet, reliquis alijs mouetur: cibo interea per totos quadraginta dies abstinens, tantũ solo lingendo dextero pede se sustentat: eiq; intestinũ eatenus adducitur, ut propemodum cohæreat. Quod quidem ipsum ea sentiẽs, aron herbam agrestẽ edit: cuius natura uentosa intestinũ diducit, & dilatat, eidemq; facultatem receptandi cibi affert. Cũ autẽ cibis sese rursus impleuerit, Formicas exedens, facile exinanitur. neq; quemadmodũ hominibus ad plenitudinem & deiectionẽ illi uel medici uel libri opus sunt.

†φωλεία.

Occultatio callida.

†τετταράκοντα.

†τεσσαράκοντα.

Aron herba.

Formicæ.

Dracones herbarum uires nosse, & alijs sibi mederi, alijs uenenum suum augere. Cap. IIII.

CVm poma Dracões comesuri sunt, syluestris intybi succũ idcirco exorbent: quòd hæc illis ne inflatione impleantur, magnum adiumentũ affert. Cùm uerò homini aut feræ cuipiam insidias facturi sunt, mortiferas radices & herbas edunt. id quod Homerum quoq; non latuit. meminit em̃ draconis, qui ante suũ latibulum immorando seq; uolutando, noxias herbas uorârit.

Quid agant Cerui amissis cornibus. Caput V.

IN latebras & condensa fruticum amissis cornibus sese cerui abdunt. hoc diligentius ab hostibus sibi cauẽtes, quòd à cornibus iam inopes cum à pristino robore, tum ab armis se nudos existiment. Cauere etiam dicũtur, nequando in uulnera, quæ cornibus elisis oriuntur recentia, solis radius incumbens priusquam obducãtur & callus innascatur, carnem putrefaciat.

Equos

Equos abhorrere à fossis.
Caput VI.

EQui cùm ad prælia itur, ad fossas ter giuersantur, & foueas habent suspectas, nec facile ingredi aut transilire sustinent, & à palis terræ infixis abhorrēt. qđ Homerus etiam hisce carminib. asseruit:
Sic Hector passim socios hortať, & orat
Vt superēt fossā: sed nō est ullus equorū
Ausus se magnæ primus cōmittere fossę.
Hinnitus ędūt stantes in margine tantū:
At qui transiliat non est, aut ingrediatur.

De sepulchro Cornicis apud Aegyptios, regias literas perferre solitæ.
Caput VII.

AD nuncupatum lacum Myridis in Aegypto, ubi Crocodilorum oppidum est, Cornicis sepulchrū ostenditur: cuius causam Aegyptij eam afferunt, ꝙ eorum rex, Marres nomine, Cornicē ualde cicurem habuerit: quæ postquam audisset quò perferenda esset epistola, mox quo uolatus dirigendus, & quænam regio transeunda, & ubi terrarum requiescendum esset, cognouerit: eoq́ȝ regis literas ocyus quàm quiuis nuncius perferre solita sit. eam mortuam & sepulchri honore & cippi à rege affectam aiunt.

De nominibus diuersis circa animalium nutritionem. Cap. VIII.

NVtricationes & curas, quas alendis instituendisq́ȝ brutis homines impendunt, Græci singulis sed compositis uocabulis nominant, Latini circumloquuntur. Est enim quædam disciplina Equorum, qua pullos equisones & hippocomi instituunt. Est & sua canum educātio: est ars Elephātos curandi, & cicurandi Leones, & nutriēdi aues, & alię quędā.

Quomodo Vrsa cum suis catulis uenatores fugiat, & quomodo Taurum prosternat. Cap. IX.

VRsa hac calliditate pollet: si insequētibus urgetur, eatenus suos quoad potest catulos propellit: Cùm autē eos iam intelligit lassitudine deficere, & ut comprehendantur uicinos esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit. Eorum autem alter unguibus ad dorsum Vrsæ adhærescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi uerò ex fame laborans Taurū inuadit, non omni robore nec rectà & aperto Marte pugnam committit: sed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. Hic quidem oppressus mugit, & deniq́ȝ succumbit: illa autē deuorando explet.

Πῶς ἔχουσι πρὸς τὰ πηδήματα φύσεως οἱ ἵπποι. Κεφ. ς.

ΟΙ προϊόντες εἰς πόλεμον ἵπποι ὑπόπτως ἔχουσι καὶ τάφρων πηδήσεις, καὶ ἄλλεσθαι βόθρον, καὶ διαβῆναι σταυροὺς καὶ σκόλοπας. πάρεστι δὲ καὶ Ὁμήρου λέγοντος ἀκούειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων: Ὡς Ἕκτωρ ἀν' ὅμιλον ἰὼν εἰλίσσεθ' ἑταίρους, Τάφρον ἐποτρύνων διαβήμεναι: οὐδέ οἱ ἵπποι Τόλμων ὠκύποδες, μάλα δὲ χρεμέτιζον ἐπ' ἄκρῳ Χείλει ἐφεσταότες, ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο τάφρος Εὐρεῖ', οὔτ' ἂρ ὑπερθορέειν σχεδὸν, οὔτε περᾶσαι ῥηϊδίη.

Περὶ τοῦ παρ' Αἰγυπτίοις κορώνης τάφου. Κεφ. ζ.

ΕΝ τῇ Αἰγύπτῳ περὶ τὴν λίμνην τὴν καλουμένην Μύριδος, ὅπου κροκοδείλων πόλις, κορώνης τάφος δείκνυται. καὶ τὴν αἰτίαν ἐκείνην Αἰγύπτιοί φασι. ὡς βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, Μάῤῥης δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, εἶχε κορώνης θρέμμα πανήμερον: καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἃς ἐβούλετό οἱ κομισθῆναί ποι, θᾶττον ἐκόμισεν αὕτη, καὶ ἦν ἄγγελος ὠκίστη. καὶ ἀκούσασα, ᾔδει ἔνθα ἰθῦναι δεῖ τὸ πτερὸν, καὶ τίνα χρὴ παραδραμεῖν χῶρον, καὶ ὅπου ἥκουσαν ἀναπαύσασθαι. ἀνθ' ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν κομιδὴν τῶν ζώων ὀνομασίας. Κεφ. η.

ΙΔιον καὶ ὄνομα τῆς κατὰ τροφὴν κομιδῆς ἕκαστα τῶν ζώων κέκτηται. πωλοδαμνικὴ γοῦν κληθείη τις ἂν, καὶ σκυλακοτροφικὴ, καὶ ἐλεφαντοκομία, καὶ λεοντοτροφία, καὶ ὀρνιθοτροφία, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Περὶ ἄρκτου. Κεφ. Θ.

ΣΟφία δὲ ἄρκτου ἦν ἄρα ἐκεῖνα. ἐὰν διώκηται μετὰ τῶν αὐτῆς σκυλακίων, προωθεῖ αὐτὰ εἰς ὅσον δύναται. ὅταν δὲ συνίδῃ ὅτι ἀπεῖπε, τὸ μὲν κατὰ τοῦ νώτου φέρει, τὸ δὲ κατὰ τοῦ στόματος: καὶ δένδρου λαβομένη, ἀναπηδᾷ: καὶ τὸ μὲν ἔχεται τοῦ νώτου τοῖς ὄνυξι, τὸ δὲ ἐν τοῖς ὀδοῦσι φέρεται ἀναθεούσης αὐτῆς. Ταύρῳ δὲ λιμώττουσα ὅταν ἐντύχῃ, κατὰ μὲν τὸ καρτερὸν καὶ ἐξ εὐθείας οὐ μάχεται: προσπαλαίει δὲ, καὶ τοῦ τένοντος λαβομένη κλίνει, καὶ ἅμα ἐσθίει. ὁ δὲ, πιέζεται, καὶ μέμυκε, καὶ τελευτῶν ἀπεῖπε, καὶ κεῖται, καὶ ἐκείνη ἐμπίπλαται.

Περὶ

Περὶ τῆς τῶν κυνοκεφάλων εὐμαθείας, κυνῶν τε καὶ βοῶν καὶ ἵππων. Κεφ. ι.

Μαθεῖν δὲ ἀγαθὰ ζῷα καὶ ταῦτα κατέγνωμεν. Ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς κυνοκεφάλους καὶ γράμματα ἐδίδασκον, καὶ ὀρχεῖσθαι, καὶ αὐλεῖν † ψαλτικήν. καὶ μισθὸν κυνοκέφαλος ἐπράττετο ὑπὲρ τούτων: καὶ τὸ διδόμενον εἰς φασκώλιον ἐμβαλὼν ἐξηρτημένον ἔφερεν, ὡς οἱ τῶν ἀγειρόντων δεινοί. Ὅτι δὲ οἱ Συβαρῖται καὶ ὄρχησιν ἵππους ἐπαίδευσαν πάλαι κεκήρυκται. Ἐλεφάντων δὲ τὸ εὐπειθὲς εἰς τὰ μαθήματα, καὶ τὸ ῥᾴδιον ἀνωτέρω εἶπον. Κύνες δὲ ἄρα καὶ τὰ οἴκοι ὑπηρετεῖν τοῖς ἐκπαιδεύσασιν αὐτοὺς ἱκανοί: καὶ ἀπόχρη πένητι δοῦλον κύνα ἔχειν. ἦσαν δὲ ἄρα καὶ τῶν τοιούτων αἴδουλοι, ὥσπερ οὖν Ἀράβων μὲν οἱ Τρωγλοδύται, Λιβύων δὲ οἱ Νομάδες: καὶ τῶν Αἰθιόπων, ὅσον τὸ λιμνόβιόν ἐστι, πέρα τῆς ἐκ τῶν ἰχθύων τροφῆς μεμαθηκὸς σιτεῖσθαι οὐδέν. Μέμνηται δὲ ὧν πάσχει τὰ ζῷα, καὶ δεῖταί γε τέχνης τῆς εἰς τὴν μνήμην οὐ Σιμωνίδου, οὐχ Ἱππίου, οὐ Θεοδέκτου, οὐκ ἄλλου τινὸς τῶν εἰς τόδε ἐπάγγελμα καὶ τὴν δὲ τὴν σοφίαν κεκηρυγμένων. ἔνθα γοῦν ἀφῃρέθη ἡ βοῦς τὸν μόσχον, ἐλθοῦσα ἐνταῦθα ὀδύρεται μυκηθμῷ συντρόφῳ τὸ πάθος. καὶ βόες μέντοι ὑπὸ ζυγὸν ἰέναι μέλλοντες, οἱ μὲν, μειδιῶσιν: οἱ δὲ, ἐπὶ πόδα ἀναχωροῦσιν. Ἵππος δὲ ἄρα ὅταν ἀκούσῃ ψελλίων κρότον, καὶ χαλινοῦ κτύπον, καὶ προστερνίδιά τε καὶ προμετωπίδια θεάσηται, φριμάττεται ἐνταῦθα, καὶ τὰς ὁπλὰς σκιρτῶν ἐπικροτεῖ, καὶ ἐνθουσιᾷ. ἥ τε τῶν ἱπποβοσκῶν βοὴ ἐγείρει αὐτὸν, καὶ τὰ ὦτα ὤρθωσεν αὐτὸς, καὶ τοὺς μυκτῆρας διέστησε, μνήμῃ δρόμου, καὶ συνηθείας ἴυγγι ἀμάχῳ.

Περὶ ἐλάφων. Κεφ. ια.

Τίκτει δὲ ἔλαφος παρὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ ἔοικέ γε σοφίᾳ τοῦτο δρᾶν. δέδοικε γὰρ τὰ θηρία, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἐπιβουλάς: τοὺς δὲ ἀνθρώπους θαῤῥεῖ. καὶ ἐκείνων μὲν πεπίστευκεν † ἀσθενέστερος οὖσα, τούτους δὲ ἀποδρᾶναι δυνᾶσθαι οὐκ ἀμφιβάλλει. καταπιανθεῖσα δὲ οὐκ ἔτι τίκτει παρὰ τὰς ὁδούς: οἶδε γὰρ ὅτι δραμεῖν ἐστι νωθεστέρα. τίκτει οὖν ἐν τοῖς ἄγκεσι, καὶ τοῖς δρυμοῖς, καὶ τοῖς αὐλῶσι.

Περὶ

De disciplina & memoria animaliũ quorundam, Cynocephalorũ, Equorum, Canum, Boum, & rursus Equorum. Cap. X.

ANimalia disciplinæ idonea hæc esse percepi. Regnantibus Ptolemæis Cynocephalos Aegyptij literas, & saltare, & tibiam inflare, & pulsare citharã docebant. Tum uerò unusquispiam Cynocephalorum mercedem, domini nomine, sic scitè, tanquam peritus aliquis mendicus exigebat: & id quod dabat in marsupium, quod ferebat appensum, congerebat. Sybaritas saltationem Equos docuisse, iampridem peruagatum est. Elephantorum ad disciplinas docilitatẽ antè dixi. Dominorũ usui Canes seruire, & res domesticas his planè sciunt administrare: & pauperi satis ad famulatũ est, unum possidere canem. Imò Canes pauperum perpetui ceu serui sunt, ut Arabũ Troglodytæ, Libyum Nomades: & Aethiopum quicunq; circa paludes uiuũt, solis uesci piscibus assueti. Probè autem animalia eorum quæ agunt aut patiunt, memoriam tenent: nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippiæ, nec Theodectis, nec alterius cuiuspiam de memoria præceptionib. egent. Nam uacca eò proficisci & mugitu dolorem testari nouit, ubi ab eius uberibus ad macellum uitulus abstractus fuerit. Boum sub iugũ mittendorum alij se lætos uultu ostendunt, alij mox retrocedẽtes se submittũt, & libenter parent. Equus cum freni crepitũ, & strata, & cætera ut frontis ac pectoris ornamẽta uidet, tum fremit: & exultans, ungularum supplosione obstrepit: & ex eorum cõspectu, afflatu quasi furoris ad iter incẽditur: uoce equisonis excitatur, & aures erigit, & naribus inflatis, celerem festinationẽ anhelat, quodam incredibili cursus studio ad currendi memoriam rediens.

† καὶ addit Gillius.

Cynocephali

Equi.

Canes.

Vacca.

Boues.

Equus.

† ἀσθενεστέρα.

Quo in loco cerua parit. Cap. XI.

SEcundũ uias cerua parere solet: qđ quidem ipsum sapienter facere uidetur. nam hinnulis suis insidias à feris, quibus se infirmiorẽ esse nouit, timet fieri: homines uerò celeritatis fiducia cõtemnit, nec dubitat effugere posse. Postea aũt quàm se opimo corporis habitu affectam sentit, non amplius iuxta uias partum edit, quòd iam se minus accõmodatam ad currendum intelligit: at enim uel in saltibus uel conuallibus parit.

L Testu-

Testudinē pugnaturam aduersus Viperam, origanum aut rutam prægustare. Cap. XII.

TErrena Testudo cū Origanū comederit, Viperam præclarè cōtemnit. Quòd si eius facultatem non assequatur, comesa ruta contra hostem armatur. Iam si utriusque facultate caruerit, à serpente exeditur, planeq; conficitur.

De Ceruorum Hellesponti moderatione, collis cuiusdam fines non egredientibus. Cap. XIII.

Αὐτάρκεια.

CEruus ad uiuendum præsentib. contentus est, nec plura desiderat, imò uerò hominibus temperantius multò & uentri moderatur, & cupiditates continet. Nā in Hellesponto collis est, ubi cerui quorum altera diffissa est auris, sic pascuntur, illius extra fines ut nunquā progrediantur. nec enim alias pastiones desiderant, nec prata alia bonitate præstantiora concupiscunt: & uerò satis habent omni anni tēpore præsentibus frui. Quid ad hæc homines? quos sanè nunquam ne orbis quidem terræ explere queat.

† Αφήτωρ Apollo iaculator, Eustat.

De Hyænæ ui malefica in sopiendis hominibus læuæ manus attactu: & Canibus suæ umbræ, quos deinde deuoret. Cap. XIIII.

Venefica malignitas.

HYæna, ut Aristoteles tradit, læua in manu uim sopiendi habet, & solo tactu somnum conciliandi, sæpeq; numero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illū progressa fuerit, soporiferam, ut ita dicam, manū eius naribus admouet: sicq; eas opprimit, hic ut sine sensu esse uideat. ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad eum ipsum obruendum satis: guttur uerò & supinū & nudum relinquit, in quod incumbens, somno oppressum suffocat, posteaq; in latibulū abstrahit. Iam cum Lunæ orbis plenus est, retro posito Lunę fulgore suam Canibus umbram inijcit, quos statim mutos reddit, & tanquā ueneficio quodam eorum sensus perstringit: Deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

Ιασσὸς, oxytonū cum s. duplici insula est Cariæ. Iasos uerô pro paroxyt. cum s. simplici, ciuitas Peloponnesi, Stephanus.

Περὶ χελώνης καὶ ἔχεως. Κεφ. ιβ.

Η Χερσαία χελώνη διατραγοῦσα ὀριγάνου, παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὸν ἔχιν. ἐὰν δὲ ἀπορήσῃ, τοῦ πηγάνου ἐμφαγοῦσα, ὥπλισαι πρὸς τὸν ἐχθρόν. ἐὰν δὲ ἑκατέρων ἀτυχήσῃ, ἀνῄρηται.

Περὶ τῆς τῶν ἐλάφων σωφροσύνης. Κεφ. ιγ.

Ο Ελαφος ὡς ἀκούω τὰ παρόντα ἀγαπᾷ, καὶ οὐκ ἐρᾷ πλειόνων, ἀλλὰ σωφρονεῖ περὶ τὴν γαστέρα τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον. περὶ γοῦν τὸν Ελλήσποντόν ἐστι λόφος, καὶ νέμονται ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἔλαφοι: καὶ τῶν ὤτων αὐτοῖς τὸ ἕτερον διέσχισαι, περαιτέρω δὲ οὐ χωροῦσι τοῦ λόφου, οὐδὲ νομῆς ἐρῶσι ξένης, οὐδὲ λειμῶνας ποθοῦσιν ἑτέρους, πόας χρείᾳ περιττοτέρας. ἀπόχρη δὲ ἄρα τὰ παρόντα αὐτοῖς δι' ἔτους ὅλου. Τί πρὸς ταῦτα ὦ ἄνθρωποι ὑμεῖς; οὓς οὐκ ἂν ἐμπλήσαι ποτὲ ἕως θανάτου, οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς † Αφήτορος ἐντὸς ἐέργει.

Περὶ ὑαίνης. Κεφ. ιδ.

Ὕαινα, ὡς Αριστοτέλης λέγει, ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχει δύναμιν ὑπνοποιόν, καὶ ἐνεργάζεται κάρον μόνον προσθιγοῦσα. πάρεισι γοῦν εἰς τὰ αὔλια πολλάκις, καὶ ὅταν ἐντύχῃ τινὶ καθεύδοντι, προσελθοῦσα, ἡσυχάζει, καὶ τὴν ὑπνοποιὸν, ὡς ἂν εἴποις, χεῖρα προσέθηκε τῇ ῥινί. ὁ δὲ, ἕλκεταί τε καὶ πιέζεται μᾶλλον, καὶ ἀναισθήτῳ ἔοικε. καὶ ἐκείνη μὲν ὑπορύττει τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ δὴ τοσοῦτον, δὴ ὅσον ἀνέκλασεν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τὴν φάρυγγα ὑπτίαν ἀπέφηνε καὶ γυμνήν. ἐνταῦθα δὲ ἡ ὕαινα ἐνέφυ, καὶ ἀπέπνιξε, καὶ δὴ τὸν φωλεὸν ἀπάγει. Καὶ τοῖς κυσὶ δὲ ἐπιτίθεται ἡ αὐτὴ τρόπον ἐκεῖνον. ὅταν ᾖ πλήρης ὁ τῆς σελήνης κύκλος, κατόπιν λαμβάνει τὴν αὐγήν, καὶ τὴν αὐτῆς σκιὰν ἐπιβάλλει τοῖς κυσί, καὶ παραχρῆμα αὐτοὺς κατεσίγασε, καὶ καταγοητεύσασα ὡς αἱ φαρμακίδες, εἶτα ἀπάγει σιωπῶντας, καὶ κέχρηται ὅ, τι καὶ βούλεται τὸ ἐντεῦθεν αὐτοῖς.

Περὶ τοῦ ἐν Ἰάσῳ δελφῖνος. Κεφ. ιε.

Ερωτα δελφῖνος ἐν Ἰάσῳ δὴ μειράκιον καλὸν πάλαι ᾀδόμενον ἄμοιρον μνήμης

De admirabili amore quo Delphini quidam formosos pueros prosecuti sunt, primus in Iaso, alter in Alexandria, tertius Puteolis. Cap. XV.

CElebris ille iam olim Delphini in Iaso amor, quo formosum adolescentem prosecu-

μης τοῦ διηγεμοῦ ἀπολιπεῖν, οὔ μοι δοκεῖ. καὶ διὰ ταῦτα ἀρνήσεται ὁ ἔρως. Τὸ γυμνάσιον τὸ τῶν Ἰασέων ἐπίκειται τῇ θαλάσσῃ. καὶ οἱ γε ἔφηβοι μετὰ τοὺς δρόμους καὶ τὰς κονίστρας κατιόντες ἐνταῦθα ἀπελούοντο, κατά τι ἔθος ἀρχαῖον. διανηχομένων οὖν αὐτῶν ἑνὸς τοῦ τὴν ὥραν ἐκπρεποῦς ἐρᾷ δελφὶς ἔρωτα δριμύτατον. καὶ τὰ μὲν πρῶτα πλησίον γινόμενος, ἐφόβησέ τε καὶ ἐξέπληξεν αὐτόν: εἶτα μέντοι τῇ συνηθείᾳ φιλίαν τινὰ καὶ εὔνοιαν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ παιδὸς ἰσχυρὰν ἐπηγάγετο. ἀθύρειν γοῦν μετ᾽ ἀλλήλων ὑπήρξαντο, καὶ τοτὲ μὲν ἡμιλλᾶσθαι παρανηχομένω τε καὶ ἐρίζοντε: τοτὲ δὲ ὁ παῖς ἀναβαίνων ὡς πώλῳ ἱππότης, ὑπονηχομένου τοῦ ἐραστοῦ, γαῦρος ἐφέζετο. καὶ ἦν τοῖς Ἰασεῦσι καὶ τοῖς ξένοις τὸ πραττόμενον ἀξιόζηλον. προῄει μὲν γὰρ τὰ παιδικὰ ὁ δελφὶν φέρων ἐπὶ πλεῖστον τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς ὅσον τῷ παιδὶ εἶχεν ὀχουμένῳ καλῶς, εἰς τοσοῦτον: εἶτα ὑπέστρεφε, καὶ ἦγε τοῦ αἰγιαλοῦ πλησίον. καὶ ἀλλήλων διαλυόμενοι, ὁ μὲν οὖν τὸ πέλαγος, ὁ δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα, ἐπανήεσαν. ἀπήντα δὲ ὁ δελφὶς εἰς τὸν καιρὸν περὶ τῶν γυμνασίων ἀφέσεως. ὁ δὲ παῖς ἥδετο τῇ προσδοκίᾳ τῇ τοῦ φίλου, καὶ τῇ σὺν αὐτῷ παιδιᾷ, καὶ πρὸς τῷ κάλλει τῷ φυσικῷ περίβλεπτος ἦν, οἷα δήπου μὴ μόνοις ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλόγοις δοκῶν ὡραιότατος: οὐ μέντοι μετὰ μακρὸν καὶ οὗτος ὁ ἀντεραστὴς ἡττήθη τοῦ φθόνου. ἔτυχε γοῦν ὁ παῖς πλέω γυμνασάμενος, καὶ καμὼν ἑαυτὸν τῷ ὀχοῦντι κατὰ τὴν γαστέρα ἐπιβάλλει, καί πως ἔτυχεν ἡ τοῦ ζώου ἄκανθα ἡ κατὰ τοῦ νώτου ὀρθὴ οὖσα, καὶ τῷ † ἀραιῷ τὸν ὀμφαλὸν κεντεῖ: εἶτά τινες φλέβες ὑπορρήγνυνται, καὶ αἵματος ἔπειτα ῥοὴ πολλή, καὶ ὁ παῖς ἐνταῦθα ἀποθνήσκει. ὁ πρὶν οὖν ὁ δελφὶς συναισθόμενος ἐκ τοῦ βάρους: ἐπέκειτο γὰρ οὐ συνήθως κοῦφος, ἅτε μὴ τῷ πνεύματι ἑαυτὸν ἐλαφρίζων: καὶ θεασάμενος πορφυροῦν ἐκ τοῦ αἵματος τὸ πέλαγος, τὸ πραχθὲν συνῆκε, καὶ ἐπιβιῶναι τοῖς παιδικοῖς οὐκ ἐτόλμησε. πολλῇ τοίνυν τῇ ῥώμῃ χρησάμενος, ὥσπερ οὖν Ῥοδίων σκάφος, εἶτα ἑαυτὸν οὖν ἐς τοὺς αἰγιαλοὺς ἕλκων ἐξέβρασε, καὶ τὸν νεκρὸν συνεξήνεγκε, καὶ ἔκειντο ἄμφω: ὁ μὲν τεθνεώς, ὁ δὲ ψυχοῤῥαγῶν. Λάϊος δὲ ἐπὶ Χρυσίππῳ, ὦ καλὲ Εὐριπίδη, τοῦτο οὐκ ἔδρασε. καίτοι τοῦ τῶν ἀῤῥένων ἔρωτος, ὡς λέγεις αὐτός, καὶ ἡ φήμη διδάσκει, Ἑλλήνων πρώτιστος ἄρξας.

Ἀμαθό-

prosecutus est, non est silentio mihi prætereundus. Iasensiũ igitur gymnasiũ mari imminet: illic ephebi post cursus & palæstras mare ingressi, antiquit⁹ recepto more, lauabãt. Et cũ aliquando natationi indulgerent, unũ ex illis forma præstantem Delphinus quidã acerrimè amare occœpit. ad quẽ cũ adnasset initio, nõ mediocrẽ ei metũ incussit: sed aucta paulatim familiaritate, ita puerum sibi cõciliauit, ut planè amicũ & beneuolũ haberet. Itaq; lusitare inter se cœperũt, & natando inuicẽ certare. Est quando puer insidens illi, ceu sessor equo, superbus uehebat. Atq; hoc spectaculũ tũ Iasenses, tum peregrini admirabant. Pergebat enim suos amores uehens Delphinus, & in mare tantũ procedebat, quantũ libebat puero: deinde reuertebat, & prope litus eũ restituebat: ubi inuicem digressi, hic domũ suã, ille in pelagus redibat. Solebat autem apparere Delphinus eo ipso tempore quo dimittebat gymnasiũ. Eo quẽ expectauerat uiso, puer gaudebat: seq; & colludẽdo belluæ maris, & suę pulchritudine formæ, iucundum præbebat spectaculũ: ut qui nõ hominib⁹ modò, sed etiã nulla ratione præditis feris, formosus uideret. Sed nescio quę inuidia redamantẽ illum non multò pòst sustulit. Nimiũ enim exercitatus & fessus aliquando puer cũ toto uentre in uectorẽ suũ Delphinũ temerè iniecit, nõ animaduertens aculeatã spinã dorsi erectã esse, atq; horrentẽ: cuius acuminibus eius umbilicus quia exulceratus esset, ex eo factũ est, ut & uenæ quædã abrumperent, & permultus sanguis efflueret, ibiq; puer extremũ spiritũ effunderet. Id Delphinus partim ex pondere sentiens: non enim iam ut cõsueuerat tam leuis & expeditus insidebat, nẽpe qui spiritib. sese non subleuaret: partim sanguine imbutũ mare cernẽs, id qđ res erat ut intellexit, amasio suo superstes uiuere noluit. Quãobrẽ multo robore, quemadmodũ Rhodia nauis (plenis uelis propulsa,) sic simul cũ defuncto in litus se eiecit: amboq; hic iã mortuus, ille animi defectione expirans, humi strati iacuerunt. Laius ô bone Eurip. nõ tale facinus ꝓpter Chrysippũ cõsciuit, quãuis, sicut tu ipse ais, & fama docet, Grẹcorũ prim⁹ pueros amare cœpit.

† ἄκρῳ.

 Iasen-

Iaſenſes ciues, ut illorũ uehementẽ amorem cum honoris gloria compenſarent, ſepulchri monumentũ cõmune amborũ & formoſi pueri & Delphini amatoris conſtituerunt: & ſtatuam quæ forma eximia puerũ in Delphini dorſo ſedentẽ haberet, excitarunt: atq; etiam numiſmata ex argento atq; ære fecerunt, & eorũ imaginibus ſignauerũt, ad demonſtrandum utriuſq; miſerabilem caſum, ac nimirum tantum facinus memoriæ tradiderũt, ut dei amicum honorarent. In urbe Alexandria Ptolemæo ſecundo regnante, ſimili amore Delphinũ flagraſſe audio: itẽ Puteolis Italiæ: quæ ſi Herodotus nouiſſet, non minus ſicut mihi uidetur, ea quæ de Arione Methymnæo dicuntur, miratus fuiſſet.

† al. οἰκεῖοι. Gillius legit οἰκεῖον.

De præſenſione Canum, & Boum, & aliorum animalium, peſtis, famis, &c.

Caput XVI.

Canes, boues, ſues, capræ, ſerpentes, & beſtiæ aliæ cùm impendentẽ peſtem, & ſterilitatem terræ: tum uerò terræ motum, & cœli ſalubritatẽ & frugum fertilitatem præſentiunt: Neq;, tametſi ratione carent, ab eorum quæ ſibi aut ſalutem, aut perniciem afferre queunt, intelligentia aberrant.

De Dracone puellæ amatore apud Idumæos. Cap. XVII.

Apud Idumæos, ſeu Iudæos, cùm Herodes rerum potiretur, eximia magnitudine Draconi perpulchrã admodũ adoleſcentẽ fœminã in amore fuiſſe indigenæ prædicant: ad quam ille quidẽ uentitaret, & ſimul cum ea amanter dormiret. Hæc uerò etiam ſi amator quoad poterat leniter & manſuetè ad ipſam adreperet, eius tamẽ metu perterrita, ſeſe ſubduxit, & ut ex amicæ abſentia eum amoris obliuio caperet, menſtruũ ſpatiũ abfuit. at ei ſanè quum abſentis deſiderium augebatur, indieſq; amatorius affectus eatenus ingraueſcebat, ut noctes & dies ad eum locum, ubi cum adoleſcentula uerſari ſolitus erat, frequens accederet. Cùm uerò eam quam amabat non inueniret, tanquam amator, cui amor optatis non reſpõdet, acerrimo dolore afflictabatur. Poſtea autem quàm puella reuertiſſet, confeſtim eam adiuit: ac ualde amatorie, tanquam ſpretus, ob eamq; rem amantiſsima ira incitatus, reliquum per adoleſcẽtis corpus circumplicãs, eius crura parcè & molliter uerberabat. Non ergo expertia rationis animalia

Ἀμειβόμενοι δὲ καὶ Ἰασεῖς τὴν φιλίαν ἐκείνων τὴν ἰσχυρὰν, ἀπέφηναν τάφον κοινὸν ὡραίου μειρακίου καὶ δελφῖνος ἐρωτικοῦ, καὶ στήλην ἐπέστησαν: καλὸς παῖς ἱππεύων ἐπὶ δελφῖνος ἦν. καὶ νόμισμα δὲ ἀργύρου καὶ χαλκοῦ εἰργάσαντο, καὶ ἐνέθλασαν σημεῖον τὸ ἀμφοῖν πάθος, καὶ μνήμῃ παρέδοσαν ἔργον τοσοῦτον, θεοῦ τιμῶντες † οἱ Κεῖοι. Πυνθάνομαι δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πόλει, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον τὸν δεύτερον ἐρασθῆναι δελφῖνα ἔρωτα παραπλήσιον. καὶ ἐν Δικαιαρχίᾳ τῆς Ἰταλίας. ἅπερ εἰ Ἡρόδοτος ἔγνω, οὐκ ἂν ἐμοὶ δοκεῖν ἐθαύμασε τῶν ἐπ' Ἀρίωνι τῷ Μηθυμναίῳ ἧττον αὐτά.

Περὶ τῆς ὀξείας τῶν ζώων αἰσθήσεως, κυνῶν τε καὶ βοῶν καὶ λοιπῶν ἑτέρων.

Κεφ. ιϛ.

Λοιμοῦ μέλλοντος ἐπιδημεῖν αἰσθητικῶς ἔχουσι κύνες, καὶ βόες, καὶ ὗς, καὶ αἶγες, καὶ ὄφεις, καὶ ζῷα ἄλλα. καὶ λιμοῦ δὲ ἀφιξομένου συνίησι πρώτιστα, καὶ σεισμοῦ. προγινώσκει δὲ καὶ ὑγείαν ἀέρων, καὶ εὐφορίαν καρπῶν. καὶ λόγου μὲν οὐ μετείληχε, τοῦ καὶ σώζειν καὶ ἀποκτείνειν δυναμένου, τῆς γε μὴν προειρημένων οὐ διαμαρτάνει.

Περὶ τοῦ δράκοντος τοῦ ἐραστοῦ ἐν Ἰδουμαίᾳ. Κεφ. ιζ.

Ἐν τῇ τῶν καλουμένων Ἰουδαίων γῇ, ἢ Ἰδουμαίων, ᾖδον οἱ ἐπιχώριοι καθ' Ἡρώδην τὸν βασιλέα, ἐρασθῆναι μείρακος ὡραίας δράκοντα μεγέθει μέγιστον. ὃς περ οὖν ἐπιφοιτῶν, εἶτα μέντοι τῇ προειρημένῃ συνεκάθευδε σφόδρα ἐρωτικῶς. οὐκοῦν ἡ μεῖραξ τὸν ἐραστὴν οὐκ ἐθάρρει, καίτοι προσέρποντα ὡς ἐνῆν πρᾳότατά τε καὶ ἡμερώτατα. ὑπεξῆλθεν οὖν, καὶ διέτριψε μῆνα, οἷα δήπου λήθην τοῦ δράκοντος ἕξοντος, διὰ τὴν τῆς ἐρωμένης ἀποδημίαν. τῷ δὲ ἄρα ἡ ἐρημία ἐπέτεινε τὸ πάθος. καὶ ἐφοίτα μὲν ὁσημέραι καὶ νύκτωρ: οὐ μὴν ἐντυγχάνων ᾗ ἠβούλετο, ὡς ἐραστὴς ἀτυχῶν ἐν τῷ πόθῳ καὶ ἐκεῖνος ἤλγει. ἐπεὶ δὲ ἡ ἄνθρωπος ὑπέστρεψεν αὖθις, ὅδε ἀφικνεῖται, καὶ περιβαλὼν τῷ λοιπῷ σώματι, τῇ οὐρᾷ τὰς κνήμας πεφεισμένως τῆς ἐρωμένης ἔπαιεν, ὑπεροφθείς τε καὶ μηνιῶν δῆθεν. Οὐκοῦν ὁ καὶ

τοῦ Διὸς ἄρχων αὐτοῦ καὶ τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, οὐδὲ τῶν ἀλόγων ὑπερορᾷ: ἀλλ' ὅπως ἔχει πρὸς αὐτὰ καὶ διὰ τούτων, καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται.

Περὶ ὄφεων στομάχου, καὶ τοῦ λεγομένου ἀκοντίου. Κεφ. ιη.

ΟΙ ὄφεις ἑαυτοῖς συνεγνωκότες τὸν στόμαχον λεπτὸν καὶ μακρὸν ἔχουσιν, ὅμως ὄντες ἀδδηφάγοι καὶ παμβορώτατοι, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἀνίστανται ὀρθοὶ, καὶ ἐπ' ἄκρας τὰς οὐρὰς ἑστᾶσι, καὶ ἡ τροφὴ κατολισθαίνει αὐτοῖς, καὶ ἐς τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἀποχωρεῖ. ἄποδες δὲ ὄντες, εἶτα ἕρπουσιν ὤκιστα. ἤδη δὲ καὶ ἀκοντίων δίκην ἑαυτόν τις μεθίησι, καὶ ἐπιφέρεται, καὶ τὸ ὄνομα ἐξ οὗ δρᾷ ἔχει. κέκληται γοῦν ἀκοντίας.

Περὶ φωνῆς διαφόρου ὀρνίθων τε, καὶ ἄλλων ἐνίων ζώων. Κεφ. ιθ.

ΤΩν ἐν ᾠδαῖς τε καὶ μούσαις ὀρνίθων, οὐδεὶς διαλέληθεν, ἀλλ' ἴσμεν χελιδόνας, καὶ κοσσύφους, καὶ τὸ τεττίγων φῦλον, καὶ κίτταν λάλον, καὶ βομβοῦσαν ἀκρίδα, καὶ πάρνοπα † ὑποκορίζοντα, καὶ μὴ σιωπῶσαν τρωξαλλίδα, ἀλκυόνας τε ἐπὶ τούτοις καὶ ψιττακούς. τῶν δὲ ἐνύδρων ὀλολυγὼν οὐ σιωπᾷ. φθέγγεται δὲ αὐτῶν, τὰ μὲν γοερὰ καὶ θηλύφωνα, τὰ δὲ ὄρθια καὶ διάτορα. Καὶ τὰ μὲν ἀπὸ τῶν κλάδων ἐπὶ τοὺς κλάδους μεταθέοντα, ᾄδει, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοὺς οἴκους ἐκ τῶν προτέρων ἀμείβοντες, διὰ τὴν τρυφὴν, καὶ τὴν τοῦ βίου θρύψιν. Τὰ δὲ ἐν τοῖς λειμῶσι κατᾴδει, οἱονεὶ πανηγυρίζοντα βίον, ὡς ἂν εἴποις ἀνθηρὸν καὶ ἁβρὸν διαιτώμενα, τὴν ἦρος ἐπιδημίαν μελῳδίαις ἔγωγε ἂν φαίην εὐφημεῖν. Κύκνων δὲ πέρι, καὶ ὅτου θεῶν θεράποντές εἰσιν, ἀνωτέρω εἶπον. Ἡ κίττα δὲ οὖν καὶ τῶν ἄλλων φωνημάτων μιμηλότατόν ἐστι, τοῦ δὲ ἀνθρωπικοῦ πλέον. Ἰδιάζει δὲ ταῖς μιμήσεσι τὰ τοιαῦτα: † ὅθεν ἄνθος ὁ καλούμενος, καὶ ἡ σάλπιγξ, καὶ ἡ ἴυγξ, καὶ ὁ κόραξ. καὶ ὁ μὲν ἄνθος † ὑποτίθεται χρεμέτισμα ἵππου: τὴν σάλπιγγα δὲ ἡ ὁμώνυμος, καὶ τὸν πλάγιον ἡ ἴυγξ αὐλόν. Βούλεται δὲ τῶν ὄμβρων τὰς σταγόνας ὁ κόραξ μιμεῖσθαι.

Περὶ σκορπίων. Κεφ. κ.

ΣΚορπίων μὲν ὁ ἄρρην χαλεπώτατος, ὁ δὲ θῆλυς δοκεῖ πρᾳότερος. ἀκούω δὲ αὐτῶν γένη ἐννέα. λευκὸν εἶναι, καὶ αὖ πάλιν πυρρόν τινα, καπνοειδῆ ἄλλον, μέλανα ἐπὶ τούτοις. πέπυσμαι δὲ καὶ χλωρὸν, καὶ γαστρώδη τινά: καὶ καρκινοειδῆ ἄλλον. τόν γε μὴν

Cupido ille Iouis etiam dominus negligit: sed ex his & alijs quemadmodum & erga ea affectus sit, & singula curet, ostenditur.

De gula serpentum, & cur anteriore parte se erigant. & de Iaculo serpente.
Caput XVIII.

CVm uoracissimæ Serpentes sint, & longam & tenuem habeant gulam, sese humo excitant, seq; celsas & erectas constituunt, extrema cauda nitentes, ut in aluum procliuior delabatur cibus: pedibus carent, serpunt uelocissimè. Earũ quædam similiter atq; iacula semetipsas iaculantur, ex eoq; quod agũt nomẽ trahunt: nam Iaculi nominantur.

De sonis & uocibus quarundam auium, & Insectorum quorundam.
Caput XIX.

CAntu ualent Hirundines, Merulæ, & Cicadarum genus. Scimus etiam Picas loquaces esse, & bombis strepere Locustarum nationem: & Parnopem (Locustæ uel Culicis speciem, uel Apiculam syluestrẽ) sono minuto obstrepere: neq; silere Troxalidem, (Gryllum interpretantur aliqui, Plinius:) nec non uocales Alcedines & Psittacos. Item auium alias flebili & muliebri, alias acri & contenta uocalitate uti: alias migrantes de ramo in ramum, tanquam ex priore domo in aliã, præ nimio uoluptatis sensu occinere: alias in pratis cãtãtes, tanquã festos dies agere, & uitam (ut ita dicam) floridam & mollem degentes, ueris aduentum canoris ominibus, & lætis acclamationibus excipere. De Cygnis, & cui deorum seruiant, suprà dixi. Pica cum alias uoces, tum maximè humanam imitatur. Florus, Equi hinnitum: Salpinx, tubæ sonitum: & Torquilla, obliquã tibiam repræsentat. Imbrium guttas Coruus effingere conatur.

† al. ὑποκρίζοντα.

† ὅ, τε

† al. ὑποκρίνεται.

De Scorpiorum ictu, generibus nouem, & procreatione.
Cap. XX.

MAres Scorpij infestissimi habẽtur, fœminæ multo remissiores: non enim tantum uirus acerbitatis habẽt. Eorum nouem esse genera accepi, album, ruffum, fumosum, nigrum, uiride, uentricosum: aliud cancri simile. infestissimum

omnium flammeum appellant. aliud etiã ferunt alatum esse, & duplici aculeo armatum: aliud quod septẽ haberet internodia. Non oua Scorpij, sed fœtus animantes pariunt. Sunt qui eos non coitu, sed nimio cœli calore tantũ procreari asserant. Ictus ab eis inflictus quo pacto afficiat uel interimat aliunde petendum.

† al. ἔσεσθε.

Quomodo Elephantus à Dracone strangul etur. Cap. XXI.

APud Indos, sicut audio, graueis inter se gerunt inimicitias Draco & Elephantus. Quare dracones haud inscij imperitiq́, ex arborib. elephantos ramos decerpere in pastus suos solere: in has ipsas arbores primò serpunt: postea eam sui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondibus circũtegunt: alteram partem anteriorem, funiculi instar appensam demittunt. Eò cũ accessit elephantus ad arboris surculos carpendos, draco in huius ipsius oculos insiliens effodit, deinde anteriore parte collum eius constringens, posteriore flagellans, inusitato & nouo quodã laqueo strangulat.

Insidiæ

† θείνων.

De animalium quorundam inter se inimicitijs & metu. Cap. XXII.

GAllinaceum ac ignem, Leo: Pardalim, Hyæna: Stellionẽ Scorpius hostiliter odit: & eo admoto torpore afficitur. Dracone Elephantus perhorrescit. Omne iumentum murem araneum reformidat. Astacus Polypũ extimescit. Canem de tecto propellere & deijcere non possis. periculi enim magnitudine timet ac renititur.

Quemadmodum Libyci Scorpij dormientibus insidiantur. Cap. XXIII.

FRaudulenti etiam natura Scorpij, & dolosi existunt: etenim Libyci ab eorum multitudine metuẽtes, ad uitandos ipsos omnia machinamenta moliuntur: soccos ferunt in lectis cum longe à pariete remotis, tũ in excelsum collocatis, tũ fulcrorũ pedibus in hydrias aquæ plenas impositis, sublimes somnũ capiunt. qua machi-

† τὰς κλίνας.

μὲν χαλεπώτατον φλογοειδῆ καλοῦσιν. παρέλαβα δὲ ἄρα φήμην καὶ πτερωτοὺς, καὶ δύο κέντρους τινάς. καί τοι ἑπτὰ ἔχων σφονδύλους ὤφθη τις. σκορπίος δὲ οὐκ ᾠὰ, ἀλλὰ ζῶα ἀποτίκτει. Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι καί φασί τινες οὐκ ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας γίνεσθαι τὴν ἐπιγονὴν τοῖς ζώοις τοῖσδε, ἀλλ᾽ εἰς τὰ καύματα ἄγαν τίκτειν σκορπίους. Ἐγχρίσας δὲ ἕκαστος αὐτῶν τὸ κέντρον ὁποῖα ἐργάζεται, καὶ ἀναιρεῖ τίνα τρόπον, ἀλλαχόθεν † μαθήσεσθε.

Περὶ τῆς τῶν δρακόντων πρὸς ἐλέφαντας ἔχθρας. Κεφ. κα.

ΕΝ Ἰνδοῖς ἀκούω ἐλέφας καὶ δράκων ἐστὶν ἔχθιστα. οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλέφαντες ἀκρωτῶντες τῶν δένδρων τοὺς κλάδους, ἐκείνους νέμονται: ὅπερ οὖν εἰδότες οἱ δράκοντες, ἐπ᾽ αὐτὰ μὲν ἕρπουσι: τὸ δὲ ἥμισυ σφῶν αὐτῶν, τὸ οὐραῖον, τῶν δένδρων παραβάλλουσι τῇ κόμῃ. τὸ δὲ ἐς τὴν κεφαλὴν προϊὸν ἥμισυ μεθῆκαν, καλωδίου δίκην ἀπηρτημένον. καὶ ὁ μὲν προσῆλθεν ἀποδρέψασθαι τῶν ἀκρεμόνων ὁ ἐλέφας: ὁ δὲ δράκων ἐμπηδᾷ τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐξορύττει. εἶτα περὶ τῷ τραχήλῳ περιερπύσας † τείνων περὶ οὐραίῳ μέρει, καὶ σφίγγων θατέρῳ, ἀπάγχει τὸ θηρίον ἀήθει βρόχῳ καὶ καινῷ.

Περὶ ζώων τῶν ἀλλήλοις πολεμίων, καὶ περὶ κυνός. Κεφ. κβ.

ΕΧθιστα δὲ περὶ μὲν λέοντι πῦρ καὶ ἀλεκτρυὼν: ὕαινα δὲ τῇ παρδάλει, σκορπίος δὲ ἀσκαλαβώτῃ. νάρκῃ γοῦν τὸν σκορπίον καταλαμβάνει, προσαχθέντος οἱ τοῦ ζώου τοῦ προειρημένου. δράκοντα δὲ ἐλέφας ὀῤῥωδεῖ. ὑποζύγιον δὲ πᾶν τὴν μυγαλῆν οὐ θαῤῥεῖ: ἀστακὸς δὲ πολύποδα. Καὶ μέντοι προωθούμενοι ἐκ τῶν στεγῶν οἱ κύνες, οὐκ ἂν αὐτοὺς ῥίψαις: τοῦ γὰρ κινδύνου δεδοίκασι τὸ μέγεθος.

Περὶ τῆς τῶν σκορπίων τῶν Λιβύων εἰς τοὺς καθεύδοντας ἐπιβουλῆς. Κεφ. κγ.

ΟΙα δὲ ἄρα σοφίσματα καὶ τοῖς σκορπίοις ἡ φύσις ἔοικε δοῦναι, καὶ τοῖσδε ἴδια: οἱ Λίβυες τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑφορώμενοι, καὶ πάντα τὰ τεχνάσματα μηχαναῖς αὐτοὺς μυρίαις ἀντεπινοοῦσι φυλαττόμενοι. κοῖλα γοῦν ὑποδήματα φοροῦντες, καὶ ὑψηλοὶ καὶ μετέωροι καθεύδοντες, καὶ τῶν τοίχων ἀναστέλλοντες τὰς † χεῖρας, καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας εἰς ὑδρίας ὕδατος πεπληρωμένας ἐντιθέντες, οἴονται τὸ λοιπὸν ἐν ἀδείᾳ τε, καὶ εἰρήνῃ καθεύδειν πολλῇ. οἱ δὲ,

ὁποῖα

ὁποῖα παλαμῶνται. σκορπίος εἰ λάβοιτο ὁπόθεν ἑαυτὸν ἐξαρτήσει ἐπὶ τὸν ὄροφον, ἔχεται τούτου ταῖς χηλαῖς καὶ μάλα ἐγκρατῶς: καὶ καθίησι τὸ κέντρον: οὐκοῦν ὁ δεύτερος κάτεισι μὲν ἐκ τῆς στέγης, καὶ διὰ τοῦ πρώτου ἕρπει, καὶ τοῦ κέντρου τοῦ ἐκείνου ἔχεται καὶ αὐτὸς ταῖς χηλαῖς: καὶ τό γε αὐτοῦ μετέωρον εἴασε κέντρον. καὶ ὁ τρίτος ἐκεῖθεν ἔχεται, καὶ ὁ τέταρτος ἐκ τοῦ τρίτου, καὶ ὁ πέμπτος ἐπὶ στοῖχον, καὶ οἱ ἐπ' ἐκείνοις διὰ τῶν πρώτων καθέρποντες. εἶτα ὁ τελευταῖος ἔπαισε τὸν καθεύδοντα, καὶ διὰ τῶν ἀνωτέρω ἕρπει, καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον, καὶ ὁ κάτωθεν τρίτος, καὶ οἱ λοιποὶ οὕτω ἂν οἱ πάντες ἀλλήλων ἀπελύθησαν, οἷα δήπου λύσαντες ἅλυσιν.

machinationis molitione facta, sese quieto, & tuto somno usuros arbitrantur: atqui Scorpius si quid, unde semetipsum in tecto suspendat, nanciscatur, ibi fortissimè forcipibus inhæresc it, simul & demittit aculeum: secundus igitur ex tecto descendens per primum serpit, atque suis itidem forcipibus ad illius aculeum adhæresc it, & sublimem sinit suum aculeum: itē à secundo tenet tertius, à tertio quartus: quintus similem ordinem cōseruat: itéque cæteri omnes deinceps per primos decurrūt. Postremus dormientem ferit, & per superiores recurrit: Similiter ab illo secūdus, tū uerò ab ultimo tertius, reliquique sese subducūt, quoad uelut sanè catenā soluētes, inter se omes subtraxerūt.

Περὶ τῆς εἰς τοὺς ἐχίνους τῆς ἀλώπεκος ἐπιβουλῆς: καὶ ὅπως ὠτίδας θηρεύει, καὶ τοὺς ἰχθῦς. καὶ πῶς οἱ Θρᾶκες αὐτῇ διὰ κρυστάλλου ἕπονται τοῦ τῶν ποταμῶν.

Κεφ. κδ.

Δολερὸν χρῆμα ἡ ἀλώπηξ: ἐπιβουλεύει γοῦν τοῖς χερσαίοις ἐχίνοις, τὸν τρόπον τοῦτον. ὀρθοὺς αὐτοὺς καταγωνίσασθαι ἀδύνατός ἐστι. τὸ δὲ αἴτιον, αἱ ἄκανθαι ἀνείργουσιν αὐτήν. ἡ δὲ ἡσύχως καὶ πεφεισμένως τοῦ ἑαυτῆς στόματος ἀνατρέπει αὐτούς, καὶ κλίνει ὑπτίους, ἀναχίσασά τε ἐσθίει ῥᾳδίως τοὺς τέως φοβερούς. Τὰς δὲ ὠτίδας ἐν τῷ Πόντῳ θηρεύουσιν οὕτως: ἀποστραφεῖσαι αὐταί, καὶ εἰς γῆν κύψασαι, τὴν κέρκον ἀνατείνουσιν, ὥσπερ οὖν τράχηλον ὄρνιθος, αἱ δὲ ἀπατηθεῖσαι προΐασιν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον, εἶτα πλησίον γινόμεναι τῆς ἀλώπεκος, ἁλίσκονται ῥᾷστα, ἐπιστραφείσης τῆς ἀλώπεκος, καὶ ἐπιθεμένης ἐπὶ τὸ καρτερόν. Τὰ σμικρὰ δὲ ἰχθύδια θηρῶσι πάνυ σοφῶς. παρὰ τὴν ὄχθην τὴν τοῦ ποταμοῦ ἔρχονται: καὶ τὴν οὐρὰν καθιᾶσιν εἰς τὸ ὕδωρ: τὰ δὲ προσνέοντα ἐνίσχεταί τε, καὶ ἐμπλάσσεται τῷ δασεῖ τῶν τριχῶν: αἱ δὲ αἰσθόμεναι, τοῦ μὲν ὕδατος ἀναχωροῦσιν, ἐλθοῦσαι δὲ ἐς τὰ ξηρὰ χωρία διασείουσι τὰς οὐράς, καὶ ἐκπίπτει τὰ ἰχθύδια: καὶ ἐκεῖναι δεῖπνον ἁβρότατον ἔχουσιν. Οἱ δὲ Θρᾶκες τῆς τῶν ποταμῶν πήξεως τῆς οὐ σφαλερᾶς ποιοῦνται γνώμονα τήνδε τὴν θῆρα: καὶ ἐὰν διαδράμῃ τὸν κρύσταλλον, μὴ ἐνδιδόντα μηδὲ εἴκοντα τοῖς ἐκείνης βήμασι, θαρσοῦσι καὶ ἕπονται. πεῖραν δὲ αὐτὴ ποιεῖται τοῦ μὴ σφαλεροῦ πόρου, τὸν τρόπον τοῦτον. παραβάλλει τὸ οὖς τῷ

τῷ

Quemadmodum Vulpes insidias parat Erinaceis, Otidib⁹, & piscibus. Et quomodo Thraces ad transmittendos fluuios congelatos ea duce utantur.

Caput XXIIII.

VUlpes fraudulentū animal, insidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur: ut cum eos rectos, quòd à morsu uulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leniter & cautè primum euertens, supinos cōstituat: deinde & laniet, & qui antea essent formidabiles, exedat, conficiatque. In Ponto sic Otidas uenantur, ut & sese auertens, & caput in terram abijciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam, tanquā ad suam gregalem accedunt, illa uerò se uertens nullo negotio capiat. Tum uerò secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè exceptat. nam caudam in aquam deijcit, in quam ij innantes densis pilis comprehenduntur. quod quidem ipsum uulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repente se in aridum subducens eam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur.

Otides.

Pisciculi.

Thraces quando conglaciantes fluuij periculose transeuntur, uulpis indicio, & periclitatione percipiūt. nam si glaciem resistentem, & nihil cedentem transmiserit, eius uestigia fidenter persequuntur. Ad hunc autem modum trāsmisionem non esse periculosam hæc experitur, ut

Fluuij conglaciantes.

ad glaciem aurem admoueat: ac si intra non subsonare atq; subterlabi fluctus sentit, glaciei se tanq̃ solidæ credit, ac transmittit: sin aliter, nequaquam transit.

tal. εἰς

De Canum beneuolentia erga nutritios suos, Erigonen, Silanionem, Darium, Lysimachum. Cap. XXV.

IPhidis filiã poetæ ita decantant, ut eorum uocibus theatra personent, heroinam illã laudantiũ, siue quòd longè multumq; alias mulieres castimonia superasset, & propriæ uitæ coniugem suum antetulisset. Verũ bestiæ quoq; nõ minus pio quodam & innato amore flagrant, cuius rei testimonio sunt huiuscemodi, quæ insequunt. Erigonæ canis suæ dominæ sepultura affectæ immortuus est. Ille uerò Silanionis tyrãni, nõ à sepulchro domini sui, nec ui, nec ullis blandimẽtis abscesit. Dario qui extremus regnauit apud Persas, in ea pugna quam cõtra Alexandrum suscepit, & cõmisit, cùm à Besso (& Nabarzane) multis uulneribus cõfossus esset, & iaceret stratus: omnib. mortuũ relinquẽtibus, canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eumq; tametsi nõ amplius suũ altorẽ, sicut tamẽ adhuc uiuentẽ seruauit. Ita Xenophon ille Grylli filius cum Cyro iuniore scribit, florido quidẽ & phalerato sermone, solos mensæ ipsius participes cum eo remansisse, ac simul interijsse: & sceptrigerũ eius eunuchum Artapaten nomine, super eo extincto se occidisse, uitam deinceps, sine Cyro minime uitalem sibi futurã, aspernatũ. Lysimachi etiã regis canis cum se seruare quiret, non inuitus eadem qua suus morte dominus defungi uoluit.

Erigone.

Silanio. Gillius legit Gelonis.

Darius.

Cyri iunioris mortis participes.

Lysimachi canis.

De Pithece uenenato animali, quod ab alijs Oribates uel Hypodromus uel Pulex nominatur. Cap. XXVI.

PIthece à quibusdam Oribates uocat, ab alijs Hypodromus, aut Psylla, id est Pulex. animal est pilosum, & in arboribus nascit. Venter ei leuiter incisus est, ut sectio notata filo uideri posit. Morsum ab eo periculosissimũ tremor & cordis dolor sequuntur. obstruitur etiã urina & aluus. Remedium ex cancro fluuiatili demonstrant, quẽ in cibo sumere iubent.

τῷ κρυστάλλῳ: κἂν μὲν αἴσθηται μὴ ὑπηχοῦν κάτωθεν τὸ ῥεῦμα, μηδὲ ὑποψοφοῦν ἡσυχῆ† πρὸς βάθος, ἣ δὲ ὡς ἔσω τι τῷ κρυστάλλῳ θαῤῥεῖ, διαβεῖ τε: πρότερον γε μὴν οὐκ ἂν ἐπιβαίη.

Περὶ τῆς τῶν κυνῶν εὐνοίας τῆς εἰς τοὺς τρέφοντας. Κεφ. κε.

ΟΙ ποιηταὶ μὲν τὴν παῖδα τὴν τοῦ Ἰφίδος ᾄδουσι, καὶ τά γε θέατρα ὑπ' αὐτῶν ἐμπέπλησαι, ὑμνούντων τὴν ἡρωΐνην ἐκείνην, ἐπεὶ τὰς ἄλλας ὑπερεπήδησε σωφροσύνῃ, τὸν ἑαυτῆς γαμέτην προτιμήσασα τοῦ βίου. Τὰ δὲ ζῷα ὑπερβαλλούσης φιλοστοργίας οὐ παραλέλοιπεν. Ὁ γοῦν Ἠριγόνης κύων ἐπαπέθανε τῇ δεσποίνῃ. καὶ ὁ Σιλανίωνος, καὶ ἐκεῖνος ὑπὲρ τοῦ δεσπότῃ. καὶ οὔτε πρὸς βίαν, οὔτε σὺν κολακείᾳ ἀπέστη τοῦ τάφου. Δαρείῳ δὲ τοῦ τελευταίου Περσῶν βασιλεῖ ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ βληθέντι ὑπὸ Βήσου, καὶ κειμένῳ, πάντων τὸν νεκρὸν ἀπολιπόντων, ὁ κύων ὑπ' αὐτοῦ τραφεὶς, παρέμεινε μόνος πιστὸς, τὸν οὐκ ἔτι τροφέα μὴ προδοὺς, ὡς ἔτι ζῶντα. Τοιοῦτόν τι ὑπὲρ τῶν τοῦ Κύρου φίλων τοῦ νεωτέρου Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου νεανιευόμενος, δῆλός ἐστι λέγων, μόνους οἱ τοὺς ὁμοτραπέζους οἴκτῳ συμπαραμεῖναι, καὶ συναπολέσθαι. καὶ τὸν εὐνοῦχον, ὃς ἦν οἱ σκηπτοῦχος τὴν τιμὴν, ὄνομα δὲ Ἀρταπάτης, ἑαυτὸν ἐπαποκτεῖναι τῷ νεκρῷ, μετ' ἐκεῖνον, ἀτιμάσαντα τὸν βίον ἐσόμενόν οἱ ἔρημον Κύρου. καὶ Λυσιμάχῳ δὲ τῷ βασιλεῖ κύων κοινοῦ τοῦ τέλους ἑκὼν μετέλαβε, σωθῆναι δυνάμενος.

Περὶ τῆς καλουμένης πιθήκης. Κεφ. κς.

Η πιθήκη ὑπὸ τινῶν ὀρειβάτης κέκληται, ὑπ' ἄλλων γε μὴν, ὡς ἀκούω, ὑπόδρομος: καὶ ἐν τοῖς δένδροις γίνεται, καὶ ἔχει τρίχας. κέκληται δὲ ὑπ' ἐνίων καὶ ψύλλα. ἐντέτμηται μὲν οὖν τὴν γαστέρα ἡσυχῆ, ὡς εἰπεῖν ὅτι λίνῳ διακέκοπται. δάκνει δὲ σφαλερωτάτῳ δήγματι: καὶ παρέπεται τρόμος τῷ δηχθέντι, καὶ περὶ τὴν καρδίαν ἄλγημα ἰσχυρὸν ἐπιγίνεται. καὶ τὰ οὖρα ἐμφράττεται, καὶ ἕτερος πόρος γίνεται, καὶ ἐκεῖνος ἄπορος. ἔοικε δὲ τοῖς προειρημένοις ἀντίπαλος ὁ καρκῖνος ὁ ποτάμιος εἶναι βρωθείς.

Περὶ

Genus est phalangij, quod & Aristoteles Pulicem uocat, utpote paruũ procax & salax: Pithece forsan à figura dictum: Oribates à loco, quod in arboribus præsertim mõtanis reperiatur: Hypodromus, quòd sub folijs lateat. Nicander octauũ genus phalangij sub folijs Perseæ degere scribit. Idem genus quartum Agrostẽ nominat Lupo simile, Aristoteles Pulicem Lupo comparat.

De

Περὶ αἰλούρων. Κεφ. κζ.

Αἰλούρων ὁ μὲν ἄρρην ἐστὶ λαγνίστατος, ὁ δὲ θῆλυς φιλότεκνος. φεύγει δὲ τὴν πρὸς τὸν ἄρρενα ὁμιλίαν. ἀφίησι γάρ φασι τὸν θορὸν θερμότατόν τε καὶ προσεοικότα πυρὶ, καὶ καίει τῆς θηλείας τὸ ἄρθρον. εἰδὼς οὖν ὁ ἄρρην τοῦτο, τὰ κοινὰ βρέφη διαχρῆται. ἡ δὲ παίδων ἑτέρων πόθῳ ἑαυτὴν παρέχει συνελθεῖν γλιχομένῳ. φασὶ δὲ τοὺς αἰλούρους πάντα ὅσα δυσώδη ἐστὶ μισεῖν τε καὶ βδελύττεσθαι. ταύτῃ τοι καὶ τὸ σφέτερον περίττευμα ἀφιέναι, πρότερον βόθρον ὀρύξαντας, ἵνα ἀφανίσωσιν αὐτὸ τῆς γῆς ἐπιβαλόντες.

Περὶ τῆς τῶν πολυπόδων ἀκολασίας. Κεφ. κη.

Ἀκολαστότατον τῶν ἰχθύων τὸν πολύποδα εἶναί φασι, καὶ ἐς τοσοῦτον λαγνεύειν, ἐς ὅσον αὐτῷ καὶ ἡ πᾶσα τοῦ σώματος ῥώμη ἐκρυεῖσα, ἀδυνῆ ἀπέφηνε: καὶ νήξασθαι μὲν ἥκιστον, τροφὴν δὲ μαστεῦσαι ἀδύνατον, καὶ διὰ ταῦτα ἄλλους τρέφειν. τὰ γοῦν σμικρὰ τῶν ἰχθυδίων, καὶ τὰς καλουμένας καρκινάδας, καὶ τοὺς καρκίνους ἐπιφοιτᾶν τε ἅμα καὶ κατεσθίειν αὐτόν. λέγουσι δὴ ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, τοῦ μὴ δύνασθαι πολύποδα ἐνιαυτοῦ βιῶναι χρόνον μακρότερον. καὶ θῆλυς δὲ ἄρα πολύπους ἀναλίσκεται ῥᾳδίως, τίκτων πολλάκις.

Περὶ τοῦ ἀετοῦ τοῦ ἀντεραστέντος ὡραίου παιδός. Κεφ. κθ.

Φύλαρχος μέμνηται παῖδα ἰσχυρῶς φιλόρνιθα ἀετοῦ νεοττὸν λαβεῖν δῶρον, καὶ τρέφειν τροφῇ ποικίλῃ, καὶ κηδεμονίαν αὐτῷ προσφέρειν πᾶσαν. οὐ γάρ τι που ὡς ἄθυρμα εἰς παιδιὰν ἔτρεφε τὸν ὄρνιν, ἀλλ' ἐρωμένου δίκην, ἢ ἀδελφοῦ νεωτέρου, οὕτως ἄρα ὁ παῖς τοῦ ἀετοῦ προμηθῶς εἶχε. καὶ προϊὼν δὲ ὁ χρόνος, εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐξῆψεν ἀλλήλων ἰσχυράν. συνηνέχθη δὲ κάμνειν τὸ σῶμα τὸν παῖδα, καὶ τὸν ἀετὸν παραμένειν, καὶ νοσηλεύειν τὸν τροφέα: καὶ καθεύδοντος μὲν ἡσυχάζειν, ἐγρηγορότος δὲ παρεστάναι, ἀσιτοῦντος δὲ τροφὴν μὴ προσίεσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν βίον ὁ παῖς κατέστρεψεν, ἠκολούθησε καὶ ὁ ἀετὸς μέχρι τοῦ μνήματος. καιομένου δὲ, ἑαυτὸν εἰς τὴν πυρὰν ἐνέβαλεν.

Περὶ

De fele mare libidinoso & catulos perimente. & quòd feles excrementa in terrã occultent. Cap. XXVII.

Quemadmodum ex felibus mas est libidinosissimus, sic amantissima catulorum fœmina: quæ uenereã idcirco maris cõsuetudinẽ refugit, quòd is calidissimum, ignisq; simile semen emittat, genitale ut fœminæ cõburat. Eiusce quidem rei mas non ignarus, cõmunes catulos suos interimit. Hæc autem nouorum catulorum desiderio permota, eius libidini morem gerit. Quòd autem ab omni tetro odore feles abhorrere dicantur, eò excrementa sua prius fossa facta, occultant, & terram superingerunt.

De Polyporum libidine, & uitæ breuitate. Cap. XXVIII.

Ex piscibus libidinosissimũ Polypũ, eatenus flagranti ueneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis uiribus exhaustis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, ut postea alijs præda efficiatur. Cùm enim paruuli piscicu li tum cancelli & cancri ipsum exedunt & conficiunt. quamobrem eum non amplius anno uiuere dicũt, fœminãq; etiam propter crebros partus ocyus consumi.

De Aquila redamante puerum formosum. Cap. XXIX.

Puerum auium studiosissimum, Phylarchus memoriæ prodidit, Aquilæ pullum quem dono accepisset, uario & multiplici cibo aluisse, & studiose diligenterq; curasse. Nam eum ipsum nõ tanquam rem ludicram alebat: sed tanquam uel amores suos & delicias, uel natu minorem germanum fratrem, sic sanè is Aquilam magna cũ cura & diligentia tuebatur. Cùm autẽ progressu ætatis in mutuam inter se amicitiam uehementer exarsisset, atq; accidisset ex morbo ut puer laboraret, tum ei Aquila assiduitate officij assidebat. Cùm enim is quietem caperet, ipsa quoq; quieti se dabat: cum uigilaret, eadem assistebat: cùm non ederet, ipsa pariter cibũ non admittebat. Postea uerò quàm è uita excessisset, atq; efferretur ad monumentum sepulchri, eum prosecuta est: postq; ubi cremaretur, in medios rogos se immisit.

De

De Asello pisce. Cap. XXX.

ASellus piscis ut cæteris quidem partibus interioribus non admodum cũ alijs differt, sic certè suo proprio quodam more nihil non solitariũ amat, neq; se cum alijs sociari gaudet. Cor piscium solus in uentre habet, & in cerebro lapillos molari figura possidet. Et alij quidẽ pisces tempestatibus perfrigidis occultantur, hic autem exortu caniculæ latet.

Gulosos cor in uentre habere dixeris.

Quomodo Musica Paguri capiantur. Cap. XXXI.

PAguros Musicæ illecebræ machinatione piscatores capiunt. quorum alij se occultant, alij modulari incipiunt instrumento, quod Photingium nominant. quod cũ audiuerint Paguri, statim tanquam amatorio quodam ad exeundum nõ modò inducuntur è latebra, uerum etiam uoluptate allecti, extra mare egrediuntur. Hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt: illi autem sequentes in arido comprehenduntur.

De Thrissis Aegyptijs, quæ ad cantum & testarum crepitum saltantes capiuntur. Cap. XXXII.

QVi Mareã uel Maræotim lacum accolunt, Thrissas illinc cantu & pulsibus testarum concrepantium consonantibus piscantur. Etenim eæ tanquã saltatrices saltantes in piscatoria, ad se cõprehendendas explicata, instrumẽta incidũt, atq; cum saltatione & lusione Aegyptij splendidã prædam cõsequuntur.

De Aegyptiorum Magia in Aues & Serpentes. Cap. XXXIII.

AEgyptios sua propria quadam magica ratione, accepi cum de cœlo aues deducere: tum serpentes primũ incantare, deinde ex latibulis facillimè extrahere.

De Fibro testibus sibi euulsis à uenatoribus se redimente, &c. Cap. XXXIIII.

FIber in utraq; sede uiuit. nam die quidem in fluuios abditus ætatem agit: nocte in terra uagať: casu & fortuito obiectis uescitur. Quòd autem causam ab insequentibus uenatoribus cur tam cupidè petatur non ignorat, idcirco mordicus premens usq; incumbit ad elidendos testes, quoad ab se absciderit, & sic illos

Redemptio.

Περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ ὄνου. Κεφ. λ.

ΟΙχθὺς ὁ ὄνος, τὰ μὲν ἄλλ' ὅσα ἐντὸς προσπέφυκεν, οὐ πάντη τῶν ἑτέρων διεστῶτα κέκτηται· μονότροπος δέ ἐστι, καὶ σὺν ἄλλοις βιοῦν οὐκ ἀνέχεται. ἔχει δ' ἄρα ἰχθύων μόνος οὗτος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους, οἳ περ οὖν ἐοίκασι μύλαις τὸ σχῆμα. σειρίου δ' ἐπιτολῇ φωλεύει μόνος, τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κρυμωδεστάταις φωλεύειν εἰθισμένων.

Περὶ μουσικῆς ᾗ θηρῶνται οἱ πάγουροι. Κεφ. λα.

ΟΙ θηρῶντες τοὺς παγούρους, τὸν τρόπον τοῦτον θηρῶσιν. ἐπ' αὐτοὺς ἐμηχανήσαντο τὴν μουσικὴν δέλεαρ. φωτιγγίον γοῦν, ὄνομα δ' ὀργάνου τοῦτο, αἱροῦσιν αὐτούς. οἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς φωλεοῖς δεδύκασιν, οἱ δὲ ὑπάρχονται τοῦ μέλους· καὶ ἀκούσαντες οἱ πάγουροι πείθονται ὡς ὑπό τινος ἴυγγος προελθεῖν τῆς θαλάμης. εἶτα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἑλκόμενοι, πρόϊασι καὶ ἔξω τῆς θαλάττης· οἳ τε αὐλοῦντες ἐπὶ πόδα ἀναχωροῦσι, κἀκεῖνοι ἕπονται, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἁλίσκονται.

Περὶ τῶν Αἰγυπτίων θριττῶν, τῶν αἱρουμένων κρότῳ ὀστράκων καὶ συμμελεῖ τῇ ᾠδῇ. Κεφ. λβ.

ΟΙ δὲ τῇ Μαρίᾳ λίμνῃ προσοικοῦντες τὰς θρίττας θηρῶσι τὰς ἐκεῖθεν ᾠδῆς μέλει γεγωνοτάτῳ, καὶ κρότῳ ὀστράκων ὁμορροθοῦντι πρὸς τὸ μέλος. αἱ δ' ὥσπερ ὀρχούμεναι ὑπὸ τοῦ μέλους πηδῶσι, καὶ ἐμπίπτουσι τοῖς θηράτροις, ἅπερ οὖν αὐτοῖς προσπεπέτασται, καὶ λαμβάνουσιν οἱ Αἰγύπτιοι θήραν εὔοψον, σὺν χορείᾳ τε καὶ παιδιᾷ.

Περὶ τῆς Αἰγυπτίων εἰς τοὺς ὄρνιθας καὶ τοὺς ὄφεις ἐπαοιδῆς. Κεφ. λγ.

ΑΙγυπτίους ἐγὼ πυνθάνομαι μαγείᾳ τινὶ ἐπιχωρίῳ τοὺς ὄρνιθας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταφέρειν. τῶν δὲ φωλεῶν τοὺς ὄφεις ἐπαοιδαῖς τισι καταγοητεύσαντες, εἶτα μέντοι προάγουσι ῥᾷστα.

Περὶ ζώου τοῦ κάστορος. Κεφ. λδ.

ΟΚάστωρ ἀμφίβιόν ἐστι ζῶον, καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν τοῖς ποταμοῖς καταδὺς, διαιτᾶται· νύκτωρ δ' ἐπὶ τῆς γῆς ἀλᾶται, οἷς ἂν περιτύχῃ τούτοις τρεφόμενος. οὐκοῦν ἐπίσταται τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐπ' αὐτὸν οἱ θηραταὶ, σὺν προθυμίᾳ τε καὶ ὁρμῇ τῇ πάσῃ χωροῦσι· καὶ ἐπικύψας καὶ δακὼν ἀπέκοψε τοὺς ἑαυτοῦ ὄρχεις, καὶ προσέρριψεν

ψεν αὐτοῖς, ὡς ἀνὴρ φρόνιμος λῃσταῖς μὲν περιπεσών, καταθεὶς δὲ ὅσα ἐπήγετο ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, λύτρα δήπου ταῦτα ἀλλαττόμενος. ἐὰν δὲ ἤ πρότερον ἐκτεμών, καὶ σωθεὶς, εἶτα πάλιν διώκηται: ὁ δὲ ἀναστήσας ἑαυτὸν, καὶ ἐπιδείξας ὅτι τῆς αὐτῶν σπουδῆς οὐκ ἔχει τὴν ὑπόθεσιν, τοῦ περαιτέρω καμάτου παρέλυσε τοὺς θηρατάς. ἧττον γὰρ ἔτι τῶν κρεῶν ἐκείνοις φροντίς ἐστι. πολλάκις δὲ καὶ ἔνορχοι ὄντες, ὡς πορρωτάτω ἑαυτοὺς ἀποσπάσαντες τῷ δρόμῳ, εἶτα ὑποστείλαντες τὸ σπουδαζόμενον μέρος, πάνυ σοφῶς καὶ πανούργως ἐξηπάτησαν, ὡς οὐκ ἔχοντες, ἃ κρύψαντες ἔχουσιν.

Περὶ τῆς καλουμένης Βουπρήστιδος.

Κεφ. λε.

Βούπρηστις ζῷόν ἐστιν, ὅπερ οὖν ἐὰν βοῦς καταπίῃ, πίμπραται, καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται οὐ μετὰ μακρόν.

Περὶ τοῦ ζῴου τῆς κάμπης.

Κεφ. λϛ.

Αἱ κάμπαι ἐπινέμονται τὰ λάχανα, τάχα δὲ καὶ διαφθείρουσιν αὐτά. ἀπόλλυνται δὲ αὗται, γυνὴ τὴν ἐπιμήνιον κάθαρσιν καθαιρομένη, εἰ διέλθοι μέση τῶν λαχάνων.

Περὶ οἴστρου καὶ μύωπος.

Κεφ. λζ.

Εἶεν δ' ἂν βουσὶν ἔχθιστα οἶστρος καὶ μύωψ. καὶ ὁ μὲν οἶστρος κατὰ τὰς μυίας τὰς μεγίστας ἐστί: καὶ ἔχει στερεὸν καὶ μέγα κέντρον, καὶ ἦχον βομβώδη τινὰ ἀφίησι καὶ τραχύν. ὁ δὲ μύωψ τῇ κυνομυίᾳ προσείκασται. βομβεῖ δὲ τοῦ οἴστρου μᾶλλον, ἔλαττον δὲ ἔχει τὸ κέντρον.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς ἀσπίδος δήγματος: ἄλλα τε περὶ τῆς αὐτῆς.

Κεφ. λη.

Τῶν ὑπ' ἀσπίδος δηχθέντων οὐ μνημονεύεται οὐδεὶς ἐξαντής γεγονέναι τοῦ κακοῦ. ἐνθένδε τοι καὶ τοὺς Βασιλέας ἀκούω τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τῶν διαδημάτων φορεῖν πεποικιλμένας ἀσπίδας, τῆς ἀρχῆς αἰνιττομένους τὸ ἀνίκητον ἐκ τῆς τοῦ ζῴου μορφῆς τοῦ προειρημένου. γίνονται δὲ καὶ πεντάπηχεις ἀσπίδες: καὶ μέλαιναι μὲν αἱ πλεῖσται, ἢ τεφραῖαι: ἴδοις δ' ἂν καὶ πυρρὰς ἀσπίδας. οἱ δηχθέντες δὲ ὑπ' ἀσπίδων οὐ περαιτέρω βιοῦσι τετάρτης ὥρας. πνιγμὸς δὲ αὐτοὺς καὶ σπασμὸς διώκει, καὶ λυγμὸς ὥς φασιν.

Ακούω

illos eis obiecerit, tanquã homo summa prudentia in latrones incurrẽs, quæcũq; portat ad se redimendũ exponit. Quòd si postea quàm exectus & ex periculo seruatus fuerit, ab insectantibus iterum urgeatur, hic sese erigens, atq; quamobrem insequi ulterius pergére nõ debeant, causam ostendens, ad reuertendum, ꝙ iam ea parte quã expetunt careat, uenatores inducit. nam carnes eius non admodũ illi curant. Persæpe etiamnũ testiculis præditus, cum se à uenatorum cõspectu longissimè cursu remouerit, eam partem desideratam ita astutè comprimit & occultat, ut insectatores fallat, tanquam ijs careat quæ occultauit.

De Buprestide Boum ueneno.

Caput XXXV.

SI Buprestidem bestiolam Bubulũ pecus deuorauerit, tantopere inflatur, ut & rumpatur, & non multò pòst efflet halitum extremum.

De Erucis interimendis.

Cap. XXXVI.

ERucæ olera & exedunt, & celeriter cõficiunt. eis mulier, si per media olera peruaserit, ex mensibus laborans, perniciem affert.

De Oestro & Myope, siue Asilo & Tabano. Cap. XXXVII.

INimicissimus Bubus est Asilus & Myops. ille par est maximæ muscæ, aculeo (lingua potius uel promuscide) firmo & magno armatus: sonum autem bombi instar & asperum ædit. Myops Muscæ caninæ similis est, aculeo minor Asilo, sed magis sonorus.

De Aspidum differentijs, symbolo, ueneno, & hoste earum Ichneumone. Cap. XXXVIII.

ASpides in diadematibus pictas Aegyptiorum reges gerunt, ex eius bestiæ forma regni firmitatem adumbratè significantes. inuictũ enim huius serpentis uenenum est, & nemo unquam ab ea morsus euasisse memoratur. earum quædam ad longitudinẽ quinq; cubitorum accedunt: nonnullæ rutilo, plurimæ nigro, cinereóue colore perspiciũtur. Amplius quatuor horas quos momorderint, uiuere nõ queunt: eos strangulatio, conuulsio, & singultus consequitur.

Ichneu-

Ichneumo autem Aſpidis oua diſperdit, & tanquã catulis ſuis futuram hoſtilem perniciem ſummouet. Cæterùm Aſpidem Libycam uel aſpiratione ſola excæcare quidam aiunt,

Hinnulos mares à patribus pleroſq; occidi. Cap. XXXIX.

Mira Naturæ cum alibi tum hic etiã uis eſt. Hinnulos mares pleroſque patres occidũt, ne numero aucti matres poſtea ineant, id quod uel inter brutas animantes magnũ ſcelus & piaculum eſt. At Cyro & Paryſatidi ô Perſę, nec indecorum hoc facinus, nec iniuſtum uidebat. ille enim matrẽ amabat, & hæc in filium ſimili amore ardebat. Talis brutorum natura eſt. at homines ut temeraria & effreni libidine omnia cócupiſcunt, ita cupiditatibus ſuis nuſquã moderantur, aut abſtinent.

Cyrus matrẽ amauit.

†forte μὲν τὰ ἄλογα. & mox ἐπιθυμοῦσι, & φειδόμενοι.

De Muribus inſulæ Heracleæ, qui ab omnibus Herculi in ea ſacris abſtinent: & cum uuæ ſunt maturæ recedunt, ne per incótinentiam forte attingant. Cap. XL.

†al. ὁμώνυμος.

Qvantum eſt cunq; murium in Heraclea, quę in Ponto inſula eſt, Herculẽ & religioſe colit: & quod deo cũq; dedicatum eſt, tanquam id ei ſacrum gratumq; eſſe intelligens & credens, non attingit. Itaq; cum uitis (quæ ibi deo frondeſcit, & ſoli eidem ad religionem conſecrata eſt, cuiusq; racemos dei adminiſtri ad ſacra ſeruant) uuæ aſſecutę fuerint maturitatem, tum de inſula mures decedũt, ut ne ſi remanerent, per imprudentiã eas cótingant, quas tangi fas non ſit: pòſt uerò ubi id anni tempus præterierit, ad domeſticã ſedem reuertũtur. Atq; hæc quidem Ponticorum murium eſt probitas. Contrà Hippon, Diagoras, Heroſtratus, reliquiq; dei hoſtes, quomodo uel à racemis, uel alijs rebus conſecratis cupiditatem manusq; abſtinuiſſent, qui ne ab ea quidem inſania ſuam aſſenſionẽ ſuſtinuerint, quominus & nomina deorũ, & opera quomodocũq; tollere conati fuerint.

†al. ῥῶγες. Incontinenti obiecta uoluptatis fugienda.

Impij & athei

Ἀκούω δὲ τὸν ἰχνεύμονα τῆς ἀσπίδος τὰ ὠὰ ἀφανίζειν, οἱονεὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὑπεξαίροντα τοὺς μέλλοντας ἀντιπάλους. Λίβυσσαν δ᾽ ἄρα ἀσπίδα, καὶ ἀποφαίνειν τυφλοὺς τῷ φυσήματι λέγει τις λόγος.

Διὰ τί τοὺς ἄῤῥενας νεβροὺς, οἱ πατέρες ἀναιροῦσιν. Κεφ. λθ.

Εἶτα οὐ χρὴ θαυμάσαι τὴν φύσιν τῆς τε ἄλλης καὶ ἐνταῦθα μέντοι; τῶν ἀῤῥένων οἱ πατέρες τοὺς πλείους νεβροὺς ἀναιροῦσιν, ἵνα μὴ πληθύωνται, εἶτα μέντοι τὰς μητέρας ἀναβαίνωσιν. μίασμα γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις, καὶ ἐναγὲς ἔργον δοκεῖ τοῦτο δήπου. Κύρῳ δὲ καὶ Παρυσάτιδι ὦ Πέρσαι καὶ καλὰ ταῦτα καὶ ἔνδικα ἐδόκει. καὶ ἐφίλει Κῦρος τὴν μητέρα καλῶς, καὶ ἐφιλεῖτο ὑπὸ τῆς μητρὸς φιλίαν ὁμοίαν. καὶ ταῦτα †μέντοι σωφρόνως. οἱ δὲ ἄνθρωποι πάντων μὲν ἐπιθυμοῦντες, μηδενὸς δὲ φειδόμενοι.

Περὶ τῶν μυῶν τῶν ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ νήσῳ. Κεφ. μ.

Νῆσος ἐν τῷ Πόντῳ, Ἡρακλεῖ μὲν †ἐπώνυμος, ἐκτετίμηται. οὐκοῦν ὅσον μυῶν ἐστὶν ἐνταῦθα σέβει τὸν θεόν: καὶ πᾶν ὅσον ἀνεῖται αὐτῷ, τοῦτο πιστεύει τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἀφειδῶς, καὶ οὐκ ἂν προσάψαιτο αὐτοῦ. οὐκοῦν καὶ ἄμπελος τῷ θεῷ κομᾷ, καὶ τετίμηται ὡς ἀνάθημα αὐτῷ μόνῳ: καὶ φυλάττουσιν οἱ θεραπευτῆρες τοῦ δαίμονος εἰς τὰς θυσίας τοὺς βότρυς. ὅταν οὖν εἰς ἀκμὴν αἱ †ῥάγες ἔρχωνται, οἱ δὲ ἀπολείπουσι τὴν νῆσον οἱ μῦες, ἵνα μὴ μείναντες ἄκοντες γοῦν προσάψωνται, ὧν θίγειν οὐκ ἄμεινον. εἶτα τῆς ὥρας διαδραμούσης, οἱ δὲ εἰς ἤθη τὰ οἰκεῖα ὑποστρέφουσι. Καὶ μυῶν μὲν Ποντικῶν ἀγαθὰ ταῦτα. Ἵππων δὲ καὶ Διαγόρας καὶ Ἡρόστρατος, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν θεοῖς ἐχθρῶν κατάλογος, πῶς ἂν ἐφείσαντο τῶν βοτρύων ἢ ἀναθημάτων ἄλλων, οἱ καὶ τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα, καὶ ἔργα ἁμωσγέπως συλᾶν προῃρημένοι;

Περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὑετοῦ, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ φυομένων μυῶν. καὶ ἔτι περὶ μυῶν, πῶς τὰ βρέφη μετοικίζουσι. Κεφ. μα.

De numeroſa ui murium in Aegypto poſt aquam pluuiam naſcente, quæ niſi inuocato numine exterminari non poſsit. Quo ordine tum Aegyptij iſti, tum Pontici mures recedere ſoleant. Ruinas ab eis præſentiri, Feles & Viperas timeri. Cap. XLI.

Primum

Ἔθος τοῖς Αἰγυπτίοις, ὅταν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὕσῃ, ῥανίσι δὲ λεπταῖς ὁ θεὸς, μῦες παραχρῆμα τίκτονται. οὐκοῦν κατὰ τὰς ἀρούρας πλανώμενοι οὗτοι, λυμαίνονται τοῖς ληΐοις, ὑποτέμνοντες τοὺς στάχυς καὶ ὑποκείραντες, ἤδη μέντοι καὶ τοὺς σωροὺς τῶν δραγμάτων κεραΐσαντες, λυποῦσι τοὺς Αἰγυπτίους, † καὶ διὰ ταῦτα πάγαις τε αὐτοῖς ἐλλοχῶντες, καὶ θριγκοῖς ἀνασέλλοντες, καὶ τάφροις ἀνείργοντες, καὶ καίοντες ἐν ταύταις πῦρ. οἱ τοίνυν μῦες οὔτε τὴν ἀρχὴν πρὸς πάγας προσφοιτῶσιν, ἐῶσι δὲ αὐτὰς ἑστάναι ἄλλως: τοῖς δὲ θριγκοῖς καὶ τοῖς λελειωμένοις ὑπὸ τῆς χρίσεως ἐπαναβαίνουσιν, ἁλτικώτατοί γε ὄντες, εἶτα μέντοι ὑπερπηδῶσι τὰς τάφρους. ὅταν οὖν ἀπαγορεύσαντες οἱ Αἰγύπτιοι τὰς μηχανὰς καὶ τὰς ἐπιβουλὰς ὡς ἀχρήστους ἀπολίπωσι: καὶ ἐκτραπέντες ἐπί τε δέησιν ἔλθωσι, καὶ ἱκετείας τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς, ἐνταῦθα δήπου τὴν ἐκ θεῶν μῆνιν ὀῤῥωδοῦσιν οἱ μῦες, καὶ ἔς τι ὄρος ἀναχωροῦσι τάξιν πλαισίου φυλάττοντες. οἱ μὲν οὖν νεώτατοι πρῶτοι, οὐραγοῦσι δὲ οἱ μέγιστοι, καὶ τοὺς ὑπολειπομένους ἐπιστραφέντες, εἶτα μέντοι ἕπεσθαί σφισιν ἐκβιάζονται. ἐὰν δὲ οἱ νεώτατοι κάμνοντες ὑποστῶσι, καὶ τὸ ἑπόμενον ἵσταται πᾶν, ὡς ἐν δυνάμει στρατιωτικῇ πέφυκε γίνεσθαι: ὅταν δὲ ὑπάρξηται ἡ ἐκ τῶν πρώτων κίνησις, ἐνταῦθα καὶ οἱ λοιποὶ ἕπονται. Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὸν Πόντον οἰκοῦντες, τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖθι τοὺς μῦς δρᾶν. Πεπίστευνται δὲ καὶ τῆς οἰκίας ἁπάσης ἥτις μέλλει πεσεῖσθαι, ἢ πόδα ὧν ἔχουσι μετοικίζεσθαι πάντας. Ἰδιότης δὲ ἄρα μυῶν καὶ ἐκείνη: ἐπειδὰν ἀκούσωσι γαλῆς τρυζούσης, ἢ συρίττοντος ἔχεως, ἐκ τῆς μυωπίας τῆς μιᾶς τὰ ἑαυτῶν βρέφη ἄλλο ἄλλῃ μετοικίζουσι.

Περὶ αἰγὸς ἧς ἠράσθη ὁ αἰπόλος Κρᾶθις. Κεφ. μβ.

Λόγον δὲ Ἰταλὸν τῆς Συβαριτῶν πόλεως συνακμάσαντος ἔργου μνημονεύοντα, καὶ φοιτήσαντα εἰς ἐμὲ, εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστι. τὴν ἡλικίαν ἀντίπαις, αἰπόλος τὸ ἐπιτήδευμα, ὄνομα Κρᾶθις, εἰς ὁρμὴν ἀφροδίσιον ἐμπεσὼν, τῇ τῶν αἰγῶν ἰδεῖν ὡραιοτάτῃ μίγνυται, καὶ τῇ ὁμιλίᾳ ἥδετο. καὶ εἴποτε ἐδεῖτο ἀφροδίτης, ὡς αὐτὴν ἐφοίτα, καὶ εἶχεν ἐρωμένην αὐτήν. καὶ μέντοι καὶ οἷα λαμβάνειν ἠδύνατο δῶρα, τοιαῦτα ὁ ἐραστὴς ὁ αἰπόλος τῇ ἐρωμένῃ τῇ προσ

ρημένῃ

Primum ut in Aegypto pluit, perparuulis guttis Mures nasci solent, qui longè lateq; totis aruis uagãtes, maxima calamitate ex spicarum circumrosione & succisione segetes afficiunt, & manipulorum aceruos uastantes, magnum Aegyptijs negotium exhibent: eo fit, ut ij insidias eis conentur muscipulis tendere, & sepimentis aut muris repellere, & fossis ac incensionibus arcere. sed mures ut minimè ad muscipulas accedunt, sic cũ sint ad saliendum apti, & fossas transiliunt, & muros etiam læues & incrustatos reptando superant. Aegyptij uerò de spe & conatu depulsi, omni machinatione insidiarum, tanquã parum efficaci relicta, se ad suppliciter deprecandam à Deo calamitatem uertunt. Mures diuinæ irę metu, in montem quempiã aciei instructione ordinem quadrangulum conseruantes discedunt. horum omniũ natu minimi primo in ordine cõsistunt, maximi uerò extremum agmen ducunt, & eos qui lassitudine deficiunt, urgent, ac seipsos sequi cogunt. Quòd si ex itinere minimi natu laborantes subsistant, omnes quoq; consequentes, ut est in more belli instituto'q; positum, insistunt, & interquiescunt: Simulq; se ut primi mouere cœperunt, cæteri continuò omnes subsequunt. Hoc idem qui Pontum incolunt mures illic agere dicunt. Ex omni autẽ domo cuius ruinæ impẽdeant quà primum datur, celeriter demigrare creduntur. Iidem cum uocẽ felis aut uiperæ sibilum exaudiuerunt, è cauo suo musculos alius aliò transfert.

† forte τοὺς διὰ ταῦτα ἐλλοχῶντας, &c. & mox ἀνασέλλοντας, & ἀνείργοντας.

Numen contra mures imploratum.

Murium recedentiũ ordo.

Mures Põtici.

Mures præsentire ruinas.

A fele & uipera metus.

De Capra adamata à caprario Crathide, quem dormientem insidiatus ei riualis hircus occidit. Cap. XLII.

In urbe Sybari adolescens, nomine Crathis, cuius opera in tuendi caprini pecoris munere uersabatur, cum cupiditate libidinis flagraret, in eam amoris caprini consuetudinem cecidit, ut si quando uenereis rebus uti haberet necesse, cũ omnium caprarum formosissima uenereo complexu iungeretur. eamq; ipsam in amasiæ numero locoq; ducebat, donaq; non à capræ desiderio abhorrentia

dabat, hederam nimirum, & lentisci pulcherrimas frondes, & smilacē & iuncum sæpe edenda eidem obijciebat, os illi redens ad osculationem suaueolentius. sed & molles, & teneras, ut tanquam sponsa mollius dormiret, herbas substernebat. Quod quidē ipsum ut hircus gregis dux perspexit, riualitate laborare, atq; interea suum occultare animum cœpit, quoad aliquando tandem eum somnum capere deprehendisset. tum enim omnibus reuocatis uiribus, facto in eum impetu, cerebrum diminuit. Cùm autem eiusmodi factum ad indigenas permanasset, non modò ei tumulum non obscurum excitarunt: sed ex eo etiam fluuium Crathim nominarūt. Infantem autem puerum ex eius cum capra consuetudine susceptū, caprina habentē crura, & faciem humanam, in deos repositū, deorumq; honore affectum fuisse, & syluanum quendam napæumq; deum esse, in sermonē hominum uenit. In beluis igitur etiam obtrectationē et riualitatē inesse hircus docet.

Crathis fluuius.

De subterraneis Formicarum cauernis, earumq; structura mirabili. item de pabulatione, ducibus, & sepultura earum. Cap. XLIII.

Aegyptias fossas & Creticos labyrinthos historici literarum memoria celebrant, & poëtarū natio uersibus decantat: uerùm fosionū quas Formicę efficiunt, uaria diuerticula, flexiones, anfractus nondum sciunt: enimuero eæ mirabili sapientia subterraneas ædificatiunculas tortuosissimè cōstruunt, ut uel difficilem aditum, uel omnino inuium insidias sibi molientibus efficiant. Terrā uerò quam effodiunt, pro foraminibus aggerant, & tanquam muros quosdam & propugnacula circumijciunt, ne ex cœlo aqua pluuia defluens ipsas funditus alluuione perdat. Intermedia itē sepimenta, cauernas alias ab alijs secernentia, solertissimè machinantur. atq; ut de splendidis hominum ædibus fieri solet, domū suam triplici regione formaq; circūscribunt: alterum enim in ea locum Andronem, in quo mares & iunctæ eis fœminæ habitent, ædificant: alterū Gynęciū nuncupatum, ubi fœminæ pariant, moliunt: tertiū granorū aceruis destinant: cū tamē ab Ischo-

ἐρημίῃ προσέφερε, κισσοῦ ποτὲ καὶ σχίνου τοὺς ὡραιοτάτους ἀκρέμονας, καὶ σμίλακος πολλάκις, καὶ σχοίνου τραγεῖν παρεῖχε, τὸ στόμα ἀποφαίνων αὐτῷ, εἰ δεηθείη φιλῆσαι, εὐῶδες αὐτῇ. ἀλλὰ καὶ στιβάδα ἐγκαθεύδειν, ὡς νύμφῃ παρεσκεύαζεν ἁβροτάτην τε καὶ μαλθακήν. οὔκουν ἀμελῶς ταῦτα ἐθεάσατο ὁ τῆς ἀγέλης ἡγεμὼν ὁ τράγος· ἀλλ' αὐτὸν εἴσεισι ζηλοτυπία, καὶ κατέκρυπτε μὲν τέως τὸν θυμόν· καθήμενον δέ ποτε αὐτὸν ἐλλοχῶν καὶ καθεύδοντα, ἣν δ' ἄρα ἐμβαλὼν τὸ πρόσωπον εἰς τὸν κόλπον· ὡς ὧν εἶχε δυνάμεως, τῇ κεφαλῇ προσέῤῥηξε, καὶ διέθρυψεν οἱ τὸ βρέγμα. διαῤῥεῖ τοίνυν εἰς τοὺς ἐπιχωρίους τὰ πραχθέντα· καὶ τὸν μὲν οὐκ ἀφανῆ τάφον ἀνέστησαν, ἐξ αὐτοῦ δὲ τὸν ποταμὸν Κρᾶθιν ὠνόμασαν. γίνεται δὲ ἐκ τῆς ὁμιλίας τῆς πρὸς τὴν αἶγα παιδίον· καὶ ἦν αἶξ οἱ τὰ σκέλη, τὸ πρόσωπον ἄνθρωπος. τοῦτον δὲ ἐκθεωθῆναι λόγος ἔχει, καὶ θεὸν ὑλαῖόν τε καὶ ναπαῖον νομισθῆναι τὸν αὐτόν. Μετειληχέναι δὲ καὶ ζηλοτυπίας τὰ ζῶα ὁ τράγος διδάσκει.

Περὶ τῆς τῶν μυρμήκων γεωρυχίας. Κεφ. μγ.

Σύριγγας μὲν Αἰγυπτίας ᾄδουσιν οἱ συγγραφεῖς· ᾄδουσι δὲ καὶ λαβυρίνθους τινὰς Κρητικοὺς ἐκεῖνοί τε αὐτοί, καὶ τὸ τῶν ποιητῶν φῦλον. Μυρμήκων δὲ ἐν γεωρυχίᾳ, ποικίλας τε ἀτραπούς, καὶ ἑλιγμούς, καὶ περιόδους οὔπω ἴσασι. σοφίᾳ δὲ ἄρα τὴν ὑπόγειον οἰκοδομίαν τήνδε ὑπεργάζονται σκολιωτάτην, τοῖς ἐπιβουλεύουσί σφισι τῶν θηρίων πάροδον, καὶ δύσπορον, ἢ καὶ παντελῶς ἄπορον ἀποφαίνοντες. τὴν δὲ γῆν ἣν διορύττουσιν, ἀλλὰ καὶ ταύτην τε ὑπὲρ τοῦ στομίου περιβαλόντες, οἱονεὶ τείχη τινὰ καὶ προβλήματα ἐργάζονται, ὡς μὴ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξ οὐρανοῦ καταθέον ῥᾳδίως εἶτα αὐτοὺς ἐπικλύσαι, ἢ ἀπολέσῃ πάντας, ἢ τούς γε πλείστους. αἱμασιὰς δέ τινας μέσας διειργούσας ἀπ' ἀλλήλων τοὺς χηραμοὺς διατειχίζουσι, καὶ μάλα εὐτέχνως. εἰσὶ δ' ἂν οἱ χῶροι τρεῖς, ὡς ἐν οἰκίᾳ σοβαρᾷ· καὶ τὸν μὲν ἀποφαίνουσιν ὅσον ἀνδρῶνα εἶναι, ἐν ᾧ διαιτῶνται οἱ ἄῤῥενες, καὶ ὅσον σὺν αὐτοῖς θῆλυ· τὸν δὲ ἕτερον ἔνθα ἀποτίκτουσι κύουσαι μύρμηκες, οἱονεὶ γυναικῶνα· τρίτον δὲ ἕτερον θησαυρόν τι καὶ σιρὸν ἀποκρίνουσι τοῖς ἠθροισμένοις σπέρμασι. καὶ οὔτε

Ἰσχόμαχος ἐνταῦθα, οὔτε Σωκράτης ὑπὲρ τῆς ἀξιολόγου οἰκονομίας σπουδάζοντες, διδάσκουσιν αὐτά. Οἱ δὲ μύρμηκες προϊόντες ὥσπερ οὖν † ἐπισιτίζεσθαι τοῖς μεγίστοις ἕπονται: οἱ δὲ ἄγουσι στρατηγῶν δίκην. καὶ οὖν τὰ λήϊα ἐλθόντες, οἱ μὲν ἔτι νεαροὶ τὴν καλάμην ὑφεστᾶσιν: οἱ δὲ ἡγεμόνες ἀνέρπουσι, καὶ τοὺς καλουμένους † οὐραγοὺς τῶν καρπίμων διατραγόντες, τοῖς δήμοις τοῖς κάτω ῥίπτουσιν. οἱ δὲ περιελθόντες τοὺς μὲν ἀθέρας ἀποκόπτουσιν, ἐκλέπουσι δὲ τὰς τὸν πυρὸν στεγούσας τε καὶ περιαμπεχούσας θυλακίδας. καὶ μήτε ἀλοητοῦ δεόμεναι, μήτε ἀνδρῶν λικμῆσαι δυναμένων, μήτε μὴν ἐπειγομένων πνευμάτων ἀποκρῖναι καὶ διαστῆσαι τάς τε ἄχνας καὶ τὸν καρπόν, ἀνθρώπων ἀρούντων τε καὶ σπειρόντων τροφὰς ἔχουσι μύρμηκες. Σοφὸν δὲ καὶ ἐκεῖνο προσακήκοα, ὅτι ἄρα τοὺς τεθνεῶτας μύρμηκας οἱ προσήκοντες ἐν ταῖς τῶν πυρῶν κηδεύουσι θυλακίσιν, ὡς πατέρας ἢ πᾶν τὸ φίλιον ἐν ταῖς σοροῖς οἱ ἄνθρωποι.

Περὶ τῆς τῶν ἵππων εὐνοίας, τῆς εἰς τοὺς τρέφοντας. καὶ περὶ ἵππου τοῦ ἐρασθέντος δεσπότου τοῦ Σωκλοῦς.

Κεφ. μδ.

Ἵππος εἰ τυγχάνει κηδεμονίας, ἀμείβεται τὸν εὐεργέτην εὐνοίᾳ τε καὶ φιλίᾳ. καὶ ὁποῖος μὲν ἦν ὁ Βουκέφαλος εἰς Ἀλέξανδρον, διαρρεῖ πανταχόσε λόγος, καὶ οὔ μοι λέγειν αὐτὸν ἥδιόν ἐστιν. καὶ τὸν Ἀντιόχου δὲ ἵππον τὸν τιμωρήσαντα τῷ δεσπότῃ, καὶ ἀποκτείναντα τὸν Γαλάτην, ὅσπερ οὖν ἀπέσφαξε τὸν Ἀντίοχον ἐν τῇ μάχῃ, ὄνομα δὲ τῷ Γαλάτῃ Κεντοαράτης ἦν, ἐῶ καὶ τοῦτον. Σωκλῆς δὲ ἄρα, οὐ γάρ τι που πολλοὶ τόνδε μοι δοκοῦσιν ἐγνωκέναι, Ἀθηναῖος μὲν ἦν, καλὸς δὲ καὶ ἐδόκει καὶ ἐπεφύκει: οὗτος οὖν ἐπρίατο ἵππον ὡραῖον μὲν καὶ αὐτόν, ἐρωτικὸν δὲ ἰσχυρῶς, καὶ οἷον σοφώτερον ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ὁρᾶν ἵππους. οὐκοῦν ἐρᾷ τοῦ δεσπότου δριμύτατα, καὶ προσιόντος ἐφριμάττετο, καὶ ἐπικροτοῦντος ἐφρυάττετο, καὶ ἀναβαίνοντος ἑαυτὸν παρεῖχεν εὐπειθῆ, καὶ παρεστῶτος κατὰ πρόσωπον, ὁ δὲ ὑγρὸν ἑώρα. Καὶ ταῦτα ἐρωτικὰ ὄντα ἤδη, ὅμως τερπνὰ ἐδόκει. ἐπεὶ δὲ ἦν, ὥς τι καὶ θρασέων εἰς τὸ μειράκιον, προπετέστερος, καὶ διέρρει ὁ λόγος ὑπὲρ ἀμφοῖν ἀτοπώτερος, ὁ Σωκλῆς οὐκ ἐνεγκὼν τὸ ἀπόφημον, ὡς ἐραστὴν ἀκόλα-

σον

ab Iſchomacho & Socrate rei œconomicæ peritis nihil tale didicerint. Quum autem tanquam ad pabulandum proficiſcuntur, natu grandiores ſimiliter eas, atque exercitus duces, ducunt: ut ad ſegetes peruenerunt adoleſcentiores ſub ſtipula ſtant, duces uerò aſcendunt, & ſpicas abſciſſas inferioribus deijciũt: hæ uerò circumſtantes, ariſtas diſtrahũt, ſimul & ex ſuis glumis & uaginis grana incluſa explicant: neq; ad excutiendum ullo inſtrumento egent, neq; ad uentilandũ uiris, neq; uentis ad purganda à ſordibus grana, ex frumentis, quæ homines exarant ſeruntq;, cibos ſibi conficientes, humanis laboribus fruuntur. Illud etiam auditũ habeo prudenter factum, eas humatione mortuas aliqua neceſsitudine ſibi coniunctas afficere, & in granorum folliculis cõdere, ut homines in urnis parentes ſuos uel amicos.

Pabulatio.

† al. ἐπισιτίσοντες.

Duces formicarum.

† al. οὐραχοὺς

Sepultura.

De beneuolentia equorum erga nutricios, ut Alexandrũ & Antiochũ. & de Socle Athenienſi ab equo ſuo etiam petulanter amato.

Cap. XLIIII.

SI accuratè et liberaliter tractetur equus, cum beneuolentia erga eum qui ſibi benefecit, cumq; amicitia acceptum beneficium compenſat. Iam quod longè lateq; peruagatum eſt, qualis in Alexandrum Bucephalus fuerit, propterea nihil mihi iucunditatis ad narrandum habere uidetur. Antiochi item equũ prætereo, qui ut dominum ſuum ulciſceretur, Gallo nomine Centoarati, qui Antiochum in pugna interfecerat, necẽ intulit. Socles formæ pulchritudine egregius Athenienſis, quem mihi permulti ignorare uidentur, equum emit pulchrũ, & tam uehementi in ſe amore incenſum, ut cũ accedere ſentiret dominum, uel cùm palparetur, hinnitu aut fremitu ſuũ teſtaretur gaudium: & cùm ille aſcendere pararet, ſe ad conſcenſum pręſtaret obedientem: cùm ante oculos conſiſteret, ille ſuauiter & amatoriè in eum intueretur. Quæ omnia eatenus amatoria & iucũda uiſa ſunt, quoad petulantiam in adoleſcentem attentare uiſus eſt, ſimul & fama turpitudinis de ambob⁹ diſsipata extitit. tum eam infamiam Socles ſibi cõflari non paſſus,

Alexandri Bucephalus.

Antiochi equus.

Socles ab equo amatus.

utin amatorem flagitiosum & petulanté odio incensus, equum uendidit. Is non ferens ab adamato suo se distractū abesse, acerrima inedia uoluntariam sibi consciuit mortem.

De mutuis quorundam animalium inimicitijs. Cap. XLV.

ATtagenes & Gallinacei inter se inimici grauiter sunt. Inimicitię intercedūt Cornici cum Circo. Mutuo uterq; in alterū odio pelagius Accipiter & Coruus flagrant. Cū Turture Coruus & Circus insitas inimicitias gerunt, & utrunq; uicissim Turtur odit. Ciconia & Vespertilio inter se hostes sunt. Pelecanū quoq; & Coturnicé inuicé infensos esse audio.

Quænam sint quibusdam animalia mortifera. Cap. XLVI.

VT symphyto interimitur Aquila, sic Ibis felle Hyænæ: allij semine, Sturnus: Charadrius, bitumine: Herinaceus, potamogitone. eidem fel Mergi intolerabile est. Iam Circus, Larus, Turtur, Merula, & Vulturum natio, & Scôpes, ut Gillius addit, malo punico trito pereunt. Cedri folijs Calamodytes, amerinę flore Atricapilla: Coruus, erucæ semine: unguento Scarabeus occiditur. Feræ Capræ adeps, Vpupam interficit: ac si Cornix inciderit in comesæ à Lupo reliquias carnis, moritur: Alaudam, sinapis semen, & Gruem hausta uitis lachryma conficit.

De Lepore sua circa cubile turbante uestigia. Cap. XLVII.

Astutia cauta.

DE Lepore mihi hæc in mentem hoc loco ueniunt explicare. Non eum sanè prius sub solitum cubile subire, & succedere, quàm modò ingrediens, modò egrediens sua conturbârit uestigia: ut ne ea struentibus sibi insidias appareant, naturali quadā sagacitate homines astutè decipiens.

De amore Equæ in suos pullos: & de Dario Equas à partu recentes ad pugnas ducere solito. Cap. XLVIII.

Maternus in prolē amor.

EQua mater optima summa charitate, & fide pullum suum amat: cuius sanè modi amoris Darius ætate inferior non imperitus, equas à partu recentes relictis

στον μισήσας ἀπεμπόλησε τὸν ἵππον. ὁ δὲ οὐ φέρων τὴν ἐρημίαν τὴν ἀπὸ τοῦ καλοῦ, ἑαυτὸν τοῦ ζῆν ἀπήλλαξε λιμῷ βιαιοτάτῳ.

Περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα τῶν ζώων ἔχθρας. Κεφ. με.

ΝΟσοῦσι δὲ ἄρα ἀτταγᾶς μὲν ἀλεκτρυόνι ἔχθιστα, ἀλεκτρυὼν δὲ αὖ πάλιν ἀτταγᾷ· καὶ κορώνη κίρκος, καὶ ἐκείνη ἐκείνῳ. καὶ πελαγίῳ ἱέρακι ὁ κόραξ, καὶ κόρακι ἐκεῖνος. τρυγόνι τε κόραξ καὶ κίρκος· καὶ μέντοι καὶ ἡ τρυγὼν ἑκατέρῳ. πέπυσμαι δὲ καὶ πελαργὸν νυκτερίδα μισεῖν, καὶ ἐκείνην ἀντιμισεῖν ὡς πολέμιον. πελεκᾶνας δὲ μὴ νοεῖν φίλα ὄρτυγι, καὶ ἀμοιβὴν τοῦ μίσους ἀκούω εἶναι.

Τίνα τίσι τῶν ζώων θανατηφόρα. Κεφ. μϛ.

ΑΠοκτίννυσι δὲ ἀετὸν μὲν τὸ καλούμενον σύμφυτον· τὴν δὲ ἶβιν ὑαίνης χολή· σκορόδου σπέρμα τὸν ψᾶρα· χαραδριὸν ἄσφαλτος· τὸν δὲ ἐχῖνον ὁ καλούμενος ποταμογείτων· ἐχῖνος δὲ αἰθυίας χολὴν οὐχ ὑπομένει. κίρκος δὲ καὶ λάρος, καὶ τρυγὼν καὶ κόσσυφος, καὶ τὸ γυπῶν ἔθνος ῥοιᾶς σίδην κοπεῖσαν εἰ διατράγοιεν, ἀπολώλασι. κέδρου τὸν καλαμοδύτην ἀπόλλυσι φύλλα, ἄνθος δὲ ἄγνου τὸν μελαγκόρυφον. κόρακα δὲ εὐζώμου σπέρμα. μύρῳ κάνθαρος ἀποθνήσκει, στέατι δορκάδων ὁ ἔποψ. κορώνη δὲ λυκοβρώτου κρέως λειψάνῳ περιτυχοῦσα ἀποθνήσκει. κορυδαλὸς νάπυος σπέρματι. γέρανος ἀμπέλου δάκρυον σπάσασα διεφθάρη.

Περὶ λαγωῶν. Κεφ. μζ.

ΛΑγὼ δὲ πέρι καὶ ἐνταῦθα ἔπεισιν εἰπεῖν τοιαῦτά μοι. ἐς τὴν κοίτην τὴν συνήθη οὐ πάρεισιν ὁ λαγὼς, πρὶν ἢ ταράξαι τὰ ἴχνη, πῆ μὲν εἰσιὼν, πῆ δὲ ἐξιὼν, ἵνα ἀφανίσῃ τὴν ἐκ τῶν θηρατῶν εἰς αὐτὸν ἐπιβουλήν· σοφίᾳ τινὶ φυσικῇ τὸ θηρίον τοὺς ἀνθρώπους αἱμυλώτατα ἀπατῆσαι.

Περὶ στοργῆς τῆς θηλείας ἵππου. Κεφ. μη.

ΜΗτηρ δὲ ἄρα καὶ ἡ θήλεια ἵππος ἀγαθὴ ἦν, καὶ τοῦ πώλου τοῦ ἐξ αὐτῆς μεμνῆσθαι δεινή. ὅπερ τοῦν κατεγνωκὼς Δαρεῖος ὁ κάτω, εἶτα μέντοι ἐπήγετο εἰς

τὰς

τὰς μάχας ἐξ ὠδίνων ἵππους τὰ βρέφη καταλιπούσας οἴκοι. τρέφονται δὲ καὶ ὀρφανοὶ μητέρων οἱ πῶλοι γάλακτι ξένῳ, ὥσπερ δὴ καὶ ἄνθρωποι. οὐκοῦν ὅτε ἡ τροπὴ τῆς μάχης τῆς κατὰ τὴν Ἰσσὸν τὰ Περσῶν πιέζειν ὑπήρξατο, καὶ ἐνικᾶτο Δαρεῖος, ἵππον ἀνέβη θήλειαν, φυγῆς δεόμενος καὶ σωτηρίας ὠκίστης. ἡ δὲ ἄρα τοῦ καταλειφθέντος μνήμη, ὡς εἶχεν ἐπιθυμίας καὶ πόθου, τὸν δεσπότην ὑμνεῖται τῆς ἀκμῆς τῶν ἐπικειμένων κινδύνων ἐξαρπάσαι.

Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήνησιν ἡμιόνου.
Κεφ. μθ.

Ἡμίονος γέρων Ἀθήνησιν ὑπό γε τοῦ δεσπότου τοῦ ἰδίου τῶν ἔργων ἀπολυθεὶς, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, τοῦ μὲν φιλοπόνου καὶ ἐθελουργοῦ καθ' ἡλικίαν ἑαυτὸν οὐκ ἀφῆκεν. ἡνίκα γοῦν Ἀθηναῖοι κατεσκεύαζον τὸν Παρθενῶνα, οὔτε ἐπισύρων, οὔτε ἀχθοφορῶν, ὅμως τοῖς νέοις ὀρεῦσι προφερόμενος τὴν ὁδὸν ἄκλητος καὶ ἑκὼν οἱονεὶ παρασείρος ἦει, δορυφορῶν, ὡς ἂν εἴποις, καὶ παρορμῶν τὸ ἔργον τῇ βαδίσει τῇ κοινῇ, δίκην τεχνίτου παλαιοῦ, τοῦ μὲν αὐτουργοῦ ὑπὸ τοῦ γήρως ἀπολυθέντος, ἐμπειρίᾳ δὲ καὶ παλαιᾷ διδασκαλίᾳ ὑποθήγοντός τε ἅμα τοὺς νέους καὶ ἐπαίροντος. ὁ δῆμος οὖν μαθόντες ταῦτα, τῷ κήρυκι ἀνειπεῖν προσέταξαν, εἴτε ἀφίκοιτο ἐπὶ τὰ ἄλφιτα, εἴτε ἐπὶ τὰς κριθὰς παραβάλοι, μὴ ἀνείργειν, ἀλλ' ἐᾶν ἐπὶ κόρον σιτεῖσθαι, καὶ τὸν δῆμον ἐκτίνειν τὸ ἀργύριον, ἐν πρυτανείῳ τρόπον τινὰ ἀθλητῇ σιτήσεως δοθείσης ἤδη γέροντι.

Περὶ τῆς τῶν μυρμήκων ἀγχινοίας.
Κεφ. ν.

Κλεάνθην τὸν Ἄσσιον κατηνάγκασε καὶ ἄκοντα εἶξαι καὶ ἀποστῆναι τοῖς ζώοις τοῦ καὶ ἐκεῖνα λογισμοῦ μὴ διαμαρτάνειν, ἀντιλέγοντα ἰσχυρῶς καὶ ἐπὶ κράτος, ἱστορία τοιαύτη φασίν. ἔτυχεν ὁ Κλεάνθης καθήμενος, καὶ μέντοι καὶ σχολὴν ἄγων μακροτέραν ἄλλως, οὐκοῦν καὶ μύρμηκες παρὰ τοῖς ποσὶν ἦσαν αὐτῷ πολλοί. ὁ δὲ ἄρα ὁρᾷ ἐξ ἀτραποῦ τινος †ἑτέραν νεκρὸν μύρμηκα, μύρμηκας ἄλλους κομίζοντας εἰς οἶκον ἑτέρων, καὶ ἑαυτοῖς οὐ συντρόφων: καὶ ἐπί γε τῷ χείλει τῆς μυρμηκίας ἑστῶτας αὐτῷ νεκρῷ: καὶ ἀνιόντας κάτωθεν ἑτέρους, καὶ συνιόντας τοῖς ξένοις ὡς ἐπί τινι, εἶτα κατ-

relictis domi pullis, ad pugnas ducebat. Pulli uerò ſic alieno lacte à matribus orbi, quemadmodum homines parentibus amiſsis aluntur. Darius cũ inclinata iam acie in eo prælio quod ad Iſſum cõmiſerat, Perſarum res premi cœpiſſent, cumq; uictus fuga ſalutem adipiſci neceſſe haberet, in equam aſcendit: quæ quòd relicti memoriã pulli recordaretur, quanto maximo potuit ſtudio, & celeritate eum ipſum prædicatur ex periculis eripuiſſe.

Equarum in pullos etiam alienos benignitas.

De Mulo Athenienſe iam uetulo, aliorum labores comitando ſaltem cohortando q; promouente. Cap. XLIX.

Atheniẽſis mulus iam uetulus, quã-*uis immunitate uecturarum dona*-tus eſſet, non laborum tamen, qui per af-*fectam ætatem obiri queunt, ſtudio exo*-lutus eſſe uoluit. Nam cùm Mineruę templum Athenienſes ædificarent, is nulla re onuſtus, nullius imperio, ſed ſua ſponte cum adoleſcentibus mulis, tanquam ad iter faciendũ ſocius & hortator ibat. Et quemadmodum quiſpiam ſenex artifex, per exactam ætatem quidem iam opere dimiſſus, uerumtamen experientia, & ſenili doctrina iuuenes ad laborem exacuens: ſic is ultrò citroq; cõmeans, ad opus iumenta incitabat. Quod quidem ipſum ut Atheniẽſis populus intellexit, per præconem declarari iuſsit, ut ne à frumento aut hordeo prohiberetur: ſed & expleri, & ſatiari permitteret̃, & pretiũ ex ærario peteret̃: tanquã in Prytaneo ſportula illi decreta, ſicut athletæ iam ætate cõfecto.

Senis emeriti otioſa diligentia & præmium.

Hiſtoria de Formicis ex diuerſis cauernis, quarum alteræ cum alteris formicæ cadauer pro lumbrico commutarunt. Cap. L.

Cleanthem hæc de formica hiſtoria coëgit & inuitũ & fortiſsimè contradicentẽ beſtias cõcedere rationis nõ expertes eſſe. Nam eum aliquãdo otioſa ſeſsione fruentẽ, ferunt formicas, quæ cõplures ad eius pedes eſſent, animo cœpiſſe uacuo & ſoluto cõtemplari: alteras nimirũ uidiſſe alicunde mortuã in alienarũ domiciliũ & ſuarum minimè contubernalium portantes, in formicarię cauernę faucibus conſiſtere: atq; inde cõtinuo alteras perſpexiſſe prodire, & cum externis uelut quiddam cõtrahentes, iterũ &

† ἑτέρας.

sæpius ultrò citroq́ꝫ cōmeare: deniq́ꝫ lumbricum tanquam redemptionis pretium attulisse, eumq́ꝫ alteras accepisse, & simul quàm ferrent mortuam dimisisse: alteras cum gaudio & libenter similiter atq́ꝫ uel fratrem uel filium recepisse. Quid ad hęc dicet Hesiodus? qui scripsit Iouem naturas distinxisse, bestijsq́ꝫ terrenis, aquatilibus, uolucribus dedisse, ut & inter se cōficerent, & minimè quidem mutua inter se iustitia uterentur: hominibus autem iustitiæ munus largitum fuisse. Atqui non hæc dicet Priamus, siquidem is ipse homo ab homine, & heroë, & ex Iouis stirpe oriundo, ipse quoq́ꝫ Iouis progenies, multa Hectorem pecunia redemit.

De Dipsadis ueneno, forma, nominibus. Et fabula quomodo ab Asino remedium aduersus senectam, simul & sitim tulerit. Cap. LI.

Dipsas, cuius uim & naturam eius nomen nobis declarat, inferior quidē est magnitudine, quàm uipera, sed tamen in occidendo quàm celerrimè superior. eius enim morsu confixi, etsi asiduā potionem hauriunt, ad sitim tamen exardescunt, & ad bibendū eatenus inflammantur, quoad celerrimè rumpunt. Eam Sostratus cum albā esse ait, tum duas in cauda lineas nigras habere. Et sicut audio, uario ac multiplici nomine nuncupatur. Quidam Presterem uocant, alij Causonem, nonnulli Centrida, alij Ammobaten, à quibusdā Melanurus appellari fertur: Cum in Africa tum magis in Arabia nascitur. Sed fabulam quoq́ꝫ quam de hac serpente audiui, ne eius uidear ignarus, attexam. Prometheum ignem à Vulcano furatum aiunt: quamobrem indignatum Iouem furti indicibus dedisse remedium senectuti prohibendæ efficax. hoc illos qui acceperāt Asino imposuisse audio. Et cùm ille sic oneratus æstiuo tempore incederet, siti laborantē ferunt ad fontē uenisse bibendi gratia, sed à serpente fontis custode repulsum. itaq́ꝫ Asinum sitis impatientem, id quod gestabat pharmacum ut admitteretur obtulisse. Bibit igitur Asinus, & unà cum remedio aduersus senectā, quam Dipsas deinceps exuit, sitim quoq́ꝫ suam in illam transfudit. Cæterū huius fabulæ author non ego sum

κατιόντας τοὺς αὐτοὺς, καὶ πλεονάκις τοῦτο: καὶ τελευτῶντας, σκώληκα οἱονεὶ λύτρα κομίσαι. τοὺς δὲ ἐκεῖνον μὲν λαβεῖν, προέσθαι δὲ ὅνπερ οὖν νεκρὸν ἐπήγοντο. καὶ ἐκείνους ἀποδέξασθαι ἀσμένως, ὡς υἱὸν κομιζομένους ἢ ἀδελφόν. Τί οὖν πρὸς ταῦτα Ησίοδος; λέγων ὅτι ἄρα ὁ Ζεὺς τὰς φύσεις ἀπέκρινε. καὶ οὖν καὶ Ιχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς Εσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐν αὐτοῖς: Ανθρώποισι δ᾽ ἔδωκε δίκην. ἀλλ᾽ οὐκ ἐρεῖ ταῦτα ὁ Πρίαμος, εἴγε καὶ ἐκεῖνος τὸν Εκτορα ἐλύσατο πολλῶν κειμηλίων καὶ θαυμαστῶν, παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἄνθρωπος, καὶ τοῦ ἥρωος, καὶ τοῦ Διὸς ἐγγόνου, καὶ ἐκεῖνος ὢν ἔγγονος τοῦ Διός.

Περὶ τοῦ διψάδος τοῦ ζώου.

Κεφ. να.

Κατηγορεῖ τῆς διψάδος τὸ ἔργον αὐτὸ ἡμῖν τὸ ὄνομα: καὶ ἔχεως μὲν ἐστὶν ὀλιγωτέρα τὸ μέγεθος, ἀποκτεῖναι δὲ ὀξυτέρα. οἱ γάρ τοι τῷ δήγματι προσπεσόντες ἐξάπτονταί τε εἰς δίψος, καὶ πιεῖν ἀναφλέγονται, καὶ ἀμυστὶ πίνουσι, καὶ τάχιστα ῥήγνυνται. καί φησι μὲν Σώστρατος λευκὴν εἶναι τὴν διψάδα, ἐπί γε μὴν τῆς οὐρᾶς ἔχειν γραμμὰς δύο μελαίνας. ἀκούω δὲ ὅτι καὶ πρηστῆρας αὐτὰς καλοῦσί τινες, καύσωνας δ᾽ ἄλλοι. γίνονται δὲ ἄρα ἐν Λιβύῃ τε καὶ Αραβίᾳ μᾶλλον. ὄχλον δὲ ἄρα ὀνομάτων ἐπαντλοῦσι τῷδε τῷ θηρίῳ καὶ ἄλλων. κέκληται δὲ καὶ μελάνουρος, ὥς φασι, καὶ ἀμμοβάτης ὑπ᾽ ἄλλων. εἰ δὲ ἀκούσαις καὶ κεντρίδα, τὴν αὐτήν μοι λέγεσθαι νόει. Δεῖ δὲ καὶ μῦθον τῷδε τῷ ζῴῳ ἐπᾶσαί με. ὃν ὑπὲρ οὖν ἀκούσας οἶδα, οὐ σιωπήσομαι τοῦτον, ὡς ἂν μὴ δοκοίην ἀμαθῶς ἔχειν αὐτοῦ. τὸν Προμηθέα κλέψαι τὸ πῦρ †Ηφαίστῳ φησὶ, καὶ τὸν Δία ἀγανακτῆσαι ὁ μῦθος λέγει: καὶ τοῖς καταμηνύσασι τὴν κλοπὴν δοῦναι φάρμακον γήρως ἀμυντήριον. τοῦτο οὖν ἐπὶ τῷ ὄνῳ θεῖναι τοὺς λαβόντας πέπυσμαι: καὶ τὸν μὲν προϊέναι τὸ ἄχθος φέροντα, εἶναι δὲ ὥραν θέρειον, καὶ διψῶντα τὸν ὄνον ἐπί τινα κρήνην κατὰ τὴν τοῦ ποτοῦ χρείαν ἐλθεῖν: τὸν οὖν ὄφιν τὸν φυλάττοντα ἀναστέλλειν αὐτὸν καὶ ἀπελαύνειν: καὶ ἐκεῖνον στρεβλούμενον, μισθόν οἱ τῆς φιλοτησίας δοῦναι, ὅπερ οὖν ἐτυχε φέρων φάρμακον. οὐκοῦν ἀντίδοσις γίνεται, καὶ ὁ μὲν πίνει, ὁ δὲ τὸ γῆρας ἀποδύεται, προσεπιλαβὼν, ὡς λόγος, τὸ τοῦ ὄνου δίψος. Τί οὖν ἐγὼ τοῦ μύθου ποιητής; ἀλλ᾽ οὐκ

† al. ἡφύμι.

οὐκ ἂν εἴποιμι. ἐπεὶ καὶ πρὸ ἐμοῦ Σοφοκλῆς ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς, καὶ Δεινόλοχος ὁ ἀνταγωνιστὴς Ἐπιχάρμου, καὶ Ἴβυκος ὁ Ῥηγῖνος, καὶ Ἀριστέας, καὶ Ἀπολλοφάνης ποιηταὶ κωμῳδίας ᾄδουσιν αὐτόν.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων σοφίας.

Κεφ. νβ.

Σοφὸν ἐλέφαντος ἔργον εἰ παραλείποιμι, φήσει μέ τις ἀγνοήσαντα οὐκ εἰπεῖν: ἔστι δὲ καὶ ἀκοῆς ἄξιον, καὶ διὰ ταῦτα ἀκούσωμεν αὐτοῦ. Ὁ τῆς τούτου κομιδῆς ἐγχειρισθεὶς τὴν φροντίδα, τῶν μὲν κριθῶν ὑφῄρει, λίθους δὲ † ὑποπάττων, ἐκείνῳ μὲν ἄβρωτον τὸ πλεῖστον εἰργάζετο, ἀπέσωζε δὲ τὸν ὄγκον τοῦ μέτρου πρὸς τὸν ἐπισκοποῦντα ἀμφοῖν δεσπότην, καὶ τέως διελάνθανεν. οὐκοῦν ἐλέφας ἀθάρην ἰδὼν ἕψοντα τὸν ἐπίβουλόν οἱ, τὴν ἄμμου τῆς ἐν ποσὶ τῇ προβοσκίδι χύδην ἀναλαβὼν ἐνέβαλεν εἰς τὴν χύτραν, καὶ ἠμύνατο ἀνθ' ὧν ἔπαθε, δι' ὧν ἐποίησεν εὐμηχάνως.

Περὶ κυνῶν τῶν Αἰγυπτίων.

Κεφ. νγ.

Οἱ μὲν ἄλλοι κύνες καὶ ἑλεῖν καὶ ἀνιχνεῦσαι τὰ θηρία σοφοί: οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φυγεῖν δεινότατοι. τὰ γοῦν ἐν τῷ Νείλῳ δεδιότες, ἄγχει μὲν αὐτοὺς τὸ δίψος πιεῖν: ἡσυχῇ δὲ καὶ εἰς κόρον πιεῖν, τὸ δέος οὐ συγχωρεῖ. καὶ διὰ ταῦτα οὐ πίνουσιν ἐπικύψαντες, ὡς ἂν μήτι τῶν κάτωθεν ἀνερπύσαν, εἶτα ἐξαρπάζοιεν αὐτούς. οὐκοῦν τὴν μὲν ὄχθην παραθέουσι, λάπτουσι δὲ τῇ γλώττῃ, ἁρπάζοντες, ὡς ἂν εἴποι τις, ἢ ἐπὶ νὴ Δία κλέπτοντες τὸ πόμα.

Περὶ τῶν χερσαίων ἐχίνων.

Κεφ. νδ.

Ἐχῖνος, οὐχ ὁ θαλάσσιος, ἀλλ' ὁ χερσαῖος, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλ' ὡς ἔστι πανοῦργος ἤδη μοι λέλεκται: ὃ δὲ οὐκ εἶπον αὐτοῦ δολερὸν ἔργον, τοῦτο εἰρήσεται τανῦν. μέλλων ἁλίσκεσθαι ἑαυτὸν συνειλήσας, ἄληπτον ἐργάζεται. εἶτα μέντοι καὶ πιέζει τὸ πνεῦμα, καὶ ἀκίνητος ἀτρεμεῖ, καὶ τὸν τεθνεῶτα ὑποκρίνεται.

Περὶ λεπάδων. Κεφ. νε.

Αἱ λεπάδες, οὐκ ἂν αὐτὰς ἀποσπάσαις τῶν πετρῶν, οὐδὲ εἰ λάβοις δακτύλοις

sum, sed ante me Sophocles, & Dinolochus aduersarius Epicharmi, & Ibycus Rheginus, & Aristeas & Apollophanes poëtæ comici.

De Elephanto à fure pabuli sui callidè se ulto. Cap. LII.

SI Elephanti sapienter factum idq; auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortè præterijsse putet. quamobrem dicetur. Cùm is qui hordeū huic admetiendi procurationē habebat, hordei partem subtraxisset: illiusq; in locum lapidibus suppositis, ipsi debitam tamen mensuram cumulatè seruasset, ut dominum utriusq;, si quando uidisset, falleret: Elephantus uidens hunc qui ipsum debito fraudabat, polentam coquere: primū promuscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicq; solerter iniurijs, iniurias sibi illatas ultus est.

Retaliatio.

† al. ὑποστάτων.

Quó Canes Aegyptij metu ferarū Nili (Crocodilorum) in transcursu tantum raptim è flumine lambant. Cap. LIII.

ALij quidem Canes, feras tum inuestigare, tum etiam capere probè norunt: at uerò Aegyptij fugacissimi sunt. Nam cùm ea quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodum fugitiui sunt: neq; quamuis illuc sitis ad bibendū eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipsos potione se complere sinit. Ideo ne quid eorum quæ infra aquā degunt, emineat foras, ipsosq; obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: sed ut primū ad ripā accesserūt, festinanter & in trāscursu lingua lambentes, rapiūt, ac certè, ut ita dicam, potionem furantur.

Festinatio præ metu.

Herinaceus quomodo sibi metuens se cótrahat, & spiritu retento se mortuum simulet. Cap. LIIII.

MVlta quæ callidè terrenus Herinaceus facit, iam alibi dixi: nunc nouam eius ueteratoriam explicabo. Cùm enim is uicinus est ut capiatur, cótortissimè seipsum cócludit, & tantopere contrahit, ut comprehendi non queat, simul & animam continet, spiritumq; comprimit, & ab omni motu conquiescens, mortui speciem præ se fert.

De Patellis, quæ saxis adhærent firmius, quàm ut manibus auelli queant. Cap. LV.

PAtellas non sanè à saxis auellas, ne Milonis quidem digitis, qui Punicū ma-

Asiduitas perpetua.

lum cùm apprehendisset, arcte adeo cõprimebat, ut non aduersariorũ quisquã posset extorquere è manu. Eas autẽ quicũq; de saxo, ad quod adhæserint, abstrahere aggreditur, magna quidem uoluptate ex earum comprehensione afficitur, ꝙ manibus nitens sperat se præda potiturũ esse: ueruntamen illarũ compos fieri nequit: tandem aliquando ferro abrasæ abscinduntur à saxo.

De Afrorum expeditione contra Elephãtos, & quàm prouidè acies ab his belluis instruat, & quàm discretè suis utantur dentibus. Cap. LVI.

Libyci homines bellum non modò finitimis prædæ, aut suos propagandi fines studio inferunt: sed cum Elephãtis etiam, de horũ dentibus assequendis, suscipiunt. Hanc uerò causam cur petãtur Elephanti prænoscentes, ex sese qui dente altero mutili sunt, ante cæteros reliquos, in prima acie cõstituunt, ad primũ hostium impetũ sine magna iactura excipiendum: reliqui qui in subsidijs manẽt, dentiũ amborũ robore integri, auxilium fessis ferũt. Mutilos aũt eam fortè ob causam primo loco esse uolũt, ut uenatorib. ostẽdant, nõ magnũ adeò præmiũ & uix dignũ periculo cui se exponũt, ipsis expectandum. Dentium altero, quẽ acutum ad propulsandas iniurias seruant, tanquã armis utuntur: altero tanquã ligone radices effodiunt, & arbores extirpant.

† fortè Λιβύων.

Aciei instructio.

De textoria arte & geometria Araneorum. Cap. LVII.

Non modo texendi solertiã Aranei præclarè tenent, ac similiter ut Minerua, lanificij illa præses & solertissima dea tereti manuum ministerio & tenui ualent: sed & natura etiã sunt ad geometriam eruditi: nam & centrum seruant, & quasi circino circumducunt, & circumscriptionem exactè sciunt: neq; interim Euclide egent, geometricis rationibus erudito. Ad medium autem centri sedentes, insidias prædæ suæ tendunt. Neq; modo texendi rationẽ norunt, uerumetiam sarciendi artificio excellunt. Nã si ex eorũ quippiã solerti opere ruperis, statim à ruptura resarciunt, integrũq; præstant.

De Phœnicum auium numerandi peritia, quæ quingentesimo quoq; anno aduolare in Aegyptum solent. Cap. LVIII

Phœnices alites absq; ulla calculandi arte, numerũ quingentorũ annorum, ueluti

λοις τοῦ Μίλωνος: ὅσπερ οὖν ἐγκρατέστατα καὶ εὐλαβέστατα τὴν ῥοιὰν κατεῖχεν, ὡς μὴ αὐτὴν ἀφελέσθαι τῶν ἀντιπάλων τινὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. ὅστις δὲ ἐπιχειρεῖ λεπάδα ἀποσπάσαι τῆς πέτρας ᾗ προσέχεται, γελᾷ τε μογῶν, καὶ ἔχει θυμηδίαν, ἀδυνατεῖ γοῦν ἐγκρατὴς οὗ σπεύδει γενέσθαι. ξυομένη δὲ σιδήρῳ χωρίζεται ἀπὸ τῆς πέτρας ὀψέ.

Περὶ τῆς Λιβύων ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας στρατείας. Κεφ. νς.

Στρατεύονται δὲ ἄρα οἱ Λίβυες, οὐ μόνον ἐπὶ τοὺς γείτονας, ἵνα αὐτῶν πλέον ἔχωσιν: ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας. καὶ ἴσασί γε ἐκεῖνοι τὴν ὁδοῦ τὴν ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὑπόθεσιν οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ τοὺς ὀδόντας. οἱ τοίνυν πηρωθέντες τὸν ἕτερον ἐπὶ μετώπου ἑστᾶσι, τῶν λοιπῶν προβαλλομένων αὐτούς: ἵνα οἱ μὲν ὑποδέχωνται τὴν πρώτην ὁρμήν, οἱ δὲ ἀμύνωσιν ἀκεραίᾳ τῇ τῶν ὀδόντων ῥώμῃ, καὶ ἰσοπαλεῖ. ἴσως δὲ τῶν † Ινδῶν καὶ καταφιλοσοφοῦντες, καὶ ἐπιδεικνύντες αὐτοῖς, ὅτι ἄρα οὐχ ὑπὲρ μεγάλου τοῦ ἄθλου κινδυνεύσοντες ἥκουσι. χρῶνται δὲ ἄρα τῷ μὲν τῶν ὀδόντων ὡς ὅπλῳ, καὶ τεθηγμένον αὐτὸν φυλάττουσι: τῷ δὲ ὡς σμινύῃ: καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ῥίζας ὀρύττουσι, καὶ δένδρα ἐκμοχλεύοντες ὑποκλίνουσι.

Περὶ τῆς τῶν φαλάγγων γεωμετρίας. Κεφ. νζ.

Οὐ μόνον δὲ ἄρα ἦσαν ὑφαντικαὶ αἱ φάλαγγες καὶ εὔχειρες, κατὰ τὴν Ἀθηνᾶν τὴν ἐργάνην τε καὶ πινυτὴν θεάν, πεφύκασι δὲ ἄρα καὶ γεωμετρίαν δειναί. τὸ γοῦν κέντρον φυλάττουσι, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ κύκλον, καὶ τὴν περιφέρειαν ἀκριβοῦσιν ἰσχυρῶς, καὶ Εὐκλείδου δέονται οὐδέν: κάθηνται γὰρ ἐν τῷ κέντρῳ μέσῳ, ἐλλοχῶσαι τὴν ἑαυτῶν ἄγραν. ἦσαν δὲ ὡς ἰδόντι εἰπεῖν καὶ ὑφάντριαι γυναῖκαι, καὶ ἀκεστικὴν εὐπάλαμοι. καὶ ὅτι ἂν διαρρήξῃς ἐκείνων τῆς εὐπήνου τε καὶ εὐμίτου σοφίας, αἱ δὲ ἀνακοῦνται, καὶ ἀπαθὲς καὶ ὁλόκληρον αὖθις ἀποδείκνυνται.

Περὶ τῆς τῶν φοινίκων ἀριθμητικῆς. Κεφ. νη.

Ἄνευ δὲ λογιστικῆς οἱ φοίνικες συμβαλεῖν ἐτῶν πεντακοσίων ἴσασιν ἀριθμόν, μαθηταὶ

θηταὶ φύσεως τῆς σοφωτάτης ὄντες· καὶ διὰ
ταῦτά τοι μήτε δακτύλων δεδεημένοι, ἢ
ἄλλου τινὸς εἰς ἐπιστήμην ἀριθμητικῆς. ὑ-
πὲρ ὅτου δὲ ἴσασι τοῦτο, καὶ εἰδέναι ἀνάγκη
αὐτοὺς, δημώδης ἐστὶν ὁ λόγος. τὸν δὲ τῶν πεν-
τακοσίων ἐτῶν χρόνον πληρούμενον ἴσασιν
Αἰγυπτίων ἤ τις, ἢ οὐδείς· ὀλίγοι δὲ κομιδῆ
καὶ οὗτοι τῶν ἱερέων. καὶ οὗτοι γοῦν πρὸς ἀλ-
λήλους ὑπὲρ τούτων οὐ ῥαδίως συμβῆναι
ἔχουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν ἐρεσχελοῦσι σφᾶς ἑαυ-
τοὺς ἐρίζοντες, ἢ ὡς οὐ νῦν, ἀλλ' ἐν ὕστερον
ὅδε ὁ θεῖος ὄρνις ἀφίξεται, ἢ ὡς ἐχρῆν ἥκειν·
ὁ δὲ ἄλλος ἐκείνων ἐριζόντων, ἀποσημαίνεται
δαιμονίως τὸν καιρὸν, καὶ πάρεστιν. οἱ δὲ
θύειν ἀνάγκη αὐτοὺς, καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι τὸν
μὲν ἥλιον ἐν ταῖς λέσχαις καταδύειν ἄγου-
σι σχολὴν, οὐκ ἴσασι δὲ ὅσα οἱ ὄρνιθες. Ἐκεῖνα
δὲ ὦ πρὸς τῶν θεῶν οὐ σοφὰ εἰδέναι; ποῦ μὲν
Αἴγυπτός ἐστι, ποῦ δὲ καὶ Ἡλίου πόλις, ἔνθα
αὐτῷ πέπρωται ἥκειν· καὶ ὅποι ποτὲ κατα-
θέσθαι τὸν πατέρα χρὴ, καὶ ἐν θήκαις τίσι. Ταῦ-
τα δὲ εἰ μὴ δοκεῖ θαυμαστὰ, ἆρά γε τὰ ἀγο-
ραῖα καὶ τὰ ἐνόπλια, καὶ τὰς ἄλλας τὰς τῶν
ἀνθρώπων εἰς ἀλλήλους τε καὶ κατ' ἀλλήλων
ἐπιβουλὰς ἐροῦμεν σοφά; ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ,
ὦ Σισύφων καὶ Τελχίνων καὶ Κερκώπων
ζηλωταὶ ἄνθρωποι, λέγω δὲ πρὸς τοὺς ἀκρι-
βοῦντας ταῦτα· πρός γε μὴν τοὺς ἀτελέ-
σους τοῖς †καλοῖς προειρημένοις οὐ λέγω.

Περὶ τῆς τῶν κυνῶν σοφίας. Κεφ. νθ.

ΤΟ δέ γε ἐνθυμητικὸν καὶ διαλεκτι-
κὸν, καὶ τὸ τοῦδε μᾶλλον ἢ τοῦδε αἱ-
ρετὸν, εἰ καὶ τὰ ζῶα οἶδεν, εἰκότως ἂν εἴποι-
μεν διδάσκαλον τὴν ὅλων τὴν φύσιν ἄμα-
χον. ἐμοὶ γ' οὖν τις γευσάμενος διαλεκτι-
κῆς καὶ κυνηγεσιῶν ἀμωσγέπως ἐχόμε-
νος, τοιαῦτα ἔλεγεν. ἦν θηρατικὴ κύων,
ἦ δ' ὅς, οὐκοῦν λαγὼ κατ' ἴχνια ᾔει· καὶ ὁ
μὲν οὐχ ἑωρᾶτό πω. μεταθέουσα οὖν ἡ κύων,
ἐντυγχάνει που τάφρῳ, καὶ διαπορεῖ, ἆρά
γε τὴν δεξιὰν ἄμεινον, ἢ τὴν θάτερα διώκειν.
ὡς δ' ἀποχρώντως ἐδόκει σταθμήσασθαι, εἶτα
εὐθύωρον ὑπερεπήδησεν. ὁ φάσκων οὖν δια-
λεκτικός γε εἶναι, καὶ θηρατικὸς ταύτῃ πῃ συνά-
γειν τὴν ὑπὲρ τῶν λεχθέντων ἐπειρᾶτο ἀπόδει-
ξιν. ἐπιστᾶσα ἡ κύων ἐσκοπεῖτο, καὶ πρὸς ἑαυ-
τὴν ἔλεγεν, ἤτοι τῇδε ἢ τῇδε, ἢ ἐκείνῃ ὁ λα-
γὼς

ueluti sapientissimæ naturæ discipuli, cõputare norunt: neq; uel digitis uel alia re ad hanc cognitionẽ opus habent. Cuius autẽ rei gratia hunc numerum eos tenere oporteat, uulgatũ est. Atqui ex ipsis Aegyptijs, qui spatiũ quingentorũ annorũ confectũ intelligat, aut nullus est, aut fortè unus uel quàm paucissimi, ijq; ex sacerdotibus. nam inter hos quoq; non facile conuenit: dumq; inter se contendunt, & alius sacram hanc auem non nunc, sed in posterũ aduenturã ait, alius iam aduenisse, unus aliquis (qui solus rectè intelligit) tanquã diuino spiritu ductus, ipsum temporis momentũ quo iamiam adest auis, demonstrat. Itaq; sacerdotes sacrificare necesse est, ac simul fateri se ꝙ totos dies circa disciplinas & literas consumunt, auibus esse imperitiores. Iam porrò ꝙ norunt eædem aues ubi sit Aegyptus sita, & ubi in ea Heliopolis, ad quã ceu fatalem ipsis ciuitatẽ aduolant: & ubinã pater sit deponendus, & quibus in thecis, quis quæso non admirabilis sapientiæ argumenta fecerit? Sed hæc multi non mirantur, ac præferunt eis negotia forensia & militaria, & alia quibus homines inter se alius alij insidiant. Ego uerò longè aliter sentio, ô admiratores Sisyphorũ, Telchinũ & Cercopũ, (hoc est latrocinij, ueneficij, imposturæ & omniũ scelerũ:) cum illis mihi sermo est, qui hæc probãt & rimantur: non cum bonis qui huiusmodi malis artibus initiati & infecti non sunt.

† καλοῖς τοῖς προειρημ.

Canibus etiam ratiocinandi dialecticam quandam facultatem inesse.

Caput LIX.

RAtiocinationẽ & dialecticã, ac sanè partitionẽ, canẽ intelligere uero ꝓximũ est, cùm naturã omniũ rerũ habeat matrem inuictã. Mihi sanè quispiam cum dialecticæ non ignarus, tum uenandi studio deditus, huiuscemodi dicebat. Venatica quæ aderat canicula, aiebat ille, cum leporis, qui nusquã uidebat, uestigijs insisteret: cumq; ea perscrutans peruenisset ad fossam, dubitabat utrum dextrum an læuum iter ad insequendũ leporem susciperet. Vt uerò primũ sibi uisa est, tanq̃ differendi perita, satis rem perpendisse, e uestigio fossam rectà iter faciẽs trãsiliuit: Is aũt qui eam cũ rationẽ differendi, tũ uenandi artem profitebatur, sic colligens supra dicta demonstrare conabatur. Arguta canis, inquiebat ille, primũ secũ cõsideratè reputabat: Vel hâc, uel istâc,

uel illâc, lepus in fugā se cōiecit. Deinde ratiocinabat̃, Nō profectò hâc, nec istâc: ergo illâc fugit. Neq; fallacibus conclusiunculis mihi errare uidebat̃. nam non perceptis citra fossam ad hoc uel illud latus uestigijs, relinquebatur leporem fossam transiliuisse: rectè igitur canis fossam transiuit. ea enim inuestigatrix diligens erat, & sagacissimè odorabatur.

De propatulo coitu Massagetarum, & uerecundo Camelorū. Cap. LX.

MAssagetæ, ut Herodotus inquit, suspēsa ad plaustrū pharetra, cū uxorib⁹ in aperto & propatulo loco cōcumbunt: & cōcubitū licet omnes aspiciant, præclarè contemnunt. At contrà nunq̃ Cameli coëundam ueneris palàm societatē inter se ducunt. Quod quidē ipsum factíne uerecundia, an admirabili naturæ munere faciant, Democrito, alijsq; (qui uel obscurissimarū rerū causas ingenio se posse consequi confidunt) disputandum relinquo. Cùm autem inter eos coniunctionis appetitū pastor exoriri sentit, aliquò concedit, & tanquam sponso decedit ingredienti thalamū cum sponsa.

De reuerentia Elephantorum aduersus senes Elephantos. Cap. LXI.

EX omnibus legibus humanissimā iudico, qua Lycurgus præcipit, natu grandib⁹ minores, cū uel de sedibus, uel de uia decedere debere, tum uerò eisdem reuerentia aduersus ætatē, quam ut assequantur (non obstantibus fatis) oēs expetūt, assurgere oportere. Sed utcunq; egregius & æquus iste legislator cū Naturæ legibus certare & cōferri non poterit. Elephātorū quidē genus hoc idē solo naturæ ductu, sine Lycurgi, aut Solonis, aut Zaleuci, Charondæúe præceptione, sanctissimè obseruant. Aetate affectis nimirū iuniores de legitimo cibo cedūt, eosdēq; summa & obseruantia colūt, & à periculis seruāt. In fossam delapsos, iniectis fruticū fascibus subtrahūt, quibus tanq̃ scalis senectute graues ascendentes, liberant̃. Elephas parricida nunquā fuit: nunquā in hoc genere pater filiū exhæredauit. Hæc fortè nonnullis hominū cōfingi uidebunt̃, qui ut ipsi multa figmēta & fabulas cōminiscunt̃, ita ex suo etiam alios metiuntur ingenio: Nos uerò omni studio ueritatem affectamus.

γὼς ἐτράπετο· οὔτε μὴν τῇδε οὔτε τῇδε, ἐκείνῃ ἄρα. καὶ οὔ μοι ἐδόκει σοφίζεσθαι. τῶν γὰρ ἰχνῶν μὴ ὁρωμένων ἐπὶ τάδε τῆς τάφρου, κατελείπετο ὑπερπηδῆσαι τὸν λαγὼν αὐτήν· εἰκότως οὖν ἐπήδησε καὶ αὐτὴ κατ' αὐτήν. ἰχνευτικὸν γὰρ καὶ εὔρινον ἐκεῖνο, ἢ ἐκείνη γε ἡ κύων ἦν.

Περὶ τῆς τῶν καμήλων σώφρονος μίξεως. Κεφ. ξ.

ΜΑσσαγέται μὲν, ὡς Ἡρόδοτος λέγει, τὴν φαρετρεῶνα πρό γε ἑαυτῶν κρεμάσαντες, εἶτα μέντοι ὁμιλεῖ τῇ θηλείᾳ ἐμφανῶς ὁ ἄῤῥην, εἰ καὶ ὁρῶσιν αὐτοὺς οἱ πάντες, πεφροντικότες οὐδὲν ἐκείνων γε. Καμήλων δὲ ὁμιλία οὐκ ἂν ποτε ἐμφανὴς γένοιτο, οὐδὲ ὁρώντων οἱονεὶ μαρτύρων· ἀλλ' εἴτε αἰδῶ φαμεν, εἴτε φύσεως δῶρον ἀπόῤῥητον, ταῦτα Δημοκρίτῳ τε καὶ ἄλλοις καταλίπωμεν, ἐλέγχειν τε, καὶ τὰς αἰτίας οἴεσθαι λέγειν ἱκανοῖς ὑπὲρ τῶν ἀτεκμάρτων τε καὶ ἀσυμβλήτων. ἤδη δὲ καὶ ὁ νομεὺς ἀπαλλάττεταί που ὅταν αἴσθηται τῆς συμφοιτήσεως αὐτοῖς τῆς πρὸς ἀλλήλους, τὴν ὁρμὴν, ὥσπερ οὖν ἀφιστάμενος παριοῦσιν εἰς θάλαμον νύμφῃ τε καὶ νυμφίῳ.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων αἰδοῦς τῆς εἰς πρεσβυτέρους. Κεφ. ξα.

ΛΥκοῦργος δὲ νομοθετεῖ νόμον φιλανθρωπότατον, ὡς ἐγῷμαι νόμων, θάκων τε καὶ ὁδῶν ἀφίστασθαι τοῖς πρεσβυτέροις τοὺς νεωτέρους, αἰδοῖ χρόνου, εἰς ὃν εὔχονται πάντες ἀφικέσθαι, ἐὰν περ οὖν αὐτοῖς πεπρωμένον τοῦτο δήπου ᾖ. Ποῦ δὲ ὁ γενναῖος † ὁ τοῦ εὐνόμου δύναιτο ἂν τοῖς τῆς φύσεως νόμοις ἁμιλλᾶσθαί τε καὶ ἀντικρίνεσθαι; ἐπαΐουσι γοῦν τὸ τῶν ἐλεφάντων γένος ὦ Λυκοῦργοί τε καὶ Σόλωνες, καὶ Ζάλευκοι, καὶ Χαρῶνδαι, ὧν περ οὖν ὑμεῖς νομοθετεῖτε οὐδὲ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅμως δρῶσι τοιαῦτα· καὶ τροφῆς ἀφίστανται τοῖς πρεσβυτέροις οἱ νέοι, καὶ γήρᾳ πιεζομένους θεραπεύουσιν αὐτοὺς, καὶ κινδύνων ῥύονται, καὶ εἰς ὀρύγματα ἐμπεσόντας, οἵδε ἀνάγουσι, φρυγανῶν τινῶν ἀγκαλίδας, καὶ φακέλους ἐμβάλλοντες. οἷς περ οὖν ὡς ἀναβαθμοῖς χρώμενοι ἐκεῖνοι, εἶτα ἀνιᾶσι γηροβαρεῖς ὄντες. Ποῦ δὲ ἠλόησε πληγαῖς πατέρα ἐλέφας; ποῦ δὲ ἀπεκήρυξεν ὁ πατὴρ ὁ ἐν τούτοις τὸν υἱόν; ὑμῖν δὲ ἴσως ὦ ἄνθρωποι δοκῶ λέγειν μύθους τεχνίτας, εἰ τἀληθῆ λέγειν ἐθέλοιμεν, καὶ ποιηταῖς οὖσι τῶν μύθων καὶ τῶν ἀπιστουμένων.

† fortè οὗτος καὶ εὔνομος.

Περὶ κυνός. Κεφ. ξβ.

Φιλοδέσποτον μὲν οὖν ὡς ἐστὶν ὁ κύων, τεκμήρια καὶ τὰ ἤδη λεχθέντα· χρὴ δὲ † ἄρα τάττειν αὐτοῖς καὶ ἐκεῖνό γε δήπου. Γέλων ὁ Συρακόσιος καθεύδων βαθύτατα, ἔδοξε διόβλητος γεγονέναι. καὶ τὸ μὲν φάσμα ὄνειρος ἦν. ἐβόα δὲ καίτοι καθεύδων αὐτὸς, καὶ μάλα γε ὀξεῖα καὶ διατόρῳ τῇ φωνῇ. κύων οὖν ὑπ' αὐτῷ τραφεὶς, ἀκούσας φίλου καὶ συντρόφου φθέγματος, ὥς τι τοῦ Γέλωνος ἐξ ἐπιβουλῆς παθεῖν κινδυνεύοντος, ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἀναθορὼν ἐπὶ τὴν στρωμνὴν, καὶ περιβὰς τὸν τροφέα, ὑλακτεῖ σφοδρότατα· οἷα δὴ ἀμυνόμενος τὸν ἐπιόντα. ἐξήγερτο τοίνυν ὁ Γέλων, καὶ ὑπὸ τοῦ δέους, καὶ ὑπὸ τῆς ὑλακῆς ἐκβαλὼν τὸν ὕπνον, καίτοι βαθύτατον ὄντα.

Περὶ δράκοντος, καὶ τοῦ συντραφέντος αὐτῷ παιδὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ.

Κεφ. ξγ.

Δράκων νήπιος νηπίῳ παιδὶ τὸ γένος Ἀρκάδι κἀκεῖνος ἐπιχωρίῳ γίνεται σύντροφος. οὐκοῦν συνανιόντε τὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ παῖς ἦν μειράκιον, καὶ ὁ σύντροφος ὑπερμέγας ἤδη ἦν. καὶ ἀλλήλους μὲν ἐφίλουν· οἱ δὲ τῷ μειρακίῳ προσήκοντες ὠῤῥώδουν τοῦ θηρίου τὸ μέγεθος. τὸ γάρ τοι ζῷον τοῦτο ὤκιστα μεγέθει μὲν μέγιστον ἴδοις ἂν αὐτὸ, ὄψει δὲ φοβερώτατον. καθεύδοντα οὖν σὺν τῷ παιδὶ ἐπί γε τῆς κλίνης αὐτῆς ἀράμενοι ὡς ὅτι ποῤῥωτάτω κομίζουσι. καὶ ὁ μὲν ὑπανέστη ὁ παῖς, ὁ δὲ ἔμεινεν ὁ δράκων. ὡς δὲ ὕλης ἐλάβετο, καὶ τῶν ἐκεῖ φαρμάκων τῶν συμφυῶν, διέτριβεν ἐνταῦθα ταῖς τῶν δρακόντων τροφαῖς ἡδόμενος, καὶ τὴν ἐρημίαν πρὸ τῶν ἀστικῶν διατριβῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς δωματίοις προαιρούμενος ἐκεῖνος. διέρπων δὲ ὁ χρόνος, τὸν μὲν ἀπέφηνε νεανίαν, τὸν δὲ εἰργάσατο δράκοντα ἤδη τέλειον. καί ποτε δι' ἐρημίας ἰὼν ὁ Ἀρκὰς, ὁ τοῦ ζῴου τοῦ προειρημένου ἐραστὴς καὶ ἐρώμενος, λῃσταῖς ἐπιτυγχάνει. καὶ παιόμενος ξίφει, οἷα εἰκὸς ἐβόα, τὰ μὲν ἀλγῶν, τὰ δὲ καὶ συμμάχους παρακαλῶν. ὁ δράκων δὲ ἦν ἄρα ζῴων καὶ ἰδεῖν ὀξυωπέστατος, καὶ ὤκιστος ἀκοῇ· οὐκοῦν ἐκεῖνος ἅτε αὐτῷ συντραφεὶς, τοῦ φθέγματος ἀκούει, καὶ συρίσας ὀξὺ, καὶ οἷον ὠργισμένος, ἐξέπληξέ τε ἐκείνους, τρόμος τε αὐτοὺς καταλαμβάνει, καὶ πᾶν ὅσον ἦν κακοῦργον διασπείρονται ἄλλος ἄλλῃ. καὶ μέντοι καὶ καταληφθέντας τινὰς, οἰκτίστῳ διαφθείρει τῷ θανάτῳ.

τοῦ

De amore canũ erga dominos, cum historia de cane Gelonis. Cap. LXII.

AMãtes dominorũ esse canes, cũ illa quæ antè dixi argumento sunt, tum sanè illud ipsum quod infrà scribam. Gelon Syracusanus cum arctissimè dormiret, se ictũ è cœlo cogitabat: Hoc quod ei uidebat, insomniũ erat. Is etsi dormiebat, inter somniũ tamẽ cõtentissima uoce clamabat. Canis igit quẽ ipse alebat, simulatq; altoris amici sui uocẽ audisset, tanquam quodpiã Geloni periculũ crearet, insidiæq; cõpararent, & in lectũ maximo impetu prosiluit, & circũ dominũ conuersans, uehementissimè latrabat, uelut insidiatorẽ ulcisci cupiens. Gelon cũ rei funestæ metu, tũ canis clamore somno, quamuis arctissimo teneret, solutus est.

† fortè προστάττειν uel ἐπιτάττειν.

Mirabilis historia Draconis, & pueri cum eo familiariter nutriti in Arcadia, &c. Cap. LXIII.

DRaconis catulus cum infante Arcade, & ipse in Arcadia natus, simul educatus perhibetur. deinde etiã cũ progressu ætatis, & puer iam adolescens, & Draco iam grandior esset, mutuũ seruabant amorem. Adolescentis uerò necessarij, cum feram uidissent tam breui tempore, ut magnitudine prægrandẽ, ita aspectu immanẽ euasisse: dormientẽ aliquando cum puero eodem in lecto, in locũ q̃ remotissimũ deportarunt: eoq; illic relicto, cum puero redierũt. Mansit igitur in syluis Draco, nascentibus illic herbis & uenenis uescens, & solitariã uitã domicilijs & habitationibus hominũ præferẽs. Postquã uerò adiecto tempore, & puer iuuentutẽ, & Draco ætatẽ perfectã attigit: idem hic Arcas iuuenis, cum per desertã sui amantis regionẽ aliquando iter faceret, in latrones incurrens, strictis gladijs appetitus fuit, & percussus quidem, siue quòd doleret, siue quia opem imploraret, auxiliũ, ut par erat, exclamauit. Draco autẽ bestia, & ad audiẽdũ acerrima, & ad uidendũ acutissima, postquã puerũ, quo cum amoris consuetudinem habuerat, exaudiuit, edito sibilo, tanquã iræ suæ denunciatione formidinum terrorem illis iniecit: cuius metu trepidantes scelerati, alij aliò disperguntur: quosdam deprehensos acerbissima morte affecit.

Deinde

Deinde ut ueteris amici uulnera purgauit, & per loca illa in quibus serpentes erant, ipsum est comitatus, postea ad eum locũ reuertit, quo expositus fuerat: neq; tamen ei ex eo iratior factus est, quòd in solitudines abiectus fuisset, neq; ut peruersi homines antiquum amicum in periculo deseruit.

Vulpem Erinaceum conglobatum urina in os eius immissa suffocare.

Caput LXIIII.

Cum uulpe uulpinari.

Callidi & improbi inter se commissi.

VVlpes est animal improbũ, quamobrem callidam poetæ solent cognominare. Sed Erinaceus terrestris quoque improbus est. Is ut primũ aduentare Vulpem uiderit, in orbem contractus iacet. Vulpes uerò nullũ ore apprehẽdẽdi aut mordendi locum inueniens, in eius os urinam reddit. itaq; suffocatur Erinaceus, simul spiritu ei ob contractionem intercluso, simul & lotio influẽte. Sic improbum illum improbior Vulpes uincit & capit. Alio etiam modo capitur suprà exposito.

De Lupis Mæotidis, qui piscatores non lædunt, si partem prædæ ab eis acceperint: sin minus, retia lacerant.

Caput LXV.

Beneficiorũ memores etiam feræ.

SEcundum Mæotidis paludis locum Canopium nuncupatum, Lupi quos non à domesticis canibus differre dicas, cum piscatorib⁹ studiose uersant: Quòd si maritimæ prædæ partem fuerint assecuti, cum his uiris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur: sin nihil consequuntur, eorum retia lacerant, & distrahunt, & pro eo quòd nihil dederunt, damnum retribuunt.

FINIS LIBRI VI.

τοῦ γε μὴν παλαιοῦ τὰ τραύματα καθήρας φίλου, καὶ πᾶν ὅσον ἔνθηρον ἦν, καὶ τοῦτο παραπέμψας, ᾤχετο ἀπιὼν, ἔνθα αὐτὸν ἐξέθεσαν, οὔτε μηνίσας ὑπὲρ τῆς ῥίψεως, οὔτε ὡς οἱ κακοὶ τῶν ἀνθρώπων περιιδὼν ἐν κινδύνῳ ὄντα τὸν τέως φίλτατον.

Περὶ ἀλώπεκος, καὶ ἐχίνου χερσαίου.

Κεφ. ξδ.

Η Αλώπηξ πονηρὸν ζῶόν ἐστιν, ἔνθεν τοι καὶ κερδαλέην οἱ ποιηταὶ καλεῖν φιλοῦσιν αὐτήν. πονηρὸν δὲ καὶ ὁ χερσαῖος ἐχῖνός ἐστιν. καὶ ὁ μὲν ἑαυτὸν συνειλήσας κεῖται θεασάμενος ἥκουσαν τὴν ἀλώπεκα. ἡ δὲ χανεῖν τε καὶ ἐνδακεῖν οὐ δυναμένη, κᾆτα οὔρησεν αὐτοῦ ἐς τὸ στόμα. ὁ δὲ ἀποπνίγεται, καὶ τοῦ πνεύματος ἔνδον ἐκ τῆς συνειλήσεως κατεσχημένου, καὶ ἐπιρρέοντός οἱ τοῦ προειρημένου. καὶ μέντοι καὶ τὸν τρόπον τοῦτον κακὸν κακίᾳ περιελθοῦσα τὸν ἐχῖνον ἡ ἀλώπηξ, ἥρηκεν αὐτόν. ἀνωτέρω δὲ θήρα λέλεκται ἄλλη.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Μαιώτιδι λύκων.

Κεφ. ξε.

ΠΕρὶ τὸ Κανώπιον οὕτω καλούμενον, χῶρος δὲ ἄρα τῆς Μαιώτιδός ἐστι, τοῖς ἁλιευταῖς τε καὶ θαλαττουργοῖς ἀνδράσιν οἱ λύκοι δεινῶς παραμένουσι. καὶ εἰ θεάσαιο, οὐκ ἂν εἴποις αὐτοὺς κυνῶν οἰκουρούντων διαφέρειν. ἐὰν μὲν οὖν ἀπολάχωσι τῆς ἄγρας τῆς θαλαττίας μοίρας οἵδε οἱ λύκοι, εἰρηναῖα αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἁλιέας καὶ ἔνσπονδά ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, διαξαίνουσιν αὐτῶν τὰ δίκτυα, καὶ ἀφανίζουσι, καὶ ἔδοσαν ὑπὲρ τῆς σφετέρας ἀμοιρίας ζημίαν οἱ λύκοι αὐτοῖς.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI DE ANIMALIVM NATVRA LIBER VII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ.

Περὶ τῶν ἐν Σούσοις βοῶν. Κεφ. Α.

Πέπυσμαι δὲ καὶ ἀριθμητικῆς τὰς βοῦς οὐκ ἀμοίρους εἶναι τὰς Σουσίδας. καὶ ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλως κόμπος τὸ εἰρημένον, μάρτυς ὁ λόγος ὁ λέγων, ἐν Σούσοις τῷ βασιλεῖ βοῦς αἳ τοὺς παραδείσους πολλὰς, αἳ τὰ ἧττον ἐπίρρυτα ἀντλεῖν ἑκάστην κάδους ἑκατόν. οὐκοῦν ἢ τὸν ἐπινηθέντα αὐταῖς, ἢ τὸν συντραφέντα ἐκ πολλοῦ μόχθον προθυμότατα ἐκτελοῦσι: καὶ οὐκ ἂν βλακεύουσάν τινα θεάσαιο. εἰ δὲ πέρα τῆς προειρημένης ἑκατοντάδος, ἕνα γοῦν προσλιπαρήσαις κάδον ἀνιμήσασθαι, οὐ πείσεις, οὐδὲ ἀναγκάσεις, οὔτε παίων οὐδὲ κολακεύων, λέγει Κτησίας.

De Bobus Susorum, quorum singuli centenos quotidie cados aquæ hauriunt: nec unum amplius. Cap. I.

SVsidas boues numerandi scientiam tenere Ctesias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie centū cados in hortos sicciores & minus riguos hauriunt. Quē quidem laborem, siue quòd sit eis certus & constitutus, siue etiam quia diu multumq; in eo se exercuerint, promptissimè obeunt: Nullam enim earum ad opus remollescere uideres. Ad alterū uerò suprà quàm diximus cadū exhauriēdū, nec uerberib. nec blanditijs inducere posses.

Περὶ τῆς τῶν γεγηρακότων ἐλεφάντων ἀφέτου διατριβῆς. Κεφ. Β.

Ὑπὸ τοῖς ποσὶ τοῦ Ἄτλαντος (ὄρος δὲ ἄρα τοῦτο ὑμνεῖται καὶ ὑπὸ τῶν συγγραφέων, καὶ μέντοι καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν) νομαί τε εἰσὶ θαυμασταὶ, καὶ ὗλαι βαθύταται: καὶ τό γε δάσος αὐτῶν ἔοικεν ἄλσεσι πάνυ σκιεροῖς καὶ συνηρεφέσιν. ἐνταῦθα δή που τοὺς ἤδη παλαιοὺς τῶν ἐλεφάντων φασὶν ἀφικνεῖσθαι, γήρᾳ βαρεῖς ὄντας: ἄγει δὲ αὐτοὺς ἄρα ἡ φύσις, ὥσπερ οὖν εἰς ἀποικίαν, ἀναπαύουσα ἤδη, καὶ οἷον ὅρμον τινὰ καὶ λιμένα ποθητὸν ἀποφήνασα αὐτοῖς, ὅπου τοῦ βίου τοῦ σφετέρου τὸ λοιπὸν καταζῶσιν. ἀνεῖται δὲ αὐτοῖς καὶ πηγὴ ποτίμου τε ὕδατος καὶ καθαροῦ μάλα ἀφθόνως: νομίζονταί τε ἱεροὶ, καὶ ἀφίενται ἄσυλοι, καὶ παρά γε τῶν βαρβάρων τῶν τῇδε εἰλήφασιν εἰς ἀθηρίαν σπονδάς. καὶ ἄδονταί γε ὡς ὑλαίοις τισὶ θεοῖς καὶ ναπαίοις τοῦ χώρου δεσπόταις πάνυ μέλονται. διαρρεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἐκεῖνος ὁ λόγος. ὡς ἄρα τῶν βασιλέων τις τῶν ἐπιχωρίων ἐπόθησε διὰ τὸ κάλλος τῶν ὀδόντων ἢ κεράτων μέγεθος, ἀποκτεῖναί τινας αὐτῶν, ἵνα οἱ γένηται κτῆμα ἐξαίρετον. ἦν γὰρ διά τε πολυετίαν καὶ χρόνου πλῆθος μέγιστον, μέγιστα ἐκείνων τῶν ζώων ταῦτα τὰ ὅπλα. ὡς δὲ εἰσῆλθεν ἤδη ἡ ἐπιθυμία αὐτὸν, τριακοσίους λογάδας ἐξέπεμψε κατακοντιοῦντας τήνδε τὴν ἱερὰν ἀγέλην, καὶ οἱ μὲν ὅσον ποδῶν εἶχον, διανύσαντες τὴν ὁδὸν ὡπλισμένοι,

De Elephantis ætate prouectioribus in Africa sacris & liberis. Cap. II.

SVb pedibus Atlantis montis, quem & poëtæ & alij scriptores celebrant, pascua sunt præstantissima, & maximæ syluæ, eæq; perquàm densæ & opacæ. ad has elephantos iam prouectos ætate & membris graues peruenire aiunt: natura eos tanquā in coloniam ducente, ubi ueluti in portu quodam exoptato reliquū suæ uitæ tranquillius exigāt. Scaturit eis etiā fons dulcis & puræ aquæ copiosus: ipsiq; sacri habentur, ac liberi dimittunt: & tanquam syluanis napæisq; in eo tractu dijs curæ sint, nullus illic barbarorū uenando eis insidiatur. De ijsdem hæc quoq; fama increbruit: Regem quendam ex indigenis, propter dentium siue cornuum formam & magnitudinē, ut re tam pretiosa potiret, occidere uoluisse. hæc enī in his belluis arma, propter longi temporis æuum, prægrandia esse. itaq; lectos uenatores trecentos in sacrū hunc gregem immisit. qui cū armati ad locū q̄ celerrimè

Senectus ueneranda, & dijs curæ.

lerrimè accederent, omnes repentina peste prostrati, uno tantum excepto, perierunt. Vnus ille reuersus miserabilem casum regi exposuit. atque hinc quàm chari dijs sint elephantes compertum est.

De Monope Pæonico. Cap. III.

PAeonicum animal, quod Monopem Pæones nominant, piloso tauro magnitudine simile, cum ab insequentibus urgetur, præ uexatione acre & igneũ reddit stercus: quod quidem ipsum si in uenatorũ quempiã inciderit, mortẽ affert.

De obedientia & docilitate domiti Tauri. Cap. IIII.

ENatura Tauri est, cum ex feritate ad mansuetudinem traductus est, ut ad parendum facilis sit. Enimuerò ad feretrum portandum sub iugum missus, quietus manet, siue uelis eum procumbentẽ corpore toto quiescere, siue in anteriorũ crurum poplites tantum se demittere, licet interim ceruice puerum puellámue gestet. Quin & dorso mulierem uehit, ueluti Europã Ioui: & corpore toto interdum sublimi posticis cruribus leuiter insistit. Equidem ipse uidi qui supra nihil se cómouentes Tauros saltarent.

†πόδας.

†Διΐ.

De Catobleponte Libyca fera, cuius spiritu infectum aërem quæcunque inspirauerint animalia, pereunt.

Caput V.

CVm multiplices & uarias Africa procreat bestias, tum Catoblepontem sic nuncupatũ parere existimatur. Is tauro similis spectatur, magis tamẽ truculentus, terribilisque aspectu. alta ei & densa sunt supercilia, oculi nó perinde quidem magni ut bubuli subijciuntur, sanguine suffusi. non directè, sed ad terram uersus intuetur, unde & nomen ei factum est. A uertice incipiens iuba, equinæ similis, per eius frontem promittitur: & faciem eius occupans, formidabiliorẽ eum reddit. Mortiferas depascitur herbas, ac simul ut taurino aspectu conspexit, statim horret, & iubam erigit. ea aũt in excelsum excitata, atque apertis labris, per guttur quiddam uehementer graue & uirosum emittit, ut aër supra caput obducatur & inficiatur

†τῷ ἐντυχόντι.

†al. ὀξειοβαρές.

νοι, καὶ δὴ τῷ χωρίῳ προσεπέλαζον: λιμὸς δὲ αὐτοὺς ἄφνω συλλαβὼν κατέστρωσε, καὶ πλὴν ἑνὸς οἱ πάντες ἀπολώλασιν: ὅσπερ οὖν ἐπανελθὼν τὸ πάθος διηγήσατο τῷ πέμψαντι, καὶ μάλα γε οἰκτιστον. οὕτω μὲν δὴ καὶ θεοφιλεῖς ἐφωράθησαν ὄντες οἱ ἐλέφαντες.

Περὶ τοῦ μόνωπος τοῦ Παιονικοῦ. Κεφ. γ.

ΖΩόν ἐστι Παιονικὸν, καὶ κέκληται μόνωψ, καὶ ἔοικε ταύρῳ λασίῳ τὸ μέγεθος. οὗτος οὖν ὃν μόνωπα καλοῦσιν οἱ Παίονες, ὅταν διώκηται ταραττόμενος, ἀφίησι πυρώδες καὶ δριμὺ ἀπόπατημα, ὡς ἀκούω: ὅπερ οὖν εἰ προσπέσοι τῷ τῶν θηρατῶν ἀπέκτεινεν αὐτόν.

Περὶ δὲ τῶν ταύρων τῶν πεπωλευμένων εὐμαθείας τε καὶ εὐπειθείας.

Κεφ. δ.

ΙΔιον δὲ ἄρα ἦν ταύρου τὸ εὐπειθὲς, ἡμερωθέντος τε καὶ εὖ τὸ πρᾶον ἐκ τοῦ θηριώδους μεταβαλλομένου. μένουσι δὲ καὶ ὑπὸ τὸ φέρετρον ἀκίνητοι, εἴτε ὑπτίους αὐτοὺς ἐθέλεις ἀτρεμεῖν, εἴτε ὑπὸ † σόμα ὀκλάσαντας τοὺς προσθίους, καὶ ὑπὸ τοῦ τένοντος φέροντας ἢ παῖδα ἢ κόρην. ὄψει δὲ ἄρα καὶ ὑπὸ τοῖς νώτοις γυναῖκα ἄγοντα, ὡς τὴν Εὐρώπην † δὴ. καὶ μετέωρον ἑστῶτα ὑπὸ τῶν κάτω σκελῶν: καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἐφ᾽ ὅτου δὴ κούφως ἐρείσαντα. εἶδον δὲ ὑπὸ ταύροις καὶ ὀρχουμένους, καὶ ἀκινήτους ἑστῶτας καὶ ἀτρέπτους ἐκείνους.

Περὶ τοῦ παρὰ τοῖς Λίβυσι κατώβλεπος. Κεφ. ε.

ΗΓῆ ἡ Λίβυσσα πολλῶν καὶ ποικίλων θηρίων γόνιμός ἐστι: καὶ μέντοι καὶ τὸ κάτω βλέπον οὕτω καλούμενον, καὶ αὐτὸ δὲ ἡ αὐτὴ ἔοικε τίκτειν. καὶ ταύρῳ μέν ἐστι παραπλήσιον ὅσα ἰδεῖν, τὴν δὲ ὄψιν δοκεῖ βλοσυρώτερον. ὑψηλαὶ μὲν γάρ πρόσω αἱ ὀφρύες αὐτοῦ καὶ δασεῖαι: οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ὑπόκεινται οὐ μάλα τι κατὰ τοὺς τῶν βοῶν μεγάλοι, βραχύτεροι δὲ καὶ ὕφαιμοι. καὶ ὁρῶσιν οὐκ εὐθύωρον, ἀλλ᾽ εἰς τὴν γῆν: ἐνθένδε καὶ κέκληται κάτω βλέπον. λόφος δὲ ἄνωθεν ἐκ τῆς κορυφῆς ἀρξάμενος αὐτῷ, καὶ ἱππείᾳ τριχὶ παραπλήσιος, διὰ τοῦ μετώπου κάτεισι, καὶ τὸ πρόσωπόν οἱ καταλαμβάνει, καὶ ἐργάζεται φοβερώτερον † τὸν ἐντυχόντα. σιτεῖται δὲ ἄρα ῥίζας θανατηφόρους. ἐπειδὰν δὲ ὑποβλέψῃ ταυρηδὸν, φρίττει μὲν παραχρῆμα, καὶ ἐγείρει τὴν λοφιάν: ὑπανισταμένης δὲ ἄρα ταύτης καὶ ὀρθουμένης, καὶ γυμνουμένων τῶν χειλῶν, ἐκπέμπει διὰ τῆς φάρυγγος † ἀξιοβαρὲς καὶ βρωμῶδες, ὡς καταλαμβάνεσθαι τὸν

τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρα· τῶν δὲ ζῴων τὰ πλησιάζοντα, τὰ ἀναπνέοντα αὐτὸν, κακοῦσθαι σφόδρα, καὶ ἀφωνίαις τε καὶ σπασμοῖς θανατώδεσι περιπίπτειν· καὶ ἄνθρωπος εἰ παραπέσοι. συνίησι δὲ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ὅδε ὁ θήρ· οἶδε αὐτὸν καὶ τὰ ζῷα, καὶ ὡς ὅτι πορρωτάτω ἀποδιδράσκει.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων θήρας. Κεφ. ς.

Ἐλεφάντων θήρας ἐπιστήμονες ᾄδουσιν ἡμῖν, ὅταν διώκωνται οἵδε οἱ θῆρες, θεῖν αὐτοὺς καὶ φέρεσθαι ῥώμῃ ἀμηχάνῳ, καὶ ὁρμῇ ἀκατασχέτῳ, καὶ ἀνασείεσθαι ὑπὸ μηδενός· καὶ μέντοι διὰ τῶν μεγίστων ἵεσθαι δένδρων, οἷον διὰ ληΐου, ὥσπερ ἂν στάχυς τινὰς κατακλῶντας τὰ δένδρα. καὶ πῆ μὲν τὰ δένδρα αὐτῶν ὑπερέστηκε, καὶ τὰς κόμας ὑπερέχει· πῆ δὲ αὐτοὶ τῶν δένδρων εἰσὶν ὑψηλότεροι. θέουσι μὲν οὖν ἀνὰ κράτος, καὶ ὑποτέμνονται ταῖς ὁδοῖς τοὺς διώκοντας. καὶ εἰκότως· εἰσὶ γὰρ τῶν χωρίων ἠθάδες. καὶ ὅταν πολὺ ἀποσπασθῶσι, καὶ πόρρω † τῆς διὰ μετελθούσης αὐτοὺς γένωνται, καὶ ἀναθαρσήσωσιν ὡς ἐν σκέπῃ τοῦ κινδύνου καὶ ἐλευθερίᾳ γενόμενοι, ἑστᾶσί τε καὶ ἀναπαύονται, τὴν ἐκ τοῦ δέους φροντίδα καὶ μάλα ἀσμένως ἐκβάλλοντες. ἐνταῦθά τοι τοῦ χρόνου καὶ μνήμη τροφῆς αὐτοῖς εἰσέρχεται. σιτοῦνται δὲ ὡς ἀκούω τήν τε σχοῖνον ἀμφιλαφῆ τοῖς δένδροις περιπεφυκυῖαν, καὶ κιττὸν ἄγριον τοῖς φυτοῖς ἐφέρποντα καὶ ὑπερδασῆ, καὶ φοινίκων μέντοι τὰς ἁπαλάς τε καὶ νεαρὰς κόμας, καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν τοὺς ὄρπηκας, καὶ τοὺς πτόρθους τοὺς ὑγροτέρους. εἰ δὲ οἱ διώκοντες πάλιν προσπελάζοιεν, οἵδε εἰς φυγὴν ἐκτρέπονται αὖθις, καὶ πολὺ ἀπάραντες ἀναπαύονται. οἵ γε μὴν διώκοντες αὐλίζονται ἑσπέρας καταλαβούσης, καὶ τὴν ὕλην ἐμπρήσαντες, εἶτα μέντοι τρόπον τινὰ τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω διατειχίσαντες αὐτοῖς, ἔστησαν. δεδοίκασι δὲ πῦρ, οὐ μεῖον τῶν λεόντων οἱ ἐλέφαντες.

Σημεῖα ἐκ διαφόρων ὀρνίθων εὐδίας τε καὶ χειμῶνος. Κεφ. ζ.

Ἀριστοτέλους ἀκούω λέγοντος, ὅτι ἄρα γέρανοι ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν πετόμεναι, χειμῶνος ἀπειλὴν ἰσχυρὰν ὑποσημαίνουσι τῷ συνιέντι. πετόμεναι δὲ ἄρα ἡσυχῇ αἱ αὐταὶ ὑπισχνοῦνται εὐημερίας τινὰς, καὶ εἰρήνην ἀέρος. καὶ σιωπῶσαι δὲ, ὅτι ἐστὶν ὑπεύδια, τοὺς οὐκ ἀπείρως ἔχοντας

ciatur: animalia autẽ appropinquantia, quæ hoc cœlum hauriant, grauiter affligantur, & uocis usum amittant, in letalesq; conuulsiones incidant. quod & homini accidere dicunt. Hanc sui noxiam uim & fera hæc in se agnoscit, & aliæ animantes norunt, eoq; ab ea quàm longissimè refugiunt.

De uenatione Elephantorum, & quòd ignem metuant. Cap. VI.

QVi uenandi Elephantos scientiam tenent, nobis testant̃, hos insectatione uenatorũ pressos, cum robore immenso, tum impetu effrenato atq; præcipiti, & quẽ sustinere posit nemo, sic quidem per maximas arbores, tanq̃ per segetes excurrere, easq; tanquã spicarum calamos, ubi cursum ramorum proceritas eis retardat, perfringere: & alibi ipsos arboribus humiliores esse, alibi superiores eminere, omniq; neruorum contentione currere, & uiam insequentibus præcidere: nec mirum, locorum enim consuetudinem tenent. Cum autem se ex insectatorum suorum conspectu eripuerint, eosq; maximis procesibus itineris longè & retro positos senserint: tum ex fuga recipiunt animum simul, & tanquã periculo liberati, insistunt: ibiq;, dum metus solicitudine expulsa, ex immenso labore requiescunt, his interea ad cibi cogitationem memoria excitatur. iuncos & hederas per arbores erraticis implicationib9 serpentes depascuntur, atq; palmarũ tenera cacumina, & aliarum plantarũ adolescentiores surculos. Quòd si rursus insectatores ad eos propiùs adsint, hi etiam iterum sese in fugam impellũt: Cumq; ab his multam uiam absunt, sese ex fuga colligentes, denuo requietem curarũ ex itineris labore habent. Insequentes autem præcipitante iam sole ad cubilia se recepturi, syluam incendunt, & uiam ipsis obstruunt: quod ipsum sentientes Elephanti, se sustinent à progrediendo. Ignẽ enim hi non minus quàm Leones extimescũt.

† τῆς μετελθούσης.

Ex diuersis auibus serenitatis prognostica & tempestatum. Cap. VII.

GRues ex mari in mediterranea uolantes, si Aristoteli credimus, tempestatis atroces minas intelligenti significant: eædem silentio & quiete uolantes

ſerenitatem & tranquillitatem promittunt. Quòd ſi turbulentè clamant, & ordine turbato uolant, acerbam tempeſtatem denunciant. Hoc idem ſonans in crepuſculo matutino Ardea præſignificare exiſtimatur, ut idem Ariſtoteles obſeruauit: eademq́ ad mare rectà proficiſcens, pluuiã portendit. Si noctua pluuio tempore ſit garrula, ſerenum & tranquillum cœlũ prænunciat. Contrà ſereno canẽs, tempeſtatem oſtendit. Coruus excitato & uolubili ſono crocitans, & alarũ plauſu ſe concutiens, tempeſtates præmonſtrat. Rurſus ſi Coruus, Cornix, Graculus, crepuſculo ueſpertino uocales ſint, tempeſtatis aduentũ prædicunt. Monedulæ uolantes modò in ſublime, modò deorſum uerſus, & uoce referentes accipitrem, eodem Ariſtotele teſte, frigus & pluuiam monſtrant. Cornix, ſi ab altiore uoce ter emiſſa lenius deinceps ſonet, bonam cœli temperiem poſtridie futuram promittit. Cum autẽ aues albæ frequentes conueniunt, multam tempeſtatẽ demonſtrãt. Anates & Mergi alarum geſtu exultantes uehementẽ uentũ prędicunt. Aues ex mari in mediterranea cum impetu uolantes, tempeſtatem teſtantur. Rubecula auis ſtabula circumiens, & habitata loca luſtrans, ex aduentu tempeſtatis ſe fugere declarat. Gallinacei, cæteræq́ domeſticæ aues, alarum percuſsione concrepantes, & cucurrientes, & ſua quadam uoce obſtrepentes, tempeſtatẽ nunciant. Aues lauatione utentes, uenti procellas & turbines ſignificant. Quòd ſi cum eſt tempeſtas aliæ in alias uolent, & ultro citroq́ inter ſe cõmeent, melius temperatum tempus pollicentur. Circa ſtagna & fluuiorum ripas congregantes ſe aues, tempeſtatem impendere non ignorant. Cõtrà marinæ & paluſtres in terram proficiſcentes, plurimam tempeſtatem prænunciant. Terreſtres uerò ſi modò ſilentes ſint, ad humidiora loca contendentes, ſerenitatem denunciant.

† ἐὰν τρὶς κράξῃ, Theophraſt.

τὰς τῆς σιωπῆς, ὑπομιμνήσκουσιν αἱ αὐταί. ἐὰν δὲ καταπέτωνται καὶ βοῶσι, καὶ ταράττωσί τε καὶ ταράττωνται, ἀπειλοῦσι κἀνταῦθα χειμῶνα ἰσχυρόν. Ἐρωδιὸς δὲ κνεφαῖος βοῶν, τὰ αὐτὰ ἔοικεν ὑποδηλοῦν, ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης φυλάξας λέγει. πετόμενος δὲ ἐρωδιὸς τῆς θαλάττης εὐθὺ, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ ῥαγήσεσθαι αἰνίττεται. Εἰ δὲ εἴη χειμερία ᾄδουσα γλαὺξ, εὐδίαν μαντεύεται, καὶ ἡμέραν φαιδράν· ἐὰν δὲ εὐδία μὲν ᾖ, ἡ δὲ ὑποφθέγγεται, χειμῶνα δεῖ προσδέχεσθαι. Κόραξ δὲ ταχέως καὶ ἐπιρρόχως φθεγγόμενος, καὶ κρούων τὰς πτέρυγας καὶ κροτῶν αὐτὰς, ὅτι χειμὼν ἔσται κατέγνω πρῶτος. Κόραξ δὲ αὖ, καὶ κορώνη, καὶ κολοιὸς δείλης ὀψίας εἰ φθέγγοιτο, χειμῶνος ἔσεσθαί τινα ἐπιδημίαν διδάσκουσι. Κολοιοὶ δὲ ἱερακίζοντες, ὡς ἐκεῖνος λέγει, καὶ πετόμενοι πῆ μὲν ἀνωτέρω, πῆ δὲ κατωτέρω, κρυμὸν καὶ ὑετὸν δηλοῦσι. Κορώνη δὲ † ἐπὶ δείπνῳ ὑποφθεγγομένη ἡσυχῆ, ἐς τὴν ὑστεραίαν εὐδίαν παρακαλεῖ. Φανέντες δὲ ὄρνιθες πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμὸν, λευκοὶ δὲ τὴν χρόαν, χειμῶν ὅτι ἔσται πολὺς ἐκδιδάσκουσι. Νῆτται δὲ καὶ αἴθυιαι πτερυγίζουσαι, πνεῦμα δηλοῦσιν ἰσχυρόν. Ὄρνιθες δὲ ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὴν γῆν σὺν ὁρμῇ πετόμενοι, μαρτύρονται χειμῶνα. Ἐρίθακος δὲ ἐν τὰ αὔλια καὶ τὰ οἰκούμενα περιϊὼν, δῆλός ἐστι χειμῶνος ἐπιδημίας ἀποδιδράσκων. Ἀλεκτρυόνες γε μὴν καὶ ὄρνιθες οἱ ἠθάδες πτερυσσόμενοι, καὶ φρυαττόμενοι καὶ ὑποτρίζοντες, χειμῶνα δηλοῦσιν. Ἀπειλοῦσι δὲ καὶ πνεῦμα, λουόμεναί τε ὄρνιθες, καὶ ἀνέμων τινὰς ἐμβολὰς ὑποφαίνουσι. Χειμῶνος δὲ ὄντος εἰς ἀλλήλους ὄρνιθες πετόμενοι, καὶ δι' ἀλλήλων θέοντες, σημαίνουσιν εὐδίαν. Ὄρνιθες δὲ ἀθροιζόμενοι περί τε λίμνας καὶ ποταμῶν ὄχθας, χειμῶνα ἐσόμενον οὐκ ἀγνοοῦσιν. Πάλιν τε ὄρνιθες, οἱ μὲν θαλάττιοι καὶ οἱ λιμναῖοι ἐν τὴν γῆν πεσόντες, ὡς ἔσοιτο χειμὼν πολὺς οὐκ ἀγνοοῦσιν· οἱ δὲ χερσαῖοι σπεύδοντες ἐν τὰ νοτερὰ, εὐδίας ἄγγελοί εἰσι, ἐὰν μέντοι σιωπῶσι.

Orygis & Caprarũ Libyæ natura. & rurſus prognoſtica tẽpeſtatis ex quadrupedibus, & muſcis. item de Hipparcho & Anaxagora. Cap. VIII.

Περὶ ζώου τοῦ ὄρυγος, καὶ ὅπως ἔχει αἴσθησιν τῆς τοῦ κυνὸς ἐπιτολῆς, καὶ περὶ αἰγῶν Λιβυσσῶν· καὶ αὖθις εὐδίας τε καὶ χειμῶνος σημεῖα ἐκ τετραπόδων διαφόρων. περί τε Ἱππάρχου καὶ Ἀναξαγόρου.

Κεφ. η.

Aegyptij dicunt Orygem caniculæ exortum cognoſcere, & ſternutamento

Αἰγυπτίων ἀκούω λεγόντων τὸν ὄρυγα συνιέναι τὴν τοῦ σειρίου ἐπιτολὴν

λὴν πρόσθεν, καὶ τὴν ἐπιτολὴν μαρτυρεῖσθαι
ὑπὸ ποιμνίων αὐτόν. Νεανιεύονται δὲ καὶ οἱ Λί-
βυες ἀνὰ κράτος φάσκοντες, καὶ τὰς αἶγας
παρ᾽ αὐτοῖς προειδέναι τὸ αὐτὸ δήπου τοῦτο.
αὗται μὲν καὶ μέλλοντα ὑετὸν προδηλοῦσιν.
ἐπειδὰν γὰρ προέλθωσι τῶν σηκῶν, δρόμῳ,
καὶ μάλα γε ὤκιστα ὁρμῶσιν ἐπὶ τὸν χιλόν,
εἶτα ἐμπλησθεῖσαι †αὐτὰς ἐπιστρέφουσιν εἰς
τὰ οἰκεῖα. καὶ ὁρῶσαι ἐκεῖσε οὕτω νέμονται,
τὸν ποιμένα ἀναμένουσαι, ἵνα τὴν ταχίστην
συνελάσῃ αὐτάς. Καὶ Ἵππαρχος μὲν ἐπὶ
Νέρωνος τοῦ τυράννου καθήμενος ἐν θεά-
τρῳ, καὶ φορῶν διφθέραν, ὅτι τὸν μέλλοντα
χειμῶνα ἐκ τῆς παρούσης αἰθρίας προηπίστα-
το, ἐξέπληξε, καὶ ἐθαύμαζε Νέρων αὐτόν:
καὶ Νικαεῦσι τοῖς Βιθυνοῖς συνήδετο ὅτι
Ἱππάρχου πολίτου ἔτυχον. ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ
θεώμενον Ἀναξαγόραν ἐν διφθέρᾳ καὶ αὐ-
τὸν τὰ Ὀλύμπια, ἐπιῤῥαγέντος ὑετοῦ, τὸ Ελ
ληνικὸν πᾶν ᾖδε, καὶ θειότερα νοεῖν ἢ κατὰ τὴν
θνητὴν φύσιν ἐκόμπαζεν. Ὅτι δὲ βοῦς ἐὰν
μέλλῃ ὕειν ὁ Ζεὺς ἐπὶ τὸ ἰσχίον τὸ δεξιὸν κα
τακλίνεται: ἐὰν δὲ εὐδία, πάλιν ἐπὶ τὸ
λαιόν, θαυμάζει τις ἢ οὐδείς. καὶ ἐκεῖνα δὲ
προσακήκοα ἐκπλῆξαι ἱκανά. Βοῦς ἐὰν βοᾷ
καὶ ὀσφραίνηται τῆς γῆς, ὕειν ἀνάγκη. ἀδδηλω
δὲ βόες καὶ πέρα τοῦ ἔθους ἐσθίοντες, δη-
λοῦσι χειμῶνα. Πρόβατα δὲ ὀρύττοντα ταῖς
ὁπλαῖς τὴν γῆν, ἔοικε σημαίνειν χειμῶνα.
Ἀναβαινόμενα δὲ τὰ αὐτὰ πώεα, χειμῶνα
ὁμολογεῖ. Κοιμώμεναι δὲ ἀθρόαι αἱ αἶγες
τὰ αὐτὰ ὁμολογοῦσιν. †Ὕες δὲ ἐν τοῖς ἀρό-
μασι φαινόμεναι, ὑετοῦ φυγὴν διδάσκου
σιν. Ἄρνες δὲ ἄρα καὶ ἔριφοι ἀλλήλοις ἐμ-
πηδῶντές τε καὶ ὑποσκιρτῶντες, φαι-
δρὰν ἡμέραν ὁμολογοῦσι. Γαλαῖ δὲ ὑπο-
τρύζουσαι, καὶ μῦες ἐκείναις δρῶντες τὰ
αὐτά, χειμῶνα ἄγεσθαι συμβάλλονται ἰσχυ-
ρόν. Λύκοι δὲ φεύγοντες ἐρημίαν, καὶ εὐ-
θὺ τῶν οἰκουμένων ἰόντες, χειμῶνος ἐμβο-
λὴν μέλλοντος ὅτι πεφρίκασι, μαρτυ-
ροῦσι δι᾽ ὧν δρῶσι. Λέοντος δὲ ἐν τοῖς
καρπίμοις χωρίοις ἐπιδημία, αὐχμὸν δη-
λοῖ. Σκιρτῶντα μὲν τὰ ὑποζύγια, καὶ
βοῶντα τοῦ ἔθους μᾶλλον, νοτερὸν χειμῶνα
ἐσόμενον οἶδεν. εἰ δὲ καὶ ταῖς ὁπλαῖς κόνιν
προσαναβάλλοιτο, τὰ αὐτὰ δηλοῖ που.
Λαγωοὶ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις ὁρώμενοι
πολλοί, δηλοῦσιν εὐδίαν. Πάντων δὲ τού-
των ἀπολείπονται ἄνθρωποι, καὶ ἴσασιν
αὐτὰ ὅτε γένωνται.

Περὶ ἱεράκων. Κεφ. θ.

Ἱερά-

mento testari. Libyci confidenter & fortiter asserunt, suum caprinum pecus similiter eiusdem stellæ exortũ præscire: itémq; pluuias præsentire. Nam ut extra caprile processerit, concitato cursu ad pastioné accedit: deinde pabulo expletũ se in stabula domestica conuertit, eoq; intuens pascitur, pastoré, ut se festinet cogere expectãs. Hipparchus tempore Neronis in theatro sedens, ex caprina pelle quam ferebat, quòd futuram tempestatem prænunciasset, tantam Neronis admirationé mouit, ut ille Bithyniæ Nicaensibus gratulatus fuerit, quòd Hipparchũ suum ciuem haberent. Sic & Anaxagoram in diphthera Olympia spectanté, subsecuto imbre omnis Græcorum multitudo celebrabat, & diuiniori quàm plerosq; mortales mente ipsum præditum iactabat. Iam si proximum est ut pluat, ad dextram Bos coxæ uertebram inclinatur: sin serenum tempus propè futurum est, ad sinistram incuruat. Præterea si mugit, & terram olfacit, pluuia impendet. Idem si suprà quàm consueuit pabulo completur, tempestatem futuram ostendit. Oues fodientes terram pedibus, uidentur tempestatem significare. quæ etiam coitu earundem prænunciatur. Capræ dormientes frequentes, eadem monstrant. Muscæ in aromatis (uel, Sues in aruis) apparentes, pluuiã præsignificant. Agni & Hœdi lasciuiẽtes, & inter se saltantes, serenos dies promittunt. Mustelæ & Mures stridentes, uehementem præsagiunt tempestatem. A desertis locis ad habitata refugientes Lupi, hyemis acerbitatem se horrere ostendunt. Leonis ad frugifera & fructuosa loca profectio, siccitatem prænunciat. Iumenta supra consuetudiné exultantia, humidiorem tempestatem præsciunt: hanc eandem si ungulis pulueré spargunt, denũciant. Lepores multi iisdem in locis conspecti, bonam aëris temperié significant. Homines uerò per omnia inferiores sunt, nec prius tempestatis mutationem, quàm ubi iam contigerit noscunt.

† αὖθις, uel αὐτάς.

† μυῖαι ἐν τοῖς ἀρώμασι, Gillius.

De auibus Apollini in Aegypto sacris, præsertim Accipitribus, & earum nutritione. Cap. IX.

DE Accipitribus hæc quoq; audiui. Apollinis in Aegypto sacerdotes, hieracoboscos quosdam uocari aiūt: & hos Accipitrum dei nutricios & curatores esse. Porrò cum omne Auium genus huic deo dicatū est: tum quædam etiam sacræ illic, & in lucis sacris, uictu accurato aluntur, ita ut à consecratis deo muneribus nihil differre uideantur. Harum igitur auium nutricij, singularū nidos ostendunt ignaris, in quibus eas parere asserūt. præ cæteris uerò Accipitres sibi curę esse fatentur, quos hoc modo nutriunt. Nupernatis auium captarum cerebella obijciunt, teneris nempe cibum tenerū. iam adultis uerò carnes, pulpas & fibras, quæ scilicet aues rapaces solido & firmo nutrimento roborare possunt. Medijs uerò ætate inter utrosque, corda obijciuntur, quorum etiam reliquiæ uident. Pulchrè autem norunt Accipitres, pro sua quisq; ætate, conuenientem sibi cibū: nec alium attigerint. Accedunt & Coturnicum & aliarum auium certo anni tempore greges, ex quarū itidem præda sacri isti Accipitres uictitant.

† τρέφοντι.
† τὴν ἄλλων μὲν κομιδὴν, ἱεράκων δὲ ἔτι, &c.

Amor Canum erga altores suos, demonstratus historijs de duobus Canibus, uno Calui Romani, socio eius in bello: & altero quodam domini defuncti corpus custodiente. Cap. X.

FIrmissimæ beneuolentię quam canes erga altores suos habent, illud certè magnam habet declarationē. Romæ bello quodam ciuili Caluus Romanus cum necatus esset, huius uiri caput ex hostib⁹ nemo abscindere poterat, cū tamē summa contentione sexcenti certarent, & facinus istud consciscere pulchrū ducerēt: priusquā canē quē is aluisset, interfecissent, ei assidentē, & beneuolentiā erga illum ipsum fidissimè amantissimèq; seruantē: & qui pro hero humi strato, iamq; extincto sic propugnabat, tanquā uir cōmilito, & contubernalis bonus, & ad extremum amicitiæ obseruans. Iam fortiter & præclarè factum, quod non uir, sed profectò canis cū bonitate eximia, tū robore animi septus fecit, meritò narrandum est. Pyrrhus Epirota cum iter faceret, fortuitò incidit in canē, cadaueri domini sui astantem, & illud ipsum cum summa diligentia custodientem, ne quis post

Calui canis.

Canis alterius historia.

ΙΕράκων πέρι καὶ ταῦτα προσακήκοα. οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῇ Αἰγύπτῳ θεραπευταὶ, λέγουσι καλεῖσθαί τινας οὕτως ἱερακοβοσκούς: οἳ περ δὴ εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ἱεράκων τροφεῖς τε, καὶ μελεδωνοὶ μέντοι οἱ αὐτοί. πᾶν μὲν οὖν τὸ τῶν ὀρνίθων φῦλον ἀνεῖται τῷ θεῷ τῷδε: ἤδη δέ τινες ἐκεῖθι καὶ ἱεροὶ τρέφονται τροφῇ πεφροντισμένῃ, καὶ δοκοῦσι τῶν ἀναθημάτων διαφέρειν οὐδέν. οἱ τοίνυν τὴν τούτων ἐγκεχειρισμένοι κομιδὴν πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας λέγουσιν, ἐν ταῖς νεοττίαις ἑκάστους, ἐν ἄλσει ἐν ἱερῷ †τρέφεται, τίκτειν. ὁμολογεῖται δὲ † τὴν ἄλλων μὲν, ἐκ τούτων δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον. τοῖς δὲ ἀρτιγενέσι προβάλλουσιν ὀρνίθων τεθηραμένων ἐξῃρημένους τοὺς ἐγκεφάλους, τροφὴν ἁπαλὴν νεοττοῖς ὑγροῖς: τοῖς γε μὴν τελείοις οὖσι παρατιθέασι σάρκας τε καὶ κρέα καὶ ἶνας, ὅσα ἰσχυρὰν τροφὴν ὄρνισιν ἁρπακτικοῖς ἐργάζεται. τῶν δὲ ἐν μεθορίῳ τῶν ἀρτιγενῶν τε καὶ τῶν ἤδη τελείων, καρδίαι κεῖνται: καὶ τούτων λείψανα ὁρᾶται. καὶ ἥ γε διαφορότης ἡ προειρημένη τῆς τροφῆς, ὁμολογεῖ ὅτι τὸ ἁρμόττον ἡλικίᾳ ἑκάστῃ καὶ πρόσφορον ἴσασιν οἱ ἱέρακες, καὶ μάλα ἀκριβοῦσι τοῦτο, καὶ τῆς παρὰ τὴν ἡλικίαν τροφῆς οὐκ ἂν ἅψαιντο. Καθ' ὥραν δὲ ἄρα καὶ ὀρτύγων αὐτοῖς ἐπιδημίαι γίνονται, καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἐπιφοιτῶσιν ἀγέλαι: καὶ ἔχουσιν οἵ γε ἱεροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐντεῦθεν θοίνην.

Περὶ τῆς κυνῶν εὐνοίας τῆς εἰς τοὺς τρέφοντας αὐτούς. Κεφ. ι.

ΚΥνὸς δὲ τοὺς τρέφοντας αὐτὸν ἄμαχον εὔνοιαν ὁμολογεῖ καὶ ἐκεῖνο δήπου. ἔν τινι τῶν ἐμφύλων πολέμων ἐν τῇ Ῥώμῃ Κάλβου τοῦ Ῥωμαίου σφαγέντος, οὐδεὶς μέντοι τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀνδρὸς ἠδυνήθη τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν, καί τοι μυρίων ἀγώνισμα τιθεμένων σφίσι καὶ καλλώπισμα τοῦτο, πρὶν ἢ τὸν παρεστῶτα οἱ κύνα ἀποκτεῖναι, ὑπ' αὐτοῦ τραφέντα, καὶ μέντοι καὶ τὴν εὔνοιαν οἱ πιστότατα ἀποσώζοντα, καὶ ὑπερμαχοῦντα τοῦ κειμένου ὥσπερ δὴ συστρατιώτην τε καὶ σύσκηνον ἀγαθὸν, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα φίλον. Οἷον δ' αὖ καὶ τόδε ἔρρεξε οὐκ ἀνὴρ μὰ Δία, ἀλλ' ἀγαθὸς κύων, καὶ τὴν γνώμην καρτερὸς, μαθεῖν ἄξιον. ὁ Ἠπειρώτης Πύρρος ὁδοιπορῶν, εἶτα μέντοι περιτυγχάνει νεκρῷ πεφονευμένῳ, καὶ κυνὶ παρεστῶτι, καὶ φρουροῦντι τὸν δεσπότην, ἵνα μὴ

μὴ πρὸς τοῦ φόνου καὶ τὸν νεκρὸν λυμήνηταί τις. ἔτυχε δὲ ἄρα τρίτην ἔχων ὁ κύων ἀπόσιτος τὴν ἡμέραν ἐπὶ τῇ φιλοπόνῳ καὶ καρτερικωτάτῃ φρουρᾷ. ὅπερ οὖν διδαχθεὶς ὁ Πύῤῥος, τὸν μὲν ᾤκτειρε, καὶ ταφῆς ἠξίωσε· τὸν γε μὴν κύνα προσέταξε τυχεῖν κηδεμονίας, καὶ ἐδίδου ὅσα κυνὶ πρέποντι ἐκ χειρὸς, καὶ μάλα γε ἱκανὰ καὶ ἐφολκὰ εἰς τὴν ἑαυτοῦ φιλίαν τε καὶ εὔνοιαν, κατὰ μικρὰ ὑπάγων τὸν κύνα ὁ Πύῤῥος. καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον. Εἶτα μέντοι οὐ μετὰ μικρὸν ἐξέτασις ὁπλιτῶν ἦν· καὶ ὁ Βασιλεὺς ὃν προεῖπον, ἐθεᾶτο, καὶ οἱ παρῆν ἐκεῖνος ὁ κύων. καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἑαυτὸν σιγῇ εἶχε, καὶ πρᾳότατος ἦν· ἐπεὶ δὲ ἄρα τοὺς τοῦ δεσπότου φονέας ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν εἶδεν ἐξετάσει, ὅδε οὐκ ἐκαρτέρησεν ἐνταῦθα ἀτρεμεῖν, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἐπήδα καὶ ὑλάκτει, ἀμύσσων τοῖς ὄνυξι, καὶ ἐς τὸν Πύῤῥον ἅμα ἐπιστρεφόμενος, ὡς οἷόν τε ἦν ἐπήγετο μάρτυρα, ὅτι ἄρα τοὺς ἀνδροφόνους ἔχει. οὐκοῦν ὑπόνοια εἰσέρχεται καὶ τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς περιεστῶτας αὐτὸν, καὶ ποιοῦνται ἐνθύμιον τήν τε τοῦ κυνὸς ὑλακὴν τήν τε εἰς τοὺς προειρημένους. καὶ συλληφθέντες στρεβλοῦνται, καὶ κατεῖπον ὅσα ἐτόλμησαν. Καὶ δοκεῖ μὲν μῦθος ταῦτα τοῖς ἄλλοις, ὅσοι Διὸς ἑταιρείου καὶ φιλίου τοῦ αὐτοῦ θεσμὸν πατήσαντες, εἶτα μέντοι ζῶντας προὔδοσαν τοὺς φίλους καὶ ἀποθανόντας. ἐγὼ δὲ οὐ πείθομαι τοῖς νοοῦσι κακῶς τὰ τῆς φύσεως καλά· ἥπερ οὖν εἰ τοῖς ἀλόγοις μετέδωκεν εὐνοίας τε καὶ στοργῆς, πάντως που καὶ τῷδε τῷ ζῴῳ τῷ λογικῷ μετέδωκε μᾶλλον· ἀλλ' οὐ χρῶνται τῷ δώρῳ. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ ἐπιλέγειν ὅσα ἄνθρωποι ὑπὲρ τοῦ πονηροῦ κέρδους κακὰ τοὺς ἑαυτῶν φίλους εἰργάσαντο, ἐπιβουλὰς ῥάπτοντες καὶ προδιδόντες; ὡς ἐμέ γε ἀλγεῖν εἴπερ ἀνθρώπων εὐνούστερος καὶ πιστότερος ἐλήλεγκται καὶ κύων ὤν.

Περὶ πολύποδος καὶ ἀετοῦ.

Κεφ. ια.

Πολύποδος εἰς οὖς ἐμὸν καὶ ἐκεῖνο ἧκεν. ἦν πέτρα προήκουσα γῆς, οὐ μὴν ἄγαν ὑψηλή. οὐκοῦν πολύπους ποτὲ ἀνερπύσας, εἶτα ἥπλωσε τὰς πλεκτάνας, καὶ μάλα γε ἀσμένως ὑπεθάλπετο· καὶ γὰρ οὖν καὶ χειμερία ἐδόκει πως· οὐ μὴν ἑαυτὸν εἰς τὴν χρόαν τῆς πέτρας ἐκτρέψας ἤδη ἦν. πεφύκασι δὲ ἄρα δρᾶν τοῦτο οἱ πολύποδες, καὶ τὰς εἰς ἑαυτοὺς ἐπιβουλὰς φυλαττό-

post mortem uiolaret, atque imminueret. Is autẽ iam triduum ferens inediam, diligenti custodia assiduus illud seruabat. Hoc simulatq; Pyrrhus intellexisset, hunc quidem miseratus, sepultura affici iussit: cani uerò plenum cibum ad se amandum allicientem dedit, paulatimq; illum allectans abduxit, atq; adeò attraxit. Sed hæc quidem hactenus. Post paulum cum exercitus lustraret Pyrrhus, milites q; recenseret, & uerò canis adesset: is non mansuetus solũ, uerũ cætera quàm tacitus erat. Vt uerò in recensione militum interfectores domini animaduertisset, tum non se continuit, quin uasto latratu, in eos erumperet, atq; unguibus laniaret, simul & se ad Pyrrhum conuertens quoad poterat, testem in hanc rem citabat, quod homicidas teneret. Quod factũ religioni habuit Pyrrhus, eiq; in suspicionem & circumstantibus hi uenerunt de uiri morte. Itaq; quæstione adhibita, ea quorum accusarentur confessi sunt. Non ita homines amicitiarum cultores, qui omni sodalitatũ sanctitate spreta, amicos suos, cũ uiuos, tum mortuos produnt. Ego uerò probare illos nó possum, qui naturam accusant: quæ si animantibus brutis beneuolentiæ & amoris uim inseuit, multò magis eadem ornauit homines ratione præditos: illi uerò naturæ munus negligunt, nec utuntur. Quid nunc cómemorem, qualia facinora contra amicos de retinendo lucro admittant, quot insidias faciant, quas proditiones moliant? ut profecto uehementer doleam, hominibus, fideliorem & amantiorem canem inueniri.

De Polypo, qui Aquilam à qua raptus erat, suis implicatam cirris in mare detraxit.

Caput XI.

Cum in saxum non admodum è mari eminens Polypus aliquando correpens ascendisset, ibiq; explicatis brachijs summa cũ uoluptate, q frigida tempestas esset, à tepore solis calesceret: neq; sanè se in saxi colorẽ uertisset: quod quidem ipsum cum ad declinandas, tum ma gis

Malũ sibi accersens: ut in prouerbijs, Coruus serpentem, Cornix scorpium.

gis ad moliendas piſcibus inſidias facere ſolet: Aquila acris & acuta in uidendo, prædam, non quidem ſibi futurã bonam, paratam & promptam ſibi & ſuis pullis perſpicuè cernens, quanto potuit maximo alarum impetu in Polypum inſiluit: Sed & piſcis hic circũplicantibus Aquilam & pertinaciter adhæreſcentibus cirris, in profundum detraxit, hoſtem capitaliſsimã, ſimul & interfecit: quæ quidem Lupus hians (ut eſt in prouerbio) inani ſpe illuſa, deinde in mari mortua fluitabat. Sed homines plura eiuſcemodi perpetiuntur, ut Cambyſis filius Cyrus alter apud Maſſagetas, ab Herodoto decantatos: & Polycrates † ad diripiendum aurũ magno ſtudio & diligentia ad Orœtem (promiſſum ab eo theſaurum ſperans) profectus, decepti fuerunt: & aliorũ quæ machinabantur alijs mala, in ipſos reciderunt. At beſtiæ ea pericula ignorant. homines uerò non cauent, quin etiã ſcientes & prudentes in hæc ipſa incurrunt. Ad quid uobis profuêre lingua, oratio, præceptores & caſtigatio, ò Cyre & Polycrates? alios omitto. quid enim ſurdos & ſtolidos uel utiliſsimis conſilijs iuuarem?

† ὡς γὰρ τοῖς. Vide Herodotum lib. 3.

† ὃς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει. Vide Eraſmũ in prouerbio Malum conſiliũ cõſultori peſsimum.

De laboris patientia Canum, qua uel operoſiſsimis Pæoniæ mulierib. & Aegyptijs puerperis præſtant. Cap. XII.

Latè amplecꝗ nunc ſentiant Pæoniæ mulieres, illacꝗ præclara facinora facientes magnos ſibi ſpiritus ſumãt: quòd uno tempore, partim capite urnam aquæ plenã ferant, ita ceruicẽ erigẽtes, ut ipſis ingredientib. immota urna permanens, nulla inclinatione ꝓpendeat: partim infantẽ puerũ è ſinu ſuo appenſum lactent, ſimul & brachio in habenã inſerto mariti equũ ad aquã ducãt, ſimul & manibus linũ neant. Darius quidẽ magna admiratione affectus eſt, cũ ei ius dicẽti Pæones quidã iuuenes ſororẽ ipſorũ, eo quo dixi modo exornatã adduxiſſent, ut ex eius conſpectu Darius ſub iugum ſuũ mittere Pæoniam aggrederetur, ſtudio adductus tam operoſæ nationis. Sed multis Pęonibus longè pręſtiterit natura unius Caniculæ: quæ cum uenaretur, quamuis uentrẽ ferret, leporẽ cepit, eacꝗ iã capta præda ſtatim dño cedens ſeceſsit: atcꝗ ꝗ̃ mox nouẽ catulos peperit, quos aluit poſtea. Quòd ſi Aegyptij eò magnificẽtius ſentiant

λαπτόμενοι, καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ τοὺς ἰχθῦς ἐλλοχῶντες. ἰδὼν οὖν ὀξὺ ἰδεῖν, ἑαυτῷ δὲ οὐκ ἀγαθὸν τὸ θήραμα ἀετὸς, ὡς πτερῶν ὁρμῆς τε ἅμα καὶ πτερῶν εἶχεν, ἐμπηδᾷ τῷ πολύποδι, καὶ μέντοι καὶ δεῖπνον ἕξειν ἕτοιμον ἑαυτῷ τε καὶ παισὶ τοῖς ἑαυτοῦ κατέγραφε. πλόκαμοι δὲ ἄρα ἰχθύος ἐκείνου περιβάλλουσι τῷ ἀετῷ σφᾶς ἑαυτοὺς: καὶ ἀπρὶξ ἐχόμενοι, εἶτα ἕλκουσι κάτω τὸν ἔχθιστον: καὶ χανὼν λύκος, ὡς ἂν εἴποις, εἶτα μέντοι νεκρὸς ἐπενήχετο τῇ θαλάττῃ ὁ ἀετὸς ὑπὲρ τοῦ δείπνου. Μυρία μὲν δὴ τοιαῦτα πάσχουσιν ὄρνιθες: πλείω δὲ ἄνθρωποι: †γοῦν δὲ τοῖς ᾀδομένοις ὑφ' Ἡροδότου Μασσαγέταις, ὁ Καμβύσου Κῦρος ὁ ἕτερος, καὶ μέντοι καὶ Πολυκράτης εἰς Οροίτου σπεύσας, καὶ τὸν χρυσὸν ἁρπασόμενος, † καὶ ἄλλος τεύχων ὡς ἑτέρῳ τις ἑῷ κακὸν ἤπατι τεύχει. Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδε τὰ ἄλογα, ἄνθρωποι δὲ οἱ εἰδότες, οὐ φυλάττονται. καὶ τί δεῖ γλώττης, καὶ λόγων, καὶ διδασκάλων, καὶ πληγῶν ὦ Κῦρε καὶ Πολύκρατες; Τοὺς δὲ ἄλλους ἐῶ. Τί γάρ μοι κωφοῖς καὶ ἀνοήτοις συμβουλεύειν τὰ λυσιτελέστατα;

Ὅτι καὶ κύουσαι κύνες θηρῶσι. Κεφ. ιβ.

Μέγα νῦν φρονείτωσαν αἱ Παιονίδες γυναῖκες, καὶ τὸ φρύαγμα αἱρέτωσαν, δρῶσαι τὰ ὑμνούμενα, ἔστι δὲ ταῦτα. Τῇ μὲν κεφαλῇ φέρουσιν ὑδρίαν μεστὴν ὕδατος, καὶ τὸν αὐχένα ἀνέστησαν, ὥστε αὐταῖς βαδιζούσαις, ἄτρεπτόν τε καὶ ἀκλινῆ διαμένειν τὴν ὑδρίαν: ἐξαρτήσασαι δὲ τοῦ κόλπου θηλάζουσι τὰ βρέφη: καὶ εἰς τὸν βραχίονα τὸν ῥυτῆρα ἐνάψασαι, τὸν τοῦ γήμαντος ἵππον εἰς ἀρδείαν ἄγουσι, καὶ ταῖς χερσὶ νήθουσι λῖνον. ταῦτά τοι καὶ Δαρεῖος ἐθαύμασεν, ὅτε Παίονες νεανίαι τὴν ἑαυτῶν ἀδελφὴν οὕτως σκευάσαντες, δικάζοντος αὐτοῦ, παρήγαγον αὐτὴν, ἵνα εἰς ἔρωτα ἐμπεσὼν τοῦ οὕτως ἀθρόας αὐτουργίας ἕλῃ Παίονας. Ἀλλὰ ἡ φύσις πόσων Παιόνων σοβαρωτέρα; κύων θηράσασα, λαγὼς δὲ ἦν τὸ ἄγρευμα αὐτῇ, καὶ ἐκύει ἡ κύων: ἐπεὶ δὲ τῆς σπουδῆς τῆς προκειμένης τετύχηκε, τῷ μὲν δεσπότῃ τοῦ θηράματος ἀπέστη: ἀναχωρήσασα δὲ, ἐννέα φασὶ σκύλακας ἀπεκυήσατο, εἶτα ἐξέθρεψεν αὐτούς. Εἰ δὲ Αἰγυπτίων αἱ γυναῖκες μέγα φρονοῦσιν

tiant

σιν ὅτι κἀκεῖναι τὴν ὠδῖνα ἀπολύσασαι, καὶ ἐξαναστᾶσαι τῶν ἔργων ἔχονται τῶν περὶ τὴν οἰκίαν, ἀκούσασαι τὸ τῆς κυνὸς ἔργον τῆς προειρημένης, τοῦ φυσήματος ἀποστᾶσαι, πάντως ἐγκαλύψονται.

Περὶ τοῦ κυνὸς τοῦ δημοσίᾳ τρεφομένου ἐν ταῖς Ἀθήναις, διὰ τὸ καταφωρᾶσαι τὸν θεοσύλαν ἐν Ἀσκληπιοῦ. Κεφ. ιγ.

Τὸ μὲν τοῦ ἡμιόνου τοῦ φιλοπόνου, καὶ τῆς δημοσίας αὐτῷ δοθείσης τροφῆς ἐξ Ἀθηναίων, ὑπὲρ τοῦ ἐθελουργεῖν καθ' ἡλικίαν, Ἀριστοτέλης εἶπε, καὶ ἡμεῖς ἄνω που καλῶς δρῶντες: τὸ δὲ τοῦ κυνὸς καὶ τοῦτο ἐν ταῖς Ἀθήναις γενόμενον, εἰπεῖν οὐδὲν ἄτοπον. Εἰς Ἀσκληπιοῦ παρῆλθε θεοσύλης, τό, τε μεσαίτατον τῆς νυκτὸς παραφυλάξας, καὶ τῶν καθευδόντων τὸν βαρύτατον ὕπνον ἐπιτηρήσας: εἶτα ὑφείλετο τῶν ἀναθημάτων πολλά: καὶ ὥς γε ᾤετο ἐλελήθει. ἦν δ' ἄρα σκοπὸς ἀγαθὸς ἔνδον κύων, καὶ τῶν ζακόρων ἀμείνων εἰς ἀγρυπνίαν. ὅσπερ οὖν εἵπετό οἱ διώκων καὶ ὑλακτῶν, καὶ οὐκ ἀνίει, ἀλλ' ᾗπερ οὖν ἔσθενε δυνάμει τὸ πραχθὲν μαρτυρόμενος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα, ἔβαλλεν αὐτὸν λίθοις, αὐτός τε καὶ οἱ τῆς κακῆς ἐκείνου πράξεως κοινωνοί: τὰ δὲ τελευταῖα ὑποσείων ἄρτους τε καὶ μάζας: ἐπήγετο δὲ ἄρα καὶ ταῦτα δέλεαρ κυνῶν προμηθῶς ὥσπερ ὑπελάμβανεν. ἐπεὶ δὲ καὶ παρελθόντος εἰς τὴν οἰκίαν οὐ κατήγετο ὑλάκτει, καὶ πάλιν προϊόντος, ἐγνώσθη μὲν ὁ κύων ἔνθεν ἦν: τὰ λείποντα δὲ τῶν ἀναθημάτων ἐπόθουν αἵ γραφαί τε καὶ αἱ χῶραι ἔνθα ἀνέκειντο. συνέβαλον οὖν τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ στρεβλώσαντες τὸ πᾶν κατέγνωσαν. καὶ ὁ μὲν ἐδικαιώθη τὰ ἐκ τοῦ νόμου: ὁ δὲ κύων ἐτιμᾶτο δημοσίᾳ τροφῇ καὶ κηδεμονίᾳ, οἷα δήπου φύλαξ πιστός, καὶ τῶν νεωκόρων οὐδενὸς μείων κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν.

Ὅπως ἰᾶται τὴν ἑαυτῆς ἡ αἲξ ὑπόχυσιν. Κεφ. ιδ.

Ἀγαθὴ δὲ ἄρα ἦν ἡ αἲξ καὶ τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀχλύν, ἥνπερ οὖν παῖδες Ἀσκληπιοῦ ὑπόχυσιν καλοῦσιν, ἀκέσασθαι. καὶ λέγονταί γε οἱ ἄνθρωποι παρ' ἐκείνης μαθεῖν τόδε τὸ ἴαμα. τὸ δὲ ἄρα τοιοῦτόν ἐστιν. ὅταν αἲξ νοσήσῃ τὸν ὀφθαλμὸν ἐπιθολωθέντα αὐτῇ, πρόσεισι βάτῳ, καὶ

tiant, quòd eorū uxores à partu ſtatim è lecto ſurgunt ad obeunda domeſtica munia, antè dictæ Canis factū audientes, remittant ſpiritus inflatos, animiq; tumorem comprimant.

De Canis uigilantia qui ſacrilegum prodidit. Cap. XIII.

DE Mulo ſupra ætatem ſuam laborioſo, ſimul et de cibo publicè ei ab Athenienſib. decreto, cum Ariſtoteles meminit, tum uerò nos quodam loco cōmeminimus. Quod uerò Canis ſimiliter Athenis fecit, id quoq; non alienū inſtituto opere declarare. Sacrilegus primùm obſeruato tēpore intempeſto, quo dormientes arctiſsimus ſomnus cōplecteretur, de multa nocte intra Aeſculapij templū ingreſſus eſt: deinde ut permulta donaria ex æde ſurripuiſſet, cū rem iam putaret confectam, ſeq; latêre, diſceſſum parabat. At excubitor Canis ad templi cuſtodiā intus aduigilans, æditimis qui noctu ad ſacras ædes uigilias agebant, multo uigilantior, expilatorē direptoreēq; inſequebat, q̄ maximè poterat cōmiſſum ſacrilegiū horribili fremitu ſuo prędicās. Fur primū & ſocij huius ſceleris ſaxis lapidatione facta, canē appetebant: deinde ubi is latrare non deſiſteret, illū demulcere conabatur, panes & offas canū illecebras obijciens: nam hæc quoq; prouidè, ut ipſe putabat, ſecū attulerat. uerum cuſtos incorruptus canis, uel fur cū euaſiſſet in domū ubi habitabat, uel cum inde exiret, ſe illi implacabilē, inexpiabilemq; præbens, furē latrare non deſinebat. Tandem intellectū eſt unde Canis eſſet, ac ſimul animaduerſum quæ ornamenta deeſſent. Itaq; ex hac Canis uociferatione is eſſe, qui tale furtū feciſſet, in Athenienſiū ſuſpicionē adductus eſt: atq; ut tormētis in eum quæſiuiſſent, totā rem cognouerūt. Deniq; ex lege hic capite damnatus, extremū dedit ſuppliciū. Cani uerò cib⁹ publicè præbitus, & publicæ curæ, ut fidus cuſtos habitus eſt: nempe qui æditimorum nulli inferior uigilantia fuiſſet.

Quomodo Capra ſuffuſionē oculorum ipſa in ſe curet. Cap. XIIII.

CAliginem oculorum, quam ſuffuſionem medici uocant, Caprinum pecus probè curare ſcit: & ab ipſa remediū eiuſdē homines quoq; mutuati dicūt. Cum enim conturbatū oculum, & non probè affectū ad uidendum ſentit, eum ad rubi

ad rubi ſpinam & admouet, & reſerandũ permittit: hæc ut pupugit, pituita ſtatim euocatur, nullaq; pupillæ læſione facta, uidendi uſum recuperat. Neq; ſanè hominum ſapientia ad faciendam ſibi medicinam eget.

Elephanti quomodo fluuios tranſeant: de reuerentia natu minorũ in maiores: qua cura iuniores, uel integri, alios ſenectute uel morbo affectos, uel ſaucios proſequantur: qua pietate ſuos catulos matres. Item de Lænilla anu libidinoſa, & filiorum necis cauſa. Cap. XV.

† Videtur aliquid deſiderari, fortè διαβαίνοντες.

CVm flumẽ traijciendũ eſt, Elephanti natu minores primi aquã ingreſſi natando traijciunt. qui uerò confirmata ætate iam grandes ſunt, pedibus innixi tranſeunt, & fluctibus obruuntur, duntaxat promuſcidib. extra aquã eminentes. teneros uerò pullos dentiũ ſiue cornuũ proiectorũ eminentia matres ferunt. Iuniores ſanè labores & pericula primi ſuſcipiũt: & antecedentibus ætate, de cibo ac potione cõcedunt, propter obſeruantiã per quã cultu quodã, & honore natu maiores dignandos exiſtimant, idq; natura, nullis ad hoc Lycurgi legibus obſtricti. Nunq̃ eñ neq; ex ſenectute infirmũ, neq; eum qui morbo teneat, ſui gregales deſerunt: ſed & fidiſsimi ei permanent, eiusq; cũ cæteris in rebus ſtudent incolumitati, tũ uerò cũ inſectatione urgent, ꝓ eo propugnãt: & uulnerari potius defendendo, q̃ deſerere uolunt, licet fugere eis integrũ ſit. Pullos ſuos, adhuc à partu recentes, nunquã deſerũt matres: at ſanè in illis à periculo tuendis cõſtãtiſsimè permanent, priusq; animã amittunt, ſi urgeant uenatores, q̃ ſuos catulos deſerãt. At nobis pueris uetula, cui Lænilla nomen erat, non ſolũ nobilis mulier, ſed etiã nota apud omnes erat: deq; ea fabulã ex ſenibus audiui tũ peruagari, illã cum ſeruo, quẽ ardentiſsimè adamaret, ſtupri cõſuetudinẽ habuiſſe, & ſuorũ flagitiorũ maculis liberos ſuos affeciſſe: hi enim ex ordine ſenatorio erant, & iã inde à patre, atq; maioribus ſtirpem generis patritij trahebant. Itaq; pudore & dolore impulſi, matrem, cũ leniter ſubmonuiſſent, & clàm facinoris turpitudinẽ oſtẽdiſſent: hæc libidine flagrãs, ſimul & ex ea tantũ efferata, ut liberis proprijs amorẽ ſuũ anteferret, filiorũ nomina apud principem detulit, ab eis inſidias ſibi factas dicens. Is au-

† τὸ τοῦ Λυκούργου.

† οὗτοι.

Lænilla anus libidinoſa, & filiorum necis cauſa.

καὶ παραβάλλει τῇ ἀκάνθῃ τὸ ὄμμα, νύξαι αὐτό· καὶ ἡ μὲν ἐκέντησε, τὸ δὲ ὑγρὸν ἐξεχώρησε. μένει δὲ ἀπαθὴς ἡ κόρη, καὶ ὁρᾷ αὖθις. καὶ δεῖται σοφίας καὶ χειρουργίας ἀνθρωπικῆς οὐδὲ ἕν.

Ὅπως διέρχονται τὸν ποταμὸν οἱ ἐλέφαντες. καὶ περὶ τῆς φιλοτεκνίας τῶν ἐλεφάντων, καὶ περὶ Λαινίλλης γυναικὸς παιδοφόνου. Κεφ. ιε.

Ποταμὸν ἐλέφαντες διέρχονται, οἱ μὲν ἔτι νέοι διανηχόμενοι· οἱ δὲ ἤδη τέλειοι †, καὶ εἰ καλύπτοιντο ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, ἀνέχουσι μέντοι τὰς προβοσκίδας ὑπὲρ τὸ ὕδωρ. τὰ δὲ ἀρτιγενῆ πώλια ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἢ κεράτων φέρουσιν αἱ μητέρες. τῶν μὲν οὖν κινδύνων καὶ πόνων οἱ νέοι κατάρχονται· ποτοῦ δὲ ἄρα καὶ τροφῆς ἀφίστανται, τοῖς πρεσβυτέροις αἰδῶ νέμοντες, καὶ † τὸ Λυκούργου τιμῶντες τὸ γῆρας νόμων δέονται οἵδε οὐδέν. γήρᾳ δὲ πιεζόμενον ἐλέφαντα ἢ νόσῳ κατειλημμένον, οὐκ ἄν ποτε οἱ συναγελαζόμενοι καταλείποιεν· ἀλλὰ πιστῶς παραμένουσι, καὶ ἀναῤῥῶσαι σπεύδουσι τῇ τε ἄλλῃ, καὶ ἂν διώκωνται, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ μάχονται, καὶ τιτρώσκονται περιόντες, φυγεῖν δυνάμενοι. καὶ τὰ βρέφη δὲ τὰ νεαρὰ οὐκ ἄν ποτε αἱ τεκοῦσαι προδοῖεν· ἀλλὰ καὶ ἐκείνοις ἐκεῖναι πιστῶς παραμένουσι, καίτοι τῶν θηρατῶν ἐγκειμένων, καὶ πρότερόν γε τὴν ψυχὴν ἐκλείποιεν ἄν, ἢ τὰ τέκνα. Ἐγὼ δὲ ἤδειν μειράκιον ὢν ἄνθρωπον πρεσβῦτιν Λαινίλλαν ὄνομα, καὶ ἐδείκνυτο ὑπὸ πάντων, καὶ ἐπ' αὐτῇ μῦθος ἐλέγετο, καὶ ὅγε μῦθος τοιόσδε ἦν. Οἱ πρεσβύτεροι πρός με ἔφασκον ἐκείνην τὴν ἄνθρωπον ἐρασθεῖσαν οἰκέτου δριμέως, αὐτῷ μὲν συγκαθεύδειν· κηλῖδα δ' ἄρα παισὶ τοῖς ἑαυτῆς περιάπτειν· οἱ δὲ εὐγενεῖς ἦσαν, καὶ εἰς τὴν βουλὴν τὴν Ῥωμαίων ἐτέλουν ἐκ πατέρων τε καὶ τῶν ἄνω τοῦ γένους ἀρξάμενοι. † οἱ τοίνυν αἰδούμενοι τῇ μητρὶ ἤχθοντο τοιαῦτα δρώσῃ, καὶ πράως ὑπενουθέτουν, καὶ τοῦ πραττομένου τὴν αἰσχύνην ἐπέλεγον ἡσυχῇ. ἡ δὲ κυμαίνουσα ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τὸν ἔρωτα ἐπίπροσθεν τῶν υἱέων ποιησαμένη, καταγορεύει αὐτῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα ὃς ἦν τότε, καὶ λέγει ὡς ἐπιβουλεύοιεν αὐτῇ. ὁ δὲ

δὲ ἔχων εἰς διαβολὰς τὸ οὖς ῥᾴδιον, καὶ ὑπό-
πτης ὤν, καὶ δειλὸς, πάθη δὲ ταῦτα ἀγεννοῦς
διανοίας, ἐπίστευσε. καὶ οἱ μὲν οὐδὲν ἀδι-
κοῦντες ἀπέθνησκον: ἡ δὲ ἆθλον τοῦ κατει-
πεῖν κατηνέγκατο τὸ δούλῳ συγκαθεύ-
δειν ἀδεῶς. Ω πατρῷοι θεοὶ καὶ Αρτεμι λο-
χεία, Εἰλήθυιαί τε Ηρας θυγατέρες, τί ἂν οὖν
ἔτι Μήδειαν εἴποιμεν τὴν Κόλχιν, ἢ Πρόκ-
νην τὴν Ατθίδα, τῶν ἐναγχός τε καὶ καθ'
ἡμᾶς παθῶν μνημονεύσαντες;

Περὶ χελώνης χερσαίας, καὶ αἰετῶν, καὶ
τελευτῆς Αἰσχύλου τοῦ τραγῳ-
δοῦ. Κεφ. ιϛ.

ΤΑς χερσαίας χελώνας οἱ ἀετοὶ συλλα-
βόντες, εἶτα ἄνωθεν προσήῤῥαξαν
ταῖς πέτραις: καὶ τὸ χελώνιον συντρίψαν-
τες, οὕτω ἐξαίρουσι τὴν σάρκα, καὶ ἐσθίου-
σι. ταύτῃ τοι καὶ Αἰσχύλον τὸν Ελευσίνιον,
τὸν τῆς τραγῳδίας ποιητὴν, τὸν βίον ἀκούω
καταστρέψαι. ὁ μὲν Αἰσχύλος ἐπί τινος πέ-
τρας καθῆστο, καὶ εἰθισμένα δήπου φιλοσο-
φῶν καὶ γράφων: ἄθριξ δὲ ἦν τὴν κεφαλὴν
καὶ ψιλός. οἰηθεὶς οὖν ὁ ἀετὸς πέτραν εἶναι
τὴν κεφαλὴν, εἶτα μέντοι κατ' αὐτῆς ἀφῆ-
κεν ἣν κατεῖχε χελώνην, καὶ ἔτυχε τοῦ προειρη-
μένου τὸ βέλος, καὶ ἀπέκτεινε τὸν ἄνδρα.

Περὶ κηρύλου καὶ ἀλκυόνος.
Κεφ. ιζ.

ΚΗρυλος δὲ καὶ ἀλκυὼν ὁμόνομα καὶ συμ-
βιοῖ. καὶ γήρᾳ γε πιεζομένους αὐτοὺς
ἐπιθέμεναι αἱ ἀλκυόνες περιάγουσιν ἐπ' αὐ-
τῶν τῶν καλουμένων μεσοπτερυγίων. ἄνθρω-
ποι δὲ καὶ τῶν ἀνδρῶν ὑπογηραύντων κατα-
φρονοῦσι, καὶ πρὸς τὰ μειράκια ἀφορῶσι.
καὶ οἱ γήμαντες περὶ τὰς νέας μαίνονται,
τῶν ἀφηλικεστέρων γαμετῶν ὤραν μὴ τιθέ-
μενοι: Καὶ οὐκ αἰδοῦνται οἱ ἔμφωνοι τῶν ἀλό-
γων ζώων βιοῦντες ἀλογώτερον.

Περὶ τῶν ἐν Κοπτῷ κοράκων.
Κεφ. ιη.

ΛΕγουσι δὲ οἱ περὶ τὴν καλουμένην Κο-
πτὸν, δύο μόνους ὁρᾶσθαι κόρακας. ἀλ-
λὰ καὶ τῶν Ρωμαίων οἱ τὴν ὄρειον παραφυ-
λάττοντες, διὰ τὸ τοῦ σμαράγδου μέταλλον,
διϊσχυρίζονται καὶ οἵδε τοσούτους ὄρνιθας
τοῦ γένους τοῦδε οἰκεῖν καὶ ἐκεῖθι. νεὼς δὲ Α-
πόλλωνι τιμᾶται ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ, οὐ-
περ οὖν ἱεροὺς εἶναί φασιν αὐτούς.

Περὶ

Is autem suspiciosus & timidus, & calum-
nijs aures facile patefacere solitus (cuius-
modi sunt homines illiberales & animi
minimè ingenui) eiusmodi scelus facile
credidit. Ita factum est, ut filij qui nefariũ
facinus nullũ admisissent, indignissimè
necarẽtur: mater hanc ex delatione mer-
cedem assequeretur, ut cum seruo licen-
tius stuprum facere posset. Quid igitur
ò patrij & genethlij dei, ò Iuno Lucina
aut Medeam Colchidẽ, aut Procnen At-
thidem hic cõmemorẽ necesse est, cum
memoriæ nostræ exempla immanitatis
proferre queamus?

Quemadmodum ab Aquilis Testudi-
nes terrestres ex alto saxis illisæ exe-
duntur. & de Aeschylo sic perem-
pto. Cap. XVI.

TErrenas Testudines à se comprehen-
sas, ex alto deijcientes Aquilæ ad sa-
xa allidunt, & ita ex cõtritis earum testis
extractam carnẽ exedunt. Sic Eleusinius
Aeschylus tragicꝰ poëta de uita migrasse
dicitur. Cũ enim is in saxo sedens, ex con-
suetudine institutoq; suo & philosopha-
retur nimirum & scriberet, eius caput à
pilis nudum Aquila saxum esse arbitrata,
Testudinem, quam in sublime extulerat,
in idipsum deiecit, & sine aberratiõe ictũ
dirigens, uirum interfecit.

De Alcedinum in Carulos maritos iam
senes pietate. Cap. XVII.

CArulus & Alcedo aues simul uiuere
& compasci solent. Porrò Carulos
iam senectute affectos Alcedines eorum
uxores medio dorso gestantes circumfe-
runt. Mulieres cõtrà maritos ætate pro-
uectos & præclarè contemnunt, & ado-
lescentibus adijciunt oculos: tum etiam
mariti in fœminas adolescentes Veneris
insania feruntur, & uetulas aspernantur,
à ratione remotius bestijs ipsis uiuentes.

De Coruis qui circa Coptum Thebai-
dis oppidum bini semper appa-
rent. Cap. XVIII.

QVi circa Coptum habitant, binos
tantum Coruos in eo tractu uideri
aiunt. Ex Romanis etiã qui loca ibidem
montana custodiunt, propter metalla
smaragdi, totidem illic huius generis ali-
tes degere aiũt. Est & Apollinis delubrũ
eo in loco, cui Coruos sacros esse fertur.

De

De diuerſis animantium ingenijs ac moribus: quæ nam ſint ignaua, quæ timida, quæ libidinoſa. Canes, præter Memphiticos, circa cibum minimè communicare. Suem & Piſces iniqua & iniuſta eſſe animalia: impijſsimũ uerò Hippopotamũ: impudentes Muſcas & Canes.

Caput XIX.

Hanc etiam uim & naturam quorundam animalium non alienũ eſt explanare. Ouis & Aſinus ignauis ſunt moribus, & degeneribus animis. Timidi exiſtimantur Hinnuli, Capreæ, Damæ, & Pygargi: item Lepores, quos Græci poëtæ à pauendo ptôcas appellant. tum ex uolucribus Paſſeres, ex aquatilibus Mugiles. Libidinoſi uerò Cynocephali & Hirci, quos uel cum mulieribus cõmiſceri nonnulli aiunt: & hoc admirari Pindarus uidetur. Canes etiam cum mulieribus Veneris conſuetudinem habere deprehenſi ſunt. Nam Romæ mulier adulterij accuſata à marito fuiſſe dicitur: Adulter in iudicio Canis eſſe prædicabatur. Audiui equidẽ Cynocephalos aliquando uirgines deperijſſe, eisq; uim intuliſſe, maiori quàm adoleſcentes illi in Menandri Pannychidum fabula libidine incitatos. Eſt & Perdix intemperans, & in adulteria pronus. itaq; clàm ad fœminas & minimo cum ſtrepitu accedere fertur. Porrò inter canes cibi nulla eſt ſocietas, ut perſæpe de oſſe inter ſe ſic lacerent & diſtrahant, quemadmodũ de Helena Paris & Menelaus. Solos uerò Memphiticos canes in mediũ auditione accepi rapinas proponere, & cõmuniter uiuere. Porcus ſanè iniquum iniuſtumq; eſt animal: & ne cadaueribus quidem ſui generis abſtinet: ut neq; piſcium pleriq;. Impijſsimũ uerò dixerim fluuiatilem Equũ, qui patrẽ quoq; ſuũ exeſt & cõſicit. Impudẽtia deniq; importunaq; ſunt, neq; cedere aut repelli uolunt, Muſcæ & Canes.

Animalia ignaua.

Timida.

† ἠλέγχθησαν

Libidinoſa.

Iniqua & iniuſta.

Impius Hippopotamus.

Impudentia.

Quomodo Lupi ſe inuicem deuorent, cum uenationis facultas deficit.

Caput XX.

Lvpi natura immanes & crudeles ideo exiſtimandi ſunt, quòd inter ſe uorant, ad hunc modum mutuas ſibi molientes inſidias. Eos enim ferunt Aegyptij primò in orbẽ circumagi, deinde excurrere: & cum ex uertigine currendi & caligine eorum aliquis lapſus fuerit, in eum humi ſtratum ceteri omnes facto impetu ipſum laniant. Hoc quidem facere ſolent, cum uenationis facultate deficiun-

Περὶ δειλίας ζώων, καὶ ἀκολασίας ἑτέρων. καὶ περὶ κυνῶν, ἰδίως δὲ τῶν Μεμφιτῶν· καὶ συῶν, καὶ ποταμίων ἵππων, καὶ κυνῶν. Κεφ. ιθ.

Καὶ ταῦτα δὲ τὰ ἴδια τῶν ζώων εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστιν. νωθέστερά πως δοκεῖ πρόβατον καὶ ὄνος. Ἄτολμα δὲ, νεβροὶ καὶ πρόκες, καὶ ζόρκες τε καὶ πύγαργοι, καὶ οἱ λαγὼ, οὓς δὴ καὶ πτῶκας οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν, ἐκ τοῦ πτώσσειν δηλονότι. καὶ ἄλλα δὲ καὶ τῶν πετεινῶν ἐστιν ἄτολμα, ὥσπερ εἰσὶν οἱ στρουθοί· καὶ τῶν ἐνύδρων οἱ κεστρεῖς. Ἀκόλαστα δὲ, κυνοκέφαλοί τε καὶ τράγοι· οὗτοι μὴν καὶ ὁμιλεῖν γυναιξί φασιν αὐτούς. καὶ ἔοικεν αὐτὸ θαυμάζειν ὁ Πίνδαρος. Καὶ κύνες δὲ γυναιξὶν ἐπιτολμᾶν †ἐλέχθησαν. καὶ μέντοι καὶ κριθῆναι λέγεται γυνὴ ἐν τῇ Ῥώμῃ μοιχείας ὑπὸ τοῦ γήμαντος· καὶ ὁ μὲν μοιχὸς ἐν τῇ δίκῃ κύων εἶναι ἐλέγετο. Ἤκουσα δὲ κυνοκεφάλους καὶ παρθένοις ἐπιμανῆναι, καὶ μέντοι καὶ βιάσασθαι, ὑπὲρ τὰ μειράκια τὰ τοῦ Μενάνδρου, τὰ ἐν ταῖς Παννυχίσιν ἀκόλαστα. Λαγνίστατον δὲ καὶ ὁ πέρδιξ, καὶ μοιχικόν. λάθρα γοῦν ἐπὶ τὰς θηλείας, καί πως ἀψοφητὶ λέγονται φοιτᾶν. Τροφῆς δὲ κοινωνίαν ἥκιστα ἐνδέχονται κύνες. πολλάκις οὖν καὶ ὑπὲρ ὀστέου ἀλλήλους σπαράττουσιν, ὥσπερ οὖν ὁ Μενέλεως καὶ ὁ Πάρις ὑπὲρ τῆς Ἑλένης. μόνους δὲ ἀκούω τοὺς Μεμφίτας κύνας εἰς μέσον τὰς ἁρπαγὰς κατατίθεσθαι, καὶ ἐσθίειν κοινῇ. Ἄσπονδον δὲ καὶ ἔκδικον ὁ σῦς. ἀλλήλων γοῦν ἔστι νεκρῶν ἐσθίουσι. καὶ οἱ ἰχθῦς δὲ οἱ πλεῖστοι δρῶσιν αὐτό. Ἀσεβέστατον δὲ ὁ ποτάμιος ἵππος, γεύεται γὰρ καὶ τοῦ πατρός. Ἀναιδῆ δὲ καὶ μὴ ῥᾳδίως ὑποστελλόμενα, μυῖαι καὶ κύνες.

Περὶ λύκων. Κεφ. κ.

Ἀγριώτατον δὲ λύκοι. λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι ὅτι καὶ ἀλλήλους ἐσθίουσι. καὶ τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐκεῖνόν φασιν. εἰς κύκλον ἑαυτοὺς περιάγοντες, εἶτα μέντοι θέουσιν· ὅταν δέ τις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν δρόμον ἰλίγγου σκοτοδινιάσῃ καὶ περιτραπῇ, οἱ λοιποὶ κειμένῳ προσπεσόντες σπαράττουσιν αὐτὸν καὶ ἐσθίουσι. δρῶσι δὲ τοῦτο ἐπὰν ἀθηρίᾳ περιπέσωσι. πρὸς γὰρ τὸ μὴ

μὴ πεινᾶν, πάντα λῆρον ἡγοῦνται· ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἀνθρώπων κακοὶ πρὸς τὸ ἀργύριον.

Περὶ πιθήκων. Κεφ. κα.

Κακοηθέστατον δὲ ἄρα τῶν ζώων ὁ πίθηκος ἦν, καὶ ἔτι πλέον ἐν οἷς πειρᾶται μιμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον. Αὐτίκα οὖν ἰδὼν τροφὸν λούουσαν παιδίον ἐν σκάφῃ, καὶ πρῶτον μὲν ἀπολύουσαν τὰ σπάργανα, εἶτα δὲ ἐκ τοῦ λουτροῦ κατειλοῦσαν αὐτό· παραφυλάξας ἔνθα ἀνέπαυσε τὸ βρέφος, ὡς εἶδεν ἐρημίαν, εἰσέθορε διά τινος ἀνεῳγμένης θυρίδος, δι' ἧς οἱ καὶ πάντα σύνοπτα ἦν· καὶ ἄρας ἐκ τῆς εὐνῆς τὸ παιδίον, καὶ γυμνώσας ὡς ἔτυχεν ἰδὼν, καὶ κομίσας εἰς μέσον τὴν σκάφην, ζέον ὕδωρ (καὶ γὰρ ἦν ἐπί τινων ἀνθράκων θερμαινόμενον) τοῦ ἀτυχοῦς παιδίου κατέχεε· καὶ μέντοι καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸ οἴκτιστα.

Περὶ ὑαίνης, καὶ περὶ τοῦ καλουμένου κοροκότ‍ᾳ. Κεφ. κβ.

Κακοήθες δὲ ἄρα καὶ ὕαινα ἦν, καὶ ὃν καλοῦσι † κοροκότ‍αν. ἡ γοῦν ὕαινα πρὸς τὰ αὔλια νύκτωρ φοιτᾷ, καὶ μιμεῖται τοὺς ἐμοῦντας. ἀκούοντες δὲ οἱ κύνες προσίασιν ὡς ἐπ' ἄνθρωπον· ἡ δὲ αὐτοὺς συλλαμβάνει καὶ ἐσθίει. Πανουργίαν δὲ κοροκότ‍α ἣν ἤκουσα, καὶ αὐτὸς ἔοικα λέξειν νῦν. εἰς τοὺς δρυμοὺς ἑαυτὸν ἐγκρύψας, εἶτα μέντοι τῶν ὑλουργούντων ἀκούει, καὶ καλούντων ἀλλήλους ἐξ ὀνόματος, καὶ μέντοι λαλούντων αὐτά. εἶτα μέντοι μιμεῖται τὰς φωνὰς, καὶ φθέγγεται (εἰ καὶ μυθῶδες τὸ εἰρημένον) ἀνθρωπίνῃ γοῦν φωνῇ, καὶ καλεῖ τὸ ὄνομα, ὃ ἤκουσε. καὶ ὁ κληθεὶς, πρόσεισιν. ὁ δὲ ἀναχωρεῖ, καὶ πάλιν καλεῖ. ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν φωνὴν ἔρχεται. ὅταν δὲ αὐτὸν τῶν συμπονούντων ἀπαγάγῃ, καὶ ἔρημον ἀποφήνῃ, συλλαβὼν ἀπέκτεινε. καὶ ποιεῖται τροφὴν τὸν ἐντεῦθεν φωνῇ δελεάσας.

Πῶς οἶδεν ὁ λέων ἀμύνεσθαι τὸν προαδικήσαντα. Κεφ. κγ.

Αμύνεσθαι δὲ τὸν προαδικήσαντα ὁ λέων οἶδε. καὶ εἰ μὴ παραχρῆμα αὐτῷ τιμωρήσαι, ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσσῃ, Ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι. καὶ τούτου μαρτύριον Ἰόβας ὁ Μαυρούσιος, ὁ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις ὁμηρεύσαντος πατήρ. ἤλαυνέ ποτε διὰ τῆς ἐρήμης ἐπί τινα ἔθνη τῶν ἀποστάντων

deficiuntur. Ita enim præ fame omnia nugas putant, quemadmodum scelerati homines nihil non præ pecunia præclarè contemnunt.

Historia Simiæ, quæ peruersè imitando nutricem, feruida perfusum infantem interfecit. Cap. XXI.

Cum cæteris in rebus omniũ bestiarum Simia peruersissima est, tũ peruersior in ijs, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in pelui lauare, & fascias primũ soluere, deinde à balneo ijsdem denuo inuoluere: atq; quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinẽ, fenestella, quæ tum pateret in domũ, intrauit ad puerũ: quem similiter ut factitari à nutrice uiderat, ex lecto sublatum integumentis nudauit, & aquam, succensis carbonibus, calescentem, in miserum infantem infudit, atq; interfecit.

† κοροκότ‍ας ὁ tribus syllabis Hesychio & Arriano.

De malignitate Hyænæ & Crocutæ ferarum: quarum illa noctu uomitum hominis imitatur, & accedentes Canes deuorat: Hæc hominũ uoces in syluis addiscit, & nominatim appellans, pellectum uorat. Cap. XXII.

Maligna sanè animalia sunt Hyæna & Crocuta. Hyæna noctu ad stabula adit, & uomentes imitat. Canes qui audierint, accedunt ueluti ad hominem: quos illa correptos uorat. Cęterũ Crocutæ malignitas quam audiui, hæc est. In syluis abscondita secantium ligna & operariorum sermones audit, & nomina qui bus se inuicem appellant, addiscit. Tum ea imitatur & eloquitur tanquã humana uoce (nisi fabulosum sit quod fertur) appellatq; nominatim aliquem. accedit ille. Crocuta uerò recedit, & denuò uocat. Sequitur ille uocem, & appropinquat. Abductum tandem à socijs & solitarium rapit ac deuorat fera.

Leo iniurias sibi illatas meminit, donec ulciscatur, historia. Cap. XXIII.

Eum à quo iniuriam acceperit Leo, probè nouit ulcisci: & quamuis ex eo ipso non statim ultionem ceperit, tanto tamen post iram retinet, quoad pœnas pro maleficio sibi illato sumpserit: cui rei testimonio est Iuba Maurus, pater illius qui Romã missus est obses. Is cum aliquando iter per desertam regionẽ faceret

ceret, ut gentem quæ ab ſe defeciſſet ſub iugum rurſus mitteret, è ſuo comitatu quiſpiam, cum præſtanti nobilitate, tum egregia pulchritudine adoleſcens rei uenatoriæ non imperitus, Leonem caſu ſecundum uiam animaduerſum ſagitta appetēs, non ab ictu directo aberrauit: quin ei uulnus, non tamen mortem, intulit. Et cum expeditio acceleraret, tum Leo uulnere excepto, ſtatim ſe ſubduxit: tum ille qui uulnus ei inflixiſſet, unà cum cæteris diſceſſit. Anno uertente interpoſito, Iuba rebus, ad quas cū exercitu profectus fuiſſet, præclarè geſtis, eadem uia regreſſus eſt ad eum locum ubi anno antè Leo uulnus excepiſſet. Is ſanè etſi in magna hominum multitudine erat adoleſcens, ab inuadendis tamē cæteris ſuum impetum ſuſtentauit: illum duntaxat qui ſe anno antè læſiſſet corripuit, & furorē acerbiſsimū, quem tandiu quàm dixi, ſeruaſſet, in illum ipſum hominē peradoleſcentem, quem ab alijs internoſſet, effudit, ac ſimul dilacerauit, nec illum quiſpiam ab hac calamitate uindicare eſt auſus. Sed grauiſsima Leonis ira perterrefacti, urgente etiam itineris ratione, omnes præterierunt.

De Cancris cum alijs diuerſis, tum Curſoribus. item de Cancris in Boſphoro Thracio contra fluctus nitentibus, & circa promontoria per terram tranſeuntibus. Cap. XXIIII.

CAncrorū genera diuerſa eſſe audio. ſunt enim quidam ſaxatiles: alij in limo, algis aut arena gignuntur. quamobrem & formis & cognominibus differūt. Sunt qui Curſores, quòd longè lateq; uagentur, meritò appellantur. plerunq; enī circum litora errant, ubi & nati ſunt: modò longius proficiſcunt̄, nō aliter quàm peregrinationū ſtudioſi homines. Cauſa eis erroris eſt, cupiditas in loca ſaxoſa, uel cœnoſa ſæpe, perueniendi, dum amplius aliquid cibi perquirunt. Cæterū in Boſphoro Thracio, cū uentus ingruit uiolentus, Cancri aduerſus fluctus nituntur: circa promōtoria uerò uenti uis maior eſt, ita ut omnino repulſi auerſiq; Cancri impetum ſequi undarum cogeretur. Hoc præſcientes Cancri, ubi iam propè ad promontorium appulerint, ſinguli in ſinuoſo aliquo loco ſe tenent, ſimul & reliquos expectant. Demū in eundē locū congregati, adrepentes per præci-

pites

ἑαυτῶν· καί τις αὐτῶν τῶν παραθεόντων μειρακίσκος εὐγενής τε καὶ ὡραῖος, ἤδη δὲ θηρατικός, λέοντά πως παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκφανέντα ἀκοντίῳ βάλλει· καὶ σκοποῦ μὲν ἔτυχε, καὶ ἔτρωσεν, οὐ μὴν ἀπέκτεινε. ἐπεὶ σπουδῆς δὲ τῆς ἐλάσεως οὔσης, τὸ μὲν θηρίον ἀνεχώρησε, παρέδραμε δὲ καὶ ὁ τρώσας, καὶ οἱ λοιποί. ἐνιαυτοῦ γε μὴν διελθόντος ὁλοκλήρου, ὁ μὲν Ἰόβας κατορθώσας ἐφ' ἃ ἐστάλη, τὴν αὐτὴν ὑποστρέφων ἔρχεται ἐπὶ τὸν τόπον ἔνθα ἔτυχεν ὁ λέων τρωθείς. καὶ ὄντος πλήθους παμπόλλου, πρόσεισι τὸ θηρίον, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀπέχεται, συλλαμβάνει δὲ τὸν τρώσαντα πρὸ ἐνιαυτοῦ. καὶ τὸν θυμὸν ὃν πρότερον παρὰ τὸν χρόνον τὸν προειρημένον ἐφύλαξεν, ἀθρόον ἐκχεῖ, καὶ διασπᾷ τὸ μειράκιον γνωρίσας. ἐτιμώρησε δὲ οὐδείς, φοβηθέντες ὀργὴν λέοντος ἰσχυρὰν, καὶ δεινῶς ἐκπληκτικὴν, ἄλλως τε καὶ ἡ πορεία ἤπειγε.

Περὶ καρκίνων. Κεφ. κδ'.

ΚΑρκίνων γένη διάφορα, καὶ φῦλα ποικίλα ἀκούω εἶναι. καὶ γὰρ οὖν πετραῖοί εἰσιν· ἀλλὰ καὶ πηλοὶ τίκτουσι καρκίνους, καὶ φυκία, καὶ ψάμμος. ἰδέαι τε αὐτῶν καὶ ἐπωνυμίαι πολλαί. Πλανῶνται δὲ δεῦρο κἀκεῖσε, καλούμενοι δρομίαι· ὧδε γὰρ ἐπαινεῖν αὐτοὺς πρεπωδέστατον. ἀτρεμεῖν γὰρ καὶ ἡσυχάζειν ὑπὲρ τῆς αὐτῆς χώρας, οὔτε ἐθέλουσιν οὔτε πεφύκασιν, ἀλλὰ περὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἀλῶνται· ὅθεν περ καὶ ἐξέφυσαν· ἤδη δὲ καὶ στέλλονται πορρωτέρω, ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἀνθρώπων φιλαπόδημοι. ἡ δὲ πρόφασις τῆς πλάνης ἐς τὰ πετρώδη χωρία ἐλθεῖν, καὶ ἐς τὰ πηλώδη πολλάκις. ὑπόθεσις δὲ αὐτοῖς τῆς τοσαύτης ἄλης, τὸ ἐθέλειν πλείονός τινος ἀπολαῦσαι. Ἐν δὲ τῷ Θρᾳκίῳ Βοσπόρῳ ἐπειδὰν τὸ πνεῦμα βίαιον ἐκφέρηται, βούλονται μὲν οἱ καρκῖνοι πρὸς ἐναντίον ὠθούμενοι τὸν ῥοῦν βαδίζειν, ἐν δὲ ἄκραις (ὡς τὸ εἰκὸς) βιαιότερον τὸ ῥεῦμα † παραῤῥήγνυται· τοὺς οὖν καρκίνους ὠθῆσαι τε πάντως καὶ † ἀποτρέψαι, εἰ μέλλουσιν ἰέναι τοῦ ῥοῦ ὁμόσε. οἱ δὲ ταῦτα προΐσασι, καὶ ἐπειδὰν ἀφίκωνται τῆς ἄκρας πλησίον, ἕκαστος ἔν τινι κολπώδει χωρίῳ εἶτα ἑαυτὸν ἐπέχει, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναμένει. εἶτα ἀθροισθέντες ἐν ταυτῷ, προσανέρπουσιν ἐς τὴν γῆν, καὶ ἀναῤῥιχῶνται

ὑπὲρ

Curſores.

†al. παραῤῥήγνυται.

†al. ἀνατρέψαι.

περὶ τοὺς κρημνοὺς, καὶ τὸ μάλιστα ῥοῶδες καὶ
βίαιον τοῦ πελάγους, πεζοὶ διέρχονται: εἶ-
τα ἔξω τῆς ἄκρας γενόμενοι καὶ παραμείψαν-
τες αὐτὴν, εἰς τὴν θάλατταν κατίασιν αὖ-
θις. φείδονται δὲ αὐτῶν οἱ ἁλιεῖς, ὅτε ἑκόντες
ἐπὶ τὴν γῆν προσέρπουσι, σωθῆναι δεό-
μενοι ὁμοῦ αὐτοῖς. οὔκουν αὐτοῖς ὑπομένου-
σι τοῦ κλύδωνος ἀγριώτεροι δοκεῖν οἱ ἄν-
θρωποι.

Περὶ κυνὸς ζηλοτύπου. Κεφ. κε.

Ζηλοτυπίαν ζῴου φρονιμωτάτου, καὶ
μέντοι καὶ σωφρονεστάτου αὖ ὦ που
οἶδα εἰπών: πορφυρίων ἄρα τὸ ζῷον ἦν, εἴ-
περ μέντοι καὶ τὸ ἡμῖν μνήμης ὑγιοῦς ἀγα
θόν ἐστι. ἤδη δὲ καὶ κυνίδιον μοιχοῖς πολέμιον,
καὶ ἔχθιστον τῷδε τῷ φύλῳ πέπυσμαι Σι-
κελικόν. ὁ μὲν μοιχὸς ἔνδον ὑπεκρύπτετο,
τῆς γυναικὸς τῆς μάχλου πυθομένης ἥκειν τὸν
ἄνδρα ὡς ἐξ ἀποδημίας: καὶ † ὥσγε ᾤετο
σκέπης ἐν καλῷ εἶναι: οἱ γάρτοι τῶν οἰκετῶν
δεκασθέντες, ὅσοι γοῦν τῇ δεσποίνῃ τὸ κα
κὸν συναπέκρυπτον: ἦσαν δὲ ἄρα ὅσοι καὶ
τῶν πατρῴων † καὶ μύρων † ἐπιστάται φη-
σὶν εἶναι Εὐριπίδης: καὶ οἱ θυρωροὶ δέ: εἶτα
μέντοι θαῤῥεῖν ἐποίουν τὸν τῆς εὐνῆς κλῶ-
πα. οὐ μὴν ἀπήντησε ταύτῃ ταῦτα, ἐπεὶ
καὶ πολλοῦ δεῖ. τὸ γάρ τοι κυνίδιον ἔνθα
ὁ μοιχὸς ἦν, ὑλακτεῖ τε ἅμα, καὶ μέντοι καὶ
ταῖς θύραις τοὺς πόδας προσαῤῥάττει, ὡς
ἐκπλῆξαι τὸν δεσπότην, καὶ συλλαβεῖν ἐκ
τοῦ δρωμένου κακὸν εἶναί τι ὑπολανθάνον:
καὶ οἷα εἰκὸς δείσας, τὰς θύρας ἐκβαλὼν τὸν
μοιχὸν καταλαμβάνει. καὶ εἶχε ξίφος ἐκεῖ-
νος, καὶ νύκτα ἀνέμενεν ἵνα ἀποκτείνῃ τῆς
οἰκίας τὸν δεσπότην, καὶ τὴν προειρημέ-
νην ὑπογήμῃ γυναῖκα.

Ὅτι ἀναιρεῖ τὸ τοῦ ἀνθρώπου πτύελον,
καὶ περὶ αἰγῶν. Κεφ. κς.

Σοφὰ δὲ αἰγῶν ἐστι καὶ ἐκεῖνα. πτύελον
ἀνθρώπου θανατηφόρον εἶναι ζῴῳ ἑτέ
ρῳ καλῶς ἴσασι, καὶ φυλάττονται. ὥσπερ οὖν
καὶ ἡμεῖς πεφρώμεθα ἀποδιδράσκειν ὅσα ἀν
θρώπῳ κακόν ἐστιν, εἴπερ οὖν ἀπογεύσαιτο
αὐτῶν. ἤδη μέντοι τις καὶ ἄνθρωπος ἀγνο
ῶν καὶ λαθὼν κατέπιεν: αἱ δὲ αἶγες, οὐκ ἂν
αὐτὰς λάθοι τὸ ἤδη προειρημένον. ἀποκτεί
νει δὲ καὶ τὰς θαλαττίας σκολοπένδρας, τὸ
αὐτὸ δήπου πτύελον δεινότατόν ἐστι. Μέλ
λουσα

pites crepidines in ſiccum aſcendunt, &
fluctuũ uim (qua parte uiolentior erat)
euadunt, iter pedibus conficientes. Cum
autem hanc uiolentiam pedibus præter-
greſſi ſunt, rurſus per crepidines in mare
recurrunt. Parcunt autem eis piſcatores,
cum declinandi cõmunis periculi gratia
ſponte in terram exeunt: neq; homines
cum ſint, ipſo etiam maris impetu ſæuio-
res ipſis uideri uolunt.

De Canicula quæ in Sicilia adulterum
prodidit. Cap. XXV.

Quemadmodũ adulteris obtrectet,
& inuideat Porphyrio, animal e-
tiam prudentiſsimũ, non modo modera-
tiſsimum, alibi ſi bona memoria ſum, me
dicere memini. Iam uerò caniculam Sicu
lam adulteris infeſtiſsimã fuiſſe auditio-
ne accepi. Cũ enim adultera mulier con-
iugem ſuũ peregre redire audiſſet: illum
qui cum ea ſtupri conſuetudinem habe-
ret in latebras bene penitus (ut ipſa puta
bat) occultauit. Verũ etſi ex ſeruis nõ lau
tiſsimi modò, ſed & ianitores pecunia
corrupti, cum dominam ad occultatio-
nem adulterij iuuabant, tum adultero
confidentiam ad inferendum ſtuprũ affe
rebant: Tantum tamen huic mulieri hæc
aſtutia abfuit ad præcauendum, ut certe
perparuus canis partim locũ illum, quo
adulter abdebatur allatraret, partim pe-
dibus fores cõſtupratoris receptatrices
eouſq; cõuellere adoriretur, domino ut
non mediocris terror inijceretur, ex eoq;
ſuſpicaretur ibi malum aliquod latere.
Quare fores effregit, adulterum compre
hendit: qui eo animo cinctus gladio no-
ctẽ expectabat, ut primo dominũ domus
interficeret, deinde uerò quam antè di-
xi, uxorem duceret.

Hominis ſaliuam cum alijs animanti-
bus, tum Scolopẽdris exitialem eſſe,
& à Capris uitari. Prænoſſe Capram
quãdo ſit mactanda, & poſt Oues in-
cedere non dignari, ſed præcur-
rere. Cap. XXVI.

Capræ ſaliuam humanam pernicio-
ſam eſſe cæteris animantib. noſcũt,
itaq; uitant: quemadmodum nos quoq; conamur quæ homini ſunt pernicio-
ſa, effugere. ueruntamen ſæpe imprudens ſibi noxia homo haurit. at non itẽ ca-
pras ſaliua hominis latet: quæ & marinas Scolopẽdras poteſt interficere. Præ-

† ὅσγε.
† al. τῶν πατρῴων.
† al. ἐπιστάται.

nouit etiam Capra cum proximũ est ut iuguletur: quod uel inde constat, quoniam non amplius cibũ attingit. Eadẽ indignum putans se in extremo Ouilli pecoris agmine incedere, gregẽ quidem præcurrens antegreditur: at ipsam hircus tum barbæ fiducia, tũ naturæ quodã instinctu genus masculũ fœmineo p̃ferẽs, antecedit.

De Ouiũ natura cum aliâs, tum q̃ ad fœcunditatẽ, quam uenti in eis promouent, masculã Boreas, fœmineam Auster. Cap. XXVII.

Obedientia.

OVes præ omnibus animalibus obedientes, & ad parendũ natura factę sunt. Obtemperãt enim & pastori, & Canibus, & Capras in uia sequũtur. Eædem

Amor mutuus.

mutuo inter se amore uehementi deuinciuntur: eiusq; gratia minus de Luporũ insidijs periclitant. neq; enim quæuis seorsim oberrat, neq; gregẽ temerè ulla deseruerit sicut Capræ. Cæterũ Arabes ho-

Musica pinguescunt. Salsis gaudẽt. †al. συμμάχονται. Venti fœcunditatis authores.

rũ apud se pecorũ greges, Musica magis q̃ pascuis pinguescere aiũt. Salsis delectantur, q̃ salis sapor potum eis suauiorẽ reddat. Hoc etiã non ignorant Oues, Boreã & Austrũ non minus q̃ qui eas ineũt Arietes, earũ fœcunditatẽ promouere. & insuper, q̃ Boreas ad masculæ sobolis generationem, Auster fœmineæ efficax sit. quamobrẽ uel ad hunc, uel ad illũ, pro alterutrius desiderio sexus, quæ init Ouis sese obuertit. Achilles quidẽ ut amicus eius Patroclus rogo imposit⁹ cremaret, supplicatione opus habebat, unde Iris apud Homerũ uentos ei rogatos aduocat: quibus ille afflantib. sacrificiũ tanq̃ mercedem promittit. Quin & Neoclis filius Athenięses uentis sacrificare edocuit. At Oues facile & absq; ullis ceremonijs curiosis uentos suorũ ministros & adiutores cõceptuũ sua sponte & non appellatos & promptos habent, ad quos periti pastores eas dirigũt: Cũ enim Auster flat, tunc ut fœmineæ prolis numerus augeatur, Ouibus arietes admittunt.

†fortè οἱ προσῆκοντες, & mox ἐμπεσόντες.

De Icario, eiusq; filia Erigone, cui extinctæ Canis superesse noluit. Cap. XXVIII.

CVm Icariũ populares eius in Attica occidissent, qui primi uino epoto temulentia & somno capti sunt, uim huius potionis antea nunq̃ experti, temulentiæ similẽ quendam soporẽ Bacchus (nimirũ ut primũ sui ac uitiũ cultorem, eumq;

λουσα δὲ ἡ αἲξ ἀποσφάττεσθαι, σαφῶς οἶδε· καὶ τὸ μαρτύριον, οὐκ ἂν ἔτι τροφῆς προσάψαιτο. οὐκ ἀξιοῖ δὲ προβάτων οὐραγεῖν, ἀλλ' ἡγεῖσθαι οὖν αὐτὴν δεῖν καὶ ἐκ τῆς βασιλέως ὁμολογεῖ. προθεῖ γοῦν ἐκεῖνα, καὶ μέντοι καὶ αὐτὰς τὰς αἶγας ὁ τράγος ὑπὸ γενείου θαρρῶν, καὶ κατά τινα φύσιν θαυμαστὴν τοῦ θήλεος προκρίνων τὸ ἄρρεν.

Περὶ προβάτων. Κεφ. κζ.

ΕΥπειθέστατα δὲ ἄρα τῶν ζώων τὰ πρόβατα ἦν, καὶ ἄρχεσθαι φύσει πεπαιδευμένα. ὑπακούει γοῦν καὶ τῷ νομεῖ, καὶ τοῖς κυσί, καὶ μέντοι καὶ ἕπονται ταῖς αἰξί. φιλεῖ δὲ καὶ ἄλληλα ἰσχυρῶς· καὶ ὑπό γε τῶν λύκων ἐπιβουλεύεται ἧττον. οὐ γὰρ πλανᾶται ἰδίᾳ ἕκαστον, οὐδὲ μὴν ἀπὸ τοῦ συννόμου χωρίζεται, ὥσπερ οὖν αἱ αἶγες. λέγουσι δὲ Ἄραβες, ὅτι ἄρα τὰ παρ' αὐτοῖς ποίμνια πιαίνεται ὑπὸ μουσικῆς μᾶλλον ἢ ὑπὸ τοῦ χιλοῦ. τῶν δὲ ἁλμυρῶν ἐσθίει ἥδιον. ποιεῖται γὰρ τὴν τοιαύτην τροφὴν ποτοῦ ὄψον. Τά γε μὴν πρόβατα καὶ ἐκεῖνο οἶδεν, ὅτι αὐτοῖς ὁ Βορρᾶς καὶ ὁ νότος † συμβάλλονται πρὸς τὸ τίκτειν, οὐ μεῖον τῶν κριῶν ἀναβαινόντων αὐτά. οἶδε καὶ τοῦτο, ὅτι ἄρα ὁ μὲν βορρᾶς ἀρρενοποιός ἐστιν, ὁ δὲ νότος θηλυγόνος εἶναι πέφυκε· καὶ ἐὰν δέηται τοῦδε τοῦ ἐκγόνου ἢ τοῦδε ὀχευομένη ἡ ὄϊς, πρὸς τὸν ἀπέβλεψεν, ἢ πρὸς τόν. Ἀχιλλεὺς δὲ ἵνα φίλος αὐτῷ κείμενος ἐπὶ τῆς πυρᾶς καυθῇ, εὐχῆς ἐδεῖτο, καὶ ἡ Ἶρις παρεκάλει τοὺς ἀνέμους αὐτῷ, ὦ καλὲ Ὅμηρε, καὶ ὑπισχνεῖται ἥκουσιν ἱερουργίαν οἱονεὶ μισθόν. καὶ ὁ τοῦ Νεοκλέους δὲ Ἀθηναίους ἐδίδασκε θύειν τοῖς πνεύμασιν. αἱ δὲ ὄϊς ἀπραγμόνως, καὶ ἄνευ τινὸς θεραπείας τοὺς ἀνέμους εἰς ὠδῖνα τὴν σφετέραν ὑπηρέτας ἑτοίμους καὶ ἀκλήτους ἔχουσι. σκοποὶ δὲ ἄρα τούτων εἰσὶ καὶ οἱ ποιμένες ἀγαθοί. ὅταν γοῦν ὁ νότος πνέῃ, τότε τοὺς κριοὺς ἐπὶ τὰς ὄϊς ἄγουσιν, ἵνα ἡ ἐπιγονὴ ἡ θηλύγονος ᾖ αὐτοῖς μᾶλλον.

Πῶς ἐτιμώρησε τῆς Ἠριγόνης κύων ὁ Πύθιος. Κεφ. κη.

ΟΤε τὸν Ἰκάριον ἀπέκτειναν οἱ προσήκοντες, † τοῖς πρῶτον πιοῦσιν οἶνον, καὶ εἰς ὕπνον ἐμπεσοῦσιν, οὐκ εἰδότες τὸ θάνατον εἶναι τὸ πραχθέν, ἀλλ' οἰνηρὸν κάρον ἐγνόσηκαν οἱ κατὰ τὴν Ἀττικήν, ἐμοὶ δοκεῖν τοῦ Διονύσου τιμωροῦντος ὑπὲρ πρώτου γεωρ-

γεωργῶν τῶν αὐτοῦ φυτῶν καὶ πρεσβυτάτῳ. Ὁ γοῦν Πύθιος ἔχρησεν εἰ βούλονται τυχεῖν σωτηρίας, Ἰκαρίῳ θύειν καὶ Ἠριγόνῃ τῇ τούτου παιδί, καὶ τῷ κυνὶ τῷ ᾀδομένῳ, ὅτι ἄρα δι᾽ ὑπερβολὴν εὐνοίας τὴν πρὸς τὴν δέσποιναν, βιῶναι μετ᾽ αὐτὴν οὐκ ἔγνω ἄν. παίζει δὲ Εὐριπίδης λέγων, Χρησοῖσι δούλοις συμφορὰ τὰ δεσποτῶν Κακῶς πιτνῶντα, καὶ φρενῶν ἀνθάπτεται. Ποῦ γὰρ ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ δεσπότῃ τέθνηκεν, κυνὸς δούλου δράσαντος αὐτό;

eumque senio graue ulcisceret) in regionē ipsorū immisisse perhibet. Itaque consulto Pythij oraculo responsum tulerūt, si salui esse cupiant, oportere ipsos sacra facere Icario, & Erigonæ eius filiæ, & Cani eiusdē, quē fama celebrat ex eo quod præ nimia in herā beneuolentia à morte eius superesse noluerit. Euripides certe iocari mihi uidet his uersibus, Si res herilis cedat infeliciter, Aegrè ferūt hoc & dolent serui boni. quis enim seruū mihi propter dominū mortuum nominabit, cum id canis seruus facere sustinuerit?

Περὶ τοῦ Κολοφωνίου κυνός. Κεφ. κθ.

Ἴδιον δὲ ἄρα ἦν τῶν κυνῶν εἰς τοὺς τρέφοντας εὐνοίας καὶ ἐκεῖνο μαρτυρεῖ. Ὁ Κολοφώνιος ἀνὴρ παραγίνεται εἰς τὴν Τέων, συνωνησόμενός τινα: καὶ γὰρ ἦν ἐμπορικός, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὠνίων καπηλείαν τε καὶ μεταβολὴν πρόσοδον εἶχεν. ἀργύριον δὲ ἐπηγάγετο, καὶ οἰκέτην, καὶ κύνα. ἔφερε δὲ τὸ ἀργύριον ὁ δοῦλος. ἐπεὶ δὲ πρὸ ὁδοῦ ἦσαν, ὁ οἰκέτης ἐξετρέπετο, ἤπειγε γάρ τι αὐτὸν τῶν κατὰ φύσιν, ἠκολούθησε δὲ καὶ ὁ κύων. τὸ τοίνυν φασκώλιον ἀνέπαυσεν ὁ νεανίας, καὶ ἐλέσθαι πάλιν οὐκ ἐνενόησεν, ἀλλ᾽ ᾤχετο ἀπιών. ὁ δὲ κύων ἑαυτὸν κατακλίνας ἐπὶ τῷ ἀργυρίῳ ἔμενεν ἥσυχος. ἐλθόντες δὲ εἰς τὴν Τέων, ὅ, τε δεσπότης καὶ ὁ οἰκέτης, εἶτα μέντοι ἄπρακτοι ἐπανῆλθον, ὅτου ὠνήσονται οὐκ ἔχοντες. τὴν αὐτὴν γε μὴν ἐκτρέπονται πάλιν ἔνθα ὁ οἰκέτης ἀπέλιπεν τὸ βαλάντιον, καὶ καταλαμβάνουσι τὸν σφέτερον κύνα ἐπικείμενον αὐτῷ, καὶ μόλις ἐμπνέοντα ὑπὸ λιμοῦ. ὁ δέ, ὡς εἶδε τὸν δεσπότην καὶ τὸν ὁμόδουλον, αὐτὸν ἀποκλίνας τοῦ φασκωλίου, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τὴν φρουρὰν, καὶ τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. οὐκοῦν οὐδὲ Ἄργος ὁ κύων μυθοποίημα ἦν, ὦ θεῖε Ὅμηρε, σόν, οὐδὲ κόμπος ποιητικός, εἴπερ οὖν καὶ τῷ Τηΐῳ ἀπήντησεν ὅσα καὶ προεῖπον.

De Cane uiri Colophonij, qui relictum in uia à seruo oblito marsypium, tandiu custodiuit, donec illis ad eundem locū reuersis, animā simul cum custodia relinqueret. Cap. XXIX.

Amor in dominos & nutricios.

Canum beneuolentiæ propriū in altores suos illud de uiro Colophonio testat. Is ad nundinas Teon proficiscens, uti quædam ibi emeret (nam eius in mercaturis faciendis uersabatur industria) pecuniā, seruū & Canē secū accepit. Ac quidē seruus, qui eam ipsam pecuniam ferebat, cum uię aliquantū processissent, ad deijciendā aluū ex instituto itinere diuertit, quē secutus est canis. Is postquam necessitati dedisset operā, è terra marsypiū tollere oblitus discessit. At uerò Canis ibi remansit, marsypio incubans. Deinde simul ut ad emporium, dn̄s & seruus uenissent, re infecta, cū numi eis abessent ad emēdū, eadē uia qua profecti fuissent, reuerterunt: atque cùm eò uenissent, unde prius ille diuertisset, de recta uia ab itinere suscepto deflexerūt, eodē ubi sanè numos seruus reliquisset. Vbi canē marsypio incubantē, præ fame uix spirantē offendunt, qui uix dum dn̄m & cōseruum suum uiderat, cū à marsypio se remouēs uno & eodē tempore, & custodia & uita excessit. Hoc si ita habet, Argū quoque Canē, ò diuine Homere, nō tuū esse figmentum, neque poëticas nugas existimādū est.

Περὶ καρκίνων. Κεφ. λ.

Γένος καρκίνων ἐστὶ, καὶ † πετηλίαι ὄνομα αὐτοῖς. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἰδεῖν εἰσι λευκότεροι, τίκτονται δὲ ἐν τῷ πηλῷ. δείσαντες δὲ οὗτοι † καταπέτονται, ἔχουσι γὰρ πτερύγια μικρά: ἅπερ οὖν αὐτοὺς ἡσυχῆ μετεωρίζει τε καὶ ἐλαφρίζει. βαδίζοντες μὲν οὖν ἥκιστα τούτων δέονται, φοβηθέντες δὲ ἔχουσί τινα ἐπικουρίαν οὐ πάνυ καρτεράν. ἁλίσκονται γὰρ οὔτε ὑψηλοὶ πετόμενοι, οὔτε μὴν μετέωροι

† πηλίαι Gillius. πετηλίαι quidem à uolando dicti uideri possunt.

† al. καὶ πέτονται.

De Cancris lutarijs siue uolantibus. Caput XXX.

Cancrorū genus Lutariū colore alijs albius spectat: hi in luto nascunt. cū incessit eis timor, humo se excitāt ad uolatū, & perparuis alis subleuantur, quibus quidem gradientes uti minimè necesse habēt. Cum autē iniectus eis est metus, nonnihil in his subsidij, nō tamen admodum firmi habent. enimuero comprehen-

prehenduntur, quòd sursum altiùs subleuari non queunt. Quidam eos comedũt. & ex coxarũ uertebris laborantibus remedio esse ferunt.

De Cancellis conchas, quas reperiunt uacuas inhabitantibus. Cap. XXXI.

A Conchis quidẽ inopes & nudi primũ Cancelli nascuntur, deinde eas tanquã domicilia ad habitandũ deligũt. Cum enim uacuas & inanes offenderũt conchulas Purpuræ aut Turbinis, primò intra eas ingrediunt: deinde cum in ampliorẽ magnitudinẽ excreuerunt, quàm ijs ut capi queant, in testã laxiorẽ tanquã domũ alterã demigrant. Neq; modo in supradictorũ conchas immigrant, sed & in permultas alias capaciores transeunt, & ampliorẽ nacti, ea tanquam maiore domicilio gaudent, ac sæpe de spolijs multo certamine inter se cõtendũt, uiribusq; inferiore repulso, uictor exuuias asseqt.

De Turbinum rege: & q illum habentes fortunati existiment. Cap. XXXII.

TVrbines regẽ habẽt, cui se faciles ad obtemperandum præbẽt. Rex non modo magnitudine præstat, sed longè etiam & multũ pulchritudine cæteris omnibus antecellit. Quòd si cõmodũ ei uideatur demergi, hoc quidem ipsum primus facit: sin emergere, idẽ incipit: itẽq; si cõmigrandum sit, ipse primus tentat, cæteri subsequuntur. *Superstitio.* Quicunq; hunc regem ceperit, bene rem geret, omniaq; ei cõmode cadent. Sed is etiam qui aliũ capientẽ uiderit, alacrior & fidentior discedit. In urbe Byzãtio drachma Attica ei q hũc cõprehenderit, præmiũ proponit, à singulis in piscatione socijs conferendũ.

De Echinis marinis, qui spinis lapillos tollunt, ut contra fluctus muniantur. Cap. XXXIII.

Prouidentia & munitio. FLuctus & tempestas ad terram Echinos deuoluens è mari funditus in aridum expellit, & uiolenter allidit. hi eius periculi metuentes, cum sentiunt mare inhorrescere, & uentorũ acerbitate procellas cieri, suis spinis lapillos ad gestandum faciles tollunt: ut libramentũ ac firmamentũ habeant, ut ne procellarũ incursus, ac suæ eiectionis periculum, à quo sibi timent, subeant.

ροι πορεύειν οἷοί τε ὄντες. τούτους μέντοι τοὺς καρκίνους ἐσθίουσί τινες. φασὶ δὲ ἰσχίου πόνῳ ἀγαθὰ εἶναι εἴ τις φάγοι ἀλγῶν.

Περὶ καρκινάδων. Κεφ. λα.

ΑΙ δὲ καρκινάδες τίκτονται μὲν γυμναί· ἀπὸ δὲ ὄστρακον ἑαυταῖς αἱροῦνται, ὡς οἰκίαν οἰκῆσαι τὴν ἀρίστην. ὑποδύεται δὲ καὶ πορφύρας ὄστρακον κενῷ περιτυχοῦσα, καὶ στρόμβου. καὶ εἰς ὅσον μὲν αὐτὴν στέγει, χαίρει τῇ καταγωγῇ. ἐὰν δὲ αὐξήσῃ τὴν σάρκα, εἰς ἄλλον μετοικίζεται οἶκον. περιτυγχάνει δὲ τοῖς προειρημένοις, καὶ πολλοῖς καὶ κενοῖς ὀστράκοις.

Περὶ στρόμβων. Κεφ. λβ.

ΟΙ δὲ στρόμβοι καὶ βασιλέα ἔχουσι, καὶ μάλα εὐπειθῶς ἄρχονται. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὗτος, μεγέθει μὲν ἐστὶ μέγιστος, κάλλει δὲ κάλλιστος. καὶ εἰ μὲν εἴη οἱ καταδῦναι λῷον, ἔδρασε τοῦτο πρώτιστος: εἰ δὲ ἀναδῦναι, καὶ τοῦδε ὑπάρχει. μετανιστάμενοι δὲ ἔρχονται καὶ οἱ λοιποί. ὅστις δ' ἂν ἕλῃ τόνδε τὸν βασιλέα, ὅτι ἄμεινον πράξει καλῶς οἶδε. καὶ μέντοι καὶ εἴ τις εἶδε θηρώμενον, εὐθυμότερος ἀπῆλθεν, ὥστι χρυσὸν καὶ ἐκεῖνος ἔχων. ἐν Βυζαντίῳ δὲ καὶ ἆθλον πρόκειται τῷ θηράσαντι τὸν προειρημένον. διδόασι δὲ οἱ συνθηραταὶ δραχμὴν Ἀττικὴν ἕκαστος τῷ ἑλόντι: καὶ τόγε ἆθλον, τοῦτό ἐστιν.

Περὶ τῶν θαλαττίων ἐχίνων. Κεφ. λγ.

ΤΟὺς ἐχίνους ὁ κλύδων κυλίων εἰς τὰ ἔξω, καὶ προσαράττων τῷ ξηρῷ τῆς θαλάττης βιαιότατα ἐκβάλλει. οἱ δὲ τοίνυν ἐκεῖνοι δεδιότες, ὅταν αἴσθωνται φρῖττον τὸ κῦμα, καὶ μέλλον πνεῦμα σφοδρότερον ὑπανίστασθαι, ταῖς ἀκάνθαις ἀναιροῦνται λιθίδια, ὅσα εὔκολα ἐστὶ φέρειν αὐτοῖς, καὶ ἔχουσιν ἕρμα, καὶ οὐ ῥαδίως κυλίονται, οὐδὲ πάσχουσιν ὃ δεδοίκασι.

Περὶ τοῦ ζώου τῆς πορφύρας. Κεφ. λδ.

Η Πορφύρα λίχνον ἐστὶν ἰσχυρῶς, καὶ ἔχει γλῶτταν προμηκεστέραν, καὶ διείρει διὰ παντὸς ὅπερ ἂν καὶ δυνήσεται, καὶ διὰ ταύτης ἕλκει ὅσα ἂν καὶ ἐσθίει: καὶ διὰ ταύτης δὲ ἁλίσκε-

Purpura quomodo capiatur, dum lingua intra nassam inserta escam exugit, & tumescentem inde retrahere nequit. Cap. XXXIIII.

Gula. Inescatio. PVrpura uehementer gulosa est: longã linguã habet: ea penetrat quæcũq; potest, & attrahit quæ comedit, eadem etiã capitur. Capiendi modus eiusmodi est

ἁλίσκεται. καὶ ὁ τρόπος τῆς θήρας ἐκεῖνός ἐστι. διαπλέκεται κυρτὶς μικρὰ μὲν, πυκνὴ δέ: καὶ ἐντὸς ἔχει στρόμβον τῇ πορφύρᾳ τὸ δέλεαρ. καὶ διήρτηται οὗτος ἐν τῇ κυρτίδι μέσῃ. ἀγώνισμα οὖν τῇ πορφύρᾳ διατεῖναι τὴν γλῶτταν ἐστὶ, καὶ ἐφικέσθαι αὐτοῦ: καὶ ἀνάγκην πᾶσαν αὐτὴν προβάλλειν, εἰ μέλλοι μὴ ἁμαρτήσεσθαι οὗ γλίχεται λαβεῖν: καὶ ἐκβάλλουσα τὴν γλῶτταν ἐκμυζᾷ. εἶτα διῴδησεν ἑαυτὴν ἡ γλῶττα ὑπὸ πλησμονῆς, καὶ ἐξελκύσαι ἀδύνατός ἐστιν αὖθις. μένει τοίνυν ἁλοῦσα. καὶ ὁ πορφυρεὺς αἰσθόμενος, ἐθήρασε δεύτερος ὑπὸ τῆς λιχνείας τὴν προειρημένην.

Περὶ τῆς σκολοπένδρας τῆς θαλαττίας. Κεφ. λε.

Σκολόπενδρα θαλάττιον θηρίον, καὶ τῇ χερσαίᾳ † εἰπεῖν ὁμοιότατόν ἐστιν. εἰ δὲ αὐτῆς προσάψεται ἀνθρωπεία σὰρξ, ὀδαξᾶταί τε παραχρῆμα καὶ κνησιᾷ, καὶ πάσχει τοιαῦτα ὁποῖα καὶ ὑπὸ τῆς βοτάνης, ἣν καλοῦσι κνίδην. ποιοῦσι δὲ καὶ ἀκαλῆφαι † κνισμὸν, ἀλλ' οὔπω τοσοῦτον. εἰσὶ δὲ ἐδώδιμοι μᾶλλον διελθούσης ἰσημερίας αἱ ἀκαλῆφαι.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων τροπῆς. Κεφ. λϛ.

Ὅταν ὑπὸ τῶν θηρατῶν, ὡς ἐν πολέμῳ στρατιῶται, τραπῶσιν οἱ ἐλέφαντες, καὶ εἰς φυγὴν ὁρμήσωσιν, οὐ φεύγουσι διῃρημένοι, οὐδὲ καθ' ἕνα, ἀλλὰ κοινῇ, καὶ πιέζουσιν ἀλλήλους τῶν συννόμων ἐχόμενοι. καὶ κύκλῳ μὲν οἱ νέοι, ὡς εἰπεῖν τὸ μαχιμώτατον: ἐν μέσῳ δὲ οἱ γεγηρακότες, καὶ αἱ μητέρες: ὑπὸ ταύταις δὲ τὰ πώλια, ἑκάστη τὸ ἴδιον ἀποκρύπτουσα: καὶ ὁρῶνταί γε οἵδε οἱ μικροὶ σπανιώτατα. Ἀθρόους δὲ αὐτοὺς ἐὰν † ἀθρήσωσι καὶ λέοντες, ἢ φεύγουσι προτροπάδην, ἢ ἄλλος ἄλλῃ κατέπτηξαν (ὡς νεβροὶ) τοὺς ἐλέφαντας, οἱ τέως φοβεροὶ καὶ ἐκπληκτικοὶ καταδείσαντες. Οὐκ ἀνθίσταται δὲ τοῖς διώκουσιν ἐλέφας: εἰ μή ποτε ἄρα ὑπὲρ τῶν τέκνων καὶ τῶν νοσούντων, ἐνταῦθα δὲ ἄμαχός ἐστιν.

Περὶ τοῦ ἐλέφαντος τοῦ Πώρου. Κεφ. λζ.

Πώρου τοῦ τῶν Ἰνδῶν βασιλέως ὁ ἐλέφας, ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον μάχῃ τετρωμένου, πολλὰ ἡσυχῇ καὶ μετὰ φειδοῦς τῇ προβοσκίδι ἐξῄρει τὰ ἀκόντια. καὶ μέντοι

di est. Paruam nassam denso cõtextu, exiguis maculis purpurarij piscatores cõtexunt: intus in media nassa Strombus piscis illecebra appendit, ad eam alliciendam: Purpura maiorẽ in modũ linguam distendere contendens, eò pertinere, & Strombũ ipsum assequi conatur: & ne ab esca quã ligurit, aberret, omnẽ eã necesse habet exerere. itaq; ipsa exerta sugit escã, quoad plenitudine intumescentẽ retrahere non quit: unde fit, ut eam piscator liguritione irretitam comprehendat.

De Scolopendra siue Centipeda & Vrtica marinis. Cap. XXXV.

SColopendra marina, terrestri perquã similis est: quã primũ ut homo contigerit, statim pruritu mordet, & simili atq; is qui ab urtica terrestri pungitur, doloris sensu afficitur. Vrticę pruritum mouent, & uredinẽ concitant, sed non tam acrem quàm Centipeda. Post æquinoctiũ Vrticarum genus esculentius est.

†ἰδεῖν.

†al. κνισμονὴν.

De fuga Elephantorũ, atq; ut sint leonibus formidabiles. & q; non nisi prolis aut ægrotantium causa pugnent. Cap. XXXVI.

CVm à uenatorib. Elephanti, tanquã milites in bello, fundunt & fugant, nõ alij ab alijs separatim, sed oẽs simul & cõmuniter in fugam se dant, ac simul inter se prementes ad gregales suos adhærescũt. Horũ autẽ qui iam sunt firmata & integra ætate, reliquos sic circũcludunt, tanquã pugnacissimi propugnatores totum agmen circũmuniunt: qui uerò longius sunt ætate prouecti, atq; matres sub se quæq; suos pullos ita occultãtes, per raro hi paruuli ut uideant, subter mediũ obtinent locum. Quòd si hos ipsos frequentes coactos Leones etiã perspiciãt, uel omnes rectà, uel alij aliò tanquã hinnuli, ab elephantis sibi incredibiliter timentes, sese in fugã cõijciunt: & tametsi antea formidabiles, maximos terrores adferebant, & uel solo cõspectu denunciabãt, ex horũ tamẽ aspectione exterrentur. Nunquã uerò Elephas insequentibus se opponit, nisi aut filiorũ suorũ aut ægrotantium causa: pro his nimirũ nihil non moliens inexpugnabilis manet.

Amor mutuus etiam in fuga.

Ordo in fuga

†al. θεάσωνται.

Leones.

Pietas.

De Elephanto Pori regis. Cap. XXXVII.

POro Indorũ rege in prælio, quod cum Alexandro cõmisit, multis telis confixo, Elephantus quo uehebat, & si multis etiam ipse sagittis uulneratus, defixa

tamen in corpore Pori tela, leniter & caute promuscide extrahere non prius destitit, quàm dominũ intellexisset, ex redundanti sanguinis profusione, debilitari & euanescere. Itaq; leniter & sensim se demisit, ac ita humi mansit, ut ne ex alto decidens Pori corpus graui casu affligeret.

De canibus in pugna socijs dominorum. Cap. XXXVIII.

CVm Hyrcanis & Magnesijs Canes quasi societatẽ bellorũ gerendorũ inire solebãt, hisq; maximo ad bella inferenda adiumento erãt. In pugna etiã ad Marathonẽ cõmissa cuiuspiã Atheniẽsis canis summa cõtẽtione illi tulit auxiliũ. Quamobrẽ nec ipse quanq̃ Canis cõtemptus, sed hoc præmiũ cõsecutus est, ut in Pœcile porticu unà cũ hero suo pingeretur, & inter fortissimos uiros Cynægirũ, Epizelũ & Callimachũ spectaretur. Pictura huius Nicon, uel ut alij putant Polygnotus Thasius author fuit.

Ceruas etiam fœminas cornua habere authores esse poëtas aliquot. Cap. XXXIX.

QVi Ceruæ fœminæ cornua deesse aiunt, illi cõtrariæ sententiæ assertores non uerentur. Scripsit enim Sophocles, Cornuta ab altis Cerua collibus uenit Ad pascua prata. Et rursus, Sublime tollens cornuũ Gradit furorũ spicula. Hæc Sophili filius in fabula quã Aleadas inscripsit. Et Euripid. in Iphigenia, Obijciã Achiuis ceruã insignẽ cornibus, Quam pro tua falsi mactabunt filia. Idem in fabula, cui titulus Temenidæ, Ceruam cornutã Herculi propositũ certamẽ ait, his uerbis: Accessit ad Ceruã aureis Cornibus insignitã, Dum subit ingens certamen Montibus in asperis. Et quęrit illam pascuis Nemoribus & pratis. Itẽ Thebanus ille poëta in Epinicio quodã carmine, Necessitas diuina Cum cogeret Eurysthei Parẽre Alciden iussibus, Vt ceruam adduceret Cornibus auriferam. Deniq; Anacreon de Cerua canit, Vt hinnulus tenerrimus, In nemore quẽ cornuta Mater reliquit uiridi, Solet pauere. quo in loco qui pro κερόεσσα, id est cornuta: ἐρόεσσα, id est amabilis reponunt, adulterata lectione, ab Aristophane Byzantio egregiè redarguuntur.

Sophocles.

Euripides.

† χρῦμα.

†al. ποίμνια τε ἄλση. malim ποιμενικά.

†al. ὑπὸ,

μέντοι καὶ αὐτὸς τετρωμένος πολλὰ, οὐ πρότερον ἦξε, πρὶν ἢ συνιέναι, ὅτι ἄρα ὁ δεσπότης αὐτῶ, διὰ τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος τὴν πολλὴν παρεῖται καὶ ἐκθνήσκει. οὐκοῦν ἑαυτὸν ὑπέκλινε, καὶ ὀκλάσας ἔμεινεν, ἵνα μὴ ἄνωθεν πεσὼν ὁ Πῶρος, εἶτα μέντοι κακωθῇ τὸ σῶμα ἔτι μᾶλλον.

Τίνες συστρατιῶται κύνες ἐγένοντο. Κεφ. λη.

ΥΡκανοῖς καὶ Μάγνησιν οἱ κύνες συνεστρατεύοντο. καὶ ἦν καὶ τοῦτο συμμαχικὸν ἀγαθὸν αὐτοῖς καὶ ἐπικουρικόν. Συστρατιώτην δέ τις Ἀθηναῖος ἐν τῇ μάχῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι ἐπήγετο καὶ κύνα. καὶ ἐν γραφῇ εἴκασται ἐν τῇ Ποικίλῃ ἑκάτερος, μὴ ἀτιμασθέντος τοῦ κυνὸς, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τοῦ κινδύνου μισθὸν εἰληφότος, ὁρᾶσθαι σὺν τοῖς ἀμφὶ τὸν Κυναίγειρον καὶ Ἐπίζηλόν τε καὶ Καλλίμαχον. εἰσὶ δὲ καὶ οὗτοι καὶ ὁ κύων Νίκωνος γράμμα. οἱ δὲ, οὐ τούτου, ἀλλὰ Θασίου Πολυγνώτου φασί.

Ὅσοι ἔφασαν καὶ θήλειαν ἔλαφον κέρατα ἔχειν. Κεφ. λθ.

ΟΣοι λέγουσι θήλειαν ἔλαφον τὰ κέρατα οὐ φύειν, οὐκ αἰδοῦνται τοὺς τοῦ ἐναντίου μάρτυρας. Σοφοκλέα μὲν εἰπόντα, Νομὰς δέ τις κεροῦσσ᾽ ἀπ᾽ ὀρθίων πάγων Καθεῖρπεν ἔλαφος. Καὶ πάλιν, Ἄρασα μύξας καὶ κερασφόρους Στόρθυγγας εἷρπεν ἐκηλος. καὶ ταῦτα μὲν ὁ τοῦ Σοφίλου ἐν τοῖς Ἀλεάδαις. Ὁ δὲ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ: Ἔλαφον δ᾽ Ἀχαιῶν χερσὶν ἐνθήσω φίλαις Κεροῦσσαν, ἣν σφάζοντες, αὐχήσουσι σὴν Σφάζειν θυγατέρα. Ἐν δὲ τοῖς Τημενίδαις τὸ Ἡρακλέους ἆθλον ἔλαφον κέρατα ἔχειν, ὁ αὐτὸς Εὐριπίδης φησὶ τὸν τρόπον τόνδε ᾄδων. Ἦλθε δ᾽ ἐπὶ χρυσόκερων ἔλαφον, μεγάλων ἄθλων † ἵνα δεινὸν ὑποστὰς κατ᾽ ἐναύλους ὀρέων ἀβάτους, ἐπί τε λειμῶνας, ποιμένιά τε † ἄλση. Ὁ δὲ Θηβαῖος μουσοποιὸς ἔν τινι τῶν ἐπινικίων ὑμνεῖ λέγων: Εὐρυσθέος ἔντυ᾽ ἀνάγκα πατρόθεν χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν ἄξοντα. Καὶ Ἀνακρέων ἐπὶ θηλείας φησίν: Οἷά τε νεβρὸν νεοθηλέα γαλαθηνὸν, ὅς τ᾽ ἐν ὕλῃ κεροέσσης ὑπολειφθεὶς † ἀπὸ μητρὸς ἐπτοήθη. Πρὸς δὲ τοὺς μοιχῶντας τὸ λεχθὲν, καὶ μέντοι καὶ φάσκοντας, δεῖν ἐροέσσης γράφειν, ἀντιλέγει καταχρατῶς Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καὶ μεγαίρει τῇ ἀντιλογίᾳ.

De

Περ

Περὶ τῆς τῶν κυνῶν εὐνοίας. Κεφ. μ.

Ἴδια δ' ἄρα κυνῶν καὶ ἐκεῖνα, εὐνοίας ὑπερβολὴν πᾶσαν ἐκνενικηκότα. Πώλῳ μὲν γὰρ τῷ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτῇ ὁ κύων ὁ τρόφιμος αὐτοῦ τεθνεῶτι καὶ καιομένῳ ἑαυτὸν συγκατέπρησε, τῇ πυρᾷ ἐμπηδήσας. Καιομένῳ δὲ καὶ Μέντορι σκύλακες Ἐρετρικαὶ ἑαυτὰς συγκατέπρησαν, ἑκοῦσαι κοινωνήσασαι τοῦ τέλους. Θεόδωρον δὲ ἄνδρα †ψάλτην ἀγαθὸν, τὸν μὲν οὖν τῇ σορὸν ἐνέθεσαν οἱ προσήκοντες, κυνίδιον δὲ Μελιταῖον ἑαυτὸ ἐνέβαλεν εἰς τὴν θήκην τοῦ νεκροῦ, καὶ συνετάφη. Πέπυσμαι δὲ καὶ Αἰθιόπων εἶναι ἔθνος, ἐν ᾧ βασιλεύει κύων, καὶ τῇ ἐκείνου ὁρμῇ πείθονται. †κνιζομένου τε ἴσασιν ὅτι μὴ θυμοῦται, καὶ ὑλακτοῦντος τὴν ὀργὴν συνιᾶσι. Τοῦτο εἴ τῳ ἱκανὸς Ἕρμιππος τεκμηριῶσαι, μάρτυρα οἱ τοῦ λόγου ἐπαγόμενος Ἀριστοκλέωνα, πειθέτω· ἐμὲ δὲ μὴ λαθὸν, εἶτα ἐν καλῷ τῆς μνήμης ἀφίκετο.

Περὶ τοῦ χηνὸς ὃν Λακύδης ὁ περιπατητικὸς εἶχε. καὶ ἐλέφαντος Πύῤῥου τοῦ Ἠπειρώτου. Κεφ. μα.

Λακύδῃ † τῷ περιπατητικῷ κτῆμα ἦν χηνός τι χρῆμα θαυμάσιον. ἐφίλει γοῦν τὸν τροφέα ἰσχυρῶς, καὶ βαδίζοντι μὲν συνεβάδιζε, καθημένου δὲ ἀνεπαύετο, οὐκ ἀπελείπετο δὲ αὐτοῦ ἐν βραχεῖ. ὃν περ καὶ ἀποθανόντα ὁ † Λακύδης ἔθαψε καὶ πάνυ φιλοτίμως, ὥσπερ οὖν ἢ υἱὸν ἢ ἀδελφὸν ἐκεῖνος θάπτων. Πύῤῥου δὲ τοῦ Ἠπειρώτου ἦν ἐλέφας, ὅσπερ οὖν τὸν ἑαυτοῦ πωλευτὴν οὕτως ἠγάπησεν, ὡς ἀποθανόντος ἐν Ἄργει Πύῤῥου, ἐκπεσόντος δὲ τοῦ ἐλαύνοντος, οὐ πρότερον ὑπέμεινεν ἀτρεμῆσαι καὶ ἡσυχάσαι, πρὶν ἢ ἀνασώσασθαι φέρων αὐτὸν ἐκ τῶν πολεμίων, καὶ οὖν τὸ † φίλον μεταγαγεῖν.

Περὶ ἡμιόνου κακούργου, ὃν ἠμύνατο Θαλῆς ὁ σοφός. Κεφ. μβ.

Κακουργίαν δὲ ὀρέως Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἠμύνατο, καταφωράσας πάνυ ἀπορ-ῥήτως. ἅλας ἡμίονος ἦγε φόρτον, καί ποτε δὲ ποταμοῦ ἰὼν κατὰ τύχην κατώλισθε, καὶ περιετράπη. βραχέντες οὖν οἱ ἅλες κατετάκησαν, καὶ κοῦφος ὁ ὀρεὺς γενόμενος, ἥσθη. καὶ συνιδὼν ὁπόσον τὸ μεταξὺ ἦν τοῦ μόχθου

De Canibus Poli histrionis, Mentoris, & Theodori psaltæ, qui cum dominis suis exuri aut sepeliri uoluerunt. De natione Aethiopum quæ arbitratũ Canis tanquam regis sequitur. Cap. XL.

HOc sanè admirabilis Canũ amoris exuperantiam declarat. Cũ Pôlus, cuius dũ uiueret munus erat tragœdias agere, animam quoq; egisset, & pro more cremaret, Canis eius alumnus in medios ignes insiliens, uiuus unà cum altore suo exustus est. Rogo etiam eodem, in quẽ Mentor impositus fuisset, Canes eius Eretrici uoluntariam mortem sibi consciuerunt. Vt uerò Theodorũ psalten sui, ꝓpinqui in sepulchrum imposuissent, eius Melitensis Catellus, ultro seipsum in cadaueris thecam inijciens, pariter cum domino humatione & sepultura affici uoluit. Natio Aethiopũ est quæ Canẽ & habet regẽ suum, & illius etiam arbitrio paret. si suo quodã modo gannit uel murmurat, eum non iratum esse credunt: si latrat, iram agnoscunt. Hoc, si cui uidetur, Hermippo credat, qui Aristotelis etiam testimonio nititur. Mihi quidem hæc narratio huic loco uisa est opportuna.

Pôlus. †al. ψαλτικὴν. *Mentor.* *Theodorus.* †κνυζωμένου *Canis Aethiopum quorundam rex.* †al. Λυκάδῃ.

De Ansere qui Lacyden philosophũ amauit. Et de Elephanto, qui nutriciũ suũ in prælio periclitantem cursu à medijs hostibus extulit. Cap. XLI.

LAcyden peripateticũ altorem suum Anser tantopere amauit, ut & cum ipso simul ambularet: & cum ille sederet, hic quoq; ab ambulando quiesceret, nec ipsum unquam relinqueret. Eum igitur Lacydes mortuum non minus ambitiose, quàm aut filium aut fratrem sepulturæ honore affecit. Cum Pyrrhus Epirotarum rex ad Argos occubuisset, in eo conflictu Elephantus fuit, qui domitorẽ suũ tantopere amauit, ut non prius quamuis moderator iam excidisset, currere omiserit, quàm suũ nutriciũ ex hostibus & seruasset, & intra fines amicos reportasset.

†al. Λυκάδης. †al. φίλιον. *Elephantus.*

De Muli astutia à Thalete Milesio deprehensa. Cap. XLII.

MAlitiose factum Muli Thales Milesius manifestò deprehensum, ingeniose admodum ultus est. Cum enim ille sale onustus fluuium aliquãdo transmitteret, usu fortè euenit, ut & caderet, & sarcina euerteretur, sal autẽ aqua perfusus liquefieret. Is ex eo quòd iam ab onere solutus, & liber factus esset, magnam lætitiam uoluptatemq; cœpit: & simul ut quantum inter laborẽ & otium inter-

intereßet cognouißet, in reliquum tempus fortunam ſibi iam magiſtram ſtatuens, quam primo labem et caſum inuitus fecißet, deinde ſumma cum uoluptate prudens & ſciens admittebat. Non poterat autem agaſo alia quàm per fluuium uia iter facere. Hoc igitur Thales ubi intellexißet, ſapientia ulciſcendã illius malitiam arbitratus, pro ſale eum ſpongijs & lana onerari præcepit. Mulus inſtructa rum ſibi inſidiarũ ignarus, ex ueteri conſuetudine cecidit. Cum autem aqua cõpletum onus eſſe grauius ſenſißet, atq; aſtutiam in detrimentum ſibi uerſam percepißet: ex eo tempore ſine fraude & moleſtia flumina tranſiens, ab omni lapſu tibias ſuſtinebat, & ſalem ab eo incõmodo integrum conſeruabat.

ταύτη.

De Elephanto mulieris amatore. Caput XLIII.

IN Antiochia Syriæ urbe audio cicurẽ Elephantum fuiſſe: huncq; dum ad paſtiones iret, mulierem corollas uendentem cũ quàm ſuauißimè adſpexiſſe, tum uerò etiã quàm libentißimè in illius conſpectu acquieuiſſe, atq; huius faciẽ promuſcide terſiſſe: Mulierem uicißim ex ſuo artificio illecebras amatorias, corollas uidelicet quas anni tempus permittebat, ita contexuiſſe, ut quotidie illi quidem ſumere operæpretium, huic uerò etiam opus largiri eſſet. Poſtea autẽ quàm mulier exceſsit è uita, Elephãtus nec priſtinæ conſuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierẽ uidens, tanquã amans qui amaſiam amiſißet, ſic eam deſiderabat, animoq; incitabatur: ac qui antè mãſuetus fuißet, humanitate expulſa, feritatem induebat, tanquamq; homines ex triſtitia ac mœrore laborantes de poſtate animi exeũt, ſic is furens ferebatur.

†al. ἐπικλυσθέντες.

†al. γεγηθυμένοι.

De religione Elephantorum in Solem: & Ptolemæi Philopatoris hiſtoria. Caput XLIIII.

EX orientẽ Solem Elephanti uenerantur, promuſcidem, tanquã manũ, aduerſus Solis radios alleuantes. Itaq; hos ei charos eſſe & egregiè diligi Philopator Ptolemæus teſtis eſt nobis locuples. Is ſanè poſt partam uictoriã eius belli quod cum Antiocho geſſiſſet, cũ quàm gratißimus aduerſus ſolẽ, quem deum exiſtimabat, eſſe uellet, proq; uictoria ei gratias perſolueret, tum alia magnifica ſacrificia fecit: tum uerò quatuor elephantos, bene magnitudine grandes, exiſti-

χθου καὶ τῆς ῥαςώνης, τοῦ λοιποῦ τὴν τύχην διδάσκαλον ποιησάμενος, ὃ πρότερον ἄκων ἔπαθεν, εἶτα μέντοι τοῦτο εἰργάζετο ἑκών. ἄλλην δὲ τῷ ὀρεοκόμῳ ἐλαύνειν, καὶ ἔξω τοῦ ποταμοῦ ἄπορον ἦν. τοῦτό τοι διηγουμένου ὁ Θαλῆς ὡς ἐπύθετο, σοφίᾳ ἀμύνασθαι τῆς κακουργίας τὸν ὀρέα ᾠήθη δεῖν: καὶ προστάττει † ὑπὲρ τῶν ἁλῶν σπογγιαῖς καὶ ἐρίοις ἐπισάξαι αὐτόν. ὁ δὲ, τὴν ἐπιβουλὴν οὐκ εἰδὼς, κατὰ τὸ συνῆθες ὤλισθε. καὶ ἀναπλήσας ὕδατος τὰ ἐπικείμενα, τοῦ ἄχθους ᾔσθετο, καὶ ὅπως οἱ τὸ σόφισμα ἐτράπη ἐπὶ κακῷ, καὶ διεξ ἐκείνου ἡσυχῇ διερχόμενος, καὶ κρατῶν τῶν σκελῶν, ἀπαθεῖς τοὺς ἅλας διεφύλαττε.

Περὶ τοῦ ἐν Ἀντιοχίᾳ τῇ Σύρων ἐλέφαντος. Κεφ. μγ.

Πυνθάνομαι δὲ ἐν τῇ Ἀντιόχου πόλει τῇ Σύρων γενέσθαι πρᾷον ἐλέφαντα: ἰόντα τε αὐτὸν ἐπὶ τὰς νομὰς, στεφανόπωλιν γυναῖκα ὁρᾶν ἥδεως, καὶ προσεστάναι αὐτῇ, καὶ τῇ προβοσκίδι τὸ πρόσωπον τῆς ἀνθρώπου καθαίρειν: δέλεαρ δὲ ἄρα ἐκείνη καθίει τοῦ φίλτρου αὐτῷ, στέφανον ἀεὶ τὸν ἐκ τῆς τέχνης τὸν καθ᾽ ὥραν πλεκομένον: καὶ τῷ μὲν ὁσημέραι λαμβάνειν ἔργον ἦν, τῇ δὲ διδόναι. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἡ μὲν ἄνθρωπος τὸν βίον κατέστρεψεν: ὁ δὲ ἐλέφας τῆς συνηθείας διαμαρτάνων, καὶ οὐχ ὁρῶν ἣν ἐπόθει γυναῖκα, ὥσπερ τὸν ἐραστὴς ἐρωμένης ἀτυχῶν, ἐξηγριώθη: καὶ ὃς τέως πρᾳότατος ἦν, εἰς θυμὸν ἐξήφθη, ὥσπερ τὸν ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἄγαν ὑπὸ τῆς λύπης † ὑποκλυσθέντες, καὶ ἔκφρονες † γενόμενοι.

Ὅτι τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα προσκυνοῦσιν οἱ ἐλέφαντες, καὶ ὅπως αὐτῶν μέλεται ὁ θεός. Κεφ. μδ.

Τὸν ἥλιον ἀνίσχοντα προσκυνοῦσιν ἐλέφαντες, τὰς προβοσκίδας εὐθὺ τῆς ἀκτῖνος. ὡς χεῖρας, ἀνατείναντες: ἔνθεν τοι καὶ τῷ θεῷ φιλοῦνται. μάρτυς ἀγαθὸς ὁ Φιλοπάτωρ ἡμῖν Πτολεμαῖος ἔστω. ἡ μὲν κατὰ Ἀντιόχου νίκη σὺν αὐτῷ ἐγένετο: θύων δὲ ἐπινίκια, καὶ ἱλεούμενος τὸν ἥλιον ὁ Πτολεμαῖος, τῇ τε ἄλλῃ μεγαλοπρεπῶς ἔθυσε, καὶ οὖν καὶ τέτταρας ἐλέφαντας μεγέθει μεγάλους παρέστησεν ἱερεῖα, ὡς

ὥς γε ᾤετο καὶ ταύτῃ τῇ θυσίᾳ γεραίρων ἐκεῖνον τὸν θεόν. ἐνύπνιον δὲ αὐτὸν διετάραξεν, ὡς ἀπειλοῦντος τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῇ ἀήθει τε καὶ ξένῃ θυσίᾳ· καὶ δείσας ἐκεῖνος, χαλκοῦς τέτταρας ποιησάμενος ἀνῆψε τῷ θεῷ ὑπὲρ τῶν ἀνῃρημένων, δεόμενός τε καὶ εὐμενιζόμενος αὐτόν. Ἐλέφαντες μὲν οὖν θεοὺς προσκυνοῦσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι εἰ ἄρα γε εἰσὶ θεοί, καὶ ὄντες εἰ φροντίζουσιν ἡμῶν, διαποροῦσι;

Περὶ τοῦ τῆς ἴβιδος ποτοῦ, καὶ πάλιν περὶ ἐλεφάντων. Κεφ. με.

Οἱ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἱερεῖς ἑαυτοὺς περιῤῥαίνουσιν οὐ παντὶ ὕδατι, οὐδὲ μὴν οὐδὲ τῷ παρατυχόντι, ἀλλ᾽ ἐκείνῳ, ἐξ οὗ πεπιστεύκασιν ὅτι ἄρα καὶ ἶβις πέπωκεν. ἴσασι γὰρ κάλλιστα ὅτι μήποτε ἂν πίῃ ὕδατος ἐκείνη ῥυπαροῦ καὶ λελυμασμένου ἔκ τινων φαρμάκων. ἔχειν γάρ τι πιστεύουσιν ἐν ἑαυτῷ τὸ ζῷον καὶ μαντικῆς, ἅτε ἱερόν. Ἐλέφαντας δὲ ἀκούω τῶν τετρωμένων τοὺς ἀτρώτους πεφεισμένως ἐξαιρεῖν καὶ ξυστὰ καὶ ἀκόντια, ὥσπερ οὖν χειρουργίας ἐπιστήμονας, καὶ μαθόντας τὴν ἐν τοῖσδε σοφίαν. Οὕτω δὲ ἄρα τὴν διὰ σπουδῆς τοῖς ἄνω τοῦ χρόνου καὶ τὰ ἄλογα· ἔχαιρε μὲν ἀκούων ἀετὸς ὁ Ἠπειρώτης Πύῤῥος· ὁ δέ, τὸ δὴ λεγόμενον, ἱέραξ, ὁ Ἀντίοχος. Διάφορα μὲν δὴ ταῦτα καὶ ἀθρόα † ἐρύσεται τῷ συνιέντι μαθεῖν ἄξια.

Τίσι φρουροῖς ἑαυτὸν ἐπίστευεν ὁ Μιθριδάτης ὁ Ποντικός. Κεφ. μς.

Μιθριδάτης ὁ Ποντικὸς τὴν ἑαυτοῦ φρουρὰν καθεύδοντος, ἐπίστευεν ἧττον καὶ τοῖς ὅπλοις καὶ τοῖς δορυφόροις· καὶ διὰ ταῦτα ἡμερωθέντας εἶχε φύλακας ταῦρον, καὶ ἵππον, καὶ ἔλαφον. καθεύδοντα γοῦν ἐφρούρουν αὐτὸν οἵδε οἱ θῆρες, εἴ τις προσίοι, τάχιστα ἐκ τῆς ἀναπνοῆς αἰσθανόμενοι· καὶ ὁ μὲν τῷ μυκήματι, ὁ δὲ τῷ χρεμετίσματι, ὁ δὲ τῇ μύκῃ διύπνιζον αὐτόν.

Περὶ τῆς διαφορότητος τῶν ὀνομάτων, ἅπερ οὖν ἔχει τὰ ἔκγονα τῶν ἀγρίων ζῴων· καὶ ἔνια αὐτῶν τέλεια. Κεφ. μζ.

Τῶν ἀγρίων ζῴων τὰ ἔκγονα τὰ νέα διαφόρως ὀνομάζεται, καὶ τάγε πλείω διπλῆν

existimans se sic deũ religiose colere, primum immolauit: deinde cum in somnijs ninis dei pculsus fuisset, ob inuisam numini talem hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorẽ solis excitauit: hoc ut supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergóne deum elephanti uenerantur? homines autem rationis participes, sitne deus nécne sit, dubitant: tum si sit, humanásne res curatione & administratione dignetur.

De potu Ibidis. Elephantos integros uulneratorũ tela extrahere. Pyrrhum Aquilæ, Antiochum Accipitris cognomine oblectatum fuisse. Cap. XLV.

Sacerdotes in Aegypto non quauis aqua se lustrant, nec alia quàm ex qua Ibidẽ bibisse credant. Norunt enim egregiè hanc auem nunquã gustare aquã sordidam, aut ullis infectam uenenis: ut quã diuinationis quoq; non imperitam, uelut auem sacram existiment. Cæterùm ex Elephãtis audio eos qui integri sunt, uulneratorũ spicula & iacula leniter extrahere, ueluti chirurgos quosdam & huius artis peritos. Priscis animalia uel quę ratione carent adeò curæ fuerũt, ut Pyrrho Epirotæ gratũ fuerit Aquilę cognomen: Antiocho autem, ut fertur, Accipitris. Hæc licet argumento diuersa, à nobis cõiuncta sunt, hominibus studiosis cognitu non indigna.

Ibis.

Elephanti.

Pyrrhus.

Antiochus.

† ἐρύσθω.

Quemadmodũ Taurus, Equus, Ceruus, Mithridatẽ amauerũt. Cap. XLVI.

Mithridates Ponticus cum somnum caperet, sui corporis custodiã non modo armis & satellitibus excubitorib⁹ cõmittebat: sed magis etiam tauro & equo & ceruo, quos mansuefactos habebat. Ii enim ad custodiam eius dormientis aduigilãtes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione q̃ mox percipiebant, atq; ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria uoce, eũ è somno excitabãt.

De diuersis nominib. quibus animalium, præcipuè ferorum, fœtus, & ipsa quædã adulta apud authores Græcos nominantur. Cap. XLVII.

Lege Pollucem libro 5. cap. 2.

Teneri ferarum animantiũ fœtus nomina inuenerunt diuersa: pleriq; gemina

† Hoc & alia quædã diminutiua, clasſicis authorib. inuſitata, ad Græcorũ imitationẽ effinximus.

† al. ἀρκύλους, ut & Pollux habet per υ. Euſtathio ἄρκιλοι per iôta in penult. ſunt catuli urſarũ. Pantherarum uerò πορδαλιδεῖς.

* ſi rectè legitur.

† al. Λάσου.

† λαγίδες, Pollux.

† ἀλωπεκίδες, Pollux.

† ψακάλους, Euſtathius ψάκαλα.

A recto ἀλεκτορίδης patronymica forma.

* Tranſtulimus hæc paulò aliter quàm in Græco codice habeantur, mutilo ut uidetur, uel corrupto.

mina. nam Leonum & catulos dicimus, & † leunculos, Ariſtophane Byzantio teſte: Pantherarũ ſiue Pardalium ſimiliter uel catulos uel arcilos. ſed aliqui arcilos genus à Pantheris diuerſum faciũt. (Poſsis etiam uertere, Genus alterum Pantherarum faciunt.) Porrò Thôum & Tigridum fœtus, non alio quàm catulorum nomine uocari ſolent. item formicarum, & Pantherum: (qui ſunt Pantheræ minores, aliqui lycopantheros uel lupos ceruarios eoſdem putant.) Lyncis etiam ſoboli non aliud inditum nomẽ puto. nam Laſus in Dithyrambis ſic ſcribit: Lyncisq́ ſoboles quæ catulus appellatˀ. At Simiarum ut catuli ita ſimiolæ dicuntur. Bubalidum uerò uituli, & Orygum quoq; ut idem Ariſtophanes conijcit. Iam Canũ catuli aliud nomen non habent, ex Lupis tum catuli tum lupuli dicti naſcunt. Aetate uerò & magnitudine iam prouecta eadẽ beſtia, monolycus, id eſt ſolitarius Lupus dici ſolet. Leporum fœtura lepuſculi ſunt. ex ijs adultum poëtæ etiã ptôca, id eſt pauidum nuncupãt. Lacedæmonij tachínan. Vulpes uulpeculam parit. ipſa quidem aliter cerdò & ſcaphóra & ſcindacus dicta. Aprorum porcellos, molóbria uocitant. unde & ſus ipſe molobrites Hipponacti cognominatur. Eſt & ſus quidam moniós, hoc eſt ſolitarius. Capreas Græci non ſolum dorcadas uocant, ſed zórcas quoq; & procas. Hyſtricum & huiuſmodi ferarum proles óbria dicuntur, cuius nominis mentio fit in Peliadibus Euripidis, & Aeſchyli Agamemnone ac Dictyulcis. Embrya quidẽ ſunt fœtus qui utero uuluáue adhuc cõtinentur. *Sed & in lucem nuperrimè æditi aliquibus embrya & pſácala uocantur, ut Theſſalis inter alios. Serpentium quoq; & Crocodilorũ catulos aliquis dixerit. De auiculis recens natis pullos & pulliciem. Gallinaceos pullos aliqui peculiariter pullos & pullicinos appellant: item pullum iuuencum uel pullaſtrum annotinum cognominant, qui plus quàm anniculus ſit, nondum tamen bimus: ut & uinum annotinum, quod non hornum, ſed anni ſuperioris eſt. Licebit & anſerculos & uulpanſerculos dicere, & aliarum quoque auium pullos ſimiliter. Achæus tragœdiarum author hirundinis uitulum pro pullo dixit.

διπλῆν τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. λεόντων γοῦν σκύμνοι καὶ λεοντιδεῖς ὀνομάζονται, ὡς Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος μαρτυρεῖ. παρδάλεων δὲ σκύμνοι τε καὶ ἄρκηλοι. εἰσὶ δὲ οἵ φασι γένος ἕτερον τῶν παρδάλεων τοὺς * ἀρκήλους εἶναι. θώων δὲ μόνοι σκύμνοι φιλοῦσι καλεῖσθαι, καὶ τίγρεων ὁμοίως. καὶ † μυρμήκων δὲ καὶ πανθήρων. ἔοικε δὲ καὶ τὰ τῶν λυγγῶν ἔκγονα ὁμοίως ὀνομάζεσθαι. ἐν γοῦν τοῖς † Λάσου λεγομένοις διθυράμβοις οὕτως εὑρίσκεται. σκύμνος εἰρημένον τὸ βρέφος τὸ τοῦ λυγγός. πιθήκων δὲ ἀκούομεν σκύμνους τε καὶ πιθηκιδεῖς τοὺς αὐτούς. βουβαλίδων δὲ πώλους. εἰ δὲ καὶ ὀρύγων, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι ὁ αὐτὸς Ἀριστοφάνης φησί. κυνῶν δὲ καὶ λύκων σκύλακες καλοῖντο ἂν ἤδη ὅς. ἤδη δὲ καὶ λυκιδεῖς καλοῦνται οἱ τῶν λύκων. ὁ δὲ τέλειος καὶ μέγιστος καλοῖτο ἂν μονόλυκος. τῶν μὲν δὴ λαγῶν † λαγιδεῖς: ὁ τέλειος, καὶ πτῶκα αὐτὸν φιλοῦσιν ὀνομάζειν οἱ ποιηταί, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταχίναν. ἀλωπέκων δὲ τὰ ἔκγονα † ἀλωπεκιδεῖς κέκληνται. αὐτὴ δὲ ἡ μήτηρ καὶ κερδὼ καὶ σκαφώρη καὶ σκινδακός. τῶν δὲ ἀγρίων ὑῶν τὰ τέκνα, μολόβρια ὀνομάζουσιν. ἀκούσαις δ' ἂν τοῦ Ἱππώνακτος καὶ αὐτὸν τὸν ὗν μολοβρίτην που λέγοντος. καλοῦνται δὲ καὶ τῶν ὑῶν μονιοί τινες. τάς γε μὴν δορκάδας, καὶ ζόρκας, καὶ πρόκας εἰώθασι ὀνομάζειν. τῶν δὲ ὑστρίχων καὶ τῶν τοιούτων ἀγρίων τὰ ἔκγονα, ὄβρια καλεῖται. καὶ μέμνηται Εὐριπίδης ἐν Πελιάσι τοῦ ὀνόματος, καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι, καὶ Δικτυουλκοῖς. τὰ δὲ ἔτι ἐν τῇ γαστρὶ ἔμβρυα: καλοῦσι δὲ τὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ τὰ τῶν ὄφεων, καὶ τῶν κροκοδείλων. ἔνιοι δὲ ἔμβρυα καὶ † ψακάλους καλοῦσιν, ὧν εἰσι καὶ Θετταλοί. τὰ δὲ πρόσφατα ὀρνίφια νεοττούς, καὶ ὀρταλίχους: ἀλεκτρυόνων δέ, † ἀλεκτορίδας λέγουσι. καὶ τόνγε πτέρυσιν ὀνομάζουσιν, ὡς καὶ τὸν οἶνον. καὶ αὖ πάλιν χηνιδεῖς, καὶ χηναλωπεκιδεῖς, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, κατὰ τὰ αὐτὰ σχηματίζουσιν. Ἀχαιὸς δὲ ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητής, τὸν νεοττὸν τῆς χελιδόνος μόσχον ὠνόμασεν.

Περὶ τῆς τῶν ζώων μνήμης.

Κεφ. μη.

Hiſtoria mira Androclis ſerui à Leone, cui laniandus obiectus erat, ſeruati, quo cum in deſertis Libyæ prius conuixerat. Cap. XLVIII.

Μνήμην δὲ παρακολουθεῖν καὶ τοῖς ζώοις, καὶ ἴδιον αὐτῶν καὶ τοῦτο εἶναι χωριστῆς εἰς αὐτὴν τέχνης τε καὶ σοφίας, ἣν τερατευόμενοί τινες ἐπινοῆσαι κομπάζουσι, τεκμήριοι καὶ ἐκεῖνα. τὸν δεσπότην ὄντα τῶν ἐκ τῆς Ῥωμαίας βουλῆς ἀπέδρα Ἀνδροκλῆς ὄνομα, οἰκέτης τὴν τέχνην, ὅ, τι κακουργήσας, καὶ ἡλίκον οὐκ οἶδα εἰπεῖν. ἧκε δ' οὖν ἐν τὴν Λιβύην, καὶ τὰς μὲν πόλεις ἀπελίμπανε: καὶ τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἄστροις αὐτὰς ἐσημαίνετο, προῄει δὲ ἐν τὴν ἔρημον. φρυγόμενος δὲ ὑπὸ πολλῆς διαπύρου τῆς ἀκτῖνος, ἀσμένως ὕπαντρόν τινα πέτραν ὑποδραμὼν, ἡσύχαζε. λέοντος δὲ ἄρα κοίτη ἡ πέτρα ἦν. ἐπανείσι τοίνυν ἐκ θήρας ὁ λέων, σκόλοπι βιαίῳ περιπαρεὶς καὶ κολαζόμενος. καὶ ἐντυχὼν τῷ νεανίᾳ εἶδεν αὐτὸν πρᾴως: καὶ σαίνειν ἤρξατο, καὶ προὔτεινε τὸν πόδα, καὶ ἐδεῖτο, ὡς ἠδύνατο, ἐξαιρεθῆναι τὸν σκόλοπα. ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα, καίτοι θανάτου δεόμενος, κατέπληξεν. ἐπεὶ δὲ πρᾶον τὸν θῆρα ἐθεάσατο, καὶ τὸ περὶ τὸν πόδα συνεῖδε πάθος, ἐξεῖλε τὸ λυποῦν τοῦ ποδὸς, καὶ τῆς ὀδύνης ἀπήλλαξεν. ἡσθεὶς οὖν τῇ θεραπείᾳ ὁ λέων, ἰατρεῖα † ὡς ἐκτίνων, ξένον τε ἐνόμιζε καὶ φίλον, καὶ ὧν ἐθήρα ἐκοινώνει. καὶ ὁ μὲν ἐσιτεῖτο ὠμὰ, ἢ λεόντων νόμος: ὁ δὲ, ἑαυτῷ ὤπτα, καὶ κοινῆς ἀπέλαυον τραπέζης, κατὰ φύσιν τὴν αὐτοῦ ἑκάτερος. Καὶ τριῶν μὲν ἐτῶν τὸν τρόπον τοῦτον διεβίωσεν ὁ Ἀνδροκλῆς. εἶτα ὑπεράγαν κουριῶν, καὶ ὀδαξησμῷ βιαίῳ κατειλημμένος, τὸν μὲν λέοντα ἀπελίμπανε, ἑαυτὸν δὲ μεθίησι τῇ τύχῃ. εἶτα ἀλώμενον αὐτὸν συλλαβόντες, καὶ ὅτου εἴη πυθόμενοι, ἐν τὴν Ῥώμην τῷ δεσπότῃ δήσαντες ἀποπέμπουσι. ὁ δὲ ἐφ' οἷς ἠδικήθη εὐθύνει τὸν οἰκέτην, καὶ κατεγνώσθη ἐκεῖνος θηρίοις βορὰ παραδοθῆναι. ἐθηράθη δέ πως καὶ ὁ Λίβυς ἐκεῖνος λέων, καὶ ἀφέθη ἐν τῷ θεάτρῳ. καὶ ὁ νεανίας δὲ ὡς ἀπολούμενος, ὁ ποτὲ αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ λέοντι σύνοικός τε καὶ σύσκηνος γεγενημένος. καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος οὐκ ἐγνώρισε τὸν θῆρα, ἐκεῖνος δὲ παραχρῆμα ἀνεγνώρισε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔσαινεν αὐτὸν, καὶ ὑποκλίνας τὸ πᾶν σῶμα, ἐῤῥιπτό οἱ παρὰ τοῖς ποσίν. ὅ γε δὲ

καὶ

Memoria & gratitudo in brutis.

MEmoriæ uim (quæ beneficium agnoſcat) animalibus quoq; rationis expertibus ineſſe ſine ulla arte & doctrina, quam mirabiles quidam oſtẽtatores ſe excogitaſſe gloriantur, illa quę mox dicam argumento ſunt. Cum à ſenatore Romano ſeruus, cui nomen Androcles erat, aufugiſſet, quia facinus quodpiam nefariũ (id uerò quale fuerit ignoro) admiſiſſet, & uerò in Aphricam ueniſſet: relictis urbibus, quarum ſitum ex aſtris fortè (quod aiunt) conijciebat, in deſertiſſimam proceſsit regionem: ibiq; cum ardore ſolis torreretur, ſpeluncam ſubiens, ab æſtu requieſcebat: hæc autem ſpelunca Leonis erat cubile. Poſtea autẽ quàm ex uenatu Leo ſummo cum dolore quo laborabat ex pede transfixo ſtirpe à ſummo præacuta reuertiſſet: atq; in iuuenem qui intra ſpecũ abdebatur, incidiſſet: ipſum leniter aſpexit, ac blandiri cœpit, pedemq; porrexit, & quoad poterat ſibi ſtirpẽ extrahi rogabat. Ille primo, etſi mors illi neceſſaria erat, ab eo pertimuit. deinde poſtquã manſuetam uidiſſet belluam, & pedis morbũ cognouiſſet, tũ id quod pedem uexaret, euellit, tum uerò dolore liberauit. Qua curatione Leo delectatus, illum hoſpitaliter & amicè tractando, & quæ uenaretur cum illo cõmunicando, præmium ſalutis perſoluit. Is quidem incoctis, ut Leonum mos fert, paſcebatur: ille uerò aſsis ueſcebatur, cõmuniq; menſa ſecundum ſuam uterq; uiuendi rationem utebantur. Itaq; totum trienniũ ibi Androcles ætatẽ duxit. Et cum tandem eiuſmodi habitationis illũ tęderet, quòd corpus ei omnino incomptũ illotumq; prurigine nimia uexaretur, à Leone diſcedens, uagari & ſe fortunæ cõmittere cœpit. Cumq;, ubi eſſet, intellectum fuiſſet, comprehenderunt eum, uinctumq; Romam ad dominũ miſerunt. Hunc dominus tum de his quæ admiſiſſet facinorib. reum facit: ita factum eſt, ut is ſic capite damnaretur, ut diſtrahendus beſtijs daretur: Tũ uerò ille Libycus Leo fortè captus fuit, & in theatrum immiſſus: ſimul & eò ad pereundum coniectus eſt homo leonis aliquando hoſpes, & conuictor. Is primum quidem ſeruatorẽ ſuum non recognouit: Leo contrà ſtatim hominem diuerſorem ſuum agnouit, ſuauiterq; blanditus eſt, & totius corporis inclinatione ad pedes hominis ſe abiecit. An-

† al. οἱ

 drocles

drocles tandem suum hospitem recognouit, & Leonē tanquā peregrè uenientem amplexatur. Quamobrem cum artis magicæ peritus uideretur Androcles, immissa est in ipsum etiā Pardalis, quæ cum inuadere eum aggrederetur, Leo illum, qui uidelicet ei aliquando salutem attulisset, ab huius laniatu seruauit, illamq́; lacerauit. Spectatores, ut par erat, incredibili tenebantur admiratione: qui autem spectacula præbebat, Androclem accersiuit, ab eoq́; totam rem cognouit. Inde primo rumor in multitudinem effluxit, deinde re cognita, populus clamorem sustulit, cunctusq́; consessus multiplicem plausum dedit, homini ipsi, & Leoni esse largiendam libertatem. Constat igitur brutis quoq́; non deesse memoriam.

Quæ sequuntur in Græco de Baccho in Samo hiante, &c. nobis obscura sunt.

FINIS LIBRI VII.

καὶ ὁ Ἀνδροκλῆς ἐγνώρισε τὸν αὑτοῦ ξένον, καὶ περιλαβὼν τὸν λέοντα, ὡς ἥκοντα ἑταῖρον ἐξ ἀποδημίας κατησπάζετο. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει γόης, ἀφέθη οἱ καὶ πάρδαλις. ὁρμώσης δὲ αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἀνδροκλέα, ὁ λέων ἀμυνών γε ποτὲ ἰασαμένῳ, καὶ κοινῆς τραπέζης μεμνημένος, διασπᾷ τὴν πάρδαλιν. οἷα τοίνυν εἰκός, οἱ θεώμενοι ἐκπλήττονται. καὶ ὁ διδοὺς τὰς θέας καλεῖ τὸν Ἀνδροκλέα, καὶ τὸ πᾶν μανθάνει, καὶ θροῦς εἰς τὸ πλῆθος διαρρεῖ. καὶ τὸ σαφὲς ὁ δῆμος μαθόντες, ἐκβοῶσιν ἐλευθέρους ἀφεῖσθαι, καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν λέοντα. Ἴδιον δὴ τῶν ζώων καὶ ἡ μνήμη, καὶ συνῳδὸν τοῖς προειρημένοις. καὶ ὂν τὸ αὐτὸ δ' ὄσιν εὔδηλον τὸν ἐν τῇ † Σάμῳ, ἐπὶ τοῦ κεχηνότος Διονύσου νομίζοιτο ἂν καὶ τὸ φωλεὸν εἰδέναι. καὶ τοῦτο ἀκουέτω Ἐρατοσθένους τε καὶ Εὐφορίωνος, καὶ ἄλλων περιηγουμένων αὐτό.

†al. Σώλῳ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Ζ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI DE ANIMALIVM NATVRA LIBER VIII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Η.

Quomodo Canis Indica concipiat & pariat è Tigride Tigrin, & is fœtus rursus cum Cane mixtus Tigrin procreet, & tertius demum fœtus degenerans Canem. Historia Indici Canis, qui spretis alijs feris Leonē inuasit, & morsu infixo, quamuis crura omnia, & tandē corpus etiā reliquum à capite recideretur, non tamen remisit. Cap. I.

EX Indicarū rerum scriptis, de his quæ subsequuntur docemur: Canes fœminas multò generosissimas, tum ad inuestigandas feras nariū sagacitate præstantissimas, tum uerò ad cursum uelocissimas, in loca ubi Tigridibus est habitandi consuetudo, uenandi rationibus eruditi, perductas ut primū ad arborē alligarunt, aleamq́; ut uulgò dicitur, iecerunt, discedunt. In has autē Tigres incurrentes uenationis inopia ex fame laborantes, lacerant: si autē ad libidinē inflammati, & cibo completi sint, cum canibus cōplexu uenereo iunguntur: nanq́; illi quoq́; cum sunt exaturati, uenerem meminerunt. Ex hac Tigridis consuetudine cum Cane, non Canis, sed Tigris procreatur. & secūdo quoq́; ex hoc & Cane fœmina, etiamnum Tigris. qui uerò deinceps ex hoc & Cane cōcipitur, Canis est, feminis

Τὰ περὶ τῶν Ἰνδικῶν κυνῶν προσευρεθέντα. Κεφ. Α.

ΙΝδικοὶ λόγοι διδάσκουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα. τὰς κύνας ἄγουσιν εἰς τὰ ἔνθηρα χωρία οἱ θηρατικοί, τὰς εὐγενεῖς τε καὶ ἴχνη καταγνῶναι θηρίων ἀγαθάς, καὶ ὠκίστας εἰς δρόμους, καὶ τοῖς δένδροις προσδήσαντες, εἶτα μέντοι ἀπαλλάττονται. τοῦτο δή που τὸ λεγόμενον ἀτεχνῶς, κύβον ἀναρρίψαντες. οἱ δὲ τίγρεις ἐντυχόντες αὐταῖς, ἀθηρίᾳ μὲν καὶ λιμῷ συμπεσόντες, διασπῶσιν αὐτάς. ἐὰν δὲ ὀργῶντες ἀφίκωνται καὶ κεκορεσμένοι, συμπλέκονταί τε αὐταῖς, καὶ τῆς ἀφροδίτης ἐν πλησμονῇ καὶ ἐκεῖνοι μέμνηνται. ἐκ δὲ τῆς ὁμιλίας ταύτης οὐ κύων φασίν, ἀλλὰ τίγρις τίκτεται. ἐκ δὲ τούτου καὶ κυνὸς θηλείας, ἔτι τίγρις τεχθείη ἄν. ὁ δὲ ἐκ τούτου καὶ κυνὸς εἰς τὴν μητρῴαν ἀποκρίνεται, καὶ κατωλίσθεν ἡ σπορὰ

ἡ ἀποφορὰ πρὸς τὸ χεῖρον, καὶ κύων τίκτεται. πρὸς ταῦτα Ἀριστοτέλης οὐκ ἀντιφήσει. οὗτοι δὲ ἄρα οἱ κύνες οἷς πάρεστι πατέρα αὐχεῖν τὸν τίγριν, ἔλαφον μὲν θηρᾶσαι, ἢ συὶ † ἐμπεσεῖν ἀτιμάζουσι: χαίρουσι δὲ ἐπὶ τοὺς λέοντας ἅλλοντες, καὶ τοὺς αὑτῶν τοῦ γένους ἀποδεικνύντες ἐντεῦθεν. Ἀλεξάνδρῳ γοῦν τῷ Φιλίππου πεῖραν ἔδοσαν οἱ Ἰνδοὶ τῆς τῶν κυνῶν τῶνδε ἀλκῆς, τὸν τρόπον τοῦτον. ἀφῆκαν ἔλαφον, καὶ ὁ κύων ἡσύχαζεν. εἶτα σῦν, ὁ δὲ ἀτρεμῶν κατέμενε: καὶ ἐπὶ τούτοις ἄρκτον, καὶ ἐκίνιζεν αὐτὸν ἄρκτος οὐδέν. λέοντος δὲ ἀφεθέντος, ὁ δὲ ὡς εἶδεν ὡς μὴν μᾶλλον ἔδυ χόλος, καὶ οἷα δήπου θεασάμενος τὸν ὄντως ἀντίπαλον, οὔτε ἔμελλεν, οὔτε ἠτρέμει, ἀλλ' ἀΐξας ἐπ' αὐτὸν, εἶτα μέντοι καρτερᾷ τῇ λαβῇ εἴχετο, πιέζων καὶ ἄγχων. ὁ τοίνυν Ἰνδὸς ὁ τὴν θέαν τῷ βασιλεῖ τήνδε παρέχων, κάλλιστα εἰδὼς τοῦ κυνὸς τὸ καρτερικὸν, προσέταξεν οἱ τὴν οὐρὰν ἀποκόψαι: καὶ ἡ μὲν ἀπεκόπτετο, ὁ δὲ οὐκ ἐφρόντιζε. προσέταξεν οὖν ὁ Ἰνδὸς καὶ τῶν σκελῶν ἓν ἀποκόψαι, καὶ ἀπεκόπη. ὁ δὲ ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνέφυ, εἴχετο, καὶ οὐκ ἀνίει, ὥσπερ τοῦ ἀλλοτρίου κοπτομένου σκέλους καὶ ὀθνείου. καὶ ἄλλο ἀπεκόπτετο, καὶ τὸ δῆγμα ὁ κύων οὐ κατελίμπανε. καὶ τρίτον ἕτερον, ὁ δὲ εἴχετο. καὶ τὸ τέταρτον ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἦν ἐγκρατὴς τοῦ δήγματος ἔτι. καὶ τελευτῶντες τῆς κεφαλῆς τὸ λοιπὸν σῶμα ἀφεῖλον: ὀδόντες δὲ ἐκείνου ᾖρτηντο τῆς ἐξ ἀρχῆς ἀντιλαβῆς. καὶ ἡ κεφαλὴ ἠωρεῖτο μετέωρος ἐκ τοῦ λέοντος, αὐτοῦ μέντοι τοῦ δακόντος ἐξ ἀρχῆς οὐκέτι ὄντος. Ἀλέξανδρος οὖν ἐνταῦθα ἠνιᾶτο τὸν κύνα ἐκπλαγεὶς, ὅτι ἄρα πεῖραν ἑαυτοῦ δι' ἀδοὺς, εἶτα ἀπολώλει, τὸ ἐναντίον τοῖς δειλοῖς παθὼν, θάνατον δὲ ὑπὲρ τῆς ἀνδρείας ἠλλάξατο. ἰδὼν οὖν ὁ Ἰνδὸς αὐτὸν ἀνιώμενον, τέτταρας ὁμοίους ἐκείνου κύνας ἐδωρήσατο. ὁ δὲ ἥσθη λαβὼν, καὶ ἀντέδωκεν ὁποῖα ἦν εἰκός. καὶ τὴν γοῦν ἐκ τοῦ πρώτου λύπης ἔλαβε λήθην ὁ τοῦ Φιλίππου παῖς, λαβὼν τοὺς τέτταρας.

Περὶ

minis in deterius degeneratione. neque hoc negauerit Aristoteles.lj Canes Tigri de patre nati, ut uel Cerui uel Apri uenatum præclarè spernunt: sic Leones inuadere, & sui generis nobilitatē ita testari gaudent. Horum igitur Canum uirtutis specimen Indus quidam Alexandro Philippi filio cum exhiberet, & primo Ceruum emitteret: canis ex eo loco, ubi quiescebat, eum despicatisimū habens, nihil se cōmouit. deinde ad Aprū dimissum, quemadmodū affectus fuerat in ceruum, immotus permansit: tū uerò ubi Vrsus immissus fuisset, æque hūc, atq; alios despicatui ducēs, ab eo inuadendo se tenuit. ad extremum hic Leonē quem protulissent in medium, ut uidit, cum ira exarsit, ac profecto tanquā iustus hostis in certamen descendisset, sine mora intrepidus inuasit, atq; acerrima comprehensione, Leonē constrictū tenens, illius fauces premebat, & suffocabat. Tum Indus, qui hoc spectaculū regi præbebat, quiq; probè sciebat eius robur animi & constantiam, primū huic caudā abscindi iussit. is præ ipso Leone, quem mordicus tenebat, sibi caudam facile abscindi patiebatur. Deinde etiā crus unum suffringi imperauit. is uerò æque ut à principio urgebat, & perinde nihil remittebat, quasi alienum crus, & ad se nihil pertinens suffringeretur. Post alterum, unde quoq; is nihil cōmotus arcte tenebat. Tum tertiū incidi præcepit. is similiter ut antè nihil se relaxauit à retinēdo leone. Tum etiam quartū crus abscindi uoluit: is nihilo remissior factus, nihiloq; minus Leonis retinens maximo robore ad eius perniciē incumbebat. Deniq; etsi caput à reliquo corpore abscissum erat, illius tamen dentes, ex illa Leonis parte, in quam primum defixi fuissent, pendebant. & quamuis is qui eos in initio defixisset, iam mortuus esset, eius tamen ipsius etiā nunc ex Leone appensum caput sublime ferebatur. Hic cum Alexander non mediocri dolore afficeretur, ipsius admiratione uirtutis obstupefactus, quòd is qui tale uirtutis experimentum dedisset, è uita, quàm ex robore animi, contrà quàm timidi solent, cedere maluisset. Quare Indus uidens Alexandrum ex huius casu dolorem non mediocrem cepisse, quatuor canes huic simillimos illius donauit: ille cum grato & iucundo animo eos munere accepit: tum uerò eum ipsum qui dedisset tanto precio, quanto par esset præstantissimū regē, remuneratus est. Itaq; horum quatuor munere Alexander ex memoria dolorem quem ex primo suscepisset, deposuit.

† al. συμπεσεῖν.

Alexādro exhibitū Indici Canis contra Leonem spectaculum.

De fide quam Canes uenatoribus in uenando seruant: & quomodo Apros Ceruosq́ indagent. Cap. II.

OMnis Canis uenaticus ex eo quòd ceperit feram, non mediocri uoluptate afficitur: & tanquã pręmio, si dominus ei permittat, sic ea capta utitur. Si uerò non cóceditur, bestiam seruat, quoad uenator aduẽtârit, de totaq́ captura pro suo arbitratu statuerit. Quòd si mortuo uel Apro uel Lepori inciderit, non attingit quidem: nec enim alienis se laboribus adscribit, nec quæ ad se non pertineant, sibi assumit: ex quo apparet æmulationum uirtutis natura eum non expertẽ esse. Nec enim carnes quærere, sed uictoriam amare uidetur. Nec iam alienum est explicare, quid usu uenandi peritus Canis agat, in eo ipso temporis articulo, cũ uenatur longo uenatoris uinculo alligatus. Antecedit, & silentio odoratur simul, & quandiu nulla ei præda occurrit, ante uenatorem præcurrit, ut ex aspectu conieceris, tristior: & simul uenatorẽ ad pergendũ ire ulterius attrahit, & allicit. Si uerò uestigia deprehenderit, & aliquo bestiæ sensu afficiatur, hic se subitò retinens, sistit pedẽ: & domino ad se propius accedenti, quòd uenationis prouentus prope sit, gaudio perfusus blanditur: eumq́ osculatione pedum, & complexu inuitat ad prædam. Ac simul ad institutã uenationem incumbere perseuerat, & pedetentim usq́ eò procedit, quoad ad cubilis locum peruenerit, quem ultra non progreditur. Quo animaduerso uenator propria uenatorum significatione prædam adesse, his qui retia ferũt denunciat. hi autem retia circumijciunt. tum Canis intelligẽs uoce opus esse, ad excitandam feram, latrat, ut ex fuga in casses incidens cóprehendatur. Ex hac porrò capta, Canis quemadmodũ uiri, qui ex pugna uictoriã retulerint, sic exultat lætitia, triũphat gaudio, & quasi uitulatur. Hæc circa Apros & Ceruos agunt Canes.

Parem gratiam Delphini bene de se meritis referunt, quod Cœrani Parij cuiusdam historia demonstrat. Cap. III.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν θήραν τῶν κυνῶν πρὸς τοὺς δεσπότας πίστεως. Κεφ. Β.

ΚΥων ἀγρευτικὸς ἅπας, αὐτὸς μὲν λαβὼν θηρίον ἥδεται, καὶ κέχρηται τῇ ἄγρᾳ ὡς ἄθλῳ, ἐὰν αὐτὸν συγχωρήσῃ ὁ δεσπότης: εἰ δὲ μή, φυλάττει ζῶντα, ἔστ' ἂν ὁ θηρατὴς ἀφίκηται: καὶ κρίνει γε ὑπὲρ τοῦ ληφθέντος ὅ,τι καὶ θέλοι. νεκρῷ δὲ ἐντυχὼν ἢ λαγῷ τινι ἢ συΐ, οὐκ ἂν ἅψοιτο, τοῖς ἀλλοτρίοις ἑαυτὸν πόνοις οὐκ ἐπιγράφων, οὐδὲ ἀξιῶν σφετερίζεσθαι τὰ προσήκοντά οἱ ἥκιστα. ἔοικε δὲ ἐκ τούτων ἔχειν τι καὶ φιλοτιμίας ἐν ἑαυτῷ φυσικῆς. μὴ γὰρ δεῖσθαι κρεῶν, ἀλλὰ νίκης ἐρᾶν. Ακοῦσαι δὲ ἄξιον ὅ,τι καὶ δρᾷ παρὰ τὸν τῆς θήρας καιρὸν ὁ κύων ὁ θηρατικός: προηγεῖται τοῦ κυνηγέτου, ἱμάντι μακρῷ προσημμένος, καὶ ῥινηλατεῖ, τῆς φωνῆς ἔχων ἐγκρατῶς καὶ σιωπῶν. καὶ εἰς ὅσον μὲν ἀθηρία ἅπαντα αὐτῷ, καὶ οὐδενὶ ἐντυγχάνει, πρόεισιν ὡς ἰδεῖν καὶ τεκμήρασθαι κατηφέστερος: καὶ μέντοι καὶ εἰς τὸ πρόσω ἰών, ἐπάγεται τὸν θηρατὴν προθύμως τε καὶ καρτερικῶς εὖ μάλα ὁ κύων. εἰ δὲ ἰχνεῦσι δὲ τυχὸν, καὶ ὀσμῇ τινι προσπέσοι που θηρίου, ἐνταῦθα ἕστηκεν. ὁ δὲ κυνηγέτης ἔρχεται πλησίον. καὶ ὁ κύων περιχαρὴς τῇ εὐεργεσίᾳ ὤν, αἰκάλλει τὸν δεσπότην, καὶ φιλεῖ τὼ πόδε: καὶ πάλιν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἰχνεύσεως ἔχεται. καὶ πρόεισι βάδην ἔστ' ἂν ἀφίκηται πρὸς τὴν κοίτην. καὶ περαιτέρω οὐ πρόεισι. συνῆκεν οὖν ὁ θηρατὴς, καὶ ὑποθωΰξας σημαίνει τοῖς ἀρκυωροῖς. οἱ δὲ περιβάλλουσι τὰς ἄρκυς. καὶ ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ ὑλάκτησεν ὁ κύων. νοεῖ δὲ αὐτῷ τηνικαῦτα ἡ βοὴ εἰς ἀνάστασιν τὸν σῦν ὑποθῆξαι, ἵνα ἐμπέσῃ φεύγων, καὶ τοῖς δικτύοις καταληφθῇ. ἁλόντος δὲ τοῦ θηρὸς, ὅδε ἐπινίκιόν τινα οἱονεὶ παιᾶνα ἐκβοᾷ, καὶ γέγηθε καὶ σκιρτᾷ, ὥσπερ οὖν οἱ τοὺς ἐχθροὺς ὁπλῖται νενικηκότες. ταῦτα μὲν συῶν καὶ ἐλάφων δρῶσιν οἱ κύνες.

Οτι δελφῖνες ἴσασι τοῖς εὐεργέταις τὴν χάριν ἀποδοῦναι. Κεφ. γ.

ΧΑριν δὲ ἄρα καὶ δελφῖνες τῶν ἀνθρώπων ἀποδοῦναι ἦσαν δικαιότεροι: καὶ τῷ νόμῳ τῶν Περσῶν, ὃν ἐπαινεῖ καὶ Ξενοφῶν, οὐκ ἐνέχονται. ὃ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστι. Κοίρα-

AD referendam gratiam Delphini hominibus iustiores sunt, cum tamen lege Persarum (quam laudibus tollit Xenophon) minime teneantur. Cœra-

Κοίρανος ὄνομα, τὸ γένος ἐκ Πάρου, δελφίνων τινῶν ἐν Βυζαντίῳ βόλῳ περιπεσόντων καὶ ἑαλωκότων, δοὺς ἀργύριον οἱονεὶ λύτρα τοῖς ἠγρευκόσιν, ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἀνθ' ὧν τὴν χάριν ἀπείληφεν. ἔπλει γὰρ πεντηκόντορον ἔχων, ὡς λόγος, Μιλησίους τινὰς ἄγουσαν ἄνδρας: ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τοῦ Πάρου πορθμῷ τῆς νεὼς ἀνατραπείσης, καὶ τῶν ἄλλων διαφθαρέντων, τὸν Κοίρανον ἔσωσαν δελφῖνες, ὑπὲρ ἧς φθάσαντες εἶχον εὐεργεσίας, τὴν ἴσην ἀντιδιδόντες. καὶ ἔνθα ἐξενήξαντο ὀχοῦντες αὐτὸν, ἄκρα δείκνυται καὶ ὕπαντρος πέτρα: καὶ καλεῖται ὁ χῶρος, Κοιράνιος χῶρος. χρόνῳ δὲ ὕστερον τεθνεῶτα τόνδε τὸν Κοίρανον, θαλάττης πλησίον ἔκαιον. εἶτα μέντοι αὐτόθι μένοι ποθεν οἱ δελφῖνες ἠθροίσθησαν, ὥσπερ οὖν ἐπὶ τὸ κῆδος ἥκοντες. καὶ εἰς ὅσον ἡ πυρὰ ἤκμαζε καιομένη, παρέμειναν ὡς φίλῳ φίλος πιστός. εἶτα μέντοι κατασβεσθείσης, οἱ δὲ ἀπενήξαντο. Ἄνθρωποί γε μὴν ζῶντάς τε καὶ πλουτοῦντας καὶ εὖ πράττειν δοκοῦντας θεραπεύουσι, νεκροὺς δὲ ἀποστρέφονται, ἢ καὶ δυστυχοῦντας, ἵνα μὴ τινα ἐκτίσωσιν ὧν παθόντες χάριν.

Cœranus sic nũcupatus, natione Parius, à piscatoribus Delphinos ad Byzantium captos argento redemit, & liberos dimisit: ex ea libertatis largitione hanc collegit gratiam, ut naue actuaria quinquaginta remorũ (sicut in sermonẽ hominũ uenit) Milesijs uectoribus plena, in qua & ipse uehebatur, in freto Parij maris funditus euersa, & uectorib⁹ naufragio perditis, illum ipsum Delphini ex hoc periculo seruarint, eiq; ad parẽ gratiam cum beneficio quod priores ab ipso accepissent, persoluendam satisfecerint: quod quidem ipsum, promontorium nomine Cœranium, quo ipsum exposuerunt, ubi & spelũca in saxo uisitur, facile ostendit. Itaq; postea Cœranum mortuum secundum mare illud cognatione ei proximi sepultura affecerũt: quod quidem ipsum, ut Delphini senserũt, frequentes tanquam ad iusta funeri persoluẽda ad litus conuenerunt: & quoad pyra arderet, tandiu sicut amicis fidi amici permanserũt: Deinde restincto rogo discesserũt. Non item certè homines, sed potiùs uiuos colunt, & eos quidẽ diuitijs diffluentes & opibus. Contrà uerò ab ijs defunctis, uel aliquo infortunio pressis, se totos auertunt, ut ne gratiã pro beneficijs, quibus ab eis dum uiuerent, affecti fuerunt, persoluant.

Περὶ τῆς τῶν ἰχθύων πρὸς τὴν κλῆσιν εὐπειθείας. Κεφ. δ.

Ἦσαν δὲ ἄρα καὶ ἰχθύες πρᾷοί τε ἅμα καὶ χειροήθεις, καὶ οἷοι καλούμενοι ὑπακούειν, καὶ διδόντων τροφὰς ὁμοίως δέχεσθαι, ὥσπερ οὖν ἡ ἐν Ἀρεθούσῃ ἱερὰ ἔγχελυς. Τὴν Κράσσου τε τοῦ Ῥωμαίου μύραιναν ᾄδουσιν: ἥπερ οὖν καὶ ἐνωτίοις, καὶ ὁρμίσκοις διαλίθοις κεκόσμητο, οἷα δήπου ὡραία κόρη. καὶ καλοῦντος τοῦ Κράσσου τὸ φώνημα ἐγνώριζε, καὶ ἀνενήχετο: καὶ ὀρέγοντος ὁτιοῦν, ἡ δὲ ἤσθιε προθύμως καὶ ἑτοίμως λαμβάνουσα. ταύτην καὶ ἔκλαυσεν ὁ Κράσσος ὡς ἀκούω τὸν βίον καταστρέψασαν, καὶ ἔθαψε. καί ποτε Δομετίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, Ὦ μωρὲ μύραιναν ἔκλαυσας τεθνεῶσαν: ὁ δὲ ὑπολαβὼν, Ἐγὼ θηρίον ἔφατο, σὺ δὲ τρεῖς γυναῖκας θάψας οὐκ ἔκλαυσας. Αἰγυπτίων δὲ ἀκούω λεγόντων τοὺς ἱεροὺς κροκοδείλους εἶναι πρᾴους: καὶ τῶν γε θεραπευτήρων ἐπι-

De Piscium mansuetudine: deq; Muræna Crassi. item de mansuetudine & diuinatione Crocodilorum. Caput IIII.

PIsces quoq; Cicures & mansueti euadunt: & cum appellantur, intelligũt, & è manu largientium cibos capiunt, ut Anguilla sacra in Arethusa. Muræna etiam Crassi Romani omniũ prædicatione celebrata, sic inauribus & gemmis distincto monili, tanquam sanè eximia formæ pulchritudine puella ornabat: & appellantis uocem Crassi agnoscebat, atq; ad eum adnatabat: cumq; quippiam ei porrigebat edendum, prompto & parato animo accipiebat. Hãc ille mortuam fleuit uberius, atq; honore sepulturæ affecit. Et cũ aliquando Domitius in hũc dixisset, Stulte Crasse, Murænã fleuisti mortuã. Ad hæc respõdens Crassus: Equidem (inquit) de bestiæ morte fleui: Tu uerò nullos, ne ex triũ quidem uxorum interitu, quas ad sepulturã dedisti, luctus percepisti. De Crocodilis quidem hanc auditionẽ ex Aegyptijs accepi, sacros esse, & mansuescere: & à ministris se

Anguilla.
Muræna.
Crocodili.

facile contrectari sustinere: & sibi frusta esculenta in dentes insita, extrahentibus patulum os præbere, atque antiquiores & præstantiores diuinatione pollere, Aegyptij ferũt: idque Ptolemæi (regis nescio cuius) testimonio comprobant. eum sanè cum ex Crocodilis antiquissimũ & præstantissimum appellaret, non exauditum fuisse aiunt: cũ cibaria ei comedenda obiecisset, reiecisse. inde sacerdotes collegisse, ex Ptolemæo idcirco Crocodilum, quòd eum uicinum ad moriendum præsosceret, cibum capere noluisse.

De uarijs diuinationum generibus, & quomodo Lycij per pisces diuinent. Cap. V.

AVspicijs quidam diuinant uolatus auium & sedes considerantes. Et in hac sapientia clari habentur Tiresias, Polydamas, Polyidus, Theoclymenus, & plerique alij. Multi uerò uiscerũ situs & naturas pręclarè tenuerunt, ut Silani, Megistanæ, Aclidæ, & alij permulti. Alij farinis, & cribris, & caseis futura præmonstrant. Audio item Lycię uicum nomine Syrrham esse, inter Myra & Phellum, ubi sunt qui ad pisceis sessitando, sciant quid sibi uelit appellatorũ pisciũ accessus, & recessus: quid item ostẽdant, cum non parent: quid cum frequenteis ueniunt portendant facile intelligunt. Atque eius diuinationis periti sciunt, quid cum salit piscis, demonstrat, quid cum mortuus fluitat, quid cibum sumens, quid etiam recusans præsignificet.

Quænam facile capiantur à quibusdam. Cap. VI.

NVllo negotio Lupi Asinos comprehẽdunt, & facile è uita tollunt. Meropibus, Apes: Hirũdinibus, Cicadæ sunt faciles captu: à Ceruis Serpentes expeditè capiuntur, & interficiuntur: Pardalis cursus celeritate cũ alia pleraque, tum uerò maximè Simias assequitur.

†θέουσα, Gillius.

De bestijs quæ sine morsu mortem inferunt. Cap. VII.

Pisciculus Indicus uenenatus.

MEgasthenem audio dicentẽ in mari Indico quendam pisciculum nasci, eumque quoad uiuit, in profundo quidem natantem non apparere: mortuũ uerò ad summam aquam existere, & fluitare: qui eum contigerit, animi defectionibus

ἐπιψαυόντων καὶ ἐπαφωμένων, ὑπομένειν, καὶ κούφως φέρειν, καὶ κεχηνέναι καθιέντων ἐκείνων, καὶ τοὺς ὀδόντας σφισι καθαιρόντων, καὶ τὰ εἰσδυόμενα τῶν σαρκίων ἐξαιρούντων. ἤδη μέντοι καὶ μαντικῆς μετειληχέναι τοὺς προτιμοτέρους κροκοδείλους Αἰγύπτιοί φασι: καὶ τὸ μαρτύριον ἐκεῖνο προάγουσι Πτολεμαίου, ὁποσὸς δὲ ἦν οὗτος, ἐκεῖνοι ἔρεθε. καλοῦντα γὰρ τὸν προτιμότερον τῶν κροκοδείλων μὴ ὑπακοῦσαί φασι, καὶ τροφὰς ὀρέγοντος μὴ προσίεσθαι. συνιέντας δὲ τοὺς ἱερέας ὅτι τὸ τέλος τοῦ Πτολεμαίου προσιὸν εἰδὼς ὁ κροκόδειλος, εἶτα μέντοι τὴν ἐξ αὐτοῦ τροφὴν ἠτίμασε λαβεῖν.

Περὶ τῆς τῶν ἐν Λυκίᾳ μαντείας τῆς διὰ τῶν ἰχθύων. Κεφ. ε.

ΟΙωνοῖς μαντευομένους ἀκούω τινὰς, καὶ ἐπ᾽ ὄρνισι καθημένους ἐξετάζειν τὰς πτήσεις τε αὐτῶν καὶ ἕδρας: καὶ ᾄδονταί γε ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ Τειρεσίαι τε καὶ Πολυδάμαντες καὶ Πολύειδοι, καὶ Θεοκλύμενοι, καὶ ἄλλοι πολλοί. Σπλάγχνων ἄρα φύσεις καὶ θέσεις καταγνῶναι δεινοὶ ἦσαν καὶ Σιλανοὶ, καὶ Μεγιστᾶναι, καὶ Ακλεῖδαι, καὶ ἐπὶ τούτοις πολὺς κατάλογος. Ακούω μέντοι τινῶν λεγόντων ὅτι καὶ ἀλφίτοις μαντεύονταί τινες, καὶ κοσκίνοις, καὶ τυρίσκοις. Πέπυσμαι δὲ κώμην τινὰ Λυκιακὴν μεταξὺ Μύρων καὶ Φελλοῦ, Σύῤῥα ὄνομα, ἐν ᾗ μαντεύονταί τινες ἐπ᾽ ἰχθύσι καθήμενοι: καὶ ἴσασιν ὅ, τι καὶ νοεῖ ἥ τε ἄφιξις αὐτῶν ἐλθόντων, καὶ ἡ ἀναχώρησις: καὶ ὅταν μὴ ὑπακούσωσι τί δηλοῦσι, καὶ ὅταν ἔλθωσι πολλοὶ τί σημαίνουσιν. ἀκούσῃ δὲ τὰ μαντικὰ τῶν σοφῶν ταῦτα, καὶ πηδήσαντος ἰχθύος, καὶ ἀναπλεύσαντος νεκροῦ, καὶ τροφὴν προσιεμένου, καὶ αὖ πάλιν μὴ λαβόντος.

Τίνα ὑπὸ τίνων ἁλίσκεται ῥᾳδίως. Κεφ. ς.

ΗΝ δὲ ἄρα εὐχείρωτα, καὶ αἱρεῖν ῥᾷστα, οἱ ὄνοι μὲν τοῖς λύκοις, τοῖς μέροψι δὲ αἱ μέλιτται. ταῖς γε μὴν χελιδόσιν οἱ τέττιγες: ταῖς δὲ ἐλάφοις οἱ ὄφεις. ἡ πάρδαλις δὲ αἱρεῖ †θεωμένη τὰ πλεῖστα, καὶ ἔτι καὶ μᾶλλον τὸν πίθηκον.

Οτι ἔνια τῶν ζώων καὶ μὴ δακόντα ἀναιρεῖ. Κεφ. ζ.

ΜΕγασθένους ἀκούω λέγοντος, περὶ τὴν τῶν Ινδῶν θάλατταν γίνεσθαί τι ἰχθύδιον, καὶ τοῦτο μὲν ὅταν ζῇ, ἀθέατον εἶναι, κάτω πυνηχόμενον καὶ ἐν βυθῷ: ἀποθανὸν δὲ ἀναπλεῖν: οὗ τὸν ἁψάμενον λειποθυμεῖν

μεῖν, καὶ ἐκθνήσκειν τὰ πρῶτα, εἶτα μέντοι καὶ ἀποθνήσκειν. Τὸν δὲ χέρσυδρον πατήσας τις, καὶ εἰ μὴ δηχθείη, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ θηριακῷ λόγῳ, ἀποθνήσκει πάντως. ἔχειν γάρ τι σηπτικὸν καὶ τὴν μόνην τοῦ ζώου ἐπίψαυσιν λέγει. καὶ μέντοι καὶ τὸν πειρώμενον θεραπεύειν, καὶ ἐπικουρεῖν ἁμωσγέπως τῷ ἀποθνήσκοντι, φλυκταίνας ἴσχειν ἐν ταῖς χερσίν, ἐπεὶ μόνον τοῦ πατήσαντος προσέψαυσεν. Ἀριστόξενος δέ πού φησιν, ἄνδρα ταῖς χερσὶν ὄφιν τινὰ ἀποκτεῖναι, καὶ μὴ δηχθέντα ὅμως θιγόντα ἀποθανεῖν. καὶ τὴν ἐσθῆτα δὲ αὐτοῦ ἣν ἔτυχε φορῶν ὅτε τὸν ὄφιν ἀνῄρει, καὶ ἐκείνην σαπῆναι οὐ μετὰ μακρόν.

Περὶ ἀμφισβαίνης. Κεφ. η.

Ἀμφισβαίνης δὲ τὴν δορὰν βακτηρίᾳ περιηρτημένην, ἐλαύνειν λέγει Νίκανδρος τοὺς ὄφεις πάντας: καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, ὅσα μὴ δακόντα μὲν, παίσαντα δὲ ἀναιρεῖ.

Πῶς ἑαυτοὺς οἱ κύνες καὶ καθαίρουσι, καὶ ἰῶνται. Κεφ. θ.

Κύων ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος, οἶδε πόαν ἐν ταῖς αἱμασιαῖς φυομένην, ἧς πρότερον γευσάμενος, ἐμεῖ πᾶν τὸ λυποῦν μετὰ φλέγματος καὶ χολῆς. ὑποχωρεῖ δὲ αὐτῷ καὶ τῶν σκυβάλων πάμπολλα, καὶ πορίζει σωτηρίαν ἑαυτῷ, δεηθεὶς ἰατρῶν συμμάχων οὐδέν. τὸ μελαίνης μέντοι χολῆς ἐκκρίνει πλῆθος, ἣ πρότερον μείνασα, λύτταν ἐργάζεται, κυσὶ νόσημα ἀργαλέον. Ἑλμίνθων δὲ πεπληρωμένοι, τοῦ σίτου † τὰς ἀθέρας ἐσθίουσιν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει. Τρωθέντες δὲ ἔχουσι τὴν γλῶτταν φάρμακον, ἣ πρότερον περιλιχμώμενοι, τὸ τρωθὲν μέρος εἰς ὑγίειαν ἐπανάγουσι, ἐπίδεσμα καὶ σπληνία, καὶ κράσεις φαρμάκων μακρὰν χαίρειν ἀπολιπόντες. Κύνα δὲ ἐκεῖνο οὐ διαλέληθεν, ὅτι ἄρα τῆς μελίας ὁ καρπὸς, τοὺς μὲν ὗς πιαίνει, αὐτῷ δὲ ἄλγημα ἰσχίου προξενεῖ. καὶ ὁρῶν ἐμφορουμένην τοῦ προειρημένου τὴν ὗν, ἀφίσταται αὐτῇ πάνυ ἐγκρατῶς, καὶ τοῦ δοκοῦντος ἡδέος. Ἄνθρωποι δὲ τῶν πειθόντων ἄκοντας ἐσθίειν, ἡττῶνται πολλάκις πάνυ ἀκρατῶς.

Πῶς ἔχουσι πρὸς τὰς ἐνέδρας οἱ ἐλέφαντες. Κεφ. ι.

Οὐκ

bus primum tentari, deinde obire mortem. In libro de Theriaca Apollodorus ait, eum qui Cherſydrum conculcauerit, mortem cum uita cómutare: quòd eius tactus quiddam omnino tabificum habere dicatur: tũ ei qui curare, & quoquo modo remediũ afferre morienti tentauerit, ex ſola eius qui conculcauit, tactione puſtulas ipſi exoriri. Ariſtoxenus quodam loco dicit, uirũ qui Serpentem quandam interfeciſſet, nullo morſu ab ea affectum, ex ſolo tactu uitam amiſiſſe: illiusq; ueſtem, quam eo tempore cum Serpentẽ interimebat, geſtaret, non ita multo pòſt putruiſſe.

Cherſydrus.

Serpens innominatus.

De Amphisbænæ pelle uenenata animalia fugante omnia. Cap. VIII.

NIcander Amphisbænæ pellem inquit, bacillo circumiectam, omnes ſerpentes pellere: & reliquas etiam animantes, quę non morſu, ſed ictu uenenato interimunt.

Canes quibus remedijs ſeipſos curent. Cap. IX.

CVm redundantia Canis uexatꝰ, herbam in macerijs naſcentem nouit: qua comeſa, omne id, quo affligitur cum pituita & bile euomit, & aluo pariter plurimum ſiccioris excremẽti reddit. Sic ipſe ſibi ſine ullius medici opera ſalutẽ affert. Quin & atræ bilis copiam excernit, quæ retenta rabiẽ facit, periculoſum Canibus morbum. Lumbricis uexati frumenti ariſtas deuorãt, ut Ariſtoteles ait. Si uulnus acceperint, cum uulnerum obligationibus, tum pharmacorum temperationibus multam ſalutem dicentes, lingua huic medicinam faciunt & priſtinæ integritati reſtituunt. Hoc quoq; non ignorat Canis, fraxini fructum, quo ſaginantur Sues, dolorem coxendicis ſibi inferre. Et licet uideat ſuillũ pecus hoc fructu ceu dulci auidiſsimè ingurgitari, eo tamen abſtinet, ac ſibimet imperat. Homines contra illecebris ciborum, quæ uel nolentes inuitant, immoderatè abutuntur.

Plenitudinẽ humorum & bilis utriuſq; canario gramine deuorato tollit.

† ἀθέ.

Lumbrici.

Vulnera.

Fraxini fructus.

De Elephantis qui foſſas à uenatoribus ſtructas declinant, & retrò in uenatores conuertuntur, & pugna cum eis cómiſſa, aut eos uincunt & effugiunt, quod inſtituebant: aut uicti in foſſas repelluntur. Cap. X.

INsidiæ quas Elephantis uenatores instruxerint, non eos facile latent. Nam cum ad foueam, quam cōtra ipsos suffodere uenatores solent, proximi accesserunt, seu naturali quadam intelligentia, seu retrusa & abdita præsensione & scientia rerum futurarum, à progrediendo ulterius se sustinent: ac quàm mox itinere conuerso, in uenatores inuadunt, uiq; & impresione, sese in medios insidiatores incitant, simul & eos euertere conantur, fuga ut salutem cōtra insidias superiores facti adipiscātur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum uerò uel hominum, uel Elephantorum cædes, & occisio fit multiplex. Huius pugnæ ratio talis est: Homines quidem eminus hastas & iacula intorquentes, ac collimantes, ictu directo eos feriunt. Contrà Elephanti, ex hominibus si quē cecidisse animaduerterint, statim uiolenter illum & corripiunt, & ad terram à se abiectū, proterunt, & conculcant: simul & cornibus, siue dentibus tandiu profligant, quoad miserabili, & referta acerrimis doloribus morte, hunc proiectum affecerint. Cum autem huiuscemodi animalia inuadunt, tanquam uela ex animi incitatione quàm contentissimè aures, quas habent patulas, intendunt, & pandunt more magnarum struthionum: quæ uel dum fugiunt, uel dum inuadunt explicatis alis feruntur. Itemq; promuscidibus, sub cornua redactis, & contractis, quemadmodum rostra nauiū plenissimis uelis propulsa, sic Elephanti uehementi impresione irruētes, multos mortales funditus euertunt: Tūq; perinde ut tuba belli classicum sonans, clamores uastissimos edunt. Humi porrò prostratorum, & genibus contritorū, & ossium obtritorum, tantus est strepitus, ut uel illinc longissimè exaudiatur: nec non sæpe elisis oculis, naribus distractis, fronte disrupta, facieiq; forma amissa, non uel à proximis cognatione sibi noscuntur. Iam ex ijs nōnulli ad hunc modum inopinatò seruantur. Quamuis enim sanè uenatorē belluæ cursus celeritate comprehenderit: præ tamen uehementi impetu, hunc transcurrens, genibus in terram præcipitibus actis, cornua aut in radicē, frutetúmue, aut in quippiam aliud tale cōpingit: ex quo retinetur, ac uix dum se retraxit, cum uenator elapsus iam salutem fuga est consecutus. In hac igitur pugna, Elephanti sæpe uincunt, sæpe item uarijs terroribus iniectis uincuntur.

†addo καὶ.

†προσαράξαντες.

ΟΥκ ἂν ῥᾳδίως ἐνέδρα ποτὲ τοὺς ἐλέφαντας λάθοι. ὅταν οὖν γένωνται τῆς τάφρου πλησίον, ἣν εἰώθασιν ὑπορύττειν οἱ θηρῶντες αὐτοὺς, εἴτε ἐννοίᾳ τινὶ φυσικῇ, εἴτε μαντικῇ ναὶ μὰ Δία ἀῤῥήτῳ, τοῦ μὲν πορρωτέρω χωρεῖν ἀναστέλλονται: ἑαυτοὺς δὲ ἐπιστρέψαντες, εἶτα μέντοι ὡς ἐν πολέμῳ ἀνθίστανται μάλα καρτερῶς, καὶ ἀνατρέψαι πειρῶνται τοὺς θηρατάς. καὶ δι' αὐτῶν ὠσάμενοι, φυγῇ πορίσασθαι τὴν σωτηρίαν κρείττους γενόμενοι τῶν ἀντιπολέμων. γίνεται τοίνυν ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ μάχη καρτερὰ καὶ φόνος τῶν καὶ τῶν. ὁ μέντοι τρόπος τῆσδε τῆς μάχης τοιοῦτός ἐστιν. οἱ μὲν ἄνθρωποι δόρατα ἰσχυρὰ, †λόγχας ἀφιᾶσι, στοχαζόμενοι αὐτῶν: οἱ δὲ ἐλέφαντες τὸν περιπεσόντα ἁρπάζουσι, καὶ τῇ γῇ †προσαράξαντες πατοῦντές τε καὶ τοῖς κέρασι τιτρώσκοντες, οἰκτίστῳ περιβάλλουσι τῷ τέλει καὶ ἀλγεινοτάτῳ. ἐπίασι δὲ οἱ θῆρες ὑπὸ τοῦ θυμοῦ τὰ ὦτα ἐκπεταννύντες ὡς ἱστία, δίκην τῶν στρουθῶν τῶν μεγάλων: αἵπερ οὖν τὰς πτέρυγας ἁπλώσασαι ἢ φεύγουσιν, ἢ ἐπίασιν. ἐπισιμώσαντες δὲ καὶ τὴν προβοσκίδα οἱ ἐλέφαντες, καὶ ὑπὸ τοῖς κέρασι πτήξαντες, ὥσπερ οὖν νεὼς ἔμβολον σὺν πολλῷ τῷ ῥοθίῳ φερομένης, ἐμπεσόντες τῇ ῥύμῃ σφοδροτάτῃ, πολλοὺς ἀνατρέπουσι βοῶντες διάτορόν τε καὶ ὀξὺ δίκην σάλπιγγος. πατουμένων δὲ τῶν ἁλισκομένων καὶ ἀλοωμένων τοῖς γόνασι, ἄραβος πολὺς τῶν ὀστέων συντριβομένων ἀκούεται, καὶ πόῤῥωθεν. τὰ πρόσωπα δὲ ἐκθλιβομένων τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῆς ῥινὸς συνθλωμένης, καὶ ῥηγνυμένου τοῦ μετώπου, τὸ ἐναργὲς τοῦ εἴδους ἀπόλλυσι: καὶ ἀγνῶτες γίνονται πολλάκις καὶ τοῖς ἐγγυτάτω προσήκουσι. σώζονται δὲ παραδόξως ἄλλοι τὸν τρόπον τοῦτον. συνείληπται μὲν ὁ θηρατὴς, ὑφ' ὁρμῆς δὲ τὸ θηρίον ὑπερῆλθεν αὐτὸν, καὶ τὰ γόνατα ἐς τὴν γῆν ἐπήρεισε, καὶ προσκατέπηξε τὰ κέρατα εἰς θάμνον ἢ εἰς ῥίζαν, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον, καὶ ἔχεται, καὶ μόγις ἀνασπᾷ καὶ ἐξαιρεῖ. ἐν δὲ τῷ τέως διεκδὺς ὁ κυνηγέτης, ἀπαλλάττεται. οὐκοῦν ἐν τῇ τοιαύτῃ μάχῃ πολλάκις μὲν κρατοῦσιν οἱ ἐλέφαντες, πολλάκις δὲ καὶ ἡττῶνται, δείματα ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ δέα ποικίλα ἐπαγόντων.

καὶ γὰρ σάλπιγγες ᾄδουσι, καὶ δοῦπόν τε καὶ κτύπον ἐργάζονται, καὶ πρὸς τὰς ἀσπίδας ἀράττοντες τὰ δοράτια: καὶ πῦρ τὸ μὲν τι ἀπὸ τῆς γῆς ἐξάπτοντες, τὸ δὲ ὑψοῦ μετέωρον αἴροντες, καὶ ἄλλο σφενδονῶντες, δαλοὺς διαπύρους ἀκοντίζοντες, καὶ δᾷδας μακρὰς πυρὸς ἐνακμάζοντος τοῖς θηρίοις κατὰ προσώπου βιαίως ἐπισείοντες, ἀποδροῦν τὰ θηρία δεδιότα καὶ δυσωπούμενα, ὠθεῖται ἔστιν ὅτε, καὶ ἐκνικᾶται † ἐκπεσεῖν εἰς τὴν τάφρον, ἣν τέως ἐφυλάττετο.

Περὶ τοῦ δράκοντος τοῦ Θετταλοῦ, ὃς πρόσθεν ἠράσθη Ἀλεύα τοῦ Θετταλοῦ ποιμαίνοντος. Κεφ. ια.

Ἡγήμων ἐν τοῖς Δαρδανικοῖς περὶ Ἀλεύα τοῦ Θετταλοῦ φησι καὶ ἄλλα μὲν, ἐν δὲ τοῖς καὶ ὅτι ἠράσθη δράκων αὐτοῦ. καὶ ὅτι μὲν εἶχε κόμην χρυσῆν ὁ δὲ Ἀλεύας, λέγων τερατεύεται ὁ Ἡγήμων δηλονότι, ἐμοὶ δὲ ἔστω ξανθή. καὶ βουκολεῖν μὲν αὐτὸν ἐν τῇ Ὄσσῃ φησὶν, † ὡς ἔδεισε τῇ Ἴδῃ τὸν Ἀγχίσην. παρὰ δὲ τῇ κρήνῃ νέμειν τὰς βοῦς τῇ καλουμένῃ Αἱμονίᾳ. Θετταλὴ δ' ἂν καὶ ἡ κρήνη εἴη. δράκοντα οὖν μεγέθει μέγιστον ἐρασθῆναι τοῦ Ἀλεύα, καὶ † ἀνέρπων εἰς αὐτὸν καὶ τὴν κόμην οἱ καταφιλεῖν, καὶ τῇ γλώττῃ περιλιχμώμενον τὸ πρόσωπον τοῦ ἐρωμένου καθαίρειν, καὶ δωροφορεῖν αὐτῷ θηρῶντα πάμπολλα. Εἰ δὲ Γλαύκης τῆς κιθαρῳδοῦ κριὸς ἥττητο, καὶ Πτολεμαίῳ γε τῷ Φιλαδέλφῳ ἀντήρα, καὶ ἐν † Ἰασῷ δελφὶς ἑτέρου, τί κωλύει καὶ δράκοντα ἐρασθῆναι νομέως ὡραίου, τὸν ὀξυωπέστατον, κάλλους διαπρεποῦς ἀγαθὸν κριτὴν γεγενημένον; Ἦν δὲ ἄρα ἴδιον † ζῴου καὶ ἐρασθῆναι μὴ μόνον τοῦ συννόμου τε ἅμα καὶ συμφυοῦς, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσήκοντος ἥκιστα, ὡραίου μέντοι.

Περὶ τοῦ παρείου ὄφεως.

Κεφ. ιβ.

Ὁ παρείας ἢ πάρουας, οὕτω γὰρ Ἀπολλόδωρος θέλει, πυῤῥὸς τὴν χρόαν, εὐωπὶς τὸ ὄμμα, πλατὺς τὸ στόμα, δακεῖν οὐ σφαλερὸς, ἀλλὰ πρᾷος. ἐνθένδε τοι καὶ τῷ φιλανθρωποτάτῳ θεῶν ἱερὸν ἀφῆκαν αὐτὸν, καὶ ἐπευφήμησαν Ἀσκληπιοῦ θεράποντα εἶναι, οἱ πρῶτοί μου ταῦτα ἀνιχνεύσαντες.

Περὶ τῶν σκορπίων ἐν Αἰθιοπίᾳ. ὕδρων τε, καὶ τυφλώπων πέρι. Κεφ. ιγ.

Ἐν Αἰθιοπίᾳ τοὺς καλουμένους † Συβρίτας σκορπίους, οὕτω δὲ αὐτοὺς ὡς εἰκὸς

Tubarum enim clangor uastum clamorem efficit, ipsiq; homines armis concrepantes, clypeos uidelicet hastis contundentes, strepitu undiq; omnia circumsonare faciunt: tum uerò partim in terra ignem incendentes, partim in sublime tollentes, ac tanquã funda eum cõtorquentes, ignitosq; torres iaculantes, atq; etiam longas faces in ferarum oculos magna ui inferentes, & intrudentes, eis hæc omnia ægrè intuentibus, timorem afferunt. Vnde adeò impelluntur, exterrénturq;, ut interdum in foueam, quam antè declinabant, detrudantur, & compingantur.

† ἐμπεσεῖν.

De Dracone Thessalo, qui Aleuam pastorem Thessalum amauit. Cap. XI.

Hegemon in Dardanicis cum alia de Aleua Thessalo conscribit, tum in eius amorem inusitata magnitudine Draconem uenisse. Erat Aleuæ coma, ut fingit Hegemon, aurea, quam ego flauam dixerim. Et in Ossa (inquit ille) ad Thessalicum fontem nomine Hæmonium boues pascebat, ut in Ida olim Anchises. Ad hunc adamatum Draco sensim adrepere solebat, eiusq; comã deosculari, & lingua faciẽ lambẽdo detergere: & uaria de uenatu suo munera adferre. Quòd si Glaucæ citharistriæ, Ptolemæi Philadelphi riualis Aries amore incensus fuit: & in * Isso urbe puerum Delphinus amauit, quid uetat draconẽ amore in forma præstantem pastorem flagrasse, & cum oculos acres atq; acutos haberet, bonum eximiæ pulchritudinis iudicẽ fuisse? E natura igitur bestiarũ est, non modò sui generis, sed etiã alieni animalia, modò formosa, amare.

† ὡς ποτε ἐν τῇ Ἴδῃ.

† ἀνέρποντα

† Ἰασσῷ.

* Iasso, Gillius.

† ζῴων.

De Paria serpente. Cap. XII.

Parias, seu Paruas (sic enim uult Apollodorus) igneo colore est, & acerrimo oculorũ sensu, & largo ore. nihil mordendo nocet, sed mitis cum sit, deorum humanissimo Aesculapio ipsum consecrarunt, & eius ministerio dedicarunt.

De Scorpijs Aethiopiæ, & Hydris Cercyræ: item de Cophia seu Typhline, & Iaculo serpentibus. Caput XIII.

IN Aethiopia Scorpios Sibritas, quos ita nimirum indigenæ solent nomina-

Scorpij.

† al. Σιβρίτας.

re, Lacertis audio expleri, & Aspidibus & Verticillis, Blattisq́, omniq́ Serpentium genere: & eorum excrementa calcantes, exulcerari. In Cercyra uerò procreantur Hydræ serpentes, quæ se retrouersus ad insequentes retorquent, & spiritum malum anhelantes, ab impetu suos insectatores reprimunt, ab seq́ auertunt.

Hydræ.

Typhlopa, quam etiam Typhlinen nominant, & Cophiam, Murænæ caput habere simile in sermonẽ hominum uenit, tum perparuulis oculis esse: unde & alterum ex his duobus nominibus traxit. Cophiæ uerò nomen idcirco habet, quod hebetes eidem aures sint: adeo item dura est pelle uix ut tandem secari queat.

Typhlops.

Cophias.

Porrò Iaculus, aiunt, idẽ est Chersydro serpens: qui primum in aqua, deinde multo tẽpore in sicco degit, & omni animantium generi insidias molitur. huius cautio in faciendis insidijs eiusmodi est, ut secundũ uias publicas abditè lateat, persæpe etiã correpens in arborẽ ascendat: ibiq́ sese contortè concludens, & in orbẽ coarctans, caputq́ in spirã occultans, ut prætereuntes tacitus ex occulto perspexerit, in id ipsum quod præterit, siue fuerit bestia, siue homo, se iaculet. Nam ualet saltu, ut uiginti cubitorũ spatiũ transilire queat, protinusq́ ad ea quæ saltu appetit, inhærescat.

Iaculus.
Chersydrus.

Quemadmodum uel delapsum Bouem in paludem Lupi capiunt: uel Vitulum aberrantem. Cap. XIIII.

SI Boui qui in profundam inciderit paludem, Lupi interuenerint, extrinsecus terrorem ei faciunt, eundemq́ periculi denunciatione agitant, non extra paludem eum permittentes egredi. Quem diu multumq́ se contorquentem & huc illuc uersantem suffocari cogunt. Tum maximus natu Luporum in aquam prosiliens adnat, & Bouem cauda mordicus arreptum extrahit. Peragitur autem hæc extractio serie quadam. nam Lupum primum secundus similiter cauda apprehensum trahit, secundum tertius, hunc quartus, & ita deinceps ad postremũ usq́ qui extra aquam esse solet. Ita extractum Bouem epulantur. Quòd si Vitulus Bouis alicubi aberrârit, insidiantes Lupi eum inuadunt, & naribus correptum trahũt.

Vitulus.

κῶς οἱ ἐπιχώριοι φιλοῦσιν ὀνομάζειν, ἀκούω σιτεῖσθαι καὶ σαύρους, καὶ ἀσπίδας, καὶ σφονδύλας, καὶ τίφας, καὶ πᾶν ἑρπετόν. τὸν δὲ ἐπιβάντα αὐτῶν τοῖς περιττώμασιν, ἑλκοῦσθαι πέπυσμαι. Περὶ Κέρκυραν δὲ γίνονται καλούμεναι ὕδραι: αἳ πρόσω τοὺς διώκοντας ἐπιστραφεῖσαι, καὶ φυσήσασαι πνεῦμα ἄτοπον, εἶτα ἀναστέλλουσι τῆς ὁρμῆς, καὶ ἀποστρέφουσι. Τὸν τύφλωπα δέ, ὃν καὶ τυφλίνην καλοῦσι, καὶ κωφίαν δὲ προσέτι, κεφαλὴν μὲν παραπλησίαν ἔχειν μυραίνῃ λέγει τις λόγος: ὀφθαλμοὺς δὲ ἄγαν βραχίστους: καὶ θάτερον μὲν τοῖν ὀνομάτοιν ἐντεῦθεν εἴληφε: τὸν μὲν δὴ κωφίαν, ἐπεὶ νωθής ἐστι τὴν ἀκοήν: δορὰν δὲ ἰσχυρὰν ἔχει, καὶ διακοπτομένην βραδύτατα. Τὸν δὲ ἀκοντίαν, χέρσυδρον εἶναί φασι. χρόνου δὲ ἐν ξηρῷ ποιεῖσθαι τὴν διατριβὴν πολλοῦ, καὶ ἐλλοχᾷν ζῶον πᾶν. ἡ δὲ σοφία τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐξ αὐτοῦ τοιάδε ἐστίν. ἐν ταῖς λεωφόροις που λαθὼν ὑποκρύπτεται, πολλάκις δὲ καὶ ἐπί τι δένδρον ἀνερπύσας, εἶτα ἑαυτὸν συνειλήσας, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ σπείρᾳ ὑποκρύψας, τοὺς παριόντας ἡσυχῇ καὶ λανθάνων ὑποβλέπει. εἶτα ἑαυτὸν ἀφίησιν εἰς τὸ παριόν, εἴτε ἄλογον εἴη ζῶον, εἴτε ἄνθρωπος. ἔστι δὲ ἁλτικὸν θηρίον, καὶ διαπηδῆσαι καὶ εἴκοσιν εἰ δέοι πήχεις οἷόν τε, ἁλλόμενον δὲ παραχρῆμα ἐνέφυ.

Πῶς αἴρουσι τοὺς εἰς τέλμα ἐμπεσόντας βοῦς οἱ λύκοι. Κεφ. ιδ'.

ΛΥκοι βοῒ εἰς τέλμα βαθὺ ἐμπεσόντι ἐάν πως περιτύχωσι, ταράττουσι μὲν αὐτὸν ἔξωθεν καὶ φοβοῦσι, διανήξασθαι καὶ ἐπιβῆναι τῆς γῆς οὐκ ἐπιτρέποντες. ἀναγκάζουσι δὲ τῷ χρόνῳ στρεβλούμενον καὶ ἰλυσπώμενον ἀποπνιγῆναι. εἶτα εἰς αὐτὸν ὁ τελεώτατος ἐμπηδήσας τῷ ὕδατι, καὶ προσνεύσας, ἐλάβετο τῷ στόματι τῆς οὐρᾶς τοῦ βοός, καὶ ἕλκει εἰς τὸ ἔξω. καὶ ἕτερος τῆς ἐκείνου λαβόμενος, αὐτὸν ἕλκει, καὶ τὸν δεύτερον ὁ τρίτος, καὶ τοῦτον ὁ τέταρτος, καὶ δρᾶται τὸ εἰρημένον μέχρι τοῦ τελευταίου, ὃς πόρρω ἔξω τοῦ ὕδατος ἕστηκε. καὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἐξαγαγόντες τὸν βοῦν, ποιοῦνται δεῖπνον. Βοὸς δὲ μόσχον πεπλανημένον ἐλλοχήσαντες, εἶτα αὐτῷ προσπηδῶσι: καὶ τοὺς μυκτῆρας λαβόμενοι ἕλκουσιν: ὁ δὲ

Reni-

ὁ δὲ ἀντισπᾷ ἑαυτὸν, καὶ ἅμιλλα ὑπὲρ τούτου πολλὴ, τῶν μὲν ἐκβιάσασθαι πειρωμένων, τοῦ δὲ μὴ εἶξαι ἀγώνισμα ποιουμένου. ὅταν δὲ αὐτὸν οὕτω θεάσωνται σφόδρα ἀντιτείνοντα, μεθῆκαν· καὶ ἐκεῖνος ὑπὸ τῆς εἰς τοὐπίσω βίας ἀνατέτραπται, καὶ οἱ λύκοι προσπεσόντες ἀνέῤῥηξαν τὴν νηδὺν, καὶ ἐσθίουσιν αὐτήν.

Πῶς τὰς ἐλλοχώσας τάφρους ὑπερβαίνουσιν οἱ ἐλέφαντες. Κεφ. ιε.

Ὅταν ὑπερβῆναι τάφρον οἱ ἐλέφαντες μὴ δύνωνται, εἷς ὁ μέγιστος ἑαυτὸν ἐμβάλλει, καὶ πλάγιος ἵσταται, καὶ γεφυροῖ τὸ κενὸν, καὶ κατ᾽ αὐτοῦ βαίνοντες εἰς τὸ ἀντιπέραν ἴασι, καὶ ἀποδιδράσκουσι, πρότερον μέντοι ἐκεῖνον ἀνασώσαντες. ὁ δὲ τῆς σωτηρίας τρόπος οὗτός ἐστιν. ἄνωθεν τις τὸν πόδα προτείνει, καὶ ἐκείνῳ παρέχει τὴν προβοσκίδα περιπλέξαι. οἱ δὲ ἄλλοι φρύγανα ἐμβάλλουσιν ἐξ ὕλης ὤκιστα· ὧν ἐπιβαίνων εἰλημμένος † τοὺς πόδας, μάλα ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς † ἀνασπᾶ ῥᾷστα.
Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἰνδοῖς ἄρουρα, καὶ κέκληται Φαλάκρα· τὸ δὲ αἴτιον τοῦ ὀνόματος, ὁ γευσάμενος τῆς ἐνταῦθα γινομένης πόας, καὶ τὰς τρίχας ἀποβάλλει καὶ τὰ κέρατα. οὐκοῦν οἱ ἐλέφαντες ἑκόντες εἶναι οὐ προσίασι τῇδε τῇ ἀρούρᾳ, ἀλλ᾽ ἀποστρέφονται πλησίον γινόμενοι, πᾶν τὸ βλάπτον φεύγοντες, ὡς ἄνθρωποι φρόνιμοι, οἱ ἐλέφαντες.

Πῶς τρέφεται ἡ σπογγιά. Κεφ. ις.

Τὴν σπογγιὰν ἰθύνει βραχὺ ζῶον, οὐ καρκίνῳ τὴν ἰδέαν παραπλήσιον, ἀλλ᾽ ἀράχνῃ μᾶλλον. οὐ γὰρ ἄψυχον οὐδὲ αἵματος ἄμοιρον ἡ σπογγιὰ, κύημα δ᾽ ἐστὶ θαλάττης, καὶ πέφυκεν εἶναι ζῶον, καὶ ταῖς πέτραις προσφύεται, ὥσπερ οὖν καὶ ἕτερα. ἔχει δέ τινα κίνησιν ἰδίαν. δεῖται δὲ ὡς ἂν εἴποις τοῦ ὑπομνήσοντος αὐτὴν ὅτι ἔμψυχός ἐστιν. ἀτρεμοῦσα γὰρ ὡς ὑπό τινος συμφυοῦς μανότητος, καὶ ἡσυχάζουσα, τοῖς τρήμασιν αὐτῆς ὅταν προσπέσῃ τι, ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀραχνώδους ζώου νύττεται, καὶ συλλαμβάνει τὸ ἐμπεσὸν, καὶ τροφὴν ἔχει.

Ὅταν

Renititur ille, atq; ita summis utrinq; uiribus certatur: dum hi attrahendo uincere, ille reluctando effugere conatur. Tandem uerò Lupi tantopere renitentem, subito remittunt. unde fit ut præ nimio in contrarium nisu uitulus euertatur: quem mox inuadẽtes Lupi uẽtre laniato uorãt.

Quomodo Elephanti fossas insidiosas transeant, & quòd loci Phalacræ dicti herbas non attingant, ne pilos & cornua amittant. Cap. XV.

CVm Elephanti fossam transilire non queunt, de his unus aliquis in hanc sese demittit, & transuersus fossæ stans, partim uacuitatem occupat, partim pontis se uicarium pręstat. Cæteri supra hunc gradientes transmittũt, & euadunt: simul & eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conseruant. Superiore enim ex loco quispiam porrigit pedem, quem is qui infra est promuscide circumplicat: reliqui autem uirgultorum fasces celeriter deijciunt, quos ille cõscendens, & ad pedem demissum fortiter cauteq; inhærens, facile subtrahitur. Apud Indos tractus est, cui nomẽ Phalacra, quasi Latinè Caluus: eoq; ita appellatur, quòd qui herbam in eo nascentem gustauerit, & pilos & cornua amittit. Itaq; Elephanti nisi cogantur non accedũt ad locum illum. imò uerò propè cum accesserint, perinde atq; homines prudentissimi, ab omni illius loci germine refugientes, pedem referunt.

†τοῦ ποδός. †ἀνασπᾶται.

Phalacra.

Quomodo Spongiam bestiola Araneo similis stimulet, unde illa, cum uel esculentum aliquid in ipsam inciderit, ut apprehẽdat: uel à piscatore periculum est, ut sit tutior, se contrahit & coarctat. Caput XVI.

SPongiam dirigit pusilla bestia, nõ specie quidẽ Cancro, sed magis Araneo similis. neq; enim inanima, nec sanguinis expers Spongia est: sed partus maris animans saxis innascit̃, quemadmodũ & alia quædã animalia. Habet & ipsa suum quendã motũ: ueruntamẽ animalculo ad se sensu afficiendam, atq; illud admonendam quod sit animata, eget. Nam propter quandam raritatem ingenitã & mollitudinẽ pertusam non se cõmouet, sed cum quippiam in sua foramina inciderit, ab ea bestiola quã dixi Araneo similẽ excitata, id cõprehendit & exedit.

Stupidiori opus est societas prudentioris & stimulantis.

Cum

Cum autē ad euellendam eam è ſaxis homo accedit, ipſa ab eodem animali conuictore ſuo ſtimulata inhorreſcit, & contorquens ſe arctiſsimè cōtrahit, quæ cauſa hercule eſt, cur piſcatori plurimū negotij faceſſatur.

De caſtitate Elephantorum, qui ſemel tantum in uita & magno cum pudore coëant. Hiſtoria Elephanti, qui ſtrangulatæ à domino uxoris cadauer à ſe refoſſum, alteri ſuperinductæ oſtendit. Caput XVII.

Quemadmodū moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit. Ij igitur ab omni immoderata libidine caſtiſsimi ſunt. Nunquam enim, neq; ui aut proteruius, neq; nimis laſciuè ſocietatem Veneris cum fœmina faciūt: ſed tanquam generis ſucceſsione carentes, liberis procreandis dant operam: ſic hi, ſua ſtirps ut ne deficiat, complexu uenereo iunguntur. Neq; id ſanè pluſquam ſemel in uita, & eo duntaxat tempore, cū ſe iniri fœminæ patiuntur. Vt autem eorum quiſq; uxorem impleuerit, non eam amplius attingit. Apertè porrò ac palàm in aliorū oculis non coëunt, ſed ſecedentes, aut ſeſe in arbores denſas & frequentes occultant, aut in concauum locum, & profundum ad occultandos eos idoneum, ſe abdunt. Hæc de Elephantorū temperantia: de quorū etiā iuſtitia & fortitudine alibi dictum eſt ſuprà. Iam quēadmodum malos auerſentur, & ſceleratos deteſtentur, ſi cui eſt otium, attendat animum ad ea quæ conſequuntur. Cum uir quidam cicuris Elephāti moderator, coniugem ætate prouectam, ſed ſanè diuitem haberet, amoris oculos primū ad alteram adiecit, deinde eam uxorem ducere ſtudens, alteram priorem ſtrangulauit, ac propè ab Elephanti præſepi homo præcipiti cōſilio non defodit modo, ſed alteram quam amaret, in matrimonium duxit. Elephantus autem cum tanti facinoris cōſcientia incitatus, tū uerò ſuapte natura à malis abhorrēs, nouam uxorem eò perduxit, ubi humata altera iaceret, cadauerq; cornibus refodiens & denudans quę dicere nequiret, ex ipſis operibus hæc mulieri oſtēdere conabatur: eam edocens, quibus eſſet moribus præditus is, cui ipſa nupſiſſet.

De Engraulibus ſiue Encraſicholis. Cap. XVIII.

† μνημονεύοντες.

Ὅταν δὲ ἄνθρωπος προσίῃ ἐπ' ἐκτομῇ αὐτῆς, ἐκκεντουμένη ὑπὸ τοῦ ζώου τοῦ συντρόφου φρίττει, καὶ ἑαυτὴν συστρέφει, καὶ αἰτία πόνου τε καὶ καμάτου γίνεται τῷ θηρατῇ ναὶ μὰ Δία πολλοῦ.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων σωφροσύνης. Κεφ. ιζ.

Εἴρηται μὲν οὖν ἡμῖν ἐλεφάντων πέρι ἰδίᾳ, τὰ δὲ καὶ εἰρήσεται οὑτωσί. Κρατεῖ μὲν βίου, σωφροσύνης δὲ ὅπως μετειλήχασιν, εἰπεῖν πρεπωδέστατον. οὐ γὰρ ὡς ὑβρίζοντες, οὐδὲ ὡς λάγνοι ἐπὶ τὴν ὁμιλίαν τὴν πρὸς τὴν θήλειαν ἔρχονται: ἀλλ' ὥσπερ οὖν οἱ γένους διαδοχῆς δεόμενοι καὶ παιδοσποροῦντες, ἵνα μὴ αὐτοῖς ἐπιλίπῃ ἡ ἐπιγονὴ ἡ ἐξ ἀλλήλων. ἐάσουσι δὲ σπέρμα, ἅπαξ γοῦν ἐν τῷ βίῳ τῷ σφετέρῳ † μνημονεύουσιν ἀφροδίτης, ὅταν ἡ θήλεια ὑπομένῃ καὶ αὐτή. εἶτα ἐμπλήσας ἕκαστος τὴν σύννομον, τὸ ἐντεῦθεν ἐπὶ τούτοις οὐκ οἶδεν αὐτήν. συμπλέκονται δὲ οὐκ ἀναιδῶς, οὐδὲ ἐν τῇ τῶν ἄλλων ὄψει, ἀλλ' ἀναχωρήσαντες: καὶ ἑαυτῶν προβάλλονται ἢ δένδρα δασέα, ἢ ὕλην τινὰ συμφυῆ, ἢ χῶρον κοῖλον καὶ βαθὺν, τοῦ λαθεῖν αὐτοῖς παρέχοντα ἀφθονίαν. Ὡς μὲν οὖν εἰσι δίκαιοι ἄνω εἶπον: καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἤδη λέλεκται: καὶ τὸ σῶφρον δὲ, προλέλεκται τὰ νῦν ταῦτα: ἀλλὰ καὶ τὸ μισοπόνηρον ὅτῳ σχολὴ μανθάνειν, οὗτος ὑπέχων τὰ ὦτα ἀκουέτω. Ἐλέφαντι ἡμέρῳ πωλευτὴς ἦν, καὶ εἶχε γυναῖκα ἀφηλικεστέραν μὲν, πλουσίαν δέ: οὐκοῦν ἑτέρας ἐρῶν, καὶ τὰ περὶ συνοικούσης σπεύδων ἐκείνῃ γίνεσθαι, ταύτην μὲν ἀπέπνιξε, καὶ περὶ τοῦ ἐλέφαντος φάτνης κατορύττει πλησίον ὁ θερμόβουλος ἄνθρωπος: ἄγεται δὲ τὴν ἄλλην. ἐνταῦθα οὖν ὁ ἐλέφας τῇ προβοσκίδι λαβόμενος τὴν νεωστὶ ἀφιγμένην, ἄγει περὶ νεκροῦ πλησίον, καὶ τοῖς κέρασιν ἀνορύξας, καὶ γυμνώσας τὸ σῶμα, ἃ εἰπεῖν οὐκ ἐδύνατο, ταῦτα ἐπεδείκνυτο δι' αὐτῶν τῶν ἔργων, τὴν γυναῖκα τὸν τρόπον τοῦ γήμαντος αὐτὴν ἐκδιδάσκων ὁ μισοπόνηρος ἐλέφας.

Περὶ τῶν ἐγγραύλεων ἢ ἐγκρασιχόλων τῶν ἰχθύων. Κεφ. ιη.

Ἐγγραύ-

Engrau-

Ἐγγραύλεις, οἱ δὲ ἐγκρασιχόλους καλοῦσιν αὐτάς, προσακήκοά γε μὴν καὶ τρίτον ὄνομα αὐτῶν· εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ λυκοστόμους αὐτοὺς ὀνομάζουσιν. ἔστι δὲ μικρὰ ἰχθύδια, καὶ πολύγονα φύσει, λευκότατα δὲ ἰδεῖν. ἐσθίουσί γε μὴν μάλιστα οἱ ἀγελαῖοι τῶν ἰχθύων αὐτά. δείσαντα μὴν συνθεῖ εἰς ἄλληλα, καὶ ἐχόμενον τοῦ πλησίον ἕκαστον τῇ σφίγξει τοῦ ῥᾳδίως ἐπιβουλεύεσθαι διαπέφευγε. τοσαύτη δὲ ἄρα αὐτῶν ἡ ἕνωσις γίνεται συνδραμόντων, ὡς καὶ πορθμίδας ἐπιθεούσας μὴ διασχίζειν αὐτά. καὶ μέντοι καὶ κώπην ἢ κοντὸν εἴ τις αὐτῶν διεῖραι θελήσειε, τὰ δὲ οὐ διαξαίνεται, ἀλλὰ ἔχεται ἀλλήλων ὡς συνυφασμένα. καθεὶς δὲ τὴν χεῖρα, ὡς ἐκ σωροῦ πυρῶν ἢ κυάμων, λάβοι ἂν βιαίως ἀποσπάσας, ὡς καὶ διασπᾶσθαι πολλάκις· καὶ τὰ μὲν ἡμίτομα τῶν ἰχθύων λαμβάνεσθαι, τὰ δὲ ἀπολείπεσθαι. καὶ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τὸ μὲν οὐραῖον καθέξεις, μένει δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ λοιπόν· ἢ κεφαλὴν κομιεῖς οἴκαδε σὺν τοῖς ἄλλοις, μένει δὲ ἐν τῇ θαλάττῃ τὸ λοιπόν. καλεῖται δὲ αὐτῶν ἡ πυκνή τε καὶ συνεχὴς νῆξις, βόλος. καὶ πεντήκοντα ἁλιάδας ἐπλήρωσε πολλάκις εἷς βόλος, ὥς φησιν ὁ θαλαττουργός.

Ὅπως ἡ ὗς γνωρίζει τοῦ τροφέως συβώτου τὴν φωνήν. Κεφ. ιθ.

Ἡ ὗς γνωρίζει τοῦ συβώτου τὴν φωνήν, καὶ ὑπακούει καλοῦντος, κἂν ἡ πλανηθεῖσα. πλησίον δὲ τούτου τὸ μαρτύριον. τῇ γῇ τῇ Τυρρηνίδι κακοῦργοι ναῦν λῃστρίδα προσέσχον· καὶ προσελθόντες αὐλίῳ περιτυγχάνουσι, καὶ ἦν συβωτῶν τὸ αὔλιον, καὶ εἶχεν ὗς πολλάς. ταύτας οὖν συλλαβόντες εἰς τὴν ναῦν ἐνέβαλον, καὶ ἀπολύσαντες τὰ πείσματα, εἴχοντο τοῦ πλοῦ. οἱ τοίνυν συβῶται παρόντων μὲν τῶν λῃστῶν ἡσύχαζον, ἐπεὶ δὲ ἔτυχον τῆς γῆς ἀποσαλεύσαντες, ὅσον τε γεγωνὲ βοῆσαι, ἐνταῦθά τοι τὰς σῦς τῇ συνήθει βοῇ ὀπίσω καὶ παρὰ σφᾶς ἀπεκάλουν οἱ συβῶται. αἱ δὲ ὡς ἤκουσαν, ἐπὶ θάτερα τοῦ πλοίου ἑαυτὰς συνώσασαι, ἀνέτρεψαν αὐτό. καὶ οἱ μὲν κακοῦργοι παραχρῆμα διεφθάρησαν, αἱ δὲ ὕες παρὰ τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἀπενήξαντο.

Ὅτι καὶ οἱ πελαργοὶ ζηλότυπον ζῷόν εἰσι. Κεφ. κ.

Ζηλότυπον δὲ εἶναι καὶ τὸν πελαργόν φασιν. ἐν γοῦν †Κραννῶνι τῆς Θετταλίας,

ENgraules piſces, quos alij engraſicholos, alij lycoſtomos appellant, paruuli piſciculi natura fœcundi & albiſsimi perſpiciuntur. Et quòd ab alijs piſciũ gregibus exedi & conſici ualde metuant, idcirco ad inſidias quibus ſunt opportuni uitandas eatenus cõfertis turmis denſi natant, ut eorum quiſq; ad uicinũ proximum adhæreſcat, ut ne ſcaphæ quidẽ incurrentes, eos diſſociẽt, nec ſi quis remo aut conto diſpergere conetur, eorũ ſocietatem dirimere poſsit. Ita uerò inter ſe reſtrictè & pertinaciter, tanq̃ contexti contrahũtur, ut tanquã ex aceruo frumentorum aut fabarum ſi quis in eos immiſerit manũ, accipere queat. nõ tamẽ ſine ui abſtrahuntur, quin perſępe diſtrahant, ut & eorũ alterã partem abruptã capias, & alteram relinquas, & in pleriſq; caudã retineas, in alijs nõ aſſequaris, ex alijs caput reportes, & alterã partem in mari reliquã facias. Eorum conferta & continẽs natatio à rei maritimæ peritis gręcis bólos appellat, qui ꝓmultas piſcatorias naueis interdum implet, ut piſcatores teſtantur.

Timida animalia arctiùs congregãtur.

Sues agnoſcere uocẽ ſubulci. Hiſtoria Suũ qui à ſubulco uocati, piratarũ nauim, in qua auehebantur, euerterunt. Cap. XIX.

POrculatoris uocẽ Suillũ pecus ſic agnoſcit, ut etiamſi ab eo procul ſeductum fuerit, appellantẽ intelligat. cui quidem rei teſtimonio eſt id quod ꝓximè ſequitur. Cũ maris prædones ad Tyrrhenã terram piraticã nauem appuliſſent, ex hara permultos ſues furto abactos impoſuerunt in nauim, quã ſoluentes ad nauigandũ incubuerũt. Subulci præſentibus piratis ſilentiũ tenebãt, ſuesq; eatenus abduci quieſcebant, quoad ex portu latrones ſe eripuiſſent, & à terra tantũ abeſſent ſpatij, quãto adhuc uox clamãtis audiri poterat. Tũ uoce ſuib. audiri ſolita Suarij q̃ maximè poterãt exclamãtes, eos retro uerſus ad ſe reuocabant. Porci primũ ut ſublatũ clamorẽ paſtorũ exaudierũt, ſtatim ſe in alterũ nauis latus compellentes, eam euerterunt. Ita malefici piratæ naufragio quàm mox funditus perierunt, ſues uerò ad ſuos enatarunt.

†Κραννῶνι aliâs.

Hiſtoria Ciconiæ quæ herã adulterã excæcauit. Cap. XX.

CIconia riuali inuidia laborare fertur. Nam cum in Crannône Theſſalię eximia

Zelotypia

mia forma mulier, cui nomen esset Alcinoë, à coniuge peregre profecto domi relicta, stupri consuetudinẽ cũ seruo quodam fecisset, hoc quidẽ ipsum Ciconia intelligens, uxoris nempe in dominũ perfidiã, non sustinuit, quò minus quàm mox facto impetu, eam sensu oculorũ orbans, iniuriam in dominum illatã ulcisceretur.

Ouiũ sobolis colores, pro fluminibus diuersis, quę tempore, quo cõcipiunt, potant, euariare. Cap. XXI.

AD diuersam potionem colorũ mutationẽ Oues faciunt: quod quidẽ ipsum ex ui & natura amniũ usu eis eueni re eo anni tempore, cum ineuntur, solet: Itaq; ex albis cõmutatio in nigras fit, contraq; ex nigris in albas cõuertuntur. Hæc autẽ cum ad Antandrũ amnẽ accidunt, tum ad Thracię fluuiũ, cuius nomẽ Thraces accolę tibi dicent: tum uerò ad Troiam Scamander ex aqua sua potantes Oues fuluas efficit. ex eo factum est, ut huic qui initio Scamander nominaretur, deinde aliud nomen aduentitius Ouium color Xanthum imposuerit.

De Ciconia quę beneficij accepti Tarentinæ mulieri gratiã retulit.
Cap. XXII.

GRatiam accepti beneficij memoriã ipsæ etiam bestiæ retinẽt. Tarentina mulier, nomine Heracleis, & cæteris in rebus ex maxime rarò fœminarum genere fuit, & uerò ab omni stupro integram castamq; se marito cõseruauit. quippe quæ ut uiuentem eum studiose & diligenter coluisset, sic posteaquam è uita excessisset, se fidissimã & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, urbanas commorationes, & domum, in qua mortuũ uidisset maritũ, adeò male odit, ut præ mœrore ad sepulchri monumentum, ubi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cũ æstiuo anni tempore Ciconijs pullorum suorum uolatum experientibus, unus & infirmissima ætate, & alarum debilitate delapsus, alterũ crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo, misericordem pullo præbuit. nam & uulnus blandè cauteq; obligauit, & medicamentis & cibo potioneq; adhibitis cicatricẽ obduxit, & ad incolumitatẽ ꝑduxit: atq;

λίας, Ἀλκινόην ὄνομα γυναῖκα ὡραίαν ὁ γήμας, ἀπολιπὼν οἴκοι, ἐστείλατο εἰς τινα ἀποδημίαν. ἡ τοίνυν Ἀλκινόη ὡμίλει τῶν θεραπόντων τινί. τοῦτο συνιδὼν ὁ πελαργὸς ὁ οἰκέτης οὐκ ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἐτιμώρησε τῷ δεσπότῃ· προσπηδῶν γοῦν ἐπήρωσε τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὄψιν. Ἀνωτάτω μὲν ἐμνήσθην πορφυρίωνος ζηλοτυπίας, εἶτα κυνὸς τοιούτου, νῦν γε μὴν πελαργοῦ τὰ ἴσα ἐκείνοις εἰς νοσοῦντα γάμον.

Περὶ τῆς χρόας ἣν μεταβάλλει τὰ ζῶα ἐκ τῆς τοῦ πόματος διαφορᾶς.

Κεφ. κα.

ΜΕταβάλλει δὲ τὰς χρόας τὰ πρόβατα ἐκ τῆς περὶ τὸ πόμα ἀλλαγῆς, κατὰ τὴν τῶν ποταμῶν ἰδιότητα. ἡ δὲ ὥρα τοῦ ἔτους καθ' ἣν ἀπαντᾷ τοῦτο αὐτοῖς, ὁ τῆς μίξεως καιρός ἐστι. γίνεται γοῦν καὶ ἐκ λευκῶν μέλανα, καὶ ἔμπαλιν τρέπεται τὴν χρόαν. φιλεῖ δὲ πως ταῦτα γίνεσθαι, περί τε τὸν ἐν Ἀντάνδρῳ ποταμὸν, καὶ τὸν ἐν Θρᾴκῃ, οὗ τὸ ὄνομα ἐροῦσιν οἱ πάροικοι Θρᾷκες. ὁ δὲ ἐν Τροίᾳ Σκάμανδρος, ἐπεὶ ξανθὰς ἀποφαίνει πιούσας τὰς ὄϊς, πρὸς τῷ Σκαμάνδρῳ τῷ ἐξ ἀρχῆς, ἄλλο ὄνομα ἐκ τῶν προβάτων ἐπίκτητον χρόα ἔθετο αὐτῷ τὸν Ξάνθον.

Περὶ τοῦ πελαργοῦ τὴν χάριν ἀποδόντος τῇ Ταραντίνῃ γυναικί.

Κεφ. κβ.

ΧΑριτος δὲ ἀπομνημονεῦσαι τὰ ζῶα, καὶ κατὰ τοῦτο ἀγαθά. Ἐν Τάραντι γίνεται γυνὴ τά τε ἄλλα σπουδῆς ἀξία, καὶ οὖν καὶ σώφρων πρὸς τὸν ἄνδρα, Ἡρακληῒς ὄνομα αὐτῇ. περιεῖπε μὲν οὖν ζῶντα τὸν γεγαμηκότα εὖ μάλα κηδεμονικῶς. ἐπεὶ δὲ τὸν βίον οὗτος κατέστρεψε, τὰς ἀστικὰς ἡ προειρημένη μισεῖ διατριβὰς, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ τὸν ἄνδρα νεκρὸν ἐθεάσατο, καὶ ὡς εἶχε λύπης, ἐπὶ τοὺς τάφους μετοικίζεται: καὶ τοῖς ἠρίοις τοῦ ποτε ἀνδρὸς τλημόνως προσέμεινε, πιστὴν ἑαυτὴν καὶ σώφρονα τῷ κατὰ γῆς ὄντι ἀποφαίνουσα. Καί ποτε ἦν ὥρα θέρεος, καὶ πελαργῶν ἔτι νεοττῶν πρόπειραν τῆς ἑαυτῶν πτήσεως λαβόντων, εἷς ὁ μάλιστα νεαρὸς, ἀκρατὴς ἔτι τῶν ταρσῶν ὢν κατώλισθε, καὶ τοῖν σκελοῖν συντρίβει τὸ ἕτερον. ἡ τοίνυν Ἡρακληῒς θεασαμένη τὸ πτῶμα, καὶ τοῦ ποδὸς τὸ πάθος καταμαθοῦσα, οἰκτείρει τὸν νεοττόν. καὶ ἀναλαβοῦσα σὺν πολλῇ τῇ φειδοῖ καταλεῖ τὴν πληγὴν, καὶ θεραπεύει καταιονήμασι καὶ ἐπιπλάσμασι, καὶ τροφὴν προσέφερε, καὶ ποτὸν ὤρεγε.

χρόνῳ

χρόνῳ δὲ τῷ εἰκότι ῥωσθέντα καὶ φύσαντα τὰ
ὠκύπτερα, ἐλεύθερον εἶναι μεθῆκεν. ὁ δὲ, εἰδὼς
ἐννοίᾳ τινὶ φυσικῇ καὶ θαυμαστῇ ὀφείλων ζωά-
γρια, ᾤχετο ἀπιών. εἶτα ἐνιαυτοῦ διελθόν-
τος, ἡ μὲν ἔτυχεν ἦρος ὑπολάμποντος ἐν
ἡλίῳ θερομένη· ὁ δὲ πελαργὸς ὁ ἰαθεὶς ὑπ'
αὐτῆς ἰδὼν τὴν εὐεργέτιν, ὑφῆκε τῆς τῶν πτε-
ρῶν ὁρμῆς, καὶ ἑαυτὸν χθαμαλωτέρᾳ τῇ πτή-
σει κατάγων, πλησίον γίνεται. καὶ χανὼν ἀνέ-
μεσε λίθον εἰς τὸν τῆς Ἡρακληΐδος κόλπον.
καὶ ἀναπετασθεὶς ἐπὶ τοῦ τέγους ἑαυτὸν ἐκά-
θισεν. ἡ δὲ, τὰ πρῶτα, ὡς εἰκὸς, ἐθαύμασέ τε
καὶ ἐκταραχθεῖσα ἠπόρει τί εἴη τὸ πραχθὲν,
συμβαλεῖν οὐκ ἔχουσα. τὴν δ' οὖν λίθον ἔν-
δόν ποι κατέθετο. εἶτα νύκτωρ διυπνισ-
θεῖσα ὁρᾷ αὐγήν τινα καὶ αἴγλην ἀφιεῖσαν,
καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος, ὡς εἰσκομισθείσης
δᾳδός. τοσοῦτον ἄρα ἐκ τῆς βώλου τὸ σέλας
ἀνίσχε καὶ ἐτίκτετο, καὶ ἦν μέγα τίμιος. συλ-
λαβοῦσα δὲ τὸν πελαργὸν καὶ ἐπαφωμένη, κα-
τενόησε τὴν ἐκ τῆς πληγῆς οὐλὴν, καὶ ἐγνώρισε
τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν ὑπ' αὐτῆς οἴκτου τε καὶ
θεραπείας τετυχηκότα.

Ὅπως ἐστὶ τῶν συντρόφων ἠθῶν μνήμων
ὁ ἀστακός. Κεφ. κγ.

Ἀστακὸν εἰ λάβοις καὶ πορρωτάτω κομί-
σας, σημεῖον καταλιπὼν ἔνθα αὐτὸν
τεθήρακας, εὑρήσεις τὸν αὐτὸν ἐνταῦθα ὅθεν
καὶ συνείληπται. λέγω δὲ εἰ παρὰ τὴν θάλατταν
κομίσαις, εἶτα καταθοῖο αὐτόν που πλησίον
ὡς εἰσερπύσαι δυνηθῆναι εἰς τὴν θάλατταν.

Περὶ ἀγρέως ὄρνιθος.
Κεφ. κδ.

Ἀγρεὺς τὸ ὄνομα, τὴν φύσιν πτηνὸς, τὸ
γένος κοσσύφων φρήτωρ καὶ συγγε-
νής, μέλας τὴν χρόαν, μουσικὸς τὴν γλῶτταν.
κέκληται δὲ ἀγρεὺς, καὶ δικαίως. τῷ γάρ τοι
μέλει τῶν ἄλλων ὀρνέων αἱρεῖ τὰ ἁπαλὰ
προσπετόμενα τῇ τῆς εὐμουσίας θέλξει. εἰδὼς
οὖν τὸ συμφυὲς αὐτῷ πλεονέκτημα, ἔοικε
χρῆσθαι τῷ παρὰ τῆς φύσεως δώρῳ καὶ εἰς ἡδο-
νὴν ἅμα καὶ τροφήν. ἀκούων μέν τοι ἑαυτοῦ
εὐφραίνεται, θηρῶν δὲ τὰ προσιόντα ἐμπί-
πλαται. τοῦτον ἄρα εἴ τίς ποτε ἐθήρασε, καὶ ἐν
οἰκίσκῳ καθεῖρξεν, οὐδὲν αὐτῷ πλέον τῆς ἀοι-
δῆς. ἔχει γὰρ ἄφωνον ὄρνιν, ὥσπερ οὖν τὸν
θηράσαντα ἀμυνόμενον ὑπὲρ τῆς δουλείας
τῇ σιωπῇ.

Ὅπως ἐπιβουλευομένῳ ὑπὸ τοῦ ἰχνεύ-
μονος τῷ κροκοδείλῳ ὁ τροχίλος
ἐπαμύνει. Κεφ. κε.

Ἀνωτέρω

atq; iam ad uolatum confirmatũ, è mani
bus dimisit. Hic admirabili quadã natu-
ræ intelligentia non ignorãs se conserua-
tæ uitę prẽmiũ mulieri debere: anno pòst
cum ad uernum solem fortè apricantem
eã, quæ sibi benignè fecerat, perspexisset,
demisso atq; humili uolatu proximè ad
ipsam profecta, in eius sinũ lapidem euo-
muit: deinde in tecto subsedit. Cui⁹ facti
admiratione cõmota Heracleis, dubita-
bat quid istuc esset. Cũ igitur lapidẽ intus
alicubi deposuisset, nocte insequẽti som-
no soluta, eũ fulgere, & radiatã domũ tan
quã immissis facibus ex eo splendere per
spexit: ubi uerò Ciconiã comprehendis-
set, & uulneris cicatricem percepisset,
hanc agnouit eam esse, quam miseratio-
ne commota curauisset.

Astacus quantopere consuetum sibi
& familiarem locum amet.
Cap. XXIII.

Patriæ amor.

SI quem Astacũ comprehendisti, eum
longissimè exportes, relicto ibi signo
unde ipsum cepisti, eodẽ eum ipsum un-
de comprehensus fuerit, arrepsisse repe-
ries: si inquam modò ita ex mari exporta
ueris, ut deinde sic propè deposueris, ut
in mare adrepere queat.

De Venatrice aue allectas suo cantu
auiculas inuadente. Cap. XXIIII.

MErulis affine genus quoddã est ue-
naticum & captiosum, colore a-
trum, splendide canorum: rectè ex eo ue-
naticum appellatũ, quòd ex auibus mul-
tas sui cantus permulsione ad se allicit, &
capit: cuius ingenitæ sibi præstantiæ hæc
auis non ignara, eo naturæ munere ad se
uoluptate & cibo explendam uti uide-
tur. nam ex sui cantus auditione & bel-
lissimas oblectationes habet, & aucupio
& uenatione proximè ad se accedenti-
um auicularum exaturatur. Quòd si
quando quisquam hanc captam conclu
serit in caueam, non modo canere omit-
tit, uerùm etiam pro seruitute sua à uena-
tore pœnas silentio sumens, muta perma
net atq; elinguis.

De Trochili & Crocodili societate,
quomodo hunc ille dormientem ad
uersus Ichneumonis insidias excitet.
Caput. XXV.

Amicitia minorum sæpe necessaria maioribus.

QVo beneficio Trochili Crocodilos ꝓmereant̃, dũ hirudines eorũ faucibus eximunt, ut Herodot. in suis de Aegypto sermonib. tradit, iã superiꝰ retuli: ubi quę omissa sunt, in pręsentia addã. Trochilus auis est palustris, & circa fluminũ ripas uagat̃, ubi escis quibusq; obuijs fruitur: & à Crocodilo quoq;, ut dixi, alit̃: quã obrẽ & gratus illi est, eiusq; dormiẽtis curam suscipit, proq; ipso uigilat. Iacẽti eñ illi ac stertẽti, insidiat̃ Ichneumõ, & sæpe iugulo apprehenso strangulat. Eo cõspecto Trochilus clamat, & Crocodilũ cui nasum ferit excitatũ, aduersus hostem instigat. Hæc quidem Trochili natura est, haud scio an laudanda, cum uoracissimę noxięq; belluæ tam prouidã curã gerat.

De Pastinacæ marinę natatione, uolatu, & aculeo animaliũ & arborũ ueneno. Cap. XXVI.

PAstinaca marina cũ natãdi est cupiditate affecta, natare potest: cũ rursus uolandi studio tenet̃, sursum uersus sublimis uolat. Aculeũ, cuiꝰ etiã antè mentionẽ feci, mortiferũ habet, ut uel celeriter nõ modò homines, sed etiã animalia alia perdere queat. Quod quidẽ ipsum ut nõ admirabilitatẽ facit, certè id stupendã ad mirationẽ habet, ꝙ si ad maximã arborẽ, & uegetã, & summè uirentẽ, aculeũ admoueas, & defigas, nõ multo pòst amittit folia, quæ postq̃ defluxerunt, totus truncus similis est arboribus Solis ardoribus exiccatis æstate cũ est maxima siccitas.

ἐδέρ.

De fœtu Elephantorum: & quòd capti facilè sese dedãt, & cibum potũq; à porrigentibus mox accipiant. Cap. XXVII.

ELephanti partus in caput ꝓcedit ad lucẽ. Partus magnitudo est instar integrę ętatis & iustæ magnitudinis porci. Matrẽ unã fœtus plures sequi aiunt. Nec uerò si quis hos à partu recentes contigerit, matres indignantur. Planè enim noscunt, nõ animo quidem lædendi, sed ad ludicram delectationẽ & blanditias eos cõtrectari: esseq; hominis naturã ea excelsitate animi, suo ut partui adhuc tantillo incõmodare nollet. Postea aũt q̃ in foueã inciderũt, & se iam teneri sentiũt, animaduertẽtes exitus locũ nullũ eis relictũ esse, cũ eos pristini animi, tum libertatis capit obliuio:

Moderatio & facilitas.

Capti facilè se dedunt.

ΑΝωτέρω εἶπον ἤδη οἱ τροχίλοι κατατίθενται εἰς τοὺς κροκοδείλους εὐεργεσίαν τὴν ἐκ τῶν βδελλῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις μέμνηται καὶ Ἡρόδοτος λόγοις. ἃ δὲ οὐκ εἶπον εἰδὼς, ἐρήσεται νῦν, ἵνα καὶ ἄλλος μάθῃ. ὁ μὲν τροχίλος ὄρνις ἐστὶ τῶν ἑλείων εἷς: καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν ἀλᾶται, καὶ ὅ, τι ἂν τύχῃ περιλέγων, βόσκεται. τρέφει δὲ αὐτὸν καὶ κροκόδειλος, οἷς εἶπον: καὶ ἐκεῖνος αὐτὸν ἀμείβεται, καθεύδοντος προμηθῶς ἔχων, καὶ ὑπεραγρυπνῶν αὐτοῦ. κειμένῳ μὲν γὰρ καὶ ὑπνώττοντι, ἐπιβουλεύει ὁ ἰχνεύμων, καὶ ἐμφὺς τῇ δέρῃ πολλάκις ἀπέπνιξεν αὐτόν. ἀλλ' ὅγε τροχίλος βοᾷ, καὶ παίει κατὰ τῆς ῥινὸς αὐτὸν, καὶ ἀνίστησι, καὶ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ὑποθήγει. εἰ μὲν οὖν χρὴ τὸν ὄρνιν ἐπαινεῖν οὕτως ἔχοντα φροντιστικῶς ζῴου παμβόρου καὶ ἀλληλοφάγου, εἰσόμεθα. τὸ δ' οὖν ἴδιον τοῦδε τῶν ζῴων εἶπον.

Περὶ τῆς θαλαττίας τρυγόνος.

Κεφ. κϛ.

Η τρυγὼν (οὔ φημι νῦν τὴν ὑπαέριον, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ) ὅτε βούλεται, νήχεται, καὶ αὖ πάλιν ἀρθεῖσα πέτεται. ἔχει δὲ κέντρον, οὗ καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, θανατηφόρον. τὸ μὲν οὖν κεντεῖν καὶ ζῷα ἄλογα, καὶ ἀνθρώπους, καὶ παραχρῆμα ἀπολλύναι οὕτως, τοῦτο παράδοξόν ἐστιν. ὃ δὲ ἄξιον ἐκπεπλῆχθαι, τοῦτ' ἐρήσεται. δένδρῳ τῷ μεγίστῳ καὶ πάνυ εὐθαλεῖ καὶ εὐερνεῖ, καὶ λίαν τεθηλότι τὴν χλόην, εἰ προσαγάγοις τὸ κέντρον, καὶ νύξοις τὸ δένδρον, μετὰ μικρὸν ἐκβάλλει τὰ φύλλα: καὶ ἐκείνων καταρρεόντων εἰς τὴν γῆν τὸ πᾶν πρέμνον αὐαίνεται, καὶ ἔοικεν ἡλιοβλήτῳ, ὑπ' αὐχμοῦ βιαίου ξηρῷ γεγενημένῳ.

Πῶς τίκτεται ἐλέφας καὶ ἡλίκος τὸ μέγεθος. Κεφ. κζ.

ΤΙκτεται ἐλέφας κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐκπηδῶν. τὸ δὲ μέγεθός ἐστι τοῦ τικτομένου, κατὰ δέλφακα τὴν μεγίστην. μιᾷ δὲ μητρὶ πλείω ἐλεφαντίσκια ἕπεται φασίν. εἰ δὲ βούλοιο τῶν βρεφῶν νεογνῶν ὄντων προσάψασθαι, αἱ μητέρες οὐδὲν ἀγανακτοῦσιν, ἀλλ' ἐῶσι. συνιᾶσι γὰρ ὅτι μήτε ἐπὶ λύμῃ τις ἐπιψαύει αὐτῶν, μήτε ἐπὶ κολάσει, ἀλλὰ φιλοφρονούμενοι πάντως, καὶ κολακεύοντες. ἐπεὶ τίς ἂν τὸ τηλικοῦτον βλάψειεν; ὅταν δὲ θηρώμενοι ἐμπέσωσιν ἐς τὴν τάφρον, καὶ ἴδωσιν ὅτι λοιπὸν αὐτοῖς ἄφυκτά ἐστι, τοῦ μὲν τέως θυμοῦ τε σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ λήθην λαμβάνουσι, καὶ

καὶ ὀρεγόντων σιτία ἑτοίμως προσίενται, καὶ ὕδωρ προτεινόντων πίνουσι, καὶ οἶνον ἐγχεόντων ἐν τὰς προβοσκίδας, οἵδε τὴν φιλοτησίαν οὐκ ἀναίνονται.

Περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ ἔλλοπος, ὃν καὶ ἱερὸν καλοῦσι. Κεφ. κη.

Τὸν ἰχθὺν τὸν ἔλλοπα ἱερὸν ἰχθὺν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λελῆφθαι νομίζουσι. λέγει δὲ λόγος τις, σπάνιον μὲν αὐτὸν εἶναι, γίνεσθαι δὲ ἐν τῷ Παμφυλίῳ πελάγει θηρᾶσθαι, γλίσχρως δὲ καὶ ἐκεῖθι. ἐὰν δὲ ἁλῷ, στεφάνοις μὲν αὐτοὺς σφᾶς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς εὐαγρίας ἀγλαΐζουσι: στεφανοῦσι δὲ καὶ τὰς ἁλιάδας, καὶ καταίρουσι κρότῳ τε καὶ αὐλοῖς, τὸ θήραμα μαρτυρόμενοι. οἱ δὲ οὐ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἀνθίαν νομίζουσιν ἱερόν. τὸ δὲ αἴτιον, ἔνθα ἂν ὅδε φανῇ τῆς θαλάττης, ἀνάγκη δήπου τὸν χῶρον ἄθηρον εἶναι, σπουδὰς δὲ ἰχθύσι καὶ πᾶν ὅσον ὑδροθηρικόν. καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἰχθύες θαρροῦντες ἀποτίκτουσι. φύσεως δὲ ἀπόρρητα ἐλέγχειν οὐκ ἐμόν: καὶ εἰκότως. ἐπεὶ καὶ ἀλεκτρυόνα δέδοικε λέων: καὶ τὸν αὐτὸν βασιλίσκος, † καὶ μέντοι καὶ ὁ ἐλέφας. τὰς δὲ αἰτίας ὅσοι χολὴν ἄγουσι ζητοῦντες, τοῦ μὲν χρόνου καταφρονήσουσιν, οὐ μὴν εἰς τέλος ἀφίξονται τῆς σπουδῆς.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Η. ΒΙΒΛΙΟΥ.

obliuio: tum uero facilè cibos ex largientibus ſumunt: tum ſi quis præbeat, libenter bibunt: atq; uinum ſi in promuſcides effundas, ſine recuſatione admittunt.

De Ellope & Anthia piſcibus ſacris. Cap. XXVIII.

Ellopem ſacrum piſcẽ à poëta uocari exiſtimãt. rarus inuentu creditur. in profundo Pamphylio capitũ: ſed neq; tamen etiam inde, niſi uix, & admodum raró. Quòd ſi capiatur, coronis ob ſecundã piſcationẽ ſeſe non modò piſcatores ornant: ſed & piſcatoria nauigia ſertis redimiri curant, & plauſu, & tibiarũ ſono prędam teſtantes, ad terrã nauem applicant. Alij propterea nõ hunc, ſed Anthiã ſacrũ exiſtimant: quia locus quem Anthias incolit, & belluarũ expers, & urinatoribus tutus eſt, & cum piſcibus pacem ſeruat. Cuius fiducia piſces cõfirmati ibidẽ pariunt. Naturę cauſam penitus retruſam et abditã, nõ meũ eſt explicare: nõ magis q̃ exponere cauſas cur Gallinaceũ Leo & Baſiliſc⁹ timeãt: cur Suillũ pecus Elephantus horreat. in quib. exquirẽdis etſi q per multo abundãt otio, plurimũ tẽporis cõſumant, non tamen optatũ aſſequuntur.

Anthias.

Cauſæ rerum multarum abditæ.

†fortè, καὶ μέντοι κριὸν uel χοῖρον, ut Gillius uidetur legiſſe.

FINIS LIBRI VIII.

AELIANI DE NATURA ANIMALIUM LIBER IX.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Θ.

Περὶ λεόντων γεγηρακότων. Κεφ. α.

Λέων ἤδη προήκων τὴν ἡλικίαν, καὶ γήρᾳ βαρὺς γεγενημένος, θηρᾶν μὲν ἥκιστός ἐστιν, ἀσμένως δὲ ἀναπαύεται ἐν ταῖς ὑπάντροις ἢ λοχμώδεσι καταδρομαῖς: καὶ τῶν θηρίων † οὐ τοῖς ἀσθενεστάτοις ἐπιθαρρεῖ, τὸν ἑαυτοῦ χρόνον ὑφορώμενος, καὶ τὸ τοῦ σώματος ἐννοῶν ἀσθενές. οἱ δὲ ἐξ αὐτοῦ γεγενημένοι θαρροῦντες τῇ τῆς ἡλικίας ἀκμῇ, καὶ τῇ ῥώμῃ τῇ συμφυεῖ,

De Leonibus ſenibus, & catulorũ in eos pietate. Caput. I.

LEO cum ætate proceſſerit, & iam grauis factus fuerit, tum ad uenandum infirmus, aut in ſpecubus aut nemoroſis tractibus libenter requieſcit: neque tum uel cum infirmiſsimis animalibus, ætatis ſuæ infirmitati diffidens, uerſari fidenter audet: ſed conſiderãs ſenectã & corporis ſui imbecillitatem, ſemper timidè & diffidenter cũ ijs agit. Ex hoc uerò procreati et robuſtę & uigẽtis ętatis fiducia nitẽtes

Senum Leonum infirmitas.

† δὲ

Catulorũ in parentes pietas.

longè procedunt ad uenandum: ac patrē iam ſenem ſecum adducunt, eum impellentes: deinde in media uia, quam ingreſſi fuerint, illum relinquentes, toto animo ipſi in prędæ curam incumbũt: ac tantundem prædę conſecuti, quantũ uel ſibi uel genitori ſatis ad prādiũ ſit, generoſo quodam & cõtentiſsimo rugitu edito, parentem ſuum ſecũ, is ut conuiuiũ ineat, tanq̃ conuictores ad prandium conuiuā inuitant. Senex tum ſenſim & pedetentim uelut reptans, eò accedens, primò filios amplexatur, deinde lingua eis ſuauiter, uelut horũ laudās felicē uenationē, blanditur: pòſt & prandio dat operā, & cũ his epulat̃. Tametſi Solon qui lege ſanciuit filijs parētes alēdos eſſe, hęc eos facere nõ iuſſit: ſed natura humanis legib. nihil egēs, ipſa immobilis lex, hoc officij munꝰ docuit.

De Aquilę pennis, quòd alijs admixtę eas corrumpant. Cap. II.

NOn modò pręſentē & uiuentē reginam auiũ Aquilā cæterę omnes uolucres extimeſcunt, atq; eius cõſpectum exhorrent: ſed & pennæ eiuſdē ſi quis cũ aliarum pennis cõmiſcuerit, incorruptæ atq; integræ manent: aliæ cum illis cõmunitatem non ferentes, putreſcunt.

De Murium fœcunditate, pręſertim à ſalis uſu. Qua ratione Crocodilus catuli recens editi ingenuitatem experiatur. Cap. III.

Mures.

Crocodili.

MVres cũ ſua ſponte fœcũda animalia crebros partus ex ſeſe edunt, tũ multò ſupra conſuetudinē accedente ſalis uſu fœcũdiores fiũt. Crocodili cum ex ſeſe pepererũt, hoc experimēto legitimũ à ſpurio internoſcunt, ut ſi quid catulus ſimul atq; excluſus eſt, rapuerit, in reliquũ tēpus in Crocodilini generis numero locoq; à parentibus ducat̃: ſin ignauia eũ ipſum tardauerit, ad comprehendendam alicũde aut Muſcā, aut Lumbricũ, aliámue beſtiolā, aut Lacertulam, eum parens tanq̃ à ſe degenerantem, nihilq; ad ſe pertinentem, lacerat. atq; uidentur ut ad Solis radios Aquilæ ſuorum ingenuitatem experiuntur, ſic celeri alacritate prędam capiendi Crocodili: utrique ſcilicet nõ temerario ſuos affectu, ſed ratione amantes.

† aliâs ἐλινύσῃ

Aquilæ.

De

συμφυεῖ, προΐασι μὲν ἐπὶ θήραν, ἐπάγονται δὲ καὶ τὸν ἤδη γέροντα, ὠθοῦντες αὐτόν. εἶτα ἐπὶ μέσης τῆς ὁδοῦ ἧς ἐλθεῖν δεῖ καταλιπόντες, ἔχονται τῆς ἄγρας αὐτοί. καὶ τυχόντες τοσούτων, ὅσα ἀρκέσει καὶ αὐτοῖς καὶ τῷ γεγεννηκότι σφᾶς, βρυχησάμενοι γενναῖόν τε καὶ διάτορον, καλοῦσι τὸν πατέρα ὡς δαιτυμόνα ἑστιάτορες τῆς θοίνης, οἱ νέοι τὸν γεγηρακότα, τὸν πατέρα οἱ παῖδες. ὁ δὲ ἡσυχῇ καὶ βάδην καὶ οἷον ἕρπων ἔρχεται, καὶ περιβαλὼν τοὺς παῖδας, καὶ τῇ γλώττῃ μικρὰ ὑποσημήνας, ὥσπερ οὖν ἐπαινῶν τῆς εὐθηρίας, ἔχεται τοῦ δείπνου, καὶ σὺν τοῖς υἱέσιν ἑστιᾶται. Καὶ Σόλων μὲν τοῖς λέουσι ταῦτα οὐ κελεύει, νομοθετῶν τρέφειν τοὺς πατέρας ἐπαναγκές. διδάσκει δὲ ἡ φύσις, ᾗ νόμων ἀνθρωπικῶν μέλει οὐδὲν, γίνεται δὲ ἄτρεπτος αὕτη νόμος.

Περὶ τῶν τοῦ ἀετοῦ πτερῶν.

Κεφ. β.

ΤΟν ἀετὸν τὸν τῶν ὀρνίθων βασιλέα οὐ μόνον παρόντα καὶ ζῶντα δέδοικε τὰ ὄρνεα, καὶ καταπλήσσει φανείς: ἀλλὰ καὶ τὰ πτερὰ ἐκείνου, ἐάν τις τοῖς τῶν ἄλλων συναναμίξει, τὰ μὲν τοῦ ἀετοῦ μένει ὁλόκληρα καὶ ἀνεπιβούλευτα: τὰ δὲ ἕτερα κατασήπεται, τὴν πρὸς ἐκεῖνα κοινωνίαν οὐ φέροντα.

Περὶ μυῶν πολυγονίας, καὶ κροκοδείλων καὶ ἀετῶν πέρι, πῶς τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα βασανίζουσι. Κεφ. γ.

ΟΙ μύες εἰσὶ μὲν καὶ ἄλλως πολύγονον ζῶον, καὶ ἀθρόα τῇ ὠδῖνι πολλὰ τίκτουσιν. εἰ δέ πως καὶ ἁλὸς γευσάμενοι τύχοιεν, ἐνταῦθα δήπου καὶ πάμπολλα ἀποκυΐσκουσι, καὶ πλείω τῆς συνηθείας πολλῷ. Οἱ δὲ κροκόδειλοι ὅταν τέκωσι, τὸ γνήσιον καὶ νόθον τόνδε τὸν τρόπον ἐλέγχουσιν. ἐὰν τι παραχρῆμα ἐκγλυφεὶς ἁρπάσῃ, τελεῖ τὸ λοιπὸν εἰς τὸ γένος, καὶ φιλεῖται τοῖς γειναμένοις, καὶ πεπίστευται κροκοδείλων εἶναι, καὶ ἠρίθμηται. ἐὰν δὲ † ἐλλινύσῃ καὶ βλακεύσῃ, καὶ μὴ λάβῃ ποθὲν ἢ μυῖαν ἢ σέρφον ἢ ἔντερον γῆς, ἢ σαῦρον τῶν νεαρῶν, διέσπασεν αὐτὸν ὁ πατὴρ, ὡς ἀδόκιμόν τε καὶ κίβδηλον, καὶ προσήκοντά οἱ οὐδέν. Καὶ δοκοῦσιν ὡς οἵδε οἱ θῆρες, καὶ οἱ ἀετοὶ δὲ βασανίζοντες καὶ ἐκεῖνοι τὰ γνήσια τῇ ἀκτῖνι τοῦ ἡλίου, κρίσει φιλεῖν τὰ ἔκγονα, καὶ οὐ πάθει.

Περὶ

Περὶ τῶν τῆς ἀσπίδος ὀδόντων.

Κεφ. δ.

Ἀκούω τοὺς ὀδόντας τῆς ἀσπίδος, οὓς ἂν ἰοφόρους τις εἴποι καλῶν ὀρθῶς, ἔχειν οἱονεὶ χιτῶνας περικειμένους ἄγαν λεπτοὺς καὶ ὑμέσι παραπλησίους, ὑφ' ὧν περιαμπέχονται. ὅταν οὖν ἐμφύσῃ τινὶ τὸ στόμα ἡ ἀσπίς, στρέφεσθαι μὲν φασὶ τὰ ὑμένια, ἐκχεῖσθαι δὲ τὸν ἰόν: καὶ πάλιν συντρέχειν ἐκεῖνα, καὶ ἑνοῦσθαι. Τοῦ γε μὴν σκορπίου τὸ κέντρον ἔχειν τινὰ κολπώδη διπλόην, ὑπὸ τῆς ἄγαν λεπτότητος οὐ πάντη συνόπτον. καὶ ἐνταῦθα μὲν τὸ φάρμακον, καὶ τίκτεσθαι λέγουσιν ἐνταῦθα. ἅμα δὲ τῇ κρούσει περιΐζναι διὰ τοῦ κέντρου καὶ ἐκρεῖν, ὀπὴν δὲ εἶναι δι' ἧς ἔξεισιν, οὐδὲ ταύτην ὄψει θεωρητήν. ἀνθρώπου δὲ σιάλῳ καταπτύοντος ἀμβλύνεσθαι τὸ κέντρον, καὶ † μαλκιῶν, καὶ ἐς τὴν πληγὴν ἀδύνατον γίνεσθαι.

Ὅπως τῷ πρώτῳ τεχθέντι τὰ πρεσβεῖα ἀπονέμει ἡ κύων. Κεφ. ε.

Ἡ κύων εἰ καὶ πολλὰ τίκτει σκυλάκια, ἀλλὰ γοῦν τὸ πρῶτον τῆς μητρὸς προελθὸν, καὶ ἐκείνης τῆς ὠδῖνος πρεσβύτατον ὂν, κατηγορεῖ τὸν πατέρα: ἐκείνῳ γοῦν ὁμοιότατον τίκτεται πάντως: τὰ δὲ ἄλλα ὡς ἂν τύχῃ. ἔοικε δὲ φιλοσοφεῖν ἐν τούτῳ ἡ φύσις, προτιμῶσα τοῦ ὑποδεχομένου τὸ σπεῖρον.

Ὅτι κενώτερά ἐστι τὰ ὀστρακόδερμα ὑπολειγούσης τῆς σελήνης.

Κεφ. ς.

Τῶν δὲ ὀστρακονώτων τε καὶ ὀστρακοδέρμων καὶ τοῦτο ἴδιον. κενώτερά πως ταῦτα καὶ κουφότερα ὑπολειγούσης τῆς σελήνης φιλεῖ γίνεσθαι. καὶ τῶν μὲν ὀστρακονώτων ἐλέγχουσιν ὃ λέγω πορφύραι καὶ κήρυκες, καὶ σφόνδυλοι, καὶ τὰ τούτοις ὁμοφυῆ. τῶν δὲ ἑτέρων πάγουροί τε καὶ κάραβοι καὶ ἀστακοὶ, καὶ οἱ καρκῖνοι, καὶ ἔτι τούτων συγγενές. Λέγεται δὲ καὶ τῶν ὑποζυγίων τὰ τικτόμενα ληγούσης τῆς σελήνης ἀδυνατώτερα τῶν ἄλλων εἶναι, καὶ αἰσθῶνεστερα, καὶ μέντοι καὶ συμβουλεύουσιν οἱ τούτων ἐπιστήμονες, τὰ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ μηνὸς γινόμενα μὴ τρέφειν, μὴ γὰρ εἶναι σπουδαῖα αὐτά. Κατὰ τὴν νουμηνίαν δὲ τὰ ζῷα, ὡς πυνθάνομαι, ἢ φθέγγεταί τι τῇ συντρόφῳ φωνῇ, ἢ πίπτει. λέων δὲ ἄρα μόνος, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, οὐδέτερον αὐτοῖν δρᾷ.

Περὶ

De dentibus Aspidis. Cap. IIII.

Aspidis dẽtes quos meritò letiferos dixeris, tenuissimis quibusdam ueluti tunicis aut membranis indui & uestiri audio: & cum Aspis aliquẽ mordicus inuadit, mẽbranulis inuersis (uel cõpressis) humorẽ uenenosum effundi, tũ illas rursus ad pristinũ locum redire & uniri. Itẽ in Scorpij aculeo meatum quendã sinuosum replicari aiunt, adeò angustum ut uisu non percipiatur: in eo uenenũ gigni, contineriq́ue: quod cum ille ferit, mox per foramẽ, id quoq́ue minus quàm cerni possit, emanet. Addũt uim aculei eius retundi hominis sputo, ita ut obtorpescat, & ad infligendum ictũ reddatur impotens.

Scorpij aculeus.

Hominis sputum.

Canis fœtum qui primus in lucem æditur, patrem referre. Cap. V.

aliâs μαλακιεῖν.

Canis etsi permultos ex sese parit catulos, horum tamen è numero primus prodiens in lucem, patrẽ refert, omninoq́ue similitudinem speciemq́ue illius gerit: cæteri ut casus tulerit, nascunt. Quod studio & prouidentia naturæ fieri uidetur, matri scilicet anteferentis patrem, & cæteris catulis primigenium longè anteponentis.

Luna decrescente Testacea & Crustacea animalium inaniora esse: & Iumenta eo tempore infirmiora nasci. Ad nouilunium quomodo afficiantur animalia. Cap. VI.

Testa crustáue intectorum hoc etiam proprium est, ut ad decrescentem lunam ex inanitate & exilitate corporis laborent: quod quidem ipsum declarant testacei generis Purpuræ, Buccinæ, Sphondyli, & his affines: itemq́ue crustacei generis Paguri, Locustæ, Astaci, Cancri, & id genus. Itemq́ue imbecilliora, infirmioráque decrescente luna, iumenta nasci dicuntur. eámque ob causam harum rerum prudentes, in hac mensis parte genita, quòd minùs præstabilia sint, consulunt non alenda esse. Cæterum in nouilunio animantes audio uel uoce ipsis naturali aliquid sonare, uel cadere: Leonem tantum Aristoteles excipit, cui neutrum horum contingat.

Leo.

Qui pisces auditu præstent. Qui lapillum in capite habeăt. Et de Pedunculo Delphini parasito. Cap. VII.

SEnsu audiendi acerrimo esse Lupum, Chromin, Salpam, Mugilem, ex Aristotelica præceptione patet. Lupũ præterea audio præclarè intelligere, se in capite posidere lapidem hyberno tempore perfrigidũ, sibiq́ infestisimũ. Itaq́ illo ipso anni tempore eũ lapidĕ calefacere, haudquaquã insciũ contra lapidis frigus remediũ esse ipsum tepefacere. Similĕ etiam lapidem Chromin, Pagrũ, Vmbrã habere: eandemq́ uitandi frigoris, quã Lupum, sequi ratione. Sunt & in pisciũ genere parasiti: ut Pedunculus appellatus, qui ex ijs quæ Delphinus ceperit (superfluis nimirũ & intercidentibus) uictitat. itaq́ ex eius præda, tanquã ex locupleti mensa refertus pinguescit. Eo nimirũ Delphinus tantopere delectatur, ut cũ ipso libenter quæ cõprehenderit, cõmunicet. Theron quidĕ parasitus apud Menandrũ sibi ipsi placet, quòd cum hominũ pecunias & opes attereret, ex eorũ tamen facilitate tanquam præsepi uictitaret. Huic similis fuit Struthias. Est & ille Philippi celebris parasitus, nomine Clisoph⁹, qui in Philippi gratiam, in obsidione Methonæ oculo priuati altero, ipse etiã alterum de suis oculum deligare uoluit. Atqui inter Pedunculum & Delphinũ beneuolentiam, amicitiæ ego potiùs & familiaritati adscripserim: cũ adulationĕ, ut & alia mala, homines tantũ calleant, bruta ignorĕt.

Lapillũ in capite qui habeant pisces.

Pedunculus Delphini parasitus.

Parasiti inter homines. Theron. Struthias. † Κλέσοφος Athæneo, libro 6. Clisophus.

Περὶ τῶν ὀξέως ἀκουόντων ἰχθύων. Κεφ. ζ.

ΑΚοὴν ἀγαθὸν καὶ ὀξύτατον λάβρακα Ἀριστοτέλης εἶναί φησι· καὶ μέντοι καὶ τὸν χρόμιν, καὶ τὴν σάλπην, καὶ τὸν κεστρέα. Πυνθάνομαί τε τὸν λάβρακα σαφῶς εἰδέναι ὅτι ἄρα ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ λιθίδιόν ἐστι, καὶ χειμῶνος τοῦτο ψυχρότατον γίνεται, καὶ λυπεῖ αὐτὸν ἰσχυρῶς. ταύτην τοι καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἀλεαίνειν αὐτὸν, καὶ ἐπινοεῖν τῇ ψύξει τῇ ἐκ τοῦ λίθου φάρμακον τοῦτο, καὶ μάλα γε ἀντίπαλον. καὶ χρόμιν δὲ τὸ αὐτὸ ποιεῖν, καὶ φάγρον, καὶ σκίαιναν πέπυσμαι. ἔχειν γὰρ τὸν ὅμοιον λίθον καὶ ταῦτα. Παράσιτοι δὲ ἄρα καὶ ἐν ἰχθύων γένει ἦσαν. ὁ γοῦν φθεὶρ οὕτω λεγόμενος, παρατρώγει τῶν τοῦ δελφῖνος θηραμάτων. ὁ δὲ ἥδεται αὐτῷ, καὶ ἑκὼν μεταδίδωσι, ἔνθεν τοι καὶ πιότατόν ἐστιν, ὥσπερ οὖν ἐκ πλουσίας καὶ ἀμφιλαφοῦς ἑστιάσεως ἐμπιπλάμενος. καὶ ὁ μὲν τοῦ Μενάνδρου Θήρων μέγα φρονεῖ, ὅτι ξένων ἀνθρώπους φάτνην αὐτοὺς ἐκείνους εἶχε. καὶ ὁ Στρουθίας τοιοῦτος. †Κλείδημος δὲ ὁ Φιλίππου, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον δεσμῷ κατελάμβανε, Φιλίππῳ χαριζόμενος ἐν τῇ περὶ Μεθώνης πολιορκίᾳ τὸν ἕτερον ἐκκοπέντι. Φιλία δέ μοι δοκεῖν καὶ συντροφία τῷ φθειρὶ πρὸς τὸν δελφῖνά ἐστι. κολακεύειν μὲν γὰρ ὡς καὶ ἄλλα κακὰ ἄνθρωπος οἶδε, τὰ δὲ ἄλογα οὐκ οἶδε.

De amore & pietate Elephăti in sobolem, historica declaratio. Cap. VIII.

CVm alia pleraq́ naturali quodã amoris habitu Elephantos cum filijs suis conciliatos esse ostendunt: tum uerò maximè illa quæ cõsequitur naturæ cõmendatio ad amorĕ uehemĕs, declarat, quanta eorũ quæ ꝓcrearint, charitate teneantur. Horũ uenatores scrobes fodiunt, in quas cũ hæc animalia incidũt, ex his partim capiunt, partim occidũtur. Huius uerò fossæ faciĕdę quę sit ratio, quæ figura, quiq́ introitus, aliâs dicã. Nunc pergo explicare quàm in genere Elephantorum matres charos pullos suos habeant. Cũ enim in foueã pullũ suum incidisse mater perspexisset, ne minimã quidĕ moram interposuit, nec eius cursũ ulla ad pullum cõsequendum segnitia tardauit, quin uehementi dolore affecta, quanto maximè posset incitato incursu, in delapsum filium præceps ageretur, amboq́

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων εἰς τὰ τέκνα φιλοστοργίας. Κεφ. η.

ΕΛέφαντος δὲ ἄρα ἦν τὰ τέκνα καὶ ἐκεῖνο φίλτρον ἰσχυρόν. οἱ τούτων θηραταὶ τάφρους ὀρύττουσιν, εἰς ἃς ἐμπίπτουσι τὰ ζῶα ταῦτα· καὶ τὰ μὲν ἁλίσκεται, τὰ δὲ ἀναιρεῖται. καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς τοιᾶσδε ταφρεύσεως, καὶ τὸ σχῆμα ὁποῖον, καὶ ὁποῖον τὸ βάθος, καὶ εἴσοδοι ποδαπαὶ, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε, ἐκκαλύψων δὲ ἔγωγε καὶ ἐλέγξων τὴν στοργὴν ἔρχομαι. ἡ μήτηρ θεασαμένη τὸ ἑαυτῆς βρέφος εἰς μίαν τῶν τάφρων ἐμπεσὸν, οὔτε ἐμέλλησεν, οὔτε βλακεύουσα διέτριψεν, ἀλλὰ ὡς εἶχεν ὁρμῆς ἐκθύμως καὶ περιπαθῶς ἐπιδραμοῦσα, κατὰ τοῦ παιδὸς αὐτὴν ὥσπερ εἰς

τὴν κεφαλὴν, καὶ ἄμφω περὶ ταὐτὸν τοῦ τέλους ἐσχέτην. ὁ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ μητρῴου βάρους ἐκπιεσθεὶς, συνετρίβη· ἡ δὲ τὴν κεφαλὴν, ἀΐξασα. Γελοῖοι τοίνυν εἰσὶν οἱ διαποροῦντες εἰ φυσικὴ πρὸς τὰ ἔγγονα στοργή ἐστι.

ambóque eodem casu morte occumberent, cùm hic quidem materno pondere pressus contereretur: illa uerò præcipitata, caput diffringeret. Risu igitur obruendi, qui utrum naturalis sit aliquis, néc-ne, amor parentum in filios, dubitant.

Ποῦ τίκτουσιν αἱ φῶκαι. Κεφ. θ.

Αἱ δὲ φῶκαι τίκτουσι μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κατὰ μικρὰ δὲ ὑπάγουσιν ἑαυτῶν τὰ σκυλάκια εἰς τὸ νοτερὸν, καὶ ἀπογεύουσι τῆς θαλάττης· εἶτα ἐπανάγουσιν εἰς τὸν τῆς ὠδῖνος τόπον τὸν ἐξ ἀρχῆς. καὶ αὖ πάλιν κατάγουσιν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ταχέως ἐξάγουσι· καὶ ὅταν πολλάκις τοῦτο δράσωσι, τελευτῶσαι νηκτικώτατα ἀπέφηναν αὐτά. ῥᾳδίως δὲ εἰς τὸν θαλάττιον βίον ὑπολισθαίνει, καὶ τῆς διδασκαλίας μὲν προαγούσης αὐτά· βιαζομένης δὲ τῆς φύσεως τῶν μητρῴων καὶ ἠθῶν καὶ ἐθῶν ἐρᾶν.

Vitulos marinos in arido parere, & fœtus suos paulatim per interualla in mare deductos illi assuefacere. Cap. IX.

Vituli marini primum in arido fœtus suos pariunt, deinde in lucem editos paulatim cum in humidiora loca sub ducunt, atque ad degustandum mare eos introducunt, tum in aridum natalem locum reducunt: inde rursum in mare deducunt, & quàm mox educunt. Sæpeq; numero cum id fecerunt, aptissimos tandem ad natandum efficiunt, partim doctrina institutos, partim natura ad mores & sedes maternas amandas impulsos.

Περὶ αἰετῶν. Κεφ. ι.

Αἐτὸς ζῶον πλεονεκτικὸν, καὶ δι' ἁρπαγῶν ποιοῦνται τροφὰς, καὶ σαρκῶν ἐσθίουσι. καὶ γὰρ λαγὼς ἁρπάζουσι, καὶ νεβρὸν, καὶ χῆνας ἐξ αὐλῆς, καὶ ἄλλα. μόνος δὲ ἄρα ἐν αὐτοῖς, ὅσπερ οὖν καὶ Διὸς κέκληται, κρεῶν οὐχ ἅπτεται, ἀλλὰ ἀπόχρη οἱ πόα, καὶ Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου ἀκούσας οὐδὲν, ὅμως ἐμψύχων ἀπέχεται.

Aquilas raptu animalium uiuere, præter illam quæ Iouis cognominatur. Caput. X.

Aquila uiolentum & auarum animal raptu uiuit, & carnes appetit. nam ad se explendam Lepores, Hinnulos, Anseres ex cohorte, & alia pleraque rapit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellatur, carnes non attingit, sed & ad uictum ei herba satis est: & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit.

Περὶ φαλαγγίου καὶ ἀσπίδος δήγματος. Κεφ. ια.

Εἰ τοῦ φαλαγγίου καὶ μόνον ἐφάψαιτό τις, ἀπέκτεινεν αὐτὸν, μηδὲ ὀδυνηθέντα φασὶν ἰσχυρῶς. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἀσπίδος δῆγμα πρᾳότατον εἶναι ἤλεγξε Κλεοπάτρα, ὅτε τοῦ σεβαστοῦ † προϊόντος αἱρεθεῖσα ἀνωδύνων θανάτων ἐν τοῖς συμποσίοις ἐβασάνιζε. καὶ τὸν μὲν διὰ τοῦ ξίφους εὕρισκεν ἀλγεινὸν, τῶν τιτρωσκομένων τοῦτο ὁμολογούντων. τὸν δὲ διὰ τῶν φαρμάκων, λυπηρόν. σπασμὸν γάρ τινα ἐμποιεῖν καὶ καρδιώττειν ἀναγκάζειν· τὸν δὲ ἐκ τοῦ δήγματος τῆς ἀσπίδος πρᾷον εἶναι, καὶ ἵνα Ὁμήρῳ ἰδίῳ εἴπω, ἀβληχρόν. ἔστι δὲ ὅτε καὶ μόνον ἀψαμένους ἀπέκτεινε· καὶ † προσερυγόντα δὲ, ὥσπερ οὖν ὁ * κεντρίτης, καὶ ἡ φρύνη.

Περὶ

De Phalangij tactu & Aspidis morsu sine dolore ferè letiferis. Cap. XI.

Phalangium uel solo contactu & sine magno dolore, ut audio, interimit. Aspidis quoque morsum Cleopatra lenissimum esse periclitatione percepit. Cum enim, aduentante Augusto, quænam sine acerbo doloris sensu mors esset in conuiuio de circumstantibus exquireret, eam quæ gladio inferretur, doloribus refertam esse, ex ijs qui aliquod uulnus accepissent, reperiebat: acerbam autem ex uenenis, & laboriosam: conuulsionem enim facere, & stomacho, & cordi dolorem inurere. Eam uerò quæ Aspidis morsu afferretur, lenē & imbecillem esse. Sed uel solo tactu interdum interimit, & afflatu quoque, ut & Centrites & Rubeta.

† προσιόντος, Gillius.

† προσερυγοῦσα.

* κεγχρίτης, uel κεγχρίνης.

De

De marinę Vulpis calliditate in declinanda esca: uel si deuorârit, inuertẽdo se mox & interiora euomẽdo. Cap. XII.

QVemadmodũ Vulpes terrena animal fraudulentũ existimatur, ita etiam marinæ Vulpi machinatio quædam atq; solertia ad declinandas insidias attributa est. Principio enim ad hamũ non accedit: aut simul ut hunc deuorârit, statim se tanq̃ uestem inuertens, & interiora sua euomit, & ad hunc modũ ferrũ expellit.

Escæ declinatio. Versipellis.

De coitu Ranarũ, q noƈte in terra fit: & ex earũ uoce ꝓgnosticũ pluuiæ. Caput XIII.

VT hominũ illecebræ quædã amoris esse dicuntur, sic Ranæ amatorium quiddam in uoce usurpant. Etenim quẽadmodum ad captãdos amores suos, homo amans lasciuam cantiunculam cantitare solet, sic suæ cuiusdam emissione uocis quã ololyginem uocant, coitus significationẽ mas fœminæ dat, atq; ut eã allexerit, ambo noƈtẽ, quòd in aqua nõ queant coire, expeƈtãt. Interdiu uerò in terra uenereo cõplexu implicari horrẽt. at noƈtu in magna securitate ueneri dant operam. Cũ uocalius quiddã q̃ sint solitę, sonant, pluuiæ aduentum denunciant.

Ololygo uox maris allicientis fœminam.

Pluuiæ signũ.

De Torpedinis ui circa inferendum torporem. Cap. XIIII.

MAnum hominis qui Torpedinẽ pisce cõtigerit, torpore affici, etiamnum puer à matre frequẽter audiui. Præterea à uiris peritis accepi, illũ qui rete in quo fuerit capta attigerit, omninò passurũ torporẽ. Itẽ si quis eã uiuã & grauidã in uas imposuerit, & marinã aquã infuderit, pariet illa suo tempore. eam deinde aquam si ex uase in hominis aut manum aut pedem infuderit, membra hæc non dubitanter obtorpescunt.

†καὶ ἔνεσιν,

Quædã bestię postq̃ attigerunt uenenatum quippiã, acerbiores sunt ad iƈtũ morsúm ue. Cap. XV.

NOn eandẽ uim ad plagas & morsus semper habent animalia, sed sępe ꝓpter causas quasdam morsus acerbitas intenditur. Nam gustata Serpente Vespa, longè morsu infestior est. Musca itẽ, cũ eiusmodi quippiã attigerit, acriores morsus habet, & dolorem maiorem facit.

Vespa. Musca.

†μυῖα, Gillius.

Aspidis

Περὶ θαλαττίας ἀλώπεκος. Κεφ. ιβ.

ΣΥμμὴν μοι λέγεις πανοῦργον εἶναι ζῶον ἀλώπεκα, ταύτην δὴ τὴν ἐκ τῆς γῆς τρεφομένην: ἄκουε δὲ καὶ τῆς θαλαττίας μηχανὰς, καὶ ὁποῖα δρᾷ ἐκείνη πυνθανόυ. ἢ γὰρ οὐ πρόσεισι τῷ ἀγκίστρῳ τὴν ἀρχὴν, ἢ καταπίνουσα τὸ τράχημα ἑαυτῆς τὸ ἐντὸς μετεκδῦσα ἔτρεψεν οὕτως ἔξω, ὥσπερ χιτῶνα τὸ σῶμα ἀνελίξασα, καὶ τοῦτον δήπου τρόπον ἐξεώσατο τὸ ἄγκιστρον.

Βατράχων ἐρωτικὴ μίξις. Κεφ. ιγ.

ΙΥγγας ἐρωτικὰς ἄνθρωποί φασιν εἶναί τινας. μίξεως δὲ ἀφροδισίου σύνθημα ὁ βάτραχος ἀφίησι πρὸς τὴν θήλειαν βοήν τινα, ὡς ἐραστὴς ᾠδήν τινα κωμαστικήν: καὶ κέκληται ἤδη ἡ βοὴ ὀλολυγὼν ὥς φασιν. ὅταν δὲ τὴν θήλειαν προσαγάγηται, μένουσιν ἄμφω τὴν νύκτα. ἐν μὲν γὰρ τῷ ὕδατι συνελθεῖν οὐ δύνανται: μεθ' ἡμέραν δὲ ἐπὶ γῆς συμπλακῆναι ὀῤῥωδοῦσι: νυκτὸς δὲ ἐπιστάσης, μετὰ πολλῆς τινα ἀδείας προσελθόντες, ἀλλήλων ἀπολαύουσιν. ὅταν δὲ βάτραχοι γεγωνότερον φθέγγωνται, καὶ τῆς συνηθείας λαμπρότερον, ἐπιδηλοῦσιν ὑετόν.

Περὶ τῆς δυνάμεως ἣν ἔχει ἡ νάρκη εἰς τὸ ὅμοιον πάθος. Κεφ. ιδ.

ΕΙ τις προσάψαιτο τῆς νάρκης, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ὀνόματος πάθος τὴν χεῖρα αὐτοῦ καταλαμβάνει, τοῦτο καὶ παιδάριον ὢν ἤκουσα τῆς μητρὸς λεγούσης πολλάκις. σοφῶν δὲ ἀνδρῶν ἐπυθόμην, ὅτι καὶ τοῦ δικτύου ἐν ᾧ θηρᾶται, †καὶ εἴ τι δεῖν, εἴ τις προσάψαιτο, ναρκᾷ πάντως. εἰ δέ τις εἰς σκεῦος αὐτὴν ἐμβάλοι ζῶσαν, καὶ ἐπιχέει θαλαττίου ὕδατος, ἐὰν ἐγκύμων ᾖ, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ὠδῖνος ἀφίκηται, τίκτει. καὶ ἐν τῷ σκεύει τότε ὕδωρ εἴ τις καταχέει χειρὶ ἀνθρώπου ἢ ποδὶ, ναρκᾷν τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα ἀνάγκη.

Κατὰ τί ἐπιτείνεται τὰ δήγματα τῶν θηρίων, καὶ ἐξ αὐτῶν κρούσεις. Κεφ. ιε.

ΤΑ ζῶα οὔτε ἐν ταῖς πληγαῖς, οὔτε ἐν τοῖς δήγμασιν ἀεὶ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἴσχει. ἀλλ' ἐπιτείνεται πολλάκις ἔκ τινος αἰτίας. ὁ γοῦν σφὴξ γευσάμενος ἔχεως, χαλεπώτερός ἐστι τὴν πληγήν. καὶ ἡ †μετὰ τοιούτῳ τινὶ προσελθοῦσα, πικρότερα δακεῖν ἐστι, καὶ ὀδύνας ἔδωκε. Καὶ μέντοι

μέντοι καὶ τῆς ἀσπίδος τὸ δῆγμα γίνεται παντελῶς ἀνήκεστον, ἐὰν βάτραχον φάγῃ. ὁ δὲ κύων ὑγιαίνων μὲν ἐὰν δάκῃ, τραῦμα εἰργάσατο, καὶ ἀλγηδόνα ἐξῆψεν: ἐὰν δὲ λυττῶν, διέφθειρεν. ὕδωρ τε δεδιέναι κατηνάγκασε πρῶτον: καὶ ὁ μετριάσαι δοκῶν, πάλιν ἐξάπτεται εἰς τὴν ὀδύνην, καὶ ὑλακτήσας ἀπέθανεν. ἀκέστρια δὲ ἀκουμένη χιτώνιον ῥαγὲν ὑπὸ λυττῶντος κυνὸς, δακοῦσά πως τῷ στόματι τὸ χιτώνιον, ἵνα ἀποτείνῃ αὐτὸ, ἐλύττησε καὶ ἀπέθανεν. Ἀνθρώπου δὲ ἀσίτου δῆγμα, χαλεπὸν καὶ δυσίατον. λέγονται δὲ οἱ Σκύθαι πρὸς τῷ σκυθικῷ ᾧ τοὺς οἰστοὺς χρίουσι, καὶ ἀνθρώπειον ἰχῶρα ἀναμιγνύναι φαρμάσσοντες, ἐπιπολάζοντά πως αἵματι, ὅνπερ † ἴασιν ἀπόκριμα αὐτοῖς. τεκμηριῶσαι τοῦτο καὶ Θεόφραστος ἱκανός.

Περὶ γήρως ὄφεως, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν.

Κεφ. ις.

Ὅταν ἀποδύσηται τὸ γῆρας ὁ ὄφις, ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος διὰ τοῦτο, ἐνταῦθά τοι καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχλὺν, καὶ τὸ ἀμβλὺ τῆς ὄψεως ῥίπτεται, καὶ ἐκεῖνο ὡς γῆρας ὀφθαλμῶν. τῷ δὲ μαράθρῳ προσυποθίγων καὶ περιψήχων τὸ ὄμμα ἑκάτερον, εἶτα ἐξαύτης τοῦ δὲ τοῦ πάθους γίνεται. ἀμβλυώττει δὲ ἄρα διὰ τοῦ χειμῶνος, φωλεύσας ἐν μυχῷ καὶ σκότῳ. οὐκοῦν μαλκιοῦσαν ἐκ τῶν κρυμῶν τῶν ζώων τὴν ὄψιν ὑποθερμαῖνον τὸ μάραθρον καθαίρει, καὶ ὀξυωπέστερον ἀποφαίνει.

Περὶ ἀλκυόνος ὠδίνων. Κεφ. ιζ.

Ἡ ἀλκυὼν ὅταν αἴσθηται ἑαυτῆς κυούσης, τηνικαῦτα μέντοι εἰς τὴν τῶν νεοττῶν ὑποδοχὴν καλιὰν ἐργάζεται, οὔτε πηλοῦ καὶ ὀρόφου, ὡς ἡ χελιδὼν, καὶ οἴκων δεομένη, καὶ ἄκλητος εἰσιοῦσα ξένη, καὶ λυποῦσα τὰ ἑωθινὰ ἐν τῷ λάλῳ, καὶ μέντοι καὶ διακόπτουσα τῶν ὕπνων τὸν ἥδιστον. οὔτε πάλιν τῷ σώματι μόνῳ ἐν ἐλευθέροις χωρίοις ἔχεται τοῦ προειρημένου, συμπλέκουσά τι καὶ ἀθροίζουσα τὰς τῆς βελόνης ἀκάνθας, δεσμῷ δέ τινι ἀποῤῥήτῳ τῆς εὐθυμοσύνης περιλαμβάνει τὸ ποίημα. τὰς μὲν γὰρ εἰς τὸ ἰθὺ κατέδησεν αὐτῶν, τὰς δὲ ἐπικαρσίας: ὑφαντικῆς ἐπιστήμονα γυναῖκα εἴποις ἂν αὐτὴν τῷ στήμονι τὴν κρόκην ἐπιστρέφειν. στρογγύλον δὲ ἡσυχῇ τὸ ἔργον ἀποφαίνει, καί τι καὶ κολπῶδες ὑπόμηκες οἱονεὶ πλέγμα κύρτου δημιουργοῦσα. καὶ ὅταν ἐξυφήνῃ τὸ εἰρημένον, κομίζει πρὸς τὴν θάλατταν.

ἔνθα

Aſpidis morſus ſi Ranam comederit, inſanabilis omninò fit. Canis ſi incolumis momorderit, uulnus quidem infert & dolorem, non tamen peſtiferum, inurit: ſin rabioſus plagam inflixerit, perniciem molitur. Primò enim aquæ metum inijcit: uel ſi quis etiam ſatis bene & mediocriter ſe habere uideatur, rurſus tamen repetente malo dolet ueheme̅ter, & latrat, denique moritur. Olim cum ueſtem, qua̅ rabidus Canis laceraſſet, ſarcinatrix mordicus, ut eam extenderet, tenuiſſet, in rabiem acta perijt. Ieiuni hominis morſus acerbior eſt, atque ad ſanandum difficilior. Scythæ dicuntur ad toxicum, quo ſagittas oblinunt, humanum ſanguinem admiſcere.

Aſpis.

Canis.

† fortè ἐῶσιν ἀποκρίνεσθαι αὐτοῦ. i. quam ſaniem à parte craſsiore ſecernunt. Alius codex pro ἴασιν habet ἴσασιν.

Serpens quomodo ſenectam abijciat, & oculorum hebetudinem ſanet.

Caput XVI.

Ineunte uêre cu̅ ſenectute̅ ſerpens exuerit, tum etiam uiſus hebetudinem, tanquam oculorum ſenectute̅, abijcit: quo ex morbo admotis & affricatis fœniculo oculis, liberatur. nam ex eius hyberna in latibulis obſcuris manſione, oculos hebetes & præſtrictos frigoribus calefaciens fœniculum purgat, atque acres & acutos efficit.

De mirabili Alcyonis nidificatione.

Caput. XVII.

Alcyones ſuam grauiditatem ſentientes, nidum ad excipiendos pullos machinantur. ad eum uerò non lutum ei opus eſt, non tectum & domus ut Hirundini, quæ cum hoſpes non uocata aduentat: tum matutino tempore cantu moleſta importuno, ſuauiſsimum ſomnum interrumpit. At neque corpore tantum Alcyones in aperto ac libero mari, ad nidi ſtructuram legendis contexendiſq; Belonæ ſpinis incumbunt, ſed ineffabili etia̅ ui ingenij ſolertiæq; propoſitum perficiu̅t. Spinas enim partim rectas, partim obliquas, ut mulieres ad textrina̅ erudite ſubtegmini ſtame̅, intertexunt: & rotundum paulatim, no̅ omninò tamen, ſed oblongu̅ & ſinuoſum inſtar naſſæ cuiuſda̅ efficiunt. Perfectu̅ in mare deferu̅t,

ubi

ubi fluitans ab incursantibus undis earum opus probatur: tum partes quas aqua incidens ostendit non firmas esse, resarciunt. Cætera quæ rectè connexa iunctaq; sunt, neq; si percutias saxo, rumpi: neque ferro discindi possunt, non magis quàm lineus ille thorax, q Mineruæ Lindiæ consecratus carminibus celebratur. Os uerò nidi non planè conspicuum, & alijs omnibus inaccessum, solam illam suscipere potest, neq; per id ipsum quicquã ex mari intro influere potest, adeò subtiliter cõstructum est. Ibidem undis circunlata Alcyon, ut ferunt, pullos nutrit.

Lupum lycoctono herba calcata mori. Cap. XVIII.

PRoximè Nilum herba nascitur, quæ non sine causa lycoctonos appellaẗ, quòd eam lupus calcans, cõuulsionibus moritur. Propterea Aegyptiorum illi qui hoc animal uenerantur, in terras suas eiusmodi herbam importari prohibent.

Gallinacei generis auẽ in aqua putrescere, non item in uino: Stellionem neque in aqua, neq; in uino, sed in oleo. Caput XIX.

SI quæ Gallinacei generis ales in uinũ illapsa & suffocata fuerit, nullum ex ea uitium uino contrahitur, neq; aliquid mali in domo exoritur: in aquam uerò delapsa, tum ipsam reddit fœtidam, tum aërem putido replet odore. At Stellio siue in aqua, siue in uino suffocetur, nihil officit. Oleum uerò, extinctus in eo, graui odore inficit: & qui de illo gustârit, Pediculis scatebit.

Stellio.

De Cerui cornu, & lapide, Serpentes fugantibus. Cap. XX.

CEruini cornu suffimento Serpentes fugari manifestum est. Est & fluuius nomine Pontus, in Medica & Pæonica regione, ut Aristoteles prodit, in quo lapis inuenitur, cuius suffitu Serpentes pelluntur: ac si quis aqua perfuderit, incendio conflagrat: sin ardentem flabello incendere uelis, restinguitur. atque eius suffimentum odorem bitumine tetriorem emittit. His autem de ipso proditis etiam Nicander consentit.

De Ser-

ἔνθα τοῦ κύματος ἐπιπολάζοντος εἶτα ἥσυχῇ τὸ κλύσμα ἐπιὸν, ἐλέγχει τῇ ἀλκυόνι τὸ ἔργον. τὸ γάρ τι μὴ στεγανὸν μέρος, τὸ ὕδωρ τὸ ἐμπίπτον ἀνεῖται αὖθις. τὰ δὲ ἡρμοσμένα καὶ καλῶς συνυφασμένα, καὶ ἄγε παίοις λίθῳ, οὐκ ἂν διαῤῥήσαις αὐτά. εἰ δὲ καὶ διακόψαις σιδήρῳ, τὰ δὲ οὐκ ἂν ἔξαι, καλῶς τε καὶ εὖ διυφασμένα τοῦ θώρακος τοῦ λινοῦ ὃ μέσον, ὃν πρότερον ἀναθεῖναι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Λινδίᾳ ᾄσμασιν ᾄδουσι. τὸ στόμα δὲ τοῦ κύρτου τοῦδε ἄλλῳ μὲν οὔτε εἰσβατὸν, οὔτε πάντῃ σύνοπτον, δέχεται δὲ ἐκείνην μόνην. οὐκ ἂν δὲ εἰσρεύσαι δι᾽ αὐτοῦ οὐδὲ τῆς θαλάττης εἴσω οὐδέν: οὕτως τοι στεγανόν ἐστιν. ἐνταῦθά τοι τοὺς νεοττοὺς τρέφει ἐπὶ τῶν κυμάτων ἡ ἀλκυὼν φερομένη, ὥς φασι.

Περὶ τῆς λυκοκτόνου καλουμένης πόας.

Κεφ. ιη.

ΤΟῦ Νείλου πλησίον πόα γίνεται καὶ καλεῖται λυκοκτόνος: καὶ οὐκ ἔστι ψευδώνυμος, καὶ εἰκότως. ὅταν γὰρ αὐτῇ ἐπιβαίη λύκος, σπώμενος ἀποθνήσκει. ἐνθένδε τοι καὶ οἱ σέβοντες Αἰγυπτίων τὸ ζῶον, εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν κωλύουσι ταύτην τὴν πόαν κομίζεσθαι.

Περὶ ὄρνιθος κατοικιδίου, καὶ τοῦ καλουμένου γαλεώτου, εἰς ὑγρόν τι ἐμπεσόντων. Κεφ. ιθ.

ΤΩν περὶ τὴν οἰκίαν ὄρνις ἐὰν εἰς οἶνον ἐμπέσῃ καὶ ἀποπνιγῇ, οὐδὲν λυμαίνεται, οὔτε τοῦ οἴνου φασὶν, οὔτε τῶν ἔνδον. ἐὰν δὲ εἰς ὕδωρ κατενεχθῇ, δυσώδες ἀπέφηνε τὸ ὕδωρ, καὶ κακοσμίαν περὶ τὸν ἀέρα ἐργάζεται. γαλεώτης δὲ ἐὰν εἰς οἶνον κατολισθήσας, εἶτα ἀποπνιγῇ, ἢ εἰς ὕδωρ, λυπεῖ οὐδέν. ἐὰν δὲ εἰς ἔλαιον ἐμπέσῃ καὶ ἀποθάνῃ, δυσώδες τὸ ἔλαιον ἀποφαίνει. καὶ ὁ γευσάμενος αὐτοῦ φθειρσὶν ἐξέζεσε.

Περὶ τοῦ λίθου τοῦ διώκοντος τοὺς ὄφεις.

Κεφ. κ.

ΤΟ τοῦ ἐλάφου κέρας θυμιώμενον ὅτι τοὺς ὄφεις διώκει, δῆλόν ἐστι. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης ὅτι καὶ λίθος ὁ γινόμενος ἐν τῷ Ποντικῷ ποταμῷ, ἔστι δὲ οὗτος ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Μηδικῇ τε καὶ Παιονικῇ, ἐπιθυμιώμενος διώκει τοὺς αὐτούς. καὶ μέντοι καὶ φύσιν τοῦ λίθου περιηγεῖται τοιάνδε. ὕδατος μὲν εἴ τις αὐτῷ καταχέοι, ἐξάπτεται. καιόμενον δὲ ὑπορεξάψαι ῥιπίδι εἰ θελήσαις, ὁ δὲ κατασβέννυται. θυμιώμενον δὲ αὐτὸν ὀσμὴν ἀφιέναι ἀσφάλτου βαρυτέραν φασι. τούτοις ὁμολογεῖ καὶ Νίκανδρος.

Περὶ

Περὶ Φάρου τῆς νήσου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ὄφεων. Κεφ. κα.

Φάρος ἡ νῆσος πάλαι, λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι οἷα μέλλω λέγειν, πεπλήρωτο ὄφεων πολλῶν τε καὶ διαφόρων. ἐπεὶ δὲ ὁ Θῶνις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς λαβὼν παρακαταθήκην τὴν Διὸς Ἑλένην, ἔδωκε δὲ αὐτὴν ἄρα ἄνω καὶ περὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλανώμενος ὁ Μενέλεως, εἶτα ἠράσθη αὐτῆς ὁ Θῶνις, καὶ βίαν αὐτοῦ προσφέροντος τῇ Ἑλένῃ εἰς ὁμιλίαν ἀφροδίσιον, φησὶν ὁ λόγος δείσασαν τὴν τοῦ Διὸς ταῦτα εἰπεῖν ἕκαστα πρὸς τὴν τοῦ Θώνιδος γαμετήν, Πολύδαμνα ἐκαλεῖτο. τὴν δὲ δείσασαν μήποτε ἄρα ὑπερβάλλῃ ἡ ξένη περὶ κάλλους αὐτήν, ἅμα τε καὶ οἰκτείρασαν ὑπεκθέσθαι τὴν Ἑλένην εἰς Φάρον. πόαν δὲ καὶ τῶν ὄφεων τῶν ἐκεῖθι ἐχθρὰν δοῦναι, ἥπερ οὖν αἴσθησιν λαβόντας τοὺς ὄφεις, εἶτα καταδῦναι. τὴν δὲ αὐτὴν καταφυτεῦσαι, καὶ χρόνῳ ἀναθῆλαι, καὶ ἀφεῖναι σπέρμα ἐχθρὸν ὄφεσι. καὶ μέντοι καὶ ἐν τῇ Φάρῳ † θηρίον τοιόνδε γενέσθαι. κληθῆναι δὲ τὴν πόαν ἑλένιον λέγουσιν οἱ ταῦτα εἰδέναι δεινοί.

Περὶ τῶν θαλαττίων ἀστέρων. Κεφ. κβ.

Θαλάττιον ζῷον οἱ ἀστέρες, καί εἰσι καὶ αὐτοὶ * μαλακόστρακοι, ἐχθροὶ δὲ τοῖς ὀστρέοις: δειπνοῦσι γὰρ αὐτά. καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατ' αὐτῶν ἐκεῖνός ἐστι. τὰ μὲν κέχηνε πολλάκις ψύχους δεόμενα, καὶ ἄλλως εἴ τι σφίσιν ἐμπέσῃ τούτῳ τραφησόμενα. οἱ τοίνυν ἀστέρες εἰς μέσον τῶν ὀστράκων † διείργουσιν ἓν κῶλον τῶν σφετέρων εἰς ἕκαστον, καὶ ἐμπίμπλανται τῶν σαρκῶν, διειργομένων συνελθεῖν τῶν ὀστράκων αὖθις. ἴδιον μὲν δὴ καὶ ἀστέρων θαλαττίων εἰρήσθω ἡμῖν τοσοῦτον.

Περὶ ἀμφισβαίνης. Κεφ. κγ.

Τὴν μὲν ὕδραν τὴν Λερναίαν, τὸν ἆθλον τὸν ἡράκλειον ᾀδέτωσαν ποιηταί, καὶ μύθων ἀρχαίων συνθέται, ὧνπερ ἐστὶ καὶ Ἑκαταῖος ὁ λογοποιός. ᾀδέτω δὲ καὶ Ὅμηρος χιμαίρας φύσιν, κεφαλὰς ἐχούσας τρεῖς. τροφὰς τοῦ Λυκίου † Ἀμισοδάρου τοῦ Λυκίων βασιλέως, ἐπὶ λύμῃ πολλῶν θρέμμα ποικίλον τε καὶ ἀπρόσμαχον, ναὶ μὰ Δία. καὶ ταῦτα μὲν ἔοικεν εἰς τοὺς μύθους ἀποκεκρίσθαι. Ἡ δὲ ἀμφίσβαινα, ὄφις δικέφαλός ἐστι, καὶ τὰ ἄνω καὶ ὅσα εἰς τὸ οὐραῖον. προϊοῦσα δὲ ὅπως ἂν ἐς τὴν ὁρμὴν ἐπαναγά-

γῃ

De Serpentibus in Pharo insula, & Helenio herba eis aduersa. Cap. XXI.

PHarus insula olim (ut testantur Aegyptij) multis diuersisq; serpētibus plena erat. Et cum Thônis Aegyptiorū rex custodiendam accepisset Helenam Iouis filiam à Menelao per superiora Africę circa Aegyptum & Aethiopiam oberrante, inq; eius amorem incidisset, & uim illi inferre conaretur: fama est illā uxori Thonidis Polydamnæ rem omnem aperuisse. Polydamnam uerò & metuentem ne propter formam sibi aliquando præferretur Helena, & simul miserantem in Pharum eam exposuisse, & donauisse herbam Serpentibus illic abundantibus aduersariā: cuius sensus (ut ferunt) quàm primū perceptus est à Serpentibus, illi passim in terram se abdiderunt: Helena uerò herbam plantauit, quæ cum comprehēdisset, suo tempore semē Serpentibus inimicū protulit, & Helenium, ut harum rerum periti asserūt, appellata est, & in Pharo ꝓuenit.

Helenium herba.

†fortè φυτὸν, citat hunc locū Eustath. in quartum Odyssee, sed his uerbis omissis.

Stellę marinę quomodo Ostrea exedant. Cap. XXII.

STellæ marinæ molli crusta intectæ, & Ostreis tā crudeliter inimicæ sunt, ut hæc ipsa exedant, & cōficiant. Ratio insidiarū quas eis moliuntur, eiusmodi est: Cum testacea suas patefaciant conchas, cum uel refrigeratione egent, uel ut aliquid pertinēs ad uictum incidat: eæ uno de suis siue cruribus siue radijs intra testas ostrei hiantes insito, eas claudi prohibentes, carne explentur.

*Aristotel. libro 5. ca. 15. de histo. animal. stellas inter ostracoderma numerat.

†aliâs διείργουσι.

Amphisbænæ duo esse capita, & utroq; uersus eam incedere. Cap. XXIII.

HYdram Lernæam, Herculis certamen, decantent poëtæ, & ueterum fabularum opifices, quorum è numero est Hecatæus historicus. Chimæræ naturam tricipitis canat Homerus: quod mōstrum Lyciorum rex Amisodarus, uarium & inuictum, ad perniciem multorum aluisse dicitur. Ego has res profectò sic in fabulis numerandas duxerim, ut uerum est Amphisbænam sanè serpentem duo habere capita, alterum in anteriori parte, alterum in posteriori. cum enim aliquò necesse habet progredi, cau

Hydrā & Chimæram feras esse fabulosas.

† Stephanus penultimā per ω scribit.

Amphisbęna.

dæ loco alterum ponit, altero pro capite utitur: tum rursus si ei retro sit opus cedere, capitibus contrà quàm prius utitur.

Rana piscatrix quomodo latitans, & appendices, quas ante oculos habet, ueluti escã prętendens, pisciculos ad se allectos deuoret. Cap. XXIIII.

Inescatio callida.

† ἐκεῖνο

† παχὺ

EGenere Ranarum quædam Piscatrix appellatur, nomen ex ijs actionibus rerum quas molitur trahens: hæc ante oculos, quasdam pisciculorum capiendorum illecebras habet, longulos nimirum pilos, siue appendices quasdã, quorũ extrema asperis (uel crassis) globulis prępilantur. Hos sibi conscia à natura comparatos esse, dandæ ansæ ad illiciendos in escam pisces, sese in turbidissima & referta limo loca abdit, atq; illic ibidem silentio delitescens, porrigit pilos & prætendit. paruuli igitur pisciculi ad eos adnatant, & extremum quod præpilatum est escam esse putant. ea uerò in abstrusis insidijs manens, ubi illos propius accessisse perceperit, pilos ad se subducit. subducũtur enim occultis quibusdam uijs. pisciculi autem qui helluatione & liguritione allecti proximè accesserint, cõprehenduntur, & ei esca fiunt.

Locusta à Polypo hosté quomodo uincatur. & quando cornua sua obliquet, demittat, aut ante se porrigat. Cap. XXV.

† ἐκπεφ.

† καὶ ἤδη:

LOcusta ideò inimicitias cũ Polypo graueis habet: quòd hic cũ illius brachia circumplexus fuerit, aculeis, quos in dorso insitos habet, præclarè cõtemptis, & pro nihilo habitis, illã ipsam circũplicans, suffocat. Cuius sanè rei haud inscia Locusta, à Polypo summè refugit. Eadẽ cũ nullius rei metu afficitur, tũ ante uersus progredit nõ prætensis quidẽ, sed obliquis & demissis in latera cornibus, ut ne aqua cõtra natationẽ ueniens reprimat cornua, & inde ultrà progredi prohibeat. sin fugit & retrocedit, tũ penitus demittit & laxat sua cornua: & tanquam remis altius demissis scapham propellens, sic sese commouens, multũ cõficit itineris. Quòd si Locustæ inter se pugnant, alij contra alios, ita erectis cornibus ueniunt, ut incurrentes arietes allidunt & conserunt frontes.

De pugna uerò inter Locustam & Murænam in superioribus egimus.

γὰρ τῆς προόδου ἡ χρεία αὐτὴν, τὴν μὲν ἀπέλιπεν οὐρὰν εἶναι, τὴν δὲ ἀπέφηνε κεφαλήν. καὶ μέντοι καὶ πάλιν εἰ δεηθείη τὴν ὀπίσω ἰέναι, κέχρηται ταῖς κεφαλαῖς εἰς τὸ ἐναντίον ἢ τὸ πρόσθεν ἐχρήσατο.

Περὶ τοῦ βατράχου τοῦ καλουμένου ἁλιέως. Κεφ. κδ.

ΗΝ δὲ ἄρα τι βατράχου γένος, καὶ καλεῖται οὗτος ἁλιεὺς, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα ἐξ ὧν δρᾷ. δελέατα † ἐκεῖνα ὑπεράνω τῶν ὀφθαλμῶν ἔχει, περιμήκεις τρίχας ὡς ἂν εἴποις τινὰς βλεφαρίδας. εἶτα ἑκάστη † τραχὺ σφαιρίον προσπέφυκε. συνοιδὼς οὖν ἑαυτῷ τούτοις ἐφόδιον εἰς τὴν τροφὴν, ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς τοὺς ἄλλους ἰχθῦς, παρεσκευασμένῳ τε καὶ τεθηγμένῳ προσέτι. οὐκοῦν ὑποκρύψας ἑαυτὸν ἐν τοῖς θολερωτέροις τε καὶ ἰλύος μᾶλλον πεπληρωμένοις ἡσυχάζει, προτείνων τὰς τρίχας τὰς προειρημένας. τὰ τοίνυν βράχιστα τῶν ἰχθύων προσνεῖ ταῖς δὲ ταῖς βλεφαρίσι, τὰς ἐπ' ἄκρου σφαιροειδεῖς περιφορὰς οἰόμενα δέλεαρ εἶναι. ὁ δὲ ἐλλοχῶν ἀτρεμεῖ: πλησίον δὲ τούτων γεγενημένων, ὑπάγει τὰς τρίχας εἰς ἑαυτόν. αἱ δὲ εἰσάγονται κρυπταῖς τισι ταῖς ὁδοῖς καὶ ἀφανέσι. γειτνιάσαντά τε ὑπὸ λαιμαργίας τὰ ἰχθύδια, δεῖπνόν εἰσι βατράχῳ τῷ προειρημένῳ.

Περὶ τῆς τῶν καράβων, καὶ τῆς τῶν πολυπόδων ἔχθρας. Κεφ. κε.

ΚΑραβος πολύποδι ἐχθρόν. τὸ δὲ αἴτιον. ὅταν αὐτῷ τὰς πλεκτάνας περιβάλῃ: τῶν μὲν ἐπὶ τοῦ νώτου † ἐμπεφυκότων αὐτῷ κέντρων ποιεῖται οὐδεμίαν ὤραν, ἑαυτὴν δὲ περιχέας αὐτῷ εἰς σύνιγμα, ἄγχει. ταῦτα ὁ κάραβος σαφῶς οἶδε, καὶ ἀποδιδράσκει αὐτόν. καράβου δὲ ἡ φύσις † νήξει: ὅταν ἀδεὴς ᾖ πορεύεται ὅδε ὁ ἰχθῦς πρόσω, πλαγιάσας δεῦρο καὶ ἐκεῖσε τὰ κέρατα, ἵνα μὴ πρὸς ἐναντίαν τὴν νῆξιν τὸ ὕδωρ ἰὸν, εἶτα ἀνασέλληται οἱ τὰ κέρατα, καὶ ἐμποδίζηται πρόσω χωρεῖν. εἰ δὲ φεύγει τὴν ὀπίσω ἰὼν, παρήκεν αὐτὰ τελέως. τὸ δὲ αἴτιον, ὡς κώπαις ἐρέττων καὶ ὑποκινῶν δίκην πορθμίδος πολὺ ἀνύσαι. εἰ δὲ γένοιτο μάχη καράβων εἰς ἀλλήλους, τὰ κέρατα ἐγείροντες, εἶτα ὡς κριοὶ ἐμπίπτοντες, προσαράττουσι τὰ μέτωπα. Ἀγῶνα δὲ μυραίνης καὶ καράβου ἀνωτέρω εἶπον.

γῶς

Serpen-

Πῶς διώκει τοὺς ὄφεις ἄγνος καὶ καλαμίνθη. Κεφ. κϛ.

Ἐλαύνει δὲ ἰσχυρῶς τῇ φυγῇ τοὺς ὄφεις ἡ ἔνδροσός τε καὶ νοτερὰ καλαμίνθη φασί, καὶ ὁ ἄγνος. τοῦτόν τοι καὶ ἐν †θεσμοφόροις ἐν ταῖς στιβάσι τὰ γύναια τὰ Ἀττικὰ ὑποστόρνυνται. καὶ δοκεῖ μὲν καὶ ἐχθρὸς εἶναι τοῖς δακέτοις ὁ ἄγνος. ἤδη δὲ καὶ ὁρμῆς ἀφροδισίου κώλυμά ἐστι· καὶ ἔοικε τόγε ὄνομα λαβεῖν ἐντεῦθεν. δέδοικε δὲ ἄρα τὰ αὐτὰ δάκετα καὶ τὴν καλουμένην πόαν τὴν λιβανωτίδα.

Τί εἰς τὰ ζῶα ἐργάζεται ἡ θηλύφονος πόα. Κεφ. κζ.

Θεοφράστου δὲ ἔγωγε ἀκούω καὶ ἐκεῖνα, πόαν τινὰ ἱστορεῖ ὅδε ὁ ἀνήρ, καὶ ὄνομα θηλύφονον καλεῖ αὐτήν· ἣν πρὸς τὸν εἴ τις σκορπίου †ἐπὶ τοῦ νώτου θεὶς ἐάσαι, ὅδε παραχρῆμα αὖός ἐστιν. ὁ δὲ αὐτὸς λέγει τὸν αὐτὸν ἀναστήσειν σε, εἰ πρὸς τὸν λευκοῦ ἐλλεβόρου καταπάσαις αὐτόν. ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ μὲν τὸ θηλύφονον, τὸν δὲ λευκὸν ἐλλέβορον ἥκιστα. τὸ δὲ αἴτιον, μισῶ μὲν σκορπίους, φιλῶ δὲ ἀνθρώπους. Καλλίμαχος δὲ ἄρα ἐν τῇ γῇ τῇ Τραχινίᾳ ᾄδει δένδρόν τι φύεσθαι καὶ καλεῖσθαι σμίλον, ᾧ τὰ ἑρπετὰ γειτνιάσαντα καὶ προσψαύσαντα ἀρχὴν, εἶτα ἀποθνήσκειν.

Περὶ ὑῶν καὶ σαλαμάνδρας. Κεφ. κη.

Τὴν ὗν κρέα ἔχειν τῶν ἄλλων κρεῶν ἥδιον, ἐκ πολλοῦ πεπίστευται. καὶ ἐκεῖνο δὲ ἡ πεῖρα διδάσκει, καὶ μάλα γε ἐναργής· ὅταν ποτὲ σαλαμάνδρα φάγῃ, αὐτὴ μὲν ἐστὶν ἀπαθὴς, τούς γε μὴν αὐτῆς γευσαμένους ἀποκτείνει.

Περὶ τῶν ἐν τῷ Εὐφράτῃ ὄφεων. Κεφ. κθ.

Εὐφράτης, ὅσπερ οὖν Πάρθων καὶ Σύρων ῥεῖ μέσος ποταμὸς, ὅτι μέν τι καὶ ἕτερον τῶν ἄλλων ἔχει ποταμῶν περιττὸν, ἐρῶ ἄλλοτε· ὃ δὲ αὐτῷ συνίσασι Πάρθοι τε καὶ Σύροι, καὶ ἔστι συμμελὲς τοῖς λόγοις τοῖσδε, τοῦτο εἰρήσεται. Πρὸς ταῖς πρώταις ἀνατολαῖς τοῦδε τοῦ ποταμοῦ, φύονταί τινες ὄφεις, καὶ μάλα γε ἀνθρώπων ἐχθροί· ἀλλ' οὐ τῶν ἐπιχωρίων καὶ συντρόφων, τῶν δὲ ξένων καὶ προσηκόντων οὐδέν· καὶ τιμῶνταί γε τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῖς θανάτου.

Περὶ

Serpentibus Agnō .i. uiticē arborē aduersari: ut inter herbas calamintham siue nepetā & libanotidē. Cap. XXVI.

Permultam Serpentium fugam nepeta irriguis gaudens locis, & Agnos faciunt, & longè lateq; expellunt. In Atheniensiū Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernunt, q͂ & Serpentibus sit infesta, & simul existimet̄ ab appetitione ueneris prohibere, unde nomen traxisse uidet̄. Herba etiā Libanotis nuncupata Serpētibus formidabilis est.

† θεσμοφορίοις

Scorpium herba thelyphono perire, elleboro albo ad se redire. Smilū arborē Serpētes perimere. Cap. XXVII.

THelyphonum herbā Theophrastus narrat, si eam ad Scorpij dorsum admoueas hunc statim perire. Idemq; affert eundem ad integritatē ualetudinis restitui, si eum candido elleboro conspergas: Atq; equidē thelyphonū probo, non itē elloborum: quòd sanè ita homines egregiè diligam, ut acerbè & penitus scorpios oderim. Callimachus etiā canit in terra Trachinia arborē nomine smilum nasci, ad quā appropinquantes, & eam contingentes Serpentes, pereunt.

† ἐπιξύσαι, Theophrast' de hist. plant. 9. 19. Thelyphonū est genus aconiti primum.

Smilos arbor eadem fortè quæ melia, id est, fraxinus.

De Suis carnibus, & quòd Salamandram sine periculo uoret, &c. Cap. XXVIII.

SVis carnes suauitate inter cęteras prę stare, uetus persuasio est. Hoc quidē experientia non obscurè constat, si quando Sus Salamandrā comederit, ipsum extra periculum esse: eos autem qui Suis illius carnibus uescantur, perire.

De Serpentibus Euphratem accolentibus, quæ peregrinis infensæ & mortiferæ sunt, indigenis non item. Cap. XXIX.

EVphrates, qui inter Parthos & Syros intermedius fluit, qua in re longè cęteris fluminibus præstet, aliâs dicam: Iam nunc de eo ipso, quod Parthi & Syri non ignorant, quodq; ab hoc instituto sermone non abhorret, ponā. Ad primos ortus huius fluminis quædam Serpētes nascuntur hominibus externis, non itē indigenis, inimicissimæ: atque usq; eò infestę, ut eos morte mulctent.

De gressu Leonis & uestigijs confusis ad fallendos uenatores. Cap. XXX.

CVm Leo ingreditur, nec rectà iter facit, nec simplex ponit uestigium, sed uariũ imprimit, & multiplex: modò enim progreditur, modò regreditur, tũ rursus procedit, idemq; uicissim retro cômeat, ac rursus pergit: & sic uiam obliterat, ut ne uenatores eius uestigia sequi, & lustrũ ubi cum suis catulis habitat, facilè reperire possint: id quod diuino munere proprium naturæ Leonum donatũ est.

De singultu, & amoliente eũ à pecoribus herba, quæ eam ob causam à pastoribus plantatur. Cap. XXXI.

Alyssos dicta medicis herba.

BOnus & perit⁹ pastor, ut Oues & Capras amat, sic odit singultum. Is quidem & homini frequens est, & pecori ex repletione accidit. Itaq; contrariã huic affectui herbam circa stabula pastores serunt, hoc malum amolientem. Eius uim experti, hominibus quoq; eandẽ aduersus singultum salutarem faciunt.

De Hyoscyami & Opi stirpium euulsione, circunfossis eis aliqua uolucre alligata. Caput XXXII.

HYoscyamũ & Opòn collecturi, circunfodiunt, ita ut commoueant luxentq; radices, non suis tamen ipsi manibus euellunt: sed uolucrem aliquam altero crure alligant herbæ: quam illa deinde irrequieto motu suo euellit. Vtraque autem utilis est ad remedia homini, aduersus uoluulum præsertim, siue quis ipse sic eruendum curarit, siue aliũde acceperit. Nisi autem hoc modo eruantur periculum esse putant.

†al' οἴεται *ἐλεόν

Opòs liquorem Græcis significat, & simpliciter pro Cyrenaico siue laseris succo usurpari solet. Sed Aelianus hoc loco aliud intelligere uidetur, fortè papaueris fruticem ex quo liquor opium dictus colligitur, uel opocarpasi stirpem. hæ quidem ui refrigerante & sopori fera, ex qua periculum fortè timebant fodientes, cum hyoscyamo conueniunt. Mandragoram quoque facultatis eiusdem, cane alligato sunt qui eruendam nugentur: ut Iosephus baaras stirpem, & Aelianus lib. 14. aglaophotidem terrestrem.

Περὶ λεόντων. Κεφ. λ.

ΛΕων δὲ ὅταν βαδίζῃ, οὐκ εὐθύωρον πρόεισιν, οὐδὲ ἐᾷ τῶν ἰχνῶν ἑαυτοῦ ἁπλᾶ εἶναι καὶ τὰ ἰνδάλματα: ἀλλὰ τῇ μὲν πρόεισι, τῇ δὲ ἐπάνεισι. καὶ αὖ πάλιν τοῦ πρόσω ἔχεται, καὶ μέντοι καὶ ἵεται τοὔμπαλιν. εἶτα προχωρεῖ τὴν ὁδόν, καὶ ἀφανίζει τοῖς θηραταῖς ἰέναι κατὰ στίβον τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ῥᾳδίως τὴν κοίτην, ἔνθα ἀναπαύεται καὶ οἰκεῖ σὺν τοῖς σκύμνοις, εὑρίσκειν. καὶ ταῦτα μὲν λεόντων ἐστὶν ἴδια δῶρα φύσεως, ἄνωθεν αὐτοῖς δοθέντα.

Περὶ λυγγὸς τῆς ἐπιγινομένης τοῖς ζώοις, καὶ τῆς πόας ἣν διὰ αὐτὴν φυτεύουσιν οἱ ποιμένες. Κεφ. λα.

ΠΟιμένα μοι νόει νομευτικὸν ἀγαθόν. οὐκοῦν ὁ νομεὺς φιλεῖ μὲν τὰς ὄις. φιλεῖ δὲ καὶ τὰς αἶγας, μισεῖ δὲ λύγγα, νόσημα τῶν ἀνθρώπῳ πολλάκις ἐμπίπτον. ἄγει δὲ ἡ πλησμονὴ καὶ τοῖσδε τὴν λύγγα. οὐκοῦν πόαν τινὰ ἐχθρὰν ὑπὲρ πάθει ὑπὲρ δὲ τοῖς τῶν προειρημένων σηκοῖς οἱ νομεῖς περιφυτεύουσι. καὶ ἡ δὲ ἡ πόα ἀνείργει τὸ κακὸν αὐτοῖς. λέγουσι δὲ οἱ πεπειραμένοι ὅτι ἄρα καὶ ἀνθρώποις ἐν τῷ αὐτῷ πάθει ἐστὶν ἀγαθὸν ἡ πόα αὕτη.

Περὶ ζώων τῶν τὸν ὀπὸν καὶ τὸν ὑοσκύαμον ἀνασπώντων. Κεφ. λβ.

ΥΟσκύαμον καὶ ὀπὸν ὅσοις ἔργον τρυγᾶν, οὗτοι περισκάπτουσι μὲν γύρους, καὶ ὑποκινοῦσι τὰς ῥίζας, οὐ μὴν διὰ χειρῶν τῶν σφετέρων ἔτι ἀνασπῶσιν: ἀλλὰ τῶν ζώων πτηνὸν ὁτιοῦν θηράσαντες ἢ πριάμενοι, τοῖν ποδοῖν τὸν ἕτερον προσέδησαν τῇ πόᾳ, τὸ δὲ ἱλυσπώμενον, εἶτα μέντοι ἀνασπᾷ αὐτήν. καὶ ἔστι λυσιτελῆ ἑκάτερα, εἰς ἃ δέονται ἄνθρωποι. εἰ δὲ μὴ ταύτῃ τις ἀνασπάσῃ, ἔχει ἄλλως ὁ πρὸ τοῦ †οἱ ἔσαι καλῶς καὶ εἰς *ἴλεον θησαύρισμα εἰληφέναι.

Περὶ ἕλμινθος, καὶ τῆς πόας τοῦ ἀβροτόνου. Κεφ. λγ.

ΤΟ ἀβρότονον ὅσα ἀγαθὰ δρᾷ, καὶ ὅπως ὁδοῦ πνεύματι δίδωσι, καὶ μέντοι καὶ πνεύμονός ἐστι καθαρτήριον, οὐ νῦν λέγειν καιρός. ζώῳ δὲ πονηρῷ πολέμιόν ἐστι καὶ

De Abrotoni herbæ facultatibus: & historia mirabilis mulieris curatæ à Lumbricis. Cap. XXXIII.

Abrotonum.

ABrotoni remedia cum alia, tum ad expurgandum pulmonẽ, & facilem reddendã spirationẽ, nõ est huius loci explicare. Idẽ infensum est Lumbricis, eosq;

καὶ ἀναιρεῖ τὴν ἕλμινθα, ἣ πρόσω τοῦ πλέονος ἰοῦσα, καὶ αὐξανομένη, θηρίον γίνεται, σπλάγχνοις μὲν ἐντικτόμενον, ἀνθρωπείοις δὲ νόσοις ἐναριθμούμενον, καὶ ταῦτα ταῖς ἄγαν ἀνιάτοις τε καὶ ὑπὸ χειρὸς θνητῆς εἰς ἄκεσιν ἥκειν ἀδυνάτοις. τεκμηριῶσαι τοῦτο, καὶ Ἵππυς ἱκανός. ὃ δὲ λέγει ὁ συγγραφεὺς ὁ Ῥηγῖνος, τοιόνδ᾽ ἐστί. Γυνὴ εἶχεν ἕλμινθα, καὶ ἰάσασθαι αὐτὴν ἀπεῖπον οἱ τῶν ἰατρῶν δεινοί. οὐκοῦν εἰς Ἐπίδαυρον ἦλθε, καὶ ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ ἐξαντὴς γενέσθαι τοῦ συνήθους πάθους. οὐ παρῆν ὁ θεός, οἱ μέντοι ζάκοροι κατακλίνουσι τὴν ἄνθρωπον, ἔνθα ἰᾶσθαι ὁ θεὸς εἰώθει τοὺς δεομένους. καὶ ἡ μὲν ἄνθρωπος ἡσύχαζεν† πρὸς τὰ θεῖα. οἵγε μὴν ὑποδρῶντες τοῦ θεοῦ, τὰ εἰς τὴν ἴασιν αὐτῇ ἐποίουν: καὶ τὴν κεφαλὴν μὲν ἀπὸ τῆς δέρης ἀφαιροῦσι: καθίησι δὲ τὴν χεῖρα ὁ ἕτερος, καὶ ἐξαιρεῖ τὴν ἕλμινθα, θηρίον μέγα, τι χρῆμα. συναρμόσαι δὲ καὶ ἀποδοῦναι τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἁρμονίαν οὐκ ἠδύναντο οὐκ ἔτι. ὁ τοίνυν θεὸς ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς μὲν ἐχαλέπηνεν, ὅτι ἄρα ἐπέθεντο ἔργῳ δυνατωτέρῳ τῆς ἑαυτῶν σοφίας, αὐτὸς δὲ ἀμάχῳ τινὶ καὶ θείᾳ δυνάμει ἀπέδωκε τῷ σκήνει τὴν κεφαλήν, καὶ τὴν ξένην ἀνέστησε. Καὶ οὔτι που ὦ Βασιλεῦ καὶ θεῶν φιλανθρωπότατε Ἀσκληπιὲ βροτῶν ἔγωγε ἀντικρίνω τῇ σοφίᾳ τῇ σῇ, μὴ μανείην οὕτω τοσοῦτον, ἀλλὰ ἐπελθὼν ἐμνήσθην εὐεργεσίας τε σῆς καὶ ἰάσεως ἐκπληκτικῆς. ὡς δὲ καὶ ἥδε ἡ πόα σὸν δῶρόν ἐστιν, οὐδ᾽ ἀμφιβάλλειν χρή.

Περὶ τοῦ ζώου τοῦ καλουμένου ναυτίλου.

Κεφ. λδ.

Ὁ δὲ ναυτίλος πολύπους μέν ἐστι καὶ αὐτός, καὶ κόγχην μίαν ἔχει. ἀναπλεῖ μὲν οὖν ἐκ τῆς θαλάττης τὴν κόγχην †ἐκστρέψας πρὸς τὰ κάτω, ἵνα μὴ τῆς ἅλμης ἀρύσηται, καὶ ὠθήσῃ αὖθις αὐτόν. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῖς κύμασιν, ὅταν μὲν ᾖ γαλήνη καὶ εἰρήνη πνευμάτων, στρέφει τὴν κόγχην ὑπτίαν: ὁ δὲ ἐπιπλεῖ δίκην πορθμίδος. καὶ παρεὶς δύο πλεκτάνας ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκεῖθεν, καὶ ὑποκινῶν ἡσυχῇ, ἐρέττει τε καὶ προωθεῖ τὴν συμφυῆ ναῦν. εἰ δὲ εἴη πνεῦμα, τοὺς ἐρετμοὺς μὲν τοὺς τέως προτείνας μακροτέρους οἴακας ἐργάζεται, ἄλλας δὲ ἀνατείνας πλεκτάνας, ὧν μέσος χιτών ἐστι λεπτότατος, τοῦτον διαστήσας ἱστίον αὐτὸν ἀποφαίνει. πλεῖ μὲν δὴ τὸν τρόπον τοῦτον ἀδεὴς ὤν. ἐὰν

eosq; interimit: quæ animalia ampliùs aucta, etiā feræ nominanť. innaſcuntur illi interaneis: & inter hominis morbos numeranť, eosq; grauiſsimos & ope mortalii incurabiles: ad quod perſuadendū uel Hippys Rheginus ſcriptor idoneus fuerit. Mulier quædā (inquit ille) ex Lumbrico laborans, cū de eius curatione periti ſsimi etiā medici deſperaſſent, Epidaurum (Peloponneſi ciuitatem) profecta, dijs, ab hoc malo ut liberareť, ſupplicabat. Et cū deus (Aeſculapius) abeſſet, miniſtri eā eo in loco, ubi deus mederi ſupplicibus ſolebat, quieſcere primū iuſſerūt: deinde capite eius reſecto, unus eorū manu immiſſa in uentrē, Lumbricū, ferā ſanè ingentē, exemit. Caput uerò dū in ſuū locū & priſtinam harmoniā reponere conanť, idq; præſtare nō poſſunt: interim deus reuertitur, illisq; increpatis quòd rem ſupra artem & uim humanā aggreſsi fuiſſent, ipſe diuino & ineffabili modo & caput ſuo corpori, & mulierē reſtituit. Tantum, ô rex & amantiſsime inter omnes deos humani generis Aeſculapi, tua ſapientia pollet, cui ego ſi quenquā mortaliū cōparare auſim, inſaniā. Volui aūt hoc benificentiæ tuæ & mirificę medendi artis teſtimoum prædicare, facultatis abrotoni herbæ occaſione inuitatus: quā ſimiliter tuum eſſe munus non eſt dubitandum.

Hiſtoria mulieris lumbricoſæ.

† al' προσταχθέντα

De Nauta uel Nautilo piſce, è genere Polyporū: qui è concha quam incolit brachijs remorum inſtar extenſis nauigat. Cap. XXXIIII.

Nautilus è genere Polyporū concha una præditus eſt. is cum ex ima maris ſede ad ſummā aquā effertur, inuertit & mutat concham deorſum uerſus, ut ne hauſta aqua rurſus demergatur: ubi uerò ad ſummū æquoris peruenit, & mare ab aduerſa tempeſtate cōquieſcit, ſupinam concham uertit. hac enim tanquā ſcapha nauigatione ferť: & duo brachia in utrūq; latus demiſſa, ſenſim atq; moderatè mouens, remigat, domeſticamq; & natiuā nauem propellit. quod ſi uētus flat, brachia quæ tanquam remos prius longè lateq; porrigebat, gubernacula cōſtituit: at quę cæterorū brachiorū media eſt mēbranula pertenuis, ea paſſa & intenta pro uelo utitur. ſicq;, cum eſt ſine metu, nauigat.

† al' στρέψας

Sin quippiam à ualétioribus belluis metuit, se demergens concham aqua complet, & simul ex pondere in profundū delabens, sese occultat, atq; ita hostem effugit. Pòst ubi mare est tempestate uacuū, & à belluis quietū, de imo maris gurgite se extollens, rursus per summum mare nauigat, unde nomen habet.

Quanta maris profunditas hominib. explorata sit. Cap. XXXV.

AD passus trecentos hominibus aiūt exploratam esse maris altitudinē, nec ultra. An uerò in profunditate reliqua & inferiore pisces adhuc, aut belluæ tantum degant: uel neutrū ex his animalibus, sed dæmones tantum marini & fluidæ rerum naturę dominus incolant, neq; alius dixit, neq; ego id scire satago.

De pisce Adonide & Exocœto appellato, & horū nominū causis. Cap. XXXVI.

PIscis aspectu flauus, è genere mugilū, saxa incolere, & simul in ijs uictitare solet: eius sanè duo in uulgus nomina minimè ignota sunt: alij em̄ Adonin nominant: alij Exocœton, quod extra mare in arido cubet. Cum enim est tranquilla & temperata tempestas, is tum in siccum undarum impetu peruectus, ad saxa sese exponit, ibidemq; libenter & quiete altum somnum capit. Cum autem alijs omnibus animalibus tanquam fœdere deuinctus est, pacemq; habet: nō similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese uersat, & tandiu saltatorio quodā facto tripudio saltat, dum de saxo in undam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum idcirco Adonin, quemadmodū mea fert opinio, ij appellarunt, qui huiuscemodi nomen ei imposuerunt: ꝙ Adonidis, qui Cinyræ regis filius fuit, uitā inspexerūt. cum sanè duabus in amore deabus fuisse, alteri marinæ, alteri terrestri, fabulantur.

Exocœtus unde dictus.

Adonis cur dicatur.

Quemadmodum plantæ ramus alienæ arbori inseritur opera auium excernentium. Caput XXXVII.

VNius plātę ram⁹ sępe innascit & succrescit alienę arbori. Causam cur id fiat

ἐὰν μέντοι φοβηθῇ τι τῶν ἁδροτέρων, βυθίσας τὴν κόγχην ἐπλήρωσε, καὶ κατώλισθεν ἐκ τοῦ βάρους· καὶ ἑαυτὸν ἀφανίσας, τὸν ἐχθρὸν ἀπέδρα. εἶτα ἐν εἰρήνῃ γενόμενος, ἀνέθορέ τε καὶ πλεῖ πάλιν. καὶ ἐκ τούτων ἔχει τὸ ὄνομα.

Εἰς πόσον βάθος οἱ ἄνθρωποι δυνῶνται τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ διασκέψασθαι. Κεφ. λε.

Εἰς τριακοσίας ὀργυιὰς φασὶν ἀνθρώποις κατόπτα εἶναι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ, πορρωτέρω γε μὴν οὐκ ἔτι. εἴτε δὲ ὑπονέουσιν ἰχθύες ἔτι, εἴτε καὶ θηρία, ἢ καὶ τούτοις μὲν ἄβατά ἐστι, θεοὶ δὲ θαλάττιοι καὶ ἐνάλιοι δαίμονες κατειλήχασι τὸν χῶρον, καὶ μέντοι καὶ ὁ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας δεσπότης, οὔτε ἐγὼ πολυπραγμονῶ, οὔτε ἄλλος λέγει.

Περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου ἀδώνιδος. Κεφ. λς.

Ην δὲ ἄρα πέτραις ἠθὰς, καὶ ἐν ταύταις νεμόμενον γένος κεστρέως· ἰχθὺς δὲ ἰδεῖν ξανθός ἐστι. διαῤῥεῖ δὲ ἄρα ὑπὲρ αὐτοῦ διπλοῦν τὸ ὄνομα. οἱ μὲν γὰρ ἄδωνιν καλοῦσιν, οἱ δὲ ἐξώκοιτον αὐτόν. ὅταν γάρ τοι κῦμα ἐν τοῖς ὑπευδίοις καὶ γαληνοῖς πραϋνθῇ, τηνικαῦτα ἑαυτὸν ἐξοκέλλει τοῦ κύματος, ἐποχούμενος τῇ ὁρμῇ, καὶ ἐπὶ τῶν πετρῶν ἁπλοῖ, καὶ καθεύδει βαθὺν καὶ εἰρηναῖον εὖ μάλα τὸν ὕπνον. καὶ ἐκ μὲν τῶν ἄλλων ἁπάντων ἔνσπονδα ὡς ἔστιν οἱ καλῶς οἶδε· πέφρικε δὲ τοὺς ὄρνιθας, ὅσοι θαλάσσης ἔντροφοι καί εἰσι καὶ νομίζονται. ἐὰν οὖν ἐκείνων ἐπιφανῇ τις, ὅδε ἀναπάλλεται καὶ πηδᾷ χορείᾳ τινὶ φυσικῇ καὶ ὀρχηστικῇ, ὡς ἂν εἴποις μάλα ἀπεῤῥήτως. ἔστ᾽ ἂν ἀπὸ τῆς πέτρας ἐξαλλόμενος, εἶτα ἐμπεσὼν τοῖς κύμασι σωθῇ. Ἄδωνιν δὲ θέλουσι λέγειν αὐτόν· ἐπεὶ καὶ γῆν καὶ θάλατταν ἔχει φιλεῖν· τῶν πρώτων ἐμοὶ δοκεῖν θεμένων τὸ ὄνομα, καὶ αἰνιξαμένων εἰς τὸν τοῦ Κινύρου παιδὸς βίον, τὸν διῃρημένον δύο δαίμοσι, τῆς μὲν ὑπὸ γῆς, τῆς δὲ ἄνω γῆς, ἐρώσης αὐτοῦ ἑκατέρας.

Περὶ τῶν ζώων ὅσα τὰ περιττὰ τῆς τροφῆς κατὰ τῶν δένδρων ἀφίησι. Κεφ. λζ.

Φυτοῦ ἑτέρου κλάδος ἐπιφύεται πρέμνῳ, προσήκων οἱ μηδὲ ἓν πολλάκις.

τὸ δ

τὸ δὲ αἴτιον Θεόφραστος λέγει φυσικώτατα ἀνιχνεύσας, ὅτι τὰ ὀρνύφια τὴν ἄνθην τῶν δένδρων σιτούμενα, εἶτα ἐπὶ τοῖς φυτοῖς καθήμενα, τὰ περιττὰ ἀποκρίνει. οὐκοῦν τὸ σπέρμα ἐν ταῖς κοιλάσι καὶ ταῖς ὀπαῖς αὐτῶν, καὶ ταῖς σηραγγώδεσιν ἐμπίπτον, καὶ ἐπαρδόμενον τοῖς ὄμβροις τοῖς ἐξ οὐρανοῦ, εἶτα ἀναφύει ἐκεῖνο ἐξ ὧν ἐβλάστησεν, ἀναπείθει. οὕτω τοι καὶ ἐν ἐλαίᾳ συκῆν κατανοήσεις, καὶ ἐν ἄλλῳ ἄλλο.

fiat Theophrastus, abstrusas rerum naturas perscrutatus, affert: Aues enim arborum fructum comedentes, posteaque in arboribus considentes, excrementa egerere, semenque in cauernas & fissuras ligni delapsum pluuia irrigatum enasci & pullulare. itaque in oliua ficũ, in alijsque alias ingenerari.

Περὶ προβάτου θαλαττίου, καὶ τοῦ καλουμένου ἥπατος. Κεφ. λη.

Φωλεύει δὲ καὶ ἐν τοῖς μυχοῖς τῆς θαλάττης διαιτᾶται τὸ πρόβατον, καὶ οἱ καλούμενοι ἧπατοι, καὶ οὕσπερ οὖν φιλοῦσιν ἁλιεῖς ὀνομάζειν πρέποντας: καὶ μέγιστοι μέν εἰσιν ἰδεῖν τὴν φύσιν, νωθεῖς δὲ τὴν νῆξιν. καὶ εἰλοῦνται περὶ τοῖς φωλεοῖς. ἐνθένδε τοι οὐδὲ ἀπολείπουσι τὴν σφετέραν ὑποδρομήν. λοχῶσι δὲ τῶν ἰχθύων τῶν ἀσθενεστέρων τοὺς παρανέοντας. ἀριθμοῖτο δ' ἂν ἐν τούτοις καὶ ὁ ὄνος. δέδοικε δὲ μάλιστα ἰχθύων τὴν τοῦ σειρίου ἐπιτολὴν οὗτος ὁ ὄνος.

De Piscibus marinis magnis, sed ignauis, & latêre solitis, ut sunt Oues, Hepati, Prépontes, & Aselli.
Cap. XXXVIII.

IN latebris abditæ latent maris incolæ Oues & Hepati, & à piscatoribus Prépontes nominari soliti. Ij quidem quanquam natura maximi uideantur, tamen ad natandum segnes sunt. nõ enim à suis latibulis longè aberrãt. imò uerò circum ea ipsa semper uolutantur. Infirmioribus piscibus adnantibus insidias faciunt. Asellus quoque inter eos numerari potest, qui omnium maximè exortum Caniculæ extimescit.

Asellus.

Περὶ τῶν καλουμένων κανθαρίδων. Κεφ. λθ.

Τίκτεται δὲ ἄρα ἐν τοῖς τῶν πυρῶν ληΐοις, καὶ ταῖς αἰγείροις, καὶ τοῖς συκοῖς προσέτι τὸ τῶν κανθαρίδων φῦλον, ὥσπερ οὖν Ἀριστοτέλης λέγει. ἐν μὲν τοῖς ἐρεβίνθοις τὸ τῶν καμπῶν: ἐν δὲ ὀρόβῳ γίνονται φαλάγγια ἄττα. ἐν δὲ τοῖς πράσοις, ἡ καλουμένη πρασοκουρίς. τίκτεται δὲ καὶ ἐν τῇ κράμβῃ σκωλήκων γένος, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἐκ τῶν ἠθῶν ἐν οἷς διαιτᾶται: καλεῖται γοῦν κραμβίς. τίκτει καὶ ἡ μηλέα. καὶ διαφθείρει μὲν πολλάκις οὗτος τὸν καρπὸν τοῦ φυτοῦ τοῦδε. ταῖς δὲ ἔτι τοῦ τίκτειν ἐχούσαις ὥραν, γένοιτο ἂν καὶ διὰ κύησιν ἀγαθόν. καὶ τὸν τρόπον ἐρεῖ ἄλλος.

Vbi nascantur Cantharides, Erucæ, & alij plantis noxij uermiculi.
Cap. XXXIX.

CAntharides, ut prodit Aristoteles, inter tritici segetes, inque populis arboribus & ficis procreantur. In cicere nascuntur Erucæ, in eruo Phalangia quędã: in porro Prasocuris dicta. est & suus brassicæ uermis, quem ab eodem olere Gręci Crambidem nominãt. item malo: qui sæpe huius arboris fructum perdit: in ijs tamen quæ ad generationẽ adhuc ualidæ sunt, necdum effœtæ, ijdem uermes ad fructificandum contulerint. id quo modo fiat, alius explicet.

Mâla & ficus, cum uermiculos patiuntur, pereũt, Theophrastus de causis plant. 5. 13. ubi & de crambo uuarum morbo loquitur.

Ὅτι οἶδε τὰ ζῶα ποῦ ἔχει τὴν ἰσχύν. Κεφ. μ.

Οἶδε δὲ ἄρα τῶν ζώων ἕκαστον ἐν ᾧ μέρει κέκτηται τὴν ἀλκήν. καὶ τούτῳ θαῤῥεῖ, καὶ ἐπιβουλεῦον μὲν χρῆται ὡς ὅπλῳ: κινδυνεῦον δὲ ὡς ἀμυντηρίῳ. ὁ γοῦν ξιφίας ἀμύνει τῇ πτέρυγι ὡς ξίφει. ἐνθένδε τοι κέκληται. ἡ δὲ τρυγὼν τῷ κέντρῳ. ἡ δὲ μύραινα τοῖς ὀδοῦσι: καὶ μάλα γε εἰκότως. †ἔχουσι γὰρ αὐτῶν διστοιχίαν.

Animalium singula nosse in quo uim suam habeant, ut Xiphiam, Pastinacã, Murænam. Cap. XL.

IN q̃ parte insitã uĩ habeat pręclare nouit quodque animal, cui[9] & cũ insidias facit, & cũ se defẽdit fiducia nitit: Vt Gladius piscis ea parte (pinna, ut Græci codices Aeliani habent: rostro, ut classici authores tradunt, & res ipsa indicat) unde nomen traxit, tanquam gladio utitur. Pastinaca aculeo se tuetur: Muræna dentibus eò commodiùs se defendit, q̃ eorum prædita sit duplici ordine.

†ἔχει

Mures terrestres tum domesticos tũ agrestes timidos esse: marinos uerò ualidos & pugnaces. Cap. XLI.

Incolæ domorum Mures cum ad cętera omnia timidi & perimbecilli habẽtur, tum maximè strepitus timore afficiũtur, sed nihil peius quàm Felis uocem perhorrent. Timidi etiam agrestes. Sed domesticis audaciores sunt marini: qui etsi nõ magno sunt corpore, inexpugnabili tamen sunt audacia muniti: quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armaturæ, præduræ nimirũ pelli, & dentium robori. cum enim ualentibus piscibus, & rei piscatoriæ peritissimis hominibus pugnant.

De Thynnis, quòd ubicunq; eos hyemis initiũ deprehenderit, illic æquinoctium expectent uernum. deq; ipsorum in Pontum ingressu, egressuq;.

Caput XLII.

TEmporum commutationem Thynni sentiunt, Solstitia præclarè noscunt, nihilq; ijs ad hanc rem cœlestium rerum peritis opus est. ubi enim eos hyemis initium deprehenderit, ibi libenter cõmorantur, & ex eo loco ad uernum æquinoctiũ non se cõmouent: ut Aristoteles tradidit. Eosdem altero tantum oculo uidere, consentit Aeschylus, cum inquit, Sinistrũ oculũ Thynni more applicans. Pontum ingredientes, ad dextrũ latus, unde acrius uident, terrã habent: egredientes uerò ad contrariũ litus se accõmodant, & terrã secundum eum oculum quo clarius uident, habẽtes nauigãt, atq; ita suæ incolumitati prospiciunt.

Thynnos altero tantum oculo uidere.

Paguri quomodo crustam exuant: & quod antequam illa renascatur solidior, in sabulo tanquã exanimes lateant, & ualde sibi timeãt.

Cap. XLIII.

PAguris crusta rumpitur, & senectutẽ quemadmodũ Serpẽs, sic integumento se ipsi exuunt. Id cum primum luxari & à carne abscedere sentiunt, tum huc

Περὶ θαλαττίων μυῶν.

Κεφ. μα.

Οἱ μὲν οὖν μῦς οἱ κατὰ τὴν οἰκίαν, δειλὸν καὶ ἀσθενὲς ζῶόν ἐστι, καὶ φοβοῦνται κτύπον, καὶ τὴν γαλῆν πεφρίκασι κρίζασαν. δειλοὶ δὲ καὶ οἱ ἀρουραῖοι. τῶν γε μὴν οἰκετῶν θρασύτεροι οἱ θαλάττιοι. μικρὸν μὲν αὐτῶν τὸ σῶμα, τόλμα δὲ ἄμαχος. καὶ θαρροῦσι δύο ὅπλοις, δορᾷ τε εὐτόνῳ, καὶ ὀδόντων κράτει. μάχονται δὲ καὶ τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἀδροτέροις, καὶ τῶν ἁλιέων τοῖς μάλιστα θηρατικοῖς.

Περὶ τῶν θύννων. Κεφ. μβ.

Τῆς τῶν ὡρῶν μεταβολῆς ἔχουσιν αἰσθητικῶς οἱ θύννοι, καὶ ἴσασι τροπὰς ἡλίου ὀξύτατα, καὶ δέονται τῶν τὰ οὐράνια εἰδέναι ποιουμένων οὐδέν. ὅποι γὰρ ἂν αὐτοὺς χειμῶνος ἀρχὴ καταλάβῃ, ἐνταῦθα ἡσυχάζουσί τε καὶ ἀτρεμοῦσιν ἀγαπητῶς, καὶ καταμένουσιν εἰς τὴν τῆς ἐπιδημίας ἰσημερίαν. καὶ τεκμήριον Ἀριστοτέλης παρέχει. ὅτι δὲ τῷ ἑτέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶσι, τῷ δὲ ἄλλῳ οὐκ ἔτι, καὶ Αἰσχύλος ὁμολογεῖ λέγων: Τὸ σκαιὸν ὄμμα παραβαλὼν θύννου δίκην. παρίασι δὲ ἐς τὸν Πόντον, καὶ κατὰ τὴν δεξιὰν αὐτῶν πλευρὰν τὴν γῆν λαμβάνουσι, καθ᾽ ἣν καὶ βλέπουσιν. ἐξιόντες τε αὖ κατὰ τὴν ἀντίπερα, νέουσι τῆς γῆς ἐχόμενοι, τὴν φρουρὰν τὴν τοῦ σώματος κατὰ τὸν ὁρῶντα τῶν ὀφθαλμῶν λαμβάνοντες προμηθέστατα.

Περὶ παγούρων. Κεφ. μγ.

Τοῖς παγούροις τὸ πρῶτον ἔλυτρον ῥήγνυται: καὶ ὥσπερ οἱ ὄφεις τὸ γῆρας, οὕτω δήπου καὶ οὗτοι τὰ ὄστρακα ἀποδύονται. ὅταν δὲ αἴσθωνται ὑπαφιστάμενον τὸ σαρκὸς αὐτοῦ, πανταχοῦ φοιτῶσιν οἰστρούμενοι, καὶ μαστεύοντες τροφὴν πλείονα, ἵνα ὄγκου προσγινομένου αὐτοῖς καὶ ὑποπρησθέντες, ἀπορρήξωσιν ἑαυτῶν τὸ ἔλυτρον. ὅταν δὲ διολισθῶσιν ἐξ αὐτοῦ, καὶ ἐλεύθεροι γίνωνται, κεῖνται παρειμένοι κατὰ τῆς ψάμμου, νεκροῖς εἰκασμένοι. δεδοίκασι δὲ ὑπὲρ τῆς φυομένης αὐτοῖς δορᾶς ὑγροτέρας τε οὔσης ἔτι καὶ ἁπαλῆς: κατὰ μικρὰ δὲ ἑαυτοὺς ἀθροίσαντες, καὶ ἀναβιωσκόμενοι τρόπον τινά, πρώτης μὲν ἀπογευόν-

& illuc tanquam furijs incitati feruntur, pleniorem uictum inquirentes, ut tumoris accessione & corporis mole inflati, inuolucrum suum rumpere possint: ex quo ubi elapsæ sunt, atque se explicauerunt, in sabulo iacent, mortuorum similitudinem speciémque gerentes. De nascente autem pelle, etiamnum molli & tenera, maximo afficiuntur timore. Deinde postquam ex dissolutione se paulatim collegerunt, & quodammodo reuixerunt, primum sanè gustant

ἀπογεύονται τῆς ψάμμου. ἐν τοσοῦτον δὲ ἄτολμοί εἰσι καὶ ἥκιστα θαῤῥαλέοι, ἐς ὅσον αὐτοῖς ὑμὴν περίκειται τὸ στέγασμα ἔξωθεν. ὅταν δὲ ἄρξηται πήγνυσθαι, καὶ εἰς ὀστράκου φύσιν μεταχωρεῖν, ἀπέῤῥιψαν ἐνταῦθα τὴν δειλίαν, ὡς ὅπλῳ θαῤῥοῦντες τῇ τῆς περιβολῆς σκέπῃ τε ἅμα, καὶ ἐν τὸν βίον ὡς ἂν εἴποις πανοπλίᾳ.

Περὶ τῶν ἐν Τρωγλοδύταις ὄφεων.
Κεφ. μδ.

Τρωγλοδύται γένος ἀνθρώπων ὑμνεῖται, καὶ τόγε ὄνομα εἴληφεν ἐκ τῆς διαίτης καὶ τοῦ βίου δηλονότι. φοβοῦνται δὲ αὐτοὺς οἱ ὄφεις. τὸ δὲ αἴτιον, ἐσθίουσιν αὐτοὺς οἱ ἄνθρωποι. μιγνύμενοι δὲ ἀλλήλοις οἱ ὄφεις βαρυτάτην ὀσμὴν ἀφιᾶσι.

Περὶ πολυπόδων καὶ ὀσμύλων ὑπὲρ τὴν ὀπώραν ἀνερπόντων. Κεφ. με.

Ἀγροῦ γειτνιῶντος θαλάττῃ, καὶ φυτῶν περιεστώτων ἐγκάρπων, γεωργοὶ πολλάκις καταλαμβάνουσιν ἐν ὥρᾳ θερείῳ πολύποδάς τε καὶ ὀσμύλους, ἐκ τῶν κυμάτων προσελθόντας, καὶ διὰ τῶν πρέμνων ἀνερπύσαντας, καὶ τοῖς κλάδοις περιπεσόντας, καὶ ὀπωρίζοντας. καὶ τὴν δίκην ἐπέθεσαν αὖ τοῖς φωρσὶ συλλαβόντες αὐτούς. ἀνθ᾽ ὧν δὲ ἐτρύγησαν οἱ προειρημένοι, ὑπὲρ τούτων ἀντεφεστιῶσι δι᾽ ἑαυτῶν τοὺς δεσπότας τῶν σεσυλημένων καρπῶν.

Περὶ τῶν ῥυάδων τοῦ ζώου.
Κεφ. μς.

Ῥυάδες ὄνομα θαλαττίου ζώου, σοφοῦ διαγνῶναι τὴν τῶν ὡρῶν διάβασιν. ὑπαρχομένου γοῦν τοῦ χειμῶνος ἡσυχάζουσι, τοὺς κρυμοὺς ἀποδιδράσκουσαι, καὶ ἀσμένως ἑαυτὰς τῇ καταμονῇ θάλπουσαι, ἰσομοιρίᾳ ἀδελφικῇ: εἶτα ἦρι νέῳ ὑπάρχονται ἐκεῖναί γε καὶ πορείᾳ τῇ μακροτέρᾳ. καὶ νέμονται τροφὴν οὐ μόνον τὴν προσπεσοῦσαν, ἀλλὰ καὶ ἣν ἂν μαστεύσασαι εἶτα ἀνιχνεύσωσι.

Περὶ τῶν ἐχίνων τῶν θαλαττίων.
Κεφ. μζ.

Τοὺς ἐχίνους ἔτι ζῶντας, καὶ ἐν τοῖς ὀστράκοις ὄντας, καὶ προβεβλημένους τὰ κέντρα, εἴ τις συντρίψας καὶ διαῤῥίψας εἰς τὴν θάλασσαν ἄλλη ἄλλο τρύφος καταλίποι, τάδε ἄρα συνέρχεται αὖθις, καὶ ἑνοῦται. καὶ τὸ συγγενὲς θρύμμα ἀναγνω, καὶ προσπλακὲν συνέφυ, καὶ ὁλόκληροι γίνονται φύσει τινὶ θαυμαστῇ καὶ ἰδίᾳ αὖθις.

Τί ἐπι-

gustant sabulum. Tandiu aūt timidi sunt, & uiribus suis diffidentes, quoad tegumēto circūuestiantur: id simul ut cœptū fuerit conglutinari & solidescere, tum continuò tegmini tanquam armaturæ confidentes, adsunt animis, & omittunt timorem.

Serpētes timere Troglodytas, quòd ab eis in cibo consumantur. Cum inter se coëunt, odorem eos grauissimum exhalare. Cap. XLIIII.

Troglodytæ natio hominum in subterraneis degit cauernis, atque inde hoc nomen sibi uendicauit. Timentur autem à Serpentibus, quoniam eos in cibo consumere solent. Cum inter se coëunt Serpentes, odorem exhalant grauissimum.

Quomodo Polypi & Osmyli adrepant ad arborum fructus. Cap. XLV.

Polypos & Osmylos in siccū egressos æstiuo tempore, ex maritimis arboribus frugiferis fructus subripientes, (scandunt enim per truncos, & ramis se implicant,) sæpe agricolæ & deprehendunt, & pro direptis fructibus pœnas ex comprehensis sumunt: & pro commisso ab eis furto, fructuum dominis ipsos ad epulas adferunt.

De Aspargis piscibus. Cap. XLVI.

Aspargi pisces marini sapientes sunt ad diligenter penitusq; cognoscendam temporum mutationē. nam ineunte hyeme ad uitandam frigorum uim ex natatione conquiescunt, & consistentes ipsa cōmoratione & quiete æquabiliter & fraterne sese tepefaciunt. Postea uerno tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obuijs, sed ijs etiam quos inquisierint & inuestigarint, cibis pascuntur.

ῥυάς Gazæ fluta uel spargus.

Partes Echini marini uiuētis, in mari disiectas, denuò coire & coalescere. Cap. XLVII.

Echinos marinos uiuentes obductos testa atq; aculeis cōmunitos si quis contriuerit, & alia separatim ab alijs frusta in mare abiecerit, hæc tamē cohærentiam & coitionē inter se faciunt, & affinē partē recognoscūt, & applicata cohærescūt, uelutiq; conferunt simul, & naturali rursus quadā cōciliatione integrant, mirum dictu.

Quibus

Quibus pharmacis illinendis Oues, Capræ & Equæ ad libidinem excitentur, augendæ gratia sobolis. Cap. XLVIII.

EX animalibus, sibi quo plus prolis nascatur, harum rerum curatores, & pastores ouium, caprarum, & equarum, genitalia tempore coitus, repletis multo sale & nitro manibus, perfricant: unde ijs uehementior coitus appetitio exoritur. Alij ea pipere & melle: alij nitro perungunt, & urticæ fructu. sunt etiã qui smyrnio & nitro eadem illinant: ex ea sanè fricatione fœminæ & libidinosiores euadunt, & mares sustinent.

De maximis Cetis. Cap. XLIX.

AD litora & minime profunda loca & breuia ex cetaceo genere nullum appropinquat: sed in alto & profundo uersatur. Eximia autem magnitudine existimantur, Leo, Libella, Pardalis, Physalus, Pristes, Maltha bellua inexpugnabilis, Aries uel ipso aspectu infestissimus & periculosissimus: procul enim licet compareat, maris procellas & tempestates ciet & agitat. Libella etiam tum aspectu tum reipsa infelix est nauigantibus. Porrò de Canum differentia & robore superiùs dixi.

Castorides, Balænas & Phocas è mari in litus egredi. Cap. L.

CAstorides marinæ ad litora & saxa eminentia ululatum diritatis plenum edunt, & grauissimè rugiunt: earum sonitum quicunque audierit, non effugiet, quin paulo pòst excedat è uita. Balæna etiam è mari egressa ad Solem se calefacit. Phocæ circa uesperam magis exeunt, aliquando tamen etiam meridie, & extra mare somnum capiunt. Hoc & Homerus nouerat, qui in Odyssea Menelaum inducit hoc earum cubile Telemacho & Pisistrato narrantem, cum de ijs quæ in Pharo acciderant, & marino dæmone Proteo, eiusq; uaticinio uerba faceret.

Balæna.
Phocæ.

De

Τί ἐπινοοῦσιν οἱ νομεῖς εἰς πλείονα τῶν ζώων ἐπιγονήν. Κεφ. μη.

ΥΠὲρ τοῦ πλείονα τὴν ἐπιγονὴν τῶν ζώων σφισι γίνεσθαι, οἱ τούτων μελεδωνοὶ καὶ νομεῖς τὰ ἄρθρα τῶν θηλειῶν καὶ οἰῶν καὶ αἰγῶν καὶ ἵππων ἀνατρίβουσι κατὰ τὸν τῆς ὀχείας καιρὸν, ἁλῶν καὶ νίτρου τὰς χεῖρας ἀναπλήσαντες. ἐκ τούτων ὀρέξεις αὐτοῖς γίνεται περὶ τὴν ἀφροδίτην μᾶλλον. ἕτεροι δὲ πεπέριδι καὶ μέλιτι τὰ αὐτὰ χρίουσι. νίτρῳ δὲ ἄλλοι, καὶ κνίδης καρπῷ. σμυρνίῳ δὲ ἤδη τινὲς ἔχρισαν, καὶ νίτρῳ. ἐκ δὴ τοῦδε τοῦ ὀδαξησμοῦ ἀκρατέστεραι ἑαυτῶν γίνονται αἱ θήλειαι ποίμναι, καὶ ἐπιμαίνονται τοῖς ἄρρεσι.

Περὶ τῶν μεγίστων κητῶν. Κεφ. μθ.

ΤΩν κητῶν τῶν μεγίστων αἰγιαλοῖς καὶ ἠϊόσι καὶ τοῖς ἐλαφροῖς καλουμένοις καὶ βραχέσι χωρίοις προσπελάζει οὐδέν. οἰκεῖ δὲ τὰ πελάγη, καὶ ἔστι μέγιστα, ὅ, τε λέων, καὶ ἡ ζύγαινα, καὶ ἡ πάρδαλις, καὶ ὁ φύσαλος, καὶ ἡ πρῆστις, καὶ ἡ καλουμένη μάλθη. δυσανταγώνιστον δ' ἄρα θηρίον τοῦτο καὶ ἄμαχον. καὶ ὁ κριὸς ἰδεῖν ἐχθρὸν ζῶον, καὶ κίνδυνον φέρον, εἰ καὶ πόρρωθεν φανείη τῇ τῆς θαλάττης ταράξει, καὶ τῷ κλύδωνι ὃν αὐτὸς ἐργάζεται. καὶ ἡ ζύγαινα οὐκ αἴσιον ὁρᾷ, οὐδὲ ἐργάζεται τοῖς ναυτιλλομένοις αὐτή γε. κυνῶν δὲ περὶ διαφορᾶς καὶ ἀλκῆς ἀνωτέρω εἶπον.

Περὶ τῶν καστορίδων τῶν θαλαττίων, φαλαίνης τε, καὶ φωκῶν θαλάττης ἐξιουσῶν. Κεφ. ν.

ΑΙ καστορίδες ζῷόν εἰσι θαλάττιον. καὶ ἐπὶ ταῖς ἀκταῖς καὶ ταῖς πέτραις ταῖς προβεβλημέναις ἀπόφημόν τινα κωκυτὸν μεθιᾶσι, καὶ ὠρύονται βαρύτατα. τούτου τοίνυν τοῦ ἤχου ὅστις ἂν ὑπακούσῃ ἄφυκτά οἱ ἐστὶ, καὶ οὐ μετὰ μακρὸν ἀποθνήσκει. Καὶ ἡ φάλαινα δὲ τῆς θαλάττης πρόεισι, καὶ ἀλεαίνεται τῇ ἀκτῖνι. Κνεφαῖαι δὲ αἱ φῶκαι ἐξίασι μᾶλλον. ἤδη μέντοι καὶ μεσημβρίας οὔσης, καὶ καθεύδουσι τῆς θαλάττης ἔξω. τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος ᾔδει. καὶ γοῦν Ὀδυσσείᾳ τὸν Μενέλεων πεποίηκε τῷ Τηλεμάχῳ καὶ τῷ Πεισιστράτῳ διηγούμενον τὴν κοίτην αὐτῶν τήνδε, ὅτε τὰ ἐν Φάρῳ, καὶ περὶ Πρωτέως τοῦ θαλαττίου δαίμονος αὐτοῖς ὁ Μενέλεως διεξῄει, καὶ τὴν μαντείαν ἣν ἐμαντεύσατό οἱ ὁ Πρωτεὺς ὃν εἶπον.

Περὶ

Περὶ τρίγλης. Κεφ. να.

Τρίγλης πέρι ἀνωτέρω εἶπον· ὃ δὲ οὐκ εἶπον, νῦν ἐρῶ. ἐν Ἐλευσῖνι τιμὰς ἔχει ἐκ τῶν μυουμένων. καὶ διπλοῦς ὁ λόγος τῆς αἰτίας τῆσδε. οἱ μὲν φασιν, ἐπεὶ τρὶς τοῦ ἔτους τίκτει. οἱ δὲ, ἐπεὶ τὸν λαγὼν ἐσθίει, ὅσπερ οὖν ἐστιν ἀνθρώπῳ θανατηφόρος. ἴσως δὲ ἐρῶ τι περὶ τρίγλης καὶ πάλιν.

Τίνες τῶν ἰχθύων πέτονται. Κεφ. νβ.

Πέτονται ἰχθύες ὅταν δείσωσι, καὶ ἐξάλλονται τῆς θαλάττης, αἵ τε τευθίδες καὶ οἱ ἱέρακες οἱ θαλάττιοι, καὶ ἡ χελιδὼν ἡ πελαγία. καὶ αἱ μὲν τευθίδες ἐπὶ μήκιστον ἄττουσι τοῖς πτερυγίοις, καὶ ἐλαφρίζουσί γε ἑαυτὰς ὕψου, καὶ κατὰ ἀγέλας ὀρνίθων δίκην φέρονται κοινῇ. αἱ δὲ χελιδόνες χθαμαλωτέραν ποιοῦνται τὴν πτῆσιν. οἱ γε μὴν ἱέρακες ὑπὲρ τὴν ἅλμην φέρονται ὀλίγον, ὡς μόλις ὅτι μὴ νήχονται, ἀλλὰ πέτονται καταγνῶναι.

Περὶ νήξεως ἰχθύων διαφόρων. Κεφ. νγ.

Ἀλῶνται δὲ ἄρα ἰχθῦς καὶ πλανῶνται, οἱ μὲν ἀθρόοι, ὥσπερ οὖν ἀγέλαι θρεμμάτων, ἢ τάξεις ὁπλιτῶν ἰοῦσαι κατὰ ἴλας καὶ φάλαγγας. οἱ δὲ ἐν κόσμῳ κατὰ στοῖχον ἔρχονται· οἱ δὲ, φαίης ἂν αὐτοὺς εἶναι λόχους. ἠρίθμηνται δὲ εἰς δέκα ἄλλοι, καὶ ταύτῃ συννέουσιν. ἤδη δὲ † νήχονται καὶ κατὰ ζεῦγός τινες. ἄλλοι δὲ οἰκουροῦσιν ἐν τοῖς φωλεοῖς, καὶ ἐνταῦθα καταζῶσι.

Πῶς εἰς πιμελὴν οἱ νομεῖς ὑπάγουσι τὰ πώεα, καὶ εἰς μίξιν. Κεφ. νδ.

Πυνθάνομαι δὲ ἄρα, ὅτι οἱ νομευτικὴν δεινοί, ὅταν ἐθέλωσιν ἐπὶ πιμελὴν τὰ ζῶα ἐπιδοῦναι, ἀφαιροῦσιν αὐτῶν τὰ κέρατα. Καὶ τοὺς τράγους δὲ ὅταν ἐθελήσωσιν εἰς μίξιν προθυμοτέρους ἐργάσασθαι, μύρῳ χρίουσιν αὐτῶν τὰς ῥῖνας, καὶ τὰ γένεια μέντοι καὶ ἐκεῖνα χρίουσι τῶν αὐτῶν. πάλιν τε τῆς ἄγαν ὀρέξεως ἀναστέλλουσιν, ἐάν τις αὐτῶν μέσας τὰς οὐρὰς ἀποδήσῃ λίνῳ. Ἀριστοτέλης δέ φησιν ἐκβάλλειν τὰ ἔμβρυα τὰς ἵππους, ἐὰν ἐπιπλέον ὀσφρήσωνται θρυαλλίδα λύχνου ἐσβεσμένην. Ἀκούω δὲ ὅτι πρὸς τοὺς κύνας τοὺς οἰκουροὺς, ἵνα μὴ ἀποδιδράσκωσι τετέχνασται ἐκεῖνο. τὴν οὐρὰν αὐτῶν καλάμῳ μετρήσαντες χρίουσι τὸν κάλαμον βουτύρῳ. εἶτα μέντοι διδόασιν αὐτοῖς περιλιχμήσασθαι αὐτόν. καὶ καταμένουσί φασιν ὡς ἂν δεδεμένοι.

Περὶ

De Mullo pisce sacro initiatis Eleusine. Caput LI.

DE Mullo nónihil suprà dixi, hîc aliud addam. Eleusine sacris initiati, idcirco huic pisci honores habent, uel quòd is ter anno parit, uel quia mortiferum homini leporem exest, planeq́ conficit. Sed de eodem piscem fortè etiam denuo dicemus.

De Piscibus qui uolare dicuntur. Caput LII.

LOlligines, Accipitres marini, Hirundo pelagia, cum quippiã metuunt, ex mari exilire dicuntur: ac Lolligines quidem pinnarũ longissimo & sublimi tractu gregatim more auiũ efferri: Hirundines uerò humiliùs uolant: Accipitres deniq́ paulò supra summam aquam maris tolli solent, ut ad iudicandum sit difficile, natént ne an uolitent.

De uario & multiplici Piscium natantium ordine. Cap. LIII.

VAgantur pisces atq́ errãt, alij quidẽ frequentes, similiter atq́ greges pecorum, uel ordines militũ turmatim euntiũ, uel acies longior q̃ altior, à fronte nimirũ ad tergũ porrecta: alij ordinibus à fronte ad tergũ sigillatim explicatis, cum ornatu proficiscuntur: alij manipulorũ similitudinẽ speciemq́ gerũt: nonnulli uelut decuriati, alij instructis ab uno cornu ad alterũ ordinibus natant. sunt qui in cauernis se tenent, ibidemq́ æuum agitant.

Pecora quomodo pinguescant. Hirci quomodo ad coitũ excitent, & rursus cohibeantur. Equæ abortus causa. Canes ne aufugiant. Cap. LIIII.

REi pastoritię peritos audio, cũ ad pinguitudinẽ uolunt animalia perducere, cornua eis adimere. Ad coitum uerò procliuiores Hircos cũ efficere student, horũ nares & mentũ odorato unguento perungere: cõtraq́ eosdẽ medijs caudis lino alligatis, à uehementi coitus appetitione reprimere. Abortũ Equa facit, si paulò uehementiùs fumantis funiculi odorem extinctæ lucernæ senserit. Vt ne Canes domestici aufugiãt, audio hac machinatione ac solertia retineri: Eorũ caudam primùm arũdine, quę butyro sit oblita, dimetiunt: deinde hanc eis ad lambendũ cõcedunt: eo fit, ut postea tanq̃ ligati pmaneant.

Canis

†aliâs συννήχονται

Hirci.

Equa.

Canes.

Canis ne latret, & Asinus ne rudat.

Caput. LV.

PEculiaris hæc etiã in Cane natura est, quod non allatrat illũ qui caudã Mustelæ secũ habuerit. oportet aũt Mustelã, cuius captæ absciderit caudã, dimitti uiuam. Asinum autem negant rudere, lapide ab eius cauda suspenso.

Elephanti quomodo æstate uim Solis depellant illito limo. Et quòd uestigia hominis odorati, herba quã attigerit euulsa, & per manus toto agmine tradita, mox omnes fugiant, & latebras quærant. Item de pabulo eorum.

Cap. LVI.

ANni æstiui tempore cum calor à Sole intenditur, & æstus ingrauescit, tum Elephanti ad calorẽ frangendũ inter se crasso perfundũtur cœno, quo uim caloris depellant: & hæc refrigeratio ipsis gratior est uel umbrosis speluncis, uel arboribus quę ramorum frequentia eos opacare possent. Iidem sagacissimè odorantur, & acerrimis sensibus existunt. Nã cum ex his, partim antegrediẽtes, partim subsequentes, ordinatim eunt, horũ primus narium sagacitate, herbam ante pedes suos positam sentiens humanis uestigijs esse transitam, eam euellit, & ei, qui à tergo proximus est, odorandam tradit: is rursus alteri, qui post eum stat: ac deinceps per omnium quasi manus sagaciter contrectatur, quoad ad illum ipsum qui extremum agmen ducit peruentum fuerit. is simulac olfecerit, barritum uastum edens, quasi signum ad fugã dat. Hi tunc in conualles profundas, aut in loca concaua & palustria, uel si minus id conceda tur, in nemorosa campestria, ab eo loco iter auertunt: prorsusq́ se totos auertunt ab his locis, quacũq; frequẽtes homines iter facere solent: quòd ab hominibus ut animalibus sibi infestissimis, timeãt. Cũ aũt eos cætera pabula defecerint, radices effodiunt, quibus pascuntur. alij interim gramina, herbas aut frondes quærunt: ex his primus qui aliquid repererit, regreditur, ut & suos gregales aduocet, & in prædæ communionem deducat.

Odorandi sagacitas Elephantorum.

Pabulum Elephantorum.

Περὶ κυνῶν σιωπῆς.

Κεφ. νε.

ἼΔια δὲ καὶ ἐκεῖνα κυνός. οὐχ ὑλακτοῦσιν εἴ τις ἔχων οὐρὰν γαλῆς σὺν ἑαυτῷ, εἶτα πρόσεισι. γαλῆς δ' ἣν ἐθήρασε μὲν, ἀποκόψας δὲ τὴν προειρημένην οὐρὰν, εἶτα ἀφῆκε ζῶσαν αὐτήν. ὄνος δὲ οὐ βρωμήσεται, ἐὰν αὐτοῦ τῆς οὐρᾶς λίθον ἀπαρτήσεις, ὥς φασιν.

Πῶς ἐν τῷ καύματι ψῦχος ἑαυτοῖς οἱ ἐλέφαντες ἐπιτεχνῶνται.

Κεφ. νς.

ΕΝ ὥρᾳ θερείῳ πολλοῦ πάνυ σφόδρα τοῦ ἡλίου ἐνακμάζοντος, οἱ ἐλέφαντες ἀλλήλους χρίουσιν ἰλύϊ παχείᾳ, καὶ αὐτοῖς αὕτη ψῦχός τε παρέχει: καὶ †οἰκίαν ὑπ' ἄντρου τινὸς, ἢ ὑπὸ δένδρου κλάδοις ἀμφιλαφοῦς, ἥδιόν ἐστι τοῖς ζώοις προειρημένοις. οὗτοι ῥινηλατοῦσιν ἰσχυρῶς, καὶ αἴσθησιν ὀξυτάτην ἔχουσι. προΐασι γοῦν ἀλλήλοις ὁδοποιοῦντες: καὶ ὅ γε πρῶτος, ἴασι γὰρ κατὰ στοῖχον, τῇ ἐν ποσὶ πόας αἰσθόμενος, καὶ ὅτι διῆλθον ἄνθρωποι ἐκ τῆς παραψαύσεως συνεὶς αὐτῶν, ἀνασπᾷ τὴν πόαν, καὶ δίδωσι τῷ κατόπιν ὀσφραίνεσθαι, καὶ ἐκεῖνος τῷ μετ' αὐτὸν, καὶ ἤδε ἡ ἀντίδοσις ὡς ἂν εἴποις διὰ πάντων ἔρχεται. καὶ †μέντοι τοῦ οὐραγοῦντος ὅταν ἀφίκηται, ὁ δὲ μέγα ἐπήχησεν: οἱ δὲ ὥσπερ οὖν σύνθημα στρατιᾶς λαβόντες, εἶτα μέντοι ἐκτρέπονται εἰς τὰ τῶν ὀρῶν ἄγκη καὶ δάση, ἢ τῶν ἑλῶν τὰ κοιλότερα. καὶ μέντοι καὶ τῶν πεδίων ὅσα κομᾷ τοῖς θάμνοις, πάντως δὲ ἃ κατασείβουσιν ἄνθρωποι, ταύτην ἀποδιδράσκουσιν. ὑφορῶνται γὰρ τοῦτο τὸ ζῶον ὡς ἔχθιστον. Ὅταν δὲ αὐτοὺς αἱ νομαὶ καταλίπωσιν, οἱ δὲ τὰς ῥίζας ἐξορύττουσι, καὶ σιτοῦνται καὶ αὐτάς. καὶ οἱ μὲν, ἐσθίουσι καὶ ταύτας. οἱ δὲ, ἀπίασι ζητοῦντες χιλόν. καὶ ὅ γε ἐντυχὼν τῷ θηράματι πρῶτος αὐτῶν ὑποστρέψας, καλεῖ τοὺς συννόμους, καὶ ἐπί γε τὸ ἕρμαιον αὐτοὺς ἄγει.

†οἰκίας

†μένει

Τίνα τρόπον ἑαυτοὺς θάλπουσιν ἐν τοῖς κρυμοῖς οἱ ἰχθύες.

Κεφ. νζ.

Quomodo Pisces per hyemem se abdant & calefaciant, intra saxa aut in pelagi fundo: & rursus ineunte uêre ad summum mare & propius litora natent. Caput. LVII.

Ἐν δὲ

Hyeme

Ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τῷ βιαιοτάτῳ, κυμαινούσης μὲν τῆς θαλάσσης, σκληρῶν γε τῶν ἀνέμων καὶ βιαίων καταπνεόντων, φρίττουσι τὴν σύντροφόν τε ἅμα καὶ φίλην οἱ ἰχθύες θάλατταν. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τοῖς πτερυγίοις ἐπαμῶνται τὴν ψάμμον, καὶ ἑαυτοὺς ἐπηλυγάσαντες ὑποθάλπουσιν. οἱ δὲ, ὑπεισδῦνται τινα πέτραν, ἐν σκέπῃ τε τοῦ κρύους καὶ μάλα γε ἀσμένως ἡσυχάζουσιν. οἱ δὲ, ἐς τοὺς μυχοὺς τοῦ πελάγους καταθέοντες, εἶτα τὴν ἄνωθεν φρίκην ἐξέκλιναν κάτω καὶ ἐν βυθῷ. οὐχ οὕτως γάρ φασιν ὥσπερ οὖν ἄνω διοιδαίνειν τε καὶ τύπτειν τὸ κῦμα ἀγριαῖνον. ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος, καὶ τοῦ μὲν ἀέρος φαιδροῦ γινομένου, τῶν δὲ φυτῶν θάλλειν ἀρχομένων, καὶ τῶν λειμώνων τὰ σύντροφα κομώντων, γαληνιάζει τὰ τοῦ πελάγους καὶ ὑπεύδια αἰσθόμενοι οἱ ἰχθύες, ἀναθέουσι, καὶ πηδῶσι, καὶ πλησίον τῆς γῆς νήχονται, ὥσπερ οὖν ἥκοντες ἐξ ἀποδημίας.

Τίνα ἐκ βραχίστων μέγιστα ζώων γίνεται. Κεφ. νη.

Τρία δὲ ἄρα ταῦτα ἐκ βραχίστων μέγιστα ζῷα γίνονται. τῶν μὲν ἐνύδρων, ὁ κροκόδειλος: τῶν δὲ ὑποπτέρων, ἡ στρουθὸς ἡ μεγάλη: τῶν γε μὴν τετραπόδων, ὁ ἐλέφας. Λέγει δὲ ὁ Ἰόβας, γενέσθαι μὲν αὐτοῦ τῷ πατρὶ πολυετῆ Λίβυν ἐλέφαντα, κατιόντα ἐκ τοῦ ἄνω τοῦ γένους. καὶ Πτολεμαίῳ δὲ τῷ φιλαδέλφῳ Αἰθίοπα, καὶ ἐκεῖνον ἐκ πολλοῦ βιώσαντα, γενέσθαι πρᾳότατον καὶ ἡμερότατον, τὰ μὲν ἐκ τῆς πρὸς ἀνθρώπους συντροφίας, τὰ δὲ ἐκ τοῦ γένους πωλευθέντα. Σελεύκου τε † τοῦ Νικάνορος κτῆμα ᾄδει Ἰνδὸν ἐλέφαντα, καὶ μέντοι καὶ διαβιῶναι τοῦτον μέχρι τῆς τῶν Ἀντιόχων ἐπικρατείας φησί.

Πῶς τίκτουσιν οἱ ἰχθύες οἱ θαλάττιοι ὅταν ἔχωσι πλησίον ποταμόν. Κεφ. νθ.

Ἰχθύες ὅσοι ποταμὸν γείτονα τῇ θαλάττῃ τῇ συντρόφῳ κέκτηνται, ἢ καὶ λίμνην τινὰ, ὅταν μέλλωσι τίκτειν, ἐκνήχονται τῆς ἅλμης, καὶ τῶν κυμάτων τὸ ἄκλυστον ὕδωρ προαιρούμενοι, καὶ ταραττόμενον ὑπὸ τῶν πνευμάτων καὶ τυπτόμενον ἥκιστα. ἀγαθὴ γὰρ αὐτοῖς ἡ τῶν ὑδάτων εἰρήνη, λοχείαν ὑποδέξασθαι, καὶ φυλάξαι ἀσινῆ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα τῶν ἰχθύων τὰ βρέφη: τῇ τε ἄλλῃ, καὶ μέντοι καὶ διὰ τὴν τῶν θηρῶν ἐρημίαν καὶ σπάνιν. φιλοῦσι δέ πως τήνδε τὴν ἐλευθερίαν ἔχειν αἵ τε λίμναι καὶ οἱ ποταμοί.

Hyeme summa & teterrima, cũ mare maxima undarũ uentorũq; tempestate furit, tum à grato & familiari ipsis ęquore pisces abhorrentes, fundũ petunt. Itaq; ex ipsis sunt qui arenas pinnis exaggerent, & his tecti seipsi tepefaciãt: alij intra saxorũ angustias recepti, ibi in protectione à frigore libenter quiescãt. alij in pelagi cauernas abditi atq; abstrusi, summã maris inhorrentẽ uitant. neq; enim in mari imo tam aiunt furentes & inflatas, q̃ in summo tẽpestates cieri & agitari. Ineunte uere, cum cœlũ serenũ est, & dies læti illucẽt, & herbæ prata conuestiũt, plantæ uirere incipiũt, tum pisces maris tranquillitatẽ & temperiẽ sentientes, ad extimum ac summũ mare efferũtur, uagosq; & saltatorios agũt motꝰ, & tanq̃ peregre redeuntes, propè à cõtinenti natant.

Ex minima origine in maximã cresce re magnitudinẽ, Crocodilũ, Struthionem magnã, & Elephantũ. Et de longæua Elephanti uita. Cap. LVIII.

Haec tria ex minimis euadunt maxima animalia: ex aquatilib. Crocodilus: ex uolucrib. magna Struthio: ex quadrupedibus, Elephantus. Iuba rex Elephantũ Libycum scribit patri suo fuisse, qui multa secula uixisset: nẽpe qui & per manus traditus fuisset, usq; ab huius alta stirpe. Et Ptolemæo Philadelpho Aethiopem Elephantũ fuisse, qui ad multas ætates uixisset, ex hominũ consuetudine, simul & institutione mansuetissimũ. Idẽ celebrat Indicũ Elephantũ Seleuci, cognomine Nicatoris, qui usq; ad Antiochorum imperium uixerit.

Elephanti lõgæui.

† Νικάτορος

Pisces qui prope fluuios aut lacus degunt, imminẽte partu in eos enatare. Pontꝰ Euxinꝰ cur piscosus. Cap. LIX.

Pisces qui in mari degere solent propè fluuiũ aliquẽ aut lacũ, cum uicini ad pariendũ fuerint, è mari in illos subeunt, aquam scilicet à uentis & fluctibus quietam cupidè amplexantes. Tranquillitas enim probè affecta est ad excipiendos piscium partus, eosq; damni expertes conseruandos: cum aliàs, tum quod nihil aut parum periculi in his aquis metuendũ sit à belluis. Hanc enim libertatem & immunitatem flumina & lacus habere solent:

Pontus Euxinus.

atque ideo Euxinus pontus plurimis piscibus abundat, quòd non solitus sit belluas procreare: sicubi aũt uitulos marinos profert, minime ij quidẽ grandes euadũt: à cæteris quidem omnibus belluis maleficis pisces ibidem tuti sunt.

De Acu pisce, cui in partu uenter disrumpitur. Cap. LX.

MArinæ Acus quæ sunt pertenues, & minime tortuosum & sinuosum uterũ fœtuũque capacẽ habent: idcirco †catulorum suorũ non sustinentes incrementũ disrumpuntur. Non igitur pariunt catulos, sed expellunt atque eijciunt.

†Atqui ouiparus hic piscis est.

Qualia sunt Aspidis morsus uestigia, & de morte Cleopatræ. Cap. LXI.

MOrsuum uestigia tam perparũ apparentia Aspis imprimit, ut indicia uix acri oculorum acie deprehendãtur. Cur uerò sint tam obscura, ignotaque, causam hanc esse audio: Ipsius uenenum ad transmittendũ est peracutum, mirabilique celeritate ad intima transitionẽ facit. Cũ enim hæc ipsa morsum effecit, uenenum non eminet circa superficiẽ: sed sub cutẽ subiens, intra meatus bene penitus subit, atque sic ad intima delabitur, ut nihil extet atque emineat. Quare ab Octauianis Cleopatræ mors nõ facilè oculis comprehensa est, nisi tandẽ sero admodũ ex duobus punctis difficilibus ad uidendũ animaduersis, mortis obscura significatio deprehensa est. & insuper uestigia Aspidis ipsius corporis tractus ijs qui huiusmodi animalium motionis discrimina tenent, manifesta apparuerunt.

†χρήματα

De Circulatore mortuo ex Aspidis morsu, cum uenenũ ille exuxisset, neque in promptu habuisset aquam ab luendo ori. Cap. LXII.

CVm Pompeius Rufus Romæ ædiliti um munus obiret quinquatrijs (uel Panathenaico festo) ut solet in Romano foro fieri, circulator alijs permultis, qui eandẽ quã is ipse artẽ factitarẽt, circũstantibus, ad suã ipsius ostentandã sapientiã, simulque ex artificio suo specimen dandũ, Aspidẽ ad brachiũ admouit, & ex impresso morsu malũ exuxit. Cũ postea nõ aquã quã sibi pparauerat exorbuisset, quòd ea esset subducta (ex insidijs nimirũ uas fuerat euersum) ueneno nõ exhausto neque absterso, secũdo pòst die sine doloris sensu, sensim & pedetentim pernicie ueneni illapsa, postquã eius os & gingiuæ extabuissent, uita priuatus est.

†ἀπορυψάμενος

ποταμοί. ἐνθένδε τοι καὶ πολλοῖς ἰχθύσιν εὐθηνεῖται ὁ Εὔξεινος πόντος. θηρία γὰρ τρέφειν οὐκ ἔμαθε. φώκην δ' εἴ που τρέφει καὶ δελφῖνας βραχίστους, τῶν δὲ ἄλλων ἁπάντων οἱ τῇδε ἰχθύες ἐν σκέπῃ εἰσί.

Περὶ τῆς θαλαττίας βελόνης. Κεφ. ξ.

ΑΙ θαλάττιαι βελόναι λεπταὶ οὖσαι, καὶ ἀπώδη καὶ χωρητικὴν ἐμβρύων μήτραν οὐκ ἔχουσαι, τὴν αὔξην τῶν ἔνδον βρεφῶν οὐ φέρουσιν· ἀλλὰ ῥήγνυνται, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον οὐ τίκτουσιν, ἀλλὰ ἐκβάλλουσι τὰ τέκνα.

Ποταπὰ ἴχνη ἐστὶ τοῦ τῆς ἀσπίδος δήγματος. Κεφ. ξα.

ΛΕγεται δὲ τὰ ἴχνη καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν τῆς ἀσπίδος δηγμάτων, μὴ πάνυ τι εἶναι δῆλα καὶ εὐσύνοπτα. καὶ τὸ αἴτιον ἐκεῖνο εἶναι πυνθάνομαι: ὀξύτατόν ἐστι τὸ ἐξ αὐτῆς φάρμακον, καὶ διαδραμεῖν ὤκιστον. οὐκοῦν ἢ μὲν ἐνέφυ, τὸ δὲ οὐκ ἐπιπολεύει, ἀλλὰ ἐν τοῖς ἔσω πόρους κατολισθαίνει. καὶ τῆς μὲν ἐπιφανείας, καὶ τοῦ χρωτὸς τοῦ ὑπὸ τὴν ὄψιν, ἀφανίζεται, ὠθεῖται δὲ ἔνδον. ἐνθένδε τοι καὶ τῆς Κλεοπάτρας ὁ θάνατος τοῖς ἀμφὶ τὸν Σεβαστὸν οὐ πάνυ τι ῥᾳδίως ἐγνώσθη. ἀλλὰ ὀψὲ δύο κεντημάτων, καὶ μάλα γε δυσθεάτων καὶ δυσθεράτων ὀφθέντων, δι' ὧν ἐφωράθη τὸ τοῦ θανάτου αἴνιγμα: ἄλλως τε καὶ ἴχνη τοῦ τῆς ἀσπίδος σύρματος ἐφάνη πρόδηλα, τοῖς ἔχουσι τῆς τούτων κινήσεως τῶν ζῴων τὴν ἱστορίαν, ὄντα.

Περὶ ἀσπίδος τοῖς Παναθηναίοις δακούσης. Κεφ. ξβ.

ΠΟμπηΐου Ῥούφου Ῥωμαίοις ἀγορανομοῦντος ἐν Παναθηναίοις, οἷα εἴωθε τῇ Ῥωμαίᾳ ἀγορᾷ δρᾶσθαι, φαρμακοτρίβης ἀνήρ, καὶ τῶν ὄφεις ἐν ταῖς †γράμματα τρεφόντων, ἑτέρων ὁμοτέχνων παρεστώτων πολλῶν ἀσπίδα ἐπὶ τοῦ βραχίονος προσάγει, εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ τῆς σοφίας. ὁ δὲ παρέσχε, καὶ ἐδήχθη. εἶτα τῷ στόματι ἐξεμύζησε τὸ κακόν. ὕδωρ δὲ οὐκ ἐπιῤῥοφήσας, (ὃ γὰρ παρῆν, καίτοι παρεσκευασμένον οἱ: ἀνετέτραπτο δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς τὸ σκεῦος) οἷα μὴ ἐκκλύσας τὸν ἰόν, μηδὲ †ἀποδρυψάμενος, τὸν βίον κατέστρεψε μετὰ ἡμέραν οἶμαι δευτέραν, οὐκ ἀλγῶν οὐδὲ ἕν: τοῦ μέντοι κακοῦ ἡσυχῇ κατασήψαντος αὐτοῦ τὰ οὖλα καὶ τὸ στόμα.

Περὶ

De coitu

Περὶ μίξεως ζώων. Κεφ. ξγ.

Τοῦ ἦρος ἐνακμάζοντος, καὶ τῆς γῆς ἐξανθούσης, οἴστρου τε ἀφροδισίου τὰ ζῶα ὑποπίμπλαται, καὶ μνημονεύει γάμων, καὶ ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι ὀρέγεται τά γε ὄρεια, καὶ ὅσα ἐνθαλαττεύει, καὶ μετεωροπορεῖ δέ. Τῶν δὲ ἰχθύων οἱ μὲν τοῖς ψάμμοις προσαποτρίβουσι τὰ ᾠὰ πυκνὰ ὄντα καὶ ἀλλήλων ἐχόμενα. οἱ δὲ νηχόμενοι εἶτα ἐκβάλλουσι πάμπολύ τι τῶν ᾠῶν τὸ χρῆμα: καὶ οἱ κατόπιν νέοντες τὰ πολλὰ καταπίνουσιν. ἤδη μέντοι καὶ οἱ ἄρρενες προηγοῦνται, καὶ τοῦ θοροῦ προσαπορραίνουσιν: αἱ δὲ θήλειαι ἑπόμεναι, καὶ πάνυ γε ἀπλήστως περιχανοῦσαι ἐμπίμπλανται, καὶ ἥδε ἐστὶν ἡ μίξις αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἰχθύων τινὲς καὶ συνοικοῦσιν ὡς γαμεταῖς, καὶ φυλάττουσιν αὐτὰς, καὶ ζηλοτυπία τις καὶ ἐν ἰχθύων γένεσιν ἐξάπτεται, ἀνωτέρω εἶπον.

Ὅτι τῷ γλυκεῖ ὕδατι τρέφονται οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῇ θαλάττῃ. Κεφ. ξδ.

Λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, καὶ Δημόκριτος πρὸ ἐκείνου, Θεόφραστός τε ἐκ τρίτων καὶ αὐτός φησι, μὴ τῷ ἁλμυρῷ ὕδατι τρέφεσθαι τοὺς ἰχθῦς, ἀλλὰ τῷ παρακειμένῳ τῇ θαλάττῃ γλυκεῖ ὕδατι. καὶ ἐπεὶ δοκεῖ πως ἄπιστον, δι᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων βεβαιῶσαι βουληθεὶς τὸ λεχθὲν, ὁ τοῦ Νικομάχου λέγει, εἶναί τι πότιμον ὕδωρ ἐν πάσῃ θαλάττῃ, καὶ ἐλέγχεσθαι οὕτως, εἴ τις ἀγγεῖον ἐκ κηροῦ ποιήσας κοῖλον καὶ λεπτὸν, καθίῃ κενὸν ἐς τὴν θάλατταν, ἐξάψας ποθὲν ὥστε ἀνιμήσασθαι δύνασθαι: νυκτὸς δὲ διελθούσης καὶ ἡμέρας, ἀρύεται πεπλησμένον γλυκέος τε καὶ ποτίμου ὕδατος μεστὸν αὐτό. καὶ Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος λέγει τι εἶναι γλυκὺ ἐν τῇ θαλάττῃ ὕδωρ, οὐ πᾶσι δῆλον, τρόφιμον δὲ τῶν ἰχθύων. καὶ τὴν αἰτίαν τοῦδε τοῦ ἐν τῇ ἅλμῃ γλυκαινομένου λέγει φυσικὴν, ἣν ἐκεῖθεν εἴσεσθε.

Διὰ τί οὐκ ἐσθίουσι γαλεοῦ οἱ μυούμενοι τοῖν θεοῖν, οὐδὲ τῆς τρίγλης. καὶ πῶς τίκτει ὁ γαλεός. Κεφ. ξε.

Οἱ μυούμενοι τοῖν θεοῖν, οὐκ ἂν † πάσαιντο γαλεοῦ φασιν. οὐ γὰρ εἶναι αὐτὸν καθαρὸν ὄψον, ἐπεὶ τῷ στόματι τίκτει. οὐ τίκτειν δὲ αὐτὸν ἔνιοι λέγουσιν, ἀλλὰ δείσαντά τι τῶν ἐπιβουλευόντων, τὰ σκυλάκια καταπίνειν καὶ ἀποκρύπτειν: εἶτα τοῦ φοβήσαντος παραδραμόντος, ζῶντα αὖθις ἀνεμεῖν. Τῆς δὲ τρίγλης οὐκ ἂν γεύσαιντο οἱ αὐτοὶ μύσται. οὐ δὲ μὴν ἡ τῆς Ἥρας τῆς ἐν Ἄργει ἱέρεια. καὶ τάς γε αἰτίας ἄνω που εἰπὼν οἶδα.

Περὶ

De coitu Animaliū: & priuatim de coitu partuq́ Piſciū. Cap. LXIII.

Vigente uerno tēpore, & effloreſcēte terra, libidinis ardore beſtiæ terrenę, aquatiles, & uolatiles flagrāt. Ex piſcibus alij frequētia oua, atq́ alia ex alijs nexa, arenis atterūt: alij interea cū natant, infinitatē quandā ouorum expellunt, atq́ eijciunt, quorū nō pauca à tergo nantes exorbent. Mares quidē antecedunt, & ſemen ſpargunt: fœminæ uerò ſequētes insaturabiliter hiantes atq́ imminentes explentur: neq́ aliter inter ſe coëunt. Iam quòd piſcium quidam ſic cum fœminis uerſantur, tanquā cū uxoribus, easq́ cuſtodiunt: quod etiam ex piſcium genere aliqui riualitate laborant, atq́ obtrectatione, antea dixi.

Piſciū partus.

Coitus.

Dulci aqua in mari piſces aluntur. Cap. LXIIII.

Ariſtoteles, & ante hunc Democritus, & tertius Theophraſtus dicit, nō aqua ſalſa, ſed dulci (quæ intra ſalſam cōtinet) piſces qui mare incolūt ali. idéq́, quod propemodū incredibile uidet, ex ipſis operibus confirmare uolēs Ariſtoteles, potabilē in omni mari aquā eſſe, id experimento docet: nam ſi quis cōcauum, (inquit) è cera uas tenui opere finxerit, atque in mare demiſerit inane, alicunde appenſum, ut aquā tranſmittere queat, die ac nocte una dulciculo & potabili humore cōpletur. Empedocles Agrigentinus aliquā etiā ait dulcē nō omnibus notā in mari aquā eſſe, qua piſces nutriant: cauſamq́ affert, cur in ſalſo dulcis ſit, quā ex eius ſcriptis cognoſces.

Cur non edunt ſacerdotes quidā Muſtellum & Mullū piſces. Cap. LXV.

Muſtellum piſcem aiunt nunquam *deorum ſacerdotes edere: non enim, quoniam ore parit, mundum cibum eſſe. Quidam non ipſum ore parere ferūt: ſed inſidiarum timore perculſum, ut occultet catulos ſuos deuorare. deinde cū nihil amplius ab inſidiarum comparatione timet, uiuos euomere. Itèmque Mullum nunquam attingunt, nec ijdem ſacerdotes, nec fœmina Argolicæ Iunonis ſacerdos. Cauſas cur ab eo abſtineant, quodam loco antè me dixiſſe memini.

† πάσαιντο

*Grece numerus dualis eſt: Cererē & Proſerpinam intelligo, quos Athenienſes θεὼ (θεώ) uocabant, ut Lacedæmonij Dioſcuros σιὼς, (σιώ,) Varinus.

De Vipe-

De Viperæ & Murenæ coitu. Cap. LXVI.

QVomodo Vipera mas & Muræna coëant, hęc mari egrediēs, illa ex aliquo prorepens latibulo, suprà me exposuisse memini. nunc quod superest dicendum. Cum proximū est, ut Vipera cōplexu uenereo iungat cum Murena, uenenū uomitione eijcit, atq; expellit, ut blandus decorusq; sponsus uideatur. Postea edito sibilo (tanquā Hymenæo quodā ante nuptias misso) sponsam appellat: atque ubi mutuam ueneris libidinem inter se expleuerunt, hæc quidē ad mare regreditur: illa uerò exorpto ueneno & recollecto, ad domesticam sedem reuertitur.

Virulentia à coniugio aliena.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Θ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

Περὶ ἔχεως, καὶ μυραίνης τὰ μὴ ἀνωτέρω λεχθέντα. Κεφ. ξς.

Ἔχεως μὲν καὶ μυραίνης γάμους, καὶ ὅπως ἀλλήλοις ὁμιλοῦσιν· ἡ μὲν, προϊοῦσα ἐκ θαλάττης· ὁ δὲ, ἐξέρπων τοῦ φωλεοῦ, ἐν τοῖς πρόσθεν εἰπὼν, οὐκ ἐπιλέλησμαι. ὃ δὲ οὐκ εἶπον, νῦν ἂν εἴποιμι. Μέλλων ὁ ἔχις ὁμιλεῖν αὐτῇ, ἵνα δόξῃ πρᾶος καὶ πρέπων νυμφίος, τὸν ἰὸν ἀπεμεῖ καὶ ἐκβάλλει. καὶ οὕτως ὑποσυρίσας, τὴν νύμφην παρακαλεῖ, οἱονεὶ προγάμιόν τινα ὑμέναιον ἀναμέλψας. ὅταν δὲ τὰ τῆς ἀφροδισίου σπουδῆς τελέσωσι μετ' ἀλλήλων ὄργια, ἡ μὲν, ἐπί τε τὰ κύματα καὶ τὴν θάλατταν ὥρμησεν· ὁ δὲ, ἀναρροφήσας τὸν ἰὸν αὖθις, εἶτα ἐς τὰ ἤθη τὰ οἰκεῖα ἐπάνεισι.

FINIS LIBRI IX.

ÆLIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER X.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Ι.

Historia pugnæ riualium Elephantorū. Caput I.

ELephantū quamuis rarò amare ferūt: quoniā, ut ante dictū est, libidinū moderatiōe temperatus sit: tamē ipse illud admirabile amore plenū audiui, quod cōsequit. Virū uenādi Elephātos haud imperitū, Alexandrū nomine, ut author est Dion, cū ab Imperat. Romano cū potestate in Mauritaniā ad uenandū Elephātos ablegatus esset, ex Elephantino genere adolescentē formosam uidisse, coeuntē cū Elephanto similiter & adolescente & pulchro. alterū uerò seniorē, q̄a huius siue amator siue marit⁹ esset, ut se spretū uidit, ignominiæ loco hoc tulisse. quare acri animo incitatū, impetū fecisse, ut nihil ꝓpius factū fuerit, q̄ ut nos (inq̄t) omnes ꝑderet. sicq; incurrisse in illū formosum riualē suū: pugnāq; edidisse tanq̄ eū qui de amica sibi erepta, dolorib. acerrimis premitur: adeoq; infestis animis utrūq; cū altero pugnā cōmisisse, ut ex impetu cornibus ambo mutilarentur. Neutrum uerò uicisse, ꝗ multis iaculis eos uenatores distraxerint. Iam enim cornibus mutilos tanquā inutiles capere nō dignabantur. Hîc igitur amatorum Elephantorū pugnæ æquis semper utrinq; uiribus decertatæ finis est impositus. At Paridem apud Homerū trahit Menelaus, & loro sub galea

Περὶ τοῦ τῶν ἐλεφάντων ἔρωτος. Κεφ. α.

Σπανίως ἐλέφας ἐρᾷ φασιν· ἔστι γὰρ σώφρων, ὡς ἄνω μοι λέλεκται. ἀκούω γοῦν ἐλεφάντων πάθος ἐρωτικόν, καὶ ἄξιον θαυμάσαι αὐτό. ὃ δὲ πέπυσμαι, ἐκεῖνό ἐστιν. ἀνὴρ τῆς τούτων ἄγρας οὐκ ἄπειρος δύναμιν λαβὼν ἐκ βασιλέως τοῦ Ῥωμαίων πάλαι, Ἀλέξανδρος ὄνομα, καὶ σταλεὶς ἐν τῇ θήρᾳ κατά τι ἔθος τοῖς Μαυρουσίοις ἐπιχώριον, φησὶν ἐν συγγραφῇ Δίων, μόσχον ἐλέφαντος ὡραίαν ὡς ἐκεῖνοι ἰδεῖν, συνελθεῖν ἐλέφαντι νέῳ καὶ καλῷ. πρεσβύτερον δὲ ἄλλον, εἴτε ἦν ἐραστής, εἴτε ἀνὴρ τῆς προειρημένης, ὥσπερ οὖν ἀτιμασθέντα ἀγανακτῆσαι· θυμῷ γὰρ βιαίῳ ἐξαφθείς, ὥρμησε μὲν καὶ ὀλίγου πάντας διέφθειρεν. ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὸν νέον καὶ καλὸν καὶ συμπεσών, εἶτα ἐμάχετο, ὡς ὑπέρ τινος ἢ νύμφης ἢ ἐρωμένης ἀλγῶν· καὶ ἐν τοσούτον ἄρα ἀλλήλοις συνέρραξαν, ὡς ἀμφοτέρους ζημιωθῆναι τὰ κέρατα· ἐνίκησε δὲ οὐθέτερος, ἀλλὰ ἀπέστρεψαν ἀπ' ἀλλήλων οἱ θηραταὶ βάλλοντες. ἐπεὶ καὶ ἀχρεῖοι συλλαβεῖν τὸ λοιπὸν ἦσαν τῶν ὅπλων ἀφῃρημένοι. ἐρωτικὴ μὲν δὴ μάχη ἐραστῶν ἐλεφάντων ἰσότιμος μέχρι τοῦ τέλους, ἐνταῦθα ἀνεπαύσατο. εἵλκετο δὲ ὁ Πάρις ὑπὸ τοῦ Μενέλεω, καὶ ἤγχετο τοῦ ἱμάντος

τος αὐτοῦ πιέζοντος τοῦ ὑπὸ τῷ κρανεῖ: Καί νύ κεν εἴρυσσέν τε, καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος ὁ τοῦ Ἄρεως, εἰ μὴ ἐρράγη μὲν ὁ ἱμάς, αὐτὸν δὲ ἐξήρπασεν ἡ Διὸς καὶ Διώνης αἰσχίστην μάχην καὶ ἄνανδρον μεμαχημένον. καὶ ἀπελθὼν ὁ δειλὸς ἐκάθευδε μετὰ τῆς μεμοιχευμένης.

Περὶ τῆς τῶν ἰχθύων μίξεως, καὶ περὶ λάβρακος καὶ τρίγλης. Κεφ. β.

Ἰχθύες δὲ ἄρα οὐ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς ἀφροδίτην πρόθυμοι, ἀλλ' οἱ μὲν ἦρος ἐπιθόρνυνται, οἱ δὲ θέρους εἰλήχασι τὴν ὁρμὴν τήνδε, σὺν τῇ ὀπώρᾳ ἄλλοι, καὶ †δίχα τοῦ χειμῶνος διάπτονται τινὲς ἐν τῇ προειρημένῃ συνόδῳ. καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τοῦ ἔτους ἅπαξ ὠδίναντες, εἶτα παύονται. λάβρακα δὲ ἀκούω καὶ ἐπιτίκτειν: τρίγλην δὲ καὶ τρὶς κύειν κατηγορεῖ φασὶ καὶ τὸ ὄνομα.

Περὶ καμήλων. Κεφ. γ.

Ἡρόδοτος λέγει τὰς καμήλους ἐν τοῖς ὀπισθίοις σκέλεσιν ἔχειν τέτταρας μηρούς: καὶ μέντοι καὶ γόνατα τοσαῦτα. τὰ δὲ ἄρθρα διὰ τῶν σκελῶν τῶν κατόπιν ἐς τὴν οὐρὰν τετράφθαι αὐταῖς.

Περὶ τῶν οἰῶν τῶν Ἀραβίων. Κεφ. δ.

Τὰς οἶς τὰς Ἀραβίων ἔχειν οὐρὰς ἀήθεις ὡς πρὸς τὰς ἄλλας Ἡρόδοτος λέγει. γένη δὲ αὐτῶν εἶναι διπλᾶ ὁ αὐτὸς δήπου διδάσκει: καὶ τοῦτο λέγει, τὰς μὲν αὐτῶν οὐρὰς ἔχειν μηκίστας, ὡς εἶναι μετρήσαντι καὶ τριῶν πηχῶν οὐκ ἐλάττους: ἅσπερ οὖν εἰ ἐῴη τις ἐπισύρειν, ἑλκοῦσθαι ἂν αὐτὰς πάντως παρατριβομένας πρὸς τὸ δάπεδον. τοὺς νομέας δὲ εἶναι ἀγαθοὺς χειρουργεῖν †οὕπερ ἂν τῶν ἁμαξιδίων: αἳ ὑπερείδουσι τὰς οὐρὰς τῶνδε τῶν κτηνῶν, ὥστε ἀποστέγειν τὴν ἕλκωσιν αὐταῖς. Τὰς δὲ οἶς τὰς ἑτέρας φησὶ πλατείας φορεῖν, πλατύνεσθαι δὲ καὶ ἐς πῆχυν αὐτάς.

Περὶ κοχλιῶν καὶ ἐρωδιῶν, καὶ περδίκων. Κεφ. ε.

Οἱ κοχλίαι ἴσασιν εἶναί σφισι πολεμίους τοὺς πέρδικας, καὶ τοὺς ἐρωδιούς, καὶ αὐτοὺς ἀποδιδράσκουσιν. οὐδ' ἂν ἴδοις ἔνθα οὗτοι νέμονται καὶ κοχλίας διέρποντας. οἱ δὲ καλούμενοι τῶν κοχλιῶν †ἀρείοντες, οὗτοι μὲν καὶ ἀπατῶσι, καὶ περιέρχονταί τινι φυσικῇ σοφίᾳ τοὺς προειρημένους. τῶν γὰρ συμφυῶν ὀστράκων προελθόντες, αὐτοὶ μὲν νέμονται κατὰ πολλὴν τὴν ἄδειαν: οἱ δὲ ὄρνιθες οὓς εἶπον ἐπὶ τὰ κενὰ τῶν ὀστράκων ὡς ἐπ' αὐτοὺς ἐκείνους καταπέτονται.

galea constrictũ tantum non suffocabat: & sanè uicisset, & præclarã eo deuicto cæsoq; laudem sibi comparasset: nisi & lorũ fuisset ruptũ, & imbellẽ istum pugnatorẽ turpemq; adulterum Iouis & Diones filia eripuisset. à qua liberatus ille mox ad cubile adulteræ concubiturus se contulit.

De Piscium coitu & partu. cęteros semel tantum anno parere, Lupum bis, Mullum ter. Cap. II.

Non uno eodẽq; tempore pisces habent libidinẽ procreãdi: uerũ alij uerno tẽpore se ad uenerẽ rumpũt, alij æstiuo ad coitũ impellunt, alij autumno amoris flãma conflagrant, cõplures hyeme uenereũ cõplexum expetũt. Plurimi ut semel peperêre, deinde toto anno à pariẽdo cõquiescunt. Lupũ unius anni spacio binos partus ædere audio: Mullũ uerò ter singulis annis uentrem ferre, eius nomine (quo greci eũ triglã nominãt) significari aiũt.

†δ' ἢ καὶ

Lupus. Mullus. Trigla.

De Camelorũ femoribus, genibus, & cole. Cap. III.

Herodotus scribit, Camelũ in posterioribus gerere quatuor femora, & totidem genua, & ueretrũ inter posteriora crura caudam uersus spectare.

De Ouibus Arabicis, quibus partim longissimæ sunt caudæ, partim latissimæ. Cap. IIII.

Præditas esse oues Arabiæ caudis insolitis & diuersis Herodotus scribit. earũ sanè duo genera ponit, unum dicit caudas longissimas habere, ut dimetienti non tribus breuiores sint cubitis: quæ si trahãtur, omninò ad terrã atteruntur, & exulcerantur. At pastores ad fabrilẽ artẽ instituti, plostella fabricãtur, ad quæ quidem ipsa alligatæ caudæ nituntur & sustinentur, quo fit, ut à uulneratione defendantur. Alterum caudarum genus dicit esse cubitali latitudine.

† καὶ ποιεῖν ἁμαξίδας. Vide Herodotum lib. 3.

De Cochleis, & Ardeis, atq; Perdicibus. Cap. V.

Perdices & Ardeas hostes suos Cochleę agnoscũt, & fuga sibi cauẽt. itaq; ubi aues illæ pascunt, nusquã reptãtes uideris Cochleas. At qui è Cochlearũ genere Ariones uocant, naturali quadã calliditate iã dictas aues decipiũt & eludunt. Egressi enĩ è testis suis, absq; metu pascuntur. Aues uerò ad testas uacuas frustra ad uolant;

†al' ἀρείονες

uolant: & cum inanes uiderint, tanquam inutiles abij ciunt, & se recipiunt alió. redeunt illi, ad suam quisq; domũ, & cibo iam satur, & dolo suo incolumis.

De Cochleis Ponticis, quæ in Propontide hyemant, circa† Aegialũ ęstiuant. Cap. VI.

† Aegialus locus est inter Sicyonem & Buprasium: & alius proximus Ponto, cũ uico eiusdẽ nominis.

PErsarum regẽ Cochleæ Ponticæ imitantur, ęstiuos dies Susis agentem, hybernos uerò Ecbatanis. etenim ad nuncupatam Propontidem calidam hyemant: æstiuum autem tempus ad Aegialum agitant, propter molles auras quas hoc mare eis afflat.

Mullorũ inter assandũ uentres ne rumpantur. Cap. VII.

COquos peritiores audio, ne Mullorum uentres inter assandũ rumpantur, ora eorum deosculari solere: atq; ita illos permanere integros aiunt.

Delphinorũ catulos lacte alit: & de miro Delphinorum gregatim natantium ordine. Cap. VIII.

DElphinus fœmina similiter atq; mulier mammas habet, simul & uberrimo lacte catulos suos lactat. Ex ætatum ratione dispositi, gregatim natãt. etenim perparuuli etiamnum ex ætate infirmi in primo ordine locant. hos natatione proximi sequuntur qui sunt confirmata ætate. nã Delphinus cum catulorũ suorum amantissimum animal est: tum de ijs uehementer metuens, diligenti custodia eos conseruat: ac nimirũ sic natant, ut tanquam in militari cuneo alij in prima acie, alij secunda, alij tertia constituant. natu minimi antè prænatant, post uerò hos fœminæ sequuntur, deinde mares extremũ agmen ducentes, filiorum & uxorum natationẽ inspiciunt atq; obseruant. Quid ad hos Nestor bone Homere? quem ais ad instruendas acies principum suæ ætatis præstantissimum fuisse.

† αὐτοῖς

Echin & Echidnã ut Græci appellant, aliquos unã serpentẽ existimare, sexu tantum differente, (quã Latini Viperã uocãt:) alios Serpẽtes specie diuersas. Caput IX.

EChin ab Echidna sexu nõ natura nõnulli differre aiũt: illũ marẽ esse, hãc fœminã. alij etiã natura differre existimãt. Et sunt quidẽ q dicãt cõuulsiõe illũ afficí quẽ Echis ꝑcusserit: nõ itẽ quẽ Echidna. Alij dicunt hui⁹ albũ morsum esse, illius

πονται. οὐδὲν δὲ εὑρόντων, ἀπέρριψαν ὡς ἀχρεῖά σφισι, καὶ ἀνεχώρησαν. οἱ δὲ ἐπανελθόντων εἶτα ἕκαστος ὡς ἰδίαν οἰκίαν παρῆλθε: κεκορεσμένος μὲν ἐκ τῆς νομῆς, σωθεὶς δὲ ἐξ ἧς ἠπάτησε πλάνης.

Περὶ τῶν ἐν Πόντῳ κοχλιῶν. Κεφ. ϛ.

ΠΟντικοὶ δὲ ἄρα κοχλίαι τὸν Περσῶν βασιλέα μεμίμηνται, θερίζοντα μὲν ἐν Σούσοις, χειμάζοντα δὲ ἐν Εκβατανοῖς. καὶ γὰρ οὗτοι ἐν μὲν τῇ καλουμένῃ Προποντίδι χειμάζουσιν. ἀλεεινὴ γὰρ ἥδε ἡ γῆ. θέρους δὲ πρὸς τῷ Αἰγιαλῷ διαιτῶνται. παρέχει γὰρ αὐτοῖς αὔρας μαλακὰς ἡ θάλαττα ἡ προειρημένη.

Περὶ τοῦ τῶν τριγλῶν κοιλίας. Κεφ. ζ.

ΠΥνθάνομαι τῶν μαγείρων τοὺς τὴν τέχνην ἀκριβοῦντας, ὅταν βούλωνται τῶν τριγλῶν τὰς κοιλίας ὀπτωμένων μὴ ῥήγνυσθαι, καταφιλεῖν αὐτῶν τὰ στόματα: οὐ περ οὖν γεγενημένου ὁλόκληροι διαμένουσιν, ὥς φασι.

Περὶ τοῦ καθ' ἡλικίαν τῶν δελφίνων νήξεως. Κεφ. η.

ΟΔελφὶς ὁ θῆλυς μαζοὺς ἔχει κατὰ τὰς γυναῖκας, καὶ θηλάζει τὰ βρέφη πάνυ ἀφθόνῳ καὶ πολλῷ τῷ γάλακτι. νήχονται δὲ κοινῇ μὲν, καθ' ἡλικίαν δὲ διακριθέντων. καὶ τῆς μὲν πρώτης τετάχαται οἱ νέοι καὶ ἁπαλοί: ἕπονται δὲ † αὐτῶν τῇ νήξει οἱ τέλειοι. φιλότεκνον γὰρ καὶ φιλόστοργον ὁ δελφὶς ζῷον, καὶ ὑπὲρ τῶν βρεφῶν ὀῤῥωδεῖ, καὶ φυλακῆς χάριν, ὡς ἐν φάλαγγι στρατιωτικῇ, οἱ μὲν τῆς πρώτης εἰσὶν, οἱ δὲ τῆς δευτέρας, οἱ δὲ τῆς τρίτης. καὶ προνήχονται μὲν οἱ νέοι, ἐπινήχονται δὲ αἱ θήλειαι, καὶ οἱ ἄῤῥενες οὐραγοῦσιν. ἐφορῶντές τε καὶ περιφυλάττοντες τὴν τῶν ἐγγόνων τε καὶ τῶν γαμετῶν νῆξιν. Τί πρὸς ταῦτα ὁ Νέστωρ ὦ καλὲ Ὅμηρε; ὃν περ οὖν ᾄδεις τακτικώτατον ἡρώων τῶν καθ' ἑαυτὸν γεγονέναι.

Περὶ ἔχεως καὶ ἐχίδνης. Κεφ. θ.

ΕΧιν ἐχίδνης οἱ μὲν τῷ γένει διαφέρειν, οὐ μέντοι τῇ φύσει φασί: τὸν μὲν γὰρ εἶναι ἄῤῥενα, τὴν δὲ θήλειαν. οἱ δὲ, καὶ τῇ φύσει διαφέρειν οἴονται. ἀλλοῖον μὲν γὰρ εἶναι τοῦτο ζῷον, ἀλλοῖον δὲ ἐκεῖνο. ἀκούω δέ τινων λεγόντων, τοὺς μὲν ὑπὸ τοῦ ἔχεως δηχθέντας, σπᾶσθαι: οὐ μὴν τοὺς ὑπὸ τῆς ἐχίδνης. ἕτεροι δέ φασι, τὸ μὲν τῆς ἐχίδνης δῆγμα εἶναι λευκόν: τὸ δὲ

τὸ δὲ τοῦ ἔχεως οὐ τοιοῦτον, πελιδνὸν δέ. Νίκανδρος δέ φησιν ἐκ μὲν τοῦ δήγματος ὁπόταν ὁ ἔχις ἐμφύῃ, δύο ὀδόντων ἴχνη φαίνεσθαι: πλέον δὲ εἰ δάκοι ἡ ἔχιδνα.

Τίνα τρόπον πραΰνονται οἱ ἐλέφαντες. Κεφ. ι.

Εὐθηρίας γινομένης, καὶ τῶν ἐλεφάντων ἑαλωκότων, οἷα δρῶσιν εἰς τὸ πραΰναί τε αὐτοὺς καὶ ἡμερῶσαι, εἰπεῖν ἄξιον. πρῶτον μὲν εἰς ὕλην τινὰ ὀλίγον ἀφεστῶσαν τῆς τάφρου ἐν ᾗ ἐθήρασαν, ἄγουσιν αὐτοὺς δεδεμένους, πολὺ διαλαβόντων ταῖς σχοίνοις: καὶ μήτε προθεῖν ἐπιτρεπόντων, μήτε αὖ πάλιν ὑφίστασθαι, καὶ ἀνασπᾶν εἰς τοὐπίσω. εἶτα ἕκαστον ἐξάψαντες μεγίστου δένδρου μεμετρημένῳ διαστήματι, ὡς μήτε εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπιπηδᾶν ἔχειν, μήτε αὖ πολὺ πάλιν ἀναχωρεῖν τοῦ σκιρτᾶν καὶ ὑβρίζειν ἐξουσίᾳ, τῇ ἀτροφίᾳ τε καὶ λιμῷ τὴν ἄγαν ἰσχὺν καὶ ῥώμην καθαιροῦσι. καὶ μέντοι καὶ τὸν θυμὸν αὐτῶν, καὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἄτρεπτον ἡσυχῇ καταμαραίνουσιν: ὡς ἐκείνους μὲν λήθην ἴσχειν τῆς τέως ἀγριότητος ἀμάχου, παραλύεσθαι δὲ τοῦ πρόσθεν θυμοῦ, προσιέναι τε τοὺς τῶν τοιούτων πωλευτάς, καὶ ἐκ χειρὸς ὀρέγειν τροφήν: τοὺς δὲ ὑπὸ τῆς χρείας ἀναγκαζομένους λαμβάνειν, καὶ μὴ κακουργεῖν, βλέπειν τε ἤδη πρᾶόν τε καὶ κεκμηκός. οἱ δὲ ἄγαν αὐτῶν ἰσχυροὶ καὶ τέλειοι ἀπορρήξαντες τὰ δεσμά, καὶ ταῖς ἀκμαῖς τῶν κεράτων καὶ ταῖς προβοσκίσιν ἀνασπῶντες τὰ δένδρα, τὰ δὲ καὶ κατεάξαντες ὑπὸ ῥύμης, καὶ ἐμπεσόντες εἰς αὐτά, μόγις καὶ ὀψὲ τοῦ χρόνου τὰ μὲν λιμῷ, τὰ δὲ γλυκείᾳ τροφῇ, τὰ δὲ κέντροις ἡμερώθησαν. τροφὴ δὲ ἡμερουμένοις τοῖσδε τοῖς ζῴοις, ἄρτοι τε οἱ μέγιστοι, καὶ κριθαί, καὶ ἰσχάδες, καὶ ἀσταφίδες, καὶ κρόμμυα, καὶ σκόροδα, καὶ μέλι χύδην, σχοίνου τε καὶ φοίνικος καὶ κιττοῦ φάκελοι, καὶ πᾶν ὅσον ἐδώδιμον ὕλης, καὶ ἐκείνοις συντρόφου, καὶ ἐκ τούτου τοι καὶ φίλης.

Ὅτι μὴ πάντες οἱ ἰχθύες ἄφωνοι. Κεφ. ια.

Φύσεως δὲ ἰχθύων εἰσὶν ἀμαθεῖς, ὅσοιπερ οὖν τελέως ἁπάντων καταψηφίζονται σιωπὴν αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ συρίττουσί τινες, καὶ γρυλλίζουσι. σαῦρα μὲν γρυλλίζει καὶ χρόμις, καὶ κάπρος, ὡς Ἀριστοτέλης φησί. χαλκὶς δὲ συρίττει. κόκκυξ δὲ ἄρα τὸν ὁμώνυμον ὄρνιν τῇ φωνῇ μεμιμημένος, φθέγγεται παραπλήσια.

illius liuidum. Cum morsum inflixit Echis (inquit Nicãder) duorum dentium uestigia apparent: cum Echidna, pluriũ.

Quemadmodum mansuefiant Elephanti. Cap. X.

Qvid Elephantis, postq̃ capti sunt faciant, ut mansuescant, dicendũ est. Primo in syluam non ita longo interuallo ab ea fossa, ubi comprehensi fuerint, distantem, sic eos strictè constrictos funibus trahunt, ut ne permittant quidem, néue hi præcurrant, néue rursus retrahantur: deinde certo & dimenso spatio horum quenque ad maximam arborem alligantes, ita ut neu in anteriorem partem insilire, neu rursus admodum in posteriorem resilire queant, néue ipsis ex funis laxitate facultas sit ad inferendum iniuriam, uictus tenuitate & fame, horum robur frangunt. Postea uerò quàm eorũ domitores duritiam animi tandiu paulatim molliuerunt, quoad pristinæ inexpugnabilis feritatis eos ceperit obliuio, de manu cibum sumendum dant. Hi necessitate presi, cum non malitiose iam, tum uerò oculis mansuetioribus, quàm essent soliti, & tanquam se lassos cõfitentes, intuentur. Horum autem, qui sunt ætate robusti, uinculis ruptis, cum dentium robore, tum uerò promuscide arbores reuellunt, aut cum impetu irruentes frangunt, uixq; sero admodum, partim fame, partim ciborum illecebris, partim stimulis mansuefiunt. Dum uerò cicurantur, panibus maximis, hordeo, caricis, uuis, cæpis, allijs, & melle copiose: item iunco, palma, hederarum fascibus, & alijs quibus assueti fuerint gaudentq; esculentis eos pascunt.

Piscium quinam uocem uel sonum quempiam ædant. Cap. XI.

Qvi omnes pisces silentij condemnant, eos mutos affirmantes, ij in eorum natura indocti sunt & rudes. nam ex ijs nonnulli æditis sibilis strident, & grunniunt. Lacerta enim, Chromis, & Aper, Aristotele teste, grunniunt: Chalcis sibilat: Coccyx similiter atq; auis ei gentilis, unde nomẽ traxit, uocem emittit.

Quę partes Elephanti esui aptę sint. Adipem eius uenenata fugare. Cap. XII.

IN Elephanto tametsi maxima corporis moles esse uidetur, ex eo tamen nihil esculentum est, nisi promuscis, & labra, & cornuum medulla. Eius animalis adeps contra uenenata ualet. Nam si quis eo inungatur, eiús ue suffimento expietur, hęc ab illo aufugiunt longißime.

De diuersis Arabię & maris rubri animalibus, quæ diuersis pleraq; coloribus mirificè splendent. Item de Margaritis. Cap. XIII.

†al' Ἀραβίων

ARabiorũ animaliũ uarius color & forma multiplex, omnem picturã longè multũq; superat. neq; modò magna animalia & generosa hac permulta colorum uarietate picta, atq; ornata sunt, sed etiã ignobilia. etenim Locustæ & Serpẽtes auri coloris similitudinẽ speciẽq; gerũt: tũ pisces etiã magis uario insignes & ornati colore, admirabiles sunt spectatu: tũ maris rubri ad Arabiã pertinẽtis Ostrea huius splendoris expertia haudquaq̃ sunt: imò uerò flãmeis illustrata zonis, ea ut diceres uarij coloris temperatione ad Iridis similitudinẽ accedere: adeò lineis perpetuò ductu æque inter se distãtib. distinguunt, atq; describunt. Insano hominũ uel pretio uel sermone celebris est atq; illustris Margarita, & simul mulierũ admirationẽ habet. Maris fœtura hæc etiã est, & ad partũ deduci aiũt, cũ in apertas Conchas fulgura affulserint. Bona tẽpestate, & trãquillo mari Cõchę, hui⁹ genitrices, capiunt. eas posteaq̃ piscatores cõprehẽderunt, ab illis Margaritã animorũ libidinosorũ illecebrã eximũt. In maxima Concha, paruã inuenire est: cõtrà in parua, magnã. Alia inanis est, alia nõ plus q̃ unã habet. alię multos uniones poßidẽt: ut sint qui dicãt, in una Cõcha uiginti ꝓcreatos fuisse. Inhęret is carni paxilli ĩstar. Quòd si q̃s ante legitimũ pariẽdi tẽpus Cõchas aperuerit, carnẽ quidẽ reperiet, huius aũt palmã piscationis nõ asseq̃t. Lapillo similis est margarita indurato, & humoris ne minimũ q̃dẽ ĩ se cõtinet. Iã uerò q̃ uendũt, aut emũt, earũ pulchritudinẽ & preciũ ex cãdore et magnitudine ęstimãt: & quidẽ hãc artẽ factitãtes, pleriq; ex eis locupletati fuerũt. Non etiã illud me fugit, auulsis

Locustæ.
Serpentes.
Pisces.
Ostrea.
Margarita.

Τί μέρος ἐδώδιμον τοῦ ἐλέφαντος. Κεφ. ιβ.

ΕΛέφαντος μὲν ὄγκος ἐστὶ τῶν σαρκῶν ἰδεῖν, καὶ πάνυ μέγιστος. ἐδώδιμα δὲ τὰ κρέα αὐτοῦ οὐκ ἔστιν, ὅτι μὴ ἡ προβοσκὶς, καὶ τὰ χείλη τοῦ στόματος, καὶ τῶν κεράτων ὁ μυελός. στέαρ δὲ ἐλέφαντος ἦν ἄρα τοῖς ἰοβόλοις ἔχθιστον. εἰ γάρ τις χρίσαιτο ἢ ἐπιθυμιάσαι αὐτοῦ, τάδε ἀποδιδράσκει πορρωτάτω.

Περὶ τῆς τῶν Αραβίων πολυχροίας. καὶ περὶ τῶν τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης ὀστρέων. καὶ περὶ μαργαριτῶν, καὶ κογχῶν. Κεφ. ιγ.

ΤΩν δὲ Ἀῤῥαβίων ζώων ἡ πολυχροιά τε καὶ τὸ πολύμορφον, καὶ πάντα γραφικὸν ἐλέγξαι δεινά: καὶ ταῦτα οὐ μόνον τὰ ἄλκιμα καὶ γενναῖα, ἤδη δὲ καὶ τὰ ἀδοξότερα, αἵ τε ἀκρίδες, καὶ οἱ ὄφεις. Χρυσοειδῆ γοῦν ἰνδάλματα καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν κατέστικται. Οἱ δὲ ἰχθῦς ἐπὶ καὶ πλέον τῶν πολυκόσμων χρόας μετειληχότες, εἶτα ἰδεῖν ἐκπληκτικοί εἰσι. Καὶ τὰ ὄστρεα δὲ τὰ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἣ πρόσοικός ἐστιν ἡ Ἀῤῥάβιος, τῆς αὐτῆς ἀγλαΐας ἄμοιρα οὐκ ἔστι. ζῶναί τε γὰρ περιέρχονται φλογώδεις αὐτά: καὶ φαίης ἂν θεασάμενος τὴν ἶριν αὐτὰ μιμεῖσθαι τῇ κράσει τῶν ποικίλων χρωμάτων, γραμμαῖς παραλλήλοις ὑπὸ τῆς φύσεως καταγραφέντα. Ὁ ᾀδόμενος μὲν παρὰ τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ἐν ταῖς γυναιξὶ θαυμαστὸς μαργαρίτης, θρέμμα μέντοι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης καὶ οὗτός ἐστι. καὶ τίκτεσθαί τε αὐτὸν παραλέγουσιν, ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμψωσιν αἱ ἀστραπαί. θηρῶνται δὲ ἄρα αἵδε αἱ κόγχαι αἱ τῶν προειρημένων μητέρες, εὐημερίας τε οὔσης καὶ τῆς θαλάττης λείας. οἱ δὲ θηραταὶ συλλαβόντες, εἶτα ἐξεῖλον τοῦτον δὴ τὸν θέλγοντα τὰς τῶν μάχλων ψυχάς. εὑρεθείη δ᾽ ἂν καὶ ἐν κόγχῃ μεγίστῃ μικρὸς, καὶ ἐν μικρᾷ ὁ μέγας. κενὰ τὰ ἡ μὲν οὐδ᾽ ἕνα ἔχει, ἡ δὲ οὐ πέρα τοῦ ἑνός, πολλαὶ δὲ καὶ πολλούς. εἰσὶ δὲ οἱ λέγουσι καὶ εἴκοσι προσπεφυκέναι μιᾷ κόγχῃ. καὶ ἡ μὲν κόγχη κρέας ἐστὶν, ἐπιπέφυκε δὲ ἄρα ὡς σκόλοψ ταῦτα. πρὸ καιροῦ δὲ καὶ τῆς ὠδῖνος τῆς ἐντελοῦς, εἰ πρότερον ἀνοίξαι τις τὰς κόγχας, κρέας μὲν εὕρῃ, τὸ δὲ θήρας τὸ ἀγώνισμα οὐκ ἔχει. λίθῳ δὲ ἄρα ὁ μαργαρίτης ἔοικε πεπωρωμένῳ, καὶ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, καὶ στέγειν ὑγρὸν οὐ πέφυκεν οὐδὲ ὀλίγον. δοκοῦσι δὲ ἄρα τοῖς τούτων καπήλοις, καὶ τοῖς ὠνουμένοις οἱ ἄγαν λευκοὶ καὶ οἱ μεγάλοι κάλλιστοι καὶ τιμαλφέστατοι, ὥστε ἐκείνοις κρίνειν αὐτούς. καὶ πλούσιοί γε δὴ ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο, οὐ μὰ Δία ὀλίγοι, οἷς ἐστὶν ἐντεῦθεν ὁ βίος. οὐκ ἀγνοῶ δὲ οὐδὲ ἐκεῖνο, ὅτι

ὅτι ἄρα ἐξαιρεθέντων τῶν λίθων τῶνδε ἀφέ-
θησαν αὖθις αἱ κόγχαι, οἱονεὶ λύτρα δοῦσαι
τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, τὸ ἀπόδασμα τὸ ἤδη
προειρημένον. εἶτα ἐπανέφυσαν αὖθις αὐ-
τό. ἐὰν δὲ τὸ ζῶον τὸ τρέφον αὐτὸν πρὶν ἢ ἐξαι-
ρεθῆναι τὸν μαργαρίτην ἀποθάνῃ, ὥς που
λέγει τις λόγος, τῇ σαρκὶ μέντοι συνασήπεται
καὶ ἐκεῖνος, καὶ ἀπόλλυται. φύσιν δὲ ἔχει τὸ περι-
φερείας τὸ λεῖον καὶ εὐπερίγραφον. εἰ δὲ ἐθέ-
λοι τις τῶν πεφυκότων ἑτέρως, τινὰς σοφί-
ας τέχνῃ περιγράψαι τε, καὶ λεῖον ἀποφῆναι
τὸν λίθον, ὁ δὲ ἐλέγχει τὴν ἐπιβουλήν. οὐ γὰρ
πείθεται: τραχύτητας δὲ ὑπαναφύει, καὶ ὅτι ἄ-
ρα ἐπιβεβούλευται δι᾽ κάλλος κατηγορεῖ ταύτῃ.

Ὅπως τιμῶσιν οἱ Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα.

Κεφ. ιδ.

Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα Ἀπόλλωνι τιμᾶν
ἐοίκασι. καὶ τὸν μὲν θεὸν Ὧρον καλοῦσι τῇ
φωνῇ τῇ σφετέρᾳ: τοὺς δὲ ὄρνιθας λέγουσι † θαυ
μαστούς, καὶ προσήκειν τῷ θεῷ τῷ προειρημέ-
νῳ φασίν. ὁρῶσι γὰρ ἱέρακες ὀρνίθων μόνον
ἀεὶ ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου ῥᾳδίως καὶ ἀβα
σανίστως βλέποντες: καὶ δυσωπούμενοι ἥκι
στα, πορείαν τε τὴν ἀνωτάτω ἴασι: καὶ αὐτοὺς ἡ
θεία φλὸξ λυπεῖ οὐδέν. καὶ ἀνάπαλιν μέν-
τοι πέτεσθαι τὸν ἱέρακα οἱ ἰδόντες φασὶν ὡς ἐξ
ὑπτίας νέοντα. ἐνθάτοι καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν
ὁρᾷ, καὶ πρὸς τὰ πάντα ἐφορῶντα ἀλλὰ ἐλεύ
θερως καὶ ἀτρέπτως ὁ αὐτός. ὄφεών τε καὶ δα-
κετῶν θηρίων ὁ αὐτός ἐστιν ἔχθιστος. οὐκ ἂν γοῦν
αὐτὸν διαλάθοι οὔτε ὄφις, οὔτε σκορπίος, οὔτε
μὴν πονηρᾶς ὕλης ἄλλο τι ἔκγονον. ἀκρο-
δρύων μὲν οὖν καὶ σπερμάτων ἄγευστος: σαρ-
κῶν δὲ ἥδεται βορᾷ, καὶ πίνει αἷμα. καὶ τὰ νεόττ-
ια ἐκτρέφει τοῖς αὐτοῖς. καὶ εἰς λαγνείαν
ἐστὶ δριμύτατος. τὸ δὲ αὐτοῦ τῆς κνήμης ὀστέον
εἰ χρυσίῳ παρατεθείη, ἕλκει τε αὐτό, καὶ ἴυγγι ἀ-
πορρήτῳ τινὶ πρὸς ἑαυτὸ ἄγει, καὶ ἐπᾴδει θέλ
γει, ὥσπερ οὖν ᾄδουσι τὴν Ἡρακλεώτην λίθον
καταγοητεύειν πως τὸν σίδηρον. Λέγουσι δὲ Αἰ-
γύπτιοι καὶ εἰς ἑπτακόσια ἔτη βίου προήκειν
τὸν ἱέρακα, καὶ οὔπω με πείθουσιν, ἃ δ᾽ οὖν ἀ-
κούω, λέγω. Ἔοικε δέ φασι καὶ Ὅμηρος ὅτι τῷ
Διὸς καὶ Λητοῦς ἐστὶ φίλος, ὑπαινίττεσθαί πως
λέγων: Βῆ δὲ κατ᾽ Ἰδαίων ὀρέων ἴρηκι ἐοι-
κὼς Ὠκεῖ φασσοφόνῳ, ὁ Ἀπόλλων αὐτός.

Ὅτι ἄθηλυ τὸ ζῶον ὁ κάνθαρος.

Κεφ. ιε.

Ὁ κάνθαρος ἄθηλυ ζῶόν ἐστι. σπείρει δὲ
εἰς τὴν σφαῖραν ἣν κυλίει. ὀκτὼ δὲ καὶ εἴ-
κοσι ἡμερῶν τοῦτο δράσας, καὶ θάλψας αὐτὴν
εἶτα μέντοι τῇ ἐπὶ ταύταις, προάγει τὸν νεοττόν.

Αἰγυπτίων

auulsis his lapidibus, quasi redemptionis
præmio persoluto, Cõchas liberas dimit
ti, iterumq́ uniones renasci. Quòd si pri-
usquã lapis eximitur, huius altrix bestia
moriatur, unà cum carne putrescere, &
perire dicĩt. Suapte natura rotũdus & le-
uis est, probeq́ circum scriptus. Si quẽ ex
eis uelis affabrè, aliter quàm natus est, cir
cũscribere uel expolire, is artificiũ ꝑdit.
non eñ cedit, sed asper fit, & se fraudibus
atq́ insidijs ad speciẽ indicat attentari.

Aegyptij cur Accipitrẽ colant: & plu
ra de huius auis natura. Cap. XIIII.

Accipitrem Apollini cõsecrant Ae-
gyptij, & uenerant. Oron sua lingua
deum hunc appellant. Auẽ autem eius-
modi Thaustum nominant. Cum Apolli
ne idcirco conuenientiã habere aiunt, ꝙ
de auibus soli Accipitres semper nullo
negotio aduersos Solis radios intuentur,
neq́ intentis oculis sursum uersus iter su
scipere grauãtur, nec diuina flãma offen-
duntur. Contrà etiã quàm cæterę aues su
pino interdũ uolatu ferri Accipitres qui-
dam obseruarũt: quo quidẽ corporis ge
stu cœlum intuentur, ac rerũ inspectorẽ
omniũ liberè intrepideq́ aspectãt. Ij dẽ
ipsi Serpentibus & uenenatis bestijs ini-
micissimi sunt. nec eñ ipsos Serpens, ul-
lã ue alia mala bestia latêre potest. Nul-
las fruges exedũt. sed & carnes uorãt, &
sanguinẽ exorbẽt, ijsdemq́ suos alũt pul
los. Ad libidinẽ sunt inflãmatissimi. Os
tibię illorũ si ad aurũ admoueat, sic ipsum
illecebra quadã mirabili ad se allicit, quẽ
admodũ Heracleotẽ lapidẽ sua ui prædi-
cant quasi prestigijs & captionibus ferrũ
ad se attrahere. Hui⁹ alitis uitã Aegyptij
dicunt ad annos usq́ septingẽtos pertin-
gere, quibus ego non facilè crediderim.
Homerus Accipitrẽ Apollini & Latonæ
gratũ esse insinuare uidetur, ubi de Apol-
line canit: Ille per Idæos montes descen-
dere pergit Accipitri similis celeri, soli-
toq́ pãlumbos Infestare.

[Margin: † θαυσοὺς, Gillius. — Accipitres serpentibus inimici. — Cibus eorũ. — Libido. Os tibiæ. — Vita.]

Pilularium Scarabeum carere fœ-
mina. Cap. XV.

In suo genere Scarabeorum natio fœ-
minei sexus quòd sit expers, ideò in
fimi pilam semen emittit: quam octo &
uiginti dierum spatio & uolutat, & con-
calefacit, deinde fœtum procreat.

Aegyptio-

Aegyptiorũ porrò bellatores Scarabeũ in annulis insculptum habere solebãt, ex eo adumbrante nimirũ legislatore, solos omninò mares pro patria bellũ gerere oportere, q sanè Scarabeus caret fœmina.

Sues uoracitatẽ suã ne à fœtibus quidẽ suis, neq; humano corpore abstinere: eamq; ob causam detestabiles Aegyptijs esse: ut sacras Ciconias & Vpupas, quòd piæ sint in parentes: & Vulpanseres, q amantissimi pullorum. Lactis suilli noxa, &c. Cap. XVI

SVillũ pecus tantopere explendo abdomini deditũ est, ut ne proprijs quidem suis fœtibus parcat, neq; helluationem suã ab humano corpore abstineat. Quæ causa est, cur huiusmodi animal ut impurũ, detestabile, & uoracissimũ apud Aegyptios in summo odio habeat. Contrà autẽ mitiores bestiæ naturæ & miseri cordis & piæ participes pręcipuo quodã honore à prudẽtibus uiris solitæ sunt affici. Ciconiæ enim apud Aegyptios eò uenerationem habent, q senectute affectos parentes alunt. ij dẽq; ipsi idcirco Vulpanseribus & Vpupis honorẽ habẽt: quia illi quidẽ sunt pullorũ suorum amantes, hæ aũt aduersus parentes existimant pię. Manethonẽ porrò Aegyptiũ summa sapientia uirũ accepi dicere, eum qui suillo lacte uescat, uitiliginibus & lepra oppletũ iri, quos quidẽ morbos Asiani omnes pessimè oderunt. Aegyptij uerò, quibus persuasissimũ est, Sues Soli & Lunę inimicissimos esse, semel tantũ cũ festos dies agitãt, aliâs uerò nunq̃, nec huic ipsi, nec cui piã alij deorũ sacrificãt: idq; ꝓpterea faciunt, quia execrandos & detestabiles ducunt. Tum Athenienses in Mysterijs iure optimo Sues immolãt, propter perniciẽ, quam segetibus moliũt. Nã ex spicis sępe illas quæ nondũ ad maturitatẽ peruenerunt uastãt, alias effodiũt. Eudoxus uerò inquit, Aegyptios ab immolãdis Suibus parcẽtes eis se sustinere: q posteaq̃ sementem fecerũt, eorũ greges ad ꝓterendã & cõculcandã frumentorũ sationẽ atq; depellendã in altiorẽ terrã & humidiorẽ inducere soleãt, ut hac q̃si occatiõe terra obducta ne ab auib. semina exhauriant.

†al' Μανέθωνα

Ciconiæ.

Vulpanseres. Vpupæ.

Suillum lac.

Suis sacrificiũ

†λειμῶνας

†τὸν πυρὸν

Αἰγυπτίων δὲ οἱ μάχιμοι ἐπὶ τῶν δακτυλίων εἶχον ἐγγεγλυμμένον κάνθαρον, αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντη τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τῆς χώρας. ἐπεὶ καὶ ὁ κάνθαρος θηλείας φύσεως οὐ μετείληχεν.

Ὅτι λαιμαργότατον ἡ ὗς, ἔτι πρὸς πελαργοῦ, καὶ χηναλώπεκος, καὶ ἔποπος.

Κεφ. ιϛ.

Ἡ ὗς καὶ τῶν ἰδίων τέκνων ὑπὸ τῆς λαιμαργίας ἀφειδῶς ἔχει. καὶ μέντοι καὶ ἀνθρώπου σώματι ἐντυχοῦσα, οὐκ ἀπέχεται, ἀλλ' ἐσθίει. ταύτῃ τοι καὶ ἐμίσησαν Αἰγύπτιοι τὸ ζῶον ὡς μυσαρὸν καὶ πάμβορον. Φιλοῦσι δὲ οἱ φρόνιμοι καὶ τῶν ἀλόγων τὰ πρᾳότερα, καὶ φειδοῦς ἅμα καὶ εὐσεβείας μετειληχότα πρὸς τιμήν. Αἰγύπτιοι γοῦν τοὺς πελαργοὺς καὶ προσκυνοῦσιν. ἐπεὶ τοὺς πατέρας γηροκομοῦσιν, καὶ ἄγουσι διὰ τιμῆς. οἱ αὐτοὶ δὲ Αἰγύπτιοι καὶ χηναλώπεκας καὶ ἔποπας τιμῶσιν. ἐπεὶ οἱ μὲν φιλότεκνοι αὐτῶν· οἱ δὲ, πρὸς τοὺς γειναμένους εὐσεβεῖς. Ἀκούω δὲ καὶ †Μανέθωνα τὸν Αἰγύπτιον σοφίας εἰς ἄκρον ἐληλακότα ἄνδρα εἰπεῖν, ὅτι γάλακτος ὑείου γευσάμενος ἀλφῶν ὑποπίμπλαται καὶ λέπρας. Μισοῦσι δὲ ἄρα οἱ Ἀσιανοὶ πάντες τάδε τὰ πάθη. πεπιστεύκασι δὲ Αἰγύπτιοι τὴν ὗν καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ ἐχθίστην εἶναι. ὅταν δὲ Αἰγύπτιοι πανηγυρίζωσι τῇ σελήνῃ, θύουσιν αὐτῇ ἅπαξ τοῦ ἔτους ὗν· ἄλλοτε δὲ οὔτε ἐκείνῃ, οὔτε ἄλλῳ τῶν θεῶν τόδε τὸ ζῷον ἐθέλουσι θύειν, ὡς μυσαρόν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τοῖς μυστηρίοις καταθύουσι τὰς ὗς, καὶ μάλα δικαίως. λυμαίνονται γὰρ τὰ λήια, καὶ εἰσπηδήσασαι πολλάκις τοὺς μὲν †ἱκανοὺς τῶν σταχύων, καὶ οὐδέπω ὡραίους, κατακλῶσι· τοὺς δὲ, διορύττουσιν. Εὔδοξος δέ φησι φειδομένους τοὺς Αἰγυπτίους τῶν ὑῶν μὴ θύειν αὐτάς, ἐπεὶ τοῦ σίτου σπαρέντος ἐπάγουσι τὰς ἀγέλας αὐτῶν· αἱ δὲ πατοῦσι† τοὺς πυρούς, καὶ ἐς ὑγρὰν τὴν γῆν ὠθοῦσιν, ἵνα μένῃ ἔμβιος, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ὀρνίθων ἀναλωθῇ.

Ὅπως ἐρῶσι τῆς συνήθους γῆς οἱ ἐλέφαντες. Κεφ. ιζ.

Ἀποσπώμενοι τῆς συνήθους γῆς οἱ ἐλέφαντες, καὶ ἐὰν ἡμερωθῶσι, τὰ μὲν πρῶτα τοῖς δεσμοῖς καὶ ὑπὸ λιμῷ· τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις, ταῖς τροφαῖς καὶ ὑπὸ ποικίλῳ αὐτῶν, ὅμως τὸ φίλτρον τῆς θρεψαμένης χώρας οὐκ

Elephanti quam ament terram consuetam. Cap. XVII.

ABstracti à suis Elephãti sedib. patrijs, quãuis uinculis primũ & fame, deinde uarijs cibariorũ blandimẽtis mãsuefacti sint, tãta tñ naturalis soli illecebra tenentur,

οὐκ ἂν αὐτοῖς ποτε ἐξίτηλον γένοιτο. οἱ πλεῖστοι γοῦν ὑπὸ τῆς λύπης διαφθείρονται. ἤδη δέ τινων καὶ κλαιόντων †ἀστακτὶ καὶ ἀμέτροις τοῖς δακρύοις, ἐπηρώθησαν τὴν ὄψιν. Εἰσάγονται δὲ εἰς τὰς ναῦς διὰ γεφύρας τῆς ἑκατέρωθεν †αὐτοῖς κλάδων τεθηλότων καὶ κομώντων μιγνυμένων, καὶ ὕλης ἄλλης χλωρᾶς διαπλεκομένης εἰς ἀπάτην τῶν θηρίων. εἰ γὰρ ταῦτα ὁρῷεν οἱ ἐλέφαντες, ἔτι καὶ τότε διὰ τῆς γῆς ἰέναι σφᾶς ἑαυτοὺς δοκοῦσιν, οὐδὲ ἐπιτρέπει ταῦτα ὁρᾶσθαι τὴν θάλατταν. Βραχέα δέ ἐστι καὶ †ἀγχιβαθῆ τὰ περὶ τὴν χώρας, ἐξ ἧς ἀνάγκη πλεῖν* αὐτάς: καὶ αἱ ναῦς ἀφιστᾶσιν αἱ φορτίδες. καὶ διὰ ταῦτα τῆς γεφύρας δεῖ, καὶ τῆς μηχανῆς τε καὶ ἐπιβουλῆς τῆς διὰ τῶν κλάδων, καὶ τῆς ὕλης τῆς προειρημένης.

Ὅπως ἑκατέρας ἰσημερίας ἐστὶ σημαντικὸς ὁ κριὸς ἐκ τοῦ καθεύδειν.

Κεφ. ιη.

Ἀκούω τὸν κριὸν τὸ ζῷον ἐξ μηνῶν τῶν χειμεριωτάτων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς κεῖσθαι καὶ καθεύδειν, ὅταν αὐτὸν αἱρεῖ καὶ περιλαμβάνει ὕπνος. ἀπὸ δὲ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἔμπαλιν ἀναπαύεσθαι, ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς κεῖσθαι. οὐκοῦν καθ' ἑκατέραν ἰσημερίαν τὴν κατάκλισιν ἀμείβει ὁ κριός.

Περὶ φάγρων τῶν ἰχθύων. Κεφ. ιθ.

Τοὺς ἰχθῦς τοὺς φάγρους Συηνῖται μὲν Αἰγυπτίων, ἱεροὺς νομίζουσιν. οἱ δὲ οἰκοῦντες τὴν καλουμένην Ἐλεφαντίνην τοὺς Μαιώτας. φῦλον δὲ ἄρα καὶ τοῦτο ἰχθύων. Ἡ δὲ εἰς ἑκάτερον τὸ γένος ἐξ ἀμφοτέρων τιμὴ, τὴν γένεσιν εἴληχεν ἐντεῦθεν. ἀνιέναι τε καὶ ἀναπλεῖν τοῦ Νείλου μέλλοντος, οἵδε προθέουσί τε καὶ νήχονται, οἱονεὶ τοῦ νέου ὕδατος ἄγγελοι. καὶ τὰς τῶν Αἰγυπτίων ἀνηρτημένας γνώμας προευφραίνουσι καλαῖς ἐλπίσι, τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ῥεύματος πρῶτοι συνιέντες, καὶ θαυμαστῇ τινι φύσει προμαντευόμενοι ἐκεῖνοί γε. Ἤδη δὲ καὶ τοῦτο ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτοὺς τιμῆς φιλοῦσι προστιθέναι οἱ προειρημένοι, λέγοντες αὐτοὺς διαμένειν ἀλλήλων ἀγεύστους.

Περὶ κόγχων ἑτέρων ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. Κεφ. κ.

Γίνονται δὲ ἄρα ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἐρυθρᾷ κόγχαι καὶ ἕτεραι, οὐ λεῖαι τὰ ὄστρακα, ἀλλ' ἔχουσαί τινας ἐντομὰς καὶ κοιλάδας. ὀξεῖαι δὲ αὐταῖς τὰ χείλη εἰσί. καὶ συνιοῦσαι εἰς ἀλλήλας ἐμπίπτουσι, παραλλὰξ ἐντιθεῖσαι τὰς ἐξοχὰς, ὡς δοκεῖν δύο πριόνων συνιόντων τοὺς κυνόδοντας εἰς ἀλλήλους συνέρχεσθαι.

οὐκοῦν

tenentur, ut patriæ memoria eis obscurari & euanescere nequeat. Quare cũ horũ pleriq; grauissimo mœrore suscepto cõsiciunt: tũ uerò quidã ex his, uberrimè flentes, tantã lachrymarũ uim ꝓfundunt, ut oculorũ sensibus capiant. In naueis aũt immittunt, põte utrinq; ramis frondescẽtibus adũbrato, ad fallenda huiuscemodi animalia. hoc enĩ ipsum cũ uidẽt, se p terram, qa eis hęc mare uidẽdi facultatẽ adimant, etiã nũc iter facere arbitrant. Sunt autem loca maris breuia & uadosa circa litus regionis, unde eis soluendum est: ita ut per pontẽ quo diximus modo obumbratũ, belluas in naues onerarias aliquatenus distantes traduci opus sit.

†al' ἀστάκτοις

†ταύτης

†al' additur οὐκ, melius ut conijcio.

*αὐτός

Quẽadmodũ utrũq; ęquinoctiũ significat Arietis cubitus. Cap. XVIII.

Aries sex hybernos mẽses in læuũ latus iacens, quietem capit & somno fruitur: contraq; ab æquinoctio uerno in dextrũ incumbens, somnum accipit. Ad utrumq; igitur ęquinoctium ipsam Aries mutat cubandi rationem.

De Pagris & Męotis piscibus Nili, qui tanq̃ sacri colunt, q̃ futurã Nili inundationem suo præuentu nunciant: & nullum de suo genere deuorant. Cap. XIX.

Aegyptij Syenitę sacros pisces Pagros ducũt: atq; Elephantinẽ sic nuncupatã incolentes, eadẽ existimatione Męotas pisces ornant. Causa uerò cur huiusmodi pisciũ genus hanc apud eos populos uenerationẽ habet, & magnã religionem possideat, ex eo ꝓfecta est: q̃ aduentantem Nilum hi pręcurrentes, futurã aquam prænunciant, & mirifica quadã ui eius accessionẽ præsentientes ex sua antecessione suspensas Aegyptiorũ mentes optima spe recreãt. Idcirco etiã eo honore illos afficiunt, quia in eo permanẽt nullum ut sui generis comedant.

De Cõchis alijs maris rubri, quę acutissima labrorũ acie quãcũq; apprehẽderint natãtis hoĩs partẽ amputat. Cap. XX.

In mari rubro aliæ etiam Conchæ nascuntur, quæ tum testas non læues, con cauas, & secturis distinctas, tum labra acuta habent: quę cum coëunt inter se sic alterno incursu coniunguntur, ut tanquam duarum serrarum coëuntium dentes uideantur inter se conuenire: unde

fit,

fit, ut si piscatoris natantis quamcunque partẽ, etiamsi sub eam os subest, mordicus apprehenderint, amputẽt: & similiter si articuli locũ comprehẽderint. neq; id mirũ, cum tanta sit marginũ acies.

Cur ex Aegyptijs Ombitæ Crocodilos uenerentur, Apollonopolitę oderint. Itẽ de sexagenario numero Crocodilorum naturæ multis modis accommodato. Cap. XXI.

Ombitæ.

CRocodilorũ colentes Ombitæ Aegyptij populi, sic hos uenerari dignantur, quemadmodũ nos deos Olympios solemus. A crocodilis suos liberos rapi mirificè gaudent, & matres ex eo magnam lætitiam uoluptatemq; capiunt: & simul magnificè, & amplè de se sentiunt, quæ nimirum deo cibaria pepererint.

†Videtur locus deprauatus.

Apollonopolitæ.

Contrà Apollonopolitæ pars Tentyritarum, sagenis captos à perseis arboribus sublimes suspendunt, atq; eos primũ flebiliter gementes, permulta uerberatione affligunt: deinde ijs concisis uescuntur.

Sexagenarius numerus Crocodilorũ naturæ accommodatus.

Sexaginta dies (ut narrant Aegyptij) uentrem ferunt, & oua totidẽ ex sese pariũt, totidemq; dies hæc fouẽt. Sexaginta uertebras in spina habent, quam totidẽ neruis alligatam esse ferunt. Curatio partus ab eisdem sexaginta diebus peragitur: an nos uiuunt sexaginta: totidẽ dentes possident: totidẽ quotãnis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt.

Rursⁿ de Ombitis & Apollonopolitis.

Iam Crocodili qui in paludibus, manu Ombitarũ factis, nutriunt, eis domestici & uernaculi sunt, & se appellantes intelligunt. Capita idcirco hostiarum eis edenda obijciũt, quòd ea ipsi non comedunt. Apollonopolitæ uerò eiusmodi bestiã oderũt, quòd dicant, Typhonẽ eius formã induisse. Alij non ob eã causam, sed quòd Psammythi regis iustissimi uiri filiam Crocodilus rapuerit, eius cladis recordatiõe etiã posteros uniuersam eorũ nationẽ odisse.

†Τυφῶνα

*al' ἔσχατα

Barcæos morbo defunctos ceu ignauos cremare, in bello defunctos Vulturibus obijcere. De Romuli ex Vulturibus augurio: & quòd sacri sint Iunoni ac Isidi. Cap. XXII.

BArcæi gens Hesperia ex aliquo morbo mortuos, ut muliebriter & ignauiter defunctos, ad notandã mortis ignominiã igni cremãt: Eos uerò qui in bello morte

οὐκοῦν τῶν ἁλιέων ὅτου ἂν νηχομένου λάβωνται, καὶ δάκωσιν ὁτιοῦν μέρος, ἀποκόπτουσιν, εἰ καὶ ὀστέον ὑπείη τῷ μέρει τῷ δηχθέντι. καὶ μὴν ἄρθρον μέντοι δακοῦσαι, καὶ τοῦτο ἀπέκοψαν: καὶ εἰκότως. τομώτατον γάρ ἐστι τὸ δῆγμα.

Ὅπως διάκεινται περὶ τὸν κροκόδειλον οἱ Αἰγύπτιοι. Κεφ. κα.

ΤΟὺς κροκοδείλους Αἰγυπτίων οἱ μὲν σέβουσιν, ὡς Ὀμβῖται, καὶ οἷα ἡμεῖς τοὺς θεοὺς τοὺς Ὀλυμπίους ἄγομεν θαυμαστοὺς, τοιαῦτα καὶ ἐκείνους ἐκεῖνοι. καὶ τῶν τέκνων γε αὐτοῖς ἐξαρπαζομένων πολλάκις, οἱ δὲ ὑπερήδονται. καὶ αἵ γε μητέρες τῶν δειλαίων γάνυνται, καὶ σεμναὶ περιίασιν, οἷα δήπου τεκοῦσαι θεῷ βορὰν καὶ δεῖπνον. Ἀπολλωνοπολῖται δὲ Τεντυριτῶν μοῖραι, σαγηνεύουσι μὲν τοὺς κροκοδείλους, καὶ τῶν περσεῶν (φυτὰ δέ ἐστιν ἐπιχώρια) ἐξαρτήσαντες μετεώρους, μαστιγοῦσί τε πολλαῖς†, καὶ ταῖς ἐξ ἀνθρώπων ξαίνουσι κνυζομένους καὶ δακρύοντας. εἶτα μέντοι κατακόπτουσιν αὐτοὺς, καὶ σιτοῦνται. Κύει δὲ ἄρα τὸ ζῶον τοῦτο ἑξήκοντα ἡμέραις. καὶ τίκτει ὠὰ ἑξήκοντα, καὶ τοσαύταις ἡμέραις θάλπει αὐτά. σφονδύλους τε ἔχει τῆς ῥάχεως τοσούτους, νεύροις τε αὐτοῦ τοσούτοις φασὶ διεζῶσθαι. λοχεία τε αὐτῶν ἐν τοσοῦτον πρόεισιν ἀριθμὸν, καὶ ἔτη βιοῖ ἑξήκοντα. λέγω δὲ ἐγὼ ταῦτα Αἰγυπτίους φήμαις τε καὶ πίστεις. πάρεισι δὲ καὶ ὀδόντας ἑξήκοντα τοῦ δὲ τοῦ ζώου ἀριθμεῖν. φωλεύει δὲ ἄρα καθ᾽ ἕκαστον ἔτος ἑξήκοντα ἡμερῶν, ἀτρεμεῖ τε καὶ ἀτροφεῖ. Τοῖς δὲ Ὀμβίταις καὶ συνήθεις εἰσὶ, καὶ μέντοι καὶ ὑπακούουσι καλούντων αὐτῶν οἱ τρεφόμενοι ἐν ταῖς λίμναις ταῖς ὑπ᾽ αὐτῶν πεποιημέναις: κομίζουσι δὲ ἄρα αὐτοῖς κεφαλὰς τῶν ζώων τῶν θυομένων. αὐτοὶ γὰρ οὐκ ἂν γεύσαιντο τοῦδε τοῦ μέρους, καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτάς: οἱ δὲ περὶ ταύτας πηδῶσιν. Οἵ γε μὴν Ἀπολλωνοπολῖται μισοῦσι κροκόδειλον, λέγοντες τὸν †Τύφωνα ὑποδῦναι τὴν τούτου μορφήν. οἱ δὲ οὐ ταύτην φασὶ τὴν αἰτίαν, Ψαμμύθου δὲ βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ δικαίου ὄντος τὰ *ἔκγονα ἁρπάσαι θυγατέρα κροκόδειλον: εἶτα μέντοι μνήμῃ τοῦ τοῦδε πάθους, μισεῖν τὸ φῦλον αὐτῶν πᾶν καὶ τοὺς κάτω τοῦ χρόνου γεγενημένους.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Βάρκῃ νεκρῶν, καὶ γυπῶν. Κεφ. κβ.

ΒΑρκαῖοι, γένος δὲ τοῦτ᾽ ἐστιν ἑσπέριον, τῶν ἀποθανόντων νόσῳ τοὺς νεκροὺς ὑβρίζοντες, ὡς ἀνάνδρως καὶ μαλακῶς τεθνεώτων, καταθάπτουσι πυρί: τοὺς δὲ ἐν πολέμῳ βίον καταστρέψαντας,

τρέψαντας ὡς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ ἀρετῆς
μετειληχότας, γυψὶ προβάλλουσιν, ἱερὸν τὸ
ζῶον εἶναι πεπιστευκότες. Ῥωμύλος δὲ ἄρα ἐν
τῷ Παλλαντίῳ λόφῳ δώδεκα γυψὶν οἰωνι-
σάμενος, ὡς ἀγαθῆς τῆς μαντείας ἔτυχεν, ἀ-
μειβόμενος τῶν ὀρνίθων τὸν ἀριθμὸν, τοὺς Ῥωμαί-
ους ἄρχοντας, ἰσαρίθμους τοῖς τότε ὀφθεῖσιν
ὄρνισι προπορεύεσθαι ῥάβδοις ἐνομοθέτησεν.
Αἰγύπτιοι δὲ Ἥρας μὲν ἱερὰν ὄρνιν εἶναι πεπι-
στεύκασι τὸν γῦπα· κοσμοῦσι δὲ τὴν τῆς Ἴσιδος κε-
φαλὴν γυπὸς πτεροῖς, καὶ τῶν προπυλαίων ὀ-
ρόφοις ὑπεντορεύουσι γυπῶν πτέρυγας. εἶ-
πον δὲ καὶ ἀνωτέρω ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζῴου πολλὰ
ἕτερα μέντοι.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Κόπτῳ σκορπίων καὶ δορ-
κάδων. Κεφ. κγ.

ΕΝ τῇ Κόπτῳ τῇ Αἰγυπτίᾳ τὴν Ἶσιν σέβου-
σιν Αἰγύπτιοι ταῖς τε ἄλλαις ἱερουργίαις,
καὶ μέντοι καὶ τῇ περὶ τὰς πενθούσας † ἢ τοὺς ἄν-
δρας τοὺς σφετέρους, ἢ τοὺς παῖδας, ἢ τοὺς ἀ-
δελφοὺς λατρείᾳ τε καὶ θεραπείᾳ. ὄντων † δὴ
σκορπίων ἐνταῦθα μεγέθει μὲν μεγίστων,
πληγῇ δὲ ὀξυτάτων, πεῖρά γε μὴν σφαλε-
ρωτάτων (παίσαντες γὰρ ἀναιροῦσι παραχρῆ-
μα) καὶ μηχανὰς μυρίας εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν φυλα-
κὴν μηχανωμένων τῶν Αἰγυπτίων· ἀλλ' αἵ γε
πενθοῦσαι παρὰ τῇ θεῷ καὶ χαμαὶ καθεύδου-
σαι, καὶ ἀνυπόδετοι βαδίζουσαι, καὶ μόνον οὐ
πατοῦσαι τοὺς προειρημένους σκορπίους, εἶτα
μέντοι ἀπαθεῖς διαμένουσι. Σέβουσι δὲ ἄρα
οἱ αὐτοὶ Κοπτῖται καὶ θηλείας δορκάδας, καὶ
ἐκθεοῦσιν αὐτάς· τοὺς δὲ ἄρρενας κατεσθίουσιν.
ἄθυρμα δὲ εἶναι τὰς θηλείας τῆς Ἴσιδός φασι.

Περὶ κροκοδείλων καὶ ἱεράκων. Κεφ. κδ.

Ὁ κροκόδειλος (καὶ μέντοι καὶ ταῦτα πρὸς
τοῖς ἤδη δεικνυσμένοις ὑπὲρ τοῦ ζώου
προσακήκοα) φύσει δειλός ἐστι, καὶ κακοήθης
δὲ καὶ πανοῦργος δεινῶς· καὶ ἁρπάζει μὲν καὶ ἐπι-
βουλεύει μάλα ὀξέως. πέφρικε δὲ τοὺς κτύ-
πους πάντας, ἐδεδοίκει δὲ καὶ ἀνθρώπου
βιαιοτέραν βοήν. καὶ μέντοι καὶ τοὺς εὐθαρ-
σέστερον ἐπιόντας ὀρρωδεῖ ἰσχυρῶς. οἱ τοί-
νυν καλούμενοι κατὰ τὴν Αἴγυπτον Τεντυρῖ-
ται, ἴσασι καὶ ὅθεν εὐχείρωτόν ἐστι τὸ θηρί-
ον. μάλιστα δὲ ἂν τρωθείη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς
βληθείς, ἢ μασχάλας, καὶ μέντοι καὶ τὴν νηδύν.
νῶτα δὲ πέφυκε καὶ τὴν οὐρὰν ἄρρηκτος.

ut summa uirtute ornatos, Vulturibus
deuorandos obijciunt: quòd eas aues sa-
cras existimēt. Romulus in Palatino col
le cum à duodecim Vulturibus uisis opti
ma auguria cōsecutus esset, ad rei memo
riā principes Romanos, totidē ministros
quot aues perspexisset, uirgis antecedere
iussit. Eiusmodi uolucres Iunoni sacras
Aegyptij ducūt, atq; earum pennis Isidis
caput, & uestibulorū fastigia ornant. Sed
de hac alite plura etiam alibi dixi.

De Isidis cultu in Aegypto per mulie-
res lugentes, quæ mirificè à Scorpijs
ei⁹ loci uenenatissimis tutę sunt. Dor
cades quoq; fœminas Isidi sacras esse.
Caput XXIII.

IN Copto Aegyptia urbe, & magna con
ficiendorū aliorum sacrorū religione
Isim Aegyptij colunt, & uerò eodē cultu
hanc ipsam uenerantur, quo aut cōiuges
aut liberi à lugentibus afficiuntur. Vbi I-
sis hāc religionē possidet, ibi acerrimi ad
pestiferū uulnus inferendū Scorpij maxi
mi uersantur, qui ut percusserunt, statim
interficiūt: ad quorū uitationē omne cau
tionis genus Aegyptij adhibent, sexcen-
taq; machinamenta moliunt. uerumtamē
lugentes ad Isidis fanū mulieres, pedibus
incedentes nudis, & tantúm nō calcātes
Scorpios, & humi iacētes, ab horū acerbi
tate integrę incolumesq; pmanēt. Porrò
eidē Coptitę Capras feras fęminas ad diui
nitatē & religionē consecrāt, & religiose
colūt, easdēq; Isidi in amore & delicijs es-
se existiment: mares aūt ad cibū mactāt.

† τὰς

† δὲ

Scorpij.

De ingenio Crocodilorū, quodq; Ten
tyritæ Aegyptij eos exosi occidāt: cum
Ombitæ, Coptitæ & Arsenoitæ eosdē
reuereantur. Et quā ob causam ab alijs
Crocodili, ab alijs Accipitres eorum
hostes colantur. Cap. XXIIII.

CRocodilus (ut hæc etiam reliquis su
prà de eodē dictis, quæ insuper audi
ui, addā) natura timidus, improbus, mali
tiosus, fallax, cum ad rapinas faciēdas, tū
ad comparandas insidias acerrimus, &
promptissimus existit. omnē strepitū p-
horrescit, humanā uocē contentiorē extimescit: eos à quibus paulò confiden-
tius inuadit, reformidat. Tentyritæ (sic nuncupati) Aegyptij, qua ex parte cōpre
hēsibilis, atq; expugnabilis sit, pclarè intelligūt. Etenī ei⁹ oculos, q̄ sint hebetes,
planè sciūt peropportunos esse ad uulnus accipiendū: atq; etiā eiusdē axillas &
uentrē cōmodè ferire posse. Cōtrà uerò tergū, & caudā ab omi ictu inuicta ideò

 existere,

existere, quòd tecta sint, & quasi armata corticis squammarumq; robore, testis ualidis aut conchis (crustis ue) haud dissimilium. Ij igitur quos modò dixi populi, eos comprehẽdere soliti, tam studiosè ijs ipsis inimico infensoq; animo sunt, ut illic fluuius à Crocodilis tãtopere cõquiescat & liber sit, ut fidenter ibidẽ natatio, & inter natandum lusus exerceri possit.

†Ὀμβίταις

Non itẽ in Ombitis, uel Coptitis, uel Arsenoitis tutum est aut pedes lauare, aut aquã haurire: sed neq; in ripis inambulare, nisi summa cautione, liberũ est.

Accipitres.

Iam Accipitres Tentyritæ sanctissimè colũt. Cõtra eos Coptitæ ut Crocodilorũ hostes odio adducti sæpe in crucẽ agunt. Porrò hi ob similitudinẽ quã cum aqua Crocodilis esse affirmant, hos diuino honore afficiunt. Illi aũt accipitrũ genus adorãt, ꝓpter comparationẽ quã cum igne ijs esse affirmant. atq; huius rei testimoniũ afferũt, quòd similiter atq; ignis hi ueloces & uiolenti sint, tum etiã aquã simul cum igne existere non posse afferunt.

De Cynoprosopis hominib. Cap. XXV.

VLtra Oasin Aegypti, solitudo maxima ad septẽ dierũ iter extendit. Eam excipit regio, quam Cynoprosopi homines incolunt, in uia Aethiopiã uersus. Viuunt illi caprearũ & bubalidũ uenatu. Aspectus eis niger, caput & dentes Canis. quod animal cũ referãt nõ absurda eorũ (quanquã hominũ) hoc in loco existimanda est mentio.

†ἀνθρώπων

Nã & sermonis usu carent, & acuto quodam stridore sonant. Barbã infra supraq; os gerũt, Draconũ quadã similitudine.

Dracones barbati, ut & lib. 11. cap. 26.

†ἐντεῦθεν

Manus eorũ ualidis & acutissimis unguibus armant. corpus omne hirsutũ est, hoc etiã instar Canũ. Sunt aũt pernicissimi, & aquas regionis norunt, atq; eam ob causam difficiles captu.

De Lupi collo inflexibili: ꝙ noctu etiã uideat. Soli & Apollini sacrũ esse: cur simulacrũ eius Delphis spectetur.

Caput XXVI.

LVpi collum in eas breuitatis angustias compulsum atq; uehemẽter compressum est, ut contorqueri retróque uersari non queat: & si retrò uelit aspicere, totum corporis truncum retorqueat, necesse est.

Lupi collum inflexibile.

Acerrimis atq; acutissimis præditus est oculis. Enimuerò intẽpesta nocte, uel luna ipsa silente, lucis usura perfruit: Et tametsi omnibus tenebræ offunduntur, nõ huic tamen lux eripitur: Hinc lycophos id temporis appellatur, cum

Visus etiã noctu.

Lycophos.

λεπίσι μὲν γάρ τε καὶ φολίσι πέφρακται, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις ὥπλισαι: καὶ ἐοίκασιν ὀστράκοις καρτεροῖς, ἢ κόγχαις. οἱ δὲ ἵνα προειρημένοι θηραταὶ αὐτῶν οὕτως εἰσὶ φιλοπόνηροι πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν ἔχθραν, ὡς τὸν ἐκεῖθι ποταμὸν ἐρήμην ἄγειν αὐτῶν βαθυτάτην. ἐνταῦθά τοι καὶ θαῤῥοῦντες νήχονται, καὶ ἀθύρουσιν ἐν τῇ νήξει. Ἐν †Ὀμβροις δὲ ἢ Κοπτίταις ἢ Ἀρσενοίταις οὐδ' ἀπονίψασθαι πόδας ῥᾴδιον, οὐδὲ ἀρύσασθαι ὕδωρ εὔκολον, ἀλλ' οὐδὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ ἐστιν ἐμβαδίσαι ἐλεύθερον, καὶ ἀφύλακτον. σέβουσι δὲ οἱ Τεντυρῖται ἱέρακας. οὐκοῦν οἱ Κοπτὸν οἰκοῦντες, ὡς κροκοδείλοις πολεμίους, λυπεῖν προηρημένοι, πολλάκις ἀνασταυροῦσιν ἱέρακας. εἰκάζουσι δὲ τὸν μὲν κροκόδειλον ἐκεῖνοι ὕδατι, ἐνθένδε τοι καὶ σέβουσιν. οἱ δὲ τὸν ἱέρακα πυρί. ταύτῃ τοι καὶ προσκυνοῦσι, μαρτύριόν τε ἐπάγουσιν, ἀπόθυμον αὐτῶν εἶναι λέγοντες πῦρ καὶ ὕδωρ ἀμιγές. τοιαῦτα οὖν πεισθέντες Αἰγύπτιοί φασι.

Περὶ κυνοπροσώπων. Κεφ. κε.

ΟΑσιν τὴν Αἰγυπτίαν διελθόντι ἀπαντᾷ ἑπτὰ ἡμερῶν ὅλων ἐρημία βαθυτάτη. μετὰ δὲ ταύτην κυνοπρόσωποι νέμονται ἄνθρωποι, κατὰ τὴν ὁδὸν εἰς Αἰθιοπίαν ἄγουσαν. ζῶσι δὲ ἄρα οὗτοι, θηρῶντες δορκάδας τε καὶ βουβαλίδας. ἰδεῖν γε μὴν μέλανές εἰσι. κυνὸς δὲ ἔχουσι τὴν κεφαλήν, καὶ τοὺς ὀδόντας. ἐπεὶ δὲ ἐοίκασι τῷδε τῷ ζώῳ, καὶ μάλα γε εἰκότως, αὐτῶν ἐνταυθοῖ τὴν μνήμην ἐποιησάμην. φωνῆς γοῦν ἀμοιροῦσι, τρίζουσι δὲ ὀξύ. κάτεισι δὲ ὑπὸ τὴν ὑπήνην αὐτοῖς γένειον, ὡς εἰκάσαι τοῖς τῶν †δρακόντων αὐτό. αἱ δὲ χεῖρες αὐτῶν ὄνυξιν ἰσχυροῖς καὶ ὀξυτάτοις εἰσὶ τεθηγμέναι. τὸ δὲ πᾶν σῶμα δασεῖς πεφύκασι, κατὰ τοὺς κύνας καὶ τοῦτο. ὠκίστοι δέ εἰσι: καὶ ἴσασι τὰ ἐν τοῖς τόποις ὕδατα. †ἐνταῦθά τοι καὶ δυσάλωτοι δοκοῦσι.

Περὶ λύκων. Κεφ. κς.

ΤΩ λύκῳ ὁ τράχηλος εἰς βραχὺ συνήπται: οὔκουν οἷός τ' ἐστὶν ἐπιστραφῆναι, ὁρᾷ δὲ ἐς τὸ πρόσω ἀεί. εἰ δὲ βούλοιτό ποτε εἰς τοὐπίσω θεάσασθαι, πᾶς ἐπιστρέφεται. ὀξυωπέστατον δέ ἐστι ζῷον. καὶ μέντοι καὶ νυκτὸς καὶ σελήνης οὐκ οὔσης, ὅδε ὁρᾷ: καὶ ὅτε πᾶσιν ἐστὶ σκότος, ἐκεῖνος βλέπει. ἐνθένδε τοι καὶ λυκόφως κέκληται ὁ καιρὸς οὗτος τῆς νυκτὸς, ἐν ᾧ μόνος ἐκεῖνος,

νος, τὸ φῶς ὑπὸ τῆς φύσεως † παραλαβὼν ἔχει. δοκεῖ δέ μοι καὶ Ὅμηρος λέγειν ἀμφιλύκην νύκτα, καθ' ἣν ἤδη βλέποντες λύκοι βαδίζουσι. λέγουσι δὲ φίλον ἡλίῳ εἶναι αὐτὸν, καὶ διὰ ταῦτα εἰς τιμὴν τὴν τοῦ ζώου κεκλῆσθαι καὶ τὸν ἐνιαυτὸν λυκάβαντα εἰσὶν οἳ λέγουσι. χαίρειν δὲ αὐτῷ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα λόγος. καὶ ἡ αἰτία ἐκείνη διαρρέουσα καὶ εἰς ἐμὲ ἀφίκετο. τὸν γάρ τοι θεὸν τοῦτον τεχθῆναί φασι τῆς Λητοῦς μεταβαλούσης τὸ εἶδος εἰς λύκαιναν. ταύτῃ τοι λέγει καὶ Ὅμηρος εἰπὼν, λυκηγενεῖ κλυτοτόξῳ. ταύτῃ τοι καὶ ἐν Δελφοῖς ἀνακεῖσθαι λύκον πέπυσμαι χαλκοῦν, τὴν τῆς Λητοῦς ὠδῖνα αἰνιττόμενον: οἱ δὲ, οὐ διὰ τοῦτό φασιν: ἀλλ' ἐπεὶ κλαπέντα ἀναθήματα ἐκ τοῦ νεὼ καὶ κατορυχθέντα ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων, λύκος τὸ ζῶον κατεμήνυσε, παρελθὼν εἰς τὸν νεὼν, καὶ τῶν προφητῶν τινα τῆς ἐσθῆτος τῆς ἱερᾶς ἑλκύσας τῷ στόματι, καὶ προσαγαγὼν μέχρι τοῦ τόπου ἐν ᾧ τὰ ἀναθήματα ἐκέκρυπτο, εἶτα τοῖς προσθίοις ὤρυττεν αὐτόν.

Ὅπως τὰς θηλείας βοῦς Αἰγύπτιοι ἀνατιθέασιν Ἀφροδίτῃ. Κεφ. κζ.

Κώμη Αἰγυπτία Χουσαὶ τὸ ὄνομα, τελεῖ δὲ εἰς Ἑρμουπολίτην νομὸν, καὶ μικρὰ μὲν δοκεῖ, χαρίεσσα δέ. ἐν ταύτῃ σέβουσιν Ἀφροδίτην, οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες. τιμῶσι δὲ καὶ θήλειαν βοῦν. καὶ τὴν αἰτίαν ἐκείνην λέγουσιν. πεπιστεύκασιν αὐτὰς προσήκειν τῇδε τῇ δαίμονι. ποίαν γὰρ εἰς ἀφροδίσια ἰσχυρὰν ἔχει ἐκεῖνος βοῦς θῆλυς, καὶ ὀργᾷ τοῦ ἄρρενος μᾶλλον. ἀκούσασα γοῦν τοῦ μυκήματος, εἰς τὴν μίξιν θερμότατα ἐξηνέμωται, καὶ ἐκπέφλεκται. καὶ οἱ ταῦτά γε συνιδεῖν δεινοὶ, καὶ ἀπὸ τριάκοντα σταδίων ἀκούειν ταύρου βοῦν ἐρωτικὸν σύνθημα καὶ ἀφροδίσιον μυκωμένου φασί. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ἶσιν Αἰγύπτιοι βούκερων καὶ πλάττουσι καὶ γράφουσι.

Ὅπως μισοῦσι ὄνον τε καὶ ὄρυγα οἱ Αἰγύπτιοι. Κεφ. κη.

Σάλπιγγος ἦχον βδελύττονται Βουσιρῖται, καὶ † Ἄβυ ἡ Αἰγυπτία, καὶ Λύκων πόλις. καὶ λέγουσι τὴν αἰτίαν, ἐπεί πως ἔοικεν ὄνῳ βρωμωμένῳ. ἀλλὰ καὶ ὅσοι περὶ τὴν θρησκείαν ἔχουσι τὴν τοῦ Σαράπιδος, μισοῦσι τὸν ὄνον. τοῦτό τοι καὶ Ὦχος ὁ Πέρσης εἰδὼς, ἀπέκτεινε μὲν τὸν Ἆπιν: ἐξεθέωσε δὲ τὸν ὄνον, ἐς τὰ ἔσχατα λυπῆσαι θέλων τοὺς Αἰγυπτίους.

cum lucem is solus naturæ munere oculis perceptã habet. Et uerò Homerus mihi uocare uidetũ id tẽpus, cũ iam tunc cernens Lupus se in uiã dat ἀμφιλύκην νύκτα. Iam porrò lycábanta iccirco annũ nominari existimant, ꝙ erga Lupũ Sol amorem habeat: Tum eo Apollinẽ delectari aiunt, ꝗa hic ex Latona in Lupæ speciẽ similitudinẽq́ cõuersa, edit⁹ in lucẽ, & susceptus fuisse feratur: Cuius sanè rei Homerus meminit, cũ Apollinẽ nominat Lycogenẽ: Eamq́ ob rẽ Lupi simulacrũ in Delphico templo, ad designandũ partũ Latonæ, ex ęre excitatũ esse audiui. Alij non id ꝓpterea ibidẽ positũ esse dicũt: sed donaria ex templo cũ expilata direptaq́ fuissent, eadẽq́ à sacrilegis defossa, Lupus indicauit, cũ intra templũ ingressus, prophetarum quempiã (sacrã illius uestẽ mordicus cõprehẽdens) traxit ad locũ usq́ in quẽ donaria occultata fuissent: deinde anterioribus pedibus eum ipsum locum effodit.

† παραλαβὼν

Ἀμφιλύκη νύξ.

Lycabas.

Lupus Soli & Apollini sacer.

Lupi simulacrũ Delphis.

Cur Vaccas Veneri consecrant Aegyptij. Cap. XXVII.

IN Aegypti uico † Schussa nuncupato, non magno quidem, sed certe eleganti, qui in Hermopolitanã præfecturam censetur, Venerẽ religiose & sanctißimè colunt, quam Vraniã appellant. Atq́ uaccã etiam ideò uenerantur, quia affinitatẽ & conuenientiam cum dea ipsa habere existimetur. Etenim huiuscemodi bestia tantopere ad uenerem incitata est, (& appetit eam multò magis quàm mas) ut cũ maris mugitum audit, ad coitũ uehemẽtißime exardescat: atq́ adeò, sicut harũ rerũ experientes confirmant, Taurũ à triginta stadijs ipso mugitu amatoriam significationem, quasi tesseram ueneris dantem, exaudiat. Itemq́ Isim bubulis cornibus Aegyptij & fingunt, & pingunt.

† Chusæ.

Quinam Aegyptiorũ, & quas ob causas Asinũ & Orygen oderint. item de Apide boue sacro. Cap. XXVIII.

BVsiritæ, Abydus Aegyptia & Lycopolis idcirco tubę sonitum ab auditione sua detestant, atq́ execrant, quòd ab Asino rudente eius clangor dissimilitudinẽ nõ habet. & simul eis qui Serapidis religionem obseruant, odio est Asinus, atque acerbitati: Cuius rei non ignarus Ochus Perses, Apim quidem interfecit, Asinum autem & consecrauit, & coli iussit, Aegyptios ut molestia afficeret.

† al' Ἄβυδος

Asinus.

Apis.

Sed is sanè tāti sceleris sacro Boui ꝑsoluit pœnas, nec iniustas, neq; minus graueis, q̃ Cambyses dedisset, qui prim⁹ bello sacrilego religionib. indicto eiusmodi impietatē cōmiserat. Et uerò etiā quos modò cōmemoraui Serapidis colētes, ex eo Orygē male oderunt, q̄ ad Solis exortū cōuersus, sicut Aegyptij ferūt, aluū deijciat. Et Pythagorei de animalib. solū Asinū afferunt ad harmoniā nō factum esse, proin de absurdā bestiam, nullo sensu ad lyræ sonum affici. Sunt qui etiā Typhoni gratū fuisse dicāt hoc iumentū: & hanc quoq; odij quod sustinet causam accedere putant, q̄ cū populi ꝓdicti omnes fœcūdas animātes colāt, Asinus minimè fœcūdus nullo in honore meritò sit. Geminos quidem Asinam ex sese peperisse non facilè quenquam meminisse ferunt.

Oryx. — *Asinus.* — *† εὔγονον uel tale quid*

Ibin referre cordis figurā, &c. De eiusdē coitu, partu, intestino, incessu. Cur sacra sit Mercurio, q̄ sit longæua, calidissima, cibosq; multos & uenenatos cōficiat. Optima eā esse ualetudine, puritatis studiosā, nidificare cautissimè. Ca. XXIX.

ILlam Ibidis etiā uim Aegyptiorū libris accepi: eā nimirū cū in pennas, quę sub pectus existunt, collū & caput abdiderit, cordis figurā exprimere. Quòd uerò animalibus omnib. quæ homini & fructib. sunt ꝑniciosa, infestissimæ sint hæ aues, iā suprà cōmemoraui. Eandē Aegyptij ferūt ore coire, & parere itidē. Dicūt ꝑterea, quod mihi nō facile ꝑsuadēt, eos qui ꝑparandis ut inueterent (uel ad reseruandū cōdiant) bestiarū cadaueribus ꝑsunt, Ibidis intestinū 96. cubitorū esse affirmare: idq; in Lunę defectiōe cōprimi, donec aucto rursus splendore fulgeat. Cruribus ad cubiti spatiū distētis eā incedere aiūt: & Mercurio sermonis parenti idcirco in amore esse, q̄ orationis speciē similitudinēq; gerat. nāq; pēnæ in eius alis nigræ cū tacito adhuc & nondū emisso sermōe cōparari queūt: iā uerò ꝑlatæ orationi, quæ iā audit intimorū sensuū enūciatrici & interpreti, candidę possūt cōferri. Dixi etiā eā lōgissimę uitę, ut refert Apion, atq; in eā rē Hermopolis sacerdotes testes citat, q̄ immortalē ipsi Ibin ostēderint: sed hoc & Apiō ꝓcul à uero abesse iudicat, & ego similiter ab omni ratione abhorrere existimo, etiāsi ille secus iudicasset. Quòd aūt calidissima sit natura, ꝓpterea uel pessimarū rerū cōficientissima uorago

Cordis figura — *Coitus & partus.* — *Intestinum.* — *Incessus.* — *Mercurio sacra.* — *Longæua.* — *Immortalis.* — *Calidissima est, quare ci-*

πτίους. ἔδωκε δὲ ἄρα καὶ αὐτὸς δίκας ὑπὲρ ἱερῷ βοῒ ὁ μεμηνὼς, οὐδὲ ἥττονας Καμβύσου τοῦ πρώτου τὴν θεοσυλίαν ταύτην τετολμηκότος. Μισοῦσι δὲ οἱ αὐτοὶ θεραπευταὶ τοῦ Διὸς τοῦ προειρημένου καὶ τὸν ὄρυγα. τὸν δὲ αἴτιον, ἀντιστραφεὶς πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν τοῦ ἡλίου, τὰ περιττὰ τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς ἐκθλίβειν φασὶν Αἰγύπτιοι. Λέγουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι, ὡς λόγος, ὑπὲρ τοῦ ὄνου καὶ ἐκεῖνα: μόνον τῶν ζώων μὴ γεγονέναι κατὰ ἁρμονίαν. ταύτῃ τοι καὶ πρὸς τὸν ἦχον τῆς λύρας εἶναι κωφότατον. ἤδη δὲ αὐτὸ ἐκ τῶνδε καὶ τῷ Τυφῶνι προσφιλῆ γεγονέναι φασί. λέγουσι δὲ καὶ ἐκείνους αἰτίαν ὑπὲρ ὄνῳ προσάπτειν, παρὰ τοῖς προειρημένοις πάντα τὸ †εὖ γενόμενα τετίμηνται: ἐναντίως δὲ ἄρα πρὸς ταῦτα πέφυκε τὸ ζῷον τοῦτο. διδύμας γοῦν ὄνον τεκοῦσαν, οὐ ῥᾳδίως μέμνηταί τις λόγος.

Περὶ τῆς ἴβεως αὖθις. Κεφ. κθ.

ΙΔιον δὲ ἐν Αἰγυπτίοις λόγοις ἴβεως καὶ ἐκεῖνο προσακήκοα. Όταν ὑποκρύψῃ τὴν δέρην καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς ὑπὸ τῷ στέρνῳ πτεροῖς, τὸ τῆς καρδίας σχῆμα ἀπεμάξατο. Ἄλλως τε καὶ ὅτι ἐστὶ τοῖς ἐπὶ λύμῃ καὶ ἀνθρώπων καὶ καρπῶν ζῴοις γεγενημένοις ἐχθίστη, ἤδη που καὶ ἄνω προεῖπον. Μίγνυνται δὲ τοῖς στόμασι, καὶ παιδοποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμέ γε ἔχουσιν οὐ ῥᾳδίως πειθόμενον: λέγουσι γοῦν τοὺς ταῖς ταριχείαις τῶν ζῴων ἐφεστῶτας, καὶ δεινοὺς τήνδε τὴν σοφίαν, ὁμολογεῖν τὸ τῆς ἴβιδος ἔντερον ἐξ εἶναι πήχεων καὶ ἐνενήκοντα. διαβαίνειν δὲ κατὰ πῆχυν αὐτὴν προσακήκοα βαδίζουσαν. σελήνης δὲ ἐκλιπούσης καταμύει, ἔστ' ἂν ἡ θεὸς αὖθις ἀναλάμψῃ. Καὶ τῷ Ἑρμῇ δέ φασι τῷ πατρὶ τῶν λόγων φιλεῖται. ἐπεὶ ἔοικε τὸ εἶδος τῇ φύσει τοῦ λόγου. τὰ μὲν γὰρ μέλανα ὠκύπτερα τῷ τε σιγωμένῳ καὶ ἔνδον ἐπιστρεφομένῳ λόγῳ παραβάλλοιτο ἄν: τὰ δὲ λευκὰ, τῷ προφερομένῳ τε καὶ ἀκουομένῳ ἤδη, καὶ ὑπηρέτῃ τοῦ ἔνδον καὶ ἀγγέλῳ, ὡς ἂν εἴποις. Ὡς μὲν οὖν μακροβιώτατόν ἐστι τὸ ζῷον καὶ δὴ εἶπον: λέγει δὲ Ἀπίων, καὶ ἐπάγεται τοὺς ἐν Ἑρμοῦ πόλει ἱερέας μάρτυρας δεικνύντας οἱ ἶβιν ἀθάνατον. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐκείνῳ δοκεῖ τῆς ἀληθείας ἀφεστάναι πάμπολυ: καὶ ἐμοὶ δὲ πάντως ἂν καὶ κατεφαίνετο ψευδὲς, εἰ καὶ ἐκείνῳ δοκεῖ. ἔστι δὲ τῇ φύσει θερμότατον ἡ ἶβις. πολυβορώτατον γοῦν ὂν καὶ κακοβορώτατον

βορώτατον ἦγε, ὄφεις σιτεῖται καὶ σκορπίους· ἀλλὰ τὰ μὲν πέττει ῥαδίως, τὰ δὲ εὐκολώτατα ἀποκρίνει. ἴδιοι δὲ αὖ τὴν νόσου σαν ἶβιν σπανιώτατα. πανταχοῦ δὲ καθιεῖσα ἶβις τὸ ῥάμφος, καὶ τῶν ῥυπαρῶν καταφρονοῦσα, καὶ ἐμβαίνουσα αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ καὶ ἐκεῖθεν τι ἀνιχνεῦσαι· ὅμως δὲ οὖν εἰς κοίτην τρεπομένη λοῦται πρότερον αὐτὴν καὶ ἐκκαθαίρει. νεοττεύει δὲ ἐπὶ τῶν φοινίκων τοὺς αἰλούρους ἀποδιδράσκουσα. οὐ γάρ τοι πάνυ ῥαδίως ἐκεῖνο τὸ ζῶον ἀναρριχᾶται καὶ ἀνέρπει κατὰ τοῦ φοίνικος, ἐκ τῶν ἐξοχῶν τῶν ἐπὶ τοῦ πρέμνου πολλάκις ἀντικρουόμενόν τε καὶ ἐκβαλλόμενον.

Αὖθις περὶ κυνοκεφάλων. Κεφ. λ.

Καὶ ἐκεῖνα δὲ κυνοκεφάλων εἰπεῖν ἐπὶ στόμα μοι νῦν ἀφίκετο. εἰ λάβοι τινὰ ἕκαστος τρωκτὰ σὺν τοῖς ὀστράκοις, ἀμυγδάλας† φησὶ, καὶ τὰς τῶν δρυῶν βαλάνους καὶ κάρυα, ἐκλέγει τε καὶ καθαίρει, καὶ καταγνὺς πρότερον πάνυ συνετῶς· καὶ οἶδεν ὅτι ἄρα τὸ μὲν ἔνδον ἐδώδιμόν ἐστι, τὰ δὲ ἔξω ἐκβάλλειν χρή. πίνει δὲ οἴνου· καὶ παραθέντος ἐφθὰ κρέα καὶ ὀπτὰ, ἐμπίπλαται. καὶ τοῖς μὲν ἡδυσμένοις χαίρει· τοῖς δὲ ἀσπουδάστως ἑφθοῖς πάνυ ἄχθεται. φέρεται δὲ καὶ ἐσθῆτος ἐνδὺς αὐτήν. καὶ τὰ ἄλλα δρᾷ ὅσα ἀνωτέρω εἶπον. θηλὴν δὲ γυναικὸς εἰ προσβάλοις ἔτι νήπιον, σπάσει τοῦ γάλακτος ὡς παιδίον.

Περὶ τῆς ἀσπίδος ἣν Αἰγύπτιοι θέρμουθιν ὀνομάζουσι. Κεφ. λα.

Τὴν δὲ θέρμουθιν ἀσπίδα, ἡ ὄνομα ἔθεντο Αἰγύπτιοι τοῦτο, ἱερὰν εἶναί φασι, καὶ σέβουσιν αὐτὴν οἱ ἐκεῖθι, καὶ τῆς Ἴσιδος τὰ ἀγάλματα ἀναδοῦσι ταύτῃ, ὥς τινι διαδήματι βασιλείῳ. λέγουσι δὲ αὐτὴν ἐπὶ δηλήσει τῶν ἀνθρώπων καὶ βλάβῃ μὴ φῦναι. ἐκεῖνο δὲ τερατεύονται· φείδεσθαι μὲν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν, τοὺς δὲ ἀσεβοῦντας ἀποκτιννύναι. εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, τοῦ παντὸς ἂν ἡ δίκη τιμήσαιτο τήνδε τὴν ἀσπίδα τιμωροῦσαν αὐτῇ, καὶ ὁρῶσαν ὀξύτερον. οἱ δὲ ἐπιλέγουσιν ὅτι ἡ Ἶσις τοῖς τὰ μέγιστα πλημμελήσασιν ἐπιπέμπει αὐτήν. λέγουσι δὲ αὐτὴν καὶ Αἰγύπτιοι μόνον ἀσπίδων ἀθάνατον εἶναι, ἑκκαίδεκα γένη καὶ διαφορότητας τοῦδε τοῦ ζῴου καταλέγοντες. † ἐν τούτοις ἱεροῖς, ὥς αὐτοί φασι, καθ' ἑκάστην γωνίαν θαλάμας τινὰς καὶ σηκώδεις ὑποδρομὰς οὖσι κοδομοῦντες, εἶτα μέντοι θέρμουθις εἰσῳκίζειν, στέαρ μόσχου βορὰν † παρατιθέντες ἐκ διασημάτων.

rago est. siquidem Serpentes & Scorpios exest, & conficit, atque ex his partim facile & calore, quo permulto abundat, exterit & cóco quit: partim nullo negotio excrementa excernit, atque expellit. Aegritudine perrarò afficit. In quidlibet uel sordidissimũ, quãuis immittit rostrũ, ut quippiã illic inquirat, ex inquisitione tamẽ cibi, cũ se quieti tradit, cubile lauat, & purgat. In palmis, ad euitãdas Feles, nidificat. nõ enim facile in palma ob eminentẽ & cultellatũ trunci corticẽ eæ sępe repulsæ & reiectę, sursum correpere possunt.

bos & multos & uenenatos conficit.

Valetudo optima.

Puritatis studium.

Nidificatio cauta.

De Cynocephalorũ ingenio, moribus & uictu. Cap. XXX.

De Cynocephalis mihi etiã illa ueniũt in mentẽ explicare: Si esculenta testaceis inuolucris circũuestita† reperiãt, cuiusmodi sunt amygdala, glãdes, nuces, frãgere & nucleos eximere solẽt: pclarè intelligẽtes, intima quidẽ esculẽta esse, extima uerò reijci oportere. Vini itẽ potione uti nõ recusant. atque etiã carnib. uel elixis uel assis exaturant. & his quidẽ rectè & suauiter apparatis, magna delectatiõe afficiunt: cõtrà ex nõ accuratè elixis ualde offendũt. Veste induti, parcũt ei: & alia quę suprà exposui faciunt. Quòd si eorũ catulos etiamnũ pparuulos ad mulieris ubera admoueas, tanquam puerili lac exugunt.

† φησὶ

De Thermuthi Aspide i Aegypto sacra, quã improbis tantũ necẽ afferre cõminiscunt, & immortalẽ faciũt. Ca. XXXI.

Aspidis gen⁹ unũ Thermuthĩ Aegyptij nominãt. hanc sacrã esse aiũt, & sũma religiõe colunt. itaque ea Isidis simulacra, tanquam regio quodã diademate coronant. Eandẽ in pniciẽ hominũ natã esse negãt. enimuero cõminiscunt eam se à pbis abstinere: cõtrà uerò impijs necem afferre. Quod si ita est, Iustitiam uniuersi dixeris hanc ferã honorare, ut quę acrimonia intellectus bonũ à malo discernat, & tanquam illi⁹ ministra ac uindex in malos animaduertat. Addũt alij Isidẽ sceleratissimis hominũ eã imittere. Hãc quoque solã in hoc genere immortalẽ esse Aegyptij referũt, quũ Aspidũ gen⁹ in sedecim species diuidũt. In sacris igit ædibus ad unũquenque angulũ subterranea sacella exędificãt, ubi sanè Thermuthidi habitanti bubulũ adipẽ edendum interuallis quibusdã obijciunt.

Aspis immortalis.

† ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς

† παρατιθέασι

De Acanthi seu Spini auis natura.
Cap. XXXII.

Alius est
ἄπιν@
Græcorũ.
†εὐμελὲς καὶ
εὔμουσον, ex
Aristot.
*αἰγίθου A-
ristot. Gaza Sa
lum transfert.

AD notioné auium periti Spinũ auẽ dicunt ex spinis, ubi uiuit, nomẽ traxisse. Hæc cũ nõ sit à musis auersa, splendidè canora est. Quòd si, sicut Aristot. ait, Spini & Aegithali (Aegithi) sanguinẽ in eodem uase permisceas, & simul temperes, non coire nec cõmisceri possunt: hunc sacrum esse aiunt genijs, qui præsunt hominibus itinera ingredientibus.

De Turturib. albis. Cap. XXXIII.

TVrturem auẽ esse castã, externiq; & alieni cõiugij minimè auidã: sed cum sua tantũ misceri, qua cũ societatẽ primũ inierit cõiuge, superiùs dixi. Cæterũ audio ab ijs, qui huiusmodi rerum cognitionem scrutant̃, Turtures etiã albas nõ rarò apparere, easdẽq; cũ Veneri et Cereri, tum uerò Parcis & Furijs sacras esse.

Hirundines albas aliquando uideri. Auspicia aliquot ex Hirundinibus.
Cap. XXXIIII.

Hirund. albæ.

Alexãder Pyrrhi filius.

Antiochus Syrus.

†εἶτα μὲν οὐκ ἐπανῆλθεν

Dionysius.

Hirundines charæ penatibus.

†*μυχίοις & μυχία Gill. quod placet.

APparẽt aliquãdo, sicut dicit Alexander Myndius, albæ Hirundines. Cęterùm in Alexandri filij Pyrrhi tabernaculo nidificãs Hirundo, rerũ actionẽ quã susciperet, parũ laudabilẽ, nõ bene neq; feliciter euenturã esse significauit. Et itẽ Antiocho altera nidũ in eius tectis cõstruẽs, quæ ei malè casura essent pnunciauit. cõtrà enim Medos pfectus, pposito etiã hic parũ honesto, nõ reuertit ad Syros: sed rebus male gestis de loco quopiã se præcipitẽ deiecit. Dionysio primũ arcẽ relinquenti, Hirundines quæ in ea nidificarãt, simul auolantes, reditũ præmonstrarunt. Hirundinum genus dijs penatibus, & Veneri, quæ ipsa quoq; è numero penatium est, charum esse dicitur.

De Perdicũ incubitu. & q̃ in Paphlagonia cor duplex habeant. Iouẽ & Latonã eis oblectari. Cap. XXXV.

†addo τὰ ὠὰ

PErdices ad incubandũ loca fruticib. & aliter densa quærũt, ubi oua occultant, ut rorẽ, imbrẽ, & omnẽ ab eis humiditatẽ auertãt. Nã si fortè humectent̃, nisi mater statim incubitu suo ea denuo concalfaciat, infœcunda redduntur. Parit autem uno tempore ad quindecim oua. Paphlagoniæ Perdicum cor geminum reperiri, Theophrastus alicubi prodidit.

Iouem

Περὶ ἀκάνθου τοῦ ὄρνιθος. Κεφ. λβ.

ΑΚανθον τὴν ὄρνιν ἐκ τῶν βρεφυσσῶν ἀκανθῶν λαβεῖν τὸ ὄνομα οἱ σοφοὶ τὰ ὀρνίθων φασί. φθέγγεται δὲ ἄρα †ἐκμελὲς καὶ ἄμουσον δεινῶς. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης· ἐὰν τοῦδε τοῦ ἀκάνθου καὶ μέντοι τοῦ καλουμένου *αἰγιθάλου τὸ αἷμα εἰς ταυτὸν ἀγγεῖόν τις ἀναμίξῃ καὶ κεράσαι θελήσῃ, τάδε μὴ συνιέναι, μηδὲ ἑνοῦσθαι εἰς μίαν κρᾶσιν. ἱερόν τε εἶναι τὸν ἄκανθον τῶν δαιμόνων τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν πομπ[illegible]των καὶ ἀγόντων τοὺς ἀνθρώπους, φασί.

Ἔτι περὶ τρυγόνος. Κεφ. λγ.

ΟΤι σώφρων ἐστὶν ἡ τρυγὼν, καὶ πλὴν τοῦ συννόμου ᾧ τῷ καὶ συνῆλθεν ἐξ ἀρχῆς, μὴ ἄν ποτε ὁμιλήσῃ, ἀσπαζομένη λέχος ὀθνεῖόν τε καὶ ἀλλότριον, ἄνω μοι λέλεκται. ἀκούω δὲ τῶν ἀκριβούντων τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν, καὶ λευκὰς τρυγόνας φανῆναι πολλάκις. λέγουσι δὲ αὐτοὶ ἱερὰς εἶναι Ἀφροδίτης τε καὶ Δήμητρος, καὶ Μοιρῶν, καὶ Ἐριννύων αὐτάς.

Περὶ χελιδόνος. Κεφ. λδ.

ΩΦθησάν ποτε καὶ χελιδόνες λευκαὶ, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιός φησιν. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πύῤῥου παιδὸς σκηνῇ χελιδὼν νεοττεύουσα, εἶτα μέντοι ἀτελῆ τὴν πρᾶξιν αὐτῷ, ἐφ᾽ ἣν προῄει ὥρμητο, ὑπεσήμηνεν, οὐ πάνυ τι οὖσαν ἀγαθήν. Καὶ Ἀντιόχῳ δὲ νεοττεύουσα ἐν αὐτοῦ τὰ μέλλοντά οἱ ἀπαντήσεσθαι ὑπῃνίξατο. ἀνελθὼν γὰρ εἰς τοὺς Μήδους, εἶτα μέντοι †ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Σύρους, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν κατά τινα ἔσωσε κρημνόν. ὡρμητο δὲ ἄρα ἐπὶ πρᾶξιν οὐ χρηστὴν καὶ ὅτ@. Ἡνίκα δὲ ἐξέλιπε τὴν ἀκρόπολιν ὁ πρότερον Διονύσιος, συνανήχθησαν οἱ καὶ αἱ νεοττεύουσαι χελιδόνες ἐκεῖθι, καὶ ἐμαντεύοντο τὴν ἐπάνοδον. Τιμᾶται δὲ ἡ χελιδὼν θεοῖς †μοιχίοις, καὶ Ἀφροδίτῃ, *μοιχία μέντοι καὶ ταύτῃ.

Περὶ περδίκων. Κεφ. λε.

ΟΙ πέρδικες ὅταν ἐπωάζουσι, προβάλλονταί τινας θάμνους, καὶ δάση ἔτερα, ἀποκρύπτουσαι † ὑπὲρ τοῦ καὶ δρόσους καὶ ὄμβρον, καὶ πᾶν ὅτι ἂν εἴη νοτερὸν, ἀποστέγειν αὐτῶν. εἰ γὰρ διάβροχα πως γένοιτο, ἐὰν μὴ πάλιν ἡ τεκοῦσα ἐπιθάλψῃ αὐτὰ ἐπελθοῦσα ταχέως, γίνεται ἄγονα. Ἀθρόα δὲ καὶ πεντεκαίδεκα ὠὰ ἀποτίκτει. Παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὁρᾶσθαι καὶ καρδίαν Θεόφραστός πού φησιν.

φασιν. Ἄθυρμα δὲ ὁ πέρδιξ τοῦ Διὸς καὶ Λητοῦς, ὥς τινες καὶ ἄλλοι λέγουσι.

Περὶ κύκνων αὖθις. Κεφ. λϛ.

Εἶπον μὲν καὶ ἀνωτέρω περὶ τῶν κύκνων, εἰρήσεται δὲ ἄρα καὶ νῦν ὅσα οὐ πρότερον εἶπον. Ἀριστοτέλης λέγει, ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ Λιβύων φανῆναί ποτε κύκνων ἀγέλην, καὶ ἀκουσθῆναί τι μέλος αὐτῶν, ὡς ἐκ χοροῦ τινος ὁμοφωνίας, πάνυ μὲν ἡδὺ, γοερὸν γε μὴν, καὶ οἷον εἰς οἶκτον ἐπικλάσαι τοὺς ἀκούοντας· καί τινας ὑπὸ τοῦ μέλους φησὶ φανῆναι τεθνεῶτας αὐτῶν. φίλος δὲ ἦν ἄρα ὁ κύκνος πηγαῖς τε καὶ τενάγεσι, καὶ λίμναις, καὶ ταῖς ὅσαι πεφύκασιν ὑδάτων ἐπίρροιαί τε καὶ ἀφθονίαι. ἐνταῦθα γοῦν καὶ τὰς ἑαυτοῦ μούσας αὐτοὺς φιλοσοφεῖν οἱ σοφοὶ τούτων φασί.

Περὶ γλαυκός. Κεφ. λζ.

Ἡ γλαὺξ ἐπί τινα πρᾶξιν † σπουδὴν ἐχομένῳ ἀνδρὶ ὡρμημένῳ συνοῦσα καὶ ἐπιστᾶσα, οὐκ ἀγαθὸν σύμβολόν φασι. μαρτύριον δὲ καὶ ἐκεῖνο ἦν· ὁ Ἠπειρώτης Πύρρος νυκτὸς εὐθὺ τοῦ Ἄργους ᾔει. καὶ αὐτῷ ἐντυγχάνει ἥδε ἡ ὄρνις, καθημένῳ μὲν ἐπὶ τοῦ ἵππου, φέροντι δὲ τὸ δόρυ ὀρθόν· εἶτα ἐπὶ τοῦ δόρυ ἑαυτὴν ἐκάθισεν, οὐδὲ ἀπέστη δορυφοροῦσα, οὐ χρηστὴν τὴν δορυφορίαν ἡ ὄρνις ἡ προειρημένη τήνδε. παρῆλθε γοῦν ὁ Πύρρος εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἀκλεέστατα ἀνθρώπων ἀπέθανεν. Ἔνθεν μοι δοκεῖ καὶ Ὅμηρος εἰδὼς καλῶς τῆς ὄρνιθος τὸ οὐλαμὴ εὐσύμβολον, ἐρωδιὸν μὲν τὸν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνεῖναι τοῖς ἀμφὶ τὸν Διομήδην τὴν Ἀθηνᾶν φάναι, ὅτε ἀπῄεσαν κατασκεψόμενοι τὰ τῶν Τρώων, μὴ μέντοι τὴν γλαῦκα, εἰ καὶ δοκεῖ φίλη εἶναι αὐτῇ. ὅτι δὲ ἡ Ἰλιὰς γῆ ἔνδροσός τε καὶ κατάρρυτός ἐστιν, Ὅμηρος τεκμηριῶσαι ἱκανὸς, ἐν τοῖς περὶ τῆς τειχομαχίας.

Περὶ πολύποδος καὶ καράβου, καὶ τῶν ἐν Λουσίᾳ ποταμῷ μελαίνων ἰχθύων. Κεφ. λη.

Φοβερός ἐστι καὶ ἰσχυρὸς τῷ καράβῳ ὁ πολύπους. ἐὰν γοῦν ἁλῶσί ποτε δικτύῳ ἑνὶ, οἱ κάραβοι τεθνήκασι παραχρῆμα. Λουσίας δὲ ποταμὸς ἐν Θουρίοις ὀνομάζεται, ὅσπερ οὖν ἔχει μὲν λευκότατον ὑδάτων αὐτὸς, καὶ ῥεῖ διειδέστατα· τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς.

Περὶ τῆς παρδάλεως καλουμένης ἀμπέλου. Κεφ. λθ.

Ἄμπελον

Iouem & Latonam hac aue delectari authores habeo.

De Cygnorũ cantu, & quibus in locis degant. Cap. XXXVI.

De Cygnis suprà etiam dictum est, & quę illic omissa sunt nunc adijcientur. In mari Aphrico, Aristoteles ait Olorum gregẽ interdũ apparere, & cantũ tanq̃ ex choro quodam cõsonanti, suauẽ quidẽ, at lugubrẽ, & uelut ad misericordiam inclinantẽ à prętermauigantibus ex audiri: & ab illa modulatione nõnullos uisos extinctos. Fontes, lacus, paludes, aliáue loca aquis redundantia incolere solent, ubi earũ rerum periti dicunt eos musicas rationes exercere.

Noctuam esse inauspicatam. Cap. XXXVII.

† σπουδῆς ἐχομένῳ

Accedenti ad seriã actionẽ homini occurrentẽ Noctuam inauspicatã significationẽ dare aiunt. Cui quidẽ rei testimonio fuit Pyrrhus Epirotarũ rex: cũ noctu in illius Argos proficiscentis hasta quã erectam insidens equo ferebat, hæc auis sedisset, nõ parum diu super eam immorata, tanq̃ non relictura, ei malũ auspicium dedit. nam Argos ingressus, ualdè ingloria atq; ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus quoq; pręclarè intellexisse uidetur, auẽ hanc mali auspicij esse, cum Diomedi, ad castra Troianorũ exploranda proficiscenti, Mineruã facit auspicatò mittentẽ Ardeã è flumine egressam, non aũt Noctuã, quamuis gratã sibi auem. Quòd autẽ Iliaca regio sit irrigua uel Homerus fuerit idoneus testis, ubi pugnam ad muros Ilij urbis describit.

Locusta quantopere Polypum extimescat. In Lusia Thuriorum fluuio pisces nigros procreari. Caput XXXVIII.

Tam uehementer Polypum Locusta extimescit, ut si quando uno & eodem reti ambo comprehendantur, hæc continuò moriatur. In Thurijs fluuius Lusias appellatur, qui tametsi perlucidos liquores habet, nigerrimos pisces tamen procreat.

De Ampelo genere Pantheræ. Cap. XXXIX.

Panthe-

Panthere genus quoddã Ampelõ hoc est uitẽ, eodem cũ frutice uinifero nomine uocari aiũt, peculiaris præter cæteras naturæ, absq; cauda uidelicet, & mulieribus solo conspectu morbi inopinati causam afferens.

De Asini Scythici cornu, quod solũ Stygis aquã continet, cæteris uasis omnib. transmittentibus. Cap. XL.

IN Scythia Asini cornib. p̃diti nascunt̃, quorũ cornua Arcadię fluminis Stygis aquã cõtinẽt, quæ trãsmittit uasa omnia, etiãsi sint ex ferro. Hæc cornua à Sopatro apportata fuisse aiũt Alexãdro Macedoni, & illũ admiratũ misisse Delphos ut dedicarent̃ Pythio: cũ hisce carminib. Hoc tibi Alexander Macedo mirabile cornu Dedicat ô Pęan ex asino Scythico, Illæsum quod aquã Stygis est pote claudere solũ, Inuictiq; aliãs uincere uim laticis. Porrò Stygis aquã Ceres propè Pheneũ emisisse dicitur, cuius rei causa alibi nobis exposita est.

forte κτῆμα
*forte Λουσιάδος à Cerere Lusia Arcadibus cognominata, cuius meminit Pausanias.

De Cane Eupolidis Comici, domini sui amantissimo. Cap. XLI.

EVpolidi poëtę comico Augeas Eleusini[9] munere donauit Canẽ, nõ modò genere Molossũ, sed etiã forma pręstantẽ: quẽ eodẽ nomine Eupolis, quo Augeas erat, appellauit. Canis iã nomine Augeas, cũ lõga cõsuetudine, tũ uerò ciborũ illecebris allectus, & blãditijs, diligebat dominũ: ut p̃clarè ostendit, cũ aliquando iuuenis cõseruus ei[9] nomine Ephialtes dramata quędã Eupolidis dñi sui surriperet. nõ em̃ latuit Canẽ furax seruus. Is itaq; acerrimo impetu, crudeliq; ĩcurrit in hũc direptorẽ, mordicusq; cõprehendens interfecit. Post aũt aliquanto in Aegina Eupolis excessit è uita, ibiq; eius corpus ad sepulturã datũ fuit. Hui[9] uerò Canis, morti illius ingemiscens, nõ tantũ ululatu primũ illi[9] excessum è uita luxit, sed deinde mœrore inediaq; extabuit: in odiũq; uitę adductus ex altoris sui morte, extinctus est. Ex eo locus hic, ad huius casus memoriam conseruandã, Canis luctus appellat̃.

†εἶδεν

†ἐκτήξας, Gillius.

De Formica Laërte nuncupata, & eiusdem nominis Vespis. Cap. XLII.

MOrtiferũ genus quoddã formicarũ esse dicitur, quæ Laërtæ nuncupantur. Eodem nomine Vespas quasdam appellarũt. Hæc ait Telephus Cretẽsis ex Mysio Pergamo oriũdus.

Ἄμπελον ὁμώνυμον τῷ φυτῷ, πάρδαλίν τινα οὕτω καλεῖσθαί φασι, φύσεως ἰδίας παρὰ τὰς λοιπὰς μετειληχυῖαν. καὶ οὐρὰν οὐκ ἔχειν ἀκούω αὐτήν. ἡ πόρρωθεν εἰ ὀφθῇ γυναιξὶν, εἰς νόσον ἐμβάλλει ἀδόκητον αὐτάς.

Περὶ τῶν ὀνείων κεράτων τῶν τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ στεγόντων. Κεφ. μ.

ΕΝ τῇ Σκυθίᾳ γῇ γίνονται ὄνοι κερασφόροι. καὶ στέγει τὰ κέρατα ἐκεῖνα τὸ ὕδωρ τὸ Ἀρκαδικὸν τὸ καλούμενον τῆς Στυγός: τὰ δὲ ἄλλα ἀγγεῖα διακόπτει πάντα, κἂν ᾖ σιδήρου πεποιημένα. τούτων τοι τῶν κεράτων ὑπὸ Σωπάτρου κομισθῆναί φασιν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι: καὶ ἐκεῖνον πυνθάνομαι θαυμάσαντα εἰς Δελφοὺς ἀνάθημα ἀναθῆναι τῷ Πυθίῳ τὸ κέρας, καὶ ὑπογράψαι ταῦτα. Σοὶ τόδ' Ἀλέξανδρος Μακεδὼν κέρας ἄνθετο Παιὰν Κάνθωνος Σκυθικοῦ, †χῆμα τὸ δαιμόνιον, Ὃ Στυγὸς ἀχράντου * Λουσιάδος οὐκ ἐδαμάσθη Ῥεύματι, βάσταζεν δ' ὕδατος ἠνορέην. Δημήτηρ δὲ ἄρα τὸ ὕδωρ ἀνῆκε τοῦτο πλησίον Φενεοῦ. τὴν δὲ αἰτίαν, εἶπον ἀλλαχόθι.

Περὶ τοῦ κυνὸς τοῦ Εὐπόλιδος. Κεφ. μα.

ΕΥπόλιδι τῷ τῆς κωμῳδίας ποιητῇ δίδωσι δῶρον Αὐγέας ὁ Ἐλευσίνιος σκύλακα ἰδεῖν ὡραῖον, Μολοττὸν τὸ γένος: καὶ καλεῖ τοῦτον ὁ Εὔπολις, ὁμωνύμως τῷ δωρησαμένῳ αὐτόν. κολακευθεὶς οὖν ταῖς τροφαῖς, καὶ ἐκ τῆς συνηθείας ὑπαχθεὶς τῆς μακροτέρας, ἐφίλει τὸν δεσπότην ὁ Αὐγέας ὁ κύων. καί ποτε ὁμόδουλος αὐτῷ νεανίας ὄνομα Ἐφιάλτης, ὑφαιρεῖται δράματά τινα τοῦ Εὐπόλιδος: ἀλλ' οὐκ ἔλαθε κλέπτων, ἀλλὰ †οἶδεν αὐτὸν ὁ κύων. καὶ ἐμπεσὼν ἀφειδέστατα δάκνων ἀπέκτεινε. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐν Αἰγίνῃ τὸν βίον ὁ Εὔπολις κατέστρεψε: καὶ ἐτάφη ἐνταῦθα. ὁ δὲ κύων ὠρυόμενός τε καὶ θρηνῶν τὸν τῶν κυνῶν θρῆνον, εἶτα μέντοι λύπῃ καὶ λιμῷ ἑαυτὸν †ἐκπλήξας, ἀπέθανεν ἐπὶ τῷ τροφεῖ καὶ δεσπότῃ, λοιπὸν μισήσας τὸν βίον ὁ κύων. καὶ ὅ γε τόπος καλεῖται μνήμῃ τοῦ τότε πάθους Κυνὸς θρῆνος.

Περὶ τοῦ μύρμηκος, τοῦ Λαέρτου, καὶ τῶν ὁμωνύμων σφηκῶν. Κεφ. μβ.

ΜΥρμηκος εἶδος θανατηφόρου φασὶν εἶναί τι: καὶ λαέρτην ὄνομα ἔχειν τόνδε τὸν μύρμηκα τὸν προειρημένον. καὶ σφῆκας δέ τινας ἐκάλουν λαέρτας. λέγει ταῦτα Τήλεφος ὁ Κρὴς ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

Περὶ

Pisces

Περὶ τῶν Νειλώων ἰχθύων.

Κεφ. μγ.

Διὰ τοῦ θέρους τοῦ πυρωδεστάτου τὰ τῶν Αἰγυπτίων πεδία ὁ Νεῖλος ἐπικλύσας, ὄψιν μὲν αὐτοῖς θαλάττης ἡπλωμένης καὶ λείας δίδωσι. καὶ ἁλιεύουσι κατὰ τῆς τέως ἀρουμένης Αἰγύπτιοι: καὶ πλέουσι σκάφαις ἐς ταύτην τὴν ὥραν καὶ τήνδε τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ποταμοῦ πεποιημένας. εἶτα ὁ μὲν ὑπονοστεῖ εἰς τὰ ἑαυτοῦ μέτρα, † ὑποστρέφει τὰ ἐκ τῆς φύσεως οἱ αὐτῆς ἀεὶ νενομισμένα. ἰχθῦς δὲ ἐκεῖνοι χῆροι τοῦ πατρὸς, καὶ ἔρημοι τοῦ ἀναπλεύσαντος ὕδατος, ὑπαπολείπονται ἐν ἰλύϊ βραχείᾳ, τρεφόμενοι γεωργοῖς δεῖπνον: καὶ βιαιότερον μὲν εἰρήσεται, ἄμητος δ' οὖν ἰχθύων οὗτός ἐστιν Αἰγύπτιος.

Τεττίγων ὀνόματα.

Κεφ. μδ.

Γένη δὲ ἄρα καὶ τεττίγων οὐκ ὀλίγα ἦν. καὶ αὐτὰ οἱ δεινοὶ εἰδέναι ἀριθμοῦσι: καὶ ὀνόματα ᾄδουσιν αὐτῶν. ὁ μὲν γὰρ τέφρας ἐκ τῆς χρόας ὀνομάζεται. ὁ δὲ ἄρα μέμβραξ: τοῦτο ὁπόθεν οὐκ οἶδα. καὶ λακέτας τε ἦν ἄρα τέττιγος ὄνομα: καὶ κέρκωπα ἀκοῇ παρεδεξάμην, καὶ ἀχέταν τινὰ, καὶ ἀκανθίαν. ἐγὼ μὲν τοσαῦτα τεττίγων ἀκούσας γένη μέμνημαι. ὅτῳ δὲ καὶ πλείω τῶν προειρημένων εἰς γνῶσιν ἀφίκετο, λεγέτω ἐκεῖνος.

Περὶ κυνὸς, καὶ ὅτου χάριν τιμῶσιν αὐτὸν Αἰγύπτιοι. Κεφ. με.

Καὶ ταῦτα μέντοι κυνῶν προσακήκοα. τὰ σκυλάκια τυφλὰ τίκτεται, καὶ οὐχ ὁρᾷ τῆς μητρὸς ὠδῖνος προελθόντα. καὶ τρισκαίδεκα ἡμερῶν τῶν πρώτων κατείληπται τῷ πάθει τῷδε, ὅσων καὶ ἡ σελήνη οὐ φαίνει νύκτωρ. εἶτα μέντοι ζώων ὀξυωπέστατος γίνεται ὁ κύων. τιμῶσι δὲ αὐτὸν Αἰγύπτιοι, καὶ νομόν τινα ἐκάλεσαν ἐξ αὐτοῦ. καὶ τῆς γε τιμῆς διπλῆν εἶναι τὴν αἰτίαν φασί: τὴν λέγουσαν, ὅτι ἄρα τῆς Ἴσιδος ζητούσης πανταχόσε τὸν Ὄσυριν, κύνες προηγούμενοι, τὰ μὲν ἐπειρῶντο συνανιχνεύειν αὐτῇ τὸν παῖδα: τὰ δὲ ἀνασέλλειν τὰ θηρία. ἡ δὲ ἑτέρα, ὅτι ἄρα ἡ μὲν ἀνατέλλει τὸ ἄστρον ὁ κύων, ὃν Ὠρίωνος ἡ φήμη γενέσθαι λέγει. συνανίσχει ἄρα δὲ αὐτῷ τρόπον τινὰ καὶ ὁ Νεῖλος ἐπιὼν ἐς τὴν ἄρδειν τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας, καὶ ἀναχεῖται περὶ τὰς ἀρούρας. ὡς οὖν ἄγοντα τόδε τὸ γόνιμον ὕδωρ καὶ προκαλοῦντα τιμῶσιν Αἰγύπτιοι.

Περὶ

Pisces Nili, postquã hic fluuius ab inundatione intra suum alueũ se recepit, in limo relictos ab Aegyptijs copiose colligi.

Caput XLIII.

Maximis æstatis caloribus cũ in Aegyptiorum agros Nilus redundat, atq; explicati læuisq; marini æquoris speciem similitudinẽq; gerit: tum Aegyptij ibi piscantur, ubi antea arationes essent: & nauibus ad fluuij accessionẽ accómodatis præparatisq; nauigant. Postea uerò quàm Nilus redit ad se, atq; ad pristinam modi rationẽ à natura sibi attributam, pisces à parentis fluuij decessu deserti, & aqua destituti, in breuibus limosis ad prædam agricolis relinquuntur: atq; hæc piscium Aegyptijs (ut ita dicam) ceu messis quædam est.

† ὑποστρέφων εἰς

Cicadarum nomina. Cap. XLIIII.

Cicadarum genus multiplex à peritis harum rerũ & cognitum & nominatum est. Vnum appellatur ex colore Cinereum, alterum Membrax, quod quidẽ nomẽ nescio cur huic generi impositum sit: aliud Lacétas. i. Argutum, aliud Cercopem, aliud Achetam, aliud Acanthiã nuncupant. Tot Cicadarum genera me audisse memini: cui plura cognita fuerint, explicet.

Quòd Canis catuli nascantur cæci: & quare ipsum uenerentũ Aegyptij.

Cap. XLV.

Haec etiã de natura Canũ accepi: catulos nasci cæcos, à partuq; tredecim primis dieb. ita oculis affectos esse, quot etiã Luna diebus (per annum) non lucet noctu. reliquo uerò tempore perspicacissimus animaliũ Canis est. Eum ipsum Aegyptij uenerant, ex eoq; regionẽ quampiã uocitarunt: cur id faciãt, duplicem causam afferunt: Alterã, ꝙ cùm Isis usquequaq; Osyrim quæreret, Canes prę currentes, partim unà cũ ipsa puerũ inuestigare conarentur, partim feras reprimerent. Alteram, quòd cum stella Canis (quem Orionis fuisse fama celebratum est) exorit, tum cum ipso pariter Nilus sese attollens irrigationem in terram Aegyptum inuehit, in agrósque redundat. Quamobrẽ Canem, ut fertilis aquæ conciliatorem, Aegyptij uenerantur.

De

De Oxyryncho Nili pisce, sacro Oxyrynchitis. Cap. XLVI.

OXyrynchus Nili alũnus, ex acumine rostri nomẽ trahit, ut apparet: & ab eo etiã pfectura quædã in Aegypto. illic eñ uenerationẽ & religionẽ habet adeò, ut nullũ hamo captũ piscẽ attingere uelint, metuẽtes ne quãdo is piscis apud eos sacer, et magna religiõe preditus, eodẽ fuerit hamo traiect⁹: atq; cũ pisces retibus cõprehendunt, diligẽter etiã atq; etiã pscrutant, núnquẽ horũ pisciũ imprudẽtes unà cum alijs ceperint. Malũt eñ nihil pisciũ excipere, q̃ hoc retento maximũ pisciũ numerũ assequi. Eũ accolę dicunt ex Osiridis uulneribus esse prognatum. Osirin autem sentiunt eundẽ cum Nilo esse.

Περὶ τοῦ Νειλῴου ὀξυρύγχου. Κεφ. μϛ.

Ὀξύρυγχος οὗτος ὁ ἰχθὺς κέκληται, ὡς ἔοικεν, ἐκ τοῦ προσώπου λαβὼν τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κατ᾽ αὐτό. τρέφει δὲ ἄρα τὸν προειρημένον ὁ Νεῖλος. καὶ μέντοι καὶ ἐξ αὐτοῦ κέκληται νομὸς, ἔνθα δήπου καὶ τιμὰς ἔχει ὁ αὐτὸς ἰχθύς. ἀγκίστρῳ δὲ θηραθέντα ἰχθὺν, οὐκ ἄν ποτε φάγοιεν οἱ δὲ ἄνδρες, δεδιότες μή ποτε ἄρα αὐτῷ περιπαρεὶς ἔτυχεν ὁ παρὰ σφίσιν ἱερὸς καὶ θαυμαστὸς ἰχθὺς, ὃν εἶπον. ἐὰν δὲ καὶ δικτύοις ἁλῶσί ποτε ἰχθύες, ταῦτα ἀνιχνεύουσι, καὶ μὴ παραλαβὼν ἐνέπεσεν ἐκεῖνος: καὶ προτιμῶσιν ἀθηρίαν, ἢ ἁλόντος ἐκείνου τὴν μάλιστα εὐθηρίαν. λέγουσι δὲ αὐτὸν οἱ περίχωροι ἐκ τῶν Ὀσίριδος τραυμάτων γεγονέναι. νοοῦσι δὲ τὸν Ὄσιριν ἄρα τὸν αὐτὸν τῷ Νείλῳ εἶναι.

Quemadmodũ Ichneumo utriusq; sexus est particeps, et Aspidi & Crocodilo hostis, Latonæ et Lucinæ sacer. Cap. XLVII.

IChneumõi utriusq; sexus participi à natura tributũ est, ut & suo semine grauiditatẽ & partũ alijs afferat: & ipse quoq; uẽtrẽ ferat, & ex sese pariat. Qui in pugna, quã inter se pugnãt, uicti fuerint, ea bellicæ offensionis nota inurunt, ut & in uiliorem sexũ censeant, & muliebria patiãtur. Cõtra, ij q ex bello superiores euaserũt, uictos subigũt, & simul suo semine implẽt: at uicti ex ea malè à se pugnata pugna, hoc præmio afficiunt, ut & partus dolores sufferãt, et ex patribus qui iã ante fuissent, matres reddant. Cũ homini infestissimis bestijs Aspide & Crocodilo inimicitias gerunt. Latonæ & Lucinæ sacri esse existimantur: & apud Aegyptios Heracleopolitas uenerationem & religionem possidere feruntur.

Victi patiũtur libidinem uictorum.

Ὅτι ἀρρενόθηλυς ὁ ἰχνεύμων, καὶ ὅτι ἐχθρὸς ἐστὶν ἀσπίδι καὶ κροκοδείλῳ. Κεφ. μζ.

Ὁ δὲ ἰχνεύμων ὁ αὐτὸς ἄρα καὶ ἄρρην καὶ θῆλυς ἦν, μετειληχὼς καὶ τῆς δὲ τῆς φύσεως καὶ τῆσδε: καὶ σπείρειν τε καὶ τίκτειν τοῖς αὐτοῖς ἡ φύσις δέδωκεν. Ἀποκρίνονται δὲ εἰς τὸ ἀτιμότερον γένος οἱ ἡττηθέντες, μετὰ τὴν μάχην. οἱ γὰρ κρατήσαντες ἀναβαίνουσι τοὺς ἡττημένους, καὶ εἰς αὐτοὺς σπείρουσιν: οἱ δὲ ἆθλον τῆς ἥττης φέρονται, ὠδῖνάς τε ὑπομεῖναι, καὶ ὑπὲρ τοῦ τέως αὐτὶ πατέρων γενέσθαι μητέρες. Τοῖς γε μὴν πολεμιωτάτοις ἀνθρώπῳ ζῴοις ἀσπίδι τε καὶ κροκοδείλῳ ἔχθιστον ὁ ἰχνεύμων. καὶ τόν γε πόλεμον αὐτῶν ἀνωτέρω εἶπον. Λέγονται δὲ οἱ ἰχνεύμονες ἱεροὶ εἶναι Λητοῦς καὶ Εἰληθυιῶν. σέβουσι δὲ αὐτοὺς Αἰγύπτιοι Ἡρακλεοπολῖται, ὥς φασιν.

De Pindo Lycaonis filio, q à tribus fratribus p inuidiã in uenatione occisus est: & quomodo fratricidas Draco iã pri⁹ mirificè familiaris Pindo, sit ultus. Ca. XLVIII.

LYcaoni Emathię regi, filius fuit, nomine Macedo: ex quo postea, antiquo nomine obsoleto, nominata regio est: ex hoc quoq; Pindus, id eñ ei nomẽ erat, filius pcreatus, cũ robore animi atq; uirtutis indole præditus fuit, tũ forma etiã excellẽs. Cæteri uerò ex Lycaone liberi nati, improbo animo affecti, & corpore minus strenui erant. Hi cum Pindo & uirtutem & cæteras illius dotes inuiderent, non modò eum oppresserunt, uerumetiam pœnas tanti maleficij pendentes, seipsos funditus perdiderunt.

Πῶς οἴδασι χάριν ἀποδιδόναι καὶ δράκοντες. Κεφ. μη.

Λυκάονι τῷ βασιλεῖ τῆς Ἠμαθίας γίνεται παῖς ὄνομα Μακεδὼν, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα κέκληται μετὰ ταῦτα, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα οὐκ ἔτι φυλάξασα. τούτῳ δὲ ἄρα παῖς ἀνδρεῖος ἦν καὶ κάλλει διαπρεπὴς, Πίνδος ὄνομα: ἦσαν δὲ οἱ καὶ ἄλλοι παῖδες, ἀνόητοι δὲ οὗτοι τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα οὐ ῥωμαλέοι. οἱ περοῦν χρόνῳ ὕστερον βασκήναντες τῷ ἀδελφῷ τῆς τε ἀρετῆς, καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, ἐκεῖνον μὲν διέφθειραν, ἑαυτοὺς δὲ ἐπαπώλεσαν, διδόντες δίκην κατὰ τὴν δίκην.

Pindus

αἰσθόμενος γὰρ ὅδε ὁ Πίνδος τὴν ἐκ τῶν ἀδελ-
φῶν εἰς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν, τὴν πατρῴαν ἀρ-
χὴν ἀπέλιπεν, ᾤκει δὲ ἐν χώρᾳ, καὶ ἦν τῇ τε
ἄλλῃ ῥωμαλέος, καὶ οὖν καὶ κυνηγετικὸς ἦν.
καί ποτε ἐθήρα νεβρούς· καὶ οἱ μὲν ἔθεον ἐκ πο
δῶν εἶχον· ὁ δὲ μεταδιώκων, εἶτα μέντοι τὸν
ἵππον ἀνὰ κράτος ἤλαυνεν. καὶ τῶν μὲν συν-
θηρατῶν ἀπεσπάσθη πολύ· οἱ νεβροὶ δὲ εἰς φά-
ραγγα κοίλην τε καὶ βαθυτάτην εἰσδύντες,
καὶ ἑαυτοὺς σώσαντες ἐκ τῆς ὄψεως τοῦ διώκον
τος ἠφανίσθησαν. οὐκοῦν ἀποπηδήσας τοῦ ἵπ-
που ὁ Πίνδος ἐκεῖνον μὲν τοῦ ῥυμοῦ πρός τι τῶν
πλησίον ἐξῆψε δένδρων· αὐτὸς δὲ οἷος ἦν
ταῖς χερσὶ τὴν φάραγγα διερευνᾶν, καὶ μα-
στεύειν τοὺς προειρημένους. εἶτα ἀκούει βοῆς, καὶ
ἔλεγεν αὕτη· τῶν νεβρῶν μὴ ἅψῃ. οὐκοῦν ἐπεὶ
πολλὰ περιβλέψας οὐδὲν ἐθεάσατο, ἔδεισε τὸ
φώνημα, ὡς ἔκ τινος αἰτίας κρείττονος προσ
πεσόν. καὶ τότε μὲν ᾤχετο ἀπιὼν, καὶ τὸν ἵππον
ἀπάγων· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μόνος ἀφικνεῖται, καὶ
θάρσει μὲν εἰς τὴν φάραγγα οὐδαμῶς, μνήμῃ
τε τῆς φωνῆς τῆς προσπεσούσης αὐτοῦ ταῖς ἀ-
κοαῖς, καὶ δέει. †στρέφοντι δ' ἰδεῖν ἑαυτῷ βου-
λὴν, καὶ διαποροῦντι τίς ἦν ἄρα ὁ τῇ προτε-
ραίᾳ ἀναστείλας αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὴν ἄγραν ὁρμῆς
καὶ περιβλέποντι οἷα εἰκὸς, ἢ νομέας ὀρείους, ἢ
αἰπόλιον, ἢ θηρατὰς ἑτέρους, μέγα τι χρῆμα ὁρᾷ
τοῦ δράκοντος, τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ σώματος ἐπισύ
ρων, ὀλίγον δὲ ἀνατείνας ὡς πρὸς ἑαυτὸν τὴν δέ
ρην αὐτήν. καὶ ἦν ἡ δέρη σὺν τῇ κεφαλῇ
ὑπὲρ τέλειον ἄνδρα τὸ μέγεθος. εἶτα ὀφθεὶς
ἐξέπληξεν. οὐ μὴν εἰς φυγὴν ὁ Πίνδος ἐξώρ-
μησεν, ἀλλ' ἀθροίσας ἑαυτὸν σοφίᾳ περιέρχε
ται τὸ θηρίον. τῶν γὰρ ὀρνίθων ὧν θύσας ἔτυχε,
προσήγαγε, καὶ προὔτεινέν οἱ ξένια ταῦτα,
καὶ ἑαυτοῦ ζωάγρια. ὁ δὲ, οἷα δήπου τοῖς δώροις
μειλιχθεὶς, καὶ καταγοητευθεὶς ὡς ἂν εἴποις ᾤ-
χετο ἀπιών. ταῦτα τὸν νεανίαν ἦσε· καὶ τὸ ἐν-
τεῦθεν ἀπέφερε τῷ δράκοντι μισθὸν σωτηρί
ας, ὡς ἄνθρωπος ἀγαθὸς, ὧν εἶχε θηραμάτων
ἀπαρχὰς κεχαρισμένας, ἢ τῆς ἄγρας τῆς ὀρείου, ἢ
τῆς πτηνῆς. καὶ τῷ μετὰ τῆς προειρημένης δωρο
φορίας εὐεργότατα ἦν. ὑπήρχετο δὲ καὶ τὰ ἐκ τοῦ
δαίμονος εὐθηνεῖσθαι τῷ Πίνδῳ, καὶ ὁσημέ-
ραι χωρεῖν ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον. θηρῶντι μὲν
γὰρ ἁπάντων εὐθηρίαι· ὅσαι τε τῶν ἐν
ταῖς ὕλαις ζώων, τῶν τε ὀρνίθων ὅσαι.
ἦν οὖν αὐτῷ καὶ † περιβολή. καὶ διεῖρπε μέν-
τοι καὶ κλέος ὡς ὁμόσε τοῖς θηρίοις ἰόντος, καὶ
ἀπραγμόνως αἱροῦντος αὐτά. ἦν δὲ καὶ ἰδεῖν μέγας,
καὶ οἷος ἐκπλῆξαι τῷ τε ὄγκῳ τοῦ σώματος,
καὶ

Pindus enim sentiens se fratrũ inuidia ardere, atq; ab ijs insidias sibi comparari: regno, quod à patre acceperat, relicto, cum robustus esset, & ad uenandi studiũ propensus, non solũ quidẽ uertit, sed certè illic ibidẽ æuũ in uenãdo agitãs, cũ aliquãdo hinnulos insequeretur, & summa uirium cõtentione equũ incitasset, ab eis qui secũ uenabant̃, se longissimè abduxit: hinnuli uerò altissimã cauernã subeuntes, ex insectãtis cõspectu se eripuerũt, atq; ex periculo se seruarũt: is ex equo desiliẽs, cum hũc ad proximã arborẽ alligasset, cumq; ut diligentissimè potuit, latebrã illam manibus perscrutans, hinnulos exquireret, sibi denunciantẽ uocẽ exaudiuit, ne hinnulos tangeret: quare ubi diu multũq; circũspexisset, nec quicq̃ uideret, uocẽ ut ex maiore quadã causa redditã extimuit, & simul in equũ ascendẽs, ex eo loco discessit. Postero aũt die ad eundẽ locũ reuertit: nõ eò tamẽ, quo illi se abdidissent, ingredit̃, uocis memoria, quã auribus acceperat, deterritus. Cũ igit̃ dubitaret q̃nã pridie se ab insectãda prędą auertisset, ac, ut par erat, circũspectaret mõtanos pastores, aut uenatores, aut aliqd̃ tuguriũ: interea ei inusitata magnitudine Draco apparet, ex magna parte corporis adrepẽs, collũq; & caput paululũ attollẽs, & ad se uelut intendẽs. Collũ autẽ cũ capite erat ea ꝓceritate, ut uel cũ ꝓcerissimo homine exæquari potuisset. Verùm ut eius cõspectus Pindum exterruerit, certè nõ in fugã impulit. At eñ is sese ex maximo terrore colligẽs, sapienter bestiã mitigauit. nã ex auib. quas immolãrat, ei cibũ edendũ obijcit, & tanq̃ hospitalẽ mensam & redemptionis suæ premium apposuit. Is sanè uelut donis delinitus, & captionibus, ut ita dicã, prestrictus, ex eo loco excessit: qđ quidẽ ipsum ita iucundũ Pindo fuit, ut ea quę uel ex uenationib. mõtanis, uel ex aucupio capere posset, Draconi tanquã uir bonus & grat⁹ adeptę salutis mercedẽ afferret. Neq; uerò sine fructu has ei donationes ex p̃da cõstituit: nã fortuna ei subinde prosperior aspirabat. omnium enim quæ uenaretur, secũda uenatiõe fungebatur, siue terrena siue uolucria persequeretur. quare gloria magna apud omnes erat, q̃ contra feras congrederetur, & eas expeditè caperet. Iam uerò ea erat ꝓceritate, ut corporis mole perterrefaceret: tum

†στρέφοντι δὲ ἐν ἑαυτῷ

Draco.

† περιβολή, ὑπερβολή. i. nimium etiã fama ei attribuebat.

tum uerò firma corporis constitutione, tum pulcherrimo oris habitu, fœminas ad se amandũ ut uehementer inflãmaret: & sanè cœlibes omnes quasi furẽtes atq; bacchãtes ad eius uenationes proficisce rentur: & nuptijs alligatæ à maritorũ custodijs asseruatæ, mallent cũ illo degere, q̃ in numerũ dearũ referri. pleriq; etiã uiri eum, q̃ ipsius uirtus & forma admirationem omniũ excitaret, diligebant: soli fratres infenso atq; inimico animo in illũ erant. Quamobrẽ eum ipsum aliquãdo solum uenantẽ ex insidijs aggrediunt̃, atq; in propinqui fluminis angustias compulsum, auxilioq; destitutũ, strictis gladijs appetunt, atq; adeò trucidãt. hunc exclamãtem cũ Draco ipsius amicus exaudisset, (etenim est animal sensu audiẽdi cũ acerrimo, tũ uidẽdi acutissimo) suo ex cubili ꝓdijt, & simul impios circũplicãs, suffocauit. & uero cæsum summa diligẽtia tã diu custodire nõ destitit, dũ cognatione defuncto ꝓximi, desiderio eius ꝑmoti ad illũ humi iacentẽ uenissent. Hi propius facti etsi iusto in luctu & squalore essent, accedere tamẽ, & sepultura iustisq; exequiarum interfectũ, custodis metu, afficere ꝓhibebant̃. Tũ hic recondita quadã ac mirabili natura, intelligẽs se illos arcere, de præsidio stationeq; cadaueris, trãquillè discessit, quò cõmodius nulla interpellatione supremã gratiã à ꝓpinquis assequeretur. Magnificè igit̃ & splẽdidè honore sepulturę ornatus fuit, atq; etiã fluuius factæ occisioni proximus, ex mortuo nomen traxit. Bestiarum igitur uis est, eis à quibus beneficiũ acceperint gratiã referre, quod & alibi suprà, & hîc non spernenda historia sumus testati.

Pindus flu.

καὶ τῇ εὐεξίᾳ πρόσεστι. τῆς δὲ ὥρας τὸ θῆλυ πᾶν ἀνέφλεγεν, καὶ εἰς αὐτὸν ἐξεκάπτων ἦν δῆλον, καὶ ἐφοίτων ἐπὶ θύρας τὰς ἐκείνου, οἷα δήπου βεβακχευμέναι, ὅσον μέντοι γυναικῶν ἦν χῆρον. αἵ γε μὴν συνοικοῦσαι τοῖς γεγαμηκόσι, φρουρούμεναι μετὰ τοῦ νόμου, τῷ κλέει δὲ τοῦ κάλλους τοῦ κατὰ τὸν Πίνδον δεδουλωμέναι, πρότιμον συνοικεῖν ἐκείνῳ, ἢ θεαὶ γεγονέναι. καὶ ἐτεθήπεσάν γε αὐτὸν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐφίλουν. ἐχθροὶ δὲ οἱ ἀδελφοὶ μόνοι ἦσαν. καί ποτε θηρῶντα ἐλλοχῶσι μόνον. καὶ ποταμοῦ γε ἦν ἡ θήρα πλησίον. εἶτα ἐρήμῳ συμμάχων οἱ τρεῖς ἐπιστάντες ἔπαιον τοῖς ξίφεσι αὐτόν. ὁ δὲ ἐβόα. ἀκούει ταῦτα ὁ ἑταῖρος αὐτῷ δράκων, ὀξυήκοον δὲ καὶ ὀξυωπέστατον τὸ ζῷον ἐστίν. οὐκοῦν πρόεισι τῆς ἑαυτοῦ κοίτης, καὶ τοῖς ἀνοσίοις περιπλακεὶς, ἀπέκτεινεν αὐτοὺς τὸ πνίγμα ἄγχων. αὐτὸς δὲ οὐ κατέλυσε τὴν φυλακὴν, ἔστ' ἂν οἱ προσήκοντες τῷ νεανίᾳ ποθοῦντες αὐτὸν, ἀφίκοντο καὶ ἐνέτυχον κειμένῳ, καὶ ὠλοφύροντο μὲν, προσελθεῖν δὲ ἐπὶ κηδεύσει τοῦ νεκροῦ οὐκ ἐτόλμων, δέει τοῦ φρουροῦ. ὁ δὲ συνεὶς φύσει τινὶ ἀῤῥήτῳ ὅτι ἀναστέλλει αὐτοὺς, ᾤχετο ἀπιὼν, καὶ ἐπὶ πολλὴν τὴν χολὴν, ἀπολιπὼν ἐκεῖνον τῆς τελευταίας ἐκ τῶν προσηκόντων χάριτος τυχεῖν. οὐκοῦν καὶ ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς, καὶ ὁ γείτων τοῦ φόνου ποταμὸς ἐκλήθη Πίνδος, ἐκ τοῦ νεκροῦ, καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν τάφου. Ἴδιον μὲν δὴ τῶν ζῴων ἐκτίνειν χάριτας τοῖς εὐεργέταις, ὅπερ ἦν καὶ ἄνω λέλεκται, καὶ νῦν δὲ οὐχ ἥκιστα.

Apollinis Clarij templũ à uenenatis animalibus nõ adiri. Cap. XLIX.

Οτι ἄβατος τοῖς ἰοβόλοις ὁ ἐν Κλάρῳ τοῦ Ἀπόλλωνος ναός. Κεφ. μθ.

IOuis & Latonę filiũ incolę Clari, & Gręci omẽs peculiariter colũt. Est uerò locus ĩ Claro, deo sacer, uenenatis animaliũ omninò infensus & inuiꝰ, Apollinis .s. uoluntate: quẽ salutis authorẽ & Aesculapij morborũ depulsoris parentẽ, si noxię homini ferę metuãt, nihil mirũ. Ijs quæ dico Nicander etiã consentit, his uersibus:

In Clario luco non lædit Scorpius ictu,
Vipera non morsu, sed neq; dira Phalanx:
Qua sibi fraxinea delegit Phœbus opacum,
Reptilibusq; procul, fronde comante locum.

Ιλία δὲ καὶ ἐν τῇ Κλάρῳ τοῦ Διὸς καὶ Λητοῦς τιμῶσιν οἱ Κλάριοι, καὶ πᾶν τὸ ἑλληνικόν. οὐκοῦν ἐνταῦθα χῶρος τοῖς ἰοβόλοις θηρίοις ἀσιβής τε ἅμα καὶ ἐχθιστός ἐστι. τοῦτο μὲν καὶ τῇ τοῦ δαίμονος βουλῇ. πάντως δὲ καὶ πεφρικότων τῶν θηρίων αὐτὸν, ἅτε καὶ σώζειν θεὸν εἰδότα: καὶ μέντοι καὶ τὸν σωτῆρα, καὶ νόσων ἀντίπαλον τὸν Ἀσκληπιὸν φύσαντα. ἀλλά γε καὶ Νίκανδρος οἷς λέγω μάρτυς, λέγει δὲ Νίκανδρος. οὐκ ἔχις, οὐδὲ φαλάγγια ἀπεχθέες, οὐδὲ βαθυπλὴξ ἀλσεσιν † τῷ ζώοις σκορπίος ἐν Κλαρίοις. Φοῖβος * ἐπεὶ ῥαυλῶνα βαθὺ μελίαισι καλύψας ποιηρὸν δάπεδον θῆκεν ἑκὰς δακετῶν.

†fortè εὐζώοις uel εὐθήροις.

*ἐπεὶ ὁ αὐλῶνα βαθὺν

De tẽpli Erycinæ Veneris thesauro, antiquitate & maiestate: deq; pœna quã Afer Amilcas eo spoliato subiuit. Cap. L.

Οτι ἄσυλα τὰ ἐν τῷ ἐν Ἐρύκῃ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὅπως τὰ ἱερεῖα αὐτόματα φοιτᾷ. Κεφ. ν.

Ακούω λεγόντων ἐν Ἔρυκι, ἔνθα δήπου
καὶ ὁ τῆς Ἀφροδίτης ὑμνούμενος νε-
ώς ἐστιν (οὗπερ οὖν καὶ ἀνωτέρω τὴν μνή-
μην ἐποιησάμην, τῶν ἐκεῖθι περιστερῶν εἰ-
πὼν τὰ ἴδια) εἶναι καὶ χρυσὸν πολὺν, καὶ ἄρ-
γυρον πάμπλειστον, καὶ ὅρμους, καὶ δακτυ-
λίους μέγα τιμίους. ἄσυλα δὲ εἶναι καὶ ἄ-
ψαυστα ταῦτα, ὑπὸ τοῦ θεοῦ δέει. καὶ ἀεὶ τοῦ
ἄνω τοῦ χρόνου δι᾽ αἰδοῦς ἄγειν θαυμαστῆς,
καὶ τὴν δαίμονα τὴν προειρημένην, καὶ τὰ
κειμήλια ἐκείνης. Ἀμίλκαν πυνθάνομαι
τὸν Λίβυν συλήσαντα αὐτὰ, καὶ ἐργασά-
μενον χρυσίον καὶ ἀργύρειον, εἶτα μέντοι
διανεῖμαι τῇ στρατιᾷ πονηρὰν νομὴν, καὶ
ὑπὲρ τούτων αὐτὸν ἀλγεινότατα καὶ βα-
ρύτατα αἰκισθέντα ἅμα καὶ κολασθέντα
κρεμασθῆναι. πᾶν δὲ ὅσον αὐτῷ τῆς πρά-
ξεως καὶ τῆς ἐκδίκου θεοσυλίας ἐγένετο μέ-
τοχον, βιαίοις τε καὶ δεινοῖς χρήσασθαι θα-
νάτοις: ἥ τε πατρὶς ὡς εὐδαιμονιζομένη
τέως αὐτῷ καὶ ζηλωτὴ δοκοῦσα, ἐν ὀλίγαις
τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰσκομισθέντων, ἦ δὲ
δούλη ἦν. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὴν πρέπουσαν
μοι χρείαν σεμνὰ ὄντα, ἄλλως οὐχ ὁρᾷ πω: τὸ
δὲ τοῖς λόγοις συγγενὲς τοῦτο εἰρήσεται.

Ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ ἡμέραν πᾶσαν θύ-
ουσι † τῷ θεῷ καὶ οἱ ἐπιχώριοι καὶ οἱ ξέ-
νοι. καὶ ὁ μὲν βωμὸς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὁ μέγι-
στός ἐστι. πολλῶν δὲ ἐπ᾽ αὐτὸν καθαγιζομέ-
νων θυμάτων, † ὁ δὲ πανημέριος καὶ εἰς
νύκτα διαλάμπεται. ὡς δὲ καὶ ὑπολάμπει καὶ
ἐκεῖνος οὐκ ἀνθρακιὰν, οὐ σποδὸν, οὐχ ἡμι-
καύστων τρύφη δαλῶν ὑποφαίνει, δρόσου
δὲ ἀνάπλεώς ἐστι, καὶ πόας νεαρᾶς, ἣ περ οὖν
ἀναφύεται ὅσαι νύκτες. τάγε μὴν ἱερεῖα
ἑκάστης ἀγέλης αὐτόματα φοιτᾷ, καὶ τῷ
βωμῷ παρέστηκεν. ἄγει δὲ ἄρα αὐτὰ πρώ-
τη μὲν ἡ θεὸς, εἶτα ἡ δύναμίς τε καὶ ἡ τοῦ
θύοντος βούλησις. εἰ γοῦν ἐθέλοις θῦσαι
οἶν, ἰδού σοι τῷ βωμῷ παρέστηκεν οἶς: καὶ δὴ
χέρνιβος, καὶ κατάρξασθαι εἴτε αἶγα, εἴτε
ἔριφον. εἰ δὲ εἴης τῶν ἁδροτέρων, καὶ ἐθέλοις
βοῦν θήλειαν, ἢ καὶ ἔτι πλείους, εἶτα ὑπὲρ
τῆς τιμῆς, οὔτε ὁ νομεὺς ἐπὶ τιμῶν ζημιώσει,
οὔτε σὺ λυπήσεις ἐκεῖνον. τὸ γὰρ δίκαιον τῆς
πράσεως ἡ θεὸς ἐφορᾷ, καὶ σὺ καταθεὶς ἵ-
λεων ἕξεις αὐτήν. εἰ δὲ ἐθέλοις τοῦ δέοντος
πρίασθαι † λυσιτελέστερον, σὺ μὲν κατέθη-
κας τὸ ἀργύριον ἄλλως: τὸ δὲ ζῷον ἀπέρ-
χεται, καὶ θῦσαι οὐκ ἔχεις. Ἴδιον μὲν δὴ καὶ
Ἐρυκίνων ζῴων εἰρήσθω καὶ τοῦτο ἡμῖν τοῖς
τοῖς ἄνω.

Audiui qui dicerent in Eryce, ubi sci-
licet celeberrimũ illud Veneris tem-
plum est, (cuius suprà etiam mentionem
feci, cum naturam quæ illic sunt colum-
barum exponerẽ) auri argentiq; uim ma-
gnam esse, & monilia, & annulos pretio-
sissimos: atq; hunc thesaurum, deæ metu,
tutũ intactumq; permanere: & cum deã
ipsam, tum res illas in eius æde pretiosas,
magno semper in honore ac ueneratione
multis retro temporibus fuisse. Cæterũ
Amilcam Afrum fama est cum hoc tẽplo
spoliato, conflatum inde aurum & argen
tũ militibus distribuisset, grauissimis po-
stea pœnis affectũ, deniq; suspensum esse:
ac similiter omnes ei huius sceleris & sa-
crilegij patrandi participes, uiolentas di-
rasq; mortes sustinuisse. patria quoq; ei⁹,
cuius anteà status felix beatusq; uideba-
tur, paucos post dies quàm sacra hæc pe-
cunia in eam inuecta esset, in seruitutem
redacta est. Hæc quanquam maiestatem
quandã præ se ferunt, nihil tamen ad pro
positum nostrum faciunt, de quo nunc
dicetur. Singulis per totum annũ die-
bus tum incolæ tum peregrini sacrificãt.
Ara maxima sub dio est, quæ cum multa
subinde sacrificia recipiat, non die tantũ
toto, sed etiam nocte ardet. Et mirum est
illam ita splendere igne, cum nulla subsit
pruna, non cinis, non ulli titiones, sed ro-
re sit plena, & recẽtibus herbis, quæ sub-
inde singulis noctibus in ea renascuntur.
Porrò uictimæ de pecorum gregibus sua
sponte accedunt, & aræ astant. Ducit au-
tem illas primùm deæ uis, deinde uolun-
tas sacrificantis. Nam si ouem sacrificare
libuerit, en tibi Ouis ad aram astat, & gut
turnium ad sacrificãdi usum: si Capram,
si Hœdũ, similiter. Quòd si copiosior fue
ris, & uaccam aut etiam plures ferire uo-
lueris, neq; pastores nimio eius pretio in-
dicato tibi molesti erunt uendendo, neq;
tu ipsis licitando. Intuetur enim dea con
tractus iustitiam, quam si seruâris, & iustũ
solueris pretium, propitiam eam experiẽ
ris. at si minoris quàm par est emere uolu
eris, frustrà à te deponetur pecunia. uicti-
ma enim recedet, nec erit quod sacrifi-
ces. Hoc igitur Erycinis animalibus pro
prium ijs quæ suprà dixi hîc
addiderim.

Amilcas.

† τῇ

† ὁ δὲ

† εὐτελέ-στερον.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER XI.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

De solenni Apollinis apud Hyperboreos honore, & quòd Cygni è Rhipęis montibus certo quotannis tempore ad eundem suo cantu concelebrandum aduolent.

Cap. I.

HYperboreorum gẽtem, & Apollinis apud eos honores, non modo poetæ, sed alij etiam scriptores celebrãt: & inter alios Hecatæus, non Milesius ille, sed Abderita. Is cum & alia quædã, nec pauca nec uilia referat, quæ in præsentia recitari nihil attinet, ea in aliud tempus differentur, quo & mihi narrare iucundius, & alijs forsan audire sit cõmodius: quæ uerò præsentis sunt instituti, ea nunc solum exponam. Apollini igitur sacri sunt Boreæ & Chionis filij, tres numero fratres, sex cubitorum proceritate. Hi cum solenne sacrificium stato & præfinito tempore peragunt, innumera Cygnorum examina è Ripæis (ut ipsi appellant) montibus aduolant. Qui ubi templum uolando circumuecti fuerint, & ueluti lustrarint, in septum templi descendunt, quod & spatio amplissimum est, & specie pulcherrimum. Cum autẽ cantores uernaculo eis Musicæ genere, & simul citharœdi suauissima melodia deum celebrant: Cygni etiã ipsis concinnè accinunt, nec usquam absona aut inepta uoce aberrant: sed tãquã incitamentũ & auspicium cantus à chorodidascalo æditum secuti, peritissimis carminum sacrorũ decantatoribus concinunt. Hymno iam perfecto, uolucris ille chorus, ut ita dicam, recedit: postquã solito sibi Dei celebrandi munere est defunctus, ac diuinos honores per totũ audiuit diem, simulq́ & ipse cantauit, & oblectauit alios.

† al' παραβαλεῖν † ὅσα

Boreæ & Chionis uel Niuis filij. Cygni.

† ἀκούσαντες

De Draconibus in Epiro Apollini sacris, & diuinatione ex ipsis. Cap. II.

EPirotæ etiam tum ipsi, tum peregrini quotquot adsũt, Apollini sacrificãt, &

Περὶ τῶν κύκνων τῶν ἀφικνουμένων ἐκ τῶν Ῥιπαίων ὀρῶν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐν τοῖς Ὑπερβορέοις.

Κεφ. α.

ΑΝθρώπων Ὑπερβορέων γένος, καὶ τιμὰς Ἀπόλλωνος ἐκεῖθι ᾄδουσι μὲν καὶ ποιηταὶ, ὑμνοῦσι δὲ καὶ συγγραφεῖς. ἐν δὲ τοῖς καὶ Ἑκαταῖος οὐ Μιλήσιος, ἀλλ' ὁ Ἀβδηρίτης, ἃ δὲ λέγει πολλά τε καὶ σεμνότερα, οὔ μοι νῦν ἡ χρεία † περιλαβεῖν δοκεῖ † ὄντα. καὶ οὖν καὶ εἰς ἄλλον ὑπερθήσομαι χρόνον ἕκαστα εἰπεῖν, ἡνίκα ἐμοί τε ἥδιον, καὶ τοῖς ἀκούουσι λῷον ἔσται. ἃ δέ μοι μόνα ἤδη ἡ συγγραφὴ παραβάλλει, καὶ δεῖ λέγειν ταῦτα. Ἱεροί εἰσι τῷδε τῷ δαίμονι Βορέου καὶ Χιόνος υἱέες τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, ἀδελφοὶ τὴν φύσιν, ἑξαπήχεις τὸ μῆκος. ὅταν οὖν οὗτοι τὴν νενομισμένην ἱερουργίαν κατὰ τὸν συνήθη καιρὸν τὸν προειρημένον ἐπιτελῶσιν, ἐκ τῶν Ῥιπαίων οὕτω καλουμένων παρ' αὐτοῖς ὀρῶν καταπέτανται κύκνων ἀμήχανα τὸ πλῆθος τὰ νέφη. καὶ περιελθόντες τὸν νεὼν, καὶ οἱονεὶ καθήραντες αὐτὸν τῇ πτήσει, εἶτα μέντοι κατίασιν εἰς τὸν τοῦ νεὼ περίβολον, μέγιστόν τι μέγεθος, καὶ τὸ κάλλος ὡραιότατον ὄντα. ὅταν οὖν οἵ τε ᾠδοὶ τῇ σφετέρᾳ μούσῃ τὸν θεὸν προσᾴδουσι, καὶ μέντοι καὶ οἱ κιθαρισταὶ συγκεκράγασι τῷ θεῷ παναρμόνιον μέλος, ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ κύκνοι συναναμέλπουσιν ὁμορροθοῦντες, καὶ οὐδαμῶς οὐδαμῇ ἀπηχὲς καὶ ἀπῳδὸν ἐκεῖνοι μελῳδοῦντες: ἀλλ' ὥσπερ οὖν ἐκ τοῦ χορολέκτου τὸ ἐνδόσιμον λαβόντες, καὶ τοῖς σοφισταῖς τῶν ἱερῶν μελῶν τοῖς ἐπιχωρίοις συνᾴσαντες: εἶτα τοῦ ὕμνου τελεσθέντος οἵδε ἀναχωροῦσι τῇ πρὸς τὸν δαίμονα τιμῇ τὰ εἰθισμένα λατρεύσαντες, καὶ † ἀκούοντες τὸν θεὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν οἱ προειρημένοι, ὡς εἰπεῖν, χορευταὶ πλῶοι τέρψαντές τε ἅμα καὶ ᾄσαντες.

Περὶ τῶν ἐν τῇ καλουμένῃ Ἠπείρῳ δρακόντων ἱερῶν. Κεφ. β.

ΘΥουσί τε καὶ ἄλλως οἱ Ἠπειρῶται τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ αὐτοὶ καὶ πάντες ὅσοι τῶν

τῶν ξένων ἐπίδημόν ἐστι θύουσι. καὶ τούτῳ ἤδη τὴν μεγίστην ἑορτὴν ἄγουσι μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἔτους σεμνήν τε καὶ μεγαλοπρεπῆ. ἔστι δὲ αὐτῶν ἱερὸν θεῷ ἄλσος, καὶ ἔχει κύκλῳ περίβολον: καὶ ἔνδον εἰσὶ κύκλῳ δράκοντες, τοῦ θεοῦ ἄθυρμα οὗτοί γε. ἡ τοίνυν ἱέρεια γυμνὴ παρθένος πάρεισι μόνη, καὶ τροφὴν τοῖς δράκουσι κομίζει. λέγονται δὲ ἄρα ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ἔκγονοι τοῦ ἐν Δελφοῖς Πύθωνος εἶναι. ἐὰν μὲν οὖν οὗτοι προσελθοῦσαν τὴν ἱέρειαν προσηνῶς θεάσωνται, καὶ τὰς τροφὰς προθύμως λάβωσιν, εὐθηνίαν τε ὑποδηλοῦν ὁμολογοῦνται, καὶ ἔτος ἄνοσον. ἐὰν δὲ ἐκπλήξωσι μὲν αὐτήν, μὴ λάβωσι δὲ ὅσα ὀρέγει μειλίγματα, τἀναντία τῶν προειρημένων, οἱ μὲν μαντεύονται, οἱ δὲ ἐλπίζουσι.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Αἴτνῃ κυνῶν.

Κεφ. γ.

ΕΝ Αἴτνῃ δὲ ἄρα τῇ Σικελικῇ Ἡφαίστου τιμᾶται νεώς, καὶ ἔστι περίβολα, καὶ δένδρα ἱερά, καὶ πῦρ ἄσβεστόν τε καὶ ἀκοίμητον. εἰσὶ δὲ καὶ κύνες περί τε τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος ἱεροί. καὶ τοὺς μὲν σωφρόνως, καὶ ὡς πρέπει τε ἅμα καὶ χρὴ προσιόντας εἰς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος, οἱ δὲ σαίνουσι καὶ αἰκάλλουσι, οἷα δὴ φιλόφροσιν † ἐνόμενοί τε καὶ γνωρίζοντες δήπου. ἐὰν δέ τις ἢ χεῖρας ἐναγής, τοῦτον μὲν καὶ δάκνουσι καὶ ἀμύσσουσι. τοὺς δὲ ἄλλους ἔκ τινος ὁμιλίας ἥκοντας ἀκολάστου, μόνον διώκουσι.

Περὶ τῶν βοῶν τῶν τῇ Δήμητρι θυομένων ἐν τοῖς καλουμένοις Χθονίοις.

Κεφ. δ.

ΤΗν Δήμητρα Ἑρμιονεῖς σέβουσι, καὶ θύουσιν αὐτῇ μεγαλοπρεπῶς τε καὶ σοβαρῶς: καὶ τὴν ἑορτὴν Χθονίαν καλοῦσι. μεγίστας οὖν ἀκούω βοῦς ὑπὸ τῆς ἱερείας τῆς Δήμητρος ἄγεσθαί τε πρὸς τὸν βωμὸν ἐκ τῆς ἀγέλης, καὶ θύειν ἑαυτὰς παρέχειν. καὶ οἷς λέγω, μάρτυς Ἀριστοκλῆς, ὅπου φησί, Δάματερ πολύκαρπε, σὺ κὴν Σικελοῖσιν ἐναργής, Καὶ παρ' Ἐρεχθείδαις. ἐν δέ τι † μέγα. Κρίνετ' ἐν Ἑρμιονεῦσι. τὸν δ' ἐξ ἀγέλης γὰρ ἀφειδῆ Ταῦρον, ὃν οὐκ αἴρουσ' ἀνέρες οὐδὲ δέκα, Τοῦτον γραῦς στείχουσα μόνη μόνον οὔατος ἕλκει Τόνδ' ἐπὶ βωμόν. ὁ δ' ὡς ματέρι παῖς ἕπεται, Σὸν τόδε Δάματερ, σὸν τὸ θέρος, ἵλαος εἴης, Καὶ πάντων θάλλοι κλῆρος ἐν Ἑρμιόνῃ.

Περὶ τῶν φιλελλήνων κυνῶν τῶν ἐν Δαυλίᾳ. Κεφ. ε.

Ἐν γῇ

& unum quotannis diem festum in eius honorem perquàm magnificè agitant.

Lucus apud eos deo sacer est, & muro septus. intra illũ Dracones sunt, deo grati. Ad hos uirgo sacerdos nuda accedit, & uictum Draconibus porrigit. Eos Epirotæ à Pythône Delphico prognatos aiunt. Quòd si uirginem accedentem illi placidè aspexerint, & alimenta promptè susceperint, annum fertilem & salubrem significare creduntur. Sin & terribiles erga illam fuerint, & porrecta cibaria non acceperint, contrarium anni futurum statum alij diuinant, alij sperant.

De Canibus Aetnæis Vulcano sacris, q̃ bonis blãdiunt̃, malos lædũt. Ca. III.

IN Aetna Siciliæ sacra est Vulcani ædes, & circa eam muri & arbores sacræ. ibidem ignis perpetuus & inextinctus asseruatur. Sunt & Canes in templo lucoq; sacri, qui modestè ac decenter in templum & lucum accedentes blandè & adulantes excipiunt, & tanquam familiaribus, illis se benignos ostendunt. At si quis sceleratus aut manibus impurus adeat, illum & mordent & laniant. illos uerò qui libidine aliqua turpi se cõtaminarint, fugant solum & persequuntur.

al. ἐνόμενοι. malim οἷα δὴ φιλοφρονούμενοι

De Bobus quos Hermionenses in Chthonio festo Cereri sacrificant, è quibus unum licet ualidissimũ mulier sacerdos sola aure ad aram adducit. Cap. IIII.

CErerẽ Hermionenses colũt, & splendida ei magnificaq; sacra faciunt. festum id Chthonium appellant. Aiunt sanè maximos Boues à muliere Cereris sacerdote ad aram è grege se abduci atq; feriri permittere. quod Aristocles hic carminibus testatur:

O fœcunda Ceres Siculas ueneranda per oras, Cecropiosq; agros: hoc ego prẹcipuè Miror, in Hermione quòd magno robore Taurũ, Quemq; uiri possent uix domuisse decem, E grege deductum sola aure adducit ad arã Sancta tibi mulier: qui puer ut sequit̃. Hęc tua uis Ceres est, tu nobis esto benigna, Per teq; Hermione, læta beata fuat.

Addiderim τοῦτον

De Canibus in Daulia, qui erga Grẹcos blandi sunt, Barbaros allatrant. Cap. V.

In

IN Daulia regione celebre est Iliadis Mineruæ templũ, eius loci Canes Græcis aduentantibus adulari, Barbaros allatrare prædicant.

De templo Panis in Arcadia, in quod quę confugerint animalia, à feris psequentibus tuta sunt. Cap. VI.

IN Arcadia locus est Aula nomine, & in eo delubrũ Panis. Ad id quæcunq; animantes cõfugerint Deus ueluti supplices miseratus suscipit, & incolumẽ earũ uitã tuetur. Itaq; Lupi etiã, si quæ animalia eò usq; fortè fuerint persequuti, intrare non audent, & solo loci in quem illæ confugerunt aspectu territi recedunt. Ita etiam animalibus loci religio mira & peculiaris est salutis causa.

De Ceruis Curidij, in Apollinis luco tutis à Canibus. Cap. VII.

IN Curidio magna Ceruorũ copia est, de quibus capiendis multi uenatores spem sibi faciunt inanẽ. Hi cũ in lucũ, qui ingẽs illic Apollini sacer est, cõfugerint, latrant quidẽ canes, sed propiùs accedere nõ audent. Cerui uerò quieti, & sui custodiam deo curæ futuram ineffabili quadam ui certò persuasi, pascuis sine metu liberè fruuntur.

Forte τιμήσιον. al. τιμιώτερον

De Muscis quæ in Actij Apollinis festo, postquam Bouis mactati sanguine saturatæ fuerint, recedunt. Cap. VIII.

MVscas in Olympia tẽpore festo sua sponte discedere, & ut ita dicã, unà cũ mulieribus in ulteriorẽ Alphei ripam traijcere, iã suprà memoraui. Cæterũ in Leucade (insula) promontoriũ est excelsum, & sacrũ in eo Apollinis Actij fanũ: cuius honori dedicatũ tẽpus festũ cũ instat, in quo saltãdo etiã certatũ, Bouẽ Muscis feriũt: cuius illæ sanguine saturatæ, recedũt, ueluti munere ad id faciendũ psuasæ: Pisææ uero Muscæ, cũ nõ mercede, sed dei reuerẽtia motæ, qđ ab eis requirit faciant, laude mihi digniores uidentur.

Leucas.

De feris Icari insulæ, quas nisi uenia Dianæ nemo uenari potest. Cap. IX.

ICarꝰ insula maris rubri est, in qua tẽplũ Dianę, & caprarũ syluestriũ Dorcadũq; optimę habitudinis, & Leporũ quoq; magnꝰ numerꝰ uisunt. Ex illis si qs uenari aliqs desideret, uenia à dea ĩpetrata, nõ frustrabitur,

ΕΝ γῇ τῇ Δαυλίᾳ νεὼν μὲν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ᾄδουσιν· τοὺς δὲ ἐνταυθοῖ κύνας τρεφομένους ὑμνοῦσι τῶν μὲν Ἑλλήνων τοὺς ἀφικνουμένους, σαίνειν· ὑλακτεῖν δὲ τοὺς βαρβάρους.

Περὶ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ Πανὸς Αὐλῆς, καὶ τῶν ἐκεῖ καταφευγόντων ζώων. Κεφ. ς.

ΕΝ Ἀρκαδίᾳ ἡ χώρα ἔστιν ἱερὸν Πανός. Αὐλὴ δὲ τοῦ χώρου τὸ ὄνομα. οὐκοῦν ὅσα ἂν ἐνταυθοῖ τῶν ζώων καταφύγοι, ὥσπερ οὖν ἱκέτας ὁ θεὸς δι' αἰδοῦς ἄγων τὰ ζῶα, εἶτα μέντοι σώζει τὴν μεγίστην σωτηρίαν. αὐτίκα γάρ τοι λύκοι οἱ διώκοντες παρελθεῖν ἔσω πεφρίκασι, καὶ ἀναστέλλονται μόνον θεασάμενοι οὗ κατέφυγεν. ἴδια δὲ καὶ τούτων τῶν ζώων ἔφυ πρὸς σωτηρίαν ἀγαθά.

Περὶ τῶν ἐν Κουριδίῳ ἐλάφων. Κεφ. ζ.

ΕΝ Κουριδίῳ αἱ ἔλαφοι, πλῆθος δὲ ἄρα τούτων τῶν θηρίων ἐνταῦθά ἐστι, καὶ πολλοὶ θηραταὶ περὶ τὴν ἄγραν αὐτῶν ἠνέμωνται: ὅταν καταφύγωσιν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν τὸ ἐνταυθοῖ † τιμήσιον (ἔστι δὲ ἄλσος μέγιστον,) ὑλακτοῦσι μὲν οἱ κύνες· πλησίον δὲ ἐλθεῖν οὐχ ὑπομένουσιν. αἱ δὲ ἐνταῦθα νέμονται ἀτρεστον καὶ ἀδεῆ τὴν νομὴν, ἀρρήτῳ τινὶ φύσει τῇ ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας τῷ θεῷ πιστεύουσαι αἱ ἔλαφοι.

Περὶ τῶν μυιῶν τῶν ἐν τῇ πανηγύρει ἣν ἐν Ἀκτίῳ ἄγουσι τῷ Ἀπόλλωνι. Κεφ. η.

ΑΝω που λέλεκταί μοι τὰς μυίας τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ τῇ τῆς πανηγύρεως ἐπιδημίᾳ ἑκούσας ἀφίστασθαι, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις μετὰ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῦ Ἀλφειοῦ ἀπιέναι. ἐν δὲ τῇ Λευκάδι ἄκρα μέν ἐστιν ὑψηλή, νεὼς δὲ Ἀπόλλωνι ἵδρυται, καὶ Ἀκτιόν γε αὐτὸν οἱ τιμῶντες ὀνομάζουσιν. οὐκοῦν τῆς πανηγύρεως ἐπιδημεῖν μελλούσης, καθ' ἣν καὶ τὸ πήδημα πηδῶσι τῷ θεῷ, θύουσι βοῦν ταῖς μυίαις. αἱ δὲ ἐμπλησθεῖσαι τοῦ αἵματος, ἀφανίζονται. δεκασθεῖσαι μὲν οὖν ἀπαλλάττονται αὗται. αἱ δὲ Πισαῖαι ἀδέκαστοι, κρείττους ἄρα γε ἐκεῖναι, αἰδοῖ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μὴ μισθοῦ τὰ δέοντα πράττουσαι.

Περὶ τῶν ἐν Ἰκάρῳ τῇ νήσῳ αἰγῶν καὶ δορκάδων, καὶ λαγῶν. Κεφ. θ.

ΙΚαρός ἐστι νῆσος, κεῖται γε ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ. ἐνταῦθα τοίνυν νεώς ἐστιν Ἀρτέμιδος, καὶ πλήθη αἰγῶν ἀγρίων καὶ δορκάδων τῶν μάλα εὐτραφῶν, καὶ λαγῶν μέντοι. τούτων δὲ ἐάν τις αἰτήσας λαβεῖν παρὰ τῆς θεοῦ, εἶτα ἐπιχειρήσῃ θηρᾶν, ὅσα αὖ ἔχει καλῶς, οὐ διαμαρτάνει τῆς σπουδῆς, ἀλλὰ

λαὶ δὲ λαμβάνει, καὶ τῷ δώρῳ χαίρει. ἐὰν δὲ μὴ αἰτήσῃ, οὔτι αἱρεῖ, καὶ δίδωσι δίκας ἃς ἄλλοι (λέγουσιν.

Περὶ τοῦ ἐν Μέμφιδι Ἄπιδος ταύρου. Κεφ. ι.

Εἶτα κύκνων μὲν τῶν Ῥιπαίων τῶν ἐν τοῖς Ὑπερβορέοις, ἐπεὶ λατρεύουσι τῷ Διὸς καὶ Λητοῦς ὁσημέραι φιλοπόνως, ἐποιησάμην μνήμην: ταύρου δὲ ἱεροῦ, ὅνπερ ἐκθεοῦσιν Αἰγύπτιοι, οὐκ ἐροῦμεν τὰ ἴδια; καὶ πῶς ἡμᾶς οὐκ ἂν μέμψαιτο καὶ ἡ συγγραφὴ καὶ ἡ φύσις, ἧς καὶ τοῦτο ἔργον τε καὶ δῶρον; ἀλλὰ †μήσιός γε οὐδὲ ταύτῃ ῥάθυμον, καὶ εἰκότως εἰρήσεται καὶ ἡ θεολογία ἥδε. Θεὸς Αἰγυπτίοις ἐναργέστατος ὁ Ἆπις εἶναι πιστεύεται. γίνεται δὲ ἐκ βοὸς, εἰς ἣν οὐράνιον σέλας ἐμπεσὸν, σπορᾶς αἴτιόν ἐστι τῷ προειρημένῳ. Ἕλληνες δὲ αὐτὸν καλοῦσιν Ἔπαφον. καὶ γενεαλογοῦσίν οἱ μητέρα Ἰὼ τὴν Ἀργείαν τὴν Ἰνάχου: Αἰγύπτιοι δὲ ἐκβάλλουσι τὸν λόγον ὡς ψευδῆ, καὶ χρῶνται τῷ χρόνῳ μάρτυρι. φασὶ γὰρ Ἔπαφον μὲν, ὀψέ καὶ κάτω γενέσθαι: τὸν δὲ Ἆπιν τὸν πρῶτον μυριάδας ἐτῶν παμπόλλας τὴν εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν προειληφέναι. Σημεῖα δὲ αὐτοῦ καὶ γνωρίσματα λέγει μὲν καὶ Ἡρόδοτος καὶ Ἀρισταγόρας: οὐχ ὁμολογοῦσι δὲ αὐτοῖς Αἰγύπτιοι. ἐννέα καὶ εἴκοσι γὰρ αὐτὰ εἶναί φασι: καὶ ἐμπρέπειν τῷδε τῷ ἱερῷ βοΐ. τίνα δὲ ταῦτά ἐστι, καὶ ὅπως διέσπαρται κατὰ τοῦ σώματος τοῦ ζώου, καὶ ὅν τινα τρόπον οἱονεὶ διηνθίσται αὐτοῖς, ἀλλαχόθεν εἴσεσθε. ὅτου δὲ τῶν ἀστέρων ἕκαστον σημεῖον διὰ συμβόλων αἰνίττεται τὴν φύσιν, Αἰγύπτιοι τεκμηριῶσαι ἱκανοί. καὶ γάρ τοι καὶ τὴν ἄνοδον τὴν τοῦ Νείλου ὑποδηλοῦν σημεῖόν φασι, καὶ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα. ἀλλ' ὄψει τι καὶ σύμβολον ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν, ὅπερ οὖν αἰνίττεται τοῦ φωτὸς εἶναι τὸ †σκότος πρεσβύτερον. καὶ τὸ μηνοειδὲς τῆς σελήνης κατηγορεῖ σχῆμα συνιέναι μέρος ἄλλο: καὶ ἄλλα δὲ ἐπὶ τούτοις, ἄλλων τε αἰνίγματα, βεβήλοις τε καὶ ἀμαθέσιν ἱστορίας θεοπρεποῦς οὐκ εὐσύμβολα ταῦτα ὀφθαλμοῖς ὄντα. ὅταν δὲ διαρρεύσῃ ἡ φήμη τὸν θεὸν Αἰγυπτίοις τετέχθαι λέγουσα, τῶν γραμματέων τῶν ἱερῶν τινες, ὥσπερ οὖν μάθημα παιδὶ ἐκ πατρὸς παράδοθεν †ἀκριβοῦντες ὑπὲρ τῶν σημείων ἔλεγχον, ἥκουσιν ἐνταῦθα, οὗ τὸν θεόν φασιν Αἰγυπτίου βοὸς τὸ βρέφος ἐτέχθη. καὶ κατά γε τὴν ὑφήγησιν τοῦ Ἑρμοῦ τὴν πρεσβυτάτην, οἰκίαν τε ἐγείρουσιν, ἔνθα δήπου καὶ διαιτήσεται τήν γε πρώτην, εἰς ἡλίου μὲν ἀνατολὰς ὁρῶσαν, τροφὰς δὲ τὰς τοῦ βρέφους ὑποδέξασθαι, καὶ μάλα γε ἱκανήν. τεττάρων γὰρ δεῖ μηνῶν ἐν γάλακτι τόνδε εἶναι τὸν μόσχον.

ἐπὰν

strabitur, sed capiet omnino mediocrem earum numerum, captisq́ gaudebit. At si non petierit nec supplicauerit deæ, præter id quod frustra uenabitur, pœnas etiã luet, quarum alij meminerunt.

De Apide Tauro Mẽphitis sacro. Ca. X.

CVm Cygnos Rhipęos, quod Iouis & Latonæ filio apud Hyperboreos quotidie studiose inseruiãt, suprà commemorârim: Taurúm ne illum Aegyptijs sacrũ prætermittam? atqui hoc si facerem, tum hoc quod suscepi munus scribendi, tum ipsa natura (quæ huncce Bouem mortalib⁹ & procreat & donat) incusare me possent. Exponã igitur, ut par est, hanc quoque theologiam, non oscitanter. Apis apud Aegyptios efficacissimus deus creditur. ex Vacca, quæ fulgure afflata conceperit, nascitur. Epaphum Gręci uocãt: atq; huius generis antiquam stirpem repetentes, Io Argiuam Inachi filiam illius matrem fuisse testantur. Sed hunc sermonem Aegyptij ut mendacẽ reijciunt, temporis longinquitatẽ testem citantes. Epaphum enim multis pòst sæculis extitisse ferunt: primum uerò Apim permultis annorum myriadibus ante illum in homines uenisse. Insignes eius notas Herodotus atq; Aristagoras explicãt. Quibus Aegyptij non assentiuntur, nouem enim & uiginti eas huic sacro Boui aptas & cõsentaneas esse dicunt. Quænam sint, tum quemadmodum per corpus sparsæ, tum ut ipsis quasi floribus insignitus sit, aliunde intelligendum. Cuiusnam autem ex sideribus naturam unumquodque insigne per notas designet, Aegyptij satis superq; declarant. Etenim Nili ascensum unum insigne significare aiunt: aliud mundi, aliud quo tenebras ante lucem fuisse insinuatur: aliud Lunaris figuræ: aliaq; insignia aliarũ rerũ significationes esse, haud ꝓfecto prophanis, & diuinæ historiæ ignaris intellectu facilia. Cum aũt fama emanauit, Aegyptiorũ deũ exortũ esse, ex sacris scribis quidã, qui documentũ à maiorib. traditũ, insigniũ notarũ indiciũ, accuratè callẽt, eò ubi diua uacca partũ ex sese ediderit, accedũt. atq; ibidẽ domũ ad orietẽ Solẽ, ex uetustissimo Mercurij ꝑscripto, ubi cõmodè alat, quatuor menses (quibus ipsum lacte nutriri oportet) excitãt.

al' μίσιός γε

Epaphum nõ esse Apim.

Apidis notæ.

† σκότος

† ἀκριβῶσοντες, uel ἀκριβοῦντες

Postea autem q̃ ibi nutritus est exoriente noua luna, scribæ sacri, & prophetę eòdẽ proficiscuntur: & simul nauẽ huic sacrã quotanis instruũt, eaq; ipsum Memphim transportãt, ubi sedes huic sunt & cómorationes suaues, & loca ad uoluptatẽ cóparata, curricula, puluerationes, exercitationes, & uaccarum formę pręstantia insignium ædes, tanq̃ thalami in quos ingrediẽ, quum quã amat superuenire appetit: Itemq; est puteus, & fons aquę potabilis. nam eiusmodi huic semper códucere ministri & sacerdotes asserunt: Non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in immensam molem pinguescat. Iam uero quas pópas, quæ sacrificia Aegyptij conficiãt, cum nouæ amnis alluuionis aduentum, tum dei exortum celebrantes, quas etiã saltationes tum agãt, quę cóuiuia agitent, quos cóuentus habeant, tum quéadmodum oẽs urbes & uici imortaliter gaudeant, longũ esset explicare. Is aũt ex cuius armento hæc diuina bestia exorta fuerit, beatus & habeẽ & est, summãq; Aegyptiorũ admirationẽ habet. Is bos præsensióe ualet: Nec sanè uel puellas, uel aniculas ad tripodẽ sessitãtes habet, neq; sacra potione implet: sed pueri diuino afflatu cócitati, extrà ludẽtes, atq; inter se ad numerũ saltãtes, cósulentib⁹ futura p̃dicũt, q̃ uel ijs q̃ apud Sagrã cótigerunt, ueriora habeant. Apin sanè Aegyptij etiam Oro cóparãt, quẽ frugũ puẽtus & totius anni fertilitatis p̃cipuũ esse authorẽ existimãt. Hinc est q̃ de multifario eius colore disserunt, fructuũ.s. uarietatẽ hoc symbolo innuẽtes. Extat & p̃pheticus quidã sermo, non passim notus: Aegyptiorũ regẽ Mênin (al'. Mneuin) nomine, cum inquireret quodnã potissimũ animal esset colendũ, ceteris omnibus Taurũ pretulisse, quòd illum omnium esse formosissimũ iudicaret, Homeri quidem hac in re, ut ferũt, uestigia secutus. Sic enim in Iliade Homerus canit: Taurus in armento præcellit ut omnibus unus, Dux gregis & princeps. Cætera quæ Aegyptij animalium naturæ scriptores de hac animante fabulantur, rerum ueritate peruersa, repetere mihi non libet.

† ἀλλ' οὐ Νειλῴου, Gilli⁹.

† ὁ δὲ

†Vide prouerbiũ, ueriora ijs quæ apud Sagram.

† καρπῶν

† Μνεύις

De Mneuide altero Boue Aegyptijs sacro. Cap. XI.

Nunc

ἐπὰν δὲ γένηται τραφείς, ἐνταῦθά τοι ἅμα νισχούσης σελήνης νέας ἀπαντῶσι γραμματεῖς ἱεροὶ καὶ προφῆται. καὶ μέντοι καὶ ναῦν αὐτέτος ἐν αὐτῇ καὶ τῷδε τῷ δαίμονι ἱερὸν κοσμοῦσι, καὶ ταύτῃ πορθμεύουσιν αὐτὸν ἐς Μέμφιν· ἔνθα φίλα τὰ ἤθη αὐτῷ, καὶ τριβαὶ κεχαρισμέναι, καὶ ἐνδιατήρια, καὶ δρόμοι, καὶ κονίστραι, καὶ γυμνάσια, καὶ θηλειῶν βοῶν ὡραίων οἶκοι, οἱονεὶ θάλαμοι ὅτε ἐθέλοι, καὶ ἡνίκα ἐρᾷ θυμὸς ἀναβαίνειν αὐτόν, καὶ φρέαρ, καὶ κρήνη ποτίμου νάματος. ὕδωρ γάρ φασιν οἱ θεραπεύοντές τε καὶ ἱερεῖς λυσιτελεῖν ἀεί, †Νειλῷου πίνειν, ἥκιστα πιαίνεσθαι. καὶ γὰρ γλυκὺ τοῦτο τοῦ ῥεύματος, καὶ εἰς ὄγκον σαρκῶν ὄντος ἀγαθοῦ. Πομπὰς δὲ ἃς πέμπουσι καὶ ἱερουργίας ἐπιτελοῦσι τοῦ νέου ὕδατος καὶ δαίμονος τὰ θεοφάνια θύοντες Αἰγύπτιοι, καὶ χορείας χορεύουσι, καὶ θαλίας, καὶ πανηγύρεις ἃς ἐπιτελοῦσι· καὶ ὅπως αὐτοῖς καὶ πόλις ἅπασα καὶ κώμη δι' εὐφροσύνης ἔρχεται, μακρὰ ἂν εἴη λέγειν. λέγει δὲ ἐκεῖνος, ἐν ὅτου τῇ ἀγέλῃ τόδε τὸ θεῖον ἐγένετο ζῷον, δοκεῖ τε εὐδαίμων καὶ ἔστιν· ἄγουσι δὲ Αἰγύπτιοι θαυμαστόν γε αὐτόν. Μάντις τε ἦν ἄρα ἀγαθὸς ὁ Ἆπις, οὐ καθίζων μὰ Δία κόρας, ἢ πρεσβυτέρας γυναῖκας ἐπί τινων τριπόδων, οὐδὲ μὴν πόματος ἱεροῦ ἐμπιπλάς, ἀλλ' ὁ μέν τις εὔχεται τῷ θεῷ· †τῷ δὲ αὐτὸ καὶ μαθεῖν ἐθέλει. παῖδες δὲ ἀθύροντες ἔξω, καὶ πρὸς ἀλλήλους σκιρτῶντες, ἐπίπνοοι γενόμενοι σὺν τῷ ῥυθμῷ αὐτὰ ἕκαστα προλέγουσιν, ὡς εἶναι †Σάγραν τὰ λεχθέντα. Εἰκάζουσι δὲ ἄρα καὶ τῷ Ὥρῳ αὐτὸν Αἰγύπτιοι, ὃν πρὸ τοῦ πεπιστεύκασι φορᾶς καρπῶν καὶ εὐετηρίας αἴτιον εἶναι ἁπάσης. ἐντεῦθεν καὶ ὑπὲρ τῆς πολυχροίας αὐτοῦ φιλοσοφοῦσι, τὸ ποικίλον τῶν †τρόπων ὑπαινιττόμενοι διὰ συμβόλων. Λέγει δὲ τις τῶν προφητῶν λόγος οὐ πᾶσιν ἔκπυστος, ὅτι ἄρα ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἐπεγνώκει ζῷον ὥστε σέβειν ἔμψυχον· εἶτα μέντοι προείλετο ταῦρον, ἁπάντων ὡραιότατον αὐτὸν εἶναι πεπιστευκώς. καὶ τό γε Ὁμηρείου κρίσεως τῆς ὑπὲρ τούτων κατ' ἴχνια ἰών, ὁ †Μῆνις φασίν. εἶπεν γὰρ ἐν Ἰλιάδι καὶ Ὅμηρον· Ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων Ταῦρος. ὁ γάρ τε βόεσσι μεταπρέπει ἀγρομένοισιν. Οἷα δὲ μυθολογίαν ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζῴου ἐκτρέπουσιν Αἰγύπτιοι τῇδε τῇ περὶ ζῴων ἀληθείᾳ καὶ ἰδιότητι, οἱ τὰ περὶ τῶν ζῴων γράψαντες, οὔ μοι δοκεῖ φίλα εἶναι.

Περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καλουμένου Μνεύιδος. Κεφ. ια.

Ἀλλ'

Ἀλλ᾽ ἄγε δὴ μετάβηθι, φαίη ἂν ὁ λόγος, καὶ οὐχ ἵππον μὰ Δία, οὐδὲ μὴν τὸν † ἐν αὐτῷ λόγον ἄξιον, ἀλλὰ Μνεῦιν βοῦν, καὶ τοῦτον Αἰγύπτιοι ἡλίου φασὶν ἱερόν. ἐπεὶ τόν γε Ἆπιν ἀνάθημα ἄξιον σελήνῃ λέγουσιν. ἴδιον δὲ ἄρα καὶ τούτῳ γνώρισμα δι᾽ ὃ τὸ ἄξιον μήτε κίβδηλον, μήτε μὴν νόθον, ἀλλὰ φίλον τῷ θεῷ περὶ προειρημένῳ, φασὶν Αἰγύπτιοι: καὶ ὑπὲρ τοῦδε ἐρεῖ ἄλλος. ὃν δὲ ἤκουσα λόγον Αἰγύπτιον εἰς βάσανον τήνδε τοῦ ταύρου καὶ ἔλεγχον, εἴτε ἐστὶ σπορᾶς κρείττονος, εἴτε μή, τοῦτον εἰπεῖν ἐθέλω. Βόκχορις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, τὸ κλέος ψευδὲς καὶ φήμην οὐδὲν λέγουσαν ὑγιές, οὐκ οἶδα ὅπως ἁρπάσας, δίκαιός τε ἐν ταῖς κρίσεσι ἐδόκει, καὶ πρὸς τὸ θεῖον τὴν ψυχὴν κεκοσμημένος. ἦν δὲ ἄρα ἔμπαλιν πεφυκὼς ἐκεῖνος. καὶ τὰ μὲν πλείω ἐῶ νῦν. τὸν δὲ Μνεῦιν λυπῆσαι θέλων Αἰγυπτίους, οἷα ἐργάζεται γοῦν αὐτός. ταῦρον ἄγριον ἐπάγει οἱ ἀντίπαλον. οὐκοῦν μυκᾶται μὲν ὁ Μνεῦις: ἀντεμυκήσατο δὲ ὁ ἔπηλυς. εἶτα ὑπὸ θυμοῦ φέρεται ἐμπεσεῖν τῷ ταύρῳ τῷ θεοφιλεῖ μὲν ὁ ξένος, ἐθέλων δὲ καὶ σφάλλεται. καὶ εἰς περσαίας ἐμπεσὼν πρέμνον, ἐπεσχέθη τὸ κέρας, ὁ δὲ κατὰ πλευρὰν ὁ Μνεῦις τιτρώσκων τῇ κεφαλῇ, ἀπέκτεινεν αὐτόν. αἰδεῖται Βόκχορις, καὶ μισοῦσιν αὐτὸν Αἰγύπτιοι. εἰ δέ τις ἔχθιστος οἴεται ἐκ τῶν φυσικῶν λόγων εἰς μύθους ἐμπεσεῖν, μωρός ἐστι. λέγω γὰρ ὅσα τε δρᾶται περὶ τοῖσδε τοῖς ταύροις, καὶ ὅσα ἐπράχθη, καὶ ἀκούω λεγόντων Αἰγυπτίων. οὐκ ἦν δὲ ἄρα † οὐ. ὡς τὸ ψεῦδος ἐκείνοις ἔχθιστόν ἐστι.

Περὶ τῆς τῶν δελφίνων συνέσεως. Κεφ. ιβ.

Οἱ δελφῖνες, τὸ μὲν φιλόμουσον αὐτῶν, καὶ περὶ τὴν φωνὴν ᾠδικόν τε † καὶ φιλόπονον, κεκήρυκταί τε καὶ εἰς πολλοὺς διεφοίτησε. καὶ ὡς εἰσὶ φιλάνθρωποι, ἄλλοι τε εἶπον, καὶ ἡμεῖς ἄνω που διήλθομεν τῷ λόγῳ. ἐνταυθοῖ δὲ εἰπεῖν ὑπὲρ τῆς συνέσεως αὐτῶν, οὐ χεῖρόν ἐστιν. ὅταν γοῦν δικτύῳ περιπέσῃ δελφίς, τὰ μὲν πρῶτα ἡσυχάζει, καὶ φυγῆς οὐδ᾽ ἔν τι μέμνηται. εὐωχεῖται δὲ τῶν συνεαλωκότων ἰχθύων, καὶ ὥσπερ ἐπὶ δαῖτα ἥκων κλητός, εἶτα ἐμφορεῖται αὐτῶν. ὅταν δὲ αἴσθηται ἀνασυρόμενος ὅτι γίνεται τῆς γῆς πλησίον, ἐνταῦθά τοι τὸ δίκτυον διατραγὼν ἀπαλλάττεται, καὶ ἔστιν ἐλεύθερος. ἐὰν δέ ποτε ἁλῷ, οἱ χαριέστεροι τῶν ἁλιέων ὁλόσχοινον αὐτοῦ διέραν-

τες

Nunc age iã transi (inquit ille apud Homerũ) non quidẽ ad Duriũ illũ equũ, & in eo cõditos milites decantandũ: sed nostri ut sermonis institutũ postulat, ad Mnẽuis Bouẽ, quẽ Soli sacrũ Aegyptij faciunt, ut Apin Lunę. Iidẽ hunc quoq; suo quodã insigni, quo genuinus & uerus dignoscať, esse aiũt conspicuũ, qđ qui desiderat, aliunde petat. sed nec ipse dissimulabo quẽ accepi Aegyptiorũ sermonẽ super huius Tauri procreatione, utrũ procreatio eius, ita ut par est excellat, néc ne. Bocchoris Aegyptiorũ rex, nescio quomodo falsam hãc gloriã & fictitiam famã adeptꝰ, iustus in iudicijs & causis decernendis existimabatur, & animo erga deũ moderato ac probè cõposito, cum ingenio prorsus contrario esset. nam ut aliud nihil dicã, aduersus Mnẽuin, ut iniurius ac molestus Aegyptijs esset, hæc est molitus. Taurum ferũ ei aduersariũ adduxit: qui Mneuidem mugientẽ uicissim primũ ædito mugitu excepit: dein impetu in sacrũ illum Taurũ irruens, aberrauit, & cornibus in perseæ caudicem defixis inhęsit. tum Mnẽuis eum per latera sauciatũ interemit. Huius facti & pudore ductus est Bocchoris, & in odiũ Aegyptiorũ incurrit. Quòd si quis parum nobis benignus me ijs quæ ritu naturæ fiunt relictis, ad fabulas diuertisse putat, fallitur. Refero enĩ ea quæ & nostro tempore circa hos Tauros fieri solent, & facta sunt olim: quæq; ipsos narrãtes audiui Aegyptios, eius quidem authoritatis uiros, quos mentiri uoluisse minimè credas.

† al. ἑαυτῷ λόγον ἄξ.

Bocchoris.

Videtur locꝰ imperfectus.

De Delphini intellectu.
Cap. XII.

Qvàm uehementi Delphini musicæ amore teneanť, quamq; admirabili ad uocis cantũ studio cõcitetur, sermone & literis multorũ lõge lateq; peruagatũ est: q̃ item hominũ amantes sint, cum alij pleriq; scripserũt, tũ nos, ante explicauimꝰ: nũciã de intelligẽdi prudẽtia dicere, nõ alienũ est. Simul enĩ ut in retia delphinus incidit, statim primo quidẽ quietè & liberè manet, neq; omnino fugere meminit: sed & epulatur, & alios secum captos depascit: & tanquam ei condictum esset cõuiuium, ex ijs exaturatur. Deinde cũ se extrahi, atq; ad litus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti, è seruitute liberatur. Iam siquãdo piscatores posteaq̃ captiui delphini nares holoschœno

Infamē nō decet redire ad idem uitium.

iunco traiecerint, quodā obseq͂o atq; indulgētia eum ex potestate idcirco dimittāt, seruituteq; liberēt, ut hac notióis notā inusta, si iterū capiat, apertiora det indicia, se aliàs captū & seruatū fuisse. is uelut indiciū & notā pristinæ captiuitatis ueri tus, nō amplius ad sagenā appropinquat.

De historia anim. li. 9. c. 48

Captiuorū cura & liberatio.

Si Delphin⁹ quispiā cōprehēsus in piscatoriā nauī (ut narrat Aristot.) subtrahat alij tū permulti nauiculā hāc circūnatantes, tādiu se ibi crebris saltib⁹ uersant, & tanquā piscatorib⁹ ꝓ huius salute supplicātes, ꝓuoluūt, dū piscatores ad captiui misericordiā inducti, eisq; ita suppliciter quasi petentibus cedentes, irretitum ex uinculis in libertatem expediant.

Aristotel. hoc tanquā historiam, id est, quod semel factum sit refert, nō quod fieri semper soleat.

De †Daphnide Syracusano, eiusq; Canibus, qui propter dn̄i calamitatē mori uoluerint. Cap. XIII.

†Vide infra in Varijs lib. 10. cap. 18.

Daphnidis Syracusani bubulci, celebri illa calamitate à nympha quadā affecti, Canes quinq; ab ipso nutritos (Sanū, Podargū, Lāpadē, Alcimū & Theōtē) cū miserabilē dn̄i casum uidissent, ꝓpter illum mori uoluisse aiunt, luctu prius & ululatu plurimo eum prosequutos.

De memoria & fide Elephātorū. Ca. 14.

Variā & multiplicē Elephātorū naturā antè dixi. Nūc q̄ memoria sint bona, quāq; diligēter pręceptū officij aduersus pcipiētes teneāt: q̄ simul eorū q̄ qppiā eis cōmittūt, uel expectationē uel fidem nō fallāt, explicādū est. Cū Antigon⁹ Megarēsem urbē obsideret, fœmina simul Elephas Nicæa noīe cū uno de Elephantis bellatorib⁹ uersabat. Et cū illius qui Elephātū aleret uxor, infantē puerū ante mēsem peperisset, eūdē Nicææ Elephāto, lingua utēs Indica, quā Elephāti intelligūt, credidit. Vt uero is primū sibi credit⁹ est, illū diligebat, & custodiebat, ex eoq; ꝓxime adiacēte magnā uoluptatē capiebat: cū ploraret, oculos tū auertebat, tū uero ab eo dormiēte muscas abigebat, ꝓmuscide uentilās arūdinis ramū, ex illis q̄ ꝓ pabulo ei obijciebant. omnē uero cibū, nisi puer adesset reijciebat. Nutrix igitur necesse habebat posteaq̄ eū lacte cōpleuisset, Elephanto curatori apponere, uel

† κλαδὶ ꝓ κλάδῳ, Eustathius.

τοῦ τῶν ῥινῶν, ἐπαφῆκαν αὐτῷ, γνώρισμα δὲ τοῦτο εἰ ἐμπέσοι αὖθις τοῦ καὶ πρόσθεν ἁλῶναί τε καὶ σεσῶσθαι αὐτὸν περιφέρει. ὁ δὲ, οἷα τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος, οὐκ ἔτι πλησιάζει σαγήνῃ τὸ ἐντεῦθεν. Λέγει δὲ † Ἀριστοτέλης, ὅτι καὶ ἁλῷ, καὶ δεθῇ εἰς τὴν σκάφην, πολλοὶ περινήχονται δελφῖνες τὴν ἁλιάδα, καὶ τοσοῦτον πηδῶσί τε καὶ σκιρτῶσι δίκην ἱκετῶν, ἔστε παθεῖν τι τοὺς ἁλιέας, καὶ οἰκτεῖραι μὲν τὸν δεσμώτην, εἶξαι δὲ τοῖς δεομένοις, καὶ ἀπολῦσαι αὐτοῖς τὸν ᾑρημένον.

Περὶ τῶν Δάφνιδος κυνῶν. Κεφ. ιγ.

Δάφνιδος τοῦ βουκόλου τοῦ Συρρακουσίου παθόντος ὑπὸ τῆς νύμφης ταῦτα δή που τὰ ὑμνούμενα, πέντε τροφίμους κύνας, τὸν Σαῦρον, καὶ τὸν Πόδαργον, καὶ τὴν Λαμπάδα, καὶ τὸν Ἄλκιμον, καὶ τὸν Θέοντα θεασαμένους τοῦ δεσπότου τὰς πάθας, ἐπ' αὐτῷ θάνατον ἑλέσθαι φασὶ, καὶ πολλὰ μὲν ὀδύρασθαι πρότερον, κλαῦσαι δὲ πάμπολλα.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων μνήμης τε, καὶ πρὸς τοὺς κηδεμόνας φιλοστοργίας. Κεφ. ιδ.

Διάφορα μὲν καὶ ποικίλα τὰ τῶν ἐλεφάντων ἰδιότητος ἄνω μοι λέλεκται: νῦν δὲ εἰρήσεται ὅτι καὶ μνήμην ἀγαθόν ἐστι τὸ ζῶον τοῦτο, καὶ ἐντολὰς φυλάξαι οἶδε: καὶ μὴν ψεύσασθαι τὴν τῶν παρακαταθεμένων ὅτι οὖν αὐτῷ προσδοκίαν τε καὶ ἐλπίδα. Ὅτε γοῦν Ἀντίγονος ἐπολιόρκει Μεγαρέας, ἑνὶ τῶν ἐλεφάντων τῶν πολεμικῶν συνετρέφετο καὶ θήλυς, ὄνομα Νίκαια ταύτῃ: ἡ τοίνυν τοῦ τρέφοντος αὐτὸν γυνὴ παιδίον ἔτυχε τεκοῦσα πρὸ ἡμερῶν τριάκοντα: καὶ παρακατέθετο φωνῇ τῇ Ἰνδῶν, ἧς ἀκούουσιν ἐλέφαντες. ὁ δὲ, καὶ ἐφίλει τὸ παιδίον, καὶ ἐφύλαττε, καὶ κειμένου πλησίον ᾔδετο, καὶ κνυζομένου περιέβλεπε, καὶ καθεύδοντος τῇ προβοσκίδι τὰς μυίας ἀνεσόβει, καλάμου † κλαδὶ τοῦ παραβαλλομένου εἰς τροφήν. εἰ δὲ μὴ παρῆν τὸ βρέφος, τότε καὶ τροφὴν ἀνεστέλλετο. οὐκοῦν ἔδει τὴν τρέφουσαν αὐτὸ ἐμπλῆσαι μὲν τοῦ γάλακτος, παραθεῖναι δὲ τῷ κηδεμόνι, ἢ πάντως ἀγανακτοῦσα ἡ Νίκαια ἦν δῆλος, καὶ τεθυμωμένος ἔτι, καὶ δρασείων τι τῶν δεινῶν. πολλάκις δὲ καὶ ἀνακλαύσαντος αὐτοῦ, εἶτα τὴν σκάφην ἐν ᾗ ἔκειτο διέσειε, παραμυθούμενος τῷ σεισμῷ τὸ βρέφος, οἷα δή που φιλοῦσι καὶ αἱ τροφοὶ, καὶ αἱ τίτθαι δρᾶν, ποιῶν ὡς ἄνθρωποι ὁ ἐλέφας.

oīo elephātus nō parū iracūdia incitabat, ac nōnunq̄ ita ut etiā mali aliquid minari & moliri uideret. Interdū etiā cū uagiret infās, cunas ubi iaceret, mouebat: sicq; eidē ipsi ex hoc motu oblectamēta & solatia, sicut nutrix, afferre studebat.

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων ζηλοτυπίας.

Κεφ. ιε.

Ζηλοτυπίαν ζώων ἐνεργοτάτην διαφόρων ἐν καιροῖς οἶδα εἰπών, πορφυρίωνος καὶ κυνὸς, καὶ μέν τοι καὶ πελαργοῦ νὴ Δία ἐκ τρίτου. νυνὶ δὲ ἔοικα λέξειν ἐλέφαντος ὀργὴν εἰς γάμον ἀδικουμένου. μοιχευομένην γὰρ τὴν τοῦ πωλεύσαντος αὐτὸν καὶ τρέφοντος γυναῖκα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταλαβὼν, διὰ ἀμφοτέρων θάτερον πείρας τοῖν κεράτοιν, ἀπέκτεινε καὶ τὸν μοιχὸν καὶ τὴν μοιχευομένην, καὶ εἴασε κεῖσθαι ἐπὶ τῶν στρωμάτων τῶν ὑβρισμένων, καὶ τῆς εὐνῆς τῆς πεπατημένης, ὡς ἐλθόντα τὸν πωλευτὴν καταγνῶναι καὶ τὸ ἀδίκημα, καὶ τὸν τιμωρήσαντα αὐτῷ γνωρίσαι. καὶ τοῦτο μὲν Ἰνδικὸν τὸ ἔργον, ἐκεῖθεν δὲ ἐξεφοίτησε δεῦρο. Ἀκούω δὲ καὶ ἐπὶ Τίτου Ῥωμαίων βασιλεύοντος ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ταυτὸν γεγονέναι. προστιθέασι δὲ ὅτι ἄρα ὁ ἐνθάδε ἐλέφας, ἀπέκτεινε μὲν ἀμφοτέρους, καὶ ἐν ἱματίῳ κατεκάλυψε, καὶ ἐλθόντι τῷ τροφεῖ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον, κειμένους πλησίον ἀλλήλων ἀπέδειξε. καὶ τὸ κέρας, ᾧπερ οὖν διέπειρεν αὐτοὺς καὶ τοῦτο ᾑμαγμένον ἑωρᾶτο.

Περὶ τῆς τῶν δρακόντων μαντικῆς.

Κεφ. ις.

Ἴδιον δὲ ἦν ἄρα τῶν δρακόντων καὶ ἡ μαντική. ἐν γοῦν † Λαουινείῳ τῷδε τῷ πολίσματι, ὅπερ τῆς Λατίνων χώρας ἐστὶ, κέκληται δὲ ἀπὸ τῆς Λατίνου θυγατρὸς Λαουινείας. ἡνίκα Λατῖνος Αἰνείᾳ συνεμάχησε, κατὰ τῶν καλουμένων Ρουτούλων, εἶτα ἐνίκησεν αὐτός. ἐνίκησε δὲ Αἰνείας ὁ Ἀγχίσου ὁ Τρὼς τὴν πόλιν τὴν προειρημένην. εἴη δὲ ἂν τῆς Ῥώμης μητρομήτωρ ὡς ἂν εἴποι τις. ἐντεῦθεν γὰρ ὁρμηθεὶς Ἀσκάνιος ὁ Αἰνείου καὶ Κρεούσης τῆς Τρωάδος, † ᾤκησε τὴν Ἄλβαν. Ἀλβανῶν δὲ ἡ Ῥώμη ἄποικος. Οὐκοῦν ἐν τῷ Λαουινείῳ ἄλσος τιμᾶται μέγα καὶ δασὺ, καὶ ἔχει πλησίον νεὼν Ἥρας Ἀργολίδος. ἐν δὲ τῷ ἄλσει φωλεός ἐστι μέγας καὶ βαθὺς, καὶ ἔστι κοίτη δράκοντος. παρθένοι τε ἱεραὶ νενομισμέναις ἡμέραις παρίασιν εἰς τὸ ἄλσος ἐν ταῖν χεροῖν φέρουσαι μᾶζαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τελαμῶσι κατειλημμέναι. ἄγει δὲ αὐτὰς εὐθύωρον ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ δράκοντος πνεῦμα θεῖον, καὶ ἀπταίστως προΐασι βάδην καὶ ἡσυχῇ, ὥσπερ οὖν ἀκαλύπτοις ὁρῶσαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. καὶ ἐὰν μὲν παρθένοι ὦσι, προσίεται τὰς τροφὰς ἁγνὰς ὁ δράκων, καὶ πρεπούσας ζώῳ θεοφιλεῖ:

εἰ δὲ

De odio Elephanti in adulteros, historiæ duæ mirabiles. Cap. XV.

Obtrectationem ac riualitatem uehementem diuersorum animaliũ Porphyrionis, Canis, & Ciconię diximus suis locis. Nunc mihi exponendum uidetur Elephanti odium in eos qui cum alienis uxoribus stuprum faciãt: Nam cum uxorem sui domitoris & altoris stuprari manifestò deprehendisset, ambos, & eũ qui stuprum inferebat, & eam qua cum id faciebat, cornibus transfigẽs, interfecit, ac in stragulis constupratis, & lecto adulterato iacentes reliquit: ut cum primũ suus rector uenisset, & manifestò nefarium facinus, & se huius uindicem cognosceret. Hoc quidem factũ, ab India huc ad nos manauit. At Romæ aliud simile euenisse audio sub optimo imperatore Tito, præterquam quòd addunt, ibi Elephantum non utrunq; modò occidisse, sed & stragula ueste eos texisse, & nutritio aduenienti stragula reiecisse, & retexisse, & ꝓxime inter se iacẽtes demõstrasse. Ita ille tũ facile iniuriã illatã sibi fuisse intellexit, tũ etiã maxime facin⁹ ei liquebat, ubi cornu quo ipsos cõfixisset, cruentũ ꝓspexit.

Talem & Babyloniĩ draconem colebãt, ut in sacra Danielis historia legimus.

De diuinatione Draconũ in luco Lauinij, mazã quã uirgines nõ integræ attulerint, respuentiũ. Cap. XVI.

Est & peculiaris Draconum diuinatio. Nã & in Lauinio oppido Latinorũ, ꝙ à Lauinia Latini (regis) filia nomen tulit: quo tp̃e Latin⁹ Aeneæ aduersus Rutulos auxiliat⁹ eos deuicit, & Aeneas Troian⁹ Anchisæ filius ciuitate p̃dicta potitus est, q̃ quidẽ nõ temere Romæ ueluti auia nominari posset. Ex hac.n. ꝓfectus Ascani⁹ Aeneæ & Creusæ Troianæ filius Albam condidit, cuius colonia est Roma. Cæterũ in Lauinio sacer est lucus magnus & opacus, iuxtaq; ipsum ædes Iunonis Argolidis. In eodẽ luco latibulũ est amplũ ac profundũ, Draconis cubile. In lucũ quotannis uirgines certis diebus ingrediunt, quæ mazã gestãt manibus, oculos fascijs deuinctæ. Eas rectà ad latibulum diuinus quidam spiritus deducit. Progrediuntur illæ sensim ac pedetẽtim sine offensione, ac si detectis oculis uiderẽt. Quòd si uirgines fuerint, cibos tanq̃ puros & deo gratæ animanti cõueniẽtes admittit Draco:

Strabo Λαουίνιον scribit, Stephanus Λαβίνιον.

† ᾤκισε.

Lauiniũ auia Romæ.
Ascanius.
Alba.
Draconis cubile.

sin

† ἄπαστος μένει,

sin minus, non attingit, corruptas esse intelligens & diuinans. formicæ uerò hanc relictam ab illo mazam minutatim confractam ut leuiùs ferant, è luco exportant, expurgandi gratia loci. Hoc cum fit, ab indigenis animaduertitur, & quæ ingressæ fuerant indicantur, examinanturque. & cuius pudicitiam esse uiolatam constiterit, pœna legibus constituta plectitur. Dracones igitur non expertes esse uatici nationis hoc modo demonstrârim.

De sacro in Aegyptia Melite Dracone, libum mensæ impositum uorante noctu: & de pœna curiosi cuiusdam qui illum uidere uoluit.

Cap. XVII.

Talem & Babylonij draconem colebant, ut in sacra Danielis historia legimus.

NOn temere canit Homerus, Conspexisse deos homini non utile, nó fas. Nam & Draco sacer ac uenerandus, diuinius in se aliquid habet, quodque præstet ignorari. Nempe in Melite Aegyptia Draco diuinis honoribus afficitur in turri quadam. adsunt ei sacerdotes & ministri, mensa & crater ponuntur. Crateri quotidie immittunt libum ex farina subacta melicrato, & recedunt. postridie reuersi craterem inueniunt uacuum. Et cum aliquando maximus natu summo uidendi Draconis desiderio teneretur, solus ingressus, & libo proposito, recessit: & mox Dracone mensa conscensa epulante, ille subito magno cum strepitu fores (quas pro more clauserat) aperuit. Draco indignatus abijt. At ille uiso quem uoluerat, suo quidem malo, mente captus, & suum confessus crimen, mox obmutuit: & paulò pòst collapsus interijt.

Pauo quomodo fascinationem amoliatur. In Equo remedium retentæ urinæ. Equarum in Venerem impetum iuba detonsa sedari.

Cap. XVIII.

HAec etiam in animalibus mireris. Pauo fascini ueluti naturale amuletum lini radicem inquirit, & sub alarum altera retrusam gestat. Retentam in equo urinam laxari aiunt, & statim copiose reddi, sedarique dolorem, si uirgo zona qua amicitur soluta, † faciem eius feriat. Equæ in Venerem furor nimius, Aristot. autore, sedabitur facile, iuba ceruicis eius detonsa. sic.n. ueluti pudore ducta, furorem, motumque libidinis, &

al. λυγγήσασαν.

†Facies de homine tantum, &c. Plinius: & Græcis sil'r πρόσωπον, Aristot.

εἰ δὲ μή, † ἄπαστοι μένουσι, προειδότες αὐτοῦ τὴν φθορὰν, καὶ μεμαντευμένοι. μύρμηκες δὲ τὴν μᾶζαν τὴν ὑπὸ διακορηθείσης εἰς μικρὰ καταθρύψαντες, ὡς ἂν εὔφορα αὐτοῖς εἴη, εἶτα ἐκφέρουσιν ἔξω τοῦ ἄλσους, καθαίροντες τὸν τόπον· γνωρίζεταί τε ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὸ πραχθὲν, καὶ αἱ παρελθοῦσαι ἐλέγχονται. καὶ ἥγε τὴν παρθενίαν αἰσχύνασα, τοῖς ἐκ τοῦ νόμου κολάζεται τιμωρίαις. Μαντικὴν μὲν δὴ δρακόντων ἂν ἀποφήναιμι τὸν τρόπον τοῦτον.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ Μελίτῃ δράκοντος.

Κεφ. ιζ.

ΛΈγει μὲν οὖν Ὅμηρος, χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς. οὐκοῦν ἔχει τι καὶ δράκων ὁ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις τιμαῖς, θειότερον, καὶ εἰδέναι οὐ λυσιτελὲς αὐτόν. καὶ ὅγε λέγω, τοιοῦτόν ἐστιν. Ἐν Μελίτῃ τῆς Αἰγύπτου δράκων ἐστὶν ἱερὸς, ἐν πύργῳ, καὶ τετίμηται, καὶ ἔχει θεράποντας καὶ ὑπηρέτας. καὶ κεῖταί οἱ τράπεζα, καὶ κρατήρ. εἰς τοῦτον οὖν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἄλφιτα ἀναδεύσαντες μελικράτῳ, εἶτα ἀπίασι· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὑποστρέψαντες, κενὸν τὸν κρατῆρα εὑρίσκουσιν. οὐκοῦν ὁ πρεσβύτατος τῶν δὲ τῶν ὑπηρετῶν ἵμερον δριμύτατον ἔχε θεάσασθαι τὸν δράκοντα· καὶ παρελθὼν μόνος, καὶ ποιήσας τὰ εἰθισμένα, ὑπαπέστη. ὁ δὲ ἀνελθὼν ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὁ δράκων εἱστιᾶτο. εἶτα τὰς θύρας ὁ πολυπράγμων ἀνοίξας, ἔτυχε γὰρ κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐπικλείσας, ψόφον εἰργάσατο ἰσχυρόν. ὁ δράκων δὲ ἠγανάκτησε καὶ ἀνεχώρησεν. ὁ δὲ ἰδὼν ὃν ἐπόθει σὺν τῷ ἑαυτοῦ κακῷ, γίνεται μὲν ἔκφρων· εἰπὼν δὲ ἅσσα εἶδε, καὶ ὡς ἠσέβησεν ὁμολογήσας, ἦν ἄφωνος. εἶτα οὐ μετὰ μακρὸν πεσὼν ἀπέθανεν.

Ἴδιά τινα θαυμαστὰ ταῶ καὶ ἵππου.

Κεφ. ιη.

ΙΔια δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ταῦτ᾽ ἐστίν. ὁ ταὼς ὑπὲρ τοῦ μὴ βασκαίνεσθαι, λίνου ῥίζαν οἱονεὶ περίαπτον φυσικὸν ἀναζητήσας, ὑπὸ τῇ ἑτέρᾳ πτέρυγι δύσας περιφέρει. λέγονται δὲ καὶ ἵππου τὰ οὖρα εἰ ἐπισχεθῇ, παρθένον λύσασαν ἣν φορεῖ ζώνην, ἐὰν αὐτὸν παίῃ κατὰ τοῦ προσώπου τῇ ζώνῃ, παραχρῆμα ἐξουρεῖν ἀθρόως, καὶ τῆς ὀδύνης παύεσθαι. Θήλειαν δὲ ἵππον εἰς ἀφροδίσια λυττήσασαν πάνυ σφόδρα, παῦσαι ῥᾳδίως ἐστίν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, εἴ τις αὐτῆς ἀποκείρῃ τὰς κατὰ τοῦ τένοντος τρίχας. αἰδεῖται γὰρ, καὶ οὐκ ἀγανακτήσει, καὶ παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ

καὶ τοῦ σκιρτήματος τοῦ πολλοῦ, κατηφήσασα ἐπὶ τῇ αἰσχύνῃ. τοῦτό τοι ὁ Σοφοκλῆς αἰνίττεται ἐν τῇ Τυρῷ τῷ δράματι. πεποίηται δέ οἱ αὐτῇ λέγουσα. καὶ ἃ λέγει ταῦτά ἐστι.

Κόμης δὲ πένθος † λαχαροπώλου δίκην, Ἥτις συναρπασθεῖσα βουκόλων ὕπο Μάνδραισιν ἱππείοισιν ἀγρίᾳ χερὶ Θέρος θερισθῇ ξανθὸν αὐχένων. Ἀποσπασθεῖσα δ' ἐν λειμῶνι ποταμίων ποτῶν Εἴδει † σκιᾶς εἴδωλον αὐγασθεῖσ', ὕπο Κουρᾶς ἀτίμως διατετμημένης φόβης. † Ἂν οἰκτίρμων τις οἰκτείρῃ ὂν ἵππον Ἴσοσιν αἰσχύνησιν οἷα μαίνεται Πενθοῦσα, καὶ κλαίουσα τὴν πάρος φόβην.

Margin: al'. λαχανοπώλου. — al'. εἴδει — Fortè Κἂν ἀνὴρ ἂν οἰκτίρμων τις οἰκτείροι ὑπὸ Ὅσοισιν αἰσχ. &c.

& concitationem nimiam præ uerecundia remittet. quod ipsum etiam Sophocles innuit in fabula: cui titulus Tyro: quæ ita loquitur: Luctum capillus arguit tonsus grauem. Lasciuientis sic equæ iubam solent Fluxam comantem tondere à ceruicibus Equisones. hæc inde mœsta in fontibus, Et amnibus contêplatur se pristino Iubæ decoro spoliatam, luget, dolet. Adeò, mouere possit ut uiros quoq; Ad condolendum miseratos uicem ipsius.

Ὅτι αἰσθητικῶς ἔχει τινὰ τῶν ζώων τῶν μελλουσῶν ἐν ταῖς οἰκίαις γίνεσθαι ἀνατροπῶν. Κεφ. θ.

Μελλούσης δὲ οἰκίας καταφέρεσθαι αἰσθητικῶς ἔχουσιν οἵ τε ἐν αὐτῇ μύες, καὶ μέντοι καὶ γαλαῖ, καὶ φθάνουσι τὴν καταφοράν, καὶ ἐξοικίζονται. τοῦτό τοι καί φασιν ἐν Ἑλίκῃ γενέσθαι. ἐπειδὴ γὰρ ἠσέβησαν εἰς τοὺς Ἴωνας τοὺς ἀφικομένους οἱ Ἑλικήσιοι, καὶ ἐπὶ βωμοῦ ἀπέσφαξαν αὐτούς, ἐνταῦθα δήπου τὸ Ὁμηρικὸν τοῦτο, Τοῖσι δὲ θεοὶ τεράατα προὔφαινον: πρὸ πέντε γὰρ ἡμερῶν τοῦ ἀφανισθῆναι τὴν Ἑλίκην, ὅσοι μῦς ἐν αὐτῇ ἦσαν καὶ γαλαῖ, καὶ ὄφεις, καὶ σκολόπενδραι, καὶ σφονδύλαι, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τοιαῦτα, ἀθρόα ὑπεξῄει τῇ ὁδῷ τῇ εἰς Κορίαν ἐκφερούσῃ. οἱ δὲ Ἑλικήσιοι ὁρῶντες ταῦτα πραττόμενα, ἐθαύμαζον μέν, οὐκ εἶχον δὲ τὴν αἰτίαν συμβαλεῖν. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν τὰ προειρημένα ζῷα, νύκτωρ γίνεται σεισμὸς καὶ συνιζάνει ἡ πόλις. καὶ ἐπικλύσαντος πολλοῦ κύματος, ἡ Ἑλίκη ἠφανίσθη. καὶ κατὰ τύχην Λακεδαιμονίων ὑφορμῶσαι τῇ πόλει δέκα νῆες, συναπώλοντο τῇ προειρημένῃ θαλάσσης ἐπικλύσει πολλῇ. Χρῆται δὲ ἅμα εἰς τιμωρίαν τῶν ἀσεβῶν ἀνδρῶν ὑπηρέταις τοῖς ζῴοις ἡ δίκη. ἔστι τοῦδε μαρτύριον: Παντεδίδας ὁ Λακεδαιμόνιος ἀναστείλας διὰ τῆς Σπάρτης ἐλθεῖν τοὺς εἰς Κύθηρα ἀπιόντας τῶν περὶ τὸν Διονύσιον τεχνιτῶν, εἶτα καθήμενος ἐν τῷ ἐφορείῳ ὑπὸ κυνῶν διεσπάσθη.

Mures, Mustelas, & alia quædam animalia imminentes domorum & urbium ruinas præsentire, ac emigrare. Helicæ subuersæ historia. Pantedidas Lacedæmonius à Canibus laceratus.

Cap. XIX.

Domum ruituram qui in ea sunt Mures, & Mustelæ etiam præsentiunt, & maturè excedunt. Hoc & in Helice cõtigisse aiunt. Nam cum Helicenses in Iones aduenas impij fuissent, eosq; ad aram mactassent, prodigia quædam uiderunt. quinq; enim diebus priusquam pessum iret Helice, omnes in ea Mures, Mustelæ, Serpentes, Scolopendræ, Verticilli, & alia huiusmodi animalia, magnis copijs exibant per uiam quæ ducit Coriam. Hæc ciues cum fieri uiderent, admirabantur, neq; tamen de rei causa facere coniecturam poterant. Proxima ab illorum egressu nocte terræ concussa ciuitas subsedit, & inundantibus aquis abolita est: & pariter cum urbe Lacedæmoniorū naues decem, quæ tū fortè ad portum appulerât, eadem maris exundatione perierūt. Est quando animalium etiam ad capiendam ab hominibus impijs ultionem ministerio iustitia utitur. argumento est Pantedidas Lacedæmonius, qui cum artifices Dionysij proficiscentes Cythera per Spartã transire prohibuisset, postea in ephororū curia sedens à Canibus laceratus est.

Margin: Helicæ subuersiõis eius q; causæ, meminit & Pausanias in Achaicis. — Pãtedidas Lacedæmonius.

Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ κυνῶν τῶν ἐν Ἀδρανῷ. al'. Ἀδριανῷ.

Κεφ. κ.

Ἐν Σικελίᾳ Ἀδρανός ἐστι πόλις, ὥς λέγει Νυμφόδωρος. καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἀδρανοῦ νεὼς ἐπιχωρίου δαίμονος. πάνυ γε ἐναργῆ

De Canibus sacris in Adriano Siciliæ, moderatis & benignis erga bonos, in fures uerò & prædones crudelibus. Cap. XX.

IN Sicilia † Adranus est ciuitas, authore Nymphodoro: & in ea Adrani dæmonis uernaculi templum: quod omnino insigne

Margin: † al'. Adrian'.

Quærendum an hic sit Adrianus imperator, cui à morte templũ Puteolis structũ, & honores diuini decreti.

insigne ac splendidum esse ait. Sed quæ de hoc deo refert cætera, quamq; sit clarus, & in supplices propt è facilis ac propitius, aliàs dicam: nũc aliud explicabo.

Canes ei sacri sunt, qui & ipsi colunt eum atque inseruiunt, Molossis Canibus tum forma tũ magnitudine superiores, numero non pauciores quàm mille. Hi interdiu blandè & adulantes tum peregrinos tum indigenas, qui templum lucumq; ingrediuntur, excipiũt. Nocte uerò iam ebrios & titubantes, tanquam uiæ duces & comites, egregiè deducunt, ad suam usq; domum quenq; antecedentes. Cæterum contumeliosos, ut par est, puniunt & insiliunt nempe, & uestes eorum lacerant, & eatenus castigant. eos denique qui furari prædariúe moliuntur, crudelissimè dilaniant.

† σωφρονίζουσιν.

De Cochlea maris rubri.

Cap. XXI.

IN rubro mari Cochlea tum specie pulcherrima, tum maxima nascitur. Testa ei purpurea: & in eius medio spira siue uoluta, mira colorum uarietate & ueluti floribus natiuis distincta. Sertum diceres summo artificio & ornatu contextum, è floribus multijugis, uiridibus, aureis, rubicundis, per æqua digestis interualla.

† μέσην

Quemadmodum Delphinus semper mouetur, etiam dormiens.

Cap. XXII.

DElphinum perpetuo motu præditum esse ferũt: nec quoad uiuit, (ne dormiens quidem) à motione conquiescit: Cum enim necesse habet dormire ex alto ad summam aquam elatus, ut totus uideatur, dormit. nõ enim somni expers est. atq; ita dormiens, in profundum tandiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat. ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur. deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur, tum rursus eminet extra aquam. & hoc ipsum sæpe facit, eamq; ob causam inter quietem & actionem agẽs, nunquam omnino à motu quiescit.

De Citharœdo pisce maris rubri, duorum generum. Caput XXIII.

In

ἐναργῆ φησιν εἶναι τοῦτον. καὶ τὰ ἄλλα μὲν ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγει, καὶ ὅπως ἐμφανής ἐστι, καὶ ὅτι τὸ τῶν δεομένων προχείρως εὐμενής τε ἅμα καὶ ἵλεως, εἰσόμεθα: νυνὶ δὲ καὶ ἐκεῖνα εἰρήσεται. Κύνες εἰσὶν ἱεροὶ καὶ οἵδε θεραπευτῆρες αὐτοῦ, καὶ λατρεύοντες οἱ, ὑπεραίροντες τὸ κάλλος τοὺς Μολοττοὺς κύνας, καὶ σὺν τούτῳ καὶ τὸ μέγεθος, χιλίων οὐ μείους τὸν ἀριθμόν. οὐκοῦν οὗτοι μεθ' ἡμέραν μὲν αἰκάλλουσί τε καὶ σαίνουσι τοὺς ἐς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος προσιόντας, εἴτε εἶεν ξένοι, εἴτε ἐπιχώριοι. νύκτωρ δὲ τοὺς μεθύοντας ἤδη καὶ σφαλλομένους κατὰ τὴν ὁδὸν, οἵδε πομπῶν δίκην καὶ ἡγεμόνων τε, μάλα εὐγνωμόνως ἄγουσι, προηγούμενοι ἐς τὰ οἰκεῖα ἕκαστον. καὶ τῶν μὲν παροινούντων τιμωρίαν ἀρκοῦσαν εἰσπράττονται. ἐμπηδῶσι γοῦν καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῖς καταρρηγνύουσι, καὶ † σωφρονοῦσιν ἐς τοσοῦτον αὐτούς. τούς γε μὴν πειρωμένους λωποδυτεῖν, διασπῶσι πικρότατα.

Περὶ κοχλίου τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ. Κεφ. κα.

ΚΟχλίας δὲ ἄρα θαλάττιος ὁ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ γινόμενος, ὡραιότατος ἰδεῖν ἦν, καὶ μέγιστος. ἔστι μὲν γὰρ φοίνιξ τὸ ἔλυτρον. ἔχει δὲ καὶ ἕλικα † μέσην, δινωθισμένην, καὶ πεποικιλμένην ὑπὸ τῆς φύσεως. κόσμῳ δὲ πολυτελῶς, στέφανον ἂν εἴποις ὁρᾶν, ἔκ τινος πολυχροίας ἀνθῶν ποικίλης διαπλακέντα, πρασίνων τε καὶ χρυσοειδῶν, καὶ κινναβαρίνων ἐναλλὰξ τῶν χρωμάτων κατεσπαρμένων τοῖς διαστήμασιν ἴσοις.

Ὅτι ἀεικίνητος ὁ δελφίς. Κεφ. κβ.

ΤΟν δελφῖνα ἡ φύσις ἀεικίνητον εἰργάσατο, ὥς φασι. καὶ πέρας τούτῳ τῆς κινήσεως, τὸ καὶ τοῦ βίου τέλος. ὕπνου γοῦν δεόμενος, μετεωρίσας τὸ σῶμα, καὶ ἀναπλεύσας ἐπ' ἄκρον τὸ ὕδωρ, ὡς ὁρᾶσθαι πᾶς, καταδαρθάνει τηνικάδε. ἄϋπνος δὲ καὶ ἄμοιρος τοῦδε τοῦ θεοῦ οὐδὲ οὗτός ἐστιν. ὅτε γοῦν καθεύδει, ὠθεῖται εἰς βυθὸν, ἕως ψαύσῃ τῆς κάτω γῆς. ὅταν δὲ προσπελασθῇ αὐτῇ, διυπνίζεται, κρουσθεὶς πρὸς τὸ δάπεδον, εἶτα ἀναδύεται: καὶ πάλιν εἰς ὕπνον ὑπαχθεὶς, καὶ νικώμενος τοῦ θεοῦ, κατολισθαίνει. καὶ αὖθις ἀφυπνισθεὶς τῇ αὐτῇ κρούσει, ἀναπλεῖ πάλιν. καὶ πολλάκις δρᾷ τοῦτο, μεταξὺ ἡσυχίας καὶ ἐνεργείας ὤν, οὐ μὴν εἰς ἀκινησίαν ἐκπίπτων παντελῆ ποτε.

Περὶ ἰχθύος τοῦ λεγομένου κιθαρῳδοῦ. Κεφ. κγ.

Ἐν τῇ

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ γίνεται ἰχθὺς πλατὺς τὸ σχῆμα κατὰ τὴν βούγλωττον, ὥς φασι. καὶ φολίδας μὲν οὐ σφόδρα τραχὺς ἐστὶ περιτεταμένος: τὴν δὲ χρόαν ὑπόχρυσός ἐστι, μελαίναις τε γραμμαῖς ἐκ τοῦ οὐραίου ἄχρι τῆς κεφαλῆς ἄκρας καταγέγραπται. εἴποι τις ἂν αὐτὰς εἶναι χορδὰς ἐκτεταμένας. ἔνθεν τοι καὶ ἰχθὺς αὐτὸς κιθαρῳδὸς κέκληται. τὸ στόμα δὲ αὐτοῦ συνίζει, καὶ ἐστι μέλαν ἰσχυρῶς, ζώνῃ γε μὴν κροκοειδεῖ κατείληπται. πεποίκιλται δέ οἱ ἡ κορυφὴ διαφόρως, τῇ τε χρυσοειδεῖ αὐγῇ, καὶ μέντοι καὶ μελαίναις τισὶ περιγραφαῖς. πτερύγια χρυσοειδῆ ἔχει. μέλαινα δὲ αὐτοῦ ἡ οὐρὰ, πλὴν τῶν ἄκρων. ταῦτα δὲ λευκὰ ἰσχυρῶς. Καὶ ἄλλοι δὲ ᾄδονται κιθαρῳδοὶ στικτοὶ τίκτεσθαι. καί εἰσι πορφυροῖ μὲν τὸ πᾶν σῶμα: γραμμὰς δὲ ἐκ διαστημάτων ἔχοντες χρυσᾶς. ζώνας δὲ ἔχουσι περὶ τῇ κεφαλῇ ἴοις τοῖς ἄνθεσι παραπλησίας, τὴν μὲν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, μέχρι τῶν βραγχίων καθέρπουσαν: τὴν δὲ μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐς τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς προχωροῦσαν: τὴν δὲ περιθέουσαν κατὰ τῆς δέρης, ὡς ὅρμον.

Περὶ παρδάλεως ἰχθύος τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ὀξυρύγχου.

Κεφ. κδ.

Πάρδαλις δὲ ἰχθὺς ἐν τῇ ἐρυθρᾷ φύεται θαλάττῃ, ὡς οἱ θεασάμενοι λέγουσι. καὶ ἔοικε τὴν χροιὰν καὶ τὰ στίγματα τὰ παραφερῆ τῇ ὀρείῳ παρδάλει. Ὁ δὲ ὀξύρυγχος ὁ ἐνταῦθα γινόμενος, ἔχει μὲν πρόμηκες τὸ στόμα: τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς, χρυσοειδεῖς: τὰ δὲ βλέφαρα αὐτῷ λευκά. κατὰ δὲ νώτῳ οἱ σημεῖά τε ἐπέστικται ὠχρά, καὶ πτερύγια αὐτῷ, αἱ μὲν πρῶται μέλαιναι: αἱ δὲ νωτιαῖαι, λευκαί. ἡ οὐρὰ, περιμήκης τὸ σχῆμα, τὴν δὲ χρόαν πράσινός ἐστι. μέσην δὲ αὐτὴν διείληφε χρυσοειδὴς γραμμή.

Περὶ τῆς τοῦ Πτολεμαίου ἐλάφου.

Κεφ. κε.

Τῷ Πτολεμαίῳ τῷ δευτέρῳ, ὃν καὶ Φιλάδελφον καλοῦσι, βρέφος ἐλάφου δῶρον ἐδόθη. καὶ τῇ φωνῇ ἀνετράφη τῇ Ἑλλάδι, καὶ λαλούντων συνίει. ἐπεπίστευτο δὲ πρὸ τούτου τοῦ ζῴου, τῆς Ἰνδῶν μόνης φωνῆς ἐπαΐειν τοὺς ἐλάφους.

Ὅτι κἂν τοῖς ἀλόγοις προτιμᾶται ὁ † ἄρρην φύσει. Κεφ. κϛ.

Ἔοικε

In mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratũ est, ut similitudinẽ Lingulacæ eius latitudo gerere feratur. squammæ non magnam tangenti asperitatem habent. Cum subaureo est colore, tum lineis à summo capitis uertice ad extremã caudam nigris sic distinguitur, ut eas citharæ fidiculas cõtentas esse dicas, unde is Citharœdus appellať. Os ei pessũ it & subsidet, idemq́ nigerrimũ est, cingulo q́ croceo circumligať. Vertex uarietate distinguit, fulgore aureo, & nigris quibusdã lineis. pinnas aureas habet, (rusto colore multipliciter uariať:) Cauda est nigra præter extrema: ea enim cãdidissimo colore asperguntur. Alij itẽ Citharœdi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas posidentes. Earũ uerò caput cingulis uiolaceis illustrať, uno (quod est ante oculos) ad branchias pertinente: altero secundũ oculos, usq; ad mediũ caput excurrente: alio autem tanquam monili sic collum circumplicante.

Parenthesi inclusa ex Gillij uersione reliquimus, in nostris codicib. Græcis non inuenta.

De Pardali & Oxyryncho piscibus. Cap. XXIIII.

Pardalis piscis, ut ij qui ipsum uiderunt, dicunt, in mari rubro nascitur, colore & maculis orbiculatis, similis est montanæ Pardali. Oxyrynchus, quem idem mare profert, ore est prælongo, oculis ad similitudinem auri fulgentibus, palpebris albis. Eius dorso puncta pallore insignita sunt. pinnæ priores ei nigræ existunt, eæ uerò quæ sunt in dorso, albæ: cauda prolixa & uiridis, quam mediam aureola linea intersecat.

De Hinnulo Græcum sermonem intelligente. Cap. XXV.

Ptolemæo secundo, quem & Philadelphum cognominant, hinnulus Cerui dono datus est. Is sermone Græcanico enutritus, loquentes intelligebat: cum ante id tempus solam Indorum linguam Cerui intelligere crederentur.

Sexum masculum etiam inter bruta naturã præferre. Cap. XXVI.

†al' ἡ ἄρρην φύσις.

 Sexus

Draco barbatus, ut suprà etiam lib. 10. cap. 25.

SExus masculus etiam inter bruta uidetur à natura præferri. Siquidē Draco mas insignis est crista, & barba hirsutus. Gallinaceus & ipse cristatus, paleas insuper ueluti barbam gerit. Ceruus cornutus, Leo iubatus, Cicada mas canorus est.

† ἔλαφος

Quæ animalia bellorum causæ fuerint. Cap. XXVII.

GRæcis & Troianis belli causam Helena dedit. Darij uxor Atossa, quòd ancillas Atticas & Ionicas habere desideraret, Persis ad bellum Græcis inferendum argumentum dedit. Tabella causam attulit Græcis longissimi belli gerendi cum Megarensibus. Magnetes atque Ephesios Locusta ad bellum excitauit, atque inflammauit. Columba † Carnos & Illyricos in bellum commisit. Thebani in Aegypto de Cane cōtra Romanos pugnasse dicuntur.

†Chaones in nostris codicibus Græcis.

Lupus concitato tibiæ sono territus. Quæ parua animalia quos populos sedibus expulerint. Cap. XXVIII.

PYthocharem tibicinem fama est, cōcitato & uehementi tibię sono Luporum impetum cohibuisse. Murium (Muscarum, Gillius) multitudo Megarenses sedibus pepuiit. Phaselitas Vespæ fugarunt. Scolopēdræ exegerūt Rhœtienses.

† Μυιῶν, Gillius

Fel Ouium alibi nullū, alibi duplex. Cap. XXIX.

OVes in Ponto sine felle nasci aiunt: in Naxo uerò insula etiam duplici.

Meropem pietate in parētes Ciconijs præstare. Cap. XXX.

MErops auis hoc nomine Ciconijs etiam iustior est, ꝙ parentes nō senectute demū affectos alit: sed ut primū maiores alarum pennæ ei natæ fuerint, id facit. itaque inter aues iustissima & pijssima omnium habetur.

Deo etiā brutas animantes curæ esse. Historia de Equo Lenæi cuiusdā exoculato, & à Serapide restituto. Cap. XXXI.

HOc quoq; animalibus cōtigit, ꝙ dijs curæ sint, neque uel contemnantur ab eis, uel negligantur. Nam ut ratione careant, suo tamen intellectu & conueniente eis sapientia non destituuntur. Quomo-

Ἔοικε δὲ ἄρα καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις ὑπὸ τῆς φύσεως προτιμᾶσθαι τὸ ἄρρεν. ἔχει γοῦν ὁ μὲν δράκων ὁ ἄρρην τὸν λόφον, καὶ τὴν ὑπήνην δασεῖαν. ὁ δὲ ἀλεκτρυὼν, καὶ οὗτος λόφον, καὶ τὰ κάλλαια. ὁ δὲ †ἐλέφας τὰ κέρατα: χαίτην ὁ λέων: ὁ τέττιξ φωνήν.

Ὅτι καὶ μικραὶ προφάσεις πολλάκις αἰτίαι μεγάλων πολέμων γεγόνασι. Κεφ. κζ.

Ὑπόθεσις μὲν τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς Τρωσὶ τοῦ πολέμου, ἡ Διὸς Ἑλένη φασί. καὶ Πέρσαις πρὸς τοὺς Ἕλληνας, Ἄτοσσα ἡ Δαρείου γυνὴ, ποθήσασα θεραπαίνας κτήσασθαι Ἀττικὰς καὶ Ἰάδας. καὶ τοῦ μακροῦ πολέμου τοῖς Ἕλλησι τὸ πινάκιον τὸ κατὰ τῶν Μεγαρέων. Μάγνητας δὲ καὶ Ἐφεσίους εἰς πόλεμον ἀκρὶς ἐξῆψε. περιστερὰ δὲ Χάονας καὶ Ἰλλυριούς. Θηβαῖοι δὲ ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὲρ κυνὸς πρὸς Ῥωμαίους πολεμῆσαι λέγονται.

Ὅτι καὶ μικρὰ αἴτια πολλάκις μεγάλας ὁρμὰς ἔστησαν. Κεφ. κη.

Λέγει τις λόγος Πυθοχάρην τὸν αὐλητὴν ἀναστεῖλαι λύκων ὁρμὴν, αὐλήσαντα σύντονον καὶ γενναῖον αὔλημα. Μυῶν δὲ πλῆθος ἀνέστησε Μεγαρέας: Φασηλίτας δὲ, σφῆκες: σκολόπενδραι δὲ, Ῥοιτιεῖς.

Περὶ προβάτων ἀχόλων τε καὶ διχόλων Κεφ. κθ.

Πρόβατα ἄχολα ἐν τῷ Πόντῳ φασίν: ἐν δὲ τῇ Νάξῳ τῇ νήσῳ ἐστὶ δίχολα.

Περὶ τῆς τῶν μερόπων ὀρνίθων δικαιοσύνης. Κεφ. λ.

Ὁ μέροψ ὄρνις ταύτῃ τοι δοκεῖ δικαιότερος εἶναι τῶν πελαργῶν: ὁ γὰρ ἀναμένει γηράσαντας ἐκτρέφειν τοὺς πατέρας, ἀλλὰ ἅμα τῷ φῦσαι τὰ ὠκύπτερα, τοῦτο ἐργάζεται. καὶ ἔστι δικαιότερος καὶ εὐσεβέστατος ὀρνίθων ἁπάντων.

Ὅτι καὶ τῶν ἀλόγων πρόνοιαν ποιεῖται τὸ θεῖον. Κεφ. λα.

Ἴδιον δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ἐκεῖνο ἀγαθόν. Πρόνοιαν αὐτῶν καὶ οἱ θεοὶ ποιοῦνται, καὶ οὔτε αὐτῶν καταφρονοῦσιν, οὔτε δὲ μὴν ὀλιγώρως ἔχουσιν. εἰ γὰρ καὶ ἀμοιρεῖ λόγου, ἀλλὰ γοῦν συνέσεως καὶ τῆς καθ' ἑαυτὰ σοφίας οὐκ ἔστιν ἀτυχῆ.

ὅπως

ὅπως δ᾽ οὖν καὶ αὐτὰ φιλεῖται θεοῖς, ἐρῶ, καὶ εἰ μὴ πολλὰ ἐκ πολλῶν, ὅσα δ᾽ οὖν ἀρκέσει, τοσαῦτα. Ἀνὴρ ἱππεὺς τὴν στρατείαν, Λιναῖος τὸ ὄνομα, ἵππον εἶχεν ἰδεῖν μὲν ὡραῖον, δραμεῖν δὲ ὤκιστον, τὸν δὲ θυμὸν ἀνδρειότατον· καὶ ἀγαθὸν μὲν ἐν ταῖς ἐπιδείξεσι τὴν ἱππείαν περιδραμεῖν τὴν δεδογμένην, καρτερικὸν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ· καὶ διῶξαι, ἔνθα ἦν καιρός· καὶ ἀναχωρῆσαι ἔνθα αὐτὸν χρεία περιεκάλει, πάνυ γεννικόν. οὐκοῦν ἐκ τούτων ἁπάντων, ὁ μὲν κτῆμα ἦν ἀγαθόν· ὁ δὲ εὐκλεέστατος ἐν τοῖς ὁμοτέχνοις ἱππεῦσιν ἐδόκει. ὁ τοίνυν ἵππος ὁ τοιοῦτος τὴν ἱππικὴν ἀρετήν, θατέρῳ τοῖν ὀφθαλμοῖν τῷ δεξιῷ ὑπό τινος πληγῆς προσπεσούσης, ὁρᾷν ἀδύνατος ἦν. οὐκοῦν ὁ Λιναῖος ὁρῶν ἑαυτοῦ σαλεύουσαν τὴν πᾶσαν ἐλπίδα ἐν τῷ τοῦ ἵππου τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου πάθει, ἐπεὶ τά τε ἄλλα καὶ ἀσπὶς ἡ ἱππικὴ τὸν λαιὸν ὀφθαλμὸν οἱ ἐσκέπε τὸν μόνον ὁρῶντα, εἰς τοῦ Σαράπιδος ἔρχεται, θρέμμα ἀνάγων, καὶ μάλα ἀληθές, ὥσπερ οὖν ἱερεῖον τὸν ἵππον, καὶ δεῖται τοῦ θεοῦ ὥσπερ ὑπὲρ ἀδελφοῦ τινος ἢ υἱοῦ ὁ Λιναῖος τοῦ ἵππου, οἰκτεῖραι τὸν †οἰκέτην, καὶ ταῦτα ἀδικήσαντα οὐδέν. εἶναι γάρ τινας ἀνθρώπους σφίσι κακῶν αἰτίους, ἢ δράσαντάς τι ἀσεβές, ἢ εἰπόντας τι ἀπόφημον. ἵππου δὲ ἔλεγε ποία μὲν θεοσυλία; φόνος δὲ τίς; βλασφημία δὲ πῶς, ἢ πόθεν; ἐμαρτύρατο δὲ τὸν θεὸν καὶ αὐτός, ὡς οὐδεπώποτε οὐδένα οὐδὲν ἀδικήσας· καὶ διὰ ταῦτα τὸν συστρατιώτην οἱ καὶ φίλον ἐδεῖτο τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάξαι τὸν θεόν. ὁ δέ, οὐχ ὑπερορᾷ, οὐδὲ ἐξεφαύλισε τὸν ἄλογόν τε καὶ ἄφωνον ἰάσεσθαι, ὢν τοσοῦτος θεός, καὶ διὰ ταῦτα οἰκτείρει καὶ τὸν νοσοῦντα, καὶ τὸν δεόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δίδωσιν ἴασιν. μὴ καταιονᾶν μὲν τὸν ὀφθαλμόν, πυριάσεσι δὲ αὐτὸν ἀλεαίνειν μεσούσης ἡμέρας ἐν τῷ τοῦ νεὼ περιβόλῳ. καὶ ταῦτα μὲν ἐπράττετο, ἐῤῥώσθη δὲ τῷ ἵππῳ τὸ ὄμμα. καὶ ὁ μὲν Λιναῖος, χαριστήριά τε καὶ ζωάγρια ἀπέθυεν· ὁ δὲ ἵππος ἐσκίρτα, καὶ περὶ τὸν νεὼν ἐφριμάττετο, καὶ ἐδόκει μείζων τε καὶ ὡραιότερος, καὶ ἦν φαιδρός, καὶ τῷ βωμῷ †πρὸς θεῶν ἐκυδροῦτο. καὶ μέντοι καὶ πρὸς τοῖς ἀναβαθμοῖς καλινδούμενος ἑωρᾶτο τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι χαριστήρια ἐκτίνων, ἢ προὖν ἔδοξεν.

Περὶ ἀσπίδος. Κεφ. λβ.

Quomodo autẽ à dijs amentur, dicam, si non multa è multis: tantũ tamen, quantũ satis fore uidebitur. Vir quidam Lenæus nomine, Equum possidebat & forma speciosum, & cursu celerrimũ, & animo intrepidum: quiq; in spectaculis cursum ad quem institutus erat egregiè decurrebat, & in bello fortitudinem tolerantiamq; suã cum aliâs declarabat, tum persequendo si opus esset, tum retrocedendo tempestiué. Propter hæc igitur omnia cõmendabilis Equus, dominũ suũ inter cæteros equites quàm celeberrimũ reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodã dextro oculo læsus eoq; captus est. Et cũ Lenæus spem suã omnem propter hunc Equi casum uacillare uideret (nam læuo eius oculo, soli adhuc integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebãt, Serapidis templum adit, adducto secum ceu uictima quadã equo. & pro eodem deum precatur, ceu fratre aut filio, & ut supplicem insontem misereretur orat. huius enim calamitatis causam ab hominũ quorundam siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus uerò quónam pacto (dicebat) uel sacrilegium, uel cędem, uel blasphemiam cõmitteret? Per suam quoq; innocentiam, ut qui nemini unquã iniurius fuisset, deum obtestabatur: & propterea ut cõmilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum deus utcunq; magnus, nõ neglexit neq; contempsit brutum mutumq; animal: & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat: iubetq; oculum Equi, non quidem perfundi liquido ullo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus deo, ut gratum se declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat, & hinniebat circa templum: iamq; grandior & formosior uidebatur, seq; ueluti ostentans ad aram usq; non sine ambitione accurrebat: deniq; circa gradus se uolutans, deo seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat.

Equus Lenæi cuiusdam.

† ἱκέτην

† προσθέων

De uinitore qui Aspidem sacram & hominibus innocentem imprudens dissecuerat. Cap. XXXII.

Vinitor dum scrobem fodit, pulchrā & generosam uitem plantaturus, ligonis ictu Aspidem sacram & minimè infestam hominibus, quæ fortè illic latebat, imprudens mediam dissecuit. deinde cum terram dimoueret, posteriorem eius partem, quæ caudā cōtinet, in arena iacentem reperit: anteriorem uerò, quæ à uentre ad ceruicē tendit, adhuc reptantē & cruentā. Quamobrē obstupefactus & mentis impos, totus ad insaniā, eāq́ uehementē redactus est. Et cum interdiu non apud se, nec rationis compos erat, tū noctu etiā delirans è lecto exiliebat, & Aspidem se persequi dictitabat, & ueluti morsu læsus terribili clamore uociferabat, & auxiliū implorabat, & interemptæ ab ipso Aspidis simulacrū se uidere aiebat, idq́ frendens & minans: & aliquando morsu se impetitū, eiulatu quidē dolere se arguebat. Cum aūt iam aliquādiu durasset morbus, cognati eius supplicē ipsum in ędem Serapidis ducūt, deumq́ ut spectrū illud Aspidis amoliri & cohibere dignet orāt. Misertus ille, uirum curat. Hæc de uindicta Aspidem læsam sequuta sufficiant.

† ἠνίκα uidetur melius omitti.
* διώκειν
† τι abūdat
† μέντοι uel δὲ

De Pauone Indico, quem Ioui consecratum à rege Aegypti, sacrilegi surfurari non potuerunt. Cap. XXXIII.

Aegyptiorum rex cum Indicum Pauonem maximum pulcherrimūq́ dono accepisset, noluit cum gregarijs cæteris eum alere, uel cibi gratia, uel oblectamenti. itaq́ Ioui urbis custodi eū consecrauit, dignum hoc deo munus huiusmodi alitem iudicans. Huius deinde capiendæ desiderio uentri ac luxui deditus iuuenis quidam locuples, ut splendidè epularetur, captus est. Solebat enim ille semper indulgere gulæ, & uarias quærebat dapes, etiā cum periculo, quauis occasione, quouis pretio, lucrum existimans omnia quibus suam delectaret improbitatem, & satiaret ingluuiem. Mercedem igitur huius sacrilegij amplam uni ex ministris dei largitur, & insuper aliam promittit. Is uerò spe uana inductus, eum accessit ad locum, ubi morari alitem nôrat, & capere iuueni adferendā aggressus est. Sed nō apparuit Pauo: & loco illius Aspis uisa

Ἐν ἀμπέλῳ δὲ γεωργὸς εἰργάζετο τάφρον, ἵνα ἐμφυτευθῇ καλὸν κλῆμά τε καὶ εὐγενές. εἶτα τὴν σμινύην καταφέρων ὑποικουροῦσαν ἀσπίδα ἱεράν, καὶ ἀνθρώπων ἥκιστα ἐχθράν, λαθὼν διέκοψε μέσην. καὶ τὴν γῆν διαξαίνων, τὸ μὲν οὐραῖον βλέπων τῇ ψάμμῳ κατειλημμένον· τὸ δὲ ἡμίτομον τὸ ἐκ τῆς γαστρὸς ἐς τὴν δέρην ἄνιον, ἔτι ἕρπον, καὶ τοῦ λύθρου τοῦ διὰ τὴν τομὴν πεπληρωμένον, καὶ ἐκπλήττεται, καὶ ἔκφρων γενόμενος, εἴς τε ὀρθὴν μανίαν καὶ ὡς τὰ μάλιστα ἰσχυρὰν ἐκφοιτᾷ, καὶ μεθ' ἡμέραν ἑαυτοῦ τε, καὶ τοῦ λογισμοῦ ἦν ἀκράτωρ. καὶ μέντοι καὶ νυκτός, † ἠνίκα περίφορος καὶ ἐκ τοῦ λέχους ἀνεθόρνυτο, καὶ ἔλεγε τὴν ἀσπίδα *διώκων, καὶ ὥσπερ οὖν ὁμοῦ † τι τοῦ δήγματι ὢν ἐκπληκτικωτάτως ἐβόα· καὶ ἐκάλει συμμάχους· καὶ μέντοι καὶ τῆς ἀνῃρημένης ὑπ' αὐτοῦ τὸ εἴδωλον ἔλεγεν ὁρᾶν, βριμώμενόν τε καὶ ἀπειλοῦν· καὶ ὡμολόγει ποτὲ καὶ δεδῆχθαι, καὶ ὡς ὠδυνᾶτο δεινῶν ᾤμωζεν, ἦν δῆλος. ἐπεὶ † μὲν οἱ ἡ νόσος πόῤῥω τοῦ χρόνου ἦν, οἱ προσήκοντες οἱ τὸν ἄνδρα ἐς τοῦ Σαράπιδος ἄγουσιν ἱκέτην, καὶ ἐδέοντο ἀνασεῖλαι καὶ ἀφανίσαι τῆς περιηρημένης τὸ φάσμα. οἰκτείρει μὲν οὖν τὸν ἄνδρα ὁ θεός, καὶ ἰᾶται. Ὡς δὲ ἀτιμώρητος οὐκ ἔμεινεν ἡ ἀσπίς, εἴρηται καὶ πάνυ γε ἀποχρώντως.

Περὶ ταῶ. Κεφ. λγ.

Ταὼν δὲ Ἰνδικὸν δῶρον λαβὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεύς, ταὼν ὡς ἰδεῖν μέγιστόν τε καὶ ὡραιότατον· οὐκ ἀξιοῖ σὺν τοῖς ἀγελαίοις τρέφειν, ὡς οἰκίας ἄθυρμα αὐτὸν εἶναι, ἢ γαστρὸς χάριν· ἀλλὰ ἀνάπτει τῷ πολιεῖ Διΐ, κρίνας ἀνάθημα ἐπάξιον τῷ θεῷ τὸν ὄρνιν τὸν προειρημένον. ἐρᾷ τοῦτον συλλαβεῖν ἄσωτος νεανίας, καὶ πάνυ γε πλούσιος, καὶ ποιήσασθαι δεῖπνον. ἀεὶ γὰρ τῇ γαστρὶ ἐχαρίζετο, καὶ ἐξ ἁπάσης αἰτίας ὁ ἄσωτος τὸ ποικίλον τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σὺν κινδύνῳ πορισθέν, καὶ τὸ ἐωνημένον πολλοῦ, πρόπω βδελυρίας καὶ λαιμαργίας ὑπερβολῇ, κέρδος ἡγούμενος εἰς ἡδονήν. μισθὸν οὖν τῆς θεοσυλίας ἁδρὸν προτείνει τινὶ τοῦ θεοῦ θεραπευτήρων, καὶ ὑπισχνεῖται καὶ ἄλλον. ὁ δὲ ἐλπίδι κουφισθεὶς ματαίᾳ, ἔνθα ᾔδει τὸν ὄρνιν αὐλιζόμενον ἐλθών, ἐπεχείρει συλλαβεῖν, καὶ τῷ πλουσίῳ κομίσαι. καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐχ ὁρᾷ, μεγίστην

δὲ

δὲ ἀσπίδα ὀρθὴν εἶδε, καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν τεθυμωμένην. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἔδεισε, καὶ ὑπαπῆλθεν: ἐγκειμένου δὲ τοῦ ἀσώτου καὶ παρορμῶντος, ὁ ὑπηρέτης ἐπὶ τὸν ταὼν ἦλθεν. ὁ δὲ ἀμφοτέρων ἀΐξας, καὶ ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς μετεωρίσας, καὶ ἀρθεὶς κοῦφος, οὔτε ἐπί τι τῶν ἱερῶν δένδρων ἐκάθισεν, οὔτε ἐπ᾽ ἄλλον μετέωρόν τε καὶ ὑψηλὸν χῶρον, ἀλλὰ ἐπί τι μέσον τοῦ θεοῦ τοῦ νεὼ, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀτρέπτως ἑώρα, οἷον ὑποφαίνων ὅτι ἄρα τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἐκείνων κρείττων πέφυκε, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἑλεῖν αὐτόν. οὐκοῦν ἐπεὶ μηδὲν ἤνυστο, ὁ πρότερον † προδοὺς ἀργύριον ὁ ἄσωτος ἀπῄτει λαβεῖν. ὁ δὲ, οὐκ ἀπεδίδου, λέγων ποιῆσαι μὲν τὰ ἑαυτοῦ πάντα, ἀδύνατος δὲ εἶναι θεῶν κτῆμα ὑφελέσθαι. οἷα οὖν εἰκὸς ἦν ἔρις ὑπὲρ τούτων καὶ βοὴ ἤδη, καὶ ἤκουον πολλοί. εἶτα ἄνεισιν ὁ ἐπὶ πᾶσιν ἱερεὺς, καὶ ἐρωτᾷ τῆς ἐν τῷ νεῷ φιλονεικίας τὴν ὑπόθεσιν. καὶ ἐλέγχουσιν ἀλλήλους. καὶ ὁ μὲν πλούσιος ἀπειλαῖς καὶ βλασφημίαις, καὶ λοιδορίαις αἰκισθεὶς ἀπαλλάττεται, καὶ ὄρνιθος ἄλλου καταπιὼν ὀστέον, καὶ ὀδυνώμενος τὸν βίον κατέστρεψεν ἀλγεινότατα. τὸν δὲ ὑπηρέτην τὸν κακὸν, οἷα δήπου ἱερόσυλον, ὁ τῆς πόλεως ἁρμοστὴς ἐκόλασεν. τὸν δὲ ὄρνιν οὔτε ζῶντα οὔτε νεκρὸν ἐθεάσαντο: ἀλλὰ ἑκατὸν ὡς ὁ λόγος ἔτη διαβιώσας, εἶτα ἠφανίσθη.

Περὶ μυραίνης, πῶς δι᾽ αὐτῆς ἐσώθη ὁ φαγὼν ὄφεως ὠά. Κεφ. λδ.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ ἔοικε τούτῳ καὶ ὁμολογεῖ. Κίσσος ὄνομα θεραπεύων τὸν Σάραπιν ἰσχυρῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῆς πρότερον μὲν ἐρωμένης, ὕστερον δὲ γαμετῆς, καὶ ὠὰ ὄφεως φαγὼν, ὠδυνᾶτο, καὶ ἑαυτῷ κακῶς εἶχε, καὶ ἐπίδοξος τεθνήξεσθαι ἦν. δεῖται δὲ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ, προσέταξε πρίασθαι μύραιναν ζῶσαν, καθεῖναι δὲ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ζωγρεῖον. καὶ ὁ Κίσσος πείθεται, καὶ καθίησιν. ἡ δὲ, ἐμφῦσα εἴχετο. ἀποσπωμένη δὲ καὶ τὴν νόσον τὴν ἐν τῷ νεανίᾳ συνεξέσπασεν. Ὑπηρέτις μὲν δὴ θεοῦ θεραπείας ἡ μύραινα αὕτη γενομένη, καὶ εἰς ἀκοὴν τὴν ἡμετέραν ἀφίκετο.

Ὅτι καὶ Χρύσερμος αἷμα ταύρειον πιὼν, καὶ Βάθυλις φθισικὸς ὑπὸ τοῦ Σαράπιδος ἐσώθησαν.

Κεφ. λε.

Χρύσερ-

uisa est, erecta, & aduersus ipsum irata. quare territus retrocessit. Cum uerò gulosus ille urgeret & instigaret, ad Pauonem uenit. qui mox ambabus alis in aërem eleuatus, neq; in sacra aliqua arbore consedit, neque in alio sublimi & excelso loco, sed in medio quodam inter templum (& ipsos,) unde intrepidè illos aspectans præ se ferre hoc uidebatur, se illorum insidijs superiorem ac tutum esse, neque capi ab eis posse. Itaq; re infecta luxuriosus ille pecuniam expensam repetit. Negat ille se redditurum, quòd quantum in se esset nihil non fecisset, rem uerò sacram deo auferre nequiret. Hinc ortam contentionem, & clamores multi audiuerunt: & tandem summus quoque sacerdos superueniens, litis in æde causam sciscitatur. Illi se inuicem accusant. & iuuenis ille diues, minis, conuicijs & maledictis affectus, discedit: & alterius cuiusdam auis osse deglutito, magno cum dolore è uita migrauit. Ministrum uerò improbum illum, utpote sacrilegum, ciuitatis princeps puniuit. Auis ab eo tẽpore neq; uiua neq; mortua uisa est: sed cũ annis centum, ut ferunt, uixisset, euanuit.

† προδοὺς

De curato à Serapide uiro, qui Serpentis oua ingesserat. Cap. XXXIIII.

HVc & illud pertinet. Vir quidam Cissus nomine, Serapidis cultui deditissimus, petitus insidijs mulieris quam prius amatam, deinde uxorem duxerat, cum oua serpentis deuorasset, angebatur & miserè affligebatur, ita ut à morte parum abesse uideretur. Rogatus autem ab eo deus, Murænam uiuam præcepit emendam, & manum uiuario seu uasi (in quo seruaretur) immittendam. Paret ille, manum immittit: cui Muræna mordicus inhæret: & cum auelleretur, simul cum ea morbus etiam iuuenis illius euulsus est. Sic Murænæ huius diuinæ Serapidis uoluntatis ministræ, ad nos quoq; fama peruenit.

Serpẽtis oua.

Muræna.

Historia Chrysermi à Serapide curati, cum sanguinẽ Taurinum bibisset, & Bathylidis phthisici. Cap. XXXV.

 Idem

IDem hic deus imperante Nerone, Chrysermum qui Taurino sanguine poto, iam & reuomebat sanguinem, & contabescebat, curauit. Hæc eo proposito mihi referuntur, ut significem animalia tam grata esse dijs, ut & ab ijs seruentur: & ipsa quoq; alios eorum uoluntate seruent. Idem hic deus Bathylin Cretensem tabe periclitantem, ab hoc grauissimo malo asininæ carnis imperato esu, restituit. atque ita, quemadmodum deus colludentibus uocabulis Græcis ei prædixerat, ὀνεία κρέα ὀνησιφόρα, id est, asini iumētiq; carnes adiumento ei fuêre. Hæc hactenus.

Bathylis phthisicus.

Equas ad agitationem curruum præferri. Equos lauatione & unguentis delectari: timeriq; eos à Camelis. Cap. XXXVI.

DE animalium natura hæc quoq; feruntur. Equæ ad uectionem curulem aptiores esse creduntur. Viros rei equestris peritos affirmare audio, Equos lauatione & unctione gaudere. Solitos quidem unguentis liniri Equos, Simonides in Iambis testatur. Persę post Cyri pugnam in Lydia Camelos simul cum equis alunt, Equorum metum ex Camelis conuictu conantes expellere.

Diuisio animalium. Cap. XXXVII.

CArtilaginea uocantur, quæ squammis carent, ut Muræna, Conger, Torpedo, Pastinaca, Bos, Mustellus. Delphinus uerò & Balęna, cete sunt. Et hæc quidem de aquatilibus sola uiuipara. Mollia appellantur, ex aquatilibus ossium expertia: ut, Polypus, Sepia, Lolligo, † Vrtica: quæ etiam sanguine, & uisceribus carēt. Crustis tenuibus tecta: Astaci, Squillæ, Cancri, Paguri, hæc senectutem exuunt. Siliceis testis conclusa, Conchæ, Murices, Buccina, Turbines, Echini, Locustæ. Iam dentibus serratis prædita esse dicuntur, quæ dentes teretes & acutos habent: ut Lupus, Canis, Leo, Panthera, hæc eadem sunt carniuora. Vtrinque dentati, Homo, Equus, Asinus, & sanè adipem habent. Dentes cōtinuos possidet, Bos, Ouis, Capra. Dentes exertos habent, quæ extra dentes eminētes ostendunt, Aper, Talpa. nam Elephanti, potiùs quàm dentes, cornua appellāda sunt. Insecta:

† al' φάλαινα, φώκη.

† Vrticam animal marinum Rondoletius quoque inter mollia censet, Plinius inter zoophyta.

ΧΡύσερμόν γε ἐπὶ Νέρωνος αἷμα αἱμοῦντα καὶ τηκόμενον ἤδη, αἷμα ταύρου πιόντα, ἰάσατο αὐτὸς οὗτος ὁ θεός. ἐγὼ δὲ λέγω ταῦτα ὅτι δὴ τοσοῦτον ἄρα τὰ ζῶα θεοφιλῆ ἐστιν, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν σώζεσθαι: καὶ σώζειν, ἐκείνων βουλομένων, ἑτέρους. Ἀτὰρ οὖν καὶ Βάθυλιν τὸν Κρῆτα δὴ νόσον φθίσεως ἐμπεσόντα, ἐξαύτης τοῦ τοσούτου κακοῦ ὅδε ὁ θεὸς εἰργάσατο, ὀνείων κρεῶν γευσάμενον. καὶ προσέπεσε γενέσθαι καὶ αὐτοῦ παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ ζώου. ἔφατο γὰρ ὀνησιφόρον οἱ ταύτην ἔσεσθαι τὴν θεραπείαν καὶ ἴασιν. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ἀπόχρη ταῦτα.

Περὶ τῶν ἵππων. Κεφ. λϛ.

ΙΔια δὲ ἄρα τῶν ζώων καὶ ἐκεῖνα λέγεται. Αἱ ἵπποι εἰς ἁρματηλασίαν ἐπιτηδειότεραι εἶναι πιστεύονται. Πυνθάνομαι δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς πωλοδυτικοὺς λέγειν, ὅτι ἄρα χαίρουσιν ἵπποι λουτρῷ τε καὶ ἀλοιφῇ. ὅτι δὲ καὶ μύρῳ ἐχρίοντο ἵπποι, Σιμωνίδης ἐν τοῖς Ἰάμβοις λέγει. Πέρσαι δὲ μετὰ τὴν Κύρου μάχην τὴν ἐν Λυδίᾳ, καμήλους τοῖς ἵπποις συντρέφουσι, τὸ δέος τῶν ἵππων τὸ ἐκ τῶν καμήλων εἰς αὐτοὺς ἐξαπτόμενον, ἐκβάλλειν πειρώμενοι τῇ συντροφίᾳ.

Διαφορότητος ζώων εἰς ἐπωνυμίαν τε καὶ ζωογονίαν. Κεφ. λζ.

ΚΑλεῖται δὲ σελάχεια, ὅσα οὐκ ἔχει λεπίδας. εἴη δ' ἂν μύραινα, γόγγρος, νάρκη, τρυγών, βοῦς, γαλεός. Δελφὶς δὲ καὶ † φάλαινα (ἐστὶ) κήτη. ταῦτα δὲ ἄρα μόνα τῶν ἐνύδρων ζωοτοκεῖ. Μαλάκια δὲ καλεῖται, ὅσα τῶν ἐνύδρων ἀνόστεά ἐστι, καὶ εἴη ἂν πολύπους, σηπία, τευθὶς, ἀκαλήφη. ταῦτά τοι καὶ αἵματος ἄμοιρα, καὶ ἀσπλάγχνων ἐστί. Μαλακόστρακα δὲ, ἀστακοὶ, καρίδες, καρκίνοι, πάγουροι: ἀποδύεται δὲ καὶ τὸ γῆρας ταῦτα. Ὀστρακόδερμα δὲ, ὄστρεα, πορφύραι, κήρυκες, στρόμβοι, ἐχῖνοι, κάραβοι. Καρχαρόδοντα δὲ, στρογγύλους ἔχοντα τοὺς ὀδόντας καὶ ὀξεῖς, λύκος, κύων, λέων, πάρδαλις, ταῦτα μέντοι καὶ σαρκῶν ἐσθίει. Ἀμφώδοντα δὲ ἄνθρωπος, ἵππος, ὄνος, ἀπὸ δὲ τῶν πιμελὴν ἔχει. Συνώδοντα δὲ, βοῦς, πρόβατον, αἴξ. Χαυλιόδοντα δὲ, τὰ ὑποφαίνοντα ἔξω τοὺς ὀδόντας, ὗς ὁ ἄγριος, σπάλαξ. τὸν γὰρ ἐλέφαντα οὔ φημι ὀδόντας ἔχειν, ἀλλὰ κέρατα.

τα. Ἔντομα δὲ, σφὴξ, μέλισσα. λέγουσι δὲ μηδὲ πνεύμονας ἔχειν ταῦτα. Ἀμφίβια δὲ, ἵππος ποτάμιος, καὶ ἐνυδρος, καὶ κάστωρ, καὶ κροκόδειλος. Φολιδωτὰ δὲ, σαῦρος, σαλαμάνδρα, χελώνη, κροκόδειλος, ὄφις. ταῦτα δὲ καὶ τὸ γῆρας ἀποδύεται, πλὴν κροκοδείλου καὶ χελώνης. Μώνυχα δὲ ἵππος, ὄνος, †βοῦς, ἐλέφας, αἴξ, ὄϊς, χοῖρος. Πολυσχιδῆ δὲ, ἄνθρωπος, κύων. Στεγανόποδα καὶ πλατυώνυχα, κύκνος, χήν. Δερμόπτερος δὲ, νυκτερίς. Γαμψώνυχα δὲ, οἷς καὶ ῥάμφος ἐπικαμπὲς, ἱέρακες, ἀετοί. Τὴν δὲ ἄλλων τῶν ζώων ἰδιότητα, ἀλλαχοῦ εἶπον.

Περὶ τοῦ καλουμένου χηναλώπεκος.
Κεφ. λη.

Φιλότεκνον δὲ ἄρα ζῶον ἦν καὶ ὁ χηναλώπηξ: καὶ ταυτὸ τοῖς πέρδιξι δρᾶ. καὶ γὰρ οὗτος πρὸ τῶν νεοττῶν ἑαυτὸν κομίζει, καὶ ἐνδίδωσιν ἐλπίδα ὡς θηράσοντι αὐτὸν τῷ ἐπιόντι. οἱ δὲ ἀποδιδράσκουσιν οἱ νεοττοὶ ἐν τοσούτῳ τέως. ὅταν δὲ πρὸ ὁδοῦ γίνωνται, καὶ ἐκεῖνος ἑαυτὸν τοῖς πτεροῖς ἐλαφρίσας ἀπαλλάττεται.

Περὶ ἱεράκων. Κεφ. λθ.

Λέγουσι δὲ Αἰγύπτιοι τὸν ἱέρακα ζῶντα μὲν καὶ ἔτι περιιόντα θεοφιλῆ ὄρνιν εἶναι: τοῦ βίου δὲ ἀπελθόντα, καὶ μαντεύεσθαι, καὶ ὀνείρατα ἐπιπέμπειν ἀπολυσάμενον τὸ σῶμα, καὶ ψυχὴν γεγυμνωμένην γυμνήν. λέγουσι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τρίποδα *ἱέρακα παρ' αὐτοῖς φανῆναί ποτε, καὶ ὑγιῆ δοκοῦσι λέγειν τοῖς πεπιστευκόσι.

Περὶ ζώων διπλᾶ μέλη ἐχόντων: οἷον πέρδικες, λαγωοὶ, ἔλαφοι, καὶ ἕτερα τοιαῦτα. Κεφ. μ.

Πέρδικες οἱ Παφλαγόνες δικάρδιοί εἰσιν, ὥσπερ οὖν Θεόφραστος λέγει. καὶ Θεόπομπος τοὺς ἐν Βισαλτίᾳ λαγὼς, διπλᾶ ἥπατα ἔχειν ἕκαστον φησί. Λέγει δὲ Ἀπίων, εἰ μὴ τερατεύεται, καὶ ἐλάφους νεφροὺς τέτταρας ἔχειν κατά τινας τόπους. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ κατὰ τὸν Οἴνιδα τὸν Μηνίδος βασιλεύοντα, δικέφαλον γέρανον φανῆναι, καὶ εὐθηνῆσαι τὴν Αἴγυπτον. καὶ Διπάλλου βασιλέως τετρακέφαλον ὄρνιν, καὶ πλημμυρῆσαι τὸν Νεῖλον ὡς οὔποτε, καὶ καρπῶν ἀφθονίαν γενέσθαι, καὶ εὐποτμίαν ληΐων θαυμαστήν. Τετρά-

Insecta: ut Vespæ, Apes: hęc etiã pulmonibus carere dicuntur. Ambigẽtia: Equus fluuiatilis, Lutra, Castor, Crocodil⁹. Cortice teguntur, Lacertus, Salamandra, Testudo, Crocodilus, Serpens: hæc etiã senectutem exuunt, præter Crocodilũ, & Testudinem. Solipeda: Equus, Asinus. Bisulca: Bos, Ceruus, Capra, Ouis, Sus. Multifida: ut, Homo, Canis. Planipeda: Cygnus, Anser. Cuteis alis prædita, Vespertilio. Vncinatis unguibus sunt, quibus incuruum est rostrum: ut Accipitres, Aquilæ. Aliorum, si quæ præterea est, animalium natura, alibi dixi.

†addo, Διχηλὰ δὲ. Elephas Aristoteli multifidus est, sed digitis indiuisis. hoc in loco poti⁹ ἔλαφος legerim.

Vulpanserem uenatori spem sui capiendi facere, ut fœtus interim elabat.
Cap. XXXVIII.

VUlpanser pullos suos uehemẽter amat, eandẽq; operã quã Perdix, in eis tuẽdis ponit. nã ante suos fœtus sese prouoluens, aucupi spem sui capiendi ostendit. hi uerò interea cum uenator illudit, elabuntur: quibus fuga elapsis, is sese alis alleuãs discedit, (ac sæpe ut pulli facilius elabantur, capiendum se uenatoribus præbet.)

Parenthesi inclusa Gil. uersio habet, in Gręcis nostris non sunt.

Aegyptij quid de Accipitre tradant.
Cap. XXXIX.

INterea Accipiter quoad uiuit, cũ apud Aegyptios egregiè charus deo esse existimatur, tũ post excessum è uita (cũ animal esse desijt, est aũt anima & spiritus) futura ostendere, ab eodẽq; somniorũ significationes proficisci. Eidẽ Aegyptij ternis aliquãdo pedibus Accipitrẽ apud se uisum aiũt, & nonnullis persuadent.

*Gill. legit τρίποδα ἱέρακος, & uertit, Tripodẽ Accipitris aliquando fuisse in Aegypto, unde oracula consulentibus diuino instinctu funderentur.

De animalibus partes aliquas sui corporis duplicatas habentib. Cap. XL.

PErdices ĩ Paphlagonia, ut scribit Theophrastus, cor geminũ habent. Bisaltię Lepores Theopompus ait, singulos duplex habere iecur. Apion, nisi nugatur, alicubi Ceruis quatuor esse renes prodidit. Et cũ † Oenis Menidis filius regnaret in Aegypto, Gruem bicipitẽ esse uisam, & feracitatem regionis secutã, idem author est. itẽ sub alio rege quadricipitem auem: & alluuione Nili secuta copiosiore quàm aliâs unquam, fructuum & segetum admirabilem fertilitatem extitisse.

Perdices.

Lepores.

Cerui.

† Oeneo in Menide regnante, Gil.

Grus biceps.

Auis quadriceps.

Oues quadricornes, & tricornes.

Quadricornem Ceruum Nicocreon Pythius habuit, & Delphis cōsecrauit cum hoc disticho: Quatuor insignē quòd Cer uum cornibus altis Nicocreon cepit, munus Apollo tuum est. Oues etiā tum quadricornes tum tricornes fuerunt in tēplo Iouis custodis urbis (in Aegypto.)

Bos quinis pedibus.

† πόρσεαι

Ego etiam quinq; pedes Bouis miratus sum, quē uidi sacrū eidem deo in magna urbe Alexandria, in luco dei, ubi consitæ Perseæ egregiā umbrā & spectaculū præbebant. Ibidem Vitulus colore cereo pedem ab humero dependentē ferebat, ab-

† συνεργὸν
Gillius. i. utilem & adiuuātem.

solutum quidē illum, sed ad gressum inutilem. Hæc etsi consuetam naturæ ratio nem non omninò sequi uideantur, ea tamen ut uel ipse uidi uel fama accepi, refer re libuit.

Τετράκερων δὲ ἔλαφον Νικοκρέων ὁ Κύπριος ἔσχε, καὶ ἀνέθηκε Πυθοῖ, καὶ ὑπέγραψε. Σῆς ἕνεκα Λητοῖς τοξαλκέτα κοῦρ' ἐπινοίας, τήνδ' εἷλε Νικοκρέων τετράκερων ἔλαφον. Καὶ μέντοι καὶ τετράκερω πρόβατα ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ πολιέως ἦν, καὶ τρίκερω. Ἐγὼ δὲ καὶ πεντάποδα βοῦν ἱερὸν ἐθεασάμην ἀνάθημα τῷ θεῷ τῷδε ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀλεξανδρου τῇ μεγάλῃ, ἐν τῷ καλουμένῳ τοῦ θεοῦ ἄλσει, ἔνθα † πόρσαιαι σύμφυτοι σκιὰν περικαλλῆ καὶ ὄψιν ἀπεδείκνυντο. καὶ ἦν μόσχος ἐνταῦθα τὴν χρόαν κηρῷ προσεικασμένος, καὶ ἀπὸ τοῦ ὤμου πόδα ἐπηρτημένον εἶχεν, † ἀσύνεργον μὲν ὅσα ἐπιβῆναι, τέλειον δὲ ὅσα εἰς πλάσιν. Καὶ ταῦτα μὲν δοκεῖ τῇ φύσει ὁμολογεῖν οὐ πάντως, ἐγὼ δὲ ὅσα εἰς ἐμὴν ὄψιν τε καὶ ἀκοὴν ἀφίκετο, εἶπον.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΑ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

FINIS LIBRI XI.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER XII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΒ.

De Orphis sacris piscibus Myrensium. Caput I.

† Μυρέων urbs est Lyciæ. inde μυρεὺς & genitiuus pluralis μυρέων.

IN Myrensi Lyciæ sinu Apollinis templum est, ad cuius sacerdotem uitulinas caruncu las dispergentem Orphi gregatim adnatant, & tanquam sanè conuiuæ ad epulas inuitati, carnes comedunt: & uerò immolantes ex eo magna uoluptate afficiuntur, quòd pisces sua sacrificatione pascantur. Quod quidem ipsum res suas bene & feliciter casuras esse signi ficare sibi persuadent, idcircoq; propitium esse sibi deum dicunt, quòd suis cibis pisces expleantur. Quòd si caudis car nes in terram eijciant tanquam sordidas à se detestantes, inde sibi iram Dei portendi arbitrantur. Itémque huiuscemodi piscium genus sacerdotis uocem & agnoscit, & si ad eos à quibus appellatur, accesserit, sic incredibilem ipsis lætitiam affert, ut si contrà fecerit, magnum dolorem eisdem inurit.

Περὶ τῶν ἱερῶν ἰχθύων τῶν παρὰ Μυρεῦσιν, οὓς καλοῦσιν ὀρφούς. Κεφ. α.

ΜΥρέων † τῶν ἐν Λυκίᾳ κόλπος ἐστὶ, καὶ ἔχει πηγὴν, καὶ ἐνταῦθα νεὼς Ἀπόλλωνός ἐστι. καὶ ὁ τοῦδε τοῦ θεοῦ ἱερεὺς κρέα μόσχεια διασπείρει, τῶν τῷ θεῷ τεθυμένων. ὀρφοὶ δὲ οἱ ἰχθύες ἀθρόοι προσνέουσι, καὶ τῶν κρεῶν ἐσθίουσιν, οἷα δήπου καλούμενοι δαιτυμόνες. καὶ χαίρουσιν οἱ θύσαντες, καὶ τὴν τούτων δαῖτα πιστεύουσιν εἶναί σφισιν ὅπλαν ἀγαθήν. καὶ λέγουσιν ἵλεων εἶναι τὸν θεὸν, δι' ὃν οἱ ἰχθύες ἐνεπλήσθησαν τῶν κρεῶν. εἰ δὲ ταῖς οὐραῖς αὐτὰ εἰς τὴν γῆν ἐκβάλλοιεν, ὥσπερ οὖν ἀτιμάσαντες, καὶ μυσαρὰ κρίναντες, τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ μῆνιν ἐν τοῦτῳ πεπιστεύονται. γνωρίζουσι δὲ καὶ τὴν τοῦ ἱερέως φωνὴν οἱ ἰχθύες, καὶ ἐπακούσαντες μὲν εὐφραίνουσι τούτους δι' οὓς κέκληνται. τοὐναντίον δὲ δράσαντες, λυποῦσι.

Περὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει ἰχθύων. Κεφ. β.

Κατὰ τὴν πάλαι Βαμβύκην, καλεῖται δὲ νῦν Ἱεράπολις Σελεύκου ὀνομάσαντος τοῦτο αὐτήν, ἰχθύες εἰσὶν ἱεροί, καὶ κατ' ἴλας νήχονται. καὶ ἔχουσιν ἡγεμόνας, καὶ τῶν ἐμβαλλομένων αὐτοῖς τροφῶν, προεσθίουσιν οὗτοι γε. φυλάττουσι δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλίαν μάλιστα ἰχθύων, καὶ ἔστιν ἀεὶ ἔνσπονδα αὐτοῖς: ἤτοι τῆς θεοῦ τὴν ὁμόνοιαν καταπνεούσης: ἢ διότι τῶν ἐμβαλλομένων τροφῶν ἐμπιμπλάμενοι, οὗτοι καὶ τῆς ἀλλήλων βορᾶς ἄγευστοί τε καὶ ἀμαθεῖς εἰκότως διαμένουσι.

Περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ δικέρου ἀρνός. Κεφ. γ.

Λέγουσιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμὲ μὲν ἥκιστα πείθουσι, λέγουσι δ' οὖν ἄρνα καὶ ὀκτάπουν καὶ δίκερων κατὰ τὸν Βόκχοριν τὸν ᾀδόμενον ἐκεῖνον γενέσθαι, καὶ ῥῆξαι† φωνήν: καὶ δύο κεφαλὰς ᾄδουσι τοῦ ἀρνὸς, καὶ τετράκερων γενέσθαι φασὶ τὴν αὐτήν. Ὁμήρῳ μὲν οὖν φωνὴν Ξάνθῳ τῷ ἵππῳ δόντι, συγγνώμην νέμειν ἄξια: ποιητὴς γάρ. καὶ Ἀλκμὰν δὲ μιμούμενος ἐν τοῖς τοιούτοις Ὅμηρον, οὐκ ἂν φέροιτο αἰτίαν. ἔχει γὰρ ἀξιόχρεων εἰς αἰδῶ τὴν πρωτίστην τόλμαν. Αἰγυπτίοις δὲ τὰ τοιαῦτα κομπάζουσι προσέχειν πῶς οἷόν τε; εἴρηται γοῦν εἰ καὶ μυθώδη τὰ τῆσδε τοῦ ἀρνὸς ἴδια.

Περὶ τῶν πτερῶν τῶν τοῖς ἱέραξιν ἐπιφυομένων. Κεφ. δ.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ ὑπὲρ τῶν ἱεράκων ἀκούσας, οἶδα. πρὸ τοῦ τὸν Νεῖλον ἐπιπολάζειν τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ δὲ τὰς ἀρούρας ἀνέρχεσθαι, ἀφιᾶσι τῶν† πτερύγων τὰ ἤδη γηρῶντα, ὥσπερ οὖν τῶν φυτῶν οἱ κλάδοι φύλλα τὰ ξηρά, ἀναφύουσι πτίλα νεαρὰ καὶ ὡραῖα οἱ ἱέρακες ὡς τὴν ἄνθην τὰ δένδρα. Γένη δὲ ἱεράκων πλείονα ἄρα ἦν, καὶ ἔοικεν ὑπαινίττεσθαι καὶ Ἀριστοφάνης τοῦτο, φησὶ γοῦν: Ἀλλ' ἐπέμψαμεν τρισχιλίους ἱέρακας ἱπποτοξότας. Χωρὶς δὲ πᾶς τις ὄνυχας ἠγκυλωμένος, †Κερχνῆς, τριόρχης, γύψ, κύμινδις, αἰετός. Νενέμηνται δὲ καὶ ἀπεκρίθησαν θεοῖς πολλοῖς. ὁ μὲν περδικοθήρας καὶ ὠκύπτερος Ἀπόλλωνός εἰσι θεράπων φασί. φήνην δὲ καὶ ἅρπην Ἀθηνᾷ προσνέμουσιν. Ἑρμοῦ δὲ τὸν φασσοφόντην ἄθυρμα εἶναι φασίν. Ἥρας δὲ τὸν τανυσίπτερον, καὶ τὸν τριόρχην οὕτω καλούμενον Ἀρτέμιδος, μητρὶ δὲ θεῶν τὸν μέρμνον, καὶ ἄλλον δὲ ἄλλῳ θεῷ. γένη δὲ ἱεράκων εἰσὶ πάμπολλα.

Περὶ

De piscibus Hierapolitanis sacris.
Caput II.

AD Bambycen olim sic appellatam, nunc uerò Hierapolim à Seleuco nuncupatam, pisces & sacri habentur, & confertis turmis natant. Duces item habent, qui cibos eis obiectos primi degustant, maximeq; ex omnibus piscibus amicitiam inter se seruant, perpetuaq; pace deuinciuntur: siue quòd dea (Atergatis, ex Strabonis libro 16.) hunc animorum cõsensum eis afflat, siue etiam quia obiectis escis cum abundè expleantur, necesse non habent se inuicem inuadere & uorare.

De Agno Aegyptio bicipite, & locuto. Cap. III.

AEgyptij ferunt (quod mihi quidē nō persuaserint) quo tempore decantatus ille Bocchoris regnauit, Agnũ pedib. octonis & cauda gemina esse natũ: ac eundem fuisse bicipitē & quadricornē, & humano sermone locutũ. Veniā merentur poëtæ, ut Homerus qui Xantho equo sermonem attribuit: & imitatus illũ hac in re Alcman, cũ id post tantũ authorē (qui primus id fingere fuit ausus) Homerũ fecerit, nō est accusandus. Aegyptijs uerò talia iactantibus quis credat? Volui tamē hæc de Agno, licet fabulosa, nō ꝑterire.

† φωνὴ pro sermone hominis, ut supra etiam lib. 10. cap. 25. de Cynoprosopis.

Accipitres quando pennas mutent, genera eorũ plura esse: quæ quib. dijs sacra habeantur. Cap. IIII.

DE Accipitrib. audire memini: solere eos anteq̃ Nilus inũdet & agros operiat, ex pennis illas quæ iā cõsenuerint dimittere, (ut rami fruticũ iam arida folia,) & alias nouellas & elegãtes producere, similiter ut arbores comā. Sunt aũt Accipitrum genera plura, quod & Aristophanes insinuare uidetur, cũ inquit: Sed Accipitrum misimus tria millia Instar sagittæ qui uolantes aëra Secāt, aduncis & minant unguibus. Sunt Buteones, Vultures, Tinnũculi, Cymindides, & Aquilę. Distributi sunt autem & cõsecrati uarijs dijs. Perdicarius & Ocypteros, Apollinis minister est, ut ferũt. Ossifraga & Harpe, sacræ sunt Mineruæ. Palumbario Mercuriũ delectari aiunt. Iunoni dedicatur Tanysipteros, Dianæ Buteo, Matri deûm Mermnus: alij deniq; alijs dijs. genera enim Accipitrum permulta sunt.

† πτερῶν

† al' Κέγχρης

De

De Mustela quam Thebani in Bœotia adorant. Item de Muribus in Troade & Apollinis Sminthij templo.

Caput V.

AEgyptij quòd diuersa animaliũ genera in deos referãt, & sacra religione colãt, multiplex & uarius risus eos cõsequitur. At Thebani, natione quidem Græci, risu obruendi, qui Mustelam religiose uenerentur, & dicãt, Herculis hanc nutricem fuisse, uel nõ fuisse quidem nutricem, sed cum Herculem Alcmena parturiret, & parere non posset, hanc prętercurrentem parturiendi uincula dissoluisse: eoq; esse factum, in lucem ut Hercules exiret, & iam iam natus reptaret: cui deinde Iuno decãtatos illos† Dracones immisit. †Vide Theocritum in Heraclisco, Idyll. 31.

† ὑμνουμένους

Sic Euripid. τὴν ἐμὴν ὑμνῆσαι ἀπιστοσύνην, παρ κακολογοῦσαι

Porrò Mures adorant ij, qui Troadis Hamaxitum incolunt: unde Apollinẽ, qui apud eos maxima religione est, Sminthiũ appellant. Sminthius Apollo, de quo multa Eustathius in primũ Iliad. Murem enim Sminthium Aeoles & Troiani nominãt, sicut Aeschylus in Sisypho testatur, cum ait: Sed est agrestis maximusq; Sminthius. Tum uerò in æde Sminthij cicures aluntur Mures, eisq; uictus publicè præbetur: atq; infra altare, ubi degant, Mures albi latibula habent. Apud etiam tripodem Apollinis, Muris est effigies. Cæterùm de huius religionis origine hanc accepi fabellã. Permulta Muriũ millia cũ Aeolum & Troianorũ segetes inuasissent, atq; immaturas succidissent, & simul eis qui earũ sementẽ fecissent, infructuosas reddidissẽt: cũq; Delphicus deus de hac re cõsultus esset, respondisse: Oportere sacrificare Sminthio Apollini. Eos quibus datũ esset oraculũ respõsum secutos, ab hoc Muriũ impetu liberatos fuisse, & frumentũ eis ad solitas messes peruenisse. Huc etiã addũt, Cretenses ad coloniã domo missos, Pythium rogasse, quempiã sibi locũ ad habitandũ appositũ ostẽderet: Illũ oraculũ edidisse, ubi terra geniti bellũ eis inferrẽt, ibi cõsidendũ, atq; urbẽ excitandã esse: ita eos profectos ad Hamaxitũ castra posuisse, ut illic quiescerẽt: Muriũ uerò incredibilem multitudinẽ erupisse, & clypeorũ lora derosisse, & arcuum neruos exedisse: ex quo coniecturã duxerũt, illos esse terrigenas: proinde

Mures adorati.

† ἐν τῷ Σμινθίου

† ἄωρα

Περὶ τῆς γαλῆς ἣν Θηβαῖοι ἐν τῇ Βοιωτίᾳ σέβουσι. καὶ περὶ τῶν ἐν Σμίνθῳ μυῶν. Κεφ. ε.

Αἰγύπτιοι μὲν οὖν σέβοντές τε καὶ ἐκθεοῦντες γένη ζώων διάφορα καὶ διαφόρως, γέλωτα ὀφλισκάνουσι παρά γε τοῖς πολλοῖς. καὶ Θηβαῖοι δὲ σέβουσιν Ἕλληνες ὄντες (ὡς ἀκούω) γαλῆν. καὶ λέγουσί γε Ἡρακλέους αὐτὴν γενέσθαι τροφόν: ἢ τροφὸν μὲν οὐδαμῶς, καθημένης δὲ ἐπ' ὠδῖσι τῆς Ἀλκμήνης, καὶ τεκεῖν οὐ δυναμένης, τήνδε παραδραμεῖν, καὶ τοὺς τῶν ὠδίνων λῦσαι δεσμοὺς, καὶ προελθεῖν τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἕρπειν ἤδη. καὶ τούς γε †ὑμνησίους δράκοντας, ἡ Ἥρα ἔπεμπεν αὐτῷ. Καὶ οἱ τὴν Ἀμαξιτὸν δὲ τῆς Τρῳάδος κατοικοῦντες, μῦς σέβουσιν. ἐνθένδε τοι καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν παρ' αὐτοῖς τιμώμενον, Σμίνθιον καλοῦσί φασιν. ἔτι γὰρ καὶ τοὺς Αἰολέας καὶ τοὺς Τρῶας τὸν μῦν προσαγορεύειν σμίνθιον. ὥσπερ οὖν καὶ Αἰσχύλος ἐν τῷ Σισύφῳ: Ἀλλ' ἀρουραῖός τις ἐστὶ σμίνθιος, ὧδ' ὑπερφυής. Καὶ τρέφονται μὲν † ἐν τοὺς Σμινθίους μῦες τιθασοὶ δημοσίας τροφὰς λαμβάνοντες: ὑπὸ δὲ τῷ βωμῷ καὶ φωλεύουσι λευκοί. καὶ παρὰ τῷ τρίποδι τοῦ Ἀπόλλωνος ἕστηκε μῦς. Μυθολόγημα δὲ ὑπὲρ τῆσδε τῆς θρησκείας καὶ ἐκεῖνο προσακήκοα: τῶν Αἰολέων καὶ τῶν Τρώων τὰ λήια πολλὰς μυῶν μυριάδας ἐπελθούσας, † ἀώρους ὑποκείρειν, καὶ ἀτελῆ τὰ θέρη τοῖς σπείρασιν ὑποφαίνειν: οὐκοῦν τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν πυνθανομένων εἰπεῖν, ὅτι δεῖ θύειν Ἀπόλλωνι Σμινθεῖ. τοὺς δὲ πεισθέντας ἀπαλλαγῆναι τῆς τῶν μυῶν ἐπιβουλῆς, καὶ τὸν πυρὸν αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν νενομισμένον ἄμητον ἀφικνεῖσθαι. Ἐπιλέγουσι δὲ ἄρα τούτοις καὶ ἐκεῖνα: Εἰς ἀποικίαν Κρητῶν οἱ σταλέντες οἴκοθεν ἔκ τινος τύχης καταλαβούσης αὐτοὺς, ἐδεήθησαν τοῦ Πυθίου φῆναί τινα αὐτοῖς χῶρον ἀγαθὸν, καὶ εἰς τὸν συνοικισμὸν λυσιτελῆ. ἐκπίπτειν δὴ λόγιον, ἔνθα ἂν αὐτοῖς οἱ γηγενεῖς πολεμήσωσιν, ἐνταῦθα καταμεῖναι, καὶ ἀναστῆσαι πόλιν. οὐκοῦν ἥκουσι μὲν εἰς τὴν Ἀμαξιτὸν τήνδε, καὶ στρατοπεδεύουσιν ὥστε ἀναπαύσασθαι. μυῶν δὲ ἄφατόν τι πλῆθος ἐφερπύσαν τά τε ὄχανα αὐτοῖς τῶν ἀσπίδων διέφαγε, καὶ τὰς τῶν τόξων νευρὰς διέφαγεν. οἱ δὲ ἄρα συνέβαλον τούτους ἐκείνους εἶναι τοὺς γηγενεῖς. Καὶ

καὶ μέντοι καὶ εἰς ἀπορίαν ἥκοντας τὴν τῶν ἀμυντηρίων, τόνδε τὸν χῶρον εἰσοικίζουσι, καὶ Ἀπόλλωνος ἱδρύονται νεὼν Σμινθίου. Ἡ μὲν οὖν τῶν μυῶν μνήμη, προήγαγεν ἡμᾶς καὶ εἰς θεολογίαν τινά. χείρους δὲ αὐτῶν οὐ γεγόναμεν καὶ τοιαῦτα προσακούσαντες.

Ὅτι τοὺς ἀποθανόντας αὐτῶν οἱ δελφῖνες θάπτουσι. καὶ περὶ τεττίγων.

Κεφ. ς.

Ἦσαν δὲ ἄρα δελφῖνες καὶ νεκρῶν μνήμονες, καὶ τῶν συννόμων ἀπελθόντων τοῦ βίου οὐδαμῶς προδόται. τὸν γοῦν ἑαυτῶν τεθνεῶτα ὑποδύντες, εἶτα μέντοι κομίζουσι φοράδην ἐς τὴν γῆν, τοῖς ἀνθρώποις πιστεύοντες θάψαι. καὶ Ἀριστοτέλης μαρτυρεῖ τούτῳ. ἕπεται δὲ πλῆθος ἕτερον οἱονεὶ τιμώντων, ἢ καὶ νὴ Δία ὑπερμαχοῦντες, μή τι ἄλλο κῆτος ἐπιδράμῃ, καὶ τὸν νεκρὸν † ἀρπάσειεν, εἶτα καταθέσθαι. ὅσοι μὲν οὖν εἰσιν ἐνδικοι καὶ τῆς μουσικῆς ἐπαΐοντες, τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας αἰδοῖ, θάπτουσιν αὐτούς. οἱ δὲ ἀπό τε Μουσῶν (φασιν) ἀπό τε Χαρίτων † ἀπῳδῶς ἔχουσι. καὶ δότε γε συγγνώμην ὦ δελφῖνες φίλοι τῇ τῶν ἀνθρώπων ἀγριότητι, εἴγε καὶ Ἀθηναῖοι Φωκίωνα τὸν χρηστὸν ἔρριψαν ἄταφον: καὶ † Ὀλυμπίῳ Διῒ ἔκειτο γυμνὴ ἡ τεκοῦσα τὸν τοῦ Διὸς, ὡς ἐκόμπαζεν αὐτὴ, καὶ ἐκεῖνος ἔλεγε. καὶ τὸν Ῥωμαῖον Πομπήϊον μέγαν ἐπίκλην ἀποκτείναντες Αἰγύπτιοι, τοσαῦτα ἐργασάμενον, καὶ νίκας νικήσαντα ἄγαν σεμνὰς, καὶ θριαμβεύσαντα τρὶς, καὶ τὸν τοῦ φονέως πατέρα σώσαντα, καὶ εἰς τὴν Αἰγυπτίων βασιλείαν ἐπαναγαγόντα, εἴασαν ἐρριμμένον ἄμοιρον τῆς κεφαλῆς, πλησίον τῆς θαλάττης. καὶ ἐκεῖνον * ὡς ἡμᾶς πολλάκις ἐῶσιν. Ἐγὼ δὲ ἴδον καὶ τέττιγας ἔραντάς τινας, καὶ πιπράσκοντας ὡς δεῖπνον: ὃ μάλα γε * ἐδείπνει. τὸ γάρ τοι ζῶον τὸ πάμβορον τοῦτο οὐδὲ † ὑμῶν φείδεται. ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ταρίχους ἐργάσασθαι τολμῶσι. καὶ σφᾶς ἑαυτοὺς λελήθασι ταῖς Μούσαις ταῖς Διὸς θυγατράσι ταῦτα ἀπὸ θυμοῦ δρῶντες.

Περὶ τῶν ὑπ' Αἰγυπτίων ἐκθεουμένων λεόντων, καὶ περὶ σφιγγός.

Κεφ. ζ.

Λέον-

proinde, ad armorum etiã inopiam redactos, hunc locum incoluisse, atq; Sminthio Apollini templũ excitasse. Ad hanc theologiam Muriũ nos mentio promouit: & hęc quoq; obiter cognouisse, detrimento nobis non fuerit.

Delphinos sui generis extinctorũ cadauera ad litus efferre, cũ homines sepultura non dignentur homines.

Caput VI.

Delphini etiam mortuorũ memoriam non abijciunt, & eos quibus cũ consuetudinẽ uiuis habuerãt, extinctos quoque non deserunt. Itaq; sui generis cadauera subeuntes, ad summã aquã alleuant, tum ad continentẽ (uelut funere) illos efferẽtes, hominibus ipsos sepeliendos trãdunt, Aristotele teste: post uerò sequitur magna Delphinorũ multitudo, tanq̃ funeri operam dantiũ, atq; in extinctos honorem conferentiũ, aut certè eos ab impetu aliarũ belluarũ ne deuorentur defendentium. Itaq; homines rei Musicę intelligentes, reuerentia studij in Delphinorũ Musicã adducti, humatione eos afficiunt. Vos uerò inscitiæ ueniã agrestibus hominib. qui à Musis & Gratijs (quod aiunt) auersi sunt, Delphini tribuite, quãdoquidẽ uel ipsi Athenienses Phocionẽ probũ uirum inhumatum proiecerũt: tum Olympias, quæ filiũ Iouis peperisset, ut ipsa gloriabatur, & ille profitebatur, insepulta iacuit. Pompeius item Magnus cũ tot tantasq; res præclaras gessisset, ac summis uictorijs partis, ter triumphasset, & interfectoris sui patrẽ seruasset, & in regnũ restituisset, Aegyptij non modò interfecerũt, sed capite mulctatũ, proiectum ad litus reliquerunt. Sed bruta † etiã alia pleraq; sepulturæ officiũ negligunt. Vidi ego qui cõnexas Cicadas ad cibũ uenderent, hominibus homines: animaliũ scilicet uoracissimi, imò omniuori, & ab omni procul humanitate & Iouis filiabus Musis alieni, qui ne Cicadis quidem abstineant, & ad cibum illas quoque reponere & inueterare uelint.

† al' ἁρπάσαν καταδαίσηται

† al' ἀήθως

† ὀλυμπιὰς Gillius.

† Quæ sequũtur ad finẽ capitis, obscura & à Gillio prętermissa, nos ex coniectura conuertimus.
** Hi loci nõ uidentur integri.
† Videtur Cicadas alloqui ut supra Delphinos.

De Leonibus quos Aegyptij ceu sacros colunt, & de Sphinge obiter: & plura de Leonum natura.

Caput VII.

Leoni-

LEonibus in Aegypto religioſus cultus non modò tribuitur, ſed etiam ex ijs urbs nomen traxit: quorum ſanè uim ac naturam exponere nõ alienũ uidetur. Templa habent ſibi conſecrata, & ſedes ad cõmorandum amplas, & ad exercendum ſpatia & curricula laxa: tum eis bubulæ carnes quotidie præbentur, quas diſtractas atq; ab oſsibus & fibris nudas dũ exedunt, ab Aegyptijs incantantur Aegyptia uoce. Cantionis argumentum eſt, ne ex aſpicientibus quenquã faſcinent. Neque uerò eorum modò permulti diuinitatem & religionem apud ipſos habent: uerùm etiam ſedes eis dedicatæ, è regione contrarios aduerſosq; aſpectus habẽt: quarum feneſtræ, tam quæ ad Solis exortum pertinent, tam etiam quæ ad occaſum ſpectant, apertæ, ſuauiorem uiuendi rationem eis, & iucundius habitandi domicilium efficiunt. tum eis etiam ſunt exercitationum loca ad tuendam ualetudinem, tum propinquæ palæſtræ. Exhibetur autem cuiq; quo cum certet aduerſarius ei Vitulus aliquis bene habitus, quẽ cum certando proſtrauerit (quod quidem tardius facit, utpote otio & exercitij uenandiq; penuria ſegnior) inde ſatiatur, & ad ſuum redit ſtabulum. Eos ideò Vulcano Aegyptij conſecrarunt, quòd ſint natura uehementer ignita: atq; adeò exteriorem ignem ob copiam interioris ægerrimè intuentur, & fugiunt. Tum idcirco Solis domicilium Leonem conſtituunt, quod igneus ſit: ſimul & Solẽ, cum eſt æſtiuo tempore calidiſsimus, accedere ad Leonem cœleſtem dicunt: Ij quidẽ qui magnam Heliopolim incolunt, in dei ueſtibulis eos diuinæ cuiuſdam ſortis, ut Aegyptij dicunt, participes alunt. Nam ijs, quibus propitius eſt deus, ſomniorũ ſignificationibus ſecundũ quietem, futura non ſolum oſtendunt: ſed etiam à periuris non longo interuallo, atque adeò eueſtigio, deo eis iuſtam iracundiam afflante, pœnas illorum fraudi debitas, repetunt. Empedocles inquit, ſi poſt exceſſum è uita homo de ſemetipſo in beſtiæ alicuius naturam demigrare debeat, multò præſtantiſsimam commutationem eſſe, quæ fit ex homine in Leonem. Sin homines è natura ſua in plantas commutari ſors iubeat, optimam eſſe conuerſionem & demigrationem ex humano genere in laurum. Verſus quidem ipſius hi ſunt: Vtq; feras inter præſtat Leo montiuagus, trux: Sic alijs fruticum nitidiſsima laurea cunctis.

Leones cur ſacri Vulcano.

Λέοντας μὲν οὖν Αἰγύπτιοι σέβουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν κέκληται πόλις. καὶ τὰ ἰδίᾳ γε τῶν ἐκεῖ λεόντων εἰπεῖν ἄξιον. ἔχουσι νεὼς καὶ διατριβὰς εὖ μάλα ἀφθόνους. καὶ κρέα βοῶν αὐτοῖς ἐστιν ὁσημέραι, καὶ διασπαρακτὰ κεῖται γυμνὰ ὀστέων καὶ ἰνῶν. καὶ ἐσθιόντων ἐπᾴδουσιν Αἰγυπτίᾳ φωνῇ. ἡ δὲ ὑπόθεσις τῆς ᾠδῆς, μὴ βασκήνητέ τινα τῶν ὁρώντων: καὶ ἔοικεν, ὡς ἂν εἴποις, ἀντὶ περιάπτων τὸ ᾆσμα. ἐκθεοῦνται δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς πολλοὶ, καὶ ἀντιπρόσωποί γε δίαιται ἀνειμέναι αὐτοῖς εἰσι. καὶ αἱ μὲν πρὸς τὴν ἕω θυρίδας: αἱ δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνεῳγμέναι, κεχαρισμενωτέραν αὐτοῖς τὴν δίαιταν ἀποφαίνουσιν. ἔστι δὲ αὐτοῖς γυμνάσια ὑγείας χάριν, καὶ πλησίον παλαῖστραι. ὁ δὲ ἀντίπαλος τῶν εὐτραφῶν μόσχος, καὶ πρὸς τοῦτον γυμνασάμενος ἵνα αὐτὸν καθέλῃ, (δρᾷ δὲ βραδέως ὑπ' ἀργίας αὐτὸ καὶ ἀθηρίας,) ἐμφορεῖταί τε, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸ αὔλιον τὸ ἴδιον. Διάπυρον δέ ἐστι τὸ ζῶον ἰσχυρῶς: καὶ ἐντεῦθεν καὶ Ἡφαίστῳ ἀνῆψαν αὐτὸ Αἰγύπτιοι. τὸ δὲ ἔξωθεν πῦρ δυσωπεῖται καὶ φεύγει, πλήθει τοῦ ἔνδοθεν φασίν. ἐπεὶ δὲ ἄγαν πυρῶδές ἐστι, καὶ αὐτὸ οἶκον Ἡλίου φασὶν εἶναι. καὶ ὅταν γε ᾖ ἑαυτοῦ θερμότατος καὶ θερειότατος ὁ ἥλιος, λέοντι αὐτὸν πελάζειν τῷ οὐρανίῳ φασί. Προσέτι γε μὴν καὶ οἱ τὴν μεγάλην οἰκοῦντες Ἡλιούπολιν, ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ προπυλαίοις τοὺς δὲ τρέφουσι τοὺς λέοντας, θειοτέρας τινὸς μοίρας, ὡς Αἰγύπτιοί φασι, μετειληχότας. καὶ γάρ τοι καὶ ὄναρ, οἷσπερ ἐστὶν θεὸς ἵλεως ἐπιστάντες, προθεσπίζουσί τινα, καὶ τοὺς ἐπίορκον ὀμόσαντας οὐκ εἰς ἀναβολὰς, ἀλλ' ἤδη δικαιοῦσι, τοῦ θεοῦ τὴν ὀργὴν τὴν δικαίαν αὐτοῖς καταπνέοντος. Λέγει δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀρίστην εἶναι μετοίκησιν τὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν εἰς † ζωὴν ἡ λῆξις αὐτὴν μεταγάγοι, λέοντα γίνεσθαι: εἰ δὲ εἰς φυτὸν, δάφνην. ἃ δὲ Ἐμπεδοκλῆς λέγει ταῦτ' ἐστιν: Ἐν θηρσὶ δὲ λέοντες ὀρειλεχέες χαμαιεῦναι Γίνονται, δάφναι δ' ἐνὶ δένδρεσιν ἠϋκόμοισιν.

† ζῶον ἡ λῆξις αὐτὸν

Εἰ δὲ

Quod

Εἰ δὲ δεῖ τι τῆς Αἰγυπτίων σοφίας, εἰς φύσιν† ἐκ τῶν ἑρπόντων καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥραν τίθεσθαι: τὰ μὲν †προσθίδια τοῦδε τοῦ ζῴου πυρὶ ἀπεικείνουσιν: ὕδατι μὴν τὰ κατόπιν. Καὶ τὴν σφίγγα μέντοι τὴν διφυῆ Αἰγύπτιοί τε χειρουργοὶ γλύφοντες, καὶ Θηβαῖοι μῦθοι κομπάζοντες, δίμορφον ἡμῖν παρόντες δεικνῦσαι, †σεμνοῦντες τῆ τε τοῦ παρθένου, καὶ τῇ τοῦ λεοντοειδοῦς σώματος κράσει αὐτήν. τοῦτό τοι καὶ Εὐριπίδης ὑπαινίττεται λέγων: † οὐρὰν δὲ ὑπήλλαξε ὑπὸ λεοντόπουν βάσιν Καθίζετο. Καὶ μέντοι καὶ τὸν Νεμεαῖον λέοντα, ἐκ σελήνης ἐκπεσεῖν φασι. λέγει οὖν καὶ τὰ Ἐπιμενίδου ἔπη: Καὶ γὰρ ἐγὼ γένος εἰμὶ σελήνης ἠϋκόμοιο, Ἡ δεινὸν φρίξασ', ἀπεσείσατο θῆρα λέοντα † Ἐν Νεμεαίαν. ἄγοις αὐτὸν διὰ ποτνίαν Ἥραν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοὺς μύθους ἀπεκείναμεν. τά γε μὴν λεόντων ἴδια, καὶ ἀνωτέρω καὶ νῦν ἀρκοῦντα εἴρηται.

Περὶ τοῦ καλουμένου πυραύστου.

Κεφ. η.

Ζῷόν ἐστιν ὁ πυραύστης, ὅπερ οὖν χαίρει μὲν τῇ λαμπηδόνι τοῦ πυρὸς, καὶ προσπέτεται τοῖς λύχνοις, ἐν ἀκμαζούσῃ ἔτι τῇ φλογὶ, καὶ δοκεῖ τι λήψεσθαι. ἐμπεσὼν δὲ ὑπὸ † ῥώμης, εἶτα μέντοι καταπέφλεκται. Μέμνηται δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ Αἰσχύλος ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς λέγων, Δέδοικα μωρὸν κάρτα πυραύστου μόρον.

Περὶ κίγκλου. Κεφ. θ.

Ὁ δὲ κίγκλος ζῷόν ἐστι τὴν ὀπίσθεν, ἀσθενὲς τὸ κατόπιν: καὶ διὰ τοῦτό φασι, μηδὲ ἰδίᾳ μηδὲ καθ' αὑτὸν δυνάμενον αὐτοῦ νεοττιὰν συμπλέξαι, ἐν τοῖς ἄλλοις δὲ τίκτειν. ὅθεν καὶ τοὺς πτωχοὺς κίγκλους ἐκάλουν αἱ τῶν ἀγροίκων παροιμίαι. κινεῖ δὲ καὶ τὰ οὐραῖα πτερὰ, ὥσπερ οὖν ὁ παρὰ τῷ Ἀρχιλόχῳ κήρυλος. μέμνηται δὲ καὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦδε Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Ἀμφιαράῳ λέγων, Ὀσφὺν δ' ἐξ ἄκρων διακίγκλισον, ἠΰτε κίγκλου Ἀνδρὸς πρεσβύτου. τελέει δ' ἀγαθὴν ἐπαοιδήν. καὶ ἐν τῷ †Γηρολόρδῳ, Κιγκλιοβάταν ῥυθμόν. Καὶ Αὐτοκράτης ἐν Τυμπανισταῖς: Οἷα παίζουσι φίλαι Παρθένοι αὐλῶν κόραι Κοῦφα πηδῶσαι, † κόμας, Κ' ἀνακρούουσαι χεροῖν, Ἐφεσίαν παρ' Ἄρτεμιν Καλλίστ' αὖ, καὶ τοῖν ἰσχίοιν, Τὸ μὲν κάτω, τὸ δ' αὖ Εἰς ἄνω ἐξαίρουσαι, Οἷα κίγκλος ἅλλεται.

Quòd si Aegyptiorum, qui animantes etiam earumq; partes ad mundum & Naturam referunt, rationem æstimatione dignandam ducimus, ut par est: nõ est ignorandũ quòd illi attribuũt igni huius animalis anteriora, aquæ uerò posteriora. Sphingem quoq; Aegyptij qui sculpturã exercent, & Thebanæ fabulæ, duplici natura conformantes, biformem nobis conãtur repræsentare, ipsam ex corpore uirginis & Leonis cum grauitate cõpositam architectantes. Quod & Euripides insinuat, cum inquit: Caudam reuoluẽs sub leoninos pedes Sedebat. Porrò Nemeæum Leonẽ è Luna decidisse aiunt. Vnde & Epimenides in suis carminib⁹ cecinit: Nam genus è Luna nostrũ, cœlestis origo est: Terribili quæ me quondam cõcussa rigore In Nemeam syluam, Iunoni scilicet almæ Vt gratum faceret, deiecit. Sed hæc in fabellas reijcienda, nos ꝓpriã Leonum uim & suprà & in præsentia satis explicauimus.

† al'. ἐκπρεπόντων
† al' πρόσθια
Sphinx.
† al'. σεμνύνοντες
† οὐραὶ δ' ὑπαδλῶσ'
† Εἰς Νεμεαῖαν ἀγοσ'

De Pyrausta. Cap. VIII.

EX ignis fulgore Pyrausta, q uehemẽti afficitur uoluptate, idcirco cũ flãma uel maxime uiget, ad lucernas aduolat, atq; nonnihil captare uidet: at eũ lapsus uiu⁹ cõburit. Meminit uerò eius etiã Aeschyl⁹ Tragœdiarũ scriptor hoc senario: Magnopere stultũ metuo Pyraustę exitũ.

Vide prouerbiũ, Pyraustæ interitus, in Chiliadibus Erasmi.
† ῥύμης

De Cinclo aue, quã aliqui Motacillam appellant. Cap. IX.

CInclus uolatilis bestia q posteriore sui parte debilis sit, ideo suapte natura & per se dicũt nõ posse nidũ fingere, & cõstruere, sed in alienis parere: eãq; ob rẽ bonorũ inopes in rusticorum prouerbio Cinclos appellari solere. Hęc etiã semper caudã mouet, ut apud Archilochũ †Carulus. Mentionẽ huius auis Aristoph. etiã in Amphiarao facit, his uersibus: Et lũbis ceu eto tuis, ceu debilis illa Cinclus parte senex: hoc incantatio quędã Creditur esse potẽs. Idẽ in Gerolordo cincliobaten rythmũ dixit. Et Autocrates in Tympanistis: Ludere ut solẽt blandæ Virgines sono quondã Tibiæ delectatæ, Iactare palmas, comas Vibrare leuiter pedes Ephesiæ Dianæ in festo: Motitare lasciuè Sursum deorsum lumbos Cincli more salientis.

Vide Erasmi Chil. in prouerbio Cinclus.
† Cerylus.
Aristophanis Γηρυτάδης citatur ab Athenæo.
† κώμαις

Mures cum moriuntur, eorum partes non pariter, sed singillatim extingui. & de ipsorum libidine. Item de Turture. Cap. X.

Meminit Erasmus in prouerbijs Muris interitus, & Turture loquacior.

MVres qui nō ex insidijs, sed sua spōte moriuntur, defluentibus membris, è uita paulatim excedunt: unde profectū id quod est in prouerbio, Iuxta Muris interitum: cuius Menander meminit in Thaide. Quin & Turture loquaciorem hominem dicebant. Siquidem Turtur & ore semper garrula est: & postica etiam parte plurimum, ut ferunt, obstrepit. Et hāc quidem parœmiam idem poëta usurpat in Plocio: & Demetrius in Sicilia fabula, Turtures podice etiam loqui ait. Porrò Mures flagranti libidine dicunt esse, testemq; Cratinum afferunt dicentem: Age nunc tibi de sereno aduersus mollitiē muris fulgurabo Xenophontis. Et fœminam quidem murem maiore Veneris rabie flagrare dicunt. Et rursus Epicratem citant in dramate quod inscribitur Chorus: Postremò subijt læna detestabilis, Per Phersephattam, per Dianā deierans, Esse hanc puellam, uirginēq;, & integram Pullus ut indomitus: at cauus erat murium. Voluit autem extremè libidinosam dicere, cauum totum murinū eam appellando. Et Philemon, Mus albus, illā si quis: at fari pudet: Clamauit adeò læna mox turpissima, Latêre nusquam licuit.

Turtur.

Murium libido.

† αλ. λυπητικόν

† Τέλ@ δ' ὑπῆλθεν

† μυωπία αλ. μυωξία, ut & Politian⁹ uidetur legisse, qui cauum murinū uertit.

† Versus non constat.

De Tauro Aegyptijs sacro, quē Onuphin nominant. Cap. XI.

COlunt & nigrū Taurum Aegyptij, quem Onuphin uocitant. Loci nomen ubi nutritur, ipsi referant: ego propter asperitatem omitto. Pili in eo contrà quàm alijs uertuntur: atq; hoc ei propriū est. Inter Boues magnitudine excellit, ita ut Chaones etiam (quos Thesproti & Epirotæ larinos nuncupant, & è Geryonis bobus prognatos dicunt) exuperet. Pascitur autem Medica herba.

Omniū uelocissimos & saltu præstantissimos esse Delphinos. Cap. XII.

NOn modo aquatiliū bestiarū, sed etiā terrenarū oīm Delphin⁹ uelocissim⁹, & ad saliēdū pstātissim⁹ est. nauiū. n. sicut Aristot. ait, malos trāsilit, & causā conat afferre

Ὅτι τῷ ἰδίῳ θανάτῳ ἀποθνήσκοντες οἱ μῦες κατὰ μέρος ἀποθνήσκουσι. καὶ περὶ τρυγόνων. καὶ ὅτι λαγνίστατοι οἱ μῦες. Κεφ. ι.

ΟΙ μῦες ἀποθνήσκοντες καθ' αὑτοὺς, καὶ ἐκ μηδεμιᾶς ἐπιβουλῆς, ἀπορρεόντων αὐτοῖς τῶν μελῶν, κατὰ μικρὰ ἀπέρχονται τοῦ βίου. ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία λέγει, τὸν μυὸς ὄλεθρον. μέμνηται δὲ αὐτοῦ Μένανδρος ἐν τῇ Θαΐδι. τρυγόνος δὲ λαλίστερον ἔλεγον. ἡ γάρ τοι τρυγὼν, καὶ διὰ τοῦ στόματος μὲν ἀπαύστως φθέγγεται: ἤδη δὲ καὶ ἐκ τῶν κατόπιν μερῶν ὥς φασι πάμπλειστα. μέμνηται δὲ καὶ ταύτης τῆς παροιμίας ἐν τῷ Πλοκίῳ ὁ αὐτός. καὶ Δημήτριος μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ τῷ δράματι μέμνηται ὅτι καὶ τῇ πυγῇ λαλοῦσιν αἱ τρυγόνες. λέγουσι δὲ τοὺς μῦς λαγνιστάτους εἶναι, καὶ μάρτυρά γε Κρατῖνον ἐπάγονται, εἰπόντα ἐν ταῖς Δραπέτισι: Φέρε νῦν σοι ἐξ αἰθρίας καταπυγοσύνην μυὸς ἀστράψω Ξενοφῶντος. Καὶ ἔτι μᾶλλον τὴν θήλειαν ἔλεγον εἰς τὰ ἀφροδίσια εἶναι † λυπηκτάτην. καὶ πάλιν παρὰ Ἐπικράτει ἐν τῷ Χορῷ, δρᾶμα δ' ἐστὶ τοῦ Ἐπικράτους τοῦτο. † Τελέως δ' ὑμῖν ὑπῆλθεν ἡ κατάρατος μαστροπὸς Ἐπομνύουσα τὰν κόραν, τὰν Ἄρτεμιν, Τὰν Φερσέφατταν, ὡς δάμαλις, ὡς παρθένος, Ὡς πῶλος ἀδμής. ἡ δ' ἄρ' ἦν † μυωνία. Εἰς ὑπερβολὴν δὲ λαγνιστάτην αὐτὴν εἰπεῖν ἠθέλησε μυωνίαν ὅλην ὀνομάσας. Καὶ Φιλήμων, Μῦς λευκὸς ὅταν αὐτὴν τις, ἀλλ' αἰσχύνομαι λέγειν. κέκραγε † τηλικοῦτον εὐθὺς ἡ κατάρατος Μαστροπός. ὡς οὐκ ἔτι πολλάκις λαθεῖν.

Περὶ ταύρου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ὃν Ὄνουφιν καλοῦσι. Κεφ. ια.

ΣΕβουσι δ' Αἰγύπτιοι καὶ μέλανα ταῦρον, καὶ καλοῦσιν Ὄνουφιν αὐτόν. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χώρου ἔνθα τρέφεται Αἰγύπτιοι λεγέτωσαν ἡμῖν λόγοι. τραχὺ γάρ. ἀντίαι αὐτοῦ τρίχες ἤπερ οὖν τοῖς ἄλλοις εἰσίν. ἴδια γάρ τοι καὶ τῷδε ταῦτα. μέγιστος δὲ ἦν ἄρα βοῶν οὗτος, καὶ ὑπὲρ τοὺς Χάονας, οὕσπερ καὶ λαρινοὺς καλοῦσι Θεσπρωτοί τε καὶ Ἠπειρῶται, καὶ ἀπὸ σπορᾶς τῆς τῶν Γηρυόνου βοῶν γενεαλογοῦντες αὐτούς. καὶ σιτεῖταί γε Ὄνουφις πόαν μηδικὴν οὗτος.

Ὅτι πάντων ἁλτικώτατοι δελφῖνες. Κεφ. ιβ.

ΟΞύτατος δὲ ἦν ἄρα καὶ ἁλτικώτατος ἰχθύων ὁ δελφὶς, ἀλλὰ καὶ τῶν χερσαίων ἁπάντων. ὑπερπηδᾷ γοῦν καὶ ναῦν, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει: καὶ τήν γε αἰτίαν πειρᾶται προσθεῖναι, καὶ

θηρᾶσαι, καὶ ἔστιν αὕτη, συνεχὲς τὸ πνεῦμα. ὥσπερ οὖν καὶ οἱ ὕφυδροι κολυμβηταί, καὶ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνοι καὶ οὗτοι συντείναντες ἔνδον τὸ πνεῦμα, ὥσπερ οὖν νευράν, εἶτα τὸ σῶμα ὡς βέλος ἀφιᾶσι· τὸ δὲ θλιβόμενόν φησιν ἔνδον ὠθεῖται καὶ ἐξακοντίζει αὐτούς.

Περὶ τῆς φύσης τοῦ ἰχθύος. Κεφ. ιγ.

Ἡ δὲ φῦσα ἐστὶν ἰχθὺς Αἰγύπτιος, θαυμάσαι ἄξιος. οἶδε γὰρ ὥς φασιν ὁπότε ἡ σελήνη λήγει· οἶδε δὲ αὖ τὴν καὶ τὴν αὔξησιν. καὶ οὖν καὶ τὸ ἧπαρ αὐτοῦ συναύξει τῇ θεῷ, ἢ συμφθίνει. καὶ ποτὲ μὲν εὐτραφής ἐστι, ποτὲ δὲ λεπτότερος.

Περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου † λάγνιδος. Κεφ. ιδ.

Ὁ Δὲ † λάγνις ἐστὶ μὲν περὶ τὸν Μαίανδρον καὶ τὸν Λύκον τοὺς Ἀσιανοὺς ποταμούς. τοῦ δὲ Εὐρώπης περὶ τὸν † Στρύμονα. καὶ σιλούρῳ μὲν τὸ εἶδος ὅμοιός ἐστι. πέφυκε δὲ φιλοτεκνότατος ἰχθύων οὗτος. ὅταν γοῦν θήλεια ἀποκυήσῃ, ἡ μὲν ἀφεῖται τῆς ὑπὲρ τῶν τέκνων φροντίδος, οἷα δήπου λεχῶσα. ὁ δὲ ἄρρην τῇ φρουρᾷ τῶν βρεφῶν ἑαυτὸν ἐπιτάξας παραμένει, πᾶν ἀναστέλλων τὸ ἐπιβουλεῦον. ἱκανὸς δέ ἐστι καὶ ἄγκιστρον καταπιεῖν, ὡς Ἀριστοτέλης φησί.

Περὶ βατράχων καὶ ὕδρων, καὶ κροκοδείλων. Κεφ. ιε.

Βάτραχος ὕδρον μισεῖ, καὶ δέδοικεν ἰσχυρῶς. οὐκ οὖν τῇ βοῇ τῇ πολλῇ πειρᾶται ἀντεκπλήττειν αὐτὸν καὶ ἀντιφοβεῖν. Κροκοδείλου δὲ κακουργία καὶ ἐκείνη ἐς ἀνθρώπου θήραν καὶ ζώου ἑτέρου ἐτράπη, † τίνα τρόπον, δι' ἧς οἶδε κατιόντας εἰς ποταμοὺς, ἢ ἐφ' ὑδρείαν, ἢ ἵππου τινὸς ἀρδείαν, ἢ καμήλου, ἢ καὶ νὴ Δία ὥστε ἐπιβῆναι πλοίου: ταύτῃ τοι νύκτωρ καὶ πολλῷ τῷ ὕδατι καταρραίνει ἐμπλήσας τὸ στόμα, καὶ ἐγχεῖ κατὰ τῆς ἀτραποῦ πολλάκις, ὀλισθηρὰν αὐτὴν ἐργάσασθαι θέλων, καὶ εὐκολωτέραν ἑαυτῷ τὴν ἄγραν ἀποφαίνων. τὰ γάρ τοι καταλισθαίνοντα, οὐ κρατεῖ τῆς ἐπιβάθρας: ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν κατηνέχθη, ὁ δὲ ὑπεπήδησεν ὑπολαβὼν, καὶ δειπνεῖ. Ὀλίγα δὲ κροκοδείλων πέρι ἐρῶ καὶ νῦν. Οὐ πρὸς πᾶν τὸ τῶν τροχίλων γένος ἐστὶ τῷδε τῷ θηρίῳ σύσπονδα: πολλὰ δὲ αὐτῶν γένη καὶ ὀνόματα: τραχέα δὲ, καὶ ἀκοῦσαι ἀντίτυπα, καὶ διὰ τοῦτο ἐῶ αὐτά: μόνον δὲ τὸν καλούμενον κλαδαρόρυγχον ἑταῖρον καὶ φίλον ἔχει. δύναται γὰρ οὗτος ἀλύπως ἐκλέγειν αὐτῷ τὰς βδέλλας.

Τίνα

afferre eiuſmodi. Quemadmodum urinatores animam cōtinent, ſic ille primo ſpiritum comprimit: deinde corpus ſicut ſagittã neruo expulſam iaculatur. nam ſpiritus intus cōpreſſus, & illum & urinatores compellit ac iaculatur.

De Phyſa piſce. Cap. XIII.

Phyſa Aegyptius piſcis admirabili natura præditus eſt. nam eum notionē habere ferũt quando luna augeat & diminuat: eiusq́; iecur cũ luna pariter decreſcere, pariterq́; recreſcere: corporisq́; habitu modò eſſe opimo, modò gracili & tenui.

De Glani piſce. Cap. XIIII.

Glanis piſcis, incola Mæandri & Lyci Aſianorum fluminũ, & Europæi Strymonis, ſpeciē ſiluri ſimilitudinemq́; gerit. Ex piſcibus ſuorum fœtuum amantiſsimus eſt. nam ſimul ut fœmina peperit, cura quidem illa de partu ſuo liberat, ac ueluti puerpera quietem impetrat. At uero aſsiduum ſe pręſtans mas cuſtodem ad conſeruationem eius, quam procreauit ſobolis, eam tuetur, & inſidias omnes arcet. Poteſt quidem & hamum deuorare, Ariſtotele teſte.

† al'. γλανίδος

† al'. γλανίς

† Στρυμόνα paroxyt.

De Ranis, Hydris, & Crocodilis. Cap. XV.

Hydrum ualde & metuit & odit Rana, quamobrē multo clamore illum uiciſsim terrere ac perturbare conatur. Cæterũ Crocodili malignũ ingeniũ, hominē quoq; & alias animantes ut capiat, meditatur inſidias. Itaq; in uia, qua nouit ad fluuios deſcenſum eſſe, uel aquãdi gratia, uel potandi equũ camelúm ue, uel certè ingrediendi nauim, aquã noctu, quam plenis buccis hauſerit, effundit, idq́; ſæpius, ut locũ reddat lubricum, ut facilius quodcunque in eo collapſum fuerit animal, prædetur. Labentia enim ſuſtinere ſe nequeunt, & mox ab illo inſiliente ut iacent corripiuntur, ac deuorantur. Addam & aliud nõnihil de hac fera. Tametſi nõ pauca ſint Trochilorũ genera, & nomina, quæ ſanè quidē q̃m dura ſunt, & ab aure religioſa & terete auerſa, prætereo: haudquaq̃ cũ ijs omib⁹ fœdere deuincit, amicitiáq; colit Crocodilus: ſed cũ ſolo nũcupato Cladaroryncho ſocietatē atq; amicitiã facit. Enimuero nulla hic offenſione hirudines ei legere poteſt.

Crocodili aduerſus hominē & alias animantes inſidiæ.

† τὴν ἀτραπόν

Trochilorũ genus Crocodilo amicum.

Cur

Cur Sus & Canis animalia multipara, ex Democrito. Item de Mulis, & cur non pariant. Cap. XVI.

CVr Sus & Canis ſint tam fœcundæ, & multiparæ, Democritus cauſam affert, quòd multiplicẽ uuluam, & ſeminis ſellas receptatrices multas habeant. eas omnes ſemen non uno initu explet, ſed iterũ & ſæpius eæ proſeminantur, ut frequentia ſeminis receptacula impleantur. Mulas idem non parere ait: nec eẽ ſimiles alijs uuluas animalibꝰ habere, ſed forma diuerſas minime concipere quire: nec enim mulas eſſe naturæ opus, ſed humanæ machinationis audaciæq́;, ut ita dicam, adulterinũ inuentũ, & furtum. Videri autẽ ſibi ait aſinum ui equæ illata, fortuitò grauidã reddidiſſe, ac homines poſtea huius uiolentiæ diſcipulos factos, in conſuetudinẽ procreandi hæc iumenta adduxiſſe. Libycorum aſini maximi non Equas comatas ſuperueniunt, ſed duntaxat tonſas. nec enim has comæ ornamento ſuperbientes, harum rerum periti aiũt eiuſmodi maritos pati.

Mulæ.

Vbi crebriùs abortus fiant. Cap. XVII.

IN Auſtrinis (uel regionibus uel tempeſtatibus) partus magis relaxari, atq; adeò excidere Democritus ait, quàm Septentrionibus. Quod quidem ipſum cur fiat, cauſam affert: Quia uentrem ferentibus corpora Auſtro laxẽtur, & diſſoluantur: idcirco receptaculo dilatato, & longè lateq; diffuſo, & malè compacto partus errare, & uagari: eoſdemq́; calefactos huc & illuc dilabi & diffluere, ac iam locis diſcluſis & remiſsis faciliùs excidere. Contrà ſi tempeſtas ſit frigida, & Septentriones uenti ſint, locorũ aſtrictione fœtus contrahi, & comprimi, ut de locis dimoueri ac depelli non queant: nec ſanè diſſolutione & laxitate quaſi tempeſtate quati, præſertim cum ab perturbatione conquieſcant, & firmiſsima ſede diſtringant, ita ut facile ad pariẽdi tẽpus durare poſsint. Quãobrẽ frigida cõſtitutiõe (inq̃t Abderita) fœtus manẽt, calore uerò ut plurimũ excidũt. hoc.n. ſupante, fieri poſſe negat, q̃n nerui & artꝰ laxẽt & fatiſcãt.

Cur & quomodo ceruorũ cornua renaſcantur. Cap. XVIII.

Cauſam

Τίνα τῶν ζώων πολύγονα κατὰ Δημόκριτον, οἷον ὗς καὶ κύων, καὶ περὶ μυῶν. Κεφ. ις.

ΛΕγει Δημόκριτος πολύγονον εἶναι ὗν, καὶ κύνα: καὶ τὴν αἰτίαν προστίθησι, λέγων, ὅτι πολλὰς ἔχει τὰς μήτρας, καὶ τοὺς τόπους τοὺς δεκτικοὺς τοῦ σπέρματος. ὁ τοίνυν θορὸς οὐκ ἐκ μιᾶς ὁρμῆς ἁπάσας αὐτὰς ἐκπληροῖ: ἀλλὰ δίς τε καὶ τρὶς ταῦτα τὰ ζῶα ἐπιθόρνυται, ἵνα ἡ συνέχεια πληρώσῃ τὰ τοῦ γόνου δεκτικά. Ἡμιόνους δὲ λέγει μὴ τίκτειν, μὴ γὰρ ἔχειν ὁμοίας μήτρας τοῖς ἄλλοις ζώοις, ἑτερομόρφους δὲ, ἥκιστα δυναμένας γονὴν δέξασθαι. μὴ γὰρ εἶναι φύσεως ποίημα τὴν ἡμίονον, ἀλλὰ ἐπινοίας ἀνθρωπίνης, καὶ τόλμης, ὡς ἂν εἴποις μοιχίδιον ἐπιτέχνημα τοῦτο καὶ κλέμμα. δοκεῖ δέ μοι τοῦτο, ἦ δ᾽ ὅς, ὁ ὄνος ἵππον βιασάμενος κατὰ τύχην κυῆσαι: μαθητὰς δὲ ἀνθρώπους τῆς βίας ταύτης γεγενημένους: εἶτα μέντοι προσελθεῖν ἐπὶ τὴν τῆς γονῆς αὐτῶν συνήθειαν. καὶ μάλιστά γε τοὺς τῶν Λιβύων ὄνους μεγίστους ὄντας ἐπιβαίνειν ταῖς ἵπποις, οὐ κομώσαις, ἀλλὰ κεκαρμέναις. ἔχουσα γὰρ τὴν ἑαυτῆς ἀγλαΐαν τὴν διὰ τῆς κόμης, οὐκ ἂν ὑπομεῖναι τὸν τοιόνδε γαμέτην οἱ σοφοὶ τοὺς τούτων γάμους φασί.

Ποῦ μᾶλλον ἐξαμβλίσκεται τὰ ἔμβρυα. Κεφ. ιζ.

ΕΝ τοῖς νοτίοις μᾶλλον τὰ ἔμβρυα ἐκπίπτειν Δημόκριτος λέγει, ἢ ἐν τοῖς βορείοις: καὶ εἰκότως. χαυνοῦσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ νότου τὰ σώματα ταῖς κυούσαις, καὶ διΐστασθαι: ἅτε τοίνυν τοῦ σκήνους διακεχυμένου καὶ οὐχ ἡρμοσμένου, πλανᾶσθαι καὶ τὰ κυούμενα, καὶ θερμαινόμενα δεῦρο καὶ ἐκεῖσε διολισθαίνειν, καὶ ἐκπίπτειν ῥᾷον. εἰ δὲ εἴη πάγος, καὶ Βορρᾶς καταπνέοι, συμπέπηγε μὲν τὸ ἔμβρυον: δυσκίνητον δέ ἐστι, καὶ οὐ ταράττεται ὡς ὑπὸ κλύδωνος. ἅτε δὲ ἄκλυστον καὶ ἐν γαλήνῃ ὄν, ἔρρωταί τε καὶ σύντονον καὶ διαρκὲς πρὸς τὸν κατὰ φύσιν χρόνον τῆς ζωογονίας. οὐκοῦν ἐν κρυμῷ μὲν φησὶν ὁ Ἀβδηρίτης συμμένειν, ἐν ἀλέᾳ δὲ εἶναι ὡς τὰ πολλὰ ἐκπίπτεται. ἀνάγκην δὲ λέγει τῆς θέρμης πλεοναζούσης, διΐστασθαι καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα.

Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀναφύεται τῶν ἐλάφων τὰ κέρατα. Κεφ. ιη.

Αἰτίαν

Αἰτίαν δὲ ὁ αὐτὸς λέγει τοῖς ἐλάφοις τῆς τῶν κεράτων ἀναφύσεως ἐκείνην εἶναι. ἡ γαστὴρ αὐτοῖς ὡς ἔστι θερμοτάτη, ὁμολογεῖ: καὶ τὰς φλέβας δὲ αὐτῶν τὰς διὰ τοῦ σώματος πεφυκυίας παντὸς ἀραιοτάτας λέγει: καὶ τὸ ὀστέον τὸ κατειληφὸς τὸν ἐγκέφαλον λεπτότατον εἶναι, καὶ ὑμενῶδες καὶ ἀραιόν: φλέβας τε ἐντεῦθεν, ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν κεφαλὴν ἀπανίσχειν παχυτάτας. τὴν γοῦν τροφὴν, καὶ ταύτης τε τὸ γονιμώτατον, ὤκιστα ἀναδίδοσθαι. καὶ ἡ μὲν πιμελὴ αὐτοῖς ἔξωθεν φησὶ περιχεῖται, ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς τροφῆς ἐς τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν φλεβῶν ἀναθόρνυται. ἔνθεν οὖν τὰ κέρατα ἐκφύεσθαι διὰ πολλῆς ἐπαρδόμενα τῆς ἰκμάδος. συνεχὴς οὖν οὖσα, ἐπιρρέουσά τε ἐξωθεῖται προτέρα. καὶ τὸ μὲν ὑπερέχον ὑγρὸν ἔξω τοῦ σώματος, σκληρὸν γίνεται, πηγνυμένου αὐτοῦ καὶ κερατοῦντος τοῦ ἀέρος: τὸ δὲ ἔνδον ἔτι μεμυκὸς ἁπαλόν ἐστι. καὶ τὸ μὲν σκληρύνεται ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψύξεως: τὸ δὲ ἁπαλὸν μένει ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀλέας. οὐκοῦν ἡ ἐπίφυσις τοῦ νέου κέρατος τὸ πρεσβύτερον ὡς ἀλλότριον ἐξωθεῖ: θλίβοντος τοῦ ἔνδον καὶ ἄνωθεν ὠθεῖν θέλοντος, καὶ ὀδυνῶντος, καὶ σφύζοντος, ὥσπερ οὖν ἐπειγομένου τεχθῆναι καὶ προελθεῖν. ἡ γὰρ τοι ἰκμὰς πηγνυμένη καὶ ὑπανατέλλουσα, ἀτρεμεῖν ἀδύνατός ἐστι. † δύναται γοῦν καὶ αὐτὴ σκληρά, καὶ ἐπωθεῖται τοῖς προτέροις. καὶ τὰ μὲν πλείω ἐκθλίβονται ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς ἔνδον: ἤδη δέ τινα καὶ κλάδοις περισχεθέντα, καὶ ἐμποδίζοντα εἰς τὸν ὠκὺν δρόμον ὑπὸ † ῥώμης τὸ θηρίον ὠθούμενον, ἀπήρραξε. καὶ τὰ μὲν ἐξώλισθε· τὰ δὲ ἕτοιμα ἐκκύπτειν ἡ φύσις προάγει.

Causam ceruis cur cornua renascuntur, idẽ Democritus eam dicit, uentrem ijs calidissimum esse, & eorum uenas per uniuersum corpus ꝑtinentes, esse rarissimas: & os quod cerebrum amplectitur, membranæ instar tenuissimum & perrarum esse, indeq; ad summum capitis uerticem crassissimas uenas exoriri: itaq; fieri ut nutrimentum, & cibi pars utilior, celeriter à natiuo calore digeratur. ex eo autem quod pinguius est, extrinsecus ipsis circumfundi ait: quod solidius, per uenas in caput retorqueri, & reflecti: ac inde cornua permulto humore irrigata enasci. Hic influxus cum continenter fiat, quod ex eo coaluerit, promouetur & truditur foras, & subinde succrescit aliud atq; aliud. Quicquid igitur eius extra corpus eminet, durescit ab aëre eum ipsum consolidante, & in corneam duritatem confirmãte. Id autem quod etiam nunc intra cutem subest, molle & tenerum est. Quocirca recens cornu subnascens, & intrinsecus premens, uetus tanq̃ alienum expellit, dum ueluti parturiens turget, & in lucem emergere gliscit, moræ interioris impatiens. Et humor quidẽ recenter concrescens, ad depellendum antiquum infirmus est: at durescens, priora extrudere potest. Itaq; uetera cornua pleraq; interno robore expelluntur: nõnulla arborum ramis circumplicata, & feram ad cursum incitatam ui impedientia abrumpũtur: & sic ueteribus elisis, recentia ad erumpendum parata, naturæ munere proferuntur.

† fortè γίνεται

† ῥώμης

Περὶ τῶν τομίων βοῶν, καὶ μὴ τομίων, πῶς διαφέρουσι κατὰ τὰ κέρατα.

Κεφ. ιθ.

De genere Bubulo castrato & non castrato, quomodo cornibus & fronte differat. Cap. XIX.

Οἱ τομίαι βόες, Δημόκριτος λέγει, σκολιά, λεπτά, καὶ μακρὰ φύεται τὰ κέρατα αὐτοῖς. τοῖς δὲ ἐνόρχοις παχέα τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ καὶ ὀρθά, καὶ πρὸς μῆκος προήκοντα ἧττον. καὶ πλατυμετώπους εἶναι λέγει τούτους τῶν ἑτέρων πολλῷ μᾶλλον. τῶν γοῦν φλεβῶν πολλῶν ἐνταῦθα οὐσῶν, εὐρύνεσθαι τὰ ὀστέα ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἡ ἔκφυσις δὲ τῶν κεράτων παχυτέρα οὖσα, εἰς πλάτος τὸ αὐτὸ τῷ ζῴῳ μέρος προάγει καὶ ἐκείνη. οἱ δὲ † τομεῖς μικρὸν ἔχοντες τὸν κύκλον τῆς ἕδρας τῆς τῶν κεράτων, πλατύνονται ἧττον, φησί.

Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosa, gracilia, longa nasci cornua. Contrà testibus prædito enasci secundum radicem crassa, recta, minusq; prolixa: eosdemq; latiori, quàm alteros fronte esse: Nam hic ibidem cum multæ uenæ sunt, ab ijs ossa dilatantur: simul & cornuum eruptio quoniam crassior existat, frontis latitudinem promouet. Castratis uero quòd sedes cornuum & initium enascendi perparuum habeat circulum, minus dilatatur hæc pars.

† τομίαι

De Bobus mutilis. Cap. XX.

Porrò mutili Boues, threnôdes (ut Democritus uocat) .i. foraminulentam cranij partem, & poris seu meatibus plenã non habent, sed os uniuersum solidum: quod cum affluxũ humorũ nõ admittat, ut cornibus nudi ac mutili sint, in causa est. Venæ etiam circa idem os cum pertenues & infirmæ sint, minus alimenti continent. Sed ceruix quoq; mutilorũ Boum necessariò siccior est, cum in ea similiter graciliores habeantur uenę, & idcirco minùs ualidæ. Cæterum Arabicis Vaccis egregia nascuntur cornua: quod ad ea scilicet (inqt ille) humor copiosus, unde generosa illa germina nutriuntur, confluat. Ex eisdem quæ cornibus carẽt, os humorem capere solitum, solidius habent, & haudquaquam hunc ipsum sibi humorem recipere idoneum. In summa igitur incrementi causa cornibus existit influentia: quam sanè plurimæ & crassissimæ uenæ humore, quantum ferre possunt, grauidatæ infundunt.

† τρημῶδες forte, pro τρηματῶδες uel τριπῶδες. nã θείπου uermiculi sũt perforantes. al'. quidẽ legitur θεινῶδες.

† τούτου

Περὶ τῶν ἀκεράτων ταύρων. Κεφ. κ.

Οἱ δὲ ἄκερῳ ταῦροι τὸ † θρηνῶδες, οὕτω δὲ ὀνομάζει Δημόκριτος, ὅπερ τοῦ βρέγματος οὐκ ἔχοντες (εἴη δ' ἂν τὸ σηραγγῶδες λέγων) ἀντιτύπου τοῦ παντὸς ὄντος ὀστοῦ, καὶ τὰς συῤῥοίας τῶν χυμῶν οὐ δεχομένου, γυμνοί τε καὶ ἄμοιροι γίνονται τῶνδε τῶν ἀμυντηρίων. Καὶ αἱ φλέβες δὲ αἱ περὶ τὸ ὀστοῦ τόδε ἀτροφώτεραι οὖσαι, λεπτότεραί τε καὶ ἀσθενέστεραι γίνονται. Ἀνάγκη δὲ καὶ ξηρότερον τὸν αὐχένα τῶν ἀκεράτων εἶναι: λεπτότεραι γοῦν καὶ αἱ † τούτων φλέβες, ταύτῃ τοι καὶ ἐῤῥωμέναι ἧττον. Ὅσαι δὲ Ἀράβιοι βόες θήλειαι μέν εἰσι τὸ γένος, εὐφυεῖς δὲ ἐν τὰ κέρατα. καὶ ταύταις τις ἐπισυῤῥοια πολλὴ τῶν χυμῶν φησι, τροφὴ τῆς εὐγενοῦς βλάστης τοῖς κέρασιν ἐστιν. ἄκερῳ δὲ καὶ αὗται οὖσαι τὸ δεκτικὸν τῆς ἰκμάδος ὀστέον στερεώτερόν τε ἔχουσι, καὶ δέχεσθαι τοὺς χυμοὺς ἥκιστον. καὶ συνελόντι εἰπεῖν, αὔξης ἡ ἐπιῤῥοὴ αἰτία τοῖς κέρασι. ταύτην δὲ ἄρα ἐποχετεύουσι φλέβες πλεῖσταί τε καὶ παχύταται, καὶ ὑγρὸν κύουσαι ὅσον καὶ δύνανται στέγειν.

De Aquila quæ deiectum in turri infantem subteruolando seruauit. Cap. XXI.

Est & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem seruauit. Sed operæpretiũ est historiam integram explicare, amplũ sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotẽ, regnum auo ademptorum Chaldæi prædixerunt. hoc ille metuens, durior in filiam est: & ut omnis suspicio abesset, arctissimè inclusam custodiri uoluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. Nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. Natum aũt ex ea infantẽ custodes regis metu ex arce (cui filia includebatur) præcipitarũt. Fortè aũt præteruolans Aquila, uiso infantis casu, perspicacissima nimirũ auis, illico priusquã terræ allideretur, uolando subiens eũ dorso excepit: & in hortum quendam deportatũ leniter deposuit. Eũ loci dominus inuentũ, forma ei[9] delectatus amauit educauitq;: & Tilgamum appellauit. is postea in Babylonios regnũ adept[9] est. Hoc si cui fabula uidet̃, me

† ἔσωσε.

† αὐίλεως uel tale quid. Similis quidẽ refertur fabula de Danae Acrisij filia, &c.

† προσαῤῥαχθῆναι

† al'. Γίλγαμος

Ὅτι καὶ αἰετὸς ἀνθρώπου βρέφος ἔσωσε. Κεφ. κα.

Ἴδιον δὲ τῶν ζώων καὶ ἡ φιλανθρωπία. αἰετὸς γοῦν † ἔθρεψε βρέφος. καὶ εἰπεῖν τὸν πάντα λόγον ἐθέλω, ὡς ἂν γένοιτο μάρτυς ὧν προεθέμην. Βαβυλωνίων βασιλεύοντος Σακχόρου, Χαλδαῖοι λέγουσι τὸν γινόμενον ἐκ τῆς ἐκείνου θυγατρὸς, τὴν βασιλείαν ἀφαιρήσεσθαι τὸν πάππον. καὶ Χαλδαίων μὲν ἦν τὸ προειρημένον θέσπισμα. τοῦτο ἐκεῖνος πέφρικε. καὶ ἵνα εἴπω τι καὶ ὑποπαίξας † Ἀκρίσιος γίνεται εἰς τὴν παῖδα. ἐφρούρει γὰρ πικρότατα. λάθρα δὲ ἡ παῖς, ἦν γὰρ τοῦ Βαβυλωνίου σοφώτερον τὸ χρεὼν, τίκτει ὑποπλησθεῖσα ἔκ τινος ἀνδρὸς ἀφανοῦς. τοῦτον οὖν οἱ φυλάττοντες δέει τοῦ βασιλέως ἔῤῥιψαν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ἦν γὰρ ἐνταῦθα ἀφειργμένη ἡ προειρημένη. οὐκοῦν ὁ αἰετὸς τὴν ἐπὶ τοῦ παιδὸς καταφορὰν ὀξύτατα ἰδὼν, πρὶν ἢ τῇ γῇ † προσαῤῥαχθῆναι τὸ βρέφος, ὑπῆλθεν αὐτὸ, καὶ τὰ νῶτα ὑπέβαλεν, καὶ κομίζει ἐς κῆπόν τινα, καὶ τίθησι πεφεισμένως εὖ μάλα. ὁ τοίνυν τοῦ χώρου μελεδωνὸς, καλὸν παιδίον θεασάμενος, ἐρᾷ αὐτοῦ, καὶ τρέφει. καὶ καλεῖται † Τίλγαμος, καὶ βασιλεύει Βαβυλωνίων. εἰ δέ τῳ δοκεῖ μῦθος τοῦτο, σύμφη-

σύμφημι † τεθραμμένον εἰς ἰσχὺν κατεγνωκέναι αὐτόν. ἀλλ' Ἀχαιμένη μὲν τὸν Πέρσην, ὑφ' οὗ κάτεισιν ἡ τῶν Περσῶν εὐγένεια, ἀετοῦ τρόφιμον ἀκούω γενέσθαι.

Περὶ τῶν κυνῶν τῶν περὶ τῷ ναῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν τῇ Κρήτῃ. Κεφ. κβ.

Ἐν δὲ Κρήτῃ Ῥοκκαίας, οὕτως Ἀρτέμιδος καλεῖται νεώς. ἐνταῦθα οἱ κύνες λυττῶσιν ἰσχυρῶς, ἐν ταύτῃ ὅταν τῇ νόσῳ ἐμπέσωσιν. εἶτα μέντοι ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ἄκρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὠθοῦσιν εἰς τὴν θάλατταν.

Περὶ τῶν ἐν Ἀδώνιδος τιθασσῶν λεόντων. Κεφ. κγ.

Ἐν τῇ Ἐλυμαίᾳ χώρᾳ νεώς ἐστιν Ἀδώνιδος: καὶ εἰσὶν ἐνταῦθα τιθασσοὶ λέοντες, καὶ τοὺς ἐς τὸν νεὼν προϊόντας ἀσπάζονταί τε καὶ σαίνουσι. καὶ εἰ καλοίης ἐσθίειν, οἱ δὲ ὡς κλητοὶ δαιτυμόνες ἔρχονται: καὶ ὅσ' ἂν ὀρέξῃς, λαβόντες, εἶτα ἀπίασι σωφρόνως τε καὶ κεκοσμημένως.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ καλουμένου ὑγροῦ φοίνικος. Κεφ. κδ.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἐρυθρᾷ ἰχθὺς γίνεταί φασι, καὶ ὄνομα αὐτῷ ὑγρὸς φοῖνιξ: καὶ γραμμὰς ἔχει μελαίνας, καὶ μεταξὺ τούτων κυανέαις σταγόσι κατέστικται.

Περὶ σαύρου καὶ χάρακος, καὶ τοξότου τῶν αὐτῆς θαλάττης ἰχθύων.

Κεφ. κε.

Τῷ δὲ σαύρῳ τῷ ἐκεῖθι τὸ μὲν μῆκος, τῷ παρὰ τὴν ἡμετέραν γινομένῳ ἴσον ἐστί. ῥάβδοι δὲ αὐτὸν περιέρχονται χρυσῷ προσεικασμέναι, ἀπὸ τῶν βραγχίων ἐς τὴν οὐρὰν καθήκουσαι. μέση δὲ αὐτὰς διατέμνει † χρυσῇ ἀργύρῳ προσεικασμένη. τὸ στόμα δὲ αὐτῷ κέχηνε, καὶ ἡ κάτω γένυς ἐς τὴν ἄνω νεῦειν ὑποπέφυκε. πρασίνους δὲ ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς. βλέφαρα δὲ αὐτοὺς χρυσοειδῆ περιέρχονται. Ἔστι δὲ καὶ ὁ χάραξ ὁ καλούμενος τῆς αὐτῆς θαλάττης θρέμμα. ἔχει δὲ πτερύγια, καὶ χρυσῷ προσείκασαι, † ὅσα δὲ ἰδεῖν τὰ παρ' ἑκάτερα, καὶ νωτιαῖα ὅσα, καὶ ταῦτα ἔχει χρυσοφαῆ. κατωτέρω δὲ ἄρα εἰσὶ πορφυραῖ ζῶναι τὴν χρόαν. χρυσοειδὲς δὲ καὶ τὸ οὐραῖόν μοι νόει τοῦ αὐτοῦ. πορφυραῖ δὲ ἄρα γε σκιαὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῷ μέσους ἐν κάλλει ἐσγράφουσιν. Ὁ δὲ τοξότης ἐν τῇ αὐτῇ θαλάττῃ γινόμενος, ἐχίνῳ ὅμοιός ἐστι τὸ εἶδος. κέντρα δὲ ἔχει στερεὰ καὶ μακρά.

Περὶ ὕστριχος τῆς Λιβυκῆς.

Κεφ. κς.

Αἱ δὲ

me quoque non approbare illi fatebor. Au aἶ. τεθραμμένον dio tamen Achæmenen Persam quoque, à quo nobilis Persarũ prosapia descendit, Aquilæ alumnum fuisse. *Achæmenes.*

De Canum rabie in Creta.
Cap. XXII.

IN Creta Dianæ Roccææ templum est, circa quod cum rabie corripiuntur Canes, uehementer ex ea laborant: adeò quidem ut ex promontorio in mare se præcipites dent.

De leonibus mansuetis in æde Adonidis. Cap. XXIII.

IN Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes tanquam salutatos adulando excipiunt. Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati conuiuæ adsunt: & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt.

De Maris rubri Hygrophœnice pisce. Cap. XXIIII.

PIscem in Mari rubro nasci ferunt, cui nomen Hygrὸs (hoc est humidus uel aquaticus) Phœnix. is nigris lineis, quas cœruleæ uariant maculæ, distinguitur.

De Lacerto, Charace & Sagittario eiusdem maris piscibus. Cap. XXV.

EIusdem maris Lacertus est, cuius magnitudo ei qui nascitur apud nos æqualis est: sed uirgatus spectatur, lineis nimirum aureolis circundatur à branchijs ad caudam pertinentibus, quas media argẽtea distinguit. Ore est hianti, maxilla inferior eminet in superiorem. uirides oculos habet, quos aureo fulgore palpebræ ambiunt. Eius item maris fœtura est Charax nuncupatus piscis. is pinnas habet & utrinque & in tergo auricolores. Inferiores partes purpureis cingulis illustrantur. Similiter eiusdem cauda auri colorem gerit. Purpureus color medios oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eodem mari procreatur, & quoniam herinacei speciem & similitudinẽ habet, firmis & bene longis armatur aculeis.

Lacertus. † γραμμὴ *Charax.* † ὅσα τὰ *Sagittarius.*

De Hystrice Libyca. Caput XXVI.

HYstrices Libycæ eos à quibus attinguntur acerbè pungũt, & aculei eorum non leues dolores inferunt. quinetiã mortuarũ (uel non ab ipsis uiuis emissorum) punctures noxias esse aiunt.

De Simia Maris rubri.
Cap. XXVII.

EST etiam in Mari rubro Simia, non piscis quidem hæc sed bestia cartilaginea, uelut squammarum expers, non magna. Colore est terrestri similis, tum facie speciem similitudinemq́; eiusdem gerit. Non pisceo tegmine reliquũ corpus, sed illiusmodi circũuestitur, cuiusmodi testudinis inuolucrum est. Eadem similiter atque terrestris leuiter sima est. Eius reliquum corpus instar torpedinis latũ est, ut dicas auem esse alas explicãtem. Cum natat, uolare uidetur. In hoc uerò à terrestri differt, quòd uariè distinctus est: & ruffa est ceruix, ut branchiæ (quoq;.) Os uerò nó in summa facie oblongũ ei prominet, sed hac etiam parte modicè sima, terrestrem repræsentat sibi cognatam.

† ἀλεπίδωτον

† τεγγόντων forte addendum.

† al. σιμοειδὲς

De Auibus cantũ (ut Luscinia, Merula, Turdo:) & animalibus nónullis colorem mutantibus: Caput XXVIII.

LVscinia colorem & uocem per æstatem in aliam speciem immutat. neq; enim sic cantum uariat, distinguit, inflectit, acuit, quemadmodum uerno tempore. Merula æstate quidem canit: at enim hyeme strepit, & inconditam uocẽ ædit: & quasi uestis mutatione facta, ex nigro colore in ruffum conuertitur. Turdus uere inspicitur magis murino colore, æstate uarietate circa collũ coloris distinguitur. Et uero pisces ex alio colore in alium mutabiles sunt, ut Turdi, Merulæ, Fucæ, Mænides. Lupi item ceruarij æstiuo tempore à pilis nudi, hyberno contra hirti efficiuntur.

Merula.

Turdus.

De Siluris ubi cicures sint: ubi maiores minorés ue habeãtur.
Cap. XXIX.

IN Bubasto Aegyptia stagnum est, ubi cicures permulti Siluri aluntur: & obiecto ad se nutriẽdos pane, ad quẽ illi certatim subsiliũt, pascunt. Iidẽ etiã in fluminibus procreant, ut in Cydno Cilicię fluuio: sed

Αἱ δὲ ὕστριχες αἱ Λιβυκαὶ κεντοῦσί γε τοὺς ἁπτομένους πικρῶς. καὶ μέντοι καὶ ὀδύνας ἐνεργάζονται χαλεπὰς τὰ κέντρα. καὶ τεθνεώτων δὲ πονηρὰ τὰ ἐκ τῶν ἀκανθῶν νύγματα ἅπαντα, ὥς φασιν.

Περὶ τοῦ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάττῃ πιθήκου.
Κεφ. κζ.

Ἔστι δὲ ἐν θαλάττῃ τῇ ἐρυθρᾷ καὶ πίθηκος, οὐκ ἰχθὺς, ἀλλὰ σελαχῶδες ζῶον, οἱονεὶ † ἄλεπον, οὐ μέγα δὲ οὐδὲ τοῦτο. ἔοικέ γε μὴν τῷ χερσαίῳ ὁ θαλάσσιος τὴν χρόαν. καὶ τὸ πρόσωπον δὲ πιθηκῶδές οἱ ἐστί. περιβέβληται δὲ τοῦ λοιποῦ σώματος ἔλυτρον, οὐκ ἰχθυῶδες, ἀλλὰ ὥσγε τὸ τῆς χελώνης εἶναι. ὑπόσιμος δὲ καὶ οὗτος, οἷα δήπου καὶ ὁ χερσαῖος. τὸ ἄλλο σῶμα πλατὺς, κατὰ σχῆμα τὸ τῆς νάρκης, ὡς εἰπεῖν ὄρνιν εἶναι τὰς πτέρυγας ἁπλώσαντα. καὶ νηχόμενός γε ἔοικε πετομένῳ. παραλλάττει δὲ τοῦ χερσαίου καὶ ταύτῃ, κατάστικτός ἐστι. πυρροὶ δέ εἰσιν οἱ κατὰ τοῦ ἰνίου πλατεῖς † ὡς βράγχια. τὸ δὲ στόμα οὐκ ἐπ᾽ ἄκρου τοῦ προσώπου ἔχει μακρὸν, † συμφυῶς δὲ, τῇ τοῦ χερσαίου πλάσει, καὶ κατὰ τοῦτο ὁ ἰχθὺς εἰκασμένος.

Περὶ τῶν ὀρνίθων τῶν μεταβαλλόντων τὰς ᾠδὰς, οἷον ἀηδόνος, κοσσύφου, κίχλης, πλωῆς τε καὶ θαλαττίας. ἔτι δὲ κοσσύφου καὶ αὐτοῦ θαλαττίου, καὶ λοιπῶν ἑτέρων, καὶ θωὸς τοῦ χερσαίου.
Κεφ. κη.

Ἡ ἀηδὼν διὰ τοῦ θέρους καὶ τὴν χρόαν ἐκτρέπει εἰς εἶδος ἕτερον, καὶ μεταβάλλει τὸ φώνημα. οὐ γὰρ ᾄδει πολυήχως καὶ ποικίλως, ἑτέρως δὲ ἢ πρότερον διὰ τοῦ ἦρος. Κόσσυφος δὲ θέρους μὲν ᾄδει, χειμῶνος δὲ παταγεῖ, καὶ τεταραγμένον φθέγγεται: καὶ τὴν χρόαν ὡς στολὴν μεταμφιασάμενος ὑπὸ τοῦ πρόσθεν μέλανος ὑπόξανθός ἐστιν. ἥ γε μὴν κίχλη χειμῶνός ἐστι ψαροτέρα ἰδεῖν, θέρους δὲ τὸν αὐχένα ποικίλον ὑποδείκνυσι. καὶ ἰχθῦς δὲ τὴν χρόαν μεταβλητικοὶ οἵδε: κίχλαι τε, καὶ κόσσυφοι, καὶ φυκίδες τε, καὶ μαινίδες. οἱ δὲ θῶες, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, διὰ μὲν τοῦ θέρους εἰσὶ ψιλοὶ, δασεῖς δὲ διὰ τοῦ χειμῶνος.

Περὶ σιλούρου. Κεφ. κθ.

Ἐν Βουβάστῳ δὲ τῇ Αἰγυπτίᾳ, λίμνη ἐστὶ, καὶ τρέφει σιλούρων πάμπολυ πλῆθος. καὶ χειροήθεις εἰσὶν οὗτοί γε, καὶ ἰχθύων πρᾳότατοι. καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτοῖς ἄρτων θρύφη. οἱ δὲ ἀνασκιρτῶσι, καὶ ὠθῶν-τες ἄλλος πρὸ ἄλλου, τὰς ἐμβαλλομένας τροφὰς ἐκλέγουσι. γίνεται δὲ ἄρα ὁ ἰχθὺς ὅδε καὶ ἐν ποταμοῖς ὥσπερ οὖν ἐν τῷ Κύδνῳ τῷ Κιλικι-

Βραχὺς

βραχὺς δὲ οὗτός ἐστι τὸ μέγεθος. τὸ δὲ αἴτιον· τὸ τρέφει ἀφθόνως διειδὲς νᾶμα καὶ καθαρὸν, καὶ προσέτι καὶ ψυχρόν. καὶ τοιοῦτος † δὲ ὁ Κύδνος ἐστί. τεθολωμένῳ δὲ καὶ ἰλύος μεστῷ ἐμφιληδεῖ μᾶλλον, καὶ ἐνταῦθα πιαίνεται. Πύραμος δὲ καὶ Σάρος τρέφουσι τούτους ἁδροτέρους. καὶ οὗτοι δὲ Κίλικές εἰσι. εἶεν δ' αὖ οἱ αὐτοὶ τρόφιμοι καὶ † Ὀρρόντου τοῦ Σύρων. καὶ μέντοι καὶ Πτολεμαίων ποταμὸς μεγίστους τρέφει· καὶ λίμνη δὲ ἡ Ἀπαμεῦτις.

Ὅτι πολλαχόθι εἰσὶ χειροήθεις ἰχθῦς καὶ πρᾶοι, καὶ ἐν τοῖς καλεῖσθαι ὑπακούοντες. Κεφ. λ.

Χειροήθεις δὲ ἰχθῦς, καὶ ὑπακούοντες τῇ κλήσει, καὶ τροφὰς ἀσμένως δεχόμενοι, πολλαχόθι καὶ εἰσὶ, καὶ τρέφονται. ὥσπερ οὖν καὶ ἐν Ἠπείρῳ, † ἐν ἐστῶτι μὲν τῇ πόλει ἣν ἐκάλουν πάλαι Στεφανήπολιν, ἐν τῷ νεῷ τῆς τύχης, ἐν ταῖς περὶ ἑκάτερα ἀνιόντων δεξαμεναῖς. καὶ ἐν † Χλωρῷ δὲ τῆς Σικελίας, ὅπερ ἦν πάλαι Συρακουσίων φρούριον. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ δὲ τοῦ Λαβρανδέως Διός ἐστι κρήνη διειδοῦς νάματος, † καὶ ἔχουσιν ὁρμίσκους χρυσοῦς, καὶ ἐλλόβια, χρυσᾶ μέντοι καὶ ταῦτα. ἀφέστηκε δὲ ὁ νεὼς τοῦ Διὸς τοῦδε, τῆς Μυλασίων πόλεως σταδίους ἑβδομήκοντα. εἰς τόδε ἄγαλμα ξίφος παρήρτηται· καὶ τιμᾶται, καλούμενος Κάριός τε καὶ Στράτιος. πρῶτοι γὰρ οἱ Κᾶρες ἀγορὰν πολέμου ἐπενόησαν, καὶ ἐστρατεύσαντο ἀργυρίου, ὄχανά τε ταῖς ἀσπίσι προσήρτησαν, καὶ λόφους ἐνέπηξαν τοῖς κράνεσιν. † ἐκάλεσαν δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ Καρὸς τοῦ Κρήτης καὶ Διός. Ζεὺς δὲ Λαβρανδεὺς ὕσας λάβρῳ καὶ πολλῷ, τὴν ἐπωνυμίαν τήνδε ἠνέγκατο ἔχειν. καὶ ἐν τῇ Χίῳ δὲ, ἐν τῷ καλουμένῳ Γερόντων λιμένι, τιθασῶν ἰχθύων πλῆθός ἐστιν· οὓς περ οὖν εἰς παραμυθίαν τοῦ γήρως, τοῖς πρεσβυτάτοις οἱ Χῖοι τρέφουσι. καὶ ἐν τῇ γῇ δὲ τῇ τῶν ποταμῶν τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος μέσῃ, πηγὴ ὑμνεῖται, καὶ εἰς βυθὸν κάτω διαφανής ἐστιν, καὶ ἐκβάλλει ὕδωρ ἰδεῖν λευκὸν, καὶ γίνεται ποταμὸς τὸ ἐκπῖπτον, ὄνομα † Βούρρας. ἐπᾴδουσί τε τὸ ὄνομα οἱ ἐπιχώριοι καὶ λόγον ἱερὸν, καὶ ἔστιν ὁ λόγος. ἡ Ἥρα μετὰ τοὺς γάμους τοῦ Διὸς, ἐνταῦθα ἀπελούσατο, ὥς φασι καὶ Σύροι, καὶ διὰ τοῦτο νῦν ὁ χῶρος εὐωδίαν ἀναπνεῖ· καὶ πᾶς ὁ ἀὴρ κύκλῳ ταύτῃ κίρναται. καὶ ἐνταῦθα σκιρτῶσιν ἰχθύων πρᾴων ἀγέλαι.

Ὅτι ἀγριώτατον καὶ πρᾳότατον ζώων λύκος καὶ ἀρνὸς, κατὰ τὴν ἐκ Δελφῶν μαρτυρίαν. Κεφ. λα.

Τὰ

sed ij quidem idcirco minuti proueniūt, quòd eius confluens nitidissim⁹ & frigidus sit, quo non ipsi delectantur, sed turbido potiùs, ac planè limoso, eoq; pinguescunt. Pyramus quidem, atque Sarus Cilices fluuij, eos longe pleniores ferūt: tum Orontes Syrorum fluuius eos progignit. Ptolemæorum item fluuius, & Apamiense stagnum maximos generant.

† ὅτι uel οὗτος
† μὲν
† Ὀρόντου

De piscibus mansuetis in diuersis locis. Cap. XXX.

PErmultis quidem locis mansuefacti pisces, & se appellantibus obtemperantes, & cibos obiectos libenter excipientes, aluntur: ut in Epiroticæ, olim nuncupatæ Stephanepoleos, templo Fortunę, in uinarijs siue canalibus utrinque iuxta ascensum. atq; in Peloro Siculo olim Syracusiorum propugnaculo. In templo etiam Iouis Labrandei fons nitidus mansuetos pisces habet, monilibus, & aureolis inauribus ornatos, quod quidem templum septuaginta stadia ab urbe Mylasiorum distat. Ex huius Iouis statua gladius est appensus: & colit deus Carij Stratijq; cognomine, quòd Cares primi stipendia meruerunt, & pecunia militarūt, loris clypeos appenderunt, cristas galeis accommodarunt. Cares autem sunt appellati à Care Iouis & Cretæ filio. At Iupiter Labrandeus nominatus est, q labro.i. multo & impetuoso imbre pluisset. In Chio ad portum, nuncupatum Γερόντων.i. senū, cicurū magnus est pisciū numerus, quos Chij ad solatium senectutis exacta ætate affectis alunt. Inter Euphratem & Tigridem regione media fons interesse prædicatur, cuius aqua usq; ad imam sedē perlucida est, & aquam limpidissimam emittit, unde fluuius emanat Burrhas, ubi piscium mansuetorū greges exultantes errant. Prædicant autē incolæ fabulæ quandam sacram: nempe Iunonem celebratis cum Ioue nuptijs in hac aqua se abluisse: quod & Syri aiunt: unde locus etiamnū suauem odorem spiret, qui in uicinum etiam aërem circunquaq; distribuitur.

† ἐν Ἀστακῷ
† Πελώρῳ, Gillius.
Labrandus uicus est Cariæ.
† Subaudi χειροήθεις τρέφουσι ἰχθῦς
† al'. ἐκλήθησαν
† Chaboras & Saocoras fluuij inter Euphraten & Tigrin medij fuere in tabulis Ptolemæi.

Oraculū Eurystheni & Procleæ datum, illic eis ducendas esse uxores, ubi efferatissimum animal, ferens mitissimum eis occurrisset. Cap. XXXI.

Anima-

Animalium uim & naturã ne dij quidem à sua cognitione scientiaq; aspernantur. Siquidem Eurysthenẽ & Procleam (Aristomachi filios, cui pater fuit Cleadas, Hyllus auus, proauus Hercules) audio cum in matrimoniũ fœminas ducere constitutum haberent, profectos ad Delphicum oraculum, deum consuluisse, quo cum Græcorũ Barbarorúmue affinitate deuincti pulchre & prudenter nuptijs alligati uiderent: ijs deũ respõdisse, quà uenissent, in Lacedemoniam reuerterentur. Vbicũq; porrò terrarũ summè ferum animal ferens mitissimũ eis occurreret, inde ducendas uxores esse. sic enim feliciter ipsis & prospere processurũ esse. Cui oraculo obtẽperantes, cum in Cleonæorum regionẽ uenissent, ipsis occurrit Lupus, Agnũ quẽ ex aliquo grege diripuerat portans: Ex eo illi coniecerũt Apollinẽ de ijs animalibus oraculo significationẽ dedisse: proinde ipsos Thesandri (filij Cleonymi) probi uiri filias uxores duxisse. Ergo si probe Dij tenent quodnam animal sit mansuetissimũ, quodq; immanitate efferatissimũ, nobis etiam horum scientia negligenda non est.

† ποίμνης

Lupus Agnũ ferens.

De Serpẽtibus Indiæ. Cap. XXXII.

Res multas & uarias producit India: quarũ aliæ felicẽ sanè illam & admirandam esse parentẽ testant, aliæ contrà neq; ulli sunt expetendæ, neq; laudis merentur quicq̃. Sed de alijs quæ uel usum aliquẽ sui afferunt, uel ad luxũ & ostentationem faciunt, aut propter precij magnitudinẽ appetuntur, partim iam prius dixi, partim dicturus sum postea, fauẽtibus dijs: in præsentia de Serpentibus tantum regionis illius uerba facere statui. Has illa multas uariasq; educat, quarum species omnes persequi uelle infinitũ foret. Non solum autẽ hominibus, uerum etiam alijs animantibus perniciose incommodant: eademq; herbas, defendentes à uenenatorum morsuum pernicie, gignit: ad quarũ usum & scientiam tantopere periti sunt indigenæ, ut quodnam medicamentum cuiq; Serpentium aduersetur, probè teneãt: simul & ne acerrima ueneni uis celerrimè ꝑ corpus manet, néue id ipsum cõficiat, præsens sibi mutuò ferũt auxiliũ, qđ necessariũ regio ipsa abunde subministrat. Iã porrò Serpẽtẽ q̃ hominẽ interfecerit, Indi (ꝑmultis in hãc rẽ testib⁹ Libycis & Aegyptijs Thebarũ incolis utẽtes) dicũt, idcirco subterraneã latebrã (quia

†al. abest

Serpentes.

Serpentẽ, quę hominẽ occiderit, non denuo recipi à terra.

Τὰ δὲ ἴδια τῶν ζώων εἰδέναι, οὐδὲ θεοὶ ὑπερορῶσιν. ἀκούω γοῦν Εὐρυσθένην καὶ Προκλέαν τοὺς Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεάδα, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος, παῖδας, βουλομένους ἀγαγέσθαι γυναῖκας, ἐλθόντας εἰς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐρέσθαι, τίνι ἂν κηδεύσαντες Ἑλλήνων ἢ Βαρβάρων, εἶτα μέντοι καλῶς καὶ εὐβούλως γῆμαι δόξαιεν. τὸν δὲ θεὸν αὐτοῖς ἀποκρίνασθαι, ἐπανιέναι μὲν εἰς Λακεδαιμονίαν, ὑποστρέφειν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην, καθ' ἣν καὶ ἀφίκοντο. ἔνθα δ' ἂν αὐτοῖς χώρας τὸ ἀγριώτατον ἀπαντήσῃ ζῷον φέρον τὸ πραότατον, ἐντεῦθεν ἁρμόσασθαι γάμους, οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἔσεσθαι λῷον. Καὶ οἱ μὲν, ἐπείθοντο. οἱ δὲ, γίνονται κατὰ τὴν Κλεωναίων χώραν, καὶ ἐντυγχάνει αὐτοῖς λύκος φέρων ἄρνα ἔκ τινος † ποιμένος αὐτοῦ ἡρπασμένον. συνέβαλον οὖν ἐκεῖνοι λέγειν ταῦτα τὰ ζῷα τὸν χρησμόν: καὶ ἡρμόσαντο τὰς Θεσάνδρου τοῦ Κλεωνύμου θυγατέρας, δοκίμου ἀνδρός. Εἰ δὲ οἱ θεοὶ ἴσασι τὸ ἡμερώτατον ζῷον καὶ τὸ ἀγριώτατον, οὐδὲ ἡμῖν ἀμελὲς τὰς φύσεις αὐτῶν εἰδέναι.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ὄφεων. Κεφ. λβ.

Ἰνδῶν γῆ, φέρει μὲν πολλὰ καὶ ποικίλα. καὶ τὰ μὲν, εὐδαίμονός ἐστι καὶ θαυμαστῆς μαρτύρια φορᾶς, τὰ δὲ, οὐκ ἀξιόζηλα αὐτῇ, οὐδὲ οἷα ἐπαινεῖν ἢ ποθεῖν ἄξια. καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν λυσιτελῶν, ἢ ἁβρῶν τε καὶ πολυτελῶν, τὰ μὲν εἶπον, τὰ δὲ εἰρήσεται σὺν τοῖς θεοῖς: τὸ δὲ νῦν ἔχον ὅπως ὠδῖνα ὄφεων ἡ γῆ ἀποδείκνυται εἰπεῖν ὥρμημαι. Πολλοὺς τίκτει καὶ διαφόρους: καὶ τὸ λειφθὲν τοῖς ἀπείροις † ἄπειρον. οὗτοι οὖν ἄρα οἱ ὄφεις καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα ζῷα ἀδικοῦσι. Τίκτει δὲ ἡ αὐτὴ γῆ καὶ πόας τῶν δηγμάτων ἀμυντηρίους, ἔχουσί τε αὐτῶν τὴν ἐμπειρίαν τε καὶ σοφίαν οἱ ἐπιχώριοι. καὶ ποῖον φάρμακον ὄφεως τινὸς ἀντίπαλόν ἐστι κατεγνώκασι: καὶ ἀμύνουσιν, ὡς ὅτι τάχιστα, ἀλλήλοις ἐπιτέμεσθαι πειρώμενοι τὴν τοῦ ἰοῦ κατὰ τοῦ σώματος ἐπινομὴν ὀξυτάτην τε οὖσαν καὶ ὠκίστην. καὶ ταῦτα μὲν αὐτοῖς εἰς ἐπικουρίαν τὴν ἀναγκαίαν, καὶ μάλα εὐπόρως ἀνίησιν ἡ χώρα καὶ ἀφθόνως. Ὄφις δὲ ὃς ἂν ἀποκτείνῃ ἄνθρωπον, ὡς Ἰνδοὶ λέγουσι, καὶ μάρτυρας ἐπάγουσι Λιβύων πολλοὺς, καὶ τοὺς περὶ Θήβας οἰκοῦντας Αἰγυπτίους, οὐκ ἔτι καταδῦναι καὶ εἰσερπύσαι εἰς τὴν ἑαυτῶν οἰκίαν ἔχει.

τῆς γῆς αὐτὸν μὴ δεχομένης, ἀλλ' ἐκβαλλούσης τῶν οἰκείων, ὡς ἂν εἴποις, φυγάδα κόλπων. ἀλήτης δ' ἐντεῦθεν καὶ πλάνης περιέρχεται, καὶ ταλαιπωρεῖται ὑπαίθριος, καὶ διὰ τοῦ θέρους, καὶ διὰ τοῦ χειμῶνος: καὶ οὔτε ἔτι σύννομος αὐτῷ πρόσεισιν, οὔτε οἱ ἐξ αὐτοῦ γενόμενοι γνωρίζουσι πατέρα. Τιμωρία μὲν δὴ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐπ' ἀνδροφονίᾳ παρὰ τῆς φύσεως ἥδε ἐλέγχθη, προνοίᾳ τοῦ θείου, κατά γε τὴν μνείαν τὴν ἐμήν: εἴρηται δὲ εἰς παίδευσιν τοῦ συνιέντι.

Περὶ τοῦ τῶν κυνῶν καὶ χηνῶν φρουρᾶς τοῦ ἐν τῷ Καπετωλίῳ. Κεφ. λγ.

Φυλάττειν δὲ ἄρα χηνῶν κυνῶν ἀμείνονες ἦσαν. καὶ τοῦτο κατεφώρασαν Ῥωμαῖοι. ἐπολέμουν γοῦν αὐτοὺς οἱ Κελτοὶ, καὶ πάνυ καρτερῶς. καὶ ὠσάμενοί γε αὐτοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἦσαν. καὶ ᾕρητό γε ὑπ' αὐτῶν ἡ Ῥώμη πλὴν τοῦ λόφου τοῦ καπετωλίου: ἦν γὰρ αὐτοῖς οὐκ εὐέμβατος ἐκ τοῦ ῥᾴστου. τὰ μὲν οὖν δοκοῦντα δέξασθαι οἷά τε χωρία τοὺς ἐπιόντας, σὺν ἐπιβουλαῖς περίφρακτο μέν που ταῦτα. ἦν δὲ ὁ χρόνος καθ' ὃν Μάρκος Μάλλιος ὑπατεύων τὸν λόφον τὸν προειρημένον ἐγχειρισθέντα διεφύλαττεν: οὗτός τοι καὶ τὸν υἱὸν ἀριστεύσαντα μὲν ἀνέδησε στεφάνῳ: ὅτι δὲ ἐκ τῆς αὐτοῦ μετῆλθε τάξεως, ἀπέκτεινεν. ἐπεὶ δὲ οἱ Κελτοὶ πανταχόθεν ἄβατα ἐθεώρουν εἶναί σφισι, τῆς νυκτὸς τὸ ἀωρότατον ἐκεῖναν ἐλλοχήσαντες, εἶτα ἐπιθέσθαι καθεύδουσι βαθύτατα: ἔσεσθαι δὲ ἐπιβατὰ ἑαυτοῖς ἤλπισαν, κατά γε τὸ ἀφύλακτον, καὶ ἔνθα ἠρεμία ἦν, τῶν Ῥωμαίων πεπιστευκότων μὴ ἂν ἐντεῦθεν ἐπιθήσεσθαι τοὺς Γαλάτας. καὶ μέντοι καὶ ἐκ τούτων †ἄληκτα ἦν, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ἄκρα τοῦ Διὸς, εἰ μὴ χῆνες παρόντες ἔτυχον. οἱ μὲν γὰρ κύνες πρὸς τὴν ῥιφθεῖσαν τροφὴν κατεσιώπησαν. ἴδιον δὲ ἄρα χηνῶν πρὸς τὰ ῥιπτούμενα εἰς ἐδωδὴν σφισι, βοᾶν, καὶ μὴ ἀτρεμεῖν. οὐκοῦν ἀνέστησάν τε τὸν Μάλλιον ἀνακλάγξαντες, καὶ τὴν προκειμένην φυλακήν. ταῦτά τοι τίνουσι δίκας οἱ κύνες παρὰ Ῥωμαίοις καὶ νῦν ἀνὰ πᾶν ἔτος, προδοσίας ἀρχαίας μνήμην: τιμᾶται δὲ ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις, καὶ ἐν φορείῳ πρόεισιν σὺν μάλα πομπικῶς.†

Περὶ ζώων τῶν παρὰ διαφόροις ἔθνεσι διαφόρῳ μετερχομένων ἔθει. Κεφ. λδ.

Καὶ

(quia terra suis ipsa sedibus eam non amplius recipiat, atq; quasi gremio suo in exilium eijciat) ingredi nequire. Sed postea errare, uagari, & pluribus iactatã miserijs, æstiuo & hyberno sub dio ærũnosum omne ætatis tempus degere: neq; amplius à coniugibus adiri, neq; ab ijs quos ex se procreauerit, parentem agnosci. Ergo pœnas diuina prouidentia uindice, etiam rationis expertia, ob cædes hominũ factas dependunt. Quod quidem ipsum à me commemoratur, uir prudens ut ex earum supplicio documentũ, ne ipse humanam occisionẽ efficiat, capere possit.

Quomodo Anseres circa Capitolij custodiã uigilantiores Canibus fuerint. Cap. XXXIII.

ANseres ad custodiã præferendi sunt Canibus, quod Romanorum periclitatione cõstat: quo tempore acerrimè à Gallis impugnati sunt, qui eis repulsis iam in urbẽ inuaserant. iamq; uniuersam occupabãt Capitolio tantũ excepto, qđ superare nõ facile poterant. Huius igitur loca quæ insidiantes admissura & minus tuta uidebant, custodibus cõmittebant. Consulatum gerebat tum temporis Manlius Consul, & cõmissum sibi Capitoliũ custodiebat. Hic est qui filiũ propter fortitudinẽ & rem bene gestam coronauit: sed † quòd extra ordinis sui locum progress⁹ esset morte affecit. Postq̃ uerò Galli collem sibi undequaq; inaccessum animaduerterunt, intẽpesta nocte per insidias adoriri somno profundiore detentos statuerunt. Conscensuros autem se sperabant per illam partem, quæ tanquam natura satis munita custodibus erat uacua, ꝙ inde insidiaturos Gallos Romani minimè sperassent. Atqui ex eo etiã loco collis pariter cum Iouis æde occupatus fuisset, nisi fortè adfuissent Anseres. Canes enim ad cibũ eis obiectũ silebant. Anserũ uerò propriũ est, ad esculẽta quæ eis obijciuntur, nõ quiescere, sed exclamare. Suo igitur clangore Manliũ & custodes excitarunt. Quamobrẽ nunc etiã Canes apud Romanos pœnas luunt quotannis, ad ueteris perfidię memoriam: Anseri uerò certis diebus suus decernitur honor, & magna cum pompa in *foro incedit.

† quòd iniussu imperatoris pugnasset, Gillius.

† ἁλωτά. al. ἄκλυστα

Anseres. Canes.

† addo ὁ χὴν.

* sic Gillius, φορεῖον quidẽ Græcis lecticã aut uehiculũ significat.

Quẽadmodũ diuersæ nationes uario modo bestijs utunť. Cap. XXXIIII.

HAec etiam non à cognitione scientiaq; animalium abhorrent: Scythæ ligni inopia quæ Dijs immolant, eorundem ossibus succensis coquunt. Apud Phryges, si quis aratorem Bouem occiderit, morte mulctatur. Sagarenses quotannis summa aduersus Mineruam obseruantia ei celebrãt Camelorum certamẽ: enimuero uelocissimi apud eos procreantur. Saracori Asinis ad ferenda onera utuntur, neq; ad molas, sed bellatores habent: & quemadmodum in Equis Græci sedentes, sic Asinis hi bellica pericula excipiunt. Quòd si quis Asinorũ apud eos corpulentior esse uideatur, illum Marti sacrificant. Clearchus peripateticus dicit solos de Peloponnensibus Argiuos, Serpentem non interimere: & si Canis in forum ingrediatur, certis quibusdam diebus quos illi sacros agũt, & Arneidas uocant, eum interficere. In Thessalia uero is qui uxorem ducturus est, pro nuptijs sacrificans, Equum bellatorẽ inducit frenatum, & omnibus armis instructum: deinde sacrificatione facta, Equũ uxori habenis ducẽdum tradit. Iam porrò id quã significationẽ habeat, Thessalis explicãdum relinquo. Tenedij olim præstantissimam grauidam Vaccam alunt, & cũ peperit, tanquam sanè puerperæ inseruiũt: uitulum autem recentem natum cothurnis indutí immolant: qui eum securi percusserit, lapidatione facta appetitur, atq; ad expiandam occisionem in mare fugit. Eretrienses Embointho Dianæ pecudes mutilas immolant.

† γαμοδαί-σια.

† Forte τῷ παλαιὸν ἔθει ἀρίστῳ Διονύσῳ, &c. al. ἀναρίστῳ

† Εμβρίνθῳ.

De amore Canũ in dominũ Xanthippũ, qui ipsum per mare nauigantẽ secuti sunt. Cap. XXXV.

PRæter ea quæ suprà dixi, Xanthippi (cui pater fuit Ariphrus) Canes dñi perstudiosos fuisse audio eo tẽpore, cum ingẽti bello Persarũ in Greciã exardescẽte, Athenieñses ex oraculis instinctu diuino afflatuq; editis, relicta patria, in classẽ demigrarũt: tũ huiusce, quẽ modò nominaui, Canes unà cum dño transmittente, seipsi ex Attica in Salamina traiecerũt. authores habeo Aristot. & Philochorum.

† al. ἐξῆγε

Ex Crathidis fl. potu albescere pecora, & Boues in Eubœa omnes albos nasci. Cap. XXXVI.

Καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ ζώων εἰπεῖν, οὐκ ἔξεισιν ἀπὸ μούσης. Σκύθαι ξύλων ἀπορίᾳ, ἅτινα ἂν καταθύσωσι, τοῖς αὐτῶν ὀστέοις ἕψουσι. Φρύγες δὲ ἐὰν παρ' αὐτοῖς τις ἀροτῆρα ἀποκτείνῃ βοῦν, ἡ ζημία θάνατος αὐτῷ. Σαγαραῖοι δὲ τῇ Ἀθηνᾷ καμήλων ἀγῶνα ὅσα ἔτη σὺν αἰδοῖ τῇ περὶ θεοῦ ἐπιτελοῦσι. γίνονται δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς αὗται δρομικώταταί τε ἅμα καὶ ὤκισται. Σαρακόροι δὲ οὔτε ἀχθοφόρους οὔτε ἀλοῦντας ἔχουσι τοὺς ὄνους, ἀλλὰ πολεμιστάς. καὶ ἐπ' αὐτῶν γε τοὺς ἐνοπλίους κινδύνους ὑπομένουσιν, ὥσπερ οὖν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῶν ἵππων. ὅστις δὲ ἄρα παρ' αὐτοῖς ὄνων ὀγκωδέστερος εἶναι δοκεῖ, τοῦτον τῷ Ἄρει προσάγουσιν ἱερόν. λέγει δὲ Κλέαρχος ὁ ἐκ τοῦ περιπάτου, μόνους Πελοποννησίων Ἀργείους ὄφιν μὴ ἀποκτείνειν. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἃς καλοῦσιν Ἀρνηΐδας οἱ αὐτοί, ἐὰν κύων εἰς τὴν ἀγορὰν παραβάλῃ, ἀναιροῦσιν αὐτόν. Ἐν Θετταλίᾳ δὲ ὁ μέλλων γαμεῖν, θύων τὰ † γαμοδέσια, ἵππον εἰσάγει πολεμιστὴν τὸν χαλινὸν περικείμενον, καὶ τὴν ἐνόπλιον σκευήν, καὶ ἐκείνην πᾶσαν. εἶτα ὅταν ἀπὸ τῆς ἱερουργίας γένηται, καὶ σπείσηται τῇ νύμφῃ, τὸν ἵππον ἀπὸ τοῦ ῥυτῆρος ἀγαγών, παραδίδωσι. τί δὲ νοεῖ τοῦτο, Θετταλοὶ λεγέτωσαν. Τενέδιοι δὲ † τῷ πάλαι ἀναρίστῳ Διονύσῳ ἔτρεφον κύουσαν βοῦν, τεκοῦσαν δὲ ἄρα αὐτὴν οἷα δήπου λεχὼ θεραπεύουσι. τὸ δὲ ἀρτιγενὲς βρέφος καταθύουσιν, ὑποδήσαντες κοθόρνους. ὅγε μὴν πατάξας αὐτὸ τῷ πελέκει λίθοις βάλλεται τῇ ὁσίᾳ, καὶ ἔστε ἐπὶ τὴν θάλατταν φεύγει. Ἐρετριεῖς δὲ τῷ † Ἐμβοΐνθῳ Ἀρτέμιδι κολοβὰ θύουσι.

Κύνες ἕτεροι φιλοδέσποτοι.

Κεφ. λε.

ΠΕπυσμαι δὲ πρὸς τοῖς ἤδη μοι προειρημένοις, κύνας γενέσθαι φιλοδεσπότας, ὡς Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρου. ἐμβιβαζομένων γὰρ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς ναῦς, ἡνίκα ἐπὶ τοῦ χρόνου ὁ Πέρσης τὸν μέγαν πόλεμον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα † ἐξῆγε, καὶ ἔλεγον οἱ χρησμοὶ λῷον εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις τὴν μὲν πατρίδα ἀπολιπεῖν, ἐπιβῆναι δὲ τῶν τριήρων· οὐδὲ οἱ κύνες τοῦ προειρημένου ὑπελείφθησαν, ἀλλὰ συμμετῳκίσαν τῷ Ξανθίππῳ, καὶ διανηξάμενοι εἰς τὴν Σαλαμῖνα ἀπέβησαν. λέγετον δὲ ἄρα ταῦτα Ἀριστοτέλης καὶ Φιλόχορος.

Περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐν τῷ Κράθιδι, καὶ ὡς λευκαίνει τὰ θρέμματα. καὶ περὶ τῶν βοῶν τῶν ἐν Εὐβοίᾳ. Κεφ. λϛ.

Τοῦ ὕδωρ ὁ Κρᾶθις λευκῆς χρόας ποιητικὸν μεθίησι ποταμὸς ὤν. τὰ γοῦν πρόβατα πίνοντα αὐτοῦ καὶ οἱ βόες, καὶ πᾶσα ἡ τετράπους ἀγέλη, καθά φησι Θεόφραστος, λευκὰ ἐκ μελάνων ἐγγίνεται ἢ πυῤῥῶν. καὶ ἐν Εὐβοίᾳ δὲ οἱ βόες λευκοὶ τίκτονται σχεδὸν πάντες: ἔνθεν καὶ ἀργιβόειον ἐκάλουν οἱ ποιηταὶ τὴν Εὔβοιαν.

Περὶ ἀλεκτρυόνος, ὃς ἠράσθη τοῦ οἰνοχόου. καὶ περὶ κολοιοῦ τε καὶ μελισσῶν. Κεφ. λζ.

Οἰνοχόου βασιλικοῦ, καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς Νικομήδης ὁ Βιθυνῶν, ἀλεκτρυὼν ἠράσθη Κένταυρος ὄνομα. καὶ λέγει Φίλων τοῦτο. ἠράσθη δὲ ἄρα καὶ κολοιὸς ὡραίου παιδός. καὶ μελίττας δέ τινας ἐρωτικὰς εἶναι πέπυσμαι, εἰ καὶ αἱ πλείους σωφρονοῦσι.

Περὶ σφιγγὸς καὶ τοῦ πτερωτοῦ ὑός. Κεφ. λη.

Τὴν σφίγγα ὑπόπτερον γράφουσί τε καὶ πλάττουσι πᾶν ὅσον περὶ χειρουργίας σπουδαῖον καὶ πεπονημένον. ἀκούω δὲ ἐν Κλαζομενίοις σῦν γενέσθαι πτηνόν, ἣ πορθοῦν ἐλυμαίνετο τὴν χώραν τοῖς Κλαζομενίοις. καὶ λέγει τοῦτο Ἀρτέμων ἐν τοῖς ὅροις τοῖς Κλαζομενίων. ἔνθεν τοι καὶ χῶρος ἐκεῖ κέκληται, ὑὸς πτερωτοῦ ὀνομαζόμενός τε, καὶ ᾀδόμενος. τοῦτο δὲ εἴ τῳ δοκεῖ μῦθος εἶναι, δοκείτω. ἐμὲ δὲ οὖν περὶ ζώου λεχθὲν, καὶ μὴ λαθὸν, οὐκ ἐλύπησεν εἰρημένον.

Περὶ δράκοντος καὶ τῶν καλουμένων Ὀφιογενῶν. Κεφ. λθ.

Ἀλίᾳ τῇ Συβάρεως †παριούσης εἰς ἄλσος Ἀρτέμιδος, ἦν δὲ ἐν Φρυγίᾳ τὸ ἄλσος, δράκων ἐπεφάνη θεῖος, μέγιστος τὴν ὄψιν, καὶ ὡμίλησεν αὐτῇ. καὶ ἐντεῦθεν οἱ καλούμενοι Ὀφιογενεῖς τῆς σπορᾶς τῆς πρώτης ὑπῆρξαν.

Τίνα παρὰ τίσι τιμᾶται ζῶα. Κεφ. μ.

Τιμῶσι δὲ ἄρα Δελφοὶ μὲν λύκον: Σάμιοι δὲ πρόβατον, Ἀμπρακιῶται γε μὴν τὸ ζῶον τὴν λέαιναν. τὰ δὲ αἴτια τῆς ἑκάστου τιμῆς εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἔξω τῆς δὲ τῆς σπουδῆς. Δελφοῖς μὲν χρυσίον ἱερὸν σεσυλημένον, καὶ ἐν τῷ Παρνασσῷ κατορωρυγμένον, ἀνίχνευσεν ὁ λύκος. Σαμίοις δὲ καὶ αὐτοῖς τοιοῦτο χρυσίον κλαπὲν πρόβατον ἀνεῦρε, καὶ ἐντεῦθεν Μανδρόβολος ὁ Σάμιος τῇ Ἥρᾳ πρόβατον ἀνάθημα ἀνῆψε. καὶ τὸ μὲν, Πολέμων λέγει, τὸ πρότερον: τὸ δὲ, Ἀριστοτέλης, τὸ δεύτερον. Ἀμπρακιῶται δὲ, ἐπεὶ τὸν τύραννον αὐτῶν φαῦλον διεσπάσατο λέαινα, τιμῶσι τὸ ζῶον, αἴτιον αὐτοῖς ἐλευθερίας γεγενημένον.

Μιλτιά-

Confluentē candidi coloris efficientem Crâthis fluuius emittit. Nam ouillū & bubulū pecus, & omnis grex quadrupes, sicut Theophrastus ait, ex eo bibēs, de nigro rufóue alb⁹ fit. Boues quoque in Eubœa ferè oēs albi nascūt, q̄re & argibooeon poëtæ Eubœā cognomināt.

De Gallo q uini ministrū amauit: itéq; de Graculo & Apib⁹. Cap. XXXVII.

Philon dicit, eū qui Nicomedi Bithyniæ regi pocula administraret, à Gallinaceo (Centauro noīe) adamatū fuisse: tum Graculo formosum puerū in amore fuisse: tum etiā Apes amatorio affectu flagrare (ob eamq; causam à pungendis hominibus quos amant, aculeos sustinere) q̄uis earū plurimæ à libidine sint alienæ.

De Sphinge & Sue Clazomenio, alatis. Cap. XXXVIII.

Sphingem, quicūq; uel picturæ uel plasticæ operā dant, fingere alatā solent. Cęterū apud Clazomenios Suem alatum exortū fuisse auditum est, qui Clazomenios agros uastaret: Quod quidē ipsum in libro de Clazomeniorū finibus Artemon confirmauit: unde illic locus decantatus, Sus alatus nominat̄. Id quod si cuipiam fabula uideatur, non prohibeo. ego quod de animali dictum ab alijs nō ignorabam, non inuitus retuli.

Ex Haliæ mulieris coitu cū Dracone, Ophiogenæ nati. Cap. XXXIX.

Haliæ Sybaridis filiæ cum in Phrygia lucum Dianæ ingressa esset, Draco quidam sacer prægrandis apparuit, & cū ea coiuit: unde Ophiogenę dicti primam sui generis originem trahunt.

† παριούσης

De Ophiogenis lege Plin. lib. 7. cap. 2.

Quænā animalia à quibus cultu uel honore affecta sint. Cap. XL.

Lvpū Delphi colunt, Samij ouē uenerant, Leęnā Ampraciotę adorāt. Causas aūt quāobrē huiusmodi bestias diuini cultus honore prosequant̄, nō alienū est explicare. Delphis aurū sacrū furto lectū, direptūq;, & in Parnasso defossum, sicut dicit Polemon, inuestigauit Lupus. Samijs item aurū furto sublatū Ouis inuenit. quare Mandrobulus Samius Iunoni Ouē cōsecrauit, ut Aristot. tradit. Ampraciotæ Leænam, quòd tyrannū suum lacerasset, & distraxisset, idcirco ut suæ libertatis uindicem, summa religione colunt.

Miltiades treis Equas † Olympiæ uictrices, sepulturæ honore in Ceramico affecit. Euagoras Lacon, itidem Olympionicas Equos ad sepulturã magnificè dedit.

De magnitudine Gangis fl. Cetorũq; & Testudinũ in eo. De duob' in eodẽ Crocodilorũ generib. Cap. XLI.

GAnges Indię fluuius, initiũ ducens à fontibus, cum per se fluit, & nondũ ad alios admistus est, altitudine est uiginti passuũ, latitudine uerò octoginta stadiorum: cum uerò iam alij in eum influxerint, altus sexagenos passus profluit, dilatatur autẽ & diffunditur in quadringenta stadia. Insulas Lesbo Cyrnóue maiores efficit. Cete procreat, quorum adeps unguentorũ usum præstat. In eo etiam Testudines nascuntur, quarũ testa nõ minori magnitudine sit, q̃ dolium capax uiginti amphorarũ. Idem Crocodilorũ genera duo educat. Horũ alteri nihil nocẽt, alteri inexorabili atq; imisericordi in q̃dlibet uoragine carniuori sunt. In eorũ summo rostro, quiddã similiter ut in Cerastis (serpentib') eminet. His administris ad ulciscendos maleficos, turpissimis iudicijs cõuictos, Indi utunt: nam eosdẽ rerũ capitaliũ damnatos eis obijciũt: neq; ad percutiendos eos securi, laqueóue ad frangendam ipsorũ ceruicẽ carnifice egent.

De marinorũ pisciũ escis. Cap. XLII.

PIscationis marinę periti, ut author est Leonides, Scaris escã demittũt coriandrũ & * carton. sic.n. nullo negotio capiunt: Scarus.n. his cõdimentis ceu præstigijs q̃busdã allicit. Porrò betarũ folijs Mulli capiunt. nam hoc olere gaudet hic piscis: eoq; facile inescatus capitur.

* Cárton Athenæo est pastinaca magna & bene aucta. Porrum uerò cárton, (uel potius cartón, oxyton.) est quod Latini sectiuũ cognominant. Cáros, quod uulgo carui: & huius semen inescandis piscibus conuenire uidetur, ut cumini etiam & anethi, suo odore.

De quatuor modis piscatiõis. Ca. 43.

PIscatiõis † modi quatuor tradũt. fit.n. uel reti, uel conto, uel nassa, uel hamo. Ea q̃ retib' utit, p̃cipuè ditare piscatores potest, p̃pter copiosam capturã, qua pisces pariter plurimi, ut occupatis hostiũ castris captiui, in eorũ potestatẽ ueniũt. Supellectilẽ uerò req̃rit uariã: ut sunt, funes, fila alba & nigra, cypus, suber, picea, lora, rhûs, lapis, bybl' siue papyr', cornua, nauis sex remorũ, axis, scytalides siue bacilli teretes, cottana, tympanũ, ferrũ, ligna, pix, Incidũt aũt in ea diuersa gña piscium, &

Μιλτιάδης δὲ τὰς ἵππους τὰς τρεῖς ὀλύμπια ἀνελομένας ἔθαψεν ἐν Κεραμεικῷ. καὶ Εὐαγόρας δὲ ὁ Λάκων καὶ ἐκεῖνος † ὀλυμπιονίκας ἵππους, ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς.

Περὶ τῶν ἐν Γάγγῃ κητῶν, χελωνῶν τε καὶ κροκοδείλων. Κεφ. μα.

Ὁ Γάγγης ὁ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ῥέων, ὑπαρχόμενος ἐκ τῶν πηγῶν βαθύς ἐστιν εἰς ὀργυιὰς εἴκοσι, πλατὺς δὲ εἰς ὀγδοήκοντα σταδίους. ἔτι γε αὐθιγενεῖ τῷ ὕδατι πρόεισι, καὶ ἀμιγεῖ πρὸς ἕτερον. προϊὼν δὲ τῶν ἄλλων εἰς αὐτὸν ἐμπιπτόντων καὶ ἀνακοινουμένων οἱ τὸ ὕδωρ, εἰς βάθος μὲν ἥκει καὶ ἑξήκοντα ὀργυιῶν· πλατύνεται δὲ καὶ ὑπερεκχεῖται εἰς σταδίους τετρακοσίους. καὶ ἔχει νήσους Λέσβου τε καὶ Κύρνου μείζονας· καὶ τρέφει κήτη. καὶ ἐκ τούτων πιμελῆς † ἄλιφα ἐργάζονται. εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῷ καὶ χελῶναι, καὶ αὐταῖς τὸ χελώνειον πιθάκνης καὶ εἴκοσιν ἀμφορέας δεχομένης οὐ μεῖόν ἐστι. κροκοδείλων δὲ παιδεύει διπλᾶ γένη. καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἥκιστα βλάπτει· τὰ δὲ, παμβορώτατα σαρκῶν ἐσθίει καὶ ἀφειδέστατα. καὶ ἔχουσιν ἐπ᾽ ἄκρου τοῦ ῥύγχους ἐξοχὴν ὡς † κέρας. τούτοις καὶ πρὸς τὰς τῶν κακούργων τιμωρίας ὑπηρέταις χρῶνται. τοὺς γὰρ ἐν τοῖς μεγίστοις τῶν ἀδικημάτων ἑαλωκότας ῥίπτουσιν † αὐτῷ, καὶ δημίου δέονται ἥκιστα.

Τίνα τισὶν ἁλίσκεται τῶν θαλαττίων. Κεφ. μβ.

Δέλεαρ δὲ καθιᾶσιν οἱ σοφοὶ τὰ θαλάττια, τοῖς μὲν σκάροις, ὡς Λεωνίδης φησὶ, κορίαννα καὶ κάρτα· καὶ † ἔστιν εὐθήρατα ταῦτα καὶ ἑλεῖν ῥᾷστα. πρόσεισι γὰρ αὐτοῖς ὁ σκάρος γοητευόμενος ὥσπερ ἡδύσμασι. φύλλα δὲ τευτλίων αἱρεῖ τὰς τρίγλας. χαίρει δὲ τῷδε τῷ λαχάνῳ τὸ ζῶον, καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἁλίσκεταί τε καὶ δουλοῦται † ἑκάστα.

Ἐνύδρου θήρας διαφοραί. Κεφ. μγ.

Ἐνύδρου δὲ θήρας διαφοραὶ δ. φασὶ. δικτυεία, κόντωσις, καὶ κυρτία, καὶ ἀγκιστρεία. καὶ προσέτι. καὶ ἡ μὲν δικτυεία, πλουτοφόρος· καὶ ἔοικεν ἁλισκομένῳ στρατοπέδῳ, καὶ αἱρουμένοις αἰχμαλώτοις τισί. καὶ δεῖται χορηγίας ποικίλης, οἷον σπάρτου, καὶ λίνου λευκοῦ, καὶ μέλανος ἄλλου, καὶ κυπέρου, καὶ φελλῶν, μολίβδου τε καὶ πίτυος, καὶ ἱμάντων, καὶ ῥοῦ, καὶ λίθου, καὶ βύβλου, καὶ κεράτων, καὶ νεὼς ἑξήρους, ἄξονός τε καὶ σκυταλίδων, κοττάνης, καὶ τυμπάνου, καὶ σιδήρου, καὶ ξύλων, καὶ πίττης. ἐμπίπτει δὲ γένη τε ἰχθύων διάφορα, καὶ

† Olympię occisas, uerterat Gillius. Legim' & Cimois equas post tres uictorias Olympicas Athenis sepultas.

† ὀλυμπιονίκας

Cete.

Testudines.

† Gillius ἀλειφα legit.

Crocodili.

† κέρας Gillius.

† αὐτοῖς

† Enallage numeri & generis.

Scari.

† ῥᾶσα.

† Vide Oppianum circa initium lib. 4. de piscatione: & Platonẽ in Sophista: & Pollucẽ li. 1. & 7.

Retia.

Quædã horũ nobis obscura sunt: poterunt aũt explicari ab illis, qui cum piscatoribus, præsertim maritimis uersantur.

ρα, καὶ ἀγέλαι ποικίλαι τε καὶ πολλαί. ἡ δὲ διακοντωσις, ἐστὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀνδρειοτάτη, καὶ δεῖται θηρατοῦ ῥωμαλεωτάτου. παρεῖναι δὲ δεῖ κάμακα ὀρθὴν, † ἐλαίαν, καὶ σχοινία σπάρτινα, πευκία τε πολύκης τε λιπαρωτάτης. † νεὼς μικρᾶς, ἐρετῶν συντόνων καὶ βραχίονας ἀγαθῶν. Ἡ δὲ κυρτία, δολερωτάτη θήρα καὶ ἐπιβουλοτάτη δεινῶς ἐστι, καὶ ἐλευθέροις πρέπειν δοκεῖ ἥκιστα. δεῖται δὲ ὁλοσχοίνων τε ἀβρόχων, καὶ λύγου, † καὶ χερμάδος, καὶ αἰνέων, καὶ λίθου, καὶ φύκους θαλασσίου, σχοίνων τε, καὶ κυπαρίττου κόμης, καὶ φελλῶν, καὶ ξύλων, καὶ δελέατος, καὶ νεὼς μικρᾶς. Ἡ δὲ ἀγκιστρία σοφωτάτη ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐλευθέροις πρεπωδεστάτη. δεῖται γοῦν ἱππείων τριχῶν, τὰς χρόας καὶ λευκὰς καὶ μελαίνας, καὶ πυῤῥὰς, καὶ μεσαιπολίους. τῶν δὲ βαπτομένων ἐγκρίνουσι τὰς λευκὰς, ἢ τὰς ἁλιπορφύρους. αἱ γοῦν ἄλλαι πᾶσαι, πονηραί φασι. χρῶνται δὲ καὶ τῶν ἀγρίων συῶν ταῖς θριξὶ ταῖς ὀρθαῖς, καὶ † τερίνθου δὲ, καὶ χαλκοῦ πλείστου, καὶ μολίβδου, καὶ † σπαρτίναις, καὶ πτεροῖς μάλιστα μὲν λευκοῖς, ἢ μέλασι, καὶ ποικίλοις. χρῶνταί γε μὴν οἱ ἁλιεῖς καὶ φοινικοῖς ἐρίοις, καὶ ἁλουργέσι, καὶ φελλοῖς, καὶ ξύλοις: καὶ σιδήρου, καὶ ἄλλων δέονται: ἐν δὲ τοῖς καὶ καλάμων εὐφυῶν, καὶ ἀβρόχων, καὶ ὁλοσχοίνων βεβρεγμένων, καὶ νάρθηκος ἐξεσμένου, καὶ † ῥάβδοις κρανείας, καὶ † χιμάῤῥας κεράτων, καὶ δέρματος. ἄλλος δὲ ἄλλῳ τούτων ἰχθὺς αἱρεῖται. καὶ τάς γε θήρας ἤδη εἶπον αὐτῶν.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἐλεφάντων, καὶ τῶν ἐν Λιβύῃ ἵππων.

Κεφ. μδ.

Λόγω δὲ ἄρα τώδε Ἰνδὸς καὶ Λίβυς τὸ γένος διαφόρω. ἐρεῖ δὲ ὁ μὲν Ἰνδὸς, τὰ ἐπιχώρια: ὁ δὲ Λίβυς, ὅσα οἶδε καὶ ἐκεῖνος. ἃ δὲ οὖν ἀδόντων ἄμφω τὼ λόγω ἐστὶν ἐκεῖνα. Ἐν Ἰνδοῖς ἂν ἁλῷ τέλειος ἐλέφας, ἡμερωθῆναι χαλεπός ἐστι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ποθῶν, φονᾷ. ἐὰν δὲ αὐτὸν καὶ δεσμοῖς διαλάβοις, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐς τὸν θυμὸν ἐξάπτεται, καὶ δεσπότην οὐχ ὑπομένει. ἀλλ' οἱ Ἰνδοὶ καὶ ταῖς τροφαῖς κολακεύουσιν αὐτὸν, καὶ ποικίλοις καὶ ἐφολκοῖς δελέασι πραΰνειν πειρῶνται, παρατιθέντες ὡς πληροῦν τὴν γαστέρα, καὶ θέλγειν τὸν θυμόν. ὁ δὲ, ἄχθεται αὐτοῖς καὶ ὑπερορᾷ. τί οὖν ἐκεῖνοι κατασοφίζονται καὶ δρῶσιν; μοῦσαν αὐτοῖς προσᾴδουσιν ἐπιχώριον, καὶ κατᾴδουσιν αὐτοὺς ὀργάνῳ τινὶ, καὶ τούτῳ συνήθει, καλεῖται

scium, & uarij multiq́; eorũ greges. Quæ uerò per contum piscatio fit, inter cæteras strenuissima est, & piscatore opus habet robustissimo. Ad eam requiruntur, pertica recta oleagina, & funes è sparto contexti: & tædæ uel faces de pinu perquàm resinosa: item nauis parua, & remiges assidui, ualidiq́; brachijs. At nassarum usus, præ cæteris insidiosus atq; dolosus, ingenuos homines minimè decere uidetur. Adhibentur holoschœni iunco rum generis nõ madidi, uimen, lapis qui facile manibus tractetur, alga marina, funes, coma cupressi, subera, ligna, esca, & nauis parua. Porrò ea quæ hamis fit piscatio, ut callidissima est, ita liberis hominibus imprimis decora. Opus autem habet pilis equinis, albis, nigris, ruffis, & ad canum colorem uergentibus. ceteris qui tinguntur inserunt albos uel purpureos, reliquos omnes improbant. Aprorum etiam setis (de dorso) rigidis utuntur: & linis seu filis, & ære multo, plumboq́;, & è sparto funiculis: & pennis, præcipuè albis, aut nigris & uarijs. Sunt ex piscatoribus qui etiam lanis utãtur puniceis uel purpureis, & lignis, ferroq́;, & alijs rebus indigeant: & inter illas, arundinibus rectis procerisq́;, nec madidis: holoschœnis uerò madefactis, & uirga de corno arbore, & Capræ cornibus, & corio. Alij enim pisces alijs istorum capiũtur: ut iam suprà explicatum est.

Contus.

† ἐλαίας, † al. ἐλαιον † addo, δεῖ δὲ

† καὶ χερμάδος λίθου. † αἰνέων uox corrupta, al. εὐνέων

† al. τερίνθῳ, lego μηρίνθῳ. † σχοίνοις σπαρτίναις.

† ῥάβδον † χιμαίρας

Indici Elephãti ętate ꝓuecti, quomodo capti mansuescant Musico instrumento. Et quomodo Equæ in Libya mulceant tibiæ cantu, quo etiã ad uenerẽ incitant. Cap. XLIIII.

QVæ Indus & Afer de suæ uterq; regionis animalibus referũt, hæc sunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis cõfirmatus capiat, ex feritate ægrè traducit ad mãsuetudinẽ: & ꝙ desiderio libertatis teneat, ideo cædes molit: ac si uinculis deuinciat & constringat, magis incitat aĩo, neq; ullã seruitutẽ ꝑpetit. At em̃ Indi uarijs & multiplicib. cibariorũ illecebris eũ delinire studẽt: ille tñ nihil de acerbitate sua remittẽs, nihilq́; ab ijs blãditijs mitescẽs, ijs ꝑclare contẽptis, pergit ijsdẽ infestus esse. Quid igit ij cõminiscunt & machinantur? Instrumẽto quodam musico

(ſcindapſum uocant) uernaculã cantiunculam ei canunt, is animum attendit, auremq́ ad audiendum erigit, & ſuauitate illius demulcetur: animi incitatio cõprimitur. Tum paulatim in obiectum cibũ reſpicit: & tametſi omnibꝰ uinculis exoluit, tamen cantu deuinctus, non amplius ad priſtinos mores à manſuetudine deficit: & cibo libenter ueluti conuiua fruit.

†σόρνυτ.

Equæ Libycæ

Tibiæ cantu uſq; eò capiuntur Libycę Equæ, ut huius blandimentis ad homines manſueſcant, & inſultare ac lædere deſinant: & quocũq; eas cantiuncularũ blanditię inuitauerint, eò paſtorẽ conſequuntur. cum ille inſiſtit, hę etiã à progrediendo ſe ſuſtinent: ac ſi cantũ contentiorem ad tibiam canat, ex eo tanta uoluptate afficiuntur, ut lachrymas tenere non poſſint. Harũ paſtores ex rhododaphne arbore paſtoritiam fiſtulam excauant, cuius ſonoro inflatu armentũ antegredientes demulcent. Euripides dicit, paſtores hymenæos ad tibiã cantantes, ad uenerẽ equas incitare, atq; etiã equos ad ineundas fœminas incendere. Ad hunc igitur modum equinæ nuptiæ initiantur, ut nuptiale carmen tibia præcinat.

†προηγούμενοι Gillius.

Tibia Equos ad Venerem incitat.

Arionis à Delphino ſeruati historia. Cap. XLV.

Delphinorũ genus quantopere cantu & tibijs delectetur, luculentum Arionis Methymnæi hiſtoria nobis teſtimonium fuerit: quam & ſtatua eius in Tęnaro, & ſubſcriptũ epigramma repræſentant, hoc uidelicet diſtichon: E Pelago ſeruauit Ariona Cyclone natũ Delphinus uector, dijs ducibus, Siculo. Cęterũ hymnus quo ſe Arion gratum Neptuno declarare, & ſimul Delphinorum in Muſicam ſtudiũ teſtari uoluit, tanq̃ & illis mercedem pro ſeruato & ſuperſtite exoluẽs, ab eo conditus eiuſmodi eſt:

†πομπαῖσιν

Neptune deûm maxime, Qui rex maris profundi Tridente clarus aureo Complecteris undiq; terrã: Te branchijs & pinnis Inſigne piſcium genus Mutę colunt natãtes. Præ cęteris te pandi Circumnatant Delphines Canes marini, & errant Iuxtà, leueſq́ ſaliunt: Quandoq; & inſtar iaculi Vibrãt ſeipſos eminus Pernicitate mira, Ceruice rigidi recta. Oblectat hoſce Muſica, Amãt eos Nereides Suũ pecus puellæ, Quas Amphi-

*uidetur duæ dictiones in codice manu ſcripto altero ἔγκυμον ἅλμαν, in altero una.

† πτερύγων

†σεισοῖτε

καλεῖται σκινδαψὸς τὸ ὄργανον. ὁ δὲ, ὑπέχει τὰ ὦτα καὶ θέλγεται, καὶ ἡ μὲν ὀργὴ πραΰνεται, ὁ δὲ θυμὸς ὑποστέλλεταί τε καὶ †θόρνυται. εἶτα μικρὰ δὲ καὶ εἰς τὴν τροφὴν ὁρᾷ. εἶτα ἀφεῖται μὲν τῶν δεσμῶν, μένει δὲ τῇ μούσῃ δεδεμένος, καὶ δειπνεῖ προθύμως, ἁβρὸς δαιτυμὼν καταδεδεμένος. πόθῳ γὰρ τοῦ μέλους οὐκ ἂν ἔτι ἀποσταίη. Λιβύων δὲ ἵπποι, δεῖ γοῦν ἀκοῦσαι καὶ τὸν λόγον τὸν ἕτερον, ὧν προσοῦσαν αὐτὰς αἱρεῖ ἡ αὔλησις, πραΰνονταί τε καὶ ἡμεροῦνται, καὶ ἀπολήγουσι μὲν τοῦ ὑβρίζειν τε καὶ σκιρτᾷν: ἕπονται δὲ τῷ νομεῖ ὅπῃ ἂν αὐτὰς τὸ μέλος ἐπάγῃ: ὑποστάντος δὲ, καὶ ἐκεῖναι ἐφίστανται: ἐὰν δὲ προτείνῃ εἰς τὸ αὔλημα, λείβεται δάκρυα ὑφ' ἡδονῆς αὐταῖς. οἱ μὲν οὖν βουκόλοι τῶν ἵππων, ῥοδοδάφνης κλάδον κοιλάναντες καὶ ἐργασάμενοι αὐλὸν, καὶ εἰς αὐτὸν ἐμπνέοντες, ἔτα οὕτω †προειρημένων καταυλοῦσιν. Λέγει δὲ Εὐριπίδης καὶ ποιμνίτας τινὰς ὑμεναίους. ἔστι δὲ ἄρα τοῦτο αὔλημα, ὃ προσᾴδουσι τὰς μὲν ἵππους τὰς θηλείας εἰς ἔρωτα ἐμβάλλει, καὶ οἶστρον ἀφροδίσιον: τοὺς δὲ ἄρρενας μίγνυσθαι αὐταῖς ἐκμαίνει. τελοῦνται μὲν ἱππικοὶ γάμοι τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ἔοικεν ὑμέναιον ᾄδειν τὸ αὔλημα.

Περὶ τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας. Κεφ. με.

Τὸ τῶν δελφίνων φῦλον ὡς ἐστὶ φιλῳδοί τε καὶ φίλαυλοι, τεκμηριῶσαι ἱκανὸς καὶ Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος, ἔκ τε τοῦ ἀγάλματος τοῦ ἐπὶ Ταινάρῳ, καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντος ἐπιγράμματος. ἔστι δὲ τὸ ἐπίγραμμα, Ἀθανάτων †πομπαῖσιν Ἀρίονα Κύκλονος υἱὸν, Ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα τόδε. Ὕμνον χαριστήριον τῷ Ποσειδῶνι, καὶ μάρτυρα τῆς τῶν δελφίνων φιλομουσίας, οἱονεὶ καὶ τούτοις ζωάγρια ἐκτίνων, ὁ Ἀρίων ἔγραψε. καὶ ἔστιν ὁ ὕμνος οὗτος. Ὕψιστε θεῶν πόντιε, Χρυσοτρίαινε Πόσειδον, γαιήοχ', *ἐγκυμονάλμαν: Βράγχιοι περὶ δὲ σε πλωτοὶ θῆρες Χορεύουσι κύκλῳ, Κούφοισι †ποδῶν ῥίμμασιν Ἐλαφρὰ ἀναπαλλόμενοι: †Σεισμοὶ φριξαύχενες Ὠκυδρόμοι σκύλακες Φιλόμουσοι δελφῖνες, Ἔναλα θρέμματα κουρᾶν Νηρηίδων θεᾶν, Ἃς γείνατ'

κατ' Ἀμφιτρίτη. Οἵ μ' εἰς Πέλοπος γᾶν ἐπὶ Ταιναρίαν ἀκτὰν ἐπορεύσατε πλαζόμενον Σικελῷ ἐνὶ πόντῳ, Κυρτοῖσι νώτοις χορεύοντες, Ἄλοκα Νηρείας πλακὸς τέμνοντες, ἄστιβῆ πόρον. Φῶτες † δ' ἐλιοί με ἀπὸ ἁλιπλόου γλαφυρᾶς νεὼς εἰς οἶδμα ἁλιπόρφυρον λίμνας ῥῖψαν. Ἴδιον μὲν δὴ τοῦ δελφίνων πρὸς τοῖς ἄνω λεχθεῖσι, καὶ τὸ φιλόμουσον.

Amphitrite peperit. Vos me uagantem Siculo In æquore, ad Tenarium Litus tulistis equitē, Vectumq́ dorsis uestris. Vester chorus me placidè Non peruiū mortalibus Longè salū lateq́ Sulcans natando eduxit: In quod uiri me nautę Deiecerant è naui Curua, marina, pfidi. Ergo etiā alia quę prædiximus, & Musicę studium in Delphinis laudari cōuenit.

†fortè φῶτες δ' αὐίλε ὤ με. al'. ἐλαιοί.

Πῶς ἄρα τὰ ζῶα ἁλίσκεται ὑπὸ μουσικῆς σύες τε καὶ ἔλαφοι. Κεφ. μς.

Apri & cerui quomodo Musica capiantur. Cap. XLVI.

Λόγος τοῦ διαῤῥεῖ Τυῤῥηνὸς ὁ λέγων τοὺς ὗς τοὺς ἀγρίους, καὶ τοὺς πρὸς αὐτοῖς ἐλάφους, καὶ ὑπὸ δικτύων μὲν καὶ κυνῶν ἁλίσκεσθαι, ἧπερ οὖν θήρας νόμος: συναγωνιζομένης δ' αὐτοῖς τῆς μουσικῆς, καὶ μᾶλλον. πῶς † δὲ, ἤδη λέγω. τὰ μὲν δίκτυα περιβάλλουσι, καὶ τὰ λοιπὰ θήρατρα, ὅσα ἐλλοχᾷ τὰ ζῶα: ἕστηκε δὲ ἀνὴρ αὐλῶν τεχνίτης, καὶ ὡς ὅτι μάλιστα πειρᾶται τοῦ μέλους ὑποχαλᾷν: καὶ ὅ, τί ποτέ ἐστι τῆς μούσης σύντονον ἐᾷ, πᾶν δὲ ὅτι γλυκύτατον αὐλῳδίας, τοῦτο ᾄδει. ἡσυχίᾳ δὲ καὶ ἠρεμίᾳ ῥᾳδίως διαπορθμεύει, καὶ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ εἰς τοὺς αὐλῶνας, καὶ εἰς τὰ δάση, καὶ εἰς ἁπάσας συνελόντι εἰπεῖν τὰς τῶν θηρίων κοίτας καὶ εὐνὰς, τὸ μέλος εἰσρεῖ. καὶ τὰ μὲν πρῶτα προσιόντος εἰς τὰ ὦτα αὐτοῖς τοῦ ἤχου ἐκπέπληγε, καὶ διὰ τὸ ἄηθες, κάπου καὶ δείματος ὑποπίμπλαται: εἶτα ἀκρατῶς καὶ ἀμάχως αὐτὰ ἡδονὴ τῆς μούσης περιλαμβάνεται. τὰ δὲ κατακηλούμενα λήθεται ἐκγόνων καὶ ἐγγόνων, καὶ οἰκιῶν, καὶ χωρίων: καίτοι φιλεῖ τὸ θηρίον μὴ ἀπὸ τῶν συντρόφων χωρίων πλανᾶσθαι. τὰ δ' οὖν Τυῤῥηνὰ κατ' ὀλίγον ὥσπερ ὑπό τινος ἴυγγος ἀναπειθούσης ἕλκονται, καὶ καταγοητευόμενα τοῦ μέλους ἀφικνεῖται, καὶ ἐμπίπτει ταῖς πάγαις, τῇ μούσῃ κεχειρωμένα.

Tyrrhenorū sermone peruagatū est Apros & Ceruos apud eos cum retibus & Canibus, ut uenandi sanè usus ferre solet, tū multò maximè Musicæ adiumento capi. qd' quidem ipsum quemadmodū fiat, iā porrò dicā. Circūiectis retibus, & cæteris instrumētis accōmodatis ad faciendas bestijs insidias, collocatis, homo ad tibiā canēdi bene peritus, quoad eius fieri potest, omnē cantus contentionē remittit & relaxat, & quidlibet ad canendū suaue præclarè usurpat: & sensim pedetentimq́ pgrediēte illo in montium uertices & cōualles, & densa frutetis loca, atq́ (ut breui explicē) in omnia lustra ferarū & cubilia, tibiæ cantus influit, ac nimirū primò in eorū aures influentis soni insolentia ipsos exterret: deinde cum impotenti uoluptate aures tenent, tum nullo negotio cōprehenduntur: cantusq́ suauitate permulsi, & deliniti, in eorum quæ procreauerint, & domesticarū sedium obliuionē ueniunt: Etiam si feræ bestiæ nō à locis ubi uersari assueuerunt, aberrare solēt. Sic igitur Tyrrhenæ bestiæ paulatim tanq̄ suadæ illecebra ducūtur: & quasi cantu præstrictæ, in laqueos sese inserūt, quib⁹ illaqueatæ cōprehendunt.

δὲ al'. abest

Τί δρῶσιν οἱ ἰχθύες οἱ καλούμενοι ἀνθίαι ἁλισκόμενοι. Κεφ. μζ.

Quid capti Anthiæ faciant. Cap. XLVII.

Ἀνθίαι δὲ βαλλόμενοι ὅταν ἁλῶσι οἰκτιστόν εἰσι θεαμάτων: καὶ ἀποθνήσκοντες ἑαυτοὺς ἐοίκασιν θρηνεῖν, καὶ τρόπον τινὰ ἱκετεύειν, ὥσπερ οὖν ἄνθρωποι λῃσταῖς ἐντυχόντες ἀνοικτίστοις τε καὶ φονικωτάτοις. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀποδιδράσκειν πειρώμενοι, εἶτα τοῖς δικτύοις ἐμπλάσσονται. ὑπεράλλεσθαι δὲ αὐτοὺς πειρωμένους τοῦ λόχου, εἶτα μέντοι καταλαμβάνει αἰχμή. οἱ δὲ ἀποδιδράσκοντες τὸν θάνατον, ἐς τὴν τέως πολεμίαν ἰχθῦσι γῆν ἐξεπήδησαν, τὸ τέλος τοῦ βίου τὸ χωρὶς τοῦ ξίφους προῃρημένοι, καὶ μάλα ἀσμένως.

Anthię cū sunt capti, miserabile prębent spectaculum, mortē suam lugere & quodammodo supplicare uidentur. Ac nimirū quemadmodū homines qui in latrones immisericordes, & cædis auidos incurrerunt aufugere conant, sic sanè ij retibus insultantes, insidias transilire conant. hoc dum moliunt, trucidant. Qui hoc gen⁹ mortis euadūt, in terram antehac eis inimicā exiliunt, atq́ ibi dē mortē obire malunt, q̄ gladio perire.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER XIII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΓ.

De Aquila quæ Gordio regnũ præsignificauit, & de Lupo qui Geloné Syracusanũ seruauit. Cap. I.

EX Aquilæ significatione filiũ suũ nomine Midam, Gordius regẽ fore coniecit: cum supra huius caput arãtis primò uolasset, deinde totũ diẽ in iugo sessitare nõ prius destitisset, quàm is ad uesperã arationẽ dimisisset. Lupus itẽ maxima magnitudine cũ in ludũ inuasisset, & de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellas rapuisset, Gelon de sede surrexit, nõ quidem ferã timore perterrens, sed acerrimo tabellarũ suarũ desiderio, eũ insequebatur. Postea aũt quàm hic extra tabernã ludi literarij fuisset, hæc quidẽ labẽ fecit, & repentina ruina cócidens, pueros unà cum præceptore cõfecit, & oppresit: solus Gelon diuinæ prouidentię munere sodalibus suis superfuit. Quod ipsum, nõ eum à Lupo occisum, sed potius seruatũ fuisse, magnã profecto admirationẽ habet. Non igitur rationis expertia Deus negligit, imo uero chara habet, cũ per illa Gordio regnũ præsignificarit, Geloné uerò ex impendẽte periculo seruauerit. Ergo bestiæ etiam in amore sunt diuino numini.

Lupus.

De piscatione Sargorũ, qui inescati hamo capiuntur. Cap. II.

SArgos Cãres hoc modo capiũt. Cum Auster placidè & mollibus auris spirat, & undæ tranquillæ leni ad litus murmure offendunt: tum piscator non indigens arundine, iuniperi alicuius uegetissimæ uirgam accipit, & extremitati eius lineam alligat: hamo autem lycostomum neque recentem neque plenè tamen salsum siue inueteratũ. Hunc dolum in mare demittit: & in piscatorij nauigij puppe sedens, insidias tendit, easque in mare demissas leuiter mouet. simul & ei quietè inseruit puer, qui probè tenẽs ut sensim pedetentimque nauis impellenda sit, ad terram uersus remigat. Tum Sargi permulti exultãtes & gestientes escã assequi, sese ex suis latibulis incitant, & prosiliũt: atque escæ

† λυκόσομον

Περὶ ἀετοῦ τοῦ προσημήναντος Γορδίῳ τὴν βασιλείαν· καὶ λύκου τοῦ σώσαντος Γέλωνα τὸν Συρακούσιον. Κεφ. α.

Αἐτὸν ἀκούω Γορδίῳ τῷ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου βασιλείαν ὑποσημῆναι· ἡνίκα ἀροῦντι τῷ Γορδίῳ ἐπιστὰς, εἶτα μέντοι καὶ ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ καθίσας, συνδιημέρευσεν, οὐδὲ προαπέστη, πρὶν ἢ γινομένης ἑσπέρας καὶ ἐκεῖνος κατέλυσε τὴν ἄροσιν, ὥσπερ αὐτὸς τοῦ βουλευτοῦ. Γέλωνος δὲ τοῦ Συρακουσίου παιδὸς ὄντος, λύκος μέγιστος εἰσπηδήσας εἰς τὸ διδασκαλεῖον, ἐξήρπασε τῶν χειρῶν τοῖς ὀδοῦσι τὴν δέλτον. καὶ ὁ Γέλων ἐξαναστὰς τοῦ θάκου ἐδίωκεν αὐτὸν, τὸ μὲν θηρίον μὴ καταπλήξας, περιεχόμενος δὲ τῆς δέλτου ἰσχυρῶς. ἐπεὶ δὲ ἔξω τοῦ διδασκαλείου ἐγένετο, τὸ μὲν κατηνέχθη, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῷ διδασκάλῳ κατέλαβε. θεία δὲ προμηθεία ὁ Γέλων περιλειφθεὶς μόνος. καὶ τόγε παράδοξον, οὐκ ἀπέκτεινεν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔσωσε λύκος. οὐκ ἀτιμαστοὶ τῶν θεῶν ὅσον οὐδὲ τῶν ἀλόγων τῷ μὲν βασιλείαν προδηλῶσαι· τῷ δὲ τοῦ μέλλοντος κινδύνου σῶσαι. ἴδιον δὲ τῶν ζώων καὶ τὸ θεοφιλές.

Περὶ τῆς τῶν σαργῶν θήρας. Κεφ. β.

ΟΙ Κᾶρες αἱροῦσι τοὺς σαργοὺς τὸν τρόπον τοῦτον. νότου καταπνέοντος ἡσυχῆ, καὶ προσβάλλοντος αὔρας μαλακωτέρας, καὶ τοῦ κύματος στορεσθέντος, καὶ πράως ταῖς ψάμμοις ἐπηχοῦντος· τηνικαῦτα ὁ θηρατὴς καλάμου μὲν οὐ δεῖται οὐδὲ γε, λαβὼν δὲ ἀρκεύθου ῥάβδον πάνυ σφόδρα ἐρρωμένης, ἐπ' ἄκρας αὐτῆς ἐξάπτει σειρὰν, καὶ περὶ τῷ ἀγκίστρῳ †κυκλόστομον ὄντα ἡμιτάριχον, καὶ καθίησιν εἰς τὴν θάλατταν. καὶ κάθηται μὲν ἐπὶ τῇ πρύμνῃ τῆς πορθμίδος, καὶ τὸν δόλον ὑποκινεῖ. ὑπηρετεῖ δέ οἱ καὶ παῖς ἡσυχῆ, προμαθὼν τῆς ἐλάσεως τὸ χαλαρὸν ἐπιτηδές· καὶ ὡς ἐπὶ τὴν γῆν προάγει τὸ σκάφος· πολλοὶ δὲ οἱ σαργοὶ περισκιρτῶσιν ἐκ τῶν σφετέρων φωλεῶν ἀναθορόντες, ἀθροίζονται δὲ ἐπὶ τὸ ἄγκιστρον. ἄγει γὰρ αὐτοὺς οἱονεὶ ἴυγγι ὁ πάλαι τε-

λαι τεθνηκὼς μὲν, εἰς τὸ ἔλειν δὲ διασπασθεὶς ἰχθύς. εἶτα πλησίον τῆς γῆς νεμόμενοι, ῥᾳδίως ἁλίσκονται τῇ λιχνείᾳ τῆς γαστρὸς δεδεμένοι.

Θαλαττίας πόας διαφοραί: καὶ ὅτι ἄλλος ἰχθὺς σιτεῖται ἄλλην. Κεφ. γ.

Διατριβαὶ δὲ ἰχθύων πολλαὶ, καὶ γίνονται οἱ μὲν ἐν ταῖς πέτραις: οἱ δὲ ἐν ταῖς ψάμμοις: ἄλλοι δὲ ἐν ταῖς πόαις. καὶ γάρ τοι πόαι θαλάττιαί εἰσι. καὶ αἱ μὲν αὐτῶν καλοῦνται βρύα: αἱ δὲ, ἄμπελοι, καὶ † σταφυλαίινου, καὶ φυκία ἄλλα. ἔστι δὲ ἄρα θαλαττίας πόας καὶ κράμβη ὄνομα, καὶ μνία καλεῖταί τινα ἐν αὐταῖς, καὶ τρίχες. τροφὴ δὲ ἄρα τούτων ἄλλῳ ἄλλη, καὶ οὐκ ἂν πάσαιτο ἑτέρου ὁ εἰθισμένος τῇ συντρόφῳ καὶ ὁμοεθνεῖ, ὡς ἂν εἴποι τις.

Περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου καλλιωνύμου. Κεφ. δ.

Ἀκούσαις δ᾽ ἂν ἁλιέων καὶ ἰχθύων τινὰ καλλιώνυμον οὕτω λεγόντων. καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀριστοτέλης λέγει, ὅτι ἄρα ἐπὶ τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ καθημένην ἔχει χολὴν πολλήν. αὐτὸ δὲ τὸ ἧπαρ κατὰ τὴν λαιὰν φορεῖται πλευράν. καὶ μαρτυρεῖ τούτοις καὶ ὁ Μένανδρος, ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ οἶμαι λέγων: Τίθημ᾽ ἔχειν χολὴν σε καλλιωνύμου πλέω. καὶ Ἀνάξιππος ἐν Ἐπιδικαζομένῳ: Ἐάν με κινῇς, καὶ ποιήσῃς τὴν χολὴν Ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι, ὄψει διαφέρων τοῦ † ἐνξιφίου κινώς. Εἰσὶ μὲν οὖν οἳ καί φασιν αὐτὸν ἐδώδιμον: οἱ δὲ πλείους ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς. οὐ ῥᾳδίως δὲ αὐτοῦ μνημονεύουσιν ἐν ταῖς ὑπὲρ τῶν ἰχθύων πανθοινίαις, ὧν τι καὶ ὄφελός ἐστι, ποιητῶν θεμένων σπουδὴν εἰς μνήμην † ἔνθεσμον. Ἐπίχαρμος μὲν ἐν Ἥρας γάμῳ. καὶ γὰρ καὶ θάλασσαι καὶ προσέτι Μούσαις, Μνησίμαχος δὲ ἐν τῇ Ἰσθμιονίκῃ.

Περὶ θαλαττίου βατράχου. Κεφ. ε.

Βάτραχος δὲ θαλάττιος τίκτει κατὰ τοὺς ὄρνιθας ὠὸν καὶ οὗτος. οὐ ζωογονεῖ γὰρ ἐν αὐτῷ. κεφαλὴν γὰρ ἔχει καὶ τὰ ἀρτιγενῆ, μεγάλην τε ἅμα καὶ τραχεῖαν. καὶ διὰ ταῦτα ὑποδέξασθαι τὰ βρέφη δείσαντα ἥκιστός ἐστι. ἑλκοῦσι γὰρ αὐτὸν, καὶ κακῶς εἰσπίπτοντα τὴν αὖθις: ἀλλὰ καὶ τικτόμενα ἂν καὶ ἐξιόντα ἐργάζεται παραπλήσια. οὔτε οὖν ὠδῖνες εἰς ζώων γένεσίν εἰσιν. οὔτε μὴν κρησφύγετα τοῖς ἐγγόνοις † ἀγαθοί. ὥστε δὲ τὴν φύσιν ἢ ἰδιότητα οὐχ ὁμολογεῖ τὸ τῶν βατράχων. τραχὺ δέ ἐστι καὶ ἐκεῖνο, καὶ ἔχει φολίδας, καὶ προσαψαμένῳ φανεῖταί σοι ἀντίτυπον.

Ὅτι μέγιστοι γίνονται οἱ πολύποδες, καὶ αἱρεθῆναι δυσκαταγώνιστοι. Κεφ. ς.

escæ ex pisce diuulso illecebra allectati, ad hamũ congregantur: cumq́ propius à terra sunt, cibi auiditate capti, facile comprehenduntur.

De herbis diuersis quæ in mari nascuntur, & quòd alij pisces alias depascantur. Cap. III.

Pisces alij alia loca amant & incolunt. Alij inter saxa morantur, in arenis alij: quidam inter herbas. Sunt enim in mari etiam herbæ: ut brya quæ uocantur, de musci genere: & uites, & uuæ dictæ, & fuci uel algæ. Est & brassica quædam marina: sunt mnia, & triches. i. pili. Ex his pisces alij alias degustãt, familiarẽ sibi. s. & cui sit assuetus quisq́: nec aliam attigerit.

† Gillius Staphyline uertit. est aũt staphylinus pastinaca.

De Callionymo pisce. Cap. IIII.

De rei piscatoriæ bene peritis audire potes, ex piscibus quendam esse nomine Callionymũ. Huic Aristot. ait in dextra iecoris fibra fel sitũ esse, pro portiõe corporis maximè oĩm copiosum: iecur aũt ad †lęuũ latus collocatũ esse. Cui qdẽ rei testimonio est Menander in Messenia: Facio (inqt) te habere fel Callionymo copiosius. Anaxippus itẽ in Epidicazomeno: Me si moueas, & sicut Callionymi feruere efficias omne fel. Sunt qui eũ dicant esculentũ, alij pleriq́ negant. Poëtę qdẽ ubi cõuiuia & epulas describũt, nõ facile eius meminerunt, cum alioqui plerosq́, quorũ usus est, suis uersibus nominarint, ut Epicharmus in Nuptijs Iunonis, & Mnesimachus in Isthmionice.

† dextrũ, Gillius.

† forte ἐγξιφίου

† al. σύνθεσμον

De Ranæ marinæ partu. Cap. V.

Non animatos partus edit, sed similiter ut aues ex sese Rana marina ouũ parit: cuius quidem fœtus, uel à partu recentes capite prędi ti sunt, tum magno tũ aspero: eamq́ ob rem cum quippiam metuũt, ipsa intra se recipere minimè est idonea. nã illam etiã rursus subeũtes exulcerãt, & similiter si uiuos in lucẽ proferret, exeundo læderẽt. Nõ ergo faciles partus habet, nec fœtib⁹ bona ꝑfugia ꝓstat. Huius ouũ nõ naturæ ouatæ speciẽ similitudinẽq́ ꝓpriè gerit, cũ sit squamosũ, asperũ, & ad tactum resistens & durum.

† ἀγαθαί.

Historia mira de Polypo ingẽti Puteolis è mari ꝑ cuniculũ in domũ mercatoriã ingresso, ubi salsamẽtorũ dolia suis brachijs cõfringebat. Cap. VI.

TEmporis longinquitate Polypi adeò magni euadũt, ut ad ceti magnitudinẽ accedant, cetaceiq; generis numerum obtineãt. Puteolis oppido Italiæ auditũ eſt, Polypũ cũ inuſitata ad corporis molẽ facta progreſsiõe, ad maximã magnitudinem perueniſſet, egregiè ſpreto & neglecto maritimo uictu in continentẽ proceſſiſſe, & terrena quædã deprædatũ eſſe: & cũ per ſubterraneũ ſpecũ, Puteolanas ſordes in mare tranſmittentẽ, in maritimam domũ aſcendiſſet, ubi mercatorũ ex Iberia res, ſalſamẽtaq; in magnis uaſis eſſent, brachiorũ circũplexione uaſa primò ſtricte comprimentẽ corrupiſſe, deinde ſalſamenta depopulatũ fuiſſe. Mercatores uerò ingreſſos, ubi dolia diſrupta inſpexiſſent, & permagnũ earum rerũ, quas naui aduexiſſent, numerũ exhauſtũ deprehendiſſent, ſtupuiſſe: Ac nimirũ cũ ab inſidijs fores integras, tecta ab omni irruptione intacta, parietes nõ perfoſſos intuerẽtur, quisnam populator fuiſſet, nulla cõiectura aſſequi potuiſſe: At enim cũ reliquias conditorũ piſcium animaduerterẽt, eos conſtituiſſe, ex domeſticis audaciſsimũ armatũ intus in inſidijs ponendũ eſſe: Polypum uero noctu ad aſſuetas tanquam epulas adrepentẽ reuertiſſe: & tanquam athleta aduerſariũ ſtrictiſsime correptũ ſuffocat, ſic flagellis uaſa circumplicantẽ perfregiſſe. Eum porrò qui inſidias moliretur, etiã ſi lunæ fulgore domus illuſtraret, omniaq; conſpicua eſſent, non tamẽ, quoniam ſolus eſſet, beſtiæ tantæ metu perterritũ, hanc aggreſſum fuiſſe, ſed manè mercatoribus totam rem explicaſſe: quod quidem ipſum ij audientes, ei fidẽ enarratarũ rerum non habebant. Deinde tum negociatores ob tantum acceptũ detrimentum, periculi memoria depoſita, conſenſerunt ſimul ingredi, & congredi cum hoſte: tum alij inuſitati & incredibilis ſpectaculi ſtudio ſua ſpõte ſeſe auxiliatores unà in domo illa cõcluſerunt. Poſtea uero q̃ ſub ueſperã in ſolita dolia fur inuaſiſſet, ex eis partim cloacam obſtruebãt, partim armis tecti in hoſtẽ irruentes, dolabris & cultris acutiſsimis eius brachia abſcindebãt. Cũq;, queadmodũ frondatores & putatores arborũ robuſtiſsimos ramos ſecãt, ſic ij ipſius mẽbra circuncidiſſent, tandem uix non pauco labore eũ ipſum confecerũt, atq; oppreſſerũt.

& quod

† μνήμην malim post τοσαύτης † συνελθεῖν Gillius.

ΟΙ πολύποδες καὶ αὐτοὶ χρόνῳ γίνονται μέγιστοι, καὶ εἰς κήτη προχωροῦσι, καὶ ἐναριθμοῦνται ἐν αὐτοῖς καὶ οὗτοι. ἀκούω γοῦν ἐν Δικαιαρχίᾳ τῇ Ἰταλικῇ πολύπουν εἰς ὄγκον σώματος ὑπερήφανον προελθόντα, τὴν μὲν ἐν τῇ θαλάττῃ τροφὴν, καὶ τὰς ἐκεῖθεν νομὰς ἀτιμάσαι, καὶ ὑπερφρονῆσαι αὐτῶν. προϊέναι δὲ ἄρα ὅτου καὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐληΐζετο καὶ τῶν χερσαίων ἔστιν ἅ. οὐκοῦν καὶ διά τινος ὑπονόμου κρυπτοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν θάλατταν τὰ ἐκ τῆς πόλεως τῆς προειρημένης ῥυπαρὰ, εἰσνέων, καὶ ἀνιὼν εἰς οἶκόν τινα πάραλον, ἔνθα ἦν ἐμπόρων Ἰβηρικὸς φόρτος, καὶ ταρίχη τὰ ἐκεῖθεν ἐν σκεύεσιν ἁδροῖς: εἶτα τὰς πλεκτάνας περιχέων, καὶ σφίγγων τὸν κέραμον, ἐρρήγνυ τὰ ἀγγεῖα, καὶ κατεδαίνυτο τὰ ταρίχη. οἱ δὲ εἰσιόντες, ὡς ἑώρων τὰ ὄστρακα, πολλὴν δὲ τοῦ φόρτου ἀριθμὸν ἀφανῆ κατελάμβανον, ἐξεπλήττοντο, καὶ τίς ἦν ὁ κεραΐζων αὐτοὺς, συμβαλεῖν οὐκ εἶχον, τῶν μὲν θυρῶν ἀνεπιβουλεύτων βλεπομένων, τοῦ δὲ ὀρόφου ὄντος ἀσινοῦς, καὶ τῶν τοίχων μὴ διεσκαμμένων. ἑωρᾶτο δὲ καὶ τῶν ἰχθύων τῶν ταρίχων λείψανα ἀπολειφθέντα ὑπὸ τοῦ ἀκλήτου δαιτυμόνος. ἔκριναν δέ τινα τῶν οἰκείων μάλιστα εὐτολμότατον, ἔνδον ὡπλισμένον καταλιπεῖν ἐλλοχῶντα. νύκτωρ οὖν ἐπὶ τὴν συνήθη δαῖτα ὁ πολύπους ἀνέρπει, καὶ περιχυθεὶς τοῖς σκεύεσιν, ὥσπερ εἰς πνίγμα ἀθλητὴς, συλλαβὼν τὸν ἀντίπαλον ἐγκρατῶς τε καὶ μάλα εὐλαβῶς, εἶτα συνέτριβε τὸν κέραμον, λῃστὴς (ὡς εἰπεῖν) ὁ πολύπους ῥᾷστα. ἦν δὲ διχόμηνος, καὶ κατελάμπετο ὁ οἶκος, καὶ πάντα ἦν εὐσύνοπτα. ὁ δὲ οὐκ ἐπεχείρει μόνος, δείσας τὸν θῆρα. καὶ γὰρ μόνου μείζων ὁ ἐχθρὸς ἦν. περιηγεῖται δὲ ἕωθεν τοῖς ἐμπόροις τὰ πεπραγμένα. ἀκούοντες δὲ ἠπίστουν. εἶτα οἱ μὲν τῆς ζημίας τοσαύτης τὸν κίνδυνον † μνήμην ἀνερρίπτουν: καὶ † συνεισελθεῖν τῷ ἐχθρῷ συνεσπούδον. οἱ δὲ τῆς καινῆς καὶ ἀπίστου θέας διψῶντες, συναπεκλείοντο αὐθαίρετοι σύμμαχοι. εἶτα ἑσπέρας ὁ φὼρ ἐπιφοιτᾷ, καὶ ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν συνήθη τράπεζαν. ἐνταῦθα οἱ μὲν ἀπέφραττον τὸν ὀχετόν: οἱ δὲ, ὥπλιζον ἐπὶ τὸν πολέμιον, καὶ κοπίσι καὶ ξυροῖς τεθηγμένοις αὐτοῦ διέκοπτον τὰς πλεκτάνας, ὡς δρυὸς κλάδους ἁδροτάτους ἀμπελουργοί τε καὶ δρυοτόμοι: καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ περικόψαντες, καθεῖλον ὀψὲ καὶ μόγις οὐκ ὀλίγα πονήσαντες:

καὶ

καὶ τὸ καινότατον, ἐν τῇ γῇ τὸν ἰχθὺν ἐθήρασαν οἱ ἔμποροι. καὶ τὸ κακοῦργον δὴ τοῦδε τοῦ ζῴου, καὶ τὸ δολερὸν† ἐναπέφηνεν ἡμῖν ἴδιον ὄν.

Τίνα τρόπον ἰῶνται τὰ τῶν ἐλεφάντων τραύματα οἱ Ἰνδοί, καὶ τὰς ὀφθαλμίας, καὶ ἄλλα νοσήματα. Κεφ. ζ.

Τῶν τεθηραμένων ἐλεφάντων ἰῶνται τὰ τραύματα οἱ Ἰνδοὶ τὸν τρόπον τοῦτον. καταιονοῦσι μὲν αὐτὰ ὕδατι χλιαρῷ, ὥσπερ οὖν τὸ τοῦ Εὐρυπύλου παρὰ τῷ καλῷ Ὁμήρῳ ὁ Πάτροκλος: εἶτα μέντοι διαχρίουσι τῷ βουτύρῳ αὐτά. ἐὰν δὲ ᾖ βαθέα, τὴν φλεγμονὴν πραΰνουσιν, ὕεια κρέα θερμὰ μὲν, ἔναιμα δὲ ἔτι προσφέροντες, καὶ ἐντιθέντες. τὰς δὲ ὀφθαλμίας θεραπεύουσιν αὐτῶν, βόειον γάλα ἀλεαίνοντες, εἶτα αὐτοῖς ἐγχέοντες. οἱ δὲ, ἀνοίγουσι τὰ βλέφαρα, καὶ ὠφελούμενοι ἥδονταί τε καὶ αἰσθάνονται ὥσπερ ἄνθρωποι. καὶ εἰς τοσοῦτον ἐπικλύζουσιν, εἰς ὅσον ἂν ἀποπαύσωνται λημῶντες. μαρτύριον δὲ τοῦ παύσασθαι τὴν ὀφθαλμίαν τοῦτ᾽ ἐστιν. τὰ δὲ νοσήματα ὅσα αὐτοῖς προσπίπτει ἄλλως, ὁ μέλας οἶνός ἐστιν αὐτοῖς ἄκος. εἰ δὲ μὴ γένοιτο ἐξαύτης τὸ κακὸν ὑπὸ φαρμάκων τῶνδε, ἄσωτά οἱ ἐστί.

Διαφοραὶ τροφῆς ἐλεφάντων ἀγελαίων καὶ ἀθλητῶν. Κεφ. η.

Ἐλέφαντι δὲ ἀγελαίῳ μὲν, εἰθισμένῳ γε μὴν, ὕδωρ πόμα ἐστί. τῷ δὲ εἰς πόλεμον ἀθλοῦντι, οἶνος μὲν, οὐ μὴν ὁ τῶν ἀμπέλων. ἐπεὶ τὸν μὲν, ἐξ ὀρύζης χειρουργοῦσι: τὸν δὲ, ἐκ καλάμου. προΐασι δὲ καὶ ἄνθη σφίσιν ἀθροίσαντες. εἰσὶ γὰρ ἐρασταὶ εὐωδίας. καὶ ἄγονταί γε ἐπὶ τοὺς λειμῶνας, καὶ ὀσμῇ πολυθησόμενοι τῇ ἡδίστῃ. καὶ ὁ μὲν ἐκλέγει, κρίνας τῇ ὀσφρήσει τὸ ἄνθος. τάλαρον δὲ ἔχων ὁ πωλεύτης τρυγῶντος καὶ ἐμβάλλοντος ὑπέχει. εἶτα ὅταν ἐμπλήσῃ τοῦτον, ὥσπερ οὖν ὀπώραν δρεπόμενος, λούεται, καὶ ἥδεται τῷ λουτρῷ, κατὰ τοὺς τῶν ἀνθρώπων ἁβροτέρους. εἶτα ἐπανελθὼν τὰ ἄνθη ποθεῖ, καὶ βοᾷ βραδυνόντος, καὶ οὐχ αἱρεῖται τροφὴν, πρὶν ἢ κομίσῃ τίς οἱ ὅσα ἐτρύγησεν: εἶτα μέντοι τῇ προβοσκίδι ἀναιρούμενος ἐκ τοῦ ταλάρου τῆς φάτνης† καταπλάττει τὰ χείλη: ἥδυσμα δήπου γε τῇ τροφῇ διὰ τῆς εὐοσμίας ἐπινοῶν ὡς εἰπεῖν. καταστείρει δὲ καὶ τὸν χῶρον ἔνθα αὐλίζεται τῶν ἀνθέων πολλὰ, ἡδυσμένον αἱρεῖσθαι γλιχόμενος ὕπνον. Ἰνδοὶ δὲ ἐλέφαντες ἦσαν ἄρα πηχῶν

&quod quidem admirationem habet, in terra piscem mercatores fuerunt expiscati, huiusq; belluæ propriam ueteratoriã nobis ostenderunt.

† ἀπέφηναν

In Elephantis uulnera & oculorũ, & alios morbos quomodo sanẽt Indi. Caput VII.

EOrum quos ceperint Indi Elephantorum uulneribus ad hunc modũ medicinã afferũt. Aqua primũ tepida hęc perfundunt, ut Eurypyli Patroclus apud Homerũ. deinde butyro ungũt. postea, si ꝓfundiora fuerint, inflammationẽ leniunt, Suillam carnẽ recẽti sanguine suo madentem & calidam adhuc admouẽtes. Oculorũ uerò morbos ad hanc rationẽ sanãt, ut Bubulũ lac tepefactũ infundant: quo hi remedio oculos aperiũt, & magno cũ uoluptatis sensu, sicut homines, uim medicinæ agnoscũt. tãdiu uerò utunt ac repetũt hoc remediũ, donec lippitudo cesset. Cæteris quibus tentantur morbis, uinum nigrũ medetur. Quòd si hac medicina ex morbo nõ liberãt, insanabiles sunt.

Gregarios Elephantos aquã bibere: certamini uerò destinatis uinũ factitium dari, eisdem flores (quibus mirificè delectantur) & lauacrum indulgeri. De magnitudine Indicorum. Cap. VIII.

ELephantus quidem gregarius assuefactus, aquæ utitur potione. Ei uero qui ad bellum certat, uini, nõ quidem ex uitibus confecti, sed ex oryza uel calamis factitij usus indulgetur: simul & flores eis dantur, atq; in prata ad legendos flores, quia suauitatem odorũ amplexentur, & mansuetiores euadant, aguntur: ipso em̃ odoratu flores internoscentes colligũt, atq; etiam hos lectos in calathũ inferunt, quem eorum rector sustinet. Postq̃ hunc floribus compleuerint, tanq̃ uindemia facta, lauatione similiter atq; homines lauti delectantur. Vt uero ea usi reuerterint, flores suos expetũt. Quod si rector afferre tardauerit, barritum edunt, neq; prius cibum sumunt, quàm eis quispiam quos collegerint flores attulerit. eos allatos de quasillo tollentes sui præsepis labra ornãt, hanc nimirũ cibo suauitatẽ ex his bene olentib⁹ cõparãtes. stabulũ etiã ubi diuersant, florib. ꝑmultis sternũt, ut suaui⁹ dormiãt. Cæterũ Indici Elephãti noué cubitorum

† καταπάττει

Magnitudo Indicorũ Elephantum. † πράσιοι, Gillius

cubitorũ altitudine, latitudine uero q̃nque, habentur. Maximi illic qui Prasij appellantur. Secundi uero ab his existimantur Taxilæ nuncupati.

Equi Indici ad domandũ difficiles. Et de Indico Elephanto. Cap. IX.

INdicum equum exultantem, & immoderatius excurrentem continere, & habenis adductis coërcere, nõ est cuiusuis, sed hominum qui à primis temporibus ætatis ad rerum equestrium scientiam instituti sint: hi fræno ipsos sustinere, regere & moderari assueuerunt. & quanquam nullis lupatis, siue frænis aculeatis os & palatum ipsorum urgeant: cogunt tamen eos, utcunq; effrẹnes, equinę tractationis bene periti, in gyrum circumagi, ut ipse uidi. Veruntamen ad hunc gyrum agendum, atq; ad conficiendum orbem manuũ robore opus est, & summa rei equestris scientia. Qui huius disciplinæ sunt experientissimi, & callidissimi agitatores, currum etiam siue quadrigas uersare in orbem plane norunt: cuius certamen non est contemnendum. currus quidem duos milites pugnantes fert. Cæterũ militaris Elephãtus thoracio (ut uocãt) aut etiã nudo dorso suo tres bellatores fert, alterũ dextra, alterũ sinistra pugnantẽ, tertiũ retro uersus bellantẽ: ac simul quartũ, manib⁹ moderamina tenẽtẽ: sicq; illis bel luã dirigentem, tanq̃ nauẽ clauo nauicularium, reiq; nauticæ peritum.

Elephantus Indicus.

Quemadmodũ Pardales uenantur Mauri. Cap. X.

PArdales cum Mauri uenant̃, ut uiuas capiant, eiusmodi insidias collocant, ut intra ædificatiunculã lapidibus quam primo struxerint, putrescentis iam carnis frustum ex longiore funiculo appendãt: deinde è uirgis & arundinibus ianuã rara structura imponant, per eas ut fœtidæ carnis odor emanet, & longè lateq; uagetur. Hũc inclusum fœtorẽ feræ bestiæ sentiunt. nam quodãmodo tetris odoribus delectant̃. Eũ igit̃ p̃cipiũt, siue in desertis mõtibus, siue in ualle profunda, siue alio tractu syluestri fuerint: & quæ primũ hũc odorem hauserit, cibi desiderio incitata, quãto potest ĩpetu ad eũ festinat & salit: tanq̃ quadã amatoria illecebra attracta, & inci-

† ῥιπίδων

† οἱ

† comma & cõiunctio abundant.

πηχῶν ἐννέα τὸ ὕψος, πέντε δὲ τὸ εὖρος. μέγιστοι ἄρα τῶν ἐκεῖθι ἐλεφάντων οἱ καλούμενοι † Πραίσιοι. δεύτεροι δ' αὖ τάττοιντο τῶνδε οἱ Ταξίλαι.

Ὅτι δυσμεταχείριστοι οἱ Ἰνδοὶ ἵπποι, καὶ περὶ ἐλεφάντων. Κεφ. θ.

ΙΠπον δ' ἄρα Ἰνδὸν κατασχεῖν καὶ ἀνακροῦσαι προπηδῶντα καὶ ἐκθέοντα, οὐ παντὸς ἦν, ἀλλὰ τοῦ ἐκ παιδὸς ἱππείαν πεπαιδευμένου. τούτου γὰρ αὐτοῖς ἐστιν ἐν ἔθει, χαλινῷ ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ῥυθμίζειν αὐτοὺς καὶ ἰθύνειν. κημοῖς δ' ἄρα κεντρωτοῖς ἀκόλαστόν τε ἔχουσι τὴν γλῶτταν, καὶ τὴν ὑπερῴαν ἀβασάνιστον. ἀναγκάζουσι δὲ αὐτοὺς ὅμως οἵδε οἱ τὴν ἱππείαν σοφισταὶ, περικυκλεῖν καὶ περιδινεῖσθαι εἰς ταυτὸν στρεφομένους, καὶ, ἥπερ εἶδον, ἀσόμενος. δεῖ δὲ ἄρα τούτῳ δράσοντι καὶ ῥώμης χειρῶν, καὶ ἐπιστήμης εὖ μάλα ἱππικῆς. πειρῶνται δὲ οἱ προήκοντες εἰς ἄκρον τῆσδε τῆς σοφίας, καὶ ἅρμα οὕτως περικυκλεῖν καὶ περιάγειν. εἴη δ' ἂν ἆθλος οὐκ εὐκαταφρόνητος, ἀδδηφάγων ἵππων τέτρωρον περιτρέπειν ῥᾳδίως: φέρει δὲ τὸ ἅρμα ἐπιβάτας καὶ δύο. ὁ δὲ στρατιώτης ἐλέφας ἐπὶ τοῦ καλουμένου θωρακίου, ἢ καὶ νὴ Δία τοῦ νώτου γυμνοῦ καὶ ἐλευθέρου, πολεμιστὰς μὲν τρεῖς παρ' ἑκάτερα βάλλοντας, καὶ τὸν τρίτον κατόπιν: τέταρτον δὲ τὸν τὴν ἅρπην κατέχοντα διὰ χειρῶν, καὶ ἐκείνῃ τὸν θῆρα ἰθύνοντα, ὡς οἴακι ναῦν κυβερνητικὸν ἄνδρα, καὶ ἐπιστάτην τῆς νεώς.

Πῶς οἱ Μαυρούσιοι θηρῶσι τὰς παρδάλεις. Κεφ. ι.

ΘΗρα δὲ παρδάλεων Μαυρουσία εἴη ἄν. καὶ ἔστιν αὐτοῖς οἰκοδομία λίθων πεποιημένη, καὶ ἔοικε ζωαγρίᾳ τινί. καὶ ἔστι μὲν ὁ λόχος ὅδε ὁ πρῶτος. ὅγε μὴν δ' οὖν τόρος ἐνδοτάτω σαπροῦ κρέως καὶ ὀδωδότος μοῖραν μηρίνθου τινὸς μακροτέρας ἐξαρτῶσιν: θύραν δὲ ἐκ † κρηπίδων καί πινων καλάμων ἀραιὰν ἐπέστησαν: καὶ μέντοι καὶ δι' αὐτῶν ἐκπνεῖται ἡ τοῦ κρέως τοῦ προσρημένου ὀσμὴ διαρρέουσα: αἰσθάνονται δὲ † αἱ θῆρες: καὶ γάρ πως τοῖς κακόσμοις φιληδοῦσι. προσβάλλει γὰρ αὐταῖς ὁ τῶν προσρημένων ἀήρ, ἐάν τε ἐν ἀγρίοις τοῖς ὄρεσιν, ἐάν τε ἐν φάραγγι, καὶ μέντοι καὶ ἐν αὐλῶνι: εἶτα ἀνεφλέχθη, † καὶ ἡ τῇ ὀσμῇ ἐντυχοῦσα, καὶ ὑπὸ τῆς ἄγαν ὁρμῆς, εἰς τὴν θοίνην τὴν φίλην ἄττει φερομένη, ἕλκεται δὲ ὑπ' αὐτῆς ὡς ὑπό τινος ἴυγγος, εἶτα

εἶτα ἐμπίπτει τῇ θήρᾳ, καὶ ἀναστρέπει αὐτήν, καὶ ἔχεται τοῦ δυστυχοῦς δείπνου. τῇ γάρ τοι μηρίνθῳ τῇ προειρημένῃ συνυφάνθη ἡ πάγη, καὶ μάλα σοφή. ἡ πρὸς οὖν ἐσθιομένου τοῦ κρέως, κινεῖται καὶ περιλαμβάνει τὸν λίχνον παρ' δαλιν. καὶ ἑάλω γαστρὸς ἀδδηφάγου, καὶ μυσαρᾶς ἑστιάσεως δίκας ἐκτίνουσα ἡ δυστυχής.

Τίνα τρόπον ὑπὸ τῶν ἀλωπέκων οἱ λαγὼ θηρῶνται. Κεφ. ια.

Αἱροῦνται δὲ οἱ λαγὼ ὑπὸ ἀλωπέκων ἐνίοτε, οὐχ ἧττον δρόμῳ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τέχνῃ. σοφὸν γὰρ † ἀπατᾷν ἀλώπηξ, καὶ δόλους οἶδεν. ὅταν γοῦν νύκτωρ εἰς ἴχνος ἐμπέσῃ τοῦ λαγὼ, καὶ αἴσθηται τοῦ θηρίου, σιγῇ τε ἐπιβαίνει καὶ ποδὶ ἀψόφῳ, καὶ ἀναστέλλει τὸ ἆσθμα. καὶ καταλαβοῦσα ἐν τῇ κοίτῃ, πειρᾶται αἱρεῖν ὡς ἀδεᾶ καὶ ἀφροντιν. ὁ δὲ οὐκ αὖ τρυφῶν οὐδὲ ῥαθύμως καθεύδει: ἀλλά τε ἅμα ᾔσθετο τοῦ ζώου τοῦ προσιόντος, καὶ τὴν εὐνὴς ἐξεπήδησε, καὶ θεῖ. καὶ ὁ μὲν, ἀνύει τὸν δρόμον, καὶ μάλα ὠκέως. ἡ δὲ ἀλώπηξ καὶ αὐτὴ κατ' ἴχνος θεῖ, καὶ τοῦ δρόμου ἔχεται. καὶ ὁ μὲν, πολλὴν ὁδὸν διανύσας, ὡς ἤδη κρείττων, καὶ οὐκ αὖ ἁλοὺς, ἐμπεσὼν εἰς λόχμην ἀσμένως ἀναπαύεται. ἡ δὲ ἀλώπηξ ἐφίσταται, καὶ ἀτρεμεῖν οὐκ ἐπιτρέπει, πάλιν τε αὐτὸν ἐγείρει, καὶ εἰς δρόμον ἐξελαύνει μῶς ἐν ἑτέρον. εἶτα οὐχ ἧττων τὴν προτέρας ὁδὸς καὶ δὴ διηνύσθη. καὶ ὁ μὲν ἀναπαύσασθαι διψᾷ πάλιν: ἡ δὲ ἐφίσταται, καὶ σείουσα τὸν θάμνον, ἀγρυπνίαν ἐνεργάζεται αὐτῷ. ὁ δὲ πάλιν ἐκθεῖ: καὶ ἡ ἀλώπηξ οὐχ ὑστερεῖ. συνεχέστερον δὲ ὅταν αὐτὸν δρόμος ἐκ δρόμου διαλάβῃ, καὶ ἀγρυπνία διαδέξηται, ὁ μὲν ἀπεῖπε καὶ μένει. ἡ δὲ ἐπελθοῦσα κατέσχεν αὐτὸν, οὐ μὰ Δία δρόμῳ, ἀλλὰ † γε τῷ χρόνῳ, καὶ τῷ δόλῳ καθελοῦσα. Ταῦτα μὲν οὖν ἄλλος προεκθέων ὁ λόγος ὑπὲρ τοῦ δρόμου τοῦ λαγὼ ἀναβέβληται. τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τοῖς ἑπομένοις λέγειν εὐκαιρότερον. ὅθεν δὲ ἐξετραπόμην, καὶ μὴν ἐπάνειμι αὖθις. ἣν δὲ ἄρα τοῦ διασπείρειν τὰ ἔγγονα, καὶ ἄλλο ἄλλῃ τρέφειν αἰτία ἥδε. ἔστι μὲν ὁ λαγὼς φιλότεκνον δεινῶς: δέδοικε δὲ τὰς ἐκ τῶν θηρώντων ἐπιβουλὰς, καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀλωπέκων ἐπιδρομάς. πε-

& incidit in laqueos, & infelici esca constricta tenetur. nam cum funiculo prædicto contextus est laqueus perquàm callidè: qui dũ escam mouet, cõprehendit ferã, quæ subitò miserè illaqueata, pœnas dat liguritionis & helluationis importunæ.

Quemadmodum à Vulpibus Lepores captẽtur. Curq́ plures in locos sobolẽ suã distribuat Lep⁹. Cap. XI.

Lepores interdum à Vulpibus nõ tantum cursu, sed etiam magis arte comprehenduntur. Captiose enim circumuenire & inducere Vulpes probè nouit. Cũ igitur noctu in Leporis uestigium inciderit, & sensum ex eo perceperit, tacita animam continens, spiritumq́ comprimẽs, sensim & pedetentim usq́ eo uestigijs Leporis insistit, quoad in ipso cubili cũ deprehendens, tãquam de insidijs securum animi & insperantem capere aggreditur. At enim nõ hic dissoluto & ignauiter remisso animo, sed suspenso & sollicito somnum capit: & simulac primũ Vulpem aduentantem sensu comprehenderit, de cubili exilit, properans fugam capere, & cursum ad summam celeritatẽ facit: Vulpes item uestigijs eum insequens ingreditur currere. Verum longam uiam ubi hic confecerit, ut qui iam longinquo abscessu contra Vulpem superior factus sit, sub dumeta, aliáue fruteta densiora subiens, ex lõgo cursu, libẽti animo se quieti dat: at Vulpes euestigio insequens, ei nõ concedit ex fuga ut cõsistat, & laboris requietẽ habeat, sed ad alterũ cursum ex quietẽ eum excitat, & agitat. Postea uero q̃ incitato cursu is permultũ uiæ procedens, itinera nõ minora q̃ prius fugerit, rursus uehementer quietẽ cupit capere: Illa uero frutetũ quo seis coniecerit urget, idq́ cõcutiens, ab assiduo cursu nõ sinit conquiescere. itaq́ is iterũ excurrit, illa quoque nõ se ad insequendũ tardans, currere insistit. Cum aũt continẽter ex alio alius cursus hunc uigilijs diu multũq́ fatigatũ exceperit, currẽdo fessus, & laborib⁹ succũbit, & lõgius ꝓcedere desistit: ipsa uero cõsecuta, eũ ipsum nõ sanè cursu, sed longinquitate tẽporis, & captiosa inuestigatione cõprehendit. Hæc de leporis cursu alibi aliò festinãs, dicenda distulerã. nũc aliud etiã de hoc animali opportunè addam, ut ne ab instituto discedã. Fœtus suos quũ in plureis locos Lepus dispergit, hoc pacto arbitrat͛ à rapinis tutiores esse. nã summo in eos amore flagrat, neq́ à uenaticis modò insidijs de illis timet, uerumetiã Vulpiũ incursiones perhor-

† ἀπατᾷν

† γε

Sobolem suã Lepus cur in plures locos distribuat.

A quibus sibi & soboli timeat.

perhorrescit, nec minus auium impetus extimescit: imprimis quidem Coruorum & Aquilarum uocem multò maximè metuit, atq; horret. & sanè quidem cum his auibus nulla pace coniungit, sed sese abstrudit in dumeta, in aliáue fruteta, aut cespites, aut cũ necessitate urget, in quoduis aliud latibulum se occultat.

Quemadmodum mas Lepus parit. Cap. XII.

DE uiro rei uenatoriæ bene perito, & cætera quàm bono, & à mendacijs alieno, auditione accepi, mares Lepores uno eodemq; tẽpore tum alios implere, tum ex sese parere, tum nutrire, quippe qui sint utriusq; sexus participes. Idemq; testabatur aliquando duos, aliquando tres parere. Huc etiam addebat, marẽ semimortuũ captũ fuisse, ipsum autem prægnantem fuisse, atq; in dissecti utero tres lepusculos repertos fuisse, eos primũ extractos immobiles fuisse, & ueluti offas quasdam carnis sine motu iacuisse: deinde à sole intepescentes, reuixisse, & eorũ quendam postea respexisse: forsan & linguam porrexisse, & cibi desiderio os aperuisse: & lac ei admotum, & paulatim alitum fuisse uerisimile est, ad ostentandum parẽtem. Non possum equidem mihi ut huic narrationi non credam persuadere: quòd uiri illius sermo ab omni mendacio & ostentatione alienus fuerit.

Tempora & uentos Lepus cognoscit. De somno eius & pastione, &c. Cap. XIII.

RAtionem tum uentorum, tum tẽporũ Lepus planè scit, animal callidius quàm blandius. Hyeme apricis locis cubilia idcirco informat, atq; imprimit, quod apricationem uehementem appetit, frigus hostilem in modum declinat: æstate uero, † altioris sedis studio captus, ad aquilonem cubitat. Temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit cum somnum capit solus animalium, nec somno eius palpebræ cedunt: imò uerò cum reliqua membra somnum accipiunt, interea tamen oculi uident. In pastionibus tum nocturnis, tum longinquis pabulum inquirit, siue quòd fortè peregrini cibi desiderio tenetur, siue etiam

† ἐν χειμῶνι οὖν κοίτην uel κοιτῶνα

† Sic Gilli[us] ex Cicerone, pro algidioris.

περιφρίκει γε μὴν καὶ τὰς ἐκ τῶν ὀρνίθων οὐχ ἧττον· φωνὴν δὲ κοράκων καὶ ἀετῶν μᾶλλον. πρὸς γὰρ δὴ ταῦτα τῶν πτηνῶν οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἔνσπονδα. ὑποκρύπτει δὲ αὑτὸν ἢ θάμνῳ κομῶντι, ἢ γηδίῳ δασεῖ, ἢ τινα ἄλλην ἑαυτῷ προβάλλεται ἀναγκαίαν καὶ εὐμήχανον τὴν σκέπην.

Ὅτι καὶ ἄῤῥην λαγὼς τίκτει. Κεφ. ιβ.

ΘΗράτου δὲ ἀνδρὸς καὶ τὰ ἕτερα ἀγαθοῦ, οἵου μὴ ἂν ψεύσασθαι, λόγον ἤκουσα, καὶ αὐτῷ πεπίστευκα· καὶ δὴ καὶ διὰ ταῦτα ἐρήσεται. τίκτειν γοῦν δὴ καὶ ἄῤῥενας λαγὼς ἔλεγε. καὶ ἔχειν παιδοποιεῖσθαί τε ἅμα καὶ ὠδίνειν, ὡς τῆς φύσεως μὴ ἀμοιρεῖν ἑκατέρας. καὶ ὡς ἐκτρέφει τεκὼν ἔλεγε. καὶ ὡς ἀρτίκτει καὶ δύο ποτὲ καὶ τρία, καὶ τοῦτο ἐμαρτύρει. καὶ δὴ καὶ τὸν κολοφῶνα ἐπῆγε τῷδε τῷ λόγῳ ταύτῃ ἐκεῖνον. θηραθῆναι γοῦν λαγὼ ἄῤῥενα ἡμιθνῆτα· διαγνωσθῆναι δὲ αὐτοῦ τὴν γαστέρα ἅτε ἔγκαρπον, ἀνατμηθῆναί τε αὐτοῦ ὁμολογοῦ, καὶ μήτραν περιφωρᾶσθαι, καὶ τρεῖς λαγώς. τούτους οὖν ἀκινήτους τέως εἶναι ἐξαιρεθέντας, καὶ κεῖσθαι οἱονεὶ κρέα ἄλλως. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀλεαινόμενοι, καὶ δὴ κατὰ μικρὰ ὑποθαλπόμενοι ἐξέτριψαν, ἀναφέροντες ἑαυτοὺς ἀνεβιώσκοντο. καὶ πού τις αὐτῶν καὶ ἐκινήθη, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβλεψε. τάχα δὲ καὶ γλῶτταν ἐπὶ τούτοις προὔβαλε, καὶ στόμα ἀνέῳξε τροφῆς πόθῳ. προσενεχθῆναι οὖν αὐτοῖς ἦν εἰκὸς τοῖς τηλικούτοις γάλα, καὶ κατ' ὀλίγον ἐκτραφῆναι αὐτούς· καὶ δεῖγμα ἐμοὶ δοκεῖν εἰς θαῦμα τοῦ τεκόντος τούτους. μὴ πιστεύειν οὖν τῷ λόγῳ πεῖσαι ἐμαυτὸν οὐ δύναμαι. τὸ δὲ αἴτιον, ἡ τοῦ ἀνδρὸς γλῶττα οὔτε ψεῦδος οὔτε κόμπον ἠπίστατο.

Ὅτι καὶ ὡρῶν καὶ ἀνέμων ἐπιστήμων ὁ λαγώς. Κεφ. ιγ.

ΗΝ δὲ ἄρα ὁ λαγὼς καὶ ἀνέμων τε καὶ ὡρῶν ἐπιστήμων. σοφὸν γάρ τι χρῆμα αὐτός, ἀλλ' οὐκ εὔχαρι ὄν. † ἐν χειμῶνι οὖν κοίτην ἐν τοῖς προσηλίοις τίθεται. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι θάλπεται μὲν ἀσμένως, κρύει δὲ ἐχθρῶς ἔχει. θέρους δὲ πρὸς ἄρκτον ἀποκλίνει, πόθῳ ψύχους. τὰς δὲ τῶν ὡρῶν διαφορὰς αἱ ῥῖνες αὐτῷ γνώμων. οὐ μὴν ἐπιμύει καθεύδων ὁ λαγώς, καὶ τοῦτο αὐτῷ ζῴων μόνῳ πρόσεστιν, οὐ δὲ νικᾶται ὑπὸ ὕπνῳ τὰ βλέφαρα. φασὶ δὲ αὐτὸν καθεύδειν μὲν τὸ σῶμα, τοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς τηνικάδε ὁρᾶν. γράφω δὲ ἃ πρόου οἱ σοφοὶ τῶν θηρατῶν λέγουσιν. εἰσὶ δὲ αὐτῶν νύκτωρ αἱ νομαί. τοῦτο πόῤῥω μὲν καὶ τροφῆς ξένης ἐπιθυμίᾳ ἴσως. ἐ-

γὼ δ'

γὼ δ' ἂν φαίην ὅτι γυμνασίας ἕνεκα, ἵνα καὶ τηνικάδε, ἐπὰν ἀπὸ τοῦ ὕπνου καρτερῇ, ἐνεργὸς ὤν, κρατύνηται τὸ τάχος. τὸ δὲ ὁδοῦ τῆς ὀπίσω ἐρᾷ δεινῶς, καὶ συντρόφου παντὸς χωρίου ἥττηται. ἐνθένδε τοι καὶ ἁλίσκεται τὰ πολλὰ, ἤθη τὰ οἰκεῖα ἐκλιπεῖν οὐχ ὑπομένων.

Περὶ λαγωῶν ὠκύτητος ἐν ὄρει καὶ ἐν πεδίῳ τραφέντων.

Κεφ. ιδ.

Θεῖ δὲ λαγὼς ὑπό τε κυνῶν καὶ ἱππέων διωκόμενος, εἰ μὲν ἐκ πεδιάδος γῆς εἴη, ὠκύτερον τῶν ὀρείων λαγῶν, ἅτε μικρὸς τὸ σῶμα, καὶ λιτός: ἐνθένδε τοι καὶ κοῦφον αὐτὸν εἶναι οὐκ ἀπεικός. σκιρτᾷ γοῦν τὰ πρῶτα ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πηδᾷ. διαδύεται δὲ καὶ διὰ θάμνων ὀλισθηρῶς καὶ εὐκόλως, καὶ διὰ παντὸς ἑλώδους τόπου. καὶ εἴπου πόαι βαθεῖαι, καὶ διὰ τούτων διεκπίπτει ῥᾳδίως. καὶ ὅπερ τοῖς λέουσί φασι τὴν ἀλκαίαν δύνασθαι πρὸς τὸ ἐγείρειν αὐτοὺς καὶ ἐποτρύνειν, τοῦτό τοι καὶ ἐκείνῳ τὰ ὦτά ἐστι ῥώμης συνθήματα, καὶ ἐγερτήρια δρόμου. ἀνακλίνει γοῦν ἐπὶ τὸν νῶτον αὐτά. κέχρηται δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλινύειν, μηδὲ ὀκνεῖν οἱονεὶ μύωψι. δρόμον δὲ ἕνα καὶ ἰθὺν οὐ θεῖ: δεῦρο δὲ καὶ ἐκεῖσε παρακλίνει, καὶ ἐξελίττει τῇ καὶ τῇ, ἐκπλήττων τοὺς κύνας καὶ ἀπατῶν. ὁπήποτε δ' ἂν ὁρμήσῃ καὶ ἀπονεῦσαι θελήσῃ, κατ' ἐκείνην τὴν ἐκτροπὴν κλίνει τῶν ὤτων τὸ ἕτερον, οἱονεὶ ἰθύνων ἑαυτοῦ διὰ τούτου τὸν δρόμον. οὐ μὴν ἀναλίσκει τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀταμιεύτως: τηρεῖ δὲ τοῦ διώκοντος τὴν ὁρμήν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ νωθὴς, οὐ πάνυ ἀνῆκε τὸ ἑαυτοῦ τάχος: ἀλλὰ καί τι καὶ †ἀνέστησεν, ὡς προεκθεῖν μετὰ τοῦ κυνὸς, οὐ μὴν ἀπαγορεῦσαι ὑπὸ τοῦ συντόμου τοῦ δρόμου αὐτός. οἶδε γὰρ ἀμείνων ὤν, καὶ ὁρᾷ εἰς τὸ μὴ ὑπερπονεῖσθαί οἱ τοῦ καιρὸν ὄντα. ἐὰν δὲ καὶ ὁ κύων ᾖ ὠκύς, τηνικαῦθα ὁ λαγὼς φέρεται θέων ᾗ ποδῶν ἔχει. ἤδη γοῦν καὶ πολὺ τῆς ὁδοῦ προλαβὼν, καὶ ἀπολιπὼν ἐκ πολλοῦ θηρατὰς, καὶ κύνας, καὶ ἵππους, ἐπί τινα λόφον ὑψηλὸν ἀναθορὼν, καὶ ἑαυτὸν ἀναστήσας ἐπὶ τῶν κατόπιν ποδῶν, οἷον ἀπὸ σκοπιᾶς ὁρᾷ τὴν τῶν διωκόντων ἅμιλλαν: καί μοι

etiam quantum equidem intelligo, ut se exerceat, & pedum celeritatem etiam noctu (dum abstinet somno) firmet. Viam retrouersus pertinentem cupidè amplexatur, & consuetam sedem omnibus locis antefert, eóque non parum sæpe capitur, quòd assuetum cubile relinquere non possit.

De Leporum uelocitate montanorum & campestrium.

Cap. XIIII.

Lepus quem Canes & Equi insectantur, si campestris sit, celeriore & concitatiore cursu, quã montanus uiam conficit, propter corporis exiguitatem, & tenuitatẽ. Cum enĩ gracili habitu sit, ipsum leuitate & celeritate præstare uero proximum est. Primum igitur ex terra exiliens saltu fertur, & per dumeta aliáue densiora uirgulta & rigua loca expeditus perlabitur: tum uero sicubi herbæ sint altæ & frequentes, ex eis facile sese explicat, atq; elabitur. Ac quemadmodum Leonibus caudæ ad excitandas uires magno adiumento esse dicuntur, sic huic aures roboris quasi uexilla, & cursus incitamenta existunt: fugiens eas ad tergum retorquet: sicq; ipsis tanquam stimulis torporem & ignauiam, ne à currendo retardetur, concitat. Iam porrò cursum nec unum, nec rectà tenet: sed & huc illuc se uersat, & uerò de recto cursu deflectit, ut perturbet ac decipiat Canes. Ad id quidem diuerticulum, quo uult iter conuertere, de auribus alterutram intorquet, atque inflectit, eaq; quasi moderatrice cursum dirigit. Neque uerò improuidè uno eodemq; tempore omnes suarum uiriũ neruulos prodigit: sed impetũ insequentis obseruat: qui si ad insequendũ tardus & segnis sit, non omnem suam celeritatẽ profundit: Sed duntaxat Canes antegredi maturãs, sese integrũ seruat, & uiribus suis moderatur, ne omnẽ suam currendi facultatẽ urgẽs, ex incitato cursu uiribus deficiat. Penitus enĩ cognoscit se ad cursum longè multũq; antecellere, & uidet impẽsius laborare nõ esse necesse. Quòd si pedũ celeritate Canis ad cõficiendũ iter pollet, tum omnibus reuocatis uiribus Lepus quanto maximo potest cursũ fertur. Cum autẽ longe multumq; Canibus anteuerterit, & longo sanè interuallo uenatores atq; equos reliquerit, tũ sanè in aliquẽ tumulũ ascẽdit: & in posteriores pedes sese erigẽs, tanq̃ ex aliqua specula, & insectãtiũ certamẽ ꝑspicit, & quan-

† ἀνέστειλεν,

† συντόνου

& quantũ equidẽ existimo, eos ut debiliores ridet. Et ita hoc ueluti lucro cõfidẽtior, & iã quietẽ trãquillitatẽq; adeptus, ex lassitudine gratè & libenter dormit. Montiũ incolæ nõ tam ueloces, q̃ qui in planicie uersantur, nisi quando sub montẽ subiectos habẽt tractus in planiciẽ explicatos, quò ex montibus decurrãt: unde fit, ut tametsi mõtes incolãt, tñ in campis exerceant, unde sæpe campani homines eos excitãt, atq; insequunt. Cum autẽ proximi sunt ut capiant, à campestri uia parũ declinãtes, in altiores locos & montosos se cõuertunt, in suas nimirũ sedes festinantes: idcircoq; euadunt, & insperatã salutẽ assequunt, ꝙ Canib⁹ & Equis montiũ itinera infesta atq; inimica, pedes obterũt & debilitant: sed eò acerbius Canes uexantur, ꝙ carneos pedes & minimè ad perpetienda saxa resistentes, & quemadmodũ Equi ungulas habent. Contrà, Lepus cõuestitos pilis pedes habet, & duritatis & asperitatis patientes. Iam ex Leporib⁹ qui in crebris dumetorũ frequentia locis cõmorantur, laboris inertia segnes, ad cursum uelocitate nõ ualẽt, ex pedum tarditate ad fugiendum laborantes. Nam huiuscemodi opimo habitu, & cessatione torpentes, currendi insueti sunt, & ad proficiscendũ longissimè à suis frutetis perimbecilles. Ipsorũ ratio uenãdorum talis est. Primũ per frutices perparuulos & minime cõtinẽti crebritate densos permeant: densiores uerò, qui transiri nõ possunt, transiliũt. At ubi fruticetũ aliud ex alio nexũ latissimè continuat, ibi hoc ipsum crebrò facere coacti cum sint, corporis grauitate ad saltum parũ ualentes, sanè q̃ citò laborant, & succumbunt. Canes uerò ab eis ipsis primum aberrant ꝙ propter minutarũ arbuscularũ frequentiam eos nõ uident. quare & ipsi per frutices saliũt odoris sensu illecti. deinde tandem aliquando uisos, insequunt, de contentione currendi nil remittentes: illi aũt ipsi ex cõtinuatione saliendi ad capiendã fugã longiorẽ remollescũt, & uiribus defecti cõprehendunt. Porrò ut facile sursum uersus feruntur Lepores, ꝙ posteriora membra longiora habent: sic sanè deorsum uersus ægrè ideo decurrũt, quia anteriora cum sint breuiora, eos affligũt.

De Cu-

Montani Lepores.

† Locus hic non uidetur integer. Nos de Gillij trãslatione nihil mutauimus.

† ἐνόνομα

Lepores qui loca frutetis undiq; densa incolunt.

† al'. πεφύκασι.

καί μοι δοκεῖ ὡς ἀσθενεστέρων καταγελᾷν
αὐτῶν. εἶτα ἐκ τούτου θαρσήσας ὡς πλέον ἔ-
χων, οἷον ἐρῶνης καὶ γαλήνης λαβόμενος,
ἀσμένως ἡσυχάζει καὶ κεῖται καθεύδων. λα-
γῷ δὲ ὄρειοι οὐχ οὕτως ταχεῖς, ὥσπερ οὖν οἱ τοῖς
πεδίοις ἐνοικοῦντες· εἰ μή ποτε ἄρα κἀκεῖ-
νοι πεδίον ἔχοιεν ὑποκείμενον, ἐν ᾧ καλιόν-
τες διαθέουσι. καὶ τὸ μὲν ὄρος κατοικοῦσι, γυμ-
νάζονται δὲ ἐνταῦθα. ἔνθεν τοι τοῖς ἐκ τῶν πε-
δίων πολλάκις. †φιλεῖ γοῦν ἐν μὲν τοῖς πε-
δίοις αὐτοὺς διώκεσθαι· καὶ τὰ μὲν, ὑποκινεῖν,
τὰ δὲ ὑπολανθάνειν· εἶτα ἐκ τῆς συνήθους διώ-
ξεως ἀνισταμένους ὑπεκφυγεῖν οὐδείς. ἐπὰν
δὲ ὥσπερ ὁμοῦ τῷ ἁλίσκεσθαι, τῆς πεδιάδος ὁ-
δοῦ βραχὺ παρεκκλίνοντες, εἰς τὰ ἀνάντη καὶ
τὰ ὄρεια ἀνέθορον, ἅτε εἰς οἰκεῖα ἤθη καὶ †ἐν-
νόμιά σφισι ἀποδιδόντες. καὶ τῶν μὲν τὸ πρό-
πον ἀπιόντων οἴχονται, καὶ ἀδοκήτου σωτη-
ρίας τυχόντες. ὀρειβασίαι γὰρ καὶ ἵπποις καὶ
κυσὶν ἐχθραὶ πεφύκασιν, ἀπαγορευόντων
τῶν ποδῶν καὶ ἐκτριβομένων ῥᾷστα. κυνῶν δὲ
ἔτι καὶ μᾶλλον ἅπτεται τὸ πάθος. σαρκώδεις
γὰρ αὐτῶν εἰσιν οἱ πόδες, καὶ ἔχουσιν οὐδὲν πρὸς
τὴν πέτραν ἀντίτυπον, ὡς ἵπποι τὴν ὁπλήν.
ὁ δὲ λαγὼς τοὐναντίον. πέφυκε γὰρ δασὺς
τοὺς πόδας, καὶ δὴ καὶ τῶν τραχέων ἀνέχεται.
Ὅσοι δὲ εἰσι λαγῷ αἵτε ἐν τοῖς δάσεσι καὶ
τοῖς θάμνοις διατριβαὶ, νωθεῖς μὲν οὗτοι εἰς τὸν
δρόμον, βραδεῖς δὲ εἰς τὴν φυγήν. πεπιασ-
μένοι γὰρ οἱ τοιοίδε εἰσὶ, καὶ ὑπὸ τῆς ἀργίας
οὐχὶ ἠθάδες τοῦ δρόμου, ἥκιστοί τε ὡς ὅτι πορ-
ρωτάτω τῶν θάμνων ἀποφοιτᾷν. θῆραι δὲ καὶ
τούτων εἰσὶ τοιαίδε. τὰ μὲν πρῶτα διαδύον-
ται διὰ τῶν θάμνων τῶν μικρῶν, ὅσοις μὴ συνε-
χὴς ἡ λόχμη· τούς γε μὴν δασυτέρους αὐτῶν,
ἅτε μὴ οἷοί τε ὄντες ὑπελθεῖν, εἰκότως ὑ-
περπηδῶσι. †πεφείκασι δὲ οὗτοι συνεχεῖς
καὶ δι' ἀλλήλων, ὅπου τοιοῦτοι· ἅτε οὖν πολλά-
κις ἀναγκαζόμενος τοῦτο δρᾷν ὁ λαγὼς, καὶ
διὰ τὴν βραδυτῆτα τὴν τοῦ σώματος οὐκ ὢν ἀλ-
τικὸς, κάμνει ῥᾷστα καὶ ἀπαγορεύει. αἵγε μὴν
κύνες τὰ πρῶτα σφάλλονταί τε αὐτοῦ καὶ
ἁμαρτάνουσιν. οὐ γὰρ ὁρῶσιν αὐτοὺς διὰ τὴν τῆς
ὕλης πυκνότητα. πηδῶσι δὲ καὶ αὗται ὑπὲρ τῶν
θάμνων ὑπὸ τῆς ὀσμῆς ἀγόμεναι. τελευτῶ-
σαι γε μὴν εἶδον, καὶ διώκουσι, καὶ ἐνδιδόα-
σιν οὐδέν. ὁ δὲ ἐκ τῆς τοῦ πηδᾷν συνεχείας κάμ-
νει τε καὶ ἀπαγορεύει, καὶ ἐντεῦθεν ἑάλωκε.
τὰ δὲ ἀνάντη μὲν καὶ ὑψηλὰ οἱ λαγῷ ἀναθέουσι
ῥᾷστα. τὰ γάρ τοι κατόπιν κῶλα μακρότερα
ἔχουσι τῶν ἔμπροσθεν, καὶ καταθέουσιν οὐχ ὁμοί-
ως. λυπεῖ γὰρ αὐτοὺς τῶν ποδῶν τὸ ἐναντίον.

Περὶ

Περὶ τῶν ἐν Ἴβηρσι τοῖς ἑσπερείοις λαγωῶν, καὶ περὶ τοῦ τῶν ἐλάφων ἐν τῇ καρδίᾳ ὀστέου. Κεφ. ιε.

Πέφυκε δὲ καὶ λαγὼς ἕτερος μικρὸς τὴν φύσιν, οὐδὲ αὔξεταί ποτε, κόνικλος ὄνομα αὐτῷ. οὐκ εἰμὶ δὲ ποιητὴς ὀνομάτων. ὅθεν καὶ ἐν τῇ συγγραφῇ † φυλάττων τὴν ἐπωνυμίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς, ἣν περὶ τὴν Ἰβηρείαν Ἑσπέριοι ἔθεντό οἱ παρ᾽ ὧν, † καὶ γίνεταί τε καὶ ἔστι πάμπολυ. τούτῳ τοίνυν ἡ μὲν χρόα παρὰ τοὺς ἑτέρους μέλαινα: καὶ ὀλίγην ἔχει τὴν οὐρὰν τῶν ἄλλων † ὅτι καὶ πλέον. τά γε μὴν λοιπὰ τοῖς προειρημένοις ἰδεῖν ἐμφερής ἐστι. διαλλάττει δὲ ἔτι καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς μέγεθος. λεπτοτέρα γάρ ἡ τούτου καὶ δεινῶς ἄσαρκος, καὶ † βραχυτάτη, δηλονότι κατὰ τὸ πᾶν σῶμα. * λοιπὸν ὅτερος δὲ τῶν λοιπῶν. λαγαρὰ διετησίους φύσει, ἀφ᾽ ὧν οἰστρᾶ τε καὶ ἐκμαίνεται ὅταν ὑπὸ τὰς θηλείας ἄττῃ. Ἔστι δὲ τῷ ἐλάφῳ ὀστέον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ, ὁποίου τινὸς ἀγαθὸν εἰδέναι μελήσει ἄλλῳ.

Πῶς καλοῦσι τὴν τῶν θύννων θήραν Ἰταλοί τε καὶ Σικελοί.

Κεφ. ιϛ.

Τὴν τῶν θύννων θήραν Ἰταλοί τε, καὶ Σικελοὶ δὲ, κητίαν φιλοῦσιν ὀνομάζειν. τάτε χωρεία ἔνθα αὐτοῖς εἴωθε θησαυρίζεσθαι τάτε δίκτυα τὰ μεγάλα, καὶ ἡ λοιπὴ παρασκευὴ θηρατική, καλεῖται μέντοι κητοθηρεία, τοῦ θύννου τὸ μέγεθος ἐν τοῖς κήτεσιν βουλομένων τὸ λοιπὸν ἀριθμεῖν. Ἀκούω δὲ Κελτοὺς καὶ Μασσαλιώτας, καὶ τὸ Λιγυστικὸν πᾶν ἀγκίστροις τοὺς θύννους θηρᾶν. εἴη δ᾽ ἂν ταῦτα ἐκ σιδήρου μὲν πεποιημένα, μέγιστα δὲ καὶ παχέα ἰδεῖν. καὶ τά γε ὑπὲρ τῶν θύννων νῦν πρὸς τοῖς ἤδη προειρημένοις, τοσαῦτα ἔστω μοι.

Περὶ τοῦ καλουμένου αὐλωπίου ἰχθύος.

Κεφ. ιζ.

Περὶ τὰς καλουμένας νήσους Τυρρηνικὰς θηρῶσιν οἱ κατὰ τὴν ἁλιείαν ἔχοντες τὴν ἐκεῖθι κητώδη ἰχθὺν, καὶ καλοῦσιν αὐτὸν αὐλωπίαν: καὶ περὶ διηγήσασθαί γε τούτου τὰ ἴδια οὐ χεῖρόν ἐστι. μέγεθος μὲν ἡττᾶται τῶν μεγίστων θύννων ὁ μέγιστος αὐλωπίας, ῥώμην τε καὶ ἀλκὴν τὰ πρῶτα φέροιτο ἂν πρὸς ἐκείνους ἀντικρινόμενος. ἄλκιμον μὲν γὰρ ἰχθύων φῦλόν ἐστι, καὶ οἱ θύννοι: ἀλλὰ τῷ παρατεταγμένῳ καὶ προθύμως ἀνταγωνισαμένῳ πρώτην ὁρμὴν, ἀφίστανται τοῦ κράτους, τοῦ αἵματος αὐτῷ πηγνυμένου ὑπὸ τοῦ δέους: πιεζόμενος, ὤκιστα εἶτα ἑάλω. διακαρτερεῖ γε μὴν ὁ αὐλωπίας ἐπὶ μακρὸν, ὅταν ὑποθῆται οἱ κατὰ τὸ καρτερόν: καὶ ὡς πρὸς ἀντίπαλον ἵσταται τὸν ἁλιέα, καὶ κρατεῖ τὰ πλεῖστα.

De Cuniculis. Cap. XV.

Aliud est etiam genus Leporum, natura perparuũ, nec tamen augetur unquam, ei Cuniculus nomen est: quod quidem ipsum nouatũ à me non est, sed utor illo, quod à principio Hispani imposuerunt, apud quos abundat. Color ei q̃ cæteris nigrior: & caudam cæteris breuiorẽ habet, cætera reliquis leporibus con similis est: prẹterquam quòd magnitudo capitis quippiam differt, quia exilius sit, & minima carne præditum reliqui corporis respectu. Reperit̃ & in Cerui corde osiculum, cuius usum referant alij.

De Thynnis, & eorum piscatione. Cap. XVI.

Thynnorum piscationẽ Itali & Siculi Cetiam appellare solent: tum loca quo magna retia reponere soliti sunt, cæterumq; instrumentũ quo captari assueuerunt, Cetotheria ideo nominant, quòd magnos Thynnos in numerum reliquorum cetaceorum referre uelint. Celtas audio & Massilienses, atq; omnes Ligures, maximis & firmissimis hamis ex ferro confectis Thynnos comprehendere solere. Hæc de Thynnis, præter ea quæ aliàs retuli, hîc addiderim.

De pisce Aulopia, pugna eius contra Thynnum, specie, & captura. Cap. XVII.

Qui circũ insulas Tyrrhenicas nuncupatas in maritimis rebus uersantur, cetaceum quempiam piscem Aulopiam appellant (cuius uim, & naturã explicare nó alienum est) magnitudine maximum. Aulopiam maximi Thynni superant, at robore Aulopias cum illis collatus, primas fert. Quamuis enim Thynnorum natio fortissima est, aduersarij tamẽ Aulopię promptè repugnantis ne primũ quidem impetum sustinet: sed sanguine ei (per metum) refrigerato cedit: unde resolutus mox uincitur. Aulopias uerò cũ omni conatu ei resistit, perdiu pugnam tolerat, ac nimirũ cõtra piscatores quoq; decertat, & sæpissime uictoriã reportat, sese

† φυλάττω

† addo τῶν οἷς. & mox lego, πάμπολυς.

† ἔτι

Os in corde Cerui.

† al. βραχυτέρα.

Cetia.

*Locus non integer apparet.

Cetotheria.

al. σέσας sese premens, & capite in profundum nutans: sua enim natura ore ac ceruice (elata, uelutiq; pariter superbiente) est robustus. Cum est captus, eximia forma spectatur: oculis est patulis, rotũdis, magnis, cuiusmodi Homerus bubulos canit. Maxillæ non solum robustæ, sed etiam pulchræ sunt. Dorso est cæruleo, coloris saturati, & uentre candido. à capite ad caudã pertinens aurea quædam linea in orbem desinit. Iam quàm insidiosis captionib9 cõprehendatur, mihi sicut auditione accepi, exponendum est. Homines ad piscatum prudentes, loca ubi domesticas sedes, & commorationes arbitrantur Aulopias tenere, ex speculatione præcipiũt & præsumunt: deinde postquam permagnum piscium Coracinorum numerum retibus ceperunt, & nauem suam anchoris firmauerunt, strepitum quendam more Vesparum faciunt, & Coracinos ad illiciendos eos prætendũt: ubi uero ij strepitum exaudierunt, & esculentam illecebram animaduerterũt, alij aliunde eò ire pergunt, & gregatim circum nauim piscatoriam errant. atq; eatenus & plausu & cibo ad piscatores mansuescunt, siue meo iudicio escæ cupiditate capti: siue quemadmodum piscatores inquiũt, suo permulto robore nitentes, ut non ab hominum contactu refugiant, nonnulli ex eis cicures sunt, quos sanè piscatores ut beneficos ab alijs internoscũt, fœdereq; cum ijs deuinciuntur, pacemq; seruant. eos tanquam duces sectantur alij feri Aulopiæ, quos ut piscatores & capiũt & occidunt, ita à mansuetiorũ (quos Columbis allectatricibus contulerim) captura se abstinent, quasi fœdus quoddam cum ijs sancitum habẽtes. Nec uerò piscator bene peritus, quantalibet inopia prematur, mansuetum Aulopiam prudens & sciens comprehendit. quinimo si eum ipsum imprudens ceperit, non medio cri dolore afficitur. Capitur aut hamo transfixus, aut mortifero uulnere ictus. Sed & alijs modis hi pisces capiuntur.

† vel τῷ παρὰ

De regia maximi Indorum regis, & hortis eius, & auibus (Psittacis & Pauonibus) & plantis in ea.

Cap. XVIII.

In

καὶ ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν †πιέσας, καὶ κάτω νεύσας τὴν κεφαλὴν, καὶ ὠθήσας κατὰ τοῦ βυθοῦ: πέφυκέ τε γένυν ἰσχυρὸς, καὶ τὸν αὐχένα καρτερὸν, ὥσπερ οὖν καὶ συντύφοντά οἱ, καὶ ῥώμης ἔχει κάλλιστα. Οταν δὲ αἱρεθῇ, ἰδεῖν ὡραιότατός ἐστι. τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς ἔχων ἀνεῳγότας, καὶ περιφερεῖς, καὶ μεγάλους, οἵους Ομηρος τοὺς τῶν βοῶν ᾄδει. ἡ δὲ γένυς (ὥσπερ οὖν εἶπον) καρτερά ἐστι, ὅμως καὶ εἰς ὥραν οἱ συμμάχεται. καὶ τὰ μὲν νῶτα αὐτοῦ, κυανοῦ μεμίμηνται χρόαν τὴν βαθυτάτην. ὑπέζωσαι μὲν λευκὴν τὴν νηδὺν. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ γραμμὴ χρυσίτις τὴν χρόαν: καλοῦσα δι' οὐ τὸ οὐραῖον μέρος, ἀπολήγει εἰς κύκλον. Εἰπεῖν δὲ καὶ τὴν δολερὰν ἐπ' αὐτοῖς θήραν, ἥν περ οὖν ἀκούσας οἶδα, ἐθέλω. Προελόμενοι χώρους ἐκ πολλοῦ εἰς οὓς ἀθροίζεσθαι τοὺς αὐλωπίας ὑπολαμβάνουσιν, εἶτα μέντοι κορακίνους ταῖς ὑποχαῖς πολλοὺς συλλαβόντες, τὴν ἑαυτῶν ἄκατον ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίσαντες, καὶ συνεχῶς κτύπον τινὰ ὑποδρῶντες, διατείνουσι τοὺς κορακίνους ἅμα σφηκοῦντες. οἱ δὲ ἀκούοντες τοῦ κτύπου, καὶ τὸ δέλεαρ ὁρῶντες, ἄλλος ἀλλαχόθεν ἀναδύουσι, καὶ ἀθροίζονταί τε καὶ περιέρχονται τὴν ἁλιάδα. πραΰνονταί τε ἐν τοσούτῳ ὑπὸ κρότῳ, καὶ πλήθει τῆς τροφῆς, ὡς καὶ προτεινόντων τὰς χεῖρας παραμένειν. ἀνέχονται δὲ ἀνθρωπίνης ἐπιψαύσεως: ὡς μὲν κρίνειν ἐμὲ, τῇ βορᾷ δεδουλωμένοι. ἤδη δὲ ὡς οἱ θηρατικοί φασι, καὶ ὑπὸ πλήθει τῆς ἀλκῆς. εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ χειροήθεις, οὕσπερ οὖν οἱ ἁλιεῖς ὡς τοὺς εὐεργέτας †καὶ τοὺς ἄλλους γνωρίζουσιν. εἶτα μέντοι τὰ πρὸς ἑαυτοὺς ἔχουσιν ἐν σπονδαῖς. ἕπονται δὲ τούτοις ἡγεμόσι καὶ ἄλλοι ξένοι. καὶ τούτους μὲν (ὡς ἂν εἴποι τις) ἐπήλυδας, καὶ θηρῶσιν ἢ ἀποκτείνουσι. πρός γε μὴν τοὺς τιθασοὺς, οἵ γε μὴν ἐοίκασι ταῖς παλευτρίαις πελειάσιν, ἀθηρία τε αὐτοῖς ἐστι, καὶ ἐκεχειρία, οὐδ' ἂν ἁλιέα σοφὸν τοσαύτη ποτὲ καταλάβοι ἀπορία, ὡς ἐξ ἐπιβουλῆς ἑλεῖν αὐλωπίαν ἥμερον. ἐκ γάρ τινων αἰτιῶν αἱρεθεὶς κατὰ τύχην, καὶ λυπεῖ. ἁλίσκεται γὰρ ἢ ὑπὸ ἀγκίστρῳ περιπαρείς, ἢ τρωθεὶς εἰς θάνατον. ὁρῶμεν δὲ καὶ τοὺς ὀρνιθοθήρας μὴ ἂν τῶν ἐλλοχώντων ὀρνίθων ἑτέρους ἀποκτείναντάς τινας ἢ ἐπὶ πράσει ἢ ἐπὶ δείπνῳ. καὶ ἄλλαι δὲ θῆραι τῶνδε τῶν ἰχθύων εἰσί.

Περὶ τῶν ἐν Ινδοῖς ψιττακῶν καὶ λοιπῶν ὀρνίθων.

Κεφ. ιη.

Εν δὲ

Ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τοῖς Ἰνδικοῖς, ἔνθα ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων διαιτᾶται τῶν ἐκεῖθι, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐστὶ θαυμάσαι ἄξια, ὡς μὴ αὐτοῖς ἀντικρίνειν μήτε τὰ Μεμνόνια Σοῦσα, σὺν τῇ ἐν αὐτοῖς † πολυτέλειαν, μήτε τὴν ἐν τοῖς Ἐκβατάνοις μεγαλουργίαν. ἐοίκασι γὰρ κόμπος εἶναι Περσικὸς ἐκεῖνος, εἰ πρὸς ταῦτα ἐξετάζοιτο. καὶ τὰ λοιπὰ μὲν προελθεῖν τῷ λόγῳ οὐ διὰ τί δὲ τῆς συγγραφῆς ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς παραδείσοις τρέφονται μὲν καὶ ταὼς ἥμεροι, καὶ χειροήθεις φασιανοί. ἔχουσι δὲ ἐν τοῖς φυτοῖς τοῖς ἠσκημένοις, ἅπερ οὖν οἱ μελεδωνοὶ οἱ βασίλειοι τῆς δεούσης ἀξιοῦσι κομιδῆς. σὺν γάρ εἰσιν ἄλση σκιερὰ, καὶ νομὴ σύμφυτος, καὶ κλάδη δι' ἀλλήλων συνυφασμένα σοφίᾳ τινὶ δενδροκομικῇ. καὶ τὸ σεμνότερον τῆς ὥρας τῆς ἐκεῖθι, τὰ δένδρα αὐτὰ τῶν ἀειθαλῶν ἐστι, καὶ οὔποτε γηρᾷ, καὶ ἀπορρεῖ τὰ φύλλα. καὶ τὰ μὲν ἐπιχώριά ἐστι: τὰ δὲ ἀλλαχόθεν σὺν πολλῇ κομισθέντα τῇ φροντίδι. ἅπερ οὖν κοσμεῖ τὸν χῶρον καὶ ἀγλαΐαν δίδωσι, πλὴν ἐλαίας. οὐ γὰρ αὐτὴν ἡ Ἰνδῶν φέρει, οὔτε αὐτὴ, οὔτε ἥκουσα ἀλλαχόθεν τρέφειν. ὄρνιθες οὖν καὶ ἕτεροι ἐλεύθεροι, καὶ ἀδούλωτοι, καὶ ἐλθόντες αὐτομάτως ἔχουσι περὶ ταῦτον κοίτας καὶ εὐνάς. ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ ψιττακοὶ τρέφονται, καὶ εἰλοῦνται περὶ τὸν βασιλέα. σιτεῖται δὲ Ἰνδῶν οὐδεὶς ψιττακόν: καίτοι παμπόλλων ὄντων τὸ πλῆθος. αἴτιον δὲ, ἱεροὺς αὐτοὺς εἶναι πεπιστεύκασι καὶ οἱ Βραχμᾶναι, καὶ μέντοι καὶ τῶν ὀρνίθων ἁπάντων προτιμῶσι. καὶ ἐπιλέγουσι δρᾶν τοῦτο μόνον εἰκότως. μόνον γὰρ ψιττακὸν ἀνθρώπου στόμα εὐστομώτατα ὑποκρίνασθαι. Εἰσὶ δ' ἄρα ἐν τοῖσδε τοῖς βασιλείοις σὺν λίμναι χειροποίητοι ὡραῖαι: καὶ ἰχθύας ἔχουσι μεγέθει μεγίστους καὶ πραεῖς: καὶ θηρᾷ αὐτῶν οὐδεὶς, ὅτι μὴ οἱ τοῦ βασιλέως υἱεῖς παῖδες ἔτι ὄντες: καὶ ἐν ἀκλύστῳ σὺν ἥκιστα ἐπικινδύνῳ τῷ ὕδατι, καὶ ἁλιεύοντές τε καὶ παίζοντες: καὶ ἅμα καὶ πλεῖν μανθάνοντες.

In regijs ædibus Indiæ, ubi regum maximus illic regna tenentium ætatē degit, cum alia permulta & magnam hominum admirationem, & nullam comparationē habent, quibus cum ſanè nec Memnonia Suſa, neq; tota eorum ſumptuoſitas conferri poſſunt, neq; Ecbatanorum magnificentia cum his in comparatione coniungenda eſt. Etenim illa, Perſici faſtus uanitas, ſi cum ijs cōparentur, uideri poſsint. Tum porrò in hortis Pauones & Faſiani manſueti aluntur, & plantæ quidem ſumma regioꝝ procuratoꝝ cura elaboratæ ſunt. Enimuero umbroſa ſunt nemora, & paſtiones arboribus conſitæ, & rami ſapienti quadam frondatorum colligatione conſerti & cōtexti: Et quod præcipuè ad cœli illius cōmendationē facit, arbores ſemper uirentes nulla ſenectute folia amittunt, ex eisq; partim ſunt indigenæ, partim ex alijs locis Indiæ magno ſtudio importatæ, quæ regionē ornant. Oliuam tamen terra India non gignit, neq; aliunde importatam fert. Sunt item aliæ aues ab nexu liberæ, nullaq; ſeruitutis conditione aſtrictæ, quę ſua ſponte eò uentitantes, nidos figunt, & conſtruunt, ubi etiā Pſittaci aluntur, & ſurſum deorſum, ultro citroq; circū regem uerſantur. Nec Pſittacum idcirco Indorum quiſquam, & ſi eorum magna illic multitudo ſit, edit: ꝙ eos ſacros putent, & Brachmanes quidē ex auibus plurimi hunc exiſtimēt. Quod quidem ipſum non abs re ſe facere profitentur, quòd ſolus Pſittacus humanā uerborū appellationē explanata oris expreſſione, & uocis conformatione imitando conſequatur. Atq; etiā in ijs hortis perbella ſtagna ſunt manu facta, ubi maxima magnitudine piſces cicures æuū agitant: nec eos quiſquā alius piſcatur, quàm regis liberi, qui nondum ex pueris exceſsēre: ij enim in aqua tranquilla, & non periculoſa, ludentes, & captant piſces, & uerò † nauigare diſcunt.

† πολιτείαν, Gillius. uertit enim Reip. administrationem.

† natare, Gillius.

Περὶ τῶν ἐν τῷ Ἰωνίῳ κεφάλων. Κεφ. ιθ.

Ἐν τῷ Ἰωνίῳ πελάγει περὶ τὴν Λευκάτιν, καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ θάλατταν, ἔνθα τοι σὺν τὸν χῶρον καλοῦσιν Ἤπειρον, κεφάλων εἰσὶ περὶ ἴλας, ὡς ἂν εἴποι τις, ἄφθονοι, νήξει καὶ πλήθει πάμπολλοι. οὐκοῦν θηρῶνται, σὺν μάλα ἐκπληκτικῶς. ὁ δὲ τρόπος

Capitones & Mugiles Ionij maris quomodo capiantur. Cap. XIX.

In mari Ionio ad Leucaten & Actium, Epirotica promontoria, Capitones uelut confertis turmis frequentes natant.

Ipſorum captura, quæ ad hanc rationem fit, mirifica eſt. Piſcatores bini obſeruato tempore cum luna ſilet, nauem cœnati conſcendunt, & à terra ſoluentes, modo mare à tempeſtate conquieſcat, ſilentio & moderatè remigant, ſimul & eorum alteruter ſenſim ac leniter remo nauem impellit: alter in cubitum recubans, ſuam nauis partem uſque eò deprimit, quoad eius labrum proximè ad aquam acceſſerit. Capitones, horumq́ʒ ſpeciem ſimilitudinemq́ʒ gerentes Mugiles, ſiue quòd ex nocte lætitiam & uoluptatem percipiunt, ſiue etiam quia tranquillitate maris delectantur, latebras ſuas relinquentes, ſic ad ſummam aquam efferuntur, ut ex aqua ſummo roſtro emineant, & natare uſq; eò pergant, donec ad litus propiùs acceſſerint. Quod quidem ipſum piſcatores poſtquam perſpexerunt, ſedata remigatione & pedetentim acceſſu ad piſces facto, nauigant, ubi uerò ex nauiculæ piſcatoriæ motione fluctus cieri ac agitari cœpti ſunt, à terra ſtatim piſces refugiunt, & frequentes in partem nauis inclinantem & præcipitantem ſine retibus innatant, & uerò ſub poteſtatem piſcantium cadunt.

† ἀπῆραν

† εἰς ὅσον ἄκρον τὸ χεῖλος.

† κεστρεῖς

† ὑπωθοῦσι

De Cetis maximis, & priuatim ijs quæ Rotæ appellantur.
Cap. XX.

Cete immenſa corporis mole exaggerata, in altitudine maris uerſantur, & fulminibus quandoque feriuntur. Inter huiuſcemodi belluas numerantur quæ Rotæ appellantur. Hæ gregatim natāt, maximè prope Athon Thraciæ montem ad dextram, in finibus, è regione Sigei Troadis promontorij, & iuxta dictū Artacæi tumulum, & Acanthæum Iſthmum, ubi & Xerxis ſciſſura illa, qua montem Athon abſcidit, ſpectatur. Eas quidem fortes eſſe negant. Ceruices earum apparent, & adeò longis ſunt hirſutæ ſpinis, ut hæ extra mare emineant. Cum remigationis ſtrepitum percepêre, tum circumuerſantur, & circumuoluuntur, ut quàm altiſsimè ſeſe in profundum detrudant: rurſusq́ʒ ex imo gurgite ad ſummū ſeſe efferentes, reuerſiones in orbem faciunt, unde nomen traxerunt,

† τοῖς ἀπὸ Σιγείου πλέουσι

Rotæ.

Tri-

τῆς θήρας οὗτός ἐστι. νύκτα ἀσέληνον οἱ ἐκεῖθι ἁλιεῖς παραφυλάξαντες, ἀτὰρ δὲ ἄπνου γενόμενοι, καὶ δύο † ἐπιβᾶσαν σκάφος, οὐκ ὄντος κύματος, ἀλλ' ἀκλύστου καὶ γαλήνης τῆς θαλάττης. εἶτα ἡσυχῇ καὶ κατὰ μικρὸν προσερέττουσι. καὶ ὁ μὲν, αὐτὴν ὑποκινεῖ τῇ κώπῃ, προσάγων τὴν πορθμίδα βάδην ὡς ἂν εἴποις. ἅτερος δὲ κατακλινεὶς ἐπ' ἀγκῶνος τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος ἐπιβρίθει τῆς πορθμίδος, καὶ εἰς τοσοῦτον ἐπικλίνει † εἰς ἄκρον, ὅσον τὸ χεῖλος αὐτῆς προσπελάζειν τῷ ὕδατι. οἱ κέφαλοι δὲ καὶ οἱ τούτοις ὁμοειδεῖς † κεστρεῖς, ἤτοι τῇ νυκτὶ τερπόμενοι, ἢ χαίροντες τῇ γαλήνῃ, τοὺς μὲν χηραμοὺς τοὺς ἑαυτῶν καὶ τοὺς φωλεοὺς ἀπολείπουσιν, ἀνανέουσι δὲ, καὶ τὰ ἄκρα γε τοῦ προσώπου ὑπὲρ τὸ ὕδωρ φαίνουσι: καὶ τοσοῦτον τὸν ἄνω τῆς νήξεως ἐπιλαμβάνουσι, καὶ γίνονται τῆς ἠϊόνος πλησίον. θεασάμενοι δὲ θηραταὶ πλέουσι: καὶ τὸ ῥόθιόν γε τῆς πορθμίδος ἡσυχῇ πως ὑποκυμαίνειν ἄρχεται. φεύγοντες δὲ τὴν γῆν, καὶ ὑποστρέφοντες ἄνευ δικτύων εἰς τὸ ἐπικλινὲς τῆς ἀκάτου, σφᾶς ἑαυτοὺς † ὑποπλήθουσι, καὶ εἴσω παρελθόντες ἑαλώκασι.

Περὶ κητῶν μεγίστων ἃ καὶ τροχοὶ καλοῦνται. Κεφ. κ.

Τῶν δὲ κητῶν τὰ ὑπέρογκα ἄγαν καὶ τὸ μέγεθος ὑπερήφανα, νήχεται μὲν ἐν τοῖς πελάγεσι μέσοις: ἤδη γε μὴν καὶ σκηπτοῖς βάλλεται. πρὸς τούτοις μὲν οὖν καὶ ὅδε ἕτερα σπάνια τοιαῦτα: καὶ ὄνομα τροχὸς αὐτοῖς. καὶ νεῖ μὲν κατ' ἀγέλας ταῦτα, μάλιστα δὲ ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἄθω τοῦ Θρᾳκίου, ἔν γε τοῖς κόλποις † τοῦ ἀπὸ Σιγείου πλέοντα ἔστι τυχεῖν οὖσιν αὐτοῖς, κατὰ τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον: παρά τε τὸν Ἀρτακαίου καλούμενον τάφον, καὶ τὸν Ἀκανθαῖον ἰσθμὸν, ἔνθα τοι καὶ ἡ τοῦ * Γαραίου φαίνεται διατομὴ, ἣ διαιτᾷ μὲν τὸν Ἄθω. Τὰ κήτη δὲ ταῦτα ἃ καλοῦσι τροχοὺς, ἄλκιμα μὲν οὔ φασιν εἶναι: λοφιὰν δὲ ὑποφαίνει, καὶ ἀκάνθας ὑπερμήκεις, ὡς καὶ πολλάκις ὁρᾶσθαι ὑψηλοὺς αὐτάς. ἀκούσαντα δὲ εἰρεσίας κτύπου, περιστρέφεταί τε καὶ κατειλεῖται ὡς ὅτι κατωτάτω ἑαυτὰ ὠθοῦντα. ἔνθεν τοι καὶ τοῦδε τοῦ ὀνόματος μετείληχεν. ἀναπλεῖ δὲ ἀνελιχθέντα καὶ κυλιόμενα ἔμπαλιν.

* Ξέρξου φαίνεται διατομὴ, ἡ διατέμνουσα τὸν Ἄθω. nam Xerxes Athon montē abſcidiſſe fertur, & uelis feciſſe peruium. Artacæus dux fuit in exercitu Xerxis.

Περὶ

Περὶ τριτώνων. Κεφ. κα.

Τριτώνων πέρι σαφῆ μὲν λόγον καὶ ἀπόδειξιν ἰσχυρὰν οὐ μάλα τοί φασιν εἰπεῖν ἔχειν τοὺς ἁλιέας. ἔχει δ' οὖν φήμη διαῤῥέουσα, ναὶ μὰ Δία, πολλῶν, γίνεσθαί τινα ἐν τῇ θαλάττῃ κήτη ἀνθρωπόμορφα, τὰ ἄχρι κεφαλῆς ὅσα εἰς ἰξὺν λήγει. λέγει δὲ Δημόστρατος ἐν λόγοις ἁλιευτικοῖς, ἐν Τανάγρᾳ θεάσασθαι τάριχον Τρίτωνα. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἦν φησι καὶ τοῖς πλαττομένοις ὅμοιος, καὶ τοῖς γραφομένοις: τὴν δέ οἱ κεφαλὴν ὑπὸ χρόνου διεφθαρμένην οὐ πάνυ τοι σαφῆ ἔφασκεν εἶναι, οὐδὲ οἵαν ἐντυχεῖν τε καὶ γνωρίσαι ῥᾷστα. προσαψαμένου δέ μου, φολίδες ἀπέπιπτον τραχεῖαι, καὶ μέντοι καὶ ἀντίτυποι εὖ μάλα. τῶν δέ τις τῶν ἐκ βουλῆς ἁρμοζόντων κλήρῳ τὴν Ἑλλάδα, καὶ πεπιστευμένων τὴν ἀρχὴν ἑνὸς ἔτους, βασανίζων οἷα δὴ καὶ ἐλέγχων τοῦ βλεπομένου τὴν φύσιν, εἶτα τοῦ δέρματος περιελὼν ὀλίγον, καθήγισεν ἐπὶ πυρός. καὶ ὀσμὴ μὲν βαρεῖα καιομένου τοῦ ἐμβληθέντος προσέβαλλε τῶν παρόντων τὰς ῥῖνας, οὐ μὴν συμβάλλειν φησὶν εἴτε χερσαῖον τὸ ζῶον, εἴτε θαλάσσιον εἶχε τὴν φύσιν, εἴχομεν. ἀλλ' ἤγε πεῖρα οὐ χρυσόν οἱ τὸν μισθὸν ἀπέδωκεν. οὗτος γὰρ μετὰ μικρὸν τὸν βίον κατέστρεψε, περαιούμενος ὀλίγον καὶ στενὸν πορθμὸν ἐξ ἁμάξης πορθμείῳ καὶ βραχεῖ. καὶ ἔλεγόν γε, ὡς ἐκεῖνος λέγει, Ταναγραῖοι παθεῖν αὐτὸν ταῦτα, ἀνθ' ὧν εἰς τὸν Τρίτωνα ἠσέβησε, τεκμηριοῦντες ὅτι ἀποψύχων μὲν † ἐξηράνθη τῆς θαλάττης: ἰχῶρα δὲ ἠφίει παραπλήσιον τὴν ὀσμὴν τῇ τοῦ Τρίτωνος δορᾷ, ὅτε αὐτὴν ἐκεῖνος ἔκαιε καὶ ἐνεπίμπρα. ὁπόθεν δὲ ἄρα ὁ Τρίτων οὗτος ἐπλανήθη, καὶ ὅπως δεῦρο ἐξεβράσθη, Ταναγραῖοί τε λεγέτωσαν καὶ Δημόστρατος. ἐπὶ τούτοις δὲ αἰδοῦμαι τὸν θεόν, καὶ ἄξιον πείθεσθαι τῷ μάρτυρι τῷ τοσῷδε. εἴη δ' ἂν ἐν † Διδύμοις Ἀπόλλων τεκμηριῶσαι ἱκανὸς παντί, ὅτῳ νοῦς τε ὑγιαίνει καὶ ἔῤῥωται ἡ φρήν. Τρίτωνα γοῦν θρέμμα θαλάττιόν φησιν εἶναι, καὶ ἃ λέγει καὶ ταῦτ' ἐστί.

Θρέμμα Ποσειδάωνος ὑγρὸν τέρας, ἠπύτα Τρίτων
Νηχόμενον γλαφυροῖς ὁρμήμασι συντυχὲ νηός.

Εἰ τοίνυν ὁ πάντα εἰδὼς καὶ Τρίτωνας εἶναί φησιν, ἡμᾶς ὑπὲρ τούτου διαπορεῖν οὐ χρή:

Περὶ τῶν ἐλεφάντων τῶν παραμενόντων τῷ βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν.

Κεφ. κβ.

Τὸν

Tritones reuera esse in mari, & quales sint. Cap. XXI.

ET si non admodum explicatam rationem ad demonstrandam Tritonũ formam piscatores afferre posse dicuntur: magna tamen fama est in sermone hominum sanè multorum, Cete quædam à capite ad medium corporis humanã speciem, similitudinemq́ gerẽtia in mari nasci. Demostratus in libris quos de piscatu conscripsit, exiccatum Tritonẽ in oppido Tanagra spectatũ fuisse, cætera quidem (inquit) fictis & pictis similem: eius uero caput, quòd uetustate obscuratum esset, & euanuisset, non facile intelligentia comprehendi & percipi potuisse: sed cum solùm attigissem (inquit) squammę asperæ & prædurę dilabebantur. Cum uerò quispiã ex magistratibus Græciæ, qui sortitione facta annuum magistratum gerunt, eius naturam exquirere expeririq́ uellet, paulum quiddam de corio detraxit, atq́ in succensum ignem iniecit, idq́ ambustum in circumstantium nares teterrimum odorem immisit: Neque uerò, (inquit) terrenúm ne an marinũ esset animal coniectura assequi poteramus. Sed malè ei hæc curiositas cessit. Paulò pòst enim diem extremũ clausit, cum è parua nauicula exiguum & angustum fretũ traijciẽs, in mare incidisset: quod ei accidisse Tanagræi interpretabãtur propter impietatis crimen aduersus Tritonem, coniectura inde sumpta, quòd defuncti cadauer è mari reiectum sanie stillasset eiusdẽ odoris, qualem adustũ ab ipso Tritonis corium emiserat. Cæterũ unde hic Triton aberrârit, & quomodo hunc in locũ eiectus sit, Tanagræi & Demostratus dicant. Ego ut Tritones esse credam, Dei ueracissimi testis reuerentia moueor. is est Apollo Didymæus, apud nullum non sanæ mentis hominem fide dignus: qui Tritonem marinam pecudem cognominat, ubi cecinit: Dum uocale maris monstrum natat æquore Triton Neptuni pecus, in funes fortè incidit extra Demissos nauim. Ergo si omniscius ille Tritonas esse pronunciat, nos de illis dubitabimus?

† ἐξηράθη ab ἐξεράω, uel ἐξεβράσθη. al'. ἐξηρέθη.

† Vide Gyraldum de dijs, Syntagm. 7.

De astantibus Elephantis Indorum regi. Cap. XXII.

ELephantus Indorum regem ad forũ euntem, primus adorat, id quidem facere edoctus: nec hoc officium uel recusat, uel obliuiscitur. Huic adest rector, qui illum huius instituti commonefacit, ipsiq; memoriam disciplinæ instrumenti quo illum moderatur (harpæ) pulsu, atq; uoce Indorum propria renouat, cuius natura quadam admirabili recondita Elephanti intelligentes sunt: tum etiam motus quosdam bellicos edit, uelut ostendens, quòd hanc etiam disciplinã seruat. Vigintiquatuor Elephanti huic regi permanẽt custodes alternis uigilijs, alij alijs in stationem succedentes tanquam cæteri custodes homines. Sapientia item quadam Indica ad uigiliarum disciplinam erudiuntur, ne inter custodias somnum capiant. Hecatæus quidem Milesius Amphiaraum Oiclis filium scribit somno oppressum neglexisse custodiam, & tantum nõ ea passum esse quæ dicit. At Elephanti ad uigilias agendas prestantissimi excubitores, & à somno inuictissimi, & secundum homines fidissimi illic sunt.

† a Γικλέους, lego Οἰκλέους.
Amphiaraus.

De Scolopendra Cetacea.
Cap. XXIII.

SColopendræ uim & naturam quanto equidem maximo potui studio, cum multũm ac diu perscrutatus essem, quendam maximum Cetum marinum hanc quoque esse audiui: quam de mari tempestatibus in litus expulsam nemo foret tam audax quin aspicere horreret. Ii uerò qui res maritimas percallent, eas inquiunt spectari toto capite eminentes è mari: & narium pilos magna excelsitate apparere: & eius caudam similiter atque Locustæ latam perspici. Reliquum etiam corpus aliquando in superficie æquoris spectari, idq; conferri posse cum triremi iustæ magnitudinis: atque permultis pedibus utrinq; ordine tanquàm è scalmis appensis, (ut ita dicam) remigare. Addunt harum rerum periti ac fide digni, ipsos etiam fluctus ea natante leuiter subsonare.

† αὐτοῖς

Vt sint ducendi Canes secundũ Xenophontem. Cap. XXIIII.

Τὸν Ἰνδῶν βασιλέα προϊόντα ἐπὶ δίκας, προσκυνεῖ ὁ ἐλέφας πρῶτος δεδιδαγμένος τοῦτο, καὶ μάλα γε δρῶν μνημόνως τε καὶ εὐπειθῶς αὐτό. παρέστηκε δὲ ἐκεῖνος, ὅσπερ οὖν ἐνδίδωσιν οἱ τοῦ παιδεύματος τὴν ὑπόμνησιν τῇ ἐκ τῆς ἅρπης κρούσει, καὶ φωνῇ τινι ἐπιχωρίῳ, ἥσπερ οὖν ἐλέφαντες ἐπαΐειν εἰλήχασι φύσει τινὶ ἀρρήτῳ, καὶ μάλα γε ἰδίᾳ τῷ ζῴῳ τῷδε. καὶ μέντοι γε καὶ κίνησίν τινα ὑποκινεῖται πολεμικὴν, οἷον ἐνδεικνύμενος ὅτι καὶ τοῦτο τὸ μάθημα ἀποσώζει. τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσι τῷ βασιλεῖ φρουροὶ παραμένουσιν ἐλέφαντες ἐκ διαδοχῆς, ὥσπερ οὖν οἱ φύλακες οἱ λοιποί. καὶ αὐτοῖς παίδευμα τὴν φρουρὰν οὐ κατανυστάξασι. διδάσκονται γάρ τοι σοφίᾳ τινὶ Ἰνδικῇ καὶ τοῦτο. καὶ λέγει μὲν ὁ Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος Ἀμφιάρεων τὸν † Ὀμικλέους κατακοιμῆσαι τὴν φυλακὴν, καὶ ὀλίγου παθεῖν ὅσα λέγει. οὗτοι δὲ ἄρα ἄγρυπνοι καὶ ὕπνῳ μὴ ἡττώμενοι πιστότατοι τῶν ἐκεῖθι φυλάκων μετά γε τοὺς ἀνθρώπους εἰσί.

Ὅτι καὶ σκολόπενδρα θαλάττιόν ἐστι κῆτος. Κεφ. κγ.

Ἐγὼ δὲ ἄρα ὡς εἶχον ὁρμῆς, ἐπὶ μακρότατον ταῦτά τε καὶ τὰ ὑπὲρ τούτων ἀνασκοπούμενός τε καὶ ἀνιχνεύων, πέπυσμαι καὶ σκολόπενδραν εἶναί τι θαλάττιον κῆτος, μέγιστον κητῶν καὶ τοῦτο. καὶ ἐκβρασθεῖσαν μὲν θεάσασθαι οὐκ ἄν τις θρασύνοιτο. λέγουσι δὲ οἱ ἀκριβοῦντες ἄνθρωποι τὰ θαλάττια, ὁρᾶσθαι αὐτὰς πλωτάς. καὶ πᾶσαν μὲν ὅσον ἐστὶ κεφαλὴ, τοῦτο ὑπερτείνειν ἔξαλον. καὶ μέντοι καὶ μυκτήρων τρίχας ἐξεχούσας, καὶ μάλα γε ὑψηλὰς ἀποδεικνύναι. πλατεῖαν δὲ τὴν οὐρὰν, καὶ οἷον δοκεῖ καράβου. ἤδη δ' ἄρα αὐτῆς καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἐπιπολάζον τοῖς κύμασιν ὁρᾶται, ὅσον ἀντικεῖναι τριήρους τελείας αὐτῷ μεγέθει. νήχονται δὲ ἄρα πολλοῖς τοῖς ποσὶ, καὶ κατὰ στοῖχον αὐτοῖς καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν, οἱονεὶ σκαλμοῖς παρηρτημένοις (εἰ καὶ τραχύτερον ἀκοῦσαι) † ἑαυτοῖς ἐρέττουσαι. λέγουσιν οὖν οἱ δεινοὶ ταῦτα καὶ ὑπηχεῖν τὸ ῥόθιον ἡσυχῆ, καὶ πείθουσι λέγοντες.

Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν κυνῶν κατὰ Ξενοφῶντα.
Κεφ. κδ.

Ξενοφῶν δὲ ὑπὲρ κυνῶν λέγει καὶ ταῦτα. δεῖν εἰς τὰ ὄρη πολλάκις ἄγειν αὐτὰς, τὰ δὲ ἔργα ἧττον. τοὺς γάρ τοι τριμμοὺς ἐκ τῶν ἐνεργῶν χωρίων λυπεῖν τε αὐτὰς καὶ σφάλλειν. λῷον δ' εἶν ὁ αὐτός φησιν εἰς τὰ τραχέα ἄγειν, καὶ κέρδος γε ἐκεῖνο πρὸς τούτῳ διδάσκει: εὔποδάς τε αὐτὰς γίνεσθαι, καὶ ἀλκιμωτέρας ἐκπονοῦσας τὸ σῶμα. ἴχνη δ' ἄρα λαγὼ τοῦ μὲν χειμῶνος μακρὰ ὁρᾶσθαι λέγει, διὰ τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν: τοὐναντίον δὲ τοῦτο, τοῦ θέρους. καὶ σαφὲς ἐκ τοῦ προειρημένου τί βούλεται τὸ ἐναντίον.

Τίνα τρόπον ἄγει διὰ σπουδῆς ὁ Ινδῶν βασιλεὺς τὴν τῶν ἵππων τε καὶ ἐλεφάντων τροφήν. Κεφ. κε.

Ἵππους καὶ ἐλέφαντας ἅτε ζῶα καὶ ἐν ὅπλοις καὶ πολέμοις λυσιτελῆ, τιμῶσιν Ινδοὶ, καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς. χόρτου γοῦν βασιλεῖ κομίζουσι καὶ κωμύθας, ἃς ἐμβάλλουσι ταῖς φάτναις, καὶ χιλὸν, καὶ ἐπιδεικνύουσι νεαρόν τε καὶ ἀσινῆ. καὶ ἐὰν μὲν εἴη τοιοῦτος, ἐπαινεῖ ὁ βασιλεύς: εἰ δὲ μὴ, κολάζει τούς τε τῶν ἐλεφάντων μελεδωνοὺς, καὶ τοὺς ἱπποκόμους πικρότατα. οὐκ ἀτιμάζει δὲ οὐδὲ τὰ ἄλλα τὰ μικρότατα ζῶα: ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα προσίεται δῶρά οἱ κομιζόμενα. Ινδοὶ γοῦν οὐκ ἐκφαυλίζουσι ζῶον οὔτε μὴν ἥμερον οὐδὲ ἄγριον οὐδέν. αὐτίκα γοῦν δωροφοροῦσι τῶν ὑπηκόων οἱ διὰ τιμῆς † ἰόντες, γεράνους τε καὶ χῆνας, ἀλεκτορίδας τε καὶ νήττας, καὶ τρυγόνας τε καὶ ἀτταγὰς, πρὸς τούτοις πέρδικάς τε, καὶ πινδάλους, ἔστι δὲ ἐμφερὴς τῷ ἀτταγᾷ τοῦτό γε. † καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ. τῶν προειρημένων βραχυτέρας τε, καὶ † βωκκαλίδας καὶ συκαλίδας, καὶ τὰς καλουμένας κεγχρίδας. ἐπιδεικνύουσι δὲ αὐτὰ ἀναπτύξαντες, τὸν εἰς βάθος αὐτῶν ἐλέγχοντες πιασμόν. καὶ τούτων πεπιασμένων, † ἐλεφάντων τε, καὶ βουβαλίδων, καὶ δορκάδων, καὶ ὀρύγων τε, καὶ τῶν ὄνων τῶν ἐχόντων ἐν κέρας, ὧν καὶ ἀνωτέρω που τὴν μνήμην ἐποιησάμην: καὶ ἰχθύων γένη διάφορα, καὶ κομίζουσι καὶ ταῦτα.

Περὶ τεττίγων θαλαττίων. Κεφ. κς.

Ἔστι δὲ ἄρα καὶ τέττιξ ἐνάλιος. καὶ ὁ μὲν μέγιστος αὐτῶν ἔοικε καράβῳ μικρῷ. κέρατα δὲ οὐκ ἔχει μεγάλα κατ' ἐκείνους, οὐδὲ κέντρα. ἰδεῖν δὲ ἐστὶ τοῦ καράβου ὁ τέττιξ ζοφωδέστερος. καὶ ἐπὰν αἱρεθῇ, προσέοικε τετριγότι. πτέρυγες δὲ ὀλίγαι τὸ μέγεθος ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐκπεφύκασι, καὶ ἐοίκασιν αἳ κατὰ τὰς τῶν χερσαίων καὶ αὗται. οὐ σιτοῦνται δὲ αὐτὸν οἱ πολλοὶ νομίζοντες ἱερόν.

Σερι-

Xenophō de Canib⁹ hęc ait. Per mōtes eos agitari oportere, ꝑ agros rariùs. tramites enim cultorum locorū eis negotium exhibere, & in errorē inducere. Multò sanè idem præstare ait, per aspera Canes agitari, robustioribus enim fieri pedib⁹, & ad cursum præstātiores, corpora exercētes. Itemq́ Leporis uestigia multùm hyemis tempore procedere, ꝓpter longiores noctes: parum aūt æstate, quia sint tum noctes contractiores.

De studio regis Indorū circa Equorum & Elephantorū nutritionē. Et quænā animalia, ex Auibus & quadrupedibus pręsertim, Indi suo regi donent. Cap. XXV.

Circa Equos & Elephantos, quòd eorum in armis ac bellis usus sit, Indi perq̃ studiosi sunt. Itaq; regi suo fœni manipulos adferunt, quos in præsepia inijciunt: & semina uel fruges, quæ recētia atq; integra ostentāt. quòd si talia fuerint, laudantur à rege: sin minus, acerbè tum Elephantorum curatores tum equisones ab eo castigantur. Sed ne alias quidem utcunq; minimas animātes cōtemnit: & cū dono ei offerunt, admittit libenter. Siquidem Indi animal nullum siue cicur siue ferum aspernantur. Quamobrē subditi, qui in aliqua dignitate sunt, munera ferunt Grues, Anseres, Gallinas, Anates, Turtures, Attagenas, Perdices & Pindalos (aues Attagenum similes) & pręd ictis minores quasdam, ut Boccalides, (al'. Barcalides,) Ficedulas & Miliarias. Has apertas ostendunt, ut interior earū pinguitudo appareat. Adferunt & Ceruos obesos, & Bubalides, & Capreas, & Oryges, & Asinos unicornes, quorum suprà mentionem feci, deniq; piscium genera diuersa.

De marinis Cicadis. Cap. XXVI.

Est etiam Cicadarum genus marinū, quarum maxima parui Carabi similitudinem speciémque gerit. Veruntamen cornua non similiter atque ille magna, nec aculeos habet: aspectu etiam nigrior est: & cum captus est, stridorem quendam ædere uidetur. Pinnæ ipsius exiguæ sub oculis enascuntur, terrenarum alis similes. Hominum plerique ab ea idcirco se abstinent, quòd sacram existiment.

Seri-

† ὄντες

Pindali auis alius nemo meminit, qđ sciam.

† καὶ τὰς τῶν προειρημένων βραχυτέρας

† al'. βαρκαλίδας

† ἐλάφων τε

Seriphij in retia uel fortuitò delapsam nõ sanè retinẽt, sed mari reddunt, atq; etiam mortuam flentes & sordidati humatione afficiunt, quòd eam dicant Perseo Iouis filio consecratam esse.

De Hyena, Trachuro, Thunno, Torpedine & Pulmone piscib⁹. Cap. XXVII.

Hyæna. SI piscis marini Hyænæ nuncupati (eodem quo terrestris nomine) pinnam dextram ad hominẽ somno consopitum admoueas, sanè q̃ eũ ipsum perturbabis. Etenim formidolosa secundũ quietẽ spectra & simulacra uidebit, acerbaq; insomnia perpetiet. Item si postea q̃ Trachuri caudam abscideris, ipsumq; in mare liberum remiseris, eam Equæ uentrem ferenti appendas, nõ multò certè post abortũ pariet. Iam uerò si quis qui nondũ excesserit ex extrema pueritia Thunni sanguine illinat, nõ pubescet: hoc idem Torpedo & marinus Pulmo efficiunt. nam in aceto putrefactæ eorum carnes & mento aspersæ, fugã pilorũ facere dicunt. Idem ut præstarent Tarentini & Tyrrheni sophistæ & mangones uariorum malorum picis usu psilothrum ostenderunt, ut pro uiris redderent mulieres.

Trachurus. Thunnus. Torpedo. Pulmo marinus. †πρὸς ἐκεῖνο

De Aurata pisce timidissimo, & eius captura. Cap. XXVIII.

AVrata omniũ piscium timidissimus est. nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maxime fiunt, & eo altius exaggerata arena, ad litus relinquit, ut naues sæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquantur. Tum piscatores postquàm populorum arborũ ramos frondibus cõuestitos paxillorũ modo in mucronem acutos in arenam defixêre, discedunt: pòst autẽ rursus accedens mare secum imbellem Auratarum multitudinem attrahit. Quæ ubi æstus reciprocauit & recessit, in exigua aqua cõcauis locis retenta relinquuntur, & uerò ramorũ metu quiescunt. Adeo nimirum ramos uento agitatos exhorrẽt, ut ne loco quidem se commouere audeant. Quamobrem primo cuique magnum meticulosorum piscium numerum capere & ferire licet. Neq; modo ab usu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere possunt.

† Action Epiri promontoriũ est: sed uidetur hic adiectiuum poni ꝓ substãtiuo ἀκτὴ, qđ est litus. †καὶ περισύρον †χρύσοφρυς.

FINIS LIBRI XIII.

Σεριφίοις δὲ ἀκούω καὶ θάπτειν νεκροὺς ἁλόντας· ζῶντας δὲ εἰς δίκτυον ἐμπεσόντας οὐ κατέχουσιν, ἀλλὰ ἀποδιδόασι τῇ θαλάσσῃ αὖθις. θρηνοῦσι δὲ ἄρα τοὺς ἀποθανόντας, καὶ λέγουσι Περσέως τοῦ Διὸς ἄθυρμα αὐτοὺς εἶναι.

Περὶ ὑαίνης ἰχθύος, καὶ τραχούρου, καὶ θύννου, νάρκης τε καὶ πνεύμονος. Κεφ. κζ.

ΥΑινα ἰχθὺς ὁμώνυμος τῇ χερσαίᾳ ὑαίνῃ ἐστί. ταύτης οὖν τὴν πτέρυγα δεξιὰν εἰ ὑποθήσεις ἀνθρώπῳ καθεύδοντι, εὖ μάλα ἐκταράξεις αὐτόν. δεινὰ γάρ τινα καὶ ἰνδάλματα καὶ φάσματα ὄψεται, καὶ ἐνύπνια ἕτερα ὀδλαμῶδες δυσμενῆ καὶ φίλα. Τραχούρου γε μὴν ζῶντος ἐὰν ἀποκόψῃς τὴν οὐράν, καὶ τὸν τράχουρον ἄφες ἐλεύθερον ἀπολύσῃς ἐς τὴν θάλασσαν, τὴν γε μὴν προειρημένην οὐρὰν ἐξαρτήσῃς ἵππου κυούσης, ἡ μετὰ μικρὸν ἐκπεσεῖται τὸ ἔμβρυον, καὶ ἐξαμβλώσει ἡ ἵππος. Μειρακίου γε μὴν δεομένου ἐπὶ μήκιστον τριχῶν ἀπειρίας τῆς ἐπὶ τοῦ γενείου, αἷμα ἐπιχρισθὲν θύννου, ἀωρόλειον τὸ μειράκιον ἐνεργάζεται. δρῶσι δὲ ἄρα καὶ νάρκη καὶ πνεύμων τὸ αὐτό. ἐν ὄξει γὰρ διασαπεῖσαι αἱ τούτων σάρκες, καὶ ἐπιχρισθεῖσαι τοῖς γενείοις, φυγὴν τριχῶν ἐνεργάζονταί φησι. τί πρὸς ταῦτα Ταραντῖνοί τε καὶ Τυῤῥηνοὶ σοφισταὶ κακῶν δαιδάλων, † ἐκεῖνο ἀνιχνεύσαντές τε καὶ περάσαντες τὴν πίτταν, ὡς ἐξ ἀνδρῶν εἰς γυναῖκας ἀμείβειν.

Ὅτι δειλότατος ἰχθύων ἐστὶν ὁ χρύσοφρυς. Κεφ. κη.

ΟΧρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος ἦν. ἐν δὴ ταῖς παλιῤῥοίαις τῆς θαλάττης, ὅταν ἡ ὥρα Ἀρκτούρου συνδρομος ᾖ, μετανοστεῖ μάλιστα ἡ θάλαττα περὶ τὸ † ἄκτιον· ψιλὴ δὲ ἡ ψάμμος ὑπολείπεται. καὶ αἱ ναῦς πολλάκις ἐπὶ τῆς γῆς ἑστήκασιν ὑδάτων χῆραι. οὔκουν οἱ ἐπιχώριοι ὄρπηκας αἰγείρων χλωροὺς καὶ κομῶντας ὀξύναντες δίκην σκολόπων, καὶ ἐμπήξαντες τῇ ψάμμῳ, ὑπαναχωροῦσιν, εἶτα ὑποστρέψαν τὸ κῦμα † ὑποσύρει, ἰχθύων τῶν προειρημένων πλῆθος ἄμαχον, ὑπονοστεῖ αὖθις. καὶ ἀπολείπονται πολλοὶ † χρύσοφροι ἐν ὀλίγῳ ὕδατι, ἔνθα καθειμένον ἐρέθει καὶ κοῖλον. εἶτα ὑπὸ τοῖς κλάδοις πτήξαντες, ἡσυχάζουσι. διασειομένους γὰρ αὐτοὺς καὶ διακινουμένους ὑπὸ τῶν προσπιπτόντων πνευμάτων, ὀῤῥωδοῦσι, καὶ οὔτε ἀναίρουσιν, οὔτε ἀναπάλλονται. πάρεστι δή σοι λαβεῖν ὡς αἰχμαλώτους, καὶ παιδὶ παντὶ τῷ περιτυχόντι δειλὸν ἰχθύων δῆμον, εἴποι τις ἄν. αἱροῦσι γοῦν αὐτοὺς οὐ τεχνῖται μόνοι, ἀλλὰ κἂν ἰδιώτης περιτυχὼν, ἢ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER XIIII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΔ.

Περὶ σκόμβρων τῶν ἐν τῷ Ιωνίῳ Επιδάμνου πλησίον. Κεφ. α.

Ἐν δὲ τῷ Ιωνίῳ πελάγει πλησίον Επιδάμνου, ὅπου καὶ †Ταυλάντειοι προσοικοῦσι, νῆσός ἐστι καὶ Αθηνᾶς κέκληται: καὶ οἰκοῦσιν ἐνταῦθα ἁλιεῖς. ἔστι δὲ καὶ λίμνη αὐτόθι, καὶ σκόμβρων ἠθάδων καὶ ἡμέρων ἀγέλαι τρέφονται. καὶ τούτοις μὲν τροφὰς ἐμβάλλουσιν οἱ ἁλιεῖς: καὶ εἰσὶν αὐτοῖς πρὸς αὐτοὺς ἔνσπονδα, καὶ εἰσὶν ἐλεύθεροι, καὶ ἀθηρίαν εἰλήχασι. καὶ προΐασιν εἰς χρόνου πλῆθος, καὶ ζῶσιν αὐτόθι καὶ σκόμβροι γέροντες. οὐ μὴν ἀργοὶ σιτοῦνται, οὐδὲ μὴν ὑπὲρ ὧν τρέφονται εἰσὶν ἀχάριστοι. λαβόντες δὲ καὶ ἐκ τῶν ἁλιέων τροφὰς τὰς ἑωθινὰς, εἶτα μέντοι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν θήραν ἴασιν, ὥσπερ οὖν τροφεῖα ἐκτίνοντες. καὶ τοῦ λιμένος προελθόντες ἐπὶ τοὺς ξένους, καὶ τοὺς ξενίους στέλλονται σκόμβρους, καὶ ἐντυχόντες ὡς ἴλῃ τινὶ ἢ φάλαγγι, ἅτε ὁμοφύλοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως οὖσι προσνέουσι, καὶ οὔτε τούτους ἐκεῖνοι φεύγουσιν, οὔτε οὗτοι ἐκκλίνουσιν αὐτοὺς, ἀλλὰ συνίασιν. εἶτα οἱ τιθασοὶ τοὺς ἐπήλυδας περιελθόντες, καὶ κυκλόσε γενόμενοι, καὶ αὐτοὺς συμφράξαντες, ἀπειλήφασι μέσους πολύ τι πλῆθος, καὶ οὐκ ἐῶσι διαδιδράσκειν: ἀναμένουσι δὲ τοὺς τροφέας, καὶ ἀνθ' ὧν ἐκορέσθησαν, ἀντεφεστιῶσι τοὺς ἁλιέας. ἐπελθόντες γὰρ αἱροῦσιν αὐτοὺς, καὶ πολὺν ἐργάζονται φόνον. οἱ δὲ τιθασοὶ ἐπανίασι σπεύδοντες εἰς τὸν λιμένα: καὶ τοὺς ἑαυτῶν χηραμοὺς ὑπελθόντες, ἀναμένουσι τὸ δειλινὸν δεῖπνον. οἱ δὲ ἥκουσι κομίζοντες, εἰ βούλονται συνθήρους ἔχειν, καὶ φίλους πιστούς. ὅσημέραι μὲν δὴ πράττεται ταῦτα καὶ δεινῶς φασι.

Περὶ τοῦ σκάρου πρὸς ἴκτερον ὠφελοῦντος. Κεφ. β.

Σκάρου

†Ταυλάντιοι Stephano.

De Scombris piscibus in Ionio prope Epidamnũ mari cicuribus, & quomodo ijdem includant feros, donec à piscatoribus capi & occidi posſint. Caput I.

IN mari Ionio prope Epidamnum (ubi & Taulantij habitant) inſula eſt quæ Athenâs .i. Mineruæ appellat, eam piſcatores incolunt: & lacus eſt, ubi Scombrorũ, qui ad piſcatorũ conſuetudinem aſſueuerunt, & manſuefacti ſunt, greges aluntur. Iis ſanè cibaria edenda piſcatores idcirco obijciunt, quòd cum iiſdẽ fœdus quoddam ſanctum habẽt, atq; adeò firma pace deuinciũtur. Nam hoc piſciũ genus ab omni captura tũ liberũ eſt, atq; ad errandum ſine ulla exceptione ſolutũ: tum uerò eatenus ætate procedit, ut uiuat ibidem ad ſummã ſenectutẽ. Nec tamen ætatis tẽpus ignauiter traducit, neq; in ſuos altores ingratũ eſt. at enim de piſcatoribus paſtũ cum mane acceperit, piſcationẽ mox capeſsit, ut ſe nutricãtibus præmiũ pro nutrimento perſoluat. Quare ex portu ſoluens, ad feros Scombros gentiles ſuos natare cõtendit, ac ſimul ut ad eos peruenit, cũ ipſis ita cõtinuò tanq̃ cum aliqua phalange ſuorũ populariũ errat: & nimirũ cum eiuſdẽ generis ſint, nõ inter ſe fugiunt, ſed ſimul natant: poſt aũt cicures circũ feros concurſantes in orbẽ conſiſtunt, & ſuorũ corporũ obſtructione eos fuga exituq; intercludentes, ſuorũ nutritiorũ (ut pro ijs quibus expleti cibis fuerint, illos remunerentur) aduentũ acerrimè tandiu expectant, dum piſcatores eò profecti, captorũ permultas cædes effecerint. Cicures uerò maturè properantes ad portũ regrediũtur, atq; ibidem intra cauernas abditi, à piſcatoribus cœnam expectant: quã quidẽ ipſi eis quotidie largiuntur, ſi ipſos ad piſcatum adiutores atq; amicos fidos habere uelint.

De remedio ex Scaro ad morbum regium. Caput II.

Quod

QVod si hominibus ex iecore laborantibus, atque ex arcuato morbo ægrotantibus †Scarum edendum dederis, quemadmodum rei piscatoriæ bene periti docent, ad sanitatem redibunt.

†Scombrum, Gillius.

Quomodo capiãtur pisces in palustribus & uadosis locis.

Cap. III.

CApiũtur pisces etiam sine nassis, hamis & retibus, hoc modo. Sinus maris multi desinũt in paludes quasdã, quæ quidem uadosæ sunt. Ad hæc loca periti piscatores, eo tempore cum à procellis & tempestatibus conquiescunt multos mortales adducunt, eosq; iubent inambulare, & arenam eatenus proterere, & conculcare, quoad ex uehemẽti pedum impressione, bene alta uestigia faciant: quod si nec ipsa uestigia concidens arena confundat, neq; uentorum perturbatione aqua concitetur: non longo interuallo eò ingressi in uestigijs impressis planos pisces cõsopitos, Psettas, Rhombos, Passeres, Torpedines, & plerosq; alios eiusmodi capiunt.

† ὠναζομέ-νους

Quibus rebus commodus sit Echinus marinus & terrestris.

Cap. IIII.

DE Echino marino & suprà dixi, & nunc denuo dicam quę insuper accepi. Ad stomachum hebescentem non parum proficit Echinus marinus. etenim uel omnium ciborum fastidio laborantem, in pristinæ ualetudinis statum restituit: atq; uesicam (quemadmodum harũ rerum bene periti affirmant) uacuam facit: etsi corpus scabie infectum eo perungatur, ad sanitatem redit. uulnerum sordes cum testis crematus extergit. Cinis terreni herinacei cremati ad picem admistus, & locis à pilo nudis illitus, pilum (ut sic dicam) à suis sedibus fugitiuum reducit: in uini autem potione sumptus remedium ad dolores renum adhibetur: ad aquam intercutem datus, medicinam efficit: ex eiusdẽ iecore ad assum solem exiccato Elephantiasis morbi sanatio efficit.

Ex Echino terrestri remedia.

Fœminæ cornua in genere Elephantorum præferri: & quomodo eorũ cornua in terrã ab ipsis defixa, ubi herba superincreuit, peruestigentur. Cap. V.

Ex Ele-

Σκάρου διαχυθείσης τῆς χολῆς περὶ πᾶν τὸ σῶμα, ἐὰν δῶς ἐμφαγεῖν ἀνθρώπῳ νοσοῦντι τὸ ἧπαρ, καὶ ἴκτερον ἔχοντι, σωθήσεται, ὡς οἱ σοφοὶ τῶν ἁλιέων διδάσκουσι.

Πῶς ἁλίσκονται οἱ ἰχθύες ἐν τοῖς κόλποις καὶ τοῖς τενάγεσι.

Κεφ. γ.

Αλίσκεται δ' ἄρα ἰχθὺς καὶ ἄνευ κύρτων, καὶ ἀγκίστρων καὶ δικτύων, τὸν τρόπον τοῦτον. κόλποι θαλάττης πολλοὶ τελευτῶσιν ἐς τενάγη τινὰ, καὶ ἔστι ταῦτα ὑπόβατα. ὅταν οὖν ἡ γαλήνη καὶ ἠρεμία ἢ πνευμάτων, οἱ τεχνῖται τῶν ἁλιέων ἄγουσι πολλοὺς ἐνταῦθα. εἶτα αὐτοὺς προστάττουσι βαδίζειν, καὶ πατεῖν τὴν ψάμμον, ὡς ὅτι μάλιστα ἐπερείδοντας τὸ τέλμα ἰσχυρῶς. εἶτα ἴχνη καταλείπεται βαθέα, ἀπέρου οὖν ἐὰν φυλαχθῇ, καὶ μή ποτε συμπεσοῦσα ἡ ψάμμος συγχέῃ αὐτὰ, μηδὲ ἐνταραχθῇ ὑπὸ πνεύματος τὸ ὕδωρ, ὀλίγον διαλείπουσιν οἱ ἁλιεῖς, καὶ ἐκβάντες καταλαμβάνουσιν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν βημάτων, καὶ τοῖς ἴχνεσι τοὺς ἰχθῦς τοὺς πλατεῖς †ἀναξομένους, ψήττας τε, καὶ ῥόμβους, καὶ στρουθοὺς, καὶ νάρκας, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Θαλάττιος ἐχῖνος εἰς πόσα ἐστὶν ἀγαθός: καὶ ἔτι ὁ χερσαῖος.

Κεφ. δ.

Εχίνου θαλαττίου πέρι εἶπον ἀνωτέρω: καὶ νῦν δὲ εἰρήσεται ὅσα προσακήκοα. ἔστι μὲν καὶ τῷ στομάχῳ ἀγαθόν. τὸν γοῦν τέως κακόσιτον ὄντα, καὶ πᾶν ὁτιοῦν βδελυττόμενον ὅδε ἀναῤῥώννυσιν. ἔστι δὲ καὶ κύστεως κενωτικὸς, ὡς οἱ τούτων λέγουσι σοφοί. εἰ δὲ αὐτῷ καὶ ἐπιχρίσαις σώματι ψωριῶντι, ὁ δὲ σῶον ἐργάζεται τὸν τέως νοσοῦντα τὴν νόσον τὴν προειρημένην. καυθεὶς δὲ ἄρα ὁ ὀστράκοις αὐτοῖς, ἐκκαθαίρει τε τὰ ῥυπῶντα τῶν τραυμάτων. Χερσαίου δὲ ἐχίνου καυθέντος ἡ σποδιὰ πίττῃ προσαναπραθεῖσα, εἶτα μέντοι καταχρίεται τῶν λειψοτρίχων μερῶν, καὶ αἱ τέως φυγάδες, ἵνα τι καὶ παίξω, ὑπαναφύονται. πινομένη δ' οἴνῳ, νεφροῖς ἀγαθόν ἐστι. σώζει δὲ ἄρα καὶ ὑδεριῶντα, ποθεῖσα ὥσπερ δὴ καὶ προείπον. τὸ δὲ ἧπαρ ἄρα τοῦ ἐχίνου τούτου, ἰατὴρ ὑφ' ἡλίῳ τηκόμενον αὖον τοὺς μέντοι νόσῳ τῇ καλουμένῃ ἐλέφαντι κατειλημμένους.

Πότερα κέρατα τιμιώτερα ἐλέφαντος τὰ τοῦ ἄῤῥενος, ἢ τὰ τοῦ θήλεος. Κεφ. ε.

Ελέφας

Ἐλέφας ὁ θῆλυς, τιμιώτερα εἶναι τὰ τούτου κέρατα οἱ σοφοὶ ταῦτα ὑμνοῦσί γε, καὶ ἐκεῖνα ἡμᾶς διδάσκουσιν: ἐν τῇ Μαυρουσίᾳ γῇ οἱ ἐλέφαντες δεκάτῳ ἔτει πάντως αὐτοῖς τὰ κέρατα ἐκπεσεῖν σπεύδει, ὥσπερ οὖν καὶ τῶν ἐλάφων, ἀλλὰ τούτων ἀνὰ πᾶν ἔτος. οἱ τοίνυν ἐλέφαντες οἱ δὲ γῆν πεδιάδα καὶ ἔνδροσον περιαιροῦντες τῆς ἄλλης, καὶ ἐνερείδουσιν εἰς αὐτὴν ὀκλὰξ ἐπικύψαντες, ἐκδῦναι αὐτῶν δεινῶς σφειγῶντες: τοσοῦτον δὲ ἄρα ἐπωθοῦσιν, ὡς καὶ τέως αὐτὰ ἀποκρύψαι: εἶτα μέντοι ὑποψήσαντες τοῖς ποσὶ, λεῖον τὸν χῶρον ἀπέφηναν, τὸν φρουροῦντα τὸ θησαύρισμα αὐτοῖς. γονιμωτάτη δὲ ἄρα ἡ γῆ οὖσα, εἶτα † ἥκιστα τὴν πόαν ἀναφύει, καὶ ἀφανίζει τὴν ὄψιν τοῦ γεγενημένου τοῖς ὁδῷ χρωμένοις. οἱ δὲ καὶ ταῦτα ἀνιχνεύοντες τὰ φώρια, καί τινα σοφίαν τῆς ἐκείνων ἐπιβουλῆς ἔχοντες, ἐν ἀσκοῖς αἰγείοις ὕδωρ κομίζουσιν. εἶτα αὐτοὶ διασπείρουσι πεπληρωμένους ἄλλους ἀλλαχόσε, καὶ αὐτοὶ καταμένουσι. καὶ καθεύδει τις, καὶ ἄλλος ὑποπίνει, καὶ πού τις καὶ μεταξὺ ἐπιρροφῶν τῆς κύλικος ὑπαναμέλπει, καὶ μέμνηται διὰ τοῦ μέλους ἧς ἐρᾷ. εἰ δὲ καὶ νέον ὡραῖον ὑποπειρᾷ περιόντα τις, καὶ αὐτὸν τῆς ἰχνεύσεως κοινωνὸν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι. εἰσὶ γὰρ Μαυρούσιοι καὶ καλοὶ καὶ μεγάλοι, καὶ ἀνδρικὸν ὁρῶσι, καὶ ἔργων ἔχονται θηρατικῶν. καὶ μέντοι καὶ † πολλὰ λέγουσι μειράκια ἔτι καὶ τηλικοίδε ὄντες. οὐκοῦν εἰ τὰ κέρατα εἴη κατορυγμένα πλησίον ἐκεῖνα, τὰ δὲ ἴϋγγί τινι ἀῤῥήτῳ καὶ θαυμαστῇ δὲ, τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο ἐκ τῶν ἀσκῶν ἕλκει, καὶ ἀποδείκνυσι κενοὺς αὐτούς. ἐνταῦθα τοίνυν σμινύαις τε καὶ μακέλλαις διασκάπτουσι τὸν χῶρον, καὶ ἔχουσι τὸ θήραμα ῥινηλατήσαντες ἄνευ κυνῶν. ἐὰν δὲ ἔμπλεῳ μένωσιν οἱ ἀσκοὶ, ὅπερ οὖν καὶ κατέθεσαν αὐτοὺς οἱ τῶν κεράτων τῶνδε θηραταὶ, οἱ δὲ ἀπίασιν ἐπ' ἄλλην θήραν, καὶ μέντοι καὶ ἀσκοὺς καὶ ὕδωρ ἐπάγονται μάλα, τὰ θύραζα τῆς ἄγρας τῆς προῃρημένης.

Ὅτι λέγεται διπλῆν καρδίαν ἔχειν ὁ ἐλέφας. καὶ περὶ τῆς καλουμένης λυγγός. Κεφ. ς.

Λέγεται δὲ καὶ ἐλέφας διπλῆν ἔχειν καρδίαν, καὶ διπλᾶ νοεῖν, καὶ τῇ μὲν θυμοῦσθαι, καὶ πραΰνεσθαί γε μὴν τῇ ἑτέρᾳ. Μαυρουσίοις δὲ ἄρα ἕπομαι λόγοις, λέγων ταῦτα: ἐπεί τοι καὶ ἐκεῖνα οἱ αὐτοὶ ὑμνοῦσι, λύγγας εἶναι. φασὶ δὲ αὐτὰς παρδάλεως μὲν ἔτι καὶ πλέον σιμὰς, ἄκρα γε μὴν τὰ ὦτα λασίους. θηρίον ἐστὶ ἁλτικὸν δεινῶς, καὶ κατασχεῖν βιαιότατά τε καὶ ἐγκρατέστατα, καρτερόν,

EX Elephantino genere cornua fœminæ maius pretium, quàm maris habere, ab huiuſcemodi rerum ſcientia inſtructi & prædicant: & illa nos docent, nimirum in Mauritania, quemadmodum quotannis Ceruis, ſic decimo quoq; anno cornua Elephantis excidere ſolere. Itaque hi in genua incumbentes, uſque adeò cornua impellunt & defigunt in terram expoſitam in planiciem & riguam, quoad illa ipſa occultauerint, quibus ſe exonerare tantopere cupiunt. Deinde locum in quem abſtruſerunt & repoſuerũt eiuſmodi theſaurum, pedibus exæquant & complanant. Terra autem quòd ſit feraciſsima, poſt paulum herbam proferens, abditorum cornuum aſpectum uiatoribus adimit. Eorum uerò perueſtigatores, qui ſanè ad illorum inſidias & aſtus prudentes ſunt, in eum locum in quem cornua defoſſa ſuſpicantur, utribus caprinis aquam deportant. & uerò alium aliò ex utribus repletis diſpertiunt & diſponunt, atque ibi commorantur, alius quidem dormiens, alius potans, alius inter pocula cantiunculam canens ſuos amores meditatur. Sunt ſanè Mauruſij uiri magni & formoſi, aſpectuq; uirili, & rei uenatoriæ ſtudioſi. Quòd ſi cornua ſint alicubi propè defoſſa, quadam mirabili illecebra ex utribus ſic aquam eliciunt, ut uaſa exiccent & exinaniant. Ii aũt qui cornua exquirunt, ſtatim ſine canibus ſagaciſsimè prædam odorati, locum illum bidentibus & ligonibus perfodiunt, & optatum conſequuntur: ſi uerò utres permanſerint pleni, eos inde transferentes, aliò ſe conferunt.

† ὥκιστα, Gillius.

† al. πολλὰ ἀναφλέγουσι

Elephanto cor eſſe duplex. item de Lynce. Cap. VI.

DVplici tum corde, tum ſenſu animi Elephantus eſſe dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari & leniri Maurorum ſermonibus peruagatum eſt. Iidem de Lynce tradunt, magis eſſe ſimam quàm Pardalim, & ſummis hirſutam auriculis. Fera hæc mirum in modũ ſaltu ualet, & ad retinendũ quod corripuerit pertinaciſsimè lõge ualidiſsima. Vide-

Lynces.

Videtur & Euripides huius tanquam informis bestiæ meminisse cum ait: Accedit ille uel humeris Aprum ferens, Lyncémue deformem malamq; bestiam. Cur autem Græcè δύσζηλον eam cognominet, critici disputent.

†al. δάκος

Struthionē lapides deuorare, & concoquere. De remedijs ex ea, & capturæ modis duobus. Cap. VII.

IN Struthionis uētre, cum is à sordibus expurgatur, lapides inueniuntur, quos hæc postea q̃ deuorauit, in omaso prope reticulum diu asseruatos concoquit: ij sanè ad efficiendam oculorum medicinam salutares sunt: atq; illius adeps & nerui auxilium & salutem neruis hominum afferunt. Eadem in cursu deficiens lassitudine, cōprehenditur ab equitibus. etenim in orbem currit exteriùs: uerū equites interiore & breuiore orbe circumacti, currendo tandem defessam assequuntur. Ad hunc etiam modum capitur: Pedibus sanè nidum ex sabulo architectans, in solo humilem construit, cuius medium cōcauum efficit, labra ambientia altè exaggerat, ac tanquam muro circummunit, ut munitio eminens pluuiam in nidum influere, & pullos etiamnum teneros alluere prohibeat. Amplius quidem octoginta oua ex sese parit: nō tamen uno eodéq; tēpore ex ouis pullos excludit, sed ex his partim iam in lucem proferūtur, partim intra oua informantur, partim etiam fouentur. Cum autem ipsam sic incubantē uir huius uenationis bene peritus animaduerterit, peracuta hastilia mucronib⁹ è ferro sursum erectis, & resplendētibus, circa nidū defigit: & alicubi propè in occulto latens, ex insidijs rei euentum auidè expectat. Struthio uerò quoniā amore, quem erga fœtus suos acerrimum habet, flagrans sitienter cum eis uersari cupiat, ex inquisitione pastus reuertitur: ac nimirum priusquam in nidum introeat, huc illuc uersans oculos, circunspectat, quòd metuat ne quis ipsam speculetur. Deinde ardentissimo pullorū studio uicta, etsi ferrum splendescit, ita tamen alis passis, tanquam uelis contento fune explicatis, intra nidum cum cursu & stridore se recipit: & miserrimè quidem. nam cuspidato ferro transfixa, acerba morte afficitur. Venator uerò repentinus eò accedit, ac simul cū matre pullos capit.

Captura eius.

†al. ἀπορέξῃ

†al. ἱστίοις, ut etiam Gillius legit.

σατα, καρτερόν. ἔοικε δ' ἄρα περὶ θηρίου τούτου μαρτυρεῖν καὶ Εὐριπίδης, τὸ ἀπρόσωπον ὄν, ὅταν που λέγῃ, Ἥκει δ' ἐπ' ὤμοις ἢ συὸς φέρων βάρος, ἢ τὴν ἄμορφον λύγγα, δύσζηλον † λάκος. ὑπὲρ ὅτου δὲ λέγει δύσζηλον τοὺς κριτικοὺς ἐρέσθαι λῷον.

Περὶ τῆς στρουθοῦ τῆς μεγάλης. Κεφ. ζ.

ΠΕρὶ στρουθοῦ δὲ τῆς μεγάλης, εἴποι τις ἂν καὶ ἐκεῖνα. ἡ γαστὴρ αὐτῆς ἀνῃρημένης εὑρίσκεται καὶ καθαιρομένη, λίθους ἔχουσα: οὓς πρότερον καταπιοῦσα ἡ στρουθὸς, ἐν τῷ ἐχίνῳ φυλάττει, καὶ πέττει τῷ χρόνῳ. εἶεν δ' ἂν οὗτοι καὶ ἀνθρώπων ὄψεως ἀγαθοί. νεῦρα δὲ τὰ ταύτης καὶ λίπος, ἀνθρωπείων νεύρων ἀγαθά εἰσιν. Ἁλίσκεται μὲν οὖν αὕτη ὑπὸ ἵππων ἀπειποῦσα τῷ δρόμῳ. θεῖ μὲν γὰρ εἰς κύκλον, ἀλλ' ἐξωτέρῳ περιθέουσα: οἱ δὲ ἱππεῖς τὸν ἐνδοτέρω ὑποτέμνοντες κύκλον, καὶ ἐλάττονα περιϊόντες, ἀπειποῦσαν τῷ δρόμῳ αἱροῦσιν αὐτὴν χρόνῳ. Λαμβάνεται δὲ καὶ τὸν ἕτερον τρόπον. καλιὰν ἐργάζεται ταπεινὴν ἐν τῷ δαπέδῳ, τὴν ψάμμον διαγλύψασα τοῖς ποσί. καὶ τὸ μὲν μεσαίτατον αὐτῆς κοῖλόν ἐστι, τὰ χείλη δὲ τὰ κύκλῳ ὑψηλὰ ἐργάζεται, ἀκροτειχίζουσα τρόπον τινὰ, ἵνα τὸ ἐκ Διὸς ὕδωρ † ἀποσάξῃ τὰ χείλη, καὶ μὴ εἰσρέῃ τῇ καλιᾷ, καὶ ἐπικλύζῃ τῆς στρουθοῦ τοὺς νεοττοὺς, ὄντας ἁπαλούς. τίκτει δὲ καὶ ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα, οὐ μὴν ἀθρόα ἐκγλύφει, οὐδὲ ἐν ταὐτῷ χρόνῳ προΐασιν εἰς τὸ φῶς πάντα. ἀλλὰ τὰ μὲν ἤδη τέτεκται, ἀλλὰ δὲ ἔτι ἐν τοῖς ᾠοῖς ὑποπήγνυται μὲν, τὰ δὲ, ὑποθάλπεται. ὅταν οὖν ἐν τούτοις ᾖ ἐκείνη, θεασάμενος ἀνήρ τις, οὐκ ἄφρων, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης θήρας πεπειραμένος, αἰχμὰς περὶ τὴν καλιὰν πήγνυσι τεθηγμένας, ὀρθὰς δὲ ἄρα κατὰ τοῦ σαυρωτῆρος πήγνυσι: καὶ ὁ σίδηρος ἐκλάμπει, καὶ ἀναχωρήσας ἐλλοχᾷ τὸ πραττόμενον. ἐπανίασιν οὖν ἐκ τῆς νομῆς ἡ στρουθὸς, ἐρῶσα τῶν νεοττῶν ἰσχυρῶς, καὶ διψῶσα αὐτῶν τῆς συνουσίας. καὶ τὰ μὲν πρῶτα περιβλέπει δεῦρο καὶ ἐκεῖσε, καὶ ἑλίττει τὸ ὄμμα, δεδοικυῖα μή τις αὐτὴν θεάσηται: εἶτα μέντοι νικωμένη ὑπὸ τοῦ ἱμέρου καὶ οἰστρουμένη, τὰς πτέρυγας ἁπλώσασα ὡς † τέσι, δρόμῳ συντόνῳ φερομένη καὶ ῥοίζῳ, εἶτα εἰσήλασεν εἰς τὴν ἑαυτῆς καλιάν, καὶ οἴκουσα, ταῖς γὰρ αἰχμαῖς ἐμπλεχθεῖσα καὶ περιπαρεῖσα, ἀποθνήσκει. ἐπίσταται οὖν ὁ θηρατὴς, καὶ ᾕρηκε σὺν τῇ μητρὶ τοὺς ἐγγόνους.

Περὶ τῶν ἐγχελύων τῶν ἐν τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ, καὶ ὅπως θηρῶνται. Κεφ. η.

Πόλις ἐστὶν ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν ἑσπέραν χωρίοις Ἰταλικοῖς, καὶ ὄνομα αὐτῇ Πατάβιον, Ἀντήνορος ἔργον εἶναι λέγουσι τοῦ Τρωὸς τὴν πόλιν. ταύτην δ᾽ ᾤκησεν ἄρα γῆν οἴκοθεν σωθεὶς, ὅτε ἀπηλλάγη τῆς πατρίδος ἁλούσης τοῦ Ἰλίου, αὐτοῦ αἰδεσθέντων τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ πρεσβεύοντα τὸν Μενέλεων σὺν τῷ Ὀδυσσεῖ ὑπὲρ τῆς Ἑλένης, ἔσωσεν, Ἀντιμάχου συμβουλεύοντος ἀποκτεῖναι αὐτούς. ἐλέγετο δὲ ἄρα καὶ οὗτος ταῦτα, Χρυσὸν Ἀλεξάνδροιο δεδεγμένος ἀγλαὰ δῶρα, ὡς Ὅμηρός φησιν. οὐκοῦν τόδε τῷ Παταβίῳ πόλις γειτνιᾷ ἑτέρα, καὶ Βιτητίαν †καλοῦσιν αὐτήν. καὶ παραρρεῖ ποταμὸς αὐτῇ, Ἠρετηνὸς ὄνομα. καὶ παραμείβεται οὗτος γῆν οὐκ ὀλίγην: εἶτα εἰς τὸν Ἠριδανὸν ἐμβάλλει, καὶ ἀνακοινοῦται τὸ ὕδωρ. ἐν δὴ τῷ Ἠριδανῷ ἐγχέλεις γίνονται μέγισταί τε, καὶ τῶν ἀλλαχόθεν πιόταται μακρῷ. ἁλίσκονται δὲ ἄρα τὸν τρόπον τοῦτον. ἐπὶ πέτρας προβλῆτος κάθηται ὁ θηρατὴς, ἐν τινι κολποῦται χωρίῳ, ὅπου καὶ πλατύνεται τὸ ῥεῦμα ἔτι μᾶλλον: ἢ καὶ ἐπί τινος δένδρου κάθηται προρρίζου πλησίον τῆς ὄχθης ῥιφέντος ὑπὸ πνευμάτων σκληροῦ: ὅπερ οὔπω ἀποσήπεται μὲν, ἀχρεῖον δέ ἐστι †κατακλῶσαί τε καὶ ἐκκαῦσαι αὐτό. οὐκοῦν ἑαυτὸν καθίσας ὁ τῶν ἐγχελύων τῶνδε ἁλιεὺς, καὶ λαβὼν ἔντερον νεοσφαγοῦς ἀρνὸς, τριῶν μὲν ἢ τεττάρων πηχῶν, πεπιασμένον δ᾽ ἰσχυρῶς, τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτοῦ καθίησιν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ εἱλεῖται ἐν ταῖς δίναις στρεφόμενον, τό γε μὴν τέλος διὰ χειρῶν ἔχει. ἐμβέβληται δὲ εἰς αὐτὸ καλάμου τρύφος, ὅσον κώπην εἶναι τὸ μῆκος ξίφους. οὐ μὴν λανθάνει τὰς ἐγχέλυς ἡ τροφή: χαίρουσι γὰρ τῷδε τῷ ἐντέρῳ. καὶ ἥγε πρώτη προσελθοῦσα οἰστρουμένη ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ περιχανοῦσα, ἐμφύει τοὺς ὀδόντας, γυρούς τε καὶ ἀγκιστρώδεις καὶ δυσελίκτους ὄντας: καὶ συνεχῶς ἐπισκαίρει τε, καὶ πειρᾶται καθελκύειν τὸ δέλεαρ. ὁ δὲ κραδαινομένου τοῦ ἐντέρου συνεὶς ἔχεσθαι τὴν ἔγχελυν, τὸν κάλαμον ᾧ τὸ ἔντερον προσήρτηται ἐνθεὶς τῷ ἑαυτοῦ στόματι, καὶ οἷον ἐνδίδει καταπνέων φυσᾷ τὸ ἔντερον καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς. τὸ δὲ ἐκ τοῦ καταρρέοντος πνεύματος πίμπλαται καὶ οἰδαίνει. ὁ τοίνυν ἄνεμος καταλισθαίνει εἰς τὴν ἔγχελυν: καὶ πληροῖ μὲν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, πληροῖ δὲ τὴν φάρυγγα, καὶ ἐμφράττει τῷ θηρίῳ τὸ ἆσθμα: καὶ ἀναπνεῦσαι μὴ δυναμένη, μηδὲ μὴν ἐξελεῖν τοῦ †σπλάγχνου τοὺς ἐμπεφυκότας ὀδόντας, ἀποπνίγεται, καὶ ἀνασπᾶται ἁλοῦσα ὑπὸ τοῦ ἐντέρου, καὶ τοῦ πνεύματος, καὶ τοῦ καλάμου τρίτου. καθ᾽ ἑκάστην μὲν οὖν δρᾶται τοῦτο: ἁλίσκονται δὲ ὑπὸ πολλῶν πολλαί. ταῦτα τῶνδε τῶν ἰχθύων λεχθέντα ἴδια ἔστω μοι.

† al. βισηντίαν

† κατακαῆναι

† σπλάγχνον pro intestino improprie.

Anguillæ quomodo capiantur in Pado. Cap. VIII.

IN Italiæ Occidentẽ uersus regionibus, ciuitas est Patauiũ nomine, quã ab Antenore Troiano conditã ferũt, cũ Ilio patria capto in hãc terrã uenisset superstes, & dimissus à Græcis, eò ꝙ Menelaũ & Vlyssem propter Helenã legatione fungentes, ipse seruasset, quos Antimachus occidendos suaserat: Amplis muneribꝰ Paridis corruptus & auro, ut canit Homerus. Non procul hac urbe Patauio distat alia nomine Bitetia (forte *Vincentia) quã fluuius Eretenus alluit, & terrã non modicã præterlapsus, tandẽ in Eridanũ influit. Cæterũ in Eridano Anguillæ maximæ & oĩm pinguissimę nascunt̃, capiũturq; hoc modo. Piscator ad sinuosum locũ, ubi latius cõfluens dilatat̃, uel in saxo ex aqua eminẽte, uel in arbore radicitus uentorũ turbinibus extirpata (& iam putrescẽti & ad ignẽ inutili) sedens, perpinguis intestini ouilli recẽtis tria aut quatuor cubita patentis alterũ caput in aquã deijcit, quod aquæ uorticibꝰ agitatũ uolutat̃: idemq; illius alterũ extremũ manibus tenet, in qđ quidẽ ipsum arũdinis frustũ perinde longum atq; gladij capulus insertũ est. Neq; uerò diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino. & continuo earũ prima quæq; fame stimulata hiante ore atq; imminenti hamatos ac uncinatos dentes suos in idipsum intestinũ defigit, atq; hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator Anguillã intelligẽs ex fluctuatiõe intestinũ inhærescere, arundinẽ ad quam alligatũ est intestinũ ori suo admouet, & quoad potest intestinũ inflat: qđ quidẽ ipsum defluẽte hominis aspiratione & implet̃, & penitus intumescit, & uẽtus in Anguillã illapsus, illius fauces opplet, atq; anhelitũ eatenus obstruit, ut ea nõ queat neq; respirare, neq; infixos dentes detrahere: quare suffocat̃, & à tribus uelut aduersarijs calamo, spiritu & intestino capta subtrahit̃. Hoc cum quotidie fiat, multæ à multis capiunt̃. Et sanè peculiaris hic earũ piscationis modus, dignus quem memorię proderem mihi uisus est.

*Sed Vincentiã flumẽ paruũ præterfluit, quod in Athesin se exonerat, non in Padum.

De marino Leone. Cap. IX.

MArinum Leonem Locustæ fermè similē esse scio, præterquàm ꝙ tenuior & gracilior apparet, & ex aliqua crustarū suarū parte † cœruleus. Ignauus est: forcipes illius maximæ Cancrorū forcipibus figura similes sunt. A piscatorib⁹ bene peritis membranas quasdam habere dicitur appēsas ex testis & colligatas, sub quas subiectæ sint molles carunculæ & teneræ, quę Leonis adeps appellentur. Is ad hoc ipsum (aiūt) homines adiuuat, ut squalidam & infuscatam faciem ad nitorem adducat. Cum rosaceo in unguentum conformatus, formæ pulchritudinē cōciliat, & uenustum splendorem enitere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum Leonē summè timere marini aspectum, absurdum scilicet ac formidabilē: sed neq; odorē eius ferre. Gallinaceū q̄dē ab eodē timeri suprà dixi. Illū ipsum Leonē terrestrē dicūt, marini cōtritarū crustarū puluerē ex aqua bibentē à uētris morbo liberatū iri. Hæc de marino Leone.

† Cœruleo colore est, & sub nigris maculis distinguitur, Gillius.

De Asinis Mauritaniæ. Cap. X.

MAurusij Asini primùm ut se in uiam dederūt, incredibiliter incitata celeritate iter conficiunt, ut euolare, nō excurrere uideantur. Deinde eos citò fessos de uia & pedes & spiritus deficiūt: ac pedum tarditate ad currendū constricti insistunt, & acerrimas profundunt lachrymas, non tantopere (meo iudicio) ob futuram mortem, quàm ob pedum infirmitatem. quare ab equis desilientes Mauritani, illos collo alligatos ad suum quisq; equum, trahunt, tanquam captiuos. Cæterum & equos & asinos Libycos corporibus esse exiguis, cursu uerò pernicissimos, superiùs dixi.

De Libycis Bobus. Cap. XI.

LIbycorum Boum, qui feri solutiq; errant, tanta est innumerabilitas, tanta item celeritas, ut unum insequentes uenatores interdum fallantur: quòd nimirum in alios feros incidant, & ille interim sub dumeta saltús ue subiēs se subducat, alij autem similes exoriantur, & uenatorum oculos fallant. Horum quempiam si quis ingrediatur insequi, primùm cohibendus est equus. sic enim fessum longinquitate

† ἀνασείειν γὰρ τὸ ἱππ. uel πρῶτον ἐπέχειν δεῖ τὸν ἵππον.

Περὶ τοῦ θαλαττίου λέοντος. Κεφ. θ.

ΛΕοντα θαλάττιον ἐοικέναι καράβῳ ἀμηγέπῃ καὶ ἡμεῖς ἴσμεν: λεπτότερον δὲ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος ὁρῶμεν αὐτοῦ, καὶ ὑπό τι καὶ κυανοῦ μέρη τῶν ὀστράκων προσβάλλοντα: νωθὴς δὲ, καὶ ἔχοντα χηλὰς μεγίστας, καὶ ταῖς τῶν καρκίνων προσεοικυίας κατὰ σχῆμα. λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν σοφωτέρων ἁλιέων ἔχειν τινὰς ὑμένας προσηρτημένους τοῖς ὀστράκοις, ὑφ' οἷς ὑμέσιν εἶναι σαρκία ἁπαλὰ, καὶ καλεῖσθαι ἐκείνου τοῦ λέοντος στέαρ ταῦτα. ὀνίνασθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους δι' αὐτοῦ ἐκεῖνα: προσώπου καθαίρουσι χρῶτα θολερόν: καὶ ἐλαίῳ ῥοδίνοις ἀνακραθέντα ἐμβληθέντα, καὶ γενόμενα χρίσμα εἰς ὥραν καὶ ἀγλαΐαν συμμάχεσθαι. προσακήκοα δὲ καὶ ἐκεῖνο: τὸν ἀπὸ τῆς γῆς λέοντα δεδιέναι ἰσχυρῶς τοῦ θαλαττίου τὴν ὄψιν ὡς ἐκτράπελον: καὶ μὴ φέρειν αὐτοῦ τὴν ὀσμήν. ὡς δέδοικε δὲ καὶ ἀλεκτρυόνα ὁ λέων αὐτὸς, ἀνωτέρω μοι λέλεκται. λέγουσι δὲ καὶ συντριβέντων αὐτοῦ τῶν ὀστράκων, καὶ ἐμβληθείσης τῆς κόνεως εἰς ὕδωρ, πιόντα τὸν χερσαῖον λέοντα, ἔξω ἂν γίνεσθαι νόσου λυπούσης αὐτοῦ τὴν κοιλίαν. εἰρήσθω δέ μοι καὶ ταῦτα τοῦ θαλαττίου λέοντος ἴδια.

Περὶ τῶν ὄνων τῶν Μαυρουσίων. Κεφ. ι.

ΟΝοι δὲ Μαυρούσιοι ὤκιστοι δραμεῖν, παρά γε τὴν πρώτην ὁρμήν εἰσιν ὀξύτατοι, ἢ ὡς καὶ νὴ Δία αὔρας τινὸς ἐμβολὴν εἶναι, ἢ πτερὸν αὐτόχρημα ὄρνιθος. ταχέως δὲ κάμνουσι, καὶ αὐτοῖς οἱ πόδες ἀπαγορεύουσι, καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιλείπει: καὶ ἥ τε ὠκύτης ἐληλύθασι λήθην, καὶ ἑστᾶσι νωθεῖς πεπεδημένοι, καὶ ἀφιᾶσι δάκρυα θαλερά. οὐ μοι δοκεῖ ἐπὶ τῷ μέλλοντι θανάτῳ τοσοῦτον, ὅσον ἐπὶ τῇ τῶν ποδῶν ἀσθενείᾳ. τῶν μὲν οὖν ἵππων ἀποπηδήσαντες, εἶτα μέντοι περιβάλλουσιν αὐτοῖς βρόχους περὶ τὴν δέρην: καὶ παρὰ ἵππῳ προσάρτήσας ἕκαστος ἄγει ὡς αἰχμάλωτον ἑαλωκότα. ὅτι δὲ μικροὶ μὲν ἰδεῖν εἰσιν οἱ Λίβυσσοι ἵπποι καὶ ὄνοι, δραμεῖν δὲ ὤκιστοι ἀνωτέρω εἶπον.

Περὶ τῶν ἐν Λιβύῃ Βοῶν. Κεφ. ια.

ΒΟῶν δὲ Λιβύων πλῆθος ἦν ἄρα καὶ πλέον ἀριθμοῦ. καί εἰσιν ὤκιστοι οἱ ἄγριοί τε καὶ ἐλεύθεροι. καὶ οἵ γε θηραταὶ πολλάκις σφάλλονται ἕνα διώκοντες, καὶ ἐμπίπτουσιν εἰς ἑτέρους ἀκμῆτας. καὶ ὁ μὲν εἰσδὺς εἰς θάμνον, ἢ νάπην, ἠφανίσθη: ἕτεροι δὲ ἀναφαίνονται ὅμοιοι, καὶ ἀπατῶσι τὴν ὄψιν. καὶ εἴ γέ τις ὑπάρξοιτο τούτων διώκειν τινὰ, † προσεπαίρειν αὐτῷ ἵππῳ. τὸν μὲν γὰρ ἤδη καμόντα αἱρεῖσει

σει τις τῷ χρόνῳ. τοὺς δὲ αὐτῶν ἀρχομένους δρόμου, προπονήσαντος οἱ τοῦ ἵππου, οὐχ αἱρήσει. ἁλίσκονται δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος πολλοί, καὶ ἀποθνήσκουσιν. ἥ γε μὴν ἐπιγονὴ αὐτῶν διαδέχεται, καὶ μάλα ἀφθόνως. ἁλῶνται δὲ σὺν τοῖς μόσχοις καὶ οἱ ταῦροι: κοινῇ δὲ καὶ αἱ θήλειαι, αἱ μὲν κύουσαι, αἱ δὲ ἄτοκοι. εἰ δὲ ἕλοι τις μόσχον ἔτι νεαρόν, καὶ μὴ παραχρῆμα ἀποκτείνῃ, διπλοῦν † γέρας ἕξει. συνήρηκε γὰρ καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτόν, δράσας γε ἐκεῖνα, ἅπερ εἰπεῖν οὐκ ἔστιν ἄτοπον: τὸν μὲν καταδήσας σχοινίῳ, ἀπολέλοιπε, καὶ ἀναχωρεῖ αὐτός. ἡ δὲ τῷ πόθῳ τοῦ τέκνου † τηρεῖται, καὶ φλεγομένη οἰστρεῖται: καὶ βουλομένη λύσασα ἀπάγειν, ἐμβάλλει τὰ κέρατα, ἵνα διαξάνῃ τε καὶ διαχσήσῃ τὰ δεσμά. οὕτω δ᾽ αὖ τῶν κεράτων οἱ τῇ τοῦ σχοίνου συμπλοκὴν διείρῃ, κατέχεται, καὶ παραδεθεῖσα σὺν τῷ μόσχῳ καταμένει, ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἀπολύσασα, ἑαυτὴν γε μὴν ἀφύκτῳ τῷ δεσμῷ περιβαλοῦσα. ταύτης οὖν ὁ θηρατὴς ἐξελὼν τὸ ἧπαρ αὐτῆς, καὶ τὰ οὔθατα σφριγῶντα ἐπεκτεμών, καὶ τὴν δορὰν δείρας, τὰ κρέα ἀφῆκεν ὄρνισι καὶ θηρείοις δαῖτα. τὸν δὲ μόσχον οἴκαδε κομίζει πάντα. ἔστι γὰρ καὶ ἐδωδὴν ἥδιστος, καὶ πῆξαι γάλα παρέξει ὀπὸν δούς.

Περὶ θαλαττίου δράκοντος. Κεφ. ιβ.

Δράκων θαλάττιός ἐστι μὲν παραπλήσιος τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἄλλοις, ὅσα ἐς τὸ λοιπὸν σῶμα: τὴν γε μὴν κεφαλὴν ἔοικε τῷ χερσαίῳ δράκοντι, καὶ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος. εἰσὶ γὰρ μεγάλοι καὶ καλοί. καὶ τοῦτο μέντοι, καὶ αἱ γένυς μὲν τοῖς χερσαίοις προσβάλλουσι τῇ ἑαυτῶν ἁμωσγέπως μορφήν. ἔχει δὲ καὶ φολίδας, καὶ τραχεῖαί εἰσι: καὶ τῆς δορᾶς τῆς δρακοντείου οὐ πόρρω δοκοῦσιν, εἴ τις προσάψαιτο. ἐκπέφυκε δὲ καὶ κέντρα χαλεπὰ αὐτῷ, καὶ ἰὸν φέρει τὰ κέντρα: καὶ ἔστι τῷ θίγοντι οὐ χρηστά.

Τίνα ζῶα ἐπιδόρπια ἐσθίει ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεύς. Κεφ. ιγ.

Ζῴων δ᾽ αὖ εἴη με εἰπεῖν καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν. ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς ἐπιδόρπια σιτεῖται ταῦτα, † οἷα δήπου οἱ Ἕλληνες, † ὅσα ἐντραγεῖν αὐτοῖσι φοινίκων τῶν χαμαιζήλων. ἐκεῖνος σκώληκά τινα ἐν τῷ φυτῷ τικτόμενον σταθευτὸν ἐπιδειπνεῖ, γλυκὺς δὲ ὡς Ἰνδοὶ λέγουσι λόγοι, καί φασιν οἱ τῆς ἡδονῆς τὴν τοσαύτην ἐκ τοῦ σιτεῖσθαι †. καὶ ἐμέ γε αἱροῦσι λέγοντες. † ἐπέκλα δέ οἱ καὶ ἐκεῖνά ἐστι: κύκνων τε ᾠά, καὶ τὰ τῶν χερσαίων στρου-

quitate temporis comprehendet. Sin ab initio statim equi habenas laxârit, illo demum defesso, Bouem nõ capiet. Quamuis uerò multi quotannis capiãtur & mactentur, sobolis tamen eorum successio perfœcunda est. Cum Vitulis etiam Tauri oberrant: item Vaccæ unà, aliæ fœtæ, aliæ fœtus expertes. Quòd si quis Vitulũ adhuc tenerum ceperit, & non statim occiderit, ex eo duplici commodo afficietur: Nam præterquàm quòd & ipse commoditatem affert, matrem suã pariter in captiuitatem inducit. Postea enim quàm uenator Vitulum fune alligauit, ab eo secedit: illa filij desiderio inflammata, tanquam asilo stimulata fertur, cupiens dissoluta reste eum abducere: ac nimirũ cornua impingit, ut uinculum laxet & distrahat: At enim alterutro cornu in funis cõplicationem inserto, unà cum Vitulo cõstricta tenetur, bis misera mater, quæ neque sobolem suam liberârit, & ipsa insuper uinculo ineuitabili detenta sit. Cuius uenator cum iecur detraxit, & ubera turgentia lacte excidit, & pellem exemit, carnes relinquit auibus & feris. Vitulum uerò integrum secum aufert: qui & in cibo suauissimus est, & lacti densando coagulum præbet.

†al' κέρδος

† τέρψεται

De marino Dracone. Cap. XII.

Marinus Draco alijs piscib⁹ reliquo corpore assimilis est, eius caput & oculorum magnitudo terreni Draconis speciem similitudinemq; gerunt, magni enim sunt & uenusti. maxillæ etiam similitudinẽ quandam habent cum terrestribus: & eius pellis non procul abesse à terrena palpãti uidetur, squamarum scilicet asperitate. quin & infestis ac uenenatis armatur aculeis, tactu noxijs.

De secundis mensis & delicijs Indorum regis. Cap. XIII.

Inter cætera animalium naturę propria hoc quoq; nõ omiserim. Indorũ rex secũdis mensis & bellarijs nõ ijsdẽ delectatᷣ quib⁹ Græci, qui palmarũ * pumilarũ fructus expetunt. at ille uermẽ quendam in planta (quadam) nascentẽ, secundis mensis igne tostum adhibet, suauissimũ quidem illũ ut Indi aiunt, & eorũ qui gustauerũt nõnulli asserũt, quibus ego fidẽ habuerim. Eidẽ tragematũ loco sũt, Olorũ,

† fortè ὄντι αὐτὰ

† ὅσοι

† addo παραμένοι,

† ἐπαίκλια

 Stru-

Struthiocamelorum, & Anserum oua. ex quibus ut ipse cætera non reprehendo, ita ne cygnis quidē amici sunt Indi, quòd illas quanquā Apollini sacras, & mirè canoras aues, suæ tamen pullitiei insidiari, & oua propria perdere fama sit.

† οὖς

*Palmas pumilas quasdam chamæriphes uel margarides uocant, fructu baccis acinisúe & margaritis simili, candido, rotundo. Aliæ fructus ferunt magnitudine & figura cucumeri similes, uulgò musas uocant.

De Dorcadibus & Cemadibus (uel Capreis & Damis) Libycis. Cap. XIIII.

DE Libycis Dorcadibus & Cemadibus animus est mihi nunc dicere. Dorcades quanquam uelocitate sunt mirabili, tamen inferiores sunt in currendo Equis Libycis. Capiuntur & retibus. Ventre sunt albo, (sic uertimus ex cōiectura) qui color eis ad laparas usq; (i. proximas lateribus ad medium uentris partes cauas) ascendit. Ad uentré uerò utrinq; latera nigris uittis distinguūtur. reliqui corporis color ruffus aut flauus est. Et pedes quidem eis lōgi sunt: cornibus caput ornatur, oculi nigri, longissimæ aures habent. Porrò κεμὰς à poëtis etiam nuncupata, turbinis instar celerrimè fertur. pilis est ruffis, & perquàm hirsuta, cauda albicat, eius oculi cyaneo colore tincti uidentur. aures densissimis pilis refertę, cornua antrorsum speciosa tēdunt. neq; modo in terra pedum celeritatem ostendit: sed etiam cum in fluuij confluentem inciderit, bisulcis pedum remigans ungulis, fluctus perrumpit. & uerò in lacubus natare gaudet, unde sibi pastū comparat. nam semper uiridia † thrya, & cyperū depascitur. unde & uenter ei initio uêris euacuatur, postquam iam suos fœtus enutriuit.

† Corrupta hæc sunt, & à Gillio prætерita. Conijcim' legendum καὶ εἰσὶ μὲν λευκαὶ τὴν γαστέρα: uel pro λευκαὶ alterius coloris nomen.

Cemás. Obscura sūt, & Gillio quoque omissa.

† iuncos, Gillius.

De Myro uel Myrone pisce. Cap. XV.

† al. μύρων.

PIscem esse accepi nomine Myron, unde nomen duxerit haud equidē scio. eum ipsum esse dicunt marinum serpentem: ac si illius utercunq; oculus erutus tanquam amuletum gestetur, oculum improbè affectum ex lippitudine sicca curabit, & simul huic alterum renasci loco eruti aiunt. ac oportet uiuum dimittere, uel frustra illius oculum geris amuletū.

De fe-

στρουθῶν καὶ χηνῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὐ μέμφομαί πω: καὶ κύκνων γε μὴν Ἀπόλλωνι μὲν λατρευόντων, ᾠδικωτάτων δὲ, † ὡς ἡ φήμη διαῤῥεῖ, λέγουσα ἐπιβουλεύειν ἐγγόνοις, καὶ διαφθείρειν τὰ ὠὰ, Ἰνδοὶ φίλοι οὐκ ἔτι.

Περὶ τῶν ἐν Λιβύῃ δορκάδων. Κεφ. ιδ.

ΛΙβυσσίνων γε μὴν πέρι δορκάδων καὶ κεμάδων τῶν ἐκεῖθι εἰπεῖν αἱρεῖ με θυμὸς τὰ νῦν ταῦτα. ὠκισαι μὲν οὖν εἰσιν αἱ δορκάδες, καὶ ὅμως τοὺς ἵππους τοὺς Λίβυας οὐ διαδιδράσκουσι. λαμβάνονται δὲ καὶ ἄρκυσι. † καὶ οἷς μὲν οὖν καὶ τὴν γαστέρα, καὶ αὐταῖς ἡ δὲ ἡ χρόα ἐς τὰς λαπάρας ἄνεισι. παρ' ἑκάτερα δὲ τῆς νηδύος μέλαιναι ταινίαι καθέρπουσιν αὐταῖς, ξανθαί γε μὴν τὸ λοιπὸν σῶμά εἰσι: μακραὶ τοὺς πόδας, μέλαιναι τὸ ὄμμα, τὴν κεφαλὴν κέρασι κεκοσμημέναι. τὰ ὦτα αὐταῖς εἰσι μήκιστα. Ἡ γε μὴν καλουμένη καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν κεμὰς, δραμεῖν ὠκίστη θυέλλης δίκην: ἰδεῖν δὲ ἄρα πυῤῥόθριξ καὶ λασιωτάτη, τὴν δὲ οὐρὰν λευκὴν ἔχει. εἴκασαι δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κυανοῦ βαφῇ. τὰ δὲ ὦτα τριχῶν ἀνάπλεως βαθυτάτων: τὰ κέρατά τε αὐτῇ ἀντία καὶ ὡραῖα: † ὡς ἐπιγνῶναι μὲν τὴν θήραν, ἐν αὐτῷ δὲ καὶ φοβεῖν ἅμα καὶ βλάπτεσθαι καλήν. αὕτη δὲ ἄρα ἡ κεμὰς οὐκ ἐπὶ τῆς γῆς μόνης τὴν τῶν ποδῶν ὠκύτητα ἀποδείκνυται, ἀλλὰ ἐμπεσοῦσα καὶ εἰς ῥεῦμα ποταμοῦ ταῖς χηλαῖς τῶν ποδῶν ὡς εἰπεῖν ἐρέττουσα, εἶτα μέντοι διακόπτει τὸ ῥεῦμα. χαίρει δὲ καὶ ἐν λίμνῃ νήξασθαι, καὶ ἐνταῦθά τοι καὶ τροφὴν ἔχει, τεθηλός τε ἀεὶ θρύον, καὶ κυπέρου δειπνεῖ. οὐκοῦν καὶ τὴν γαστέρα ἦρος ἀρχομένου πεπληρωμένην ἀπολαπάττει: καὶ τοῦθ' ὅτε ἂν καθήκῃ, καὶ μέντοι καὶ ἐξέθρεψε τὰ ἑαυτῆς βρέφη ἡ κεμάς.

Περὶ τοῦ ἰχθύος ὃν καλοῦσι μύρον. Κεφ. ιε.

ΜΥρος † δὲ ἄρα ὁ ἰχθὺς πυνθάνομαι ὅτι ἐστὶν, ἐξ ὅτου μὴ σπάσαντος τὴν ἐπωνυμίαν ἐκείνου, εἰπεῖν οὐκ οἶδα, κέκληται γοῦν ταύτῃ. λέγουσι δὲ αὐτὸν εἶναι θαλάττιον ὄφιν. ὀφθαλμὸς δὲ ἄρα ὁ τούτου ὁπότερος ἂν ἐξαιρεθεὶς, καὶ περίαπτον γινόμενος, ἀπαλλάττει ξηρᾶς ἄνθρωπον ὀφθαλμίας. ἔστι δὲ φασὶ τῷ δὲ ἄρα μύρῳ τόδε. ἀναφύεται ὀφθαλμὸς ἕτερος. δεῖ δὲ αὐτὸν ἀπολῦσαι τὸν ἰχθὺν ζῶντα: ἢ μάτην τὸν ὀφθαλμὸν ἔχων φυλάττεις.

Περὶ

Περὶ τῶν ἐν Λιβύῃ ἀγρίων αἰγῶν.

Κεφ. ις.

Αἶγες ἄγριαι τὰς Λιβύων ἄκρας ἐπισεύοντές εἰσι κατὰ τοὺς βοῦς τὸ μέγεθος ἰδεῖν. τοὺς γε μὴν μηροὺς, καὶ τὰ στέρνα, καὶ τοὺς τραχήλους κομῶσι θριξὶ δασυτάταις. καὶ σὺν τούτοις καὶ τὴν γένυν τὰ μέτωπα μὲν ἀγκύλοι, καὶ περιφερεῖς, καὶ τὰ ὄμματα χαροποὶ, σκέλη δὲ αὐτοῖς ἐστὶ κολοβά. κέρατα μετὰ τὴν πρώτην συμφυὴν ἀλλήλων † ἐπηρτημένα καὶ πλάγια. οὐ γάρ τοι πω κατὰ τοὺς ὀρειβάτας αἶγας τοὺς ἄλλους ὀρθά ἐστι: κάτεισι δὲ ἐγκάρσια, καὶ εἰς τοὺς ὤμους προήκοντα. οὕτως ἄρα μήκιστά ἐστιν. ἐκ δὲ τῶν λόφων τῶν ὑπεράκρων, (οὓς ἐπιπλὰς οἵγε νομάδικοὶ φιλοῦσιν ὀνομάζειν ποιητῶν παῖδες) ῥαδίως εἰς ἕτερον πάγον πηδῶσιν. ἁλικώτατοι γὰρ αἰγῶν ἁπάντων οἵδε εἰσί. εἴγε μὴν καὶ πέσοι τις, πορρωτέρω τοῦ ὑποδεξομένου ὄντος αὐτὸν, ἢ ὡς ἐκεῖνον ἐφικέσθαι, τὸ δὲ ἄρα μελῶν περίεστι τοσοῦτον κράτος, ὡς ἀσινῆ μένειν κατενεχθέντα αὐτόν. θραύεται οὐδὲ ἕν, εἰ καὶ πέσοι κατὰ ῥωγάδος, οὐ κέρας, οὐ βρέγμα. ἔστι δὲ καρτερὰ καὶ παρόμοια ταῖς πέτραις ἀντιτυπία. οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν τούτων ἐν ταῖς ἀκρωρείαις αὐταῖς ἄρκυσι καὶ ἀκοντίοις καὶ ποδάγραις αἱροῦνται, σοφίᾳ δὲ ἄρα τῇ τε ἄλλῃ κυνηγέταις ἀνδράσι, καὶ γοῦν καὶ † ἀκριθηρίασιν. θηρῶνται δὲ καὶ ἐν πεδίοις, καὶ φυγεῖν ἐνταῦθα ἀδυνατεῖς εἰσιν: αἱρήσει δὲ καὶ ὅς τις ἐστὶ βραδὺς τοὺς πόδας. ἦν δὲ ἄρα ἀγαθὸν καὶ δορά τε καὶ κέρατα. ἡ μὲν δορά, ἐν χειμῶσι τοῖς σφοδροτάτοις τὸν κρυμὸν οὐ πελάζει καὶ νομευτικοῖς ἄρα καὶ ὑλουργοῖς ἀνδράσι. κέρατα δὲ ἐκεῖνα ἀρύσασθαι καὶ πιεῖν ἐκ ποταμοῦ παραῤῥέοντος, ἢ πηγῆς ἐνὸς † ἀναστελλούσης ἐν ὥρᾳ θερείῳ χρηστὰ, καὶ δίψος ἀκέσασθαι λυσιτελῆ. παρέχει γὰρ ἄμυσι πιεῖν τῶν † ἀνδρῶν κυλίκων μεῖον οὐδέν: ἕως καὶ αὔξειν τὸ ἆσθμα, καὶ σβέσαι τὸ ἐπεκκαῖόν τε πᾶν καὶ τὸ ἀναφλέγον. οὐκοῦν εἰ τὰ ἔνδον καθαρθείη ὑπό τινος ξέειν εἰδότος † κεραοφόρου, καὶ τρία μέτρα ῥαδίως αὐτοῖν δέξεται τὸ ἕτερον αὐτῶν.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ χελώνης τῆς ὀρείου.

Κεφ. ιζ.

Εἰσὶ δὲ ἄρα καὶ χελῶναι θρέμμα Λιβύης, οὐλόταται ὅσα ἰδεῖν. ὄρειοι δὲ αὗται. καὶ ἔχουσι τὸ χελώνειον εἰς βάρβιτον ἀγαθόν.

De feris Capris Libycis. Cap. XVI.

CApræ feræ ad summos Libycorum montium uertices cōmorantur: ad boum magnitudinem accedūt: ipsarum femora, pectus, ceruix, & maxillæ densissimis pilis diffluunt: frons rotunda protuberat. tibijs breuib⁹, oculis rauis sunt: Cornibus post primum exortum utrisq; inuicem longe auersis, & aberrantibus, & ad latera incuruis. non enim similiter atq; aliarum Caprarum montanarum recta existunt, sed eatenus retorquentur transuersa, ut ad armos pertingant, adeò sunt procera. Ex Capris longè maxima ad saliendum habilitate sunt: nam ex cacumine in aliud longe distans cacumen transiliunt. Et tametsi sæpe earum quæpiam, dum ex uno uertice in alterum saltare contendit, ob nimiam interuallorū distantiam per prærupta saxa præceps agitur, nihil tamen læditur, sic est aduersus saxorum duritiem membrorum resistenti firmitate, ut nec cornua frangat, nec caput diminuat. est enim durities ipsorum (cornuum) ingens, & ipsarum æmula rupium. In summis montibus plurimas, solertia quadam captandi caprarij generis, nimirū uel iaculis, uel retibus, uel laqueis à doctrina artis uenaticæ instructi comprehendunt. Iam in patentium camporū æquoribus quilibet uel tardus pedibus eas, quòd ibidem non ualent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles & cornua aliquot commoditates habent. nam in frigidis tempestatibus ad uim frigorū atque hyemem excipiendam pastoribus & fabris materiarijs pelles mirifice prosunt. Cornua ad hauriendam de præterfluentium riuorum confluentibus, aut è fontibus potionem æstiuo tempore, ad depellendam sitim, non minori usui habentur, quàm calices etiam ampli. tanta enim capacitate sunt, ut ex calore anhelationem, æstumq; omnem extinguant. Ab homine expoliendi bene perito cornu intrinsecus politum, tres mensuras facile capere potest.

† ἀπηρτημένα, Gillius

† al'. αἰγοθηρίασι

† al'. ἀναπαλλούσης

† ἀδρῶν

† fortè κεραοξόου, uel κεραξοεργοῦ.

De Testudine monttna Libyca.

Cap. XVII.

SVnt & Testudines in Libya, eæq; montanæ, & aspectu crispisimæ: quarum testa barbitis est accommodata.

De Hippomane. Cap. XVIII.

CAR unculam unà cum pullo enatã, alij in fronte insitam esse, alij ad lumbos, alij ad genitalia adhærescere aiunt: eam sanè nuncupatã hippomanes, primũ ut ex sese Equa peperit, cõtinuo deuorat, quod quidem fit Naturæ quadam benignitate misericordi in equinã stirpem: ne, si (ut ferunt) idipsum usq; ad extremũ uitæ diẽ pullus semper insitũ in se perseuerare thabere, ad effrenationẽ impotentis ueneris, tam mas q̃ fœmina rueret. Et forsan Equestris siue Neptuni siue Mineruæ munus hoc fuerit, ad conseruandam equini generis successionẽ, ne libidinis rabie funditùs periret. Quod quidem ipsum penitus cognitum pastores habent: ac si quando ad moliendas alicui amatorias insidias egeant, ut ipsum ad cupidinẽ ueneris inflamment, diligẽter obseruant quando Equa uentrẽ ferens pariat, atque statim à partu pullium (nam sic etiam uocant carunculã illam) à pullo abscindũt, & in Equæ ungulã inijciunt. Nam in hãc solùm abditum & conditũ optimè seruatur: simul & pullum, quòd ipsum postea non lactaret mater illo insigni & propria beneuolentiæ nota carentẽ, exorienti Soli immolant. nam ideo pullũ mater uehementer amare ingreditur, q illam deuorârit carunculã. Iam quicunq; per insidias carnem illam gustauerit, proiecta & præcipite amatoria libidine constrictus tenet, ardet & perbacchat, & uociferat, atq; effrenatus ad amores etiam turpissimos, & quãtumuis deformẽ annosamq; mulierem, cupiditatis adijcit oculos, ac morbũ testãs obuijs omnibus quẽadmodũ conflagret amoris flãma, exponit. Tũ ex eo illius corp⁹ diffluit & extabescit, q ueneris insania animus exagitet. Equam Olympiæ ex ære excitatã esse accepi, ad cui⁹ cõspectũ Equi amatores adhinniãt, ac amoris furore incitati cũ ea gestiãt uenereo cõplexu implicari, q abstrusa quadã artificis machinatiõe Hippomanes reconditũ intra æreã statuã equos alliciat. neq; eñ esse tã diligentẽ fabricã, ut ex ea Equi eaten⁹ falli & induci possint, ut tantoperè ad illius conspectũ in uenerem stimulari deberent. Quod siue uerum siue falsum est, ita ut accepi, literis mandaui.

†al'. τῷ χαλκῷ

Περὶ τοῦ καλουμένου ἱππομανοῦς. Κεφ. ιη.

Ἵππος ὅταν τέκῃ, τὸ βρέφος ἐκπεφυκυῖαν σάρκα οὐ πολλὴν, ἀλλὰ ὀλίγην, ἀπηρτῆσθαι οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ μετώπου φασὶν, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς ὀσφύος, ἄλλοι γε μὴν ἐπὶ τῶν αἰδοίων. ταύτην οὖν ἀποτραγοῦσα ἀφανίζει. καλεῖται δὲ τὸ σαρκίον τοῦτο ἱππομανές. οἴκτῳ δ' ἄρα τῆς φύσεως, καὶ ἐλέῳ τῶν τοὺς ἵππους διὰ τῆς τοῦτο. εἰ γὰρ ἀεί φασι καὶ διὰ τέλους προσήρτητο ἐκεῖνο, ἐς οἶστρον ἂν ἀκατασχέτου μίξεως ἐξέπιπτον οἵ τε ἄρρενες, καὶ αἱ θήλειαι αὐτῶν. ἔσω δὲ καὶ εἰ δοκεῖ ἱππίου Ποσειδῶνος ἢ Ἀθηνᾶς ἱππίας τοῦτο δῶρον ἵπποις δοθέν: ἵνα αὐτοῖς τὸ γένος διαμένῃ, μὴ δὲ ἀφροδισίων λύττῃ διαφθείρηται. ἴσασι δ' ἄρα ἱπποφορβοὶ τοῦτο εὖ καὶ καλῶς. καὶ ἐάν ποτε δεηθῶσι τοῦ προειρημένου σαρκίου εἰς ἐπιβουλήν τινος, ὡς ἐξάψαι οἱ ἔρωτα, τὴν ἵππον κύουσαν παραφυλάττουσι, καὶ ὅταν τέκῃ παραχρῆμα ἁρπάζουσι τὸ πωλίον, καὶ ἀποκόπτουσι τὴν προειρημένην σάρκα, καὶ εἰς ὁπλὴν ἐμβάλλουσιν ἵππου θηλείας. ἐνταυθοῖ γὰρ καὶ μόνως ἂν φυλαχθείη καλῶς καὶ ἀποθησαυρισθείη. τὸν δὲ πῶλον ἀνίσχοντι τῷ ἡλίῳ καταθύουσιν. οὐ γὰρ ἔτι θηλάζει ἡ μήτηρ αὐτὸν, τὸ γνώρισμα ἀφῃρημένον, τῆς εὐνοίας οὐκ ἔχοντα τὴν ὑπόθεσιν. ἐκ γάρ τοι τοῦ καταφαγεῖν τὴν σάρκα ἡ μήτηρ φιλεῖν τὸ βρέφος ἰσχυρῶς ἄρχεται. ὅς τις δ' ἂν κατά τινα ἐπιβουλὴν ἀνὴρ ἐκείνου γεύσηται τοῦ σαρκίου, ὁρῶντι καὶ μάλα γε ἀκρατεῖ συνέχεται, καὶ ἐμφρύγεται, καὶ βοᾷ, καὶ ἀκατασχέτως ὁρμᾷ καὶ ἐπὶ παιδικὰ αἴσχιστα, καὶ ἐπὶ γυναῖκα ἀφήλικα καὶ ἀπρόσωπον: καὶ μαρτύρεται τὴν νόσον, καὶ τοῖς ἐντυχοῦσιν ὅπως ἐξοιστρῆται λέγει. καὶ λείβεται μὲν τὸ σῶμα καὶ φθίνει: ἐλαύνεται δὲ τὴν ψυχὴν ἐρωτικῇ μανίᾳ: ἀκούω τοίνυν καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ τὴν ἵππον τὴν χαλκῆν, ἧς ἐρῶσιν ἵπποι, καὶ ἐπιβαίνονται, καὶ ἐγχρίμπτεσθαι ἐθέλουσι, καὶ χρεμετίζουσι θεασάμενοι χρεμέτισμα ἐρωτικὸν, ἔχειν τὴν ἐκ τοῦ δὲ τοῦ ἱππομανοῦς ἐπιβουλὴν τῇ ἐν τῷ χαλκῷ γεγοητευμένῳ λανθάνουσαν, καὶ κρυφίῳ τινὶ μηχανῇ τοῦ τεχνίτου ἐπιβουλεύειν † ἐν τῷ χαλκῷ τοῖς ζῷσι. μὴ γὰρ εἶναι τοσαύτην ἀκρίβειαν, ὡς οὕτως ἐξ αὐτῆς ἀπατᾶσθαι καὶ ἐξοιστρεῖσθαι τοὺς ἵππους τοὺς ὁρῶντας. καὶ ἴσως λέγουσί τι οἱ λέγοντες: ἴσως δὲ οὐδὲν λέγουσι: ἃ δ' οὖν ἤκουσα καὶ ὑπὲρ τούτων εἶπον.

Περὶ τῆς ἐν τῇ Λιβύῃ ζεούσης λίμνης, καὶ τρεφούσης ἰχθῦς. Κεφ. ιθ.

Λέγεται δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ λίμνη εἶναι ζέον τοῦ ὕδατος· καὶ ἐν τῷδε τῷ ὕδατι φασὶν ἰχθύας ζῆν, καὶ νήχεσθαι· καὶ τροφῆς ἐμβληθείσης ἀναπάλλεσθαι πρὸς τὴν τροφήν. εἰ δέ τις αὐτοὺς εἰς ὕδωρ ἐμβάλῃ ψυχρὸν ὅτι ἀποθνήσκουσι, καὶ τοῦτο προσακήκοα.

Περὶ τῆς τοῦ ἱπποκάμπου γαστρός. Κεφ. κ.

Λέγουσι δὲ ἄνδρες ἁλιεῖς ἐπιστήμονες τὴν τοῦ ἱπποκάμπου γαστέρα, εἴ τις ἐν οἴνῳ κατατήξει ἕψων, καὶ τοῦτο δοίη τινὶ πιεῖν, φάρμακον εἶναι τὸν οἶνον ἀηθὲς ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα ἀντικεινόμενον. τὸν γάρ τοι πιόντα αὐτοῦ, πρῶτον μὲν καταλαμβάνειν λυγγὶ σφοδροτάτῃ· εἶτα βήττειν ξηρὰν βῆχα, καὶ στρεβλοῦσθαι μὲν, ἀναπλεῖν δὲ αὐτῷ οὐδέν. διογκοῦσθαι δὲ καὶ διοιδαίνειν τὴν ἄνω γαστέρα. θερμά τε κεφαλῆς ἐπιπολάζειν ῥεύματα, καὶ διὰ τῆς ῥινὸς κατιέναι λεπτά, καὶ ἰχθυηρᾶς ὀσμῆς προσβάλλειν. τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ὑφαίμους αὐτῷ γίνεσθαι καὶ πυρώδεις. τὰ βλέφαρα δὲ διογκοῦσθαι, ἐμέτων δὲ ἐπιθυμίαν ἐξάπτεσθαί φασιν· ἀναπλεῖ δὲ οὐδέν. εἰ δὲ ἐκνικήσει ἡ φύσις, τὸ μὲν εἰς θάνατον σφαλερὸν παριέναι· εἰς λήθην δὲ ὑπολισθαίνειν καὶ παράνοιαν. ἐὰν δὲ εἰς τὴν κάτω γαστέρα διολισθῇ, μηδὲν ἔτι εἶναι, πάντως δὲ ἀποθνήσκειν τὸν ἑαλωκότα. οἱ δὲ περιγενόμενοι εἰς παράνοιαν ἐξοκείλαντες, ὕδατος ἱμέρῳ πολλῷ καταλαμβάνονται, καὶ ὁρᾶν † διψῶσιν ἀκούειν αὐτοῦ, καὶ ἀκούειν λειβομένου. καὶ τοῦτό γε αὐτοὺς καταβαυκαλᾷ καὶ κατανυστάζει. καὶ διατρίβειν φιλοῦσιν ἢ παρὰ τοῖς ἀεννάοις ποταμοῖς, ἢ αἰγιαλῶν πλησίον, ἢ παρὰ κρήναις, ἢ λίμναις τισί. καὶ πιεῖν μὲν οὐ πάνυ γλίχονται· ἐρῶσι δὲ νήχεσθαι, καὶ τέγγειν τὼ πόδε, ἢ ἀπονίπτειν τὼ χεῖρε. οἱ δὲ, οὐκ αὐτὴν τὴν τοῦ ἱπποκάμπου γαστέρα τούτων αἰτίαν εἶναί φασιν· ἀλλὰ νέμεσθαί τι φυκίον τὸ ζῶον πικρὸν δεινῶς, ἐξ οὗ τὴν ποιότητα εἰς ἐκείνην μεταχωρεῖν. Εὑρέθη δὲ ἄρα καὶ εἰς σωτηρίαν ἱππόκαμπος ἐπιτήδειον, ἀγχινοίᾳ παλαιοῦ μὲν ἁλιέως, σοφοῦ δὲ τὰ θαλάττια. ἦν Κρὰς ἁλιεὺς γέρων, καὶ παῖδας νεανίας εἶχε, καὶ τούτους ἁλιέας. οὐκοῦν συνηνέχθη τὸν μὲν πρεσβύτην ἱππο-

De Piscibus qui uiuunt in feruenti aqua. Cap. XIX.

IN Africa feruentis aquæ lacus esse: in quo pisces & uiuere & natare dicũtur, & ad obiectum cibum assilire: ac si quis in frigidam eos iniecerit, auditione accepi ipsos interire.

De ueneno ex Hippocampi uentre, quod plerosq; interimit: superstites uerò mirè gaudẽt aquis: & de remedio ex ipsis Hippocampis aduersus Canis rabidi morsum. Cap. XX.

REi piscatoriæ bene periti homines dicunt Hippocampi uentrem in uino decoctum si quis dederit cuipiam bibere, eum multò aliter & insolentiùs quàm ex alijs uenenis affici: primò ex ea potione acerrimo singultu laborare, deinde tussire, & sicca quidem tussi uehementer torqueri, nihil interim excreare. sed & superiorem ei uentrem intumescere, & calidas fluxiones in summum caput efferri, & uerò per nares rursus tenues & aquosas defluere, ac pisculentum odorem reddere. simul & oculos eius sanguine suffusos igneo colore flagrantes uideri, & eorundem oculorũ genas inflari: & uomendi quidem cupiditate ardere ferunt, uerũ nihil emittere. quod si natura etiam †euicerit, id tamen mortis esse signum, & hominem mox in obliuionẽ & dementiam incurrere: sin in uentrem inferiorem delapsum fuerit, nihil horum iam fieri, omnino tamen hominem è uita excedere. Ex morte porrò qui euadunt, mente capti aquam summo studio persequuntur. Hanc enim ipsam idcirco expetunt aspicere, tum stillantem audire, quòd sanè eis ægritudinis leuationem afferat, & somnũ conciliet. Itaque ad perennes fluuios, aut ad litora, aut iuges fontes, aut lacus commorationes eis gratæ sunt & iucundæ, cũ tamen non magnopere desiderent bibere: sed & natare, & pedes aqua madefacere, & abluere manus, eis plurimum iucunditatis affert. Sunt qui non hæc mala dicant huius bestiæ uentrẽ creare, sed Hippocampum algam peramaram ex qua ita afficiatur, depasci. Veruntamẽ solertia ueterani piscatoris, & ad res maritimas bene prudentis, salutaris etiã repertus est Hippocãpus. is & Cretensis erat, & filios adolescentes piscatores etiam habebat. Accidit etiam ut hic piscator Hippo-

† uomitũ ꝓmouerit.

† διψῶσιν αὐτὸ, καὶ ἀκούειν λειβ. ut etiam Gillius legit.

Alga uenenosa.

Ex Hippocãpis remediũ ad Canis rab. morsum.

Hippocampos simul cum alijs piscibus caperet, & adolescentes à rabida canicula morderentur: unus ex eis primum, deinde etiam cæteri dum fratri adesse, & opem ferre conantur. Cum uerò eorum in Methymna Cretensi ad litus iacentiũ uicem dolẽtes spectatores interficiendam caniculam censerent, & illius iecur medicamentum ad rabiem edendum iuuenibus dandum esse: alij consulerent à Diana salutem petendam esse: senex piscator eos de consilijs quæ afferrẽt, laudatos dimisit, & Hippocamporũ diligenter exenteratorum (uentriculo & intestinis abiectis) alios assos eis comedendos dedit: alios cum aceto & melle contriuit, eoq; cataplasmate morsus ulcera obligauit: atq; filiorum adolescentiũ (excitato in ipsis per Hippocãpos aquæ desiderio) rabiẽ uicit: eosq; ad incolumitatẽ quãuis serò restituit.

τὸ ἧπαρ, scilicet νεών.

† al' Ῥοκκαίας.

Ἱπποκάμπους θηρᾶσαι μετὰ καὶ ἄλλων ἰχθύων, τοὺς δὲ νεανίας δηχθῆναι ὑπὸ κυνὸς λυττώσης, τῷ πρώτῳ δηχθέντι τῶν ἄλλων ἀμυνόντων, καὶ διὰ τῷ αὐτῷ πάθει περιπεσόντων. οἱ μὲν οὖν ἐκείνου Μηθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς ταῖς ἠιόσιν. ἔστι δὲ αὕτη κώμη ὥς φασιν. οἱ δὴ θεώμενοι συνήλγουν διὰ τὸ πάθος, καὶ τὴν κύνα ἀποκτεῖναι προσέταττον, καὶ τὸ ἧπαρ δοῦναι τοῖς νεανίαις ὡς φάρμακον τοῦ κακοῦ, καταφαγεῖν. οἱ δὲ † ἐκ τῆς † Ῥικκαίας οὕτω καλουμένης Ἀρτέμιδος ἀγρὸν, καὶ αἰτεῖν ἴασιν παρὰ τῆς θεοῦ. ὁ δὲ γέρων, καὶ μάλα ἀδεῶς τε καὶ ἀτρέπτως, ταῦτα μὲν ἐπαινῶν τοὺς συμβουλεύσαντας, εἴα· τῶν δὲ Ἱπποκάμπων τὰς γαστέρας ἐκκαθάρας, καὶ ἐκβαλὼν, τοὺς μὲν ὤπτησε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς προσενέγκασθαι· τοὺς δὲ συντρίψας εἰς ὄξος καὶ μέλι, καὶ τὰ ἕλκη περιπλάσας τοῖς τοῦ δήγματος, εἶτα τῆς τῶν νεανιῶν ἐκράτησε λύττης τῷ πόθῳ τοῦ ὕδατος, ὃν πρότερον οἱ Ἱππόκαμποι αὐτοῖς ὑπεξῆπτον· καὶ τόνδε τὸν τρόπον τοὺς παῖδας ἰάσατο, ὀψὲ μέντοι.

De Canibus fluuiatilibus (quos Lutras interpretor. Cap. XXI.

De Canibus marinis nõ pauca in præcedentibus attuli. Fluuiatiles uerò Caniculæ, specie referunt terrestres paruos, & caudam quoq; hirsutam habent. Sanguis earũ ex posca illitus, intumescentes hominum neruos mitigare creditur. Ex pelle calcei fiunt commodi, & ipsi utiles neruis, ut aiunt.

† al' ἐγχεῖν

Περὶ τῶν κυνῶν τῶν ποταμίων. Κεφ. κα.

Ὑπὲρ οὖν θαλαττίων μὲν κυνῶν εἴρηται ἡμῖν καὶ πολλά. κύνες δὲ οἱ ποτάμιοι ἰδεῖν μέν εἰσι κατὰ τοὺς κύνας τοὺς χερσαίους τοὺς μικρούς. λάσιοι δέ εἰσι καὶ τὴν οὐράν. λέγονται δὲ διὰ μὲν αἵματι νεῦρα ἀνθρώπων διοιδαίνοντα πραΰνειν, ἢ † τέγγειν ὕδατι καὶ ὄξει ἀναμιχθέντι. ἡ δορὰ δὲ ὑποδήματα δίδωσιν ἀγαθά, καὶ ταῦτα νεύρων χρηστά, ὥς φασιν.

De Thymallo pisce. Cap. XXII.

Piscem Thymallum, sic nuncupatum, Ticinus fluuius Italiæ procreat: is ad cubiti magnitudinem accedit: & Lupi & Mugilis communem ac mediam speciẽ similitudinẽq; gerit. Eius capti odor non indignam admirationem habet. nõ enim ut cæteri pisces pisculentũ quendam mittit odorẽ: imò uerò existimes te eius gentilem herbam recentẽ ex terra lectam manibus tenere. Tanta sanè odoris suauitate fragrat, ut qui eum ipsum nõ uidet, gratissimam Apibus herbam, unde nomen duxit, in manu latere putet. Retibus facile capitur: non item hamatis escarũ illecebris: non adipe Suis, nõ Serpho (insecto aut uerme simili formicæ uel culici) non Chama, nõ alterius piscis intestino, nõ deniq; Strombi collo, sed solo Culice (improba sanè bestiola, & noctes diesq; homini tũ morsu tum strepitu suo molesta) quod hac sola delectetur esca, comprehenditur.

θύμαλλος piscis, & herba thymus.

Περὶ τοῦ ἰχθύος τοῦ καλουμένου θυμάλλου. Κεφ. κβ.

Θύμαλλον δὲ ἰχθὺν τὸν καλούμενον, τρέφει Τέκινος, ποταμοῦ δὲ ὄνομα τοῦ Ἰταλοῦ, καὶ μέγεθος μὲν ὅσον καὶ ἐπὶ πῆχυν προήκει. ἰδεῖν δὲ μεταξὺ λάβρακός ἐστι καὶ κεφάλου. ἄξιον δὲ αὐτοῦ ἑαλωκότος θαυμάσαι τὴν ὀσμήν. οὐ γάρ τι που προσβάλλει ἰχθυηρὸν ἀέρα κατὰ τοὺς λοιπούς, ἀλλὰ εἴποις ἂν διὰ χειρῶν κατέχειν θύμαλλον νεωστὶ τῆς γῆς τρυγηθέντα. καὶ οὖν καὶ εὔοσμός ἐστι, καί τις οὐκ ἰδὼν τὸ ζῷον, οἰήσεται πόαν φύλλον ἔχειν, τὴν μάλιστα μελιττῶν τροφὸν τὴν προειρημένην. ἔνθεν τοι καὶ κέκληται. λίνῳ μὲν αἱρεθείη ἂν ῥᾷστα· δελέατι δὲ καὶ ἀγκίστρῳ οὐχ αἱρήσεις αὐτὸν ῥᾷστα· οὐχ ὑὸς πιμελῇ, οὐ σέρφῳ, οὐ χήμῃ, οὐκ ἰχθύος ἑτέρου γαστρί, οὐ στρόμβου τένοντι, κώνωπι δὲ αἱρεῖται μόνῳ· πονηρῷ μὲν ζῴῳ, καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἀνθρώποις ἐχθρῷ καὶ δακεῖν καὶ βοῆσαι· αἱρεῖ δὲ τὸν θύμαλλον τὸν προειρημένον. φιληδεῖ γοῦν αὐτῷ μόνῳ.

De Xi- Περὶ

Περὶ τῶν ἐν Ἴστρῳ ξιφίου καὶ ἑτέρων ἰχθύων.

Κεφ. κγ.

Ὑπὸ δὲ ποσὶ μὲν τῶν †Ἀλπαίων ὀρῶν πρὸς ἄνεμον βορρᾶν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ † οὕτω κέκληται. γένος δὲ τοῦτον ἱππικοὶ ἄνδρες. ἐντεῦθέν τοι πρόεισιν ὁ τῶν Εὐρωπαίων ποταμῶν μέγιστος Ἴστρος: ἐκ πηγῆς μὲν οὐ πολλῆς, ταῖς δὲ τοῦ ἡλίου προσβολαῖς ταῖς πρώταις ἀντίος: εἶτα οἱονεὶ δορυφοροῦντες αὐτὸν, ἅτε τῶν ἐπιχωρίων ῥευμάτων βασιλέα, συνανίσχουσιν οἱ πολλοί, καὶ ἀέναον τὸ ῥεῦμα αὐτῶν ἐστι. καὶ ἴσασι μὲν ἑκάστου τὸ ὄνομα οἱ περιοικοῦντες αὐτούς. ὅταν δὲ εἰς τὸν Ἴστρον ἐμβάλωσι, τοῖς μὲν ἡ ἐκ γενεᾶς ἐπωνυμία πέπαυται, ἀφίστανταί γε μὴν ἐκείνῳ τοῦ ὀνόματος, καὶ ἐξ αὐτοῦ καλοῦνται πάντες, καὶ συνεκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὔξεινον. γίνονται δὲ ἐνταῦθα ἰχθύων γένη διάφορα: κορακῖνοί τε καὶ †μυαλοί, καὶ ἀντακαῖοι, καὶ κυπρῖνοι μέλανες οὗτοι, καὶ χοῖροί τε, καὶ ἥσυχοι ἰδεῖν λευκοί, πέρκαι τε ἐπὶ τούτοις, καὶ ξιφίαι. πρέπουσι δὲ τῷ ὀνόματι οἱ ἰχθύες οἵδε, καὶ τὸ μαρτύριον. τὸ μὲν ἄλλο πᾶν σῶμα ἁπαλοί τέ εἰσι, καὶ ἄλυποι προσαπτομένῳ. καὶ ὀδόντες οὐ †πάντες σκολιοί, οὐδὲ ἀπηνεῖς ἰδεῖν: οὐκ ἄκανθα ἐπὶ τοῦ νώτου ὀρθὴ †των τῶν δελφίνων ἐκπέφυκεν, οὐ κατὰ τὸ οὐραῖον. ὃ δέ ἐστι θαῦμα καὶ ἀκούσαντι καὶ ἰδόντι, ὑπ' αὐτὴν τὴν ῥῖνα, ἐξ ἧς καὶ ἀναπνεῖ, καὶ τὸ ῥεῦμα αὐτῷ διαρρεῖ ἐς τὰ βράγχια, καὶ ἐκπίπτει, εἰς ὀξὺ οἱ προήκει ἡ γένυς, καὶ εὐθεῖά ἐστι, καὶ αὐξάνεται κατ' ὀλίγον εἰς μῆκός τε καὶ πάχος. καὶ κητουμένῳ τῷ ἰχθύϊ συνεπαύξεται καὶ ἐκείνη, καὶ ἔοικε τριήρους ἐμβόλῳ. καὶ †διὰ πορείας ἐμπίπλων ὁ ξιφίας ἰχθῦς, καὶ ἀποκτείνας, εἶτα θοινᾶται, καὶ ἀμύνεται δὲ τῷ αὐτῷ τὰ μέγιστα τῶν κητῶν. καὶ ἀχάλκευτόν γε τοῦτο τὸ ὅπλον προσπέφυκέν οἱ, καὶ τέθηκται φύσει. οὐκοῦν οἵδε οἱ ξιφίαι εἰς μέγεθος προήκοντες, ἄρχονται καὶ νεὼς ἀντίον. καὶ νεανιεύονταί γέ τινες λέγοντες ναῦν Βιθυνίδα ἰδεῖν ἀνασπωμένην, ἵνα αὐτῇ πονήσασα ὑπὸ γήρως ἡ τρόπις τύχῃ τῆς δεούσης κομιδῆς. οὐκοῦν προσηλωμένην θεάσασθαι τὴν τοῦ ξιφίου κεφαλὴν, αὐτοῦ θηρὸς ἐμπήξαντος μὲν τῷ σκάφει τὴν αἰχμὴν τὴν συμφυῆ, ἀποσπάσαι τε αὐτὴν πειρωμένου ὑπὸ τῆς ῥώμης τῆς πολλῆς, †ἐναχθεῖσαν μὲν ὑπὸ τοῦ τρόπου τὸ πᾶν σῶμα: τὴν δὲ, ἀπομεῖναι πεπηγμένην ὡς ἐνέπεσεν ἐξ ἀρχῆς. θηρᾶται δὲ οὗτος ἄρα καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ ἐν τῷ Ἴστρῳ. χαίρει δὲ καὶ πικρῷ ὕδατι, καὶ γλυκεῖ ῥεύματι.

Περὶ

De Xiphia, & alijs piscibus Danubij.

Cap. XXIII.

INitium Europæorũ fluminum maximi Danubij, ad Septentriones uentos sub Alpiũ radices subiectũ contra solis exortum, à non magno fonte nascit, ubi gens rei equestris perita habitat: deinde simul permulti, tanq̃ stipātes indigenarum fluminũ regē exoriuntur, & eorũ confluens cōtinuatus & perennis est: quorũ nomina qui huiusmodi fluuios accolunt, planè sciunt. ij postquam in Danubiũ influxerũt, primogenio nomine appellari desistentes, Europæ fluuiorũ regi de suo nomine decedũt, atq; ex eo nominati, simul in Euxinũ defluunt. In hoc flumine permulti & diuersi pisces nascuntur, Coracini, Mylli, Antacæi, & nigri colore Cyprini, itē Porci, Percæ, & Gladij, qui cōuenientissimũ nomē habent. cum enim omni reliquo corpore teneri sunt, & tactu mites: tum dentes eorũ nec admodum curui, neque immanes spectantur: neque sic horret spina in dorso, quemadmodum Delphinorũ, nec in cauda: sed quod magnã uel audientiũ uel uidentiũ admirationē moueat, sub ipsis narib⁹, quà respirāt (at pisces aut nō respirant, aut nō per nares) & aqua ad branchias eis influit ac refluit, in mucronē rostrũ procedit, & rectũ porrigit, sensimq; & leniter in longitudinē & crassitudinem augetur: & dum ad cetaceam magnitudinē piscis excrescit, illius etiam mucro tandem uel triremis rostro cōparari potest. Neq; modò cũ cibi inopia urgetur, mucronati rostri incursu pisces interficit atq; exest: sed etiam maxima cete propellit & ulciscit, nō quidem armis ex ferro cōfectis, sed natura cōparatis, ut ij q̃ magnitudine processerũt, cōtra nauem, mucronē in eã defigentes, uenire audeãt. Quidã gloriant se spectauisse nauē Bithynicã in litus extractã, ut carina eius iã uetustate fathiscēs resarciret, atq; in ea Gladij caput affixũ inspexisse: cuius, cũ in nauē mucronē suũ defixisset, & nullis uirib⁹ ipsum retrahere quiuisset, corpus quidē reliquũ à ceruice auulsum fuerit: rostrum uerò infixum, ut à principio inhæserat, remanserit. Capitur in mari & Danubio, q̃ & salsa, & dulci aqua delectetur.

De al-

†al. Ἀλπίων

†Videtur loc⁹ mutilus.

Pisces Danubij.

†μυλλοί

†al. πάντη

†ὡς

†διὰ χρείαν

†ἀπαχθῆναι

De alga quadam marina noctu lucente, Caniculis marinis uenenosa.

Cap. XXIIII.

CAniculæ & alia maris alumna animalia, quibus audaciam natura inseuit, cum summus per æstatem calor uiget, ad litora se recipiunt, & uersus præcipitia natant, & exposita fluctibus promontoria subeunt, & angustis profundisq; fretis sese insinuant. Refugiunt enim pelagus, & quæ in eo sunt pascua eo tempore negligunt. Nascitur auté genus quoddã algæ seu fuci in petris profundis, quæ magnitudine myricam, fructu papauer refert. Fructus reliquo anni tempore occlusus solidusq;, & ostrei instar durus est. dehiscit autem ab æstiuo solstitio, ut calyces rosarũ. Exterior pars fructus, nempe crusta quædam siue membrana, testæ uel ostrei modo dura, & uisu quàm maximè flaua, interiorem, cui color cæruleus, substantia mollis, & tanquàm uesicæ inflatæ pellucida, ualli modo ambit ac munit. Ex hac (interiore parte) noxium stillat uenenum. Emittit autem noctu igneũ quendam, & ueluti scintillantem splendorem: & oriente iam Sirio ueneni uehementia crescit. Quamobrem piscatorum natio omnis, quæ pancynicum (lego* cynospastum, ut infrà quoq;) hanc stirpem appellat, à Canis ortu uenenum hoc gigni arbitrantur. Porrò Canes marini ad igneum istum in hac marina myrica floris splendorẽ, tanquam inopinati alicuius lucri spe allecti, ueneno partim aspersi, partim deuorato, & branchijs etiam hausto, extincti fluitant. Vnde his in rebus exercitati homines uenenum secundarium ex piscium istorũ tum ore, tum partibus cæteris colligunt. Simile malum ex terrestri etiam aglaophotide est, de qua mox dicemus.

† Ἑρμακες αἱ ὕφαλοι πέτραι, ἢ αἱμασιαὶ, Varinus. Et rursus, Ἑρμὰς, ὕφαλος πέτρα. Itẽ, Ἕρμα, πέτρα ἐν θαλάσσῃ ὡς λέγει Διονύσιος.

† Fortè στερεὸς, nẽpe ὁ καρπός.

† πᾶν, κυνικόν, al. πασκυνικὴ), Gillius puto, cynospastũ habet: ut etiã infrà uocat, al. παγκύνιον.

† malim ἕρμαιον, τὸ ἀπροσδόκητον κέρδος.

† al. κακὸν,

* Vel cynosphastum potius, ut Gillius: quòd canes marinos occidat. nam & Aglaophótis terrestris, uel cynosphastus similiter rectè dicetur, à canũ terrestriũ pernicie: uel cynospastus, quòd cani alligata extrahatur. nã φάω, φῶ, occidere significat: σπάω autem trahere.

De Mysis circa Heracleã Ponti (uel potiùs Istri in Europa accolis,) & quomodo ab eis capiantur Siluri.

Cap. XXV.

Mysi,

Περὶ τοῦ θαλαττίου φύκους τοῦ ἰσομεγέθους τῇ μυρίκῃ.

Κεφ. κδ.

Θέρους ἐνακμάζοντος τοῦ σφοδροτάτου, οἱ θαλάττιοι κύνες καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, οἷς πρόσεστι συμφυὴς ἡ τόλμα, ἔς τε τοὺς αἰγιαλοὺς παραβάλλει, καὶ εὐθὺ τῶν κρημνῶν ἔρχεται: καὶ τὰς ῥοώδεις ἄκρας ὑποτρέχει, καὶ ἐν τοὺς στενοὺς καὶ βαθεῖς εἰσνήχονται πορθμούς. φεύγουσι δὲ τὰ πελάγια ἤθη, καὶ τῆς ἐκεῖ νομῆς τηνικάδε τῆς ὥρας ὑπερορῶσι. γίνεται δὲ ἄρα τι φῦκος ἐν τοῖς † ἕρμασι τοῖς βαθέσι: καὶ τὸ μέγεθος αὐτῷ κατὰ μυρίκην ἐστί. φέρει δὲ καρπὸν τῇ μήκωνι προσεμφερῆ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ὡρῶν τοῦ ἔτους μέμυκε, καὶ ἔστιν ἀντίτυπος καὶ † στερεὰ φύσει ὀστρέου. ἀπλοῦταί γε μὴν μετὰ τὰς τροπὰς τὰς θερινὰς, ὥσπερ οὖν αἱ ἐν ῥοδωνιαῖς κάλυκες. καὶ τὸ μὲν περικείμενον ἔλυτρον, φρουρεῖ τὸ ἔνδον, καὶ δίκην ἕρκους ὀστρακῶδές ὂν, περιέρχεται, ἰδεῖν γε μὴν ξανθότατόν ἐστι. τὸ δὲ ὑπὸ τούτῳ τῷ χιτῶνι, κυάνεόν ἐστι χρόα, καὶ χαῦνον, ὥσπερ οὖν πεπρημένη κύστις, διαυγὴς ἄγαν: λείβεταί τε ἐξ αὐτοῦ πονηρὸν φάρμακον. καὶ νύκτωρ μὲν ἐκπέμπει πυρὸς αὐγὴν, πυρὶ ἐοικυῖαν, καί τινας ἀφίησι μαρμαρυγάς. ὑπανατέλλοντος δὲ τοῦ σειρίου ἔτι καὶ μᾶλλον καλύει ἡ τοῦ φαρμάκου κακία. καὶ ἐντεῦθεν ὅσον ἐστὶν ὑδροθηρικὸν παγκύνικόν † τοί ὄνομα θέμενοι, εἶτα οἴονται τὴν τοῦ ἄστρου ἐπιτολὴν τίκτειν αὐτό. οἱ θαλάττιοι δ' οὖν κύνες πρὸς τὴν νύκτωρ τοῦ ἄνθους φαντασίαν τὴν φλογώδη, εἶτα ἐμπεσόντες ὥσπερ οὖν εἰς † ἕρμα τὴν ἐνάλον μυρίκην τήνδε, τοῦ φαρμάκου, τοῦ μὲν καταλούσαντος αὐτούς: τοῦ δὲ, καταποθέντος, καὶ ἑτέρου διὰ τῶν βραγχίων αὐτοῖς εἰσθορόντος, εἶτα μέντοι τεθνήκασι, καὶ παραχρῆμα ἀναπλέουσιν. οἱ τοίνυν δεινότατοι τὰ τοιαῦτα ἀνιχνεύειν τοῦδε τοῦ φαρμάκου ἐκ τῶν κητῶν τῶν προειρημένων, τὸ μὲν, ἐκ τῶν μελῶν τῶν λοιπῶν: τὸ δὲ, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρὸς φάρμακον ἀθροίζουσι δεύτερον. καὶ † κακὸν ὑπὲρ τῆς καλουμένης χερσαίας ἀγλαοφώτιδος: ὄνομα δὲ αὐτῇ ἄρα ἔθεντο καὶ κυνόσπαστον. καὶ τίς ἡ αἰτία, ἐὰν ὑπομνησθῶ εἰπεῖν, εἴσεσθε εἰσαῦθις.

Περὶ τῆς τῶν ἰχθύων θήρας τῆς ἐν Μυσίᾳ.

Κεφ. κε.

Μυσοὶ

Μυσοὶ δὲ, οὐχ οἱ τοῦ Τηλέφου τὸ Πέργαμον κατοικοῦντες Μυσοὶ, ἀλλ' ἐκείνους τοὺς πρὸς τῷ Πόντῳ μοι νόει τοὺς κάτω: οἵπερ οὖν καὶ τῇ γῇ τῇ Σκυθίδι προσοικοῦσι, τὰς ἐκείνων ἐπιδρομὰς ἀνείργοντες, καὶ τῇ ῥώμῃ τὸν χῶρον τὸν προειρημένον φρουροῦντες πάντα: Ἡρακλείας πλησίον φημὶ, καὶ τῶν Ναξίου ῥευμάτων τοῦ καλουμένου Τόμεως πλησίον. ἐνταῦθά τοι καὶ τὴν Αἰήτου Μήδειαν οἱ ἐπιχώριοι ὑμνοῦσι τὸ ἔργον ἐκεῖνο, † ταῖς τῶν Ἀψύρτων τῶν ἀδελφῶν χερσὶ κακαῖς τολμῆσαι, ναὶ μὰ Δία δυστυχῆ φήμην περὶ τῇ Κόλχῳ * φαρμακεῖ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τοῖς Ἕλλησι τήνδε ᾄδοντες οἱ Μυσοί. Ἀλλ' οὗτοί γε θήραν ἰχθύων ἐκείνην θηρῶσιν. ἀνὴρ Ἰστριανὸς γένος, τὴν τέχνην ἁλιεὺς, παρὰ τοῦ Ἴστρου ὄχθης πλησίον ἐλαύνει βοῶν ζεῦγος, οὔτι που δεόμενος ἀροῦν οὗτος. ὥσπερ γάρ φησιν ὁ λόγος μηδὲν εἶναι βοῒ κοινὸν ἅμα καὶ δελφῖνι: οὕτω τοι φιλία χερσὶν ἁλιέων καὶ ἀρότρῳ πόθεν ἂν γένοιτο; εἰ γοῦν οἱ καὶ ἵππων παρείη ζεῦγος, τοῖς ἵπποις χρῆται. καὶ τὸν μὲν ζυγὸν ὁ ἀνὴρ φέρει ἐπὶ τῶν ὤμων, ἔρχεται δὲ ἔνθα οἱ δοκεῖ καλῶς ἔχειν ἑαυτὸν καθίσαι, καὶ ἐν καλῷ παρὰ ἄγρας εἶναι πεπίστευκε. τῆς οὖν μηρίνθου στερεᾶς οὔσης καὶ ἄγαν ἀκτικῆς, τὴν μὲν ἀρχὴν ἐξῆψε μέσου τῶν ζώων τοῦ ζυγοῦ: ἄλλην δὲ τροφῆς παρατίθησιν, ἢ τοῖς βουσὶν, ἢ τοῖς ἵπποις. οἱ δὲ, ἐμπίμπλανται. καὶ ἐκεῖνος τῇ μηρίνθῳ κατὰ θάτερα προσῆψεν ἄγκιστρον ἰσχυρὸν, καὶ μέντοι καὶ τεθηγμένον δεινῶς. περιείρας δὲ αὐτῷ πνεύμονα ταύρου † τεθηραμένου, αὐτὸ μεθῆκε τροφὴν Ἰστριανῷ σιλούρῳ, καὶ μάλα γε ἡδίστην, ὑπὲρ τοῦ συνδέοντος τὸ ἄγκιστρον λίνου ἐξάψας τὸν ἀρκοῦντα μόλυβδον, οἷον δὴ τὴν ἕλξιν εἶναι ἕρμα αὐτῷ. ὁ τοίνυν ἰχθὺς ὁπόταν αἴσθηται παρὰ ταυρείου βορᾶς, παραχρῆμα ἐπὶ τὴν ἄγραν ὁρμᾷ: εἶτα ὢν ἱμείρει τούτοις ἐντυχὼν ἀθρόοις, καὶ περιχανὼν ἄδην καὶ ἀταμιεύτως, τὴν ἐμπεσοῦσάν οἱ καλὴν δαῖτα εἰς ἑαυτὸν σπᾷ. εἶτα ὑφ' ἡδονῆς ἐλιττόμενος οὐδὲ ὁ γάστρις, ἑαυτὸν διαλέληθε τῷ προειρημένῳ περιπαρεὶς ἀγκίστρῳ, καὶ ἀποδρᾶναι τὸ ἐμπεσὸν κακὸν διψῶν, τὴν μήρινθον ὡς ἔχει δυνάμεως ὑποταράττει τε καὶ κινεῖ. συνίησιν οὖν ὁ θηρατὴς, καὶ ἡδονῆς ὑπερεμπίπλαται. εἶτα τῆς ἕδρας ἀνέθορε, καὶ μεθῆκεν ἑαυτὸν ποταμίων τε καὶ † κυνηγεσίων ἐνύδρων: ὥσπερ δὲ ἐν δράματι ὑποκριτὴς ἀμείψας προσωπεῖον, οὐδὲ τὼ βόε ἐλαύνει, ἢ τὼ ἵππω. ἀλκὴ δὲ ἄρα κἂν ἢ τὸ κῆτος, κἂν ἢ τῶν ὑποζυγίων ἀντίπαλος

Mysi, non ij qui Telephi Pergamum incolũt, ſed inferiores, qui ad Pontum: quíque uicinorum Scytharum incurſiones propulſant, & ſuis uiribus regionem ſuam defendunt. Ea prope Heracleam eſt, & circa † Naxium flumen propè Tomin (Tomium uel Tomos) ciuitatem. Eodem in loco Medeam Aeetæ filiam, impium illud aduerſus Abſyrtum fratrem facinus perpetraſſe, incolæ Myſi (nefarium ſanè Colchidis uenefícæ inter alia crimen) Græcis commemorant. Hi inquam piſcandi rationem obſeruant huiuſmodi. Iſtrianus natione piſcator, ad (Atqui Iſter Europæ fluuius eſt, non regionis iuxta Pontum & Heracleam. Vtrobique tamen Myſi dicti populi habitant. Vide Onomaſticon noſtrum.) Iſtri ripam Boum par impellit, non ad arandum (nam quemadmodum, ut in ſermonem hominum uenit, nulla Boui communitas cum Delphino intercedit, ſic piſcatoris manibus unde amicitia cum aratro?) ſed ad piſcandum potius iugatos Boues, aut Equos in ea loca primùm impellit, (iugum ipſe humeris gerens) ubi commodam ſibi & ſedem & piſcationem arbitratur: atque ad ripam iumentis pabulum apponit, unde interea hæc complentur, dum ipſe funis bene robuſti alterum caput ad medium iugum alligat, ex altero capite hamum appendit ualidiſsimum illum acutiſsimumq́; quem aſſo Tauri pulmone inſtructum, ad illiciendum Silurum ſuauiſsimam ei eſcam deijcit, poſtquam ex linea, ad quam hamus alligatus eſt, quantum ſatis ſit plumbi ad moderandum tractum appendit. Vbi Silurus bubulæ eſcæ ſenſum percepit, ſtatim eſcam appetens, hamum incautè totis faucibus deuorat: & nimia gulæ auiditate transfixus imprudens, dum ex eo euadere cupit, omnibus uiribus funem exagitat. quod quidem ipſum animaduertens piſcator, cum ſummo gaudio quàm mox à ſeſsione exurgit, & Boues Equós ue admotis ſtimulis incitat, tanquam arator iam ex piſcatore factus, ut qui in fabulis ſubitò perſonam mutant: ac iumentis cum cetaceo piſce bene robuſto luctatio eſt:

†Heracleã hodie Naxiũ portũ uocari ſcribit Műſterus.

† ἐπὶ τῆς τὸ Ἀψύρτου τοῦ ἀδελφοῦ.

* al' φαρμακίας. forte φαρμακίδι.

† ὠπτημένον Gillius.

† ἐνύδρων κυνηγεσίων

Nam

c

αντίπαλος

Nam hic Istri alumnus omni uirium contentione in altitudinem se deprimit, illa contrà retrahunt: sed piscis uincitur ex amborum tractu, atque in ripã iugo extrahitur. Diceret sanè aliquis Homeri studiosus, Mulos hoc pacto in Patrocli funere, quod poëta celebrat, quernos aduexisse truncos.

Quemadmodũ ex Istro conglaciante pisces capiuntur: & de natura Antaceorum. Cap. XXVI.

EST etiam Istro sinus adeò profundus & latus, & ambitu amplissimo ut mare esse uideatur, in quẽ onerariæ naues mare transmittentes ad usum accolentiũ insinuantur, atque appelluntur. Itaque tempestatibus cum is quatitur, quemadmodũ mare inhorrescit. Sunt etiam in eo insulæ & recessus quidam riparũ in quos refugere licet, & crepidines & colles longè eminentes, quibus cũ æstus reciprocatur, fluctus uehementes refringuntur: atque eòdẽ uelut in angustias compulsi, in mare redũdantes aguntur. Hoc ipsum ineunte hyeme fieri solet. tum enim hunc augescentẽ Boreas impellit & concitat. Hic adeò duram glaciem defert, ut hæc uecturas omneis sustineat. Contra acerrimus Boreas flãs huic resistit, & undas suas magno motu & (ut ita dicam) desiderio in mare exonerare festinantem, nõ sinit: & repulsum cedere cogit. Sic fit ut glacies in altitudinem deprimatur, ut bene penitus congeletur aqua, eiusque confluens uijs occultis infra delabatur, glacies uerò campi patentis æquor esse uideatur. Ac per eam nimirum homines accolæ uel equis insidentes, uel iugata iumenta agentes, iter faciunt. De Vulpe, quomodo improba & dolosa hæc bestia, huius fluuij & Thracij Strymonis glaciem, eiusque firmitatem exploret, suprà dixi. Porrò Istri glacies etiam nauem onerariam, inter nauigandum ei adnascens, & in ipso confluente uersantem tantopere circumligat, ut nec passa uela, nec gubernatores opus sint, nec

ἀντίπαλός ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ θὴρ ὁ τοῦ Ἴστρου τρόφιμος ἕλκει κάτω ὅσον ποτὲ ἄρα τῆς ἐν αὐτῷ ῥώμης ἔχει: καὶ μέντοι ζεῦγος τὸ ἀνθέλκον ἐκτείνει τὴν μήρινθον. ἀλλὰ οἱ πλέον οὐδὲ ἕν. τῆς γοῦν ἐπ' ἀμφοῖν ἕλξεως ἰχθὺς ἡττᾶται, καὶ ἀπειπὼν ἕλκεται κατὰ τῆς ᾐόνος. εἴποι ἂν ὁμηρίδης δρυῶν σελέχη ἕλκειν ἡμιόνους τινὰς, ὡς ἐπὶ τῇ Πατρόκλου ταφῇ Ὅμηρος ᾄδει ταῦτα δήπου τὰ ὑμνούμενα.

Περὶ ἰχθύων τῶν ἐν τῷ κρυστάλλῳ τοῦ Ἴστρου θηρωμένων, καὶ περὶ τοῦ καλουμένου ἀντακαίου. Κεφ. κϛ.

Ἔστι δὲ ἄρα τῷ Ἴστρῳ καὶ κόλπος οἷος βαθύτατος, καὶ ἔοικε τῇ θαλάττῃ κατὰ τὴν πολλὴν περίοδον. καὶ μέντοι βάθους εὖ ἥκει ὅδε ὁ κόλπος. καὶ ἐκεῖνο τεκμηριῶσαι ἱκανόν. αἱ ναῦς αἱ φορτίδες αἱ τὴν θάλασσαν περῶσαι, καὶ ἐνταῦθα κατακολπίζουσι, χρεία τῶν περιοικούντων δηλονότι. πεφρίκασι δὲ καὶ τοῦτον ὡς θάλατταν, ὅταν ἀγριαίνηται ὑπὸ τῶν καταπνεόντων ἀνέμων εἰς κύματα ἐξαπτόντων τε αὐτὸν καὶ ἐκμαινόντων. πεφύκασι δὲ ἄρα ἐν αὐτῷ καὶ νῆσοι, καί τινες μέντοι καὶ τῆς ὄχθης ὑποδρομαὶ, εἰς ἃς ἔστι καταφυγεῖν. ἀλλὰ καὶ ἀκταὶ καὶ ἄκραι προήκουσι, καὶ προσρήγνυνται αὐτοῖς, καὶ περισχίζεται κλύδων ἄγριος. ἡνίκα δ' ἂν ἑαυτοῦ μάλιστα ὑποπλησθεὶς, εἶτα εἰς τὴν θάλασσαν οἱονεὶ στενοχωρούμενος ὠθεῖται: φιλεῖ δ' ἄρα δρᾶν τοῦτο ἤδη † τετάρτης ὥρας φθινοπωρινῆς παραδραμούσης, ὑπαρχομένης δὲ τῆς χειμερίου, καὶ ἀκμάσας αὐτὸς πρόεισι πλημμυρῶν. πληθύοντα δ' ἄρα βορρᾶς ἐπωθεῖ αὐτὸν, καὶ ἐξάπτει κατιγίαι ἄγριον. καὶ ὁ μὲν καταφέρει μάλα γε κρυμῶδες τε σκληρὸν, ὡς εἰς πλοῦν ἀγώγιμον τὸν καθ' ἑαυτοῦ κρύσταλλον. ὁ δὲ ἀντιπίπτει ὁ βορρᾶς αὐτῷ καταπνέων σκληρόν. οὔκουν αὐτὸν ἐκβάλλειν εἰς τὸ πέλαγος ὠδῖνα (ὡς ἂν εἴποις) ἐπιτρέπει: ἀλλ' † ἀναθέων καὶ ἀνωθούμενος ἴησιν. ὁ κρύσταλλος οὖν ἐπινηχόμενός τε καὶ ἀναστελλόμενος εὖ βάθος χωρεῖ, καὶ ἀδρύνεται εὖ πολὺ, καὶ ἐντεῦθεν ὑπορρεῖ μὲν ὁ Ἴστρος τὸ γνήσιον ὕδωρ ὁδοῖς (ὡς ἂν εἴποις) κρυπταῖς: τὸ δὲ ἐπίκτητόν οἱ καὶ † νόθιον ἐπίκειται πεδίου δίκην. καὶ κατὰ τοῦτον τῆς ὥρας τὴν ἀκμὴν ὁδοιποροῦσιν οἱ τῇδε ἄνθρωποι κατὰ ζεύγη καὶ μονίππους. † ὁπόσα μὲν οὖν ἐλέγχει τε καὶ βασανίζει τὴν πῆξιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ τοῦδε τοῦ Θρακίου Στρυμόνος, τὸ πονηρόν τε καὶ δολερὸν θηρίον ἀλώπηξ, ἀνωτέρω εἶπον. ὁ δ' οὖν κρύσταλλος ὁ ἐν τῷ Ἴστρῳ καὶ νηῒ φορτηγῷ κατὰ ῥοῦν φερομένῃ † περισραφεὶς, εἶτα ἐπέδησεν αὐτήν. καὶ οὔτε * ἱστίον ἡπλωμένον ἐστὶ δεῖ, οὔτε

Marginalia: † τρίτης — † al' ἀναχέων — † al' νόθον — † ὁποῖα — † περιῤῥαφεὶς — * al' ἱστίου ἡπλωμένου ἔτι δεῖ

οὔτε πρῴρα τις τὰ πρόσω βλέπει, οὔτε ὁ τῆς νεὼς ἄρχων ἐπιστρέφει τοὺς οἴακας: πεπήγασι γάρ. ἐπεὶ καὶ τὸ πᾶν σκάφος τῷ πεπηγμένῳ κατείληπται δεσμῷ. καὶ ἔοικεν οὐ μὰ Δία † νήσῳ. οὐ γὰρ ἔτι τοῖς κύμασι τύπτεται: ἀλλὰ ἐν πολλῷ πεδίῳ λόφῳ τινὶ ἀνεστῶτι, ἢ καὶ ναὶ μὰ Δία σκοπιᾷ, ἢ ἄκρᾳ. ἐνταῦθά τοι καὶ οἱ πρωρεῖς καὶ οἱ ναῦται ἐκπηδῶσι, καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ θέουσι, καὶ ἁμάξας ἄγουσι, καὶ τὸν φόρτον μετῆραν ἀπὸ τοῦ τέως ὕδατος. † καὶ πάλιν μετὰ τὴν χειμερίαν ὥραν τοῦ αὐτοῦ φερομένου σφοδρῶς, παραφέρουσί τε καὶ ἄγουσι τὰ ἄχθη, καὶ τὸν Ἴστρον πατοῦσι βόες. μένει δὲ ἡ ναῦς, ἔστ' ἂν ὑπανῇ μὲν τὰ τοῦ κρυμοῦ, κάμῃ δὲ ὁ κρύσταλλος καὶ λυθῇ: ἐλευθέρα δὲ τοῦ παραδόξου πείσματος ἡ ὁλκὰς ἀπολυθῇ. ἐντεῦθέν τοι τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἁλιεῖς μακέλλας λαβόντες, ἔνθα αὐτοὺς ἄγει θυμὸς, διακόπτουσι τὴν πῆξιν τοῦ ὕδατος, καὶ τάφρον κυκλοτερῆ ἐργάζονται *κατιόντες ἐς τὸ ὕδωρ: εἴποις ἂν ἢ φρέατος εἶναι στόμα, ἢ μεγίστου πίθου καὶ πάνυ γαστρίδος. οὐκοῦν ἰχθύες πολλοὶ τὸν κρυμὸν διαδρᾶναι θέλοντες, οἱονεὶ στέγην ἐπικειμένην, καὶ ποθοῦντες τὸ φῶς, ἀσμένως εἰς τὸ ἀνεῳγμένον στόμιον εἰσνέουσι, καὶ γίνονται πλῆθος ἄμαχοι, καὶ ἐπωθοῦνται ἀλλήλοις: αἱροῦνται δὲ, ἅτε ἐν βόθρῳ στενῷ, ῥᾳδίως. καὶ πάρεστι λαβεῖν κυπρίνους τε καὶ κορακίνους ἄδην, καὶ πέρκας, καὶ ξιφίαν, ἀλλ' οὔπω μέγαν, καὶ ἔτι τοῦ κέντρου τοῦ προμετωπιδίου ἄμοιρον. καὶ ἀντακαῖον, καὶ τοῦτον ἁπαλόν. ἐπεὶ οἵγε μεγάλοι καὶ προήκοντες τὴν ἡλικίαν, γένοιντο ἂν καὶ κατὰ τὸν θύννον τὸν μέγιστον: οὗτός τοι καὶ πιότατός ἐστι τὰς λαπάρας καὶ τὴν γαστέρα, καὶ φαίης ἂν ὗος οὖθαρ εἶναι θηλαζούσης βρέφος. δορὰν δὲ ἔχει τραχεῖαν, καὶ μέντοι καὶ τὰ δόρατα λεαίνουσι ταύτῃ δορυξόοι. ἀπὸ δὲ τῷ μυελῷ τοῦ δὲ τοῦ ζώου ἀρξάμενος ἐκ μέσης τῆς κεφαλῆς, καὶ μέχρι τῆς οὐρᾶς καθήκων, ὑμὴν ὑγρὸς καὶ στενὸς ἔρχεται. τοῦτον οὖν πρὸς τὴν εἵλην αὖον ἐργασάμενος, ἕξεις εἰ θέλεις καὶ μάστιγας, ὡς ἐλαύνειν ζεῦγος ἵππων. † ζεῦγος γὰρ ἢ τινι ἢ οὐδὲν διαφέρει. εἰς μέγεθος δὲ ἤδη προήκων, οὐκ ἂν αὐτοῦ θεάσοιτό τις ὑπεκδυόμενον τοῦ κρυστάλλου, καὶ ἐμπίπτοντα εἰς τὸν βόθρον: ἀλλ' ἢ πέτραν ὑπελθὼν πολυσκεπῆ εὗρε, καὶ ἐν ἄμμῳ βαθείᾳ ἑαυτὸν ἐγκρύψας, εἶτα ὑποθάλπεται, καὶ μάλα ἀγαπητῶς. δεῖται δὲ οὔτε πόας τηνικάδε, οὔτε ἰχθύος εἰς βορὰν ἑτέρου. κρυμοῦ δὲ ὄντος, ἀργὸς εἶναι ἐθέλει: καὶ τρέφεται τῇ σχολῇ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πιμελὴν ἐσθίει: ὥσπερ οὖν καὶ οἱ πολύποδες ἐν ἀθηρίᾳ τῶν πλεκτανῶν τῶν ἰδίων παρατραγόντες, ἑαυτοὺς καὶ ἐκεῖνοι βόσκουσι.

nec prora spectet antrorsum, quòd omnia & instrumēta & nauis ipsa glaciei uinculo constricta teneantur: nec sanè nauis esse uidet: nō enim amplius fluctibus uerberat: sed in magna planicie tumuli, aut cuiusdā speculæ uel promontorij similitudinem speciemq́ gerit. Tum nautæ exiliunt, in flumine excurrentes, plaustrisq́ onera transuehunt: donec rursus exacta hyeme, & flumine ad pristinū reuersō fluendi impetum, ipsum iam Istrū calcantes Boues, onera nauibus reddant: quæ interim in loco manēt, cessantq́, donec soluta fuerit glacies, & mirabile gelu astringētis uinculū laxatum. Eo tempore piscatores glaciem in orbē ligonibus perfodientes ubicunq́ libuerit, puteū excauant, ut uel putei uel maximi dolij os esse uideat. Permulti uerò pisces lucis desiderio ex glacie tanquā ex tecto incumbente effugere cupientes, in apertum os innatant, eôdemq́ frequentes cōgregantur, ut inter se trudant. Vbi ut in stricto scrobe cū permulti alij pisces facilè capiunt, tū plurimi Cyprini, & Coracini, & Percæ, & Xiphiæ, qui necdū cōfirmata ætate, nec mucronato rostro existunt: & Antacęi, & ij quidē teneri. nā qui ętate processerūt, ad maximi Thunni magnitudinē accedunt: ij sanè pinguissimo abdomine sunt, ut eius uentrē lactantis Scrophæ suos fœtus ubera dicas: sicq́ aspero corio tegunt, ut eo perpoliant hastæ. Ab illius capitis medio à medulla (cerebro) ipsius ad caudam mollis & stricta membrana pertinet, quā ad assum solem exiccatā, flagellū ad concitanda iumenta efficere posis: nihil em̄ ferè à corio differt. Cū est iusta magnitudine, nunq̄ ad cauū seu puteū glaciei peruenit: sed aut sub saxa subijcitur, aut in imam harenā ad uitādum frigus abditur. Nam id temporis cum gelidū est flumen, & perfrigida tempestas, nullis nec herbis nec piscibus uesci necesse habet: tantum inertia laboris gaudet, & alitur ex pingui suo succo. Et quemadmodū Polypi, cum præda destituūt, brachia sua circūrodūt: sic is suam pinguitudinem exedens uiuit.

† νυκὶ, Gil.

† Omisit hic quædam Gillius. hæc quidem periodus obscura uidetur. quomodo enim exacta hyeme & iam soluta glacie, amplius Istrum calcāt Boues? nisi fortè ut denuò onera ad naues per uadum reuehāt, ipsum iam calcantes Istrum, non glaciē & niuem ut hyeme.

* κατιόντες

Pisces Danubij.

Antacæi.

† δέρματος

Ineunte rursus uêre, iamq; liberè fluente Istro, odit ignauiam: itaq; sese ex latibulis ad summã aquã incitans, aquæ spuma abundãte expletur. Vbi magno murmure rapidus fertur, ibi à piscatoribus ad hunc modũ insidias ei molientibus facilè capitur, ut hamus cum linea in spumã demissus, sub alborẽ occultetur, & ferri splendor minimè perspicuus sit: is tum ore hiante atq; imminente liguriẽs, insidiosam escam deuorat, ex eoq; perit, unde prius alebatur.

† al' ἐσθίων

De mirabili noctu lucente herba, aglaophotide terrestri, quæ & cynospastus dicitur, quòd per Canem erueretur. Cap. XXVII.

CYnospastus herba alio nomine aglaophôtis dicitur. hæc per diem inter cæteras herbas, (à quibus ne minimũ quidem differt,) delitescit, nec ullo modo agnoscitur: nocte uerò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans, facilè in conspectum uenit. Itaq; signo ad radices eius defixo discedunt: absq; eo neque colorẽ eius interdiu, neq; speciẽ cogrituri. Nocte iam exacta aduentant, & herbam ex signo agnoscunt: euellere uerò, aut circumfodere tantum, cauent. Primum enim qui eius naturæ imperitus eam attigit, perijsse ferunt. Canem igitur iuuenem adducunt, diei spacio famelicũ, & funiculum ualidum arctissimè ad inferiorem herbæ stipitem uinctum Cani etiam alligant, & carnes assas multas ei obijciunt, quàm longissimè interim possunt recedentes. Canis nidore motus, impetu ad carnes fertur, & herbam radicitus eruit. cuius radices si Sol uiderit, Canis mox expirat: & secretis quibusdam ceremonijs, utpote in ipsorum gratiam extinctus, sepelitur. Tum demum herbam contingere, & secum auferre audent. Vsus eius ad multa celebratur: & inter cætera ad comitialem morbum remediũ ex

*supra ca. 24.

† scilicet συμβαλεῖν, quod uerbũ sequitur.

† al' κρέα

† addo ὁρμᾶ,

χειμῶνος δὲ λήγοντος, καὶ ὑπαρχομένου ἦρος, καὶ ἐλευθέρου τοῦ Ἴστρου ῥέοντος, μισεῖ τὴν ἀργίαν· καὶ ἀναπλεύσας, ἐμφορεῖται τοῦ κατὰ τὸ ὕδωρ ἀφροῦ, πολὺς δὲ οὗτός ἐστι. μορμύροντος δὲ τοῦ ῥεύματος καὶ ὠθουμένου σφοδρότατα, ἐνταῦθά τοι καὶ ἁλίσκεται ῥᾳδίως, ἐλλοχώντων αὐτὸν τῶν ἁλιέων, καὶ τὸ ἄγκιστρον εἰς τὸν ἀφρὸν καθιέντων σὺν τῇ ὁρμιᾷ· καὶ τὸ μὲν, κρύπτεται ὑπὸ τῇ λευκότητι, καὶ αἴγλη τοῦ χαλκοῦ εὐσύνοπτον οἷον οὐκ ἔστι. καὶ διὰ ταῦτά τοι περιχανὼν καὶ λάβρως † ἐσθίων τοῦ προειρημένου σιτίου, καταπίνει τὸν δόλον. καὶ ἀπόλωλεν ἐντεῦθεν ὅθεν τὰ πρῶτα ἐτρέφετο.

Πῶς διὰ κυνὸς ἀνασπῶσι τὴν καλουμένην κυνόσπαστον, ἢ καὶ ἀγλαοφῶτιδα. Κεφ. κζ.

ΟΝομα φυτοῦ κυνόσπαστος, καλεῖται δὲ ἄρα καὶ ἀγλαοφῶτις ἡ αὐτή. Βούλομαι γὰρ ἐκτίσαι χρέος * ὑπομνησθείς, ὃ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις διαλέληθε, καὶ οὐκ ἔστι πάντῃ σύνοπτον, νύκτωρ δὲ ἐκφαίνεται καὶ διαπρέπει ὡς ἀστήρ. φλογῶδες γάρ ἐστι, καὶ ἔοικε πυρί. οὐκοῦν σημεῖόν τι ταῖς ῥίζαις παραπήξαντες αὐτῆς, ἀπαλλάττονται: οὔτε τὴν χρόαν ἔχοντες μεθ' ἡμέραν †, εἰ μὴ τοῦτο δρᾶσαι ἐμνημόνευσαν, οὔτε μὴν τὸ εἶδος: παρελθούσης δὲ τῆς νυκτὸς, ἥκουσι: καὶ θεασάμενοι τὸ σημεῖον ὅπερ οὖν κατέλιπον, καὶ γνωρίσαντες, ἔχουσι συμβαλεῖν ὅτι ἄρα τοῦτ' ἐκεῖνό ἐστιν, οὗ καὶ δέονται. ἐπεί τοι γε ἄλλως ὅμοιόν ἐστι τοῖς παρεστῶσι, καὶ οὐδὲ ὀλίγον διαλλάττει αὐτῶν. οὐκ ἀνασπάσουσι δὲ αὐτοὶ τὸ φυτὸν τόδε, ἢ οὐ χαιρήσουσι πάντως. οὐκοῦν οὔτε περιορύττει τις, οὔτε ἀνασπᾷ. ἐπεὶ καί φασι, τὸν πρώτιστον ὑπ' ἀπειρίας τῆς κατ' αὐτοῦ φύσεως προσαψάμενον, οὐκ εἰς μακρὰν ἀπώλεσεν. ἄγουσιν οὖν κύνα νεανίαν ἡμερῶν ἀτροφήσαντα καὶ λιμώττοντα ἰσχυρῶς: καὶ τούτου σπάρτον ἐξάψαντες εὖ μάλα στερρὸν, καὶ τῆς ἀγλαοφώτιδος περὶ κάτω στελέχει βρόχον τινὰ δύσλυτον προσαρτήσαντες, ὡς οἷοί τέ εἰσι μακρόθεν: εἶτα περὶ κυνὶ προτιθέασι † κρέατα πάμπολλα ὀπτά, κνίσσης, ὧν τὰ προβάλλοντα. ὁ δὲ, ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φλεγόμενος, καὶ στρεβλούμενος ὑπὸ τῆς κνίσσης, ὧν τὰ προκείμενα ἐναντι κρέα † καὶ ὑπ' ὀδύνης αὐτόρριζον ἀνασπᾷ τὸ φυτόν. ἐὰν δὲ ὁ ἥλιος ἴδῃ τὰς ῥίζας, ὁ κύων ἀποθνήσκει παραχρῆμα. θάπτουσι δὲ ἐν αὐτῷ περὶ χωρίῳ αὐτόν. καί τινας δράσαντες ἀπορρήτους ἱερουργίας τε, καὶ τιμήσαντες τοῦ κυνὸς τὸν νεκρὸν ὡς ὑπὲρ αὐτῶν τεθνεῶτος. εἶτα μέντοι προσάψασθαι τολμῶσι τοῦ φυτοῦ τοῦ προειρημένου, καὶ κομίζουσιν οἴκαδε, καὶ καταχρῶνταί φασιν εἰς πολλὰ καὶ λυσιτελῆ. ἐν δὲ τοῖς καὶ τὴν ἐκ τῆς σελήνης νόσον ἐνσκήπτειν τοῖς ἀνθρώποις

ἀνθρώποις λεγομένην, ἰᾶσθαί φασιν αὐτὴν, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ πάθος: ὁπόσοις γὰρ ὑγροῦ ἐπικλύσαντος καὶ ῥαγέντος, ἀφαιρεῖται τὴν ὄψιν αὐτοῖς.

ex ea homini commendant. item ad oculorum uitiũ, quod delato in eos humore nimio, uidendi facultatem adimit.

Περὶ τοῦ κόχλου τοῦ θαλαττίου, τοῦ καλουμένου νηρίτου. Κεφ. κη.

Κόχλος ἐστὶ θαλάττιος, μικρὸς μὲν τὸ μέγεθος, ἰδεῖν δὲ ὡραιότατος. καὶ ἐν θαλάττῃ τίκτεται τῇ καθαρωτάτῃ, καὶ ἐν ταῖς ὑφάλοις πέτραις, καὶ ἐν ταῖς καλουμέναις χοιράσιν. ὄνομα δὲ νηρίτης ἐστὶν αὐτῷ. καὶ διαρρεῖ λόγος διπλοῦς ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ζώου, καὶ εἰς ἐμέ γε ἀφικέσθην ἄμφω τὼ λόγω. καὶ μέντοι καὶ διαμυθολογεῖσθαι μικρὰ ἄττα ἐν μακρᾷ τῇ συγγραφῇ, οὐδὲν ἄλλ' ἢ διαναπαῦσαί τε τὴν ἀκοὴν, καὶ ἐφηδῦναι τὸν λόγον. Τῷ Νηρεῖ τῷ θαλαττίῳ, ὃν ἐπὶ τοσοῦτον ἀληθῆ τε καὶ ἀψευδῆ ἀκούομεν δεῦρο ἀεὶ, πεντήκοντα μὲν τεκεῖν θυγατέρας τὴν Ὠκεανοῦ Δωρίδα Ἡσίοδος ᾄδει. μέμνηται δὲ αὐτῶν καὶ Ὅμηρος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ Μεγάροις. ἕνα δέ οἱ γενέσθαι παῖδα ἐπὶ ταῖς τοσαύταις θυγατράσιν, ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὔ φασι: λόγοι δὲ θαλάττιοι ὑμνοῦσι, καὶ Νηρίτην αὐτὸν κληθῆναι λέγουσι: καὶ ὡραιότατον γενέσθαι καὶ ἀνθρώπων καὶ θεῶν. Ἀφροδίτην δὲ συνδιαιτωμένην καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ ἡσθῆναί τε τῷ Νηρίτῃ τῷδε, καὶ ἔχειν αὐτὸν φίλον. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο χρόνος εἱμαρμένος, † ἔδει καὶ τοῖς ὀλυμπίοις ἐγγραφῆναι καὶ τήνδε τὴν δαίμονα, τοῦ πατρὸς παρακαλοῦντος, ἀνιοῦσαν αὐτὴν ἀκούω, καὶ τὸν ἑταῖρόν τε καὶ συμπαίστην τὸν αὐτοῦ ἐθέλειν ἄγειν. τὸν δὲ οὐχ ὑπακοῦσαι λόγος ἔχει, τοῦ ὀλύμπου προτιμῶντα τὴν σὺν † τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς γειναμένοις διατριβήν. πτερὼ δ' ἄρα αὐτῷ καὶ ἀναφῦσαι πτερὰ, καὶ τοῦτο ἐγῷμαι δῶρον τῆς Ἀφροδίτης δωρουμένης: ὁ δὲ καὶ ταύτην παρ' οὐδὲν ποιεῖται τὴν χάριν. ὀργίζεται τοίνυν ἡ Διὸς παῖς, καὶ ἐκεῖνον μὲν εἰς τὸν κόχλον τόνδε ἐκτρέπει τὴν μορφήν: αὐτὴ δὲ αἱρεῖται ὀπαδόν τε καὶ θεράποντα ἀντ' ἐκείνου τὸν Ἔρωτα, νέον καὶ τοῦτον καὶ καλόν: καὶ οἱ τὰ πτερὰ τὰ ἐκείνου δίδωσιν. Ὁ δὲ ἄλλος λόγος † ἐρασθῆναι βοᾷ Νηρίτου Ποσειδῶνα: ἀντερᾶν δὲ τοῦ Ποσειδῶνος †: καὶ τοῦ γε ὑμνουμένου * ἀντέρωτος, ἐντεῦθεν τὴν γένεσιν ὑπάρξασθαι: συνδιατρίβειν οὖν τά τε ἄλλα τῷ ἐραστῇ τὸν ἐρώμενον ἀκούω: καὶ μέντοι καὶ αὐτοῦ ἐλαύνοντος ἐπὶ τῶν κυμάτων τὸ ἅρμα, τὰ μὲν κήτη τὰ ἄλλα, καὶ τοὺς δελφῖνας, καὶ προσέτι καὶ τοὺς τρίτωνας ἀναπηδᾶν ἐκ τῶν μυχῶν

De Nerite. Cap. XXVIII.

Cochlea marina magnitudine exigua, formæ pulchritudine eximia spectatur. eò maris, ubi sordium uacuitas est, & tranquillitas uiget, & in saxis tum tectis mari, tum eminentibus modicè (chœradas uocant) nascitur. hæc Nerites appellatur, & duplex super ea narratur fabula, quas (ut accepi) referã. nam in longo opere modicè ad fabulas deflectere, tum animi recreandi, tum condiendi edulcãdiq; sermonis gratia, nihil prohibet. Nereo (dæmoni) marino, quẽ ueracem & minimè fallacẽ esse hactenus omnes prędicãt, Doris Oceani filia (ut canit Hesiodus) filias peperit quinquaginta: quarũ Homerus quoq; in Megaris poemate meminit. Post tot uerò filias, etiã filium unicum ei natũ esse, nõ illi quidẽ authores sunt, sed uulgus piscatorũ ꝑdicat: cui nomẽ fuerit Nerites, hominũ simul atq; deorũ formosissimo: quo cũ Venus etiã in mari se oblectãrit, magno illũ amore prosecuta. Cum uerò iam tempus fatale aduenisset, & Venerẽ dijs cœlestibus, iussu patris, inscribi oporteret: audio eã de mari exeuntẽ, Neriten quoq; delicias suas secum abducere uoluisse: illum uerò recusasse, ꝙ inter parentes ac sorores uiuere, quàm cœlo potiri mallet. Et cum alas etiã, quandocũq; libuisset, ad uolandũ sibi ꝓducere posset, hoc quoq; munus à Venere (ni fallor) acceptum, aspernatus neglexit. Quamobrẽ indignata Iouis filia, illũ in Cochleã eiusdem nominis cõuertit: comitẽ uerò et ministrũ illius loco Cupidinẽ, ipsum quoq; iuuenẽ & formosum, sibi delegit: & alis, quas Nerites habuerat, eundem induit. Altera uerò fabula, Neptunũ ait amasse Neritẽ, & pariter ab eodẽ redamatũ esse, unde nomẽ & celebritas Anterotis (.i. Amoris mutui) inter homines exorta sint. & hũc Neptuni amasiũ tum aliàs familiariter cũ ipso uiuere solitũ esse: tum currũ eius & equos, si quãdo ꝑ ęquora ueheret, quàm proximè semper secutum, marinis bestijs omnibus sua celeritate superatis. Nam pisces Cetacei, Delphini, Tritones, alijq; è penetralibus maris excitati, circum-

†addo καὶ

†al' ταῖς ἀδελφαῖς

Alia fabula.

Anteros.

†al' ἐρασθῆναι

*ἀντέρωτος

†addo καὶ αὐτὸν

circumsiliendo currum, & tripudiando, (quod eos facere Homerus etiam in Iliade testis est,) omnes mox fessi desistebãt, & relinquebantur à tergo. Puer uerò pergebat semper, fluctibus etiam ei (ob reuerentiam Neptuni) se submittẽtibus, & locum aquarum diuortio cedente mari: ꝙ Neptunus uoluisset tam præstantis formæ puerũ, tum ceteris in rebus excellere, tũ corporis habitu & uirib. præ cunctis florere. Solem igitur inquit fabula pueri celeritate commotum succensuisse, & in hocce Cochleæ genus uertisse. Quam uerò ob causam Sol iratus hoc fecerit, non exprimit fabula: uerisimile tamen est, si quid conijcere licet in rebus obscuris, hos deos fuisse riuales: & Solem ægrè tulisse quòd tam formosus puer in mari degeret, quẽ ipse digniorem inter sydera, q̃ inter belluas maris numerari iudicaret. Hic fabulã utranq; finierim. precor autẽ deos mihi propitios esse, & quæ narraui in meliorem partem accipere: & si quid peccatum est, id omne fabulis uulgi adscribere.

† εἰς τὸν κόχλον τὸν δὲ οὐκ οἶδα, &c.

* al' νῦν

χῶν, καὶ περισκιρτᾶν τὸ ἅρμα, καὶ περιχορεύειν, ὃ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι λέγει ἡμῖν. ἀπολείπεσθαι γοῦν τοῦ τάχους τῶν ἵππων πάντας καὶ πάντα. μόνα δὲ ἄρα τὰ παιδικά οἱ παρομαρτεῖν, καὶ μάλα πλησίον. στόρνυσθαι δὲ ἄρα αὐτοῖς καὶ τὸ κῦμα, καὶ διΐστασθαι καὶ τὴν θάλασσαν, αἰδοῖ Ποσειδῶνος. βούλεσθαι γὰρ τῇ τε ἄλλῃ τὸν θεὸν εὐδοκιμεῖν τὸν καλὸν ἐρώμενον, καὶ οὖν καὶ τὴν ἕξιν διαπρέπειν. τὸν δὲ Ἥλιον νεμεσῆσαι περὶ τάχει τοῦ παιδὸς ὁ μῦθος λέγει: καὶ ἀμεῖψαί οἱ τὸ σῶμα †εἰς τὸν κόχλον. τὸν *οὖν οὐκ οἶδα εἰπεῖν ὁπόθεν ἀγριάναντα, οὐδὲ γὰρ ὁ μῦθος λέγει: εἰ δέ τι χρὴ συμβαλεῖν ὑπὲρ τῶν ἀτεκμάρτων, λέγοντες ἀντερᾶν Ποσειδῶν καὶ Ἥλιος. καὶ ἠγανάκτει μὲν ἴσως ὁ Ἥλιος, ὡς ἐν θαλάττῃ φερόμενος, ἐβούλετό τε αὐτὸν οὐκ ἐν τοῖς κήτεσιν ἀριθμεῖσθαι, ἀλλ' ἐν ἄστροις φέρεσθαι. καὶ τὼ μὲν μύθω οὖν τοσόνδε ἐληξάτην. ἐμοὶ δὲ ἐκ θεῶν ἵλεω ἔστω: καὶ τάγε περὶ ἐμοῦ ἔστω πρὸς αὐτοὺς εὔστομα: εἰ δέ τι θρασύτερον εἴρηται τοῖς μύθοις, ἐκείνων τὸ ἔγκλημα.

Quomodo Eridani & Tęnari confluxu aqua conglaciante pisces capiantur. Caput XXIX.

Tænari fluu. haud scio an alius quisquã meminerit. Eridanum etiã .i. Padum, rarissimè cõglaciari putârim.

VBi insignis Eridanus & parum nobilis Tænarus coitionẽ faciunt, ibi peculiaria piscandi genera accolæ exercẽt: quæ ex Mitylenæi cuiusdam uiri, mihi etiam noti, carminibus didici, nõ indigna referri. Hyberno quidem tempore dum glacies astringit aquam, sationi operam dant. Fertilem enim regionem colunt. deinde ineunte uêre, nondum confluente frigoribus conglaciare desinente, qui antea agricolæ essent, nunc piscatores facti, sinuosum locum deligunt: quem peracutis securibus circumcidunt, ut figuræ rotunditate quiddam lacui uel paludi simile efficiant. non tamen glaciem propè ripam secant, sed in suo statu consistere sinunt: atque locum à glacie nudatum circundant amplo uerriculo, quod fune ualido ambitur. Tum rete piscatores, alijq; in ripa consistentes trahunt: ac nimirum permulti, etiã piscatorię artis imperiti, piscium captionẽ animi causa spectãt. Cum

† al' ἐνετράφη

Πῶς θηρῶσιν ἐν τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ καὶ τῷ Ταινάρῳ τοὺς ἰχθῦς. Κεφ. κθ.

ΕΝθα ὁ Ταίναρος ποταμὸς καὶ ὁ Ἠριδανὸς συμβάλλετον, οὗτος μὲν καὶ διὰ δόξης ἰὼν καὶ κλέους: ἐκεῖνος δὲ οὐ πάνυ τι γνώριμος: ἐνταῦθά τοι θῆραι ναὶ μὰ Δία ἰχθύων ἴδιαι, καὶ ἐς ἐμὲ δὲ ἧκουσαι μέτροις Μυτιληναίου ἀνδρὸς, ὃν ᾔδειν καὶ αὐτὸς, μηδὲ δὴ ἡμῶν ἀγέραστοι γενέσθωσαν τῷ λόγῳ τῷ δε. Πεπεδημένων αὐτοῖς ὑπὸ κρυστάλλου τῶν ῥευμάτων, ὅσοι περιοικοῦσιν αὐτοὺς, τῇ μὲν ὥρᾳ χειμερίῳ ἀροῦσί τε καὶ σπείρουσι. καὶ γάρ πως καὶ εὔγεω χῶρον κεκλήρωνται. εἶτα ὑπαρχομένου τοῦ ἦρος, τῶν ῥευμάτων τῶν προειρημένων, δι' ἣν αἰτίαν εἶπον, ἔτι ἑστώτων, κολπώδη τινὰ τόπον προαιροῦνται οἱ γεωργοὶ τέως, νῦν δὲ ἁλιεῖς, καὶ περιτέμνουσι τοῦτον εὖ μάλα τεθηγμένοις πελέκεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἀναφέρεται, παραφερὲς κατὰ τέλμα. οὐ μὴν πλησίον ἔτι ταῖς ὄχθαις κόπτουσιν: ἀλλὰ ἐῶσι τὸν κρύσταλλον, ὡς ἐξ ἀρχῆς †ἀνετράφη. περιβάλλουσιν οὖν τῷ χώρῳ τῷ γεγυμνωμένῳ πλατὺ δίκτυον, καὶ μέντοι καὶ περιβάλλουσιν αὐτὸ κάλων ἀδρότερον. καὶ τοῦτό γε τὸ δίκτυον ἐπισπῶσιν ἄνδρες οἱ μὲν τῆς ὄχθης ἑστῶτες, καὶ ἁλιεῖς, καὶ ἄλλοι. καὶ μέντοι τὴν τῶν ἰχθύων ἅλωσιν θεῶντες πολλοὶ, τῆς τέχνης οὐκ ἐπαΐοντες: ψυχαγωγία δέ τις ὕπεισιν αὐτούς. ὅταν

ὅταν γε μὴν ἀγόμενοι τῆς ὄχθης πλησίον ἀφίκωνται, τηνικαῦτα καὶ † τὸ ἐντεῦθεν τέμνουσι κρύσταλλον οἱ ἔξωθεν ὑδροθῆραι. τῇ γάρ τοι θήρᾳ ἐνέχονται, καὶ ἀναστέλλονται τοῖς ἰχθύσι τὸν ἔξω πόρον. τούτου δὲ οὕτω γινομένου, πλῆρες ἰχθύων τὸ δίκτυον ἐκεῖνο, τὴν περιτμηθεῖσαν ἐπωθεῖ τοῦ κρυστάλλου πέτραν, καὶ † συνεπάγει. καὶ οἵγε ἐφεστῶτες ἁλιεῖς αὐτῇ, ἐοίκασιν ἐπὶ νήσου φέρεσθαι πλωτῆς. Ἴδια μὲν δὴ καὶ ταῦτα ἰχθύων τῶν ἐκεῖσε, καὶ θήραις ἑτέραις οὐκ ἂν εἰκασμένα. δώσει δὲ Ὅμηρος εἰπεῖν μοι, ὅτι καὶ διπλοῦν αἴρουνται μισθὸν οἵδε οἱ ἄνδρες, τὸν μὲν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τὸν δὲ ἐκ τῆς γῆς, ὡς τοὺς αὐτοὺς εἶναι καὶ ναύτας καὶ γεωργούς.

Cum aũt ij qui adducunt, propè ripã uenerũt, tum piscatores alij extrinsecus glaciem ripæ continentẽ frangũt. detinetur enim rete in lacu quem diximus, & promoueri ultrà non potest. Ita igitur circuncidunt glaciem, ut pars eius in medio (inter lacũ scilicet ab eis factum, & ripã) iam libera absolutaq́, & insulæ fluitantis instar, cui insistunt qui rete trahunt, ab reti piscibus pleno, dum trahitur, uersus ripã agatur ac impellatur. Hoc quidem illo in loco piscandi genus, usitatis piscationibus alijs lõgè dissimile, huiusmodi est. De piscatoribus uerò illis Homericè dixerim, eos duplicem fructum percipere, alterum ex terra, alterũ ex flumine, ut ijdem & nautæ & agricolæ censendi sint.

† τὸν

† συνεπάγεσθαι

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΔ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

FINIS LIBRI XIIII.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER XV.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΕ.

Θήρα ἰχθύων ἐν Μακεδονίᾳ οὐ πάνυ συνήθης. Κεφ. α.

Θήραν ἰχθύων Μακέτιν οἶδα ἀκούσας· καὶ ἥδε ἡ θήρα ἐστί. Βεροίας τε καὶ Θεσσαλονίκης μέσος ῥεῖ ποταμὸς ὄνομα Ἀστραῖος. εἰσὶν οὖν ἐνταῦθα ἰχθύες τὴν χρόαν κατάστικτοι· τίνας αὐτοὺς οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι, Μακεδόνας ἐρέσθαι λῷόν ἐστιν. οἵγε οὖν οὗτοι ποιοῦνται τροφὴν μυίας ἐπιχωρίους ἐν τῷ ποταμῷ πετομένας, οὐδέν τι ταῖς ἀλλαχόθι μυίαις προσεικασμένας, οὐδὲ μὴν σφηκῶν ὄψει παραπλησίους· οὐδ' ἂν εἴποι τις ταῖς καλουμέναις † ἡμέρεσι τὴν μορφὴν εἰκότως ἂν ἀντικρίνεσθαι τοῦτο τὸ ζῶον, οὐδὲ ταῖς μελίσσαις αὐταῖς. ἔχουσι δὲ τῶν προειρημένων ἑκάστου μοῖραν ἰδίαν. ἐοίκασιν οὖν τὸ μὲν θράσος, μυίᾳ· τὸ δὲ μέγεθος, εἴποις ἂν ἀνθηδόνα· σφηκὸς δὲ τὴν χρόαν ἀπεμάξατο· βομβεῖ δὲ ὡς αἱ μέλιτται. καλοῦσι δὲ ἵππουρον αὐτὸν, πᾶν ὅσον ἐστὶν ἐπιχώριον. ἐνδιαιτῶσιν οὖν ἐπικείμενοι τῷ ῥεύματι τροφὴν

Quomodo in Macedonia non admodum usitatè pisces capiantur. Caput I.

HViuscemodi Macedonicã piscandi rationẽ auditione cõprehensam habeo: in fluuio nomine Astræo, qui inter Berœam & Thessalonicen medius fluit, distincti uarijs colorib. pisces (nomine ab incolis Macedonibus interrogando) gignuntur: qui indigenis Muscis in fluuio uolitantibus pastum sibi comparant. Eæ nec simile de specie quicquã aliarum Muscarum habent, quę ubiq́ sunt: nec ad Apum similitudinẽ accedũt, nec Vesparũ, nec deniq́ Anthedonũ (Crabronum) speciẽ gerunt: harũ tamen aliquã cuiusq́ propriam particulã referunt. nã in audacia quiddam simile cæterarũ Muscarũ habent, tũ magnitudine Anthedoni similes sunt, tũ Vesparũ colorẽ reddunt, & similiter quidem atq́ Apes bombo strepũt. Eas Hippuros appellant indigenæ. eæ ad summam aquã uersantes sui gratia alimenti,

† al. ἡμέραις lego ἀνθηδόσιν ex sequentib.

Piscium nationem non latent. Nam ut ex his quispiā earum aliquam per summa apparentē cōspexit, silentio sub aquas subiens, ne prædā aquæ agitatione loco moueat, proximè ad illius umbram accedit, & quemadmodum uel de grege ouē Lupus, uel anserē ex cohorte aquila rapit, sic is ore hianti atq; imminēti eam deuorat, & mox sub aquę superficiē denuò mergitur. Quod quidem ipsum etsi piscatores haudquaq̃ ignorant, nō ijs tamen Muscis ad inescandos pisceis utūtur. simul enim ac hominis manu cōtinguntur, & natiuū colorem perdunt, & pennæ euanescunt, & inepti ad escā pisciū omninò redduntur. Quæ causa est, cur earum odio incensi, ipsas à se detestentur. Veruntamen qui piscandi scientiā cognitionemq; præclarè tenent, captiosa quadam machinatione atq; solertia eiusmodi pisceis circūueniunt: Purpurascente enim lana hamū circumuestiunt: & ad eandē lanam gallinacei pennas duas è barba seu paleis, cerei coloris speciē similitudinemq; gerentes, accōmodant. quaternûm cubitorum est arundo, & eiusdem longitudinis linea, atque has abstrusas insidias in flumen deijciunt. pisces colore illecti, cupidè pergūt cōtrà uenire, ac nimirum lautum cibum se habituros ex pulchro aspectu arbitrantes, hamatis escis configuntur, ijsdemq; acerbis captiui fruuntur.

De marinis Arietibus. Cap. II.

Marini Arietes, quorum quidē nomen apud multos peruagatum est, sed non tamen historia omninò explicata, nisi quatenus à pictoribus & fictoribus ostenditur. Circa Corsicum & Sardoum fretum hybernant, atq; ex summa aqua eminentes spectantur: Simul & maximi Delphini circum eos natant. Mas aries frontem alba uitta redimitam habet, ut uel hanc Lysimachi, uel Antigoni uel alterius cuiuspiā regum Macedoniæ diadema dicas. Aries uerò fœmina, quemadmodum barbæ appendiculas gallinacei quasdam possident, sic ipsa cirros ex imo collo pendentes habet. Neq; modò eorū uterq; mortua, sed & uiua corpora exest, & conficit. In natando magnos fluctus facit: tempestate quā ex sua agitatione ciet, naues

τροφὴν τὴν ἑαυτοῖς φίλην. ὁ μὲν οὖν δύναται σὺν ἐπινηχομένοις λαθεῖν ἰχθύας. ὅταν γοῦν αὐτῶν ἐπιπολάζουσαν τὴν μυῖαν θεάσηταί τις, ἡσυχῇ καὶ ὕφυδρος νέων ἔρχεται, κινῆσαι τὸ ἄνω δεδοικὼς ὕδωρ, ἵνα μὴ σοβήσῃ τὸ θήραμα. εἶτα ἐλθὼν πλησίον κατὰ τὴν σκιὰν αὐτῆς, ὑποχανὼν κατέπιε τὴν μυῖαν· ὡς εἴ γε ἐξ ἀγελῶν λύκος ἁρπάσας, ἢ χῆνα ἐξ αὐλῆς ἀετός. καὶ ταῦτα δράσας ὑπεισῆλθε τὴν φρίκα. ἴσασιν οὖν οἱ ἁλιεῖς τὰ πραττόμενα· καὶ ταῖς δὲ μὴ ταῖς μυίαις εἰς δέλεαρ τῶν ἰχθύων χρῶνται οὐδέν· ἐὰν γὰρ αὐτῶν προσάψηται χεὶρ ἀνθρωπίνη, ἀφῄρηνται μὲν τὴν χρόαν τὴν συμφυῆ, μαραίνεται δὲ αὐτοῖς τὰ πτερά, καὶ ἄβρωτοι γίνονται τοῖς ἰχθύσι. καὶ διὰ ταῦτα οὐ προσίασιν αὐτοῖς ἀπορρήτῳ φύσει, τὰς εἰρημένας μεμισηκότες. οἱ δ' οὖν περιέρχονται † ὑδροθηρικῇ δόλον αὐτοῖς ἐπινοήσαντες· οἷον περὶ ἀγκίστρῳ περιβάλλουσιν ἔριον φοινικοῦν, ἥρμοσαί τε περὶ ἐρίῳ δύο πτερὰ ἀλεκτρυόνος ὑπὸ τοῖς κάλλεσι πεφυκότα, καὶ * χρυσῷ τὴν χρόαν προσεικασμένα. † ὀργυιὰ δὲ ὁ κάλαμός ἐστι, καὶ ὁρμιὰ δὲ τοσοῦτον ἔχει τὸ μῆκος. καθίησιν οὖν τὸν δόλον. ἑλκόμενος δὲ ὑπὸ τῆς χρόας ὁ ἰχθύς, καὶ οἰστρούμενος, ἀντίος ἔρχεται, καὶ θοίνην ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ κάλλους τῆς ὄψεως ἕξειν θαυμαστήν, εἶτα μέντοι περιχανὼν ἐμπλάσσεται περὶ ἀγκίστρῳ, καὶ πικρᾶς τῆς ἑστιάσεως ἀπολέλαυκεν ἡρημένος.

Περὶ τῶν θαλαττίων κριῶν, καὶ ὅπως θηρῶσι τὰς φώκας. Κεφ. β.

Οἱ θαλάττιοι κριοί, ὧν πέρι τὸ ὄνομα μὲν ἐς τοὺς πολλοὺς διαρρεῖ, ἱστορία δὲ οὐ πάντη σαφής, ἢ ὅσον γραφῇ χειρουργίας καὶ πλάσματι δείκνυται. χειμάζουσι μὲν περὶ τὸν Κύρνειόν τε καὶ Σαρδῷον πορθμόν, καὶ φαίνονταί γε καὶ ἔξαλοι. περινήχονται δὲ ἄρα αὐτοὺς καὶ δελφῖνες μεγέθει μέγιστοι. ὁ τοίνυν ἄρρην κριός, λευκὴν τὸ μέτωπον ταινίαν ἔχει περιθέουσαν· εἴποις ἂν Λυσιμάχου εἶναι διάδημα, ἢ Ἀντιγόνου, ἢ τινος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων ἄλλου. κριὸς δὲ θῆλυς, ὡς οἱ ἀλεκτρυόνες τὰ κάλλεα, οὕτω τοι καὶ οὗτος ὑπὸ τῇ δέρῃ ἠρτημένους πλοκάμους ἔχει. ἁρπάζει δ' ἄρα τοῖν δὲ τοῖν κριοῖν ἑκάτερος καὶ νεκρὰ σώματα, καὶ ποιεῖται τροφὴν αὐτά, καὶ ζῶντας ἁρπάζει. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς νήξεως κλύδωνι πολὺς ὢν καὶ ὑπέρογκος, καὶ

† ὑδροθηρικοὶ uel ὑδροθηρικὸν

* al' κηρῷ

† ὀργυιαῖος

καὶ ναῦς περιτρέπει, χειμῶνα αὐταῖς ἐξ ἑαυ-
τοῦ ὥσπερ ἐργασάμενος. ἁρπάζει δὲ καὶ ἀ-
πὸ γῆς ἑστῶτας τῶν πλησίον. λέγουσι δὲ οἱ
τὴν Κύρνον κατοικοῦντες: νεὼς διεφθαρ-
μένης ἐν χειμῶνι, ἄνδρα οὐ μάλα νηκτι-
κὸν πολλὴν θάλατταν διανύσαντα, λαβέ-
σθαι τινὸς ἄκρας σφισὶν ἐπιχωρίου, καὶ ἀ-
νελθόντα ἑστάναι καὶ μάλα ἀδεῶς, ἤδη κιν
δύνων ἁπάντων ἐλεύθερον γινόμενον, καὶ
ἐν ἀδείᾳ τοῦ ζῆν καὶ ἐξουσίᾳ ὄντα. κριὸν οὖν
περιανηχόμενον θεάσασθαι τὸν ἑστῶτα: καὶ ἀ-
ναφλεχθέντα ὑπὸ λιμοῦ, ἑλίξαι τε ἑαυτὸν,
καὶ κυρτῶσαι, καὶ τῷ οὐραίῳ μέρει πολ-
λὴν ἐλάσαι θάλασσαν: εἶτα ἑαυτὸν μετεω-
ρίσαι ἀρθέντα ὑπὸ τοῦ οἰδήσαντος κύ-
ματος, καὶ ἐπὶ τὴν ἄκραν φθάσαι ἀνατα
θέντα, καὶ δίκην καταιγίδος, ἢ στροβίλου ἀρ
πάσαι τὸν ἄνθρωπον. καὶ τὸ μὲν Κύρνειον ἅρ-
παγμά τε καὶ θήραμα τοῦ κριοῦ ἐστὶ τοιοῦτον.
Μυθοποιοῦσι δὲ οἱ τὸν Ὠκεανὸν οἰκοῦντες,
τοὺς πάλαι τῆς Ἀτλαντίδος βασιλέας, τοὺς
ἐκ τῆς Ποσειδῶνος σπορᾶς, ἐπιφέρειν ἐπὶ
τὰς κεφαλὰς τὰς τῶν κριῶν τῶν ἀρρένων
ταινίας, γνώρισμα τῆς ἀρχῆς τοῦτο: καὶ τὰς
ἐκείνων γαμετὰς τὰς βασιλίδας, τοὺς πλο
κάμους τῶν ἑτέρων καὶ ἐκείνας φορεῖν τῆς
ἀρχῆς ἔλεγχον. Ἐστὶ δὲ ἄρα τοὺς μυκτῆρας
τὸ ζῷον τοῦτο καρτερὸν δεινῶς, καὶ πολὺ
πνεῦμα ἐσπνεῖ: καὶ ἕλκει ἀέρα † ὑφ' ἑ-
αυτῶν πάμπολυν. θηρᾷ δὲ καὶ τὰς φώκας
τὸν τρόπον τοῦτον. αἱ μὲν συνιεῖσαι πλησί-
ον που κριὸν εἶναι, καὶ φέρειν σφίσιν ὄλε-
θρον, ὡς ὅτι τάχιστα ἐκνήχονται: καὶ προσελ-
θοῦσαι εἰς τὴν γῆν, καὶ τὰς ὑπάντρους πέ
τρας ὑπελθοῦσαι, καταδύονται. † οἱ δὲ,
αἰσθόμενοι τὴν φυγὴν μεταθέουσιν, καὶ
ἀντίοι στάντες τοῦ ἄντρου κατὰ τὴν τοῦ χρω-
τὸς ὀσμὴν, ἔνδον εἶναι σφίσι τὴν ἄγραν συ-
νιᾶσι: καὶ ὡς ἴυγγί τινι βιαιοτάτῃ ἕλκου-
σι ταῖς ῥισὶ τὸν μεταξὺ ἑαυτῶν καὶ τῆς φώ-
κης ἀέρα. ἡ δὲ, ὡς βέλος ἢ δόρατος αἰχ-
μὴν ἐκκλίνει τὴν τοῦ πνεύματος προσβο-
λήν. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὑποχωρεῖ. τε-
λευτῶσα δὲ ὑπὸ τῆς βιαιοτάτης ἕλξεως
ἐκσπᾶται τοῦ ἄντρου, καὶ ἄκουσα ἀκολουθεῖ,
ὥσπερ οὖν ἱμᾶσί τισιν ἢ σχοίνοις κατατει-
νομένη, καὶ τέτριγε, καὶ γίνεται τοῦ κριοῦ
δεῖπνον. Τάς γε μὴν ἐκπεφυκυίας τῶν
μυκτήρων τοῦ κριοῦ τρίχας, οἱ ταῦτα ἐξετά
ζειν δεινοὶ λέγουσιν εἰς πολλὰ ἀγαθάς.

naues funditus euertit. ac eos qui secundum mare uersantur, rapit. Nam qui Corsicam incolunt, dicunt, uirum qui ex tempestate naufragium fecisset, natandi benè peritum, ubi permultum maris natando transmisisset, circa Corsicam crepidinem quandam assecutum ascendisse, ibiq; cōstitisse, tanquā periculo iam omni exemptum atq; securū: pòst uerò quàm Aries famelicus eum oculis comprehendisset, conuolutū agitatumq; posteriore sui parte plurimū mare cōcitasse: deinde ab intumescente æstu elatum instar procellæ & turbinis hominem corripuisse. Hęc de Ariete circa Corsicam. Cæterum Oceani accolæ fabulantur ueteres Atlantidis (Atlantides uel Atlanticæ insulæ, quas beatas uocant, duæ sunt) reges, qui genus ad Neptunū referunt, in capitibus suis Arietum marium tænias gestasse, imperij insigne: & reginas similiter cirros (quos diximus) fœminarum Arietum. Tanto narium robore prędita est huiusmodi bellua, spiritū ut uehementer & permultum anhelet, & immensum aëra respiratione ad se attrahat, eaq; aspiratione marinos Vitulos ad hanc rationem comprehendat. Cum enim Arietem illi nouerunt uicinū esse ad moliendas ipsis insidias, in terrā celerrimè enatātes, in specus saxorum conduntur: is cognita fuga, insequitur: & contra antrum stans, ex corporis odore prædā intus esse percipit, & narium illecebra quadā acri, inter se & Vitulos aërem intermediū attrahit. Hi tanquam uel sagittā, uel spiculum, sic sanè spirationis illius appulsum declinant, & refugiunt. Tandem tamen uiolentissimo anhelitus ductu inuiti, & tanquam loris quibusdam, aut funibus constricti, ex latebra extrahuntur, & strident, & ab Ariete deuorantur. Ex earum naribus enatos pilos harum rerum periti magnos usus afferre testantur.

† ἐς ἑαυτὸ, uel δι' αὐτῶν

†Enallage numeri.

De Thynnis Bubonicis. Cap. III.

AD promontorium Bubonicum innumeri Thynnorum greges uersantur. Eorum maximi, similitèr ut

Sues

Περὶ τῶν θύννων τῶν ἐν τῷ ῥίῳ τῷ Βιβωνικῷ. Κεφ. γ.

Ἐν δὲ τῷ ῥίῳ τῷ Βιβωνίῳ, (al' Βυβωνικῷ) θύννων ἔθνη μυρία. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατὰ τοὺς σῦς

εἰσὶ

Sues, soli & separatim natãt: alij more Luporum bini proficiscuntur: alij quemadmodum Capræ, quæ in latis pastionibus gregatim pascuntur. Exoriente Canicula, & ingrauescente ęstiuo calore, in Euxinũ natare contendunt: & marinis fluctibus è feruidè radiato Sole calescẽtibus, inter se uelut conserti cõtextiq; confertis turmis natant, & corporũ coniunctione ad perfruendã umbram se inuicẽ opacãt.

De Luna pisce. Cap. IIII.

DEmostratus uir rei piscatoriæ peritissimus, simul & disertus, piscem quendã esse affirmat specie perpulchrũ, & appellari Lunam: exigua magnitudine, lata figura. Idemq; affert, cyanei coloris speciem similitudinemq; gerere: in dorso †pinnas habere molles & lenes, easdemq; in natãdo explicare, & ad similitudinem Lunæ semicirculum efficere: simul & eũ ipsum (ut Cyprij piscatores aiũt) cum est plena Luna, tum impleri, tum implere arbores, si ex his illum appenderis. decrescente uerò Luna, exiccari, atq; interire: ac si ad plantas admoueris, eas marcescere, & euanescere: Item si iam plena uel crescente Luna in id aquæ, quod in perfossis puteis reperitur, quis hunc piscẽ iniecerit, aquã iugem & perennẽ fore: sin extrema aut decrescente Luna, aquam exarescere. Quod si hunc eundem in fontẽ scaturientem conieceris, quomodo dixi de puteo, is ad rationẽ Lunæ uel euanescet, uel implebitur.

† λοφιὰς, eminentias quasdam, uel setas eminentes.

† al' προσάψ.

De piscatione Thunnorum in Ponto. Caput V.

QVemadmodũ in Propontidẽ Thynni innatant & enatant, supra scripsi: iam porrò qui Heracliam, Tion, Amastriam, Ponticas urbes incolunt, planè sciũt quo anni tempore eiusmodi pisces eò accedant: Quare tũ ad mare se cõferunt, habentq; permulta contra eos instrumenta parata, naues, retia, speculã in excelsum excitatam, quã in litoris eminẽti loco, & circumspectũ facilem habenti, defigunt: cuius

† al' τόνδε τῶν λόγων.

εἰσι μονίαι, καὶ καθ' ἑαυτοὺς νήχονται μέγιστοι ὄντες. οἱ δὲ, συνδυασθέντες, καὶ εἰς τὸν κατὰ τοὺς λύκους σύννομον. ἄλλοι δὲ κατ' ἀγέλας, ὥσπερ οὖν τὰ αἰπόλια, πλατείας νομὰς νενεμημένοι. ἐπιτέλλοντος δὲ τοῦ Σειρίου, καὶ τῆς ἀκτῖνος ἐνακμαζούσης ὀξύτατα, ἐπὶ τὸν Εὔξεινον στέλλονται. καὶ τοῦ κύματος αὐτοῦ ἐμπύρου δοκοῦντος, ἀλλήλοις συνυφασμένοι νήχονται: καὶ τῇ τῶν σωμάτων συναφῇ σκιᾶς τινος ἀμωσγέπως μεταλαγχάνουσι.

Περὶ τοῦ ἰχθύος ὃν καλοῦσι σελήνην.
Κεφ. δ.

ΛΕγει δὲ Δημόστρατος ἀνὴρ ἁλιευτικῆς σοφίας ἐπιστήμων, ναὶ μὰ Δία, καὶ ἑρμηνεῦσαι χρηστὸς, εἶναί τινα ἰχθὺν ὡραῖον τὸ εἶδος, καὶ καλεῖσθαι σελήνην τοῦτον: τὸ μέγεθος βραχὺν, κυανοῦν τὸ εἶδος, πλατὺν τὸ σχῆμα. τὸν νῶτον δέ οἱ λοφιὰς ἔχειν, καὶ ταύτας δὲ ἀνατείνειν: ὁ αὐτὸς φησὶ, μαλακὰς εἶναι αὐτὰς, καὶ οὔτε ἀντιτύπους, οὔτε τραχείας. ταύτας οὖν ὅταν ὁ ἰχθὺς οὗτος ὑπονήχεται διαιρεῖσθαι καὶ ἀποδεικνύναι κύκλου ἡμίτομον, καὶ εἶναι σελήνης τῆς διῃρημένης σχῆμα. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἰδεῖν Κύπριοι δὲ ἁλιεῖς φασιν. Δημοστράτου δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος: πληρουμένης μὲν τῆς σελήνης τὸν ἰχθὺν τόνδε εἰρημένον, πεπληρῶσθαί τε αὐτὸν, καὶ πληροῦν, καὶ τὰ δένδρα ἐὰν τούτοις † προσαρτήσῃς φέρων αὐτόν: ληγούσης δὲ ἄρα ὑποτετῆχθαι καὶ ἐκλείπειν, καὶ φυτοῖς προσαχθέντα αὐαίνειν αὐτά. Ὀρυττομένων τε φρεάτων, ἐὰν μὲν τῆς μηνὸς ὑποφαινομένου εἰς τὸ εὑρεθὲν ὕδωρ ἐμβάλῃς τὸν ἰχθὺν τοῦτον, ἀέναον ἔσται τὸ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἐπιλείψει ποτέ: εἰ δὲ ὑπολήγοντος, οὐχ ἕξει τὸ ὕδωρ. καὶ μέντοι καὶ εἰς πηγὴν ὑπανατέλλουσαν εἰ τὸν αὐτόν γε ἐμβάλλεις ἰχθὺν, ἕξεις ἢ πεπληρωμένην αὐτὴν, ἢ κενὸν τὸν χῶρον τὸ ἐντεῦθεν.

Περὶ τῶν ἐν Πόντῳ θύννων.
Κεφ. ε.

ΟΠως μὲν οὖν εἰσνέουσί τε εἰς τὴν Προποντίδα, καὶ ὅπως ἐκνέουσιν αὖθις οἱ θύννοι, οἶδα εἰπὼν ἄνω που † τῶν λόγων τῶνδε. νοείτω δέ μοί τις ἐνταῦθα Ἡράκλειαν, καὶ Τίον, καὶ Ἀμάστρειαν, πόλεις Ποντικάς. οὐκοῦν οἱ τόνδε τὸν χῶρον πάντα οἰκοῦντες τὴν τῶν θύννων ἐπιδημίαν ἴσασι κάλλιστα. καὶ † μὴν καὶ ἀφικνοῦνται τοῦ ἔτους τηνίκα, καὶ ὅπλα κατ' αὐτῶν εὐτρέπισαι πολλὰ, ναῦς, καὶ δίκτυα, καὶ σκοπιά: ὑψηλὴ δὲ αὕτη ἐπί τινος αἰγιαλοῦ παγεῖσα, ἀνέστηκεν ἐν περιωπῇ σφόδρα ἐλευθέρᾳ. καὶ γὰρ αὐτῆς τὸ ποίημα περιηγήσασθαι, ἐμοὶ μὲν οὐκ † ἔτι († aliâs ὄντι) μόχθος, σοὶ δὲ τῷ ἀκούοντι τῶν

† al' μέντοι

τῶν ὤτων τρυφῆς τῆς ἐκείνου, φεῦ. δύο πρέμνα ἐλάτης ὑψηλὰ δοκίσι πλατείαις διειλημμένα ἕστηκε πυκναῖς ταύταις διυφασμέναις, ἀνελθεῖν τῷ σκοπῷ καὶ ἐπιβῆναι μάλα ἀγαθαῖς. αἱ δὲ ναῦς ἐρέτας ἑκάστη καὶ ἓξ ἔχει τοὺς ἑκάτερα, νεανίας εὖ μάλα ἐρέττοντας. δίκτυα δὲ περιμήκη, οὐ κοῦφα λίαν, καὶ †ἀντεχόμενα τοῖς φελλοῖς, μολίβῳ γε μὴν βριθόμενα μᾶλλον. ἀθρόαι δὲ ἄρα αἱ τῶν δὲ τῶν ἰχθύων ἀγέλαι εἰσνέουσιν. ἦρος δὲ ὑπολάμποντος, καὶ τῶν ἀνέμων εἰρηναῖον ἤδη καταπνεόντων, καὶ τοῦ ἀέρος φαιδροῦ τε ὄντος, καὶ οἱονεὶ μειδιῶντος, καὶ τοῦ κύματος κειμένου, καὶ λείας οὔσης τῆς θαλάττης: ὁ σκοπὸς ἰδὼν σοφίᾳ τινὶ ἀρρήτῳ, καὶ φύσει ὄψεως ὀξυωπεστάτῃ, λέγει μὲν τοῖς θηραταῖς ὁπόθεν ἀφικνοῦνται οἵδε. οἵ γε μὴν πρὸς τὴν φωνὴν παρατεῖναι τὰ δίκτυα, καὶ τοῦτο ἐκδιδάσκει. εἰ δὲ ἐνδοτέρω, δίδωσιν ὥσπερ οὖν στρατηγὸς τὸ σύνθημα, καὶ χορολέκτης τὸ ἐνδόσιμον. αἱρεῖ γε μὴν πολλάκις καὶ τὸν πάντα ἀριθμόν, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται τοῦ σκοποῦ. ἐκεῖνα δὲ †ὁποῖα, ὅταν ἑαυτοὺς ὠθήσωσιν εἰς τὸ πέλαγος ἡ τῶν θύννων ἴλη, ὁ τὴν σκοπιὰν φυλάττων, καὶ ἀκριβῶν τὴν τῶν προειρημένων ἱστορίαν, καὶ μάλα ὀξὺ ἐμβοήσας, λέγει διώκειν ἐκεῖθι, καὶ τοῦ πελάγους ἐρέττειν ἰθύ. οἱ δὲ ἐξαρτήσαντες ἐλάτης, τῆς τὸν σκοπὸν ἀνεχούσης, τῆς ἑτέρας σχοῖνον εὖ μάλα μακρὰν τῶν δικτύων ἐχομένην, εἶτα ἐπαλλήλαις ταῖς ναυσὶν ἐρέττουσι κατὰ στοῖχον, ἔχονταί τε ἀλλήλων. ἐπεί τοι καὶ τὸ δίκτυον ἐφ' ἑκάστῃ διῄρηται. καὶ ἥ γε πρώτη τὴν ἑαυτῆς ἐκβαλοῦσα μοῖραν τοῦ δικτύου, ἀναχωρεῖ. εἶτα ἡ δευτέρα δρᾷ τοῦτο, καὶ ἡ τρίτη, καὶ δεῖ καθεῖναι τὴν τετάρτην. οἱ δὲ τῆς πέμπτης ἐρέττοντες, ἔτι μέλλουσι. τοὺς δὲ ὑπὲρ ταύτῃ οὐ χρὴ καθεῖναί πω. εἶτα ἐρέττουσιν ἄλλος ἄλλῃ, καὶ ἄγουσι τοῦ δικτύου τὴν μοῖραν, εἶτα ἡσυχάζουσι. νωθεῖς δὲ ἄρα ὄντες οἱ θύννοι, καὶ ἔργον τι τόλμης ἐχόμενον ἀδυνατοῦντες δρᾶσαι, πεπιεσμένοι μένουσί τε καὶ ἀτρεμοῦσιν. οἱ δὲ ἐρέται ὡς ἁλούσης πόλεως, αἱροῦσιν ἰχθύων (ποιητὴς ἂν εἶπε) δῆμον. οὐκοῦν (ὦ φίλοι Ἑλλήνων) καὶ Ἐρετριεῖς ἴσασι ταῦτα, καὶ Νάξιοι κατὰ κλέος τῆς θήρας τῆς τοιαύτης παθόντες ὅσα Ἡρόδοτός τε καὶ ἄλλοι λέγουσι. τὰ δὲ ἔτι λοιπὰ τῆς θήρας, ἀκούσεσθε ἄλλων.

Διὰ τί εὔχονται τῷ Ποσειδῶνι οἱ θηρῶντες τοὺς θύννους, καὶ περὶ ξιφίου καὶ δελφῖνος. Κεφ. ς.

Θύννων

cuius conficiendi rationem moleſtũ mihi non erit explicare: Tigna bina proceriſsima abiegna excitãt, intercepta & iuncta inter ſe, trabibus latis & crebris immiſsis, & facilem aſcenſum ſpeculatori præſtantibus, ſingulæ naues utrinq; ſex iuuenes expeditè remigãtes habent. Retia bene longa ſunt, non admodũ leuia, & quæ magis deprimantur plumbo quàm leuentur ſuberibus. Copioſi autem iſtorum piſcium greges in ea ferũtur. Itaq; uerno Sole illucente, uentis placidè & tranquillè flantibus, cœlo lęto & quaſi ridente, conquieſcẽte à tempeſtatibus mari, iam propinquare Thynnos ſimulut ex ſpecula prudenter & acutè ſpeculator proſpexit, piſcatoribus unde ueniãt, denunciat. Hi ad uocis ſignificationẽ retia tendunt. nã ſi intra retia ingrediantur, ſicut dux exercitus, uel choro præfectus, hoc ipſum ſigno dato edocet. Itaq; ſæpe totũ gregẽ capit, & non aberrat à ſcopo, nec deſiderio fruſtratur. Cum uerò Thynnorũ cohortes in altum ſeſe incitauerint, is qui ex ſpecula acerrima oculorum acie horũ actiones obſeruat, contenta uoce exclamat, rectà ad altum remigationem contendendam, illucq; inſequendos eſſe. Hi porrò alligato ad alterũ tignum, quod ſpeculã ſuſtinet, perlongo retiũ fune, naues ordine remis propellunt, ita ut inuicẽ non ſeparentur. nam & rete in ſingulas diſtributum eſt naues. Et prima nauis, ubi ſuã retis partem eiecit, diſcedit: hoc idem facit deinceps ſecunda, & tertia, & quarta: qui quintam remis impellũt, interim ſeparãt, ut mox eiecturi uideantur. Reliqui uerò nunquam laxare debent. Deinde alij aliò remigant, & pro ſe quiſq; retis partẽ trahit, poſtea quieſcunt: Thynni uerò circũuallati per ignauiã & timiditatẽ non ſe loco mouent. itaq; conferti comprehenduntur. Itaq; remiges, tanquã ciuitate aliqua in poteſtatem redacta, totum piſciũ (ut poëta diceret) †populũ capiunt. Norunt hæc & teſtantur tũ Eretrienſes tum Naxij hac piſcatione inſignes, ut Herodotus & alij referunt. Eius autem reliqua audietis ab alijs.

†al' ἀναγόμενα

†al' ὁποῖον

†Columella populum de Apibus dixit. Eretria urbs eſt Eubœæ. Naxus una Cycladũ in Aegeo.

Thynnorũ piſcatio ubi. Et cur Thynnorũ piſcatores Neptuno uota nuncupent. Cap. VI.

Non

NOn uerò in Ponto tantum capiuntur Thynni, sed in Sicilia quoque, ut mihi uidetur, cũ Sophrõ (Syracusanus poëta) Thynnorum piscatoris meminerit. Sed alibi quoque piscatores eorum esse constat. Cum autem iam circumretiti tenentur, Neptuno malorum depulsori omnes omninò uota faciunt. cuius rei causam dum mecum studiose inquiro, inuenio illos hoc dæmone maris domino opus habere, ne uel Gladius piscis uel Delphinus huic Thynnorũ agmini captiuo accedat. Nam sæpe strennuus aliquis Gladius, lacerato reti, Thynnorũ gregi irretito, ad se exuendum ex laqueis facultatẽ dedit. Delphinus etiam ad moliendas retibus insidias acerrimus, ijs perniciem affert, ac dentibus conficit.

†τί γὰρ

†ὅτι
Gladius.

Delphinus.
†τοι

Lac pecorum apud Indos ex cœlesti melle dulcescere. Cap. VII.

IN India, & maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit: quod in herbas, ac palustrium arundinũ comas decidẽs, mirificas pastiones ouillo & bubulo pecori præstat: quod quidem ipsum à pastoribus eò, ubi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquã epulis iucundè accipitur: pastoresque uicissim suaui epulo compensat. nã ex pecore illi suauissimũ lac exprimunt, neque (sicut Græci faciunt) mel miscere & temperare habent necesse.

De Margaritis marinis Indicis, Erythręis, Bosphoris, & Britannicis, & earum rege. Item de Indicis terrenis. Cap. VIII.

INdica Margarita hoc modo capitur. Vrbs est nomine Perimuda, cui eo tempore cum in Bactris Eucratides regnaret, Soras ex generis regij stirpe natus imperauit. hanc quidẽ ipsam Ichthyophagi incolentes, Margaritas retibus in orbẽ circa litus amplissimũ extensis, comprehendunt. Margaritiferæ Conchę magnorum Stromborũ similitudinem gerentes, gregatim natant, & quemadmodum Apum examina reges, sic eę habent, tum coloris pulchritudine, tũ magnitudine præstantes. Summa aũt contentione urinatores ideò certant ad capiendũ gregis ducem, quòd

†μεγάλῳ

Θύννων δὲ ἄρα εἰρημένων τῇ θήρᾳ τῇ Ποντικῇ, ἐγὼ δ' ἂν φαίην ὅτι καὶ Σικελικῇ († τί γὰρ βουλόμενος ἄν, τὸν ἤδη θυννοθήραν ὁ Σώφρων ἔγραψε; πάντως δὲ καὶ ἀλλαχόθι ἄγραι τῶνδε τῶν θύννων εἰσί) περὶ δικτύῳ ἤδη περιπλακέντων αὐτῶν, Ποσειδῶνι πάντες εὔχονται πάντως ἀλεξικάκῳ τηνικάδε. καὶ ὁπόθεν καὶ τόδε τὸ δαιμόνιον ἄξιον τὸ ὄνομα εἰπεῖν, ἐμαυτὸν καὶ μάλα ἀπαιτῶν τε καὶ βουλόμενος, ἐπεφήμισα τοῦτο: † οἱ δέονται τοῦ Διὸς ἀδελφοῦ τοῦ θαλάττης κρατοῦντος, μήτε τὸν ξιφίαν τὸν ἰχθὺν τῇδε τῇ ἴλῃ συνέμπορον ἀφικνεῖσθαι, μήτε μὴν δελφῖνα. ὁ γοῦν γενναῖος ξιφίας, πολλάκις τὸ δίκτυον διέκειρε, καὶ ἀφῆκεν ἐλεύθερον διεκπεσεῖν τὴν ἀγέλην. καὶ δελφὶς † τὸν ἐπίβουλον δικτύων ζῷον. διατραγεῖν γάρ τοι δεινός ἐστι.

Πῶς γλυκὺ γίνεται τὸ ἐν Ἰνδοῖς γάλα. Κεφ. ζ.

Ὕεται Ἰνδῶν γῆ διὰ τοῦ ἦρος μέλιτι ὑγρῷ· καὶ ἔτι καὶ πλέον † Πρασίων χώρα, ὅπερ οὖν ἐμπίπτον ταῖς πόαις, καὶ ταῖς τῶν ἑλείων καλάμων κόμαις, νομὰς τοῖς βουσὶ καὶ τοῖς προβάτοις παρέχει θαυμαστάς. καὶ τὰ μὲν ζῷα ἑστιᾶται τὴν δὲ τὴν ἡδίστην. μάλιστα γὰρ ἐνταῦθα οἱ νομεῖς ἄγουσιν αὐτά, ἔνθα καὶ μᾶλλον ἡ δρόσος ἡ γλυκεῖα κάθηται προσπεσοῦσα. ἀντεφεστιᾷ δὲ καὶ τὰ ζῷα τοὺς νομέας. ἀμέλγουσι γὰρ περιγλύκιστον γάλα, καὶ οὐ δέονται ἀναμίξαι αὐτῷ μέλι, ὅπερ οὖν δρῶσιν Ἕλληνες.

Περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς μαργάρου. Κεφ. η.

Ὁ δὲ Ἰνδὸς μάργαρος (ἄνω γὰρ εἶπον περὶ τοῦ Ἐρυθραίου) λαμβάνεται τρόπῳ τοιῷδε. πόλις ἐστὶν ἧς ἦρχε Σώρας ὄνομα, ἀνὴρ γένους βασιλικοῦ, ὅτε καὶ Βάκτρων ἦρχεν Εὐκρατίδης, ὄνομα δὲ τῇ πόλει Περιμοῦδα. κατοικοῦσι δὲ αὐτὴν ἄνδρες ἰχθυοφάγοι. ὅθεν ὁρμωμένους σὺν τοῖς δικτύοις φασὶ τοὺς δὲ προειρημένους, περιλαμβάνειν ἀγκῶσι μεγάλοις αἰγιαλοῦ κύκλον εὐμεγέθη. γίνεσθαι δὲ τὸν προειρημένον λίθον ἐκ κόγχης στρόμβῳ ἐμφεροῦς † μεγάλου. νήχεσθαί τε κατ' ἀγέλας τοὺς μαργάρους, καὶ ἔχειν ἡγεμόνας, ὡς ἐν τοῖς σμήνεσιν αἱ μέλιτται τοὺς καλουμένους βασιλέας. ἀκούω δὲ εἶναι καὶ τοῦτον διαπρεπῆ καὶ τὴν χρόαν, καὶ τὸ μέγεθος. ἀγώνισμα δὲ ἄρα ποιοῦνται συλλαβεῖν αὐτὸν οἱ κολυμβηταὶ οἱ ὕφυδροι.

τότε

τούτου γὰρ ἠρημένου, καὶ τὴν ἀγέλην αἱροῦσι πᾶσαν, ἐρήμην, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀπροστάτευτον οὖσαν. ἀτρεμεῖ γάρ, καὶ οὐκ ἔτι † πρόσθησιν οἷα δήπου ποίμνη τὸν νομέα ἀφῃρημένη κατά τινα τύχην ἐχθράν. ἕως δὲ διαφεύγει, καὶ μάλα γε σοφῶς ἐξελίττει, καὶ προηγεῖται, καὶ σώζει τὸ ὑπήκοον. τούτους δὲ ληφθέντας ἐν πιθάκναις λέγονται ταριχεύειν. ὅταν δὲ ἡ σὰρξ μυδήσῃ, καὶ περιρρυῇ, καταλείπεται ἡ ψῆφος. ἄριστος δὲ ἄρα ὁ Ἰνδικὸς γίνεται, καὶ ὁ τῆς θαλάττης τῆς ἐρυθρᾶς. γίνεται δὲ καὶ περὶ τὸν ἑσπέριον Ὠκεανόν, ἔνθα ἡ Βρεττανικὴ νῆσός ἐστι. δοκεῖ δέ πως † χρυσωπότερος ἰδεῖν εἶναι, τάς τε αὐγὰς ἀμβλυτέρας ἔχων, καὶ σκοτωδεστέρας. γίνεσθαι δέ φησιν Ἰόβας καὶ ἐν τῷ περὶ Βόσπορον πορθμῷ, καὶ τοῦ Βρεττανικοῦ ἡττᾶσθαι αὐτόν. τῷ δὲ Ἰνδῷ καὶ τῷ Ἐρυθραίῳ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἀντικρίνεσθαι. ὁ δὲ ἐν Ἰνδίᾳ χερσαῖος, οὐ λέγεται φύσιν ἔχειν ἰδίαν, ἀλλὰ ἀπογέννημα εἶναι κρυστάλλου, οὐ τοῦ ἐκ τῶν παγετῶν συνισταμένου, ἀλλὰ τοῦ ὀρυκτοῦ.

Περὶ γεράνου θαλαττίας. Κεφ. θ.

Γεράνων μὲν οὖν πέρι τῶν πτηνῶν, ἐν τοῖς πρεσβυτέροις λόγον εἰπεῖν ἐμαυτὸν καλῶς οἶδα: θαλάττιον δὲ γέρανον ἰχθὺν Κορινθίου πελάγους ἔντροφον ἀκοῦσαί φημι. ἀπέκλινε δὲ ἄρα τοῦτο τὸ πέλαγος ἔνθα ὁ γέρανος ἀνιχνεύθη οὗτος ἐν τῷ πρὸς τὰς Ἀθήνας πελάγει, τοῦ ἰσθμοῦ περὶ τὴν πλευρὰν τὴν εἰς αὐτὰς ὁρῶσαν. μῆκος μὲν οὖν πεντήκοντα εἰς πεντεκαίδεκά που πόδας μεμετρημένους δικαίῳ μέτρῳ. ἐγχέλυος δὲ (ὡς ἀκούω) εἶχεν, οὐ μέντοι τῆς μεγίστης, τὸ πάχος. κεφαλὴ δὲ ἄρα ἐκείνῃ καὶ στόμα γεράνου ἐστὶ τοῦ πτηνοῦ. λεπίδες δὲ αὐτῷ, γεράνου πτερὰ εἴποις ἂν καὶ ταῦτα. ἔρχεται δὲ οὐχ ἑλικτὴν τὴν νῆξιν, ὥσπερ οὖν οἱ τῶν ἰχθύων περὶ τὰς ἐγχέλυς στενοὶ καὶ μακροί. ἔχει δὲ ῥώμην καὶ μάλα ἁλτικήν. πηδᾷ γοῦν ὥσπερ ἀπὸ νευρᾶς οἰστὸς ἀφεθείς. λέγουσιν οὖν οἱ λόγιοι οἱ μὲν Ἐπιδαύριοι τοῦτο τὸ ζῷον οὐδενὸς ἰχθύων ἔγγονον: ἀλλὰ καὶ τὰς γεράνους τὰς πτηνὰς φευγούσας τὸν Θρᾴκιον κρυμόν, καὶ τὸν ἑσπέριον τὸν ἄλλον, ἐμπίπτειν μὲν τῷ πνεύματι, τὰς γε μὴν θηλείας εἰς μίξιν οἰστρεῖσθαι, τοὺς δὲ ἄρρενας αὐταῖς ἐπιφλέγεσθαι, καὶ μέντοι καὶ τὴν πρὸς αὐτὰς ὁμιλίαν κυμαίνειν: καὶ δὴ ταῦτά τοι καὶ † διαβαίνειν αὐτὰς ἐθέλειν. τὰς δὲ οὐχ ὑπομένειν γὰρ οἷόν τε εἶναι μετέωρον μίξιν, φέρειν οὐδὲ ἑτέραν. τοὺς δὲ ἐγκρατεῖς οὐκ ἔχοντας γίνεσθαι τοῦ πόθου, ἐκβάλλειν τὴν γονήν. καὶ εἰ μὲν τύχοιεν ὑπὲρ γῆς φερόμενοι, τὴν δὲ ἐκπίπτειν εἰς οὐδὲ ἕν, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι ἄλλως: εἰ δὲ ὑ-

πὲρ

quòd eo capto, cunctum gregẽ rectione orbatum, non loco se mouentẽ, assequũtur: quàm diu quidem rex fugiendo elabi potest, sapienter eas regit & conseruat. Iam porrò captas in paruulis dolijs sale condiunt: ubi cũ cõtabuerit caro, & defluxerit, unio solus relinquitur. Optimus Indicus, & in mari rubro procreatus existimatur. Idem in occiduo Oceano, ubi existit Britannia, nascitur: sed is magis fului coloris est, minusq́ splendidus. Iuba in Bosphoro etiam freto nasci scribit, qui & Britannicis inferiores sint, & cum Indicis ac Erythræis nullo modo comparandi. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriã, sed fœtura esse crystalli, non gelu concrescentis, sed fossitij.

† πρόσεισιν

† χρυσωπότερος

De Grue marino. Cap. IX.

De Gruibus uolucribus iam prius me uerba fecisse non sum oblitus. Sed Gruem quoq; piscem marinum Corinthiaci maris alumnum esse audiui. Declinabat autem ea pars Corinthiaci maris, qua Grus piscis captus est, Atticam uersus, iuxta latus Isthmi quod Athenas respicit. Procedebat hic piscis ad quindecim iustæ mensuræ pedum longitudinẽ: crassitudine Anguillam, non tamen maximam (ut audio) æquabat. Eius & caput & os alitis Gruis speciem similitudinémque gerit: † squammæ pennis gentilis auis ei similes sunt. Natat autem non conuoluto in spiras corpore, ut alij pisces Anguillarum instar angusti & oblongi. Tanto robore saliendi est, ut tanquam emissum à contento neruo telum feratur. In sermonem Epidauriorum uenit hoc animal ex nullo pisce generari: sed cum uolucres Grues Thracium frigus & reliquum ad Occidentem fugientes obuio uento, tum fœminæ ad coitum exardescentes, tum mares ueneris libidine conflagrantes, inter se complexu uenereo iungi cupiunt: fœminas suspensum coitum sustinere non posse, idcircóque semen temerè emittere quòd uoti compotes fieri non possint. Ac si supra terram uolent, id ipsum ad nihilum recidere, & perire: sin supra mare,

† forte pinnas dicere uoluit author.

† ἐπιβαίνειν

id delapsum, tanquam thesaurum per manus traditum, sic à mari hunc fœtũ asseruari, animantemq́ effici, neq́ uelut in aluum sterilem illapsum perire. Hæc Epidaurij. Sed & Demostratus uir genere mihi ignotus, cuius ante mentionem feci: Hunc, inquit, piscem uidi, & magnopere cõsideraui, cumq́ (ut alijs ostendere possem) exiccare uellem, atque coquis ipsum secantibus uiscera intuerer, tum ex utroque latere spinas exortas, rursum inferius inter se suis extremis coire: & (similiter atq́ tabulas legum) triangulas esse: tum eius iecur in longitudinem procedere aspexi: tum iecori subiectum fel longum, instar manticæ aut bulgæ, ut † faba recens uideretur. Vbi uerò primùm iecur & fel exempta fuissent, ambo statim intumuisse, ut iecur instar hepatis maximi piscis uideretur: fel uerò lapidem, super quem fortè positum fuerat, liquefecisse. Hîc & Epidauriorũ & Demostrati sermones finierim.

† Synecdochicè forte pro siliqua fabæ.

De Captura Pelamydum, quæ Purpurarũ carne hamis infixa inescantur. Cap. X.

RAtionem piscandi Pelamydes haud sanè peruulgatam non à seria consideratione alienum est explicare. Decem iuuenes ad summum ætatis uigorem florescentes, expeditam nauem & celerem conscendunt, & simulatq́ se cibo explerint, pariter continuò æqualiterq́ in utrunque nauis latus distributi remigare contendunt, atque huc illuc errant. eorum unus aliquis ad puppim sedens, armatas hamis lineas binas (quibus & aliæ annectuntur) ad utranque nauis partem demittit: tum ad singulos hamos escam ex Purpura Lacena (Concha) confectam strictè religat, tum Lari marinæ auis pennam ad hamum quenque alligat, ut ab occurrente aqua sensim & leuiter agitetur. Pelamydes autem escæ sic instructæ illecebra delinitæ in hamos innatant. Cum autem ex ijs aliqua liguritione apprimè stimulata, os in escam impegerit, tum reliquæ consequentes hamis configuntur, ut hami ob multitudinem uno eodémque tempore transfixorum piscium uexentur. Iuuenes uerò

περὶ τὸ πελάγους πέτοιντο, ἐνταῦθά τοι τὴν θάλατταν, ὥσπερ οὖν θησαύρισμα παραλαβοῦσαν φυλάττειν ἔμβρυον. καὶ γεννᾶν τὸ ζῶον τοῦτο, ἀλλ' οὐ διαφθείρειν ὥσπερ εἴς τινα ἄγονον καὶ στερίφην γαστέρα ἐμπεσόν. καὶ τούτων μὲν τῶν λόγων ἄτορος καὶ δὴ διηνύσθη ὁ Ἐπιδαύριος. λέγει δὲ καὶ ἄλλος, οὗ τὸ γένος οὐκ οἶδα, ἑτέραν ὁδὸν τρεπόμενος: εἶτα μέντοι οὐ ταὐτὰ ὁμολογεῖ, ὡς ἂν μὴ δοκοίη μὴ ἀμαθὴς εἶναι αὐτοῦ. λελέξεται μέντοι καὶ ἐκεῖνος. Δημόστρατος, οὗ πρὸ οὖν καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, εἶδον τὸν ἰχθῦν, ἦν δ' ὅς, καί μοι εἰσῆλθεν αὐτοῦ θαῦμα, καὶ ἐβουλήθην αὐτὸν ποιῆσαι τάριχον, ἵνα ᾖ καὶ ἄλλῳ βλέπειν. οὐκοῦν ἐνεργῶν ὄντων καὶ ἀνοιγνύντων τῶν μαγείρων αὐτὸν, καὶ τεμνόντων τὴν γαστέρα, ἐπεσκόπουν τὰ σπλάγχνα αὐτός. ἀκάνθας εἶδον δὲ ἑκατέρας τὰς πλευρὰς, συνιούσας τε καὶ ἐκκλινούσας τὰ πέρατα εἰς ἀλλήλας: τρίγωνοι δέ φησιν ἦσαν, ὥσπερ οὖν αἱ κύρβεις. ἧπάρ τε ἐνέκειτο οἱ προῆκον εἰς μῆκος. ὑπέκειτο δὲ αὐτῷ καὶ χολὴ μακρὰν ἔχουσα τὴν φύσιν κατὰ τὰ φασκώλια. εἴποι δ' ἂν ἰδὼν τὴν χολὴν κύαμον ὑγρὸν εἶναι. ἐξαιρεθέντα οὖν ἄμφω, καὶ ἡ χολὴ καὶ τὸ ἧπαρ, τὸ μεθ' ὕστερον μέντοι † διογκωθῆναι, καὶ ἐῴκει ἰχθύος ἥπατι μεγίστου. διατήξασα δὲ ἡ χολὴ τὸν λίθον, καὶ γάρ πως ἔτυχε τεθεῖσα ἐπὶ λίθου, εἶτα ἠφανίσθη. ἄμφω δὲ τὼ λόγω τῷδε ἐνταῦθα ὁρίζομεν.

† διωγκώθη

Περὶ θήρας πηλαμύδων. Κεφ. ι.

ΘΗραν δὲ πηλαμύδων εἰπεῖν μὴ πάντη οὖν συνειθισμένην, οὐκ ἔστιν ἔξω τῆς δὲ τῆς σπουδῆς. δέκα νεανίαι τὸ ἀκμαιότατον ἀνθοῦντες, ἀναβαίνουσι ναῦν ἐλαφρὰν, καὶ διὰ ταῦτα μέντοι καὶ ταχυτάτην. διανέμοντες δὲ αὑτοὺς εἰς ἑκατέραν ἴσους τὴν πλευρὰν, καὶ κορεσθέντες οὖν μάλα ῥοφαῖς, εἶτα μέντοι τοῖς ἐρετμοῖς καὶ ἕκαστος ἐπιχειροῦσι, πλανώμενοι δεῦρο κἀκεῖσε. κάθηται δὲ εἷς ἐπὶ τῆς πρύμνης, καὶ ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκεῖθεν παρασείρους καθίησιν ὁρμιάς: ἤρτηνται δὲ τούτων καὶ ἄλλαι, καὶ συνῆπται πάσαις τὰ ἄγκιστρα. καὶ ἕκαστον ἄγκιστρον δέλεαρ φέρει Λακαίνης πορφύρας † μᾶλλον ἐγκατειλημμένον, καὶ πτερὸν μέντοι λάρου ἑκάστῳ ἀγκίστρῳ προσήρτηται ἡσυχῇ, ὥστε διασείεσθαι ὑπὸ τοῦ προσπίπτοντος ὕδατος. τούτων οὖν ἱμέρῳ προσνέουσιν αἱ πηλαμύδες. μία δὲ ἡ προτένθης ὅταν τὸ στόμα ἐναπερείσῃ προσίασι καὶ αἱ λοιπαί: καὶ δονεῖται τὰ ἄγκιστρα ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιπαρέντα τοῖς ἰχθύσιν.

† μαλλῷ

οἱ ἄνδρες οὖν τοῦ μὲν ἐρέττειν ἔτι ἀπέσχοντο, ἐφῆκαν δὲ τὰς κώπας. ἐξαναστάντες δὲ ἀνασπῶσι τὰς μηρίνθους εὐάγρους, καὶ μέντοι καὶ βριθομένας τοῖς ἰχθύσιν. ὅταν δὲ ἐς τὴν ναῦν ἐμπέσωσι, διαφαίνεται τῆς εὐθηρίας τὸ μαρτύριον, ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων τῶν ἑαλωκότων.

Περὶ γαλῆς χερσαίας τε καὶ θαλαττίας.

Κεφ. ια.

Η χερσαία γαλῆ ὅτι ἦν ἄνθρωπος ἤκουσα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐκαλεῖτο, καὶ ὅτι ἦν γόης καὶ φαρμακὶς, καὶ ὅτι δεινῶς ἀκόλαστος ἦν, καὶ ἀφροδίτην παράνομον ἐνόσει, καὶ ταῦτα εἰς ἀκοὴν τὴν ἐμὴν ἀφίκετο: καὶ ὡς εἰς τοῦτο τὸ ζῶον τὸ κακὸν ἔτρεψεν αὐτὴν Εκάτης τῆς θεοῦ μῆνις, οὐδὲ αὐτό με λέληθεν. ἡ μὲν οὖν θεὸς, ἵλεως ἔστω: μύθους δὲ ἐῶ καὶ μυθολογίαν ἄλλοις. ὅτι δέ ἐστι θηρίον ἐπιβουλότατον, καὶ νεκροῖς ἀνθρώποις ἐπιτίθενται γαλαῖ, καὶ μὴ φυλαττόμεναι ἐπιτιθεῖσι, καὶ συλῶσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκροφῆσι, δῆλόν ἐστι. φασὶ δὲ καὶ ὄρχεις γαλῆς γυναικὶ κατ᾽ ἐπιβουλὴν ἢ ἑκούσῃ περιαφθέντας ἐπισχεῖν τὸ ἔτι μητέρας γίνεσθαι, καὶ ἀνατέλλειν αὐτῶν. σπλάγχνα δὲ γαλῆς, σκευασίαν δέ τινα προσλαβόντα, ἣν ἴσασιν οἱ σοφοὶ τὰ περὶ ταῦτα, καὶ εἰς οἶνον ἐμβληθέντα κατ᾽ ἐπιβουλὴν, φιλίαν (ὡς λόγος) διΐστησι, καὶ ἡνωμένην τέως εὔνοιαν διακόπτει. καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων, τοὺς γόητάς τε καὶ φαρμακέας, Αρει φίλῳ κολάζειν καὶ † διακναίειν καταλείπωμεν. Ειη δ᾽ ἂν καὶ ἰχθὺς * γαλῆς μικρὸς οὗτος, καὶ οὐδέν τι κοινὸν πρὸς τοὺς καλουμένους γαλεοὺς ἔχων. οἱ μὲν γάρ εἰσι σελάχιοι, καὶ πελάγιοι, καὶ μέγεθος προήκοντες: εἶτα μέντοι καὶ κυνὶ ἐοίκασιν: ἡ γαλῆ δὲ, φαίης ἂν αὐτὴν εἶναι, τὸν καλούμενον ἥπατον. ἰχθὺς δέ ἐστιν αὕτη βραχὺς, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ ἐπιμέμυκε. κόρας δὲ ἔχει κυανοῦ χρόᾳ προσεικασμένας: καὶ τὸ μὲν γένειον ἔχει, τοῦ ἡπάτου μεῖζον. ἡττᾶται δὲ αὖ πάλιν τοῦ † χρέμητος κατὰ γένειον. πετραίαν δὲ οὖσαν τὴν γαλῆν, καὶ νεμομένην φυκία, ἀκούω πάντων σωμάτων οἷς ἂν * νεκρῶν † τύχῃ, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ταύτην ὡς τὴν χερσαίαν ἐσθίειν. χρῶνται δὲ * αὐτοῖς οὖν τὰ ὅμοια ἁλιεῖς, ὅσοι περὶ τοὺς Ηπειρώτας φαρμακεύουσι, πονηροὶ καὶ οὗτοι σοφισταὶ κακῶν. Επεὶ δὲ ὠμοβόρον ἐστὶ τὸ τῶν ἰχθύων φῦλον πᾶν, τὸ ταῖς ὑδροθηρίαις γένος συμβιοῦν, καὶ τὰς ἀποδύσεις τὰς κατωτάτω μελλόν, μελαίνουσι τὰς ἑαυτῶν βάσεις, καὶ τὰ κοῖλα τῶν χειρῶν, ἀφανίζειν πειρώμενοι τὴν ἐξ αὐτῶν αὐγήν.

rò remigare desistentes, de transtris surgunt ad subtrahẽdas lineas multitudine piscium onustas: quos posteaquã in nauem subduxerunt, secundissima piscatio ex permagno piscium numero apertè ostenditur.

De Mustela terrestri & marina: & de urinatoribus. Cap. XI.

MVstelam terrestrẽ aliquando mulierẽ fuisse audiui, eodẽq; nomine uocatã, quo nunc à Grecis quadrupes uocatur Gale: incantationũ ac ueneficiorũ peritam, immodicè libidinosam, & incestæ Veneris auidã: nec illud me latet, ꝙ ab Hecate irata in hanc ferã conuersa dicitur. Sed hæc dea mihi benigna sit: ego huiusmodi fabulas alijs relinquo. Hanc bestiã insidiosissimam esse constat: inq; defunctos homines inuadere: &, nisi arceatur, eorum oculos diripere & exorbere. Testiculos eius mulieri siue dolo siue sponte appensos, omnes cõceptus & fœcunditatis uim abolere dicũt. Eiusdem uiscera, nescio quo modo præparata, harũ rerum artificibus cognito, & insidiose immissa uino, amicitiam dirimunt, & beneuolentiam prius coalitam dissoluunt, ut quidam aiunt. Verùm hæc magis & ueneficis, quibus Martem suũ inimicitiæ principem colant, cedamus. Est & paruus piscis Mustela nomine, qui nullam cum Mustelo dicto pisce communitatem habet. hic enim cartilagineus est, & pelagius, & magnitudine præstans, simul & Caniculæ piscis speciem similitudinemq; gerit. Mustelam uerò diceres esse Iecorinũ. nam piscis est breuis, & oculis conniuentibus. Pupillæ oculorum ad cyaneum colorem accedunt. Eius barba quàm Iecorini maior est, & minor quàm Cremytis. Algas depascitur, & saxatilis est, atque similiter ut terrena omnium cadauerum, in quæ incurrit, oculos exest & conficit, ut audio. Qui Epirum incolunt piscatores quidã ueneficijs dediti ad eadem hac marina Mustela utuntur, ad quę alij terrena. Porrò cum pleriq; pisces carniuori sint, homines urinatores, qui maris interiora scrutantur, (quò sint à piscibus carniuoris tutiores,) manuum uolas & pedum uestigia denigrant, ut partiũ istarũ splendor obscuretur.

Mustela pisc.
† διακναίειν
* γαλῆ

† χρέμυς, aliqui primã per K scribũt.
* al' νεκροῖς
† ἐντύχῃ
* αὐτῇ
Vrinatores.

ſcuretur. hę enim prę cęteris humani cor poris partibus in aqua reſplendere, & piſces ad ſe allicere ſolent.

De Chamis diuerſis. Cap. XII.

CHamæ marinæ & uariæ & multiplices ſunt: aliæ aſperæ, aliæ læues. quædam digitorum compreſſu confringuntur: aliæ uel ſaxo ægrè conteruntur. Quædam ipſarum nigerrimæ ſunt, nonnullæ argentei coloris ſimilitudinem gerere uidentur, aliæ utroq; colore mixto inſignes. Ac quemadmodum earum eſt uarium & multiplex genus, ſic multas & diuerſas ſedes habent. Quædam enim in litoribus diſperſæ, iacent in arena, uel in limo quieſcunt. nonnullæ ſub algam ſub ijciuntur, aliæ in limo commorantur. aliæ ſaxis tanquam mordicus adhærent. Aeſtiuo tempore cum incipit meſsis, in Iſtrico mari gregatim natant, & leuiter ſe runtur, cum ante id tempus ſua ſibi mole graues efferri non poſſent. Euri, Boreæ & Auſtri idcirco fugientes ſunt, quòd eos uentos ferre non poſsint. Contrà ex tranquillo mari mirifica uoluptate afficiuntur, & Fauonij mollibus auris afflari gaudent: eamq; ob rem in latebras abditæ, & ſuis conniuentes teſtis, cum à tempeſtatibus mare ſentiunt conquieſcere, & Fauoniũ flare, tum relictis ſedibus, ad ſummam maris aquam natant, & apertis teſtis eminent, (ſic tanquam uel ſponſæ è thalamis prodeunt, uel roſæ ad Solis radios exporrectæ ex inuolucris ſeu calycibus ſuis erumpunt,) & quieſcentes uentum expectant placidum ac ſecundum: qui ſi contigerit, alteram concham ſubſternentes, alteram erigentes, hac pro uelo, illa pro naui ad nauigandum utuntur, ut ſi eas procul uideas ſic per tranquillũ mare natãtes, claſſem nauium exiſtimes. Quòd ſi nauem ad ſe accedere ſentiunt, aut belluæ impetum, aut ualentioris piſcis natationẽ, metu perculſæ, contractis uno impetu teſtis, frequentes delabuntur & occultantur.

[† προσέχονται]

[† ἑταῖρον ex Euſtathio]

De Hæmorrhoo genere Viperarum. Cap. XIII.

Hæc ex Nicandri Theriacis paraphraſticè reddita ſunt ab Aeliano.

τὴν αὐγήν. τὰ γάρ τοι τῶν ἀνθρωπίνων μελῶν ὡς ὅτι μάλιστα ἐκλάμποντα ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐφολκὰ τῶν ἰχθύων, ταῦτά ἐστιν.

Περὶ τῶν θαλαττίων χημῶν. Κεφ. ιβ.

Χῆμαι δὲ θαλάττιαι ζώων εἰσὶ καὶ αὗται διάφορον. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, τραχεῖαι πεφύκασιν: αἱ δὲ, λεῖαι πάνυ. καὶ τὰς μὲν τοῖς δακτύλοις πιέσας συνθλάσεις: τὰς δὲ συντρίψεις λίθῳ, καὶ μόγις. καὶ αἱ μὲν αὐτῶν μελάντατοι τὴν χρόαν εἰσίν: αἱ δὲ, ἀργύρῳ φαίης ἂν αὐτὰς προσεοικέναι. αἱ δὲ ἀνακραθεῖσαι, περίκεινται τὰς χρόας τὰς προειρημένας. γένη δὲ αὐταῖς διάφορα, καὶ εὐναὶ πάνυ ποικίλαι. αἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς ψάμμοις κεῖνται διεσπαρμέναι ταῖς τῶν αἰγιαλῶν, διαναπαύονταί τε κατὰ τὴν ἰλύν: αἱ δὲ ὑπόκεινται βρύῳ: αἱ δὲ εἰλημμέναι τῶν σπιλάδων, εἶτα αὐταῖς † προσέρχονται μάλα ἐγκρατῶς. ἐν δὲ τῇ καλουμένῃ Ἰστριάδι θαλάττῃ, αἵδε αἱ χῆμαι κατὰ τὴν ὥραν τὴν θέρειον ὑπαρχομένου τοῦ ἀμήτου, δίκην ἀγέλης ἀλλήλαις συμφέρονται, καὶ ἀναπλέουσι κοῦφως. τάγε πρῶτα ἑαυταῖς βαρεῖαί τε καὶ ἐπαχθεῖς οὖσαι, καὶ οὐκ ἀναπλεύσασαι. ἀλλ᾽ αἵ γε νῦν ἅδε οὐκ ἔτι τοιαῦται. ἀποδιδράσκουσι δὲ τὸν νότον, καὶ φεύγουσι τὸν Βορρᾶν, καὶ τὸν εὖρον οὐδὲ ἀνέχονται. χαίρουσι δὲ ἀκύμονι θαλάττῃ, καὶ ζεφύρου καταπνεύσαις αὔραις ἠδείαις τε καὶ μαλακαῖς. ὑπὸ ταύταις οὖν τὰς ἑαυτῶν εὐνὰς ἐκλιποῦσαι, μεμυκυῖαί τε καὶ κατάκλειστοι ἔτι, ἀνιᾶσιν ἐκ τῶν μυχῶν. καὶ ἀκύμονος οὔσης τῆς θαλάττης νέουσι, καὶ τότε ἀνοίξασαι τὰς ἑαυτῶν πτύγας, ἐκκύπτουσιν ὡς ἐκ τῶν ἰδίων θαλάμων αἱ νύμφαι: ἢ τὰ ῥόδα πρὸς τὴν εἵλην ὑπαλεανθέντα καὶ ἐκκύψαντα τῶν καλύκων. οὐκοῦν καὶ αἱ κόγχαι κατὰ μικρὰ ὑποθαρσοῦσαι, μάλα γε ἀσμένως ἡσυχάζουσι καὶ ἀτρεμοῦσι τὸν † ἕτερον ἄνεμον προσδεχόμεναι. καὶ τὸν μὲν ὑπεστόρεσαν χιτῶνα: τὸν δὲ, ὤρθωσαν. καὶ πλέουσι, τῷ μὲν, ἱστίῳ χρώμεναι: τῷ δὲ, σκάφει χρώμεναι. καὶ προϊᾶσι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡσυχίας οὔσης καὶ εὐδίας: οὐδὲν φαίης ἂν μακρόθεν ἰδὼν, ἢ νηίτην στόλον ἰέναι. ἐὰν δὲ αἴσθωνται ἐπίπλουν, ἢ ἐφοδον θηρίου, ἢ νῆξιν ἰχθύος ἁδροῦ, ἑαυτὰς ὑφ᾽ ἑνὶ κρότῳ τῶν ὀστράκων πτύξασαι, καταδύονται πυκναί τε ἀθρόαι, καὶ ἠφανίσθησαν.

Περὶ τοῦ ἔχεως ὃν αἱμόῤῥουν καλοῦσιν. Κεφ. ιγ.

Ὁ δ' αἱμόῤῥους, εἴη δ' ἂν γένος ἔχεως, οὗτος μάλιστα ἐν τοῖς πετρώδεσι χηραμοῖς ἤθη τε ἔχει καὶ διατριβάς: μῆκος τε σώματος ἤλαχε, πόδα: πλάτος δὲ, ἐξ εὐρείας τῆς κεφαλῆς, μείουρος κάτεισιν ἔς τε ἐπὶ τὴν οὐράν. καὶ πῆ μὲν φλογώδης ἰδεῖν ἐστι: πῆ δὲ δεινῶς μέλας. φρίττει δὲ τὴν κεφαλὴν οἱονεὶ κεράστῃσιν. ἕρπει δὲ ἥσυχος ἐπιθλίβων τὰς τῆς νηδύος φολίδας. λοξὸν δὲ οἶμον πρόεισιν. ἠρέμα γοῦν ὑπηχεῖ, ὡς καταγνῶναι νωθείαν αὐτοῦ καὶ οὐδενείαν. δακὼν δὲ νύγμα ἐργάζεται. καὶ τοῦτό γε ἰδεῖν ἐστι παραχρῆμα κυανοῦν. καρδιώττει γε μὴν ὁ πληγεὶς, †ἀλλὰ ὤκιστα. ἐκκρίνεται δὲ ἡ γαστὴρ ὀχετούς. νὺξ δὲ ἀφίκετο ἡ πρώτη, καὶ αἷμα ἐκρεῖ διά τε ῥινῶν καὶ αὐχένος, καὶ μέντοι καὶ δι' ὤτων σὺν ἰῷ χολώδει. οὖρα δὲ ἀφίησιν ὕφαιμα ἡ κύστις. εἰ δὲ καὶ ὠτειλαί εἰσί τινες παλαιαὶ περὶ τὸ σῶμα, ῥήγνυνται καὶ αὗται. Αἱ δὲ θήλεις αἱμόῤῥους κρούσει τινὶ, μεθίασιν ἐκ τῶν ὀνύχων ἄκρων, καὶ εἰς τὰ οὖλα ὁ ἰὸς ἀναθεῖ, καὶ αἷμα ἐκχεῖται πάμπολυ, καὶ ἐκθλίβονται τῶν οὔλων οἱ ὀδόντες. Τούτῳ φασὶ τῷ θηρίῳ περιπεσεῖν ἐν Αἰγύπτῳ τὸν τοῦ Μενέλεω κυβερνήτην Κάνωβον, Θώνιδος βασιλεύοντος: καὶ συνεῖσαν τὴν Ἑλένην τοῦ δακέτου τὴν ἰσχὺν, κατάξαι μὲν αὐτοῦ τὴν ῥάχιν, ἐξελεῖν δὲ τὸ φάρμακον. οὗ τίνα δὲ ἄρα χρείαν ἐποθοῦσε λαβεῖν τὸ θησαύρισμα τοῦτο οὐκ οἶδα.

HAemorrhous è genere Viperarũ, in ſaxorum cauernis domeſticã ſedem habet, pedẽ unum tum longus eſt, tum à capite in tenuitatem eius corporis habitus ꝑcedit. Colore eſt partim flammeo, partim nigro. eius caput tanquam cornibus quibuſdã inhorreſcit: ſenſim & pigrè ſerpit, uentris ſquãmis terrã premens: tortuoſa non recta uia progreditur, & gradiendo leuiter ſubſtrepit, unde eius ſegnicies & infirmitas oſtẽditur. Primùm ut momordit, ſtatim punctus cyanei (liuidi) coloris exoritur: percuſſus ſtomachi doloribus affligitur†: uenter copioſe fluit & exhaurit. Et prima ſtatim nocte ſanguis per nares, fauces & aures cum biliosa ſanie emittitur. ueſica ſanguineã urinam reddit. Cicatrices ſi quę ſint in percuſsi corpore, etiam ſi cõſenuerunt, tamẽ recrudeſcũt, & rumpuntur. At ſi Hæmorrhois fœmina morſum alicui inflixerit, ſanguis etiã per ſummos ungues emanat, & gingiuæ quoq; ueneno inficiuntur, & ſanguis ab eis fluit copioſus, & eliduntur dentes. In hanc ferã incidiſſe aiunt Canobum Menelai gubernatorẽ in Aegypto, Thonide regnante: & Helenã cum uim ueneni intellexiſſet, ſerpẽtis ſpinã cõfregiſſe, & †pharmum exemiſſe. in quem uerò uſum hoc eximere & reſeruare uoluerit, ignoro.

† ἀλγεινότατα.

† Pharmacum Græcis & uenenum & remedium ſignificat.

Nicander ex quo hæc transferuntur, non ſcribit Helenam exemiſſe ſpinam aut aliud quidpiã ex hoc ſerpente, reſeruandi gratia: ſed ſimpliciter illi iratam confregiſſe ſpinam eius, & hinc eſſe quòd obliquè ceu claudicantes & elumbes procedunt.

Τῶν δ' Ἑλένη μέσον ὁλκὸν ἀνέκλασε. θραῦσε δ' ἀκάνθου Δεσμὰ περὶξ νωταῖα, ῥάχις δ' ἐξέδραμε γυίων.

Spondylos tamen de ſpina ſerpentium noſtro tempore aliqui urunt, & morbis quibuſdam, ut elephantiaſi incipienti, mederi putant.

Περὶ ζώων ἃ κομίζουσιν οἱ τῶν Ἰνδῶν ὑπήκοοι βασιλεῖ τῷ σφετέρῳ, οἷον τίγρεις τε καὶ πάνθηρας, καὶ τὰ λοιπά. Κεφ. ιδ.

Quænam animalia ſuo regi adferãt Indi, ut Tigrides & Pardos cicures, &c. Caput XIIII.

Κομίζουσι δὲ ἄρα τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ οἱ Ἰνδοὶ, τίγρεις πεπωλευμένους, καὶ τιθασσοὺς πάνθηρας, καὶ ὄρυγας τετρακέρως. Βοῶν δὲ γένη δύο, δρομικούς τε, καὶ ἄλλους ἀγρίους δεινῶς. ἐκ τούτων γε τῶν βοῶν καὶ τὰς μυοσόβας ποιοῦνται. καὶ τὸ μὲν σῶμα παμμέλανές εἰσιν οἵδε. τὰς δὲ οὐρὰς ἔχουσι λευκὰς ἰσχυρῶς. καὶ περιστερὰς ὠχρὰς κομίζουσιν, οἵασπερ οὖν καὶ λέγουσι μήτε ἡμεροῦσθαι, μήτε ποτὲ πραΰνεσθαι. καὶ ὄρνιθας δὲ οὓς †κερκορώνους φιλοῦσιν ὀνομάζειν: καὶ κύνας γενναίους, ὑπὲρ ὧν ἄνω μοι λέλεκται: καὶ πιθήκους λευκούς: καὶ μελαντάτους ἄλλους καὶ τούτους πιθήκους. τοὺς γάρ τοι

ADferunt regi ſuo Indi animantes diuerſas: ut Tigrides cicures, Pardos manſuetos, Oryges quadricornes. Item Boum genera duo, quorum alij ad curſum uelociſsimi ſunt: alij perquàm feri: et ex his Bubus (eorum caudis) etiam muſcaria faciunt. Corpore omninò nigri ſunt, caudas uerò egregiè albas habent. Columbas quoq; luteas afferũt, quas unquam manſuefieri aut cicurari negant. & aues quas Cerciones nominant. & canes generoſos, de quibus ſuprà dixi. & Simias albas: & alias nigerrimas. ruffas enim

† κερκίωνας

Oryges quadricornes.

Boũ genera 2.

Colũb. luteę.

Cerciones.

Simię diuerſę

enim, tanquã nimium libidinosas & incontinentes erga mulieres, non ferunt in ciuitates: & si fortè in eis reperiantur, tanquam adulteros exosi occidunt.

De Cornigeris apud Indos certantib. bestijs. Cap. XV.

MAgnus Indorũ rex quotannis diem unũ certaminis, nõ modò hominib. pponit, ut alibi dixi: sed etiã bestijs cornutis: quæ sanè inter se cornibus appetentes, mirabili natura quadã eatenus strennuè decertant, quoad aduersariũ funditus uicerint: sicq; omni neruorũ contentione, quemadmodũ athletæ, ut aut maximo afficiantur præmio, aut gloriã capiant certaminis luculentã, nitũtur. Rationis quidem expertes sunt luctatores isti: Tauri feri, Arietes mansueti, & qui uocantur *μέσοι, & Asini uno armati cornu, deniq; *Hyænæ: quod animal Capreis minus esse aiunt, sed Ceruis animosius multò & cornibus ferociens. Postremi in certamen ueniunt Elephanti. ij inter se uulnerant: & alter sæpe alterũ uincit, atq; adeò interimit: sæpe etiam uterq; uulneribus confectus, simul decumbit.

† Vocabulum uidetur corruptum.

* Μέσοι animalia cornuta quæ sint, ignorare me fateor. Μαίσωλοι Hesychio in India sunt quadrupedes uitulis similes. præterijt hæc uerba Gillius: ut sequentia etiam, quibus animal cornutum capreolo minus describitur: quod quidem Hyęnam appellari, (ut codices nostri habent, & Gillius similiter legit,) absurdum est. cum Hyænam constet absq; cornibus esse, Lupis cognatam quadrupedem, nihil cum capreis aut ceruis commune habere. Axis quidem Ctesiæ Indica fera est, hinnuli pelle, pluribus candidioribusq; maculis. Est & Indica caprea illa seu dorcas, ex qua moschus odoramentum legitur. Colos apud Scythas & Sarmatas inter arietem & ceruũ est, duobus paruis cornibus.

Quid Theophrastus sentit de partu Viperarum. Cap. XVI.

VIperæ catulos Theophrastus scribit parentis uterum non exedere, atq; conficere: neq; sanè ut quiddam ludens dicam, foribus effractis obstructum exitum perrumpere: at enim fœminæ uterũ angustijs compulsum non amplius reniti posse, sed disrumpi. Cuius sententia ita rem habere mihi ad ueritatem planè persuadet: Siquidem & marinæ Acus, quia tenues sunt, & haudquaquam sinuosam & capacem aluum habeant, idcirco similiter à suis fœtibus afficiuntur, ut iam ante scripsi. Interim uerò Herodotum rogo ne mihi succenseat, si ea quæ super Viperarum partu ipse affert, ego fabulosa censeam.

† μύθοις uel εἰς μύθους

τοι πυρσοὺς ὡς γυναιμανεῖς εἰς τὰς πόλεις οὐκ ἄγουσι. ἀλλὰ καὶ ποθὲν ἐπιπηδήσαντας ἀναιροῦσιν, ὡς μοιχοὺς μεμισηκότες.

Περὶ ζώων κερατοφυῶν τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἀγωνιζομένων. Κεφ. ιε.

ΙΝδῶν δὲ ὁ μέγας βασιλεὺς μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀγωνίαν προτίθησι, τοῖς τε ἄλλοις ὅσοις εἶπον ἑτέρωθι: ἐν δὲ δὴ τοῖς, καὶ ζώοις ἀλόγοις, ἀλλ᾽ ἐκείνοις ὧν ἐκπέφυκε κέρατα. κυρίττει δὲ ταῦτα ἄλληλα, καὶ φύσει τινὶ θαυμαστῇ, μέχρι νίκης ἁμιλλᾶται, ὥσπερ οὖν ἀθληταί, ἢ ὑπὲρ ἄθλων μεγίστων ἰσχυριζόμενοι, ἢ ὑπὲρ κλέους σεμνοῦ, καὶ φήμης τινὸς ἀγαθῆς. εἰσὶ δὲ οἱ ἀγωνισταὶ οἵδε οἱ ἄλογοι, ταῦροί τε ἄγριοι, καὶ κριοὶ ἥμεροι, καὶ οἱ καλούμενοι μέσοι, καὶ ὄνοι μονόκερῳ, καὶ † ὕαιναι. φασὶ δὲ εἶναι τοῦτο τὸ ζῶον, δορκάδος μὲν ἧττον, ἐλάφου δὲ πολλῷ θρασύτερον, καὶ θυμούμενον εἰς κέρας. εἶτα ἐπὶ πᾶσιν, οἱ ἐλέφαντες ἀγωνισταὶ παρίασι. προχωροῦσι δὲ οὗτοι, καὶ μέχρι θανάτου τιτρώσκοντες ἀλλήλους τοῖς κέρασι. καὶ πολλάκις μὲν ὁ ἕτερος κρατεῖ, καὶ ἀποκτείνει τὸν ἀντίπαλον, πολλάκις δὲ καὶ συναποθνήσκουσι.

Τί φρονεῖ περὶ τῆς τῶν ἐχέων ὠδῖνος ὁ Θεόφραστος. Κεφ. ιϛ.

ΘΕόφραστος οὔ φησι τὰ τῶν ἐχέων τὰ βρέφη διεκδύειν τῆς μητρὸς τὴν γαστέρα, ὥσπερ οὖν θυροκοποῦντα, ἵνα τι καὶ παίξω, καὶ διαρράττοντα πεφραγμένην ἔξοδον: ἀλλὰ τὸν θλιβόμενον αὐτόν, καὶ τῆς γαστρός οἱ στενουμένης, ὁμηρέως δὲ εἶπον, τὴν δὲ οὐκ ἀντέχειν, ἀλλὰ διαρρήγνυσθαι. καί με πείθει λέγων. ἐπεί τοι καὶ θαλάττιαι βελόναι ἄκολποί τε οὖσαι καὶ λεπταί, ὅτι τὰ αὐτὰ πάσχουσιν ὑπὸ τῶν σφετέρων βρεφῶν, καὶ ἐκεῖνα ἄνω που τῶν λόγων εἶπον. Ἡρόδοτον δὲ ἀξιῶ μή μοι μηνιεῖν, εἰ † μύθους ἐγγράφω, ὅσα ὑπὲρ τῆς τῶν ἐχέων ὠδῖνος λέγει.

Φυσικὰ κοινὰ δελφίνων καὶ λεόντων.

Κεφ. ιζ.

Φυσικὴ δ' ἄρα ἦν κοινωνία καὶ συγγένεια λέοντι καὶ δελφῖνι, ἀπόῤῥητος. οὐ γὰρ ὅτι βασιλεύουσιν, ὁ μὲν, τῶν χερσαίων· ὁ δὲ, τῶν ἁλίων, τοῦτο ἀπόχρη. ἀλλὰ γάρ τοι καὶ τήκονται προϊόντος εἰς γῆρας· καὶ ἄλλως νοσήσαντος, ὁ μὲν, τὸν χερσαῖον πίθηκον ἔχει φάρμακον· ὁ δὲ, ἀναζητεῖ τὸν συμφυῆ. ὡς γάρ ἐστι καὶ ἐν θαλάττῃ πίθηκος, εἶπόν που· καὶ ἔστι καὶ τῷδε οὗτος ἀγαθὸν, ὡς ἐκείνῳ ἐκεῖνος.

Ὅτι γένος ἐστὶ δακέτου καὶ ἡ καλουμένη σηπεδών. Κεφ. ιη.

Ἔστι δὲ ἄρα ἐν τοῖς ἀδιηγήτοις καὶ ἀριθμοῦ περιττοτέροις, καὶ σηπεδὼν κακὸν ἑρπετόν. ὁμόχρουν τε εἶναι τῷ αἱμοῤῥόῳ καὶ τήνδε φησὶ Νίκανδρος· καὶ ἀδελφὴν κατὰ σχῆμα, καὶ τοῦτο ἐκεῖνος λέγει. ὠκυτέρα δὲ εἶναι δοκεῖ. ἀφίησι δὲ καί τινος †μικρὰν φαντασίαν. γυρὸν γὰρ καὶ πέριξ καὶ ἑλικτὸν πρόεισι τὸν οἶμον. καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ διαψεύδεται τοὺς ὁρῶντας, ὅσον τὸ μέγεθός ἐστι. Δεινὸν δὲ ἄρα τὸ ἐξ αὐτῆς τραῦμα. πρόεισι γοῦν καὶ ὑποσήπει, καὶ τήν γε θῆρα τὴν προειρημένην ἀποδείκνυσι φερώνυμον. ὁ γοῦν ἰὸς ἐπὶ πᾶν ὠθεῖται τὸ σῶμα ὑπὸ τάχους ἀμάχῳ. καὶ μέντοι καὶ ἡ θρὶξ καὶ ἐκείνη μυδῶσα ἀφανίζεται. λείβονται δὲ αἱ ὀφρῦς, καὶ αἱ βλεφαρίδες· καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀχλὺς κατέχει, καὶ ἔφηλοι† γίνονται.

Περὶ τῆς τῶν χελωνῶν λαγνείας.

Κεφ. ιθ.

Χερσαία χελώνη ζῷον λαγνίστατον· ἀλλὰ ὅ γε ἄῤῥην, ὁμιλεῖ δὲ ἡ θήλεια ἄκουσα. καὶ λέγει Δημόστρατος, ἀνὴρ ὃς καὶ τοῦτο λέγει τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης τῆς βουλῆς γενόμενος· καὶ οὔ τί που διὰ τοῦτο ἤδη τεκμηριῶσαι ἱκανός· δοκεῖ δέ μοι ἐπιστήμης τῆς ἁλιευτικῆς ἐς ἄκρον ἐλάσαι, καὶ ὅσα ἔγνω, εἰπεῖν κάλλιστα. εἰ δέ τι οἱ καὶ ἄλλο ἐσπούδασται τοῦδε σοβαρώτερον, καὶ σοφίας τῆς κατὰ τὴν ψυχὴν† προσέψαυσε θαυμάσια αὐτοῦ. λέγει δὲ ὅδε ἀνὴρ, ὑπὲρ ὅτου μὲν καὶ ἑτέρου τὴν ὁμιλίαν ἀναίνεται ἡ θήλεια, οὐκ ἔχειν σαφῶς εἰδέναι, τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκεῖνό φησιν. ἡ θήλεια οὐκ ἄλλως ὁμιλεῖ, ἢ πρὸς τὸν ἄρσενα ὁρῶσα. καὶ ὁ μὲν ἐξέπλησε τὴν ἐπιθυμίαν, κατὰ ἀπαλλαγὴν δὲ ἑαυτὴν ἐπιστρέψαι ἥκιστά ἐστι, ὑπό

τε ὄγκου

De naturæ Leonis cum Delphino similitudine. Cap. XVII.

IN media natura quædā cōmunitas retrusa Leoni est, & affinitas cum Delphino: nō ex ea parte solū ꝗ uterq; imperat, ille quidē terrenis bestijs, hic uerò aquatilibus: sed ꝗ senectute ambo tabescunt: & cū sunt in ægritudine, illi terrestris Simia medet, huic marina quoq; Simia remedio est. Nam ut in terra, sic etiā in mari aliquod est Simiarū genus, (ut aliâs dixi,) quod similiter huic, ut illi terrenum, medicinam morbi affert.

De Sepedone serpente. Cap. XVIII.

INter feras inutiles & uel numerari indignas Sepedon est, perniciosus serpens: quem tum figura hęmorrhoo cognatum tum colore similem esse, Nicander cecinit. sed celerior esse uidet: & quoniā per gyros & flexiones gradit, parua apparet: quod quidē causa est, quamobrem inspectantes nesciant de eius magnitudine iudicare. Vulnus qđ infert acerbitatis plurimū habet, & bene penitus intrat, & putrefacit: qua ex ui nomē traxit. Inexpiabili celeritate ipsius uenenū in uniuersum corpus transitionē facit: Capillus etiā tabe quadā putrescit & funditus interit, tū superciliorū & palpebrarū pili defluunt, oculi offusi tenebris obscurantur: & corpori maculæ, tanquam adusta à Sole cute, superueniunt.

De libidine Testudinum terrestrium. Capút XIX.

EX terrenis Testudinibus mas ad Venerem inflammatissimus est: fœmina non nisi inuita coit. Cuius rei causam inquirit Demostratus. fuit is senator Romanus, nec ideò hac in re fide dignior, nisi pariter rei etiam piscatoriæ exquisitam notitiam sibi comparasset, & quæcunq; cognouit dictione etiam honesta ornasset: condidit autem (ni fallor) & alia quædā, & argumento grauiore ingenij doctrinæq; suæ specimen ædidit admirabile. Hic (inquam) scribit, si quid aliud in causa sit, cur fœmina maris coitum auersetur, non satis sibi exploratum esse: hanc uerò suam esse coniecturam. fœminam humi ad coitum stratam ait supinam iacere, deinde expleto coitu,

† μικρᾶς

† ἐφηλίδες, alioqui ἔφηλος dicitur qui ephelides in facie habet, Varinus.

† al' προσέπαισε

propter testę magnitudinem, & corporis in terram nisum, cum se conuertere non queat, escam paratã à marito relinqui cũ alijs animalibus, tum aquilæ: unde fit, ut mares eas ad coitũ ideò illicere non possint, quòd fœminæ magna moderatione libidines cõtineant, & salutem uoluptati anteponant. At enim mares mirabili quadam natura illecebram amatoriã, & omnis metus obliuionẽ afferentem fœminis inijciunt. neq; tamẽ huiuscemodi illecebræ sunt cantiũculæ, quales Theocritus, pastoritiæ lusionis cõpositor, nugat: sed occulta herba, cuius neq; ille nomen se scire dicit, neq; alium cognoscere confitetur. Itaque mares eam ore continentes, ad libidinem fœminas alliciunt. & iam illi amorem dissimulãt: fœminæ uerò, quæ hactenus fugiebãt, nunc exardescunt ad coitum, & securæ de se nullo amplius timore afficiuntur.

Herba amatoria.

De Gallinaceis Nibæ. Cap. XX.

Nibas locus est uicinus Thessalonicę ciuitati Macedoniæ, in quo Gallinaceorum genus perpetuò mutum silentio, nunquam familiari his alitibus cantu uocale auditur. Inde adeò natum est prouerbium, ut cum futurum aliquid dicitur cum Nibas cecinerit, res impossibilis intelligatur.

Prouerbium, Cũ Nibas coccyssauerit, apud Erasmũ Roterod.

De Dracone maximo sacro, quem in India inuenit Alexander Macedo. Caput XXI.

Alexander dum Indiæ loca, alia oppugnat aut uastat, alia etiam capit, cum alia pleraq; animalia inuenit, tũ Draconem: quem quia sacrum in antro quodam Indi existimarent, & summa religione colerent, idcircò summis precibus Alexandrum obsecrarunt, ne illum ipsum inuaderet: quod quidẽ ipsum ille annuit. At enim Draco cum prætereuntis exercitus strepitũ sensit (quòd sit animal tũ audiendi tum uidendi acerrimo sensu præditum) maximo sibilo, & ingenti afflatu edito, omnes exterruit & perturbauit. Septuaginta cubita longus esse existimabatur: non tamen eis totus apparuit, sed illius solum caput ex antro eminuit. Eius oculi ad magni & rotundi clypei Macedonici magnitudinem accessisse dicuntur.

† προσετρέποντο

† al. συριγμὸν

τε ὄγκῳ τοῦ χελωνίου, καὶ ἐρεισθεῖσα εἰς τὴν γῆν. δεῖπνον οὖν ἕτοιμον ὑπὸ τοῦ γαμέτου καταλέλειπται τοῖς τε ἄλλοις ζώοις, καὶ οὖν καὶ τοῖς ἀετοῖς. αἱ μὲν οὖν ταῦτα ὀῤῥωδοῦσιν, ὡς ἐκεῖνος λέγει. οἵγε μὴν ἄῤῥενες οἴδασι σωφρονούσας αὐτὰς, καὶ τιθεμένας περὶ πλείστου τὸ σωτήριον, οὐκ ἔχουσιν ἀναπείθειν. οἱ δὲ φύσει τινὶ ἀμάχῳ ἴυγγα ἀῤῥήτως περιᾶσι ἐρωτικὴν, καὶ δέους ἐπίληθον παντός. ὥσπερ δὲ ἄρα ἐρωτικῶς ἐχούσης χελώνης ἴυγγα, οὐκ ᾠδαὶ μὰ Δία, ὁποίας Θεόκριτος ὁ τῶν νομευτικῶν παιγνίων συνθέτης ληρεῖ, ἀλλὰ ἀπόῤῥητος πόα: ἥνπερ οὖν οὔτε ἐκεῖνος ὄνομα εἰδέναι φησὶ, οὐδ᾽ ἄλλον ἐγνωκέναι ὁμολογεῖ. ἐοίκασι δὲ τῇ πόᾳ καλλωπίζεσθαι καί τινας καὶ ἀῤῥήτους παλιώρας. εἰ γοῦν ἐκείνην διὰ στόματος ἔχοιεν, ἔμπαλιν γίνεται τὰ τῶν προειρημένων. θρύπτεται γὰρ ὁ ἄῤῥην ἐρῶν ὡς οὐκ ἐρῶν. μεταθεῖ δὲ ἡ θήλεια ἡ τέως φεύγουσα, νῦν φλεγομένη, καὶ διοιστροῦται, καὶ ἱμείρει τῆς συνόδου. δέος δὲ ἐκεῖνο φροῦδόν ἐστι, καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν ὀῤῥωδοῦσιν ἥκιστα.

Περὶ τῶν ἐν Νίβᾳ ἀλεκτρυόνων. Κεφ. κ.

Θεσσαλονίκῃ τῇ Μακεδονίτιδι χῶρός ἐστι γειτνιῶν καὶ καλεῖται Νίβας. οὐκοῦν οἱ ἐνταῦθα ἀλεκτρυόνες, ᾠδῆς τῆς συμφυοῦς ἀμοιροῦσι, καὶ σιωπῶσι πάντα πάντῃ. καὶ διαῤῥεῖ λόγος προοιμιώδης ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων, ὃς λέγει, τότε ἂν ἔχητε τόδε τι, ὅταν Νίβας κοκκύσῃ.

Περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς δράκοντος, ᾧ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐνέτυχε. Κεφ. κα.

Ὅτε Ἀλέξανδρος τὰ μὲν ἐδῄου τῆς Ἰνδῶν γῆς, τὰ δ᾽ ᾕρει, πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ζώοις ἐνετύγχανεν, ἐν δὲ τοῖς, καὶ δράκοντι: ὃν πρὸς οὖν ἐν ἄντρῳ τινὶ νομίζοντες ἱερὸν Ἰνδοὶ, μετὰ πολλοῦ τοῦ θειασμοῦ † προσετρέποντο. οὐκοῦν παντοῖοι ἐγίνοντο οἱ Ἰνδοὶ δεόμενοι τοῦ Ἀλεξάνδρου μηδένα ἐπιθέσθαι τῷ ζώῳ. ὁ δὲ, κατένευσε. παριούσης οὖν τὸ ἄντρον τῆς στρατιᾶς, καὶ κτύπου γινομένου, εἶτα ὁ δράκων ᾔσθετο. ὀξυηκοώτατον δὲ ἄρα τῶν ζώων ἐστὶ, καὶ ὀξυωπέστατον, † συρισμὸν μὲν οὖν ἀφῆκε μέγιστον, καὶ φύσημα, ὡς ἐκπλῆξαί τε πάντας, καὶ ἐκταράξαι. ἐλέγετο δὲ ἄρα πηχῶν ο. εἶναι. καὶ ἐφάνη μὲν οὐ πᾶς. μόνην γὰρ ὑπερέκυψε τὴν κεφαλήν. καὶ οἵγε ὀφθαλμοὶ ᾄδονται αὐτοῦ τὸ μέγεθος ἔχειν Μακεδονικῆς περιφεροῦς ἀσπίδος μεγάλης.

Περὶ ἔριδος ἀετοῦ καὶ κορώνης.
Κεφ. κβ.

Ταῖς κορώναις ἔργον τοὺς ἀετοὺς ἐρεσχελεῖν ἐστίν. οἱ δὲ ὑπερφρονοῦσιν αὐτῶν. καὶ ἐκείναις μὲν ἀπολείπουσι τὴν κάτω φέρεσθαι πτῆσιν· αὐτοὶ δὲ τὸν αἰθέρα ὑψηλότερον ὄντα, τοῖς ὠκίστοις τέμνουσιν αὐτῶν πτεροῖς· οὐ δήπου δεδιότες. πῶς γ᾽ ἂν τὰς ἀποίους, τὴν τῶν ἀετῶν ἀλκὴν καλῶς ἐπιστάμενος, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ τινὶ μεγαλονοίᾳ ἐῶσιν ἐρρεῖν ἐκείνας κάτω.

Περὶ τῶν ἰχθύων τῶν καλουμένων πομπίλων. Κεφ. κγ.

Τὸν ἰχθὺν τὸν πομπίλον οὐ μόνον Ποσειδῶνος λέγουσιν εἶναι ἱερόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Σαμοθρᾴκῃ θεῶν φίλον. ἁλιέα γοῦν τινα ἐν τοῖς ἄνω τοῦ χρόνου τιμωρίαν ὑποσχεῖν τῷδε τῷ ἰχθύϊ. καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἦν ὡς λόγος τοῦ ἁλιέως, †Ὀπωπεύς. ἦν δὲ ἐξ Ἰκάρου τῆς νήσου, καὶ υἱὸς αὐτῷ ἦν. ἀθηρίας οὖν ποτε γενομένης ἰχθύων, ἀνήγαγε τὸν βόλον, μόνους θηράσαντα τοὺς πομπίλους, οὕσπερ οὖν καὶ δεῖπνον σὺν τῷ παιδὶ ὁ Ὀπωπεὺς ἔθετο. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ δίκη τιμωρὸς μετῆλθεν αὐτόν. τῇ γὰρ ἁλιάδι αὐτοῦ κῆτος ἐπελθὸν ἐπ᾽ ὄψει τοῦ παιδὸς τὸν Ὀπωπέα κατέπιε. Λέγουσι δὲ καὶ τοὺς δελφῖνας πολεμίους τῷ πομπίλῳ εἶναι. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκείνους καλῶς ἀπαλλάττειν ὅταν αὐτοῦ γεύσωνται. σφαδάζουσι γὰρ παραχρῆμα, καὶ ἐκμαίνονται, καὶ ἀτρεμεῖν ἀδυνατοῦντες ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἐκφέρονται· καὶ ἅπαξ ἐκβρασθέντες ὑπὸ τοῦ κύματος, κορώναις τε ἐναλίαις καὶ λάροις δεῖπνόν εἰσι. Λέγει δὲ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἢ Ναυκρατίτης, ὅτι καὶ ἄνθρωπός ποτε οὗτος ἦν, καὶ ἐπόρθμευσεν. ὁ δὲ Ἀπόλλων ἠράσθη κόρης, καὶ ἐπειρᾶτο αὐτῇ ὁμιλῆσαι. ἡ δὲ, ἀποδιδράσκουσα, ἦλθεν εἰς Μίλητον. καὶ ἐδεήθη Πομπίλου τινὸς θαλαττουργοῦ, ἵνα αὐτὴν διαγάγῃ τὸν πορθμόν. ὁ δὲ, ὑπήκουσεν. ἐπιφανεὶς δὲ ὁ Ἀπόλλων, τὴν μὲν κόρην ἁρπάζει· τὴν δὲ ναῦν λίθον ἐργάζεται, τὸν δὲ πομπίλον εἰς τὸν ἰχθὺν τόνδε μετέβαλε.

Περὶ τῆς ἁμίλλης τῶν ἐν Ἰνδοῖς βοῶν τῶν δρομικῶν. Κεφ. κδ.

Ἰνδοὶ

Aquilæ quomodo Cornices contemnant. Cap. XXII.

Cornicibus studiũ est irritare & prouocare Aquilas. hæ uerò illas præclarè contemnunt, & deorsum ferri sinunt: ipsę sursum subuolantes, ęthereum locum celeri alarũ remigio secant. quod quidem ipsum non Cornicum timore agunt: (quisnam hoc dicat, qui planè sciat Aquilarum uim?) sed potius propria quadam animi magnitudine earum infra se uolantium lapsus facilè patiuntur.

Animi magnitudo in contemptu deteriorum, quos ne ultrò quidem dignatur excelsus animus.

De Pompilis piscibus sacris in Samothracia. Delphinum Pompilo gustato morte pœnam luere. Pompili portitoris in hunc piscem conuersio. Cap. XXIII.

Pompilum piscem dicunt non modò Neptuno, sed etiã incolis Samothraciæ dijs sacrum & charum esse. Ob eamq́ causam piscatorem olim nomine, (sicut dicitur) Epopeum, ex Icaro insula profectum, ætate iam affectum, quòd aliquando cum nihil aliud piscium præter Pompilos cepisset, eosdem cum filio comedisset, ꝓtinus huic pisci meritas pœnas persoluisse. Etenim cetacea belua facto in eius piscatoriam impetu, ipsum in conspectu filij deuorauit. Pompilum hostili odio Delphini persequuntur: neq́ hoc ipsum tamen impunè faciunt. Cum enim hunc gustauerunt, discruciantur & conuelluntur continuò, & quòd furore inflammati consistere non queunt, idcirco in litora expelluntur: atque fluctu eiecti, à Cornicibus Gauijsq́ exeduntur, & conficiuntur. Apollonius Rhodius siue Naucratites, dicit, hunc aliquando hominem fuisse portitorem. & cum puellæ (inquit) Apollo amore teneretur, quacum etiam complexu uenereo iungi conaretur, hæc autem effugiens Miletum uenisset, & Pompilum precibus obsecrasset, ut se traijceret, is quidem paruit: at uerò Apollo sese ostendens, hanc quidem rapuit, nauem autẽ in lapidem, Pompilum in piscem conuertit.

† Ἐποπεύς, Gillius.

Delphini.

Pompilius portitor.

De certamine cursus Boum apud Indos: tum maiorum, qui Equis bigatis utrinq́ iunguntur: tum minorum, qui maximos Hircos magnitudine nõ excedunt, & per se coniugati currunt. Cap. XXIIII.

† ὑπὲρ

IN Bubulo pecore, quod incitato cursu ualet, curam Indi ponũt: & simul de eorum uelocitate rex & permulti principes decertant, neq; turpe ducunt pro huiuscemodi animaliũ genere auro argentóue sponsionẽ facere. Adiungunt aũt ipsos bigis, & fortunę aleã sup uictoria periclitãtur. Equi igiť in medio iugati currunt: at Boues utrinq; loris annexi: donec ad metam, quę à carceribus stadijs abest triginta, peruentum sit. Aequales sanè ac pares Boues Equis currunt, neq; uelocitate alteros ab alteris internoscas. Quòd si quãdo rex de suis Bobus cũ quopiã sponsionem fecerit, in tantũ contentionis studiũ ꝓcedit, ut is ipse in curru sequatur, atq; adeò aurigã incitet. Is sanè quidẽ equos stimulis cruentat, à Bubus uerò manus abstinet: siquidem ij nullis admotis stimulis incitatissimo cursu sponte ferunť. Ac nimirum tam ambitiosa est bubuli certaminis contentio, ut nõ diuites modò & domini magno pretio deposito inter se certent, sed etiã spectatores, ut apud Homerũ Idomeneus Cretensis, & Aiax Locrus. Sunt item apud Indos alij Boues, qui maximos Hircos magnitudine non superare uidentur: Ij quoq; per se cóiugati uelocissimè currũt, nec minus strẽnuè quàm Getici equi cursum conficiunt.

† ἀκέντητοι

Boues minores.

Equos è Cosßinito fl. Thraciæ bibẽtes efferari, item è Potnio fonte non procul Thebis. Vbi piscibus alantur Equi. De Celticis equis: Mysi coeũntib. eqs cur accinãt. Ab ętate affectis sobolem infirmã procreari. Aetas & uita ipsorũ.

Caput XXV.

EQuos efferari & tanq̃ rabie inflammari ferunt, bibẽtes ex Cosßinito flumine Thraciæ, qui defluit in Abderitarũ regionem, & in Bistonicum stagnum influit: ubi Diomedis Thracis, qui immanes illos Equos habebat, quos Hercules expugnauit, regia olim fuit. Ex eodẽ morbo laborare dicunt Equos bibentes de fonte Potnio. is est in loco quem Potnias uocant, nõ longè ab urbe Thebis. Itẽ Oritas & Gedrosios fama est tanquã fœnum pisces Equis edendos obijcere. Celtas quoq; audio Boues & Equos piscibus alere. apud eosdẽ aiunt Equos odore hominũ offensos ad meridionales Europæ regiones ꝓfugere, ꝑsertim Austro flãte.

† Γεδρωσίους

Gillius. Adrasiosquidẽ nullos inuenio.

Potnius fons.

Equi piscibus uescentes.

Equi Celtici.

INδοὶ δ' ἄρα καὶ περὶ τοὺς βοῦς τοὺς δρομικοὺς τίθενται σπουδήν. καὶ † ὑπὸ τῆς ὠκύτητος τῆς ἐκείνων ἁμιλλῶνται βασιλεύς τε αὐτὸς καὶ τῶν ἀρίστων πολλοί: καὶ ποιοῦνται ῥήτρας τῶν χρυσίων παμπόλλων καὶ ἀργυρίων. καὶ οὐχ ἡγοῦνται αἰσχρὸν εἶναι ἐρεῖσθαι ὑπὲρ τῶνδε τῶν ζώων. συνωρίζουσι δ' αὐτοὺς ἄρα, καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης κυβεύουσιν. οἱ μὲν οὖν ἵπποι, ζύγιοι θέουσιν: οἱ δὲ βοῦς, παράσειροι: καὶ ἐγχρίπτει τῇ νύσσῃ ὁ ἕτερος. καὶ δεῖ δραμεῖν σταδίους τριάκοντα. ἴσοι δ' τοῖς ἵπποις οἱ βόες συνθέουσι. καὶ οὐκ ἂν ἀποκρίναις τὸν ὠκύτερον οὔτε βοῦν οὔτε ἵππον. ἐὰν δέ ποτε ὁ βασιλεὺς πρός τινα ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ βοῶν συνθῆται, ἐς τοσαύτην προχωρεῖ φιλονεικίαν, ὡς αὐτὸς ἐφ' ἅρματος ἕπεσθαι, καὶ παρορμᾶν τὸν ἡνίοχον. ὁ δ' ἄρα τοὺς μὲν ἵππους ἐξαιμάττει τῷ κέντρῳ: τῶν δὲ βοῶν τὴν χεῖρα ἀνέχει: † ἀκέντητοι γὰρ θέουσι. τοσαύτη δέ ἐστι περὶ τὴν βοεικὴν ἅμιλλαν ἡ φιλοτιμία, ὡς μὴ μόνους τοὺς πλουσίους ὑπὲρ αὐτῶν τῶν πολλῶν φιλονεικεῖν, μηδὲ τοὺς δεσπότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεωμένους, οἷα δήπου καὶ ὁ Ἰδομενεὺς ὁ Κρὴς, καὶ ὁ Λοκρὸς Αἴας παρὰ τῷ Ὁμήρῳ φιλονεικοῦντε ἀναδέικνυνται. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι παρ' αὐτοῖς βόες, ἰδεῖν μὲν τοὺς μεγίστους τράγους. καὶ αὐτοὶ δὲ καθ' ἑαυτοὺς ζεύγνυνται, καὶ τρέχουσιν ὤκιστα, καὶ τῶν ἵππων τε τῶν Γετικῶν οὐκ εἰσὶ νωθέστεροι.

Περὶ τῶν ἵππων τῶν ἐκ τοῦ Κοσσινίτου ποταμοῦ, καὶ τῆς Ποτνιάδος κρήνης πινόντων: καὶ περὶ ἵππων ἑτέρων, βοῶν τε καὶ προβάτων ἰχθυοφάγων. Κεφ. κε.

ΛΟγος ἔχει τοὺς ἵππους τοὺς πίνοντας ἐκ τοῦ Κοσσινίτου ποταμοῦ, ἔστι δ' οὗτος ἐν Θρᾴκῃ, δεινῶς ἐκθηριοῦσθαι. ἐκδίδωσι δ' ὁ ποταμὸς οὗτος ἐς τὴν Ἀβδηριτῶν, καὶ ἀναλίσκεται ἐς τὴν Βιστονίκην λίμνην. ἐνταῦθά τοι καὶ τὰ βασίλεια γενέσθαι ποτὲ Διομήδους τοῦ Θρᾳκὸς, ᾧ καὶ αὗται αἱ ἀνήμεροι ἐκεῖναι ἵπποι κτήματα ἦσαν Ἡρακλέος ἆθλος. τὸ δ' αὐτό φασι πάσχειν καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ἐκ τῆς Ποτνιάδος κρήνης πίνοντας. αἱ δὲ Ποτνιαὶ τὸ χωρίον ἔνθα ἡ κρήνη, οὐ μακρὰν ἀπὸ Θηβῶν εἰσιν. Ὠρείτας δὲ λέγουσι καὶ † Ἀδρασίους ἰχθῦς παραβάλλειν τοῖς ἵπποις χόρτον. Κελτοὺς δὲ ἀκούω καὶ τοῖς βουσὶ, καὶ τοῖς ἵπποις ἰχθῦς καὶ διδόναι δεῖπνον. ἐνταῦθά τοι λέγουσι καὶ τοὺς ἵππους τὴν ἀποπνοὴν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκφεύγοντας, ἐς τὰ νότια μέρη τῆς Εὐρώπης φέρεσθαι, μάλιστα ὅταν οἱ νότοι καταπνέωσι. καὶ

καὶ Μακεδόνας δὲ καὶ Λυδοὺς ὁμολογοῦσί τινες καὶ αὐτοὺς ἰχθύσι τοὺς ἑαυτῶν ἵππους τρέφειν. καὶ τὰ πρόβατα δὲ τὰ Λύδια, καὶ τὰ Μακεδονικὰ ἐκ τῶν αὐτῶν πιαίνεσθαι λέγουσιν. Ἐν Μυσοῖς δὲ τῶν θηλειῶν ἵππων ἀναβαινομένων, ἐπήυλουν τινὲς οἷον ὑμέναιόν τινα τοῖς τῶν ἵππων γάμοις ἐπᾴδοντες. τάς τε ἵππους ὑπὸ τοῦ μέλους θελγομένας, τάχιστα ἐγκύμονας γίνεσθαι†, καὶ οὖν καὶ καλοὺς τοὺς πώλους ἀποτίκτειν. Καὶ ἐκεῖνο δὲ περὶ ἵππων ἤκουσα. τοὺς πρεσβυτέρους ἤδη φασὶ καὶ παρήκοντας τὴν ἡλικίαν, ἀσθενῆ γεννᾶν τά τε αὐτῶν ἔγγονα, τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ τοὺς πόδας ἀγεννεῖς ἔχειν. Βίον δὲ ἵππων καὶ χρόνον, ἀριθμοῦσιν εἰς τοσάδε ἔτη. τῶν μὲν γὰρ ἀρρένων εἰς τριάκοντα καὶ πέντε ἔτη διαβιῶναι ἵππον.

Περὶ τῶν σκορπίων τῶν μεταξὺ Μηδίας τε καὶ Σούσιδος, καὶ περὶ Αἰγυπτίων μυῶν τῶν διπόδων. Κεφ. κϛ.

Ἐκ Σούσων τῶν Περσικῶν εἰς Μηδίαν ἀπιόντων ἐν τῷ δευτέρῳ σταθμῷ, πάμπολύ τι λέγεται σκορπίων πλῆθος γενέσθαι: ὥστε τὸν Περσῶν βασιλέα, ὁπότε δέοι, πρὸ τριῶν ἡμερῶν προστάττειν πᾶσι θηρεύειν αὐτούς, καὶ τῷ πλείστους θηράσαντι, δῶρα διδόναι. εἰ γὰρ τοῦτο μὴ γένοιτο, ὁ χῶρος ἄβατός ἐστι. ὑπὸ παντὶ γὰρ λίθῳ καὶ βώλῳ πάσῃ σκορπίος ἐστί. Λέγουσι δὲ καὶ ὑπὸ σκολοπενδρῶν ἐξαναστῆναι Ῥυτιεῖς. τοσοῦτο πλῆθος αὐτοῖς ἐπεφοίτα τούτων. Φασὶ δὲ καὶ ἐν Κυρήνῃ μυῶν διάφορα γένεσθαι γένη, οὐ μόνον ταῖς χρόαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς μορφαῖς. ἐνίους γὰρ αὐτῶν πλατυπροσώπους εἶναι καθάπερ τὰς γαλᾶς. καὶ αὖ πάλιν ἄλλους †ἐχεώδεις ὀξείας ἀκάνθας ἔχοντας, οὕσπερ καὶ οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν ἐχενάτας. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἀκούω δίποδας εἶναι μῦς, καὶ μεγίστους μεγέθει φύεσθαι. τοῖς γε μὴν ἐμπροσθίοις ποσὶν ὡς χερσὶ χρῆσθαι. εἶναι γὰρ αὐτοὺς τῶν ὄπισθε βραχυτέρους. εἶδον τούτους: Λιβυκοί εἰσι: βαδίζουσι δὲ ὀρθοὶ ἐπὶ τοῖν ποδοῖν. ὅταν δὲ διώκωνται, πηδῶσι, Θεόφραστος λέγει ταῦτα.

Ὅτι φιλεῖ τὴν ἐλευθέραν πτῆσιν ὁ ἀτταγᾶς. Κεφ. κζ.

Λόγος τις λέγει τοὺς ὄρνιθας †τὰς ἀτταγᾶς μετακομισθέντας εἰς Αἴγυπτον ἐκ Λυδίας, καὶ ἀφεθέντας εἰς τὰς ὕλας, τὰ μὲν πρῶτα ὄρτυγος φωνὴν ἀφιέναι, χρόνῳ δὲ ὕστερον τοῦ ποταμοῦ κοίλου* ῥυέντος, λοιμὸς ἐγένετο. καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο. οὐ διέλιπον οὖν οἱ ὄρνιθες οὗτοι πολλῷ σαφέστερον

Nonnulli quoque testãtur, Macedones & Lydos piscibus Equos suos pascere: quin & Oues Lydię & Macedonicæ ex eisdem pinguescere dicuntur. Apud Mysos cũ Equinũ genus coit, quidam uelut Hymenæũ quendam nuptijs præcinunt: unde cantus suauitate ꝑmulsæ, Equæ mox grauidæ fiunt, & formę pulchritudine eximios pullos ex sese pariũt. Iam uerò Equos ætate affectos aiunt pullos cũ cæteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos procreare solere. Quòd ad ætatẽ & uitã Equorum, mares aiunt ad annos triginta quinque uiuere posse.

De Scorpijs inter Mediã & Susidẽ: deque Scolopendris, quæ Rhytienses expulerunt, & Muribus Cyrenaicis diuersis, & Aegyptijs bipedibus. Cap. XXVI.

IN itinere secundi diei eorũ qui à Persicis Susis in Mediam proficiscunt, quòd permagna Scorpiorũ multitudo nasci dicit: idcirco Persarũ Rex quũ eò suscepit iter, triduo antè omnibus imperat ut eos uenent, & ei qui plurimos confecerit dónat munera: nisi hoc fit, locus transiri nõ potest. nam subter omnẽ lapidẽ & cespitem abditus scorpius manet. Rhytienses aiunt à Scolopendris pulsos esse, cũ infinita earũ uis in regionẽ ingruisset. In Cyrene diuersa tum colore tũ forma Muriũ genera nasci tradunt: ac quosdã ipsorum quemadmodũ Mustelæ, ita lata facie esse: alios Viperæ (ut Gillius uertit, malim Echini) speciem similitudinemque gerentes, acutas spinas habere, quos indigenæ Echenatas appellant. In Aegypto audio bipedes Mures maxima magnitudine esse, & priorib. pedibus tanquã manibus uti. eos eñ breuiores esse posterioribus. Hos uidere memini. Libyci sunt. Recti duobus pedibus nitentes gradiuntur. cũ aũt insequentib. urgent, saliũt. Hęc Theophrastus prodit.

Quemadmodũ libertatem in uolando amant Attagenes. Cap. XXVII.

ATtagenes aues ferunt ex Lydia in Aegyptũ deportatas, & in syluã demissas, primo Coturnicis uocẽ misisse: pòst cum fluminis alluuione cœlum pestilens factũ esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori

Mysi equisones.

Soboles ex ętate affectis.

†φασὶ, aut tale quid addiderim.

Aetas & uita.

Rhytium Stephano urbs est Cretæ. Ροίτειον Troadis, Ροιτεία Bactrorum.

Mures Cyrenaici.

†ἐχινώδεις Echenatę, uel potius Echinatæ.

Aegyptij Mures, qui fortè sunt quos Sciuros Africanos uocant: quorum iconem in historia animaliũ dedimus.

†τοὺς ἀτ[τ]αγᾶς uel ἀτταγᾶς

*ῥέοντος

maiori oris expreſsione, quàm queuis ex planatiſsimæ linguę puerũ loqui, & dicere, τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά, id eſt, Ter mala malis. Itemq́ꝫ aiunt eas captas neq́ꝫ manſueſcere, neq́ꝫ idcirco ampli⁹ priſtinas uoces ædere, quòd ſeruitute conticeſcunt, & obmuteſcunt. Quòd ſi ex poteſtate in libertatẽ uolandi dimittantur, & in ſuas ſedes perueniant, rurſum loqui, pariterq́ꝫ cum libertate uocem recipere.

†οὐδὲ

Scôpes, quos quidã (ut Gaza) Aſiones interpretantur, ſaltatione capi: & plura tum de his, tum alijs, quos Aiſcôpes uocant, auibus. Cap. XXVIII.

SCopes aues (quarum Homerus in Odyſſea mentionẽ facit, cum earũ multas circum Calypſûs antrũ uerſari ſcribit) uiri ſaltandi bene periti tradunt cum ſaltatione comprehendi. tum genus quoddam ſaltationis eſſe, quæ ſi adhibenda ijs fides ſit, Scops appellatur. nam ꝙ ijs auibus iucundiſsimũ ſit quoſdã ridiculè imitari, ex eo profectũ eſt uerbũ σκώπτειν, id eſt, effingere, & nõ aberrare ab eis imitandis, quos ludicra aſsimulatione imitant̃. Minor eſt hæc auis quàm Noctua, plumbei coloris ſaturati ſimilitudinẽ eius pennæ gerũt, & albicantibus maculis diſtinguunt: à ſupercilijs ſecundũ utraq́ꝫ tẽpora duę plumę exiſtũt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas, & Aiſcôpas, id eſt, Semperaſiones: quorũ alterũ uocale ſit, alterũ mutũ. Ariſtoteles†dicit, apud Homerũ nõ Scôpas per ſigma, ſed Copas legi oportere: & peccare illos aduerſus Homeri de hac aue ſententiã qui ſigma pręfixerint. Aiſcopes omnibus anni temporibus patere, eaſq́ꝫ eſculẽtas nõ eſſe, ꝓpter carnis uitiũ. Scopes aliquando apparere autumni exitu: neq́ꝫ tamẽ uno aut altero plus die cõmorari, quę eſui accõmodatę ſunt, & differunt à perennibus illis corpulentia: & Turturi & Palũbis ſimiles ſunt.

† ἀνδρὸς ὀρχηστικοῦ.

†Vide Athenę um.

De Pygmæis, & Gerana ipſorũ regina in Gruem mutata. Caput XXIX.

PYgmæorum gentis proprium & peculiare regnum eſſe audio: & cũ maſculum genus regium aliquando defeciſſet, mulierem, Geranam nomine, ipſis imperitaſſe: quæ cum à Pygmæis, ſuprà quàm deceret, diuinis propè honoribus

σαφέστερον καὶ ἐναρθρότερον παιδὸς μεῖζον φθέγμα ἀφιέντος, καὶ λέγοντος, τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι συλληφθέντος καὶ ἀγρευθέντος, οὐ μόνον οὐ τιθασσεύονται, ἀλλὰ † οὐ φωνὴν ἔτι ἀφιᾶσιν, ἣν πρότερον ἠφίεσαν. ἡ δουλεία δὲ αὐτῶν καὶ ἡ κάθειρξις καταψηφίζεται σιωπήν. ἐὰν δὲ ἀφεθῶσι καὶ ἐλεύθερον ἁπλώσωσι τὸ πτερόν, καὶ εἰς ἤθη τὰ ἑαυτῶν ἀφίκωνται, πάλιν γίνονται ἔμφωνοι. ὁμοῦ καὶ τὸ φθέγμα, καὶ τὴν παρρησίαν ἀναλαβόντες.

Ὅτι καὶ οἱ σκῶπες οἱ ὄρνιθες ὀρχήσει ἁλίσκονται. Κεφ. κη.

ΛΕγουσι δὲ καὶ τοὺς σκῶπας (ὧν καὶ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ μέμνηται, λέγων πολλοὺς αὐτοὺς περὶ τὸ ἄντρον τὸ τῆς Καλυψοῦς εὐνάζεσθαι) καὶ ἐκείνους ἁλίσκεσθαι ὀρχήσει † ἄνδρες ὀρχηστικοί. φασὶ δὲ καὶ ὀρχήσεως εἶδός τι ἐξ αὐτῶν κεκλῆσθαι. καὶ εἴ γε αὐτοῖς χρὴ πιστεύειν, ἡ ὄρχησις αὕτη σκὼψ κέκληται. καὶ τὸ μιμεῖσθαι δέ τινας ὑπὸ τὸ γελοιότερον, καὶ διαπαίζειν, ἥδιστον δοκεῖ τοῖσδε τοῖς ὄρνισιν. ἐντεῦθέν τοι ἐτράπη ὁ λόγος, καὶ ἡμεῖς τὸ σκώπτειν οὕτω καλοῦμεν. λέγεται δὲ ὁ σκὼψ οὗτος μικρότερος ἀεὶ εἶναι γλαυκός· καὶ τὴν χρόαν ἔχει μολίβῳ προσεοικυῖαν βαθύτατα. ἔχειν δὲ τὰ πτερὰ αὐτοῦ φασι καὶ στίγματα ὑπόλευκα. ἀναφέρει τε δύο ἀπὸ τῶν ὀφρύων παρ' ἑκάτερον τὸν κρόταφον πτερά. Καλλίμαχος δὲ δύο φησὶν εἶναι γένη σκωπῶν, καὶ τοὺς μὲν φθέγγεσθαι, τοὺς δὲ συγκεκληρῶσθαι σιωπῇ· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν λέγεσθαι σκῶπας, τοὺς δὲ ἀεισκῶπας. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης τοὺς παρ' Ὁμήρῳ διὰ τοῦ σίγμα μὴ λέγεσθαι, ἀλλὰ ἁπλῶς ὀνομάζεσθαι κῶπας. τοὺς οὖν τιθέντας τὸ σίγμα, ἁμαρτάνειν τῆς περὶ τὸ ὄνομα ἀληθείας, καὶ τῆς Ὁμήρου περὶ τὸν ὄρνιν κρίσεώς τε καὶ γνώσεως. καὶ ταῖς μὲν ἄλλαις ὥραις τοῦ ἔτους μὴ ἐσθίεσθαι αὐτούς, ἐν δὲ τῷ μετοπώρῳ δύο ἡμέραις ἢ μιᾷ τοὺς θηρωμένους, ἀλλὰ τούτους γε ἐδωδίμους εἶναι. τῶν δὲ ἀεισκώπων διαφέρουσιν οἱ κῶπες τῷ πάχει. παραπλήσιαι δέ εἰσι τὴν ἰδέαν τρυγόνι τε καὶ φάττῃ.

Περὶ τῶν καλουμένων Πυγμαίων, καὶ τοῦ κατ' αὐτοὺς μύθου. Κεφ. κθ.

ΑΛλά τό γε τῶν Πυγμαίων ἔθνος ἀκούω καὶ ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ βασιλεύεσθαι. καί τοι γυναῖκα γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, ἐκλείποντος τοῦ γένους τοῦ τῶν ἀρρένων βασιλέως, βασίλιδά τινα, καὶ κρατῆσαι τῶν Πυγμαίων, Γεράναν ὄνομα: ἣν περ οὖν ἐκθεοῦντες οἱ Πυγμαῖοι, σεμνοτέραις ἢ κατ' ἄνθρωπον ἐτίμων

ἐντίμων ταῖς τιμαῖς. ἐκ τούτων οὖν ἐκείνη φασὶ τὴν διάνοιαν ἐξεμεμώθη, καὶ τὰς θεὰς παρ' οὐδὲν ἐτίθετο. μάλιστα δὲ τὴν Ἥραν, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ τὴν Ἄρτεμιν, καὶ τὴν Ἀφροδίτην, οὐδὲ ἴκταρ ἔλεγε βάλλειν πρὸς τὸ αὐτῆς κάλλος. οὔκουν ἔμελλε ἁμαρτήσεσθαι κακοῦ νοσοῦσα τοιαῦτα. κατὰ γοῦν τὸν τῆς Ἥρας χόλον εἰς ὄρνιν αἰσχίστην τὸ εἶδος τὸ ἐξ ἀρχῆς ἤμειψε. καὶ ἔστιν ἡ νῦν γέρανος, καὶ πολεμεῖ τοῖς Πυγμαίοις, ὅτι αὐτὴν ἐξέμηναν τῇ πέρα τιμῇ, καὶ ἀπώλεσαν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΕ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

noribus afficeretur, inde animo inflata, ipsas etiam deas contẽnebat: nominatim uerò Iunonẽ, Mineruã, Dianã & Venerẽ, à suæ formæ præstantia procul abesse dictitabat. At hũc suæ iactantiæ morbũ nõ impune tulit. Nam à Iunone irata ex homine in auẽ conuersa est, quæ nunc Géranos, id est Grus nominatur, Pygmęis infesta eam ob causam, quòd illi immodicis honoribus ei delatis, ad hanc insaniam & exitium eam adegerint.

FINIS LIBRI XV.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM *LIBER XVI.*

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΙϚ.

Περὶ πορφύρας τοῦ ζώου. Κεφ. α.

Ἀνὴρ πορφυρεὺς ὅταν θηράσῃ πορφύραν, οὐκ εἰς ἀνθρώπων τροφὴν, ἀλλ' εἰς ἐρίων βαφὴν, εἰ μέλλει μένειν ἡ ἐκ τοῦ ζώου χρόα δευσοποιὸς, καὶ δυσέκνιπτος, καὶ οἵα τε ἔσται τὴν βαφὴν ἐργάσασθαι γνησίαν, ἀλλ' οὐ δεδολωμένην, μιᾷ λίθου καταφορᾷ διαφθείρει τὴν πορφύραν αὐτοῖς ὀστράκοις. ἐὰν δὲ κουφοτέρα ἡ πληγὴ γένηται, καταλειφθῇ δὲ τὸ ζῷον ἔτι ἔμπνουν, ἀχρεῖος οὖσιν εἰς τὴν βαφὴν ἡ δευτέρου βληθεῖσα ὑπὸ λίθου πορφύρα. ὑπὸ γοῦν τῆς ὀδύνης ἐξανάλωσε τὴν βαφὴν, ἀναποθεῖσα εἰς τὸν τῆς σαρκὸς ὄγκον, ἢ ἄλλως ἐκρυεῖσαν. τοῦτό τοι καὶ Ὅμηρος οἶδε φασι. καὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας ἀθρόως μιᾷ πληγῇ, ὑπὸ τῆς πορφύρας θανάτῳ καταλαμβάνεσθαί φησι, τὸ ᾀδόμενον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέτροις ἀναμέλπων ἐκεῖνος, Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

De Purpura. Cap. I.

Purpurarius piscator, si, postq̃ purpuram non in hominum cibum, sed ad tingendas lanas cõprehenderit, inexhaustum, constantem & genuinum uelit fieri colorem, & perfecte tinctum, uno saxi ictu Purpuram unà cum testa interimit. Quòd si leuior plaga inferatur, & etiam nunc spirans relinquatur, atq; iterum lapide percutiatur, ad tincturam fit inutilis. nam ex eo dolore tincturam amittit, siue illa per eius corpus dispersa imbibatur, siue aliter effluat. Quod quidẽ ipsum pręclarè Homerum intellexisse dicunt: idcirco q; uno ictu celeriter morientes purpurea morte affici ait, peruulgatum suis uersibus illud canens, Purpurea illum mors, uiolentaq; Parca peremit.

Πόσα γένη τῶν Ἰνδικῶν σιττακῶν· καὶ περὶ ταώνων, πελειάδων τε, καὶ ἀλεκτρυόνων. Κεφ. β.

Ἐν Ἰνδοῖς μανθάνω σιττακὸν ὄρνιν γίνεσθαι, ὧν πρότερον καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην· ἃ δὲ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ εἶπον, ταῦτά μοι λεχθῆναι νῦν δοκεῖ πρεπωδέστατα. γένη τρία αὐτῶν ἀκούω· οἱ πάντες δὲ οὗτοι μαθόντες, ὡς παῖδες, οὕτω καὶ αὐτοὶ γίνονται λάλοι, καὶ φθέγγονται φθέγμα ἀνθρώπινον. ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ὀρνίθων μὲν ἀφίησιν ἦχον,

De Indicis Psittacis, Pauonibus, Palumbis liuidis, & Gallinaceis. Cap. II.

Psittaci.

Apud Indos intelligo Psittacos aues nasci, quorum suprà etiam mentio à nobis facta est: in præsentia uerò est q̃ commode addam. Tria eorum genera esse audio: hi omnes uerba quæ didicerint, tanquam pueri, reddunt, & sermonis imitatione humani loquaces euadunt. At in syluis suum duntaxat & auibus proprium ædunt sonum, nullum uerò articula-

ticulatum & significantem exprimunt, indocti adhuc, & nondum loquaces.

Pauones.

Sũt & Pauones Indici maximi omnium.

πελειάδες, Columbæ liuiæ, ut Gaza uertit.

Item Palumbi quidam parui (quibus à liuido colore apud Græcos factum est nomen) in India uirides pennas habent: ut is primo aspectu, qui sit rudis in scientia auium, Psittacum, non Palumbũ dicat: earum labra & crura colore Græciæ Perdicibus sunt similia.

Gallinacei.

Nascuntur & Gallinacei maximi: nec rubram habent cristã ut nostri, sed ita uariam & floridam, quẽadmodum coronam ex floribus contextam. Pennas posteriores non inflexas habent, neque in orbem reuolutas, sed latas, quas cum non erigũt, ut Pauones trahunt: eorum pennæ partim auri, partim cœrulei uel smaragdi colorem gerunt.

† χρυσωπὸν τε καὶ κυαναυγῆ.

De Cercione aue, siue Motacilla Indica. Cap. III.

† al. ψᾶρας

IN India auis ad Sturni magnitudinem accedens, uarijs coloribus picta nascitur, quæ & humanam uocem effingit, & Psittacis uocalior, & maiore est docilitate ac ingenio: non tamen humanum uictum æquo animo sustinet, sed libertatis desiderio famem potius quàm seruitutem delicijs ciborum refertam amplectitur. Vrbes quas Alexander in India exci tauit, & Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephala cum adiacente agro, & Cyropolis aliæq́, ideo Cercionem appellant, quòd similiter caudam atque Cinclus mouet.

† τροφῆς, Gillius.

† ἐποικήσαντες

De aue quam Indi Celam uocant. Cap. IIII.

AVem præterea in India nasci accepi, magnitudine triplo maiorem Otide, ore permagno, ingluuie etiam maxima, & longis cruribus. absonum quiddam sonare, eiusq́ summas alas pallidas, cæteras uerò pennas cinericias esse.

Onocrotalum Indicum dixerim, & à cela, id est gutturis tumore glanduloso (quem bronchocelam quoque nominant Græci) appellatum.

De Vpupa Indica. Caput V.

† al. διπλασίονα

INdicam Vpupã duplo maiorẽ nostra, & aspectu formosiorem esse audio. Et quemad-

χον, φωνὴν δὲ εὔσημόν τε καὶ εὔστομον οὔπω προΐενται, ἀλλ' εἰσὶν ἀμαθεῖς, καὶ οὔπω λάλοι. Γίνονται δὲ καὶ ταὼς ἐν Ἰνδοῖς τῶν πανταχόθι μέγιστοι. καὶ πελειάδες χλωρόπτιλοι. φαίη τις ἂν πρῶτον θεασάμενος, καὶ οὐκ ἔχων ἐπιστήμην ὀρνιθογνώμονα, σιττακὸν εἶναι καὶ οὐ πελειάδα. χείλη δὲ ἔχουσι καὶ σκέλη τοῖς Ἕλλησι πέρδιξι τὴν χρόαν προσεοικότα. Ἀλεκτρυόνες δὲ γίνονται μεγέθει μέγιστοι, καὶ ἔχουσι λόφον οὐκ ἐρυθρὸν, κατά γε τοὺς ἡμεδαποὺς, ἀλλὰ ποικίλον κατὰ τοὺς ἀνθινοὺς στεφάνους. τὰ δὲ πτερὰ τὰ πυγαῖα ἔχουσιν οὐ κυρτὰ, οὐδὲ εἰς ἕλικα ἐπικαμφθέντα, ἀλλὰ πλατέα, καὶ ἐπισύρουσιν αὐτὰ, ὥσπερ δὴ καὶ οἱ ταὼς, ὅταν μὴ ὀρθώσωσί τε καὶ ἀναστήσωσιν αὐτά. χρόαν δὲ ἔχει τὰ πτερὰ τῶν Ἰνδῶν ἀλεκτρυόνων † χρυσωπὸς τε καὶ κυαναυγεῖς κατὰ τὴν σμάραγδον λίθον.

Περὶ κερκίωνος ἐν Ἰνδοῖς ὄρνιθος. Κεφ. γ.

ΓΙνεται ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἄλλο ὄρνεον, καὶ ἔχει τὸ μέγεθος κατὰ τοὺς † ψᾶρας, καὶ ἔστι ποικίλον. καὶ μουσωθὲν ἀνθρώπου φωνὴν, εἶτα μὲν τοι τῶν σιττακῶν ἐστὶ λαλίστερόν τε καὶ θυμοσοφώτερον. οὐ μὴν τὴν ἐξ ἀνθρώπων τροφὴν ἡδέως ὑπομένει, ἀλλ' ἐλευθερίας πόθῳ, καὶ παῤῥησίας τῆς κατὰ τὴν συντροφίαν ἐπιθυμίᾳ, ἀσπάζεται λιμὸν μᾶλλον, ἢ δουλείαν μετὰ † τρυφῆς. καλοῦσι δὲ αὐτὸ οἱ Μακεδόνων Ἰνδοῖς † ἐποικίσαντες, ἔν τε Βουκεφάλοις πόλει καὶ τῇ περὶ ταύτην, καὶ τῇ καλουμένῃ Κυροπόλει, καὶ ταῖς ἄλλαις, ἃς ἀνέστησεν Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου, κερκιόνα. ἔχει δὲ ἄρα τὸ ὄνομα τήνδε τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ διασείει τὸν ὄῤῥον, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ κίγκλοι.

Περὶ τοῦ ὄρνιθος ὃν καλοῦσι κήλαν οἱ Ἰνδοί. Κεφ. δ.

ΓΙνεσθαι δὲ καὶ κήλαν ἐν Ἰνδοῖς ἀκούω ὄρνιν, καὶ τὸ μέγεθος τριπλάσιον ὠτίδος ἐστὶ, καὶ τὸ στόμα ἔχει γενναῖον δεινῶς, καὶ μακρὰ τὰ σκέλη. φέρει δὲ καὶ πρηγορεῶνα καὶ ἐκεῖνον μέγιστον, προσεμφερῆ κωρύκῳ. φθέγμα δὲ ἔχει καὶ μάλα ἀπηχὲς, καὶ τὴν μὲν ἄλλην πτίλωσιν ἐστὶ τεφρὸς, τὰς δὲ πτέρυγας ἄκρας ὠχρός ἐστι.

Περὶ τοῦ ὄρνιθος ὃν καλοῦσιν ἔποπα. Κεφ. ε.

ΑΚούω δὲ ἔγωγε καὶ Ἰνδὸν ἔποπα † διπλάσιον τοῦ παρ' ἡμῖν, καὶ ὡραιότερον ἰδεῖν. καὶ

καὶ Ὅμηρος μὲν λέγει βασιλεῖ κεῖσθαι ἄγαλμα Ἕλλησι χαλινὸν καὶ κόσμον ἵππου. ὁ δὲ ἔποψ οὗτος Ἰνδῶν βασιλεῖ ἄθυρμά ἐστι, καὶ διὰ χειρῶν αὐτὸν φέρει, καὶ ἥδεται αὐτῷ, καὶ συνεχὲς ἐνορᾷ τὴν ἀγλαΐαν τεθηπὼς τοῦ ὄρνιθος, καὶ τὸ κάλλος τὸ αὐτοφυές. Ἐπᾴδουσι δὲ ἄρα τῷδε τῷ ὀρνέῳ καὶ μῦθον Βραχμᾶνες· καὶ ὅγε μῦθος ὁ ᾀδόμενος, οὗτός ἐστιν. Βασιλεῖ παῖς ἐγένετο Ἰνδῶν, καὶ ἀδελφοὺς εἶχεν. οἱ πρόσω ἀνδρωθέντες, ἀδικώτατοί τε γίνονται καὶ † λεωργότατοι. καὶ τούτου μὲν ὡς νεωτάτου καταφρονοῦσι· τὸν δὲ πατέρα ἐκερτόμουν, καὶ τὴν μητέρα, τὸ γῆρας αὐτῶν ἐκφαυλίσαντες. ἀπαίνονται οὖν ἐκεῖνοι τὴν σὺν τούτοις διατριβὴν, καὶ ᾤχοντο φεύγοντες, ὅ, τε παῖς καὶ οἱ γέροντες. συντόνου δὲ ἄρα αὐτοὺς πορείας † διεξαμένης, οἱ μὲν ἀπεῖπον καὶ ἀποθνήσκουσιν· ὁ δὲ παῖς οὐκ ὠλιγώρησεν αὐτῶν, ἀλλ' ἔθαψεν αὐτοὺς ἐν ἑαυτῷ, ξίφει τὴν κεφαλὴν διατεμών. ἀγασθέντα δὲ τὸν πάντας ἐφορῶντα ἥλιον οἱ αὐτοί φασι τῆς εὐσεβείας τῆς ὑπερβολῆς, ὄρνιν αὐτὸν ἀποφῆναι, κάλλιστον μὲν ὄψει, μακραίωνα δὲ τὸν βίον. ὑπανέστηκε δέ οἱ καὶ λόφος ἐκ τῆς κορυφῆς, οἱονεὶ μνημεῖον τοῦτο τῶν πεπραγμένων ὅτε ἔφυγε. τοιαῦτα ἄττα καὶ Ἀθηναῖοι ὑπὲρ τοῦ κορύδου τερατευόμενοι προσεῖχον μύθῳ τινὶ· ᾧ πρότερον ἀκολουθῆσαί μοι δοκεῖ καὶ Ἀριστοφάνης ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς ἐν Ὄρνισι λέγων. Ἀμαθὴς γὰρ ἔφυς κοὐ πολυπράγμων· οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας, ὃς ἔφασκε λέγων. κορυδὸν πάντων πρώτην ὄρνιθα γενέσθαι προτέραν τῆς γῆς, κἄπειτα νόσῳ τὸν πατέρα αὐτῆς ἀποθνήσκειν. γῆν δὲ οὐκ εἶναι. τὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον. τὴν δὲ ἀποροῦσαν ὑπ' ἀμηχανίας, τὸν πατέρα αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξαι. Ἔοικεν οὖν ἐξ Ἰνδῶν τὸ μυθολόγημα ἐπ' ἄλλου μὲν ὄρνιθος, ὑπερρυῆσαι δ' οὖν καὶ τοῖς Ἕλλησι. ὠγύγιον γάρ τι μῆκος χρόνου λέγουσι Βραχμᾶνες ἐξ οὗ ταῦτα τῷ Ἔποπι τῶν Ἰνδῶν ἔτι ἀνθρώπῳ ὄντι, καὶ παιδὶ τήνγε ἡλικίαν ἐς τοὺς γειναμένους πέπρακται.

Περὶ τοῦ ἐν Ἰνδοῖς ὃς καλεῖται φαττάγης. Κεφ. ς.

Ἐν Ἰνδοῖς γίνεται ζῶον κροκοδείλῳ χερσαίῳ παραπλήσιον ἰδεῖν. μέγεθος δὲ αὐτῷ κυνιδίου Μελιταίου ἂν εἴη. περίκειται δὲ φολίδα τραχεῖαν ἄρα οὕτω καὶ πυκνὴν, ὥστε ὅταν δαρῇ, ῥίνης αὐταῖς ἔργα παρέχει. διατέμνει δὲ καὶ χαλκὸν, καὶ τὸν σίδηρον ἐσθίει. καλοῦσι δὲ φαττάγην αὐτό.

Περὶ

quemadmodũ Homerus regiũ decus & oblectamentũ eſſe ſcribit, frenum & reliquũ ornatũ Equi: ita Indorũ rex amores & delicias ſuas Vpupã facit. Hanc manibus geſtat, ea ſe oblectat: & natiuam eius uenuſtatẽ ſumma admiratione frequenter intuens, magnam inde lætitiam uoluptatemq́ capit. Brachmânes uerò fabulam huiuſmodi de ea narrant. Regi Indorum (inquiunt) olim filius fuit minimus natu: quẽ fratres cæteri maiores, cum planè improbi & iniqui eſſent, propter ætatem cõtempſerunt. Cum uerò parentes quoq; iam ſenectute graues cõtumelioſe ab eis tractarent, ut improbitatẽ eorũ declinarent, aſſumpto filio minimo diſcedunt ac fugiunt: & laboribus in itinere conſumpti moriunt. Defunctos filius in ſui capitis uulnere, quod enſe ſibi inflixerat, ſepelit. Inſignẽ hanc eius pietatẽ conſpicatus admiratusq́ Sol, puerũ in auem formoſam admodũ & uiuacẽ conuertit, criſta ſupra caput eius erecta, de ſepultis ab eo in fuga parentibus eadem in parte monumento. Talia quędam de Alauda etiam fabulantur Athenienſes, ut in Auib⁹ Ariſtophanis Comici poëtæ apparet, ita ſcribẽtis: Nimis tu quidem imperitus es, & minimè curioſus: ſed ne Aeſopũ quidem triuiſſe uideris, qui Alaudã auẽ omnium primã, & ante terrã quoq; natã dicebat. & mortuo patre, quum locus ubi ſepeliret nõ extaret, illũ iam quinq; dies inſepultũ, tandem in capite ſuo cõtumulaſſe: eiusq́ tumuli ſignũ ſeu ueſtigiũ adhuc in ea ſpectari ſurrectũ capitis apicẽ. Hanc de Vpupa Indorum fabulam cum audiuiſſent Græci, ad Alaudam ab eis tranſlatam uériſimile eſt. Ante multa quidem ſecula Brachmânes ab Epope Indo, homine adhuc, & ætate puero, hanc in parentes pietatem declaratam aiunt.

Brachmanum fabula de Vpupa.

† λεωργὸς, πάνδλμος, πανοῦργος, ἀνδροφόνος.

† al' διαδεξαμένης

Alauda.

De Phattage Indica. Cap. VI.

IN Indis naſcitur beſtia, quæ Crocodili terreni ſpeciem ſimilitudinemq́; gerit, magnitudine eſt Melitenſis Canis: eius pellis adeò aſperis denſiſqúe ſquammis quibuſdam ſcatet, ut detracta eis ſerræ uſum præbeat, & uel æs diſſecet, & ferrum exedat & conficiat. eam Indi Phattagen uocant.

 De Sy-

De Syroperdice Phrygio.
Cap. VII.

SYroperdix circa Antiochiã Piſidiæ lapides exeſt, & conficit: Perdice minor eſt, & niger, excepto roſtro, quod ruffum ſpectatur. nõ manſueſcit ut alius perdix, ſed ſemper perſeuerat ferus eſſe. Eius carnes & denſiores ſunt quàm cæterorum, & ſuauiorem cibi uſum præſtant.

De marinis & lacuſtribus Hydris in India. Cap. VIII.

INdicum mare Hydros gignit marinos caudis latis. Lacus etiam Hydros maximos producunt. Cæterum marini iſti ſerpentes, aſperum potiùs ſerratis dentibus, quàm uenenoſum os uidentur habere.

De ruffis Mulis Indiæ feris.
Cap. IX.

IN India Equorum ferorum & Aſinorũ ſimiliter greges ſunt: & Aſinos Equæ facillime admittunt, & rubros Mulos pariunt, ad currendum præſtantiſsimos, ſed contrectationis impatientes, quos compedibus captos ad Praſiorum regem adducunt. Ex ijs qui bimi comprehenduntur domari poſſunt: Contrà uetuli ab immanib⁹ & carniuoris feris nihil differũt.

† δυσφόρους
† Γρασίων

De Simijs Praſiorum Indiæ.
Cap. X.

† πρεσβυτέρους

IN Praſijs Indicis Simiarum genus eſſe ferunt, humanis ſenſibus, & magnitudine Hyrcanorum Canum: tum earum comam etſi naturalem, artificio tamen homini ueritatis imperito elaboratam uideri: tum barbam ipſarum ſpeciem ſatyricæ ſimilitudinemq́ gerere, caudamq́ leoninæ ſimilem ſpectari: reliquo corpore albas, capite & extrema cauda flauas eſſe. Neq uero quòd uiuendi ratione & genere ipſo ſylueſtres ſint (auibus enim agreſtibus paſcuntur) propterea feras eſſe, imò natura cicures & moderatas. Ad ſuburbium Latages Indicæ urbis frequentes proficiſcuntur, quibus coctam oryzam rex comedendam obijcit, ac quotidie cibaria eis proijciuntur: expletæ ad ſylueſtres ſedes cum magna moderatione redire, neque obuium quicquam lædere dicuntur.

† Γρασίοις

De Poë-

Περὶ τοῦ ἐν Φρυγίᾳ συροπέρδικος.
Κεφ. ζ.

Συροπέρδιξ γίνεται περὶ τὴν Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίας, καὶ σιτεῖται καὶ λίθους. μικρότερος δέ ἐστι τοῦ πέρδικος, καὶ μέλας τὴν χρόαν, πυῤῥὸς τὸ ῥάμφος. οὐχ ἡμεροῦται δὲ κατὰ τὸν ἄλλον, οὐδὲ γίνεται τιθασσὸς, ἀλλ᾽ ἄγριος εἰς τὸ ἀεὶ διαμένει. ἔστι δὲ οὐ μέγας, βρωθῆναί τε ἡδίων τοῦ ἑτέρου: καὶ τὴν σάρκα πως δοκεῖ πυκνότερος.

Περὶ τῶν θαλαττίων ὕδρων καὶ ὄφεων τῶν ἐν Ἰνδοῖς. Κεφ. η.

Ἡ δὲ Ἰνδῶν θάλαττα ὕδρους θαλαττίους τίκτει, πλατεῖς τὰς οὐράς. τίκτουσι δὲ καὶ λίμναι μεγίστους ὕδρους. οἱ δὲ θαλάττιοι ὄφεις οἵδε καρχαρόν ἐοίκασι μᾶλλον ἔχειν τὸ δῆγμα, ἢ πονηρὸν ἰῶδες.

Περὶ τῶν ἡμιόνων τῶν ἐν Ἰνδοῖς τῶν ἀγρίων. Κεφ. θ.

Ἐν Ἰνδοῖς ἵππων τε ἀγρίων καὶ ὄνων τοιούτων εἰσὶν ἀγέλαι. ὀχουμένων ἀναβαινόντων ὄνων τὰς ἵππους, ὑπομένειν ἐκείνας λέγουσι, καὶ ἥδεσθαι τῇ μίξει, καὶ τίκτειν ἡμιόνους πυρσοὺς τὴν χρόαν, καὶ ἄγαν δρομικούς: † δυσλόφους δὲ καὶ γαργαλεῖς ἄλλως. ποδάγραις δὲ τούτους αἱροῦσι. εἶτα ἀνάγουσι παρὰ τῷ † Γραισίων βασιλεῖ φασι. καὶ διετεῖς μὲν ἑαλωκότας, μὴ ἀναίνεσθαι τὴν πώλευσιν: † πρεσβυτάτους δὲ, μὴ διαφέρειν τῶν καρχάρων θηρίων καὶ σαρκοφάγων μηδὲ ἕν.

Περὶ τῶν πιθήκων τῶν ἐν Γρασίοις τοῖς Ἰνδικοῖς. Κεφ. ι.

Ἐν † Γραισίοις δὲ τοῖς Ἰνδικοῖς εἶναι γένος πιθήκων φασὶν ἀνθρωπόνουν. καὶ ἰδεῖν μὲν εἰσι κατὰ τοὺς Ὑρκανοὺς κύνας τὸ μέγεθος. ἔπεστι προκόμιά τε αὐτῶν ὁρᾶται συμφυής. εἴποι δ᾽ ἂν ὁ μὴ τὸ ἀληθὲς εἰδὼς, ἀσκητὰς εἶναι αὐτάς. γένειον δὲ αὐτοῖς ὑποπέφυκε σατυρῶδες. ἡ δὲ οὐρὰ κατὰ τὴν τῶν λεόντων ἀλκαίαν ἐστί. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν σῶμα πεφύκασι λευκοί, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὴν οὐρὰν ἄκραν εἰσὶ πυρσοί. σώφρονες δὲ καὶ φύσει τιθασσοί. εἰσὶ δὲ ὑλαῖοι τὴν δίαιταν καὶ τὸ γένος, καὶ σιτοῦνται τῶν ὀρνέων τὰ ἄγρια. φοιτῶσι δὲ ἀθρόοι εἰς τὸ πρὸ Λαταγῆς προάστειον. πόλις δέ ἐστιν Ἰνδῶν ἡ Λαταγή. καὶ τὴν προτεθειμένην αὐτοῖς ἐκ βασιλέως ἑφθὴν ὄρυζαν σιτοῦνται. ἀνὰ πᾶσαν δὲ ἡμέραν τὰ ἐδέσματα αὐτοῖς εὐτρεπὴς πρόκειται. ἐμφορηθέντας δὲ ἄρα αὐτοὺς ἀναχωρεῖν αὖθις ἐς ἤθη τὰ ὑλαῖα φασὶ σὺν κόσμῳ, καὶ σίνεσθαι τῶν ἐν ποσὶν οὐδὲ ἕν.

Περὶ τῶν ποηφάγων ζώων τῶν ἰνδικῶν τῶν ἐχόντων τὰς οὐρὰς τὰς ὡραιοτάτας. Κεφ. ια.

Ποηφάγον ἰνδοῖς ζῶόν ἐστι· καὶ πέφυκέ γε διπλάσιον ἵππου τὸ μέγεθος. οὐρὰν δὲ ἔχει δασυτάτην, καὶ μέλαιναν ἀκροτάτως χρόαν. καί εἰσιν αὗται αἱ τρίχες καὶ τῶν ἀνθρωπείων λεπτότεραι αὖ. καὶ ἐν μεγάλῳ τίθενται ταύτας ἔχειν ἰνδῶν αἱ γυναῖκες. καὶ γάρ τοι παραπλέκονται ἐξ αὐτῶν, καὶ κοσμοῦνται μάλα ὡραίως ταῖς πλοκαμῖσι ταῖς συμφύτοις, καὶ ταύτας ὑποδέουσαι. πρόεισι δὲ καὶ εἰς δύο πήχεις ἑκάστης τὸ μῆκος τριχός. ἐκ μιᾶς δὲ ῥίζης ὁμοῦ τι καὶ τριάκοντα θυσανηδὸν ἐκπεφύκασι. ζώων δὲ ἄρα ἁπάντων τοῦτο δειλότατον ἦν. ἐὰν γὰρ ὑπό τινος ὀφθῇ, καὶ αἴσθηται βλεπόμενον, ἢ ποδῶν ἔχει φεύγει, καὶ πρόεισι, καὶ κέχρηται προθυμίᾳ μᾶλλον, ἢ σκελῶν ὠκύτητι. καὶ διώκεται μὲν ὑπὸ ἱππέων καὶ κυνῶν ἀγαθῶν δραμεῖν: ἐὰν μέντοι συνίδῃ ὅτι ἄρα ἁλίσκεσθαι μέλλει, τὴν οὐρὰν ἀπέκρυψεν ἔν τινι δάσει. αὐτὸ δὲ ἀντιπρόσωπον ἔστηκε, καὶ δοκεύει τοὺς θηρατὰς, καὶ ὑποθαρρεῖ πως, καὶ οἴεται μηκέτι φανεῖσθαι περισπούδαστον, τῆς οὐρᾶς μὴ βλεπομένης. ἐκείνην γὰρ οἶδεν εἶναι τὸ κάλλος. κενὴν δ' ἴσχει τὴν ὑπὲρ τοῦδε φαντασίαν. βάλλει γάρ τις αὐτὸ βέλει πεφαρμαγμένῳ: καὶ ἀποκτείνας †ἀποκόπτει τὴν οὐρὰν, τὸ ἆθλον τῆς ἄγρας. καὶ δείρας τὸ πᾶν σῶμα, ἀγαθὴ γὰρ καὶ ἡ δορὰ, ἀφῆκε τὸν νεκρόν. σαρκῶν γὰρ τῶν ἐκείνου δέονται ἰνδοὶ οὐδὲ ἕν.

Περὶ τῶν κητῶν τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ ἰνδικῇ, λαβράκων τε καὶ ἀμιῶν καὶ χρυσοφρύων. Κεφ. ιβ.

Κήτη δὲ ἦν ἄρα ἐν τῇ τῶν ἰνδῶν θαλάττῃ, πενταπλασίονα μέγεθος ἐλέφαντος τοῦ μεγίστου. πλευρὰ γοῦν μία κήτους καὶ ἐς τοὺς εἴκοσι πήχεις πρόεισι. †χελώνην δὲ πηχῶν πεντεκαίδεκα ἔχει. τὸ δὲ πτέρωμα† βραγχίου ἑκατέρου πηχῶν τὸ εὖρος καὶ ἑπτά. κήρυκες δὲ καὶ πορφύραι ὡς καὶ χοᾶ ῥᾳστα δέξασθαι, καὶ μέντοι καὶ τῶν ἐχίνων τὰ χελώνια δύναιτο ἂν τοσοῦτον στέγειν. μεγέθη δ' ἰχθύων ἄπειρα, λαβράκων μάλιστα, καὶ ἀμίαι, καὶ †χρυσόφροι. ἀκούω δὲ τούτους κατὰ τὴν ὥραν ὅταν ὑπερρέωσιν οἱ ποταμοὶ, καὶ λάβροι κατιόντες ἐκ τῆς πλημ-

De Poëphagis animalibus Indiæ pulcherrimam caudam habentibus.
Cap. XI.

INdicũ animal Poëphagus duplo quàm Equus maior, ſpiſsiſsima cauda & nigerrima præditus eſt: humani pili ſubtilitatem eius ſetæ uincunt. Permagni eas idcirco Indiæ mulieres æſtimant, quòd eis ipſis crines ſuos pulcherrimè implicent & deuinciant. Ad bina cubita ſingulæ ipſius ſetæ longitudine procedunt: & ex una radice circiter triginta ſimul, thyſanorum inſtar, exoriuntur. Omnium animalium timidiſsimus eſt. nam ſi à quopiam animalium ſe inſpectum ſentit, e ueſtigio quanta poteſt maxima celeritate ſeſe in fugam properat conijcere, in quã magis ſtudioſe quàm celeriter ſe impellit: ac ſi, cum inſequentibus Canibus & Equis ad curſum promptiſsimis urgetur, intelligat ſe appropinquare ut comprehendatur, prius occultata cauda in aliquo fruteto, cõtrà ſtans, uenatores expectat, ſimul & ex magno timore colligit ſe, & quadam fiducia nititur. neq; enim iam cauda abdita ſe ullius precij putat amplius uiſum iri, quòd præclarè ſcit in cauda cauſam eſſe quamobrẽ tantopere appetatur. Interea quiſpiam uenenato telo illum ferit, & ab occiſo caudam præmiũ prædæ abſcindit: & pelle, quæ utilis eſt, ex toto corpore detracta, cadauer abijcit, quòd eiuſmodi carnium uſum nullũ Indi habent.

Timiditas.

† ἀπέκοψε, uel ἀποκόπτει

De Cetis, & alijs maximis aquatilibus animalib⁹ Indici maris, & Lupis piſcibus, & Amijs, Auratisq;. Caput XII.

CEte in mari Indico quintupla ad Elephantum uel maximum magnitudine degunt. Nam una etiam coſta Ceti ad uiginti cubita accedit. *Labrum habet quindecim cubitorum. pinnam ad utranque branchiam ſeptem cubitos longam. Purpuræ etiã & Buccina huius maris tanta ſunt, ut facile congium capiant: quemadmodum & Echinorum teſtæ ſiue cruſtæ. Sunt & innumeri piſces prægrandes, præſertim Lupi, Amiæ, & Auratæ. Fertur autem quo tẽpore fluuij augent, &

† al'. χελώνην. fortè χελύνην, q̃ uox etiã Ariſtophani labia ſignificat. †Branchias dicit pro loco branchiarũ. nã cete branchias non habẽt. Et aũt uidetur abundare, niſi addas μῆκος. † χρυσόφρυς

& maiore iam profluentes impetu in agros exundāt, hos pisces etiam simul abreptos inundationem sequi, & per agros in pauca & tenui aqua ferri & oberrare: postquam uerò imbres ex quibus augentur fluuij cessarint, & confluentes ad suos redierint alueos, in humilibus, planis, palustrib⁹, & sinuosis locis, ubi & Enneæ (ut uocant) reperiri solent, pisces uel octo cubitorum relicti, & ægrè propter aquæ breuitatem tum natantes, tum uitam utcunq; sustinentes, ab agricolis capiuntur.

†καὶ abundat.

†καθημένοις

† al. αἰννέαι

*Quod si χελώνην Græcè legas, non labrum, sed Testudinem uertes: & pinnarum nomine pedes intelliges, quos etiā Nicander in Testudine marina πτέρυγας dixit: quamuis autem nec Ceti, nec Testudines branchias habent, branchiarum tamen locus in Cetis commodiùs quàm in Testudinibus intelligi mihi uidetur.

De Raia & Squilla Indicis. Cap. XIII.

NOn minores Argolico clypeo Raiæ gignuntur in India. itemq; Squillæ Locustis maiores Indicę sunt. harum quę ex mari ueniunt in Gangem, forcipes maximas habent, & tangētibus asperæ sunt. quæ uerò ex mari rubro in Indum excidūt, læues audio habere spinas, (crustas, uel dorsa læuia) sed oblongos & implicatos ab eis depēdētes cirros, & forcipib⁹ carere.

De Indica & fluuiatili & terrena Testudine. Cap. XIIII.

†χελώνιον

TEstudinis Indicæ & fluuiatilis testa nō minor est quàm scapha iustę magnitudinis: decem enim leguminum medimnos capit. Ac illic quoque terrenæ Testudines gignuntur, magnitudine maximarum glebarum, quæ in altis arationibus terræ non difficilis excitantur, bene penitus intrante aratro, & sulcum facillimè proscindente, & glebas in excelsum excitante. Eiusmodi Testudinum genus aiunt testas exuere: ac sanè easdem ab agricolis sic ligonibus abstrahi, quemadmodum uermes ex uerminosis plantis. eædémque non amaræ, ut marinæ, sunt: sed & suaues & pingues habentur earum carnes.

†al'. θεσπεσίων

De Formicarum prudentia. Cap. XV.

Natu-

πλημμύρας† καὶ ἐν τῇ γῇ ἀναχέωνται, καὶ αὐτοὺς ὑπερχεῖσθαι, καὶ ἐπὶ τὰς ἀρούρας, καὶ ἐν ὕδατι λεπτῷ φέρεσθαί τε καὶ ἀλᾶσθαι. παυσαμένων δὲ τῶν ὑπερπιμπλάντων τοὺς ποταμοὺς ὑετῶν, καὶ ἀναχωρούντων ὀπίσω τῶν ῥευμάτων, καὶ ἐν τοῖς ὁδοὺς τὰς κατὰ φύσιν ὑποστρεφόντων, ἐν τοῖς †καθειμένοις χωρίοις, καὶ τοῖς τελματώδεσι καὶ ἀπέδοις, ἔνθα δήπου φιλοῦσι καὶ †ἐννέαι καλούμεναι κόλπους τινὰς ἔχειν, ἰχθῦς ἀπομένουσι καὶ ὀκτὼ πηχῶν: καὶ αὐτοὺς οἱ γεωργοῦντες αὐτοὺς, ἀσθενεῖ τῇ νήξει χρωμένους, ἅτε μὴ ἐν βυθῷ φερομένους, ἀλλὰ ὑπὸ πολλῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὀλίγου ὕδατος ἀγαπητῶς καὶ μόλις ἀναζῶντας.

Περὶ βατίδων καὶ καρίδων Ινδικῶν. Κεφ. ιγ.

ΙΝδῶν δὲ ἰχθύων ἴδια καὶ ἐκεῖνα. βατίδες γίνονται παρ᾽ αὐτοῖς οὐδέν τι μείους Αργολικῆς ἀσπίδος, ἑκάστη. καρίδες τε καὶ μείζους καράβων αἱ Ινδῶν εἰσίν. αἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς θαλάττης ἀναθέουσαι διὰ ποταμοῦ τοῦ Γάγγου, χηλὰς μεγίστας ἔχουσι, καὶ τραχείας θίγειν αὐτῶν. τὰς γε μὴν ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς ἐκπιπτούσας εἰς τὸν Ινδὸν, λείας ἔχειν πέπυσμαι τὰς ἀκάνθας, περιμήκεις γε μὴν καὶ βοστρυχώδεις τὰς ἀπηρτημένας ἕλικας: χηλὰς δὲ οὐκ ἔχειν ταύτας.

Περὶ χελώνης ποταμίας τε καὶ χερσαίας. Κεφ. ιδ.

ΧΕλώνη δὲ ἐν Ινδοῖς ποταμία, μεγίστη τε αὕτη, καὶ τὸ †χελώνειον ἔχει σκάφης οὐ μεῖον τελείας, χορηγοῦν ἕκαστον, μεδίμνους δέκα ὀσπρείων. γίνονται δὲ καὶ χερσαῖαι χελῶναι, καὶ εἰσιν αὖ τὸ μέγεθος κατὰ τὰς βώλους τὰς μεγίστας: αἱ προρρουν ἐπανίσανται ἐν τοῖς βαθέσιν ἀρόμασιν, εὐπειθοῦς μὲν οὔσης τῆς γῆς, εἰς πολὺ δὲ κατιόντος τοῦ ἀρότρου, καὶ τὴν αὔλακα σχίζοντος ῥᾷστα, καὶ ἐγείροντος τὰς βώλους ὑψοῦ. ταύτας δὲ καὶ ἀποδύεσθαι τὸ ἔλυτρόν φασιν. οἱ τοίνυν ἀρόται, καὶ πᾶν τὸ περὶ τοὺς ἀγροὺς ἐργατικόν, ταῖς μακέλλαις ἀνασπῶσιν αὐτὰς, καὶ ἐξαιροῦσιν ὥσπερ οὖν ἐκ τῶν †θεσπηδεστάτων φυτῶν τὰς σκώληκας. εἰσὶ δὲ γλυκεῖαι τὴν σάρκα καὶ πίονες, οὐ μὴν κατὰ τὰς θαλαττίας, πικραὶ καὶ αὗται.

Θυμόσοφα Ινδικὰ ζῶα, καὶ περὶ μύρμηκος. Κεφ. ιε.

Θυμόσο-

Θυμόσοφα δὲ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ζῷά ἐστιν, οὐ μὴν ὅσα ἐν Ἰνδοῖς ἐστιν, ἀλλ' ὀλίγα. ἐκεῖ γὰρ ὅ, τε ἐλέφας τοιοῦτός ἐστι, καὶ ὁ σιττακὸς, καὶ αἱ σφίγγες, καὶ οἱ καλούμενοι σάτυροι. Σοφὸς δ' ἄρα ἦν καὶ ὁ μύρμηξ ὁ Ἰνδός. οἱ μὲν οὖν ἡμεδαποὶ τὰς ἑαυτῶν χειὰς, καὶ ὑποδρομὰς ὑπὸ τῇ γῇ ὀρύττουσι, καὶ φωλεοὺς τινὰς κρυπτοὺς ἀποφαίνουσι γεωρυχοῦντες, καὶ μεταλλείαις ὡς εἰπεῖν τισιν ἀρρήτοις καὶ λανθανούσαις καταξαίνονται. ἀλλὰ οἵγε Ἰνδοὶ μύρμηκες οἰκίσκους τινὰς συμφορητοὺς ἐργάζονται: καὶ τούτους γε αὐτοὺς οὐκ ἐν χωρίοις ὑπτίοις καὶ λείοις καὶ ἐπικλυζομένοις ῥᾷστα: ἀλλὰ μετεώροις καὶ ὑψηλοῖς. ἐν αὐτοῖς δὲ περιόδους τινὰς, καὶ ὡς εἰπεῖν † σήραγγας Αἰγυπτίους, ἢ λαβυρίνθους Κρητικοὺς, σοφίᾳ τινὶ ἀρρήτῳ διατρήσαντες, οἰκεῖα ἑαυτοῖς ἀπέφηναν, οὐκ εὐθυτενῆ καὶ ῥᾴδια παρελθεῖν ἢ εἰσρεῦσαί τι, ἀλλ' ἑλιγμοῖς καὶ διατρήσεσι λοξά. καὶ ἀπολείπουσί γε ἐπὶ πολλῆς μίαν ὀπὴν, δι' ἧς εἰσίασί τε αὐτοὶ, καὶ τὰ σπέρματα ὅσα ἐκλέγονται, εἶτα εἰς τοὺς ἑαυτῶν θησαυροὺς εἰσκομίζουσι. παλαμῶνται δὲ ἄρα τὰς ἐν ὕψει φωλεύσεις, ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀναχύσεις τε καὶ ἐπικλύσεις διαδιδράσκειν. καὶ αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς δὲ τῆς σοφίας περιγίνεται ὥσπερ ἐν σκοπιαῖς τισιν ἢ νήσοις κατοικεῖν, ὅταν τὰ † λοφοδίων ἐκείνων τὰ κύκλῳ περιλιμνάσῃ. τὰ δ' οὖν χώματα ἐκεῖνα καίτοι συμπεφορημένα, τοσοῦτον ἀποδεῖ τοῦ λύεσθαί τε καὶ διαξαίνεσθαι ὑπὸ τῆς περικλύσεως, ὡς καὶ κρατύνεσθαι αὐτά: πρῶτον μὲν ὑπὸ τῆς ἑῴας δρόσου. ὑπαμφιέννυται γὰρ ὡς εἰπεῖν ἐκ ταύτης καὶ † πάγου τὸν μὲν χιτῶνα ὑπόλεπτον, πλὴν καρτερόν: εἶτα μέντοι δεσμεύεται κάτω βρυώδει τῇ ποταμίας ἰλύος φλοιῷ. καὶ μυρμήκων μὲν Ἰνδῶν πέρι ἴεμαι † πάλαι, ἐμοὶ δὲ νῦν ἐς τοσοῦτον λελέχθω.

Περὶ τῶν ἐν τῷ Πλούτωνος χάσματι ἐμβαλλομένων ζώων. Κεφ. ιϛ.

Παρὰ τοῖς Ἀρειανοῖς τοῖς † Ἰνδικοῖς χάσμα Πλούτωνός ἐστι. καὶ κάτω τινὲς ἀπόρρητοι † σύριγγες, καὶ ὁδοὶ κρυπταὶ, καὶ διαδρομαὶ ἀνθρώποις ἀθέατοι, βαθεῖαι δ' οὖν καὶ ἐπὶ μήκιστον προήκουσαι. γενόμεναι δέ πως καὶ ὀρωρυγμέναι, τρόπῳ τῷ ὅτε Ἰνδοὶ λέγουσιν, οὔτε ἐγὼ μαθεῖν πολυπραγμονῶ. ἄγουσι γοῦν Ἰνδοὶ καὶ ὑπὲρ τὰ τρισμύρια ἐν ταῦθα κτηνῶν διάφορα, προβάτων τε, καὶ αἰγῶν, καὶ βοῶν, καὶ ἵππων. καὶ ἕκαστος τῶν ἢ δεισάντων ἐνύπνιον, ἢ ὄτταν τινὰ, ἢ φήμην,

ἢ ὄρνιν

NAturali quodam ingenio & prudentia, ualent etiam apud nos animalia, non totidem tamen quot sunt in India: Illic enim eiusmodi sunt, Elephantus, Psittacus, Sphinges, & nuncupati Satyri, & Indica formica. Nostrates quidem Formicæ cauernas, & latibula quædam effodiunt, sub terra habitantes, & ueluti in fodinis metallicis cuniculisq; eruendis sese exercent: at Indicæ singulari sapientia præditæ domunculas commodas in excelsis locis construunt: non in deuexis & planis, qui facile inundari queant. In eis ambitus, &, ut ita dicam, fossas Aegyptias, & Creticos labyrinthos magna sapientia effodientes, domesticas sedes constituunt: non rectas quidem, & peruias, aut in quas quippiam influere possit, sed sinuosis foraminibꝰ obliquas, in quarum superficie foramen unum relinquunt, per quod quidem ipsum ingrediantur ipsæ, & semina quæ colligunt, in suos thesauros inferant. In excelsis quidem locis latibula machinantur, ut fluminum alluuiones effugiant. Itaque hac sua industria, ueluti in speculis habitant, aut etiam insulis, cum scilicet adiuncta colliculis illis humiliora loca circũquaque stagnãt. Ipsorum uerò aggeres quanquam congesti, tantum abest alluente aqua ut soluantur, ut confirmentur magis. Primum enim ex matutino rore admixto pulueri, tunica quadam uestiunt tenui, sed ualida: deinde parte inferiori de fluuiatili cœno cortex muscosus adnascens aggerem astringit. Sed de formicis Indicis etiam iterũ dicam, hæc in præsentia sufficiant.

† al'. σύριγγας

† λοφιδίων, uel λοφίων

† al' πάγου id est frigore.

† πάλιν

De animalibus quæ in Plutonis hiatum deijciuntur.

Cap. XVI.

APud Arianos Indos hiatus Plutonis est, in cuius profundo occultæ cauernæ, & recessus immensi, & hominibus incogniti. Quemadmodum autem sit in tantam altitudinem depressus, neque Indi explicant, neque id ego cognoscere admodum laboro: Amplius triginta millia diuersorum animalium, Ouium, Caprarum, Boum, & Equorum, eò agunt Indi. Ac nimirum quisquis uel secundũ qetẽ perniciosæ rei metu ꝑculsus fuerit,

† al' Ἰνδοῖς

† σήραγγες

Oris Plutonij meminit etiã Strabo li. 13.

 ma-

malíue auſpicij auē inſpexerit, aut omen malum, aut aliud quippiam ſuſpectū habuerit, is pro facultatibus ſuis ſe ſuamq́ ſalutem redimens, deijcienda curat animalia: quæ quidem ipſa nec cōſtricta uinculis, nec adacta, ſed ſua ſponte uiam conficiunt, tanquam illecebris quibuſdam allecta: poſtea uerò quàm ad barathri fauces acceſſerunt, non inuita deſiliunt. neque ſanè poſtquam in hiatum immēſum & cæcum inciderunt, amplius hominibus comparent: Boum tamen mugitus, Ouium balatus, Caprarum uox, & Equorum hinnitus ſuprà exaudiūtur: ac ſi quis aures illius faucibus admouerit, diutiſsimè eiuſmodi uoces audiet. neque enim ſanè promiſcuus ille ſonus ceſſat reſonare, quòd eò quotidie præcipites beſtiæ aguntur. An ne uero ſolæ recentes deiectę exaudiātur, an etiam ex primis quædam, haud equidem ſcio.

De Teſtudinibus maris magni.
Cap. XVII.

IN nuncupato mari magno inſulam eſſe maximam, nomine Taprobanam, peruagatum eſt, eandemq́ longiſsimam atq́ excelſam: longitudine ſeptem milliū ſtadiorum†, latitudine uerò quinq́ mil. Vrbes autem non habere, ſed quinquaginta & ſeptingentos uicos: domos è ligno factas eſſe, aut arundinibus. Maximæ Teſtudines in eo mari procreantur: Vniuſcuiuſque ſuperficies integrum tectū pręſtare poteſt. nam ſingulæ teſtæ ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, ut ſub eis non pauci habitare queant: ac nimirum uehementiſsimos ſolis ardores defendant, & prolixam umbram efficiant. ſicq́ ad perferendos imbres reſiſtunt, ut meliùs quàm ullæ tegulæ pluuiarum uim repellant, nec aliter illiſa eis aqua cœleſtis perſtrepit, quàm ſi in tegulas illaberetur. Neque uerò ſic eas habitatores, quemadmodum tegulas fractas ſarcire habent neceſſe. nam totum tectum ex ſolida teſta conſtat, ut ſuffoſſo ſaxo & cauernoſo & natiuum tectum efficienti, ſimilis eſſe uideatur.

† Similiter habet Plin. 6.22.

† φαίνονται

† χελώνιον

† χελώνιον

De Elephantis Taprobanæ inſulæ, & uarijs maris illius cetaceis piſcibus. Caput XVIII.

In mari

ἢ ὄρνιν οὐκ εὔεδρον ὑφορωμένων, ἀντὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἐμβάλλει κατὰ τὴν οἴκοθεν αὐτοῦ δύναμιν, ἑαυτὸν λυτρούμενος, καὶ δίδωσιν ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς τὸ ζῷον. τὰ δὲ ἄγεται οὔτε δεσμοῖς ἐπαγόμενα, οὔτε ἐλαυνόμενα ἄλλως, ἑκόντα δὲ τὴν ὁδὸν τήνδε ἀνύει, ἕλξει τινὶ καὶ ἴυγγι ἀρρήτῳ. εἶτα ἐπιστάντα τῷ στομίῳ ἑκόντα ἐμπηδᾷ. καὶ ὄψει μὲν ἀνθρωπίνῃ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔτι συνόπτα, ἐς γῆς χάσμα ἀπόρρητόν τε καὶ ἀφανὲς ἐμπεσόντα: ἀκούονται γοῦν ἄνω βοῶν μὲν μυκηθμοί, τῶν δὲ οἴων βληχή, χρεμετισμὸς δὲ τῶν ἵππων, καὶ μηκασμοὶ τῶν αἰγῶν. καὶ εἴ τις ἐπιπολῆς βαδίζοι καὶ προσχωροίη τὸ οὖς παραβαλὼν, ἀκούσεται ἐπὶ μήκιστον τῶν προειρημένων: οὐδὲ ἐκλείπει ποτὲ ὁ συμμιγὴς ἦχος ἐπιπεμπόντων ὁσημέραι τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν ζῷα. εἰ μὲν οὖν τὰ πρόσφατα ἐξακούεται μόνα, ἢ καὶ τῶν πρώτων τινὰ, οὐκ οἶδα: ἀκούεται δ' οὖν: ὃ εἴρηταί μοι ζῴων τῶν ἐκεῖ καὶ τοῦτο ἴδιον.

Περὶ τῶν χελωνῶν τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ. Κεφ. ιζ.

ΕΝ δὲ τῇ καλουμένῃ μεγάλῃ θαλάττῃ, καὶ νῆσον ᾄδουσι μεγίστην, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἀκούω Ταπροβάνην. πάνυ δὲ δολιχὴν πυνθάνομαι, καὶ ὑψηλὴν τὴν νῆσον εἶναι: καὶ μῆκος μὲν ἔχειν σταδίων ζ. πλάτος δὲ ε. καὶ ἔχειν οὐ πόλεις, ἀλλὰ κώμας πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας. στέγας δὲ ἔχουσιν ὅθεν κατάγονται οἱ ἐπιχώριοι, ἐκ ξύλων πεποιημένας: ἤδη δὲ καὶ δονάκων. τίκτονται δὲ ἄρα ἐν ταύτῃ τῇ θαλάττῃ καὶ χελῶναι μέγισται, ὧν προσοῦν τὰ ἔλυτρα ὀροφοὶ † γίνονται. καὶ γάρ ἐστι καὶ πεντεκαίδεκα πηχῶν ἓν † χελώνειον, ὡς ὑποικεῖν οὐκ ὀλίγους: καὶ τοὺς ἡλίους πυρωδεστάτους ἀποστέγει, καὶ σκιὰν ἀσμένοις παρέχει. πρός γε μὴν τῶν ὄμβρων τὰς καταφορὰς ἀντίτυπόν ἐστι, καὶ κεράμου παντὸς κρατερώτερον, τάς τε ἐμβολὰς τῶν ὑετῶν ἀποσείεται, καὶ κροτούμενον ἀκούουσιν οἱ ὑποικοῦντες, ὡς εἰς τι στέγος ἐμπιπτόντων τῶν ὑδάτων. οὐ δέονται γε μὴν ὡς κέραμον ῥαγέντα ἀμεῖψαι. σκληρὸν γὰρ τὸ † χελώνειον, ὃ ἔοικεν ὑπορωρυγμένῃ πέτρᾳ, καὶ ὑπάντρῳ τε καὶ αὐτορόφῳ στέγῃ.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς ἐλεφάντων, καὶ κητῶν θηριομόρφων, φαλαινῶν τε καὶ δελφίνων.

Κεφ. ιη.

Ἡ τοί-

Ἡ τοίνυν νῆσος ἡ ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ, ἣν καλοῦσι Ταπροβάνην, ἔχει φοινικῶνας μὲν θαυμαστῶς πεφυτευμένους εἰς στοῖχον, ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς ἄβροις τῶν παραδείσων οἱ τούτων μελεδωνοὶ φυτεύουσι τὰ δένδρα τὰ † σκιαδαφόρα, ἔχει δὲ καὶ νομὰς ἐλεφάντων πολλῶν καὶ μεγίστων. καὶ οἵδε γε νησιῶται ἐλέφαντες τῶν ἠπειρωτῶν ἀλκιμώτεροί τε τὴν ῥώμην, καὶ μείζους ἰδεῖν εἰσι, καὶ θυμοσοφώτεροι δὲ πάντα πάντη κρίνοιντο ἄν. κομίζουσί τε οὖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀντιπέραν ἤπειρον ναῦς μεγάλας τεκτηνάμενοι. ἔχει γὰρ δή που καὶ δάση ἡ νῆσος, πιπράσκουσί τε διαπλεύσαντες τῷ βασιλεῖ τῷ ἐν † Κωλίγγαις. διὰ μέγεθος ἄρα τῆς νήσου, οὐδὲ ἴσασιν οἱ τὰ μέσα αὐτῆς οἰκοῦντες τὴν θάλατταν: ἀλλὰ ἠπειρώτου μὲν βίον τρίβουσι, τὴν † περιεχομένην δὲ αὐτοὺς καὶ κυκλουμένην πυνθάνονται θάλατταν. οἱ δὲ τῇ θαλάττῃ πρόσοικοι τὰς μὲν ἄγρας τὰς τῶν ἐλεφάντων ἀμαθῶς ἔχουσιν, ἀκοῇ δὲ αὐτὴν ἴσασι μόνῃ. περί γε μὴν τὰς τῶν ἰχθύων, καὶ τὰς τῶν κητῶν ἄγρας, τίθενται τὴν σπουδήν. τὴν γάρ τοι θάλατταν τὴν περιεχομένην τὸν τῆς νήσου κύκλον, ἀμαχόν τι πλῆθος καὶ ἰχθύων καὶ κητῶν ἐκτρέφειν φασί. καὶ ταῦτα † μέντοι καὶ λεόντων ἔχειν κεφαλὰς, καὶ παρδάλεων, καὶ ἄλλων, καὶ κριῶν δὲ, καὶ τὸ ἔτι θαῦμα σατύρων μορφὰς κήτη οὐκ ἀπεοικότα φέρει: καὶ γυναικῶν ὄψιν ἔχουσιν, αἷσπερ ἀντὶ πλοκάμων ἄκανθαι προσήρτηνται. ἔχειν δὲ καὶ ἄλλας τινὰς ὑμνοῦσιν ἐκτόπους μορφάς: ὧν τὰ εἴδη, μηδ᾽ ἂν τοὺς ἐνταῦθα δεινοὺς γράφειν, καὶ κράσει σωμάτων συμπλέκειν ἐς τερατείαν ὄψεων ἀκριβῶσαι ποτὲ καὶ σοφίᾳ γραφικῇ παραστῆσαι δυνάσθαι ἄν. προμήκη δ᾽ ἔχει τὰ οὐραῖα καὶ ἑλικτά. πόδας γε μὴν χηλὰς, ἢ πτερύγια. Πυνθάνομαι δὲ αὐτὰ καὶ ἀμφίβια εἶναι, καὶ νύκτωρ μὲν ἐπινέμεσθαι τὰς ἀρούρας. πόαν μὲν γὰρ οὖν ἐσθίειν τῶν ἀγελαίων τε καὶ σπερμολόγων δίκην, χαίρειν δὲ καὶ τῷ φοίνικι τῷ δρυπετεῖ, διασείειν τε ἐκ τούτου τὰ δένδρα ταῖς σπείραις περιβάλλοντα αὐτὰ ὑγραῖς οὔσαις, καὶ οἵαις περιπλέκεσθαι. τοιγαροῦν τὸν φοίνικα ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ βιαίου καταῤῥέοντα ἐπινέμεσθαι. ὑπολήγει δ᾽ ἄρα ἡ νὺξ καὶ σαφὴς οὔπω ἡ ἡμέρα, καὶ ἐκεῖνα ἠφανίσθη καταδύντα εἰς τὸ πέλαγος, ἕως μέλλοντος ὑπολάμπειν αὐτό. εἶναι δὲ καὶ φαλαίνας φασὶ πολλάς: οὐ μὴν εἰς τὴν γῆν προϊέναι αὐτάς, τοὺς θύννους ἐλλοχώσας. καὶ δελφίνων δὲ γένη δύο φασὶν εἶναι,

IN magni maris insula Taprobane, palmeta in ordinem sic mirificè plantantur, quemadmodum in elaboratis hortis à peritis artificibus opacantes arbores seruntur. Itemq́ permultorum & ualde grandium Elephātorum pastiones in ea insula uigent. Ac nimirum hi insulani Elephanti, animi robore & ingenij indole, & corporis magnitudine, eis qui in cōtinenti degunt, præstantiores existimantur. Hos magnis nauibus (nam & syluas insula habet, nauium materiam) in continentem transportantes Calingarum regi uendunt. Insulę quidem magnitudo ea est, ut mediterranei eius incolæ mare incognitum habeant. Maritimi uerò Elephantorum uenationem, nisi auditione & fama, haudquaquam acceperunt: hi omne studium atque operam ad piscationem conferūt. Id mare magnum eam insulam ambiens, infinitos pisces & Cete procreare ferunt: & eorum quædam habere capita Leonum, Pantherarum, & Arietum, aliorúmque animalium: &, quod magnam admirationem habet, Satyrorum speciem similitudinemq́ Cete nonnulla gerunt. Alia existunt muliebri facie, eisq́ pro crinibus spinæ dependent. Addunt & alia reperiri absurda, quorum genera tam monstrosa exactè explicari ne à peritissimis quidem pictoribus possent. Caudæ eis oblongæ & inuolutæ, pro pedibus forfices aut pinnæ. Ac in eodem mari belluas in utraque sede uiuentes audio, & noctu segetes & herbas depasci, instar gregalium & seminibus uictitantium animalium: quódque palmarum fructu iam maturo gaudeant, iccirco eas arbores amplexu suo molli flexiliq́ concutere, excussas uiolento impetu palmulas exedere & conficere. easdémque crepusculo matutino, cum iam incipit dilucescere, in mare redire abdíque mersas. Tum etiam permultas balænas ibidem esse aiunt, quæ Thunnis insidiantes in terram non exeant. Tum duo Delphinorū genera illic nasci:

alterum

τῶν μὲν

† al' σκιαδηφόρα

† Καλίγγαις, Gillius. Plini⁹ etiam Calingas nominat.

† περιεχομένην, uel περιερχομένην

† al' μὲν λεόντων

Delphini duorum generū.

alterum ferum, dentibus serratis: & inexpiabili immanitate, piscatoribus infestũ: alterum natura mansuetum, circum homines natare, & more Canum blandiri, et se contrectari sustinere, atq; obiectum cibum libenter sumere.

De Lepore magni maris, eiusq; ueneno. Cap. XIX.

MAgni maris Lepus (nam alterũ qui in alio mari nascitur antè dixi) ex omni parte ad terreni similitudinẽ accedit pręter pilos. nam terrestris pili & molles sunt, & ad tactum haudquaquam resistentes. Contrà, illius spinosi & erecti, & qui cõtigerit, læditur. Cum quidẽ ipsum in summa aqua maris natare, non in altitudinem demergi dicũt: celeri aũt & concitata natatione uti: & ex animalibus eò difficillimũ ad capiendum esse, quòd neque in rete incidit, neq; ad lineæ escã accedit. Cum ægritudine afficitur, natare non quit, & in litus eijcitur. Quisquis autem manum ad eum admouet, nisi medicina adhibetur, perit: ac si hũc bacillo tetigerit, hoc idem periculum ei procreatur, quod Basilisci contactus affert. Radicem ad idem mare in insula quadam nasci ferunt, haudquaquam in uulgus ignotam, quæ animi defectionibus illius qui sic affectus fuerit medetur: Ea enim animo deficientis naribus admota, facit ut is reuiuiscat, & recreetur: Sin negligitur, tam sanè robusta pernicie hic Lepus prę ditus est, ut ad mortem usq; homini morbus procedat.

De feris montium Indiæ interiorũ: & priuatim de Monocerote, quem Cartazonum Indi nuncupant.

Cap. XX.

MOntes esse dicunt in intimis regionibus Indiæ, asperrimos & feris refertos: ubi quæ apud nos bestiæ domesticæ sunt, feras aiunt esse, ut Oues, Canes, Capras, Boues, & per se, & sua sponte errare, ab omni cura pastoritia exolutas. earũ q̃dẽ ferarũ innumerabilitatẽ infinita téq; & historici, & Indorũ sapiẽtes testãt: inter quos Brachmânes etiã numerandi: qui

τῶν μὲν ἀγρίων καὶ καρχάρων, καὶ ἀφειδεστάτων εἰς τοὺς ἁλιέας, καὶ σφόδρα ἀνοίκτων. τῶν δὲ, πράων τε καὶ τιθασσῶν φύσει. περισκιρτᾷ γοῦν καὶ περινήχεται, καὶ ἔοικε κυνιδίῳ αἰκάλλοντι. καὶ ψηλαφήσαντος, ὁ δὲ ὑπομένει: καὶ τροφὴν ἐμβαλεῖς, καὶ ἀσμένως λήψεται.

Περὶ λαγωοῦ θαλασσίου.

Κεφ. ιθ.

ΛΑγὼς θαλάττιος ὁ μέν τοι μεγάλης, τὸν γὰρ ἕτερον εἶπον τὸν ἐκ τῆς ἑτέρας: ἀλλ' οὗτός γε ἔοικε τῷ χερσαίῳ πάντα πάντη, πλὴν τῶν τριχῶν. τοῦ μὲν γὰρ ἠπειρώτου ἡ λάχνη ἔοικεν ἁπαλή τε εἶναι, καὶ ἐπαφωμένη μὴ ἀντίτυπος: ἔχει δὲ οὗτος ἀκανθώδεις τὰς τρίχας καὶ ὀρθάς: καὶ εἴ τις προσάψεται, ἀμύσσεται. φασὶ δὲ αὐτὸν ἐπ' ἄκρᾳ τῇ φρίκῃ τῆς θαλάσσης νήχεσθαι, καὶ μὴ καταδύειν εἰς βάθος. ὤκιστον δὲ εἶναι τὴν νῆξιν. ζῶν δ' οὐκ ἂν ἁλῴη ῥᾳδίως. τὸ δὲ αἴτιον, οὐκ ἐκπίπτει ποτὲ εἰς δίκτυον, οὐ μὴν οὐδὲ καλάμου πρόσεισιν ὁρμιᾷ καὶ δελέατι. ὅταν δ' ἄρα νοσήσας ὅδε ὁ λαγὼς, εἶτα ἥκιστος ὢν νήχεσθαι ἐκβρασθῇ, πᾶς ὅστις ἂν αὐτοῦ προσάψηται τῇ χειρὶ, ἀπόλλυται ἀμεληθείς. ἀλλὰ καὶ τῇ βακτηρίᾳ ἐὰν θίγῃ τοῦ λαγὼ τοῦδε, καὶ δι' αὐτῆς πάσχει τὸ αὐτὸ, ὥσπερ οὖν καὶ οἱ τοῦ βασιλίσκου προσαψάμενοι. ῥίζαν δὲ ἐν τῇ νήσῳ τῇ κατὰ τὴν μεγάλην θάλατταν φύεσθαί φασι, καὶ εἶναι πᾶσιν εὔγνωστον, ἢ προσοῦν τῇ λειποθυμίᾳ ἀντίπαλός ἐστι. προσενεχθεῖσα γοῦν τῇ τοῦ λειποψυχοῦντος ῥινὶ, † ἀναβιώσκεται τὸν ἄνθρωπον. ἐὰν δὲ ἀμεληθῇ, καὶ μέχρι θανάτου πρόεισι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ πάθος. τοσαύτην ἄρα οὖν τὸ κακὸν ὅδε ὁ λαγὼς ἔχει τὴν ἰσχύν.

Περὶ τῶν ἐνδοτέρω τῶν ὀρῶν τῆς Ἰνδικῆς ζώων. καὶ περὶ τοῦ λεγομένου καρταζώνου.

Κεφ. κ.

ΕΝ τοῖς χωρίοις τοῖς ἐν Ἰνδίᾳ, λέγω δὴ τοῖς ἐνδοτάτω, ὄρη φασὶν εἶναι δύσβατά τε καὶ ἔνθηρα: καὶ ἔχειν ζῶα, ὅσα καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς τρέφει γῆ, ἄγρια δέ. καὶ γάρ τοι καὶ τὰς οἶς τὰς ἐκεῖ φασιν εἶναι καὶ ταῦτα θηρεία, καὶ κύνας, καὶ αἶγας, καὶ βοῦς. αὐτόνομά τε ἀλᾶσθαι καὶ ἐλεύθερα ἀφειμένα νομευτικῆς ἀρχῆς. πλήθη δὲ αὐτῶν, καὶ ἀριθμοῦ πλείω φασὶν οἱ τούτων συγγραφεῖς, καὶ οἱ τῶν Ἰνδῶν λόγιοι, ἐν δὲ τοῖς καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἀριθμεῖν ἄξιον, καὶ γὰρ οὗτοι

† fortè ἀναβιῶσαι scilicet φασί. nisi ἀναβιώσκομαι acti uè capiat, ut ἀναβιώσκω.

ἢ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῶνδε ὁμολογοῦσι τὰ αὐτά. λέγεται δὲ καὶ ζῷον ἐν τούτοις εἶναι μονόκερων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομάζεσθαι καρτάζωνον. καὶ μέγεθος μὲν ἔχειν ἵππου τοῦ τελείου, καὶ λόφον, καὶ λάχνην ἔχειν ξανθήν: ποδῶν δὲ ἄριστα εἰληχέναι, καὶ εἶναι ὤκιστον. καὶ τοὺς μὲν πόδας, ἀδιαρθρώτους τε καὶ ἐμφερεῖς ἐλέφαντι συμπεφυκέναι: τὴν δὲ οὐρὰν συός. μέσον δὲ τῶν ὀφρύων ἔχειν ἐκπεφυκὸς κέρας, οὐ λεῖον, ἀλλὰ ἑλιγμοὺς ἔχον τινὰς καὶ μάλα αὐτοφυεῖς, καὶ εἶναι μέλαν τὴν χρόαν. λέγεται δὲ καὶ ὀξύτατον εἶναι τὸ κέρας ἐκεῖνο. φωνὴν δὲ ἔχειν ἀκούω τὸ θηρίον τῶν πάντων ἀπηχεστάτην τε καὶ γεγωνοτάτην. καὶ τῶν μὲν ἄλλων αὐτῷ ζῴων προσιόντων, φέρειν καὶ πρᾶον εἶναι. λέγουσι δὲ ἄρα πρὸς τὸ ὁμόφυλον δύσεριν εἶναί πως. καὶ οὐ μόνον φασὶ τοῖς ἄρρεσιν εἶναί τινα συμφυῆ κύειξίν τε πρὸς ἀλλήλους καὶ μάχην, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς θηλείας †ἔχουσι θυμὸν τὸν αὐτὸν, καὶ προάγειν τε τὴν φιλονεικίαν καὶ μέχρι θανάτου † ἡττηθέντα διάγουσαν. ἔστι μὲν οὖν καὶ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ῥωμαλέον: ἀλκὴ δὲ οἱ τοῦ κέρατος ἄμαχός ἐστι. νομὰς δὲ ἐρήμους ἀσπάζεται καὶ πλανᾶται μόνον. ὥρᾳ δὲ ἀφροδίτης τῆς σφετέρας συνδυασθεὶς πρὸς τὴν θήλειαν, πεπράϋνται, καὶ μέντοι καὶ συννόμω ἐστόν. εἶτα ταύτης παραδραμούσης, καὶ τῆς θηλείας κυούσης, ἐκθηριοῦται αὖθις, καὶ μονίας ἐστὶν ὅδε ὁ Ἰνδὸς καρτάζωνος. τούτων οὖν πάνυ νεαροὺς πώλους κομίζεσθαί φασι τῷ τῶν †Γρασίων βασιλεῖ: καὶ τὴν ἀλκὴν ἀλλήλοις ἀποδείκνυσθαι ἐπὶ τὰς θέας πανηγυρικάς. †τούτων δὲ ἁλῶναι ποτε οὐδεὶς μέμνηται.

Περὶ τῶν Ἰνδικῶν ζῴων τῶν τοῖς Σατύροις προσεοικότων. Κεφ. κα.

Ὑπελθόντι † τὰ ὄρη τὰ γειτνιῶντα τοῖς Ἰνδοῖς ἐπὶ τὴν ἐνδοτάτην πλευρὰν, φανοῦνταί φασιν αὐλῶνες δασύτατοι: καὶ καλεῖταί γε ὑπὸ Ἰνδῶν ὁ χῶρος Κόρουδα. ἀλῶνται δὲ ἄρα φασὶν ἐν τοῖσδε τοῖς αὐλῶσι ζῷα Σατύροις ἐμφερῆ τὰς μορφάς: τὸ πᾶν σῶμα λάσια. καὶ ἔχει κατὰ τῆς ἰξύος ἵππουριν. καὶ καθ' ἑαυτὰ μὲν, μὴ ἐνοχλούμενα, διατρίβειν ἐν τοῖς δρυμοῖς ὑλοτραγοῦντα: ὅταν δὲ αἴσθωνται κυνηγετῶν κτύπου, καὶ ἀκούσωσι κυνῶν ὑλακῆς, ἀναθέουσιν εἰς τὰς ἀκρωρείας αὐτὰς ἀμηχάνῳ τῷ τάχει. καὶ γάρ εἰσι ταῖς ὀρειβασίαις ἐντριβεῖς. καὶ ἀπομάχονται πέτρας τινὰς κυλινδοῦντες κατὰ τῶν ἐπιόντων, καὶ κα-

qui hoc idem sentiunt. In ijs Monocerotem, quem uocant Cartazonon, numerant: eumq́ magnitudine ad confirmatæ ętatis Equũ accedere dicunt, iubaq́ pręditum, & pilis fuluis esse: pedũ bonitate, & toti⁹ corporis celeritate excellere, atq́ similiter ut Elephantos † pedibus inarticulatis esse: apri caudam habere. inter supercilia cornu uno, eodemq́ nigro, non læui quidem, sed uersuras quasdam naturales habẽte, atq́ in acutissimum mucronem desinente ornatũ existere: omniũq́ maximè animalium absonam uocem & contentã mittere: & ad alias quidem bestias ad se accedentes mansuescere, cum uerò gregalibus suis pugnare. Neq́ modò mares inter se naturali quadam cõtentione dissidere, sed cõtra etiam fœminas certare, pugnamq́ usq́ ad mortẽ uicti ingrauescere. Nam & reliqui corporis maximo robore pręditus est, & cornu imprimis inexpugnabili armatur: desertissimas regiones persequitur, simul & solitarius errat. Coitus tempore ad fœminam mansuetè assuescit, & pariter pascuntur: Cum hoc tempus transierit, & uentrẽ fœmina ferre cœperit, rursus efferatur, & solus uagatur. Prasiorũ regi illius pullos etiamnum teneros aiunt deportari, eosdemq́ festis & panegyricis diebus ad pugnam committi ad robur ostendendum. Nam integræ ætatis & perfectæ nullum unquã quisquam meminit captum fuisse.

†pedum digitis indiuisis, Gillius ex Aristotele.

†ἔχειν

†addo, τὸν

†Πρασίων

†τέλει), Gillius.

De Indicis animalibus Satyrorũ similitudine. Cap. XXI.

Finitimos Indiæ montes transmittenti, ad intimũ latus densissimas conualles uideri aiunt, & Corudam locum nominari: ubi bestiæ Satyrorum similitudinem formamq́ gerentes, & toto corpore hirsutæ, uersant: atq́ equina cauda pditæ dicuntur. Eæ cum non à uenatoribus agitantur, in opacis & spissis syluis solent ex frondibus (& fructibus) uiuere. Cum aũt uenantium strepitũ sentiunt, & Canũ latratus exaudiunt, in montium uertices incredibili celeritate recurrunt: Nam per montes iter conficere assuetæ sunt. Contra eos q se insequunt pugnãt, de summis montib⁹ saxa deuoluẽtes, quorũ impetu sæpe

†ὑπερελθόντι, Gillius.

sæpe multi deprehensi pereunt. Itaq; difficillimè capiuntur: & ex ijs nõnullæ, sed ægerrimè tandem, aut ægrotantes nimirum, aut grauidæ comprehenduntur. Illę quidem propter morbũ: hæ uero ob grauiditatẽ. Captæ aũt ad Prasios deferunt.

† Πρασίους

De Sciratis gente ultra Indiam, & maximis apud eos Serpentibus. Cap. XXII.

Scyritę Plinio libr. 7. gentes sunt inter Nomadas Indos, quæ nariũ loco foramina tantũ habent.

SVnt & Sciratæ gens ultra Indiam, simi naribus, siue ita nati, siue à teneris assueti in mari †degere (& urinando offendere nasum ad saxa.) Apud hos serpentes maximi nascuntur: quorum alij greges pecorum rapiunt & uorant: alij sanguinem tantum exugunt, quemadmodum (lac) aues Caprimulgi à Græcis dictæ, quarum suo loco mentio à nobis facta est.

†Videtur in Græco locus hic corrupt᷑.

† αὐτοῖς

De docilitate Equorum, qui apud Sybaritas ad tibiam saltabant: & historia cladis, quã Sybaritæ eam ob causam à Crotoniatis perpessi sunt. Cap. XXIII.

INgenij & docilitatis Equorum clades Sybaritarum in Italia argumẽto est. Hi cum uoluptuarij immodicè essent, opera & studia honesta omnia negligentes (ut audio) ignorabant, ocio tantum & sumptuoso luxui miserè addicti. Sed referre singula, prolixũ foret. unum supremi eorum luxus testimonium narrabo. Equi eis instituti erant, ut inter epulas ad tibiarum numeros saltarent. quod cum scirent Crotoniatæ & bellum aduersus eos gererent, tubam & omne uehemẽs et classicum signum silere uoluerunt: tibicines uerò secum in acie adductos, cum iam intra sagittæ ictum ab hoste abessent, numeros saltationi aptos inflare iusserunt: quibus auditis Sybaritarum Equi, saltationis dõmesticæ memoria, tanquã in medijs uersarentur conuiuijs, excussis sessoribus, saltare & tripudiare cœperũt, & confuso Sybaritarum ordine, stragis & cladis causa suis fuerunt dominis.

Eadem historia est apud Athenęum, & similis alia de Cardianis, libro 7.

†al. ἰδιόντων

† ὅτε addo ex Athenæo.

† οὐ μόνον διωρχήσαντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντας ηὐτομόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας, Athenæus.

De Lycospadibus Equis. Cap. XXIIII.

De

καὶ καταλαμβανόμενοί γε πολλοὶ διαφθείρονται: καὶ ἐκ τούτων εἰσὶν ἐκεῖνοι δυσάλωτοι. καὶ μόλις ποτὲ καὶ διὰ μακροῦ πάνυ χρόνου αὐτὰς εἰς †Πραισίους κομίζεσθαι λέγουσι. καὶ τούτων μέντοι ἢ τὰ νοσοῦντα ἐκομίσθη, ἢ θήλεά τινα καὶ κυοῦντα. καὶ συνέβη γε θηραθῆναι τοῖς μὲν διὰ τὴν νωθείαν: ταῖς δὲ, διὰ τὸν τοῦ γαστρὸς ὄγκον.

Περὶ Σκιράτων πέρα τῆς Ἰνδικῆς, καὶ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς ὄφεων μεγίστων. Κεφ. κβ.

ΕΣτι δὲ καὶ Σκιρᾶται πέραν Ἰνδῶν ἔθνος καὶ τοῦτο. καί εἰσι σιμοὶ τὰς ῥῖνας, εἴτε οὕτως ἐκ βρεφῶν ἁπαλῶν ἐν θαλάσσῃ τῇ τῆς ῥινὸς διαμείναντος, εἴτε καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τίκτονται. Γίνονται δὲ ὄφεις παρ᾽ †ταὐτὰ μεγέθει μέγιστοι: ὧν οἱ μὲν ἁρπάζουσι τὰς ποίμνας, καὶ σιτοῦνται: οἱ δὲ, ἐκθηλάζουσι τὸ αἷμα, ὥσπερ οὖν παρὰ τοῖς Ἕλλησι οἱ αἰγοθῆλαι, ὧν περ οὖν αὐτόθι οἶδα ποιησάμενος μνήμην δικαιοτάτην.

Περὶ τῆς τῶν ἵππων εὐμαθείας, τῶν παρὰ Συβαρίταις πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι δεδιδαγμένων. Κεφ. κγ.

ΙΠπου δὲ ἄρα καὶ τὸ εὐμαθὲς ἴδιον ἦν, καὶ τούτου μαρτύριον ἐκεῖνο. Συβαρίτας τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ τρυφῆς ἀκούω ποιήσασθαι φροντίδα ὑπερβάλλουσαν: καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔργων τε καὶ σπουδασμάτων ἀμαθῶς ἔχειν: ταῦτα δὲ τὸν ἑαυτῶν βίον διάγειν ῥᾳθυμοῦντας ἐν ἀργίᾳ καὶ πολυτελείᾳ. περιηγεῖσθαι μὲν οὖν ἕκαστα τῶν ἐν Συβάρει, μακρὸν ἂν εἴη νῦν. ἐκεῖνο δ᾽ οὖν ὁμολογεῖ τρυφὴν ἄμαχον. δεδιδαγμένοι ἦσαν αὐτοῖς ἵπποι παρὰ τὸν τῆς εὐωχίας καιρὸν ὀρχεῖσθαι πρὸς αὐλὸν ὑπὸ ῥυθμῷ. τοῦτο οὖν †εἰδότες οἱ Κροτωνιᾶται †ἐπολέμουν αὐτοῖς, σάλπιγγα μὲν καὶ ἦχον σύντονον, καὶ παρακλητικὸν εἰς ὅπλα κατεσίγασαν: αὐλοὺς δὲ καὶ αὐλητὰς παραλαβόντες, ἐπεὶ ὁμοῦ ἦσαν, καὶ τόξευμα ἐξικνεῖτο ἤδη, ἐνέδωσαν ἐκεῖνοι τὸ μέλος τὸ ὀρχηστικόν: ὅπερ οὖν ἀκούσαντες οἱ τῶν Συβαριτῶν ἵπποι, μετὰ τῆς οἰκοθεν μνήμης, ὡς ἐν μέσοις ὄντες τοῖς συμποσίοις, †ἀπεσείσαντο μὲν τοὺς ἀναβάτας, ἐσκίρτων δὲ καὶ ἐχόρευον, καὶ τήν γε ἄλλην τὴν τάξιν συνέχεαν, καὶ τὸν πόλεμον διωρχήσαντο.

Περὶ τῶν ἵππων τῶν καλουμένων λυκοσπάδων. Κεφ. κδ.

ὑπὲρ

Ὑπὲρ τῶν ἵππων τῶν καλουμένων λυκοσπάδων, εἶπον καὶ πρότερον, καὶ νῦν εἰρήσεται, ὅσα προσακήκοα ἴδια. τὴν ὄψιν ἔχουσι συνεσταλμένην καὶ βραχεῖαν, ἔτι δὲ σιμήν. λέγουσι δὲ αὐτὰς εἶναι καὶ φιλέλληνας, καὶ ἔχειν τοῦ γένους τοῦδε συνεσίν τινα ἀπόῤῥητον, καὶ συμφυῆ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἀποσώζειν φιλίαν. καὶ προσιόντων τε καὶ ἐπαφωμένων, καὶ κοίλῃ τῇ χειρί πως ἐπικροτούντων, μὴ ἄχθεσθαι μηδὲ ἀποσκιρτᾷν, καὶ συνδιημερεύειν μὲν αὐτοῖς, ὥσπερ οὖν δεδεμένους: καθευδόντων δὲ, καθεύδειν πλησίον. ἐὰν δὲ προσέλθῃ βάρβαρος, ὥσπερ οὖν αἱ ῥινηλατοῦσαι κύνες ἐκ τῶν ἰχνῶν συνιᾶσι τὰ θηρία ἐκεῖνα, οὕτω τοι καὶ αἱ ἵπποι γινώσκουσι τὸ γένος, καὶ χρεμετίζουσι, καὶ φεύγουσιν οἷα δήπου δεδοικυῖαι θηρίον. τοῖς μὲν οὖν συνήθεσι, καὶ χιλὸν ἐμβάλλουσι, καὶ τὴν ἄλλην κομιδὴν προσφέρουσι πάνυ ἥδονται, καὶ βούλονται ὡραῖαι φαίνεσθαι: καὶ ἔτι καὶ μᾶλλον τοῖς ἑαυτῶν ἡνιόχοις. καὶ τὸ μαρτύριον, ὅταν νήχωνται, ἐνδοτέρω προχωροῦσιν ἢ τῆς λίμνης, ἢ τῆς θαλάττης, ἢ τῆς κρήνης, καὶ τὸ πρόσωπον φαιδρύνειν βουλόμεναι, ἵνα μή τι ἄμορφον ἢ ἀκαλλὲς ἐκ τῆς φάτνης, ἢ ἐκ τῆς ὁδοῦ προσπεσὸν, εἶτα ἐπιθολώσῃ τὸ κάλλος. λυκοσπάδι δὲ ἄρα ἵππῳ καὶ ἀλοιφαὶ εὐώδεις, ὡς νύμφῃ φίλαι, καὶ μύρων ὀσμή. καὶ Ὅμηρος δὲ τὸ φιληδεῖν ἵππους χρίσμασι φύσει πάντας, ὁμολογεῖ λέγων: Τοίου γὰρ κλέος ἐσθλὸν ἀπώλεσαν ἡνιόχοιο Ἠπίου. ὅς σφῶϊ μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον Χαιτάων κατέχευε, λοέσας ὕδατι λευκῷ. Καὶ ὁ Σιμωνίδης δὲ, ἐκ παντοδαπῶν θηρίων λέγων τὰς γυναῖκας γενέσθαι τε, καὶ διαπλασθῆναι, φησὶν ἐνίαις ἐκ τῶν ἵππων τό, τε φιλόκοσμον καὶ φιλόμυρον συντεχθῆναι κατ' ἐκείνους φύσει: ἃ δὲ λέγει ταῦτά ἐστι:

Τὴν δ' ἵππος ἁβρὴ χαιτήεσσ' ἐγείνατο,
Ἡ δούλι' ἔργα καὶ † ἄτην περιτρέπει:
Κοὔτ' ἂν μύλης ψαύσειεν, οὔτε κόσκινον
Ἄρειεν, οὔτε κόπρον ἐξ οἴκου βάλοι,
Οὔτε πρὸς ἰπνὸν ἀσβόλην ἀλευμένη
Ἵζοιτ', ἀνάγκῃ δ' ἄνδρα ποιεῖται φίλον.
Λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἄπο ῥύπον,
Δὶς, † πολλάκις τρὶς, καὶ μύροις ἀλείφεται.
Αἰεὶ δὲ ἐκτενισμένην χαίτην φορεῖ
Βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
Καλὸν μὲν οὖν θέαμα τοιαύτη γυνὴ
Ἄλλοισι: τῷ δ' ἔχοντι γίνεται κακόν:
Ἢν μή τις ἢ τύραννος, ἢ σκηπτοῦχος ᾖ,
Ὅς τις τοιούτοις θυμὸν ἀγλαΐζεται.

De Equis illis quos Lycospades nominant suprà etiam dixi, & nunc q̃ insuper audiui addam. Rostrum habent breue, cōtortum (bene compactum) & simũ. Quin & Græcorũ hominũ cum studiosi esse dicuntur, tum de huiuscemodi hominum genere mirificam notionē habere, ut naturali quodam sensu ad eos amandos afficiant. neq; enim accedentibus & palpantibus, aut caua manu applaudentibus se offenduntur, neq; resiliunt: sed tanquam constricti tenerentur, totum diem cum ijs traducũt, atq; somnũ prope eosdem capiunt. Sin ad ipsos barbarus accedit, quemadmodum ex uestigijs sagaciter odorantes Canes feras percipiunt, sic eum Equi illi cognoscũt, & clamorē tollunt, & tanquam sanè feram bestiam extimescentes, dant se in fugam. Iam porro ijs ad quos assueuerunt, & pabulum obijcientibus mirificè oblectantur, maximè uerò aurigis formosi uideri studēt, quod quidem ipsum cum natant ostendunt: tũ enim in aquam lacus, maris aut fontis bene penitus procedunt, ut & nitidũ os efficiant, & ne sordidum quippiam ex præsepi, aut de uia illitũ deformet speciosum nitorem. Quin & odorati unguenti suauitatem in amore, & delicijs habere existimantur hoc genus. quanquam Homerus Equos omnes natura unguentis delectari testatur, cum canit: Auriga egregio priuati, sæpius illis Qui solitus liquido fuerat perfundere oliuo Ceruicē atq; iubas ablutis flumine puro. Quin & Simonides fabulans ex diuersis bestijs natas & conformatas esse mulieres, nōnullis earũ ornatus & unguentorũ studiũ ex Equorum natura innatũ esse scribit his uersib⁹:

At delicatus mulier quã genuit Equus,
Labore abhorret & operibus seruilibus:
Nec attigisse uellet aut cribrũ, aut molã,
Non expurgare & uerrere scopis domũ:
Non iuxta furnum, ne trahat fuliginis
Quicquam, sedere. Sponte non sua uirũ,
Coacta sed amat. corpus in die suum
Bis térue lauat, & ungitur: pectit comas,
Alitq;, & ornat se superba floribus.
Talis quidem uxor præbet se spectaculũ
Alijs iucundum, sed uiro nocet suo:
Nisi ille fuerit aut rex, aut uir præpotens,
Huiusmodi uxor oblectare quem queat.

Citantur hi uersus etiam à Io. Stobæo, in Sermone de uituperio mulierum.

† al' δῦλα

† al' ἄλλοτε

Quemadmodum Perſæ equos audaces & bellicoſos efficiunt.
Cap. XXV.

NE armorum fremitum, & gladiorũ ad clypeos reſonantium in pugna crepitum Equi extimeſcant, eos ad ſtrepitum & ſonitum aſſueſcere cogunt Perſæ, armataq; cadauerum ſimulachra paleis farta, eis ſubijciunt, ut cęſorum calcationem in bello ferre conſueſcant, ut ne rerum terribilium metu affecti, ad rem militarem cum neceſsitas poſtulat, inutiles ſint. Quod quidẽ ipſum Homerus haud ſanè ignorauit, cum Diomedem quidem in Iliade ſcripſit Rheſum Thracem cum ſocijs iugulare: Vlyſſem uerò interfectos pedibus ſubtrahere: ne in cadauera incurrentes Thraces Equi, qui nuper aduenerant, formidine perterrerent: atq; ad hæc ipſa inſueti, ut per formidoloſa quædam ingredientes præcipiti effrenatione efferrentur. Adeò ad diſcendum dociles ſunt Equi res utiles quaſuis. Iidem quomodo & quantopere homines ament, in præcedentibus explicaui.

† ἐκπλήσσεσθαι

† ἐμπλαττόμενοι

In gelidis locis oues fellis expertes eſſe. Cap. XXVI.

IN regionibus perfrigidis cum niue & hyeme uehementi anni tempus infeſtũ eſt, fellis expers eſt ouillum pecus: Intra enim ouilia cópulſum, nouo pabulo non utitur. Deinde ineunte uêre, cum ad paſtióes proficiſcitur, felle impletur, quod ipſum Scythicis ouibus uſu maxime euenire ſolere aiunt.

De Pſyllis gente Africa, & de Ceraſtis. Cap. XXVII.

AGatharchides dicit, in Africa Pſyllorũ gentẽ eſſe, & nihil quidẽ quo ad uiuendi rationem à reliquis hominibus differre, ueruntamen cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim uenenatas beſtias quæ uel ictu uel morſu uenenum relinquunt, eis quippiam nocere poſſe, neque aut Serpentis morſu, aut Phalangiorum mortiferis uulneribus, ut cæteros homines, affici: neq;

Πῶς τοὺς ἵππους τοὺς πολεμικοὺς Πέρσαι ἀδεεῖς ἐργάζονται. Κεφ. κε.

Ἴδια δὲ ἵππων καὶ ἐκεῖνα δήπου. οἱ Πέρσαι, ἵνα μὴ ὦσιν αὐτοῖς οἱ ἵπποι καταπλῆγες, ψόφοις αὐτοὺς καὶ ἤχοις χαλκοῖς προσεθίζουσι, καὶ κωμῳδοῦσιν, ὡς μή ποτε ἐν τῷ πολέμῳ δείσωσι τοὺς τῶν πανοπλιῶν ἀράβους, καὶ τῶν ξιφῶν τὸν πρὸς τὰς ἀσπίδας δοῦπον, εἴδωλά τε νεκρῶν δὴ σεσαγμένα ἀχύροις ὑποβάλλουσιν αὐτοῖς, ἵνα προεθισθῶσι νεκροὺς ἐν τῷ πολέμῳ πατεῖν, καὶ μὴ δεδιότες ὥστε † ἐκπλήσσειν, εἶτα μέντοι δυσωπούμενοι, ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ὁπλιτικοῖς ἀχρεῖοι ὦσιν. οὐκ ἐλελήθει δὲ Ὅμηρον οὐδὲ τοῦτο, ὡς αὐτὸς δείκνυσιν. ὅτι γοῦν ἀνῃρέθη μὲν ὁ Θρᾷξ Ῥῆσος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ οἱ ἑταῖροι, οὓς ἀκούομεν ἐν Ἰλιάδι ἐκ παίδων. ἃ δὲ ἀκούομεν, ταῦτά ἐστιν. ἀπέσφαττε μὲν ὁ τοῦ Τυδέως τοὺς Θρᾷκας: ὁ δὲ τοῦ Λαέρτου τοὺς ἀνῃρημένους ὑπάγει τῶν ποδῶν: ἵνα μή ποτε νεήλυδες ὄντες οἱ Θρᾳκῶν ἵπποι, εἶτα μέντοι ἐκπλήττωνται τοῖς νεκροῖς † ἐμπαλαττόμενοι, καὶ ἀήθως κατ᾽ αὐτῶν, ὡς τινων φοβερῶν βαίνοντες, ἀποσκιρτῶσιν. οἱ δὲ, ἅπαξ μαθόντες, οὐκ ἂν αὐτοὺς λάβοι τοῦ μαθήματος λήθη: οὕτως εἰσὶν ἀγαθοὶ μαθεῖν ὁτιοῦν τῶν λυσιτελῶν οἱ ἵπποι. Φιλεῖν δὲ οἷοί ποτέ εἰσι, καὶ εἰς ὅσον, ἐμοὶ μὲν εἴρηται ἐν λόγοις τοῖς ἄνω.

Πῶς ἐν τοῖς κρυμώδεσι χωρίοις τὰ πρόβατα ἄχολά ἐστι. Κεφ. κϛ.

Ἐν τοῖς κρυμώδεσι τόποις τὰ πρόβατα τῆς χιόνος ἐπιρρεούσης, καὶ τοῦ κρύους ἐνακμάζοντος, ἄχολά ἐστι. καθειργμένα δ᾽ ἄρα, καὶ τοῦ χιλοῦ τοῦ νέου μὴ μεταλαμβάνοντα, εἶτα μέντοι τοιαῦτα εὑρίσκεται. ὑπαρχομένου δὲ τοῦ ἦρος, καὶ προϊόντα ἐπὶ τὰς νομὰς, τῆς χολῆς ὑποπίμπλανται. τοῦτο δὲ ἄρα ἔτι καὶ μᾶλλον φιλεῖ παρακολουθεῖν τοῖς Σκυθικοῖς προβάτοις φασί.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ ἀνθρώπων, τῶν καλουμένων Ψύλλων. Κεφ. κζ.

Ἀγαθαρχίδης φησὶν εἶναι γένος ἐν τῇ Λιβύῃ τινῶν ἀνθρώπων, καὶ μέντοι καλεῖσθαι αὐτοὺς Ψύλλους. καὶ ὅσα μὲν ἐπὶ τὸν ἄλλον βίον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διαφέρειν οὐδὲ ἕν: τὸ δὲ σῶμα ἔχειν ξένον τε καὶ παράδοξον ὡς πρὸς τοὺς ἑτεροφύλους ἀντικρινόμενον. τὰ γάρ τοι ζῷα τὰ δακετὰ, ἢ τὰ ἐγχρίμπτοντα πάμπολλα ὄντα μηδὲν αὐτοὺς μόνους ἀδικεῖν. οὔτ᾽ οὖν ὄφεως δακόντος ἐπαΐουσιν, οὔτε φαλαγγίου νύξαντος ὡς τοὺς ἄλλους εἰς θάνατον: οὔτε μὴν σκορπίου κέντρον

τὸν ἀποπρήσαντος. ἐπὰν δὲ ἄρα τούτων προσπελάσῃ τι ἅμα καὶ περιψαύσῃ τοῦ σώματος, καὶ ἅμα δέ τι ἐκείνων ψαύσῃ ἢ σπάσῃ τῆς ὀσμῆς, ὥσπερ οὖν φαρμάκου γευσάμενον ὑπνοποιοῦ, κάρωσίν τινα ἑλικτικὴν εἰς ἀναισθησίαν ἐμποιοῦντος, ἐξασθενεῖ καὶ παρεῖται, ἔστ' ἂν περιδράμῃ ἄνθρωπος ἐντός. Ὅπως δὲ ἐλέγχουσι τὰ ἑαυτῶν βρέφη εἴτε ἐστὶ γνήσια, εἴτε καὶ νόθα, ἐν τοῖς ἑρπετοῖς βασανίζοντες, ὡς ἐν τῷ πυρὶ τὸν χρυσὸν οἱ βάναυσοι χρυσουργοί, ἀνωτέρω εἶπον.

Πῶς ἐπαμύνουσιν οἱ Ψύλλοι τοῖς δηχθεῖσι. Κεφ. κη.

Καλλίας ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ τὸν Συρακούσιον Ἀγαθοκλέα λόγων, φησὶ τοὺς κεράστας ὄφεις, δεινὸς εἶναι τὸ δῆγμα: ἀναιρεῖν γὰρ καὶ ζῶα ἄλογα, καὶ ἀνθρώπους, εἰ μὴ παρείη Λίβυς ἀνὴρ Ψύλλος ὢν τὸ γένος. οὗτος γοῦν ἐάν τε κληθεὶς ἀφίκηται, ἐάν τε καὶ παρῄκῃ κατὰ τύχην, καὶ θεάσηται πράως ἔτι ἀλγοῦντα τὴν πληγὴν, ἢ τὸ δῆγμα, μόνον προσπτύσας, εἶτα μέντοι τὴν ὀδύνην ἐπράϋνε, καὶ κατεγοήτευσε τὸ δεινὸν τῷ σιάλῳ. ἐὰν δὲ εὕρῃ δυσαναχετοῦντα, καὶ ἀτλήτως φέροντα, ὕδωρ ἀθρόον σπάσας εἴσω τῶν ὀδόντων, καὶ χρησάμενος αὐτῷ τοῦ στόματος κλύσματι, εἶτα τοῦτο εἰς κύλικα ἐκβαλὼν, δίδωσι ῥοφῆσαι τῷ τρωθέντι. ἐὰν δὲ περαιτέρω καὶ τοῦδε τοῦ φαρμάκου καταχύῃ τὸ δεινὸν, ὁ δὲ τῷ νοσοῦντι παρακλίνεται γυμνῷ γυμνὸς, καὶ τοῦ χρωτὸς οἱ τοῦ ἰδίου προσανατρίψας τὴν ἰσχὺν τὴν συμφυῆ, εἶτα μέντοι τοῦ κακοῦ πεποίηκε τὸν ἄνθρωπον ἐξάντην. ἀπόχρη δὲ ἄρα ὑπὲρ τούτου, εἴη ἂν μάρτυς καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος λέγων: Ἔκλυον ὡς Λίβυες Ψύλλων γένος, οὔτε τι θηρῶν Αὐτοὶ κάμνουσι μυδαλέαισι τυπαῖς, Οὓς † Σύρτις βόσκει θηροτρόφος: ἀλλὰ δὲ καὶ ἄλλοις Ἀνδράσιν ἤμυναν τύμμασιν ἀχθομένοις. Οὐ ῥίζαις ἔρδοντες, ἑῶν δ' ἀπὸ σύγχροα γυίων, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις.

Περὶ διφυῶν καὶ συγκεκραμένων ζώων. Κεφ. κθ.

Ἐμπεδοκλῆς ὁ φυσικὸς φησὶ περὶ ζώων ἰδιότητος λέγων καὶ ἐκεῖνος δήπου: γίνεσθαί τινα συμφυῆ καὶ κρᾶσιν μορφῆς μὲν διάφορα, ἑνώσει δὲ σώματος συμπλακέντα, ἃ δὲ λέγει ταῦτά ἐστι: Πολλὰ μὲν ἀμφιπρόσωπα, καὶ ἀμφίστερνα φύεσθαι, Βουγενῆ, † ἀνδρόπρωρα. τὰ δ' ἔμπαλιν † ἐξανατέλλειν Ἀνδροφυῆ, βούκρανα: μεμιγμένα τῇ μὲν ὑπ' ἀνδρῶν, τῇ δὲ, γυναικοφυῆ σκιεροῖς ἠσκημένα γυίοις.

neq; scorpionũ aculeis lædi solere. Cum enim uenenatum quiddam ad eos accesserit, & uel eorum corpus attigerit, uel aliquem odorem exhauserit, ueluti soporiferam bibisset potionem, stupore affectum ac sensu priuatũ sopitur: & tandiu debilitatur, quoad ab eo Psyllus recesserit. Porrò natos sibi infantes, quomodo germani an spurij sint experiãtur Serpentibus admotis, ut auri puritatem igne explorant aurifabri, suprà narraui.

Psylli quomodo opem ferant illis quos animal uenenatũ aliquod læserit. Cap. XXVIII.

Callias lib. 10. historiæ quam conscripsit de Syracusano Agathocle, Cerastas inquit pestiferũ morsum infligere solere, & bestias ratione carentes, & homines interficere: nisi Libycus uir natione Psyllus, ad curandum accesserit. Hic sanè siue euocatus, siue fortuitò aduenerit, & plagam adhuc tolerabiliter dolentem uiderit, solam saliuã ictui morsuíue inspuẽs dolorẽ mitigat, & perstringit: Sin percussum offenderit ægerrimè dolentem, intra dentes permultã aquam haurit, & os suũ primo ex ea colluit, pòst uerò eam in poculum iniectam uulnerato exorbendam tradit. Quòd si ueneni acerbitas acriùs inualescit, hic ægrotanti nudo nudus accũbit, & proprio suo corpore morbi uim frangit, & malo hominẽ liberat. Hoc aũt ita se habere idoneus testis etiam Nicander Colophonius fuerit, cuius uersus adscribam: Audiui Libycos Psyllos, quos aspera Syrtis Serpentumq; ferax patria alit populos, Non ictu inflictum diro, morsúue uenenũ Lædere: quin læsis ferre & opem reliquis, Nõ ui radicũ, proprio sed corpore iuncto: Et q̃ sequunt̃.

† al. Σύρτη

De bigeneribus & insititijs uel biformibus animalibus. Cap. XXIX.

Empedocles physicus de animaliũ ꝓprietate scribens, author est nasci q̃dã bigenera, in unũ scilicet corp⁹ natura duplici coalita. Sed eius uersus audiam⁹: Multa genus duplex referũt animalia mẽbris, Pectore, uel capite, aut alio: sic ut uideat̃ Antè uiri, retroq; bouis forma, aut uice uersa. In pecore humanæ quondam uestigia formæ Insunt, & pecoris humano in corpore contrà.

† al. ἀνδρόπρωνα

† ἐξανατέλλειν

Capras in Lycia tōderi. Cap. XXX.

CAllisthenes Olynthius Capras scribit in Lycia, densissimo & prolixissimo hirsutas esse pilo, ut muliebres crines implexi ab eis dependere uideantur: & passim tanquā Oues tonderi, ex eisdemq; nauium fabros rudentes contexere.

De Canib⁹ Cynamolgorū Indiæ populorum. Cap. XXXI.

IN his libris, quos Cnidius Ctesias de rebus Indicis conscripsit, Cynamolgorū gentem, ait Canes permultos, magnitudine Hyrcanis Canibus pares, alere solere. Quamobrē uerò sit hæc natio tam Canū studiosa, causam idem affert. Cùm ab æstiuo solstitio ad mediam hyemē, tanq̃ Apū examina, aut cōcitata Vesparū uis, sic armenta numero ampliora Boum ferorum eos cornibus uehementer incitata appetant & noceāt: hi nō aliter hæc retundere ualentes, Canes quos magna cura aluerunt, in ipsos immittūt, qui facile Boues debellant, & interimūt. Deinde antè cōmemorati homines, quas esculentas carnes existimant, sibi auferūt, reliquas Canibus impertiunt, libenterq; cōmunicant, tanquā pro accepto beneficio grati. Reliquo anni tēpore cum nō amplius eò Boues accedunt, ad uenandas alias feras secum ducunt. Iccircoq; Cynamolgi appellantur, q̃ à Canibus lac exprimunt mulctra, tum uerò sic idipsum, quēadmodū nos uel ouillum, uel caprinum, bibunt.

De Ouibus in Cio, & caseo è spinis. Cap. XXXII.

AEschylides in libris de re rustica, in Cio insula ꝓdit agricolas singulos Oues possidere paucas, eò quòd solū ꝑquā macrū sit, & pascua nō habeat. itaq; eos Ouib⁹ cytisum, folia fici & oleæ decidua obijcere, et paleas leguminū uariorū, quib⁹ illæ in pabulo acquiescāt. Sed spinas etiā quasdā ab eis seri ait, è quib⁹ qđ emanârit lac coagulari, & in optimū caseū cōuerti, quē Cynthiū nominât: eiusq; talētū uænire drachmis (centū) & nonaginta. Addit & Agnos huius insulæ egregios haberi, & maiore cæteris precio uendi.

*Caseus Cynthius (fortè acanthius) è lacte cuiusdā spinæ. Nos spinā albam nouimus, cuius semine lac coagulatur: nullam uerò spinā quæ lac caseo aptū præbeat, etsi talem alicubi extare uerisimile est. Multæ quidē spinæ lac habent, tum ex lactucarū syluestrium, tum ê carduorum genere, ut carlina etiam.

† τρέφεσθαι ἀντὶ τοῦ πήγνυσθαι καὶ πυκνοῦσθαι, καὶ περὶ τυροῦ λέγεται παρ᾽ ὁμήρῳ.

† fortè ἑκατὸν καὶ ἐννενήκοντα, ne καὶ abundet.

Περὶ τῶν ἐν Λυκίᾳ αἰγῶν. Κεφ. λ.

ΕΝ Λυκίᾳ λέγει Καλλισθένης ὁ Ὀλύνθιος κείρεσθαι καὶ τὰς αἶγας, ὥσπερ οὖν πανταχῆ τὰ πρόβατα. γίνεσθαι γὰρ δασυτάτας καὶ βαθύτριχας δεινῶς τὰς αἶγας, ὡς εἰπεῖν βοστρύχους, ὥς τινας ἕλικας κόμης ἐξηρτῆσθαι αὐτῶν. καὶ μέντοι καὶ τοὺς τεχνίτας τῶν τῶν νεῶν ἐργασίας καταχρῆσθαι αὐταῖς τὰς σειρὰς συμπλέκοντας, ὡς καὶ τοὺς κάλως ἄλλοι.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς Κυναμολγῶν καλουμένων, καὶ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς κυνῶν. Κεφ. λα.

ΛΕγει δὲ ἄρα Κτησίας ἐν λόγοις Ἰνδικοῖς, τοὺς καλουμένους Κυναμολγοὺς τρέφειν κύνας πολλοὺς, κατὰ τοὺς Ὑρκανοὺς τὸ μέγεθος. καὶ εἶναί γε ἰσχυρῶς κυνοτρόφους, καὶ τὰς αἰτίας ὁ Κνίδιος ἐκείνας λέγει. ἀπὸ τῶν θερινῶν τροπῶν εἰς μεσοῦντα χειμῶνα ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς ἀγέλαι βοῶν, οἱονεὶ μελιττῶν σμῆνος ἢ σφηκιὰ κεκινημένη, πλῆθος ἀριθμοῦ κρείττους οἱ βόες. εἰσὶ δὲ ἄγριοι καὶ ὑβρισταὶ, καὶ εἰς κέρας θυμοῦνται δεινῶς. οὔκουν ἔχοντες αὐτοὺς ἀναστέλλειν ἑτέρως οἵδε, τοὺς τροφίμους αὐτῶν κύνας ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀφιᾶσιν, οὓς ἐπὶ τούτῳ ἀεὶ τρεφομένους: οἵπερ οὖν καταγωνίζονταί τε καὶ διαφθείρουσιν αὐτοὺς ῥᾷστα. εἶτα τῶν μὲν κρεῶν τὰ δοκοῦντα σφίσιν εἰς ἐδωδὴν ἐπιτήδεια, ἐξαιροῦσι: τὰ δὲ λοιπὰ τοῖς κυσὶν ἀπονέμουσι, καὶ μάλα γε ἀσμένως κοινωνοῦντες αὐτοῖς, ὥσπερ οὖν εὐεργέταις ἀπαρχόμενοι. κατὰ τὴν ὥραν δὲ καθ᾽ ἣν οὐκ ἐπιφοιτῶσιν οἱ βόες, συνθήρους αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς ζώοις τοῖς ἄλλοις ἔχουσιν: καὶ τῶν θηλειῶν ἀμέλγουσι τὸ γάλα, καὶ ἐκ τούτου κέκληνται. πίνουσι γὰρ αὐτὸ, ὥσπερ οὖν ἡμεῖς τὸ τῶν οἰῶν τε καὶ τῶν αἰγῶν.

Περὶ τῶν ἐν Κίῳ προβάτων, καὶ τοῦ ἐξ ἀκανθῶν τυροῦ. Κεφ. λβ.

ΑΙσχυλίδης ἐν τοῖς περὶ γεωργίας κατὰ τὴν Κίον γῆν πρόβατα γίνεσθαι ὀλίγα ἑκάστῳ τῶν γεωργῶν φησι, τὸ δὲ αἴτιον, λεπτόγεών τε εἶναι τὴν Κίον ἰσχυρῶς, καὶ νομὰς οὐκ ἔχειν. κύτισον δὲ καὶ θεῖα ἐμβάλλειν, καὶ τῆς ἐλαίας τὰ ῥεύσαντα φύλλα, καὶ μέντοι καὶ τῶν ὀσπρείων ἄχυρα ποικίλα τε καὶ ποικίλων ἐκείνοις ἀγαθὰ εἶναι ταῦτα δεῖπνον. παρασπείρειν δὲ καὶ ἀκάνθας. γίνεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν γάλα, καὶ τοῦτο †τρεφόμενον, τυρὸν ἐργάζεσθαι κάλλιστον, καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν *Κύνθιον, ὁ αὐτὸς λέγει. καὶ μέντοι καὶ τὸ τάλαντον αὐτοῦ πιπράσκεσθαι δραχμῶν καὶ †ἐννενήκοντα. Γίνεσθαι δὲ καὶ ἄρνας τὴν ὥραν διαπρεπεῖς, καὶ πιπράσκεσθαι οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ καὶ σοβαρωτέρᾳ τῇ τιμῇ.

Περὶ τῶν ἐν Φοινίκῃ βοῶν: καὶ τῶν ἐν Λιβύῃ βοῶν καὶ προβάτων. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν Λεύκτροις βοῶν.

Κεφ. λγ.

Φοινικῶν λέγουσι λόγοι, τὰς βοῦς τὰς †ἐπιχωρείους τοσαύτας εἶναι τὸ μέγεθος, ὡς ἑστάναι τοὺς ἀμέλγοντας ὄντας μεγίστους: ἢ δεῖσθαι θρανίου, ἵνα ἀναβάντες ἐφικνῶνται τῶν μαζῶν. Λιβύων δὲ ἄρα τῶν γειτνιώντων Ἰνδοῖς ὀπισθονόμων βοῶν ἀγέλας εἶναί τινας ἀκούω. τὸ δὲ αἴτιον, ἡ φύσις ὡς ἐξήμαρτε τὸ πρῶτον, ἢ ὠλιγώρησεν: ἐπεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῖς ἐστὶ τὰ κέρατα, καὶ ὁρᾶν οὐκ ἐᾷ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν. ἡ δὲ ἐς οὐρὰν ἐπανάγει τὴν βάδισιν αὐτοῖς: εἶτα ἐπικύπτοντες, κείρουσι τὴν πόαν. Ἀριστοτέλης γε μὴν φησὶ τῶν βοῶν τῶν ἐν Λεύκτροις ἐκπεφυκέναι τὰ κέρατα καὶ τὰ ὦτα, ἔκφυσιν τὴν αὐτὴν, καὶ εἶναι συνυφασμένα. Ὁ δὲ αὐτὸς ἐν χώρῳ τινὶ Λιβύων τὰς αἶγας τοῦ στήθους φησὶ τοὺς μαζοὺς ἔχειν ἀπηρτημένους. Εἴη δ' ἂν τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου καὶ ταῦτα, ἐν τοῖς περὶ τὸν †Σκαρίσκον Βουδιανοῖς οἰκοῦσιν οὐ γίνεσθαί φησι πρόβατον λευκὸν, ἀλλὰ μέλανα πάντα.

Περὶ τῶν ἐν Σαρδοῖ αἰγῶν. Κεφ. λδ.

Νυμφόδωρος λέγει τὴν †Σάρδον εἶναι θρεμμάτων μητέρα ἀγαθήν. θαυμάσαι δὲ ἄξιον τίκτει ζῷον τὰς αἶγας αὕτη. τὰς γάρ τοι δορὰς τοῖς ἐπιχωρείοις ἠσθῆσθαι, καὶ εἶναι ταῦτα σκέπην: καὶ διὰ χειμῶνος μὲν, ἀλεαίνειν: ψύχειν δὲ ἐν τῷ θέρει, φύσει τινὶ ἀπορρήτῳ. συμπεφυκέναι δὲ ἄρα ταῖς δοραῖς, καὶ πήχεως τὴν τρίχα. τοῦ φορήματος δὲ ἄρα τοῦτο ἔοικε χρῆναι διὰ μὲν τοῦ κρυμοῦ τὰς τρίχας εἴσω πρὸς τὴν χρῶτα ἀποστρέφειν: διὰ τοῦ θέρους δὲ, ἔξω: εἰ μέλλοι ὁ ἠσθημένος, διὰ μὲν τοῦ κρυμοῦ θάλπεσθαι: διὰ δὲ τοῦ θέρους, μὴ ἀποπνίγεσθαι.

Περὶ τῶν ἐν Κωύθᾳ τῇ κώμῃ αἰγῶν.

Κεφ. λε.

Τί δὲ, Ὀρθαγόραν μνήμης ἄμοιρον ἐάσομεν; ὅσπερ οὖν ἐν Ἰνδοῖς λόγοις φησί. †Κώυθα μὲν, οὕτως εἶναί φησι κώμην τόδε ὄνομα λαχοῦσαν, ταῖς δὲ αἰξὶ ταῖς ἐπιχωρείοις ἔνδον ἐν τοῖς σηκοῖς παραβάλλειν τοὺς νομέας ἰχθῦς ξηροὺς χιλόν.

Περὶ δὲ τῶν ἐλεφάντων πρὸς τὰς σῦς ἀπεχθείας. Κεφ. λς.

Ὅτι δέδοικεν ἐλέφας ὗν ἀνωτέρω εἶπον: τὸ δὲ ἐν Μεγάροις γενόμενον, Μεγαρέων ὑπὸ Ἀντιπάτρου πολιορκουμένων, ἐθέλω εἰπεῖν. καὶ μὲν τοι ἐρυσόμενον τοῦτό ἐστι.

De Bobus Phœniciæ, Libyæ & Leuctricis: & de Capris quibusdam Libycis, & Ouibus Budianis. Cap. XXXIII.

PHœnicum libri testantur, indigenas Vaccas ea esse magnitudine, ut uel procerissimi pastores, cum mulgent, stare, aut etiam (si minùs proceri sint) in scabellum ascendere habeant necesse, ubera ut possint pertingere. In Libya Indis finitima retrouersus pascentium Boum esse armenta auditione accepi. Causa cur sic pascantur, est, quòd non ritè collocata à natura ante oculos cornua habent, & quæ ante pedes sunt uidere non queant. Ex quo fit ut ingressionem ad caudam retorquentes, herbam depascantur. Aristoteles ait Leuctricorum Boum cornua atque aures, ex una stirpe cognata & simul contexta esse. Idem author est in loco quodam Libyæ Caprarum ubera à pectore dependere: & apud Budianos Cariscі accolas, albam Ouem nullam nasci, sed nigras omnes esse.

† Idē Aristot. de Epiroticis bubus.

† al. Καρίσκον

De Capris Sardiniç, & uestimentis ex earum pellibus. Cap. XXXIIII.

SArdiniam pecudum optimam esse parentem, Nymphodorus scribit: Caprasque procreare, quarum pellibus pro uestimentis indigenæ utantur, tamque mirifica ui esse, ut hyberno tempore calefaciant, æstiuo refrigerent: simulque in ijs ipsis pellibus cubiti magnitudine pilos innasci. atque ei qui ijs indutus fuerit, si commodum uideatur, cum est frigida tempestas, pilos ad corpus conuertit, ut ab ijs calescat: cum autem est æstas, inuertit, ne calore uexetur.

† Σαρδώ

† al. φορέματος

De Capris in Coytha Indiæ uico pisciuoris. Cap. XXXV.

NOn silentio præteribo Orthagorã, is in libris, quos conscripsit de rebus Indicis, inquit, in Coytha uico sic nũcupato ab indigenis pisces aridos Capris in stabulis comedendos obijci.

† Κούθα

De Elephantorum cum Suibus dissidio. Cap. XXXVI.

ELephãtũ à suillo timere pecore iã dixi: nũc explicare placet qđ ad Megaram accidit: Cũ ab Antipatro Megarẽses circũse-

Τῶν

circumsederentur, acerrimeq; Macedones incumberent, primò in Sues pice liquida oblitos incendium Megarei excitarũt, deinde sic incensos in hostes immiserunt. Ii itaq; furore inflammati, cum in Elephantorũ agmina incurrerũt, tum clamantes, nempe igni flagrantes, quasi quibusdam furijs Elephantos incitarunt, & grauiter perturbarũt. Itaq; nullũ neq; ordinem tenebãt, neq; ampliùs, quamuis à primo ætatis tẽpore domiti fuissent, mansuefacti erãt: siue ꝙ sua quadam recondita natura à Suillo pecore longè abhorreant, grauiq; in id odio sint: siue etiã quia horũ absonũ uocis acumen perhorreãt. Cuius rei non ignari educatores generis Elephantini, unà cum Suibus pullos alũt, ex consuetudine eos ut minùs horreant.

† ὑγρᾷ

De Indicorũ Psyllorum iumentis & pecoribꝰ pusillis: quodq; Sues in India nõ nascantur, & detestabiles habeantur. Cap. XXXVII.

Apud Indos Psyllos (nam sunt etiam alteri Africi) Arietibus nõ maiores Equi gignunt̃. Itemq; Oues nõ magnitudine Agnos nostros superant. Asini quoque pares nascunt̃, & similiter Muli, Boues, & quod illic cunq; bestiarum perparuulum est. Porrò apud Indos nullũ Sué neq; ferũ neq; cicurem nasci Ctesias Cnidius ait, & Suilli generis usum Indos à se detestari, & tantopere ab eo uescendo, q̃ ab humanis carnibus, abhorrere.

De metropoleos Ephesiæ Cancris hostibꝰ Serpentiũ. Cap. XXXVIII.

Ad paludem, quæ iuxta Ephesiã metropolim existit, aiunt cauernã esse Serpentiũ plenam maximorũ: qui ut magnum acerbitatis uirus habẽt in mordendo, ita tametsi ex cauerna prodeuntes usque ad proximã paludem serpunt, tamen natando traijcere conantes, ut in oppositam ripam exeant, Cancrorũ, qui eas extensis forcipibus comprehensas interficiunt, metu deterrentur: itaq; conquiescunt, atque à transmittendo se sustinent, cancrorũ custodias formidantes, & pœnarum metum exhorrescentes: ac nisi mirabili naturæ dono paludis ripas Cancri incolerent, & tuta illic omnia præstarẽt, dudum pestiferis Serpentium morsibus incolæ perissent.

De

τῶν Μακεδόνων βιαίως ἐγκειμένων, ὗς πίττῃ χρίσαντες †ψυχρᾷ, καὶ ὑποπρήσαντες αὐτάς, ἀφῆκαν ἐς τοὺς πολεμίους: ἐμπεσοῦσαι δὲ ἄρα ἐκεῖναι οἰστρημέναι ταῖς τῶν ἐλεφάντων ἴλαις, καὶ βοῶσαι ἅτε ἐμπιπράμεναι, ἐξέμαινον τοὺς θῆρας, καὶ ἐτάραττον δεινῶς: οὔτε γοῦν ἔμενον ἐν τάξει, οὔτε ἦσαν ἔτι πρᾶοι, καίτοι καὶ ἐκ νηπίων πεπωλευμένοι: εἴτε φύσει τινὶ οἱ ἐλέφαντες ἰδίᾳ μισοῦντες τὰς ὗς καὶ μυσαττόμενοι, εἴτε καὶ τῆς φωνῆς αὐτῶν τὸ ὀξὺ καὶ ἀπηχὲς πεφρικότες ἐκεῖνοι. συνειδότες οὖν ἐκ τούτων οἱ πωλοτρόφοι τῶν ἐλεφάντων ὗς παρατρέφουσιν αὐτοῖς ὥς φασιν, ἵνα καὶ ἐκ τῆς συνηθείας ἧττον ὀρρωδῶσιν αὐτάς.

Περὶ τῶν παρὰ τοῖς Ινδικοῖς Ψύλλοις ἵππων τε καὶ προβάτων, καὶ λοιπῶν ζώων, πηλίκα τὸ μέγεθός εἰσι. καὶ ὅτι παρ' Ινδοῖς ὗς οὐ γίνεται: καὶ ὡς βδελύσσονται ἐκείνης κρέα. Κεφ. λζ.

ΠΑρά γε τοῖς Ψύλλοις καλουμένοις τῶν Ινδῶν, εἰσὶ γὰρ καὶ Λιβύων ἕτεροι, ἵπποι γίνονται τῶν κριῶν οὐ μείζους. καὶ τὰ πρόβατα ἰδεῖν μικρὰ κατὰ τοὺς ἄρνας. καὶ οἱ ὄνοι δὲ τοσοῦτοι γίνονται τὸ μέγεθος: καὶ οἱ ἡμίονοι, καὶ οἱ βοῦς, καὶ πᾶν κτῆνος ἕτερον ὁποῖον. ὗν δὲ ἐν Ινδοῖς οὔ φασι γίνεσθαι, οὔτε ἥμερον, οὔτε ἄγριον. μυσάττονται δὲ καὶ ἐσθίειν τοῦδε τοῦ ζώου Ινδοί, καὶ οὐκ ἂν γεύσαιντό ποτε ὑείων, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἀνθρωπείων οἱ αὐτοί.

Περὶ τῶν ἐν μητροπόλει τῇ Εφεσίᾳ ὄφεων, καὶ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῖς καρκίνων. Κεφ. λη.

ΕΝ μητροπόλει ἀκούω τῇ Εφεσίᾳ λίμνην εἶναι, καὶ πρὸς αὐτῇ σπήλαιον. ἔχει δὲ ἄρα τὸ ἄντρον ὄφεων πλῆθος ἄμαχον. καὶ εἶναι τούτους μεγίστους φασί, καὶ δεινοὺς τὸ δῆγμα. προῆχθαι μὲν οὖν αὐτοὺς τοῦ ἄντρου λόγος ἔχει, ὅσον ἐς τὴν λίμνην ἐξερπύσαι τὴν παρακειμένην, καὶ νήχεσθαι: πειρωμένους δὲ πέραν τοῦ ὕδατος προελθεῖν, οὐ δύνασθαι. μέλλοντας γὰρ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς ἐλλοχᾶν καρκίνους μεγάλους, οἵπερ οὖν ἀνατείναντες τὰς χηλάς, συλλαμβάνουσιν ἐς πνῖγμα αὐτοὺς καὶ ἀναιροῦσι. δεδοικότες οὖν οἱ ὄφεις τοὺς ἐχθροὺς ἡσυχάζουσι, καὶ εἰς τὴν γῆν αὐτοῖς ἄβατά ἐστι. πεφρίκασι γὰρ τὴν ἐκ τῶν καρκίνων φρουράν, καὶ κόλασιν: ἢ πάντως ἂν ἐκλώλασιν οἱ περὶ τὸν χῶρον ἐκ πολλοῦ, εἰ μὴ φύσει τινὶ ἀρρήτῳ περιειληφότες οἱ προειρημένοι καρκίνοι τῆς λίμνης τὰ χείλη, καὶ ἀνείργοντες, εἶτα εἰρηναῖα ἀπέφαινον τὰ ἐν τῷ τόπῳ πάντα.

Περὶ

Περὶ τῶν ἐν διαφόροις τόποις δρακόντων τε καὶ ἀσπίδων. Κεφ. λθ.

ΟΝησίκριτος ὁ Ἀστυπαλαιεὺς λέγει ἐν Ἰνδοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς Φιλίππου † γενέσθαι δράκοντας δύο, οὓς Ἀποσισάρης ὁ Ἰνδὸς ἔτρεφεν: ὧν ὁ μὲν ἦν πηχῶν † μ καὶ ϛ. ὁ δὲ, π. καί φησιν ἐπιθυμῆσαι δεινῶς Ἀλέξανδρον θεάσασθαι αὐτούς. λέγουσι δὲ Αἰγυπτίων λόγοι καὶ ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἐξ Αἰθιοπίας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν κομισθῆναι δράκοντας δύο ζῶντας. καὶ τὸν μὲν αὐτῶν, πηχῶν ιδ. τὸν δὲ, ιγ. Ἐπὶ γε μὴν τοῦ Εὐεργέτου, τρεῖς κομισθῆναι: καὶ τὸν μὲν, εἶναι πηχῶν θ. τὸν δὲ, ζ. τὸν δὲ τρίτον, ἐν ἀπολείπεσθαι γε καὶ τρέφεσθαι ἐν † Ἀσκληπιάδου, σὺν πολλῇ τῇ κομιδῇ † αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοί φασι. Καὶ ἀσπίδας δὲ τετραπήχεις γίνεσθαι πολλάκις οἱ αὐτοὶ λέγουσι. Μνήμην δ' ἄρα τούτων ἐποιησάμην, τὸ ἴδιον τῶν ζῴων ἐπεξελθών: καὶ εἰς ὅσον πέφυκε μῆκος προϊέναι, δεῖξαι βουληθείς. Λέγουσι γοῦν καὶ οἱ τὰς ὑπὲρ τοῦ Χίου συγγράψαντες ἱστορίας, γενέσθαι ἐν τῇ νήσῳ περὶ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον † Πελινναῖον, ἐν αὐλῶνί τινι δασεῖ καὶ δένδρων ὑψηλῶν πεπληρωμένῳ, δράκοντα μεγέθει μέγιστον. οὗπερ οὖν καὶ τὸν συριγμὸν ἐπιπεφρίκασιν οἱ τὴν Χίον κατοικοῦντες. οὔκουν οὐδὲ ἐτόλμων τινὲς ἢ τῶν γεωργούντων, ἢ τῶν νεμόντων, πλησίον γενόμενοι καταγνῶναι τὸ μέγεθος. ἀλλὰ ἐκ μόνης τοῦ συρίγμος πελώριόν τι καὶ ἐκπληκτικὸν τὸ θηρίον εἶναι ἐπίστευον. ἐγνώσθη δ' οὖν ὅσος ποτὲ τὸ μέγεθος ἦν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θαυμαστῇ μηχανῇ, ναὶ μὰ Δία. σφοδροῦ γὰρ ἀνέμου καὶ σκληροῦ προσπεσόντος, † ἐτρίφθη πρὸς ἄλληλα τὰ ἐν τῷ αὐλῶνι δένδρα: καὶ οἱ κλάδοι βιαίως ἀρασσόμενοι, τίκτουσι πῦρ. καὶ αἴρεται μεγίστη φλὸξ, καὶ περιλαμβάνει τὸν πάντα χῶρον, καὶ κυκλοῦται τὸ θηρία. ὁ δὲ ἀπειληφθεὶς, καὶ διεκδραμεῖν ἐκπῦσαι μὴ δυνάμενος, καταπίμπραται. οὐκοῦν γυμνωθέντος τοῦ τόπου γίνεται κάτοπτα πάντα. καὶ οἱ Χῖοι ἐλευθερωθέντες τοῦ δέους, ἧκον ἐπὶ θέαν, καὶ καταλαμβάνουσι τὰ ὀστᾶ μεγέθει μέγιστα, κεφαλὴν ἐκπληκτικήν: ὡς ἐκ τούτων ἔχειν συμβαλεῖν, ὅσος τε ἐκεῖνος ἦν καὶ ὁποῖος ἔτι περιών.

Περὶ τοῦ ὄφεως ᾧ ὄνομα σήψ. Κεφ. μ.

ΟΦεως ὄνομα, σήψ. καὶ ἔχει θαυμάσαι ἄξιον ἐκεῖνο: τὴν χρόαν ἐκτρέπει τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἔοικε τοῖς τόποις καθ' οὓς ἔρχεται. ὀδόντας δ' ἄρα τέτταρας τοὺς κάτω φέρει κοίλους, ἐφ' ὧν ὑμενώδεις ἐπίκεινται χιτῶνες, καλυ-

De diuerſorum locorũ Draconib⁹ & Aſpidib⁹ magnis. Cap. XXXIX.

ONeſicritus Aſtypalæus duos in India ſcribit Dracones fuiſſe, quos Apoſiſares Indus nutriuerit, alterum ſex & quadraginta, alterũ octoginta cubitorũ, eoſdemq́; Alexandrũ ardenter uidere expetiuiſſe. Regnante Philadelpho, duos itẽ ex Aethiopia Dracones in Alexãdriã deportatos fuiſſe uiuos, apud Aegyptios peruagatũ eſt, alterum magnitudine quatuordecim, alterũ tredecim cubitorum. Euergetis regis temporibus tres etiã aduectos fuiſſe, unũ nouem, alterum ſeptẽ cubitorũ, tertium magna cura in Aeſculapij templo nutritum fuiſſe. Atq; etiam Aſpides quatuor cubitorũ Aegyptij apparuiſſe afferunt. Hæc ſuper horum animaliũ peculiari natura, & incrementi eorum magnitudine afferre uolui. Iam qui de Chiorũ rebus hiſtoriã conſcripſerunt, ad quandã Pellenæi montis uallẽ, proceris arboribus frequentẽ atq; opacã, maxima magnitudine Draconẽ inquiũt procreatũ fuiſſe, cuius ſibilũ Chij uehementer perhorreſcerent: magnitudinem uerò nulli neq; agricolæ, neque paſtores accedendo propiùs conſiderare auderẽt, ſed ex ſolo ſibilo ingentem quandam & formidoloſam ferã beſtiam eſſe ſuſpicarent. eius tamen magnitudinẽ tandem mirabili quadam machinatione atq; ſolertia cognitam fuiſſe: Vento nimirum uehementiſsimo uallis arbores concuſſas, & uiolenter colliſos ramos ignem concepiſſe: & ſimul inde ingens incendium excitatum, locum omnẽ comprehendiſſe, & feram circumdediſſe, eamq́; interceptam, cum elabi nõ poſſet, ardore flammæ conflagraſſe. Itaq; nudato loco omnia conſpicua facta fuiſſe: & uero Chios metu liberatos cum ſpectatum ueniſſent, inuſitata magnitudine oſſa, & immanẽ caput offendiſſe, ut ex ijs qualis quantusq́; uiuus ille fuiſſet, conijci poſſet.

† addo ἀνάβασιν

† al'. μεγάλων ἑκατόν. Gillius legit μς.

† Ἀσκληπιοῦ Gillius.

† αὐτὸν

Aſpides.

Draco ingens in Chio.

† Πελλιναῖον ὄρος. id eſt mons Pellenæ⁹ in Chio inſula, Stephanus. Recẽtior quidã Chion Cariæ urbem eſſe ſcripſit ſub mõte Pelleno.

† al' ἐρρίφθη

Qua ui & natura ſit præditus Seps ſerpens. Cap. XL.

SEps è genere Serpentum, ex eo magnam admirationem excitat, quòd colorem in eorum quæ contingit ſimilitudinem immutat. Eius imi quatuor dentes caui ſunt, & tuniculis quibuſdam occul-

occultantur. ex ijs uenenum emittens, celeriter & putrefacit & interimit.

De alatis Scorpionibus in India, item Serpentibus & Lacertis.
Cap. XLI.

Scorpij. Megasthenes in India Scorpiones dicit alatos eosdemque maximos procreari, & similiter aculeis atque Europæos pungere. Et ibidem Serpentes gigni uolucres, non die sed noctu infestas, quæ urinam quoque reddant, cuius contactu animalium partes putrescant. Hæc Megasthenes. Ceterum Polycletus maximos ait Lacertos in eadem regione, tum ualde uario colore, nasci: ut pellis floridis quibusdam picturis maximè distincta, & ad tactum mollis, & tenera sit. In Arabia quidem Lacerti ad duorum cubitorum magnitudiné accedũt, ut prodit Aristot.

Serpentes.

Lacerti.

De Scorpijs alatis & duplicis aculei in Aegypto: & de Serpentibus bicipitibus, alijsque in Perside.
Cap. XLII.

Pammenes in eo opere quod de feris uenenatis scripsit, alatos tradit Scorpiones in Aegypto nasci, duplici aculeo armatos, & id quidem ipsum ait se nó auditione accepisse, sed ex sese hanc historiam profiteri. item bicipites Serpentes binis pedibus ad caudam præditas esse. Porrò Ctesias Cnidius refert, in flumine cui nomen Argades, quod ad Persicã Sittacen est, Serpentes abunde gigni, capite albas, reliquo corpore nigras. quatuor cubitorũ longitudinem habere, & quos pcusserint interimere. interdiu eas haudquaquam uideri solere, sub aqua natantes: noctu uerò uel lintea lauãtib⁹ (quod non pauci faciunt uel propter aquæ deficientis necessitatem, uel quòd impediti negotijs interdiu uestes non abluerint) perniciem inferre.

AELIA-

FINIS LIBRI XVI.

καλύπτοντες τὰ κοιλώματα. ἐκ τούτων οὖν πατάξαν τὸ θηρίον, εἶτα ἀφίησι τὸν ἰόν. σήπει δὲ παραχρῆμα, καὶ ἀναιρεῖ τάχιστα.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς πτερωτῶν σκορπίων. ἔτι δὲ καὶ περὶ ὄφεών τε καὶ σαυρῶν.
Κεφ. μα.

Μεγασθένης φησὶ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν σκορπίους γίνεσθαι πτερωτοὺς μεγέθει μεγίστους. τὸ κέντρον δὲ ἐγχρίπτειν τοῖς Εὐρωπαίοις παραπλησίως. γίνεσθαι δὲ καὶ ὄφεις αὐτόθι, καὶ τούτους πτηνούς. ἐπιφοιτᾶν δὲ οὐ μεθ' ἡμέραν, ἀλλὰ νύκτωρ, καὶ ἀφιέναι ἐξ αὐτῶν οὖρον: ὅπερ οὖν ἐὰν κατά τινος ἀποστάξῃ σώματος, σῆψιν ἐργάζεται παραχρῆμα. καὶ τὰ μὲν τοῦ Μεγασθένους ταῦτα. Πολύκλειτος γε μὴν φησὶν ἐν τῇ αὐτῇ γῇ, σαύρους γίνεσθαι μεγίστους καὶ πολυχρόους, καὶ βαφαῖς τισὶν εὐανθέσι τὰς δορὰς πεποικίλθαι διανῶς. εἶναι δὲ καὶ ἅψασθαι ταύτας ἁπαλωτάτας. Σαύρους δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἀράβων γῇ τίκτεσθαί φησι, καὶ δύο πήχεις ἔχειν αὐτούς.

Περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ σκορπίων πτερωτῶν καὶ δικέντρων, καὶ περὶ ὄφεων.
Κεφ. μβ.

Παμμένης ἐν τῷ περὶ θηρίων σκορπίους λέγει γίνεσθαι πτερωτοὺς καὶ δικέντρους ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ οὐ φησὶν ἀκοὴν λέγειν, ἀλλὰ ἑαυτοῦ τὴν δὲ τὴν ἱστορίαν ὁμολογεῖ. καὶ ὄφεις δικεφάλους, καὶ ἔχειν δύο πόδας κατὰ τὸ οὐραῖον τούτους. Κτησίας γε μὴν ὁ Κνίδιος περὶ τὴν Περσικὴν Σιττάκην ποταμὸν εἶναι Ἀργάδην ὄνομα: ὄφεις δὲ ἐπ' ἐν αὐτῷ γίνεσθαι πολλούς, μέλανας τὸ σῶμα, πλὴν γε τῆς κεφαλῆς. εἶναι δὲ αὐτοῖς λευκὴν ταύτην. περιιέναι δὲ εἰς ὀργυιὰν τὸ μῆκος τοὺς ὄφεις τούσδε. τοὺς οὖν ὑπὸ τούτων δηχθέντας ἀποθνήσκειν. μεθ' ἡμέραν μὲν μὴ ὁρᾶσθαι, ὑφύδρους δὲ νήχεσθαι: νύκτωρ δὲ ἢ τοὺς ὑδρευομένους, ἢ τοὺς τὴν ἐσθῆτα φαιδρύνοντας διαφθείρειν. πολλοὺς δὲ ἄρα πάσχειν τοῦτο, ἢ χρείᾳ ὕδατος ἐπιλείποντος, ἢ μεθ' ἡμέραν ἀσχοληθέντας, καὶ ἀποπλῦναι τὴν ἐσθῆτα μὴ δεδυνημένους.

ΑΙΛΙΑ-

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Ις. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI DE NATVRA ANIMALIVM LIBER XVII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΖΩΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΖ.

Περὶ ὄφεων τῶν ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ ὀφθέντων, καὶ περὶ καρκίνων. Κεφ. α.

Ἀλέξανδρος ἐν τῷ περίπλῳ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης, λέγει οὕτως: ὄφεις ἑωρακέναι μ πηχῶν μῆκος, πλάτος καὶ πάχος κατὰ τὸ μῆκος δηλονότι. καὶ γένος καρκίνων, οἷς τὸ μὲν ὄστρακον τὴν περιφέρειαν εἶχε πανταχόθεν πόδα. καὶ χηλαὶ δὲ ἠρτημέναι μέγισται, †προέχον τὸ ἐπηρτημένον. ἐπιβουλεύεσθαι δὲ ὑπὸ οὐδενὸς αὐτούς. τὸ δὲ αἴτιον, ἱεροὶ λέγονται Ποσειδῶνος, καὶ ἀφιέρωνται τοῦ θεοῦ, οἷον ἀναθήματα εἶναι ἐκείνου ἀσινῆ τε καὶ ἀνεπιβούλευτα, οἱ καρκίνοι.

Περὶ ὄφεων τῶν περὶ τὴν Ἰνδικήν.

Κεφ. β.

Κλείταρχος ἐν τῇ περὶ τὴν Ἰνδικὴν φησι γίνεσθαι ὄφιν πηχῶν ἑκκαίδεκα. γίνεσθαι δὲ καὶ ἄλλο τι γένος ὄφεων ὑμνεῖ, οὐ κατὰ τοὺς ἑτέρους τὸ εἶδος: βραχυτέρους μὲν γὰρ εἶναι τῷ μεγέθει πολλῷ, ποικίλους γε μὴν τὴν χρόαν ὁρᾶσθαι, ὥσπερ οὖν φαρμάκοις καταγραφέντας. τοὺς μὲν γὰρ χαλκοειδεῖς ταινίας ἔχειν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐς τὴν οὐρὰν καθερπούσας: τοὺς δὲ, ἀργυρείῳ προσεικασμένους, πεφοινιγμένους ἄλλους, καὶ μέντοι καὶ χρυσοφανεῖς τινας. δακεῖν δ' ἄρα καὶ ἀποκτεῖναι ὤκιστα δεινοὺς αὐτοὺς λέγει οὗτος.

Περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ τῇ Τρωγλοδύτιδι ἐχέων καὶ χελωνῶν.

Κεφ. γ.

Ἐν τῷ θ. τῶν περὶ †Πτολεμαῖον λόγῳ λέγει Νύμφις, ἐν τῇ γῇ Τρωγλοδύτιδι γίνεσθαι ἔχεις, ἄμαχόν τι μέγεθος, εἰ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔχεις ἀντικείνοιντο. εἶναι γὰρ πηχῶν καὶ πεντεκαίδεκα. τάς γε μὴν χελώνας εἶναι τοσαύτας τὸ χελώνειον, ὡς χωρεῖν μεδίμνους Ἀττικοὺς καὶ ἓξ αὐτό.

Περὶ ὄφεων πρηστήρων.

Κεφ. δ.

Ἔστι δὲ καὶ πρηστὴρ ὄφεων γένος. ὅσπερ οὖν εἰ δάκοι, τὰ μὲν πρῶτα νωθεῖς ἀπεργάζεται, καὶ ἥκιστα κινητικούς. εἶτα μέντοι κατ' ὀλίγον †ἀγνώστους καὶ ἀναπνεῖν ἀδυνά-

De Serpētibus circa mare rubrum, & Cancris maximis. Cap. I.

IN nauigatiōe maris rubri Alexander dicit se Serpentes uidisse longitudine quadraginta cubitorum, & crassitudine pro rata longitudinis portione. Item genus Cancrorum, quorum testæ circumferentia undiq; pedis mensuram implebat: & chelæ maximæ dependebant. Tuti autem erant aduersus omnes insidias, quòd sacri haberentur Neptuno, nec eis nocere aut insidiari auderet quisquam.

Cancri. †uox corrupta.

De Serpentibus Indicis. Cap. II.

CLitarchus ait circa Indiam Serpentē sedecim cubitorū gigni. atq; etiam aliud Serpentium genus non speciem similitudinemq; aliorū gerere, sed magnitudine multò inferiores esse, & tanquàm pigmentis distinctos, sic uersicolores spectari: uittas enim à capite ad caudam pertinentes habere, alias æreas, alias argenteas, nonnullas rubras, alias aureas, easdemq; pestifero morsu celerrime interimere posse.

De Troglodyticis Viperis & Testudinibus. Cap. III.

NYmphis librorum quos cōscripsit de Ptolemæis nono, Viperas dicit in Troglodytide, si cum alijs conferantur, ingenti nasci magnitudine, ad cubita quindecim quandoque. Porrò Testudinum tegmenta reperiri tanta, ut singula senos medimnos Atticos capiant.

†Πτολεμαίων, Gillius

Testudines.

De Prestere serpente. Caput IIII.

PRimum ut morsum Prester è genere Serpentium effecit, statim ignauiam infert, & immobiles reddit: pòst menti obliuio, & tenebræ offunduntur, ut neque notionem habeat morsus, neq;

Presterem serpentē alij eundē dipsadi putant, alij diuersum.

†al'. ἀνώσους

neque respirare, neque meiere queat: simul & percussum à pilis iam nudatū suffocatio sequitur, cum conuulsionibus & morte acerrimis doloribus referta.

†al' κύσιν

Quemadmodū Aspides ab Aegyptijs coluntur & mansuefiunt. Cap. V.

PHylarchus libro duodecimo in uulgus edidit, Aspides ab Aegyptijs uehemēter coli, easdemq́ ex eo cultu prorsus mansuescere, ciboq́ cicures fieri: neq́ simul cum pueris infantibus uiuentes, eis quippiam nocere: & uerò appellatas ex cauis prodire, atq́ ad appellantem accedere: digitorū autem crepitu uocantur. Aegyptij in Aspidum nationem hospitalissimi: Primum ut pransi sunt, statim temperatas uino & melle farinas in mensam, in qua pransi sunt, exponunt: postea crepitu digitorū eas tanquam conuiuas ad prandium uocant: Illæ uerò uelut ad condictam cœnam inuitatæ, aliæ aliunde ꝓrepentes, accedunt, & mensam circumstant: ac reliqua omni spira in solo terræ relicta, caput alleuantes circumlambūt, sensimq́ atq́ moderatè explentur. Cum autem Aegyptij de nocte habent necesse surgere, ne ipsas in tenebris conculcent, iterum percussione digitorum utuntur, eis ut de uia decedant, signum dantes: Illæ sanè sonitus discrimen intelligentes, confestim in latibula abstruduntur. itaque is qui de lecto surgit, postea in nullas ipsarum incurrit.

†ἄξᾳ, Gillius ut uidetur.

†al' ἑστῶσι

†περιλιχμῶνται.

†al' αὐτὰς

De Crocodilorum magnitudine, & de maximis Cetis: & Scorpijs Gobijsq́ue maris rubri. Cap. VI.

IN tam ualde magnam sæpe magnitudinem excrescit Crocodilus, ut Psammitichi Aegyptiorum regis tempore uiginti quinque cubitorum dicant uisum fuisse: regnante uerò Amaside, palmorū quatuor supra sex & uiginti cubita. In Laconico mari accepi ingentia Cete nasci: eamq́ ob causam criticorū quidam, Homerum dicunt Lacedæmonem cetosam appellasse. Circa Cythera insulā Cete ꝑdicāt maiori grāditate generari, eorūq́ neruos accōmodatos esse ad cōficiēdas nō solū psalteriorū, & musicorū aliorum orga-

Crocodilus,

† φασιν

Cete.

Cythera g. n. numero plurali.

ἀδυνάτους. καὶ μήν τοι καὶ λήθην καταχεῖ τῇ γνώμῃ τὸ δῆγμα. καὶ τὴν †καῦσιν ἐπέχει, καὶ λιπόθριχας ἀποφαίνει. εἶτα ἕπεται πνιγμὸς, καὶ σπᾶσθαι ποιεῖ, καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου ἀλγεινότατον.

Ὅπως πραΰνονται αἱ ἀσπίδες ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Κεφ. ε.

ΦΥλαρχος ἐν τῇ ιβ. ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων ἀσπίδων ᾄδει τοιαῦτα. τιμᾶσθαί φησιν αὐτὰς ἰσχυρῶς: καὶ ἐκ ταύτης τῆς τιμῆς ἡμερωτάτας καὶ χειροήθεις γίνεσθαι, τὰς ἐκ τῆς τροφῆς πεπωλευμένας. τοῖς παιδίοις οὖν συντρεφομένας, μηδὲν ἀδικεῖν: καὶ καλουμένας δὲ, ἐξέρπειν τῶν φωλεῶν, καὶ ἀφικνεῖσθαι. κλῆσις δὲ αὐτῶν, ὁ τῶν δακτύλων ἐστὶ κρότος. προτείνουσι δὲ ἄρα οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ξένια αὐταῖς. ἐπὰν γὰρ †τοῦ δείπνου γεύωνται, ἄλφιτα οἴνῳ καὶ μέλιτι ἀναδεύσαντες ἐπὶ τῆς τραπέζης τιθέασι, ἐφ' ἧς ἔτυχον δεδειπνηκότες: εἶτα μέντοι κροτήσαντες, οἱονεὶ δαιτυμόνας καλοῦσι, καὶ ἐκεῖναι ὥσπερ οὖν ὑπὸ συνθήματι παραγίνονται, καὶ ἄλλη ἀλλαχόθεν ἐξέρπει. καὶ περιστᾶσαι τὴν τράπεζαν, τὴν μὲν λοιπὴν σπεῖραν †ἑῶσι ἐπὶ τοῦ δαπέδου: ἄρασαι δὲ τὴν κεφαλὴν, †περιλιχμῶνται, καὶ ἡσυχῇ καὶ κατ' ὀλίγον ἐμπίπλανται τῶν ἀλφίτων, καὶ καταναλίσκουσιν αὐτά. νύκτωρ δὲ ἐὰν ἐπείγῃ τι τοὺς Αἰγυπτίους, κροτοῦσι πάλιν. ὑποσημαίνει δὲ ἄρα ὅδε ὁ ψόφος, ἐξίστασθαί τε †αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρεῖν. οὐκοῦν συνίασι καὶ ἐκεῖναι τὴν τοῦ κτύπου διαφορὰν, καὶ ἐφ' ὅτῳ τοῦτο δρᾶται: καὶ παραχρῆμα ἀναστέλλονται, καὶ ἀφανίζονται εἰς τοὺς χηραμοὺς τε καὶ φωλεοὺς ἕρπουσαι. ὁ γοῦν ἀνιστάμενος οὔτε ἐμβαίνει τινὶ αὐτῶν, οὔτε περιπίπτει.

Περὶ κροκοδείλων καὶ κητῶν, σκορπίων τε καὶ κωβιῶν. Κεφ. ς.

Ὁ Κροκόδειλος γίνεται μήκιστος πολλάκις. ἐπὶ γοῦν Ψαμμιτέχου τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως, πηχῶν τε καὶ κ. πηχῶν κροκόδειλον φανῆναί †φησιν. ἐπὶ δὲ Ἀμάσιδος παλαιστῶν δ. καὶ πηχῶν ς. καὶ κ. κύτη ἡ περὶ Λάκαιναν θάλατταν ἀκούω γίνεσθαι μεγέθει μέγιστα. καὶ τινές γε τῶν κριτικῶν τὸν Ὅμηρον ἐντεῦθεν εἰπεῖν φασι, Λακεδαίμονα κητώεσσαν. περὶ τὰ Κύθηρα δὲ ἔτι καὶ μείζω τὰ κήτη ὑμνοῦσι γίνεσθαι. ἔοικε δ' αὐτῶν καὶ τὰ νεῦρα λυσιτελῆ εἶναι, ἐς τὰς τῶν ψαλτηρίων, καὶ τῶν ἄλλων ὀργα-

ὀργάνων χορδοστροφίας· καὶ μέντοι καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ ὄργανα, αἱ τούτων νεῦραι δοκοῦσι λυσιτελέσταται. Ἐν δὲ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, πρὸς τοῖς ἤδη προειρημένοις γίνονται καὶ σκορπίοι, καὶ κωβιοὶ β πηχέων, τὰ μέντοι καὶ γ. Ἀμώμητος δέ φησιν ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν εἶναί τινα, ἐν ᾗ τοὺς ἱερέας ἔκ τινος λίμνης ἐπαοιδαῖς καταγοητεύοντας εὖ μάλα ἐληλικαῖς, ἐξάγειν κροκοδείλους πηχῶν †ις. Θεοκλῆς δ' ἐν τῷ δ. περὶ τὴν Σύρτιν λέγει γίνεσθαι κήτη, τριήρων μείζονα. Περὶ δὲ τὴν Γεδρωσίαν χώραν (ἔστι δὲ μοῖρα τῆς γῆς τῆς Ἰνδικῆς οὐκ ἄδοξος) Ὀνησίκριτος λέγει καὶ Ὀρθαγόρας, γίνεσθαι κήτη ἥμισυ ἔχοντα σταδίου τὸ μῆκος, πλάτος δὲ κατὰ λόγον τοῦ μήκους καὶ τοῦτο δηλονότι. τοσαύτην δέ φασιν ἔχειν δύναμιν αὐτά, ὡς πολλάκις ὅταν ἀναφυσήσῃ τοῖς μυκτῆρσιν, εἰς τοσοῦτον ἀναρρίπτειν τῆς θαλάττης τὸ κλυδώνιον, ὡς δοκεῖν τοῖς ἀμαθέσι καὶ ἀπείροις πρηστῆρας εἶναι ταῦτα.

Περὶ ἐλεφάντων. Κεφ. ζ.

Ἀριστοτέλης ἐν τῷ η. περὶ ζώων φησί. τοὺς ἐλέφαντας ἐσθίειν κριθῶν μεδίμνους μακεδονικοὺς ἐννέα πλεῖστον (ἐπικίνδυνον δὲ τοσοῦτον πλῆθος.) ἀλφίτων δὲ ἐπὶ τούτοις †ἕξ· εἰ δὲ δοίης, καὶ ζ. καὶ †χειλῶν φύλλα καὶ κλάδους ἁπαλούς. πίνειν δ' αὐτούς, ὁ αὐτὸς λέγει μετρητὰς Λακεδαιμονικοὺς, ιδ. καὶ πάλιν τῆς δείλης ἐπιπίνειν, η. Βιοῦν δ' ἐλέφαντας, ἔτη σ. φησί: προΐεναι δ' ἔστιν οὓς καὶ εἰς τρεῖς ἑκατοντάδας. διειδὲς δ' ὕδωρ καὶ ἀκραιφνὲς ἐλέφαντι πιεῖν ἔχθιστόν ἐστι. τεθολωμένον δὲ καὶ ῥυπαρὸν ἥδιστον πομάτων ἡγεῖται. καὶ μέντοι καὶ εἰς ποταμὸν ἐὰν ἀφίκηται, ἢ λίμνην, οὐ πρότερον ἐπικύπτει πιεῖν, πρὶν ἢ τοῖς ποσὶν ἐπιταράξῃ τὴν ἰλύν, καὶ ἀφανίσῃ τὸ κάλλος τοῦ ὕδατος. ἐὰν δὲ ἄποτος μένει, διακαρτερεῖ καὶ ὀκτὼ ἡμέρας.

Περὶ ζώου τοῦ καλουμένου κήπου.

Κεφ. η.

Πυθαγόρας ἐν τοῖς περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάττης, λέγει ζῷόν τι γίνεσθαι χερσαῖον περὶ τὸ πέλαγος ἐκεῖνο, τὸ καλούμενον κῆπον (φερώνυμον) δὲ εἶναι, καὶ εἰκότως, ἔχει γὰρ χρόας πολλάς. καὶ μέγεθος μὲν εἰληχέναι τοῦ τελείου, κατὰ τοὺς κύνας τοὺς Ἐρετρικούς. περιελθεῖν δὲ αὐτοῦ τὸ ποικίλον ἐθέλω, καὶ δεῖξαι τῷ λόγῳ ὡς ἐκεῖνος γράφει. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν

οὐρὰν

organorum fidiculas: sed ad bellica etiã instrumẽta ex his confectæ† chordę censentur optimæ. Cæterum in rubro mari præter iam dictos (alibi) gignũtur etiam Scorpij & Gobij partim duûm, partim trium cubitorum. Amometus in quadam Libyca urbe dicit Sacerdotes ex lacu quodam cantionum illecebris præstrictos Crocodilos decem & septem cubitorum educere. Theocles libro quarto† ad Syrtim ait Cete procreari triremibus maiora. Circa Gedrosiam Indiæ regionem non ignobilem, Onesicritus atq; Orthagoras scripserũt, Cete longitudine dimidiati stadij, & latitudine pro rata longitudinis portione nasci: tantoq; robore septa esse, ut sæpe cum naribus respirarint, tãtopere in sublime marinos fluctus iactent, ut hæc imperitis maximæ maris tempestates ac turbines esse uideantur.

† arcuum, Gillius addit de suo.

Scorpij & Gobij maris rubri.

Crocodili.

Cete.

† ις. Gilli⁹.

De Elephantorum cibo & potu.

Cap. VII.

Elephanti nouem hordei medimnos Macedonicos ad summum exedũt, & insuper polentæ quinos, aut etiam septenos si dederis, & simul arborum frondes ac turiones. Metretas uerò (inquit idem) Lacedæmonicas quatuordecim bibere possunt, & rursus ad eiusdem diei uesperam octo. Ducentos autem annos uiuunt, nonnulli etiam trecentos. Claræ aquæ potio Elephanto inimicissima est, turbulentam & sordidam suauissimè bibit. Ac si ad flumen aut ad lacum accesserit, nõ prius quàm cœnum pedibus perturbârit, & pulchritudinem aquæ difformârit, ad hauriendam aquam se inclinat. Sine potione uel octo dies fert.

† (πέντε Aristot.)

† λαγάνων

De animali Cepo nuncupato.

Cap. VIII.

Terrenum quoddam animal Pythagoras scribit in libro de mari rubro, circa idem mare procreari, & Cepum, hoc est hortum, appositè iccirco nominari, quòd tanquam hortus uarijs coloribus distinguatur. Cum est confirmata ætate, pari magnitudine est cum Eretriensibus Canibus. Iam porro huius colorum uarietatẽ, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Ei⁹ caput, & dorsum, & spina,

ad

ad caudam usque prorsus ualde igneo colore sunt: tum aurei quidam pili disseminati spectantur. Facies alba ad genas usque: inde ad collum aureæ uittę pertinét: Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omnino albi. Mammæ duæ manum implentes cœruleo colore uisuntur: uenter candidus: pedes posteriores nigri sunt. Rostri forma Cynocephalo recte comparari potest.

† αὕτη δὲ καὶ τὰ στέρνα

De Onocentaura. Cap. IX.

Onocentauram quisquis uidit, non incredibile ducet, quod fama peruagatum est, Centauros fuisse, neque fictores atque pictores in eorum descriptione mendaces fuisse: sed eos quoque à tempore productos, & gemina diuersæ naturæ corpora in unum coaluisse non negabit. Verum siue reuera fuerint, siue omni cera flexibilior & ad fingendum habilior fama illos finxerit (tanquam dimidiato hominis & altero Equi corporibus permixtis, & una conciliatis anima) prætereo. De Onocentaura quidem mihi nunc est animus explicare, quæ auditione, & fama accepi. Eam ipsam scilicet homini ore similem esse, & pilis prolixis faciem eius ambiri. simul & collum, & pectus humanam speciē, similitudinemque gerere: mammas quoque turgidas in pectore: humeros, brachia, cubitos manusque humanam figuram habere: dorsum, latera, uentrem, posteriores pedes, asino persimiles esse: & quemadmodum asinū, sic cinereo colore esse: imum uentrem (ad latera) leuiter exalbescere. duplicē usum ei manus præstare. nam celeritate ubi sit opus, eæ præcurrunt ante posteriores pedes: ex quo fit, ut cæterorū quadrupedum cursu non superetur. ac rursus ubi habet necesse uel cibum capere, uel quicquam tollere, ponere, apprehendere aut constringere, qui antea pedes essent, manus efficiuntur: tumque non graditur, sed in sessione quiescit. Animal est graui animi acerbitate. nam si capiatur, non ferens seruitutem, libertatis desiderio ab omni cibo abhorret, & fame sibi mortem consciscit. Hæc de Onocentaura Pythagoram narrare testatur Crates ex Mysio Pergamo.

Quæ

οὐρὰν τελευτῶντα, ἀκράτως πυρσά ἐστι. θεάσαιο δ' ἂν καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινας διεσπαρμένας. λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον, οἱ μέχρι τῶν γενείων αὐτῶν. ἐντεῦθεν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν ἐς τὴν δέρην. † ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω, καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα. μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ. γαστὴρ δὲ λευκή. πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανές εἰσι. προσώπου δὲ μορφὴν ἐκείνου, κυνοκεφάλῳ παραβαλὼν αὐτήν, ἀληθεύσεις εὖ ἴσθι.

Περὶ ὀνοκενταύρας. Κεφ. θ.

Ὀνοκενταύραν καλοῦσι ζῷόν τι. καὶ ταύτην ὅστις εἶδεν, οὐκ ἂν ἠπίστησεν, ὡς λόγος, ὅτι καὶ κενταύρων φῦλα ἦν, καὶ οὐ κατεψεύσαντο οἱ χειρουργοὶ περὶ πλαστικήν τε καὶ γραφικὴν τῆς φύσεως· ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἤνεγκεν ὁ χρόνος κράσει σωμάτων οὐχ ὁμοίων ἑνωθέντας. καταλείπω μὲν δὴ αὐτούς, εἴτε ἐγένοντο ἐπιδημίᾳ πάντως μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ· εἴτε ἡ φήμη, μικροῦ πάντων οὖσα εὐπλαστοτάτη τε καὶ εὐπειθεστέρα, διέπλασεν αὐτούς, καὶ ἀνέμιξεν, ἵππου καὶ ἀνθρώπου δαιμονίᾳ τινὶ συναφῇ, ἡμίτομα, καὶ ἔδωκε μίαν ψυχήν. αὕτη δὲ ὑπὲρ ἧς ὥρμηται λέγειν ὅδε ὁ λόγος, εἰς ἀκοὴν τὴν ἐμὴν τοιάδε ἀφίκετο. Ἀνθρώπῳ τὸ πρόσωπον ἔοικεν. περιέρχονται δὲ αὐτὸ βαθεῖαι τρίχες. τράχηλός τε ὑπὸ τῷ προσώπῳ, καὶ στέρνα, καὶ ταῦτα ἀνθρωπικά. μαζοὶ δὲ ἠρμένοι καὶ περὶ τὸ στῆθος ἐφεστῶτες. ὦμοι δὲ καὶ βραχίονες, καὶ πήχεις, ἔτι δὲ χεῖρες καὶ στέρνα εἰς ἰξύν, καὶ ταῦτα ἀνθρώπινα. ῥάχις δὲ καὶ πλευραὶ, καὶ γαστὴρ, καὶ πόδες οἱ κατόπιν, ὄνῳ καὶ μάλα ἐμφερῆ. καὶ τεφρώδης κατ' ἐκείνους ἡ χρόα. τὰ δὲ ὑπὸ ταῖς λαπάραις ἡσυχῇ λευκανθίζει. αἱ χεῖρες τῷδε τῷ ζῴῳ διπλῆν παρέχουσι χρείαν· ἔνθα μὲν γὰρ τάχους δεῖ, προθέουσι τῶν ὀπίσω σκελῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τετραπόδων οὐχ ἧττον τὸν δρόμον. δεῖ δὲ πάλιν προσφῆς, ἢ ἀφελεῖν τι, ἢ καταθέσθαι, ἢ συλλαβεῖν καὶ σφίγξαι, καὶ οἱ πόδες οἱ τέως, χεῖρες ἐγένοντο· καὶ οὐ βαδίζει, κάθηται δέ. βαρύθυμον δὲ ἰσχυρῶς τὸ ζῷόν ἐστιν. ἐὰν γοῦν ἁλῷ, δουλείαν μὴ φέρον, καὶ τῆς τέως ἐλευθερίας γλιχόμενον, τροφὴν ἀπέστραπται πᾶσαν, καὶ ἀποθνήσκει λιμῷ. Πυθαγόρας λέγει καὶ ταῦτα, ὥσπερ οὖν τεκμηριοῖ Κράτης ὁ ἐκ τοῦ Μυσίου Περγάμου.

Περὶ

Περὶ ἀσπαλάκων καὶ ἑτέρων ζώων, ἔνθα τε γίνεται, καὶ ἔνθα οὔ. Κεφ. ι.

Η Βοιωτῶν γῆ ἀσπαλάκων ἀφεῖται· καὶ αὐτὴν οὐ διορύττει τὸ ζῶον περὶ Λεβαδίαν. ἐὰν δέ πως καὶ ἀλλαχόθεν εἰσκομισθῶσιν, ἀποθνήσκουσι. περὶ μὲν οὖν τὴν Ορχομενίων γίνονται καὶ πολλοί. Εν δὲ Λιβύῃ συῶν ἀγρίων ἀπορία ἐστὶ καὶ ἐλάφων. Εν δὲ τῷ Πόντῳ, οὔτε μαλάκια, οὔτε ὀστρακόδερμα γίνεται, εἰ μὴ σπανίως καὶ ὀλίγα. Λέγει δὲ Δίνων ἐν Αἰθιοπίᾳ γίνεσθαι τοὺς ὄρνιθας τοὺς μονόκερως, καὶ ὗς † τετράκερως· καὶ πρόβατα ἐρίων μὲν ψιλὰ, τρίχας δὲ καμήλων ἔχοντα.

Περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ φαλαγγίων.

Κεφ. ια.

Εν Ζακύνθῳ λέγουσιν οἱ δεινοὶ τὰ τοιαῦτα βασανίσαι τε καὶ ἀνιχνεῦσαι τοῖς ὑπὸ τῶν φαλαγγίων δακνομένοις, μὴ μόνον ταῦτα ἀπαντᾶν, ὅσα καὶ τοῖς ἀλλαχόθι δηχθεῖσιν, ἀλλὰ ἐκεῖνα πάντα πλείω. ὅλα γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα γίνεται νάρκης ἀνάπλεα καὶ μεστὰ, καί πως ὑπότρομα, καὶ ψυχρὰ ἰσχυρῶς· καὶ ἔμετοι σπασμὸν ἀναφύοντες. καὶ ὀρθοῦται τὸ σκεῦος αὐτοῖς. ἀλγοῦσι δὲ καὶ τὰ ὦτα ἰσχυρῶς· καὶ τοῦ ποδὸς ἑκατέρου τὸ θέναρ, καὶ πάνυ ὀδυνῶνται. † ἐνδείκνυνται δὲ ἄρα ταῦτα καὶ ἀλγοῦντες ὅσα εἶπον ἕκαστος, τὰς χεῖρας ἐπιβάλλοντες αὐτῶν. ὃ δέ ἐστι καὶ ἀκοῦσαι ἐκπληκτικὸν, καὶ μέντοι καὶ θαυμασιώτερον ἰδεῖν, ὅταν τινὲς τῶν ἀδήκτων, ἢ ἐμβῶσι τοῖς λουτρίοις τῶν δηχθέντων, ἢ καὶ νὴ Δία ἀπονίψωνται τοὺς πόδας, (οἷα δήπερ γίνονται πολλὰ, ἤδη δ' ἄρα ἀπαντᾷ τὰ τοιαῦτα καὶ κατά τινας ἐπιβουλὰς ἐχθρῶν,) πάντα καὶ ἐκείνοις γίνεται τὰ ἀλγήματα, ὅσα καὶ τοῖς δηχθεῖσι δήπου.

Περὶ φρύνης τοῦ ζώου. Κεφ. ιβ.

Γένος τι φρύνης ἀκούω καὶ πιεῖν δεινὸν, καὶ πικρὸν ἰδεῖν. Πιεῖν μὲν, εἴ τις αὐτὴν συντρίψας, εἶτα μέντοι τὸ αἷμα δοίη τῳ πιεῖν κατ' ἐπιβουλὴν ἐμβαλὼν εἴτε εἰς οἶνον, εἴτε εἰς ἄλλο πόμα τι, † ὥσπερ οἱ τούτων κατάρατοι σοφισταὶ, τὴν πονηρὰν ἀκριβοῦντες σοφίαν, ἐπιτήδειον ἡγοῦνται τὴν πρὸς ἐκεῖνο τὸ αἷμα κρᾶσιν. καὶ ποθὲν ἀπέκτεινεν οὐκ εἰς ἀναβολὰς, ἀλλὰ παραχρῆμα. Ιδεῖν δὲ ἡ φρύνη κακὸν ἐστὶ τοιοῦτον. ἐάν τις θεάσηται † τὴν θήραν, εἶτα αὐτῇ ἀντίος ὁρῶν προσβλέψῃ δριμὺ, καὶ ἐκείνη

Quæ animalia quibus locis non ſint.
Caput X.

Boeotiæ terræ ſolum Talpis caret agro Lebadico: ac ſi importentur aliunde, non fodiunt, ſed moriuntur. ad eius uicinam uerò Orchomenũ permultæ procreantur, & arua ſubruunt. In Africa nulli ſunt neque Apri, neq; Cerui. In Ponto neq; mollia neq; teſtacea, niſi rarò & perpauca gignunt. Vnicornes aues in Aethiopia naſci, & Sues quadricornes: itemq; ouillum pecus à lana quidẽ inops, ueruntamen pilis Camelorum hirſutum, author eſt Dinon.

† τρίκερως, Gillius.

De Phalangijs Zacynthi. Cap. XI.

IN Zacyntho Phalangiorũ morſu percuſsis, bene periti harũ rerum homines dicunt, non ea modò accidere, quæ alibi ictis uſu euenire ſolent: ſed eadem ipſa etiam omnia acerbiora fieri. Primũ enim ut quis morſus ſit, totum eius corpus ob torpeſcere, & debilitatum tremore affici, & frigidiſsimum eſſe, & uomitũ cum conuulſione ſubſequi: & membrum genitale eis intendi. Dolent & auribus uehementer, & ex utriuſq; pedis uola. His autem partibus, quas dixi, ſe dolere oſtendunt, admotis ad eas manibus. Iam porrò quod audientibus terrorem inijcit, & uidentibus admirationem mouet, exponam: Cum ab eorum morſu quidam integri atq; intacti balneas, quarum lauatione phalangio uulnerati fuiſſent uſi, ſubijſſent, aut pedes abluiſſent (ut fit, uel fortuitò, uel ex inſidijs) omnibus doloribus, quibus torquentur morſu preſsi, exarſerunt.

† ἐνδείκνυνται δ' ἄρα ταῦτα ἀλγοῦντες, ὅσα εἶπον ἕκαστοι, &c.

De Ranæ rubetæ ueneno in potu & aſpectu. Cap. XII.

EST Rubetarum genus, cuius non modò potus eſt pernicioſus, ſed illius etiam aſpectus aſpicientibus infeſtiſsimus exiſtit. Nam ſi quis ex ijs, qui malas artes ingenioſe factitare ſciunt, eam primo cõtriuerit, deinde eius ſanguinem ſiue ad uinum, ſiue ad aliam potionem, quam homines uenefici idoneam exiſtimarint, ad miſtum, cuipiam per inſidias bibendum dederit, is ſanè ſine mora perit. Eius uerò aſpectus hãc improbitatem habet, ut eam aduerſam ſi quis acriter intueatur, & illa

† οὔπερ

† τὴν θῆρα

illa contrà improbo obtutu suo respiciat ac suã aspirationẽ sibi familiarem, sed humano corpori hostilem anhelans emittat, pallore inficiat, (unde aliquis rei ignarus uel primùm superueniens, hominẽ ex colore ægrotum esse conijceret:) qui tamen ad dies non multos durat, deinde euanescit.

De remedio icteri ex aspectu charadrij. Cap. XIII.

CHaradrius auis eximio naturæ beneficio affecta est. nam si quis ictericus in eam acerrimè intueatur, illa contrà oculis fixis, tanquam uicissim ei succensens, respiciat, sic affectum hominem suo obtutu ad sanitatem reducit.

† ἐνορῶν

De auibus magnitudine supra Bouem. Cap. XIIII.

EVdoxus ait (cui ego hac in re fidem non habeo, alios non prohibeo) se cum Herculis columnas superasset, aues quasdam in stagnis (seu lacubus) uidisse, Bubus maiores. quod etsi mihi, ut dixi, non uerisimile, omittere nolui.

De Perdicibus & Rubetis. Cap. XV.

ARistoteles scribit Perdicem fœminam, si contra marem steterit, aura ab eo flante, mirabili quadã naturæ ui cõcipere. Septem diebus Perdix nidũ contexit, septem consumit in pariendo, septenis deinde pullos nutricatur. Timeus et Neocles medicus, Rubetas dicũt duo iecora habere: quorum alterum occidat, alterum illi aduersans salutẽ afferat.

† al' οὗτος

Rubetarũ iecora.

Monedulæ gregatim aduolãtes ad Venetos, si propositas eis escas gustarint, seminibus non nocent: sin minus, fruges ac semina populantur. Cap. XVI.

THeopompus Venetos inquit Adriam accolentes cum arationi tertiæ & sementi operam dant, Monedulis placentas quasdam, siue mazas ex farina cum oleo & melle temperata muneri idcirco mittere, ut eos permulceant, & cum ipsis tanquam fœdus sanciant, ne sementes refodiant, & grana sparsa legant. Lycus cum hæc uera esse fatetur, tum eosdem addit loros etiam rubros eis proponere, & his propositis discedere. Monedularum uerò greges extra fines manere, ac nimirum duos aut treis ex urbibus tanquã

ἐκείνη κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἰταμὸν ἀντιβλέψῃ, καί τι φύσημα ἐμπνεύσῃ, ἑαυτῇ μὲν σύμφυες, χρωτὶ δὲ ἐχθρὸν ἀνθρωπίνῳ, ὠχρὸν ἐργάζεται, ὡς εἰπεῖν τὸν οὐκ εἰδότα, ἀλλὰ τὸν ἐντυχόντα πρῶτον, ὅτι νοσήσαντα εἶδεν ἄνθρωπον. μένει τε ἡ ὠχρότης ἡμερῶν οὐ πολλῶν, εἶτα ἀφανίζεται.

Περὶ χαραδριοῦ. Κεφ. ιγ.

ΧΑραδριοῦ δὲ ἦν ἄρα δῶρον τοῦτο, ὃ οὐ μὰ Δία ἀτιμάζειν ἄξιον. ἢν γοῦν ὑπαναπλησθεὶς τὸ σῶμα ἰκτέρου τις, εἶτα οἱ δριμὺ † ἐνορῶν: ὁ δὲ, ἀντιβλέπει καὶ μάλα τε ἀτρέπτως, ὥσπερ οὖν ἀντιθυμούμενος, ἡ τοιαύτη ἀνάβλεψις, ἰᾶται τοῦ προειρημένου πάθους τὸν ἄνθρωπον.

Περὶ ὀρνίθων μεγίστων ὧν ἱστορεῖ Εὔδοξος. Κεφ. ιδ.

ΕΓὼ μὲν οὐ πεπίστευκα, εἰ δὲ ἕτερος Εὐδόξῳ πείθεται, πιστευέτω. ὅ φησιν Εὔδοξος, ὑπερβαλὼν τὰς Ἡρακλέους στήλας ἐν λίμναις ἑωρακέναι ὄρνιθάς τινας καὶ μείζους βοῶν. καὶ ὅτι μὲν οὐ πείθει με ὁ λέγων, ἤδη εἶπον: ἃ δὲ οὖν ἤκουσα, οὐκ ἐσίγησα.

Περὶ περδίκων, ἐν ᾧ καὶ περὶ φρύνης. Κεφ. ιε.

ΑΡιστοτέλης λέγει πέρδικα θήλειαν, ὅταν κατὰ νώτου γένηται τοῦ ἄρρενος, ἐγκύμονα γίνεσθαι φύσει τινὶ ἀρρήτῳ. Διαπλέκει δὲ ἄρα ὁ ὄρνις † οὕτως ἐν ἡμέραις τὴν νεοττιὰν ἑπτὰ, καὶ ἐν ἑπτὰ μέντοι τίκτει: ἐν δὲ ταῖς τοσαύταις καὶ ἐκτρέφει τὰ νεόττια. Τίμαιος δὲ καὶ Νεοκλῆς ὁ ἰατρὸς, λέγουσι τὰς φρύνας δύο ἥπατα ἔχειν: καὶ τὸ μὲν ἀποκτείνειν, τὸ δὲ ἐκείνου πεφυκέναι ἀντίπαλον. σώζειν γάρ.

Περὶ τῶν πρὸς τοὺς κολοιοὺς παρὰ τοῦ ἔθνους τῶν Ἐνετῶν γινομένων. Κεφ. ις.

ΘΕόπομπος λέγει τοὺς περὶ τὸν Ἀδρίαν οἰκοῦντας Ἐνετοὺς, ὅταν περὶ τὸν ἄροτον τρίτον καὶ σπόρον ἡ ὥρα ᾖ, τοῖς κολοιοῖς ἀποστέλλειν δῶρα: εἶναι δὲ τὰ δῶρα ψαιστὰ ἄττα, καὶ μεμαγμέναι μᾶζαι καλῶς τε καὶ εὖ. βεβούλονται δὲ ἄρα ἡ τῶνδε τῶν δώρων πρόθεσις, μειλίγματα τοῖς κολοιοῖς εἶναι, καὶ σπονδῶν ὁμολογίαι, ὡς ἐκείνους τὸν καρπὸν τὸν Δημήτρειον μὴ ἀνορύττειν καταβληθέντα εἰς τὴν γῆν, μηδὲ περιλέγειν. Λύκος δὲ ἄρα καὶ ταῦτα μὲν ὁμολογεῖ, καὶ ἐκεῖνα δὲ ἐπὶ τούτοις προστίθησι, καὶ φοινικοῦς ἱμάντας τῇ χρόᾳ: καὶ τοὺς μὲν προθέντας ταῦτα εἶτα ἀναχωρεῖν, καὶ τὰ μὲν τῶν κολοιῶν νέφη τῶν ὅρων ἔξω καταμένειν: δύο δὲ ἄρα ἢ τρεῖς προῃρημένους

νους ἐπὶ τοὺς πρέσβεις τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πέμπεσθαι, κατασκεψομένους τῶν ξένων τὸ πλῆθος: οἵπερ οὖν ἐπανίασι θεασάμενοι, καὶ καλοῦσιν αὐτούς, †ᾗ πεφύκασιν οἱ μὲν καλεῖν, οἱ δὲ ὑπακούειν. *ἔρχονται μὲν ἐπὶ νέφη. ἐὰν δὲ γεύσωνται τῶν προῃρημένων, ἴσασιν οἱ Ἐνετοὶ ὅτι ἄρα αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὄρνιθας τοὺς προειρημένους ἔνσπονδά ἐστιν. ἐὰν δὲ ὑπερίδωσι, καὶ ἀτιμάσαντες ὡς εὐτελῆ μὴ γεύσωνται, πεπιστεύκασιν οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι τῆς ἐκείνων ὑπεροψίας ἐστὶν αὐτοῖς λιμὸς τὸ τίμημα. ἄγευστοι γὰρ ὄντες οἱ προῃρημένοι, καὶ ἀδέκαστοί γε, ὡς εἰπεῖν, ἐπιπέτονταί γε ταῖς ἀρούραις, καὶ τό γε πλεῖστον τῶν κατεσπαρμένων συλῶσι πικρότατά γε ἐκεῖνοι, σὺν τῷ θυμῷ ἐνορύττοντες καὶ ἀνιχνεύοντες.

tanquam legatos ad eos mitti solere, exploraturos hospitum multitudinem, qui ut eam perspexerunt, inuitant qua possunt ratione, & reuertuntur. eæ autem inuitatæ gregatim proficiscuntur: ac si offas obiectas comederint, se pacem & fœdus habere Veneti intelligunt: sin contempserint, & tanquam uilia non dignentur comedere, indigenæ sibi persuasum habent, illorum contemptum famem minari. Nam ueluti homines seueri & muneribus incorrupti, sic illæ nihil ex obiectis escis gustãtes, in arationes inuolant, & cum maxima animi acerbitate inuestigantes semina prædantur.

†τῇ

*καὶ ἔρχονται

Περὶ τῶν ἐν τῇ Κασπίᾳ γῇ βοῶν τε καὶ μυῶν, καὶ ἀλωπέκων. Κεφ. ιζ.

Ἀμύντας ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ Σταθμοῖς, κατὰ τὴν γῆν τὴν Κασπίαν καὶ βοῶν ἀγέλας λέγει πολλάς, καὶ κρείττονας ἀριθμοῦ εἶναι, καὶ ἵππων. ἐπιλέγει δὲ ἄρα καὶ ἐκεῖνα ἐν ὥρων τισὶ περιτροπαῖς μυῶν ἐπιδημίας γίνεσθαι πλῆθος ἄμαχον. καὶ τὸ μαρτύριον ἐπάγει λέγων. τῶν ποταμῶν τῶν ἀεννάων σὺν πολλῷ τῷ ῥοίζῳ φερομένων, τούσδε καὶ μάλα ἀτρέπτως ἐπινήχεσθαί τε αὐτοῖς, καὶ τὰς οὐρὰς ἀλλήλων ἐνδακόντας ἕρμα τοῦτο ἔχειν, καὶ τοῦ διαβάλλειν τὸν πόρον σύνδεσμόν φησιν ἰσχυρότατον ἀσφαλίνειν τόνδε. ἐς τὰς ἀρούρας δὲ ἀπονηξάμενοί φυσι, καὶ τὰ λήια †ἀποκείρουσι, καὶ διὰ τῶν δένδρων ἀνέρπουσι, καὶ τὰ ὡραῖα δεῖπνον ἔχουσι: καὶ τοὺς κλάδους δὲ διακόπτουσιν οἵδε, ἐκείνους κατατραγεῖν ἀδυνατοῦντες. Οὐκοῦν ἀμυνόμενοι οἱ Κάσπιοι τὴν ἐκ τῶν μυῶν ἐπιδρομήν τε ἅμα καὶ λύμην, φείδονται τῶν γαμψωνύχων, οἵπερ οὖν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ νέφη πετόμενοι, εἶτα αὐτοὺς ἀνασπῶσι. καὶ ἰδίᾳ τινὶ φύσει τοῖς Κασπίοις ἀναστέλλουσι τὸν λιμόν. Ἀλωπέκων δὲ Κάσπιαι, τὸ πλῆθος αὐτῶν τοσοῦτόν ἐστιν, ὡς καὶ ἐπιφοιτᾶν οὐ μόνον τοῖς αὐλίοις τοῖς ἐπὶ τοὺς ἀγρούς: ἤδη γε μὴν καὶ ἐς τὰς πόλεις παριέναι, καὶ ἐν οἰκίᾳ ἀλώπηξ φανεῖται. οὐ μὰ Δία ἐπὶ λύμῃ, οὐδὲ ἁρπαγῇ, ἀλλὰ οἷα τιθασός. καὶ ὑποσαίνουσί γε οἱ Κάσπιοι καὶ ὑποκάλλουσι τῶν παρ' ἡμῖν κυνιδίων. Οἱ δὲ μῦς οἱ τοῖς Κασπίοις ἐπίδημοι ὄντες κακῶν, μέγεθος αὐτῶν ὅσον κατά γε τοὺς Αἰγυπτίων ἰχνεύμονας ὁρᾶσθαι. ἄγριοι δὲ καὶ δεινοί, καὶ καρτεροὶ τοὺς ὀδόντας,

De Bobus, Equis, Muribus & Vulpibus terræ Caspiæ: & de fœcunditate Muriũ. Cap. XVII.

AMyntas in Mansionibus, quas sic inscripsit, in terra Caspia tradit Boum & Equorum greges esse innumerabiles: & certis temporibus infinitam Murium multitudinem accedere. eiusq; rei testimonium affert, inquiens, in perennibus fluuijs rapidè præcipitantibus intrepidè eos innatare, & caudas inter se mordicus tenentes, hoc firmamento uti, eóque ceu ualidissimo uinculo fluuios trãsmittere. Cum autem in arationes transierint, segetes succidunt, & in arbores ascendentes fructus edunt, & quos uorare nequeunt ramos frangunt. Quibus Caspij ubi resistere non queunt, hoc modo infestas eorum incursiones moliuntur ulcisci, ut habentibus uncinatas ungues auibus non quicquam noceant, quæ quidem ipsæ tantis gregibus ut nubes esse uideantur eò aduolantes, Mures corripiũt, & suo proprio quodam naturæ munere à Caspijs famẽ depellunt. Porrò Vulpiũ Caspiarum ea est multitudo, ut non modò agrestia stabula adeant, sed urbes quoque ac domos ingrediantur: nihil tamen nocentes, neque rapientes: sed ita cicures Caspijs tanquam Caniculæ adulantur. Mures autem Caspijs infesti, neque magnitudine inferiores quam Aegyptij Ichneumones: itemq; agrestes sunt & acerbi, & robore dentium non aliter

Mures Caspij.

†al' ἀποκείρουσι

Vulpes Caspiæ.

ter

ter ferrum dissecare ac deuorare possunt, quàm Mures in Teredone Babyloniæ: quorum pelles molles institores ad Persas uehunt, quibus uestes consuuntur, & corpus optime fouet. Has suo sermone Caunacas appellant. Hoc etiam in Muribus admiratione dignum est. Si Mus prægnans capta dissecetur, & eximatur fœtus, in eo quoque dissecto fœtus reperietur alter.

†al' εἰσὶ

Murium fœcunditas.

†al' κὰρ αὐταῶν. lego καυνάκας. Vide Phauorinum.

Quemadmodum Pastinaca marina saltatione & Musica capitur. Cap. XVIII.

DE Pastinacæ marinæ natura hoc etiã cognoui. Pastinacam subnatantem piscator intuitus, ridiculum quiddam in piscatoria nauicula saltat: & dicteria aut conuitia aliqua iactat: & insuper ad tibiã, (si nôrit) quam tanquam illecebram fert, canere incipit. Hæc ex ea re magnam lætitiam, uoluptatemq́ capit. Etenim, sicut ferunt, tum aures habet musicæ, tum saltationis oculos intelligentes. atq; hac permulsione illecta sensim ad summam aquã effertur. Interea uerò dum hic cantu & saltatione illecebras egregiè machinatur, alter quispiam nassa imprudẽtem subducit. Itaq; preter omnem spem, dum uoluptate tota mulcetur, & nihil metuit, capitur.

De Parnopibus Galatarũ. Cap. XIX.

EVdoxus ait Galatas, qui ad orientem Solẽ pertinent, eiusmodi facere, quæ si cui credibilia uidentur, fidem adhibeat: sin minus, reijciat. Cum maximi Parnopum greges, ut nubes esse uideantur, in Galatiæ agros inuolantes, frugibus incommodant, tum Galatæ quibusdã precationibus & obsecrationibus utuntur, simul & sacra conficiunt, quibus aues implorant: eæ autem illorum precibus obsequentes, frequentes ueniunt, & Parnopes perdunt. Ac si quis è Galatis earum aliquam comprehenderit, hoc supplicium in eum ex legibus illius gentis constitutum est, ut morte mulctetur. Ac si huic qui eas ceperit ignotum fuerit, aues tantopere offenduntur, ut iterum inuocatæ, propter impunitatem illius, nõ ipsorum precationibus obtemperent.

†μηνιῶντες

De Hirundine alba in Samo. Cap. XX.

Aristote-

τας, καὶ διακόψαι τε καὶ διατραγεῖν οἷοί τε † εἰσὶ καὶ σίδηρον. τοιοῦτοι δὲ ἄρα καὶ οἱ μῦς οἱ ἐν τῇ Τερηδόνι τῆς Βαβυλωνίας εἰσίν· ὧν περ δὴ καὶ τὰς δορὰς ἴσασιν οἱ τούτων κάπηλοι, καὶ ἐς Πέρσας ἄγουσι φόρτον. εἰσὶ δὲ ἁπαλαὶ καὶ συνερραμμέναι, χιτῶνές τε ἅμα γίνονται, καὶ ἀλεαίνουσιν αὐτούς. καλοῦνται δὲ ἄρα οὗτοι † Καυαυταῶν ὡς ἐκείνοις φίλον. Θαυμάσαι δὲ τῶν μυῶν τῶν δὲ ἄξιον ἄρα καὶ τοῦτο. ἐὰν ἁλῷ μῦς κύουσα, εἶτα ἐξαιρεθῇ τὸ ἔμβρυον, αὐτῆς διατμηθείσης ἐκείνης, εἶτα μέντοι καὶ αὐτὸ διανοιχθῇ, καὶ ἐκεῖνο ἔχει βρέφος.

Περὶ τῆς θαλαττίας τρυγόνος. Κεφ. ιη.

ΤΗς θαλαττίας τρυγόνος ἴδιον καὶ τοῦτο προσακήκοα. ὑπὸ τῆς ἁλιάδος νεὼς ὀρχεῖταί τις, ὅταν αὐτὴν ὑπονέουσαν θεάσηται. καὶ μέντοι καὶ ἀπέσκωψέ τι κέρτομον. καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις ἐάν πως αὐλητικὸς, καὶ τὸν αὐλὸν ὡς δέλεαρ φέρει, καὶ ὑπαυλεῖ· ἡ δὲ ὑπερήδεται. καὶ γάρ τοι καὶ ὦτα ἔχει μουσικῆς ἐπαΐοντά φασι, καὶ ὄμματα συνιέντα ὀρχηστικῆς. εἶτα κηλουμένη ἡσυχῇ προσαναπλεῖ. καὶ ὁ μὲν, τὰς ἴυγγας τὰς προειρημένας ἐνεργότατός ἐστιν. ἔθηκε δὲ τὸ φερνίον τις ἕτερος, καὶ τὴν ἰχθὺν ἀνάγει. καὶ τοῦτο λήπου καινότατον, κηλουμένη εἶτα ἑαυτὴν διαλέληθεν ᾑρημένη.

Περὶ τῶν ἐν Γαλάταις παρνόπων. Κεφ. ιθ.

ΓΑλάτας Εὔδοξος τοὺς ἑῴους λέγει δρᾶν τοιαῦτα, καὶ εἰ φανεῖταί τῳ πιστά, πιστευέτω· εἰ δὲ ἧττον τοιαῦτα, μὴ προσεχέτω. Ὅταν αὐτῶν τῇ γῇ νέφη παρνόπων ἐπιφοιτήσαντα, εἶτα λυπήσῃ τοὺς καρπούς, οἱ δὲ οἱ Γαλάται εὐχάς τινας εὔχονται, καὶ ἱερουργίας καταθύουσιν ὀρνίθων ἐσὶν ὡς κατακλητικάς. οἱ δὲ, ὑπακούουσι καὶ ἔρχονται στόλῳ κοινῷ, καὶ τοὺς πάρνοπας ἀφανίζουσιν. ἐὰν δὲ τούτων τις θηράσηται Γαλάτης, τίμημά οἱ ἐκ τῶν νόμων τῶν ἐπιχωρίων θάνατός ἐστιν. ἐὰν δὲ συγγνώμης τύχῃ τινὸς, καὶ ἀφεθῇ, εἰς μῆνιν ἐμβάλλει τοὺς ὄρνιθας, καὶ † τιμῶντος ὑπὲρ ἑαλωκότι, οὐκ ἀξιοῦσιν ὑπακοῦσαι, ἐάν γε καλῶνται αὖθις.

Περὶ τῆς ἐν Σάμῳ χελιδόνος. Κεφ. κ.

Ἀριστοτέλης

Ἀριστοτέλης λέγει γίνεσθαι ἐν Σάμῳ λευκὴν χελιδόνα. ταύτης γε μὴν ἐάν τις κεντήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, γίνεσθαι μὲν αὐτὴν παραχρῆμα τυφλὴν, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξομματοῦσθαι, καὶ τὰς κόρας λελαμπρῶσθαι, καὶ δὴ ἐξ ὑπαρχῆς ὁρᾷ, ὡς ἐκεῖνός φησι.

Περὶ τοῦ κινναμώμου ὄρνιθος.

Κεφ. κα.

Τὸν κιννάμωμον ὄρνιν ἀκούω εἶναι· καὶ μέντοι κομίζειν κάρφη φυτοῦ τοῦ ὁμωνύμου ἐκ τῶν τῆς γῆς τελμάτων, καὶ καλιὰς ὑποπλέκειν, ἔνθα Ἡρόδοτοί τε ᾄδουσι, καὶ ἄλλοι. φιλοῦσι δέ πως οἵδε οἱ ὄρνιθες τὰς ἑαυτῶν εὐνάς τε καὶ καταγωγὰς ὑφαίνειν. οὐκοῦν οἷς μέλει τῶνδε τῶν καρφῶν ὀϊστοὺς βαρεῖς ῥοίζῳ βιαιοτάτῳ, καὶ νευρᾶς ἐντάσει σφοδρᾷ ἰσχυρᾶς ἐπὶ τῶν κλάδων ἀφιᾶσιν· αἱ δὲ ῥήγνυνται, καὶ κατολισθαίνει τὰ κάρφη. καὶ μέντοι καὶ τὸ ᾀδόμενον δήπου κιννάμωμον ταῦτά ἐστι.

Περὶ ὄρνιθος τοῦ †ὠρίωνος καλουμένου.

Κεφ. κβ.

Καὶ Κλειτάρχῳ χῶρον δῶμεν. λέγει δὲ Κλείταρχος ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι ὄρνιν, καὶ εἶναι σφόδρα ἐρωτικόν. καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ λέγει ὠρίωνα οἶμαι. φέρε δὲ καὶ γράψωμεν αὐτὸν τῷ λόγῳ ὡς ἐκεῖνος διδάσκει. τοῖς μὲν καλουμένοις †ἐρωδιοῖς ὅμοιος τὸ μέγεθος ὅδε ὠρίων ἐστίν. ἔστι δὲ καὶ τὰ σκέλη ὡς ἐκεῖνοι, φοῖνιξ. ὀφθαλμοὺς δὲ κυανοῦς ἔχει. τούτους μὲν οὐχ ὡς ἐκεῖνοι. μέλος δὲ *μουσικὸν ἀπὸ τῆς φύσεως πεπαίδευται, οἷα δήπου μέλη ταῦτα ὑμνεῖται γλυκέα, καὶ πρὸς τῶν ᾀδομένων ὑμέναιον βλέπει, θέλγοντα γονὴν ὕπνῳ τινὶ γαμικῷ, προσιόντα σειρῆνας.

Περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ καλουμένου κατρέως, καὶ ἑτέρων Ἰνδικῶν ὀρνίθων. Κεφ. κγ.

Κατρέα ὄνομα Ἰνδὸν γένος τὴν φύσει ὄρνιν λέγει Κλείταρχος εἶναι τὸ κάλλος ὑπερήφανον. τὸ μέγεθος γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ταών. τὰ δὲ ἄκρα τῶν πτερῶν ἔοικε σμαράγδῳ. καὶ ὁρῶν μὲν ἄλλως, οὐκ οἶδας οἵους ὀφθαλμοὺς ἔχει· εἰ δὲ εἰς σὲ ἀπίδοι· ἐρεῖς κιννάβαριν εἶναι τὸ ὄμμα, πλὴν τῆς κόρης· ἐκείνη δὲ μήλῳ τὴν χρόαν προσείκασαι, καὶ βλέπει ὀξύ. τό γε μὴν τοῖς ἁπάντων ὀφθαλμοῖς λευκόν, ἀλλὰ τοῖς τοῦ κατρέως τοῦδε ὠχρόν ἐστι. τὰ τῆς κεφαλῆς πτίλα, γλαυκωπά· καὶ ἔχει ῥανίδας οἱονεὶ κρόκῳ προσεικασμένας, εἶτα ἄλλην ἄλλῃ διεσπαρμένας. πόδες δὲ αὐτῷ σανδαράκινοι. ἔχει δὲ καὶ φώνημα εὔμουσον, καὶ κατὰ τὴν ἀηδόνα τορόν. Ἰνδοὶ δὲ ἄρα καὶ τῆς ἐξ ὀρνίθων τρο-

φὴν

Aristoteles in Samo ait albam nasci Hirundinem, cuius oculos si quis pupugerit, statim quidé excæcatur: post uerò uisum recipit: &, sicut ille dicit, sic acutè quemadmodũ à principio uidet.

De Cinnamomo aue. Cap. XXI.

Cinnamomum auem auditione accepi ex plantæ gentilis suæ surculis, è paludibus collectis, ijs in locis, ubi Herodotus & alij scribunt, nidos construere, ac inter se contexere. Eos uerò qui eiusmodi ramulos ambiunt, sagittas graues, robusto & contentissimo neruo expulsas, magno impetu contra ramos, quibus nititur nidus, mittere. itaq; rumpuntur, & festucæ decidunt: quos uulgò cinnamomi nomine celebrant.

De Horione aue Indica. Cap. XXII.

†Gillius aspirauit.

Clitarchus in India scribit uolucrem amatorio affectu flagrantem, nomine Horionem (si benè memini) nasci, magnitudine parem Ardeæ, rubris similiter cruribus, oculis (aliter q̃ illæ) ceruleis: sic à Musica instructam, ut naturæ munere tam suauiter canat, ut ipsas referat Sirenes, & dulcedine sua ad suauissimos hominum cãtus, qualis impris est hymenæi nuptialis, accedat.

† καλουμένοις ἐρωδιοῖς

* al' μουσουργὸν δὲ

De Catreo aue, & alijs auibus Indicis innominatis. Caput XXIII.

Catreum auem, ita nũcupatam, cum eximia formæ pulchritudine Clitarchus ait, tum Pauonis magnitudine esse, tum pennarum eius extremitates smaragdi similitudiné gerere. Quòd si quid aliud intueatur: eius oculi nescias quo colore sint: sin te aspiciat, cinnabarin te uidere in eius oculis diceres: excepta pupilla, cui color melinus, & acies acuta. Quod in aliorum oculis album, in illis pallidum est. Capitis plumæ guttis quibusdam croceis sparsis distinctæ sunt. Pedibus color sandaracæ. Vox canora, & sicut Lusciniæ, sic eadẽ acuta & arguta est. Indi sanè suas delicias etiam ex auibus ha-

bent, & earum aspectu oculos pascunt. Sunt inter cæteras quædam undiquaque purpureæ, & purissimæ flammæ assimiles: quæ gregatim tantopere uolāt, ut nubes esse uideantur. Sunt & alia auium genera uaria, quarum species non satis describi potest: cantādi suauitate & oris expressione tanta, ut comparatio nulla reperiatur, nisi Sirenes quasdam eas dixeris. Nam has quoq; uirgines alatas, & pedibus aues fuisse, poëtarū fabulæ canunt, & pictores ostendunt.

†γνίους

De Cygnis. Cap. XXIIII.

Cygnis sedes & cōmorationes sunt in lacubus, paludibus, stagnis, & perennibus fluuijs, quorum confluens moderatè & sedatè fertur. Suapte natura pacati sunt, ad senectutemq; perueniunt nō sibi grauem. Robore, quo magno præditi sunt, confidentiores existunt: non tamen ut iniuriam ipsi inferant priores, sed ut lacessiti eam propulsent. itaque facilè Aquilas etiam prouocati uincunt, ut suprà exposui.

De Simijs Indicis, & quibus modis capiantur. Cap. XXV.

IN India Clitarchus tradit, Simiarum genera colore uaria, & magnitudine præstantia oriri: tantamq; earum in montibus multitudinem esse, ut uel Alexandrū Philippi filium magnis copijs septum eæ frequentes perterrefecerint, quòd arbitraretur se sibi insidiantem exercitum uidere. Nam cum Alexandro se ostenderūt casu, excelso & recto corpore erant. Non capiuntur retibus, neq; sagaciū Canum uenandi solertia. sed cum sit animal saltationis auidum, saltare cupit: & tibia canere meditatur, si uim & numeros inflandi assequi posit. Si item quempiam uiderit calceos induentem, imitatur: & si quē uiderit oculos rubrica pingentem (aut lauantem) hoc idem facere studet. Itaque pro his ex plumbo factos graues calceos proponunt, & laqueos subijciunt, ut pes quidē inseri posit, sed interim firmo uinculo retineatur. Itemq; uisco decipiūtur.

†αὐτῷ

Codex Græcus hæc non habet, sed Gillij uersio, ex Strabone ut conijcio.

†Nam illis uidentibus Indus pelues aqua plenas in earum conspectu ponit, ex eaq; oculos oblinit, ac mox uiscum pro aqua reponit: illæ aspicientes (ut sunt ad omnia imitanda aptæ) continuò descendunt, oculosq; & ora ipsæ similiter uisco oblinunt, itaq; postea facillimè capiuntur. * Infrà etiam cap. 37 hermata pro laqueis accipit. quanquā si ui speculi excæcatur, quid opus est laqueo? An si manibus accipiat speculū, ut illaqueetur? quod certius est. sin minus, & inspexerit tantū, sic quoque oculis debilitatis, & luce prestrictis capietur.

φὴν ἔχοιεν, ἵνα καὶ οἱ ὁρῶντες ἑστιῷεν τὴν ὄψιν δυνῶνται. ἰδεῖν γοῦν †αὐτοὺς πάρεστι καὶ ὅλους πορφυροῦς, καὶ τῇ καθαρωτάτῃ φλογὶ προσεοικότας. καὶ τούτων αἱ πτήσεις κατὰ πλῆθος εἰσὶν ὡς νομίζειν νέφη. καὶ ἄλλα μὴν ποικίλα, καὶ ὁ πάντη τὸ εἶδος εὕρητα, μελῳδίαν τε καὶ εὐστομίαν καὶ εὐγλωττίαν ἄμαχα, ὡς εἶναι, μή τι καὶ παχύτερον οὖσι, σειρῆνάς τινας, ἢ καὶ τούτων γε ἐγγύθεν. κατάπτεροι γὰρ ὡς ἦσαν καὶ τοῦ μύθου κόραι, καὶ τοὺς πόδας ὀρνίθων ἐδόκουν, ποιηταί τε ᾄδουσι, καὶ ζωγράφοι δεικνύουσι.

Περὶ κύκνων. Κεφ. κδ.

Κύκνου δὲ ἤθη καὶ διατριβαὶ, λίμναι τε καὶ ἕλη καὶ τενάγη, καὶ ἀέναοι ποταμοὶ πράως καὶ ἡσυχῇ ῥέοντες. εἰρηναῖοι δέ εἰσι, καὶ εἰς γῆρας προΐασιν ἑαυτοῖς κοῦφον. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς ῥώμην ἄλκιμοι, καὶ θαῤῥοῦσιν αὐτῇ, οὐ μὴν ὥστε ἄρχειν ἀδίκων, ἀλλ᾽ ἀμύνασθαι τὸν ἄρξαντα. ῥᾳδίως γοῦν καὶ τῶν ἀετῶν περιγίνονται, ὅταν ἐκεῖνοι τολμήσωσιν ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. Εἶπον ἀνωτέρω τὸν μάχης τρόπον.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς πιθήκων. Κεφ. κε.

Λέγει δὲ Κλείταρχος πιθήκων ἐν Ἰνδοῖς εἶναι γένη ποικίλα τὴν χρόαν: μεγέθει δὲ μέγιστα. ἐν δὲ τοῖς χωρίοις τοῖς ὀρείοις, τοσοῦτον αὐτῶν τὸ μέγεθος εἶναι, ὡς Ἀλέξανδρόν φησι τὸν Φιλίππου καὶ πάνυ καταπλαγῆναι σὺν καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, οἰόμενον ἀθρόως ἰδόντα τινὰ στρατιὰν ὁρᾶν συνειλεγμένην, καὶ ἐλλοχῶσαν †αὐτήν. ὀρθοὶ δὲ ἄρα ἦσαν οἱ πίθηκοι κατὰ τύχην ἡνίκα ἐφάνησαν. θηρῶνται δὲ οὗτοι οὔτε δικτύοις, οὔτε κυνῶν ῥινηλατούντων σοφίᾳ, καὶ μάλα ἀγρευτικῇ. ἔστι δὲ τὸ ζῷον ὀρχηστικὸν, εἰ θεάσαιτο ὀρχούμενον. καὶ θέλει γε αὐλεῖν, εἰ καταπνεῖν μάθοι εἰδέναι. πρὸς τούτοις εἰ θεάσαιτό τινα ὑποδήματα τοῖς ποσὶ περιτιθέντα, μιμεῖται τὴν ὑπόδεσιν: καὶ ὑπογράφοντα τὼ ὀφθαλμὼ μίλτῳ, καὶ τοῦτο δρᾶσαι θέλει. Οὐκοῦν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων μολίβδου πεποιημένα κοῖλα καὶ βαρέα ὑποδήματα προτιθέασι, καὶ βρόχους αὐτοῖς ὑποβαλόντες, ὡς εἰσβαλεῖν μὲν τὼ πόδε, ἔχεσθαι δὲ τῇ πάγῃ καὶ μάλα ἀφύκτως. Δέλεαρ δὲ αὐτοῖς ὀφθαλμῶν πρόκειται ὑπὲρ τούτου, ἰξός. Κατόπτρῳ δὲ χρησάμενος ὁ Ἰνδὸς ὁρώντων ἐκείνων: οὐκ εἰσὶ

Speculo

εἰσὶ δ' ἔτι τὰ κάτοπτρα, ἀλλ' ἔτορα προσπιθέντες. εἶτα καὶ τούτοις * ἕρματα ἰσχυρὰ ὑποπλέκουσιν. καὶ μέντοι καὶ τοιαῦτά ἐστιν. οἱ μὲν ἔρχονται καὶ ἀγλυνῶς ὁρῶσι, κατὰ τὴν μίμησιν ἣν εἶδον. ἐκπηδᾷ δὲ ἰσχύς τις κολλητικὴ βλεφάρων ἐκ τῆς πρὸς τὴν αὐγὴν ἀντιτυπίας, ὅταν ἴδωσιν ἀτενές. εἶτα οὐχ ὁρῶντας, αἱροῦντες ῥᾶστα. φυγεῖν γάρ ἔτι εἰσὶν ἥκιστοι. εἴρηται μὲν ὑπὲρ πιθήκων καὶ ἄλλα, Ἰνδῶν τε καὶ οὐκ Ἰνδῶν· καὶ ταῦτα δὲ ἔχειν τινὰ τῷ συνιέντι οὐκ ἀσπούδαστον, οὐ μὰ Δία.

Περὶ τῶν Ἰνδῶν λεόντων. Κεφ. κς.

Λέοντας ἐν Ἰνδοῖς † οὐ γίνεσθαι μεγίστους, οὐ διαπορῶ. τὸ δὲ αἴτιον, τῶν ζώων τῶν ἑτέρων ἥδε ἡ γῆ μήτηρ ἐστὶν ἀγαθή. ὅσα δ' ἐντυχεῖν κατὰ πρόσωπον εἰσὶν οἵδε ἀγριώτατοι καὶ θηριωδέστατοι. δέρη ἐκείνων λεόντων μέλαινά τε ἰδεῖν· καὶ φρίξασα ὀρθή τε ἀνίσταται, καὶ συνεκπέμπει δέος οἷον ἐκπληκτικόν. εἰ δὲ ἁλῶναι δυνηθεῖεν, πραΰνονταί γε, ἀλλ' οὐχ οἱ μέγιστοι· καὶ ἡμεροῦνταί γε, καὶ γίνονταί γε ῥᾶστα τιθασσοί, ὡς ἄγειν τε ὑπὸ ῥυτῆρος, καὶ κατὰ κυναγωγοὺς ἐπὶ θήραν κεμάδων, καὶ ἐλάφων, καὶ συῶν, καὶ ταύρων, καὶ ἀγρίων ὄνων. εἰσὶ γὰρ καὶ ῥινηλατῆσαι ὡς ἀκούω δεινοί.

Περὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ ἔθνους τοῦ ὑπὸ λεόντων ἀπολωλότος. Κεφ. κζ.

Ἐν τῇ Λιβύων χώρᾳ, ἔθνος ἦν φασι τὸ καλούμενον Νόμαιον, καὶ τὰ μὲν ἄλλα διευτύχουν † εὐδαίμους μάλα, καὶ εὐδαίμονος ναὶ μὰ Δία λήξεως. εἶτα ἠφανίσθη τελέως, λεόντων αὐτοῖς ἐπελθόντων πλήθει τε παμπόλλων, καὶ μεγέθει μεγίστων, καὶ τὴν τόλμαν ἀμάχων. ὑφ' ὧν πανδημεί τε καὶ παγγενεὶ διαφθαρέντων, εἶτα οὖν τὸ παντελὲς ἀπώλοντο τὸ ἔθνος. λεόντων γὰρ ἀθρόων ἐπιδημία, χρῆμα ἀπρόσμαχον.

Περὶ τῶν ἐν Σάμῳ θηρίων τῶν καλουμένων νηάδων. Κεφ. κη.

Εὐφορίων δὲ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι λέγει τὴν Σάμον ἐν ταῖς παλαιοτάταις τοῦ χρόνου ἐρήμην, γενέσθαι τε ἐν αὐτῇ θηρία μεγέθει μὲν μέγιστα, ἄγρια δέ, καὶ προσπελάσαι τῳ δεινά. καλεῖσθαι δὲ μὴν † νηάδας· ἀπὸ δ' οὖν καὶ μόνῃ τῇ βοῇ ῥηγνύναι τὴν γῆν. παροιμίαν οὖν ἐν τῇ Σάμῳ διαρρεῖν τὴν λέγουσαν, μείζων βίᾳ τῶν νηάδων. ὀστᾶ δὲ ἔτι καὶ νῦν αὐτῶν δείκνυσθαι μεγάλα ὁ αὐτός φησι

Περὶ

Speculo etiam Indus uenator in Simiarum conspectu utitur: cuius loco discedens aliud relinquit, & *laqueum subtus addit ualidum. Simia uerò accedens, fixo obtutu in speculum intenta, imitatione hominis: radijs è speculo reflexis ita afficitur oculis, ut hebetati illi palpebris tanquam agglutinatis conniueant. itaq; cæcutiens facillimè capitur, ut quæ fuga sibi cõsulere iam nequeat. Hęc et alia de Simijs tum Indicis tum non Indicis, nobis cõmemorata, digna profectò ingenij liberalis cognitione uidentur.

De Leonibus Indiæ. Cap. XXVI.

† μὴ

Leones in India nasci maximos, ne tenuissima quidem mihi dubitatio est. terra enim India mater optima aliorum animalium in causa est. Hi erga obuios immanissimi dicuntur. eorum pelles nigræ sunt, & pilis horridæ, & aspectu formidolosę. Si capiantur, mansuescunt quidem, modò ne maximi sint: tum uerò adeò assuefiunt loro, ut facilè similiter atque Canes ad uenandos hinnulos, Ceruos, Apros, Tauros & Asinos syluestres duci queant. sagacissimè enim (sicut audio) odorantur.

De gente in Africa à Leonib. perdita. Cap. XXVII.

† al' εὐνόμου

IN Africa gens fuit, ut fertur, quam Nomæam, id est, Pastoralem nominabant, felix & fortunata, sed tandem cum Leones plurimi simul & maximi & immanes superuenissent, penitus est extincta, ita ut nihil eius reliquum sit factum. Adeò inexpugnabilis est improuisus & magno coniunctus numero Leonum impetus.

De feris animalibus Samijs. Cap. XXVIII.

EVphorion in commentarijs scriptũ reliquit, Samum cum olim desertissimam fuisse, tum in ea bestias feras, & metuendas obuijs, maxima magnitudine, nomine Neades fuisse, quarum sola uoce terra discederet: Indeq; profectum esse id prouerbium, quod uulgò Samij dicunt, Maius ui Neadum. Idémque affert, earum ossa maxima uel sua ætate extitisse.

Νηίδων Heraclidæ de politijs.

 De

De usu & ui Elephantorū apud Indos, cū aliàs, tum in bello. Cap. XXIX.

INdorū regē hostibus bellū inferentē, bellatorū centena millia Elephantorū antecedunt: tum uerò aliorū maximorū & fortißimorū tria millia subsequunt, ad hostiles muros ipso incursu euertendos institutorū: cum enim rex iubet, euertūt, idq; pectorū suorum ui & impetu. Hoc se audiuisse Ctesias scribit: idemq; Babylone se uidisse dicit, palmas ab his ad moderatoris sui iussum uiolentißimo impetu extirpatas.

De piscib. paludis Pęonidis. Ca. XXX.

ZEnothemis scribit in Pæonide palude quosdā pisces pcreari, quibus adhuc palpitātibus, si eos Bubulo pecori edendos obijcias, explet nō minùs libenter, q̄ cæteri Boues fœno. Contrà ab eorūdem mortuorū usu, sicut idem ait, tantopere abhorret, ut non attingat.

De piscibus Armeniæ mortiferis. Cap. XXXI.

IN Armenia excelsum saxū auditiōe accepi permultā aquā emittere, atq; sub ipsum subijci fontē undiquaq; quadratū treis passus altū, singulaq; eius latera stadij dimidiū occupare, & simul cū aqua pisceis frequēter excidere, cubiti magnitudine, tum maiores, tū nō multò minores: & ex ijs partim delabi semimortuos, partim adhuc palpitātes ad mortē præcipitare. Et peruagatū est eos colore esse nigerrimos, & nō aspectu insuaueis. Veruntamen si quid eorū uel homo uel fera bestia gustārit, statim mori. Propterea uerò Armenios q ferarū multitudine redundēt, primū eos collectos ad solis radios exiccare: deinde ne hausta pisciū aspiratione graui & pestilenti, aut excitato inde puluere hausto pereant, ore & naribus obturatis hoc pisciū genus cōtundere, & in farinas redigere: & ad ficus admistas in ea loca, quæ maximè abūdant feris, disseminare. Bestię primū ut eas attigerūt, statim moriunt: atq; ea fraude Apri, ferę Capræ, Cerui, Caprę, Vrsi, Asini syluestres necāt.

nam

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων ἰσχύος. Κεφ. κθ.

ΤΟῦ Ἰνδῶν βασιλέως ἐλαύνοντος ἐπὶ τοὺς πολεμίους, δέκα μυριάδες ἐλεφάντων προηγοῦνται μαχίμων. ἑτέρους δὲ ἀκούω τρισχιλίους τοὺς μεγίστους τε καὶ ἰσχυροτάτους ἕπεσθαι, οἵπερ οὖν εἰσι πεπαιδευμένοι τὰ τείχη τῶν πολεμίων ἀνατρέπειν, ἐμπεσόντες ὅταν κελεύσῃ ὁ βασιλεύς. ἀνατρέπειν δὲ τοῖς στήθεσι. καὶ λέγει μὲν ταῦτα καὶ Κτησίας, ἀκοῦσαι γράφων. ἰδεῖν δ' ἐν Βαβυλῶνι ὁ αὐτὸς λέγει τοὺς φοίνικας αὐτορρίζους ἀνατρεπομένους ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων· τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐμπιπτόντων αὐτοῖς θηρίων βιαιότατα. δρῶσι δ', ἂν ἄρα ὁ Ἰνδὸς ὁ πωλεύων αὐτοῖς, κελεύσῃ δρᾶσαι τοῦτο αὐτοῖς.

Περὶ τῶν ἐν Παιονίδι τῇ λίμνῃ ἰχθύων. Κεφ. λ.

ΖΗνόθεμις λέγει † περὶ Παιονίδα λίμνην τινὰς φέρειν ἰχθῦς· οὓς ἅπερ οὖν εἰ παραβάλοι τις ἀσπαίροντας τοῖς βουσίν, οἱ δὲ ἐμφοροῦνται αὐτῶν μάλα ἀσμένως, ὡς οἱ λοιποὶ τοῦ χόρτου· νεκρῶν δὲ τῶν ἰχθύων, οὐκ ἂν πάσαιντο ἔτι οἱ βόες, ἐκεῖνος λέγει.

† τὴν

Περὶ τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ ἰχθύων. Κεφ. λα.

ΠΑρὰ Ἀρμενίοις ἀκούω πέτραν εἶναι ὑψηλήν, εἶτα ταύτην ὕδωρ ἐκβάλλειν πάμπολυ. ὑποκεῖσθαι δὲ τῇ πέτρᾳ πυνθάνομαι κρήνην τετράγωνον πάντῃ, καὶ ἑκάστην πλευρὰν σταδίου ἥμισυ ἔχειν. βάθος δὲ τριῶν ὀργυιῶν εἶναι. συνεκπίπτειν δὲ τῷ ὕδατι τῷ ἄνωθεν τῷ προειρημένῳ ἰχθύας πολλάκις, ἔχοντας τὸ μῆκος καὶ πήχεως, καὶ ἔτι μείζους, καὶ μέντοι καὶ ἐλάττονας, ἀλλ' οὐ κατὰ πολύ. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατολισθαίνειν ἡμιθνῆτας· τοὺς δὲ ἀσπαίροντας, καὶ μάλα γε ἰσχυρῶς, ἀποθνήσκειν. εἶναι δὲ αὐτοὺς ἡ φήμη λέγει πάνυ σφόδρα μέλανας, καὶ ἰδεῖν οὐκ ἀηδεῖς. ἂν δέ τι τούτων γεύσηται ἢ ἄνθρωπος ἢ θηρίον, παραχρῆμα ἀπόλλυται. τοὺς μὲν οὖν Ἀρμενίους, διὰ τὸ ἔνθηρον αὐτοῖς εἶναι καὶ πολύθηρον τὴν γῆν, ἀθροίζειν αὐτούς, καὶ αὐαίνειν ὑπὸ τῇ εἵλῃ τοῦ ἡλίου· εἶτα κόπτειν ὑποδήσαντας τι κάτω ταῖς ῥισὶ καὶ τῷ στόματι, ἵνα μὴ τῷ ἄσθματι ἐκσπάσαντες τὸν ἐκπτυσσόμενον ἀέρα, ἢ τὴν ἐγειρομένην ἐκ λεπτῶν τινων κόνιν ἀλφίτων, εἶτα † σὺν θάνωσι. ποιήσαντες οὖν ἄλευρα τοὺς ἰχθῦς ἐν τοῖς μάλιστα * θηριωτάτοις χωρίοις κατασπείρουσιν αὐτά· ὧν γευσάμενα τὰ ζῷα ἀποθνήσκει. καὶ σῦκα δὲ παραμίγνυνται τοῖς ἀλεύροις οὕτως ἔχουσιν. οὕτω μὲν οὖν διαφθείρονται οἵ τε σῦς οἱ ἄγριοι, καὶ αἱ δορκάδες, καὶ οἱ ἔλαφοι, καὶ οἱ ἄρκτοι, καὶ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι, καὶ αἶγες, ἄγριοι μέντοι καὶ οὗτοι.

συνοτράγα

† al' ἀποθάνωσι

* ἐνθηροτάτοις

συκοτράγα γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλφιτοφάγα τὰ ζῷα ἐστιν. ἀναιρεῖται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον, διὰ τὸ πλῆθος. Λέοντας δὲ, καὶ παρδάλεις, καὶ λύκους, σαρκοφάγα ὄντα, ἑτέρως ἀναιροῦσι. τῶν γὰρ οἰῶν τῶν ἡμέρων, καὶ τῶν αἰγῶν περισχίσαντες τὴν πλευρὰν, εἰς ὅσον καθεῖναι τὴν χεῖρα, ἐμπλάττουσι τῶν αὐτῶν κρεῶν προκεῖσθαι, κακὸν ναὶ μὰ Δία δέλεαρ τοῖς προειρημένοις. ὅταν οὖν ἢ λέων, ἢ πάρδαλις, ἢ λύκος, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ἐντύχῃ καὶ γεύσηται, τέθνηκε παραχρῆμα. Καὶ πᾶσα μὲν οὖν ἡ Ἀρμενία θηρίων ἀγρίων τροφός τε ἅμα καὶ μήτηρ ἐστίν: ἡ δὲ πεδιὰς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἡ περὶ τὸν ποταμῷ.

nam eiusmodi animalia ficuum & farinarum auidissima sunt. Perimuntur autem hoc modo, quòd nimium abundét. Iam uerò alio modo tollunt Leones, Pardales, Lupos. Nam in domesticarum Ouium & Caprarum discissum latus, quatenus manus inseri queat, farinas ex ijs piscibus abdunt. Post uerò hanc escam ad eos alliciendos obijciunt, ac cum eiusmodi quippiam Pardalis, Leo, Lupus gustarint, continuò moriuntur. Est autem cum omnis Armenia mater & nutrix ferarum, tum præcipuè campestris circa fluuium.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Κασπίᾳ ἰχθύων ὀξυρύγχων. Κεφ. λβ.

ΕΝ τῇ Κασπίᾳ γῇ λίμνην ἀκούω μεγίστην εἶναι, καὶ ἰχθῦς ἐν αὐτῇ γίνεσθαι μεγάλους, καὶ ὀξύρυγχοι καλοῦνται, κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου δηλονότι. καὶ προΐενται μὲν τὸ μῆκος καὶ ὀκτὼ πηχῶν. οὐκοῦν οἱ Κάσπιοι θηρῶσιν αὐτοὺς, καὶ διαπάσαντες ἁλσὶ καὶ ταρίχους ἐργασάμενοί τε καὶ ἀφαυήναντες αὔους, ἐπισάξαντες καμήλοις, κομίζουσιν εἰς Ἐκβάτανα, καὶ ποιοῦσιν ἄλφιτα ἐκ τῶνδε τῶν ἰχθύων, ἀφελόντες τὴν πιμελήν. καὶ τοῦ μὲν ταρίχου πιπράσκουσι, τῷ δὲ ἰχθυΐνῳ ἐλαίῳ χρίονται, λιπαρῷ σφόδρα καὶ οὐ δυσώδει. τὰ δὲ ἔντερα ἐξαιροῦσιν αὐτῶν, καὶ ἕψουσι: καὶ ἐξ αὐτῶν ποιοῦσι κόλλαν, καὶ μάλα γε ἐν χρείᾳ γίνεσθαι δυναμένην. συνέχει γὰρ πάντα ἐγκρατῶς. καὶ προσέχεται οἷς ἂν προσπλακῇ, καὶ ἰδεῖν ἐστι λαμπροτάτη. οὕτω δὲ συνέχει πᾶν ὅτι ἂν συνδήσῃ τε καὶ συνάψῃ, ὡς καὶ δέκα ἡμερῶν αὐτὴν βρεχομένην μήτε λύεσθαι, μήτε μὴν ἀφίστασθαι: ἀλλὰ καὶ τοὺς τὸν ἐλέφαντα †χειροῦντας χρῆσθαί τε αὐτῇ, καὶ τὰ ἔργα ἐκπονεῖν κάλλιστα.

†χειρουργοῦντας

De Oxyrynchis Caspijs. Cap. XXXII.

IN maximo Caspiæ lacu Oxyrynchi ab acumine rostri nuncupati, magnitudine octo cubitorum procreantur. Eos Caspij captos distrahunt, & sale conditos atque exiccatos Camelis dossuarijs Ecbatana uehunt: quin & adipe detracto, farinas ex ijs conficiunt. & huiusmodi salsamenta quidem uendunt: oleo uerò pinguissimo & non graueolenti unguntur. Atque etiam exempta ex ijs uiscera excoquunt: unde ad permultos usus accommodatum fit glutinum: nam non modò ad quæcunque applicatum fuerit, adhæresc it: sed & firmissimè retinet, ut & decem diebus madefactum non tamen dissoluatur, neque remittat. Itaque etiam artifices, qui circa ebur laborant, eo utuntur, & opera conficiunt pulcherrima.

Περὶ τοῦ ὄρνιθος τοῦ Κασπίου, καὶ ἑτέρου ἢ Κασπίου, ἢ μᾶλλον Ἰνδοῦ. Κεφ. λγ.

ΛΕγει τις λόγος ἐν Κασπίοις ὄρνεον γίνεσθαι, τὸ μὲν μέγεθος κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας τοὺς μεγίστους: ποικίλον γε μὴν τοῖς πτεροῖς, καὶ πολυχροίᾳ διηνθισμένην. καὶ πέταται ὕπτιον ὡς ἀκούω, ὑποτεῖναν τῷ τραχήλῳ τὰ σκέλη, καὶ οἷον ἀνέχων αὐτοῖς αὐτόν. κλαγγὴν δὲ προΐεσθαι σκυλακίου. ποιεῖσθαι δὲ τὴν πτῆσιν οὐκ ἐν ἀέρι βαθεῖαν, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν, ἐλαφρίζειν εἰς ὕψος ἑαυτὸν μὴ δυνάμενον.

De aue quadam Caspia, & rursus alia Caspia uel potius Indica. Cap. XXXIII.

FAma quædam uenit in sermonem hominum apud Caspios auem procreari magnitudine maximi Gallinacei, uersicolore uarietate florentem. atque auditione accepi eam supinam uolare, & sub collũ extensis cruribus se ueluti subleuare: tum Catelli uocẽ mittere. neque in sublime, sed circum terrã idcirco uolare, quòd in altum non queat sese attollere.

Κάσπιος Est

Est & altera auis Caspia, †uel potius Indica, (nam in India etiam nascitur) Anseris magnitudine: & lato quidē, sed tenui capite, cruribus paruis est: uario colore distinguitur. nam eius dorsum purpureum est, uéter maximè coccineus: caput & cutis exalbescunt. Vocem caprinā mittit.

†μακρά.
*πορφύρα.

†Rursus eandem auem uidetur inferius cap. 38. describere: ex cuius collatione quædam utrobique emendanda uidentur. Ego quidem & has duas quæ hic describuntur, & tertiā quæ infrà, pro aue una acceperim.

De Caspijs Capris & Camelis. Cap. XXXIIII.

CAspiæ Capræ & albissimæ sunt, & cornibus mutilæ, corpore paruæ ac simæ. Cameli quoq; Caspijs abundant, quarum maximæ ad Equorum maximorum accedunt magnitudinem. Eorum uilli adeò sunt molles, cum Milesijs lanis ut mollitudine comparari possint, ex ijsqúe sacerdotes & Caspiorum ditissimi præcipuiq; uestes conficiant.

†σιμαί

De Apibus quæ Chalcoides cognominantur. Cap. XXXV.

ANtenor in tractatione Creticarum rerum in Rhauciorum urbem ait diuino quodam impulsu Apum, quæ uocarentur Chalcoides, examen accessisse, & defixis aculeis molestiā obuijs exhibuisse: Illos earum impetum non sustinentes solum mutasse, & in alium peruenisse locum, ibiq; condidisse oppidum, quod similiter pristinæ sedis maternæ amore, Rhaucum in ipsa Creta nominarunt: ut quamuis patria ui fatali essent depulsi, nomen tamen illius retinerent. Ait autem Antenor in Ida monte Cretæ etiamnum harum Apum paucas quasdam esse reliquias, quæ similiter ut illæ suis aculeis q̃ acerbissimè pungant.

†οἰκίσαι
*Ῥαῦκον

Leonem carnes Cameli præ cæteris appetere. Cap. XXXVI.

CAmeli carnes à Leonibus comedi solere, testimonio est Herodotus, cum in Xerxis Camelos, qui commeatū portarent, dicit Leones inuasisse: & ex alijs animalibus nulla, neque iumenta, neque homines attigisse. (idque factum miratur, præsertim cum Camelos ante id tempus nunquam uidissent, & aliunde esset, unde famem explerent.)

Parenthesi inclusa ex Herodoti septimo suppleuimus.

At

Κάσπιος δὲ ἄρα καὶ οὗτος ὄρνις, ἢ Ἰνδὸς μᾶλλον. λέγεται γὰρ καὶ ἐκεῖνος τὸ γένος οἱ καὶ ταύτῃ. καὶ εἴη τὸ μέγεθος κατὰ χῆνας ἄν, καὶ ἔχει κεφαλὴν πλατεῖαν μὲν, λεπτὴν δέ. καὶ τὰ σκέλη οἱ †μικρά. καὶ κεκραμένη χρόα οἱ καὶ μικτή. τὸ μὲν γὰρ νῶτον αὐτῷ *πορφυροῖς ἠγλάϊσται: τὸ δὲ ὑπὸ τῇ γαστρὶ, κοκκινωτάτῳ καὶ καλλίστῳ προσέοικασι. κεφαλὴ δὲ καὶ δέρμα, λευκὰ ἄμφω. φθέγγεται δὲ κατὰ τὴν αἶγα.

Περὶ τῶν Κασπίων αἰγῶν καὶ καμήλων. Κεφ. λδ.

ΑΙγες δὲ Κάσπιαι γίνονται λευκαὶ ἰσχυρῶς. καὶ κεράτων δὲ ἄγονοι, μικραὶ τὸ μέγεθος καὶ †σιμαί. Κάμηλοι δ᾽ ἀριθμοῦνται πλεῖστοι, αἱ μέγισται κατὰ τοὺς ἵππους τοὺς μεγίστους, εὔτριχοι ἄγαν: ἁπαλαὶ γάρ εἰσι σφόδρα αἱ τούτων τρίχες: ὡς καὶ τοῖς Μιλησίοις ἐρίοις ἀντικρίνεσθαι τὴν μαλακότητα. οὐκοῦν ἐκ τούτων οἱ ἱερεῖς ἐσθῆτα ἀμφιέννυνται. καὶ οἱ τῶν Κασπίων πλουσιώτατοί τε καὶ δυνατώτατοι.

Περὶ τῶν μελισσῶν καλουμένων χαλκοειδῶν. Κεφ. λε.

ΕΝ λόγοις Κρητικοῖς Ἀντήνωρ λέγει τῇ τῶν καλουμένων Ῥακίων πόλει, ἔκ τινος δαιμονίας προσβολῆς ἐπιφοιτῆσαι μελιττῶν σμῆνος, αἳ προσοῦν καλοῦνται χαλκοειδεῖς. ἐγχρίμπτουσαι δὲ ἄρα αὐτοῖς τὰ κέντρα, εἶτα μέντοι πικρότατα λυπεῖν οὐσπροσοῦν. ἐκείνους δὲ τὴν προσβολὴν οὐ φέροντας, ἀναστῆναι τῆς πατρίδος. καὶ μέντοι καὶ εἰς χῶρον ἐλθεῖν ἄλλον, καὶ †οἰκῆσαι φιλίᾳ τῆς μητρίδος, ἵνα Κρητικῶς εἴπω, *Ῥαῦκον ἐν αὐτῇ τῇ Κρήτῃ: εἰ καὶ τοῦ χωρίου ὁ δαίμων ἤλαυνεν αὐτοὺς, ἀλλὰ γοῦν τελέως ἐκπαθεῖν τοῦ ὀνόματος οὐχ ὑπομείναντας. Λέγει δὲ ὁ Ἀντήνωρ καὶ ἔτι κατὰ τὴν Ἴδην τὴν Κρῆσσαν, ἐκείνου τοῦ γένους τῶν μελιττῶν εἶναι ἰνδάλματα, οὐ πολλὰ μὲν, εἶναι δ᾽ οὖν καὶ πικρὰς ἐντυχεῖν, ὡς ἐκεῖναι ἦσαν.

Ὅπως ἔχει πρὸς τὸ τῆς καμήλου κρέας ὁ λέων. Κεφ. λϛ.

ΚΑμήλου κρέας ἥδεται λέων ἐσθίειν. καὶ τὸ μαρτύριον Ἡρόδοτος λέγει, ταῖς Ξέρξου καμήλοις ταῖς τὸν σῖτον φερούσαις ἐπιθέσθαι λέοντας. τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ἐσίνοντο, οὐχ ὑποζύγια, οὐκ ἄνθρωπον, ἢ δ᾽ ὅς, (θαυμάζων τὸ αἴτιον ὅτι ποτὲ ἦν, τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας, ταῖς καμήλοις ἐπιτίθεσθαι, ὃ μήτε πρότερον ὀπώπεσαν θηρίον, μήτ᾽ ἐπεπείραντο αὐτοῦ.)

Ὀλίγα

Ὀλίγα δὲ Ἡρόδοτος ᾔδει, ἐξετάζων τροφὴν τήνδε καὶ τήνδε περὶ τὴν ἡδονὴν λεόντων Θρακίων. ἴσασι δὲ καὶ Ἄραβες ταῦτα, καὶ ὅσοι †λῷον καὶ καμήλων μητέρα τε ἅμα καὶ τροφὸν γῆν ἔχουσιν. οὐκ ἂν γοῦν θαυμάσαιμι εἰ φύσει τινὶ ἀῤῥήτῳ λέων ἥδεται καμήλου κρέας, καὶ μὴ θεασάμενος, φαγεῖν, εἴ ποτε ἐντύχῃ καὶ πρῶτον. ἡ γὰρ φυσικὴ ἐπιθυμία καὶ τοὺς οὐκ †εἰδότας ὧν τὴν τῆς τροφῆς ἐπιθυμίαν ἀναφλέγει.

Ὅπως ἀετὸς βοηθείας ὑπ' ἀνθρώπου τυχὼν, εὐθὺς ἤμειψε τὴν ὠφέλειαν.

Κεφ. λζ.

Ἀλοῶντες ἄνθρωποι τοῦ ἡλίου κατακαφλέγοντος, δίψῃ πιεζόμενοι, τὸν ἀριθμὸν ἑκκαίδεκα, ἕνα αὐτῶν ἀπέστειλαν ἐκ πηγῆς γειτνιώσης κομίσαι ὕδωρ. οὐκοῦν ὁ ἀπιὼν, τὸ μὲν δρέπανον τὸ ἀμητικὸν διὰ χειρὸς εἶχε: τὸ δὲ ἀρυστικὸν ἀγγεῖον κατὰ τοῦ ὤμου ἔφερεν. ἐλθὼν δὲ καταλαμβάνει αἰετὸν ὑπό τινος ὄφεως ἐγκρατῶς τε καὶ εὐλαβῶς περιπλακέντος ἀποπνιγόμενον ἤδη. ἔτυχε δὲ ἄρα καταπτὰς μὲν ἐπ' αὐτὸν ὁ ἀετὸς, οὐ μὴν κρείττων γενόμενος, οὐδὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο: οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ Ὁμηρικὸν τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις τὴν δαῖτα ἐκόμισεν, ἀλλὰ ταῖς ἐκείνου σπείραις περιπεσὼν ἕρμασιν, ἔμελλεν οὐ μὰ Δί' ἀπολεῖν, ἀλλ' ἀπολέσθαι. εἰδὼς οὖν ὁ γεωργὸς, ἢ ἀκούων, τὸν μὲν εἶναι Διὸς ἄγγελον καὶ ὑπηρέτην: εἰδώς γε μὴν κακὸν θηρίον τὸν ὄφιν, τῷ δρεπάνῳ τῷ προειρημένῳ διακόπτει τὸν θῆρα. καὶ μέντοι καὶ τῶν ἀφύκτων ἐκείνων εἱργμῶν τε καὶ δεσμῶν τὸν αἰετὸν ἀπολύει. ὁ δ' οὖν μέντοι πάρεργον τῷ ἀνδρὶ ταῦτα καὶ δὴ διεπέπρακτο. ἀρυσάμενος δὲ τὸ ὕδωρ, ἧκε: καὶ πρὸς τὸν οἶνον κεράσας, ὤρεξε πᾶσιν. οἱ δὲ ἄρα ἐξέπιον, καὶ ἀμυστὶ †καὶ πολλὰς ἐπὶ τῷ ἀρίστῳ. ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐκείνοις πίεσθαι. ἔτυχε γὰρ ὑπηρέτης κατ' ἐκεῖνό πως τοῦ καιροῦ, ἀλλ' οὐ συμπότης ὤν. ἐπεὶ δὲ τοῖς χείλεσι τὴν κύλικα προσῆγεν, ὁ σωθεὶς αἰετὸς ζωάγρια ἐκτίνων οἱ, καὶ κατὰ τύχην ἀγαθὴν ἐκείνου ἔτι διατρίβων περὶ τὸν χῶρον, ἐμπίπτει τῇ κύλικι, καὶ ἐκταράττει αὐτὴν, καὶ ἐκχεῖ τὸ ποτόν. ὁ δὲ, ἠγανάκτησε. καὶ γὰρ ἐτύγχανε διψῶν, καὶ λέγει: Εἶτα μέντοι σὺ, καὶ ἐκεῖνος ὢν (καὶ γὰρ καὶ τὸν ὄρνιν ἐγνώρισε) τοιαύτας ἀποδίδως τοῖς σωτῆρσι τὰς χάριτας; ἀλλὰ

At mihi Herodotus paucarũ in natura rerum peritus uidetur, qui Leones Thracios miratur uoluptatẽ in cibo unã alteri præposuisse. nam Camelos quãtopere appetant, Arabes sciunt, & quicunq; regionẽ Leonum simul & Camelorũ parentẽ atq; nutricẽ habitant. Itaq; nõ admiror si Leo ui quadã naturali & occulta, Cameli carnem expetit, & in hoc animal etiã nunq̃ prius uisum, sui satiandi causa, irruit. Appetitus enim naturalis eos, etiã cum primum uident, ut suauissimum inde sibi futurum parent alimentum, incitat.

Quemadmodũ Aquila ab homine auxiliũ assecuta, statim ei benefacta retribuerit. Cap. XXXVII.

Decem & sex uiri frumentum in area perticis excutientes, in maximis Solis ardoribus, cum ardentissimè sitirent, unum ex suis, ut aquam de proximo hauriret fonte, miserũt. Is messoriã falcem in manibus habebat, & in humeris situlã gestabat. ubi uerò ad fontem uenit, offendit Aquilã quàm strictissimè cauteq; Serpente circumplicatam, iamiam proximã ut strangularetur. In eam enim Aquila inuolauerat: ueruntamen non compos uoti & insidiarum in ea ipsa expugnanda euaserat: neq; pullis, ut Homericè dicam, epulas attulerat: sed spiris illius ceu laqueis circumuenta, uicina erat ad pereundum, non perdendum. Agricola uel quòd non ignoraret, uel quòd auditione accepisset, Aquilam Iouis nunciam & ministram esse: & item quòd egregiè teneret feram & improbam bestiam esse Serpentem, falce eam dissecuit: & uinculis Aquilam, unde effugere non poterat, exoluit. Cumq; his obiter gestis reuertisset, atque hausta aqua uinum temperatum omnibus ministrasset, ij quidem auidissimè copioseq; in prandio bibere ingrediuntur. is autem qui aquam hausisset, iam post illos bibiturus erat. nam tum famulus, nõ compotor erat. Ad labra igitur poculũ cum admouisset, seruata Aquila circum locum illum etiam nunc uersans, ut hanc mercedem suæ salutis persolueret, sic in poculum inuolauit, ut potio effunderetur. Ille q̃ grauiter sitiret, indignatus ait: Hánc ne gratiam, cum sis illa, (nam auem recognoscebat,) tuo cõseruatori refers? itáne

†λεόντων

†ἰδόντας

†κύλικας πολλὰς

itáne Iouem gratiarũ inſpectorem & præfectum uereris? Cum hæc elocutus in ſiti, ſe ad alios cõuerteret, uidet ex uenenata potione palpitãtes, extremũ ſpiritũ efflare. Serpens, ut conijcere licebat, ſuo ueneno fontem imbuerat. Itaq; redemptionis præmiũ ei qui ſe conſeruaſſet, Aquila cũ pari ſalute compenſauit. Crates Pergamenus tradit Steſichorum etiã in quodam poemate in uulgus haudquaquam peruulgato, huius rei mentionem facere grauem ſanè illum & antiquum teſtem citans.

† τῷ σωτῆρι εὐγνώμων, uel εὔχαρις † ἐκφοιτήσαντι

De auibus inſularum Caſpij maris. Cap. XXXVIII.

IN maris Caſpij inſulis cũ alias aues peculiares naſci ferunt, tum maximè unam ea ui & natura affectam, ut magnitudine quidem uel egregium Anſerem ſuperet: pedes autem habeat Grui perſimiles, dorſo ſit uehementer rubro, † uentre uiridi: collo albo, & diſſeminatis maculis croceis diſtincto, non minus quàm duo cubita longo, capite item tenui & longo, roſtro nigro. Vocem Ranis ſimilem mittit.

Vide ſupra quoq; c. 33.

De Praſianis Simijs. Caput XXXIX.

IN Praſiana Indorum regione Megaſthenes Simias ſcribit, maximis Canibus nõ inferiores eſſe magnitudine: quinque cubitorum caudam habere, tum ex earum fronte comas propendere, eaſdemq́ue barbam promittere: tum facie alba eſſe, corpus uerò nigrum ſpectari. neque malitiã cæteris Simijs ingenitã, ſed manſuetudine & humanitate imbutas eſſe.

† Πρασιανῇ, ut & Gillius legit.

De Culicibus Indicis & Scorpijs: itẽ de Phalangijs Tetragnathis. Cap. XL.

INdica regio eſt circa Eſtamenum (aliâs Aſtabaram) fluuium, ubi Rhizophagi habitant. Illic oriente Sirio Culices quidam terribiles, magna ui occupato aëre, ſubito ſuperuentu ciuitatem quandam infeſtarũt. Circa lacum etiam Arrhatan, (qui & ipſe in India eſt propè fluuiũ iam dictum) feros iſtos Culices abundare aiunt, ubi locus Deſertus & eſt & appellatũ. Eum

† al Ἀρσατίαν

† addo φασίν

ἀλλὰ πῶς ἔτι ταῦτα καλά; πῶς δ᾽ αὖ καὶ ἄλλος σπουδὴν καταθέσθαι θελήσει ἔς τινα, αἰδοῖ Διὸς χαρίτων ἐφόρου τε καὶ ἐπόπτου; καὶ τὸ μὲν ταῦτα εἴρηται, καὶ ἐφρύγετο. ὁρᾷ δὲ στραφεὶς τοὺς πιόντας, ἀσπαίροντάς τε καὶ ἀποθνήσκοντας. ἦν δὲ ἄρα, ὡς συμβαλεῖν, ἐμημεκὼς εἰς τὴν πηγὴν ὁ ὄφις, καὶ κεράσας αὐτὴν τῷ ἰῷ. ὁ μὲν ἀετὸς † τῷ σώματι ἀμιγής, τὸ ἰσοτίμου σωτηρίας ἀπέδωκε τὸν μισθόν. λέγει δὲ Κράτης ὁ Περγαμηνὸς ὑπὲρ τούτων καὶ τὸν Στησίχορον ᾄδειν ἔν τινι ποιήματι οὐκ † εἰσφοιτήσαντί που εἰς πολλούς, σεμνόν τε καὶ ἀρχαῖον, ὥστε κρίνειν ἐμέ, τὸν μάρτυρα εἰσάγων.

Περὶ τῶν ἐν ταῖς Κασπίαις νήσοις γινομένων ὀρνίθων. Κεφ. λη.

ΕΝ θαλάσσῃ τῇ Κασπίας εἰσὶ νῆσοί φασι, καὶ γίνονται ἐν αὐταῖς ὄρνιθες διάφοροι μὲν καὶ ἄλλοι, εἷς δὲ εἰληχὼς τοιαύτης ἰδιότητος. ἔστι μὲν γὰρ κατὰ τοὺς χῆνας τὸ μέγεθός φασιν αὐτόν. ἀλλὰ τὸν εὐγενῆ χῆνα καὶ τοὺς ἄλλους ἰδεῖν ὑπερέχει. πόδας δὲ ἔχει ἐμφερεῖς γεράνῳ. καὶ τὰ μὲν νῶτα κοκκοβαφῆ καὶ σφόδρα ἀκρατῶς. τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα, πράσινα. τὴν δὲ δέρην λευκὴν ἔστι, καί τινας καὶ ῥανίδας, οἱονεὶ διασπαρείσας κροκοειδεῖς ἔχει. μῆκος δὲ εἴληχεν οὐ μεῖον πηχῶν δύο. κεφαλὴν δὲ λεπτήν τε ἅμα καὶ μακράν. τὸ ῥάμφος μέλαν, φωνήν τε ἀφιέναι ἐμφερῆ τοῖς βατράχοις.

Περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς πιθήκων. Κεφ. λθ.

ΕΝ τῇ † Πραξιακῇ χώρᾳ (Ἰνδῶν δὲ αὕτη ἐστὶ) Μεγασθένης φησὶ πιθήκους εἶναι τῶν μεγίστων κυνῶν οὐ μείους. ἔχειν δὲ οὐρὰς πηχῶν ε. προσπεφυκέναι δὲ ἄρα αὐτοῖς καὶ προκόμια, καὶ πώγωνας καθειμένους καὶ βαθεῖς, καὶ τὸ μὲν πρόσωπον πᾶν εἶναι λευκούς· τὸ σῶμα δὲ μέλανας ἰδεῖν. ἡμέρους δὲ καὶ φιλανθρωποτάτους, καὶ τοῖς ἀλλαχόθι πιθήκοις συμφυὲς οὐκ ἔχειν τὸ κακόηθες.

Περὶ κωνωπίων Ἰνδῶν καὶ σκορπίων· ἔτι δὲ καὶ περὶ φαλαγγίων τῶν καλουμένων τετραγνάθων. Κεφ. μ.

ΕΝ Ἰνδοῖς ἐστὶ χώρα περὶ τὸν Ἐσαμένον ποταμὸν ἐν τοῖς καλουμένοις Ῥιζοφάγοις. κατὰ τὴν τοῦ σειρίου τοίνυν ἐπιτολήν, κωνώπιά τινα ἐκπληκτικά, καὶ οἷά τινα τὸν ἀέρα καταλαβεῖν ἐπιφανέντα, εἶτα μέντοι ἐλύπησέ τινα πόλιν. καὶ μέν τοι τὴν λίμνην τὴν καλουμένην † Ἀῤῥάταν, Ἰνδῶν δ᾽ ἄρα καὶ αὕτη πλησίον ἐστὶ τοῦ προειρημένου ποταμοῦ· καὶ τούτῳ μὲν τὸ θηρίον τὸν κώνωπα ἐπιπολάζειν †, ἔρημον δὲ καὶ εἶναι τὸν χῶρον καὶ καλεῖσθαι. τὴν

τὴν δὲ αἰτίαν ἐκείνην Ἰνδοί φασιν οἱ κύκλῳ περιοικοῦντες τὴν χώραν τὴν προειρημένην, οὐκ ἄνωθεν οὐδὲ ἐξ ἀρχῆς ἄγονον ἀνθρώπων γενέσθαι. σκορπίους δὲ ἐπιπολάσαι πλῆθος ἄμαχον, καὶ φαλαγγίων τινὰ ἐπιφοιτῆσαι φοράν: φαλαγγίων δὲ ἃ καλοῦσι τετράγναθα. τεκεῖν δὲ †ἄρα τὰ κακά φασιν ὄμβρων πονηρίας. καὶ τέως μὲν ἐγκαρτερεῖν τοὺς ἐκεῖθι τλημόνως τὴν κακοῦ τὴν προσβολὴν καὶ φιλοπόνως ὑπομείναντας. ἐπεὶ δὲ ἦν παντελῶς ἄμαχον, καὶ διεφθείροντο ἡλικίαι πᾶσαι, εἶτα μέντοι τελευτῶντες ὑπ' ἀπορίας τοῦ ἀμύνεσθαι τὴν καταβολὴν τῆς †ἐπιμελείας τῆς προειρημένης, ἐξέλιπον τὴν χώραν, καὶ ἐρήμην εἴασαν τὴν φίλην πρότερον καὶ πατρίδα ἀρίστην: οὐχ ἁμαρτήσομαι δὲ ἴσως οὐδὲ μητρίδα εἰπὼν τὴν αὐτήν.

Περὶ μυῶν καὶ βατράχων, καὶ ἑτέρων ζώων τῶν αἰτίων τισὶ μετανας άσεως γενομένων. Κεφ. μα.

Μυῶν ἀρουραίων ἐπιφοίτησις καὶ στόλος, οὐ μὰ τοὺς θεοὺς χρηστὸς, τῶν ἐν Ἰταλίᾳ τινὰς ἐξήλασαν τῆς πατρῴας γῆς, καὶ φυγάδας ἀπέφηναν: λυμαινόμενοι καὶ λήϊα καὶ φυτὰ, δίκην αὐχμῶν, ἢ †κρυμῶν, ἤ τινος ἀκαιρίας ὡρῶν ἑτέρας, τὰ μὲν διακείροντες, διακόπτοντες δὲ τὰς ῥίζας. Τῆς Μηδικῆς δὲ ἐπιφοιτησάντων τῇ φορᾷ, ἐξήλασαν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς κατοικοῦντας, διαφθειρόντων τὰ σπέρματα, καὶ ἀφανιζόντων αὐτά. Βάτραχοι δὲ ἡμιτελεῖς πολλοὶ πεσόντες ἐξ ἀέρος Αὐτωριάτας† Ἰνδῶν μετῴκισαν εἰς χῶρον ἕτερον. καὶ γένος μέντοι Λιβυσίνων, οὗ καὶ ἀνωτέρω μνήμην ἐποιησάμην, ἐπιφοιτησάντων αὐτοῖς λεόντων, εἶτα τούτους ἀναστῆναι τῆς πατρῴας γῆς ἐξενίκησαν.

Περὶ μυρμήκων ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ.

Κεφ. μβ.

Ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ γῇ γίνονται μύρμηκες, καὶ ἔχουσι τὸ παιδοποιὸν σῶμα ἐς τοὐπίσω μετεστραμμένον, ἀντίως τοῖς ἄλλοις καὶ ἔμπαλιν.

Περὶ παρδάλεων Καρικῶν τε καὶ Λυκιακῶν. Κεφ. μγ.

Παρδάλις Καρικὴ καὶ Λυκιακὴ, οὐκ ἔστι μὲν θυμικὴ, οὐδὲ οἵα σφόδρα ἁλτικὴ εἶναι, τὸ σῶμα δὲ μακρά. τιτρωσκομένη δὲ καὶ δόρασι καὶ αἰχμαῖς ἀντίτυπός ἐστι, καὶ οὐ ῥᾳδίως τῷ σιδήρῳ εἴκει, τοῦτο δὴ τὸ Ὁμηρικὸν δρῶσα, Ἡ ῥά γε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀλλήγει.

Περὶ ῥινοκέρωτος, καὶ ὡς ἀγωνίζεται πρὸς ἐλέφαντα. Κεφ. μδ.

Ῥινοκέ-

Eum accolæ & finitimi circunquaq;, negant ab initio & perpetuò habitatoribus caruisse. sed Scorpiorũ copias infestas superuenisse, & nimiũ Phalangiorũ extitisse prouentũ, illorũ quæ tetragnatha nominãt. Hanc bestiolarũ diritatẽ ex corrupta aqua pluuia generatã aiunt: & incolas primũ huius mali impetũ aliquandiu magna patientia tolerasse. Sed malo iam aucto, cum passim omnis ętatis homines interirent, tandem consilij inopia, cũ nulla ratione aduersus tantam luem tueri se possent, deserta regione, gratũ prius & optimum paternum maternumq; solum reliquerunt solitarium.

†al' περὶ τὰ κακὰ ταῦτα

†ἀπωλείας

Quæ animalia sedibus homines expulerunt. Cap. XLI.

De patrijs sedibus quosdã Italiæ populos incursio Murium agrestium perniciosa expulit, atq; in fugam compulit. Quòd sanè sic segetes & plantas, tanq̃ summa siccitas, aut teterrimum frigus, aliáue intempestiua tempestas uastarent, non modò seminibus & superficie arrosis, sed radicibus quoq; succisis. Et alia quædam animalcula, cum Medicã regionem inuasissent, perditis & uastatis frugibus, incolas ad emigrationem adegerũt. Autoriatæ Indi plurimis Ranis inchoatis & imperfectis, de cœlo lapsis, in alium locum demigrare coacti sunt. Et quandã nationem Libycam (Nomadum cum alijs rebus felicem, tum lacte abundantem) cuius & suprà memini, maximorũ Leonũ magna multitudo de suis locis depulit.

Mures agrestes.

†al' κρυμῶν

Animalcula innominata.

Autoriatę Stephano gẽs est Thesprotica.

Ranæ.

Leones.

†al' Αὐθωριάτας

De Formicis Babylonicis. Cap. XLII.

In Babyloniorum terra Formicæ nascũtur, quarum genitale membrum retrò auersum est, contrariò quàm in alijs modo.

De Pantheris Cariæ & Lyciæ. Cap. XLIII.

Panthera in Caria & Lycia non est animosa, neq; saltu admodum ualet, corpus ei oblongum. & quanquam hastilibus & lanceis uulneretur, resistit tamen, nec facilè concedit ferro: iuxta illud Homeri: Quæ, quamuis ferro fuerit transfixa, repugnat.

De Rhinocerote, & quemadmodũ pugnat contra Elephantũ. Cap. XLIIII.

† γράφειν ἢ

RHinocerotis figurã nimis frigidum esset describere, quum permulti ex Græcis & Romanis, qui illum uiderunt, eius formam planè sciant: at enim uim illius & naturam actionum nõ alienum est exponere. Quòd in summa nare cornu gerit, cuius mucro acutus existit, ex eo nomẽ traxit: neq; ipsum illud de robore concedit ferro. quod quidẽ ipsum, cum est cõtra Elephantum pugnaturus, saxis exacuit, & limat. cętera non ei paria cum Elephanto. nã hic & procerissimus est, et fortissimus. Cornu igitur cuspidato Elephanti crura subiens, aluũ discerpit, & lacerat: isq; effuso sanguine decumbit. Pugna eorũ est de pastionibus, pro ijsq; tuendis multi mori dicunt̃. Ac si aluũ non præoccupârit Rhinoceros, sed inter hũc conatũ ab Elephanto præueniat̃, illius ꝓmuscide apprehensus attrahit̃ ac retinet̃, & dentibus ceu securibus conscindit̃. ac tametsi eius pellis ea existat firmitate, ut ęgrè iaculo penetrari queat, tñ tã uiolentus est Elephanti impetus, ut eã traijciat.

†fortè μακρὸν, uel negatio tollẽda.
* πολλοῖς ὥς φασιν.

†addo ὁ ἐλέφας
* καὶ ἐμπίπτων τοῖς κέρασι κατακόπτει

Ῥινοκέρωτος εἶδος γράφει τις † ἑωλόν ἐστιν. ἴσασι γὰρ καὶ Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ Ῥωμαῖοι τεθεαμένοι. τὰ δὲ ἴδια αὐτοῦ κατὰ τὸν βίον εἰπεῖν οὐ χεῖρόν ἐστιν. Ἐπ' ἄκρας τῆς ῥινὸς τὸ κέρας φέρει, ἔνθεν τοι κέκληται. καὶ ἔστι μὲν ὀξύτατον ἐπ' ἄκρου, σιδήρῳ δὲ τὸ καρτερὸν προσέοικεν. ταῖς πέτραις γε μὴν αὐτὸ παραθήγων, εἶτα ἐπιθήσει ἐλέφαντι ὁμόσε ἰών. τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ὢν ἀξιόμαχος, διά τε τὸ ἐκείνου ὕψος, καὶ τὴν ῥώμην τὴν τοῦ θηρὸς, τὴν τοσαύτην: ὑποδύεται οὖν αὐτοῦ τὰ σκέλη καὶ τὴν νηδὺν, ὑποτέμνει τε, καὶ ὑποσχίζει τῷ κέρατι. ὁ δὲ οὐ μετὰ μικρὸν † ἐκρυέντος οἱ τοῦ αἵματος κατολισθαίνει. μάχη δὲ ῥινοκέρωτος πρὸς ἐλέφαντα ὑπὲρ τῆς νομῆς ἐστι, καὶ * πολλοὶ σφᾶς ἐντυχεῖν ἐστι τεθνεῶσι τοῦτον τὸν τρόπον. Ἂν δὲ μὴ φθάσῃ ὁ ῥινόκερως δράσας τοῦτο, ἀλλὰ ὑποτρέχων πως ὑποπεσόντος παθῇ, περιβαλλόμενος † τῇ προβοσκίδα, καὶ κατέχει, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἕλκει, * ἐμπίπτων τοῖς κέρασι κατακόπτει ὡς πελέκυσιν. Εἰ γοῦν καὶ φορίνην ὁ ῥινόκερως ἔχει στερεὰν, καὶ δυσδιακόντιστον, ἀλλ' ἡ βία τοῦ ἐμπίπτοντος μάλα καρτερά.

De Tauris Aethiopicis, & quẽadmodum capiantur. Cap. XLV.

TAuri Aethiopici, qui carniuori nominãtur, animaliũ ferocissimi sunt: & si cum Græcorũ Bobus conferantur, duplam habent magnitudinem, ac uelocitate corporis summè excellunt: tum rufis pilis uestiuntur, tum cęsijs sunt oculis, idq; magis quàm Leones. Et aliàs quemadmodum aures, sic cornua mobilia habent. at enim in pugna ita animi feruore contendunt, pugna ut nulla flecti queãt. Eius etiam tergora tanto robore sunt, ut nullis neq; spiculis, neque telis penetrari possint. inhorrescens enim Taurus, cutis rigore ferrum elidit. In Equorum & Boum armenta, & pecorum greges, & feras omneis inuadunt. Itaque pastores ad tuendum suum pecus, occultas foueas in magnam altitudinem depressas, machinantes, moliuntur eis insidias. Hi cum inciderunt, acerbè ferunt, & atroci animi excandescentia suffocãtur. Iudicatur autem apud Troglodytas iure præstantissimum hoc animal, ut quod uiribus (animo aut ferocitate) præditum sit Leonis, uelocitate Equi, robore Tauri: (pelle) ferro impenetrabile.

† ὄντως
† τείνουσιν
* αὐτά
† τὸν

Περὶ ταύρων Αἰθιοπικῶν καὶ ὅπως θηρῶνται. Κεφ. με.

Ἀγριώτατον δὲ ἄρα πάντων τῶν ζώων οἱ τῶν Αἰθιόπων ταῦροι, καὶ καλούμενοι σαρκοφάγοι. καί εἰσι μὲν τὸ μέγεθος τοῖς παρὰ τοῖς Ἕλλησι διπλάσιοι, ὤκιστοι δὲ τὸ τάχος. εἰσὶ πυρρότριχοι, γλαυκοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὑπὲρ τοὺς λέοντας † οὕτως. Τὰ κέρατα δὲ τὸν ἄλλον χρόνον κινοῦσιν, ὡς καὶ τὰ ὦτα, ἐν δὲ ταῖς μάχαις † στείρουσιν αὐτὰ, καὶ ἀνασείσαντες † αὐτοὺς ἰσχυρῶς, εἶτα * οὐ μάχονται. τὰ δὲ οὐ κλίνονται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἀνεστῶτα, φύσει ναὶ μὰ Δία θαυμαστῇ. Ἄτρωτοι δέ εἰσι καὶ λόγχαις καὶ βέλει παντί. ὁ γάρ τοι σίδηρος οὐκ εἰσδύεται. ὁ γὰρ ταῦρος φρίξας, ἐκβάλλει αὐτὸν μάτην προσπεσόντα. Ἐπιτίθεται δὲ καὶ ἵππων ἀγέλαις, καὶ ποίμναις, καὶ θηρίων ἄλλων. Οἱ τοίνυν νομεῖς ἀρήγειν ταῖς ἑαυτῶν ἀγέλαις βουλόμενοι, τάφρους αὐταῖς κρυπτὰς ἐργάζονται βαθείας: καὶ ταύταις αὐτοὺς ἐλλοχῶσιν. οἱ δὲ ὅταν ἐμπέσωσιν, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ ἀποπνίγονται. Κέκριται δὲ παρὰ τοῖς Τρωγλοδύταις δικαίως ἄριστον τούτων τὸ ζῷον. ἔχει μὲν γὰρ λέοντος τὴν ἀλκὴν, τὴν δὲ ὠκύτητα ἵππου, ῥώμην ταύρου, σιδήρου δὲ κρείττων ἐστί.

Περὶ ἀλεκτρυόνων τε καὶ ἀλεκτορίδων, ὧν μέμνηται Μνασέας.

Κεφ. μϛ.

Λέγει ὁ Μνασέας † ἐν τῷ Ἐρώτων Διός, *Ιερακλέους ἱερὸν εἶναι, καὶ τῆς τούτου γαμετῆς, ἣν ᾄδουσιν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἥρας θυγατέρα. Οὐκοῦν ἐν τῷ περὶ τὸν νεὼ περιβόλῳ τιθασσοὺς ὄρνιθας πολλοὺς τρέφεσθαί φησι· καὶ τούτους δὲ εἶναι ἀλεκτρυόνας τε καὶ ἀλεκτορίδας τοὺς δὲ τοὺς ὄρνις. Νέμονται δὲ, καὶ συναγελάζονταί σφισι κατὰ γένος, καὶ δημοσίας ἔχουσι τροφὰς, καὶ τῶν θεῶν ἀναθήματά εἰσι τῶν προειρημένων. Αἱ μὲν οὖν ἀλεκτορίδες ἐν τῷ τῆς Ἥρας νέμονται νεῴ· οἱ δὲ ἐν Ιερακλέους οἱ τῶν δὲ γαμετῶν. Ὀχετὸς δὲ ἀεννάου τε καὶ καθαροῦ ὕδατος διαρρεῖ μέσος. Θῆλυς μὲν οὖν οὐδὲ εἷς εἰς Ἡρακλέους πάρεισιν. Οἱ δὲ ἄρρενες ὅταν ᾖ καιρὸς ὑποθορνύμενοι ὑπερπέτονται τὸν ὀχετόν. ὁμιλήσαντες δὲ ταῖς θηλείαις, ἐπανίασιν εἰς τὰ σφέτερα αὖθις παρὰ τὸν θεόν, ᾧ λατρεύουσι, καθηράμενοι τῷ διείργοντι τὰ γένη τῶν ὀρνίθων ὕδατι. τίκτεται οὖν οἷα εἰκὸς καὶ πρῶτα ἐκ τῆς ὁμιλίας ᾠά. εἶτα ὅταν αὐτὰ θάλψωσι καὶ ἐκλέψωσι τοὺς νεοττοὺς, αἱ μὲν μητέρες τὰς θυγατέρας, τοὺς δὲ υἱεῖς οἱ ἄρρενες παρ' ἑαυτοὺς ἄγουσι καὶ ἐκτρέφουσι. αἱ δὲ ὄρνις κἀκείνας δεῖ τρέφειν τὰς θυγατέρας.

Ἐπίλογος ὑπὲρ τῆς εἰς ταῦτα σπουδῆς, τοῦ φιλοσοφήσαντος.

Ὅσα μὲν οὖν σπουδῇ τῇ ἐμῇ καὶ φροντίσι καὶ πόνος, καὶ ἐς τὸ πλεῖον μαθεῖν καὶ ἐν τοῖσδε ἡ γνώμη προχωροῦσα, ἀνιχνεῦσαί τε † καὶ ἀνεῦρε, δοκίμων δὲ ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀγώνισμα θεμένων τοῖς ἐπ' αὐτοῖς ἐμπειρίαν, καὶ δὴ λέλεκταί μοι, ὧν ὄντε † ἦν εἰπεῖν μὴ παραλιπόντα, ἀπορ ἔγνων, μὴ βλακεύοντα, ὡς ἀλόγου τε καὶ ἀφώνου ἀγέλης ὑπεριδόντα, καὶ ἀτιμάσαντα. ἀλλὰ κἀνταῦθα ἔρως με σοφίας ὁ συνοικός τε καὶ ὁ συμφυὴς διέκαυσεν. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ ἄρα ὅτι καὶ τῶν εἰς χρήματα ὁρώντων ὀξὺ, καὶ τεθηγμένων ἐς τιμάς τε καὶ δυνάμεις τινὲς, καὶ πᾶν τὸ φιλόδοξον, δι' αἰτίας ἕξουσιν, εἰ τὴν ἐμαυτοῦ σχολὴν κατεθέμην καὶ εἰς ταῦτα, δέον καὶ ὀφρυοῦσθαι, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς ἐξετάζεσθαι, καὶ ὑπὲρ μέγα προήκειν τοῦ πλούτου. ἐγὼ δὲ ὑπέρ τε ἀλωπέκων καὶ σαυρῶν, καὶ

De Gallinaceo genere, cuius meminit Mnaſeas. Cap. XLVI.

MNaſeas in libro de amoribus Iouis, ſcribit eſſe templum quoddã Herculis, & uxoris eius, quam ceu Iouis filiam poëtæ celebrant. In huius templi ambitu, cicures aues multas nutriri ait, nempe Gallos & Gallinas. Compaſcuntur autem, & gregatim pro ſui generis ſexu degũt, & ſumptu alunt publico, dijs (quos diximus) conſecrati. Gallinæ in æde Hebæ, Gallinacei in Herculis paſcuntur. Fluit auté in medio riuus perennis & limpidæ aquæ. Gallinarum nulla ad Herculis templum accedit: neque ullus Gallorum ad Hebæ. At ſuo tempore mares ſtimulati libidine, riuũ tranſuolant: & poſtquam impleuerint fœminas, ad deum ſuum & ſuas redeunt ſedes, luſtrati purgatiꝙ interfluente riuo, quo ſexus uterque diſpeſcitur. Deinde natis tempeſtiuè ouis, & excuſis incubitu pullis, fœminę nouellæ matribus, mares genitoribus accedunt & aluntur.

EPILOGVS AVTHORIS, QVO rationem reddit ſui in deſcribenda animalium natura collocati ſtudij.

DIxi hactenus quantumcũꝙ ſtudio, labore, cura, ingenio, & æmulatione quadam honeſtorum & eruditorum hominum (qui ante me hoc argumẽtum ueluti certatim excoluerunt) diligentiam ſuperandi, indagare ac inuenire potui: & ne quid eorum, quæ aſſecutus erã, omitterem, operam dedi. Nam ſapientię amor, quo nihil ingenio hominis liberalis cognatum aut familiare magis eſt, omni pigritia excuſſa, animantium etiã brutarum mutarumꝙ contemplationem neaut contemnerem aut negligerem me excitauit. Non equidem ignoro homines tum auaros & pecunię mancipatos, tum ambitioſos, & glorię potentięꝙ cupidos omnes, hoc mihi uitio daturos, quòd in huiuſmodi rebus tempus & ocium meũ occupare uoluerim, cum ad multò maiora aſpirare, grauitatem authoritatemꝙ apud hominũ uulgus mihi comparare, ac inter potentes in aulis principum uiros cenſeri, denique magnas diuitias mihi conquirere licuiſſet. Ego uerò animalium obſeruare naturas, & literis mandare malui: me iuuat conſideraſſe ingenium Vulpis, naturam ac uim Lacerti, Scarabei,

† ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς

* Ἡρακλέους

† ἀνιχνεῦσαί τε

† τοῖόν τε

rabei, Serpentis, Leonis: & quid agat Panthera, quę pietas commendet Ciconiam: quàm suauiter argutéq; suos meditetur & ædat cantus Luscinia: quàm ingeniosus sit Elephas. mihi Anserum & Gruum migrationes nouisse, & Draconum naturas, & reliqua hoc uolumine comprehensa, uolupe est. Copiosis & locupletibus hominum adnumerari, & ex illorum ordine censeri non libet. Quòd si de numero hominum naturæ studiosorum, inter quos & poëtæ sunt eruditi, & philosophi ingeniosi, & alij scriptores rerum experientia clari, etiam ipse unus esse cupio, & enitor, multò sanè honestiore loco, & dignitate maiori, quàm pro illorum consilio, futurum me confido. Ita enim sentio, ut uel unam alicuius egregię disciplinæ portiunculam, potiùs quàm celeberrimas ditissimorum quorumuis opes atque possessiones mihi accedere optârim. Hęc de studijs meis & animi instituto hactenus. Iam porrò reprehensum hoc iri à nonnullis nó dubito, quòd non de singulis animalium, quæ dici poterant, omnia unum in locum separata coniunxerim: sed mixta narratione uarietatem secutus sim, ita ut alicubi ab hoc uel illo animante digressus, rursus alibi ad idem rediuerim, & alia quædam super eius natura attulerim. His respondeo, primum me hominem esse meæ spontis, nec ab alieno arbitrio aut consilio pendere. Deinde, uoluisse me uarietate argumenti Lectorem allicere, & tædiũ quod ex earundem aut similium rerum narratione oboritur, euitare: atq; ideò è diuersis animantibus per interualla digestis ue luti floribus hoc uolumen ceu sertum quoddam aut corollam elegantẽ & multicolorem, concinnandum mihi contexendumq; proposuisse. Quòd si uenationis studiosi homines, uel una quapiam fera deprehensa sibi gratulantur, & lucrum existimant: multò magis tantæ animalium multitudinis, non uestigia inuenisse, non corpora cepisse: sed uires, actiones, & facultates illas, quibus natura eas dignata est, inuestigasse, rem longè pulcherrimam & præclaram esse dixerim. Nihil huc fecerint Cephali & Hippolyti, aut si qui alij ferarum in montibus uenationes egregiè exercuerunt. Nihil rei piscatoriæ etiam peritissimi, ut Metrodorus Byzantius, aut filius eius Leonides, aut Demostratus, aut alij piscatores callidissimi, qui profectò nó pauci fuerũt. nihil

†θυμόσοφον ut alibi nominat.

†χηνῶν

†σὺν ἐκείνοις

†μᾶλλον

καὶ κανθάρων, καὶ ὄφεων, καὶ λεόντων, καὶ τί δρᾷ πάρδαλις, καὶ ὅπως πελαργὸς φιλόστοργον, καὶ τί ἀηδὼν εὔστομον, καὶ πῶς †φιλόσοφον ἐλέφας, καὶ εἴδη †χούνων καὶ γεράνων ἀποδημίας, καὶ δρακόντων φύσεις: καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἥδε ἡ συγγραφὴ πεπονημένως ἔχει, καὶ φυλάττω καὶ περιέρχομαι. Ἀλλ' οὔ μοι φίλον σὺν τοῖς πλουσίοις ἀριθμεῖσθαι καὶ †ἐκείνους ἐξετάζεσθαι. Εἰ δὲ ὧν καὶ ποιηταὶ σοφοί, καὶ ἄνδρες φύσεως ἰδεῖν τε ἅμα καὶ κατασκέψασθαι δεινοί, καὶ συγγραφεῖς ἐκ πείρας εἰς τὸ μήκιστον προελθόντες, ἑαυτοὺς ἠξίωσαν, τούτων τοι καὶ ἐμαυτὸν ἁμωσγέπως ἕνα πειρῶμαι ἀριθμεῖν καὶ ἐθέλω, δῆλον ὡς ἀμείνων ἐμαυτῷ σύμβουλός εἰμι τῆς ἐκείνων κρίσεως. Βουλοίμην γὰρ ἂν μάθημα ἓν γοῦν πεπαιδευμένον περιγενέσθαί μοι, ἢ τὰ ᾀδόμενα τῶν πάνυ πλουσίων χρήματα ἅμα καὶ κτήματα. Καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ἱκανὰ νῦν. Οἶδα δὲ ὅτι καὶ ἐκεῖνα οὐκ ἐπαινέσονταί τινες, εἰ μὴ καθ' ἕκαστον τῶν ζῴων ἀπέκρινά μοι τὸν λόγον, μηδὲ ἰδίᾳ τὰ ἑκάστῳ εἶπον ἀθρόα: ἀνέμιξα δὲ καὶ τὰ ποικίλα ποικίλως καὶ ὑπὲρ πολλῶν διεξῆλθον. καὶ πῆ μὲν ἀπέλιπον τὸν περὶ τῶνδε λόγον τῶν ζῴων: πῆ δὲ ὑπέστρεψα, ὑπὲρ τῆς αὐτῶν φύσεως ἕτερα εἴρων. Ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν, τὸ ἐμὸν ἴδιον, οὐκ εἰμὶ τοῦ ἄλλου κρίσεώς τε καὶ βουλήσεως δοῦλος: οὐδέ φημι δεῖν ἕπεσθαι ἑτέρῳ ὅποι μ' ἂν ἀπάγῃ. Δεύτερον δὲ διὰ τοῦ ποικίλου τῆς ἀναγνώσεως τὸ ἐφολκὸν θηρῶν, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὁμοίων βδελυγμίαν ἀποδιδράσκων, οἱονεὶ λειμῶνά τινα, ἢ στέφανον ὡραῖον ἐκ τῆς πολυχροίας, ὡς ἀνθοφόρων τῶν ζῴων τῶν πολλῶν, ᾠήθην δεῖν τήνδε ὑφᾶναί τε καὶ διαπλέξαι τὴν συγγραφήν. Εἰ δὲ τοῖς θηρατικοῖς καὶ ἓν ζῷον εὑρεῖν δοκεῖ πως εὐεργμία: †τἆλλα τοίνυν τοσούτων οὐ τὰ ἴχνη, οὐδὲ τὰ μέλη συλλαβεῖν, ἐγώ φημι γενναῖον, ὁπόσα ἡ φύσις ἔδωκέ τε αὐτοῖς, καὶ ὅσων ἠξίωσεν, ἀνιχνεῦσαι. Τί πρὸς ταῦτα Κέφαλοί τε καὶ Ἱππόλυτοι; καὶ εἴ τις ἐν ὀρείαις ἄγραις θηρία μετελθεῖν δεινὸς ἕτερος: ἢ αὖ πάλιν τῶν ὑδροθηριῶν οὐδέν, ὡς ἢ Μητρόδωρος ὁ Βυζάντιος, ἢ Λεωνίδης ὁ τούτου παῖς, ἢ Δημόστρατος, ἢ ἄλλοι τινὲς θηραταὶ ἰχθύων οἱ δεινότατοι πολλοὶ ναὶ μὰ Δία. καὶ

καὶ γραφικοὶ δὲ ἄνδρες, μέγα αὐτῶν φρονεῖν ἀνέπεισεν, ἢ ἵππος γραφεὶς κάλλιστα, ὡς Ἀγλαοφῶντα· ἢ †νεβρός, ὡς *Ἀπλιλῆν· ἢ τὸ πλασθὲν βοΐδιον, ὡς Μύρωνα, ἢ ἄλλο τι. Εἰ δὲ εἰς τὰ τῶν τοσούτων ἐκδεικνύει, καὶ ὑπ᾽ αὐγὰς ἄγει καὶ ἤθη καὶ πλάσεις, καὶ σοφίαν, καὶ ἀγχίνοιαν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἀνδρείαν, καὶ στοργὴν καὶ εὐσέβειαν θηράσας, πῶς οὐκ ἤδη καὶ θαυμάσαι ἄξιος; ἥκων δ᾽ ἐνταυθοῖ τοῦ λόγου καὶ πάνυ ἄχθομαι, εἰ ζῴων μὲν εὐσέβειαν ἀλόγων ᾄδομεν, ἀνθρώπων δὲ †εὐσέβειαν ἐλέγχομεν. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐνταῦθα ἀποδείξομεν· ἐκεῖνο δὲ προσέτι εἰπεῖν δικαιότατον, οὗπερ οὖν καὶ ἐναρχόμενος τῶνδε τῶν λόγων μνήμην ἐποιησάμην, εἰ †ταῦτα εἶπον ὅσα πάντες, ἢ οἵ γε πλεῖστοι, οὔπω δίκαιον αἰτιᾶσθαι. Ζῷα γὰρ αὐτὸς ἄλλα πλάσαι οὐκ ἐδυνάμην· ὅτι δὲ ἔγνων πολλά, ἐπεδειξάμην. Ἤδη μέντοι καὶ εἶπόν τινα, ὧν οὐκ ἄλλος εἶπε, διά γε διὰ πείρας τῆσδε ὁ αὐτὸς ἐλθών. φίλη δὲ ἡ ἀλήθειά μοι, τῇ τε ἄλλῃ, καὶ ἐνταῦθα οὐχ ἥκιστα. Ὅπως δὲ αὐτὰ εἶπον, καὶ σὺν ὅσῳ πόνῳ, τό, τε εὐγενὲς τῆς λέξεως ὁποῖόν ἐστι διὰ συνθήκης, τῶν τε ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων τὸ κάλλος, ὁπόσοις ἂν μὴ χρήσωμαι καὶ πονηροῖς κριταῖς ἐκεῖνοι ἔσονται.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝ ΘΕΩ.

nihil eximij pictores, etsi quidam illorũ magnam sibi sua arte gloriam pepererũt. nam artificiosa Equi pictura Aglaophontem nobilitauit, & alium quendam Hinnulus: Myronem uerò statuarium Vacca seu Bucula ex ære facta, & alios alia opera. Nam si unus aliquis, non unius, non paucorum, sed maioris quæ natura produxit partis animalium, & precipuorum quidem omnium, mores, formam, ingenium, industriam, iustitiam, temperantiam, fortitudinem, affectum & amorem innatum erga suos, pietatem, (& huiusmodi,) ueluti uenando indagandoq; deprehenderit, maxima medius fidius admiratione dignus fuerit. Hìc uerò res ipsa & institutum sermonis me admonet, ut ægrè feram & indolescam, brutorum animalium (quorundam) pietatem commendari, in hominibus uerò non paucis taxari impietatem. Sed hac de re in præsentia non dicam plura. hoc tantum, ut par est, monebo Lectorem, cuius ab initio quoq; huius uoluminis mentionem feci, non mereri me reprehensionem, si de ijsdem animalibus & eadem ferè quæ plerique scripserim. nouas equidem animantes creare non potui: earum uerò quas natura produxit, permultas mihi cognitas esse, describendo ostendi. & inter cætera, peculiaria quædam, alijs hactenus in eadem historia uersatis, indicta protuli. neque tamen quicquam confinxi, sed cum in alijs, tum his quoque ueritatem me maximi facere declaraui. Cæterùm de diligentia mea, & cura styli, hoc est elocutione, compositione, & uocabulorum totiusq; dictionis proprietate ac honestate, iudicium penes illos esto, quicunque alieni operis iudices ac censores non iniqui fuerint.

†al' νεκρὸς

*nomen corruptum apparet, fortè Ἀπελλῆς.

† ἀσέβειαν

† ταὐτὰ

FINIS.

AELIANI
VARIAE HISTORIAE
LIBRI XIIII. GRAECI, MULTO QUAM ANTEHAC EMENDATIORES.

ET IIDEM LATINI
IUSTO VULTEIO VUETTERANO INTERprete, nunc primum Græcis è regione accommodati, & ad Græcum exemplar recogniti.

ΠΑΥΛΩ ΤΡΙΤΩ ΜΕΓΙΣΤΩ ΑΡΧΙΕΡΕΙ, ΚΑΜΙΛΛΟΣ Ο ΓΕΡΟΥΣΚΟΣ, ΧΑΙΡΕΙΝ.

ΟΥΔΕΝ μοι δοκεῖ μᾶλλον, καὶ πρὸς τὸν τῆς ἐπιστήμης κόσμον τε, καὶ εὐμάθειαν, καὶ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων πολυπειρίαν, καὶ ἀκριβῆ διοίκησιν συντελεῖν, ἢ αἱ τῶν ἱστοριῶν συλλογαί, καὶ πρόχειρος ἀνάμνησις. ἐκ τούτων γὰρ καὶ τὰ τῆς φύσεως δυσχερῆ ἐπινοοῦμεν, καὶ τὰ πολιτικά τε, καὶ κοινά, καὶ οἰκεῖα διοικεῖν ἐκμανθάνομεν, καταθέμενοι ἐν τῇ διανοίᾳ ὡς κάτοπτρόν τι τῶν πραγμάτων: ἐν ᾧ οἷοί τε ὦμεν, οὐ μόνον τῇ σκέψει τὰς ἐπινοίας διερευνᾶν, καὶ σκοπεῖν, ἀλλ᾽ ἔτι ὥσπερ ἐν ὀφθαλμοῖς τί πρακτέον ἐμβλέπειν. Πολλὰ μὲν ἔχομεν ἂν παραδείγματα τῶν σοφώτατα καὶ ἀκριβέστατα πολιτευσαμένων, καὶ πολὺ ταῖς παιδείαις διαπρεψάντων, οὐ μόνον διὰ τὴν ἰδίαν φύσιν, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ διὰ τὴν τῶν ἱστοριῶν ἐπίγνωσιν ἀγχινουστάτων, καὶ πολυμαθεστάτων γεγονότων. ἐπειδὴ δὲ πρὸ ὁδοῦ ἐστί μοι μέγιστε Ἀρχιερεῦ, παράδειγμά σε ἐπιστῆσαι τῶν ἄλλων ἐπιφανέστατον, καὶ βεβαιότατον, ἐάσας τἆλλα καὶ τὰ τῶν παλαιῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας μνήμης πάνυ διεστώτων, μόνην τὴν σὴν ἀγχίνοιαν, καὶ ἐπιστήμην, καὶ περὶ τὰ μεγάλα πολυπραγμοσύνην μαρτυρίαν ἐμβαλοῦμαι. συνῆκα γὰρ πολλάκις ὅσην ἔθου σπουδήν, καὶ περὶ τὰς ἄλλας παιδείας: καὶ οὖν, καὶ περὶ τὴν τῶν ἱστοριῶν γνῶσιν, καὶ προχειροτάτην ἀνάμνησιν, ἑτοίμως καὶ ἀκριβῶς τὰς ἱστορίας διεξερχομένου σου ἀκούσας, καὶ περὶ διαφόρων φυσικῶν τε, καὶ θεολογικῶν προβλημάτων διαλεγομένου, ῥᾷστα πέπεισμαι πρὸς τὴν τούτων κατάληψιν, μετὰ φύσεως ἀγαθῆς τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν, αἷς περίγε πάντα, καὶ περὶ τὰς παιδείας συντόνως ἐχρήσω, καὶ τὴν μνήμην τῶν νουθετικῶν θησαυρῶν ταμεῖον, οἷς πάντας ὑπερβέβηκας, συναγωνίσασθαι. σαφῶς μὲν γὰρ οἶδα οὐδένα μείζονι φροντίδι σπουδάσαντα τὰς ἐπιστήμας, καὶ φιλοσοφήσαντα, καὶ πολιτευσάμενον, ἐνδεῖξαι φανερῶς οὐκ ἀπολίτευτον τὴν φιλοσοφίαν, τῇ μνήμῃ δὲ πάντας σε τοὺς ἄλλους ταύτῃ σεμνυνομένους ὑπερβαλέσθαι, βεβαίαν, ὡς καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην μέχρι τοῦδε τῆς ἡλικίας διαφυλάξαντα. καὶ Κάτωνι μὲν φασι τὴν ὑπερβάλλουσαν μνήμην, οὐ μικρὸν τῆς εὐγενείας σημεῖον ὑπάρξαι, οὐ μόνον οὐ παραβάλλω: ἀλλὰ τοσοῦτον ἐκεῖνον ἡττηθῆναι νομίζω, ὅσον σὺ καὶ παιδειῶν ποικιλότητι, καὶ ἐπιστημῶν εὐμαθείᾳ, καὶ πράξεσι μεγίσταις πᾶσι διενήνοχας, ὥς τε πολὺ πλέον ἐκείνου σοι, καὶ εὐγενείας, καὶ πολυμαθίας, καὶ πολυπειρίας τὴν μνήμην γενέσθαι σύμβολον. Τοιῷδε ὁρμώμενος παραδείγματι ὁ αἰδεσιμώτατος, καὶ περιφανέστατος Καρδινάλις Φαρνήσιος Ῥωμαΐας τε, καὶ Ἑλληνικῆς διαλέκτου περισπούδαστος γενόμενος, ἀεὶ περὶ πᾶσαν διδασκαλίαν καὶ μάθησιν καλινδεῖται, καὶ ὁσημέραι προκόπτει μᾶλλον, ὃ οὐκ ἔστι πάνυ θαυμαστὸν ἐν τοσούτων πραγμάτων διοικήσει, ἃ διαπραττόμενος, εὐνοϊκῶς τε τοῖς αὐτῷ ἐντυγχάνουσι τὴν ἀκοὴν καταχαριζόμενος, ἐπιμελῶς, καὶ σωφρόνως διοικεῖ, καὶ ταχέως ἐξανύει. τῷ αὐτῷ δέ, καὶ ὁ λαμπρότατος ἁγίας Φλώρας Καρδινάλις ἑπόμενος, παντοίας ἐπιστήμας, φρονίμως, καὶ σοφῶς τὰ δέοντα χρηματίζων, μετίεται. ὥσπερ γὰρ ἄμφω κατὰ γένος σοι προσήκουσι, τὰ αὐτὰ ὁμοίως σοφίας ἐπιτηδεύματα μετέρχονται. Σκεψάμενος τοίνυν ἐγώ, ὅσον τῇ τῶν ἱστοριῶν ἀναγνώσει τέρπεσθαι, ὅσον τε ἐκείνων ἀπολαύειν, καὶ τοὺς σπουδαίους φιλοφρονεῖν καὶ ἀγαπᾶν εἴωθας, οὐκ ἔξω μέλους ποιήσειν ᾠήθην, εἰ τὰ τοῦ Αἰλιανοῦ μικρὸν

Αἱ τῶν ἱστοριῶν συλλογαὶ ὅτι χρήσιμοι.

Ἔπαινος Ἀρχιερέως.

Καρδινάλις Φαρνήσιος.

Ὁ τῆς ἁγίας Φλώρας Καρδινάλις.

Αἰλιανοῦ περί.

ποικίλης ἱστορίας βιβλίον σὺν ἄλλοις τισὶν ἐγχειριδίοις ἐκδοίην, σοὶ μὲν τέρψιν οὐ μικράν, σπουδαίοις δὲ ὠφέλειαν ἐμποιησόμενον μεγάλην. καὶ ταῦτα, ἐπειδὴ Ῥωμαῖος ὢν Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ τερπόμενος συνέγραψε: καὶ ἄλλος τις Ῥωμαῖος ταύτῃ συγγραψάμενος, τάχα οὐ διεσώθη εἰς ἡμᾶς. ἠττίκισε δέ, καὶ ἔγραψεν ἡδέως, ὡς καὶ μελίγλωσσον, καὶ μελίφθογγον καλεῖσθαι δικαίως ἀξιωθῆναι. τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἐπίχαρι ἔσεσθαι νομίζω, ὅσον μέχρι τοῦδε ὀλίγοις ἀνεγνώσθη, ἢ ὁλοκλήρως ἠγνοήθη διὰ τὴν τῶν ἀντιγράφων φθοράν. νῦν δὲ πολλῷ μὲν πόνῳ, καὶ σπουδῇ τοῦ συμπολίτου ὡς ἐδυνήθην συμπραξάμενος διώρθωσα, καὶ πᾶσιν ἀναγνωσθῆναι μετέδωκα: ἐπωφελεῖς οὕτω πόνους μήτε κρύπτεσθαι, μήτε ἀμελεῖσθαι ἐάσας. ὅσον γὰρ πρὸς τὴν πολλῶν, καὶ ποικίλων ἱστοριῶν τῇ συντομίᾳ ἀνάμνησιν, καὶ τῶν ὑπ᾽ ὀλίγοις ὧν ἔχομεν συγγραφέων ἐπίγνωσιν χρησιμεύουσι, πεῖρα μᾶλλον, ἢ λόγῳ διαβεβαιωθήσεται. Προσέθηκα δὲ καὶ τὰ τοῦ Πολέμωνος, καὶ Ἀδαμαντίου φυσιογνωμονικῶν βιβλία, πάνυ μὲν παντί, καὶ μάλιστα τῷ μέλλοντι πραγματεύσασθαι ὠφέλιμα, πρὸς τὸ εἰδέναι τίνι δεῖ συνομιλεῖν, καὶ τίνι συνδιαιτᾶν, τίνι τι πιστεύειν, ἢ τίνας δεῖ ἀποφεύγειν, καὶ φυλάττεσθαι: ἐπίστασθαι δὲ ἐκ σημείων, ἃ ἡ φύσις ἑκάστῳ λάθρα ἐνεχάραξε, καὶ ἐν προσώπῳ, καὶ ἐν ἄλλοις σώματος μέρεσι. συντομικωτέρως μὲν τῷ Πολέμωνι, ἐναργέστερα δὲ τῷ Ἀδαμαντίῳ, ἢ παρ᾽ Ἀριστοτέλει γέγραπται. τούτων μὲν θάτερον ἐξέδωκα, ὅτι διορθώσεως, οὐ μικρᾶς ἐνέδει: θάτερον δέ, διότι ἐνετυπώθη μὲν πρότερον, οὐκ ἀκριβῶς δὲ οὐδὲ ὀρθῶς, ὡς ἔστι ἰδεῖν, καὶ γνῶναι σαφῶς τοῖς ἀμφότερα συγκρίνασι. Πάντα δὲ ταῦτα πολλῇ ἐπιμελείᾳ καθήρας, καὶ ἐξ ἀμυδρῶν, ὅσον ἐπ᾽ ἐμοὶ λαμπρά τε, καὶ εἰλικρινῆ ποιήσας, καὶ εἰς σαφήνειαν ἀναγαγὼν τῇ σῇ πολυμαθεστάτῃ κρίσει ὑποτίθημι, τῇ τε εὐνοίᾳ, ᾗ πάντας τοὺς σπουδαίους φιλοφρονεῖς ἐπιτρέπω, καὶ τῷ σῷ ἁγιωτάτῳ ὀνόματι ἀνατίθημι, ὅπως ἂν τούτου συμπραξαμένου ῥωσθέντα μᾶλλον ἐξιέναι δύνωνται. ἅπερ (ἐπιεικῶς καὶ φιλοφρόνως παρακαλῶ) δῶρα παρ᾽ ἐμοῦ σοι πλείστην ὀφείλοντος χάριν διὰ πλείστας εἰς ἐμὲ εὐεργεσίας, δέξαιο: εὐεργέτημα δὲ τοῦτο τῶν ἄλλων οὐχ ἧττον νομίσας, καὶ πάντα ὅσοις με δεξιώσῃ μετ᾽ ἀειμνήστου μαρτυρίου διαφυλάξω. Ἔρρωσο.

TYPOGRAPHI LECTORI.

Nos aliorum libellorum authores, quos Camillus Peruscus simul cũ Varia historia Aeliani ediderat, omisimus: tum quòd illi seorsim excusi reperiantur facilè, & nobis Aeliani tantum omnia coniungere studium fuerit: tum quod argumentis quæ tractant, nihil ferè ad Aelianum faciant.

IVSTVS

IVSTVS VVLTEIVS
VVETTERANVS IOANNI PINCIERO
CONSOBRINO SVO S.

CVM SVPERIORIBVS ANNIS BELLICI motus & arma totam Germaniam occupaſſent, uidebam extinctis penè ſcholis, pleroſque à liberalibus ſtudijs diſcedere: nonnullos etiam, qui maiores progreſſus in literis feciſſent, ciuitatibus ac patriæ ſuam operam impertire. Quidam uerò priuatam recolendarum artium rationem inſtituerunt, ut cum ulterius progrediendi ac diſcendi plura facultas non daretur, interim ad ea quæ cognouiſſent, uſum & exercitationem adhiberent, ac locupletiora redderent, aut ſaltem percepta conſeruarent. Quo tempore deliberanti mihi quid potiſsimum facerem, aut quomodo meis rationibus conſulerem, uenit in mentem tantiſper in priſtinis ſtudijs operam conſumere, ac permanere, donec quò res euaderet, ſciremus. Opportunè igitur accidit, ut eódem cohortatio doctiſsimorum uirorum accederet, quorum ego conſilijs refragari piaculum ducebam. Ij cum in leuioribus periculum feciſſent, quid in reliquis præſtare poſſem, Aelianum mihi de Græco in Latinum conuertendum propoſuerunt. Ita fit, ut neq; ambitione ductus hoc onus ſuſceperim: neque uerò impulſus temeritate, quæ ſolet in hanc ætatem, qua ego ſum, frequenter cadere. Eruditorum hominum uoluntati morem gerens, non ſolum meis, uerùm etiam aliorum ſtudijs utilitatem aliquam adferre uolui. quorum alterum me adeptum eſſe ſentio: alterum an aſſequutus ſim, ego de meipſo affirmare non debeo. eſt enim arrogantis: neque uerò negare, quod eſt temerarij. Penes te Pinciere conſobrine, Græcæ linguæ peritiſsimum, & tui ſimiles doctos uiros iudicium eſto. Equidem tibi præ cæteris hunc authorem inſcribendum, & has mearum lucubrationum primitias dedicandas cenſui, multas ob cauſas. primùm, quoniam ad hoc præclariſsimum literarum ſtudium, ſuaſor & author mihi ſemper extitiſti: cui quicquid in eo profeci, quamuis exiguum eſt, tamen quicquid id eſt, acceptum referre debeo. Deinde quòd cognatione beneuolentiaq; mihi es coniunctiſsimus: tum quòd ſcriptor eſt eiuſmodi, qui tibi in primis conueniat, cum ob admirandam facundiam, & Atticam dictionis concinnitatem, cuius te perſtudioſum eſſe animaduerti: tum quòd ſyluam quandam uberem & copioſam, omniq; rerum & exemplorum genere refertam complectitur, quæ cupidum uarietatis plurimùm delectare, & auidum cognoſcendi iuuare multum poteſt. Poſtremò fuit neceſſarium, ut aliquem huius editionis mihi patronum aſſumerem: qui ſi fortè labor meus in calumnias maleuolorum quaſi ſcopulum incurriſſet, uindicare me à crimine, uelut naufragio poſſet. Etenim eſt hæc ætas neſcio quo fato ad criminandum procliuior, quàm ad laudandū propenſior, ut ne ſummis quidem ſcriptoribus, Ariſtoteli, Homero, Ciceroni parcat. Quæ cum ita ſint, quid ego de me futurū ſperare debeam, facile eſt coniectura augurari. Quanquā uerò multos habeam in ea re patronos & aduocatos, tamen Ciceronē aliquem & perfectū oratorem te cupio ad hanc cauſam adiungere, qui neminem calumniantem nō facilè uel authoritate, uel eruditione, uel orationis facultate, repelles & confutabis. Hæ rationes me impulerunt, Pinciere conſobrine, ut hanc uerſionem, qua Aelianū Latinum feci, tibi potiſsimum dedicarim. Cæterùm in eius narrationibus quid eſt non egregium, non præſtans, non idoneum uel ad cognoſcendum, uel ad imitandum, fugiendúmue? Nam quæ ſine aſsidua multorum ac diuerſorum

Aeliani laus.

authorum lectione & singulari diligentia colligi non potuerunt, ea nobis Aelianus in unum quasi fascem, mirabili uerborum elegantia redegit, ut uno labore, sine tædio fastidióque plurima ac diuersissima animo comprehenderemus. Quid uerò deest sermoni? Quid non in eo tersum, elegans, politum & Atticum? planè ut Romanus Græca eloquentia multos Athenienses uideatur excellere. Quod Philostratum non fefellit, cum in eius uita sic scriptum reliquit: ἠττίκιζε δ᾽ ὥσπερ οἱ ἐν τῇ μεσογείᾳ Ἀθηναῖοι. Sed ille neque eget sanè meo præconio, neque ut maximè uellem, satis pro dignitate laudibus uehere possem. Proinde studiosos adolescentes ad Aelianum quàm diligentissimè legendum, euoluendumq; adhortor: qui ita breuibus multa uariáque complexus est, ut nemo uel operam uel tempus quod in hunc impenderit, sit perditurus. & omnes rogatos uolo, ut hunc meum conatum in meliorem partem interpretentur. De te Pinciere non mihi dubium est, quin pro mutuo nostro amore, & cognatione, munus hoc à me profectum leuidense, boni consulas. Vale,

Francofurti, Anno

1548.

AELIANI VARIAE HISTORIAE LIBER PRIMVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ πολύποδος. Κεφ. α.

Δεινοὶ κατὰ κοιλίαν εἰσὶν οἱ πολύποδες, καὶ πᾶν ὅτι οὖν φαγεῖν ἄμαχοι. πολλάκις οὖν οὐδὲ ἀλλήλων ἀπέχονται, ἀλλὰ τῷ μείζονι ὁ βραχύτερος ἁλοὺς, καὶ ἐμπεσὼν τοῖς ἀνδρειοτέροις θηράτροις, τοῖς καλουμένοις τοῦ ἰχθύος πλοκάμοις, εἶτα αὐτῷ γίνεται δεῖπνον. Ἐλλοχῶσι δὲ οἱ πολύποδες καὶ τοὺς ἰχθῦς τὸν τρόπον τοῦτον. ὑπὸ ταῖς πέτραις κάθηνται, καὶ ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐκείνων μεταμορφοῦσι χροιὰν, καὶ τοῦτ᾿ εἶναι δοκοῦσιν, ὅπερ οὖν καὶ πεφύκασιν αἱ πέτραι. οἱ τοίνυν ἰχθῦς προσνέουσιν οἱονεὶ τῇ πέτρᾳ τοῖς πολύποσιν· οἱ δὲ, ἀφυλάκτους ὄντας αὐτοὺς περιβάλλουσι ταῖς ἐξ ἑαυτῶν ἄρκυσι ταῖς πλεκτάναις.

Περὶ φαλάγγων. Κεφ. β.

Ὑφαντικὴν, καὶ ὑφαίνειν, καὶ δῶρα Ἐργάνης δαίμονος, οὔτε ἴσασιν αἱ φάλαγγες, οὔτε εἰδέναι βούλονται. ἢ τί ποτ᾿ ἂν καὶ χρήσαιτο τοιῷδε ἐσθήματι τὸ τοιοῦτον θηρίον; τὸ δὲ ἄρα πάγη, καὶ οἱονεὶ κύρτος ἐστὶ τοῖς ἐμπίπτουσι· καὶ ἡ μὲν ἀρκυωρεῖ πάνυ σφόδρα ἀτρεμοῦσα, καὶ ἔοικεν ἀκινήτῳ. καὶ τὸ μὲν ἐπέσχεν ὅ,τί ποτέ ἐστι τὸ ἐμπεσόν· ἡ δ᾿ ἔχει δαῖτα. τοσοῦτον δ᾿ ἐμπίπτει, ὅσον καὶ τὸ ὕφασμα κατέχειν δυνατόν ἐστι, καὶ ἐκείνῃ ἐκδειπνεῖν ἀπόχρη.

Περὶ Αἰγυπτίων βατράχων. Κεφ. γ.

Σοφόν τι ἄρα χρῆμα ἦν γένος βατράχων Αἰγυπτίων. καὶ οὖν καὶ τῶν ἄλλων ὑπερφέρουσι κατὰ πολύ. ἐὰν γὰρ ὕδρῳ περιπέσῃ Νείλου θρέμματι βάτραχος, καλάμου τρύφος ἐνδακὼν, πλάγιον φέρει, καὶ ἀπρὶξ ἔχεται, καὶ οὐκ ἀνίησι κατὰ τὸ καρτερόν. ὁ δὲ ἀμηχανεῖ καταπιεῖν αὐτὸν αὐτῷ τῷ καλάμῳ. οὐ γάρ οἱ χωρεῖ περιλαβεῖν τοσοῦτον τὸ στόμα, ὅσον ὁ κάλαμος διείργει. καὶ ἐκ τούτου περιγίνονται τῆς ῥώμης τῶν ὕδρων οἱ βάτραχοι, τῇ σοφίᾳ.

Περὶ κυνὸς Αἰγυπτίου.
Κεφ. δ.

Καὶ

De Polypode. Cap. I.

Plurimũ roboris habent Polypodes in uentribus, & quidquis obuiũ ſine negotio deuorant. Proinde neq; à ſuo genere quidem ſæpe abſtinent: ſed cum à maiori captus minor in laqueos ualidiores incidit, qui flagella piſcis appellantur, mox in ferculum ei cedit. Inſidias faciunt etiam piſcibus hoc pacto. Sub ſcopulis latitantes ſedent, & eorum colorem induunt, ſicut idem cum ſcopulis eſſe uideantur. Cum igitur piſces tanquam ad ſcopulos, ita ad polypodes adnatant, illi ſuis retibus, nempe cirris, imprudentes implicant.

De Phalangijs ſiue Araneis.
Cap. II.

Textoriam artem, atq; texere, & Erganæ deę munera, neq; norunt phalanges, neq; noſſe uolunt. Quomodo enim uteretur eiuſmodi ueſtimentis talis beſtia? ſed tela hæc rete, & quaſi naſſa ponitur ijs quæ incidunt: ipſa magno ſilentio & taciturnitate excubias agit, & immotę ſimillima eſt. Quod ſi quid incidit, qcquid illud ſit, ex eo cœnam parat. Incidit autem tantum, quantũ & tela capere poteſt, & illi ad explendam famem ſatis eſt.

De Ranis Aegyptijs. Cap. III.

Peculiari quadam ſapientia pręditum eſt genus ranarũ Aegyptiarum, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat Rana, ſubitò demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens, fortiterq; tenens, non remittit pro uirili parte. Ille uerò Ranam cum ipſa arundine ſimul deglutire non poteſt. Non enim tantam amplitudinem os habet, quantum arundo extenditur. Atq; ita Ranæ prudentia uincunt, & ſuperant Hydrorum robur.

De Cane Aegyptio. Cap. IIII.

Etiam

Etiam hoc ad singulare quoddã prudentiæ donum in Aegyptio Cane reserẽdum est, quòd neq; cumulatim, neq; apertè, neq; liberè bibunt ex fluuio, ita ut inclinare se & sitim suam lambendo satiare ausint. Metuunt enim sibi & suspectas habent latitantes in eo bestias. Prętercurrunt aũt ripã, & suffurantes bibunt, quantum est rapere, iterũ atq; iterũ. Ita deinde saturati ex interstitijs, non perierunt, & sitim nihilominus restinxerunt.

De Vulpe marina. Cap. V.

Vulpes nõ solũ illa terrestris bestia calliditate pollet, sed etiã marina uersutijs plena est. Nã escã quidẽ non suspectã habet, cauet eam propter intemperantiã, sed hamũ prorsus etiã cõtemnit Vulpes. prius enim quàm hamiota arundinẽ trahat, illa prosilit, & funiculum abradit, ac rursus natat. Sæpe igitur duos aut tres hamos deuorat: nec tamẽ piscator eam uel comedit, uel è mari extraxit.

De Testudinibus marinis. Cap. VI.

Testudines marinę partũ in terra edũt. Enixę uerò cõtinuò defossis intra terram ouis reuertuntur ad loca cõsueta natantes. Tantũ autem habent rationis, ut quadraginta dies numerare possint, intra quas fœtus compactis ouis in animalia iam euadit. Tunc redeuntes ad eundẽ locum, ubi reposuerãt & absconderant suã sobolem, effodiunt terram, quam iniecerant, & illam iam sequi ualentem secum abducunt.

De Suibus agrestibus. Cap. VII.

Sves agrestes non omninò sunt medicinæ & curationis imperiti. Itaq; cũ per imprudentiam hyoscyamum comederunt, statim attrahunt posteriora, resolutione & paralysi affecta. Deinde licet contracti tamen ad aquas perueniunt, & ibi collectos Cancros epulantur promptissimè, qui morbi remedium eis præstant, & pristinam ualetudinem restituunt.

De Phalangio. Cap. VIII.

Phalangium Ceruos tanto malo afficit, quanto etiam homines, ita ut sæpè in repentinæ mortis periculum ueniant. At si gustent hederam, morsus nihil adfert detrimenti. Hederam uerò sylvestrem esse oportet.

Καὶ ἐκεῖνο δὲ κυνὸς Αἰγυπτίου τὸ σοφόν, οὐκ ἀθρόως, οὐδὲ ἀνέδην, οὐδὲ ἐλευθέρως ἐκ τοῦ ποταμοῦ πίνουσιν, ἐπικύπτοντες ἅμα, καὶ ὅσον διψῶσι λάπτοντες. ὑφορῶνται γὰρ τὰ ἐν αὐτῷ θηρία. παραθέουσι δὲ τὴν ὄχθην, καὶ παρακλέπτοντες πίνουσιν ὅσον ἁρπάσαι, καὶ πάλιν. εἶτα οὕτως ἐκ διαλειμμάτων ἐκορέσθησαν, οὐ μὴν ἀπώλοντο, καὶ οὖν καὶ ἠκέσαντο τὸ δίψος.

Περὶ θαλαττίας ἀλώπεκος. Κεφ. ε.

Ἡ ἀλώπηξ οὐ μόνον τὸ χερσαῖον θηρίον δολερόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἡ θαλαττία πανοῦργός ἐστι. τὸ μὲν γὰρ δέλεαρ οὐχ ὑφορᾶται, οὐδὲ μὴν φυλάττεται διὰ τὴν ἀκρασίαν αὐτοῦ. τοῦ δὲ ἀγκίστρου καταφρονεῖ καὶ πάνυ ἡ ἀλώπηξ. πρὶν ἢ γὰρ τὸν ἀσπαλιέα σπάσαι τὸν κάλαμον, ἡ δὲ ἀνέθορε, καὶ ἀπέκειρε τὴν ὁρμιὰν, καὶ νήχεται αὖθις. πολλάκις δ' οὖν καὶ δύο, καὶ τρία κατέπιεν ἄγκιστρα. ὁ δ' ἁλιεὺς ἐκείνην οὐκ ἐδείπνησε περιϊοῦσαν τῆς θαλάσσης.

Περὶ χελωνῶν θαλαττίων. Κεφ. ϛ.

Αἱ χελῶναι, αἱ θαλάσσιαι ἐν τῇ γῇ τίκτουσι. τεκοῦσαι δὲ παραχρῆμα κατέχωσαν ἐν τῇ γῇ τὰ ᾠὰ, εἶτα ἐπιστρέψασαι ὀπίσω εἰς ἤθη τὰ ἑαυτῶν, νήχονται. εἰσὶ δὲ οὖν τοσοῦτο λογιστικαὶ, ὥστε ἐφ' ἑαυτῶν λογίζεσθαι τὰς ἡμέρας τὰς τεσσαράκοντα, ἐν αἷς τὰ ἔγγονα αὐταῖς τῶν ᾠῶν συμπαγέντων, ζῶα γίνονται. ὑποστρέψασαι οὖν αὖθις εἰς τὸν χῶρον, ἐν ᾧ κατέθεντο κρύψασαι τὰ ἑαυτῶν βρέφη, ἀνώρυξαν τὴν γῆν, ἣν ἐπέβαλον, καὶ κινουμένους ἤδη τοὺς νεοττοὺς ἐπειδὴ δυναμένους αὐταῖς ἀπάγουσιν.

Περὶ ἀγρίων συῶν. Κεφ. ζ.

Ἦσαν ἄρα οἱ σῦς οἱ ἄγριοι ἰατρικῆς οὐκ ἀπαίδευτοι, καὶ θεραπείας ἅμα. οὗτοι γοῦν ὅταν αὐτοὺς λαθόντες ὑοσκυάμου φάγωσι, τὰ ἐξόπισθεν ἐφέλκουσι, παρειμένως ἔχοντες οὕτως ἑαυτῶν. εἶτα σπώμενοι ὅμως ἐπὶ τὰ ὕδατα παραγίνονται. καὶ ἐνταῦθα τῶν καρκίνων ἀναλέγουσι, καὶ ἐσθίουσι προθυμότατα. γίνονται δὲ οὗτοι τοῦ πάθους φάρμακον, καὶ ἐργάζονται ὑγιεῖς αὐτοὺς αὖθις.

Περὶ φαλαγγίου. Κεφ. η.

Φαλάγγιον ἐλάφοις τοσοῦτόν ἐστι κακὸν, ὅσον καὶ ἀνθρώποις. καὶ κινδυνεύουσιν ἀκλεῶς διὰ ταχέων. ἐὰν μέντοι κιττοῦ γεύσωνται, ἐλύπησεν αὐτοὺς τὸ δῆγμα οὐδέν. δεῖ δὲ εἶναι τὸν κιττὸν ἄγριον.

Περὶ λέοντος νοσοῦντος. Κεφ. θ.

Λέοντα δὲ νοσοῦντα τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ὀνίνησι. φάρμακον δέ ἐστιν αὐτῷ τῆς νόσου, βρωθεὶς πίθηκος.

Πῶς αἱ βεβλημέναι ἐν Κρήτῃ αἶγες θεραπεύονται. Κεφ. ι.

Οἱ Κρῆτές εἰσι τοξεύειν ἀγαθοί, καὶ οὖν καὶ τὰς αἶγας βάλλουσιν ἐπ᾽ ἄκροις νεμομένας τοῖς ὄρεσιν. αἱ δὲ βληθεῖσαι, παραχρῆμα τοῦ † δικτάμου βοτάνης διέτραγον, καὶ ἅμα τῷ γεύσασθαι, ὅλα ἐκεῖνα τὰ βέλη ἐκπίπτει.

Ὅτι μαντικοὶ οἱ μῦες. Κεφ. ια.

Ἦσαν δ᾽ ἄρα μαντικώτατοι ζῴων καὶ μῦες. γηρώσης γὰρ οἰκίας ἤδη καὶ μελλούσης καταλισθαίνειν, αἰσθανόμενοι πρῶτοι. καὶ ἀπολιπόντες τὰς μυωπίας τὰς αὑτῶν, καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς διατριβάς, ᾗ ποδῶν ἔχουσιν ἀποδιδράσκουσι, καὶ μετοικίζονται.

Περὶ μυρμήκων. Κεφ. ιβ.

Ἔχουσι δὲ καὶ οἱ μύρμηκες, ὡς ἀκούω, μαντικῆς τινα αἴσθησιν. ὅταν γὰρ μέλλῃ λιμὸς ἔσεσθαι, δεινῶς εἰσὶ φιλόπονοι πρὸς τὸ θησαυρίσαι, καὶ ἑαυτοῖς ἀποταμιεύσασθαι τοὺς πυρούς, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν σπερμάτων, ὅσα μυρμήκων δεῖπνόν ἐστιν.

Περὶ Γέλωνος. Κεφ. ιγ.

Ὁ Συρακούσιος Γέλων κατ᾽ ὄναρ ἐβέβλητο κεραυνῷ, καὶ διὰ τοῦτο ἐβόα, οὐκ ἀμυδρόν, οὐδὲ ἀσθενές, ὡς ἐν ὀνείρῳ, ἀλλ᾽ ἀνδρικῶς, ἅτε δεινῶς ἐκπλαγεὶς ὑπὸ τοῦ δέους. ὁ δὲ κύων, ὅσπερ οὖν αὐτῷ παρεκάθευδεν, ἐκ τῆς βοῆς διεταράχθη, καὶ περιβὰς αὐτὸν ὑλάκτει πάνυ σφοδρῶς ἀπειλητικόν, καὶ σύντονον. καὶ ἐκ τούτων ὁ Γέλων ἅμα τε ἀφυπνίσθη, καὶ τοῦ δέους ἀφείθη.

Περὶ κύκνου. Κεφ. ιδ.

Λέγει Ἀριστοτέλης τὸν κύκνον καλλίπαιδα εἶναι, καὶ πολύπαιδα, ἔχειν γε μὴν καὶ θυμόν. πολλάκις γοῦν εἰς ὀργὴν, καὶ μάχην προελθόντες, καὶ ἀλλήλους ἀπέκτειναν οἱ κύκνοι. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς, καὶ μάχεσθαι τοὺς κύκνους τοῖς ἀετοῖς, ἀμύνασθαί γε μὴν αὐτούς, ἀλλ᾽ οὐκ ἄρχειν ἀδίκων. Ὅτι δέ εἰσι φιλῳδοί, τοῦτο μὲν ἤδη καὶ τεθρύλληται. ἐγὼ δὲ ᾄδοντος κύκνου οὐκ ἤκουσα, ἴσως δὲ οὐδὲ ἄλλος. πεπίστευται οὖν ὅτι ᾄδει, καὶ λέγουσί γε αὐτὸν μάλιστα, ἐκεῖνον εἶναι τὸν χρόνον εὐφωνότατον, καὶ ᾠδικώτατον, ὅταν ᾖ περὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ βίου. Διαβαίνουσι δὲ καὶ πέλαγος, καὶ πέτονται καὶ ἐπὶ θαλάσσης, καὶ αὐτοῖς οὐ κάμνει τὸ πτερόν.

Περὶ

De Leone ægrotante. Cap. IX.

Aegrotanti Leoni nulla poteſt alia medicina adhiberi quàm ſi comedat Simiam, id ei morbi remedium exiſtit.

Quomodo Creticæ Capræ ſagittarũ iactũ in ſeipſis curent. Cap. X.

Cretenſes ſagittãdi periti ſunt. Quare iaculis petũt Capras, quæ in montiũ cacuminib. paſcunt. Illę uerò cóiectę, repentè comedũt herbam dictamnũ, & ſimulac guſtarunt, iacula tota excidunt.

† δικτάμνου

Quòd futurorũ pręſcij Mures. Ca. XI.

Mures omnibus animalibus, uaticinãdi ſcientia præſtant. Nam cũ domus aliqua conſenuit, & ruinam iam minatur, primi ſentiunt, & relictis ſuis cauernis & priſtinis habitationibus, quantum contendere pedibus ualent, fugiunt, aliudq́ domicilium quærunt.

De Formicis. Cap. XII.

Formicæ etiã, ſicut accipio, quendã futurorum ſenſum habent. Nam imminente fame mirũ in modũ ſunt laborioſę ad comportandũ uictum, & reponendũ ſibi frumentum, ac reliquos fructus, quibus ueſcuntur Formicæ.

De Gelone, & eius Cane. Cap. XIII.

Gelon Syracuſius, per inſomniũ ictus fulmine, exclamauit nõ tacita, neq; infirma uoce, ut ſolet in ſomnijs fieri, ſed ſtrennua, tanquã grauiſsimè metu perculſus. At Canis qui propè eum dormiebat, uociferatione perturbatus, & † circumiens ipſum, uehementer & terribiliter latrabat. Atq; his Geló expergefactus, metu ſolutus eſt.

† περιβὰς, ſupra eum cõſiſtens.

De Cygno. Cap. XIIII.

Ariſtoteles inqt, Cygnũ pulchrã multamq; ſobolẽ ꝓgignere. ſolere uerò iracundũ eſſe. unde fit ut ſæpe Cygni ad irã prouocati, cõcertantes ſe mutuò perimant. Idem ille affirmat, Cygnos cũ Aquilis bellũ gerere, uerùm ita, ut iniuriã à ſe propulſent, non ut inferant priores. Cantandi ſtudioſos eſſe, iam cõmuni ſermone peruulgatũ eſt. Ego uerò Cygnũ nunquam audiui canere, fortaſſe neq; alius. Creditur tamẽ canere: & tunc potiſsimũ aiunt eorum cantũ ſuauiſsimũ & iucundiſsimũ eſſe, cũ uitæ permutatio præ foribus eſt. Traijciũt aũt pelagus, & per mare uolant, indefeſſo alarum remigio.

De Columbis. Cap. XV.

COlumbas succeßione perhibent ouis incubare: deinde pullis effectis, masculum eis inspuere, repellẽtem ab ipsis omnem fascinationis iniuriam, ut inquiunt: ne, si non faciat, alicũde fascinentur. Parit fœmina duo oua, quorum semper primum marem producit, alterũ fœminam. Pariunt omnibus anni partibus, unde per annum decies fœtum edũt. De Aegypto ferunt, in ea regione columbas duodecies parere. Aristoteles uerò Liuias asseuerat diuersas esse à Colũbis, quòd Columbæ sint maiores, Liuiæ uerò minores: & Columbæ sint cicures, Liuiæ non item. Idem ille tradit, masculum nõ prius in fœminam ascendere, quàm osculum illi dederit: nõ enim recipere fœminas marium commercium, si uacuum sit osculo. Addit ad hęc etiam illa, quòd fœminę deficiente mare, seipsas mutuò conscendant: neq; quicquam in se inuicem emittant: gignant tamen oua, è quibus non efficiuntur pulli. Quod si Callimacho fides est adhibẽda: Palumbus, Pyrallis, Columba & Turtur, nihil habent inter se similitudinis. De India dicunt, quòd habeat Columbas, colore luteas. Charon uerò Lampsacenus affirmat, circa Athon uisas esse Columbas candidas, cum ibi triremes Persarum quæ prælegebant Athon, perirent. In Eryce uerò Siciliæ, ubi templum Veneris est uenerandum & sanctum, cum certo tempore offerunt Anagogia sacrificia Erycini, & Venerem è Sicilia discedere in Libyam affirmant, euanescunt ex eo loco Columbæ, quasi comitantes Venerem. Reliquo uerò tempore, ingentem earundem auium copiam, circa deæ templum abundare cõstat. Insuper Achiui commemorant, Iouem ipsum in figuram Columbæ uersum esse, cum amaret Phthiam uirginem, habitantem in Aegio.

De Socrate, cum cicutam biberet. Cap. XVI.

CVm redijsset nauis è Delo, & Socrates morte mulctandus esset, accedens in carcerẽ Apollodorus Socratis amicus, tulit ei tunicam ex preciosa lana, pulchréque textam, simile item pallium: & rogauit, ut indutus tunica, amictúsque pallio,

Περὶ περιστερῶν. Κεφ. ιε.

ΕΚ διαδοχῆς φασιν ἐπωάζειν τὰς περιστεράς· εἶτα τῶν νεοττῶν γινομένων, ὁ ἄῤῥην ἐμπτύει αὐτοῖς, ἀπελαύνων αὐτῶν τὸν φθόνον, φασίν, ἵνα μὴ βασκανθῶσι δι' ἄρα † τὸν. τίκτει δὲ ὠὰ δύο ἡ θήλεια, ὧν τὸ μὲν πρῶτον, ἄῤῥεν ποιεῖ πάντως· τὸ δὲ δεύτερον, θῆλυ. τίκτουσι δὲ αἱ περιστεραὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους, ἔνθεν τοι καὶ δεκάκις τοῦ ἔτους ὠδίνουσι. λόγος δέ τις περιᾴδει Αἰγύπτιος, λέγων δωδεκάκις τὰς ἐν Αἰγύπτῳ τίκτειν. λέγει δὲ Ἀριστοτέλης καὶ διάφορον εἶναι τὰς περιστερὰς τῆς πελειάδος· τὰς μὲν γὰρ περιστερὰς εἶναι μείζονα, τὴν δὲ πελειάδα βραχυτέραν. καὶ τὴν μὲν περιστερὰν τιθασὸν εἶναι· τὴν δὲ, οὔ. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς, μὴ πρότερον ἐπιβαίνειν τὸν ἄῤῥενα τῇ θηλείᾳ, πρὶν ἢ φιλήσει αὐτήν. μὴ γὰρ ἀνέχεσθαι τὰς θηλείας τὴν τῶν ἀῤῥένων ὁμιλίαν τοῦ φιλήματος ἔρημον. προστίθησι τούτοις καὶ ἐκεῖνα, ὅτι καὶ αἱ θήλειαι ἀλλήλας ἀναβαίνουσιν, ὅταν τῆς πρὸς ἄῤῥενα μίξεως ἀτυχήσωσι. καὶ οὐδὲν μὲν εἰς ἀλλήλας προΐενται· τίκτουσι δὲ ὠὰ, ἐξ ὧν νεοττοὶ οὐ γίνονται αὐτοῖς. Εἰ δέ τι Καλλιμάχῳ χρὴ προσέχειν, φάσσαν, καὶ πυραλλίδα, καὶ περιστερὰν, καὶ τρυγόνα, φησὶ, μηδὲν ἀλλήλαις ἐοικέναι. Ἰνδοὶ δέ φασι λόγοι, περιστερὰς ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι μηλίνας τὴν χρόαν. Χάρων δὲ ὁ Λαμψακηνὸς περὶ τὸν Ἄθω φανῆναι περιστερὰς λευκὰς λέγει, ὅτε ἐνταῦθα ἀπώλοντο αἱ τῶν Περσῶν τριήρεις, περικάμπτουσαι τὸν Ἄθω. ἐν Ἔρυκι δὲ τῆς Σικελίας, ἔνθα ἐστὶν ὁ τῆς Ἀφροδίτης νεὼς, σεμνός τε καὶ ἅγιος, ἔνθα κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν θύουσιν οἱ Ἐρυκινοὶ τὰ ἀναγώγια, καὶ λέγουσι τὴν Ἀφροδίτην εἰς Λιβύην ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀνάγεσθαι, ἀφανεῖς ἐκ τοῦ χώρου αἱ περιστεραὶ γίνονται, ὥσπερ οὖν τῇ θεῷ συναποδημοῦσαι. κατά γε μὴν τὸν λοιπὸν χρόνον πάμπολύ τι πλῆθος τῶνδε τῶν ὀρνίθων ἐπιπολάζειν τῷ ναῷ τῆς θεοῦ ὡμολόγηται. Ἀχαϊκοὶ δὲ αὖ πάλιν λέγουσι λόγοι, καὶ τὸν Δία αὐτὸν μεταβαλεῖν τὴν μορφὴν εἰς περιστερὰν, ἐρασθέντα παρθένου, Φθίας ὄνομα, ἐν Αἰγίῳ δὲ ᾤκει ἡ Φθία αὕτη.

Περὶ Σωκράτους ὅτε τὸ κώνειον ἔπιεν. Κεφ. ιϛ.

ΟΤε ἧκεν ἡ ναῦς ἡ ἐκ Δήλου, καὶ ἔδει Σωκράτην ἀποθνήσκειν, ἀφίκετο εἰς τὸ δεσμωτήριον Ἀπολλόδωρος ὁ τοῦ Σωκράτους ἑταῖρος, χιτῶνά τε αὐτῷ φέρων ἐρίων πολυτελῆ, καὶ εὐήτριον, καὶ ἱμάτιον τοιοῦτο, καὶ ἠξίου ἐνδύντα αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ θοἰμάτιον περιβα-

† τὸν

Liuiæ.

περιβαλόμενον, εἶτα οὕτω πιεῖν τὸ φάρμακον. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ καλῶν ἐνταφίων μὴ ἀμοιρήσειν, εἰ ἐν αὐτοῖς ἀποθάνοι. καὶ γὰρ οὖν καὶ † προκεῖσθαι σὺν τῷ κόσμῳ τὸν νεκρὸν οὐ πάνυ τι ἀδόξως. ταῦτα τὸν Σωκράτην ὁ Ἀπολλόδωρος: ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' ἔφη πρὸς τοὺς ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα, καὶ Σιμμίαν, καὶ Φαίδωνα: Καὶ πῶς ὑπὲρ ἡμῶν καλῶς Ἀπολλόδωρος οὕτω δοξάζει, εἴγε † αὐτὸ πεπίστευκεν, ὅτι μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηναίων φιλοτησίαν, καὶ τὸ τοῦ φαρμάκου πόμα, ἔτι † οὕτως ὄψεται Σωκράτην. εἰ γὰρ οἴεται τὸν ὀλίγον ὕστερον ἐρριμμένον ἐν ποσὶ, καὶ κεισόμενον γ' ἐμὲ εἶναι, δῆλός ἐστί με οὐκ εἰδώς.

pallio, sic demum uenenum biberet. Dicebat enim, eum magnificæ sepulturæ nõ expertem fore, si in ijs mortem obiret: sic enim non prorsus indecorè cum ornatu mortuum apparituru͂. Hæc ad Socratem Apollodorus. At ille nõ passus est, sed dixit ad Critonem, Simmiã & Phædonem: Quàm uerò præclarã opinionẽ de nobis habet Apollodorus, si sperauit, post ꝓpinationẽ ab Atheniensibus factã, & ueneni absorptionẽ, se adhuc uisuru͂ esse Socratem. Nam si putat eum qui paulò pòst ad pedes stratus iacebit esse Socratẽ, certum est me ab ipso nõ cognosci.

† προκεῖσθαι

† αὐτὸς

† οὕτως

Περὶ τῶν σμικροτάτων τεθρίππων, καὶ ἐλεγείου. Κεφ. ιζ.

Ταῦτα ἄρα ἐστὶ τὰ θαυμαζόμενα Μυρμηκίδου τοῦ Μιλησίου, καὶ Καλλικράτους τοῦ Λακεδαιμονίου, τὰ μικρὰ ἔργα. τέθριππα μὲν ἐποίησαν ὑπὸ μυίας καλυπτόμενα. καὶ ἐν σησάμῳ δίστιχον ἐλεγεῖον χρυσοῖς γράμμασιν ἐπέγραψαν. ὧν, ἐμοὶ δοκεῖν, ὁ σπουδαῖος οὐδέτερον ἐπαινέσεται. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ ταῦτα ἢ χρόνου παρανάλωμα;

De minutissimis quadrigis, & elegeio. Cap. XVII.

Haec sunt opera Myrmecidæ Milesij, & Callicratis Lacedæmonij, quę propter nimiã exilitatem in admiratione habentur. Quadrigas fecerunt, quæ sub musca possent abscondi, & in sesamo distichon elegeiu͂ literis aureis inscripserunt. Quorum sanè neutru͂, mea sententia, homo prudens & uirtutu͂ studiosus laudibus prædicabit. Quid em̃ hæc aliud sunt, quàm temporis uana perditio?

Περὶ τρυφωσῶν γυναικῶν. Κεφ. ιη.

Πῶς δὲ οὐ διέρρεον ὑπὸ τρυφῆς αἱ πολλαὶ γυναικῶν; αἵτινες μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς στεφάνην ἐπετίθεντο ὑψηλήν, τοὺς δὲ πόδας σανδάλοις ὑπεδοῦντο. ἐκ δὲ τῶν ὤτων αὐταῖς ἐνώτια μακρὰ ἀπεκρέμαντο. τῶν δὲ χιτώνων τὰ περὶ τοὺς ὤμους ἄχρι τῶν χειρῶν οὐ συνέρραπτον, ἀλλὰ πόρπαις χρυσαῖς καὶ ἀργυραῖς συνεχέσι κατελάμβανον. Καὶ ταῦτα αἱ πάνυ παλαιαί. τῶν δὲ Ἀττικῶν γυναικῶν τὴν τρυφὴν Ἀριστοφάνης λεγέτω.

De mulierib. luxuriosis. Ca. XVIII.

An uerò nõ plurimas mulieres luxu & luxuria diffluxisse putemus? quæ corollam sublimẽ capiti imponebãt, pedes uerò sandalijs induebant, ex auribus longas inaures dependentes habebant. Tunicaru͂ uerò eam partẽ quæ est ab humeris usq; ad manus, non cõsuebant, sed continuis fibulis aureis & argenteis constrinxêre. Atq; hæc ueteru͂ memoria perpetrata sunt. Atticaru͂ uerò mulieru͂ delicias Aristophanes recenseat.

Περὶ τῆς τῶν Συβαριτῶν, καὶ Κολοφωνίων, καὶ Κορινθίων τρυφῆς. Κεφ. ιθ.

Ὁ μὲν δημώδης λόγος, καὶ εἰς πάντας ἐκφοιτήσας, λέγει Συβαρίταις καὶ αὐτῇ τῇ Συβάρει αἰτίαν τῆς ἀπωλείας γενέσθαι, τὴν πολλὴν τρυφήν. ἃ δὲ οὐκ ἔστι τοῖς πολλοῖς γνώριμα, ταῦτ' ἐγὼ ἐρῶ. Κολοφωνίους φασὶ, καὶ αὐτοὺς διὰ τὴν πάνυ τρυφὴν ἀπολέσθαι. καὶ γάρ τοι καὶ οὗτοι ἐσθῆτι πολυτελεῖ ἐθρύπτοντο, καὶ τραπέζης ἀσωτίᾳ καὶ ὑπὲρ τὴν χρείαν χρώμενοι ὕβριζον. Καὶ ἡ τῶν Βακχιαδῶν δὲ τῶν ἐν Κορίνθῳ ἀρχή, ἐπὶ μέγα δυνάμεως προελθοῦσα, ὅμως διὰ τὴν τρυφὴν τὴν ἔξω τοῦ μέτρου, καὶ αὐτὴ κατελύθη.

De Sybaritaru͂, Colophoniorũ, & Corinthioru͂ luxu. Cap. XIX.

Dictum uulgare, & in omnes homines euulgatu͂, ait Sybaritis & eoru͂ ciuitati, nimiu͂ luxum exitialẽ fuisse. Ego uerò ea in mediu͂ proferã, quæ non multis cognita & explorata sunt. Colophonijs etiam ipsis feru͂t intolerandã luxuriã, perniciem & interitu͂ attulisse. Etenim etiam illi splendidis uestibus superbiebãt: & intemperantia mensæ supra modu͂ abutentes, ad iniurias cõtumeliasq; procliues erant. Adhæc Baccheiadu͂ Corinthiorum magistratus, cum ad summum potentiæ gradum peruenisset, tandem per immoderatam luxuriam dissolutus est.

De Dionysio sacrilegia patrãte. Cap. XX.

Dionysius ex omnibus Syracusarũ templis & delubris per sacrilegiũ pecuniam abstulit. Statuã Iouis uestitu & omnibus ornamentis spoliauit, quæ octoginta quinq; auri talentis æstimabãtur. Et cum statuã artificibus attingere religiosum esset, ipse primus manũ iniecit. Deprædatus est etiam simulacrũ Apollinis, aureis capillis præditũ, quos abradere aliquem iussit. Inde nauigans in Trœzeniã, uniuersas Apollinis & Leucotheæ pecunias nefario scelere abripuit. Mensam etiã argenteam astantem Apollini iussit auferri, super qua bonus Genius deo propinabat.

Ismenias sine turpitudine Persarũ regem adorauit. Cap. XXI.

ISmenij Thebani sapientissimũ & planè Græcum factũ, silentio præterire nullo modo possum. Is patriæ causa legatione ad regem Persarum suscepta, uenit, & uoluit ipse de suo negotio regem conuenire. Tribunus itaq; militum, cuius officiũ erat, res nũciatas ad regem deferre, & admittendos ad eum introducere: Verum ô Thebane hospes, dicebat (hæc autẽ ioco loquebatur per interpretem. nomen erat tribuno Tithraustes) lex ex uernacula Persis, ut is qui in conspectũ regis uenit, nõ antè sermonẽ cum eo conferat, q̃ genua inclinauerit. Quod si igitur uis ipse eum adire, necesse est, ut quod lex iubet, peragas. Sin minus, nos tibi rem transigemus, etiamsi tu non adoraueris. Ismenias uerò, Agesis igit, inquit, deduc me. Cum autem in faciẽ regis uentũ esset, annulum quem gestabat, è digito detractũ, clàm abiecit ad pedes: confestimq; procumbens, tanquã adoraret, sustulit eum iterum, & opinionem quidẽ adorationis Persarum regi præstitit: nihil tamen commisit, quod ignominiosum aut indecorũ foret Grecis. Quicquid igit petijt, impetrauit, neq; quicq̃ à Persa ei denegatũ est.

Munera, quæ Persarũ reges legatis soliti sunt largiri. Cap. XXII.

MVnera, quæ rex dono dabat, uenientibus ad se legatis, siue ij ex Græcia, siue aliunde aduenissent, hęc erant. Vnicuique talentũ Babylonicũ argenti † præstantissimi. Talenta uerò, duę (fuerũt) argenteæ phialæ. Conficit autem Babylonicũ,

*septua-

Marginal notes: † τόσος — † signati fortè Locus est obscurus.

Περὶ Διονυσίου συλήσαντος τὰ τῶν θεῶν. Κεφ. κ.

Διονύσιος ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσύλησε τὰ χρήματα. τοῦ δὲ ἀγάλματος τοῦ Διὸς περιεῖλε τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸν κόσμον, † ὅσον ἦν φασι, χρυσίου, πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ταλάντων. ὀκνούντων δὲ τῶν δημιουργῶν ἅψασθαι, ὁ δὲ πρῶτος ἔκρουσε τὸ ἄγαλμα. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ τοῦ Ἀπόλλωνος περιεσύλησεν, ἔχον καὶ αὐτὸ χρυσοῦς βοστρύχους, κελεύσας ἀποκεῖραί τινα αὐτό. πλεύσας δὲ εἰς Τροιζηνίους, τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὰ τῆς Λευκοθέας ἅπαντα ἐσύλησε χρήματα: τὴν παρακειμένην ἀργυρᾶν τῷ Ἀπόλλωνι τράπεζαν κελεύσας ἀφελεῖν, ἀγαθοῦ δαίμονος τῷ θεῷ διδόντος πρόποσιν.

Ἰσμηνίας αἰσχύνης χωρίς, πῶς Περσῶν βασιλεῖ προσεκύνησεν. Κεφ. κα.

Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου σοφὸν ἅμα, καὶ Ἑλληνικὸν, οὐκ ἂν ἀποκρυψαίμην ἔργον. πρεσβεύων οὗτος ὑπὲρ τῆς πατρίδος πρὸς βασιλέα τῶν Περσῶν, ἀφίκετο μὲν, ἐβούλετο δὲ αὐτὸς ὑπὲρ ὧν ἥκεν, ἐντυχεῖν τῷ Πέρσῃ. ἔφατο οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ χιλίαρχος, ὁ καὶ τὰς ἀγγελίας εἰσκομίζων τῷ βασιλεῖ, καὶ τοὺς δεομένους εἰσάγων: Ἀλλ' ὦ ξένε Θηβαῖε, (ἔλεγε δὲ ταῦτα παίζων δι' ἑρμηνέως, Τιθραύστης δὲ ἦν ὄνομα τῷ χιλιάρχῳ) νόμος οὖσιν ἐπιχώριος Πέρσαις, τὸν εἰς ὀφθαλμοὺς ἐλθόντα τοῦ βασιλέως, μὴ πρότερον λόγου μεταλαγχάνειν, πρὶν ἢ προσκυνῆσαι αὐτόν. εἰ τοίνυν αὐτὸς δι' σαυτοῦ συγγενέσθαι θέλεις αὐτῷ, ὥρα σοι τὰ ἐκ τοῦ νόμου δρᾶν: εἰ δὲ μὴ, τὸ αὐτό σοι τοῦτο καὶ δι' ἡμῶν ἀνυσθήσεται, καὶ μὴ προσκυνήσαντι. ὁ τοίνυν Ἰσμηνίας, Ἄγε με εἶπε. καὶ προσελθὼν καὶ ἐμφανὴς τῷ βασιλεῖ γενόμενος, περιελόμενος τὸν δακτύλιον, ἔρριψεν ἀδήλως παρὰ τοὺς πόδας, ὃν ἔτυχε φορῶν. καὶ ταχέως ἐπικύψας, ὡς δὴ προσκυνῶν, πάλιν ἀνείλετο αὐτόν: καὶ δόξαν μὲν ἀπέστειλε τῷ Πέρσῃ προσκυνήσεως, οὐ μὴν ἔδρασεν οὐδὲν τῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν αἰσχύνην φερόντων. πάντα οὖν ὅσα ἠβουλήθη κατεπράξατο, οὐδὲ ἠτύχησέ τι ἐκ τοῦ Πέρσου.

Δῶρα τὰ διδόμενα παρὰ Περσῶν βασιλέως τοῖς πρεσβευταῖς. Κεφ. κβ.

Δῶρα τὰ ἐκ βασιλέως διδόμενα τοῖς παρ' αὐτὸν ἥκουσι πρεσβευταῖς, εἴτε παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀφίκοιντο, εἴτε ἑτέρωθεν, ταῦτ' ἦν. τάλαντον μὲν ἑκάστῳ Βαβυλώνιον ἐπισήμου ἀργυρίου. τάλαντα δὲ, φιάλαι δύο ἀργυραῖ, δύναται δὲ τὸ τάλαντον τὸ Βαβυλώνιον

δύο

δύο καὶ ἑβδομήκοντα μνᾶς Ἀττικὰς ψέλλιά τε, καὶ ἀκινάκην ἐδίδου, καὶ στρεπτὸν, χιλίων Δαρεικῶν ἄξια ταῦτα: καὶ στολὴν ἐπ' αὐτοῖς Μηδικὴν, ὄνομα δὲ τῇ στολῇ †δορυφορική.

Περὶ Γοργίου, καὶ Πρωταγόρου.

Κεφ. κγ.

Ἐν τοῖς Ἕλλησι τοῖς πάλαι, μακρᾷ τῇ δόξῃ διέπρεπε Γοργίας ὁ Λεοντῖνος Φιλολάου, καὶ Πρωταγόρας Δημοκρίτου. τῇ δὲ σοφίᾳ τοσοῦτον ἐλείποντο, ὅσον ἀνδρῶν παιδίων. ἔοικε γάρ πως ἡ δόξα μὴ πάνυ τοι ἀκριβὲς, μήτε ὁρᾷν, μήτε ἀκούειν. εὐθύ τοι καὶ πολλὰ σφάλλεται. καὶ τὰ μὲν καταχαρίζεται, τὰ δὲ ψεύδεται.

Περὶ φιλονεικίας Ἡρακλέους, καὶ Λεπρέου. Κεφ. κδ.

Γλαύκωνος τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ἀστυδαμείας τῆς Φόρβαντος, γίνεται παῖς Λεπρέας, ὅσπερ οὖν συνεβούλευσε τῷ Αὐγέᾳ, δῆσαι τὸν Ἡρακλῆ, ὅτε αὐτὸν ἀπῄτει τὸν ὑπὲρ τοῦ ἄθλου μισθὸν Ἡρακλῆς. ἦν οὖν, οἷα εἰκὸς, πολέμιος τῷ Ἡρακλεῖ ὁ Λεπρέας, ἐκ τῆς τοιαύτης συμβουλῆς. χρόνῳ δὲ ὕστερον ὁ μὲν τοῦ Διὸς παῖς, εἰς Καύκωνας ἀφίκετο: δεηθείσης δὲ τῆς Ἀστυδαμείας, διαλύεται τὴν πρὸς τὸν Λεπρέαν ὁ Ἡρακλῆς ἔχθραν. φιλονεικία δ' οὖν αὐτοῖς ἐμπίπτει νεανικὴ, καὶ ἐρίζουσιν ἀλλήλοις περὶ δίσκου, καὶ ὕδατος ἀντλήσεως, καὶ τίς καταδειπνήσει ταῦρον πρότερος. καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡττᾶται Λεπρέας. καὶ ὑπὲρ πολυποσίας ἀγὼν αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ ἐνταῦθα πάλιν ὁ Ἡρακλῆς ἐκράτει. μανιώμενος δὲ ὁ Λεπρέας, λαβὼν ὅπλα, εἰς μονομαχίαν προκαλεῖται τὸν Ἡρακλῆ. καὶ οὖν καὶ ἔτισε δίκας ὑπὲρ τῶν πρὸς Αὐγέα, μαχόμενος γὰρ ἀποθνήσκει.

Περὶ Ἀλεξάνδρου μεγαλοφροσύνης εἰς τὸν Φωκίωνα, καὶ τούτου εἰς ἐκεῖνον.

Κεφ. κε.

Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου (εἰ δέ τῳ δοκεῖ ὁ τοῦ Διὸς, ἐμοὶ γὰρ οὐδὲν διαφέρει) Φωκίωνι μόνῳ φασὶ, τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν γράφων, προσετίθει τὸ χαίρειν. οὕτως ἄρα ἠρήκει τὸν Μακεδόνα ὁ Φωκίων. ἀλλὰ καὶ τάλαντα αὐτῷ ἀργυρίου ἔπεμψεν ἑκατὸν, καὶ πόλεις τέσσαρας ὠνόμασεν, ὧν ἠξίου μίαν ἣν βούλεται προελέσθαι αὐτὸν, ἵνα ἔχῃ καρποῦσθαι τὰς ἐκεῖθεν προσόδους. ἦσαν δὲ αἱ πόλεις αἵδε, Κίος, Ἐλαία, Μύλασα, Πάταρα. ὁ μὲν

*septuaginta duas minas Atticas. Item armillas, & acinacem dabat, & torquem: vniuersa hæc mille Daricis æstimata. ad hæc stolam Medicam, quam Doryphoricam appellant.

*septuaginta, Pollux.

†δορυφορική.

De Gorgia & Protagora. Cap. XXIII.

Veterũ Grecorũ ætate, summa gloria floruerũt, Gorgias Leontinus Philolai filius, & Protagoras filius Democriti. Sapiẽtia uerò tantũ abfuerũt, quantũ à uiris pueri. Nam fama popularis & gloria quodãmodo uidet̃ nõ semper ueritatem perspicere & audire. Quã ob causam sæpenumero fallit, & tum ad gratiã blanditur, tum etiam mendacia spargit.

De contentione Herculis & Lepreæ. Cap. XXIIII.

Glaucõ filius Neptuni ex Astydameia filia Phorbantis, genuit filiũ nomine Lepreã: qui cũ Augea cõsiliũ inijt, de uinciendo Hercule, cũ certaminis & laborũ suorũ mercedẽ ab eo repetiuisset. Proinde ut uerisimile est, exosus Herculi Lepreas erat ex hac cõsultatione. Interiecto deinde tẽpore, Iouis filius ad Caucones proficisct̃. intercedẽte aũt per obtestationes Astydameia, Hercules simultates, quas cũ Leprea exercebat, dissoluit. Iuuenilis igit̃ quædã æmulatio inter hos accidit, ut disco mutuò cõtenderent, & aquarũ exhaustione, & uter prior taurũ comedere posset. In quibus omĩb, superat̃ Lepreas. Et inde certamẽ aliud ortũ inter eos est, uter bibẽdo plꝰ posset: è quo rursum inferior discessit Lepreas. Tandẽ ira & indignatiõe cõmotꝰ, sumptis armis, ad solitariã pugnã Herculẽ ꝓuocat. Persoluit igit̃ pœnas eorũ quę cum Augea tractauerat: pugnando enim interfectus est.

De magnificẽtia Alexandri in Phocionem, & cõtrà Phocionis in Alexandrũ. Cap. XXV.

Alexander Philippi filius, siue quis mauult Iouis, id enim mea nihil refert, soli Phocioni, ut aiũt, Atheniensiũ duci, cũ scriberet, χαίρειν, id est salutẽ apposuit. Adeò Phociõ Macedonis animũ sibi deuinxerat. Insuper etiã centũ argenti talenta misit ei, & quatuor ciuitates nominauit, quarũ quancunq; libitũ esset, deligere iussit, ut eius census & reditus in suã & propriam utilitatem conuerteret. Erant autem ciuitates, Cius, Elæa, Mylasa, Patara.

Atq; hæc Alexander liberaliter & magnificè. Verùm magnificentius longè Phocion, qui cū neq; argentū, neq; ciuitatē accipere uellet: tamē ne planè promissa Alexandri nihili facere & cōtemnere uideretur, hac re eū honorauit: Eos qui in arce Sardis captiui tenebantur, liberos sibi dimitti rogauit: Echecratidē sophistā, Athenodorum †Himeręum, & Demaratū, qui duo fratres erant, & Rhodij.

Himera Siciliæ urbs est & fl. quomodo igitur utrique erunt Rhodij?

De Aglaide multiuora. Cap. XXVI.

Foeminā audio tuba cātasse, eiusq; experimentū simul & artē habuisse, nomine Aglaidē, filiam Megaclis. Comā habebat appositìtiam, & cristā in capite, ut testatur Posidippus. Consumebat hæc in una cœna duodecim minas carnium, & quatuor chœnices panum, bibebat congium uini.

De uoracitate multorū. Cap. XXVII.

Voraces supra modū referūt fuisse, Pityreū Phrygē, Cambetē Lydū, Thyū Paphlagonē, Charidā, Cleonymū, Pisandrum, Charippū, Mithridatē Ponticū, Calamodrū Cyzicenū, Timocreontē Rhodium, pugilem simul & poëtam, Cantibarim Persam: Erysichthonē Myrmidonis filium, qui ob eam causam etiā †asinus est appellatus. Dicitur aūt in Sicilia templū existere Voracitati sacrum, & Cereris frumentarię simulacrum. Testatur etiā Alcman poëta, se fuisse uoracissimum. Et Anaxilas comicus dicit, Ctesiam quendam immodicæ uoracitatis fuisse.

†Canthon.

De obsonijs quæ apud Rhodios sunt in precio. Cap. XXVIII.

Ego uerò Rhodiā opinionē uobis cōmemorabo. In Rhodo, ut inquiūt, qui pisces in delicijs habet, horū suauitatem admiratur, & omnibus reliquis obsonijs anteponit, eum populares quasi liberalē commendāt. Quibus uerò magis arridet carnium esus, ij agrestes & uentres calumnię causa apud Rhodios audiunt. Verùm hí ne an illi rectè malé ue faciant, id uerò inquirere supersedeo.

Quod ouis leonē fuerit enixa. Ca. XXIX.

Coi dicunt, in pascuis Nicippi tyranni ouem peperisse: Peperisse uerò nō agnum, nec agnam, sed leonē. Atq; id Nicippo, qui tum priuatam adhuc uitam agebat, futuram tyrannidem portendisse.

Galetem

ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος μεγαλοφρόνως ταῦτα καὶ μεγαλοπρεπῶς. ἔτι γε μὴν μεγαλοφρονέστερον ὁ Φωκίων, μήτε τὸ ἀργύριον προσιέμενος, μήτε τὴν πόλιν. ὡς δὲ μὴ δοκοίη παντάπασιν ὑπερφρονεῖν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐτίμησεν αὐτὸν κατὰ τοσοῦτον, τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ, τῇ ἐν Σάρδεσι δεδεμένους ἄνδρας ἠξίωσεν αὐτὸν ἀφεῖναι ἐλευθέρους αὐτῷ, Ἐχεκρατίδην τὸν σοφιστὴν, καὶ Ἀθηνόδωρον τὸν Ἱμεραῖον, καὶ Δημάρατον. ἀδελφὼ δὲ ἄρα ἤστην οὗτοι Ῥοδίω.

Περὶ Ἀγλαΐδος τῆς ἀδδηφάγου. Κεφ. κς.

Γυναῖκα ἀκούω σαλπίσαι, καὶ τοῦτο ἔργον ἔχειν ἅμα, καὶ τέχνην, Ἀγλαΐδα ὄνομα, τὴν Μεγακλέους παῖδα. περίθετον δὲ εἶχε κόμην, καὶ λόφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς: καὶ ὁμολογεῖ Ποσείδιππος ταῦτα. δεῖπνον δὲ ἦν ἄρα αὐτῇ κρεῶν μὲν μναῖ δώδεκα, ἄρτων δὲ χοίνικες τέσσαρες, ἔπινε δὲ οἴνου χόα.

Περὶ ἀδδηφαγίας πολλῶν. Κεφ. κζ.

Ἀδδηφάγους λέγουσιν ἀνθρώπους γεγονέναι, Πιτυρέα τὸν Φρύγα, καὶ Καμβήτα τὸν Λυδὸν, καὶ Θῦον τὸν Παφλαγόνα, καὶ Χαρίδαν, καὶ Κλεώνυμον, καὶ Πίσανδρον, καὶ Χάριππον, καὶ Μιθριδάτην τὸν Ποντικὸν, καὶ Καλαμόδρυν τὸν Κυζικηνὸν, καὶ Τιμοκρέοντα τὸν Ῥόδιον τὸν ἀθλητὴν ἅμα καὶ ποιητὴν, καὶ Καντίβαριν τὸν Πέρσην, καὶ Ἐρυσίχθονα τὸν Μυρμιδόνος. ἐντεῦθέν τοι καὶ κάνθων ἐκλήθη οὗτος. λέγεται δὲ ἐν Σικελίᾳ Ἀδδηφαγίας ἱερὸν εἶναι, καὶ Σιτοῦς ἄγαλμα Δήμητρος. ὁμολογεῖ δὲ καὶ Ἀλκμὰν ὁ ποιητὴς ἑαυτὸν πολυβορώτατον γεγονέναι. Καὶ Κτησίαν δέ φησί τινα Ἀναξίλας ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς πολλὰ ἐσθίειν.

Περὶ τῶν παρὰ Ῥοδίοις τιμωμένων ὄψων.

Κεφ. κη.

Ἀλλὰ ἔγωγε ὑμῖν ἐθέλω εἰπεῖν Ῥόδιον δόξαν. ἐν Ῥόδῳ φασὶ, τὸν μὲν εἰς τοὺς ἰχθῦς ὁρῶντα, καὶ θαυμάζοντα αὐτοὺς, καὶ ὑπὲρ τὰ τῶν ἄλλων ὀψοφαγίστατον, ἀλλὰ τοῦτόν γε ὡς ἐλευθέριον ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἐπαινεῖσθαι. τόνγε μὴν εἰς τὰ κρέα ἀπονεύοντα, ὡς φορτικὸν, καὶ γάστριν διαβάλλουσι Ῥόδιοι. εἴτε δὲ ἐκεῖνοι ὀρθῶς, εἴτε ἐκεῖνοι φλαύρως, ὑπερφρονῶ τοῦτο ἐξετάζειν.

Ὅτι οἶς λέοντα ἔτεκεν. Κεφ. κθ.

Λέγουσι Κῴων παῖδες, ἐν Κῷ τεκεῖν ἔν τινι ποίμνῃ Νικίππου τοῦ τυράννου οἶν: τεκεῖν δὲ οὐκ ἄρνα, ἀλλὰ λέοντα. καὶ οὖν τὸ σημεῖον τοῦτο τῷ Νικίππῳ, τὴν τυραννίδα τὴν μέλλουσαν αὐτῷ μαντεύσασθαι, ἰδιώτῃ ἔτι ὄντι,

ὅτι

Ὅτι ὁ Γαλέτης οὐ μᾶλλον διὰ τὴν μορφὴν, ἢ διὰ τὴν σύνεσιν ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου λίαν ἠράσθη. Κεφ. λ.

Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς ἐρώμενον εἶχε Γαλέτην ὄνομα, ἰδεῖν κάλλιστον. ἀμείνων δὲ ἦν ἄρα τοῦ μειρακίου γνώμη τῆς μορφῆς. πολλάκις γοῦν αὐτῷ καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἐμαρτύρει, καὶ ἔλεγεν. ὦ ἀγαθὴ κεφαλὴ, κακοῦ μὲν οὐδεπώποτε οὐδενὶ γέγονας αἴτιος, πολλοῖς δὲ καὶ πολλὰ ἀγαθὰ προὐξένησας. ὁ μὲν ἵππευε σὺν τῷ βασιλεῖ τὸ μειράκιον. ἰδὼν δὲ πόρρωθεν ἀγομένους τινὰς ἐπὶ θανάτῳ, οὐ ῥαθύμως εἶπεν, ἀλλ᾽ ἔφη πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ κατά τινα δαίμονα τῶν ἀγομένων ἀγαθὸν, ἐπὶ ἵππων ἐτύχομεν ὄντες, φέρε εἴ σοι δοκεῖ τὴν ἔλασιν ἐπιτείναντες, καὶ συντονώτερον ἐπιδιώξαντες Διόσκουροι τοῖς δειλαίοις γενώμεθα σωτῆρες ἔνθα, καὶ ἀγαθοὶ παραστάται, ὅπερ δὴ τὸ λεγόμενον ἐπὶ τῶν θεῶν τούτων. ὁ δὲ ὑπερησθεὶς αὐτοῦ τῇ χρηστότητι, καὶ τὸ φιλοίκτιρμον ὑπερφιλήσας, καὶ ἐκείνους ἔσωσε, καὶ ἐπὶ πλέον προσέθηκε τὸ φίλτρον τοῦ κατ᾽ αὐτὸν ἔρωτος.

Περσικὸς νόμος, περὶ τοῦ δῶρα προσφέρειν τῷ βασιλεῖ. Κεφ. λα.

Νόμος οὗτος Περσικὸς ἐν τοῖς μάλιστα ὑπ᾽ αὐτῶν φυλαττόμενος, ὅταν εἰς Πέρσας ἐλαύνῃ βασιλεὺς, πάντες αὐτῷ Πέρσαι κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστος προσκομίζει· ἅτε δὴ ὄντες ἐν γεωργίᾳ, καὶ περὶ γῆν πονούμενοι, καὶ αὐτουργοὶ πεφυκότες, οὐδὲν τῶν ὑβρισμένων, οὐδὲ τῶν ἄγαν πολυτελῶν προσφέρουσιν· ἀλλ᾽ ἢ βοῦς, ἢ οἶς, ἢ δὴ σῖτον, καὶ οἶνον ἄλλοι. παρεξιόντι δ᾽ αὐτῷ, καὶ παρελαύνοντι, ταῦτα ὑπὸ ἑκάστου πρόκειται, καὶ ὀνομάζεται δῶρα, καὶ δοκεῖ τούτῳ. οἱ δὲ ἔτι τούτων ἐνδεέστεροι τὸν βίον, καὶ γάλα, καὶ φοίνικας αὐτῷ, καὶ τυρὸν προσφέρουσι, καὶ τρωκτὰ ὡραῖα, καὶ τὰς ἄλλας ἀπαρχὰς τῶν ἐπιχωρίων.

Περὶ δεδωρημένου ὕδατος τῷ Περσῶν βασιλεῖ. Κεφ. λβ.

Λόγος οὖν καὶ οὗτος Περσικός. φασὶν ἄνδρα Πέρσην, ᾧ ὄνομα ἦν Σιναίτης, πόρρω τῆς ἐπαύλεως τῆς ἑαυτοῦ ἐντυχεῖν Ἀρταξέρξῃ, τῷ ἐπικαλουμένῳ Μνήμονι. ἀπολειφθέντα οὖν, θορυβηθῆναι δέει τοῦ νόμου, καὶ αἰδοῖ τοῦ βασιλέως. οὐκ

Galetem non ob formã magis, quàm singularem rerũ cognitionẽ à Ptolemæo fuisse adamatum. Cap. XXX.

Ptolemęus rex amasiũ habebat Galetam, pulcherrima forma præditũ. Animus uerò iuuenis longè formã superabat. persæpe igitur etiã Ptolemæus testimonium ei perhibebat, inquiens, O benignum caput. Nulli tu unquam ullius autor incommodi extitisti, at multorũ utilitatem promouisti. Accidit aliquando, ut cum rege adolescens equitaret. Cum uerò ꝓcul aliquos ad suppliciũ trahi uideret, nõ oscitãter in hæc uerba regẽ affatus est: Sed ô rex, inquit ad Ptolemæũ, quandoquidẽ prospera quadã sontiũ istorum fortuna, equos conscendimus, age si tibi gratũ est, calcaribus admotis & uelocius persequentes, appareamus miseris quasi Dioscuri saluatores, & opiferi salutem ferentes, quod cõmuni ꝓuerbio de his dijs uulgatũ est. Ille uerò maximã uoluptatẽ capiẽs ex eius bonitate, & propensum ad misericordiam animum amplectẽs, tum nocentes seruauit: tum amoris, quem erga puerum gerebat, intentionem confirmauit & auxit.

Lex Persarum, de ferendis regi muneribus. Cap. XXXI.

Legem habent Persæ, quæ una ex omnibus obseruantissimè ab illis colitur. Cũ rex in Persia equitat, omnes ei Persæ, singuli pro suis facultatibus munera offerũt. Nã qui agriculturæ dediti sunt, & terræ colendæ operã nauant, & qui sua manu laborant opifices, neq; nimis attrita et uilia, neq; nimis preciosa & magnifica donant, sed aut boues aut oues: nõnulli etiã frumentũ, siue uinũ. Prætereuntiquitanti aũt ipsi hæc à singulis apponunt, & munerũ nomine uocant, qua appellatione etiã ipse recipit. Qui uerò sunt his pauperiores, lac, palmas, & caseũ ferunt, maturaq; bellaria, & alias primitias fructuum, qui in regione nascuntur.

De aqua regi Persarum dono data. Cap. XXXII.

Haec etiam historia Persica est. Ferũt hominem Persam, nomine Sinętam, procul à suo tugurio, factum obuiam Artaxerxi, qui Mnemon cognominabatur, & interceptum, metu legis seipsum cruciasse, atque uerecundia regis.

Cum uerò, quid in præsentia faceret non haberet, aiũt molestè patienté se ab alijs Persis officio superari, neq; cõmittere uolentem, ut ipse solus donis nõ ferẽdis infamis esset, ad præterfluenté proximè fluuium, nomine Cyrũ, summa celeritate accurrisse, & euestigiò procumbenté, aquã utraq; uola hausisse, & sic regé allocutũ esse: O rex, inquit, Artaxerxa, regnes in ęternum. Nunc ego pro locorũ & facultatis ratione te honoro, ut non indonatus, quantũ ad me attinet, & quantum in me est, prætereas. Honoro aũt te Cyri aquis. Quòd si ad statioñe tuã ueneris, ego domo mea, quantũ meæ facultates patientur, preciosissima & optima ferens, te honorabo: & forsitã haud cedam cuiquam illorũ, qui nunc te muneribus uenerant & excipiunt. Artaxerxes hac re delectatus, Et ego, inquit, ô homo, grato animo munus tuum accipio, & in preciosissimis numero, & illis æquale ac par esse dico. primũ quoniã aqua rerũ omniũ est optima. deinde, quoniã Cyri nomé prę se fert. Et prorsus uolo, ut mihi diuertenti, in statiõe appareas. Hęc locutus mãdauit spadonibus, ut munus ab eo reciperẽt. q sine mora accurrẽtes, in aureã phialã de manibus eius aquã exceperũt. Rex uerò, cũ ad diuersoriũ suũ puenisset, misit homini stolã Persicã, & phialã aureã, atq; mille Daricos. Simulq; ferenté ea dicere iussit: Visum est regi, ut hoc auro tuũ animũ oblectes & exhilares, quoniã ipsius quoq; mẽtem uoluptate affecisti, qui nõ indonatũ neq; inhonoratũ præterire passus sis: sed quemadmodũ necessitas patiebatur, ita sis ueneratus. Vult etiam, ut hac phiala aquam ex illo fluuio haustam bibas.

τ' ἐμαυτοῦ

De insigni malo punico eidem regi donato. Cap. XXXIII.

Misses Artaxerxi per Persidé equitanti, malũ punicũ maximũ obtulit in uanno. Rex magnitudinem eius admiratus, interrogauit, E quónam horto depromptum hoc donum mihi adfers? Illo uerò respondente, domo sua & ex suis agris: gauisus rex supra modum, missis regijs muneribus uirum ornauit, & Per Solem, inquit, iste homo tali curatione & diligentia poterit etiã ciuitatem, meo quidẽ iudicio, ex parua ampliorem reddere.

Videtur

οὐκ ἔχων δὲ ὅ,τι χρήσεται τῷ παρόντι, ᾐσχύνθη καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν μὴ φέρων, μηδὲ ἄτιμος δόξαι, διὰ τὸ μὴ δωροφορῆσαι βασιλέα. ἀλλ' οὗτός γε πρὸς τὸν ποταμὸν τὸν πλησίον παραρρέοντα, ᾧ Κῦρος ὄνομα, ἐλθὼν σὺν σπουδῇ, καὶ ᾗ ποδῶν εἶχε μάλιστα ἐπικύψας, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἀρυσάμενος τοῦ ὕδατος, Βασιλεῦ (φησὶν) Ἀρταξέρξη, δι' αἰῶνος βασιλεύοις. νῦν μὲν οὖν σε ὅπῃ τε, καὶ ὅπως ἔχω τιμῶ, ὡς ἂν μὴ ἀγέραστος τό γ' οὖν ἐμὸν, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ παρέλθῃς. τιμῶ δέ σε Κύρου ποταμοῦ ὕδατι. ὅταν δὲ ἐπὶ τὸν σταθμὸν τὸν σὸν παραγένῃ, οἴκοθεν ὡς ἔνι μάλιστα † ἑαυτοῦ κράτιστα καὶ πολυτελέστατα χορήσαιμι, οὕτω τιμήσω σε, καὶ δὴ οὐδὲν ἐλάττων γενοίμην τινὸς τῶν ἄλλων τῶν ἤδη σε δεξιωσαμένων τοῖς δώροις. Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀρταξέρξης ἥσθη, καὶ Δέχομαι ἡδέως (φησὶν) ἄνθρωπε τὸ δῶρον. καὶ τιμῶ γε αὐτὸ τῶν πάνυ πολυτελῶν, καὶ ἰσοστάσιον ἐκείνοις λέγω. πρῶτον μὲν, ὅτι ὕδωρ ἐστὶ τὸ πάντων ἄριστον: δεύτερον δὲ, ὅτι Κύρου ὄνομα ἐν ἑαυτῷ φέρει. καὶ σὺ δέ μοι καταλύοντι, ἐν τῷ σταθμῷ πάντως ἐπιφάνηθι. ταῦτα εἰπὼν προσέταξε τοὺς εὐνούχους λαβεῖν τὸ ἐξ αὐτοῦ δῶρον. οἱ δὲ τὴν ταχίστην προσδραμόντες, εἰς χρυσῆν φιάλην ἐδέξαντο ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸ ὕδωρ. Ἐλθὼν δὲ ἔνθα κατέλυσεν ὁ βασιλεὺς, ἔπεμψε τῷ ἀνδρὶ τῷ Πέρσῃ στολὴν Περσικὴν, καὶ φιάλην χρυσῆν, καὶ χιλίους Δαρεικούς. καὶ προσέταξε τὸν κομίζοντα αὐτὰ εἰπεῖν τῷ λαμβάνοντι: κελεύει σε βασιλεὺς, ἐκ μὲν τούτου τοῦ χρυσίου εὐφραίνειν τὴν σεαυτοῦ ψυχήν: ἐπεὶ καὶ σὺ τὴν ἐκείνου εὔφρανας, μὴ αὐτὴν ἀγέραστον, μηδὲ ἄτιμον ἐάσας, ἀλλ' ὡς ἤδη ἐχώρει ταύτῃ τιμήσας. βούλεται δέ σε καὶ τῇ φιάλῃ ταύτῃ ἀρυόμενον, πίνειν ἐξ ἐκείνου τοῦ ὕδατος.

Περὶ μεγάλης ῥοιᾶς τῷ αὐτῷ δεδωρημένης. Κεφ. λγ.

Ῥοιὰν ἐπὶ λίκνου μεγίστην ὁ Μίσης Ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ ἐλαύνοντι τὴν Περσίδα, προσεκόμισε. τὸ μέγεθος οὖν αὐτῆς ὑπερεκπλαγεὶς ὁ βασιλεὺς, Ἐκ ποίου παραδείσου φησὶ, λαβὼν φέρεις μοι τὸ δῶρον τοῦτο; τοῦ δὲ εἰπόντος, ὅτι οἴκοθεν, καὶ ἐκ τῆς αὐτοῦ γεωργίας, ὑπερήσθη. καὶ δῶρα μὲν αὐτῷ βασιλικὰ ἔπεμψε, καὶ ἐπεῖπε, νὴ τὸν Μίθραν, ἀνὴρ οὗτος ἐκ τῆς ἐπιμελείας ταύτης δυνήσεται καὶ πόλιν, κατά γε τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἐκ μικρᾶς μεγάλην ποιῆσαι.

Εοικε

Ἔοικε δὲ ὁ λόγος ὁμολογεῖν οὗτος, ὅτι πάντα ἐκ τῆς ἐπιμελείας, καὶ τῆς διαρκοῦς φροντίδος, καὶ τῆς σπουδῆς τῆς ἀνελλιποῦς, καὶ τὰ παρὰ φύσιν δύναιτο ἂν κρείττονα γενέσθαι.

Περὶ πατρὸς υἱοῦ θάνατον καταγινώσκεσθαι ζητοῦντος. Κεφ. λδ.

Ἀνὴρ γένει Μάρδος, ὄνομα Ῥακώκης, παῖδας εἶχεν ἑπτά. ἀλλὰ τούτων ὁ νεώτατος ἐκαλεῖτο Καρτώμης, κακὰ δὲ πολλὰ τοὺς μάγους εἰργάζετο. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐπειρᾶτο αὐτὸν ὁ πατὴρ παιδεύειν, καὶ ῥυθμίζειν λόγῳ. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπείθετο, τῶν δικαστῶν τῶν περιχώρων ἀφικομένων ἔνθα ᾤκει ὁ τοῦ νεανίσκου πατὴρ, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός γε συλλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὼ χεῖρε ὀπίσω περιαγαγὼν αὐτοῦ, πρὸς τοὺς δικαστὰς ἤγαγε. καὶ ὅσα αὐτῷ τετόλμητο, πάντα ἀκριβῶς κατηγόρησε, καὶ ᾔτει παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νεανίσκον. οἱ δὲ, ἐξεπλάγησαν, καὶ αὐτοὶ μὲν ἀφ᾽ ἑαυτῶν οὐκ ἔκριναν τὴν καταδικάζουσαν ἀγαγεῖν ψῆφον, ἀμφοτέρους δὲ ἐπὶ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν τὸν Ἀρταξέρξην ἤγαγον. τὰ αὐτὰ δὲ λέγοντος τοῦ Μάρδου, ὑπολαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔφη, εἶτα τολμήσεις τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς ἑαυτοῦ τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομεῖναι; ὁ δὲ ἔφη, πάντων μάλιστα. ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ κήπῳ ὅταν τῶν φυομένων θριδακινῶν τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς ἀποκλῶ, καὶ ἀφαιρῶ, οὐδὲν ἡ μήτηρ αὐτῶν ἡ θριδακίνη λυπεῖται, ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον, καὶ μείζων καὶ γλυκίων γίνεται. †ἅμα καὶ ἐγὼ ὦ βασιλεῦ, τὸν βλάπτοντα τὴν ἐμὴν οἰκίαν, καὶ τὸν τῶν ἀδελφῶν βίον εἶπε, θεωρῶν ἀπολλύμενον, καὶ τῆς κακουργίας τῆς εἰς αὐτοὺς παυόμενον, καὶ αὐτὸς αὐξηθήσομαι, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς κατὰ γένος συνέσομαι τὰ αὐτὰ ἐμοὶ εὖ πάσχουσιν. ὧν ἀκούσας Ἀρταξέρξης ἐπῄνεσε μὲν τὸν Ῥακώκην, καὶ τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἐποίησεν ἕνα, εἰπὼν πρὸς τοὺς παρόντας: ὅτι ὁ περὶ τῶν ἰδίων παίδων, οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος, πάντως καὶ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀκριβὴς ἔσται δικαστὴς, καὶ ἀδέκαστος. ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανίαν τῆς παρούσης τιμωρίας, ἀπειλῶν αὐτῷ θανάτου τρόπον βαρύτατον, ἐὰν ἐπὶ τοῖς φθάσασιν ἀδικῶν φωραθῇ ἕτερα.

Videtur autẽ hic ſermo innuere, omnes res, cura & ſufficienti opera, & indefeſſo labore, meliores & præſtantiores quàm natura producat, effici poſſe.

De patre filium ſuũ capitis reũ poſtulante. Cap. XXXIIII.

Homo quidam genere Mardus, nomine Rhacoces, ſeptem habebat liberos. Sed ex his omnium minimus natu nomine Cartomes, magos & ſapientes multis damnis affligebat. Primùm igitur eum pater inſtituere, erudire, & uerbis reducere in uiam tentabat. Verùm cum ille non admitteret diſciplinam, & quodam tempore uicini iudices eò uenirent, ubi ſedes ſuas habebat adoleſcentis pater, ille comprehenſum filium, & manibus in tergum reuinctis, ad iudices abduxit. Ibi, quæcunque unquam per audaciam deliquiſſet, cum accuſatione commemorauit: & à iudicibus poſtulauit, ut adoleſcẽtem ad mortem raperent. At illi animis conſternati, ſuis ſententijs eum condemnare noluerunt, ſed utrunq; ad regẽ Perſarum Artaxerxem adduxerunt. Mardo uerò ſemper inſtante, & eadem contendente, excipiens rex ait: Potís ne es etiam ferre, ut filius in tuo conſpectu uita priuetur? qui reſpondit, Maximè. Quoniam in horto etiam cum naſcentium lactucarũ ſurculos amaros defringo & amputo, tãtum abeſt ut dolorem ex eo mater ipſorum lactuca patiatur, ut etiam magis efflorescat, item magnitudine & dulcedine plus augeatur. Ad eundem modum ego ô rex, cum uidero eum, qui meam familiam lędit, & uitę fratrum officit, obſtatq;, uitam amittere, & à ſuis in ipſos iniurijs prohiberi, etiam ipſe amplificabor, & reliquos mei generis ſimiliter mecum proſperam fortunam agere conſpiciam. Quibus auditis Artaxerxes, Rhacocem collaudauit, & in collegium regiorum iudicum cooptauit, his uerbis præſentes allocutus: Qui tam ſeueriter & iuſtè de proprijs liberis ſententiam audet pronunciare, omninò etiam in alienis criminibus incorruptum & ſincerum iudicem ſe præſtabit: adoleſcentem uerò præſenti culpa liberauit, grauiſsimam mortem interminatus, ſi præter antecedentia peccata in poſterum ſimili in crimine deprehenſus fuiſſet.

† οὕτω

AELIANI

AELIANI VARIAE HISTORIAE
LIBER SECVNDVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Quemadmodū Socrates animū Alcibiadi fecerit, ut ne plus æquo metueret amplius populum. Cap. I.

ET hæc Socratis ad Alcibiadē uerba referemus: Qui cum adoleſcens admodum angeretur, & uehementer timeret in populi concionē prodire, Socrates confidentiorem reddere & excitare uolens, An non, inquit, ſutorem illum (adiecto nomine) nihili pendis? Annuente Alcibiade, rurſum excipiens Socrates, Quid inquit, an non etiam illum circorū præconem, aut etiam tentoriorum ſutorē illū? Fatente Alcibiade adoleſcente: Núm ne igitur concio, inquit, ex alijs quàm huiuſmodi cōſtat? Quòd ſi ergo ſingulos contemnis, contemnendi tibi ſunt etiam ſi unà ſint congregati. Hæc prudentiſsimè filius Sophroniſci & Phænaretæ, filium Cliniæ & Dinomaches docebat.

Πῶς ὁ Σωκράτης ἐθάρσυνε τὸν Ἀλκιβιάδην, ὥστε μηκέτι μᾶλλον τοῦ πρέποντος εὐλαβεῖσθαι τὸν δῆμον. Κεφ. α.

ΚΑὶ ταῦτα Σωκράτους πρὸς Ἀλκιβιάδην. ὁ μὲν ἠγωνία, καὶ ἐδεδίει πάνυ σφόδρα εἰς τὸν δῆμον παρελθεῖν τὸ μειράκιον: ἐπιθαρσύνων δὲ αὐτὸν, καὶ ἐγείρων ὁ Σωκράτης, Οὐ καταφρονεῖς (εἶπεν) ἐκείνου τοῦ σκυτοτόμου; τὸ ὄνομα εἰπὼν αὐτοῦ. φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὑπολαβὼν πάλιν ὁ Σωκράτης, Ἔτι δὲ ἐκείνου τοῦ ἐν τοῖς κύκλοις κηρύττοντος; ἢ ἐκείνου τοῦ σκηνορράφου; ὁμολογοῦντος δὲ τοῦ Κλεινίου μειρακίου, Οὐκοῦν ἔφη ὁ Σωκράτης, ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἐκ τοιούτων ἤθροισται: καὶ εἰ τῶν καθ᾽ ἕνα καταφρονεῖς, καταφρονητέον ἄρα καὶ τῶν ἠθροισμένων: μεγαλοφρόνως ταῦτα ὁ τοῦ Σωφρονίσκου καὶ τῆς Φαιναρέτης, τὸν τοῦ Κλεινίου καὶ τῆς Δεινομάχης διδάσκων.

De perperam laudatis picturis. Cap. II.

CVm Megabyzus aliquando picturas tenuiter & ruditer cōfectas laudibus extolleret, alias uerò cū ſumma induſtria elaboratas reprehēderet, pueri Zeuxidis melinū colorē terentes, eum deridebant. Zeuxis itaq;, Cum taces, inquit, Megabyze, neſcio quid magni de te ſibi pueri hi pollicentur. Reſpiciunt enim ad ueſtē & cultum tuū. Simulac uerò quid artificioſum uis dicere, te contemnunt. Parce igitū laudibus tuis, & ut tu quoq; unus habearis ex laudandis compeſce linguam: neq; cuiuſquam, quæ nihil ad te attinent, opera uel artem dijudices.

Περὶ γραφῶν ἐπαινουμένων κακῶς. Κεφ. β.

ΜΕγαβύζου ποτὲ ἐπαινοῦντος γραφὰς εὐτελεῖς, καὶ ἀτέχνους, ἑτέρας δὲ σπουδαίως ἐκπεπονημένας διαψέγοντος, τὰ παιδάρια τὰ τοῦ Ζεύξιδος τὴν μηλίδα τρίβοντα κατεγέλα. ὁ τοίνυν Ζεῦξις ἔφατο, ὅταν μὲν σιωπᾷς ὦ Μεγάβυζε, θαυμάζει σε τὰ παιδάρια ταῦτα. ὁρᾷ γὰρ σου τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν θεραπείαν τὴν περὶ σέ: ὅταν γε μὴν τεχνικόν τι θέλεις εἰπεῖν, καταφρονεῖ σου. φύλαττε τοίνυν σεαυτὸν εἰς τοὺς ἐπαινουμένους, κρατῶν τῆς γλώσσης, καὶ ὑπὲρ μηδενὸς τῶν μηδὲν σοι προσηκόντων φιλοτεχνῶν.

De Alexandro, ꝗ ſimulacrū quoddā nō ut par erat laudauerit. Cap. III.

ALexander Epheſi ſuam ipſius imaginem, quā Apelles pinxerat, contemplatus, non laudauit pro dignitate picturæ. Cum aūt introductus equus adhinniret equo picto, perinde atq; uero: O rex, inquit

Περὶ Ἀλεξάνδρου οὐκ ἐπαινέσαντος εἰκόνα κατὰ τὴν ἀξίαν. Κεφ. γ.

ΑΛέξανδρος θεασάμενος τὴν ἐν Ἐφέσῳ εἰκόνα ἑαυτοῦ, τὴν ὑπὸ Ἀπελλοῦ γραφεῖσαν, οὐκ ἐπῄνεσε κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ γράμματος. εἰσαχθέντος δὲ τοῦ ἵππου, καὶ χρεμετίσαντος πρὸς τὸν ἵππον τὸν ἐν τῇ εἰκόνι, ὡς πρὸς ἀληθινὸν καὶ ἐκεῖνον, Ω βασιλεῦ (εἶπεν

(εἶπεν ὁ Ἀπελλῆς) ἀλλ' ὅγε ἵππος ἔοικέ σου γραφικώτερος εἶναι καὶ πολύ.

Περὶ ἔρωτος Χαρίτωνος, καὶ Μελανίππου, καὶ τυράννου εἰς αὐτοὺς συμπαθείας.

Κεφ. δ.

Φαλάριδος ὑμῖν ἔργον οὐ μάλα ἐκείνῳ συνήθες εἰπεῖν ἐθέλω. τὸ δὲ ἔργον φιλανθρωπίαν ἄμαχον ὁμολογεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλότριον ἐκείνου δοκεῖ. Χαρίτων ἦν Ἀκραγαντῖνος φιλόκαλος ἄνθρωπος, καὶ περὶ τὴν ὥραν τὴν τῶν νέων ἐσπουδακὼς δαιμονίως. διαπύρως δὲ ἠράσθη μάλιστα Μελανίππου τοῦ Ἀκραγαντίνου καὶ ἐκείνου, καὶ τὴν ψυχὴν ἀγαθοῦ, καὶ τὸ κάλλος διαφέροντος. Τοῦτον ἐλύπησέ τι Φάλαρις τὸν Μελάνιππον. δικαζομένῳ γὰρ αὐτῷ πρός τινα τῶν ἑταίρων αὐτοῦ τοῦ Φαλάριδος, προσέταξεν ὁ τύραννος τὴν γραφὴν καταθέσθαι. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ὁ δὲ ἠπείλησε τὰ ἔσχατα δράσειν αὐτὸν μὴ ὑπακούσαντα. καὶ ἐκεῖνος μὲν παρὰ τὴν δίκην ἐκράτησε τοῦ ἀνάγκῃ προστάξαντος. τοῦ Φαλάριδος δὲ οἱ ἄρχοντες τὴν γραφὴν τοῦ ἀγῶνος ἠφάνισαν. Βαρέως δ' ἐπὶ τούτοις ὁ νεανίσκος ἤνεγκεν, ὑβρίσθαι λέγων. καὶ ὡμολόγει τὴν ὀργὴν τὴν ἑαυτοῦ πρὸς τὸν ἐραστὴν ὁ Μελάνιππος. καὶ ἠξίου κοινωνὸν αὐτὸν γενέσθαι τῆς ἐπιθέσεως τῆς κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄλλους δὲ ἔσπευδε προσλαβεῖν τῶν νεανίσκων, οὓς μάλιστα ᾔδει περὶ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν θερμοτάτους. Ὁρῶν δὲ αὐτὸν ὁ Χαρίτων ἐνθουσιῶντα, καὶ ὑπὸ τῆς ὀργῆς ἀναφλεγόμενον, καὶ γινώσκων ὅτι τῶν πολιτῶν οὐδεὶς αὐτοῖς συλλήψεται, δέει τῷ ἐκ τοῦ τυράννου: καὶ αὐτὸς ἔφη πάλαι τοῦτο ἐπιθυμεῖν, καὶ σπεύδειν ἐκ παντὸς, τὴν πατρίδα ῥύσασθαι τῆς δουλείας τῆς καταλαβούσης, ἀσφαλὲς δὲ μὴ εἶναι πρὸς πολλοὺς τὰ τοιαῦτα ἐκφέρειν: ἠξίου δὲ τὸν Μελάνιππόν οἱ συγχωρῆσαι ὑπὲρ τούτων ἀκριβέστερον διασκέψασθαι, καὶ ἐᾶσαι παραφυλάξαι τὸν χρόνον, τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὴν πρᾶξιν. συνεχώρησε τὸ μειράκιον. Ἐφ' ἑαυτοῦ τοίνυν ὁ Χαρίτων βαλλόμενος τὸ πᾶν τόλμημα, καὶ κοινωνὸν αὐτοῦ μὴ θελήσας παραλαβεῖν τὸν ἐρώμενον, ἵν' εἰ καταφωραθεὶς αὐτὸς ὑπέχοι τὴν δίκην, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐκεῖνον εἰς ταὐτὰ ἐμβάλοι. ἡνίκα οὖν ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἐγχειρίδιον λαβὼν, ὥρματο ἐπὶ τὸν τύραννον. οὐ μὴν ἔλαθε, κατεφωράθη δὲ, πάνυ

inquit Apelles, sed hic equus in discernendis picturis longè te meliore iudicio præditus esse uidetur.

De amore Charitonis & Melanippi, & tyranni erga ipsos miseratione.

Cap. IIII.

PHalaridis factũ recensebo uobis, alienum id quidem ab eius moribus. Nã humanitatem quandã præ se fert singularem, & idcico consentaneum ei non uidetur esse. Chariton erat quidã Agrigentinus, pulchritudinis amator, & nimi⁹ in adolescentium amore. Hic ardenti desiderio Melanippum amabat, qui etiã ipse Agrigentinus erat, animum gerens honestum, & elegantia formæ præstans. Hunc Melanippũ læserat quadã re Phalaris. Cũ enim iudicio cum amico Phalaridis contenderet, tyrannus mandauit, ut accusatione desisteret. Qui cũ non obediret, extremũ periculum ei minitatus est, nisi morem gereret. Itaque ui coactus lite abstinuit. Principes autem Phalaridis, irritam iudicij sententiam fecerunt. Quod adolescens ægrè ferens, iniuriam sibi fieri dixit, & amico suam iram prodidit, atq; cófessus est Melanippus, rogauitq; ut sibi ad iuméto esset, ad insidias in tyrannum intendendas. Alios etiam adolescentes in societatem asciscere cogitauit, quos ad eiusmodi facinus cómodissimos paratissimosq; esse sciret. Chariton, cum insaniam eius ac furorem cerneret, & ab ira incensum rapi, atque sciret neminem ciuium in hanc rem consensurum esse metu tyranni, se quoque dudum aiebat hoc agitasse, & omnem diligentiã semper adhibere, ut patriam à seruitute præsenti in libertatem uindicaret: sed periculose hæc multis enunciari, & cómunicari. Quamobrem orare, ut sibi de his rebus penitius considerandi curã permittat, & tempus idoneum ad obeundum facinus capere sinat. Concessit adolescens. Proinde Chariton, omnem huius ausi conatum in sese assumens, amasium in societatem sceleris assumere nolebat: ut si deprehenderetur, & manifestum fieret negotium, ipse solus pœnas dependeret, non etiam amasium periculi faceret participem. Sumpta igitur sica, cum opportunum uidebatur, ad tyrannum uiam affectabat. Nec uerò clàm esse poterat, sed deprehensus est à satel-

à satellitibus, qui in eiusmodi res summo studio intenti erant. Coniectus autem in carcerem, & quæstionibus examinatus ad prodendos coniuratores, fortiter tolerauit & passus est tormentorum sæuitiam, atq; uim. Postquam uerò longum id fuit, Melanippus ad Phalarim accessit, & se non tantum socium huius consilij, sed etiam authorem insidiarũ Charitoni extitisse confessus est. Percontãte rege, qua causa impulsus hoc fecisset, narrauit ei cuncta, quemadmodũ suprà retulimus, & iudicij sublationem, atque hęc sibi molesta & indigna uisa esse confirmauit. Miratus igitur tyrannus, utrunque liberum dimisit, sed ea lege atque conditione, ut eodem die non solum ex Agrigentinensium urbe, uerùm etiam è Sicilia excederent. Nihilominus tamen eis permittebat, ut ex suis possessionibus & facultatibus debitum fructum caperẽt. Hos postmodum & eorum amicitiam Pythia celebrauit his carminibus:

Humanę genti autores cœlestis amoris,
Et Charitõ fœlix, & Melanippus erat:

oraculo horum amorem diuinũ & cœlestem appellante.

De tẽporis parsimonia, & quod apud Lacedæmonios nõ concedebat deambulatio. Cap. V.

Lacedæmonij temporis parsimoniã magnopere putauerunt habendam, impendentes ipsum sedulò ad seria negotia, neq; cuiquã ciuium permittentes, ut uel in otio uel in ludicris illud consumeret: ut ne rebus extra uirtutem positis tributum, frustra perderetur. Huius testimonium cum cęteris etiã illud est: Cum nunciatum esset ephoris Lacedæmoniorum, eos qui Deceliam tenebant, deambulationibus uti pomeridianis, mandatũ dederunt ad eos: Ne deambuletis: tanquam genio indulgerent illi potiùs, quàm corpus exercerent. Nam oportere Lacedæmonios non deambulationibus, sed exercitijs bonã ualetudinẽ parare, & tueri.

Exemplũ, quod non oporteat uulgò hominũ placere. Cap. VI.

† pugilatus Vide infra lib. 14. cap. 8.

Hippomachus, ut fama est, † pugillãdi magister, cũ athleta quidã ex eius discipulis specimẽ exhiberet artis, et circumstans multitudo uniuersa acclamaret, percussit eũ uirga Hippomachus, inquiens: Sed tu perperã, neq; sicut oportebat fecisti, quod melius fieri debebat. Nam

πάνυ σφόδρα τῶν δορυφόρων ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα φυλαττόντων. ἐμβληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Φαλάριδος εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ στρεβλούμενος ἵν' εἴπῃ τοὺς συνεγνωκότας, ὁ δὲ ἐγκαρτέρει καὶ ἐνήθλει ταῖς βασάνοις. ἐπεὶ δὲ μακρὸν τοῦτο ἦν, ὁ Μελάνιππος ἧκεν ἐπὶ τὸν Φάλαριν, καὶ ὡμολόγησεν οὐ μόνον κοινωνὸς εἶναι τῷ Χαρίτωνι τῆς βουλῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἄρξαι τῆς ἐπιβουλῆς. τοῦ δὲ πυνθανομένου τὴν αἰτίαν, εἶπε τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον, καὶ τὴν τῆς γραφῆς ἄρσιν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὡμολόγει περιαλγῆσαι. θαυμάσας οὖν, ἀμφοτέρους ἀφῆκε τῆς τιμωρίας, προστάξας αὐθημερὸν ἀπελθεῖν, μὴ μόνον τῆς Ἀκραγαντίνων πόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς Σικελίας. συνεχώρησε δὲ αὐτοῖς τὰ ἴδια δίκαια καρποῦσθαι. τούτους ὕστερον ἡ Πυθία, καὶ τὴν φιλίαν αὐτῶν ὕμνησε, διὰ τούτων τῶν ἐπῶν:

Θείας ἡγητῆρες ἐφημερίοις φιλότητος,
Εὐδαίμων Χαρίτων, καὶ Μελάνιππος ἔφυ:

τοῦ θεοῦ τὸν ἔρωτα αὐτῶν θείαν ὀνομάσαντος φιλίαν.

Περὶ χρόνου ταμιεύσεως, καὶ τοῦ μὴ ἐᾶσαι Λακεδαιμονίους περιπατεῖν. Κεφ. ε.

Λακεδαιμόνιοι δεινὴν ἐποιοῦντο τοῦ χρόνου τὴν φειδώ, ταμιευόμενοι πανταχόθεν αὐτοῦ εἰς τὰ ἐπειγόμενα, καὶ μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐπιτρέποντες, μήτε ῥᾳστωνεύειν, μήτε ῥᾳθυμεῖν εἰς αὐτόν: ὡς ἂν μὴ πρὸς τὰ ἔξω τῆς ἀρετῆς ἀναλισκόμενος, εἶτα μάτην διαφθείροιτο. μαρτύριον τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο. ἀκούσαντες οἱ ἔφοροι Λακεδαιμονίων, τοὺς Δεκέλειαν καταλαβόντας περιπάτῳ χρῆσθαι δειλινῷ, ἐπέστειλαν αὐτοῖς, Μὴ περιπατεῖτε, ὡς τρυφώντων αὐτῶν μᾶλλον, ἢ τὸ σῶμα ἐκπονούντων. δεῖν γὰρ Λακεδαιμονίους, οὐ διὰ τοῦ περιπάτου, ἀλλὰ διὰ τῶν γυμνασίων τὴν ὑγείαν πορίζεσθαι.

Παράδειγμα ὅτι οὐ δεῖ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν. Κεφ. ς.

Ἱππόμαχος (φασὶν) ὁ γυμναστής, ἐπεὶ παλαίσματι ὁ ἀθλητὴς ὁ ὑπ' αὐτοῦ γυμναζόμενος ἐπάλαισεν: εἶτα ὁ πᾶς ὄχλος, ὁ περιεστὼς ἐξεβόησε, καθίκετο αὐτοῦ τῇ ῥάβδῳ ὁ Ἱππόμαχος, καὶ εἶπεν, Ἀλλὰ σύ γε κακῶς, καὶ οὐχ ὡς ἐχρῆν ἐποίησας, ὅπερ ἐχρῆν ἄμεινον γενέσθαι. οὐ

οὐ γὰρ ἂν ἐπήνεσαν οὗτοι τεχνικόν σε δράσαντά τι. αἰνιττόμενος, ὅτι τοὺς εὖ, καὶ καλῶς ἕκαστα δρῶντας, οὐ τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ τοῖς ἔχουσι νοῦν θεωρητικὸν τῶν δρωμένων, ἀρέσκειν δεῖ. Ἔοικε δὲ καὶ Σωκράτης τὴν τῶν πολλῶν ἐκφαυλίζειν κρίσιν, ἐν τῇ συνουσίᾳ τῇ πρὸς Κρίτωνα, ὅτε ἀφίκετο ὁ Κρίτων εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ δὴ ἔπειθεν αὐτὸν ἀποδρᾶναι, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων τὴν κατ' αὐτοῦ κρίσιν διαφθεῖραι.

Περὶ τοῦ μὴ ἐκθεῖναι βρέφη Θηβαίους.

Κεφ. ζ.

Νόμος οὗτος Θηβαϊκὸς, ὀρθῶς ἅμα καὶ φιλανθρώπως κείμενος ἐν τοῖς μάλιστα· ὅτι οὐκ ἔξεστιν ἀνδρὶ Θηβαίῳ, ἐκθεῖναι παιδίον, οὐδὲ εἰς ἐρημίαν αὐτὸ ῥῖψαι, θάνατον αὐτοῦ καταψηφισάμενος. ἀλλ' ἐὰν ᾖ πένης εἰς τὰ ἔσχατα ὁ τοῦ παιδὸς πατὴρ, εἴτε ἄρρεν τοῦτο, εἴτε θῆλυ ἐστὶν, ἐπὶ τὰς ἀρχὰς κομίζειν ἐξ ὠδίνων τῶν μητρῴων σὺν τοῖς σπαργάνοις αὐτό. αἱ δὲ, παραλαβοῦσαι, ἀποδίδονται τὸ βρέφος ἐπὶ τιμὴν ἐλαχίστην δόντι. ῥήτρα τε πρὸς αὐτὸν, καὶ ὁμολογία γίνεται, ἦ μὴν τρέφειν τὸ βρέφος, καὶ αὐξηθὲν ἔχειν δοῦλον, ἢ δούλην, θρεπτήρια αὐτοῦ, τὴν ὑπηρεσίαν λαμβάνοντα.

Περὶ Ξενοκλέους καὶ Εὐριπίδου, ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγωνισαμένων.

Κεφ. η.

Κατὰ τὴν πρώτην, καὶ ἕκτην Ὀλυμπιάδα καθ' ἣν ἐνίκα Ἐξαίνετος ὁ Ἀκραγαντῖνος στάδιον, ἀντηγωνίσαντο ἀλλήλοις, Ξενοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. καὶ πρῶτός γε ἦν Ξενοκλῆς, ὅς τίς ποτε οὗτός ἐστιν, Οἰδίποδι, καὶ Λυκάονι, καὶ Βάκχαις, καὶ Ἀθάμαντι σατυρικῷ. τούτου δεύτερος Εὐριπίδης ἦν, Ἀλεξάνδρῳ, καὶ Παλαμήδει, καὶ Τρῳσὶ, καὶ Σισύφῳ σατυρικῷ. γελοῖον δὲ, οὐ † γὰρ Ξενοκλέα μὲν ἡττᾶσθαι, Εὐριπίδην δὲ νικᾶν, καὶ ταῦτα τοιούτοις δράμασι. τῶν δύο τοίνυν τὸ ἕτερον, ἢ ἀνόητοι ἦσαν οἱ τῆς ψήφου κύριοι, καὶ ἀμαθεῖς, καὶ πόρρω κρίσεως ὀρθῆς, ἢ ἐδεκάσθησαν. ἄτοπον δὲ ἑκάτερον, καὶ Ἀθηναίων ἥκιστα ἄξιον.

Περί τινων ἀποστατῶν, Ἀθηναίων ψηφίσματα. Κεφ. θ.

Οἷα ἐψηφίσαντο Ἀθηναῖοι; καὶ ταῦτα ἐν δημοκρατίᾳ; Αἰγινητῶν μὲν ἑκάστου τὸν μέγαν ἀποκόψαι τῆς χειρὸς δάκτυλον τῆς δεξιᾶς· ἵνα δόρυ μὲν βαστάζειν μὴ δύνωνται, κώπην δὲ ἐλαύνειν δύνωνται. Μιτυληναίους δὲ ἡβηδὸν ἀποσφάξαι. καὶ τοῦτο ἐψηφίσαντο,

εἰσηγη-

Nam si quid artificiosum præstitisses, nō hi te collaudarent: innuens, eos qui unūquodq; ritè gerunt & administrant, non multitudini, sed ijs tantū qui rei scientiā aliquam habent, placere oportere. Videtur etiam Socrates populi iudicium repudiare, & pro nihilo ducere, in colloquio ad Critonem: cum Crito ueniens ad eum in carcerē, suaderet ut effugeret, & Atheniensium contra se iudicium corrūperet.

Quòd Thebani nō exponant infantes. Cap. VII.

Lex hæc Thebanorū, rectissimè & humanissimè posita est: Ne ciui Thebano liceat infantem exponere, neq; in solitudinē abijcere, capitis supplicio constituto. Verū si extrema mendicitate pater laboret, siue mas sit, siue fœmina infans, cogitur eū statim à materno partu ad magistratū cum ipsis fascijs adferre: qui acceptum, alicui tradit leui precio, cum quo pactum & conditiones intercedunt, ut bona fide infantem alat, & adultum serui uel seruæ loco habeat, sic ut alimentum & educatio seruitute compensetur.

De Xenocle & Euripide poëtis in Olympijs certantibus. Cap. VIII.

Olympiade prima & sexta, qua Exænetus Agrigētinus uicit stadio, contenderunt inuicē Xenocles & Euripides. Et primā palmā cōsecutus est Xenocles, quisqs is tandē est, Oedipode, Lycaone, Bacchis & Athamāte Satyrico. Post hūc secundus erat Euripides, Alexādro, Palamede, Troianis, & Sisypho Satyrico. Ridiculū aūt est, præsertim cū eiusmodi dramata fuerint, Xenoclē nō uictū, & Euripidē non superiorē discessisse. Vnū itaq; ex his duobus in causa fuerit necesse est: aut suffragiorū domini nihil uiderunt, & imperitiā suam prodiderunt, proculq; à sano iudicio discesserunt: aut pecunijs corrupti fuerunt. Ignominiosum uerò utrunque est, & Atheniensibus indignum.

† τὸν

De quibusdam defectoribus, Atheniensium decreta. Cap. IX.

Qvæ uerò dij boni decreuerūt Athenienses, idq; in democratia? Aeginetarum unicuiq; pollicē è manu dextra rescindi, ut hastā ferre nō possent, remos uerò adhuc agere possent. Mitylenensiū uerò omnē iuuentutē occidi. idq; decre-

k tum

tũ factũ est prę eũte dictãteq; Cleone, filio Clεæneti. Captiuos uerò Samiorũ notis in facie notari & inuri, quæ noctuã referrẽt: quod ipsum etiam Atticũ erat decretum. Hæc uerò ô Pallas, Minerua, & Iupiter Eleutherie, & omnes Græcorum dij, utinam neq; Athenis statuta essent, neq; de Atheniensibus dicerentur.

Timotheus postquam Platonẽ disserentem audiuisset, minùs se beatũ putauit. Cap. X.

TImotheũ audio, filium Cononis, ducem Atheniensium, cum floreret omnino rebus secundis, & facillimè urbes caperet, neque satis scirent Athenienses, quo eum honore potissimum dignarentur, ob summam uiri admirationẽ: in Platonem incidisse, qui extra mœnia, cũ quibusdam discipulis & notis ambulabat. Cumq; uideret eum grauem aspectu & latis humeris uirum esse, cæterùm uultu benignum: disserentem uerò non de pecuniarum cõtributione, neq; de triremibus aut nauticis rebus, neq; de † supplemẽtis, aut quemadmodum auxilium esset ferendum, neq; de tributo sociorum, neque de insulanis, aut similibus nugis aut ineptijs: sed de illis quæ profitebatur Plato, & in quibus omne studium consumere solebat, dixisse Cononis filius fertur. O uitã, & uerè fœlicitatem. Ex quibus manifestò colligitur, quòd seipsum idcirco nõ omnino beatum iudicarit Timotheus, quoniam nõ in istis, sed in oculis & gloria Atheniensium, & honore uersaretur.

† remigib⁹ & militibus naualibus.

Quæ Socrates dixerit de ijs qui à triginta tyrannis fuerant trucidati. Cap. XI.

SOcratem, cum uideret in imperio triginta tyrannorum multos summæ existimationis uiros interfici, & locupletissimos quosque grauissimis insidijs circumueniri, dixisse ferunt ad Antisthenẽ: Nunquid te pœnitet, quòd in uita nihil magnum neque spectabile consecuti simus, quemadmodum uidemus in Tragœdia describi monarchas, Atreos illos & Thyestas, & Agamemnones & Aegisthos? Nã illi obtruncati in Tragœdijs, & mala fercula cœnasse atq; comedisse, ubiq; produntur. Nemo uerò poëtarum eò progressus est audaciæ & impudentiæ, ut porcum mactatum in drama introducat.

De

ἐσηγησαμένου Κλέωνος τοῦ Κλεαινέτου. Τοὺς γε μὴν ἁλισκομένους αἰχμαλώτους Σαμίων στίζειν ἐπὶ τοῦ προσώπου, καὶ εἶναι τὸ στίγμα γλαῦκα, καὶ τοῦτο Ἀττικὸν ψήφισμα. οὐκ ἐβουλόμην δὲ αὐτά, οὔτε Ἀθήνησι κεκυρῶσθαι, οὔτε ὑπὲρ Ἀθηναίων λέγεσθαι, ὦ πολιὰς Ἀθηνᾶ, καὶ ἐλευθέριε Ζεῦ, καὶ οἱ Ἑλλήνων θεοὶ πάντες.

Τιμόθεος Πλάτωνος διαλεγομένου ἀκούσας, ἧττον εὐδαίμονα ἑαυτὸν ἔκρινεν. Κεφ. ι.

Τιμόθεον ἀκούω τὸν Κόνωνος, τὸν Ἀθηναίων στρατηγόν, ὅτε ἐν ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας ἦν, καὶ ᾕρει τὰς πόλεις ῥᾷστα, καὶ οὐκ εἶχον Ἀθηναῖοι, ὅποι ποτὲ αὐτὸν καταθῶνται ὑπὸ θαύματος τοῦ περὶ τὸν ἄνδρα· ἀλλὰ τοῦτόν γε Πλάτωνι τῷ Ἀρίστωνος περιτυχόντα, βαδίζοντι ἔξω τοῦ τείχους μετά τινων γνωρίμων, καὶ ἰδόντα σεμνὸν μὲν ἰδεῖν τὸ πλάτος, ἵλεων δὲ τῷ προσώπῳ, διαλεγόμενον δὲ οὐχὶ περὶ εἰσφορᾶς χρημάτων, οὐδὲ ὑπὲρ τριήρων, οὐδὲ ὑπὲρ ναυτικῶν χρειῶν, οὐδὲ ὑπὲρ πληρωμάτων, οὐδὲ ὑπὲρ τοῦ δεῖν βοηθεῖν, οὐδὲ ὑπὲρ φόρου τοῦ τῶν συμμάχων, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν νησιωτῶν, ἢ ὑπὲρ ἄλλου τινὸς τοιούτου φληνάφου, ὑπὲρ ἐκείνων δὲ ὧν ἔλεγε Πλάτων, καὶ ὑπὲρ ὧν εἴθιστο σπουδάζειν· τοιαῦτα τὸν Τιμόθεον τὸν τοῦ Κόνωνος, εἰπεῖν· Ὢ τοῦ βίου, καὶ τῆς ὄντως εὐδαιμονίας. ἐκ τούτων οὖν δῆλον, ὡς ἑαυτὸν οὐ πάνυ τι εὐδαίμονα ἀπέφαινεν ὁ Τιμόθεος, ὅτι μὴ ἐν τούτοις, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν Ἀθηναίων δόξῃ, καὶ τιμῇ ἦν.

Περὶ τῶν ῥηθέντων ὑπὸ Σωκράτους, περὶ τῶν ὑπὸ τῶν τριάκοντα σφαττομένων. Κεφ. ια.

Σωκράτης † ἰδὼν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῶν τριάκοντα τοὺς ἐνδόξους ἀναιρουμένους, καὶ βαρύτατα τοὺς πλουτοῦντας ὑπὸ τῶν τυράννων ἐπιβουλευομένους, Ἀντισθένει φασὶ περιτυχόντα εἰπεῖν· Μή τι σοι μεταμέλει, ὅτι μέγα, καὶ σεμνὸν οὐδὲν ἐγενόμεθα ἐν τῷ βίῳ· καὶ τοιοῦτοι, οἵους ἐν τῇ τραγῳδίᾳ καὶ τοὺς μονάρχας ὁρῶμεν, Ἀτρέας τε ἐκείνους, καὶ Θυέστας, καὶ Ἀγαμέμνονας, καὶ Αἰγίσθους; οὗτοι μὲν γὰρ ἀποσφαττόμενοι, καὶ ἐκτραγῳδούμενοι, καὶ πονηρὰ δεῖπνα δειπνοῦντες, καὶ ἐσθίοντες, ἑκάστοτε ἐκκαλύπτονται. οὐδεὶς δὲ οὕτως ἐγένετο τολμηρός, οὐδὲ ἀναίσχυντος τραγῳδίας ποιητής, ὥστε εἰσαγαγεῖν εἰς δρᾶμα ἀποσφαττόμενον χοῖρον.

† Σωκράτην ἰδόντα

Περὶ

Περὶ Θεμιστοκλέους παυσαμένου τῆς ἀσωτίας. Κεφ. ιβ.

Θεμιστοκλέους τοῦ Νεοκλέους: οὐκ οἶδα εἰ ἐπαινεῖν χρὴ τοῦτο. ἐπεὶ γὰρ τῆς ἀσωτίας ἐπαύσατο Θεμιστοκλῆς, ἀποκηρυχθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ὑπήρχετό πως τοῦ σωφρονεῖν, καὶ τῶν μὲν ἑταιρῶν ἀπέστη, ἤρα δὲ ἑτέρω τα ἔρωτα, τὸν τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, καὶ θερμότατα ἐπεχείρει ταῖς ἀρχαῖς, καὶ ἑαυτὸν ἐσπούδαζεν εἶναι πρῶτον: ἔλεγε (φασὶ) πρὸς τοὺς γνωρίμους. τί δ' ἄν ἐμοὶ δοίητε, ὃς οὔπω φθονοῦμαι; ὅστις δὲ ἐρᾷ φθονεῖσθαι, τοῦτο δήπου τὸ τοῦ Εὐριπίδου προβλάπτεσθαι σπεύδει. ὅτι δὲ τοῦτ' ἐστι κενὸν, ὁ αὐτὸς Εὐριπίδης φησί.

Περὶ Σωκράτους κωμῳδουμένου ὑπὸ Ἀριστοφάνους. Κεφ. ιγ.

Ἐπετίθεντο τῷ Σωκράτει, καὶ ἐπεβούλευον, οἱ ἀμφὶ τὸν Ἄνυτον: ὧν χάριν, καὶ δι' ἃς αἰτίας λέλεκται πάλαι. ὑφορώμενοι δὲ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ δεδιότες, ὅπως ποτὲ ἕξουσι πρὸς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀνδρὸς: (πολὺ γὰρ ἦν τὸ τοῦ Σωκράτους ὄνομα, διά τε τὰ ἄλλα, καὶ ὅτι τοὺς σοφιστὰς ἤλεγχεν, οὐδὲν ὑγιὲς ὄντας, οὐδέ τι σπουδαῖον, ἢ εἰδότας, ἢ λέγοντας:) ἐκ τούτων οὖν ἐβουλήθησαν πεῖραν καταθεῖναι ὑπὲρ τῆς κατ' αὐτοῦ διαβολῆς. τὸ μὲν γὰρ αὐτίκα ἀπενέγκασθαι γραφὴν κατ' αὐτοῦ παραχρῆμα, οὐκ ἐδοκίμαζον διὰ τὰ προειρημένα. καὶ δι' ἐκεῖνα δὲ, μή ποτε ἄρα ἀγριάναντες οἱ φίλοι οἱ τοῦ Σωκράτους, διαψῶσι κατ' αὐτῶν τοὺς δικαστὰς, εἶτά τι πάθωσι κακὸν ἀνήκεστον, ἅτε συκοφαντοῦντες ἄνδρα, οὐ μόνον οὐδενὸς αἴτιον κακοῦ τῇ πόλει: ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων, καὶ κόσμον ταῖς Ἀθήναις ὄντα. τί οὖν ἐπινοοῦσιν; Ἀριστοφάνην τὸν τῆς κωμῳδίας ποιητὴν, βωμολόχον ἄνδρα καὶ γελοῖον ὄντα, καὶ εἶναι σπεύδοντα, ἀναπείθουσι κωμῳδῆσαι τὸν Σωκράτη ταῦτα δήπου τὰ περιφερόμενα: ὡς ἦν ἀδολέσχης, λέγων τε αὖ, καὶ τὸν ἥττω λόγον, ἀπέφαινε κρείττονα, καὶ ἐσῆγε ξένους δαίμονας, καὶ οὐκ ᾔδει θεοὺς, οὐδ' ἐτίμα. τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα, καὶ τοὺς προσιόντας αὐτῷ ἐδίδασκέ τε, καὶ εἰδέναι ἀνέπειθεν. Ὁ δὲ Ἀριστοφάνης λαβόμενος ὑπο-

De Themistocle renunciante prodigalitati. Cap. XII.

Themistoclis, filij Neoclis, nescio an hoc etiam factum laude dignum sit. Postquam enim abdicatus à patre, à luxu & incontinentia desisteret, & in uiam rediret, à scortis abstineret, alio captus amore, reipublicæ Atheniensium, ad magistratus obnixè contendit, ipse primus esse & excellere conatus est. itaque dixit ad notos & amicos: Quid uerò mihi dederitis, qui nondum in ullius inuidia positus sum? At qui delectatur inuidia, ad illud ipsum Euripidis τὸ προβλάπτεσθαι, hoc est proprium damnum festinat. id uerò stultum est, ipso approbante Euripide.

De Socrate in comœdia taxato ab Aristophane. Cap. XIII.

Anytus† causas & uias quærebat cõtra Socratem, propter ea quæ suprà diximus. Metuebat uerò Athenienses, & illorum uoluntatem suspectam habens, quemadmodum accepturi essent hominis accusationem. Nam celebre nomen Socratis erat tum propter alia, tum potissimum, quòd in Sophistas uehementer inueheretur, in quibus nihil sanum inerat, & qui neque sciebant neque docebant quicquam operęprecium. Ab his igitur initium petere & periculum facere cœpit, quam in partem accepturi essent accusationem Socratis Athenienses. Nam statim eum in crimen uocare, non arbitrabatur esse consultũ, partim ob ea quæ exposui, partim ne Socratis amici & asseclæ exasperatos contra accusatorem iudicum animos in suas partes abstraherẽt, & sic in se aliquod malum redundaret, ut qui falso detulisset hominem, non solum nullius calamitatis reipublicæ autorem, uerùm etiam ex diuerso, ciuitatis Atheniensium ornamentum. Quid exgò excogitat? Aristophanem poëtam comicum, nugatorem, qui & ridiculus erat, & talis haberi studebat, subornat & persuadet, ut in comœdia Socratem ab ijs, quæ plerique de eo conficta norunt malis taxaret atque incesseret. Esse loquacem, & dicendo efficere ut malæ causæ bonæ uideantur, introducere nouos & inusitatos dæmones, cum neque nosset interim neque reuerenter haberet deos: atque hæc ipsa quoque in eos qui eius opera uterentur, transfundere, & eos in falsam opinionem inducere. Aristophanes arrepto

† Anytus & Melitus.

† ἀνδρικῶς. † Σωκράτης † φθονεροῖς οὖσι † πεφαρμένοις † Κλεινίου

argumẽto admodum strennuè, risum interposuit, & metrorum festiuitatem, optimum Græcorũ, aduersus quem diceret, materiam sibi faciens. Non enim illi Cleon erat in dramate propositus. Non suggillabat Lacedæmonios, aut Thebanos, aut ipsum Periclem: sed uirum dijs omnibus, præsertim Apollini charum. Proinde rei insolentia, & inusitato in scena spectaculo Socratis, primùm omnes Athenienses, cum nihil minus expectassent, obstupuerunt. Deinde, quoniam natura inuidiosi erant Athenienses, & ad optimis quibusq; detrectandum procliues, nõ solum illis qui in administratione reipublicæ & magistratibus excellerent, uerumetiam qui uel doctrina literarum, uel uitæ grauitate præfulgerent: iucundum eis ludicrum uisæ sunt illæ Nebulæ, & actorem plausu tanto prosequebant, quanto nunquam antea, & clamore uictoriam ei decreuerunt: mandaruntq; iudicibus, ut Aristophanis nomen, nõ alterius, supremũ scriberent. Atq; drama fuit eiusmodi. Socrates uerò raro ueniebat in theatra, nisi quando Euripides tragicus poëta cũ nouis tragœdis certaret: tum enim accedere solebat. Et tunc quoq; cum Euripides in Piræo contenderet, eò descendebat. Nam amabat hominem tum propter sapientiam, tum propter carminum uirtutem & bonitatẽ. Aliquando tamẽ ipsum Alcibiades filius Cliniæ, & Critias filius Callæschri ut Comœdias etiam in theatro audiret, inuitarunt, & tantũ non coëgerunt. Verũ ille nõ magni Comicos pendebat, sed egregiè cõtemnebat (ut uir modestus, iustus, probus, & sapiẽs) homines mordaces, iniuriosos, & sani nihil dicentes, quod ipsos malè habuit. Atq; etiam hæc erant Aristophanis comœdiæ seminaria, non solũ ea quæ Anytus & Melitus suggesserant. Haud etiam uero dissimile est, Aristophanem magna pecunia ex hac re locupletatum fuisse. Nam cum illi cuperent, & omnino festinarent Socratẽ calumnijs & conuicijs proscindere, ipse uerò pauper & scelerosus esset, quid absurdũ sequatur, si etiam statuamus, eum argentum ob rem inhonestam & maleficiosam cepisse? Sed de his ipse sibi conscius est. Consecutum est igitur drama magnam gloriam. Etenim illud Cratini tum maximè uerum erat: Theatrum malè sana corda habebat. & quoniam Baccha-

ὑποθέσεως οὖν μάλα † ἀνδρικῆς, ὑποσπείρας γέλωτα, καὶ τὸ ἐκ τῶν μέτρων αἱμύλον, καὶ τὸν ἄριστον τῶν Ἑλλήνων λαβὼν ὑπόθεσιν. οὐ γάρ οἱ κατὰ Κλέωνα ἦν τὸ δρᾶμα, οὐδὲ ἐκωμώδει Λακεδαιμονίους, ἢ Θηβαίους, ἢ Περικλέα αὐτόν: ἀλλ' ἄνδρα τοῖς τε ἄλλοις θεοῖς φίλον, καὶ δὴ καὶ μάλιστα τῷ Ἀπόλλωνι. ἅτε οὖν ἀήθους πράγματος, καὶ ὅραμα παράδοξον ἐν σκηνῇ καὶ κωμῳδίᾳ † Σωκράτην, πρῶτον μὲν ἐξέπληξεν ἡ κωμῳδία τοὺς ἀδοκήτως τοὺς Ἀθηναίους: εἶτα δὲ καὶ φύσει † φθονεροὺς ὄντας, καὶ τοῖς ἀρίστοις βασκαίνειν † προαιρουμένους, οὐ μόνον τοῖς ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἔτι καὶ πλέον τοῖς εὐδοκιμοῦσιν, ἢ ἐν λόγοις ἀγαθοῖς, ἢ ἐν βίου σεμνότητι, ἄκουσμα ἔδοξεν ἥδιστον αἱ δὲ αἱ Νεφέλαι. καὶ ἐκρότουν τὸν ποιητὴν ὡς οὔποτε ἄλλοτε, καὶ ἐβόων νικᾶν, καὶ προσέταττον τοῖς κριταῖς ἄνωθεν Ἀριστοφάνην, ἀλλὰ μὴ ἄλλον γράφειν. καὶ τὰ μὲν τοῦ δράματος τοιαῦτα. Ὁ δὲ Σωκράτης σπάνιον μὲν ἐπεφοίτα τοῖς θεάτροις, εἴποτε δὲ Εὐριπίδης ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς ἠγωνίζετο καινοῖς τραγῳδοῖς, τότε γε ἀφικνεῖτο. καὶ Πειραιοῖ δὲ ἀγωνιζομένου τοῦ Εὐριπίδου καὶ ἐκεῖ κατῄει. ἔχαιρε γὰρ τῷ ἀνδρὶ δηλονότι διά τε τὴν σοφίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν τοῖς μέτροις ἀρετήν. ἤδη δέ ποτε αὐτὸν ἐρεσχελῶν Ἀλκιβιάδης ὁ † Κλινίου, ἢ Κριτίας ὁ Καλλαίσχρου, καὶ κωμῳδῶν ἀκοῦσαι παρελθόντα εἰς τὸ θέατρον ἐξεβιάσαντο. ὁ δὲ, αὐτοῖς οὐκ ἠρέσκετο, ἀλλὰ δεινῶς κατεφρόνει (ἅτε ἀνὴρ σώφρων, καὶ δίκαιος, καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐπὶ τούτοις σοφὸς) ἀνδρῶν κερτόμων, καὶ ὑβριστῶν, καὶ ὑγιὲς λεγόντων οὐδέν. ἅπερ ἐλύπει δεινῶς αὐτούς. καὶ ταῦτα οὖν τῆς κωμῳδίας ἦν αὐτῷ τὰ σπέρματα. ἀλλ' οὐ μόνον ἃ παρὰ τοῦ Ἀνύτου, καὶ Μελίτου ὡμολόγηται. εἰκὸς δὲ καὶ χρηματίσασθαι ὑπὲρ τούτων Ἀριστοφάνην. καὶ γὰρ βουλομένων, μᾶλλον δὲ ἐκ παντὸς συκοφαντῆσαι τὸν Σωκράτην σπευδόντων ἐκείνων, καὶ αὐτὸν δὲ πένητα ἅμα καὶ κατάρατον ὄντα, τί παράδοξον ἦν, ἀργύριον λαβεῖν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ; καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων αὐτὸς οἶδεν. εὐδοκίμει δ' οὖν αὐτῷ τὸ δρᾶμα. καὶ γάρ τοι καὶ τὸ τοῦ Κρατίνου, τῶν, συνέβη εἴποτε ἄλλοτε, καὶ τότε τὸ θέατρον νοσῆσαι τὰς φρένας. καὶ, ἅτε ὄντων Διονυ-

Διονυσίων, παμπολύ τι χρῆμα τῶν Ἑλλήνων σπουδῇ τῆς θέας ἀφίκετο. περιφερομένου τοίνυν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Σωκράτους, καὶ ὀνομαζομένου πολλάκις, οὐκ ἂν δὲ θαυμάσαιμι, εἰ καὶ βλεπομένου ἐν τοῖς ὑποκριταῖς· δῆλα γὰρ δή, ὅτι καὶ οἱ σκευοποιοὶ ἔπλασαν αὐτὸν, ὡς ὅτι κάλλιστα ἐξεικάσαντες· ἀλλ' οἵγε ξένοι, τὸν γὰρ κωμῳδούμενον ἠγνόουν, θροῦς παρ' αὐτῶν ἐπανίστατο, καὶ ἐζήτουν ὅστις ποτὲ οὗτος ὁ Σωκράτης ἐστίν. ὅπερ οὖν ἐκεῖνος αἰσθόμενος· (καὶ γάρ τοι καὶ παρῆν οὐκ ἄλλως, οὐδὲ ἐκ τύχης· εἰδὼς δὲ ὅτι κωμῳδοῦσιν αὐτόν· καὶ δὴ καὶ ἐν καλῷ τοῦ θεάτρου ἐκάθητο·) ἵνα οὖν λύσῃ τὴν τῶν ξένων ἀπορίαν, ἐξαναστὰς, παρ' ὅλον τὸ δρᾶμα ἀγωνιζομένων τῶν ὑποκριτῶν, ἑστὼς ἐβλέπετο. τοσοῦτον ἄρα περιῆν τῷ Σωκράτει τῆς κωμῳδίας, καὶ Ἀθηναίων καταφρονεῖν.

Περὶ πλατάνου ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ἐρωμένης. Κεφ. ιδ.

Γελοῖος ἐκεῖνος ὁ Ξέρξης ἦν, εἴγε θαλάσσης μὲν καὶ γῆς κατεφρόνει τοῦ Διὸς τέχνης, ἑαυτῷ δὲ εἰργάζετο καινὰς ὁδοὺς καὶ πλοῦν ἀήθη· δεδούλωτο δὲ πλατάνῳ, καὶ ἐθαύμαζε τὸ δένδρον. ἐν Λυδίᾳ γοῦν φασὶν, ἰδὼν φυτὸν εὐμεγέθες πλατάνου, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατέμεινεν οὐδὲν δεόμενος, καὶ ἐχρήσατο σταθμῷ τῇ ἐρημίᾳ, τῇ περὶ τὴν πλάτανον. ἀλλὰ καὶ ἐξῆψεν αὐτῆς κόσμον πολυτελῆ, στρεπτοῖς, καὶ ψελλίοις, τιμῶν τοὺς κλάδους. καὶ μελεδωνὸν αὐτῇ κατέλιπεν, ὥσπερ ἐρωμένῃ φύλακα, καὶ φρουρόν. ἐκ δὲ τούτων τί τῷ δένδρῳ καλὸν ἀπήντησεν; ὁ μὲν γὰρ κόσμος ὁ ἐπίκτητος, καὶ μηδὲν αὐτῷ προσήκων, ἄλλως ἐκρέματο, καὶ συνεμάχετο εἰς ὥραν οὐδέν. ἐπεὶ τοῦ φυτοῦ κάλλος ἐκεῖνό ἐστιν, εὐγενεῖς οἱ κλάδοι, καὶ ἡ κόμη πολλὴ, καὶ στερεὸν τὸ πρέμνον, καὶ αἱ ῥίζαι ἐν βάθει, καὶ διασείοντες οἱ ἄνεμοι, καὶ ἀμφιλαφὴς ἡ ἐξ αὐτῆς σκιὰ, καὶ ἀναστρέφουσαι αἱ ὧραι· καὶ ὕδωρ τὸ μὲν διὰ τῶν ὀχετῶν ἐκτρέφον, τὸ δὲ ἐξ οὐρανοῦ ἐπάρδον. χλαμύδες δὲ αἱ Ξέρξου, καὶ χρυσὸς ὁ τοῦ βαρβάρου, καὶ τὰ ἄλλα δῶρα, οὔτε πρὸς τὴν πλάτανον, οὔτε πρὸς ἄλλο δένδρον εὐγενὲς ἦν.

Περὶ τῶν τοὺς τῶν ἐφόρων θρόνους ἀσβόλῳ χρισαμένων.

Κεφ. ιε.

Κλαζο-

Bacchanaliorũ festum celebrabatur, magna multitudo Græcorum eò spectandi cupiditate confluxerat. Cum ergo circumferretur in scena Socrates, & crebrò nominaretur (non mirum si etiam uisus in histrionum personis. nam figulos etiam pulchrè eum persæpe expressisse constat) peregrini, quis ille qui in comœdia traduceretur esset nesciẽtes, susurrum & murmur excitabant, atq; quis nam esset ille Socrates interrogabant. Quod cum animaduertisset ille (etenim nõ forte fortuna aderat, sed sciens se in comœdia taxandum: sedebatq; in opportuno loco theatri) ad tollendam dubitationem ex animis peregrinorum, surrexit, & per totum drama, congredientibus histrionibus, stans cernebatur. Adeò Socrates & istam comœdiam & Athenienses nihili fecit.

De platano à Xerxe amata.

Cap. XIIII.

Ridendus profectò Xerxes est, quòd cũ mari terrisq; Iouis operibus posthabitis, noua itinera & insolitam nauigationem sibi parasset, seruiuit platano, & arborem admiratus est. In Lydia igitur, ut rumor fert, cum uidisset proceram platanum, integrum diem ibi cõmoratus est, nulla postulante necessitate, & castra posuit in solitudine circa platanum. Sed & multiplicem ac preciosum ornatum ex ea suspendit, torquibus armillisq; ramos ueneratus: & curatorem ei reliquit, quasi custodem & propugnatorẽ amasiæ. Sed quid tandem ex his ad arborem emolumenti redijt? Nam ornatus appostititius, & nihil ad ipsam pertinens, frustra pependit, neq; ullum momentum ad splendorem & fructum arboris attulit. Nam in arbustis commendantur generosi rami, foliorum frequẽtia, stirps firma ac stabilis, radices in profundum actæ, uentorum agitatio, umbræ ex ijs procedentis amplitudo, cedẽtes inuicem anni partes: aqua partim inducta & alimentũ suppeditans, partim cœlo depluẽs. At chlamydes Xerxis, & aurũ Barbari, reliquaq; munera, neque ad platani, neq; ad ullius alterius arboris generositatem quicquam faciunt.

De Ephororũ subsellijs fuligine infectis. Cap. XV.

Cla-

Clazomenij quidam Spartam uenientes, per iniuriam & fastum thronos Ephororum, in quibus sedentes ius dicere, & reipublicæ negotia transigere consueuerant, fuligine resperserũt. Ephori re cognita, non molestè tulerunt, sed uocato præcone publico, mandarunt, ut publicè in ciuitate proclamaret, hoc mirandum: Liceat Clazomenijs indecorè facere.

De Phocione. Cap. XVI.

Phocionis filij Phoci, etiam hoc factũ laudabile duco. cum enim ad Athenienses uerba faceret pro concione, reprehendens quandam in ipsis ingratitudinem, doctissimè, & subirata uoce dixit: Malo damnũ à uobis accipere, quàm ipse uobis damnum dare.

De sapientia Magorum Persicorum & Ocho. Cap. XVII.

Persicorum Magorum sapientia, tum alia tenuit, quæ ipsis scire fas esset, tũ etiam uaticinandi scientiam calluit. Hi ergo prædixerunt etiam Ochi sæuitiam aduersus subditos & cædem, cum id ex signis quibusdam arcanis præuidissent. Nam cum Artaxerxe patre uita defuncto regnum Persarum Ochus capesseret, Magi cuidam ex Eunuchis præceperunt, ut posita mẽsa animum aduerteret, quibus rebus ex obiectis rex primùm manum inijceret. Qui cum oculos ad hoc intentos haberet, Ochus utraque manu protensa, dextra unum ex adiacentibus cultris arripuit, altera maximũ panem accepit, quẽ carnibus impositũ scidit, & alacriter comedit. Quibus auditis, Magi hæc duo uaticinati sunt, anni tempestiuam fertilitatem, atq; annonæ copiam illo regnante, & cædium frequentiam portendentes: neque falsi fuerunt.

De opiparis cœnis. Cap. XVIII.

Timotheus Cononis filius, dux Atheniensium, omissis opiparis cœnis, & epulationib⁹ imperatorijs, assumptus à Platone ad conuiuium Academicum, & frugali musicáque cœna exceptus, reuersus ad suos dixit: Qui cum Platone cœnant, etiam postero die bene habent. Exinde

Κλαζομενίων τινὲς εἰς τὴν Σπάρτην ἀφικόμενοι, καὶ ὕβρει καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενοι, τοὺς τῶν ἐφόρων θρόνους ἔνθα εἰώθασι καθήμενοι χρηματίζειν, καὶ τῶν πολιτικῶν ἕκαστα διατάττειν, ἀλλὰ τούτους γε τοὺς θρόνους ἀσβόλῳ κατέχρισαν. μαθόντες δὲ οἱ ἔφοροι, οὐκ ἠγανάκτησαν, ἀλλὰ τὸν δημόσιον κήρυκα καλέσαντες, προσέταξαν αὐτὸν δημοσίᾳ κηρύξαι, τοῦτο δὴ τὸ θαυμαζόμενον: Ἐξέστω Κλαζομενίοις ἀσχημονεῖν.

Περὶ Φωκίωνος. Κεφ. ις.

Φωκίωνος δὲ τοῦ Φώκου καὶ τοῦτο ἔργον ἔγνων καλόν. παρελθὼν γὰρ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐκκλησίας οὔσης, ἐπεί τι αὐτοῖς ἐμέμφετο ἀγνωμονοῦσι, πάνυ σφόδρα πεπαιδευμένως, καὶ πληκτικῶς εἶπε: Βούλομαι μᾶλλόν τι ὑφ' ὑμῶν παθεῖν κακὸν αὐτὸς, ἢ αὐτός τι ὑμᾶς κακῶς δρᾶσαι.

Περὶ Μάγων τῶν ἐν Πέρσαις σοφίας, καὶ Ὤχου. Κεφ. ιζ.

Ἡ τῶν ἐν Πέρσαις Μάγων σοφία, τά τε ἄλλα οἶδεν, ὁπόσα αὐτοῖς εἰδέναι θέμις, καὶ οὖν καὶ μαντεύεσθαι. οἱ γοῦν καὶ προεῖπον τὴν τοῦ Ὤχου περὶ τοὺς ὑπηκόους ἀγριότητα, καὶ τὸ φονικὸν αὐτοῦ, διά τινων ἀπορρήτων συμβόλων καταγνόντες αὐτοῦ. ὅτε γὰρ Ἀρταξέρξου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν ὁ Ὦχος παρῆλθεν: οἱ Μάγοι προσέταξαν τῶν εὐνούχων τινὶ τῶν πλησίον παρεστώτων, φυλάξαι τὸν Ὦχον, τῆς τραπέζης παρατεθείσης, τίνι πρῶτον τῶν παρακειμένων ἐπιχειρεῖ. καὶ ὁ μὲν εἱστήκει τηρῶν τοῦτο. ὁ δὲ Ὦχος τὰς χεῖρας ἐκτείνας τῇ μὲν δεξιᾷ, τῶν μαχαιρίων τῶν παρακειμένων ἓν ἔλαβε, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τὸν μέγιστον τῶν ἄρτων προσελκύσας, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτῷ τῶν κρεῶν, εἶτα τέμνων, ἤσθιεν ἀφειδῶς. ἅπερ ἀκούσαντες οἱ μάγοι, δύο ταῦτα ἐμαντεύσαντο: εὐετηρίαν τὴν ἐξ ὡρῶν, καὶ εὐφορίαν τὴν παρὰ τὸν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνον, καὶ πολλοὺς φόνους. καὶ οὐ διεψεύσαντο.

Περὶ δείπνων πολυτελῶν. Κεφ. ιη.

Τιμόθεος ὁ Κόνωνος, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἀποστάς ποτε τῶν δείπνων τῶν πολυτελῶν, καὶ τῶν ἑστιάσεων τῶν στρατηγικῶν ἐκείνων, παραληφθεὶς ὑπὸ Πλάτωνος, εἰς τὸ ἐν Ἀκαδημίᾳ συμπόσιον, καὶ ἑστιαθεὶς ἀφελῶς ἅμα, καὶ μουσικῶς, ἔφη πρὸς τοὺς οἰκείους ἐπανελθών: ὅτι ἄρα οἱ παρὰ Πλάτωνι δειπνοῦντες, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ καλῶς διάγουσιν.
ἐκ

ἐκ δὲ τούτου διέβαλε Τιμόθεος τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, καὶ φορτικά, ὡς πάντως εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐκ εὐφραίνοντα. Λόγος δὲ καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου, καὶ ταυτὸν νοῶν, οὐ μὴν τὰ αὐτὰ λέγων περίεισιν: ὅτι ἄρα τῇ ὑστεραίᾳ ὁ Τιμόθεος περιτυχὼν τῷ Πλάτωνι εἶπεν: Υμεῖς ὦ Πλάτων δειπνεῖτε μᾶλλον εἰς τὴν ὑστεραίαν, ἢ εἰς τὴν παροῦσαν.

Περὶ Αλεξάνδρου θεὸν ἑαυτὸν καλεῖσθαι βουλομένου. Κεφ. ιθ.

ΑΛέξανδρος ὅτε ἐνίκησε Δαρεῖον, καὶ τὴν Περσῶν ἀρχὴν κατεκτήσατο, μέγα ἐφ᾽ ἑαυτῷ φρονῶν, καὶ ὑπὸ τῆς εὐτυχίας τῆς περιλαβούσης αὐτὸν τότε ἐκθεούμενος, ἐπέστειλε τοῖς Ελλησι θεὸν αὐτὸν ψηφίσασθαι: γελοίως γε. οὐ γὰρ ἅπερ οὐκ ἐκ τῆς φύσεως οὐκ εἶχε, ταῦτα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αἰτῶν ἐκεῖνος ἐκέρδαινεν. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλα ἐψηφίσαντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐκεῖνα, ἐπειδὴ Αλέξανδρος βούλεται θεὸς εἶναι, ἔστω θεός: Λακωνικῶς τε ἅμα καὶ κατὰ τὸν ἐπιχώριον σφίσι τρόπον, ἐλέγξαντες τὴν ἔμπληξιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦ Αλεξάνδρου.

Περὶ Αντιγόνου Βασιλέως πραότητος. Κεφ. κ.

ΑΝτίγονόν φασι, τὸν βασιλέα δημοτικόν, καὶ πρᾶον γενέσθαι, καὶ ὅτῳ μὲν σχολὴ τὰ κατ᾽ αὐτὸν εἰδέναι, καὶ αὐτῷ ἕκαστα ἐξετάζειν ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, εἴσεται ἑτέρωθεν. εἰρήσεται δ᾽ οὖν αὐτοῦ καὶ πάνυ πρᾶον, καὶ ἄτυφον, ὃ μέλλω λέγειν. Ο Αντίγονος οὗτος ὁρῶν τὸν υἱὸν τοῖς ὑπηκόοις χρώμενον βιαιότερόν τε, καὶ θρασύτερον: Οὐκ οἶσθα (εἶπεν) ὦ παῖ, τὴν βασιλείαν ἡμῶν ἔνδοξον εἶναι δουλείαν; καὶ τὰ μὲν τοῦ Αντιγόνου πρὸς τὸν παῖδα πάνυ ἡμέρως ἔχει καὶ φιλανθρώπως. ὅτῳ δὲ οὐ δοκεῖ ταύτῃ, ἀλλ᾽ ἐκεῖνός γε οὐ δοκεῖ μοι βασιλικὸν ἄνδρα τε εἰδέναι, οὐδὲ πολιτικόν, τυραννικῷ δὲ συμβιῶσαι μᾶλλον.

Περὶ Παυσανίου, Αγάθωνος τοῦ ποιητοῦ ἐρωμένου. Κεφ. κα.

ΑΓάθωνος ἤρα τοῦ ποιητοῦ Παυσανίας ὁ ἐκ Κεραμέων. καὶ τοῦτο μὲν διατεθρύλληται: ὃ δὲ μὴ εἰς πάντας περιφοίτηκεν, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐρῶ. Εἰς Αρχελάου ποτὲ ἀφίκοντο, ὅ, τε ἐραστὴς καὶ ὁ ἐρώμενος οὗτοι. ἦν δὲ ἄρα ὁ Αρχέλαος ἐρωτικός, οὐχ ἧττον, ἢ καὶ φιλόμουσος. ἐπεὶ τοίνυν ἑώρα διαφερομένους πρὸς ἀλλήλους τόν τε Παυσανίαν, καὶ τὸν Αγάθωνα πολλάκις: οἰόμενος τὸν ἐραστὴν

Exinde Timotheus uituperauit cœnas splēdidas & onerosas, quæ omne sequentis diei gaudium & hilaritatem præscinderent atq; præriperent. Etiam ille sermo prædicto affinis, & sensum eundem præ se ferens, uerbis autem diuersus circumfertur, quòd postridie Timotheus cōueniens Platonem dixerit: Vos, ô Plato, meliùs cœnatis sequēti die, quàm præsenti.

De Alexandro, qui se deum appellari uolebat. Cap. XIX.

ALexander superato Dario, & Persarum regno in suam potestatem redacto, sapiens altùm, & prospera fortuna, qua tum usus fuerat, inflatus, Græcis scripsit ut se deum facerēt: satis equidem stultè. Neq; enim quę natura ei largita nō fuerat, hæc ab hominibus petendo lucrifaciebat. Itaq; alijs aliter statuentibus, Lacedæmonij decretum eiusmodi fecerūt: Quoniam Alexander deus esse uult, esto de⁹. Laconicè simul & patrio more, redarguētes stuporē & uæcordiā Alexandri.

De Antigoni regis mansuetudine. Cap. XX.

ANtigonum regem aiūt popularem & mansuetum fuisse. Cui igitur uacat, pernoscere eum, & singula facta hominis perquirere, sciet aliunde. prædicabit etiam eius peculiarem mansuetudinē & humilitatem, de qua nunc dicam. Hic Antigonus cum cerneret filium suum se uiolentiorem, & immodestiorem gerere erga subditos: An non, inquit, nouisti fili, nostrum regnū nobilem esse seruitutē? Atq; hæc Antigoni uerba, quibus filium allocutus est, maximam mansuetudinem & humanitatē præ se ferunt. Qui id non approbat, is uerò mihi uidetur neque regium, neq; ciuilē nosse uirū quenquā, sed cum tyrannico potiùs aliquo cōuixisse.

De Pausania Agathonem poëtam amante. Cap. XXI.

AGathonem poëtam amabat Pausanias Cerameis natus. Et hoc quidē manifestum est. Quod uerò nō omnibus notum est, id ego exponā. Aliquando uenerūt ad Archelaū ambo, tum amator, tū amat⁹. Archelaus uerò nō minus amoris q̃ literarum erat studiosus. Cum igitur uideret crebrò esse cōtentiones inter Pausaniam & Agathonē, arbitratus amatorem

ab amasio sperni, interrogauit Agathonē Archelaus, Quid sibi uellet, q̄ frequenter simultates exerceret cum eo, à quo summoperè amaretur? At ille: Huius rei, inquit, ô rex, ego rationem tibi reddā. Neq; enim cōtentiosior sum aut morosior aduersus ipsum, neq; rusticitate quadam id facio. Quod si quid ego quoq; de moribus intelligo, tū ex alijs, tum ex arte poetica, iucundissimum amantibus esse reperio, si ex contentione & litibus cum amasijs in gratiam redeant. Et sanè mihi uidetur nihil illis delectabilius accidere posse. Huius ergo uoluptatis persæpe eum participem facio, frequenter litigando. Gaudium enim capit, si contentionem cum eo subinde dissoluam & reconciliē. Si uerò æqualiter & consueto more cum eo semper agerem, non experiretur discrimen. Laudauit hæc Archelaus, ut inquiunt. Amauit etiam eundem hūc Agathonem Euripides poeta, & drama Chrysippum in eius gratiam elaborasse dicitur. Id certum esse, nō possum affirmare: hoc autem scio, constanter à multis dici.

Quòd iustissimi Mantinenses.
Cap. XXII.

IVstissimis legibus usos etiā Mantinenses fuisse audio, non minus quàm Locros, & Cretenses, & Lacedæmonios ipsos, atq; Athenienses. Nam Solon grauissimus & iustissimus ciuis fuit, quāquam pòst Athenienses sensim leges, quæ ab illo scriptæ fuerant, sustulerunt.

† τινὰς τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφέντων

Quòd Nicodorus pugil, factus est legislator. Cap. XXIII.

NIcodorus autem pugil excellentissimus & celeberrimus apud Mantinenses, extremo ætatis suæ tēpore, & exacta pugilatione legislator eis extitit, longè utiliorem se patriæ in ea re præstans, q̄ cum publicè uictor in stadijs proclamaretur. Aiunt tamen Diagoram Melium, à quo amabatur, ei composuisse leges. Haberem aliquid amplius de Nicodoro recensere: sed ne uidear simul laudare Diagoram, hîc oratio mea cōquiescat. Nam dijs erat infestus Diagoras, & mihi molestum est ulterius de illo mentionē facere.

Quòd Milo corpore quidem erat robustus, animo uerò nō fortis. Cap. XXIIII.

Aliqui

ὑπὸ τῶν παιδικῶν περιορᾶσθαι, ἤρετό ποτε ἄρα τὸν Ἀγάθωνα ὁ Ἀρχέλαος, τί βουλόμενος οὕτω πυκνὰ ἀπεχθάνεται πρὸς τὸν πάντων μάλιστα φιλοῦντι αὐτόν. ὁ δὲ ἐγώ σοι ἔφη φράσω βασιλεῦ. οὔτε γάρ εἰμι πρὸς αὐτὸν δύσερις, οὔτε ἀγροικίᾳ πράττω τοῦτο. εἰ δέ τι καὶ ἐγὼ ἠθῶν ἐπαΐω, τῇ τε ἄλλῃ, καὶ ἐκ ποιητικῆς, ἥδιστον εὑρίσκω τῶν τοῖς ἐρῶσι πρὸς τὰ παιδικὰ ἐκ διαφορᾶς καταλλάττεσθαι· καὶ πεπίστευκα οὐδὲν αὐτοῖς οὕτως ἀπαντᾶν τερπνόν. τούτου γοῦν τοῦ ἡδέος πολλάκις αὐτῷ μεταδίδωμι, ἐρίζων πρὸς αὐτὸν πλεονάκις. εὐφραίνεται γὰρ καταλυομένου μου τὴν πρὸς αὐτὸν ἔριν συνεχῶς. ὁμαλῶς δὲ καὶ συνήθως προσιόντος, οὐκ εἴσεται τὴν διαφορότητα. ἐπῄνεσε ταῦτα ὁ Ἀρχέλαος, ὡς λόγος. Ἠρᾶ δέ φασι τοῦ αὐτοῦ Ἀγάθωνος τούτου καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητής· καὶ τὸν Χρύσιππον τὸ δρᾶμα αὐτῷ χαριζόμενος λέγεται διαφροντίσαι. καὶ εἰ μὲν σαφὲς τοῦτο, ἀποφήνασθαι οὐκ οἶδα, λεγόμενον δ' οὖν αὐτὸ οἶδα ἐν τοῖς μάλιστα.

Ὅτι ἐννομώτατοι Μαντινεῖς.
Κεφ. κβ.

Ἐννομωτάτους γενέσθαι καὶ Μαντινέας ἀκούω, οὐδὲν ἧττον Λοκρῶν, οὐδὲ Κρητῶν, οὐδὲ Λακεδαιμονίων αὐτῶν, οὐδ' Ἀθηναίων. σεμνὸν γάρ τι χρῆμα καὶ τὸ Σόλωνος ἐγένετο, εἰ καὶ μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι κατὰ μικρὸν τῶν νόμων † τινὰ τῶν ἐξ αὐτῶν γραφόντων αὐτοῖς, διέφθειραν.

Ὅτι Νικόδωρος πύκτης ὤν, καὶ νομοθέτης ἐγένετο. Κεφ. κγ.

Νικόδωρος δὲ ὁ πύκτης ἐν τοῖς εὐδοκιμωτάτοις Μαντινέων γενόμενος, ἀλλὰ ὀψὲ τῆς ἡλικίας, καὶ μετὰ τὴν ἄθλησιν, καὶ νομοθέτης αὐτοῖς ἐγένετο, μακρῷ τούτου ἄμεινον πολιτευσάμενος τῇ πατρίδι τῶν κηρυγμάτων τῶν ἐν τοῖς σταδίοις. φασὶ δὲ αὐτῷ Διαγόραν τὸν Μήλιον συνθεῖναι τοὺς νόμους ἐραστὴν γενόμενον. Εἶχον τι καὶ περαιτέρω ὑπὲρ Νικοδώρου εἰπεῖν· ὡς δ' ἂν μὴ δοκοίην, καὶ τὸν ἔπαινον τὸν τοῦ Διαγόρου προσπαραλαμβάνειν, εἰς τοσοῦτον διηνύσθω τὰ τοῦ λόγου. θεοῖς γὰρ ἐχθρὸς Διαγόρας, καὶ οὔ μοι ἥδιον ἐπὶ πλεῖον μεμνῆσθαι αὐτοῦ.

Ὅτι ὁ Μίλων τὸ σῶμα ἰσχυρὸς ἦν, τὴν δὲ ψυχὴν οὐκ ἀνδρεῖος.
Κεφ. κδ.

Ἤδη

Ἤδη τινὲς τὴν Μίλωνος τοῦ Κροτωνιάτου περιφερομένην ῥώμην διέβαλον, τοιαῦτα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντες. Μίλωνος τούτου τὴν ῥοιὰν ἣν ἐν τῇ χειρὶ κατεῖχεν, οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων ἑλεῖν ἐδύνατο. ἡ δὲ ἐρωμένη αὐτοῦ, ῥᾷστα αὐτὴν ἐξῄρει, φιλονεικοῦσα πρὸς αὐτὸν πολλάκις. ἐκ δὴ τούτου νοεῖν ἔστιν, ὅτι ὁ Μίλων ἰσχυρὸς μὲν τὸ σῶμα ἦν, ἀνδρεῖος δὲ τὴν ψυχὴν οὐκ ἦν.

Ὅτι ἡ ἕκτη τοῦ Θαργηλιῶνος δεξιὰ τοῖς Ἕλλησιν. Κεφ. κε.

Τὴν ἕκτην τοῦ μηνὸς τοῦ Θαργηλιῶνος πολλῶν καὶ ἀγαθῶν αἰτίαν γενέσθαι λέγουσιν, οὐ μόνον τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις πολλοῖς. αὐτίκα γοῦν Σωκράτης ἐν ταύτῃ ἐγένετο, καὶ Πέρσαι δὲ ἡττήθησαν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ: καὶ Ἀθηναῖοι δὲ τῇ Ἀγροτέρᾳ ἀποθύουσι τὰς χιμαίρας τὰς τριακοσίας, κατὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Μιλτιάδου δρῶντες τοῦτο. τοῦ δ᾽ αὐτοῦ μηνὸς ἕκτῃ ἱσταμένου, καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην φασὶ γενέσθαι, καὶ νικῆσαι τοὺς Ἕλληνας. τὴν γὰρ προτέραν ἧτταν αὐτῶν, ἧς ἐμνήσθην, τὴν ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ γεγονέναι. καὶ τὴν ἐν Μυκάλῃ δὲ τῶν Ἑλλήνων νίκην οὐκ ἄλλης ὡμολόγηται δῶρον ἡμέρας γενέσθαι, ἢ ταύτης, εἴγε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐνίκων καὶ ἐν Πλαταιαῖς, καὶ ἐν Μυκάλῃ. καὶ Ἀλέξανδρον δὲ τὸν Μακεδόνα τὸν Φιλίππου παῖδα, τὰς πολλὰς μυριάδας τὰς τῶν Βαρβάρων φθεῖραι καὶ αὐτὸν λέγουσιν ἕκτῃ ἱσταμένου, ὅτε καὶ Δαρεῖον καθεῖλεν Ἀλέξανδρος: καὶ ὁμολογοῦσι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς πάντα. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ γενέσθαι, καὶ ἀπελθεῖν τοῦ βίου τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ πεπίστευται.

Περὶ ὑπερβορέου Ἀπόλλωνος, καὶ περί τινων παρὰ Πυθαγόρου θαυμασίων. Κεφ. κϛ.

Ἀριστοτέλης λέγει ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν τὸν †Πύθιον Ἀπόλλωνα ὑπερβόρεον προσαγορεύεσθαι. κἀκεῖνα δὲ προσεπιλέγει ὁ τοῦ Νικομάχου: Ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμέρας ποτὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, καὶ ἐν Μεταποντίῳ ὤφθη ὑπὸ πολλῶν, καὶ ἐν Κρότωνι περὶ ἀγῶνι ἐξανιστάμενος: ἔνθα καὶ τῶν μηρῶν ὁ Πυθαγόρας παρέφηνε τὸν ἕτερον χρυσοῦν. λέγει δὲ καὶ ὁ αὐτὸς, ὅτι ὑπὸ τοῦ †Κῶσαν ποταμὸν διαβαίνων προσερρήθη: καὶ πολλούς φησιν ἀκηκοέναι τὴν πρόσρησιν ταύτην.

Ὅτι Ἀννίκερις ἱππεὺς δεξιός: καὶ ὅτι ὁ ὑπὲρ μικρῶν λίαν σπουδάζων, τὰ μεγάλα ὀλιγωρεῖ. Κεφ. κζ.

Ἀννίκερις

Aliq̃ robur Milonis Crotoniatę multorum sermonibus usurpatũ, contẽptius reddiderunt, eiusmodi de eo prędicantes. Miloni nemo aduersariorũ malum, quod in manu tenebat, eripere potuit. Atqui amasia eius nullo negocio exemit, sæpe cum eo contendens. Ex quo perspicuum & promptum est, Milonem corpore ualidissimo uirum, animo tamẽ effœminato extitisse.

Quòd sexta Februarij Græcis fuerit auspicata. Cap. XXV.

Sextam diem mensis †Februarij multa bona, non solum Atheniensibus, uerum etiam multis alijs attulisse ferunt. Ea Socrates in lucem prouenit. & Persæ hoc die fusi atq; fugati sunt: & Athenienses Agroteræ trecentas capellas in sacrificijs immolant, facientes id iuxta uotum Miltiadæ. Et octauo idus eiusdem mensis aiunt ad Platæas prælium commissum esse, Græcosq; superiores discessisse. Nam priorem cladem, cuius memini, in †Artemisio factam esse perhibent. Neque uerò partam ad Mycalam Græcis uictoriam alij quàm huic diei acceptam referri. siquidem eodem die uictoriam & ad Platæas, & ad Mycalam adepti sunt. Item Alexandrum Macedonem Philippi filium, multas Barbarorum myriades fudisse dicunt octauo idus Februarij, cum Darium caperet Alexander. Tradũt eodem etiam die Alexandrum & in uitam introijsse, & è uita egressum esse.

† Thargelionis, quem alij Februariũ interpretant̃, alij Maium, Cęlius 9.55. Ego cum Gyraldo senserim, conuenire eũ plerunq; Aprili nostro.

† Macedones Maiũ mẽsem Artemisiũ uocãt. Est & mõs Arcadiæ hoc nomine, & Artemisium promontorium Eubœæ.

De Hyperboreo Apolline, & quibusdam mirabilibus circa Pythagoram. Cap. XXVI.

Aristoteles dicit, à Crotoniatis Pythagoram Apollinem Hyperboreũ cognominari, & hæc addit ille Nicomachides: Quòd aliquando eodem die & ea dem hora uisus sit à multis & in Metapontio, & in ludis Crotone surgere: ubi Pythagoras etiam alterum femur aureũ ostendit. Dicit idem ille, quòd Nessum fluuiũ transiens appellatus sit, & multos ait hãc appellationem audiuisse.

† Πυθαγόραν, ex Laërtio.

† Νέσσον, Laërtius.

Quòd Anniceris eques bonus: & quòd qui minimis rebus nimiam operam tribuit, negligit maiora. Caput XXVII.

Anni-

† ἱππεία

ANniceris Cyrenensis ob artem equitandi & curruum regendorum peritiam, superbum animũ gerebat. Voluit igitur quodam tempore specimen artis suæ Platoni exhibere, & iuncto curru in Academia multos cursus circumequitauit, adeò exactè directũ currus meatũ seruans, ut nõ discederet ab orbitis, sed semper in eodem tramite permaneret. Cæteri igitur omnes mirantes obstupuerunt: At Plato nimiam eius industriam reprehendit, inquiens, fieri non posse, ut qui rebus tam nullius precij operam nauaret adeò diligentem, posit magnis & præclaris negotijs ullis uacare. Cum enim omnis cogitatio in ista cõferatur, necessum esse ut ea negligat, quæ reuera sunt admiratione digna.

Vnde certamen gallorũ gallinaceorũ initiũ traxerit. Cap. XXVIII.

POst deuictos Persas, Athenienses legẽ posuerũt, ut galli gallinacei quotannis uno die certamẽ in theatro inirent. Vnde uerò sumpserit occasionẽ hæc lex, planum faciam. Cum Themistocles ciuicum exercitũ aduersus barbaros educeret, gallos gallinaceos uidit pugnantes: neq; ille spectatorẽ sese oscitantẽ eius pugnæ præbuit. Sed totum exercitum cohibẽs, inquit ad ipsos: At hi neq; pro patria, neq; pro dijs familiaribus, neq; uerò pro auitis heroibus periculũ subeunt, neq; ꝓ gloria, neq; pro libertate, neq; ꝓ liberis: sed tantũ, ne alter ab altero superet, aut alter alteri cedat. Quibus uerbis Atheniensium animos confirmauit. Quod ergo tunc eis incitamentum ad uirtutem extitit, uoluit ad similium rerum & factorum memoriam sempiternam consecrare.

Quemadmodũ fortunam significarit Pittacus. Cap. XXIX.

PIttacus Mitylene tẽplis scalã fecit, ad nullũ alium usum, q̃ ut esset dedicatũ donũ, adumbrãs fortunæ repẽtinos ascẽsus atq; descẽsus: ascendentib⁹ quodammodo his, quibus fortuna aspirat: descendentibus uerò, qui miserijs premuntur.

De Platone. Cap. XXX.

PLato, fili⁹ Aristonis, primũ oĩm ad artẽ poëticã aĩm adiecit, & Heroica carmina cœpit cõdere. Postea cõbussit, nihili faciẽs, cũ ad Homeri uersus examinãs, longè

Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος ἐπὶ τῇ † ἱππείᾳ μέγα ἐφρόνει, καὶ ἁρμάτων ἐλάσει. καὶ οὖν ποτε καὶ ἐβουλήθη Πλάτωνι ἐπιδείξασθαι τὴν τέχνην. Ζεύξας οὖν τὸ ἅρμα, περιήλασεν ἐν Ἀκαδημίᾳ δρόμους παμπόλλους, οὕτως ἀκριβῶς φυλάττων τοῦ δρόμου τὸν στοῖχον, ὡς μὴ παραβαίνειν τὰς ἁρματοτροχίας, ἀλλ' ἀεὶ κατ' αὐτὸν ἰέναι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες, ὥσπερ εἰκὸς, ἐξεπλάγησαν· ὁ δὲ Πλάτων, τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτοῦ σπουδὴν διέβαλεν, εἰπών· Ἀδύνατόν ἐστι, τὸν εἰς μικρὰ οὕτω, καὶ οὐδενὸς ἄξια τοσαύτην φροντίδα κατατιθέμενον ὑπὲρ μεγάλων τινῶν σπουδάσαι. πᾶσαν γὰρ αὐτῷ τὴν διάνοιαν εἰς ἐκεῖνα ἀποτεθεῖσαν, ἀνάγκη ὀλιγωρεῖν τῶν ὄντως θαυμάζεσθαι δικαίων.

Ἀλεκτρυόνων ἀγὼν πόθεν ἀρχὴν ἔλαβεν. Κεφ. κη.

Μετὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν νίκην, Ἀθηναῖοι νόμον ἔθεντο, ἀλεκτρυόνας ἀγωνίζεσθαι δημοσίᾳ ἐν τῷ θεάτρῳ μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἔτους. πόθεν δὲ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν ὅδε ὁ νόμος, ἐρῶ. Ὅτε Θεμιστοκλῆς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἐξῆγε τὴν πολιτικὴν δύναμιν, ἀλεκτρυόνας ἐθεάσατο μαχομένους, οὐδὲ ἀργῶς αὐτοὺς εἶδεν. ἐπέστησε δὲ τὴν στρατιὰν, καὶ ἔφη πρὸς αὐτούς· Ἀλλ' οὗτοι μὲν, οὔτε ὑπὲρ πατρίδος, οὔτε ὑπὲρ πατρῴων θεῶν, οὐδὲ μὴν ὑπὲρ γονικῶν ἡρώων κακοπαθοῦσιν, οὔτε δὲ ὑπὲρ δόξης, οὐδὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας, οὐδὲ ὑπὲρ παίδων· ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μὴ ἡττηθῆναι ἑκάτερος, μηδὲ εἶξαι θατέρῳ τὸν ἕτερον. ἅπερ οὖν εἰπὼν ἐπέρρωσε τοὺς Ἀθηναίους. τὸ τοίνυν γενόμενον αὐτοῖς σύνθημα τότε εἰς ἀρετὴν, ἐβουλήθη διαφυλάττειν καὶ ἐς τὰ ὅμοια ἔργα ὑπόμνησιν.

Τὴν τύχην πῶς ἐσήμαινεν ὁ Πιττακός. Κεφ. κθ.

Πιττακὸς ἐν Μιτυλήνῃ κατεσκεύασε τοῖς ἱεροῖς κλίμακα, εἰς οὐδεμίαν μὲν χρῆσιν ἐπιτήδειον, αὐτὸ δὲ τοῦτο ἀνάθημα εἶναι· αἰνιττόμενος τὴν ἐκ τῆς τύχης, ἄνω καὶ κάτω μετάπτωσιν· τρόπον τινὰ τῶν μὲν εὐτυχούντων ἀνιόντων, κατιόντων δὲ τῶν δυστυχούντων.

Περὶ Πλάτωνος. Κεφ. λ.

Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος τὰ πρῶτα ἐπὶ ποιητικὴν ὥρμησεν, καὶ ἡρωϊκὰ ἔγραφε μέτρα. εἶτα αὐτὰ κατέπρησεν ὑπεριδὼν αὐτῶν, ἐπεὶ τοῖς Ὁμήρου αὐτὰ ἀντικείμενα ἑώρα

ἑώρα, τῶν πολὺ ἡττώμενα. ἐπέθετο οὖν τραγῳδίᾳ, καὶ δὴ καὶ τετραλογίαν εἰργάσατο: καὶ ἔμελλεν ἀγωνιεῖσθαι δοὺς ἤδη τοῖς ὑποκριταῖς τὰ ποιήματα. πρὸ τῶν Διονυσίων δὲ παρελθὼν, ἤκουσε Σωκράτους. καὶ ἅπαξ αἱρεθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου σειρῆνος, τοῦ ἀγωνίσματος οὐ μόνον ἀπέστη τότε, ἀλλὰ καὶ τελέως τὸ γράφειν τραγῳδίαν ἀπέρριψε, καὶ ἀπεδύσατο ἐπὶ φιλοσοφίᾳ.

Ὅτι μηδεὶς τῶν Βαρβάρων ἄθεος.

Κεφ. λα.

ΚΑὶ τίς οὐκ ἂν ἐπῄνεσε τὴν τῶν Βαρβάρων σοφίαν; εἴγε μηδεὶς αὐτῶν εἰς ἀθεότητα ἐξέπεσε: μηδὲ ἀμφιβάλλουσι περὶ θεῶν. ἆρά γέ εἰσιν, ἢ οὐκ εἰσίν: καὶ ἆρά γε ἡμῶν φροντίζουσιν, ἢ οὔ. οὐδεὶς γοῦν ἔννοιαν ἔλαβε τοιαύτην οἵαν ὁ Εὐήμερος ὁ Μεσσήνιος, ἢ Διογένης ὁ Φρὺξ, ἢ Ἵππων, ἢ Διαγόρας, ἢ Σωσίας, ἢ Ἐπίκουρος, οὔτε Ἰνδὸς, οὔτε Κελτὸς, οὔτε Αἰγύπτιος. λέγουσι δὲ τῶν Βαρβάρων οἱ προειρημένοι, καὶ εἶναι θεοὺς, καὶ προνοεῖν ἡμῶν: καὶ προσημαίνειν τὰ μέλλοντα, καὶ διὰ ὀρνίθων, καὶ διὰ συμβόλων, καὶ διὰ σπλάγχνων, καὶ δι᾽ ἄλλων τινῶν μαθημάτων τε, καὶ διδαγμάτων. ἅπερ οὖν ἐστι τοῖς ἀνθρώποις διδασκαλία ἐκ τῆς παρὰ τῶν θεῶν εἰς αὐτοὺς προνοίας: καὶ δι᾽ ὀνείρων δὲ λέγουσι, καὶ δι᾽ αὐτῶν τῶν ἀστέρων πολλὰ προδηλοῦσθαι. καὶ ὑπὲρ τούτων ἰσχυρὰν ἔχοντες τὴν πίστιν, θύουσί τε καθαρῶς, καὶ ἁγνεύουσιν ὁσίως, καὶ τελετὰς τελοῦσι, καὶ ὀργίων φυλάττουσι νόμον, καὶ τὰ ἄλλα πράττουσιν: ἐξ ὧν, ὅτι τοὺς θεοὺς ἰσχυρῶς, καὶ σέβουσι, καὶ τιμῶσιν, ὡμολόγηται.

Περὶ Ἡρακλέους μετωνυμίας, καὶ χρησμοῦ Φοίβου ὑπὲρ αὐτοῦ. Κεφ. λβ.

ΛΕγουσί τινες λόγοι Πυθικοὶ τὸν Ἡρακλῆν τὸν Διὸς καὶ Ἀλκμήνης παῖδα, ἀπὸ γενεᾶς Ἡρακλείδην κεκλῆσθαι, χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς διά τινα αἰτίαν δεόμενον χρησμοῦ, μήτε ὧν ἧκε χάριν ἀμοιρῆσαι: προσακοῦσαι δὲ ἐκείνοις, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῦ θεοῦ ταῦτα: Ἡρακλῆν δέ σε Φοῖβος ἐπώνυμον ἐξονομάζει: Ἦρα γὰρ ἀνθρώποισι φέρων, κλέος ἄφθιτον ἕξεις.

Περὶ ἀγαλμάτων ποταμῶν.

Κεφ. λγ.

ΤΗν τῶν ποταμῶν φύσιν, καὶ τὰ ῥεῖθρα αὐτῶν ὁρῶμεν. ὅμως δὲ οἱ τιμῶντες αὐτοὺς, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἐργαζόμενοι, οἱ μὲν †ἀναμόρφους αὐτοὺς ἱδρύσαντο, οἱ δὲ

βοῶν

longè deteriora uideret esse. Proinde ad tragœdias scribendas animũ applicuit: et elaborata tetralogia, iam in histrionũ manus poëmata tradiderat, & de palma uolebat cotnendere. uerum ante Bacchanalia semel audito Socrate captus omnino illius sirene, non solũ à certando tunc destitit, sed in totũ etiam scribendarum tragœdiarum studium abiecit, & philosophiæ studium aggressus est.

Quòd nemo Barbarorũ impius est.

Cap. XXXI.

ET quis non Barbarorum sapientiam laudibus extollat? siquidẽ nemo eorum ad contemptũ deorum unquam excidit: neq; in dubium uocant, sint ne dij an non sint, & curent ne res humanas an non. Nemo igitur, neq; Indus, neq; Celta, neq; Aegyptius, eam cogitationem in animũ induxit, quam uel Euemerus Messenius, uel Dionysius Phryx, uel Hippon, uel Diagoras, uel Sosias, uel deniq; Epicurus. Sed Barbari hi quos dixi, contendũt & esse deos, & nostri curã gerere, & præsignificare futura per aues, signa, uel omina, uiscera, & alias quasdam obseruationes atq; doctrinas. Quorum ergo præscientiam homines ex beneuolentia deorũ habere possint, ea magna ex parte per insomnia & stellas etiam aiunt significari. Et hæc immota fide tenẽtes, purè rem diuinam faciũt, sanctè uitam agunt, ceremonias obeunt, orgiorum legem obseruãt: & alia patrãt, ex quibus certum est, quòd deos obstinatè colant ac uenerentur.

De Herculis nomine mutato, & oraculo Apollinis de ipso. Cap. XXXII.

AIunt quidã sermones Delphici, Herculem Iouis & Alcmenes filiũ, à natiuitate nominatum esse Heraclidem. interiecto deinde tempore, quadam de causa oraculum consuluisse, & compotem factum quorũ gratia uenerat. Preterea seorsim etiam hæc audiuisse à deo:

Heraclem te alio Phœbus iam nomine dicit: † Gratificando etenim, decus immortale tenebis.

† ἦρα ferens, id est quæ grata & accepta erunt hominibus faciens.

De imaginib⁹ fluuiorũ. Cap. XXXIII.

FLuuiorũ naturam & alueos ob oculos cernimus. Nihilominus tamen quidam colentes eos, & imagines eorum fabricantes, partim humanã, partim

† ἀνδρομόρφους uel ἀνθρωπομόρφους.

boum

boum figuram eis affingunt. nam bobus similes faciunt, Stymphalij Erasinum & Metopam, Lacedæmonij Eurotam, Sicyonij & Phliasij Asopum, Argiui Cephissum. In hominũ uerò figura Psophilij Erymanthum, Alpheum Heræenses, Cherronesij qui à Cnido sunt, similiter ipsi quoque eundem fluuium. Athenienses autẽ Cephissum colunt, ut uirum cornutum. Porrò in Sicilia Syracusij Anapum uiro assimilant: at Cyanam fontem, ut fœminam honorant. Aegestæi Porpacem, Crimissum & Telmissum, uirorum specie colunt. Agrigentini cognominem urbi fluuium speciosi pueri forma effingentes, illi sacrificant. Qui etiam Delphis consecrarunt eburneam statuam, & fluuij nomen inscripserunt. statuam autem fecerunt puerum.

De senectute. Cap. XXXIIII.

EPicharmum, aiunt, cum omnino esset ætate prouecta, cum quibusdam æqualibus sedentem in confabulationibus, & singulis ex illis dicentibus, alio, Mihi satis est quinq; annos uiuere: alio, mihi tres: tertio dicente, mihi quatuor: respondentem Epicharmũ, O optimi uiri, dixisse, quid mutuò contenditis & litigatis de paucis diebus? Omnes enim qui conuenimus, quodam fato propinqui sumus morti. Itaque tempus est nobis omnibus ocyus discedendi, antequam aliquod senile damnum experiamur.

Quod somnus mortis frater sit: & de obitu Gorgiæ. Cap. XXXV.

GOrgias Leontinus ad finẽ uitæ spectans, & bene senio confectus, cum aduersa ualetudine correptus, paulatim in somnum prolaberetur, & quidam ex necessarijs accedẽs inuisendi causa, quomodo se haberet quæreret: Iam, inquit, me somnus incipit suo fratri tradere.

De Socrate sene & ægroto. Cap. XXXVI.

SOcrates etiam ipse cum decrepitam iam ætatem agens, in morbũ incidisset, & quidam interrogaret quomodo sese haberet: Rectè, inqt, utroq; modo. Nã si fuero superstes, plures æmulatores habebo: sin uitã excessero, plures laudatores.

De lege, q̃ ægrotantib⁹ abstinentiã à uino præcipit. Cap. XXXVII.

Zaleu-

βοῶν εἶδος αὐτοῖς περιέθηκαν. βουσὶ μὲν οὖν εἰκάζουσιν, οἱ Στυμφάλιοι μὲν τὸν Ἐρασῖνον, καὶ τὴν Μετώπην· Λακεδαιμόνιοι δὲ τὸν Εὐρώταν· Σικυώνιοι δὲ, καὶ Φλιάσιοι, τὸν Ἀσωπόν· Ἀργεῖοι δὲ, τὸν Κηφισσόν. ἐν εἴδει δὲ ἀνδρῶν Ψωφίλιοι τὸν Ἐρύμανθον· τὸν δὲ Ἀλφειὸν Ἡραιεῖς· Χερρονήσιοι δὲ οἱ ἀπὸ Κνίδου, καὶ αὐτοὶ τὸν αὐτὸν ποταμὸν ὁμοίως. Ἀθηναῖοι δὲ τὸν Κηφισσὸν ἄνδρα μὲν δεικνύουσιν ἐν τιμῇ, κέρατα δὲ ὑποφαίνοντα. καὶ ἐν Σικελίᾳ δὲ Συρακούσιοι μὲν τὸν Ἄναπον ἀνδρὶ εἴκασαν· τὴν δὲ Κυάνην πηγὴν, γυναικὸς εἰκόνι ἐτίμησαν. Αἰγεσταῖοι δὲ τὸν Πόρπακα, καὶ τὸν Κριμισσὸν, καὶ τὸν Τελμισσὸν, ἀνδρῶν εἴδει τιμῶσιν. Ἀκραγαντῖνοι δὲ τὸν ἐπώνυμον τῆς πόλεως ποταμὸν παιδὶ ὡραίῳ εἰκάσαντες, θύουσιν. οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ἐν Δελφοῖς ἀνέθεσαν ἐλέφαντος διαγλύψαντες ἄγαλμα, καὶ ἐπέγραψαν τὸ τοῦ ποταμοῦ ὄνομα, καὶ παιδός ἐστι τὸ ἄγαλμα.

Περὶ γήρως. Κεφ. λδ.

ΕΠίχαρμον (φασὶ) πάνυ σφόδρα πρεσβύτην ὄντα, μετά τινων ἡλικιωτῶν ἐν λέσχῃ καθήμενον, ἐπεὶ ἕκαστος τῶν παρόντων ἔλεγεν· ὁ μέν τις, ἐμοὶ πέντε ἔτη ἀπόχρη βιῶναι· ἄλλος δὲ ἐμοὶ τρία, τρίτου δὲ εἰπόντος ἐμοί γε τέσσαρα. ὑπολαβὼν ὁ Ἐπίχαρμος, ὦ βέλτιστοι εἶπε, τί στασιάζετε καὶ διαφέρεσθε ὑπὲρ ὀλίγων ἡμερῶν; πάντες γὰρ οἱ συνελθόντες κατά τινα δαίμονα ἐπὶ δυσμαῖς ἐσμέν. ὥστε ὥρα πᾶσιν ἡμῖν τὴν ταχίστην ἀνάγεσθαι, πρὶν τοῦ τινος καὶ ἀπολαῦσαι κακοῦ πρεσβυτικοῦ.

Ὅτι ὁ ὕπνος θανάτου ἀδελφὸς, καὶ περὶ Γοργίου τελευτῆς. Κεφ. λε.

ΓΟργίας ὁ Λεοντῖνος ἐπὶ τέρματι ὢν τοῦ βίου, καὶ γεγηρακὼς εὖ μάλα, ὑπό τινος ἀσθενείας καταληφθεὶς, κατ' ὀλίγον εἰς ὕπνον ὑπολισθαίνων ἔκειτο. ἐπεὶ δέ τις αὐτὸν παρῆλθε τῶν ἐπιτηδείων ἐπισκοπούμενος, καὶ ἤρετο τί πράττοι· ὁ Γοργίας ἔφη, Ἤδη με ὁ ὕπνος ἄρχεται παρακατατίθεσθαι τῷ ἀδελφῷ.

Περὶ Σωκράτους γηρῶντος, καὶ νοσοῦντος. Κεφ. λς.

ΣΩκράτης δὲ καὶ αὐτὸς βαθύτατα γηρῶν, εἶτα νόσῳ περιπεσὼν, ἐπεί τις πρὸς αὐτὸν ἠρώτησε πῶς ἔχει· Καλῶς εἶπε πρὸς ἀμφότερα, ἐὰν μὲν γὰρ ζῶ, ζηλωτὰς ἕξω πλείονας· εἰ δὲ ἀποθάνω, ἐπαινέτας πλείονας.

Περὶ νόμου τοῦ τοὺς νοσοῦντας οἶνον πίνειν κωλύοντος. Κεφ. λζ.

Ζαλεύκ

Ζαλεύκου τοῦ Λοκροῦ, πολλοὶ μὲν εἰσὶ καὶ ἄλλοι νόμοι κάλλιστα, καὶ εἰς δέον κείμενοι, καὶ οὗτος δὲ οὐχ ἥκιστα: Εἴ τις Λοκρῶν τῶν ἐπιζεφυρείων νοσῶν ἔπιεν οἶνον ἄκρατον μὴ προστάξαντος τοῦ θεραπεύοντος, εἰ καὶ περιεσώθη, θάνατος ἡ ζημία ἦν αὐτῷ, ὅτι μὴ προσταχθὲν αὐτῷ ὅδε ἔπιεν.

Ῥωμαίων καὶ ἄλλων τινῶν νόμος οἶνον, μήτε παντὶ, μήτε ἡλικίᾳ πάσῃ παραχωρῶν.

Κεφ. λη.

Νόμος καὶ οὗτος Μασσαλιωτικὸς, γυναῖκας μὴ ὁμιλεῖν οἴνῳ, ἀλλ' ὑδροποτεῖν πᾶσαν γυναικῶν ἡλικίαν. Λέγει δὲ Θεόφραστος καὶ παρὰ Μιλησίοις τὸν νόμον τοῦτον ἰσχύειν, καὶ πείθεσθαι αὐτῷ τὰς Ἰάδας, †ἀλλὰ τὰς Μιλησίων γυναῖκας. Τί δὲ οὐκ ἂν εἴποιμι, καὶ τὸν Ῥωμαίων νόμον; καὶ πῶς οὐκ ὀφλήσω δικαίως ἀλογίαν, εἰ τὰ μὲν Λοκρῶν, ἢ Μασσαλιωτῶν, καὶ τὰ Μιλησίων διὰ μνήμης ἐθέμην: τὰ δὲ τῆς ἐμαυτοῦ πατρίδος ἀλόγως ἐάσω; οὐκοῦν καὶ Ῥωμαίοις ἦν ἐν τοῖς μάλιστα νόμος ὅδε ἐρρωμένος, οὔτε ἐλευθέρα γυνὴ ἔπιεν ἂν οἶνον, οὔτε οἰκέτις: οὐδὲ μὴν τῶν εὖ γεγονότων, οἱ ἀφ' ἥβης μέχρι πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν.

Κρητῶν νόμος περὶ μαθημάτων.

Κεφ. λθ.

Κρῆτες δὲ τοὺς παῖδας τοὺς ἐλευθέρους, μανθάνειν τοὺς νόμους ἐκέλευον μετά τινος μελῳδίας, ἵνα ἐκ τῆς μουσικῆς ψυχαγωγῶνται, καὶ εὐκολώτερον αὐτοὺς τῇ μνήμῃ παραλαμβάνωσι: καὶ ἵνα μήτι τῶν κεκωλυμένων πράξαντες, ἀγνοίᾳ πεποιηκέναι ἀπολογίαν ἔχωσι. Δεύτερον δὲ μάθημα ἔταξαν, τοὺς τῶν θεῶν ὕμνους μανθάνειν. Τρίτον, τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια.

Ζῶα ἀλλοτρίως πρὸς οἶνον ἔχοντα, καὶ ἄλλως μεθύοντα. Κεφ. μ.

Πᾶν μὲν ὅσον ἄλογόν ἐστιν, ἀλλοτρίως πρὸς οἶνον πέφυκε, μάλιστα δὲ τῶν ζώων ἐκεῖνα ὅσα σταφυλῆς, ἢ γιγάρτων ὑπερπλησθέντα μεθύει. Καὶ οἱ κόρακες δὲ τὴν καλουμένην †σινοῦτταν βοτάνην, ὅταν φάγωσι: καὶ οἱ κύνες δὲ καὶ αὐτοὶ βακχεύονται. Πίθηκος δὲ, καὶ ἐλέφας, ἐὰν οἴνου πίωσιν: ὁ μὲν τῆς ἀλκῆς ἐπιλανθάνεται ὁ ἐλέφας, ὁ δὲ τῆς πανουργίας, καί εἰσιν αἱρεθῆναι πάνυ ἀσθενεῖς.

Φιλοπόται τινὲς, καὶ πολυπόται.

Κεφ. μα.

Φιλοπό-

Zaleuci Locrensis cum multę leges extant aliæ rectè commodeq́ positæ, tum illa non in postremis est habenda. Si quis Locrensium Epizephyriorum ęgrotans uinũ merum bibisset, nisi iubente medico, etiamsi ad pristinam ualetudinem rediisset, mortis ei supplicium erat constitutũ, quoniam non iussus biberat.

Romanorũ & aliorum quorundam lex, neq́ omnibus, neq́ omni ætati uinum bibere permittens.

Cap. XXXVIII.

Lex etiam hæc Massiliensium fuit, ut mulieribus non liceret uinũ gustare, sed omnium ætatũ fœminæ aquam biberent. Affirmat Theophrastus, etiã apud Milesios hanc legẽ ualere, & Iadas ei parêre, præter Milesias. Quid uerò obstet, quo minus Romanorũ quoq́ legem referã? Et quomodo nõ iurè redarguar inertiæ, si cum Locrensium & Massiliensiũ & Milesiorum mentionem fecerim, meæ patriæ statuta silentio prætercam? Apud Romanos igitur maximè seruabat̃ hæc lex, ut neq́ libera, neq́ serua biberet uinum, neq́ uerò claro genere natorum hominũ quisquam à pube usq́ ad trigesimũ quintum annum.

† ἀλλ' ἢ

Lex Cretensium de disciplinis.

Cap. XXXIX.

Cretenses iusserũt liberorũ filios cũ quodam cõcentu & melodia leges perdiscere, ut ex musica uoluptatem caperent, & faciliùs eas memoria cõplecterent: & ne, si quid cõtra leges admisissent, per ignorantiã se fecisse possent defendere. Secundũ, quod eis discendũ proponebant, erant hymni in honorẽ deorũ facti. Tertium, fortium uirorum encomia.

Animalia bruta uinũ fugientia, & aliter inebriari solita. Cap. XL.

Omne brutum à uino naturaliter abhorret, maximè uerò ex animalib⁹ illa, quæ uua acinis ue nimis impleta inebriantur. Et Corui, si comedant herbam †sinuttam: atq́ etiam Canes ipsi ad furorẽ & bacchationem impelluntur. At Simius & Elephas, si uinũ biberint, hic sui roboris obliuiscitur, ille uersutiæ: & omnino sunt imbecilli & faciles captu.

† οἰνοῦτταν
† œnuttam

Quidam dediti potationibus, & bibaces. Cap. XLI.

Potandi

Potandi amantes fuisse tradũtur Dionysius Siciliæ tyrannus, & Nisæus etiam ipse tyrannus, Apollocrates Dionysij tyrãni filius, Hipparion cognatus Dionysij, Timolaus Thebanus, Charidemus Orites, Arcado, Erasixenus, Alcetas Macedo, & Diotimus Atheniensis: hic etiam dictus est infundibulũ, propterea quòd infundibulo in os imposito, sine interspirio uinum infusum absorberet. Cleomenem Lacedæmonium non solum multũ bibisse perhibent, uerùm etiam praua illa Scytharum consuetudine præditũ fuisse, ut uinum merũ biberet. Et Ionem Chium poëtam etiam fama est, modum in biben do uino nõ tenuisse. Alexãder etiam rex Macedonum, cum in honorem Calani Brachmanis Indici sophistæ, qui seipsum cõbusserat, certamina musica, equestria & pugilatus constituisset, uolens gratificari Indis, usitatam etiam ipsis concertationem in honorem Calani, superioribus certaminibus adiecit, & potandi uini certamen instituit: atque primas obtinenti, præmium constituit talentum: proximo triginta minas, tertio decem. In his uictoriam consecutus est Promachus. In Bacchi etiam festo †libationum premium ordinatum est ei, qui plus bibisset, aurea corona: quam meritus est Xenocrates Chalcedonius. qui sumpta corona cum à cœna reuerteretur, Mercurio, qui stabat ante fores, eam imposuit, iuxta pristinã consuetudinem. Nam & florida, & myrtina, & hederacea, & laurea serta, solebat hîc reponere & relinquere. Etiam Anacharsim aiunt plurimum bibisse apud Periandrum. hunc scilicet morem domo secum attulerat. Scytharum enim est, merum bibere. Lacydam etiam & Timonem philosophos plurimum bibisse ferunt. Præterea Mycerinus Aegyptius, cum ei uaticinium è Buta afferretur, prædicens uitæ breuitatẽ, oraculum eludere uolens, tempus duplicando, noctes adijciẽs diebus, semper uigilias agebat, & poculis indulgebat. His etiam Amasim Aegyptiũ annumera, de quo satis testatur Herodotus. & Nicoteles Corinthius ab his seiungi non debet. Scopã etiam Creontis filiũ, & Antio-

† quod Choas uocant.

Φιλοπόται δὲ λέγονται γενέσθαι, Διονύσιος ὁ Σικελίας τύραννος: καὶ Νισαῖος, καὶ οὗτος τύραννος, καὶ Ἀπολλωκράτης ὁ Διονυσίου τοῦ τυράννου υἱός, καὶ Ἱππαρίων Διονυσίου ἀνεψιὸς καὶ οὗτος, καὶ Τιμόλαος ὁ Θηβαῖος, καὶ Χαρίδημος ὁ Ὠρείτης, καὶ Ἀρκάδων, καὶ Ἐρασίξενος, καὶ Ἀλκέτας ὁ Μακεδών: καὶ Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος, οὗτος γάρ τοι καὶ χώνη ἐπεκαλεῖτο. ἐντιθέμενος γὰρ τῷ στόματι χώνην, ἀδιαλείπτως ἐχώρει τὸν ἐγχεόμενον οἶνον. Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος οὐ μόνον φασίν, ὅτι πολυπότης ἦν, ἀλλὰ γὰρ προσέθεσαν αὐτῷ, καὶ τοῦτο δήπου τὸ σκυθικὸν κακόν, ὅτι ἀκρατοπότης ἐγένετο. καὶ Ἴωνα δὲ τὸν Χῖον τὸν ποιητήν, καὶ αὐτόν φασι περὶ τὸν οἶνον ἀκρατῶς ἔχειν. καὶ Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μακεδὼν ἐπεὶ Καλάνῳ τῷ Βραχμᾶνι, τῷ Ἰνδῶν σοφιστῇ, ὅτε ἑαυτὸν ἐκεῖνος κατέπρησεν, ἀγῶνα μουσικῆς, καὶ ἱππικῶν, καὶ ἀθλητῶν διέθηκε. χαριζόμενος δὲ τοῖς Ἰνδοῖς, καί τι ἐπιχώριον αὐτῶν ἀγώνισμα, εἰς τιμὴν τοῦ Καλάνου συγκατηρίθμησε τοῖς ἄθλοις τοῖς προειρημένοις, οἰνοποσίας γοῦν ἀγωνίαν προὔθηκε. καὶ ἦν τῷ μὲν τὰ πρῶτα φερομένῳ, τάλαντον τὸ γέρας: τῷ δὲ δευτέρῳ, τριάκοντα μναῖ: τῷ γε μὴν τρίτῳ, δέκα. ὁ δὲ τὰ νικητήρια ἀναδησάμενος ἐν αὐτοῖς ἦν Πρόμαχος. Καὶ ἐν Διονύσου δὲ τῇ τῶν χοῶν ἑορτῇ προὔκειτο ἆθλον τῷ πιόντι πλέον, στέφανος χρυσοῦς. καὶ ἐνίκησε Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος, καὶ τὸν στέφανον λαβών, ὅτε ἐπανῄει μετὰ τὸ δεῖπνον, τῷ Ἑρμῇ τῷ πρὸ τῶν θυρῶν ἑστῶτι ἐπέθηκεν αὐτόν, κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἔμπροσθεν ἡμερῶν. καὶ γὰρ καὶ τοὺς ἀνθινοὺς, καὶ τοὺς ἐκ τῆς μυρρίνης, καὶ τὸν ἐκ τοῦ κιττοῦ, καὶ τὸν ἐκ τῆς δάφνης, ἐνταῦθα ἀνέπαυσε, καὶ ἀπέλιπε. καὶ Ἀνάχαρσις δὲ πάμπολυ (φασίν) ἔπιε παρὰ Περιάνδρῳ: τοῦτο μὲν καὶ οἴκοθεν ἑαυτῷ ἐπαγόμενος τὸ ἐφόδιον. Σκυθῶν γὰρ ἴδιον τὸ πίνειν ἄκρατον. καὶ Λακύδης δὲ, καὶ Τίμων οἱ φιλόσοφοι, καὶ τούτους πιεῖν πάμπολύ φασι. καὶ Μυκερῖνος δὲ ὁ Αἰγύπτιος ὅτε αὐτῷ τὸ ἐκ Βούτης μαντεῖον ἀφίκετο, προλέγων τὴν τοῦ βίου στενοχωρίαν, εἶτα ἐβουλήθη σοφίσασθαι τὸ λόγιον ἐκεῖνο, διπλασιάζων τὸν χρόνον, καὶ ταῖς ἡμέραις προσθεὶς τὰς νύκτας, διετέλει καὶ αὐτὸς ἀγρυπνῶν, καὶ πίνων ἅμα. τίθει μετὰ τούτων, καὶ Ἄμασιν τὸν Αἰγύπτιον. ἐπεί τοι καὶ Ἡρόδοτος ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. καὶ Νικοτέλην δὲ τὸν Κορίνθιον, οὐ χρὴ ἀπὸ τούτων τάττειν. καὶ Σκόπαν τὸν Κρέοντος υἱόν, καὶ Ἀντίοχον

τίοχον τὸν βασιλέα φασὶν οἰνέραστὴν γενέσθαι. διὰ ταῦτά τοι, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ διῴκουν Ἀριστεῖός τε, καὶ Θεμίσων οἱ Κύπριοι. αὐτὸς δὲ διὰ τὴν πολυποσίαν ἐπεγέγραπτο τῇ ἀρχῇ ἄλλως. καὶ ὁ Ἐπιφανὴς δὲ κληθεὶς Ἀντίοχος ὁ Ῥωμαίοις δοθεὶς ὅμηρος, καὶ οὗτος ἀκρατῶς ἐδίψα οἴνου πίνειν. καὶ ὁ ὁμώνυμος δὲ τούτου Ἀντίοχος, ὁ Μήδοις πρὸς Ἀρσάκην πολεμήσας, καὶ οὗτος ἦν τοῦ πίνειν δοῦλος. καὶ ὁ μέγας δὲ καλούμενος Ἀντίοχος, καὶ οὗτος σὺν τούτοις τετάχθω. καὶ Ἀγρωνα δὲ τὸν Ἰλλυριῶν βασιλέα ἀπέκτεινεν ἡ πρὸς τὸν οἶνον ἄδικος ὁρμὴ, καὶ αὐτῷ πλευρῖτιν εἰργάσατο. καὶ ἕτερος Ἰλλυριῶν βασιλεὺς γενναῖος πίνειν καὶ οὗτος † ἑαυτῷ ἀκρατῶς. τόν γε μὴν Καππαδόκην βασιλέα Ὀρροφέρνην, τί ποτ᾽ ἂν φράσομεν καὶ ἐκεῖνον πίνειν γενόμενον δεινόν; Εἰ δὲ χρὴ καὶ γυναικῶν μνημονεῦσαι, ἄτοπον μὲν γυνὴ φιλοπότις, καὶ πολυπότις ἔτι μᾶλλον, εἰρήσθω δ᾽ οὖν καὶ περὶ τούτων. Κλειὼ φασὶν, εἰς ἅμιλλαν ἰοῦσα, οὐ γυναιξὶ μόναις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς συμπόταις, δεινοτάτη πιεῖν ἦν, καὶ ἐκράτει πάντων, αἴχιστόν γε τοῦτο φερομένη τὸ νικητήριον, ὥς γε ἐμοὶ κεῖται.

† οἴνου

Περὶ Πλάτωνος δόξης, καὶ περὶ ἰσονομίας. Κεφ. μβ.

Ἡ Πλάτωνος δόξα, καὶ ὁ περὶ κατ᾽ αὐτὸν ἀρετῆς λόγος, καὶ εἰς Ἀρκάδας ἀφίκετο, καὶ Θηβαίους. καὶ οὖν ἐδεήθησαν αὐτοῦ πρέσβεις ἀποστείλαντες, σὺν τῇ ἀνωτάτῃ σπουδῇ ἀφικέσθαι σφίσι τὸν ἄνδρα, οὐκ ἐπὶ μόνῃ τῇ τῶν νέων προστασίᾳ, οὐδ᾽ ἵνα αὐτοῖς συγγένηται ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν: ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ ἔτι τούτων μεῖζον, νομοθέτην αὐτὸν ἐκάλουν. οὐκοῦν ἔμελλον ἀτυχήσειν τοῦ ἀνδρὸς, καὶ γὰρ ἥσθη ὁ τοῦ Ἀρίστωνος τῇ κλήσει. καὶ δὴ καὶ ἔμελλεν ὑπακούσεσθαι. ἤρετο μέντοι τοὺς ἥκοντας, πῶς ἔχουσι πρὸς τὸ ἴσον ἔχειν ἁπάντων. ἐπεὶ δὲ ἔμαθε παρ᾽ αὐτῶν, ὅτι καὶ πάνυ ἀλλοτρίως, οὐδὲ πείσειν αὐτοὺς τιμᾶν τὴν ἰσονομίαν, ἀπεῖπε τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιδημίαν.

Τίνες τῶν Ἑλλήνων ἄριστοι, πενέστατοι. Κεφ. μγ.

Πενέστατοι ἐγένοντο οἱ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων. Ἀριστείδης ὁ Νικομάχου, καὶ Φωκίων ὁ Φώκου, καὶ Ἐπαμινώνδας ὁ Πολυμάτιδος, καὶ Πελοπίδας ὁ Θηβαῖος, καὶ Λάμαχος ὁ Ἀθηναῖος, καὶ Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου, καὶ Ἐφιάλτης δὲ ὁ Σοφωνίδου καὶ ἐκεῖνος.

Εἰκό-

tiochum regem perhibent uini cupidissimum extitisse. Quam ob causam regnũ ei gubernãtibus Aristæo & Themistone Cyprijs, ipse titulum imperij inanẽ usurpabat. Et Epiphanes dictus Antiochus, Romanis obses datus, etiam ipse uini erat immoderatè appetens. Et huic cognominis Antiochus, qui cum Medis aduersus Arsacem bellũ gessit, etiam ipse potationibus seruiebat. Cum his etiam ponatur Antiochus magnus. Et Agronẽ Illyriorũ regem immoderata uini cupiditas occidit, & in pleuritidem coniecit. Item alius Illyriorũ rex, strẽnuus erat in bibendo, & cibi intemperans. Cappadociæ uerò regem Orrhopherem quid referamus, qui etiam ipse supra modũ bibacitati indulgebat? Quòd si mulierũ etiã nomina recensere oportet (absurdũ quidem & turpe est, fœminã potandi studiosam esse, & longè magis multipotã) dicatur de his etiam. Clio, ut perhibent, nõ solum cum fœminis, uerumetiã cum uiris, potando certare ausa, potentissima fuit, & omnes superauit. Verùm hanc uictoriam adipisci, turpissimum ei fuit, me iudice.

De Platonis gloria, & æquabilitate. Cap. XLII.

Platonis gloria, & uirtutis fama, usq; ad Arcadas & Thebanos permanarat. Qui missis legatis summo studio hominem, non solum ad instituendos iuuenes, & docendam philosophiam: uerùm etiam quod his maius erat, ad pręscribendas reipublicæ leges uocarunt. Impetraturi igitur fuerant à uiro rogata (magnam enim Aristonis filius ex hac uocatione lætitiam capiebat) uerùm cum legatos interrogasset, quemadmodum ad æquabilem bonorum honorumq; partitionem essent affecti, & cóperisset eos hanc prorsus abominari, neque ut susciperent persuaderi posse, noluit ad eos profectionẽ instituere.

Quínam Græcorum optimi, fuerint pauperrimi. Cap. XLIII.

IN summa egestate uitã traduxerũt optimi Græcorũ: Aristides Nicomacho satus, & Phocion Phoci filius: Epaminondas, Polymatide natus: Pelopidas Thebanus, Lamachus Atheniensis, Socrates filius Sophronisci, & Ephialtes Sophonidę.

Imaginis Theonis pictoris explicatio. Cap. XLIIII.

DE Theonis pictoris artificij bonitate cùm multa sunt testimonia, tum in primis hæc pictura. Vir armatus excursionem ex urbe repentè facit, hostibus eam aggredientibus, & uastãtibus radentibusq́ꝫ terram. Manifestò autem, & prorsus animose uidetꝰ adolescens ad pugnam festinare. Equidem diceres eum insanire, quasi ex Marte furore correptum. Toruùm uident oculi: armis sumptis uidetur quantum pedibus conniti potest, in hostes impetum facere. Inde scutum protendit, & strictum uibrat gladium, cædem facienti similis, oculis ad occidendum spectantibus: & minabundus toto habitu, se nemini parsurum. Neq; quicquam aliud adiecit Theon, nõ manipularem, nõ centurionem, non manipulum, nõ equitem, non sagittarium, sed hic unus armatus ei ad ostendendam imaginis perfectionem satis fuit. Verũ artifex non prius exhibuit picturam, neque congregatis ad spectandum proposuit, quàm tibicinem iuxtà collocasset, quem iussit carmen incitatiuũ canere, penetrans & clamosum quàm fieri posset maximè, & quod ad prælium animaret. Simulac igitur auditum est carmen asperum & horrendum, atque tuba quasi armatorum eruptionẽ sonante, picturam ostendit, & miles conspectus est, cum efficaciorem cogitationem de excurrente in animis hominum cantus excitaret.

† μελῳδούσης σάλπιγγος

FINIS LIBRI II.

Εἰκόνος τοῦ Θέωνος ζωγράφου ἔκφρασις. Κεφ. μδ.

ΘΕωνος τοῦ ζωγράφου πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ὁμολογεῖ τὴν χειρουργίαν ἀγαθὴν οὖσαν, ἀτὰρ οὖν καὶ τόδε τὸ γράμμα. Ὁπλίτης ἐστὶν ἐκβοηθῶν ἄφνω τῶν πολεμίων εἰσβαλλόντων, καὶ δῃούντων ἅμα, καὶ κειρόντων τὴν γῆν. ἐναργῶς δὲ, καὶ πάνυ ἐνθύμως ὁ νεανίας ἔοικεν ὁρμῶντι εἰς τὴν μάχην. καὶ εἶπες ἂν αὐτὸν ἐνθουσιᾶν, ὥσπερ ἐξ ἄρεος μανέντα. γοργὸν μὲν αὐτῷ βλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί: τὰ δὲ ὅπλα ἁρπάσας, ἔοικεν ἢ ποδῶν ἔχει, ὠθεῖ σὺν πολεμίους ἄττειν. προβάλλεται δὲ ἐντεῦθεν ἤδη τὴν ἀσπίδα, καὶ γυμνὸν περισείει τὸ ξίφος, φονῶντι ἐοικὼς, καὶ σφαγὴν βλέπων, καὶ ἀπειλῶν διόλου τοῦ σχήματος, ὅτι μηδενὸς φείσεται. καὶ πλέον οὐδὲν περιείργασται τῷ Θέωνι, οὐ λοχίτης, οὐ ταξίαρχος, οὐ λόχος, οὐχ ἱππεὺς, οὐ τοξότης. ἀλλ' ἀπέχρησεν οἱ καὶ ὁ εἷς ὁπλίτης οὗτος πληρῶσαι τὴν τῆς εἰκόνος ἀπαίτησιν. οὐ πρότερόν γε μὴν ὁ τεχνίτης ἐξεκάλυψε τὴν γραφὴν, οὐδὲ ἔδειξε τοῖς ἐπὶ θέαν συνειλεγμένοις, πρὶν ἢ σαλπικτὴν παραστήσασθαι, καὶ προσέταξεν αὐτῷ τὸ προορμητικὸν ἐμπνεῦσαι μέλος διάτορόν τε, καὶ γεγωνὸς ὅτι μάλιστα, καὶ οἷον εἰς τὴν μάχην ἐγερτήριον. ἅμα τε οὖν τὸ μέλος ἠκούετο, τραχὺ, καὶ φοβερὸν, καὶ οἷον εἰς ὁπλιτῶν ἔξοδον ταχέως ἐκβοηθούντων † μελῳδούσης σάλπιγγι, καὶ ἐδείκνυτο ἡ γραφὴ, καὶ ὁ στρατιώτης ἐβλέπετο: τοῦ μέλους ἐναργεστέραν τὴν φαντασίαν τοῦ ἐκβοηθοῦντος ἔτι καὶ μᾶλλον παραστήσαντος.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI

AELIANI VARIAE HISTORIAE
LIBER TERTIVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περιήγησις τῶν Θετταλικῶν Τεμπῶν. Κεφ. α.

Φέρε οὖν καὶ τὰ καλούμενα Τέμπη τὰ Θετταλικὰ διαγράψωμεν τῷ λόγῳ, καὶ διαπλάσωμεν. ὡμολόγηται γὰρ καὶ ὁ λόγος, ἐὰν ἔχῃ δύναμιν φραστικὴν, μηδὲν ἀσθενέστερον ὅσα βούλεται δεικνύναι τῶν ἀνδρῶν τῶν κατὰ χειρουργίαν δεινῶν. Ἔστι δὴ χῶρος μεταξὺ κείμενος τοῦ τε Ὀλύμπου, καὶ τῆς Ὄσσης: ὄρη δὲ ταῦτ᾽ ἐστὶν ὑπερύψηλα, καὶ οἷον ὑπό τινος θείας φροντίδος διεσχισμένα, καὶ μέσον δέχεται χωρίον. οὗ τὸ μὲν μῆκος, ἐπὶ τεσσαράκοντα διήκει σταδίους: τό γε μὴν πλάτος τῇ μὲν ἐστὶ πλέθρου, τῇ δὲ καὶ πλεῖον ὀλίγῳ. διαῤῥεῖ δὲ μέσου αὐτοῦ ὁ καλούμενος Πηνειὸς, εἰς τοῦτον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ποταμοὶ συῤῥέουσι, καὶ ἀνακοινοῦντες τὸ ὕδωρ αὐτῷ, καὶ ἐργάζονται τὸν Πηνειὸν ἐκεῖνοι μέγαν. διατριβὰς δ᾽ ἔχει ποικίλας, καὶ παντοδαπὰς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργα, ἀλλὰ φύσεως αὐτόματα, εἰς κάλλος τότε φιλοτιμησαμένης, ὅτε ἐλάμβανε γένεσιν ὁ χῶρος. κιττὸς μὲν γὰρ πολὺς καὶ εὖ μάλα λάσιος ἐνακμάζει, καὶ τέθηλε, καὶ δίκην τῶν εὐγενῶν ἀμπέλων κατὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων ἀνέρπει, καὶ συμπέφυκεν αὐτοῖς. πολλὴ δὲ σμῖλαξ, † ἡ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν πάγον ἀνατρέχει, καὶ ἐπισκιάζει τὴν πέτραν, † καὶ ἐκείνη μὲν ὑπολανθάνει: ὁρᾶται δὲ τὸ χλοάζον πᾶν, καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν πανήγυρις. ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς λείοις καὶ καθημένοις, ἄλση τέ ἐστι ποικίλα, καὶ ὑποδρομαὶ συνεχεῖς, ἐν ὥρᾳ θέρους καταφυγεῖν ὁδοιπόροις ἥδιστα καταγώγια, ἃ καὶ δίδωσιν ἀσμένοις † ψυχᾶσθαι. διαῤῥέουσι δὲ καὶ κρῆναι συχναὶ, καὶ ἐπιῤῥεῖ νάματα ὑδάτων ψυχρῶν, καὶ πιεῖν ἡδίστων. λέγεται δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα, καὶ τοῖς λουσαμένοις ἀγαθὸν εἶναι, καὶ εἰς ὑγίειαν αὐτοῖς συμβάλλεσθαι. κατᾴδουσι δὲ καὶ ὄρνιθες ἄλλος ἀλλῇ διεσπαρμένοι, καὶ μάλιστα οἱ μουσικοὶ, καὶ ἑστιῶσιν εὖ μάλα τὰς ἀκοάς: καὶ παραπέμπουσιν ἀπόνως, καὶ σὺν ἡδονῇ, διὰ τοῦ μέλους τὸν κάματον τῶν παριόντων ἀφανίσαντες. παρ᾽ ἑκάτερα δὲ τοῦ ποταμοῦ αἱ διατριβαί εἰσιν αἱ προειρημέναι, καὶ αἱ ἀνάπαυλαι. διὰ μέσων δὲ τῶν Τεμπῶν ὁ Πηνειὸς

Describunt Tempe Thessalica. Cap. I.

Age sis igitur, quę uocãt Tempe Thessalica, nunc oratione pingamus, atque effingamus. Nam in cõfesso est, orationẽ, si explicandi uim ac facultatẽ habeat, nõ minus quę uelit ponere ob oculos posse, quàm uiros manuũ artificio præstantes. Est itaq; locus inter Olympũ & Ossam situs. Sunt aũt hi montes altitudine inusitata præditi, & quasi diuina quadam cura disiuncti. atq; in medio locũ complectũtur, cuius longitudo ad quadraginta stadia porrigitur. Latitudo uerò in alijs partibus continet † plethrũ, in alijs paulo etiam plus. per hunc mediũ labit, qui Peneus appellatur: in quẽ reliqui fluuij confluũt, & aquam ei cõmunicando, magnũ efficiunt. Hic locus habet uaria & omnis generis oblectamenta, nõ manibus hominum facta opera, sed spontanea naturæ, quæ tunc plurimũ ad pulchritudinem & ambitiose ei cõtulit, cum locus primùm nasceret. Nãm in eo hedera copiosa, & admodum † hirsuta uiget ac floret, & instar generosarũ uitium, in proceras arbores ascendẽdo serpit, atq; ipsis agnascit. Smilacis etiã magna copia, partim se rupibus scandẽs aduoluit, & saxũ opacat, partim infrà subiẽs se occultat, ita ut præter uiriditatẽ nihil conspiciat, atq; sit oculorum panegyris. In ipso campo & planicie uarij sunt luci, & † scenæ continuæ, æstiuo tẽpore gratissima uiatoribus receptacula, in quibus suauiter refrigerari possunt. Diffluunt etiam riui crebri, & aquæ frigidæ, adq; bibendũ suauissimæ. Has aquas perhibẽt prodesse etiã lauantib⁹, & ad sanitatẽ conferre. Concinũt etiã aues hinc inde dispersę, & in primis musicæ, quę auribus magnã uoluptatem afferũt, atq; indefessos cũ uoluptate deducũt, modulationib⁹ suis prętereuntiũ laborẽ subleuãtes. Ad utrũq; lat⁹ fluminis oblectamẽta illa sunt, de quib⁹ antea dixi, & recreationib⁹ qetiq; apta loca. Per media uerò Tẽpe

i. pedes centũ

† Apud Lad... [illegible]

† dẽsa, opaca

† καὶ ἡ μὲν

† ἡ δὲ ὑπολ

ὑποδρομαὶ, loca saxis uel arbustis obtecta.

† ψύχεσθαι uel ψυχάζεσθαι

pe Peneus uenit, quietè & leniter procedens in modum olei: qui umbris affatim contegitur, quæ ab asitarum arborum ramis ortę maxima diei parte solares radios arcent à flumine, & nauigantibus temperatam frigore nauigationem præbent. Omnis autem uicinus populus, alij cum alijs conueniunt, & sacrificia offerunt, & cōgrediuntur, atq; comessantur. Quum igitur multi sunt qui sacra faciūt, & rebus diuinis operā continuò nauant, fit ut ista iter faciētibus, aut naui uectis, fragrantes odores suboleant. Ita deorum cultus indesinens, locum sanctum efficit. Hic aiunt Thessali Apollinē Pythium ex mandato Iouis purgatū, cum Pythonem serpentem adhuc Delphos tenentē, Terra oraculū habente, iaculis interemisset. Deinde uerò coronatū ex hac lauro Tempica, & ramo in dextram sumpto uenisse Delphos, & oraculum occupasse Ioue & Latona natum. Est etiam ara in eo loco, ubi coronatus est, & ramū abstulit. Proinde etiamnum nono quoque anno Delphi, nobiles pueros mittunt cum architheoro, uno ex ipsis, qui aduenientes magnificè rem diuinam perficiunt in † Tempibus, & nectentes serta ex ea lauro discedunt, qua tunc temporis deus etiā amās, coronatus est. Ea uerò uia uenisit, quæ dicitur Pythias, & ducit per Thessaliam, Pelagoniam, Oetam, Aeniarum regionem, & Meliensium, & Doriensium, & Locrensium Hesperiorum. Qui etiam deducunt pueros cum reuerentia & honore, nō minus quàm illi, eos qui ex Hyperboreis sacra ferunt eidem isti deo, uenerantur. Atque hinc est, quòd etiam in Pythiorū ludis uictoribus ex hac lauro coronæ dono dant. De Tempibus igitur Thessalicis hæc mihi in præsenti commemorata sufficiant.

† Apud Latinos Tēpe tantum inueniri puto, nec alios casus.

† ἔρχονται

De Anaxagora fortiter liberorū mortem ferente. Cap. II.

Cum quidam Anaxagoræ Clazomenio, cum alius negociū agenti nunciasset, duos filios ei⁹ mortuos esse, quos etiā solos habebat: ille nihil perterritus, aut affectus nuncio, respondit: Sciui eos mortales natos esse.

De Xenophonte filij obitum fortiter tolerante. Cap. III.

Xeno-

Πηνειὸς ποταμὸς ἔρχεται, χολῇ καὶ πράως προϊὼν ἐλαίου δίκην. πολλὴ δὲ κατ' αὐτοῦ ἡ σκιὰ ἐκ τῶν παραπεφυκότων δένδρων, καὶ τῶν ἐξηρτημένων κλάδων τίκτεται: ὡς ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας αὐτὴν προήκουσαν ἀποστέγειν τὴν ἀκτῖνα, καὶ παρέχειν τοῖς πλέουσι πλοῦν ἐπὶ ψύχους. πᾶς δὲ ὁ περίοικος λεὼς συνίασιν, ἄλλοι σὺν ἄλλοις, καὶ θύουσι, καὶ συνουσίας ποιοῦνται, καὶ συμπίνουσιν. ἅτε οὖν πολλῶν ὄντων τῶν θυόντων, καὶ τῶν καθαγιζομένων συνεχῶς, εἰκότως καὶ τοῖς βαδίζουσι, καὶ τοῖς πλέουσιν ὀσμαὶ συμπαρομαρτοῦσιν ἥδισται. οὕτως ἄρα ἡ τιμὴ ἡ διαρκὴς, ἡ περὶ τὸ κρεῖττον, ἐκθεοῖ τὸν τόπον. Ἐνταῦθά τοί φασι παῖδες Θετταλῶν, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Πύθιον καθήρασθαι κατὰ πρόσταγμα τοῦ Διὸς, ὅτε τὸν Πύθωνα τὸν δράκοντα κατετόξευσεν, ἔτι φυλάττοντα τοὺς Δελφοὺς τῆς Γῆς ἐχούσης τὸ μαντεῖον. στεφανωσάμενον οὖν ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τῆς Τεμπικῆς, καὶ λαβόντα κλάδον, εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκ τῆς αὐτοῦ δάφνης, ἐλθεῖν εἰς Δελφοὺς, καὶ παραλαβεῖν τὸ μαντεῖον, τὸν Διὸς καὶ Λητοῦς παῖδα. ἔστι δὲ καὶ βωμὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καὶ ἐστεφανώσατο, καὶ τὸν κλάδον ἀφεῖλε. καὶ ἔτι καὶ νῦν ἔτους ἐνάτου οἱ Δελφοὶ παῖδας εὐγενεῖς πέμπουσι, καὶ ἀρχιθέωρον ἕνα σφῶν αὐτῶν. οἱ δὲ παραγενόμενοι, καὶ μεγαλοπρεπῶς θύσαντες ἐν τοῖς Τέμπεσιν, ἀπίασι πάλιν στεφάνους ἀπὸ τῆς αὐτῆς δάφνης διαπλέξαντες, ἀφ' ἧσπερ οὖν καὶ τότε ὁ θεὸς ἐστεφανώσατο. καὶ τὴν ὁδὸν ἐκείνην † ἔρχεται ἡ καλεῖται μὲν Πυθιὰς, φέρει δὲ διὰ Θετταλίας, καὶ Πελαγονίας, καὶ τῆς Οἴτης, καὶ τῆς Αἰνιανῶν χώρας, καὶ τῆς Μηλιέων, καὶ Δωριέων, καὶ Λοκρῶν τῶν Ἑσπερίων. οὗτοι δὲ καὶ παραπέμπουσιν αὐτοὺς σὺν αἰδοῖ, καὶ τιμῇ, οὐδὲν ἧττον ἤπερ οὖν ἐκεῖνοι οἱ τοὺς ἐξ Ὑπερβορέων τὰ ἱερὰ κομίζοντας τῷ αὐτῷ θεῷ τούτῳ, τιμῶσι. καὶ μὴν καὶ τοῖς Πυθίοις ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τοῖς νικῶσι τοὺς στεφάνους δεδώκασιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν ἐν Θετταλίᾳ Τεμπῶν, καὶ ἐμοὶ νῦν τοσαῦτα εἰρήσθω.

Περὶ Ἀναξαγόρου ἀνδρείως τὸν τῶν τέκνων θάνατον ἐνεγκόντος. Κεφ. β.

Ἀναξαγόρᾳ τις τῷ Κλαζομενίῳ, σπουδάζοντι πρὸς τοὺς ἑταίρους προσελθὼν, ἔφη τεθνηκέναι οἱ τοὺς δύο παῖδας, οὕσπερ οὖν καὶ εἶχε μόνους ὁ Ἀναξαγόρας. ὁ δὲ, μηδὲν διαταραχθεὶς, εἶπεν, ᾔδειν θνητοὺς γεγεννηκότας.

Περὶ Ξενοφῶντος τὸν τοῦ υἱοῦ θάνατον ἀνδρείως ἐνεγκόντος. Κεφ. γ.

Ξενοφῶν-

Ξενοφῶντι θύοντι ἧκέ τις ἐκ Μαντινείας ἄγγελος, λέγων τὸν υἱὸν αὐτῷ τὸν Γρύλλον τεθνάναι. κἀκεῖνος ἀπέθετο μὲν τὸν στέφανον, διετέλει δὲ θύων. ἐπεὶ δὲ ὁ ἄγγελος προσέθηκε καὶ ἐκεῖνο, ὅτι νικῶν τέθνηκε, πάλιν ὁ Ξενοφῶν ἐπέθετο τὸν στέφανον. ταῦτα μὲν οὖν δημώδη, καὶ εἰς πολλοὺς ἐκπεφοίτηκεν.

Ὅτι ὁ Δίων ὑπὲρ τοῦ τοῦ υἱοῦ θανάτου οὐκ ἐταράχθη. Κεφ. δ.

Δίων δὲ ὁ Ἱππαρίνου μὲν παῖς, Πλάτωνος δὲ ὁμιλητὴς, ἔτυχε μὲν χρηματίζων ὑπέρ τινων δημοσίων καὶ κοινῶν πραγμάτων. ὁ δὲ παῖς αὐτοῦ ἐκ τοῦ τέγους κατενεχθεὶς εἰς τὴν αὐλὴν, τὸν βίον κατέστρεψεν. οὐδὲν οὖν ὑπὸ τούτοις μετεβάλετο ὁ Δίων, ἀλλ' ὅπερ οὖν ἐξ ἀρχῆς ἔπραττε, τοῦτο καὶ δρῶν διετέλεσεν.

Ἀντίγονος τὸν υἱὸν νεκρὸν ἰδὼν οὐδὲν συνεταράχθη. Κεφ. ε.

Ἀντίγονόν γε μὴν φασὶ τὸν δεύτερον, ἐπεί τινες τὸν υἱὸν αὐτῷ ἐκ τῆς παρατάξεως ἐκόμισαν νεκρὸν· εἶδε μὲν αὐτὸν, οὐδὲν δὲ τρέψας τῆς χρόας, οὐδὲ μὴν ὑποδακρύσας, ἐπαινέσας δὲ ὡς ἀγαθὸν στρατιώτην, θάπτειν προσέταξε.

Περὶ μεγαλοφροσύνης Κράτητος. Κεφ. ς.

Κράτης ὁ Θηβαῖος τά τε ἄλλα μεγαλόφρων ὢν πεφώραται, καὶ καταφρονητικὸς τῶν ὑπὸ τοῦ πλήθους θαυμαζομένων· ἀτὰρ οὖν καὶ χρημάτων, καὶ πατρίδος. ὅτι μὲν οὖν τῆς οὐσίας ἀπέστη τοῖς Θηβαίοις, τοῦτο μὲν καὶ εἰς πάντας διεφοίτησε. τὸ δὲ ἕτερον αὐτοῦ οὐ πᾶσι γνώριμον, ἔστι δὲ ἐκεῖνο. ἀπαλλαττόμενος τῶν Θηβῶν οἰκιζομένων πάλιν, ἔφη, Οὐ δέομαι πόλεως, ἣν Ἀλέξανδρος κατασκάψει, ἢ ἄλλος.

Περὶ τοῦ τῆς τῶν πολλῶν κακοφημίας. Κεφ. ζ.

Δημοχάρης ὁ τοῦ Δημοσθένους ἀδελφιδοῦς ὑποδεῖξαι βουλόμενος, ὅτι τῆς ἐκ τῶν πολλῶν κακοφημίας ὑπερφρονεῖ, θεασάμενός τινας καθεζομένους ἐν ἰατρείῳ ψογεροὺς, καὶ κακῶς ἀγορεύειν ἐκ παντὸς τρόπου διψῶντας, Τί φατε ὑμεῖς (εἶπε) δυσμενίδαι; τὸ ἦθος αὐτῶν ἅμα ἐκκαλύψας, διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος.

Ὅτι ὁ Φρύνιχος διά τι ποίημα στρατηγὸς ᾑρέθη. Κεφ. η.

Φρύνιχον Ἀθηναῖοι στρατηγὸν εἵλοντο, οὔτε κατὰ σπουδὰς, οὔτε κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀξίαν, οὐδὲ μὴν ὅτι ἦν πλούσιος. πολλάκις γὰρ καὶ ἐκ τούτων ἐθαύμαζον ἐν ταῖς Ἀθήναις, καὶ τῶν ἄλλων προῄρουν. ἀλλ' ἐπεὶ τοῖς πυῤῥι-

Xenophonti rem diuinam obeunti, nuncius quidā ex Mantinea dixit, filium eius Gryllum uita defunctum esse. At ille solùm corona deposita, in sacrificando perstitit. Cum uerò nuncius etiam illud adijceret, eum cū uictoria mortuū esse, receptam coronam iterum imposuit. Hæc quidem uulgaria sunt, & multorū sermone celebrata.

Quòd Dion ob filij mortem nō perturbatus sit. Cap. IIII.

Dion uerò Hipparini filius, Platonis discipulus, publica quædā & communia negotia tractabat, cum eius filius à tecto delapsus in atrium, uitam cū morte cōmutauit. His nihil cōmotus est Diō, neq; mutatus, sed constanter in eo quod inceperat, efficiendo perseuerauit.

Antigonus filium suū mortuū uidēs, nihil perturbatus est. Cap. V.

Antigonū secundum aiunt, cum aliqui filiū eius ex acie mortuū reportarent, uidisse quidem ipsum, sed uultum non mutasse, neq; uerò lachrymas fudisse: sed collaudatum, quòd ut fortis miles occubuisset, sepulchro mandari iussisse.

De animi Cratetis celsitudine. Ca. VI.

Crates Thebanus tum in alijs rebus magno uir animo deprehēsus est, & cōtemptor eorū quæ uulgo admirationi erant, pecuniarū etiā ac patriæ. Quòd igitur suas facultates Thebanis tradiderit, id in omnes emanauit. Alterū uerò factū eius nō omnibus notū est, hoc uidelicet. Relinquēs Thebas iam restauratas: Non opus est, inquit, mihi ciuitate, quam Alexander uel alius subuersurus sit.

De calumnia populi. Cap. VII.

Demochares, nepos Demosthenis, significare uolēs, se nihili pēdere obtrectationes uulgi, cū uideret obtrectatores quosdam unà sedentes in tonstrina, et malè loquēdi omnino cupidos: Quid loquimini, inquit, uos Dysmenidæ? simul hoc nomine ingenium naturamq; ipsorū innuens, & detegens.

Quòd Phrynich⁹ ꝑpter poēma quoddam in ducē electus sit. Cap. VIII.

Phrynichū Atheniēses belli ducē creauerūt, neq; ꝑpter facta, neq; propter generis claritudinē, neq; uerò ꝙ diues locuplesq; esset. Sæpe enim ad huiusmodi, aīos Atheniēses oculosq; retulerūt, & eos alijs in eligendo ꝓposuerūt. Sed cū

Pyrrhichiſtis in quadam tragœdia cõuenientes & bellicos modulos feciſſet, adeò tenuit uniuerſum theatrum, & præſentiũ animos cepit, ut confeſtim eum ducem eligerent, arbitrantes eum bellicis rebus cum utilitate præfuturum eſſe, qui à uiris armatis non abhorrentia carmina poematáq; in dramate confeciſſet.

πυῤῥιχισταῖς ἐν τινι τραγῳδίᾳ ἐπιτήδεια μέλη, καὶ πολεμικὰ ἐξεπόνησεν, οὕτως ἄρα κατεκτήσατο τὸ θέατρον, καὶ ἐκράτησε τῶν παρόντων, ὥστε παραχρῆμα αὐτὸν εἵλοντο στρατηγεῖν: πιστεύσαντες ὅτι τῶν πολεμικῶν ἔργων ἡγήσεται καλῶς, καὶ εἰς δέον, ὅπου μὴ ἀπᾴδοντα τοῖς ἐνοπλίοις ἀνδράσιν εἰργάσατο τὰ ἐν τῷ δράματι μέλη τε, καὶ ποιήματα.

De amore. Cap. IX.

† ἕτερος οὐκ ἐρῶν

† Melius ſine interrogatiõe

QVis cum amatore, qui ipſe non amet, quum pugna committenda, ferroq; de rebus decernẽdum eſt, manus cõſerat? Nam expers amoris fugit & declinat ſemper amatorem, tanquam profanus, nec initiatus numini: tãtumq; audet, quantum & animo ualet, & corporis robore pollet. Extimeſcit autem illum alterum, quaſi diuino furore correptum: & non ſolum à Marte, quod quidem commune eſt, uerùm etiam ab Amore cõcitatum. Nam qui ſolum ab altero horũ deorum ſunt inflammati, quorũ unum perinde ac Martem Homerus dicit graſſari, cum unum ſolum numen habeant, rectè beneq; pugnant tantum, quantum animi poteſt ſemel unum per ſe numen ſuppeditare. Amoris uerò miniſtri pugnantes, & mauortio impetu, & amoris ardore ſtimulati, cum duplicem cultum ac numen ſuſtineant, non iniuria (ut ſentiunt Cretenſes) dupliciter quoq; egregios & fortes ſe præſtant. Non igitur quiſquam reprehendet, ſi armatus aliquis ſolum ab uno deo pugnans, non à duobus, alteri, quẽ Mars ſimul & Amor ad pugnam iuuant, ſe opponere dubitet.

Περὶ Ἔρωτος. Κεφ. θ.

Ἐρῶντι ἀνδρὶ † τίς οὐκ ἐρῶν, ὅπλοις ἐπειγούσης τῆς μάχης, καὶ συνάγοντος τοῦ πολέμου, οὐκ ἂν συμμίξειεν†; ὁ γὰρ ἀνέραστος, φεύγει καὶ ἀποδιδράσκει τὸν ἐρωτικὸν, ἅτε βέβηλος, καὶ ἀτέλεστος τῷ θεῷ, καὶ τοσοῦτον ἀνδρεῖος, ὅσον αὐτῷ καὶ ἡ ψυχὴ χωρεῖ, καὶ τὸ σῶμα ῥώμης ἔχει. δέδοικε δὲ τὸν ἕτερον ἅτε ἐκ θεοῦ κατόχως ἐνθουσιῶντα, καὶ οὐ μὰ Δία κατὰ τὸ κοινὸν τοῦ Ἄρεος, ἀλλὰ τοῦ Ἔρωτος μανέντα. οἱ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἑτέρου τῶν θεῶν κατειλημμένοι, ὧν ἕνα φησὶν Ὅμηρος ὅμοια τῷ Ἄρει μαίνεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τοῦ ἑνὸς περιειλημμένοι δαίμονος, δι' οὗ καὶ καλῶς ἀγωνίζονται τοσοῦτον, ὅσον ἐνθουσιᾶν αὐτοὺς ἅπαξ. οἱ δὲ Ἔρωτος Βάκχοι πολεμοῦντες, καὶ ὑπὸ τῆς Ἄρεως ὁρμῆς, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἔρωτος ἐκκαύσεως, διπλῆν τὴν λατρείαν ὑπομένοντες, εἰκότως κατὰ τὴν Κρητῶν ἔννοιαν, καὶ κατορθοῦσι διπλᾶ. οὔκουν τῷ ἐξ Ἄρεως καὶ Ἔρωτος φονῶντι, αἰτιάσαιτο ἄν τις, εἰ μὴ ὑπομένοι ὁπλίτης ἀνταγωνίσασθαι, ὑφ' ἑνὶ τεταγμένος θεῷ, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τοῖς δυό.

De Lacedæmoniorum amatoribus & amaſijs. Cap. X.

† προέλ⊕

DE Lacedæmoniorum Ephoris, cum habeã multa præclarè facta dictáq; recenſere, in præſentiarum ea dicam tantum, quæ propoſui. Cum quidam apud eos forma præſtans, amatori honeſto ſed pauperi, alterum diuitem prætuliſſet, irrogarunt illi pecuniariam mulctam, plectentes, ut apparet, pecuniarum illicitam cupiditatem, ablatione pecuniæ. Alium uerò quendam honeſtum ac bonum uirum, quòd neminem amaret ex ijs qui deteriores eſſent, pœna affecerunt: quòd cum bonus eſſet, neminem amaret. Similem enim ſui potuiſſet amaſium reddere, forſitan etiam alium. Nam amatorum beneuolentia, plurimum ualet apud

Περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἐραστῶν, καὶ ἐρωμένων. Κεφ. ι.

Περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρων πολλὰ μὲν εἰπεῖν καὶ ἄλλα καλὰ ἔχω, ἃ δ' οὖν προήρημαι, νῦν ἐρῶ ταῦτα. ὅτι τις τῶν παρ' αὐτοῖς καλῶν, πλούσιον ἐραστὴν † εἵλετο τοῦ χρυσοῦ πένητος, ἐπέβαλλον αὐτῷ χρήματα, κολάζοντες ὡς ἔοικε τὴν φιλοχρηματίαν τῇ τῶν χρημάτων ζημίᾳ. ἄλλον δέ τινα ἄνδρα καλὸν κἀγαθὸν οὐδένα ἐρῶντα τῶν οὐ καλῶς πεφυκότων, καὶ τοῦτον ἐζημίωσαν, ὅτι χρηστὸς ὢν οὐδενὸς ἤρα. δῆλον γὰρ ὡς ὅμοιον ἂν ἑαυτῷ κἀκεῖνον ἀπέφηνεν, ἴσως δ' ἂν καὶ ἄλλον. δεινὴ γὰρ ἡ τῶν ἐραστῶν πρὸς τὰ

τὰ παιδικὰ εὔνοια, ἀρετὰς ἐνεργάζεσθαι ὅταν αὐτοὶ σεμνοὶ ὦσιν. ἐπεί τοι Λακωνικὸς καὶ οὗτος νόμος, ὅταν ἁμάρτῃ μειράκιον τῇ μὲν ἀφελείᾳ τοῦ τρόπου, καὶ διὰ νεαρὸν τῆς ἡλικίας συγγινώσκουσι· τὸν δὲ ἐραστὴν ὑπὲρ αὐτοῦ κολάζουσιν, ἐπιγνώμονας αὐτοὺς, καὶ ἐξεταστὰς ὧν ἐκεῖνοι πράττουσι κελεύοντες εἶναι.

Περὶ ψυχῆς. Κεφ. ια.

Οἱ περιπατητικοί φασι, μεθ᾽ ἡμέραν θητεύουσαν τὴν ψυχὴν, τῷ σώματι περιπλέκεσθαι, καὶ μὴ δύνασθαι καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν θεωρεῖν· νύκτωρ δὲ διαλυθεῖσαν τῆς περὶ τοῦτο λειτουργίας, καὶ σφαιρωθεῖσαν ἐν τῷ περὶ τὸν θώρακα τόπῳ, μαντικωτέραν γίνεσθαι, ἐξ ὧν τὰ ἐνύπνια.

Περὶ ἔρωτος παρὰ Λακεδαιμονίοις.

Κεφ. ιβ.

Οὐκ εἰσὶ θρυπτικοὶ πρὸς τοὺς ἐραστὰς οἱ Λακεδαιμονίων καλοὶ, οὐδὲ ἀλαζόνες· ἐπεὶ τοὐναντίον, ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὡραίοις τὰ ἐκ τούτων καταμαθεῖν ἐστιν. αὐτοὶ γοῦν δέονται τῶν ἐραστῶν εἰσπνεῖν αὐτοῖς. Λακεδαιμονίων δέ ἐστιν αὕτη ἡ φωνὴ, ἐρᾶν† δεῖν λέγουσα· Σπαρτιάτης† καὶ ἔρως αἰσχρὸν οὐκ οἶδεν. εἴτε γὰρ μειράκιον ἐτόλμησεν ὕβριν ὑπομεῖναι, εἴτε ἐραστὴς ὑβρίσαι, ἀλλ᾽ οὐδετέροις ἐλυσιτέλησε τῇ Σπάρτῃ καταμεῖναι. ἢ γὰρ τῆς πατρίδος ἀπηλλάγησαν· ἢ καὶ τὸ ἔτι θερμότερον, καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ.

Περὶ Ταπύρων οἰνοφλυγίας. Κεφ. ιγ.

Ὅτι φιλοινότατον ἔθνος τὸ τῶν Ταπύρων, τοσοῦτον, ὥστε ζῆν αὐτοὺς ἐν οἴνῳ, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ὁμιλίᾳ καταναλίσκειν. καὶ οὐ μόνον εἰς πόμα καταχρῶνται αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ χρίσματά ἐστιν αὐτοῖς ὁ οἶνος, ὥσπερ ἄλλοις τὸ ἔλαιον.

Περὶ οἰνοφλυγίας Βυζαντίων. Κεφ. ιδ.

Βυζαντίους δὲ δεινῶς οἰνόφλυγας ὄντας, ἐνοικεῖν τοῖς καπηλείοις ὁ λόγος ἔχει, τῶν οἰκιῶν τῶν ἰδίων, καὶ τῶν δωμάτων ἐξοικισθέντας, καὶ τοῖς ξένοις τοῖς ἐνεπιδημοῦσι τῇ πόλει ἐπιμισθώσαντας αὐτά· καὶ οὐ μόνον ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικῶν αὐτοῖς ἀποστάντας. ὡς ἐν ταυτῷ τοὺς Βυζαντίους διπλῆν αἰτίαν φέρεσθαι, καὶ οἰνοφλυγίας, καὶ προαγωγείας. ἅτε δὲ ὑπὸ τῆς μέθης, καὶ τοῦ οἴνου διαρρέοντες, αὐλοῦ μὲν ἀκούοντες χαίρουσι, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῖς αὐλεῖσθαί ἐστι, σάλπιγγα δὲ οὐδὲ ἀρχὴν ὑπομένουσι. καὶ ἐκ τούτων ἔξεστι νοεῖν, ὅτι καὶ πρὸς ὅπλα, καὶ πρὸς πολέμους ἀλλοτριώτατοι διάκεινται Βυζάντιοι. διὰ ταῦτά τοι,

καὶ

apud amasios ad inserendum uirtutis studium, si moderati sint ipsi, & honesti. Est etiã eiusmodi lex apud Lacedæmonios: si quis adolescẽs in delicijs habitus peccasset, cõcedebãt aut morũ simplicitati, aut ætati iuuenili: amatorẽ uerò eius pœnas luere cogebant, uolentes arbitros eos & inspectores esse omnium quę isti facerẽt.

De anima. Cap. XI.

Peripatetici dicunt animam interdiu corpori seruitium præbere, & inuolui, neq; purè ueritatem perspicere posse. Noctu uerò, liberatam à ministerio corporis, & ueluti in orbẽ circa thoracẽ in se collectam, magis ad præuidenda futura idoneam esse, unde existunt insomnia.

De amoris ratione apud Lacedæmonios. Cap. XII.

Apud Lacedęmonios, qui honesta liberaliq; forma præditi sunt, non gerunt sese delicatè erga amatores, neq; nimis arroganter. Siquidem hi diuersum à reliquis faciũt adolescentibus formosis. Nam ab amatoribus petunt εἰσπνεῖν αὐτοῖς .i. ut sese amẽt. Lacedæmoniorum ea uox est, oportere amare dicẽs. Spartanus aũt amor nihil turpe nouit. Siue enim adolescens ausus sit stuprum pati, siue amator inferre, neutri consultũ fuerit Spartæ manere. Aut enim è patria discedendum eis: aut quod grauius est, è uita.

† δεῖ uel χρή

De uinolentia Tapyrorum. Cap. XIII.

Adeò dedita uino est gens Tapyrorum, ut in uino uiuat, & plurimũ uitæ tempus in id insumat: neq; solũ eo ad potandum abutitur, uerum etiam ad ungendum, quemadmodum cæteri oleo.

De uinolẽtia Byzantiorũ. Cap. XIIII.

Byzãtij uerò, qm̃ procliues & ꝓpensi sunt ad uinũ, relictis suis ędibus & domibus, peregrinis eas mercede locant, & transmigrãt in cauponas, ut fama est. Neque solũ hæc, sed etiam uxores illis relinquunt. Itaq; duorũ criminũ calumnia eodem facto sese implicant Byzantij, temulentiæ & prostitutionis. Qm̃ uerò ebrietate uinoq; diffluunt, delectantur tibiarũ sono, & tibijs maximè uacãt. At tubę fremitum primo auditu etiam nõ sustinent. Ex quibus liquet, quod ab armis bellóque gerãt alienissimos animos Byzantij.

Propter

Propter hanc causam Leonides dux militaris ipsorum in acerrima urbis oppugnatione, cum hostes mœnia adorirentur, & illi relictis excubijs totos dies in consuetis diuersorijs tererent, mandauit ut cauponæ ipsis in mœnia transferrentur. quo sophismate serò tandem eis persuasit, ut aciem ne desererent, cū prætextus & causa, quamobrem abirent, non esset. Hæc affirmat de ipsis Damon. His astipulari uidetur Menander cum dicit, Vinolentos negotiatores facit Byzantium: totam noctem perpotat.

† ἐμπόρους

De Argiuorū, Corinthiorū, Thracū, Illyriorum uinositate. Cap. XV.

ARgiui etiam & Corinthij in comœdijs taxati sunt, sine modo uina bibisse. De Thracibus iam cōfirmatus constansq; rumor est, plurimum eos bibendo posse. Neq; uerò Illyrij carēt hoc tempore tali crimine, qui hoc etiam crimen adiecerunt, quòd in conuiuio peregrinis & hospitibus permittitur, ut unusquisq; mulieribus propinet si libeat, etiamsi fœminæ nihil ad se pertineant.

Comparatio Demetrij & Timothei ducum. Cap. XVI.

VTer uerò præstantior dux fuit, Demetrius Poliorcetes, an Timotheus Atheniensis? Ego mores & ingenium utriusq; explicabo. Vobis aūt deinde præferre alterum licebit. Demetrius per uim atque auaritiam, perturbansq; multos & iniuriam inferēs, ciuitates subigebat admotis machinis, cōcussis & suffossis mœnibus. Timotheus uerò persuadens uerbis, & oratione docens utilius esse, ut Atheniensium dicto audientes essent, eadem hæc quæ ille perfecit.

Quod philosophia ab administranda repub. non sit aliena, & quod ex philosophis quidam rēpub. gubernarint. Cap. XVII.

EX philosophis etiam aliqui ad gubernacula rerūpublicarū sederūt: aliqui uerò hoc solo contenti, ꝙ animū uirtutibus excoluissent, quietam uitā traduxerunt. Correxerūt em̄ & constituerūt respub. Zaleucus Locrensiū, Charondas Catanensium, itē Rheginensium, cum in exiliū eiectus esset è Catana. Tarentinis profuit Archytas, Solon Atheniēsib⁹, Bias &

Tha-

καὶ Λεωνίδης ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ἐν πολιορκίᾳ ἰσχυρᾷ, ἐπεὶ τῶν πολεμίων τοῖς τείχεσι προσβαλόντων, ἐκεῖνοί γε τὰς φρουρὰς ἐκλιπόντες διημέρευον ἐν ταῖς συνήθεσι διατριβαῖς, προσέταξε τὰ καπηλεῖα ἐπὶ τῶν τειχῶν διασκηνωθῆναι αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ σόφισμα ἀνέπεισεν αὐτοὺς ὀψὲ, καὶ βραδέως, τὴν τάξιν μὴ καταλιπεῖν, ἅτε τῆς προφάσεως αὐτοῖς περιῃρημένης. λέγει δὲ ταῦτα ὑπὲρ αὐτῶν Δάμων, ὁμολογεῖν δὲ τούτοις ἔοικε καὶ ὁ Μένανδρος, ὅταν λέγῃ. Μεθύσους τοὺς † ἐμπορείους ποιεῖ τὸ Βυζάντιον, ὅλην ἔπινε τὴν νύκτα.

Περὶ Ἀργείων, Κορινθίων, Θρᾳκῶν, Ἰλλυριῶν οἰνοφλυγίας. Κεφ. ιε.

ΚΑὶ Ἀργεῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι, κεκωμῴδηνται καὶ οὗτοι ἀκρατέστερον τῷ οἴνῳ προσιόντες. τό γε μὴν ὑπὲρ τῶν Θρᾳκῶν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ διαβεβαίωται ἤδη, καὶ διατεθρύλληται, ὡς εἰσὶ πιεῖν δεινότατοι. οὐ διαπεφεύγασι δὲ νῦν τὴν τοιαύτην αἰτίαν οὐδὲ Ἰλλυριοὶ, ἀλλ' ἐκεῖνοί γε προσειλήφασι κἀκεῖνο τὸ ἐπίκλημα: ὅτι ἐφεῖται τοῖς ἐν τῷ συνδείπνῳ παροῦσι ξένοις, προπίνειν ταῖς γυναιξὶν ἕκαστον, ἐὰν βούληται, κἂν μηδὲν προσήκει ἡ γυνὴ αὐτῷ.

Σύγκρισις Δημητρίου καὶ Τιμοθέου στρατηγῶν. Κεφ. ις.

ΕΙτα τίς ἀμείνων ἦν στρατηγεῖν, Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς, ἢ Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος. ἐγὼ μὲν ἐρῶ τὸν τῶν ἀμφοτέρων τρόπον. ἔξεστι δ' ὑμῖν προτιμῆσαι τὸν ἕτερον. Δημήτριος μὲν βίᾳ, καὶ πλεονεξίᾳ, καὶ λυπῶν τὰ μέγιστα, καὶ ἀδικῶν ᾕρει τὰς πόλεις, μηχανὰς προσάγων, καὶ κατασείων, καὶ ὑπορύττων τὰ τείχη. Τιμόθεος δὲ πείθων, καὶ διδάσκων λόγῳ, ὅτι λυσιτελέστερόν ἐστι τῶν Ἀθηναίων ἀκούειν.

Ὅτι ἡ φιλοσοφία οὐκ ἀπολίτευτος, καὶ τίνες τῶν φιλοσόφων ἐπολιτεύσαντο. Κεφ. ιζ.

ΕΠολιτεύσαντο οὖν καὶ φιλόσοφοι, ἢ αὐτὸ τοῦτο μόνον τὴν διάνοιαν ἀγαθοὶ γενόμενοι, ἐφ' ἡσυχίας κατεβίωσαν. ἐπηνώρθωσαν γὰρ τὰ κοινὰ, Ζάλευκος μὲν τὰ ἐν Λοκροῖς, Χαρώνδας δὲ τὰ ἐν Κατάνῃ, καὶ τὰ ἐν Ῥηγίνῳ, ὅτε ἐκ Κατάνης ἔφυγε. Ταραντίνοις δὲ ἐγένετο ἀγαθὸς Ἀρχύτας, Σόλων δὲ Ἀθηναίοις. Βίας δὲ καὶ

Θαλῆς

Θαλῆς τὴν Ἰωνίαν πολλὰ ὤνησαν, Χίλων δὲ Λακεδαιμονίους, Μιτυληναίους γε μὴν Πιττακὸς, Κλεόβουλος δὲ Ροδίους, καὶ Ἀναξίμανδρος δὲ ἡγήσατο τῆς εἰς Ἀπολλωνίαν ἐκ Μιλήτου ἀποικίας, ἀλλὰ καὶ Ξενοφῶν στρατιώτης ἀγαθὸς ἦν: καὶ ἀμείνων στρατηγὸς ὅτε Κύρῳ συνανέβη, καὶ Κῦρος μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀπέθανον: καλούσης δὲ τῆς χρείας τοῦ δυνησομένου σῶσαι τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀγαγεῖν τὴν ὀπίσω εἰς τὰ οἰκεῖα, οὗτος ἐκεῖνος ἦν. Πλάτων δὲ ὁ Ἀρίστωνος Δίωνα κατήγαγεν εἰς Σικελίαν, καὶ διὼν αὐτῷ συνεβούλευε, καὶ ἐδίδασκε, δι᾽ ἃ τούτων τυραννίδα τὴν Διονυσίου κατέλυσε. Σωκράτης δὲ τῇ μὲν Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὐκ ἠρέσκετο: τυραννικὴν γὰρ, καὶ μοναρχικὴν ἑώρα τὴν δημοκρατίαν οὖσαν Ἀθηναίοις: καὶ διὰ ταῦτα οὔτε ἐψήφισε τὸν τῶν δέκα στρατηγῶν θάνατον, ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῖς τριάκοντα ἐκοινώνει τῶν ἀσεβημάτων. ἔνθα δὲ ἐχρῆν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνίζεσθαι, ἀλλ᾽ ἐνταῦθά γε ἀπροφάσιστος ἐκεῖνος στρατιώτης ἦν. ἐστρατεύσατο οὖν εἰς Δῆλον, καὶ εἰς Ἀμφίπολιν, καὶ εἰς Ποτίδαιαν. Ἀριστοτέλης δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, οὐ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο εἰς γόνυ πεσοῦσαν, ἀλλ᾽ ἐπὶ στόμα, ἀνέστησεν αὖθις. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς, καὶ Ἀθήνησιν ἐπιφανέστατα ἐπολιτεύσατο, ἕως αὐτὸν ὁ συνήθης Ἀθηναίοις φθόνος ἐξέωσε. καὶ ἐν Αἰγύπτῳ δὲ συνὼν τῷ Πτολεμαίῳ, νομοθεσίας ἦρξε. Τίς δὲ ἀντιφήσει, καὶ Περικλέα τὸν Ξανθίππου φιλόσοφον γενέσθαι, καὶ Ἐπαμινώνδαν τὸν Πολύμνιδος, καὶ Φωκίωνα τὸν Φώκου, καὶ Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου, καὶ Ἐφιάλτην τὸν Σοφωνίδου: καὶ ἔτι κάτω τοῦ χρόνου Καρνεάδην, καὶ Κριτόλαον; εἴγε καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκοντο καὶ ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων πρεσβεύοντες, καὶ † αὐτοὶ σωτηρίαν εὕραντο. οἱ περὶ τὴν εἰς τοσοῦτον ἐνέτρεψαν τὴν σύγκλητον βουλὴν, ὡς εἰπεῖν αὐτοὺς, Ἔπεμψαν Ἀθηναῖοι πρεσβεύοντας, † αὐτοὺς πείσοντας, ἀλλὰ γὰρ τοὺς βιασομένους ἡμᾶς δρᾶσαι ὅσα θέλουσιν. ἐγὼ δὲ πολιτείαν φαίην καὶ τὸ Περσαίου, εἴγε Ἀντίγονον ἐπαίδευσε. καὶ τὸ Ἀριστοτέλους, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου νέῳ ὄντι φιλοσοφῶν ἦν δῆλος. καὶ Λῦσις δὲ ὁ γνώριμος ὁ Πυθαγόρου, καὶ αὐτὸς Ἐπαμινώνδαν ἐξεπαίδευσεν. Εἴτις οὖν ἀπράκτους λέγει τοὺς φιλοσόφους, ἀλλὰ οὐκ εὐήθη γε αὐτοῦ καὶ ἀνόητα ταῦτα. ἐγὼ μὲν γὰρ τὴν σὺν αὐτοῖς ἀπραγμοσύνην, καὶ τὴν ἡσυχίας ἐρῶντα, καὶ ἁρπάσαιμι ἐπιδραμών.

Thales in Ioniam adiumẽta maxima importarunt. Chilon iuuit Lacedæmonios, Mitylenęos uerò Pittacus, Rhodios Cleobulus, & Anaximandrus coloniã Mileto Apolloniã deduxit. Xenophon etiã bellicis laudib. miles floruit, & optimus dux iudicatus est inter eos qui unà cum Cyro ascenderãt, tũ cum Cyrus & multi alij cũ ipso occubuissent. Et cum necessitas postularet aliquem qui posset seruare Græcos, & incolumes domum reducere, hoc negotiũ illi datũ est. Plato uerò Aristonis filius Dionẽ reduxit in Siciliã: & consiliũ modũq; docuit, quo tyrannidẽ Dionysij subuerteret atq; dissolueret. At Socrates nullam sibi curã de Atheniensium repub. suscepit, ꝙ uideret Atheniensiũ democratiam similiorem esse tyrannidi & monarchiæ. Proinde neq; suffragio suo decẽ duces morti adiudicauit, neq; triginta tyrãnis quicquã cõmunicauit in illorũ nefarijs sceleribus. Cum aũt pro patria decertandũ esset, tunc sine ulla recusatione militẽ agebat. Gessit aũt arma contra Delũ, Amphipolim, & Potidęã. Aristoteles patriam suam nõ in genua (quod dicit) procidentẽ, sed in os prostratã erexit atq; restituit. Demetrius Phalereus, summa cũ dignitate rempub. Atheniensiũ rexit, donec eum Atheniensibus cõsueta solitaq; inuidia eiecit: sed in Aegypto etiã apud Ptolemæũ regẽ in rogandis ferendisq; legibus primas tenebat. Quis uerò inficias iuerit, Periclem Xanthippi filiũ philosophiæ præcepta calluisse, & Epaminondã filium Polymnidis, & Phocionẽ filiũ Phoci, & Aristidẽ Lysimachi, & Ephialtẽ Sophonidæ, & post hos interiecto tempore Carneadẽ & Critolaũ: qm̃ Romani quoq; missi sunt pro Atheniensibus legati, & pacẽ impetrauerũt, qui tãta grauitate dicendi senatũ perpulerũt, ut diceret, Miserunt Athenienses legatos nõ ut nos persuaderẽt, sed qui cogerẽt nos facere quod ipsis collibitũ esset. Ego uerò illud etiã Persęi, pro administratione reipub. duco, ꝙ Antiochũ erudiuit: & illud Aristotelis, qui ipse quoq; iuuenẽ adhuc Alexandrũ philosophiæ præceptis imbuit. Et Lysis, Pythagoræ † discipulus, Epaminondã instituit. Si quis igit̃ nihil rerũ agere philosophos dicit, incõsideratè facit & stultè. quanq̃ ego ipsorũ otiũ & tranquillitatis studiũ, libẽtissimo animo amplecterer.

† αὐτοῖς

† οὐ τοὺς πείσοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς

† familiaris

De consuetudine Midæ Phrygis & Sileni, & de ijs quæ incredibiliter dicta sunt Midæ. Cap. XVIII.

Theopompus Chius.

NArrat Theopompus, familiaritatẽ quandam inter Midam Phrygem & Silenum intercessisse. Hic Silenus erat Nymphæ filius, & dijs quidem conditione inferiore: mortalibus uerò, morteq́ superiori. Hi tũ alia multa sunt inter se collocuti, tum hæc Silenus aliquando Midę retulit: Europam, Asiam & Libyam insulas esse, quas circumcirca Oceanus circumfluat. Continẽtem uerò unam extra hunc mundum existere, & magnitudinẽ ipsius infinitam & immensam esse narrabat. alere diuersa animalia grandia, & homines qui eam inhabitant duplo maiores esse nobis: neq́ tantũ temporis spaciũ ad uiuendum illis sufficere, quantum nobis: sed etiam illud duplum. & multas magnásque ciuitates atq́ uiuendi rationes, & leges apud eos planè nostris contrarias esse constitutas. Duas urbes esse magnitudine maximas dixit, nihil uerò sibi mutuò similes: quarũ altera dicatur Machimus, id est pugnax: altera Εὐσεβὴς id est pia. Pios igitur in pace uitam agere, & amplissimis opibus fructum ex terra capere, sine aratris & bobus, agricultura seminationeq́ nihil eis opus esse. Et (ut ille retulit) à morbis immunes sunt, atq́ suũ tempus in suauissimo risu & uoluptate consumunt. Adeò uerò sine controuersia iustitiam colunt, ut persæpe dij quoq́ immortales nõ dedignentur illorum uti commercio. Qui uerò Machimum urbem incolũt, bellicosissimi sunt, & arma induti semper bella gerũt, finitimosq́ in suam potestatem redigunt: atq́ hæc una ciuitas in plurimas gentes imperium tenet. Ciues in ea sunt nõ pauciores ducentis myriadibus. Moriuntur aliàs ægrotantes, quod perrarò accidit. Siquidẽ in bellis plerũq́ lapidibus aut fuste percutiuntur. nam ferro non possunt uulnerari. Auri argentiq́ maximam copiam possidẽt, ita ut minoris apud ipsos æstimetur aurum, quàm apud nos ferrũ. Eos quodam tempore conatos etiam fuisse in has nostras insulas transire, dixit: & traiecto oceano mille myriadas hominum usq́ ad Hyperboreos p̃uenisse: cũq́ audiuissent hos populos inter nostrates esse felicissimos,

Περὶ συνουσίας Μίδου τοῦ Φρυγὸς, καὶ Σιληνοῦ· καὶ τῶν ὑπὸ τούτου παραδόξων λεχθέντων. Κεφ. ιη.

ΠΕριηγεῖταί τινα Θεόπομπος συνουσίαν Μίδου τοῦ Φρυγὸς, καὶ Σιληνοῦ. νύμφης δὲ παῖς ὁ Σιληνὸς οὗτος, θεοῦ μὲν ἀφανέστερος τὴν φύσιν, ἀνθρώπου δὲ κρείττων καὶ θανάτου ἦν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἀλλήλοις διελέχθησαν· καὶ ὑπὲρ τούτων ὁ Σιληνὸς ἔλεγε πρὸς τὸν Μίδαν, τὴν μὲν Εὐρώπην, καὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν Λιβύην νήσους εἶναι, ἃς περιῤῥεῖν κύκλῳ τὸν ὠκεανόν. ἤπειρον δὲ μόνην εἶναι ἐκείνην τὴν ἔξω τούτου τοῦ κόσμου. καὶ τὸ μὲν μέγεθος αὐτῆς ἄπειρον διηγεῖτο· τρέφειν δὲ τὰ ἄλλα ζῶα μεγάλα, καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ τῶν ἐνταῦθα οὖν διπλασίονας τὸ μέγεθος· καὶ χρόνον ζῆν αὐτοὺς οὐχ ὅσον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνον διπλοῦν, καὶ πολλὰς μὲν εἶναι καὶ μεγάλας πόλεις, καὶ βίων ἰδιότητας. καὶ νόμους αὐτοῖς τετάχθαι ἐναντίως κειμένους τοῖς παρ' ἡμῖν νομιζομένοις. δύο δὲ εἶναι πόλεις ἔλεγε μεγέθει μεγίστας, οὐδὲν δὲ ἀλλήλαις ἐοικέναι. καὶ τὴν μὲν ὀνομάζεσθαι Μάχιμον, τὴν δὲ Εὐσεβῆ. τοὺς μὲν οὖν Εὐσεβεῖς ἐν εἰρήνῃ τε διάγειν, καὶ πλούτῳ βαθεῖ, καὶ λαμβάνειν τοὺς καρποὺς ἐκ τῆς γῆς χωρὶς ἀρότρων καὶ βοῶν· γεωργεῖν δὲ καὶ σπείρειν οὐδὲν αὐτοῖς ἔργον εἶναι. καὶ διατελοῦσιν (ἦ δ' ὅς) καὶ ἄνοσοι, καὶ καταστρέφουσι τὸν ἑαυτῶν βίον γελῶντες εὖ μάλα, καὶ ἡδόμενοι. οὕτω δὲ ἀναμφιλόγως εἰσὶ δίκαιοι, ὡς μήτε τοὺς θεοὺς πολλάκις ἀπαξιοῦν ἐπιφοιτᾶν αὐτοῖς. οἱ δὲ τῆς Μαχίμου πόλεως, μαχιμώτατοί τέ εἰσι καὶ αὐτοί, καὶ γίνονται μεθ' ὅπλων, καὶ ἀεὶ πολεμοῦσι, καὶ καταστρέφονται τοὺς ὁμόρους, καὶ παμπόλλων ἐθνῶν μία πόλις κρατεῖ αὕτη. εἰσὶ δὲ οἱ οἰκήτορες οὐκ ἐλάττους διακοσίων μυριάδων. ἀποθνήσκουσι δὲ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον νοσήσαντες, σπάνιον δὲ τοῦτο· ἐπεὶ τάγε πολλὰ ἐν τοῖς πολέμοις, ἢ λίθοις, ἢ ξύλοις παιόμενοι. ἄτρωτοι γάρ εἰσι σιδήρῳ. χρυσοῦ δὲ ἔχουσι, καὶ ἀργύρου ἀφθονίαν, ὡς ἀτιμότερον εἶναι παρ' αὐτοῖς τὸν χρυσὸν τοῦ παρ' ἡμῖν σιδήρου. ἐπιχειρῆσαι δέ ποτε, καὶ διαβῆναι τούτους εἰς τάσδε τὰς ἡμεδαπὰς νήσους ἔλεγε, καὶ διαπλεύσαντάς γε τὸν ὠκεανὸν μυριάσι χιλίαις τῶν ἀνθρώπων, ἕως Ὑπερβορέων ἀφικέσθαι. καὶ πυθομένους τῶν παρ' ἡμῖν τούτους εἶναι τοὺς εὐδαιμονεστάτους, κατα-

καταφρονῆσαι ὡς φαύλους, καὶ ταπεινῶς πράττοντας, καὶ διὰ ταῦτα ἀτιμάσαι παρελθεῖν περαιτέρω. Τὸ δὲ ἔτι θαυμασιώτερον προσετίθει, Μέροπάς τινας οὕτω καλουμένους ἀνθρώπους οἰκεῖν παρ' αὐτοῖς ἔφη πόλεις πολλὰς, καὶ μεγάλας, ἐπ' ἐσχάτῳ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν τόπον εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι Ἄνοστον, ἐοικέναι δὲ χάσματι, κατειλῆφθαι δὲ οὔτε ὑπὸ σκότους, οὔτε ὑπὸ φωτὸς, ἀέρα δὲ ἐπικεῖσθαι ἐρυθήματι μεμιγμένον θολερῷ. δύο δὲ ποταμοὺς περὶ τοῦτον τὸν τόπον ῥεῖν, καὶ τὸν μὲν ἡδονῆς καλεῖσθαι, τὸν δὲ λύπης. καὶ παρ' ἑκάτερον τούτων ἑστηκέναι δένδρα τὸ μέγεθος πλατάνου μεγάλης. φέρειν δὲ καρποὺς τὰ μὲν παρὰ τὸν τῆς λύπης ποταμὸν, τοιαύτην ἔχοντα τὴν φύσιν: ἐάν τις αὐτῶν ἀπογεύσηται, τοσοῦτον ἐκβάλλει δάκρυον, ὥστε κατατήκεσθαι πάντα τὸν ἑαυτοῦ βίον τὸν λοιπὸν θρηνοῦντα, καὶ οὕτω τελευτᾷν. Τὰ δὲ ἕτερα τὰ παραπεφυκότα τῷ τῆς ἡδονῆς ποταμῷ, ἀντίπαλον ἐκφέρειν καρπόν. ὃς γὰρ ἂν γεύσηται τούτων, τῶν μὲν ἄλλων τῶν πρότερον ἐπιθυμιῶν παύεται: ἀλλὰ καὶ εἴ του ἤρα, καὶ αὐτοῦ λαμβάνει λήθην, καὶ γίνεται κατὰ βραχὺ νεώτερος, καὶ τὰς φθανούσας ἡλικίας, καὶ τὰς ἤδη διελθούσας ἀναλαμβάνει ὀπίσω. τὸ μὲν γὰρ γῆρας ἀπορρίψας, ἐπὶ τὴν ἀκμὴν ὑποστρέφει, εἶτα ἐπὶ τὴν τῶν μειρακίων ἡλικίαν ἀναχωρεῖ, εἶτα παῖς γίνεται, εἶτα βρέφος, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐξαναλώθη. καὶ ταῦτα, εἴ τῳ πιστὸς ὁ Χῖος λέγων, πεπιστεύσθω. ἐμοὶ δὲ δεινὸς εἶναι δοκεῖ μυθολόγος, καὶ ἐν τούτοις, καὶ ἐν ἄλλοις δέ.

Περὶ διαφορᾶς Ἀριστοτέλους πρὸς Πλάτωνα. Κεφ. ιθ.

Λέγεται τὴν διαφορὰν Ἀριστοτέλους πρὸς Πλάτωνα τὴν πρώτην ἐκ τούτων γενέσθαι. οὐκ ἤρεσκεν αὐτοῦ τῷ βίῳ ὁ Πλάτων, οὐδὲ τῇ κατασκευῇ τῇ περὶ τὸ σῶμα. καὶ γὰρ ἐσθῆτι ἐχρῆτο περιέργῳ ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ὑποδέσει, καὶ κουρὰν δὲ ἐκείρετο καὶ ταύτην ἀήθη Πλάτωνι. καὶ δακτυλίους δὲ πολλοὺς φορῶν ἐκαλλωπίζετο ἐπὶ τούτῳ. καὶ μωκία δέ τις ἦν αὐτοῦ περὶ τὸ πρόσωπον. καὶ ἄκαιρος στωμυλία λαλοῦντος, κατηγόρει καὶ αὐτὴ τὸν τρόπον αὐτοῦ. πάντα δὲ ταῦτα, ὡς ἔστιν ἀλλότρια φιλοσόφου, δῆλον. ἅπερ οὖν ὁρῶν ὁ Πλάτων οὐ προσίετο τὸν ἄνδρα: προετίμα δὲ αὐτοῦ Ξενοκράτην, καὶ Σπεύσιππον, καὶ Ἀμύκλαν, καὶ ἄλλους: τῇ τε λοιπῇ δεξιούμενος αὐτοὺς τιμῇ, καὶ οὖν καὶ τῇ κοινωνίᾳ τῶν λόγων.

ſimos, cõtempſiſſe tanq̃ uilem humileq́ & minimè glorioſam uitam degentes: & idcirco indignũ duxiſſe progredi ulteri⁹. Hoc etiam adiecit multo mirabilius, homines aliquos nomine Meropes in illis locis, multas magnasq́ ciuitates habitare. In finibus aũt regionis illorũ locũ eſſe, & nominari Anoſtum (id eſt, ſine reditu, ſeu unde nõ eſt reditus) ſimilẽ uoragini et hiatui: neq́ uerò tenebris, neq́ lumine in ſignem, ſed aërẽ impendere obſcuro quodã rubore permixtũ. In eo loco duos fluuios labi, alterũ uoluptatis, alterum triſtitiæ: & ad utrũq́ arbores ſitas eſſe, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumẽ triſtitiæ ſunt, eiuſmodi naturæ ac poteſtatis fructus producere: ſi quis ijs ueſcatur, eũ tantum eijcere lachrymarum, ut per uniuerſæ uitæ reliquum tempus, fletibus luctibusq́ diffluat, & ſic uitam finiat. Alteras uerò, quæ fluuio uoluptatis agnaſcuntur, fructum contrariũ ferre: qui eñ hunc guſtat, ab omnibus priſtinis cupiditatib⁹ abducitur: & ſi quem amauit, in eius obliuionem uenit, paulatimq́ fit iunior, atq́ præcedentem ætatem & iam tranſactam retrò agit ac reſumit. abiecta enim ſenectute ad uigorem ætatis reuertitur, deinde adoleſcentiam induit, tum pueritiam, poſtremò fit infans, & ſic deniq́ expirat. Hæc, ſi cui fide dignus uidetur Chius, credat. Mihi egregius fabulator tum in his, tum in alijs uidetur.

De diſsidio Ariſtotelis à Platone. Cap. XIX.

PRimum diſsidium Ariſtotelis aduerſus Platonem ex his ferũt initium cepiſſe. Non probabat eius uitã Plato, neq́ corporis habitum & ornatum. Nam Ariſtoteles ueſtibus & calciamẽtis ambitioſiùs utebatur, & contra Platonis morem crines abradebat, annulisq́ ferẽdis ſe exornabat, uultu cauillationẽ & irriſionem quandam præferebat. Et intempeſtiua loquacitas in ſermone, ingenium eius moresq́ redarguebat. Hæc omnia philoſopho indigna eſſe manifeſtũ eſt. Quæ cum uideret Plato, non approbabat hominẽ: ſed ei præponebat Xenocratem, Speuſippum, Amyclam, & alios, quos tum alijs honoribus proſequebatur, tum diſputationum ſuarum participes eſſe patiebatur.

tur. Cum uerò quodam tẽpore Xenocrates in patriam iter suscepisset, Aristoteles cũ suorũ discipulorũ caterua, inter quos erat Mnason Phocensis, & alij, Platonem impugnabat de industria. Laborabat tũc ex morbo Speusippus: quamobrẽ Platoni adesse nõ poterat. Plato octogesimum annũ agebat, ita ut iam propter ætatẽ destitueretur memoriæ uiribus. Intendens igitur in eum, & adoriens ex insidijs Aristoteles, magnaq́; cum ambitione quæstiones nectens, & quodammodo sophisticè eum redarguens, iniurium simul & ingratum sese præbebat. Proinde abstinens exteriore deambulatione Plato, domi cũ familiaribus priuatim ibat. Exactis tribus mensibus Xenocrates à peregrinatione reuersus, inuenit Aristotelẽ deambulantẽ, ubi reliquerat abiens Platonẽ. Videns autem eum cum familiaribus suis nõ ad Platonem cõmeare, sed aliò in ciuitatem seorsim ex auditorio uestigia ferre, interrogabat quendam in Peripato, ubinã esset Plato, existimans eum decumbere. At ille respondit: Non malè habet, sed Aristoteles ei molestiã facessens, effecit ut è Peripato discesserit, & in horto domi philosophiam tractet. His auditis Xenocrates repentè se ad Platonẽ contulit, & offendit eum disserentẽ cum his qui simul aderant. Erant autẽ frequentissimi, & summę existimationis uiri, & adolescentes aliqui illustriores. Qui cum loquendi finem fecisset, perhumaniter pro more solito Xenocratẽ salutauit, rursumq́; illũ similiter Xenocrates. Deinde cõuersatione dimissa, Xenocrates nullũ uerbũ hac de re cũ Platone locutus, neq; audiens, collectis suis cõmilitonib⁹, uehemẽter obiurgauit Speusippũ, ꝙ Aristoteli cessisset ex Peripato, & ipse q̃ potuit maximis uirib⁹ contra Aristotelem pugnauit: eoq; cõtentionis progressus est, ut eũ eijceret, & in consuetum locum Platonem restitueret.

De Lysandro, & allatis ei muneribus. Cap. XX.

LYsandro Spartiatæ in Ioniam proficiscẽti, hospites quos habebat in Ionia, cũ alijs multis, etiã bouẽ & placentã dono miserũt. Qui placentã contẽplatus rogabat, quídnam illud cupediarum esset. Cui cum is qui attulerat, responderet, ex melle

λόγων. ἀποδημίας δέ ποτε γενομένης τῷ Ξενοκράτει εἰς τὴν πατρίδα, ἐπέθετο τῷ Πλάτωνι Ἀριστοτέλης, χορόν τινα τῶν ὁμιλητῶν τῶν ἑαυτοῦ περιστησάμενος. ὧν ἦν Μνάσων τε ὁ Φωκεὺς, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. ἐνόσει δὲ τότε ὁ Σπεύσιππος, καὶ διὰ ταῦτα ἀδύνατος ἦν συμβαδίζειν τῷ Πλάτωνι. ὁ δὲ Πλάτων ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐγεγόνει, ὁμοῦ † τι καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν ἐπελελοίπει τὰ τῆς μνήμης αὐτόν. ἐπιθέμενος οὖν αὐτῷ, καὶ ἐπιβουλεύων ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ φιλοτίμως πάνυ τὰς ἐρωτήσεις ποιούμενος, καὶ τρόπον τινὰ καὶ ἐλεγκτικῶς, ἀδικῶν ἅμα, καὶ ἀγνωμονῶν ἦν δῆλος. καὶ διὰ ταῦτα ἀποστὰς ὁ Πλάτων τοῦ ἔξω περιπάτου, ἔνδον ἐβάδιζε σὺν τοῖς ἑταίροις. τριῶν δὲ μηνῶν διαγενομένων, ὁ Ξενοκράτης ἀφίκετο ἐκ τῆς ἀποδημίας, καὶ καταλαμβάνει τὸν Ἀριστοτέλη βαδίζοντα, οὗ κατέλιπε τὸν Πλάτωνα. ὁρῶν δὲ αὐτὸν μετὰ τῶν γνωρίμων, οὐ πρὸς Πλάτωνα ἀναχωροῦντα ἐκ τοῦ περιπάτου, ἀλλὰ καθ᾽ ἑαυτὸν ἀπιόντα εἰς τὴν πόλιν, ἤρετό τινα τῶν ἐν τῷ περιπάτῳ ὅποι ποτὲ εἴη Πλάτων. ὑπώπτευε γὰρ αὐτὸν μαλακίζεσθαι. ὁ δὲ ἀποκρίνεται, ἐκεῖνος μὲν οὐ νοσεῖ· ἐνοχλῶν δὲ αὐτὸν Ἀριστοτέλης παραχωρῆσαι πεποίηκε τοῦ περιπάτου· καὶ ἀναχωρήσας, ἐν τῷ κήπῳ τῷ ἑαυτοῦ φιλοσοφεῖ. ὁ δὲ Ξενοκράτης ἀκούσας, παραχρῆμα ἧκε πρὸς Πλάτωνα, καὶ κατέλαβε διαλεγόμενον τοῖς σὺν ἑαυτῷ. ἦσαν δὲ μάλα συχνοὶ, καὶ ἄξιοι λόγου, καὶ οἱ μάλιστα δοκοῦντες τῶν νέων ἐπιφανεῖς. ἐπεὶ δὲ ἐπαύσατο τῆς ὁμιλίας, ἠσπάσατό τε ὡς τὸ εἰκὸς τὸν Ξενοκράτη φιλανθρώπως· καὶ αὖ πάλιν ὁ Ξενοκράτης ἐκεῖνον ὁμοίως. διαλυθείσης δὲ τῆς συνουσίας, οὐδὲν οὔτε εἰπὼν πρὸς τὸν Πλάτωνα Ξενοκράτης, οὔτε ἀκούσας, συναγαγὼν τοὺς ἑταίρους, καὶ τῷ Σπευσίππῳ πάνυ ἰσχυρῶς ἐπέπληξε παραχωρήσαντι τοῦ περιπάτου Ἀριστοτέλει· αὐτός τε ἐπέθετο τῷ Σταγειρίτῃ κατὰ τὸ καρτερόν. καὶ εἰς τοσοῦτον προῆλθε φιλοτιμίας, ὡς ἐξελάσαι αὐτὸν, καὶ ἀποδοῦναι τὸ συνήθων χωρίον τῷ Πλάτωνι.

Περὶ Λυσάνδρου, καὶ δώρων ἀνακομισθέντων αὐτῷ. Κεφ. κ.

ΛΥσάνδρῳ τῷ Σπαρτιάτῃ εἰς Ἰωνίαν ἀφικομένῳ, οἱ κατὰ τὴν Ἰωνίαν ξένοι πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀπέπεμψαν, ἀτὰρ οὖν καὶ βοῦν, καὶ πλακοῦντα. ὁ δὲ ἀπιδὼν εἰς τὸν πλακοῦντα, ἤρετο τί βούλεται τὸ πέμμα ὅπερ ἐκεῖνο εἶναι. ὁ δὲ κομίζων ἀπεκρίνατο, ὅτι ἐκ μέ-

ἐκ μέλιτος, καὶ τυροῦ, καὶ ἄλλων τινῶν κατεσκεύαστο. ὁ δὲ Λύσανδρος, Ἀλλὰ ταῦτα μὲν (εἶπε) δότε τοῖς εἰδόσι, ἐλευθέρου γὰρ οὐκ ἔστι βρῶμα. τὸν δὲ βοῦν προσέταξε κατὰ τὰ πάτρια σκευασθῆναι, καὶ ἐδείπνησεν ἡδέως.

Περὶ μεγαλοφροσύνης τοῦ Θεμιστοκλέους. Κεφ. κα.

Ἐπανῄει ποτὲ ἐκ διδασκαλείου παῖς ἔτι ὢν Θεμιστοκλῆς, εἶτα προσιόντος Πεισιστράτου, ὁ παιδαγωγὸς ἔφη τῷ Θεμιστοκλεῖ μικρὸν ἐκχωρῆσαι τῆς ὁδοῦ προσάγοντος τοῦ τυράννου. ὁ δὲ καὶ πάνυ ἐλευθερίως ἀπεκείνατο: αὕτη γοῦν εἶπεν αὐτῷ οὐχ ἱκανὴ ὁδός; οὕτως ἄρα εὐγενές τι, καὶ μεγαλόφρον ἐνεφαίνετο τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ ἐξ ἐκείνου.

Περὶ τῆς τοῦ Αἰνείου εὐσεβείας, καὶ τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐλέους πρὸς τοὺς Τρῶας. Κεφ. κβ.

Ὅτε ἑάλω τὸ Ἴλιον, οἰκτείραντες οἱ Ἀχαιοὶ τὰς τῶν ἁλισκομένων τύχας, καὶ πάνυ Ἑλληνικῶς τοῦτο ἐκήρυξαν, ἕκαστος τῶν ἐλευθέρων ἓν ὅτι καὶ βούλεται τῶν οἰκείων ἀποφέρειν ἀράμενον. ὁ οὖν Αἰνείας τοὺς πατρῴους θεοὺς βαστάσας ἔφερεν, ὑπεριδὼν τῶν ἄλλων. ἡσθέντες οὖν ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβείᾳ οἱ Ἕλληνες, καὶ δεύτερον αὐτῷ κτῆμα συνεχώρησαν λαβεῖν. ὁ δὲ τὸν πατέρα πάνυ σφόδρα γεγηρακότα ἀναθέμενος ὤμοις ἔφερεν. ὑπερεκπλαγέντες οὖν καὶ ἐπὶ τούτῳ οὐχ ἥκιστα, πάντων αὐτῷ τῶν οἰκείων κτημάτων ἀπέστησαν: ὁμολογοῦντες ὅτι πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς γειναμένους δι' αἰδοῦς ἄγοντας, καὶ οἱ φύσει πολέμιοι ἥμεροι γίνονται.

Περὶ Ἀλεξάνδρου. Κεφ. κγ.

Καλὰ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρῳ τὰ ἐπὶ Γρανίκῳ, καὶ τὰ ἐπὶ Ἰσσῷ, καὶ ἡ πρὸς Ἀρβήλοις μάχη, καὶ Δαρεῖος ἡρημένος, καὶ Πέρσαι δουλεύοντες Μακεδόσι: καλὰ δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἁπάσης Ἀσίας νενικημένης: καὶ Ἰνδοὶ δὲ καὶ οὗτοι Ἀλεξάνδρῳ πειθόμενοι: καλὸν καὶ τὸ πρὸς τῇ Τύρῳ, καὶ τὰ ἐν Ὀξυδράκαις, καὶ τὰ ἄλλα αὐτοῦ. τί γὰρ δεῖ νῦν στενοχωρείᾳ λόγου περιλαμβάνειν τοσαύτην ἀνδρὸς εἰς ὅπλα ἀρετήν; ἔστω δὲ καὶ τῆς τύχης Ἀλεξάνδρου ἀγαπώσης τὰ πλεῖστα, εἴ τις εἴη δύσερις. καλὸς δ' οὖν Ἀλέξανδρος μὴ ἡττώμενος τῆς τύχης, μηδὲ πρὸς τὴν ἐξ αὐτῆς εἰς αὐτὸν προθυμίαν ἀπαγορεύων. ἐκεῖνα δὲ οὐκέτι καλὰ Ἀλεξάνδρου. * Δίου μηνὸς φασὶ πέμπτῃ ἔπινε παρ' Εὐμαίῳ, εἶτα ἕκτῃ ἐκάθευδεν ἐκ τοῦ πότου. καὶ

melle caseo alijsq́ quibusdam confectū esse: Sed hoc, inquit Lysander, ijs date qui nouerunt. Non enim hic est liberi & ingenui hominis cibus. Bouem uerò patrio ritu mactandum apparandumq́ curauit, quem cum uoluptate comedit.

De magnanimitate Themistoclis. Cap. XXI.

PVer adhuc Themistocles quodā tēpore è ludo literario redibat: quem cum pædagogus obuio Pisistrato, de uia decedere tyranno iussisset, planè liberè respondit: Nunquid hæc uia non ei sufficit? Adeò quiddam ingenuum & magnificum etiam in hoc dicto & hac ætate in Themistocle refulsit.

De pietate Aeneæ, & Græcorū misericordia in Troianos. Cap. XXII.

CVm iam captū esset Iliū, Achiui miserati captiuorū ærumnas, omnino Græcè hoc per præconē denunciarūt, ut singuli ex liberis ciuib9, quod uellēt unū aliquod secū auferrēt. Aeneas igit cęteris neglectis, deos penates exportabat. Græci pietate uiri oblectati, permiserunt insuper unū ex suis possessionib9 accipere. ille patrē annis & senio confectū, sublatū in humeros portabat. Obstupescentes etiā hoc facto non mediocriter, uniuersas possessiōes ei reliquerūt: cōfitentes, erga eos q pietatē in deos exercēt, qq́ parētes reuerēter colunt, etiā natura inimicos nō posse non æquos & placatos se præbere.

De Alexandro. Cap. XXIII.

PRæclara & laudabilia sunt Alexādri opera ad Granicū & Issum perpetrata, pugna ad Arbelos cōmissa, Darius captus, Persę subiecti Macedonib9, Asia tota subacta, Indi Alexādro subditi. Laudanda etiā quæ ad Tyrū & in Oxydracis gessit, & alia multa. Quid enim hîc uerborū angustia complecti tam latè patentem eius hominis fortitudinē conamur? Quòd si etiam fortunam quis inuidus & obtrectator, quæ adhæserit Alexandro, uelit appellare. Sit sanè. Attamen hoc in eo laudabile & præclarum est, quòd fortunæ non succubuit, neque eius erga se beneuolentia & promptitudine destitutus est. Verùm illa non sunt amplius laudanda in Alexandro, quòd cum quinta die mensis, ut fama est, perpotasset apud Eumæū, deinde sexta crapulā edormierit,

* Videtur deesse nomē mēsis: Δῖος quidem est mēsis quidam Bithynis: Dystrus uerò Aprilis Macedonib.

neq; plus illo die uixerit, quàm ut ſurgeret, & ducibus de craſtina profectione mandata daret, inquiens eam ſummo mane futuram. Septima deinde die epulatus eſt apud Perdiccã, qua ſe rurſus uino ingurgitauit, & octaua dormiuit. Et decimoquinto die eiuſdem mẽſis, iterum indulſit uino, & ſequẽti ſolito more crapulã ſomno decoxit. Vigeſimoquarto cœnauit apud Bagoam. Diſtabat à regia Bagoæ domus ſtadijs decẽ, pòſt † tertio dormiuit. Ex duobus igitur alterum ſit oportet: aut quòd Alexãder magno nocumento ſibi fuerit, tot diebus potando cõſumptis: aut quòd qui hæc tradiderũt, mẽdacia dixerint. Ex quibus colligi poteſt, eos in reliqs † itidẽ à ueritate deflectere, in qb⁹ Cardian⁹ ille nõ poſtremũ locũ obtinet.

† πέμπτῃ

† quinto, nempe uigeſimoquinto.

† Græca aliter accipi poſsũt.

De Xenophontis pulchritudinis amore. Cap. XXIIII.

Xenophóti tum alia honeſta bonaq; curæ fuerunt, tum ut haberet arma pulchra & expolita. Aiebat enim, ſi uiciſſet hoſtes, elegantiſsimo quoq; ſe ornatu dignum eſſe: & ſi uitam amitteret in prælio, cũ quodã decore appariturũ in armatura ſplendida. Nam hãc eſſe ſtrennuo & forti uiro monumentũ funebre, quod reuera ipſum ornaret. Dicit igitur hic Grylli filius habuiſſe ſcutũ Argolicũ, thoracẽ Atticũ, galeam Bœotico artificio factam, equum Epidaurium: quæ ſanè non aliter ego dixerim, quàm arguere uirum elegantiæ ſtudioſum, ſeq; dignum his quæ pulchra ſunt iudicantem.

De Leonida, & triginta, qui ultrò ꝓ ſalute totius Græciæ, ſe morti obtulerunt. Cap. XXV.

Leonides Lacedæmonius, & unà cum ipſo triginta uiri, ad Pylas mortẽ uaticinio ſibi denunciatã ſubterfugere noluerũt. Et pro defenſiõe Græciȩ ritè ſtrennueq; pugnã facientes, glorioſum finem ſortiti ſunt, ac perpetuam ſibi gloriam & nomen clariſsimum reliquerunt.

De Pindaro tyranno. Caput XXVI.

Pindarus Melanis filius, Alyattæ uerò Lydi ex filia nepos, ſuſcepta Epheſiorum tyrannide, in ſupplicijs ſumendis aſperum & inexorabilem ſe præbuit, in reliquis † benignus ac ſapiens uiſus eſt: magnamq; curam adhibuit, ne in Barbarorum ſeruitutem patria redigeretur. Hæc ita ſe habere, illo facto declarauit. Cum

† feſtiuus, facilis ac modera t⁹. Videtur & alibi Aelianus φιλόπαις ꝓ φιλοπαίγμων dixiſſe.

του. καὶ τοσοῦτον ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἔζησεν, ὅσον ἀναστὰς χρηματίσαι τοῖς ἡγεμόσιν ὑπὲρ τῆς αὔριον πορείας, λέγων ὅτι ἔσται πρωΐ. καὶ ἑβδόμῃ εἱστιᾶτο παρὰ Περδίκκᾳ, καὶ ἔπινε πάλιν, καὶ ὀγδόῃ ἐκάθευδε. πέμπτῃ δὲ ἐπὶ δέκα τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ταύτῃ ἔπινε, καὶ τῇ ἑπομένῃ τὰ εἰθισμένα ἔδρα, τὰ ἐκ τοῦ πότου. παρὰ Βαγώᾳ δὲ ἐδείπνησε τετράδι μετὰ εἰκάδα. ἀπεῖχε τῶν βασιλείων ὁ Βαγώα οἶκος δέκα σταδίους. εἶτα τῇ † τρίτῃ ἐκάθευδε. δυοῖν οὖν θάτερον, ἢ Ἀλέξανδρος κακῶς τοσαύτας τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἑαυτὸν ἐζημίου διὰ τὸν οἶνον, ἢ οἱ ταῦτα γράψαντες ψεύδονται. ἔξεστι δὲ ἐκ τούτων γινώσκειν καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου τὰ ὅμοια αὐτοὺς λέγοντας· ὧν καὶ εὐ μὲν ὁ Καρδιανὸς κἀκεῖνός ἐστι.

Περὶ φιλοκαλίας Ξενοφῶντος. Κεφ. κδ.

Ξενοφῶντι ἔμελε τῶν ἄλλων σπουδαίων, καὶ τοῦ καὶ ὅπλα καλὰ ἔχειν. νικῶντι γὰρ ἔλεγε τῶν πολεμίων, τῆς καλλίστης στολῆς ἁρμόττειν· καὶ ἀποθνήσκοντα ἐν τῇ μάχῃ, κεῖσθαι καλῶς ἐν καλῇ τῇ πανοπλίᾳ. τῷ γὰρ ἀνδρὶ τῷ γενναίῳ ταῦτ' εἶναι τὰ ἐντάφια, τὰ ὡς ἀληθῶς κοσμοῦντα αὐτόν. λέγεται οὖν ὁ τοῦ Γρύλλου τὴν μὲν ἀσπίδα Ἀργολικὴν ἔχειν, τὸν δὲ θώρακα Ἀττικόν, τὸ δὲ κράνος Βοιωτουργές, τὸν δὲ ἵππον Ἐπιδαύριον. φιλοκάλου δὲ καὶ ἔγωγε ἂν εἶναι φαίην τὰ τοιαῦτα ἀνδρός, καὶ ἀξιοῦντος ἑαυτὸν τῶν καλῶν.

Περὶ Λεωνίδου, καὶ τῶν τριακοσίων ἐθελοντὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποθανόντων. Κεφ. κε.

Ὁ Λεωνίδης ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τριακόσιοι, τὸν μαντευόμενον αὐτοῖς θάνατον εἵλοντο ἐν Πύλαις. καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὖ καὶ καλῶς ἀγωνισάμενοι τέλους ἔτυχον εὐκλεοῦς. καὶ δόξαν ἑαυτοῖς ἀθάνατον ἀπέλιπον, καὶ φήμην ἀγαθὴν δι' αἰῶνος.

Περὶ Πινδάρου τοῦ τυράννου. Κεφ. κς.

Πίνδαρος ὁ Μέλανος υἱός, Ἀλυάττου δὲ θυγατριδοῦς τοῦ Λυδοῦ, διαδεξάμενος τὴν Ἐφεσίων τυραννίδα, πρὸς μὲν τὰς τιμωρίας πικρὸς ἦν, καὶ ἀπαραίτητος, τάγε μὴν ἄλλα ἐδόκει φιλόπαις εἶναι, καὶ σώφρων, καὶ τοῦ μὴ δουλῶσαι τὴν πατρίδα τοῖς Βαρβάροις πολλὴν πρόνοιαν ἔθετο. ἔδειξε ταῦτα οὕτως ἔχειν

ἔχειν, ἐκεῖνα δή ἐστι. ἐπεὶ γὰρ Κροῖσος ὁ πρὸς μητρὸς αὐτοῦ θεῖος καταστρεφόμενος τὴν Ἰωνίαν, καὶ πρὸς τὸν Πίνδαρον πρεσβείαν ἀπέστειλεν, ἀξιῶν Ἐφεσίους ὑπ' αὐτῷ γενέσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπείσθη, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν Κροῖσος. ἐπεὶ δέ τις τῶν πύργων ἀνετράπη ὁ κληθεὶς ὕστερον προδότης, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἑώρα τὸ δεινόν, συνεβούλευσεν ὁ Πίνδαρος Ἐφεσίοις, ἐκδήσαντας ἐκ τῶν πυλῶν, καὶ τῶν † τειχῶν θώμιγγας συνάψαι τοῖς κίοσι τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος νεώ, οἱονεὶ τὴν πόλιν ἀνάθημα ἐῶντας εἶναι τῇ Ἀρτέμιδι, ἀσυλίαν διὰ τούτων ἐπινοῶν τῇ Ἐφέσῳ. ὁ δὲ συνεβούλευε προσελθόντας δεῖσθαι τοῦ Λυδοῦ. προβαλλομένων δὲ τὴν ἱκετηρίαν τῶν Ἐφεσίων, γελάσαντά φασι τὸν Κροῖσον, καὶ δεξάμενον πράως τὸ στρατήγημα, τοῖς μὲν Ἐφεσίοις συγχωρῆσαι τὴν μετ' ἐλευθερίας † φυγήν· τῷ δὲ Πινδάρῳ προστάξαι τῆς πόλεως ἀπαλλάττεσθαι. ὁ δὲ οὐκ ἀντεῖπε. τῶν φίλων δὲ τοὺς συναπαίρειν αὐτῷ βουληθέντας παραλαβών, τὸν υἱόν, καὶ τῆς οὐσίας τὸ πλεῖστον τῇ πόλει παρακαταθέμενος, καὶ ἕνα τῶν συνήθων Πασικλέα ἀποδείξας ἐπίτροπον, καὶ τοῦ παιδὸς, καὶ τῶν χρημάτων, ἀπῆρεν εἰς Πελοπόννησον, τυραννικοῦ βίου φυγὴν αὐθαίρετον ἀλλαξάμενος, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιῆσαι τὴν πατρίδα ὑποχείριον Λυδοῖς.

Περὶ Πλάτωνος πενίας, καὶ πῶς φιλοσοφίας ἐπεχείρησεν. Κεφ. κζ.

Πέπυσμαι καὶ τοῦτον τὸν λόγον· εἰ δὲ ἀληθής ἐστιν οὐκ οἶδα. ὃ δ' οὖν πέπυσμαι ἐκεῖνό ἐστι. Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος ὑπὸ πενίας (φασὶ) καταπονούμενος, ἔμελλεν ἐπὶ στρατείαν ἀποδημῆσαι. καταληφθεὶς δὲ ὑπὸ Σωκράτους ὠνούμενος ὅπλα ὁ Πλάτων, ἀνεστάλη τὴν ὁρμήν, διαλεχθέντος αὐτῷ τοῦ Σωκράτους ἃ εἰκὸς ἦν, καὶ πείσαντος φιλοσοφίας ἐπιθυμῆσαι.

Πῶς ὁ Σωκράτης τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου τῦφον ἀνέστειλεν. Κεφ. κη.

Ὁρῶν ὁ Σωκράτης τὸν Ἀλκιβιάδην τετυφωμένον ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ μέγα φρονοῦντα ἐπὶ τοῖς ἀγροῖς, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπί τινα τόπον ἔνθα ἀνέκειτο πινάκιον ἔχον γῆς περίοδον, καὶ προσέταξε τὴν Ἀττικὴν ἐνταῦθα ἀναζητεῖν. ὡς δὲ εὗρε, προσέταξε τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἰδίους διαθρῆσαι. τοῦ δὲ εἰπόντος, ἀλλ' οὐδαμοῦ γεγραμμένοι εἰσίν· ἐπὶ τούτοις εἶπε, μέγα φρονεῖς, οἵπερ οὐδὲν μέρος τῆς γῆς εἰσιν;

Περὶ Διογένους πενίας, καὶ τύφου. Κεφ. κθ.

Διο-

Cum enim Crœsus ipsius auunculus totam Ioniam inuaderet, legationẽ ad Pindarum misit, Ephesios in suam potestatẽ tradi postulans. At cum nõ permitteret, Crœsus urbem obsidione cinxit. Cũ autem turris quædam subuersa cecidisset, quæ in posterum proditrix appellata est, & prę oculis discrimen cerneret, consiliũ dedit Ephesijs Pindarus, ut ex portis & mœnibus funes ad columnas templi Dianæ alligarent, ac urbem quasi anathema Dianæ esse sinerent: per hæc ueluti sanctitatem ac ne spoliaretur securitatẽ Epheso concilians. & suasit, ut ipsi Lydum adirent, ac pacẽ expeterent. Exponentibus igitur preces Ephesijs, risisse Crœsum aiunt, neq; moleste hoc industrium factũ accepisse, & Ephesijs concessisse libertatem, sed ea cõditione atq; lege, ut Pindarus ciuitate excederet. Qui nihil cõtradixit: amicis, qui secum discedere uellent, assumptis, filium & maximã rerum suarũ partẽ ciuitati cõmisit: & uni ex familiaribus Pasicli tum filij tutela, tum bonorum cura delegata discessit in Pelopõnesum, regium uiuendi splendorem cum spontaneo exilio commutans, ut ne patria sub iugum Lydorum mitteretur.

† θριγκῶν.

† ζωὴν uel σωτηρίαν

De Platonis paupertate, & quomodo ad philosophiæ studium accesserit. Cap. XXVII.

HOc etiam audiui, an uerũ sit, nescio. Quod igitur audiui, illud est. Plato filius Aristonis, afflictus paupertate, proficisci in militiam instituit. At deprehensus à Socrate, dum arma emit, & quæ par erat, edoctus, animum mutauit, atq; suasu Socratis ad philosophiã sese contulit.

Quomodo Socrates fastũ Alcibiadis retuderit. Cap. XXVIII.

SOcrates cum uideret Alcibiadem ob diuitias elatum animum gerere, & ob agrorum multitudinem superbire, adduxit ad locum in quo tabula quædam ambitum terræ complectens suspensa erat, & eum rogauit ut Atticã ibi requireret. Quam cum inuenisset, suos fundos eum iussit ostendere: & cum responderet, nusquam ibi pictos esse. Horum, inquit, possessiõe te effers, qui nulla pars sunt terræ.

De Diogenis mendicitate & fastu. Cap. XXIX.

Diogenes Sinopensis de seipso dicere solitus est, se implere & ferre tragicas execrationes. Nam erronem se esse, domo & patria carere, mendicum agere, malè uestiri, & in diem uiuere. Nihilominus tamen in his sibi nō minus placebat, quàm Alexander in terrarum orbis imperio, cum subactis Indis in Babylonem reuerteretur.

De quibusdam modestis & cōtinentibus. Cap. XXX.

Amœbeas citharœdus maxima continētia præditus fuisse dicit: cumq́ uenustißimam uxorem haberet, nō cum ea coiuisse. Itē Diogenes tragicus histrio. Clitomachus uerò pancratiastes, si quando Canes uidebat coëuntes, sese auertit. Et in cōuiuijs si de rebus uenereis sermo incidisset, continuò surgens discesit.

De Niciæ diligentia, quā in artē suam contulit. Cap. XXXI.

Nicias pictor, tantam diligentiam ad pingendum adhibuit, ut sæpenumero intētus arti, cibū sumere obliuisceret.

De Alexandro & Hercule citharam pulsare discentibus. Cap. XXXII.

Alexāder Philippi filius, puer adhuc, cum nondum ad puberem ætatem peruenisset, citharam didicit pulsare. magistro autem iubente chordam quandā tangere modulis cōuenientem, & quam postulabat artis ratio: Et quid interest, inquit, etiamsi hanc pulsauero? in aliam digitum intendens. Qui respondit: Nihil interesse futuri regis, sed non eodem modo nihil interesse futuri citharœdi. Timuit autem hic ne si non commodè eum institueret, idem sibi eueniret quod Lino. Nam Herculem puerum adhuc Linus fidibus canere docuit. Verùm cum imperitius instrumentū tangeret, increpauit eū Linus. At Hercules incensus ira, plectro Linum percussum interfecit.

De Satyro tibicine. Cap. XXXIII.

Satyrus tibicen persæpe Aristonis philosophi disputationibus intererat, & his quæ dicerentur mirè affectus aiebat: Cur ego nō igni trado hoc nihil utile telum? insinuans tibiam, & quodammodo suam artem ad philosophiæ studium comparatam extenuans, & nihili æstimans.

Lex Romanis & Lacedæmonijs communis. Cap. XXXIIII.

Διογένης ὁ Σινωπεὺς συνεχῶς ἐπέλεγεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὅτι τὰς ἐκ τῆς τραγῳδίας ἀρὰς αὐτὸς ἐκπληροῖ, καὶ ὑπομένει. εἶναι γὰρ πλάνης, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος, πτωχὸς, δυσείμων, βίον ἔχων τὸν ἐφήμερον. καὶ ὅμως ἐπὶ τούτοις μέγα ἐφρόνει οὐδὲν ἧττον, ἢ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῇ τῆς οἰκουμένης ἀρχῇ, ὅτε καὶ Ἰνδοὺς ἑλὼν εἰς Βαβυλῶνα ὑπέστρεψεν.

Περὶ σωφρόνων τινῶν. Κεφ. λ.

Ἀμοιβέας ὁ κιθαρῳδὸς σωφρονέστατος ἐλέγετο, καὶ γυναῖκα ὡραιοτάτην ἔχων μὴ ὁμιλεῖν αὐτῇ. καὶ Διογένης ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκειτής. Κλειτόμαχος δὲ ὁ παγκρατιαστὴς, εἴποτε καὶ κύνας εἶδε συμπλεκομένους, ἀπεστρέφετο. καὶ ἐν συμποσίῳ εἴ τις ἀφροδίσιος λόγος παρεῤῥύη, ἀναστὰς ἀπηλλάττετο.

Περὶ Νικίου σπουδῆς περὶ τὴν ἰδίαν τέχνην. Κεφ. λα.

Νικίας ὁ ζωγράφος τοσαύτην περὶ τὸ γράφειν σπουδὴν εἶχεν, ὡς ἐπιλαθέσθαι πολλάκις αὐτὸν τροφὴν προσενέγκασθαι, προστετηκότα τῇ τέχνῃ.

Περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡρακλέους κιθαρίζειν μανθανόντων. Κεφ. λβ.

Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου παῖς ὤν, οὔπω πρόσηβος, ἐμάνθανε κιθαρίζειν. τοῦ δὲ διδάσκοντος κροῦσαι κελεύσαντος χορδήν τινα σὺν μέλει, καὶ ἣν ἀπῄτει τὰ κιθαρίσματα. καὶ τί διοίσει ἔφη, ἐὰν ταύτην κρούσω; ἑτέραν δείξας. ὁ δὲ οὐδὲν ἔφη διαφέρειν τῷ μέλλοντι βασιλεύσειν, ἀλλὰ οὐκ ἐπὶ τέχνῃ κιθαρίζειν μέλλοντι. ἔδεισε δὲ ἄρα οὗτος μὴ ὢν ἀπαίδευτος, τὸ τοῦ Λίνου πάθοι. τὸν γὰρ Ἡρακλέα ὁ Λῖνος ἔτι παῖδα ὄντα κιθαρίζειν ἐπαίδευεν· ἀμουσότερον δὲ ἁπτομένου τοῦ ὀργάνου, ἐχαλέπηνε πρὸς αὐτὸν ὁ Λῖνος· ὁ δὲ ἀγανακτήσας ὁ Ἡρακλῆς, τῷ πλήκτρῳ τοῦ Λίνου καθίκετο, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν.

Περὶ Σατύρου τοῦ αὐλητοῦ. Κεφ. λγ.

Σάτυρος ὁ αὐλητὴς Ἀρίστωνος τοῦ φιλοσόφου πολλάκις ἠκροᾶτο, καὶ κηλούμενος ἐκ τῶν λεγομένων, ἐπέλεγεν, Εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῷ ἐν πυρὶ θείην: τοὺς αὐλοὺς αἰνιττόμενος, καὶ τρόπον τινὰ τὴν τέχνην ἐκφαυλίζων παραβολῇ τῇ πρὸς φιλοσοφίαν.

Νόμος Λάκωσι, καὶ Ῥωμαίοις κοινός. Κεφ. λδ.

Ὅτι

Lacedæ-

Ὅτι Λάκωσι, καὶ Ῥωμαίοις νόμος ἦν, μὴ ἐξεῖναί τινι ὀψωνεῖν, μήτε ἃ βούλεται, μήτε ὅσα βούλεται. προσέταττον γὰρ διά τε τῶν ἄλλων σωφρονεῖν τοὺς πολίτας, καὶ διὰ τῆς τραπέζης οὐχ ἥκιστα.

Ὅτι ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ γελᾶν οὐκ ἐξῆν.
Κεφ. λε.

Λόγος δέ τις διαῤῥεῖ καὶ οὗτος Ἀττικός, ὅς λέγει πρότερον ἐν Ἀκαδημίᾳ μηδὲ γελάσαι ἐξουσίαν εἶναι. ὕβρεως γὰρ, καὶ ῥᾳθυμίας ἐπειρῶντο τὸ χωρίον ἄβατον φυλαχθῆναι.

Διὰ τί ὁ Ἀριστοτέλης ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας. Κεφ. λϛ.

Ἀριστοτέλης ὅτε ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας δέει τῆς κρίσεως, πρὸς τὸν ἐρόμενον αὐτόν τίς ἐστιν ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις, ἔφη, παγκάλη, ἀλλ᾽ ἐν αὐτῇ †ὄγχνη ἐπ᾽ ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ᾽ ἐπὶ σύκῳ, τοὺς συκοφάντας λέγων. καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον, διὰ τί ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας, ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐ βούλεται Ἀθηναίους δὶς ἐξαμαρτεῖν εἰς φιλοσοφίαν: τὸ περὶ Σωκράτην πάθος αἰνιττόμενος, καὶ τὸν κατ᾽ αὐτὸν κίνδυνον.

Νόμος Κείων περὶ γερόντων. Κεφ. λζ.

Νόμος ἐστὶ Κείων, οἱ πάνυ παρ᾽ αὐτοῖς γεγηρακότες, ὥσπερ ἐπὶ ξένια παρακαλοῦντες ἑαυτούς, ἢ ἐπί τινα ἑορτασικὴν θυσίαν, ἀνελθόντες, καὶ στεφανωσάμενοι, πίνουσι κώνειον, ὅταν ἑαυτοῖς συνειδῶσιν, ὅτι πρὸς τὰ ἔργα τὰ τῇ πατρίδι λυσιτελοῦντα ἄχρηστοί εἰσιν, ὑποληρούσης ἤδη τι αὐτοῖς καὶ τῆς γνώμης διὰ τὸν χρόνον.

Εὑρισκόμενά τινα πρῶτον ἐν Ἀθήναις. Κεφ. λη.

Ὅτι ἐν Ἀθήναις εὑρεθῆναι λέγουσι πρῶτον τὴν ἐλαίαν, καὶ τὴν συκῆν, ἃ καὶ πρῶτον ἡ γῆ ἀνέδωκε. δίκας τε δοῦναι, καὶ λαβεῖν, εὗρον Ἀθηναῖοι πρῶτοι. καὶ ἀγῶνα τὸν διὰ τῶν σωμάτων πρῶτοι ἐπενόησαν, καὶ ἀπεδύσαντο, καὶ ἠλείψαντο: καὶ ἵππους ἔζευξε πρῶτος Ἐριχθόνιος.

Τί τινες πάλαι ἤσθιον. Κεφ. λθ.

Ὅτι βαλάνους Ἀρκάδες, Ἀργεῖοι δ᾽ ἀπίους, Ἀθηναῖοι δὲ σῦκα, Τιρύνθιοι δὲ ἀχράδας δεῖπνον εἶχον, Ἰνδοὶ καλάμους, Καρμανοὶ φοίνικας, κέγχρον δὲ Μαιῶται, καὶ Σαυρομάται, τέρμινθον δὲ καὶ κάρδαμον Πέρσαι.

Περὶ Σατύρων, Τιτύρων, καὶ Σιληνῶν.
Κεφ. μ.

Ὅτι οἱ συγχορευταὶ Διονύσου σάτυροι ἦσαν οἱ ὑπ᾽ ἐνίων τίτυροι ὀνομαζόμενοι. ἔσχον δὲ τὸ ὄνομα ἐκ τῶν τερετισμάτων, οἷς χαίρουσι σάτυ-

Lacedæmonijs iuxtà & Romanis lex erat, ne cui licitũ esset opsonare quicquid uel quantũ ipsi liberet. Nam cum per alia ciues ad tẽperantiã reuocare uoluerũt, tum nõ minimè per rationẽ mensæ.

Quòd in Academia ridere non licebat. Cap. XXXV.

Fama etiã illa percrebuit Attica, quæ refert, ne ridendi quidem potestatem in Academia prius fuisse. Nam ab iniuria & †ignauia purũ & inaccessum hunc locum seruare conabantur.

†animi dissolutione.

Cur Aristoteles reliquerit Athenas. Cap. XXXVI.

Aristoteles cũ iudiciorũ metu Athenis profugisset, interroganti cuidã, qualis esset ciuitas Atheniensiũ? respõdit. Pulcherrima, sed in ea †Post ficũ ficus, pyra, mâlaq́ multa priores Excipiunt fructus: sycophãtas intelligẽs. Et interroganti, cur reliquisset Athenas? respõdit, quoniam noluisset cõmittere, ut Athenienses bis peccarẽt in philosophiã: obscurè Socratis mortẽ innuẽs, & suum periculum.

† Homer⁹ Iliad. η.

Lex Ceorũ de senibus. Cap. XXXVII.

Consuetudo est apud Ceos, ut ij qui senio planè cõfecti sunt, tanquam ad cõuiuiũ se mutuò inuitẽt, aut ad quoddã solẽne sacrificiũ cõueniãt, & coronati cicutã bibãt: cũ sibi ipsis cõscij sunt, se ad promouẽda cõmoda patriæ inutiles ampliùs esse, aio iam ob ætatẽ delirare incipiẽte.

Quædam Athenis primùm inuenta. Cap. XXXVIII.

Athenis aiũt primùm repertã esse oliuã & ficũ, quæ primũ etiã terra protulit. Itẽ pœnas dare & repetere, primi Athenieñses instituerũt. Et certamẽ corporũ primi inuenerũt, & exuerunt se, unxerũtq́: & equos primus Erichthoni⁹ iũxit.

Quid olim quidam comederint. Cap. XXXIX.

Arcades glandes, Argiui pyra, Athenienses ficus, Tirynthij uerò syluestria pyra comederũt, Indi arũdines, Carmani palmas, Mæotæ & Sauromatæ milium, Persæ terebinthum & nasturtium.

De Satyris, Tityris, & Silenis. Cap. XL.

Comites Bacchi fuerũt Satyri, quos nonnulli Tityros appellãt. Hoc nomẽ habuerũt à †teretismatis, hoc est, lasciuis & procacib⁹ saltationib⁹, quib⁹ gaudẽt Satyri.

† Cælius etiã hoc transfert, & τερετίσματα cantus lasciuos uertit.

Satyri. Satyri uerò dicti sunt, ab oris rictu. Sileni uerò, ἀπὸ τοῦ σιλλαίνειν, quod est conuiciatoria scommata iacere, cũ molesto quodã lusu. Vestitus aũt erat Silenis, tunicæ utrinq; uillosæ. Refert is uestitus uitium à Baccho plantationem, & uinearũ palmitumq; hirsutam densitatem.

Multa Bacchi cognomina. Cap. XLI.

VEteres uberum fructuum prouentũ uerbo φλύειν significabãt. Vnde Bacchum Phleonem appellarunt, & Protrygam, & Staphylitam, & Omphacitã, & alijs multis diuersisq; uocabulis.

De quibusdam amentibus fœminis. Cap. XLII.

ELegam & Celænam filias Prœti regina Cypri ad meretriciã uitã impulit, quæ in quibusdam Peloponnesi locis uisæ sunt nudæ furẽtesq; discurrere. Eruperũt etiã in alias regiones Græciæ, agitatæ impulsæq; isto morbo. Audio etiã Lacedæmoniorũ fœminas œstro Bacchico ꝑcitas fuisse, & Chiorũ. itẽ Bœotorũ mulieres, quasi diuino furore cõcitatæ insanierũt: & tragœdia uociferat. Solas uerò Minyades Leucippen, Aristippen, & Alcithoen, aiũt hãc Bacchi choreã detrectasse ob eam causam, ꝙ maritos †ambirẽt. nã idcirco bacchari in honorem dei noluerũt. Is excanduit, & cũ illæ telis operã nauarẽt, atq; opificio lanæ summo cum studio incumberẽt, confestim hederæ racemiq; telas circumdederũt: in calathis dracones nidos posuerũt, & à summis tectis lactis uiniq; stillæ demanarũt. Verùm cũ ne his quidem rebus ad cultũ dei adduci possent, tum inuasit eas furor, extra Cithęronem non leuior q̃ in Cithærone. Nam Leucippæ †filium tenerũ adhuc, & admodum iuuenẽ, Minyades furore imbutæ discerpserunt, hinnulum esse putantes, atq; inde ad prius commemoratas Minyadas peruenerunt: quæ cum eas ob admissum scelus insequerentur, in aues sunt mutatæ: & una assumpsit formam cornicis, altera uespertilionis, tertia noctuæ.

† desyderarẽt

† Hippasum nomine, Plutarch. Græcarum quæstionum 37.

De citharœdo à Sybaritis occiso. Cap. XLIII.

CVm Sybare citharœd⁹ caneret in certamine, qđ in honorẽ Iunonis erat institutũ, inter Sybaritas ꝑpter eũ est orta cõtentio. cumq; mutuò ad arma uenirẽt citha-

σάτυροι. σάτυροι δὲ ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι· σιληνοὶ δὲ ἀπὸ τοῦ σιλλαίνειν. τὸν δὲ σιλλὸν ψόγον λέγουσι μετὰ παιδιᾶς δυσχερέσου. ἐσθὴς δὲ ἦν τοῖς σιληνοῖς, ἀμφίμαλλοι χιτῶνες. αἰνίττεται δὲ ἡ στολὴ, τὴν ἐκ τοῦ Διονύσου φυτείαν, καὶ τὰ τῶν οἰνάδων, καὶ τὰ τῶν κλημάτων δάση.

Πολλαὶ τοῦ Διονύσου μετωνυμίαι. Κεφ. μα.

ΟΤι τὸ πολυκαρπεῖν οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον φλύειν. ὅθεν τὸν Διόνυσον Φλεῶνα ἐκάλουν, καὶ Προτρύγην, καὶ Σταφυλίτην, καὶ Ὀμφακίτην, καὶ ἑτέρως πως διαφόρως.

Περί τινων μαινομένων γυναικῶν. Κεφ. μβ.

ΕΛέγη καὶ Κελαινὴ Προίτου θυγατέρες, μάχλους δὲ αὐτὰς ἡ τῆς Κύπρου βασιλὶς εἰργάσατο. περὶ μέρους δὲ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἔδραμον φασὶ γυμναὶ μαινόμεναι. ἐξεφοίτησαν δὲ καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ἑλλάδος παράφοροι οὖσαι ὑπὸ τῆς νόσου. Ἀκούω δὲ ὅτι καὶ ταῖς Λακεδαιμονίων γυναιξὶν ἐπεσέ τις οἶστρος Βακχικὸς, καὶ ταῖς τῶν Χίων. καὶ αἱ τῶν Βοιωτῶν δὲ ὡς ἐνθεώταται ἐμάνησαν, καὶ ἡ τραγῳδία βοᾷ. Μόνας δὲ ἀφηνιάσαι τῆς χορείας ταύτης λέγουσι τοῦ Διονύσου τὰς Μινύου θυγατέρας Λευκίππην, καὶ Ἀρσίππην, καὶ Ἀλκιθόην. αἴτιον δὲ ὅτι ἐπόθουν τοὺς γαμέτας, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐγένοντο τοῦ θεοῦ μαινάδες. ὁ δὲ ὀργίζεται. καὶ αἳ μὲν περὶ τοὺς ἱστοὺς εἶχον, καὶ ἐπονοῦντο περὶ τὴν ἐργάνην, εὖ μάλα φιλοτίμως. ἄφνω δὲ κιττοί τε καὶ ἄμπελοι τοὺς ἱστοὺς περιεῖρπον· καὶ ἐν τοῖς ταλάροις ἐνεφώλευον δράκοντες· ἐκ δὲ τῶν ὀρόφων ἔσταζον οἴνου, καὶ γάλακτος σταγόνες. τὰς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἀνέπειθεν ἐλθεῖν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ δαίμονος. ἐνταῦθά τοι καὶ πάθος εἰργάσαντο ἔξω Κιθαιρῶνος, οὐ μεῖον τοῦ ἐν Κιθαιρῶνι. τὸν γὰρ τῆς Λευκίππης παῖδα ἔτι ἁπαλὸν ὄντα, καὶ νεαρὸν διεσπάσαντο, οἷα νεβρὸν τῆς μανίας ἀρξάμεναι αἱ Μινυάδες. εἶτα ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ᾖξαν Μινυάδας, αἱ δὲ ἐδίωκον αὐτὰς διὰ τὸ ἄγος. ἐκ δὲ τούτων ἐγένοντο ὄρνιθες· καὶ ἡ μὲν ἤμειψε τὸ εἶδος εἰς κορώνην, ἡ δὲ εἰς νυκτερίδα, ἡ δὲ εἰς γλαῦκα.

Περὶ κιθαρῳδοῦ ὑπὸ τῶν Συβαριτῶν φονευθέντος. Κεφ. μγ.

ΕΝ Συβάρει κιθαρῳδοῦ ᾄδοντος ἐν τῇ ἀγωνίᾳ, ἣν ἐπετέλουν τῇ Ἥρᾳ· στασιασάντων ὑπὲρ αὐτοῦ τῶν Συβαριτῶν, καὶ τὰ ὅπλα λαβόντων ἐπ' ἀλλήλους, φοβηθεὶς ὁ κιθαρῳδὸς

δὸς σὺν αὐτῇ στολῇ κατέφυγεν εἰς τὸν τῆς Ἥρας βωμόν. οἱ δὲ οὐδὲ ἐνταῦθα ἐφείσαντο τοῦ κιθαρῳδοῦ. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ἐδόκει αἷμα ἐν τῷ τῆς Ἥρας ναῷ ἀναβρύειν, οὐδὲν ἔλαττον πηγῆς ἀενάου. Συβαρῖται δὲ ἔπεμψαν εἰς Δελφούς. ἡ δὲ Πυθία ἀπεκρίνατο: Βαῖν' ἀπ' ἐμῶν τριπόδων, ἔτι τοι φόνος ἀμφὶ χέρεσσι, πουλὺς ἀποστάζων ἀπὸ λαΐνου οὐδοῦ ἐρύκει. Οὔ σε θεμιστεύσω, Μουσῶν θεράποντα κατέκτας, Ἥρης πρὸς βωμοῖσι, θεῶν τίσιν οὐκ ἀλεείνας. Τοῖς δὲ κακῶς ῥέξασι δίκης τέλος οὐχὶ χρονιστόν, Οὐδ' ἀπαραίτητον, οὐδ' εἰ Διὸς ἔγγονοι εἶεν. Ἀλλ' αὐτοῦ κεφαλῇσι, καὶ ἐν σφετέροισι τέκεσσιν, Εἰλεῖται, καὶ πῆμα δόμοις ἐπὶ πήματι βαίνει. Ἡ δὲ δίκη οὐκ ἐβράδυνε. Κροτωνιάταις γὰρ ἐναντία ὅπλα θέμενοι, ἀνάστατοι ὑπ' ἐκείνων ἐγένοντο, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἠφανίσθη.

Περί τινος δυναμένου βοηθεῖν τοῖς ἑταίροις, καὶ μὴ βοηθοῦντος: καὶ ἑτέρου βοηθοῦντος μὲν, ἀποτυχόντος δέ. Κεφ. μδ.

Νεανίσκοι τρεῖς εἰς Δελφοὺς ἀφικόμενοι θεωροὶ συμπολῖται, κακούργοις συμπεριτυγχάνουσιν. ὁ μὲν οὖν εἷς ἀπέδρα τοὺς λῃστάς, ὁ δὲ ἕτερος αὐτῶν συνεπλάκη τῷ λοιπῷ τῶν κακούργων, τῶν ἄλλων προαναλωθέντων: καὶ τοῦ μὲν λῃστοῦ ἥμαρτεν, ὥστε δὲ τὸ ξίφος κατὰ τοῦ φίλου. τῷ μὲν ἀποδράντι οὖν ἡ Πυθία ἀνεῖλε τάδε. Ἀνδρὶ φίλῳ θνήσκοντι παρὼν πέλας οὐκ ἐβοήθησας. Οὔ σε θεμιστεύσω, περικαλλέος ἔξιθι νηοῦ. Καὶ τῷ ἑτέρῳ δὲ ἀνεῖλε τάδε, ἐρομένῳ τὴν Πυθίαν. Ἔκτεινας τὸν ἑταῖρον, ἀμύνων, οὔ σ' ἐμίανεν Αἷμα, πέλεις δὲ χέρας καθαρώτερος, ἢ πάρος ἦσθα.

Χρησμὸς Φιλίππῳ δοθείς. Κεφ. με.

Φιλίππῳ φασὶ χρηστήριον ἐκπεσεῖν ἐν Βοιωτοῖς ἐν Τροφωνίου, φυλάττεσθαι δεῖν τὸ ἅρμα. ἐκεῖνον οὖν δέει τοῦ χρησμοῦ, λόγος ἔχει μηδέποτε ἀναβῆναι ἅρμα. διπλοῦς οὖν ἐπὶ τούτοις ὑπορρεῖ λόγος. οἱ μὲν γάρ φασι, τὸ τοῦ Παυσανίου ξίφος ᾧ τὸν Φίλιππον διεχρήσατο, ἅρμα ἔχειν ἐπὶ τῆς λαβῆς διαγεγλυμμένον ἐλεφάντινον. ὁ δὲ ἕτερος, τὴν Θηβαϊκὴν τὴν καλουμένην Ἅρμα περιελθόντα λίμνην, ἀποσφαγῆναι. ὁ μὲν πρῶτος λόγος, δημώδης: ὁ δὲ, οὐκ εἰς πάντας διεφοίτησε.

Νόμος Σταγειριτῶν. Κεφ. μς.

Σταγει-

citharœdus cum ipſa ſtola confugit ad aram Iunonis. At illi ne in iſto loco quidē manus à citharœdo abſtinuerunt. Paulo uerò pòſt ſanguis uidebatur in Iunonis templo ſcaturire, nō ſecus quàm ex perenni fonte. Sybaritæ cum oraculum Delphicum conſultum miſiſſent, tale reſponſum acceperunt. Cede meis menſis, manibus nā ſanguis adhærens, Deſtillansq; recens, prohibet tibi limina templi. Nō tibi fata canam: magnæ Iunonis ad aram, Muſarum innocuum ſtrauiſti cæde miniſtrum. Non immortales hoc dij patientur inultum. Si quis enim prudens, ſcelerata è mente profectum Committat facinus, grauis hūc propè pœna ſequetur. Non exorabit, neq; ſi genus ab Ioue ſummo Duceret: ipſe ſuo collo, colliſq; nepotum, Hoc luet, & generi cumulatim damna ferentur. Neq; ultio tardata eſt. Cum enim aduerſum Crotoniatas bellū gererent, ſubacti ſunt ab illis, & ciuitas eorum ſubuerſa eſt.

De quodam qui poterat quidem ſocijs auxilium ferre, non autem uolebat: & alio, qui uolebat ſuccurrere, infeliciter autem ceſſerat.
Cap. XLIIII.

Tres adoleſcentes eiuſdem ciuitatis, iter Delphos ad conſulendum oraculum facientes, in latrones incidunt. Vnus correpta fuga, declinat latrones. Alius uerò, cum reliquis interfectis impetū faceret in ſuperſtitem ſicarium, à latrone aberrauit, in ſocium uerò enſem impulit. Ei igitur qui fugerat, tale reſponſum ab oraculo datum eſt: Occidi ſocium præſens es paſſus amicum, Non tibi uaticinor, ſacro te proripe tēplo. Et alteri conſulēti, talia reſpondit Pythia: Defendēs ſocium, uerſo mucrone necaſti: Purior es manibus nunc, q̄ prius eſſe ſolebas.

Oraculum Philippo redditum.
Cap. XLV.

Philippū in Bœotia ferunt in æde Trophonij reſponſum accepiſſe, ut caueret ſibi à curru. Illum igitur metu oraculi, nunquā aſcendere currū uoluiſſe perhibēt. Hinc iam duplex fama euulgata eſt. Nā alij dicūt, Pauſaniæ gladiū, quo Philippū peremit, in capulo currū ex ebore ſculptū habuiſſe. Alij uerò, cum circuiret Thebaicā paludē, cui Currus nomen erat, trucidatū eſſe. Atq; prior ſermo uulgaris eſt, poſterior uerò nō ita frequēs.

Lex Stagiritarum. Cap. XLVI.

STagiritarum hęc est lex, planè eiusmodi ut Græcã agnoscere possis: Quod non deposuisti, inquit, ne tollas.

De Timotheo, & alijs, quibus sua uirtus non profuit. Cap. XLVII.

TImotheũ primùm quidem laudibus Athenienses extulerunt. postq̃ uerò delinquere peccareq; uisus est, nihil eum iuuit pristina fortitudo, ne parũ quidem, sed neq; maiorũ uirtutes profuêre quicq̃. Ad Themistoclem uerò nullum omnino redijt emolumentũ, neq; ex nauali pugna quam circa Salaminẽ fecit, neq; ex legatione quã Spartam obiuit, cum Atheniensium munitionẽ occultaret. Exulauit em̃ ille non solũ ex Atheniensiũ urbe, uerum etiam è tota Græcia. Et Pausaniæ Lacedæmonio nihil adiumẽti attulit Platæensis uictoria, quo minus cum Byzantij nouas res moliretur, & Persico morbo laboraret, etiam eum fauorẽ, quẽ ex anteactis sibi conciliârat, amitteret. Phocionẽ uerò præconiũ illud bonitatis & iustitię nõ eripuit, quo minus cũ iam septuagesimũ quintũ annũ ageret, neq; uel minimã iniuriã Atheniensibus intulisset, capitis ab Atheniensibus damnaret, q̃m Piræum fuisse proditurus ab Antipatro accusatus erat.

Vide Plutarchum in uita Phocionis.

FINIS LIBRI III.

Σταγειριτῶν νόμος οὗτος καὶ πάντῃ Ἑλληνικός: ὃ μὴ κατέθου φησὶ, μὴ λάμβανε.

Περὶ Τιμοθέου, καὶ ἄλλων οὐδὲν ὠφεληθέντων ὑπὸ ἰδίας ἀνδραγαθίας. Κεφ. μζ.

Τιμόθεον τὰ μὲν πρῶτα ἐπῄνουν Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ δὲ ἔδοξεν ἁμαρτεῖν ἃ ἔδοξεν, ἡ φθάνουσα αὐτὸν ἀνδραγαθία ἀλλ' οὐδὲ ὀλίγον ἔσωσεν, οὐδὲ μὴν αἱ τῶν προγόνων ἀρεταί. Θεμιστοκλῆς δὲ οὐδὲν ὤνητο, οὔτε ἐκ τῆς ναυμαχίας, τῆς περὶ Σαλαμῖνα, οὔτε ἐκ τῆς πρεσβείας τῆς εἰς Σπάρτην: λέγω δὲ ἣν ἐπρέσβευσε κλέπτων τὸ τῶν Ἀθηναίων τείχισμα. ἔφυγε γὰρ κἀκεῖνος οὐ τὰς Ἀθήνας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν. καὶ Παυσανίαν δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον οὐδὲν ὤνησεν ἡ ἐν Πλαταιαῖς νίκη. ὑπὲρ δὲ ὧν ἐν Βυζαντίῳ ἐκαινούργει, καὶ ἐνόσει Περσικά, ὑπὲρ τούτων διέφθειρε καὶ τὴν χάριν τὴν ἐπὶ τοῖς πρώτοις. Φωκίωνα δὲ ἡ εὐφημία ἡ καλοῦσα αὐτὸν χρηστὸν, οὐδὲν ὠφέλησεν, οὐδὲ τὰ πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἅπερ οὖν διεβίωσεν οὐδὲν ἀδικήσας τοὺς Ἀθηναίους ἐν βραχεῖ. ἐπεὶ δὲ ἔδοξεν Ἀντιπάτρῳ τὸν Πειραιᾶ προδιδόναι, Ἀθηναῖοι κατέγνωσαν αὐτοῦ θάνατον.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI VARIAE HISTORIAE

LIBER QVARTVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Gentium & populorũ diuersi mores. Cap. I.

Leucanorũ quędam lex sic habet: Si sub occasum solis ueneritit peregrinus, uolueritq; sub tectũ alicuius diuertere, & is hominẽ non susceperit, mulctetur, & pœnas luat inhospitalitatis: ut mihi quidem uidetur, & uenienti, & Ioui hospitali.

† τῷ

Dardanenses Illyricos ter solummodò per uniuersam uitam audio lauari cõsueuisse, post partum, cum nuptias ineunt, & cum mortem obierunt.

Indi ad usurã pecuniã non locant, neq; accipiũt. Sed neq; fas est, hominẽ Indum aut iniuriã inferre, aut pati. Proinde neq; syngrapham, aut depositum faciunt.

Ἐθνῶν ἔθη διάφορα. Κεφ. α.

Λεγέτω νόμος Λευκανῶν, ἐὰν ἡλίου δύναντος ἀφίκηται ξένος, καὶ παρελθεῖν ἐθελήσῃ εἰς στέγην τινὸς, εἶτα μὴ δέξηται τὸν ἄνδρα, ζημιοῦσθαι αὐτὸν, καὶ ὑπέχειν δίκας τῆς κακοξενίας: ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ τῷ ἀφικομένῳ, καὶ τῷ ξενίῳ Διΐ.

Οἱ Δαρδανεῖς, τοῦ† ἀπὸ τῆς Ἰλλυρίδος, ἀκούω τρὶς λούεσθαι μόνον παρὰ πάντα τὸν ἑαυτῶν βίον, ἐξ ὠδίνων, καὶ γαμοῦντας, καὶ ἀποθανόντας.

Ἰνδοὶ οὔτε δανείζουσιν, οὔτε ἴσασι δανείζεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ θέμις ἄνδρα Ἰνδὸν, οὔτε ἀδικῆσαι, οὔτε ἀδικηθῆναι. διὸ οὐδὲ ποιοῦνται συγγραφὴν, ἢ παρακαταθήκην.

Νόμος ἐστὶ Σαρδῷος, τοὺς ἤδη γεγηρακότας τῶν πατέρων οἱ παῖδες ῥοπάλοις τύπτοντες ἀνῄρουν, καὶ ἔθαπτον, αἰσχρὸν ἡγούμενοι τὸν λίαν ὑπέργηρων ὄντα ζῆν ἔτι, ὡς πολλὰ ἁμαρτάνοντος τοῦ σώματος τοῦ διὰ τὸ γῆρας πεπονηκότος. τῶν δὲ αὐτῶν ἐστι νόμος οὗτος. ἀργίας ἦσαν δίκαι, καὶ τὸν εἰκῆ ζῶντα ἔδει κρίνεσθαι, καὶ διδόναι τὰς εὐθύνας, ἀποδεικνύντα ὅθεν ζῇ.

Lex erat Sardoa, ut filij patres iã senio confectos fustibus cęderẽt, & intereptos sepelirent: absurdũ arbitrantes esse, si delirus senex ulterius in uiuis agat, eo quòd sæpissimè in fraudem peccatumq́ impellatur corpus senectute grandæua maceratũ. Apud eosdẽ eiusmodi lex erat. Pœnas ignauiæ & socordiæ cõstituebant: & qui otiose uiueret, eum rationẽ reddere oportebat, & unde uiueret ostendere.

Ἀσσύριοι τὰς ὡραίας γάμου παρθένους ἀθροίσαντες εἰς τινα πόλιν, ἀγορὰν αὐτῶν προκηρύττουσι. καὶ ἕκαστος ἣν ἂν πρίηται, ἀπάγει νύμφην.

Assyrij uirgines suas coniugio maturas in unam ciuitatem aliquam conducunt, atq́ uenum proponunt. Et quam quisq́ emerit, eam sponsam abducit.

Βίβλιος ἀνὴρ ἐν ὁδῷ περιτυχὼν οὐδὲν ὧν μὴ κατέθετο ἀναιρεῖται· οὐ γὰρ ἡγεῖται τὸ τοιοῦτον εὕρημα, ἀλλὰ ἀδίκημα.

Biblij in uia, si inciderunt in aliqd, nihil tollũt quod nõ posuerũt. Non enim hoc inuentum, sed furtum arbitrantur esse.

Βερβίκκαι τοὺς ὑπὲρ ἑβδομήκοντα ἔτη βεβιωκότας ἀποκτείνουσι, τοὺς μὲν ἄνδρας καταθύοντες, ἀπάγχοντες δὲ τὰς γυναῖκας.

Berbiccæ omnes septuagesimum annũ egressos, interficiũt: uiros mactando, mulieres uerò strangulando.

Κόλχοι δὲ τοὺς νεκροὺς ἐν βύρσαις θάπτουσι· καὶ καταῤῥάψαντες, ἐκ τῶν δένδρων ἐξαρτῶσι.

Colchi mortuos suos in pellibus sepeliunt, & insutos ex arboribus suspendũt.

Λυδοῖς ἦν ἔθος πρὸ τοῦ συνοικεῖν τὰς γυναῖκας ἀνδράσιν, ἑταιρεῖν· ἅπαξ δὲ καταζυχθείσας, σωφρονεῖν. τὴν δὲ ἁμαρτάνουσαν εἰς ἕτερον, συγγνώμης τυχεῖν ἀδύνατον ἦν.

Lydis moris erat, ut mulieres, anteq̃ cũ maritis cõcumberent, corpus prostituerẽt. Cùm aũt semel copulatæ fuissent, deinde omni tẽpore cõtinentes essent. Quę uerò postea cũ alio rem habuisset, ea sine uenia & misericordia plectebatur.

Περὶ Νικοστράτου κιθαριστοῦ διαφορᾶς πρὸς Λαόδοκον τὸν κιθαρῳδόν. Κεφ. β.

Νικόστρατον τὸν κιθαριστὴν λόγος τις περίεισι λέγων, Λαοδόκῳ τῷ κιθαρῳδῷ διαφερόμενον ὑπὲρ μουσικῆς εἰπεῖν· ὅτι ἄρα ἐκεῖνος μὲν ἐστὶν ἐν μεγάλῃ τῇ τέχνῃ μικρὸς, αὐτὸς δὲ ἐν μικρᾷ μέγας. οὐ μόνον δὲ ἄρα ἐστὶ σεμνὸν οἰκίαν αὐξῆσαι, καὶ πλοῦτον, ἀλλὰ γοῦν καὶ τέχνην· εἴ γέ τι δεῖ προσέχειν Νικοστράτῳ δὴ καὶ καλῶς τοῦτο εἰπόντι.

De Nicostrati citharistæ dissidio cũ Laodoco citharœdo. Cap. II.

Rumor quidã circumfert̃, Nicostratũ citharistã cũ ob artẽ musicã dissideret à Laodoco citharœdo, dixisse, illũ in magna arte exiguũ esse, se uerò in exigua magnũ. Non aũt solum laudabile est r̃em familiarem & opes amplificare, sed etiam artem, si Nicostratum rectè & bene hoc consulentem audire uolumus.

Περὶ Πολυγνώτου, καὶ Διονυσίου γραφέων. Κεφ. γ.

Πολύγνωτος ὁ Θάσιος, καὶ Διονύσιος ὁ Κολοφώνιος γραφέε ἤστην· καὶ ὁ μὲν Πολύγνωτος ἔγραφε τὰ μεγάλα, καὶ ἐν τοῖς τελείοις εἰργάζετο τὰ ἆθλα· τὰ δὲ τοῦ Διονυσίου πλὴν τοῦ μεγέθους, τὴν τοῦ Πολυγνώτου τέχνην ἐμιμεῖτο, εἰς τὴν ἀκρίβειαν, πάθος, καὶ ἦθος, καὶ σχήματος χρῆσιν, ἱματίων λεπτότητας, καὶ τὰ λοιπά.

De Polygnoto & Dionysio pictoribus. Cap. III.

Polygnotus Thasius & Dionysius Colophonius, duo pictores erant. Et Polygnotus iã magna pingebat, atq́ in perfectis certamina subibat. Dionysij uerò picturæ, præter magnitudinem, continebãt exquisitissimam Polygnoti artis imitationem, affectus, mores, formæ habitudinẽ, uestium subtilitates, & reliqua.

Νόμος Θηβαϊκὸς περὶ τεχνιτῶν, καὶ γραφέων. Κεφ. δ.

Ἀκούω κεῖσθαι νόμον Θήβῃσι προστάττοντα τοῖς τεχνίταις, καὶ τοῖς γραφικοῖς, καὶ τοῖς πλαστικοῖς, εἰς τὸ κρεῖττον τὰς εἰκόνας

Lex Thebana de artificibus & pictoribus. Cap. IIII.

Audio legem fuisse Thebis, præcipientem artificibus, tum pictoribus, tum figulis, ut imaginum formas quoad possent optimè exprimerent.

Iis autem omnibus qui deterius aut finxissent, aut pinxissent, pro pœna mulctã pecuniariam irrogantem.

Qui beneficiorum memores fuerint. Cap. V.

Beneficia in memoria habuerunt, & gratiam pro ijs reposuerũt: Theseus Herculi. cum enim Aidoneus rex Molossorũ Theseum in uincula cõiecisset, quando uenerat cum Pirithoo ad rapiendam regis coniugem, non ut sibi nuptias pararet, sed in gratiam Pirithoi illud faciens, Hercules profectus ad Molossos, eum liberauit: ob quam causam Theseus aram in honorem illius erexit. Et septẽ illi ad Thebas Pronacti gratiã pro officio reposuerunt. Cum enim ipsorũ causa perijsset Pronax, in honorem illius ludos instituerũt, quos multi putant Archemoro duci cõsecratos fuisse. Et Hercules beneficiũ repẽdit Nestori. Cum eñ Neleus eũ † hospitio recipere nollet, omnesq; cęteri filij pedibus in parentis sententiã irent, solus Nestor nõ consensit. Quamobrẽ etiã capta ciuitate Neleũ unà cum reliquis filijs interemit, Nestori uerò nõ solũ pepercit, uerumetiã auitũ ei regnum gubernandũ tradidit. Athenienses etiã publicè gratiã posteris Herculis retulerunt: quoniã eñ stirpis illorũ autor de Theseo bene meritus fuerat, idcirco deduxerunt eos Athenienses in Peloponnesum. Hercules etiã Cleonensibus illis trecentis & sexaginta, gratiã reddidit: qui cum eũ aduersus Molionides adiuuissent, & fortiter honesteq; cecidissent, in ipsos honorem transtulit, quẽ sibi Nemeenses deferebant, cum leonem in illorũ regione uersantẽ, & omniũ agros disperdentẽ cepisset. Item Menestheus Petei filius non ingratũ se præbuit aduersus Tyndaridas, qui eiecto Theseo, matreq; eius Aethra captiua ducta, regnũ Menestheo tradiderũt. quamobrem primus eos Menestheus regum & saluatorũ nomine salutauit. Darius etiã Hystaspæ filius cum adhuc in priuatis uitã degens, uestẽ dono à Sylosonte accepisset, postquã imperij compos effectus est, remuneratus est eũ, potestate patriæ Sami ei concessa: aureis ferrea, dixerit aliquis, si precium spectes, commutans.

† ἐξ ἀρχῆς.

† purgare

Oraculũ pro Atheniensib⁹. Cap. VI.

Cum

μιμεῖσθαι, ἀπειλεῖ δὲ ὁ νόμος τοῖς εἰς τὸ χεῖρόν ποτε ἢ πλάσασιν, ἢ γράψασι, ζημίαν τὸ τίμημα δρᾶν.

Τίνες εὐεργεσιῶν ἐμνήσθησαν.

Κεφ. ε.

Εὐεργεσιῶν ἀπεμνήσθησαν, καὶ χάριτας ὑπὲρ αὐτῶν ἀπέδοσαν, Θησεὺς μὲν Ἡρακλεῖ. Αϊδωνέως γοῦν αὐτὸν τοῦ Μολοττῶν βασιλέως δήσαντος, ὅτε ἐπὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἦλθεν μετὰ Πειρίθου ἁρπασόμενος αὐτὴν ὁ Θησεὺς, (οὐχ ἑαυτῷ σπουδάζων τὸν γάμον, ἀλλὰ γοῦν τῇ τοῦ Πειρίθου χάριτι τοῦτο δράσας) Ἡρακλῆς εἰς τοὺς Μολοσσοὺς ἀφικόμενος ἐρρύσατο τὸν Θησέα, καὶ διὰ ταῦτα ἐκεῖνος αὐτῷ βωμὸν ἀνέστησε. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις Πρώνακτι καὶ ἐκεῖνοι χάριτας ἀπέδοσαν. διὰ γοῦν αὐτοὺς ἀπολωμένου τοῦ Πρώνακτος τὸν ἀγῶνα ἔθεσαν ἐπ' αὐτὸν, ὃν οἱ πολλοὶ οἴονται ἐπ' Ἀρχεμόρῳ τεθῆναι † ἐξ ἀρχῆς. Καὶ Ἡρακλῆς δὲ χάριτας ἀπέδωκε Νέστορι. Νηλέως γὰρ αὐτὸν οὐ βουλομένου καθῆραι, οἱ μὲν ἄλλοι παῖδες σύμψηφοι ἦσαν τῷ Νηλεῖ, ὁ δὲ Νέστωρ οὐχί. καὶ διὰ ταῦτα ἑλὼν τὴν πόλιν Ἡρακλῆς, τὸν μὲν Νηλέα, καὶ τοὺς ἄλλους παῖδας αὐτοῦ ἀπέκτεινεν: οὐ μόνον δὲ ἐφείσατο Νέστορος, ἀλλὰ καὶ τὴν βασιλείαν τὴν πατρῴαν ἔχειν ἔδωκεν. Καὶ Ἀθηναῖοι δὲ πανδημεὶ τοῖς Ἡρακλέους ἀπογόνοις ἀπέτισαν χάριτας. ἐπεὶ γὰρ καὶ ἐκείνων ὁ πρόπατωρ εὐεργέτης ἐγένετο τοῦ Θησέως, οἱ Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα κατήγαγον αὐτοὺς εἰς Πελοπόννησον. Καὶ Ἡρακλῆς δὲ ἀπέδωκε χάριτας τοῖς ἐκ Κλεωνῶν τριακοσίοις καὶ ἑξήκοντα. τούτοις γὰρ ἐπὶ τοῖς Μολιονίδαις συστρατεύσασιν αὐτῷ, καὶ ἀποθανοῦσιν εὖ καὶ καλῶς, ἀπένειμε τὰς γοῦν Νεμέα τιμὰς, ἃς ἔλαβε παρὰ τῶν Νεμέων, ὅτε τὸν ἐπιχωριάζοντα αὐτοῖς, καὶ λυμαινόμενον αὐτῶν τὰ ἔργα ἐχειρώσατο λέοντα. Καὶ Μενεσθεὺς δὲ ὁ Πετεῶο περὶ τοὺς Τυνδαρίδας οὐκ ἐγένετο ἀχάριστος. ἐκβαλόντες γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς Θησέως υἱοὺς, καὶ τὴν μητέρα Θησέως Αἴθραν αἰχμάλωτον λαβόντες, ἔδωκαν τὴν βασιλείαν τῷ Μενεσθεῖ. διὰ ταῦτα πρῶτος ὁ Μενεσθεὺς ἄνακτάς τε, καὶ σωτῆρας αὐτοὺς ὠνόμασε. Καὶ Δαρεῖος δὲ ὁ Ὑστάσπου παρὰ Συλοσῶντος λαβὼν ἱμάτιον ἔτι ἰδιώτης ὢν, ὅτε ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς βασιλείας, ἔδωκεν αὐτῷ τῆς πατρίδος τὴν ἀρχὴν, τῆς Σάμου. χρύσεα χαλκείων φαίη τις ἄν.

Χρησμὸς ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων.

Κεφ. ς.

Οπ

Οτι ἡνίκα ἐβούλοντο Λακεδαιμόνιοι τὴν Ἀθηναίων ἀφανίσαι πόλιν, ἠρώτησαν τὸν θεὸν, καὶ ἀπεκρίνατο, τὴν κοινὴν ἑστίαν τῆς Ἑλλάδος μὴ κινεῖν.

Οτι ἐνίοτε μὲν μήτε ἐν θανάτῳ κακῶν ἔστιν ἀναπαῦσαι, καὶ περὶ Παυσανίου. Κεφ. ζ.

Ουκ ἦν ἄρα τοῖς κακοῖς οὐδὲ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος, ἐπεὶ μηδὲ τότε ἀναπαύονται: ἀλλ' ἢ παντελῶς ἀμοιροῦσι ταφῆς, ἢ καὶ ἐὰν φθάσωσι ταφέντες, ὅμως καὶ ἐκ τῆς τελευταίας τιμῆς, καὶ τοῦ κοινοῦ πάντων σωμάτων ὅρμου, καὶ ἐκεῖθεν ἐκπίπτουσι. Λακεδαιμόνιοι γοῦν Παυσανίαν μηδίσαντα, οὐ μόνον λιμῷ ἀπέκτειναν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον αὐτοῦ ἐκτὸς τῶν ὅρων, φησὶν Ἐπιτιμήδης.

Περὶ μεταβολῆς τύχης. Κεφ. η.

Ειτα τίς οὐκ οἶδε τὰς τῆς τύχης μεταβολὰς ὀξυῤῥόπους, καὶ ταχείας; Λακεδαιμόνιοι γοῦν Θηβαίων ἄρξαντες, αὐτοὶ πάλιν ὑπ' ἐκείνων οὕτως ἐχειρώθησαν, ὡς τοὺς Θηβαίους μὴ μόνον εἰς Πελοπόννησον ἀφικέσθαι, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν Εὐρώταν διελθεῖν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τεμεῖν χώραν: καὶ ὀλίγου καὶ τὴν πόλιν κατέλαβον, εἰ μὴ Ἐπαμεινώνδας ἔδεισε, μὴ Πελοποννήσιοι πάντες συμπνεύσωσι, καὶ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης ἀγωνίσωνται.

Διονύσιος ὁ τύραννος καταστὰς ὑπὸ Καρχηδονίων εἰς πολιορκίαν, οὐδεμιᾶς αὐτῷ σωτηρίας ὑποφαινομένης, αὐτὸς μὲν ἄθυμος ἦν, καὶ ὑπενενόει δρασμὸν, τῶν δὲ ἑταίρων αὐτῷ τις Ἐλλοπίδης ὄνομα προσελθὼν ἔφατο: ὦ Διονύσιε, καλὸν ἐντάφιον ἡ τυραννίς. αἰδεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτῳ ἀνεῤῥώσθη τὴν γνώμην, καὶ σὺν ὀλίγοις παμπόλλους μυριάδας κατηγωνίσατο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν μείζω ἐποίησε.

Καὶ Ἀμύντας δὲ ὁ Μακεδὼν ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν προσοίκων Βαρβάρων, καὶ ἀποβαλὼν τὴν ἀρχὴν, γνώμην μὲν εἶχεν ὡς καὶ ἀπολείψων τὴν χώραν τελέως, ἠγάπα γὰρ εἰ δυνηθείη διασῶσαι αὑτὸν γοῦν μόνον. ἐπεὶ δὲ ἐν τούτοις ἦν, ἔφατό τις πρὸς αὐτὸν, τὴν Ἐλλοπίδου φωνήν: καὶ μικρὸν χῶρον καταλαβὼν, καὶ ἀθροίσας ὀλίγους στρατιώτας, ἀνεκτήσατο τὴν ἀρχήν.

Οτι τὸν Ὦχον οἱ Αἰγύπτιοι τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ ὄνον ἐκάλουν, τὸ νωθὲς αὐτοῦ τῆς γνώμης ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ ζώου διαβάλλοντες, ἀνθ' ὧν ἐκεῖνος τὸν Ἆπιν πρὸς βίαν κατέθυσεν ὄνῳ.

CVm Lacedæmonij uellent ciuitatẽ Atheniensiũ funditus extirpare, consulto oraculo, responsum eiusmodi tulerũt: Cómunem † arã Græciæ ne moueatis.

†Εσία, foc⁹, ara.

Quòd aliquãdo ne in morte quidẽ requiẽ impetrent mali: & de Pausania. Cap. VII.

NE in morte quidẽ scelerosis hominibus aliqd lucri propositũ est, quoniã neq; tunc possunt quiescere. Sed aut ꝓrsus destituunt sepultura: aut quanq̃ sepeliant, tamẽ supremũ honorẽ & cõmunẽ omniũ corporũ portũ amittũt. Sic Pausaniã Lacedæmonij, cũ ad Medorũ partes animũ deflexisset, nõ solũ fame ad mortẽ adegerũt, sed insuper etiã cadauer eius extra terminos eiecerũt, ut refert Epitimed.

De fortunę uicissitudine. Cap. VIII.

QVis uerò tã stupidus est, q instabiles & repẽtinas fortunæ cõmutationes ignoret? Sic Lacedęmonij cũ Thebanorũ domini essent, adeò rursus ab illis fuerũt subacti, ut Thebani nõ solũ in Peloponesum peruenirent, uerumetiã Eurotã transirent, & Lacedæmoniorum terram deuastarent, & propemodum ciuitatẽ etiam ipsam cepissent, nisi ueritus esset Epaminondas, ne uniuersi Peloponnesij conspiratione facta, pro Sparta dimicarent.

Dionysius tyrãnus à Carthaginensibus obsidione interceptus, cũ nullã spem salutis restare uideret, planè animo cõsternabatur, & pedũ uiã meditabat. Verùm cũ ex familiaribus quidã Ellopidas nomine diceret: O Dionysi, quàm speciosa sepultura est ipsa tyrannis: pudore suffusus animum recepit, & cum paucissimis multas myriades superauit, ditionemq; suam ampliorem effecit.

Amyntas Macedo, cũ ab accolis finitimisq; Barbaris uictus, regnũ ꝑdidisset, statuebat apud animũ suũ regionẽ etiã in uniuersum relinquere, tantum ut uitã saluam & incolumẽ seruare posset. Dum in his anxius ageret, quidã ad eum dictũ Ellopidæ ꝓtulit. Itaq; occupato illo loco, collectisq; militib. recuperauit imperiũ.

Ochum Aegyptij uernacula lingua asinum appellabant, inertem eius animum, imbecillitati animalis per uituperiũ comparantes. Quamobrem ipse Apin, ui abstractum immolauit asino.

Dion Hipparini filius in exilium missus à Dionysio cum bis mille militibus eum rursus expugnauit. Ita effecit, ut in quo statu ipse fuisset antea, in eum iam suæ calamitatis authorem detruderet.

Syracusij nouē triremibus inuadentes centum & uiginti triremes Carthaginensium, longè superiores extiterunt.

De Platonis humilitate, & Aristotelis ingratitudine. Cap. IX.

Plato filius Aristonis in Olympiade cū ignotis hominib. ignotus etiā ipse contuberniū instituit. Quorū animos ita sibi deuinciebat & demerebat in cōuersatione, frugaliter cum eis cōuiuando, & totum diem cōmercium agitando, ut peregrini gauderent sibi talem uirum oblatum esse. Sed neq; Academiæ, neq; Socratis mentionē ullā faciebat: solū hoc eis indicans, se Platonē appellari. Cū uerò Athenas uentū esset, perhumaniter eos recepit Plato. Tum hospites: Age monstra nobis, inquiūt, Platonē tibi cognominē discipulum Socratis. Et duc nos in Academiā, sisteq; nos corā homine, ut etiā aliquā uoluptatē ab eo percipiamus. At ille clam subridēs, quemadmodū solebat: Ego uerò, inquit, ille sum. Quod cū audissent, obstupuerunt, ꝙ ignorassent se tanti uiri usos familiaritate, qui sine iactātia omni & sine ostentatione secū esset cōuersatus: & specimē dedisset, ꝙ etiā sine consuetis philosophicis sermonibus, quorūuis beneuolentiam sibi cōciliare posset.

Plato nominare solebat Aristotelē pullum. Quid autem hoc sibi nomen uoluerit, ex eo liquet, quòd pullus cum saturatus est lacte materno, calcibus petit matrem. Significabat igitur Plato, inuoluto quodam sermone, ingratitudinem Aristotelis. Etenim is cum maxima philosophiæ semina & accessus à Platone accepisset, suffartus optimis quibusq;, auersatus, scholam contra Platonem aperuit, & in Peripato cum suis familiaribus & discipulis aduersus eum pugnauit, & Platonis æmulus esse cupiebat.

Quo animo fuerit erga populū Atheniensem Pericles. Cap. X.

AN uerò nō summè populū Atheniensem colebat Pericles, Xāthippi filius? Ego quidē ita credo. Quotiescunq; enim uerba

Δίων ὁ Ἱππαρίνου φυγὰς ὢν ὑπὸ Διονυσίου, μετὰ δισχιλίων στρατιωτῶν αὖθις κατεπολέμησεν· καὶ ὁ πρότερον αὐτὸς ἦν, τοῦτ᾽ ἐκεῖνον εἰργάσατο, φυγάδα.

Συρακούσιοι δὲ ἐννέα τριήρεσι πρὸς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τὰς τῶν Καρχηδονίων παραταξάμενοι, κατὰ πολὺ ἐκράτησαν.

Περὶ Πλάτωνος ἀτυφίας, καὶ Ἀριστοτέλους ἀχαριστίας. Κεφ. θ.

Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος ἐν Ὀλυμπίᾳ συνεσκήνωσεν ἀγνῶσιν ἀνθρώποις, καὶ αὐτὸς ὢν αὐτοῖς ἀγνώς. οὕτως δὲ αὐτοὺς ἐχειρώσατο, καὶ ἀνεδήσατο τῇ συνουσίᾳ, συνεστιώμενός τε αὐτοῖς ἀφελῶς, καὶ συνδιημερεύων ἐν πᾶσιν, ὡς ὑπερησθῆναι τοὺς ξένους τῇ τοῦ ἀνδρὸς συντυχίᾳ. οὔτε δὲ Ἀκαδημίας ἐμέμνητο, οὔτε Σωκράτους. αὐτό γε μὴν τοῦτο ἐνεφάνισεν αὐτοῖς ὅτι καλεῖται Πλάτων. ἐπεὶ δὲ ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπεδέξατο αὐτοὺς εὖ μάλα φιλοφρόνως. καὶ οἱ ξένοι, Ἄγε εἶπον ὦ Πλάτων ἐπίδειξον ἡμῖν, καὶ τὸν ὁμώνυμόν σου τὸν Σωκράτους ὁμιλητήν· καὶ ἐπὶ τὴν Ἀκαδημίαν ἡγῆσαι τὴν ἐκείνου, καὶ ἐπίστησον τῷ ἀνδρί, ἵνα τι καὶ αὐτοῦ ἀπολαύσωμεν. ὁ δὲ ἠρέμα ὑπομειδιάσας, ὥσπερ οὖν καὶ εἰώθει, ἀλλ᾽ ἐγώ φησιν αὐτὸς ἐκεῖνός εἰμι. οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν, εἰ τὸν ἄνδρα ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν τὸν τοσοῦτον, ἠγνόησαν, ἀτύφως αὐτοῦ συγγινομένου καὶ ἀνεπιτηδεύτως αὐτοῖς, καὶ δείξαντος ὅτι δύναται καὶ ἄνευ τῶν συνήθων λόγων χειροῦσθαι τοὺς συνόντας.

Ὁ Πλάτων τὸν Ἀριστοτέλη ἐκάλει πῶλον. τί δὲ ἐβούλετο αὐτῷ τὸ ὄνομα ἐκεῖνο; δηλονότι ὡμολόγηται, τὸν πῶλον ὅταν κορεσθῇ τοῦ μητρῴου γάλακτος, λακτίζειν τὴν μητέρα. ἠνίττετο οὖν καὶ ὁ Πλάτων ἀχαριστίαν τινὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὰ μέγιστα εἰς φιλοσοφίαν παρὰ Πλάτωνος λαβὼν σπέρματα, καὶ ἐφόδια, εἶτα ὑποπλησθεὶς τῶν ἀρίστων, καὶ ἀφηνιάσας, ἀντῳκοδόμησεν αὐτῷ διατριβήν, καὶ ἀντιπαρεξήγαγεν ἐν τῷ περιπάτῳ ἑταίρους ἔχων, καὶ ὁμιλητάς, καὶ ἐγλίχετο ἀντίπαλος εἶναι Πλάτωνι.

Πῶς εἶχε πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ὁ Περικλῆς. Κεφ. ι.

Εἶτα οὐκ ἦν δήμου τοῦ Ἀθηναίων θεραπευτικὸς ὁ Ξανθίππου Περικλῆς; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ. ὁσάκις γοῦν ἔμελλεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν

ἐκκλησίαν περιιέναι· ηὔχετο μηδὲν αὐτῷ ῥῆμα ἐπιπολάσαι τοιοῦτον, ὅπερ οὖν ἔμελλεν ἐκτραχυνεῖν τὸν δῆμον, πρόσαντες αὐτῷ γενόμενον, καὶ ἀβούλητον δόξαν.

Περὶ Σωκράτους φιλοκαλίας.
Κεφ. ια.

Διογένης ἔλεγε, καὶ τὸν Σωκράτην αὐτὸν τρυφῆσαι· περιεργάζεσθαι γὰρ καὶ τῷ οἰκιδίῳ, καὶ τῷ σκιμποδίῳ, καὶ ταῖς βλαύταις δὲ, αἷσπερ οὖν ἐχρῆτο Σωκράτης ἔστιν ὅτε.

Περὶ Ἑλένης εἰκόνος ὑπὸ Ζεύξιδος γραφείσης. Κεφ. ιβ.

Ὁ Ζεῦξις ὁ Ἡρακλεώτης, ὅτε τὴν Ἑλένην ἔγραψε, πολλὰ ἐσχηματίσατο ἐκ τούτου τοῦ γράμματος. οὐ γὰρ εἰκῆ, καὶ ὡς ἔτυχε τοὺς βουλομένους † ἀναίδην εἴα ὁρᾷν αὐτὴν, ἀλλ' ἔδει ῥητὸν ἀργύριον καταβαλεῖν, εἶτα οὕτω θεάσασθαι. ὡς οὖν μίσθωμα τοῦ Ἡρακλεώτου λαμβάνοντος ὑπὲρ τῆς γραφῆς, ἐκάλουν οἱ τότε Ἕλληνες ἐκείνην τὴν Ἑλένην ἑταίραν.

Ἐπικούρου γνώμη, καὶ εὐδαιμονία.
Κεφ. ιγ.

Ἐπίκουρος ὁ Γαργήττιος ἔλεγεν, ᾧ ὀλίγον οὐχ ἱκανὸν, ἀλλὰ τούτῳ γε οὐδὲν ἱκανόν. ὁ αὐτὸς ἔλεγεν ἑτοίμως ἔχειν, καὶ τῷ Διῒ περὶ εὐδαιμονίας διαγωνίζεσθαι, μᾶζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. ταῦτ' οὖν φρονῶν ὁ Ἐπίκουρος, τί βουλόμενος ἐπῄνει τὴν ἡδονὴν, εἰσόμεθα ἄλλοτε.

Περὶ χρημάτων φειδοῦς καὶ φυλακῆς.
Κεφ. ιδ.

Πολλάκις τὰ κατ' ὀβολὸν μετὰ πολλῶν πόνων συναχθέντα χρήματα, κατὰ τὸν Ἀρχίλοχον, εἰς πόρνης γυναικὸς ἔντερον καταίρουσιν, ὥσπερ γὰρ ἐχῖνον λαβεῖν μὲν ῥᾴδιον, συνέχειν δὲ χαλεπὸν, οὕτω καὶ τὰ χρήματα. καὶ Ἀναξαγόρας ἐν τῷ περὶ βασιλείας φησὶ, Χαλεπὸν χρήματα συναγείρασθαι, χαλεπώτερον δὲ φυλακὴν τούτοις περιθεῖναι.

Περί τινων ἐν νόσῳ μουσικὴν, καὶ ἄλλα μεμαθηκότων, καὶ ἰσχυρῶν γεγενημένων. Κεφ. ιε.

Ἱέρωνά φασι, τὸν Σικελίας τύραννον τὰ πρῶτα ἰδιώτην εἶναι, καὶ ἀνθρώπων ἀμουσότατον, καὶ τῇ ἀγροικίᾳ ἀλλὰ μηδὲ κατ' ὀλίγον τοῦ ἀδελφοῦ διαφέρειν τοῦ Γέλωνος. ἐπεὶ δὲ

uerba facturus in concionē ꝓdiret, optabat ut sibi nullū eiusmodi uerbū excideret, quod populū exasperare atq; irritare posset: aut qđ illi contrariū esset, & cum ipsius uoluntate pugnare uideretur.

De Socratis delitijs. Cap. XI.

Diogenes Socratē etiam ipsum deliciari solitū aiebat: & lautiùs uel curiosiùs quàm par esset sibi comparasse domicilium & lecticam, item crepidas, quibus aliquando solebat uti.

De imagine Helenæ à Zeuxide picta. Cap. XII.

Zeuxis Heracleotes, cum pinxisset Helenā, magnum ex eo opere quæstū fecit. Non enim gratis, neq; quemuis obuium liberè ad id contemplandum admittebat, sed primùm oportebat certam pecuniæ summam numerare, deinde potestas uidendi permittebatur. Quoniā igitur lucrum ex hac pictura faceret Heracleotes, Græci qui eo seculo uiuebāt, Helenam illam scortum uocabant.

† ἀνέδην, ἀντὶ τοῦ ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως, ἀπὸ τοῦ ἀνίημι, Eustath.

Epicuri sententia, & fœlicitas. Cap. XIII.

Epicurus Gargettius dicebat, Cui pauca nō sufficiunt, ei nihil satis est. Ille idem dicebat se cū Ioue etiā paratū esse de fœlicitate certare, si aquā haberet & offam. Cum hæc senserit Epicurus, quo animo uoluptatē laudauerit, aliâs sciemus.

De pecuniarum parsimonia & custodia. Cap. XIIII.

Saepe pecuniæ quas multo cum labore quis † unciatim uix comparserit, iuxta Archilochum, uniuersæ semel in scorti* marsupiū effunduntur. Quemadmodum enim echinum, sic etiam nummos capere facilius est, retinere uerò difficile. Et Anaxagoras etiam in libro de Regno, inquit, magno cum negotio pecunias comportari, sed multò maiori opera conseruari & custodiri.

† singillatim, per obolos.
* intestinum.

De quibusdam qui in morbo musicā & alia didicerunt, atq; ualetudinē bonam recuperauerunt, uel auxerunt uires. Cap. XV.

Hieron Siciliæ tyrannus primùm fuisse priuatus dicitur, & omnium hominū à musica alienissimus, ac rusticitate nihil inferior fratre Gelone. Verùm cum aliquando

quando in morbum incidisset, factus est literatissimus, cum otiũ, quod ei corporis imbecillitas imponebat, doctorũ hominum sermonibus audiendis tribueret. Conualescens igitur ex aduersa ualetudine, frequenter audiebat Simonidem Ceum, Pindarum Thebanum, & Bacchylidem Iulietam. Gelon uerò, indoctus homo permansit.

Doctissimum etiã Ptolemæum secundum aiunt euasisse, cum ægrotaret. Plato affirmat Theagẽ nulla alia occasione philosophiæ statuta cognouisse, q̃ morbi otio. Nam cũ is eum à ciuilibus rebus prohiberet, cõpulit ad sapientiæ studium & amorem. Quis autem sapiens non imprecatus fuisset eiusmodi morbum Alcibiadi, Critiæ, Pausaniæ Lacedæmonio, & reliquis? Alcibiadi & Critiæ, ne fugientes à Socrate, alter Socratẽ iniuria læsisset, & nunc Spartanorũ, nunc Bœotiorum partes fouisset, nonnunquã etiam Thessalorum, Medorũ & Persarũ, adhærens Pharnabazo: Critias uerò truculẽtissimus euasisset, & infinitis cædibus manus suas polluisset, q multas calamitates ĩtulit patriæ, & uitam omnium odijs propositã egit.

Straton etiã filius Corrhagi, utiliter & cõmodè ægrotasse uidetur: quoniã cum esset ex illustri familia oriundus, & diuitijs abundaret, non antè corporis exercitia usurpauit, q̃ ex splene laborare cœpit. Tunc enim cum remedium petere ex (palæstra &) corporis exercitijs oporteret, primùm quidem ad recuperandã ualetudinem ijs usus est. Deinde uerò cum profectus in arte nõ pœnitendos fecisset, & iã specimẽ eius daret, in ludis Olympicis, una die uicit luctã & pancratiũ: & sequẽti Olympiade, & in Nemeo, & in Isthmico, & ĩ Pythico certaminib. (similiter uicit.)

† Ὀλυμπιάδι. pro μὲν fortè μν. aut alius Olympiadum numerus legi debet.

Democrates pugil etiã ipse cum laboraret ex pedibus, ad certamina uenit: & cõsistens in stadio, descripsit sibi circũ, & iubebat aduersarios, ut se expellerent extra lineã. At illi uicti sunt ab ægroto: & ipse cum benè & fortiter in statione sua perstitisset, coronam secum deportauit.

Veterũ quorundam uirorum mores peculiares. Cap. XVI.

SI quis animũ præbeat & auscultet Calliæ, statim reddet eũ temulentũ Callias: si

δὲ αὐτῷ συνηνέχθη νοσῆσαι, μουσικώτατος ἀνθρώπων ἐγένετο, τὴν σχολὴν τὴν ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας εἰς ἀκούσματα πεπαιδευμένα καταθέμενος. ῥωσθεὶς οὖν Ἱέρων συνῆν Σιμωνίδῃ τῷ Κείῳ, καὶ Πινδάρῳ τῷ Θηβαίῳ, καὶ Βακχυλίδῃ τῷ Ἰουλιήτῃ. ὁ δὲ Γέλων ἄνθρωπος ἄμουσος.

Μουσικώτατον δὲ λέγουσι, καὶ Πτολεμαῖον γενέσθαι τὸν δεύτερον, καὶ αὐτὸν νοσήσαντα. λέγει δὲ καὶ Πλάτων τὸν Θεάγην φιλοσοφῆσαι δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ διὰ τὴν νοσοτροφίαν. εἴργουσα γὰρ αὐτὸν ἐκείνη τῶν πολιτικῶν, συνήλασεν εἰς τὸν τῆς σοφίας ἔρωτα. τίς δὲ οὐκ ἂν νοῦν ἔχων συνηύξατο καὶ Ἀλκιβιάδῃ νόσον, καὶ Κριτίᾳ, καὶ Παυσανίᾳ τῷ Λακεδαιμονίῳ, καὶ ἄλλοις; Ἀλκιβιάδῃ μὲν καὶ Κριτίᾳ, ἵνα μὴ ἀποδράντες Σωκράτους, ὁ μὲν ὑβριστὴς γένηται, καί ποτε μὲν φιλολάκων, ποτὲ δὲ βοιωτιάζῃ τὸν τρόπον, καὶ αὖ πάλιν θετταλίζῃ, καὶ τοῖς Μήδων, καὶ Περσῶν ἀρέσκηται ἐν Φαρναβάζου γινόμενος. Τυραννικώτατος δὲ, καὶ φονικώτατος ὁ Κριτίας γενόμενος, καὶ τὴν πατρίδα ἐλύπησε πολλὰ, καὶ αὐτὸς μισούμενος, τὸν βίον κατέστρεψε.

Καὶ Στράτων δὲ ὁ Κοῤῥάγου, εἰς δέον ἔοικε νοσῆσαι. οὗ γὰρ γένους ἥκων, οὐδὲ καὶ πλούτου, οὐκ ἐγυμνάζετο: καμὼν δὲ τὸν σπλῆνα, καὶ θεραπείας δεηθεὶς τῆς ἐκ τῶν γυμνασίων, τὰ μὲν πρῶτα ὅσον ἐν τὸ ὑγιᾶναι ἐχρῆτο αὐτοῖς, χωρῶν δὲ ἐν τῷ πρόσω τῆς τέχνης, καὶ ἐν ἔργῳ τιθέμενος αὐτὴν, † Ὀλυμπιάσι μὲν ἐνίκησεν ἡμέρᾳ μιᾷ πάλην, καὶ παγκράτιον, καὶ τῇ ἑξῆς Ὀλυμπιάδι, καὶ ἐν Νεμέᾳ δὲ, καὶ Πυθοῖ, καὶ Ἰσθμοῖ.

Δημοκράτης ὁ παλαιστὴς, καὶ αὐτὸς νοσήσας τοὺς πόδας, παριὼν εἰς τοὺς ἀγῶνας, καὶ στὰς ἐν τῷ σταδίῳ, περιγράφων ἑαυτῷ κύκλον, προσέταττε τοῖς ἀντιπαλαισταῖς ἔξω τῆς γραμμῆς αὐτὸν προέλκειν: οἱ δὲ ἡττῶντο ἀδυνατοῦντες: ὁ δὲ οὖν διαβὰς ἐν τῇ στάσει καὶ ἐγκρατῶς, στεφανούμενος ἀπῄει.

Παλαιῶν τινων ἰδιότητες.

Κεφ. ις.

ΕΑν προσέχῃ τις Καλλίᾳ, φιλοπότην αὐτὸν ἐργάσεται ὁ Καλλίας: ἐὰν Ἰσμηνίᾳ

μηνίᾳ, αὐλητήν· ἀλαζόνα, ἐὰν Ἀλκιβιάδῃ· ὀψοποιόν, ἐὰν Κρωβύλῳ· δεινὸν εἰπεῖν, ἐὰν Δημοσθένει· στρατηγικόν, ἐὰν Ἐπαμινώνδᾳ· μεγαλόφρονα, ἐὰν Ἀγησιλάῳ· καὶ χρηστόν, ἐὰν Φωκίωνι· καὶ δίκαιον, ἐὰν Ἀριστείδῃ· καὶ σοφόν, ἐὰν Σωκράτει.

Πυθαγόρου θαυμάσια, καὶ δόξαι.
Κεφ. ιζ.

Ἐδίδασκε Πυθαγόρας τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι κρειττόνων γέγονεν σπερμάτων, ἢ κατὰ τὴν φύσιν τὴν θνητήν. τῆς γὰρ αὐτῆς ἡμέρας ὤφθη καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐν Μεταποντίῳ, καὶ ἐν Κρότωνι. καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ παρέφηνε χρυσοῦν τὸν ἕτερον τῶν μηρῶν. καὶ Μυλλίαν δὲ τὸν Κροτωνιάτην ὑπέμνησεν, ὅτι Μίδας ὁ Γορδίου ἐστὶν ὁ Φρύξ. καὶ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησεν† ὑπομείναντα αὐτόν. ἀλλὰ * καὶ ὑπὸ τοῦ Κόσα τοῦ ποταμοῦ διαβαίνων, προσερρήθη, τοῦ ποταμοῦ εἰπόντος αὐτῷ, χαῖρε Πυθαγόρα.

Ἔλεγε δὲ ἱερώτατον εἶναι τὸ τῆς μαλάχης φύλλον. ἔλεγεν ὅτι πάντων σοφώτατός ἐστιν ὁ ἀριθμὸς δεύτερος, ὁ τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα θέμενος. καὶ τὸν σεισμὸν ἐγένεα λόγου οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ σύνοδον τῶν τεθνεώτων. ἡ δὲ ἶρις ἔφασκεν, ὡς ἡ γῆ τοῦ Νείλου ἐστί. καὶ ὁ πολλάκις ἐμπίπτων τοῖς ὠσὶν ἦχος, φωνὴ τῶν κρειττόνων. οὐχ οἷόν τε δὲ ἦν διαπορῆσαι ὑπέρ τινος αὐτῷ, ἢ τοῖς λεχθεῖσιν προσερωτῆσαι ἀλλ᾽ ὡς χρησμῷ θείῳ, οὕτως οἱ τότε προσεῖχον τοῖς λεγομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ. ἐπιστρεφομένου δὲ τὰς πόλεις αὐτοῦ, διέρρει λόγος, ὅτι Πυθαγόρας ἀφίκετο οὐ διδάξων, ἀλλ᾽ ἰατρεύσων. Προσέταττε δὲ ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας καρδίας ἀπέχεσθαι, καὶ ἀλεκτρυόνος λευκῆς, καὶ τῶν θνησιδίων παντὸς μᾶλλον, καὶ μὴ χρῆσθαι βαλανείῳ, μηδὲ βαδίζειν τὰς λεωφόρους. ἄδηλον γὰρ εἰ καθαρεύουσι καὶ αὐτὰ ἐκεῖνα.

Περὶ αἰδοῦς, καὶ τιμῆς τοῦ Διονυσίου πρὸς Πλάτωνα. Κεφ. ιη.

Ὅτε κατῆλθε Πλάτων ἐν Σικελίᾳ κλητός, πολλὰ τῶν πολλοῖς ἐπιστείλαντος τοῦ Διονυσίου, καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα ὁ νέος Διονύσιος, αὐτὸς μὲν ἡνιοχῶν, παραιβάτην δὲ ποιησάμενος τὸν Ἀρίστωνος· τότε δέ φασι Συρακούσιον ἄνδρα χαρίεντα, καὶ τῶν Ὁμήρου μὴ ἀπαίδευτον, ἡσθέντα τῇ ὄψει ταύτῃ, ἐπειπεῖν τὰ ἐξ Ἰλιάδος ἐκεῖνα, παρατρέψαντα ὀλίγον.

Μέγα

si Ismeniæ, tibicinē: si Alcibiadi, iactatorē & superbū: si Crobylo, coquū: si Demostheni, eloquētia præstabilē: si Epaminōdæ, rei militaris peritū: si Agesilao, magnificū: si Phocioni, probū & bonū: si Aristidi, iustum: & si Socrati, sapientem.

De quibusdā Pythagoræ mirabilib. & opinionibus. Cap. XVII.

Pythagoras homines docuit, se pręstātiorum seminū cōmixtione natū esse, quàm quòd mortalitati esset obnoxium. Nam eodē die, & eadē hora uisus est in Metapontio & Crotone. tum in Olympia alterū femur aureū ostendit: & †Milonem Crotoniatam admonuit, * quòd esset Midas filius Gordij, Phryx: & aquilam albam, quæ uolatu se ei submiserat, contrectauit. Transiens etiā fluuiū Nessum, appellatus est à fluuio dicente, Salue Pythagora.

Dicebat etiā, sanctissimū esse foliū maluæ. Dicebat binarium numerum esse omnium sapientissimum, eò quòd nomina rebus imponeret. Terræmotus nullā aliam causam uel originē esse dicebat, quàm conuentum mortuorū. Et iris, dicebat, quemadmodū terra Nili est. Et sonū qui persæpe accidit auribus, esse uocem præstantiorū quorundam. Non licebat aūt in dubium uocare quæ ipse dixisset, neq; ultrà quicq̃ interrogare: sed tanquam oraculo, ita eius dictis, ij qui tunc erant, acquiescebant. Cumq; ueniret in ciuitates, fama exibat, eū non docendi, sed medendi causa uenisse. Iubebat etiam Pythagoras à corde abstinere, & alba gallina, & in primis ab omnibus animalibus morticinis: & non uti balineo, neq; per uias publicas ingredi. Incertum enim esse, an hæc ipsa sint pura.

De reuerentia & honore, quem Dionysius Platoni exhibuit. Cap. XVIII.

Cum Plato multis & crebris legationibus à Dionysio accersitus, in Siciliam uenisset, Dionysius iuuenis in currū eum imposuit, & ipse aurigam egit, Platonem uerò sessorem fecit. Tunc aiunt Syracusium uirum gratiosum & urbanum, Homeriq; poematum non ignarum, delectatum spectaculo, hæc ex Iliade paululum immutata recitasse:

Vide supra li. 2. cap. 26.

†Mylliam
*se esse Midā, &c.

† ὑποπτάντα
* καὶ ποταμὸν Νέσσον τὸν ποταμὸν διαβαίνων, ex Laërtio.

Faginus ingēti stridet sub pōdere pressus
Axis, dum uehitur uir præstantissimus, alter Terribilisq; simul.

†Δεινὸν γὰρ ἄγεν θεὸν, habet Homerus Iliad. E.

Dionysius igitur, cũ in omnes reliquos suspiciosus existeret, tamẽ ita reuerenter habuit Platonem, ut eum solũ sine inquisitiõe ad se admitteret, tametsi sciret eum intimum Dionis amicum esse.

Quòd disciplinã coluerit Philippus, & de Aristotele. Cap. XIX.

PHilippus Macedo nõ solum bellicis & oratorijs uirtutibus claruit, sed etiam institutionẽ & doctrinam admodum honorificè habuit. Aristoteli igit̃ copiose pecunias suppeditãs, causa fuit tum alius magnæ eruditionis & doctrinæ, tũ etiam eius scientiæ quę uersatur† in contemplatione animalium. Et horum historiã Nicomachi filius propter abundantiam diuitiarum Philippi lucratus est. Platonẽ etiam & Theophrastum muneribus honorauit.

†Tradunt aliqui Alexandrum Philippi f. Aristoteli historiam animalium offerenti septingenta (alij octingenta) talenta auri rependisse.

De Democrito, & eius, Theophrasti, Hippocratis, aliorumq; gloria. Cap. XX.

DEmocritũ Abderitã fama est tum in alijs singulari fuisse sapientia, tum in hoc, q̃ ignorari & latere cupiebat, quod etiam opere req; cõpleuit. Proinde multas terras adibat: & perueniebat ad Chaldæos atq; in Babylonẽ, & ad magos, & ad sophistas Indos. Cũ diuiderent̃ ab eo patris Damasippi bona, tribus fratribus in tres portiones, ipse solũmodo argentum qđ ad uiaticũ sufficeret, accepit, reliquũ omne fratribus permisit. ꝓpter eam causam laudatus est à Theophrasto, q̃ circũiens plura collegerit, q̃ uel Menelaus, uel Vlysses. nã illi circũerrabant, non aliter q̃ mercatores Phœniciæ. Pecunias enim cumulabãt: & hęc causa illis fuit tũ pedestrium, tum naualiũ itinerũ. Abderitæ Democritũ nominabant philosophiã, Protagoram uerò sermonem seu fabulam.

Democritus omnes deridebat, & aiebat eos insanire. unde etiam Gelasinũ, id est, risorem, eum ciues sui appellarunt. Dicunt etiam in primo congressu cum Democrito Hippocratem de ipso tanquam de stulto sensisse. Postquam uerò ipsis familiaritas intercesserat, mirum in modum admiratum esse hominis sapientiã.

Μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων
Βριθοσύνῃ, †δεινὸν γὰρ ἄγε βροτὸν, ἄνδρα τ' ἄριστον.

Ὅτι ὑπόπτης ὢν εἰς πάντας ὁ Διονύσιος, ὅμως εἰς Πλάτωνα τοσαύτην εἶχεν αἰδῶ, ὡς ἐκεῖνον μόνον εἰσιέναι πρὸς αὐτὸν μὴ ἐρευνώμενον, καίτοι Δίωνος αὐτοῦ ἐπιστάμενος ἑταῖρον εἰς τὰ ἔσχατα ὄντα.

Ὅτι παιδείαν ἐτίμησε Φίλιππος, καὶ περὶ Ἀριστοτέλους. Κεφ. ιθ.

ΦΊλιππος ὁ Μακεδὼν οὐ μόνον ἐλέγετο τὰ πολέμια εἶναι ἀγαθὸς, καὶ εἰπεῖν δεινὸς, ἀλλὰ καὶ παιδείαν ἀνδροτάτα ἐτίμα. Ἀριστοτέλει γοῦν χορηγήσας πλοῦτον ἄφθονον, αἴτιος γέγονε πολλῆς καὶ ἄλλης πολυπειρίας, ἀτὰρ οὖν καὶ τῆς γνώσεως τῆς περὶ τὰ ζῶα. καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν ὁ τοῦ Νικομάχου διὰ τὴν τοῦ Φιλίππου περιουσίαν ἐκαρπώσατο. καὶ Πλάτωνα δὲ ἐτίμησε, καὶ Θεόφραστον.

Περὶ Δημοκρίτου, καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ, Θεοφράστου, Ἱπποκράτους, καὶ ἄλλων δόξης. Κεφ. κ.

ΔΗμόκριτον τὸν Ἀβδηρίτην λόγος ἔχει τά τε ἄλλα γενέσθαι σοφὸν, καὶ δὴ καὶ ἐπιθυμῆσαι λαθεῖν, καὶ ἐν ἔργῳ θέσθαι σφόδρα πάνυ τοῦτο, διὰ ταῦτά τοι καὶ πολλὴν ἐπῄει γῆν. ἧκεν οὖν καὶ πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πρὸς τοὺς Μάγους, καὶ τοὺς σοφιστὰς τῶν Ἰνδῶν. τὴν παρὰ τοῦ Δαμασίππου τοῦ πατρὸς οὐσίαν εἰς τρία μέρη νενεμηθεῖσαν τοῖς ἀδελφοῖς δι' αὐτοῦ τοῖς τρισί, τὸ ἀργύριον μόνον λαβὼν ἐφόδιον τῆς ὁδοῦ, τὰ λοιπὰ τοῖς ἀδελφοῖς εἴασε. διὰ ταῦτά τοι καὶ Θεόφραστος αὐτὸν ἐπῄνει, ὅτι περιῄει κρείττονα ἀγερμὸν ἀγείρων Μενελάου, καὶ Ὀδυσσέως. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἠλῶντο αὐτόχρημα Φοινίκων ἐμπόρων μηδὲν διαφέροντες. χρήματα γὰρ ἤθροιζον, καὶ τῆς περιόδου, καὶ τοῦ περίπλου ταύτην εἶχον τὴν πρόφασιν.

Ὅτι οἱ Ἀβδηρῖται ἐκάλουν τὸν Δημόκριτον, φιλοσοφίαν· τὸν δὲ Πρωταγόραν, λόγον.

Κατεγέλα δὲ πάντων ὁ Δημόκριτος, καὶ ἔλεγεν αὐτοὺς μαίνεσθαι, ὅθεν καὶ Γελασῖνον αὐτὸν ἐκάλουν οἱ πολῖται. λέγουσι δὲ οἱ αὐτοὶ τὸν Ἱπποκράτην περὶ τὴν πρώτην ἔντευξιν ὑπὲρ τοῦ Δημοκρίτου δόξαν λαβεῖν, ὡς μαινομένου· προϊούσης δὲ αὐτοῖς τῆς συνουσίας, εἰς ὑπερβολὴν θαυμάσαι τὸν ἄνδρα.

Λέγουσι δὲ Δωριέα ὄντα τὸν Ἱπποκράτην, ἀλλ' οὖν καὶ τοῦ Δημοκρίτου χάριν, τῇ Ἰάδι φωνῇ συγγράψαι τὰ συγγράμματα.

Παιδικὰ Σωκράτους, καὶ Πλάτωνος.

Κεφ. κα.

ΟΤι παιδικὰ ἐγένετο Σωκράτους μὲν Ἀλκιβιάδης, Πλάτωνος δὲ Δίων. ὁ μὲν τοι Δίων, καὶ ἀπώνητό τι τοῦ ἐραστοῦ.

Περὶ Ἀθηναίων ἁβροσύνης.

Κεφ. κβ.

ΟΙ πάλαι Ἀθηναῖοι ἁλουργῆ μὲν ἠμπείχοντο ἱμάτια, ποικίλους δὲ ἐνέδυνον χιτῶνας: κορύμβους δὲ ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν, †χρυσοῦς ἐνείροντες αὐταῖς τέττιγας, καὶ κόσμον ἄλλον πρόσθετον περιαπτόμενοι χρυσοῦ, προήεσαν. καὶ ὀκλαδίας αὐτοῖς δίφρους οἱ παῖδες ὑπέφερον, ἵνα μὴ καθίζωσιν ἑαυτοὺς εἰκῇ, καὶ ὡς ἔτυχε. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἡ τράπεζα ἦν αὐτοῖς, καὶ ἡ λοιπὴ δίαιτα ἁβροτέρα. τοιοῦτοι δὲ ὄντες τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐνίκησαν.

Περὶ τινῶν ἀσώτων. Κεφ. κγ.

ΟΤι Περικλέα, καὶ Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου, καὶ Νικίαν τὸν Περγασῆθεν τὸ ἀσωτεύεσθαι, καὶ ὁ πρὸς ἡδονὴν βίος εἰς ἀπορίαν περιέστησεν. ἐπεὶ γὰρ ἐπέλιπε τὰ χρήματα αὐτοῖς, οἱ τρεῖς κώνειον τελευταίαν πρόποσιν ἀλλήλοις προπιόντες, ὥσπερ οὖν ἐκ συμποσίου ἀνέλυσαν.

Πῶς ἂν ἡ φιλία διαμένοι μάλιστα.

Κεφ. κδ.

ΛΕωπρέπης ὁ Κεῖος ὁ τοῦ Σιμωνίδου πατὴρ, ἔτυχέ ποτε ἐν παλαίστρᾳ καθήμενος, εἶτα μειράκια πρὸς ἀλλήλους οἰκείως διακείμενα ἤρετο τὸν ἄνδρα, πῶς ἂν αὐτοῖς ἡ φιλία διαμένοι μάλιστα. ὁ δὲ εἶπεν, ἐὰν ταῖς ἀλλήλων ὀργαῖς ἐξίστασθε, καὶ μὴ ὁμόσε χωροῦντες τῷ θυμῷ, εἶτα παροξύνητε ἀλλήλους κατ' ἀλλήλων.

Περὶ Θρασύλλου παραδόξου μανίας.

Κεφ. κε.

ΘΡάσυλλος ὁ Αἰξωνεὺς παράδοξον, καὶ καινὴν ἐνόσησε μανίαν. ἀπολιπὼν γὰρ τὸ ἄστυ, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐνταῦθα οἰκῶν, τὰ πλοῖα τὰ καταίροντα ἐν αὐτῷ πάντα ἑαυτοῦ ἐνόμιζεν εἶναι, καὶ ἀπεγράφετο αὐτὰ, καὶ αὖ πάλιν ἐξέπεμπε. καὶ τοῖς περισωζομένοις, καὶ εἰσιοῦσιν εἰς τὸν λιμένα ὑπερέχαιρε. χρόνους δὲ διετέλεσε πολλοὺς συνοικῶν τῷ ἀρρωστήματι τούτῳ. ἐκ Σικελίας δὲ ἀναχθεὶς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν ἰατρῷ ἰάσασθαι, καὶ ἐπαύσατο τῆς νόσου οὕτως.

ἐμέμνητο

Dicunt præterea Hippocratẽ fuisse Doricum: sed in gratiam Democriti, Ionica lingua suos libros scripsisse.

Amasij Socratis & Platonis. Cap. XXI.

SOcratis amasius fuit Alcibiades, Platonis uerò Dion. At Dion fructũ etiã aliquem ab amatore percepit.

De Atheniensiũ delicijs. Cap. XXII.

VEteres Athenieñses, purpureas uestes induere solebãt, & uarijs amiciri tunicis: Corymbis etiã implicabãt capillos, ijsq; aureas cicadas inserebãt, alijsq; ornamentis ex auro apposititijs & appensis utentes in publicũ procedebant. Et quocunq; ibant, sequebant̃ pueri cũ sellis cõplicatilibus, ne temere in quouis loco sedere cogerent̃. Manifestũ est aũt, mensam etiã & alias uitę rationes ipsis fuisse delicatiores. Et eiusmodi cũ essent, tamẽ è prælio Marathonio uictores discesserunt.

†χρυσῶς

De quibusdã ꝓdigis. Cap. XXIII.

PEriclem, Calliã filium Hipponici, & Niciã Pergaseum, prodigalitas, & uita uoluptuaria, ad paupertatẽ redegerũt. Postquã enim defecit eos pecunia, tres simul cicutam inuicem propinantes, extremam potionem, quasi è conuiuio ad inferos migrarunt.

Qua ratione maxime cõseruatur amicitia. Cap. XXIIII.

LEoprepem Ceum patrem Simonidis, cũ sederet aliquando in palæstra, duo adolescentes amici accedebant: & quomodo durare maximè in mutuo amore possent, interrogabant. Qui respondit: Si alter alterius iræ concedat, neq; iracundię indulgẽtes uestrę uos mutuò irritetis.

De admirabili furore Thrasylli. Cap. XXV.

THrasyllum Aexoneũ inauditus quidam ac nouus dementiæ morbus inuasit. Nam urbe relicta migrabat in Piræum: cũq; ibi habitaret, omnes naues quæcunq; in eo subducerentur, suas esse putabat, & in album suum referebat, sicq; dimittebat eas. Quod si quæ saluæ & integræ in portum ingrederentur, supra modum gaudebat. † Multum autẽ temporis hoc morbo tenebatur. Demũ frater eius profectus è Sicilia, tradidit eũ medico, ut sanaretur, atq; sic eum reliquit uęcordia.

†Multos autem annos

 Sæpissi-

Sæpisſimè igitur ſuæ in amentia oblectationis mentionem faciebat: & ſe nunquã cumulatius gaudium percepiſſe dicebat, quàm cum uidiſſet naues ſeruari, quæ tamen ad ſe nihil pertinerent.

De Electra. Cap. XXVI.

XAnthus, poëta carminũ, qui fuit legatus Steſichori Himeræi, dicit Electrã Agamemnonis filiã, antea non appellatã eſſe hoc nomine, ſed Laodicen. Poſtquã uerò de medio ſublatus eſt Agamemnon, & Aegiſthus in uxorẽ accepit Clytæmneſtram, regnũq; gubernauit, ipſam caruiſſe coniugali lecto, & in uirginitate conſenuiſſe. Quamobrẽ Electrã eam Græci nominarunt, quòd expers mariti uixerit, & lectum coniugalem non cognouerit.

De Pamphais dono, & Diotimi. Cap. XXVII.

PAmphaës Prienenſis, Crœſo Lydo, ſuperſtite adhuc ipſius patre, triginta minas dono dedit. Qui cũ imperiũ accepiſſet, currũ argento plenum ei remiſit.

Diogenes acceptis paucis nũmis à Diotimo Caryſio, dixit: Dij tibi dent animo quantũ cupis† ipſe, uirumq;, Atq; domũ. Videbatur autem animo molliore & effœminato eſſe Diotimus.

† Caryſis eſt inſula Caryenſium: Caryſtus uerò una Cycladum, & ciuitas Eubœç. * Vlyſſes ad Nauſicaam Odyſſ. z. † ipſa

Quòd Pherecydes in phthiriaſim inciderit, propter impietatẽ in deos. Cap. XXVIII.

PHerecydes Syrius miſerrimè omnium hominũ uitam exegit, toto ſuo corpore à pediculis exeſo atq; conſumpto. Et cum fœda turpisq; facies euaſiſſet, abſtinuit à conſortio familiariũ, & eos fugiebat. ſi uerò quis accederet, & interrogaret quomodo haberet? per foramẽ ianuę, digito, qui prorſus emarcuerat, extenſo reſpondit, ita totũ corpus ſuũ habere. Dicunt aũt Delij, deũ in Delo ira cõmotum & indignatione, hunc ei morbũ inieciſſe. Nam cum quodã tempore in ea inſula ſederet cum diſcipulis ſuis, atq; cũ alia multa de propria ſapiẽtia iactitaret: tum pręcipuè illud, quòd etiamſi nulli deo rem ſacram faceret, nihilo iniucundiùs neq; triſtiùs uitam ageret, quàm qui Hecatombas ſacrificarẽt. Huius igitur uani ſermonis grauiſsimas pœnas dedit.

Mundos eſſe infinitos, Alexander ridiculè credidit. Cap. XXIX.

Non

ἐμέμνητο δὲ πολλάκις τῆς ἐν μανίᾳ διατριβῆς, καὶ ἔλεγεν μηδέποτε ἡσθῆναι τοσοῦτον, ὅσον τότε ἥδετο ἐπὶ ταῖς μηδὲν αὐτῷ προσηκούσαις ναυσὶν ἀποσωζομέναις.

Περὶ Ἠλέκτρας. Κεφ. κϛ.

ΞΑνθος ὁ ποιητὴς τῶν μελῶν, ἐγένετο δὲ οὗτος πρεσβύτης Στησιχόρου τοῦ Ἱμεραίου, λέγει τὴν Ἠλέκτραν τοῦ Ἀγαμέμνονος οὐ τοῦτο ἔχειν τοὔνομα πρῶτον, ἀλλὰ Λαοδίκην. ἐπεὶ δὲ Ἀγαμέμνων ἀνῃρέθη, τὴν δὲ Κλυταιμνήστραν ὁ Αἴγισθος ἔγημε, καὶ ἐβασίλευσεν, ἄλεκτρον οὖσαν, καὶ καταγηρῶσαν παρθένον Ἀργεῖοι Ἠλέκτραν ἐκάλεσαν, διὰ τὸ ἀμοιρεῖν ἀνδρὸς, καὶ μὴ πεπειρᾶσθαι λέκτρου.

Περὶ Παμφάους δώρου, καὶ Διοτίμου. Κεφ. κζ.

ΟΤι Παμφάης ὁ Πριηνεὺς Κροίσῳ τῷ Λυδῷ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ περιόντος, τριάκοντα μνᾶς ἐδωρήσατο. παραλαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν, μεστὴν ἅμαξαν ἀργυρίου ἀπέπεμψεν αὐτῷ.

Ὅτι Διογένης λαβὼν παρὰ Διοτίμου τοῦ †Καρυσίου νόμισμα ὀλίγον, ἔφη: Σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς, ἄνδρα τε, καὶ οἶκον. ἐδόκει δέ πως ὁ Διότιμος μαλθακώτερος εἶναι.

Ὅτι ὁ Φερεκύδης φθειρίασιν ἔπαθεν δι᾽ ἀθεότητα. Κεφ. κη.

ΦΕρεκύδης ὁ Σύριος τὸν βίον ἀλγεινότατον ἀνθρώπων κατέστρεψε, τοῦ παντὸς αὐτῷ σώματος ὑπὸ τῶν φθειρῶν ἀναλωθέντος: καὶ γενομένης αἰσχρᾶς αὐτῷ τῆς ὄψεως, τὴν ἐκ τῶν συνήθων ἐξέκλινε συνουσίαν. ὁπότε δέ τις προσελθὼν ἐπυνθάνετο ὅπως διάγει, διὰ τῆς ὀπῆς τῆς κατὰ τὴν θύραν διείρας τὸν δάκτυλον ψιλὸν γεγονότα τῆς σαρκὸς, ἐπέλεγεν οὕτω διακεῖσθαι καὶ τὸ πᾶν αὐτοῦ σῶμα. λέγουσι δὲ Δηλίων παῖδες, τὸν θεὸν ἐν Δήλῳ μηνίσαντα αὐτῷ, τοῦτο ποιῆσαι. καθήμενον γὰρ ἐν Δήλῳ μετὰ τῶν μαθητῶν, ἄλλα τε πολλὰ φάσι περὶ τῆς ἑαυτοῦ σοφίας εἰπεῖν: καὶ δὴ καὶ τοῦτο, μηδενὶ τῶν θεῶν θῦσαι, καὶ ὅμως οὐδὲν ἧττον ἡδέως βεβιωκέναι, καὶ ἀλύπως οὐ μεῖον τῶν ἑκατόμβας καταθυόντων. ὑπὲρ ταύτης οὖν τῆς κουφολογίας βαρυτάτην ζημίαν ἐξέτισεν.

Κόσμους εἶναι ἀπείρους γελοίως Ἀλέξανδρος ἐπίστευεν. Κεφ. κθ.

οὐ γὰρ

Οὐ γὰρ δὴ δύναμαι πείθειν ἐμαυτὸν, μὴ γελᾶν ἐπ᾽ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου, εἴγε ἀπείρους ἀκούων εἶναι τινὰς κόσμους λέγοντος Δημοκρίτου ἐν τοῖς συγγράμμασιν, ὁ δὲ ἠνιᾶτο μηδὲ τοῦ ἑνὸς καὶ κοινοῦ κρατῶν. πόσον δὲ ἐπ᾽ αὐτῷ Δημόκριτος ἐγέλασε καὶ αὐτὸς, τί δεῖ καὶ λέγειν; ᾧ ἔργον τοῦτο ἦν.

Non possum mihi ipsi imperare, quominus rideã Alexandrũ, Philippi filium. Siquidẽ cum audiret Democritũ in quibusdã libris infinitos mundos constituere, indoluit, ꝙ ipse nondũ unius domi niũ teneret. Quantũ uerò eũ deriserit Democritus, quid opus est referre, cum hoc fuerit ei consuetum & proprium?

AELIANI VARIAE HISTORIAE
LIBER QVINTVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ὅτι Ταχὼς διὰ ἁβροτέραν δίαιταν ἐτελεύτησεν. Κεφ. α.

Ταχὼς ὁ Αἰγύπτιος ἕως μὲν ἐχρῆτο τῇ ἐπιχωρίῳ διαίτῃ, καὶ εὐτελῶς διεβίω, ὑγιεινότατος ἀνθρώπων διῆγεν. ἐπεὶ δὲ εἰς Πέρσας ἀφίκετο, καὶ εἰς τὴν ἐκείνων τρυφὴν ἐξέπεσε, τὸ ἄηθες τῶν σιτίων οὐκ ἐνεγκὼν, ὑπὸ δυσεντερίας τὸν βίον κατέστρεψε, τῆς τρυφῆς ἀλλαξάμενος θάνατον.

Quòd Tachos propter lautiorem uictũ, uitam finierit. Cap. I.

Tachos Aegyptius, donec usus est uernaculo uictu, & frugaliter uixit, omnium hominum fuit sanissimus. postquã uerò ad Persas uenit, & in illorum luxum delapsus est, cum nõ posset ferre insolentiam ciborum, uitã dysenteria finiuit, & luxuriam cum morte commutauit.

Φερεκύδης πῶς τέθνηκεν. Κεφ. β.

Ὅτι Φερεκύδης Πυθαγόρου διδάσκαλος ἐμπεσὼν εἰς τὴν ἀῤῥωστίαν, πρῶτον μὲν ἵδρου ἱδρῶτα θερμὸν, ἰξώδη, ὅμοιον ὡς μύξαις, ὕστερον δὲ θηριώδη, μετὰ δὲ ἐφθειρίασε. καὶ διαλυομένων τῶν σαρκῶν εἰς τοὺς φθεῖρας, ἐπεγένετο τῆξις, καὶ οὕτω τὸν βίον κατήλλαξε.

Quomodo mortuus sit Pherecydes. Caput II.

Pherecydes pręceptor Pythagorę morbo correptus, primùm emisit sudorẽ calidũ, uiscosum, & mucori similem: postea uerò †beluinum: deinde pediculi creuerunt: cumq́ carnes in pediculos dissoluerentur, liquefactio secuta est, & ita animam exhalauit.

†uirosum

Περὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. Κεφ. γ.

Ἀριστοτέλης τὰς νῦν Ἡρακλείους στήλας καλουμένας, πρὶν ἢ κληθῆναι τοῦτο, φησὶ, Βριάρεω καλεῖσθαι αὐτάς. ἐπεὶ δὲ καθῆρε γῆν καὶ θάλασσαν Ἡρακλῆς, καὶ ἀναμφιλόγως εὐεργέτης ἐγένετο τῶν ἀνθρώπων, τιμῶντες αὐτὸν, τὴν μὲν Βριάρεω μνήμην παρ᾽ οὐδὲν ἐποιήσαντο, Ἡρακλείους δὲ προσηγόρευσαν.

De columnis Herculis. Cap. III.

Aristoteles affirmat, eas columnas quæ nunc Herculis appellantur, antequam hoc nomen sortirentur, Briarei dictas esse. Postquam uerò Hercules terram mareq́ purgasset, & sine dubio benè meritus esset de genere mortalium, in honorem eius Briarei memoriam ipsos deleuisse, & Herculis columnas nominasse.

Περὶ φυτῶν τινων ἐν Δήλῳ θαλλόντων. Κεφ. δ.

Ὅτι ἀναθῆλαι λόγος ἐστὶ Δήλιος φυτὰ ἐν Δήλῳ, ἐλαίαν καὶ φοίνικα: ὧν ἁψαμένην τὴν Λητὼ, εὐθὺς ἀποκυῆσαι, τέως οὐ δυναμένην τοῦτο δρᾶσαι.

De plantis quibusdam nascẽtibus in Delo. Cap. IIII.

Fama est, in Delo prouenisse oliuam & palmam: quibus tactis Latonam subitò partum edidisse, cum antè id facere non potuisset.

De Epaminondæ inopia, & animi magnitudine. Cap. V.

EPaminondas unã ſolum habebat ueſtem, eamq́; ſordidã. ſi quando uerò eam miſiſſet ad fullonẽ, ipſe ſe domi continere ob indigentiã alterius cogebat̃. His facultatibus præditus, tamen cum ei Perſarum rex magnam uim auri dono miſiſſet, non accepit. &, ut mea quidẽ fert ſententia, celſiore animo fuit is qui aurũ nõ cepit, quàm qui donauit.

De ultronea morte Calani. Cap. VI.

SAnè etiã laude, ſeu potius admiratione dignus eſt finis Calani, qui fuit eiuſmodi. Calanus ſophiſta Indus, cum longum uale dixiſſet Alexandro, Macedonibus & uitæ, quando ſeipſum è corporis uinculis liberare uolebat, extructa & apparata pyra in Calliſto ſuburbio Babylonis, ex lignis aridis, & ad prouocandã bonam fragrantiã delectiſsimis, cedro, thyo (uel thuio) cupreſſo, myrto & lauro, ille ſolitum exercitiũ obiuit, (erat aũt id curſus) & accedens in media ſtrue conſtitit coronatus folijs arundinũ, affulgente ſibi ſole quẽ ipſe adorabat: atq; hoc dederat ſignum Macedonibus, ut pyrã incenderent. quod cũ feciſſent, ille circũdatus flãmis, immotus cõſtitit: neq; antè collapſus aut ſubuerſus eſt, q̃ † expiraſſet. Tũc aiunt Alexandrũ cum ſtupore quodã admiratũ dixiſſe, Calanũ potẽtiores hoſtes debellaſſe, q̃ ſe. Nam Alexander cum Poro, Taxila & Dario bellum geſſerat: Calanus uerò cum labore & morte.

† θύου uel θυίου

† conſumptus eſſet.

De Anacharſide. Cap. VII.

SCythę in ſua tantùm regione oberrãt. Anacharſis uerò, tanq̃ uir ſapiẽtia eximia munitus, etiã ulterius ſuũ errorẽ produxit. Venit enim in Græciã, & apud Solonem in magna fuit admiratione.

Quomodo aliqui tulerint ſcõmata. Cap. VIII.

SCommata & conuicia mihi nullã uim habere uidentur. Etenim ſi aduerſus animum ſolidũ & ſibi conſtantẽ applicãtur, intereunt. Sin ad illiberalem & abiectum, poſſunt aliquid: & ſæpe non ſolum in dolores, uerumetiam in mortem conijciunt. Argumento ſint illa: Socrates, cũ in comœdia taxaretur, ridebat: Poliagrus uerò, ſeipſum ſtrangulabat.

De

Περὶ Ἐπαμινώνδου ἀκτημοσύνης, καὶ μεγαλοφροσύνης. Κεφ. ε.

ἘΠαμινώνδας ἕνα εἶχε τρίβωνα, καὶ αὐτὸν ῥυπῶντα. εἴποτε δὲ αὐτὸν ἔδωκεν εἰς γναφεῖον, αὐτὸς ὑπέμενεν οἴκοι δι᾽ ἀπορίαν ἑτέρου. ἐν δὴ τούτοις τῆς περιουσίας ὤν, τοῦ Περσῶν βασιλέως πέμψαντος αὐτῷ πολὺ χρυσίον, οὐ προσήκατο, καὶ ἔτι ἐγὼ νοῶ, μεγαλοφρονέστερος ἦν τοῦ διδόντος ὁ μὴ λαβών.

Περὶ Καλάνου ἑκουσίας τελευτῆς. Κεφ. ς.

ἌΞιον δὲ καὶ τὸ Καλάνου τοῦ Ἰνδοῦ τέλος ἐπαινέσαι, ἄλλος δ᾽ ἂν εἶπεν ὅτι καὶ ἀγασθῆναι. ἐγένετο δὲ τοιοῦτον. Κάλανος ὁ Ἰνδῶν σοφιστὴς μακρὰ χαίρειν φράσας Ἀλεξάνδρῳ, καὶ Μακεδόσι, καὶ τῷ βίῳ, ὅτε ἐβουλήθη ἀπολῦσαι αὑτὸν ἐκ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν, ἐγεγόνητο μὲν ἡ πυρὰ ἐν τῷ Καλλίστῳ προαστείῳ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ἦν τὰ ξύλα αὖα, καὶ πρὸς εὐωδίαν εὖ μάλα ἐπίλεκτα κέδρου, καὶ † θρύου, καὶ κυπαρίττου, καὶ μυρσίνης, καὶ δάφνης. αὐτὸς δὲ γυμνασάμενος γυμνάσιον τὸ εἰωθὸς, ἦν δὲ αὐτὸ δρόμος, ἀνελθὼν ἐπὶ μέσης τῆς πυρᾶς ἔστη ἐστεφανωμένος καλάμου κόμῃ. καὶ ὁ μὲν ἥλιος αὐτὸν προσέβαλλεν, ὁ δὲ αὐτὸν προσεκύνει. καὶ τοῦτο ἦν τὸ σύνθημα εἰς τὸ ἐξάπτειν τὴν πυρὰν τοῖς Μακεδόσι. καὶ τὸ μὲν ἐδρᾶτο, ὁ δὲ περιληφθεὶς τῆς φλογὸς ἀτρέστως εἱστήκει, καὶ οὐ πρότερον ἀνετράπη, πρὶν ἢ διελύθη. ἐνταῦθα φασὶν ἐκπλαγῆναι καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ εἰπεῖν, ὅτι μείζονας ἀντιπάλους αὐτοῦ Κάλανος κατηγωνίσατο. ὁ μὲν γὰρ πρὸς Πῶρον, καὶ Ταξίλην, καὶ Δαρεῖον διήθλησεν: ὁ δὲ Κάλανος, πρὸς τὸν πόνον, καὶ τὸν θάνατον.

Περὶ Ἀναχάρσιδος. Κεφ. ζ.

ΟἹ μὲν Σκύθαι περὶ τὴν ἑαυτῶν πλανῶνται: Ἀνάχαρσις δὲ ἅτε ἀνὴρ σοφὸς, καὶ περαιτέρω προήγαγε τὴν πλάνην. ἧκε γοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ Σόλων ἐθαύμασεν αὐτόν.

Πῶς τινες τὰ σκώμματα ἤνεγκαν. Κεφ. η.

ΤΑ σκώμματα καὶ αἱ λοιδορίαι οὐδέν μοι δοκεῖ δύνασθαι. ἐὰν γὰρ στερρᾶς γνώμης λάβωνται, καταλέλυνται: ἐὰν δὲ ἀγεννοῦς, καὶ ταπεινῆς, ἴσχυσε. καὶ οὐ μόνον ἐλύπησε πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ἀπέκτεινε. τούτων ἀπόδειξις ἐκεῖνα ἔστω. Σωκράτης μὲν οὖν κωμῳδούμενος, ἐγέλα: Πολίαγρος δὲ, ἀπήγξατο.

Περὶ

Περὶ Ἀριστοτέλους. Κεφ. θ.

Ἀριστοτέλης ἀσωτευσάμενος τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς χρήματα, ὥρμησεν ἐπὶ στρατείαν. εἶτα ἀπαλλάττων κακῶς ἐν τούτῳ, φαρμακοπώλης ἀνεφάνη. παρεισρυεὶς δὲ εἰς τὸν περίπατον, καὶ παρακούων τῶν λόγων, ἀμείνων πεφυκὼς πολλῶν, εἶτα ἕξιν περιεβάλετο, ἣν μετὰ ταῦτα ἐκτήσατο.

Νηῶν τινων, καὶ ὁπλιτῶν ἀριθμὸς, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπώλεσαν. Κεφ. ι.

Νηΐτην στόλον Ἀθηναῖοι εἰργάζοντο ἑαυτοῖς ἀεὶ φιλοπόνως. κατὰ χρόνους δὲ τὰς μὲν κατορθοῦντες, τὰς δὲ ἡττώμενοι, ἀπώλεσαν, τριήρεις μὲν ἐν Αἰγύπτῳ διακοσίας, σὺν τοῖς πληρώμασι: περὶ Κύπρον δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν: ἐν Σικελίᾳ τεσσαράκοντα καὶ διακοσίας, ἐν δὲ Ἑλλησπόντῳ διακοσίας. ὁπλῖται δὲ ἀπώλοντο αὐτοῖς ἐν Σικελίᾳ μυριάδες τέσσαρες, χίλιοι δὲ ἐν Χαιρωνείᾳ.

Περὶ Θρᾳκῶν βασιλέως ὠμότητος κατὰ τῶν αὐτοῦ υἱῶν. Κεφ. ια.

Θρᾳκῶν βασιλεὺς, τὸ δὲ ὄνομα λεγέτω ἄλλος, ὅτε ὁ Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν, εἰς Ῥοδόπην τὸ ὄρος ἀπέδρα. τοῖς δὲ ἓξ παισὶν αὐτοῦ συνεβούλευε μὴ στρατεύειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δῆλον δὲ ὅτι φιλέλλην ἦν ὁ ἀνήρ. οἱ δὲ οὐκ ἐπείσθησαν. ὑποστρέψαντας δὲ αὐτοὺς πάντας ἐξετύφλωσε, μὴ ποιήσας ἑλληνικά.

Ὅτι ὁ Δημάδης ἐζημιώθη ψηφισάμενος θεὸν τὸν Ἀλέξανδρον. Κεφ. ιβ.

Οὐ δύναμαι δὲ Ἀθηναίων μὴ οὐ φιλεῖν ταῦτα. ἐκκλησίας οὔσης Ἀθηναίοις παρελθὼν ὁ Δημάδης, ἐψηφίσατο θεὸν τὸν Ἀλέξανδρον τρισκαιδέκατον. τῆς δὲ ἀσεβείας ὁ δῆμος τὸ ὑπερβάλλον μὴ ἐνεγκὼν, ζημίαν ἐτιμήσαντο τῷ Δημάδῃ ταλάντων ἑκατὸν, ὅτι θνητὸν αὐτὸν δὴ τὸν Ἀλέξανδρον ὄντα ἐνέγραψε τοῖς Ὀλυμπίοις.

Ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀγχίστροφοι πρὸς νεωτερισμούς. Κεφ. ιγ.

Ἦσαν δὲ ἄρα Ἀθηναῖοι δεινῶς εἰς τὰς πολιτείας εὐτράπελοι, καὶ ἐπιτήδειοι πρὸς τὰς μεταβολὰς παντὸς μᾶλλον. βασιλείαν μὲν γὰρ ἤνεγκαν σωφρόνως ἐπὶ Κέκροπος, καὶ Ἐρεχθέως, καὶ Θησέως, καὶ τῶν Κοδριδῶν κάτω. τυραννίδος ἐπειράθησαν ἐπὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν. ἀριστο-

De Aristotele. Cap. IX.

Aristoteles abliguritis omnib. pecunijs, quæ ex hæreditate parẽtis ad ipsum deuenerãt, in militiã ꝓfectus est. Deinde cũ sinistrè malisq́ auibus hoc ei procederet, pharmacopolã egit. Et cum fortè in Peripatũ uenisset, & audiens docentiũ sermones, cũ natura multis esset præstãtiore, habitum sibi comparauit, quem deinde in opus produxit.

Nauium aliquarum & armatorum numerus, quos amiserunt Athenienses. Cap. X.

Athenienses semper summo studio nauiũ classem sibi comparârunt: & pro temporis interuallis nunc uictores, nunc uicti amiserũt, triremes in Aegypto ducentas, unà cum†supplementis: in Cypro centũ & quinquaginta, in Sicilia ducentas & quadraginta, in Hellesponto ducentas. Armaturæ grauis milites eis perierunt in Sicilia ad quadraginta millia, in Chæronea mille.

†uiris, uel militibus naualibus.

De crudelitate regis Thracum erga liberos. Cap. XI.

Rex Thracum (nomen alius dicat) cũ Xerxes in Græciam bellum importaret, aufugit in montẽ Rhodopen. Sex uerò suis filijs consulebat, ut ne contra Græciam arma caperent: ex quo manifestum est, eum Gręcis benè cupiuisse. Verùm cũ illi patri morem non gesissent, reuersis omnibus oculos eruit, non præ se ferens in hoc Græcum ingenium.

Demades mulctatus, quòd decretum fecerat, ut Alexander in deorum numero haberetur. Cap. XII.

Non possum non hoc factum Atheniensium exosculari. Conuocata Atheniensium cõcione, Demades surgens, decreto iussit ut Alexander scriberetur deus decimustertius. At populus impietatis magnitudinem non ferendam ducẽs, Demadi irrogauit mulctam centum talentorum, quòd Alexandrum mortalem & hominem ascripsisset Olympicis.

Quòd Athenienses ad nouas res procliues fuerint. Cap. XIII.

Athenienses omnino ad cõmutandos reipublicæ status erant uersatiles, & omniũ ꝓpensissimi ad uicissitudines. Nã regnũ Cecropis, Erechthei, Thesei & Codridarũ postea moderatè tulerũt. Tyrãnidẽ experti sunt sub Pisistratidis. Aristo-

Aristocratia usi sunt usq; ad quadringentos: deinde singulis annis in posterum, decem ex ciuibus remp. gesserũt. Postremò cũ triginta tyranni constituerent, coorta est cõfusio, & sine magistratib. resp. fuit. Hanc tã procliuẽ cõmutationem morũ, an laudare æquum sit, ego sanè ignoro.

Lex Attica de corporũ sepultura, & boũ mactatione. Cap: XIIII.

LEx etiã hæc inter Atticas scripta fuit. Si quis in insepultũ cadauer hominis incidat, omninò id terra obruat, & sepeliat ad occasũ spectãs. Hoc etiã seruatũ custoditũq; apud ipsos est: Bouẽ aratorẽ, q̃ iugũ trahit, uel cum aratro, uel cum plaustro, ne mactes: quoniã ille etiam agricola est, & humano generi laborum socius.

Loca ubi iudicia Athenis exercebant in homicidas. Cap. XV.

LOca erant in Attica iudicijs cõstituta, si quis consultò & præmeditatè mortem alicui intulisset, in Martio pago: sin pręter uoluntatem & cogitatã rationem, in Palladio: sin uerò cædẽ factam esse confiterentur, iure uerò an iniuria patrata esset, id in dubiũ uocaretur, in Delphinio rationes dijudicabantur.

Puer sacrilegij nomine capitis damnatus est. Cap. XVI.

PVer cum aureã laminã, quæ ex Dianæ corona deciderat, sustulisset, in iudicium adductus est. Iudices igit̃ crepũdia, talos & laminã aureã proposuerunt puero. qui cum iterũ ad aurũ inclinaret, plexus est tanq̃ sacrilegus. neq; ætati ueniã dederunt, sed flagitium & scelus uindicarunt.

De Atheniensium superstitione. Cap. XVII.

TAntam superstitionem Athenienses animis conceperãt, ut si quis uel paruam ilicem excidisset è luco Heroũ, eum morte mulctarent. sed & Atarben, quoniam Asculapij sacrũ passerẽ usq; ad necem uerberasset, non impunè ferre siuerunt, sed Atarbẽ morti adiudicarunt: neque imprudentiæ, neq; insaniæ rationem ducẽtes, sed utrisq; his antiquiora habentes sacra dei. Dicebatur enim inuitus id factum designasse. Alij uerò eum furore percitum fecisse commemorant.

De muliere prægnante, quæ capitis damnata est. Cap. XVIII.

Iudices

ἀριστοκρατίᾳ δὲ ἐχρήσαντο μέχρι τῶν τετρακοσίων. εἶτα ὕστερον δέκα τῶν πολιτῶν καθ' ἕκαστον ἔτος ἦρχον τῆς πόλεως. τελευταῖον δὲ ἐγένετο ἀναρχία περὶ τὴν τῶν τριάκοντα κατάστασιν. ταύτην δὲ τὴν οὕτως ἀγχίστροφον μεταβολὴν τοῦ τρόπου, εἰ ἐπαινεῖν χρὴ, ἀλλὰ ἔγωγε τοῦτο οὐκ οἶδα.

Νόμος Ἀττικὸς περὶ σωμάτων ταφῆς, καὶ βοῶν σφαγῆς. Κεφ. ιδ.

ΝΟμος καὶ οὗτος Ἀττικὸς, ὃς ἂν ἀτάφῳ περιτύχῃ σώματι ἀνθρώπου, πάντως ἐπιβάλλειν αὐτῷ γῆν, θάπτειν δὲ πρὸς δυσμὰς βλέποντας. Καὶ τοῦτο δὲ ἦν φυλαττόμενον παρ' αὐτοῖς: βοῦν ἀρότην, καὶ ὑπὸ ζυγὸν πονήσαντα σὺν ἀρότρῳ, ἢ καὶ σὺν τῇ ἁμάξῃ, μηδὲ τοῦτον θύειν, ὅτι καὶ οὗτος εἴη ἂν γεωργὸς, καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις καμάτων κοινωνός.

Δικαστήρια ἐν Ἀθήναις περὶ τῶν σφαγέων. Κεφ. ιε.

ΟΤι δικαστήρια ἦν Ἀττικὰ, περὶ μὲν τῶν ἐκ προνοίας ἀποκτεινάντων, ἐν Ἀρείῳ πάγῳ: περὶ δὲ τῶν ἀκουσίως, ἐν Παλλαδίῳ: περὶ δὲ τῶν κτεῖναι μὲν ὁμολογούντων, ἀμφισβητούντων δὲ ὅτι δικαίως, ἐπὶ Δελφινίῳ γίνονται αἱ εὔθυναι.

Ὅτι παιδίον διὰ ἱεροσυλίαν θάνατον κατεκρίθη. Κεφ. ις.

ΟΤι ἐκ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στεφάνου πέταλον χρυσοῦν ἐκπεσὸν, ἀνείλετο παιδίον, οὐ μὴν ἔλαθεν. οἱ οὖν δικασταὶ παίγνια, καὶ ἀστραγάλους προὔθηκαν τῷ παιδὶ, καὶ τὸ πέταλον. ὁ δὲ καὶ αὖθις ἐπὶ τὸν χρυσὸν κατηνέχθη, καὶ διὰ ταῦτα ἀπέκτειναν αὐτὸν, ὡς θεοσύλην. οὐ δόντες συγγνώμην τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τιμωρησάμενοι διὰ τὴν πρᾶξιν.

Περὶ Ἀθηναίων δεισιδαιμονίας. Κεφ. ιζ.

ΟΤι τοσοῦτον ἦν Ἀθηναίοις δεισιδαιμονίας, εἴ τις πρινίδιον ἐξέκοψεν ἐξ Ἡρῴου, ἀπέκτειναν αὐτόν. ἀλλὰ καὶ Ἀτάρβην ὅτι τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸν ἱερὸν στρουθὸν ἀπέκτεινε πατάξας, οὐκ ἀργῶς τοῦτο Ἀθηναῖοι περιεῖδον, ἀλλ' ἀπέκτειναν Ἀτάρβην, καὶ οὐκ ἔδοσαν οὔτε † ἀγνοίας συγγνώμην, οὔτε μανίας, πρεσβύτερα τούτων ἀμφοτέρων τὰ τοῦ θεοῦ ποιησάμενοι. ἐλέγετο γὰρ ἀκουσίως, οἱ δὲ μεμηνὼς τοῦτο δρᾶσαι.

† ἀβουλίας

Περὶ ἐγκύου γυναικὸς θάνατον κατακριθείσης. Κεφ. ιη.

Ἡ δὲ

Ἡ δὲ Ἀρείου πάγου βουλή, ἐπεί τινα φαρμακίδα συνέλαβον, καὶ ἔμελλον θανατῶσειν, οὐ πρῶτον αὐτὴν ἀπέκτειναν πρὶν ἢ ἀπεκύησεν. ὅ, τε γὰρ † συνελήφθη ἔκυε· τὸ ἀναίτιον οὖν βρέφος ἀναλύοντες τῆς καταδίκης, τὴν αἰτίαν μόνην ἐδικαίωσαν τοῦ θανάτῳ.

Iudices Areopagitæ, cum ueneficā mulierē deprehendissent, & eam morti tradere uellent, non prius ipsam interemerunt, quàm partu liberaretur. postquàm uerò peperit quod conceperat, soluētes à damnatione innocētem infantem, eam quæ cōmeruerat supplicium, solam morte mulctarunt.

† Videtur hîc aliquid deprauatū. quid si? ὅτε ἦ τὸ συλληφθῆν ἔκυε

Αἰσχύλος ἀσεβείας κριθεὶς πῶς διεσώθη. Κεφ. ιθ.

Αἰσχύλος ὁ τραγῳδὸς ἐκρίνετο ἀσεβείας ἐπί τινι δράματι. ἑτοίμων οὖν ὄντων Ἀθηναίων βάλλειν αὐτὸν λίθοις, Ἀμυνίας ὁ νεώτερος ἀδελφὸς διακαλυψάμενος τὸ ἱμάτιον, ἔδειξε τὸν πῆχυν ἔρημον τῆς χειρός. ἔτυχε δὲ ἀριστεύων ἐν Σαλαμῖνι ὁ Ἀμυνίας, ἀποβεβληκὼς τὴν χεῖρα, καὶ πρῶτος Ἀθηναίων τῶν ἀριστείων ἔτυχεν. ἐπεὶ δὲ εἶδον οἱ δικασταὶ τοῦ ἀνδρὸς τὸ πάθος, ὑπεμνήσθησαν τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ἀφῆκαν τὸν Αἰσχύλον.

Aeschylus impietatis nomine cōdem natus, quomodo euaserit. Cap. XIX.

Aeschylus tragœdus in quodam dramate impietatis dānatus erat. Cūq; Athenienses iam parati essent eum lapidibus obruere, Amynias iunior frater, detecta ueste, cubitum ostendit manu uacuū. Fuerat autem Amynias unus ex ijs, qui fortissimè pugnarāt in Salamine, ubi manum amisit, & primū ex omnibus Atheniensibus fortitudinis præmium cōsecutus est. ubi uerò iudices hominis animū & miserationem intellexerunt, repetentes facinorum eius memoriam, Aeschylum absoluerunt.

Περὶ Ταραντίνων νηστείας καὶ Ῥηγίνων. Κεφ. κ.

Ταραντίνων πολιορκουμένων ὑπὸ Ῥωμαίων, καὶ μελλόντων ἁλῶναι λιμῷ, οἱ Ῥηγῖνοι ἐψηφίσαντο μίαν ἡμέραν ἐν ταῖς δέκα νηστεύειν, καὶ ἐκείνοις τὰς τροφὰς ἐκχωρῆσαι Ταραντίνοις. ἀποστάντων οὖν αὐτῶν ἐσώθησαν, καὶ μεμνημένοι τοῦ πάθους, ἑορτὴν ἄγουσι τὴν καλουμένην νηστείαν οἱ Ταραντῖνοι.

De Tarentinorum ieiunio, & Rheginorum. Cap. XX.

Cum Tarentini à Romanis obsiderentur, periculumq; esset, ne fame ad deditionem compellerentur, Rhegini decimo quoq; die ieiunium decernentes, uictum concesserunt Tarentinis. Proinde cum decedentibus Romanis liberarentur, memores calamitatis Tarentini, festum constituerunt, quod Ieiunium appellabant.

Ὅτι ἡ Μήδεια τὰ οἰκεῖα τέκνα οὐκ ἀπέκτεινεν. Κεφ. κα.

Λέγει τις λόγος τὴν φήμην τὴν κατὰ τῆς Μηδείας ψευδῆ εἶναι· μὴ γὰρ αὐτὴν ἀποκτεῖναι τὰ τέκνα, ἀλλὰ Κορινθίους. τὸ δὲ μυθολόγημα τοῦτο ὑπὲρ τῆς Κολχίδος, καὶ τὸ δρᾶμα, Εὐριπίδην φασὶ διαπλάσαι δεηθέντων Κορινθίων, καὶ ἐπικρατῆσαι τοῦ ἀληθοῦς τὸ ψεῦδος διὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ ἀρετήν. ὑπὲρ δὲ τοῦ τολμήματός φασι, τῶν παίδων, μέχρι τοῦ νῦν ἐναγίζουσι τοῖς παισὶ Κορίνθιοι, οἱονεὶ δασμὸν ἀποδιδόντες.

Quòd Medea proprios liberos non occiderit. Cap. XXI.

Quidam dicunt falsum esse rumorem, qui de Medea fertur. Non enim illā liberis suis mortem intulisse, sed Corinthios. fabulam uerò & actum de Colchide inde natum esse. Euripidem rogantibus Corinthijs, confinxisse, & à mendacio ueritatem superatam esse, propter poëtæ ingenium & artem. Pro scelere uerò in pueros patrato etiam nunc fama est, Corinthios expiatoria sacrificia eis offerre, & ea quasi tributum referre.

AELIANI VARIAE HISTORIAE
LIBER SEXTVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

De quorundam in alios ira, inhumanitate, iniuria, ui, contumelia.

Cap. I.

Athenienſes deuictis Chalcidenſibus, terram eorum, quæ Hippobotus dicitur, in quadraginta portiones ſorte diſtribuerunt. Templa uerò Mineruæ reliquerunt in loco quẽ Lilantũ uocant. Reliquam terrã omnẽ precio elocarunt, & columnas ad regiã porticum collocatas, quæ etiam monimenta continebant elocationis. Captiuos uerò uinculis affecerunt, neq; hic iræ libidinẽ aduerſus Chalcidenſes extinxerunt.

Lacedęmonij Meſſenijs ſuperatis, omnium quæcunq; in Meſſenia erãt, dimidiatã partẽ ſibimet ipſi ceperũt, & mulieres liberas in funera prodire coegerũt, & alienos, neq; quicquã ad ſe pertinentes mortuos lugere. Ex uiris aliquos reliquerunt colendo ruri, nónullos uendiderũt, multos etiã morte mulctarũt. Athenienſes quoq; parẽ ſæuitiã exercuerũt. Nã aſpirãte ſibi fortuna, nó potuerunt eã modeſtè ferre. Sed inquilinorũ puellas adigebant, ut umbellas ſuis puellis in pompis pręferrent, & mulieres mulieribus, & uiri ſcaphas geſtarent.

Sicyonij cum cepiſſent Pellenam, uxores & filias Pellenenſium in lupanari proſtituerunt. Crudele ô deum immortalem ſcelus, & barbaris etiam, ut mea fert opinio, indignum.

Cum uiciſſet Chęronenſem pugnã Philippus, ſuperbum animũ gerebat tum ipſe, tũ Macedones propter res geſtas. Græci uerò uehementer metuentes eũ, ſecundum ciuitates ſingulas ſe in eius fidẽ dedidêre: idq; fecêre Thebani, Megarẽſes, Corinthij, Achiui, Elienſes & Eubœi, qui in litore habitabant omnes. At non ſtetit conuentis Philippus quæ cum eis pepigerat, ſed omnes præter omne ius & ęquitatem in ſeruitutem redegit.

Περὶ τινῶν κατ᾽ ἄλλων ὀργῆς, ἀπανθρωπίας, ὕβρεως, ἀδικίας, ἐπάρσεως.

Κεφ. α.

Ἀθηναῖοι κρατήσαντες Χαλκιδέων, κατεκληρούχησαν αὐτῶν τὴν γῆν εἰς τεσσαράκοντα κλήρους, τὴν ἱππόβοτον καλουμένην χώραν. τεμένη δὲ ἀνῆκαν τῇ Ἀθηνᾷ ἐν τῷ Λιλαύτῳ ὀνομαζομένῳ τόπῳ, τὴν δὲ λοιπὴν ἐμίσθωσαν, καὶ τὰς στήλας τὰς πρὸς τῇ βασιλείῳ στοᾷ ἑστηκυίας, αἱ πρὸ τῶν μισθώσεων ὑπομνήματα εἶχον. τοὺς δὲ αἰχμαλώτους ἔδησαν, καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔσβεσαν τὸν κατὰ Χαλκιδέων θυμόν.

Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίων κρατήσαντες, τῶν μὲν γινομένων ἁπάντων ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ τὰ ἡμίση ἐλάμβανον αὐτοὶ, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἐλευθέρας εἰς τὰ πένθη βαδίζειν ἠνάγκαζον, καὶ τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ μηδὲν σφίσι προσήκοντας νεκροὺς κλαίειν. τοὺς δὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπέλιπον γεωργεῖν, οὓς δὲ ἀπέδοντο, οὓς δὲ ἀπέκτειναν. Ἀθηναῖοι δὲ ὕβρισαν καὶ ἐκείνην τὴν ὕβριν, εὐτυχίας γὰρ λαβόμενοι, τὴν εὐπραγίαν σωφρόνως οὐκ ἤνεγκαν. τὰς γοῦν παρθένους τῶν μετοίκων σκιαδηφορεῖν ἐν ταῖς πομπαῖς ἠνάγκαζον ταῖς ἑαυτῶν κόραις, τὰς δὲ γυναῖκας ταῖς γυναιξὶ, τοὺς δὲ ἄνδρας σκαφηφορεῖν.

Σικυώνιοι δὲ Πελλήνην ἑλόντες, τάς τε γυναῖκας τῶν Πελληνέων, καὶ τὰς θυγατέρας ἐπ᾽ οἰκήματος ἔστησαν. ἀγριώτατα ταῦτα ὦ θεοὶ Ἑλλήνιοι, καὶ οὐδὲ ἐν βαρβάροις καλὰ κατά γε τὴν ἐμὴν μνείαν.

Ἐπεὶ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην ἐνίκησεν ὁ Φίλιππος, ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι αὐτός τε ἦρτο, καὶ οἱ Μακεδόνες πάντες: οἱ δὲ Ἕλληνες δείσαντες αὐτὸν κατέπτηξαν. καὶ ἑαυτοὺς κατὰ πόλεις ἐνεχείρισαν αὐτῷ φέροντες. καὶ τοῦτό γε ἔδρασαν Θηβαῖοι, καὶ Μεγαρεῖς, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Εὐβοεῖς οἱ ἐν τῇ ἀκτῇ πάντες. οὐ μὴν ἐφύλαξε τὰς πρὸς αὐτοὺς ὁμολογίας ὁ Φίλιππος, ἀλλ᾽ ἐδουλώσατο πάντας, ἐκδικα, καὶ παρανόμως δρῶν.

Περὶ ἀνδρίας τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἁρματίδου.
Κεφ. β.

Ὁ Ἁρματίδου τοῦ Θεσπιέως παῖς παραγενόμενος σύμμαχος Ἀθηναίοις μετὰ καὶ ἄλλων πολιτῶν, τὰ μὲν πρῶτα ἐμάχετο εὖ καὶ καλῶς· καταναλωθέντων δὲ αὐτοῦ τῶν ὅπλων ψιλαῖς ταῖς χερσὶ πρὸς καθωπλισμένους ἀγωνιζόμενος, εὐκλεῶς τὸν βίον ἐτελεύτα. πατρόθεν οὖν τὸν νεανίαν προσεῖπον, κυδαίνων αὐτὸν ὁμηρικῶς, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ εἴ τῳ ἐπιμελὲς εἰδέναι, ἀλλαχόθεν εἴσεται.

Περὶ Ἰσάδα παιδός. Κεφ. γ.

Ὅτι Λακεδαιμόνιοι Ἰσάδαν ἔτι παῖδα ὄντα, καὶ μήπω τοῦ νόμου καλοῦντος αὐτὸν εἰς ὅπλα, ὅτι ἐκ τοῦ γυμνασίου ἐκπηδήσας ἠρίστευσεν, ἐστεφάνωσαν μέν· ὅτι δὲ πρὸ τῆς ἀπαιτουμένης ἡλικίας, καὶ μὴ τὰ ἐπιχώρια ἔχων ὅπλα ὥρμησεν εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἐζημίωσαν.

Περὶ τοῦ τὴν Λυσάνδρου θυγατέρα ἐγγυησαμένου. Κεφ. δ.

Ὁ μὲν Λύσανδρος, ἐτεθνήκει· ὁ δὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἔτι ζῶντος ἐγγυησάμενος, ἐπεὶ καὶ ἡ παῖς ἐρήμη πατρὸς ἀπελείπετο, καὶ ὁ Λύσανδρος, μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἀνεφάνη πένης ὤν· ὁ δὲ ἀνεδύετο ὁ ἐγγυησάμενος, καὶ οὐδὲ ἔφασκεν ἄξεσθαι γυναῖκα. ὑπὲρ τούτοις οἱ ἔφοροι τὸν ἄνδρα ἐζημίωσαν. οὔτε γὰρ Λακωνικὰ ἐφρόνει, οὔτε ἄλλως Ἑλληνικά, φίλου τε ἀποθανόντος ἀμνημονῶν, καὶ τῶν συνθηκῶν τὸν πλοῦτον προτιμῶν.

Περὶ Ἀθηναίων πρέσβεων. Κεφ. ε.

Ὅτι Ἀθηναῖοι τοὺς εἰς Ἀρκαδίαν ἀποσταλέντας πρεσβευτάς, ἐπεὶ ἑτέραν ὁδὸν ἦλθον, καὶ οὐ τὴν προστεταγμένην, καίτοι κατορθώσαντας, ὅμως ἀπέκτειναν.

Λακωνικοὶ νόμοι. Κεφ. ς.

Ἦ γὰρ οὐ καὶ ταῦτα Λακωνικά; νόμος ἐστὶ τοῖς Σπαρτιάταις, τὸν παρασχόμενον υἱοὺς τρεῖς, ἀτέλειαν ἔχειν φρουρᾶς· τὸν δὲ πέντε, πασῶν τῶν λειτουργιῶν ἀφεῖσθαι. γαμεῖν δὲ ἀπροίκους ἔτι. Βάναυσον δὲ εἰδέναι τέχνην ἄνδρα Λακεδαιμόνιον οὐκ ἐξῆν. φοινικίδα δὲ ἀμπέχεσθαι ἐπὶ τὰς μάχας, ἀνάγκη ἦν. ἔχειν δὲ τὴν χρόαν καὶ σεμνότητός τι· πρὸς ταύτῃ γε μὴν καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ ἐπιγινομένου αἵματος ἐκ τῶν τραυμάτων ἔτι γε μᾶλλον ἐκπλήττειν τοὺς ἀντιπάλους, βαθυτέρας τῆς ὄψεως γινομένης, καὶ φοβερωτέρας μᾶλλον.

οἱ

De fortitudine filij Harmatidij.
Cap. II.

HArmatidij Thespiensis filius, cum alijs ciuibus auxilio ueniẽs Atheniensibus, primùm quidem strenuè riteq; pugnauit: Consumptis autem omnibus armis, nudis manibus aduersus armatos dimicando, uitam cum gloria finiuit. Itaq; patrio nomine iuuenem appellaui, & Homericè celebraui. Ipsius uerò nomen si quis flagitet noscere, aliunde sciet.

De Isada puero. Cap. III.

LAcedæmonij Isadã, puerũ adhuc, quẽ lex nondum ad pugnã uocabat, quoniam exiliens gymnasio strennuũ se præstiterat, corona donauerunt: quoniã uerò nondum ætate postulante, & nõ cum receptis patriæ armis in hostes irruerat, pœna affecerunt.

De eo cui Lysandri filia desponsa erat.
Cap. IIII.

LYsandro uita defuncto, ille qui superstitis adhuc filiæ fidẽ dederat cõiugij, cũ puella orbata parente esset, & ille post obitum pauper repertus est, sponsionem antea factam reuocauit, & se nolle eã ducere uxorem dixit. Ob eam causam punierunt eum communi decreto Ephori. Neq; enim Laconica erat integritate, neque Græco animo, qui mortuo amico gratiam non præstaret, & pactis fideq; diuitias potiores haberet.

De legatis Atheniensiũ. Cap. V.

ATheniensẽs, missos in Arcadiã legatos, quoniã alia uia, q̃ imperatũ erat profecti fuerant, tametsi rem bene gessissent, tamen morte mulctarunt.

Laconicæ leges. Cap. VI.

AN uerò non hæc etiã Laconicam olent disciplinã? Lex est Spartanis, ut qui tres filios suppeditaret reipub. is ab excubijs liber esset: qui uerò quinq;, ab omnibus publicis officijs & sumptibus immunitatẽ haberet. Itẽ ut matrimonia, nulla intercedente dote contraherẽtur. Artem mechanicã aut quamuis illiberalem nosse nulli uiro Lacedæmonio licebat. Item in cõflictus indutis purpura uenire necesse erat, ut color etiam aliquam grauitatem preferret: & si ad hanc adspergerentur sanguinis guttæ de uulneribus, terribilior existeret hostibus, aspectu magis sensum penetrante, & formadibiliore.

Lacedæmonio ne manubias quidē hosti detrahere licebat. Qui uerò se strennuos præbuissent, & occubuissent, oliua & alijs ramis redimiti, laudibus uehebant. Qui uerò perfectam & absolutam uirtutem præstitissent, ij etiam iniecta purpura, gloriose sepulchris mandabantur.

De terræmotu qui Spartæ contigit. Cap. VII.

CVm Lacedæmonij cōtra seruos Tænarenses per uim & perfidiam insurrexissent, & eos occidissent (erant autem hi serui ex Helotarū genere) propter indignationem Neptuni terræmotus Spartæ accidens, tanta ui discussit ciuitatem, ut ex uniuersa urbe quinq; solum ædificia relinquerentur.

De occidione Artaxerxis. Cap. VIII.

AIunt Artaxerxem, qui etiam Ochus cognominatus est, cum eum per insidias Bagoas eunuchus Aegyptius de medio sustulisset, interemptum & occisum, felibus proiectum fuisse. sepultus autem est eius loco alius, & regijs monumētis traditus. Sacrilegia autem Ochi cùm alia multa feruntur, tum præsertim quæ in Aegypto commisit. Bagoæ uerò non satis fuit occidisse Ochum, nisi etiam ex femoribus eius manubria gladiorum faceret, ut suum animum ad cædes propensum repræsentaret. Odio autem eum habuit, quòd Apim in Aegypto trucidarat, uelut etiam Cambyses antea.

De thesauro quęsito à Delphis in templo Apollinis. Cap. IX.

QVoniā ex Homeri carminibus fama ad Delphos puenerat, Apollinis templum ditissimū antiquitus esse his uersib.
Non quanta in Delphos concludit Apollinis ædes
Saxea, petrosos inter celeberrima mōtes.
Delphos aiunt, circa aram & tripodem suffodere cœpisse: cúmque terræmotus horribiles orirētur, monitos ab incœpto destitisse.

Lex de ciuibus à Pericle posita. Cap. X.

PEricles dux Atheniensium legem scripsit, ut nemo ad gubernandam rempublicam accedere permitteretur, nisi qui utroque parente ciue natus esset. Tetigit autem ipsum legis ultio. Nam duo filij, quos habuit, Paralus & Xanthippus, communi

Ὅτι οὐκ ἐξῆν ἀνδρὶ Λάκωνι οὐδὲ σκυλεῦσαι τὸν πολέμιον. οἱ δὲ καλῶς ἀγωνισάμενοι καὶ ἀποθανόντες, θαλλοῖς ἀνεδοῦντο, καὶ κλάδοις ἑτέροις, καὶ διʼ ἐπαίνων ἦγοντο. οἱ δὲ τελέως ἀριστεύσαντες, καὶ φοινικίδος αὐτοῖς ἐπιβληθείσης ἐνδόξως ἐθάπτοντο.

Περὶ σεισμοῦ τῇ Σπάρτῃ ἐπιπεσόντος. Κεφ. ζ.

ΟΤε οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἐκ Ταινάρου οἰκέτας παρασπονδήσαντες ἀνέστησαν, καὶ ἀπέκτειναν: ἦσαν δὲ οἰκέται τῶν Εἱλώτων: κατὰ μῆνιν τοῦ Ποσειδῶνος, σεισμὸς ἐπιπεσὼν τῇ Σπάρτῃ τὴν πόλιν ἀνδραποδότατα κατέσεισεν, ὡς πέντε μόνας ἀπολειφθῆναι οἰκίας ἐξ ἁπάσης τῆς πόλεως.

Περὶ Ἀρταξέρξου ἀναιρέσεως. Κεφ. η.

ΑΡταξέρξην τὸν καὶ Ὦχον ἐπικληθέντα, ὅτε ἐπεβούλευσεν αὐτῷ Βαγώας ὁ εὐνοῦχος, ὃς ἦν Αἰγύπτιος, φασὶν ἀναιρεθέντα, καὶ κατακοπέντα τοῖς αἰλούροις παραβληθῆναι. ἐτάφη δέ τις ἄλλος ἀντʼ αὐτοῦ, καὶ ἀπεδόθη ταῖς βασιλικαῖς θήκαις. θεοσυλίαι μὲν τοῦ Ὤχου καὶ ἄλλαι μὲν λέγονται, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Αἴγυπτον. τῷ δὲ Βαγώᾳ οὐκ ἀπέχρησε τὸ ἀποκτεῖναι τὸν Ὦχον, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ λαβὰς μαχαιρῶν ἐποίησε, τὸ φονικὸν αὐτοῦ ἐνδεικνύμενος διὰ τούτων. ἐμίσησε δὲ αὐτὸν, ἐπεὶ τὸν Ἆπιν ἐν Αἰγύπτῳ γενόμενος ἀπέκτεινε καὶ οὗτος, ὡς ὁ Καμβύσης πρότερον.

Περὶ θησαυροῦ ὑπὸ Δελφῶν ζητουμένου ἐν Πυθοῖ. Κεφ. θ.

ΕΠεὶ καὶ ἐκ τῶν Ὁμήρου ποιημάτων ἧκεν εἰς Δελφοὺς λέγουσα δόξα, παλαιόπλουτον εἶναι τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος χωρίον ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐκείνοις:
Οὐδʼ ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει
Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ,
τοὺς Δελφοὺς ἐπιχειρῆσαι διασκάπτειν λόγος ἔχει τὰ περὶ τὴν ἑστίαν, καὶ τὸν τρίποδα: γενομένων δὲ σεισμῶν περὶ τὸ μαντεῖον ἀνδρικῶν, παύσασθαι σωφρονήσαντας.

Νόμος περὶ ἀστῶν παρὰ Περικλέους τεθείς. Κεφ. ι.

ΠΕρικλῆς στρατηγῶν Ἀθηναίοις, νόμον ἔγραψεν, ἐὰν μὴ τύχῃ τις ἐξ ἀμφοῖν ὑπάρχων ἀστῶν, τούτῳ μὴ μετεῖναι τῆς πολιτείας. μετῆλθε δὲ ἄρα αὐτὸν ἐκ τοῦ νόμου νέμεσις. οἱ γὰρ δύο παῖδες, οἱ πρόσ-οντες ἦσαν αὐτῷ, Πάραλός τε καὶ Ξάνθιππος, ἀλλὰ

ἀλλ' οὗτοι μὲν κατὰ τὴν νόσον τὴν δημοσίαν τοῦ λοιμοῦ ἀπέθανον. κατελείφθη δὲ ὁ Περικλῆς ἐπὶ τοῖς νόθοις, οἳ πρότερον οὐ μετεῖχον τῆς πολιτείας κατὰ τὸν πατρῷον νόμον.

Περὶ Γέλωνος τὴν ἀρχὴν ἀποδοῦναι βουλομένου. Κεφ. ια.

Γέλων ἐν Ἱμέρᾳ νικήσας Καρχηδονίους, πᾶσαν ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Σικελίαν ἐποιήσατο. εἶτα ἐλθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν γυμνός, ἔφατο ἀποδιδόναι τοῖς πολίταις τὴν ἀρχήν. οἱ δὲ οὐκ ἤθελον, δηλονότι πεπειραμένοι αὐτοῦ, καὶ δημοτικωτέρου, ἢ κατὰ τὴν τῶν μονάρχων ἐξουσίαν. διὰ ταῦτά τοι καὶ ἐν τῷ τῆς Σικελίας Ἥρας ναῷ ἕστηκεν αὐτοῦ εἰκών, γυμνὸν αὐτὸν δεικνῦσα, καὶ ὁμολογεῖ τὴν πρᾶξιν τοῦ Γέλωνος τὸ γράμμα.

Περὶ Διονυσίου εὐδαιμονίας, καὶ οἵου τέλους αὐτῆς ἔλαχεν.

Κεφ. ιβ.

Διονύσιος δὲ ὁ δεύτερος, τὴν ἀρχὴν εἶχεν εὖ μάλα πεφραγμένην τὸν τρόπον. ναῦς μὲν ἐκέκτητο οὐκ ἐλάττονας τῶν τετρακοσίων, ἑξήρεις καὶ πεντήρεις: πεζῶν δὲ δύναμιν, εἰς δέκα μυριάδας: ἱππεῖς δέ, ἐννεακισχιλίους. ἡ δὲ πόλις τῶν Συρακουσίων λιμέσιν ἐκεκόσμητο μεγίστοις. καὶ τεῖχος αὐτῇ περιεβέβλητο ὑψηλότατον, σκεύη δὲ εἶχεν ἕτοιμα ναυσὶν ἄλλαις πεντακοσίαις. τεθησαύριστο δὲ αὐτῇ καὶ σῖτος εἰς ἑκατὸν μεδίμνων μυριάδας. καὶ ὁπλοθήκη σεσαγμένη ἀσπίσι, καὶ μαχαίραις, καὶ δόρασι: καὶ κνημῖδας † περιττάς, καὶ θώρακας, καὶ καταπέλτας. ὁ δὲ καταπέλτης εὕρημα ἦν αὐτοῦ Διονυσίου. εἶχε δὲ καὶ συμμάχους παμπόλλους. καὶ τούτοις ἐπιθαῤῥῶν ὁ Διονύσιος ἀδάμαντι δεδεμένην ᾤετο τὴν ἀρχὴν κεκτῆσθαι. ἀλλ' οὗτός γε πρώτους μὲν ἀπέκτεινε τοὺς ἀδελφούς, εἶτα δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς βιαίως ἀποσφαγέντας, καὶ τὰς θυγατέρας καταισχυνθείσας, εἶτα ἀποσφαγείσας γυμνάς. οὐδεὶς δὲ τῶν ἀπ' αὐτοῦ ταφῆς τῆς νομιζομένης ἔτυχεν, οἱ μὲν γὰρ ζῶντες κατεκαύθησαν, οἱ δὲ κατατμηθέντες εἰς τὸ πέλαγος ἐξεῤῥίφησαν. τοῦτο δὲ ἀπήντησεν αὐτῷ Δίωνος τοῦ Ἱππαρίνου ἐπιθεμένου τῇ ἀρχῇ, αὐτὸς δὲ ἐν πενίᾳ μυρίᾳ διάγων κατέστρεψε τὸν βίον γηραιός.

Λέγει δὲ Θεόπομπος ὑπὸ τῆς ἀκρατοποσίας τῆς ἄγαν αὐτὸν διαφθαρῆναι τὰς ὄψεις, ὡς ἀμυδρὸν βλέπειν: ἀποκαθῆσθαι δὲ ἐν τοῖς κουρείοις, καὶ γελωτοποιεῖν. καὶ ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς Ἑλλάδος ἀσχημονῶν διετέλει,

communi morbo pestilentiæ confecti, mortem obierunt. superstites autem Pericli fuêre nothi, quibus potestas administrandi rempublicam per legem patris erat erepta.

De Gelone uolente subditis imperiũ reddere. Cap. XI.

Gelon cum in Himerẽsi pugna deuicisset Carthaginenses, uniuersam Siciliã sub suum imperiũ coëgit. Pôst nudus in forũ progressus, affirmauit se ciuibus imperium restituere uelle. Qui renuebant, experti eius humanitatem, quòd uidelicet popularior esset, quàm pro potestate monarchæ. Propter hanc causam † in Sicilia simulacrum ipsius in delubro Iunonis nudum stat, & * pictura factum Gelonis ob oculos ponit.

† uel, simulacrum ipsius in templo Siceliæ (aut Siceli dis) Iunonis.
* inscriptio

De Dionysij fœlicitate, & qualem exitum ea sortita sit. Cap. XII.

Dionysius secundus imperiũ tenebat optimè constitutũ, munitumq; hoc modo. Naues possidebat non pauciores quadringentis, † hexeres & quinqueremes. Pedestres copias ad centũ millia hominũ, equitũ nouem millia. Ciuitas uerò Syracusiorũ maximis portubus erat instructa, & mœnibus altissimis circundata, atq; in promptu habebat omnẽ apparatũ bellicũ in alijs nauibus quingẽtis. Reconditũ etiã habebat frumentũ ad centũ medimnorũ myriades. & armamentariũ scutis, gladijs, hastis, tibialib. * innumeris, thoracibus & catapultis plenũ refertũq;. catapulta aũt inuentũ fuit ipsius Dionysij. Præterea socijs infinitis uigebat. His rebus confidens Dionysius, adamante colligatũ imperiũ obtinere se putabat. Sed ipse primũ fratres suos morte affecit. Vidit etiã filios suos crudelissimè mactari, & uirgineũ pudorẽ filiabus eripi, atq; deinde nudas trucidari. Breuiter, nemo ex eius propagine sepulturã iustam adeptus est. Nam alij uiui combusti sunt: alij dissecti, & in mare proiecti sunt. Id adeò euenit ei, cũ Dion Hipparini imperiũ inuaderet. Ipse uerò in extrema pauptate senex mortuus est. Theopompus dicit eũ nimia meri potatione perdidisse oculos, ita ut cæcutiret, & sedisse in tonstrinis, risumq; scurriliter hominibus cõmouisse, atq; in media Græcia turpiter & præter decorũ uersatum

† Hexeres & hepteres etiã Liuius dixit.

† εἶχε addiderim.
* egregijs

uersatum miserrimam uitam traduxisse. Ita non leue documentum extitit mortalibus, ad amplectendam temperantiam & morum honestatem, Dionysij ex tantis opibus in tam miserum statum, rerum uicissitudo.

De tyrānidibus, quæ usq; ad posteros in Græcia perdurarunt.

Cap. XIII.

PUlcherrimè à dijs immortalibus cōparatum est, ut nullā tyrannidem usque ad tertiam generationem propagēt: sed aut confestim tyrannos tanquā proceras piceas perdant & extirpent: aut liberos eorum uiribus denudent ac spolient. Memorantur apud Græcos intra hominum memoriam hæ solum tyrannides usq; ad† posteros permansisse, Gelonis in Sicilia, Leucaniorum in Bosphoro, & Cypsellidarum Corinthi.

†Vide in Chiliadibus Eras. Pinus in morem: & Πίτυος δίκην in indice Eustathij in Homerum.
*ἢ παῖδας ἐξιχνόν.
†nepotes

De Dario insidijs petito. Cap. XIIII.

SIngularem mansuetudinem in Dario filio Hystaspis hoc factum arguit. Aribazus Hyrcanus insidias illi ponebat, unà cum alijs non obscuræ famæ in Persia uiris: idq; inter uenandum. Quòd ille cū rescisset, non correptus metu est, sed iussit eos arma sumere & equos: atq; deinde mandauit, ut* intenderent arma: toruūq; aspiciens eos: Quid igitur non exequimini, inquit, id cuius gratia uenistis? At illi cum intrepidum hominis uultum aspicerent, non solùm impetum remiserunt, uerumetiam usque adeò terrore perculsi sunt, ut hastas abijcerent, & desilientes ab equis Darium adorarent, eiusq; arbitrio prorsus se dederent. Qui disgregauit eos à se mutuò, & alium ad Indiæ confinia misit, alium ad Scythica. Atque illi beneficij memores, fideles in posterum & obedientes ei fuerunt.

† ἀφελέσθαι
* proferret & intentarent

τέλει, βίον διαντλῶν ἀλγεινότατον. καὶ ἦν δεῖγμα οὐ τὸ τυχὸν, τοῖς ἀνθρώποις εἰς σωφροσύνην, καὶ τρόπου κόσμον, ἡ τοῦ Διονυσίου ἐκ τῶν τηλικούτων εἰς οὕτω ταπεινὰ, μεταβολή.

Περὶ τυραννίδων αἳ εἰς ἐγγόνους ἐν Ἑλλάδι διήρκεσαν. Κεφ. ιγ.

ΚΑλῶς τὸ δαιμόνιον ὑπὲρ τριγονίαν τυραννίδας μὴ ἄγον, ἀλλὰ ἢ παραχρῆμα ἐκτρίβον τοὺς τυράννους† πίτυος δίκην, *ἢ παίδων, ἐξιχνόν. Μνημονεύονται δὲ ὑφ' Ἑλλήνων ἐξ αἰῶνος, καὶ εἰς ἐγγόνους διαρκέσαι αἵδε: ἥ τε Γέλωνος ἐν Σικελίᾳ, καὶ ἡ τῶν Λευκανίων περὶ Βόσπορον, καὶ ἡ τῶν Κυψελλιδῶν ἐν Κορίνθῳ.

Περὶ Δαρείου ἐπιβουλευθέντος.

Κεφ. ιδ.

ΗΜερώτατον δὲ Δαρείου ἀπέφηνε τὸ ἔργον ἀκούω τοῦ παιδὸς τοῦ Ὑστάσπου. Ἀριβάζος ὁ Ὑρκανὸς ἐπεβούλευσεν αὐτῷ, μετὰ καὶ ἄλλων ἀνδρῶν οὐκ ἀφανῶν τῶν ἐν Πέρσαις. ἦν δὲ ἡ ἐπιβουλὴ ἐν κυνηγεσίῳ. ἅπερ προμαθὼν ὁ Δαρεῖος, οὐκ ἐπτήξεν, ἀλλὰ προστάξας αὐτοῖς λαβεῖν τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἵππους, ἐκέλευσεν αὐτοῖς διατείνασθαι τὰ ὅπλα. καὶ δριμὺ ἐνιδών: τί οὖν οὐ δρᾶτε τοῦτο, εἶπεν, ἐφ' ὃ καὶ ὡρμήσατε; οἱ δὲ ἰδόντες ἄτρεπτον ἀνδρὸς βλέμμα, ἀνεστάλησαν τῆς ὁρμῆς: τὸ δέος δὲ αὐτοὺς κατέσχεν οὕτως, ὡς καὶ ἐκβαλεῖν τὰς αἰχμὰς, καὶ † ἀφελέσθαι τῶν ἵππων, καὶ προσκυνῆσαι Δαρεῖον, καὶ ἑαυτοὺς παραδοῦναι, ὅ, τι καὶ βούλοιτο πράττειν. ὁ δὲ διέστησεν ἄλλους ἄλλῃ, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ τῆς Ἰνδικῆς ὅρια ἀπέπεμψε, τοὺς δὲ ἐπὶ τὰ Σκυθικά: καὶ ἐκεῖνοι ἔμειναν αὐτῷ πιστοὶ διὰ μνήμης ἔχοντες τὴν εὐεργεσίαν.

AELIANI

AELIANI VARIAE HISTORIAE LIBER SEPTIMVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ Σεμιράμιδος, καὶ πῶς τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν κατέσχε. Κεφ. α.

ΣΕμίραμιν τὴν Ἀσσυρίαν ἄλλοι μὲν ἄλλως ᾄδουσιν, ὡραιοτάτη δὲ ἐγένετο γυναικῶν, εἰ καὶ ἀφελέστερον ἐχρῆτο τῷ κάλλει. ἀφικομένη δὲ πρὸς τὸν τῶν Ἀσσυρίων βασιλέα κλητὴ κατὰ κλέος τῆς ὥρας, ὁ δὲ ἐντυχὼν τῇ ἀνθρώπῳ, ἠράσθη αὐτῆς: ἡ δὲ ᾔτησεν ἐκ τοῦ βασιλέως τὴν βασίλειον στολὴν λαβεῖν δῶρα, καὶ πέντε ἡμερῶν τῆς Ἀσίας ἄρξαι, καὶ τὰ ὑπὸ ταύτης προσταττόμενα δρᾶσαι, καὶ οὐδὲ τῆς αἰτήσεως ἠτύχησεν. Ἐπεὶ δὲ ἐκάθισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἔγνω διὰ χειρὸς, καὶ γνώμης ἔχουσα πάντα, προσέταξε τοῖς δορυφόροις αὐτὸν τὸν βασιλέα κτεῖναι. καὶ οὕτω τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν κατέσχε. λέγει δὲ ταῦτα Δείνων.

Περὶ Στράτωνος, καὶ Νικοκλέους τρυφῆς. Κεφ. β.

ΣΤράτων ὁ Σιδώνιος λέγεται τρυφῇ, καὶ πολυτελείᾳ ὑπερβαλέσθαι σπεῦσαι ἀνθρώπους πάντας. καὶ Θεόπομπος ὁ Χῖος παραβάλλει αὐτοῦ τὸν βίον τῇ τῶν Φαιάκων διαίτῃ, ἥνπερ καὶ Ὅμηρος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ μεγαλόνοιαν, ὥσπερ εἴθιστο, ἐξετραγῴδησεν. τούτῳ γοῦν οὐχ εἷς παρῆν ᾠδὸς κατᾴδων αὐτοῦ τὸ δεῖπνον, καὶ καταθέλγων αὐτόν: ἀλλὰ πολλαὶ μὲν παρῆσαν γυναικῶν μουσουργοὶ καὶ αὐλητρίδες, καὶ ἑταῖραι κάλλει διαπρεποῦσαι, καὶ ὀρχηστρίδες. διεφιλοτιμεῖτο δὲ ἰσχυρῶς καὶ πρὸς Νικοκλέα τὸν Κύπριον. ἐπεὶ καὶ ἐκεῖνος πρὸς αὐτόν. ἦν δὲ ἡ ἅμιλλα ὑπὲρ οὐδενὸς σπουδαίου, ἀλλὰ ὑπὲρ τῶν προειρημένων. καὶ πυνθανόμενοι παρὰ τῶν ἀφικνουμένων τὰ παρ' ἀλλήλοις, εἶτα ἀντεφιλοτιμοῦντο ἑκάτερος ὑπερβαλέσθαι τὸν ἕτερον. οὐ μὴν εἰς τὸ παντελὲς γε τούτοις διεγένοντο. ἀμφότεροι γὰρ βιαίου θανάτου ἔργον ἐγένοντο.

Λύπης ἀνασταλτικός τις Ἀριστίππου λόγος. Κεφ. γ.

ΟΤι Ἀρίστιππος ἑταίρων αὐτῷ τινων ὀδυρομένων βαρύτατα, πολλὰ μὲν

De Semiramide, & quomodo regnum Aſſyriorum ſibi uendicauerit. Cap. I.

DE Semiramide alij alia dicũt. Ea fuit inter omnes fœminas ſpecioſiſsima, tametſi remiſsiùs & negligentiùs formã curabat. Cum aũt ueniſſet ad regem Aſſyriorum, uocata propter formæ pulchritudinem, ille ubi uidit, ſtatim eã deperire cœpit. At illa petijt ab rege munus, ſtolã regiam, Aſiæq; imperium ad quinq; dies, & eorum quæ in hoc tempore gererent poteſtatẽ. neq; fruſtrata eſt eam petitio. Cũ uerò collocaſſet eam rex ſuper thronum, & ipſa iam manu ſententiaq; cunctorum potens eſſet, mandauit ſatellitibus, ut regem interficerent. atq; ſic Aſſyriorum imperium obtinuit. Refert hæc Dinon.

De Stratonis & Nicoclis delicijs. Cap. II.

STraton Sidonius dicitur omnes homines luxu & magnificentia ſuperare ſtuduiſſe, & Theopompus Chius cõparat eius uitã Phæacũ comeſſationib. quas Homerus pro ſuo ſingulari ingenio & cõſuetudine magnificè decantauit. Huic uerò nõ unus preſtò erat cœnanti, qui cantationibus ipſum exhilararet: ſed multæ mulieres muſices peritæ, tum tibicinæ, tũ meretrices decora facie, & ſaltatrices. Ambitioſe uerò certabat cũ Nicocle Cyprio, quoniam hic etiam cum illo. Erat autem illa contentio de nulla re honeſta ſeriaq;, ſed de prædictis cupedijs. Nam cum audiret uterq; ab ijs qui adueniebant de alterius rebus, uterq; alterũ cum quadam æmulatione ſuperare conabatur. Veruntamen neuter potuit his in perpetuum indulgere. Nam uterque uiolenta morte de medio ſublatus eſt.

Sermo Ariſtippi quidã, ad ſedandũ dolorem idoneus. Cap. III.

ARiſtippus, cum quidã ex neceſſarijs ei⁹ uehemẽti & acerbo luctu ſeipſos confice-

conficerent, cùm alia multa ad sedandã mœstitiã in mediũ attulit, tum hæc exordij uice: At ego non uenio ut ad uestros dolores meum adiungã, sed ut uobis omnem mœrorem ex animis eximam.

De laude molæ. Cap. IIII.

PIttacus magnis laudibus molã euehebat, idq́ eius encomiũ decantabat, quod in exiguo loco multi sese exercitare possent. Extabat aũt cantilena, quæ ob eam causam Epimylion nomẽ habebat.

† Nominatur & à Polluce libro 7. Huius initium puto erat, Αλει μύλα ἄλει.

De manuario in multis rebus Achillis & Vlyssis labore. Cap. V.

LAertes etiam in manuaria opera deprehensus est à filio, colens plantam, cum iam esset extremę senectutis. Fatetur etiam Vlysses se & multa scire, & quę sciat manibus exequi:

Non alius potior fuerit, mihi crede, minister,
Siue ignem succendi opus est, seu ligna se(canda.

Odysseæ O. * al' ἐυνῆσαι pro κατευνάσαι, Eustath. † al' δανὰ. i. ξηρὰ

Et ratem uerò nihil opus habens fabris, ipse suo labore celerrimè cõfecit. Itemq́ Achilles, cum esset tertius à Ioue, ipse carnes dissecans, legatis qui ab Achiuis uenerant, cœnam summo studio parauit.

Scythæ cuiusdam responsum de frigore. Cap. VI.

CVm aliquãdo copiosa nix cecidisset, interrogauit rex Scytharum quendã nudum perseuerantem, An'ne frigeret? qui è contrario regem interrogauit, Possit'ne frigere frons? respondente ipso, Nõ posse. Quare igitur, inquit, ego frigus nõ tolerem, cum totus sim nihil aliud præter frontem?

De uigilijs Demosthenis. Cap. VII.

PYtheas scõma iecit in Demosthenẽ filium Demosthenis, inquiens eius enthymemata lucernã olere. Nam totã noctem ille meditando uigilandoq́ cõsumebat, & memorię mandabat, quæ pro concione ad Athenienses dicturus erat.

† αὐτοῦ

De luctu Alexandri, quẽ ex Hephæstionis morte cepit. Cap. VIII.

CVm Hephęstion diẽ suũ obijsset, Alexander iniectis in pyrã armis, auro & argento, simul ea cum mortuo igni tradidit, itemq́ uestem magni precij apud Persas. Rasit etiã omnes bellicosos & fortes, atq́ seipsum, imitatus in hoc Achillem Homericum illum. Sed hic illo uiolẽtius

&

μὲν καὶ ἄλλα πρὸς αὐτοὺς εἶπε λύπης ἀνασταλτικὰ, καὶ ταῦτα δὲ ἐν προοιμίῳ: Ἀλλ' ἔγωγε ἥκω παρ' ὑμᾶς, οὐχ ὡς συλλυπούμενος ὑμῖν, ἀλλ' ἵνα παύσω ὑμᾶς λυπουμένους.

Περὶ μύλης ἐπαίνου. Κεφ. δ.

ΟΤι Πιττακὸς πάνυ σφοδρῶς ἐπῄνει τὴν μύλην, τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς ἐκεῖνο ἐπιλέγων, ὅτι ἐν μικρῷ τόπῳ διαφόροις ἔστι γυμνάσασθαι. ἦν δέ τι † ᾆσμα ἐπιμύλιον οὕτω καλούμενον.

Περὶ τῆς ἐν πολλοῖς αὐτουργίας τοῦ τε Ὀδυσσέως, καὶ τοῦ Ἀχιλλέως. Κεφ. ε.

ΚΑὶ Λαέρτης δὲ αὐτουργῶν ὑπὸ τοῦ παιδὸς πεφώραται, καὶ φυτὸν ξύων, καίτοι γηράσκων βαθύτατα. ὁμολογεῖ δὲ καὶ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς πολλὰ εἰδέναι, καὶ τεχνίτης αὐτὸς εἶναι,

Δρηστοσύνῃ δ' οὐκ ἄν μοι ἐρίσσειε βροτὸς ἄλ(λος,
Πῦρ τ' * εὖ νηῆσαι, διά τε ξύλα † πολλὰ κεάσαι.

Καὶ τὴν σχεδίαν δὲ, οὐ δεηθεὶς ναυπηγῶν, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ τὴν ταχίστην εἰργάσατο. καὶ Ἀχιλλεὺς δὲ τρίτος ὢν ἀπὸ τοῦ Διὸς, αὐτὸς διακόπτει τὰ κρέα, δεῖπνον τοῖς παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεσιν ἀφικομένοις εὐτρεπίσαι σπεύδων.

Σκύθου τινὸς ἀπόκρισις περὶ ῥίγους. Κεφ. ς.

ΧΙόνος ποτὲ πιπτούσης ἤρετο ὁ βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν τινα, εἰ ῥιγοῖ, γυμνὸν διακαρτεροῦντα. ὁ δὲ αὐτὸν ἀντήρετο, εἰ τὸ μέτωπον ῥιγοῖ. τοῦ δὲ, οὒ, φήσαντος: οὐκοῦν, εἶπε, οὐδὲ ἐγὼ, πᾶς γὰρ μέτωπόν εἰμι.

Περὶ Δημοσθένους ἀγρυπνίας. Κεφ. ζ.

ΟΤι Πυθέας ἐπέσκωπτεν εἰς Δημοσθένην τὸν Δημοσθένους, ἐπιλέγων † αὐτῷ τὰ ἐνθυμήματα ἐλλυχνίων ὄζειν. ὅτι ἐκεῖνος διὰ τῆς νυκτὸς πάσης ἠγρύπνει φροντίζων, καὶ ἐκμανθάνων, ἃ ἔμελλεν ἐρεῖν ἐλθὼν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Περὶ Ἀλεξάνδρου πένθους, ἐπὶ τῷ τοῦ Ἡφαιστίωνος θανάτῳ. Κεφ. η.

ΟΤε Ἡφαιστίων ἀπέθανεν, Ἀλέξανδρος ὅπλα αὐτῷ εἰς τὴν πυρὰν ἐνέβαλε, καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον τῷ νεκρῷ συνέτηξε, καὶ ἐσθῆτα τὴν μέγα τιμίαν ἐν Πέρσαις. ἀπέκειρε δὲ καὶ τοὺς πολεμικοὺς, καὶ ἀγαθοὺς, καὶ ἑαυτὸν, Ὁμηρικὸν πάθος δρῶν, καὶ μιμούμενος τὸν Ἀχιλλέα τὸν ἐκείνου: βιαιότερον δὲ,

καὶ

καὶ θερμότερον ἐκείνου ἔδρασεν οὗτος, τήν τε Ἐκβατάνων ἀκρόπολιν περικείρας, καὶ τὸ τεῖχος αὐτοῦ ἀφελόμενος. μέχρι μὲν οὖν τῆς κόμης τῆς ἑαυτοῦ, Ἑλληνικὰ ἐδόκει μοι δρᾶν. ἐπιχειρήσας δὲ τοῖς τείχεσιν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐπένθει βαρβαρικῶς Ἀλέξανδρος ἤδη, καὶ τὰ περὶ τὴν στολὴν ἤμειψε, θυμῷ, καὶ ἔρωτι ἐπιτρέπων πάντα, καὶ δακρύοις.

Ὅτι Ἡφαιστίων εἰς Ἐκβάτανα ἀπέθανε. διαρρεῖ δὲ λόγος Ἡφαιστίωνι μὲν ταῦτα εὐτρεπισθῆναι νεκρῷ, Ἀλέξανδρον δὲ αὐτοῖς ἀποθανόντα χρήσασθαι. μὴ γὰρ φθάσαι τὸ ἐπὶ τῷ μειρακίῳ τελεσθῆναι πένθος, ἐπιλαβεῖν δὲ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον.

Περὶ σώφρονος γυναικός. Κεφ. θ.

Εἶτα οὐκ ἔστι σωφροσύνη μεγάλη; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, εἴγε καὶ ἡ Φωκίωνος γυνή, τὸ Φωκίωνος ἱμάτιον ἐφόρει, καὶ οὐδὲν ἐδεῖτο οὐ κροκωτοῦ, οὐ Ταραντίνου, οὐκ ἀναβολῆς, οὐκ † ἐγκυκλίου, οὐ κεκρυφάλου, οὐ καλύπτρας, οὐ βαπτῶν χιτωνίσκων: ἠμπείχετο δὲ πρώτῃ μὲν τῇ σωφροσύνῃ, δευτέροις γε μὴν τοῖς παροῦσι.

Περὶ τῆς τοῦ Σωκράτους γυναικός.

Κεφ. ι.

Τὴν Ξανθίππην δὲ ὁ Σωκράτης, ἐπεὶ οὐκ ἠβούλετο τὸ ἐκείνου ἱμάτιον ἐνδύσασθαι, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν θέαν τῆς πομπῆς βαδίζειν, ἔφη: Ὁρᾷς ὡς οὐ θεωρήσουσα, θεωρησομένη δὲ μᾶλλον βαδίζεις;

Γυναικῶν Ῥωμαίων ὑποδήματα.

Κεφ. ια.

Ῥωμαίων δὲ αἱ πολλαὶ γυναῖκες, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτὰ φορεῖν τοῖς ἀνδράσιν, εἰθισμέναι εἰσίν.

Λυσάνδρου ἢ Φιλίππου ἀπόφθεγμα περὶ ἐπιορκίας. Κεφ. ιβ.

Δεῖ τοὺς παῖδας τοῖς ἀστραγάλοις ἐξαπατᾶν, τοὺς δὲ ἄνδρας τοῖς ὅρκοις. οἱ μὲν Λυσάνδρου εἶναι λέγουσι τὸν λόγον, οἱ δὲ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος. ὁπότερος δ' ἂν ᾖ, οὐκ ὀρθῶς λέγεται κατά γε τὴν ἐμὴν γνώμην. καὶ ἴσως οὐ παράδοξον, εἰ μὴ ταὐτὰ ἀρέσκει ἐμοί, καὶ Λυσάνδρῳ. ὁ μὲν γὰρ ἐτυράννει, ἐγὼ δὲ ὡς φρονῶ, δῆλον ἐξ ὧν μὴ τὸ λεχθὲν ἀρέσκει με.

Περὶ καρτερίας Ἀγησιλάου.

Κεφ. ιγ.

Ἀγησίλαος ὁ Λακεδαιμόνιος γέρων ἤδη ὤν, ἀνυπόδετος πολλάκις καὶ ἀχίτων προῄει, τὸν τρίβωνα περιβαλλόμενος † αὐτὸν, καὶ ταῦτα ἑωθινὸς ἐν ὥρᾳ χειμερίῳ. ἠτιάσατο

& feruidius fecit, cum circũradens euerteret muros Ecbatanorum arcis: Vsq; ad suos igitur capillos, uidetur mihi planè Græco ingenio fecisse. at cum muros dirueret, tum uerò barbarico more luxit. et stolam quoq; permutauit, dolori, amori & lacrymis omnia permittens.

Hephæstion mortuus est ad Ecbatana. Fama autẽ emanauit, hæc (quæ diximus) facta fuisse in gratiã quidem Hephæstionis mortui, sed Alexandrum uita defunctum ijs usum esse. Non enim à luctu ob iuuenem suscepto priùs destitisse Alexandrum, quàm ipsum quoque mors abstulerit.

De moderata fœmina. Cap. IX.

AN non hæc singularis erat cõtinentia? Me sanè iudice maxima. siquidẽ Phocionis uxor, uestem Phocionis gestabat, neq; opus habebat uel crocoto, uel Tarentina ueste, uel pallio, uel encyclio, uel uitta, uel † calyptra, uel tinctis & coloratis tunicis: sed primũ induebat sibi temperantiam, deinde quæ suppeterent.

†Vide ἔγκυκλον apud Eustath.

† flammeo

Tarantinidion (inquit Pollux) uestis est pellucida Tarentinis usitata.

De Socratis uxore. Cap. X.

XAnthippe Socratis cum nollet eius uestem induere, atque sic ad spectandam pompam prodire, dixit ille, Vide quàm non spectandi causa, sed potiùs ut spectèris, abeas.

De calceamentis Romanarum mulierum. Cap. XI.

EX Romanorũ fœminis, multę eosdem cũ uiris calceos gestare consueuerũt.

Lysandri, seu Philippi apophthegma de periurio. Cap. XII.

PVeros talis, uiros iuramentis oportet circumuenire. Quidam ascribũt hoc dictum Lysandro, alij uerò Philippo Macedoni. utercunq; dixerit, mea sententia longè à recto iustoq; aberrauit. Neq; uerò absurdum est, si dissentiã à Lysandro. Nam ille tyrannidem exercebat. Ego uerò quo animo sim, ex eo manifestum est, quòd minimè mihi hoc dictũ probatur.

De patientia Agesilai. Cap. XIII.

AGesilaus Lacedęmonius iã senex, pſępe sine calceis & tunica, pdibat ĩ publicũ cũ pallio attrito, idq; matutino tempore hyemis.

†αὐτὸν

hyemis. Cum autem quidam eum obiurgaret, quod puerilius ageret, quàm ætaté illam deceret, reſpódit: Atqui, inquit, iuniores ciuium, quaſi pulli in me ceu ætate prouectum oculos conijciunt.

De philoſophis qui militarunt, & reſpublicas geſſerunt. Cap. XIIII.

AN uerò non fuerunt bellandi periti etiam philoſophi? Mihi ſanè uidentur. Siquidem Archytá ſexies ducem elegerunt Tarétini. Meliſſus uerò claſsi præfuit. Socrates ter in militiá profectus eſt. Plato etiam ipſe fuit in oppugnatione Tanagræ & Corinthi. Xenophontis autem militias & imperatoriú munus cùm multi alij deſcripſerunt, tum etiam ipſe de ſe fatetur in libris de Cyro. Dion item Hipparini filius Dionyſij tyrannidé euertit. & Epaminondas †Bœotarchus ad Leuctra miſſus, ſuperauit Lacedæmonios, & tum inter Romanos, tú inter Græcos primus fuit. Multa etiam pro Athenienſibus in repub. confecit Zenon, cótra Antigonum. Nihil enim intereſt, ſiue quis ſapientia & conſilio, ſiue armis alios iuuet & promoueat.

†Bœotorum dux

†ἔτε, uel ἄ τέ τις

Quomodo Mitylenenſium ſocij defectionis pœnas dederint. Cap. XV.

CVm maris imperium tenerent Mitylenenſes, ſocijs qui deſciſcebant, hanc pœnam impoſuerunt, ut liberos ſuos nó docerent literas, neq; †artes liberales, omnium ſuppliciorum hoc grauiſsimum iudicantes, in inſcitia & ignorantia artium liberalium uitam tranſigere.

†Muſicam

De Roma, Remo, Romulo & Seruia. Cap. XVI.

ROma condita eſt ab Remo & Romulo, filijs Martis & Seruiæ, quæ una erat ex proſapia Aeneæ.

De Eudoxi aduentu in Siciliam. Cap. XVII.

CVm Eudoxus in Siciliá ueniſſet, uerboſe Dionyſius ei gratias egit aduẽtus. At ille nihil adulatus, neq; refugiens: Veni, inquit, quaſi ad bonum cauponẽ, apud quem Plato diuerteret: confitens ſe non ipſius, ſed huius cauſa ueniſſe.

ᾐτιάσατο δέ τις αὐτὸν, ὡς νεανικώτερα τῆς ἡλικίας ἐπιχειροῦντα· ὁ δὲ, ἀλλ' οἵ γε νέοι φασὶ, τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ πῶλοι πρὸς τὸν τέλειον ἀποβλέπουσιν ἐμέ.

Περὶ φιλοσόφων στρατηγῶν, καὶ πολιτευσαμένων. Κεφ. ιδ.

Τι δὲ, οὐκ ἦσαν καὶ οἱ φιλόσοφοι τὰ πολέμια ἀγαθοί; μοὶ μὲν δοκοῦσιν· εἴγε Ἀρχύταν μὲν εἵλοντο ἑξάκις στρατηγὸν Ταραντῖνοι. Μέλισσος δὲ ἐναυάρχησε. Σωκράτης δὲ ἐστρατεύσατο τρίς. Πλάτων δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Τάναγραν, καὶ εἰς Κόρινθον. τὴν δὲ Ξενοφῶντος στρατείαν, καὶ στρατηγίαν, πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι ᾄδουσι, καὶ αὐτὸς δὲ ὁμολογεῖ ἐν τοῖς περὶ Κύρου λόγοις. Δίων δὲ ὁ Ἱππαρίνου τὴν Διονυσίου τυραννίδα κατέλυσε. καὶ Ἐπαμινώνδας Βοιωταρχῶν ἐν Λεύκτροις ἐνίκησε Λακεδαιμονίους, καὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ τῶν Ἑλλήνων πρῶτος ἐγένετο. πολλὰ δὲ καὶ Ζήνων ὑπὲρ Ἀθηναίων ἐπολιτεύσατο πρὸς Ἀντίγονον. οὐδὲν γὰρ διοίσει, †εἴτε τις διὰ γνώμης ὀνήσει τινὰς, εἴτε δι' ὅπλων.

Πῶς οἱ τῶν Μιτυληναίων σύμμαχοι ἀφιστάμενοι ἐτιμωρήθησαν. Κεφ. ιε.

Ἡνίκα τῆς θαλάσσης ἦρξαν Μιτυληναῖοι, τοῖς ἀφισταμένοις τῶν συμμάχων τιμωρίαν ἐκείνην ἐπήρτησαν, γράμματα μὴ μανθάνειν τοὺς παῖδας αὐτῶν, μήδε μουσικὴν διδάσκεσθαι, πασῶν κολάσεων ἡγησάμενοι βαρυτάτην εἶναι ταύτην, ἐν ἀμαθίᾳ καὶ ἀμουσίᾳ καταβιῶναι.

Περὶ Ῥώμης, Ῥώμου, Ῥωμύλου, καὶ Σερβίας. Κεφ. ις.

Ὅτι Ῥώμη ὑπὸ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου ἐκτίσθη, τῶν Ἄρεως καὶ Σερβίας παίδων. ἦν δὲ αὕτη μία τῶν Αἰνείου ἀπογόνων.

Περὶ Εὐδόξου εἰς Σικελίαν ἀφικομένου. Κεφ. ιζ.

Ὅτε εἰς Σικελίαν ἧκεν Εὔδοξος, χάριν αὐτῷ πολλὴν ὁ Διονύσιος τῆς ἀφίξεως ᾔδει. ὁ δὲ οὐδέν τι πρὸς ταῦτα θωπεύσας, οὐδὲ ὑποδραμὼν· Ἀφικόμην (εἶπεν) ὡς περανεὶ πρὸς πανδοκέα ἀγαθὸν, παρ' ᾧ κατήγετο Πλάτων· ὁμολογήσας ὅτι μὴ δι' ἐκεῖνον, ἀλλὰ διὰ τοῦτον ἀφίκετο.

Ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι καρτεροὶ ἐν ταῖς βασάνοις, καὶ περὶ Ἰνδῶν γυναικῶν. Κεφ. ιη.

Quòd Aegyptij patientes ſint tormentorum, & de mulieribus Indicis. Cap. XVIII.

Aegyptios

Αἰγυπτίους φασὶ δεινῶς ἐγκαρτερεῖν ταῖς βασάνοις, καὶ ὅτι θᾶττον τεθνήξεται ἀνὴρ Αἰγύπτιος στρεβλούμενος, ἢ τἀληθὲς ὁμολογήσει. Παρὰ Ἰνδοῖς δὲ αἱ γυναῖκες τὸ αὐτὸ πῦρ ἀναβαίνουσι τοῖς ἀνδράσιν ὑπομένουσι. φιλοτιμοῦνται δὲ αἱ γυναῖκες περὶ † τοῦ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἡ κλήρῳ λαχοῦσα συγκαίεται.

Aegyptios aiunt patientissimè ferre tormenta: & citiùs mori hominem Aegyptium in quæstionibus, tortum exa minatumq́, quàm ueritatem prodere. Apud Indos uerò eundē ignem cū mortuis uiris, uxores audent ingredi. Contendunt autē de uiro defuncto mulieres: & quam sors tetigit, ea simul comburitur.

†νεκρῷ

Περὶ Σόλωνος στρατηγήματος κατὰ τῶν Μεγαρέων, καὶ πῶς ἔπειτα ἐκείνων λόγοις ἐκράτησεν. Κεφ. ιθ.

De strategemate Solonis contra Megarenses, & quomodo deinde uerbis eos uicerit. Cap. XIX.

Σόλων εἰς τὴν ὑπὲρ Σαλαμῖνος μάχην ἐστρατήγησε, καὶ δύο νεῶν Μεγαρίδων κρατήσας, μετεβίβασε στρατηγοὺς Ἀττικοὺς εἰς αὐτὰς, καὶ τὰ τῶν πολεμίων ὅπλα τοῖς οἰκείοις περιθεὶς, καὶ μεθορμισθεὶς δι᾽ ἀπάτης, πολλοὺς τῶν Μεγαρέων κατέκοψεν ἀνόπλους. ἐκράτησε δὲ καὶ τοῖς λόγοις αὐτῶν, οὐ λόγων δεινότητι, ἀλλὰ δι᾽ αὐτῶν τῶν ἐλέγχων τὸ πλέον συνεγκάμενος. ἀρχαίας γὰρ θήκας ἀνοίξας, ἀπέδειξε πάντας Ἀθηναίους πρὸς δύσιν κειμένους κατὰ τὸ πατρῷον αὐτοῖς ἔθος: τοὺς δὲ Μεγαρεῖς εἰκῆ, καὶ ὡς ἔτυχε τεθαμμένους. ἔκριναν δὲ τὴν δίκην Λακεδαιμόνιοι.

Solō in bello de Salamine suscepto, ducem egit: & captis daubus nauib. Megaricis, duces Atticos in eos imposuit, atque hostium arma suis militibus induenda dedit: sicq́ dolo traijciens per insidias multos Megarensiū circumueniens, inermes trucidauit. uicit autem eos etiā uerbis non eloquentia, sed argumentis & rebus ipsis conuictos. Aperiens enim uetustos & antiquos loculos, ostendit omnes Athenienses uersus occasum patrio more iacere: Megarenses uerò temere & sine discrimine sepultos esse. Iudicarūtq́ causam Lacedæmonij.

Περὶ γέροντος Κείου τὴν τρίχα βεβαμμένου. Κεφ. κ.

De sene Ceo, qui capillos tinxerat. Cap. XX.

Ἀνὴρ εἰς Λακεδαίμονα ἀφίκετο Κεῖος γέρων ἤδη ὤν, τὰ μὲν ἄλλα ἀλαζὼν, ᾐδεῖτο δὲ ἐπὶ τῷ γήρᾳ, καὶ διὰ ταῦτα τὴν τρίχα πολιὰν οὖσαν ἐπειρᾶτο βαφῇ ἀφανίζειν, προελθὼν οὖν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τοιαύτην ὑποφαίνων τὴν κεφαλὴν, ἐκεῖνα εἶπεν, ὑπὲρ ὧν καὶ ἀφίκετο. ἀναστὰς οὖν Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, τί δ᾽ ἂν ἔφη, οὗτος ὑγιὲς εἴποι, ὃς οὐ μόνον ἐπὶ τῇ ψυχῇ τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ περιφέρει; καὶ ἐξέωσε τὰ ὑπ᾽ αὐτοῦ λεχθέντα, διαβάλλων τοῦ Κείου τὸν τρόπον ἐξ ὧν ἑώρα.

Ceus quidā ætate prouectus, uenit Lacedæmonem: cum uerò & aliâs turgeret superbia, & senectutis suæ eum puderet, canos occulere conabat̄ tinctura. Itaq́ cum in conspectū Lacedæmoniorū prodijsset, ostenso tali capite, exposuit quorum gratia uenerat. Cōsurgens itaq́ Archidamus rex Lacedæmoniorū: Quid inquit, hic sani diceret, cuius non solum animus, uerumetiā caput mendax est? explositq́ eius dicta, ingenium Cei redarguens, ex ijs quæ oculis cernebantur.

Περὶ Καίσαρος, καὶ Πομπηΐου ἐπιμελείας ὑπὲρ τοῦ μανθάνειν, ἃ προσήκει πρὸς τὸ καλῶς ἄρχειν. Κεφ. κα.

De Cæsaris & Pōpeij sedulitate, & cura perdiscendi ea, quæ ad rectè regendas respublicas pertinerēt. Cap. XXI.

Οὐκ ἀπηξίου Καῖσαρ ἐπὶ τὰς Ἀρίστωνος θύρας φοιτᾶν: Πομπήϊος δὲ ἐπὶ τὰς Κρατίππου. οὐ γὰρ ἐπεὶ μέγα ἐδύναντο, ὑπερεφρόνουν τῶν τὰ μέγιστα αὐτοὺς ὀνῆσαι δυναμένων: ἀλλ᾽ ἐδέοντο αὐτῶν, καίτοι τοσοῦτοι ὄντες τὴν ἀξίωσιν. οὐ γὰρ ἄρχειν, ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ καλῶς ἄρχειν ἐβούλοντο.

Non dedignatus est Cæsar, Aristonis ianuam frequētare: neq́ Pompeius Cratippi. Non enim eos potentia ad contemptum rapiebat illorum, qui maximè ipsis profuturi putarentur: imò †rogabāt etiam illos, quamuis in tanta essent dignitate. Non enim imperare, ut apparet, sed rectè imperare cupiebant.

†indigebant illis.

AELIANI VARIAE HISTORIAE LIBER OCTAVVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

De Socratis genio. Cap. I.

Dicebat Socrates de genio qui sibi adesset, ad Theagem, Demodocũ, aliosq́ multos, per sæpe sancti alicuius auspicij uocem obtingere sibi, ceu sorte quadam. quæ (inquit) si contingat, eius quod facturus sum, dehortationẽ & intermissionem significat: adhortatur autẽ nunquã. Atq; etiã, si quis amicorũ mihi de aliqua re cõmunicet, & illa uox audiatur, rursus à proposito reuocat, atq; illa me sui consilij participem facit. ego uerò rursus eum qui consiliũ à me petit, non permitto, ut quod instituit agat, secutus diuina hæc prænuncia. Testem aũt citabat Charmidem Glauconis filiũ. Nam cum se præparare uellet ad ludos Nemeæ, statim incipiente loq; ad Socratẽ, hæc uox audita est, & Socrates Charmidẽ dehortatus est ab instituto: qui cũ nollet obsequi, infelici exitu compensatum est ei hoc studium.

†ὁσίας. sic Plutarch.
πομπῆ θείᾳ φαίνεται diuino impulsu ductu, auspicio.
*τινων
†Videtur aliquid corruptum, quid si? τὸ συμβουλεῦον ὁμιλοῦν μοι οὐκ ἐῶ.
*προρρήσει

Περὶ τοῦ δαιμονίου τοῦ Σωκράτους. Κεφ. α.

Ἔλεγε δήπου Σωκράτης περὶ τοῦ δαιμονίου τοῦ συνόντος αὐτῷ πρὸς Θεάγην, καὶ Δημόδοκον, καὶ πρὸς ἄλλους πολλοὺς, φωνὴν πολλάκις ἔφασκεν †ὁσίαν πομπῆς ἐγκεκληρωμένην αὐτῷ. ἥπερ ὅταν γένηταί μοι φησὶ σημαίνει ὃ μέλλω πράττειν τούτου ἀποτροπὴν, προτρέπει δὲ οὐδέποτε. καὶ αὖ πάλιν ἐάν τις φησὶ, τῶν φίλων ἀνακοινῶταί μοι ὑπέρ*των, καὶ ἐπιγένηται ἡ φωνὴ ἐκείνη, πάλιν ἀποτρέπει. καὶ ἐμοὶ μὲν αὕτη συμβουλεύει τοῦτο: ἐγὼ δὲ τῷ συμβουλευομένῳ †μοι, καὶ οὐκ ἐῶ πράττειν, ἑπόμενος τῇ θείᾳ *προῤῥήσει. παρείχετο δὲ μάρτυρα Χαρμίδην τὸν Γλαύκωνος, ἀνεκοινώσατο γὰρ αὐτῷ, εἰ μέλλοι ἀσκήσειν εἰς Νεμέαν, καὶ εὐθὺς ἀπαρχομένου λέγειν φωνὴ ἐπεγένετο, καὶ ὁ Σωκράτης τὸν Χαρμίδην διεκώλυσεν ἔχεσθαι, ὧν εἴχετο, εἰπών. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη, οὐ μὴν εἰς δέον ἀπήντησεν αὐτῷ ἡ σπουδή.

De Hipparchi sapientia, & studio erga doctos, & de Homericis carminibus. Cap. II.

Hipparchus filius Pisistrati, cũ esset maximus natu inter suos fratres, omniũ Atheniensiũ erat sapiẽtissimus, & Homeri carmina primus attulit Athenas, coẽgitq; rhapsodos ea in† cõmuni Græcorũ conuentu canere. Misit etiã ad Anacreontem Teiũ quinq; remorũ nauim, ut ad se ueniret. Simonidi uerò Ceo summa cũ diligentia adhęsit, semperq́ secũ habuit magnis muneribus & mercede (ut uerisimile est) persuasum. Etenim si dicã de Simonidis auaritia, & pecuniarũ cupiditate, nemo opinor repugnabit. Hic Hipparchus omnem operã nauauit eruditis doctisq; uiris: & uoluit sua authoritate praire Atheniensibus ad studia literarũ, & pręstantioribus atq; meliorib. ipsis imperare conabatur. Nemini enim sapientiã inuideri, par esse cẽsebat: q̃ppe cũ esset uir bonus & integer. Hęc cõmemorat Plato, si qdẽ Platõis reuera discipul⁹ est †Hipparch⁹.

†Panathenęis

Περὶ Ἱππάρχου σοφίας, καὶ σπουδῆς περὶ τοὺς πεπαιδευμένους, καὶ περὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν. Κεφ. β.

Ἵππαρχος ὁ Πεισιστράτου παῖς, πρεσβύτατος ὢν τῶν Πεισιστράτου, καὶ σοφώτατος ἦν Ἀθηναίων οὗτος, καὶ τὰ Ὁμήρου ἔπη ἐκόμισε πρῶτος εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἠνάγκασε τοὺς ῥαψῳδοὺς τοῖς Παναθηναίοις αὐτὰ ᾄδειν. καὶ ἐπ' Ἀνακρέοντα δὲ τὸν Τήϊον πεντηκόντορον ἔστειλεν, ἵνα αὐτὸν πορεύσῃ ὡς αὐτόν. Σιμωνίδην δὲ τὸν Κεῖον διὰ σπουδῆς ἄγων, ἀεὶ περὶ αὑτὸν εἶχε, μεγάλοις δώροις ὡς τὸ εἰκὸς πείθων, καὶ μισθοῖς. καὶ γὰρ ὡς ἦν φιλοχρήματος ὁ Σιμωνίδης, οὐδεὶς ἀντιφήσει. ἔργον δὲ ἦν ἄρα τούτῳ τῷ Ἱππάρχῳ ἡ περὶ τοὺς πεπαιδευμένους σπουδή. καὶ ἐβούλετο ὑπὸ προσχήματι τῷ ἑαυτοῦ Ἀθηναίους παιδεύεσθαι, καὶ βελτιόνων αὐτῶν ὄντων ἄρχειν ἐσπούδαζεν. οὐκ ᾤετο γὰρ δεῖν οὐδενὶ φθονεῖν σοφίας, ἅτε ὢν καλὸς καὶ ἀγαθός. λέγει δὲ Πλάτων ταῦτα: εἰ δὴ ὁ Ἵππαρχος Πλάτωνός ἐστι τῷ ὄντι μαθητής.

†Non ille Pisistrati filius, sed alius in Hipparcho Platonis dialogo.

Περὶ βοὸς παρ' Ἀθηναίοις σφαγῆς, καὶ Διιπολίων, καὶ Βουφονίων ἑορτῶν. Κεφ. γ.

Ὅτι Ἀττικὸν τοῦτο τὸ ἔθος, ὅταν ὁ βοῦς ἀποσφαγῇ, τῶν μὲν ἄλλων ἀποψηφίζονται, κρίνοντες ἕκαστον ἐν τῷ μέρει φόνου. καταγινώσκουσι δὲ τῆς μαχαίρας, καὶ λέγουσι ταύτην ἀποκτεῖναι αὐτόν. καὶ ἐν ᾗ ταῦτα ἡμέρᾳ δρῶσι, Διιπόλια τὴν ἑορτὴν καλοῦσι, καὶ Βουφόνια.

Περὶ Πολιάρχου τρυφῆς. Κεφ. δ.

Πολίαρχόν φασι τὸν Ἀθηναῖον, εἰς τοσοῦτον προελθεῖν τρυφῆς, ὥστε καὶ κύνας, καὶ ἀλεκτρυόνας, ἐκείνους οἷς ἔχαιρεν, ἐκκομίζειν ἀποθανόντας δημοσίᾳ. καὶ ἐπὶ τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν παρεκάλει τοὺς φίλους. καὶ ἔθαπτεν αὐτοὺς πολυτελῶς, καὶ ἐπὶ σήματα αὐτοῖς ἀναστήσας, ἐπιγράμματα κατ' αὐτῶν ἐνεκόλαπτεν.

Περὶ Νηλέως, καὶ Μέδοντος, καὶ ἐν Ἰωνίᾳ δώδεκα πόλεων. Κεφ. ε.

Ὅτι Νηλεὺς ὁ Κόδρου τῆς βασιλείας ἀμοιρήσας, ἀπέλιπε τὰς Ἀθήνας, διὰ τὸ τὴν Πυθίαν Μέδοντι τὴν ἀρχὴν περιάψαι εἰς ἀποικίαν στελλομένῳ. τῇ Νάξῳ δὲ προσωρμίσθη οὐχ ἑκών, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶνος βιασθείς. ἀπᾶραι δὲ βουλόμενον, καταπνέοντες ἐναντίοι ἄνεμοι διεκώλυον. ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων, οἱ μάντεις ἔφασαν δεῖν καθαρθῆναι τὸ στρατόπεδον, ὡς συμπλεόντων πολλῶν οὐ καθαρῶν τὰς χεῖρας. προσεποιήσατο δὴ καὶ αὐτὸς ἀποκτεῖναί τινα παῖδα, καὶ δεῖσθαι καθαρμοῦ. καὶ αὐτὸς ἀνεχώρησε, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισε τοὺς συνειδότας ἑαυτοῖς. τοῦ γενομένου, καὶ γνωσθέντων ἐκείνων, αὐτοὺς μὲν ἀπέλιπεν, οἱ δὲ ᾤκησαν τὴν Νάξον. Νηλεὺς δὲ εἰς τὴν Ἰωνίαν ἀφίκετο, καὶ πρῶτον μὲν ᾤκησε Μίλητον, Κᾶρας ἐξελάσας, καὶ Μυγδόνας, καὶ Λέλεγας, καὶ ἄλλους βαρβάρους, ἀφ' ὧν αἱ δώδεκα πόλεις ἐκλήθησαν ἐν Ἰωνίᾳ. εἰσὶ δὲ αἵδε, Μίλητος, Ἔφεσος, Ἐρυθραί, Κλαζομεναί, Πριήνη, Λέσβος, Τέως, Κολοφών, Μυοῦς, Φώκαια, Σάμος, καὶ Χῖος. καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς ὕστερον ᾤκησε πόλεις ἐν τῇ ἠπείρῳ.

Περὶ ἀγραμματίας, καὶ ἀπαιδευσίας τῶν Βαρβάρων. Κεφ. ς.

Τῶν ἀρχαίων φασὶ Θρᾳκῶν μηδένα ἐπίστασθαι γράμματα. ἀλλὰ καὶ ἐνόμιζον αἴσχιστον εἶναι πάντες οἱ τὴν Εὐρώ-πην

De bouis mactatione apud Atheniẽses, & festis dijpoliorũ, buphoniorumq́;, Cap. III.

Atticis in more est, ut occiso boue reliqua omnia à cæde libera pronũcient, singulis ordine iudicatis: solum autem ensem condemnent, & dicant illum cædis autorẽ extitisse. Et eius diei, in quo hæc patrant, festum uocant Dijpolia & Buphonia.

De Poliarchi delicijs. Cap. IIII.

Poliarchum ferunt ad eam mollitiem peruenisse, ut canes etiam & gallos, si quibus delectatus fuisset, mortuos efferret publicè, & amicos suos cõuocaret ad funus, splendideq́; eos sepeliret, atq; erigeret in illorum monumentis columnas, quibus epitaphia eorum insculpserat.

De Neleo, Medonte, & duodecim Ioniæ ciuitatibus. Cap. V.

Neleus filius Codri cũ regno pulsus, Athenas relinqueret, propterea ꝙ oraculum Apollinis Medonti, qui in coloniam ex urbe migrabat, imperiũ destinaret, ad Naxum non uoluntate, sed tempestate delatus appulit: soluere uerò inde uolentem, contrarij uenti exorti prohibuerunt. Qui cum quid factu opus esset ambigeret, uates responderunt, oportere expiari & purgari exercitũ, tanquã multi simul nauigarent qui pollutis & cõtaminatis essent manibus. Itaq; simulauit etiã ipse se puerum trucidasse, & purgationis indigere. Sic alios qui sibi conscij essent, etiam persuasit. Quod cum factum esset, patefactis iam qui se cõtaminassent, eos reliquit. illi uerò Naxum inhabitarunt. Neleus autem peruenit in Ioniam, & primùm cõsedit Mileti, eiectis Caribus, Mygdonibus, Lelegibus, alijsq́; barbaris, à quibus duodecim Ioniæ ciuitates appellatæ sunt. quarum hæc sunt nomina, Miletus, Ephesus, Erythræ, Clazomenæ, Priena, Lesbus, Teus, Colophon, Myûs, Phocæa, Samus, & Chius. Alias etiam multas in continente ciuitates incoluit.

De inscitia literarum & disciplinæ in Barbaris. Cap. VI.

Ex ueteribus Thracibus neminẽ aiũt literas nouisse. imò turpissimũ putarũt, & summũ dedecus inhabitãtes Euro-pam

pam Barbari, literis uti. Asiatici uerò, ut fama est, magis sunt eis usi. Vnde affirmare etiam audent, ne Orpheum quidem sapientem fuisse, quòd ex Thracia sit oriūdus, sed eius carmina uanis mēdacijs esse referta. Hæc Androtiō memoriæ prodidit, si cui dignus uidetur, cui fidē adhibēdā putet, de Thracū in literis & disciplinis imperitia.

De celebratis nuptijs ab Alexādro post uictū Dariū. Cap. VII.

ALexander cum Darium uicisset, nuptias & sibi & amicis parauit. Erant autem qui uxores ducerent, nonaginta, totidémque thalami. Locus uerò, in quo conuiuio recipiebantur & accumbebāt, centum habebat lectos, quorum unusquisque argenteis pedibus nitebatur, ipsius uerò aureis: & omnes purpureis stragulis erāt ornati, uariaque ueste texturæ barbaricæ et preciosissimæ. Recepit etiam in conuiuium peculiares quosdam hospites suos, quos sibi è regione accumbere iussit. In aula uerò conuiuia agitabant copiæ pedestres & nauales, equites, legationes & peregrini Græci: atque ante cœnam tubis dabatur signum, quo cōuocarentur, si ad mensam ueniendi tempus esset: alterū uerò, quo surgerent, si discedendum ab epulis esset. Quinque dies integros & continuos ordine nuptiales epulas celebrauit. Aduenerunt etiam musici & histriones, tam comici quàm tragici permulti. Aderant insuper circulatores mirifici ex India, quod genus reliquis ferè cæterarum nationum præstare uidebatur.

De pingendi arte. Cap. VIII.

COnon Cleonæus artē pingendi, pullulantē iam & ruditer sineque arte ante sua tempora exercitatam, ac quodammodo in fascijs lacteque iacētem perfecit. Quare plenioré etiam mercedem, quàm superioris ætatis pictores, retulit.

De tyranno, qui à suo amasio est interfectus. Cap. IX.

ARchelaum Macedoniæ tyrannū (sic enim eum Plato nominat, nō regē) amasius ipsius Crateuas, qui nō minus imperium deperibat, quàm tyrannus amasium, interfecit amatorem suum ea spe, quòd sperabat se tyrannum beatumque in posterum fore. Atqui cū uix tres aut quatuor dies

τὴν οἰκοῦντες βάρβαροι, χρῆσθαι γράμμασιν. οἱ δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὡς λόγος, ἐχρῶντο αὐτοῖς μᾶλλον. ἐντεῦθέν τοι καὶ τολμῶσι λέγειν μηδὲ τὸν Ὀρφέα σοφὸν γεγονέναι Θρᾷκα ὄντα, ἀλλ' ἄλλως τοὺς μύθους αὐτοῦ καταψεύσασθαι. ταῦτα Ἀνδροτίων λέγει, εἴ τῳ πιστὸς ὑπὲρ τῆς ἀγραμματίας καὶ ἀπαιδευσίας Θρᾳκῶν τεκμηριῶσαι.

Περὶ ἑστιωμένων γάμων ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ὅτε Δαρεῖον ἐνίκησε. Κεφ. ζ.

ΑΛέξανδρος ὅτε Δαρεῖον εἷλε, γάμους εἱστία καὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν φίλων, ἐνενήκοντα δὲ ἦσαν οἱ γαμοῦντες. καὶ ἰσάριθμοι τούτοις οἱ θάλαμοι. ἦν δὲ ὁ ἀνδρὼν ὁ ὑποδεχόμενος, καὶ ἑστιῶν αὐτούς, ἑκατόντακλινος. καὶ ἑκάστη κλίνη ἀργυρόπους ἦν, ἡ δὲ αὐτοῦ χρυσόπους. καὶ κεκόσμητο πᾶσαι ἁλουργοῖς καὶ ποικίλοις ἱματίοις ὑφῆς βαρβαρικῆς μεγατίμου. συμπαρέλαβε δὲ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς ἰδιοξένους, καὶ κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτῷ. ἐν δὲ τῇ αὐλῇ εἱστιῶντο αἵ τε ἄλλαι δυνάμεις αἱ πεζαί, καὶ αἱ ναυτικαί, καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ αἱ πρεσβεῖαι δὲ εἱστιῶντο, καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες Ἑλλήνων. καὶ ἐγίνετο τὰ δεῖπνα πρὸς σάλπιγγα, τὸ μὲν συγκλητικὸν μέλος ᾆδον, ὅτε αὐτοὺς ἐχρῆν παρεῖναι ἐπὶ τὴν δαῖτα: τὸ δὲ ἀνακλητικόν, ὅτε ἐσήμαινον ἀπαλλάσσεσθαι. πέντε δὲ ἑξῆς ἡμέρας καθεξῆς τοὺς γάμους ἔθυεν. ἀφίκοντο δὲ καὶ μουσουργοί, καὶ ὑποκριταί, οἱ μὲν κωμῳδίας, οἱ δὲ τραγῳδίας πάμπολλοι. ἦσαν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς θαυματοποιοὶ διαπρέποντες, καὶ ἔδοξαν δὲ αὐτοὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων τῶν ἀλλαχόθεν.

Περὶ γραφικῆς τέχνης. Κεφ. η.

ΚΟνων ὁ Κλεωναῖος ἐξειργάσατο φασὶ τὴν τέχνην τὴν γραφικήν, ὑποφυομένην ἔτι, καὶ ἀτέχνως ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἀπείρως ἐκτελουμένην, καὶ τρόπον τινὰ ἐν σπαργάνοις καὶ γάλαξιν οὖσαν. διὰ ταῦτά τοι καὶ μισθοὺς τῶν πρὸ αὐτοῦ πρῶτος ἔλαβεν ἀδροτέρους.

Περὶ τυράννου ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ παιδικῶν φονευθέντος. Κεφ. θ.

ΑΡχέλαον τὸν Μακεδονίας τύραννον (οὕτω γὰρ καὶ Πλάτων αὐτὸν ὀνομάζει, καὶ οὐ βασιλέα,) τὰ παιδικὰ αὐτοῦ Κρατεύας ἐρασθεὶς τῆς τυραννίδος, οὐδὲν ἧττον ἤπερ ἐκεῖνος τῶν παιδικῶν ἠράσθη, ἀπέκτεινε τὸν ἐραστὴν ὁ Κρατεύας Ἀρχέλαον, ὡς τύραννός τε καὶ εὐδαίμων ἀνὴρ ἐσόμενος. τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρας ἡμέ-

ἡμέρας τὴν τυραννίδα κατασχὼν τὸ μειρά-
κιον, πάλιν αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ὑφ' ἑτέ-
ρων ἐτελεύτησεν. εἴη δὲ πρεπωδέστατον
ἐπειπεῖν τῷδε τῷ Μακεδονικῷ δράματι
τὸ ἔπος ἐκεῖνο: Τεύχων ὡς ἑτέρῳ τις, ἑῷ
κακὸν ἥπατι τεύχει. Ὅτι δ' ἐψεύσατο αὐ-
τῷ φασιν Ἀρχέλαος τῶν θυγατέρων μίαν
δώσειν, ὅτε δὴ ἄλλῳ συνῴκισε τὴν παῖ-
δα, ὑπεραγανακτήσας διέφθειρε τὸν Ἀρ-
χέλαον.

Περὶ Σόλωνος, καὶ τῶν αὐτῷ, καὶ Δρά-
κοντι γραφέντων νόμων.
Κεφ. ι.

Σόλωνα αἱρετὸν Ἀθηναῖοι προείλοντο
ἄρχειν αὐτοῖς: οὐ γὰρ κληρωτὸν τοῦ-
τον. ἐπεὶ δὲ ᾑρέθη, τά τε ἄλλα ἐκόσμησε τὴν
πόλιν, καὶ δὴ καὶ τοὺς νόμους τοὺς νῦν ἔτι φυ-
λαττομένους συνέγραψεν αὐτοῖς. καὶ τότε
ἐπαύσαντο Ἀθηναῖοι χρώμενοι τοῖς Δράκον-
τος, ἐκαλοῦντο δὲ ἐκεῖνοι θεσμοί. μόνους δὲ
ἐφύλαξαν τοὺς φονικοὺς αὐτοῦ.

Περὶ πραγμάτων μειώσεως, καὶ φθορᾶς,
καὶ τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Κεφ. ια.

Οὐδὲν ἔτι θαυμάζομεν, εἰ ἡ τῶν ἀνθρώ-
πων φύσις θνητὴ οὖσα, καὶ ἐφήμερος,
φθείρεσθαι αὐτοὺς ἀναγκάζει: ὅπου καὶ τοὺς πο-
ταμοὺς ὁρῶμεν ἐπιλείποντας: καὶ τῶν ὀρῶν
δὲ τὰ ὑψηλότατα ἀκούομεν μειούμενα καὶ ἐ-
κεῖνα. τὴν γοῦν Αἴτνην φασὶν οἱ πλέοντες,
ἐξελάσσονος ὁρᾶν, ἢ πρὸ τοῦ ἐβλέπετο. τὸ
δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ τὸν Παρνασσὸν παθεῖν, καὶ
τὸν Ὄλυμπον τὸν Πιερικόν. οἱ δὲ ἔτι μᾶλλον
δοκοῦντες τὴν τῶν ὅλων φύσιν κατεσκέ-
φθαι, λέγουσι καὶ τὸν κόσμον διαφθείρε-
σθαι αὐτόν.

Περὶ Δημοσθένους, Αἰσχίνου, Θεοφράστου,
καὶ Δημοχάρους. Κεφ. ιβ.

Παράδοξόν γε, † οὖν γε ἀληθές, ἐκπεσόν-
τος Δημοσθένους ἐν Μακεδονίᾳ: Αἰσχί-
νης δὲ ὁ Ἀτρομήτου ὁ Κωθωκίδης καὶ ἐνδοκί-
μει τοῖς Μακεδόσι, καὶ πάμπολυ περιῆν τῶν
πρέσβεων τῷ φρονήματι. αἰτία δὲ ἦν ἄρα
τούτου τῷ Αἰσχίνῃ, ἥτε πρὸς Φίλιππον φι-
λία, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ δῶρα: καὶ ὅτι πρᾴως, καὶ
ἡδέως ἤκουεν αὐτοῦ ὁ Φίλιππος, μειλιχίῳ τῷ
βλέμματι προσβλέπων, καὶ ὑποφαίνων ἐξ
αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν. ἅπερ οὖν πάντα † ἐφόλκια
ἦν εἰς τὴν παρρησίαν τῷ Αἰσχίνῃ, καὶ τὴν τῶν
λόγων εὔροιαν. οὐ μόνος δὲ τοῦτο ἔπαθε Δημο-
σθένης ἐν Μακεδονίᾳ, καίτοι δεινότατος ὢν
εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ Θεόφραστος ὁ Ἐρέσιος. ἐξέπε-
σε γοῦν καὶ οὗτος ἐπὶ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς
λέγων,

dies imperium tenuisset amasius, ipse rursus ab alijs per insidias circũuentus & occisus est. Aptissimè sanè quadrat huic Macedonico dramati uersus ille, Qui struit insidias alij, sibi damna dat ipsi. Perhibẽt quidem Archelaum ei despondisse unam ex filiabus: quam cum alij elocasset, indignatione cõmotus Archelaũ occidit.

De Solone, & eius Draconisq; legibus. Cap. X.

SOlonẽ Athenienses ad gerendũ imperium elegerũt, nõ sorte crearũt. Postq̃ autẽ electus est, cùm alijs rebus multis ornauit ciuitatẽ: tum etiam leges, quas usq; in hodiernum diem ratas habent, eis scripsit. Atq; tunc abrogarunt Athenienses Draconis leges, qui Thesmi dicebantur. Eas duntaxat quæ de homicidio latæ erant, retinuerunt.

De rerum diminutione & interitu, atq; ipso mundo. Cap. XI.

NIhil amplius miramur, si hominũ natura, mortalis cum sit & fluxa, cogit eos interire: siquidem & flumina deficere ob oculos cernimus, atq; summos & altissimos montes etiã desedisse audimus. Sic Aetnam, aiunt ij qui mare nauigant, multo minori parte uideri, q̃ antea conspici solitus sit. Idem etiã in Parnasso accidere, & Olympo Pierico. Itemq;, qui se totius uniuersi naturam tenere profitentur, aiunt mundum etiam ipsum periturum.

De Demosthene, Aeschine, Theophrasto & Demochare.
Cap. XII.

FOrtè incredibile uideatur, attamẽ uerum est, cũ Demosthenẽ in Macedonia uerba ingeniumq; deficerent, Aeschines Atromitæ filius Cothocides magnus & illustris apud Macedones erat, multumq; reliquos legatos animo consilioq; superabat. In causa fuit, quamobrem ita succederet Aeschini, Philippi amicitia, et eius munera, & quòd Philippus placidè libenterq; eum audiebat, beneuolis oculis aspiciẽs, & suã beneuolentiã prodens: quæ uniuersa fuerũt Aeschini quasi incitamenta ad dicendi audaciam, & uerborum profluentiam. Non solum autẽ hoc accidit Demostheni, summo oratori, in Macedonia, uerùm etiam Theophrasto Eresio. Is enim etiam cum in Areopago

† Videtur aliquid corruptum.

† ἐφολκὰ

uerba faceret, defecit: & hanc excuſationem prætendit, ſe perterritum fuiſſe ſenatus autoritate. Amarulẽter uerò, & promptiſsimè ad hunc eius ſermonem, reſpondit his uerbis Demochares: O Theophraſte, Athenienſes erant, non duodecim numina, qui iudicio præerant.

Qui non riſerint. Cap. XIII.

ANaxagoram Clazomenium aiunt nunquam ridere uiſum eſſe, neque ſubridere à principio. Dicunt etiam, Ariſtoxenũ ualde à riſu abhorruiſſe, & Heraclitũ omnia in cõmuni uita deploraſſe.

De morte Diogenis. Cap. XIIII.

† μόλις

DIogenes Sinopenſis, cum iam morti proximus eſſet, & ægrè ſeipſum ſuſtineret, deiecit ſe de põte qui prope Gymnaſium erat: mandauitq; cuſtodi palæſtræ, ut cum expiraſſet, ſe abijceret in Iliſſum. Adeò pro nihilo duxit mortẽ & ſepulturam Diogenes.

De Philippi in uictoria continentia, & cuius ſibi memoriam refricari identidem uoluerit.
Cap. XV.

PHilippus cum in Chæronea fudiſſet Athenienſes, licet fortuna euectus, tamen appetitũ rationi ſubdidit, neq; contumelioſe aut intemperanter aliquid fecit. Proinde conſultũ eſſe putabat, quendã ex pueris quotidie, hoc ei mane in memoriam reuocare, ꝙ eſſet homo. Quare puero delegauit hoc officium, neq; ipſe prodibat antea, ſicut fertur: neq; quiſquã qui eum conuenire uellet, prius ad eum introibat, quàm ſingulis diebus puer hoc

† τυραννίδ

ter ei proclamaſſet, dicens, Philippe homo es.

De Solone & Piſiſtrato. Cap. XVI.

SOlon Execeſtidę filius iam ętate grandior, ſuſpectũ habere cœpit Piſiſtratũ, nomine tyrãnidis affectatę, cũ progrederetur in concionem Athenienſium, & poſtularet præſidiũ à populo. Videns autem Athenienſes negligentiores, & parũ attentas aures ſermonibus ſuis præbere, Piſiſtrato uerò animum aduertere, dixit, ſe alijs ſapientiorem, alijs fortiorem eſſe. Quicunq; enim non intelligerent ipſum, ſi accepiſſet corporis ſatellitium, tyrannide quoque potiturum, hos minus ſapere: qui uerò tametſi intelligerent, tamen ſubticeſcerent, illos eſſe timidiores. At ille cum impetraſſet copias, tyrannidem

λέγων, καὶ ταύτην ἀπολογίαν προεφέρετο ὅτι κατεπλάγη τὸ ἀξίωμα τοῦ συνεδρίου. πικρότατα οὖν ἀπήντησε, καὶ ἑτοιμότατα πρὸς τοῦτον αὐτοῦ τὸν λόγον ὁ Δημοχάρης εἰπών: Ὦ Θεόφραστε, Ἀθηναῖοι ἦσαν, ἀλλ᾽ οὐχ οἱ δώδεκα θεοὶ οἱ δικάζοντες.

Τίνες οὐκ ἐγέλων. Κεφ. ιγ.

ΑΝαξαγόραν τὸν Κλαζομένιόν φασι, μήτε γελῶντά ποτε ὀφθῆναι, μήτε μειδιῶντα τὴν ἀρχήν. λέγουσι δὲ καὶ Ἀριστόξενον τῷ γέλωτι ἀνὰ κράτος πολέμιον γενέσθαι: Ἡράκλειτόν τε ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ ἔκλαιεν.

Περὶ Διογένους τελευτῆς. Κεφ. ιδ.

ΔΙογένης ὁ Σινωπεὺς ὅτε λοιπὸν ἐνόσει ἐπὶ θανάτῳ, ἑαυτὸν φέρων † μόνον ἔρριψε κατά τινος γεφυρίου πρὸς γυμνασίῳ ὄντος. καὶ προσέταξε τῷ παλαιστροφύλακι, ἐπειδὰν αἴσθηται ἀποπεπνευκότα αὐτόν, ῥῖψαι εἰς τὸν Ἰλισσόν. οὕτως ἄρα ὀλίγον ἔμελε Διογένει καὶ θανάτου, καὶ ταφῆς.

Περὶ Φιλίππου ἐν νίκῃ ἐγκρατείας, καὶ τίνος ἐβούλετο ἀναμιμνήσκεσθαι.

Κεφ. ιε.

ΕΝ Χαιρωνείᾳ τοὺς Ἀθηναίους νικήσας Φίλιππος, ἐπαρθεὶς δὲ τῇ εὐπραγίᾳ, ὅμως λογισμοῦ ἐκράτησε, καὶ οὐχ ὕβρισε. καὶ διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν αὐτὸν ὑπομιμνήσκεσθαι ὑπό τινος τῶν παίδων ἕωθεν, ὅτι ἄνθρωπός ἐστι. καὶ προσέταξε τῷ παιδὶ τοῦτο ἔχειν ἔργον, καὶ οὐ πρότερόν φασιν, οὔτε αὐτὸς προῄει, οὔτε τις τῶν δεομένων αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν εἰσῄει, πρὶν τοῦτο αὐτῷ τὸν παῖδα ἑκάστης ἡμέρας ἐκβοῆσαι τρίς. ἔλεγε δὲ αὐτῷ, Φίλιππε ἄνθρωπος εἶ.

Περὶ Σόλωνος καὶ Πεισιστράτου.

Κεφ. ις.

ΣΟλων ὁ Ἐξηκεστίδου γέρων ἤδη ὢν ὑπώπτευε Πεισίστρατον † τυραννίδα ἐπιθήσεσθαι, ἡνίκα προῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ᾔτει φρουρὰν ὁ Πεισίστρατος. ὁρῶν δὲ τοὺς Ἀθηναίους τῶν μὲν αὐτοῦ λόγων ῥᾳθύμως ἀκούοντας, προσέχοντας δὲ τῷ Πεισιστράτῳ, ἔφη: ὅτι τῶν μὲν ἐστὶ σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερος. ὁπόσοι μὲν μὴ γινώσκουσιν, ὅτι φυλακὴν λαβὼν περὶ τὸ σῶμα, τύραννος ἔσται, ἀλλὰ τούτων μέν ἐστι σοφώτερος: ὁπόσοι δὲ γινώσκοντες, ὑποσιωπῶσι, τούτων ἀνδρειότερός ἐστιν. ὁ δὲ λαβὼν τὴν δύναμιν, τύραννος

ξαννος ἦν. καθεζόμενος δὲ Σόλων πρὸ τῆς οἰκίας, τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸ δόρυ παραθέμενος ἔλεγεν, ὅτι ἐξώπλισται, καὶ βοηθεῖ τῇ πατρίδι, ᾗ δύναται, στρατηγὸς μὲν διὰ τὴν ἡλικίαν οὐκ ἔτι ὤν, εὔνους δὲ διὰ τὴν γνώμην. ὅμως οὖν Πεισίστρατος εἴτε αἰδοῖ τῇ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ τὴν σοφίαν αὐτοῦ, εἴτε καὶ μνήμῃ τῆς ἐφ' ἡλικίας, (λέγεται γὰρ, αὐτὸν παιδικὰ γενέσθαι,) οὐδὲν γε ἔδρασε κακὸν Σόλωνα. ὁ δ' οὖν Σόλων ὀλίγον ὕστερον ὑπέργηρως ὢν τὸν βίον ἐτελεύτησεν, ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ μεγάλην ἀπολιπὼν δόξαν. καὶ ἀνέστησαν αὐτῷ χαλκῆν εἰκόνα ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἀλλὰ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν δημοσίᾳ παρὰ τὰς πύλας πρὸς τῷ τείχει ἐν δεξιᾷ εἰσιόντων, καὶ περιῳκοδόμηται αὐτῷ ὁ τάφος.

Περὶ Οἰνυκίνου Ζαγκλαίων μονάρχου.

Κεφ. ιζ.

ΟΤι Σκύθης Οἰνύκινος ὁ τῶν Ζαγκλαίων μονάρχης ἀνέβη εἰς Ἀσίαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, καὶ αὐτὸν ἐνόμισε πάντων δικαιότατον ἀνθρώπων εἶναι, ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος παρ' αὐτὸν ἀνέβησαν. ὅτι παραιτησάμενος βασιλέα ἀφίκετο εἰς Σικελίαν, καὶ πάλιν ἐκ Σικελίας παρὰ βασιλέα ὀπίσω. τοῦτο δὲ Δημοκήδης ὁ Κροτωνιάτης οὐκ ἐποίησε: καὶ διὰ τοῦτο Δαρεῖος ὑπὲρ αὐτοῦ φλαύρως ἔλεγεν, ἀπατεῶνα λέγων, καὶ ἄνθρωπον κάκιστον. ὁ οὖν Σκύθης ἐν Πέρσαις μέγα ὄλβιος ὢν, γήρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον.

Περὶ Εὐθύμου, καὶ τοῦ ἐν Τεμέσῃ ἥρωος, καὶ παροιμίας.

Κεφ. ιη.

ΕΥθυμος ὁ Λοκρὸς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, πύκτης ἀγαθὸς ἦν, ῥώμῃ τε σώματος πεπίστευται θαυμασιώτατος γενέσθαι. λίθον γὰρ μεγέθει μέγιστον δεικνύουσι Λοκροί, ὃν ἐκόμισε, καὶ ἔθηκε πρὸ τῶν θυρῶν. Καὶ τὸν ἐν Τεμέσῃ ἥρωα φόρους πραττόμενον παρὰ τῶν περιοίκων ἔπαυσεν. ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ, ὅπερ ἄβατον ἦν τοῖς πολλοῖς, διηγωνίσατο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠνάγκασεν ὧνπερ ἐσύλησεν, ἀποτῖσαι πλείω. ἐντεῦθέν τοι καὶ ἐρρύησεν ἡ παροιμία, ἡ λέγουσα, ἐπὶ τῶν ἀλυσιτελῶς τι κερδαινόντων, ὅτι αὐτοῖς ἀφίξεται ὁ ἐν Τεμέσῃ ἥρως. λέγουσι δὲ τὸν αὐτὸν Εὔθυμον καταβάντα ἐπὶ τὸν Καικῖνον ποταμὸν, ὃς ἔστι πρὸ τῆς τῶν Λοκρῶν πόλεως, ἀφανισθῆναι.

Ἐπιτύμ-

nidé occupabat. Solon uerò ante domũ suam sedens, protendebat scutũ & hastã, inquiens, se arma sumpsisse ad asserendã patriam, quoad posset: & cum iam ætate minimè par esset ad agendum ducẽ (aut militẽ) tamen animo patriæ fauebat. Nihilominus tamen Pisistratus, seu reuerentia tanti uiri & sapientia, seu recordatione adolescentiæ prohibitus (dicitur em̃ amasius fuisse Solonis) nullo eum damno affecit. Solon uerò paulo pòst, ad decrepitã usq; senectutẽ ætate prouectus, uitam cũ morte cómutauit, magnãq; sapiẽtiæ & fortitudinis laudẽ sibi reliqt. Atq; in honorẽ eius ænea statua in foro posita est, sepultusq; publicè, iuxta portas mœniorũ, ad dextram introitus: ei & monumentum eius muro cinctum est.

De Oenycino Zanclæorum monarcha. Cap. XVII.

OEnycinus Scytha, Zanclæorũ princeps, cum ad Darium ascendisset in Asiam, omniũ hominũ, qui ex Græcia uenerant, existimatus est ab illo iustissimus esse. Hic cum à rege ueniã in Siciliam pficiscendi impetrasset, rursum è Sicilia retrorsum ad regẽ reuersus est. id quod Democedes Crotoniata nõ fecit: & ob hanc causam malis eum epithetis Darius affecit, uersipellem, uafrũ & pessimũ hominẽ appellans. Scytha uero in Persia summa cum fœlicitate, usq; ad mortẽ ætatẽ egit.

De Democede lege Herodotũ uel Suidam.

De Euthymo & Temesense heroe, & prouerbio. Cap. XVIII.

EVthymus in Locris Italiæ natus, pugil egregius, & corporis robore incredibili admirabilis fuisse creditur. Locri enim lapidem ostendunt magnitudine maximũ, quem portauit, & ante fores posuit. Idem Temesæo heroi, qui tributum ab accolis exigebat, hanc potestatem eripuit. Accedens enim in delubrũ eius, quod uulgò inaccessum erat, cũ ipso certamen iniuit, coëgitque multò plura, quàm prædatus fuerat, rependere. Vnde prouerbium manauit, quod de ijs qui inutiliter lucrantur, dicit, uenturum ad eos Temesæum heroa. Euthymum uerò, cum descendisset ad flumen Cæcim, quod præterlabitur ciuitatem Locrensium, non amplius in terris uisum esse perhibent.

† Βωμῶ

Vide Laertiũ in uita Anaxagoræ, lib. 2.

† Βωμῶ αὐτῷ ἵσταν

Epitaphiũ ſepulchro Anaxagoræ inſignitũ, & eiuſdem aræ. Cap. XIX.

HIc iacet, ille cui rerũ patuere receſſus, Atq; arcana poli, magnus Anaxagoras. Aræ etiã geminæ ei poſitæ ſunt, altera Mentis, altera Veritatis inſcripta.

Ἐπιτύμβιον Ἀναξαγόρου, καὶ † βωμὸς αὐτοῦ. Κεφ. ιθ.

ΕΝθάδ' ὁ πλεῖστον ἀληθείας ἐπὶ τέρμα περήσας οὐρανίου κόσμου, κεῖται Ἀναξαγόρας. Ὅτι καὶ † βωμὸς αὐτῷ ἵσταται, καὶ ἐπιγέγραπται ὁ μὲν νοῦ, ὁ δὲ ἀληθείας.

FINIS LIBRI VIII.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Η. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI VARIAE HISTORIAE

LIBER NONVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Quòd Hieron doctrinam cõplexus, & ſingulari in omnes liberalitate, peculiariq; in fratres amore fuerit. Cap. I.

HIeronẽ Syracuſium aiunt Græcorum fuiſſe perſtudioſum, et plurimi doctrinam feciſſe. itẽ ad largiẽda beneficia propenſiſſimum fuiſſe, multoq; promptiorem in dandis, quàm petentes in accipiendis. Erat autem laudabili animi magnitudine præditus, & ſummo candore (ſine ſuſpicione aut inquiſitione ulla) fratribus tribus numero conuixit, mirumq; in modũ tum ipſos amauit, tum ab iiſdem mutuo amore habitus eſt. Eadem ratione cũ Simonide uixit, & Pindaro. neq; Simonidẽ impediuit ſenectus ꝓfunda, quo minus ad eum ueniret. Erat enim Ceus auidiſſimus pecuniæ, magisq; ipſum commouit Hieronis munificentia, ut fama eſt.

† Πινδάρῳ

Ὅτι Ἱέρων, καὶ παιδείαν ἠγάπησε, καὶ εὐεργέτης ἦν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς γν ἀγαπηθεὶς. Κεφ. α.

ΙΕρωνά φασι, τὸν Συρακούσιον φιλέλληνα γενέσθαι, καὶ τιμῆσαι παιδείαν ἀνδρειότατα, καὶ ὡς ἦν προχειρότατος εἰς τὰς εὐεργεσίας λέγουσι. προθυμότερον γὰρ φασιν αὐτὸν χαρίζεσθαι, ἢ τοὺς αἰτοῦντας λαμβάνειν. ἦν δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρειότατος: ἀβασανίστως δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς συνεβίωσε, τρισὶν οὖσι, πάνυ σφόδρα ἀγαπήσας αὐτοὺς, καὶ ὑπ' αὐτῶν φιληθείς. γν περὶ μέρος τούτῳ φασὶ καὶ Σιμωνίδην συνεβίωσε καὶ † Πίνδαρος. καὶ οὐκ ὤκνησέ γε Σιμωνίδης βαρὺς ὢν ὑπὸ γήρως πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι. ἦν μὲν γὰρ καὶ φύσει φιλάργυρος ὁ Κεῖος, προύτρεπε δὲ αὐτὸν καὶ πλέον ἡ τοῦ Ἱέρωνος φιλοδωρεία φασί.

De Tauroſthenis uictoria. Cap. II.

VNo eodẽq; die uictoria Tauroſthenis ex Olympia Aeginam nunciata eſt ipſius parenti, ut alij affirmant, per ſpectrum. Alij uerò dicunt Tauroſthenẽ columbam à ſuis pullis madidis adhuc & implumibus abſtractam ſecum deportaſſe: cumq; uiciſſet, purpura alligata eã remiſiſſe, eamq; ſumma cũ feſtinatione ad pullos properantẽ eodem die ex Piſa in Aeginam aduolaſſe.

† Ἀπαυθημερίζειν, eodẽ die redire, Xenophonti.

† Πίσης

Περὶ Ταυροσθένους νίκης. Κεφ. β.

ΟΤι ἐν Αἰγίνῃ ἐξ Ὀλυμπίας αὐθημερὸν διηγγέλη ἡ νίκη τοῦ Ταυροσθένους τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὑπὸ φάσματός φασιν: ἄλλοι δέ φασι, περιστερὰν τὸν Ταυροσθένην ἐπάγεσθαι ἀπολιποῦσαν τοὺς ἑαυτῆς νεοττοὺς ὑγροὺς ἔτι, καὶ ἀπτῆνας. νικήσαντα δὲ ἀφεῖναι τὴν πελειάδα, προσάψαντα πορφύραν αὐτῇ. τὴν δὲ ἐπειγομένην πρὸς τοὺς νεοττοὺς, † ἀπαυθημερίσαι ἐκ † Πίσης εἰς Αἴγιναν.

De quorundam & Alexandri delicijs atq; ſuperbia. Cap. II.

Περί τινων, καὶ τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου, τρυφῆς, καὶ ὑπερηφανίας. Κεφ. γ.

Ὅτι διέθρυπτε τοὺς ἑταίρους Ἀλέξανδρος τρυφᾶν ἐπιχωρῶν αὐτοῖς. εἴγε καὶ Ἄγνων χρυσοῦς ἥλους ἐν ταῖς κρηπῖσιν ἐφόρει. Κλεῖτος δὲ εἴποτε μέλλοι τισὶ χρηματίζειν, ἐπὶ πορφυρῶν βαδίζων εἱμάτων τοὺς δεομένους προσίετο. Περδίκκᾳ δὲ καὶ Κρατερῷ φιλογυμναστοῦσιν, ἠκολούθουν διφθέραι σταδιαῖαι τὸ μέγεθος, ἀφ' ὧν περιλαμβάνοντες τόπον εὐμεγέθη ἐν ταῖς καταστρατοπεδείαις ἐγυμνάζοντο. εἵπετο δὲ αὐτοῖς καὶ πολλὴ κόνις διὰ ὑποζυγίων εἰς τὰ γυμνάσια λυσιτελὴς οὖσα. Λεοννάτῳ καὶ Μενελάῳ φιλοθηροῦσιν αὐλαῖαι σταδίων ἑκατὸν ἠκολούθουν. Αὐτῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἡ μὲν σκηνὴ ἦν κλινῶν ἑκατόν. χρυσοῖ δὲ κίονες πεντήκοντα διειλήφεσαν αὐτὴν, καὶ τὸν ὄροφον αὐτῆς ἀνεῖχον. αὐτὸς δὲ ὁ ὄροφος διάχρυσος ἦν, καὶ ἐκπεπόνητο ποικίλμασι πολυτελέσι. καὶ πρῶτοι μὲν Πέρσαι πεντακόσιοι οἱ καλούμενοι μηλοφόροι περὶ αὐτὴν ἐντὸς εἱστήκεισαν, πορφυρᾶς, καὶ μηλίνας ἠσθημένοι στολάς. ἐπ' αὐτοῖς δὲ τοξόται χίλιοι φλόγινα ἐνδεδυκότες καὶ ὑσγινοβαφῆ. πρὸ δὲ τούτων οἱ ἀργυράσπιδες ἑκατὸν Μακεδόνες. ἐν μέσῃ δὲ τῇ σκηνῇ χρυσοῦς ἐτίθετο δίφρος, καὶ ἐπ' αὐτῷ καθήμενος Ἀλέξανδρος ἐχρημάτιζε περιεστώτων αὐτῷ πανταχόθεν τῶν σωματοφυλάκων. περιῄει δὲ τὴν σκηνὴν περίβολος ἔνθα ἦσαν Μακεδόνες χίλιοι, καὶ Πέρσαι μύριοι, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα ῥᾳδίως προσελθεῖν αὐτῷ. πολὺ γὰρ ἦν τὸ ἐξ αὐτοῦ δέος ἀρθέντος ὑπὸ φρονήματος, καὶ τύχης εἰς τυραννίδα.

Περὶ Πολυκράτους σπουδῆς περὶ τὸν Ἀνακρέοντα, καὶ ζηλοτυπίας. Κεφ. δ.

Πολυκράτης ὁ Σάμιος ἐν Μούσαις ἦν, καὶ Ἀνακρέοντα ἐτίμα τὸν Τήϊον, καὶ διὰ σπουδῆς ἦγε, καὶ ἔχαιρεν αὐτῷ, καὶ τοῖς ἐκείνου μέλεσιν· οὐκ ἐπαινῶ δὲ αὐτοῦ τὴν τρυφήν. Ἀνακρέων ἐπήνεσε Σμερδίην θερμώτερον τὰ παιδικὰ Πολυκράτους. εἶτα ἥσθη τὸ μειράκιον ὑπὸ τοῦ ἐπαίνου, καὶ τὸν Ἀνακρέοντα ἠσπάζετο σεμνῶς, εὖ μάλα ἐρῶντα τῆς ψυχῆς, ἀλλ' οὐ τοῦ σώματος. μὴ γάρ τις ἡμῖν διαβαλλέτω πρὸς θεῶν τὸν ποιητὴν τὸν Τήϊον, μηδ' ἀκόλαστον εἶναι λεγέτω. ἐζηλοτύπησε δὲ Πολυκράτης, ὅτι τὸν Σμερδίην ἐτίμησε, καὶ ἑώρα τὸν ποιητὴν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀντιφιλούμενον. καὶ

Alexander ſuos familiares & ſocios, permiſsione luxus & luxuriẹ corrupit. Nam & Agnon aureos clauos in crepidis geſtare ſolebat. Cletus uerò, ſi quando tractare cauſas uellet, purpureis ueſtibus induebatur, atq; ſic apparebat corã ijs q̃ negotia ſua ipſi proponerẽt. Perdiccã uerò & Craterũ deditos arti pugilandi, ſequebãtur ſtadiales magnitudine diphtheræ, quibus amplisſimũ locũ cõprehendebant in caſtrametationibus, ut in eo ſe exercerẽt. Sequebatur etiã eos multus puluis, per iumẽta uectus, qui ad exercitiorũ certamina pertinebat. Leonnatum & Menelaũ, uenandi ſtudio deditos, †aulæa centũ ſtadiorũ ſequebant̃. Ipſi uerò Alexandro tabernaculũ erat centũ lectorũ ſpacij capax, quinquaginta columnis aureis interſtinctũ, quibus tectũ ſuffulciebat̃. Ipſum uerò tectũ erat inauratũ, & magnifica arte uarietateq; cõcinnatum. Atque primi ſtabant circa ipſum interius Perſæ, qui dicebãtur Melophori, purpureas melinasq; ſtolas induti. Poſt eos ſagittarij mille, flammei atq; hyſgini coloris ueſtibus amicti. ante hos centũ ſcutati Macedones, cũ ſcutis argenteis. In medio tabernaculi aurea ſella ponebatur, in qua ſedens Alexander, cauſas ſolebat cognoſcere, circũcingentibus undequaq; cuſtodibus corporis. Ambibat aũt tabernaculũ circuitus, quẽ tenebant mille Macedones, & Perſarũ decẽ millia, neq; quiſquã facile ad regẽ accedere audebat. Magn⁹ eñ timor exiſtebat ex eo, q̃ ſuperbia & fortuna in tyrannidem elatus eſſet.

†tentoria

De diligentia Polycratis in audiendo Anacreonte & zelotypia. Cap. IIII.

Polycrates Samius frequentẽ operam muſis nauauit: & Anacreontẽ Teium fecit plurimi, ſeduloq; ei adhæſit, & delectatus eſt tum ipſo, tum eius carminibus: ueruntamen luxũ eius nõ poſſum laudare. Anacreon Smerdiam Polycratis amaſium, feruentiore præconio in cœlũ uſq; euexerat: qua laude plurimũ gaudẽs adoleſcens, colebat imprimis & obſeruabat Anacreontem, qui magno amore ſolertiam & indolem eius, non autem corpus proſequebatur. Nemo enim per deos, hanc calumniam impingat Teio poëtæ, neq; eum intemperantiæ aut incontinentiæ arguat. Polycrates uerò commotus zelotypia, quòd Smerdiam celebraſſet, & poëtã à puero redamari uideret, adole-

adolescentem rasit: & illi quidem turpitudinem, Anacreonti uerò dolorē, ut ipse putabat, attulit. At ille dissimulans prudenter moderateq; se Polycratem accusare, transtulit crimē in adolescentulum: obiecitq; ei audaciam & inertiā, qui contra suos ipsius crines arma sumpsisset. Verùm carmen suum de capillorum hoc incommodo, cantet ipse Anacreon. Nam id multo præstiterit, quàm si ego faciam.

De Hierone & Themistocle.
Cap. V.

THemistocles Hieronem cum equitatu uenientē ad ludos Olympicos, uetuit certamen spectare, dicēs: Eum qui maximi periculi se socium non præbuisset, non æquum esse, ut communis festiuitatis particeps fieret: & ob eam rem laudem est assecutus Themistocles.

De Pericle, & filijs eius pestilentia mortuis. Cap. VI.

PEricles, cum grassante pestilentia liberos amisisset, fortisimè tulit eorū mortem: autorq; fuit Atheniensibus, ut omnes facilius ferrent interitum amicissimorum quorumuis.

De Socratis, in omnibus rebus, animi constantia, Cap. VII.

† τὸ τῶ

XAnthippe dicebat, etiam mille perturbationibus rempub. obruentibus, tamen omni tempore Socratem, eodem uultu, siue domo egrederetur, siue rediret domū, uideri. Nam ad omnia animum æquum præ se ferebat, & bene moderateq; compositum, longeq; à dolore remotum, & omni metu superiorem.

Dionysius libidinis in mulieres incontinens. Cap. VIII.

DIonysius iunior in Locrēsium urbē ueniēs (Doris enim ipsius mater Locrēsis erat) maximas ciuitatis domus occupauit, easq; rosis, serpillis, alijsq; id genus floribus strauit: & filias Locrensium accersebat, atq; rē cum eis habebat intēperantisimè. cuius flagitij nefandā spurcitiē nō impunè tulit. Cū em̄ regnū ipsius per Dioné esset sublatū, tum Locrenses uxorem Dionysij unà cum filiabus prostituerunt, sinéque intermisione stuprum eis intulerunt, præsertim qui affinitate uel cognatione cum ijs uirginibus, quas Dionysius corruperat, erant coniuncti.

καὶ ἀπέκειρε τὸν παῖδα ὁ Πολυκράτης, ἐκεῖνον μὲν αἰσχύνων, οἰόμενος δὲ λυπεῖν Ἀνακρέοντα. ὁ δὲ οὐ προσεποιήσατο αἰτιᾶσθαι τὸν Πολυκράτην σωφρόνως, καὶ ἐγκρατῶς: μετήγαγε δὲ τὸ ἔγκλημα ἐπὶ τὸ μειράκιον, ἐν οἷς ἐπεκάλει τόλμαν αὐτῷ καὶ ἀμαθίαν ὁπλισαμένῳ κατὰ τῶν ἑαυτοῦ τριχῶν. τὸ δὲ ᾆσμα τὸ ἐπὶ τῷ πάθει τῆς κόμης Ἀνακρέων ᾀσάτω. ἐμοῦ γὰρ αὐτὸς ἄμεινον ᾄσεται.

Περὶ Ἱέρωνος καὶ Θεμιστοκλέους.
Κεφ. ε.

ΘΕμιστοκλῆς Ἱέρωνα ἥκοντα εἰς Ὀλυμπία Ὀλυμπίων ἀγομένων, ἵππους ἄγοντα, εἶρξε τῆς ἀγωνίας, εἰπών. τὸν μὴ μεταλαβόντα τοῦ μεγίστου τῶν κινδύνων, τῶν πανηγύρεων μεταλαμβάνειν μὴ δεῖν, καὶ ἐπῃνέθη Θεμιστοκλῆς.

Περὶ Περικλέους, καὶ υἱῶν αὐτοῦ λοιμῷ ἀποθανόντων. Κεφ. ς.

ΟΤι Περικλῆς ἐν τῷ λοιμῷ τοὺς παῖδας ἀποβαλὼν ἀνδρειότατα τὸν θάνατον αὐτῶν ἤνεγκε, καὶ πάντας Ἀθηναίους εὐθυμότερον ἔπεισε τοὺς τῶν φιλτάτων θανάτους φέρειν.

Περὶ Σωκράτους ἐν πᾶσιν εὐθυμίας.
Κεφ. ζ.

ΕΛεγεν ἡ Ξανθίππη ὡς μυρίων μεταβολῶν τὴν πόλιν κατασχουσῶν, ἐν πάσαις ὅμοιον † ἦν τὸ Σωκράτους πρόσωπον, καὶ προϊόντος ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐπανιόντος, ἀεὶ θεᾶσθαι. ἥρμοστο γὰρ πρὸς πάντα ἐπιεικῶς, καὶ ἦν ἵλεως ἀεὶ τὴν διάνοιαν, καὶ λύπης ὑπεράνω πάσης, καὶ φόβου κρείττων παντὸς ὤν.

Ὅτι ἀκόλαστος περὶ γυναῖκας ὁ Διονύσιος. Κεφ. η.

ΟΝέος Διονύσιος εἰς τὴν Λοκρῶν πόλιν παριὼν, (εἶγε ἡ Δωρὶς ἡ μήτηρ αὐτοῦ Λοκρὶς ἦν,) τοὺς οἴκους τῶν μεγίστων τῶν ἐν τῇ πόλει καταλαμβάνων, ῥόδοις, καὶ ἑρπύλλοις, καὶ ἄλλοις ἄνθεσι καταστρωννὺς, τὰς τῶν Λοκρῶν θυγατέρας μετεπέμπετο, καὶ συνῆν αὐταῖς ἀκολαστότατος. ὑπὲρ δὴ τούτου ἔτισε δίκην. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῦ ἡ τυραννὶς κατελύθη ὑπὸ Δίωνος, ἐνταῦθα οἱ Λοκροὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Διονυσίου, καὶ τὰς θυγατέρας κατεπόρνευσαν, καὶ ἀνέδην αὐταῖς ἐνύβριζον πάντες, μάλιστα οἱ προσήκοντες ταῖς παρθένοις ταῖς ὑπὸ Διονυσίου διεφθαρμέναις.

ἡνίκα δὲ διάπυροι ἐγένοντο ὑβρίζοντες, κεντοῦντες αὐτὰς ὑπὸ τοῖς ὄνυξι τοῖς τῶν χειρῶν, βελόναις ἀπέκτειναν: τὰ δὲ ὀστᾶ κατέκοψαν ἐν ὅλμοις: καὶ τὰ κρέα τῶν ὀστῶν ἀφελόντες ἐπηράσαντο τοῖς μὴ γευσαμένοις αὐτῶν. εἰ δέ τι περιελείφθη ἐξ αὐτῶν, κατεπόντωσαν. ὁ δὲ ἐν Κορίνθῳ πολλαῖς, καὶ ποικίλαις χρησάμενος βίου μεταβολαῖς, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀπορίαν, τελευταῖον δὲ μητραγυρτῶν, καὶ κρούων τύμπανα, καὶ καταυλούμενος δὲ, τὸν βίον κατέστρεψεν.

Ὅτι καὶ Δημήτριος ἀκόλαστος.

Κεφ. θ.

Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ᾕρει τὰς πόλεις, καὶ τῇ ἑαυτοῦ τρυφῇ καταχρώμενος, χίλια μὲν καὶ διακόσια τάλαντα πρόσοδον ἑαυτῷ περιεποιήσατο καθ᾽ ἕκαστον ἔτος, καὶ ἐκ τούτων ὀλίγα μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐδαπάνα, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὴν ἀκολασίαν τὴν ἑαυτοῦ. μύροις τε ἐρραίνετο καὶ αὐτῷ τὸ δάπεδον, καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἔτους ὥραν τὰ ἐνακμάζοντα τῶν ἀνθῶν τότε ὑπεστρώννυτο αὐτῷ, ἵνα κατ᾽ αὐτῶν βαδίζῃ. ἦν δὲ καὶ πρὸς γυναῖκας ἀκόλαστος, καὶ νεανικοῖς ἔρωσιν ἐπεχείρει. ἔμελε δὲ αὐτῷ καὶ καλῷ εἶναι· ἐνθετίζοντι τὴν τρίχα, καὶ ξανθιζομένῳ, καὶ ὑπαλειφομένῳ τὸ πρόσωπον παιδέρωτι: καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ἐχρῆτο ἀλείμμασι προσφιλοτιμούμενος τῇ ῥαθυμίᾳ.

Περὶ Πλάτωνος βίου ὀλιγωρίας.

Κεφ. ι.

Ὁ Πλάτων νοσεροῦ χωρίου λεγομένου εἶναι τῆς Ἀκαδημίας, καὶ συμβουλευόντων αὐτῷ ἰατρῶν εἰς τὸ Λύκειον μετοικῆσαι, οὐκ ἠξίωσεν, εἰπών: ἀλλ᾽ ἔγωγε οὐκ ἂν οὐδὲ εἰς τὰ ἄκρα τὰ τοῦ Ἄθω μετῴκησα ἂν, ὑπὲρ τοῦ † μακροβιωτέρου γενέσθαι.

Περὶ Παρρασίου τοῦ ζωγράφου.

Κεφ. ια.

Παρράσιος ὁ ζωγράφος ὅτι μὲν πορφυρίδα ἐφόρει, καὶ χρυσοῦν στέφανον περιέκειτο, μαρτυροῦσι καὶ ἄλλοι, καὶ τὰ ἐπιγράμματα δὲ ἐπὶ πολλῶν εἰκόνων αὐτοῦ. ἠγωνίσατο δέ ποτε ἐν Σάμῳ. συνέτυχε δὲ ἀντιπάλῳ οὐ κατὰ πολὺ ἐνδεεστέρῳ αὐτοῦ, εἶτα ἡττήθη. τὸ δὲ ἐπίγραμμα ἦν αὐτῶν ὁ Αἴας ὑπὲρ τῶν ὅπλων τῶν Ἀχιλλέως ἀγωνισάμενος πρὸς τὸν Ὀδυσσέα. ἡττηθεὶς δὲ, εὖ μάλα ἀστείως ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν συναχθόμενον αὐτῷ τῶν ἑταίρων ὁ Παρράσιος, ἔφη

Cum uerò libidinem in eis expleuissent, compunctas acubus intra digitorum ungues, interemerũt, ossaq; in mortarijs cõtuderunt, & carnes ab ossibus abstractas si quis nõ gustasset, eum diris deuouerũt. Quod uerò reliquum ex ipsis esset, mari demerserũt. At Dionysius Corinthi, multas uariasq; uitæ uicissitudines expertus, ob extremam mendicitatẽ, tandem † metragyrta stipem ab hominibus cogendo, tympanaq; pulsando, & tibijs modulando uitam exegit.

† Metragyrtæ initiati sacris Phrygiæ deæ seu matris deũm, tympana gestantes stipem cogebãt.

Quod & Demetrius incõtinens fuerit. Cap. IX.

Demetrius Poliorcetes, cum obsidione cepisset urbes, abusus sua luxuria, talenta mille & ducenta singulis annis ab ijs exegit: atq; huius summæ minimã partem in exercitum insumebat, reliqua in libidinem luxuriamq; conferebat omnia. Vnguentis tum ipse, tum pauimentũ eius diffluebat: & singulis anni partibus flores recentes ei substernebantur, ut in ipsis uestigia poneret. Erat etiam immodicus erga mulieres, & adolescentium amores aucupabatur. Maximam quoque suijpsius curã gerebat, in uenustate conseruanda comparandaq;. Nam capillos decorè pectendo disponebat, & rufos faciebat, faciem pæderote inungebat: itẽq; alijs unguentis utens, summum studium suæ dissolutioni pendebat.

De Platonis uitæ contemptu.

Cap. X.

Plato, cum Academia diceretur locus esse pestilens, & medici consilium darent, ut in Lyceũ scholam transferret, nequaquã obtemperauit, dicẽs: Atqui ego producendæ uitæ causa, ne in Atho quidem summitatẽ transmigrare uelim.

† μακροβιώτερον

De Parrhasio pictore. Cap. XI.

Parrhasius pictor, quòd purpuram gestare, caputq; aurea corona redimire solitus sit, cùm alij testantur, tum etiam epigrammata multarum eius imaginum. Certauit hic quodam tempore in Samo, incidit que in aduersarium, non multo se inferiorem, atque superatus est. Propositum autem quod in manus sumpserant, erat Aiax dimicans cum Vlysse, pro Achillis armis. Victus Parrhasius, urbanè cuidam condolenti ex familiaribus dixit:

dixit: se quidem parui pendere uictoriã: condolere autem filio Telamonis, qui in eadem re bis iam aduersario fuisset inferior. Vtebatur scipione aureis circumuoluto clauiculis, & aureis fibulis supernè calceamentorum ligulas constringebat. Aiunt eum sine omni molestia & labore in suo opificio uersatum esse, sed alacri facilíq; animo: quoniam & cantu & modulatione uocis submissa laborem artis mitigare leuareq; solebat. Refert hęc Theophrastus.

† τὰς ἀναγωγὰς, Eustathius in Iliad. ξ. ubi citat hunc locũ, sed librarij (puto) corruperunt pro τοὺς ἀναγωγέας.

De Epicureis expulsis ab Romanis & Messenijs. Cap. XII.

Romani Alcæum & Philiscum Epicureos ex urbe eiecerunt, eò quòd multarũ flagitiosarumq; libidinũ autores essent adolescentibus. Etiam Messenij Epicureos expulerunt.

De Dionysij uoracitate, & pinguedine. Cap. XIII.

Dionysium Heracleotam filium Clearchi tyranni, fama est ex quotidiana uoracitate luxuq; paulatim se ipsum nimia carne ac pinguedine impleuisse. Immensa igitur corporis crassitudo, & carnis incremẽtum, spirandi facultatem ei adimebant. Medici uerò hoc ei remedium illius morbi præscripserunt: ut tenuissimis & oblongis acubus ad hunc usum paratis, latera transmitterentur, eæq; per uentrem impellerentur, dormiente ipso profundiùs. Id negotium alijs datũ est: & donec acus carnẽ agnatam, & quasi alienam transfoderet, ille non aliter iacebat quàm lapis. Cum uerò trãsisset eò, ubi ualidum erat & genuinũ corpus, neque ampliùs ex nimia pinguedine ascititium, tum persentiscebat, & è somno excitabatur. Quod si quando negotia hominum audire, iuraq; dare uellet, cistam corpori prætendebat (quidam uerò non cistam, sed turriculam affirmant fuisse) ut reliquę partes occulerentur, solaq; facies superemineret: atq; sic cum ijs colloquebatur: pessimã mehercule uestem illam indutus, magisq; belluę uallũ quoddam, quàm hominis amictum.

De Philetæ corporis macie. Cap. XIIII.

Philetam

ἔφη γοῦν· αὐτὸς μὲν ὑπὲρ τῆς ἥττης ὀλίγον φροντίζειν· συνάχθεσθαι δὲ τῷ παιδὶ τοῦ Τελαμῶνος, δεύτερον τοῦτον ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἡττηθέντι. κατεῖχε δὲ καὶ σκίπωνα χρυσᾶς ἕλικας ἔχοντα περιερπούσας, χρυσοῖς τε ἀνασπάστοις ἐπέσφιγγε † τοὺς ἀναγωγέας τῶν βλαυτῶν. φασὶ δὲ αὐτὸν, μηδὲ ἄκοντα, μηδὲ ἐπιπόνως τὰ ἐν τῇ τέχνῃ χειρουργεῖν, πάνυ δὲ εὐθύμως, καὶ ῥᾳδίως. καὶ γὰρ, καὶ ᾖδεν, καὶ ὑποκινυρόμενος, τὸν κάματον τὸν ἐκ τῆς ἐπιστήμης, ἐπειρᾶτο ἐπελαφρύνειν. λέγει δὲ ταῦτα Θεόφραστος.

Περὶ Ἐπικουρείων ἐξωσθέντων ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ Μεσσηνίων. Κεφ. ιβ.

Ὅτι Ῥωμαῖοι Ἀλκαῖον, καὶ Φιλίσκον τοὺς Ἐπικουρείους ἐξέβαλον τῆς πόλεως, ὅτι πολλῶν καὶ ἀτόπων ἡδονῶν εἰσηγηταὶ τοῖς νέοις ἐγένοντο. καὶ Μεσσήνιοι δὲ ἐξέωσαν τοὺς Ἐπικουρείους.

Περὶ Διονυσίου ἀδδηφαγίας, καὶ παχύτητος. Κεφ. ιγ.

Διονύσιον τὸν Ἡρακλεώτην Κλεάρχου τοῦ τυράννου υἱὸν ἀκούω ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν ἀδδηφαγίας, καὶ τρυφῆς λαθεῖν αὑτὸν ὑπερσαρκήσαντα, καὶ καταπιανθέντα. τά τ' ἐπίχειρα γοῦν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα μεγέθους, καὶ τοῦ περὶ τὰς σάρκας ὄγκου, ἐκαρποῦτο δύσπνοιαν. φάρμακον οὖν αὐτῷ τοῦδε τοῦ πάθους συνέταξαν οἱ ἰατροί φασι· βελόνας λεπτὰς κατασκευάσασθαι μηκίστας, εἶτα ταύτας διὰ τῶν πλευρῶν, καὶ τῆς κοιλίας διωθεῖν, ὅταν εἰς ὕπνον τύχῃ βαθύτερον ἐμπεσών. ἦν δ' ἄρα τοῦτο ἐπιμελὲς ἑτέροις δρᾶν, ἔστ' ἂν ὅλη διὰ τῆς πεπωρωμένης καὶ τρόπον τινὰ ἀλλοτρίας αὐτοῦ σαρκὸς διεῖρπεν ἡ βελόνη, ἀλλ' ἐκεῖνός γε ἔκειτο λίθου διαφέρων οὐδέν· εἰ δὲ ἀφίκοιτο τὸ βέλος ἔνθα λοιπὸν ἦν αὐτὸ τὸ σῶμα ἐρρωμένον, καὶ ἴδιον, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς ἄγαν πιμελῆς ἀλλότριον, τηνικαῦτα καὶ ἐκεῖνος ᾐσθάνετο, καὶ ἐγείρετο ἐκ τοῦ ὕπνου. τοὺς δὲ χρηματισμοὺς ἐποιεῖτο τοῖς βουλομένοις αὐτῷ προσιέναι, κιβωτὸν τοῦ σώματος προβαλλόμενος· οἱ δὲ οὐδὲ κιβωτόν φασιν, ἀλλὰ πυργίσκον, ἵνα τὰ μὲν λοιπὰ μέρη αὐτοῦ ἀποκρύπτοιτο, τὸ δὲ πρόσωπον μόνον ὑπερέχον διαλέγοιτο· πονηρὰν ὦ θεοὶ ταύτην ἐκεῖνος τὴν στολὴν ἀμπεχόμενος, καὶ θηρίου φρουρὰν μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπου ἐσθῆτα.

Περὶ Φιλήτα σώματος λεπτότητος. Κεφ. ιδ.

Φιλήταν

Φιλήταν λέγουσι τὸν Κῶον λεπτότατον γενέσθαι τὸ σῶμα. ἐπεὶ τοίνυν ἀνατραπῆναι ῥᾴδιος ἦν ἐκ πάσης προφάσεως, μολιβδίνους (φασὶ) πεποιημένα εἶχεν ἐν τοῖς ὑποδήμασι πέλματα, ἵνα μὴ ἀνατρέπηται ὑπὸ τῶν ἀνέμων, εἴποτε σκληροὶ καταπνέοιεν. εἰ δὲ ἦν οὕτως ἀδύνατος ὡς τε μὴ ἀντέχειν πνεύματι, πῶς οἷός τε ἦν τοσοῦτον φορτίον ἐπάγεσθαι; ἐμὲ μὲν οὖν τὸ λεχθὲν οὐ πείθει, ὃ δὲ ἔγνων ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς τοῦτο εἶπον.

Περὶ Ὁμήρου. Κεφ. ιε.

Ὅτι ποιητικῆς ἁπάσης Ἀργεῖοι τὰ πρῶτα Ὁμήρῳ ἔδωκαν, δευτέρους δὲ αὐτοῦ ἔταττον πάντας. ποιοῦντες δὲ θυσίαν, ἐπὶ ξενία ἐκάλουν τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ Ὅμηρον. λέγεται δὲ κἀκεῖνο πρὸς τούτοις, ὅτι ἄρα ἀπορῶν ἐκδοῦναι τὴν θυγατέρα, ἔδωκεν αὐτῇ προῖκα ἔχειν τὰ ἔπη τὰ Κύπρια, καὶ ὁμολογεῖ τοῦτο Πίνδαρος.

Περὶ Ἰταλίας, καὶ Μάρου ἱππομιγοῦς ἀνθρώπου. Κεφ. ις.

Τὴν Ἰταλίαν ᾤκησαν πρῶτοι Αὔσονες αὐτόχθονες. πρεσβύτατον δὲ γενέσθαι Μάρην τινὰ καλούμενον, οὗ τὰ μὲν ἔμπροσθεν λέγουσιν ἀνθρώπῳ ὅμοια, τὰ κατόπισθεν δὲ ἵππου, καὶ αὐτὸ δὲ τοὔνομα εἰς τὴν Ἑλλάδα φασὶν ἱππομιγὴς δύναται. δοκεῖ δέ μοι πρῶτος ἵππον ἀναβῆναι, καὶ ἐμβαλεῖν αὐτῷ χαλινόν: εἶτα ἐκ τούτου διφυὴς πιστευθῆναι. μυθολογοῦσι δὲ αὐτὸν, καὶ βιῶναι ἔτη τρία καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. καὶ ὅτι τρὶς ἀποθανὼν, ἐβίω τρίς. ἐμοὶ δὲ οὐ πιστὰ δοκοῦσιν. Ὅτι τὴν Ἰταλίαν φασὶν, οἰκῆσαι ἔθνη πάμπολλα, καὶ ὅσα οὐκ ἄλλην γῆν: τὸ δὲ αἴτιον, διὰ τὴν τῶν ὡρῶν εὐκρασίαν, καὶ τὴν τῆς χώρας ἀρετὴν, καὶ τὸ εὔυδρον αὐτῆς, καὶ τὸ πάμφορον, καὶ τὸ εὔβοτον, καὶ ὅτι ποταμοῖς ἐστι κατάρρυτος, καὶ ὅτι θάλασσα ἀγαθὴ περίκειται αὐτῇ, ὅρμοις πανταχόθεν διειλημμένη, καὶ καταγωγαῖς ἀφθόνοις, καὶ κατάρσεσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν οἰκητόρων ἥμερον, καὶ πρᾶον ἐπῆρε πολλοὺς εἰς τὴν μετοίκησιν. Καὶ ὅτι πόλεις ᾤκησαν τὴν Ἰταλίαν πάλαι ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν πρὸς ταῖς χιλίαις.

Περὶ Δημοσθένους τύφου. Κεφ. ιζ.

Κουφότη-

Philetam Coum aiũt macerrimo corpore fuisse. Quoniam igitur quauis occasione facile subuerti potuit, ferunt eum ferreas habuisse soleas in calceis, ne à uentis prosterneretur, si paulò durius eum afflasset. Quod si sic fuit imbecillus, & omnium uirium impos, ut uento non posset obluctari, quomodo tãdem onus sufferre tantum poterat? Mihi sanè dissimile uero esse uidetur: attamen quod legi & cognoui, id in medium attuli.

De Homero. Cap. XV.

Argiui poëticæ totius primã Homero palmam tribuebant, ab eo reliquos oẽs secundos ponebant: & si quando rem diuinam facerent, † in hospitalitijs inuocabant Apollinem & Homerũ. Fertur præter hæc etiam illud, † cum incertus esset, quomodo cuiue filiam elocaret, dotem ei Cypria carmina dedisse: cuius rei testis est Pindarus.

† ad hospitij consuetudinẽ uocabant, uel inuitabãt.

† cum ꝓpter inopiam elocare filiã non posset.

De Italia, & Mare qui fuit Hippomiges. Cap. XVI.

Italiam primi Ausones inhabitarũt, indigenæ. Antiquissimum in ea uirũ asserunt fuisse, nomine Marem, cuius anterior facies homini, posterior equo similis fuerit: & nomen ipsum propemodũ pollere quod apud Græcos ἱππομιγής. Atqui mea quidem hæc est sentẽtia, quod eum primùm omnium ascendisse equũ, & freno moderatum esse, atq; coercuisse putẽ: atq; ob eam causam duplicis naturæ creditum esse. Fabulantur eum centum & uiginti tres annos in uiuis egisse, & ter à morte reuixisse: quod mihi ter ueritati repugnare uidetur. In Italia permultos uariosq; populos habitasse ferunt, plures quidem quàm in ulla alia terra: eam potissimum ob causam, quòd omnium anni partium in ea sit moderata tempestas, ꝙ regio bonitate telluris excellens sit, & aquis irrigua, fertilisq; omniũ fructuũ, atq; cõpascua, itẽq; quòd fluuijs perfusa, mare quoq; cõmodum adiectũ habeat, portubusq; ex omni parte sit interstincta, & appellendis, soluẽdisq; nauibus idonea. Sed & inhabitatorum singularis benignitas & mansuetudo, multos pellexit, ut in eam suas sedes transferrent. Adhæc aiunt, ueterum memoria mille centũ & nonaginta septem urbibus Italiam præditam atq; ornatam fuisse.

Vide Cælium Rhod. libro 9. cap. 26.

De iactantia ac leuitate Demosthenis. Cap. XVII.

Leuitatis

Leuitatis redarguere Demosthenē uidetur hæc fama, quæ de ipso diuulgata est, quòd aquam ferentes eum fastu impleuerint, cum ipso prætereunte aliquid de ipso susurrabant. Nam etiam illis titillatus est: & sustulit sese, ut quis nam esset, cōspici posset, si quando plausu eum concio afficeret.

De Themistocle. Cap. XVIII.

Themistocles Neoclis filius seipsum quercubus comparabat. quoniam illis proteguntur, & opus habent mortales, si ingruat pluuia, tegimenq; ramorum appetūt. Quòd si serenus aer sit, accedentes, uellicāt eas, & ramis corticibusq; denudant. Idem dicebat, Si mihi quis duas uias monstraret, alteram ad infernum ducentem, alteram ad tribunal, multò libentius ingrederer eam, quæ rectà ad infernum tenderet.

τ ὑπερέχοντες

Quòd Demosthenes, uocante Diogene in cauponam, introire recusarit. Cap. XIX.

Diogenes quodam tempore prandiū in caupona sumebat: cumq; uideret prætereuntem Demosthenem, eum ut accederet inuitabat. Qui cum renueret, Putas, inquit, ô Demosthenes hoc esse tibi dedecori, si in cauponam ingrediaris, cum nulla dies prætereat quin dominus tuus intrò ueniat: populum intelligens, & de plebe singulos. quoniam concionatores & oratores, multitudinis quodammodo serui existunt.

De Aristippo. Cap. XX.

Aristippus cum naui uectus oborta tempestate supra modū perturbaretur, quidam ex ijs qui simul nauigabāt: Núm ne, inquit, etiam tu metu percelleris, quemadmodum uulgus? At ille, Prorsus, ait, neq; iniuria. Vobis em̃ de uita scelerosa infeliciq; labor est, & p̄sens piculū: mihi uerò de felicitate atq; beatitudine.

De Theramene. Cap. XXI.

Theramenes cum in quadam domo uersatus, inde prodijsset, illa subito lapsu corruit. Atq; cum Athenienses alij aliunde ad eum confluerent, & inopinatæ saluti cōgratularentur: ille præter omnium opinionem respondit, O Iupiter, cuinam me tempori reseruas? Nec multo pòst à triginta tyrannis de medio sublatus est, coactus cicutam bibere.

Quinam in arte medendi studium posuerint. Cap. XXII.

Κουφότητα ἔοικε κατηγορεῖν οὗτος ὁ λόγος, ὁ λέγων περὶ Δημοσθένους, ὅτι ἄρα τύφου αὐτὸν ἀπεπλήρουν καὶ οἱ ὑδροφοροῦντες, εἴποτε παριόντος αὐτοῦ ὑπὲρ ἐκείνου τι ψιθυρίσαιεν. ὃς γὰρ καὶ ὑπὸ ἐκείνων ἐκουφίζετο· καὶ ἐπαιρόμενος ἦν δῆλος, τίς ἦν, εἴποτε ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκροτήθη.

Περὶ Θεμιστοκλέους. Κεφ. ιη.

Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλέους ἑαυτὸν εἴκαζε ταῖς δρυσὶ, λέγων ὅτι ἐκείνας ὑποτρέχονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ δέονται αὐτῶν, ὅταν ὕῃ, στέγειν ἐκ τῶν κλάδων ποθοῦντες· ὅταν δὲ οὔσης εὐδίας παρίωσι, τίλλουσιν αὐτὰς, καὶ περικλῶσιν. Ὁ δὲ αὐτὸς ἔλεγεν εἴ μοί τις ὁδοὺς δύο δείξειε, τὴν μὲν εἰς ᾅδου φέρουσαν, τὴν δὲ ἐπὶ τὸ βῆμα, ἥδιον ἂν τὴν ἑτέραν ἦλθον τὴν εὐθὺ τοῦ ᾅδου.

Ὅτι ὁ Δημοσθένης καλοῦντος τοῦ Διογένους, εἰς καπηλεῖον οὐκ ἤθελεν εἰσιέναι. Κεφ. ιθ.

Ἠρίστα ποτὲ Διογένης ἐν καπηλείῳ. εἶτα παριόντα Δημοσθένην ἐκάλει, τοῦ δὲ μὴ ὑπακούσαντος, αἰσχύνῃ ἔφη Δημόσθενες παρελθεῖν εἰς καπηλεῖον; καὶ μὴν ὁ κύριός σου καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἐνθάδε εἴσεισι, τοὺς δημότας λέγων, καὶ τοὺς καθ᾽ ἕνα δηλῶν. ὅτι οἱ δημηγόροι, καὶ οἱ ῥήτορες δοῦλοι τοῦ πλήθους εἰσί.

Περὶ Ἀριστίππου. Κεφ. κ.

Πλέων Ἀρίστιππος χειμῶνος ἐπιγενομένου πάνυ σφόδρα ἐταράττετο. ἔφη δέ τις τῶν συμπλεόντων, Ὦ Ἀρίστιππε καὶ σὺ δέδοικας ὡς οἱ πολλοί; ὁ δὲ, καὶ μάλα γε εἰκότως. ὑμῖν μὲν γὰρ περὶ κακοδαίμονος ἐστὶ βίου ἡ σπουδὴ, καὶ ὁ νῦν κίνδυνος, ἐμοὶ δὲ περὶ εὐδαιμονίας.

Περὶ Θηραμένους. Κεφ. κα.

Θηραμένης ἔτυχεν ἐν οἰκίᾳ τινὶ διατρίβων, εἶτα ἐπεὶ προῆλθεν αὐτῆς, παραχρῆμα ἐκείνη κατηνέχθη. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἄλλοι ἀλλαχόθεν αὐτῷ περιφύντες συνήδοντο ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῇ παραδόξῳ· ὁ δὲ παρὰ τὴν πάντων ἐλπίδα ἀπεκρίνατο· Ὦ Ζεῦ εἰς τίνα με καιρὸν φυλάττεις; καὶ μετ᾽ οὐ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀνῃρέθη, πιεῖν κώνειον καταναγκασθείς.

Τίνες περὶ τὴν ἰατρικὴν ἐσπουδάκασι. Κεφ. κβ.

Λέγουσι τοὺς Πυθαγορείους πάνυ σφόδρα περὶ τὴν ἰατρικὴν σπουδάσαι τέχνην, καὶ Πλάτων δὲ φροντίδα εἰς αὐτὴν εἶχε πλείστην, καὶ Ἀριστοτέλης ὁ Νικομάχου, καὶ ἄλλοι πολλοί.

Περὶ Ἀριστοτέλους νοσοῦντος.
Κεφ. κγ.

Ἀριστοτέλης νόσει ποτὲ, προσέταξε δὲ αὐτῷ ὁ ἰατρὸς πρόσταγμά τι, καὶ ἐκεῖνος, μήτε ὡς βουλάτην με (ἔφη) θεράπευε, μήτε ὡς σκαπανέα, ἀλλὰ διδάξας πρότερον τὴν αἰτίαν, οὕτως ἕξεις ἕτοιμον πρὸς τὸ πείθεσθαι: διδάσκων ἐκ τούτων μηδὲν χωρὶς αἰτίας προσφέρειν.

Περὶ Σμινδυρίδου τρυφῆς.
Κεφ. κδ.

Σμινδυρίδης ὁ Συβαρίτης οὐ τοσοῦτον τρυφῆς ἐξώκειλε: καὶ γὰρ οἱ Συβαρῖται πᾶσιν ἔργον ἦν τρυφᾶν, καὶ τῷ βίῳ διαρρεῖν: ὁ δὲ Σμινδυρίδης, καὶ πλέον. φύλλοις ῥόδων γοῦν ἐπαναπεσὼν, καὶ κοιμηθεὶς ἐπ' αὐτῶν, ἐξανέστη λέγων, φλυκταίνας ἐκ τῆς εὐνῆς ἔχειν. χολῇ γὰρ οὗτος ἐπὶ χαμεύνης κατεκλίθη, ἢ στιβάδος, ἢ πόας ἐν προσάντει πεφυκυίας, ἢ ταύρου δορᾶς, ὡς ὁ Διομήδης, πρεπούσης στρατιώτῃ σκληρῷ καὶ γενναίῳ, ὑπὸ δ' ἔστρωτο ῥινὸν βοὸς ἀγραύλοιο.

Πῶς ὁ Πεισίστρατος τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις ἐχρῆτο. Κεφ. κε.

Πεισίστρατος ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο, μετεπέμπετο τοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀποσχολάζοντας, καὶ ἐπυνθάνετο τί δήποτε εἴη τὸ αἴτιον τοῦ ἀλύειν αὐτούς. καὶ ἐπέλεγεν, εἰ μέν σοι τέθνηκε ζεῦγος, παρ' ἐμοῦ λαβὼν ἄπιθι, καὶ ἐργάζου: εἰ δὲ ἀπορεῖς σπερμάτων, παρ' ἐμοῦ σοι γενέσθω: δεδιὼς μὴ ἡ χολὴ τούτων, ἐπιβουλὴν τέκῃ.

Περὶ Ζήνωνος, καὶ Ἀντιγόνου.
Κεφ. κς.

Ζήνωνα τὸν Κιττιέα δι' αἰδοῦς ἄγαν καὶ σπουδῆς ἦγεν Ἀντίγονος ὁ βασιλεύς. καί ποτε οὖν ὑπερπλησθεὶς οἴνου ἐπεκώμασεν αὐτῷ Ζήνωνι: καὶ φιλῶν αὐτὸν, καὶ περιβάλλων ἅτε ἔξοινος ὤν, ἠξίου τι αὐτὸν προστάξαι, ὀμνὺς, καὶ νεανιευόμενος σὺν ὅρκῳ μὴ ἀτυχήσειν αἰτήσας. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ, πορευθεὶς ἔμεσον: σεμνῶς ἅμα, καὶ μεγαλοφρόνως τὴν μέθην ἐλέγξας, καὶ φεισάμενος αὐτοῦ μήποτε διαρραγῇ ὑπὸ πλησμονῆς.

Ἀφέλεια

Fama eſt, Pythagoreos ſummũ ſtudiũ nauationeḿq; medicandi facultati impendiſſe. Plato etiam plurimum curæ in eam contulit. item Ariſtoteles Nicomachi filius, aliiq; innumerabiles.

De Ariſtotele ægrotante. Cap. XXIII.

Ariſtoteles cũ morbo teneretur, & medicus ei præceptũ quoddã iniungeret: Ne, inquit, me cures uel ut bubulcũ, uel ut foſſorẽ, ſed prius cauſam ediſſere: ſic enim facili perſuaſione me morigerũ reddideris: docens his, nihil ſine cauſa temereq; proferendum eſſe.

De Smindyridæ luxu. Cap. XXIIII.

Smindyrides Sybarita adeò in luxuriã mollitiéq; prolapſus eſt, ut cũ omnes Sybaritæ delicijs uacarent, uitaq; diffluerent, hic omnes longè poſt tergum relinqueret. Proinde quodam tempore, in roſarum folijs recumbens, ſomnumq; in ijs carpens, expergefactus dixit: Se puſtulas ex nimia lecti duricie inflictas habere. Quomodo hic uel humi, uel in ſtragulo, uel in gramine collis alicuius accliuis cubare potuiſſet, uel etiam in pelle tauri, ut Diomedes? qualis lectus decet militẽ fortem & generoſum. Subſtrata agreſtis bouis ille in pelle cubabat.

Quomodo ſe Piſiſtratus erga ſuos ciues geſſerit. Cap. XXV.

Piſiſtratus cum in regnũ eſſet euectus, accerſi iubebat eos qui in foro (deambulando atq; otiãdo tempus tererẽt: & interrogauit, num quæ cauſa eſſet ipſis in foro oberrandi. ſimulq; dicebat: Si tibi boues aratores mortui ſunt, de meo ca pe rurſus alios, atq; ad labores te confer. ſin egenus & inops es ſeminum, de meo dentur tibi: ueritus, ne horum otium, inſidias aliquas pareret.

De Zenone & Antigono. Cap. XXVI.

Zenonem Cittienſem ſumma reuerentia precioq; habebat rex Antigonus. Accidit igitur, ut aliquando, uino ſupra modũ impletus, †obuiam Zenoni fieret: quẽ exoſculatus eſt atq; amplexus, ut pote temulentus: petijtq; ut ſibi quid iuberet: & interpoſito temere ſacramẽto, con firmauit ſe præſtiturũq; quicquid poſtulaſſet. Is uerò dixit ei, Abi & euome: graui ſapientiq; reprehẽſione ſimul temulentiã ei⁹ taxãs: ſimul uerò cauẽs, ne nimia comeſſatio potatioq; ei nocumentũ adferret.

†ad Zenonẽ ebrius accederet.

Ingenuitas morum & ingenij.
Cap. XXVII.

HOminem Laconicum, sed ruri agentem, quidam obiurgauit, quòd prorsus fletui & lacrymis ex intimis uisceribus manantibus indulgeret. At is liberè candideq; respondit: Quid facerem? inquiens. non enim ego, sed natura mea mihi luctum excutit.

De Diogene. Cap. XXVIII.

SPartanus quidam hoc Hesiodi carmẽ laudabat, quod ita habet:

Non uel bos pereat, nisi uicinus malus adsit:

idq; audientẽ Diogene: qui, Atqui (inquit) Messenij cum bobus suis perierunt, & uos illorum estis uicini.

Quòd Socrates ut timorem, ita dona uilipenderit. Cap. XXIX.

SOcrates aliquando, nocte iam prouecta, reuertebatur à cœna. Adolescentes igitur scelerosi & nequam, cum cognouissent eum redire, clàm expectarunt in insidijs, cum accensis facibus & Furiarum laruis. Moris autem erat eis, etiam cæteros homines ludificari, atq; otium, quod daretur, in prauissimas eiusmodi ineptias conferre. Socrates uerò cum eos aspexisset, nihil perturbatus constitit, & suo more interrogationes in eos intendit, quemadmodum in alios etiam in Lyceo, uel in Academia solebat.

Alcibiades ambitione quadam munificus, complura, magnaq; munera Socrati dono misit. Cum ergo Xãthippe admiraretur donorum amplitudinem, & ea cuperet accipere, Socrates dixit: Quin & nos certemus liberalitate cum Alcibiade, & ea quæ mittuntur ab ipso non capiamus, ad declarandam animi magnitudinem. Item cum quis illi diceret, magnum esse, compotem eorũ fieri quæ cuperet: respondit, Sed multò maius est, ne cupere quidem ab initio.

De uaticinatione Anaxarchi.
Cap. XXX.

Ἀφέλεια τρόπου. Κεφ. κζ.

Ἀνδρὶ Λακωνικῷ μὲν, χωριτικῷ δὲ, ἐπέπληξέ τις ὀδυρθέντι πάνυ σφόδρα ἐκθύμως· ὁ δὲ ἀπλάστως ἀπεκρίνατο, Τί πάθω φησίν; οὐ γὰρ ἐγὼ αἴτιος τούτου, ἁ φύσις δημουργεῖ.

Περὶ Διογένους. Κεφ. κη.

Ἐπῄνει Σπαρτιάτης τὸ ἔπος Ἡσιόδου τὸ λέγον,

Οὐδ᾽ ἂν βοῦς ἀπόλοιτ᾽, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη,

ἀκούοντος Διογένους· ὁ δὲ εἶπε, Καὶ μὴν Μεσσήνιοι, καὶ οἱ βόες αὐτῶν ἀπολώλασι, καὶ ὑμεῖς αὐτῶν ἐστε οἱ γείτονες.

Ὅτι Σωκράτης ἀδεὴς ἦν, καὶ δώρων κατεφρόνει. Κεφ. κθ.

Τῆς νυκτὸς ἤδη προηκούσης ἐπανῄει ποτὲ ἀπὸ δείπνου Σωκράτης. νεανίσκοι γοῦν ἀκόλαστοι προμαθόντες ἐνελόχησαν ἐπανιόντα, δᾷδας ἔχοντες ἡμμένας, καὶ Ἐριννύων πρόσωπα. ἔθος δὲ ἦν αὐτοῖς, καὶ ἄλλοις προσπαίζειν διὰ τὴν σχολὴν, τὴν ὤ τὰ χείρω. οὓς ἰδὼν ὁ Σωκράτης οὐ διεταράχθη, ἀλλ᾽ ἐπιστὰς ἠρώτησεν, οἷα καὶ τοὺς ἄλλους ἢ ἐν Λυκείῳ, ἢ ἐν Ἀκαδημίᾳ.

Ὅτι ἐφιλοτιμήσατο Ἀλκιβιάδης δῶρα πολλὰ πέμψαι Σωκράτει. τῆς οὖν Ξανθίππης καταπλαγείσης τὰ πεμφθέντα, καὶ ἀξιούσης λαβεῖν αὐτὰ, ὁ δὲ ἔφη. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τῇ φιλοτιμίᾳ τῇ τοῦ Ἀλκιβιάδου παραταξώμεθα, μὴ λαβεῖν τὰ πεμφθέντα φιλοτιμησάμενοι. Ἐπεὶ δέ τις ἔφη πρὸς αὐτὸν, ὅτι μέγα ἐστὶν ὧν ἐπιθυμεῖ τις, τούτων τυχεῖν· ὁ δὲ, Ἀλλὰ μεῖζον ἐστὶ τὸ μηδὲ ἐπιθυμεῖν τὴν ἀρχήν.

Περὶ τοῦ Ἀναξάρχου προμηθείας.
Κεφ. λ.

Ἀνάξαρχος ὅτε σὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐστρατεύετο, χειμῶνος ἐπιγινομένου, προμαθὼν ὅτι μέλλει ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἀξύλῳ ποιεῖσθαι χωρίῳ τὴν στρατοπεδείαν, εἰς τὸν σταθμὸν ὅσα εἶχε σκεύη ταῦτα ἐγκρύψας, †ταῖς σκευοφόροις ἐπέθηκε ξύλα. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν σταθμὸν ἀφίκοντο, καὶ ἐνέδει ξύλων, Ἀλεξάνδρου αἱ κλίναι κατεκαίοντο, ἵνα ἑαυτὸν ἀλεᾶναι δυνηθῇ. ἐπεὶ δέ τις παρὰ Ἀναξάρχῳ πῦρ

† τοῖς

ANaxarchus sub Alexandro militans, cum ingruẽte tempestate, cognouisset antè, Alexandrum lignis uacuum locum castris capturum esse, omnibus uasis & supellectili in statiuis defossa, calones lignis onerauit. Cum igitur ad eum locum uentum esset, & ligna deficerent, Alexandri lecti comburebantur, ut sese calefacere posset. quodam nunciante, apud Anaxarchum ignes

πῦρ εἶναι, ἤγγειλεν, ἀφίκετο πρὸς αὐτόν. καὶ ἠλείψατο ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀναξάρχου. καὶ πυθόμενος τὴν προμήθειαν ὑπερεπῄνεσε. καὶ ἅ ἔξω ἔρριψε, διπλάσιον δέδωκε, καὶ σκεύη, καὶ ἱμάτια, ὑπὲρ τοῦ πυρὸς χρείας.

Περὶ ἀριστεύσαντος ἀθλητοῦ πρὸ τοῦ στέφανον λαβεῖν ἀποθανόντος.

Κεφ. λα.

Ἀθλητὴς Κροτωνιάτης ὀλυμπιονίκης ἀπιὼν πρὸς τοὺς Ἑλλανοδίκας, ἵνα λάβῃ τὸν στέφανον, ἐπίληπτος γενόμενος ἀπέθανε, κατενεχθεὶς μετὰ πτώματος.

Περὶ Φρύνης ἑταίρας, καὶ Κίμωνος ἵππων ἀγαλμάτων.

Κεφ. λβ.

Φρύνην τὴν ἑταίραν ἐν Δελφοῖς ἀνέστησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ κίονος εὖ μάλα ὑψηλοῦ. οὐκ ἐρῶ δὲ ἁπλῶς τοὺς Ἕλληνας, ὡς ἂν μὴ δοκοίην δι' αἰτίας ἄγειν πάντας, οὓς φιλῶ πάντων μάλιστα: ἀλλ' οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀκρατέστεροι. τὸ δὲ ἄγαλμα χρυσοῦν ἦν. Καὶ αἱ Κίμωνος δὲ ἵπποι χαλκαῖ, καὶ αὗται Ἀθήνησιν εἰκασμέναι ὅτι μάλιστα ταῖς Κίμωνος ἵπποις εἱστήκεσαν.

Μειρακίου ἀπόκρισις ἐρωτηθέντος ὑπὸ τοῦ πατρὸς τί ἂν μάθοι.

Κεφ. λγ.

Μειράκιον Ἐρετρικὸν Ζήνωνι προσεφοίτησε πλείονα χρόνον. ἐπανελθόντα δὲ ἤρετο ὁ πατήρ, τί ἂν μάθοι σοφόν. ὁ δὲ ἔφη δείξειν. χαλεπήναντος δὲ τοῦ πατρὸς, καὶ πληγὰς ἐντείναντος, τὴν ἡσυχίαν ἀγαγὼν, καὶ ἐγκαρτερήσας, τοῦτο ἔφη μεμαθηκέναι, φέρειν ὀργὴν πατρός.

Περὶ τῶν πολυτελῶς ἠσθημένων.

Κεφ. λδ.

Διογένης εἰς Ὀλυμπίαν ἐλθὼν, καὶ θεασάμενος ἐν τῇ πανηγύρει Ῥοδιακούς τινας νεανίσκους πολυτελῶς ἠσθημένους, γελάσας ἔφη: τῦφος τοῦτό ἐστι. εἶτα περιτυχὼν Λακεδαιμονίοις ἐν ἐξωμίσι φαύλαις, καὶ ῥυπώσαις, Ἄλλος (εἶπεν) οὗτος τῦφος.

Περὶ Ἀντισθένους μεγαλοφροσύνης ἐπὶ διερρωγότι ἱματίῳ. Κεφ. λε.

Ὁ Σωκράτης ἰδὼν τὸν Ἀντισθένη τὸ διερρωγὸς ἱματίου μέρος, ἀεὶ ποιοῦντα φανερόν: οὐ παύσῃ (ἔφη) ἐγκαλλωπιζόμενος ἡμῖν;

Περὶ

ignes extare, contulit se ad ipsum, & in Anaxarchi scena sese unxit: audiensq; eius prouidentiã, collaudauit: & quæ abiecerat, duplo restituit, tum uestes, quoniam ipsius igni fuerat usus.

De athleta, qui cum uicisset, antequã coronam acciperet, expirauit. Cap. XXXI.

Athleta Crotoniata, cũ uictor è certamine Olympiorum discederet ad Hellanodicas, ut coronã acciperet, comitiali morbo mortuꝰ est, cũ repẽtino lapsu.

De Phrynæ scorti, & Cimonis equorum imaginibus. Cap. XXXII.

Phrynæ, quæ corpore quæstum fecit, imaginem Delphis in sublimi columna Græci erexerũt. Non autem simpliciter dico Grçcos, ne uidear omnes illos in crimen uocare, quos omnium maximè amo, sed qui erant ex Græcis luxuriæ serui. Statua uerò constabat ex auro. Item Cimonis æneí equi, prorsus ad equarum eius imaginem conuenientes, extiterunt Athenis.

Adolescentuli responsio, cum interrogaretur à patre, quid disceret. Cap. XXXIII.

Adolescentulus quidã Eretrieus Zenonis scholam literarum causa longo tẽpore frequentauerat. Reuersum pater interrogauit, quid'nam sapientiæ didicisset? qui cum se ostensurũ dixisset, indignatus pater, uerbera ipsi inflixit. At ille modestè patientérque ferens, Hoc ipsum (inquit) didici, ut iram patris moderatè ferrem.

De splendidè uestitis. Cap. XXXIIII.

Diogenes cum uenisset Olympiam, & Rhodiacos quosdã adolescentes uideret preciosis magnificisq; uestibus amictos, cum risu inquit: Hoc nihil est prçter fastum. Deinde cum incideret in Lacedæmonios uilibus & sordidis tunicis, quas exomides uocant, amictos: Hic (inquit) alius est fastus.

De Antisthenis ob lacerũ palliũ arrogantia. Cap. XXXV.

Socrates, cum uideret Antisthenẽ attritam partem uestis semper in cõspectum protendere: Quin desinis, inquit, arrogantiam tuam nobis prodere?

De Antigono & psalte. Cap. XXXVI.

PSaltes quidam apud Antigonum artis suæ specimen edebat. Cum uerò sæpius Antigonus diceret, Cŏstringe† neten, & rursus mediam, indignatione commotus dixit: Auertant ô rex à te dij malum hoc, ut me meliùs atque exquisitiùs hanc artem teneas.

†infimã chordam

Quomodo Anaxarchus riserit Alexandrum, qui seipsum in dijs numerari uolebat. Cap. XXXVII.

ANaxarchus cognomento Eudæmonicus, ridebat Alexandrum, quòd seipsum deum faceret. Cum autẽ aliquando in morbum incidisset Alexander, & ei medicus sorbitionem imperaret fieri, ridens Anaxarchus: At nostro deo (inquit) in cochlearis sorbitione spes sita est.

De Alexandro, & lyra Paridis. Cap. XXXVIII.

CVm Alexander uenisset Ilium, & omnia studiosis oculis contemplaretur, quidam Troum accedens, monstrauit ei lyrã † Alexandri. & ille: Maioris plurisq́;, inquit, facerem hac Alexandri, si mihi lyram Achillis posses ostendere. Desiderabat enim strennui militis instrumentũ uidere, qua ille fortium uirorum laudes cecinisset. Paridis uerò lyra quid cecinit aliud, quàm adulterijs accõmodata carmina, & fœminis captandis demulcendisq́; magis conuenientia?

†Paridis

De ridiculis & absurdis amoribus. Cap. XXXIX.

QVis est tam stupidus, qui non hos amores, & ob stultitiam ridendos, & ob absurditatẽ uituperandos putet? Primùm Xerxis, quod platani amore capiebatur. Deinde cuiusdam adolescentis Atheniensis, honesto loco nati, qui statuam Bonæ fortunæ ad Prytaneum stantẽ, deperibat: & sæpe in complexus eius se insinuans, oscula dabat: atq; inde raptus in furorem, œstroq́; percitus, propter cupiditatem, in senatum ueniebat, & enixè rogabat, ut sibi eam liceret utcũq; magno emere. At cũ nihil proficeret, multis redimita tænijs, & coronis imagine coronata, oblato sacrificio, ipsaq́; precioso uestitu exornata, profusis innumerabilibus lacrymis ipse sibi mortẽ consciuit.

Glaucam citharistriam alij ferunt canem, alij arietem, alij anserem adamasse. Solis

Περὶ Ἀντιγόνου, καὶ ψάλτου. Κεφ. λϛ.

ΨΑλτης Ἀντιγόνῳ ἐπεδείκνυτο· τοῦ δὲ πολλάκις λέγοντος, τὴν νήτην ἐπίσφιγξον, εἶτα πάλιν τὴν μέσην· ὁ δὲ ἀγανακτήσας ἔφη, Μὴ γένοιτό σοι οὕτω κακῶς ὦ βασιλεῦ, ὡς ἐμοῦ ταῦτα ἀκριβοῦν μᾶλλον.

Πῶς ὁ Ἀνάξαρχος Ἀλέξανδρον ἑαυτὸν ἐκθεοῦντα ἐγέλασεν. Κεφ. λζ.

ΑΝάξαρχος ὁ ἐπικληθεὶς εὐδαιμονικὸς κατεγέλα Ἀλεξάνδρου, ἑαυτὸν ἐκθεοῦντος. ἐπεὶ δὲ νόσησέ ποτε Ἀλέξανδρος, εἶτα προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἰατρὸς ῥόφημα σκευασθῆναι· γελάσας ὁ Ἀνάξαρχος· Τοῦ μέντοι θεοῦ ἡμῶν (εἶπεν) ἐν τρυβλίου ῥοφήματι αἱ ἐλπίδες κεῖνται.

Περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς τοῦ Πάριδος λύρας. Κεφ. λη.

ΟΜὲν Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Ἴλιον ἦλθεν· ἀνασκοποῦντι δὲ αὐτῷ φιλοπόνως, τῶν Τρώων προσελθὼν τὴν λύραν ἐδείκνυεν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ, ἔφη, προτιμησαίμην ἂν μᾶλλον ἰδεῖν τὴν Ἀχιλλέως, ὥσπερ γε τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐπόθει γὰρ κτῆμα ἀγαθοῦ στρατιώτου, ᾧ συνῇδεν ἐκεῖνος τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κλέα. τοῦ δὲ Πάριδος τί ἄρα ᾖσεν ἡ λύρα, εἰ μὴ μέλη μοιχικὰ, καὶ οἷα αἱρεῖν γυναῖκας, καὶ θέλγειν;

Περὶ γελοίων καὶ παραδόξων ἐρώτων. Κεφ. λθ.

ΠΩς δὲ οὐκ ἂν φαίη τις γελοίους ἅμα, καὶ παραδόξους τούσδε τοὺς ἔρωτας; τοὺς μὲν Ξέρξου, ὅτι πλατάνου ἠράσθη. νεανίσκος δὲ Ἀθήνησι τῶν εὖ γεγονότων πρὸς τῷ πρυτανείῳ ἀνδριάντος ἑστῶτος τῆς ἀγαθῆς τύχης, θερμότατα ἠράσθη. κατεφίλει γοῦν τὸν ἀνδριάντα περιβάλλων, εἶτα ἐκμανεὶς καὶ οἰστρηθεὶς ὑπὸ τοῦ πόθου, παρελθὼν εἰς τὴν βουλὴν, καὶ λιτανεύσας ἕτοιμος ἦν πλείστων χρημάτων τὸ ἄγαλμα πρίασθαι. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθεν, ἀναδήσας πολλαῖς ταινίαις, καὶ στεφανώσας τὸ ἄγαλμα, καὶ θύσας, καὶ κόσμον αὐτῷ περιβαλὼν πολυτελῆ, εἶτα ἑαυτὸν ἀπέκτεινε μυρία προσκλαύσας.

Γλαύκης δὲ τῆς κιθαρῳδοῦ, οἱ μέν φασιν ἐρασθῆναι κύνα, οἱ δὲ κριὸν, οἱ δὲ χῆνα. καὶ

ἐν

ἐν Σόλοις δὲ τῆς Κιλικίας παιδὸς Ξενοφῶντος ἠράσθη κύων· ἀλλ' οὐδὲ ὡραίου μειρακίου, ἐν Σπάρτῃ κολοιός.

Περὶ κυβερνητῶν τῶν Καρχηδονίων νεῶν. Κεφ. μ.

ΟΤι Καρχηδόνιοι δύο κυβερνήτας εἰσῆγον εἰς τὴν ναῦν, ἄτοπον λέγοντες εἶναι δύο μὲν πηδάλια ἔχειν· τὸν δὲ λυσιτελέστατον τοῖς ἐμπλέουσι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα τῆς νεὼς, ἔρημον εἶναι, καὶ μόνον, διαδόχου, καὶ κοινωνοῦ.

Περὶ Παυσανίου καὶ Σιμωνίδου. Κεφ. μα.

ΕΝ τινί φασι συνδείπνῳ παρῆν Σιμωνίδης ὁ Κεῖος, καὶ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος. προσέταξεν οὖν ὁ Παυσανίας τὸν Σιμωνίδην σοφόν τι εἰπεῖν. ὁ δὲ γελάσας ὁ Κεῖος, Μέμνησο (εἶπεν) ἄνθρωπος ὤν. τοῦτο τὸ παράχρημα μὲν διεφαύλισε Παυσανίας, καὶ πρὸς οὐδὲν ἔθετο, ὑποτυφόμενος ἤδη εἰς τὸν τοῦ μηδίζειν ἔρωτα, καὶ μεγαλοφρονῶν ἐπὶ τῇ πρὸς βασιλέα ξενίᾳ, ἴσως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ οἴνου παραφερόμενος. ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τῇ Χαλκιοίκῳ, καὶ διεπάλαιε τῷ λιμῷ, καὶ ἔμελλεν ἀποθνήσκειν ἀνθρώπων ἀλγεινότατα, ἀλλὰ τηνικαῦτα ἐμνήσθη τοῦ Σιμωνίδου, καὶ διεβόησεν ἐς τρὶς, Ὦ ξένε Κεῖε, μέγα τι ἄρα χρῆμα ἦν ὁ λόγος σου, ἐγὼ δὲ ὑπ' ἀνοίας οὐδὲν αὐτὸν ᾤμην εἶναι.

Περὶ Ἀρταξέρξου καὶ Δαρείου. Κεφ. μβ.

ΑΡταξέρξου ἀποκτείναντος τὸν πρεσβύτερον υἱὸν Δαρεῖον ἐπιβουλεύοντα, ὁ δεύτερος, ἀξιοῦντος τοῦ πατρὸς, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἑαυτὸν πρὸ τῶν βασιλείων ἀπέκτεινεν.

Solis etiam, quæ Ciliciæ urbs est, Xenophontis filium aiunt canem deperijsse. Item deformem puerum Spartæ gracculum in delitijs habuisse.

De gubernatoribus nauium Carthaginensium. Cap.XL.

CArthaginenses duos rectores singulis nauibus decernebant, non conuenire dicentes, ut cum duo gubernacula nauis haberet, eum qui nauigantibus utilissimus esset, & primas in tuenda naui teneret, solum & absque socio aut successore esse.

De Pausania & Simonide. Cap. XLI.

CVm in quodam conuiuio Simonides Cêus adesset, aiunt Pausaniam Lacedæmonium, qui unà epulabatur, iussisse, ut aliquid è sapientiæ præceptis depromptum narraret: & Ceum illum arrisisse, atque Memento te hominem esse, dixisse. Id Pausanias tunc temporis non magnopere curauit, & nihili fecit, † captus iam superbia, eò quòd ad Medorum partes se applicuisset: & elatus ob hospitij ius, quod ei cum rege intercedebat: forsitan etiam uino depulsus à sede rectæ rationis. Cum uerò iam esset * in Chalcœco, & cum fame luctaretur, iamque calamitosissimam omnium mortem ob oculos cerneret, tunc in mentem ei uenit Simonidis, & ter magna uoce exclamauit: O Cee hospes, magnum quiddam in tuo sermone inerat: ego uerò inani persuasione eram adductus, ut eum nullius momenti putarem.

† Medicũ quidam iam spirans. aut uelut fumigans amore erga Medos cõcepto.

* in Mineruæ Chalciœci æde. uide Gyraldũ de dijs.

De Artaxerxe & Dario. Cap.XLII.

CVm Artaxerxes interfecisset maximum natu filium Darium, ob insidias, quas patri intenderat: secundus ab illo, iubente patre, stricto acinace, sibi ipsi uim ante regiam attulit.

AELIANI VARIAE HISTORIAE LIBER DECIMVS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

De Pherenice ad spectandos Olympiorum ludos admissa. Cap.I.

PHerenice filium suum ad Olympia certaminis causa adduxit: & cũ Hellanodicæ prohiberent eam à spectaculo ludorum, ad ius cum ipsis descendit, dicẽs se patrem habere uictorẽ Olympiorũ, atque tres fratres, itemq́ filiũ adduxisse pugilatorem. His rationibus causam cõtrà populum obtinuit, legemq́ quæ fœminas à spectaculis arceret, infregit, & Olympia spectauit.

Περὶ Φερενίκης ὀλύμπια θεασαμένης. Κεφ. α.

ΦΕρενίκη τὸν υἱὸν ἦγεν εἰς Ὀλύμπια ἀθλεῖν. κωλυόντων δὲ αὐτὴν τῶν Ἑλλανοδικῶν τὸν ἀγῶνα θεάσασθαι, παρελθοῦσα ἐδικαιολογήσατο, πατέρα μὲν ὀλυμπιονίκην ἔχειν, καὶ τρεῖς ἀδελφοὺς, καὶ αὐτὴ παῖδα ὀλυμπίων ἀγωνιστήν. καὶ ἐξενίκησε τὸν δῆμον, καὶ τὸν εἴργοντα νόμον τῆς θέας τὰς γυναῖκας, καὶ ἐθεάσατο ὀλύμπια.

De continentia Eubatæ. Cap.II.

LAis cum Eubatam Cyrenensem aspexisset, ardentissimo in eum amore cœpit flagrare, & de cõtrahendis inter se mutuò nuptijs, sermonẽ ei detulit. At ille metuens eius insidias, recepit sese id facturũ. Non tamẽ rem cum illa Eubatas habuit, sed castè sobrieq́ se gessit. Sponsio uerò his conditionibus facta est, ut post ludos certamenq́ rata deberet esse. Cum igitur uictor abiret è certamine, ne conuentis non stetisse uideretur erga fœminã, pictã Laidis imaginẽ deportauit secũ Cyrenã, inquiens se Laidem ducere, & pacta non præterire. quã ob causam mulier quæ ipsi nupserat, maximã ei statuã Cyrenæ ponendã curauit: sic remunerari uolens ipsius castitatem, & modestiam.

Περὶ Εὐβάτου σωφροσύνης. Κεφ. β.

ΕΥβάταν τὸν Κυρηναῖον ἰδοῦσα Λαῒς, ἠράσθη αὐτοῦ θερμότατα, καὶ περὶ γάμου λόγους προσήνεγκεν. ὁ δὲ φοβηθεὶς τὴν ἐξ αὐτῆς ἐπιβουλὴν, ὑπέσχετο ταῦτα δράσειν, οὐ μὴν ὡμίλησεν αὐτῇ ὁ Εὐβάτας σωφρόνως διαβιώσας. ἡ δὲ ὑπόσχεσις αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀγωνίαν ἦν. νικήσας οὖν, ἵνα μὴ δόξῃ διαφθείρας τὰς ὁμολογίας τὰς πρὸς τὴν ἄνθρωπον, εἰκόνα γραψάμενος τῆς Λαΐδος εἰς τὴν Κυρήνην ἐκόμισε, λέγων ἄγειν Λαΐδα, καὶ μὴ παραβῆναι τὰς συνθήκας. ἀνθ' ὧν ἡ γυνὴ ἡ νόμῳ γημαμένη αὐτὸν, παμμέγιστον ἀνδριάντα ἐν Κυρήνῃ ἀνέστησεν, αὐτὸν ἀμειβομένη τῆς σωφροσύνης.

De quorundam animalium proprijs naturis. Cap.III.

PErdicum pulli simulac pedes exeruerunt de integumẽto, uelocissimi sunt ad currendũ. & anatum pulli statim post partũ natãt. & leonũ catuli matrũ uteros stimulant unguibus, ad lucẽ festinantes.

Περὶ ζώων τινῶν ἰδιότητος. Κεφ. γ.

ΤΑ τῶν περδίκων νεόττια ἐπειδὰν τάχιστα τοὺς πόδας ἔξω ποιήσῃ τοῦ λέμματος, ἐντεῦθεν ἤδη δρομικώτατά εἰσι. τὰ δὲ τῶν νηττῶν νεόττια ὅταν ἴδῃ φῶς, παραχρῆμα ἐξ ὠδίνων νήχεται. καὶ οἱ τῶν λεόντων δὲ σκύμνοι καταγράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων, πρὸς φῶς ἐπειγόμενοι.

De Alexãdri in rebus cõficiendis celeritate. Cap. IIII.

ALexãder, Philippi filius, † terdecem stadijs continuò itinere confectis, antequam quietem caperet exercitus, cũ hostibus conflixit, & eos uicit.

† ter quadringentis.

Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου ταχυεργίας. Κεφ. δ.

ΑΛέξανδρος ὁ Φιλίππου τρὶς τεσσαράκοντα στάδια ἐφεξῆς μεθ' ὅπλων διοιπορήσας, συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, πρὶν ἀναπαῦσαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησε τῶν ἐχθρῶν.

De

Περὶ

Περὶ τυραννων ἐκ τῶν τοῦ Αἰσώπου.

Κεφ. ε.

Φρύγιος οὗτος λόγος: ἔστι γὰρ Αἰσώπου τοῦ Φρυγός: τὴν ὗν, ἐάν τις ἅψηται αὐτοῦ, βοᾷν, καὶ μάλα γε εἰκότως. οὔτε γὰρ ἔρια ἔχει, οὔτε ἄλλο τι: καὶ ὀνειροπολεῖ εὐθὺς τὸν θάνατον, εἰδυῖα εἰς ὅ, τι τοῖς χρωμένοις λυσιτελεῖ. Ἐοίκασι δὲ τῇ ὑῒ τοῦ Αἰσώπου οἱ τύραννοι, ὑποπτεύοντες, καὶ δεδοικότες πάντα. ἴσασι γὰρ ὅτι, ὥσπερ τὴν οἱ ὗς, ὀφείλουσι καὶ ἐκεῖνοι τὴν ψυχὴν πᾶσι.

Περὶ ἀνδρῶν λεπτῶν.

Κεφ. ς.

Ἐκωμῳδοῦντο εἰς λεπτότητα, Σαννυρίων ὁ κωμῳδίας ποιητὴς, καὶ Μέλιτος ὁ τραγῳδίας ποιητὴς, καὶ Κινησίας κυκλίων χορῶν, καὶ Φιλήτας ποιητὴς ἐξαμέτρων. Ἀρχέστρατος δὲ ὁ μάντις ὑπὸ πολεμίων ἁλοὺς, καὶ ὑπὸ ζυγὸν ἀναβληθεὶς ὀβολοῦ ὁλκὴν ἔχων εὑρέθη, ὥς φασι. ὁ Πανάρετος δὲ λεπτότατος ἦν, διετέλεσε μέντοι ἄνοσος. λέγουσι δὲ καὶ Ἱππώνακτα τὸν ποιητὴν οὐ μόνον γενέσθαι μικρὸν τὸ σῶμα, καὶ αἰσχρὸν, ἀλλὰ καὶ λεπτόν. ἀλλὰ καὶ Φιλιππίδης καθ' οὗ λόγος ἐστὶν Ὑπερίδῃ, λεπτότατος ἦν. ὅθεν τὸ πάνυ κατισχνῶσθαι τὸ σῶμα, πεφιλιππῶσθαι (φασὶν) ἔλεγον, μάρτυς Ἄλεξις.

Περὶ ἀστρολόγων τινῶν, καὶ μεγάλου ἐνιαυτοῦ. Κεφ. ζ.

Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ἀστρολόγος ἀνέθηκεν ἐν Ὀλυμπίοις τὸ χαλκοῦν γραμματεῖον, ἐγγράψας ἐν αὐτῷ τὴν ἀστρολογίαν τῶν ἑνὸς δεόντων ἑξήκοντα ἐτῶν, φήσας τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν εἶναι τοῦτον.

Ὅτι Μέτων ὁ Λάκων ἀστρολόγος ἀνέστησε στήλας, καὶ τὰς τοῦ ἡλίου τροπὰς κατεγράψατο, καὶ τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν, ὡς ἔλεγεν, εὗρεν, καὶ ἔφατο αὐτὸν, ὡς ἔλεγεν, ἑνὸς δέοντα εἴκοσιν ἐτῶν.

Περὶ εὐεργεσίας. Κεφ. η.

Ἀριστοτέλης ὁ Κυρηναῖος ἔλεγε, μὴ δεῖν εὐεργεσίαν παρά τινος προσίεσθαι. ἢ γὰρ ἀποδιδόναι πειρώμενον πράγματα ἂν ἔχειν: ἢ μὴ ἀποδιδόντα, ἀχάριστον φαίνεσθαι.

Ὅτι λίχνος ὁ Φιλόξενος.

Κεφ. θ.

Φιλόξενος

De tyrannis, ex Aesopi ſcriptis.

Cap. V.

PHrygiũ olet hic ſermo: eſt enim Phrygis Aeſopi: Suem, ſi quis eam comprehendat, uociferari, idq; non temere. Etenim cum neq; lanam portet, neq; quicq̃ aliud eius generis, ſtatim coniectura mortem augurari, ſcientem, ſeipſam uſui eſſe utentibus. Similes autem mihi uideri ſolent ſui Aeſopicæ tyranni, qui ſemper in ſuſpicionibus & metu uerſantur: cum ſciant ſicut ſues, ſuam uitam omnibus deberi.

De uiris exilibus & macris.

Cap. VI.

IN †uulgus abijt horum uirorum nimia tenuitas: Sannyriõis comici poëtæ, Meliti tragici, Cineſiæ circulariũ ſaltationũ poëtæ, & Philetæ Heroici. Archeſtratus uerò uates captus ab hoſtibus, & ad lancem appenſus, inuentus eſt habere pondus unius oboli, ut aiunt. & Panaretus tenuiſsimo quidem erat corpore, ueruntamen ſine omni morborũ contagio uixit. Dicunt etiã, Hipponactẽ poëtam non ſolum exigua breuiq; ſtatura, uerùm etiã deformi exiliq; ſpecie fuiſſe. Sed & Philippides, de quo loquitur Hyperides, tenuiſsimus fuit, ita ut in prouerbiũ abierit: ut cũ attenuatum aliquem dicere uellent, eum πεφιλιππῶσθαι, id eſt, Philippum factũ eſſe dicerent. Teſtis eſt Alexis.

†Vulgò deridebatur.

De quibuſdam Aſtrologis, & anno magno. Cap. VII.

OEnopides Chius, aſtrologiæ peritus, cum dedicaret in Olympijs legum tabulam, inſcripſit in ea aſtrologiã quinquaginta nouem annorũ, affirmans hunc eſſe magnum annum.

Meton Lacedęmonius, aſtrologus, columnas ſtatuit, & in eis ſolſtitia annotauit, atq; magnũ annum (ut ipſe dicebat) adinuenit, quem intra undeuiginti annorum curriculum concluſit.

De beneficijs. Cap. VIII.

ARiſtoteles Cyrenenſis dicebat, nõ oportere beneficiũ oblatũ à quoq̃ recipere: aut enim ut rependere poſsis, moleſtias habiturũ te: aut ſi non referas, ingratitudinis reprehenſionem incurſurum.

Quòd helluo fuerit Philoxenus. Cap. IX.

Philoxenus

PHiloxenus gulosus erat, & uentri seruiebat. Cum igitur † olla coqueretur in caupona, tantisper delectabatur, & seipsum odoris conuiuam præbebat. Cum uerò magis magisq; ei appetitus insurgeret, neq; iam deprauatæ naturæ frenũ inijcere posset, superatus, ô dij immortales, iussit puerum ollam emere. Qui cum respondere, cauponẽ eam magno precio uendere: Hoc suauior, inquit, & iucundior erit, quo maiori precio eã emero. Sunt autem hæc etiam memoriæ prodenda, non ut ad imitationẽ eorum inducamur, sed ut fugere & declinare possimus.

De uetustis pictoribus. Cap. X.

CVm ars pingendi iam ortum duceret, & quodammodo in lacte fasciisq; uersaretur, adeò rudi & impolito stilo depinxerunt animantia, ut ascribere ad ea pictores necesse esset, Hoc est bos, illud equus, hoc arbor.

De Diogene laborante ex humero. Cap. XI.

DOlebat Diogeni humerus, ex uulnere puto, uel alia quadam causa. Cum igitur uehementi dolore uideretur affici, quidam offensus ab eo illudebat ei, dicens: Quin igitur mortem obis ô Diogenes, & teipsum his damnis liberas? At ille respondit: Eos qui scirent quæ in uita fieri diciq; conueniret, in uita manere æquum esse: in quo genere hominum seipsum etiam numerabat. Itaq; tibi, qui neq; quid agendum, neq; quid dicendum sit, noueris, opportunum moriendi tempus est. Me uerò, qui sciam illa, par est in uiuis agere.

Archytæ apophthegma de hominibus. Cap. XII.

ARchytas dicebat: Quemadmodum difficillimè piscem sine spinis inuenias: sic & hominẽ, qui non dolosum spinosumq; quiddam habeat admixtum.

Quòd Archilochus seipsum redarguerit. Cap. XIII.

Φιλόξενος λίχνος ἦν, καὶ γαστρὸς ἥττων. λοπάδος οὖν ποτε ἑψομένης ἐν καπηλείῳ, τέως μὲν εὐφραίνετο, καὶ ἑαυτὸν εἱστία τῇ ὀσμῇ. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ ἐπετείνετο ἡ ὄρεξις, καὶ ἡττᾶτο τῆς φύσεως, κακῆς δὲ οὔσης ὦ θεοί, τηνικαῦτα οὐκ ἐνεγκὼν, προσέταξε τῷ παιδὶ πρίασθαι τὴν λοπάδα. ἐπεὶ δὲ ἔφατο πωλεῖν αὐτὴν τὸν κάπηλον πολλοῦ, ταύτῃ μᾶλλον ἡδίων ἔσται φησὶν, εἰ πλείονος ὠνήσομαι. χρὴ δὲ καὶ τῶν τοιούτων μνημονεύειν, οὐκ εἰς ζῆλον αὐτῶν, ἀλλ' ὥστε φεύγειν αὐτά.

Περὶ τῶν παλαιῶν ζωγράφων.

Κεφ. ι.

ΟΤε ὑπήρχετο ἡ γραφικὴ τέχνη, καὶ ἦν τρόπον τινὰ ἐν γάλαξι, καὶ ἐν σπαργάνοις, οὕτως ἄρα ἀτέχνως εἴκαζον τὰ ζῶα, ὥστε ἐπιγράφειν αὐτοῖς τοὺς γραφέας, τοῦτο βοῦς, ἐκεῖνο ἵππος, τοῦτο δένδρον.

Περὶ Διογένους ἀλγοῦντος τὸν ὦμον.

Κεφ. ια.

ΗΛγει τὸν ὦμον Διογένης, ἢ τρωθείς οἶμαι, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει σφόδρα ἀλγεῖν, τῶν τις ἀχθομένων αὐτῷ κατεκερτόμει, λέγων: Τί οὖν οὐκ ἀποθνήσκεις ὦ Διόγενες, καὶ σεαυτὸν ἀπαλλάττεις κακῶν; ὁ δὲ, εἶπε: Τοὺς εἰδότας ἃ δεῖ πράττειν ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ δεῖ λέγειν, τούτους γε ζῆν προσήκει, ὧν καὶ αὐτὸς ὡμολόγει εἶναι. Σοὶ μὲν οὖν ἔφη οὐκ εἰδότι τά τε λεκτέα καὶ τὰ πρακτέα, ἀποθανεῖν ἐν καλῷ ἐστιν: ἐμὲ δὲ τὸν ἐπιστήμονα ἐκείνων, πρέπει ζῆν.

Ἀρχύτου ἀπόφθεγμα περὶ ἀνθρώπων.

Κεφ. ιβ.

ΑΡχύτας ἔλεγεν, ὥσπερ ἔργον ἐστὶν εὑρεῖν ἰχθὺν ἄκανθαν μὴ ἔχοντα, οὕτω καὶ ἄνθρωπον μὴ κεκτημένον τι δολερὸν, καὶ ἀκανθῶδες.

Ὅτι Ἀρχίλοχος ἑαυτοῦ κατηγόρει.

Κεφ. ιγ.

ΑἸτιᾶται Κριτίας Ἀρχίλοχον, ὅτι κάκιστα ἑαυτὸν εἶπεν. εἰ γὰρ μὴ φησὶν ἐκεῖνος τοιαύτην δόξαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξενήνοχεν, οὐκ ἂν ἐπυθόμεθα ἡμεῖς, οὔτε ὅτι Ἐνιποῦς υἱὸς ἦν τῆς δούλης: οὔθ' ὅτι καταλιπὼν Πάρον διὰ πενίαν, καὶ ἀπορίαν ἦλθεν εἰς Θάσον: οὔθ' ὅτι ἐλθὼν, τοῖς ἐνταῦθα ἐχθρὸς ἐγένετο: οὐδὲ

CRitias reprehendit Archilochum, quod ipse de se pessimè sit locutus. Nisi enim, inquit, ipse de se talem opinionem & famam in Græciam intulisset, nunquam utique nos scire potuissemus, neque eum matre Enipone serua natum fuisse, neque relicta ‖ Paro paupertate rerúmque penuria coactum in Thasum uenisse: neque cum uenisset, aduersus hos inimicitias gessisse: neq;

† Synecdoche pro ferculo in olla.

οὐδὲ μὴν ὅτι ὁμοίως τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς ἔλεγε. πρὸς δὲ τούτοις (ἦ δ᾽ ὅς) οὔτε ὅτι μοιχὸς ἦν ᾔδειμεν ἄν, εἰ μὴ παρ᾽ αὐτοῦ μαθόντες, οὔτε ὅτι λάγνος καὶ ὑβριστής: καὶ τὸ ἔτι τούτων αἴσχιστον, ὅτι τὴν ἀσπίδα ἀπέβαλεν. οὐκ ἀγαθὸς ἄρα ἦν ὁ Ἀρχίλοχος μάρτυς ἑαυτοῦ, τοιοῦτον κλέος ἀπολιπὼν, καὶ τοιαύτην ἑαυτοῦ φήμην. ταῦτα οὐκ ἐγὼ Ἀρχίλοχον αἰτιῶμαι, ἀλλὰ Κριτίας.

Περὶ ἀργίας. Κεφ. ιδ.

Σωκράτης ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀργία ἀδελφὴ τῆς ἐλευθερίας ἐστί, καὶ μαρτύριον ἔλεγεν ἀνδρειοτάτους, καὶ ἐλευθεριωτάτους Ἰνδοὺς, καὶ Πέρσας. ἀμφοτέρους δὲ πρὸς † χρηματισμὸν ἀργοτάτους εἶναι: Φρύγας δὲ καὶ Λυδοὺς, ἐργαστικωτέρους, δουλεύειν δέ.

Περὶ τῶν μνηστευσαμένων τὰς τοῦ Ἀριστείδου, καὶ τοῦ Λυσάνδρου θυγατέρας. Κεφ. ιε.

Τὰς Ἀριστείδου θυγατέρας ἔτι αὐτοῦ περιόντος ἐμνηστεύοντο οἱ τῶν Ἑλλήνων δοκοῦντες διαφέρειν. ἔβλεπον δὲ ἄρα οὐκ εἰς τὸν βίον Ἀριστείδου, οὐδὲ ἐθαύμαζον αὐτοῦ τὴν δικαιοσύνην. ἐπεὶ τούτων γε εἰ ἦσαν ζηλωταὶ, κἂν μετὰ ταῦτα ἐπέμειναν τῇ μνηστείᾳ. νῦν δὲ ὁ μὲν ἀπέθανεν, οἱ δὲ οὐδὲν ἡγήσαντο εἶναι πρᾶγμα κοινὸν πρὸς τὰς κόρας. ἀποθανὼν γὰρ ἐγνώσθη ὁ παῖς Λυσιμάχου ὅτι πένης ἦν. ὅπερ καὶ ἀπέστρεψεν ἐκείνους τοὺς κακοδαίμονας γάμου ἐνδόξου τε ἅμα, καὶ σεμνοτάτου γάμου, παρ᾽ ἐμοὶ κριτῇ. παραπλήσιον δὲ καὶ τοῦ Λυσάνδρου. μαθόντες γὰρ αὐτὸν εἶναι καὶ πένητα, τὸν γάμον ἀπέδρασαν.

Περὶ Ἀντισθένους, καὶ Διογένους. Κεφ. ις.

Ἐπεὶ ὁ Ἀντισθένης πολλοὺς προὔτρεπεν ἐπὶ φιλοσοφίαν: οἱ δὲ, οὐδεὶς αὐτῷ προσεῖχον, τέλος ἀγανακτήσας, οὐδένα προσίετο. καὶ Διογένην οὖν ἤλαυνεν ἀπὸ τῆς συνουσίας αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἦν λιπαρέστερος ὁ Διογένης, καὶ ἐνέκειτο, ἐνταῦθα ἤδη καὶ τῇ βακτηρίᾳ καθίξεσθαι αὐτοῦ ἠπείλει. καί ποτε καὶ ἔπαισε κατὰ τῆς κεφαλῆς. ὁ δὲ, οὐκ ἀπηλλάττετο, ἀλλ᾽ ἔτι μᾶλλον ἐνέκειτο φιλοπόνως, ἀκούειν αὐτοῦ διψῶν. καὶ ἔλεγε, σὺ μὲν παῖε εἰ βούλει: ἐγὼ δὲ ὑποθήσω τὴν κεφαλὴν,

καὶ

neq; tam ingenio malitioso esse, ut tam amicis quàm inimicis malè loqueret. Adhęc, inquit, neq; eũ adulterũ, luxuriosum, iniuriosumq; esse, neq; (qđ est unũ ex omnibus turpissimũ) scutũ abiecisse sciuissemus, nisi ipse de se pręedicasset. Nequaquam igitur bonus sibijpsi testis extitit Archilochus, qui tale dedecus infamiáq; sibi cóciliauit. Verùm non ego nunc hęc crimina in Archilochũ confero, sed Critias est qui eum accusat.

De ocio. Cap. XIIII.

Socrates dicebat sororẽ libertatis esse ocium: testesq; huius rei fortissimos, maximæq; libertatis populos adducebat, Indos & Persas, qui utriq; segnissimi essent ad negotia: Phrygas uerò, & Lydos ad opus faciundum promptissimos esse, qui cum seruitute degerent.

† χρηματισμὸν

De ijs qui Aristidis & Lysandri filiabus de matrimonio fidem dederant. Cap. XV.

Aristidis filias, ipso adhuc superstite, matrimonio sibi desponderãt Græcorum præstantissimi. Non aũt Aristidis uitam respexerunt, neq; iustitiam eius suspexerunt: quoniam si horũ æmulatores extitissent, in posterũ etiã sponsione non destitissent. Iam uerò cum ipse excessisset è uita, nullã rem amplius, neq; familiaritatem cũ puellis habuerũt. Posteaq̃ enim uita defunct⁹ esset filius ille Lysimachi, paupertas eius cognita atq; in lucẽ prodita est, quæ res illos etiã infortunatos homines à splẽdidissimis clarissimisq;, ut mea fert opinio, nuptijs deterruit. Idẽ cótigit de Lysandro. Cum enim inopem resciuissent eum esse, nuptijs renunciauerunt.

De Antisthene & Diogene. Cap. XVI.

Cum Antisthenes multos ad philosophiæ studiũ inuitaret, & nemo morẽ ei gereret: tandem indignatus, nemini potestatẽ audiendi se permisit. Quare Diogenem etiam à sua cõuersatione repulit. Cum uerò frequentior & magis asiduus esset Diogenes, etiam illum increpuit, minatusq; est, se baculum ei inflicturum: aliquando etiam in caput impegit. At ille non recessit, sed maiori studio cum quadam audiendi siti institit, inquiens: Tu percute tantum, ego tibi caput prębebo.

neq;

neq; uerò tam durum fustem inueneris, quo me à tuis disputationibus abigas. quod cũ audisset Antisthenes, intimus ei factus est amicus.

De ijs qui ex reipublicæ gubernatione suam rem auxerunt. Cap. XVII.

Critias affirmat Themistoclem, antequam ad rempub. accederet, trium so lum talentorum hæreditate paterna rem habuisse: deinde uerò cũ rempub. gesisset, & in exiliũ pulsi bona publicarent, repertas fuisse amplius centũ talentorũ facultates, quas congesserat. Similiter etiã Cleonem antequam rempublicam capesseret, non habuisse dignam libero homine substantiam, post uerò quinquaginta talentorum rem reliquisse.

†Locus uidetur deprauatus.

De Syracusio Daphnide, & bucolicis carminibus. Cap. XVIII.

Vide etiam in Hist. animal. lib. II. cap. 13.

Daphnim bubulcũ alij perhibẽt in delicijs Mercurio fuisse, alij filium, nomenq; ex euentis inuenisse. Dicitur enim natus ex nympha: & postquam in lucem esset editus, †sub lauro expositus. Boues uerò quas pauit, aiunt sorores fuisse Boũ Solis, quarum in Odyssea mentionem facit Homerus. Cum autem in Sicilia pasceret Daphnis, una ex nymphis eum amare cœpit, uenustum pulchrumq;, & cum ipso rem habuit cũ esset in ætatis flore, quo tempore solet pulchrorum adolescentũ pubes esse speciosissima, ut alicubi dicit etiam Homerus. Pactumq; iniuerunt, ut ad nullam aliã accederet: alioquin enim in fatis esse minata est, ut oculis caperetur, si pactum fuisset transgressus. Atq; de his mutuò fidem dederũt. Aliquibus uerò diebus pòst, cum regis filia deperiret eum, uino inebriatus, uiolauit fidem, & cum puella cómerciũ agitauit. Hinc Bucolica primùm cantari cœpta sunt, quibus hoc oculorum Daphnidis incómodum materiam dedit. Primus id genus carmina Stesichorus Himeræus scripsisse traditur.

†in

†addo φασί.

De eo qui proprios dentes absorbuit. Cap. XIX.

Evrydamus Cyrenæus, in cęstuũ lucta uictoriã adeptus est: cũq; ab aduersario dentes essent ei excusi, statim eos absorbuit, ne qui cótrà luctabatur, animaduerteret.

De

καὶ οὐκ ἂν οὕτως ἐξεύροις βακτηρίαν σκληρὰν, ὥστε με ἀπελάσαι τῶν διατριβῶν τῶν σῶν. ὁ δὲ, ὑπερηγάσατο αὐτόν.

Περὶ τῶν πλουτησάντων ἐκ τῶν κοινῶν. Κεφ. ιζ.

Λέγει Κριτίας Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους πρὶν ἄρξασθαι πολιτεύεσθαι, τρία τάλαντα ἔχειν τὴν οὐσίαν τὴν πατρῴαν: ἐπεὶ δὲ τῶν κοινῶν προέστη, εἶτα ἔφυγε, καὶ ἐδημεύθη αὐτοῦ ἡ οὐσία, κατεφωράθη ἑκατὸν ταλάντων πλείω οὐσίαν ἔχων. ὁμοίως δὲ καὶ Κλέωνα πρὸ τοῦ παρελθεῖν ἐπὶ τὰ κοινὰ, †μηδὲν τῶν οἰκείων ἐλεύθερον εἶναι: μετὰ δὲ, πεντήκοντα ταλάντων τὸν οἶκον ἀπέλιπε.

Περὶ Συρακουσίου Δάφνιδος, καὶ βουκολικῶν μελῶν. Κεφ. ιη.

Δάφνιν τὸν βουκόλον λέγουσιν, οἱ μὲν, ἐρώμενον Ἑρμοῦ, ἄλλοι δὲ, υἱόν: τὸ δὲ ὄνομα ἐκ τοῦ συμβάντος σχεῖν. γενέσθαι μὲν αὐτὸν ἐκ νύμφης: τεχθέντα δὲ, ἐκτεθῆναι ἐν δάφνῃ. τὰς δ' ὑπ' αὐτοῦ βουκολουμένας βοῦς φασὶν, ἀδελφὰς γεγονέναι τῶν Ἡλίου, ὧν Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ μέμνηται. βουκολῶν δὲ κατὰ τὴν Σικελίαν ὁ Δάφνις, ἠράσθη αὐτοῦ νύμφη μία, καὶ ὡμίλησε καλῷ ὄντι καὶ νέῳ, καὶ πρῶτον ὑπηνήτῃ, ἔνθα τοῦ χρωτὸς ἡ χαριεστάτη ἐστὶν ἥβη τῶν καλῶν μειρακίων, ὥς που φησὶ καὶ Ὅμηρος. συνθήκας δὲ ἐποιήσαντο, μηδεμιᾷ ἄλλῃ πλησιάσαι αὐτὸν, καὶ ἐπηπείλησεν ὅτι πεπρωμένον ἐστὶν αὐτὸν στερηθῆναι τῆς ὄψεως, ἐὰν παραβῇ. καὶ εἶχον ὑπὲρ τούτων ῥήτραν πρὸς ἀλλήλους. χρόνῳ δὲ ὕστερον βασιλέως θυγατρὸς ἐρασθείσης αὐτοῦ, οἰνωθεὶς ἔλυσε τὴν ὁμολογίαν, καὶ ἐπλησίασε τῇ κόρῃ. ἐκ δὲ τούτου τὰ βουκολικὰ μέλη πρῶτον ᾔσθη, καὶ εἶχεν ὑπόθεσιν τὸ πάθος, τὸ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. καὶ Στησίχορόν γε τὸν Ἱμεραῖον τῆς τοιαύτης μελοποιΐας ἀπάρξασθαι†.

Περὶ τοῦ καταπιόντος τοὺς ἰδίους ὀδόντας. Κεφ. ιθ.

Εὐρυδάμας ὁ Κυρηναῖος πυγμῇ ἐνίκησεν, ἐκκρουσθεὶς μὲν ὑπὸ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ τοὺς ὀδόντας, καταπιὼν δὲ αὐτοὺς, ἵνα μὴ αἴσθηται ὁ ἀντίπαλος.

Περὶ

Περὶ Ἀγησιλάου. Κεφ. κ.

Ὅτι ὁ Πέρσης ἐπέστειλε πρὸς Ἀγησίλαον φίλον αὐτὸν ἔχειν, ἀντεπέστειλε δὲ Ἀγησίλαος, ὅτι οὐ δύναται αὐτὸν φίλον αὐτὸν Ἀγησιλάου ἰδίᾳ εἶναι: εἰ δὲ εἴη Λακεδαιμονίοις κοινῇ φίλος, δῆλον ὅτι καὶ αὐτοῦ ἔσται. ἐφ' ἅπασι γὰρ καὶ ἐκεῖνον ἀριθμεῖσθαι.

De Agesilao. Cap. XX.

Rex Persarum de contrahenda amicitia legatos ad Agesilaum misit: qui respondit, fieri non posse, ut sua priuatim amicitia frueretur. Sin Lacedæmonijs communiter omnibus amicus fieret, se quoque in amicitiæ ius uenturum inquiebat, quandoquidem inter omnes etiam ipse locum haberet.

Περὶ Πλάτωνος. Κεφ. κα.

Ὅτι τὸν Πλάτωνα ἡ Περικτιόνη ἔφερεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις. θύοντι δὲ τῷ Ἀρίστωνι ἐν Ὑμηττῷ ταῖς Μούσαις, ἢ ταῖς νύμφαις, οἱ μὲν πρὸς τὴν ἱερουργίαν ἦσαν, ἡ δὲ κατέκλινε Πλάτωνα ἐν ταῖς πλησίον μυρρίναις δασείαις οὔσαις, καὶ πυκναῖς. καθεύδοντι δὲ ἑσμὸς μελισσῶν Ὑμηττίου μέλιτος ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ καθίσασαι ὑπῇδον, τὴν τοῦ Πλάτωνος εὐγλωττίαν μαντευόμεναι ἐντεῦθεν.

De Platone. Cap. XXI.

Platonem in ulnis ferebat Perictione. Cum uerò Ariston sacra litaret in Hymetto Musis aut Nymphis, dum obeundæ rei diuinæ darent operam, illa Platonem in proximis myrtis, densis & opacis reposuit. Cui repente examen apum, Hymettij mellis opifices, in os insidétes, suis strepebant bombis: præsignificantes ita Platonis eloquentiam, & linguæ facundiam.

Περὶ Διωξίππου. Κεφ. κβ.

Ὅτι Διώξιππος παρόντος Ἀλεξάνδρου, καὶ Μακεδόνων, ῥόπαλον λαβὼν, Κόρραγον τὸν Μακεδόνα ὁπλίτην μονομαχήσας, καὶ ἐκκρούσας αὐτοῦ τὸ ξυστὸν, καὶ ἁρπάσας τὸν ἄνδρα σὺν τῇ πανοπλίᾳ, ἐπιβὰς ἐπὶ τὸν αὐχένα αὐτοῦ κειμένου, τὴν μάχαιραν ἣν ὑπέζωστο ὑφαρπάσας, ἀπέκτεινε τὸν ὁπλίτην. ἐμισήθη δὲ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου: ὁ δὲ ἀπογνοὺς ὡς μισηθεὶς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀθυμήσας ἀπέθανε.

De Dioxippo. Cap. XXII.

Dioxippus in Alexandri Macedonumq; præsentia correpta claua, Corrhagum armatum ex Macedonibus ad certamen prouocauit: & cum ei hastam excusisset, ui rapuit hominem cum armis, & iacentis collum calcauit, strictoque gladio ipsius quo cinctus erat, armatum interemit. Quamobrem Alexander illum odio habuit. quod cum uideret, animum despondit: & tristitia mœroreq; cõfectus, ui uere desijt.

AELIANI

AELIANI VARIAE HISTORIAE
LIBER VNDECIMVS.

De Oricadmo, & arte pugilandi.
Caput I.

ORicadmus luctæ & pugilationis fuit legislator, suáque industria Siculum morem pugillandi (quem uocant) excogitauit.

De Orœbantij carminibus, & Daretis & Melisandri. Cap. II.

ORœbantij Trœzenij poemata ante Homerũ extiterunt, ut ferunt Trœzenij. Itẽ Dares Phryx, ut dicunt, ante Homerum uixit, cuius Phrygiam Iliadem usque in hunc diem conseruari scio. Melisander Lapitharum & Centaurorum pugnam literis prodidit.

De Iccho, & lucta. Cap. III.

ICchus Tarentinus luctas exercuit, sobriè per uniuersum pugilandi tempus uiuendo, moderatè cibis uescendo, & à uenere per totam uitam abstinendo.

De caluicie Agathoclis.
Cap. IIII.

AGathoclẽ Siciliæ tyrannum aiunt perquam ridiculo & turpissimo capite fuisse. Cum enim paulatim defluentibus capillis denudaretur, pudore ductus myrtea corona crinem obtexit, quæ quasi uallum erat & tegmẽ caluiciei. Hæc crinium destitutio Syracusios non clam erat: silentio tamen inuoluere cogebantur, propter impiam & ad audendũ proiectam tyranni mentem.

De quibusdam iniustè sacrilegij nomine condemnatis.
Cap. V.

CVm aliqui sacrificium Apollini offerrent, Delphi per insidias eos circumuenerunt, & thuri placentisq́; in canistris clam adiecerunt sacras pecunias: atq; sic comprehensos eos, tanquam sacrilegos, abductos in petram, iuxta legẽ Delphicam præcipites dederunt.

De mœcho

† τοῦ παλαίειν

† ἀποβολὴν

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ Ορικάδμου, καὶ τοῦ παλαίειν.
Κεφ. α.

ΟΤι Ορίκαδμος πάλης ἐγένετο νομοθέτης, καθ᾽ ἑαυτὸν ἐπινοήσας τὸν Σικελὸν τρόπον καλούμενον † παλαίειν.

Περὶ Οροιβαντίου ἐπῶν, καὶ Δάρητος, καὶ Μελισάνδρου.
Κεφ. β.

ΟΤι ἦν Οροιβαντίου Τροιζηνίου ἔπη πρὸ Ομήρου, ὥς φασιν οἱ Τροιζήνιοι λόγοι. καὶ τὸν Φρύγα δὲ Δάρητα, οὗ Φρυγίαν Ιλιάδα ἔτι καὶ νῦν ἀποσωζομένην οἶδα, πρὸ Ομήρου καὶ τοῦτον γενέσθαι λέγουσι.

Μελίσανδρος ὁ Μιλήσιος Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων μάχην ἔγραψεν.

Περὶ Ικχοῦ, καὶ πάλης.
Κεφ. γ.

ΟΤι Ικχὸς ὁ Ταραντῖνος πάλης ὑπερῄξατο, σωφρονέστερον τὸν τῆς ἀθλήσεως χρόνον διαζήσας, καὶ κεκολασμένης τροφῆς διαβιώσας, καὶ ἀφροδίτης ἀμαθὴς διατελέσας.

Περὶ Αγαθοκλέους φαλακρώματος.
Κεφ. δ.

ΑΓαθοκλέα φασὶ τὸν Σικελίας τύραννον γελοιότατα τὴν κεφαλὴν ἀσχημονεῖν. ψιλουμένης γὰρ αὐτῷ κατὰ μικρὰ ὑποῤῥεουσῶν αὐτῷ τῶν τριχῶν, ὁ δὲ αἰδούμενος περικάλυμμα κόμης ἐποιήσατο τὸν μυῤῥίνης στέφανον, καὶ ἦν πρόβλημα τῆς ψιλώσεως. ᾔδεσαν μέντοι τὸ φαλάκρωμα Συρακούσιοι, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τῶν τριχῶν † ἐπιβολὴν οὐκ ἠγνόουν. ἐσιώπων δὲ διὰ τὸ τῶν τολμημάτων αὐτοῦ, καὶ ἀσεβημάτων ἐμμανές.

Περὶ τινῶν ἀδίκως θεοσυλίας κατακριθέντων. Κεφ. ε.

ΕΘυόν τινες ἐν Δελφοῖς: τούτοις ἐπιβουλεύοντες Δελφοὶ εἰς τὰ κανᾶ ἔνθα ἦν αὐτοῖς ὅ, τε λιβανωτὸς, καὶ τὰ πόπανα, ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν χρημάτων λάθρα. λαβόντες οὖν αὐτοὺς ὡς θεοσύλας ἀπήγαγον ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ κατεκρήμνισαν κατὰ τὸν Δελφικὸν νόμον.

Περὶ μοιχοῦ.

Περὶ μοιχοῦ. Κεφ. ϛ.

Συνέβη τινὰ μοιχὸν ἁλῶναι ἐν Θεσπιαῖς, εἶτα ἤγετο διὰ τῆς ἀγορᾶς δεδεμένος. ἀφείλοντο οὖν αὐτὸν οἱ ἑταῖροι. ἐξήφθη οὖν στάσις, καὶ συνέπεσε γενέσθαι φόνους πολλούς.

Περὶ Λυσάνδρου, καὶ Ἀλκιβιάδου. Κεφ. ζ.

Ἔλεγεν Ἐτεοκλῆς ὁ Λάκων, δύο Λυσάνδρους τὴν Σπάρτην μὴ ἂν ὑπομεῖναι. καὶ Ἀρχέστρατος ὁ Ἀθηναῖος ἔλεγε δύο Ἀλκιβιάδας τὴν τῶν Ἀθηναίων. οὕτως ἄρα αὐτῶν † καὶ οἱ ἕτεροι ἦσαν ἀφόρητοι.

Περὶ Ἱππάρχου τελευτῆς. Κεφ. η.

Ἵππαρχος ἀνῃρέθη ὑπὸ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος: ὅτι ἐν τοῖς Παναθηναϊκοῖς κομίσαι κανοῦν τῇ θεῷ, κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐπιχώριον, οὐκ εἴασε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἁρμοδίου, καὶ ἴσως ἀξίαν οὖσαν.

Περί τινων ἀρίστων πενήτων, καὶ δῶρα μὴ προσηκαμένων.

Κεφ. θ.

Οἱ τῶν Ἑλλήνων ἄριστοι πενίᾳ διέζων παρὰ πάντα τὸν βίον. ἐπαινείτωσαν οὖν πλοῦτόν τινες ἔτι, μετὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρίστους, οἷς ἡ πενία παρὰ πάντα τὸν βίον συνεκληρώθη. εἰσὶ δὲ οὗτοι, οἷον Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ πολλὰ μὲν ἐν πολέμῳ κατορθώσας, καὶ τοὺς φόρους δὲ τοῖς Ἕλλησι τάξας. ἀλλ' οὗτός γε ὁ τοιοῦτος οὔτε ἐντάφια ἑαυτῷ κατέλιπεν ἱκανά. καὶ Φωκίων δὲ πένης ἦν, Ἀλεξάνδρου δὲ πέμψαντος αὐτῷ τάλαντα ἑκατόν, ἠρώτα, Διὰ τίνα αἰτίαν μοι δίδωσιν; ὡς δ' εἶπον, ὅτι μόνον αὐτὸν ἡγεῖται Ἀθηναίων καλὸν καὶ ἀγαθόν: οὐκοῦν ἔφη ἐασάτω με τοιοῦτον εἶναι.

Καὶ Ἐπαμινώνδας δὲ ὁ Πολύμνιδος πένης ἦν. Ἰάσονος δὲ αὐτῷ πέμψαντος πεντήκοντα † χρυσία, ὁ δὲ ἀδίκων ἔφη ἄρχεις χειρῶν. δανεισάμενος δὲ παρά τινος τῶν πολιτῶν πεντήκοντα δραχμάς, ἐφόδιον, εἰς Πελοπόννησον ἐνέβαλε. πυθόμενος δὲ τὸν ὑπασπιστὴν αὐτοῦ χρήματα εἰληφέναι παρά τινος τῶν αἰχμαλώτων, ἐμοὶ μὲν εἶπεν ἀπόδος τὴν ἀσπίδα: σεαυτῷ δὲ πρίω καπηλεῖον, ἐν ᾧ καταζήσεις. οὐ γὰρ ἔτι κινδυνεύειν ἐθελήσεις πλούσιος γενόμενος.

Πελοπίδας δὲ ἐπιτιμώντων αὐτῷ τῶν φίλων

De mœcho. Cap. VI.

Accidit, ut in oppido Thespiarũ adulter caperetur: atq; cum per forũ uinctus duceretur, aliqui ex familiaribus & amicis eum ui eripuerunt. ex quo mota est seditio, multæq; cædes factæ sunt.

De Lysandro & Alcibiade.

Cap. VII.

Eteocles Lacedæmonius dicebat, duos Lysandros Spartam ferre nõ posse. & Archestratus Atheniensis dicebat, duos Alcibiades in ciuitate Atheniensiũ tolerari non posse. Adeò intolerabiles erant suis uterq; ciuibus.

Idem ferè Plutarchus in uita Lysandri.

† ἑκάτεροι

De Hipparchi morte. Cap. VIII.

Hipparchus ab Harmodio & Aristogitone interfectus est, eò quòd sororem Harmodij, quæ deo canistrum more patrio ferret, in Panathenaicis admittere noluerat, idq; ut conijcimus, immeritò.

De quibusdã laudatissimis pauperrimisq; uiris, qui dona recipere noluerunt. Cap. IX.

Omniũ Græcorũ clarissimi præstantissimiq; uiri, per totã uitã in extrema mendicitate uersati sunt. Quis igit diuitias laudarit, cũ omniũ Græcorũ ꝓbatissimis uiris forte quadã paupertas ꝑ uniuersam uitã adhæserit? sunt aũt hæc eorũ nomina: uelut Aristides filius Lysimachi, qui multa pręclarè domi militięq; gessit, & Græcis tributũ imperauit: at ille nõ tm̃ post obitũ reliquit, ut exequijs celebrandis sumptus esset. Phocion etiã egenus erat, attamẽ cũ Alexander mitteret ei centum talenta, interrogauit, Quam ob causam hæc mihi donat? Qui cum responderent, quoniã te solum ex omnibus Atheniensibus bonum honestumq; uirum iudicat: Sinat igitur, inquit, me talem esse.

Etiã Epaminondas Polymnidis filius, pauper erat. Cum autẽ Iason ei quinquaginta aureos numos mitteret, Iniuriã, inquit, mihi facere incipis. Et quinquaginta drachmas à ciue mutuatus, ut essent ꝓ uiatico, profectus est in Peloponnesum. Cum uerò nuncium allatũ esset, armigerum eius pecunias à captiuo quodam cepisse, Mihi, inquit, da scutũ. Tu uerò tibi cauponã eme, in qua uiuas. Non eñ ulterius ꝑicula subire uoles, cũ diues sis fact⁹.

† Daricos forte intelligit, quos χρυσοῦς Athenienses uocabant, ut scribit Suidas.

Pelopidas, cum obiurgarent eum amici, quòd

ci, quòd pecuniariæ rei ad uitã tuendam conferentis, nullã curã gereret: Et, inquit, mehercule res utilis est, uerũ huic Nicomedi: intento digito in hominem quendam claudum & mutilum.

Scipio quinquaginta quatuor annorum uitę spacium emensus, neq; emit, neque uendidit quicquã. Adeò paucis fuerat contentus. Cum autem quidam ei scutum eleganter apparatum ostenderet, dixisse fertur: Atqui Romanum ciuẽ par est in dextra spem ponere, non in sinistra.

Ephialtes Sophonidæ filius pauperrimus fuit: etsi uerò amici decem talenta ipsi dono darent, non accepit: Hæc (inquiẽs) me cogerẽt, siquidẽ reuerẽter uos haberem, aliquid præter ius cõcedere: sin minus uos obseruarẽ, ingratissimũ uideri.

De Zoilo. Cap. X.

ZOilus Amphipolitanus, qui stilum in Homerũ, Platonem, aliosq; strinxit, Polycratis fuit auditor. Hic uerò Polycrates etiam accusationem scripsit contra Socratẽ. Zoilus autẽ ille, canis rhetoricus nominatus est. Erat is talis. Barbam submissam alebat, caput usq; ad cutẽ radebat, pallium supra genua pendebat: studiosus malè loquendi, serendis litibus operã sedulò dabat: contumeliosus deniq; & ad reprehensiones procliuis erat miser ille. Et cum rogaret ab eo quidam eruditus uir, quamobrem omnibus male loqueretur? Quoniam (inquit) malè facere cum uelim, non possum.

De Dionysio Siculo. Cap. XI.

DIonysius Siculus medicinę nauabat operã, & ipse curationes, sectiones, ustiones, & reliqua faciebat.

De placenta Socrati ab Alcibiade missa. Cap. XII.

CVm Alcibiades magnam & pulcherrimè confectam placentam Socrati misisset (qualia munuscula solent ab amasijs, amatoribus, ad excitandum amorem dono dari) Xanthippe suo more irata, eã de canistro eiectam cõculcauit pedibus. His Socrates cum arrisisset, inquit: Nunquid non tu simul carebis ea? Quod si qs putat hæc quæ dico puerilia, & nullius precij esse, is sanè non nouit, ex his etiam de fortibus & bonis uiris probationem fieri, si ea nihili pendant, quæ uulgus ornamenta dicit esse mensæ, & conuiuij anathemata.

λων ὅτι χρημάτων ἀμελεῖ, πράγματος εἰς τὸν βίον λυσιτελοῦς: Νὴ τὸν Δία εἶπε λυσιτελὲς, ἀλλὰ Νικομήδει τούτῳ, δείξας χωλόν τινα καὶ ἀνάπηρον.

Ὅτι Σκιπίων τέσσαρα καὶ πεντήκοντα ἔτη βιώσας, οὐδὲν οὔτε ἐπρίατο, οὔτε ἀπέδοτο. οὕτως ἄρα ὀλίγων ἐδεῖτο. ἀσπίδα δὲ αὐτῷ τινος ἐπιδείξαντος εὖ κεκοσμημένην, εἶπεν: Ἀλλὰ τόν γε Ῥωμαῖον ἄνδρα προσήκει ἐν τῇ δεξιᾷ τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τῇ ἀριστερᾷ.

Ὅτι Ἐφιάλτης ὁ Σοφωνίδου πενέστατος ἦν. δέκα δὲ τάλαντα διδόντων αὐτῷ τῶν ἑταίρων, ὁ δὲ οὐ προσήκατο, εἰπών: Ταῦτά με ἀναγκάσει αἰδούμενον ὑμᾶς, καταχαρίσασθαί τι τῶν δικαίων: μὴ αἰδούμενον δὲ, μηδὲ χαριζόμενον ὑμῖν, ἀχάριστον δόξαι.

Περὶ Ζωΐλου. Κεφ. ι.

ΖΩΐλος ὁ Ἀμφιπολίτης ὁ καὶ εἰς Ὅμηρον γράψας, καὶ εἰς Πλάτωνα, καὶ εἰς ἄλλους, Πολυκράτους μὲν ἀκουστὴς ἐγένετο, οὗτος δὲ ὁ Πολυκράτης καὶ τὴν κατηγορίαν ἔγραψε τὴν κατὰ Σωκράτους: ἐκαλεῖτο δὲ Ζωΐλος οὗτος, κύων ῥητορικός. ἦν δὲ τοιοῦτος. τὸ μὲν γένειον αὐτῷ καθεῖτο, κέκαρτο δὲ ἐν χρῷ τὴν κεφαλὴν, καὶ θοιμάτιον ὑπὲρ τὸ γόνυ ἦν: ἤρα δὲ ἀγορεύειν κακῶς, καὶ ἀπεχθάνεσθαι πολλοῖς σχολὴν εἶχε, καὶ ψογερὸς ἦν ὁ κακοδαίμων. ἤρετο οὖν αὐτόν τις τῶν πεπαιδευμένων, διὰ τί κακῶς λέγει πάντας: ὁ δὲ, ποιῆσαι γὰρ κακῶς βουλόμενος οὐ δύναμαι.

Περὶ Διονυσίου τοῦ Σικελοῦ. Κεφ. ια.

ΟΤι Διονύσιος ὁ Σικελὸς περὶ τὴν ἰατρικὴν ἐσπούδαζε, καὶ αὐτὸς ἰᾶτο, καὶ ἔτεμνε, καὶ ἔκαε, καὶ τὰ λοιπά.

Περὶ πλακοῦντος Σωκράτει ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος. Κεφ. ιβ.

ΠΛακοῦντα ὁ Ἀλκιβιάδης μέγαν, καὶ ἐσκευασμένον κάλλιστα διέπεμψε Σωκράτει. ὡς οὖν ὑπὸ ἐρωμένου ἐραστῇ πεμφθὲν τὸ δῶρον ἐκκαυστικὸν πλακοῦντα, διαγανακτήσασα κατὰ τὸν αὐτῆς τρόπον, ἡ Ξανθίππη, ῥίψασα ἐκ τοῦ κανοῦ κατεπάτησε. γελάσας δὲ ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν (ἔφη) οὐδὲ σὺ μεθέξεις αὐτοῦ. εἰ δέ τις οἴεται περὶ μικρῶν με λέγειν λέγοντα ταῦτα, οὐκ οἶδεν ὅτι καὶ ἐκ τούτων ὁ σπουδαῖος δοκιμάζεται, ὑπερφρονῶν † αὐτῶν, ἅπερ οὖν οἱ πολλοὶ λέγουσιν εἶναι κόσμον τραπέζης, καὶ δαιτὸς ἀναθήματα.

† τούτων

Περὶ

De

Περὶ τοῦ ἐν Σικελίᾳ ὀξυδερκοῦς ἀνδρός. Κεφ. ιγ.

Ἄνδρα φασὶ Σικελιώτην οἷον βλέπειν ὀξὺν γενέσθαι ἐν Σικελίᾳ, ὥς τε αὐτὸν ἐκ τοῦ Λιλυβαίου εἰς Καρχηδόνα τείναντα τὸν ὀφθαλμὸν, μηδὲν τὰς ὄψεις σφάλλεσθαι, καὶ ἀποδείξειν λέγουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν νεῶν τῶν ἀναγομένων ἐκ Καρχηδόνος, καὶ οὐκ ἐψεύσατο οὐδεμίαν.

De uiro Siculo acutis oculis prædito. Cap. XIII.

HOminem quendam Siculum adeò perſpicaci exactóque uiſu in Sicilia fuiſſe perhibent, ut è Lilybæo uſq; ad Carthaginem intentis oculis, nihil falleretur: & numerum nauium quæ Carthagine ſoluebant, indicaret, neque ullam prætermitteret.

FINIS LIBRI XI.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΑ. ΒΙΒΛΙΟΥ.

AELIANI VARIAE HISTORIAE LIBER XII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ Ἀσπασίας. Κεφ. α.

Ἀσπασία ἡ Ἑρμοτίμου θυγάτηρ ἡ Φωκαῒς, ἐτράφη μὲν ἐν ὀρφανίᾳ, τῆς μητρὸς αὐτῆς ἀποθανούσης ἐν ὠδῖσιν. ἐκ δὲ τούτων ἐν πενίᾳ μὲν ἐτράφη ἡ Ἀσπασία, σωφρόνως μέντοι, καὶ καρτερῶς. ὄνειρος δὲ αὐτῇ συνεχῶς ἐπεφοίτα, καὶ ἐμαντεύετο αὐτῇ χρηστὸν, τὴν μέλλουσαν αὐτῇ τύχην ὑπαινιττόμενος, ὅτι καλῷ καὶ ἀγαθῷ συνέσται ἀνδρί. παῖς δὲ ἔτι οὖσα, γίνεται αὐτῇ ἐπὶ τοῦ προσώπου φῦμα ὑπ' αὐτὸ τὸ γένειον. καὶ ἦν ἰδεῖν μοχθηρὸν, καὶ ἐλύπει τόν τε πατέρα, καὶ τὴν παῖδα. δείκνυσι γοῦν αὐτὴν ὁ πατὴρ ἰατρῷ: ὁ δὲ ὑπέσχετο ἰάσασθαι, εἰ λάβοι τρεῖς στατῆρας. ὁ δὲ ἔφατο μὴ ἔχειν. ὁ δὲ ἰατρὸς μηδὲ αὐτὸς εὐπορεῖν φαρμάκου φησίν. καὶ ἠνιᾶτο ὥσπερ εἰκὸς ἐπὶ τούτοις ἡ Ἀσπασία, καὶ ἀπελθοῦσα ἔξω ἔκλαεν ἔχουσα ἐν τοῖς γόνασι κάτοπτρον, καὶ ὁρῶσα ἑαυτὴν ἐν αὐτῷ, σφόδρα ἤλγει. ἀδείπνῳ δὲ οὔσῃ ὑπὸ τῆς ἀνίας, ἀφίκετό οἱ εὖ μάλα εὔκαιρος ὕπνος. καὶ ἅμα τῷ ὕπνῳ † ἡ περιστερὰ παραγίνεται. καὶ γενομένη γυνή: θάρρει (εἶπε) καὶ μακρὰ χαίρειν εἰποῦσα ἰατροῖς τε αὐτοῖς, καὶ φαρμάκοις, σὺ δὲ τῶν τῆς Ἀφροδίτης στεφάνων τῶν ῥοδίνων, ὅσοι ἂν ὦσιν ἤδη αὖοι, τρίβουσα ἐπίπαττε τῷ φύματι. ταῦτα ἀκούσασα ἡ παῖς, καὶ δράσασα, τὸ φῦμα ἠφανίσθη. καὶ ἡ Ἀσπασία καλλίστη τῶν συμπαρθένων ἦν αὖθις, παρὰ τῆς καλλίστης τῶν θεῶν τὴν ὥραν ἀπολαβοῦσα. καὶ χαρίτων

De Aſpaſia, quam Cyrus primũ, deinde Artaxerxes amauit. Cap. I.

Aſpaſia Hermotimi filia, Phocenſis, poſtq̃ mater eius cum partu animã ſimul egiſſet, in orbitate eſt educata, atque in penuria, ſumma tamẽ modeſtia tẽperantiaq;. inſomnium uerò freq̃uẽter apparebat, euẽturæ fortunæ uaticiniũ præ ſe ferẽs, qđ uiro pulchro bonoq; nuptura eſſet. Cui adhuc puellę, enatus eſt tumor in ipſo mento, aſpectu teterrimus, atq; tũ patri, tũ ipſi puellæ ſummũ dolorẽ afferens. Proinde pater eã ad medicũ adduxit, qui ſe curaturũ recepit: ſed ea lege, ſi tres ſibi ſtateres perſoluerẽt. Cũ ille ſe tm̃ nõ habere diceret, medicus neq; ſe medicinam parare poſſe aiebat. Atq; hæc ſummè triſtitiã, ut ueriſimile eſt, Aſpaſiæ augebãt. q̃ à medico digreſſa in acerbiſsimo luctu uerſata eſt: & ſpeculũ in genibus tenẽs, ſeſeq; in ipſo cõtẽplata, ueheměter doluit. Cũ igit præ dolore nõ cœnaſſet, planè opportunus eã ſomn⁹ inuaſit, unaq; cũ ſomno colũba acceſsit, & in mulierẽ mutata: Bonũ animũ, inquit, geras, ualeãtq; medici cum ſuis pharmacis: tu uerò roſea ſerta Veneris, q̃ iã aruerint, cape, eaq; contrita tuberi impone. Hęc ubi audiſſet, & executa eſſet, tuber euanuit: rurſusq; Aſpaſia inter oẽs puellas, recepta ſpecioſiſsimę deę beneficio, pulchritudine, formoſiſsima fuit:

† οἱ

fuit: atq; in tantum gratijs ditata, ut illius seculi nullam puellam parem haberet: coma flaua, capillisq; paulum crispantibus prædita. Oculos habebat maximos, & aquilinũ modicè nasum, aures breuiores. Cutis tenera, & uultus color ad roseum accedebat: ob quam causam eam Phocenses, cum adhuc infans esset, Milto nũcuparunt. Labra rubicunda, dentes niue candidiores. Plantis etiam pedum & cruribus decora erat, &, quemadmodũ Homerus pulcherrimas hac parte fœminas uocabulo Poëtico nominat, καλλίσφυρος. Vocem habebat suauem & teneram, ita ut ipsa loquente Sirenem audire te diceres. Ab omni curioso exquisito & superfluo ornatu muliebri aliena erat. Opes enim plerũq; solent hæc subministrare. Ipsa uerò inops, & ab inope parẽte enutrita, nihil ornatus, neq; sumptus in formã conferebat. Venit autẽ quodam tempore ad Cyrũ filium Darij & Parysatidis Aspasia, fratrẽ Artaxerxis, neq; libens, neq; libenter ipsam dimittente patre, sed ui coacta, sicuti sepe contingit, aut captis urbibus, aut cogentibus tyrannis aut satrapis. Vnus igitur ex satrapis Cyri cum alijs puellis eam ad Cyrum adduxit: statimq; reliquis omnibus concubinis anteposita est propter simplicem animi integritatẽ, & morum uerecundiam, & carentem omni fuco pulchritudinẽ. Etiam hoc eam adiuuit, ut prę cęteris amaretur, quòd singularis esset prudentiæ. Proinde Cyrus eam sæpenumero de rebus urgentibus in consilium adhibuit: & quotiescunq; sentẽtiam eius secutus est, nunquã pœnituit. Cum autem primùm sisteretur Aspasia Cyro, iam iam cœnatus erat, & bibere uolebat more Persico. Etenim Persæ, postq̃ cibo saturati sunt, uino & propinationibus indulgẽt, potũ tanq̃ aduersariũ aggrediẽtes. Inter media pocula igitũ quatuor uirgines Græcæ ad regẽ Cyrum adducuntur, in quibus etiam Phocensis Aspasia erat. Erant autẽ pulcherrimè ornatæ. Nam tres reliquę à familiaribus mulieribus, quæ unà cum ipsis ascenderant, crinibus erant comptæ, & faciẽ pharmacis pigmentisq; commendarant. Et à nutricibus acceperant documẽta, quemadmodum erga Cyrum se gerere deberent: quomo-

† τροφῶν

χαρίτων μὲν ἀφθονίαν εἶχεν ὡς οὐκ ἄλλη παρθένος τῶν τότε: ἦν δὲ καὶ τὴν κόμην ξανθὴ, καὶ οὔλη τὰς τρίχας ἠρέμα. ὀφθαλμοὺς δὲ εἶχε μεγίστους, ὀλίγον δὲ ἦν καὶ ἐπίγρυπος, τὰ δὲ ὦτα εἶχε βραχύτερα. ἦν δὲ αὐτῇ καὶ δέρμα ἁπαλὸν, ἐῴκει δὲ ἡ χροιὰ ἡ κατὰ τοῦ προσώπου ῥόδοις. διὰ ταῦτά τοι οἱ Φωκαεῖς ἔτι παιδίον οὖσαν ἐκάλουν Μιλτώ. ὑπέφαινε δὲ καὶ τὰ χείλη ἐρυθρὰ, καὶ οἱ ὀδόντες λευκότεροι χιόνος ἦσαν. ἦν δὲ καὶ τὰ σφυρὰ ἀγαθὴ, καὶ οἵας Ὅμηρος λέγει τὰς ὡραιοτάτας γυναῖκας κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φωνὴν, καλλισφύρους ὀνομάζων. φώνημα δὲ εἶχεν ἡδὺ, καὶ ἁπαλὸν, εἶπεν ἄν τις λαλούσης αὐτῆς ἀκούειν σειρῆνος. πολυπραγμοσύνης δὲ ἁπάσης γυναικείας, καὶ περιεργίας ἀπήλλακτο. ὁ μὲν γὰρ πλοῦτος φιλεῖ χορηγεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα: πενομένη δὲ ἐκείνη καὶ τρεφομένη ὑπὸ πατρὶ, καὶ αὐτῷ πένητι, περίεργον μὲν οὐδὲν, οὐδὲ περιττὸν εἰς τὸ εἶδος ἠράνιζεν. ἀφίκετο δέ ποτε παρὰ Κῦρον τὸν Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος ἡ Ασπασία, τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξου, οὐχ ἑκοῦσα, οὐδὲ ἑκόντος αὐτὴν τοῦ πατρὸς ἀποπέμψαντος, ἀλλὰ γὰρ πρὸς βίαν, οἷαι πολλάκις ἀπήντησαν ἢ πόλεων ἁλουσῶν, ἢ τυράννων βιασαμένων, ἢ σατραπῶν πολλάκις. εἷς οὖν τῶν Κύρου σατραπῶν μετὰ καὶ ἄλλων παρθένων ἀνήγαγεν αὐτὴν πρὸς Κῦρον: καὶ τάχιστα τῶν ἄλλων παλλακίδων προετιμήθη, διά τε ἤθους ἀφελὲς, καὶ τοῦ τρόπου τὸ αἰδήμον, καὶ ὅτι ἀπεριέργως καλὴ ἦν. συνεμάχετο δὲ πρὸς τὸ ὑπερφιλεῖσθαι, καὶ ὅτι σύνεσιν εἶχε. πολλάκις γοῦν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπειγόντων ἐχρήσατο αὐτῇ συμβούλῳ Κῦρος, καὶ πεισθεὶς οὐ μετέγνω. ὡς δὲ ἦλθε τὸ πρῶτον πρὸς Κῦρον ἡ Ἀσπασία, ἐτύχε μὲν ἀπὸ δείπνου ὢν, καὶ πίνειν ἔμελλε κατὰ τὸν τρόπον τὸν Περσικόν. μετὰ γὰρ τὸ ἐμπλησθῆναι τροφῆς οἱ Πέρσαι τῷ τε οἴνῳ, καὶ ταῖς προπόσεσιν εὖ μάλα ἀποσχολάζουσιν, οἱονεὶ πρὸς τὸν πότον, ὡς πρὸς ἀντίπαλον ἀποδυόμενοι. μεσοῦντος οὖν τοῦ πότου, τέσσαρες παρθένοι προσάγονται τῷ Κύρῳ Ἑλληνικαὶ, ἐν δὲ ταῖς καὶ ἡ Φωκαῒς Ἀσπασία ἦν. ἦσαν δὲ κάλλιστα διεσκευασμέναι. αἱ μὲν γὰρ τρεῖς ὑπὸ τῶν οἰκείων γυναικῶν αἳ ἔτυχον αὐταῖς συνανελθοῦσαι, διαπεπλεγμέναι τε ἦσαν τὰς κόμας, καὶ διαπεποικιλμέναι τὰ πρόσωπα ἐντρίψεσι καὶ φαρμάκοις. ἦσαν δὲ καὶ ὑπὸ τῶν †τροφέων δεδιδαγμέναι, ὅπως τε ὑποδραμεῖν χρὴ τὸν Κῦρον,

καὶ

καὶ τίνα τρόπον θωπεῦσαι, καὶ προσιόντα
μὴ ἀποστραφῆναι, καὶ ἁπτομένου μὴ δυσχερᾶ-
ναι, καὶ φιλοῦντος ὑπομεῖναι, ἑταιρικὰ † ἢ
μάλα μαθήματα, καὶ διδάγματα, γυναι-
κῶν καπηλικῶς τῷ κάλλει χρωμένων ἔργα.
ἐσπούδαζον οὖν ἄλλη ἄλλην ὑπερβαλέσθαι
τῷ κάλλει. ἡ δὲ Ἀσπασία, οὔτε ἐνδῦναι πο-
λυτελῆ χιτῶνα ἐβούλετο, οὔτε περίβλημα
περιβαλέσθαι ποικίλον ἠξίου, οὔτε λούσα-
σθαι ὑπέμενεν. ἀνευφημήσασα δὲ, θεοὺς πάν-
τας ἐκάλει Ἑλληνικοὺς, καὶ ἐλευθερίους τοὺς
αὐτοὺς, καὶ τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα ἐβόα, καὶ κα-
τηρᾶτο ἑαυτῇ καὶ τῷ πατρὶ, δουλείαν σα-
φῆ καὶ ὡμολογημένην ὑπομένειν πιστεύου-
σα, τὴν ἔξω τῆς συνηθείας περὶ τὸ σῶμα στο-
λὴν τότε ἅμα, καὶ περίεργον κατασκευήν.
ῥαπισθεῖσα δὲ πρὸς ἀνάγκην ἐνέδυ, καὶ εἶ-
κε τοῖς ἐπιτάγμασιν, ἀλγοῦσα ὅμως ὅτι παρ-
θενικὰ ἀλλ' ἑταιρικὰ πράττειν ἐβιάζετο. αἱ
μὲν οὖν ἄλλαι παρελθοῦσαι ἀντέβλεπον τῷ
Κύρῳ, καὶ ὑπεμειδίων, καὶ φαιδρότητα
προσεποιοῦντο. ἥγε μὴν Ἀσπασία ἑώρα
κάτω, καὶ ἐρυθημάτων εὖ μάλα φλογω-
δῶν ἐνεπίμπλατο αὐτῆς τὸ πρόσωπον, καὶ
ἐπεπλήρωντο οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύων, καὶ ἐκ
παντὸς αἰδουμένη τοῦ τρόπου δήλη ἦν. ἐπεὶ
δὲ ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀνθρώπους
καθίσαι, αἱ μὲν ἐπείσθησαν καὶ πάνυ εὐκό-
λως. ἡ δὲ Φωκαῒς τῷ προστάγματι οὐδὲ προ-
σεῖχεν, ἕως αὐτὴν ὁ ἀπαγὼν σατράπης πρὸς
βίαν ἐκάθισεν. ἁπτομένου δὲ τοῦ Κύρου, καὶ
διασκοποῦντος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐταῖς,
καὶ τὰς παρειὰς, καὶ τοὺς δακτύλους, αἱ μὲν
ἠνείχοντο, ἡ δὲ οὐχ ὑπέμενεν. ἄκρᾳ γὰρ τῇ χει-
ρὶ μόνον τοῦ Κύρου προσαψαμένου, ἐξεβόη-
σέ τε καὶ ἔφατο αὐτὸν οἰμώξεσθαι τοιαῦτα
δρῶντα. ὑπερήσθη τούτοις ὁ Κῦρος. ἐπα-
νισταμένης τε αὐτῆς, καὶ πειρωμένης φεύ-
γειν, ἐπεὶ καὶ τῶν μαζῶν προσήψατο, ἀλλ'
ἐνταῦθα μὲν ὑπερηγάσθη τὴν εὐγένειαν ὁ
Περσικῶς ὁ τοῦ Δαρείου, ἀλλὰ καὶ ἀποβλέ-
ψας πρὸς τὸν ἀγοραστήν: ταύτην μόνην ἔ-
φη ἐλευθέραν, καὶ ἀδιάφθορον ἤγαγες. αἱ
δὲ λοιπαὶ καπηλικῶς † ἔχουσι, καὶ τοῦ εἴδους
ἔτι, καὶ τοῦ τρόπου μᾶλλον. ἐκ δὴ τούτων ὁ Κῦ-
ρος πλέον ταύτην ἠγάπησεν, αἷς ὡμίλη-
σέ ποτε ἀνθρώποις. χρόνῳ δ' ὕστερον ὑπερη-
ράσθη μὲν ταύτης ὁ Κῦρος, ἀντηρᾶτο δὲ καὶ
ὑπ' ἐκείνης. καὶ εἰς τοσοῦτον ἀμφοῖν ἡ φιλία
προῆλθεν, ὡς ἐγγὺς ἰσοτιμίας εἶναι, καὶ μὴ ἀπᾴ-
δειν Ἑλληνικοῦ γάμου ὁμονοίας τε, καὶ σω-
φροσύνης. ἀφίκετο οὖν τοῦ εἰς Ἀσπασίαν
ἔρω-

quomodo insinuare se illi & adblandiri,
& non refugere si accederet, neq; si tange
ret, ægrè ferre, & osculũ admittere eas o- † γε
porteret. omnibus denique præceptis &
institutis † amatorijs, quibus uti mulieres, † meretricijs
quibus sua uenalis est forma, solẽt, instru
ctæ: atq; alia aliam pulchritudine supera-
re cõtendebat. Aspasia uerò neq; splendi
dã tunicã induere uolebat, neq; magnifi-
co uestitu corpus suũ amiciri patiebatur,
neq; lauare sustinebat: sed lamentata, oẽs
deos implorabat Græcos & † Eleutheri- † libertatis uindices
os, patris nomẽ inclamãs, seipsam patrẽq;
execrabat̃, seruitutis manifestæ ac certæ
signũ reputabat stolã circa corpus inusi-
tatã, & apparatũ superbũ. uerberibus igit̃
ad induendũ cogebat̃: ac tametsi summo
cũ mœrore iussis eorũ uix obtẽperaret,
tamẽ coacta est eiusmodi q̃ nõ uirginem,
sed scortũ decerẽt facere. Reliquæ cũ ue-
nissent, ad Cyrũ respicere, subridere, læti-
tiam uultu præ se ferre. Aspasia uerò in hu
mum oculos deijcere, ignito quodam &
perquam eleganti rubore facies uniuersa
suffundi, oculi lachrymis pleni esse, omni
bus deniq; gestibus uerecundiã quandã
repræsentare. Vbi uerò rex iussisset puel-
las sibi assidere, reliquę promptissimè pa
rebant: at Phocis illa dicto audiens nõ e-
rat, donec coactã ui qui eã adduxerat sa-
telles, collocaret. Cũ aũt Cyrus cõtrecta-
ret, & cõtemplaretur earũ oculos, genas
atq; digitos, reliquæ facile patiebant̃. At
illa nõ sustinebat. Si enim extrema manu
saltẽ Cyrus attingeret, exclamabat, dice-
batq; eũ nõ impunè laturũ, ꝙ talia fecis-
set. Ea re supra modum delectatus est Cy
rus. & cũ attrectante mamillas, illa surge-
ret, & se in pedes cõijceret: cõtra Persarũ
consuetudinẽ, ardente amore Cyrus erga
ingenuitatẽ eius flagrare cœpit. respici-
ensq; ad emptorẽ: Hanc, inquit, solã inge
nuã & incorruptã adduxisti. Reliquæ ue-
rò tum facie, tum magis etiã moribus fu- † ἔχουσι τοῦ εἴ-
catæ sunt. Quamobrẽ Cyrus eam plus a- δους, ἔτι ἢ καὶ
mauit omnibus, cũ quibus unquã cõsue- τοῦ τρόπ.
tudinẽ habuisset. In posterũ uerò mutu9
inter illos amor coaluit, confirmatusq;
est: & usqueadeò increuit, ut propemo-
dum etiã æquabilitas intercederet, neq;
quicq̃ differret à Gręcorũ cõiugiorũ cõ-
cordia atq; modestia. Proinde regis in A-
spasiam

ſpaſiã animus atq; amor, nõ per Ioniã ſolũ, ſed per uniuerſam Græciã fama rumoreq; celebratus eſt: itemq; Peloponneſus ſermonibus de Cyro & ipſa plena fuit. Ad regẽ etiam †magnũ hæc gloria peruenit. Creditũ eſt enim, poſt ipſam, cũ nulla muliere rẽ habuiſſe regẽ. Ex his omnibus in mentẽ uenit Aſpaſię inſomnij, colũbę, uerborũq; eius, & quæcunq; dea prædixiſſet. Quare credidit, ab initio ſe illi curæ fuiſſe, proq; beneficijs Veneri ceremonias & ſacrificiũ peregit. Primũ igitur ſatis ingens idolũ ex auro in honorẽ eius faciendum curauit, quod imaginẽ Veneris appellabat, & gemmis picturatã columbã proptèr ſtatuit: atq; ſingulis diebus, ſacrificijs & ſupplicationibus beneuolentiam & fauorẽ deæ expoſcebat. Patri uerò Hermotimo, multa ſplendidaq; dona miſit, atq; locupletẽ eum reddidit. Summa continentia per uitã uſa eſt, ut teſtantur tam Græcorũ quàm Perſarũ fœminę. Monile aliquando ex Theſſalia Cyro mittebatur, à Scopa iuniore, quod Scopæ è Sicilia dono miſſum erat. Hoc mirabili quadam arte, uarietateq; confectũ eſſe uidebatur. Omnibus itaq;, quibus id oſtendiſſet Cyrus, mirantibus, gauiſus theſauro, repentè circa meridiẽ ad Aſpaſiã ſe contulit: cumq; eã reperiſſet dormientẽ, ſubter ueſtẽ inſinuans, ſeſe clàm acclinauit, & tacitè ſineq; ſtrepitu permanſit, donec illa ſomnũ perfecit. Quæ cum experrecta uidiſſet Cyrũ, cóplexa eſt eum ſolito more & conſuetudine. At ille extractũ de ciſta monile monſtrauit ei, dicẽs: Hoc certè, uel filia, uel matre regia dignũ eſt, cũq; annuiſſet illa: En, inquit, eũ tibi propriũ dono: tu uerò collũ eo ornatũ mihi oſtẽde. At ipſa nõ recepit munus, ſed prudentiſsimè reſpondit: Et quomodo, inquit, auſim, cum hoc donũ potiùs matrem tuam Paryſatidem deceat? illi igitur mittito. Ego uerò uel ſine ornamento hoc, tibi collum ſatis uenuſtum præſtitero. Aſpaſia itaq; animi magnitudine præſtans, contrarium reliquis regum uxoribus faciens, eas longè ſuperauit. Sunt enim illę rerum ad ornatum mundumq; pertinentium plus æquo ſtudioſæ. Hoc reſponſo delectatus Cyrus, & Aſpaſiam deoſculatus, hæc facta dictáque ſingula in epiſtolam

†i. ipſum Cyrum.

† ἀπέφηνε

† αὐτὸ

ἔρωτος, καὶ εἰς Ἰωνίαν τὸ κλέος, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν. περιπλήρωτο δὲ καὶ ἡ Πελοπόννησος τῶν ὑπὲρ Κύρου τε, καὶ ἐκείνης λόγων. ἀλλὰ καὶ εἰς βασιλέα τὸν μέγαν ἧκεν ἡ δόξα. πεπίστευτο γὰρ δὴ ὅτι γυναικὸς ἄλλης μετ᾽ αὐτὴν οὐκ ἠξίου πειραθῆναι Κῦρος. ἐκ δὴ τούτων εἰσῄει τὴν Ἀσπασίαν μνήμη τῶν ἀρχαίων φασμάτων, τῆς περιστερᾶς τε ἐκείνης, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ λόγων, καὶ ὅσα προεῖπεν ἡ θεός, καὶ ἐπίστευεν αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς μελεδωνὸν αὐτοῦ γεγονέναι, καὶ ἔθυε τῇ Ἀφροδίτῃ τελεστήρια, καὶ χαριστήρια. πρῶτον μὲν οὖν εἴδωλον χρυσοῦν ἀρκοῦντως μεγέθους ἔχον, αὐτῇ κατεσκεύασεν: ὠνόμαστο δὲ τὸ ἄγαλμα τοῦτο Ἀφροδίτης εἶναι, καὶ πελειάδα αὐτῇ παρέστησε λιθοκόλλητον. καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν θυσίαις τε ἱλεοῦτο, καὶ εὐφημίαις. ἀπέπεμψε δὲ καὶ Ἑρμοτίμῳ τῷ πατρὶ δῶρα πολλά, καὶ καλά, καὶ πλούσιον αὐτὸν †ὑπέφηνε. σωφροσύνῃ τε διέζη, ὡς αἱ Ἑλληνίδες γυναῖκες λέγουσι, καὶ αἱ Περσίδες. Ὅρμος ἐκομίσθη ποτὲ Κύρῳ ἐκ Θετταλίας, πέμψαντος τὸν ὅρμον Σκόπα τοῦ νεωτέρου. τῷ δὲ Σκόπᾳ κεκόμιστο ἐκ Σικελίας τὸ δῶρον. ἐδόκει δὲ ὁ ὅρμος θαυμαστῇ τινι τέχνῃ, καὶ ποικιλίᾳ ἐξειργάσθαι. πάντων οὖν οἷς ἔδειξεν αὐτὸν ὁ Κῦρος θαυμαζόντων, ὑπερησθεὶς τῷ κειμηλίῳ, παραχρῆμα εἰς Ἀσπασίαν ἀφίκετο μεσούσης ἡμέρας, καὶ καταλαβὼν αὐτὴν καθεύδουσαν, ὑποδὺς ὑπὸ θοἰμάτιον, καὶ παρακλιθεὶς ἠρέμα, ἀψοφητὶ ἔμενεν, αὐτὸς μὲν ἀτρεμῶν: ἐκείνη δὲ ἐκάθευδεν. ἐπεὶ δὲ διυπνίσθη, καὶ ἐθεάσατο τὸν Κῦρον, περιπλακεῖσα αὐτῷ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον ἐφιλοφρονεῖτο αὐτόν. ὁ δέ, ἐξελὼν ἐκ τοῦ κιβωτίου τὸν ὅρμον, ἔδειξεν, ἐπειπὼν ὅτι ἄξιός ἐστιν οὗτος ἢ θυγατρὸς βασιλέως ἢ μητρός. τῆς δὲ ὁμολογούσης, Ἰδού δίδωμί σοι τοίνυν (φησὶν) αὐτὸν ἔχειν κτῆμα, καί μοι ὡς ἔχεις περιθεμένη δεῖξον τὸν τράχηλον. ἡ δὲ οὐχ ἡττήθη τοῦ δώρου, ἀλλ᾽ εὖ μάλα σοφῶς, καὶ πεπαιδευμένως ἀπεκρίνατο: Καὶ πῶς ἔφη τολμήσω Παρυσάτιδος δῶρον ἄξιον τῆς τεκούσης σε περιθέσθαι †αὐτῇ; ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἀπόπεμψον ἐκείνῃ Κῦρε, ἐγὼ δέ σοι καὶ ἄνευ τούτου παρέξω καλὸν τὸν τράχηλον. Ἀσπασία μὲν οὖν μεγαλοφρόνως, καὶ ὑπὲρ τὰς γυναῖκας βασιλικῶς τὰ ἐναντία ἔδρασεν, ἢ πρὸ εἰώθασι γυναῖκες δρᾶν. φιλόκοσμοι γάρ εἰσι δεινῶς. ὁ δὲ Κῦρος ἡσθεὶς τῇ ἀποκρίσει, τὴν μὲν Ἀσπασίαν κατεφίλησεν: αὐτὰ δὲ ἕκαστα τῶν πραχθέντων, καὶ τῶν λεχθέντων εἰς ἐπι-

στολὴν ἐγγράψας, ἀπέπεμψε πρὸς τὴν μητέρα σὺν τῷ ὅρμῳ. καὶ ἡ Παρύσατις λαβοῦσα τὸ δῶρον, οὐδὲν ἔλαττον ἥσθη τοῖς † ἀπεσταλμένοις, ἢ τῷ χρυσῷ. καὶ ὑπὲρ τούτων ἠμείψατο τὴν Ἀσπασίαν μεγάλοις δώροις, καὶ βασιλικοῖς. ηὔφρανε γὰρ αὐτὴν μάλιστα ἐκεῖνο, ὅτι καίτοι πάνυ σφόδρα εὐδοκιμοῦσα παρὰ τῷ παιδὶ αὐτῆς ἡ Ἀσπασία, ὅμως ἐν τῷ φιλεῖσθαι ὑπὸ Κύρου, ἐβούλετο τῆς Κῦρον τεκούσης ἡττᾶσθαι. ἐπῄνεσε μὲν οὖν Ἀσπασία τὰ δῶρα, οὐ μὴν ἔφη αὐτῶν δεῖσθαι, ἐπεὶ καὶ χρήματα ἧκεν αὐτῇ μετὰ δώρων πάμπολλα. ἀπέστειλε δὲ Κύρῳ εἰποῦσα, πολλοὺς ἀνθρώπων τρέφοντί σοι, γένοιτ' ἂν ταῦτα λυσιτελῆ: ἐμοὶ δὲ σὺ ἀρκεῖς φιλούμενος, καὶ κόσμος μοι εἶ. καὶ ἐκ τούτων οὖν ὥσπερ εἰκὸς τὸν Κῦρον ἐξέπληξε. καὶ ἀναμφιλόγως ἐθαυμάζετο ἥδε ἡ γυνὴ, καὶ διὰ τὸ κάλλος τὸ τοῦ σώματος, καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς. ὅτε δὲ ἀνῃρέθη Κῦρος ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀδελφὸν μάχῃ, καὶ ἑάλω τὸ στρατόπεδον τοῦ Κύρου, μετὰ καὶ τῶν ἄλλων λαφύρων, καὶ αὐτὴ ἑάλω, οὐκ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐμπεσοῦσα εἰς τοὺς πολεμίους: ἀλλ' ἀνεζήτησεν αὐτὴν σὺν πολλῇ τῇ φροντίδι ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης. ᾔδει γὰρ αὐτῆς τὸ κλέος, καὶ τὴν ἀρετήν. ἐπεὶ δὲ αὐτὴν ἤγαγον δεδεμένην, ἠγανάκτει. καὶ τοὺς μὲν τοῦτο δράσαντας εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλε: προσέταξε δὲ αὐτῇ δοθῆναι κόσμον πολυτελῆ. ἡ δὲ ἀκούσασα, καὶ ποτνιωμένη, καὶ δακρύουσα, ὑπὸ πολλοῖς ἐβιάσθη τὴν ἐκ βασιλέως στολὴν ἐνδῦναι: ἐθρήνει γὰρ ἰσχυρῶς τὸν Κῦρον. ἐνδῦσα δὲ, ἐφάνη καλλίστη γυναικῶν. καὶ παραχρῆμα ὁ Ἀρταξέρξης ἐφλέγετο, καὶ κατετήκετο, καὶ πρώτην γε τῶν γυναικῶν ἦγεν, καὶ εἰς ὑπερβολὴν ἐτίμα: δι' ὧν ἐσπούδαζεν αὐτῇ χαρίζεσθαι, θαρρῶν ὅτι Κύρου μὲν ἀναπείσει ἐπιλαθέσθαι αὐτὴν, διδάξει δ' οὖν αὐτὸν φιλεῖν οὐδὲν ἐκείνου ἧττον. καὶ ἔτυχε μὲν τῆς ἐλπίδος ὀψὲ καὶ βραδέως. δεινὴ γὰρ ἡ εἰς Κῦρον εὔνοια ἐντακεῖσα τῇ Ἀσπασίᾳ δυσέκνιπτον ὥσπερ μάλιστα τὸ φίλτρον ἐνείργαστο αὐτῇ. χρόνῳ δὲ ὕστερον Τηριδάτης ὁ εὐνοῦχος ἀποθνήσκει, κάλλιστος τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ ὡραιότατος γενόμενος. κατέστρεψε δ' οὗτος ἄρα τὸν βίον μειρακιούμενος, καὶ ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀνατρέχων. ἐλέγετο δὲ αὐτοῦ ἐρᾶν ὁ βασιλεὺς ἀνδρειότατα. ἐκ δὴ

† ἐπεσταλμένοις

ſtolam conſcripta, ad matrẽ unà cum monili miſit. Et Paryſatis accepto munere, nõ tam propter miſſum donum & aurũ, quàm de ſignificato Aſpaſiæ animo gauiſa eſt, & ob hæc maximis regijsq́; muneribus eam remunerata eſt. Hoc enim ſummam ei lætitiã faciebat, quod tametſi uel ſola apud filium excelleret Aſpaſia, tamẽ in amore Cyri ſe uellet ſuperari à matre ipſius. Aſpaſia igitur munera collaudauit, & non indigere ſe illis dixit. nam & pecuniæ plurimæ cum muneribus adiunctę erant: ſed remiſit ad Cyrum, Tibi (inquiẽs) hæc uſui poſſunt eſſe, qui magnam hominum multitudinem alis: mihi uerò ſufficit, ſi te ſimul amem, & ornamento utar. atque his Cyrum nõ immeritò uehementer commouit. Etenim ſine omni cõtrouerſia, tum formæ pulchritudine, tum etiam magis integritate & nobilitate animi admirabilis hæc mulier extitit. Poſteaquam uerò Cyrus in prælio contra fratrem eſſet occiſus, & Cyri exercitum aduerſarij cepiſſent, illa etiam cum reliqua præda in manus hoſtium incidit, nõ fortuitò tamen neq; neglecta. Sed requiſiuit eam ſingulari ſtudio curaq́; rex Artaxerxes, nomẽ eius & uirtutem cognitam habens. Cum autem uinctam eam ducerent, excanduit, & huius facinoris autores in uincula coniecit. Iuſsitq́; ipſi magnificum, ſplendidumq́; ueſtitum dari. Quod cum audiuiſſet, cum lachrymis & gemitu deprecata eſt: attamẽ induere ſtolam à rege donatam coacta eſt magna ui à multis. Nam ſummo luctu Cyri obitũ deplorabat. Eam cum induiſſet, omniũ mulierum formoſiſsima uiſa eſt, ſtatimq́; Artaxerxes igne concepto tabeſcebat. Itaq; primã inter omnes uxores illam habuit, mirificoq; honore proſecutus eſt. Nam gratum ei facere conabatur, ſperans poſſe ſe memoriã Cyri ex animo ipſius euellere, & perſuadere, ut ſe non minus illo amaret. Verũ tardè ſeroq; tandem ſpe potitus eſt. Etenim confirmata in Cyrum beneuolentia, quæ iã in Aſpaſia radices egerat, quaſi philtrũ inſanabile penitus ipſi inſederat. Paucis pòſt dieb⁹ Teridates eunuch⁹ mortẽ obit, formoſiſsimus oĩm in Aſia, atq; pulcherrim⁹. Is iã è pueris exceſſerat, & in adoleſcẽtib⁹ numerabat. Hic regi potiſsimũ in delicijs fuiſſe dicebat.

Quamobrem grauissima lamētatione & acerbissimo mœrore eius morte affectus est, ac publicus per uniuersam Asiā squalor luctusq; fuit, omnibus in hoc regi gratificantibus: nemoq; ad regem accedere, uel cōsolatione aliqua dolorē eius leuare audebat. Etenim existimabant fieri nō posse, ut ab hac acerbitate reuocaret. Exacto demū triduo, Aspasia uestē lugubrē induta, ueniēte rege ad balneū, stetit lachrymās, oculisq; in terrā despiciēs. Qui cū cōspexisset, cōsternatus est: causamq; quamobrē aduenisset, rogauit. & illa: Te rex, inquit, lugentē mœrentēq; consolatū ueni, si tibi sic uisum fuerit: sin minus, retrogrediar. Gauisus hac cura Persa, iussit, ut in thalamū rediens præstolaret, donec ueniret. atq; illa mādato paruit. Qui reuersus, uestē eunuchi, supra pullam Aspasiæ circundedit: & quodāmodo conueniebat ei uestis adolescentis, magisq; splendere forma uenustasq; ipsius hac ratione regi, qui puerū amasset, uidebatur. Cumq; semel his captus esset, rogauit eā, ut sic amicta semper ad se accederet, donec luctus uis & feruor remitteret. atq; illa gratificans ei, morē gessit: solaq; ex omnibus Asiæ nō modò fœminis, sed etiam filijs, cognatisq; regem Artaxerxem consolata est, & tristitię languorē sanauit, acquiescēte rege sollicitudini ipsius, & consolationem libenter admittente.

ἐκ δὴ τούτων ἐπένθει βαρύτατα, καὶ δεινότατα ἤλγει, καὶ δημοσίᾳ κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν πένθος ἦν, χαριζομένων ἁπάντων βασιλεῖ τούτῳ. ἐτόλμα τε οὐδεὶς αὐτῷ προσελθεῖν, οὐδὲ παραμυθήσασθαι. καὶ γὰρ ἐπίστευον ἀνιάτως αὐτὸν ἔχειν ὑπὸ τοῦ συμβεβηκότι πάθει. τριῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, στολὴν ἀναλαβοῦσα ἡ Ἀσπασία πενθικὴν ἀπιόντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ λουτρὸν, ἔστη δακρύουσα, καὶ ὁρῶσα εἰς γῆν. ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὴν ἐξεπλάγη, καὶ ἤρετο τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεως. καὶ ἐκείνη φησὶ, λυπούμενόν σε βασιλεῦ, καὶ ἀλγοῦντα ἀφῖγμαι παραμυθήσασθαι, εἴ σοι βουλομένῳ ἐστίν: εἰ δὲ χαλεπαίνεις, ἀπαλλάττομαι ὀπίσω. ὑπερήσθη τῇ κηδεμονίᾳ ὁ Πέρσης, καὶ προσέταξεν εἰς τὸν θάλαμον ἀνελθοῦσαν ἀναμεῖναι αὐτόν: ἡ δὲ ἔδρασε ταῦτα. ἐπεὶ δὲ ἐπανῆλθε, τὴν τοῦ Εὐνούχου στολὴν ἐπὶ τῇ μελαίνῃ περιῆψε τῇ Ἀσπασίᾳ, καί πως ἔπρεψεν αὐτῇ καὶ τὰ τοῦ μειρακίου, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ τῆς ὥρας αὐτῇ πρὸς τὸν ἐραστὴν ἐξέλαμψεν. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἐχειρώθη τούτοις ἐκεῖνος, ἠξίωσεν αὐτὴν ἐς ἀεὶ ἀπομαρανθῇ τοῦ πένθους αὐτῷ ἡ ἀκμὴ, οὕτως ἐσταλμένην ὡς αὐτὸν περιϊέναι αὐτήν. καὶ ἐκείνη χαριζομένη ἐπείσθη αὐτῷ. καὶ μόνη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, οὐ γυναικῶν μόνον φασὶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως υἱῶν, καὶ τῶν συγγενῶν, παρεμυθήσατο Ἀρταξέρξην, καὶ τὸ ἐκ τῆς λύπης ἰάσατο πάθος, εἴξαντος τοῦ βασιλέως τῇ κηδεμονίᾳ, καὶ τῇ παραμυθίᾳ πειθοντος συνετῶς.

De Musis. Cap. II.

† plastes

NEmo uel † fictor, uel pictor, filiarū Iouis imagines armatas nobis exhibuit. quo significatur, id uitę genus quod in Musis consumitur, placatū simul & mansuetum esse oportere.

Περὶ Μουσῶν. Κεφ. β.

ΟΥδεὶς οὔτε πλάστης, οὔτε γραφεὺς τῶν Διὸς θυγατέρων τὰ εἴδη παρέστησεν ἡμῖν ὡπλισμένα. ὁμολογεῖ δὲ τοῦτο ὅτι δεῖ τὸν ἐν Μούσαις βίον, εἰρηνικόν τε ἅμα, καὶ πρᾶον εἶναι.

De Epaminonda, Daiphanto, & Iolaida. Cap. III.

EPaminondas cum mortiferū uulnus in Mantinensi pugna accepisset, delatus in castra uiuus adhuc, Daiphantum accersi iussit, ut ipsum ducem declararet. quē cum occubuisse dicerent, rursus iussit Iolaidam uocari. Cum uerò ipsum etiā mortuum esse dicerent, suasit suis, ut pacem cum hostibus & amicitiam facerēt, eò quòd nullum amplius ducem Thebæ haberent.

Περὶ Ἐπαμεινώνδου, καὶ Δαϊφάντου, καὶ Ἰολαΐδου. Κεφ. γ.

ΕΠαμεινώνδας ὅτε ἐτρώθη ἐν Μαντινείᾳ καιρίαν, εἰς τὴν σκηνὴν κομισθεὶς ἔτι ἔμπνους Δαΐφαντον ἐκάλει, ἵνα ἀποδείξῃ στρατηγόν. οἱ δὲ ἔφασαν τεθνάναι τὸν ἄνδρα, εἶτα Ἰολαΐδαν καλεῖν διὰ ταχέων ἠξίου. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἐλέχθη τεθνάναι, συνεβούλευσε διαλύσασθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ φιλίαν θέσθαι, ὡς μηκέτι στρατηγοῦ καταλαμβανομένου ἐν Θήβαις.

De Sesostride. Cap. IIII.

Περὶ Σεσώστριδος. Κεφ. δ.

Φασὶν Αἰγύπτιοι Σέσωστριν παρ' Ἑρμοῦ τὰ νοήματα ἐκμυσωθῆναι.

Περὶ Λαΐδος. Κεφ. ε.

Ὅτι Λαῒς ἡ ἑταίρα, ὥς φησιν Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, καὶ ἀξίνη ἐκαλεῖτο. ἤλεγχε δὲ αὐτῆς τὸ ἐπώνυμον τοῦτο, τὴν τοῦ ἤθους ἀγριότητα.

Περὶ Μαρίου καὶ Κάτωνος πατέρων. Κεφ. ς.

Ὅτι γελᾶν ἔξεστιν ἐπὶ τοῖς μεγάλως φρονοῦσι διὰ τοὺς πατέρας, εἴγε γοῦν Ῥωμαίοις μὲν Μαρίου τὸν πατέρα οὐκ ἴσμεν, αὐτὸν δὲ θαυμάζομεν διὰ τὰ ἔργα. Κάτωνος δὲ τοῦ πρεσβύτου καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα ἀναζητεῖν χρή.

Περὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ Ἡφαιστίωνος. Κεφ. ζ.

Ὅτι Ἀλέξανδρος τὸν Ἀχιλλέως τάφον ἐστεφάνωσε, καὶ Ἡφαιστίων τὸν τοῦ Πατρόκλου: αἰνιττόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν ἐρώμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὥσπερ Ἀχιλλέως ὁ Πάτροκλος.

Περὶ Κλεομένους ἐπιβουλῆς κατὰ τοῦ Ἀρχωνίδου. Κεφ. η.

Κλεομένης ὁ Λάκων τῶν ἑταίρων τῶν αὐτοῦ παραλαβὼν Ἀρχωνίδην, κοινωνὸν ἐποιεῖτο τῶν πραγμάτων. ἐπώμνυεν οὖν εἰ κατάσχοι, πάντα σὺν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ πράττειν. κατασχὼν οὖν τὴν ἀρχὴν, ἀποκτείνας τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, καὶ ἀποκείνας τὴν κεφαλὴν, καὶ μέλιτι ἐν σκεύει ἐμβαλὼν, ὁπότε μέλλοι τι πράττειν, ὑπὲρ ἀγγείου προσκύψας ἔλεγεν ὅσα ἔπραττε, λέγων μὴ παρασπονδεῖν, μηδὲ ἐπιορκεῖν, βουλεύεσθαι δὲ μετὰ τῆς Ἀρχωνίδου κεφαλῆς.

Πῶς ὁ Τιμησίας ἑκὼν ἀπῆλθε τῆς πατρίδος. Κεφ. θ.

Τιμησίας ὁ Κλαζομένιος καλῶς ἐξηγήσατο τῶν Κλαζομενίων. ἦν γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν. ὅσγε μὴν εἴωθε κατισχύειν τὸν τοιούτων φθόνος, καὶ τοῦ Τιμησίου κατεκράτει. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὀλίγον ἔμελε φθονουμένῳ αὐτῷ: τῆς δὲ πατρίδος ἐκεῖνο αὐτὸν ἐξελάσαι φασί. παρῄει διὰ διδασκαλείου, οἱ δὲ παῖδες ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἔπαιζον. γίνεται δὲ δύο παίδων ὑπὲρ γραμμῆς φιλονεικία, καὶ ὁ εἷς ἐπώμοσεν, οὕτω ἐγὼ Τιμησίου τὸν ἐγκέφαλον ἐξαράξαιμι.

τούτου

Aegyptij dicunt, Sesostridem à Mercurio, solertiam & cōsilia didicisse.

De Laide. Cap. V.

Lais scortum, ut refert Aristophanes Byzantius, etiam † Axine dicta fuit. Quod eius cognomētum, morum & ingenij feritatem & sæuitiam redarguebat.

† id est securis

De Marij & Catonis parentibus. Cap. VI.

Omnium risu digni sunt, qui maiorū stemmata iactitant. siquidem in Romano populo, Marij quidem patrē ignoramus, ipsum uerò propter rerum gestarum magnitudinem admiramur. Catonis etiam senioris patrem si quis nosse uelit, multo studio requirat necesse est.

De Alexandro & Hephæstione. Cap. VII.

Alexander Achillis monumentū coronauit, & Hephæstion Patrocli: significans, se ita charum Alexandro esse, ut Patroclus fuisset Achilli.

De Cleomenis dolo contra Archonidem. Cap. VIII.

Cleomenes Lacon assumpto uno ex familiaribus suis Archonide, eum consortem & adiutorem sui propositi fecit. Iurauit igitur ei, si uoti compos fieret, se omnia cum ipsius capite transacturum esse. Cum uerò potitus rerum esset, occiso socio, caput eius resectum uasi pleno mellis imposuit: & quotiescunq; aliquid agere instituisset, ad id inclinatus propositum narrabat: dicens se pactum nō uiolare, neq; iusiurandū fallere: etenim consilium se cum Archonidis capite capere.

Quomodo sponte discesserit è patria Timesias. Cap. IX.

Timesias Clazomenius benè iustéque Clazomenijs præerat. Etenim uir erat omni uirtutis genere ornatissimus. In uidia uerò quæ eiusmodi uiris uim adhibere consueuit, etiam in illum suam acerbitatem atque stimulum contulit. Et primum quidem, parum eum inuidia uulgi commouebat: Verùm hoc in causa fuisse, quamobrem patria pulsus sit, aiunt. Transibat quodam tempore per scholā, pueri uerò dimissi à præceptore ludis operam dabant: cumq; duobus de linea incidisset contentio, alter iurabat. Sic ego Timesiæ cerebrum discusserim.

Hoc

Hoc audito, ille, putans se in nimia hominum inuidia positum esse, & uehementer à suis ciuibus odio haberi, siquidem & pueri odissent, nedum uiri, sponte atque ultrò è patria concesit.

Quòd primi excuderint monetam Aeginetæ. Cap. X.

AEginetæ quōdam plurimum inter uniuersos Gręcos poterant, temporis fertilitatem & opportunitatem nacti. Copias enim nauales possidebant, & erãt potentissimi. sed & cõtra Persas emicuerunt, & idcirco prima palma eis delata est. & primi nomisma percusserũt, quod ex ipsis nomen accepit, ut Aeginense nomisma uocaretur.

De Pallantio colle, & Febris templo atq; ara. Cap. XI.

ROmani sub Pallãtio colle, Febri templum & aram coædificauerunt.

De adultero in Creta comprehenso. Cap. XII.

ADulter Gortynæ in ciuitate Cretæ deprehensus, & in iudicium adductus, criminisq; conuictus, lana coronabatur. Hæc uerò coronatio redarguebat eum esse hominem mollem, effœminatũ, & mulieribus se ornantem. † & æstimata est ei publicè quinquaginta staterũ summa: atq; ad turpissimam infamiam redacto, omnes ad gerendam in republica dignitatem uiæ intercludebantur.

† & uendebatur publicè stateribus quinquaginta.

Quomodo Gnathæna confutauerit loquacem. Cap. XIII.

VEnerat ex Hellesponto ad scortum Atticum Gnathænam, amator quidam, eius fama & nomine permotus. Cũ itaq; inter pocula plurima effutiret, & importunus esse uideretur, interpellãs Gnathæna: Nũquid enim, inquit, tu te ex Hellesponto uenire dixisti? cumq; annuisset: Cur igitur, inquit, primariam inibi ciuitatem ignoras? Qui cũ diceret, Et quæ tandem est illa? Sigeum, respondit. & artificiose hoc nomine, futilem eius loquacitatem coërcuit. (σιγὴ enim silentiũ & taciturnitas apud Gręcos appellatur.)

τούτων ἐκεῖνος ἀκούσας, καὶ ὑπολαβὼν ἀκρατῶς ἔχειν φθόνου, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν μεμισῆσθαι, εἴγε καὶ οἱ παῖδες αὐτὸν μισοῦσι, μήτι γοῦν οἱ ἄνδρες, ἀπῆλθεν ἑκὼν τῆς πατρίδος.

Ὅτι πρῶτοι ἔκοψαν Αἰγινῆται νόμισμα. Κεφ. ι.

ΑΙγινῆταί ποτε ἐδυνήθησαν τὰ μέγιστα ἐν τοῖς Ἕλλησιν, εὐφορίαν τινὰ χρόνων καὶ εὐκαιρίαν λαχόντες. δύναμιν ἐν ναυτικὴν ἔσχον, καὶ ἦσαν μέγιστοι. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Περσικοῖς ἀγαθοὶ ἐγένοντο, καὶ διὰ ταῦτα καὶ τῶν ἀριστείων ἠξιώθησαν. καὶ πρῶτοι νόμισμα ἔκοψαν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκλήθη νόμισμα Αἰγιναῖον.

Περὶ Παλλαντίου λόφου, καὶ Πυρετοῦ ναοῦ, καὶ βωμοῦ. Κεφ. ια.

ΟΤι Ῥωμαῖοι ὑπὸ τῷ λόφῳ τῷ Παλλαντίῳ, Πυρετοῦ καὶ νεὼν, καὶ βωμὸν ἱδρύσαντο.

Περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ συλληφθέντος μοιχοῦ. Κεφ. ιβ.

ΟΤι ἐν Κρήτῃ ἐν Γορτύνῃ μοιχὸς ἁλοὺς ἤγετο ἐπὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ ἐστεφάνωτο ἐρίῳ ἐλεγχθείς· τὸ δὲ στεφάνωμα κατηγόρει αὐτοῦ, ὅτι ἄνανδρός ἐστι, καὶ γύννις, καὶ εἰς γυναῖκας καλός. καὶ ἐπιπράσκετο δημοσίᾳ εἰς στατῆρας πεντήκοντα, καὶ ἀτιμότατος ἦν, καὶ οὐδενὸς οἱ μετῆν τῶν κοινῶν.

Πῶς ἡ Γνάθαινα ἑταίρα κατεσίγασε λάλον. Κεφ. ιγ.

ΑΦίκετο ἐξ Ἑλλησπόντου παρὰ τὴν ἑταίραν τὴν Ἀττικὴν τὴν Γνάθαιναν ἐραστὴς κατὰ κλέος αὐτῆς. παρὰ πότον οὖν πολὺς ἦν λαλῶν, καὶ ἐδόκει φορτικός· ὑπολαβοῦσα οὖν ἡ Γνάθαινα, Εἶτα οὐ σὺ μὲν τοι λέγεις (εἶπεν) ἥκειν ἐξ Ἑλλησπόντου; τοῦ δὲ ὁμολογήσαντος· Καὶ πῶς εἶπεν οὐκ ἔγνως τῶν ἐκεῖ πόλεων τὴν πρώτην; τοῦ δὲ εἰπόντος, καὶ τίς ἐστιν; ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, Σίγειον· καὶ ἐμμελῶς διὰ τοῦ ὀνόματος κατεσίγασεν αὐτόν.

Περί τινων τὸ σῶμα ὡραίων. Κεφ. ιδ.

ΕΡασμιώτατον καὶ ὡραιότατόν φασιν, Ἑλλήνων μὲν γενέσθαι Ἀλκιβιάδην, Ῥωμαίων δὲ Σκιπίωνα. καὶ Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν λέγουσιν ὥρας ἀμφισβητῆσαι. Ἀλέ-

De quibusdam uenustate corporis excellentibus. Caput XIIII.

AMabilitate simul & forma maximè floruisse dicunt, apud Gręcos Alcibiades: ex Romanis uerò Scipio. Demetriũ quoq; Poliorcetam, ferũt certasse de uenustate.

Ἀλέξανδρον δὲ τὸν Φιλίππου ἀπραγμόνως ὡραῖον λέγουσι γενέσθαι. τὴν μὲν γὰρ κόμην ἀνασεσύρθαι αὐτῷ, ξανθὴν δὲ εἶναι, ὑπαναφύεσθαι δέ τι ἐκ τοῦ εἴδους φοβερὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου λέγουσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος ὅταν τοὺς καλοὺς θέλῃ ἐλέγξαι, δένδροις αὐτοὺς παραβάλλει· ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος.

Περὶ ἀρίστων τινῶν τοῖς παιδίοις τερπομένων. Κεφ. ιε.

Τὸν Ἡρακλῆ λέγουσι τὰς ἐν τοῖς ἄθλοις σπουδὰς διαναπαύειν ταῖς παιδιαῖς. ἔπαιζε δὲ ἄρα ὁ Διὸς καὶ Ἀλκμήνης μετὰ παιδίων πάνυ σφόδρα. τοῦτό τοι καὶ ὁ Εὐριπίδης ἡμῖν ὑπαινίττεται ποιήσας τὸν αὐτὸν τοῦτον θεὸν λέγοντα: Παίζω, μεταβολὰς γὰρ πόνων ἀεὶ φιλῶ: λέγει δὲ τοῦτο παιδίον κατέχων. Καὶ Σωκράτης δὲ κατελήφθη ποτὲ ὑπὸ Ἀλκιβιάδου παίζων μετὰ Λαμπροκλέους ἔτι νηπίου.

Ἀγησίλαος δὲ κάλαμον περιβὰς, ἵππευε μετὰ τοῦ υἱοῦ παιδὸς ὄντος, καὶ πρὸς τὸν γελάσαντα εἶπε: Νῦν μὲν σιώπα, ὅταν δὲ γένῃ πατὴρ αὐτὸς, τότε ἐξαγορεύσεις πρὸς τοὺς πατέρας. ἀλλὰ καὶ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, πολιτικός τε καὶ φιλόσοφος ἀνὴρ γενόμενος, πολλοὺς ἔχων οἰκέτας, τοῖς αὐτῶν παιδίοις πάνυ σφόδρα ἐτέρπετο, μετὰ τῶν οἰκοτρίβων παίζων. μάλιστα δὲ ἐφίλει τέρπεσθαι αὐτοῖς ἐν τοῖς συμποσίοις.

Τίσι δι' ἀρετὴν ἀπήχθετο ὁ Ἀλέξανδρος. Κεφ. ιϛ.

Ὅτι ἀπήχθετο Περδίκκᾳ Ἀλέξανδρος, ὅτι ἦν πολεμικός: Λυσιμάχῳ δὲ, ἐπεὶ στρατηγεῖν ἀγαθός: Σελεύκῳ δὲ, ὅτι ἀνδρεῖος ἦν. Ἀντιγόνου δὲ αὐτὸν ἐλύπει τὸ φιλότιμον. Ἀττάλου δὲ τοῦ ἡγεμονικῷ ἤχθετο, Πτολεμαίου δὲ τοῦ δεξιῷ.

Περὶ Δημητρίου εἰς ἑταίρας οἰκίαν φοιτῶντος. Κεφ. ιζ.

Ὅτι Δημήτριος τοσούτων ἐθνῶν ἡγεμονεύων, ἐφοίτα εἰς Λαμίας τῆς ἑταίρας σὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ φορῶν τὸ διάδημα. αἴσχιστον μὲν οὖν ἦν αὐτῷ, καὶ οἴκαδε μεταπέμψασθαι τὴν ἄνθρωπον: ὁ δὲ παρ' ἐκείνην ἐφοίτα φιλοφρόνως. ἀλλ' ἔγωγε Θεόδωρον τὸν αὐλητὴν προτιμήσαιμι τοῦ Δημητρίου. ἐπεὶ τὸν Θεόδωρον μετεπέμπετο ἡ Λάμια, ὁ δὲ ὑπερεῖδε τὴν κλῆσιν.

ὅτι

de uenuſtate. Alexādrũ etiã Philippi filiũ ſine curatione formæ, ſpecioſum extitiſſe ꝓhibẽt. Capillos eñ qui erant flaui, retortos ei fuiſſe. Ferunt tamẽ formidabile qddam in facie Alexandri infuiſſe. Homerus uerò, cum uult ſignificare formoſos, †arboribus eos comparat: uelut, Arboris ut uegetum germen, ſic ille uigore Creſcebat læto.

† arborũ germinibus

Sic & Odyſſeæ 2. Vlyſſes de Nauſicaa, Tale, inquit, olim in Delo φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον γνόησα.

De præſtantiſsimis quibuſdam uiris, qui cum pueris colluſerunt. Cap. XV.

Herculem aiunt labores, quos in certaminibus ſubibat, ludicris alleuaſſe. Ludebat autẽ ille Iouis & Alcmenæ filius cum pueris admodum. Sed & Euripides eundem deum introducit, & facit dicentem: Ludo, & laborum recreat gratiſſima Viciſsitudo me: Dicit autem hoc, puerum tenens. Socrates etiam aliquando deprehenſus eſt ab Alcibiade, ludere cum Lamprocle adhuc infante.

Ageſilaus uerò arundini inſidens, equitabat cum filio puero. & cum quidam riſiſſet, Nunc, inquit, tace: cum uerò & ipſe pater euaſeris, tunc patribus dicito. Sed & Archytas Tarentinus uir reipub. ſimul & philoſophiæ ſtudio deditus, cum ſeruis abundaret, maximè liberis eorum delectabatur, & cum uernis ſuis ludicra agitabat: plurimumq́ inter conuiuia, illorũ præſentia delectari ſolebat.

Quorum uirtuti Alexander infenſus fuerit. Cap. XVI.

Perdiccam oderat Alexander, quòd eſſet bellicoſus: Lyſimachum, quòd imperatoriæ artis peritus: Seleucũ, quòd forti animo eſſet. Antigoni uerò liberalitas eum offendebat, & Attali imperatoria dignitas, & Ptolemæi † proſperitas.

†Poteſt & benignitas uel comitas conuerti.

De Demetrio in ædes ſcorti cómeante. Cap. XVII.

Demetrius tot gentium dominus, Lamiæ meretricis ædes cum armis & diademate frequentabat. Non exiguam ſanè ei turpitudinem attuliſſet, ſi tantum eam in ſuam domum accerſiuiſſet: at ille ipſe ſtudioſe eam conuenit. Ego quidem pluris fecerim Theodorum tibicinem, quàm Demetriũ regem: ſiquidem ille uocatus à Lamia, uenire recuſauit.

Quòd

Quòd Phaon formosus fuerit.
Cap. XVIII.

PHaonē omnibus hominibus elegantia formæ prçstantem, Venus in lactucis abscondit. Alij dicunt eum portitorē fuisse, & hoc officium subijsse. Venisse autem aliquando Venerem traijcere uolentem. atq; illum nescientē, quisnam esset, libēter prompteq; recepisse, magnaq; diligentia, quoquò uoluisset, eam auexisse. Pro quibus meritis alabastrū ei cum unguento dea donauit, quo unctus Phaon omnium hominum speciosissimus euasit, atq; eius amore Mitylenenses fœminę captæ sunt. Postremò deprehensus in adulterio, trucidatus est.

De Sappho. Cap. XIX.

POetriam Sappho filiam Scamandronymi, Plato filius Aristonis, in doctis & sapientibus numerat. Audio fuisse etiam in Lesbo Sappho aliam meretricē, non poetriam.

De luscinia & hirundine.
Cap. XX.

HEsiodus testatur lusciniam solam ex omnibus auibus somni expertē esse, totamq; in uigilijs uersari. Hirūdinem uerò nō prorsus semperq; uigilare, sed dimidium tantummodò somnum perficere. Has autem pœnas luunt propter facinus in Thracia perpetratum, in cœnam illam illicitam.

De Lacedæmoniorum fœminis.
Cap. XXI.

LAcedæmoniorum matronæ, quotquot audiuissent suos filios in pugna cecidisse, abire solebant, & inspicere uulnera tam aduersis, quàm auersis corporibus inflicta: & si plura ex aduerso essent facta, cū gaudio, grauiq; & † terribili uultu, in maiorum auita monumenta filios deferebant. Sin alio loco uulnera accepissent, pudore ductæ, lachrymis confectæ, q̄ maximè poterant clandestina fuga discedebāt relictis mortuis, ut in communi sepulchro humarent, aut furtim surreptos in domestica sepulchra deportabāt.

† uenerando. Sic & Plato γοργαίους καὶ βλοσυροὺς τὰ ἤθη dixit in bonam partem.

De Titormi & Milonis robore, & de quodā diuerbio. Cap. XXII.

MIlonem, elatum animum ob corporis robur gerentem, in Titormū bubulcum aiunt incidisse. Cumq; uide-

ret

Ὅτι Φάων ὡραῖος ἦν.
Κεφ. ιη.

ΤΟν Φάωνα κάλλιστον ἀνθρώπων ὄντα ἡ Ἀφροδίτη ἐν θριδακίναις ἔκρυψε. λόγος δὲ ἕτερος ὅτι ἦν πορθμεὺς, καὶ εἶχε τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα. ἀφικνεῖτο δέ ποτε ἡ Ἀφροδίτη διαπλεῦσαι βουλομένη· ὁ δὲ ἀσμένως ἐδέξατο, οὐκ εἰδὼς ὅς τις ἦν, καὶ σὺν πολλῇ φροντίδι ἤγαγεν ὅποι ποτὲ ἐβούλετο. ἀνθ' ὧν ἡ θεὸς ἔδωκεν ἀλάβαστρον αὐτῷ, καὶ εἶχεν αὐτὴ μύρον, ᾧ χριόμενος ὁ Φάων ἐγένετο ἀνθρώπων κάλλιστος, καὶ ἤρων γε αἱ γυναῖκες αὐτοῦ αἱ Μιτυληναίων. τά γε μὴν τελευταῖα ἀπεσφάγη μοιχεύων ἁλούς.

Περὶ Σαπφοῦς. Κεφ. ιθ.

ΤΗν ποιήτριαν Σαπφὼ τὴν Σκαμανδρωνύμου θυγατέρα, ταύτην καὶ Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος σοφὴν ἀναγράφει. πυνθάνομαι δὲ ὅτι καὶ ἑτέρα ἐν τῇ Λέσβῳ ἐγένετο Σαπφὼ, ἑταίρα οὐ ποιήτρια.

Περὶ ἀηδόνος, καὶ χελιδόνος.
Κεφ. κ.

ΛΕγει Ἡσίοδος τὴν ἀηδόνα μόνην ὀρνίθων ἀμελεῖν ὕπνου, καὶ διὰ τέλους ἀγρυπνεῖν· τὴν δὲ χελιδόνα οὐκ εἰς τὸ παντελὲς ἀγρυπνεῖν, καὶ ταύτην δὲ ἀπολωλέναι τοῦ ὕπνου τὸ ἥμισυ. τιμωρείαν δὲ ἄρα ταύτην ἐκτίνουσι διὰ τὸ πάθος τὸ ἐν Θρᾴκῃ κατατολμηθὲν, τὸ εἰς τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο τὸ ἄθεσμον.

Περὶ Λακεδαιμονίων γυναικῶν.
Κεφ. κα.

ΑΙ Λακεδαιμονίων μητέρες ὅσαι ἐπυνθάνοντο τοὺς παῖδας αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ κεῖσθαι, ἀλλ' αὐταί γε ἀφικόμεναι τὰ τραύματα αὐτῶν ἐπεσκόπουν τά τε ἔμπροσθεν, καὶ τὰ ὄπισθεν. καὶ εἰ ἦν πλείω τὰ ἐναντία, αἱ δὲ γαυρούμεναι, καὶ σεμνὸν ἅμα καὶ βλοσυρὸν ὁρῶσαι, τοὺς παῖδας εἰς τὰς πατρῴας ἔφερον ταφάς· εἰ δὲ ἑτέρως εἶχον τῶν τραυμάτων, ἐνταῦθα αἰδούμεναι, καὶ θρηνοῦσαι, καὶ ὡς ἔνι μάλιστα λαθεῖν σπεύδουσαι, ἀπηλλάττοντο, καταλιποῦσαι τοὺς νεκροὺς ἐν τῷ πολυανδρίῳ θάψαι, ἢ λάθρα εἰς τὰ οἰκεῖα ἠρία ἐκόμιζον αὐτούς.

Περὶ Τιτόρμου ἰσχύος, καὶ Μίλωνος, καὶ παροιμίας τινός.
Κεφ. κβ.

ΤΙτόρμῳ φασὶ τῷ βουκόλῳ περιτυχεῖν τὸν Κροτωνιάτην Μίλωνα μεγαλοφρονοῦντα διὰ τὴν ῥώμην τοῦ σώματος. θεασά-

μενος

μένος οὖν μέγαν τὸν Τίτορμον τὸ σῶμα ἰδεῖν, ἐβούλετο λαβεῖν αὐτοῦ ἰσχύος πεῖραν. ὁ δὲ Τίτορμος ἔλεγε μηδὲν μέγα ἰσχύειν. καταβὰς δὲ εἰς τὸν Εὔηνον, καὶ θοἰμάτιον ἀποδὺς, λίθον λαμβάνει μέγιστον, καὶ πρῶτον μὲν ἕλκει αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν, εἶτα ἀπωθεῖ, καὶ δὶς καὶ τρὶς τοῦτο ἐποίησε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὸν ἦρεν ἕως εἰς τὰ γόνατα. καὶ τέλος ἀράμενος ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερεν ὅσον ἐπ' ὀργυιὰς ὀκτὼ, καὶ ἔρριψεν. ὁ δὲ Κροτωνιάτης Μίλων μόλις τὸν λίθον ἐκύλισεν. Εἶτα δεύτερος ἆθλος τοῦ Τιτόρμου: ἐπὶ τὴν ἀγέλην ἦλθε, καὶ στὰς ἐν μέσῳ, τὸν μέγιστον ταῦρον ἄγριον ὄντα λαμβάνει τοῦ ποδός: καὶ ὁ μὲν ἀποδρᾶναι ἐσπούδαζεν, οὐ μὴν ἐδύνατο. παριόντα δὲ ἕτερον τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ συναρπάσας τοῦ ποδὸς, ὁμοίως εἶχε. θεασάμενος δὲ ὁ Μίλων, εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας τείνας, ἔφατο, Ω Ζεῦ, μὴ τοῦτον Ἡρακλῆ ἕτερον ἔσπειρας; ἐντεῦθεν ῥηθῆναι λέγουσι τὴν παροιμίαν, Ἄλλος οὗτος Ἡρακλῆς.

Περὶ Κελτῶν εὐτολμίας. Κεφ. κγ.

Ἀνθρώπων ἐγὼ ἀκούω φιλοκινδυνοτάτους εἶναι τοὺς Κελτούς. τῶν ᾀσμάτων οὖν ὑποθέσεις ποιοῦνται τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς. καὶ μάχονται δὲ ἐστεφανωμένοι, ἀλλὰ καὶ τρόπαια ἐγείρουσιν, ἅμα τε ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις σεμνυνόμενοι, καὶ ὑπομνήματα αὐτῶν τῆς ἀρετῆς ἀπολείποντες Ἑλληνικῶς. οὕτως δὲ αἰσχρὸν νομίζουσι τὸ φεύγειν, ὡς μηδὲ ἐκ τῶν οἰκιῶν κατολισθαινουσῶν καὶ ἐμπιπτουσῶν πολλάκις ἀποδιδράσκειν: ἀλλὰ μηδὲ πιμπραμένων αὐτῶν, περιλαμβανομένους ὑπὸ τοῦ πυρός. πολλοὶ δὲ καὶ ἐπικλύζουσαν τὴν θάλασσαν ὑπομένουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ ὅπλα λαμβάνοντες ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι, καὶ τὴν φορὰν αὐτῶν εἰσδέχονται, γυμνὰ τὰ ξίφη, καὶ τὰ δόρατα προσείοντες, ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρῶσαι.

Περὶ Σμινδυρίδου ἁβροδιαίτης, καὶ ἀδηφαγίας. Κεφ. κδ.

Σμινδυρίδην τὸν Συβαρίτην λέγουσιν ἐπὶ τοσοῦτον τρυφῆς ἐξοκεῖλαι, ὡς εἰς Σικυῶνα αὐτὸν ἀφικέσθαι μνηστῆρα Ἀγαρίστης τῆς Κλεισθένους, καὶ ἐπάγεσθαι χιλίους μὲν μαγείρους, τοσούτους δὲ ὀρνιθευτὰς, καὶ ἁλιεῖς χιλίους.

Πολλοὶ τῶν ἀρίστων τίνων ὤναντο, καὶ †ἀπήλαυσαν. Κεφ. κε.

ret Titormi corpus aspectu prægrande, uiriũ eius experimentũ sumere uoluisse. Titormũ uerò, se nõ admodũ robustum esse dixisse. Cum uerò ad Euenum descendisset, abiecta ueste, maximæ molis lapidem primũ quidem ad se traxisse, deinde remisisse, & hoc bis aut ter fecisse: tum eum usq; ad genua sustulisse, atq; postremò sublatũ in humeros, usq; ad octo passus portasse, & proiecisse. Milonem uerò Crotoniatã uix uolutare lapidẽ potuisse. Secundũ deinde Titormi certamen hoc erat: Ad gregem abijt, & stans in medio, maximũ ferissimũq; taurũ pede prehendit, qui cum uellet effugere, non ualebat. Aliũ quoq; interim accedentẽ, attractum pede, manu altera similiter tenuit. Quo uiso, Milo palmas ad cœlũ extẽdit, O Iupiter, inquiẽs, num hunc alterũ Herculem nobis dedisti? Hinc ortum prouerbium aiunt, Hic est alter Hercules.

Euenus Aetoliæ fl. est, non procul Calydone, Plinius lib. 4.

De Celtarum audacia. XXIII.

OMnium hominũ ad subeunda pericula prõptissimos esse Celtas audio. Proinde in honorẽ eorum, qui in prælijs fortiter occubuerunt, cantiones componunt, & coronati pugnas ineunt. Sed & trophæa statuunt, simul gloriãtes rebus gestis, simul Græcorũ more monimenta suæ uirtutis posteritati relinquentes. Adeò uerò ducunt ignominiosum fugere, ut è corruentibus & †incidentibus ædibus sæpe non effugiãt, sed ne ardentibus quidem, ita ut incendio igniq; circumueniantur. Multi etiã inundans mare sustinent. Quidam etiã in fluctus armati sese inijciunt, & eorũ impetũ excipiunt, protensis gladijs euaginatis, & hastis uibratis perinde atque si uel terrere, uel uulnerare possent.

†collabentib.

De Smindyridæ delicijs circa cibos, & uoracitate. Cap. XXIIII.

Smindyridam Sybaritam usq; adeò gulæ deditum fuisse perhibent, ut cũ procus ambiret Agaristam Clisthenis filiam, Sicyonem proficisceret: & mille coquos, totidemq; aucupes, atq; mille piscatores adduceret.

A quibus multi clarissimi uiri consilijs aut doctrina instituti, fructũ aliquẽ ceperint. Cap. XXV.

†ἀπέλαυσαν.

† Vtiles sibi hab.

ADiutores† habuerunt, Vlysses Alcinoū, Achilles Chironē, Patroclus Achillem, Agamemnon Nestorem, Telemachus Menelaū, & Hector Polydamantem. Item, quatenus ei paruêre, Troes Antenorē: & Pythagorici, à Pythagora sunt adiuti. Democritei, fructum ex Democrito perceperunt. Quòd si Socratem Athenienses audiuissent, omni ex parte beati fuissent, ac sapientiæ operā dedissent. Hieron Dinomenis filius, usus est Simonide Ceo, Polycrates Anacreonte, Xenophonte Proxenus, Antigonus Zenone. Mearū etiam partiū esse iudico, non minus meorum facere mentionem, quàm Græcorū, siquidem & ego Romanus sum. Et Lucullus igitur usus est Antiocho Ascalonita, & Mecœnas Ario, & Cicero Apollonio, & Augustus Athenodoro. Plato uerò, qui me multum sapientia uincit, Iouem etiā habuisse aliquem à cōsilijs dicit: quē uerò, & quomodo, ab ipso discimus.

† πῶς δέ μοι, ut sit nota interrogationis post μεμνήσομαι.

De quibusdam ebriosis. Cap. XXVI.

VInosissimi omnium hominum fuisse tradūtur, Xenagoras Rhodius, quē Amphoram uocabāt: Heraclides pugil: Proteas Lanicæ filius, cum Alexandro rege simul educatus. Alexander etiam ipse præ reliquis hominibus uinosus extitisse dicitur.

Quòd Hercules misericordem & benignū sese erga hostes præbuerit. Cap. XXVII.

SIngulari mansuetudine ferunt Herculem in hostes suos fuisse. Primùm eñ ante hominum memoriā, mortuos suis ad sepeliendum reddidisse, ac liberè secureq́; eis cadauera permisisse. cum eo tempore parū occisos curare solerent, & canibus ad uescendū relinquere. unde inquit Homerus: Canibus sunt præda relicta. Et, Vt canibus fierent lanianda uoluptas.

De Leocorio Atheniensiū. Cap. XXVIII.

Vide Suidam in Leocorio.

LEocoriū Athenis erat templū filiarum Leò sic dicti uiri: Praxitheæ, Theopæ & Eubulæ. Has pro salute† ciuitatis Mineruæ occisas esse, fama est, cum Leòs pater eas tradidisset propter oraculū Delphicum: quod monebat, aliter non posse seruari urbem, nisi illæ mactarentur.

† id est, Athenarum.

Quid

ὨΝαντο ἄρα καὶ Ὀδυσσεὺς Ἀλκίνου, καὶ Ἀχιλλεὺς Χείρωνος, καὶ Πάτροκλος Ἀχιλλέως, καὶ Ἀγαμέμνων Νέστορος, καὶ Τηλέμαχος Μενελάου, καὶ Ἕκτωρ Πολυδάμαντος. ἐν οἷς αὐτῷ προσεῖχον, καὶ οἱ Τρῶες Ἀντήνορος. καὶ οἱ Πυθαγόρειοι μὲν ὁμιληταὶ, Πυθαγόρου ὤναντο: οἱ Δημοκρίτειοι δὲ συγγενόμενοι Δημοκρίτῳ, πολλῶν ἀπήλαυσαν. Σωκράτει δὲ εἰ προσεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, πάντα ἂν ἐγένοντο εὐδαίμονες, εἰ ἐφιλοσόφουν. καὶ Ἱέρων δὲ ὁ Δεινομένους, Σιμωνίδου τοῦ Κείου ἀπήλαυσε, καὶ Πολυκράτης Ἀνακρέοντος, καὶ Ξενοφῶντος Πρόξενος, καὶ Ἀντίγονος Ζήνωνος. †ἵνα δέ μοι, καὶ τῶν ἐμοὶ προσηκόντων, οὐδὲν ἧττον, ἢ περὶ ὧν καὶ οἱ Ἕλληνες προσήκουσι, μεμνήσωμαι, διαφέρει δέ μοι καὶ τούτων, ἐγὼ Ῥωμαῖός εἰμι, καὶ Λεύκολλος Ἀντιόχου τι ὤνατο τοῦ Ἀσκαλωνίτου. καὶ Μαικήνας Ἀρείου, καὶ Κικέρων Ἀπολλωνίου, καὶ ὁ Σεβαστὸς Ἀθηνοδώρου. Πλάτων δὲ ἐμοῦ καίτοι σοφώτερος ὢν, λέγει ὅτι καὶ Ζεὺς εἶχε σύμβουλον, τίνα δὲ καὶ ὅπως, παρ' ἐκείνου μανθάνομεν.

Περὶ οἰνοφλύγων τινῶν. Κεφ. κϛ.

ΠΟτίστατοι γεγόνασιν ἄνθρωποι, ὥσπερ φασὶ, Ξεναγόρας ὁ Ῥόδιος, ὃν ἐκάλουν Ἀμφορέα, καὶ Ἡρακλείδης ὁ πύκτης: καὶ Πρωτέας ὁ Λανίκης μὲν υἱὸς, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ βασιλέως σύντροφος. καὶ αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος λέγεται πλεῖστον πιεῖν ἀνθρώπων.

Ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἥμερος ἦν τοῖς ἑαυτοῦ πολεμίοις. Κεφ. κζ.

ΗΜερώτατά φασι, τὸν Ἡρακλέα προσενεχθῆναι τοῖς ἑαυτοῦ πολεμίοις. πρῶτον γὰρ τῶν ἐξ αἰῶνος νεκροὺς ἀποδοῦναι ταφησομένους: εἰωθότων ἀπὸ τότε ὀλιγωρεῖν τῶν ἀνῃρημένων, καὶ ἀπολείπειν αὐτοὺς κυνῶν δεῖπνον εἶναι: καὶ Ὅμηρος, Ἑλώρια τεῦχε κύνεσσι, καὶ κυσὶ μέλπηθρα γενέσθαι.

Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Λεωκορίου. Κεφ. κη.

ΛΕωκόριον Ἀθήνησιν ἐκαλεῖτο τὸ τέμενος τῶν Λεὼ θυγατέρων, Πραξιθέας, καὶ Θεόπης, καὶ Εὐβούλης. ταύτας δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως τῆς Ἀθηνᾶς ἀναιρεθῆναι λόγος ἔχει, ἐπιδόντος αὐτὰς τοῦ Λεὼ εἰς τὸν χρησμὸν τὸν Δελφικόν. ἔλεγε γὰρ μὴ ἂν ἄλλως σωθῆναι τὴν πόλιν, εἰ μὴ ἐκεῖναι σφαγιασθεῖεν.

Τί

Τί εἶπεν ὁ Πλάτων περὶ Ἀκραγαντίνων πολυτελείας. Κεφ. κθ.

ΠΛάτων ὁ Ἀρίστωνος ἰδὼν Ἀκραγαντίνους, καὶ οἰκοδομοῦντας πολυτελῶς, καὶ ὁμοίως δειπνοῦντας, εἶπεν, ὅτι ἄρα οἱ Ἀκραγαντῖνοι οἰκοδομοῦσι μὲν ὡς ἀεὶ βιωσόμενοι, δειπνοῦσι δὲ ὡς ἀεὶ τεθνηξόμενοι. λέγει δὲ Τίμαιος, καὶ ὅτι ἀργυραῖς ληκύθοις, καὶ στλεγγίσιν ἐχρῶντο, καὶ ἐλεφαντίνας κλίνας εἶχον ὅλας.

Περὶ Ταραντίνων οἰνοφλυγίας, καὶ Κυρηναίων τρυφῆς. Κεφ. λ.

ΤΑραντίνοις ἐν ἔθει ἦν πίνειν μὲν ἐξ ἑωθινοῦ, μεθύειν δὲ περὶ πλήθουσαν ἀγοράν. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἄρα Κυρηναῖοι τρυφῆς ἐξώκειλαν, ὥστε Πλάτωνα παρεκάλουν ἵνα αὐτοῖς γένηται νομοθέτης: τὸν δὲ ἀπαξιῶσαι φασὶ, διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ῥᾳθυμίαν αὐτῶν. Ὁμολογεῖ δὲ καὶ Εὔπολις ἐν τῷ Μαρικᾷ, † ὅς τις αὐτῶν εὐτελέστατος σφραγῖδας εἶχε δέκα μνῶν. ἦσαν δὲ θαυμάζεσθαι καὶ τοὺς διαγλύφοντας τοὺς δακτυλίους.

Περὶ διαφόρων οἴνων Ἑλληνικῶν. Κεφ. λα.

ΦΕρε οἴνων Ἑλληνικῶν διὰ σπουδῆς ἰόντων ἐν τοῖς παλαιοῖς, ὀνόματα καταλέξω ὑμῖν. Πράμνειόν τινα ἐκάλουν, †ἱερὸν δ' ἦν ἄρα τοῦτο τῆς Δημήτρας, καὶ Χῖος οἶνος ἐκ τῆς νήσου, καὶ Θάσιος ἄλλος, καὶ Λέσβιος, καὶ ἐπὶ τούτοις γλυκύς τις ἐκαλεῖτο, πρέπων τῷ ὀνόματι τὴν γεῦσιν. καὶ Κρὴς ἄλλος: καὶ ἐν Συρακούσαις Πόλιος, ἐκλήθη δὲ ἀπό τινος ἐγχωρίου βασιλέως. ἔπινον δὲ καὶ Κῷον οἶνον, καὶ οὕτως αὐτὸν ἐκάλουν, καὶ Ῥόδιον κατὰ τὰ αὐτὰ ὀνομάζοντες.

Τί δὲ, οὐκ ἐκεῖνα τοῖς Ἕλλησι τρυφῆς ἀπόδειξις; μύρῳ γὰρ οἶνον μιγνύντες οὕτως ἔπινον, καὶ ὑπερηγαπάζοντο τὴν τοιαύτην κρᾶσιν, καὶ ἐκαλεῖτο ὁ οἶνος μυῤῥινίτης. μέμνηται δὲ αὐτοῦ Φιλιππίδης ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητής.

Περὶ Πυθαγόρου, Ἐμπεδοκλέους, Ἱππίου, καὶ Γοργίου ἐνδύματος, καὶ ὑποδήματος. Κεφ. λβ.

Πυθαγόρας

Quid dixerit Plato de Agrigentinorum nimijs sumptibus. Cap. XXIX.

PLato filius Aristonis, cum uideret Agrigentinos magnis impensis ædificare, eodemq; modo cœnare: Agrigentini, inquit, ædificant, quasi semper uicturi: & comedunt, quasi semper morituri. Dicit autẽ Timæus, eos † lecythis argenteis & strigilibus usos esse, lectos totos eburneos habuisse.

†guttis, ampullis

De Tarentinorũ temulentia, & Cyrenensium luxu. Cap. XXX.

TArentinis à summo mane poculis indulgere mos erat, & eo tempore quo iam frequens est hominibus forum, ebrios esse. Cyrenenses uerò usq; adeò luxu se inquinauerant, ut cum Platonem accersissent, ut sibi leges poneret, ipse recusarit, propter consuetam iam inde ab initio lasciuiam et dissolutionem eorum. Testatur etiam Eupolis in † Marica, contemptissimos apud eos, & abiectissimos decẽ minarũ precij sigilla habuisse. Mirabili etiam arte sculpebant annulos.

†comœdia sic inscripta.
†ἔστι

De uarijs Græcorum uinis. Cap. XXXI.

AGe recensebo uobis Græcorum uinorũ genera, quæ fuerunt apud ueteres laudatissima, & potissimùm celebria. Pramnium quoddam appellabant, quod erat sacrum Cereri: & Chium uinũ, ab insula sic dictum: & aliud Thasium & Lesbium. & præter hæc aliud Dulce uocabatur, sapore etiam referens: & aliud Creticum, & Syracusis Polium, quod sic nuncupatum est ab eius terræ monarcha quodam. Bibebant etiam Coum uinum, quod sic à regione denominabãt, quemadmodum Rhodium.

†ἱερὸς δ' ἦν ἄρα οὗτος. Vide Lexicon Phauorini.

Quid? An uerò non hæc certa sunt indicia luxus Græcorum? uinum enim unguento mixtum bibebant, & suprà quàm satis esset aut necessitas postularet, hac mixtione utebantur. Vocabatur autẽ uinum Myrrhinites. Meminit eius Philippides comicus poeta.

De Pythagoræ, Empedoclis, Hippiæ & Gorgiæ uestimentis, & calceamentis. Cap. XXXII.

PYthagoras Samius alba ueste amiciebatur, & gestabat coronam aueam, atq; †anaxyrides. Empedocles uerò Agrigentinus purpura utebatur, & calceis æneis. Hippiam uerò & Gorgiam purpureis uestibus amictos, in publico uersatos esse fama est.

†id est, femoralia, subligacula, brachas.

Πυθαγόρας ὁ Σάμιος λευκὴν ἐσθῆτα ἠσθῆτο, καὶ ἐφόρει στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἀναξυρίδας. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος ἁλουργεῖ ἐχρήσατο, καὶ ὑποδήμασι χαλκοῖς. Ἱππίαν δὲ, καὶ Γοργίαν ἐν πορφυραῖς ἐσθῆσι προϊέναι διαῤῥεῖ λόγος.

Quòd Romani Pyrrhi medici, contra ipsum regem insidias non admiserint. Cap. XXXIII.

CIneas medicus Pyrrhi, ut perhibent, clàm literas ad senatum Romanum scripserat, quib. pecunias petebat, & pollicebatur se Pyrrhum pharmacis interempturum. At illi promissionem hanc repudiarunt. Etenim Romani uirtute fortes esse didicerunt: non technis, calliditate, uel insidijs hostem debellare. Sed & Cineæ consilium sententiamq; Pyrrho regi aperuerunt.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τὴν τοῦ ἰατροῦ τοῦ Πύῤῥου ἐπιβουλὴν οὐ προσήκαντο. Κεφ. λγ.

Κινέας ὁ Πύῤῥου ἰατρός φασι, πρὸς τὴν βουλὴν τῶν Ῥωμαίων ἔγραψε δι' ἀποῤῥήτων, καὶ ᾔτει χρήματα, καὶ ὑπισχνεῖτο ἀποκτείνειν φαρμάκοις τὸν Πύῤῥον· οἱ δὲ οὐ προσήκαντο τὴν ὑπόσχεσιν. δι' ἀρετῆς γὰρ ἴσασι Ῥωμαῖοι ἀγαθοὶ εἶναι· οὐ μὴν διὰ τέχνης, καὶ ἐπιβουλῆς καταγωνίζεσθαι τοὺς ἐχθρούς. ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ Πύῤῥῳ τὴν γνώμην τοῦ Κινέου ἐξέφηναν.

De Pausaniæ & Apellis amoribus. Cap. XXXIIII.

CVm multi ueterum amores memoriæ literisq; proditi sunt, tum præ cęteris hi. Pausanias uxorem suã uehementer amauit. Apelles uerò concubinã Alexandri, nomine Pancastam, genere Larissæam, cum qua primùm Alexander rem habuisse dicitur.

Περὶ Παυσανίου καὶ Ἀπελλοῦ ἐρώτων. Κεφ. λδ.

Ἐρωτικοὶ ἡμῖν τῶν ἀρχαίων πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι εἰς μνήμην ἐδόθησαν, καὶ οὗτος δὲ οὐχ ἥκιστα. Παυσανίας μὲν γὰρ ἤρα τῆς αὐτοῦ γυναικός. Ἀπελλῆς δὲ καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου παλλακῆς, ἧπερ ὄνομα ἦν Παγκάστη, τὸ δὲ γένος Λαρισαία ἦν· ταύτῃ καὶ πρώτῃ φασὶν, ὁ Ἀλέξανδρος ὡμίλησεν.

De Periandris, Miltiadis, Sibyllis, & Bacidibus. Cap. XXXV.

DVo fuerunt Periandri, philosophus alter, alter tyrãnus. Miltiadæ tres, unus qui Cherronnesum condidit, alter Cypselli filius, tertius Cimonis. Sibyllæ quatuor, Erythræa, Samia, Aegyptia, Sardiana. Alij sex adhuc his addunt, ut uniuersæ sint decem: in quibus numerãt Cumanam, & Iudæam. Bacides tres, primus Græcus, alter Atheniensis, tertius Arcas.

Περὶ Περιάνδρων, Μιλτιαδῶν, Σιβυλλῶν, Βακίδων. Κεφ. λε.

Ὅτι δύο Περίανδροι, ὁ μὲν σοφὸς ἦν, ὁ δὲ τύραννος. καὶ Μιλτιάδαι τρεῖς, ὁ τὴν Χεῤῥόννησον κτίσας, καὶ ὁ Κυψέλου, καὶ ὁ Κίμωνος. Σίβυλλαι τέσσαρες, ἡ Σαμία, ἡ Αἰγυπτία, ἡ Σαρδιανή. οἱ δέ φασι, καὶ ἕτεραι ἕξ, ὡς εἶναι τὰς πάσας δέκα, ὧν εἶναι καὶ τὴν Κυμαίαν, καὶ τὴν Ἰουδαίαν. Βάκιδες τρεῖς, ὁ μὲν Ἕλλην, ὁ δὲ Ἀθηναῖος, ὁ δὲ, Ἀρκάς.

De numero filiorum Niobes. Cap. XXXVI.

VEteres scriptores de numero filiorũ Niobes non uidentur consentire. Homerus sex numerat, & totidem filias. Lasus uerò bis septem dicit. Hesiodus nouendecim: nisi fortè non sunt Hesiodi illa carmina, sicut multa quoque alia falso ipsi attribuuntur. Alcman decem ponit. Mimermnus uiginti, & Pindarus totidẽ.

Περὶ ἀριθμοῦ Νιόβης παίδων. Κεφ. λς.

Ἐοίκασιν οἱ ἀρχαῖοι ὑπὲρ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τῆς Νιόβης παίδων μὴ συνᾴδειν ἀλλήλοις. Ὅμηρος μὲν ἓξ λέγει, καὶ τοσαύτας κόρας, Λᾶσος δὲ δὶς ἑπτὰ λέγει, Ἡσίοδος δὲ ἐννέα καὶ δέκα. εἰ μὴ ἄρα οὐκ εἰσὶν Ἡσιόδου τὰ ἔπη, ἀλλ' ὡς πολλὰ καὶ ἄλλα κατέψευσται αὐτοῦ. Ἀλκμὰν δέκα φησί, Μίμερμνος εἴκοσι, καὶ Πίνδαρος τοσούτους.

Περὶ Ἀλεξάνδρου ἐν ἀπορίᾳ τροφῶν γενομένου, καὶ πῶς τινὲς κῶμαι διὰ τὸν καπνὸν ἑάλωσαν.

Κεφ. λζ.

Ἀλέξανδρος ὅτε Βῆσσον ἐδίωκεν, ἐν ἀπορίᾳ γενόμενος τροφῶν, αὐτός τε ἥψατο τῶν καμήλων, καὶ ὑποζυγίων ἄλλων, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. τῶν τε ξύλων αὐτοὺς ἐπιλιπόντων, ὠμὰ τὰ κρέα ἤσθιον. ἐπεκούρει δὲ αὐτοῖς τὸ σίλφιον πολὺ ὄν, ὥστε τὰς σάρκας συνεκπέττειν.

Ἐν δὲ τῇ Βακτριανῇ οἱ στρατιῶται αὐτὰς τὰς κώμας κατελάμβανον, ὅτι οἰκοῦνται ἐκ τοῦ καπνοῦ †συνιόντες, καὶ τὴν χιόνα ἀφαιροῦντες τῶν θυρῶν.

Περὶ ἵππων τῶν Σακῶν καί τινων ἐθῶν αὐτῶν. Κεφ. λη.

Οἱ Σακῶν ἵπποι ἐὰν ἐκβάλῃ τις τὸν δεσπότην, ὑπὲρ τοῦ ἀναβῆναι αὐτὸν παρέστηκεν. ἐὰν δέ τις γῆμαι βούληται παρθένον, μονομαχεῖ τῇ παιδίσκῃ. καὶ κρατήσασα μὲν, αἰχμάλωτον ἄγεται, καὶ κρατεῖ αὐτοῦ, καὶ ἄρχει· ἐὰν δὲ νικηθῇ, ἄρχεται. καὶ μονομαχοῦσι δὲ ἄχρι νίκης, οὐ μέχρι θανάτου. πενθοῦντες δὲ οἱ Σάκαι, εἰς οἴκους τινὰς ὑπάντρους, καὶ κατασκίους ἀποκρύπτονται.

Περὶ Περδίκκου εὐτολμίας, καὶ λεαίνης.

Κεφ. λθ.

Περδίκκας ὁ Μακεδὼν ὁ συστρατευσάμενος Ἀλεξάνδρῳ, οὕτως ἄρα ἦν εὔτολμος, ὥς ποτε εἰς σπήλαιον παρελθεῖν, ἔνθα εἶχεν εὐνὴν λέαινα, μόνος· καὶ τὴν λέαιναν οὐ κατέλαβε, τούς γε μὴν σκύμνους αὐτῆς κομίζων προῆλθε, καὶ ἔδοξεν ἐπὶ τούτῳ θαυμάζεσθαι ὁ Περδίκκας. πεπίστευται δὲ οὐ μόνον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀλκιμώτατόν τε, καὶ δυσμαχώτατον εἶναι θηρίον ἡ λέαινα, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις. φασὶ γοῦν καὶ Σεμίραμιν τὴν Ἀσσυρίαν, οὐκ εἴποτε εἷλε λέοντα, ἢ πάρδαλιν κατέκτανεν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ εἰ λεαίνης ἐγκρατὴς ἐγένετο, μέγα ἐφρόνει.

Περὶ τῶν τῷ Ξέρξῃ ἑπομένων ἐφοδίων.

Κεφ. μ.

Τά τε ἄλλα ἐφόδια εἵπετο τῷ Ξέρξῃ πολυτελείας, καὶ ἀλαζονείας πεπληρωμένα, καὶ οὖν καὶ ὕδωρ ἠκολούθει τὸ ἐκ τοῦ Χοάσπου. ἐπεὶ δ᾽ ἔν τινι ἐρήμῳ τόπῳ ἐδίψησαν, οὐδέπω τῆς θεραπείας ἡκούσης, ἐκηρύχθη τῷ στρατοπέδῳ εἴ τις ἔχει ὕδωρ ἐκ

τοῦ

De Alexandro in egestate ciborum constituto, & quomodo ali qui uici per fumum capti sint.

Cap. XXXVII.

Alexander, cum Bessum persequeretur, redactus ad ciborum penuriã, de camelis & alijs iumentis, tã ipse quàm socij comedere cœperunt. cumq; eos ligna deficerent, crudas carnes deuorabãt: sed tamen silphium, quod ibi multum copiosumq; erat, adiumentum ad concoctionem præstabat.

In regione uerò Bactrianorum milites ipsos uicos ceperunt, ex fumo inhabitari conijcientes, & niuem à foribus auferentes.

†συνιέντες

De equis moribusq; quibusdam Sacarum. Cap. XXXVIII.

Sacarũ equi, si qui sessoré excusserint, subitò consistunt, ut rursum ascendere possit. Quod si quis puellam uxorem ducere cupit, pugnam cum ea suscipit: & si illa superior sit, captiuum abducit, atque imperium in eum tenet: sin inferior, regitur ab ipso. Certant auté non de uita, sed de uictoria. Sacæ cum in luctu uersantur, in speluncas umbrosásque quasdam domos sese abscondunt.

De Perdiccæ audacia & leæna.

Cap. XXXIX.

Perdiccas Macedo, qui secutus est Alexandrum in bellis, usq; adeò fuit audax, ut aliquãdo in speluncã leænę latibulum solus introiret. Verùm leænã ipsam nó deprehendit, sed catulos eius secũ exportauit: & magnam hominũ admirationem Perdiccas hoc facto meruit. Etenim non solũ apud Græcos robustissimum & bellicosissimũ animal leæna putatur esse, uerumetiam apud Barbaros. Proinde dicũt, Semiramidé Assyriã, nó si quãdo leonem cepisset, aut pardalim, similém ue ferã interfecisset, sed si leænã esset nacta, animum extulisse, sibiq; in eo placuisse.

De commeatu, qui sequebatur Xerxem. XL.

Cum alij commeatus magnificentia et ostentatione pleni sequebantur Xerxem, tum etiam aqua ex Choaspe simul uehebatur. Cum uerò in loco deserto sitirent, neq; adhuc adessent impedimenta, proclamatũ in exercitu est, si qs aquã

 de

de Choaspe haberet, ut regi eam bibendam daret. & inuentus est quidã, qui pauxillum haberet, idq; putridum. Bibit igitur illam Xerxes: & eum qui dederat, in benefactoris loco habuit: quoniam nisi illa fuisset inuenta, perijsset siti.

De Protogene pictore. Cap. XLI.

PRotogenes pictor, toto septennio in pingendo Ialyso cõsumpto, tandem summã manum imposuit. Eum cum cerneret Apelles, primùm substitit mutus, et stupefactus inopinata atq; admirabili cõtemplatione: Deinde respiciens, Labor quidem, inquit, magnus est, & item artifex excellens, uerùm operi gratia non inest: quam si homo consecutus esset, labor eius cœlum attingeret.

De quibusdã hominibus à feris enutritis, & educatis. Cap. XLII.

CYrum Mandalæ filiũ, à cane fuisse enutritũ fama refert. Telephũ Agaues & Herculis filiũ, à cerua: Peliã Neptuni & Tyrûs filium, ab equa. Sed & Alopes Priamiq; filiũ Alexandrũ, ferunt ab ursa educatum esse: Aegisthum uerò Thyestæ & Pelopiæ filium, à capra.

Qui ex obscuris clari nobilesq; euaserint. Cap. XLIII.

DArium Hystaspæ filiũ audio Cyri pharetrophorum extitisse. ultimus uerò Darius, qui superatus ab Alexandro est, serua natus fuerat. Archelaus Macedonum rex, serua Simicha progenitus erat. Menela' uerò Philippi auus in spurijs numerabatur: huiusq; filius Amyntas, minister Aëropæ & seruus esse creditus est. Perseus, quẽ Paulus Romanus expugnauit, natiõe Argiu' erat, & parente quodã ignobili ꝓgnatus. Eumenes uerò patre inope & †tymbaulo fuisse creditur. Antigonus Philippi filius, qui & unoculus erat, unde Cyclops appellat' est, Polysperchæ famulus erat, & latrocinia exercuit. Themistocles uerò, q Barbaros nauali ꝓlio fudit, solusq; deorũ uoces in oraculis ꝓditas explicare potuit, Thressę cuiusdã filius erat, quę †Abrotonus appellata est. Phociõ cognomẽto Iustus, patrẽ habuit artificẽ cochleariũ. Demetriũ Phalereũ, è familia Timothei & Cononis uernam prouenisse ferũt. Hyperboli uerò, Cleophontis & Demadę, tametsi principes in Athenien-

†tibicine

†Habroton'

τοῦ Χοάσπου, ἵνα δῷ βασιλεῖ πιεῖν. καὶ εὑρέθη τις βραχὺ, καὶ σεσηπὸς ἔχων. ἔπιεν οὖν τοῦτο ὁ Ξέρξης, καὶ εὐεργέτην τὸν δόντα ἐνόμισεν, ὅτι ἂν ἀπώλετο τῇ δίψῃ, εἰ μὴ ἐκεῖνο εὑρέθη.

Περὶ Πρωτογένους τοῦ ζωγράφου. Κεφ. μα.

ΠΡωτογένης ὁ ζωγράφος τὸν Ἰάλυσον φασὶν, ἑπτὰ ἔτεσι διατελῶν γράφων, ἐξετέλεσεν. ὃν Ἀπελλῆς ἰδὼν, τὸ μὲν πρῶτον ἔστη ἄφωνος, ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θέᾳ. εἶτα ἀπιδὼν ἔφη, καὶ ὁ πόνος μέγας, καὶ ὁ τεχνίτης, ἀπολείπεταί γε μὴν τῆς χειρουργίας ἡ χάρις, ἧς ὁ ἀνὴρ εἰ τύχοι, ὁ πόνος αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ ψαύσει.

Περὶ τινῶν ἀνθρώπων ὑπὸ θηρίων τραφέντων. Κεφ. μβ.

ΚΥρον τὸν Μανδάλης ἔθρεψε φασὶ, κύων. Τήλεφον δὲ τὸν Ἀγαυῆς καὶ Ἡρακλέους, ἔλαφος. Πελίαν δὲ τὸν Ποσειδῶνος, καὶ Τυροῦς, ἵππος. ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀλόπης Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου ὑπὸ ἄρκτου φασὶ τραφῆναι. Αἴγισθον δὲ τὸν Θυέστου καὶ Πελοπίας, ὑπὸ αἰγός.

Τίνες ἐξ ἀσήμων περιφανεῖς γεγόνασι. Κεφ. μγ.

ΔΑρεῖον ἀκούω τὸν Ὑστάσπου φαρετροφόρον Κύρου γενέσθαι. ὁ δὲ τελευταῖος Δαρεῖος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου νικηθεὶς, δοῦλος ἦν. Ἀρχέλαος δὲ ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς δούλης υἱὸς ἦν τῆς Σιμίχης. Μενέλαος δὲ ὁ Φιλίππου πάππος εἰς τοὺς νόθους ἐτέλει. ὁ δὲ τούτου υἱὸς Ἀμύντας, ὑπηρέτης Ἀερόπης, καὶ δοῦλος ἐπεπίστευτο. Περσεὺς δὲ ὃν καθεῖλε Παῦλος ὁ Ῥωμαῖος, Ἀργεῖος μὲν γένος ἦν, ἀδόξου δέ τινος υἱός. Εὐμένης δὲ πατρὸς ἀπόρου, καὶ τυμβαύλου πεπίστευται γενέσθαι. Ἀντίγονος δ' ὁ Φιλίππου, ὁ καὶ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἐκ τούτου κύκλωψ προσαγορευθεὶς, αὐτουργὸς ἦν Πολυπέρχου, καὶ ἐλῄστευε. Θεμιστοκλῆς δὲ, ὁ τοὺς βαρβάρους καταναυμαχήσας, καὶ μόνος συνιεὶς τὰς τῶν θεῶν ἐν τοῖς χρησμοῖς φωνὰς, Θρᾴττης υἱὸς ἦν, καὶ ἐκαλεῖτο ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἀβρότονος. Φωκίων δὲ ὁ χρηστὸς ἐπικληθεὶς, πατρὸς μὲν δοίδυκας ἐργαζομένου ἦν. Δημήτριον δὲ τὸν Φαληρέα οἰκότριβα γενέσθαι λέγουσιν ἐκ τῆς οἰκίας Τιμοθέου, καὶ Κόνωνος. Ὑπερβόλου δὲ, καὶ Κλεοφῶντος, καὶ Δημάδου, καίτοι προστατῶν γενομένων τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων,

ναίων, οὐδεὶς ἂν εἴποι ῥᾳδίως τοὺς πατέρας. Καλλικρατίδας γεμὴν καὶ Γύλιππος, καὶ Λύσανδρος ἐν Λακεδαιμονίᾳ μόθακες ἐκαλοῦντο: ὄνομα δὲ ἦν ἄρα τοῦτο τοῖς τῶν εὐπόρων, οὓς συνεξέπεμπον αὐτοῖς οἱ πατέρες συναγωνιουμένους ἐν τοῖς γυμνασίοις. ὁ δὲ συγχωρήσας τοῦτο Λυκοῦργος, τοῖς ἐμμείνασι τῇ τῶν παίδων ἀγωγῇ πολιτείας Λακωνικῆς μεταλαγχάνει. Καὶ Ἐπαμινώνδας δὲ πατρὸς ἦν ἀφανοῦς. Κλέων δὲ ὁ Σικυωνίων τύραννος καταποντιστὴς ἦν.

Περὶ τῶν ἐν λιθοτομίαις τῆς Σικελίας πολλὼ χρόνον διατριψάντων.

Κεφ. μδ.

Αἱ ἐν Σικελίᾳ λιθοτομίαι περὶ τὰς Ἐπιπολὰς ἦσαν σταδίου μῆκος, τὸ εὖρος δύο πλέθρων. ἦσαν δὲ ἐν αὐταῖς τοῦ χρόνου τοσοῦτον διατρίψαντες ἄνθρωποι, ὡς καὶ γεγαμηκέναι ἐκεῖ, καὶ παιδοποιῆσαι. καί τινες τῶν παίδων ἐκείνων, μηδεπώποτε πόλιν ἰδόντες, ὅτε εἰς Συρακούσας ἦλθον, καὶ εἶδον ἵππους ὑπεζευγμένους, ἔφευγον βοῶντες: οὕτως ἄρα ἐξεπλάγησαν. τὸ δὲ κάλλιστον τῶν ἐκεῖ σπηλαίων ἐπώνυμον ἦν Φιλοξένου τοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ φασι διατρίβων τὸν Κύκλωπα ἐργάσατο τῶν ἑαυτοῦ μελῶν τὸ κάλλιστον: παρ' οὐδὲν θέμενος τὴν ἐκ Διονυσίου τιμωρίαν, καὶ καταδίκην, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ συμφορᾷ μουσουργεῖ ὁ Φιλόξενος.

Περὶ Μίδου, Πλάτωνος, καὶ Πινδάρου, νηπίων. Κεφ. με.

Φρύγιοι καὶ ταῦτα ᾄδουσι λόγοι. Μίδου τοῦ Φρυγὸς ἔτι νηπίου καθεύδοντος, μύρμηκας εἰσέρπειν εἰς τὸ στόμα, καὶ πάνυ φιλοπόνως καὶ φιλέργως εἰσφέρειν τοὺς πυρούς. Πλάτωνος δὲ μελίττας εἰς τὸ στόμα, κηρίον ἐργάζεσθαι. καὶ Πινδάρῳ τῆς πατρῴας οἰκίας ἐκτεθέντι, μέλιτται τροφοὶ ἐγένοντο, ὑπὲρ τοῦ γάλακτος παρατεθεῖσαι μέλι.

Περὶ σημείου μοναρχίαν τῷ Διονυσίῳ δηλώσαντος. Κεφ. μϛ.

Διονύσιον δὲ τὸν Ἑρμοκράτους λέγουσι ποταμὸν διαβαίνειν. ἔφερε δὲ αὐτὸν ἵππος. καὶ ὁ μὲν ἵππος κατὰ τοῦ τέλματος ὠλισθαίνεν: ὁ δὲ ἀποπηδήσας, τῆς ὄχθης ἐλάβετο, καὶ ἀπῄει, ὡς οὐκέτι τὸν ἵππον ὄντα αὐτοῦ ἀπολιπών. ὁ δὲ ἠκολούθησε, καὶ χρεμετίσαντος ὑπέστρεψεν αὐτόν. καὶ ἐκεῖνος ἐλάβετο αὐτοῦ τῆς χαίτης, καὶ ἔμελλεν ἀναβαίνειν, καὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ περιπίπτει μελιττῶν πλῆθος.

Athenienſiũ repub. extiterũt, tamẽ eorũ parentes difficulter quis retulerit. Callicratidas aũt, Gylippus & Lyſander, Mothaces in Lacedęmonia uocabant: quod nomẽ imponebãt ſeruis locupletiorũ ijs, quos patres in gymnaſia exercitatum ſimul cũ filijs mitterẽt. De ijs Lycurgus, qui id cõceſſerat, legẽ tulit, ut qui in liberorũ diſciplina permanerẽt, eis ad publicas dignitates & officia gerẽda rep. Lacedęmoniorũ aditus patẽret. Epaminondas etiã patrẽ habuit ignobilem. Cleon uerò Sicyoniorum tyrannus† ex piratis erat.

† catapõtiſta, fortè carnifex

De quibuſdã longo tẽpore uerſatis in Siciliæ lithotomijs. Cap. XLIIII.

IN Sicilia lapidicinę extabant longitudine unius ſtadij, latitudine duorum plethrorum. In eo loco tamdiu quidã homines tenebantur, ut inibi matrimonia contraherẽt, & ſobolẽ educarẽt. & quidã ex eorũ liberis ciuitatẽ nunq̃ uiderat. quod ſi ueniſſent Syracuſas, & equos ſub iugo cõiunctos uidiſſent, adeò perterrebãtur, ut cũ clamore uociferatiõeq; aufugerẽt. Pulcherrima, iucũdiſsimaq; earũ ſpelunca Philoxeni poëtæ cognomentũ habebat, in qua cũ uerſaretur, Cyclopem (ut ferunt) omniũ ſuorũ poẽmatũ præſtantiſsimum elaborauit: paruipendens ſupplicium à Dionyſio ſibi conſtitutũ, & cõdemnationem, ſed in ipſis miſerijs & ęrumnis muſicam artem exercuit.

Plethrum eſt menſura centum pedũ, uel ſexta pars ſtadij.

De Mida, Platone, & Pindaro, infantibus. Cap. XLV.

EX Phrygia manauit hæc fama: infante adhuc Mida, ſomnũ carpente, formicas in os eius irrepſiſſe, magnoq; ſtudio & labore frumenta importaſſe. De Platone uerò dicit, quòd apes in ipſius ore fauum effecerint. Pindarũ etiam, cum è patria domo fuiſſet expoſitus, aluerũt apes, pro lacte mella præbentes.

De prodigio Dionyſij monarchiã portendente. Cap. XLVI.

DIonyſium Hermocratis filiũ, aiũt, flumen equo traieciſſe: cumq; in luto equus laberetur, eum deſiliſſe, & ripæ cõpotem eſſe factum: atque ſic relicto poſtmodum equo, quaſi non amplius ſuo, diſceſsiſſe. Cum autẽ ſequeretur equus, & hinniret, reuerſum eſſe. cumq; apprehenderet eius iubam ad aſcẽdendum, apum

examen continuò manum circumdedisse. atque de his interroganti, respondisse Dionysio Galeotas, monarchiam ea re præsignificari.

De Aristomache, Dionis uxore.
Cap. XLVII.

Dionysius in exilium è Sicilia Dionẽ pepulit, uxorẽ uerò eius Aristomachen & ipsius filium custodiuit. Pòst repugnantem fœminam satelliti suo sui obseruantissimo Polycrati, in coniugẽ tradidit. Is natione Syracusius erat. Dion uerò cũ fugato ad Locrenses Dionysio Syracusas cepisset, Arete soror ipsius eũ affata est, & intercesit. Aristomache uerò eã sequens pudore ꝓhibita, occultabat se, neq; tanq̃ maritũ audebat alloqui: quoniam coacta per uim, cõnubij legẽ erga ipsum uiolarat. Postq̃ autẽ eius causam defendisset Arete, necessitateq; coactam à Dionysio diceret, Dion admisit uxorem & filium, misitq; eos in domum suam.

De poëmatibus Homeri. Cap. XLVIII.

INdi uernacula lingua descripta Homeri poëmata cantare solebant. Item Persarum reges: si modò eos, qui de his referunt, fide dignos iudicamus.

Quòd Phocion suis malefactoribus facilè dederit ueniã. Cap. XLIX.

PHocion Phoci filius, qui sępè multũq; suam operã in bellis imperator patriæ pręstiterat, morti adiudicatus est. Cumq; in carcerem coniectus, iamiam cicutã bibiturus esset, porrigente ipsi calicẽ lictore, atq; amici familiaresq; accedentes rogarent, quid præcepti filio relinqueret: Hoc, inquit, ei mando, ne cum iniurię memoria rependat Atheniensibus hanc propinationem, quã ego nunc bibo. Qui uerò eum uirum non laudandum admirandumq; censeat, is mihi prorsus nihil sapere, aut intelligere uidetur.

De Lacedæmonijs, nullam operam liberalibus disciplinis impendendentibus. Cap. L.

LAcedæmonij literarum omnino rudes erant. ipsis enim curæ erant exercitia corporũ, & arma. Si quãdo uerò doctrinarum auxilio opeq;, uel ægrotantes, uel delirãtes, aut alioqui publica calamitate affecti indigerẽt, accersebãt homines peregrinos,

πλῆθος. ἔφασαν οὖν οἱ Γαλεῶται πρὸς τὸν Διονύσιον ἐρόμενον ὑπὲρ τούτων, ὅτι ταῦτα μοναρχίαν δηλοῖ.

Περὶ Ἀριστομάχης, Δίωνος γυναικός.
Κεφ. μζ.

ΔΙονύσιος ἐλαύνει τὸν Σικελίας Δίωνα, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ Ἀριστομάχην, καὶ τὸν ἐξ αὐτοῦ παῖδα ἐφύλαττεν. ὕστερον δὲ τὴν γυναῖκα ἄκουσαν δορυφόρῳ αὐτοῦ πάντων μάλιστα θεραπευτῇ Πολυκράτει γυναῖκα δίδωσι, Συρακούσιος δὲ τὸ γένος ἦν. Δίωνος δὲ παραλαβὼν Συρακούσας ἀποδράντος εἰς Λοκροὺς Διονυσίου, ἐνταῦθα ἡ μὲν Ἀρήτη ἡ τοῦ Δίωνος ἀδελφὴ, προσεῖπεν αὐτόν· ἡ δὲ Ἀριστομάχη εἵπετο δι' αἰδοῦς ἐγκαλυπτομένη, καὶ οὐ τολμῶσα προσειπεῖν ὡς ἄνδρα, ἐπεὶ βιασθεῖσα, τὸν θεσμὸν τὸν πρὸς αὐτὸν εὐνῆς οὐ διεφύλαξεν. ἐπεὶ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς ἀπελογήσατο ἡ Ἀρήτη, τὴν ἐκ τοῦ Διονυσίου ἀνάγκην καταλέξασα, ὁ Δίων προσηγάγετο τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν παῖδα, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἔπεμψεν.

Περὶ τῶν Ὁμήρου ποιημάτων.
Κεφ. μη.

ΟΤι Ἰνδοὶ τῇ παρὰ σφίσιν ἐπιχωρίῳ φωνῇ τὰ Ὁμήρου μεταγράψαντες ᾄδουσιν οὐ μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Περσῶν βασιλεῖς, εἴ τι χρὴ πιστεύειν τοῖς ὑπὲρ τούτων ἱστοροῦσι.

Ὅτι ἀμνησίκακος ὁ Φωκίων.
Κεφ. μθ.

ΦΩκίων ὁ τοῦ Φώκου πολλάκις στρατηγήσας, κατεγνώσθη θανάτῳ, καὶ ἦν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ ἔμελλε πίεσθαι τὸ κώνειον. ἐπεὶ δὲ ὤρεξεν ὁ δήμιος τὴν κύλικα, οἱ προσήκοντες ἤροντο εἴ τι λέγοι πρὸς τὸν υἱόν. ὁ δὲ, Ἐπισκήπτω αὐτῷ μηδὲν Ἀθηναίοις μνησικακῆσαι ὑπὲρ τῆς παρ' αὐτῶν φιλοτησίας, ἧς νῦν πίνω. ὅστις δὲ οὐκ ἐπαινεῖ καὶ ὑπερθαυμάζει τὸν ἄνδρα, δοκεῖ μοι μέγα ὁ τοιοῦτος ἐννοεῖν οὐδέν.

Περὶ Λακεδαιμονίων μὴ ἐσπουδασμένως περὶ παιδείας ἐχόντων.
Κεφ. ν.

ΛΑκεδαιμόνιοι μουσικῆς ἀπείρως εἶχον. ἔμελε γὰρ αὐτοῖς γυμνασίων, καὶ ὅπλων. εἰ δέ ποτε ἐδεήθησαν τῆς ἐκ μουσῶν ἐπικουρίας, ἢ νοσήσαντες, ἢ παραφρονήσαντες, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον δημοσίᾳ παθόντες, μετεπέμποντο ξένους ἄνδρας οἷον

οἷον ἰατρούς, ἢ κατὰ Πυθόχρηστον. μετεπέμψαντό γε μὴν Τέρπανδρον, καὶ Θάλητα, καὶ Τυρταῖον, καὶ τὸν Κυδωνιάτην Νυμφαῖον, καὶ Ἀλκμᾶνα, αὐλῳδὸς γὰρ ἦν. καὶ Θουκυδίδης δὲ ὁμολογεῖ, ὅτι μὴ ἐσπουδασμένως περὶ παιδείας εἶχον, ἐν οἷς λέγει περὶ Βρασίδου. λέγει γοῦν ὅτι ἦν ἀδύνατος εἰπεῖν ὡς Λακεδαιμόνιος οἷον ὡς ἂν ἰδιώτης.

Περὶ τοῦ τύφου Μενεκράτους, καὶ πῶς ὁ Φίλιππος ἐγέλασεν αὐτόν.

Κεφ. να.

Μενεκράτης ὁ ἰατρὸς εἰς τοσοῦτον προῆλθε τύφου, ὥστε ἑαυτὸν ὀνομάζειν Δία. ἀπέστειλε δέ ποτε ἐπιστολὴν Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, τοιαύτην: Φιλίππῳ Μενεκράτης ὁ Ζεὺς εὖ πράττειν. ἀντέγραψε δὲ καὶ ὁ Φίλιππος. Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Συμβουλεύω σοι προσάγειν σεαυτὸν ἐπὶ τοῖς κατὰ Ἀντίκυραν τόποις. ἠνίττετο δὲ ἄρα διὰ τούτων ὅτι παραφρονεῖ ὁ ἀνήρ.

Εἱστία ποτὲ μεγαλοπρεπῶς ὁ Φίλιππος, καὶ δὴ καὶ τοῦτον ἐπὶ θοίνην ἐκάλεσε. καὶ ἰδίᾳ κλίνην αὐτῷ ἐκέλευσε παρεσκευάσθαι. καὶ κατακλιθέντι θυμιατήριον παρέθηκε, καὶ ἐθυμιᾶτο αὐτῷ. οἱ δὲ λοιποὶ εἱστιῶντο, καὶ ἦν μεγαλοπρεπὲς τὸ δεῖπνον. ὁ τοίνυν Μενεκράτης τὰ μὲν πρῶτα ἐνεκαρτέρει, καὶ ἔχαιρε τῇ τιμῇ. ἐπεὶ δὲ κατὰ μικρὸν ὁ λιμὸς περιῆλθεν αὐτῷ, καὶ ἠλέγχετο ὅτι ἦν ἄνθρωπος, καὶ ταῦτα εὐήθης, ἐξαναστὰς ἀπιὼν ᾤχετο, καὶ ἔλεγεν ὑβρίσθαι, ἐμμελῶς πάνυ τοῦ Φιλίππου τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ ἐκκαλύψαντος.

Τίσι τὰς Ἀθήνας ἤκασεν ὁ Ἰσοκράτης.

Κεφ. νβ.

Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ ἔλεγεν ὑπὲρ τῆς Ἀθηναίων πόλεως, ὁμοίαν εἶναι ταῖς ἑταίραις. καὶ γὰρ ἐκείνους τοὺς ἁλισκομένους ὑπὸ τῆς ὥρας αὐτῶν, βούλεσθαι συνεῖναι αὐταῖς, ὅμως δὲ μηδένα εὐτελῶς οὕτω † περιφρονεῖν, ὡς ὑπομεῖναι ἂν συνοικῆσαι τινὶ αὐτῶν. καὶ οὖν καὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐνεπιδημῆσαι μὲν εἶναι ἡδίστην, καὶ κατά γε τοῦτο πασῶν τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα διαφέρειν: ἐνοικῆσαι δὲ, ἀσφαλῆ μηκέτι εἶναι. ἠνίττετο δὲ διὰ τούτων τοὺς ἐπιχωριάζοντας αὐτῇ συκοφάντας, καὶ τὰς ἐκ τῶν δημαγωγούντων ἐπιβουλάς.

Περὶ τῶν τῶν μεγίστων πολέμων προφάσεων. Κεφ. νγ.

Ἐμε

peregrinos, ut medicos, aut uaticinium Apollinis. Accersiuerunt autem Terpandrum, Thaletem, Tyrtęum, Cydoniatam Nymphæum, & Alcmanẽ qui tibicen erat. Et Thucydides refert, imperitos fuisse doctrinæ & literarũ, cum dicit de Brasida. Inquit enim, eum dicendi imperitũ fuisse, utpote Lacedæmonium, non aliter quàm idiotam quendam.

De ostentatione Menecratis, & quomodo Philippus eum deriserit. Cap. LI.

Menecrates medicus adeò superbia turgebat, ut seipsum Iouẽ appellaret. Misit aũt aliquando literas ad Philippũ Macedonum regem in hæc uerba: Philippo Menecrates Iupiter salutem. ad ea rescripsit Philippus: Philippus Menecrati sanitatem, Consulo ut ad Anticyram te conferas. Significauit his latenter, hominem non esse sanæ mentis.

Aliquando lautissimum conuiuium instruxit Philippus, ad quod illum etiã inuitauit, seorsimq; mensam ei iussit apparari, & apponi acerram, suffitumq; fieri. Reliqui uerò epulabãtur, eratq; admodum opipara cœna. Menecrates itaq; primùm ferebat, gaudebatq; honore: postquã uerò paulatim fames obreperet, & homo esse conuinceretur, isq; uanus & stolidus, consurgens discedebat, seseq; iniuria affectum querebatur, festiuissimè Philippo stultitiam eius redarguente, & in lucem proferente.

Quibus similes dixerit Athenas esse Isocrates. Cap. LII.

Isocrates Rhetor de Atheniensium ciuitate dicere solebat, eam scortis simillimam esse. Etenim qui illarũ uenustate caperentur, uelle quidem omnes rem cum ipsis habere: neminem tamen esse tam sui ipsius contemptorem, qui matrimoniũ cum illis iungere dignetur. Atq; Atheniensium ciuitatẽ ad peregrinandũ in ea iucundissimam esse, omnibusq; totius Gręciæ ciuitatibus præstantiorem: ad inhabitandum uerò, non item securam ac tutã esse. Innuebat his uerbis, domesticós in ea sycophantas, atq; eorum qui se populares uideri uellent, insidias.

De maximorum bellorum initijs & causis. Cap. LIII.

Me

† αὐτοῦ περιφρονεῖν

MEuerò non clàm est, maximorũ sæpe bellorũ tenuissima cõtemptissimaq; principia uisa fuisse. Persicũ em̃ ex Mæandrij Samij cum Atheniensibus dissidio, ortũ duxisse perhibẽt. Peloponnesium uerò, propter Megarensium tabellã. Sacrum uerò quod uocabatur, ab exactione iudiciorum Amphictyonũ. Chæronense, Atheniensibus cum Philippo contendentibus, neq; capere uolentibus.

Quomodo Aristoteles Alexandrum iratum ad mansuetudinẽ reuocare conatus sit. Cap. LIIII.

ARistoteles Alexandrũ excandescentem ira placare uolẽs, & sedare summam indignationẽ, hæc ad eum scripsit: Excandescentia & ira non erga pares, sed erga meliores existere solet: tibi uerò nemo par est.

†ἥττονας

Aristot. cõsulens Alexandro, quæ fieri cõueniret, cum multis magnas utilitates attulit, tum patriam dirutam à Philippo exædificauit.

† κατῴκισε

De ijs q̃ apud Libycos uel ab elephãtis perimunt̃, uel inter uenandũ pugnandũmue intereũt. Cap. LV.

Meminit & Cælius Antiquarum lect. 18.38.

LIbyci eos qui ab elephantis, uel in uenationibus, uel in prælijs interfecti sunt, honorificis sepulturis prosequunt̃, hymnosq; in honorem eorum cantillãt. Est aũt hoc argumentũ hymnorum, ut dicãt eos se fortes uiros præbuisse, qui tantæ bestiæ reluctari ueriti non sint. Dicunt enim gloriose uitam cum morte commutasse, id demum monumentũ esse laudatissimum ei, qui terræ mandatur.

Quid Diogenes de Megarensibus ꝓnunciãrit. Cap. LVI.

DIogenes Sinopẽsis multis uerbis in inertiã & inscitiã Megarensiũ inuehebat̃, dicebatq; se Megarensis alicuius arietem esse malle, quàm filium. Quo significabat, Megarenses pecoris diligentiorẽ curam gerere, quàm liberorum.

De prodigijs quæ Thebanis apparuerunt, Alexandro copias ad urbem admouente.

CVm Alexander exercitum ad urbẽ Thebanorum adduceret, signa prodigiaq; dij ipsis miserunt, pronunciantes,

ΕΜὲ δὲ οὐ λέληθεν ὅτι τῶν μεγίστων πολέμων αἱ ἀρχαὶ δοκοῦσί πως εὐκαταφρόνητοι γεγονέναι. τὸν μὲν γὰρ Περσικὸν, ἐκ τῆς Μαιανδρίου τοῦ Σαμίου πρὸς Αθηναίους διαφορᾶς τὴν ἀρχὴν λαβεῖν φασι, τὸν γε μὴν Πελοποννήσιον διὰ τὸ Μεγαρέων πινάκιον. τὸν δὲ ἱερὸν καλούμενον, ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν δικῶν τῶν Αμφικτυόνων. τὸν δὲ περὶ Χαιρώνειαν, φιλονεικησάντων Αθηναίων πρὸς Φίλιππον, καὶ λαβεῖν οὐ θελησάντων.

Πῶς ὁ Αριστοτέλης Αλέξανδρον ὀργιζόμενον πραΰναι ἐπείρασεν.

Κεφ. νδ.

ΑΛέξανδρον Αριστοτέλης ὀργιζόμενον πραΰναι βουλόμενος, καὶ παῦσαι χαλεπαίνοντα πολλὰ, ταυτὶ πρὸς αὐτὸν γέγραφεν. ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ οὐ πρὸς ἴσους, ἀλλὰ πρὸς τοὺς †κρείττονας γίνεται: σοὶ δὲ οὐδεὶς ἴσος.

Αριστοτέλης τὰ δέοντα συμβουλεύων Αλεξάνδρῳ, πολλοῖς ὠφέλιμος γέγονεν, ἐξ ὧν καὶ τὴν πατρίδα †κατῴκησε κατεσκαμμένην ὑπὸ Φιλίππου.

Περὶ τῶν παρὰ Λίβυσιν ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, ἢ ἐν ταῖς θήραις, ἢ ἐν ταῖς μάχαις ἀποθανόντων.

Κεφ. νε.

ΤΟὺς ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, ἢ ἐν ταῖς θήραις ἢ ἐν ταῖς μάχαις ἀποθανόντας, οἱ Λίβυες θάπτουσι διαπρεπῶς, καὶ ὕμνους τινὰς ᾄδουσιν. ἔστι δὲ τοῖς ὕμνοις ἡ ὑποθήκη ἐκείνη: ἀγαθοὺς ἄνδρας εἶναι λέγει τοὺς ἀντιπάλους γενομένους θηρίῳ τοσούτῳ. λέγει γὰρ καὶ τὸ ἐνδόξως ἀποθανεῖν, ἐντάφιον εἶναι τῷ θαπτομένῳ.

Τί ἔλεγεν ὁ Διογένης περὶ Μεγαρέων.

Κεφ. νς.

ΔΙογένης ὁ Σινωπεὺς ἔλεγε πολλὰ, τὴν ἀμαθίαν, καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν τῶν Μεγαρέων διαβάλλων. καὶ ἐβούλετο Μεγαρέως ἀνδρὸς κριὸς εἶναι μᾶλλον, ἢ υἱός. ἠνίττετο δὲ ὅτι τῶν θρεμμάτων ποιοῦνται πρόνοιαν οἱ Μεγαρεῖς, τῶν παίδων δὲ οὐχί.

Περὶ τεράτων τοῖς Θηβαίοις προφαινομένων Αλεξάνδρου ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν ἄγοντος.

Κεφ. νζ.

ΗΝίκα Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου ἐπὶ τὰς Θήβας ἦγε τὴν δύναμιν, οἱ μὲν θεοὶ σημεῖα αὐτοῖς, καὶ τέρατα ἀπέστελλον, προσημαίνοντες

μαίνοντος τὰς περὶ αὐτῶν ὅσον οὐδέπω τύχας. οἱ δὲ, ὡς ᾤοντο ἐν Ἰλλυριοῖς Ἀλέξανδρον τεθνάναι, πολλὰ καὶ βλάσφημα εἰς αὐτὸν ἀπερρίπτουν. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ὀγχηστῷ λίμνη φοβερὸν ἦχον ἀνέδωκε, καὶ συνεχῆ, καὶ τὰ ὁρμήματα ἐσώκει: ἡ δὲ περὶ τὸν Ἰσμηνὸν καὶ αὐτὰ τὰ τείχη ῥέουσα κρήνη, καλουμένη Δίρκη, καθαρῷ, καὶ ἡδεῖ ῥέουσα ὕδατι παρὰ πάντα τὸν πρόσθεν χρόνον, ἄφνω καὶ παρ' ἐλπίδα αἵματος ἀνεπλήσθη. Μακεδόσι δὲ ἐπίστευον Θηβαῖοι ἀπειλεῖν τὸ δαιμόνιον.

Ἐν δὲ τῷ κατὰ τὴν πόλιν ναῷ τῆς Δήμητρος, ἀράχνη κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἀγάλματος ἐξύφαινε τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, καὶ τὸν ἱστὸν ὃν εἴωθεν ἐργάζεσθαι. Τὸ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς καλουμένης Ἀλαλκομενηΐδος ἄγαλμα αὐτομάτως κατεφλέχθη, πυρὸς μὴ προσαχθέντος, καὶ ἄλλα πολλά.

Περὶ Διωξίππου. Κεφ. νη.

Διώξιππος Ὀλυμπιονίκης ἀθλητὴς ὁ Ἀθηναῖος, εἰσήλαυνεν εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸν νόμον τῶν ἀθλητῶν. συνέρρει τοίνυν τὰ πλήθη, καὶ ἄλλος ἀλλαχόθεν ἐκκρεμαννύμενος ἐθεῶντο αὐτόν. ἐν δὲ τοῖς καὶ γυνὴ κάλλει διαπρέπουσα ἀπήντησε τῇ θέᾳ. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Διώξιππος, παραχρῆμα ἡττήθη τοῦ κάλλους, καὶ διετέλεσεν ἀποβλέπων τὴν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστρεφόμενος, καὶ εἰς πολλὰς τὸ πρόσωπον ἀλλάττων χροιάς. ἐκ δὴ τούτων πολλοῖς ἐγένετο κατάφωρος, μὴ ἀργῶς ἰδὼν τὴν ἄνθρωπον. μάλιστα δὲ † δι' αὐτοῦ τὸ πάθος κατέγνω. χρυσοῦν κάτοπτρον κορινθιουργὲς ἐπιπράσκετο Διογένης ὁ Σινωπεύς: καὶ πρὸς τοὺς πλησίον, Ὁρᾶτε (εἶπε) τὸν ἀθλητὴν ὑμῶν τὸν μέγαν ὑπὸ παιδίσκης ἐκτραχηλιζόμενον.

Περὶ ἀληθείας, καὶ εὐεργεσίας. Κεφ. νθ.

Πυθαγόρας ἔλεγε, δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις δεδόσθαι κάλλιστα, τό, τε ἀληθεύειν, καὶ τὸ εὐεργετεῖν. καὶ προσετίθη ὅτι καὶ ἔοικε τοῖς θεῶν ἔργοις ἑκάτερον.

Περὶ Διονυσίου, καὶ Φιλίππου. Κεφ. ξ.

Συνουσία ποτὲ ἐγένετο Διονυσίῳ τῷ δευτέρῳ, καὶ Φιλίππῳ τῷ Ἀμύντου. πολλοὶ μὲν οὖν, ὡς εἰκός, καὶ ἄλλοι λόγοι ἐπέρρευσαν, ἐν δὲ τοῖς καὶ ἐκεῖνο:

tes imminentem eis cladem. At illi cum Alexandrum apud Illyrios uita defunctũ esse audirent, multa blasphemaq́ʒ conuicia in eum conijciebant. Nam palus Onchesti sonitũ horribilẽ, continuumq́ʒ edidit, †ita ut portus & stationes cõtremiscerent. Fons itẽ, qui secundũ Ismenũ, ipsaq́ʒ mœnia est, nomine Dirce, cũ reliquo omni tempore, pura dulciq́ʒ lympha fluxisset, repentè præter spem omnium sanguine impleta est. qua re Thebani deos Macedonibus exitium minitari credebant.

†Sic Vulteius, Græca obscura sunt, & fortè corrupta.

Tum in ciuitate in delubro Cereris, aranea, †iuxta faciem imaginis, suam artem exercuit, consuetamq́ʒ telam duxit. Simulacrum etiam Mineruæ Alalcomeneidis cognominatæ, spontanea flãma cõbusta est, nullo igni subiecto. atque alia innumerabilia eiusmodi contigerunt.

†supra uel per

De Dioxippo. Cap. LVIII.

Dioxippus pugil Olympionices Atheniensis, cum more pugilum Athenas introiret eques, magnaq́ʒ hominum multitudo conflueret, atq́ʒ alius aliunde spectandi cupiditate depẽderet, in ijs fœmina forma decẽtissima, uisum accurrerat. Quam uidens Dioxippus, subitò pulchritudine uictus, indesinenter fixos in mulierem oculos habuit: conuersusq́ʒ, & uultu in plurimos colores mutato, animaduersus est ab omni multitudine, non oscitanter, neq́ʒ ociose fœminã contemplari. Maximè uerò hũc eius affectũ redarguit Diogenes Sinopensis. Etenim aureũ speculũ operis Corinthij uendebatur, in quo ille (demonstrato pugile) dicebat ad proximos: En, pugilem uestrum magnũ, quem admodum puella ei ceruicem cõfringit.

† Videtur hîc & paulò pòst aliquid mutãdum.

De ueritate & beneficijs. Cap. LIX.

Pythagoras dicebat, hæc duo diuinitus hominibus data esse longè pulcherrima: ueritatem amplecti, & beneficijs operam dare. & addebat, utrunque cum deorum immortalium operibus cõparari posse.

De Dionysio & Philippo. Cap. LX.

Conuenerant aliquando Dionysius secundus, & Philippus Amyntæ natus. Proinde cũ in multos alios sermões, ut assolet, delaberentur, tum in reliquis etiam

etiam incidebant illa. Philippus Dionysium rogabat, quomodo, cũ tantum regnũ accepisset à parente, non id defendisset & conseruasset. Qui respondens nõ ineptè: Non, inquit, mirum, quoniam reliqua mihi pater omnia reliquit, fortunã uerò solam, qua ea parauerat & tutatus fuerat, non item.

De Boreæ uenti honore. Cap. LXI.

ADuersus Thurios nauigabat Dionysius, cõtraq; ipsos trecentas naues agebat. Boreas uerò ex aduerso reluctãs, nauigia confringebat, & uniuersas nauales eius copias delebat. Ex eo rem diuinam Boreæ faciendam Thurij instituerunt, & publicis decretis ciuem suũ pronunciarunt, atq; domum certam facultatesq; ei assignauerunt, singulisq; annis sacrificia obtulerunr. Non igitur Athenienses ipsum soli benefactorem suum & fautorem putarunt, sed etiam Thurij auxiliatorem eum, amicumq; scripserunt. Pausanias uerò idem Megalopolitas refert fecisse.

Lex Persica de regis consiliarijs.
Cap. LXII.

ETiam illa Persarũ consuetudo erat, ut si quis de rebus† obscuris ambiguisq; consilium regi dare uellet, super aureo latere staret: atq; si bona salubriaq; in medium consuluisse uideretur, latere in consilij præmium accepto discederet. nihilo minus tamen flagris cędebatũ, si contrariũ regi dixisset. meo quidem iudicio, libero uiro iniuriam pro mercede rependere, non est æquum.

† secretioribus.

De Archedice scorto. Cap. LXIII.

ARchedicen quidam deperibat meretricem Naucratidem. At illa fastuosa, nimisq; illiberalis erat, & mercedem largam poscebat: cumq; accepisset, paulisper commercio eius qui numerârat, indulgebat: deinde refugiebat. Cum igitur deperiret eam adolescens, nec potiri adamata posset, quandoquidem non admodum erat opulentus, per somnium cum illa rem habuit: & confestim cupiditate iuuenis liberatus est.

Meminit huius meretricis Athenæus libro 13.

De Alexandro mortuo.
Cap. LXIIII.

ALexander Philippi & Olympiadis filius, cum Babylone animã egisset, mortuus

ἐκεῖνο: ἤρετο ὁ Φίλιππος τὸν Διονύσιον, πῶς τοσαύτην παρὰ τοῦ πατρὸς λαβὼν ἀρχὴν, εἶτα οὐ διεσώσατο αὐτήν. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο οὐκ ἔξω μέλους, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα μοι κατέλιπεν ὁ πατήρ: τὴν δὲ τύχην, ᾗ ταῦτα ἐκτήσατο καὶ διεφύλαξεν, οὐκ ἔτι.

Περὶ Βορρᾶ ἀνέμου τιμῆς.
Κεφ. ξα.

ΘΟυρίοις ἐπέπλει Διονύσιος, καὶ τριακοσίας ἦγεν ἐπ' αὐτοὺς ναῦς ὁπλιτῶν πεπληρωμένας. Βορρᾶς δὲ ἀντιπνεύσας τὰ σκάφη συνέτριψε, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ τὴν ναυτικὴν ἠφάνισεν. ἐκ δὴ τούτων οἱ Θούριοι τῷ Βορρᾷ ἔθυσαν, καὶ ἐψηφίσαντο εἶναι τὸν ἄνεμον πολίτην: καὶ οἰκίαν αὐτῷ, καὶ κλῆρον ἀπεκλήρωσαν, καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπετέλουν αὐτῷ. οὐκοῦν Ἀθηναῖοι μόνοι κηδεστὴν αὐτὸν ἐνόμιζον, ἀλλὰ καὶ Θούριοι εὐεργέτην αὐτὸν ἐπέγραψαν. Παυσανίας δέ φησιν, ὅτι καὶ Μεγαλοπολῖται.

Νόμος Περσικὸς περὶ τῶν συμβουλευόντων τῷ βασιλεῖ.
Κεφ. ξβ.

ΝΟμος καὶ οὗτος Περσικός: ἐάν τις μέλλῃ τι τῶν ἀρρητοτέρων, καὶ τῶν ἀμφιλόγων συμβουλεύειν βασιλεῖ, ἐπὶ πλίνθου χρυσῆς ἕστηκε: καὶ ἐὰν δόξῃ παραινεῖν τὰ δέοντα, τὴν πλίνθον λαβὼν ὑπὲρ τῆς συμβουλῆς μισθὸν ἀπέρχεται. μαστιγοῦται δὲ ὅμως ὅτι ἀντεῖπε βασιλεῖ. ἀνδρὶ δὲ ἐλευθέρῳ κατά γε τὴν ἐμὴν κρίσιν, οὐ κατ' ἀξίαν ἀντικρίνειν δεῖ ὑπὲρ τοῦ μισθοῦ τὴν ὕβριν.

Περὶ Ἀρχεδίκης ἑταίρας.
Κεφ. ξγ.

ΑΡχεδίκης τις ἠράσθη τῆς ἐν Ναυκράτει ἑταίρας. ἡ δὲ ἦν ὑπερήφανος, καὶ δεινῶς φορτικὴ, καὶ ἁδροὺς ᾔτει μισθοὺς, καὶ λαβοῦσα πρὸς ὀλίγον αὐτῷ ὡμίλησε τῷ δόντι, εἶτα ἀπέκλινεν. ἐρασθεὶς οὖν νεανίσκος αὐτῆς, καὶ τυχεῖν μὴ δυνάμενος, ἐπεὶ μὴ πάνυ ἦν πλούσιος, ὄναρ αὐτῇ συνεγένετο, καὶ παραχρῆμα ἐπαύσατο τῆς ἐπιθυμίας.

Περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου νεκροῦ.
Κεφ. ξδ.

ὉΟ τοῦ Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιάδος Ἀλέξανδρος ἐν Βαβυλῶνι τὸν βίον καταστρέψας, νεκρὸς

νεκρὸς ἐκεῖνος, ὁ τοῦ Διὸς εἶναι λέγων. καὶ στασια-
ζόντων περὶ τῆς βασιλείας τῶν περὶ αὐτόν, τα-
φῆς ἄμοιρος ἦν, ἧς μεταλαγχάνουσι καὶ οἱ
σφόδρα πένητες, τῆς φύσεως τῆς κοινῆς ἀ-
παιτούσης μηκέτι ζῶντα καταχρύψαι. ἀλλ'
οὗτός γε τριάκοντα ἡμέρας κατελέλειπτο
ἀκηδής, ἕως Ἀρίστανδρος ὁ Τελμισσεὺς θεό-
ληπτος γενόμενος, ἢ ἐκ τινος ἄλλης συντυ-
χίας κατασχεθείς, ἦλθεν εἰς μέσους τοὺς Μα-
κεδόνας, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, τὸν πάντων τῶν
ἐξ αἰῶνος βασιλέων εὐδαιμονέστατον Ἀλέ-
ξανδρον γεγονέναι, καὶ ζῶντα, καὶ ἀποθανόν-
τα. λέγειν γὰρ ἄρα τοὺς θεοὺς πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄρα
ἡ ὑποδεξαμένη γῆ τὸ σῶμα ἐν ᾧ τὸ πρῶτον
ᾤκησεν ἡ ἐκείνου ψυχή, πανευδαίμων τε ἔ-
σται, καὶ ἀπόρθητος δι' αἰῶνος. ταῦτα μα-
θόντες πολλὴν εἰσέφερον φιλονεικίαν ἕ-
καστος εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βασιλείαν, τὸ † ἀγώ-
γιμον τοῦτο ἄγειν ἐπιθυμῶν, ἵνα κειμήλιον ἔ-
χῃ, βασιλείας ἀσφαλοῦς καὶ ἀκλινοῦς ὅμηρον.
Πτολεμαῖος δέ, εἴ τι χρὴ πιστεύειν, τὸ σῶμα
ἐξεκάλυψε, καὶ μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν Ἀλεξάν-
δρου πόλιν τὴν κατ' Αἴγυπτον ἐκόμισε. καὶ οἱ
μὲν ἄλλοι Μακεδόνες τὴν ἡσυχίαν ἦγον. Περ-
δίκκας δὲ αὐτὸν διώκειν ἐπεχείρησεν, οὐ τοσοῦ-
τον δὲ ἔμελε τούτῳ τῆς εἰς Ἀλέξανδρον πολυ-
ωρίας, καὶ τῆς εἰς τὸν νεκρὸν ὁσίας, ὅσον τὰ προ-
λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀριστάνδρου ἀνέφλεγεν αὐ-
τόν, καὶ ἐξῆπτεν. ἐπεὶ δὲ κατέλαβε τὸν Πτολε-
μαῖον, ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ μάχη καρτερὰ πάνυ
σφόδρα ἐγένετο: ἀδελφὴ τρόπον τινὰ τῆς ὑ-
πὲρ τοῦ εἰδώλου τοῦ ἐν Τροίᾳ, ὅπερ Ὅμηρος ᾄ-
δει, λέγων ὑπὲρ Αἰνείου τὸν Ἀπόλλωνα εἰς μέ-
σους ἐμβαλεῖν τοὺς ἥρωας. ἀνέστειλε δὲ τὴν ὁρ-
μὴν τοῦ Περδίκκου ὁ Πτολεμαῖος. εἴδωλον γὰρ
ποιησάμενος ὅμοιον Ἀλεξάνδρῳ, κατεκόσ-
μησεν ἐσθῆτι βασιλικῇ, καὶ ἐνταφίοις ἀξιο-
ζήλοις. εἶτα τοῦτο ἀναπαύσας ἐπὶ μίαν τῶν
Περσικῶν ἁμαξῶν, τὸ ἐπ' αὐτοῦ κατεσκεύασε
φέρετρον μεγαλοπρεπῶς ἀργύρῳ, καὶ χρυ-
σῷ, καὶ ἐλέφαντι. καὶ τὸ μὲν ὄντως Ἀλεξάνδρου
σῶμα, λιτῶς καὶ ὡς ἔτυχε προὔπεμψε κρυ-
πταῖς ὁδοῖς, καὶ ἀτρίπτοις. ὁ δὲ Περδίκκας κα-
ταλαβὼν τὸ τοῦ νεκροῦ φάσμα, καὶ τὴν διασκευ-
ασθεῖσαν ἁρμάμαξαν, ἀνέστειλε τοῦ δρόμου,
οἰόμενος ἔχειν τὸ ἆθλον. ὀψὲ δὲ ἔμαθεν ἀπα-
τηθείς, ἡνίκα διώκειν οὐκ εἶχε.

mortuus iacebat, qui se Iouis filium iacti
târat. dumq́ eius præfecti de regno per se
ditiones contenderēt, ipse sepulturæ ex-
pers manebat, cuius etiā egentissimi qui-
que (natura cōmuni postulante, ut mor-
tui terra occultentur) compotes fieri so-
lent. Verùm ille triginta diebus inhuma-
tus, carésq́ sepulchro relinquebatur: do-
nec Aristander Telmissensis, seu diuino
numine percitus, seu alio quodam casu
correptus, in medios Macedones irruit,
& ad eos locutus: Omnes, inquit, omniū
seculorū reges Alexandrū fœlicitate su-
perasse, tam uiuū, quàm mortuū. Etenim
deos immortales sibi notū fecisse, in qua-
cunq́ terra requiē ipsius anima primū es-
set habitura, eam fœlicitate abundantē,
& ab omni hostili uastatione in perpetu-
um liberā fore. Hæc cum audiuissent, pro
se quisq́ summo studio diligētiaq́ anni-
tebantur, ut in suum regnū singuli trans-
ferrent, & thesaurū possideret, quasi obsi
dem firmitudinis imperij & immobilita-
tis. Ptolemæus, si credere par est, corpus
eius † requisiuit, & maxima festinatione
in urbē Alexandri sitā in Aegypto depor
tauit. Atq́ reliqui Macedones quietē ege
runt. Perdiccas uerò persequi ipsum co-
nabatur. nec tam in Alexandrum cura &
pietas eum cōmouebat, quàm prædicta
ab Aristandro inflammabant, & incende
bant. Postquam uerò deprehendit Ptole
mæum, acerrima pugna de cadauere orta
est: similis quodammodo ei, quæ de simu
lacro in Troia, ut canit Homerus, dicens
pro Aenea Apollinem in medios heroas
impetum fecisse. At repressit impetū Per-
diccæ Ptolemæus. Etenim facto simula-
cro, Alexandri effigiem referēte, ueste re-
gia eam exornauit, & entaphijs honorifi-
centissimis. Deinde in Persicum currum
imposito, feretrum eius magnificè auro,
argento & ebore instruxit: atq́ uerū Ale-
xandri corpus apparatu tenui, uiliq́, prę-
misit per uias occultas & inuias. Perdic-
cas uerò cum deprehendisset simulacrū
mortui, instructumq́ currū, remisit perse
cutionem, ratus se iam in manibus habe-
re de quo certatum esset. At serò resciuit ueritatem, cognouitq́ se fallacijs cir-
cumuentum esse, cum iam amplius persequendi facultas non daretur.

† Ἀγώγιον ἢ ἀγώγιμον, φορτίον ἐμπορικόν, τὸ ἀγόμενον βάρος ἐπὶ τῆς ἁμάξης.

† detexit

AELIANI VARIAE HISTORIAE LIBER XIII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

De Atalanta. Cap. I.

DE Iasionis filia Atalāta, talis fama celebrata est. Eam, cū esset nata, pater exposuit: nō enim se fœminis, sed uiris opus habere dicebat. Is uerò cui expositum data esset, non eā interfecit, sed abiens in montem Partheniū, prope fontē collocauit, ubi rupes erat cum antro, spissumq́ʒ quercetū. Atqʒ infans morti quidem erat destinata, sed à fortuna non destituta. Paulò enim pòst ursa suis catulis per uenatores spoliata, turgentibus præ nimia lactis copia uberibus & grauatis superuenit, atqʒ diuina quadam prouidentia, infante delectata, lac ei prębuit: & simul fera suum dolorem leuauit, simul alimentum infanti præstitit. Atqʒ iterum deinde cum lac ei collectum esset, accessit: & quoniam suorum mater nō manserat, prolis alienæ nutrix extitit. Eā uenatores peruestigabant, qui antè quoqʒ catulis insidias posuerāt: atque singulis partibus querceti probè inspectis, cum ursa solita consuetudine ad pascua uictumq́ʒ comparandum abijsset, Atalantam surripuerūt, nondum hoc nomine appellatam. Nam illi pòst ei nomen imposuerunt, & inter ipsos agrestibus alimentis educta est. Paulatim uerò cum annis corpus surgere, atque castitatem amplecti, commerciaq́ʒ uirorum deuitare, & solitudinem, occupatis altissimis Arcadiæ montibus, expetere. Ibi tractus erat aquis irriguus, & uastę quercus: item uēti, profundumq́ʒ nemus. Quid uero prohibet, Atalantæ etiam spelūcæ descriptionem audire, quemadmodum in Homero Calypsūs? In ualle caua, specus erat omnino profundum, & in aditu longis promissisq́ʒ præcipitijs munitum. Id hederæ circumserpebant, quæ teneris arboribus implicabantur, per quas ascendebant. Croci etiam in eo loco nascebantur, in molli profundaq́ʒ sylua, cum quibus unà surgebat hyacinthus, aliiq́ʒ diuersi

Περὶ Ἀταλάντης. Κεφ. α.

ΛΟΓΟΣ οὗτος Ἀρκαδικὸς ὑπὲρ τῆς Ἰασίωνος Ἀταλάντης. Ταύτην ὁ πατὴρ γενομένην ἐξέθηκεν· ἔλεγε γὰρ οὐ θυγατέρων, ἀλλ' ἀρρένων δεῖσθαι. ὁ δὲ ἐκθεῖναι λαβὼν, οὐκ ἀπέκτεινεν, ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὸ Παρθένιον ὄρος, ἔθηκε πηγῆς πλησίον. καὶ ἦν ἐνταῦθα ὕπαντρος πέτρα, καὶ ἐπέκειτο συνηρεφὴς δρυμών. καὶ τὸ μὲν βρέφος κατεψήφιστο θάνατος: οὐ μὴν ὑπὸ τῆς τύχης προὐδόθη. ὀλίγῳ γὰρ ὕστερον ὑπὸ κυνηγετῶν ἀφῃρημένη τὰ ἑαυτῆς βρέφη ἄρκτος ἧκε, σφριγώντων αὐτῇ τῶν μαζῶν, καὶ βαρυνομένων ὑπὸ τοῦ γάλακτος. εἶτα κατά τινα θείαν πομπὴν ἡσθεῖσα τῷ βρέφει, ἐθήλασεν αὐτό: καὶ ἅμα τὸ θηρίον ἐκουφίσθη τῆς ὀδύνης, καὶ ὤρεξε τροφὴν τῷ βρέφει. καὶ οὖν καὶ αὖθις ἐπαντλοῦσα τοῦ γάλακτος, καὶ ἐποχετεύουσα, καὶ ἐπεὶ τῶν ἑαυτοῦ μήτηρ οὐκ ἔμεινε, τῆς μηδὲν οἱ προσηκούσης τροφὸς ἐγένετο. ταύτην οἱ κυνηγέται παρεφύλαττον, † καὶ οἱ ἐξ ἀρχῆς ἐπιβουλεύσαντες τῷ θηρίῳ εἰς τὰ ἔκγονα αὐτῆς: καὶ αὐτὰ ἕκαστα τῶν δρυμώνων κατασκεψάμενοι, ἀπελθούσης κατὰ τὴν συνήθειαν κατὰ γε ἄγραν καὶ νομὴν τῆς ἄρκτου, τὴν Ἀταλάντην ὑφείλοντο, καλουμένην τότε οὐδέπω: αὐτοὶ γὰρ ἔθεντο αὐτῇ τὸ ὄνομα. καὶ ἐτρέφετο ἐν αὐτοῖς ἐν ὀρείῳ τῇ τροφῇ. κατὰ μικρὸν δὲ αὐτῇ τὰ τοῦ σώματος μετὰ τῆς ἡλικίας ἀνέτρεχε, καὶ ἤρα παρθενίας: καὶ τὰς τῶν ἀνδρῶν ὁμιλίας ἔφυγε, καὶ ἐρημίαν ἐπόθει, καταλαβοῦσα τῶν ὀρῶν τῶν Ἀρκαδικῶν τὰ ὑψηλότατα. ἔνθα ἦν καὶ αὐλὼν κατάρρυτος, καὶ μεγάλαι δρῦς, ἔτι δὲ καὶ πίτυς, καὶ βαθεῖά τις ὕλη. τί γὰρ ἡμᾶς λυπεῖ, καὶ ἄντρον Ἀταλάντης ἀκοῦσαι, ὡς τὸ τῆς Καλυψοῦς τὸ ἐν Ὁμήρῳ; καὶ ἦν ἐν κοίλῃ τῇ φάραγγι σπήλαιον ἐν, καὶ βαθὺ πάνυ, κατὰ πρόσωπον δὲ βαθεῖ κρημνῷ ὠχύρωτο. κιττοὶ δὲ αὐτὸ περιεῖρπον, καὶ ἐνεπλέκοντο οἱ κιττοὶ μαλακοῖς δένδροις, καὶ δι' αὐτῶν ἀνεῖρπον. κρόκοι τε ἦσαν περὶ τὸν τόπον, ἐν μαλακῇ φυόμενοι καὶ βαθείᾳ τῇ ὕλῃ: συνανέτελλε δὲ αὐτοῖς

† οἱ καὶ

τοῖς καὶ ὑάκινθος, καὶ ἄλλη πολλὴ χροιὰ ἀνθέων, οὐ μόνον εἰς ἑορτὴν ὄψεως συντελεῖν δυναμένων, ἀλλὰ καὶ ὀσμαὶ ἐξ αὐτῶν τὸν ἀέρα τὸν κύκλῳ κατελάμβανον. καὶ παρῆν τῇ τε ἄλλῃ πανηγυρίζειν, καὶ κατὰ τὴν εὐωδίαν ἑστιᾶσθαι. δάφναι τε ἦσαν πολλαὶ, φυτοῦ διὰ τέλους ἀκμάζοντος, ἡδεῖαι προσιδεῖν κόμαι. καὶ ἄμπελοι δὲ πάνυ σφόδρα εὐθηνοῦντο βοτρύων πρὸ τοῦ ἄντρου τεθηλυῖαι, τὸ φιλεργὸν τῆς Ἀταλάντης ἐπεδείκνυντο. ὕδατά τε διατελῆ καὶ εἰσρέοντα, καὶ καθαρὰ ἰδεῖν, καὶ ψυχρὰ ὅσον γε ἁψαμένῳ τεκμήρασθαι, καὶ καταγνῶναι πιόντι, χύδην, καὶ ἀφθόνως ἐπέῤῥει. τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα καὶ εἰς ἀρδείαν τοῖς δένδροις τοῖς προειρημένοις ἦν ἐπιτήδεια, συνεχῶς ἐπιῤῥέοντα, καὶ εἰς τὸ ἔμβιον αὐτοῖς συμμαχόμενα. ἦν οὖν τὸ χωρίον χαρίτων ἅμα μεστὸν, καὶ σεμνότατόν τε ἅμα, καὶ σώφρονα παρθενῶνα ἐδείκνυεν. ἦν δὲ ἄρα τῇ Ἀταλάντῃ στρωμναὶ μὲν αἱ δοραὶ τῶν τεθηραμένων, τροφὴ δὲ τὰ τούτων κρέα, ποτὸν τε τὸ ὕδωρ. στολὴν δὲ ἠθάδη ἀπράγμονα, καὶ τοιαύτην οἵαν μὴ ἀποδεῖν τῆς Ἀρτέμιδος. ἔλεγε γὰρ ζηλοῦν αὐτὴν καὶ ἐν τούτῳ, καὶ ἐν τῷ παρθένον εἶναι διὰ τέλους ἐθέλειν. ἐπεφύκει δὲ ὠκίστη τοὺς πόδας: καὶ οὐκ ἂν αὐτὴν διέφυγεν, οὔτε θηρίον, οὔτε ἐπιβουλεύων αὐτῇ ἄνθρωπος, φυγεῖν ἐθέλουσαν, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἄν τις αὐτὴν κατέλαβεν. ἤρων δὲ αὐτῆς οὐχ ὅσοι μόνον αὐτὴν εἶδον, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐκ φήμης ἠρῶντο. φέρε δὲ καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς, εἴ τι μὴ λυπεῖ, διαγράψωμεν. λυπεῖ δὲ οὐδέν: ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτων προσγένοιτ' ἂν λόγων τε ἐμπειρία, καὶ τέχνη. μέγεθος μὲν γὰρ ἔτι παῖς οὖσα, ὑπὲρ τὰς τελείας ἦν γυναῖκας, κάλλει δὲ ἦν ὡς οὐκ ἄλλη τῶν ἐν Πελοποννήσῳ παρθένων τῶν τότε. ἀῤῥενωπὸν δὲ, καὶ γοργὸν ἔβλεπε: τοῦτο μὲν καὶ ἐκ τῆς † θηρείου τροφῆς, ἐπεὶ καὶ θυμοειδὴς ἦν: ἤδη δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι γυμνασίων. κορικὸν τε, καὶ ῥαδινὸν οὐδὲν εἶχεν. οὐ γὰρ ἐκ θαλάμου προῄει, οὐδὲ ἦν τῶν ὑπὸ μητράσι, καὶ τίτθαις τρεφομένων. τὸ δὲ ὑπέρογκον τοῦ σώματος, οὐδὲ τοῦτο εἶχε: καὶ μάλα γε εἰκότως, ἅτε ἐν τοῖς κυνηγεσίοις, καὶ περὶ αὐτὰ τὰ γυμνάσια τὸ πᾶν σῶμα ἐκτελοῦσα. ξανθὴ δὲ ἦν αὐτῆς ἡ κόμη, οὔτι που πολυπραγμοσύνῃ γυναικείᾳ, καὶ βαφαῖς ἅμα, καὶ φαρμάκοις: ἀλλ' ἦν † φύσεως ἔργον ἡ χροιά. πεφοίνικτο

diuersi coloris flores, qui non solū ad pascendos oculos facerent, sed suauissimis etiam odoribus ambientem aërem replerent: & quamuis etiam alios sensus, maximè tamen odoratum afficerēt. Lauri porrò frequenti copia stabant, folijs continuo uigore florētibus, atq; uisu amœnissimis. Etiam uites plenis fertilibusq; uuis ante speluncam crescebāt, assiduitatis laborúmque Atalantæ indices. Item aquæ perennes, pellucidæ, gelidę, quantum uel tangendo, uel bibendo animaduerti posset, fusim copioseq; influebant. atque hæ ipsæ plurimū arboribus conferebant irrigando, affluendoq;, & uitam in ipsis excitando. Erat itaque locus tum gratijs refertus, tum maiestate plenus, & qui uirginis prudentiam, studium & operam facile declararet. Stratis autē lectoq; utebatur ferinis pellibus, cibo bestiarum carnibus, & potiōe aqua. Vestitu inornatoq;, & eiusmodi, qui non abhorreret à Diana, amiciebatur. Dicebat enim se illā tam in hoc imitari, quàm in eo, quòd perpetuam uirginitatem conseruare statuisset. Natura autem celerrimam & uelocissimam pedibus finxerat, ita ut neque fera cursu ab ea posset euadere: neque homines insidiantes, si se in fugam coniecisset, consequi. Amabant eam non solum qui ipsi uidissent, uerùm etiam quibus ex fama cognita esset. Age uerò, formam etiam eius, si non molestum est, describamus. Molestum uerò non erit, siquidem ex his ad orationis peritiam & artem accessio futura est non mediocris. Magnitudine, cum è pueritia nondum excessisset, adultas fœminas longè superabat: forma uerò ea ætate nulla ex Peloponnesiacis puellis ei comparari poterat. Vultum habebat quodammodo uirilem ac seuerum, idq; partim ex ferino uictu: siquidē & animosa erat: partim ꝑpter exercitia montana. Puellare quidē aut solutū nihil quicq̄ p̄ se ferebat. neq; eñ de thalamo ꝓdierat: neq; erat ex earū genere, q̄ uel à matribus, uel à nutricib⁹ alunt̄. Neq; uerò nimia corporis mole premebat̄: idq; meritò, qm̄ uenādo, similiaq; exercitia obeundo, totū corp⁹ tēpabat. Flau⁹ erat capillorū color, nō aliq̄ cura muliebri, seu tinctionib⁹, seu pharmacis adhibitis effect⁹: sed omni-

† θηρέα

† φύσεως

omnino natiuus. Facies radijs solaribus colorata, rubore ex aduerso uidebatur. Qui uerò flos tam speciosus aut elegans inueniri potest, quã uultus uirginis ad uerecundiam comparatus & institutus? Duo, quæ stuporé hominibus inferrent, habebat: singularem uenustatem, & quod hac ipsa terrorem inijcere uidentibus poterat. Nemo sanè timidus aut dissolutus homo, cũ eam aspexisset, amare potuit, imò ne obtueri quidem à principio. Tantus splendor cum forma coniunctus inspicientium oculos perstringebat. Stupendã eam in congressibus tum alia, tum præsertim raritas efficiebat. Nõ enim facilè cuiquam se conspiciendam offerebat, nisi cum de improuiso feras persequens, aut impugnans apparuisset impetu repentino, quasi stella traijciens, atq; instar fulguris elucebat: statimq; ipsam transuolanté occuluit uel quercetũ, uel frutetum, uel aliud eius generis in monte spissum, opacumq;. Aliquando accidit, ut duo finitimæ regionis iuuenes, media nocte audaces amatores, insigniter lasciuientes ex Centauris Hylæus & Rhœcus uenirent. Vtebantur autem in suo amatorio discursu nõ tibicinibus, neq; ijs quibus adolescentes in ciuitate uti consueuerant, sed tædis: quibus incensis & flagrãtibus, ad primum ignis conspectũ, uniuersus populus nedum una puella exhorruisset. Fractis deinde recentib. pineis ramis, seipsos implicauerãt, ac serta fecerãt: cõtinuoq; strepitu concussis armis, per montes discurrentes etiã arboribus incensis ad puellam iter affectabant, nequissimi proci iniuriam & tumultũ uirgini nuptialis muneris loco afferẽtes. Illa nõ ignara insidiarũ (uiderat eñ igné è specu) cognito quí nam essent lasciui illi amatores, nihil extimuit, neq; uultu perturbata est: sed extenso arcu, telum in eos infestũ misit, & letali uulnere prioré læsit. cũq; ille prostratus iaceret, secundus iam nõ amplius amatorijs, sed hostilibus infestisq; gressibus accedebat, simul ulcisci socij morté parat⁹, simul cupiditaté suã explere. Obuiã uerò uenit huic etiã, instar uindicis, spiculũ aliud, (eũq; confecit.) Atq; hæc de Iasonis filia Atalãta in præsens dicta sufficiãt.

† ἢ abũdat

† ἐπῆλθον uidet ponẽdũ, uel ἧκον pro καί

† pinastris uel laricibus arboribus.

† ὄχλῳ, uel κώμῳ, uel tale quid.

φοίνικτο δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἡλίων αὐτῇ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐρυθήματι ἐῴκει ἄντικρυς. τί δὲ οὕτως ὡραῖον γένοιτ' ἂν ἄνθος, ὥσπερ οὐ καλόν, † ἢ τὸ πρόσωπον αἰδεῖσθαι πεπαιδευμένης παρθένου; δύο δὲ εἶχεν ἐκπληκτικά, κάλλος ἄμαχον, καὶ σὺν τούτῳ καὶ φοβεῖν ἐδύνατο. οὐδεὶς ἂν ἰδὼν αὐτὴν ἠράσθη ῥάθυμος ἄνθρωπος, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἐτόλμησεν ἀντιβλέπειν τὴν ἀρχήν, τοσαύτη μετὰ τῆς ὥρας κατέλαμπεν ἡ αἴγλη τοὺς ὁρῶντας. Δεινὴ δὲ ἦν ἐντυχεῖν τά τε ἄλλα, καὶ διὰ σπανίως. οὐ γὰρ ἂν αὐτήν τις εὐκόλως οὐδεὶς εἶδεν: ἀλλ' ἀδοκήτως, καὶ ἀπροόπτως ἐπέφηνε διώκουσα θηρίον, ἢ ἀμυνομένη τινά, ὥσπερ ἀστὴρ διάττουσα ἐξέλαμπεν ἀστραπῆς δίκην. εἶτα ἀπέκρυπτεν αὐτὴν διαθέουσαν, ἢ δρυμών, ἢ λόχμη, ἤ τι ἄλλο τῶν ἐν ὄρει δάσος. καί οἵ ποτε † καὶ οἱ τὴν ὅμορον γειτνιῶσαν οἰκοῦντες, μεσούσης τῆς νυκτὸς ἐρασταὶ θρασεῖς, καὶ κωμασταὶ βαρύτατοι, δύο τῶν κενταύρων Ὑλαῖός τε, καὶ Ῥοῖκος. ἦν δὲ ἄρα ὁ κῶμος αὐτῶν, οὔτε αὐλητρίδες, οὔτε αὐτὰ δή που τὰ τῶν μειρακίων τῶν κατὰ πόλιν: ἀλλὰ πεῦκαι μὲν ἦσαν, καὶ ταύτας ἐξάψαντες, καὶ ἀναφλέξαντες, ἐκ τῆς πρώτης τοῦ πυρὸς φαντασίας ἐξέπληξαν ἂν καὶ δῆμον, μή τι γοῦν μίαν παρθένον. κλάδους δὲ πιτύων νεοδρεπεῖς ἀποκλάσαντες, εἶτα τούτοις ἑαυτοὺς διαπλέξαντες, ἐργάζονται στεφάνους. συνεχῶς δὲ καὶ θαμινὰ ἐπικροτοῦντες τοῖς ὅπλοις διὰ τῶν ὀρῶν συνεκκαίοντες καὶ τὰ δένδρα, ἐπὶ τὴν παῖδα ἔσπευδον, κακοὶ μνηστῆρες σὺν ὕβρει, καὶ † ἄντρῳ τὰ ἕδνα τῶν γάμων προεκτελοῦντες. τὴν δὲ οὐκ ἔλαθεν ἡ ἐπιβουλή, ἰδοῦσα δὲ ἐκ τοῦ ἄντρου τὸ πῦρ, καὶ γνωρίσασα οἵτινές ποτε ἄρα ἦσαν οἱ κωμασταί, μηδὲν διατραπεῖσα, μηδὲ ὑπὸ τῆς ὄψεως καταπλήξασα, τὸ μὲν τόξον ἐκύκλωσεν, ἀφῆκε δὲ τὸ βέλος, καὶ ἔτυχε τοῦ πρώτου μάλα εὐκαίρως. καὶ ὁ μὲν ἔκειτο, ἐπῄει δὲ ὁ δεύτερος οὐκέτι κωμαστικῶς, ἀλλ' ἤδη πολεμικῶς. ἐκείνῳ μὲν ἐπαμῦναι θέλων, ἑαυτοῦ δὲ ἐμπλῆσαι τὴν ὁρμήν. ἀπήντησε δὲ ἄρα τούτῳ τιμωρὸς ὁ τῆς κόρης οἰστὸς ὁ ἕτερος. καὶ ὑπὲρ τῆς Ἰασίωνος Ἀταλάντης τοσαῦτα.

Πῶς ὁ Μακαρεὺς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνείας ὑπὸ τῶν θεῶν ἐτιμωρήθη. Κεφ. Β.

De Macareo, qui ob crudelitatem & impium nefas à dijs immortalibus punitus est. Cap. II.

Μιτυληναῖος ἀνὴρ Μακαρεὺς ὄνομα, ἱερεὺς τοῦ Διονύσου, ὅσα μὲν ἦν ἰδεῖν πρᾶος ἦν, καὶ ἐπιεικής, ἀνοσιώτατος δὲ ἀνθρώπων τὰ μάλιστα. ξένου δὲ ἥκοντος παρ᾽ αὐτὸν, καὶ δόντος αὐτῷ παρακαταθήκην χρυσίου πλῆθος, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ἀνακτόρου, τὴν γῆν διασκάψας ὁ Μακαρεὺς, κατώρυξε τὸ χρυσίον. χρόνῳ δὲ ἀφικόμενος ὁ ξένος, τὸ χρυσίον ἀπῄτει. ὁ δὲ, εἰσαγαγὼν ἔνδον ὡς ἀποδώσων, κατέσφαξε, καὶ τὸ χρυσίον ἀνώρυξεν, ἀντ᾽ αὐτοῦ δὲ τὸν ξένον κατέθηκε· καὶ ᾤετο ὥσπερ τοὺς ἀνθρώπους, λανθάνειν οὕτω καὶ τὸν θεόν. πλὴν οὐκ ἀπήνησε ταῦτα ταύτῃ. † πόθεν; χρόνου δὲ ὀλίγου διεληλυθότος, αἱ μὲν τοῦ θεοῦ τελετηρίδες ἀφίκοντο· ὁ δὲ ἔθυε μεγαλοπρεπῶς. καὶ ὁ μὲν περὶ τὴν βακχείαν εἶχεν, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ δύο ὄντες, ἔνδον ἀπελείφθησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ μιμούμενοι τὴν τοῦ πατρὸς ἱερουργίαν, τῷ βωμῷ τῷ πατρῴῳ προσῆλθον ἔτι καιομένων τῶν ἐμπύρων. καὶ ὁ μὲν νεώτερος παρεῖχε τὸν τράχηλον· ὁ δὲ πρεσβύτερος ἠμελημένην εὑρὼν σφαγίδα, τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινεν ὡς ἱερεῖον. οἱ δὲ κατὰ τὴν οἰκίαν ἰδόντες, ἀνεβόησαν. ἀκούσασα καὶ ἡ μήτηρ τῆς βοῆς ἐξεπήδησε, καὶ θεασαμένη τὸν μὲν νεκρὸν, τὸν δὲ κατέχοντα ἔτι τὴν σφαγίδα ᾑμαγμένην, σχίζαν ἁρπάσασα τῶν ἐκ τοῦ βωμοῦ ἡμμένων, ταύτῃ τὸν παῖδα ἀπέκτεινεν. ἧκε δὲ ἀγγελία πρὸς τὸν Μακαρέα, καὶ ἀπολιπὼν τὴν τελετὴν ὡς εἶχε σὺν ὁρμῇ καὶ θυμῷ εἰσεπήδησεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τῷ θύρσῳ ᾧ κατεῖχε, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔκτεινεν. ἔκπυστα οὖν ἐγένοντο τὰ τολμηθέντα εἰς πάντας. καὶ συλληφθεὶς ὁ Μακαρεὺς καὶ στρεβλούμενος, ὡμολόγησεν ὅσα ἐν τῷ ἀνακτόρῳ ἔδρασεν. ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς κολάσεσι, τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. ὁ δὲ παρανόμως σφαγεὶς, διατιμῆς ἦλθε δημοσίᾳ, καὶ ἐτάφη τοῦ θεοῦ προστάξαντος. ἔτισεν οὖν ὁ Μακαρεὺς οὐ μεμπτὴν τὴν δίκην, τοῦτο δὴ τὸ ποιητικὸν, σὺν τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, καὶ τῇ τῆς γυναικὸς, καὶ σὺν καὶ τῇ τῶν παίδων προσέτι.

Mitylenensis quidam, nomine Macareus, sacrificulus Bacchi, uultu quidem singularem præ se ferebat mansuetudinem & æquitatem, cæterum omnium hominũ erat impijssimus. Accidit quodam tempore, ut hospes ad eum ueniret, & in eius fidem aliquantum auri deponeret. Macareus in recessu templi, eruta terra aurum defodit. Interiecto deinde tempore reuersus hospes, aurum reposcebat. Quem cum ille tãquam restituturus depositum in templum introduxisset, morte affecit: atq; effosso auro, hospitem in eius locum imposuit, & recondidit: ac quemadmodum homines, sic etiam deũ clàm esse arbitrabat. Verùm euentus longè secus declarauit. Quare paucis diebus exactis, triennalis dei solennitas aderat. Tum cum ille magna celebritate diuinã rem obiret, atq; in ceremonijs festalibus occupatus esset, duo filij eius domi relicti patris immolationẽ imitabantur: accedentesq; ad aram paternam, ardentibus adhuc holocaustis, iunior collum præbebat: adultior uerò cum inuenisset æruginosum ensem, fratrem ad similitudinem uictimæ, mactauit. Familia conspecto facinore, uociferata est. Mater audito clamore exilijt: uidensq; trucidatum alterum, alterũ ensem recenti sanguine conspersum manu tenentem, arrepto ex altari torre, superstitem filium interfecit. Allatum est cædis domesticæ nuncium ad Macareũ, qui relicto sacrificio, quàm potuit furentissimo impetu & iracundia in ædes insilijt, atque thyrso, quem tenebat, uxorem interemit. Scelus in omnes homines euulgatum est, comprehensusqúe Macareus, & in tormentis examinatus, confessus est, quæ in templo quondam perpetrârat. In ipsis uerò quæstionibus uitam amisit. At illi, qui contra ius fasq; peremptus fuerat, summus honor est publicè habitus, sepulcrumq; iussu dei constitutum. Macareus igitur non immeritam pœnam dependit, iuxta poëticum illud, suo ipsius, uxorisq; & liberorum capitibus.

Ἀνάκτορον quoduis templũ, priuatim uerò Anacorum. i. Castoris & Pollucis.

† πόθεν abundat.

Περὶ Βήλου μνήματος, καὶ κακοῦ τῷ Ξέρξῃ σημείου ἐν τούτῳ προφαινομένου. Κεφ. γ.

Ξέρξης ὁ Δαρείου παῖς τοῦ Βήλου τοῦ ἀρχαίου διασκάψας τὸ μνῆμα, πύελον ὑε-

λίνην

De monumento Beli, atq; infortunato in hoc ostento Xerxi exhibito. Cap. III.

Xerxes Darij filius, effosso uetusti Beli monumento, uitream urnam repe-

rit, ubi iacebat in oleo cadauer: non tamẽ plena fuit urna, uacuũq; è summis labris ferè palmæ spaciũ habuit. Adiacebat urnæ columna exigua, in qua scriptũ continebatur, eum qui sepulchrum aperuisset, neq; repleuisset urnam, pessimè habiturum. Quo lecto, Xerxes expauit, & oleum celerrimè iussit infundi. Non tamẽ impletum est. Qui iterũ infundi iussit: sed neq; sic implere potuit, donec frustratus omni labore infundẽdi, cessaret, clausoq; monumento summa cum mœstitia discederet. Neq; uerò falsum eum habuerunt, quorum prænuncia significatrixq; extiterat columna. Nam quinquaginta myriadum exercitu aduersus Græcos conscripto, magnam cladem accepit: reuersusq; turpissima morte uitam finiuit, noctu in stratis à proprio filio peremptus.

De Euripide in conuiuio inebriato.
Cap. IIII.

ARchelaus rex opiparum lautumq; conuiuium amicis suis parauerat. cumq; inter pocula meracius Euripides biberet, sensim in ebrietatẽ est delapsus. Deinde proximè sibi assidentẽ Agathonẽ Tragicum poëtam complexus & exosculatus est, annos circiter quadraginta natum. Agesilao interrogante, num adhuc in delicijs habendus uideretur? respondens, Per Iouem, inquit, omnino! Non enim uer solum formosorum est pulchrũ, uerumetiam autumnus.

Quis primus adamârit ingenuos pueros. Cap. V.

PRimum aiunt Laium, formosorũ puerorum amoribus arsisse, & Chrysippũ filium Pelopis rapuisse. Ex quo factũ est, ut honestum apud Thebanos haberetur, speciosos & elegantes amare.

De Arcadici, Thasiorũ, & Achiuorũ uinorũ proprietatibꝰ. Cap. VI.

IN Heræensium Arcadum agro uites audio nasci, ex quibus quod prouenit uinum, communis sensus impotes expertesq; Arcades reddit: at mulieres fœcundas ad pariendum efficit.

Apud Thasios duo uinorũ genera nasci perhibẽt: quorũ alterũ si bibatur, somnum admodum profundum & idcirco suauẽ adferat: alterũ infestũ inimicumq; uitæ, uigiliarum & molestiæ causam esse. In

πύελον εὗρεν, ἔνθα ἦν κείμενος ὁ νεκρὸς ἐν ἐλαίῳ, οὐ μὴν πεπλήρωτο ἡ πύελος, ἐνέδει δὲ ἀπὸ τοῦ χείλους εἰς παλαιστήν. παρέκειτο δὲ τῇ πυέλῳ καὶ στήλη βραχεῖα, ἔνθα ἐγέγραπτο, τῷ ἀνοίξαντι τὸ μνῆμα, καὶ μὴ ἀναπληρώσαντι τὴν πύελον, οὐκ ἔστιν ἄμεινον. ἀναγνοὺς δὲ ὁ Ξέρξης, ἔδεισε, καὶ προσέταξεν ἐπιχέαι ἔλαιον τὴν ταχίστην: οὐ μὴν πεπλήρωτο. ὁ δὲ πάλιν προσέταξεν ἐπιχέαι. αὔξησιν δὲ οὐκ ἐλάμβανεν, ἕως ἀπεῖπε μάτην ἀναλίσκων τὸ ἐπιχεόμενον. κατακλείσας δὲ ὀπίσω τὸν τάφον ἀπηλλάγη ἀδημονῶν. οὐ διεψεύσατο δὲ ἡ στήλη ὅσα προεῖπεν. ἀθροίσας γὰρ ἑβδομήκοντα μυριάδας ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, κακῶς ἀπήλλαξεν: εἶτα ἐπανελθὼν, αἴσχιστα ἀνθρώπων ἀπέθανεν, ἀποσφαγεὶς νύκτωρ ἐν τῇ εὐνῇ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Περὶ Εὐριπίδου ἐν ἑστιάσει μεθυσθέντος. Κεφ. δ.

ΑΡχέλαος ὁ βασιλεὺς ἑστίασιν παρεσκεύασε πολυτελῆ τοῖς ἑταίροις. προϊόντος δὲ τοῦ πότου, ζωρότερον πιὼν Εὐριπίδης, ὑπήχθη πως κατ' ὀλίγον εἰς μέθην. εἶτα συγκλιθέντα αὐτῷ Ἀγάθωνα τὸν τῆς τραγῳδίας ποιητὴν περιλαβὼν, κατεφίλει, τεσσαράκοντα ἐτῶν που γεγονότα. τοῦ δὲ Ἀρχελάου πυθομένου, εἰ καὶ νῦν ἔτι ἐρώμενος αὐτῷ δοκεῖ εἶναι, ἀπεκρίνατο, Ναὶ μὰ Δία: οὐ γὰρ μόνον τὸ ἔαρ τῶν καλῶν κάλλιστον, ἀλλὰ καὶ τὸ μετόπωρον.

Τίς πρῶτον ἠράσθη γενναίων παιδικῶν. Κεφ. ε.

ΕΡασθῆναι πρῶτον γενναίων παιδικῶν λέγουσι Λάϊον, ἁρπάσαντα Χρύσιππον τὸν Πέλοπος. καὶ ἐκ τούτου τοῖς Θηβαίοις ἐν τῶν καλῶν ἐδόκει τὸ τῶν ὡραίων ἐρᾶν.

Περὶ Ἀρκαδικοῦ, Θασίων, καὶ Ἀχαϊκῶν οἴνων ἰδιοτήτων.

Κεφ. ς.

ΕΝ Ἡραίᾳ τῆς Ἀρκαδίας ἀκούω πεφυκέναι ἀμπέλους, ἐξ ὧν γίνεται οἶνος, ὃς τοῦ λογισμοῦ παράγει, καὶ ἔκφρονας τοὺς Ἀρκάδας ποιεῖ: τὰς δὲ γυναῖκας τεκνοποιοὺς τίθησιν.

Οὐ ἐν Θάσῳ δύο γένη φασὶν οἴνων γίνεσθαι, καὶ τὸν μὲν ἕτερον πινόμενον, εἰς ὕπνον κατάγειν εὖ μάλα βαθὺν, καὶ διὰ ταῦτα ἡδύν: τὸν δὲ ἕτερον ἀντίπαλον εἶναι τοῦ βίου, καὶ ἀγρυπνίαν ἐμποιεῖν, καὶ ἀνιᾶσθαι παρέχειν. Ἐν δὲ

Ἐν δὲ Ἀχαΐᾳ περὶ Κεραυνίαν οἶνος γίνεται, ὃς ταῖς βουλομέναις γυναιξὶν ἀμβλῶσαι, συμμάχεται.

Περὶ Θηβῶν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἁλουσῶν, καὶ περὶ Πινδάρου.

Κεφ. ζ.

Ὅτε εἷλε τὴν Θηβαίων πόλιν Ἀλέξανδρος, ἀπέδοτο τοὺς ἐλευθέρους πάντας, πλὴν ἱερέων. ἀφῆκε δὲ τῆς πράσεως καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς ξένους. ὡμήρευσε γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁ Φίλιππος ἔτι παῖς ὤν, καὶ τοὺς συγγενεῖς δὲ τούτων ἀφῆκεν. ἐτίμησε δὲ καὶ τοὺς ἐγγόνους τοῦ Πινδάρου, καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ μόνην εἴασεν ἑστάναι. ἐφόνευσε δὲ τῶν Θηβαίων, εἰς ἐννεακισμύρια, αἰχμάλωτοι δὲ ἐλήφθησαν τρισμύριοι.

Περὶ Λυσάνδρου. Κεφ. η.

Λύσανδρον τὸν Λακεδαιμόνιον ἐν τῇ Ἰωνίᾳ διατρίβοντα, τὰ Λυκούργου φασὶ νόμιμα ῥίψαντα ἐπίπονα ὄντα, διατεθρύφθαι τὸν βίον.

Περὶ Λαμίας. Κεφ. θ.

Λάμια γοῦν ἡ Ἀττικὴ ἑταίρα εἶπεν, οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος λέοντες, ἐν Ἐφέσῳ γεγόνασιν ἀλώπεκες.

Περὶ Διονυσίου δύο γυναῖκας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀγαγόντος.

Κεφ. ι.

Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο γυναῖκας ἠγάγετο Διονύσιος, Δωρίδα τὴν Λοκρίδα, καὶ Ἀρισταινέτην τὴν Ἱππαρίνου, Δίωνος δὲ ἀδελφήν. καὶ παρ' ἑκατέραν ἐπαύετο ἐν τῷ μέρει. καὶ ἡ μὲν ἠκολούθει στρατευομένῳ, ἡ δὲ ἐπανιόντα ὑπεδέχετο.

Περὶ Περσῶν καταδουλώσεως, καὶ Ἰσοκράτους. Κεφ. ια.

Λόγος τις εἰς ἐμὲ ἀφίκετο λέγων αἴτιον Ἰσοκράτην γενέσθαι τὸν ῥήτορα τοῖς Πέρσαις καταδουλώσεως, ἧς ἐδουλώθησαν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. τοῦ γὰρ πανηγυρικοῦ λόγου ὃν Ἰσοκράτης τοῖς Ἕλλησιν ἐπεδείξατο εἰς Μακεδονίαν ἐλθούσης ἡ φήμη, πρῶτον μὲν Φίλιππον ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἀνέστησεν: ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, πατρῴων κληρονόμον, τὴν ὁρμὴν τὴν τοῦ Φιλίππου διαδέξασθαι παρεσκεύασε.

Πῶς ὁ Μέτων ἐρρύσατο ἑαυτὸν τῆς ἐξόδου, καὶ περὶ Ὀδυσσέως μανίας.

Κεφ. ιβ.

Μέτων ὁ ἀστρονόμος, μελλόντων ἐπὶ τὴν Σικελίαν πλεῖν τῶν Ἀθηναίων ἤδη τῶν στρατευμάτων, καὶ αὐτὸς εἷς ἦν τοῦ καταλόγου.

In Achaia uerò iuxta Ceraunium uinum creſcit, quod mulieribus partus abortiuos edere uolentibus confert.

De Thebis ab Alexandro captis, & de Pindaro. Cap. VII.

CVm cepiſſet urbem Thebanorũ Alexander, omnes liberos homines exceptis ſacerdotibus uẽdebat. Liberos etiam à uẽditione, patris antiquos hoſpites dimiſit: (etenim pater ipſius Philipp⁹, puer adhuc apud eos obſidẽ egerat,) quique cum his cognatione aliqua coniuncti eſſent, omnes ſoluit. Etiam Pindari familiam honorauit, eiusq; domum ſolam intactam & integrã conſiſtere paſſus eſt. Occidit autem Thebanorum circiter nonaginta millia, & triginta millia in captiuitatem redegit.

De Lyſandro. Cap. VIII.

LYſandrum Lacedæmoniũ aiunt, cum ageret in Ionia, Lycurgi moleſtas laborioſasq; leges reieciſſe, & uitam diſſolutè luxurioſeq; habuiſſe.

De Lamia. Cap. IX.

LAmia ſcortum Atticũ dixit, Leones Græci, Epheſi redduntur uulpes.

Adhæret hoc præcedenti capiti.

De Dionyſio uno eodemq; die duas uxores ducente. Cap. X.

VNo die duas uxores Dionyſius in matrimonium aſſociauit, Doridem Locrenſem, & Ariſtænetam Hipparini filiam, ſororẽ Dionis: & cum utriſq; uiciſſim dormiuit. atq; altera ſequebatur eum in bellis, altera reuerſum excipiebat.

De ſubiugatione Perſarum, & Iſocrate. Cap. XI.

ACcepi Iſocratem rhetorem in cauſa fuiſſe, quamobrem Perſę in ſeruitutem cogerentur à Macedonibus. Etenim Panegyricæ orationis, quã Iſocrates Gręcis exhibuit, fama in Macedoniam peruenit, atq; primum quidem Philippum aduerſus Aſiam extimulauit. Illo uerò mortuo, Alexandrũ filium eius, hæredem paternorũ omnium, ad bellũ à Philippo ſuſceptum, conficiendum adhortata eſt.

Quomodo Meton ſeipſum ab expeditione liberauerit, & de inſania Vlyſsis. Cap. XII.

MEton aſtronomus, cũ Athenienſiũ copię iã in Siciliã nauigationẽ inſtituerẽt, ipſe quoq; referebat in catalogo:

cumq; perspicue planeq; futura pericula cognouisset, magno cum metu nauigationem uitabat, studebatq; immunis ab expeditione fieri. Postquam nihil proficeret, simulabat insaniam: atque cùm alia multa perpetrabat, ad uerisimilem morbi opinionem reddendam, tum etiam uniuersam domum incendebat, igniq; cósumebat, quæ uicina erat *Pœciliæ, quam ob causam principes eum dimiserũt. Atque, ut mea fert sententia, longè callidius simulando præ se tulit insaniam Meton, quàm Vlysses Ithacensis. Hunc enim Palamedes deprehendit & redarguit, illum uerò nemo Atheniensium.

† ποικίλῃ

* οἰκία dom⁹ q̃ ab uno uel altero habitat: συνοικία uerò q̃ à plurib⁹, mercede elocata. Pœcile portic⁹ erat, in qua Stoici philosophabãtur.

De Ptolemæi munificentia. Cap. XIII.

PTolemæũ filium Lagi, maxima cum uoluptate aiũt amicos suos locupletes effecisse. Dicebat enim: Melius est ditare, quàm ditescere.

† Ἰλιάδ. κ.

De Homeri carminibus, & poësi. Cap. XIIII.

VEteres Homeri carmina in certas partes distributa cecinerunt. Nominabant enim ab argumento diuersas partes, ut Pugnam iuxta naues, Doloniam, uel Dolonis mẽtionem, Strenuitatẽ Agamemnonis: Adhæc Nauium catalogum, & Patrocleam, & Redemptionis mercedem, & Certamina in honorem Patrocli instituta, & Iuramentorum uiolationem. atque hæc, quantum ad Iliada pertinet. Quod uerò ad † alteram, Res in Pylo gestas, aut Lacedæmone, & Calypsûs specũ, & Ratem, Alcinoi apologos, Cyclopiã, Necyiam, id est, de mortuis uel manibus tractationem, & Circes lauacrum, Procorum cædes, De ijs quæ in agro facta sunt, uel apud Laërten.

† Λαέρτῃ

† Odysseam

Serò autem Lycurgus Lacedæmonius, uniuersam Homeri poësim simul in Græciam importauit, idq; ex Ionia, cum peregrinationem suscepisset. Postmodum uerò Pisistratus collectis in unũ omnibus, Iliadem & Odysseam confecit.

† ἀδιακνώντην. Vulteius uidet ἀδιάκαυστον legisse. Vertit enim illæsam ab incendio, alijsq; periculis.

λόγου. σαφῶς δὲ ἐπιστάμενος τὰς μελλούσας τύχας, τὸν πλοῦν ἐφυλάττετο δεδιὼς, καὶ ἀπολιπεῖν τὸν κίνδυνον τῆς ἐξόδου ἑαυτὸν ῥύσασθαι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἔπραττεν, ὑπεκρίνατο μανίαν, καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἔδρασε πιστώσασθαι τὴν τῆς νόσου δόξαν βουλόμενος, ἐν δὲ τοῖς καὶ τὴν *συνοικίαν τὴν αὐτοῦ κατέπρησεν. ἐγειτνία δὲ αὕτη τῇ † ποικιλίᾳ. καὶ ἐκ τούτου ἀφῆκαν αὐτὸν οἱ ἄρχοντες. καί μοι δοκεῖ ὁ Μέτων ἄμεινον ὑποκρίνασθαι τὴν μανίαν τοῦ Ὀδυσσέως τοῦ Ἰθακησίου. ἐκεῖνον μὲν γὰρ ὁ Παλαμήδης κατεφώρασε, τοῦτον δὲ Ἀθηναίων οὐδείς.

Περὶ Πτολεμαίου εὐεργεσίας.

Κεφ. ιγ.

ΠΤολεμαῖον φασὶ τὸν Λάγου καταπλουτίζοντα τοὺς φίλους αὐτοῦ, ὑπερχαίρειν. ἔλεγε δὲ ἄμεινον εἶναι πλουτίζειν, ἢ πλουτεῖν.

Περὶ Ὁμήρου ἐπῶν καὶ ποιήσεως.

Κεφ. ιδ.

ΟΤι τὰ Ὁμήρου ἔπη πρόπαλαι διηρημένα ᾖδον οἱ παλαιοί. οἷον ἔλεγον τὴν ἐπὶ ναυσὶ μάχην, καὶ † Δολωνίαν τινὰ, καὶ ἀριστείαν Ἀγαμέμνονος, καὶ νεῶν κατάλογον, καὶ που Πατρόκλειαν, καὶ λύτρα, καὶ ἐπὶ Πατρόκλῳ ἆθλα, καὶ ὁρκίων ἀφανισμόν. ταῦτα ὑπὲρ τῆς Ἰλιάδος. ὑπὲρ δὲ τῆς ἑτέρας, τὰ ἐν Πύλῳ, καὶ τὰ ἐν Λακεδαίμονι, καὶ Καλυψοῦς ἄντρον, καὶ τὰ περὶ τὴν σχεδίαν, Ἀλκίνου ἀπόλογοι, Κυκλωπίαν, καὶ *νεκυίαν, καὶ τὰ τῆς † Κίρκης νίπτρα, μνηστήρων φόνοι, τὰ ἐν ἀγρῷ, τὰ ἐν † Λαέρτῃ.

Ὀψὲ δὲ Λυκοῦργος ὁ Λακεδαιμόνιος ἀθρόαν πρῶτος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκόμισε τὴν Ὁμήρου ποίησιν. τὸ δὲ ἀγώγιμον τοῦτο ἐξ Ἰωνίας ἡνίκα ἀπεδήμησεν ἤγαγεν. ὕστερον δὲ Πεισίστρατος συναγαγὼν ἀπέφηνε τὴν Ἰλιάδα, καὶ Ὀδύσσειαν.

*Necyia inscribitur Odysseę tum λ. tum ω. Eustathius.

† Circe Odys. κ. balneũ Vlyssi parat.

Περὶ ἀνοήτων τινῶν ἄγαν.

ΦΑσὶ παχύτατον γενέσθαι τὴν διάνοιαν, οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταὶ, τὸ δέρμα ἔχοντα † ἀδιακόνιστον, Πολύδωρόν τινα: καὶ ἄλλον Κοικυλίωνα ὄνομα, ὃς περὶ τὰ κύματα ἠρίθμει ὑπὸ τῆς ἄγαν μανίας. λόγος δέ τις

De quibusdam supra modum fatuis. Cap. XV.

COmici poëtæ, Polydorum quendam stupidissima mente fuisse referũt, cutemq; durissimã, adeò ut pũgendo trãsigi nõ posset, habuisse. itẽ aliũ quendam Cœcylionem, qui fluctus prę nimia stoliditate numerare conabatur. Fama est, simi-

δέ τις καὶ Σαννυρίωνα τοιοῦτον γενέσθαι, ὃς ἐν τῇ ληκύθῳ τὴν κλίμακα ἐζήτει. καὶ Κόροιβον δὲ, καὶ Μελιτιάδην καὶ ἐκείνους ἀνοήτους φασίν.

Περὶ Ἀπολλωνιατῶν, καὶ τῆς αὐτῶν χώρας, καὶ περὶ Ἐπιδάμνου. Κεφ. ιϛ.

Ἀπολλωνιᾶται πόλιν οἰκοῦσι γείτονα Ἐπιδάμνου ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ, καὶ ἐν τοῖς πλησίον αὐτῆς χωρίοις ἀσφάλτου ἐστὶν ὀρυκτὴ, καὶ πιμπλᾶ τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς γῆς ἀνατέλλουσα τρόπον, ὃν καὶ αἱ πλεῖσται πηγαὶ τῶν ὑδάτων. οὐ πόῤῥω δὲ καὶ τὸ ἀθάνατον δείκνυται πῦρ. ὁ δὲ καιόμενός ἐστι λόφος ὀλίγος, καὶ οὐκ εἰς μέγα διήκει, καὶ ἔχει περίβολον οὐ πολὺν, ὄζει δὲ θείου καὶ στυπτηρίας. καὶ περὶ αὐτὸν ἐστὶ δένδρα εὐθαλῆ, καὶ πολλὰ χλωρὰ, καὶ τὸ πῦρ πλησίον ἐνακμάζον οὐδὲν λυπεῖ, οὔτε τὴν τῶν φυτῶν βλάστην, οὔτε τὴν τεθηλυῖαν†. καίεται δὲ τὸ πῦρ, καὶ νύκτα, καὶ μεθημέραν, καὶ διέλιπεν οὐδέποτε, ὡς Ἀπολλωνιᾶται λέγουσι, πρὶν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἰλλυριοὺς συμβάντος αὐτοῖς.

Ὅτι Ἀπολλωνιᾶται ξενηλασίας ἐποίουν κατὰ τὸν Λακεδαιμόνιον νόμον. Ἐπιδάμνιοι δὲ ἐπιδημεῖν καὶ μετοικεῖν παρεῖχον τῷ βουλομένῳ.

Παροιμία, καὶ περὶ Φρυνίχου. Κεφ. ιζ.

Ἀριθμὸν σφηκῶν πτήσσει Φρύνιχος, ὥς τις ἀλεκτρυών. Παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι πασχόντων. ὑποκρινομένου γὰρ Φρυνίχου τοῦ τραγικοῦ τὴν Μιλήτου ἅλωσιν, οἱ Ἀθηναῖοι δακρύσαντες ἐξέβαλον δεδοικότα καὶ ὑποπτήσσοντα.

Περὶ Διονυσίου. Κεφ. ιη.

Διονύσιος ὁ τῆς Σικελίας, τραγῳδίαν μὲν ἠσπάζετο, καὶ ἐπῄνει, καὶ οὖν καὶ δράματα ἐξεπόνησε τραγικά. ἀλλοτρίως δὲ πρὸς τὴν κωμῳδίαν διέκειτο, ὅτι οὐκ ἦν φιλόγελως.

Περὶ τῶν ὑπὸ Κλεομένους ῥηθέντων ὑπὲρ Ὁμήρου, καὶ Ἡσιόδου. Κεφ. ιθ.

Ἔλεγεν ὁ Κλεομένης λακωνικῶς κατὰ τὸν ἐπιχώριον τρόπον, τὸν Ὅμηρον Λακεδαιμονίων εἶναι ποιητὴν, ὡς χρὴ πολεμεῖν λέγοντα· τὸν δὲ Ἡσίοδον τῶν Εἱλώτων, λέγοντα ὡς χρὴ γεωργεῖν.

Περί τινος ἡδέως ἀποθνήσκοντος, ὅπως ἂν ἴδοι τινὰς τῶν τεθνεώτων. Κεφ. κ.

Ἀνὴρ

est, similem his extitisse *Sannyrionē, qui in lecytho scalarum gradus quærebat: itē †Corœbum & †Melitiadem fuisse hebetissimi ingenij memoriæ proditum est.

*Sannas quidā stultus fuit, à quo stulti oēs sannæ dicti, Eustathi⁹. Fuit & Sannyrion poeta.

†Vide prouerbium Corœbo stultior apud Erasmū.

† Melitiden uocat Cælius Rhod.

De Apolloniatis, & ipsorū regione atq; Epidamno. Cap. XVI.

Apolloniatarū urbs finitima est Epidāno, sita in Ionico sinu: atq; in proximis uicinisq; circa ipsam locis fodina bituminis habetur, non aliter quàm plerę; fontium scaturigines aquam, sic illa bitumen emittens replésq; locum. Non procul etiam sempiternus ignis ostenditur. Ardēs uerò collis est nō ita magnus, neq; ingens spacium occupans, neq; longum ambitum complectens. sulphur aūt & alumen olet. circumq; ipsum pulcherrima sunt arbusta, multaq; loca uiridantia, quæ nihil ab incendio uicino læduntur, neq; quod ad germina, neq; quod ad uiriditatem plantarum attinet. ignis uerò dies noctesq; perseuerat, neque desijt unquam, ut inquiunt Apolloniatæ, ante bellum quod cum Illyrijs gesserunt.

† fortè addendū φυτῶν.

Apolloniatæ ad legis Lacedæmoniorum regulam peregrinos urbe expellebant. Epidamnij uerò potestatem omnibus in suam urbem migrandi incolendíque faciebant.

Prouerbium, & de Phrynicho. Cap. XVII.

VEsparū examen metuit Phrynichus, uelut gallus gallinaceus: Prouerbiū conuenit in eos, qui damnum patiuntur. Cum enim Phrynichus tragicus Mileti captiuitatē ageret, Athenienses metuentē perhorrescentēq; lachrymātes eiecerūt.

Vide in Historia Auium nostra in Gallinaceo H.h.

De Dionysio. Cap. XVIII.

Dionysius Siciliæ tyrannus, tragœdiā amabat, ac laudibus uehebat, tragicaq; dramata faciebat. A comœdia uerò prorsus animo abhorrebat, quòd ad risū non esset procliuis.

Cleomenis sententia, de Homero & Hesiodo. Cap. XIX.

Cleomenes patrio more, Laconicè dixit, Homerum Lacedæmoniorum esse poëtam, Hesiodum Helotarum: quoniam ille belligerandi, hic agros colendi rationem & uiam præscriberet.

De quodam lubenter uita defuncto, tantum ut mortuos quosdam uidere posset. Cap. XX.

CIuis Megalopolita ex Arcadia, Cercidas nomine, moriens dixit familiaribus suis, se non ægrè mortem obire: sperare enim se cóuenturum ex philosophis Pythagoram, ex historicis Hecatæum, ex musicis Olympum, ex poëtis Homerum. & hæc effatus, ut fama est, uitam amisit.

De Phrygia harmonia.
Cap. XXI.

SI quis Celænis pelli Phrygis tibia acci nat Phrygiam harmoniam, pellis mouetur: sin † Apollini, quieta mutaq; uidetur esse.

†ad Apollinē, uel hymnum Apollinis.

*De Marsya Phryge, quem à se tibia uictum Apollo excoriauit, uide Ouidium Metamorph. lib. 6.

De Homeri templo, & simulacro.
Cap. XXII.

PTolemæus Philopator, extruens Homero templum, ipsum decorè sedentem collocauit. Circumcirca uerò iuxta simulacrum eas ciuitates posuit, quæ Homerum sibi uendicant. Galaton pictor Homerũ finxit euomentē, reliquos uerò poëtas ea quę ipse euomuisset, hauriētes.

De Lycurgo Lacedæmonio.
Cap. XXIII.

LYcurgus Lacedæmonius filius Eunomi, uolens iustitia Lacedęmonios imbuere, non dignum neq; decorum præmiũ abstulit. Erutus est enim illi oculus ab Alcandro, ut quidam putant, ex insidijs iactu lapidis: ut alij sentiunt, ictu baculi. Proponitur autē hoc factum ijs, qui alia quàm proposuerunt, consequuntur. Euphorus uerò dicit, eum in exilio fame perijsse, cum in cibi non gustandi instituto perseuerasset.

†βληθέντι
†παθόντι

De quibusdam, quibus propriæ leges nocumento fuerunt.
Cap. XXIIII.

LYcurgus orator legē scripsit, ne mulieres in festo Mysteriorum, curru uehe rentur. Quæ uerò id fecisset, mulctam lueret, quam ipse idoneam putans consti tuerat. Prima uerò ipsius uxor aduersus hoc decretum deliquit, atque damnata pœnam subiuit. Pericles etiam legem po suit, ne quis † in Atheniensium republica haberetur, qui non utroque parente ciue natus esset: qui deinde, amissis legitimis filijs, nothum superstitem habebat. Patet autem, quòd etiam Pericles alia uoluerit, alium uerò sit euentum sortitus.

Hoc caput argumento coniunctũ est superiori.

† pro ciue haberetur

Cli-

ΑΝὴρ Μεγαλοπολίτης ἐξ Ἀρκαδίας Κερκιδᾶς ὄνομα ἀποθνήσκων ἔλεγε πρὸς τοὺς οἰκείους, ἐνθυμούμενος, ἡδέως ἀπολύεσθαι τοῦ ζῆν. δι' ἐλπίδος γὰρ ἔχειν συγγενέσθαι, τῶν μὲν σοφῶν Πυθαγόρᾳ, τῶν δὲ ἱστορικῶν Ἑκαταίῳ, τῶν δὲ μουσικῶν Ὀλύμπῳ, τῶν δὲ ποιητῶν Ὁμήρῳ. καὶ ἐπὶ τούτοις ὡς λόγος τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν.

Περὶ Φρυγίου ἁρμονίας.
Κεφ. κα.

ΟΤι ἐν Κελαιναῖς τῇ δορᾷ τοῦ Φρυγὸς ἐὰν προσαυλῇ τις τὴν ἁρμονίαν τὴν Φρύγιον, ἡ δορὰ κινεῖται: ἐὰν δὲ εἰς Ἀπόλλωνα, ἀτρεμεῖ καὶ ἔοικε κωφῇ.

Περὶ Ὁμήρου ναοῦ, καὶ ἀγάλματος.
Κεφ. κβ.

ΠΤολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ κατασκευάσας Ὁμήρῳ νεὼν, αὐτὸν μὲν καλῶς ἐκάθισε: κύκλῳ δὲ τὰς πόλεις περιέστησε τοῦ ἀγάλματος, ὅσαι ἀντιποιοῦνται τοῦ Ὁμήρου. Γαλάτων δὲ ὁ ζωγράφος ἔγραψε, τὸν μὲν Ὅμηρον αὐτὸν ἐμοῦντα, τοὺς δὲ ἄλλους ποιητὰς τὰ ἐμημεσμένα ἀρυομένους.

Περὶ Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίου.
Κεφ. κγ.

ΛΥκοῦργος ὁ Λακεδαιμόνιος ὁ Εὐνόμου παῖς, δικαίους βουληθεὶς ἀποφῆναι Λακεδαιμονίους, ὑπὲρ τούτου γε οὐ καλοὺς τοὺς μισθοὺς ἠρύσατο. ἀπλώτησε γὰρ αὐτῷ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκοπῆναι ὑπὸ Ἀλκάνδρου, ὡς μέν τινες φασιν, ἐξ ἐπιβουλῆς λίθῳ † βληθείς: ὡς δὲ ἄλλος διαφοιτᾷ λόγος, βακτηρίᾳ † παθὼν τὸ πάθος. λέγεται δὲ ὁ λόγος πρὸς τοὺς ἄλλα θελήσαντας, ἄλλων δὲ τυχόντας. λέγει δὲ Ἔφορος αὐτὸν λιμῷ διακαρτερήσαντα ἐν φυγῇ ἀποθανεῖν.

Περί τινων ὑπ' ἰδίων νόμων βλαβέντων. Κεφ. κδ.

ΛΥκοῦργος ὁ ῥήτωρ ἔγραψε μὴ ἐλαύνειν τὰς γυναῖκας ἐν τοῖς μυστηρίοις ἐπὶ ζευγῶν, ἢ τῇ δρώσῃ τοῦτο ἐπηρτῆσθαι ζημίαν, ἥν γε ᾤετο τάξας ἀποχρῶσαν. πρώτη τῷ ψηφίσματι ἠπείθησεν ἡ τούτου γυνὴ, καὶ τὴν ζημίαν ἐξέτισε καταδικασθεῖσα. Καὶ Περικλῆς ἔγραψε μὴ εἶναι Ἀθηναῖον, ὃς μὴ ἐξ ἀμφοῖν γέγονεν ἀστοῖν. εἶτα ἀποβαλὼν τοὺς γνησίους παῖδας, ἐπὶ τῷ νόθῳ Περικλεῖ κατελέλειπτο. δῆλα δὲ ὅτι ὁ Περικλῆς ἐβούλετο μὲν ἕτερα, ἔτυχε δὲ ἑτέρων.

Κλεισθέ-

Κλεισθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος τὸ δεῖν ἐξοστρακίζεσθαι πρῶτος εἰσηγησάμενος, αὐτὸς ἔτυχε τῆς καταδίκης πρῶτος. Ζάλευκος ὁ Λοκρῶν νομοθέτης προσέταξε τὸν μοιχὸν ἁλόντα, ἐκκόπτεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς. ἃ τοίνυν μηδὲ προσεδόκησε, ταῦτα ὁ δαίμων αὐτῷ παρὰ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐλπίδα ἐπήγαγεν. ὁ γὰρ υἱὸς ἁλοὺς ἐπὶ μοιχείᾳ, εἶτα ἔμελλε πείσεσθαι τὰ ἐκ τοῦ πατρῴου νόμου. ἐνταῦθα ἵνα μὴ διαφθαρῇ τὸ ἅπαξ κεκυρωμένον, ὑπέμεινεν αὐτὸς ὁ εἰσηγησάμενος ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τῶν τοῦ παιδὸς ὀφθαλμῶν, ἀντιδοῦναι τὸν ἑαυτοῦ, ἵνα μὴ ὁ νεανίσκος τυφλωθῇ τελέως.

Cliſthenes Athenienſis, primus †exilij ſupplicium introduxit, atq; ipſe primus eo damnatus eſt. Zaleucus uerò legiſlator Locrenſium, iuſsit, ut adultero deprehenſo, uterq; oculus effoderetur. Quę uerò minimè expectarat, ea præter ſpem atque opinionem ipſi fortuna quædam obtulit. Nam filius eius deprehenſus in adulterio, pœnam à paterna lege ſtatutã luere debuit. Ibi ne, quod ſemel omniũ ſententijs confirmatum erat, irritum fieret, ipſe, pro altero filij oculo, ſibi alterum eximi paſſus eſt, ut ne prorſus cæcus fieret adoleſcens.

†ex oſtraciſmi relegatione, ad tempus, teſtularum ſuffragio.

Περὶ Πινδάρου ἐν ἀγωνίᾳ Κορίννης ἡττηθέντος. Κεφ. κε.

Πίνδαρος ὁ ποιητὴς ἀγωνιζόμενος ἐν Θήβαις, ἀμαθέσι περιπεσὼν ἀκροαταῖς, ἡττήθη Κορίννης πεντάκις. ἐλέγχων δὲ τὴν ἀμουσίαν αὐτῶν ὁ Πίνδαρος συνεκάλει τὴν Κόρινναν.

De Pindaro in certamine ſuperato à Corinna. Cap. XXV.

Pindarus poëta Thebis, in contentione imperitis auditoribus uſus, ſuperatus eſt à Corinna quinquies. Redarguēs uerò ruditatem ipſorum Pindarus, † uocauit Corinnam.

†Sēſus eſt obſcurior. forte teſtē uocauit.

Πῶς ὁ Διογένης ἐν ἀπορίᾳ πάντων γενόμενος παρεμυθήσατο ἑαυτόν. Κεφ. κϛ.

Διογένης ὁ Σινωπεὺς ἔρημος ἦν, καὶ μόνος ἀπέρριπτο. καὶ οὔτε τινὰ δι' ἀπορίαν ὑπεδέχετο: οὔτε τις αὐτὸν ἐξένιζε τὸν ἄνδρα, ἐκτρεπόμενος διὰ τὸ τοῦ τρόπου ἐλεγκτικόν: καὶ ὅτι ἦν πρὸς τὰ πραττόμενα καὶ λεγόμενα δυσάρεστος. ἠθύμει οὖν ὁ Διογένης, καὶ φύλλων ἄκρα ἤσθιε. ταῦτα γὰρ οἱ παρῆν. τοῖς δὲ ἀποπίπτουσι τοῦ ἄρτου θρύμμασι μῦς ἐχρῆτο ἐπιφοιτῶν. ὁ οὖν Διογένης φιλοπόνως κατεσκέψατο τὸ πραττόμενον, καὶ μειδιάσας, καὶ ἑαυτοῦ γενόμενος φαιδρότερός τε, καὶ ἵλεως, εἶπεν: Ὁ μὲν μῦς οὗτος τῆς Ἀθηναίων πολυτελείας δεῖται οὐδέν. σὺ δὲ ὦ Διόγενες ἄχθῃ, φησίν, ὅτι μὴ συνδειπνεῖς Ἀθηναίοις; καὶ ἐπόρισεν ἑαυτῷ εὔκαιρον εὐθυμίαν.

Quomodo Diogenes, cum in inopiã extremam incidiſſet, ſeipſum ſit conſolatus. Cap. XXVI.

Diogenes Sinopenſis, deſertus ab omnibus hominibus, ſolus relinquebatur, cum neq; propter egeſtatē ipſe quenquã reciperet, neq; ipſum hoſpitio quiſquam acciperet: omnibus enim inuiſa erat eius in reprehendendo acrimonia: & quod ad ea quæ dicebantur aut agebantur pleraq; omnia, ſeſe moroſum & difficilem præbebat. Proinde triſtitia Diogenes confectus, ſummas foliorum extremitates manducabat. Illa enim ſuppetebãt. Mus uerò accedens, decidentibus panis fruſtulis ueſcebatur. Diogenes igitur, cũ diligenter rem ſpectaſſet, ſubridens animo recepto iam lætior & tranquillior ſecum: Mus hic, inquit, nihil indiget Athenienſium lautitia: & quid tu Diogenes ægrè fers, te cum Athenienſibus non cœnare? Atque ſic opportunum gaudium ipſe ſibi conciliauit.

Περὶ Σωκράτους σώματος. Κεφ. κζ.

Ὅτι τὸ Σωκράτους σῶμα ἐπεπίστευτο κόσμιον, καὶ σωφροσύνης ἐγκρατὲς γεγονέναι, ἐπὶ ταύτῃ ἐνόσουν Ἀθηναῖοι πανδημεί. καὶ οἱ μὲν ἀπέθνησκον, οἱ δὲ ἐπιθανατίως εἶχον. Σωκράτης δὲ μόνος οὐκ ἐνόσησε τὴν ἀρχήν. ὁ τοίνυν τοιούτῳ συνὼν σώματι, τίνα ἡγούμεθα ἔχειν ψυχήν;

Περὶ

De Socratis corpore. Cap. XXVII.

Socratem corpore moderatũ & continentē fuiſſe creditũ eſt: atq; cum ob †eam cauſam paſsim tota ciuitate Athenięſes ægrotarēt, ita ut partim morerent, partim morti proximi eſſent, Socrates unus ex omnibus inde ab initio nunq̃ ægrotauit. Qui aũt eiuſmodi corpus geſsit, quali eũ animo p̄ditũ fuiſſe credēdũ eſt?

† intemperantiam

Deſeruo

De seruo Diogenis à canibus discerpto. Cap. XXVIII.

CVm Diogenes patriam relinqueret, unus ex seruis eum secutus est, nomine Manes: qui non ferens eius conuersationem, aufugit. cumq; Diogenem hortarentur aliqui, ut eum quæreret: An nó, inquit, turpe esset, cum Manes Diogenis nó egeat, Diogenem Manis indigere? Verùm seruus ille, oberrans cum Delphos peruenisset, à canibus distractus est, & fugæ pœnam heri Diogenis nomini persoluit.

De spe. Cap. XXIX.

PLato dicebat, spes uigilantium hominum esse somnia.

De Olympiade dolente propter Alexandrum mortuum & inhumatum. Cap. XXX.

OLympias Alexandri mater, cum audiuisset, longo tempore iam filium sepulchro carere, grauiter ingemiscés, atque acerbissimè plorans: O fili, inquit, tu cum in deorum numerum referri uolueris, & id perficere summo studio conatus sis, nunc neq; illorum quidem, quorũ omnibus mortalibus æquale & par ius est, particeps fieri potes, terræ, sepulturæq;. & sic simul infortunium suum luxit, simul etiam fastum & inanem filij superbiam taxauit.

Quòd Xenocrates fuerit misericors. Cap. XXXI.

XEnocrates Carthaginensis, Platonis familiaris, tum aliàs misericordiam singularem declarauit, neq; solum hominum, sed persæpè etiam brutorũ animantium misertus est: tum, cum quodam tempore sederet in loco aprico, passer acriter instantem accipitrem fugiens, in sinum ipsius deuolauit. At ille cum uoluptate receptam & occultatã auem custodiuit tantisper, donec hostis è cóspectu recessisset. Vbi uerò iam metu periculoq; solutam esse arbitraretur, nudato sinu auem dimisit, inquiens, se supplicem hosti non prodidisse.

Quomodo Socrates iactantiam cuiusdam scorti refellerit. Cap. XXXII.

Περὶ τοῦ οἰκέτου τοῦ Διογένους ὑπὸ κυνῶν διασπασθέντος.

Κεφ. κη.

ΔΙογένης ἡνίκα ἀπέλιπε τὴν πατρίδα, εἷς αὐτῷ τῶν οἰκετῶν ἠκολούθει ὄνομα Μάνης. ὃς οὐ φέρων τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν ἀπέδρα. προτρεπόντων δέ τινων ζητεῖν αὐτὸν, ἔφη: οὐκ αἰσχρὸν, Μάνην μὲν μὴ δεῖσθαι Διογένους, Διογένην δὲ Μάνους; οὗτος δὲ ὁ οἰκέτης εἰς Δελφοὺς ἀλώμενος ὑπὸ κυνῶν διεσπάσθη, τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου δίκας ἐκτίσας, ἀνθ' ὧν ἀπέδρασεν.

Περὶ ἐλπίδος. Κεφ. κθ.

ΕΛεγεν ὁ Πλάτων τὰς ἐλπίδας, ἐγρηγορότων ἀνθρώπων ὀνείρους εἶναι.

Περὶ Ὀλυμπιάδος ἐπὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τεθνηκότι καὶ ἀτάφῳ δυσχεραινούσης. Κεφ. λ.

ΟΛυμπιὰς ἡ Ἀλεξάνδρου πυνθομένη ὅτι πολὺν χρόνον ὁ παῖς αὐτῆς ἄταφος μένει, βαρὺ ἀναστένουσα, καὶ θρηνοῦσα οὐ μάλα λιγέως: Ω τέκνον, εἶπεν, ἀλλὰ σὺ μὲν οὐρανοῦ μετασχεῖν βουλόμενος, καὶ τοῦτο σπεύδων, νῦν οὐδὲ τῶν κοινῶν δήπου, καὶ ἴσων πᾶσιν ἀνθρώποις μετασχεῖν ἔχεις, γῆς τε ἅμα καὶ ταφῆς: καὶ τὰς ἑαυτῆς τύχας οἰκτείρασα, καὶ τὸ τοῦ παιδὸς τετυφωμένον ἐλέγξασα.

Ὅτι Ξενοκράτης φιλοικτίρμων ἦν.

Κεφ. λα.

ΞΕνοκράτης ὁ Καρχηδόνιος ὁ ἑταῖρος Πλάτωνος, τά τε ἄλλα ἦν φιλοικτίρμων, καὶ οὐ μόνον φιλάνθρωπος, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν ἀλόγων ζώων ἠλέει. καὶ οὖν ποτε καθημένου ἐν ὑπαίθρῳ, διωκόμενος βιαίως στρουθὸς ὑπὸ ἱέρακος, εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ κατέπτη. ὁ δὲ ἀσμένως ἐδέξατο τὸν ὄρνιν, καὶ διεφύλαξεν ἀποκρύψας ἔστ' ἂν ὁ διώκων ἀπῆλθεν. ἐπεὶ δὲ ἠλευθέρωσεν αὐτὸν τοῦ φόβου, ἁπλώσας τὸν κόλπον ἀφῆκε τὸν ὄρνιν, ἐπειπὼν, ὅτι μὴ ἐξέδωκε τὸν ἱκέτην.

Πῶς ὁ Σωκράτης ἑταίρας τινὸς ἀλαζονείαν ἤλεγξεν. Κεφ. λβ.

ΦΗσὶ Ξενοφῶν ὅτι Θεοδότῃ τῇ ἑταίρᾳ, εἰς λόγους ἀφίκετο Σωκράτης, καλλίστῃ γυναικὶ οὔσῃ. Ἀλλὰ καὶ τῇ Καλλιστοῖ ἦλθεν εἰς λόγους, ἣ ἔλεγεν: Ἐγὼ μὲν ὦ Σωφρονίσκου, κρείττων εἰμὶ σοῦ. σὺ μὲν γὰρ οὐδένα τῶν

TRadit Xenophon, Socratem aliquando in colloquium cum Theodota meretrice, fœmina formosissima, uenisse. Sed & cum Callistò sermonem habuit. quæ cũ diceret: Ego quidẽ ô Socrates multũ tibi præsto. Nam cũ tu neminem

ναι τῶν ἐμῶν δύνῃ ἀποσπᾶσαι, ἐγὼ δὲ ἐὰν βού-
λωμαι, σοῦ σοὺς πάντας. ὁ δὲ, Καὶ μάλα γε
εἰκότως. σὺ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κατάντη αὐτοὺς
πάντας ἄγεις, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἥκειν
βιάζομαι. ὀρθία δὲ ἡ ἄνοδός ἐστι, καὶ ἀήθης
τοῖς πολλοῖς.

Περὶ Ροδώπιδος ἑταίρας τύχης.
Κεφ. λγ.

Ροδώπιν φασὶν Αἰγυπτίων ἑταίραν
γενέσθαι λόγοι ὡραιοτάτην, καί ποτε
αὐτῆς λουομένης, ἡ τὰ παράδοξα καὶ τὰ ἀδό-
κητα φιλοῦσα ἐργάζεσθαι τύχη προυξένησεν
αὐτῇ, οὐ τῆς γνώμης, ἀλλὰ τοῦ κάλλους ἀξία. λουο-
μένης γὰρ, καὶ τῶν θεραπαινίδων τὴν ἐσθῆτα
φυλαττουσῶν, ἀετὸς καταπτὰς, τὸ ἕτερον τῶν
ὑποδημάτων ἁρπάσας, ἀπιὼν ᾤχετο. καὶ ἐ-
κόμισεν εἰς Μέμφιν δικάζοντος Ψαμμητί-
χου, καὶ εἰς τὸν κόλπον ἐνέβαλε τὸ ὑπόδη-
μα. ὁ δὲ Ψαμμήτιχος θαυμάσας τοῦ ὑποδή-
ματος τὸν ῥυθμὸν, καὶ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ
τὴν χάριν, καὶ τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ ὄρνιθος,
προσέταξεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἀνα-
ζητεῖσθαι τὴν ἄνθρωπον, ἧς τὸ ὑπόδημά ἐστι,
καὶ εὑρὼν γαμετὴν ἠγάγετο.

Περὶ Διονυσίου. Κεφ. λδ.

Ὅτι τὸν Λέοντα ὁ Διονύσιος μετὰ τὴν
πρόσταξιν τὴν κατ᾽ αὐτοῦ ἀνδρῶν,
εἰς τρὶς τοῖς δορυφόροις ἐκέλευσεν ἀπά-
γειν. καὶ μετέγνω τρὶς, καὶ καθ᾽ ἑκάστην με-
ταπομπὴν κατεφίλει κλαίων, καὶ καταρώ-
μενος ἑαυτοῦ, ὅτι ὅτε ἔλαβε τὸ ξίφος τέλος
τῶν ἥττητο ὑπὸ φόβου, καὶ προσέταξεν ἀπο-
σφαγῆναι, εἰπὼν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὦ Λέον σοι
ζῆν.

Περὶ ἐλάφου ἐν νόσῳ φυσικῆς θερα-
πείας. Κεφ. λε.

Λέγουσι φυσικοὶ ἄνδρες τὸν ἔλαφον κα-
θάρσεως δεόμενον, † σέλινα ἐσθίειν: φα-
λαγγίων δὲ κνήσμασιν ἐχόμενον, καρκίνους.

Περὶ Εὐρυδίκης Φιλίππου θυγατρὸς τε-
λευτῆς. Κεφ. λς.

Ὀλυμπιὰς τῇ Φιλίππου θυγατρὶ Εὐ-
ρυδίκῃ, ἣν ἦν ἄρα ἐξ Ἰλλυρίδος γυναι-
κὸς ὑπὸ Φιλίππῳ γενομένη, προσέπεμψε
κώνειον, καὶ βρόχον, καὶ ξίφος. ἡ δὲ αἱρεῖται
τὸν βρόχον.

Περὶ Γέλωνος, καὶ τῶν αὐτῷ ἐπιβου-
λευόντων. Κεφ. λζ.

Γέλων ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος
τὴν τῆς ἀρχῆς κατάστασιν πρᾳότα-
τα εἶχε, στασιώδεις δέ τινες ἐπεβούλευ-
ον αὐτῷ: ἃ πυθόμενος ὁ Γέλων, εἰς ἐκ-
κλησίαν

minem ex meis à me poſsis abalienare, e-
go, cum libitum eſt, tuos omnes à te auo-
co. Reſpondit: Quid, inquiens, mirũ hoc
eſt? ſiquidẽ tu ad decliuẽ tramitẽ omnes
rapis: Ego uerò ad uirtutẽ cogo, ad quam
arduus & pleriſq; inſolitus eſt aſcenſus.

De Rhodopidis ſcorti fortuna.
Cap. XXXIII.

Hodopin meretricẽ omniũ Aegypti-
orum ferunt pulcherrimã fuiſſe. cui
aliquando lauanti, inopinatorũ atq; inex
pectatorũ amans fortuna, cõtulit munus
non iſto animo, ſed fortuna uenuſtateq;
dignũ. Cum enim lauaret, atq; ueſtimen-
ta famulæ cuſtodirent, aquila deuolans
alterũ calceũ abſtulit, eumq; ſecũ depor-
tauit Memphim, iudiciũ exercente Pſam-
meticho, & in eius ſinũ calceum iniecit.
Pſammetichus miratus pulchritudinem
calcei, & fabricationis artem atq; concin-
nitatem, & auis factum, mandauit, ut per
uniuerſam Aegyptũ quæreretur fœmina
cuius is calceus eſſet, eamq; inuentam in
matrimonium accepit.

Strabo lib. 17 Rhodopẽ nominat, hãc hiſtoriam referens.

De Dionyſio. Cap. XXXIIII.

Dionyſius Leonẽ poſtq̃ imperaſſet ad
interitũ duci, ter mandauit ſatelliti-
bus ut rurſus abducerent, atq; ter animũ
mutauit. & quotieſcũq; accerſiuiſſet, ex-
oſculatus eſt lacrymans, & execratus ſe-
ipſum, q cum ſumpſiſſet enſem, tandem
metu uinceretur, interfici iuſsit: Nõ licet,
inquiens, ô Leo, tibi uiuo eſſe.

De cerui in medendo morbo phyſica
curatione. Cap. XXXV.

Hyſici dicunt, ceruum indigentẽ pur-
gationis, ſeſeli comedere: laborantẽ
uerò ex phalangiorũ morſibus, cancros.

† σέσελι

De morte Eurydicæ Philippi filiæ.
Cap. XXXVI.

Olympias Philippi filiæ Eurydicæ,
quæ nata erat Philippo ex Illyride
quadam uxore, miſit cicutam, laqueum,
& enſem. Illa uerò laqueum delegit.

De Gelone, & ijs qui illi inſidiati e-
rant. Cap. XXXVII.

Gelon Syracuſiorũ tyrannus, manſue-
tiſsimum ſe in imperio præbebat, ſedi-
tioſi uerò quidam eius uitæ tendebant in-
ſidias: quod cum reſciuiſſet Gelon, con-

uocata Syracusiorum concione, armis indutus in concionē ascendit: & commemoratis suis erga illos meritis, insidias detexit. atque exutis armis, dixit ad uniuersos: En igitur amictus tunicula, nudus armorū asto, & dedo me uobis, ut pro uolūtate libitoq; mecū agatis. Cū igitur Syracusij mirati, supplicijs afficiendos insidiatores ei tradidissent, & illum regnare iussissent, etiam hos puniendos reliquit populo. Quamobrem Syracusij statuā ei posuerunt, in discincta tunica. atq; hoc fuit eius animi popularis monumentum, & in posterum regnantibus documentum.

De Alcibiade. Cap. XXXVIII.

Alcibiades admodum Homerū admiratus est, & in precio habuit. Proinde cum aliquando ad ludum literariū accessisset, Iliadis carmina petijt. cumq; ludi magister se nihil Homeri habere affirmaret, inflixit ei pugnum satis durum, eum imperitum esse, & similes sui pueros efficere insinuans.

Idem cum ad causam pro capite dicendam è Sicilia uocaretur ab Atheniensibus, obtemperare noluit: Stultum est, inquiens, iudicio accusatum, cum fugere possit, locum unde effugere non possit, adire. Et cum quidam diceret, An non credis tuam causam patriæ? respondit, Imò ne matri quidem. Timerem enim, ne fortè per imprudentiam, aut errorem ueritatis, nigrum calculum pro candido submitteret. Cum autē audiuisset, se mortis à ciuibus condemnatum esse: Ergo, inquit, demonstrabim⁹, nos adhuc in uiuis agere. ueniensq; ad Lacedæmonios, Decelicū bellū aduersus Athenienses mouit.

Idem dicebat, nihil nouum esse, si Lacedæmonij intrepidè mortē in bellis occumberent. Defugere enim eos hoc modo legum seueritatem & cruciatum: atq; labores, alacriter prompteq; cum morte commutare.

τ' ἔχειν

Dicere etiam solitus est de suis factis, se Dioscurorum uitam uiuere: etenim ferè alternis diebus se mori & reuiuiscere Nam dum populi gratiam obtineret, dijs parem uideri: cum illam amisisset, nihil à mortuis discriminis habere.

De Ephialte. Cap. XXXIX.

Ephialtes,

κλησίαν συγκαλέσας τοὺς Συρακουσίους, εἰσῆλθεν ὡπλισμένος ὁ Γέλων, καὶ διεξελθὼν ὅσα ἀγαθὰ αὐτοῖς εἰργάσατο, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐξεκάλυψε, καὶ ἀπεδύσατο τὴν πανοπλίαν εἰπὼν πρὸς πάντας, ἰδοὺ τοίνυν ὑμῖν ἐν χιτωνίσκῳ γυμνὸς τῶν ὅπλων παρέστηκα, καὶ δίδωμι χρῆσθαι ὅ, τι βούλεσθε. καὶ ἐθαύμασαν αὐτοῦ τὴν γνώμην οἱ Συρακούσιοι. οἱ δὲ καὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας παρέδοσαν αὐτῷ κολάσαι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔδωκαν. ὁ δὲ καὶ τούτους εἴασε τῷ δήμῳ τιμωρήσασθαι. καὶ εἰκόνα αὐτοῦ οἱ Συρακούσιοι ἔστησαν ἐν ἀζώστῳ χιτῶνι, καὶ ἦν τοῦτο τῆς δημαγωγίας αὐτοῦ ὑπόμνημα, καὶ τοῖς εἰς τὸν μετὰ ταῦτα αἰῶνα μέλλουσιν ἄρχειν δίδαγμα.

Περὶ Ἀλκιβιάδου. Κεφ. λη.

Ἰσχυρῶς Ὅμηρον ἐθαύμαζεν Ἀλκιβιάδης: καί ποτε διδασκαλείῳ παίδων προσελθὼν, ῥαψῳδίαν Ἰλιάδος ᾔτει. τοῦ δὲ διδασκάλου μηδὲν ἔχειν Ὁμήρου φήσαντος, ἐντρίψας αὐτῷ κόνδυλον εὖ μάλα στερεὸν, παρῆλθεν, ἐνδειξάμενος ὅτι ἐκεῖνος ἀπαίδευτός ἐστι, καὶ τοιούτους ἀποφαίνει τοὺς παῖδας. Οὗτος ἐπὶ κρίσιν καλούμενος θανατικὴν ἐκ Σικελίας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, οὐχ ὑπήκουσεν, εἰπών: Εὔηθες τὸν ἔχοντα δίκην, ζητεῖν μὴ ἀποφυγεῖν, ἐνὸν φυγεῖν. εἰπόντος δέ τινος, οὐ πιστεύεις τῇ πατρίδι τὴν περὶ σοῦ κρίσιν; ὁ δὲ εἶπεν, οὐδὲ τῇ μητρίδι. δέδοικα γὰρ μὴ ἀγνοήσασα, καὶ σφαλεῖσα τοῦ ἀληθοῦς, εἶτα τὴν μέλαιναν ἐμβάλῃ ἀντὶ τῆς λευκῆς ψῆφον. πυθόμενος οὖν ὅτι θάνατος αὐτοῦ κατεγνώσθη ὑπὸ τῶν πολιτῶν: Δείξομεν οὖν (εἶπεν) ὅτι ζῶμεν. καὶ ὁρμήσας πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τὸν Δεκελεικὸν ἐξῆψε πόλεμον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους.

Ἔλεγε δὲ μηδὲν παράδοξον ποιεῖν Λακεδαιμονίους, ἀδεῶς ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθνήσκοντας: τὴν γὰρ ἐκ τῶν νόμων ταλαιπωρίαν ἀποδιδράσκοντας, θάνατον ὑπὲρ τῶν πόνων † ἔχουσι προθύμως ἀλλάττεσθαι.

Εἰώθει δέ φασιν, ἐπιλέγειν ταῖς ἑαυτοῦ πράξεσιν, ὅτι τὸν τῶν Διοσκούρων ζῇ βίον, παρ' ἡμέραν τεθνηκώς τε, καὶ ἀναβιούς. εὐημερήσας γὰρ ἐν τῷ δήμῳ, ἴσος θεοῖς νομίζεσθαι: κακῶς δὲ ἀπαλλάξας, τῶν νεκρῶν μηδὲ ὀλίγον διαφέρειν.

Περὶ Ἐφιάλτου. Κεφ. λθ.

Ἐφιάλτης

Ἐφιάλτης στρατηγοῦ ὀνειδίσαντος αὐτῷ †τινὰ πενίαν· Τὸ δ' ἕτερον ἔφη διὰ τί οὐ λέγεις; ὅτι δίκαιός εἰμι.

Περὶ Θεμιστοκλέους. Κεφ. μ.

Στρεπτῷ κειμένῳ ἐπὶ τῆς γῆς χρυσῷ Περσικῷ ὁ Θεμιστοκλῆς παρεστὼς, παιδὶ εἶπεν, Οὐκ ἀναιρήσεις ὦ παῖ τὸ εὕρεμα τόδε; δείξας τὸν στρεπτόν. οὐ γὰρ σὺ Θεμιστοκλῆς εἶ δήπου.

Ὅτι ἠτίμασαν αὐτόν ποτε Ἀθηναῖοι, εἶτα ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὖθις παρεκάλουν. ὁ δὲ, Οὐκ ἐπαινῶ τοὺς τοιούτους ἄνδρας, οἵτινες τὴν αὐτὴν ἀμίδα, καὶ οἰνοχόην ἔχουσι.

Πρὸς Εὐρυβιάδην τὸν Λακεδαιμόνιον ἔλεγέ τι ὑπεναντίον, καὶ ἀνέτεινεν αὐτῷ τὴν βακτηρίαν· ὁ δὲ, Πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ. ᾔδει δὲ ὅτι ἃ μέλλει λέγειν τῷ κοινῷ λυσιτελεῖ.

Περὶ Φωκίωνος. Κεφ. μα.

Ὀδυρομένων τῶν μετὰ Φωκίωνος μελλόντων ἀποθνήσκειν, εἶπεν ὁ Φωκίων· Εἶτα οὐκ ἀγαπᾷς Θούδιππε μετὰ Φωκίωνος ἀποθνήσκων;

Περὶ Ἐπαμινώνδου. Κεφ. μβ.

Ἐπαμινώνδας ἔφευγε δίκην θανάτου ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ὡς ὑπολαβὼν τὴν βοιωταρχίαν τέσσαρας μῆνας παρὰ τὸν νόμον· τοὺς μὲν οὖν συνάρχοντας ἐκέλευσεν εἰς αὐτὸν τὴν αἰτίαν ἀναφέρειν, ὡς ἐκβιασθέντας ἄκοντας. αὐτὸς δὲ παρελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον, οὐκ ἔφη βελτίονας ἔχειν τῶν ἔργων τοὺς λόγους. εἰ δὲ μὴ, ἠξίου ἀποκτείνειν αὐτὸν, ἐπιγράψαι μέντοι τῇ στήλῃ, ὅτι μὴ βουλομένους Θηβαίους ἠνάγκασεν Ἐπαμινώνδας, τὴν μὲν Λακωνικὴν πυρπολῆσαι πεντακοσίοις ἐνιαυτοῖς ἀδῄωτον οὖσαν· †οἰκῆσαι δὲ Μεσσήνην δι' ἐτῶν τριάκοντα καὶ τριακοσίων. συντάξεται δὲ συναγαγεῖν εἰς αὐτὸν Ἀρκάδας, ἀποδοῦναι δὲ τοῖς Ἕλλησι τὴν αὐτονομίαν. καὶ ἀφῆκαν αὐτὸν αἰδεσθέντες οἱ δικασταί. ἐπανελθόντα δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, μελιταῖον κυνίδιον ἔσαινε· διὸ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπε· Τοῦτο μὲν ἀποδίδωσιν εὐεργεσίας μοι χάριν· Θηβαῖοι δὲ πολλάκις ὑπ' ἐμοῦ εὖ παθόντες ἔκριναν με θανάτου.

Ephialtes, cum dux ei paupertatem exprobraret. Cur non, inquit, etiā alterū dicis, quòd iustitiam colam?

De Themistocle. Cap. XL.

Cvm fortè torques aureus Persicus iaceret humi, astans Themistocles, puero dixit: Quin tollis, ô puer, inuentū huiusmodi? monstrato torque. Nō enim tu es Themistocles.

Athenienses cum aliquādo publicè eū infamia notasset, rursum deinde ad imperium gerendū reuocarēt: Nō, inquit, laudo eos homines, qui eodē uase & pro matula, & ad infundendū uinum utuntur.

Eurybiadę Lacedęmonio quiddā aduersum dixerat: cūq; ille baculū intentaret, Verbera tantūmodò audias. Nouerat enim, ea quæ dicturus erat è repub. fore.

De Phocione. Cap. XLI.

Eiulantibus ijs qui cū Phocione morte erant mulctandi: An non, inquit, ô Thudippe, pulchrum tibi ducis, cū Phocione mortem oppetere?

De Epaminonda. Cap. XLII.

Epaminondas reuersus è Laconica, capitis arcessebaī, ꝙ Bœotarchiā quatuor integros menses cōtra legē gessisset. Collegas igit iussit, ut in ipsum culpā deriuarent, ꝙ se inuitos coēgisset. Ipse uerò in curiā ingressus, nō meliores reb. gestis rationes habere se dicebat. Sin minus, se quidē interfici postulabat, uerùm inscribi columnæ, ꝙ nolentes repugnantesq; Thebanos, Epaminondas coēgerit, ut Laconicā, quingentis antè annis intactā ab hostibus, incendio ferroq; uastarēt: & ut Messenijs suā restituerēt regionē trecētis atq; triginta annis occupatā à Spartanis: seq; in unū collegisse Arcades Thebanis socios, & Græcis libertatem reddidisse, (eo scilicet tempore, propter quod accusatus est.) His auditis, reueriti eū iudices, liberū pronunciarūt. Cumq; regrederet̄ è curia, & Melitensis catellus blandiret̄ cauda, dixisse fert̄ ad pręsentes: Hic mihi, inquiēs, pro beneficio gratiam reponit: at Thebani, de quibus sæpè multumq; sum præclarè meritus, mortem mihi iudicio pœnam constituerunt.

†Vide an hîc sit legendum, οἰκίσαι δὲ Μεσσήνην δι' ἐτῶν τριάκοντα καὶ τριακοσίων ὑπὸ Σπαρτιάταις οὖσαν. Sic enim scribit Plutarchus de Pelopida & Epaminōda. πᾶσαν μὲν Ἀρκαδίαν εἰς μίαν δύναμιν συνέστησαν· τὴν δὲ Μεσσηνίαν χώραν νεμομένων Σπαρτιατῶν ἀποτεμόμενοι, τοὺς παλαιοὺς Μεσσηνίους ἐκάλουν, καὶ κατῆγον Ἰθώμην συνοικίσαντες. Ergo hæc uerba συντάξεται δὲ, abundare uidentur: & mox legendū, συναγαγεῖν δὲ εἰς ταυτὸν, uel εἰς αὐτόν.

De Timotheo. Cap. XLIII.

Timotheus dux Atheniensium prospera fortuna per omnia credebatur uti, dicebatq; fortunam rerum benè gestarum causam esse, Timotheum uerò nullius. Proinde pictores dormitantem eum in tentorio taxantes fingebant, atq; fortunam supra caput pendentem, ciuitates quasi in †rete quoddam conducere. Interrogante Themistocle quodam, quánam re per uniuersam uitam maximè fuisset delectatus? Cum, inquit, ingredientē me Olympicum stadium, totum theatrũ intentis oculis contueretur.

†Τιμόθεον

†nassam

De Themistoclis & Aristidæ concertatione. Cap. XLIIII.

Iisdem tutoribus usi sunt Themistocles & Aristides Lysimachi filius. Quare simul etiam sunt educati, & ab eodem præceptore instituti. Sed tamen & cum adhuc essent pueri, frequentibus dissidijs inter se concertarunt: & ea controuersia, à primis annis usq; ad extremam senectutem inter illos perseuerauit.

De Dionysij impietate. Cap. XLV.

Dionysius matrem per uenenum necauit. Leptinem uerò fratrem, cum in nauali prælio seruare posset, interfici passus est.

De dracone beneficij memore. Cap. XLVI.

Ciuitas est in Achaia, nomine Patræ. In ea puer draconem paruulũ emebat, magnaq; eum cura educabat: cumq; creuisset, loquebatur, quasi cum intelligente ludens, ac dormiẽs cum ipso. Cum uerò ad ingentem magnitudinem draco peruenisset, in solitudinem à ciuibus est dimissus. Pòst, cum puer adolescens factus, reuersus à spectaculo quodam cum aliquibus æqualibus in latrones incidisset, & clamorem extulisset, ecce draco præsto est, & alios in fugam uertit, alios interimit, ipsum uerò saluum conseruat.

Περὶ Τιμοθέου. Κεφ. μγ.

Ὅτι Τιμόθεος ὁ στρατηγὸς Ἀθηναίων ἐπιστεύετο εὐτυχὴς εἶναι, καὶ ἔλεγε τὴν τύχην αἰτίαν εἶναι, †Τιμόθεον δὲ οὐδενός. καὶ οἱ ζωγράφοι δὲ καθεύδοντα ἐποίουν αὐτὸν κωμῳδοῦντες ἐπὶ τῆς σκηνῆς, εἶτα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀπηωρημένη ἑστῶσα ἡ τύχη, ἕλκουσα εἰς κύρτον τὰς πόλεις. Πυνθανομένου Θεμιστοκλέους τινὸς, καὶ τί μάλιστα ἥσθη ἐν τῷ βίῳ, ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, τὸ θέατρον ἰδεῖν Ὀλυμπιάσιν ἐπιστρεφόμενον εἰς ἐμὲ εἰς τὸ στάδιον παριόντα.

Περὶ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου φιλονεικίας. Κεφ. μδ.

Τοὺς αὐτοὺς ἐπιτρόπους εἶχε Θεμιστοκλῆς, καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, καὶ διὰ ταῦτά τοι, καὶ συνετράφησαν, καὶ συνεπαιδεύθησαν κοινῷ διδασκάλῳ. ἐστασιαζέτην δὲ ὅμως καὶ ἔτι παῖδες ὄντες, καὶ παρέμεινεν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, καὶ εἰς ἔσχατον γῆρας.

Περὶ Διονυσίου ἀπηνείας. Κεφ. με.

Ὅτι Διονύσιος τὴν μητέρα διέφθειρε φαρμάκοις. Λεπτίνην δὲ τὸν ἀδελφὸν σῶσαι δυνάμενος ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, περιεῖδεν ἀπολλύμενον.

Περὶ δράκοντος εὐεργεσίας ἀναμνησθέντος. Κεφ. μς.

Πόλις ἐστὶ τῆς Ἀχαΐας αἱ Πάτραι. παῖς παρ᾽ αὐταῖς δράκοντα μικρὸν ἐπρίατο, καὶ ἔτρεφε μετὰ πολλῆς τῆς κομιδῆς. αὐξηθέντος δὲ αὐτοῦ ἐλάλει πρὸς αὐτὸν, ὡς πρὸς ἀκούοντα. καὶ ἤθυρε μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ συνεκάθευδεν αὐτῷ. εἰς μέγιστον δὲ μέγεθος ἐλθὼν ὁ δράκων ὑπὸ τῶν πολιτῶν εἰς ἐρημίαν ἀπελύθη. ὕστερον δὲ ὁ παῖς νεανίας γενόμενος, ἀπό τινος θέας ἐπανιὼν λῃσταῖς περιπεσὼν μετὰ τῶν συνηλίκων, βοῆς γενομένης, ἰδοὺ ὁ δράκων, καὶ τοὺς μὲν διεσκόρπισεν, οὓς δὲ ἀπέκτεινεν, αὐτὸν δὲ περιεσώσατο.

AELIANI VARIAE HISTORIAE

LIBER XIIII.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Πῶς ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε πρὸς φιλοδοξίαν. Κεφ. α.

Ἀριστοτέλης ὁ Νικομάχου σοφὸς ἀνὴρ καὶ ὢν, καὶ εἶναι δοκῶν, ἐπεί τις ἀφείλετο τὰς ψηφισθείσας αὐτῷ ἐν Δελφοῖς τιμὰς, ἐπιστέλλων πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τούτων, φησὶν ὑπὲρ τῶν ἐν Δελφοῖς ψηφισθέντων μοι, καὶ ὧν ἀφῄρημαι νῦν, οὕτως ἔχω, ὡς μήτε μοι σφόδρα μέλειν ὑπὲρ αὐτῶν, μήτε μοι μηδὲν μέλειν. Οὐκ ἂν δὲ ἦν φιλοδοξία ταῦτα, οὐδ᾽ ἂν καταγνοίην ἔγωγε τοιοῦτόν τι Ἀριστοτέλους. ἀλλ᾽ εὖ φρονῶν ᾤετο μὴ ὅμοιον εἶναι ἀρχὴν τινὰ μὴ λαβεῖν, ἢ λαβόντα ἀφαιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ οὐδὲν μέγα, τὸ μὴ τυχεῖν: τὸ δὲ ἀλγεινὸν, τὸ τυχόντα, εἶτα ἀποστερηθῆναι.

Περὶ Ἀγησιλάου, καὶ τῶν Βαρβάρων ἐπιορκούντων. Κεφ. β.

Ὅτι τοὺς παραβαίνοντας ὅρκους τῶν βαρβάρων ἐπῄνεσεν Ἀγησίλαος. ὅτι τοὺς θεοὺς ἐχθροὺς αὐτοῖς ποιησάμενοι ταῖς ἐπιορκίαις, αὐτῷ φίλους, καὶ συμμάχους κατεπράξαντο.

Περὶ ἀσωτίας. Κεφ. γ.

Τιμόθεος πρὸς Ἀριστοφῶντα ἄσωτον ὄντα, πικρότατα καθικόμενος αὐτοῦ εἶπεν: ᾧ ἱκανὸν οὐδὲν, ἀλλὰ τούτῳ γε αἰσχρὸν οὐδέν.

Περὶ Ἀριστείδου ὑπὸ γαλῆς δηχθέντος, καὶ ἀποθνήσκοντος. Κεφ. δ.

Ὅτι Ἀριστείδης ὁ Λοκρὸς ὑπὸ Ταρτησίας γαλῆς δηχθεὶς, καὶ ἀποθνήσκων εἶπεν. ὅτι πολὺ ἂν ἥδιον ἦν αὐτῷ δηχθέντι ὑπὸ λέοντος, ἢ παρδάλεως ἀποθανεῖν, εἴπερ οὖν ἔδει τινὸς τῷ θανάτῳ προφάσεως, ἢ ὑπὸ θηρίου τοιούτου: τὴν ἀδοξίαν, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐκεῖνος τοῦ δήγματος πολλῷ βαρύτερον φέρων, ἢ τὸν θάνατον αὐτόν.

Τίσιν ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀρχάς. Κεφ. ε.

Quomodo Aristoteles erga honores affectus fuerit. Cap. I.

Aristoteles filius Nicomachi, re opinionéque uir sapientia præstans, cum quidam ei decretum Delphis honorem eripuisset, scribens de his ad Antipatrũ, inquit: Ea quæ Delphis mihi decreto sunt assignata, quibusq; nunc priuatus sum, animum meum afficiunt, ut neq; magnopere mihi cordi sint, neq; tamen omnino non cordi sint. Non uerò hæc ab ambitione proficiscebantur. Neq; tanti criminis ego Aristotelem insimulauerim. Etenim sapienter putauit, non esse simile, dignitatem aliquam non suscipere: & cum acceperis, ea spoliari. Nó enim graue est, non adipisci: at, cum adeptus sis, rursum amittere, id molestum est.

De Agesilao, barbarorumq; periurijs. Cap. II.

Barbaros, qui iurisiurandi religionẽ uiolassét, laudare solebat Agesilaus, eò quòd peierando illi deos sibi ipsis infestos redderent, ipsi uerò socios & auxiliares.

De prodigalitate. Cap. III.

Timotheus in Aristophontẽ prodigũ grauissimè inuehebat, inquiẽs: Cui nihil satis est, eidem etiam nihil turpe.

De Aristide à mustela morso, atq; moriente. Cap. IIII.

Aristides Locrensis morsus à mustela Tartesia, moriensq; dixit: Multò sibi iucundiorem mortem futurã fuisse, si uel ex leonis, uel ex pardalis morsu obtigisset: si omninò necesse fuisset aliquam mortis occasionem existere, quàm ab eiusmodi contempta bestiola. Ex quibus, ut ego quidem sentio, perspicuũ est, eum acerbius ignominiam morsus, quàm ipsam mortem tulisse.

Quos Athenienses ad reipub. gubernacula delegerint. Cap. V.

Athenienses non solum idoneis ciuibus gerendam rempublicam, & militiam administrandam commiserunt, sed sæpe etiam peregrinos ciuibus antetulerunt, eósque reipublicæ gubernationi præfecerunt, si quidem eos bonos honestósque uiros cognouissent, & ad hæc munera subeundum accommodatos.

Apollodorũ Cyzicenũ sæpissimè belli ducem crearunt, quamuis esset peregrinus: item Heraclidem Clazomenium. Cum enim se dignos laude præstitissent, non iudicati sunt indigni, qui Atheniensium imperium tractarent. Atque ob hęc laudibus extollenda ciuitas est, quæ non ciuibus ueritatem gratificando prodiderit: sed etiam ijs non rarò summam rerum impertiuerit, qui nulla ipsis cognatione coniuncti essent, propter uirtutem tamen honore dignissimis.

Aristippi sententia de hilaritate. Cap. VI.

Aristippus ualidissimis argumentis & sermonibus usus hortabatur, neque de præteritis curam postea suscipiendam, neque de futuris, antea. Id enim animi benè constituti esse signum, & hilaræ cogitationis argumentum. iubebat autem in diem animum intendere, & diei illam solummodo partem, qua quisq; quid ageret, aut cogitaret. Solum enim aiebat præsens in nostra manu positum, non præteritum, neque instans. Illud enim abijsse: hoc an euenturum sit, incertum esse.

Lex Laconica de corporum colore, & bona habitudine, itẽ de præpinguibus. Cap. VII.

Lacedæmonij huiusmodi legem habebant, ut nemo Lacedæmoniorum mollitiem aliquam colore præ se ferret, aut corporis mole crassiore, quàm ut exercitijs conueniret, præditus esset. Nam hoc pigritiam, illud non uirum ostendere uidebatur. Adscriptum etiam hoc erat in lege, ut decimo quoque die ephebi ad unum omnes publicè nudos Ephoris sese exhiberent. Quod si essent solida corporis habitudine, ualentesq;, & quasi sculpti ex certaminibus atque tornati, (*hoc est concinno & minimè fluxo corpore, sed lacertoso, nec tamen exili & macilento,*) laudibus uehebantur.

Sin

ΟΥ μόνοις τοῖς ἀστοῖς ἐχρῶντο Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς στρατηγίας ἐπιτηδείοις: ἀλλὰ γὰρ καὶ ξένους προῃροῦντο, καὶ τὰ κοινὰ αὐτοῖς ἐνεχείριζον, εἴπερ οὖν αὐτοὺς ἀγαθοὺς ὄντας κατέγνωσαν, καὶ ἐπιτηδείους εἰς τὰ τοιαῦτα.

Ἀπολλόδωρον τὸν Κυζικηνὸν πολλάκις στρατηγὸν εἵλοντο, ξένον ὄντα, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον. ἐνδειξάμενοι γὰρ ὅτι ἄξιοι λόγου εἰσὶν, εἶτα οὐκ ἔδοξαν ἀνάξιοι τοῦ Ἀθηναίων ἄρχειν εἶναι. καὶ ὑπὲρ μὲν τούτων ἐπαινεῖν χρὴ τὴν πόλιν, μὴ καταχαριζομένην τἀληθὲς τοῖς πολίταις, ἀλλὰ νέμουσαν καὶ τοῖς γένει μὲν μὴ προσήκουσι, δι' ἀρετὴν δὲ ἀξίοις τιμᾶσθαι.

Ἀριστίππου γνώμη περὶ εὐθυμίας. Κεφ. ς.

ΠΑνυ σφόδρα ἐῤῥωμένως ἐῴκει λέγειν ὁ Ἀρίστιππος, παρεγγυῶν μήτε τοῖς παρελθοῦσιν ἐπικάμνειν, μήτε τῶν ἐπιόντων προκάμνειν. εὐθυμίας γὰρ δεῖγμα τὸ τοιοῦτο, καὶ ἵλεω διανοίας ἀπόδειξις. προσέταττε δὲ ἐφ' ἡμέραν τὴν γνώμην ἔχειν, καὶ αὖ πάλιν τῆς ἡμέρας ἐπ' ἐκείνῳ τῷ μέρει καθ' ὃ ἕκαστος ἢ πράττει τι, ἢ ἐννοεῖ. μόνον γὰρ ἔφασκεν ἡμέτερον εἶναι τὸ παρὸν, μήτε δὲ τὸ φθάνον, μήτε τὸ προσδοκώμενον. τὸ μὲν γὰρ ἀπολωλέναι: τὸ δὲ ἄδηλον εἶναι, εἴπερ ἔσται.

Νόμος Λακωνικὸς περὶ τῆς τῶν σωμάτων χρόας, καὶ εὐφυΐας, καὶ τῶν ὑπερσαρκούντων. Κεφ. ζ.

ΛΑκεδαιμόνιος οὗτος ὁ νόμος, ὁ δὲ νόμος ἐκεῖνα λέγει: μηδένα Λακεδαιμονίων ἀνανδρότερον ὁρᾶσθαι τὴν χρόαν: ἢ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἔχειν ὑπὲρ τὰ γυμνάσια. ἐδόκει γὰρ τὸ μὲν ἀργίαν ὁμολογεῖν: τὸ δὲ οὐχ ὁμολογεῖν ἄνδρα. προσγέγραπτο δὲ καὶ τῷ νόμῳ, καὶ διὰ δέκα ἡμερῶν πάντως τοῖς ἐφόροις τοὺς ἐφήβους παρίστασθαι γυμνοὺς δημοσίᾳ: καὶ εἰ μὲν ἦσαν εὐπαγεῖς, καὶ ἐῤῥωμένοι, καὶ ἐκ τῶν γυμνασίων οἱονεὶ διαγλυφέντες, καὶ διατορνευθέντες, ἐπῃνοῦντο.

εἰ δέ τι

εἰ δέ τι χαῦνον ἦν αὐτοῖς τῶν μελῶν, ἢ ὑγρότερον, ὑποιδούσης καὶ ὑπαναφυομένης διὰ τὴν ῥαθυμίαν πιμελῆς, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ἐπαίοντο, καὶ ἐδικαιοῦντο. Ἐτίθεντο δὲ καὶ φροντίδα οἱ ἔφοροι καθ' ἑκάστην πολυπραγμονεῖν τὰ περὶ τὴν στολήν, εἰ ἕκαστα αὐτῆς μὴ ἀπολείπηται τοῦ κόσμου τοῦ δέοντος. Ἔδει δὲ ὀψοποιοὺς ἐν Λακεδαίμονι εἶναι κρέως μόνου. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ἐπιστάμενος, ἐξηλαύνετο τῆς Σπάρτης, ὡς τὰ τῶν νοσούντων καθάρσια.

Οἱ αὐτοὶ Ναυκλείδην τὸν Πολυβιάδου ὑπέρσαρκοῦντα τὸ σῶμα, καὶ ὑπέρπαχυν διὰ τρυφὴν γενόμενον ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῶν θεωμένων κατήγαγον, καὶ ἠπείλησαν αὐτῷ τῆς φυγῆς † προτίμησιν, ἐὰν μὴ τὸν βίον ὃν ἔζη τότε ὑπαίτιον ὄντα, καὶ Ἰωνικὸν μᾶλλον, ἢ Λακωνικόν, τοῦ λοιποῦ μεθαρμόσηται. φέρειν γὰρ αὐτοῦ τὸ εἶδος, καὶ τὴν τοῦ σώματος διάθεσιν αἰσχύνην, καὶ τῇ Λακεδαίμονι, καὶ τοῖς νόμοις.

Πῶς ὁ Πολύκλειτος, καὶ Ἱππόμαχος τὴν τῶν πολλῶν ἄγνοιαν ἐξήλεγξαν. Κεφ. η.

Δύο εἰκόνας εἰργάσατο Πολύκλειτος κατὰ τὸ αὐτό, τὴν μέν, τοῖς ὄχλοις χαριζόμενος: τὴν δέ, κατὰ τὸν νόμον τῆς τέχνης. ἐχαρίζετο δὲ τοῖς πολλοῖς τὸν τρόπον τοῦτον, καθ' ἕκαστον τῶν εἰσιόντων μετετίθει τι, καὶ μετεμόρφου, πειθόμενος τῇ ἑκάστου ὑφηγήσει. προύθηκεν οὖν ἀμφοτέρας. καὶ ἡ μὲν ὑπὸ πάντων ἐθαυμάζετο, ἡ δὲ ἑτέρα ἐγελᾶτο. ὑπολαβὼν οὖν ἔφη ὁ Πολύκλειτος: Ἀλλὰ ταύτην μὲν ἣν ψέγετε, ὑμεῖς ἐποιήσατε: ταύτην δέ, ἣν θαυμάζετε, ἐγώ.

Ἱππόμαχος ὁ αὐλητής, ἐπεὶ αὐτῷ μαθητὴς αὐλῶν, ἥμαρτε μὲν κατὰ τὸ αὔλημα, ἐπῃνέθη δὲ ὑπὸ τῶν παρόντων, καθίκετο αὐτοῦ τῇ ῥάβδῳ, καὶ ἔφη: Κακῶς ηὔλησας, οὐ γὰρ ἂν οὗτοί σε ἐπῄνουν.

Περὶ Ξενοκράτους καρτερίας. Κεφ. θ.

Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, εἰς τὸ ἄχαρι σκωπτόμενος, οὐδέποτε ἠγανάκτει † φησίν: ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν παροξύνοντα αὐτόν, ὑπὲρ τούτου, ἵνα τι ἀποκρίνηται τῷ Πλάτωνι, ὁ δὲ καὶ πάνυ ἐμφρόνως καταστιγάζων τὸν ἄνδρα ἔφατο: Ἀλλὰ τοῦτο ἐμοὶ συμφέρει.

Πῶς

Sin aliquod membrum inueniretur delicatius & mollius, ob suppositam aut succrescentem ex ocio pinguedinem, uerberabantur, & mulctabantur. Etiam huius curam gerebant Ephori, ut quotidie inspectiones obirent uestimentorũ, si quid in illis fortè à decenti iustoq; ornatu alienum inueniretur. Lacedæmone quoq; coquos esse non licebat alios, quàm carnis duntaxat. Qui uerò præter hanc arté nouisset, eij ciebatur Sparta, perinde atq; ægrotantium † purgamenta.

† expiationes

Iidem Nauclidem, filium Polybiadis, nimiùm corpore pinguescentem, atque ingrauescentem crassitie propter luxuriam & otium, è concione, spectátibus uniuersis deduxerunt, & exilij mulctam ei minitati sunt, nisi culpabilem uiuendi rationem istam, magisq; Ionicam quàm Lacedæmonicam in posterum commutasset. Etenim ipsius formam & corporis habitudinem, dedecus adferre tum Lacedæmoni, tum legibus.

† προστίμ.

Quomodo Polycletus & Hippomachus imperitiam uulgi redarguerint. Cap. VIII.

POlycletus eodem tempore duo simulacra fecit, alterũ ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artisq; normã. Gratificatus uerò plebi hoc modo est. Ad singulorum accessum transposuit, & cómutauit aliquid, morem gerés uniuscuiusq; uolũtati & dictationi. Itaq; proposuit utrunq;: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondés aũt Polycletus: At hoc, inquit, quod uituperatis & reprehenditis, à uestra arte profectum est: quod uerò suspicitis, ego mea facultate sum fabricatus.

Hippomachus tibicen, cum discipulus eius aberraret ab arte inter canendum, & nihilominus plausum auditorũ assequeretur, percussit eum baculo, dicens: Perperam cecinisti. nam alioquin hi tibi nó applauderent.

Vide supra li. 2. cap. 5.

† φασίν

De Xenocratis patientia. Cap. IX.

XEnocrates Chalcedonius, cum ingratitudinis à Platone insimularet̃, nunquã indignatione irá ue cõmotus est. sed & illi qui ipsum ad respondendum Platoni instigaret, Hoc, inquit, mihi bonum atq; commodum est: & prudentissimè homini silentium imposuit.

Quomodo retaxârit Phocion Demadem. Cap. X.

ATheniensés Demadem præponentes Phocioni, belli ducem constituerunt. Qui cum ambitu superasset Phocionem, summè animum extulit. & accedens Phocionem: Accommoda, inquit, mihi sordenté istam chlamydem, quam gestare solitus es in tuo belli principatu. Cui respondens Phocion: Nunquam, inquit, quicquam tibi sordidũ deerit, dum talis fueris.

Qualem debeat se rex erga subditos gerere. Cap. XI.

PHiliscus ad Alexandrum aliquando dixit: Ad gloriã incumbe: uerùm ea conditione, ne sis pestis, uel magnus aliquis morbus, sed pax & sanitas: affirmãs, per uim & sæuitiam imperare, expugnare ciuitates, & populos excindere, pestilentiam esse: sanitatis uerò, salutis subditorum rationem habere, ea (inquit) sunt pacis commoda.

Quomodo Persarũ rex iter faciens tempus consumpserit. Cap. XII.

PErsarum rex iter faciens, ne tædium obreperet ex tempore, philyrium tenere solebat: & quo id scinderet, cultellum. atq; huic operi regiæ manus deditæ fuerunt. Prorsus enim neq; libellũ habebat, ad necessarium aliquid dignumq; scitu legendum: neq; cogitationes ad magnum aliquid & memorabile consultandum, uersabat.

†Ἀλύειν, ἀδυσφορεῖν, ἀδημονεῖν, ἀπορεῖσθαι, &c.

* ἀναγινώσκειν

Inter corticem & lignum tiliæ arboris tenues tunicæ sunt multiplici membrana, è quibus uincula tiliæ uocantur, tenuissimæ earum philyræ, coronarum lemniscis celebres, antiquorumque honore, Plin. Et alibi, Præparantur ex eo chartæ, diuisæ acu in prætenues, sed latissimas philyras.

De tragœdijs Agathonis. Cap. XIII.

SAepe multumq; suis tragœdijs antitheta intertexebat Agathon. Ea cum quidam, uelut emendaturus, ex dramatis ipsius tollere uellet: Quid, inquit, bone uir? Quomodo tuij psius oblitus es? ut Agathonem ex Agathone reijcere, atq; delere coneris? Adeò his delectabatur, †ut ea suam tragœdiam efficere putaret.

†ut suam tragœdiam non aliter posse placere putaret.

Πῶς ὁ Φωκίων ἀντέσκωψεν εἰς τὸν Δημάδην. Κεφ. ι.

ΠΡοείλοντο τοῦ Φωκίωνος Ἀθηναῖοι τὸν Δημάδην στρατηγεῖν. ὁ δὲ προτιμηθεὶς, καὶ μέγα φρονῶν, προσελθὼν τῷ Φωκίωνι, χρῆσόν μοι ἔφη τὴν ῥυπαρὰν χλαμύδα, ἣν εἰώθεις φορεῖν περὶ τὴν στρατηγίαν. ὁ δ' ὅς, οὐδέποτε εἶπεν οὐδενὸς ῥυπαροῦ σὺ ἀπορήσεις, ἔστ' ἂν ᾖς τοιοῦτος.

Πῶς δεῖ εἶναι τὸν ἄρχοντα εἰς τοὺς ἀρχομένους. Κεφ. ια.

ΦΙλίσκος πρὸς Ἀλέξανδρον ἔφη ποτὲ, δόξης φρόντιζε, ἀλλὰ μὴ ἔσο λοιμὸς, καὶ μὴ μεγάλη νόσος, ἀλλὰ εἰρήνη καὶ ὑγεία: λέγων τὸ μὲν βιαίως ἄρχειν καὶ πικρῶς, καὶ αἱρεῖν πόλεις, καὶ ἀπολλύειν δήμους, λοιμοῦ εἶναι: τὸ δὲ ὑγείας προνοεῖσθαι καὶ σωτηρίας τῶν ἀρχομένων, εἰρήνης ταῦτα ἀγαθά.

Τί ἔπραττεν ὁ Περσῶν βασιλεὺς ὁδοιπορῶν. Κεφ. ιβ.

ΟΤι ὁ Περσῶν βασιλεὺς ὁδοιπορῶν, ἵνα μὴ †ἀλύῃ, φιλύριον εἶχε, καὶ μαχαίριον ἵνα ξέῃ τοῦτο: καὶ τοῦτο εἰργάζοντο αἱ βασιλέως χεῖρες. πάντως γὰρ οὐκ εἶχεν οὔτε βιβλίον, οὔτε διάνοιαν, ἵν' ἢ σπουδαῖόν τι, καὶ σεμνὸν *ἀναγινώσκειν, ἢ γενναῖόν τι καὶ λόγου ἄξιον βουλεύηται.

Περὶ τῶν Ἀγάθωνος τραγῳδιῶν. Κεφ. ιγ.

ΠΟλλοῖς καὶ πολλάκις χρῆται τοῖς ἀντιθέτοις ὁ Ἀγάθων. ἐπεὶ δέ τις, οἷον ἐπανορθούμενος αὐτὸν, ἐβούλετο περιαιρεῖν αὐτὰ τῶν ἐκείνου δραμάτων, εἶπεν: Ἀλλὰ σύ γε γενναῖε λέληθας σεαυτὸν, τὸν Ἀγάθωνα ἐκ τοῦ Ἀγάθωνος ἀφανίζων. οὕτως ἐκόμα ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος, καὶ ᾤετο τὴν αὐτοῦ τραγῳδίαν ταῦτ' εἶναι.

Περὶ Στρατονίκου τοῦ κιθαρῳδοῦ. Κεφ. ιδ.

ΣΤρατόνικον τὸν κιθαρῳδὸν ὑπεδέξατό τις ἀμφιλαφῶς: ὁ δὲ ὑπερήσθη τῇ κλήσει. καὶ γὰρ ἔτυχεν οὐκ ἔχων καταγωγὴν, ἅτε εἰς ξένην ἀφικόμενος. ὑπερ-

De Stratonico citharœdo. Cap. XIIII.

CVm Stratonicum citharœdum perhumaniter & lautè quidam excepisset, mirum in modum gauisus est inuitatione. Neque enim hospitem aliquem habuit, quippe qui in peregrinam regionem uenisset.

Proinde

ὑπερηκοντάζετο γοῦν τὸν ἄνδρα διὰ τὸ πρόχειρον τῆς κοινωνίας τῆς κατὰ τὴν στέγην. ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλον εἶδεν εἰσιόντα, καὶ ἄλλον, καὶ τρόπον τινὰ ἄκλειστον αὐτοῦ τὴν οἰκίαν πᾶσι τοῖς καταλύειν προῃρημένοις: ἐνταῦθα ὁ Στρατόνικος ἔφη πρὸς τὸν ἀκόλουθον: Απίωμεν ἐντεῦθεν ὦ παῖ: ἐοίκαμεν γὰρ ἀντὶ περιστερᾶς ἔχειν φάτταν, ὑπὲρ οἰκίας εὑρόντες πανδοκεῖον.

Περὶ τῶν τοῦ Σωκράτους λόγων.

Κεφ. ιε.

Λόγος τις διεφοίτα λέγων τοῦ Σωκράτους λόγους ἐοικέναι τοῖς Παύσωνος γράμμασι. καὶ γάρ τοι τὸν Παύσωνα τὸν ζωγράφον, ἀκούσαντα παρά τινος γράψαι ἵππον καλινδούμενον, τὸν δὲ γράψαι τρέχοντα. ἀγανακτοῦντος οὖν τοῦ τὸ πινάκιον ἐκδόντος, ὡς παρὰ τὰς ὁμολογίας γράψαντος, ἀποκρίνασθαι τὸν ζωγράφον: ὅτι στρέψον τὸ πινάκιον, καὶ ὁ καλινδούμενος ἔσωσοι ὁ τρέχων. καὶ τὸν Σωκράτην μὴ σαφῶς διαλέγεσθαι, εἰ γοῦν τις † αὐτοῦ στρέψει, ὀρθότατα ἔχειν. οὐκ ἐβούλετο δὲ ἄρα ἀπεχθάνεσθαι τούτοις, πρὸς οὓς διελέγετο, τὸ διὰ τοῦτο αἰνιγματώδεις αὐτοῦ παρείχετο, καὶ πλαγίους.

Περὶ Ἱππονίκου φιλοτιμίας.

Κεφ. ιϛ.

Ἱππόνικος ὁ Καλλίου ἐβούλετο ἀνδριάντα ἀναστῆσαι τῇ πατρίδι ἀνάθημα. ἐπεὶ δέ τις συνεβούλευσε παρὰ Πολυκλείτῳ κατασκευάσαι τὸ ἄγαλμα: οὐκ ἔφη προσέξειν τοιούτῳ ἀναθήματι, οὗ τὴν δόξαν οὐχ ὁ ἀναθεὶς, ἀλλ' ὁ ποιήσας ἕξει. δῆλον γὰρ ὡς οἱ ὁρῶντες τὴν τέχνην, ἔμελλον τοῦ Πολυκλείτου, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον ἄγασθαι.

Περὶ Ἀρχελάου, καὶ περὶ Ζεύξιδος γραφῶν. Κεφ. ιζ.

Σωκράτης ἔλεγεν Ἀρχέλαον εἰς τὴν οἰκίαν τεσσαράκοντα μνᾶς ἀναλῶσαι, Ζεῦξιν μισθωσάμενον τὸν Ἡρακλεώτην, ἵνα αὐτὴν καταγράφοι, εἰς ἑαυτὸν δὲ οὐδέν. διὸ πόρρωθεν μὲν ἀφικνεῖσθαι σὺν σπουδῇ πολλῇ τοὺς βουλομένους θεάσασθαι τὴν οἰκίαν, δι' αὐτὸν δὲ Ἀρχέλαον μηδένα εἰς Μακεδόνας στέλλεσθαι, ἐὰν μή τινα ἀναπείσῃ χρήμασι, καὶ δελεάσῃ, ὑφ' ὧν οὐκ ἂν αἱρεθείη ὁ σπουδαῖος.

Πῶς ὀργιζόμενός τις τὸν οἰκέτην τιμωρῆσαι ἐβούλετο. Κεφ. ιη.

Proindemaximas homini gratias habuit, quòd ipsum sui tecti participem fecisset. Cum uerò mox uideret aliũ introire, iterumq; alium, atq; hoc modo nulli diuertere uolenti domũ illius non patêre: Facessamus, ô puer, hinc, inquit ad suum famulum. Etenim pro columba, palumbũ nacti esse uidemur, cũ pro hospitio† pandocheum inuenerimus.

†cauponam Vide Erasmũ in prouerbio Palumbem pro columba.

De Socratis sermonib. Cap. XV.

SErmones doctrinaq; Socratis, Pausonis picturis comparabant. Pausonem enim pictorẽ aiunt, cum quidã iussisset sibi uolutantẽ equum pingere, currentem pinxisse: cumq; qui tabulã pingendã locârat, indignaretur, quòd contra pactum fecisset picturã: respondisse pictorẽ, Verte tabulã, & uolutabitur equus, qui nunc currit. Ita quoq; Socratem non explicatè planeq; disserere aiebant. Quod si quis eius dicta cõuertat, planissima promptissimaq; esse. Noluit enim ille auditorũ odium sibi conciliare: atq; ob eam causam obscuras, & quasi obliquas dissertationes proposuit.

†αὐτοῦ τοὺς λόγους

De Hipponici ambitione. Cap. XVI.

HIpponicus Calliæ filius statuam ponere, sacrosanctum patriæ donariũ in animo habebat. Cum igitur quidam ei consuleret, ut à Polycleto faciendã imaginem curaret: Non, inquit, se eiusmodi donarium sibi proposuisse, cuius gloria non ad consecratorem, sed ad artificem sit reditura. Etenim liquere, spectatores in ea statua spectanda magis artem & industriã Polycleti, quàm suã liberalitatem & munificentiam admiraturos esse.

De Archelao, & de Zeuxidis picturis. Cap. XVII.

SOcrates dicebat, Archelaũ quadraginta minas in domũ suã impendisse, cõducto mercede Zeuxide Heracleota, qui picturis eã exornaret, in seipsum uerò nihil: & ob hanc causam multos è longinquis terræ partib. magno studio contemplandę domus causa uenire: ipsius uerò Archelai gratia neminẽ in Macedoniã proficisci, nisi si quẽ fortè ꝑsuaderet pecunijs, & muneribus inescaret, quibus tamen honesti boniq; uiri capi nõ possent.

Ἀνὴρ

Qua pœna quidã iratus seruũ suũ afficere uoluerit. Cap. XVIII.

Homo

HOmo quidã Chius, ira cõtra seruum incensus: Non, inquit, in pistrinũ ego te detrudam, sed Olympiam ducam. Rectè enim ille putabat, multo durius esse suppliciũ, si Olympia spectans à radijs solaribus coqueretur, quàm si in molam ad molendum dederetur.

De Archytæ in loquendo modestia.
Cap. XIX.

ARchytas, cùm aliàs modestissimus fuit, tum etiã uerborũ obscœnitatẽ assiduè uitauit. Cum uero necessitas aliquando postularet absurdius aliquid dicere, nõ profatus est, sed id quidẽ tacuit, inscripsit aũt in pariete, monstrans quod dicendum erat: neq; ut diceret, cogi potuit.

De ridicula quadam historia.
Cap. XX

SYbarita quidã puerorum moderator (quod genus hominum nõ secus q̃ reliqui Sybaritę, luxu diffluebat) cũ puer quẽ ducebat, per uiã in ficum incidisset, & sustulisset, uehementissimè eum obiurgauit: ipse uerò ridiculè rapto quod inuentum erat, deuorauit. Cum id legerẽ in Sybariticis historijs, facere non potui quin riderem. Idcirco uerò memoriæ prodidi, quòd non inuideo cæteris etiam materiã occasionemq; ridendi.

De Syagro poëta. Cap. XXI.

POeta quidam nomine Syagrus extitit, post Orpheum & Musæum, qui dicitur primus Troianum bellum cecinisse, maximum argumentum carmine ausus tractare.

De tyrãno prohibente subditos à mutuis colloquijs. Cap. XXII.

TYrannus quidã Tryzus, uolens omnes coniurationũ & insidiarum contra se uias intercludere, legem suæ regionis incolis posuit, ut nemo cũ altero, neq; priuatim, neq; publicè sermones misceret: quod fuit grauissimum, minimeq; ferendum. Itaq; dolo tyranni mandatum eluserunt, & oculorum manuumq; gestibus, & nutu animi sensa mutuò significabant & accipiebant. Aliâs igitur acerbo uultu sese inuicẽ intuebantur, aliâs placato, facieq; lęta. atq; ex uniuscuiusq; superciliorũ cõtractione perspicuũ erat, eũ tristẽ & intolerandũ rerũ statũ indignè ferre, animi affectione per uultum ei cum quo erat declarata & ostensa.

Sed

ἈΝὴρ Χῖος ὀργιζόμενος τῷ οἰκέτῃ, ἐγώ σε ἔφη, οὐκ εἰς μύλην ἐμβαλῶ, ἀλλ' εἰς Ὀλυμπίαν ἄξω. πολλῷ γὰρ ᾤετο πικροτέραν, ὡς τὸ εἰκὸς, εἶναι τιμωρίαν ἐκεῖνος, ἐν Ὀλυμπίᾳ θεώμενον ὑπὸ τῆς ἀκτῖνος ὀπτᾶσθαι, ἢ ἀλεῖν μύλῃ παραδοθέντα.

Περὶ Ἀρχύτου σωφροσύνης ἐν λόγοις.
Κεφ. ιθ.

ἈΡχύτας τά τε ἄλλα ἦν σώφρων, καὶ οὖν καὶ τὰ ἄκοσμα ἐφυλάττετο τῶν ὀνομάτων. ἐπεὶ δέ ποτε ἐβιάζετό τι εἰπεῖν τῶν ἀπρεπῶν: οὐκ ἐξενικήθη, ἀλλ' ἐσιώπησε μὲν αὐτὸ, ἐπέγραψε δὲ κατὰ τοῦ τοίχου, δείξας μὲν ὃ εἰπεῖν ἐβιάζετο, οὐ μὴν βιασθεὶς εἰπεῖν.

Περὶ τινὸς φλυάρου ἱστορίας.
Κεφ. κ.

ΣΥβαρίτης ἀνὴρ παιδαγωγὸς, καὶ γὰρ οὖν μετὰ τῶν ἄλλων Συβαριτῶν, καὶ αὐτὸς ἐτρύφων, τοῦ παιδὸς ὃν ἦγε διὰ τῆς ὁδοῦ ἰσχάδι περιτυχόντος, καὶ ἀνελομένου, ἐπέπληξεν αὐτῷ ἰσχυρότατα. γελοιότατα δὲ αὐτὸς τὸ εὕρημα παρὰ τοῦ παιδὸς ἁρπάσας κατέτραγεν. ὅτε τοῦτο ἀνελεξάμην ἐν ἱστορίαις Συβαριτικαῖς ἐγέλασα, ἔδωκα δὲ αὐτὸ εἰς μνήμην, μὴ βασκήνας διὰ φιλανθρωπίαν γελάσαι καὶ ἄλλον.

Περὶ Συάγρου ποιητοῦ. Κεφ. κα.

ὊΤι Σύαγρός τις ἐγένετο ποιητὴς μετ' Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον, ὃς λέγεται τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον πρῶτος ᾆσαι: μεγίστης οὗτος ὑποθέσεως λαβόμενος, καὶ ἐπιτολμήσας ταύτῃ.

Περὶ τυράννου κωλύσαντος τοὺς ἑαυτοῦ ὑπηκόους διαλέγεσθαι ἀλλήλοις.
Κεφ. κβ.

ὊΤι Τρύζος τις τύραννος βουλόμενος ἐξελεῖν τὰς συνωμοσίας, καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὰς, ἔταξε τοῖς ἐπιχωρίοις μηδένα μηδενὶ διαλέγεσθαι, μήτε κοινῇ, μήτε ἰδίᾳ. καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα ἀμήχανον, καὶ χαλεπόν. ἐσοφίσαντο οὖν τὸ τοῦ τυράννου πρόσταγμα, καὶ ἀλλήλοις ἔνευον, καὶ ἐχειρονόμουν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐνεώρων δριμὺ, καὶ αὖ πάλιν γαληναῖον, καὶ βλέμμα φαιδρόν. καὶ ἐπὶ τοῖς σκυθρωποῖς, καὶ ἀνηκέστοις ἕκαστος αὐτῶν συνωφρυωμένος ἦν δῆλος, τὸ τῆς ψυχῆς πάθος ἐκ τοῦ προσώπου τῷ πλησίον διαδεικνύς.

ἐλύπει

ἐλύπει τὸν τύραννον καὶ ταῦτα, καὶ ἐπίστευε τέξεσθαί τι αὐτῷ πάντως κακὸν καὶ τὴν σιωπὴν, διὰ τὸ τῶν σχημάτων ποικίλον. ἀλλ᾽ οὖν ἐκεῖνος καὶ τοῦτο κατέπαυσε. τῶν τις οὖν ἀχθόμενος τῇ ἀμηχανίᾳ, καὶ δυσφορῶν, καὶ τὴν μοναρχίαν καταλῦσαι διψῶν, ἀφίκετο εἰς τὴν ἀγορὰν, εἶτα ἔκλαε στὰς πολλοῖς ἅμα καὶ † θολεροῖς τοῖς δακρύοις. περιέστησαν οὖν αὐτὸν, καὶ περιῆλθον τὸ πλῆθος, καὶ ὀδυρμῷ κἀκεῖνοι συνείχοντο. ἧκεν ἀγγελία παρὰ τὸν τύραννον, ὡς οὐδεὶς αὐτῶν χρῆται νεύματι οὐκ ἔτι, δάκρυα δὲ αὐτοῖς ἐπιχωριάζει. ὁ δὲ ἐπειγόμενος καὶ τοῦτο παῦσαι, μὴ μόνον τῆς γλώττης καταγινώσκων δουλείαν, μηδὲ μόνον τῶν νευμάτων, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ἐκ φύσεως ἀποκλείων ἐλευθερίαν, ᾗ ποδῶν εἶχεν ἀφίκετο σὺν τοῖς δορυφόροις, ἵνα ἀναστείλῃ τὰ δάκρυα. οἱ δὲ οὐκ ἔφθησαν ἰδόντες αὐτὸν, καὶ τὰ ὅπλα τῶν δορυφόρων ἁρπάσαντες, τὸν τύραννον ἀπέκτειναν.

Sed hæc etiam tyranum commouebant, quòd existimaret silentium quoq; propter uarietatem gestuum & commutationē uultus prorsus mali quid sibi molitū esse. Proinde etiā illud lege sustulit. Quidam itaq; desolationē illam ęgre moleste(q;) patiens, & cupiditate dissoluendę tyrannidis permotus, in forum progressus est: Ibi stans, multum & feruidè lacrymatus est. Quem circumsistit confluens omnis multitudo. quibus etiam ipsis in fletū ac luctum erumpentibus, nunciū ad tyrannū allatū est, neminē quidē nutibus uti, at lacrymas frequētes emitti. qui festinans, ut & illud prohiberet, neq; solum linguā, nutusq; seruitute constringeret, sed etiam oculis à natura tributam libertatem eriperet, quanta potuit celeritate, pedes cum stipatoribus & satellitibus accurrit, ut lacrymas sedaret. At illi, cum è longo uix eum uidissent, eripientes arma satellitibus, tyrannum interfecerunt.

† θαλεροῖς

Περὶ Κλεινίου, καὶ Ἀχιλλέως μουσικῇ τὴν ὀργὴν ἀναστέλλειν φιλούντων. Κεφ. κγ.

Κλεινίας ἀνὴρ ἦν σπουδαῖος τὸν τρόπον, Πυθαγόρειος δὲ τὴν σοφίαν. οὗτος εἴ ποτε εἰς ὀργὴν προήχθη, καὶ εἶχεν αἰσθητικῶς ἑαυτοῦ εἰς θυμὸν ἐξαγομένου, παραχρῆμα πρὶν ἢ ἀνάπλεως αὐτῷ ἡ ὀργὴ καὶ ἐπίδηλος γένηται ὅπως διάκειται, τὴν λύραν ἁρμοσάμενος, ἐκιθάριζε. πρὸς δὲ τοὺς πυνθανομένους τὴν αἰτίαν ἀπεκρίνετο ἐμμελῶς, ὅτι πραΰνομαι. δοκεῖ δέ μοι, καὶ ὁ ἐν Ἰλιάδι Ἀχιλλεὺς ὁ τῇ κιθάρᾳ προσᾴδων, καὶ τὰ κλέα τῶν προτέρων διὰ τοῦ μέλους εἰς μνήμην ἑαυτῷ ἄγων, τὴν μῆνιν κατευνάζειν. μουσικὸς γὰρ ὢν, τὴν κιθάραν πρώτην ἐκ τῶν λαφύρων ἔλαβε.

De Clinia, & Achille, musica solitis irā reprimere. Cap. XXIII.

Clinias moribus fuit honestissimus, sapiētię studio Pythagoreus. Is si quādo in iram delapsus esset, atq; ad iracundiam se præcipitē ferri sensisset, confestim prius quàm prorsus inuaderetur ab ira, et elucesceret in ipso mentis affectus, chordis adaptatis, citharā pulsauit. Interrogātibus autem, ob quam causam id faceret: Quoniam, inquit, mitigor animo. Videtur autem mihi Achilles etiam in Iliade, cum accinit citharę, ueterūq; res gestas cantando sibijpsi in memoriā accersit, furorem & indignationē sopire. Etenim cū esset musicus, ex spolijs hosti ereptis, primam arripuit citharam.

Περὶ τινῶν χρημάτων κρειττόνων ὑπὲρ τῶν πολιτῶν, καὶ τοὺς δανειστὰς ἀποκτεινάντων. Κεφ. κδ.

Χρημάτων κατεφρόνησαν, καὶ μεγαλοφροσύνην ἐπεδείξαντο, ὁρῶντες ἐν πενίᾳ τοὺς πολίτας ὄντας, πλουτοῦντες αὐτοί: ἐν μὲν Κορίνθῳ Θεοκλῆς, καὶ Θρασωνίδης, ἐν δὲ Μιτυλήνῃ Πρᾶξις. καὶ οὖν καὶ ἄλλοις συνεβούλευον ἐπικουφίσαι τῆς πενίας τὴν ἀνάγκην τοῖς ἀπορουμένοις. ἐπεὶ δ᾽ οὐκ ἔπειθον, ἀλλ᾽ αὐτοί γε τὰ ἑαυτῶν ἀφῆκαν χρέα. καὶ ὤναντο οὐκ εἰς ἀργύριον, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὴν τὴν ψυχήν.

οἱ γὰρ

De quibusdā pecunias aspernatis pro salute ciuium, & qui creditores occiderunt. Cap. XXIIII.

Pecunias despexerunt, animiq; celsitudinem declararunt, uidentes, cum ipsi in amplissimis opibus uersarentur, ciues suos extrema rerum penuria laborare, Corinthi, Theocles & Thrasonides, Mitylenę, Praxis. atq; alijs etiā hortatores & suasores extiterūt, ut paupertatis onus egentibus releuarēt: reliquis obtēperare nolentib. ipsi sua debita remiserunt, atq; lucrati sunt nō quidē argentū, sed animā

atq;

atque uitam. Etenim quibus condonata sua debita non fuerant, ij facto in creditores impetu cum armis, quę suppeditabat ira ferox, & paupertas inexpugnabilis, & incumbentium rerum necessitas, mortẽ illis intulerunt.

οἱ γὰρ μὴ ἀφεθέντες, ἐπιθέμενοι τοῖς δανείσασι, προβαλόμενοι τῆς ὀργῆς τὰ ὅπλα, καὶ εὐλογωτάτην χρείαν τὴν ἄμαχον, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἐπειγόντων ἀνάγκην, ἀπέκτειναν τοὺς δανειστάς.

Quomodo persuaserit quidam, unitatem & concordiã in repub. retinendam esse. Cap. XXV.

Πῶς τις ἔπεισεν ἐν πολιτείᾳ ὁμόνοιαν καθέξεσθαι. Κεφ. κε.

FActum est aliquando, ut Chij grauissimo seditionis morbo laborantes, tumultum inter se excitarent. Quidam igitur inter illos homo natura ciuilis & pacis amans, ad amicorum eos qui omnes aduersarios suos ex urbe uolebant eijcere: Nequaquam, inquit: sed cum uictoriam obtinuerimus, relinquamus aliquos, ne procedente tempore non habentes aduersarios, nobis ipsis mutuò bellum inferamus. atque hoc dicto eos persuasit. Hæc enim adferens, benè ac rectè dicere uidebatur.

Ἐστασίασάν ποτε πρὸς ἀλλήλους οἱ Χῖοι ἀνδρειότατα, νοσήσαντες νόσον ταύτην βαρυτάτην· ἀνὴρ οὖν ἐν αὐτοῖς πολιτικὸς τὴν φύσιν, πρὸς τοὺς σπουδάζοντας τῶν ἑταίρων πάντας ἐκβάλλειν τοὺς ἐναντίους· Μηδαμῶς (ἔφη) ἀλλ' ἐπεὶ κεκρατήκαμεν, ὑπολιπώμεθά τινας, ἵνα μὴ τοῦ χρόνου προϊόντος οὐκ ἔχοντες ἀντιπάλους, ἡμῖν αὐτοῖς ἀρχώμεθα πολεμεῖν. καὶ εἰπὼν ἔπεισε· καὶ γὰρ ἔδοξε καλῶς λέγειν, ἐπεὶ οὕτως ἔλεγεν.

† αὐτῷ

De Antagora, conuicijs Arcesilaum proscindente. Cap. XXVI.

Περὶ Ἀνταγόρου Ἀρκεσίλαον λοιδορήσαντος. Κεφ. κϛ.

ARcesilaum Academicum Antagoras poëta probris insectabatur, idq; in foro, temere ad eum accedens. At ille magnificè prorsus, ubi quàm plurimos homines stare uideret, eò adibat, atq; cũ ipsis colloquebatur, ut conuiciator coram pluribus sibijpsi turpitudinem imponeret. Audientes igitur auertebant sese, & insaniæ Antagoram accusabant.

Ἀρκεσίλαον τὸν ἐξ Ἀκαδημίας Ἀνταγόρας ὁ ποιητὴς ἐλοιδορεῖτο προσφθαρεὶς † αὐτὰ, καὶ ταῦτα ἐν τῇ ἀγορᾷ. ὁ δὲ σφόδρα μεγαλοφρόνως, ἔνθα ἑώρα μάλιστα συνεστῶτας πολλοὺς, ἐνταῦθα ἐπορεύετο διαλεγόμενος, ἵνα ὁ λοιδορῶν ἐν πλείοσιν ἀσχημονῇ. οἱ γοῦν ἀκούοντες ἀπεστρέφοντο, καὶ μανίαν ἐπεκάλουν τῷ Ἀνταγόρᾳ.

De Agesilao. Cap. XXVII.

Περὶ Ἀγησιλάου. Κεφ. κζ.

EGo uerò illos potissimùm laude dignos iudico, qui nascentibus malis semper occurrunt, & ea priusquam uirium aliqua sit accessio facta, delent & extinguunt. Agesilaus igitur consuluit, ut indicta causa ad mortis supplicium raperentur, qui noctu sub impressionem Thebanorum coitionem fecissent.

Ἐγὼ δὲ ἐπαινῶ μάλιστα ἐκείνους, ὅσοι τὰ ὑποφυόμενα τῶν κακῶν φθείροντες ἀεὶ, ταῦτα ἐκκόπτουσι, πρὶν ἢ δυνάμεώς τινος ἐπιλαβέσθαι. Ἀγησίλαος οὖν συνεβούλευσεν ἀκρίτως ἀποκτείνειν τοὺς συνιόντας νύκτωρ ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων εἰσβολήν.

De Pythea oratore. Cap. XXVIII.

Περὶ Πυθέου ῥήτορος. Κεφ. κη.

CRiminabatur quidam Pytheã, quòd malus esset. At ille non inficias ibat. Hanc enim illi conscientia necessitatem imponebat. Sed respondebat, se minimo tẽpore omniũ qui remp. Atheniensem administrassent, malũ fuisse: nẽpe in hoc sibi placẽs, ꝗ nõ ꝑpetuò fuisset eiusmodi: putãsq; se nõ iniuriã facere, si nõ cũ pessimis cõnumeraret. Stolidũ hoc sanè Pytheæ. Nõ enim solum qui iniuriã infert, malus est: uerumetiã qui iniuriã inferre in animũ inducit, ut mea fert sententia.

Ὠνείδισέ τις τῷ ῥήτορι Πυθέᾳ, ὅτι κακός ἐστιν· ὁ δὲ οὐκ ἠρνήσατο. τὸ γὰρ συνειδὸς οὐκ ἐπέτρεπεν αὐτῷ· ἀπεκρίνατο δὲ ἐκεῖνος, ἐλάχιστον χρόνον τῶν πεπολιτευμένων Ἀθήνησι γενέσθαι κακός· μέγα φρονῶν δῆλον ὅτι μὴ διὰ τέλους ἦν τοιοῦτος, καὶ ἡγούμενος μὴ ἀδικεῖν, ἐπεὶ μὴ τοῖς πονηροτάτοις προσενεβάλετο. εὔηθες δὲ τοῦτο τοῦ Πυθέου· οὐ γὰρ μόνον ὁ ἀδικήσας κακὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐννοήσας ἀδικῆσαι, παρά γε ἐμοὶ κριτῇ.

Ὅτι Λύσανδρος χρήματα εἰς Σπάρτην ἐκόμισεν. Κεφ. κθ.

Ὅτι Λύσανδρος ἐκόμισεν εἰς Λακεδαίμονα χρήματα, καὶ ἐδίδαξε τοὺς Λακεδαιμονίους παρανομεῖν εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ θεοῦ, τὸ κελεῦον ἄβατον εἶναι χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ τὴν Σπάρτην. τῶν οὖν φρονούντων τινὲς διεκώλυον φρόνημα ἔτι κεκτημένοι Λακωνικὸν, καὶ Λυκούργου, καὶ τοῦ Πυθίου ἄξιον: οἱ δὲ παρέμενοι, διεβλήθησαν: καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν ἀρετὴ, κατὰ μικρὸν ὑπέληξεν.

Πῶς ὁ Ἄννων ἐκθεοῦν ἑαυτὸν ἐβούλετο. Κεφ. λ.

Ἄννων ὁ Καρχηδόνιος ὑπὸ τρυφῆς ἐν τοῖς ἀνθρώπων ὅροις οὐκ ἠξίου διαμένειν, ἀλλ' ἐπενόει φήμας ὑπὲρ ἑαυτοῦ κατασπείρεσθαι κρείττονας, ἢ κατὰ τὴν φύσιν, ἣν περ οὖν ἔλαχεν. ὄρνιθας γὰρ τῶν ᾠδικῶν παμπόλλους πριάμενος ἔτρεφεν ἐν σκότῳ αὐτοὺς, ἐν διδάσκων μάθημα λέγειν, Θεός ἐστιν Ἄννων. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι μίαν φωνὴν ταύτην ἀκούοντες, ἐγκρατεῖς ταύτης ἐγένοντο, ἄλλον ἄλλοσε διαφῆκεν, οἰόμενος διαρρεῦσαι τῶν ὀρνίθων τὸ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μέλος. οἱ δὲ τὸ πτερὸν ἀπολύσαντες ἅπαξ, καὶ ἐλευθερίαν λαβόμενοι, καὶ ἐς ἤθη τὰ σύντροφα αὐτοῖς ἐλθόντες, τὰ οἰκεῖα ᾖδον, καὶ τὰ τῶν ὀρνίθων ἐμουσούργουν, μακρὰ χαίρειν εἰπόντες Ἄννωνι, καὶ μαθήμασι τοῖς ἐν τῇ δουλείᾳ.

Περὶ Πτολεμαίου τρύφωνος ἐπικαλουμένου. Κεφ. λα.

Πτολεμαῖος ὁ Τρύφων, τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐκάλουν ἐκ τοῦ βίου, γυναικὸς ὡραίας ἐντυχεῖν αὐτῷ βουλομένης, ὁ δὲ ἔφη, Ἀπηγόρευσέ μοι ἡ ἀδελφὴ, παρὰ γυναικὸς καλῆς λόγον δέξασθαι. ἡ δὲ ἀτρέστως πάνυ, καὶ ἐμμελῶς, Παρὰ καλοῦ λάβοις ἄρ' εἶπε: καὶ ἐκεῖνος ἀκούσας ἐπῄνεσε.

Περὶ Τιμανδρίδου οὐκ ἐπαινέσαντος πλουτεῖν τὸν υἱόν. Κεφ. λβ.

Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ Τιμανδρίδας ὄνομα ἀποδημήσας, τὸν υἱὸν ἀπέλιπε μελεδωνὸν τῆς οἰκίας. εἶτα ἐπανελθὼν χρόνῳ ὕστερον, καὶ εὑρὼν τὴν οὐσίαν ποιήσαντα, ἧς ἀπέλιπε, πλείω, ἔφη πολλοὺς ἀδικεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ θεούς τε, καὶ οἰκείους, καὶ ξένους. τὰ γὰρ περιττὰ τούτων εἰς ἐκείνους

Quòd Lysander pecunias Lacedęmonem importauerit. Cap. XXIX.

Lysander pecunias Lacedæmonē attulit, & Lacedæmonios in deorum immortalium iussa delinquere fecit, quibus Spartam auro argētoq; inuiam esse mandauerant. Quidam igitur sapiētes uiri adhuc retinentes Laconicam integritatem, & Lycurgo, Pythioq; dignam uitā agentes, sese illi opposuerūt, & reluctati sunt. Alij uerò, qui permiserant, infamiam reportarunt: & quæ à principio uiguerat ipsorum uirtus, paulatim interijt.

Quomodo Annon seipsum uoluerit pro deo uenditare. Cap. XXX.

Annon Carthaginensis præ nimia libidine, noluit intra hominū septa permanere, sed præstantiorem de se famā euulgare statuit, quàm natura, quā sortitus erat, pateretur. Itaq; plurimas aues ad perdiscendas cantiones idoneas coëmit, & in tenebris obscuroq; aluit, solumq; unam cantilenam eas docuit, Annon est deus. Quæ cum hac una duntaxat audita uoce, eam complexæ essent consuetudine, aliam aliò in diuersas plagas dimisit, arbitratus hoc auiū carmē de se uulgatum iri. At illæ semel alis solutæ, libertatemq; adeptæ, & ad consuetum sibi uictum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo uale Annoni, doctrineq;, qua in seruitute fuerant imbutæ, dicto.

De Ptolemęo qui cognominabatur Tryphon. Cap. XXXI.

Ptolemæus † Tryphon (hoc enim cognomen ex uiuendi ratione inuenerat) cum speciosa quædam mulier loqui cum eo cuperet: Prohibuit, inquit, mihi soror, ne sermonē à speciosa fœmina susciperē. at illa intrepidè, ac festiuè respondit: Atqui à specioso, inquiēs, susceperis. Quod cum audiuisset, eam laudauit.

† uoluptuari*

De Timādrida, qui filiū ob acquisitas opes nō laudauit. Cap. XXXII.

Lacedæmonius quidam, nomine Timandridas, cum peregrinationē suscepisset, familię procurationem filio delegauit. Deinde cum reuertisset, & rem multis pluribusq; partibus auctiorem reperiret, quam antè fuisset, multos dixit ab illo deos, & familiares atq; hospites iniurijs affectos. Etenim q̄ in facultatib° supera-

rarent, ea in illos à liberis ciuibus erogari. Verùm dum in uiuis agas, pauperem atq; egenum uideri: at cum uita sis defunctus, opes & diuitias rei familiaris deprehendi, id turpissimum in hominum societate existere.

De Platone & Diogene.
Cap. XXXIII.

Platone de quibusdam disserētē, Diogenes præsens, non attentè animaduertebat. Quamobrem indignatione cōmotus Plato: Quin, inquit, diligenter sermones meos auscultas canis? Qui nihil perturbatus, At ego, inquit, nunquam eò sum reuersus, unde uænij, quod canes solent: obscurè taxans ipsius in Siciliā profectionem. Aiunt Platonē de Diogene solitum dicere, illum esse Socratem insanū & furentem.

†ἐκεῖσε

A quo iura didicerint Aegyptij, & de iudicibus illorum. Cap. XXXIIII.

Aegyptij sua iura à Mercurio profecta esse iactitant. Ita pleriq; de domesticis & proprijs ornamentis gloriari consueuerunt. Iudices autem apud Aegyptios ijdem quōdam fuerūt, qui & sacerdotes. In his princeps erat sententiæ, maximus natu, & in omnes statuendi ius habebat. Eum omnium hominū esse iustissimum & †syncerissimum oportebat, qui circa collum imaginem ex sapphiro gemma confectam gestabat, quæ uocabatur Veritas. Ego uerò iudicem non tam in lapide sculptam aut expressam ueritatē circumferre, quàm in animo menteq; insitā & infixam habere uelim.

† qui minimè parceret cuiquam.

De Laide. Cap. XXXV.

Lais etiam Axine nūcupata est. Quod eius cognomen ingenij sæuitiam redarguebat, quodq; nimium quæstum exigeret, præsertim à peregrinis, eò quòd statim essent discessuri.

Quòd ridiculè faciant, qui propter maiorū uirtutes altum sapiunt.
Cap. XXXVI.

Deridendi mihi uidentur esse, qui ꝓpter parentū maiorumq; facta, cristas tollunt: siquidem Marij patrem ignoramus, quem tamen ipsum ob rerum gestarum magnitudinē suspicimus: item Catonē, Seruilium, Hostiliū, & Romulū.

De statuis & imaginibus. Cap. XXXVII.

κείνους ἀναλίσκεσθαι ὑπὸ τῶν ἐλευθέρων. τὸ γὰρ ζῶντα μὲν φαίνεσθαι πένητα, τελευτήσαντα δὲ καταφωραθῆναι πλούσιον, ἀλλὰ τοῦτο τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν αἴσχιστον.

Περὶ Πλάτωνος καὶ Διογένους.
Κεφ. λγ.

Διελέγετο ὑπέρ τινων ὁ Πλάτων, παρὼν δὲ ὁ Διογένης ὀλίγον αὐτῷ προσεῖχεν. ἠγανάκτησεν οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀρίστωνος, καὶ ἔφη· Ἐπάκουσον τῶν λόγων κύον. καὶ ὃς οὐδὲν διαταραχθείς: Ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) οὐκ ἐπανῆλθον †ἐκεῖθεν ὅθεν ἐπράθην, ὥσπερ οἱ κύνες: αἰνιττόμενος αὐτοῦ τὴν εἰς Σικελίαν ὁδόν. εἰώθει δέ φασιν, ὁ Πλάτων περὶ Διογένους λέγειν, ὅτι μαινόμενος οὗτος Σωκράτης ἐστίν.

Παρὰ τίνος ἔμαθον τὰ νόμιμα οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ περὶ τῶν ἐκείνων δικαστῶν. Κεφ. λδ.

Αἰγύπτιοί φασι παρ' Ἑρμοῦ τὰ νόμιμα ἐκμουσωθῆναι. οὕτω γὰρ καὶ ἕκαστοι τὰ παρ' ἑαυτοῖς σεμνύνειν προῄρηνται. δικασταὶ δὲ τὸ ἀρχαῖον παρ' Αἰγυπτίοις ἱερεῖς ἦσαν: ἦν δὲ τούτων ἄρχων ὁ πρεσβύτατος, καὶ ἐδίκαζεν ἅπαντας. ἔδει δὲ αὐτὸν εἶναι δικαιότατον ἀνθρώπων, καὶ ἀφειδέστατον. εἶχε δὲ καὶ ἄγαλμα περὶ τὸν αὐχένα ἐκ σαπφείρου λίθου, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. ἐγὼ δὲ ἠξίουν μὴ λίθου πεποιημένην, καὶ εἰκασμένην τὴν ἀλήθειαν περιφέρειν τὸν δικαστήν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἔχειν αὐτήν.

Περὶ Λαΐδος. Κεφ. λε.

Ὅτι Λαῒς καὶ Ἀξίνη ἐκαλεῖτο. ἤλεγχε δὲ αὐτῇ τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἤθους ἀγριότητα, καὶ ὅτι πολὺ ἐπράττετο, καὶ ἔτι μᾶλλον παρὰ τῶν ξένων, ἅτε ἀπαλλαττομένων θᾶττον.

Ὅτι γελοῖοι οἱ διὰ τοὺς πατέρας μέγα φρονοῦντες.
Κεφ. λς.

Γελᾶν δὲ ἔξεστιν ἐπὶ τοῖς μέγα φρονοῦσι διὰ τοὺς πατέρας, καὶ τοὺς ἄνω τοῦ γένους, εἴγε Μαρίου μὲν τὸν πατέρα οὐκ ἴσμεν, αὐτὸν δὲ θαυμάζομεν διὰ τὰ ἔργα. καὶ Κάτωνα δὲ, καὶ Σερβίλιον, καὶ Ὁστίλιον, καὶ Ῥωμύλον.

Περὶ ἀγαλμάτων, καὶ εἰκόνων.
Κεφ. λζ.

φιλῶ

Statuas

Φιλῶ δὲ μηδὲ τὰ ἀγάλματα ὅσα ἡμῖν ἡ πλαστικὴ δείκνυσι, μηδὲ τὰς εἰκόνας ἀργῶς ὁρᾶν. ἔστι γάρ τι ταῖς χειρουργίαις σοφὸν, καὶ ἐν τούτοις. καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα δύναιτο ἄν τις καταγνῶναι ἔχοντα ταύτῃ, ἐν δὲ τοῖς καὶ ἐκεῖνο· τῶν μουσῶν οὐδεὶς οὐδέποτε, οὔτε γραφικὸς ἀνὴρ, οὔτε πλαστικὸς, οἷός τε ἐγένετο ψευδίστατα, καὶ κίβδηλα, καὶ ἀλλότρια τῶν Διὸς θυγατέρων τὰ εἴδη παραστῆσαι ἡμῖν. ἢ τίς οὕτως νεανικῶς ἐμάνη δημιουργὸς, ὥστε ὡπλισμένας ἡμῖν ἐργάσασθαι; ὁμολογεῖ δὲ τοῦτο, ὅτι δεῖ τὸν ἐν μούσαις βίον εἰρηνικόν τε ἅμα, καὶ πρᾶον εἶναι, καὶ ἄξιον ἐκείνων.

Περὶ Ἐπαμινώνδου, καὶ Πελοπίδου.
Κεφ. λη.

Ἐπαμινώνδου τοῦ Θηβαίου πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα καλὰ οἶδα, ἐν δὴ τοῖς καὶ τόδε· ἔλεγε πρὸς Πελοπίδαν, μὴ πρότερον ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἀγορᾶς ἡμέρᾳ, πρὶν ἢ φίλον τοῖς ἀρχαίοις τινὰ προσποιῆσαι νεώτερον.

Πῶς ὁ Ἀνταλκίδας ἤλεγξε δῶρον μύρῳ βεβαμμένον αὐτῷ πεμφθέν.
Κεφ. λθ.

Ὁ Περσῶν βασιλεὺς, βούλομαι γάρ τι ὑμῖν καὶ φαιδρὸν εἰπεῖν, στέφανον εἰς μύρον βάψας, διεπέπλεκτο δὲ ῥόδων ὁ στέφανος, ἔπεμψεν Ἀνταλκίδᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ εἰρήνης πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, Δέχομαι μὲν (ἔφη) τὸ δῶρον, καὶ ἐπαινῶ τὴν φιλοφροσύνην, ἀπώλεσας δὲ τὴν ὀσμὴν τῶν ῥόδων, καὶ τὴν τῆς φύσεως εὐωδίαν διὰ τὴν ἐκ τῆς τέχνης κιβδηλίαν.

Περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίων τυράννου ὠμότητος. Κεφ. μ.

Ἀλέξανδρος ὁ Φεραίων τύραννος ἐν τοῖς μάλιστα ἔδοξεν ὠμότατος εἶναι. Θεοδώρου δὲ τοῦ τῆς τραγῳδίας ποιητοῦ ὑποκρινομένου τὴν Ἀερόπην σφόδρα ἐμπαθῶς, ὅδε εἰς δάκρυα ἐξέπεσεν· εἶτα ἐξανέστη τοῦ θεάτρου. ἀπολογούμενος δὲ ἔλεγε πρὸς Θεοδώρῳ, ὡς οὐ καταφρονήσας οὐδὲ ἀτιμάσας αὐτὸν ᾤχετο, ἀλλ᾽ αἰδούμενος, εἰ τὰ μὲν ὑποκριτοῦ πάθη οἷός τε ἦν ἐλεεῖν, τὰ δὲ τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν οὐχί.

Περὶ Ἀπολλοδώρου μανίας διὰ τὸν οἶνον. Κεφ. μα.

Ὁ Ἀπολλόδωρος πλεῖστον ἀνθρώπων πίνων οἶνον, οὐκ ἀπεκρύπτετο τὸ ἑαυτοῦ κακόν,

Statuas & imagines, quas fictorũ nobis ars exhibet, non oscitanter aut obiter spectare soleo. Nam in his etiam ars manuaria, iudicium aliquod sapientiãq; adhibet. atq; id sic se habere, cùm ex multis alijs conijci potest, tum ex eo potissimum, quòd nemo pictorum seu plastarũ ausus est unquam Musis filiabus Iouis falsas, adulterinas atq; alienas species affingere: neq; quisquam opificũ tam est expers rationis, qui eas cum armis fabricet. Et illud argumento est, eam uitã quæ Musis tribuitur, placatam, facilem, dignamq; ipsis esse oportere.

De Epaminonda & Pelopida.
Cap. XXXVIII.

Inter alia Epaminondę pulchrè dicta factaq;, quæ quidem plurima sunt, etiam hoc numeratur. Dicebat ad Pelopidam, non prius discedere se è foro quotidie, q̃ nouũ aliquẽ amicũ ad ueteres adiecisset.

Quomodo Antalcidas mun⁹ sibi missum & unguento tinctum reprehenderit. Cap. XXXIX.

Persarũ rex (dicam enim etiam iucundum uobis aliquid) coronam ex rosis consertam intinxit unguento, misitq; Antalcidæ, de pace legationem obeunti. At ille: Suscipio quidem, inquit, donum, atq; animi promptitudinẽ laudo: sed rosarum odorem, naturæq; fragrantiã, artis adulteratione perdidisti.

De Alexandri Phereorũ tyranni crudelitate. Cap. XL.

Alexander Pheræorũ tyrannus, maximè truculentus sæuusq; esse uidebatur. Theodoro uerò tragico poëta, cũ acri animorum affectu & commiseratione Aeropen agente, lachrymas profudit, surgensq; de theatro recessit. Verùm purgans & excusans se apud Theodorũ, affirmauit se non idcirco abijsse, quòd illum aut aspernari, aut contumelia afficere uoluisset: sed quod puduisset ipsum histrionis incommodis & affectionibus misericordem uideri, suis uerò ciuibus & subditis non item.

De Apollodori ex uino insania.
Cap. XLI.

Apollodorus cum largissimè omniũ uinũ hauriret, non occultabat id ui

tij, neq; celare conabatur ebrietatem, & eius mala: sed incensus & inflammatus à uino, multò †truculentior euadebat, præter naturam, corporis etiam inclinationem adiungens.

†ad cædes procliuior

Xenocratis sententia. Cap. XLII.

XEnocrates familiaris Platonis, dicere solebat, nihil interesse pedés ne an oculos in aliena domo defigeres. Eodē enim modo peccare tā eū qui oculos in loca, quà nō conuenit, uerteret: q̄ eum qui quò non licitum est, uestigia inferret.

De Ptolemæo & Berenice. Cap. XLIII.

PTolemęus cum ad tesseras sederet, & alea luderet, assistens quidā condemnatorum ipsi nomina recitabat, & crimina in eos collata referebat, ut ille, quínam mortis supplicium cōmeruissent, decerneret. Berenice uerò uxor eius accepto libello è pueri manibus, non permisit ut ad finem usq; legerentur: dicens, non sic obiter aduertendum animum esse, cum de hominis salute queritur, sed altiùs cogitandum, & relinquēda ludicra. Non enim similem esse casum tesserarū, & corporū. His auditis delectatum Ptolemæū ferunt, neq; postea unquàm inter ludendum de capitalibus causis audiuisse.

† ἀναγνωσθῆναι

* Ἔοικε (φήσασα) πάνυ σφόδρα προσέχοντα

Laconica lex de auaritia. Cap. XLIIII.

LAcedæmonius quidam adolescens, cum uilissimo precio fundum emisset, ad magistratum accersitus est, & mulcta affectus. ratio uerò, quamobrem iudicaretur supplicio dignus, illa fuit: quòd cum iuuenis esset, nimium lucro inhiasset. Fuit autem apud Lacedęmonios mos laudatissimus, non solum aduersus hostē in acie, uerùm etiam contra auaritiam & argentum pugnare.

De quibusdam claris mulieribus. Cap. XLV.

MVlieres laude uehimus, ex Græcis Penelopen, Alcestin, & Protesilai. Ex Romanis uerò, Corneliam, Porciā, & Cestiliam. Possem quidem plures recensere, sed nolo, cum Græcas paucas retulerim, Romanarū nominibus glorians immorari, ne quis arbitretur me mihimet ipsi propter patriā blandiri & gratificari.

De Magnetum acie contra Ephesios. Cap. XLVI.

Magne-

κὸν, οὐδὲ ἐπειρᾶτο περιαμπέχειν τὴν μέθην, καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς κακά: ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ οἴνου ὑπαναφλεγόμενος, καὶ ὑπεξαπτόμενος ἐγίνετο φονικώτερος, πρὸς τῇ φύσει, καὶ τὸ σῶμα ἔχων ἐνδόσιμον.

Ξενοκράτους γνώμη. Κεφ. μβ.

ΞΕνοκράτης ὁ Πλάτωνος ἑταῖρος ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν, ἢ τοὺς πόδας, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν τιθέναι. ἐν ταυτῷ γὰρ ἁμαρτάνειν, τόν τε εἰς ἃ μὴ δεῖ χωρία βλέποντα, καὶ εἰς οὓς μὴ δεῖ τόπους παριόντα.

Περὶ Πτολεμαίου καὶ Βερενίκης. Κεφ. μγ.

ΟΜὲν Πτολεμαῖος φασὶ, καθῆστο ἐπὶ κύβοις, καὶ ἐπεττεύων διετέλει. εἶτά τις αὐτῷ παρεστὼς ἀνεγίνωσκε τῶν κατεγνωσμένων τὰ ὀνόματα, καὶ τὰς καταδίκας αὐτῶν προσεπέλεγεν, ἵνα ἐκεῖνος προσσημήνηται τοὺς ἀξίους θανάτου. Βερενίκη δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ λαβοῦσα τὸ βιβλίον παρὰ τοῦ παιδὸς, εἶτα οὐκ εἴασε †διαγνωσθῆναι τὸ πᾶν: *οὐκέτι φήσασα πάνυ σφόδρα προσέχοντι τὴν διάνοιαν, ὑπὲρ ἀνθρώπου ψυχῆς διαλογίζεσθαι, καὶ μὴ πρὸς παιδιὰν γινόμενον. οὐ γὰρ ὁμοίαν εἶναι τὴν πτῶσιν τὴν τῶν κύβων, καὶ τὴν τῶν σωμάτων. πρὸς ταῦτα ὁ Πτολεμαῖος ἥσθη, καὶ οὐδέποτε κυβεύων μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ἀνθρώπου κρίσεως ἤκουσεν.

Λακωνικὸς νόμος περὶ φιλαργυρίας. Κεφ. μδ.

ΛΑκωνικὸν μειράκιον ἐπρίατο χωρίον ὑπερευώνως, εἶτα ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἤχθη, καὶ ἐζημιώθη. τὸ δὲ αἴτιον τῆς καταδίκης ἐκεῖνο ἦν, ἐπεὶ νέος ὢν τοῦ κερδαίνειν ἐν τοῖς ὀξύτατα ἤρα. ἦν δὲ Λακεδαιμονίων ἐν τοῖς μάλιστα ἀνδρικὸν καὶ τοῦτο, μὴ πρὸς μόνους πολεμίους παρατετάχθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀργύριον.

Περὶ τινῶν γυναικῶν ἐπαίνου ἀξίων. Κεφ. με.

ΓΥναῖκας τῶν Ἑλλήνων ἐπαινοῦμεν, Πηνελόπην, Ἄλκηστιν, καὶ τὴν Πρωτεσιλάου: Ῥωμαίων, Κορνηλίαν, καὶ Πορκίαν, καὶ Κεσιλίαν. ἐδυνάμην δὲ εἰπεῖν καὶ ἄλλας, ἀλλ' οὐ βούλομαι τῶν μὲν Ἑλλήνων εἰπεῖν ὀλίγας, ἐπικλύσαι δὲ τοῖς τῶν Ῥωμαίων ὀνόμασιν, ὡς ἂν μή μέ τις δοκοίη χαρίζεσθαι ἐμαυτῷ διὰ τὴν πατρίδα.

Περὶ Μαγνήτων παρατάξεως κατὰ τῶν Ἐφεσίων. Κεφ. μς.

οἱ

Οἱ Μαιάνδρῳ προσοικοῦντες Μάγνητες Ἐφεσίοις πολεμοῦντες, ἕκαστος τῶν ἱππέων ἦγεν αὐτῷ συστρατιώτην, θηρατὴν κύνα, καὶ ἀκοντιστὴν οἰκέτην. ἡνίκα δὲ ἔδει συμμῖξαι, ἐνταῦθα οἱ μὲν κύνες προπηδῶντες ἐτάραττον τὴν παρεμβολὴν, φοβεροί τε, καὶ ἄγριοι, καὶ ἐντυχεῖν ἀμείλικτοι ὄντες: οἱ δὲ οἰκέται προπηδῶντες τῶν δεσποτῶν, ἠκόντιζον. ἦν δὲ ἄρα ὑπὸ τῇ φθανούσῃ διὰ τοὺς κύνας ἀταξίᾳ καὶ τὰ παρὰ τῶν οἰκετῶν δρώμενα ἐνεργῆ, εἶτα ἐκ τρίτου ἐπῄεσαν αὐτοί.

Περὶ Ζεύξιδος Ἑλένης εἰκόνος, καὶ Νικοστράτου ζωγράφου. Κεφ. μζ.

Ζεῦξις ὁ Ἡρακλεώτης ἔγραψε τὴν Ἑλένην. Νικόστρατος οὖν ὁ ζωγράφος ἐξεπλήττετο τὴν εἰκόνα, καὶ τεθηπὼς τὸ γράμμα δῆλος ἦν. ἤρετο οὖν τις αὐτὸν προσελθὼν, τί δὴ παθὼν οὕτω θαυμάζει τὴν τέχνην. ὁ δὲ, οὐκ ἄν με ἠρώτησας (εἶπεν) εἰ τοὺς ἐμοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκέκτησο. ἐγὼ δ' ἂν φαίην τοῦτο, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων, ἀλλ' εἴ τις ἔχει πεπαιδευμένα ὦτα, ὥσπερ οὖν οἱ χειρουργοὶ τεχνικὰ ὄμματα.

Τίνας ὁ Ἀλέξανδρος ὑπώπτευεν. Κεφ. μη.

Ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Πτολεμαίου τὸ δεξιὸν ὑφωρᾶτο, Ἀρρίου δὲ ἐδεδίει τὸ ἄτακτον, τό γε μὴν νεωτεροποιὸν Πύθωνος.

Διὰ τί ὁ Φίλιππος τοὺς τῶν δοκιμωτάτων υἱοὺς περὶ τὴν ἑαυτοῦ θεραπείαν εἶχεν. Κεφ. μθ.

Ὅτι Φίλιππος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ δοκιμωτάτων τοὺς υἱεῖς παραλαμβάνων, περὶ τὴν ἑαυτοῦ θεραπείαν εἶχεν: οὔτι που (φασὶν) ἐνυβρίζων αὐτοῖς, οὐδὲ διευτελίζων: ἀλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων, καρτερικοὺς αὐτοὺς ἐκπονῶν, καὶ ἑτοίμους πρὸς τὸ τὰ δέοντα πράττειν ἀποφαίνων. πρὸς δὲ τοὺς τρυφῶντας αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ ἐπιταττόμενα ῥᾳθύμως ἔχοντας, διέκειτό φασι πολεμίως. Ἀφθόνητον γοῦν ἐμαστίγωσεν, ὅτι τὴν τάξιν ἐκλιπὼν ἐξετράπετο τῆς ὁδοῦ διψήσας, καὶ παρῆλθεν εἰς πανδοκέως. καὶ Ἀρχέδαμον ἀπέκτεινεν, ὅτι προστάξαντος αὐτοῦ ἐν τοῖς ὅπλοις συνέχειν ἑαυτὸν, ὁ δὲ ὑπελύσατο. ἤλπισε γὰρ διὰ τῆς κολακείας, καὶ ὑποδρομῆς χειρώσασθαι τὸν βασιλέα, ἅτε ἀνὴρ ἥττων τοῦ κερδαίνειν ὤν.

Magnetes accolæ Mæandri cum bellum Ephesijs inferrẽt, ſinguli equites cõmilitonem ſecum adduxerunt, canem uenatorium, & ſeruum iaculatorẽ. Quum uerò iam in manus & in conſpectum uentum eſſet, proruẽtes canes aciẽ hoſtium terrore & ſæuitia, & implacabili impetu perturbabant. Serui uerò ante dominos proſiliẽtes, iaculabantur. Atq; poſt canum ferociam quæ diſpulerat ordinem, ſerui quoq; non obſcurum hoſtibus detrimentum inferebant. Tertiò demum ipſi hoſtem aggrediebantur.

Παρεμβολὴ ἡ τῶν ὁμοίων παράθεσις, οἷον ὁπλιτῶν παρ' ὁπλίτας: παρένταξις δὲ ἡ τῶν ἀνομοίων, οἷον ὁπλιτῶν παρὰ ψιλούς.

De Zeuxidis imagine Helenæ, & Nicoſtrato pictore. Cap. XLVII.

Zeuxis Heracleota cum Helenã pinxiſſet, Nicoſtratus pictor ſtupefactus, imaginem intuebatur, ſic ut manifeſtum eſſet eum picturam admirari. Accedẽs itaq; quidam rogabat, Quidnam tantùm artem admiraretur? At ille: Non, inquit, id me rogares, ſi meos oculos haberes. Ego uerò idem de oratione dixerim, niſi quis eruditas habeat aures, ſicut opifices, oculos artis peritos, (minus utcunq; artificioſam mirabitur.)

Quos Alexander ſuſpectos habuerit. Cap. XLVIII.

Alexander Ptolemæi dexteritatẽ habebat ſuſpectam, Arrij uerò turbulentiam, & Pythonis nouarum rerum ſtudium timebat.

Quare Philippus clariſsimorũ hominum filios ſibi miniſtrare uoluerit. Cap. XLIX.

Philippus, clariſsimorum in Macedonia hominũ liberis aſſumptis, ſui curam miniſteriumq; ipſis impoſuit: nõ per iniuriam aut contemptum, ſed ut patientes eos laborum, & ad ea quæ fieri opus eſſet peragenda promptos atq; paratos redderet. Etenim q ex ipſis uel luxui ſtuderent, uel ſegniter pigreq; iuſſa facerẽt, his infeſtiſsimus fuiſſe dicitur. Aphthonetũ igitur flagris cecidit, quòd cum ſitiuiſſet, acie deſerta, digreſſus ab itinere, ad publicum hoſpitium diuertiſſet. Archedamũ uerò morte mulctauit, quòd cum eum perſeuerare cum armis iuſſerat, ille depoſuiſſet. Exiſtimabat enim ſe blanditijs & aſſentatione nullo negotio regẽ ſibi placaturum eſſe, quippe lucro nimium deditus.

FINIS.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙ-
ΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

AELIANI DE MILITARIBVS ORDINI-
BVS INSTITVENDIS MORE GRAECORVM LIBER A FRANCI-
sco Robortello Vtinensi in Latinum sermonem uersus,& ab
eodem picturis quàmplurimis illustratus.

ILLVSTRI AC NOBILISSIMO VIRO MARIO SA-
uorniano Foroiuliensi Patritio Veneto, Bellogradensium, &
Osopensium Comiti amplissimo, Franciscus Ro-
bortellus Vtinensis S. D.

Hanc dedicationem Fran. Robortellus Græco Aeliani libro de ordinibus militarib⁹ præmiserat.

ANtequàm Patauium irem, æstiuo hoc tempore pomeridianas horas, dum se calor frangeret, omnes consumpsi in Aeliani libello hoc legendo, emendando, atq; figuris additis, quibus omnia exprimerentur, illustrando. quod percommodè accidit, cum enim præter illum meum manuscriptum, quem iam diu habebam, hîc quoq; in bibliotheca Diui Marci duo alia essem nactus satis uetusta exẽplaria, quàmprimum simul collatis omnibus, & meo iudicio selectis, si qua uarietas erat, lectionibus, ut ederentur curaui: ægrè enim ferebam homines elegantes, ac doctos, qui militandi artem discere cupiunt, qua olim Græci, Asiæq; totius populi usi fuerũt, tàm diu carere politissimo hoc Aeliani libello, in quo omnia illius artis uocabula explicantur: omnis ratio instruendarum copiarum, tùm pedestrium, tùm equestriũ demonstratur: omnes præceptiones ad imperandum militibus, dum in acie collocati sunt aptæ tradũtur. Sed si uti sese habebat descriptus in uetustis exẽplaribus fuisset à me editus, non putabam me satis eorum gratiam posse promereri. Dedi igitur operam, ut meo ingenio multas figurationes, & distributiones suis locis collocarem, quę uel nolentes ad legendum inuitare, ac trahere possunt, quòd statim intueantur, qualia sint illa, quæ ab Aeliano traduntur: est enim omne scriptorum genus, quod descriptionibus, & figurationibus artem aliquam egentem tradit, per se difficile, & obscurum, si descriptiones non apponantur: Poterit igitur uideri libellus hic ueluti quibusdam meis commentarijs illustratus. Tibi uerò præstantissime Mari, qui artis militandi ueterum tùm Græcorum, tùm Romanorum peritissimus es, Græcasq; literas optimè calles, totum hoc meum opus debebatur: tu enim, qui nosti quantam utilitatem nostratibus hominibus afferre possit, efficere poteris, ut commendatissimus ac expectatissimus omnibus sit. quis enim, si à te audierit laudari, ipsum non plurimi faciet? cum sciat tibi uni, quæ ad hanc artem bellicam spectant, ex ueterum scriptis eruta magis esse cognita, quàm unicuiq; suum nomen. Sæpe quidem tu me audisti dicentem, quod apud omnes quotidie, & libenter, & uerè prædicare soleo, unum te illum esse, qui ex lectione historicorum uberrimum fructum ceperis: nec frustra, sicuti multi, legeris. Ac sanè dignissimum hoc erat Sauornianæ familiæ nobilitate, dignissimum fortissimo uiro patre tuo Hieronymo, qui periculosis temporibus, dum illud durum, & asperrimis odijs concitatum aduersus rempub. Venetam à summis regibus

Vtilitas & argumentũ huius libri.

Dedicatio.

& principibus bellum gereretur, tàm præclaram patriæ operam nauauit ſuam, ut & reipub. Venetæ, & ſuis ſemper cariſsimus uixerit, magnamq́ꝫ nominis ſui laudem ſit conſecutus, quæ nunquàm eſt interitura. digniſsimum uerò teipſo, & conſentaneum uirtuti tuæ, ut ea artis cognitione excelleres, quæ omniũ præſtantiſsima & utiliſsima cenſetur. Cum enim ita comparatum ſit, ut naturali quodam odio ſemper reges aduerſus reges, & hi rurſus aduerſus Reſpub. & hæ quoq́ꝫ inter ſe bellum ſuſcipiãt: neq́ꝫ perpetuo ocio frui poſsint, ſed nouos ſemper tumultus cieant, aut imperandi cupiditate adducti, aut ueteris alicuius iniuriæ ulciſcendæ gratia: etſi aliquando iuſta eſt cauſa belli gerendi, illa planè, quã demonſtrat Ariſtoteles libro Politicorum primo: Si quando iĳ, quos natura eo ingenio effinxit, ut ſeruire potius debeant, quàm imperare, ſuæ conditionis obliti aduerſus præſtantiores, quos ad imperandum aptos natura eadem procreauit, inſurgant: patet arte hac militandi nihil eſſe utilius. Et quamuis noſtra hac ætate omnes omnium rerum conficiendarum uigeant artes, in primisq́ꝫ bellica diſciplina ita floreat, ut non admodum ueterum bellandi rationem aliquis requirat, iucundiſsimum tamen eſt noſtratia cum uetuſtis conferre: & utiliſsimũ, cum ad illorum normam omnia fueris dimenſus, uidere an aliquid apud illos ſit, quo noſtri adhuc non fuerint uſi propter ignorationem diſciplinæ illius, atque ea ratione noſtram artem tùm corrigendo meliorem, tùm addendo perfectiorem reddere: cum pręſertim nullus tàm exercitatus eſſe poſsit, cui omnia ſine monitore uenire in mentem poſsint: eaq́ꝫ in primis de cauſa ex lectione antiquorum hæc paretur utilitas, ut quæ ab eius ætatis fortiſsimis uiris excogitata, ac geſta fuerunt aut ad hoſtem fallendum, & in inſidias deducendum, aut ad ſuos liberandos, aut ad urbes expugnandas, aut milites deligendos, & aciem inſtruendam nobis propoſita ad imitandum ſint. Hæc à me neceſſe fuit ut dicerentur aduerſus nonnullos, qui ſpreta omni antiquorum diſciplina ſatis ſe ſuo ingenio fultos putant ad omnia quàmlibet maxima negocia belli ſuſtinenda: ſed nimirum non tam hos refellendos, quàm contemnendos puto. Nec tu id ignoras, qui ſcis, quàm multis inſtructa debeat eſſe rebus militaris ſcientia: quas ſi enumerare uelim, uereor, ne longior ſim: ſicut igitur eorum nó probo ſententiam, qui in Duce exercitus nimis multarum rerum cognitionem requirunt, ſic eos non ſequor, qui omnis prorſus diſciplinæ, quæ literis contineatur, rudem imperatorem eſſe oportere affirmant: ſatisq́ꝫ eſſe, ſi & corpus laboribus obdurauerit, & in acie ſtare didicerit, atq́ꝫ, ſicuti uiros decet animoſos, ſeſe morti acriter obtulerit. nam ſi hæc uera ſunt, quorſum ſpectabant libri à fortiſsimo rege Pyrrho, & à Cinea eius familiari ſcripti: fuerit ſanè inanis omnis illorum diſciplina. Quid? quòd C. Marius non miles modò, ſed & diſcipulus fuiſſe dicitur P. Africani: Pompeius etiam nónne extrema pueritia miles eſſe cœpit ſummi Imperatoris, à quo poſtea Magnus eſt appellatus? Atqui dicant illi fortaſſe, requirere ſe hunc diſcendi modũ, qui ſine literis, conſuetudine tantùm quadam conſtat. Eſto ut lubet: nam ſi literis mandata non eſt diſciplina, rectè poteſt aliquis magiſtro uti uiro aliquo eximio, ad cuius uocem & imitationem ſeipſum effingat, & inſtituat. Si deſcripta eſt, poteſt ex libro deſumi, & nihilò minus etiam à uiuente aliquo mortalium, ad cuius imitationem & normam ſe aliquis exerceat, diſci, quamuis ille non doceat. Quis enim credat, aut Syllam Pompeio, aut Fabium Maximum Catoni, aut P. Africanum Mario præceptiones dediſſe, ſicuti ſolent, qui artem aliquam profitentur? Spectantes illi diſcebant, & obſeruantes, quæ à prudentiſsimis Imperatoribus fiebant. Atque hęc erat illorum omnis diſciplina. Iam uerò ſi ars illa propter uetuſtatem deſierit eſſe in uſu, & nouum quoddam genus militandi fuerit inuentum: quid uetat, quo minus antiquorũ illam artem, quæ literarum monimentis ſeruatur, diſcamus, & cum noſtra hac conferamus, ſeligentes ea, quæ nobis conducere poſſe exiſtimabimus? Hiſtrio-

Belli cauſa iuſta.

Diſciplinã militarem noſtri temporis, è libris ueterum & corrigi & perfici poſſe.

num & saltatorum olim ars non erat literis tradita, instituebantur igitur à chorodidascalis (sic enim eos Athenienses uocabant:) sed fac non esse chorodidascalos, ipsimet intuentes actores, & saltatores, ac obseruantes singulas corporis motiones pro rerum natura, seipsos ea ratione instituebant. Iam uerò literis est postea tradita, & chorodidascali etiam erant, qui se docere eam artem profitebantur, commodius igitur disci poterat: sed fac fuisse immutatam saltandi rationem illam ueterum: legendi omninò illorum libri, ut ea, quæ olim in usu fuit disciplina, cum ea, quæ apud nos uiget, conferri possit. Atq;, ut, quod initio propositum erat, concludam, non debet alienus esse à literis, & disciplinis nonnullis, quæ Romanorum, & Græcorum scriptis continentur, qui rem militarem discere uult: nec tamen uelim, ut qui hanc militandi artem profitetur, iureconsultorum formulas ediscat, aut dialecticorum ceratinas, & griphos, disiuncta enim hæc sunt: at Mathematicorum disciplina aliqua ex parte: at Architectorum scientia, quæ iisdem fundamentis nititur: at historiarum narratio, præsertim quæ rem bellicam, & castrensem attingũt: multaq; eiusmodi planè necessaria, & maximè coniuncta cum rei militaris scientia. Verùm tu hæc optime nosti, imò nullus melius te nouit, qui hæc tùm ueteres authores legens, tum multo usu in castris uersans didicisti. Vale. Venetijs, Idibus Iulij. M D LII.

Conclusio.

Quænam literis prodita ad rem militarẽ conducant.

NOBILIS-

Dedicatio præmissa à Robortello interpretationi suæ.

NOBILISSIMO, MAGNANIMOQVE VIRO ANTONIO SERGIO POLAE EQVITVM DVCTORI FORtissimo apud Insubrum Præsidem, Franciscus Robortellus Vtinensis S. D.

PVto me tibi non parum admirationis allaturum, si ego nunc me eum esse profiterer, qui cum nõ modò nunquã militauerim, sed ne castra quidem uiderim, de castrensi, ac militari disciplina aliquid scribere auderem ad te præstantissimum, ac fortissimum uirum, qui tàm multos annos insignium uirorum cõmilito fuisti, & rem bellicam tàm strenuè, ac scienter administrasti, nuncq; dum periculosum, & durissimum bellum geritur, administras auspicijs clarissimi, ac fortissimi Insubrum Præsidis: atq; ita administras, ut cum omnium consiliorum illius particeps sis, plurimum etiam tibi ob singularem prudentiam, & uirtutem bellicam tùm in decernendo, tùm in exequendo tribuat. Sed cum non præceptiones quidem ullas tanquàm peritus artis bellicæ tradiderim, uerùm Aeliani librum de ratione instruendæ aciei tùm pedestris, tùm equestris more Macedonum, ac Græcorum omnium, qui olim rei militaris uirtute, & scientia tantum laudis sibi peperêre, quem ad Adrianum Augustum misit, ego nunc primum Græcè, sicuti fuit ab illo conscriptus (latuit enim ad hanc usq; ætatem) legendum sub tuo nomine omnibus proponere uoluerim, eundẽ rursus Latinum factum ad te afferam, multis figuris meo ingenio excogitatis, & ad ea, quæ ab authore traduntur, accommodatis auctum, & illustratum, ni fallor, quàm maximè fieri potuit: non alienum, opinor, putabis à meo instituto. Illud enim, quod meum proprium est iamdiu oneris suscepi, ut libros antiquorũ, qui de disciplina aliqua præceptiones dederunt utili ad societatem hominum aut ornandam, aut tuendam, meo labore si possim, aut quatenus possim, nitidiores reddam, & illustriores, quò facilius ab omnibus intelligi possint, & cómodis hominum inseruire. Nec uerò est, quòd mireris me ad te potissimum libellũ hunc mittere uoluisse, iam enim multos annos familiæ tuæ nobilissimæ deditissimus fui, ad cuius clientelam mihi aditũ patefecit primùm nobilissimus, idéq; uirtutum omnium amator, & fautor summus Priamus frater tuus, qui utinã uiueret. nam sicuti tu plurima foris bella gerendo ornamenta quæsisti, sic ille domi magnum familiæ uestræ splendorem intulisset, & si septingentos iam totos annos plurimi in ea extiterunt uiri summi, ac fortes, qui omni genere laudis abundarunt. Nam quis ignorat Nasinuerram illum, qui ob suam singularem uirtutem, & plurima in remp. merita Senator à Venetis factus, atq; ita factus, ut perspicuum, ac maximum extaret apud posteros uniuersæ Venetorum reipub. testimonium illius fortitudinis, ac uirtutis: cui rei ego tantum tribuo, ut nihil ad laudem putem posse esse insignius. Cum enim iniquitate temporum cótigisset, ut maiores tui, qui in media Istrorum regione, ad extremos Italiæ terminos, diu magna cum nominis sui celebritate multorum oppidorum ditionem obtinuerant, principesq; optimi semper fuerãt habiti, inde decederent, in mediũ ueluti sinum à repub. hac insigni Venetorum peramanter recepti sunt, ut in Taruisina nobilissima urbe domicilium haberent & opibus refertum, & nobilitate splendens, & imaginibus auorum ornatissimum: ubi cum diu uixissent, & unà cum hæreditate ad suos laudem familiæ uestræ deinceps multò semper auctiorem, ac cumulatiorem transmisissent, & fato nescio quo omnia ad unũ essent redacta, opes, clientelæ, gloria, splendorq; omnis in Baptistam patrẽ tuum equitẽ splendidissimum esset deriuatus, tàm præclarè omnia familiæ suæ ornamenta unus sustinuit, ut omnibus fuerit, & suis, & externis hominibus carus. Ecce autẽ repentè

pentè familiæ uestræ gloria latius diffusa est. nam ex nobilissimo, ac fortissimo equite, atq; illustri, lectissimaq; fœmina Petra Vincislai Purliliarum Comitis sorore sex fratres estis prognati. cuius uiri summa uirtus quotiescũq; mihi in mentem uenit, ingemisco, quòd tàm citò nobis fuerit ereptus. Memini ego illũ, nam uidi sæpe, & audiui maximis de rebus cum grauissimis uiris disputantem, non tam ob singularem doctrinam, quàm propter naturæ eximium quoddam specimen, & grauitatem, atq; authoritatem summam, quæ non in longa oratione, sed breui: sed quid breuem dixi? at in nutu mehercle uno ipsius residebat planè maxima, ex honestè anteactæ uitæ fundamentis enata: memini, inquam, illum omnibus fuisse admirationi. Quid? cum Carolus v. Augustus sapientissimus Imperator, & sagacissimus hominum æstimator è Pannonia rediens à Turcico bello per Foroiulij agrum iter faceret, nónne illum multos dies in itinere comitẽ habere uoluit? ac multis de rebus colloqui? Apud illũ igitur cum diuertisset, perbenignè ac liberaliter exceptus fuit, & discedens quidem Cęsar multa sui erga illum amoris signa dedit, ut facilè unusquisq; perspicere posset, quantũ illius prudentiæ, & bonitati tribueret. Tu uerò, Antoni præstantissime, ex tali sanguine procreatus, quid mirum, si humanitate, prudentia, fortitudine, & omni uirtutũ genere omnes æquales tuos anteis? Verùm de his in præsentia satis. Nunc audi reliqua. Aelianus hic cum Adriano Augusto Romæ diu uixit, charissimusq; illi fuit ob singularem bonitatem, & doctrinam. Habebat ea ætas etiam Frontinum uirum clarissimum, & consularẽ, quo cum sæpe hic noster de militari Græcorum disciplina sermonem habuit, in ocio præsertim, si quando cum Augusto, aut Antium, aut Formias, aut aliquò exirent in proxima urbi loca, animi relaxandi, ut fit, causa. Nec miror Aeliani disputatione tùm Frontinum uirum doctissimum, tùm Adrianum ipsum uehementer oblectari solitos: cum enim castrensis omnis, & militaris ratio mathematicorum sciẽtia egeat, potuit ille, cum eam optimè calleret, omnia aptè, & distinctè describere, quæ ad hanc disciplinam pertinent. Quantum igitur Aeliano sit tribuendum, tùm quòd Adriani florentissimi Imperatoris ætate uixerit, & ad eum libellum hunc scripsit, tùm quod Frontino uiro insigni, qui & ipse nobis librum de uafritie militari scriptũ reliquit, familiarissimè fuerit usus, facilè iudicare potes. Adde quòd ordine mirifico omnia exposuit à primis huius disciplinæ elementis ordiens. sic enim planè natura comparatum est, ut omnia, quæ maxima sunt, & acerrimè aliquid conficiunt, leuioribus quibusdam principijs prætexantur. quod uerum esse in fulmine, in tonitru, in amnium excursu, & exundatione cognosci potest. singula enim horum ex remissioribus orta principijs, paulatim aucta & confecta, acerrima sese ostendunt. Quis crederet ex bene instructa, nó acie quidem una, nam id permagnum est, sed ordine uno, subinde & altero, aptaq; peditum serie, & equitum dispositione compagem firmissimam phalangis totius fieri, unde postmodum profligatio hostium, & cædes consequatur, ac dulcissimum illud, ac fructuosissimum uictoriæ nomen. Hanc igitur disciplinam totam explicat Aelianus, demonstratq; quo artificio olim à Macedonibus, Lacedęmonijs, & alijs fuerit instituta. Et quoniam phalanx triplici militum genere constabat, de omnibus sigillatim loquitur: armorumq; formam, longitudinem, & usum demonstrat. Illud mihi admirabile uisum est legenti libellum hunc, quanta ui phalangem suam contexerent Græci, subinde insertis uiris lectissimis, qui & primam, & mediam, & extremam aciem tuerentur: ut cum omnia libramento ueluti quodam pari sint coniuncta, non facilè posset, aut in hanc, aut in illam partem acies inclinare, sed se ab omni parte æquilibri prorsus commensuratione sustineret. Quid, quòd quæ acies cui aciei, si cum hostibus sit decertandum, opponi debeat, docet, ne facilè perfringi illorum impetu possit? Mitto nomina singulorum ducum, ac mehercle ipsorum militũ, quis cui pareat, ac subiectus sit,

De Aeliano.

quot

quot numero sint, & qua potestate singuli. Quòd si principibus nostræ ætatis li beat suas copias, suos duces, disciplinamq; omnem militarẽ ita instituere, sentiant prorsus utilißimam esse. nam quod armorum genus cui generi nostræ ætatis respondeat facilè poterit intelligi. Ego, ut omnia essent in promptu, & ferè ante oculos constituta, suis locis aptas, uti mihi uideor, distributiones collocaui, ac singula, uti se habent, digito ferè monstraui picturis, ac figuris exprimens, eas uerò, quæ in antiquis libris manu librariorum descriptis uisebantur, ab ipso Aeliano appositas ita planè expreßi, ac si oculis cernerentur ipsi milites: nam si signa apposuissem nonnulla, non tàm facilè grauis armaturæ pedites à funditoribus, & sagittarijs potuissent dignosci. nec dubito, quando in sciẽtia qualibet, multa semper ingenio erui possunt, quin ex his alia etiam elici poßint, & deduci ad quotidianos militiæ usus. Ego certè cum sensero me tibi, uirisq; omnibus tui similibus, hoc est bellicosis, & fortibus gratum fecisse, uehementer lætabor in hoc libello tantùm operæ posuisse. Circumferebatur quidem antè Theodori Gazæ uiri doctißimi tralatio, quòd tamen neq; figuris aptè res essent expressæ, & duriusculè multa uiderentur ab illo prolata: iacuit liber hic, nec fuit hominũ lectione tritus. Nunc spero fore, ut ab omnibus legatur. cum enim uiderint omnia à me excogitatis picturis, qualescunq; illæ sint, & supputationibus, ac diuisionibus illustrata, sese libenter applicabunt ad notionẽ ueteris huius tàm præstantis disciplinæ, adiuti præsertim noua hac nostra tralatione, in qua illud efficere studui, ut cum disciplinæ militaris Græcorũ uoces totidem Latinis exposuerim, non quidem ijs, quibus Romanarum rerum scriptores utuntur, sed aut ijsdem, aut Latinis idem significantibus nouis ac fictis, omnia dilucidiùs perspiciantur. nam si Legatorum, Tribunorum, Centurionum, Primipilorum, & aliorum ducum, aut militum appellationibus fuissem usus, multum caliginis ubiq; offudissem. Græcorum enim scientia militaris suis constat uocabulis, Romana itidem suis, quæ commiscenda non sunt, cum de alterutra loquaris. Hoc meum iudicium est, sententiam suam per me quisq; sequatur. Tu præstantißime Antoni, qui à pueritia longè à domo sæpe bellasti, & crebriùs ac libẽtiùs in castris, & tabernaculo uersatus es, quàm cæteri in theatro, aut thalamo, qui sese totos uoluptatibus dediderũt, maximaq; subijsti pericula aduersus ferocißimos hostes stans in acie, poteris facilè iudicare, qualia hæc sint, & quanti facienda, cum omnem castrensem ac militarem rationem teneas. non plura enim trophæa ab hostibus referentem spectauit olim Sylla suum Pompeium, aut Marius Cæsarẽ, quàm te Ferdinandus Gonzaga summus bellator, & disciplinæ militaris peritißimus, cuius tu Alumnus semper diceris. Te enim Belgico bello, quod est aduersus Cleuensium Ducem magna ui gestum, ubi & Cæsar aderat, quadringentorum peditum ducem constituit. postea semper tua opera est usus in maximis rebus gerendis, ac maiori semper peditum numero præposuit, munitißimas arces asseruandas dedit, in præsidio maximarum urbium collocauit. postremò equitum te totidem ductorem esse uoluit, quot ipsum filium suum, & alios nobilißimos principes. nec mirum sanè: te enim summoperè diligit, cum illi domi, & militiæ tam multos annos fidem tuam præstiteris. non habet igitur ille periculoso hoc, ac durißimo bello, quod nũc geritur, cui ob singularem uirtutem, & summam fidem plus tribuat. Nec sanè ego sum ueritus, ne, si ad te in præsentia, dum in castris uersaris, librum hũc mitterem, tibi molestus essem. nam cum scias me tui, familiæq; tuæ studiosißimum esse, excipies librum hunc tàm hilari uultu, quàm me præsentem soles, nec leges quidem, si fueris occupatus, sed reseruabis in ocium aliquod maius. interim memineris me tui nominis obseruantißimum esse, pro certoq; habeas uelim cupere me quacunq; re possum meam erga te uoluntatem præclaram ostendere, Dij modo te fortunẽt, augeantq; in dies magis unà cum fortißimo fratre tuo Sergio, quem audio unà tecum in castris esse,

Theod. Gazę tralatio.

esse, & in acie uersari: quod cum ego cogito, uenit mihi in mentem admirari illius uirtutem singularem, qui, ut tibi frater est coniunctissimus, sic etiam omnium periculorum particeps esse, & eandem belli fortunam unà tecum experiri uult. nec diffido uos parem uestræ uirtuti, & coniunctioni exitum habituros. tantùm enim non concident hostes, si cum ea equitum acie decertandum sibi esse uideant, quam duo coniuncti inter se fratres, summa uirtute pares, gloriæ ardore inflammati, consociata uoluntate aduersus se instruxerint. Vale. Venetijs, Nonis Iulij. M. D. LII.

LECTORI.

Vbi ascriptum vides Francisci Robortelli nomen, eas scito imagines, ac distributiones omnes ab ipso effictas fuisse, quo facilius omnia intelligerentur.

Reliquas imagines habebant manuscripti libri notis quibusdam descriptas, quibus & funditores, & equites, & hastati pedites significabantur. sed omnes pingendas curauit Robortellus ad normam, & exemplar propriarum figurarum, ut quiuis statim rem ipsam perspicere posset.

Magnam vtilitatem afferet hic liber legentibus historicos, si quando inciderint in loca, vbi de acie instructa, & ordinibus militaribus loquuntur.

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

AELIANI DE INSTRVENDIS COPIIS

MORE GRAECORVM AD ADRIANVM AVGVstum Liber in Latinum sermonem versus à Francisco Robortello Vtinensi.

Προοίμιον πρὸς Ἀδριανὸν αὐτοκράτορα.

ΤΗΝ παρὰ τοῖς Ἕλλησι τακτικὴν θεωρίαν, ἀπὸ τῶν Ὁμήρου χρόνων τὴν ἀρχὴν λαβοῦσαν, αὐτοκράτορ καῖσαρ υἱὲ θεοῦ Ἀδριανὲ σεβαστὲ, πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν συνέγραψαν, οὐκ ἔχοντες ἣν ἡμεῖς ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐπιστεύθημεν ἕξιν ἔχειν. ἐμαυτὸν δὲ πείθων, ἠβουλήθην ταύτην συντάξαι τὴν θεωρίαν, ὅτι τοῖς ἡμετέροις οἱ μεθ' ἡμᾶς πρὸ τῶν ἀρχαιοτέρων προσέξουσι συγγράμμασι. Τῆς δὲ παρὰ Ῥωμαίοις περὶ τὸ μέρος τοῦτο δυνάμεως καὶ ἐμπειρίας οὐκ ἔχων γνῶσιν, (δεῖ γὰρ ὁμολογεῖν ἀληθῆ,) ὄκνῳ κατειχόμην περὶ τὸ συγγράφειν καὶ παρα-

Præfatio ad Adrianum Augustum.

SCientia illa, quæ ad instruendam aciem spectat, ab Homeri usque temporibus originem duxit, ô Cæsar diui Neruæ fili Adriane Auguste. Ac multi quidem eam ante nos literis mandarunt mathematicam nō callentes scientiā, in qua nos multum excellere crediti sumus. Quare egomet mihi in animū induxi optimū fore, si de militari hac disciplina librū conscriberem. magis enim ad hæc nostra, quàm ad antiquorū scripta, posteri animū applicabunt. Facultatis autem huius, & experientiæ, quæ circa hanc partem uersatur, qualis ratio sit apud Romanos ignorans (uerum enim fateri oportet) primùm quidem deterrebar à conscribenda

hac Græcorum disciplina, quę defloruisse iam, & inutilis uitæ post institutionem à uobis inuentam facta uidebatur. Quoniam uerò cum diuo patre tuo congressus Formijs, aliquot dies cómoratus fui apud Frontinum, (qui unus est inter consulares illustres uiros, & magnam ex bellicæ artis peritia laudem tulit,) & cum eo de hac collocutus, animaduerti non minus studij illum ponere in ea militari disciplina, quæ à Græcis inuenta fuit, & tradita. Cœpi itaque tunc non negligere opus, quod scribere in animo habebã, de ratione instruendi copias, putans in ea cognoscenda Frontinum tantùm studij non fuisse positurũ, si deterior hęc, quàm Romana fuisset. Cum igitur delineamenta quædam operis expreßissem, atq; nõdum aptũ iudicarẽ, quod in manus hominum ueniret, propter tuã singularẽ, ô Imperator, uirtutẽ, & experientiam, quibus omnes prorsus, qui unquam post hominum memoriam fuerunt, duces copiarũ superas, animum appuli ad opus hoc præclarum conficiendum, quod poterit antiquorum omniũ Græcorũ scripta, quæ de hac re extant, †ob oculos ponere. nam propter perspicuitatẽ prorsus affirmo fore, ut illi, qui in hanc meam descriptionẽ inciderint, magis erudiri poßint, propterea quòd omnia à nobis ordine exposita fuerunt. Non audebam equidem opus hoc ad te mittere tàm multorũ bellorum confectorem, & ducem, ne leuiora uiderẽtur, quæ à nobis fuissent explicata. Iam uerò si cum cogitatis tuis hanc contuleris Græcorum scientiam, tanquam historiam, in qua etiam Alexandri Macedonis peritiam in instruendis copijs intuebere, magnam sanè uoluptatem hic tibi libellus afferet. Quòd autem sciebam te occupatum esse, †capita prius earum rerũ descripsi, quæ explicantur, ut antequàm librum legas, propositũ operis paucis intelligas, & quoscunque locos legere optaueris, facilè inuenias, ac tempus non teras.

† θεῷ Νέρουας uel Νέρβας scribitur.

† Melius hunc locum expressit Gaza.

† Nos ea ordine ab initio huius uoluminis, post aliorum librorum capita recensemus.

διδόναι τὸ μάθημα τοῦτο, ὡς ἀπημαυρωμένον, καὶ πάλαι μηδὲν ἔτι χρήσιμον τῷ βίῳ, μετὰ τὴν ἐφευρεθεῖσαν ὑφ' ὑμῶν διδασκαλίαν. Ἐπεὶ δὲ παρὰ † θεῷ πατρί σου Νέρουᾳ συμβαλὼν, παρὰ Φροντίνῳ τῶν ἐπισήμων ὑπατικῶν ἐν Φορμίαις ἡμέρας τινὰς διέτριψα, δόξαν ἐπενηνεγμένῳ περὶ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἐμπειρίαν: συμβαλὼν τἀνδρὶ, εὗρον οὐκ ἐλάττονα σπουδὴν ἔχοντα εἰς τὴν παρὰ τοῖς Ἕλλησι τεθεωρημένην μάθησιν, ἠρξάμην οὐκ ἔτι περιφρονεῖν τῆς τῶν τακτικῶν συγγραφῆς: οὐκ ἂν σπουδάζεσθαι παρὰ Φροντίνῳ δοκῶν αὐτὴν, εἴπερ τι χεῖρον ἐδόκει τῆς Ῥωμαϊκῆς διατάξεως περιέχειν αὐτήν. πεποιηκὼς οὖν πώποτε συγγράμματος διατύπωσιν, μήπω δὲ πρὸς ἔκδοσιν ἑτοίμην οὖσαν, διὰ τὴν σὴν ἀνυπέρβλητον αὐτοκράτορ ἀνδρείαν τε, καὶ ἐμπειρίαν, δι' ὧν πάντας ἁπλῶς τοὺς ποτὲ γενομένους κατὰ πόλεμον στρατηγοὺς ὑπερβάλλεις, παρωρμήθην τελεῖν τὴν πραγματείαν καλὴν σφόδρα, καὶ τοῖς ἐσπουδακόσι περὶ ταύτην τὴν θεωρίαν παραγκωνίσασθαι δυναμένην τὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συντάγματα. σαφηνείας γὰρ ἕνεκεν διαβεβαιούμενος λέγω τοὺς ἐντευξομένους τῇδε τῇ συγγραφῇ ἐνθένδε μᾶλλον, ἢ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων στοιχειωθήσεσθαι, διὰ τὸ κατὰ τάξιν ἕκαστα δεδηλῶσθαι. οὐκ ἐθάρσησα μέντοι πέμψαι σοι τὸ σύγγραμμα, τηλικούτων πολέμων στρατηγῷ, μή πως εὐτελέστερα φανῇ τὰ δι' ἡμᾶς ὑφηγούμενα. ἂν δὲ ταῖς ἐπινοίαις σου ταῦτα παραβάλῃς, ὡς Ἑλληνικὴν θεωρίαν καὶ γλαφυρὰν ἱστορίαν, ἐν ᾗ καὶ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου τὴν ἐν ταῖς παρατάξεσιν ἐπιβολὴν θεωρήσεις, ψυχαγωγίαν παρέξει σοι τὸ σύγγραμμα. διὰ μέντοι τὰς ἀσχολίας προέγραψα τὰ κεφάλαια τῶν ἀποδεικνυμένων: ἵνα πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου, δι' ὀλίγων τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συγγράμματος κατανοήσῃς. καὶ οὓς ἂν ἐπιζητήσεις ἀναγνῶναι τόπους ῥᾳδίως εὑρίσκων, τοὺς χρόνους μὴ τρίβῃς.

Περὶ

FRAN. ROBORTELLVS.

Hic deberent apponi capita singula, sed in libris græcis manuscriptis duobus, quibus usus sum, non erant distincta. ideò poterit quiuis pro suo arbitratu perquirere: quando constat Ælianum librum hunc suum in capita diuisisse, & eorum summam collectam apposuisse, sicuti ex proximis illius uerbis intelligi potuit.

CON.

CON. GESNERVS.

Ego in capita hunc quoque librum diuidere, & argumenta Græcè Latinéque adscribere volui, vt & expeditiùs inuenirentur omnia, & hic liber à reliquis similiter distinctis nihil discreparet.

Περὶ συγγραφέων τῶν τακτικὰ καὶ στρατηγικὰ βιβλία συνταξαμένων. περὶ δὲ τῆς παρούσης βίβλου: καὶ ὅτι χρειῶδές ἐστιν τὸ τούτων μάθημα.

Κεφ. α.

Πρῶτος μὲν ὧν ἴσμεν, δοκεῖ τὴν τακτικὴν θεωρίαν Ομηρος ἐπεγνωκέναι, θαυμάζειν δὲ τοὺς ἐπιστήμονας αὐτῆς, ὡς τὸν Μνησθέα. Τῷ δ' οὔτις που ὅμοιος ἐπιχθόνιος γένετ' ἀνὴρ Κοσμῆσαι ἵππους τε, καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας. Καὶ πολλοῖς δὲ καθ' Ομηρον τακτικῆς, ἐντετύχομεν συγγραφεῦσι, Στρατοκλεῖ τε Ερμείᾳ, καὶ Φρόντωνι τῷ καθ' ἡμᾶς ὑπατικῷ ἀνδρί. ἐξειργάσαντο δὲ τὴν θεωρίαν, Αἰνείας τε διὰ πλειόνων, καὶ στρατηγικὰ βιβλία ἱκανῶς συνταξάμενος. ὧν ἐπιτομὴν ὁ Θετταλὸς Κινέας ἐποίησε. Πύῤῥός τε ὁ Ηπειρώτης τακτικὰ συνέγραψε: καὶ Αλέξανδρος ὁ τούτου υἱός, καὶ Κλέαρχος. ἔτι δὲ Παυσανίας, Εὐάγγελός τε, καὶ Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, ἀνὴρ πολυμαθὴς, Σκιπίωνι συγγενόμενος: Εὐπόλεμός τε, καὶ Ιφικράτης. ὁ δὲ Στωϊκὸς Ποσειδώνιος, καὶ τέχνην τακτικὴν ἔγραψεν. ἄλλοί τε πλείους, οἱ μὲν, εἰσαγωγὰς, ὡς Βίων: οἱ δὲ καὶ † τοπικὰς πραγματείας ἐξέδωκαν. οἷς πᾶσιν ἐγκυρήσας, ἀπειρόκαλον ἡγοῦμαι † πάντων μεμνῆσθαι. ἐπέγνων δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν τοὺς συγγραφεῖς ὡς εἰδόσι τὰ πράγματα τοῖς ἀνθρώποις συντεταχότας. Οπερ οὖν αὐτοὶ πρῶτοι ἐφιέμενοι τῆς γνώσεως τοῦ πράγματος ἐπάθομεν, μήτε τοὺς ὑφηγησομένους εὑρίσκοντες, μήτε ἀρκούντως πρὸς παράδοσιν † ἐκβάλλοντας τὰς τῶν πρὸ ἡμῶν ἐκδόσεις ἔχειν: πειρασόμεθα καθ' ὅσον οἷόν τέ ἐστι, μὴ † ἄλλοις τὸ αὐτὸ παθεῖν ποιῆσαι. ὁσάκις δ' ἂν † μοι ὁ λόγος ἐξανύσῃ ἐν τοῖς πῶς παραστῆσαι, τὴν τῶν θεωρημάτων, ἐπίκουρον παραλήψομαι τῆς καταγραφῆς τὴν τῶν σχημάτων διατύπωσιν, τὴν ὄψιν τῇ νοήσει συλλήπτορα παρέχων. Αὐταῖς μὲν δὴ πειράσομαι ταῖς τῶν ἀρχαίων χρῆσθαι ἑκάστου λέξεσιν: ἵνα καὶ τοῖς ὀνόμασι, καὶ τῇ συνηθείᾳ τῶν πολλάκις παρ' αὐτοῖς λεγομένων ὀνομάτων, συγγυμνασθέντες οἱ τῇ δὲ τῇ γραφῇ καθάπερ εἰσαγωγῇ προσέχοντες ἐν ἔθει γένωνται τοῖς εἰρημένοις

Qui authores de re militari scripserint. De suo libro, & huius disciplinæ utilitate. Cap. I.

Primus quidem eorum, quos nouimus, instruendarum copiarum scientiam uidetur Homerus tenuisse, & multum extulisse eos, qui ipsam callerent. Sicut Mnestheũ, cum ait: Huic uerò nullũ mortalem dicere posis Esse parem, aut equitum struat is, peditúm ue cateruas.

Ac sanè de instruendis copijs iuxta Homeri pręscriptũ scriptores habemus Stratoclem, Hermian, & Frontoné, qui nostra ætate uiuit, uirum consularé. Scientiã uerò copiosiùs pertractarunt Aeneas, qui etiam satis multos libros militares cõscripsit, quorum epitomé Cineas Thessalus confecit. Pyrrhus quoq; Epirota librum de instruenda acie scriptũ reliquit: Et Alexander illius filius, atq; Clearchus. Præter hos Pausanias, & Euangelus, atq; Polybius Megalopolites, qui unà cum Scipione uersatus est. Eupolemus quoq;, & Iphicrates. Posidonius etiã stoicus artem militaré cõscripsit, alijq; complures, partim quidem præceptiones scribentes, ut Bion: partĩ uerò locales tractatiões edentes: in quos omnes & si incidi, ineptũ tñ esse duco, ac parũ decens, si omnes nominare uoluero. Animaduerti uerò, summatim ut dicã, hos omnes scriptores ea, tanquàm doctis uiris scriberent solùm, composuisse. Quod igitur nobis, cũ scientiam hanc discere optabamus, accidit, ut neq; satis certos authores haberemus, neque putaremus satis præclarè in hac arte tradenda uersatos, quicũq; ante nos scripserunt, conabimur efficere pro uiribus, ne etiã alijs idem accidat. Quotiescunq; autem sermo non poterit euidenter rem monstrare, sociã descriptioni assumemus rerum figurationé, ut intellectus sensu oculorum adiuuetur. Conabor uerò singulis uti dictionibus, quibus ueteres usi fuerunt, ut etiam ipsis nominibus, & assuetudine uocum sæpe apud ipsos positarum exercitati, illi, qui nostræ huic descriptioni operam dederint, assuescant illis nomini-

† τυπικὰς

† μὴ πάντων

De suo libro.

† ὑπερβάλλοντος ἄλλως

† μὴ ὁ λόγος ἐξανύσῃ. uidetur & in sequentibus aliquid corruptum: fortè, ἀρκούντως παραστῆσαι τὰ τῶν θεωρημάτων, legendum.

nominibus intelligendis, quæ in uſu ſunt apud authores, à quibus ars militaris de inſtruendis copijs fuerit explicata, nec planè hoſpites ſint, cum in eorum lectionem inciderint. Puto autem eum, qui ſemel fuerit inſtitutus ea ratiõe ac uia, quæ à nobis oſtenditur, facilè etiã, quæ ab antiquis ſcripta fuerũt, cogniturũ. Quòd autem diſciplina hæc omnium eſt utiliſsima, id intelligere poteſt quiuis ex ijs, quę ſcribit Plato in libris de legibus. nam ait Cretẽſium legumlatorem leges ſanxiſſe, tanquàm ſi ſemper parati eſſent homines ad bellum gerendum. eſſe enim naturale quoddam bellum inter omnes ciuitates occultum, etiam ſi non indicitur per fœciales, & præcones. quis igitur aliam diſciplinam magis ad res gerendas accommodatam putet eſſe hac, aut librum hoc noſtro utiliorem?

† κατανοήσειν.

De utilitate huius diſciplinæ.

† τί

νοις ὀνόμασι παρὰ τοῖς τακτικὰ συντάξασι, καὶ μὴ ξενίζωνται, ὅταν τοῖς ἐκείνων ἐντυγχάνωσιν. οἶμαι δὲ τὸν ἅπαξ εἰσαχθέντα ταῖς ὑφ᾽ ἡμῶν παραδιδομέναις ὁδοῖς, εὐμαρῶς καὶ τὰ τῶν πρεσβυτέρων † κατανοῆσαι. Ὅτι μέντοι τὸ μάθημα τοῦτο πάντων ἐστὶ χρειωδέστατον, λάβοι τις ἂν ἐξ ὧν ὁ Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις φησί. Τὸν γὰρ τῶν Κρητῶν νομοθέτην τοὺς νόμους τεθεῖσθαι, ὥσπερ εἰς πόλεμον ἀεὶ τῶν ἀνθρώπων παρεσκευασμένων. εἶναι γὰρ φύσει πάσαις ταῖς πόλεσι πρὸς ἁπάσας πόλεμον ἀκήρυκτον. πῶς οὖν ἄλλο τις ἡγήσεται προὐργιαίτερον μάθημα, ἢ † τὸ βιβλίον χρειωδέστερον τούτου;

Apparatus bellici diuiſio. Cap. II.

DIcendũ aũt mihi primùm eſt de omni apparatu neceſſario ad bellũ. Duplex genus eſt copiarũ. Alterũ quidẽ terreſtre: alterum aũt nauticum. Et terreſtre quidem eſt eorum, qui terra impugnant. Nauticum aũt eorũ, qui mari, aut fluuijs claſſem inſtruũt. Et de acie quidẽ in naualibus prælijs inſtruenda dicemus poſtea. quę uerò ad terreſtres copias ſpectãt nũc explicabimus. Earũ igitur copiarũ, quæ congregant̃ ad bella gerenda, pars eſt ad pugnã apta: pars uerò etiã aliqua ad pugnam inutilis, ſed & ipſa conuocat̃, ut alterius partis cõmoditati inſeruiat: & apta quidẽ ad pugnã ea eſt, quæ in acie inſtructa ad præliũ locũ tenet, & armis hoſti reſiſtit. ad pugnas aũt inutilis eſt reliqua omnis multitudo medicorũ, mercatorũ, cauponũ, lixarũ, calonũ, & eorũ omniũ, qui, ut aliqua miniſteria obeant, ſequuntur caſtra. Eius uerò multitudinis, quæ ad pugnas apta eſt, alia quidẽ pedeſtris, alia aũt uectoria. Ac ſanè ꝓpriè pedeſtris ea uocat̃, quæ pedibus iter per terrã facit. Eius uerò, quã uectoriã diximus appellari, alij curribus, alij equis, alij elephantis uehunt̃. Rurſus eorũ, qui equis uehũtur, alij ſeiugibus, alij iugatis equis currũ trahentibus inſident. Ac genere quidẽ totidem differentiæ ſunt: ſecundum ſpecies autem & pedeſtris multiplex eſt, & equeſtris: nam eius, quæ elephantis, & curribus uehitur, una tantum, & ſimplex eſt ſpecies. Pedeſtris igitur acies trifariam diuiditur: nam prima quidem pars eſt peditum grauis armaturæ. Altera autem peltatorum. Tertia uelitum.

† πλουσῶν

Terreſtrium copiarum diuiſio, in utiles & inutiles.

Ἀγοραῖοι ſũt homines forenſes & cauſidici.

† Vox obſcura. Gaza uidetur legiſſe καὶ δούλων

Vtiles alij pedeſtres, alij uectores.

Pedeſtris acies triplex.

Πολεμικῆς παρασκευῆς διαίρεσις.

Κεφ. β.

ΛΕκτέον δέ μοι πρῶτον περὶ τῶν εἰς τοὺς πολέμους † τελειῶν παρασκευῶν. διτταὶ δέ εἰσι τούτων δυνάμεις: ἡ μὲν, πεζική: ἡ δὲ, ναυτική. καὶ πεζικὴ μὲν, ἡ τῶν ἐπὶ γῆς μαχομένων. ναυτικὴ δὲ, ἡ τῶν κατὰ θάλασσαν ἢ ποταμοὺς ἐν ναυσὶ παρατασσομένων. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν ναυμαχίαις συντάξεων, ὕστερον ἐροῦμεν: τὰ δὲ πρὸς τὴν πεζὴν στρατείαν συντείνοντα, νῦν ἀφηγησόμεθα. Τῶν ἐπὶ τοὺς πολέμους τοίνυν ἀθροιζομένων τὸ πλῆθος, τὸ μέν ἐστι μάχιμον: τὸ δὲ, κατὰ τὰς τούτου χρείας συνερχόμενον, ἄμαχον. καὶ μάχιμον μὲν, τὸ παρατασσόμενον ἐν τοῖς ἀγῶσι, καὶ δι᾽ ὅπλων ἀμυνόμενον τοὺς πολεμίους. ἄμαχον δὲ, τὸ λοιπόν: οἷον, ἰατρῶν, ἀγοραίων, † ὀτύλων: καὶ ἄλλων, ὅσοι διὰ τὰς ὑπηρεσίας ἐπακολουθοῦσι. τοῦ δὲ μαχίμου, τὸ μέν ἐστι πεζικόν: τὸ δὲ, ἐπ᾽ ὀχημάτων. τὸ μὲν ἰδίως πεζὸν, τὸ ἐπὶ γῆς βεβηκός. τοῦ δὲ ἐπὶ τῶν ὀχημάτων, τὸ μὲν, ἐφ᾽ ἵππων φέρεται: τὸ δὲ ἐπ᾽ ἐλεφάντων. τοῦ δὲ ἐπ᾽ ἐφ᾽ ἵππων, τὸ μὲν, ἐφ᾽ ἁρμάτων: τὸ δὲ, ἐπ᾽ αὐτῶν ἵδρυται τῶν ἵππων. Τῷ μὲν γένει τοσαῦται γίνονται διαφοραί. τοῖς δὲ εἴδεσιν ἥ τε πεζικὴ διακόσμησις πολυμερής ἐστι, καὶ ἡ ἱππική. ἡ γὰρ τῶν ἐλεφάντων, μονοειδής ἐστι, καὶ ἡ τῶν ἁρμάτων. ἡ μὲν οὖν πεζικὴ σύνταξις, τριχῆ διῄρηται. ἡ μὲν γάρ ἐστιν ὁπλιτῶν: ἡ δὲ, πελταστῶν, τρίτη δὲ,

δὲ, ψιλῶν. Καὶ ἡ μὲν τῶν ὁπλιτῶν, βαρυτάτη παρὰ πάντας τοὺς πεζοὺς κέχρηται καθοπλίσει κατὰ τὸν Μακεδονικὸν τρόπον, ἀσπίσι περιφερέσι καὶ δόρασι περιμηκεστέροις. Τὸ δὲ τῶν ψιλῶν, πάντων κουφοτάτῃ κέχρηται παρασκευῇ. μήτε θώρακας ἔχει, μήτε περικνημῖδας, μήτε θυρεοὺς ἢ ἀσπίδας βαρείας· ἀλλὰ τοῖς ἑκηβόλοις χρώμενον τοξεύμασιν, ἀκοντίοις· ἢ λίθοις ἐκ σφενδόνης, ἢ ἐκ χειρός. εἰς τοῦτο δὲ τὸ γένος, καὶ τὸ τοῦ Αργίλου ὅπλον κατατάττεται. καὶ αὐτὸ μὲν ἔχει τὸν ὁπλισμὸν ἐμφερῆ τῇ Μακεδονικῇ παρασκευῇ· κουφότερον δὲ ἐκείνης τὸν καθοπλισμόν. τούτοις γὰρ πέλτης μικρὸν ἐστὶ καὶ ἐλαφρὸν ὅπλον, καὶ τὰ δόρατα πολὺ τῶν σαρισσῶν μεγέθει λειπόμενα. δοκεῖ δὲ τούτων ἡ ὅπλισις, μέσην ἔχειν τάξιν τῶν ψιλῶν, καὶ τῶν ἰδίως λεγομένων ὁπλιτῶν, βαρυτέρα μὲν οὖσα τῶν ψιλῶν· κουφοτέρα δὲ τῶν ὁπλιτῶν. διὸ καὶ οἱ πλείους, καὶ τούτους μετὰ τῶν ψιλῶν συντάττουσι. Τῆς δὲ ἱππικῆς δυνάμεως, ἣν ἐχωρίσαμεν ἀπὸ τῶν ἁρμάτων ἐν ταῖς ἴλαις κατατασσομένης, ἡ μέν ἐστι κατάφρακτος, ἡ δὲ οὐ κατάφρακτος. κατάφρακτος μὲν, ἡ τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἄνδρας θώραξι πάντοθεν σκέπουσα. τῶν δὲ μὴ καταφράκτων, οἱ μέν εἰσι δορατοφόροι· οἱ δὲ ἀκροβολισταί. δορατοφόροι μὲν οὖν εἰσιν, οἱ ἀπὸ τῶν ἵππων τοῖς πολεμίοις συμπλεκόμενοι, καὶ πλησίον δόρασι μαχόμενοι. τούτων δὲ οἱ μὲν θυρεοὺς ἔχουσι, καὶ καλοῦνται θυρεοφόροι. οἱ δὲ, χωρὶς θυρεῶν αὐτῶν μόνον δόρασι μάχονται· οἳ καὶ ἰδίως δορατοφόροι καλοῦνται, ὑπό τινων δὲ, ξυστοφόροι. ἀκροβολισταὶ δὲ τῶν ἱππέων λέγονται, οἱ πόῤῥωθεν βάλλοντες. τούτων δὲ, οἱ μὲν δορατίοις χρῶνται· οἱ δὲ τόξοις. καὶ δορατίοις μὲν, οἱ καλούμενοι ταραντῖνοι. τῶν δὲ ταραντίνων δύο εἰσὶ διαφοραί. οἱ μὲν γὰρ τοῖς δορατίοις πόῤῥωθεν βάλλοντες ὑπακοντισταὶ καλοῦνται, ἰδίως δὲ, ταραντῖνοι λεγόμενοι. τινὲς δὲ τῶν ταραντίνων, ἐλαφροῖς δορατίοις χρῶνται· ἅπαξ τε, ἢ δὶς προεξακοντίσαντες, τὸ λοιπὸν συμπλέκοντες τοῖς πολεμίοις ἐγγύθεν ἀπομαχόμενοι, παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις δορατοφόροις. οὗτοι δὲ καλοῦνται ἐλαφροί. ὥς τε τῶν ταραντίνων, τοὺς μὲν ἰδίως καλεῖσθαι ταραντίνους, πόῤῥωθεν ἀκοντίζοντας· τοὺς δὲ, ἐλαφροὺς λέγεσθαι, τοὺς πλησίον μαχομένους. οἱ δὲ τῶν ἱππέων τόξοις χρώμενοι, ἱπποτοξόται λέγονται·

tum. Ac grauis quidē armaturæ pedites grauissima præter cæteros omnes pedites armatura utunť, ac Macedonico more rotūdos clypeos gerūt, & lanceas longiores. Velites uerò leuissima omniū armatura utuntur. neq; enim thoraces habēt, neq; ocreas, neq; scuta, neq; clypeos graues, sed procul tela iaciendo pugnāt. uel enim lapides, aut funda, aut manu cō torquent: uel iacula emittunt. Hoc uerò genere continetur etiā Argili armatura: & ipsa quidē habet armandi modū similem Macedonico, hoc uno excepto, q̄ leuior est. hi enim peltam gestant, paruū ac leue armaturæ genus, & lanceas, quę multò breuiores sunt sarissis. uidetur aūt illorum armatura mediū ordinem habere inter uelites, & eos, qui ꝓpriè pedites grauis armaturæ uocanť, cū grauior quidem sit, q̄ uelitū armatura: leuior uerò, quàm peditū grauis armatura. Quare maior ferè pars solet hos inter uelites collocare. In equestribus aūt copijs illis, quas separauimus à curribus, quæq; turmatim instruunť, alij quidē cataphracti sunt equites. alij uerò equites leuis armaturę. Cataphracti sunt, qui & seipsos, & equos totos thoracib. & reliqua omni armatura cōtegunt. Equitū leuis armaturæ alij quidem lanceas gestāt: alij uerò iacula, & Ferētarij uocanť: Qui lanceas gestāt ij sunt, qui ab equis cōminus pugnāt inter se lanceis aduersis. Horū uerò alij quidē scuta gestant, & scutati uocanť. Alij uerò sine scutis sunt, ac solū lāceis pugnāt, q̄ improprie hastati uocanť, à nōnullis uerò cōtati. Ferentarij aūt equites illi dicunť, qui ꝓcul iaculanť. Horū alij iaculis utunť, alij arcubus. Et iaculis quidē utentes Tarentini uocanť. Tarentinorū aūt equitū duplex genus. nā qui procul iaculanť, iaculisq; pugnāt, Iaculatores equites dicunť, atq; hi propriè Tarentini uocanť. Nonnulli aūt ex Tarentinis equitibus leuib. utuntur iaculis, ac bis tér ue eiaculati, postea cū hoste cōminus pugnāt manū conserentes, non secus ac illi, qui Hastati dicuntur. Atq; hi quidē uocanť leuis armaturæ, adeò ut ex Tarentinis alij uocentur ꝓpriè Tarentini ꝓcul iaculantes: alij aūt leuis armaturæ, qui cōminus pugnāt. At equites, qui arcu utunť, equites sagittarij dicun-

Grauis armaturæ.

Velites.

Peltati.

Equestres copiæ.

Cataphracti.

Leuis armaturæ.

Ferentarij.

Scutati.

Hastati uel contati.

Tarentini.

Iaculatores.

Sagittarij.

Scythæ. Anacephalæosis.

dicuntur, à nonnullis Scythę. Ac totidé sanè sunt differentiæ militum, qui in exercitu sunt pugnantiũ, numero scilicet nouem. Peditum grauis armaturæ. Peditum peltatorum. Peditum uelitum. Equitum hastatorum. Equitum Ferentariorum. Equitum sagittariorum. Equitum Cataphractorum. Equorum curru iunctorum. Elephantorum.

γονται· ὑπὸ ἐνίων δὲ Σκύθαι. Τοσαῦται μὲν οὖν εἰσι, τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις διαφοραὶ, τοῦ μαχίμου γένους τὸν ἀριθμὸν, ἐννέα· ὁπλιτῶν, πελταστῶν, ψιλῶν ἱππέων, δορατοφόρων ἱππέων, ἀκοντιστῶν ἱππέων, τοξοτῶν ἱππέων, καταφράκτων, ἁρμάτων, ἐλεφάντων.

Propositio sequentium, De phalangum singularũ cõstitutionibus, pręfecturis, ordinibus, numero conueniente, & nominibus.

Cap. III.

Ὑπόθεσις τῶν εἰρησομένων. Περὶ τῶν καθ᾽ ἑκάστην φαλάγγων, συστημάτων, ἡγεμονιῶν, τάξεων, ἀριθμοῦ ἐπιτηδείου, καὶ ὀνομάτων.

Κεφ. γ.

CVm auté unaquæq; phalanx ex prędictis suas constitutiones, suas præfecturas, suosq; ordines habeat, & numerum conuenientem: prȩterea & nomina, tùm propter quotidianam exercitationem, tùm propter ipsa certamina, necesse est, ut de singulis dicamus. In primis igitur in hac scientia instruendi copias illud curandum est, ut assumentes multitudinem uirorum confusam, & ex ea eligentes aptos, collocemus eo, quo maximè cõuenit, loco (quod nihil aliud est, quàm in ordinem digerere, & condecuriare) atque numerum certum statuamus, quatenus usus belli postulârit. nam exercitum aptè instruere tũ in itinere, tùm in castris, tùm in acie utilissimum est. animaduertimus enĩ sæpe magnos exercitus propter cõfusionem ordinum profligatos fuisse, & cæsos à paucis militibus, qui ordines habuerint aptè instructos. Quare definitionem huius disciplinæ Aeneas talé attulit, ut diceret, eam esse scientiam bellicarum motionum. Polybius autem hanc esse dixit, si quis ea utens multitudinem instructam assumat, inuicemq; copulet, & digerens in Seriem decuriet, doceatq; ea, quæ ad usum belli spectant.

Ordinis ratio & utilitas ex militibus delectis.

Definitio huius disciplinæ

†τῶ

Ἑκάστης δὲ τῆς εἰρημένης φάλαγγος, συστήματα, καὶ ἡγεμονίας, καὶ τάξεις, καὶ ἀριθμὸν ἐπιτήδειον περιεχούσης, καὶ ὀνόματα, χάριν τῶν παραγγελλομένων, εἴς τε τὴν καθημερινὴν γυμνασίαν καὶ συνάσκησιν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσιν, ἀναγκαῖον περὶ ἑκάστης εἰπεῖν. †Τὸ μὲν οὖν ἐν τῇ τακτικῇ πρωτοστατοῦντός ἐστι, παραλαβόντα πλῆθος ἀνδρῶν ἄτακτον, τοὺς ἐπιτηδείους ἐκλεξάμενον, καθ᾽ ἣν ἕκαστον προσήκει χώραν συντάξαι, τουτέστι καταλοχίσαι, καὶ συλλοχίσαι· ἀριθμόν τε τοῦ παντὸς πλήθους ὁρίσαι σύμμετρον, καὶ τὸν χρήσως ἔχοντα πρὸς τὴν κατὰ τὸν πόλεμον. τὸ γὰρ συντετάχθαι τὸ στράτευμα ἔν τε πορείαις, καὶ στρατοπεδείαις, ἐν αὐταῖς τε ταῖς παρατάξεσιν, ὠφελιμώτατόν ἐστι. εὑρίσκομεν γὰρ πολλάκις μεγάλας δυνάμεις συντετριμμένας διὰ τὴν ἀταξίαν ὑπὸ ὀλίγων συντεταγμένων. Ὅρον δὲ αὐτῆς ἔθετο, Αἰνέας μὲν ἐπιστήμην εἶναι πολεμικῶν κινήσεων. Πολύβιος δὲ, ἄν τις πλῆθος τακτικὸν παραλαβὼν τοῦτο συγκρίνῃ, καὶ καταλοχίσας συλλοχίσῃ, παιδεύσῃ τε χρησίμως τὰ πρὸς τὸν πόλεμον.

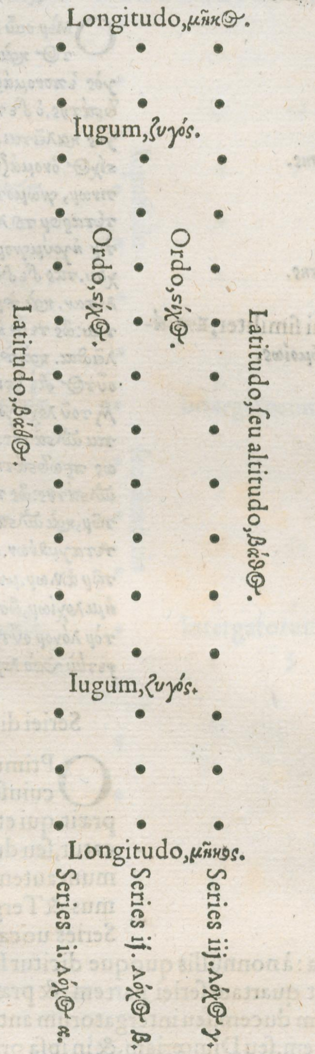
Λόχος τί, καὶ ἐκ πόσων.

Κεφ. δ.

Τὸ μὲν οὖν καταλοχίσαι ἐστὶ, τὸ ποιῆσαι λόχους. Ὁ δὲ λόχος ἐστὶν ἀριθμὸς ἀνδρῶν ἀπό τινος ἡγουμένου, καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν ὄπισθεν ἑπομένων, μέχρι τοῦ τελευταίου. τὸν δὲ ἀριθμὸν τοῦ λόχου, οἱ μὲν, ὀκτὼ ἀνδρῶν ἐποίησαν: οἱ δὲ, δώδεκα: οἱ δὲ δεκαέξ. ἔστω δὲ νῦν ἑκκαίδεκα ἀνδρῶν ὁ λόχος. συμμέτρως γὰρ ἔχει πρός τε τὸ μῆκος τῆς φάλαγγος: καὶ ἐάν τε διά τινας χρείας διπλασιάζηται τὸ βάθος: ὥστε τῶν τριάκοντα δύο ἄνδρας γενέσθαι: ἢ συναιρῆται, καὶ ἐπ᾽ ὀκτὼ ἄνδρας βαθύνηται, οὐδὲν ἐμπόδιον γενήσεται τοῖς ὄπισθεν τασσομένοις ψιλοῖς. εἴτε γὰρ ἀκοντίζουσιν, ἢ σφενδόναις χρῶνται, ἢ τοξεύμασιν, εὐκόπως ὑπερωθήσουσι ταῖς βολαῖς τὸ τῆς φάλαγγος βάθος.

Λόχον

FRAN. ROBORTEL.

Series quid & quanta.
Cap. IIII.

Digerere igitur in Seriem, est Seriem deinceps collocatorũ hominum constituere. Series autem est numerus uirorum ab aliquo præeunte incipiens, subsequentesq́; ipsum deinceps continẽs, ac in extremum desinens. Seriei autem numerum alij octo uirorum esse dixerunt, alij duodecim, alij sexdecim. esto autem etiam nunc ordo sexdecim uirorum. nam proportionem sic habuerit ad longitudinem phalangis. Atq; si propter aliquem usum duplicetur phalangis altitudo, adeò, ut xxxij. uiri sint: uel contrahatur, & in octo uirorum tantùm altitudinem redigatur, non afferet ullum impedimentum leuis armaturæ militibus. Si enim uel iaculis utantur, uel fundis, uel sagittis, facilè superare potuerint ia ctu telorum phalangis altitudinem.

Fran. Robortellus.

Dux seriei, λοχαγός.

●

• subſtes, ἐπιστάτης.

• antiſtes, πρωτοστάτης.

• ſubſtes, ἐπιστάτης.

• antiſtes, πρωτοστάτης.

• ſubſtes, & reliqui ſimiliter, ἐπιστάτης καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως.

•

•

•

•

•

•

•

•

•

Antiſtes. ●

Tergiductor. Tergiductor, οὐραγός.

Λόχου διάταξις. Κεφ. ε.

Ο μὲν οὖν ἄριστος ἑκάστου λόχου, πρῶτος καὶ ἡγούμενός ἐστι, ὃς καὶ λοχαγὸς ἐπονομάζεται, καὶ ἡγεμὼν καὶ πρωτοστάτης. ὁ δὲ τελευταῖος τοῦ λόχου, οὐραγὸς καλεῖται. ὁ λόχος δὲ ὅλος, καλεῖται στίχος. ὀνομάζεται δὲ καὶ δεκανία: ὑπὸ δέ τινων, ἐνωμοτία. τινὲς δὲ τὴν ἐνωμοτίαν, τέταρτον τοῦ λόχου μέρος ἀπεφήναντο. καὶ τὸν ἡγούμενον τῆς ἐνωμοτίας, ἐνωμοτάρχην. τὰς δὲ δύο ἐνωμοτίας, διμοιρίας ἐκάλεσαν. καὶ τὸν ἡγούμενον αὐτῆς διμοιρίτην: ὥστε τὸ ἡμιλόχιον, καὶ διμοιρίαν καλεῖσθαι. καὶ τὸν ἡμιλοχίτην, διμοιρίτην. οὗτος δέ ἐστι, ὁ τοῦ λόχου ἐπιστάτης. καὶ ὁ μετὰ τοῦ λοχαγοῦ ὀπίσω τεταγμένος, καλεῖται ἐπιστάτης. ὁ δὲ τούτου κατόπιν ὁμοίως πρωτοστάτης. ὁ δ᾽ ἔτι τούτου κατόπιν, ἐπιστάτης: ὥστε ὅλον τὸν στίχον ἐκ πρωτοστατῶν, καὶ ἐπιστατῶν συντετάχθαι παραλλὰξ τεταγμένων. δεῖ δὲ τὸν λοχαγὸν διαφέρειν τῶν ἄλλων. μετὰ δὲ τούτους ἤδη, τοὺς τῶν ἡμιλοχίων, ὥσπερ οὐραγούς. ὁρίζονται δὲ τὸν λόχον οὕτω: στίχον ἐξ ἐπιστατῶν κατ᾽ ἀρετὴν ὑπὸ λοχαγῷ τεταγμένων.

Seriei diſpoſitio. Cap. V.

Optimus igitur quiſque uniuſcuiuſque Seriei primus eſt, & præit, qui etiam Seriei ipſius dux uocatur, ſeu ductor, ſeu antiſtes. Extremum autem in ſerie Poſtitem uocamus, & Tergiductorem. tota autem Series uocatur Ordinatio, appellatur uerò etiam Decuria: à nonnullis quoque dicitur Intergatio, quamuis alij intergationem uocarint quartam ſeriei partem, & præeuntem in qualibet intergatione, Intergatorum ducem, ſeu intergatorum antiſtitem. Duas autem intergationes Bipartitionem, ſeu Dimœriam, & in ipſa præeuntem Bipartitorem, ſeu Dimœritam: adeò ut ſeries dimidiata etiam alio nomine Bipartitio dicatur, & ſeriei dimidiatæ antiſtes, Bipartitor, hic uerò eſt in ipſa ſerie Subſtes. Et ſanè ille, qui poſt Antiſtitem ſtat à tergo, uocatur Subſtes. Alter uerò ſubſtiti à tergo collocatus, ſimiliter dicitur Antiſtes. Rurſus qui poſt hunc ſequitur à tergo, appellatur Subſtes, adeò ut tota ſeries conſtituta ſit ex antiſtitibus, & ſubſtitibus alternatim deinceps ordinatis in acie. Oportet autem Serieiductorem excellere cæteros. Præter hos uerò excellere etiam oportet eos, qui in media ſerie collocantur, ſicut & Tergiductores, qui in extrema ſerie ſtant. Definiunt autem ſeriem ſic, ut dicant eam eſſe ordinationem, quæ conſtat ex ſubſtitibus, & antiſtitibus pro uirtute ordinatis, & collocatis in acie poſt Seriei ductorem.

Decuria. Intergatio. Dimœria. Subſtes.

Intergatio

Bipartitio seu dimœria

1 Intergatio, ἐνωμοτία.

2 Intergatio, ἐνωμοτία. Intergatorum dux, ἐνωμοτάρχης.
2

3 Intergatio, ἐνωμοτία. Intergatorum dux, ἐνωμοτάρχης.
3

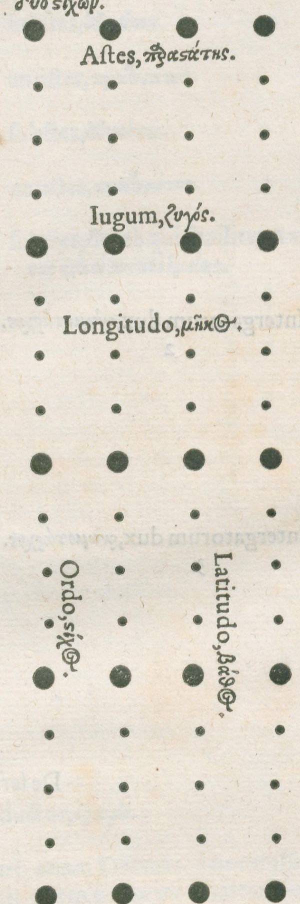
4 Intergatio, ἐνωμοτία.

De seriebus

FRAN. ROBORTELLVS.

Collectio ex duplici serie, συλλοχισμὸς ἐκ δύο στίχων.

Collectio, συλλοχισμός.

Συλλοχισμὸς ἐκ τεσσάρων στίχων.
Collectio ex quadruplici serie.

τὸ

Collectio.

Astes.

Coordinatio

Περὶ συλλοχισμοῦ. Κεφ. ϛ.

Συλλοχισμὸς δέ ἐστιν, ὅταν παρὰ πρώτῳ λόχῳ, ἕτερος παρατιθῇ· παρὰ μὲν τὸν πρώτου στίχου λοχαγὸν, ὁ λοχαγὸς τοῦ δευτέρου στίχου· παρὰ δὲ ὄπισθεν ἐπιστάτῃ τοῦ πρώτου λοχαγοῦ, ὁ τοῦ δευτέρου λόχου ἐπιστάτης, καὶ κατὰ τὸ ἑξῆς. Παραστάτης δὲ καλεῖται, πᾶς ὁ ζυγῶν, οἷον παρὰ τοῦ πρώτου λόχου λοχαγῷ, ὁ τοῦ δευτέρου λόχου λοχαγός. καὶ ὁμοίως παρὰ τοῦ πρώτου λόχου ἐπιστάτῃ, † καὶ τοῦ δευτέρου λόχου ἐπιστάτης, καὶ κατὰ τὸ ἑξῆς. ὅταν οὖν κατὰ τὸν δεύτερον λόχον τρίτος ταγῇ, ἢ τέταρτος, καὶ οὕτως κατὰ τὸ ἑξῆς οἱ λοιποί, τὸ τοιοῦτο συλλοχισμὸς καλεῖται.

De seriebus binis aut pluribus coniunctis & coordinatis.
Cap. VI.

COllectio autem est, cum primæ seriei adiuncta fuerit altera series, hoc modo, ut primæ ordinationis ductori hæreat ductor secundæ, subsequenti substiti primũ seriei ductorem hæreat alter substes secundæ seriei, & sic deinceps. Astes uerò uocatur omnis, qui iugat. hoc est secundæ seriei ductor, qui assistit primæ seriei ductoris lateri. & similiter primæ seriei substiti substes secundæ, & sic deinceps. Quando igitur ad secundam seriem addatur & tertia, & quarta series: & in ijsdẽ prædicto modo collocentur in singulis antistites, & substites, talis acies uocabitur Coordinatio.

De phalange, eius longitudine, & latitudine. quid sit iugare & ordinare. quomodo diuidatur phalanx in cornua per totã latitudinem, & aliter per longitudinẽ. De dispositione peditum grauis armaturæ, uelitum & equitũ.
Cap. VII.

TOta autem cõstitutio multitudinis, quæ est in omni serie, uno nomine Phalanx uocatur. Cuius lõgitudo est prima Seriei ductorum instructio. hæc uerò appellatur Frons, & Facies, & Adstructio, & Iugum, & Os. Vocantur etiam Duces, &

Longitudo.

Περὶ φάλαγγος, καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν μήκους τε καὶ βάθους. Ζυγεῖν καὶ στοιχεῖν τί. πῶς διαιρεῖται ἡ φάλαγξ εἰς κέρατα δι' ὅλου τοῦ βάθους, καὶ ἄλλως διὰ τοῦ μήκους. Περὶ τῆς τῶν ὁπλιτῶν τάξεως, καὶ ψιλῶν, καὶ ἱππέων. Κεφ. ζ.

ΤΟ δὲ ὅλον σύστημα, τοῦ πλήθους τῶν λόχων, φάλαγξ καλεῖται. ἧς μῆκος μὲν, τὸ πρῶτον τῶν λοχαγῶν τάγμα. τοῦτο δὲ μέτωπον, καὶ πρόσωπον, καὶ παράταξις, καὶ ζυγὸν, καὶ στόμα, καὶ ἡγεμόνες, καὶ πρωτοστάται,

στάται, καὶ πρωτολοχία καλεῖται. τὸ δὲ κατόπιν τοῦ μετώπου πᾶν μέρος τῆς φάλαγγος μέχρι τῶν οὐραγῶν, βάθος καλεῖται. λέγεται δὲ τὸ μὲν κατὰ μῆκος ἐπ' εὐθείας εἶναι τοῖς πρωτοστάταις ἢ τοῖς ἐπιστάταις, ζυγεῖν. τὸ δὲ κατὰ βάθος ἐπ' εὐθείας εἶναι τοῖς οὐραγοῖς καὶ λοχαγοῖς, στοιχεῖν. Διαιρεῖται δὲ ἡ φάλαγξ οὕτως. εἰς μὲν ὁλοσχερῆ † μέρη, διὰ ἀπὸ τοῦ μετώπου διχοτομίας, δι' ὅλου τοῦ βάθους: ὧν τὸ μὲν ἥμισυ, δεξιὸν καλεῖται κέρας καὶ κεφαλή: τὸ δὲ λοιπὸν, εὐώνυμον λέγεται κέρας, καὶ οὐρά. Αὕτη δὲ ἡ διχοτομία τοῦ μήκους, ὀμφαλὸς προσαγορεύεται, καὶ στόμα, καὶ † ἄραρος. Μετὰ δὲ τὴν τῶν ὁπλιτῶν φάλαγγα κατόπιν, τάσσεται τὸ τῶν ψιλῶν τάγμα. τούτου δὲ ἔτι κατόπιν τὸ τῶν ἱππέων. ὅταν μέντοι αἱ χρεῖαι ἀπαιτῶσιν ἐν ἑτέροις τόποις τάσσονται, οἵ τε ψιλοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς, ὡς προελθόντες ἐροῦμεν. Πόσον δὲ δεῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν τε ὁπλιτῶν εἶναι, καὶ πόσον τῶν ἱππέων, δηλώσομεν. καὶ πῶς ἕκαστον δεῖ τετάχθαι. καὶ πρὸς τὰς κατεπειγούσας χρείας πῶς δεῖ μετὰ πολλοῦ τάχους τὰς τάξεις μετασχηματίζειν, δηλωθήσεται. καὶ τίς ἡ διδαχὴ τῆς περὶ ἕκαστον τάγμα κινήσεως γενήσεται, παραστήσομεν.

Antistites, & prima Ordinatio. Omnis autem pars phalangis, quæ à tergo est ipsius Frontis, usque ad Tergiductores, Latitudo appellatur. Cum autem secundum longitudinem recta linea inter se collocantur, uel Antistites, uel Substites, hoc ipsum dicimus Iugare. Secundum latitudinem uerò cum recta linea itidem inter se collocantur Seriei ductores, & Tergiductores, id appellamus, Ordinare. Diuiditur autem Phalanx sic, in partes quidem solidas duas à Frontis media sectione per totam latitudinem, & altera quidem pars dimidiata dextrum Cornu uocatur, & Caput. Altera autem sinistrum Cornu, & Cauda. hæc uerò partitio si fiat secundum longitudinem, appellatur †Vmbilicus, & Os, & Compago. Iam uerò post peditum grauis armaturæ phalangem à tergo statim collocatur acies Velitum. & à tergo uelitum, acies Equitum. tametsi, cum necessitas postulârit, in aliquibus locis primi in acie collocantur Velites, & Equites, sicuti in cursu nostri sermonis declarabimus. Nunc dicendum de numero peditum grauis Armaturę, & Velitũ, atque equitum, & quomodo quælibet ipsorum acies sit instruenda. Præterea declarandum quomodo, si necessitas urgeat aliqua, celeriter ordines singuli immutari possint in aliam formam. & qua ratione motiones in singulis ordinibus fieri debeant, exprimendum.

Latitudo.

Iugare.

† μέρη δύο.

Ordinare.

Cornua.

† ἄραγος, Suidas in Διχοτομία.

†Nimirum ipsum interstitium, non hæc uel illa pars.

Militũ diuersi generis dispositio.

Proponit explicanda deinceps.

Περὶ τοῦ τῶν ὁπλιτῶν τε, καὶ ψιλῶν, καὶ ἱππέων, ἀριθμοῦ, τοῦ πρὸς τοὺς μετασχηματισμοὺς τῶν ταγμάτων ἐπιτηδείου. Κεφ. η.

Ὁρίζειν μὲν οὖν τὸν ἀριθμὸν τοῦ στρατεύματος, ἀπίθανον. πρὸς γὰρ ἣν ἕκαστος ἔχει παρασκευὴν τῶν τακτικῶν, δεῖ ὑπογραμμὸν τιθέναι τοῦ πλήθους. ἤδη μέντοι δεῖ γινώσκειν ὅτι τοιοῦτος ἀριθμὸς ἐκλέγεσθαι δεῖ, οἵτινες ἐπιτηδείως ἕξουσι πρὸς τοὺς μετασχηματισμοὺς τῶν ταγμάτων. τουτέστιν, ἐὰν τὸ μῆκος τῆς φάλαγγος διπλασιάσαι βουληθῶμεν, ἢ πολυπλασιάσαι, τότε μῆκος συνελεῖν. διὰ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἀριθμοὺς ἐπενόησαν, μέχρι μονάδος εἰς ἥμισυ διαιρεῖσθαι δυναμένους. ὅθεν οἱ πλείους τῶν † τακτικῶν συγγραψάντων, μυρίων ἑξακισχιλίων τριακοσίων ὀγδοηκοντατεσσάρων, τὴν τῶν ὁπλιτῶν φάλαγγα ἐποίησαν. ταύτης δὲ ἡμίσειαν τὴν

De numero peditũ grauis armaturæ, uelitum, & equitum conueniente in bello ad commodè mutandas aciei figuras. Cap. VIII.

PRæscribere quidẽ certum copiarum numerum alienũ est à re: nã pro multitudine militũ, quã quisque habet, exercitum conscribit. Iam uerò in uniuersum illud pręcipi potest, tam magnũ numerum militum esse †colligendũ, quàm magnus uidebitur esse satis ad cõmodè mutãdas aciei figuras. Hoc est, si secundũ longitudinẽ phalangẽ cõduplicare libuerit, uel altera tantùm parte, uel etiã multò pluribus partibus, quàm antè, tunc secundum latitudinẽ esse contrahendã. Atque hanc ob causam in scientia numerorũ scimus excogitatos numeros, qui usque ad unitatis distributionẽ in suã medietatẽ diuidi possunt. Quare maior pars eorum, qui de ratione instruendi aciem scripserunt, xvj.M. ccclxxxiiij. militibus peditum grauis armaturæ Phalangem esse debere statuerunt: ex dimidiata autem parte phalangem

†deligendum

†τακτικῶν

† δεκαὲξ χιλίων

phalangem Velitum. atq; itidem ex dimidiata parte Equitum. nam numerus xvj. M.ccclxxxiiij. usq; ad ipsam unitatem in duas secatur partes. Formæ igitur, & descriptionis causa talis numerus præ cæteris selectus fuit. Quare si in singulos ordines senos denos uiros asignauimus, oportebit Seriem esse M.xxiiij.

De nominibus tum ordinum, qui per acies subinde duplicatas procedunt, (nempe binas, quatuor, octo, sedecim, &c.) & militum serierumq; in singulis numeri. tum ducũ nomina. Cap. IX.

HI uerò in suas acies diuisi sunt, quæ his separatim nominibus appellantur. Nam duas Series Dilochiam uocant, quæ uiros continet xxxij. eius uerò dux dicitur Dilochita. At quatuor Series Tetrarchiam uocamus, atq; huius ducẽ Tetrarcham, qui sexaginta quatuor militibus imperat.

αν τὴν τῶν ψιλῶν. Ἔτι δὲ ταύτης ἡμίσειαν τὴν τῶν ἱππέων. ὁ γὰρ τῶν † ιϛ τ π δ ἀριθμὸς μέχρι μονάδος δίχα διαιρεῖται. τύπου οὖν καὶ ὑπογραφῆς ἕνεκα, ὁ τοιοῦτος ἀριθμὸς ἐγκρίνεται.

Ὀνόματα λόχων, ὧν τὰ τάγματα ἀεὶ διπλωθέντα προχωροῦσι (ἤγουν κατὰ λόχους, δύο, τέσσαρας, ὀκτὼ, ἑκκαίδεκα, καὶ οὕτως ἐφεξῆς:) καὶ πόσοι καθ' ἕκαστα ταγμάτων ἄνδρες καὶ λόχοι. καὶ ἡγεμόνων ὀνόματα.

Κεφ. θ.

ΩΣ τε ἐπεὶ τὸν λόχον δεκαὲξ ἀνδρῶν ὑπεθέμεθα, δεήσει χιλίους καὶ κδ ἐν λόχους. οὗτοι δὲ μεμερισμένοι εἰς τὰ τάγματα, ὧν ἑκάστῳ, καὶ ὀνόματα κεῖται. οἱ μὲν γὰρ δύο λόχοι, διλοχία καλοῦνται, ἀνδρῶν λβ': καὶ ὁ τούτου τοῦ τάγματος ἡγούμενος διλοχίτης λέγεται. οἱ δὲ τέσσαρες λόχοι, τετραρχία: καὶ ὁ τούτου τοῦ τάγματος ἡγούμενος, τετράρχης, ἀνδρῶν ἑξήκοντα τεσσάρων ἔξαρχος.

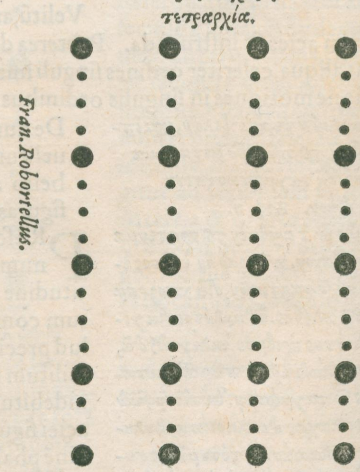
Duarum Serierum dux uocatur Dilochita.

Τῶν δύο λόχων ἡγεμὼν καλεῖται διλοχίτης.

Ex quatuor Seriebus una Tetrarchia.

Ἐκ τεσσάρων λόχων μία τετραρχία.

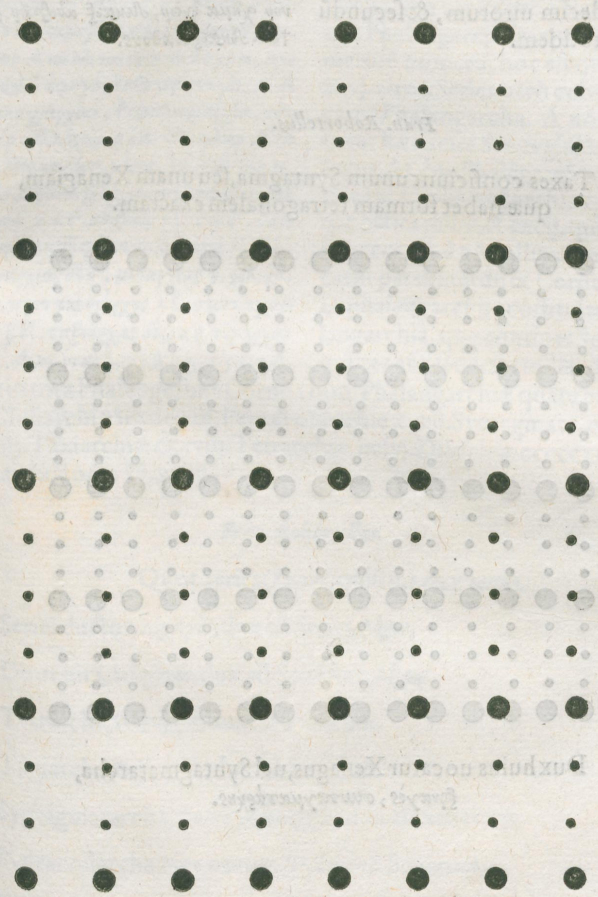

Αἱ δὲ δύο τετραρχίαι καλοῦνται, τάξις. ἀνδρῶν ρκη. λόχων ή. καὶ ὁ τούτων ἀφηγούμενος, καλεῖται ταξίαρχος.

Duæ autem Tetrarchiæ conficiunt unam Ordinationem, quæ uiros continet cxxviij. ordinibus autem octo constat. Eius uero dux Taxiarcha uocatur.

Fran. Robortellus.

Duæ Tetrarchiæ conficiunt Taxin, & dux uocatur Taxiarcha, ταξίαρχος.

At duæ Taxes conficiunt unum Syntagma, quod habet Series xvj. uiros cclvj. Cuius dux dicitũ Syntagmatarcha. A nónullis autẽ Syntagma hoc, quod cclvj. uiros cõtinet, Xenagia uocatur, & eius dux Xenagus. In quolibet Syntagmate, ſeu Xenagia extraordinarij numerãtur quinqȝ: Signifer, Tergiductor, Tubicẽ, Miniſter, Præco. Videtur autẽ Syntagma tetragonalem habere figuram ſecundum longitudinem ſexdecim uirorum, & ſecundũ latitudinem totidem.

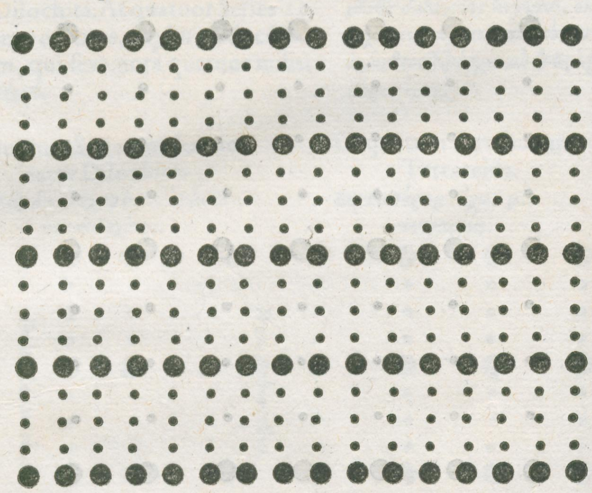
†ἔκτακτοι

† καὶ

Αἱ δὲ δύο τάξεις καλοῦνται σύνταγμα. λόχων ις΄. ἀνδρῶν δὲ σνς΄. καὶ ὁ τούτων ἀφηγούμενος, συνταγματάρχης. ὑπὸ ἐνίων δὲ τὸ σύνταγμα τῶν σνς΄ ἀνδρῶν, ξεναγία καλεῖται. καὶ ὁ τούτου τοῦ τάγματος ἀφηγούμενος, ξεναγός. καθ᾽ ἕκαστον τῶν σνς΄ ἀνδρῶν σύνταγμα, †ἔκταρχοι ἄνδρες ὑπάρχουσι πέντε: σημειοφόρος, οὐραγὸς, σαλπιγκτὴς, ὑπηρέτης, στρατοκήρυξ. Δοκεῖ δὲ τὸ σύνταγμα τετράγωνον σχῆμα ἔχειν, δεκαὲξ ἀνδρῶν μήκους, †τῶν δεκαὲξ βάθους.

Fran. Robortellus.

Duæ Taxes conficiunt unum Syntagma, ſeu unam Xenagiam, quæ habet formam tetragonalem exactam.

Dux huius uocatur Xenagus, uel Syntagmatarcha, ξεναγὸς, συνταγματάρχης.

Duo

Τὰ δὲ δύο συντάγματά ἐστιν ἀνδρῶν φιβ. λόχων λβ΄. καὶ ὁ τούτων ἀφηγούμενος πεντακοσιάρχης. Αἱ δὲ δύο πεντακοσιαρχίαι, καλοῦνται χιλιαρχία, ἀνδρῶν χιλίων κδ΄. λόχων ξδ΄. Αἱ δὲ δύο χιλιαρχίαι, μεραρχία καλεῖται, ἀνδρῶν † β μη. καὶ ὁ τοῦ μέρους τούτου ἡγούμενος, καλεῖται μεράρχης. λόχων ρκη΄. τοῦτο δὲ τὸ μέρος ὑπό τινων, τέλος καλεῖται. καὶ ἀφηγούμενος αὐτοῦ, τελάρχης. Αἱ δὲ δύο τελαρχίαι, φαλαγγαρχία καλεῖται, ἀνδρῶν † δ ϛϛ. λόχων σνϛ. καὶ ὁ τούτου ἀφηγούμενος, φαλαγγάρχης. ὑπό τινων δὲ καλεῖται τοῦτο τὸ τάγμα, στρατηγία: καὶ ὁ ἀφηγούμενος, στρατηγός. Αἱ δὲ δύο φαλαγγαρχίαι, διφαλαγγαρχία, ἀνδρῶν ηρϛβ. λόχων φιβ. ὑπό τινων δὲ τὸ τάγμα τοῦτο καλεῖται, μέρος. ἔστι δὲ καὶ κέρας. Αἱ δὲ δύο διφαλαγγαρχίαι, τετραφαλαγγαρχία. λόχων α κδ΄. ἀνδρῶν ιϛ τπδ΄. ὥστε γίνεσθαι ἐν ὅλῃ τῇ φάλαγγι, κέρατα μὲν δύο, φαλαγγαρχίας δὲ δ΄. μεραρχίας η΄. χιλιάρχους ιϛ. πεντακοσιάρχους λβ. συνταγματάρχους ξδ΄. ταξιάρχας δὲ, ρκη΄. τετράρχας δὲ σνϛ΄. διλοχίτας δὲ, φιβ. λόχους δὲ α κδ.

Duo aũt Syntagmata uiris cõſtant Dxij. quorũ dux appellatur Pentacoſiarcha, et habet ſeries xxxij. Duæ uerò Pentacoſiarchiæ uocantur Chiliarchia, quę cõſtat uiris. M.xxiiij. & habet ſeries lxiiij. Duæ autem Chiliarchiæ uocant̃ Merarchia: quæ cõtinet uiros bis mille & xlviij. & Merarchiæ quidẽ huius dux uocat̃ Merarcha, cui parent Series cxxviij. atq; hęc alio nomine appellat̃ † Telarchia. ac ipſe dux Telarcha. Iam uerò duæ Telarchiæ conficiunt Phalangarchiam, quæ cõtinet duplò maiorẽ numerũ, hoc eſt quater mille, & xcvj. uiros: Series uerò cclvj. eius dux uocatur Phalangarcha. A nõnullis aũt uocatur hæc acies Strategia, & dux ipſe Strategus. At duę Phalãgarchiæ iunctæ ſimul uocant̃ Diphalangarchia. quæ cõtinet uiros octies mille, & cxcij. qui faciunt Series cccccxij. à nõnullis aũt acies hæc, uocatur pars: interdũ & Cornu. Ex duabus Diphalangarchijs cõſtituitur Tetraphalangarchia. quę continet Series M.xxiiij. milites aũt ſedecies mille, & ccclxxxiiij. Quare in tota Phalange ſunt Cornua duo. Phalangarchiæ quatuor. Merarchiæ octo. Chiliarchiæ ſexdecim. Pentacoſiarchię xxxij. Syntagmatarchiæ, ſeu Xenagiæ lxiiij. Taxiarchiæ cxxviij. Tetrarchiæ cclvj. Dilochiæ cccccxij. Series autẽ, & Seriei ductores M.xxiiij.

διχιλίων μη

Telos.

† τετρακισχιλίων ἐνενήκοντα ἕξ.

Fran. Robortellus.

Quot Series (λόχους) quiſque dux regat.

Seriei ductor, Λοχαγὸς, dux eſt Seriei, λόχου.	1
Dilochita, Διλοχίτης, dux eſt Serierum, λόχων.	2
Tetrarcha, Τετράρχης, dux eſt Serierum.	4
Taxiarcha, Ταξίαρχος, dux eſt Serierum.	8
Syntagmatarcha, Συνταγματάρχος, dux eſt Serierum.	16
Pentacoſiarcha, Πεντακοσίαρχος, dux eſt Serierum.	32
Chiliarcha, Χιλίαρχος, dux eſt Serierum.	64
Merarcha, Μεράρχης, dux eſt Serierum.	128
Phalangarcha, Φαλαγγάρχης, dux eſt Serierum.	256
Diphalangarcha, Διφαλαγγάρχης, dux eſt Serierum.	512
Tetraphalangarcha, Τετραφαλαγγάρχης, dux eſt ſerierum.	1024

Fran. Robortellus.

Quot militum quilibet eſt dux.

Intergator, ἐνωμοτάρχης, eſt dux militum.	3
Bipartitor, διμοιρίτης, eſt dux militum.	6
Seriei ductor, λοχαγὸς, eſt dux militum in eadem ſerie.	16
Dilochita eſt dux militum in duabus ſeriebus, & ſic in reliquis deinceps intelligendũ ſecundum diſtributionem per ſexdecim.	32
Tetrarcha eſt dux.	64
Taxiarcha eſt dux.	128
Xenagus, uel Syntagmatarcha.	256
Pentacoſiarcha.	512
Chiliarcha.	1024
Merarcha.	2048
Phalangarcha.	4096
Diphalangarcha.	8192
Tetraphalangarcha.	16384

Fran. Robortellus.

Numerus ducum incipiendo à paruis ad magnos.

Enomotarchæ, ſeu intergatores in tota phalange peditum grauis armaturæ.	4096
Dimœritæ, ſeu Bipartitores.	2048
Seriei ductores, λοχαγοί.	1024
Dilochitæ.	512
Tetrarchæ.	256
Taxiarchæ.	128
Xenagi.	64
Pentacoſiarchæ.	32
Chiliarchæ.	16
Merarchæ.	8
Phalangarchæ.	4
Diphalangarchæ.	2
Tetraphalangarchæ.	1

Fran. Robortellus.

Tota acies phalangis integræ, ἡ ὅλη σύνταξις.

phal. 2.	phal. 3.	phal. 4.	phal. 1.
• • • • • • •	• • • • • • •	• • • • • • •	• • • • • • •
Sinistrum cornu. ἀριστερὸν κέρας.			Dextrum cornu. δεξιὸν κέρας.

Vmbilicus, uel os, uel compages.
ὀμφαλὸς, ἢ στόμα, ἢ ἄραρος.

Xenagia.

Pentacosiarchia:

Chiliarchia.

Merarchia.

Phalangarchia.

Diphalangarchia.

Tetraphalangarchia.

FRAN. ROBORTELLVS.

Series, λόχος, continet pedites grauis armaturæ, ὁπλίτας.	16
Dilochia.	32
Tetrarchia.	64
Taxis.	128
Syntagma, uel Xenagia.	256
Pentacosiarchia.	512
Chiliarchia.	1024
Merarchia.	2048
Phalangarchia.	4096
Diphalangarchia, uel Cornu.	8192
Tetraphalangarchia.	16384

Duæ Series conficiunt unam Dilochiam.
Duæ Dilochiæ conficiunt unam Tetrarchiam.
Duæ Tetrarchiæ conficiunt unam Taxin, & sic deinceps.

Fran. Robortellus.

Series quot sint in tota phalange peditum grauis armaturæ.

1
2
4
8
16
32
64
128
256
512
1024

Duo Syntagmata, uel Xenagiæ conficiunt unam Pentacosiarchiam.

Syntagma seu Xenagia, quæ formam habet tetragonalem æqualem.

Duo Syntagmatâ conficiunt unam Pentacosiarchiam.

Duę Pentacosiarchię conficiunt unam Chiliarchiam.

Duæ Chiliarchiæ conficiunt unam Merarchiam.

Duæ Merarchiæ conficiunt unam Phalangarchiam.

Duæ Phalangarchiæ conficiunt unam Diphalangarchiam.

Duæ Diphalangarchiæ conficiunt unam Tetraphalangarchiam.

Phalanx peditum grauis armaturæ cóstabat xvj. millib. ccclxxxiiij. ad numerum igitur xvj. militum per singulas Series oportet esse instructam Phalangem numero serierum. M.xxiiij.

De collocatiõe secundũ fortitudinis præstantiã phalangarcharum quatuor, & Merarcharum, & totidem Ducum serierum, & Tetrarcharum.

Cap. X.

ET Phalangarcharum quidem fortissimus in dextero cornu collocatur. illi autem secundus uirtute in læuo: at tertius in tertiæ secturæ extrema parte, quæ uergit ad cornu læuum, & ad mediam secturam, quæ cornu læuũ distinguit à dextero. Quartus in tertia sectura, qua uergit ad medium discrimen inter cornu utrunque, adeò ut prima, & quarta Phalangarchia ab ijs ducibus regatur, qui & primus à quarto sit, & ab eo, qui quartus est à primo uirtute. Secunda autem, & tertia Phalangarchia duces habeat eos, qui uirtute censentur & secundum & tertiũ locum obtinere.

Περὶ τάξεως τῶν τεττάρων φαλαγγαρχῶν τε, καὶ μεραρχῶν, καὶ λοχαγῶν, καὶ τετραρχῶν, κατὰ τὴν τῆς ἀρετῆς διαφοράν. Κεφ. ι.

ΚΑὶ ὁ μὲν ἄριστος τῶν φαλαγγαρχῶν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τέτακται. ὁ δὲ δεύτερος, ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. ὁ δὲ κατ' ἀρετὴν τρίτος, μετὰ τῆς † δευτέρας εἰς ἀριστερὸν, ὡς πρὸς τὴν μέσην ἀποτομήν. ὁ δὲ τέταρτος μετὰ τῆς τρίτης εἰς δεξιὸν, καὶ αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν μέσην ἀποτομήν. ὥστε τὴν πρώτην καὶ τετάρτην φαλαγγαρχίαν ἡγουμένους ἔχειν κατ' ἀρετὴν, πρώτην τε δύναμιν ἔχοντας καὶ τετάρτην: τὴν δὲ δευτέραν καὶ τρίτην φαλαγγαρχίαν, ἡγουμένους ἔχειν κατ' ἀρετὴν τάξιν ἔχοντας δευτέραν καὶ τρίτην.

† τρίτης φαλαγγαρχίας, εἰς ἀριστερὸν (κέρας,) ὡς πρὸς τὴν μέσην ἀποτομήν. ὁ δὲ τέταρτος μετὰ τῆς δευτέρας (φαλαγγαρχίας) εἰς δεξιὸν (κέρας.)

Fran. Robortellus.

CON. GESNERUS.

In Græca Robortelli æditione qui hîc est tertius & quartus ph. erat secundus et tertius. et qui hîc secũdus, in ea quartus erat. Videat lector quid sequatur. ego vbi hîc est tertius quartum putârim ponendum, & vbi quartus tertium, vt analogia constet. & eodem modo Merarchas quoque distribuerim, vt analogia similiter vtrinque constet. Tantundem scilicet poterunt in sinistro cornu, secundus & tertius virtute, quantum in dextro, primus & quartus. Nil autem refert primus & quartus in dextro aut sinistro cornu sint, modò secundus & tertius sint in opposito. sicut figura proximè sequens habet..

Demonstrabimus autem primam, & quartam parẽ esse uiribus secundæ & tertiæ. adeò ut ipsi duces inter se etiam uirtute sint pares. Merarchæ uerò etiã ipsi eodem ordine collocantur, ut primus uirtute cõsistat in prima phalangarchia à læua parte. Secundus autem à dextera parte secundę Phalangarchię. Tertius uerò à parte læua tertiæ Phalangarchiæ. Quartus aũt à dextera parte quartę Phalãgarchię.

Δείξομεν δὲ ὅτι ἡ πρώτη, καὶ τετάρτη δύναμις, ἴση ἐστὶ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ, ὥστε τοὺς ἡγεμόνας ἰσοδυναμεῖν. οἱ δὲ μεράρχαι καὶ αὐτοὶ τάσσονται οὕτως: ὥστε τὸν μὲν πρωτεύοντα τάσσεσθαι τῆς πρώτης φαλαγγαρχίας ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου: τὸν δὲ δευτερεύοντα, ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τῆς δευτέρας φαλαγγαρχίας: τὸν δὲ τρίτον ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῆς τρίτης φάλαγγος. ὁ δὲ τέταρτος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τῆς τετάρτης φάλαγγος τάσσεται.

Nec

Ὁμοίως

Ὁμοίως δὲ καθ' ἑκάστην τετραρχίαν οἱ λοχαγοὶ οὕτως τάσσονται, ὥστε τὸν τοῦ πρώτου λόχου λοχαγὸν κατ' ἀρετὴν διαφέρειν· τὸν δὲ τοῦ τετάρτου λόχου λοχαγὸν, δευτερεύειν τῇ δυνάμει. οὕτω γὰρ ἰσοδυναμοῦσιν αἱ διλοχίαι κατ' ἀρετήν. ἡ γὰρ πρώτη διλοχία τὸν πρῶτον κατ' ἀρετὴν ἔχει, καὶ τὸν τέταρτον. ἡ δὲ δευτέρα, τὸν δεύτερον, καὶ τὸν τρίτον, κατ' ἀρετήν. δείκνυται δὲ ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὅταν ὦσιν ἐν τέτρασι μεγέθεσιν ἀναλογίαι, τὸ ὑπὸ τοῦ πρώτου, καὶ τετάρτου ἴσον γινόμενον τῷ ὑπὸ δευτέρου καὶ τρίτου. Ἐπεὶ δὲ ἐν ἑκάστῳ συντάγματι τέσσαρές εἰσι τετραρχίαι, τῇ αὐτῇ ἀναλογίᾳ καὶ τὰ συντάγματα διακοσμήσομεν. ὥστε ἐν ἑκάστῳ συντάγματι τὸν τῆς πρώτης τετραρχίας τὸν τετράρχην ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τετάχθαι, καὶ πρωτεύειν κατ' ἀρετήν. τὸν δὲ τῆς τετάρτης τετραρχίας τετράρχην εὐώνυμον εἶναι, καὶ δευτερεύειν κατ' ἀρετήν. τὸν δὲ τῆς τρίτης τετραρχίας τετράρχην δεξιὸν εἶναι, καὶ τρίτον κατ' ἀρετήν. τὴν δὲ δευτέραν τετραρχίαν εὐώνυμον ἔχειν τὸν τετράρχην, καὶ τέταρτον κατ' ἀρετήν. τὴν δὲ αὐτὴν ἀναλογίαν ἔχουσι καὶ αἱ μείζονες ἡγεμονίαι πρὸς αὐτάς.

Nec dissimili ratione in singulis Tetrarchijs Seriei ductores sunt collocandi, adeò ut semper, qui Seriei primæ ductor est, uirtute excellat, quartæ aūt Seriei ductor illi secundus sit uiribus. Sic enim fit, ut pares inter se uiribus sint Dilochiæ. nā prima Dilochia primum uirtute habet, & quartū. Secunda aūt secundū, & tertiū itidem uirtute. Demonstratur aūt apud Mathematicos, cum inter quatuor magnitudines fuerit analogia, sicuti primum quarto adæquatur, sic secundū tertio. Quoniam aūt in qualibet Xenagia quatuor sunt Tetrarchiæ, eadem analogia etiā Xenagias ipsas disponemus, adeò ut in qualibet Xenagia primę Tetrarchię Tetrarcha uirtute excellat cæteros, & à dextra constituat. Quartæ aūt Tetrarchiæ Tetrarcha à parte sinistra collocetur, qui uirtute primo sit secundus. Tertiæ uerò Tetrarchiæ Tetrarcha à dextra stet, & hic quoq; uirtute tertius sit. At secunda Tetrarchia habeat Tetrarcham à læua, qui quartū uirtute sua obtineat locum. Eandem uerò analogiam inter se habent etiam maiores præfecturæ.

Fran. Robortellus.

Sic est in manuscripto quodam libro expressa hæc figura.

ph.1. M.1. M.4. ph.4. ph.3. M.3. M.2. ph.2.

1 2 3 4

Franciscus autem Robortellus suo ingenio etiam has, quæ sequuntur, excogitauit, in quibus æquilibrem illam analogiam cernere quiuis potest: Sed suum iudicium quisque sequatur.

ph.1. M.4. ph.3. M.4. ph.4. M.3. M.1. ph.2.

1 2 3 4

Vel sic

ph.1. M.4. M.3. M.4. ph.4. ph.3 M.1. ph.2.

1 2 3 4

Vel sic

ph.1. M.4. M.2. ph.3. ph.4. M.3. M.1. ph,2.

1 2 3 4

Vel

Vel sic

ph.1. M.4. M.3. ph.3. ph.4. M.2. M.1. ph.2.

1 2 3 4

Et quoniam Aelianus in contextu ait octo Merarchas esse, apponemus aliam figuram, in qua etiam ipsis assignatus appareat locus, seruata æquilibri illa analogia.

ph.1. M.8. M.4. M.3. M.6. ph.3. ph.4. M.5. M.2. M.1. M.7. ph. 2.

1 2 3 4

De interuallis quibus inter se distant pedites grauis armaturæ, plerunque, condensati, cohærentes clypeis. Cap. XI.

NVnc autem dicendum de interuallis, quibus inter se distant pedites grauis armaturæ, tùm secundum longitudinem, tùm secundum latitudinem. Differentiæ quidem tres sunt. primùm enim collocantur in acie arctiore interuallo, necessitatis alicuius causa. In acie igitur stans plerunq; ut solet, uir occupat cubitos quatuor. Condensatus occupat cubitos duos. Hærens autem clypeis occupat cubitum unum.

Περὶ διαστημάτων ὧν ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστᾶσιν οἱ ὁπλῖται, ἄλλως τε, καὶ πεπυκνωμένοι καὶ συνησπικότες. Κεφ. ια.

Νυν δὲ ἐστὶ περὶ τῶν διαστημάτων, ὧν ἀπ' ἀλλήλων ἀφεστᾶσιν οἱ ὁπλῖται, κατά τε μῆκος, καὶ ἐπὶ βάθος, δηλώσομεν. διαφοραὶ δέ εἰσι τρεῖς. πρῶτον μὲν γὰρ τάσσονται ἐν ἀραιοτέροις διαστήμασιν ἐνίων χάριν χρειῶν. τεταγμένος μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ, κατέχει πήχεις τέσσαρας. πεπυκνωμένος δὲ, κατέχει πήχεις δύο. συνησπικὼς δὲ, κατέχει πῆχυν.

Fran. Robortellus.

• 4 • 4 •

4 4 4

• 4 • 4 •

Fran. Robortellus.

• 2 • 2 • 2 • 2 •

2 2 2 2 2

• 2 • 2 • 2 • 2 •

Fran. Robortellus.

• I • I • I • I • I • I • I • I •

I I

• I • I • I • I • I • I • I • I •

I I

• I • I • I • I • I • I • I • I •

Ἔστι δὲ πύκνωσις, ὅταν ἐκ τῶν ἀραιοτέρων διαστημάτων ἐλάσσονα τὰ διαστήματα ποιήσας πυκνώσῃ κατὰ παράστασιν, καὶ ἐπίστασιν: τουτέστι κατὰ μῆκος, καὶ κατὰ βάθος. οὕτως μέντοι, ὥστε ἐπιδέχεσθαι μεταβολήν. Συνασπισμὸς δέ ἐστιν, ὅταν † τοῖς τῆς προειρημένης πυκνώσεως ἔτι μᾶλλον ἡ φάλαγξ πυκνώσῃ κατὰ παράστασιν: ὥστε διὰ τὴν συνέχειαν τοῦ στρατοῦ μὴ χωρεῖν κλίσιν μήτε ἐπὶ τὰ δεξιά, μήτε ἐπὶ τὰ εὐώνυμα. Γίνεται δὲ ἡ πύκνωσις, ὅταν ὁ στρατηγὸς βουληθῇ ἀπάγειν τὴν φάλαγγα ἐπὶ τοὺς ἐναντίους. Ο δὲ συνασπισμός, πρὸς τὸ τῶν πολεμίων ἔφοδον πεφραγμένως ὑποστῆναι. Ἐπεὶ οὖν εἰσι χίλιοι, καὶ κδ΄ οἱ κατὰ μέτωπον τῆς φάλαγγος τεταγμένοι λοχαγοί, δῆλον ὅτι τεταγμένοι μὲν καθέξουσι πήχεις τετρακισχιλίους ἐνενηκονταέξ τοῦ μήκους: τουτέστι στάδια δέκα, καὶ πήχεις ἐνενηκονταέξ. πεπυκνωκότες δὲ, καθέξουσι σταδίους ε΄, καὶ πήχεις μη΄. συνησπικότες δὲ, καθέξουσι σταδίους δύο καὶ ἥμισυ, πήχεις κδ΄.

Est autem Condensatio, quando ex latioribus interuallis minora interualla aliquis faciens condensarit Phalangem secundum longitudinem, & latitudinem, adeò ut & astites, & substites coarctetur quidem, uerùm tantum relinquatur spatij inter ipsos, ut mutationi sit locus. Cohærentia autem clypeorum est, cum magis adhuc quàm in condensatione priore, de qua diximus, se coarctârit Phalanx secundum astites, adeò, ut propter continuationem non recipiant milites ullam declinationem neque in dexteram, neque in læuam. Fit autem Condensatio, quando dux Phalangem contra hostes educere uoluerit. Cohęrentia autem clypeorum fit, ut phalanx quasi eodem & toto corpore ab omni parte armata, impetum hostium sustinere posit. Quoniam uerò Seriei ductores secundum frontē Phalangis instructi sunt M.xxiiij. patet eos occupare soli cubita iiij. M.xcvj. hoc est stadia x. & cubita xcvj. secundum longitudinem. At Condensati occupabunt stadia v. & cubita xlviij. Cohærentes autem clypeis occupabunt stadia duo & semis, cubita præterea xxiiij.

Condensatio

† τοῖς abundat.

Cohærentia clypeorum.

Περὶ τῆς ὁπλίσεως τῆς φάλαγγος, ἀσπίσι καὶ δόρασι. Κεφ. ιβ.

Ἡ δὲ ὅπλισίς ἐστι τῆς φάλαγγος ἀσπίσι, καὶ δόρασιν. Ἀσπὶς μὲν οὖν ἐστιν ἀρίστη, χαλκῆ, Μακεδονική, οὐ λίαν κοίλη, ὀκταπάλαιστος. Δόρυ δὲ μὴ ἔλαττον ὀκταπήχεος. τὸ δὲ μήκιστον, μετὰ τοῦ δύνασθαι ἄνδρα κραδαίνοντα χρῆσθαι εὐμαρῶς.

Fran. Robortellus.

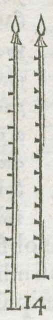
De armatura phalangis, clypeis & hastis. Cap. XII.

ARmatura Phalangis cōstat clypeis, & hastis. Clypeus optimus censetur Macedonicus ex ære, nō ad modum cauus, diametrum habens octo palmorū. Hasta autem nō debet breuior esse octo cubitis. Longissimæ autem ea mensura præfiniri potest, quatenus uir robustus facilè uti posit.

Ποίους δεῖ εἶναι τοὺς λοχαγοὺς, ἤτοι στρατιώτας τοῦ πρώτου ζυγοῦ: εἶτα καὶ τοῦ δευτέρου, καὶ τρίτου, καὶ ἐφεξῆς.

Κεφ. ιγ. F. Robortel.

Δεῖ δὲ τοὺς λοχαγοὺς, ὡς ἂν ἡγεμόνας τῶν ἐν τῇ φάλαγγι λόχων, ἀρίστους εἶναι πάντων: ὥστε μεγέθει τε καὶ ῥώμῃ τῶν ἄλλων διαφέρειν, ἐμπειρίᾳ τε προκεκρίσθαι. τοῦτο γὰρ τὸ ζυγὸν συνέχει τὴν φάλαγγα, καὶ τὴν μεγίστην χρείαν παρέχει. ὥσπερ γὰρ μάχαιρα περὶ ἑαυτῆς στόματι βάρος, καὶ στήκωμα τὸν τοῦ ἐπικειμένου σιδήρου ὄγκον προσλαβοῦσα, τὴν αὐτῆς δύναμιν παρέχει: τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ φάλαγγος ὑποληπτέον,

14

Quales debeant esse milites primi iugi, hoc est Serierum ductores. quales item secundi & tertij, & deinceps. Cap. XIII.

OPortet aūt Seriei ductores, cū serierū omniū totius Phalangis duces sint, omniū pręstātissimos esse, adeò ut & magnitudine corporis, & robore alios superent: in primis uerò peritia excellāt, hoc enim primū iugū, quod ex illis cōstituit, totā Phalangē cōstringit, & magnū usum præbet. Sicuti em̄ ensis, quo punctim ferimus, ꝙ ori summo tumorē, & pondus habet, & ueluti quoddā sacoma adiunctum ex cohærentibus ferri partibus suā uim auget: sic in Phalange existimandū

est etiam contingere. nam Phalangis Os est ipsum iugum primum, quod Seriei ductores continet: tumorem autem, & pondus, adiectionemque oneris quandam grauioris reliquos, qui à tergo ipsorum deinceps in serie instructi sunt, iure uocare posis. Verùm & secundi iugi cura suscipienda est. nam eorum, qui in secundo iugo sunt, hastæ, unà cum hastis Seriei ductorum, qui in primo iugo stant, protenduntur in hostem, & quòd propius in acie dimicant, etiam ipsi magnam utilitatem afferunt. nam si aut cæsus fuerit, aut uulneratus Seriei ductor aliquis in primo iugo, ex secundo iugo alter progrediens constringit aciem compage uelu ti quadam. Tertium autem iugum eodem modo constituendum, & reliqua deinceps, habita ratione uirium astitum, & substitum.

στόμα μὲν εἶναι, τὸ τῶν λοχαγῶν τάγμα· ὄγκον δὲ καὶ σήκωμα καὶ βάρους πρόθεσιν, τὸν ἐπὶ νώτου τασσόμενον ὄχλον: Φροντιστέον δὲ ἐκ τῶν ἐκδεχομένων, καὶ δευτέρου ζυγοῦ. συνεπεκτείνεται γὰρ τὸ δόρυ καὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν, καὶ πλησίον συντεταγμένον πρὸς ἀνδρεῖαν, χρείαν ἐν πολλοῖς παρεχόμενον. καὶ πεσόντος ἢ τραυματισθέντος τοῦ λοχαγοῦ, προελθὼν εἰς τὸ πρόσθεν συνέχει τὴν τάξιν ἀρραγῆ. Τὸ δὲ τρίτον ζυγὸν, καὶ τὰ ἑξῆς ἐκ τοῦ πρὸς λόγον, καθὸ τῇ δυνάμει ὑποβέβληκεν.

De Macedonica phalange, & sarissarũ longitudine. Cap. XIIII.

Περὶ Μακεδονικῆς φάλαγγος, καὶ τοῦ τῶν σαρισσῶν μήκους. Κεφ. ιδ.

MAcedonica aũt Phalanx talis habita fuit ob præclarã ordinũ dispositionem, ut eius impetũ hostes sustinere non possent. nã in certamine Condensatus miles armatus occupabat cubita duo. Sarissarum autem longitudo, secundũ proportioné à nobis dictã ante, est cubitorũ xvj. uel uerius xiiij. ex his duo cubita demit interuallũ, quod est inter apprehensioné utriusque manus. reliqua uerò Sarissæ cubita xij. prominent ante pugnantis militis corpus. Post hos illi, qui in secundo iugo collocantur, subsequentes Antistites primos, si demãtur quatuor cubita propter interuallũ Phalangis, habẽt Sarissas prominentes eos, q in primo iugo sũt, cubitis x. Qui uerò in tertio iugo, eorũ hasta superat Antistites primæ Seriei cubitis viij. Qui in quarto, cubitis vj. Qui in quito, cubitis iiij. Qui in sexto, cubitis ij. Reliqui uerò deiceps subsequẽtes non habent hastas excedẽtes Antistites primi iugi.

Fran. Robortellus.

Ita fit, ut Sarisse quinque uel sex prominentes eos, qui in primo iugo stãt eo, quo diximus, modo, præbẽt aspectum hostibus, qualé par est: &robur augẽt uiri unius tã multis uiribus obfirmati, sicuti licet intueri. qui aũt sextũ hoc subsequunt iugũ, & si sarisis ipsi nihil agunt, pódere tñ corporũ obnitentes, ualidioré faciunt acié, & omnem eripiũt spem fugiẽdi Antistitibus suis. Nonnulli

ΗΔὲ Μακεδονικὴ φάλαγξ τοῖς πολεμίοις ἀνύποιστος ἐδόκει διὰ τὴν ἐν ταῖς τάξεσι κατασκευήν. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἵσταται σὺν τοῖς ὅπλοις κατὰ τὰς ἐναγωνίους πυκνώσεις, καὶ ἐν πήχεσι δύο. Τὸ δὲ τῶν σαρισσῶν μέγεθός ἐστι, κατὰ μὲν τὴν ἐξαρχῆς ὑπόθεσιν, ἑκκαίδεκα πηχῶν: κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν, δεκατεσσάρων. τούτων δὲ δύο πήχεις ἀφαιρεῖται τὸ μεταξὺ τοῖν χεροῖν διάστημα τῆς προσβολῆς. αἱ δὲ λοιπαὶ δεκαδύο πήχεις προπίπτουσι πρὸ τῶν σωμάτων. Ἐκ τούτων οἱ ἐν τῷ δευτέρῳ ζυγῷ ὑποβεβηκότων τοῖς προστάταις, πήχεις δ ἐν τῇ φάλαγγι ἀφαιρούμενοι, τὴν σάρισσαν ἔχουσι προπίπτουσαν ὑπὲρ τοὺς ὁπλίτας τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ πήχεις δέκα. οἱ δὲ ἐν τῷ τρίτῳ ζυγῷ ὑπεραίρουσαν τοὺς πρωτοστάτας πήχεις η. οἱ δὲ ἐν τῷ δ΄ ἕξ. οἱ δὲ ἐν τῷ ε. πήχεις δ΄. οἱ δὲ ἐν τῷ ς΄. β΄. καὶ πάντες οἱ κατόπιν, οὐκ ἔχουσι τὰς σαρίσσας τῶν τοῦ πρώτου ζυγοῦ ὑπερεχούσας.

Διὸ καὶ καθ᾿ ἕκαστον τῶν ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τεταγμένων σάρισσαι ἑ ἢ καὶ ς΄ προβεβλημέναι, οἵαν εἰκὸς, ὄψιν πολεμίοις παρέχουσι. καὶ ἰσχὺν δὲ † τοῦ ἀνδρὸς ε ἢ καὶ ς * σαρίσσαι πεφραγμένου, καὶ τοσαύταις δυνάμεσι ἐπερειδομένου, ὅπερ ἐστὶ σκοπεῖν. Καὶ οἱ μετὰ τὸν ς΄. δὲ ζυγὸν, κἂν μὴ ταῖς σαρίσσαις ἐνεργοῦσι, τῷ βάρει τῶν σωμάτων ἐπιβρίθοντες ἰσχυροτέραν ποιοῦσι τὴν δύναμιν, καὶ τοῖς πρωτοστάταις ἀνέλπιστον φυγεῖν.

†scil. προέχουσι

*σαρίσσαις

Ἔνιοι δὲ τὰ τῶν ὀπίσω τεταγμένων ὁπλιτῶν δόρατα μακρότερα τῶν ἔμπροσθεν κατεσκεύασαν, ἵνα καὶ οἱ μέχρι τρίτου ζυγοῦ ἢ τετάρτου τεταγμένοι τὰς αἰχμὰς ἐξ ἴσου τοῖς ἀντιπαρατεταγμένοις ἐπιφέρωσιν. Ο δὲ καθ' ἕκαστον σύνταγμα ἔκτακτος οὐραγὸς, ἔσω συνετὸς, ὅλου τοῦ συντάγματος προνοούμενος, ἵνα στοιχῶσι, καὶ ζυγῶσιν ἀλλήλοις, τούς τε ἀναδυομένους διὰ δειλίαν, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, †κωλύων εἰς τάξιν καθεστάναι. Ἐν τε τοῖς συνασπισμοῖς, ἐάν τις χρεία γένηται, ἀναγκάσῃ συνερείδειν τοὺς ἄνδρας ὅτι μάλιστα ἀλλήλοις. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τὴν ἰσχὺν τῷ τάγματι παρεχόμενον, ἵνα μὴ μόνον ἐν τῷ μετώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐπ' οὐρᾶς τοῦ τάγματος κύριός τις ὑπάρχῃ τῶν προειρημένων ἕνεκεν αἰτιῶν.

† κελεύων

Nonnulli longiores sarissas peditum grauis armaturæ statuerunt esse debere, qui in posterioribus iugis stant, quàm qui in prioribus, ut usque à tertio iugo, aut etiam quarto Sarissæ ex æquo primis intendantur aduersus hostes. Iam uerò Tergiductor, quem extra Seriei ordinē nonnulli ponunt, prudens esto, totiusque seriei quisque suæ curam gerat: ut rectè inter se iugati, & ordinati progrediantur, & eos, qui à Serie recedunt uel propter metum, uel propter aliam causam coërceat, cogátque locum in acie seruare. Atque si quando Cohærentia clypeorum opus fuerit, efficiat, ut milites quàm maximè simul inter se coarctentur. hoc enim est, quod aciei robur auget, si non solùm à fronte, sed etiam à tergo aciei ipsius fuerit aliquis cum potestate & imperio, propter prædictas causas.

Περὶ τῆς τῶν ψιλῶν συντάξεως.
Κεφ. ιε.

Αὐτάρκως δὲ εἰρηκότες περὶ τοῦ καταλοχισμοῦ τῶν ἐν τῇ φάλαγγι ὁπλιτῶν, νῦν καὶ περὶ τῶν ψιλῶν δηλώσομεν. Ταγήσονται δὲ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πρὸς τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς, ὅταν μὲν προτασσόμενοι, ὅταν δὲ ὀπίσω τῆς φάλαγγος, ὡς ἂν ἀπαιτῇ τὸ πρᾶγμα. νῦν δὲ συντετάχθωσαν οὕτως. Λόχους μὲν καὶ ἐν τοῖς ψιλοῖς τάξομεν χιλίους κδ'. τοὺς ἴσους τῶν ἐν τῇ φάλαγγι. ὥστε ὑπὸ τὸν πρῶτον λόχον τῶν ὁπλιτῶν τὸν πρῶτον λόχον τῶν ψιλῶν τετάχθαι. καὶ ὑπὸ τὸν δεύτερον, τὸν δεύτερον, καὶ ὁμοίως κατὰ τὸ ἑξῆς. οὐ μέντοι δεκαὲξ ἀνδρῶν εἶναι δεῖ, ἀλλὰ τοὺς ἡμίσεις ἐξ ὀκτὼ ἀνδρῶν. ὥστε τοὺς χιλίους, κδ'. λόχους ἀνδρῶν εἶναι, ηρϙβ' ἐννενήκοντα δύο.

De Velitum collocatione.
Cap. XV.

Cum autem satis dixerimus, quomodo in seriem redigendi sint pedites grauis armaturæ, nunc etiam de Velitibus dicemus. In acie collocabuntur ab Imperatore Velites, utut hostium uiderit instructas copias, modò ante Phalangem, modò post, sicut necessitas postularit: Nunc uerò instruantur sic. Series Velitum esse oportet M. xxiiij. hoc est totidem planè, quot prius statuebamus in Phalange peditum grauis armaturæ, ac sanè post primam seriem peditum grauis armaturæ collocabitur prima Velitum series. ac post secundam secunda, post tertiam tertia, & sic reliquæ deinceps. Nec tamen in serie uelitum sexdecim collocandi sunt uiri: sed octo tantùm, adeò ut M. xxiiij. Series uiros contineant octies mille, & centum nonaginta duos.

Περὶ ὀνομάτων καὶ τάξεων τῶν ψιλῶν.
Κεφ. ις.

Ὀνόματα δὲ αὐτῶν καὶ τάξεις εἰσὶν αἱ ὑποτεταγμέναι. Οἱ τέσσαρες λόχοι τῶν ψιλῶν, καλοῦνται σύστασις, ἀνδρῶν λβ'. αἱ δὲ δύο συστάσεις, πεντηκονταρχία, ἀνδρῶν ξδ'. αἱ δύο πεντηκονταρχίαι, ἑκατονταρχία, ἀνδρῶν ρκη'. Καθ' ἑκάστην δὲ ἑκατονταρχίαν ἔκτακτοι ἄνδρες ἔσονται ε'.

De nominibus & ordinibus Velitum.
Cap. XVI.

Nomina autem ipsarum, & ordines sunt hi. Quatuor Series Velitum appellantur Systasis, quæ continet uiros xxxij. Duæ Systasis conficiunt unam Pentacontarchiā, in qua sunt uiri lxiiij. Duæ Pentacontarchiæ conficiunt unam Centuriam, seu Hecatontarchiam, quę habet uiros cxxviij. Sciendum uerò in singulis Centurijs, seu Hecatontarchijs uiros esse extraordinarios quinque, qui sunt hi:

Extraordinarij.

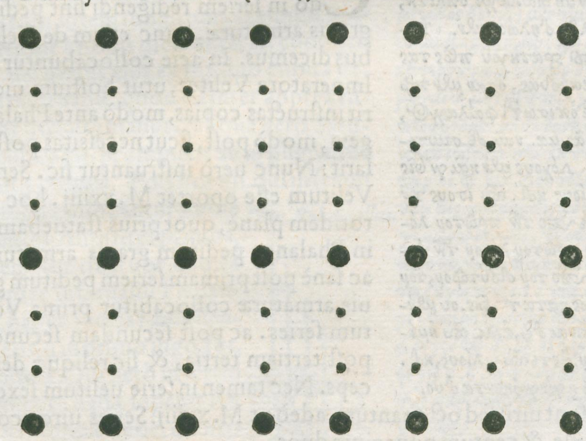
Signifer, Tergiductor, Tubicẽ, Minister, Præco. Duæ Hecatontarchiæ complectuntur uiros cclvj. ex quibus fit una Psilagia. Duæ Psilagiæ conficiunt unam Xenagiam, in qua sunt uiri D.xij. Duæ Xenagiæ constituunt unum Systremma, quod continet uiros M.xxiiij. Duo Systremmata conficiunt unam Epixenagiam, in qua sunt uiri ij.M. xlviij. Duæ Epixenagiæ cõstituunt unum stiphum, uirorum iiij.M. xcvj. Duo Stiphe conficiunt unum Epitagma, in quo sunt Velitũ Series M.xxiiij. in quib. sunt Velites viij.M.cxcij. Iam uero his extraordinarij adnumerantur uiri octo, ipsi scilicet duces, quorũ quatuor uocantur Epixenagi, quatuor Systremmatarchæ.

σημειοφόρος, οὐραγὸς, σαλπιγκτὴς, ὑπηρέτης, καὶ στρατοκῆρυξ. αἱ δύο ἑκατονταρχίαι, εἰσὶ μὲν ἀνδρῶν σνϛ. καλεῖται δὲ ψιλαγία. αἱ δὲ δύο ψιλαγίαι, ξεναγία, ἀνδρῶν φιβ. αἱ δύο ξεναγίαι, σύστρεμμα, ἀνδρῶν α κδ΄. τὰ δὲ δύο συστρέμματα, ἐπιξεναγία, ἀνδρῶν β μη. αἱ δὲ δύο ἐπιξεναγίαι στίφος, ἀνδρῶν τετρακισχιλίων ἐνενήκοντα ἕξ. τὰ δὲ δύο στίφη, ἐπίταγμα. λόχων Μ, α κδ΄: ἀνδρῶν δὲ η.ρ. ἐννενήκοντα δύο. δεῖ δὲ καὶ τούτοις ὑπάρχειν ἄνδρας ὀκτὼ ἐκτάκτους: ὧν οἱ μὲν τέσσαρες ἔσονται ἐπιξεναγοί, οἱ δὲ τέσσαρες συστρεμματάρχαι.

Fran. Robortellus.

Systasis una Velitum habet uiros 32.

Duæ Systases Velitum (ψιλῶν) conficiunt unam Pentacontarchiam.

Fran.

Fran. Robortellus.

Nota tamen Pentacontarchiam con tinere plures, quàm numerus significat. hoc est 64

Duæ Pentacontarchiæ conficiunt unam Hecatontarchiam, quæ continet milites 128

Duæ Centuriæ, seu Hecatontarchiæ conficiunt unā Psilagiam, quæ continet milites 256

Duæ Psilagiæ cōficiunt unam Xenagiam, quæ continet milites 512

Duæ Xenagiæ conficiunt unum Systremma, quod continet milites 1024.

Duo Systremmata conficiunt unam Epixenagiam, quæ continet milites 2048

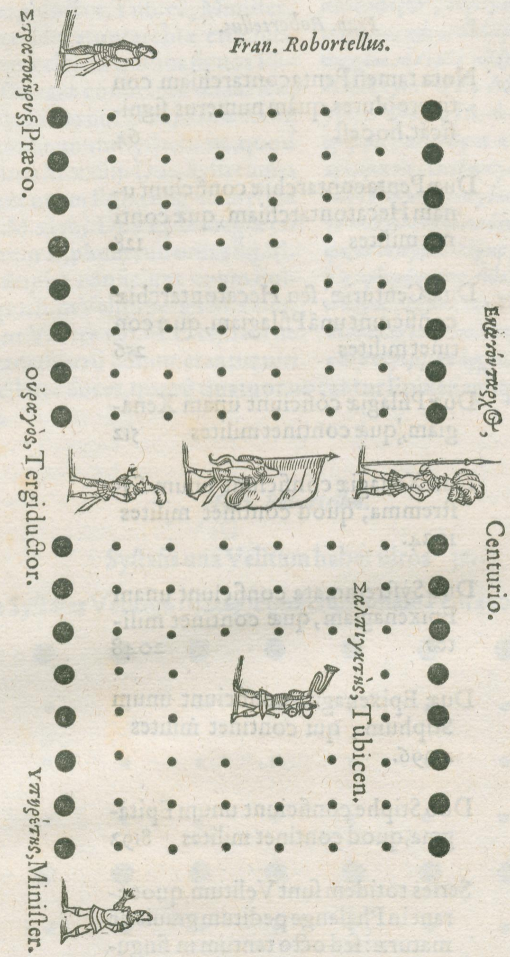
Duæ Epixenagiæ conficiunt unum Stiphum, qui continet milites 4096.

Duo Stiphe conficiunt unum Epitagma, quod continet milites 8192

Series totidem sunt Velitum, quot erant in Phalange peditum grauis armaturæ: sed octo tantum in singulis uiri, non ut illic sedecim.

Nomina ducum quæ sint, & quot etiam, satis patet.

Fran. Robortellus.

De iaculato-

Περὶ ἀκοντιστῶν καὶ τοξοτῶν, καὶ πάντων τῶν ἀκροβολιζόντων. Κεφ. ιζ.

Ὁ δὲ ἀκοντιστὴς, καὶ ὁ τοξότης, καὶ πᾶς ὁ ἀκροβολιστικοῖς χρώμενος, πρὸς τὸ κατάρξασθαι, καὶ ἐκκαλέσασθαι, καὶ τὰ ὅπλα κατακόψαι, καὶ τραύματα, καὶ πτώματα ἐκ διαστήματος ποιῆσαι, καὶ τὰς τάξεις διαλῦσαι, καὶ ἵππον ἀκρούσασθαι, καὶ τοὺς προκατειλημμένους βάλλοντας ὑποχωρεῖν ἀναγκάσαι, καὶ τοὺς ὑπόπτους τῶν τόπων ἐρευνῆσαι, καὶ ἐνέδρας προκατασκευάσαι. τὸ δὲ ὅλον εἰπεῖν, αὐτοὶ καὶ προαγωνιζόμενοι, καὶ συναγωνιζόμενοι, πολλὰ καὶ μεγάλα κατεργάζονται περὶ τὰς μάχας.

Πῶς τοὺς ἱππεῖς συντακτέον, ῥομβοειδῶς, ἐμβολοειδῶς, ἢ τετραγώνῳ σχήματι. Κεφ. ιη.

Τὰς δὲ τῶν ἱππέων τάξεις, ἤτοι τετραγώνους, ἢ ἑτερομήκεις, ἢ ῥομβοειδεῖς, ἢ ἐμβολοειδεῖς, οἱ πρὸ ἡμῶν συνέταξαν. οὐδεὶς δὲ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, σαφῶς ἡμῖν παρέδωκε τὸ βούλημα. διόπερ ἡμεῖς καὶ ἐπὶ καταγραφῆς τὰ σχήματα τάξομεν, ὅπως εὐσυνόπτα γένηται. Ταῖς μὲν οὖν ῥομβοειδέσι δοκοῦσι Θεσσαλοὶ κεχρῆσθαι ἐν ἱππικῇ πολὺ δυνηθέντες, Ἰάσονος σφίσι πρῶτον τὸ σχῆμα τοῦτο ἐπινοήσαντος, ὡς ἐπιτηδειότατον πρὸς πάσας τὰς χρείας, καὶ τάχιστα δὴ πρὸς ἑκάστην ἐπιφάνειαν στρέφεσθαι δυναμένων τῶν ἐν τῷ σχήματι τούτῳ τεταγμένων ἵππων: ἥκιστα

De iaculatoribus, sagittarijs, & omnibus qui eminus telis pugnant. Cap. XVII.

IAculator autem, & Sagittarius, & omnes qui eminus telis pugnant, apti sunt ad ineundum prælium, ad hostes prouocandos, ad armatos ipsos pedites feriendos, ad uulnerandos, ad cædendos quoque eminus hostes, ad eorũ ordines perturbandos, ad equites repellendos, ad detrudẽdos loco eos, qui iaculari prius cœpissent, ad loca suspecta exploranda, ad insidias parandas. Atq;, ut summatim dicam, leuibus certaminibus hostes irritando, & in ipsa acie pugnando, magnam utilitatem in bello afferunt.

De instruendis ordinibus Equitũ, in formam rhombi, cunei, quadratam. Cap. XVIII.

EQuitum autem ordines quadratos, uel ab altera parte longiores, uel in Rhombi, uel in cunei formã, qui ante nos scripsère, dixerunt esse instruendos. Nullus uerò, ut summatim dicã, apertè declarauit, q̃d sentiret. Quare nos etiã ipsa descriptione figuras explicabimus, ut oculis quiuis omnia posſit intueri. Ordinibus igitur equitũ in formã Rhombi uidẽtur primũ esse usi Thessali, q̃ equitatu plurimũ ualebãt, Iasonemq; dicũt primũ ipsi talem aciei equestris figuram monstrasse, tanquã aptiſsimam ad omnem usum, cum equites in ea constituti sese in omnem partem facilè uertere posſint.

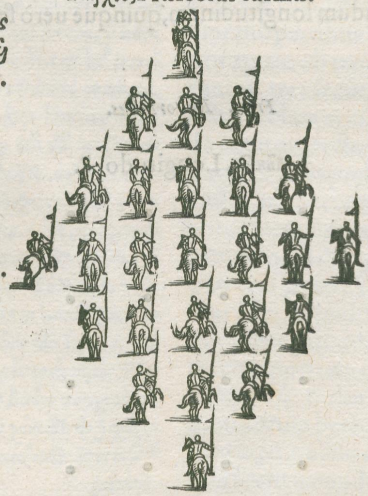
In formam Rhombi.

ἰλάρχης, Præfectus turmæ.

Αὗται ἁρμόζουσι πρὸς τὸ διατεμεῖν φάλαγγα, καὶ πρὸς ἐξελάσεις καὶ στροφάς.

Hæc forma aciei apta est ad intersecandam phalangem, & ad propellendos hostes. facileq; in omnẽ partem potest conuerti.

πλαγιοφύλαξ. Lateris custos.

πλαγιοφύλαξ. Lateris custos.

οὐραγὸς, Tergiductor.

Rarò autem huiusmodi acies à tergo, & à lateribus perrumpi potest impetu hostium. nã fortissimi equites ad latera Rhombi locantur: Ad angulos autem ipsi duces: ad anteriorem quidem angulum Turmæ præfectus, ad posteriorem Tergiductor: ad latera autem tùm dextrum, tùm sinistrum ij, quos Custodes laterum uocari diximus. Acie autem equitum in formam Cunei uidentur usi Scythæ, & Thraces. Aliquando etiam Macedones usi fuerunt, cum Philippus rex hoc illis primùm monstrasset. putarunt enim huiusmodi aciem magis potentem, & efficacem esse, quàm quadratã, quòd circùm undiq; duces collocati sunt, & frons angusta transuectionem equitum faciliorem reddit per quoduis spacium. itidem uersionem ipsam, & reuolutionem: nam circumductiones non habet admodum difficiles, sicuti in quadrata acie sunt. Quadrata quidem equitum acie Persæ, Siculi, ac maxima pars Græcorum usi fuerunt, quòd sibi in animum induxissent illorum instructionem esse faciliorem, & transuectionem, atq; usum multò potiorem. nam ipsorum iugatio, & ordinatio magis est in promptu. & hæc sola acies uidetur à fronte multos habere, qui simul in hostes irruant maiore quadam ui. Optima autem ex his illa censetur esse, quæ duabus partibus plures in longitudine habet, quàm in latitudine. exempli causa, octo secundum longitudinem, quatuor autem secundum latitudinem: uel decem quidem secundum longitudinem, quinque uerò secundum latitudinẽ.

Acies in cunei formam.

Quadrata.

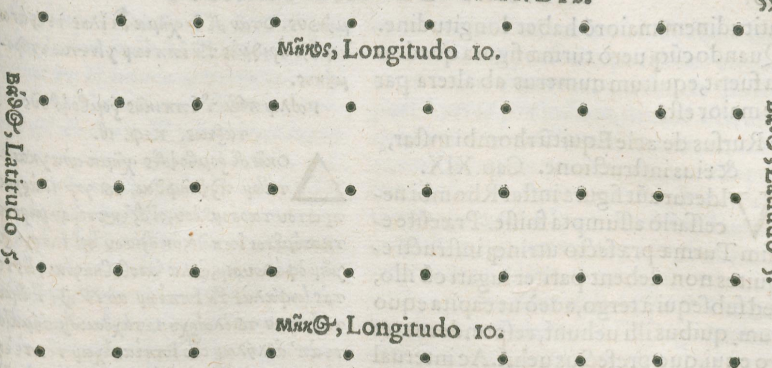
† ἐν μόνῳ τούτῳ

ἥκιστα δὲ κατὰ νώτου, καὶ πλαγίων ἁλίσκεσθαι. τούς τε γὰρ ἀρίστους τῶν ἱππέων περὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ῥόμβου τάσσεσθαι: καὶ κατὰ τὰς γωνίας, τοὺς ἡγεμόνας. περὶ μὲν γὰρ τὴν ἔμπροσθεν γωνίας τὸν ἰλάρχην: περὶ δὲ τὴν δεξιᾶς, καὶ εὐωνύμου γωνίας τοὺς καλουμένους πλαγιοφύλακας: περὶ δὲ τὴν λοιπῆς, τὸν οὐραγόν. Ταῖς δὲ ἐμβολοειδέσι Σκύθαι δοκοῦσι κεχρῆσθαι: καὶ Θρᾷκες, καὶ Μακεδόνες ἐχρήσαντο, Φιλίππου τοῦτο εἰσηγησαμένου. τὴν γὰρ χρείαν ἐνεργεστέραν ταύτας ἔχειν μᾶλλον τῶν τετραγώνων ὑπέλαβον, διὰ τὸ κύκλῳ τοὺς ἡγεμόνας τετάχθαι. τὸ δὲ μέτωπον βραχύ τι γινόμενον, καὶ τὴν διέππευσιν εὔχρηστον ποιεῖν διὰ τοῦ τυχόντος διαστήματος, καὶ τὴν ἀναστροφὴν, καὶ ἐπιστροφὴν σύντομον. οὐ γὰρ ἔχειν δυσκόλους τὰς περιαγωγὰς, ὥσπερ τὰς τετραγώνους. Ταῖς μέντοι τετραγώνοις ἐχρήσαντο Πέρσαι τε, καὶ Σικελοί, καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ πλεῖστοι, πεπεισμένοι καὶ τὴν σύνθεσιν ἔχειν εὐχερεστέραν, καὶ τὴν συνίππευσιν, καὶ τὴν χρείαν πολλῷ βελτίω. τήν τε γὰρ σύνταξιν εὐχερεστέραν ἔχειν κατά τε στίχον, καὶ κατὰ ζυγὸν τεταγμένων, καὶ † μόνων τούτων πάντας τοὺς ἡγεμόνας ἀθρόους ἐμπίπτειν τοῖς πολεμίοις. Ἄρισται δέ εἰσιν αἱ διπλάσιον τὸν ἀριθμὸν τὸν ἐν τῷ μήκει ἔχουσαι, ἤπερ ἐν τῷ βάθει. οἷον, ὀκτὼ μὲν τὸ μῆκος, τέσσαρας δὲ τὸ βάθος: ἢ δέκα μὲν τὸ μῆκος, πέντε δὲ τὸ βάθος. Αὗται δὲ

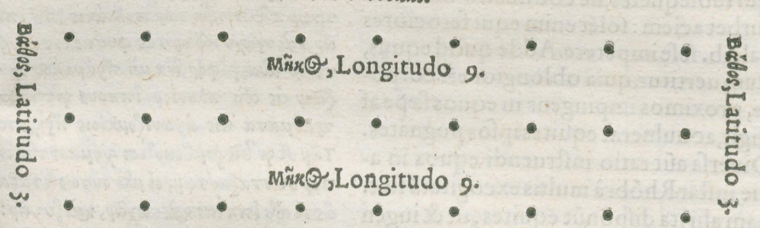
τῷ

Fran. Robortellus.

Fran. Robortellus.

τῷ μὲν ἀριθμῷ εἰσιν ἑτερομήκεις· τῷ δὲ σχήματι γίνονται τετράγωνοι. τὸ γὰρ ἵππου ἀπὸ κεφαλῆς ἐπὶ οὐρὰν μῆκος πρὸς τὸ πλάτος συγκρινόμενον, τοὺς κατὰ ζυγὰ τασσομένους τῶν κατὰ τοὺς στίχους πλείονας ἔχειν ὀφείλει. Ἔνιοι δὲ τριπλάσιον ἐποίησαν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῷ μήκει τεταγμένων, παρὰ τοὺς ἐν τῷ βάθει, οὕτως δοκοῦντες τετράγωνον ποιήσειν τὸ σχῆμα. δοκεῖ γὰρ τριπλάσιον ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸ μῆκος τοῦ ἵππου, τοῦ κατὰ τοὺς ὤμους πλάτους. ὅθεν ἐννέα ἐν τῷ μετώπῳ τάσσοντες, τρεῖς ἐν τῷ βάθει ποιοῦσιν. οὐδὲ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ὄπισθεν ἱππέων τὴν αὐτὴν ὠφέλειαν παρέχει, ἣν ἐπὶ τῶν πεζῶν τὸ βάθος ὄπισθεν ἐπερειδόντων. οὐδὲν γὰρ συμβάλλονται πρὸς τὴν σφοδρότητα τῆς ἀντερείσεως. οὐδὲ γὰρ ἐπωθοῦσιν, οὐδὲ συνέχουσι τοὺς πρὸ ἑαυτῶν, τοῦ σύμπαντος πλήθους ἕν τι βάρος ἀποτελοῦντος. ἐπιβάλλοντες δὲ τοὺς πρὸ ἑαυτῶν, κακοποιήσουσιν ἑαυτοὺς μᾶλλον τῶν ἐναντίων ἐκταράξαντες τοὺς ἵππους. Διόπερ ἀεὶ συμβαίνει, ὅταν ἴσος ἀριθμὸς τῶν ἱππέων ὁ τοῦ μήκους πρὸς τὸ βάθος τυγχάνῃ, τὸν μὲν ἀριθμὸν τετράγωνον γίνεσθαι· τὸ δὲ σχῆμα ἑτερόμηκες, τοῦ βάθους μείζονος ὄντος, ἢ τοῦ μήκους.

Hoc genus omne aciei equestris est ab altera parte longius, figurã uerò habet quadratam. equi enim à capite ad caudam usque longitudo si cum latitudine conferatur, plures ꝑ iuga habere debet, q̃ per ordines rectos. Nõnulli aũt tribus partibus plures collocandos putarunt in longitudine, q̃ in latitudine, quoniam ea ratione figura fit quadrata. Videtur enim tribus omninò partibus longior esse equus, q̃ latior: quam ob rem nouẽ in fronte collocantes, tres secundũ latitudinem disponebant. Nam non eundẽ usum præbet ordo equitum rectus secundũ latitudinem, quem pedites prębent alter post alterum collocati in acie. nihil enim adiuuant firmitudinem impressionis. neq; enim urgent, neq; cõstringunt præcedentes, sicuti in acie pedestri fit, in qua uniuersa simul astricta multitudo conficit grauius quoddam pondus. At equites impellentes eos, qui præcedunt, maiorem cladem suis inferũt, quàm hostibus, ordines equitum suorum perturbãtes. Quare semper contingit, quãdo æqualis numerus equitum fuerit secundũ longitudinẽ & latitudinẽ, eũ numerũ quadratũ esse. At illa figura altera parte longior appellat̃, quæ

Cuneus.

latitudinem maiorẽ habet longitudine. Quandocũq; uerò turmæ figura quadrata fuerit, equitum numerus ab altera parte maior est.

Rursus de acie Equitũ rhombi instar, & eius instructione. Cap. XIX.

Videtur aũt figura instar Rhombi necessariò assumpta fuisse. Præeũte enim Turmæ præfecto utrinq; instructi equites non debent pariter iugari cũ illo, sed subsequi à tergo, adeò ut capita equorum, quibus illi uehunt, respondeant tergo equi, quo pręfectus uehit. Ac interuallis inter se ęqualibus debent equites tùm à læua, tùm à dextra disponi: itidẽ & reliqui subsequẽtes, ne cõtinuatio nimia obturbet aciem: solẽt enim equi ferociores calcib. sese impetere. Adde quòd equus, dum uertitur, quia oblongior est corpore, proximos impingens in equos sæpe affligit, ac uulnerat equites ipsos pugnãtes. Diuersa aũt ratio instruendi equos in acie instar Rhõbi à multis excogitata fuit. nam alij ita disponũt equites, ut & iugentur simul, & Seriem rectã seruent. Alij satis putant, si Seriẽ rectam seruent, nec iugari uolunt. Alij contra iugari quidẽ iubent, nullam Seriem rectam requirentes. Quælibet aũt acies ita instruitur. Qui & iugare equites, & Seriẽ rectam seruare uolunt, instruere solent primò mediũ iugũ, quod maximũ est cæterorũ omniũ in turma, equitum impari numero, undecim ut puta, tredecim, aut quindecim. ante uerò & post iugum hoc duo alia instituunt iuga, quæ binorũ numero superantur à medio. exempli causa: Si mediũ illud Iugũ, quod maximũ diximus, habeat equites xv. Iugũ utrũq;, quod ante fuerit, & post, tredecim habere oportet. rursus alia iuga utrinq; instructa tùm ante, tùm post, undecim equites habebunt, & sic deinceps reliqua institui debent Iuga, ut desinant in minorem imparẽ numerum, donec deueniatur ad unũ. Tota autem turma continebit equites cxiij. Dimidiatũ Rhombum Cuneum uocamus, qui formã habet triquetram. quare & huius aciei ratio satis intelligi potest ex ijs, quæ dicta sunt.

† τῶν ἵππων τῶν τραχυτέρων

Cuneus.

μήκους. Ὅταν δὲ τὸ σχῆμα τῆς ἴλης τετράγωνον ᾖ, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱππέων γίνεται ἑτερομήκης.

Πάλιν περὶ τῆς ἱππικῆς ῥομβοειδοῦς τάξεως. Κεφ. ιθ.

Δοκεῖ δὲ ῥομβοειδὲς σχῆμα ἀναγκαιότατον παρειλῆφθαι. τοῦ γὰρ ἰλάρχου πρώτου τασσομένου, οἱ δὲ ἑκατέρου μέρους τασσόμενοι ἱππεῖς, οὐκ ἐξίσου τῷ ἰλάρχῃ ζυγεῖν ὀφείλουσιν, ἀλλὰ ὑποβεβηκέναι, ὥστε τὰς κεφαλὰς τῶν ἱππέων αὐτῶν κατὰ τοὺς ὤμους τοῦ ἵππου τοῦ ἰλάρχου τετάχθαι: διαστήματά τε ἀπ᾽ ἀλλήλων τοὺς ἱππέας ἔχειν τούς τε ἐκ δεξιῶν, καὶ τῶν εὐωνύμων ὄντας, καὶ τοὺς ὀπίσω ἐν τοῖς μέρεσι τεταγμένους, ἵνα μὴ ἡ συνέχεια ταραχὴν ἐμποιῇ, λακτίσμασί τινων περιπιπτόντων πολλάκις † τῶν ἱππέων, καὶ τραχυτέρων τὰς φύσεις ὄντων. ἔντε τῷ ἀναστρέφειν, ἵνα μὴ παράμηκες ὂν τὸ ζῶον εἰς τοὺς πλησίον ἵππους ἐντινάσσον τραύματα τοῖς ἀγωνιζομένοις παρέχηται. Τῶν δὲ ἐν τοῖς ῥομβοειδέσι σχήμασι τὴν ἵππον συνταξάντων, οἱ μὲν οὕτως ἔταξαν, ὥστε τοὺς ἱππέας καὶ στοιχεῖν, καὶ ζυγεῖν: οἱ δὲ, στοιχεῖν μὲν, οὐκέτι δὲ ζυγεῖν. οἱ δὲ ζυγεῖν μὲν, οὐ στοιχεῖν δέ. Ἑκάστη δὲ τάξις οὕτως ἔχει. οἱ μὲν τοὺς ῥόμβους καὶ στοιχεῖν καὶ ζυγεῖν βουληθέντες, ἔταξαν τὸ μέγιστον τὸν ἐν τῇ ἴλῃ ζυγὸν μέσον ἐξ ἀριθμοῦ περιττοῦ: οἷον ἐν δέκα, δεκατριῶν, ἢ δεκαπέντε. ἐφ᾽ ἑκάτερα δὲ τούτου τοῦ ζυγοῦ ἔταξαν, ὃν μὲν ἔμπροσθεν, ὃν δὲ ὄπισθεν: ἕκαστον δὲ αὐτῶν δυσὶ τοῦ προτέρου λειπόμενον. οἷον, εἰ ὁ μέγιστος ζυγὸς ἱππέων ᾖ δεκαπέντε, ἕκαστον τῶν ἐφ᾽ ἑκάτερα αὐτοῦ, δεκατρεῖς ἱππεῖς ἔχειν. τοὺς δὲ μετὰ τούτους ἐφ᾽ ἑκάτερα ἕνδεκα, τοὺς ἀεὶ δυσὶ λειπομένους, ἕως εἷς καταλειφθῇ, καὶ ἡ ὅλη ἴλη γένηται ἱππέων ἑκατὸν δεκατριῶν. Τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ ῥόμβου, ἔμβολον καλεῖται, εἰς τρίγωνον μετασχηματιζόμενον: ὥστε ἐν τούτῳ δεδήλωται καὶ τὸ τοῦ ἐμβόλου σχῆμα. Ἄλλοι δὲ οὕτως συνέταξαν, ὥστε τοὺς ἐν τῷ ῥόμβῳ κατατεταγμένους ἱππέας, μήτε στοιχεῖν, μήτε ζυγεῖν, εὐχερεστέρας ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τὰς ἐπιστροφὰς, καὶ διιππεύσεις ὑπολαβόντες, μήτε ἐκ τῶν δεξιῶν, ἢ εὐωνύμων, μήτε ἐκ τῶν ὄπισθεν ἐμπόδιον περιεχούσας.

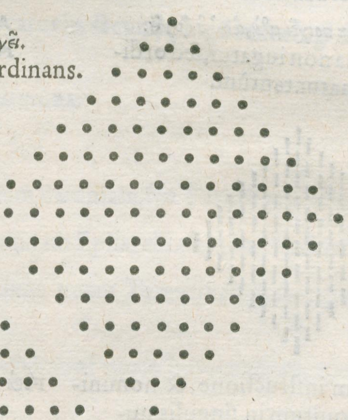
Alij uerò Rhombum ita instruere soliti sunt, ut equites ea figura instructi, neque iugati inter se stent, neque Seriem rectã seruent, putantes Conuersiones, & transuectiones equitum facilius fieri, quòd neque à læua, neque à sinistra, neque à tergo ullum impedimentum

προέχοντας. τάσσουσι δὲ πρῶτον μὲν τὸν ἰλάρχην, εἶτα τὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἰλάρχου, καὶ ὁμοίως τὸν ἐξ εὐωνύμων παρεστηκότα, ἵν' (ὡς εἴπομεν) αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων τούτων παρὰ τοὺς ὤμους τῶν προτεταγμένων ἵππων τυγχάνωσι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τάγμα ἐκ περισσοῦ ἀριθμοῦ ἱππέων, οἷον ἕνδεκα, τοῦ μὲν ἰλάρχου μέσου τεταγμένου, πέντε δὲ ἐφ' ἑκάτερα ὑποβεβηκότων. ὥστε τοῦτο τὸ ζυγὸν, τὰς δύο τοῦ ῥόμβου πλευρὰς περιέχειν, ὀπίσω δὲ τοῦ ἰλάρχου τετάχθαι τὸν ζυγάρχην. εἶτα ἐφ' ἑκάτερα τούτου ὁμοίως ὑποβεβηκότας. ὅλον δὲ τὸν τοῦ ἑξῆς οἱονεὶ ζυγοῦ ἀριθμὸν δυάδι τοῦ προτέρου λείπεσθαι. ὥστε ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ζυγάρχου τέσσαρας τετάχθαι, καὶ τὸν ὅλον τοῦ δευτέρου τάγματος ἀριθμὸν ἐννέα εἶναι. καὶ τοῦτο δὲ τὸ ζυγὸν ὡσανεὶ ταῖς πρώταις δυσὶ πλευραῖς τοῦ ῥόμβου παραλλήλους δύο πλευρὰς ποιεῖ. τὸ δὲ τρίτον ἑπτὰ, καὶ οὕτω μέχρι ἑνός. καὶ γίνεται ἡ ἴλη αὕτη ἱππέων λς΄. τούτῳ δὲ τῷ σχήματι τῆς ἴλης κέχρηται Πολύβιος ἀνδρῶν μέντοι ξδ΄ ἐν σχήματι τοῦ λ΄ στοιχείου.

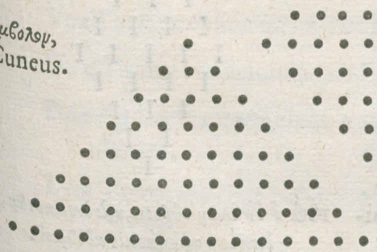
mentum ſit. Initium uerò inſtruendi faciunt à Turmæ præfecto: poſt hunc collocant in acie equitem, qui dexter aſsiſtit poſt Turmæ præfectum, deinde alterum, qui à læua ſtat, ut, ſicuti diximus, equorũ ora afflent terga præcedentium. Ac primus ordo impari numero ſit, ut puta undecim: ac medio loco conſiſtat Turmæ præfectus, quini autem utrinq; latus ipſius claudant, adeò ut hoc iugum conficiat duo latera Rhombi. Ac poſt Turmæ præfectum collocari debet iugi ductor, deinde utrinque reliqui. Singulis autem iugis, quæ adduntur, bini ſemper demuntur, adeò ut ab utroque latere Iugiductoris quaterni collocentur, & totius ordinis equites numero ſint ix. Et hoc ſanè Iugum eiuſmodi eſt, ut arctiora latera ſua habeat innixa ueluti fundamento inferioris iugi. At tertium iugum ſeptem habet equites eodem modo diſpoſitos. & ſic deinceps reliqua, donec ad unum deueniatur. Hæc autem turma conſtat equitibus xxxvj. Hoc genere uſus eſt Polybius, numero tamen maiore adhibito, equitum ſcilicet lxiiij. inſtar † λ literæ.

A. literę diſpoſitorum. Gaza uertit, forma literę V. deorſum inuerſę

Αὕτη ἡ ἴλη καὶ στοιχεῖ καὶ ζυγεῖ.
Hæc Turma & iugans eſt, & ordinans.

Ἔμβολον,
Cuneus.

Ἄλλαι δέ εἰσιν αἳ προσωνίσανται ἐκ στιχούντων μὲν, οὐκέτι δὲ καὶ ζυγούντων, αἵτινες οὕτω συντάττονται. στίχον ἐποίησαν ἐξ ὅσων δήποτε ἱππέων, ὧν ὁ μὲν ἡγούμενος ἰλάρχης ἐστίν· ὁ δὲ ἔσχατος, οὐραγὸς, ἐφ' ἑκάτερα ἄλλους στίχους τάξας, ἔκ τε τῶν δεξιῶν, καὶ εὐωνύμων μερῶν ἐν ἀριθμῷ λειπομένους: οὗ παρὰ μέσα τὰ διαστήματα, ἀφεστηκὼς ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ ἱππεὺς ἀπὸ ἱππέως, τοῦ ἐφ' ἑκάτερα παρα-

Aliæ autem ſunt, quæ non ex iugatis conſtant, ſed ex rectam ſeriẽ ſeruantibus, quę ſic inſtruuntur. Seriem rectam conficiũt ex quotquot libuerit equitibus, quorum dux eſt Præfectus Turmę: ultimus autem Tergiductor ab utroq; latere, hoc eſt ſiniſtrorſum, ac dextrorſum, duas alias ſeries rectas inſtruens, quę numero ſunt minore. atq; è regione interualli, quod relinquit in prima ſerie recta inter duos equites inſtructos, & alterũ poſt alterũ collocatos, debent equites illarum ſerierum collocari:

collocari: adeò ut si in prima serie fuerint equites x. in alijs duabus utrinque equites sint ix. Rursus in alijs duabus utrinque constitutis equites sint viij. & sic deinceps, donec deueniatur ad unum equitem. Omnes uerò illæ Series, equites subsequẽtes seipsos & alterum post alterum collocatos debent habere, ut interualla è regione posita inter equites alterius Seriei occludant. sic enim fiet, ut equites inter se rectam Seriem seruent, nec tamen iugentur. Hoc uerò magnas affert commoditates ad giros, seu declinationes, quæ in utrunque latus fiunt: & altera quidem declinatio, quæ in dextram fit, dicitur Hastam uersus fieri: altera uerò, quæ in læuam partem fit, dicitur habenas uersus fieri. Si autem Turma ex iugatis, nõ autem ex rectam Seriem seruantibus constet, instrui debebit sic: Primùm medium totius Turmæ iugum, quod maximũ est, ex impari constituemus numero. Alia autem duo iuga ab utroque latere illius è regione interiecti interualli adiungemus. Sicuti in iugatis paulò ante ostendimus esse faciendum. & sic constituemus Turmam ex iugatis, non autem ex rectam Seriem seruantibus.

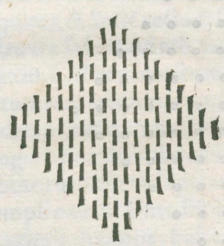
Declinatio hastam uersus. Habenas uersus.

ρα προβασήσας. καὶ ὥσπερ οἷον ἐπὶ τῷ πρώτῳ στίχῳ δέκα ἵπποι, ἐν τῷ ἐφ᾽ ἑκάτερα αὐτῷ ἐννέα ἔσονται. οἱ δὲ ἐν τοῖς ἔτι ἐφ᾽ ἑκάτερα ἀνὰ ὀκτὼ, καὶ οὕτω μέχρι ἑνός. ἀεὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς ἐφεξῆς στίχοις. οὕτω γὰρ συμβήσεται †στοιχεῖν μὲν ἀλλήλους τοὺς ἱππέας, μηκέτι δὲ ζυγεῖν. εὔχρηστον δὲ καὶ τοῦτ᾽ ἐστὶ πρὸς τὰς εἰς τὰ πλάγια γινομένας κλίσεις. καλεῖται δὲ ἡ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ, ἐπὶ δόρυ κλίσις: ἡ δὲ εἰς τὰ εὐώνυμα, ἐφ᾽ ἡνία. Ἐὰν δὲ ἡ ἴλη ἐκ ζυγούντων μὲν, μὴ στοιχούντων δὲ γένηται, τάξομεν αὐτὴν οὕτως. τὸ μέσον ὅλης τῆς ἴλης μέγιστον ζυγὸν ἐκ περιττοῦ ἀριθμοῦ ποιήσομεν. τοὺς δὲ ἐφ᾽ ἑκάτερα ζυγοὺς κατὰ μέσα τὰ διαστήματα ποιήσομεν, ὡς ἐπὶ στοιχούντων ἐτάξαμεν, καὶ γενήσεται ἡ ἴλη ἐκ ζυγούντων μὲν, οὐκέτι δὲ στιχούντων.

†Nomen στίχος sine discrimine scribitur etiam στοῖχος per οι. apud Eustathium, uerbum uerò στιχεῖν per ι. tantum.

Αὕτη ἡ ἴλη στοιχεῖ μὲν, ἀλλ᾽ οὐ ζυγεῖ.

Hæc Turma non iugatur, sed ordinatur tantùm.

Αὕτη ἡ ἴλη ζυγεῖ μὲν, οὐ στοιχεῖ δέ.

Hæc Turma iugatur, sed non ordinatur.

I
I I
I I I
I I I I
I I I I I
I I I I
I I I
I I
I

De Turmarum instructione, & nominibus, & Equitum in singulis numero. Cap. XX.

INstrui uerò solent equitũ Turmæ, sicuti Velites, aliquando quidem ante phalangẽ, aliquando uerò ad dextrã seu ad læuam, aliquando etiã post ipsos Velites. Et prima quidem Turma esto equitũ lxiiij. eius uerò primũ iugum esto equitum xv. alterum post hoc xiij. mox alterum xj. & sic deinceps reliqua iuga constitui debent, quæ binis demptis breuiora subinde facta deueniant ad unum. Signum feret, qui in secundo iugo stat sinistrorsum iuxta iugi ductorem. Erunt aũt omnes Turmæ

†οἱ ψιλοί

Περὶ τῆς τῶν ἰλῶν τάξεως, καὶ ὀνομασιῶν, καὶ ἱππέων ἐν ἑκάσταις ἀριθμοῦ.

Κεφ. κ.

ΤΑσσονται δὲ αἱ ἶλαι, ὥσπερ †τὰ ψιλὰ, ποτὲ μὲν πρὸ τῆς φάλαγγος, ποτὲ δὲ ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων, ποτὲ δὲ ὀπίσω τῶν ψιλῶν ἐτάχθησαν. καὶ ἡ μὲν πρώτη ἴλη ἱππέων ἔστω ξδ΄. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ζυγὸν, ἱππέων ιε. τὸ δὲ ἑξῆς, ιγ. τὸ δὲ μετὰ ταῦτα, ἕνδεκα. καὶ ἀεὶ τὰ ἑξῆς ζυγὰ δυσὶ τῷ ἀριθμῷ λειπόμενα μέχρι ἑνός. σημειοφορήσει δὲ ὁ ἐν τῷ δευτέρῳ ζυγῷ παρεστηκὼς ἐκ τῶν εὐωνύμων τῷ ζυγάρχῃ. ἔσονται δὲ αἱ

πᾶσαι ἶλαι ξδ. ἱππεῖς δὲ τετρακισχίλιοι ἐνενήκοντα ἕξ. καλοῦνται δὲ αἱ δύο ἶλαι, ἐπιλαρχία. ἱππέων ρκη. αἱ δὲ δύο ἐπιλαρχίαι, ταραντιναρχία, ἱππέων σνϛ. αἱ δὲ δύο ταραντιναρχίαι, ἱππαρχία, ἱππέων φιβ. αἱ δὲ δύο ἱππαρχίαι, ἐφιππαρχία, ἱππέων ακδ. αἱ δὲ δύο ἐφιππαρχίαι, τέλος, ἱππέων β μή. τὰ δὲ δύο τέλη, ἐπίταγμα, ἱππέων τετρακισχιλίων ἐνενήκοντα ἕξ.

Turmæ lxiiij. equites ipsi iiij.M.xcvj. Dicuntur uerò duę Turmę uno nomine Epilarchia, quæ continet equites cxxviij. Duæ autẽ Epilarchiæ conficiunt Tarentinarchiam, quæ continet equites cclvj. Duæ Tarentinarchiæ uno nomine appellantur Hipparchia, quæ cõstat equitibus D.xij. At duæ Hipparchiæ constituunt unum Telos, quod habet equites bis mille, & xlviij. Duo uerò Tele dicunt̃ Epitagma, quod constat equitib. iiij.M.xcvj.

Franciscus Robortellus.

Numerus, & nomina singularum turmarum ipsorum equitum.

Prima turma (ἴλη) continet equites	64
Primum Iugum (ζυγὸν) continet equites	15
Secundum Iugum continet equites	13
Tertium Iugum continet equites	11
Quartum Iugum continet equites & sic deinceps demendo binos.	9

Signifer in Turma collocatur in secundo Iugo iuxta Iugi ducem (ζυγάρχην) à læua.

Omnes equitum Turmæ erunt.	64
Equites autem	4096

Vna Turma conficit unam Ilarchiam, seu Turmæ præfecturam.

Duæ Turmæ conficiunt unam Epilarchiam, quæ continet equites	128
Duæ Epilarchiæ conficiunt unam Tarentinarchiam, quæ continet equites	256
Duæ Tarentinarchiæ conficiunt unam Hipparchiam, quæ continet equites	512
Duæ Hipparchiæ conficiunt unam Ephipparchiam, quæ continet equites	1024
Duæ Ephipparchiæ conficiunt unũ Telos, quod cõtinet equites	2048
Duo Tele conficiunt unum Epitagma, quod continet equites	4096

Ad for-

Ad formas acierum & earum mutationes facilè instruendas, diligentiam & exercitationem requiri.

Cap. XXI.

ANtiquorum igitur circa instruendas equitum Turmas uariam explicauimus consuetudinem. ac declarauimus, quali figuratione ipsas instituerent, & cur modò hac, modò illa usi fuerint. Oportet autem in rebus, † quæ multum inter se distant, tradendis magnam adhibere diligentiam. Atq; ille, qui hanc disciplinam perceperit, utile fuerit, si in quotidianis exercitationibus sæpe periculũ faciens nunc huius, nunc illius formæ, sic dijudicare discat, quæ aptior, & facilior esse posit, ut si necessitas postulet, ea utatur: ridiculum enim planè foret, si homines in rebus minimè necessarijs omne suum studium, & operam ponant, ut & dubitando, & perquirendo omnia inueniant: bellicam uerò hanc artem non prius discere uelint, quàm cum hostibus illis sit decertandum. Licet autem priores Turmarum figuras tùm maiores, tùm minores pro arbitratu effingere.

† summis, & maximi momenti, in quibus rerũ summa uertitur.

Ὅτι περὶ τὰ σχήματα τῶν τάξεων, καὶ τὰς μεταβολὰς αὐτῶν, πολλῆς σπουδῆς καὶ γυμνασίας δεῖ.

Κεφ. κα.

ΑΙ μὲν οὖν ἐπιβολαὶ τῶν ἀρχαίων περὶ τὰς τάξεις τῶν ἰλῶν δεδηλωμέναι εἰσὶ πᾶσαι, καθ' ὁποίου σχηματισμοῦ ἕκαστοι ταύτας ἔταξαν, καὶ δι' ἃς αἰτίας ἄλλοι ἄλλαις ἐχρήσαντο. Δεῖ δὲ ὡς ἐν πράγμασι περὶ τῶν ὅλων διαφέρουσιν οὐκ ἀπεσχεδιασμένην γενέσθαι τὴν παράδοσιν. ἀλλ' ἐν τοῖς καθημερινοῖς γυμνασίοις ἕκαστον τῶν σχημάτων πολλάκις δοκιμάσαντα, καὶ τὸ εὐχερέστερον, καὶ τὸ ὠφελιμώτερον γνόντα, τότε καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας χρήσασθαι. εὔηθες γὰρ περὶ μὲν ἐλαττόνων πραγμάτων ἐπ' ἀκριβὲς τοὺς ἀνθρώπους εὑρίσκεσθαι διαποροῦντας πολλὰ, καὶ ἐξετάζοντας, περὶ δὲ τούτων μὴ πρότερον τὴν ἐντελεστάτην βάσανον λαβόντας τότε πρὸς τοὺς ἀγῶνας πορεύεσθαι. Ἔξεστι μέντοι καὶ μείζονας, καὶ ἐλάττονας τὰς ἴλας ποιεῖν.

De curruum instruendorũ ratione.

Cap. XXII.

DE Curruum autem instruendorum ratione, & Elephantorum, quamuis rarò obseruarim ueteres Curribus esse usos in prælijs, tamen nequid ad absolutam descriptionem desit, appellationes saltem apponemus, quibus antiqui usi fuerunt. Nam in Curuli arte duo Currus simul stantes in acie uocarunt Zygarchiam. Ac duæ quidem Zygarchiæ conficiebant unam Syzygiam. Duę autem Syzygiæ unam Episyzygiam. Rursus duę Episyzygiæ constituebant unam Harmatarchiam. Duæ Harmatarchiæ unum Cornu. Duo Cornua unam Phalangem. Licet autem plures Curruum Phalanges constituere, si necessitas postularit, & easdem eodem modo distribuere oportebit, & singulas partes ijsdem nominibus appellare. Curribus uerò alij læuibus usi sunt, alij falcatis.

Περὶ τῆς τῶν ἁρμάτων συντάξεως.

Κεφ. κβ.

ΠΕρὶ δὲ τῆς τῶν ἁρμάτων συντάξεως, καὶ τῶν ἐλεφάντων, εἰ καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν σπανίζουσαν εὑρίσκομεν, ὅμως πρὸς τὸ τέλειον τῆς γραφῆς τὰς ὀνομασίας ὑποθησόμεθα, αἷς κατεχρήσαντο οἱ πρὸ ἡμῶν. τῶν γὰρ τῆς ζευκτικῆς, τὰ δύο ἅρματα ζυγαρχίαν ἐκάλεσαν. τὰς δὲ δύο συζυγίας, ἐπισυζυγίαν. τὰς δὲ δύο ἐπισυζυγίας, ἁρματαρχίαν, τὰς δὲ δύο ἁρματαρχίας, κέρας. τὰ δὲ δύο κέρατα, φάλαγγα. ἔξεστι δὲ πλείοσι φάλαγξιν ἁρμάτων χρῆσθαι, ταῖς αὐταῖς ὀνομασίαις καθ' ἑκάστην φάλαγγα συγκεχρημένοις. Τοῖς δ' ἅρμασιν οἱ μὲν ψιλῶς κατεχρήσαντο· οἱ δὲ δρεπανοφόρα κατεσκεύασαν.

Fran. Robortellus.

Nomina ordinum in Curribus.

Duo Currus (ἅρματα) conficiunt unam Zygarchiam.

Duæ Zygarchiæ conficiunt unam Syzygiam.

Duæ Syzygiæ conficiunt unam Episyzygiam.

Duæ Episyzygiæ conficiunt unam Harmatarchiam.

Duæ Harmatarchiæ conficiunt unum Cornu, κέρας.

Duo Cornua conficiunt unam Phalangem.

Curruum alij ſunt læues, alij ſunt falcati. *Liuius lib. vij. de bello Macedonico & Aſiatico falcatas quadrigas deſcribit in exercitu Antiochi Regis.*

Περὶ τῆς τῶν ἐλεφάντων συντάξεως. Κεφ. κγ.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐλεφάντων, ὁ μὲν ἑνὸς ἐλέφαντος ἄρχων, ζώαρχος καλεῖται. ὁ δὲ τῶν δύο, θήραρχος: καὶ τὸ σύστημα θηραρχία. ὁ δὲ τῶν δ΄. ἐπιθήραρχος: καὶ τὸ σύστημα ἐπιθηραρχία. ὁ δὲ τῶν η΄. ἰλάρχης: καὶ τὸ σύστημα ἰλαρχία. ὁ δὲ τῶν ις΄. ἐλεφαντάρχης: καὶ τὸ σύστημα ἐλεφανταρχία. ὁ δὲ λβ΄. κερατάρχης: καὶ τὸ σύστημα κερατarχία. τὸ δὲ ἐκ τῶν ξδ΄. συνεστηκὸς, φάλαγγα ὀνομάζομεν ἐλεφάντων. καὶ αὖτις τὸν τῶν κεράτων ἡγούμενον † βούλονται προσονομάζειν φαλαγγάρχην.

De Elephantorum instructione. Cap. XXIII.

IN Elephantis autem is, qui unius Elephanti ductor eſt Zoarchus uocatur. Duorũ uerò Therarchus, & ipſorũ conſtitutio Therarchia uocatur. At quatuor Elephantorum dux appellatur Epitherarchus, eorumq; acies Epitherarchia. Octo uerò Ilarcha, & ipſa conſtitutio Ilarchia. Sexdecim ductor Elephantorum dicitur Elephantarcha, & conſtitutio ipſa Elephantarchia. Triginta duorum autẽ Cornu præfectus, ſeu Ceratarcha: & conſtitutio huiuſmodi Cornu dicitur, ſeu Ceratarchia. lxiiij. Phalangem uocamus, & eius ducem, Phalangarcham.

† βούλονται

Nomina ducum ipſorum Elephantum.

Dux unius Elephantis uocatur	Zoarchus.
Dux duorum	Therarchus.
Dux quatuor	Epitherarchus.
Dux octo	Ilarcha.
Dux ſexdecim	Elephantarcha.
Dux trigintaduorum	Ceratarcha.
Dux ſexagintaquatuor	Phalangarcha.

Nomina turmarum Elephantum.

Turma duorum Elephantum uocatur	Therarchia.
Turma quatuor	Epitherarchia.
Turma octo	Ilarchia.
Turma ſexdecim.	Elephantarchia.
Turma triginta duorum	Ceratarchia.
Turma ſexaginta quatuor	Phalanx.

De nominibus motionum militariũ, de quibus deinceps acturus est singillatim. Cap. XXIIII.

Διαφόρους σχημάτων κινήσεις ὀνομάζει, περὶ ὧν ἐφεξῆς καθέκαστα παραδώσει. Κεφ. κδ.

OMnes igit partes absoluti exercitus, & nomina ipsarũ partiũ hoc sese modo habent. quæ cum satis à nobis fuerint exposita, deinceps appellationes quædã motionũ militariũ sunt explicandæ: magna enim ex hac re capi poterit utilitas. Si quando enim Imperator mandauerit aliquid agendũ, & milites fuerint assueti huiusmodi appellationibus intelligẽdis, & motionib. uariarũ figurarũ cognoscendis, facilè imperata facient. Et harũ quidem motionum prima appellatur Declinatio. & hęc duplex est, nam alia in clypeum, alia in hastã uocat. Est & alia motio, quæ mutatio dicit. itidẽ & alia, quę Conuersio. Post hanc Reuolutio sequit, & Circumflexio. Sunt etiã hæc usitata uocabula: Ordinare, In rectũ restituere, Euoluere, & Duplicare. Dicitur præterea Inductio: Dextra Deductio, & Sinistra Deductio: Transuersa phalanx, Recta phalanx, Obliqua phalanx. Præterea Insertio, Pręstructio, Interstructio, Substructio, Poststructio, Adstructio. Singulas uerò has appellationes explicabimus breuiter. Non ignoro autem non apud omnes scriptores præcepta eisdem esse nominibus tradita.

Τὰ μὲν οὖν εἴδη τῆς τελείας δυνάμεως, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τούτοις συστημάτων, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ὧν τεθεωρημένων, ἑξῆς περὶ τῶν ὀνομάτων χρήσιμον εἰπεῖν, ὅπως ὅταν ὁ στρατηγὸς παραγγείλῃ τι γίνεσθαι, συνεθισθέντες ἐν ταῖς ἐξοπλισίαις, τοῖς τε ὀνόμασι, καὶ ταῖς τῶν σχημάτων κινήσεσι, ῥᾳδίως τὰ προστασσόμενα ποιεῖν δύνωνται. Λέγεται δὲ τὸ μέν τι κλίσις. καὶ τῆς κλίσεως, ἡ μὲν, ἐπὶ δόρυ, ἡ δὲ, ἐπ᾽ ἀσπίδα. λέγεται δέ τις καὶ μεταβολὴ, καὶ ἐπιστροφὴ, καὶ ἀναστροφὴ, καὶ περισπασμός. στοιχεῖν τε, καὶ ζυγεῖν: καὶ ἐπ᾽ ὀρθὸν ἀποδοῦναι, καὶ ἐξελίσσειν, καὶ διπλασιάζειν. λέγεται δὲ ἐπαγωγή: καὶ δεξιὰ παραγωγὴ, καὶ εὐώνυμος παραγωγή: καὶ πλαγία φάλαγξ, καὶ ὀρθία φάλαγξ, ἡ λοξὴ φάλαγξ. καὶ παρεμβολὴ, καὶ πρόταξις, καὶ ἔνταξις, καὶ ὑπόταξις, καὶ ἐπίταξις, καὶ πρόσταξις: ἑκάστου δὲ ὀνόματος τὴν σημασίαν διὰ συντόμου δηλώσομεν. οὐκ ἀγνοῶ δ᾽ ὅτι οὐ παρὰ πᾶσι τοῖς τακτικοῖς τὰ παραγγέλματα ταῖς αὐταῖς ὀνομασίαις δεδήλωνται.

De Declinatione & Mutatione utraque, hastam uel clypeum uersus, &c. Plura de mutationibus, circumflexione, cõuersione, reuolutione, & reflexione. Cap. XXV.

Περὶ κλίσεως καὶ μεταβολῆς, ἑκατέρας ἐπὶ δόρυ καὶ ἐπ᾽ ἀσπίδα. καὶ ἄλλα πλείω περὶ μεταβολῶν, περισπασμοῦ, ἐπιστροφῆς, ἀναστροφῆς, καὶ ἐκπερισπασμοῦ. Κεφ. κε.

DEclinatio igit est uiritim in acie motio facta: cũ se pedites grauis armaturæ uerterint, aut hastam uersus, hoc est ad dextram: uel clypeum uersus, hoc est ad læuam. quod utile est, & accommodatum ad euitãdas repentinas incursiones ingruentium hostium ex trãsuerso, uel ut circumueniãt nostram aciem, uel sese in itinere obijciant, uel alijs de causis: quæ quidem, cum geritur res, melius animaduerti possunt. At duæ Declinationes in eandem partem, quoniam per eas à tergo in faciem pedites grauis armaturæ se mutant, Mutationis uno nomine uocantur. Est autem etiam hæc duplex, aut hastam uersus, aut clypeum uersus, hunc in modum. Prius enim est peditis primus status, mox prima declinatio hastam uersus. hanc sequitur secunda declinatio, quæ iam Mutatio dicitur. &

† subaudi χρεῖα

*Gaza quę inter duos asteriscos sunt omisit. Et fortè ad cõtextum nõ omnia pertinent, sed prę cedentia figuræ alicui adscripta ab Æliano uident.

Κλίσις μὲν οὖν ἐστιν, ἡ κατ᾽ ἄνδρα κίνησις, ἢ ἐπὶ δόρυ ἐπιστρέψαντος τοῦ ὁπλίτου, τουτέστιν ἐπὶ τὰ δεξιὰ μέρη: ἢ ἐπ᾽ ἀσπίδα, τουτέστιν ἐπὶ τὰ εὐώνυμα μέρη: ὅπερ γίνεται εὔχρηστον πρὸς τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας τῶν πολεμίων ὑπερκεράσεως χάριν, ἢ ἀντιπορείας, καὶ ἑτέρων χρειῶν†, αἳ δὲ καθ᾽ ἕκαστον πρᾶγμα δηλωθήσονται. Αἱ δὲ δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ γινόμεναι κλίσεις, ἐπὶ τὴν κατὰ νώτου ἐπιφάνειαν, τὴν ὄψιν τοῦ ὁπλίτου μετατιθέασι. καὶ τὸ τοιοῦτο καλεῖται μεταβολή. γίνεται δὲ καὶ αὕτη, ἡ μὲν ἐπὶ δόρυ, ἡ δὲ ἐπ᾽ ἀσπίδα. * πρώτη στάσις, ἤγουν ἡ ἐξ ἀρχῆς πρώτη κλίσις ἐπὶ δόρυ. δευτέρα κλίσις, ἥτις καὶ μεταβολὴ λέγεται. μεταβολὴ γάρ

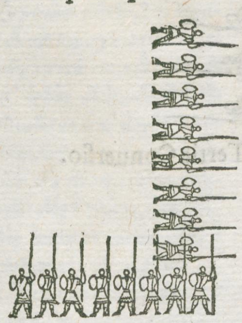
γάρ ἐστιν ἡ εἰς τὰ ὀπίσω κατ' ἄνδρα στροφή. ὅπερ δέ ἐστι καθ' ἕνα ὁπλίτην, ἡ μεταβολὴ, ἔστι καὶ εἰς τὸ πᾶν σύνταγμα ὁ περισπασμός. Δύο δέ εἰσι διαφοραὶ μεταβολῶν: ἡ μὲν, ἀπὸ τῶν πολεμίων: ἡ δὲ, ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ὅρος δέ ἐστι τῆς μεταβολῆς, μετάληψις τῆς προϋπαρχούσης ἐπιφανείας, εἰς τὴν κατ' οὐρὰν ἐπιφάνειαν, ἢ ἀπὸ ταύτης ἐπὶ τὴν ἐναντίαν. καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν πολεμίων μεταβολὴ, δὶς ἐπὶ δόρυ κλινάντων γίνεται: ἡ δὲ ἐπὶ τοὺς πολεμίους δὶς ἐπ' ἀσπίδα. Ἐπιστροφὴ δ' ἐστὶν, ὅταν πεπυκνωμένου ὄντος τοῦ συντάγματος, καὶ μὴ δυναμένου κατ' ἄνδρα, ἢ κλίσιν, ἢ μεταβολὴν ποιήσασθαι διὰ τὴν πύκνωσιν, ἐπιστραφῇ ὅλον τὸ σύνταγμα ἡνωμένως, ὥσπερ πλοῖον, ἢ ἓν σῶμα μετακινούμενον, ἀδιαλύτου μενούσης τῆς τάξεως. καὶ ὅτε μὲν ἐπὶ δόρυ στρέφεται, παραγγέλλομεν τὸν τῆς δεξιᾶς ἄκρας λοχαγὸν ἱστάναι ἀμετακίνητον, οἷον στρόφιγγα θύρας: τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν σύνταγμα περιερχόμενον ὡσπερ θύραν τὸν τοιοῦτον λοχαγὸν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιστροφήν. οὕτω δὲ καὶ ἐπ' ἀσπίδα ἡ ἐπιστροφὴ γίνεται. Ἐπιστροφή ἐστιν, ὅταν πυκνώσαντες τὰ συντάγματα κατὰ παραστάτην καὶ ἐπιστάτην, ὅλον τὸ σύνταγμα, ὡς ἑνὸς ἀνδρὸς σῶμα, ἢ ἐπὶ δόρυ, ἢ ἐπ' ἀσπίδα κλίνωμεν, ὡς ἂν περὶ κέντρον τὸν πρῶτον λοχαγὸν, ὅλου τοῦ τάγματος περιενεχθέντος, καὶ μεταβαλόντος τόπον μὲν τὸν ἔμπροσθεν, ἐπιφάνειαν δὲ τὴν ἐκ δεξιῶν, διαμενόντων ἑκάστων τῶν ἐπιστατῶν, καὶ παραστατῶν, ὅπερ πῶς γίνεται δηλώσομεν.

& Mutatio hæc est uiritim †à tergo in ante uersio facta. Quę autem in uno uiritim facta uersio, Mutatio appellatur: eadem, si in tota acie simul fiat, appellabitur Circumflexio. Duplex est autem differentia Mutationum. nam altera dicitur ab hostibus, altera in hostes. Definitur uerò mutatio sic: Mutatio est uersio frontis in tergum: uel è contrario, tergi in frontem. Et quidem ea, quæ ab hostibus dicitur Mutatio, duplicem requirit Declinationem hastam uersus. Quæ autem in hostes Mutatio uocatur, duplicem requirit Declinationem Clypeum uersus. Conuersio est, cum condensata fuerit acies, neq; potest uiritim aut Declinatio, aut Mutatio fieri propter nimiam densitatem, & ideò tota acies sese simul uertit, sicuti nauis solet. aut aliud quoduis corpus compactũ quidem ex multis partibus, nec dissolutis quidem ipsis, sed remanente Compage, & ordine partium inter se iunctarum. Et sanè, cum se uertit miles hastam uersus, iubemus Serieiductorem, qui dextræ extremitatis locum tenet, immobilẽ stare, tanquàm ualuæ alicuius cardinẽ. reliquam uerò omnem aciem, instar ualuæ circumagentis se circa cardinẽ, circa Serieiductorem Conuersionem agere. Eodem autem modo Conuersio fit etiã Clypeum uersus. Est autẽ Conuersio, cum condensantes aciem, inter Astitẽ & Substitem, totam ipsam aciem, tanquam si solidũ esset aliquod uiri unius corpus, uel hastam uersus, uel clypeum uersus Declinare iubemus, non secus ac circa centrum, ita circa ipsum Serieiductorem, tota acie sese circumagente, ac mutante locum à tergo, & fronte dextrorsum conuertente, singulis Astitibus & Substitibus permanentibus, quod qua ratione fiat re ipsa monstrabimus.

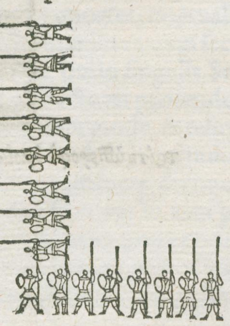
†Sic habebat Robortelli editio, ego uerterim, uiritim ad posteriora uersio facta. Circumflexio

Conuersio.

Ἡ ἐπὶ δόρυ κλίσις τῶν συνταγμάτων, ἥτις λέγεται ἐπιστροφή.
Aciei Declinatio hastã uersus, quæ Conuersio dicitur.

Ἡ ἐξ ἀρχῆς τάγματος στάσις.
Primus aciei status.

Ἡ ἐξ ἀρχῆς τάγματος στάσις.
Primus aciei status.

Ἡ ἐπ' ἀσπίδα κλίσις ταγμάτων, ἡ καὶ λέγεται ἐπιστροφή.
Aciei Declinatio Clypeũ uersus, quę dicitur Cõuersio.

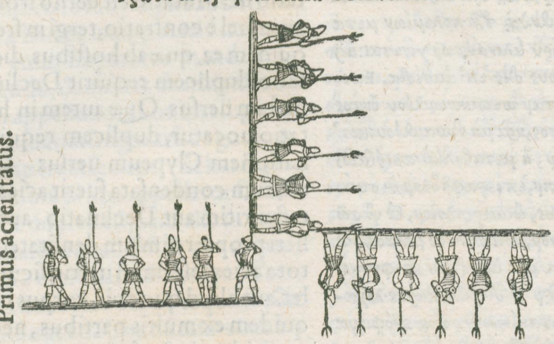
Posita hoc in loco à Theodoro figura, sic habet, ad declinationes tum singulorum tũ aciei indicandas.
d d
p p
p p

Reuolutio est restitutio conuersionis in eum locũ, quem ante obtinebat acies condensata, antequam Conuersio illa fieret. Circumflexio autem est post Duas Conuersiones aciei motio, adeò ut locũ, qui à tergo erat, occupet.

Ἀναστροφὴ δ᾽ ἐστὶν ἀποκατάστασις ἐπιστροφῆς, εἰς ὃν προκατεῖχε τὸ σύνταγμα τόπον πεπυκνωμένον, πρὸ τοῦ γενέσθαι ταύτην τὴν ἐπιστροφήν. Περισπασμὸς δ᾽ ἐστὶν, ἐκ δυεῖν ἐπιστροφῶν τοῦ τάγματος κίνησις, ὥστε μεταλαμβάνειν τὸν ὀπίσω τόπον.

Πρώτη ἐπιστροφή. Prima Conuersio.

Στάσις τοῦ τάγματος. Primus aciei status.

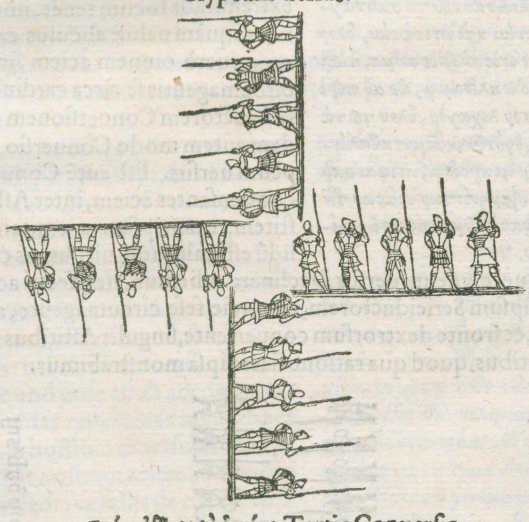

Δευτέρα ἐπιστροφὴ ὁμοίως. Secunda Conuersio.

Περισπασμός. Circumflexio.

Πρώτη ἐπιστροφὴ ἐπ᾽ ἀσπίδα ἐξ ἀρχῆς. Prima Conuersio Clypeum uersus.

Δευτέρα ἐπιστροφὴ ὁμοίως. Secunda Conuersio.

Ἡ δὲ ἀρχῆς στάσις τοῦ τάγματος. Primus aciei status.

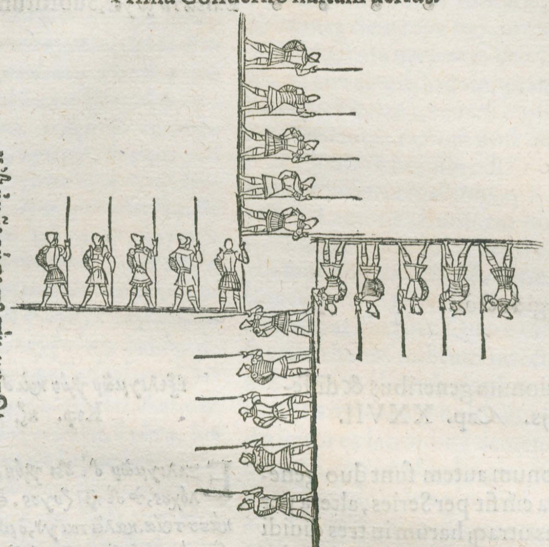
Τρίτη ἐπιστροφὴ ὁμοίως. Tertia Conuersio.

Ἐκπεριασπασμὸς δέ ἐστι, ἡ ἐκ τριῶν ἐπιστροφῶν τοῦ τάγματος κίνησις. ὥστε μεταλαμβάνειν ἐὰν ἐπὶ δόρυ γένηται, τὴν ἐξ ἀριστερῶν ἐπιφάνειαν: ἐὰν δὲ ἐπ' ἀσπίδα, τὴν ἐκ δεξιῶν.

Reflexio aũt eſt aciei motio, quæ ex tribus conuerſionibus conſtat, adeò ut ſi fuerit facta Haſtam uerſus, fronte uergãt ad læuam. Si autem Clypeum uerſus fiat, fronte uergant ad dextram.

Πρώτη ἐπιστροφὴ ἐπὶ δόρυ.
Prima Conuerſio haſtam uerſus.

Ἡ ἀρχῆς στάσις τοῦ τάγματος.
Prima aciei ſtatus.

Δευτέρα ἐπιστροφὴ ὁμοίως.
Secunda Conuerſio.

Τρίτη ἐπιστροφὴ ὁμοίως.
Tertia Conuerſio

Στοιχεῖν τι, καὶ ζυγεῖν, καὶ ἐπ' ὀρθὸν ἀποδοῦναι. Κεφ. κς'.

Στοιχεῖν δὲ λέγεται ἕκαστον ἄνδρα ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόχῳ, τὸ ἐπ' εὐθείας εἶναι τῷ λοχαγῷ, καὶ τῷ οὐραγῷ, φυλάσσοντας τὰ ἴσα ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα. Ζυγεῖν δὲ, τὸ ἐπ' εὐθείας εἶναι κατὰ μῆκος τῷ ἐν τῷ λόχῳ, τῷ ζυγοῦντι αὐτῷ, † οἱ λοχαγοὶ πάντες: τῷ δὲ τοῦ λοχαγοῦ ἐπιστάτῃ, οἱ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἐπιστάται: καὶ κατὰ τὸ ἑξῆς οὕτως. Ἐπ' ὀρθὸν δὲ ἀποδοῦναι ἐστὶ τὸ εἰς τὴν προκαθεστῶσαν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὁπλίτου ἐπιφάνειαν, ἀποκαταστῆσαι τὴν ὄψιν. οἷον ἐάν τε ἐπὶ τοὺς πολεμίους τεταγμένος κελευσθῇ ἐπὶ δόρυ κλῖναι, εἶτα παραγγελθῇ εἰς ὀρθὸν ἀποκαταστῆσαι, δεήσει πάλιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τετράφθαι.

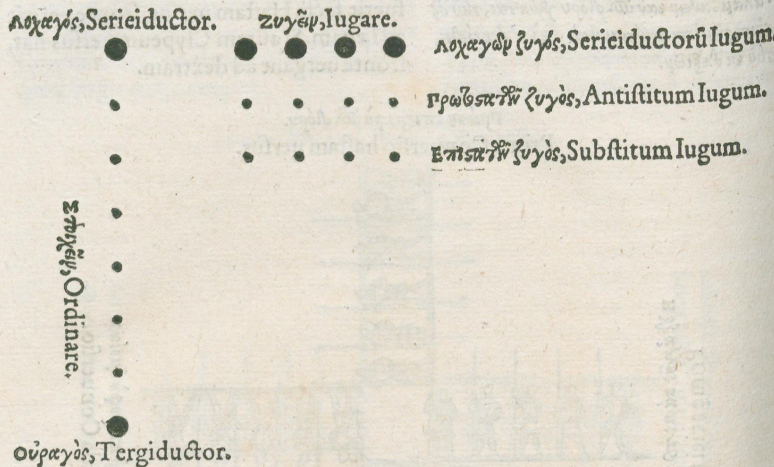
Quid ſit Ordinare, Iugare, In rectum reſtituere. Cap. XXVI.

Ordinare autem dicimur, cum ſingulos milites ita collocamus in Serie, ut rectã deinceps à tergo conſiſtant Serieiductores. & poſt ipſos ſtet Tergiductor, interiectis inter ſingulos, † quàm magna oportet, interuallis. Iugari autẽ dicimus milites, cum ſecundum longitudinem, qui in ſingulis Seriebus præeunt † Serieiductores protenduntur. ac Subſtites eodem modo, & reliqui deinceps omnes ſecundum longitudinem. In Rectũ autem reſtituere, dicimus, cum pedites rurſus frontem in eam partem conuertunt, in quam prius conuerſam tenebãt. exempli cauſa. inſtructus in hoſtes miles ſi iuſſus fuerit declinare haſtam uerſus: mox ſeſe in rectum reſtituere, neceſſariò conſequetur, ut ſe in hoſtes conuertat.

† æqualibus interuallis.

† ὡς οἱ

Fran. Robortellus.

De euolutionum generibus & differentijs. Cap. XXVII.

EVolutionum autem sunt duo genera. altera enĩ fit per Series, altera per Iuga. Rursus utraq; harum in tres diuiditur. Vocatur enim una Macedonica, altera Laconica, tertia Chorica dicta, & alio nomine Persica. Macedonica quidem est, cum milites sese uoluentes occupant Phalangis priorem locum, & à fronte uertuntur in tergum. Laconica autem est, cum sese uertentes occupant posteriorem locum Phalangis, & eodem modo à fronte conuertuntur in tergum. Persica uerò, quę etiam Cretensis dicitur, & Chorica, est, cum pedites eundem Phalangis locum, quem ante, occupant, sed alter se in alterius locum transfert, & locũ Tergiductoris occupat Serieiductor: & terga uertunt in eam partem, in quam prius fronte uergebant. Euolutiones per Iuga fiũt, cum ad Secturas uoluerit aliquis Cornua constituere, & Secturas ad Cornua, atque hoc fit, ut mediæ partes Phalangis firmiores fiant, eodem modo Dextrum Læuo communiatur, & Læuum Dextro. At si hostes propè sint, utilius est cauere, ne Euolutiones fiant per partes magnas, hoc est, ut tota aliqua acies commutetur.

Ἐξελιγμῶν γένη καὶ διαφοραί. Κεφ. κζ.

ΕΞελιγμῶν δὲ ἐστὶ γένη δύο, τὸ μὲν κατὰ λόχους, τὸ δὲ κατὰ ζυγούς. εἴδη δὲ αὐτῶν ἑκάστου τρία. καλεῖται γὰρ, ὁ μὲν, Μακεδὼν: ὁ δὲ, Λάκων: ὁ δὲ, χορεῖος, ὁ δ' αὐτὸς Περσικός. Μακεδὼν μὲν οὖν ἐστι, ὁ μεταλαμβάνων τῆς φάλαγγος τὸν ἔμπροσθεν τόπον: αὐτὴ δὲ τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφανείας, τὴν ὄπισθεν. Λάκων δὲ, ὁ μεταλαμβάνων τῆς φάλαγγος τὸν ὀπίσω τόπον: ὁμοίως δὲ αὐτὴ τὴν ἔμπροσθεν ἐπιφανείας, τὴν ὄπισθεν. Ὁ δὲ Περσικὸς, καὶ Κρητικὸς, καὶ χορεῖος. οὗτος δὲ τὸν αὐτὸν τόπον ἐπέχει τῆς φάλαγγος τῶν κατὰ μέρος ὁπλιτῶν, ἀνθ' ὧν πρότερον κατεῖχον τούτων ἑτέρους μεταλαμβανόντων, τὸν μὲν λοχαγοῦ τὸν τοῦ οὐραγοῦ: αὐτὴ δὲ τὴν κατὰ πρόσωπον ἐπιφανείας, τὴν ὄπισθεν. Οἱ δὲ κατὰ ζυγοὺς ἐξελιγμοὶ γίνονται, ὅταν ἐπὶ τῶν ἀποτομῶν βούληταί τις τὰ κέρατα καθιστάνειν, τὰς δὲ ἀποτομὰς ἐπὶ τῶν κεράτων, χάριν τοῦ τὰ μέσα ἰσχυροποιεῖσθαι. καὶ ὁμοίως τὰ δεξιὰ τοῖς εὐωνύμοις, καὶ τὰ εὐώνυμα τοῖς δεξιοῖς. οὐ δὲ φυλασσόμενοι κατὰ μείζονα μέρη τοὺς ἐξελιγμοὺς ποιεῖσθαι ἐγγὺς ὄντων τῶν πολεμίων, κατὰ τὰ συντάγματα.

Κατὰ

Iam

Κατὰ τίνας τρόπους οἱ ἐξελιγμοὶ γίνονται. καὶ ἅμα πῶς διπλασιάζεται ἡ φάλαγξ ἢ προσώποις ἢ τόπῳ. Κεφ. κη.

Τοὺς δὲ τρόπους τῶν ἐξελιγμῶν ὡς δεῖ γίνεσθαι παραδείξομεν. Μακεδὼν λέγεται, ὅταν ὁ λοχαγὸς μεταβάλληται· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἀντιπαρέλθωσιν αὐτῷ ἐπ᾽ ἀσπίδα σὺν τῷ οὐραγῷ, καὶ πρὸς ὃν εἶχεν ἔμπροσθεν ἡ φάλαγξ τόπον τὸν πρότερον ἀπελθόντων, στῶσι συντεταγμένως εἰς τὴν τοῦ λοχαγοῦ αὐτοῦ ἀποκατάστασιν. διὸ καὶ φυγῆς φαντασίαν παραδείκνυσι τοῖς ὄπισθεν ἐπιφανεῖσι πολεμίοις. Ὁ μὲν οὖν κατὰ στίχον ἐξελιγμὸς Μακεδὼν προσαγορευόμενος γίνεται, ὅταν ὁ λοχαγὸς μεταβάλληται, οἱ δὲ ὀπίσω ἐκ δόρατος παραπορευόμενοι ἐφεξῆς ἀλλήλων ἵστανται. Ὁ δὲ Λάκων γίνεται, ὅταν ὁ οὐραγὸς μεταβάλληται, οἱ δὲ λοιποὶ πάντων καὶ αὐτοὶ μεταβαλλόμενοι, καὶ ἀντιπαρελθόντων κατὰ τοῦ λοχαγοῦ ταχθῶσιν εἰς ὃν πρότερον ἡ φάλαγξ τόπον ὄπισθεν εἶχεν. διὸ ἐπιδιώξεως φαντασίαν ἐμποιεῖ τοῖς ἐπιφανεῖσι πολεμίοις. Ἰστέον ὅτι διπλασιάζεται ἡ φάλαγξ, ἢ προσώποις, ἢ τόπῳ. ὅτε γοῦν ἀπὸ τοῦ βάθους τοὺς ἡμίσεις ὁπλίτας εἰς λόχους ποιήσαντες συντάξομεν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπὶ μῆκος, ὥστε γενέσθαι τοὺς λόχους ἀντὶ χιλίων κδ΄. διχιλίους μη΄, τοῦτο διπλασιασμὸς προσώπων ἐστίν. Ὡσαύτως καὶ τόπῳ διπλασιάζομεν, διὰ μόνων τῶν α κδ. λόχων, παραγγείλαντες, τοὺς μὲν ἐπὶ δόρυ κλίνειν, τοὺς δὲ ἐπ᾽ ἀσπίδα, ἕως εἰς τὸ ἁρμόζον μῆκος ἐπεκτανθῇ ἡ φάλαγξ· ὡς ἀντὶ σταδίων ε΄, ἐπεκτανθῆναι εἰς σταδίους ι΄. Τῷ δὲ αὐτῷ τρόπῳ διπλασιάζεται καὶ τὸ βάθος. ἢ γὰρ λόχος λόχῳ ἐντάσσεται, ἀνὴρ παρ᾽ ἄνδρα, ὥστε εἶναι τὸν λοχαγὸν τοῦ δευτέρου λόχου ἐπιστάτην τοῦ λοχαγοῦ τοῦ πρώτου λόχου· τὸν δὲ δεύτερον τοῦ δευτέρου λόχου † δ΄· καὶ καθεξῆς, ὥστε γενέσθαι ἕκαστον λόχον ἀνδρῶν λβ΄· ἢ μόνους τοὺς ιϛ΄ ἄνδρας ἐπεκτεινομένους εἰς λβ΄ ἀνδρῶν τόπον. Λάκων δὲ αὖ, ὅταν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐκ δόρατος ὅλον τὸν λόχον μεταλλάξῃ εἰς ἄλλον αὐτῷ ἴσον τόπον, οἱ δὲ λοιποὶ ἀκολουθοῦντες ἐφεξῆς αὐτῷ τάσσονται.

ἢ ὅταν

Qua ratione, quóue ordine Euolutiones fieri debeant. Et simul quomodo phalanx duplicetur tum uultu tũ loco. Cap. XXVIII.

IAm uerò qua ratione, quóue ordine Euolutiones fieri debeant, demonstrabimus. Macedonica Euolutio dicitur, cum Serieiductor locum mutârit, reliqui uerò omnes deinceps sequuntur unà cum Tergiductore uertentes sese Clypeũ uersus, ad eundemq́ locum, quem prius occupabat Phalanx, reuersi consistunt ordinem seruantes rectum post Serieiductorem. Quare & huiusmodi Euolutio similis fugæ uidetur hostibus, qui à tergo imminẽt. Laconica Euolutio hũc in modũ fit. Tergiductor prim⁹ locũ mutat, mox alij mutãtes, unà cũ ipso Serieiductore se transferunt in posteriorẽ locum, quẽ prius tenebat Phalanx. Quare Euolutio hęc speciem habet militum insectantium hostes. Sciendũ uerò duplicari Phalangẽ duobus modis, aut uultu, aut loco. Quãdo igitur ex latitudine dementes pedites dimidia ex parte Phalangis ipsos collocamus secundum longitudinẽ iuxta alios, adeò ut cum prius dinumerarentur SeriesM.xxiiij. iam duplicatę sint ij.M.xlviij. hæc quidem appellatur Duplicatio uultu. At diuersa ratio duplicandi est, loco, seruatis Seriebus illis, quæ prius erant, M.xxiiij. Iubemus igitur alios hastam uersus uerti, alios aũt Clypeum uersus, donec in cõuenientẽ longitudinẽ protendat Phalanx, adeò ut cũ prius occuparet stadia quinq́, modò occupet secundũ longitudinem duplicata decẽ. Eodem aũt modo duplicatur etiam latitudo. Vel enim Series Seriei inseritur, & uir iuxta uirum, adeò ut Seriei ductor secũdæ, substes fiat Seriei ductoris primæ: Substes autem secundæ Seriei, quartus fiat in prima Serie. & sic deinceps reliqui omnes collocari debent. ita uideas in hac duplicatione Seriem unam continere pedites xxxij. uel xxxij. ipsos pedites extensos secundum longitudinem occupare locũ duplò maiorem, quàm ante, cum xvj. tantùm erant secundum longitudinem. Laconica autem etiam appellatur, cum Serieiductor conuertit se ab hasta Clypeum uersus, & idem à tota Serie fit, atque locum occupat parem priori. reliqui uerò omnes deinceps à tergo sequentes sese post ipsum in acie collocant.

Laconice.

Phalangis duplicatio. Vultu.

Loco.

Latitudinis duplicatio.

τέταρτον

Rursus de Laconica Euolutione.

Vel cum Tergiductor sese hastam uersus conuerterit. & hic qui Tergiductori proximus est, hastam uersus itidem sese conuertens, & statuens sese ante Tergiductores, mox alius ante ipsum, & ante hunc alius, & sic deinceps alius ante alium, donec Serieiductor primus stare cernatur. Chorica Euolutio fit, cum Serieiductor conuertens se ab hasta præit totam Seriem, reliqui uerò subsequuntur, donec Serieiductor ipse teneat Tergiductoris locum, Tergiductor autem subeat in locũ Serieiductoris. Et hæ quidem Euolutiones per Series fiunt. eodem modo fieri uideas etiam eas, quæ per Iuga solent euolui, si totam aliquam aciem uoluerit aliquis euoluere: nam aut eodem loco stantes milites sese in aliam partem conuertunt, uel se transferunt in locum aciei dextrum, aut sinistrum. nihil enim differet hoc genus euoluendi ab alijs, de quibus dictum est.

Chorica.

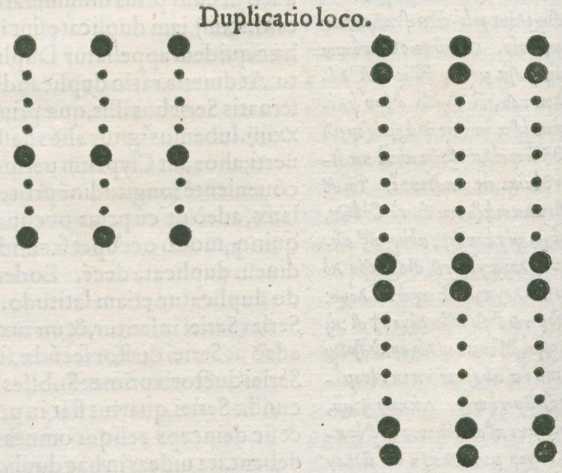
Euolutio per iuga.

ἢ ὅταν μὲν ὁ οὐραγὸς μεταβάλληται, ὁ δὲ ὀπίσω αὐτοῦ τεταγμένος ἐκ δόρατος τοῦ οὐραγοῦ παραπορευόμενος προτάσσεται τοῦ οὐραγοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως ἀκολουθοῦντος ἄλλος πρὸ ἄλλου τάσσηται, ἕως ἂν ὁ λοχαγὸς πρωτοστατήσῃ. Ὁ δὲ χορεῖος γίνεται, ὅταν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐκ δόρατος προάγῃ τοῦ λόχου, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπακολουθῶσιν, ἕως ἂν ὁ λοχαγὸς κατάσχῃ τὸν τοῦ οὐραγοῦ τόπον, ὁ δὲ οὐραγὸς τὸν τοῦ λοχαγοῦ. καὶ οὗτοι μὲν κατὰ λόχους γίνονται. τῷ δὲ αὐτῷ τρόπῳ καὶ οἱ κατὰ ζυγὰ γίνονται, ἐάν τε κατὰ τάγμα ἐξελίσσειν τις βούληται, ὥστε ὁποιονδήποτοῦν τάγμα ἢ τὸν ἐν αὐτῇ τῇ βάσει τόπον κατέχον ἐξελίσσει, ἢ τὸν τοῦ ἐν δεξιᾷ τάγματος μεταλάβῃ τόπον, ἢ τὸν τοῦ ἐξ εὐωνύμων. οὐδὲν γὰρ τῶν προειρημένων διοίσει.

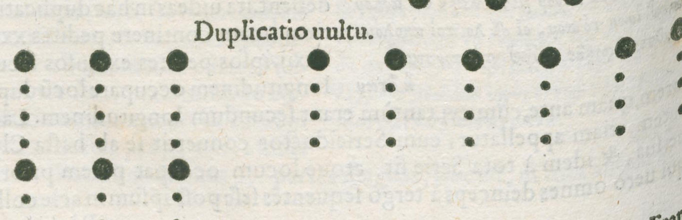
Fran. Robortellus.

διπλασιασμὸς, Duplicatio. { προσώποις, uultu. / τόπῳ, loco.

Duplicatio loco.

Duplicatio uultu.

Fran. Robortellus.

Ἐξελιγμός. Euolutio
- Κατὰ λόχους, Per Series.
  - Μακεδών, Macedonica.
  - Λάκων, Laconica.
  - Χορεῖος, Chorica.
- Κατὰ ζυγά, Per Iuga.
  - Περσικός, Persica.
  - Κρητικός, Cretensis.

Ὅτι δύο ἐστὶ γένη διπλασιασμῶν, τὸ μὲν ἀριθμῷ, τὸ δὲ τόπῳ: καὶ πῶς ἀποκαθίστατε εἰς τὰς προύσας τάξεις. καὶ πῶς διπλασιάζεται τό, τε μῆκος καὶ τὸ βάθος: καὶ πῶς ἀποκαθίσταται.

Κεφ. κθ.

ΔΙπλασιασμῶν δέ ἐστι γένη δύο, ἤτοι κατὰ ζυγά, ἢ κατὰ βάθος. τούτων δὲ ἑκάστον, ἢ παρ' ἀριθμῷ διπλασιάζεται, ἢ παρὰ τόπῳ. ἀριθμῷ μὲν γὰρ διπλασιάζεται τὸ μῆκος, †ἐὰν ἀντὶ χιλίων κδ'. λόχων †βμή. ποιῆσαι βουλώμεθα, ἐν τ' αὐτῷ παρὰ τόπῳ τοῦ μήκους παραβάλλοντες εἰς τὰ μεταξὺ τῶν ὁπλιτῶν διαστήματα ἐκ τῶν ἐν παρὰ βάθει ἐπιστατῶν. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν πυκνῶσαι τὸ μῆκος βουληθῶμεν.

De duobus generibus duplicationum, numero, aut loco: & quomodo restituantur in priorem statum. Quomodo duplicetur tum longitudo, tum latitudo: & quomodo restituatur in priorem ordinem.

Cap. XXIX.

DVplicationum autem duo sunt genera, aut per Iuga, aut secundũ latitudinem. Horum utrũq; genus fit aut numero, aut loco. Numero enim duplicatur Longitudo, si ex M.xxiiij. Seriebus fecerimus Series bis M.xlviij. Vel in eodẽ loco tantundem seruantes spatij, quantũ prius erat, secundum eandem longitudinem, inserentes in interualla, quę sunt inter Astites totius aciei, Substites demptos ex latitudine. hoc uerò fit, cum aciẽ secundũ longitudinẽ, eam tamẽ nihilo plus dilatãtes, cõdensare uoluerimus.

†ἐὰν ἀντὶ † διχιλίους μη.

Fran. Robortellus.

Διπλασιασμός, Duplicatio
- Κατὰ ζυγά, ἢ μῆκος, Secundũ longitudinẽ, per Iuga.
- Κατὰ βάθος, Secundum Latitudinem.

Ἀποκαταστῆσαι δὲ ὅταν βουληθῶμεν, παραγγελοῦμεν ἐξελίσσειν τοὺς μετατεταγμένους, εἰς οὓς πρεῖχον τόπους. ἔνιοι δὲ τοὺς τοιούτους διπλασιασμοὺς ἀποδοκιμάζουσι, καὶ μάλιστα ἐγγὺς ὄντων τῶν πολεμίων. τοὺς δὲ ψιλοὺς ἐφ' ἑκάτερα τῶν κεράτων ἐπεκτείνοντες, καὶ ὁμοίως τοὺς ἱππέας, τὴν ὄψιν τοῦ διπλασιασμοῦ οὕτως γενέσθαι παραγγέλλουσι, χωρὶς διπλασιασμοῦ τῆς φάλαγγος οὕτω συντασσομένης. Διπλασιάζεται δὲ τὸ μῆκος τῆς φάλαγγος, ὅταν ἤτοι ὑπερκεράσαι τοὺς πολεμίους βούλονται, ἢ αὐτοὶ ὑπερκερασθῆναι προσδοκῶσι. Τὸ δὲ βάθος διπλασιάζεται τοῦ δευτέρου λόχου παρὰ πρώτῳ συντασσομένου. ὥστε τὸν τοῦ δευτέρου λόχου λοχαγόν, ὀπίσω τάσσεσθαι τοῦ ἐν τῷ πρώτῳ λόχῳ λοχαγοῦ: τὸν δὲ ἐν παρὰ δευτέρῳ δεύτερον, τοῦ πρώτου λόχου τέταρτον ταχθῆναι: τὸν δὲ τοῦ δευτέρου γ'. τοῦ πρώτου λόχου

Restituere autem eos in priorem aciei statũ cum uoluerimus, imperabimus, ut inserti illi in interualla inter Astites redeant in loca, quę prius tenebãt. Atqui sunt nõnulli, q tales duplicationes improbãt, præsertim si propè adsint hostes. uerũ putant satius esse, si Velites ad utrũq; Cornu protendant, itidẽ & equites ipsi, & sic speciem præbeant duplicationis, cum tamẽ nulla duplicatio Phalangis eo, quo ante dictũ est, modo facta fuerit. Duplicatur autẽ Longitudo uel cum Cornu circumuenire hostes uolumus: uel cum nos ipsi ueremur, ne ab hostibus circũueniamur. At Latitudo duplicaẽ, cũ Series secunda instruiẽ post primã, adeò ut Serieiductor ij. à tergo collocẽ Serieiductoris i. Substes aũt Seriei. ij. collocẽ à tergo Substitis Seriei. i. & quartus dinumereẽ in Serie. Tertius uerò, hoc est, Antistes Seriei secundæ

Restitutio in priorem ordinem.

Duplicatio lõgitudinis.

Latitudinis.

cundæ post Substitem illum collocetur, & quintus in Serie dinumeretur. & sic reliqui deinceps, donec tota series secunda sit primæ Seriei inserta. & eodem modo tota Series quarta sit inserta tertiæ, atque, ut summatim dicam, omnes Series pares in impares inseri debét. & hæc quidem Duplicatio fit, si prius Euolutio facta fuerit: hoc est, si illi, qui fuerant appositi in interuallis secundum longitudinẽ, sese euoluant, incipiendo ab eo, qui est ante Tergiductorem proximus, qui cum se post Tergiductorem collocauerit euoluendo, itidem reliqui post hunc exeuntes ex interuallis, quę occuparant, deinceps se collocare debent. Vel si numerus Seriei non fuerit duplicatus, dimidia pars per euolutionem collocans se post Seriem, duplicabit altitudinis locum. At si restituere uoluerimus in priorem ordinem & statum, illos, qui fuerint inserti, euocabimus, ut ad suam quisque Seriem reuertatur.

Restitutio in priorem ord.

λόχου, ς' ταγῆναι. καὶ οὕτως κατὰ τὸ ἑξῆς. ὡς ἂν ὅλος ὁ δεύτερος λόχος, κατὰ τὸν πρῶτον ταγῇ. καὶ ὁμοίως ὁ τέταρτος λόχος εἰς τὸν τρίτον, καὶ πάντες οἱ ἄρτιοι λόχοι εἰς τοὺς περιττούς. καὶ οὗτος μὲν ὁ διπλασιασμὸς γίνεται, ἐὰν ἐξελιγμὸς γένηται, ἤτοι τῶν παρατεθέντων ἐξελιξάντων εἰς τὸν ὀπίσω τόπον ἀπὸ τοῦ ἔγγιστα τοῦ οὐραγοῦ παρατεθέντος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίως παρατεθέντων ἐπακολουθούντων: ἢ καὶ διαμένοντος τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἀριθμοῦ τοῦ στίχου, οἱ ἡμίσεις ἐξελίξαντες τὸν τοῦ βάθους τόπον διπλασιάσωσιν. Ἀποκαταστῆσαι δὲ ὅταν βουληθῶμεν εἰς τὰς προούσας τάξεις, τοὺς ἐπεντεταγμένους ἀνακαλεσόμεθα εἰς τοὺς ἰδίους λόχους.

De phalange transuersa, recta, & obliqua. Cap. XXX.

Περὶ φάλαγγος πλαγίας, ὀρθίας καὶ λοξῆς. Κεφ. λ.

TRansuersa Phalanx est illa, quæ habet longitudinem maiorem latitudine. Recta autem ea dicitur, quę in Cornu tendit habens latitudem maiorem longitudine. Ac semper quidem oblongum id solemus dicere, quod longitudinem habuerit maiorem latitudine. Rectum uerò, quicquid latitudinem habet maiorem longitudine. Eadem ratione igitur & Phalanx uocabitur uel recta, uel oblonga. Obliqua autem Phalanx, quæ alterum Cornu, utrum magis libuerit, hostibus admouens ipso certare incipiat: alterum autem aliquantò longiùs collocet ab hostibus, nec pugnam inire sinat.

Πλαγία δέ ἐστι φάλαγξ, ἥτις ἔχει τὸ μῆκος τοῦ βάθους πολλαπλάσιον. Ὀρθία δὲ, ὅταν ἐπὶ κέρας πορεύηται πολλαπλάσιον ἔχουσα τὸ βάθος τοῦ μήκους. καθ' ὅλου δὲ παράμηκες λέγεται, πᾶν πρᾶγμα ὃ ἂν τὸ μῆκος ἔχει πλεῖον τοῦ βάθους. ὄρθιον δὲ, ὃ ἂν τοῦ μήκους τὸ βάθος. ὡσαύτως ἡ καὶ φάλαγξ. Λοξὴ δὲ, ἡ τὸ μὲν κέρας, ὁπότερον ἂν προαιρῆται, πλησίον τῶν πολεμίων ἔχουσα, καὶ ἐν αὐτῷ τὸν ἀγῶνα ποιουμένη: τὸ δὲ ἕτερον ἐν ἀποστάσει δι' ὑπομονῆς ἔχουσα.

Fran. Robortellus.

φάλαγξ, phalanx { πλαγία, Transuersa. ὀρθία, Recta. λοξὴ, Obliqua.

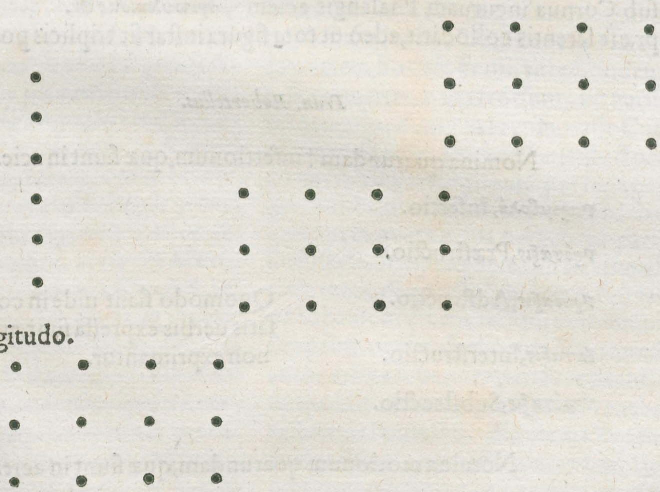
Fran. Robortellus.

Vel sic

Quid

Quid sit Insertio, Præstructio, Substructio, Adstructio, Interstructio, Poststructio. Cap. XXXI.

Insertio. INsertio est, cum inter eorum, qui ante instructi sunt, interualla inserimus eos, qui prius à tergo ipsorum rectà instructi stabant in acie. Præstructio. Præstructio autem est, cum Velites collocamus ante Phalangẽ peditum grauis armaturæ. ea ratione enim etiam Sericiductor Antistes uocatur, quòd præeat, & ante stet in acie instructa. Substructio, ἐπίταξις. Substructio è contrario dicitur, cum à tergo collocãtur, sicuti etiam Substitem eadem ratione dicimus. Adstructio. Adstructio autem dicitur, cum ab utraque aciei parte, uel altera additum aliquid fuerit, ut Phalangis species maior appareat. Interstructio. Interstructio est, cum Velites inserimus in interualla Phalangis peditum grauis armaturæ, singulos singulis apponentes. Υπόταξις, poststructionem uertit supra, cap. 24. Substructio uerò dicitur, si quis Velites sub Cornua incuruam Phalangis aciem præ se ferentis collocârit, adeò ut tota figura instar sit triplicis portæ.

Τί ἐστι Παρεμβολή, Πρόταξις, Επίταξις, Πρόσταξις, Ενταξις, Υπόταξις. Κεφ. λα.

Παρεμβολὴ δέ ἐστιν, ὅταν προτεταγμένων τινῶν, εἰς τὰ μεταξὺ διαστήματα ἐκ τῶν ἐπιτεταγμένων καθιστῶνται αὐτοῖς ἐπ' εὐθείας. Πρόταξις λέγεται διὰ τὸ τοὺς ψιλοὺς προάγειν τῆς τῶν ὁπλιτῶν φάλαγγος, ὡς καὶ προβστάτης ὁ λοχαγός. Τὸ δὲ ὄπισθεν αὐτοὺς εἶναι, ἐπίταξις λέγεται, ὡς ἐπίστασις τὸ ὄπισθεν. Πρόσταξις δέ ἐστιν, ὅταν ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τῆς τάξεως ἢ ἐκ τοῦ ἑνὸς προστεθῇ τι μέρος πρὸς τὴν αὐτὴν τῇ φάλαγγι ἐπιφάνειαν, ἡ τοιαύτη προσγινομένη τάξις τῆς φάλαγγος πρόσταξις καλεῖται. Ενταξις δέ ἐστιν, ἐάν τις προαιρεῖται τοὺς ψιλοὺς εἰς τὰ διαστήματα τῆς φάλαγγος τάσσειν ἄνδρα παρ' ἄνδρα. Υπόταξις δέ ἐστιν, ἐάν τις τοὺς ψιλοὺς ὑπὸ τὰ κέρατα τῆς φάλαγγος ὑποτάσσῃ, ἐπικαμπίου τάξιν ἔχοντα, ὥστε ὅλον τὸ σχῆμα τριπυλοειδὲς εἶναι.

Fran. Robortellus.

Nomina quarundam † insertionum, quæ fiunt in acie.

† additionum

Παρεμβολή, Insertio.

Πρόταξις, Præstructio.

Πρόσταξις, Adstructio.

Ενταξις, Interstructio.

Υπόταξις, Substructio.

Quomodo fiant uide in contextu. nam satis uerbis expressa sunt, etiam si pictura non exprimantur.

Nomina motionum quarundam, quæ fiunt in acie.

Επὶ δόρυ κλῖναι, Hastam uersus declinare, id est in dextram.

Επ' ἀσπίδα κλῖναι, Clypeum uersus declinare, id est in læuam.

Αποκαταστῆσαι, Restituere.

Εἰς ὀρθὸν ἀποδοῦναι, In rectum dirigere.

Declarantur in contextu, nec satis pictura possunt exprimi.

Quomodo

Πῶς τὰ συντάγματα δεῖ ἐπιστρέφειν, καὶ περισπᾷν, καὶ ἐκπερισπᾷν, ἐπὶ δόρυ ἢ ἐπ' ἀσπίδα ἕκαστον τούτων: καὶ πῶς ἀποκαταστῆσαι εἰς τὴν προϋπάρχουσαν τάξιν καθ' ἕκαστα. Κεφ. λβ.

Ἑπόμενον δ' ἂν εἴη δηλῶσαι, πῶς τὰ συντάγματα δεῖ ἐπιστρέφειν, καὶ πῶς †ἀντικαθιστάναι εἰς τὴν προϋπάρχουσαν τάξιν. Ἐπὶ δόρυ μὲν οὖν ὅταν ἐπιστρέφειν τὰ συντάγματα ἐθίζειν βουλώμεθα, παραγγέλλεται τὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ λόχου ἡσυχίαν ἔχειν, ἕκαστον δὲ † τὸν ἐν τοῖς λόχοις ἐπὶ δόρυ κλῖναι, προάγειν τε ἐπὶ τὸ δεξιόν, εἶτα εἰς ὀρθὸν ἀποδοῦναι, εἶτα προάγειν τὰ ὀπίσω ζυγά. καὶ ταύτης γενομένης τῆς πυκνώσεως, ἐπὶ δόρυ ἐπιστρέφειν. Ὅταν δὲ τοῦτο γένηται, καὶ ἀποκαταστῆσαι πάλιν τὸ σύνταγμα δέον ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τάξιν, ταῦτα παραγγέλλεται. ἐπ' ἀσπίδα μεταβάλλεσθαι, τουτέστιν ἐπὶ τὸν ἐναντίον τόπον ἕκαστον νεύειν, εἶτα ἀναστρέφειν ὅλον τὸ σύνταγμα, τουτέστιν ὥσπερ πυκνωθὲν ἐπεστράφη, καὶ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη ἐνδόσεν, οὕτως ὅλον μετατεθῆναι ἐπὶ τὸν τόπον, ἀφ' οὗ τὴν ἐπιστροφὴν ἐποιήσατο. εἶτα οἱ λοχαγοὶ ἠρεμείτωσαν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ ζυγὰ προαγέτωσαν. εἶτα μεταβαλλέσθωσαν, ὥστε νεύειν ἐφ' ἃ ἐξ ἀρχῆς ἐνένευον. εἶτα ἑκάστου συντάγματος ὁ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ λόχου ἠρεμείτω. οὗτος γὰρ ἤδη τὴν ἰδίαν ἔχει τάξιν, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐπ' ἀσπίδα κλινέτωσαν, καὶ προαγέτωσαν, ἀποκαθιστάσθωσαν ἄνω, καὶ τὴν τάξιν, ἣν προεῖχε, ἕκαστος ἀπειλήφεν. Ἐὰν δὲ ἐπ' ἀσπίδα βουλώμεθα ἐπιστρέφειν τὰ συντάγματα, παραγγέλλομεν ἑκάστου συντάγματος τὸν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου λόχου ἠρεμεῖν, τῶν λοιπῶν δὲ ἕκαστον ἐπ' ἀσπίδα κλῖναι, καὶ προάγειν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον: εἶτα εἰς ὀρθὸν ἀποδοῦναι, εἶτα προάγειν τὰ ὀπίσω ζυγά, εἶτα ἐπ' ἀσπίδα ἐπιστρέφειν: καὶ γέγονε τὸ παραγγελθέν. Ἀποκαταστῆσαι δὲ ἐὰν βουλώμεθα, τὰ ὅμοια ποιήσομεν, ὅτε ἐπὶ δόρυ ἐπιστρεψάντων καθιστάνομεν. πάλιν γὰρ ἕκαστος μεταβαλλέσθω ἐπὶ δόρυ: εἶτα τὸ σύνταγμα ἀναστρεψάτω. εἶτα οἱ λοχαγοὶ ἠρεμείτωσαν: εἶτα μεταβαλλέσθωσαν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ ζυγὰ προαγέτωσαν.

Quomodo acies ſint conuertendæ, circumflectendæ & reflectendæ, tum haſtã tum clypeũ uerſus ſingulæ: & quomodo rurſus in priorẽ ordinem reſtituendæ. Cap. XXXII.

Conſequitur, ut declaremus, quomodo aciem oportet cõuertere, & quo modo rurſus reſtituere in priorem ordinem. Quando haſtam uerſus conuertere ſe ut aſſueſcat acies uoluerimus, imperabimus eũ, qui fuerit in dextra Serie, quieſcere: quemlibet, qui in ſingulis Seriebus fuerit, haſtam uerſus declinare, & progredi dextrorſum. Deinde in rectum dirigere. Deinde promouere Iuga, quæ à tergo ſunt: & cum hæc fuerit facta Condenſatio, haſtã uerſus declinare. Quando autem hoc factum fuerit, & reſtituere rurſus oporteat aciem in priſtinum ordinẽ, ita imperabimus, ut Clypeum uerſus ſe immutent, hoc eſt, ut quilibet uergat in oppoſitum locum. Deinde reuoluere totam aciem, hoc eſt, ſicuti ante Condenſata ſe conuerterat dextrorſum, ſic rurſus tota tranſgrediatur in locum, unde Conuerſionẽ fecerat. Deinde Serieiductores conquieſcant, reliqui autẽ per Iuga progrediantur, deinde Mutatio fiat, adeò ut uergant in quam prius uergebant partẽ. Deinde in unaquaq; acie, qui dextram Seriem tenet, cõquieſcat. hic enim ſuũ iam occupauit ordinem. reliqui uerò omnes Clypeum uerſus declinent, & progrediantur, mox à ſuperiore parte recedant, & ſic quilibet ordini, quem prius tenebat, reſtitutus fuerit ſuo. Si autem Clypeum uerſus aciem unam, aut plures ſimul uoluerîmus cõuertere, imperabimus cuiuſlibet aciei eũ, qui in ſiniſtra Serie ſtat, conquieſcere. reliquos uerò omnes Clypeũ uerſus declinare, & progredi ad ſiniſtram partem, deinde in rectum ſe redigere. deinde ꝓgredi poſteriora Iuga. deinde Clypeum uerſus ſe cõuertere, & iam omnia erunt confecta, quæ imperabamus. Reſtituere autem ſi uelimus in priorem ſtatum, eadem faciemus, quãdo haſtam uer ſus conuertentes nos conſiſtere uoluerîmus. Rurſus enim imperabimus, ut Mutatio fiat, & quilibet ſe conuertat Haſtã uerſus. Deinde ut acies ſe reuoluat: deinde Serieiductores quieſcant, deinde Mutatio ab his fiat, reliqui uerò per Iuga

†ἀποκαθιστάναι

Cõuerſio haſtam uerſus.

†τὸ

Reſtitutio.

Clypeum uer ſus.

Reſtitutio.

progrediantur: deinde Series, quæ sinistrum tenet, conquiescat. iam enim quilibet loco, quem prius occupabat, restitutus est. Reliqui Hastā uersus declinantes progrediantur, donec in suū ordinem, & mensurā redacta fuerint interualla. Dein de rectà tendant, omnesq; sic obtinebūt in acie primū statum. Si aūt Hastam uersus circumflectere aciē uoluerimus, duas faciemus Conuersiones in eandem partem, & sic cōtinget Serieiductores ab anteriore parte in posteriorē in trāsgresſione aciei uergere. Restituere autē si uoluerimus, imperabimus, itidem ut Hastā uersus sese circumflectat acies, hoc est, iubendum erit, ut alias duas Conuersiones faciat acies in eandē partem, & sic contin get Serieiductores uergere, quò priùs uergebant, quàm ulla fieret Circūflexio. His ita confectis, imperabimus Serieiductores conquiescere, reliquos aūt per Mutationem se ad posteriora Iuga cōferre. Deinde rursus ut Mutatio fiat, & in qualibet acie eum, qui dextrā teneat Seriem, conquiescere. fuerit enim iam facta Restitutio. Reliquos uerò Clypeū uersus declinantes progredi, & redigi ad interualla priora, ſicuti prius. deinde rectà tendere: tunc demum restituta fuerit acies in statum suū. Si aūt Clypeum uersus uoluerimus aciem circumflectere, cōtraria his imperare oportebit: hoc est, nō, quidem bis hastam uersus ut se cōuertant, sed Clypeum uersus sese circumflectant: deinde cum bis sese circumflexerint, iisdem quibus ante, Deductionibus uti. Est autem & quędam motio, quę Reflexio uocatur, cum acies ter in eandem partem se cōuerterit, hoc est, aut Hastam uersus, aut Clypeum uersus. Facit aūt Circūflexio hastam uersus, ut pedites grauis armaturę se ab anteriore parte conuertentes in posteriorem uergant. At Reflexio facit, ut ab anteriore parte conuersi in læuam uergant. Reflexio autem, quæ fit Clypeum uersus, facit, ut ab anteriore parte conuersi in dextram uergant.

Circunflexio Hastā uersus.

Restitutio.

Clypeum uersus.

Reflexio.

Circunflexionis & Reflexionis usus.

γέτωσαν. εἶτα ὁ ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου λόχος ἡσυχίαν ἐχέτω· ἤδη γὰρ ἕκαστος αὐτῶν εἰς ἣν προεῖχε τάξιν ἀποκατέστη· ὁ λοιπὸς ἐπὶ δόρυ κλίνας προαγέτω, ἕως ἀποκατασταίη εἰς τάξιν τὰ διαστήματα. εἶτα εἰς ὀρθὸν ἀποδότω, καὶ ταύτῃ ἕξουσι τὴν ἐξ ἀρχῆς τάξιν. Ἐὰν δὲ ἐπὶ δόρυ περισπᾶν βουλώμεθα τὰ συντάγματα, δύο ποιήσομεν τοῦ συντάγματος ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπιστροφάς, καὶ συμβήσεται τοὺς λοχαγοὺς ἀπὸ δὲ εἰς τὸ ἔμπροσθεν νεύσεως εἰς τὸ ὄπισθεν ἐν τῇ μεταβάσει τῶν συνταγμάτων νεύειν. Ἀποκαταστῆσαι δὲ ὅταν βουληθῶμεν τὰ συντάγματα, παραγγελοῦμεν ἐπὶ δόρυ περισπᾶν τὸ σύνταγμα, τουτέστιν, ἄλλας δύο ἐπιστροφὰς δώσομεν ἐπὶ αὐτὰ μέρη τῷ συντάγματι, καὶ οὕτως συμβήσεται τοὺς λοχαγοὺς ἔχειν νεύοντας ἐφ' ἃ ἐξ ἀρχῆς ἐνένευον, πρὶν ὅλως περισπασμὸς γένηται. τούτων δὲ γινομένων παραγγελοῦμεν τοὺς λοχαγοὺς ἠρεμεῖν, τοὺς δὲ λοιποὺς μεταβαλλομένους ἀνιέναι ὀπίσω ζυγά. εἶτα πάλιν μεταβάλλεσθαι, καὶ ἑκάστου συντάγματος τὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ λόχου ἠρεμεῖν· ἕξει γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀποκατάστασιν. τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπ' ἀσπίδα κλίναντας προάγειν, καὶ ἀποκαθιστάναι τὸ ἐξ ἀρχῆς διάστημα, εἶτα εἰς ὀρθὸν ἀποδοῦναι, καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀποκατάστασιν τὰ συντάγματα καταστήσονται. Ἐὰν δὲ ἐπ' ἀσπίδα βουληθῶμεν περισπᾶν τὰ συντάγματα, τοῖς ἐναντίοις παραγγέλμασι χρησόμεθα, τουτέστιν ἀντὶ τοῦ ἐπὶ δόρυ δὶς ἐπιστρέφειν, ἐπ' ἀσπίδα περισπασμὸν γίνεσθαι, εἶτα δὶς ἐπ' ἀσπίδα περισπάσαντας ταῖς ὁμοίαις ἀγωγαῖς χρήσασθαι. Ἔστι δέ τις καὶ ἐκπερισπασμὸς, ὅταν τὸ σύνταγμα τρὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ μέρος ἐπιστρέψῃ τις, τουτέστιν ἐπὶ δόρυ, ἢ ἐπ' ἀσπίδα. Ποιεῖ δὲ ὁ ἐπὶ δόρυ περισπασμὸς τὴν ὄψιν τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν νεύειν κατόπιν. ὁ δὲ ἐκπερισπασμὸς, ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν, ἐπὶ τὰ εὐώνυμα νεύειν. ὁ δὲ ἐπ' ἀσπίδα ἐκπερισπασμὸς ἀπὸ τῶν ἔμπροσθεν ἐπὶ τὰ δεξιὰ νεύειν.

Πῶς

Fran. Robortellus.

Περισπᾶν καὶ ἐκπερισπᾶν, Circumflectere, & Reflectere { Ἐπὶ ἀσπίδα, Hastam uersus. / Ἐπὶ δόρυ, Clypeum uersus.

De con-

Πῶς δεῖ πυκνῶσαι τὴν φάλαγγα ἐπὶ κέρας ἑκάτερον, καὶ ἐπὶ τὸ μέσον· καὶ πῶς ἀποκαταστῆσαι εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς τάξιν. καὶ καθόλου τινὰ περὶ πυκνώσεως.

Κεφ. λγ.

Ἐὰν δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν† μέρος τὴν φάλαγγα βουλώμεθα πυκνῶσαι, παραγγελοῦμεν τὸν μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρατος λόχον ἠρεμεῖν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπὶ δόρυ κλίναντας, προάγειν ἐπὶ τὸ δεξιόν. εἶτα εἰς τὸ ὀρθὸν ἀποδοῦναι, καὶ προσάγειν τὰ ὀπίσω ζυγά. Ἀποκαταστῆσαι δὲ ὅταν βουλώμεθα, παραγγελοῦμεν τοὺς λοχαγοὺς ἡσυχίαν ἔχειν, τοὺς δὲ λοιποὺς μεταβαλλομένους ἀνιέναι ὀπίσω ζυγά. εἶτα πάλιν μεταβάλλεσθαι. εἶτα τὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος λόχον ἡσυχίαν ἄγειν: ἤδη γὰρ εἰς τὰ δεξιὰ ἀποκατέστη. οἱ δὲ λοιποὶ ἐπ' ἀσπίδα κλίναντες ἀκολουθήτωσαν τοῖς ἡγουμένοις, καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς συντηρήματα διαστήσαντες εἰς ὀρθὸν ἀποδότωσαν. Ἐὰν δὲ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας βουληθῶμεν πυκνῶσαι τὴν φάλαγγα, τοῖς ἐναντίοις παραγγέλμασι χρησόμεθα. Ἐὰν δὲ ἐπὶ μέσην τὴν φάλαγγα πυκνῶσαι βουληθῶμεν, παραγγελοῦμεν τὴν δεξιὰν διφαλαγγίαν ἐπ' ἀσπίδα κλίνειν, τὴν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ δόρυ. εἶτα προαγέτωσαν ἐπὶ μέσην τὴν φάλαγγα, εἶτα πάντες εἰς ὀρθὸν ἀποδότωσαν, καὶ προσαγέτωσαν ὀπίσω ζυγά. Ἀποκαταστῆσαι δὲ ὅταν βουλώμεθα τὴν φάλαγγα εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς τάξιν, παραγγελοῦμεν μεταβάλλεσθαι, καὶ προάγειν τὰ ζυγὰ χωρὶς τοῦ πρώτου ζυγοῦ. εἶτα πάλιν πάντας μεταβάλλεσθαι, καὶ τὴν μὲν δεξιὰν διφαλαγγίαν ἐπὶ δόρυ κλίναι, τὴν δὲ εὐώνυμον ἐπ' ἀσπίδα, εἶτα ἀκολουθεῖν τοῖς ἡγουμένοις, μέχρις ἂν εἰς τὰ ἐξ ἀρχῆς συνέλθωσι διαστήματα, εἶτα εἰς ὀρθὸν ἀποδοῦναι. Ἐπὶ πασῶν μέν τοι τῶν μεταβολῶν ὅταν ἐκπυκνώσεις γίνωνται, δεῖ τὰ δόρατα ἄνω ἔχειν, πρὸς τὸ μὴ στραφέντος τοῦ ὁπλίτου, ἐμποδὼν αὐτὰ γίνεσθαι. Ταῖς δ' αὐταῖς ἀγωγαῖς παιδεύσομεν καὶ τοὺς ψιλούς.

Περὶ

De cõdensanda phalange ab utroq; Cornu, uel in medio: & in priorem ordinem restituenda: & in genere quædam de Condensatione. Cap. XXXIII.

SI autem à dextera Phalangem cõdensare uoluerîmus, imperabimus, ut Series, quæ dexterum tenet Cornu, cõquiescat: reliqui uerò hastam uersus declinantes ad dexteram progrediátur, deinde rectà tendant, & ut progrediátur Iuga, quæ sunt à tergo. Restituere aũt quando uoluerîmus, imperabimus Serieiductorib. ut conquiescant, reliquis uerò ut Mutatione facta redeãt in posteriora Iuga. Deinde rursus altera Mutatio fiat. Deinde ut Series, quæ ad dexterũ Cornu est, cõquiescat: iam enim restitutio fuerit facta in dexteram. Reliqui uerò Clypeũ uersus declinantes, & interualla, sicuti prius, inter se seruantes rectà tendant. Si aũtà læua Phalangẽ uoluerîmus condensare, contrarijs utemur præceptis. Si aũt mediam Phalangẽ condensare libuerit, imperabimus, ut dextera Diphalangia Clypeũ uersus declinet, sinistra autẽ Hastam uersus. Deinde, ut progrediantur ad mediã Phalangem, deinde omnes rectà tendant, & ut posteriora Iuga progrediantur. Restituere aũt cum libuerit Phalangẽ in ordinem priorem, imperabimus ut Mutatio fiat, & progrediantẽ pedites per Iuga separati à primo Iugo. Deinde rursus Mutatio ab omnibus fiat, & ut dextera Diphalangia Hastam uersus declinet. Sinistra uerò Clypeum uersus. Deinde sequantur præcedentes, donec reuersi fuerint in interualla sua. deinde rectà tendant. In omnibus uerò Mutationibus, quãdo Condensationes fiunt, & soluuntur, oportet Hastas sursum uergẽtes in altum gestare, ne, dum se pedites uertunt, ipsis sint impedimento. Ijsdem aũt motionibus, & deductionib. assuefaciemus etiã ipsos Velites.

† κέρας

Restitutio.

Fran. Robortellus.

Πυκνῶσαι, Condensare —
- Ἐπὶ τὸ κέρας δεξιόν, Cornu dextrum.
- Ἐπὶ μέσην φάλαγγα, Mediam Phalangem.
- Ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, Cornu sinistrum.

De utilitate Mutationum iam dictarum: item de Euolutionum usu ac differentia. Cap. XXXIIII.

HAc quidẽ præceptiones Mutationũ, Conuersionum, Circumflexionũ, Restitutionum, utiles sunt ad repentinas hostiũ incursiones, si uel à læua, uel à dextra, uel à fronte, uel à tergo superueniãt. Simili ratione etiã Euolutionũ. Macedonicam igitur Euolutioné aiunt Macedonas primos inuenisse. Lacedęmonios aũt Laconicam. & inde utranq; fuisse dictã. Accepimus à ueteribus Philippũ, postq̃ imperium auxisset, & Græcos ad Chæroneã prælio uicisset, Græciæq; esset totius imperio potitus: Alexandrumq;, non multò post, eius filiũ, cum Asiam subegisset, negligere cœpisse Euolutioné hanc Macedonicam, nec unq̃ ea usum, nisi aliqua urgeret necessitas, uerũ usum potius Laconica: utroq; tamen genere hostes uicisse. Nã Macedonica Euolutio, irruentibus à tergo hostibus, aciẽ perturbabat. Cum enim à loco proximo Tergiductori trãsferrent se in locũ proximum Serieiductori, & tota hæc Euolutio similis esset fugę, animos addebat hostibus, & suis terroré inferebat. In Laconica uerò longè secus sese res habet. nã irruentibus à tergo hostibus, & proruentibus ijs, qui in prima acie stant, unà cum subsequẽtibus, & incursantibus in hostes magnum illis terrorem inijciunt.

Euolutionis Macedonicæ & Laconicæ comparatio.

†ἀμφοτέρως

†γὰρ

De signis quæ danť militibus uoce, tuba uel aliter, (quæ muta dixeris signa.) Cap. XXXV.

ASsuefaciẽdę aũt sunt copiæ tùm pedestres, tùm equestres, ut signa statim intelligãt, quæ danť partim uoce: partim ijs, quæ oculis percipiunť, ut singula, sicut ratio temporis exigit, aptè fiãt. nonnulla uerò pręcipi debẽt etiã tubæ sonitu: sic enim imperatũ omnes faciẽt. Clarius quidẽ significanť, quæ per uocẽ signa damus, si nihil uoci fuerit impedimento, quo minus exaudiať. Sed minore cũ tumultu alia signa dantur, quæ neq; uoce, neq; sono significantur, si etiã hæc aliqua re non impediantur, aut offuscentur. Et uox interdũ non exauditur, uel propter sonitũ armorũ, uel propter equorũ sonos, aut hinnitus, dũ equites obequitãt, & strepitum

Περὶ χρείας τῶν μεταβολῶν τῶν εἰρημένων. Καὶ περὶ τῆς τῶν ἐξελιγμῶν χρείας καὶ διαφορᾶς. Κεφ. λδ.

ΑΥται μέντοι αἱ παραγγελίαι τῶν μεταβολῶν, καὶ ἐπιστροφῶν καὶ περισπασμῶν, καὶ ἀποκαταστάσεων, χρήσιμοι εἰσὶ πρὸς τὰς αἰφνιδίους τῶν πολεμίων ἐπιφανείας ἐκ δεξιῶν τῆς πορείας τῶν πολεμίων ἐπιφανέντων ἢ ἐξ εὐωνύμων, ἢ ἔμπροσθεν: ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐξελιγμόν. Τὸν μὲν οὖν Μακεδονικὸν ἐξελιγμόν φασι Μακεδόνας εὑρεῖν: Λακεδαιμονίους δὲ, τὸν Λακωνικόν: καὶ διὰ τοῦτο τῶν εἰρημένων ἕκαστον αὐτῶν τυχεῖν. ἱστόρηται μὲν Φίλιππον τὸν αὐξήσαντα τῶν Μακεδόνων τὴν ἀρχὴν τοὺς Ἕλληνας μάχῃ νικήσαντα περὶ Χαιρώνειαν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος λαβόντα: Ἀλέξανδρον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τῆς Ἀσίας ὀλίγῳ χρόνῳ κρατήσαντα, τὸν μὲν Μακεδονικὸν ἐξελιγμὸν ὑπεριδεῖν, εἰ μήπου καὶ τοῦτον ἡ χρεία προσεβιάζετο: τῷ δὲ Λακωνικῷ χρησάμενον, †ἀμφοτέροις τῶν πολεμίων κατακρατῆσαι. ὁ μὲν γὰρ Μακεδονικὸς ἐξελιγμὸς προσπιπτόντων τῶν πολεμίων ἐκ τοῦ ὄπισθεν, ἐποιεῖτο πολλὴν ταραχήν: τῶν† μὲν ἀπὸ τοῦ οὐραγοῦ, εἰς τὸν ὀπίσω τοῦ λοχαγοῦ τόπον ἐκπεριπορευομένων, καὶ φυγῇ παραπλήσιόν τι ποιούντων, θαρραλεωτέρους μὲν ποιεῖ τοὺς πολεμίους. κατάπληξις δὲ καὶ διωγμὸς τοῖς οὕτω ἐξελίξασι παρὰ τῶν πολεμίων ἀκολουθεῖ. ὁ δὲ Λακωνικὸς τὸ ἐναντίον τούτῳ παρέχει, ὄπισθεν γὰρ ἐπιφαινομένων τῶν πολεμίων, καὶ τῶν ἡγεμόνων σὺν τοῖς ἐπακολουθοῦσιν ἐφορμώντων, καὶ ὑπαντώντων τοῖς πολεμίοις, ἰσχυρὰ τοῖς πολεμίοις δειλία γίνεται.

Περὶ σημείων πρὸς τοὺς στρατιώτας διὰ φωνῆς, ἢ σάλπιγγος, ἢ ὁρατῶν τινων. Κεφ. λε.

ΔΕῖ δὲ ἐθίζειν τὰς δυνάμεις τὰς πεζικὰς, καὶ τὰς ἱππικὰς, τὰ μὲν φωνῇ, τὰ δὲ διὰ σημείων ὁρατῶν, ἵνα καθ' ἑκάστην ἐπιτηδειότητα τὸ προσῆκον γίνηται: ἔνια δὲ καὶ διὰ τῆς σάλπιγγος παραγγέλλεσθαι προσήκει. οὕτως γὰρ πᾶσα ἐπίταξις ἐξυπηρετηθήσεται. σαφέστερα μὲν οὖν ἐστι τὰ διὰ τῆς φωνῆς μηνυόμενα, ἐάν γε μηδὲν ἐμπόδιον αὐτῇ ᾖ. ἀθορυβότερα δὲ τὰ διὰ τῶν σημείων, ὅταν μηδὲ τούτοις τυγχάνῃ τι τὸ ἐπισκοτοῦν. τὰ δὲ διὰ τῆς φωνῆς ἐνίοτε δυσεξάκουστα γίνεται, ἢ διὰ ψόφον ὅπλων, καὶ δυνάμεως ἱππικῆς περιππάσεων, καὶ χρεμετισμῶν ἵππων, καὶ θόρυβον σκευοφόρων, καὶ

τὸ πλῆθους παντὸς ἦχον. καὶ τὰ διὰ τῶν σημείων δὲ ἄπορα πολλαχῇ γίνεται, διὰ τὸ παχύτητα ἀέρος, ἢ κονιορτὸς, καὶ ὕδατα, καὶ νιφετοὺς, ἢ ἡλίου αὐταύγειαν: ἔτι δὲ τόπους ἀνωμάλους, καὶ κατάδενδρους, καὶ καμπὰς ἔχοντας. γίνεται δὲ οὐκ ἔστιν εὔπορον πρὸς πᾶσαν χρείαν εὑρέσθαι σημεῖα, τῶν καιρῶν καινὰ πολλάκις εὑρισκόντων, οἷς τις οὐ προσέθισαι. οὐ μέντοι ἅμα πάντα συμπεσεῖν δύναται, ὥστε ἄδηλον εἶναι ἢ φωνῆς, ἢ σημείων τὸ παράγγελμα.

& strepitum calonum, & lixarũ, totiusq; multitudinis. Etiam signa ipsa interdum dubia sunt propter caliginem, & puluerem, qui excitatur, tùm propter imbres, ac niues, solisq; oppositos radios. itidem & propter loca montuosa, & nemorosa, ac flexuosa. Interdum nõ facilè fuerit ad omnem usum pro necessitate signa excogitare, quoniam opportunitas ipsa diuersa postulat signa. nec semper eadem, quibus milites fortasse non sint assueti. Nec certa ratio omnium tradendorum excogitari potest, aut præcipi, quo tempore quod signum dari conueniat uel uocis, uel alterius generis.

Fran. Robortellus.

Σημείων ἄλλα, Signorũ alia sunt,
- φωνικά, Vocalia,
  - διὰ σάλπιγγος, per tubam.
  - διὰ βοῆς, per clamorem.
- ὁρατά, Visibilia.

Περὶ πορειῶν τοῦ στρατοῦ: καὶ περὶ ὀρθίας ἐπαγωγῆς: καὶ παραγωγῆς ἢ ἐν δεξιᾷ, ἢ ἐν εὐωνύμῳ. καὶ ὅτι πρὸς ὀρθίαν ἐπαγωγὴν ἀντιτάττεται ὁ κοιλέμβολος: πρὸς τούτῳ δὲ ἡ τριφαλαγγία. Κεφ. λϛ.

De itineribus copiarũ. De Inductione recta, & Deductione recta sinistráue. Aduersus rectam Inductionem Cœlembolon, id est Cuneatam aciem cauam instrui: aduersus hanc uerò triplicem Phalangem.
Cap. XXXVI.

Περὶ πορειῶν μέλλοντος λέγειν, ὥσπερ προειρημένον: ὅτι ἡ μὲν ἐν ταῖς πορείαις ἐστὶν, ὀρθία ἐπαγωγή: ἡ δὲ, παραγωγή, ἢ ἐν δεξιᾷ, ἢ ἐν εὐωνύμῳ: ἢ ἡ ἐν μονοπλεύρῳ, ἢ διπλεύρῳ, ἢ τριπλεύρῳ, ἢ ἐν τετραπλεύρῳ τάγματι βαδίζεται. μονοπλεύρῳ μὲν, ὅταν ἕνα φοβῆται: διπλεύρῳ δὲ, ὅταν δύο: τριπλεύρῳ δὲ, ὅταν τρία: τετραπλεύρῳ δὲ, ὅταν πάντοθεν οἱ πολέμιοι ἐπιθέσθαι θέλωσι. καὶ διὰ τοῦτο γίνονται αἱ πορεῖαι ποτὲ μὲν μονοφαλαγγία, ποτὲ δὲ διφαλαγγία, ἢ τριφαλαγγία, ἢ τετραφαλαγγία. καὶ ἐπαγωγὴ ὀρθία μέν ἐστιν, ὅταν τάγμα τάγματι ἐπακολουθῇ: οἷον ξεναγίας προηγουμένης, αἱ λοιπαὶ ξεναγίαι ἕπωνται: ἢ τετραρχίας προπορευομένης, αἱ λοιπαὶ ἐπακολουθῶσι τῷ τάγμα. καλεῖται δὲ οὕτως, ὅταν τῶν κεράτων πορεύηται πολλαπλάσιον ἔχουσα τὸ βάθος τοῦ μήκους. ἔχει δὲ τὸ τάγμα δύο λόχους ἀπὸ δέκα ἀνδρῶν. Πρὸς ταύτην ἀντιτάττεται ὁ κοιλέμβολος. γίνεται δὲ οὕτως:

De itinerib. copiarum locuturi illud †opponemus principio nostri sermonis. Aliquando in itinere faciendo seruari in acie rectã Inductionem oportet: aliquando uerò Deductionem uel dextrã, uel sinistram. Rursus incedet acies instructa, aut in unum latus, aut in duo latera, aut in tria, aut in quatuor latera: In unum latus instrui debet, si ab una parte ingruẽtes metuat hostes: In duo, tria, aut quatuor latera, si à totidem partibus uereatur, ne hostes irruãt. Et ob hanc causam in itinere faciendo exercitus uniuersus aliquãdo unam Phalangem cõstituit, aliquando in duas Phalanges diuiditur, aliquando in tres, & quatuor. At Inductio recta est, cum ordo ordinem sequitur, ut si Xenagia una pręcedat, hanc subsequatur altera, & sic deinceps: uel si præeat Tetrarchia, itidem reliquæ subsequantur. Vocatur autem Inductio recta, cum contra Cornu hostium †progrediens acies, multis partibus maior fuerit Latitudo aciei ipsa longitudine. Ordines autem singuli, de quibus in præsentia loquimur, constant binis Seriebus, quæ denos cõtinent milites. Aduersus hanc Inductionẽ rectã instrui debet Cuneata acies caua, dicta Coelembolus. Fit autem in hunc

†præponem.

†progrediente acie

Cœlembolus

in hunc modum. cum duplex Phalanx aperta Cornua præcedentia disiungit. posteriora autem coniungit, quasi effingatur litera V. sicuti in descriptione cerni potest, ita ut primi pedites disiuncti stent in acie: ultimi autem coniuncti. Nam si Inductio recta irruat in nos, parata esse debebit, quæ huic resistat, acies Cuneata Caua, quam Cœlembolon uocamus: dissoluens enim Series suam iuncturam in medio, & uacuum relinquens, inanem facit impetum hostium: & eadem se diffundens obliquè in Cornua, hostes, qui Inductione recta collocati irruebant, intercipit. Verùm solet etiam triplex Phalanx aduersus Cuneatam prędictam aciem instrui, ita ut una Phalanx aduersus alterum Cornu pugnet, in alterum uerò proruat altera: at media se interim sustineat, ut, si necessitas postulârit, & ipsa certamen ineat.

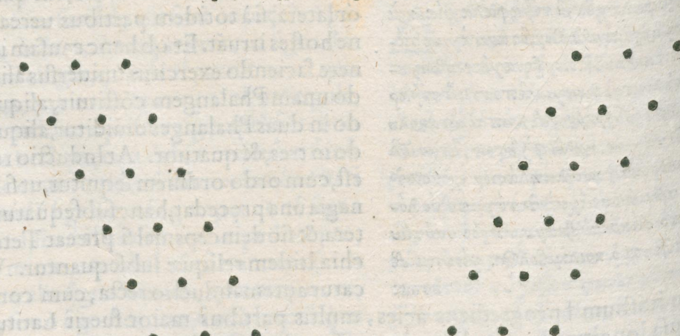
οὕτως· ὅταν ἡ ἀντίστομος διφαλαγγία, τὰ μὲν ἡγούμενα κέρατα διεστήσῃ, τὰ δὲ ἑπόμενα συνάψῃ, ἐν σχήματι τοῦ Υ. στοιχείου, ὡς διδάσκει ἡμᾶς ἡ καταγραφὴ, ἔχουσα τοὺς μὲν πρώτους διεστῶτας, τοὺς δὲ τελευταίους συνημμένους. τῆς γὰρ ὀρθίας ἐπαγωγῆς κατὰ τοῦ μέσου τῶν ἐχθρῶν φερομένης ἑτοίμως ἔχουσιν οἱ τοῦ κοιλεμβόλου διαλύσαντες τὴν ἕνωσιν, κενῶσαι μὲν τὴν προσβολὴν τῆς πρώτης δυνάμεως, χωρῆσαι δὲ κατὰ τῶν πλαγίων μερῶν τῆς ὀρθίας ἐπαγωγῆς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τριφαλαγγία ἀντιτάττεται τῷ κοιλεμβόλῳ· τῆς μὲν μιᾶς φάλαγγος μαχομένης τῷ ἑνὶ κέρατι, τῆς δὲ δευτέρας, τῷ ἄλλῳ· τῆς δὲ μέσης καὶ τρίτης ἀναμενούσης τὴν προσβολήν.

Fran. Robortellus.

Ἐν ταῖς πορείαις, In itineribus
- Ὀρθία ἐπαγωγή, Inductio Recta
- Παραγωγή, Deductio
  - ἐν δεξιᾷ, Dextra
  - ἐν εὐωνύμῳ, Sinistra
    - μονοπλεύρῳ, unius lateris.
    - διπλεύρῳ, duorum laterum.
    - τριπλεύρῳ, triũ laterũ.
    - τετραπλεύρῳ, quatuor laterum.

Τριφαλαγγία, Triplex Phalanx.

Κοιλέμβολος, Cuneata acies caua.

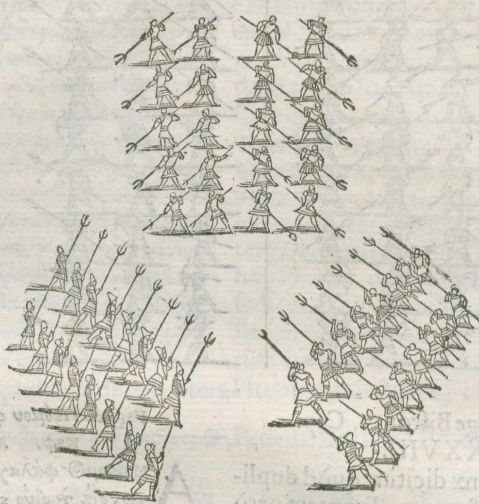
Quando hostes irruunt Recta Inductione contra tuum Cornu, tunc est tibi conficiendus Cœlembolus.

Hostes uerò aduersus Cœlembolon è contrario debebunt constituere triplicem Phalangem.

1 Rectæ Inductioni debet opponi Cœlembolus.
2 Cœlembolo debet opponi triplex Phalanx.

ὀρθία ἐπαγωγή, Recta Inductio.

Στόμα, Frons.

Στόμα, Frons.

Κοιλέμβολος, Cuneus cauus.

Περὶ παραγωγῆς δεξιᾶς τε καὶ εὐωνύμου. Κεφ. λζ.

Παραγωγὴ δὲ, ὅταν ἡ φάλαγξ τοὺς ἡγεμόνας, ἤτοι τοὺς λοχαγοὺς, ἢ ἐκ δεξιῶν ἔχῃ παράγοντας, ὃ καλεῖται δεξιὰ παραγωγή: ἢ ἐξ εὐωνύμων, ὃ λέγεται εὐώνυμος παραγωγὴ, οὐκέτι κατὰ λόχους, ἀλλὰ κατὰ ζυγοὺς τῷ κέρας πορευομένους. ἢ γὰρ ἐν διπλεύρῳ, ἢ τριπλεύρῳ, ἢ καὶ ἐν τετραπλεύρῳ τὰς φάλαγγας ποιησαμένους, ὅθεν ἂν καὶ ἐξ ὁπόσων μερῶν τὸ πολέμιον ὑποπτεύηται, βαδίζεται. ἀμφότεραι δὲ ἐκ πλαγίων τὴν πρώτην προσβολὴν ποιούμεναι τὸ μὲν μῆκος διπλάσιον ἐποίησαν τοῦ βάθους. δέκα μὲν γὰρ ἔχει τὸ στόμα, τρεῖς δὲ τὸ βάθος. τοῦτο δὲ τὸ τῆς μάχης ἐστὶ σχῆμα, διὰ τὸ ἐθίζεσθαι τὸν στρατιώτην, μὴ μόνον ἐπ' εὐθείας, ἀλλὰ καὶ τὰς †ἐκπλαγίους μεμελετημένως δέχεσθαι προσβολάς.

De Deductione dextra & sinistra. Cap. XXXVII.

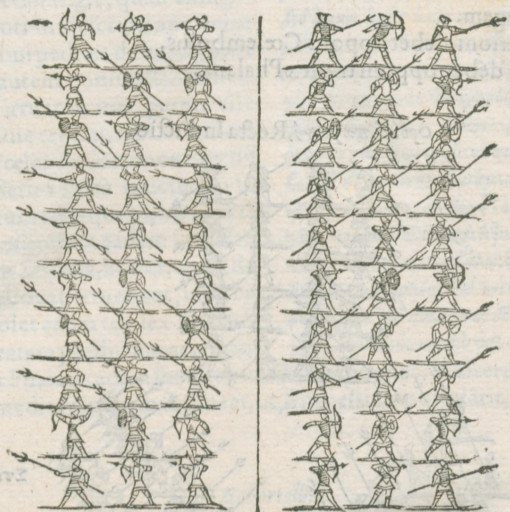
Eductio autem est, cum Phalanx habuerit duces, hoc est Serieiductores deducentes uel à dextra, quæ appellatur Deductio dextra: uel à læua, quæ dicitur Deductio læua, non quidem amplius sicuti ante, sed per Iuga aduersus Cornu hostium tendentes habens pedites, qui Phalangem constituunt, uel unius lateris, uel duorum, uel trium, uel etiã quatuor. Quare ex quot partibus irruere hostes posse suspicabuntur, in tot partes instructi incedent. ab utroque latere primum impetum facientes: hæ Phalanges †duplò maiorem longitudinem habent latitudine. nam frons decẽ continet, Latitudo autem tres. Hæc uerò aciei forma apta est ad exercendum militem, ut non modò rectà in hostem ruat, sed etiam ab utroque latere impetus hostium sustineat.

†triplo

†ἐκ πλαγίου

Ὀρθία ἐν εὐωνύμῳ παραγωγή.
Recta Deductio sinistra.

Ὀρθία ἐν δεξιῷ παραγωγή.
Recta deductio dextra.

De Phalange Bifronti. Cap. XXXVIII.

Bifrons Phalanx dicitur, quòd duplicem habeat frontem. Frontem uerò appellamus primorum Iugum peditum, qui in hostes tendunt. quoniam igitur in hac aciei forma, qui medij stant, opposita habent terga: at qui in Fronte sunt, impetum faciunt in hostes, adeò ut hi quidem Substites sint, illi uerò Tergiductores, ob hanc causam ita dicta fuit. Vtilis est autem hæc acies peditibus, cum pugnant aduersus hostes, qui numero equitum ualent, & irrumpere conantur. Solet hæc acies instrui aduersus barbaros accolas Danubij, quos Amphippos olim uocabant, quòd essent exercitati ab alijs equis in alios insilire. Acies uerò ipsa equitum opposita illi pedestri formam habens quadratam, ut necessitas postulat, distributa fuit olim in duos ordines altera parte longiores, hoc est multò maiorem habentes longitudinem latitudine, atq; hęc utrinq; diuisæ peditum aciei opponi solet.

De

Περὶ ἀντιστόμου φάλαγγος. Κεφ. λη.

Ἀντίστομος φάλαγξ λέγεται γὰρ οὕτω, διὰ τὸ δύο στόματα ἔχειν. στόματα γὰρ λέγονται οἱ πρῶτοι κατὰ τοὺς πολεμίους πορευόμενοι. ἐπεὶ οὖν ἐν τούτῳ τῷ σχήματι οἱ μὲν μέσοι ἀντίνωτοί εἰσιν: οἱ δὲ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, προσβάλλουσι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τοὺς μὲν εἶναι ὑπιστάτας, τοὺς δὲ οὐραγούς: διὰ τοῦτο ταύτην ἔχει τὴν ὀνομασίαν. ἔστι δὲ χρησιμωτάτη πεζοῖς, ὅταν πρὸς πολεμίους μάχωνται πολλὴν τὴν ἱππικὴν παράταξιν ἔχοντας, καὶ κατελαύνειν δυναμένους. τάττεται δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα μάλιστα πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον βαρβάρους, οὓς καὶ ἀμφίππους ἔλεγον, ὡς εἰθισμένους μεταβαίνειν ἀπὸ ἄλλων ἵππων εἰς ἄλλους. τὸ δὲ ἀντιπαρατεταγμένον ἱππικὸν τάγμα, τετράγωνον ἔχον σχῆμα, πρὸς τὴν χρείαν ἐμερίσθη εἰς δύο τάξεις ἑτερομήκεις. ἑτερομήκεις δ' εἰσίν, αἳ τὸ στόμα τοῦ βάθους ἔχουσαι διπλάσιον. ἑκάτεραι δὲ αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν πεζῶν διαιρέσεις ἀντιπαρατάττονται.

Περὶ

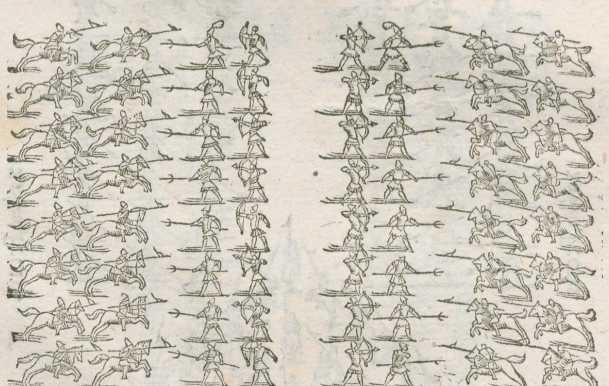
Περὶ ἀμφιστόμου φάλαγγος.
Κεφ. λθ.

Ἀμφίστομος φάλαγξ ὁμοία ἐστὶ αὐτῇ τῇ ἀντιστόμῳ ἐνηλλαγμένου τοῦ σχήματος, ὥστε πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἱππικῶν ἐπίδρομον ἐθίζεσθαι. ἁρμόζει δὲ καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ σχήματος, πάντα τὰ ἐπὶ τῆς προτέρας φάλαγγος εἰρημένα πεζικῆς τε, καὶ ἱππικῆς. διαφέρει δὲ κατὰ τοῦτο τῆς ἀντιστόμου, ὅτι ἡ μὲν ἀντίστομος ἐξ ἄκρων ἔχει τὰς μάχας: ἡ δὲ ἀμφίστομος ἐκ πλαγίων. καὶ οἱ ἐν ταύτῃ τῇ τάξει, καὶ οἱ ἐν τῇ πρὸ ταύτης τεταγμένοι μεγάλοις δόρασι μάχονται, ὡς Ἀλανοί, καὶ Σαυρομάται. ἔχει δὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν ἐν τοῖς λόχοις ὁπλιτῶν ἔμπροσθεν, τοὺς δὲ ἑτέρους ἀπεστραμμένους εἰς τοὔπισω, ὡς ἀντινώτους ἀλλήλοις γίνεσθαι. ἐν αὐτῇ δὲ δύο στόματα, ἔμπροσθέν τε, ἐν οἷς οἱ λοχαγοί: καὶ ὄπισθεν, ἐν οἷς οἱ οὐραγοί. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς διφαλαγγίαν διαιρουμένη, τὸ μὲν ἔμπροσθεν στόμα διὰ τῆς μιᾶς ποιεῖται φάλαγγος, τὸ δὲ ὄπισθεν, διὰ τῆς ἑτέρας.

De opposita Phalange. Cap. XXXIX.

Opposita Phalanx non multum dissimilis huic Bifronti, uariata tantùm figura: accommodataq; est ad resistẽdum equitum incursionibus. Conueniunt autem etiam huius aciei figuræ omnia, quæ de priore Phalange pedestri, & equestri dicta sunt. differt aũt hoc uno à Bifronti, quòd Bifrons ad extremitates ipsas pugnat. Opposita aũt ad latera. Ac sanè pedites tàm in hac, quàm in illa longis hastis pugnant, sicuti solent Alani, & Sauromatę. Habet ex dimidia parte pedites grauis armaturæ, qui in singulis Serieb. sunt, uergentes in anteriorẽ partem, & totidẽ etiam uergentes in posteriorem, adeò ut terga habeant opposita inter se. At habet hæc Phalanx duplicẽ frontem, anteriorẽ scilicet, in qua stant Serieiductores, & posteriorẽ, in qua stant Tergiductores. Verùm etiam in duplicem Phalangem diuisa, anteriorem quidem frontem altera Phalange constituit, posteriorẽ altera.

Πεζικὴ φάλαγξ ἀμφίστομος, Pedestris Phalanx Bifrons.

Ἱππικὴ παράταξις, Equestris acies. Ἱππικὴ παράταξις, Equestris acies.

Περὶ διφαλαγγίας ἀμφιστόμου.
Κεφ. μ.

Ἀμφίστομος διφαλαγγία, ἥτις τοὺς ἡγεμόνας, οὐκέτι ἐκτὸς ἐν παραγωγαῖς, ἀλλ' ἐντὸς ἔχει ἀπ' ἐναντίας ἀλλήλων παρατεταγμένους: τοὺς δὲ οὐραγοὺς ἐκτὸς, τοὺς μὲν ἐν δεξιᾷ παραγωγῇ, τοὺς δὲ ἐν εὐωνύμῳ. γίνεται δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο, ὅταν ἱππικὴ προσβολὴ ἐμβολοειδὴς ᾖ. τοῦ γὰρ ἐμβόλου εἰς ὀξὺ λήγοντος, καὶ ἔχοντος ἀκολουθοῦντας

ἐκπλαγίου

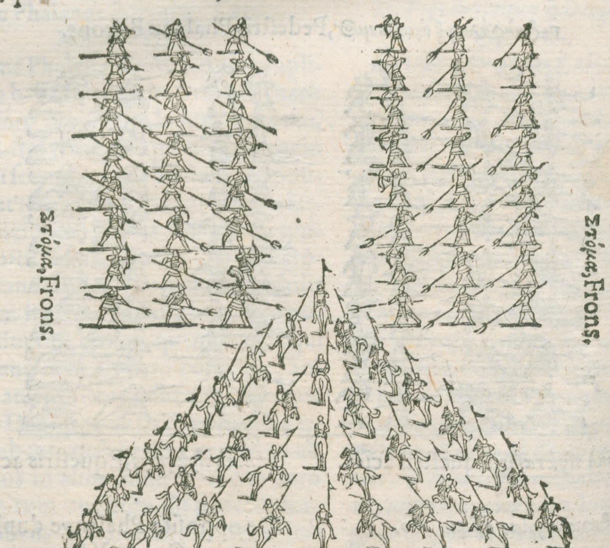
De opposita Phalange duplici. Cap. XL.

Opposita Phalanx distributa in partes duas est, quæ duces nõ habet extra, sicut in prioribus, sed intus habet stãtes in acie, alterũ è regiõe alterius: Tergiductores aũt extra, alios quidẽ in dextra Deductione, alios aũt in sinistra. Fit aũt figura hęc, cũ eqstris acies in cunei formã irruit. Cũ em̃ cuneus in acutũ desinat, et habeat

duces

duces à latere collocatos, qui sequũtur, cupiatq; perrumpere per frontem ipsam aciei pedestris, præuidẽtes hæc peditum Ductores in medio consistunt, uel illorũ impetum repellentes, uel irritam uim illorum facientes. Hi enim in cunei formã se instruunt, sperantes se mediam aciẽ hostium perrumpere, & fundere posse. At peditum duces id considerantes, instar muri se obfirmantes utrinq;, & relinquẽtes parum interualli inter disiunctam aciem, ac inclinantes omnes in medium, illorum impetum omnem eludunt. Hæc uerò acies Equestris, quæ Cuneus uocatur, inuenta primùm fuit à Philippo Macedonum rege, qui in fronte ipsius fortissimum quenq; collocare solebat, ut per illos etiam inualidi milites confirmarentur, & efficaciùs unà cum cæteris agerẽt, quòd nec secus in lancea, aut ense fieri uidemus, cuius extrema pars si acuta fuerit, & ualida ad feriendum, etiam reliquum corpus, quamuis obtusum sit, facile uulnus infert.

ἐκ πλαγίου τοὺς ἡγεμόνας, καὶ διὰ τὸ μὲν προθυμουμένους ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν πεζικὴν τάξιν, προορῶντες οἱ τῶν πεζῶν ἡγεμόνες ἐν τῷ μέσῳ ἵστανται. ἢ κωλῦσαι ἀφέλοντες αὐτῶν τὴν εἴσοδον, ἢ ποιῆσαι αὐτοὺς ἀπράκτους παρελθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐμβόλοις ὁρμῶσιν, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ καταγωνίσασθαι τὸ μέσον πλῆθος, καὶ τάραχον ἐμποιῆσαι τῷ τάγματι. οἱ δὲ τῶν πεζῶν στρατηγοὶ νοοῦντες τὴν ὁρμὴν τοῦ σχήματος ἐκείνου, τοίχους ἑκατέρωθεν μιμησάμενοι, καὶ μικρὸν ἑαυτοὺς διαστήσαντες, καὶ συννεύοντες ἐπὶ τοῦ μέσου κενὴν αὐτοῖς διδόασι τὴν πάροδον. τὸ δὲ τοιοῦτον ἱππικὸν τάγμα παρὰ τοῖς τακτικοῖς ἔμβολος καλεῖται· ὃ δ' ἐξεῦρε Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς τοὺς ἀνδρειοτάτους προτάξας, ἵνα δι' αὐτῶν συνεργῶνται καὶ οἱ ἀσθενέστεροι· ὃν τρόπον ἐπὶ τῆς λόγχης ἢ ἐπὶ τοῦ ξίφους ὁρῶμεν, τῷ ἐπὶ ἄκρα ἐστομωμένῳ καὶ εὐκόλως τέμνοντι δι' ὀξύτητα συνεισιόντα καὶ τὸν μέσον ἀργὸν σίδηρον.

ἔμβολος ἱππικὸς, Cuneus Equitum.

Fran. Regulæ. *Robortellus.*

1 Si hostes instruant aduersus tuam rectam Inductionem equites in formam Cunei, tunc erit tibi utendum hoc remedio, ut scilicet rectam Inductionem diuidas in duas partes, quò pateat aditus irruentibus equitibus.

2 Cunei frons prima debet continere fortisimum quenque, & lectisimum equitem.

Inuentor huius Cunei fuit Philippus Rex Macedonum.

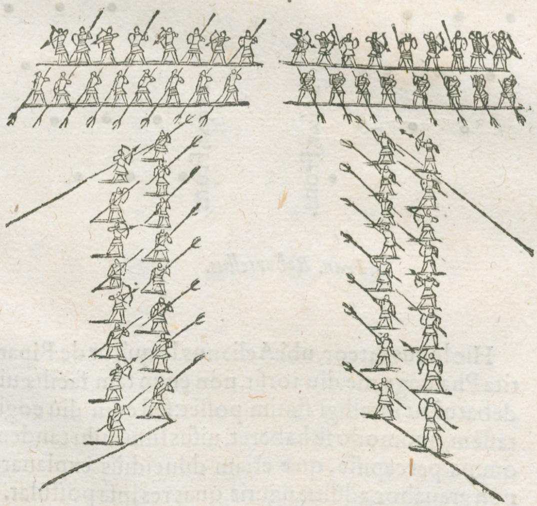
Περὶ περισόμου φάλαγγος.
Κεφ. μα.

Ταύτης αἱ φάλαγγες κατὰ παραγωγὴν ἐπικαίρως πορευόμεναι, ἡ μὲν ἐν δεξιᾷ λοξῇ παραγωγῇ ἔχει τοὺς ἡγεμόνας, ἡ δὲ ἐν εὐωνύμῳ λοξῇ τοὺς οὐραγοὺς ἔνδοθεν ἔχουσα. δείκνυσι τὸ σχῆμα τῆς παρατάξεως τὰς ὁρμὰς τῶν πολεμούντων. ἐπειδὴ ἡ προσβάλλουσα τάξις πάλαι τετράγωνος οὖσα ἐμέρισεν ἑαυτὴν εἰς δύο λοξὰ κέρατα, τό, τε δεξιὸν, καὶ τὸ εὐώνυμον κυκλῶσαι θέλουσα τὴν ἀνθισταμένην ἐν τετραγώνῳ τάξιν. διὰ τοῦτο οἱ μέλλοντες κυκλοῦσθαι εἰς δύο φάλαγγας κινουμένας μετεσχημάτισαν ἑαυτοὺς, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν πρὸς τὸ εὐώνυμον ἐβάρησαν κέρας, οἱ δὲ πρὸς τὸ δεξιὸν μετεστράφησαν: ὅθεν καὶ περίσομος ἐκλήθη, ἀμφοτέρωθεν ἔχουσα πρὸς τοὺς πολεμίους στόμα νενδυκός.

De bipartita Phalange. Cap. XLI.

Obliqua Phalanx illa dicitur, quæ altero Cornu pugnam cómittit cum hoste, alterum Cornu sustinet aliquantisper, mox eo pugnatura. Huius aciei Phalanges per Deductionem tempestiuè incedunt, & altera quidem obliqua Deductio habet à dextra duces ipsos. Altera autem itidem obliqua à lęua intus continet Tergiductores. Ipsa uerò figura aciei descripta ostendit impetum certantium militum. quoniam cum ante quadrata esset, distribuit se ipsam in duo obliqua Cornua, dextrum, & sinistrum, dum uult circumuenire oppositam sibi hostium aciem itidem quadratam, propterea se diuidit in duas Phalanges, paulatim sese mouentes in diuersam partem. etenim pars militum in dexterum Cornu declinat, pars altera in sinistrũ. unde etiam Bipartita Phalanx dicta fuit utrinq; habens frontem uergentem contra hostes.

Περίσομος διφαλαγγία, Bipartita Phalanx.

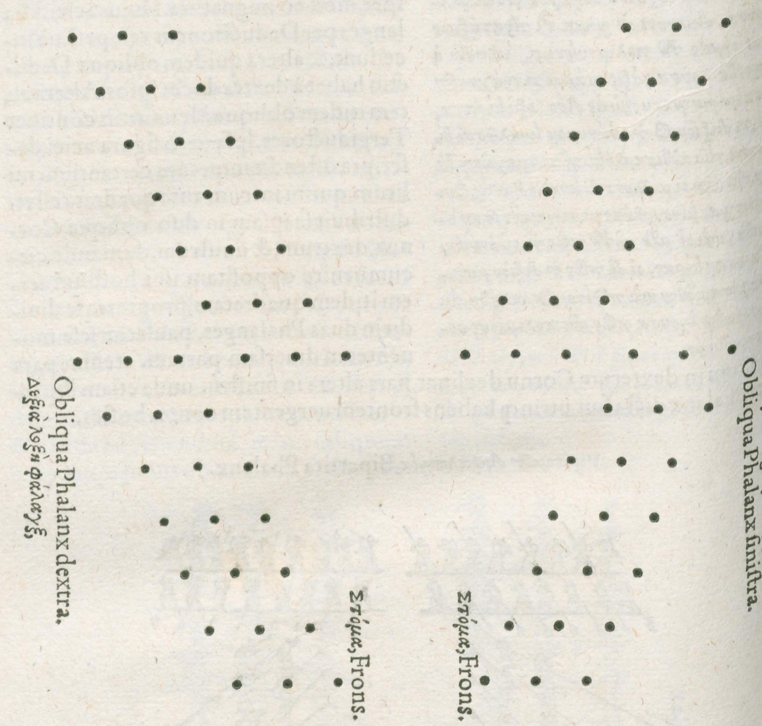

Ita est descripta in antiquo manuscripto libro, sed quid de ea sentiam, liberè proferam. nam uideo non consentientes inter se libros.

Fran.

Fran. Robortellus.

Hæc figura culpa pictoris aptè expressa non fuit. nam debebat exprimi ita ut haberet formam obliquam. Sic.

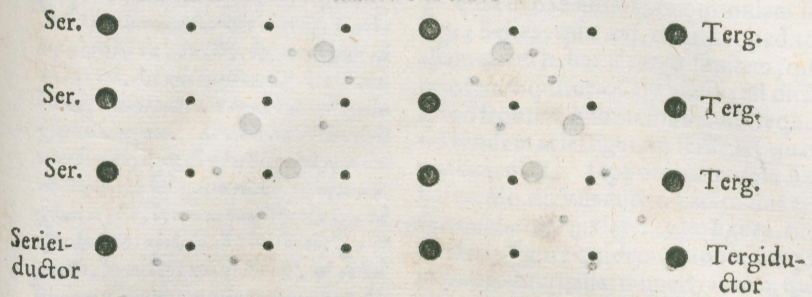
Fran. Robortellus.

Hic locus, fateor, ubi Aelianus loquitur de Bipartita Phalange, me diu torsit. non enim tàm facilis uidebatur, ut intelligi statim posset: sed cum diu cogitassem, quomodo se haberet, uisus sum mihi tandem omnia percepisse, quæ etiam dilucidiùs explanare non grauabor additis figuris, quas res ipsa postulat.

Fran.

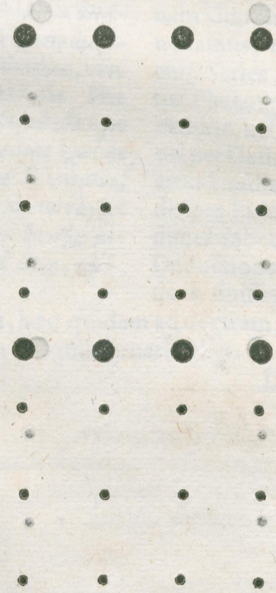
Fran. Robortellus.

Hæc acies hostium esto, quæ sic sese habebat prius.

Fran. Robortellus.

Et hæc acies nostra esto, quæ opposita superiori aciei hostium ita sese habebat.

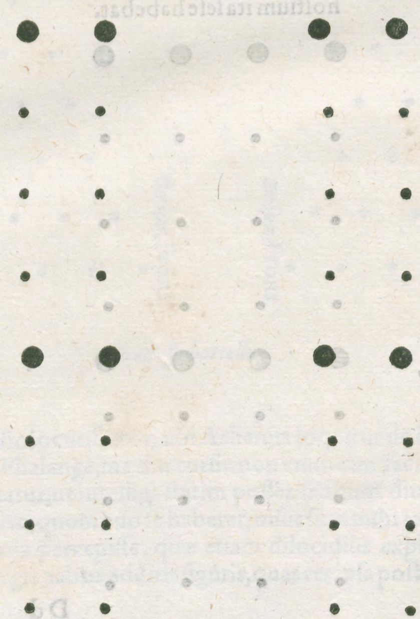

Iam uerò ſuperior acies hoſtium cogitans intercipere inferiorem noſtram, diuidit ſe paulatim in duas Phalanges. ſic.

Fran. Robortellus.

Hoc perſpiciens inferior noſtra acies, ne intercipi ſe patiatur ab hoſtibus, ſtatim ſe diuidit in duas partes, ſic.

Περὶ ὁμοιοστόμου φάλαγγος, καὶ πλινθίου. Κεφ. μβ.

Ὁμοιόστομος φάλαγξ.

Οὕτω καλεῖται αὕτη, ὅτι λόχου τελείου κινουμένου κατ' αὐτῶν, τουτέστιν ἀνδρῶν ιϛ'. ὄπισθεν ὁμοίως λόχος αὐτῇ ἕπεται, διὸ καὶ ὁμοιόστομος κέκληται, ὅτι καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτοῖς ἐν ὁμοίῳ σχήματι ἕπονται. Ἀντίκειται δὲ αὕτη τῷ πλινθίῳ. λέγεται δὲ πλινθίον, τάγμα ἰσόπλευρον, καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῷ ἀριθμῷ. σχήματι μὲν, ὅτι πανταχόθεν ἴσα ἔχει τὰ διαστήματα: ἀριθμῷ δὲ, ὅτι ὅσους ἔχει τὸ μῆκος, τοσούτους καὶ τὸ βάθος. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ τάγματι ἐκ τῶν τεσσάρων πλευρῶν ὁπλῖται παρατάττονται, οὔτε τοξότου οὔτε σφενδονίτου τοῖς πλευροῖς συγκάμνοντος. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ πλινθίον ἐκ δύο διμοιριῶν. τὸ γὰρ ἥμισυ τοῦ λόχου διμοιρία καλεῖται. ὀφείλοντος γὰρ τοῦ λόχου ἔχειν ιϛ', ὀκτὼ ἄνδρας ἔχει ἡ διμοιρία. Ὅταν οὖν αἱ φάλαγγες παραπορευόμεναι ἀλλήλαις, ἢ ἐν δεξιᾷ παραγωγῇ ἔχωσιν ἀμφότεραι τοὺς ἡγεμόνας, ἢ ἐν εὐωνύμῳ, τότε λέγεται ὁμοιόστομος διφαλαγγία. ἥτις κατ' ἐπαγωγὴν πορευομένη, τοῦ μὲν ἡγουμένου τάγματος τοὺς ἡγεμόνας ἔχει (ὡς εἰκὸς) ἐν δεξιᾷ παραγωγῇ: τοῦ δὲ ἑπομένου, ἐν εὐωνύμῳ: ὡς πορεύεσθαι τὰ συντάγματα τὰ ἐναλλὰξ, τὸ μὲν ἔχον ἐν θατέρῳ μέρει τοὺς ἡγεμόνας, τὸ δὲ ἐν τῷ ἄλλῳ, καὶ ὁμοίως τὰ λοιπά.

De simili Phalange, & Laterculo. Cap. XLII.

NVnc dicendum de simili Phalange. Ita uerò hæc uocatur, quoniam integra Series, quæ xvj. continet pedites, aliam etiam habet à tergo similem, quæ priorem sequitur. quare Similis est dicta, quod frontem habeat similem, & sequentes eandem aciei figuram seruent, quam præcedentes. Opponitur autem hæc Laterculo. dicitur autem Laterculus acies æqualia habens latera tùm figura, tùm numero. figura quidem, quoniam æqualia habet interualla: numero autem, quoniam quot sunt secundum longitudinem, totidem etiam sunt secundum latitudinem. Talis autem acies ab omni parte pedites habet grauis armaturæ, nec ullus inseritur inter ipsos, aut à tergo collocatur funditor, seu sagittarius. Constat autem Laterculus duabus Dimœrijs. nam dimidium Seriei unius Dimœriam uocamus, quæ continet octo pedites, cum Series xvj. contineat. quando igitur Phalanges altera post alteram ita incedunt, uel per Deductionem dextram, uel per Deductionem sinistram, tunc dicitur Similis Phalanx duplex. quæ si incedit per Inductionem præcedentis aciei, duces debet habere, sicuti æquum est, in Deductione dextra. alterius uerò sequentis in sinistra, ut alternis partibus adæquatæ procedant acies, hæc quidem ad dextram, illa uerò ad læuam habens ducem. quod itidem in reliquis seruari debet.

Ομοιόσομος φάλαγξ, Similis Phalanx.

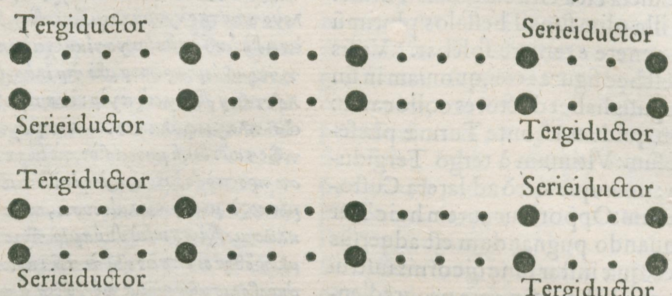
πλινθίον, Laterculus.

Cum incertum fuerit, qua parte te inuadant hostes, tunc Laterculus (πλινθίον) fit: Vel, cum ab omni parte te circumuentum uideris.

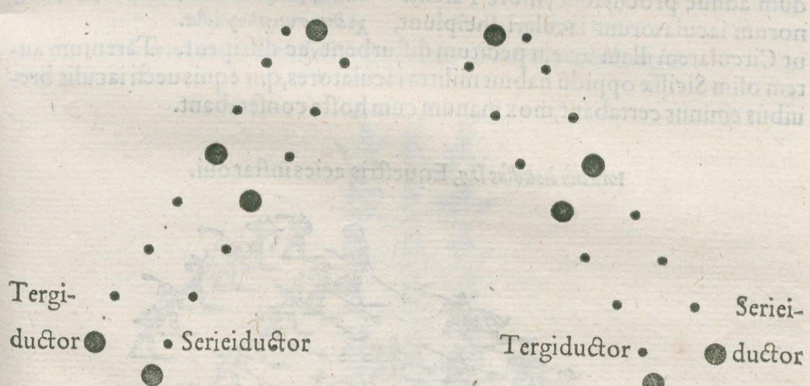
Fran.

Fran. Robortellus.

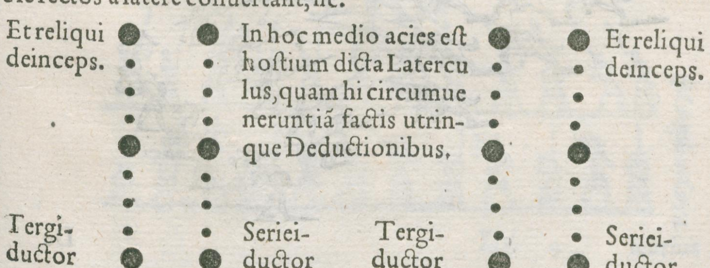
Vt facilius omnia perſpiciantur, quæ Aelianus ſcribit de priore acie. & quomodo Laterculus illi opponatur, aliquid dicendum eſt: additis etiam figuris, quibus omnia effingantur, ac demonſtrentur, quaſi ob oculos poſita.

Hi ita collocati in acie cogitant quomodo poſsint circumuenire hoſtes. paulatim igitur, hi quidem à dextra, illi autem ſiniſtra per Deductionem tum dextram, tum ſiniſtram declinant.

Et hæ quidem Deductiones dextra & ſiniſtra paulatim deorſum fiunt, donec ſe rectos à latere conuertant, ſic.

De turma equitum instar oui.
Cap. XLIII.

TVrmam equitum instar oui primus excogitauit Ileon Thessalus, à quo etiam ile dicta est à Græcis omnis Turma. Et sanè ille olim suos Thessalos plurimũ in hoc genere exercere solebat. Vtilis autem est hęc figura aciei, quoniam in singulis angulis habet ductores collocatos: primum quidem à fronte Turmæ præfectum ipsum: Vltimum à tergo Tergiductorem: utrinque uerò ad latera Custodes laterum: Opponitur autem huic Turmæ, si quando pugnandum est aduersus ipsam, ea, quæ instar lunę bicornis instruitur Cornua habens †in ante progredientia, atq; in ipsis consistentes duces, circa medium caua, accommodata ad circumueniendos equites: quare ipsi equites, dum adhuc procul sunt, more Tarentinorum iaculatorum iaculari incipiunt, ut Circularem illam aciem peditum disturbent, ac dissipent. Tarentum autem olim Siciliæ oppidũ habuit milites iaculatores, qui equis uecti iaculis breuibus eminus certabant, mox manum cum hoste conserebant.

†ιλεῶν οχυτονũ potius.

Turma instar Lunæ bicornis.

†antrorsum

Περὶ ἱππικῆς ὠοειδοῦς ἴλης.
Κεφ. μγ.

ΤΑύτην πρῶτος †ιλέων εὗρεν ὁ Θεσσαλός, ὅθεν καὶ ἴλη ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κέκληται· καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ σχῆμα, Θεσσαλοὺς πάντας ἐγύμνασεν. ἔστι δὲ χρήσιμον, ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην γωνίαν ἔχει στρατηγὸν τεταγμένον: πρῶτον μὲν τὸν ἰλάρχην, τελευταῖον δὲ τὸν οὐραγόν: ἑκατέρωθεν δὲ, τοὺς πλαγιοφύλακας. Αντιμάχεται δὲ πρὸς ταύτην, ἡ μηνοειδὴς, τὰ κέρατα ἔχουσα προπορευόμενα, καὶ ἐν αὐτοῖς τοὺς ἡγεμόνας, τὸ μέσον κοιλαίνουσα, πρὸς τὸ κυκλῶσαι τὴν ἱππικὴν δύναμιν προεσκευασμένη: ὅθεν οἱ ἱππεῖς κατὰ τὸ τῶν Ταραντίνων ἀκροβολισμῶν σχῆμα πόῤῥωθεν ἀκοντίζουσι τὴν κυκλικὴν πορείαν αὐτῶν ἀναστέλλοντες. Τάρας γὰρ πόλις τῆς Σικελίας, ἧς ὁ στρατιώτης ἀκροβολιστὴς κέκληται, διὰ τὸ ἀφ' ἵππων μικρὰ πέμπειν ἀκόντια, καὶ μετέρχεσθαι συμπληγάδα.

Ιππικὴ ὠοειδὴς ἴλη, Equestris acies instar oui.

Περὶ ἱππικῆς ἑτερομήκους ἴλης.
Κεφ. μδ΄.

Ἥτις ἔχει διπλάσιον τὸ βάθος τοῦ μήκους. ἔστι δὲ ἀναγκαία πρὸς πλείονας τρόπους. ἔστι γὰρ ἀπατῆσαι πολεμίους † ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ μὴ κατέχειν πλάτος: καὶ διακόψαι προστεταγμένως πολεμίαν δύναμιν εὐκόλως δύναται τῇ πυκνώσει, καὶ τῇ ῥώμῃ τοῦ κατατάγματος, καὶ διὰ στενῆς δὲ χώρας ἱκανὴ παρελθεῖν ἀνεπαισθήτως. Ἀντίκειται δ᾽ αὐτῇ πεζικὴ δύναμις, ἣ καλεῖται πλαγία φάλαγξ. μηκύνει γὰρ ἑαυτὴν εἰς πλάτος, ἵνα κἂν διακόπτεται, ὀλίγον ᾖ τὸ βάθος τὸ διακοπτόμενον: καὶ ἡ τῶν ἱππέων τόλμα, μὴ εἰς ὄχλον, ἀλλ᾽ εἰς ἀέρα συντόμως ἐκφέρηται. διὰ τοῦτο γὰρ ἔστι πολλαπλάσιον ἔχει τὸ βάθος τοῦ μήκους.

De turma Equitum ab altera parte longiore. Cap. XLIIII.

TVrma equitum ab altera parte longior ea est, quæ duplò maiorem habet longitudinem. multos uerò usus præbet: nam & decipere hostes potest, cum pauci in ea esse uideantur secundum longitudinem. & quoniam in hostes irruit ordinatim, non sine magno labore propter densitatem, & robur aciei ipsos fundere solet. Adde quòd per angusta loca peruadit, & penetrat præter omnium opinionem. Opponitur huic acies pedestris, quæ uocatur Obliqua Phalanx. nã secundum longitudinem se diffundit, ut etiam si ab equitibus percellatur, non magna cædes fiat, quòd latitudo ipsius non est magna. Quare contingit, ut equitum impetus inanis sit, neq; turbam peditũ feriat, sed aërem. nam, uti dictum est, equestris hæc acies multò maiorem latitudinem habet, quàm longitudinem.

†Videtur aliquid deprauatum.

Ἴλη ἱππικὴ ἑτερομήκης, Acies Equestris ab altera parte longior.

πλαγία φάλαγξ

Rursus de alia turma equestri ouiformi, & acie pedestri Anteflexa.

Cap. XLV.

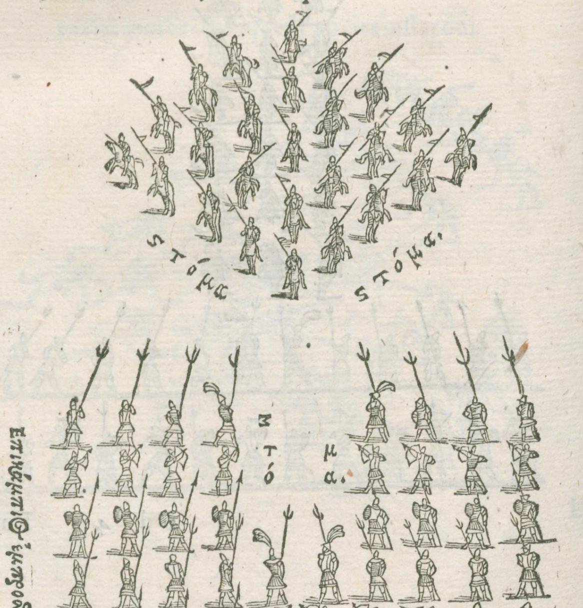
De hac equestri acie, quæ sequit̃, nihil est ut dicã præter hoc, ordinari quidẽ ipsam, sed nõ iugari. Cuius rei rationem & utilitatẽ superiùs exposuimus, cum dicebamus inuentã eam primã fuisse ab Ileone Thessalo: postea Iasonẽ illũ Medeæ uirũ multũ ea fuisse usum. Ab omni latere aũt duces habet, qui ipsam tuentur. à fronte Turmę prefectũ, à tergo Tergiductorẽ, ab utroq; latere Lateriscustodes. Continet aũt Turma hæc equites sagittarios, quales Parthi olim fuerũt. Opponitur aũt huic acies pedestris, quæ uocatur Anteflexa, quoniã ab anteriore parte flexionẽ quandã habet. est aũt inuenta decipiendis equitibus sagittarijs, ut uel statim ipsos conspectos, aut iam irruentes intercipiat: uel ut suis cornibus equites fundat, mox, cum impetus illorũ uis fracta fuerit, ijs, qui in medio ad flexionem locati sunt, rursus in equites concitatis, uictrix existat.

† Ἰλέων

Πάλιν περὶ ἑτέρας ἴλης ὠοειδοῦς· καὶ περὶ πεζικῆς τάξεως ἐπικαμπίου τῆς ἐμπροσθίας. Κεφ. με.

Περὶ ταύτης οὐδὲν πλέον ἐστὶν εἰπεῖν, ἢ ὅτι στοιχεῖ μέν, οὐ ζυγεῖ δέ· τὸ γὰρ χρειῶδες τοῦ σχήματος προλαβόντος εἰρήκαμεν, ὅτι εὗρε μὲν αὐτὴν † Ἰλέων Θεσσαλός, ἐπήσκησε δὲ αὐτὴν Ἰάσων ὁ Μηδείας ἀνήρ. ἀναγκαία δέ ἐστιν ἐκ τῶν τεσσάρων ζυγῶν πεφυλαγμένη, ἐκ τοῦ λοχαγοῦ, ἐκ τοῦ οὐραγοῦ, καὶ τῶν πλαγιοφυλάκων. τέτακται δὲ ἡ ἴλη αὕτη ἐξ ἱπποτοξοτῶν, ὡς Ἀρμενίοις καὶ Παρθυαίοις ἦν ἔθος. Ἀντίκειται δὲ αὐτῇ ἡ τῶν πεζῶν, ἣ καλεῖται μὲν ἐπικάμπιος ἐμπροσθία, παρὰ τὸ κάμψιν μιμεῖσθαι τὴν περιαγωγὴν αὐτοῦ. ὁρᾶται δὲ πρὸς ἀπάτην τῶν ἱπποτοξοτῶν, ἵνα ἢ ὁραθέντας αὐτούς, ἢ κατελάσαντας τοῦ κενώματος, μεσολαβήσωσιν· ἢ ἵνα τοῖς κέρασι ταράξαντες αὐτούς, εἶτα καταλύσαντες αὐτῶν τὴν προσβολὴν διὰ τῶν μέσων σημαίων ὄντων ἐπιθέμενοι περιγένωνται.

Ἱππικὴ ὠοειδὴς ἴλη, Turma equestris in oui formam.

De

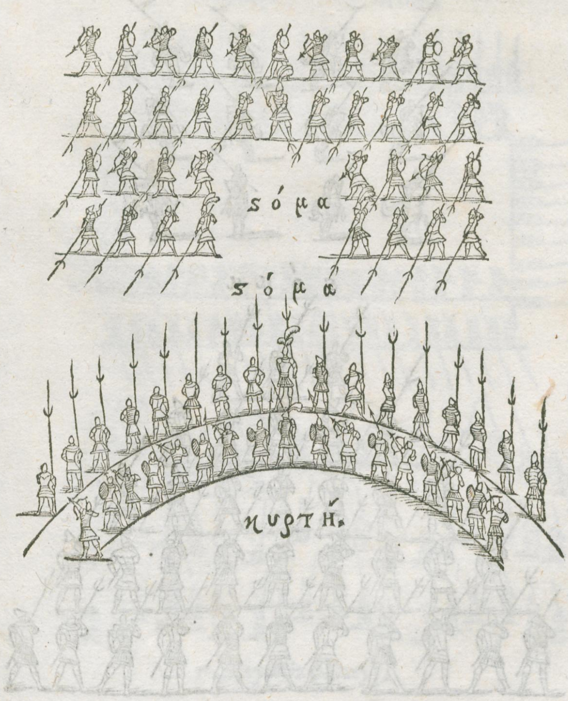
Περὶ πεζικῆς τάξεως ἐπικαμπίου τῆς ὀπισθίας· καὶ περὶ κυρτῆς τῆς ἀντικειμένης αὐτῇ. Κεφ. μϛ.

Καὶ αὕτη μεμηχάνηται πρὸς δόλον. ἀνοίξασα γὰρ τὸ μέσον χώρημα, ὀλίγους μὲν τοὺς ἐν τοῖς κέρασι προπορευομένους δείκνυσι, τριπλασίονας δὲ ἔχει τοὺς ὄπισθεν ἑπομένους, ἵνα ἂν μὲν κατισχύσωσιν οἱ ἐπὶ τῶν κεράτων τῇ προσβολῇ, ἀρκέσωσιν αὐτοί· ἐὰν δὲ μή, ῥᾳδίως ὑποδραμόντων εἰς τὰ παρ' ἑκάτερα μέρη, ἑνωθῶσι τῷ μείζονι τάγματι. Ἡ δὲ πρὸς τὸ εἰρημένον ἀντιπαρασκευαζομένη τάγμα, κυρτὴ μὲν καλεῖται, διὰ τὸ περιφερὲς τῆς τάξεως. μηχανᾶται δὲ αὕτη ὀλίγην ἀποδεῖξαι τὴν συντεταγμένην ἰδίαν δύναμιν διὰ τοῦ κυρτοῦ σχήματος. τὰ γὰρ σφαιροειδῆ, μικρὰ μὲν ἐν τῇ κυκλώσει φαίνεται, ἁπλούμενα δὲ εἰς τὸ διπλάσιον ἐκτείνεται· ὥς ἐστιν ἰδεῖν ἐπὶ τῶν κιόνων, οἱ κυκλοτερεῖς εἰσιν· ὅθεν, ἐὰν ὁρῶνται, τὸ μὲν ἥμισυ φανερὸν ἔχουσι, τὸ δὲ ἥμισυ κεκρυμμένον. καλλίστη δὲ παρατάξεων αὕτη τῇ τέχνῃ, τὸ δεῖξαι μὲν ἑαυτοὺς τοῖς πολεμίοις ὀλίγους, ἐπενεγκεῖν δὲ διπλασίονας.

De pedestri acie retroflexa: & altera Curua, quæ ei opponit. Cap. XLVI.

Sed & ea, quę Retroflexa dicitur ad intercipiendos hostes excogitata fuit. Cum enim spaciũ in medio habeat patẽs ueluti quoddã Os, paucos in cornib. tantùm uidet̃ habere pedites, cũ tribus partibus plures à tergo habeat sequẽtes: ut si, qui in Cornibus collocati sunt, hostes fuderint, iam finis sit pugnandi. sin minus, ipsi utrinq; referentes pedẽ, se cóiungant cũ maiore acie subsequente. Illa uerò acies, quæ huic opponitur, Curua dicitur, quoniã in orbẽ exterius instruitur. & hęc illud molit̃, ut paucos præ se ferat milites curua utens figura. omnia enim orbicularia, & rotunda extrinsecus parua uident̃. nã propter rotunditatẽ nó totã magnitudinem simul ostentãt suã. Iam uerò si explicata fuerint, duplò maiora uidebunt̃. sicut in columnis cerni potest, quæ rotundæ sunt. nã intuentibus dimidiũ sui tantùm ostendunt, reliquũ dimidiũ sui occultant. Omniũ aũt pulcherrima est hæc acies, & maximo artificio constituta, adeò ut hostes facilè fallere posit, cum paucos præ se ferat milites, duabus autem partibus plures habeat, qui postea impetum faciant.

Ἐπικάμπιος ὀπισθία, Acies retroflexa.

De

De acie Equitũ quadrata, figura, non numero: & opposita ei Cuneo Phalange. Cap. XLVII.

EST & alia acies equitũ, quæ quadrata uocaẽ, & quadrata quidẽ est figura, non aũt numero. In quadratis quippe nõ præfinit numerus, quare eã duplò maiorem cõstituere licet secundũ longitudinem, quàm fuerit secundũ latitudinẽ: ut igitur postulârit necessitas, ita dux imperabit eã duplicari, & augeri. usi hac in primis fuerũt figura aciei Persæ, & Siculi, ac Græcorũ maxima pars. tùm ꝙ nõ difficile erat ipsam instruere, tùmꝙ utilitatẽ magnam, & cõmoditatem afferebat pugnantibus. Opponiẽ aũt huic Phalanx, quæ Cuneus uocaẽ, & circũ omnia latera habet collocatos pedites grauis armaturæ. desumpta aũt fuit figura hæc à Cunei equestris forma: sed hoc differũt, quòd in equestri unus eques à fronte collocatus satis uidetur aptus ad irrumpendũ in hostes. In pedestri aũt tres saltẽ collocari oportet, quia unus nõ possit irruere in hostes. Sic igitur olim Epaminondas Thebanus aduersus Lacedæmonios pugnans apud Leuctra, condensansꝗ; milites in Cuneum innumerabiles hostiũ copias fudit. Fit aũt acies hæc, cum opposita in itinere Phalanx duplex, anteriora Cornua coniungit, posteriora autem disiungit, adeò ut effingatur forma instar Λ. literæ.

Περὶ ἴλης ἱππικῆς τετραγώνου μὲν τῷ σχήματι, ἀλλ' οὐ τῷ ἀριθμῷ, καὶ τῆς ἀντικειμένης αὐτῇ ἐμβόλου φάλαγγος. Κεφ. μζ.

Αὕτη τετράγωνος μὲν τῷ σχήματι, ἀλλ' οὐ τῷ ἀριθμῷ· ἐπὶ δὲ τῶν τετραγώνων οὐ διώρισται ὁ ἀριθμός. ἔξεστι γὰρ καὶ διπλάσιον ποιῆσαι τὸ μῆκος τοῦ βάθους πρὸς τὴν τοῦ στρατηγοῦ χρείαν. ἐχρήσαντο δὲ μάλιστα τῷ σχήματι τούτῳ Πέρσαι, καὶ Σικελοί, καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ πλεῖστοι, καὶ τὴν παράταξιν εὐχερῆ καταλαβόντων εἶναι, καὶ τὴν χρῆσιν βελτίονα. ἀντίκειται δὲ αὐτῇ φάλαγξ, ἣ καὶ καλεῖται ἔμβολος, καὶ ἔχει πάντα τὰ πλευρὰ διὰ ὁπλιτῶν τεταγμένα. εἴληπται δὲ τὸ σχῆμα ἐκ τῶν ἱππικῶν ἐμβόλων, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν ἱππέων εἷς προέχων διαρκεῖ, ἐπὶ τῶν πεζῶν τρεῖς, ὡς οὐκ ὄντος ἑνὸς ἱκανοῦ προσβαλεῖν τοῖς πολεμίοις. οὕτως γοῦν Ἐπαμινώνδας ὁ Θηβαῖος πρὸς Λακεδαιμονίους μαχόμενος ἐν Λεύκτροις, πυκνώσας εἰς ἔμβολον τὸ στράτευμα κατεκράτησε πλείστης δυνάμεως. γίνεται δὲ ὅταν ἡ ἀμφίστομος τῆς πορείας διφαλαγγία, τὰ μὲν ἔμπροσθεν κέρατα συνάψῃ, τὰ δὲ ὄπισθεν διαστήσῃ ἐν σχήματι τοῦ Λ. στοιχείου.

Ιλη ἱππικὴ τετράγωνος.

Acies equestris quadrata.

στόμα

Cuneus, Phalanx peditum.
Ἔμβολος, πεζικὴ φάλαγξ.

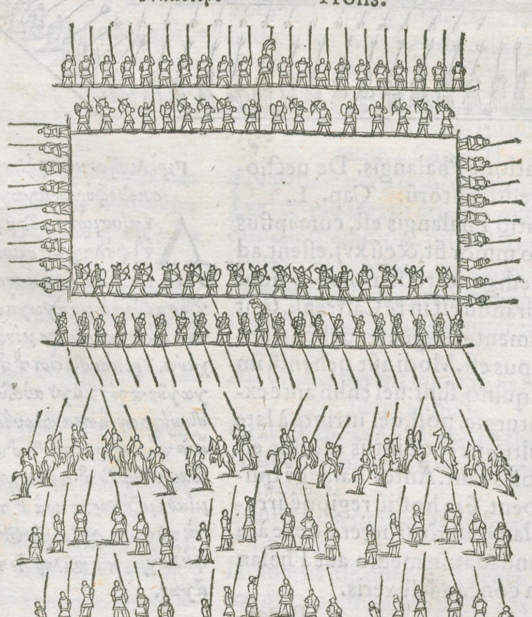
Περὶ πλαισίου, καὶ τῆς ἀντεπαγομένης αὐτῷ τάξεως πεπλεγμένης. Κεφ. μη.

Τοῦτο πολλαπλάσιον ἔχει τοῦ βάθους τὸ μῆκος, πλαίσιον δὲ λέγεται, ὅταν ἐκ πάντων τῶν πλευρῶν ὁπλῖται ὦσι, τῶν τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν ἐπὶ μέσου τεταγμένων. οἱ οὖν πρὸς τὸ τοιοῦτον ἀντιπαρατασσόμενοι σχῆμα τὴν πεπλεγμένην ἀντεπάγουσι τάξιν, ἵνα διὰ ἀνωμάλου ἰδίου σχήματι προτρέψωνται τοὺς ἐκ τοῦ πλαισίου ἐπὶ τοὺς προεξέχοντας τῆς πεπλεγμένης τάξεως ὁρμῆσαι, καὶ διὰ τούτου λύσωσι τὴν πύκνωσιν τῆς τοῦ πλαισίου τάξεως. καὶ προορῶσι δὲ οἱ τῆς πεπλεγμένης λοχαγοὶ, τοὺς τῆς ἐναντίας ἡγεμόνας, ἵνα ἐάν τε πεπυκνωμένοι ὦσι, καὶ αὐτοὶ οὕτως ἀντιμάχωνται: ἐάν τε μερίζωσιν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως προϋπαντήσωσιν αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ πρὸς μερισμὸν ηὐτρεπισμένοι. Πλάγιον λέγεται, ὅταν ἐκ δυοῖν πλευρῶν γίνηται ἡ παράταξις, οὐκ ἐν τετραγώνῳ, ἀλλ' ἐν ἑτερομήκει σχήματι. Ὁπλῖται μὲν οὖν εἰσιν, οἱ διὰ θωράκων, καὶ κρανῶν, καὶ περικνημίδων περιπεφραγμένοι, ὑποφερόμενοι δὲ καὶ ἀσπίδας εὐμεγέθεις σπιθαμῶν ζ΄. ἢ θυρεοὺς ὑπομήκεις, καὶ δόρατα ὡσεὶ πηχῶν ι δ΄. πελτασταὶ δὲ, οἱ ἐλαφροτέραν τούτων ἔχοντες ὅπλισιν, οἱ ἀντὶ θωράκων λωρίκια, ἢ ὑπολωρίκια, πολλάκις δὲ καὶ κασσίδας περιβεβλημένοι. διὸ καὶ οἱ πλείους μετὰ τῶν ψιλῶν πεζῶν τούτους ἔταξαν, ψιλοὶ δὲ οἱ μηδὲν τοιαύτης ὁπλίσεως ὑποφερόμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον τοῖς μακρόθεν πεμπομένοις ἐκηβόλοις χρώμενοι ὅπλοις, οἱ μὲν τόξοις, οἱ δὲ ἀκοντίοις, οἱ δὲ σφενδόναις.

De Laterculo oblongo: & opponenda ei acie implexa. Cap. XLVIII.

Haec acies habet multò maiorē longitudinē, q̃ latitudinē. Laterculus aūt oblongus dicit, cum ab omni latere pedites grauis armaturæ collocant̄, ipsi uerò funditores, & sagittarij in medio. Solet aduersus hanc collocari ea acies, quæ implexa uocat̄, ut sua inæquali figura eliciat ex Laterculo oblōgo aduersus eos, qui prominent in implexa, atq; si id fiat, acies Laterculus oblongus dissoluat̄, nec densitatē habeat sicuti ante. Et obseruāt quidem diligenter Serieiductores Implexæ Phalangis, ut si aduersæ aciei, contra quā pugnant, milites perstiterint in eadē densitate, nec suo recedant loco, etiā ipsi idē faciant: Quòd si prouocati illi loco decedant, & densitatē suæ Phalāgis dissoluāt, itidem & ipsi incōpositi cōtra incompositos pugnant. Laterculi aūt oblongi forma uocatur, cum à duobus lateribus longior, non sicuti in quadrata ab omni parte æqualis acies instituitur.

Πλαίσιον. Frons.

Πεπλεγμένη φάλαγξ.

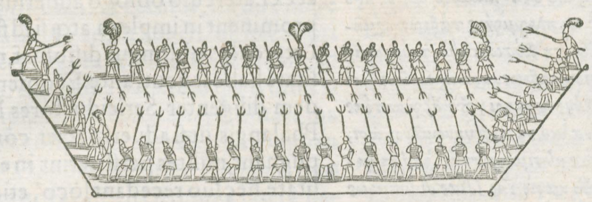
De circumuentione Phalangis hostium, quæ uel ab utroque Cornu fit, uel ab alterutro. Cap. XLIX.

IAm uerò acies, quæ circumuentio Phalangis dicitur, est cum ab utroq; Cornu hostiũ Phalangẽ circũuenire conamur.

Περὶ ὑπερφαλαγγήσεως τῆς καθ᾽ ἑκάτερον κέρας ὑπερεχούσης τῆς φάλαγγος τῶν πολεμίων: καὶ ὑπερκεράσεως, τῆς καθ᾽ ἓν μόνον. Κεφ. μθ.

Υπερφαλάγγησις μὲν ἐστιν, ὅταν δὲ ἑκατέρων τῶν κεράτων τῆς φάλαγγος ὑπερέχωσι τῶν πολεμίων.

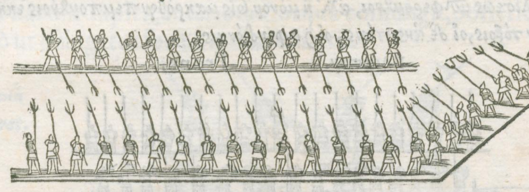
Υπερφαλάγγησις, Circumuentio Phalangis.

Circumuentio autem Cornu dicitur, cum alterum tantùm Cornu hostium circumuenimus: & illa prior ueluti genus est: hæc, de qua loquimur, tanquam species. omnis enim, qui Phalange circũuenit, etiam Cornu circumuenire dicitur. Sed non omnis, qui Cornu circumuenit, Phalangem poterit circũuenire: nam paucioribus Cornu circumuenire possumus.

Υπερκέρασις δὲ ἐστιν, ὅταν καθ᾽ ἓν κέρας ὑπερέχωμεν τῶν πολεμίων, ὥστε ὁ μὲν ὑπερφαλαγγῶν καὶ ὑπερκεράσει: ὁ δὲ ὑπερκερῶν, οὐχ ὑπερφαλαγγήσει. δυνατὸν γάρ ἐστιν καὶ ἐλάσσονα δύναμιν ἔχοντα ὑπερκεράσαι τοὺς πολεμίους.

Υπερκέρασις, Circumuentio Cornu.

De Attenuatione Phalangis. De uectione impedimentorũ. Cap. L.

ATtenuatio Phalangis est, cum ipsius latitudo minor fit, & cũ xvj. essent, ad pauciores rediguntur. Iam uerò si quid aliud procurandũ est in re Castrensi, sunt ipsa impedimenta diligenter uehẽda, duceq; ad id opus est. Modi aũt uehendi impedimenta quinq; sunt: uel enim ante exercitũ aguntur, uel post, uel utrinq; à latere: uel, qui ultimus & quintus modus est in medio collocant. Ante Phalangẽ quidem agi debent, si in hostiũ regionẽ irruas: post Phalangẽ uerò, si uereris ne te à latere hostes inuadãt: In medio aũt Phalangis, si agmen concauũ duxeris.

Περὶ λεπτυσμοῦ φάλαγγος, καὶ τῆς τῶν σκευοφόρων ἀγωγῆς. Κεφ. ν.

ΛΕπτυσμὸς δὲ ἐστιν, ὅταν τὸ βάθος τῆς φάλαγγος συναιρεῖται, καὶ ἀντὶ ις᾽ ἀνδρῶν, ἐλάσσονες γίνονται. Ἡ δὲ τῶν σκευοφόρων ἀγωγὴ ἀναγκαιοτάτη γὰρ τοῖς μάλιστα, καὶ ἡγεμόνος δεομένη τυγχάνει. Τρόποι δὲ εἰσι τῆς τῶν σκευοφόρων ἀγωγῆς πέντε. ἢ γὰρ αὐτοὺς προάγειν δεῖ τῶν δυνάμεων, ἢ ἐπακολουθεῖν, ἢ ἑκατέρωθεν: ἢ τὸ πέμπτον, ὑπὸ τῆς δυνάμεων περιέχεσθαι. πρὸ μὲν τῆς φάλαγγος, ἐὰν εἰς πολεμίαν ἐμβάλλῃς: παρὰ δὲ τὴν φάλαγγα, ἐὰν τὰ πλάγια φοβούμενος πορεύῃ: ἐν δὲ τῇ φάλαγγι, ἐὰν κοῖλον τὸ τάγμα τυγχάνῃς ἄγων.

Præce-

Παραγγελ-

Παραγγελμάτων ἡγεμονικῶν περί· καὶ ὅτι δεῖ ταῦτα σύντομα εἶν(αι), καὶ μὴ ἀμφίβολα. Κεφ. να.

Τελευταῖον δὲ† παράγγελμα τῆς ἐξοπλισίας ἀποδοῦναι ὀλίγον, προειπόντας πρῶτον μὲν, ὅτι δεῖ ταῦτα σύντομα εἶναι· εἶτα μὴ ἔχοντα ἀμφιβολίαν. οἱ γὰρ τάχος ἐν ὑπακούοντες, φυλάσσεσθαι αὐτὰς ἀμφιβολίας ὀφείλουσιν, ἵνα μὴ οἱ μὲν τόδε τι ποιῶσιν, οἱ δὲ ὑπὲρ τὸ ἐναντίον· οἷον, ἐὰν λέγω κλῖνον, δυνάμενοι τοῦ ὀνόματος τούτου ἀκούσαντες οἱ μὲν ἐπὶ δόρυ, οἱ δὲ ἐπ' ἀσπίδα κλῖναι, καὶ ταραχὴν οὐκ ὀλίγην τὸ πρᾶγμα παρέξει. ἐπεὶ οὖν γένους τάξιν ἔχει τὸ εἰπεῖν κλῖνον, ἐκέλευσε δὲ ἐπὶ δόρυ ἢ ἀσπίδα, δεήσει ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, κλῖνον ἐπὶ δόρυ, εἰπεῖν ἐπὶ δόρυ κλῖνον, τουτέστι προτάξαι τὸ εἶδος, καὶ ἐπιφέρειν τὸ γένος. ὁμοῦ γὰρ πάντες τὸ αὐτὸ ποιήσουσι. Καὶ ὁμοίως, μεταβάλλου, ἢ ἐξέλισσε. πάλιν γὰρ ταῦτα γένους τάξιν ἔχει, διὸ τὰ εἴδη προτάξομεν, οἷον ἐπὶ δόρυ μεταβάλλου, ἢ ἐπ' ἀσπίδα μεταβάλλου. διόπερ οὕτω παραγγελοῦμεν, τὸν Λάκωνα ἐξελίσσειν, τὸν Μακεδόνα ἐξελίσσειν, τὸν χορεῖον ἐξελίσσειν. ἐὰν δὲ εἴπῃς ἐξέλισσε τὸν Μακεδόνα, ἢ ἐξέλισσε τὸν Λάκωνα, συμβήσεται ἐὰν προτάξῃς τὸν ἐξελιγμὸν, ἄλλο καὶ ἄλλο τὸ εἶδος ποιήσειν τοῦ ἐξελιγμοῦ. τούτου δὴ χάριν φυλακτέον τὰς εἰρημένας ἀμφιβολίας, καὶ τὰ εἴδη προτάσσειν τῶν γενῶν.

Præceptorum imperatoriorũ breuis collectio: quodq; ea breuia & minimè ambigua esse debeant.

Cap. LI.

Postremò operæprecium fuerit, si pręcepta imperatoria breuiter collegerimus, illud unum præfati, oportere breuia esse: deinde minimè ambigua. ubi enim celeritate opus est in obtemperando, tollenda est omnis ambiguitas, ne hoc alij faciant, illud alij, neq; inter se consentiant: quod apertius erit allato exemplo. Si dixero, *DECLINA*, ij, qui audient uocẽ hanc, ambigent, an hastã, an Clypeũ uersus sit declinandũ, & cõfusio quidẽ non parua erit. Igitur in præcipiẽdo satius fuerit uerba ita ordinare. Hastã uersus Declina. hoc enim aptè se habebit, cũ præponatur species generi. omnesq; statim efficient idipsum simul. Idẽ ordo adhibendus in alijs præceptionibus proferendis. *MVTA, EVOLVE*. si enim sic proferantur, generis uox præcedet, quod nõ oportet. speciẽ igitur generi præponemus, sic: Hastam uersus Muta teipsum. Vel, Clypeum uersus Mutatio fiat. Quare ita imperabimus, Laconicam euolue, Macedonicam euolue, Choricã euolue. Si autem dixerĩmus: Euolue Macedonicã, uel euolue Laconicam: ambiguũ fuerit, præposito uerbo generis, quod euolutionis genus fieri uelimus. Atq; hac de causa huiusmodi ambiguitas uitanda, & species præponenda generi.

† τὰ παραγγέλματα τῆς ἐξοπλισίας (acierum instruendarum, Gaza. Robortellus uertit ac si legisset ἡγεμονίας) παραδοῦναι ὀλίγοις.

Ὅτι πρὸ πάντων παραγγελτέον σιωπὴν, καὶ προσέχειν κελευστέον τοῖς παραγγελλομένοις. Κεφ. νβ.

Δεῖ δὲ πρὸ πάντων παραγγέλλειν σιωπὴν, προσέχειν κελεύσαντα τοῖς παραγγελλομένοις, ὅπερ καὶ Ὅμηρος ἐν τοῖς μάλιστα ἐσημειώσατο:

Ἡγεμόνες δὲ μάλιστα δαήμονες ἐστιχόωντο
Νωλεμέως πολεμόνδε, κέλευε δ' οἷσιν ἕκαστος
Ἡγεμόνων, οἱ δ' ἄλλοι ἀκὴν ἔχον, οὐδέ κε φαίης
Τόσσον λαὸν ἕπεσθαι ἔχοντ' ἐν στήθεσιν αὐδήν,
Σιγῇ δειδιότες σημαίντορος ἀνδρὸς ἐνίπην.
Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί.
Ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισι.

Τῶν δὲ Βαρβάρων τὴν ἀκοσμίαν, ὄρνισιν ἀπεικάζων εἰπών:

Τῶν

Imprimis indicendum esse silentium, ut attentiùs obseruetur quod imperatur.

Cap. LII.

In primis uerò oportet silentiũ indicere, & iubere, ut attentè obseruent id, quod imperabitur. quod Homerus in suis maximè expressit, cum ait:

Grecorũq; duces pręibãt agmina fortes.
Quorum quisq; suis grauiter tunc imperitabat.
Ast omnes parent taciti, illos si intuearis.

Idem alibi:

Graiorũ dicas nõ claudi pectore uocẽ.
Atque ducum taciti expectant mandata suorum:
Consistũtq; omnes auidi perrumpere in hostem.

Homerus idẽ dum Barbarorũ incõpositos mores ostendere uult, eos sæpe cum auibus cõparat propter loquacitatem:

Vtq́ grues, cygní ue solent uolitare gregatim
Prata per, & ualles, medio quas flumina cursu
Magna secāt, uarijs resonat garritib. aër,
Quos exultantes paßim de gutture mittunt.
Nec Troes secus ingenti clamore pererrant,
Vocem incompositam, confusaq́ uerba sonantes. Et alibi,
Sed taciti magnum spirabant robur Achiui.

Varia imperatorum præcepta quomodo enuncientur. Cap. LIII.

PRæcepta imperatoria fermè sunt hęc: itaq́ proferri solent: Concurre ad arma, Ne deponas arma. Lixæ, & calones secedant unà cum impedimentis. Animum aduertat quisque ad ea, quæ imperantur, Suscipe, Recipe, Recede, Erige sursum hastam, Ordinem serua Seriei, In Iugo persiste, Respice ducem: Suam Seriem quisque Serieiductor regat, Interualla omnes seruanto, Hastam uersus declina, Accede, Sic tete habe, In rectum te restitue, In Clypeum declina, Accede, Consiste, Hastam uersum muta teipsum: Latitudinem duplica, Restituere, Redi in primū statū, Laconicam euolue, Restituere: Macedonicam euolue, Restituere: Choricam euolue, Restituere: Hastam uersus te conuerte, Restituere: Ad hastam reflecte, Restituere. Hæ ô Cæsar Auguste præceptiones à me traditæ hactenus sunt artis militaris, quæ si seruatæ fuerint, salutem tibi afferent, & uictoriam: nostris hostibus autem damnum, & exitium.

† Παράστηθι

Epilogus.

Τῶν δ' ὥς τ' ὀρνίθων πετεηνῶν ἔθνεα πολλά,
Χλωῶν ἢ γεράνων ἢ κύκνων δουλιχοδείρων,
Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα,
Ἔνθα καὶ ἔνθα πέτονται ἀγαλλόμεναι πτερύγεσσι,
Κλαγγηδὸν προκαθιζόντων, σμαραγεῖ δέ τε λειμών:
Ὣς Τρώων ἀλαλητὸς ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει,
Οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος, οὐδ' ἴα γῆρυς. Καὶ ἐν ἄλλοις,
Αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι,
Τρῶες μὲν κλαγγῇ τ' ἐνοπῇ τ' ἴσαν, ὄρνιθες ὥς.
Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
Ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν.

Παραγγέλματα ἡγεμονικὰ παντοῖα πῶς προφέρεται. Κεφ. νγ.

Ἄγε εἰς τὰ ὅπλα, †Παράστητε παρὰ τὰ ὅπλα, ὁ σκευοφόρος ἀναχωρείτω τῆς φάλαγγος, εἶτα καὶ προσεχέτω τῷ παραγγελλομένῳ, ὑπόλαβε, ἀνάλαβε, διάστηθι, ἄνω τὸ δόρυ, στοίχει, ζύγει, παρόρα τὸν ἡγούμενον. τὸν ἴδιον λόχον ὁ ἀρχηγὸς ἀπευθυνέτω, συντήρει τὰ ἐξ ἀρχῆς διαστήματα, ἐπὶ δόρυ κλῖνον, πρόσαγε, ἔχου οὕτως: εἰς ὀρθὸν ἀπόδος, ἐπ' ἀσπίδα κλῖνον, πρόσαγε, ἔχου οὕτως: ἐπὶ δόρυ μεταβαλοῦ, πρόσαγε, ἔχου οὕτως: τὸ βάθος διπλασίαζε, ἀποκατάστησον: τὸν Λάκωνα ἐξέλισσε, ἀποκατάστησον: τὸν Μακεδόνα ἐξέλισσε, ἀποκατάστησον: τὸν χορεῖον ἐξέλισσε, ἀποκατάστησον: ἐπὶ δόρυ ἐπίστρεφε, ἀποκατάστησον: ἐπὶ δόρυ περίσπα, ἀποκατάστησον. Αὗταί σοι περὶ τοῦ τακτικοῦ ἀφηγήσεις ἐλέχθησαν, σωτηρίαν τοῖς χρωμένοις αὐταῖς πορίζουσαι, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἧτταν ἐπάγουσαι.

Ἐξήγησις τοῦ ἑπομένου σχήματος.

ΛΕγεται αὕτη † ἡ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τετράπλευρος, ἔχουσα καθ᾽ ἓν μέρος ἀνὰ παραταγὰς τρεῖς, ὡς εἶναι ὁμοῦ διὰ τῶν τεσσάρων πλευρῶν παραταγὰς ιβ. εἴπερ οὐκ ἔστι τὸ ἱππικὸν ἡμῶν πολὺ, καὶ οἱ ἐχθροὶ ὅμοιον πεζικὸν οὐκ ἐπιφέρονται. Εἰ δὲ ἐστι τὸ ἱππικὸν ἡμῶν ὀλίγον, ἐπιφέρονται δὲ καὶ οἱ ἐχθροὶ ὅμοιον ἡμῖν πεζικὸν, ὀφέλει ἔχειν χωρία η. πρὸς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐν πολλῇ ἀσφαλείᾳ. εἶναι δὲ † ταύτας ἀποκεχωρισμένας, ὅσον ἐστὶ δυνατὸν, * χωρεῖν καθ᾽ ἓν ἕκαστον χωρίων ἱππεῖς ιδ. ἢ καὶ ιβ΄, τοῦ εἰσέρχεσθαι ἕνεκα καὶ ἐξέρχεσθαι τοὺς πολεμοῦντας.

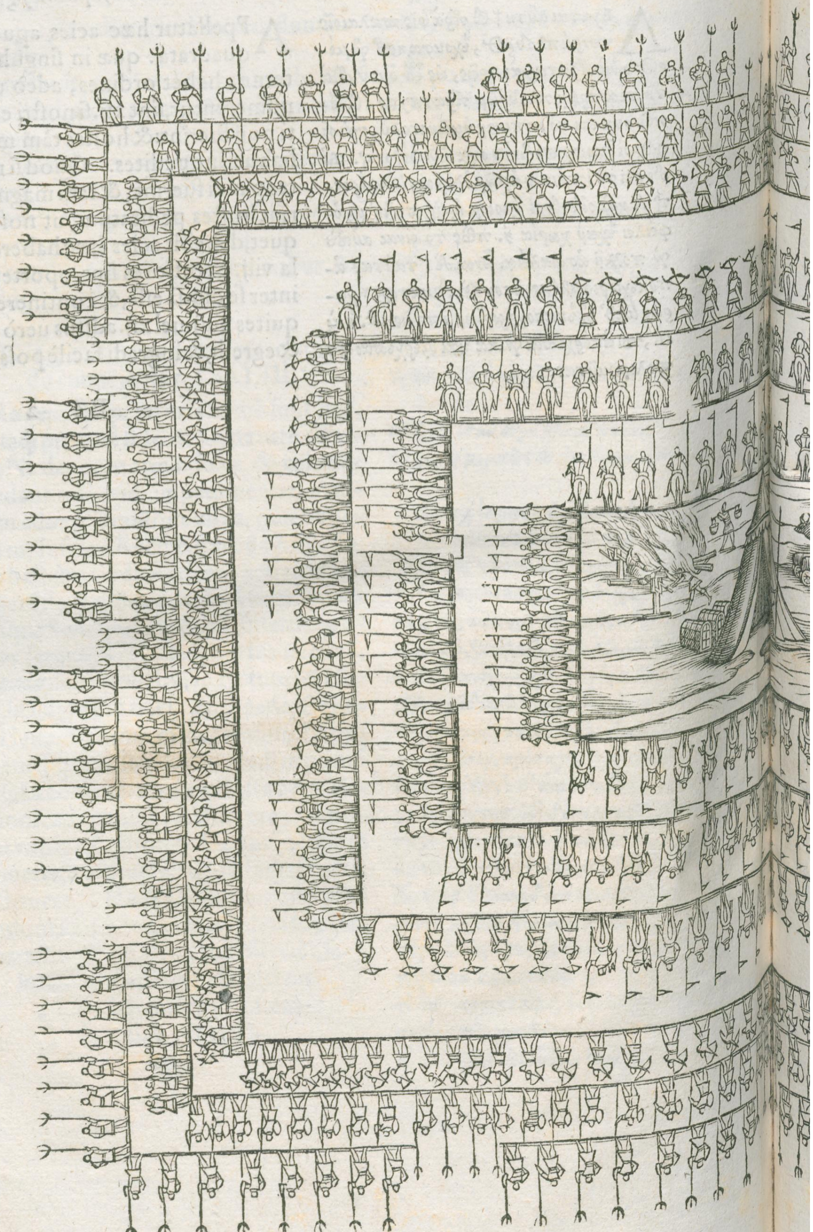
Declaratio sequentis figuræ.

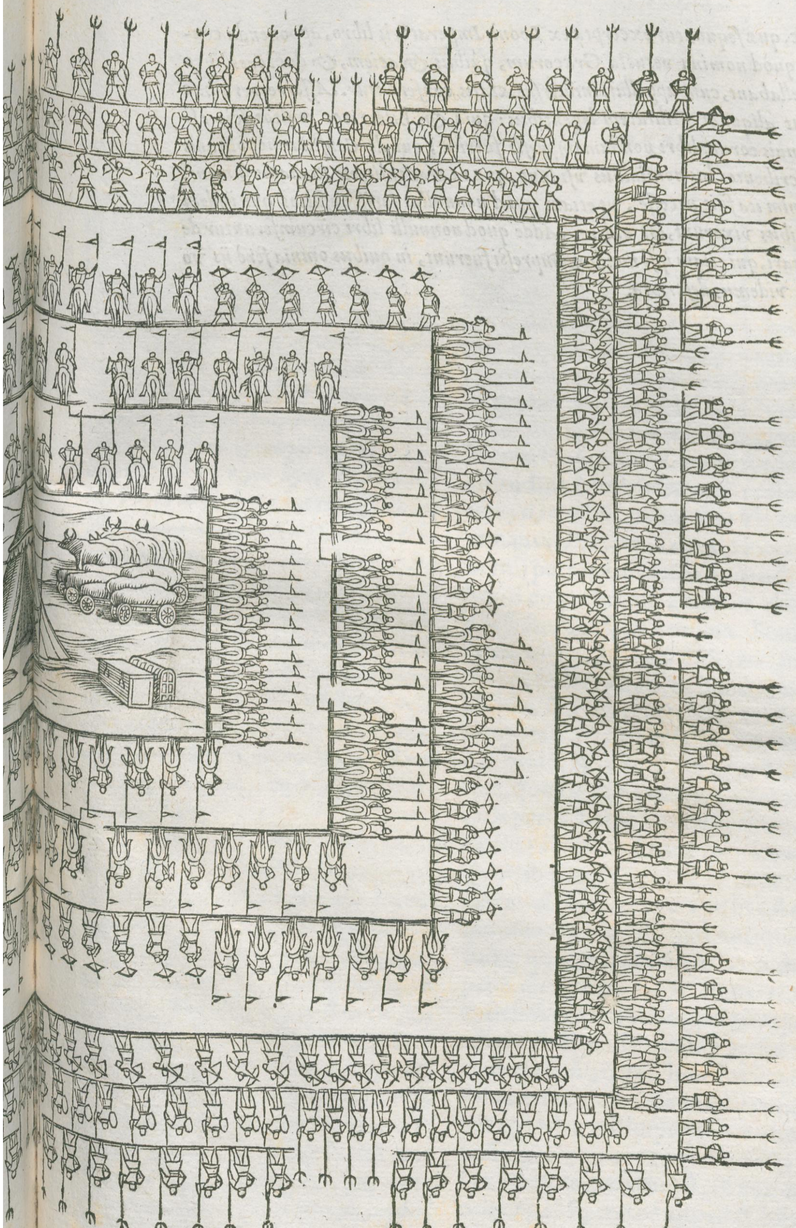
APpellatur hæc acies apud antiquos quadrata. quæ in ſingulis lateribus ternos habet ordines, adeò ut omnes ſi numerentur, ſint xij. ſi noſtri equites multi non fuerint: & hoſtes tàm multos non habuerint pedites. Quòd ſi noſtri equites pauci fuerint, & tam magnum haberint hoſtes peditatum, ut noſtrum adæquet, debebit acies hæc habere interualla viij. ut tutiores ſint. oportet autē hæc inter ſe diuiſa eſſe, & continere ſingula equites xiiij. uel xij. aditus uerò patebit, ut & egredi, & ingredi facilè poſsint.

† ἡ τάξις παρὰ, &c.

† ταῦτα ἀποκεχωρισμένα.

* καὶ χωρεῖν

FRANCISCVS ROBORTELLVS LECTORI.

Hæc, quæ sequuntur excerpta ex Leonis Imperatoris libro, apponenda censuimus: quòd nomina vetusta Græcorum, quibus & aciem, & ductores singulos appellabant, cum appellationibus suæ ætatis conferuntur. Afferre verò hæc poterunt aliquam vtilitatem legentibus: quia & historicos multos scio esse, quamuis eorum libri nondum impreßi fuerint, qui de Constantinopolitanis rebus scribentes his nominibus vsi sunt, quæ ea ætas tulit, ex Romanis sumens. planè enim ita fuit necesse, vt etiam apud nonnullos Iurisconsultos qui iisdem temporibus vixerunt, est videre. Adde quod nonnulli libri circumferuntur de re militari, qui etiam ipsi nondum impreßi fuerunt, in quibus omnia ferè iis vocabulis videmus descripta.

E LIBRO LEONIS IMPERATORIS DE BELLICO APPARATV, IO. CHECO CANTABRIGIENSI INTERprete, Cap. 3. Paragrapho 6.

Hunc Leonis imperatoris librum Io. Checo interprete, Isingrini⁹ nuper Basileæ excudit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Πρώτη κεφαλὴ ὁ στρατηγὸς, καὶ μετ᾽ αὐτὸν οἱ μεράρχαι, εἶτα δρουγγάριοι: εἶτα οἱ κόμητες, ἤγουν οἱ τῶν λεγομένων βάνδων ἄρχοντες, εἶτα οἱ κένταρχοι, ἐφεξῆς δὲ οἱ δέκαρχοι, ἤγουν οἱ πρῶτοι τῶν λεγομένων ἀκιῶν, εἶτα οἱ πεντάρχαι: καὶ ἑξῆς οἱ τετράρχαι, οἵτινες καὶ διὰ τὸ ἔσχατον τοῦ στίχου τοῦ κατὰ τὸ βάθος, ἤτοι τὸ πάχος τῆς παρατάξεως τετάσθαι, καὶ οὐραγοὶ ἐκαλοῦντο. ὁ γὰρ ἔσχατος τοῦ ὅλου στίχου ἤγουν τῆς ἀκίας, ὡς ἀντὶ τῆς οὐρᾶς αὐτῆς, οὕτως ἵσταται. καὶ αὗται μὲν αἱ ὀνομασίαι τῶν ἀρχόντων. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι καθ᾽ ἕκαστον τάγμα ἤτοι βάνδον διωρισμένοι, οἷον βανδοφόροι, σαλπιγκταὶ ἤτοι βουκινάτορες, θεραπευταὶ, ἰατροὶ οἱ καὶ δεποτάτοι, καὶ μανδάτορες, καὶ παρακλήτορες οἱ διὰ λόγων διεγείροντες τὸν στρατὸν πρὸς ἀγῶνας: καὶ ἕτεροί τινες πρὸς ἀνακυπτούσας χρείας ἀφωρισμένοι, οἷον, σκρίβωνες καὶ οἱ λοιποί. ταῦτα γὰρ τῇ νῦν πολιτείᾳ γνωρίζεται τὰ ὀνόματα τῶν πολλῶν συνηθέντων.

ζ. Στρατηγὸς τοίνυν προσαγορεύεται ὁ τοῦ παντὸς στρατοῦ κορυφαῖος καὶ ἡγεμών: ὑποστράτηγος δὲ ὁ τὴν δευτέραν τάξιν τούτῳ πληρῶν. ὑπολαμβάνω δὲ ὡς οἱ παλαιότεροι ἡμῶν, ὑποστρατήγους μὲν ἐκάλουν τοὺς στρατηγοὺς, διὰ τὸ στρατηγὸν ἁπάντων κύριον εἶναι τὸν βασιλέα, ἐκ προσώπου δὲ αὐτοῦ καθ᾽ ἕκαστον εἶναι θέμα τὸν στρατηγόν, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν ὁ στρατηγὸς ὑποστράτηγος ἐκαλεῖτο. στρατηγὸς δὲ κυρίως ἐλέγετο ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως ἀντὶ πάντων κεφαλὴ ἀποστελλόμενος, ἔχων ὑποστρατήγους τοὺς τῶν θεμάτων στρατηγούς, ὅπερ ἐστὶν ἄριστον: νῦν δὲ ὑποστράτηγος οὐ γνωρίζεται, εἰ μὴ ὁ καλούμενος μεράρχης, ἤτοι ὁ τοῦ μέρους τῆς ἀρχῆς ἐμπεπιστευμένος.

θ. Δρουγγά-

Caput igitur omnium Imperator erit: post illum Merarchæ, id est, turmarum præfecti: tum Drungarij, id est, tribuni: deinde comites, id est, bandorum siue cohortium præfecti: post hos centuriones: deinde decani, id est, qui præfecti contuberniorum sunt: deinde quintani, quartani, qui quoniam ultimi in contubernio seu ordine iuxta altitudinem uel latitudinem instructæ aciei collocantur, οὐραγοὶ, id est, Caudani siue Vltimani nominantur. Extrema enim totius contubernij pars, quasi cauda corpori, sic ea reliquo contubernio adhæret. Atque ista præfectorum sunt nomina. Sunt autem & alij in unaquaque cohorte, siue bando præfecti separati, ut Bandophori, Tubicines siue Buccinatores, † Administri, Despotati, Mãdatores & Cohortatores, qui oratione sua milites ad prælium excitent, quos ante nos recentiores artis militaris periti, latinè Cantatores uocabant: Et alij prĕterea ad usus rerũ emergentes quotidie separati, ut Scribones: hæc eñ uocabula hoc tempore in hac Reip. forma usitata æ recepta sunt, antiquis uocabulis, quemadmodũ suo loco dicemus, penè abrogatis. 7. Imperator igitur appellat̃, qui uniuerso exercitui prĕest, & administrator illi⁹ quasiq́ prĕsul est. Princeps aũt qui ꝓximũ huic locũ tenet. Existimo certè maiores, eos quos nũc principes appellamus, Imperatores olim nominasse: quia princeps uniuscuiusq; ditiõis suæ quasi imperator est, & hac de causa princeps Imperator appellat̃. Imperator aũt propriè dicit̃, qui à rege, ut omniũ caput sit, mittit̃, sub se principes habẽs: nũc aũt nullus princeps in bello cognoscit̃, nisi qui Merarchæ, id est, præfecti turmæ, siue Turmarchæ uocantur.

† Curatores, uel medici, qui & deputati. uide infra parag. 15.

Στρατηγός. Ὑποστράτηγος.

Μεράρχης.

* 8. Turmarcha, turmæ præfectus, qui olim Merarcha uocabatur, is μέρος. i. turmæ siue partis imperio præponitur.

* Hæc proximè dicta, in Græco hîc nõ repetuntur.

9. Drunga-

Δρουγγάριος.

9 Drungarius siue Tribunus dicitur, q uni *μοίρα* .i. particulæ, siue cohorti milliariæ præest. *μέρος* enim, id est, pars, quæ etiam turma dicitur, ex tribus *μοίραις*, id est, particulis, siue drungis conficitur. *μοῖρα* autē, id est particula siue drungus, est ex cohortibus, siue ex ijs hominibus, qui comites esse dicunt̄, cōflata multitudo.

Μοῖρα.

†Aliter hæc legit Checus.

10. Comes est unius cohortis, siue bandi præfectus.

11. Centurio est qui centum uiris præest, qui sub comitem subiectus est.

12. Decanus est, qui præest decem militibus: quemadmodum Quintanus, qui quinq;, qui in medio contubernio constituitur.

13. Quartanus est, qui & Custos dicit̄. *οὐραγὸς*, id est, Caudanus, siue Vltimanus, & extremus in contubernio stat. Copiosior em̄ præfectorū diuisio, plures in exercitu strenuos uiros indicat, & plures milites alacres, tum ad facilè obtemperandum, tum ad imperata faciēda præstat.

†Βάνδου

14. Et Bandophorus, id est, signifer, qui signum cohortis siue Bandi gestat.

†Vide supra paragr. 6.

15. †Despotati appellabantur olim, qui nunc Scribones uel Chirurgi dicunt̄. hi aciem sequentes sauciatos in prælio curant, quemadmodū medici, & ad sanitatem reuocant.

16. Mandatores sunt, q mandata à principibus ad milites facilè perferunt.

17. Lochagus, id est, manipuli præfect⁹, dicitur primus in contubernio iuxta altitudinē, qui & Primanus & Præstes dicit̄.

18. Secundanus est, qui secundus est in contubernio, qui & Substes & Astes dicitur.

† Κούρσωρες

19. Caudanus est, qui in extrema parte contubernij, id est, in cauda ordinis stat.

20. Cursores dicuntur, uel propugnatores, qui aciem antecedunt in belli conflictationibus, & qui* in fugientes hostes omni dimicatione inuadunt, quos uocant†Proclastas.

*fugiētes hostes acerrimè persequuntur
†problastas

21. Defensores siue Subsidiarij sunt, qui istos sequuntur, non tamen excurrunt & ordinem & stationem suam deserunt, sed simul & confertim ambulant ad uindicandam sortem Cursorum. si fortè illos, quod usu uenire plerunq; solet, in fugam uerti contingat, quos iure quis uindices uocaret.

θ Δρουγγάριος δὲ λέγεται ὁ μιᾶς μοίρας ἄρχων, ἥτις ὑπὸ τὸ μέρος τὸ τοῦ μεράρχου τάσσεται. μέρος γάρ ἐστιν ἡ τούρμα τὸ ἐκ τριῶν μοιρῶν ἤγουν δρούγγων συγκείμενον ἄθροισμα. μοῖρα δέ ἐστι, ἤτοι δροῦγγος, τὸ ἐκ ταγμάτων, ἤτοι ἀνδρῶν τῶν λεγομένων κομήτων, συγκείμενον πλῆθος.

ι. ια. Κόμης δέ ἐστι, † ὁ ἑκατὸν ἀνδρῶν ἄρχων, ἤτοι ἑκατόνταρχος, ὅστις καὶ ὑπὸ τὸν κόμητα τέτακται.

ιβ. Δέκαρχος δέ ἐστι, ὁ τῶν δέκα πρῶτος: πεντάρχης ὁ τῶν ε, ὅστις καὶ μέσος ἵσταται τῆς ἀκίας.

ιγ. Τετράρχης ἐστὶν ὁ καὶ φύλαξ ὁ λεγόμενος οὐραγὸς, καὶ τελευταῖος ἱστάμενος τῆς ἀκίας. ὁ γὰρ πυκνότερος τῶν ἀρχόντων διαμερισμὸς καὶ πλείονας δεικνύει τοὺς γενναίους καὶ ἀνδρείους στρατιώτας, καὶ εὐχερῶς ὑπακούειν καὶ ἐκτελεῖν ποιεῖ τὰ κελευόμενα.

ιδ. Καὶ βανδοφόρος μέν ἐστι, ὁ τὸ σημεῖον τοῦ †βρούνδου βαστάζων.

ιε. Δεπωτάτοι δὲ προσηγορεύοντο τὸ παλαιὸν οἱ νῦν λεγόμενοι σκρίβωνες, οἵτινες παρακολουθοῦντες τῇ παρατάξει τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τραυματιζομένους ἀναλαμβάνονται ὡς ἰατροί, καὶ περιποιοῦνται.

ις. Μανδάτωρες δέ εἰσιν, οἱ τὰ μανδάτα ἀπὸ τῶν ἀρχόντων πρὸς τοὺς στρατιώτας ὀξέως διακομίζοντες.

ιζ. Λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου, κατὰ τὸ βάθος. ὁ αὐτὸς δὲ λέγεται, καὶ πρίμος καὶ πρωτοστάτης.

ιη. Σεκουνδος δὲ, ὁ δεύτερος τῆς ἀκίας, ὁ λεγόμενος ἐπιστάτης.

ιθ. Οὐραγὸς δὲ, ὁ ὀπίσω τοῦ ὅλου στίχου ἤγουν τῆς οὐρᾶς τοῦ ὀρδίνου ἱστάμενος.

κ. †Κούρσωρες δὲ λέγονται, ἤγουν πρόμαχοι, οἱ προτρέχοντες τῆς παρατάξεως ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ πολέμου, καὶ τοῖς φεύγουσιν ἐχθροῖς ὀξέως ἐπιτιθέμενοι, οὓς καλοῦσι προβλάσας.

κα. Δεφένσωρες δὲ, οἱ τούτοις μὲν ἐπακολουθοῦντες, μὴ ἐκτρέχοντες δὲ καὶ λύοντες τὴν τάξιν, ἀλλὰ συντεταγμένως περιπατοῦντες, πρὸς ἐκδίκησιν τῶν κουρσώρων, εἴπερ αὐτοὺς ὡς εἰκὸς τραπῆναι συμβῇ, οὓσπερ δικαίως ἄν τις καλέσει ἐκδίκους.

κβ. Μηνσωρες

κβ. Μήνσωρες δὲ λέγονται οἱ τὰ φοσσᾶτα μετροῦντες καὶ καθιστῶντες, οὓς μηνσουράτωρας νῦν καλοῦσιν.

κγ. Ἀντικήνσωρας δὲ, ἄλλους τινὰς ἔλεγον οἱ πάλαι Ρωμαῖοι, οὓς ὡς ὑπολαμβάνω νῦν τοῖς μηνσουράτωρσι συντάσσοντες, ἰδίως οὐκ ὀνομάζουσιν. οὗτοι δέ εἰσιν οἱ προλαμβάνοντες ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις, καὶ τὰς ἐπιτηδείας ὁδοὺς καὶ τοὺς τόπους ἀνερευνῶντες, ἐν οἷς τὰ ἄπληκτα γίνεσθαι ὀφείλουσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ταύτας ὁποῖαί εἰσι κατανοοῦντες.

κδ. † Σκουλκάτωρες δὲ οἱ κατάσκοποι λέγονται, οἵτινες μανθάνοντες τὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀπαγγέλλουσι.

κε. Πλαγιοφύλακες δέ εἰσιν, οἱ πρὸς φυλακὴν τῶν πλαγίων τῆς πρώτης τάξεως τασσόμενοι.

κς. Ὑπερκερασταὶ, οἱ πρὸς τὸ περιλαβεῖν τὸ τῶν πολεμίων κέρας τασσόμενοι.

κζ. Ἔνεδροι δὲ, οἱ πρὸς τὰ ἐγκρύμματα κατὰ τῆς παρατάξεως πάσης τασσόμενοι.

κθ. Καὶ τοῦλδον μὲν οὖν ἡ ἀποσκευὴ, καὶ χρεία πᾶσα τῶν στρατιωτῶν, τουτέστι, παῖδές τε καὶ ὑποζύγια, καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, καὶ εἴ τι ἕτερον πρᾶγμα πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ φοσσάτου ἐπισύρεται.

λ. Ἔστι δὲ καὶ ἡ τοῦ στρατηγοῦ προέλευσις, εἰς τινας ἄρχοντας διῃρημένη, οἷον, τόν τε κόμητα τῆς κόρτης αὐτοῦ, καὶ τὸν τοῦ θέματος δομέστικον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν εἰς τοὺς λοιποὺς ἐξ ἔθους τῆς προελεύσεως αὐτοῦ ὑπηρέτας, οὓς περιττὸν ἡγούμεθα καταριθμεῖν.

λα. Ὁ γὰρ πρωτονοτάριος τοῦ θέματος, καὶ ὁ χαρτουλάριος, προσέτι δὲ καὶ ὁ πραίτωρ, ἤγουν ὁ τοῦ θέματος δικαστὴς, ὁ μὲν ὢν τῆς πολιτικῆς διοικήσεως ἄρχων, ὁ δὲ τὰς δίκας τῶν δικαζομένων διαλύει, οὓς τῷ στρατηγῷ ἐν ἴσοις ὑποτάσσεσθαι χρὴ, ἀλλ' οὖν τοὺς λόγους τῶν ἰδικῶν αὐτῶν διοικήσεων πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν ἀφορᾷν, ὥστε δι' αὐτῶν μανθάνειν τάς τε τῶν πολιτικῶν πραγμάτων καταστάσεις καὶ διοικήσεις ἀσφαλέστερον ἡγούμεθα.

22. †Cenſores, qui foſſata ſiue caſtra metantur & conſtituunt, quos menſuratores, ſiue metatores uocant.

†Menſores.

23. †Anticenſores ſiue metatores aliôs quoſdam antiqui Romani appellabant, quos nunc, ut arbitror, cum menſuratoribus confundentes, nullo certo nomine appellant. Iſti in caſtris mouendis anteeunt, & idoneas uias locaq; exquirunt ad caſtra ponenda, eaq; qualia eſſe debeant, aduertunt.

† Antemenſores.

24. †Scultatores, id eſt, ſpeculatores, qui res hoſtium exquirunt & narrant.

† Auſcultatores

† Σκουλτάτωρες.

25. Πλαγιοφύλακες, id eſt, latrones, ſiue laterani, qui ad laterum cuſtodiam primæ aciei conſtituebantur.

26. Corniſtites ſunt qui ad cornua hoſtium circundanda conſtituuntur.

27. †Inſidiæ nominantur, qui in occultis locis aduerſus hoſtium aciem parantur.

† Inſidiatores

28. *Tergiſtites ſunt, qui, ut poſt aciem uniuerſam eant, conſtituuntur.

* Hic paragraphus non eſt in Græco Robortelli.

29. Tuldum, ſiue impediméta, eſt apparatus uniuerſus, & utenſilia militum, ut pueri & iumenta, reliquaq; animantia, uel ſi quod aliud inſtrumentum ad uſum caſtrenſem adiungitur.

30. Expeditio quoque exercitus in quaſdam præfecturas diuiditur: ut in cohortis comitem, & in domeſticæ ditionis comitem, & omnino in reliquos conſuetæ expeditionis adminiſtros, quos recenſere ſuperuacaneum eſt.

31. Protonotarius ditionis, & chartularius, atque etiam prætor ſiue ditionis ſuæ iudex, alter urbanarum rerum adminiſtrationi qui præeſt, alter qui exercitus deſcriptioni, & inquiſitioni præficitur. Hic, controuerſias eorum qui in ius ueniunt diſſoluit. Iſtos quanquam Imperatori in multis obedire oportet, tamen quod ad priuatarum ſuarum adminiſtrationum rationes ſpectat, ad regnum noſtrum pertinere uolumus, ut ex eo ciuilium & bellicarum rerum adminiſtrationem & conſtitutionem tutiùs cognoſcamus.

Checi hoc loco non reperta, nec alibi vt hîc ponuntur,
Con. Gesnerus transtulit.

De uarijs uocabulis rei militaris, nullo ordine: ut Menaulo, Ariete, uersu, merarchis, carago, tribolis, & cætera.

Menaulum genus est iaculi.

Aries machina ab ariete animante nomen accepit, qui in pugnis retrocedere solet, ut maiore inde impetu irruat. Est autem aries instrumentum quo muri & mœnia oppugnãtur, trabs magna, oblonga, capite suo, quod murum spectat, ferro munita. hæc è machina transuersum catenis alligata dependet, & à multis hominibus retro acta, mox (subitò) remissa, intolerabili impetu murum pulsat & quatit.

Decuria, uersus uel series, acies & contubernium, idem significant.

Drungarios, ueteres nominabant chiliarchas, (tribunos.)

Merarchæ olim dicti duces, nunc turmarchæ uocantur.

Caragus nominatur ueluti uallũ, quo castra ut tutiora sint circumdantur è curribus, tribulis, & alijs machinis bellicis.

† τριβόλων

Tribulos (uel tribulas, murices) † fascijs quibusdam alligatos habebant milites, in circuitu castrorum proijciebant, & castra mutaturi facile per fascias eos rursus colligebant.

†Vide Leonis imperatoris librum cap. 6. paragr. 27.

Armati olim dicti, nunc scutati uocantur.

Peltæ scuta quædam parua sunt.

Θυρεὸς scutum est magnum & oblongum.

Beryttæ dicuntur rhiptaria.

Martzomabulum dicebatur, quæ nũc saliba.

Απληκτον significat fossatum, (id est † castra.)

†ut habet Leo imper. cap. 11. paragr. 1.

Helepolis est machina è tignis confecta, instar turris, quæ super rotis mouetur, & altitudine superat mœnia obsidendæ urbis: ab hac conscensa uiri bellatores, eos qui in urbe sunt oppugnant.

Περὶ διαφόρων ὀνομάτων στρατιωτικῶν, ἀτάκτως: οἷα δὴ μεναύλου, κριοῦ, στίχου, μεραρχῶν, καραγοῦ, τριβόλων καὶ ἄλλων.

Ὅτι μέναυλον εἶδός ἐστιν ἀκοντίου.

Ὅτι ὁ κριὸς τὸ ὄργανον ἀπὸ τοῦ κριοῦ τοῦ ζώου εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, ἐν ταῖς μάχαις ἀναποδίζοντος, ἵν' ἰσχυροτέρα ἐμβολὴ ὑποχωρήσαντος γένηται. ἔστι δὲ ὁ κριὸς τὸ τειχομαχικὸν ὄργανον, δοκὸς μέγας ὑπερμήκης, τὸ πρὸς τὸ τεῖχος ἀφορῶν ἄκρον σεσιδηρωμένον ἔχων, δι' ἁλύσεων δὲ μηχανῆς κρεμάμενον πλάγιον, καὶ ὑπὸ ἀνδρῶν πολλῶν εἰς τοὐπίσω ἑλκόμενον, εἶτα ἀφιέμενον, καὶ τὸ τεῖχος διὰ καταφορᾶς ἀνυποστάτου προσαράσσων.

Ὅτι λόχος, καὶ στίχος, καὶ ἀκία, καὶ κοντουβέρνιον ταυτόν ἐστιν.

Ὅτι τοὺς δρουγγαρίους χιλιάρχους ἐκάλουν οἱ παλαιοί.

Ὅτι οἱ μεράρχαι πάλαι καλούμενοι στρατηλάται, νῦν τουρμάρχαι λέγονται.

Ὅτι καραγὸς λέγεται, ὁ διὰ τῶν ἁμαξῶν, καὶ †τῶν βολῶν, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν γινόμενος περιορισμὸς εἰς ἀσφάλειαν τοῦ στρατοῦ.

Ὅτι τὰς τριβόλους ἐν σφηκώμασιν ἀποδεδεμένας ἔχοντες οἱ τοῦ στρατοῦ, ἐρρίπτουν ταύτας κύκλῳ τοῦ στρατοπέδου, καὶ ὅτε μεθίστασθαι ἔμελλον, εὐκόλως αὐτὰς διὰ τῶν σφηκωμάτων ἀνελέγοντο.

Ὅτι οἱ λεγόμενοι πάλαι ὁπλῖται, νῦν σκουτάτοι καλοῦνται.

Ὅτι πέλται εἰσὶ μικρὰ σκουτάρια.

Ὅτι ὁ θυρεὸς σκουτάριόν ἐστι μέγα, καὶ ἐπίμηκες.

Ὅτι βηρύτται τὰ ῥιπτάρια λέγονται.

Ὅτι μαρτζομάβουλον ἐλέγετο, ἃ νῦν σαλίβα.

Ὅτι ἄπληκτον τὸ φοσσάτον λέγεται.

Ὅτι ἑλέπολίς ἐστι μηχάνημα ἐκ ξύλων, πύργῳ παρεμφερές, διὰ τροχῶν κινούμενον, ὑψηλότερον γινόμενον τοῦ τείχους τῆς πολιορκουμένης πόλεως: ἐν ταύτῃ ἄνδρες ἀναβαίνοντες πολεμισταὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐκ ταύτης μάχονται.

IN MANVSCRIPTIS LIBRIS EST HAEC DIVIsio aciei, eiusque partium, ac generum omnium ex methodo facta, quam non contemnendam putauimus, etsi Aeliani non est.

Πᾶσα δύναμις τῶν ὅπλων, ἢ πρὸς τὴν ἐκ χειρὸς μάχην ἐπιτηδεία ἐστὶν, ἢ πρὸς τὴν ἐκ διαστήματος. ἐκ χειρὸς μὲν, ὡς ἡ πληκτικὴ πᾶσα, καὶ ἡ δορατοφόρος ἐν ἱππικῇ: ἐκ διαστήματος δὲ, ὡς ἡ τοξικὴ, καὶ ἀκοντικὴ, καὶ σφενδονητική. ἑ τούτων ἑκάστη ἤτοι καθ' ἑαυτὴν, ἢ κατὰ συμβεβηκός. καθ' ἑαυτὴν μὲν, ὡς ἱππικὴ τῆς ἄλλης πάσης: κατὰ συμβεβηκὸς δὲ, ὡς ἡ πεζὴ τῆς ψιλῆς ἐν ὀρεινοῖς καὶ τραχέσι: καὶ ἔσονται τούτων ἀντιθέσεις πρὸς ἀλλήλας.

Πᾶσα μάχη κρίνεται ἢ παρὰ τὰς δυνάμεις, τῷ τὴν μὲν ὁπλιτικὴν, τὴν δὲ ἱππικὴν εἶναι: ἢ παρὰ τὸ πλῆθος τῶν † δυναμένων, τῷ τοὺς μὲν μυρίους, τοὺς δὲ χιλίους εἶναι: ἢ παρὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνδρῶν: ἢ παρὰ τὴν τῶν σωμάτων ῥώμην: ἢ † περὶ τὴν τεχνικὴν ἄσκησιν: ἢ παρὰ τὴν τάξιν, τῷ τοὺς μὲν καλῶς συντετάχθαι, τοὺς δὲ μή: ἢ παρὰ τοὺς τόπους, ἢ τοὺς καιρούς.

Τῶν νηῶν αἱ μὲν εἰσι ταχεῖαι, αἱ δὲ στρατιώτιδες, αἱ δὲ ἱππαγωγοὶ, αἱ δὲ στρογγύλαι. Τῶν δὲ ταχειῶν αἱ μὲν εἰσι μονόκροτοι, αἱ δὲ δίκροτοι, αἱ δὲ τρίκροτοι, μέχρις ἑκκαίδεκα κρότων, αἳ παρεγένοντο εἰς τὴν ναυμαχίαν Ἀντωνίου καὶ Καίσαρος Αὐγούστου μετὰ Κλεοπάτρας τῆς Αἰγύπτου. ἡ τριακόντορος, καὶ τεσσαρακόντορος, καὶ πεντηκόντορος λέγεται κατὰ τὸ πλῆθος τῶν κωπῶν: ἡ μονήρης καὶ διήρης καὶ ἐφεξῆς, κατὰ τοὺς στίχους τοὺς κατὰ τὸ ὕψος ἐπ' ἀλλήλοις.

Ἄλλο πόλεμος, καὶ ἄλλο μάχη: πόλεμος μὲν, ἡ πᾶσα διέξοδος τῶν ἀγώνων εἰς ἓν τελευτῶσα τέλος: μάχη δὲ, ἡ ἐν ἑνὶ τόπῳ καὶ καιρῷ γινομένη συμπλοκὴ τῶν σωμάτων.

Omnis exercitus armis instructus aptus est ad pugnã, uel cominus faciendã, uel eminus. Cominus quidẽ & conferẽs manus, est omnis percussoria & lãceas gerẽs equestris. Eminus uerò, & ex interuallo pugnãs est om̃is Sagittaria, Iaculatoria, & Funditoria. Et harũ singulæ, uel per se, uel per accidẽs. Per se quidẽ, ut equestris contra aliam omnem. per accidens uerò, ut pedestris contra leuem armaturam in montanis, & asperis locis: & erunt quidem oppositiones harum inter se.

Omnis pugna iudicatur uel ex copijs, quòd hæc quidem pedestris grauis armaturæ, illa uerò equestris sit: uel ex multitudine, quòd hi decem millia numero sint, illi mille: uel ex felicitate uirorum, uel ex corporum robore, uel ex artificiali exercitatione: uel ex instructiõe, quòd hi quidem aptè instructi sint, illi uerò nõ: uel ex locis, uel temporibus opportunis.

† δυνάμεων

† περὶ

Nauium aliæ quidem celeres, aliæ militares, aliæ hippagines, aliæ rotundæ. Celerum aliæ sunt unius remi, aliæ duorum remorum, aliæ trium, & sic deinceps usque ad sexdecim remos. quæ interfuerũt nauali prælio M. Antonij, & Augusti, cũ Cleopatra Aegyptiorum regina. Dicitur etiam trigintaremis, quadragintaremis, & quinquagintaremis iuxta multitudinem remorum. Sed biremis, & triremis, ac deinceps dicuntur iuxta ordines, quæ sunt in summitate, inter se æquatos.

Aliud est pugna, aliud bellum. Bellum quidem, omnis dispositio certaminum ad eundem tendens finem. Pugna uerò, quæ in uno loco, & tempore opportuno fit ex corporum consertione.

Ea quæ à scriptoribus artis tradita sunt, tunc demum placere solent, cum collata cum ijs, quæ ex arte scripta fuerunt ab aliquo, ab omni parte respondent. Sic Dialecticorum præceptiones de syllogismo, & demonstratione: Sic Rhetorum normam enthymematis, & exempli tractandi, criminum diluendorum, beneuolentiæ parandæ, permouendarum affectionum. Sic etiam, ne longiùs repetam, Aeliani huius nostri, qui aciem instruere multis modis docet, & singulas ipsius appellationes explicat, moremque Macedonum, Thessalorum, & Lacedæmoniorum demonstrat in copijs instruendis, narrationes magis probabimus, cum eas consentire cum antiquis historicis cognoscemus. Dedi igitur operam sedulò, vt id fieret. nam ex Arriano insigni historico, qui Alexandri Macedonum Regis res gestas conscripsit, aliquot loca deprompsi, vbi pugnandi rationem omnem, & instruendi exercitus modum ijsdem prorsus nominibus exprimit, quibus Aelianus. Atque vtinam tam omnes historici Græci diligentes in hac re fuissent, quàm Arrianus. nam multo vberiorem haberemus scientiam totius artis militaris Græcorum & Macedonum, qua nihil pulchrius, nihil vtilius esse potest: quando ita necessitas fert, vt semper inter se maximi principes bella gerant. Leget igitur vnusquisque Arriani descriptiones, & conferet cum Aeliano. tunc enim demum sentiet se magnam ex huius disciplinæ cognitione voluptatem cepisse.

EX

EX ARRIANI LIBRO PRIMO, BARTOLOMAEO FACIO INTERPRETE.

ΕΞ ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ α. ΠΕΡΙ ΤΗΣ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναβάσεως.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ὄρος τὸν Αἷμον ἀπήντων αὐτῷ κατὰ τὰ στενὰ τῆς ἀνόδου τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος, τῶν τε ἐμπόρων πολλοὶ ὡπλισμένοι, καὶ οἱ Θρᾷκες οἱ αὐτόνομοι παρεσκευασμένοι εἴργειν τοῦ πρόσω (κατειληφότες τὴν ἄκραν τοῦ Αἵμου) τὸν στόλον, κατὰ ὅπερ ἦν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος. ξυναγαγόντες δὲ ἁμάξας, καὶ προβαλλόμενοι πρὸ σφῶν, ἅμα μὲν χάρακι ἐχρῶντο ταῖς ἁμάξαις, εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, εἰ βιάζοιντο: ἅμα δὲ γνώμην εἶχον ἐπαφιέναι αὐτοῖς, ἢ ἀποτομώτατον τοῦ ὄρους, ἐπὶ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τὰς ἁμάξας. γνώμην δὲ πεποίηντο, ὅτι ὅσῳ πυκνοτέρᾳ τῇ φάλαγγι καταφερόμεναι συμμίξουσιν αἱ ἅμαξαι, τοσῷδε μαλλόν τι διασκεδάσουσιν αὐτὴν βίᾳ ἐμπεσοῦσαι. Ἀλεξάνδρῳ δὲ βουλὴ γίγνεται, ὅπως ἀσφαλέστατα ὑπερβάλῃ τὸ ὄρος. καὶ ἐπειδὴ ἐδόκει διακινδυνευτέα (οὐ γὰρ ἦν ἄλλῃ τὴν πάροδον) παραγγέλλει τοῖς ὁπλίταις, ὁπότε καταφέροιντο κατὰ τοῦ ὀρθίου αἱ ἅμαξαι, ὅσοις μὲν ὁδὸς πλατεῖα οὖσα παρέχοι λῦσαι τὴν τάξιν, τούτους δὲ διαχωρῆσαι, ὡς δι' αὐτῶν ἐμπεσεῖν τὰς ἁμάξας: ὅσοι δὲ περικαταλαμβάνοιντο, ξυννεύσαντας τοὺς δὲ καὶ πεσόντας ἐς γῆν, συγκλεῖσαι ἐς ἀκριβὲς τὰς ἀσπίδας, τῶν κατ' αὐτῶν φερομένας τὰς ἁμάξας, καὶ τῇ ῥύμῃ κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπερπηδώσας, ἀβλαβῶς ἐπελθεῖν. καὶ οὕτω ξυνέβη, ὅπως παρήνεσέ τε Ἀλέξανδρος καὶ εἴκασεν. οἱ μὲν γὰρ, διέσχον τὴν φάλαγγα: αἱ δὲ ὑπὲρ τῶν ἀσπίδων ἐπικυλισθεῖσαι, ὀλίγα ἔβλαψαν. ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς ὑπὸ ταῖς ἁμάξαις. ἔνθα δὴ οἱ Μακεδόνες θαρσήσαντες, ὅτι ἀβλαβεῖς αὐτοῖς, ἃς μάλιστα ἐδεδίεσαν, αἱ ἅμαξαι ἐγένοντο, σὺν βοῇ ἐς τοὺς Θρᾷκας ἐνέβαλον. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τοξότας μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως, πρὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος, ὅτι ταύτῃ εὐπορώτερα ἦν, ἐλθεῖν ἐκέλευσε, καὶ ἐκτοξεύειν ἐς τοὺς Θρᾷκας, ὅπῃ προσφέροιντο. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὸ ἄγημα, καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, κατὰ τὸ εὐώνυμον ἦγεν.

ἔνθα

AD Aemum montem circa aditus angustias, negociatorũ ingẽtem manum collectam, tum & Thracum eorũ, quos Græci autonomos uocant, nullius imperio, nullius legibus obnoxios, obuiam habuit. Insederant montis uerticem, inde ne longiùs moueret exercitum, quà patebat transitus, obstituri: curribusq́; oppositis pro uallo utebantur, pugnaturi inde, si ab hostibus urgerentur. Simul ijs in animo erat, adnitente in aduersum montem hoste, quà maximè præruptus præcépsque erat, currus ipsos ingenti impetu in Phalangem præcipitare. Consilium præterea ceperant, quò confertiorem Macedonum phalangem currus interuolarent, hoc uiolentiore impetu ruentes, totam dissipaturos aciem. Alexander uerò id agebat, ut quàm minimo suorum periculo deiectis hostibus montem caperet. Postquam ergò animaduertit periculum subiri omnino oportere (neque enim aliud ostendebatur iter, milites monet, ubi currus præcipitari in se ab hoste uiderint, quibus ea potestas sit, confestim ordines laxent: sic enim curruum discrimẽ declinari posse: quibus uerò propter angustias ea facultas non sit, scutis superiniectis corpora humi sternant. Nec uerò alius, atque ipse Alexander ratus est, rei euentus fuit. nam cum alij ordines laxassent, alij scutis corpora operuissent, innoxij currus iugis decurrêre. Tũ Macedones curruum terrore ac periculo uitato, alacriores facti, ingenti clamore in Thraces feruntur. ad hæc Alexander sagittarios à dextro cornu, qui quà facilior ascensus uidebatur, ante primam aciem prouolent, Thracesq́; occurrentes petant, repentè immittit. ipse in læuum cornu scutatos, & Agrianos lectissimos phalangis ducit.

Sagittarij in hostes pede presso, per ardua obnixi, procul obuios repellũt. tum superinducta Macedonum phalanx, Barbaros propè inermes loco mouit. Mox ubi Alexander à sinistro cornu inuectus est, abiectis armis protinus in fugam uertuntur. Mille & quingenti in pugna cæsi, pauci uiui in potestatem Alexandri uenêre. Fugientibus pedum pernicitas, & locorum notitia saluti fuit. Fœminarum turba omnis, cum pueris ac sarcinis capta.

Ex eodem.

Quod ubi Alexander animaduertit, phalangem† densiùs instruit: dein sagittarios ac funditores præmittit, qui hostes ex syluis in aperta prouocent. Triballi, postquam intra teli iactum uentum est, cum eminus sagittis peterentur, continuò sagittarios inuadunt: uti sagittarum facultate adempta (nihil enim præter arcus ferebant) cominus rem gerant. Quos ubi Alexander extra syluam allectos uidit, Philotã cum equitatu (quem ex Macedonia aduexerat) in dextrum hostium cornu, quà maximè excurrendo processerant: Heraclidem & Sopalũ cum equitatu Bottiano, & Amphipolitano à sinistro Cornu inuehi iubet: Ipse immisso equitatu, per medias hostiũ acies phalangem agit. Quandiu iaculando eminus pugnatum est, Triballi haud inferiores erant: at postquam & conferta Macedonum phalanx in eos acriùs impetum fecit, & equites non iaculis modò, sed ipsis propè equis inuecti, hostes undique urgere cœperunt, in fugam coniecti, trepidi per syluã flumen repetunt. ad tria millia cæsa, pauci syluæ noctisq; beneficio capti. Ex Macedonibus, Ptolemæus autor est equites non plus undecim, pedites circiter quadraginta cecidisse. Secundum hanc pugnam triduo Alexander ad Danubium fluuium profectus est.

†latiorem

Ex eodem.

Prima luce pedites per segetem ire inclinatis hastis imperat, ne ab hoste uideantur, donec ad inculta peruentum sit: equitatus interim dum phalanx pergit per

ἔνθα δὴ οἱ τοξόται βάλλοντες τοὺς προεκθέοντας τῶν Θρακῶν ἀνέστελλον. καὶ ἡ φάλαγξ προσμίξασα, οὐ χαλεπῶς ἐξέωσεν ἐκ τῆς χώρας ἀνθρώπους ψιλοὺς, καὶ κακῶς ὡπλισμένους βαρβάρους, ὥστε Ἀλέξανδρον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου ἐπάγοντα οὐκέτι ἐδέξαντο· ἀλλὰ ῥίψαντες ὡς ἑκάστοις προὐχώρει τὰ ὅπλα, κατὰ τοῦ ὄρους ἔφυγον. καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἄνδρες μὲν ὀλίγοι ἐλήφθησαν, δι' ὠκύτητα, καὶ τῆς χώρας ἐμπειρίαν. γυναῖκες δὲ ὅσαι ξυνείποντο αὐτοῖς, ἑάλωσαν πᾶσαι, καὶ τὰ παιδάρια, καὶ ἡ λεία πᾶσα ἑάλω.

Εκ τοῦ αὐτοῦ.

Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν μὲν φάλαγγα ἐς βάθος ἐκτάξας, ἐπῆγε. καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς σφενδονήτας προεκθέοντας, ἐκέλευσεν ἐκτοξεύειν τε, καὶ σφενδονᾶν ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴπως προκαλέσαιτο αὐτοὺς ἐς τὰ ψιλὰ ἐκ τοῦ νάπους. οἱ δὲ, ὡς ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, παιόμενοι ἐξέθεον ἐπὶ τοὺς τοξότας, ὅπως ἐς χεῖρας ξυμμίξειαν γυμνοῖς οὖσι τοῖς τοξόταις. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς νάπης ἔξω, Φιλώταν μὲν ἀναλαβόντα τοὺς ἐκ τῆς ἄνωθεν Μακεδονίας ἱππέας, προσέταξεν ἐμβάλλειν κατὰ τὸ κέρας τὸ δεξιὸν, ᾗπερ μάλιστα προὐκεχωρήκεσαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ. Ἡρακλείδην δὲ καὶ Σώπολιν, τοὺς ἐκ Βοττιαίας τε καὶ Ἀμφιπόλεως ἱππέας, κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐπάγειν ἔταξε. τὴν δὲ κατὰ φάλαγγα τῶν πεζῶν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον, πρὸ τῆς φάλαγγος παρατείνας, κατὰ μέσους ἐπῆγε. καὶ ἔς τε μὲν ἀκροβολισμὸς παρ' ἑκατέρων ἦν, οἱ Τριβαλλοὶ οὐ μεῖον εἶχον. ὡς δὲ ἥ τε φάλαγξ πυκνὴ ἐνέβαλεν ἐς αὐτοὺς ἐρρωμένως, καὶ οἱ ἱππεῖς οὐκ ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλ' αὐτοῖς ὠθοῦντες τοῖς ἵπποις, ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ προσέπιπτον, τότε δὴ ἐτράπησαν διὰ τοῦ νάπους ἐς τὸν ποταμόν. καὶ ἀπέθνησκον μὲν τρισχίλιοι ἐν τῇ φυγῇ, ζῶντες δὲ ὀλίγοι καὶ τούτων ἐλήφθησαν. ὅτι ὕλη τε δασεῖα πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἦν, καὶ νὺξ ἐπιγενομένη τὴν ἀκρίβειαν τῆς διώξεως ἀφείλετο τοὺς Μακεδόνας. αὐτῶν δὲ τῶν Μακεδόνων τελευτῆσαι λέγει Πτολεμαῖος, ἱππέας μὲν ἕνδεκα, πεζοὺς δὲ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα. ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἴστρον.

Εκ τοῦ αὐτοῦ.

Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ ληΐου ἦγε, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς, πλαγίαις ταῖς σαρίσαις ἐπικλίνοντας τὸν σῖτον, οὕτω προάγειν ἐς τὰ οὐκ ἐργάσιμα. οἱ δὲ ἱππεῖς, ἔς τε μὲν διὰ τοῦ ληΐου προῄει ἡ φάλαγξ, ἐφείποντο.

ἐφέποντο· ὡς δὲ ἐκ τῶν ἐργασίμων ἐξήεσαν, τοὺς μὲν ἵππους ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος παρήγαγε, τὴν φάλαγγα δὲ ἐν πλαισίῳ Νικάνορα ἄγειν ἐκέλευσεν. καὶ οἱ Γέται οὐδὲ τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν ἱππέων ἐδέξαντο. παράδοξος μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ τόλμα ἐφάνη τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι εὐμαρῶς οὕτω τὸν μέγιστον τῶν ποταμῶν διεβεβήκει ἐν μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἴστρον, οὐ γεφυρώσας τὸν πόρον. φοβερὰ δὲ καὶ τῆς φάλαγγος ἡ †ξυνήλασις, βιαία δὲ ἡ τῶν ἱππέων ἐμβολή. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐς τὴν πόλιν καταφεύγουσιν, ἣ δὴ ἀπεῖχεν αὐτοῖς ὅσον παρασάγγην τοῦ Ἴστρου. ὡς δὲ ἐπάγοντα εἶδον σπουδῇ Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν φάλαγγα παρὰ τὸν ποταμόν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν τῇ οἱ πεζοί, ἐνεδρευσάντων τῶν Γετῶν, τοὺς ἱππέας δὲ κατὰ μέτωπον λείπουσιν.

Ἐξ Ἀῤῥιανοῦ βιβλίου α. Ἀναβάσεως Ἀλεξ.

Ἀλέξανδρος δὲ, ἐπειδὴ ἀπηγγέλθη αὐτῷ, ὅτι κινδυνεύουσιν οἵ τε ἱππεῖς καὶ τὰ ὑποζύγια, εἰ νὺξ αὐτοὺς καταλήψεται, αὐτὸς μὲν ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ ἱππεῖς ἐς τετρακοσίους, ἐβοήθει σπουδῇ. τὸ δὲ ἄλλο στράτευμα πρὸς τῇ πόλει ἀπέλιπεν, ὡς μὴ ἀποχωρήσαντος παντὸς τοῦ στρατοῦ, καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐπιδραμόντες τοῖς ἀμφὶ Γλαυκίαν ξυμμίξειαν. ἔνθα δὴ Γλαυκίας προσάγοντα Ἀλέξανδρον αἰσθόμενος, ἐκλείπει τὰ ὄρη. οἱ δὲ ξὺν Φιλώτᾳ ἀσφαλῶς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διεσώθησαν. ἐδόκουν δὲ ἔτι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν δυσχωρίᾳ ἀπειληφέναι οἱ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν. τά τε γὰρ ὄρη τὰ ὑπερδέξια κατεῖχον, πολλοῖς τε ἀκοντισταῖς, καὶ σφενδονήταις, καὶ ὁπλίταις δὲ οὐκ ὀλίγοις. καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει κατειλημμένοι προσκείσεσθαι ἀπαλλαττομένοις ἔμελλον. τά τε χωρία, δι' ὧν ἡ πάροδος ἦν τῷ Ἀλεξάνδρῳ, στενὰ καὶ ὑλώδη ἐφαίνετο, τῇ μὲν πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀπειργόμενα, τῇ δὲ ὄρος ὑπερύψηλον ἦν, καὶ κρημνοὶ πρὸς τοῦ ὄρους, ὥστε οὐδὲ ἐπὶ τεσσάρων ἀσπίδων ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος ἐγένετο. ἔνθα δὴ ἐκτάσσει τὸν στρατὸν Ἀλέξανδρος ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τῷ βάθει τῆς φάλαγγος, ἐπὶ τὸ κέρας δὲ ἑκατέρωθεν διακοσίους ἱππεῖς ἐπιτάξας παρήγγελλε σιγῇ ἔχειν, τὸ παραγγελλόμενον ὀξέως δεχομένους. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐσήμαινεν ὀρθὰ ἀνατεῖναι τὰ δόρατα τοὺς ὁπλίτας, ἔπειτα ἀπὸ ξυνθήματος ἀποτεῖναι ἐς προβολὴν, καὶ νῦν μὲν ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλῖναι τῶν δοράτων τὴν σύγκλισιν, αὖθις δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν φάλαγγα ἐς τὸ πρόσω

per aperta, sequebatur. Vbi extra culta peruentum, Alexander protinus in dextrum cornu aduolans, Nicanorem iubet quadrato agmine phalangem inducere. Qua specie territi Getæ, ne primum quidem impetum hostium tulêre. Res prorsus ingentis audaciæ eis uisa, Alexandrum tam facilè una modo nocte Danubium, omnium Europæ fluminum amplissimum atque altissimum, nullo ponte iniecto transisse. Terrorem augebat phalangis†series, ac ferox equitum impetus. Ac primum quidem effuso cursu urbem repetunt, quatuor abinde milia passuum flumini proximam. Cæterum ubi conspicati sunt Alexandrum equitatu immisso eò concedere, peditatum secus flumẽ agentem, ne ab hostib. circũueniri ab insidijs possent, equites uerò à frõte relinquunt.

† ξύγκλασις

Ex Arriani lib. I.

Quod ubi Alexandro nunciatũ est, in periculo fore & eqtes, & iumenta, si nox illos obrueret, cõfestim scutatis ac sagittarijs & Agrianis equitibus circiter quadringentis auxilio aduolat: reliquo exercitu in castris relicto, ne oppidani à tergo insequentes cum Glaucia iungerentur. Glaucias ut sensit Alexandrũ aduentare, quos tenebat montes repentè destituit, atque ita Philotas cum suis incolumis ad Alexandrum se recepit. Existimare uidebantur Clitus & Glaucias, sese iniquo loco deprehendisse. nã & montes altos insederant, & iaculatorũ, funditorumque, ac militum non exiguũ numerum habebãt. Itaque si discederet ab obsidione Alexãder cum omnibus copijs, suspicabantur fore, uti oppidani abeuntiũ agmen à tergo adorirẽtur. Adhæc loca per quæ Alexandro eundum erat, angusta, & tenaci limo impedita erant: hinc flumine, inde monte, uiam adeò coartantibus, ut quatuor ad summũ scutatis militibus unà iter esset. Alexander instructa acie, phalangeque usque ad Cxx. in arctũ, ut ratio loci postulabat, coacta, in utroque cornu ducentos equites locat, silentiũque imperat, uti mandata (ubi opus sit) celeriter excipiant. adhæc hastas primum arrectas ferri, deinde cuspides in aduersum dirigi, & nunc dextrorsum, nunc sinistrorsum, prout ratio exigeret, tendere: interim persequẽs pha-

langem interdum in cornua agebat. Atque ita uariato ordine, phalange demum in cuneum redacta, hostes inuadit, tacita admiratione defixos: cum ea non minus speciosè ac decorè, quàm strenuè agi intuerentur. Postquam ad eos propius uentum, protinus desertis collibus, ne primum quidem Macedonum impetum sustinuerunt. Tum Alexander undiq; clamores tolli, iaculisq; scuta quati imperat. quo clamore hostes uehementius territi, effuso cursu in urbem se recipiunt. Cumq; Alexander animaduerteret à paucis quibusdam hostium adhuc collem unum teneri, quà illi transeundum esset: ijs, qui aderant præcipit, uti assumptis continuò scutis, ex ipso flumine inscensis equis collem petant: ac, si hostes resistant, pars relictis equis, peditibus immixti rem gerant. Quod cum illi strenuè fecissent, hostes confestim non expectata ui, collem deserunt. Eum collem cum amicorum cohorte Alexander capit: dein mittit, qui Agrianos ac sagittarios (qui erant ad duo milia) accersat. scutatos uerò traijcere flumen imperat: postquè hos Macedonum ordines: mandatis adiectis, ubi transissent, iunctis scutis (quò phalanx densior uideretur) protinus acies instruerent. Ipse uelut in specula quadam positus eo ex colle hostium motus prospectabat. Hostes partem copiarum transisse flumen conspicati, aduersus eos, qui cis amnem remanserant, contendunt. in quos conuersus Alexander, eorum uim facilè repressit. Tum phalanx, tanquam superato iam flumine, lætos clamores edit. Coniectis in fugam hostibus, qui à tergo erant: Alexander cum Agrianis, ac sagittarijs ad flumen pergit, ipséque omnium primus uado transmittit. mox conspicatus hostes postremo agmini rursum imminere, machinas in aduersa ripa disponi iubet: quiq; iam transierant sagittarios, continuò in amnem referre pedem, ac sagittis hostem incessere. quorum impetu suppresso, reliqui tutò traiecere. Triduo

† ἐκτάσεσθαι

πρόσω ὀξέως ἐκίνησε, καὶ ἐπὶ τὰ κέρατα ἄλλοτε ἄλλῃ παρήγαγε. καὶ οὕτω πολλὰς τάξεις ταξάμενός τε καὶ μετακοσμήσας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατὰ τὸ εὐώνυμον, οἷον ἔμβολον ποιήσας τῆς φάλαγγος, ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οἱ δὲ πάλαι μὲν ἐθαύμαζον τήν τε ὀξύτητα ὁρῶντες, καὶ τὸν κόσμον τῶν δρωμένων. τότε δὲ προσάγοντας ἤδη τοὺς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λείπουσι τοὺς πρώτους λόφους. ὁ δὲ καὶ ἐπαλαλάξαι ἐκέλευσε τοὺς Μακεδόνας, καὶ τοῖς δόρασι δουπῆσαι πρὸς τὰς ἀσπίδας. οἱ δὲ Ταυλάντιοι ἔτι μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς τὴν βοὴν, ὡς πρὸς τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρατόν. Ἀλέξανδρος δὲ λόφον τινὰς κατέχοντας ἰδὼν οὐ πολλοὺς τῶν πολεμίων, παρ᾽ ὃν αὐτῷ ἡ πάροδος ἐγίγνετο, παρήγγειλε τοῖς σωματοφύλαξι, καὶ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν ἑταίροις, ἀναλαβόντας τὰς ἀσπίδας ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους, καὶ ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν γήλοφον. ἐκεῖσε δὲ ἐλθόντας εἰ ὑπομένοιεν οἱ κατειληφότες τὸ χωρίον, τοὺς ἡμίσεας καταπηδῆσαι ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ἀναμιχθέντας τοῖς ἱππεῦσι πεζοὺς μάχεσθαι. οἱ δὲ πολέμιοι τὴν ὁρμὴν τὴν Ἀλεξάνδρου ἰδόντες, λείπουσι τὸν γήλοφον. καὶ παρεκκλίνουσιν ἐφ᾽ ἑκάτερα τῶν ὀρῶν. ἔνθα δὴ καταλαβὼν Ἀλέξανδρος τὸν γήλοφον σὺν τοῖς ἑταίροις, τούς τε Ἀγριᾶνας μεταπέμπεται, καὶ τοὺς τοξότας ὄντας ἐς δισχιλίους. τοὺς δὲ ὑπασπιστὰς διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐκέλευσε, καὶ ἐπὶ τούτων τὰς τάξεις τῶν Μακεδόνων. ὁπότε δὲ διαβάντες τύχοιεν, ἐπ᾽ ἀσπίδα † ἐκτάσεσθαι, ὡς πυκνὴν εὐθὺς διαβάντων φαίνεσθαι τὴν φάλαγγα. αὐτὸς δὲ ἐν προφυλακῇ ὢν, ἀπὸ τοῦ λόφου ἀφεώρα τῶν πολεμίων τὴν ὁρμήν. οἱ δὲ ὁρῶντες διαβαίνουσαν τὴν δύναμιν, κατὰ τὰ ὄρη ἀντεπήεσαν, ὡς τοῖς μετὰ Ἀλεξάνδρου ἐπιθησόμενοι, τελευταίοις ἀποχωροῦσιν. ὁ δὲ πελαζόντων ἤδη, αὐτός ἐκθεῖ σὺν τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν, καὶ ἡ φάλαγξ, ὡς διὰ τοῦ ποταμοῦ ἐπιοῦσα, ἐπηλάλαξε. οἱ δὲ πολέμιοι πάντων ἐπὶ σφᾶς ἐλαυνόντων, ἐγκλίναντες ἔφευγον. καὶ ἐν τούτῳ ἐπῆγεν Ἀλέξανδρος τούς τε Ἀγριᾶνας, καὶ τοὺς τοξότας δρόμῳ, ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν. καὶ πρῶτος μὲν αὐτὸς φθάσας διαβαίνει, τοῖς τελευταίοις δὲ, ὡς εἶδεν ἐπικειμένους τοὺς πολεμίους, ἐπιστήσας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τὰς μηχανὰς, ἐξακοντίζειν ὡς πορρωτάτω ἀπ᾽ αὐτῶν ἐκέλευσεν, ὅσα μηχανῶν βέλη ἐξακοντίζεται. καὶ τοὺς τοξότας δὲ ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ ἐκτοξεύειν ἐπεσβάντας καὶ τούτους. καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Γλαυκίαν εἴσω βέλους προελθεῖν οὐκ ἐτόλμων. οἱ Μακεδόνες δὲ ἐν τούτῳ ἀσφαλῶς ἐπέρασαν τὸν ποταμὸν, ὥστε οὐδεὶς ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀποχωρήσει αὐτῶν. τρίτῃ δὲ

ἀπ᾽ post

ἀπὸ ἐκείνης ἡμέρας καταμαθὼν Ἀλέξανδρος κακῶς αὐλιζομένους τοὺς ἀμφὶ Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν, καὶ οὔτε φυλακὰς ἐν τῇ τάξει αὐτοῖς φυλαττομένας, οὔτε χάρακα ἢ τάφρον προβεβλημένους, οἷα δὴ ξὺν φόβῳ ἀπηλλάχθαι οἰομένων Ἀλέξανδρον, ἐς μῆκος δὲ οὐκ ὠφέλιμον ἐκτεταμένην αὐτοῖς τὴν τάξιν: ὑπὸ νύκτα ἔτι λαθὼν διαβαίνει τὸν ποταμόν, τούς τε ὑπασπιστὰς ἅμα οἱ ἄγων, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τὴν Περδίκκου καὶ Κίννου τάξιν: καὶ προσετέτακτο μὲν ἀκολουθεῖν τὴν ἄλλην στρατιάν: ὡς δὲ καιρὸν εἶδεν εἰς ἐπίθεσιν, οὐ προσμείνας ὁμοῦ γενέσθαι πάντας, ἐφῆκε τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας. οἱ δὲ ἀπροσδόκητοί τε ἐπιπεσόντες, καὶ φάλαγγι ἐπὶ κέρας, ᾗπερ ἀσθενεστάτοις αὐτοῖς καρτερωτάτῃ τῇ ἐμβολῇ προσμίξειν ἔμελλον, τοὺς μὲν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς κατέκτεινον, τοὺς δὲ φεύγοντας εὐμαρῶς αἱροῦντες. ὥστε πολλοὶ μὲν αὐτοῦ κατελήφθησαν, καὶ ἀπέθανον: πολλοὶ δὲ ἐν τῇ ἀποχωρήσει ἀτάκτῳ καὶ φοβερᾷ γινομένῃ: οὐκ ὀλίγοι καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν. ἐγένετο δὲ ἡ δίωξις τοῖς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον, μέχρι πρὸς τὰ ὄρη τῶν Ταυλαντίων. ὅσοι δὲ καὶ ἀπέφυγον αὐτῶν, γυμνοὶ τῶν ὅπλων διεσώθησαν.

post Alexander cum audisset Clitum & Glauciam trans flumen iniquo loco castra metatos, neque uallum neq; fossam iecisse, custodias in castris negligi: utpote ab ijs, qui Alexandrum metu transisse opinabantur: productam uerò in longum, quod minimè conducturum ipsis erat, aciem: rursus silẽtio noctis cum scutatis Agrianis ac sagittarijs, item Perdiccæ ac † Cygni copijs flumen traijcit. ubi opportunitas sese offerre uisa est, non expectatis qui nondum amnem transierant, sagittarios atque Agrianos repentè in hostes immittit. qui magno impetu & clamore adorti, quà illos infirmiores esse animaduertunt, alios somno oppressos, alios in fuga interfecerunt: plerique etiam uiui capti. nec prius desitũ insequi fugientem hostem, quàm ab ijs in montes Taulantiorum abiectis armis peruentum.

† Cinnæ

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξὺν τεταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὁπλιτῶν τάξας: τοὺς δὲ ἱππέας ἐπὶ τὰ κέρατα ἄγων, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἕπεσθαι. τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἱππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. καὶ Ἀλέξανδρός τε οὐ πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες, ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν, τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι ὡς ἐς μάχην τεταγμένους. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν συνέταττεν ὡς μαχουμένους. Παρμενίων δὲ προσελθὼν, λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε. Ἐμοὶ δοκεῖ βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τοῖς πεζοῖς λειπομένους, πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον. ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περάσαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι, νῦν δὲ οὐκ ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐκ οἷόν τε ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. πολλὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ὁρᾷς βαθέα. αἱ δὲ ὄχθαι αὗται, ὁρᾷς ὅτι ὑπερύψηλοι καὶ κρημνώδεις εἰσίν

Ex eodem.

Interim Alexander ad Granicum amnem proficiscebatur, duplicíq; phalange instructa, equitatu in cornibus locato, sarcinas & impedimenta sequi iubet. Speculatorum Egelochus dux erat, cum sarissatis equitibus, ac præter hos leuiter armatis propè quingentis. Iamq; non multum à Granico aberat, cum subitò quidam ex speculatoribus aduolantes nunciant, Persas acie instructa trans flumen castra habere. Qua re cognita confestim & ipse acies tanquã pugnaturus instruit. Tum Parmenio ad regem conuersus: Optimum, inquit, factu iudico, ad amnis ripam è regione hostium, quàm proxime castra locari. Neq; enim hostes in tanta castrorum propinquitate permansuros arbitror, præsertim cũ peditatu superiores sim⁹: ob eãq; causam sperare uidemur posse, uti cras prima luce exercitus nullo obuio hoste traduci possit. Citius amnẽ trãsierimus, quàm ab ijs acies instrui, aut ordines explicari possint. Nunc aũt sine ingenti periculo tuorũ, quónã modo id fieri possit, haud satis uideo. Neq; eñ ex aduerso flumẽ traijcere facile est, propter crebros ac ꝑfundos uortices interiectos, ut uides, contraria pręsertim ripa, alta at-

que pręcipiti. Quòd si incompositi angustiore acie in aduersam ripā exierim⁹, qđ genus aciei infirmissimū est, equitat⁹ hostilis impetū uereor ne phalanx nō ferat. Atq; hoc primo certamine si quid nobis aduersi cōtingat, erit is quidē casus quoad præsentē rerū statum grauis, sed quoad existimationē de toto bello longè grauior. Ad hæc Alexander: Ista quidē, ô Parmenio, uera esse haud inficias eo: cæterū pudet si tam facilè traiecto Hellesponto, hic riuus (ita eñ Granicū spernens appellabat) tenere nos debeat, quò minus rectà in alterā ripā euadamus. Hoc & à Macedonū gloria, & à mea in adeundis periculis cōsuetudine longè alienū scio. Ad hæc Persas sibi cōfisuros uideo, quasi fortitudine & re bellica Macedonibus pares sint, si nihil hoc rerū initio fecerimus, eo terrore dignū, quē intulimus. Hæc ubi dicta, copias in duas partes diuidit, ac Parmenionē sinistri cornu ducē constituit: In dextro uerò cornu, cui ipse pérat Philotā Parmenionis cū cohorte regia, cūq; sagittarijs & Agrianis iaculatoribus: Amyntā quoq; Atrabæi cū sarissatis equitibus ac Pæonibus, & cohorte Socratis: Item Argyraspidas, quos Nicanor ducebat. Tum Perdiccæ Orontis, ac Cœni Polemocratis, itē Crateri Alexādri, & Amyntæ Andromeni, & quibus imperabat Philippus Amyntæ, phalanges locat. In sinistro cornu primū Calā Harpali cū Thessalis equitibus, tum Philippū †Mænali cum sociorum equitatu, deinde Agathonem cum Thracibus: post hos Crateri Meleagri ac Philippi phalāges statuit. Hoc cornu Parmenioni regendum dat. Erant in castris hostium; Persarum equitum circiter triginta millia, externorum peditum haud multò minus uiginti millibus. Conante uerò Alexandro amnē traijcere, hostes equitatu in aduersa ripa disposito, aciem in longum deducunt, pedites (nam proxima ripis eminentiora erant) ponè statuunt. Postquam ergo Alexandrum sinistro suorum cornu oppositum uident (erat enim insignis regio habitu, & eorum ferocitas, qui circa erant notabiliorē faciebat) eam partem maiore equitatu protinus firmant: aciebus, ut diximus, instructis. utriq; in aduersa fluminis

†Menelai

εἰσὶν αἱ αὐτῶν. ἀτάκτως τε οὖν καὶ κατὰ κέρας, ᾗπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φάλαγγα συντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἱππεῖς. καὶ τὸ πρῶτον σφάλμα ἔς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν, καὶ ἐς τὰ ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν. Ἀλέξανδρος δὲ, Ταῦτα μὲν ἔφη, ὦ Παρμενίων, γιγνώσκω, αἰσχύνομαι δὲ εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐπετῶς, τοῦτο δὲ σμικρὸν ῥεῦμα (οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρανικὸν ἐκφαυλίσας) εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχομεν, καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης, οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι: ἀναθαῤῥήσειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας, ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον. Ταῦτα εἰπὼν, Παρμενίωνα μὲν, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγεν. Προετάχθησαν δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ, Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀῤῥαβαίου, τούς τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων, Φιλώτα ἐπετάχθη, καὶ τοὺς Παίονας, καὶ τὴν ἴλην τὴν Σωκράτους. ἐχόμενοι δὲ τούτων, ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος. ἐπὶ δὲ τούτοις, ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀῤῥόντου φάλαγξ. ἐπὶ δὲ, ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους. ἐπὶ δὲ, ἡ Κρατεροῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. ἐπὶ δὲ, ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους. ἐπὶ δὲ, ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. Τοῦ δὲ εὐωνύμου, πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο Κάλας ὁ Ἁρπάλου. ἐπὶ δὲ τούτοις, οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾷκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων. ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ, ἥ τε Κρατεροῦ φάλαγξ, καὶ ἡ Μελεάγρου, καὶ ἡ Φιλίππου, ἐς τὸ ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως. Περσῶν δὲ ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἐς τρισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων. ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ, κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακρὰν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων. καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία, ᾗ δὲ Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων, δῆλος γὰρ ἦν, τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ σὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ, κατὰ τὸ εὐώνυμον μὲν σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων. χρόνον μὲν δὴ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ ποταμοῦ

μοῦ ἐφεστῶτος, ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν, ἡσυχίαν ἦγον. καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας ὁπότε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἕπεσθαί τε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας, καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας, προεμβαλεῖν εἰς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἣ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ: αὐτὸς δὲ ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας, ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν ἀεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ᾗ παρεῖλκε τὸ ῥεῦμα: ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ, οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας † προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμίξῃ αὐτοῖς. οἱ δὲ Πέρσαι ᾗ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον: οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες: οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς ἔστε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. καὶ ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμὸς, τῶν μὲν, ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ', εἴργειν τὴν ἔκβασιν. καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεσις. οἱ Μακεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι Μακεδόνες, ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ. καὶ αὐτοὶ ἐξ ἀβεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι. οἱ δὲ Πέρσαι, ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης, ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἵ τε Μέμνονος παῖδες, καὶ αὐτὸς Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ξυμμίξαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι: ὅσοι γε μὴν πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν. καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στῖφος τῆς ἵππου, καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν τεταγμένοι ἦσαν. καὶ περὶ αὐτὸν ξυνειστήκει μάχη καρτερά. καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλόν τι ἐῴκει. ξυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις, καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι εἰσάπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης, καὶ

minis ripa summo silentio aliquandiu quieuere. utrosque consideratio subeundi discriminis defixos tenebat. Expectabant Persæ, uti Macedones flumen ingressos in exitu inuaderent. Alexander ubi uidet hostem sese in aduersa ripa continere, celeriter inscenso equo, iussis qui circà erant sequi, antecursores equites in amnem præmittit, & cum his Amyntam Arrabæi cum Pæonibus, & una peditum turma. Ante hos Ptolemæũ Philippi, cui Socratis cohortem commiserat, cui fortè totius equitatus eo die ducatus contigerat. Ipse dextrũ cornu agens, signis repentè canere iussis, cũ ingenti militũ clamore uadum ingreditur, obliquam extendens aciem in eam ripæ partem, quà uiolentior fluminis cursus uidebatur: eo consilio, ne ubi hostes flumen intrassent, angusta acie exeuntes Macedones ab ijs circumuenirentur: simul ut phalange inducta, eorum impetum frangeret. Persæ ubi Amyntam & Socratem cum cohortibus ripæ appropinquare conspicati sunt, continuò in eos alij ex ripa, quà erat altior, alij ex amni tela mittere. Ibi ingens equitum certamen fuit: his in ripam euadere, illis obstare studiũ erat. Persæ plurimum præacutis sudibus, Macedones hastis pugnabant. uerùm multitudine quidem longè inferiores hi, primo statim congressu malè afficiebantur. simul quòd ex inferiore atque instabili loco, utpote ex flumine aduersus hostes in eminente ripa stantes dimicabant. Adhæc Persæ totius equitatus robur ad exitum opposuerant. Ibi Memnonis filij, ac Memnon ipse pugnabant. Macedonum primi in ripam nitentes, à Persis interfecti: cæteris ad Alexandrum receptus fuit saluti. Qui quà maximè equites ac Persarum duces confertos uidit, subitò impressionem fecit. Circa regem acre prælium, ingenti utrorumque conatu fuit. Interim alij post alios Macedonum ordines amnẽ transibant. Et quamuis equestre prælium esset, similius tamen pedestri uidebatur. nam & equis equi, & uiri uiris conserti confertiq; rem gerebant. Macedones à ripa Persas submouere,

† προσπίπτοιεν

mouere, Persæ Macedonas exitu arcere conabantur. Iamq; repulsis hostibus Macedones ripam tenebant. nam & robore & rei militaris peritia Persas anteibant. Alexander autem fortiter pugnando cum hastam infregisset, ab Arete (qui proximus erat) hastam petit, cumq; & ille suam fregisset, sic quoq; cũ hastæ trunco dimicare pergit. Mox accepta à Dibarato Corinthio uno ex amicorum cohorte, lancea, mox in Mithridatem Darij generum, longè ante alios equites in cunei propè formam sequentes equo inuectũ, primus etiam ipse inuehitur, percussum humi sternit. In eo pugnæ ardore Rœsaces in Alexandri caput securi districta, galeæ aliquantum citra uulnus diffregit: in quem conuersus Alexander, thorace discusso pectus transfodit. Iam Spithridates Alexandrum à tergo petens, securim altè sustulerat: cuius ictu præuento Clitus Dropidæ, humerum eius securi discidit. Interea quibus res procedebat, è flumine in ripam prodibant, seq; transgressis conglobabant. Persæ cum undiq; tam ipsi, quàm equi iaculis configerentur, nec incumbentem à tergo hostilem equitatum sustinere iam possent, multáque à peditibus leuis armaturæ, qui equitibus immisti pugnabant, uulnera acciperent: primum eò, quò Alexander curabat referre pedem cœpêre. At ubi media equitum acies uehementius impressa, & ipsa cessit, dissipatis cornibus, omnes in fugã uersi Persarum equites, circiter mille in fuga cæsi, quos fugientes Alexander haud longo spacio insecutus est: ac mox in mercenarios, qui magis stupore quodam attoniti, quia pugnæ euentus præter opinionem ceciderat, quàm certo pugnandi consilio in acie steterant: phalange & equitatu inductis, eos ad internetionem cecidit.

ἐν τῷ πεδίῳ βιάσασθαι τοὺς Πέρσας οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἶρξαί τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὖθις ἀπώσασθαι. καὶ ἐκ τούτου ἐπλεονέκτουν ἤδη οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ, τῇ τε ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ, καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανείοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο. ἔνθα δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ, ὁ δ' Ἀρέτην ᾔτει δόρυ ἕτερον ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν. τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ συντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν. ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ, ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευε. Διβάρατος δὲ ἀνὴρ Κορίνθιος τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἑταίρων δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὑτοῦ δόρυ. καὶ ὃς ἀναλαβὼν, καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην τὸν Δαρείου γαμβρὸν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προϊππεύοντα, †ἅμα οἱ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. ἐν δὲ τούτῳ, Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι, καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δὲ ἔσχε τὸ κράνος. καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Μιθριδάτης δὲ ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὄπισθεν τὴν κοπίδα: ὑποφθάσας δὲ αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Κρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου, καὶ ἀποκόπτει τὸν ὦμον τοῦ Μιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι. καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες ἀεὶ τῶν ἱππέων ὅσοις προὐχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν, προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον. καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοί τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοί τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς, καὶ πρὸς τῶν ἱππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμεμιγμένων τοῖς ἱππεῦσι βλαπτόμενοι, ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον, ᾗ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ἱππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον εἰς χιλίους. οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους, ὧν τὸ στῖφος, ᾗ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλόν τι τοῦ παραλόγου, ἢ λογισμῷ βεβαίῳ ἔμενε. καὶ τούτοις τήν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν, καὶ τοὺς ἱππέας πάντῃ προσπεσεῖν κελεύσας ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς: ὥστε διέφυγε μὲν οὐδείς.

†ἅμα δ' οἱ

FRAN-

FRANCISCVS ROBORTELLVS LECTORI.

Quoniam in Græco Aeliani libro aliquot Loca ex Arriano desumpta apposuimus, ex quibus veterum Græcorum militandi ratio cognosceretur non dissentire ab Aeliani præceptis, itidem in hoc Latino faciendum censuimus: apponendum igitur curauimus ex Liuio descriptionem præclaram eius prælij, quod commissum est inter Romanos & Antiochum regem, qui more Græcorum copias instruxit. poterit igitur quiuis appellationes Græcas nominibus Latinis expressas videre.

EX LIVIO DESCRIPTIO PRAELII INTER ROMANOS ET ANTIOCHVM REGEM.

BIDVVM deinde silentium fuit, neutris transgredientibus amnẽ. tertio post die Romani simul omnes transgressi sunt, & duo millia fermè, & quingentos passus ab hoste posuerunt castra. Metantibus, & muniendo occupatis tria millia delecta equitum, peditumq; regiorum, magno terrore ac tumultu aduenêre, aliquanto pauciores in statione erant, duo tamen millia per se nullo à munimento castrorum milite auocato, & primo æquum prælium sustinuere, & crescente certamine pepulerunt hostes, centum ex his occisis, centum fermè captis. Per quatriduum insequens instructæ utrinque acies pro uallo stetêre, quinto die Romani processere in medium campi, Antiochus nihil promouit signa, ita ut extremi minus mille pedes à uallo abessent. COS. postea quàm detrectari certamen uidit, postero die in concilium aduocauit, quid sibi faciendum esset, si Antiochus pugnandi copiam non faceret, instare hyemem, aut sub pellibus habendos milites fore, aut si concedere in hyberna uellent, differendum esse in æstatem bellum. Nullum unquam hostem Romani ęquè contempserunt, conclamatum undiq; est, duceret extemplo, & uteretur ardore militum, qui tanquam non pugnandum cum tot millibus hostium, sed par numerus pecorum trucidandus esset, per fossas, per uallum castra inuadere parati erant, si in prælium hostis non exiret. Cn. Domitius ad explorandum iter, & qua parte adiri uallum hostium posset, missus, posteaquã omnia certa retulit, postero die propius castra admoueri placuit, tertio signa in medium campi prolata, & instrui acies cœpta est. Nec Antiochus ultra tergiuersandum ratus, ne & suorum animos minueret detrectando certamen, & hostium spem augeret, & ipse copias eduxit, tantùm progressus à castris, ut dimicaturum appareret. Romana acies unius propè formæ fuit, & hominum & armorum genere, duæ legiones Romanæ, duæ sociũm & Latini nominis erant, quina millia & quadragenos singulæ habebant, Romani mediam aciem, cornua Latini tenuerunt. hastatorum prima signa, deinde principum erant, triarij postremos claudebant. Extra hanc ueluti iustam aciem à parte dextera COS. Achæorum cetratis immistos auxiliares Eumenis tria millia fermè peditum æquata fronte instruxit, ultra eos equitum minus tria millia opposuit, ex quibus Eumenis octingenti, reliquus omnis equitatus Romanus erat. extre

Romana acies.

mos Trallos, & Cretenses (quingentorum utriq; numerum explebant) statuit. læuum cornu non uerebatur obiectis talibus auxilijs: quia flumē ab ea parte, ripæq; diruptæ claudebant, quatuor tamen inde turmæ equitum oppositæ. Hæc summa copiarum erat Romanis, & duo millia mistorum Macedonum, Thracumq;, qui uoluntate secuti erant, præsidio castris relicti sunt, sexdecim elephantos post triarios in subsidio locauerunt. nam præterquàm quòd multitudinem regiorum elephantorum (erant autem quatuor & L.) sustinere non uidebantur posse, ne pari quidem numero Indicis Africi resistunt: siue quia magnitudine (longè enim illi præstant) siue robore animorum uincuntur. Regia acies uaria magis multis gentibus, dissimilitudine armorum, auxiliorumq; erat, x. & sex millia peditum more Macedonum armati fuère, qui Phalangitæ appellabantur. hæc media acies fuit in fronte in decem partes diuisa, partes eas interpositis binis elephantis distinguebat. à fronte introrsus in duos & xxx. ordines armatorum acies patebat. hoc & roboris in regijs copijs erat, & perinde cum alia specie, tùm eminentibus tantum inter armatos elephantis magnum terrorem præbebat. Ingentes ipsi erant, addebant speciem frontalia, & cristæ, & tergo impositæ turres, turribusq; superstantes præter rectorem quaterni armati. Ad latus dexterum Phalangitarum mille & quingentos pedites Gallogræcorum opposuit. ijs tria millia peditum loricatorum (cataphractos ipsi appellant) adiunxit. adddita ijs ala mille fermè equitum, hanc Gemeam uocabant: medij erant lecti uiri, & eiusdem regionis misti multarum gentium equites. continens ijs grex xvj. elephantorum est oppositus in subsidijs. ab eadem parte paulum prorupto cornu regia cohors erat, Argyraspides à genere armorum appellabantur: Dacæ deinde equites sagittariorum mille & ducentûm, leuis armatura trium millium, pari fermè numero, pars Cretenses, pars Tralles, duo millia & quingenti missi sagittarij adiuncti erant, extremum cornu claudebant, quatuor millia misti Cyrtæi funditores, & Elymæi sagittarij. Ab læuo cornu Phalangitis adiuncti erant Gallogræci pedites mille & quingenti, similiter his armati. duo millia Cappadocum ab Ariarathe missi erant. regij inde auxiliares misti omnium generum duo millia & septingenti, & tria millia cataphractorum equitum, & mille alij equites. Regia ala leuioribus tegumentis suis, equorúmque, alio haud dissimili habitu, Syri plerique erant Phrygibus & Lydis immisti. Ante hunc equitatum falcatæ quadrigæ, & cameli, quos appellant dromadas: ijs insidebant Arabes sagittarij gladios habentes tenues, longos quaterna cubita, ut ex tanta altitudine contingere hostem possent. Inde alia multitudo par ei, quæ in dextero cornu erat, primi Tarentini, deinde Gallogræcorum equitum duo millia & quingenti, inde Neocretes mille, & eodem armatu Cares, & Cilices mille & quingenti, & totidem Tralles, & tria millia cetratorum, Pisidæ erant, & Pamphylij, & Lycij, tùm Cyrtæorum, & Elymæorum paria in dextero cornu locata auxilia, & xvj. elephanti modico interuallo distantes. Rex ipse in dextero cornu erat, Seleucum filium, & Antipatrum fratris filium in læuo præposuit, media acies tribus permissa Mynioni, & Zeuxidi, & Philippo magistro elephantorum. Nebula matutina crescente die leuata in nubes caliginem dedit, humor inde ab austro uelut perfudit omnia. quæ nihil ad malum Romanis eadem perincommoda regijs erant. nam & obscuritas lucis in acie modica Romanis non adimebat in omneis parteis conspectum, & humor toto ferè graui armatu nihil gladios, aut pila hebetabat. regij tam lata acie ne ex medio quidē cornu suos circumspicere poterant, nedum extremi inter se conspicerentur, & humor arcus, fundasq;, & iaculorum amenta mollierat. Falcatæ quoq; quadrigæ, quibus se perturbaturum hostium aciem Antiochus crediderat, in suos terrorem uerterunt. Armatæ autem in hunc maximè modum erant: cuspides circa

Regia acies.

Quadrigæ falcatę, quales & quomodo elusæ.

circa temonem ab iugo decem cubitos extantes uelut cornua habebant, quibus quicquid obuium daretur, transfigerent, & in extremis iugis binæ circa eminebant falces, altera æquata iugo, altera inferior in terram deuexa, illa, ut quicquid ab latere obijceretur, abſcinderet, hæc, ut prolapſos, ſubeuntésque contingeret: item ab axibus rotarum utrinque binæ eodem modo diuerſæ deligabantur falces. Sic armatas quadrigas, quia ſi aut in extremo, aut in medio locatæ forent, per ſuos agendæ erant, in prima acie, ut dictum eſt, locauerat rex. quod ubi Eumenes uidit, haud ignarus pugnæ, & quàm anceps eſſet auxilij genus, ſi quis pauorem magis equis inijceret, quàm iuſta adoriretur pugna, Cretenſes ſagittarios, funditoresq́; & iaculatores equitum non confertos, ſed quàm maximè poſſent, diſperſos excurrere iubet, exq́; omnibus ſimul partibus tela ingerere. Hæc uelut procella partim uulneribus miſsilium undique coniectorum, partim clamoribus diſſonis ita conſternauit equos, ut repentè uelut effrenati paſsim incerto curſu ferrentur, quorum impetum & leuis armatura, & expediti funditores, & uelox Cretenſis momento declinabant, & equos inſequendo tumultum, ac pauorem equis, camelisq́; & ipſis ſimul conſternatis augebant clamore & ab alia circunſtantium turba multiplici adiecto. Ita medio inter duas acies campo exiguntur quadrigæ, amotóque inani ludibrio, tùm demum ad iuſtum prælium, ſigno utrinque dato, concurſum eſt. Cęterùm uana illa res ueræ mox cladis cauſſa fuit. auxilia enim, ſubſidiáque, quæ proximè locata erant, pauore & conſternatione quadrigarum territa, & ipſa in fugam uerſa nudarunt omnia uſque ad cataphractos equites, ad quos quum diſsipatis ſubſidijs perueniſſet equitatus Romanus, ne primum quidem impetum pars eorum ſuſtinuerunt, alij fuſi ſunt, alij propter grauitatem tegumentorum, armorumq́; oppreſsi ſunt. Totum deinde læuum cornu inclinauit, & turbatis auxiliaribus, qui inter equites, quos appellant Phalangitas, erant, uſque ad mediam aciem terror peruenit. Ibi ſimul perturbati ordines, & impetus intercurſu ſuorum uſus prælongarum haſtarum, Sariſſas Macedones uocant, intulere ſigna Romanæ legiones, & pila in perturbatos coniecere. ne interpoſiti quidem elephanti militem Romanum deterrebant, aſſuetum iam ab Africis bellis, & uitare impetum beluæ ex tranſuerſo, aut pilis inceſſere, aut ſi propius ſubire poſſet, gladio neruos incidere. Iam media acies ferè omnis à fronte proſtrata erat, ſubſidia circumita à tergo cædebantur, quum in parte alia fugam ſuorum, & propè iam ad ipſa caſtra clamorem pauentium accepere. nanque Antiochus à dextero cornu, quum ibi fiducia fluminis nulla ſubſidia cerneret, præter quatuor turmas equitum, & eas, dum applicant ſe ſuis, ripam nudantes, impetum in eam partem cum auxilijs, & cataphracto equitatu fecit, nec à fronte tantùm inſtabat, ſed circumito à flumine cornu, iam ab latere urgebat, donec fugati equites primùm, deinde proximi peditum effuſo curſu ad caſtra compulſi ſunt. Præerat caſtris M. Aemylius tribunus militum, M. Lepidi filius, qui poſt annos paucos pontifex maximus factus eſt, is, qua fugam cernebat ſuorum, cum præſidio omni occurrit, & ſtare primo, deinde redire in pugnam iubebat, pauorem, & turpem fugam increpans, minæ exinde erant, in perniciem ſuam cæcos ruere, ni dicto parerent. poſtremò dat ſignum ſuis, ut primos fugientium cædant, turbam inſequentium ferro & uulneribus in hoſtes redigant. Hic maior timor minorem uicit, ancipiti coacti metu primo conſtiterunt, deinde & ipſi rediere in pugnam, & Aemylius cum ſuo præſidio (erant autem duo millia uirorum fortium) effuſè ſequente Rege, acriter obſtitit. & Attalus Eumenis frater à dextero cornu, à quo læuum hoſtium primo impetu fugatum fuerat, ab ſiniſtro fugam ſuorum, & tumultum circa caſtra uidit, in tempore cum ducentis equitibus aduenit. Antiochus, poſtea quàm

& eos, quorum terga modo uiderat, repetentes pugnam, & aliam, & à castris, & ex acie affluentem turbam conspexit, in fugam uertit equum. Itaq; utroq; cornu uictores Romani per aceruos corporum, quos in media maxime acie cumulauerant, ubi & robur fortissimorum uirorum, & arma grauitate fugam impedierant, pergunt ad castra diripienda. Equites primi omnium Eumenis, deinde alius equitatus, toto passim campo sequuntur hostem, & postremos, ut quósque adepti sunt, cædunt. cæterùm fugientibus maior pestis in permistis quadrigis, elephantisq;, & camelis erat, & sua ipsorum turba, quum solutis ordinibus uelut cæci super alios alij ruentes in cursu beluarum obtererentur. In castris quoque ingens, & maior propè, quàm in acie cædes est edita. nam & primorum fuga in castra maximè inclinauit, & huius fiducia multitudinis, quæ in præsidio erat, pertinaciùs pro uallo pugnarunt. Retenti in portis, ualloq;, quæ se impetu ipso capturos crediderant, Romani, posteaq̃ tandẽ perruperunt, ab ira grauiorem ediderunt cædem. Ad quinquaginta millia peditum cæsa eo die dicuntur, equitum tria millia: mille, & quadringenti capti, & quindecim cum rectoribus elephanti. Romanorum aliquot uulnerati sunt, ceciderunt non plus ccc. pedites, quatuor & uiginti equites, & de Eumenis exercitu quinque & uiginti.

AELIANI

AELIANI DE INSTRVENDIS ACIEBVS OPVS AD DIVVM HADRIANVM: A THEODORO THESsalonicensi Latinum factum, & Antonio Panormitæ Alphonsi Regis præceptori dicatum.

PRAEFATIO.

SCIENTIAM Græcis acierum instruendarum solitam, diue Hadriane, quam ab Homeri usque temporibus sumpsisse initium certum est, literis complures mandauerūt auctores superiores, qui parum eam, quam nos habere in rebus mathematicis credimur, disciplinam tenuêre. Quā ob rem (pace omnium dixerim) ita persuasus de hac eadem tractare scientia uolui, ut posteros nostra potius, quàm illorum antiquorum præcepta lecturos confiderem, tamen quòd Romanam huiuscemodi rei facultatem, ac peritiam, ut uerum fatear, ignorarem, diu dubitaui, an rem repetere, in usumq; reuocare deberem iam lapsam, desitam, & forsan minimè propterea utilem, ob eam doctrinam, quam tui Romani inuenêre. Sed cum ad diuum Neruam patrem tuum salutandi, uisendiq; gratia Formias uenissem: diesq; nonnullos apud Frontinum uirum consularem insignem, & rei militaris peritum diuerterem: intellexi sanè non minus studij ab eo ipso Græcæ impendi, quàm Romanæ scientiæ militari, atque ita non negligendum præterea, quod de acierum instructione more Græcorum docerem, iam censui: ratus scilicet nunquam apud Frontinum posse id studium seruari: nisi haud deterius eo genere ordinandi, quod Romani exercent, haberetur. Formam igitur operis, quam notaueram quidem aliquando literis, sed nunquam edere ausus sum propter tuam summam peritiam, & uirtutem, qua facilè omnes, qui copijs unquam imperauerint, antecellis, modò perficiendam, expoliendamq; repetij ea cum diligentia, ut præ omnibus ueterum auctorum Græcorum operibus posset meo iudicio comprobari. Nam dilucidæ quidem ordinatæq; expositionis ratione futurum ita affirmauerim, ut qui opus hoc legant, & pleniùs posśint edoceri, & faciliùs quàm ex ijs, quæ antiquiores reliquerunt. sed quanquam hoc ita est, tamē non sine pudore, summáque retractione mittere opus militare ad te poteram, tam multorum, magnorumq; bellorum magistrum atque imperatorem. Haud enim fieri potest, quin hæc tenuiora uideantur, si cum tuis conferri uolueris. At si ut peregrinam scientiam, & rationum elegantiusculam quandam legeris commentationem, credo nonnihil capies delectationis, præsertim si in his uel Alexandri Macedonis ingenium, ac studium militare contempleris. Summas autem, & ueluti capita eorum, quæ explicantur, præposui omnium, ut quando per tuas occupationes minùs plura legere liceat, paucis quæ liber continet intelligere posses, & quæ placuerit legere facile sine ulla iactura temporis inuenires.

Capitum numerum in hac etiam translatione notauimus, ut conferri omnia faciliùs possent. Figuras uerò literis delineatas obmisimus, quòd ꝑpter pulcherrimas Robortelli figuras, nemo illas desideraturus uideretur.

CAPVT I.

PRimus omnium, quos nouerimus, poëta Homerus acierum instruendarum scientiam tenuisse, ac homines ea præditos facultate probasse, laudauisseq́ uidetur. Quale illud de Mnestheo carmen legimus. Nulla quidem huic similem mortalem protulit ætas, Ordine qui Martis turmas, equitemq́ locaret. Et quidē de Homerica disciplina armorum legimus opera Stratoclis: Hermiæ, & Frontini nostræ ætatis uiri consularis: sed latiùs Aeneas genus id instruendi exposuit, qui de tota quoq́ re militari satis operum edidit, quæ Cineam Thessalum redegisse in breuitatem constat. Pyrrhus etiam Epirota quemadmodum copiæ instrui deberent scripsit: & Alexander eius filius: Clearchus: itemq́ Pausanias: Euangelus, & Polybius Megalopolitanus, uir in uario literarum studio delectatus, & Scipionis familiaris. Ad hæc Eupolemus, atq́ Iphicrates: Posidonius Stoicus etiam artem instruendarum acierum scripsēre: pluresq́ alij aut prima quędam imbuendi erudimenta edidēre, ut † Bryon: aut pleniores tractatus, quos Topicos à denotatione locorum inscripserunt. Verùm enumerare omnes, qui aliquid de re militari scriptum reliquerunt, longum, & superuacuum est: omnium tamen opera legi, & quid de ijs iudicem, dicam: omnes ferè ita mihi unanimiter scripsisse (uidentur) quasi docere homines uellent non ignaros, sed satis earum rerum peritos, quas explicare statuerent. Quod igitur nobis incommodum cum primùm rei huiuscemodi disciplinam affectaremus, occurrebat, ut neque præceptores nostræ ętatis idoneos haberemus, neq́ satis facere posse ueterum illa præcepta putaremus, †id pro uiribus enitemur, ne alijs eueniat cōmittamus: quam ob rem quotiens minus sententiam nostrā uerbis satis exprimere possimus, adiumento utemur figurarum descriptionis: ut ipse conspectus intelligentiæ subueniat. Nusquam tamen antiquorum auctorum uocabulis uti omittam, ut qui primus his nostris erudimentis imbuatur, nihil postea peregrinum sibi sonare arbitretur, cum illorū opera audit. Credo autem neminem fore, qui nostra hac uia & ratione institutus, non facile ueterum quoq́ omnia possit opera intelligere. Vtilē omnium maxime disciplinam hanc esse intelligi ex ijs licet, quæ Plato philosophus in eo opere, quod edidit de legibus, disserit. Cretensiū enim legumlatorē ita leges condidisse affirmat, tanquam homines semper parati essent ad bellum, atq́ in procinctu dimicandi consisterent: omnibus nanq́ inter se urbibus bellum geri, quod non aliquo præcone, aut fœciali, sed ab ipsa rerum natura indiceretur. Quod cum ita sit, quæ nam alia esse potest disciplina uel potior, uel humanæ uitæ commodior, quàm hæc rei militaris?

†Bion

†pro uirib. enitemur, ne ut idem alijs eueniat cōmitt.

CAPVT II.

INitium uerò sumendum ab ijs censeo, quæ absolutè ad bellum atq́ perfectè apparantur, quarum duplices esse copias nouimus. Aut terrestres enim, aut nauales. Terrestres, quæ terra prælientur. Nauales, quæ mari aut fluuijs classe decertent. Sed de instructione naualis ordinis aliâs. Nunc quæ ad terrestrē pertinent expeditionem exponemus: Hominum igitur, quos ad bellum colligimus, numerus ita constat, ut partim bellatores sint, partim imbelles, tantùm ad usus necessarios bellatorum, & ministeria accommodati. Bellatores ij sunt, qui ad decertandum instruuntur, armisq́ aduersarium inuadunt. Imbelles reliqui omnes habentur, ut medici, ut tabernarij, ut serui, & cæteri, qui exercitum ministerij causa sequuntur. Bellatorum alij pedites, alij uectores. Pedites, qui pedibus in terra nituntur. Vectores, qui aliquo ferantur uehiculo, quorum duplex est genus. Nam alij equis, alij elephantis uehuntur. quin etiam qui equo utuntur seorsum in duas partes distinguuntur, quippe qui aut in curribus constant, aut equis ipsis insideant. Hæ sunt uniuersi generis differentiæ. Membrum pedestre atque equestre multiplex est, quod uerò in elephantis, & curribus uersari

proposui, nulla euariat differentia. Pedestris itaq; ordo in partes digeritur tres: Armatos, Velites, Peltatos. Armati grauissimis inter pedites armis uti consueuerunt more Macedonum, & ob eam rem grauis armaturæ dicuntur, ac nomen illud Armati speciale accipiunt. nam scutum amplius & rotundum gerunt, & hastam longiorem. Velites leuissimè omnium armantur, quo circa uel expeditos nuncupari eosdem licuit, non loricam induunt, non ocrea muniuntur, non clypeum, aut scutum graue gerere soliti sunt, sed telis tantum utuntur, aut sagittis, iaculis, lapide aut ex funda, aut ex manu, quo in genere Argili telum ponendum est. Peltatis similis Macedonicæ illi armatura in usu est, sed leuior. Nam & pelta scutum paruum, leueq; est, & conti eorum longè sarissis sunt breuiores. deniq; genus id armaturæ locum inter uelites, & armatos tenere apertum est. uidelicet grauius quàm uelites, leuius quàm armati: quā ob rem sunt complures, qui eos cum uelitibus iungant, & utrosq; uocari uelint leuem armaturam. Equestres copiæ, quæ à quadrigis seiungi, & per turmas locari debent, modo armandi inter se distant. Pars enim armis tota obsepta est, & hinc cataphracti nomen sortita est. Pars non tota armis integitur. Cataphractos igitur intelligi eos uolo, qui non solùm sua corpora, sed etiā equos lorica undiq; muniunt. Partis autem non cataphractæ alij hastati habentur, alij ferentarij. Hastati, qui manus conserunt, & cominus hasta decertant: quorum alij scutum gerunt, & inde scutati dicuntur: alij sine scuto hasta pugnant, qui nomine speciali hastati uocantur, & contati. Ferentarij equites ij dicuntur, qui eminus solent dimicare: quorum alij iaculis, alij arcu utuntur. Iaculantur, quos Tarentinos uocamus: Arcu utuntur, qui equites sagittarij, & à nonnullis Scythæ etiam uocantur. Tarentinorum duo sunt genera. nam alij longius iaculantur, & ob eam rem equites iaculatores dicuntur: & Tarentini speciali uocabulo. Alij cum semel, aut bis iaculum miserunt, quo leuiori utuntur, manus de cætero cum aduersario conserunt, & cominus pugnare incipiunt: non secus quàm quos hastatos appellari retulimus. Leues hos nominari solitum est. Ergo Tarentinorū alij Tarentini nomine suo uocantur, qui de longe iaculari consueuerūt. Alij leues, qui pugnā cominus subeūt. Exposui genera copiarū numero .ix. Armatos, Peltatos, Velites: Equites hastatos, Equites iaculatores, Equites sagittarios, Equites cataphractos: Currus, Elephantos.

CAPVT III.

SEd cū phalanx quæq; collegia, præfecturas, ordines numerumq; idoneū contineat, atq; etiam uerba sortiat, quæ tùm ad præcepta quotidiani exercitij, tùm ad prælium ipsum accōmodentur, de his singulis doceamus necesse est. Primum igitur in hac disciplina, & præcipuum est, ut ex multitudine hominū, quā fusam, inordinatamq; acceperimus, idoneos eligamus, & locis conuenientibus instruamus: hoc est decuriemus, & condecuriemus, atq; ut numerū statuamus copiarum, qui modicè, commodéque ad belli rationem, & usum suppeditet. quippe cum & in itinere, & in castris, & in prælijs ipsis instructum haberi exercitum sit perquàm utile. Iam sæpius magnas copias inordinatas à paucis ordinatis militibus profligatas legimus. Quam ob rem Aeneas ita genus id disciplinæ definit: ut scientia sit bellicæ motionis. Polybius uerò scientiam esse inquit, qua homines militari ordini admittantur, decurientur, condecurientur: deniq; aptentur, & erudiantur ad belli usum & rationem.

CAPVT IIII.

DEcuriare igitur est decurias instituere. Est aūt decuria numerus hominum, qui à duce uno positione simplici subinde deductus serie cesset uel in viij. uel in xij. uel in xvj. Numerus enim decuriæ uariæ ad hunc modū à diuersis auctoribus datur. Verùm in re nobis proposita sexdecim describantur: cū hic nu-

 merus

merus tùm ad phalangis longitudinē modicè habeat: tùm si usus aliquando exgat altitudinē, uel duplicari ut in xxxij. augeaṫ, uel dimidiari, ut in viij. diminuatur, nihil ꝓpositis expeditis militibus esse posſit impedimento. Nā siue iaculentur, siue funda, aut arcu utanṫ, facilè suo iactu altitudinē phalangis exuperant.

CAPVT V.

OPtimus quisq; decuriæ pręponi, & ductor cęterorū omniū esse debet: qui & decurio, & decanus, & dux, & primus, & pręstes nuncupaṫ. Vltimū decuriæ tergiductorē uocamus. Totā uerò ipsam decuriā ordinē, uersum, & decaniam: nónulli etiā enomotiā, quasi auctorationē, à sacramēto militari appellāt. Sed sunt, qui enomotiā quartā esse decuriæ partē asserant. Præfectūq; enomotarcham pręponant. Duas item enomotias dimœriā, quasi bipartiā uocant: & principē Dimœritā, ita ut semidecuriā dimœriā quoq; liceat uocitari, & semidecurionē. Dimœritā, qui secundus decurię est: nā qui ꝓximè decurionē postponitur substes diciṫ: qui uerò hunc sequiṫ, pręstes. Itē substes, qui ꝓximus ab hoc pręstite est, ac deinceps in hunc modū pręstes, substesq; locaṫ, ut ordo totus ex pręstitibus, & substitib. positis alternatim cōficiatur. Vnde meritò decuriā ita quoq; diffiniūt, ut uersus sit ex primis, secūdisq; ꝓ uirtute institutis, atq; uni decurioni obtemperantibus.

CAPVT VI.

COndecuriare est primæ decurię secundā ita apponere, ut lateri primi uersus decurionis decurio secundi uersus respondeat, & lateri substitis primi decurionis substes primus secundę decurię, ac deinceps ad hunc modū. Astes uerò is diciṫ, qui ita apposit9 uiget, uerbi gratia, decurionis primæ decurię astes, decurio secundę decurię est: & substitis primæ, substes secundę, itaq; deinceps. quotiēs igiṫ post secundā decuriā tertia, & quarta, & reliquę deinceps adijciūṫ, talis cōstructio cōdecuriatio diciṫ.

CAPVT VII.

TOta aūt coagmētatio phalāx, siue legio uocaṫ. Cuius lōgitudo prima decurionū ordinatio est: quę & frons: & facies, & acies, & iugū, & os, & duces, & pręstites, & primi decuriarū uocari solita est. Quantū uerò phalāgis ponè frontē ad tergi usq; ductores porrigiṫ, id altitudo nominaṫ. Stare per directū in longū astites iugare diciṫ. Stare per directū in latū præstites, substitesq; uersare uocabulū accipit. Phalanx seorsum in primas, summas q; partes duas à frōte per totam sui altitudinē secatur, quarū altera cornu dextrū, & caput uocaṫ: altera cornu læuū, & pes diciṫ. qua aūt longitudo ita secaṫ, oris, & umbilici nomine utimur. Post armatorū phalangē ponè leuis locaṫ armatura. Equites uerò ab hac loco tertio statuuntur, fieri tamen poteſt, ut usus uel secus disponi interdū exigat, quod iam progressu operis explicabimus. Nunc quantus armatorū, atq; equitū numerus esse debeat: & quemadmodū singulos oporteat ordinari, & ordines magna cum celeritate transformari necesſitate incūbente conueniat: & quænam disciplina mouendi de singulis ordinibus habeatur, exponemus.

CAPVT VIII.

NVmerum statuere certū copiarū nulla probabili ratione posſumus. Prout enim rem suam quisq; plus, minús ue apparatus desiderare intelligit, ita modum describet. Sciendū tamen eos numeros deligi oportere, qui ad ordinum transformationē posſint occurrere habiliores: hoc est quotiens phalangis longitudinem augere, altitudinem diminuere, aut è contrario agere uoluerîmus. quā ob rē genus numeri illud probamus, quod subinde in partes æquas usq; in unitatē posſit diuidi, unde auctores, qui de acierum instructione scripsēre, magna ex parte phalangē grauis armaturę numero xvj. milliū ccclxxxiiij. institui censent oportere. Leuis armaturæ sub duplo eius numeri. Itemq; huius sub duplo equitū phalangē describunt. Nam xvj. millia ccclxxxiiij. numerus dimidiari subinde usq; in unitatem poteſt. Formæ igitur, descriptionisq; gratia hunc

ponimus numerum. Vnde fit, ut quoniam decuriam xvj. hominibus constare proposuerimus, M.xxiiij. decurias confici necesse sit.

CAPVT IX.

DEcuriæ in ordines digeruntur, quibus singulis uel nomen proprium inditum est. duæ nanq; decuriæ dilochiam uelut duplarem quandam decuriã siue armaturam constituũt, hominũ.xxxij. cuius ordinis princeps dilochita, duplaris quidã decurio nuncupatũ. Quatuor decuriæ tetrarchiã, quadruplarem dixerim decuriam, faciunt, hominum lxiiij. cui præest tetrarcha, quadruplaris decurio. Duæ quadruplares illæ centuriam constituunt, hominũ cxxviij. decuriarum viij. cuius præfectus Centurio, & à nonnullis ordinarius Centurio. Manipulum reddunt decuriæ xvj. hominum cclvj. cui manipularius præest. Sunt qui genus hoc ordinis cclvj. Xenagiam à mercenario milite uocent, eiusq; principem Xenagum. In hisce singulis cclvj. hominum manipulis homines superordinarij v. habentur: Signifer, Tubicen, Minister, Præco, Tergidux. Quadram habere hunc ordinem formam certum est, longitudine ad xvj. altitudineq; ad totidem. Duo manipuli pentacosiarchiam, cohortem quingentariam componunt, hominum. D.xij. centuriarum. xxxij. cuius princeps pentacosiarcha, Tribunus minor. Duæ cohortes quingentariæ, merarchiam, id est, cohortem miliariam faciunt hominum. M. xxiiij. centuriarum lxiiij. cuius præfectus merarcha seu Tribunus maior. Duæ millenariæ meros, hoc est partẽ constituunt, hominum ij. millia xlviij. cuius pręfectũ merarchã à parte quasi partiariũ dicimus, decuriarũ cxxiiij. genus hoc ordinis nonnulli telos nuncupauerũt, præfectũq; eius telarchã. Duæ partes phalangarchiã seu phalangẽ simplarẽ consummant, hominũ iiij. milia. cxvj. decuriarũ uerò cclvj. cuius præfectus phalangarcha seu princeps phalangis simplaris dicitũ. nonnulli strategiam. i. præturam hunc ordinem uocant, & strategum. i. prætorem eius principem nominant. Duæ simplares phalanges, duplarem phalangem reddunt, hominum viij. millia cxcij. decuriarũ aũt D.xij. Sunt qui ordinẽ hunc meros. i. partẽ appellari uelint, quòd modò cornu, & alam diximus nominari. Duæ duplares phalanges quadruplarem phalangem coaugmentant, decuriarũ. M.xxiiij. hominum. xvj. M. ccclxxxiiij. Sunt itaq; phalãges, siue legiones cornua duo, phalãges simplares quatuor, partes octo: cohortes miliariæ xvj. quingentariæ xxxij. manipuli lxiiij. Centuriæ cxxviij. Centurię quadruplares cclvj. Decurię duplares d.xij. Decurię M.xxiiij.

CAPVT X.

OPtimus quisq; præfectorum phalangum simplarium in prima simplari, hoc est in dextro cornu statuitur, secundus uirtute in secunda, hoc est in læuo cornu locatur. tertius cum secunda in læuam ponitur mediã uersus secturam. Quartus cum prima in dextram. hic etiã mediam uersus secturam, quod cũ prima & quarta præfectos habeant, primum uirtute & quartum: secunda autem & tertia, secundum uirtute, & tertium, pares utique uirtute suorum principum constant. Nam si in quatuor magnitudinibus insunt proportiones æquales, quòd à prima & quarta proueniat, ei magnitudine id esse æquale quod fit à secunda & tertia, apertum in disciplinis mathematicis est. Prima igitur & quarta, secundam & tertiam æquiparant. Partium quoque præfecti ita ordinantur, ut primus uirtute in læuo primæ phalangis simplaris statuatur: secundus in dextro secundæ: tertius in læuo tertiæ: quartus in dextro quartæ. In singulis etiam decurijs quadruplaribus decuriones ita locantur, ut primæ decuriæ princeps uirtute excellat. Quartæ secundum uirtutis locum obtineat: Tertiæ tertium: Secundæ quartum. Ita enim uirtute pares inter se constant, cum prima primum & quartum uirtute habeat: secũda autem secundum uirtute & tertium. Item cum in singulis manipulis quatuor decimæ duplares contineantur, hac eadem ratione uel in his ipsis principes ordinemus, ut primę quadru-

quadruplaris Præfectus in læuo ponatur, & uirtute cæteris sit prestantior: Quartæ læuū teneat cornu, & uirtute secundus habeatur: Tertiæ in dextro constituatur, & uirtute sit tertius: Secundæ in læuo locet quartus uirtutis ratione. Hanc eandē proportionē siue comparationē uel in maiorib. præfecturis seruabimus.

CAPVT XI.

NVnc de interuallis, quibus armati inter se distent, tùm in longū, tùm in altū agemus. Differentia triplex est interualli. Nam homo ordinatus cubita quatuor occupat. Densatus duo. Constipatus unū. Densatio igitur est, cū ex laxioribus arctiora reddimus interualla, atq; ita per astitē, substitéq; corpus phalangis colligimus, & militem uniuersum facimus tum in longū, tum in latum adductiorem. Verùm ita ut recipere posit immutationē. Constipatio est, quotiens phalanx per astitem, ac substitem arctius sese colligit, quàm modò densari retulimus, adeò ut ob frequentiam militis nulla uel dextrorsus, uel sinistrorsus possit fieri declinatio. Densatur, cum phalangem duci in hostes placet imperatori: Constipatur, cum hosti aggredienti resistendum in robore est. Cum itaq; frontem phalangis decuriones. M.xxiiij. compleant, ij certè ordinati cubita. iiij. millia. xcvj. densati stadia quinq;. cubita xlviij. constipati stadia occupabunt. ij. & semis, & cubita xxiiij.

CAPVT XII.

ARmabitur phalanx scuto & hasta. Scutum optimum, quod Macedonicum æneum mediocriter cauum ad octo dodrantum magnitudinem. Hasta nulla cubitis octo breuior. longisima, quę eatenus sumi potest, quatenus tenere miles & uti facile ualeat.

CAPVT XIII.

DEcuriones, utpote duces decuriarū phalangis, optimos esse omnino cóuenit: ita ut statura, & uiribus corporis præstantiores cæteris sint, & rei militaris peritiores. Hoc enim iugū phalangem cōtinet uniuersam, & in usu præcipuum est. Vt enim gladius pondere sui ferri posterioris, & mole aciē efficaciorem præstat: idem in phalange existimandum esse, ut pro acie ac oris cuiusdā robore ipse sit ordo decurionū. Pondus autem, & molem, & magnitudinis additamentum afferat constituta in tergo militum multitudo. Curandū quoad fieri potest, ut etiā iugum secundum milite cōstet idoneo. Nam eius quoq; ordinis ista in frontem prominet, & adiuncta priori utilis ex propinquo est, & uel desiderato, uel sauciato decurione secundus se in parte priore constituens ordinis incolumitatē seruabit. Tertiū item iugū, & quartū, & reliqua deinceps pro uirtute instituemus, ut qui deterior sit, ijs subinde posterior collocetur.

CAPVT XIIII.

MAcedonica phalanx inexpugnabilis, & intoleranda hostibus habita est genere suo instructionis, & ordinis. Miles enim armatus, uel in duobus cubitis stat, quotiens densari imminens prælium postulat. Sarissę longitudo ad cubita xiiij. quorum duo manus auferunt, reliqua xij. prominēt. Itaq; fit, ut secundi suas sarissas super armatos iugi prioris prominentes ad decem cubita habeant, tertij ad octo: quarti ad sex: quinti ad quatuor: sexti ad duo. Ab his nulla item sarissa primum superat iugum, quod cum per singulos iugi primi sarissæ quinq; aut sex promineant. species formidolosa existat consentaneum est. Miles item firmus ac robustus, constat quinque sexq; sarisis obseptus, & tot tantisq; fultus & innixus facultatibus commilitonum. Qui etiam post sextum positi sunt iugum, etsi minùs sarisis agunt, tamen pondere sui corporis prominentes augent uires totius phalangis, & facultatem, nec fugiendi ullam ducibus & præstitibus relinquunt occasionem. Nonnulli hastam posterioris militis longiorem, quàm prioris, sumi iccirco uoluerunt, ut etiam qui in tertio & quarto iugo locati essent, spiculis suis pari fronte hostē possent excipere. Tergidux super-

superordinarius,singulorũ ordinũ prudens peritusq; esse debet,qui prouideat, & procuret,quemadmodũ milites ordinis totius uersent inter sese,atq; iugent: & recedentes,uel metu,uel aliqua alia causa prohibeat,& restitui,& cogat in ordinem.at etiam cum constipandũ sit,compellat militẽ,cogatq;, si usus exigit,in arctum quàm maximè adduci. Ita enim fit,ut uires, & robur phalanx accipiat. Quas ob res non modò in fronte,uerùm etiam in tergo legionis principem & ducem aliquem statui necessarium ducimus.

CAPVT XV.

HAec de curatione armatorũ phalangis dixisse sufficiat. Nunc de uelite. Instruet imperator suũ uelitem pro paratu ex consilio hostiũ,modò in fronte, modò in dextra,modò in læua,nonnunquã etiam in tergo, uidelicet quemadmodum res ususq; exigit.Nos exempli gratia sic instruimus. Decurias quoque in ordine uelitum statuemus M.xxiiij.uidelicet totidem, quot phalanx continet armatorum,ut sub prima armatorum decuria prima uelitum ordinetur, & sub † secundam secunda,& deinceps sub singulis singulę constituantur.non tamen ex xvj.hominibus has instituemus,sed ex viij.ita ut M.xxiiij.decuriæ compleant hominum viij. milia. cxcij.

†secunda

CAPVT XVI.

NOmina eorũ,&ordines ita accipe.Quatuor decurias uelitũ systasim,id est constitutionẽ uocamus hominũ xxxij. Duas constitutiones pentecõtarchiam, semicenturiam dixerim,hominũ lxiiij.Duas semicenturias, centuriam, hominum cxxviij.Inesse singulis centurijs debent subordinati quinq;:Signifer, Tergidux,Tubicen,Minister,Præco. Duas centurias psilagiam à ducentis uelitibus,quasi uelitariam,uel expeditariam nominamus hominum cclxvj. Duas uelitarias,xenagiam,à mercenario milite uelut mercenariam dicimus,hominum D.xij. Duas mercenarias,systema,tanquàm constitutoriam appellamus, hominum M. xxiiij. Duas constitutorias, epixenagiam, ceu admercenariam, hominum ij.milia.xlviij. Duas admercenarias, †stiphus,hominum iiij.millia. xcvj. Duo stiphe,epitagma,uelut additam legionem decuriarum M.xxiiij.hominum viij.milia.cxcij.in his quoq; superordinarios viij.inesse solitũ est, quorum iiij. Epixenagi, hoc est duces, siue principes Admercenariæ illius habentur,reliqui Systematarchæ præficiuntur principes,seu præfecti eius, quam constitutoriam interpretamur.

†stiphos

CAPVT XVII.

IAculatores,sagittarios,& omnes qui aliquo teli genere utantur utiles ad eam rem esse constat,ut prælium exordiantur,hostem prouocent,feriant, sauciẽt eminus,& prosternant,fundant aciem,repellant equitem, cogant aduersarium procursantem loco cedere:explorent,perlustrent,quæ loca suspecta, locent insidias:hi denique,& primum certamen subeunt, & unà cum cæteris pugnant. & quanquam cæteri desierunt,ipsi perseuerant in dimicatione. omnino genus hoc militum cum operam præstet celeriorem,agatq; eminus,multa efficere potest, & præclara.

De acie Equestri. CAPVT XVIII.

EQuitum acies auctores superiores, aut quadratas, aut parte altera longiores,aut Rhombi,cuneí ue gerentes speciẽ tradidere.Sed nemo suã ferè satis expressit sententiam. Quam ob rem nos descriptione etiã figurarum formas explicabimus acierũ ipsas,quò possint faciliùs percipi.Aciebus ad Rhombi similitudinem formatis Thessalos primos usos comperimus, qui plurimum equitatu ualuerunt,Iasone(ut ferũt)auctore generis huius aciei,utpote ad omnes usus accõmodatioris.equites enim cõstituti in hac forma uertere sese in quẽuis prospectũ possunt,minimeq; uel à tergo,uel à latere capientur. Quippe cũ pręstantiores Rhombi latera teneant,& principes angulos regant. Stat enim in priore

angulo

angulo turmæ ipsius præfectus: in dextro autem & sinistro, qui custodes uocantur lateris, statuuntur. In reliquo uerò angulo ducem, seu ductorem tergi locari solitum est. Cuneatis Scythæ utuntur, & Thraces. Quin etiam Macedones usi sunt, suadente rege Philippo. Efficacius enim genus id arbitratus est, quàm quadratum, ob eam scilicet rem, quòd suos principes circumpositos habeant, & fronte exigua constet, & equitandi usum per quodlibet interuallum facilem præbeat regressum, & progressum celeriorem. Quippe quòd minus difficiles illos circuitus habeat, quos quadratæ acies sortiuntur, quas seruare multis in rebus præstantius. Nam & instructio quoniam per uersus, ac iuga ordinetur, occurrit facilior, & principes in hoc uno formandi genere hostem uniuersi aggrediuntur. Optimæ inter quadratas habentur, quæ duplici in longum, quàm in altum numero constent. Exempli gratia viij. in longum, quatuor in altum. aut x. in longum, v. in altum, quæ numero parte altera longiore consistunt: figura autem seu forma quadræ instituũtur. Etenim longitudo equi à capite ad caudam respectu suæ latitudinis plures eos habere debet, qui per iuga ordinentur, quàm eos, qui in uersus se porrigant. Nonnulli triplicem esse longitudinis numerum ad altitudinis probant, scilicet ita arbitrantes fore, ut quadra forma efficiatur. Triplicem enim propemodum longitudinem habere ad suorum armorum latitudinem uidemus. Quapropter cum nouem in fronte statuant, tres in latum componunt. Haud enim fieri potest, ut equitum multitudo posteriorũ, eandem præstet utilitatem, quam in pedestribus copijs, ubi scilicet ponè renitentes primorem continent altitudinem. Equitum nanq; omniũ numerus corpus, pondusq; unum conficit. Itaq; fit, ut si posteriores prioribus iuncti renitantur, nihil suo impulsu proficiant. Imò unà cum alijs labantur, & perturbatis ordinibus grauiùs suo errore, quàm uirtute hostium uersentur necesse sit. Quam ob rem ita euenit, ut quotiens equestris longitudinis numerus æquè & altitudinis constet, numerus ipse quadratus sit: forma autẽ altitudinis parte altera longior. Ast quotiens turmæ forma quadrata est, è contrario euenit, ut equitũ numerus parte altera longior existat.

CAPVT XIX.

Rhombi formam omnium maximè necessariam uenisse in usum creditur, eò quòd præ cæteris omnibus constituto præfecto turmæ, equites, qui in lateribus ordinantur, non ex æquo suo illi præfecto iugent, sed ita subijciantur, ut eorum capita iuxta armos equi præfecti apponantur: interuallisq; inter sese iustis equites, tum dextri, tum læui, tum etiam posteriores discernantur, ne frequentia turbet ordinem, cum equi immitiores in proximos sibi equos conuersi calcitrent, & militibus uulnera infligant. Auctores autem huius generis, aut ita disponunt, ut equites & uersent, & iugent: aut ita, ut uersent quidem, sed nõ iugent: aut ita, ut iugent, sed non uersent. Quæ singula quemadmodum se habeant, dicam. Qui Rhombos simul & uersare & iugare uoluerunt, medium, & maximum iugum turmæ numero impari statuunt, ut xj. aut xiij. aut xv. cui ex parte utraq; priore inquam, posterioreq; adiungunt binario primis illis pauciores, uerbi gratia, si maximum illud iugum equitibus constet xv. addita iuga utrinq; denis, aut ternis componunt, & quæ item post hæc utrinq; adiungunt denis, singulisq; conficiunt, atq; ita binario subinde pauciores adijciunt, dum singuli relinquantur, totaq; turmã equitibus consummetur cxiij.

Rhombum dimidiatum, & iam transformatum in triquetrum, cuneum seu rostrum uocamus. quapropter cunei quoq; forma perinde explicata iam est. quod aciei genus, cum suum medium exiens in acutum, & motum facile, quorsum uelit, sortiatur, expeditè admodum uel molem posteriorem sua cum fronte circumagit, & celeriter potest immutari. Alij ita instruxere, ut equites, qui rhombum conficerent, neq; uersarent, neq; iugarent. Ita enim & conuersiones, &

& transitiones equitum posse facilius fieri existimarunt, cum non antè, non pòst, non à latere quicquam impediret. Statuunt primum præfectum turmæ, mox ad eius utrunq; latus adiungunt singulos loco submisiore, ut, quod dictum iam est, capita iunctorum equorum iuxta armos præpositi equi ordinentur. Et primus ordo, qui duo latera rhombi contineat, numero impari xj. equitibus constet, præfecto medio constituto, quinis autem in utranque partem suppositis. Deinde iugi principem post turmæ totius præfectum collocant. Tum in eius partem utranque simili ratione quaternos subijciunt, ut totus secundi ordinis numerus nouenarius sit, binario minor priore, & quasi duo æquè distantia latera duobus illis rhombi lateribus primis constituantur. Mox tertium septenario describunt: atq; ita subinde binario diminuentes, in unum usq; deueniunt. Et hæc turma equitibus constat xxxvj. Hoc genere Polybius utitur: sed numero hominum lxiiij. & forma literæ Λ deorsum inuersæ†. Sunt quæ ex uersantibus quidem, sed non præterea ex iugantibus constent, quæ ad hunc modum constituuntur. Versu aliquot equitibus instituto, quorum primus præfectus sit turmæ. Vltimus autem tergiductor in eius latus utrunq; uersus alios numero hominum unitate minores disponens, qua eques per interiecta interualla distat ab equite. Quòd si in primo decem sint equites, uterq; appositus nouenis constabit, & tertij octonis, atq; ita numerus subinde decrescet, dum in unum deueniat, sic enim fieri potest, ut equites inter se uersent quidem, sed non iugent. Vtile genus quoq; id disponendi est ad declinationes, quas agi in utrumlibet latus solitum est. At si turma ex iugantibus quidem, sed non ex uersantibus consistere debeat, in hunc modum disponens medium, & maximũ iugum numero constitues impari. Cætera autem subinde per media interualla adiunges, quemadmodũ in superiore turma proposui, atq; ita efficietur, ut turma ex iugantibus tantùm consistat.

†V

CAPVT XX.

TVrmas uario modo, ut etiam leuem armaturam, statuimus. aut enim ante phalangem, aut in latere, aut post leuem armaturam, sed nos describendi exempli gratia post leuem locauimus. Et prima equitibus constet lxiiij. cuius primum iugum equites compleant xv. secundum xiij. tertium xj. & reliqua subinde binario usq; in unum decrescant. Signum is feret, qui in secundo iugo à læua principi iugi astat. Omnes turmæ numero lxiiij. statuentur equites iiij. milia. cxvj. Duæ turmæ epilarchiam, hoc est turmam duplarem constituunt, equitum cxxviij. Duæ duplares Tarentinam reddunt, equitum cclvj. Duæ Tarentinæ magisterium equitum D. xij. Duo magisteria Ephipparchiam, duplare magisterium equitum, M. xxiiij. duplicatum duplare magisterium, telos, equitum ij. millia xlviij. Duplicatum telos, epitagma, id est, summam ordinis, siue agminis, facit equitum iiij. millia. xcvj.

CAPVT XXI.

EXplicatæ iam sunt uariæ sententiæ ueterum, quemadmodũ turmæ instruantur, sed quoniam in his magnã differentiam esse constat, non sine delectu uti debemus: sed quotidianis exercitijs sæpiùs experiri genera instruendi singula. Itaq; securè in prælijs, quod faciliùs, cõmodiusq; probetur admittere officium est. Quid enim stultius quàm cum minimis de rebus homines diligenter inquirant, ambigant, perscrutentur, de his tam amplis, tàm necessarijs non ante periculum facere accuratissimè uelint, quàm certamina subeant? Quod tamen genus turmæ probaueris, id licet & augere numero hominũ, & minuere.

CAPVT XXII.

DE curruum & elephantorum institutione, quanquam usus eorũ rarus est, tamen doctrinæ gratia plenioris exponã nomina, quibus auctores superiores

usos comperio. duos currus Zygarchiam, id est parilem uocant. Duas pariles, coniugationem. Duas coniugationes, epizygarchiam. Duplarem coniugationem, duas duplares, harmatarchiam curulem. Duplicatam curulem, cornu. Duplicatum cornu, phalangem. nam etiam in phalangibus curruum licet uocabulis ijsdem uti, quæ modò exposui. Curribus autem ipsis, aut expeditis, aut falcatis usos comperimus.

CAPVT XXIII.

IN ordine elephantorum, qui uni præest elephanto Zoarchus ab animalis prę fectura uocatus est: qui duobus imperat, Therarchus à fera, quasi ferarius: & constitutio talis, therarchia, feraria. Qui quatuor dominatur epitherarchus, duplaris ferarius: & hęc cōstitutio epitherarchia, duplaris feraria. Qui octo præfectus est ilarcha, hoc est turmæ princeps: & constitutio ista ilarchia, turmæ præfectura. Qui sexdecim præest elephantarcha, id est, elephantorum præfectus, & constitutio, elephantarchia, præfectura elephantorum. qui triginta duobus imperat, ceratarcha, id est, cornu præfectus, & constitutio ceratarchia, cornu præfectura. Quod autem ex lxiiij. constat, id phalangem uocamus elephantorum, cuius præfectus Elephantarcha uocatus est.

CAPVT XXIIII.

GEnera perfectarum copiarum, & nomina constitutionum, & ordinū exercitus omnia in hunc modum notata animaduertimus. Vocabula de cætero, quę in pręceptis uersantur, explicasse utile est, ut iam pridem milites, quid quodque significet, certiores, facilè quæ per aciem imperantur intelligere possint, & facere. Est quod declinatio appelletur, cuius duplex est genus: aut enim in hastam, aut in scutum. Immutationem item dicimus, & conuersionem, & reuersionem, & inflexionem: Adhæc uersare, iugare, reddere in arrectum, euoluere, duplicare. Addo inductionem, dextram deductionem, læuam deductionem: Phalangem transuersam, phalangem arrectam, phalangem obliquam. Intercalationem, præpositionem, impositionem, suppositionem, postpositionem, appositionem. Quid quodlibet eorum significet breuiter exponam: Nec ignoro non apud omnes auctores præcepta eísdem esse nominibus tradita.

CAPVT XXV.

DEclinatio est motio militum singulorum, cum uel in hastam, hoc est dextrorsum, sese conuertunt: uel in scutum, hoc est sinistrorsum. Quod commodè agitur, quotiens hostes existunt à latere cornu, utique superandi, aut aduersi itineris gratia, aut ob aliquem usum alium, quemadmodum singulis in rebus ostendam. Duplicata autem declinatio partem uersus eandem, ora militis in hostilem à tergo conatum transfert, quæ res immutatio dicitur, & uel in hastam, uel in scutum fieri solita est. Discrimen duplex notatur immutationis. Aut enim ab hostibus, aut in hostes immutantur. Quam ob rem immutationem ita definiunt, ut prioris aspectus translatio fit in aspectum posteriorem, hoc est tergi, aut è contrario. Immutatio igitur ab hostibus in hastam milite declinante efficitur. In hostem autem bis declinante in scutum fieri assolet. Conuersio est, cum densatis copijs per astitem, substitémque totum phalangis corpus, tanquam hominem unum, uel in hastam uertimus, uel in scutum, ita ut circa primum decurionem, uelut centrum, omnes circumagantur, atque ut locum priorem immutant, ita aspectum dextrum accipiant, singulis substitibus & astitibus loca seruantibus sua hoc modo. Reuersio est conuersionis restitutio in eundem locum, quem antè copiæ densa instructione obtinebant, quàm conuersio fieret. Inflexio est militum ex duabus conuersionibus motio, ita ut locum accipiant posteriorem.

Deflexio est militum ex tribus conuersionibus motio, ita ut si ad hastam agantur, transeant in læuum aspectum: si ad scutum, in dextrum.

CAPVT XXVI.

VErsare est singulos sua in decuria è directo decurioni & tergiductori constare, æqua inter sese cõseruantes interualla. Iugare est singulos sua in decuria è directo suo astiti stare seruantes simili modo interualla. Iugãt ergo præfecto primæ decuriæ omnes decuriarũ pręfecti. Astiti uerò primi pręfecti astitis cæterorũ omnium principũ, ac deinceps ad hunc modum. Reddere in arrectum, est militis ora ad primũ aspectum restituere. Verbi gratia, si miles aduersus hostes constitutus imperetur declinare in hastam: deinde præcipiatur in arrectum restitui, rursus in hostem conuerti, aduersumq; stare oportebit.

CAPVT XXVII.

EVolutionũ duo sunt genera: alterum per decurias, alterum per iuga. Vtrunque in tres digeritur species: Macedonicam, Laconicam, Choreum: quæ & Persica, & Cretensis nominatur. Macedonica est, quæ primorem phalangis locum commutat: & frontem in tergum, aspectumq; posteriorem †tradit. Laconica est, quæ locum phalangis posteriorem commutat, & pari ratione relicto priore aspectu sumit posteriorem, tergumq; efficit frontem. Persica illa, quam & Cretensem, & Choreum diximus nuncupari, locum eundem seruat phalangis militibus singulis commutantibus sua loca, ita ut præfectus decuriæ locum tergiductoris accipiat, & tergiductori uicem præstet decurionis: fronsq; ex tergo aspectu posteriori reddatur. Euolutiones per iuga fieri solent, quotiens cornua transferri ad intercisa, siue secturas, & intercisa ad cornua melius est: ut mediæ copiarum partes corroborentur: & aut dextræ per læuas, aut læuæ per dextras reddantur ualidiores. Qui, ne per maiores exercitus partes faciant euolutiones, cauent, hoste propinquo, per minores ordines eas securius faciunt.

†traducit

CAPVT XXVIII.

QVemadmodum autem euolui oporteat, dicam. Euolutio per uersum, quę nomen à Macedone accipit, fieri solet, cum decurio locum immutat, & postpositi omnes cõuersi de hasta sequuntur, interuallisq; ijsdem seruatis consistunt per ordinem. Genus Laconicum agitur, cum decurio immutatus de hasta uniuersam decuriam transfert, & locum sibi parem alium accipit, & reliqui omnes sectantes rectos se constituunt ordine, & aptant, aut cum tergiductore immutant. primus subsistens conuersus de hasta ante ductorem se collocat: cæteriq; omnes sectantes alter sese præ altero ponit, donec præfectus decuriæ primus cõstituatur. Choreus ita fit, ut decurio de hasta mutatus decuriã antecedat, & cæteri omnes sequantur, dum ipse præfectus locum tergiductoris accipiat, & tergiductor præfecti: ita per decurias euolui solitum est. Quo eodẽ more per iuga quoq; euoluimus, quotiens per ordinem euoluendum sit, ut quilibet ordo aut locum seruãs eundem euoluat, aut dextrorsum, sinistrorsúm ue transeat. nihiló enim secus, quàm modò retulimus, agi oportebit.

CAPVT XXIX.

DVplandi duo sunt genera: aut enim per iuga, aut per altum duplicamus. Vtrumq; uel numero fit, uel loco. Numero duplicabit longitudo, si quæ M.xxiiij. militibus constat MM.xlviij. reddatur, insertis & substitibus altitudinis in militum interualla eodem, quem longitudo occupat, loco. quod facimus, quotiens densare longitudinem placet. At ubi restituere placuit, euoluere sua in loca iubemus eos, quos inseruimus longitudini. Sed sunt qui genus hoc duplicandi improbent, præsertim hoste propinquo, expeditasq; copias, atque etiam equites cornibus iungi. Itaque speciem dari duplicationis, sine duplicandi accessione censeant. Duplicanda est longitudo, quotiens aut

superare cornu hostium uolumus, aut ne nostrum superetur cauemus. Altitudinem duplicare solemus, uel addita secunda decuria primæ, ita ut secundæ præfectus ponè primæ præfectum proximus collocetur: secundus secundæ, quartus primę cõstituatur: & tertius secundæ, sextus primæ ordinetur: ac deinceps ad hunc modum, ut tota secunda decuria primæ inseratur, & quarta simili ratione in tertiam, & omnes numero pares decuriæ in impares: uel his eisdem decurijs paribus per euolutionem adiũctis tergo imparium. Aut igitur ita duplicanda est altitudo, aut numero eodem seruato milites sese longius porrigent, quatenus sui uersum & spacium altitudinis duplicent. Cum aũt restitui oportuerit, aut interiectos adiunctós ue tergo milites illos in suas decurias reuocabimus, aut spacia coarctabimus, quæ interuallo auximus laxiore.

CAPVT XXX.

TRansuersa est phalanx, quæ longitudine multò productiore constat, quàm altitudine. Arrecta est, quæ per cornu progreditur, longè productiore altitudine constans, quàm longitudine, omninoq; quod plus longitudinis, quàm altitudinis habeat, oblongum id consueuimus nominare. Arrectum uerò è directo, quod plus altitudinis, quàm longitudinis habeat: quocirca phalangẽ quoque interpretari licet his eisdem nominibus. Obliqua est, quæ alterum cornu, quod libuerit, propinquum obijciens hostibus, eoq; decertans alterum semotius teneat manens aggrediendi opportunitatem.

CAPVT XXXI.

INtercalatio est, cum interuallis præpositi militis inserimus per directum aliquos ex his, quos postponi placuerat. Præpositio est, cum uel ex utraque parte aciei, uel ex altera tantùm fronti proponimus aliquos ratione auxilij. Impositio est, cum leuem armaturam interuallis alternatim phalangis totius inserimus. Postpositio, seu subiectio est, cum leuem armaturam phalangi incuruæ postponimus, ita ut forma omnium copiarum portæ triplicis speciem præ se ferat.

CAPVT XXXII.

SEquitur ut quemadmodum ordines conuerti ex suo loco, suæq; instructioni restitui debent doceamus. Cum itaq; ordines conuerti in hastam assuescere uolumus, præcipitur decuriam dextri extremi quiescere: cæteras omnes per singulos declinare in hastam, dextrorsumq; procedere: tum reddere in arrectum: deinde iuga posteriora colligere, atq; ita densato milite conuerti in hastam. Quo facto si restitui suum in locum placuerit, uidemur immutari ad scutum, hoc est, quemcunque in locum uergere auersum: tum ordinem totum reuerti, hoc est, quemadmodum milite obdensato conuersus spectauit dextrorsum, ita totum transferri in locum, unde conuerti inceperat. Mox decuriones quiescant reliqui, procedant per iuga, deinde immutentur, ut uergant quorsum principio spectabant, tum decuria dextri extremi quiescat. hæc enim suum iam obtinet locũ. Reliquæ omnes ad scutũ declinent, & procedentes restituantur. Ad postremum sursum præcipitur. Itaque suum quisque recipit locum, & seruat. At si conuertere ordinem ad scutum uelimus, præcipitur decuriam læui extremi quiescere, reliquos omnes declinare in scutum, sinistrorsumq; procedere, tùm reddere in arrectum. Deinde iuga posteriora colligere, mox ad scutum conuerti, ut iam actum sit, quod uoluerimus. Hinc si restitue re placet, non secus quàm illos in hastam conuersos restituemus: quippe qui rursus quemq; in hastam immutari præcipiamus. Deinde ordinem reuerti, mox decuriones quiescere, & reliquos omnes procedere per iuga, tum immutari: postmodum decuriam læui extremi quiescere, utpote suum iam locum obtinentem reliquas declinantes in hastam procedere, dum iusta recipiant, interualla, ad postremum reddere in arrectum: atq; ita omnes suum locum recipient.

Sin autem inflectere ad hastã placuerit, duas simul conuersiones ordinis faciemus. Itaq; efficietur, ut decuriones à prospectu aduerso in aduersum per ordinis immutationem transeant. At cum restituere uolumus, præcipitur item ad hastam inflectere, hoc est duas item conuersiones ibidem ordinibus dare. Ita enim fit, ut eodem spectent decuriones, quorsum principio constituti spectabant, antequàm ulla inflexio fieret. Hæc cum fecerimus, decuriones quiescere præcipiemus, reliquos immutatos iuga relaxare posteriora, tum rursus mutari, & ordinis postremam decuriam dextram quiescere. Iam enim hæc suum in locum restituta est, reliquos declinare in scutum, procedere, & suis interuallis restitui, mox reddere in arrectum. Itaq; ordines primum suumq; locum recipient. Sed si inflectere ad scutum uelimus, præceptis utemur contrarijs: hoc est, bis inflecti in scutum: quo facto, restitutionem agemus, quod ex his, quæ modò exposui, apertum iam est. Deflexio agitur, cum ordinem ter partem uersus eandem conuertimus, hoc est aut in hastam, aut in scutum. facit porrò inflexio in hastam, ut militum ora transferantur à parte primore ad posteriorem. Deflexio autem facit, ut à primore, uel ad læuam deueniant, uel ad dextram. nam si ad hastam deflectitur, in læuam transfertur: si ad scutum, in dextram.

CAPVT XXXIII.

SI phalangem densari cornu uersus dextrum placuerit, præcipiemus decuriam cornu dextri quiescere: reliquas autem declinare in hastam, atq; in dextram colligere: tum reddere in arrectum, & iuga posteriora colligere. Cum autem restituere libet, quiescere decuriones, reliquos immutari, & iuga relaxare posteriora. Deinde rursus mutari, mox decuriam cornu dextri quiescere: iam enim restitutum in dextro est. reliqui ad scutum declinent, suosq; duces sequantur, & primis interuallis receptis reddant in arrectum. Si autem cornu uersus sinistrum densari phalangem libuerit, præceptis è contrario utemur. Mediam item phalangem si densari placuerit, præcipiemus dextram duplarem phalangem declinare ad scutum, læuam ad hastam, tum procedere mediam uersus phalangem, mox omnes reddere in arrectũ, iugaq; posteriora colligere. At si phalangem primis †instituere locis uelimus, præcipitur immutari, & per iuga procedere, excepto primo, tùm omnes rursus mutari, & dextram duplarem phalangem declinare in hastam, læuam autem in scutum. mox sectari suos ductores, donec ad prima deueniat interualla. deinde reddere in arrectum. Sed quotiens immutatur, si per densationem agitur, erecta teneri spicula omnia, ne impediant, conuenit. ijs eisdem exercitijs, ac præceptis leuis quoq; armatura instituenda, erudiendaq; est.

†restituere

CAPVT XXXIIII.

SVnt certè præcepta hæc immutationũ, Conuersionũ, Inflexionũ, Euolutionum, & Restitutionum utilia ad subitos superuentus, quos uel à latere, uel à fronte intulerint. Macedonicã euolutionẽ Macedones inuenisse proditum est. Laconicã ad Lacedæmonios referunt auctores. quocirca ita nuncupari meruerunt. Philippũ tamen qui Macedonũ imperium auxit, & Græcis apud Chæroneam profligatis Græciæ imperauit, ac eius filium Alexãdrũ, qui breui Asiã in suam ditionẽ redegit, Macedonicã neglexisse euolutionẽ legimus, ut nisi summa utendi necessitas cogeret, nunquã uterentur. Laconicæ usu utrunq; aduersarios deuicisse ferunt. Datur enim Macedonicæ uitio, quòd hoste repente à tergo superueniente nõ sine magna turbatione ageretur. Nam cum posteriores conuerterent sese in locũ priorẽ, & rem haudquaquã fugæ dissimilẽ facerẽt, hostes audaciores reddebantur: & i ãmilites, qui ita euoluissent, deterrere, ac persequi poterant. Laconica cerrè è contrario agit. Vbi enim duces unà cũ sequente milite uerterunt sese obuios in hostem à tergo superuenientem, terrorem inferre nimium possunt, & turbationem.

CAPVT XXXV.

SEd assuefaciendæ sunt copiæ tàm pedestres, quàm equestres, partim uoce, partim signis, quæ uisu percipi ualeant, ut rem aptè ac opportunè, quam quisque exigat usus, possint expedire. Nonnulla etiam tuba præcipi conuenit, ita enim pleniùs omnia ministrabuntur. Certiora sunt ea, quæ uoce indicantur, nisi quid sit impedimento: sed tranquilliora, quæ signis mandantur, uidelicet cum res nulla est, quæ obstet atque obscuret. Vox autem percipi interdum non potest aut propter armorum sonitum, aut propter equorum transitum, & hinnitum, aut propter impedimentorum tumultum, & totius multitudinis strepitum. Signa quoque multis rationibus obliterari possunt, ac eua nescere, & crassitudine aëris, & puluere excito, & hymbre, & solis splendore opposito: ad hæc locorum inæqualitate, & frequentia arborum. Adde quòd interdum fieri non potest, ut signum ad unumquemque usum præparemus: cum longè plura possint occurrere, quàm quibus assuefacti sint milites. Quam uis autem rebus quidnam cõsueti signi afferatur: non tamen concidi ita potest, ut præceptum simul & uocis & signi, incertum sit.

De itineribus. CAPVT XXXVI.

NVnc de itineribus dicam, si ante quot modis expediri solet iter diffiniam. Itinerum aliud arrecta inductio est, aliud deductio, aut dextra aut læua: & aut simplici, aut duplici latere, aut triplici, aut quadruplici agminis procedetur. Simplici, cum ex parte una aduersarium aggressurum suspicamur: duplici, cum ex duabus: triplici, cum ex tribus: quadruplici, cum undiq;. Vnde fit, ut iter aut simplici phalange agatur, aut duplici, aut triplici, aut quadruplici. Arrecta inductio est, cum ordo ordinem sequitur. Verbi gratia, cum uel xenagia præcedente, reliquæ sequuntur xenagiæ, uel quadruplarem decuriam reliquæ ordinatim sectantur. Itemq; agitur per cornu altitudine longè productiore, quàm longitudine. nec pluribus, quàm duabus decurijs, hominibus denis compositis, constet ordo. Huic opponitur genus aciei, quod Cœlembolum, quasi rostrum cauum nominamus, quod ita instruitur, ut duplicatæ phalangis præcedentia cornua inter se distent, sequentia iungantur ad formam literæ V. sicut descriptio ostendit. Quæ ut primos disiectos, ita iunctos inter se habet ultimos. Cum enim arrecta illa inductio medium aduersariorum petat, habet id cauum rostrum in promptu, ut soluta coniunctione extremorũ, impetum copiarum primarum frustretur, lateraq; inuadat arrectæ inductionis inimici. Quin etiam triplex phalanx obijci huic eidem generi ita potest, ut una alterius cornu impugnet, secunda reliquum cornu aggrediatur, media & tertia impetum maneat & conflictum.

CAPVT XXXVII.

DEductio est, cum phalanx suos duces, hoc est, decuriones, aut parte dextra habet deducentes, quæ dextra deductio dicitur: aut læua, quæ deductio læua nuncupatur, non item per decuriam, sed per iuga ambulans, cornu præposito: & latere instructa aut duplici, aut triplici, aut etiam quadruplici, prout hostem existimet aggressurum. Sed quasi utraque phalangis pars suo latere conflictum ineat primum, ita describatur, ut longitudinem triplicem, quàm altitudinẽ habeat. Frons enim decẽ, altitudo tribus constat hominibus. Quam ob rem miles non tantùm ex directo, uerùm etiam ex latere aggressus conflictum tum excipere, tum inferre nimirum per exercitationem debet condiscere.

CAPVT XXXVIII.

PHalanx, quæ antiſtomus à duplici frontis ſeu oris obiectu, quaſi occeps uocata eſt, ita inſtruitur, ut medij tergis inter ſeſe oppoſitis conſtent. Extremi autem confligant cum aduerſarijs. Perutilis hæc pedeſtribus copijs eſt, cum aduerſus largam hoſtium equeſtrium copiam dimicant. melius enim reſiſtunt circumuentioni, & multiplici equitum inuaſioni. Valet hoc inſtruendi genus potiſsimum contra barbaros, qui loca Iſtro amni uicina incolunt, quos Amphippos cognominant à mutatione equorum. ex alijs enim equis in alios tranſilire conſueuerunt. Equeſtres, quæ opponuntur copiæ, forma conſtantes quadrata, in ordines duos parte altera longiores, pro uſus neceſsitate diuiſæ ſunt, ut totidem membris phalangis peditum bipartitæ obijciantur.

CAPVT XXXIX.

PHalanx amphiſtomus nomen à duplici fronte, ſiue ore in lateribus inſtituto acceperat, ita ut latericeps quædam, & anceps poſſet nominari. Similis ſuperiori occipiti eſt, præterquàm quòd illa ſuis extremis decertat, hæc ſuis lateribus dimicat. Cætera uerò, quæ de ſuperiore expoſui, huic quoque conueniunt omnia. Haſtis longioribus, tam hæc, quàm ſuperior illa pugnat more Alanorum, & Sauromatarum. Spectat decuriarum dimidium in partem priorem, reliqui conuerſi ſunt in poſteriorem, ita ut dimidiati milites oppoſitis inter ſe tergis prælientur fronte duplici, altera priore, quàm decuriones conficiant: altera poſteriore, quàm tergiductores: cum etiam in duplarem phalangem copiæ diuidi poſſunt, ut frons prior altera conſtituatur phalange, poſterior altera conſtet.

CAPVT XL.

PHalanx duplaris antiſtomus, hoc eſt occeps nuncupatur, quæ ſuos duces non extra per deductiones, ſed intus aduerſos inter ſe poſitos habeat. Tergi autem ductores extrà, uidelicet in dextram, læuamq́ deductionem diſtinctos. Forma hæc inſtrui ſolet, quotiens aduerſarij equites forma roſtri aggrediuntur. Cum enim roſtrum exeat in mucronem, ducesq́ ſequentes de latere habeat, tentantesq́ frontem copiarum pedeſtrium rumpere: ne id eueniat, duces peditum in medio ſtant, ut impetum aduerſariorum uel impediant, uel in re infecta faciant præterire. Qui enim roſtro inſtructi aggrediuntur, ea ſpe ſunt, ut medios aciei profligant, omnesq́ turbent copias. Quod cum principes copiarum pedeſtrium intelligant, utraque ex parte ſeſe ueluti murum conſtituũt, & paulò inter ſe diſtantes, uergentesq́ ad locum penitiorem impetum irritum reddunt aduerſariorum. Genus id inſtruendi equeſtre, quod roſtrum dicimus, Philippum regem Macedonum inueniſſe ſcribitur. præponere ille ſtrenuos omnes ſolebat, ut eorum uirtute miles quoq́ deterior contineretur, opusq́ unà cum præſtantioribus proſequeretur more ſpiculi, aut enſis, cuius acie pro ſua ſoliditate, ſuoq́ acumine facilè tranſigente, reliquum etiam ferrũ, quanquam hebes non ſine efficacia penetraret.

CAPVT XLI.

PHalanx duplaris periſtomus, ſeu amphiſtomus, id eſt latericeps, ſiue anceps, illa eſt, cuius partes per deductionem cornu præpoſito obliquè procedant, & dextra habeat & læua tergiductores intus. Cum enim aduerſa acies quadra diuidat ſe in duo obliqua cornua dextrum, & ſiniſtrum, cupiens aciem hoſtium ſimilem circumuenire, hac de cauſa, qui circumuentum ſibi uident imminentem in duplicem mobilem phalangem ſeſe efformant, & partem ſui alteram in læuum dirigunt cornu, alteram uertunt in dextrum: unde nomen periſtomi, hoc eſt latericipitis genus id accipit, quippe quod latere ſuo utroq́ frontem ſpectantem in hoſtem habeat.

CAPVT XLII.

PHaláx homœostomus à similitudine oris, seu frontis nominata, quam simplicipitem appellârim, ita fit, ut decuriam perfectam, hoc est hominum xvj. mouétem in hostem sequatur alia similis, unde Homœostomus dicta est. Nam & qui sequuntur simili fronte & forma comitantur. Opponitur huic generi aciei quod plinthium à latere uocant, quem si placet †Laterulum dices. Ordinatur id genus tam forma, quàm numero, æquilaterum. Forma inquam, cum undiq; æqualibus constet spacijs: Numero autem, quot hominibus longitudo componitur, totidem etiam altitudo. In hoc eodem ordinis genere omni ex latere armatos apponi solitum est, nullo uel sagittario, uel funditore adiuncto. Conficitur hic laterulus ex duabus dimœrijs. decuriæ nanque dimidium dimœriã dicimus. Cum.n. decuria sedecim constare hominibus debeat, dimœria octo constat. Bipartia id interpretetur, si placet, quoad melius uocabulum inuenerimus. Phalanx duplaris homœostomus est, cum partes æquali progredientes itinere, aut in dextra deductione ambæ continent suos duces, aut in læua. Phalanx heterostomus à frontis diuersitate appellata, quam Versicipitem dixerim, ita instruitur, ut ambulans per inductionem duces ordinis præcedentis habeat, ut sit in dextra deductione, sequentes autem in læua, ita ut ordines alternata principum locatione procedant. Nullus enim eodem latere suos continet principes, quo antecedens.

†Laterculum.

CAPVT XLIII.

TVrmam quæ ad speciem oui instruitur, Ileon Thessalus excogitarat, unde †ile uocata est, suosq; Thessalos eo ipso genere instruendi exercuit. Vtile hoc est, cum singulis suis angulis singulos habeat principes: primum, ilarcham, hoc est turmæ præfectum: ultimum, tergiductorem: utrinq; autem, lateris custodes. Opponitur huic acies, quæ forma lunæ cornibus in partem ductis priorem formetur, ducesq; suis in cornibus habeat, & suis brachijs circumuenire aduersas equitum copias tentet. Quãobrem illi more Tarentinorũ à lógè iaculantur circularem retorquentes accessum, & turbantes. Tarentinos iaculatores appello, sicut inter initia operis dictum est, à Tarẽto Calabriæ oppido, cuius equites paruo quodam iaculo uti consueuerunt.

†ἴλη.

CAPVT XLIIII.

TVrma parte altera longior, duplici altitudine constat, quàm longitudine. Vtilis hæc multifariam est, quippe quæ posit decipere aduersarios, quasi paucos contineat milites, quoniam non multum latitudinis occupet: & rumpere facile pro sua densitate & impetu aciem aduersam. Apta etiam est, ut sensim per locorum angustias transeat. Opponitur ei pedestris acies, quæ transuersa phalanx uocata est. porrigit enim se longius: ut, etiam si interrumpatur, exigua sit, quæ rumpitur altitudo, & equitum impetus non in multitudine hęreat, sed in uacuum breui efferatur. Hæc enim causa est, cum multiplicem ad suam altitudinem habeat longitudinem.

CAPVT XLV.

EST & altera turma oui similitudinem gerens, de qua nihil amplius dici potest, quàm ita esse compositam, ut uerset quidem, sed non iuget. Nam eius usum, cómoditatemq; superius exposuimus. Ergo genus id inuentum ab Ileone Thessalo, mãdatum pòst exercitationi ab Iasone Medeæ marito, tutum etiã & percommodum esse, cum undiq; custodiatur decurione, tergiductore, custodibus lateris, apertum iam est. Constat hæc turma ex equitibus sagittarijs, more Armeniorum, & Parthorum. Opponitur ei acies pedestris, quæ epicampius emprosthia dicitur, id est inflexa antica, ob eam rem, quia ductis cornibus in partem priorem in sinum se circumagit, flexúmque imitatur. Fraudem hæc in sagittarios equites ita emolitur, ut uel egressos, & cominus

dimicantes

dimicantes suo complectatur sinu, & circumueniat: uel cornibus suis perturbet illorum robur, & frangat, atque ita medio milite alacriore possit euincere.

CAPVT XLVI.

TVm etiam genus habetur phalangis, quæ epicampius opisthia dicitur, è contrario quàm superior informata. Dum enim illa antè se flectat, hæc sua cornua in partem ducit posteriorem: itaque ut illa antica, sic hæc postica nominetur. Vtilis ea quoque ad fraudem est: quippe quæ parte media patens, paucos qui præcedant ostendat, multos autem qui post subsequantur habeat, ut si conflictum tolerarint, superarintq; satis sit: sin minus, facilè ad utranque suorum partem recurrere, iungiq; maiori ordini ualeant. Quæ autem contra id genus opponitur, incurua ob id appellata est, quoniam in portionem flectitur orbis. Studet hic suas copias paruas esse ostendere frontis incuruæ ratione. Quippe cum omnia, quæ in orbem globúm ue formantur, parua, suo quidem ambitu, esse uideantur: quanquam, si explicentur, in duplum se porrigunt. quod liquidum in columnis est, quæ cum in orbem se colligant, undecunq; aspiciantur, dimidium sui tantùm patere patiuntur, reliquum penitus occultant. Est autem optimum instruendi artificium, ut plus inferas aduersarijs copiarum, quàm primo aspectu ostendas.

CAPVT XLVII.

EQuestris phalanx quadrata, & si forma, seu figura quadra instruitur, tamen non numero quoque aptatur quadro. Haud enim in quadratis numerum certò describimus. Sed licet etiam duplicem ad altitudinem reddere longitudinem, uidelicet pro usu Imperatoris. Persæ potissimum forma hac usi sunt, & Siculi, & Græcorum complures: cum & facilem esse instructum animaduerterent, & usum commodiorem. Opponitur ei phalanx pedestris, quod rostrum uocamus, ita instructa, ut latera omnia armatis composita habeat. Translata hæc forma ab equestribus rostris est. Verùm in ordine equestri unus in monte primore satis sit. At in pedestri non unus occursioni hostium sufficit, sed tres pugnent necesse est. Sic Epaminondas Thebanus Imperator, cum apud Leuctra aduersus Lacedæmonios decertaret, constipatis in rostrum copijs ingentem exercitum profligauit. Effici genus instruendi hoc solet, quotiens duplaris antistomus, hoc est anceps, illa sua cornua priora coniungit, posteriora seiungit ad formam literæ V. deorsum inuersæ Λ.

CAPVT XLVIII.

GEnus, quod plæsium parte altera longius appellamus, multiplici longitudine, quàm altitudine constare, & omni ex latere armatis componi sagittarijs, ac funditoribus constitutis in medio, solitum est. Qui contra eiusmodi formam præliantur, genus phalangis, quam implexam uocamus, obijciunt, ut suæ formæ inæqualitate prouocent plæsium aduersum impetum facere in eos, qui prominent, atque ita resoluere densam plæsij instructionem. Et quidem decuriones implexæ phalangis duces aduersos obseruant, ut si densa acie illi agant, ipsi quoque densa excipiant: sin illi resoluantur, ipsi etiam diuisi occurrant.

CAPVT XLIX.

PHalangis circumuentio est, cum cornu utrunque superat aduersarios, hoc est excedit, & quasi complectitur. Alterius cornu circumuentio est, cum altero cornu hostem superamus. Vnde fit, ut qui sua phalange superat, idem etiam cornu superet aduersarium: qui autem cornu superat, non preterea idem phalange superet. Fieri enim potest, ut etiam paucioribus copijs hostem superes tuo cornu, & complectaris.

CAPVT L.

EXtenuatio est, cum altitudo phalangis contrahitur, ut si ex xvj. quibus constat hominibus redigatur in pauciores. Impedimenta haberi in primis necessarium est, & ducem ijs constituere probum conuenit. Modis quinq; possunt duci impedimenta. Aut enim præcedent copias omnes, aut sequentur, aut in alterutro latere constituentur, aut in medio copiarum claudentur. Ponentur ante phalangem, si hostilem agrum ingredieris: post phalangem, si latera metuis: intra phalangem, si planum agmen placuerit ducere.

CAPVT LI.

POstremò præcepta repetamus, colligamusq; omnia acierum instruendarum, si prius admonuerimus breuiter, quicquid præcipi usus exigat, id & breue esse, & omni ambiguitate carere oportere. Non enim solùm celeritate est opus, uerùm & claritate uocabuli, ne alij hoc, alij illud, & plerunq; contrarium faciant. Verbi gratia, si dixeris, declina, uerbo hoc audito, possunt alij declinare in hastam, alij in scutum, quæ res non parum inferret perturbationis. Cum itaq; generis, ac totius loco habeatur uocabulum illud, declina, adiungere debemus ad hastam, aut ad scutum, prout res exigit, & quidem ante, ut pars toti anteponatur, hoc modo, Ad hastam declina: ita enim omnes idem sine errore facient. Item immuta, aut euolue generis præfert communitatem. Quam ob rem partem, siue speciem præponemus, ut in hastam immutare. Sic itaq; præcipiemus, Laconicam euolue, Macedonicam euolue, choreum euolue. Nam si euolue Laconicam dixeris, aut euolue Macedonicam, eueniet, ut diuersæ euoluendi agantur species. Hac igitur ratione cauendum est, ne quid ambiguè, ne quid obscurè incerteq; præcipiatur, & ut species suis anteponãtur generibus seruandum omninò est.

CAPVT LII.

IVuat porrò ad eam rem plurimum silentium militum. Quo circa silendum in primis, attendendumq; imperatis, quod Homerus quoq; poëta præclarè illis carminibus notat:

Sic Argiua phalanx in prælia densa moueri
Asiduè, pariterq; suos dux quisq; regebat
Imperitans, alij mox festinare silentes.
Dixeris haud tantas gentes sub pectore uocem
Condere, conspecti metuentes principis ora.

Barbarorum contra tumultum, & turbam pecori ita comparat.

Ac ueluti innumeræ domini locupletis in aula
Ad mulctram coguntur oues, balatibus illæ
Perculsæ caræ sobolis, uoce omnia replent.
Sic Troum audiri per campos undiq; clamor.

Et alibi eadem de re ita refert:

Tum Phryges ingenti strepitu, & clamore feruntur,
More gruum paßis liquido super aëre pennis.
Quæ postquam gelidas hyemes, hymbremq; niualem
Fugere, oceani repetunt clangoribus undas.
Ast animos taciti spirantes ire Pelasgi,
Alter in auxilium alterius properare parati.

CAPVT LIII.

AGe ad arma, aßiste ad arma, impedimenta à phalange secedant, miles attendat præceptis, suscipe, recipe, dista, erige spiculum, uersa, iuga, respice præcedentem, suam decuriam dirigat tergi ductor, constituta interualla conserua: ad hastam declina, collige, ita consiste, in arrectum redde: ad scutum declina, collige, consiste: ad hastam immutare, collige, ita consiste: Altitudinem duplica,

duplica, restitue: Laconicam euolue, restitue: Macedonicam euolue, restitue: Choreum euolue, restitue: Ad hastam conuertere, restitue: Ad hastam reflecte, restitue. Hæc de aciebus instruendis habui, quæ breuiter ad te scriberem Imperator, tibi uictoriam, hostibus profligationem allatura.

EX AELIANI RVSTICIS EPISTOLIS,

INTERPRETE SEBASTIANO GVLDENBECKIO.

ΕΚ ΤΩΝ ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΑΓΡΟΙΚΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ.

Εὐθυκωμίδης Βλεπαίῳ.

Διατρύχοντί μοι πρὸς τὴν εἵλην τοὺς βότρυς, ἡ Μανία προσελθοῦσα ἐθρύπτετο. Καὶ ὡραϊζομένη, πολλοῖς ἔβαλλε τοῖς σκώμμασι. ἐγὼ δὲ παλαιὸν δή τι ὑποτεθυμημένος αὐτῆς, διενόουν τι δρᾶσαι θερμόν. ὡς οὖν ἄσμενος ἐλαβόμην, πλησιάσας, τὰς μὲν ῥᾶγας εἴασα· ἐφερπύσας δὲ καὶ μάλα ἀσμένως τὴν ὥρας ἐτρύγησα. ταῦτά σοι πρὸς τοῦ Πανὸς μυστήρια τὰ μεγάλα ἔστω.

Κωμαρχίδης Δρωπαίῳ.

Ἡμέρων ὁ μαλακὸς φελλέως ἐπέκοψε τὸ σκέλος †πάνυ χρηστῶς. καὶ θέρμη ἐπέλαβεν αὐτοῦ, καὶ βουβὼν ἐπήρθη. βουλοίμην δ' ἂν αὐτὸν ἀναῤῥωσθῆναι, ἤ μοι μεδίμνους ἰσχάδων ὑπάρξαι τέτταρας. τὴν οἶν τὴν τὰ μαλακὰ ἔρια, ἣν ἐπαινῶ πρὸς σὲ, παρ' ἐμοῦ πρόσειπε, καὶ τὼ βοϊδίω, καὶ τὴν κύνα, καὶ τὴν Μανίαν καὶ αὐτὴν χαίρειν κέλευε.

Εὐπειθίδης Τιμωνίδῃ.

Ἀδικεῖ με ἡ παρὰ σου Σικύλη παραιρουμένη τῶν δραγμάτων, καὶ παρακλέπτουσα. ἐὰν μὲν οὖν παύσηται, καλῶς σοι, καὶ μένομεν φίλοι. ἐὰν δὲ ἔχηται ἔργου, δικάσομαί σε βλάβης. καὶ γὰρ ἂν εἰκότως μοι στενάξαι τὰ τῶν προγόνων ἠρία, εἰ Εὐπειθίδης ὁ Κορυδαλλεὺς ἐμαυτὸν περιόψομαι προσηλούμενον· καὶ ταῦτα ὑπ' ἀνδραπόδου ἴσως δυεῖν μναῖν ἀξίου.

Ἀνθεμίων

Euthycomides Blepæo.

CVM ego expositos soli botros reficerem, Mania ad me accedens ludebat, comptaque multis dicterijs impetebat. At ego iam olim eius amore captus, parabam aliquod audax facinus perpetrare. eam igitur lubens complexus, propiùs accessi, & acinis uuarum relictis, cum ad eam, & quidem lubenter, adrepsissem, ex uenustate eius demessui. Hæc tibi, per Pana obtestor, sint magna mysteria.

Comarchides Dropæo.

HEmeron ille mollis crus impegit suberi haud sanè commodè: eumque calor inuasit, & inguen intumuit. Quem ego malim recuperare uires, quam mihi medimnos caricarum ficuum quatuor suppetere. Ouem illam molli uellere, quam toties tibi prædico, meis uerbis saluta, & duas buculas, & canè, ipsam quoque Maniam saluere iube.

†addo οὐ

Eupithides Timonidi.

INiuria est in me tua Secyla dum me spoliat manipulis, ac suffuratur. Quod si in posterum abstinebit, bene habet, amici usque inter nos erimus: sin ut cœpit perget, agam tecum damni dati. Quod nisi facerem meritò ingemiscerent maiorum sepulchra, quòd ego Eupithides Corydallensis negligam me confodi lædíque, idque à mancipio uix duabus minis æstimando.

Anthemion

Anthemion Draceti.

QVid tu boni egisti, quid ue à te peractum est frugi? Ego namque uitis ubi ordinem duxissem, mox stolones ficorum teneros iuxta plantaui: ac in circuitu septi ouium defixi oleas. posthæc mihi cœna fuit, in qua pultem pisi, tresq; amplos exhausi calices: ac suauiter dormiui.

Bæton Anthemioni.

ALuearia mihi apibus uacua sunt, ac profugerũt è laribus hactenus quæ nunquam fuerant fugitiuæ, quinimò etiam fidæ permanserunt, ac incolebant ceu domos sua ipsorum aluearia. Habebant etiam pratum rosidum, & florum quoque ferax: proinde excipiebamus eas epulis instructissimis. At ipsæ præ sedulitate nimia uicissim nos quoque conuiuio excipiebant largo & suaui, nempe melle: nec unquam huiusce dulcis fœturæ expertes erant. At nunc fuga abiêre, haud quicquam à nobis læsæ, ita me Aristæus, aut si mauis ipse Apollo amet. Ac ipsæ quidem fugitiuæ sunt, domusq; desolata est, sed & flores quæ in pratis sunt ibidẽ flaccescũt. Interĩ ego quoties in mentẽ uenit uolatus ipsarum, & iucundæ choreæ, nihil aliud quàm filiabus orbatum me esse reputo. Succenseo quippe ipsis. Quid enim suum alumnum deseruerunt, & planè patrem, & tutorem, & curatorem nequaquã ingratum? Sed necesse est me indagare ipsarum errores, & ubi tandem perfugæ consederint, quisue eas susceperit. idq; eò, quòd alienas detinet. Tum inuentis ingeram probra multa, ingratis ac perfidis.

Callarus Callicli.

ET quo tandem quis deriuabit fluentum? Si prohibes in uiam excurrere: nec in uicinorum prædia licet immittere: certè non iubebis me ipsum ebibere. Vetus dictum est, Res molesta est uicinus malus. id fidem accepit nunc adeò ex te. at nihil agis tua istac uiolentia. nunquam enim tibi uendemus prędium, sed tecum potius iure aget super his herus, si modo mentis est compos.

Ἀνθεμίων Δράκητι.

ΤΙ σοι καλὸν εἴργασαι, καὶ τί σοι πεπόνηται χρηστόν. ἐγὼ γὰρ ἀμπελίδος ὄρχον ἐλάσας, εἶτα μοσχίδια συκιδίων παραφυτεύσας ἁπαλά, καὶ γὰρ κύκλῳ περὶ τὸ αὔλιον κατέπηξα ἐλαίας. εἶτά μοι δεῖπνον καὶ πίσινον ἔτνος, καὶ τρεῖς ἁδρὰς ἐξεκάναξα κύλικας, καὶ ἀσμένως κατέδαρθον.

Βαίτων Ἀνθεμίωνι.

ΤΑ σμήνη μοι τῶν μελιττῶν κενά. καὶ ἀπεφοίτησαν τῆς ἑστίας, οὐκ οὖσαι τέως δραπέτιδες· ἀλλὰ γὰρ καὶ πισταὶ διέμενον, καὶ ᾤκουν ὡς οἴκους εἰς τοὺς αὐτῶν σίμβλους. καὶ εἶχον λειμῶνα εὔδροσον, καὶ δὴ καὶ ἀνθῶν εὔφορον. καὶ εἱστιῶμεν αὐτὰς πανδαισίᾳ. αἱ δὲ ὑπὸ τῆς φιλεργίας τῆς ἄγαν ἀνθεστίων ἡμᾶς πολλῷ καὶ καλῷ τῷ μέλιτι· κοὐδέποτε τῆσδε τῆς ὠδῖνος τῆς γλυκείας ἦσαν ἄγονοι. νῦν δὲ ᾤχοντο ἀπιοῦσαι λυπηθεῖσαι πρὸς ἡμῶν οὐδέν, οὐ μὰ τὸν Ἀρισταῖον καὶ τὸν Ἀπόλλω αὐτόν. καὶ αἱ μὲν εἰσὶ φυγάδες· ὁ δὲ οἶκος αὐτῶν χῆρός ἐστι, καὶ τὰ ἄνθη τὰ γὰρ ἐν τῷ λειμῶνι περὶ αὐτὰ γηρᾷ. ἐγὼ δὲ αὐτῶν ὁπόταν ὑπομνησθῶ τῆς πτήσεως, καὶ τῆς εὐχαρίστου χορείας, οὐδὲν ἢ νομίζω θυγατέρας ἀφῃρῆσθαι. ὀργίζομαι μὲν οὖν αὐταῖς. τί γὰρ ἀπέλιπον τροφέα αὐτῶν καὶ ἀτεχνῶς πατέρα, καὶ φρουρὸν καὶ μελεδωνὸν οὐκ ἀχάριστον; Δεῖ δέ με ἀνιχνεῦσαι τὴν πλάνην αὐτῶν, καὶ ὅποι ποτὲ ἀποδρᾶσαι κάθηνται· καὶ τίς αὐτὰς ὑπεδέξατο, καὶ τοῦτο, ἔχει γάρ τοι τὰς μηδὲν προσηκούσας· εἶτα εὑρὼν ὀνειδιῶ πολλὰ τὰς ἀγνώμονας καὶ ἀπίστους.

Κάλλαρος Καλλικλεῖ.

ΚΑὶ ποῖ τις ἀποτρέψει τὸ ῥεῦμα; εἰ γὰρ μήτε εἰς τὴν ὁδὸν ἐμβαλεῖ, μήτε εἰς τὴν τῶν γειτόνων διαβήσεται, οὐ δήπου κελεύσεις ἡμᾶς ἐκπιεῖν αὐτό. πάλαι μὲν οὖν λέλεκται κακὸν εἶναι γείτων κακός· πεπίστευται δὲ νῦν οὐχ ἥκιστα ὑπὸ σοῦ. ἀλλ' οὐδὲν γάρ σοι πλέον τῆς βίας. οὐ γὰρ ἀποδωσόμεθά σοι τὸ χωρίον. δικάσεται δὲ πρότερον ὑπὲρ τούτων πρὸς σὲ ὁ δεσπότης, ἐάν περ τὴν διάνοιαν ὑγιαίνῃ.

Δερκύλλος Ὀπώρᾳ.

Οὐχ ὅτι καλὴ λέγεις εἶναι, οὐδ᾽ ὅτι πολλοὺς ἐραστὰς λέγεις ἔχειν, διὰ τοῦτο ἐπαινῶ σε. ἴσως μὲν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τὸ εἶδος θαυμάζουσιν· ἐμὲ δὲ ἀρέσκεις διὰ τὸ ὄνομα. καί σε οὕτως ὡς καὶ τὴν γῆν τὴν πατρῴαν ἐπαινῶ. καὶ τεθαύμακα τοὺς οὕτω σε καλέσαντας τῆς ἐπινοίας· ἵνα μὴ μόνοι σε περιμαίνωνται δηλονότι οἱ ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ γοῦν καὶ ἀγροῖκος λεώς. τῆς Ὀπώρας οὖν καταγελάσας, τί ἀδικῶ; ἐπεὶ τάγε ἄλλα καὶ ἐφολκὸν εἰς ἔρωτα τὸ ὄνομα, καὶ ταῦτα ἀνδρὶ γεωργίᾳ ζῶντι. ἀπέσταλα οὖν σοι τῆς ὁμωνύμου τῆς ἐν ἀγρῷ σῦκα, καὶ βότρυς, καὶ τρύγα ἀπὸ ληνῶν. ἦρος δὲ ἀποπέμψω καὶ ῥόδα, τὴν ἐκ τῶν λειμώνων ὀπώραν.

Ὀπώρα Δερκύλλῳ.

Σὺ μὲν εἴτε σπουδάζεις εἰς τὸ ὄνομα τὸ ἐμόν, εἴτε παίζεις, οἶσθα δήπου αὐτός. ἐγὼ δὲ οἷς πέμπεις οὐκ ἀξιῶ πρός με ὡραΐζεσθαι. καλὰ γάρ σου τὰ δῶρα ἀκρόδρυα δυοῖν ὀβολοῖν. καὶ ὑβριστὴς οἶνος διὰ νεότητα. πίοι δ᾽ αὖ ἡ Φρυγία αὐτόν. ἐγὼ δὲ Λέσβιον πίνω καὶ Θάσιον, καὶ ἀργυρίου δέομαι. ὀπώραν δὲ Ὀπώρᾳ ἀποστέλλειν, αὐτόχρημα πῦρ ἐπὶ πῦρ φέρειν ἐστί. κἀκεῖνο δέ σε οὐ χεῖρον εἰδέναι ταύτῃ προσήκοντα ἢ ἀπὸ τρόπου καὶ αὐτὴ νοῶ. τοῦ γοῦν χρηματίζεσθαι παρὰ τῶν βουλομένων μοι προσιέναι καὶ τὸ ὄνομα αἴτιον. παιδεύει γάρ με ὅτι καὶ τὸ κάλλος τῶν σωμάτων ὀπώρᾳ ἔοικεν. ἕως οὖν ἀκμάζει, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ χάριν προσήκον ἐστὶν ἀνταπολαμβάνειν. ἐὰν δὲ ἀπορρεύσῃ, τί αὖ ἄλλο εἴη τὸ ἡμέτερον, ἢ δένδρον καρπῶν ἅμα καὶ φύλλων γυμνόν; καίτοιγε ἐκείνοις μὲν ἡ φύσις δίδωσιν ἀναθῆλαι· ἑταίρας δὲ ὀπώρα μία. δεῖ τοίνυν ἐντεῦθεν ταμιεύεσθαι πρὸς τὸ γῆρας.

Χρέμης Παρμένωνι.

Οψὲ ἔμαθον ὅτι μοι συνεβούλευες καλῶς, παιδεύων με ἀποδιδράσκειν τὰς ἑταίρας. λαβεῖν γοῦν κεχήνασι, καὶ προσποιοῦνται φιλεῖν. καὶ ἀποκλείουσι συνεχῶς, καὶ τὸ πάντων μοι βαρύτερον, πρὶν ὑπερπλησθῆναι καὶ γενέσθαι διακορεῖς, οὐ βούλονται συγκαθεύδειν· ἀλλὰ ἀκκίζουσι καὶ θρύπτουσιν ἑαυτάς· εἶτα μυσιλλῶνται πάλιν. καὶ λάθρα μὲν ἀλλῶσι πάντα καὶ καταπίνουσιν ὑπὲρ τοὺς ἐργαστῆρας τοὺς ἐν ἀγρῷ·

Dercyllus Oporæ.

NOn quòd te formosam ais esse, nec quòd multos amatores te habere iactas, eò te laudo. illis enim forsan ob speciem admirationi es: mihi uerò nominis ergò places. teq; nō alia ratione quàm solum patrium collaudo. Adeoq; miror hominis, qui te ita appellauit, solertiã, quò scilicet te nō soli urbis habitatores, sed & rustica turba deperiat. Oporã igitur deridendo, quid pecco? aliâs nanq; illud ipsum nomen amoris est illex, maximè uiro ruri agēti. Misi itaq; tibi autumni cognominis ruricolæ ficus, & uuas, & mustum è torculari. Vere autem & rosas mittam, è pratis† decerpam Oporam.

†Ludit in nominis æquiuocatione. opora propriũ est, & idem autumnum significat.

Opora Dercyllo.

TV quidem seriò ne an ioco nomē meum usurpes, ipse nosti. quæ autē mittis ad me munera, non est quod superbè ostentes. pulchra enim tua istęc dona, egregij fructus arborũ diobolares sunt. & uinũ propterea quòd nouũ contumeliæ & petulantię causa. Bibat id per me Phrygia. ego uerò Lesbiũ bibo & Thasiũ, & argento opus habeo. Cęterũ Oporã pomis missis demereri, unũ idemq;, nempe ignē igni aggerere est. Id aũt tibi facilè datũ nouisse, eadē qua ego ratione rem consideranti. Quo eñ pecunias extorqueã ex his qui expetũt consuetudinē habere uel nomen ipsum monet. Suggerit enim mihi ꝙ & corporis decor instar Oporæ .i. autumni habet. dũ ergo floret, fas est etiã pro eo mutuã gratiã recipere. ubi uerò defluxerit, quid aliud fuerit nostrũ corpus, quã arbor simul & fructibus & frondib. nudata? atqui illis quidē natura datũ est, ut reflorescant: at meretricis unica est uindemia. hinc igitur est depromendum senectuti uiaticum.

Chremes Parmenoni.

VIx tandē cognoui ꝙ mihi bonũ dederis consiliũ, dum me instituebas ut effugerē scorta. nã prędæ inhiant, & simulant amorē, & excludunt frequenter: quodq; est omniũ grauissimum, nisi repletæ & saturæ nolũt cōdormire, sed † accissant, & illudũt seipsas. Dein rursum ex cauato pane sorbēt. ac clàm quidē cōminuunt omnia & deglutiũt auidiùs ꝗ operærus

†id est, fictè recusant quod accipere cupiant. prouerb.

rus colentes: præsentibus aūt nobis delicatulę sunt, & comunt. Ego aūt expeditè ago omnia, & accelero ut potiar crurib. diuaricatis, & mox me iterū ad capras cō fero. Cæterū debui pessimè perdendam Thebaida ad me fistula allectā, medio sublimē elatā in lectū abijcere, † ac seriæ rei incūbere. Pereat autē iste miles qui mihi impedimento fuit. * Thrasyleon credo illi nomen erat, aut aliud consimile cui fera contexta erat.

† uerecundius innuit coitū.

* id est, audacia leonina.

Phileriphus Simylo.

AVdiui porcum tibi esse libidinosum. cur ergo nō ipsum ui prehensum uerrem fecisti, sicuti nos solemus hircos castrare. id enim etiam animalia illa quieta reddit, & admodū modesta. Ego aūt sum huiusmodi rerū peritus. reddo enim ipsos mox integros ualidosq;, & sale uulnꝰ replens, piceq; inungens. tū deinde salubrior erit Crotone & cucurbita: & desinet amare, & tuas atterere facultates. Sed testiculatum lasciuum quis sanæ mentis nutriat?

Prouerb. Crotone salubriꝰ.

Lamprias Tryphæ.

BOnas ad insequendū adolescentes alunt canes. at pernicioré leporem magis ue tenuē ac macilentū nunquā uidi. mirum mihi fit quo pacto eū ceperint. ubi enim excoriatus est, & pelle exutus, tū demum apparuit, imò uerò, erraui enim, tum multo magis erat † obscurus. At tu mea Trypha tandem desine * lasciue mihi arridere. Si enim ô misera pater te uiderit, omninò infortuniū feres. Ego certè ipsum licet præsentem metuo, at tu, nescio quî fiat, ludis, & ipsum nihili pendis.

† uix præ macie cōspici potuit.

* Vide proue. coturnissare.

† fortè οὐ περιόντα

Trypha Lampriæ.

AFfigam ô Lampria istius leporis pellem, ut tibi hoc uenatiōis sit monumentum, ut solent isti insignes uenatores facere. Itidem tua quoq; illa fœlix uenatio erit scripto testata omnibus. Vtrum ipsemet cepisti, aut dono accepisti? Qui uerò tibi uisus est ob paruitatem? sagaces reuera fuêre canes, non enim licebat ipsum uidere, sed olfecerunt eum. Tu autem ex quo uenari cepisti, protinus factus es † Hippolytus. Caue sis Venerē, ne & in te ob contemptū excandescat.

† id est, pudicus & mulierum osor.

Callipides

ἀγρῷ· περιόντων δὲ ἡμῶν ὡραΐζονται. ἐγὼ δὲ μετὰ χειρὸς ποιῶ πάντα, καὶ σπεύδω καταλαβεῖν τὰ δύο τὰ σκέλη ἄρας, καὶ ὑποστρέφειν ἐπὶ τὰς αἶγας πάλιν. ἐμέλλησα δ' αὖ τὴν κάκιστα ἀπολουμένην Θηβαΐδα, αὐλουμένην πρός με, ἀράμενος μέσην, εἶτα ῥίψας εἰς τὸ κλινίδιον, ἔχεσθαι τῆς σπουδῆς. ἀπόλοιτο δὲ ὁ στρατιώτης ὁ διακωλύσας με· Θρασυλέων οἶμαι ἦν ὄνομα αὐτῷ, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον συμπεπλεγμένον θηρίῳ.

Φιλέριφος Σιμύλῳ.

ΠΕπυσμαί σοι τὸν ὗν εἶναι λάγνην. τί οὖν αὐτὸν οὐ βίᾳ συλλαβὼν τομίαν εἰργάσω, ὥσπερ εἰώθαμεν τοὺς τράγους ἡμεῖς. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὰ ζῶα ἀναπείθει ἡσυχίαν τε ἔχειν, καὶ σωφρονεῖν εὖ μάλα. εἰμὶ δὲ ἐγὼ περὶ ταῦτα δήπου δεινός. ἀποφαίνω γοῦν παραχρῆμα ὁλοκλήρους, σάξας ἁλῶν, καὶ ἐπαλείψας πίτταν· εἶτα ὑγιεινότερος ἔσται Κρότωνος δήπου καὶ κολοκύντης· καὶ ἐρῶν παύσεται, καὶ οὐκ ἐπιτρίβων σοι τὴν οὐσίαν. ἐνόρχην δὲ ἀκόλαστον ὑγιαίνων τρέφοι τίς ἄν;

Λαμπρίας Τρυφῇ.

ΑΓαθὰς διώκειν οἱ νεανίσκοι τρέφουσι κύνας. δρομικώτερον δὲ λαγὼ, οὐδὲ ἀσαρκότερον, οὐδεπώποτε ἐθεασάμην. θαῦμα γὰρ ὅπως καὶ κατέλαβον αὐτόν. ἐπεὶ γοῦν ἐδάρη, καὶ τὸ δέρμα ἀπεδύσατο, φανερὸς τηνικαῦτα ἐγένετο· μᾶλλον δὲ, οὐ γοῦν ὀρθῶς λέγω, ἀφανὴς ἐστὶ νῦν ἔτι πλέον. Σὺ δὲ ὦ Τρυφὴ κιχλίζουσα παῦσαι πρός με. ἐὰν γάρ σε ὦ κακόδαιμον ὁ πατὴρ ἴδῃ, λήψῃ τι πάντως κακόν. ἐγὼ δὲ αὐτὸν ὑποδέδοικα καίτοι † περιόντα ὄντα· σὺ δὲ οὐκ οἶδα ὅπως διατέθρυψαι, καὶ καταφρονεῖς αὐτοῦ.

Τρυφὴ Λαμπρίᾳ.

ΠΡοσπατταλεύσομαι ὦ Λαμπρία τοῦ λαγὼ τὴν δορὰν, ἵνα σοι τῶν κυνηγεσιῶν ἄγαλμα ᾖ τοῦτο, κατὰ τοὺς μεγάλους ἐκείνους δήπου θηρευτάς. ἔσται δὴ καὶ τὸ σὸν εὔθηρον ἀνάγραπτον. πότερον δὲ αὐτὸς ἥρηκας, ἢ δῶρον εἴληφας; πῶς δὲ καὶ ὤφθη τὴν ἀρχὴν διὰ σμικρότητα; εὔρινοι ἄρα ὄντως ἦσαν αἱ κύνες· οὐ γοῦν ἦν αὐτὸν ἰδεῖν, ἀλλ' ᾔσθοντο αὐτοῦ. σὺ δὲ ἐξ οὗ θηρᾶν ἤρξω, γέγονας ἡμῖν αὐτόχρημα Ἱππόλυτος· ὅρα δὴ τὴν Ἀφροδίτην μὴ καὶ σοὶ διὰ τὴν ὑπεροψίαν μηνίσῃ.

Καλλιπίδης

Καλλιπίδης Κνήμωνι.

Ἀγροίκου βίου τάτε ἄλλα ἐστὶ καλά, καὶ δὴ καὶ τὸ ἥμερον τοῦ τρόπου. ἡ γὰρ ἡσυχία καὶ τὸ ἄγειν σχολὴν τοῖς τῆς γῆς καλὴν πραότητα ἐνεργάζεται. σὺ δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἄγροικος εἶ, καὶ γείτοσιν οὐκ ἀγαθὸς πάροικος. βάλλεις οὖν ἡμᾶς τοῖς βώλοις καὶ ταῖς ἀχράσι, καὶ μέγα κέκραγας ἰδὼν ἄνθρωπον ὡς διώκων λύκον, καὶ ἀργαλέος εἶ. τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἁλμυρὸν γειτόνημα. ἐγὼ δὲ εἰ μὴ πατρῷον ἀγρὸν ἐγεώργουν, ἄσμενος ἂν αὐτὸν ἀπεδόμην, φυγῇ φοβεροῦ γείτονος. Ἀλλ' ὦ βέλτιστε Κνήμων τὸ σκαιὸν τοῦ τρόπου κατάλυσον: μηδέ σε ὁ θυμὸς εἰς λήθην προαγέτω, μὴ καὶ μανεὶς σεαυτὸν λάθῃς. ταῦτά σοι φίλα παρὰ φίλου παραγγέλματα ἔστω καὶ ἴαμα τοῦ τρόπου.

Κνήμων Καλλιπίδῃ.

Ἔδει μὲν μηδὲν ἀποκρίνασθαι: ἐπεὶ δὲ εἶ περίεργος, καὶ βιάζῃ με ἄκοντα σοι προσδιαλέγεσθαι, τοῦτο γοῦν κεκέρδαγκα τὸ δι' ἀγγέλων σοι λαλεῖν, ἀλλὰ μὴ πρὸς σαυτόν σε. ἔστω σοι τοίνυν ἡ τῶν Σκυθῶν λεγομένη ἀπόκρισις αὕτη. ἐγὼ μαίνομαι καὶ *φωνῶ καὶ μισῶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. ἔνθεν τοι βάλλω τοὺς εἰσφοιτῶντας εἰς τὸ χωρίον καὶ βώλοις καὶ λίθοις. Μακάριον δὲ ἥγημαι τὸν Περσέα κατὰ δύο τρόπους ἐκεῖνον, ὅτι τε πτηνὸς ἦν, καὶ οὐδενὶ συνήντα: ὑπεράνω τε ἦν τοῦ προσαγορεύειν τινὰ, καὶ ἀσπάζεσθαι. Ζηλῶ δὲ αὐτὸν καὶ τοῦ κτήματος ἐκείνου σφόδρα, ᾧ τοὺς συναντῶντας ἐποίει λίθους: οὗπερ οὖν εἴ μοι τὶς εὐμοιρία κατατυχεῖν ἐγένετο, οὐδὲν ἂν ἦν ἀφθονώτερον λιθίνων ἀνδριάντων: καὶ σὲ δ' ἂν εἰργασάμην τοῦτο πρῶτον. τί γὰρ μαθὼν ῥυθμίζεις με, καὶ πρᾶον ἀποφῆναι γλίχῃ, οὕτως ἐχθρὰ πᾶσι νοοῦντα; ἔνθεν τοι καὶ τοῦ χωρίου τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν ἀργὸν εἴασα, καὶ τοῦτό μοι τῆς γῆς χεῖρόν ἐστι καρπῶν. σὺ δὲ ἕνα σεαυτὸν τῶν ἀναγκαίων ἀποφαίνεις, καὶ σπεύδεις με φίλον ἔχειν, μηδὲ ἐμαυτοῦ φίλον ὄντα. τί γὰρ καὶ μαθὼν εἰμὶ ἄνθρωπος;

Καλλιπίδης Κνήμωνι.

Σὺ μὲν τῶν ἀφράδων διαφέρεις οὐδέν, οὕτως ἄγριος ὤν, καὶ πονηρὸς τὸν τρόπον. δεῖ δέ σε ὅμως καὶ μὴ βουλόμενον †ἡμέραν ἡμῖν γενέσθαι, αἰδοῖ καὶ τοῦ τα

Callipides Cnemoni.

Cum alia sunt uitæ rusticæ commoda plura, tum mansuetudo ingenij morumque. Ociũ enim illud rurisque colendi studium, gignit placidam lenitatem. Tu uerò nescio quo pacto agrestis es, & uicinis non bonus accola: petis quippe nos glebis, & pyris syluestribus, & ualde exclamas homine cõspecto, ac si insequaris lupum, ac molestus es, iuxtaque prouerbiũ, salsuginosa uicinia. Ego uerò nisi paternum agrũ colerem, lubens ipsum, causa uicini horribilis effugiẽdi, uenderem. Quare ô optime Cnemon sinistros peruersosque mores depone: nec ira te ad obliuionem horũ auocet, ne etiam imprudẽs in insaniã abripiaris. hęc amici amica pręcepta, tibi sint & remediũ morũ.

Cnemon Callipidi.

Nihil erat opus responso. Tamen cũ sis curiosus, meque inuitũ cogas miscere colloquia tibi, hoc sanè in lucro putabo quod per nuncios, nec coràm, datur loqui. Itaque Scytharũ, sicuti uocant, responsum hoc tibi sit, Ego insanio & sapio, & odi mortaliũ genus. Hinc quotquot prædiũ accedũt & glebis & lapidibus abigo. Beatum aũt duco Perseũ illum duplici nomine, cum quod alatus fuit, nec ulli hominũ incidebat, sublimiorque quàm ut quẽquam compellaret aut salutaret: Tum uerò ipsum felicem iudico singulari isto bono insignem, quo obuios quosque in saxa uertebat. Cuius si mihi ulla facultas obtigisset, nullius rei foret maior copia quàm lapidearũ statuarũ. teque adeò omniũ primum mutassem in saxũ. Nimis enim imperitus es qui meos cõponere mores, & mansuetũ reddere studeas, adeò ex ęquo omnibus infestũ. Eaque gratia eam partem agri, quæ uiã spectat, reliqui uacuã incultamque, eoque ista pars ruris frugũ non est ferax. at tu te unum ex necessarijs meis facies, meque cõtendis habere amicũ, qui nec mihi ipsi amicus sum. Qua enim me arte hominem esse probem?

Vide prouer. Scytharum oratio, id est, quæ nihil humanitatis habeat.

*lego φρονῶ

Callipides Cnemoni.

Tu quidẽ nihilo differs à nefandis detestãdisque, qui adeò sis sęuus & prauis morib. Oportet autẽ te uel nolentẽ nobis te hoc *die præbere, tribuentem hanc

†lego ἥμερον

*uel comem & facilem

reuerẽtiam uiciniæ, & deorũ Terminaliũ honori, qui quidẽ utriq; sunt cõmunes. Sacra quippe facio Pani, & Phylasiorũ inprimis amicos & necessarios mihi ad solennitatẽ uictimarũ inuito. In quîs te quoq; non abesse peruelim. ibi tu cibo refectus, & libaminũ consors factus, nobis aliquãto mitior eris. Solet enim Baccho ira quidem marcescere, & sedari sopiriq;, lętitia aũt excitari. Erit quoq; tibi idem deus Pęon, teq; liberabit immodica illa bile, uino restinguẽs furoris æstũ ardoremq;. Quin & tibicinam ubi audieris forsan ô Cnemon cantu erumpens, & in melos prolapsus, habebis quo animũ demulceas tuũ. Nihil obstabit uerò quo minus & uino grauatus maschalã tollas. sicubi uerò nactus fueris puellã, ancillã reuocantẽ, aut nutricem relictã inuenire satagentem, ocyus audax quoddã & iuuenile designabis facinus. Non absurdũ fuerit etiã tale quid cõmitti in Panis sacris, cũ & ipse fuerit pronus in amores, & procliuis ad uim inferendam uirginibus. exporrige uerò frontem, & uultũ istum toruum & nubilum serenato. amici hæc est admonitio, suadentis quod è re tua sit.

Vide prouer. Maschalã tollere, auidius bibentes dicunt. hic uidetur dici de tripudio seu chorex indulgente.

Cnemon Callipidi.

Vt in te conuicia euomã, hæc per literas tibi respondeo, iramq; ut in te effundam. maximè aũt optarim te præsentem, ut manibus proprijs te perimerem. Quid enim me corrumpere anniteris, quidue me perdere acceleras, ad epulum & conuiuiũ inuitatum? Primo nanque multos uidere, multisq; cõuersari, uehemẽter abhorreo. Fugio aũt publicum sacrificium, perinde ut timidi hostes. Suspectum præterea mihi est uinũ, ut quod potens sit ad insidias struendum, uiq; oppugnandum mentem. Deos uerò cum alios tum Pana saluto & appello solo accessu, nihil uerò immolo, nolo enim eos interturbare. Tu uerò, ô ridiculũ caput, mihi & tibicinas & cantus adhibebis? Ob hęc nõne dignus esses, ut te nouo exẽplo tractarẽ? Vsq; adeóne tibi pulchra uidentur illa? saltare, & rẽ habere cũ puella audacissimè? Tu quidẽ, ut uidet, uel in ignẽ saltares, uel in gladios pręceps rueres. Mihi uerò nec sacris operãs, sis amicus, nec aliâs unquã.

Dercyllus

τα γειτνιάσεως, καὶ θεῶν ὁρίων τιμῇ, οἵπερ οὖν εἰσι κοινοί. θύω τοίνυν τῷ Πανὶ, καὶ Φυλασίων τοὺς μάλιστα ἐπιτηδείους εἰς τὴν ἱερουργίαν παρακαλῶ· ἐν δὴ τούτοις καὶ σὲ ἀφικέσθαι βουλοίμην ἄν. σὺ δὲ καὶ ἐμπιὼν, καὶ κοινωνήσας σπονδῶν ἔσῃ τι καὶ πρᾳότερος. ὁ γάρ τοι Διόνυσος φιλεῖ τὰς μὲν ὀργὰς μαραίνειν τε καὶ κατακοιμίζειν· τὰς δὲ εὐφροσύνας ἐγείρειν. ἔσαι δέ σοι ὁ αὐτὸς οὗτος θεὸς καὶ Παιὼν, καὶ ἀπολύσει σε τῆς ἀκράτου χολῆς, οἴνῳ σβέσας τὸ τοῦ θυμοῦ ὑπέκκαυμα. καὶ αὐλητρίδος δὲ ἀκούσας ἴσως ὦ Κνήμων καὶ εἰς ᾠδὴν ἐμπεσὼν, καὶ εἰς μέλος ὑπολισθὼν, ἕξεις τι καὶ γαλήνιον ἐν τῇ ψυχῇ. οὐ χεῖρον δ' ἂν εἴη καὶ οἰνωμένον σε καὶ μασχάλην ἆραι. εἰ δέ που καὶ μεθύων κόρῃ περιπέσοις ἅβραν ἀνακαλούσῃ, ἢ τὴν τίτθην ὑπολειφθεῖσαν εὑρεῖν πειρωμένῃ, τάχα πού τι καὶ θερμὸν δράσεις καὶ νεανικὸν ἔργον. οὐδὲν ἀπεοικὸς εἴη καὶ τοιοῦτό τι πραχθῆναι, ἐν τῇ τοῦ Πανὸς θυσίᾳ, καὶ γάρ τοι κἀκεῖνος ἐρωτικὸς εὖ μάλα, καὶ οἷος ἐπανίστασθαι παρθένοις. λῦσον δὲ καὶ τὴν ὀφρῦν, καὶ τὸ σκυθρωπὸν τοῦτο καὶ συννεφὲς χάλασον εὐθυμίᾳ. φίλου ταῦτα παραίνεσις νοοῦντος εἰς ἀγαθόν.

Κνήμων Καλλιπίδῃ.

Ἵνα σοι καὶ λοιδορήσωμαι, ταῦτ' ἀντεπιστέλλω, καὶ ἀφῶ τι τῆς ὀργῆς εἰς σέ. μάλιστα μὲν ἐδεόμην παρόντος, ἵνα σου καὶ αὐτόχειρ γένωμαι. τί γάρ με διαφθεῖραι γλίχῃ, τί δὲ σπεύδεις ἀπολέσαι με, εἰς ἑστίασιν καὶ θοίνην παρακαλῶν; πρῶτον μὲν γὰρ τὸ πολλοὺς ὁρᾶν, καὶ συνεῖναι πολλοῖς δεινῶς πέφρικα. φεύγω δὲ κοινὴν θυσίαν, ὡς οἱ δειλοὶ τοὺς πολεμίους. ὑφορῶμαι δὲ καὶ τὸν οἶνον, ὡς ἐπιβουλεῦσαι καὶ ἐπιθέσθαι γνώμῃ δεινῶς καρτερόν. τοὺς δὲ θεοὺς, τούς τε ἄλλους καὶ τὸν Πᾶνα ἀσπάζομαί τε καὶ προσαγορεύω παριὼν μόνον. θύω δὲ οὐδέν. οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς ἐνοχλεῖν ἐθέλω. σὺ δέ μοι καὶ αὐλητρίδας προσίης καὶ ᾠδὰς ὦ καταγέλαστε; ἐπὶ μὲν δὴ τούτοις καινῶς οὐχ ἁψαίμην σου; καλὰ δέ σου κἀκεῖνα, ὀρχήσασθαι καὶ ὁμιλῆσαι κόρῃ θερμότατα; σὺ μέν μοι δοκεῖς κἂν εἰς πῦρ ἅλλεσθαι, κἂν εἰς μαχαίρας κυβιστῆσαι. ἐμοὶ δὲ μήτε θύων εἴης φίλος, μήτε ἄλλως.

Δέρκυλλος

Δέρκυλλος Αἰσχέᾳ.

Οὐκ ἐγὼ ἔλεγον ὅτι Πλοῦτον ὁρῶντα ὀξὺ καὶ οὐ τυφλὸν ἀνεῦρες, καὶ καταγελᾶς μου καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς τύχης; ἐπεὶ τῶν χρηστῶν καὶ ἐπιμέλειαν τίθεται. σὺ γοῦν ἀπεδέιξω τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων εἷς ὤν, οὓς ἐπὶ Κρόνου φασὶν ἐκ τῆς γῆς αὐτόματα ἔχειν πάντα, καὶ κοινωνίαν ἐν αὐτοῖς ἄφθονον πολιτεύεσθαι· καὶ ἀφέλειαν τρόπου, καὶ ἕνα οἶκον οἰκεῖν τὸν ὑπ' οὐρανῷ τόπον πάντα. πλουτήσαντι γοῦν σοι τίς οὕτω φιλόμωμος, ἢ κακῶς ὡς ἄχθεσθαι καὶ ζηλοτύπως νοεῖν; μήπω τοσαύτης κακίας ἀναπλησθείη γεωργῶν ἤθη, ζηλοτυπεῖν τε εἰς πλοῦτον, καὶ ὑπὲρ χρημάτων φρονεῖν· εἰς ἀγρίας τραπέη ταῦτα, καὶ εἰς τοὺς ἐν δικαστηρίοις ῥήτορας.

Δήμυλος Βλεψίᾳ.

Γεωργίαν καὶ γεωργεῖν ἀπολιπὼν ὁ γείτων Λάχης, ἐπέβη νεώς· καὶ πλεῖ τὸ Αἰγαῖον φασὶ καὶ ἄλλα πελάγη μετρεῖ, καὶ ἀθικυματίζει, καὶ λάρου βίον ζῇ, καὶ ἀνέμοις μάχεται διαφόροις· ἄκρατε αὐτὸν δὲ ἄκρας διαλαμβάνει, καὶ περιβλέπων ἁδρὸν κέρδος, καὶ περινοῶν πλοῦτον ἀθρόον, μακρὰ εἶπε χαίρειν αἰγιδίοις ἐκείνοις καὶ νομευτικῷ προτέρῳ βίῳ· γλίσχρως τε καὶ κατ' ὀλίγον ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀποζῆν οὐ δυνάμενος, οὐδὲ ἀρκούμενος τοῖς παροῦσιν, Αἰγυπτίους καὶ Σύρους φαντάζεται, καὶ περιβλέπει τὸ δεῖγμα. καὶ πολύς ἐστιν ἢ διὰ τόκους ἐπὶ τόκοις λογιζόμενος, καὶ χρήματα ἐπὶ χρήμασιν ἀριθμῶν. καὶ διαφλέγει τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, καὶ ἐκκαίει κέρδος ἀμφοτερόπλουν. χειμῶνας δὲ οὐκ ἐννοεῖ, οὐδὲ ἐναντία πνεύματα, οὐδὲ τῆς θαλάσσης τὸ ἀστάθμητον, οὐδὲ τῶν ὡρῶν τὰς ἀκαιρίας. ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ μικρὰ κερδαίνομεν μεγάλα ποιοῦντες, ἀλλὰ πολὺ ἡ γῆ τῆς θαλάττης ἑδραιότερον, καὶ αὕτη πιστοτέρα, βεβαιοτέρας ἔχει τὰς περὶ ἑαυτῆς ἐλπίδας.

Μορμίας Χρέμητι.

Ἐγὼ μὲν ἔθυον γάμους ὁ χρυσοῦς μάτην, καὶ περιῄειν ἐστεφανωμένος, οὐδὲν δέον· καὶ τούς τε ἔνδον καὶ τοὺς ἔξω θεοὺς ἐκολάκευον. ὁ δὲ παῖς κατήγαγε μὲν καὶ αὐτὸς τὸ ζεῦγος ἐκ τῶν ἀγρῶν, ὡς τὴν νύμφην δὴ ἄστεος εἰς τὸ πατρῷον χωρίον ἐπανάξων. Αὐλητρίδα δὲ λυσάμενος, ἧς ἔτυχεν ἐρῶν, νύμφης στολὴν αὐτῇ περιβαλὼν, ἐπανήγαγέ μοι φάτταν ἀντὶ περιστερᾶς φασίν, ἑταί-

ραν

Dercyllus Aeschex.

Nonne dixi, te quòd acutum cernentem Plutũ, nec cæcũ inueneris, iam ludibrio me habere & ob rus, & ob fortunam? Si quidẽ & curã proborũ frugiq́ hominũ gerit. Tu itaq; declarasti te unũ esse è numero beatorũ illorum, quos Saturno regnante aiunt omnia sponte è terra prognata habuisse, & rempub. inuidia immunẽ administrasse, & simplicitatem ingenij morũq́ tenuisse, & tanq̃ unã domum quà cœlũ patet incoluisse. Te igit̃ diuitias adepto quis adeò esset obtrectã di morbo obnoxius ut doleret, & inuidia & æmulatione tangeret? Absit procul ut hoc uitio animi agricolarũ scateãt, ut zelo quodã diuitiarũ agitent̃, & de pecunijs parandis sint soliciti: in capras feras istæc facessant, & rabulas forenses.

Demylus Blepsiæ.

Agriculturã & opus rusticũ cum post habuisset Laches, cõscendit nauim. ac nauigat Aegæũ aiunt, aliaq́ maria metitur, ac fluctib. obruit̃, prorsusq́ Lari uitam agit, uẽtisq́ luctat̃ uarijs, & promontoria crebra unum post aliud excipiũt, ac oculos defigens lucro ingenti, animoq́ uoluens diuitias accumulatas, longũ ualere iussit capellas istas, uitãq́ priorẽ pastoralẽ. parceq́ ac tenuiter ex agris uictitare cũ nequiret, nec esset præsenti sorte cõtentus, iam Aegyptios & Syros imaginat̃, & admirat̃ specimẽ illud. & totus in hoc est ut usuras in dies accrescentes supputet, & pecunias alias atq; alias numeret. uritq́ eius animũ & accendit lucrum nauticũ ex cõmeatu & remeatu. Nunquã uerò subeũt animo tempestates, & uenti aduersi, nec maris subiti motus, nec statis temporib. ingruẽs importunitas difficultasq́. At nobis etsi ex magno labore parũ lucri accedit, at terra mari multò & solidior & fidelior est, spesq́ præbet ex se certiores.

Vide Chil. Eras. Larus hians. Larus. Larus parturit.

Mormias Chremeti.

Equidem nuptiarũ gratia rem diuinã faciebam aureus abs re, ac obambulabam serto redimitus nequicquam: nec nõ domesticos exterosq́ deos blanditijs delinibã. Filius uerò, adduxit quidem & ipse bigas ex agris, ceu sponsam ex urbe in paternum prædium aduecturus. Cæterùm tibicinam, quam amabat, ubi rede misset, spõsæ ornatu amictam, ad me adduxit, palumbã (ꝙ aiunt) pro columba,

meretricem loco nouæ nuptæ. Ac primo quidem illa præ se ferens puellarem uerecundiam scitè, utq; assolent nuptum elocatæ, celabat artem. uix tandem erupit & ipsorum calliditas, & quibus mihi imposuerunt fraudes. Cæterùm non me usque despicatui habebunt tanquam lateritium. si quidem egregium illum sponsum hinc in malam rem relegabo, ni modum statuens immodicæ mollitiei, mecum & fodiat, & occet: Sponsam autem ipsam uendam exportandam, nisi etiam ipsa unà cum Phrygia & Threicia ancillis opus capessat.

Phædrias Sthenoni.

NAscuntur quidem ruri omnia bona. hisq; uestita est tellus, ijsdemq; omnes alit: ac fructus partim in annum durant, partim ætatem non ferentes sunt uesci maturi. Omnium autem horum dij sunt authores & architecti: tellus autem mater eademq; nutrix. Prouenit illic & iustitia, & temperantia fructus optimi, multóque utiliores arborum fructibus. Quare noli rusticos contemnere. est enim etiam in his aliqua sapientia, nó quidem illa lingua uariegata, neque compta uerborum facultate & ui, cæterùm tacita, probè admodum, perq; uitam adeò ipsam uirtutem professa. Quod si hæc à te ingeniosius tradita præceptaq; sunt quã agri suppeditent, mirum non est. Non enim sumus uel Libyes uel Lydi, sed Athenienses agricolæ.

ῥαν ἀντὶ νύμφης. καὶ τὰ μὲν πρῶτα αἰδουμένη κορικῶς εὖ μάλα, καὶ κατὰ τὸν τῶν γαμουμένων νόμον ὑπέκρυπτε τὴν τέχνην. μόλις δὲ ἀπερράγη ἡ σοφία τε αὐτῶν, καὶ αἱ κατ' ἐμοῦ μηχαναί. οὐ μὴν εἰς τὸ παντελές μου καταφρονήσουσιν ὥσπερ οὖν πλινθίνου. ἐπεὶ τὸν μὲν καλὸν νυμφίον ἐς κόρακας ἀποκηρύξω, ἐὰν μὴ τῆς ὑπερβαλλούσης τρυφῆς παυσάμενος, σὺν ἐμοὶ ταφρεύῃ καὶ βωλοκοπῇ. τὴν δὲ νύμφην ἀποδώσομαι κἀκείνην ἐπ' ἐξαγωγῇ, ἐὰν μή τι καὶ αὐτὴ τῶν ἔργων, τῇ Φρυγίᾳ τε καὶ τῇ Θρᾴττῃ συναπολαμβάνῃ.

Φαιδρίας Σθένωνι.

Φύεται μὲν ἐν τοῖς ἀγροῖς καλὰ πάντα, κεκόσμηταί τε ἡ γῆ τούτοις, καὶ τρέφει πάντας. καὶ τὰ μὲν ἐστὶ τῶν καρπῶν διετήσια, τὰ δὲ καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντέχοντα ἐστὶ τρωκτὰ ὡραῖα. πάντων δὲ τούτων θεοὶ μὲν ποιηταί, ἡ γῆ δὲ μήτηρ ἅμα καὶ τροφὸς αὐτῶν. φύεται δὲ καὶ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη, καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ἀγροῖς δένδρων τὰ κάλλιστα καρπῶν τὰ χρησιμώτατα. μὴ τοίνυν γεωργῶν καταφρόνει. ἔστι γάρ τις καὶ ἐνταῦθα σοφία. γλώττῃ μὲν οὐ πεποικιλμένη, οὐδὲ καλλωπιζομένη λόγων δυνάμει· σιγῶσα δὲ εὖ μάλα, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ βίου τὴν ἀρετὴν ὁμολογοῦσα. εἰ δὲ σοφώτερα ταῦτα ἐπέσταλταί σοι ἢ κατὰ τὴν τῶν ἀγρῶν χορηγίαν, μὴ θαυμάσῃς. οὐ γάρ ἐσμεν οὔτε Λίβυες, οὔτε Λυδοί, ἀλλ' Ἀθηναῖοι γεωργοί.

ΤΩΝ ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΕΛΟΣ.

ÆLIANI EPISTOLARVM FINIS.

AD LECTOREM.

***PETRI** Gillij epistolam nuncupatoriam in suos de animalibus ex Aeliano translatos libros, & ex alijs etiam authoribus locupletatos, ad Franciscum Galloru͂ regem, quonia͂ ad historiæ animalium co͂mendationem facit, hoc loco adiungere visum est.*

GALLIARVM REGI

FRANCISCO, NON MODO NOMINE PRIMO FRANCORVM REGVM, SED HV-

manitate, cæterisque regijs virtutibus longè omnium gentium memoriæ nostræ principi,

Petrus Gillius S.

CVM ex sermone omnium præclarè intelligerem, magnanime Rex, te & præstanti animi ingenio, & singulari omnium magnarum rerum scientia tantopere excellere, ut non mediocres modò, sed & uaria, & multiplici ingenuarum artium doctrina instructi, tuum iudicium grauissimum subire uereantur: primo quidem me subpudebat bestiolarum exilitate tam eruditum principem audere appellare. Pòst autem cum omnem ferè animalium historiam penitus perspicerem, uel à regibus studiosè animaduersam, uel ab ijs qui hanc ipsam conscripsissent, ijsdem religiose dicatam, & consecratam esse: (nam ut omittam alios nobilissimos reges, non optimos solùm, & diligentissimos pecuarios habitos, uerùm etiam curiosos in exquirendis animalium naturis fuisse: Iuba, Hieron, Attalus, Philometor, Archelaus reges de ui naturáque animalium diligenter perscripserunt,) tum sanè totam bestiarum tractationem regiæ religioni habendam arbitrabar. Ac nimirum metuebam me profanam facturum esse, nisi hanc historiæ confectionem quantumlibet nostro peradolescenti stilo inconditam, tuo quasi numini consecrarem: Verum quidem cum tanquam de integro iterum & sæpiùs te non ex imperij amplitudine, id quod plerique faciunt, sed ex animi tui uiribus expenderem: & diligentiùs considerarem acrem, & præsentem, & acutam, & limatam uel uerborum maiestate, uel sententiarum, ingenij tui perspicaciam, qua potes omnium ociosorum, qui singuli omnem ætatem separatim in aliquam artem consumpserunt, scientiam facile uincere: tum certè (etsi planè tuum nomen mihi semper sanctum fuit) non in hanc tantam, quam modò dixi, regiam religionem uenissem, huiusce nostræ industriæ ut tenuitatem sub acumen ingenij tui limatissimum subijcere ausus essem, nisi partim Georgius Armeignacus, quem Rutenorum sacris præfecisti, dum omnem mentem in cogitatione obseruantiæ, qua summa te colit, uehementiùs defigit, quàm ullam meæ mediocritatis memoriam recordari potuerit, ad hoc facinus tacito quodam rogatu, quæ est hominis singularis modestia, me impulisset: Cum tamen uel iure, uel authoritate potuisset: siue quòd ad eius liberalitatem studia nostra adniterentur, siue quia eiusdem hortatu in asperitatibus saxetorum Rutenensium, néue animi languore, néue laboris inertia omninò lapidei efficeremur, hoc quantu͂ est cunq; operis conati essemus. Partim etiam, nisi alio nullo neq; labore, neq; periculo illius præclari facti fidem tibi facere possem, cuius te admonere iampridem cupio, quàm si quod tibi, si minus eruditu͂ specimen ederé, attamé non abhorrens ab eo conatu, qué

Historia animalium à regibus exculta.

Francisci regis laudes.

Dedicationis occasio.

Ge. Armeignacus.

Hortatur rege͂ ad illustranda͂ animantium historiam.

(quoniam hic eſt animi atq; ingenij tui, quoniam etiam in iſto honor tuus amplißimus agitur) abs te ſolo exhauriendum exiſtimo. Te profecto è regia dignitate non præſtantius quicq̃ efficere poſſe, quàm ſi quibuſdã neq; indoctis, neq; ſegnibus id dederis negotij, cũ ut totius naturalis hiſtoriæ nouã periclitationẽ, tum uel maximè beſtiarum Galliæ aquatilium, terrenarum, uolatilium, nomina, mores, & figuras ſcriptis perſequantur: neq; amplius tam ualde peregrina animalia ex nouo orbe deportata admiremur, ut noſtrorũ uim contemnamus. Enimuero quot egregij piſces in littoribus tuis errãt, non in uulgus ſolũ ignoti, ſed ne ſcriptorũ quidem ulla notatione animaduerſi? Quot item aues, quorum nomina in ſumma omnium ignoratione uerſantur, in conſpectu noſtro lapſus exercent? Quot etiam terreſtres beſtiæ, quarum ſpiſſe atq; uix domeſticarũ nomina tenemus? Neq; iccirco ab iſta laudis gloria retardari debes, maxime Rex, quòd Ariſtoteles, & Plinius, & poſt eos alij plerique Græci homines, quorum omnia ferè quæ extant, non à nobis modò conuerſa, uerùm noſtro etiam & iudicio, & ordine diſtincta, iam nunc tibi repræſentamus, forſitan tibi optime prædicabuntur omnem animalium naturam ſcriptis comprehendiſſe, à quibus ſic longè uehementiſsimè diſſentio, ut ab eis præclarè inchoatam multam animalium uim, non planè perfectã, audeam dicere. Cur enim tot, tantisq; religioſiſsimis autoribus de ui & natura animalium extinctis, non amplum locum hominibus minimè inertibus ad nouam commentationem relictum eſſe arbitremur? cum ſexcentis apium ſcriptoribus nondum perditis, Ariſtarchum Solenſem conſtet duodequadraginta annos nihil aliud egiſſe, quàm earum mores tum obſeruaſſe, tum ſcriptis mandaſſe. Equidem ſi uel ingenium, uel fortuna uoluntati par eſſet, non in unius ſolùm apis explicanda ui ætatem contererem, neque ſolius Galliæ regionibus, ſed ſolis quoque terrarum ultimis animalium ſtudium circumſcriberem. Ac ſi inter religionis hoſtes tutò uerſari liceret, iam omnes Græcas gentes peragraſſem, ut coràm, tanquam in rem præſentem ueniens, piſces recognoſcerem: quorum nomina ab ijſdem Græcis, ſiue piſcatoriam, ſiue nauiculariam, ſiue piraticam facientibus Venetijs, Ianuæ, & Maſsiliæ curioſè percunctatus eſſem. Atque immanem Africam, ſi fidum commercium ullum cum tam perfida Barbaria eſſe poſſet, pedibus & mari obijſſem. At enim ut hæc magna & difficilia priuatus quiſpiam me longè præſtantior audeat conari, certè conata poteſt efficere ſolus Rex excellens, cuiuſmodi es, cuiuſmodi Alexander fuit: qui cum animalium ſtuderet naturas cognoſcere, aliquot uenatorum, aucupum, piſcatorum milia, itemq; omnium qui uiuaria, armenta, aluearia, piſcinas, auiaria haberent, in omnibus Aſiæ Græciæq; regionibus Ariſtoteli ad hanc de animalibus cõmentationẽ obedire iuſsit. Tu magnanime Rex, cum largitate, beneficentia, animi magnitudine, doctrinarum ſtudio nulli priſcorum regum inferior: dignitate uerò, & robore animi contra fortunæ tela etiam ſuperior, ad omnia ſumma natus ſis: quemadmodum Gallos non tantummodo Barbaria, quod leuius fuiſſet, infuſcatos: ſed longo ſanè interuallo inſcitiæ tenebris, ut omnino deplorati uiderentur, excæcatos, ad manſuetiores literas reſtituiſti: ſic etiam debes feras beſtias ad manſuetudinem, & quaſi ad humanitatem quandam, hoc eſt, ad hominum cognitionem traducere. Cum non ſolo nomine, quod tibi, poſteritatiq; tuæ felix & ſempiternum ſit, ſed re & ueritate primus ſis è regibus Galliæ, qui omnium artium humanarum liberales diſciplinas dignas principibus, dignas regibus, toto pectore amplexus ſis: uel quòd ipſas amares, uel ut alios ad eaſdẽ incitares, eaſq; omnibus nobilibus ab ingenuitate ſua deteſtantibus abiectas, obſcuras, è tenebris in lucem extuliſti, & in honorem quendam adduxiſti. Quas cæteri reges in tam ual de infimam humilitatem depreſſerant, ut nunquam humo ſe excitaſſent, niſi ualentem dexteram tuam porrexiſſes. Primus ex inſcitia grauiter laborantem nobilitatem,

De ueterũ in hoc argumento ſcriptis.

Ariſtarchus Solen.

Mira Gillij ad hanc naturæ partem promptitudo.

Regium eſſe hoc ſtudium.

Alexand. Ma.

Rurſus laudat regem, & ad promouendũ hoc ſtudium hortatur.

nobilitatem,& peruersè abutentem otio,in recta atque honesta literarum studia non edictis,sed tuo exemplo reuocasti. Primus,& solus es ille uerus Hercules Gallicus,ad eloquentiæ effigiem à Gallis olim fictus, & præsignificatus, qui cum solo nutu possis,sermonis tamen humanitate, & dicendi ui mauis homines ducere, & plenissimè omnibus respondere,contra morem Barbarorum regum,qui solo imperioso silentio intelligi uolunt:quo nihil à regia dignitate alienius uidetur. Quid magis regium,quàm sermonis uis?sine qua reges nunquam satis instructi haberi debent. Enimuerò ut longa seruiendi consuetudine suos regere queant,sine hac certè ad externos frigent,& ridiculi uidentur. Hæc enim quos nullum neque ferrum,neque aurum liberare potest, expeditè exoluit: ut si fortuna(quæ in bellis maxima gerit imperia, & suo iure uictorias sibi attribuit:& quæcunq; in pugnis accidunt prospera, ea omnia ducit sua) euenisset, ut uel Alexander, uel Pompeius, uel Cæsar, uel alij plerique reges, quibus charior fuit laudis gloria, quàm possessiones suæ, te hac benè dicendi prudentia, cæterisq; regijs uirtutibus non minus, quàm regnandi amplitudine præstantem cepissent, non tantum extulissent iacentem, sed pristinam etiam dignitatem auxissent. Tumq; ex horum illustrium uirorum uel iudicio, uel reuerentia, aduersus istam tuam uim,non indotatam, neq; incomitatam cæteris omnibus magnis uirtutibus, fructum esses amplissimum consecutus tui summi & periculi & humanitatis: simul & periclitatus esses dicendi peritiam, omnium rerum reginã,non regibus solum potentissimis imperare,sed etiam acerbas uictorias uincere posse. Ac tum quidem honesti uis, cuius hæc ætas sensum nullum percipit,radiato sole clariùs ad aspectum omnium uel cæcorum non minùs fulsisset,quàm in tantis inscitiæ tenebris Galliæ ad omnem perpetuitatem lætissimus illuces,orbarũ quasi tutor literarum,quarum te perstudiosum esse, quãtas Galliæ cõmoditates afferat,nihil est necesse declarare:cum omnes ex ista imperij tui mansuetudine quotidie iucundissimè sentiamus,tum maximè insidiatores tui insigni ad moderationis tuæ gloriam periclitatione sua perceperunt. Horum enim insidijs sæpe attentatus,contrà quàm natura fieri soleat,te istis perniciem uitæ tuæ molientibus manifestò,& manu deprehensis, æquiorem quàm tibimetipsi præbuisti. Ad quam tantam sensus moderationem,etsi præstanti singularicq; naturæ bonitate excellis,ecquibus gradibus descendere potuisses,nisi optimis à pueritia disciplinis uiam ad humanitatem muniuisses? Ecquo modo, etiam si magnitudine excelsi animi sis incredibili, contra fortunæ acerbitatem tantopere obduruisses?ut nõ modò animũ tuum periculi magnitudo nõ fregerit,sed & confirmauerit,& renouauerit,nisi literarũ moderatione fatale malum consolatus esses,nisi sapientum præceptione, exemplorũ uetustate pectus non minùs quàm ualentissimam manum ad excipiendã tempestatẽ armasses? Non igitur neq; fortunæ neq; hominum fidei, quæ nulla fuit, sed proprio tuo animi robori ad omnium magnarũ rerum cognitionem informato acceptum referre debemus,quòd te incolumem habeamus, quòd non rursus exuta humanitate de spe literarũ conatuq; depulsi,in pristinam barbariem reuoluti simus. Neq; enim,nisi te saluo,spes ulla ostendebatur sapientiæ, nedum sanitatis: neq; quorundam quasi feritatem ad literarũ mansuetudinem traduci posse: neq; unquã afflatus ullus,nisi planè uel diuinus,uel tuus,nobilitatem non iam labentem & inclinantem,sed perpetua seculorum infinitate in summam omnium literarum ignorationem demersam erexisset. Quæ antequã rex esses, nõ aliud quicquam scientiùs imitari sciebat,quàm regum uel uestitum,uel literarum inscientiã,prę qua omnem rectam artium doctrinam ab insignibus suis aspernabatur: fractos & minutos mores curiosè sectabatur, antiquos præclarè contemnebat. Sed fuit tum quod huic forsitan ignosci posset,cum non quicquã esset tam ualde nobile,tam planè regiũ,quàm nihil sapere. Nunc autẽ(ut natura comparatũ est,

Eloquentia regis.

Literarum amor,& ab eo excitatæ uirtutes.

Moderatio & mansuetudo.

Animi magnitudo.

Reliquæ laudes ex regis doctrina.

est, quicunq; mores in principibus elucent, eosdem in populo eminere) tuo exemplo adducti elaborant, non solùm bene ut equis, & armis, sed optimè ut literis utantur, & tuam uiuendi formã imitantes, eruditis collocutionibus mensarum fastidia condiant, aulæq; molestias temperent: Cuius languorẽ olim sexcenta ludorum genera minuere non poterant, nunc leues libelli leuant, & sæpe tollunt. Atq; etiam magistratus tam sacri, quàm profani, cõmentitijs commentarijs reiectis, ex oscitatione & dormitatiõe nugatoriorũ uoluminũ experrecti, tanquã ex glandibus ad bonã frugem se recipiunt, ut nusquam unquã frequentius gymnasium & literarum studiosis, & eruditis, quàm aulam tuam uiderim. Quod quidem tuum præclarum facinus non omnibus modo triumphis longè antepono, sed etiam cum heroũ donis (ex quibus tamen à sapientissimis Græciæ, & Romanis Dij constituti sunt) exæquo, atq; adeò antefero. Quòd sanè eorum dona suis tantum largitoribus ascensum in cœlum compararunt: Tua autem non modò ad memoriæ æternitatem, & tuum nomen consecrabunt, & uirtutem tuam Christiana diuinitate afficient, uerùm etiam quotquot istis tuis donis utentur, diuini efficientur. Illorum item fragilia & caduca munera animos hominũ efferarunt, atq; in omnia scelera impulerũt, calamitates mortalibus auxerunt, clades magnas attulerũt: Tua contrà immortalia beneficia à uitijs animos uindicant, & corroborant, eorumq; corruptelã sanant, feritatẽ depellũt, libidinem arcent, humanam fragilitatẽ ab errore sustinent. Non ergo ad dei numẽ propius accedere, nõ diuinius de nomine ac dignitate Galliæ mereri posis, quàm literarum tuitione. Hac enim iudiciorũ ruinæ instaurabunt: perculsi, atq; prostrati omniũ statuũ mores erigentur. Nobiles exempla suorum studiorum ex similitudine tuorum capientes, in suã plebem eò magis mitigabuntur (quòd nulla gens sit tam immanis atq; barbara, quin literarũ mansuetudine mansuefiat) atq; ad laudis gloriam ardentiùs inflammabuntur: fideliùs pro te labores excipient: ac si sit necesse, uitam ponent. Ac ut omittã alias infinitas utilitates, quas ex ista tua in literas benignitate percipiemus, per te desinemus barbari & esse & haberi: ut si Cicero ab inferis excitatus, ad naturalem Gallorum facilitatem, simplicem, & syncerã perspiceret literarũ humanitatem accessisse, non amplius tam asperè hos immanes appellaret: neq;, id quod aliquãdo fecit, infimũ ciuem Romanũ amplissimo cuiq; Galliæ anteferret. Sed nimirũ te ob perfectã bene dicendi commendationem, & summam in liberali motu dignitatem, non tantum Pompeio, quem immortaliter laudauit, uerũ Cæsari, quem omnis memoriæ clarissimũ lumen dixit, & egregia indole uirtutis ac cõtinentiæ Octauio, quem partum aureum nominauit, rectissimè compararet: simul & exclamaret, O tempora, ô mores hominum, qui te perfidia omniũ scelestorum usi decipere conati sunt: tuas Catilinas æternis notis inureret: te uerissimis ac iustissimis laudibus in cœlum efferret: daret tibi fasces: appellaret te imperatorem: decerneret in suo regno (hoc est, in foro) statuam: & si quid aliud esset, quod dari posset, adderet: Ac tandem perorarent, Gallos omnes noctes diesq; de salute tua & debere cogitare, & casus humanos, & incertos euentus ualetudinis, & naturæ cõmunis fragilitatem extimescere. Idémque grauiter doleret salutem Galliæ, in tua unius mortalis anima positam esse. Sed quid mortui hominis lamentabili oratione utor, cum similes non solius Galliæ, sed omnium eruditorum, qui ubiq; sunt, uoces exaudierim. At quis non exaudiuit luctum omnium, siue tuorum, siue alienorum, qui cum musis ullum habent commercium? cum siue hominum iniquitate, siue fato quodam acerbiorem casum subisses, quàm summa ista tua uirtus merebatur. Quis tum, cui sit aliquis sensus literarum, fuit, quin periculum commune omnium studiorum agi arbitraretur? Quis ex his non pro tua salute uota fecit? non post tuam reuersionem Musis litauit? non tacitus optauit omnia tibi prosperius euentura esse? non omnium dirarum obnunciationem

Regem heroibus & dijs gentiliũ præfert, præcipuè propter literarum promotionẽ.

De literarum dignitate.

Adhuc de præstãtia regis incomparabili.

De indigna & omnibus bonis ac eruditis luctuosa captiuitate regis.

tionem imprecatus fuit eis, qui tibi istam offensionem struxissent? Quis porrò tam agrestis ac durus, tamq; uirtuti infestus, quibuscunq; ille fuerit in terris, modò tuam uirtutem cognitam habeat, non istam longè pluris æstimauit, quàm eorum omnium qui tibi cladem afferre conati essent? Quis autem tum non iudicauit te honestiùs decubuisse, & maiori cum dignitate cecidisse, quàm hostes usos siue simulatione religionis, siue proditione amicitiarum, siue omnium perfida machinatione seu stantes, seu potiùs iacentes, uirtutis insignia sine uirtute reportasse? Sed inuitus in isto fato meus literarum sermo uersatur, ut & singularem de te bonorum existimationem, & amicissimum eruditorum in te studium cognoscas, ut tecum reputes quas hominum admirationes excitabis, quæ nominis tui testimonia æterna à summis ingenijs consequêris, si quem te non modò armatum, uerùm etiam in afflicta fortuna, senserunt musas adiuuisse: iam eundem te potentissimis & maximis nationibus florentem, uideant non desistere eas benignè & studiosè colere, sed dignitatem ipsarum indies amplificare. Quæ tum tui nominis celebratio? quæ laudis posteritas? cum non in sola Parisiorum gymnasia, quod tamen ipsum & maximum est, & cum omni æternitate adæquandum, sed in omneis principes urbes, in omneis magistratus, in omnem nobilitatem, in ipsam deniq; plebem intelligent te literarum humanitatem sparsisse, ac disseminasse, istaq; tanta literarum usurpatione omnia excitasse, quæ infinitis seculis non iacebant, quod alicuius spei, sed funditus extinguebantur, quod desperationis erat, superiorum inscitia regum, quos, quãuis maximi animi ac uirtutis uiros, uix sciremus natos esse, non modò regnasse, nisi fortè exesa tabellionum scripta, uel rudes corporum statuæ nos admonuissent. Tui uerò animi effigiem nulla obscurabit posteritas, sed quò magis inueterascet, eò politiùs antiquo excellentium scriptorum artificio exprimetur, ac illustrabitur. Quare summe Rex (ut pro omnibus, quorum industria in scientia & cognitione consistit, loquar) & per omnium bonorum de te præclarum iudicium, & per posteritatem, quam immortalem ex literarum defensione habiturus es, oro, obtestorq; te, neu defatigeris in tuendis literarũ studijs: neu omittas perficere sæpe abs te deliberata, uerũ bellis interpellata: sed efficias, ut quemadmodum cætera quæ constituis, exequi soles, sic disciplinarum negotium abs te iam propè †affectum, uerè & regiè conficias. At enim me tibi longè pluribus communem studiorum causam commendare cupientem, obtrectatores interpellant: quos iam serò admodũ cogito, huius meæ historiæ non fidem modò apud te eleuare (quod faciat quispiã me facilè pati posse, honestè uerò quomodo?) uerùm etiam funditus tollere, quod acerbissimè ferrem, conaturos esse. Quorum hominum iniquitatem ualde timerem, si eodem quo pleriq; reges ingenio affectus esses, qui cum de historia quippiam agitur, ad alios (quod ipsum miserabile uidetur) magna securitate reijciunt: Ac si quid admittunt, id ipsum quasi sortitione facta, non iudicio probant. At enim cum sis historiæ peritissimus, & prudens ingeniorum existimator, facilè patior apud ipsum te exoriri huiusmodi obtrectatores, præsertim cum ex Athenæo planè sciam non defuisse qui dixerint: A quo nam Proteo & Nereo, qui ex profundo emersissent, Aristoteles didicerit quid pisces agant? Eiusmodi enim scribit, ut imperitis miracula uideri queant. Veruntamen isto tuo iudicio præditus Alexander, non has obtrectationes tantum improbauit, sed inusitata liberalitate illius historiam prosecutus fuit. Neq; item tale quicquam ausi sunt reprehendere Eubolides, & Cephisodorus, quanquam contra Stagiritem uolumina conscripserunt. Neq; uel nobilissimi philosophi ab Aristotelis instituto dissentientes, huius historiam solertia animalium non solùm spoliarunt, sed ipsi quoq; separatim certos libros de propria quadam bestiarum ratione, & quasi sermone, diligenter perscripserunt. Bene Vale.

Rursus de benignitate eius in literas.

Hortatio.

†effectum

De fide historiæ suæ.

IN AELIANI OPERA INDEX.

TYPOGRAPHI AD LECTOREM.

VBicunq; duo numeri sunt, prior librum, posterior caput significat. Variæ historiæ libros V. litera numeris præfixa distinximus: ut librum de aciebus militaribus M. litera præfixa. Is liber cum singularis sit, numerus M. literam sequens caput tantùm indicat. ex eodem non solum Latina disciplinæ militaris uocabula, ut Robortellus uertit, sed Græca quoq; in Indicem referri uisum est operæpræcium. Ex cæteris libris (de animalibus & uariæ historiæ) res plerasq; notatu dignas, animalium nomina naturasq;, nomina propria omnia, uirtutum ac uitiorum aliosq; locos communes diligenter annotauimus.

AA

alexan-

de

deme-

E.

eu-

hip-

I.

M.

mis

P

pæoniæ

pauonis

phalan-

pisca-

Q

R

retroflexa

tabes

theo

FINIS.

EMENDATIONES QVAEDAM, ANIMADuersiones & Coniecturæ in Aeliani libros, præter ea quæ iam prius ad margines annotata sunt: non magni quidem illæ momenti, sed diligentiæ nostræ argumentum.

IN LIBROS DE ANIMALIBVS.

LIBRO II. Cap.11. non procul à fine, Ξενοφῶντι τῷ χρυσῷ: vide an pro χρυσῷ legendum sit γρύλλου, vt infrà lib.6. cap.25.

Cap.38. abundant hæc verba, Cur ex Aegypto nunquã se cõmoueat. et paulò pòst pro his verbis, (vel cum magna sua pernicie:) repone, irritũ eorum conatum faciens.

LIBRO III.

Cap.13. circa finem κοιμωμένη legitur, perperam vt coniicio: Gillius τεθνεμένη legisse videri potest: quid si πλησομένη, vel ἀποπλησομένη, vel προνοουμένη?

LIBRO IIII.

Cap.5. differunt, lege dissident. Cap.54. καὶ μέντοι περὶ αὐτὴν ἦν θαυμαστόν. forte legendum περὶ αὐτῇ, & fuisse apud eam in admiratione.

LIBRO V.

Cap.27. in fine translationis Latinæ eius capitis, omissa hæc & addenda sunt. Agatharchides Sues in Aethiopia cornutos esse scripsit. Merulas in Cyllene omnes albas esse, Sostratus. Alexander verò Myndius Oues in Ponto amarissimi absinthij pabulo pinguescere tradit: & Capras in Mimante sex mensibus non bibere: interea ad mare tantum respicere hiantes, et inde spirantes auras recipere. Capras Illyricas solipedes esse non bisulcas audio. Deniq; admirabilis & peritissimus rerum naturæ Theophrastus, pisces in Babylonia refert fluuio relicto sæpe in arida degere.

Cap.29. in principio legitur Amphilochum, adde genere Olenium.

Cap.35. ab initio, sic lege: Ardea ostrea maximè appetit, eaq; vt & Pelecani conchas, clausa deuorat.

Cap.42. pro εὐφορεῖν, fortè ἐργοφορεῖν legendũ, quod notari potest in margine.

LIBRO VI.

Cap.1. circa mediũ scribitur Ικκὸς, athletæ nomen oxytonũ: in Varia hist. lib.6. cap.1. Ικχος: sed scribendũ est Ικκος paroxyt. per duplex κ. vt apud Platonẽ in Protagora, et de legib. Eustathius tamen in Dionysiũ vltimã acuit in Icco medico Tarẽtino, à quo prouerb. Ικκου δεῖπνον.

Ca.7. memoratur Myridis lacus in Aegypto, forte idẽ qui aliâs Marea vel Mareôtis dicitur.

Cap.10. versu 14. lege, et res domesticas his qui eos instituerint planè sciunt, &c.

Ca.13. ad finẽ lege, quos sanè nũquã ne ditissimũ quidẽ Apollinis tẽplũ expleuerit. vide V.6.9.

Cap.49. versu 6. lege, is neq; currũ trahens, neq; dorso onera gestans, sed sua sponte, &c.

Cap.51. versu 15. κεντρίδα, Scholiastes Nicandri in Theriacis (vnde hoc caput Aelianus videtur paraphrasticè reddidisse) dipsadem alio nomine docet centrinã vocari, κεντρίναν, quòd faciem in acutũ exeuntem habeat centri instar. Alius est cenchrines serpens. Ibidem in margine, αλ' ἤφημι, inducendum.

LIBRO VII.

Cap.11. Hic versus Τεύχων ὡς ἑτέρῳ τις ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει, similiter legitur in Varia historia 8.9.

Cap.13. Καθ' ἡλικίαν, malim παρ' ἡλικίαν.

Cap.15. circa finem nominãtur πατρῷοι θεοὶ, quos veterum aliqui penates deos verterunt, vt scribit Gyraldus.

Cap.27. versu 3. lege, quæ homini si gustauerit sunt perniciosa.

Cap.19. in margine lege ἠλέγχθησαν.

Cap.31. circa finem, ac sæpe de spolijs, &c. hic adscribendum in margine, Hæc non erant in nostris Græcis, Gillius fortè in suo reperit.

Cap. 33. προσαρράττων, per duplex ρ. malim per simplex à πρὸς & ἀράττω. quanquam & κατα-

καταράττω & καταῤῥάττω rectè dicitur, hoc à verbo ῥάττω, illud ab ἀράττω compositum. sed præpositionis κατὰ cum in consonam exeat alia est ratio.

Cap. 34. διήρτε. meliùs fortè διήρτητο à διαρτάω, vel διήερτο à διείρω.

Cap. 35. ἐννοεῖ, malim ἐννυσάει, verbo meditatiuo.

LIBRO VIII.

Cap. 5. non procul à fine, κελεῦντα, malim κελεῦντος. & paulò pòst συνιζάντας, malim συνιζάναι vel συνιζήσαι.

Cap. 12. πέδας, malim πήδας. sic & μιλτοπάρῃος compositũ est à μίλτος & παρειά. In eiusdẽ cap. fine, pro his verbis, et eius ministerio dedicarunt, lege: & eius ministrum esse prædicarũt, qui ante nos hæc inuestigarunt.

LIBRO IX.

Ca. 11. ἀσέβειαν, malim τὴν προαίρεσιν, vel tale quid. et paulò post Ὁμήρῳ ἰδίῳ, vide an Ὁμηρικῶς legendũ, vel pro ἰδίῳ, ἰδίως. Cap. 16. ῥίπτεται, vide an ῥύπτεται per υ. legendum.

Cap. 15. circa finẽ Σκύθαι scribendum paroxytonũ: et eodem in loco Latina sic legenda: Scythæ dicũtur toxico veneno, quo sagittas oblinũt, Scythicũ nominãt, saniẽ siue aquosam partẽ sanguinis humani [postquã aliquandiu in vase tabuerit] innatantẽ, et ab eo separatã, miscere: cuius rei testis locuples Theophrastus fuerit. Ibidẽ in marg. addendũ, Vide Arist. in Mirabil.

Cap. 16. προσυποθίγων, attingens, contingens. potest et per η. scribi in penultima, vt significet acuens. et paulò mòx, τῶν ζώων, malim τοῦ ζώου.

Cap. 18. ὅταν αὐτῇ ἐπιβαίη, id est cum eam calcârit: adscribendũ hîc margini, Alij authores non calcato, sed gustato lycoctono Lupum perire aiunt: & fortè Aelianus alicubi super hac re verbum πατεῖν legerat, quod & calcare & gustare significat, &c.

Cap. 23. circa principium, ὡσπερεῖν, potest & ὡνπερεῖν legi.

Cap. 32. in fine, (Nisi autem hoc modo eruantur, periculũ esse putãt) hæc non sunt in Græco.

LIBRO X.

Cap. 1. parũ ab initio, ἀνὴρ τῶν τούτων ἄγρας οὐκ ἄπειρος, etc. insolentior et confusa est constructio, quæ sic mihi cõponenda videtur: Δίων φησὶν, ἀνὴρ τῆς τῶν ἐλεφάντων ἄγρας οὐκ ἄπειρος (pro ἄνδρα οὐκ ἄπειρον, nominatiuus loco accusatiui ante infinitiuũ) ἰδεῖν μόσχον ἐλέφαντος συνελθεῖν ἐλέφαντι νέῳ, &c.

Cap. 29. διακνυσῶντας οἱ ἶβιν, lego τὴν pro οἱ, vel potiùs οἷ quod est ἑαυτῷ, sibi.

Cap. 34. circa medium, ἔσωσε, repono ἕωσε.

Cap. 50. paulò infra mediũ, ὡς δὲ ὑπολάμπει. lego, πῶς δὲ ὑπολ. Ibidẽ in versione circa mediũ sic lege, Ara maxima sub dio est, quæ cum multa subinde sacrificia recipiat, die toto ad noctem vsque accensa flagrat. illucescente verò iam aurora, non amplius prunam, non cinerẽ, non vllos titiones ostendit, sed rore est plena, &c.

LIBRO XI.

Cap. 10. circa principium, μύσιος, vide an μνήσιος potiús.

Cap. 11. paulò post initium, εἶτα ἐπὶ φορᾶς ἱερεῖον, pro ἐπὶ, lego ἐσί.

Cap. 12. Huius capitis argumentũ plenius librarius neglexit, huiusmodi: De Delphini intellectu, quòd irretitus primũ se piscibus saturet, deinde trahi sentiens rete, eo laniato euadat. Semel captum iunco per nares eius à piscatoribus traiecto, nõ ampliùs ad retia redire. Vno ex eis capto, cæteros scapham circumnatare, tanquam supplicantes.

Cap. 32. circa mediũ ἠνίκα, malim ἣν. & paulò post, ὁμοῦ τι, pro τι malim τις.

Cap. 33. circa medium, ἀμφοτέρων, lego ἀμφοτέροις, scilicet ποσὶ vel πτεροῖς.

LIBRO XII.

Cap. 6. ἐπὶ δεῖπνον: καὶ μάλα γε εὔδειπνα. quid si? ἐπὶ δεῖπνον καὶ μάλα γε ἄδειπνον, hoc est ad infelicem cœnam, quo sensu μήτηρ ἀμήτωρ dicitur, &c.

Cap. 13. in argumento pro θεμίων fortè scribendũ θεμιῶν. nam genitiui plurales primæ declinationis vltimam circumflectunt, præter χλούνων, χρήστων, ἐτησίων, teste Gaza.

Cap. 22. Ροκκαίας, vide an Ραυκαίας vel Ραυκίας legendũ sit. Rhaucus enim Stephano, Ραῦκος, vrbs est in mediterraneis Cretæ, vnde Rhaucius gentile. sed libro etiam 14. cap. 20. Rhoccæa

cæa Diana nominatur in Creta, & sic scribitur Ῥικκαία. Cæterùm libro 17. cap. 35. Ῥακίων πόλιν & Ῥᾶκον ciuitatem Cretæ nominat.

Cap. 34. μετερχομένων in argumento paßiuè accipi videtur pro vsurpantur, quod non probo. Apparet autem ab alio quàm Aeliano conscripta esse argumenta.

Cap. 39. lege ὡμίλησαν.

Cap. 42. καὶ ἔστιν εὐθήρατα. etc.) malim καὶ ἔστιν εὐθήρατος τοῖς δὲ ἐλάφων ῥᾷστος. vel in plurali numero: καὶ εἰσὶν εὐθήρατοι, &c.

Cap. 43. circa mediũ, vel paulò pòst. δεῖται γὰρ ἱππέων ῥιχῶν, τὰς χρόας καὶ λευκάς, etc. Enallage est casus. Cap. 45. circa finem ἔλιοι, malim ἄλιοι.

LIBRO XIII.

Cap. 4. ad finẽ, lego, γὰρ ἥρας γάμῳ, καὶ γᾶ καὶ θαλάσσῃ, καὶ Μούσαις. et in versione, in Nupt. Iunonis, et Terra mariq;, et insuper Musis. [apparet aũt hæc fabularũ Epicharmi nomina fuisse.]

Cap. 5. Non ergo faciles, lege: Nec ergo viuos partus parit, nec fœtibus, &c.

Cap. 14. versu eius capitis 30. lege τηλικαῦτα.

Cap. 15. versu 6. ἰβηρίαν ἑσπέριοι, malim ἴβηρες οἱ ἑσπέριοι. et paulò pòst λευκότερος δὲ τῶν λοιπῶν νῦν; ad θηλείας ἀπτὴν, hæc propter obscuritatem non transtulimus.

Cap. 17. vers. 4. καὶ τὸν διηγύσασθαι, malim καὶ προδιηγύσασθαι. nã et alibi verbo προδιηγεῖσθαι vti solet. Et in fine eius cap. ὁρῶμεν δὲ τοὺς ὀρνιθοθήρας μὴ ἄν, etc. pro μὴ ἄν, malim μή ποτε. Eadem verba in translatione omissa, reponi debent, sic: Videmus et aucupes nunquã aues mansuetas ut cæteris insidiantes occidere, neq; vt alijs vendant, neq; ut ipsi in suũ conuertant cibum.

Cap. 22. paulò post mediũ, ne inter custodias somnũ capiant: lege, ne suas vices somno captinegligant.

LIBRO XIIII.

Cap. 1. ab initio Ἰονίῳ, per ο. breue in secunda. nõ enim ab Ἴων vel Ἰωνία hæc vox formatur, sed ab Ἰώ, Ἰοῦς, & à Dionysio Afro ac alijs rectè corripitur.

Cap. 11. circa medium, stimulata fertur, pro fertur lege furit.

Cap. 13. circa finẽ lege φήμη. et paulo ante, dele coniunctionẽ copulatiuã ante κύκνων. Obscura sanè eius periodi sententia et cõstructio est: et fortè meliùs hoc modo reddetur. Et cætera quidem (quòd struthionũ et anserũ ouis vescuntur) nõ reprehendo in Indis: quòd verò cygnis auibus Apollinis ministris, & maximè canoris vt fama est, non abstinent, et sobolem eorum in pullis ac ouis, quibus insidiantur, perdunt, non laudo.

Cap. 20. De Rhoccæa Diana lege quæ annotauimus suprà in libri 12. cap. 22.

Cap. 23. paulò ante finem, sic lego, ἀκροπᾶσαι δὲ αὐτὸν πειρωμένου.

Cap. 27. versu 22. pro ἡμερῶν lego ἡμέραν.

LIBRO XV.

Cap. 5. paulò post medium, οἷγε μὴν πρὸς τὴν φωνήν, videtur hîc aliquid deprauatum.

Cap. 16. ἀλλὰ τὸ θλιβόμενον αὐτὸν, quid si legas? ἀλλὰ συνθλιβομένης αὐτοῦ.

LIBRO XVI.

Cap. 23. versu 6. pro ταῦτα, malim τούτους vel ἄλλως.

LIBRO XVII.

Cap. 35. Rhâcos & Rhaciorum ciuitas quædam in Creta nominatur: de qua nonnihil annotaui suprà, libri 12. cap. 22.

¶ De lepore alicubi, locus iam non occurrit, ὅτι οὐκ ἐπίχαρι θηρίον legitur, cum Xenophõ in libro de venatione scribat, οὕτω δὲ ἐπίχαρί ἐστι τὸ θηρίον, &c.

IN LIBROS VARIAE HISTORIAE.

LIBRO I.

Cap. 15. ἵνα μὴ βασκανθῶσι δι' ἀρὰ τῶν. Hadrianus Iunius dubitat an pro δι' ἀρὰ, rectius legi poßit δι' ἀρᾶς, vt ad fascinantium imprecationes referatur. Non probo.

Cap. 32. paulò ante medium, lego, οἴκοθεν ὡς ἂν μάλιστα ἐμαυτῷ.

LIBRO II.

Cap.7.circa finem lege ἦ μὴν.

Cap.27.circa finem pro ἀπετίθεσαν, malim ἀπετίθεσαν.

LIBRO IIII.

Initio statim, lege, Lucanorum.

Cap.5.Νεμέων, paulò infra medium. malim Νεμεέων per duplex ε. Stephano à Νεμέα gentilia sunt Νέμεοι, Νεμεῆται, & Νεμαῖοι, lego Νεμεαῖοι.

Cap.17.circa medium, ἡ γῆ τοῦ Νείλου, lego αὐγὴ τοῦ ἡλίου. & in versione, Et irin dicebat à Sole resplendente fieri. [Nam irin à Solis repercusso splendore oriri, plerique consentiunt, et Anaximenes dicebat ἶριν γίνεσθαι κατ' αὐγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ, apud Plutarchum in Placitis philosophorum.]

Cap.20.paulò post initium, lege, argentum ad viaticum accepit.

Cap.22. Corymbis) adde margini, Corymbus in mulieribus, scorpius in pueris, κρώβυλος in viris dicitur, πλέγμα τριχῶν εἰς ὀξὺ λῆγον, Suidas.

LIBRO VI.

Cap.4. versu 4. est abundat.

Cap.6.pro his verbis, aspectu magis sensum penetrante, malim, colore magis saturato. nā & alibi hic author πορφύραν βαθυτάτην dixit, & κυανοῦν βαθύτατον, de plenis & saturatis hisce coloribus.

Cap.9.Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς, etc. Hi versus sunt Homeri Iliad. 1. quorum prior recitatur etiam supra historiæ anim. lib.6.

Cap.13.Vide Eustathium in commentarijs, & Srabonem libro 9. Ibidem in translatione lege, Non quanta in Delphis.

Cap.13. versu 4. proceras, abundat.

In fine Κυψελλιδῶν, meliùs scribi putârim per λ. simplex, vt Suidas habet, & versus quoque recitat. Vide infrà lib.12.cap.35.

LIBRO VII.

Cap.17.pro refugiens, repone, insinuando occultans.

LIBRO VIII.

Cap.9.bis legitur ᾤκησε ab οἰκέω, malim ᾤκισε ab οἰκίζω, quod est condo. In eiusdem capitis fine, ἐν τῇ ἠπείρῳ, Vulteius vertit in continente, quærendum an potiùs verti debeat in Epiro regione.

Cap.12.initio, οὐ γὰρ, lego οὐ μὴν, affirmatiuè. Ibidem Ατρομίτου, Philostratus et Suidas habent Ατρομήτου per η. in penultima. Κωθωκίδης videtur à tribu dictum, seu vico aliquo Atticæ. nusquam tamen apud alios authores hoc nomen inuenio.

LIBRO IX.

Cap.16.in argumento scribe hippomiges, id est, semiequus.

LIBRO X.

Cap.6.Archestratus ad lancem appensus, inuentus est habere pondus vnius oboli. [Cum obolus non aliud quàm sexta pars drachmæ sit, quod ego sciam, quis hoc credat?]

LIBRO XI.

Cap.3.Ικχος, nomen athletæ. meliùs Ικκος per duplex κ. Vide quæ annotauimus suprà in hist. Anim.6.1.

Cap 13.ab initio, lege, Ανδρὰ φασι.

LIBRO XII.

Cap.3. Επαμεινώνδας & hîc & alibi per ει. in antepenultima scribitur, vt à Plutarcho quoque, ab alijs per iôta tantum.

Cap.25.circa medium, lego: ἵνα δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ προσηκόντων.

Cap.31. vbi de vino Dulci scribitur, lege: sapore etiam suum nomen referens.

Cap.35.Κυψέλλου. aliqui per λ. simplex scribunt, et apud Platonē alicubi κυψελίδης legitur. vide suprà lib.6.cap.13.

Cap.54. versu 3. lege χαλεπαίνοντα.

Cap.57. Ορμήματα, fortè μυκήματα legendum: hoc sensu, exauditos esse circa paludem sonos quosdam horribiles, mugituum instar. Vocantur autem huiusmodi soni ab Aristotele in proble-

in problematib. 25. 2. Βουμυκοὶ, de quibus nos etiã in Auiũ hist. in Ardea stellari scripsimus.

Cap.64. paulò ante medium: in quacunque terra requiem ipsius anima, &c. lege, quòd quæcunque terra corpus ipsius, tantæ animæ quondam domicilium, esset habitura, &c. Et paulò post medium, in Alexandrum cura & pietas, aut in funus religio.

LIBRO XIII.

Cap.1. pag. 494. paulò infra medium lege, atq; ipsa castitatem amplecti, &c. Pag. 495. versu 4. et quamuis etiam alios sensus, &c. lege, Itaq; cum alios sensus, tum maximè odoratum oblectare licebat. & circa medium, οἷαν μὴ ἀεδεῖν, Vulteius videtur legisse ἀπᾴδειν. Pag. 496. versu 15. legerim, καὶ ὥσπερ ἀστὴρ, &c. & in translatione versu 18. pro repugnans etc. lege, sese defendens, repugnánsue alicuius apparebat impetu repentino, & quasi stella traijciens atq; instar fulguris elucebat: statimq́; ipsam transuolantem occulebat &c.

Cap.9. ab initio lege, Lamia igitur scortum, &c.

Cap.15. Melitides (non vt hîc scribitur Melitiades) stolidus quidam, et Corœbus, alijq́;, & ridicula eorum facta memorantur ab Eustathio in Odysseæ κ. Vide Indicem in Eustathium.

Cap.16. versu 13. pro ἀσφάλτου lego ἄσφαλτος. nam ἄσφαλτος gen. f. est. Et Aristot. in Mirabilib. In Apollonia vicina Atlantinorũ aiunt nasci ἄσφαλτον ὀρυκτὴν, id est bitumen fossile. Stephano Taulantij vel Taulantini, populi sunt Illyrici, vt et Epidamnus ciuitas Illyridis, & Apollonia Epiri. Atlantinos populos non inuenio, quare Taulatinorũ legerim apud Aristotelem. Taulantij Epidamno vicina gens ab Aeliano quoq; nominatur in historia Anim. 14.1. item ab Arriano.

IN TACTICIS.

In præfatione pag. 530. versu 11. & 12. lege, tradita: cœpi tunc non, &c.

Cap.2. pag. 533. versu 7. προκνημίδας, malim περικνημῖδας.

Cap.8. in marg. pro his verbis δεκαὲξ χιλίων, lege: μυρίων καὶ ἑξάκις χιλίων (vel δεκαὲξ χιλίων) τριακοσίων ὀγδοήκοντα τεττάρων.

Cap.9. Hæc verba, Ὥστε ἐπεὶ τὸν λόχον δεκαὲξ ἀνδρῶν ὑπεθέμεθα, δεήσει χιλίους καὶ κδ΄. τῶν λόχους, referenda sunt ad finẽ capitis præcedentis. Et pag. 543. pro ἔστι, videtur legendum ἔτι.

Cap.13. Sicut. n. ensis quo punctim ferimus, etc. ego Gazæ trãslationẽ hîc magis probo: neq; ensis mucronẽ quo punctim ferimus, cũ reliqua parte cõferri dixerim: sed stóma. i. os et aciẽ, cũ parte posteriore quæ crassior grauiorq́; est, et sua grauitate anteriori qua scindimus, aut cæsim vulneramus, addit sácoma. i. põdus et molẽ, vt Gaza transfert. Robort. vocẽ Græcã reliquit, qua et Vitruui⁹ vsus est. ego σήκωμα potiùs quàm σάκωμα vsitatũ puto apud Græc. authores. æquipondiũ interpretantur. i. pondus quod altrinsecus additur ad æquilibriũ faciendũ. Sed Aelian. hoc in loco pro põdere simpliciter accepisse videtur. Σηκὸς δοκεῖ καὶ σταθμὸν τινὰ ἤγουν ὁλκὴν σημαίνειν, ὅθεν καὶ ἀντισήκωσις, ἡ ἀντιστάθμησις, Eustath. Verbũ sacal Hebræis ponderare significat, vnde & siclo nomen. Cæterũ mucronis punctim vulnerantis ad reliquum ferrum comparatio embolo aciei conuenit, eamq́; infra cap. 40. Aelianus vsurpat.

Cap.40. pag. 586. versu 18. συνδεργῶντες, malim συνεργῶντες per ε. i. iuuẽtur. à themate συνεργέω, quod est iuuo, συνεργάζομαι.

Cap.44. paulò ab initio, pro ὀλίγοι, malim οἷοι.

Cap.48. pag. 599. vers. 22. Ὁπλῖται μὲν οὖν εἰσιν, etc. vsq; ad finẽ capitis. Græca hæc in Robort. æditione hoc loco reperi, sed abundãt: et neq; à Robort. neq; à Gaza cõuersa sunt. Suspicabar esse Leonis Imp. propter Latina vocabula quibus vtitur, λωρίκια, κασσίδας, sed nõ reperio in opere de re militari. quamobrẽ retulerim potiùs ad finẽ pag. 611. vbi et alia quædã rei militaris vocabula ex authore innominato habẽtur. Latina trãslatio è regione addatur hæc: Milites armati dicũtur qui thoracib. galeis et ocreis vel tibialib. muniũtur, et clypeos magnos, nẽpe septenûm dodrantũ gestãt: aut scuta oblõga, et hastas cubitorũ 14. aut circiter. Peltati verò qui leuiùs armati sunt, et loco thoracũ loricis vel epiloricijs, sæpè verò etiã cassidib. muniũtur. quãobrem plures leuis armaturæ militibus eos adnumerarunt. Velites verò sunt, qui nullo huiusmodi armaturæ genere vtuntur, sed telis tantùm, quæ eminus emittunt, alij arcubus, alij iaculis, alij fundis. Eadem pag. versu 28. pro ἀλλ' ἤ, malim ἀλλά.

Ὁπλῖται.

Vide Aelianũ supra cap. 2.

Πελτασταί.

IN

IN IIS QVAE CITANTVR EX LEONIS Imperat. libro de bellico apparatu.

Pag. 607. versu penultimo, lego τὴν ἀρχὴν.

EX ARRIANI LIB. I. BARTOLOMAEO Facio interprete.

Pag. 616. circa finem, pro quatuor vltimis versibus sic lege: & quàm longißimè tela ab eis emitti quæcunque possent. sagittarios verò ad medium vsque flumen ingressos, ipsos etiam inde eiaculari. Qui igitur circa Glauciam erant, intra teli iactum periclitari non ausi sunt: & Macedones interim tutò traiecerunt flumen, ita vt nullus eorũ perierit, Triduo pòst, etc.
Pag. 617. versu 43. lego τοῖς πεζοῖς.

FINIS.

CHARTARVM INDEX.

α β γ δ. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii. AA BB CC DD EE.

Omnes Terniones, præter E e. & D D. Duerniones.

TIGVRI PER ANDREAM GESNERVM F. ET IACOBVM GESNERVM FRATRES.

le chevalier de Bourgon.
capitaine de cavallerie

Αἱ μὲν ἐλπίδες ἐγρηγορότων ἀνθρώπων ὄνειροι εἰσίν, [illegible]